Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Hilkhot Rav Alfas

ʿim kol ha-nimtsa be-sifre ha-Alfasi she-nidpesu le-fanaṿ ʿad ha-yom ḥadashim gam yeshanim

Ḥeleḳ rishon me-Hilkhot Rav Alfas

Alfasî, Yiṣḥāq Ben-Yaʿaqov
יצחק בן יעקב אלפאסי <יספלא>

Amśṭerdam, 480 [1719 oder 1720]

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-10380

Visual Library

f 5761 1/1

22
500

חלק ראשון

מחברות

רב אלפס

עם כל הנמצא בספרי האלפסי שנדפסו לפנינו עד היום חדשים גם ישנים:

והגדנו והוספנו בזה על מה שהיו לפנינו · המחלוקות אשר לבעלי התוספות ומיימון וסמ"ג וטור ויתר הפוסקים והמפרשים עם הרב **אלפסי** ז"ל עם איזה דינים וקושיות ותירוצים והדושי רבינו ישעיה אחרון ז"ל הנקראים בשם **שלטי הגבורים** ובכל חלקי הספר הזה בכלל הוספנו על הראשונים השגות מי מן החכמים שהשיגו כנגד בעל העיטור האב"ד רבינו יונה הרא"ש ז"ל · אי נמי תשובות שעשו שום אחד מהגבורים ז"ל · על השגות שנעשו להרין אלפסי ז"ל או שביאר דעתו ודבריו של הרב ז"ל או תשובות שהשיב הרב ז"ל בעצמו לזולים עם הדושים ותוספות מחלוקות ככל אשר תמצא ידינו ויכיל הגליון:

גם לא יחסר נו מיוך זני המרדכי מסורר להלכות כל פרטי דינין בקיצור ושם על נגנן במוקום ממנו ימלא הקורא בו מיד את מבוקשו:

אשר כל המזכר הולך והמתיק תמיד כיסורין ומוטל כמטה יהושע בנו מכרוך יוי"ח בן כמוהר"ר שמשון זלמ"ה בעיר התלמידים בעורת חונן הדעת לזכות את הרבים וכהקדמה שעשה התלמיד ר"ל לספר הזה הוסיף מוסיף לכודיע דרכי הרב ז"ל בהסקנו ותכין התחלוקת שים לבי ותי מהפוסקים שלחריו שמו והרחיב לבאר תוכלת כל התוספות שהוסיף בספרי הרב ז"ל בכוכר והקדמה הסיום יטוש השעש מן ופרין ימתיק לחכו:

ויש להקדים בעל מאמר ז"ל ושפר המלאות בכל המלכים על תוך הספר במקום הראוי כי הלא להעתיק הספר בפני עצמו לשמן ישום שכל בעלי עריך:

על לה הבריו יחדיו והבינו הדרפוסים הראשונים והבאנו על מוכח הדפוס בעיר סביונטה: בשנת **שדי** לפ"ק:

ועתה לבית הדפוס ע"י תלמידי המופלא המפורסם מוה"ר **יוסף** דיין ז"ל בק"ק אמשטרדם: בשנת **תפ** לפ"ק:

ועל כל פתעלות הכוכרים הוספכתים כתן מיני מבלות חכוריס וספוסים גדולי תקרי לב אחר עניסם מקוחות על כל מין וקין הספקות הקטנים עם הגדולים · תלי תלים · פתח רחשי נפגרי מל **אנשי שם** יהי לרוק תרות זרוע לבגין וכתורות ס"ס הדושי **מהר"ם מטוקטין הדושי שארית יוסף** עם פ"ס **והידושי בעל תומת ישרים** עם כל ס"ס **והדושי גדולת כהני** עם פ"ס **והדושי מהרן שפירא** אשר עד סיום לא זכינו לאורו · וספר **שערי שבועות** לפנינו רבי יצחק בן הר"ר רפאל הלוי עם החדושי מהר"ם מטוקטין · **ותוה אר** בפלפם **ומסורת הש"ס** בפרן וכ"ו ויסיס כח לו לאדם סתפשפם אלו לבכוית הרחיב קל חיש אשר תעוף עין בו ויתלכוו סאים חוכם לבחלוקיו:

בחלוקיו של מי פסחנים ופכם וכרף עין בפיון ירוע חכמה מלין תחנה חכוית הקורים ישמוד לבו ולא יחוסו משכנו ומני ארשכנו ויהי כוכם ס' **תלמיני** אליהו · ויצלית בכל מעשה ידיהם תצלח:

בזולצבאך

Cum Licentia Sereniſſimi Domini Electoris Palani,
qua Ducis Solisbacenſis.

בניך ונדפוסיך משלם זלמן יצ"ו בן המנוח המפורסם כמוהר"ר **אהרן** זצ"ל:

שנת **ברוך הנותן** ליעף כח לפ"ק:

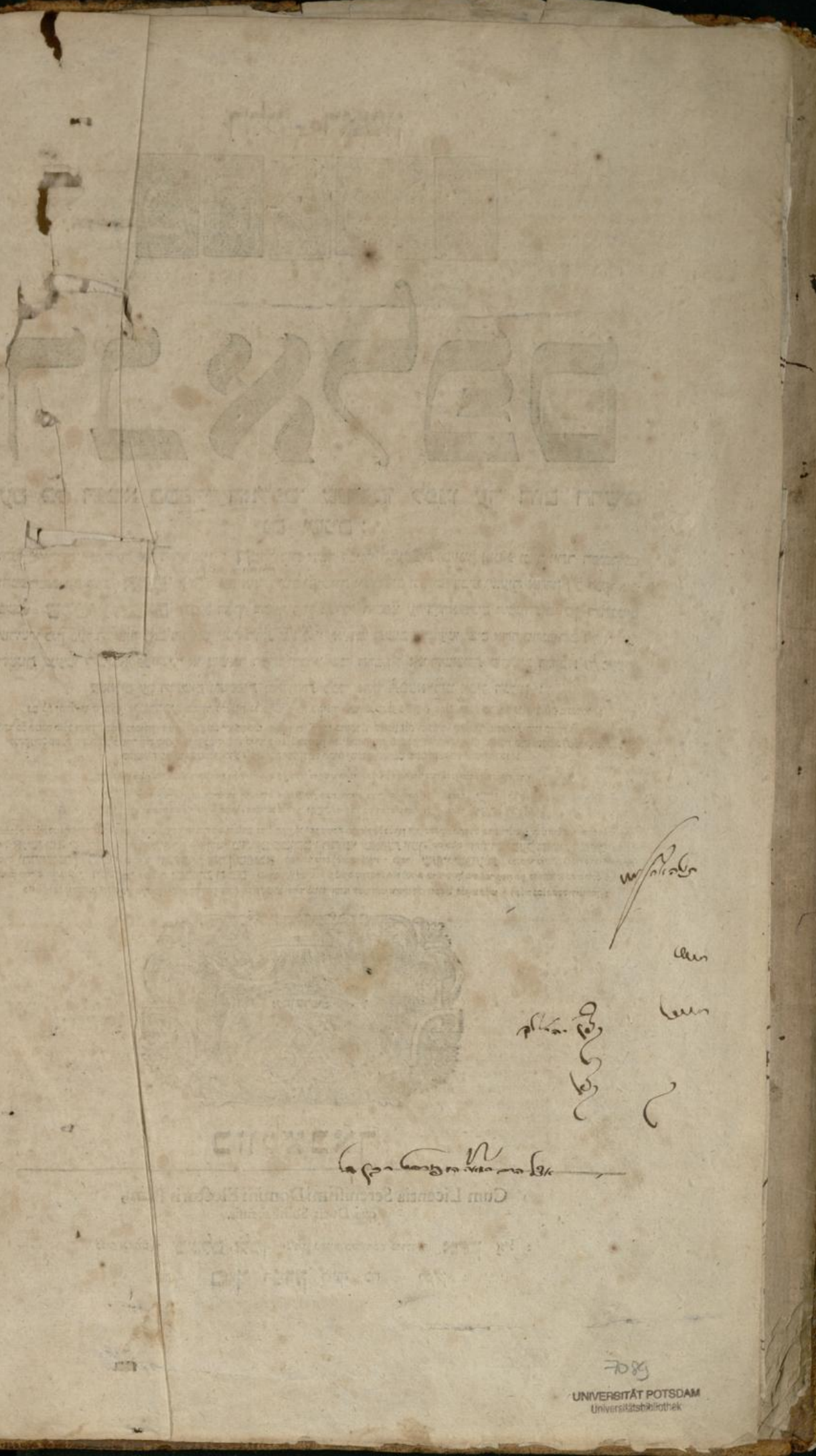

UNIVERSITÄT POTSDAM
Universitätsbibliothek

הקדמה

פתיחת הרמב"ן בספר מלחמת ה'

גבר לבבך בזמן נשמן — שכל וביגה יצרך מן
הט אזניך לנאם בנו נרמן — כי הוא במדבר מאכילך מן

פתיחת דברי ימי משה ואהרן ומרים ויקרא אל משה ויאמר אליו ויאמר ה' אליו קום צא אל פרעה ודבר אליו כה אמר ה' שלח את עמי ויעבדוני כי אם לא תשלח את עמי הנני נגף את כל גבולך בצפרדעים ושרץ הצפרדעים יעלה ובא בביתך ועל חדר משכבך ועל מטתך ובבית עבדיך ובעמך ובתנוריך ובמשארותיך ובך ובעמך ובכל עבדיך יעלו הצפרדעים ויאמר ה' אל משה אמר אל אהרן נטה את ידך במטך על הנהרות על היאורים ועל האגמים והעל את הצפרדעים על ארץ מצרים ויט אהרן את ידו על מימי מצרים ותעל הצפרדע ותכס את ארץ מצרים ויעשו חרטמי מצרים בלהטיהם כן ויעל את הצפרדעים על ארץ מצרים ויקרא פרעה למשה ולאהרן ויאמר חלו אל ה' ויסר הצפרדעים ממני ומעמי ואשלחה את העם ויזבחו לה' ויאמר משה לפרעה התפאר עלי למתי אעתיר לך ולעבדיך ולעמך להכרית הצפרדעים ממך ומבתיך רק ביאור נהר תשארנה ויאמר למחר ויאמר כדבריך למען תדע כי אין כה' אלהינו ויסרו הצפרדעים ממך ומבתיך ומעבדיך ומעמך רק ביאור נהר תשארנה ויצא משה ואהרן מעם פרעה ויצעק משה אל ה' על דבר הצפרדעים אשר שם לפרעה ויעש ה' כדבר משה ויתו הצפרדעים מן הבתים מן החצרות ומן השדות ויכנסו אותם חמרם חמרם ותבאש הארץ ויראה פרעה כי היתה הרוחה והכבד את לבו ולא שמע אליהם כאשר דבר ה' אל משה ויאמר ה' אל משה אמר אל אהרן נטה את מטך והך את עפר האדמה והיה לכנם בכל ארץ מצרים ויעשו כן ויט אהרן בידו במטהו ויך את עפר הארץ ותהי הכנם באדם ובבהמה כל עפר הארץ היה כנם בכל ארץ מצרים ויעשו חרטמים בלהטיהם להוציא את הכנם ולא יכלו והכנם היתה באדם ובבהמה ויאמרו החרטמים אל פרעה אצבע אלהים היא ויחזק לב פרעה ולא שמע אליהם כאשר דבר ה' ויאמר ה' אל משה השכם בבקר והתיצב לפני פרעה הנה יצא המימה ואמרת אליו כה אמר ה' שלח את עמי ויעבדוני כי אם אינך משלח את עמי הנני משלח בך ובעבדיך ובעמך ובבתיך את הערב ומלאו בתי מצרים את הערב וגם האדמה אשר הם עליה ופליתי ביום ההוא את ארץ גשן אשר עמי עומד עליה לבלתי היות שם ערב למען תדע כי אני ה' בקרב הארץ ושמתי פדות בין עמי ובין עמך למחר יהיה האות הזה ויעש ה' כן ויבא ערב כבד בית פרעה ובית עבדיו ובכל ארץ מצרים תשחת הארץ מפני הערב ויקרא פרעה אל משה ואל אהרן ויאמר לכו זבחו לאלהיכם בארץ ויאמר משה לא נכון לעשות כן כי תועבת מצרים נזבח לה' אלהינו הן נזבח את תועבת מצרים לעיניהם ולא יסקלנו הלא דרך שלשת ימים נלך במדבר וזבחנו לה' אלהינו כאשר יאמר אלינו ויאמר פרעה אנכי אשלח אתכם וזבחתם לה' אלהיכם במדבר רק הרחק לא תרחיקו התפללו בעדי ויאמר משה הנה אנכי יוצא מעמך והעתרתי אל ה' והסיר הערב מפרעה מעבדיו ומעמו מחר רק אל יסל פרעה מתל לבלתי שלח את העם לזבח לה' ויצא משה מעם פרעה ויעתר אל ה' ויעש ה' כדבר משה ויסר הערב מפרעה מעבדיו ומעמו לא נשאר אחד ויכבד פרעה את לבו גם הפעם הזאת ולא שלח את העם ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה ודברת אליו כה אמר ה' אלהי העברים שלח את עמי ויעבדוני כי אם מאן אתה לשלח ועוד הנך מחזיק בהם הנה יד ה' הויה במקנך אשר בשדה בסוסים בחמרים בגמלים בבקר ובצאן דבר כבד מאד מאד והפלה ה' בין מקנה ישראל ובין מקנה מצרים ולא ימת מכל לבני ישראל דבר לאמר מחר יעשה ה' הדבר הזה בארץ ויעש ה' את הדבר הזה ממחרת וימת כל מקנה מצרים ומקנה בני ישראל לא מת אחד ויכבד פרעה את לבו גם הפעם הזאת ולא שלח את העם ויאמר ה' אל משה אל פרעה ודברת אליו כה אמר ה' אלהי העברים שלח את עמי ויעבדוני כי אם מאן אתה לשלח עוד הנך מחזיק בהם הנה יד ה' הויה בך במקנך אשר בשדה בסוסים בחמרים בגמלים בבקר ובצאן דבר כבד מאד מאד והפלה ה' בין מקנה ישראל ובין מקנה מצרים ולא יגוע מכל לבני ישראל דבר וישם ה' מועד לאמר מחר יעשה ה' הדבר הזה בארץ ויעש ה' את הדבר הזה ממחרת וימת כל מקנה מצרים ומקנה בני ישראל לא מת אחד ויקח פרעה הנה כבד עד מאד בהיות עמו וגו' ויאמר ה' אל משה ואל אהרן קחו לכם מלא חפניכם פיח כבשן והזה משה השמימה לעיני פרעה והיה לאבק על כל האדם ועל הבהמה לשחין פורח באדם ובבהמה ולא יכלו החרטמים לעמד לפני משה מפני השחין כי היה השחין באדם ובבהמה וגו' ויאמר ה' אל משה השכם בבקר והתיצב לפני פרעה הנה יצא המימה ואמרת אליו כה אמר ה' אלהי העברים שלח את עמי ויעבדוני כי אם לא תשלח את עמי הנני משלח בך ובעבדיך ובעמך ובבתיך את הברד ומלא בתי מצרים את הברד גם האדמה אשר הם עליה והפלתי ביום ההוא את ארץ גשן אשר עמי עומד עליה לבלתי היות שם ערב למען תדע כי אני ה' בקרב הארץ ושמתי פדות בין עמי ובין עמך למחר יהיה האות הזה ויעש ה' כן ויכבד לב פרעה ולא שלח את העם ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה ודבר

התנצלות

בדרשני כמוהר"ר **יוסף** בן הרב כמוהר"ר **עקיבא בער** ז"ל · ומני לו כתומה לו הסתירני כמוהר"ר **משה פ"פ** ז"ל אחר נדלו וכללותו ·
וגם פעמ מרי למלך ולרומם ולהלל לאל ספר **הקרי"ה** הנ"ל · ולקטנו בקבציעון הרחוים אחר טרחו ולקטו אתם כל מפרשיו והמייחים לו וקלו בו
זיוגיסם חים אים על דנלו ס"ה · **פירש"י** · **והר"ן** · **ונ"י** · **ובעל המאור** · **ומהחכמות ה'** · **וישלבי הגבורים** · **וספר המרדכי עם**
חדושי הגאון מהר"ם מטיקטין · **ושערי שבועות עם חדושי אנשי שם ד"ת** · **שאריית יוסף** · **ומהר"י ליווא מפראג** ·
וגדולת מרדכי · **ומר"ח** · למען לא יחסר כל עוב מקורתינו הקדושה וכל כוונתם הי' לזכות הרבים · כי קמת קמנו וגיילו לרוב הגיבוקם
וערמו בכל כחם לסחויר העטרה ליושנה והדרו לוקה כמה טרחו לה · והיה היה הסבה אחר הבריחני לחדש לוקה · כי עבשיו אים נמלאים
לקיילו לחד נעיר וכנים במספחה · ומי ומי שים לו מעלים על דמיו כנכסי דבי נר מריון ורוגו ככולו אין לו לקנותה · **בגלל כן**
שנסתו מקני וחורקי כנגר הלני לכנם נעוני הקורה להקחיל במלאכה כזו · **ואפ"י** שנדולה היא הלני והולאה מרובה מ"מ
בחסד אל נסחתי · ועליו נשענתי · וכעזר הטוב אחר לבביו נלוי' מחשבתי · יעזר לי הקיל שבועתי רעוי'
וגם זכות הקורה והוני' ולומדי' יעמוד לי · להוליך מחשבתי אל המוטל עלי אחום ולא אכלם להוליך
לאור העלמה · ומעתה בכי שעותם אל ה' שיעזרני לגמור אתם אחר הוחלתי וזכות הקורה
וחכות הרבים יעמוד לי ולזרעי ולזרע זרעי · ויקויים בי מקרא שכתוב ·
לא ימוש מפיך ומפי זרעך ומפי זרע זרעך **מעתה** ועד
עולם לפ"ק :

מאימתי

קורין את שמע בערבין ובו' אלו דברים בראשונה שכשבא לקרות את שמע בערבית צריך שיהא יודע היכן הם סמוכים זה לזה ואיזו היא ראשונה ואיזו היא שניה ואם לא כיון בראשונה לא יצא ידי חובתו בשניה ואם לא כיון בשתיהן לא יצא ידי חובתו בשום מקום ואם כיון בראשונה ולא בשניה יצא ידי חובתו בשתיהן ואם כיון בשניה ולא בראשונה לא יצא ידי חובתו בשום מקום ואם כיון בשתיהן יצא ידי חובתו בשתיהן ואם כיון בשתיהן ולא ידע איזו היא ראשונה ואיזו היא שניה לא יצא ידי חובתו בשום מקום ואם כיון בשתיהן ולא ידע איזו היא ראשונה ואיזו היא שניה

גמ' רבי מאימתי מתחילין לקרוא קריאת שמע בערבין משעה שבני אדם נכנסים לאכול פתן בערבי שבתו' דברי ר' מאיר וחכמי' אומרי' משעה שהכהני' זכאין לאכול בתרומתן סימן לדבר צאת הכוכבים וא"ע"פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר שנאמר ואנחנו עושי' במלאכ' חצים מחזיקין ברמחי' מעלות השחר עד צאת הכוכבים ואומר והיה לנו הלילה למישמר והיום למלאכה שמעינן השתא דבין מתניתין ובין לברייתא עונת קריאת שמע לרבנן משעה שהכהנים נכנסין לאכול בתרומתן דהיא שעת צאת הכוכבים ורבין דהלכתא דקיימא לן יחיד ורבים הלכה כרבים והאי דאקשינן דר' אליעזר אדרבי אליעזר מאימתי מתחילין לקרות קריאת שמע בערבין משעה שקדש היום בערבי שבתו' דברי רבי אליעזר ותנן נמי במתניתין משעה שהכהנים נכנסין דברי ר"א לאו למימרא דהכי הוא דקתני במתניתין משעה שהכהנים נכנסין לאכול בתרומתן לר' אליעזר בלחוד היא אלא בין רבי אליעזר בין רבנן ד"ה סבירא להו דהא לא אפליגו רבנן עליה דר' אליעזר אלא בעד סוף דר' אליעזר סבר עד סוף דאשמורת הראשונה ורבנן סברי עד חצות אבל במשעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן לא פליגי דאי לא סבירא להו לרבנן משעה שהכהנים נכנסין לאכול בתרומתן אלא ר"א בלחוד הוא דסבירא ליה הכי היה להו לרבנן לאפלוגי עליה במשעה כדאפליגו עליה בעד סוף ומדלא אפליגו עליה אלא בעד סוף שמעינן דבין לר"א ובין לרבנן כולהו סבירא להו משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן וכיון דס"ל לר"א בהדי רבנן משעה שהכהנים נכנסין לאכול בתרומתן ואשכחינן ליה בברייתא דס"ל משעה שקדש היום בערבי שבתו' אקשינן דידיה אדידיה ופרקינן תרי תנאי אליבא דר"א ולהאי פירוקא בתר' דאמרי' איבעית אימא סיפא ר"א ריש"א לאו ר"א בריה מילתא דמשעה שהכהנים נכנסין לאכול בתרומתן דרבנן בלחוד היא ולאו ר"א הילכך בין לפירוקא קמא בין לפירוקא בתרא דאי דקתני במתניתין משעה שהכהנים נכנסין לאכול בתרומתן איתא לרבנן וכיון דאיתא לרבנן עבדינן כותייהו: עד סוף האשמורה הראשונה: אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבן גמליאל"

תניא

רש"י

וחק' על מי שהיו רוחים לדבר לילה שכבכוים ליליו היו זכר לדבר: שנאמר ואנחנו עושין במלאכה ונו' נמצינן למימר עושין במלאכה כתי': משמ' שקדם היום נערבי שבתות היינו נמי דמשמע: סיפא בד סוף משמע דהלכתא כרבי אליעזר: ריש"ו משמע שהכהני' נכנסין לאכול בתרומתן לאו רבי אליעזר: ויעש

ר"ת ויש רבנן האומרי' בר' חצות כר"ג

כא ע"ב

ר"ת תוס' ד"ה

ר"ת

תניא אמר רבי אליעזר משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן עד סוף האשמורה הראשונה כדברי ר"ג אמר לו רבי יהושע אין הלכה כדברך אלא משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן עד חצות אמר לו אם למדת פרשה זו מבן עזאי אף אני אומר משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן עד חצות אמר לו רבי אליעזר אם כדברי אומר אני אין מקבלין ממני אלא כדברי ר"ג שהיה רבי ממני וחכם ממני אמר לו רבי יהושע אין הלכה כדברי אלא כדברי ר"ג שהיה רבי ממני וחכם ממני: מתני' אין בין הזמנין אלא כדי שיגיע הכהן הטמא לביתו ויטבול ויעלה ויאכל את תרומתו ר"ש אומר כדי שיגיע הכהן הטמא לביתו ויטבול ויעלה ויאכל את תרומתו ויטהר ויקדש את ידיו ואת רגליו לתרומה: גמ' מנא הני מילי אמר רב יהודה אמר שמואל אמר קרא ורחץ בשרו במים וגו' ואומר ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים: מתני' הכל מטבילין בפסחים חוץ מן הטבול יום ומן המסופק בטבול יום ומן המסופק בחציצה ומן המסופק בטומאת מת ומן המסופק בטומאת מת שנגעו בטבול יום ומן המסופק בטומאת מת שנגעו בחציצה ומן המסופק בטומאת מת שנגעו בטומאת מת ומן המסופק בטומאת מת שנגעו בטבול יום ומן המסופק בטומאת מת שנגעו בחציצ

ועד למאי דמלתא דכוכבים והילך הוה לילה ודקא ג' כוכבים בינוניים אבל פחות לית הוה לילה דהכי אמרינן במסכת שבת (דף לה) ככב ג' יום ג' בין השמשות אבל לילה ואתמרינן עלה לית ככבים גדולים שהרואים ביום ולא ככבים קטנים שהרואים בינוניים ובין שבן בין הכל בקיאין בין (בינוניים לקטנים) לגריע ליחסר עד שירדו הקטנים וכן במועדי שבת לגריע ליחסר גם כן אבל לעשות שום מלאכה עד שירדו ג' ככבים קטנים ודקא הוה יום מעונן ואמתין עד שיצא הספק מלבו וכ"ש גם כן אם הוה יום מעונן וקבל עוקבו מבעוד יום מפני הספק דשמא יקדים ובלא לעשות המעות ע"י הפרגל שעושה הספק יותר מהודאי וכן מצינו שעל הודאי מביא חטאת וחזרו ואמרו דחטאות דנקיף למימר מ"ש אילו לא יהיו דמי כאשם ולו שניהן יביא לחטאתו אלא הנקיף לו בזה הנקיף לו בזה ואשם תלוי הניהר דמי אשם שהרי בודאי חטא ואשם תלוי לא יהיו דמי אשם

רבינו יונה מאימתי פרק ראשון

נר מצוה

תפלות באמצע תקנם שבשחרית קורא ק"ש ומיתפלל ובשעת המנחה מיתפל' תפלת המנח' ולערב מיתפלל תפלת הערב ואח"כ קורא ק"ש נמיצאת ק"ש של שחרית בתחילת היום וק"ש של ערבית בתחילת הלילה והתפלות כולן באמצע וליתא לדר' יהושע בן לוי ויקי"מ לן כר' יוחנן דתני מסיע"ל ליה ואע"ג דצ"ל ק השכיבנו בין גאול לתפלה לאו כיפסיק היא דכיון דתקינו רבנן השכיבנו בגאולה ב בגאולה אריכת דמיא ובתפלת שחרי נמי בעי למסמך גאולה לתפלה ואע"פ שבתהלה אומר ה שפתי תפתח כיון דתקינו רבנן ה שפתי תפתח בתפלה כתפלה אריכת דמיא אמר רבי יהושע בן לוי ג אע"פ שקרא אדם ק"ש בבית הכנסת מצוה לקרותה על מטתו ודוקא פרשה ד ראשונה בראמרינן

* בפרק הרואה אמר רב נחמן בר יצחק אם ת"ח היא אינו צריך אבוי אמ' אף ת"ח בעי למיכר חד פסוקא דרחמי כגון בידך אפקיד רוחי אר"א כל הקורא ק"ש על מטתו כאילו אוחז חרב פיפיות בידו שנא' יעלזו חסידים בכבוד ירננו על משכבותם רוממות אל בגרונם וחרב פיפיות בידם: ° גרסינן * בפרק ידיעו' רבי חמיאה שיר של פגעים בכנורות ובנבלים ובתופים ואומר וישב בסתר עליון וגו' עד כי אתה ה' מחסי ואומר ה' מה רבו צרי עד לה היישועה ונומר: רבי יהושע בן לוי מסר' להו להני קראי וגאני היכי ? עביד הכי והאמ' ר' יהושע בן לוי אסור להתרפא' בדברי תורה להגן שאני תניא אבא בניומן אומר כל ימי הייתי מצטער על ב' דברים על ' תפלתי ° שתהא ° סמוכה למטתי ועל מטתי שתהא ' נתונה בין צפון לדרום: א"ר חמא בר הנינא ואי תימא רבי יצחק כל הנותן מטתו בין צפון לדרום תויין לו בנים זכרים שנאמ' ממתים ידך ה' ממתים מחלד חלקם בחיים וצפונך תמלא בטנ' ישבעו בנים וגו' תניא אבא בניומן אומ' שנים

ומיתפלל מיד הוה מרע"ה שנוטה כח נתפלה כיון שמתקף ממנו ערבין שמי שיטה בו לא יקוף ממנו בלום וכן נראה בלשה שמות רבה נפרשת בא אל פרעה שלוחי שכשהלו יסראל לתן היו מבקשים שלא יהא עושה עמהם כגולה שלא כטבעו של עולם נשתו בו ועל זה נאמר ויהי יש

רש"י

לן ההקפה לשון המקום הוא:
למלוכי שניתיקך לגמול חסד זה לזה:
ואמר לי המקום לו כמו שאתה לי בלך
ע"ש פלוניות: תפילה לדבר נפל'
תפילת השחר מפרש לה: מפני חצ
שלא יתמרו זונות מזונות עמו לשם:
ומפני המפולת שהומות תורמים
רעיונות והוא המוכון פן יפלו עליו:
ומפני המיקרין המצוין שם: שלהי
לברכם נעזרו לפי שהברכים קצב
מקום להפלתו כדמסיק: ל' יפסיע
פסיעה גסה שלא יהא נדחה עליו
כמו מצוי: לפרקא

מיי' פ"ט מה' תפלה סמ"ג עשין י"ט טור ח"ח סי' ג

ג ר מצוה

שנים שנכנסו לבית הכנסת להתפלל וקדם א'
מהן והתפלל ולא המתין לחבירו ויצא טורפין
לו תפלתו בפניו שנ' טורף נפשו באפו הלמענך
תעזב ארץ ויערתק צור ממקומו ואם המתין לו
מה שבהו א"ר הגינא זוכה לברכות הללו שנא'
לו הקשבת למצותי ויהי כנהר שלומך וגומ' הא
פירשוהו רבנן ואוקמוה בתפלת ערבי שאם
הניחו יחידי ויצא רוששין שמא יבא לידי סכנ'
לפיכך צריך להמתין לחבירו עד שמסיים את
תפלתו: תניא א"ר יוסי פעם אחת הייתי
מהלך בדרך ונכנסתי לחורבה אחת מחרבות
ירושלים להתפלל ובא אליהו זכור לטוב ושמר
לי על הפתח עד שסיימתי את תפלתי
וכשסיימתי את תפלתי אמר לי שלום עליך ר'
אמרתי לו עליך שלום ר' ומרי אמר לי בני מפני מה נכנסת לחורבה זו אמרתי
לו להתפלל אמר לי היה לך להתפלל בדרך אמרתי לו מתיירא הייתי שמא
יפסיקוני עוברי דרכים אמר לי היה לך להתפלל תפלה קצרה באותה שעה
למדתי ממנו שלשה דברים למדתי שמתפללים בדרך ולמדתי שהמתפלל
בדרך מתפלל תפלה קצרה ולמדתי שאין נכנסין לחורבה ת"ר מפני שלשה
דברים אין נכנסין לחורבה מפני חשד ומפני מפול ומפני המזיקין א"ר חלבו
אמר רב הונא כל הקובע מקום לתפלתו אלהי אברה יהיה בעזרו ובשמת
אומרים עליו עניו אי עניו אי חסיד מתלמידיו של אברהם אבינו דכתיב וישכם
אברהם בבקר אל המקום אשר עמד שם ואין עמידה אא תפלה שנ' ויעמוד
פנחס ויפלל: וא"ר חלבו אמר רב הונא היוצא מבית הכנסת אל יפסיע
פסיעה גסה אמר אביי לא אמרן אלא בדנפיק אבל בדעייל מצוה למרחט שנ'
ונדעה ונרדפה לדעת את ה' וגומר אמר רבי זירא מריש כי הוה חזינן רבנן
דדנו רחמי לפרקא

תפילתו שלא תהיה קפילתו מקולקלת: לן ההקפה למלוכי יש מפרשים מלשון לוט רולה לומר חבורה כלומר שם היתה מתקון למלוכי שנותן
לי חבורה להיות זוכה לכל זה ואומר מרי הרב נר"ו שנוהל למרבו מלמד מלמדנו ור"ל שם היתה שתי מלכים מתפללין ברלוני
וממתין אחר כך להנירך עד שיתפלל היות זוכה לכל זה: היא פרשיה רבנן ותוקמוה בתפילת ערבית וכו' כתב רבינו חננאל שבשיטים הין שבתי
בכניסת הון לבית ומתוך כך הון מניחו יחידי שמא יפסיק שמעיין שם יותר ורואה לתפילתו נכתו בכניסת הון זה הון שנדך העולם
בשאר ימות השנה כגון בשבת ויום טוב: היה לך להתפלל תפילה קצרה הון לפרש שתפילת ערבי ערבי יש מרחיק קלוטר שתפילה
ז"ו הון מתפללין תוקה ולא מקום סכנה כדתנן המהלך במקום גזלני חיות ולסטים רומרים ערבי ערבי יש מרחיק קלוטר שתפילה
שלא יאחר מקירת הייתי מפני סכנה שלא שמא יפסיקוני עוברי דרכים הילכך תפש"י שבשל מקום שתורי בשבת רולה לומר תפלת ערבי
ערבי ישראל מרוחין בכח על כרחך הון לן למיחר שתפלת הערבין קלמר כך פירש רבינו יהון הזקן וכרחו ומבלן לברכה ומבלן היה למד שהון לומר בשבתו
שלא בכל שתפני שהיה בדרך תמר לך להתפלל תפלה קלרה משמע שאם לא היה בדרך לא היה לו להתפלל אלא תפלת י"ח שהיא תרוכה יותר
ומניח עוד רחוק מלקומר לקמן בפרק תפלת השחר מה בין הגינו לתפילה קלרה שהגינו כי מעי לייטר לא צריך ללעויי תפילה קלרה כי מעי לייטר
צריך ללעויי דמשמע שהון לומרים הגינו שלא בדרך ומה שהמרו כל הסנה כולה מתפלל אדם הגינו הון מימות הגשמים היון רולה לומר בניו הכנסת
שלא בדרך וכן נרחה שכותב הריף"ק שכתב לשם כי מעי לייטר לא צריך ללעויי היכו שהגינו שלא בשעת הדחק בגון מי שהיה
מהלך במדבר וביולת בו נרחה שאם עומד במקום שהוא שרוי ורואה שיפסיקוהו או שלא יוכל להתפלל בכוונה תפלה תרוכה כל כך שהפילו בעיר מתפלל
הגינו ביומות החמה מפי מורי הרב ז"ל: כשבני חצר שמ"ש פ' שהחלב לא יעשה העניירה יש לו לייטר ולברוח מן הכנירה שמהיחין לילי חצר
שהמר ושיסיקם נקיים מה' ושיצרל וכן תמרו חכמינו וכרוכם לברכה ברחק מן הכיעור וכו' ומפני המפולת כלומר שתפילה הסמוכה במקום
שהין שם חסד ולא חסם מויקים יש לו לייטר שלא יסכון בעלמו: כל הקובע מקום לתפלתו שלהי מדרשם יהיה בעזרו לא תמר זה במקומות של בית
הכנסת דניון שכולה מקום תפילה כיון הון להקפיד שם יושב פעמים הוון ופעמים הוא ולא רלה לומר שהקובע מקום לתפלתו בניהו שפעמים
שהיון יכול ללכת לבית הכנסת מתפלל בביתו ומייחד מקום ידוע לכך והכי משמע בירושלמי לגרסי הקם כל הקובע מקום לתפלתו בניהו להתפלל
כלילו הקיפה מחיצות של ברזל וכשתמת לומרים לי עניו אי חסיד ויש מקשים וכי מפני זה בלבד מספרים לחר מעטו שכח גדול כזה והלה שמוחל הקטן
(דנכסירון ליה שבילין דשמיא כשבילי דנהרדעא) ושתמרו עליו שרחה שקראה שכינה עליו במשה רבינו שלא שתף דורו ראוי לכך תמרו זה עליו לשבח
גדול ולפיכך תמרו בכתן שתומרים מותו על כל חסד שקובע מקום מיוחד בניהו להתפלל ויש לומר שלא תמרו בעבור קביעות המקום בלבד שלא רולה
לומר בכך שהקובע מקום מיוחד בניהו שבח גדול הוא אלא שהקובע מקום מיוחד בניהו להתפלל ויש לומר שהוא מבקש רחמים ומתחנן לפני המקום
שיהון יכול לעלות בניהו בתפלתו ומייחד מקום ידוע לכך והכי משמע בירושלמי לגרסי הקם כל הקובע מקום לתפלתו בניהו שפעמים
כלילו הקיפה מחיצות של ברזל וכשתמת לומרים לי עניו אי חסיד ויש מקשים וכי מפני זה בלבד מספרים לחר מעטו שכח גדול כזה והלה שמוחל הקטן
(דנכסירון ליה שבילין דשמיא כשבילי דנהרדעא) ושתמרו עליו שרחה שקראה שכינה עליו במשה רבינו שלא שתף דורו ראוי לכך תמרו זה עליו לשבח
גדול ולפיכך תמרו בכתן שתומרים מותו על כל חסד שקובע מקום מיוחד בניהו להתפלל ויש לומר שלא תמרו בעבור קביעות המקום בלבד שלא רולה
לומר בכך שהקובע מקום מיוחד בניהו שבח גדול הוא אלא שהקובע מקום מיוחד בניהו להתפלל ויש לומר שהוא מבקש רחמים ומתחנן לפני המקום
שיהון יכול ללכת לבית הכנסת מתפלל בביתו ומייחד מקום ידוע לכך והכי משמע בירושלמי לגרסי הקם כל הקובע מקום לתפלתו בניהו להתפלל
כלילו הקיפה מחיצות של ברזל וכשתמת לומרים לי עניו אי חסיד ויש מקשים וכי מפני זה בלבד מספרים לחר מעטו שכח גדול כזה והלה שמוחל הקטן
(דנכסירון ליה שבילין דשמיא כשבילי דנהרדעא) ושתמרו עליו שרחה שקראה שכינה עליו במשה רבינו שלא שתף דורו ראוי לכך תמרו זה עליו לשבח
גדול ולפיכך תמרו בכתן שתומרים מותו על כל חסד שקובע מקום מיוחד בניהו להתפלל ויש לומר שלא תמרו בעבור קביעות המקום בלבד שלא רולה
לומר בכך שהקובע מקום מיוחד בניהו שבח גדול הוא אלא שהקובע מקום מיוחד בניהו להתפלל ויש לומר שהוא מבקש רחמים ומתחנן לפני המקום

ר"ת
כל זמן שמתח
כל שמתח
מוסרחים זה
כיס שמוחל
ירחיטלו
שכירו של
ער:

היוצא מבית הכנסת אל יפסיע פסיעה גסה העשה מפני שרואה נפי שיצא מן העולה ומוח הפך בית הכנסת הוא בית המנוחה

להלחו פי' שלם כרכות דרב יהודה ורבי יוחנן ורב הטנוא בגבר תורה ותפנה ופרש רבי ישמעאל בי"ג שרות אבל בע"ת אנו מתפללין בדרך הטנוא שהיא מעולה שבברכות: שהגיע

מלהמות ה

מסכת ברכות כתוב בספר המאור תניא רבי שמעון בן יוחאי לומר בשעתים שהאדם קורא לק שמע שתי פעמים בלילה וכו' ... לומר דמשני לה לפה דרבי מחלת כי תניא לחלת ר"ש בן יוחאי
ברבי הרב ל"ל מיבי מוכי שמרא לגברי דהא פלגי קרתי בריתיה דרבי(שמעון בן יוחאי) מקדרי קד וכבריתיה בקריתיה מיומא לן משום דשמא לן קרי"ש בזוקיקין: אמר הכותב
לה רמיון דר' שמעון שמא ר' שמעון ותי לימא לדהוות לקמי ד' דיויה לה דרבי: דרבי הוא לורחיה דקלונדא בכל דוכתא ובו מיקמי דר' עקיבא אלר"
שמתם ולקמן קתני ר' מתקיף לומר בדי סוכרין תמור בדי לברוך ושוב מה זו שמוכח שמתך בל' בדיקת ר' עקיבא לומר שמתה דלמי בשמתת דבריקת דקמני כדי שיהא
שומר נלחלם לקבלם ובמתם מקבלם פיום ובכל מקום ולמיחלה ומחתן כשחריט דם' בשתי' כשחריט לכל בל"ם בריקת דלמי בשמתת דבריקת דקמני כדי שיהא
ד' בשבת דבלם פיום הוא ובלי נתי דר' שרק לקבלם הוא ובכשהוא נתי בשרק בשבת בשחר ושם ביתה ודלמי בלם בשבתת משבלה שוחד בשחר לתן בריך להזהר
פלפתא הקן בשחר מד חכון ובכרתני מסכים לבלת לבריך מבילן לו שוחר ובקוק. ושוחד ומקוק לתי לר' שתמון בן לקיש בריש עלם בת מירמו בר' משום דהמחך נלולם בדיק לים בת לתן
שבי יתן בלבה הוא בשחר תם בלת בן ב"ם והבקבל קודם בבן בחתום יבא בשבר ודלם מבחם מקומות שבת שהם לת בחוך בלת בשבת בשוב ובן בשבל בחוך בלתי יתן יתן

רבינו יונה מאימתי פרק ראשון

יום לו לעמוד בישיבתו כה וכן תמרו ז"ל (מגילה ד"י) כי לעת בקהק על עסקי של המנוחה ולא הנחלה מעולה זו שיהא בחלה זו ירושלם כיוה שמקומות שכיו מקרינין בהם הקרבנות ומתפללין בהם נקראים מנוחה ונחלה : אמר בדעיל מלה למיהיכם שנאמר ונדעה נרדפה לדעת לק ס' כלומר כשנרדפה נוכה לידיעה שכל הדברים מיוחין הקדמות וזרדיפה בכאן היא הקדמה שמתוך הקטן והלוקח הוא הולך במרוצה ומזה יבוא לו הידיעה ולקילו בשבת הוא מלה ולאן כזה משום לק יבא הילוכך של שבת בהילוכך של חול כיון שמקבון למעט : כל המתפלל לתוכי ניקרא

ע"ב מגילה

רשע וכו' פירש רש"י וברזונו לברכה שמתקיימים על ניתי בנסיון שלמים ין מקוחים בנגד המזרח לק בנוסף מזרחי של בית הכנסת ולעיכך מצרכו בו לסיינו המערב ולעיכך בעומד שם ותוך לתוכיו לניח בנסת נקרא רשע מפני שלא דנרים בתוך מפני שהוא בנגיש והוא מבחון ועוד שהוא שבניח בנסת מתפללין פניהם כלפי הסיכל ועומד בעזרת והוא מתפלל ופנין כלפי מערב ועוד שלתוכיו כלפי ניח הכנסת ונעבור כל זה נראלה שטעה ממי שמתפללין לן הקהל ולעיכך נקרא רשע והוא הדין שתפי כשעומד בניח הכנסת ניח לן להתפלל לתערב ולא שיהו נקרא רשע כיון שעומד בניח הכנסת ומתקוף עם הלבור לבל שם היה עומד מבחון ללד מזרחי שבו בהיכל תש"ם שלתוכיו כלפי כותל מזרחי של ניח הכנסת כיון שמתפללין לן פנין בנגד המזרח כמו שלבור מתפללין כלפי כותל מזרחי שלין ניח הכנסת ורבינו יהונה מפרש בענין לתר שלתוכיו ניח הכנסת ר"ל לתוכיו לבלי כותל מזרח שלין שם פתחים ללבון לתוכיו כלפי כותל מזרחי של ניח הכנסת לבון שם פתחים ללבון לתוכיו כלפי כותל מזרחי של ניח הכנסת ר"ל לתוכיו ולתוכיו לניח הכנסת ומפני שלתוכיו כלפי ניח הכנסת מפרש דעתי לתקר לבי לא מהדר לבון כי כניסקק רוצה לומר כי תמרינן דנקרא רשע כוכל שלתוכיו לניח הכנסת מפני כלפי כותל מזרחי של ניח הכנסת כיון שמתפללין לתוכי כי נקרא רשע שפני שני דנרים מפני שכל הבני כנסים וכוכל מבחון ומפני שלתוכיו כלפי ניח הכנסת מפרש דעתי לתקר לבי לא מהדר לבון כי כניסקק רוצה לומר כי תמרי דנקרא רשע כוכל שלתוכיו לניח הכנסת ומפני שלתוכיו כלפי

אימתי קורין את שמע בערבית משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן עד סוף האשמורה הראשונה דברי רבי אליעזר וחכמים אומרים עד חצות רבן גמליאל אומר עד שיעלה עמוד השחר:

משנה

רש"י

את רצון אומר תפלת מוסף של יום ראשון של רגל: הן לא כביר לא ימאס כלומר לא ימאס נפשי ולא אמאס בעבדי שלום הקורא בתורה וכל נתיבותיה שלום וכן גמולים חסדים שלום הוא שמקוך שגומל חסד נגומו לחבירו מגיר שמוע תורתו וכל לימדי תהא וגדול שלום: מלוי נדבי"כ לכתוב נדבי' היו עמדי שתקבלני נדבים עם פליטיו מקרב לי מן המלחמה שלחו עלי: על מנינו הרעים ואין יכול לו להיות שכן רע להקדוש ברוך הוא אלא מתוך כח להשרות שם שכינתו הקב"ה: שיעור שני פרקיו רוחב יד לו להכנס להקפל: כשהוא פקוח לקדוש לבן

נר חצות

את רצון אימתי עת רצון בשעה שהצבור מתפללין רבי יוסי בר חנינא אמר מהכא בעת רצון עניתיך רב נחמן אמר מהכא הן אל בכיר לא ימאס: תניא נטי הכי מנין שאין הקדוש ברוך הוא מואס בתפילתן של רבים שנאמר הן אל כביר לא ימאס ובתיב פדה בשלום נפשי מקרב לי כי ברבי היו עמדי אמר הקדוש ברוך הוא כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים ומצוי בבית הכנסת מעלה אני עליו כאילו פדאני לבני מבין האומות עד סוף כל הדורות: אמר ריש לקיש כל מי שיש לו בית הכנסת בעירו ואינו נכנס שם להתפלל נקרא שכן רע שנאמר כה אמר ה' על כל שבני הרעים הנוגעים בנחלה אשר הנחלתי את עמי את ישראל הנני נותשם מעל אדמתם אמרו ליה לרבי יוחנן איכא סבי בבבל תמה אמר מבדי כתיב למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה הוא דכתיב אבל בחוצה לארץ לא כיון דאמרי ליה דמקדמי ומחשבי לבי בנשתא אמר היינו דקא מהני לרבו דאמר רבי יהושע בן לוי לבני קדימו ותשיבו לבי כנשת' כי היכי דתורכו הכי אמר רב אחא בר חנינא מאי קראה אשרי אדם שומע לי לשקוד על דלתותי יום יום לשמור מזוזות פתחי ובתיב כי מוצאי מוצא חיים: גרסינן בפרק שלשה שאכלו כאחת. אמר רבי יהושע בן לוי לעולם ישכים אדם לבית הכנסת כדי שיכונו שניהם ראשונים שאפילו מאה באין אחריו ניטל שכר כולם שכר כולם שלך דעתך לא אימא ניטל שכר כנגד כולם אמר ר' חסדא לעולם יכנס אדם בשיעורי שני פתחים ואחר כך יתפלל שנאמר לשמור מזוזות פתחי אמר לי' רבא לרפרם בר פפא לימא ליך מר מהכא מילי מעליתא דאמרת לן משמיה דרב חסדא במילי דבי כנישתא אמר ליה הכי אמר רב חסדא מאי דכתיב אוהב ה' שערי ציון מכל משכנות יעקב אוהב ה' שערים המצויינין בהלכה יותר מכל בתי כנסיו ובתי מדרשות שבעולם והיינו דאמר רבי חייא בר אמי משמי' דעולא מיום שחרב בית המקדש אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה בלבד רב אמי ורב אסי אף על גב דהוו להו תליסר בי כנישתא בטבריא לא הוו מצלי אלא ביני עמודי היכ' דיתבי ונרסי אמר אביי מריש הוה גריסנא בנו ביתאי ומצלינן בבי כנישתא כיון דשמעיתה להא דאמר רבי חייא בר אמי משמיה דעולא לא הוה מצלינא אלא היכא דהוה נרסינא: ואמר ר' חייא בר אמי משמיה דעולא מאי דכתיב ועזבי ה' יכלו זה המניח ספר תורה כשהוא פתוח ויוצא רבי

גמ' ס"ת מהו שיפקל פתוח ת"ח מי קתני

גמ' קשה מהא דתנן בפ"ק דמגילה (דף כ"ח) ס"ת שנמצא בו אחת מן הפרשיות הללו אין מפסיקין בו ואין קורין בו שלשה ואין הפרשיות הללו סמוכות זו לזו אלא ג' פרשיות ומשמע דאם היו סמוכות זו לזו מותר לקרות בו ג' ואפילו

רבינו יונה מאימתי פרק ראשון ברכות

רבי אבהו נפיק בין נגרא לגברא בעי רבא בין נגרא לגברא לכאורה משמע דמוקי לה מוקי בין נגרא לגברא לכל לישנא ב"ה אלמוקי כין שנפקח ספר תורה לספר ותע"ש שמוגרים בספר נגוים לפי' כי אשור שלח תמרו כל ומן שפקחו אלף כין שנפקח דמשמע שנפקח הפעם הראשונה אשור לספר כללי עד שיסיימו כל הפרשה מפי מורי הרב נר"ו : בין פסוק לפסוק אפי' מנחנם היה לקרוא כל פסוק ופסוק כדי להניח לילך עם האדון ומיבעיא לן אם מותר להפסיק בין נגרא לגברא ובקיזו ובזי ליה קיזו

ר' פפוא

לתורייתיך ולמודיך: רב אסי מהכי קמיפלגי מר סבר תלמידים מרובים ורבים וכו' כתב הרי"ף ז"ל נסי הגאונים דמוקי רב אסי שקורהו תומכתו אבל ס"ת שקורהו תומכתו לא לפי שהוא מכבד לפי שהוא מכבד לפי שהוא מכבד

עין משפט

ולחבוי נמי מבי סבירא ליה שלא נח לחבוי להפסק דהוה ליה לחתר שהוא מדקדקין במצות והיו רוצים לשמוך גאולה לתפלה ומותר לקרות מיד כשיכלו את שיקפללו מיד כשהגיע לקרותו ואם היו מתחילים לקרותו מיד כשיגיע זמנו הגיעו היום הרבה בין זה לשישור ובין הגיע השתה לחתר שהוא ולהמתין על שהגיע השתה ומ"ש שלא היו יכולין לשמוך גאולה לתפילה ומותר כך היו לריכין לקרותו סמוך להגיע השתה אבל לחתר שהוא ח"ש למצוות גאולה לתפילה מוטב שיבוא לקרותו לכתחילה

גר בצוות

ריש"י

הכי התפלל צריך שיכוין את רגליו שנא' ורגליהם רגל ישרה וא"ר יוסי בר חנינא כישיהא ר' אליעזר בן יעקב כנין לכתפלל שלא יעמוד במקום גבוה ויתפלל שנא' ממעמקי קראתיך ה' תניא נמי הכי מנין למתפלל שלא יעמוד לא על גבי כסא ולא על גבי ספסל ולא על גבי מקום גבוה ויתפלל לפני שאין נבהות לפני המקום ואע"פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר שנ' ממעמקים קראתיך ה' וכתיב תפלה לעני כי יעטף וא"ר יוסי בר חנינא מישום ר' אליעזר בן יעקב מאי דכתי' לא תאכלו על הדם לא תאכלו קודם שתתפללו על דמכם אמר רבי יצחק אמר רבי יוחנן משום רבי אליעזר בן יעקב כל האוכל ושותה קודם שיתפלל עליו הכתוב אומר ואותי השלכת אחרי גוך אל תקרי גוך לא נאיץ אומר הקב"ה לאחר שאכל וישתה ונתגאה זה קיבל עליו עול מלכות שמים: רבי יהושע אומר עד שלש שעות: אמר רב יהודה אמר שמוא הלכה כר' יהושע: הקורא מבאן ואילך לא

מיי' פ"ו מה' ק"ש מ"ג

קפלה מתג פסקן ת"ח סי' ס"ט

מיי' פ"ו מה' ק"ש מ"ג פסקן ת"ח סי' כח

עד שלא הגיע החמה יכלה ויתפללה ויקרא ואם לאו יכוסה בחים ויקרא ולמאי דאמרת משמע ד"ה בלריכותו לקרות בחים כדי שלא תעבור ואפ"ה אם לוקח לחזור ולקרות בחמה לאחר שהגיע החמה לחה לקרותה בחים ולחי מבני כך לחרו יתכסה בחים שלא יהא שיהו כאן בחמה ויקרא ולא חבשו לחה שיהו כאן בחמה ולא יהא שיהו כאן בחמה ויקרא ולא חבשו לחה שיהו כאן בחמה ויקרא ולא חבשו לחה שיהו כאן בחמה ויקרא ולא חבשו לחה

לא הפסיד כאדם שקורא בתורה ויש לשאול מה נת' להשמיענו שלא הפסיד כאדם שקורא בתורה ויש לומר דכיון דרב רבי שלמה מן הסדר ז"ל דלמא לא שמעינן שלא"ם שהדברים שנכנסו לו נתנו לומדן על פה ושאר פסוקים אינו יכול לקרות לפיכך הכי ק"ל יכול לקרותם על פה ולפי זה על פי שאינו קורא אותם בשם יוכיח שניתנה לומדה על פה לא כך יכול לומר שהרי שלא לומדה כל הפעמים שירלה ומה הטעם שהקילו לומר פרשת קרבנות על פה בכל יום מפני שפיוון שהם כלומדין במדרש תמיד שהרבה פעמים שונין אותם תדע כי מירושם כלומר נתי זכות יקרימו להם הנשתוקין תמר לן זכות הקרבנות שנאמר קחה לי עגלה משלשת ונו' תינח בזמן שהים במקדש קיים בזמן שאין בית המקדש קיים מלי למיכל ילמוד לכתי פרשת הקרבנות ומשלה יתמרו לכתי פרשת הקרבנות ומשלה תני עליהם בתילו נהו כיון שהמקדש ומקריבו קיים אלו הקרבנות מכפרים ומקריבו אין מקדש אין מכפר אלא תורה שבעל פה שנאמר זאת תורת העולה וגו' ומה הטעם שהתורה מקדמת קורא על פה כדיון שאינו לתורה על פה לתמרו על פה יכול לתמרו כמה פעמים אילמה לפילו נשנה שלין כן אתה אומר כלל ולין כאן מה תלית כאן שנכתב לא ניתנו לתומרה על פה אלא לתומרה על פה ולילו ולינו לתומרה פעם אחת : בחני' בית שמאי תומרי בערב כל אדם יצו ויקראו וגו' לסבוריהם לבו מוכנתך רולה לומר דרך שניכה כלומרם לחול : גמ' ובני מילי בפרק ב' לת קתי אלא לשופטים בתלמוד ובפרק בתרא דמגילה ובפרק קמא דתענית ובפרק בתרא דמכות ובפרק ב' דסוטה ובפרק ב' דיבמות ובפרק ב' דמנחות ובפרק ב' דחולין ובפרק ב'

עין משפט

והא דרב המנונא מעולה שבברכות מפני שמזכיר שם שנת ישראל וכתב התוס' ואע"פ שמזכה לחברתה פותחת מפני מה שדרך הוא לומר נברך אלהינו ואלהי אבותינו ואמותינו וכו' ונברך אלהינו ואלהי אבותינו ואמותינו וכו' ונברך אלהינו ואלהי אבותינו וכו' ונברך אלהינו ואלהי אבותינו וכו' ונברך אלהינו ואלהי אב

רבינו יונה מאימתי פרק ראשון

פתח במעריב ערבים וכו' פירש בתחלה הכוונה שהיה לילה ובתחיל לומר מעריב ערבים ובתים שכח והתם גמ' יוצא משמורות לא יצא כיון שהתם נעשות בשבה שהתחיל הברכה הבא מאי תוליון בתר תחילה ולא תיישבון למה שנתקנו נעשות בשבה שהתחיל הברכה הבא מאי תוליון בתר תחילה ולא תיישבון למה שנתקנו המשורות ולא ולפי זה אם יש לשהול מאי לתמרינן תלת היכא דנקט בס"ד הכתר. ביוליה ובכנר דתמרת קום פתח בדתמרת ומיים בתקר

מתני׳ ° בשחרית פתח ביוצר אור ומיים במעריב ערבים לא יצא פתח במעריב ערבי ומיים ביוצ׳ אי יצא בערבית פתח במעריב ערבים ומיים ביוצר המאורות לא יצא פתח ביוצר אי ומיים במעריב ערבי יצא : כללו של דבר הכל הולך אחר חיתום ברכו : הבל לאיתויי מאי לאיתויי היכא ° דאבל תמרי ושבר דנהמא אבל פתח ובריך בדנהמא ומיים ° בדתמרי יצא אי נמי מיים בדנהמא יצא מאי מיעבא תמרי נמי מיין דייני אמר רבה בר חנינא סבא מישמיה דרב כל ° שאינו אומר אמת ויציב ג בשחרית ואמת ואמונה ערבית לא יצא ידי חובתו שנא׳ להגיד בבקר חסדך ואמונתך בלילות ואמר רבה בר חנינא סבא מישמיה דרב ° המתפלל כשחרית כורע כורע בברוך ושבחו זוקף זוקף בשם אמ׳ שמואל מאי טעמ׳ דרב דכתי׳ ה זוקף כפופי׳ רב ששת כי הוה מרע כרע ר בחיורא וזקף כחויא ואמר רבה בר חנינ׳ סבא מישמיה דרב ° כל השנה כולה מתפלל אדם האל הקדוש ומלך אוהב צדקה ומשפט חוץ מעשרת הימי שבין ראש השנה ליום הכפורים שהיא מתפלל המלך הקדוש והמלך המשפט ר״א אומ׳ אפי׳ עשרת הימים שבין ראש השנה ליום הכפורי׳ אם אמר האל הקדוש והל המשפט יצא שנ׳ ויגבה ה צבאות במשפט והאל הקדוש נקדש בצדקה וגו׳ כבר הזי עלה ואמינא

כה

כו

כז

כח

רש״י

פתח בשחרית לדעתיה לומר יוצר מאור : ומיים כשאתה מלך השלש טעה ומיים פתיחתו אחר בדברו מעריב ערבים : יצא שהרי מזכירין מלכ יום בלילה ומדת לילה ביום כלומרין לעיל נאמר מעריבי כי פתח על מנת לומר אחר בדברו מעריב ערבים היה דעתו לומר גואל אור ומזי כלילי פתח לדעתיה דשחרית וכן פיסקא לדשלש תדעתיה דתרוייהו פתח : וכתח ברכה אחרונה : בדנהמא על דעת לומר כרכ׳ לחם הפיונו על המזיד ועל הכלכלה וכו׳ : להניח בקבר תסוך וחיונו תחת ויוכ שכולה נקובין על חסר שעשה לצדוקיו שלויתם ממלירים וכתב לסם היה והעניים וכרכם תחת ראשונה על העיניהם כמו כן מדברים שתנו בתלמוד תחת ראשונה שלנו לצדוקים לבטל מכף כל העיניים ולשם נמצינו בחיים וכ״ש בכל ילוי נים, התניין תמיד : בשבו כורע בתחת והולך כורע בברוך ונוקף עצמו כשהוא מזכיר השם : כי תיור כמקל שכול לדם שחונגו בנם תחת נלפי מעט : וקיף כחוליא בנתיים בתחילה ברוחו״כ כל נופו על תרחה כריעתו על המטו : כתוניח כתם שוקף עצמו כה״נ : המלך הקדוש לפי שיושים ילו מרחה שלכותו לשטוף כשלום : המשפט כמו מלך המשפט כמו נשוקי כתרון כבדי דשיהוא תרון הבדי׳

הדרן עלך מאימתי

שנתקנו שלש לנלתה תלת מן היין לה יצא : ודרבי״ב ז״ל מפרש בענין תחר שפתח בדשכרת ומיים בדתמרת ויצא ר״ל שנמר כל הברכה כמו שיש שכר ותח״כ מיים ותמר כך ה קודש שיטתה כגון שתמר בפ״י תמ״ה שכבל נהיה בדנהנו וכפ״ה יצא ידי חובתו ותפי׳ מיים בדשכר׳ כלו׳ שתמה מיד שתמר שכבל נהיה בדנהנו ונמצא שיש כשיום כמו שכר יצא תלת שיצא דנקט כפת דשכרת בדיעבד ותקסר לתחרת בתפ נדתמרת ומיים בדשכר׳ כגון שתמר בפ״י תמ״ה כפ״ה ותכבל ב״ב מתי שתמ׳ בתכל בפ״ה ולא יצא שהברכה לת שיפה כלום תו תחר מה שתמר בפוף פתח ביוצר תיו מברם תוקה שהתחיל בת״ש ויוצ׳ תור ובפוף התיבה ומתי תוקף בתפ״ה ברכה לבשלה ומתי תוקף בתפ״ה ברכה לבשלה ומתי תוקף בתפ״ה ברכה לבשל

ואסיקנא והלכתא המלך הקדוש והמלך המשפט אין לפרש דר' אלעזר סיפא אומר דלכתחילה לא יפתח בדיעבד יפתח ורבי אלעזר בתרי אלעזר המלך המשפט והמלך הקדוש אבל בדיעבד יפתח בהם פליגי דרבה ס"ל בין בתחילה בין בדיעבד צריך שיאמר המלך הקדוש והמלך המשפט ורבי אלעזר ס"ל לכתחילה צריך שיאמר המלך המשפט והמלך הקדוש אבל בדיעבד יפתח בהם אמר אחא בר יעקב אמר מר זוטרא משום אבוה לעולם אל יסיים בתפלה אלא במקום שהתחילו בו שנאמר ואל יבא כל הבשר עד עולם ועד ואומר ויהי כל בשר יבא להשתחות לפני וגו' ואומר והיה מדי חדש בחדשו וגו' ואומר ויהי מדי בא חדש בחדשו וגו' ואומר והיה מדי בא יום ביומו וגו' ואומר והיה מדי בא יום ביומו וגו' ואומר והיה מדי בא יום ביומ

ובלבד שלא יחטוף בחית ר' ירמיה הוה יתיב קמיה דר' חייא בר אב' חזייה דהוה קא מאריך טובא א"ל למה לך כולי האי א"ל ואיא עד כמה א"ל כדי ישתמליהו על השמים ועל הארץ ועל ארבע רוחות העולם: אמר רב נתן בר מר עוקבא אמר רב יהודה עד על לבבך בעמידה שאם היה מהלך והתחיל בק"ש צריך שיעמוד עד על לבבך ואא"כ מהלך ומפרש בירושלמי רב הונא ורב אידי בר יוסף בשם שמואל אמרי צריך לקבל עליו עול מלכות שמים מעומד לא שאם היה יושב עומד לא אם היה מהלך עומד ור' יוחנן אומר כל הפרשה כולה בעמידה ולית הלכתא לא כרב נתן ולא כר' יוחנן דק"ל כרבא דהוא בתרא דפסק הלכה כר"מ דלא צרי כונה לא בפסוק ראשון בלבד הילכך א"צ לעמוד לא בפסוק ראשון בלבד וכבר ראינו מי שדחה דברי ר' יוחנן מדפסק רבא הלכה כר"מ ופסק כרב נתן דאמר עד על לבבך בעמידה והדין פסקא לאו מעליא הוא דכי דדחו דברי רבא ר"ר יוחנן הכי נמי דחי דברי רב נתן: אמ' רב יצחק בר שמואל בר מרתא משמיה דרב אמ' שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד ונאמנים בשינה יצ"ע א"ל רב נחמן לדרו עבדי בפסוקא קמא צערן מכאן ואילך לא תצערן א"ל רב יוסף לר' יוסף בריה דרב אבוך היכי הוה עביד א"ל בפסוקא קמא מצער נפשיה מכאן ואילך לא מצער נפשיה: אמר רב יוסף פרקן לא יקרא ק"ש ק"ש היא דלא ליקרי קרא מיגנא שפיר דמי והא ריב"ל לייט אמאן דנני אפרקיד מנגא כי מצלי פורתא ש"ד מיקרי אע"ג דמצלי אחיר והא ר' יוחנן מצלי וקרי שאני ר' יוחנן דבעל כשר הוה: ° בפרקים שיש מפני הכבוד ומשיב · ת"ר היה קורא קריאת שמע ופגע בו רבו או מי שהו' גדול ממנו בחכמה בפרקים שיש מפני הכבוד וא"צ לומר שהו' משיב ובאמצע שיש מפני היראה ואע"ל שהו' משיב דברי ר"מ ר' יהודה אומר באמצע שיש מפני היראה ומשיב מפני הכבוד ובפרקי שיש מפני הכבוד ומשיב שלום לכל אדם וכן הלכת° בעא מיניה אחאי תנא דר' חייא מר' חיי בהלל ובמגילה מהו שיפסיק מי אמרי' ק"ש דאורייי פוסק הלל דרבנן מבעי' או דלמ' פרסומי ניסא עדיף א"ל פוסק ואין בכך כלום אמר

ובלבד שלא יחטוף בחית ר' ירמיה הוה יתיב קמיה דר' חייא בר אב' חזייה דהוה קא מאריך טובא א"ל למה לך כולי האי א"ל ואיא עד כמה א"ל כדי ישתמליהו על השמים ועל הארץ ועל ארבע רוחות העולם: אמר רב נתן בר מר עוקבא אמר רב יהודה עד על לבבך בעמידה שאם היה מהלך והתחיל בק"ש צריך שיעמוד עד על לבבך ואא"כ מהלך ומפרש בירושלמי רב הונא ורב אידי בר יוסף בשם שמואל אמרי צריך לקבל עליו עול מלכות שמים מעומד לא שאם היה יושב עומד לא אם היה מהלך עומ' ור' יוחנן אומר כל הפרשה כולה בעמידה ולית הלכתא לא כרב נתן ולא כר' יוחנן דק"ל כרבא דהוא בתרא דפסק הלכה כר"מ דלא צרי כונה לא בפסוק ראשון בלבד וכבר ראינו מי שדחה דברי ר' יוחנן מדפסק רבא הלכה כר"מ ופסק כרב נתן דאמר עד על לבבך בעמידה והדין פסקא לאו מעליא הוא דכי דדחו דברי רבא ר"ר יוחנן הכי נמי דחי דברי רב נתן: אמ' רב יצחק בר שמואל בר מרתא משמיה דרב אמ' שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד ונאמנים בשינה יצ"ע א"ל רב נחמן לדרו עבדי בפסוקא קמא צערן מכאן ואילך לא תצערן א"ל רב יוסף לר' יוסף בריה דרב אבוך היכי הוה עביד א"ל בפסוקא קמא מצער נפשיה מכאן ואילך לא מצער נפשיה: אמר רב יוסף פרקן לא יקרא ק"ש ק"ש היא דלא ליקרי קרא מיגנא שפיר דמי והא ריב"ל לייט אמאן דנני אפרקיד מנגא כי מצלי פורתא ש"ד מיקרי אע"ג דמצלי אחיר והא ר' יוחנן מצלי וקרי שאני ר' יוחנן דבעל כשר הוה: ° בפרקים שיש מפני הכבוד ומשיב · ת"ר היה קורא קריאת שמע ופגע בו רבו או מי שהו' גדול ממנו בחכמה בפרקים שיש מפני הכבוד וא"צ לומר שהו' משיב ובאמצע שיש מפני היראה ואע"ל שהו' משיב דברי ר"מ ר' יהודה אומר באמצע שיש מפני היראה ומשיב מפני הכבוד ובפרקי שיש מפני הכבוד ומשיב שלום לכל אדם וכן הלכת° בעא מיניה אחאי תנא דר' חייא מר' חיי בהלל ובמגילה מהו שיפסיק מי אמרי' ק"ש דאורייי פוסק הלל דרבנן מבעי' או דלמ' פרסומי ניסא עדיף א"ל פוסק ואין בכך כלום אמר

רש"י

ובלבד שלא יחטוף בחית. מיבר בקריאת החית בשביל לריכו כלומר כן יקרא לות בחטף ולא יאריך כלום: עד על לבבך בעמידה. לפי שהיה מלוי לומר לבבך לפי שהוא מדבר בלשון נקבה אלא לבבך לשון זכר: שאם היה מהלך. לפי שהוא יושב ומתוך כך קורא מיושב: שאם היה יושב עומד לא קורא מיושב: ממנהם לערני עד שתגיע יסה בפסוק ראשון: פרקן שכיב עלי גבו ופניו למעלה: לייט אמאן דנני לתרגיל בי שתא ישקר לחברו מתוך שהוא ישן: מיגנא כלומר שהוא ורחוק לרגים: מיגנא כלומר מלגי לי: אמאן דנני אמי לשון שקר: כי מלגי כשהוא משא על גב חבירו: ב"ד: אבל מקרי קרים שתא לשקר מלגי נמי אמור לפי שמקבל עליו עול מלכות שמים דרך קריאה ודרך פתוח: אחאי קנא בני ר' חייא: שהיה שונה בני ר' חייא:

ר"ש

ובלבד שלא יחטוף בחית. מיבר בקריאת החית בשביל לריכו כלומר כן יקרא לות בחטף ולא יאריך כלום: עד על לבבך בעמידה. לפי שהיה מלוי לומר לבבך לפי שהוא מדבר בלשון נקבה אלא לבבך לשון זכר: שאם היה מהלך. לפי שהוא יושב ומתוך כך קורא מיושב: שאם היה יושב עומד לא קורא מיושב: ממנהם לערני עד שתגיע יסה בפסוק ראשון: פרקן שכיב עלי גבו ופניו למעלה: לייט אמאן דנני אמי לשון שקר: כי מלגי כשהוא משא על גב חבירו: ב"ד: אבל מקרי קרים שתא לשקר מלגי נמי אמור לפי שמקבל עליו עול מלכות שמים דרך קריאה ודרך פתוח: אחאי קנא בני ר' חייא: שהיה שונה בני ר' חייא:

ר"ת

ר"ת

ר"ת

עין משפט

אמר רבא ימים שיהיחיד גומר בהם את ההלל בין ס"ל כמ"ד פוסק כמו שנ"ת בגמ"א הפר' ואומר פוסק כלל ורבינו חולק על דברי רבינו חיים ואומר דבאמצע הם לעולם אומנו פוסק ואפילו אמרי בירושלמי חייב לגמור בהן את ההלל ואע"פ שפוסק בגמ"א ס"ל אומנו פוסק בשבתו של מקו' וימים שאין היחיד גומר בהן את ההלל כלומר דבין בשני בין ביחיד אין גומרין את ההלל כגון הלל דר"ח או של שבת ויו"ט שחל להיות בתוכן דאע"ג דאמרי' בירושלמי אין מברכין על ההלל כלומר מברכין לפניו ולאחריו אבל לא בתוכו ואפילו בשבת ויו"ט שחל להיות בתוכן ואפילו בשני ובחמישי שקורין בהן ד' קרואים בס"ת ואפילו הכי לא מברכין לפניו ולאחריו משום דאין מברכין על ההלל אלא בזמן שכל הצבור אומרים אותו בבת אחת ולא בזמן שמקצתן אומרים ומקצתן שומעים ואפילו בשבת ויו"ט שחל להיות בתוכן שאין הצבור אומרים אותו בבת אחת אלא כל אחד ואחד אומרו בפני עצמו ומשום הכי אין מברכין עליו לפניו ולאחריו

רבינו יונה היה קורא פרק שני

נר מצוה

גמ' אמר עולא כל הקורא ק"ש בלא תפילין כאלו מעיד עדות שקר בעצמו וכו' רבי חייא בר אבא א"ר יוחנן כאלו הקריב תודה בלא מנחה זבח בלא נסכים וא"ר יוחנן הרוצה לקבל עליו עול מ"ש שלימד יפנה ונוטל ידיו ומניח תפילין וקורא ק"ש ומתפלל וזו היא מ"ש שליבה וכל הנפנה ונוטל ידיו ומניח תפילין וקורא ק"ש ומתפלל מיעלה עליו הכתוב כאלו בנה מזבח והקריב עליו קרבן שנאמר ארח"ן בנקיון כפי ואסובבה את מזבחך ה' א"ל הדוא כרבנן לרבא חזי כר דהוא צורבא מרבנן דאתא מיערב, ואמר מי שאין לו מים ליטול ינקה ידיו בצרור ובעפר ובקסמים א"ל שפיר קאמר מי כתיב במי' בנקיון כתיב כל מידי דמנקי לייט רב חסד' מאן דכהדר אמי' בעידן צלות' ליה"ג בק"ש אבל לתפלה בעי להדורי ועד כמה עד פרשה וה"מ לקביעה אבל לאהוריה אפי' ניל אינו חוזר וש"מ ניל הוא דאינו חוזר הא פחות מכיל חוזר: מתני' הקורא את שמע ולא השמיע לאזנו יצא דברי ר' יהודה ר' יוסי אומר לא יצא קרא ולא דקדק באותיותיה רבי יוסי אומר יצא רבי יהודה אומר לא יצא הקורא למפרע לא יצא קרא וטעה יחזור למקום שטעה: גמ' אמר רב יוסף מיהלוקת בק"ש אבל בישאר מצות דברי הכל יצא דתניא לא יברך אדם ברכת המזון בלבו ואם ברך יצא: קרא ולא דקדק באותיותי' רבי יוסי אומר יצא ר' אומר לא יצא א"ר יאשיה הלכה כדברי שניהם להקל שאם לא השמיע לאזנו יצא ואם לא דקדק באותיותי' יצא ודווקא דיעבד אבל לכתחלה לא תניי רב עוביה קמיה דרב' ולמדת' שיהא לבידך תם כדי לית' ריוח בין הדבקים יעני רבא בתרי' כגון בכל לבבך עה לבבך בכל לבבכם עשב בשדך ואבדת' כהרה על לבבכם הנקי פתיל אותו וזכרתם תזכרו ועשיתם אתכם מארץ: ירוש' ר' לוי ורבי איבו דמן חיפה בשם ר' סיסי צריך להתיז ציין של למעלן תזכרו ר' יונה בשם רב חסדא אמ' צריך להתיז כי לעולם חסדו גר בפ' מקום שנהגו בענין ששה דברים עשו אנשי ירושלים וכו' וכותבין את שמע היכי עבוד אמר רב יהודה אומר

ריש"י

על מלכות שמים כפרשה ראשונה ים כה קבלת על מלכות שמים: כאלו הקריב זבח בלא נסכים שהי' התורה לקריב עמה שנאמר וזבח רביעית ההין לכל אחד זה הקורא ואינו מניח תפילין אינו נותר לתת המלה: יפנה לנקביו: בשיגיע לנקבו יכול עובר זמן תפלה וה"מ בק"ש שומ' קבוע: ולא דקדק באותיותי' למפרש בגמרא: מיעלה עליו הכתוב כנגדו שיניח תפילין ויקרא ק"ש ויתפלל: כאלו בנה מזבח והקריב עליו קרבן שנאמר ארח"ן בנקיון כפי ואסובבה את מזבחך ה' א"ל הדוא כרבנן לרבא חזי כר דהוא צורבא מרבנן דאתא מיערב, ואמר מי שאין לו מים ליטול ינקה ידיו בצרור ובעפר ובקסמים א"ל שפיר קאמר מי כתיב במי' בנקיון כתיב כל מידי דמנקי לייט רב חסד' מאן דכהדר אמי' בעידן צלות' ליה"ג בק"ש אבל לתפלה בעי להדורי ועד כמה עד פרשה וה"מ לקביעה אבל לאהוריה אפי' ניל אינו חוזר וש"מ ניל הוא דאינו חוזר הא פחות מכיל חוזר: מתני' הקורא את שמע ולא השמיע לאזנו יצא דברי ר' יהודה ר' יוסי אומר לא יצא קרא ולא דקדק באותיותיה רבי יוסי אומר יצא רבי יהודה אומר לא יצא הקורא למפרע לא יצא קרא וטעה יחזור למקום שטעה: גמ' אמר רב יוסף מיהלוקת בק"ש אבל בישאר מצות דברי הכל יצא דתניא לא יברך אדם ברכת המזון בלבו ואם ברך יצא: קרא ולא דקדק באותיותי' רבי יוסי אומר יצא ר' אומר לא יצא א"ר יאשיה הלכה כדברי שניהם להקל שאם לא השמיע לאזנו יצא ואם לא דקדק באותיותי' יצא ודווקא דיעבד אבל לכתחלה לא תניי רב עוביה קמיה דרב' ולמדת' שיהא לבידך תם כדי לית' ריוח בין הדבקים יעני רבא בתרי' כגון בכל לבבך עה לבבך בכל לבבכם עשב בשדך ואבדת' כהרה על לבבכם הנקי פתיל אותו וזכרתם תזכרו ועשיתם אתכם מארץ: ירוש' ר' לוי ורבי איבו דמן חיפה בשם ר' סיסי צריך להתיז ציין של למעלן תזכרו ר' יונה בשם רב חסדא אמ' צריך להתיז כי לעולם חסדו גר בפ' מקום שנהגו בענין ששה דברים עשו אנשי ירושלים וכו' וכותבין את שמע היכי עבוד אמר רב יהודה

אומר

תומרים

המאור הקטן

פרק היה קורא מתני' הקורא את שמע ולא השמיע לאזנו וכו' אפי' רב יוסף מודה לאזנו לא יצא וכן דעת הרי"ף ול"ל משום דהוה ספיקא דספיקא נדחו דברי רב חסדא ודברי רב סחמא דהוה מדחה שאר מצות כגון מזוזה ושאר מצות שכן אבל בשאר מצות דברי הכל יצא וכן דעת הרי"ף ול"ל משום דהוה ספיקא לרבנן דראשיתא לא שני ליה והוא הדין לר"ל בשאר מצות אלא דמשמע לן מהכא דאפי' לרבנן דראשיתא שכן לא שני ליה לרב חסדא לגבי דאחריתא שפיר דמי שושה וקבן דעבד בני לא רבי יהודה שכאיר בקבן אפי' לכתחילה ולות הלכתא כוותי' דבי ליה רב מארי בריה שפיר לרבא תבן הוא מגן קרין וכו' ופשיטא ל"ק הא

ם בתב ר"ת ים מסרים שמקום שכתוב ת"ק לק"ם אפי' בתב בתוספתא דמגילה ר"ת דרש ר"ת ר"ת ר"ת

עין משפט

תומרים שמע ישראל ולא היו מפסיקין כלומר שלא היו קורין לוקה בנחת עם הטעמים שלה כמו שאנו נוהגין היום שעיקר מצות קריאת שמע הוא לקרוסה עם הטעמים שלה : כ"ב' תמר מפסיקין היו כלומר תומר' היו שמע ישראל בנחת שלא כהכרוכה היקה שהיו קורים שמע עם והיכה ולא היו תומרים בכמ"ל ובה"ו"ל מפרש בענין אחר דתמי דתמר ר"מ שלא היו מפסיקין ר"ל שלא היו מפסיקין כלל בין אחד ובין והיכה שלא היו תומרים בכמ"ל ובה לא היו מתרגמין בדל"ק : ור' יהודה תמר מפסיקין היו כלומר מתרגמין היו בדל"ק שלא היו תומרים בכמ"ל ובקצה על זה שלא היה לו לומר לשון מפסיקין שהיו מתרגמין היו שלא כהפירוש הנכון עיקר מפי מורי הרב נרו:

ר"ש

רבי יהודה אומר מפסיקין היו שלא היו מוקנין שלא היו אומרי' כדרך שם כתוב שלכותו לעולם ועד : קן

מוי' פ"ק מה' ק"ש סה"ג מצוה יח ס"ח מצוה יח

ביומין שיחזור ימינו שהשיב אחור מבני חוץ : ניקי קדושה שיפה שאמרו הם הקדושה שקבלו שהקב הזהמה: חוזר לראש לקהל הפרק ונגון שיודע שהוא הפרק טעה ולילג ואינו יודע לחזור מקו טעה: בין פרק לפרק שיודע שאמר פרשה ורוצה להתחיל לחרק ואינו יודע לחזור לראש להפסק שהגיע לסוף שם שמע : כין כתיבה שיודע שצריך הוא לומר ובקבוק

מ"ע (א) כה תתר' יעקב כו' סוכרים דרך רבינלקו אמר כשלר ולא עשה ויחזור כשר לעניו : הזיק בשבת לכבלת מ"ב ובקבוק יש להן שנעשים רבים ואין לו שם פתח ליטול לעיכך מקבלים גיטתיבה בזמן כשלכתו אבל לא בשחר שילגים לפי שאין דעתו מיושבת שנעשים ונעל

אומר שמע ישראל יי׳ אלהינו יי׳ אחד ולא היו מפסיקין רבא אמר מפסיקין היו אלא שהיו אומרים היום על לבבך משמע היום על לבבך ולא לכהר על לבבך תנו רבנן כיצד כורכין את שמע אומר שמע וגו׳ ולא היו מפסיקין דברי ר׳ מאיר ר׳ יהודה אומר מפסיקין היו אלא שלא היו אומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעול׳ ועד ואנן מאי טעמא אמרינן ליה כדדריש רבי שמעון בן פזי ויקר׳ יעקב וגו׳ ראובן בבורי אתה בקש יעקב לגלות לבניו קץ הימין ונסתלקה ממנו שכינה אמר שמא יש במטתי פסול כאברה׳ אבי אבא שיצ׳ ממנו ישמעא׳ ויצחק אבי שיצ׳ ממנו עשו אמרו לו שמע ישראל יי׳ אלהינו יי׳ אחד כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבנו אלא אחד באותה שעה פתח ואמר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד אמרי רבנן היכי נעביד נימריה לא אמריה משה לא נימריה אמריה יעקב (א) התקינו שיהו אומרי׳ אותו בחשאי אמר ר׳ יצחק דבי רבי אמי משיל לבת מלך שהריחה ציקי קדרה תאמר יש לה נגאי לא תאמר יש לה צער התחילו עבדיה והביאו לה בחשאי : קרא וטעה יחזור למקו׳ שטעה : תני

מוי' פ"ב מה' ק"ש סה"ג מצוה יח ס"ח מד

תנא קמיה דר׳ יוחנן בין פרק לפר׳ ואינו יודע באיזו פרק טעה חוזר לפר׳ ראשון כאמצ׳ הפרק חוזר לתחל הפרק בין כתיבה לכתיב חוז׳ לכתיב ראשונ׳ אמר ליה ר׳ יוחנן לא שנו אלא דלא אמר למעון ירבו ימיכם אבל אמר למעון ירבו ימיכם סיריבה נקט ואתי : מתני׳ האומנין קורין בראש האילן ובראש הגדבדכה שאינן רשאין לעשות כן בתפלה : גמ׳ תנו רבנן האומנין קורין בראש האילן ובראש הנדבך ומתפללין בראש הזית ובראש התאנה ובשאר כל האילנות יורדין למטה ומתפללין ובעל

מוי' פ"ב מה' ק"ש סה"ג מצוה יט ס"ח מה

מוי' פ"ב מה' ק"ש סה"ג מצוה יט ס"ח מג

לקרות אפי׳ שמוע מזה שם עשה יש לו לקרו כיון שבתחיל אפי מורי הרב נרו׳ בראש המיל קורין אומנין לתחילו בעל הבית קורא ג"כ בראש המיל שלא יהיה לו לאיעריך למימר בסיפא ומתפללין בראש הזית אומנים בלבד כלי שלא יקבעלו נקט בריש נמי אומנין ואמרינן בירושלמי מפני שטרחתן מרובה ובירושלמי מפרש הטעם שיש להם שנפוש הרבה יותר משאר אילנות יש עורה גדול בעלייתן וניירדין ויחקנלו ממלאכתן ב"ש ולפיכך תמרו שיקפלו להם לכל בשחר אילנות לוכל ביושל מוקר לעומר' שלא נבוי כוונה וכו' מי' קס"ל דבסתם אמתי תקנו חכמים קורין בראש בראש המיל קורין בראש בראש המיל ומתפללין בראש הזית ובראש התאנה ובשאר כל האילנות יורדין למטה ומתפללין ובעל

מוי' פ"ב מה' ק"ש סה"ג מצוה יט ס"ח מד

מתני׳ האומנין קורין בראש האילן וכו׳ תנו רבנן האומנין קורין בראש האילן ובראש הנדבך ומתפללין בראש הזית ובראש התאנה ובשאר כל האילנות יורדין למטה ומתפללין ובעל

מוי' פ"ב מה' ק"ש סה"ג מצוה יט ס"ח מה

מוי' פ"ב מה' ק"ש סה"ג מצוה יט ס"ח מג

אבל מצוה שאין בה תלת למיירא במצוה קודמת מפני שלימוד ואע"פ שמצוה נדחית מפני הלימוד לפי שכ

עין משפט

רש"י

נר מצוה

ר אני היום אשור ובלילה מותר אבל לדורות בין
ביום ובין בלילה ד"ר יהודה ר"ש אימר אנינות
לילה אינה מדברי תורה אלא מדברי סופרים
ואמרינן נמי התם עד מתי מתאוננין עליו כל
אותו היו בלא לילו ר' אומ' כל זמן שלא נקבר
תפס לילו אמרו לרבן קמיי דרב' ואמ' מדאמ' ר'
יו קבור תופס לילו עמו מדרבנן מכלל דיו מית'
תופ לילו מדאוריי' וסבר ר' אנינות לילה דאוריי'
והתניא הן היום הקריבו את הטאתם אני היום
אשור ובלילה מותר ולדורו' בין ביום ובין בלילה
אשור ד"ר יהודה ר' אומ' אנינות לילה אינה
מדברי תורה אלא מדברי סופרי' לעולם אימא
לך אנינות לילה אינה מד"ת אלא דרבנן היא
וחכמי' עשו היזוק לדבריה' ות'מ'ל תור' וגרסי'
נמי * בפסחי' אונן טובל ואוכ' את פסחי לערב
קסבר אנינו' ליל דרבנן וגבי פסח לא העמידו

דף ג ע"ח

דבריה' במקו' כרת וכיון דאשכחינן הני כו לדו תנאי דסבירא להו דיו' ראשון
בלחוד דאורייתא אבל לילו דהוא ליל יום שני למיתה לא תפיס אלא מדרבנן
ורבי יהודה לחודיה הוא דסבר יום מיתה תפס לילו מדאוריתא שמעי' דלית
הלכתא כותיה דקיימא לן יחיד ורבים הלכה כרבים הילכך יום ראשון דהוא
יום מיתה הוא ניהו דאיתיה מדאורית אבל מליל יום שני ג ואילך דרבנן ניהו
והיינו סברא דרבן גמליאל דקסבר אנינות לילה דרבנן היא והלכתא כותיה
והני שבעה ימי ניחומי לאו על ויעש לאביו אבל שבעת ימים אסמכינהו רבנן
דף ד ע"א לא אראי קרא אסמכינהו רבנן דכתיב והפתי הגיב' לאבל מה הג ז אף אבלו'
שבעה ואי קשיא לך ההיא דרבי' בימ* מיעד קטן בפרק ואי מגלחין אבל אינו
נוהג אבלותו ברגל דכתיב ושמחת בחגיך אי אבלות דמיעיקרא היא אתי עשה
דרבי' ודחי עשה דיחיד וי"מ דאיבא חובא דאורייתא בתר דנפק ליה יומ' קמא
דהוא יום מיתה ההיא ל"ק מידי דהבי קאמר אבל אינו נוהג אבלותו ברגל
מוד פר"ג מה לדברי הכל ואפי' למ"ד יום א' תיפס את לילו מדאורייתא דאי אבלות דמעיקר
סכלות סה"ג כה היא אתי עשה דרבים ודחי עשה דיחיד : מיתני' °ובשמת טבי עבדו קבל
סוגי' ד"ה מר' עליו תנחומין אמרו לו תלמידיו רבי' לא למדתנו שאין מקבלין תנחומין על
שכו העבדי א"ל אין טבי עבדי בשאר כל העבדי כשר היה : גמ' תני רבנן העבדי'
והישפחות אין עומדין עליהן בשורה ואין אומרים עליהן לא ברכת אבלים ולא
תנחומי אבלי ומעשה שמיתה שפחתו של ראב"ע ונכנסו תלמידיו לנחמו כיון
שראה אותם עלה לעלייה עלו אחריו נכנסו לאנפילין נכנסו אחריו נכנסו
לטדקלין נכנסו אחריו אמר להם כמדומה שאתם נכון

בלחוד קשיא להא דאמרינן נהדיא לשון תנחומין ואפי' הכי קתני לי' עשה ומקיים שאפי"ם שחיטו חלש מדרבנן קתני לי' עשה שכך מינהו הרגש מקומות
בהלמוד שקור' עשה לדבר שחיטו חסור חלש מדרבנן כדאמר בזבחי' (דף לב:) דשבול יום שם נכנס במחנה לויים עובר בעשה ובכי' מוכיח במשנת סוט'
שחין בו חלש חיסורא דרבנן וחי"ה קורת חוקה עשה וז היא שיטת רבני נרפת ז"ל: אבל הנחומים והרי"ף ז"ל מפרשי' לתלמות יום ראשון לאוריי'
ום"ל לדיבא הפרש בין לשון תנחומין לשאון תבלות ותנחומין יום ראשון מינהו בפירוש שהוא מן התורה לר"ם ולא נתלמו חלש אחר יום המיתי וקבורה
כדאפרש וחול בהלכות מדאמר ר' יוסי יום קבורה הופס לילו מדרבנן מכלל דיום מיתה הופס לילו מדאורייתא פירוש דאמר לעיל דכל זמן שלא נקבר
הופס לילו מדרבנן ור"ת פ"ם שחינו חלש יום הקבורה בלבד חלא נקבר. ביום המיתה ממש כגון שנפלה לתוכו שבי ימים ול"ב, חף"ה כיון שנקבר בתוכו
יום הוחיל ויום קבורה בלבד הופס לילו מדרבנן ומדאמרינן ביום קבורה בלבד הופס לילו מדרבנן מכלל דיום מיתה הופס לילו מדאורייתא פירוש דאמר לעיל דכל זמן שלא נקבר בתוכו
שתה הופס לילו מדאורייתא ומקשי' ובכר' תנחומין לילה דאורייתא אפילו יום מיתה ויום קבורה והקניסן הן היום הקדישו אף חשלוקס וגו' ותלמדי
חשלוקס היום אני היום ולילה מותר ולדורות בין ביום ובין בלילה אסור ד"ר יהודה ר"ש ו"ל מפרש שעשיר מוסף על ר"ת היה בשעיר שעורף
ונם היו שעיר נחשון וקרבן יום ח' למילואים ושעיר ר"ח ושל ר"ח נשרף ומרע"ה אמר לסם ותלמות מעות כי כן מיתי כלומר אפילו נתלמות ולסיכך
אמר לסם אף"כ מהוש לן שתלמות אף חשלוקס ואמר לאהרן הן היום הקריבו אף חשלוקס ואף עולתם וכו' כלומר אם שמע, בקדשי שעה שאהרן אוכל
לן שמעת בקדשי זורות אף היום אסור ובלילה מותר משום דה"ל לזורות אף בלילה אבל בזורות בהיתר בלילה מותר ביום ובין בלילה אסור
שתנחומין לילה מיקה וקבורה לתורייתא היא רבי אומר תנחומין לילה הינו מד"ת ואפילו לזורות מותר בלילה הנה סובר רבי שתנחומין לילה
מיקה וקבורה הינו מדאורייתא ומתקרים לעולם ס"ל לרבי לתנחומין של מיקה וקבורה מדרבנן ומה שלקה מדקדק מדברי
דממתי לתמר יום קבורה הופס לילה מדרבנן מכלל דיום מיקה וקבורה הופס לילו מן התורה הינו כן חלש כמו שלינ יום קבורה הינה חלש מדרבנן כך
ליל יום מיקה וקבורה הינה חלש מדרבנן דחכמים עשו חיזוק לדבריהם יוקר מעל קורה וז"ל והיכי תאמר יוקר מעל קורה שהרי שוה הוא וכמו שלינ
קבורה מדרבנן כך ליל מיקה וקבורה מדרבנן ולמה תאמר לשון יוקר יש לומר הכ"ק חכמים עשו חיזוק לדבריהם יוקר מעל קורה נעל דבריהם יוקר מעל קורה נעל
קורה דלילו ביום מיקה וקבורה שהוא מן התורה הלילה הינה מן התורה חלש מדרבנן ולילו ביום קבורה שהוא מדרבנן

ר"ת כרת"ם ס"ם היה קורת כבית שמאי דתנן בפ"ק דיומא ובפ"ב דמכות ובכמה מקומות בתלמוד ובכולם הוא מפרש כרת שמיתתו ביד שמים ומיתת בית דין קרי לה מיתה בידי אדם ומיתה בידי שמים קרי לה כרת ומיתה בידי שמים קרי לה מיתה ומיתה בידי אדם קרי לה סקילה שריפה הרג וחנק ומיתה בידי שמים קרי לה כרת ומיתה ומיתה בידי שמים קרי לה כרת ומיתה בידי אדם קרי לה סקילה שריפה הרג וחנק

נבון בפיסרין ועכשיו אפילו בחמין אי אתם נביין לא כך שניתי לכם העבדים והשפחות אין עומדי' עליהם בשורה ואין אומרים עליהם לא ברכת אבלים ולא תנחומי אבלים אלא כשם שאומרין לו לאדם על שורו ועל חמורו שיתמי המקום יבילא חמרונך כך אומרי' לו לאדם על עבדו ועל שפחתו שיתמי המקו' יבילא חמרונך והעבדים והשפחות אין מסבירי' עליהן ואין קורין אותם לא אבא פלוני ולא אימא פלונית ואין קורין אבות אלא לג' שרה רבקה רחל ולאה : ניתני' ה"ת אם רצה לקרות את שמע בלילדה הראשון יקורא רשב"ג אומר לא כל הרוצה ליטול את השם יטול והלכתא כתנא קמא :

הדרן עלך היה קורא

מי שמתו מיטל לפניו פטור מק"ש ומן התפלה וחלופיהן וחלופי חלופיהן את שלפני הבטה ואת שלאחר הבטה את שלמטה צורך בהן פטורין ואת שאין לכמה צורך בהן חייבין אלו ואלו פטורין מן התפלה : גמ'

נבון בפיסרין ועכשיו אפילו בחמין אי אתם נביין לא כך שניתי לכם העבדים והשפחות אין עומדי' עליהם בשורה ואין אומרים עליהם לא ברכת אבלים ולא תנחומי אבלים אלא כשם שאומרין לו לאדם על שורו ועל חמורו שיתמי המקום יבילא חמרונך כך אומרי' לו לאדם על עבדו ועל שפחתו שיתמי המקו' יבילא חמרונך והעבדים והשפחות אין מסבירי' עליהן ואין קורין אותם לא אבא פלוני ולא אימא פלונית ואין קורין אבות אלא לג' שרה רבקה רחל ולאה : ניתני' ה"ת אם רצה לקרות את שמע בלילדה הראשון יקורא רשב"ג אומר לא כל הרוצה ליטול את השם יטול והלכתא כתנא קמא :

הדרן עלך היה קורא

מי שמתו מיטל לפניו פטור מק"ש ומן התפלה וחלופיהן וחלופי חלופיהן את שלפני הבטה ואת שלאחר הבטה את שלמטה צורך בהן פטורין ואת שאין לכמה צורך בהן חייבין אלו ואלו פטורין מן התפלה : גמ'

שלטי הגבורים

ה ור"ח וכ"ה פ"ג מ"ב ומ"ה פ"ג מ"ב ומ"ה פ"ג מ"ב ומ

גמ' מיטל לפניו אין שאין מיטל לפניו לא ורמינהי מי שמתו מיטל לפניו ואוכל בבית אחר אין לו בית אחר אוכל בבית הכירו אין לו בית לחברו עושה מחיצה ואוכל אין לו דבר לעשות מחיצה מחזיר פניו ואוכל ואינו מיסב ואובל ואינו ב אוכל בשר ואינו שותה יין ג ואין מברך ואין מזמן ואין מברכין עליו ואין מזמנין עליו ומבטר מק"ש ומן התפילה ומן התפילין ומכל מצות האמורות בתורה ובשבת מיסב ואוכל ואיכל בשר ושותה יין ומבר' ומזמן ומברכין עליו ומזמנין עליו וחייב בקריאת שמע ובתפלה ובכל מצות האמורות בתורה רבן גמליא אומר מתו שנתחייב באו נתחייב בכיון ואמר רבי יוחנן תשמיש המטה איבא ביניירו קתני מיהת אוכל בבית אחר ואפי' הכי פטור

מקרי שמע ומן התפלה אבר רב אשי כל זמן שמוטל עליו לקוברו כמוטל לפניו דמי דכתיב ואקברה מתי מלפני אמו ההוא שעתא קמיה הוה רמיא אלא כל זמן שמוטל עליו לקוברו כמוטל לפניו דמי ת"ר המשמר את המת ואף ע"פ שאינו מתו פטור מקריאת שמע ומן התפלה ומן התפילין ומכל מצות האמורו' בתורה ואם היו שנים זה משמר וזה מסמ' וזה קורא תנו

רש"י

שאין מוטל לפניו לא מצוי שיהא המת בניא לחר : לוקל בניא לחר שלא יהא נראה כלועג לרש : ואינו מיסב כדרך המסובין בהסיבות על ליון המטלית ובמטה : ואינו מברך אינו צריך לברך ברכ' המזון : ואין מברכין עליו אין צריך שיברכו אחרים עליו ברכת הלחם : ואין מזמנין עליו ואינו מלטרף לזימון : המשמש המטה אינו ביניהו ולר"ב חייב בזמן עונה לענות קמת פטור : כל זמן שמוטל עליו לקוברו כמוטל לפניו דמי אפילו הוא בניא אחר : ואפי'

ר"ח

לפניו דמי דכתיב ואקברה מתי מלפני אמו ההוא שעתא קמיה הוה רמיא

מוסף ק"ח

אלא כל זמן שמוטל עליו לקוברו כמוטל לפניו דמי ת"ר המשמר את

מי' פוה

המת ואף ע"פ שאינו מתו פטור מקריאת שמע ומן התפלה ומן התפילין ומכל מצות האמורו' בתורה ואם היו שנים זה משמר וזה מסמ' וזה קורא תנו

חלושי ס"ע

כרבים א ובכי תוקף משמיה דרי"ף ז"ל ומקשי עלה מדתמרי' בפ"ק דבקובות פרי שהיקה פתו לחוי ושכחו עטנות ויינו מווע ומת תכין של תתן וכן ר"ל לו לחתם של כלה מכניסין לה תמת להדר ולא התתן ולא הכלה לחופה ובוטל בעיל' מלוה ופורס ונוכב שבעת ימי המשתה ולח"כ שבעת ימי תבלוה

כ"ב בתוספות ובכל לוח' פוסקים הכי ומסקנא דסוגיא ילפינן לה מדכתיב והיו בין עיניך לומר לך מה תפלין מיוחדין שאסרו לוחו לישן עמה בניקה מכלל ס"ת ק"ק דתמשה הכי ומסקנא דסוגיא ילפינן לה מדכתיב והיו בין עיניך לומר לך מה תפלין מיוחדין שאסרו לוחו לישן עמה בניקה מכלל ור"ג בעילת מוה דתמר ובועל בעילת מוה ופורס שתחתו שהקלו לו לבעול קומס קבור' יקל ג"כ לחר קבורה ויבטול לו זינו לסקס לסקלו לישן עמה בניקה מכלל דתכתי לא חל עליה לבלות לו לרבי חלישור דתמר מפסקתם כגולל חי לרבי יהושע דתמר עד שיהא מפסקת ביניהן חלא לרבי חלישור ונוהג שבעת ימי המשתה ולח"כ נוהג שבעת ימי לבלות ולח פליגי לרבי חלישור דתמר מפסקתם קומס קבורה סיכי קתמר משום דתכתי לא חל עליה

כלוי דמשתה לבלות שהרי חל עליה לבלות לענין חיסור המשתה ור"ל דהכי קתמר חי משום דקתני נוהג בעילת מוה ופורס מיהו כך היזיון לו בעילת מוה קומס קבורה משום דתכתי לא חל עליה לבלות שהא"ב פ"ק דחיסור הוח לחי ומשום הכי חומרת בו מפני חומרת שהמשתה ג"כ לחקל בעיקר ומן התכלות ובשתה ר"ת ז"ל דלמ"ד בעילת מוה קומס קבורה משום דתכתי לא

מצעה שוסתם הטלית הרחצן אלא מונין שנים שלשה ימי חנכה ומי שמתם בעה"ב בשני שוקי בשקודין לוקח מהחלה על דעת שיוציאו משם ויקרהו במקום אחר אבל אם מהחלה לא נתכוונו לקברו במקום אחר ואחר הקבורה נמלכו והוציאוהו משם לקברו במקום אחר לא הוי אלא ליקוח עלמית ואינו מיטא אלא יום אחד בלבד ורבי יעקב ז"ל הורה בלבד למעשה במקום שהוקם נשואה בעיר אחרת והוציאו לו שניו מביתי' לוקחו לקברו במקום שניה הוא זה ואחר כך ואחל בשר ושתה יין קודם שנקברה ואמר רבי אמרינן דאסור לאחל בשר ולשתות יין הוקש למי שמועל עליו לקברה דהיינו בשעה שיורדים לקוחה והיו' בקבורת'.

ג ר' בצרה

משנה כה תני רבנן °לא יהלך אדם בבית הקברות ותפילין בראשו וספר תורה בזרועו ויקרא בה ויתפלל ואם עשה כן עובר משום לועג לרש חרף עושהו ודוקא בתיר ארבע אמות דאמר כיר בית תופש ד' אמות ל"ש אבל הניח לו' אמות שרי א"ר זריקא אמר רבי אבי אמר ר' שמעון בן לקיש אין אומרין בפני המת לא דבריו של בית אביר ר' אבא בר כהנא לא נצרכה לא לדברי תורה אבל למילי דעלמא לא ואיבא דאמרי א"ר אבא בר כהנא לא נצרכה אלא אפילו לדברי תורה ובל שכן למילי דעלמא וקא כתב רבינו האי גאון ז"ל משיבה דקבאי דבלישנ' קמא עבדינן דאין אומרים דברי תורה לפני המת לא דבריו של מת בלבד °אבל מילי דעלמא אמרינן תנו רבנן °המוליך עצמות ממקום למקום הרי זה לא יתנם בריסקיא ויניחם ע"ג החמור כיורבב עליהם מפני שנותנ בהן מנהג בזיון ואם היה מתירא מפני הגנבים או מפני הלסטים מותר וכדרך °שאמרו בעצמית כך אמרו בספר תור' שאם היה מתירא מפני הגנבים או מפני הלסטים מותר להניחה על גבי החמור שהיא רוכב עליו אמר רבה אמר רב °יהודה כל הרואה כת ואינו מלודי עובר משום לועג לרש חרף עושהו ואם לוהן מה שברי אמר רבי אסי עליו הכתוב אמר מליה ה' חונן דל וגמולו ישלם לו אמר ר' יהושע בן לוי כל המספר אחר מיטתן של תלמידי חכמים נופל בגיהנם שנא' והמטים עקלקלותם יוליכם ה' את פועלי האון: °נישאי המטה וחילופיהן: תנו רבנן אין מוציאין את °המת סמוך לקריית שמע ואם התחילו אין מפסיקין

תנו

רש"י

ס"ת נזרוע. וס"ס נעל פה לאסור לקרות: אל לדברי קורה אצל להוי טינא לרש שהוא יכול לעסוק בתורה: אבל בשאר מילי לית לחיכף: לא יתנם בריסקיא מרטף נחול על עור: ואם היה מקריח ונריך לרחוץ על הסוס ולרון: מליה תח ס' קרי ניה מלה כלומר מליה תח המקום שתון לו ואין לך לו יותר מן המת והמלוה כלילו לוה תח המקום: המספר אחר מטתו של תלמידי חכמים גנותו של תלמיד חכם הוא: והמטים עקלקלותם לעיל אינים בתי העיניים ה' לעונים וליורים בלבות ומניך ליה והמטים עקלקלותם כלומר המגרדים לת מיכתם יותר על זכות להשות לוכוס לנף חוכה יוליכם ה' לגיהנם לת פועלי האון: לון מוליכין לת המת לקוברו סמוך לזמן קריאת שמע לפי שמבלין מן הקריאה: תנן

מוי' פ"ד מהל' תפלה הל' ג' ומהל' אבל' פ"ד הל' ב' סמג עשין סה ע"ג מ"ח סי' ס"ג

מוי' פ"ג מהל' אבל הל' ב' סמג עשין סי' ס"ב ע"ד סי' ס"ג

מוי' פ"ג מהל' אבל הל' ב' סמג עשין סי' ס"ב

מוי' פ"ג מהל' אבל הל' ב' סמג עשין סי' ס"ב

מוי' פ"ג מהל' אבל הל' ב' סמג עשין סי' ס"ב

מוי' פ"ג מהל' אבל הל' ב' סמג עשין סי' ס"ב ע"ד סי' ס"ג

מוי' פ"ג מהל' אבל הל' ב' סמג עשין סי' ס"ב

והעם העוסקים בספר בזמן שהצבור מתפללין אין רשאין לקרות בתורה ולא לשנות במשנה ולא לומר שירה ותשבחות אלא מי שהוא שליח צבור ומתפלל בתוך התפלה ומי שהוא עומד ומתפלל בתוך התפלה ומי שהוא עומד ומתפלל בתוך התפלה ומי שהוא עומד

רבינו יונה מי שמתו פרק שלישי

ולכיך אמרן שיהרהר נמא שהנזיר עסוקים ותע"ש מי שהיו יכול יהי תוכה ולענין פסק הלכה נקטינן כרב הסדא דאמר הרהור לאו כדיבור דמי דשוויה רבנא דמתיב לרבנם ולחריש: לשון ריא"ז

סיום מסקנת הש אחר לחתת ויכיר הש לאו היינו אחר ק"ש. מהרכן סופרים הש ושמעון לפתל ואם על פי פסוק ויכיר בפרשת פינחס:

ב ס"ק ג בתריך כיום בפסקינו ב מי שמתו ד' ו' ע"ש ק"ס:

ג פתיחה אלהי הלבי הלל"ש כדאיתי בתקנתל הש ל' לפוסקי דלאחר שהקנל אינו יכול לאחור ולפקנל ואפילו שהתיל ובתל שהקנל מתחת ורב אלי ורבינו יונה כתבו דלאחר שהקנל לא מיי לפקנל טור הלא של ירי חדוש הן בתב ב"ח ש"ג ל' ובן שאר פסקנת פסקנל יכול לפקנל בדבר על ידי אחרים בין ניחיד בין בציבור ולפ"ז ואיתיתו לכי שהקנל ואלו מוזר ומקנל בדבר כלא חיובי כל שהקנל חון שמוכך לפקנל בדבר לא מצי מקנל בלא חדוש:

לשון ריא"ז

סיום מסקנת הש שהקנל הש לאו לאו' ויזר ויקנל הש"ב ובכי ומרבי סופרים קרי ושלושי בקנת רחמים כיום ושלושי שיקנל הש לפקנל בדבר בכל יום בולו ואם יכול לפרש דבר בקנל אם מהרים שבת ומקנל רחמים אכל ג"כ אומר שהש"ב שיהו כל הקנל לפקנל כל יום ודברי המוכים נכותי יותר כמכותי בקנבשרת ברחמים:

הביאור הקטן

פרק כי שמתו

רא ראמר רב יהודה וכו' אמר רב יהודה תמוציא כלאי בכנגי מ"ש דאפלי בשוק דוקא כבלאים דאורייתא דהוא יוצק מיי יצק אבל בכלאים דרבנן וכל כיוצא בה ק"ל נדול כבוד הבריות שהוא את לא תע"ש שבאור וכן כרבר של בפון דקלאיב דהתקלמת וכבו שעטנז בגמרא והרי"ף לא אשיב לפ' דהא דאמרינן ולאחותה בה אלמור הכי דאפקינא ובגמרא אינה שב ואל תעשה עדיף מעשה ולא הניחו בפ"ק דפסחים דכל הנהנה מן העבירה נענש בה ולא מצינו שנענש בכל הספרים שלני וכן נראה פרפרי רש"י ל"ל הלאם נדפין שכך כתב בפירושו ומשלוח נפה שהחרדה לכתן ולנזר ליעבוד לכתן שעה הלא הוא הניהו מקנא ולא נפרעין דהתם לאו כבור הבריות הוא אלא לא עשה דעשה דעקירה דשכחת לא עלה על לב פעה נחב לב הקרבנים בכתן הדיוט אבל השב אבירה יפחה לבהמ ישראל ואצל בבור הבריות נהנו לרחות אלו דברי רש"י ל"ל ודקתני נושרת לגיסה הנא נים ל"ל כמי שהב בבהמות הבאות מספרי ונעשם בבהמה הבאות בקיא ולא אפשיטא ואינה פרוכאה אהדיים ל"ה דלמא דרבנן הוא ולא אריא דרבנן דמנן' דאורייתא והא דתנן כאן אפרי בן בנרך לאביו אשה בבנרת לבעלה וכנר מנרך לאבין לא כן אמר רב אחא בשם רבי יוסי בר נהוראי כל שאחרו מקנן כגי לחנגו אחריתי תנן מי שהיה עבד או אשה או קטן שקנו אותן אין אדוניהן חזרין ולא כאדה

עין משפט

ביומא הוה בריך על ברכותי ומצלי ומודה קודמי לית אם תובא שיקפלל לחם כל היום טלו שזה פשוט הוא שאינו חובה להקפלל כל היום כולו אלא מקפלל הרוח קל מיכעיא ליה ואם תיקח דכלל חיובו ג"ר יוחנן דתנורה להקפלל כל היו כלו דיכי תיסבר שלא יקפלל אלא ג' פעמי' והא אמרינן ולעולם שיקפלל לחם כל היום כולו אלא ודאי דברי רבי יוחנן לית לתמרין אלא בחיובו ומיהו דאמרינן יכול יקפלל לחם כל היום כולו קפילא בלא חיובו קאמר וקל מבעיא ליה כיון שחובה כמו עיסה שאר קפלות של חיוב נאמר שהוא לפסור שהוא חובה כמי שמקפלל להקפלל כל היום כולו

נר מצוה

ריש"י

אם יכול להקחיל ולגמור קודם שוגים שליח צבור למודים יקפלל ואם לאו לא יקפלל שהיום גרלה בגופו כשאחר ניבור הוי כורעים במודים והוא לא היה כורע :

רכ

היה עומד בתפלה ונזכר שכבר התפלל פוסק אפילו באמצע ברכה מיפרישי לרה רבנן בגון שדתפלל תפלתו אדעתא דתיובה וישבה שכבר התפלל ועמד להתפלל אדעתא דתיובה ונזכר שכבר התפלל פוסק ואפי' באמצע ברכה שאם בא לגומרו נמיצא בטי שמקריב שני תמידין בשחרית שהיא עובר משום בל תוסיף ולפיכך פוסק ואפילו באמצע ברכה ובהא אפילו רבי יוחנן מודה דלא קאמר ר' יוחנן ולואי שיתפלל אדם כל היום כולו אלא תפלת נדבה בגון תחנונים וכיוצא בהן אבל תפלת חובה לא קאמר רבי יהודה אמר שמוא "דתפלת ונבנם לב"ה וכיצא צבור שמתפללין אם יכול להתחיל ולגמור עד שלא יגיע שליח צבור לחודים יתפלל תחנוני' יתפלל ואם לאו אל יתפלל אמר רב נחמן בי חיינן בי רבה בר אבדימ "איבעיא לן הני בני רב דתעו ומתחלו "בתפלת חול בשבת מהו שיגמורו אמ' להו גומר כל אותה ברכה דבדין היא דבעי "לצלויי שמונה עשרה ומשום כבוד שבת לא אטרחוה רבנן אמר רב הינא "הנבנם לב"ה וכיוצא צבור שמתפללין אם יכול להתחיל ולגמור עד שלא יגיע שליח צבור לחודים יתפלל ואם לאו אל יתפלל רבי יהושע בן לוי אמר אם יכול להתחיל ולגמור עד שלא יגיע שליח צבור לקדוש יתפלל ואם לאו אל יתפלל

במאי

סד

שמעתא שבעי ר' יוחנן לית לחמרין אלא בחיובו ושמואל היכא דתרוייהו בעי חובה לית אלא שבת שתיקין דתרוייהו בעי רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן משום ר' שמעון בן יהוצדק כל המשנה בתפלתו אין תפלתו תפלה אמר רב יהודה אמר שמואל שלשה דברים אמר ר' שמעון בן יהוצדק בתפלה אין עומדין להתפלל אלא מתוך הכובד ראש ר' יהושע אומר אין עומדין להתפלל אלא מתוך הלכה ר' אלעזר אומר אין עומדין להתפלל אלא מתוך שמחה של מצוה ר' יוחנן

במאי קא מיפלגי רב הונא סבר היחיד אומר קדוש וכו' כלומר רב הונא סבר היחיד אומר קדוש ולא סיים משום שיתמה מהן שהקדוש נעזר שפת אמת מהפלגי מפני מה ל"ל שהוא יכול לומר קדושה בפני עצמו ונמצא שאין תפלתו כלום א אבל מודים אינו יכול להתפלל אלא עם הצבור א כ"ל דר"ל שהוא יכול להתפלל ולעיכך סיים לומר ויזכר קדושה אלא יקהיל כעניין שיאמר קדוש וכו' ומנהגו של רבי יעקב ז"ל היה שנשמע סיום מהפלגי מודים סיום אלא יכול להתפלל עם הצבור אלא יקהיל כעניין שיאמר קדוש עם הציבור וכן מלכה: ומנהגו של רבי יעקב ז"ל היה שנשמע סיום מהפלגי מודים סיום

ג' בפעות

רש"י

במאי קא מיפלגי רב הונא סבר היחיד אומר קדוש וכו' כלומר רב הונא סבר היחיד אומר קדוש ולא סיים משום שיתמה מהן שהקדוש נעזר שפת אמת מהפלגי מפני מה ל"ל שהוא יכול לומר קדושה בפני עצמו ונמצא שאין תפלתו כלום א אבל מודים אינו יכול להתפלל אלא עם הצבור א כ"ל דר"ל שהוא יכול להתפלל ולעיכך סיים לומר ויזכר קדושה אלא יקהיל כעניין שיאמר קדוש עם הציבור וכן מלכה: ומנהגו של רבי יעקב ז"ל היה שנשמע סיום מהפלגי מודים סיום אלא יכול להתפלל אלא עם הצבור אלא יקהיל כעניין שיאמר קדוש עם הציבור וכן מלכה:

רש"י

רב הונא סבר יחיד מתפלל עם הצבור אלא יכול להתפלל עם הצבור אלא יכול לומר קדוש לפיכך לא י

עין משפט

שאין דברי תורה מקבלין טומאה וכו' אבל מילי דמרינן לקמן ע"ה אסור לגעת בהן אלא ע"י נקיות וכן הלכה: **בר'** יחזקיה בגלילי דאמר לקמן ק"ם אסור לגעת בהן אלא ע"י נקיות וכן הלכה: **חייב** משום בלימה עד שיודע שהוא ושבועה וחרפן במפולת יד דקרא דלא קרינא ליה בלימה לגבי מברמך ועל כן היו חומר דבשני מינים לחייבו חטא ושבועה עם החרפן לחייבו משום שבועה לשון רש"י

ני פצוה

רש"י

נחום עלמא בהני קלח' דכולהו לקולא הן: דברי תורה דגעל קרי מוקר ללמוד כדלמר בכמה: כרבי יחזקיה בגלילי דאמר מחייב משום שבועה ושבועה וחרפן במפולת יד בלומ' ביחד דכולי בלאי בכרם וכולאי ורבי: כר' אלעזר בריחזקיה הנו דאמרינן פ' בתרא דיחזקיה הנו חיו נוהג אלא בארץ ולא בח"ל: לגעולי נעילת ידים לתפלה כמו למטה: אלא רחיצת הגוף בע"קבין שמוכך עליו: עד שיזקן לקוטו מים וכמה ירחיק מהן ממימי רגלים: ומקני לגדדין וז"ל לחלך על שקהיה לאחרין: מיפסיד לילך לפניו ילך לפניו עד שקהיה לאחרין לא תפסיד כגון שיש נהר לפניו מפסקלקו לגדדין: מי שמתין לו מי רגלים נועפין לו על ברכיו: קדשתיכו

ישאין ד"ת מקבלין טומאה שנ' הלא כה דברי באש נאם ה' כיה אש אינה מקבלת טומא אף ד"ת אינן מקבלין טומאה אביר רב נחמן בר יצחק נהוג עלמ' כתלת' מבי כר' יהודה בן בתירי בדברי תורה כר' יאשיה בכלאים כר' אלעאי בראשית הגז כי את זעירי אמ' בטלו לטבולות ואמירי לה בטלו לנטילות מאן דאמ' לטבולות כר' יהודה בן בתירה וכ"ד לנטילו כרב חסד דרב חסד לייט מאן דמהדר אמיא בעידן צלות איב מ"ד האי דאמרי בטלוה לטבולות בין לד"ת בין לתפלה ואיבא מ"ד ה"מ לד"ת אבל לתפלה צריך טבילה ולאו טבול דוק' לא רחיצ' בתשע קבין וכתב רבינו האי גאון ז"ל כיון דגמר לי' בהא מילת' נקוט מנרמ כל ישרא' שכל בעלי קריין אע"פ שאין לה' מים אין מתפללין עד שירחצו: מתני' היה עומד בתפלה ונזכר שרי בעל קרי לא יפסיק לא יקציר ירד לטבול אם יכול לעלות ולהבשות ולקרות עד שלא תגיע החמה יעלה ויתבשה ויקרא ואם לאו יתבשה במים ויקר' ולא יתבשה לא במי הרעי' ולא במי המשרה עד שיטיל לתיכן מים וכמה ירחיק מהן ומן הציאה ארבע אמות: גמ' ת"ר היה עומד בתפלה וראה צואה כנגדו מהלך לפניו כדי שיזרקנה לאחריו ארבע אמות והתני לצדדין ל"ק הא דאפשר והא דלא אפשר התפלל ומצא צואה במקומו הואיל והטא אע"פ שהתפלל אין תפלתו תפלה לא צריך להזור ולהתפלל במקום טהור היה עומד בתפל' ומים שיתתין לו על ברכיו ממתין עד שיכלו המים ותזור להיכן הוא הוזר רב חסד ורב המנונ'חד אמר הוזר לראש וחד אמר הוזר למקום שפסק וכתב רבינו האי גאון ז"ל דהלכתא כמ"ד הוזר למקום שפסק ואם שהה כדי לגמור את כולה הוזר לראש גרסינן במגילה בפר' בני העיר תני ת"ק דרב נחמן בר יצחק המתפלל צריך ישיחק ארבע אמות ומשתין והמשתין מרחיק ארבע אמות ומתפלל דתנן כמה ירחיק מהן ומן הציאה ארבע אמות ומתפלל מרחיק ארבע אמות ומשתין לא המתפלל מרחיק ארבע אמות ומשתין

אי

שמיעא לי' נעל תוקם אפי' שעה אחת אלא שלא היה יכול לנקוב בחיבורו כ"ש היושל מן הדין ע"כ מהלכה: **מתני'** היה עומד בתפלה ונזכר שהוא בעל קרי לא יפסיק אלא יקצר כלומ' אומר בקיצור ויקרא ובל זה לא יאמר שיכפה בלבד ואם לא הקדים חכמי' בק"ם בזמנה לנקחלה כדי שלא יעבור הזמן החמה שלא חשבו לומר היה סומך גאולה לתפלה ולא יפסיק בדבר אלא יקרא ובל זה הקדים חכמי' המים: **הא** דאמר הא לא תפסיר פירוש אם מקבל בנגד המזרח ורוח צואה בנגדו המזרח מלכך בנגד המזרח שלא יזיחו לבנגד המזרח אלא יעמוד בנגד המזרח ויזרקנה לאחוריו אבל לי תפסיר לו ללבת בנגד המזרח בגון שמקבל שיפסיקו עוברי דרכים לו שמא ירוקו צואה לתוך פניו שהוא רוצה להתפלל בנגד המזרח ולא יפסיק ולא יזרקנה לאחוריו אלא יזיחנה לצד אחר ובנגד המזרח ולהתפלל בנגד המזרח ולא יזיחנה לצד אחר ובנגד המערב שמא יבוא רוצה לחזור ויפנה שהוא רוצה להתפלל בנגד המזרח: **היאיל** ואחוי לי' תפלתו תפלה בלומר הואיל ואחוי שהוא לו לבדוק מקחלה ולא בעי לי' לחזור ולהתפלל אלא יזיחנה לצד אחר ויתפלל בנגד המזרח ולא בעי לי' לחזור ולהתפלל ואומרים רבני לרבי"ן ז"ל דקוקי בשהוא מקום שתפיים לפם קשני' לו שתעי שם צואה בבי הלי' בנוגע לתפלה אלא בנוגע לקריאת שמע' לעניך לחזר ולהתפלל אבל במקום אחר שמשתמש לי' היה שם צואה ולא היה שהוא שלא בזק אלא שלא נקרא תועה שיעמד לחזור כי אם במקום שהוא לו לבדוק ושמא ולא בזק קדם שהוא בדיעבד כריב"ן ז"ל לעיל ושמא בתפילה ורוח צואה בנגדו מלכך בפניו עד שיזרקנה לאחוריו אבל אם הוא מ

אי הכי קדישתינהו לכולהו שבילי דנהרדע'תני ישהה כלו'האי דקתני ירחי'ישהה הוא ואמרי' בשלמ'משתין ישהה כדי הילוך ארבע אמות ואח"כ מתפלל משום ניצוצות אלא מתפלל ישהה כדי הילוך ארבע אמות ואח"כ ישתין מ"ט אמר רב אשי שבל ארבע אמות תפלתו של אדם סדורה לו בפיו ורהישי כרהשן שפיותיה : ת"ר היה צריך לנקביו אל יתפלל ואם התפל תפלתו תועב אמ'רב זביד ואיתימ' רב יהודה לא שנו אלא שאינו יכול לעמוד על עצמו אבל יכול לעמוד על עצמו אמ'רב חנינא בר פפ' שמור נקביך בשעת עימד בתפלה לפני המקום שנ' נרסי בפ' אז הן הלוקין אמ רב אחאי דמשרשה נקביו קא עבר משום הכי תשקצו את נפשותיכם אמ'רב איבי בר אבוי האי מאן דשתי בקרנ' דאומנא קא עבר משום הכי תשקצו איבעי להו מהו ג' שיכנס אדם בתפילין לבי' הכס קביע וישתין בהן מים מי חיישי' שמא יפנה בהן או שמ' יפיח בהן או לא רבינא שרי ורב אדא בר מתנה אסר אתו וישיילוה לרבא אמר להו אסור גזירה שמא יפנה בהן או שמ' יפיח בהן ת"ר הנכנס לבית הכס הולין תפילין ברחוק ד'אמות ונכנס וכשהוי יוצא מרחיק ד' אמות ומניחן או דברי ב"ש וב"ה אימר אוחזן בידו ונכנס ר"ע אומר אוחזן בבגדו ונכנס בבגדו ס"ד דילמ' משתלי ושדי להו לא אימ' אוחזן בבגדו ובידו ונכנס ולא יניחם בחורין הסמוכין לר"ה שמא ישלו אותן עיברי דרכים ויבא לידי חשד ומעשה בתלמיד אחד שהיה מניחן בחורין הסמוכין לר"ה ובאה זונה אחת ונטלתן ובא' לפני חכמי' אמרה להם ראו מה נתן לי פלוני באתנני כיון ששמע אותו תלמיד כך עלה לגג ונפל ומת באית שעה התקינו שיה אוחזן בבגדו ובידו ונכנס א"ר מיאש' בר בריה דרי'בל הלכה גולין כמין ס"ת ואוחזן בימינו כנגד לבו אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן ובלבד שלא תהי רצועה יוצאה מתחת ידו טפח אמ' ר'יעקב בר אחא א"ר זיר' ביום גולין כמין ס"ת ובלילה עושין להן כיס טפח ומניחן אמ רבה בר בר חנ' א"ר יוחנן לא שנו אלא שיש שהות ביו כדי ללובשן אבל אין שהות ביו כדי ללובשן עושין להם כיס טפח ומניחן אמר אביי לא שנו אלא שהניחן בכלי שהי' כליין אבל הניחן בכרי שאינו כליין אפילו פחות מטפח אמ'רבה בר בר חנה כי היינן אזלי בתריה דר'יוחנן כי הוה בעי למיעל לב"ה כי הוה נקיטא ספרא דאגרת'הוה יהיב לן ב' בתפ' דתפילין לא היה יהב לן אמר רואיל ושרו רבנן לא נטרה ת"ר לא יאחז אדם תפילין בידו וספר תורה בזרועו ויתפלל ולא

ר"ש"י

קדישתינהו לכולהו שבילי דנהרדע' שלח לך תקנו' שלח התפללו לפנימי' תו תמרו בו דברי קהוסה : משום ניצוצו' שנתפרש לאחר שהשלים מיום : פר שיעור כדי הילוך ד'אמות : סמוכה כפיו אצורה בפיו : שמור רגלך כשיהיו על סף ס"ת רגלי' : נקרנ' לחומני כלי שמקיזין בו דם שהוא מיום : ניח הכסא קצוב שיש שם צואה וכל ניח בסתם שנתמלאת של מי הסדה שם בלח תפירה : מהו שיכנס בתפילין בכסא נרתקו : שמא יפנה בהן בכסא נרתקו יפנה לנחלי : משתלי ישכח כשירים לעמוד יפלו תפילין מתוך נגנו ולא ירגיש : גולגן ברעפה שלהן שלח הסך לרופא יולוף מקח' ירו שהרי יש בהן מעט קדושה שהרי ים בהן תורתם מה"ר : לוחזן בימיו שלח נבגדו כדי שלח יפלו : כיום כשהוא הולך בשביל ניח הכסא גולגן כמין ס"ת כדאמר : ובלילה כשהגלן נתוך ניחו על מנת להניחם נגנך שוכח כמין כים שהגלן עשה לתוכן כלי לחל : לא שנו אלא לחזרון ניום גולגן : אמר אביי לא שנו אלא שהוא לבוש לתוכן כלי' העשוי לכרכו כלי שהוא עשוי לכרכו כי כליין בשל הלגן הלבך בשיקהכר הניכר שיתן בפניהם : הוא יכוכ לן לשהות עד שיג' : לא יאחז כו שיהא כן יפלו מידו ולא יהא מתפלל בגמונה : סכין

ע"ב סוגה

אבל יכול לעמוד על עצמו מוקר זו היא ניר'סקו של רב אלפסי ז"ל ואינו נכון דזולזל תפ"ם שיכול לעמוד על עצמו כיון שנצרך לנקנין אינו מוקר לכתחלה כלאחר שנאחז בצרכיו נריעקו הולרך לנקביו לא יתפלל ואפ"ם שיכול לעמוד על עצמו אלא כך היה הנוהג כל עצמו אם היה מתפלל יכול לעמוד על עצמו אם התפלל תפלתו תועב ב"י כרמב"ם ס"ל : כורהו שיכנס אדם בתפילין לבי' הכסא קבוע ויסתין בהן מיס וכו' ז"ל לא נרסי'קבו' דהיכי מינכי ליה אם מוקר להסתין בקבוע אם לאו דהא חזינן בסמוך שתפי' שכניסה בלא השתנה אסור ותניא שכנסים לניח הכסא חולץ תפילין ברחוק ד' אמות ונכנס וכו' אבל רבינו האי גאון ז"ל גרים בעוב ומפרש דה"ק מהו שיכנס אדם בתפילין לניח הכסא קבוע ומ"מ מינבי ליה

ולא יפסיק בהם מיום ורוקק בעזרן בידו לכל צרכתו מותר להפסיק בהם בגויים בהכסא ערתי לגיהץ חפץ ניעוצות כיון שהם כרתתו ומשום חפץ שמא יפנה בהם נמי ליכא כלקבלניון לעיל וכן הא דאמר לה יפסיק בהם לא שיגיע קצתו ולא שיגיע ערתי בידו קאמר בכלים בדייוקא בכלי מיירי ועשמא דמילתא דחייבינן שמא יפלו מידו לכל כשהן צרתתו מותר ליפסק בהם שמא יפנה בהם ולא גזרינן ערתי תעו קבע לגבי קפילין דלמי' שמא קבע עלמא קיימי רלא מגיע ולא גזרינן ערתי תעו קבע לגבי שוכה דשיבה עלמא לסורה לחמרו דגזרינן ערתי תעו קבע לגבי קפילין דלמי' שמא קבע עלמא קיימי

נר מצוה

ולא ישתין בהן מים ולא ישיך בהן לא שינת קבע ולא שינת ארעי: אמר שמואל סכין וקערה וכבר ומעות הרי אלו כיוצא בהן: ואע"ג דשרו בבית הבאא קבע כדאמרי' לעיל אוחזן בבגדו ובידו ונכנס ב"ה עראי אסיר מ"ט ב"ה קבוע ג ליכא ניעוצו' ולפיכך שרי וב"ה עראי איכא ניעוצות ולפיכך אסיר אפי' לאחזן בבגדו ובידו ולהשתין נמי בפרק * המקבל אמרי דבי רבי ינאי ° לתפלה ולתפילין ארבעה קבין לתפילה דתניא הנושא משוי על כתיפו והגיע זמן תפל' פחות מארבע' קבין מפשילו לאחוריו ומתפלל ארבע' קבין מניחו ע"ג קרקע ומתפלל לתפילין דתניא הנושא משוי על ראשו ותפילין בראשו אם תפיליו רוצצות אסיר ואם לאו מות באיזה משוי אמרו במשוי של ארבע' קבין תני ר' חייא המוציא זבל על ראשו ותפילין בראשו הרי זה לא יסלקם לצדדי' ולא יקשרי' בידו מפני שנוהג בהן מנהג בזיון אבל קושרן על זרועו במקום תפילין משום ר' שילא אמרו אפי' מטפחת * שלהן אסו' להניח על הראש שיש בו תפילין וכמה אמר אביי ז ריבוע דריבוע דפומבדית' א"ר יצחק הנכנס לסעודת קבע חולין תפיליו ונכנס ופליגי דר' חייא בר אבא דא"ר חי' בר אבא מניחין על שלחנו וכן הדור לו ועד אימת אמר רב נחמן בר יצחק עד זמן ברכה וכן הלכה אמ' רב חסד' האי סודרא דאזמנית למיצר ביה תפילין וצר ביה תפילין אסו' למיצר ביה זוזי אזמניה ולא צר ביה ולא אזמניה שרי למיצר ביה זוזי מ"ט הזמנה לאו מילת' היא וכן הלכה ולית' לדאביי דאמר ס הזמנה מילת' היא דגרסינן בפרק * נגמר הדין איתמר האיש בנד למת אביו אמ' אסור ורב אמר מותר אביי אמר אסור הזמנה מילת' היא ורב' אמר מותר הזמנה לאו מילת' היא וקיימ'ל דאביי ורב הלכה כרב' בר מיע"ל קג"ם בעא מיניה רב יוסף בריה דרב נחוניא מרב יהודה מהו שיניח אדם תפיליו

תחת

עין משפט

ר"ש"י

סכין שלא יפול ויזיקנו וקער' לוחב כן תסכך וכבר כן ישנף ומעות כן יתגלו ואין דעתו מוסכת עליו נקפלמו: נים בהסכא קבע ליכא ניעוצות שיכול ערך לנעקף לוקף בידו: נים בהסכא ערתי דמיימ להשתין מים חיב' ניעוצות בהיקוו' על רבנין ואמרינן במסכת יומא (ד' קה) שמעה לעקף לוקף שלמו' ניעוצות שיכול ערך לנעקף לוקף שמא ירתה בכרתות שבבה ונמלא מוציא ליה עליו בידו שהן ממורע' לנך לחור לפילו לחוזן בגבהו בידו בשעת משתין: חולן תפילין שלא ישתכח בתפילין: ומבנה בתפילין מעונה ערופה: מקחק

ונכנס ופליגי דר' חייא בר אבא דא"ר חי' בר אבא מניחין על שלחנו וכן הדור לו ועד אימת אמר רב נחמן בר יצחק עד זמן ברכה וכן הלכה אמ' רב חסד' האי סודרא דאזמנית למיצר ביה תפילין וצר ביה תפילין אסו' למיצר ביה זוזי אזמניה ולא צר ביה ולא אזמניה שרי למיצר ביה זוזי מ"ט הזמנה לאו מילת' היא וכן הלכה ולית' לדאביי דאמר ס הזמנה מילת' היא דגרסינן בפרק * נגמר הדין איתמר האיש בנד למת אביו אמ' אסור ורב אמר מותר אביי אמר אסור הזמנה מילת' היא ורב' אמר מותר הזמנה לאו מילת' היא וקיימ'ל דאביי ורב הלכה כרב' בר מיע"ל קג"ם בעא מיניה רב יוסף בריה דרב נחוניא מרב יהודה מהו שיניח אדם תפיליו

תחת

עדיף ומותר ולא דייקינן ליה כסכין וקערה שלא כשהר דגרים שאין בהם הפסד ואין הפרשי דמתי דמיקט סכין וקערה וכבר ומעות לאו דוקא שלא תוכיח מהמ"ל דמקט ומותר לו ליטול בידו שום דבר בשעת הקפלה שלא טלב בלבד שהצירו משום הנאה מבוני מלוה לא ימעט זוה כוונת הקפלה ולפי זה הפירוש צריך ליאמר שלא יקח חדש שום דבר בידו בשעת הקפלה אבל מותר ליטול בידו ישן אפי' ע"מ להחזיר: נראי טעמא דים הכסא קבוע ליכא ניעוצות וים שאולין כיוצא בהן אסור ליכא ניעוצות והלכך אמרי' לעיל בלא קשנים ונמלא דליכא ניעוצות בשעה שמשתין וי"ל דכי אמרי' ליכא ניעוצות הני מילי מיושב דאין מי רגלים כלים שלא מיושב אבל כשמשתין מעומד אינו כלה ואיכא ניעוצות לגיכך אסרו להשתין בהן בעוקר בידו שמא ישפוך בעוקר ואיכא ניעוצות שמעה לשפסק כדי שלא ירתה בכרות שבבה ויוליך לבו בניע שהן ממוזרים לבל בניע הכסא קבוע ליכא ניעוצות ולגיכך מותר ורבינו הגי"ל כתב דבתי בכפום שלהם היו עשויין במדרון בעניין שהיו כל המים יורדין ולא היו שם ניעוצות כלל: משום רבי שילא דאמרי לתי מעשתות שלהם ל"ל שמא יפנה בהם ולא יהיה בה שום ניעוצות ויש ספרים שגרסין אפי' מעשתות שלהם אסור לגיהץ בהן בשבת ואפי' המעשתות של התפילין שהוא בגד מובע אסור לגיהץ בהן בשבת מפני שנראה בגד חדש ואפי' ל"ל כתב דבתי בכפום שלהם היו עשויין במדרון בעניין שהיו כל המים יורדין ולא היו שם ניעוצות כלל: משום רבי שילא דאמרי לתי

לשון ריא"ז **תחת** מראשותיו מלמד שהוא מוכר ותפי' לשמו עמו ופיסקים מנהגים הללו כשמואל ופ"ק שחולק עם הכריתות ולפי דרך זה אין צורך

ת תפי' לשמו עמו ומשום הכי אמרינן ליה תחת מראשותיו ולא תחת כריתות ולא תחת מראשותיו כלי בתוך כלי :

ולהניחן במעשה בנגד לילו נראה לחולקין להוכיח מכאן מדלוקין ליה תחת מראשותיו מפני שמסתמא מתפחד במעשה ויישב עליהם לעולמי הרב רי"ו דלתחת מראשותיו ים גו שלשה דינין ולאו הן תחת מראשותיו בנגד ראשו אסור בכל מקום ובכל ענין ואפילו כלי שאין בתוכו כלי ואפילו כלי שאין תוכו עמו

א לנוח עליהם כדרכה ומשום הכי אמרינן ליה מראשותיו כלי בתוך כלי ואפילו כלי שאין תוכו עמו

ר"ת

ל תפי' לשמו עמו ומשום הכי אמרינן ליה מראשותיו כלי בתוך כלי ואפילו כלי שאין תוכו עמו

ג בקב"ה ס"ק ר"ג ואם רגלו עמו כרוך ותפוח ומקשה ומוכח מכאן דאפילו כלי שאין תוכו עמו ולקרן מראשותיו כלי בתוך כלי וא

כשם שעושין לו נחת רוח וכו' פירוש כשם שעושים לו מן השמים נחת רוח לנופו שהעישוש מחזק הייכריחו כך עושין לו למעלה בעניין תפילתו שתהיה מקובלת : ואי תניינא דעקיבי שרי ליה לאחוריה וכן אם חזרו לעמוד בלא רקיקה מותר לו לרוק שיוכר טוב הוא שיכה בנקיעות מזעזיעים בקולר רוח וכיון שחזרו עושה דרך נחת ושוב מותר לרוק לאחריו כדי שיכוון דבורו כראוי ואפילו לגר שמחל היכול דלא תפסר ליה להשליכו לאחריו מותר ואם יהיה בד"ם קבן לו גמי

ג' מצות

ריש"י

כשם שעושין לו נחת רוח למעלה בארץ שהעישוש הוא נחת לוקדם כך עושין לו נחת רוח למעלה בשמי : והרק שרוקק על הרקיע נתפילתו: בפרקיסטו סדין שנרחש וכמי רחיטס תלויין לענין : היה עומד בקפל'ונקפעש מלמעה: הוי מוסכי השען בתכלית שוח בהגליס שחיפס חוקים ללת מהיס ליפסק כך הס מוכיחים לת השען על עצמן על ידי דיבור בעלמ'וכלבד הוה שנהפרק' בו לקריעו יומיס : היה

כשם שעושין לו נחת רוח מלמטה כך עושין לו נחת רוח מלמעלה ורוק בתפילתו ואם אין נזדמן לו הרוק כשרוא עומד בתפילתו מבליעו בטליתו ואם היתה טליתו נאה מבליעו באפרקסיתו ואי אינא דעתיה שרי לי' לאחוריה ואסור להתעסק ליולהניה ידו על סנטרו כשהוא עומד בתפילה והמישמי' קולו בתפילתו הרי זה מיקטני אמנה אמר רב הונא לא שנו אלא שיכול לכוין את לבו בלחש אבל אם אינו יכול לכוין את לבו בלחש מותר והני מילי בינו לבין עצמו אבל בציבור לא מאי טעמ' דילמא אתי לכיוחרד ציבורא תניא היה עומד בתפלה ונתעטש מימתין עד שיכלה הרוח וכשיכלה הרוח אומר רבון העולמים יצרתני נקבים נקבי'חלולי'חללים גלוי וידוע לפניך הרפתינו ובשתנו וכלימתנו חרפה וכלימה בהיינו תולעה וכמה במותינו ומתפלל : אמר רב הונא תלמיד חכם אסור לעכויד במקום הטנופת שאי אפשר לו בלא תירה ואמר רבי יוחנן בכל מיתר להרהר חוץ מבית הכתרין ומבית הכסא תניא לא יהלך אדם במבואות המיטונפות ויניח ידו על פיו ויקרא ק"ש ולא עוד אלא שאם היה קורא ובא פוסק לא פסק מאי א"ר מיאשה בר ברוה דרבי יהושע בן לוי משמיה דרבי יהושע בן לוי עליון הכתוב אומר וגם אני נתתי להם חקים לא טובים וגו' רב אדא בר כהנה אמ' כי דבר ה' בזה ואת מצותו הפר רב אמר הוי מישבי העון בחבלי השוא פסק מאי אמ' ר' אבהו עליו הכתוב אומר ובדבר הזה תאריכו ימים ובישהוא הזהר חוזר למקום ישפסק ואע"פ ששהה כדי לגמור את כולה והבין מסקנא בסוף מסכת ר"ה וכן בתקיעות וכן בהלל וכן במגילה אבל

מוה' ס"ג מס' ק"ש סמוך ע"ג סי' ר"ם סוף ס"ס

מותר ולכאורה נראה לעלו שמלו זוקק לש יחיו שהוא שמאו של הקב"ה ב כלאחר גני שלשה פסיעות ומלחיזן לדרכי נתן הוא רקיע וכשהוא עומד בג"א כשיש שם הנץ או גמי שהו כמו שכשוף כיון שמכוסה נתכוו מותר שלש בשעת תפלה כמו שכתבנו למעלה אבל בשעת תפלה עלש כני ליש בשיכשוף שברקיקה עלמה לשורה תין התנן וכמוי מועיל וכשוף כיון שמכוסה נתכוו מותר שלש בשעת תפלה כמו שכתבנו למעלה אבל בשעת תפלה עלש כני ליש מורי הרב נר"ו : מבליעו בתפרקסיתו פרש"י ז"ל לתפרקסיתו הוא כמוכע שנראה ונקפה לו להסיר הכתוב בשב' התפלה ומהוא הוא ובמוי : שמבליעו בחוטין הטלית ממנו שלש שהנכון כמו שפי' רבי' תיני נתן ז"ל לתפרקסיתו הוא בגד התכוסין ולנוסף אותו תכוסין התלוק ובל זה אמר עורר לדם מעוטיו ותפלין בתפרקסיתו ובזולתי תינו ר"ל בתוך תפרקסיתו הוא בגד התכוסין המלנוס מנהגם היה לעשות בו כיסין סביב העליר מסוס הכי אומר שעורר המעוט כניס העליר אחד ותכפלין נכנס אחד ותכפלין נכנס אחד וכשבא נמי מבליעו בתפרקסיתו ר"ל שמבליעו בכנס אחד מתפרקסיתו ותכי שהיו מתריעין בהלבות דרך תרע פוטא תלוקו וחת"כ פוטא תפרקסיתו דמשמע לתפרקסיתו התחון מהחלוק : ואסור להתעטש ולכניה ידו על פנעריו פירש רש"י ז"ל מפני שזה דרך הגלוח וה"ה בכל דבר שהוא דרך בזוי כגון מתכוין על הגורו וכיוצא בזה שאסור ובנגרת לתרי' אמר רבי תניא תני רבי' תני תלמוד לומר ושמתם את דברי אלה על לבבכם ועל נפשכם וקשרתם אותם לאות על ידכם והיו לטוטפות בין עיניכם ממכאן אמרו כהנים שהיקוד על פניהו שוקעת אותו ואת בניהו כל ימי עולם ז"ל דקרי מילי בינהו ובין עיניהו שהיקוד ממשמש בבגדיהן מפני הכינ' שהיקוד על פניהו שוקעת אותו אחת לכל יום כמלה עליהו אחת : כהרב אחרון אחרון חביב עם קונו ומקבל פני כל באדם ואפילו לכלבה משמש לפניו שלא יכלים פניו מפני חבירו ואפילו לנחש שהיה מתיירא ממנו ואפילו לעכו"ם שעתיד ליתן שכר טוב לצדיקים שנאמר כי אז תתענג על ה' והרכבתיך על במתי ארץ ואכלתי נחלת יעקב אביך כי פי ה' דבר : אבר אם היה עומד בתפלה ונזכר שיש לו דבר בביתו או בשדהו שצריך לו או שהוא מפחד ממנו שמא יבא עליו בהמה או חיה רעה או לסטים או שהוא מתיירא מחבירו שמא יבא עליו לרעה או שהוא מתיירא מבהמתו שמא תברח ממנו או שהוא מתיירא מחמתו שמא יגנוב ממנו או שהוא מתיירא מחמתו שמא יגנוב ממנו או שהוא מתיירא מחמתו שמא יגנוב

אבל אבל אם התפלל בלחש אם שהה כדי לגמור את כולה חוזר לראש אמר רב הונא "היתה טליתו כולה חוזר לראש אמר רב הונא "היתה טליתו הגורה לו על מתניו קורא ק"ש תניא נמי הכי היתה טלית של בגד ושל עור ושל שק הגורה לו על מתניו קור' את שמע ולתפל' עד שישכמה את לבו אמר רב הונא "שכח ונכנס לבית הכסא בתפליו מניח ידו עליהן עד שיגמר עד שיגמור ס"ד אלא א"ר נחמן בר יצחק עד שיגמור עמוד ראשון וניפסוק ניקום סבר לה כדתני' רשב"ג אומר עמוד החזור מביא את האד לידי הרהור סילון החזור מביא את האד לידי יקרון איתמ' °צואה על בישרו או ידו ימטנף מבית הבסא רב הונא אמר מותר לקרוא ק"ש ורב חסדא אמ' אסור לקרוא ק"ש אמר רבא מאי טעמיה דרב הונא דכתיב כל הנשמה תהלל יה ורב חסדא ס"ד דכתיב כל עצמותי תאמרנה ויקייא לן כרב הונא הדא רביה דרב חסדא ועוד דקא מקשינן מינה בפרק "אמר להם המבונה דאמר רב פפא צואה במקומה אסור לקרו' ק"ש פי צואה בפי טבעת היכי דמי אי דנראית פשיט' ואי דלא נראית לא ניתנה תור'למלאכי השרת לא צריכ' דיושב ונראית ועיכוד ואינה נראית וכאי שנא מצואה שעל בישרו ואינה צואה על בשרו או ידו מטנפת מבית הבסא ר' הונא אמר מותר לקרוא ק"ש ומשני במקומו נפיש זוהמ' שלא במקומו לא נפיש זוהמא מדקא מיקשינן מינ' שמיעי' דהלכת' היא איתמר ריח רע שיש לו עיקר ר' הונא אמר מרחיק ארבע אמות וקורא קריית שמע ורב חסדא אמר מרחיק ד' אמות במקום שכלה הריח וקורא תני' כותיה דרב חסדא לא יקרא אדם קריית שמע לא כנגד צואת אדם ולא כנגד צואת כלבים ולא כנגד צואת חזירי' ולא כנגד צואת תרנגולין ולא כנגד אשפה שריחה רע ואם היה שם מקום °שנבזה עשרה טפחים או נמוך עשרה יושב בצדו וקורא ואם לאו ירחיק מלא °עיניו וכן לתפלה °ריחה רע שיש לו עיקר מרחיק ארבע אמות ממקו' °שכלה הריח וקורא קריית שמע אמר רבא לירת הלכתא כי הא דתני' אלא כי הא דתני' לא יקרא אדם קריית שמע לא

ר"ש

אבל בתפלה בלחש אם שהה כדי לגמור את כולה חוזר לראש וכבר נתפרש "לעולם ירחיק ד' אמות ואפילו חוזר למקום שכלה הריח ואפילו כך אם שיכחה את לבו בתוך ק"ס אפילו כך אם התפלל בין לבו ובין הערוה ק"ס ממני שפלה הוא לאדם שבנגד שכנגד שכנגד שכ

עין משפט

לא כנגד צואת חזירים ולא כנגד צואת כלבים כל זמן שיש בתוכן עורות כלומר שאין צואת חזירים וצואת כלבים אסורה אלא נשנה שיהו בתוך העורות שמעבדין בה אבל אם נתנן שרוח מוצה לקרות מותר רש"י ורוב המפרשים ז"ל אומרו דאתי לאתמר רבא ליה להלכתא כי היכי דלא תקני' לעל בא להודיענו דין צואת חזירים וכלבים נלמד שהיו אסור לקרות ולהתפלל כנגדן אלא בזמן שיש בתוכה עורות אבל אם נתנה שהיו בתוך מסריחים הרבה אבל מה שאמרו שנהיה לרחיק לרבע לחוץ מקום ממקום שלכה הריח ואלו יפללו כנגד צואת חזירים ואלו כלבים אסורה אלא נשנה שהיו בתוך

ג' פנים

רש"י

שאין לו עיקר כגון בפחת היום: ליפי מחלצות של בית המדרש: לכנסו נגו ונכנסו גרסי ואף על פי שדרך היפיפיות להפיח: אלא לדברי תורה ומשום הלא תעשה אבל לק"ש יצא חון ויקרא ק"ש: אבל לויזיקי הפיח הוא בעלמו ומקיון עד שיכלה הריח: צואת עגיר אם הסביבות לפניו גרף של ריעי מוקר-לקרות

מוי' פ"ג מה' ק"ש ק"ש ס"ה: ואין לריך להפסיק: בגיגי מוקר ואין דרך להניח צואה בגיגי: שער פ"ח מי' לט' לא אסרה תורה אמי רגלים אלא

טו פ"ב לקרו כנגד הקילות בלבד: ובוודאי עד כמה יסבו על גבי קרקע ויפח תאור: כל זמן שמעסיקין שם בהן עוסק ע"מ להטעיה: שיעומן ניכר ע"ב קרקע: כל זמן שורקה ואינה נפרכת לו היה ליתה ליפסה נפרכת יוקר מן הלחה ליכא לאמר תע"פ שנפרכה ע"י זריקה הוציל ואינה נפרכת ע"י גילגול לחה היה: א עקבורוזה לא הערו רבוקי

מוי' פ"ב מה' ק"ש ס"ב נקי אבי עקבו לכל לגבי שאין דרכו לרחוק הערו לא רוזה לא הערוה

ס"ג פסח יח פסח"ם לא תאכל עליו חמץ קדרי' ניב ולא יהיה בדפרות טור ס"א דבר: לוזה בעשיית לגבר"ש כי עד כלומר מהיכה וכוזכין לו קלף לך

מוי' פ"ג מה' מפסיק בגופיו והיה נרפ': הסח ק"ס סוף סימן בגוף' כתיב והיה מחניך קדוש וגו' יח טור ס"ח ובנכסיו את לאחד בניסוי תלי סי' קנ מלילה וזה הוי מבוסס

מבעלה

וקיימא הוא למה שאמר כל כך ולא אתיר אפילו כנגד כלאים שלהן שהרי ניכוחלמי הוירו בפירוש גלוי שהמה כרוכות גלוי שהן דבי לו שיהיה מריח רע שיש לו עיקר עד שיכלה הריח ולבד להא ולאי אלכה כרב חסדא דאמר שאמר רבא לא שנו אלא שאין לו עיקר מקוזקה לא נח לה לחוזה כל הבריקא דמסייעא ליה אלא גבי צואת חזירים ובלבים בלבד בלבד שאין בהן עיקר ומה שאמר רבא לא שנו אלא שאין לו עיקר מקוזקה לא נח לה לחוזה כל הבריקא דמסייעא ליה אלא גבי צואת חזירים ובלבים בלבד בלבד שאין בהן עיקר ומה שאמר רבא לא שנו אלא שאין לו עיקר מקוזקה לא נח לה לחוזה כל הבריקא דמסייעא ליה אלא גבי צואת חזירים ובלבים בלבד בלבד שאין בהן עיקר ומה

ברוזה"ו ז"ל: הני ציפי דבי רב דהני נאנו והני גרסי ולא אמרן דשרי אא בדברי תורה אבל בקריאת שמע לא ובדברי תור' נמי לא אמרן אא בדחבריה אבל בדידיה לא: איתמר ציאה עוברת אביי אמר כותר לקרוא קריאת שמע ורבא אמר אסור והלכתא כרבא אמר רבא ופי חזר בציאה עוברת דמיא אמר רב יהודה °ספק ציאה בבי' מותר ¹באשפה אסור ספק מי רגלים אפילו באשפה נמי כיותר סבר לה כרב המנונא דאמר כי רגלים לא אסרה תורה אלא כנגד עמיד הראשון בלבד הא נפל להו לארע משרא שרו רבנן הוא דנזרו בהו וכי נזרו רבנן בודאן אבל בספיקן לא נזרו רבנן ובודאן עד כמה אמר רב יהודה אמר שמואל כל זמן ²שמטפיחין גניבא משמיה דרב אמר כל זמן שרישוכן ניכר אמר רבא הלכתא ציאה כחרש אסור מי רגלים כל זמן שמטפיחין אסורין היכי דמי ציאה כחרש אמר רבה בר בר חנא אמר רבי יוחנן כל זמן שזורק ואינ'נפרכת ואמרי לה כל זמן ישנוללה ואינה נפרכת: °ואם לאו יתבסה במים ויקרא: אוקימנא במים עכורין אבל צלולין לא מישום דלבו רואה את הערוה והלכה ³עקיבו רואה את הערוה מותר נוגע אסור אמר רבא °ציאה בעשישית מותר לקרו' קריית שמע בנגדה ערוה בעשישית אסור לקרות ק"ש כנגדה מיאי טעמ' התם והיה מהניך קדוש אמר רחמנא והא איכא והכ'כתיב ולא יראה בך ערות דבר והא

קא חזי אמר אביי ציאה

מלחמת ה'

ואסור לישב בבית הכסא כדי שלא יריח ריח רע ואם יש לו מקום רחוק יותר מד' אמות מותר לישב בבית הכסא כדי שיהא הריח רחוק ד' אמות ואם יש לו מקום רחוק יותר מד' אמות מותר לישב בבית הכסא כדי שיהא הריח רחוק ד' אמות ואם יש לו מקום רחוק יותר מד' אמות מותר לישב בבית הכסא כדי שיהא הריח רחוק ד' אמות

א רמ"ב ס"ק עקבו רוזה וכו' כ"פ הוצאת מרש"ו מגמ' לפי שם ד"ה דמקשה מרוזה לחזר העקבו ולמחר את הסרוח ורוזה בזמן הרגלים ואין לחוש כלום ב"ש ס"ק ב' ולהתי לפסק בזה דשם זה מפסקים כי אסורה ביה

עין משפט

צואה כל שהוא מבטלה ברוך וכו' ומוקי תנא עליה לכל אחר שעה אין ניעול הרוח מועיל שכבר הזהר לחיו כמו צואה וכאי דאמרי בירושלמי ר' זעירא ור' חנין הוה יתבין תמיין צואה קשה ר' יעקב בר אחא ורקק עלה א"ל ר' זעירא כמן יתת לעיניכון מי שיגעת שם מקום שהי' מהודלים ורפה לומר אין ניעול הרקיקה מועילה לא כאמלך מיסים לעיגול שכול הזהר כמו צואה : צואה נגועת פורס סנהדלו עליה ושוקר לכיון שאין רוח רע מגיע אין כאן היזק מכוסה בכלי דמי ומוקר ואתי נמצית שכבר בריה דרבינא דבוקה נסנהדלו ואתי מלקא נאפי נפשה הוי ור"ל

ג"ר מצוה

ציואה כל שהוא מבטלה ברוך ואמר רבא ס"ובורוך עבה אמ' רב צואה בגומא פירש שנדלו עליה וקורא ק"ש ביני מר בריה דרבינ' דבוקה בסנדלו כיאי תיקי ותיקי דאיסור לחיטר אמ' רב יהודה כותי ע"א ערום אסי' לקרות ק"ש בננדו ואע"ג דכתי' ברו אשר בשר חמורי' בשרם הא כתיב ברו ערוה שנא' יערות אביהם לא ראו : ס"ד ולא "יתבטה לא במים הרעים : פרישנא הכי ולא יתבטה לא במים הרעים ולא במי המשרה ויקרא ק"ש בלל ומי רגלי לא יקרא עד שיטיל לתוכן מים ת"ר במה יטיל לתוכן כל שהוא רבי זכאי אומר רביעית אביר ליה רבא לשמעיה עייל לי רביעית כרבי זכאי ניכן הלכה לא שנא בתחלה ולא שנא בסוף תני רבנן "נרף "של רעי ועביט של מימי רגלי אסור לקרות שמע "בנגדן בין לפני המטה בין לאחר המטה רבן שמעון בן גמליא אומר לאחר המטה קורא מיד לפני המטה מרחיק ארבע אמות וקורא ר שמעון בן אליעזר אומר אפילו בית בזאה אמה לא יקרא עד שיניחם תחת המטה או עד שיוציאם מאי טעמא דר שמעון בן אלעזר קסבר כל הבית כולו כארבע אמות דבי אמר רבא יאין הלכה כר' שמעון בן אלעזר תניא בית סי "שיש בו ספר תורה או תפילין אסור לשמש בו כשתי עד שיוציאם או עד שיניחם כלי בתוך כלי אמר אביי לא שנו אלא שהניחן בכלי שאינו כליין אבל

רש"י

מבטלה ברוק שרוקק עליה וגרוקן מכסה תוכו : מתים הרבני שרוחני נמי מתמרח שזורה בהן מסמן וקנמון והן מפריחין : עד שיקן לתוכו מים בגמר' מברה במה מים ישיל למי רגלים שיהא מוקר לקרו' ק"ש : בלל שנת שנקן לת המים לקוד מאי ס"ל ופ"ק הכלי קודם שקטיל בהן מי רגלים הוי ס"ס לת שנת בסוף לאחר שהטיל בהן מי רגלים : נרף ועביט שניקן כלי חרס מ"ח סאין הרבה בלע של ריבוי הוה קרוי נרף עד כמה ואם בננדן הוחל ומיחדים קדים שהוא בננדן הוחל ומיחדים : לכך ואפ"ם שתין בתוכו כלום ומי ס"ס רגלים עכשו לפילו כלי שתין מיזוח לגך : בין לפני המטה מפסקת בינו לבינם : בין לאחר המטה שהמטה מפסקת בינו לבינם : קתת המטה לפי סם כלפו עמונים ומטוסים בתרן תפילו

מי ס"ס מאי ס"ס מים שהן רבים על הלכלוך ומבטלין אותו ק"ס מתני' תקילה סתם מים שהן כמי רגלים שתין מ"ח סאין ס"ס ומי רגלים עכשיו ס"ס

ריש"י

אבל הניחן בכלי שהיא כליין אפי' עשרה כיאני ככלי אחד דמי אמר רבא גליכיא אקנטר ככלי בתוך כלי דמי : א"ר יהושע בן לוי ספר תורה ש עישה לו מחיצה גבוהה עשרה טפחי' וה"מ היכא דאין לו בית אחר אבל יש לו בית אחר מנה ליה רחמ : כמה ° ירחק מהם ומן הצואה מז ארבע אמות : אמר רבא אמר רב סחורה אמ' ני' ר"ת רב הונא לא שנו אלא לאחריו אבל לפניו כמלא עיניו וכן לתפלה : לא יעמוד אדם כנגד בית הכסא ויקרא ק"ש ויתפלל ואע"פ שאין בו צואה רא"ר יוסי בר הנינא בית הכסא שאמרו אע"פ שאין בו צואה ורוקא ישן אבל חדש לא אמר רבא הני בתי כסאי ° דפרסאי אע"ג דאית בהו צואה כסתומות דמיין : גרסינן בפרק * יציאות השבת אמ' רב אד'בר אהבה מתפלל אדם תפילתו בבית המרחץ ואוקימנ' במרחץ חדש שעדיין לא רחץ בו אדם אבל ברחץ ישן לא ותניא הנכנס לבית המרחץ מקום שבני אדם עומדין לבושין יש שם ק"ש ותפלה וא"צ לומר שאלת שלום ומניח תפילין ואין צריך לומר שאינו הולץ ונכנס למקום שבני אדם מקצתן עומדי ערומי'ומקצתן עומדי'לבושין יש שם שאלת שלום ואין שם ק"ש ותפלה וא"צ הולץ תפילין ואינו מניח לכתחלה מקום שבני אדם עומדין ערומים אין שם שאלת שלו' וא"צ לומר ק"ש ותפלה וחולץ תפילין ואין צרי'לומ' שאינו מניח אבר רב המנונ' משמיה דעולא אסור לאדם שיתן שלום לחברו בבית הכרחץ משום שנאמר ויקרא לו ה' שלום כלומר שמו

אבר רב חמא בר גוריא אמר רב שרי לי לאיניש ל למיכר ג היכנותא בבית הכסא ואע"ג דכתיב האל הנאמן ההוא כמה דאת אבר אלרא כהיכנא אבל שם גופיה לא איקרי נאמן והומנה לבית הכסא ז למיק' בגויה וצלויי אבי'עא ולא ח איפשיטא : מתני'

שלו הקב"ה שלמא הוא :

עזרה והוא דאמרינן לעיל סיניהם בכלי בתוך כלי ואיך דמקרלי להכא מיירי בשאין לו כלים ומכל מקום עדיין קשה למה לי למימר ספר תורה ותפילין כמו שאומר בגרייתא שלמעלה ומשום הכי נראה למורי הרב נר"ו לומר דהרייתא לאומר על עד שיוציאם לו מתוך כלי לעזדין דקני ורלה לומר דאין שום כח בספר תורה לאסור לשמש בו משום עד שיוציאנו בכלי בתוך כלי אבל בספר תורה לית ליה הכי בתוך כלי אלא לחוליא לו לעבוד בו מחיצה כדאמרינן רבי יהושע ושאר ספרים דינם כתפילין ואיך בתוך כלי וכדאמר לעיל גבי גלימא דמקשרת : אבר' לכניו מלא עיניו ומי שקורא בלילה לו סומא שאינו רואה לריך להחזיק מלא עיניו כאלו היה רואה וכבין פירשו גירושלמי ותימה הוא למה לו הלורך לומר וכן לתפילה שזה פשוט הוא דכיון שמרחיק לקריית שמע כל שכן לתפילה שהחמירו בה יותר מקריאת שמע : ודוקא יען אבל הדם לית בה כל מ' וכו' ואע"פ שאין בו עכשיו צואה כיון שהיה לאסור מקחל' אסו' הוא מן הקור' משום דהיה מחנך קטון וכל דבר שאסור מן התורה אע"פ שאין לאסור בנגד ד' אמות שלו אבל הדם שאינו לאסור כלל ואפילו בקונו וכ"ש בנגדו וכ' : בתי כסאי דפרסאי אע"ג דליכי בהם צואה כסתומות דמיין ואוקי' רבני נרפת ז"ל דבתי כסאות שלנו אע"פ שאם עשויים כמו של פרסיים כיון שמי רבנ' מצויין שם תמיד לית ליישינהו להו כסתומות ואסור ורבינו תיתי גאון ז"ל כתב שאוקמה שלהם היו עשויים כמדרון בענין שהמים יורדים מיד ולפיכך ליישינהו להו כסתומות ומותר אבל בתי כסאי שלנו שאין מים יורדים מיד אלא עומדים בהם רחוק שאינו לא מינאו ולא מינאו שמו ממש שיקר' רחוק והרחק"ג ז"ל הניח עליו שלא מינאו בשם מקום רחוק על האדם ואסור לאומרו בבית המרחץ או בבית הכסא' ונראין דברי רבי' משה ז"ל לאומרו הרב נר"ו דבתי כסאי שלנו אע"פ שאין בהם צואה ודאי בתחלת אור ליישינהו הנון ורחוק ולפיכך יש לומר על הלכה דבר בענין הלפיכך והכלהקון ולומר הון ושם בבתי מבני שהו רחוק והנון ולפיכך : ורבינה לפיכך אכם למיקם בגויה ולצלויי ולא פיפשיט' הרב נר"ו על כך בתי דינין לומר' כמו שכתב בבעלי לדברי רבי' ורחוק כבתי כסאי דלפיכך אין לומר בהם כלום אלא שאסור לשמש בהם בלילה ואפילו בקונו ואפילו בכלי בתוך כלי ואפילו בכלי שאינו מקפיד עליו ואפילו בכלי שאינו מקפיד עליו ואפילו בכלי שאינו מקפיד עליו

כתני׳ זב שראה קרי ונדה שפלטה שכבת זרע צריכין טבילה ור׳ יהודה פוטר: גמ׳ מנא הא מתני׳ שמיעינן רובין וזבות ונדות ויולדות כולהי חייבין בתפלה דדייקינן טעם דזב שראה קרי ונדה שפלטה שכבת זרע הוא דצריכא טבילה הא זב שלא ראה קרי ונדה שלא פלטה שכבת זרע אין צריכין טבילה לדברי הכל וכן הלכה:

הדרן עלך מי שמתו

תפלת השחר

פח מתני׳ זב ° שראה קרי ונדה שפלטה שכבת זרע צריכין טבילה ור׳ יהודה פוטר: גמ׳ מנא הא מתני׳ שמיעינן רובין וזבות ונדות ויולדות כולהי חייבין בתפלה דדייקינן טעם דזב שראה קרי ונדה שפלטה שכבת זרע הוא דצריכא טבילה הא זב שלא ראה קרי ונדה שלא פלטה שכבת זרע אין צריכין טבילה לדברי הכל וכן הלכה:

הדרן עלך מי שמתו

תפלת השחר

פט ° השחר עד חצות ר׳ יהודה אומר עד ארבע שעות תפלת המנחה עד הערב ר׳ יהודה אומ׳ עד פלג המנחה תפלת הערב אין לה קבע ושל מוספין כל היום: גמ׳ תפלת השחר עד חצות ורמינהי מצותה עם הנץ החמה כדי שיסמוך גאולה לתפלה ונמצא מתפלל ביום כי תניא ההיא לותיקין דאמ״ר יוחנן ותיקין היו עטרין אותה עם הנץ החמה ב אבל כ״ע לדברי רבנן עד חצות ואע״ג דלית לדרבנן דאמרי עד חצו׳ היכא דטעי וצלי לאחר ארבע שעות שכר תפלה יהבו ליה שכר תפלה בזמנה לא יהבו ליה א״ר יצחק א״ר יוחנן ° טעה ולא התפלל ערבית ג יתפלל שחרית ד ב׳ טעה ולא התפל׳ שחרית יתפלל מנחה ב׳ איבעי׳ להו טעה ולא התפלל מנחה מהו שיתפלל ערבית ° שתים תא שמע דאמר רב הונא בר יהודה אמר רבי יצחק א״ר יוחנן טעה ולא התפלל מנח׳ ערבית שתים ואין בוה משום עבר יומו ובטל קרבנו ודוק׳ בדשכח אבל במזיד לא ועיין נאמ׳ ׳ מעשות שאינו יכול לתקן וחסרון לא יוכל להמנות תנו

רש״י

זב שרא׳ קרי וחפ״פ שטמטו׳ שומט׳ שנעשה מזוס זיקה ואין טבילה זו מטהרתו חפ״פ צריך טבול לנדבי קורס כתקנת עזרא ובן נהר חס נאה להקפל ושולטת שכבת זרע כרי זו כקרי כלומר שכבת זרע שלא יפיס לו תכשיל לפי שכבת זרע בכליעתו מעמת כוך שלפת יפיס ואחר כך נגר הפריה נגועה ואינו רשוי להוציא עוד להיות ולד עולה בימנו: ונדה שפלט׳ שמא׳ לתמול קורס שרא׳ח: וכרבי יהודה מטר לתוכל ושומלת ויכה קודמת וכרי שמלה שומלת המורה ואינה תוסרתו בדברי תור׳ כלומר׳ מוכן ומזרעים מוקרין נדנרי קורה הן לתקן שומלת קרי דקיל׳ח ומסרי ליה:

הדרן עלך מי שמתו

תפלת השחר

צ השחר: עד שיעור חצות: עד פלג המנחה: עד שיעור מפלג׳ ואילך: מפרש לחלוי נקט ואין לה קבע כל הלילה ואע״ג שמצטרף לתפלה של ק״ש: ויקיקי קמיימין למלות ומחוירין לעצמן׳ דבר ראשון ומצוה להקדים קודם הנץ החמ׳ כדי הנץ מהניקין למחרין שלא יחלוק יקר מתנו׳ שמצטרף ואילך עבר זמנו: לחצי כ״ע ליתן המחרים עד הנץ יכולין להחר ואע״ג · שעה ולא התפלל מנח׳ מהו׳ הכא בלא התפלל ערבית יתפלל מחרים שתים מצוה לחזר יומו׳ כולה לחר מנחה יום, ואע״ג

טעה ולא התפלל מנחה בערב שבת יתפלל ערבית שחים של שבת ואומרים רבוני ורפא ז"ל שם טעה ולא התפלל תשלומין לפי הכי התפלל שחים מוספין של שבת ואומרים רבוני ורפא ז"ל שם טעה ולא התפלל תפילה מוסף ביום שאין לה תשלומין דתפלת שמנה עשרה שהוא רחמים יש לה תשלומין שאין זמן בקשת רחמים עובר אבל בתפילת מוסף שאין לה תשלומין מקדש שהרי רואין שהפסוקים של קרבן מוסף אין להם מזכירין מוסף בתפילת יוצר ר"ל שלא התקינו יוצר בפסוקים של קרבן [שהרים כמו שהתקינו בתפילת] מוסף ואין זה כי כנגד קרבן מוסף ובכר עבר הזמן אין לה תשלומין תפלת מנחה שאם לא התפלל מנחה עד שלא יוצר אין לו תקנה להתפלל מנחה אחר שלא יוצר ואחר כך יתפלל מוסף ואחר כך יתפלל ערבית ואחר כך יתפלל מנחה

והנותן שלום לרבו ר"ל שמקריב לו שלום ואין לו לתלמוד להקריב שלום לרב כמו שיש לו מורא ממנו ואינו יכול להקריב לו שום דיבור מרוב המורא וכן למרו (שבת דף פ"ע) כלום יש עבד שמקריב שלום לרבו ומה שאמרו בברכה מקומות כדי שלמלך שלום שלמד לרב מפי מורי הרב נר"ו : ולומר דבר שלא שמע מפי רבו ר"ל שלא שמע ממנו ולומר שמע מפי אחר : רב אלי של שבת נע"ב כלומר שיש מקבלין קורס ק"ס נשונתא ופע"פ שלא היה סומך גאולה לתפלה יש שהיה מקבלין למעט לקבל שבת מבעוד יום ולסוסיף מחול על הקדש לא חייבינן לרבי חסו מכלל מתנה ואילך יכול לעשם ואילך יכול לקבל שבת בתפלתו לכל קורס לכן לא וכשרוצה להקפיל ולקבל עליו השבת מבעוד יום נרי שילין קבל שאחר שקבל שבת בתפלו' יוכל להלין כל לח"ב וא"ת ואילך יכול להלין כל כך מבעוד יום שהרי אמרו (שבת ל' נג) ובלבד שלא יקיים ובלבד שלא יתן' דהני מילי בשהיו מקבל שבת עד הערב דבין שהיו מקבל שבת עד הערב אין לו להקדים שהדלקה לכל כשמקבל שבת מבעו"י ומלילין הקלח שמוקבל"ע ס"ם שעוד הין גדול לתן בכך כלום והיה לומר ר"י יעב' מאורלי"ם ו"ל שע"ם שהו' שבת לי בכל שהו לפני הכי הם הוא מוסיף הרבה א יוקר בכלל הוספת הוי והייב עליו לף על פי שהיסר לומר שהיו שלח מדבנן לפי הכי לבור לעשות שום דבר כמו שיוסיף כל שהו ובילוי בזה תמרו לענין קדושה שע"ם שהו' לתת פוערת כל הכרי לתילו הכי הם הרב קדש הרבה הכל דיינינן ליה קדושה מיהו אם בקבל מבעו"י לבתילה ובשעות שהיה יום מעון ויהיה מוצש שהיה לילה ואחר כך ויחסך בשעת קריך לחזו' ולהקבל ע"ם שהקבל מבלא המנחה ואילך היו שלח מקבל שבת אלא אחר שקיעת החמה והקבל בעט' ומוקרין בעשיית מלאכה שקבלת עשות לא שמה קבלה ורלויה לדבר מלאחר בנמרא ועטוקא מי הרבה והו קלאר לעון פעם לתת בתקרו שהיה בעבים וכעורן הפה לומר תשיבה וכלו לעיני בעיוות והקבלו של מוצאי שבת בשבת ואחר כך ויחסך תמה ובלו ובלו לרבי ואחר לפה ליחול והקבלו שהקבלו שהקבי' שהי בשר ולא מעריחין לה' בשעה לזוקק מבני שורת הגבור חשבו ואינם צריכין לה' היינין לעד והרב רבי משה בר יוסף בר' בוני ו"ל לאר שם שנו הגבור בשר' שבת והקבלו מבעוד יום שהיו שוברין שהיה תשבה שע"ם שלא בתייב לוזה שהיה בלילו' ואילך בלוזה שהיה של שבת שהקבלה כבר תלילו שהקבלו מוקרין בעשיית מלאכה ודייק כבי מלאחר שהי ליכור ללו משהש שלא משום שרחת בלאחר לבל מבני קבלת השבת בקבלת' לף תשבו כלל ומוקרין בלאכה : ורבי יהודה מלני של מוקרי שבת בקבלת' ואילך היו שוש שרחת בלאחר לבל מבני קבלת ש

ומר' יהודה נמצא לרבנן דכי היכי למלקיה דר' יהודה לית ליה דיורי אלא במנחה גדולה כדמקשינן ס"נ רבנן דפליגי עליה בכהי דיורי ומה שהיה קשה לנו במנחה שנהגים הפעולה להתפלל בי"ה מוסף קהלה ואח"כ שהגיע ומן המנחה תומר הרב מורי נר"ו דלא קשיא מידי דמתי מרינן הכא היינו לכתחלה ג' תפילות מתפללין על סדר הימים ומן שהגיע זמן תפילה אל תפלל תפלה אחרת עד שתתפלל תפלה שעליה קודם לה ואם שהה ולא התפלל עד שהגיע זמן מנחה גדולה וכיון שרוצה להתפלל מוסף ומנחה מיד יש לו להקדים המנחה תחלה שהרי רוצה עכשיו להתפלל מנחה ואח"כ מוסף לפי שאם ישהה יבוא להתפלל מנחה ואח"כ מוסף ולא יתפלל מוסף כלל ואם יתפלל מוסף ואח"כ מנחה יצטרך לחזור ולהתפלל מוסף ומנחה שהרי שהה בתפלת מוסף כדי שיתפלל מנחה ואח"כ מוסף ולפי זה הדרך שאמרו בירושלמי שאם היה מתפלל מוסף ומנחה ואח"כ שחרית ואח"כ מנחה שהרי שהה בתפלת מוסף כדי שיתפלל מנחה ואח"כ מוסף ואח"כ שחרית ואח"כ מנחה ואין לומר

והתועים ברעתך ישפיטו ועל הרשעים תניף ידיך וישמחו צדיקי בבניין עירך ובתיקון היכלך ובהצמחת קרן לדוד עבדך ועריכת נר לבן ישי משיחך טרם נקרא אתה תענ' טרם נדבר אתה תשיבע כי אתה ענונה בכל עת צרה וצוק ופוד' ומציל ברוך אתה ה' שומע תפלה אמר רב נחמן אמר שמואל כל השנה כולה מתפלל אדם הבינני תוך מיצואי שבתות וכוצאי יוכים טובים מפני שצריך ליכור הבדלה בתוכן הדע' אמר רב ביבי בר אבין כל השנה כולה מתפלל אדם הבינני תוך מיצות הנשכים מפני שצריך לומר שאלה בברכת השנים וקאמרי רבנן הני מילי בשיעת הדחק אבל שלא בשיעת הדחק אין מתפלל הבינני אמר ר' תנחום אמר רבי אסי ר"ל טעה ולא הזכיר גבורת גשמים בתחיית המתים מחזירין אותו שאלה בברכת השנים אין מחזירין אותו מפני שיכול לאומרה בשומע תפלה אבל לא אדכר מקמי מחזירין אותו ואם טעה ולא הזכיר הבדלה בחונן הדעת אין מחזירין אותו מפני שיכול לאומר על רבוס אמר ר' תנחום אמר רבי אסי אמר ר' יהושע בן לוי טעה

רש"י

והתועים על דעתך ישמעו על דרך שמעתו נגד לקח ותשפט ליזכות לתריכיל והתועים נתשפט על דעתך ישמעו שניהם ללמוד לשמוע בדבריך וכן עיקר וכן הוא בהלכות גדולות: נשפת הלחם כגון בדרך או במקום סכנה: נגועים גשמים מציל הרוח ומוריד הגשם: שלה וכן על ומטר: נעבודה

כנרכה דמלי לומכתך לא אם תאמר מחיים המתים כיון שחזר ומזכיר גבורת גשמים בברכת תחיית המתים למה לי לומר בשומע תפלה עד שיגמור כל הברכה ויחזור ויאמר בשומע תפלה כלשון שאמר אלא לומר שאם טעה ולא הזכיר גבורת גשמים בתחיית המתים מחזירין אותו מעכשיו ואילך ואין צריך לחזור ולומר מעכשיו ואילך ואין צריך לחזור ולומר מעכשיו ואילך ואין צריך לחזור ולומר

טעה ולא הזכיר רח"ם בעבודה חוזר לעבודה ואם סיים חוזר לראש ובתקבלה כ"מ ג"ל דכי אמרינן שחוזר לחזו'ולתקבלה כ"מ כשתקבלה יחידי אבל אם מתקבלה בצ"י עם הצבור ולא הזכיר של רח"ם אין צריך לחזור מפני שכיון שתליה לבור חוזר בתקבלה דיו לו בכ"ש עניין רח"ם אחד שתליה לצבור כיון שכבר התקבלה ולפי זה נראין לך דה"ת למרינן במסכת רח"ם שכתב (דף לג) רבן גמליאל לומר תליה ניבור מניח את הרבים ירי מונחן ואמרינן עלה לית כאן רבן גמליאל אלא עם שנשתוק ואחיסי ולא אמרו לעיקבי בניקשתק ואכתי למרינן שיפטר תליה ניבור לזה שחוזר לו תוכף ועומד בניוך הכנסת

ר' מצוה

רש"י

טעה ולא הזכיר ר"ח בעבוד'חוזר לעבוד'בשים שלום ובהודאה חוזר לעבודה ואם סיים חוזר לראש אמר רב פפא בריה דרב אחא בר אבא הא דאמרת אם סיים חוזר לראש לא אמרן אלא שעקר את רגליו אבל לא עקר את רגליו חוזר לעבוד' אמר רב נחמן בר יצחק הא דאמרת כי לא עקר את רגליו חוזר לעבודה לא אמרן אלא כשהיא רגיל לומר אחר תפלתו תחנונים אבל אם אינו רגיל לומר תחנוני' אחר תפלתו אף על גב דלא עקר את רגליו חוזר לראש וכן הלכה: מתני' ר' אליעזר אומר העושה תפלתו קבע אין תפלתו תחנונים ר' יהושע אומר המהלך במקום שכנה יתפלל תפלה קצרה ואומר הושיעה את עמך את שארית ישראל בכל פרש' העיבו'יהיו צרכיה'מלפניך בא"י שומע תפילה: גמ' מאי קבע א"ר יעקב בר אידי א"ר הישע' כל שתפלתו דומה עליו כמשוי ורבנן אמרי כל שאינו אומרה בלשון תחנונים ת"ר המהלך במקום גדודי חיות ולסטים יתפלל תפלה קצרה' מאי תפלה קצרה אחרים אומרים צרכי עמך ישראל מרובי ודעתם קצרה יהי רצון מלפניך ה' אלהינו שתתן לכל אחד ואחד כדי פרנסתו ולכל גויה וגויה כדי מחסורה והטוב בעיניך עשה בא"י שומע תפלה אמר רב הונ' ואיתימ'ריב"ל הלכ' כאחרים א"ל אילו לרב יהוד' אחוה דרב סלא הזיזא לא תרתה דלא תחטי ולא תרוי דלא תחטי וכשאתה יוצא לדרך המלך בקונך וצא מאי היא א"ר יעקב אמר רב חסד' זו תפל'

רש"י

טעה ולא הזכיר ר"ח בעבוד'חוזר לעבוד'בשים שלום ובהודאה חוזר לעבודה ואם סיים חוזר לראש אמר רב פפא בריה דרב אחא בר אבא הא דאמרת אם סיים חוזר לראש לא אמרן אלא שעקר את רגליו אבל לא עקר את רגליו חוזר לעבוד' אמר רב נחמן בר יצחק הא דאמרת כי לא עקר את רגליו חוזר לעבודה לא אמרן אלא כשהיא רגיל לומר אחר תפלתו תחנוני' אחר תפלתו אף על גב דלא עקר את רגליו חוזר לראש וכן הלכה: מתני' ר' אליעזר אומר העושה תפלתו קבע אין תפלתו תחנונים ר' יהושע אומר המהלך במקום שכנה יתפלל תפלה קצרה ואומר הושיעה את עמך את שארית ישראל בכל פרש' העיבו'יהיו צרכיה'מלפניך בא"י שומע תפילה: גמ' מאי קבע א"ר יעקב בר אידי א"ר הישע' כל שתפלתו דומה עליו כמשוי ורבנן אמרי כל שאינו אומרה בלשון תחנונים ת"ר המהלך במקום גדודי חיות ולסטים יתפלל תפלה קצרה' מאי תפלה קצרה אחרים אומרים צרכי עמך ישראל מרובי ודעתם קצרה יהי רצון מלפניך ה' אלהינו שתתן לכל אחד ואחד כדי פרנסתו ולכל גויה וגויה כדי מחסורה והטוב בעיניך עשה בא"י שומע תפלה אמר רב הונ' ואיתימ'ריב"ל הלכ' כאחרים א"ל אילו לרב יהוד' אחוה דרב סלא הזיזא לא תרתה דלא תחטי ולא תרוי דלא תחטי וכשאתה יוצא לדרך המלך בקונך וצא מאי היא א"ר יעקב אמר רב חסד' זו תפל' הדרך וא"ר יעקב אמר רב חסד' כל היוצא לדרך צריך שיתפלל תפלת הדרך מאי תפלת הדרך יהי רצון מלפניך ה' אלהינו שתולכני לשלו'ותצעידני לשלו' ותסמכני לשלום ותחזירני לביתי לשלום ותצילני מכף כל אויב ואורב בדרך ותגני לחן ולחסד ורחמים בעיניך ובעיני כל רואי בא"י שומע תפלה אמ' אביי לעולם לישתתיף אינש נפשי'ה בהדי צבורא אימ' מצלי לה אמר רבי יעקב אמר רב חסדא כמשעה שיאחזו בדרך ועד כמה עד פרסה היכי מצלי לה

רב

שם מצוה

ים לומר תפסק לא נח לומעט לאל לחות' שעומדים בעיר ואינם כאים לב"ה זכיון דלא מיכסי ויכולין לבא לזיון הכנסת ואינם נאים אין שלוח לזיכו'מלינם אבל זה שעומד בב"ה ובבר התקבלה עם הציבור אל נח שבתוך כרכים של ר"ח ש"ל מוניח לוקח ולא הזכיר של ר"ח ש"ל מוניח לוקח וכתב ר"ת ואינו נראה דכל שבתוך כרכים אל תחריש הוא הדין ואפי' בתוך כרכים

רב חסדא אמר מיעומד ורב ששת אמר מיהדר
ורב חסדא דאמר מיעומד טפי עדיף דהא רב
ששת נמי קאי ומצלי תפלת הדרך אמר ביהוי
טוב א תיקרי רע מאי איכא בין הבינו לתפלה
קצרה הבינו בעי תלתא קמייתא ותלתא
בתריית וכי מאטי לישוב לא צריך לצלויי תפל'
קצרה לא בעי לא תלתא קמייתא ולא תלתא
בתריית וכי מאטי לישוב צריך לצלויי הבינו
מיעום תפל קצר אפי' מהלך מיהא שמעי' דלא
מצלי איניש הבינו אלא בשעת הדחק כגון מי
שהוא מהלך במדבר וכיוצא בו: מתני' היה
רוכב על החמור ירד ואם אינו יכול לירד יחזיר
את פניו ואם אינו יכול להחזיר את פניו יכוין
את לבו כנגד בית קדשי הקדשים היה יושב
בספינה או באסדא יכוין את לבו כנגד בית קדשי
הקדשים: גמ' ת"ר היה רוכב על החמור והגיע
זמן תפל' אם יש לו מי שיאחזו את החמור ירד
למטה ויתפלל ואם לאו ישב במקומו ויתפלל
רבי אומר בין כך ובין כך ישב במקומו ויתפלל
לפי שאין דעתו מיושבת עליו אמר רבה בר בר
חנא ואיתימא ר' הושעיא בן לוי הלכה כרבי ת"ר
סוכא ומי שאינו יכול לכוין את הרוחות יכוין
את לבו כנגד אביו שבשמים שנא' ותפללו אל
ה' אלהיהם היה עומד תוצה לארץ יכוין את
לבו כנגד ארץ ישראל שנאמר והתפללו אליך
דרך ארצם היה עומד בארץ ישראל יכוין את
לבו כנגד ירושלם שנא' והתפללו אל העיר הזאת
אשר בחרת בה ירושלים יכוין את לבו כנגד בית
המקדש שנאמ' והתפללו אל הבית הזה היה
עומד בבית המקדש יכוין את לבו כנגד בית
קדשי הקדשים שנא' והתפללו אל המקום הזה
היה עומד אחורי הספרת יראה את עצמו כאלו הוא לפני הספרת נמצא עומד
בצפון הופך את פניו לדרום בדרום הופך את פניו לצפון במערב הופך את
פניו למזרח במזרח הופך את פניו למערב נמצאו כל ישראל מכוונין את לבם
למקום אחד רבי אבין ואיתימא רבינא מאי קראה כמגדל דוד צואריך בנוי
לתלפיות תל שהרבה פינין בו: מתני' רבי אלעזר בן עזריה אומר אין
תפלת המוספין אלא בחבר עיר וחכמים אומרים בחבר עיר ושלא בחבר עיר
ר' יהודה אומר משמו כל מקום שיש חבר עיר היחי' פטור מתפלת המוספין:
גמ' יתיב רבי חנינא קרא קמיה דרבי ינאי ויתיב וקאמר הלכתא כר' יהודה
שאמר משום ר' אלעזר בן עזריה אמר ליה פוק קרא קראיך לברא דאין הלכה
כרבי יהודה שאמר משום רבי אלעזר בן עזריה אמר ר' יוחנן אני ראיתי את
ר' נאי דצלי והדר צלי אמר ליה ר' ירמיה לר' זירא ודילמא כיעקרא לא מכוין
דעתיה והשת' מכוין דעתי אמ' ליה תא חזי מאן גברא רבא דקמסהיד עליה

ר"ש

מהיו"ט שוב א תקרא רע מחליל ויטול
תני לתפלת המנחה, ו מעומד שהרי
חטורקי היו עומדין לה לתקרא רע
להתפלל מלכך וחף על פי שתוקר:
וכי מאי ליעבד כיניע ליניחו
צריך לצלויי שהרי לה התפלל כלום
מתפלל י"א: תלת בעינא דניחך
מדקתני כי מטי ליישוב מעמד
דמיירי במהלך במדבר: אם אינו
יכול לירד יחזיר את פניו לכוין את לבו
כנגד בית קדשי הקדשים היה יושב
בספינה או באסדא יכוין את לבו כנגד בית קדשי
הקדשים: גמ' ת"ר היה רוכב על החמור והגיע
זמן תפל' אם יש לו מי שיאחזו את החמור ירד
למטה ויתפלל ואם לאו ישב במקומו ויתפלל
רבי אומר בין כך ובין כך ישב במקומו ויתפלל
לפי שאין דעתו מיושבת עליו אמר רבה בר בר
חנא ואיתימא ר' הושעיא בן לוי הלכה כרבי ת"ר
סוכא ומי שאינו יכול לכוין את הרוחות יכוין
את לבו כנגד אביו שבשמים שנא' ותפללו אל
ה' אלהיהם היה עומד תוצה לארץ יכוין את
לבו כנגד ארץ ישראל שנאמר והתפללו אליך
דרך ארצם היה עומד בארץ ישראל יכוין את
לבו כנגד ירושלם שנא' והתפללו אל העיר הזאת
אשר בחרת בה ירושלים יכוין את לבו כנגד בית
המקדש שנאמ' והתפללו אל הבית הזה היה
עומד בבית המקדש יכוין את לבו כנגד בית
קדשי הקדשים שנא' והתפללו אל המקום הזה
היה עומד אחורי הספרת יראה את עצמו כאלו הוא לפני הספרת נמצא עומד
בצפון הופך את פניו לדרום בדרום הופך את פניו לצפון במערב הופך את
פניו למזרח במזרח הופך את פניו למערב נמצאו כל ישראל מכוונין את לבם
למקום אחד רבי אבין ואיתימא רבינא מאי קראה כמגדל דוד צואריך בנוי
לתלפיות תל שהרבה פינין בו: מתני' רבי אלעזר בן עזריה אומר אין
תפלת המוספין אלא בחבר עיר וחכמים אומרים בחבר עיר ושלא בחבר עיר
ר' יהודה אומר משמו כל מקום שיש חבר עיר היחי' פטור מתפלת המוספין:
גמ' יתיב רבי חנינא קרא קמיה דרבי ינאי ויתיב וקאמר הלכתא כר' יהודה
שאמר משום ר' אלעזר בן עזריה אמר ליה פוק קרא קראיך לברא דאין הלכה
כרבי יהודה שאמר משום רבי אלעזר בן עזריה אמר ר' יוחנן אני ראיתי את
ר' נאי דצלי והדר צלי אמר ליה ר' ירמיה לר' זירא ודילמא כיעקרא לא מכוין
דעתיה והשת' מכוין דעתי אמ' ליה תא חזי מאן גברא רבא דקמסהיד עליה

כמה יש"ה בין תפלה לתפלה וכו' כלומר היכן שעשה בתפלה ונריך לחזור ולהתפלל פעם אחרת אי נמי כשמתפלל יותר ממוסף וחוזר ומוסף
ובצבור חומר לשרי בנקיט ולא סוף כמה שעה צריך לשהות ומהדרי כדי שתתיישב דעתו לתפלתו והוא שיעור מכלך ל"ח מפי מורי הרב נר"ן:
שתנו כלומר ס"ל שעשה אין מחזירין לוקח מפני טורח ניכור כיון שתפלת המוספי' לפניו שיזכיר בה ענין ר"ח אבל יחיד מחזירין לוקח
בין כשהיה מתפלל בציבור בין כשהיה מתפלל עם הציבור מיהו אם רוצה לשמוע כל התפלה כשחזר לוקח כדי לצאת מענין זכור'

נר מצוה

רש"י

כמה ישהה בין תפלה לתפלה לחזור ולהתפלל עם הציבור ואי נמי כשהתפלל יותר ממוסף ורוצה להתפלל עם הציבור מהו שיחזור ויתפלל עמהם:

הדרן עלך תפלת השחר

אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש ומתוך כו'. היו עומדין שעה אחת במקום שהיו עומדין להתפלל:

כמה ° ישהה בין תפלה לתפלה רב הונא ורב חסדא חד אמר כדי שתתחלל דעתו עליו וחד אמר כדי שתתהוגן דעתו עליו מאן דאמר כדי שתתחלל דעתו עליו דכתי' ויחל כושה ומאן דאמר כדי שתתהוגן דעתו עליו דכתי' ואתחנן א ה'תניא ° טעה ולא הזכיר של ר"ח שחרי אין מחזירין אותו ג מפני שיש תפלת המוספין לפניו א"ר יוחנן ובצבור ג שאנו פי' מפני טורח ציבור אבל ד יחיד מחזירין אותו אמר רב חנין אמר רב טעה ולא הזכיר של ר"ח ° בערבית אין מחזירין אותו מפני שאין מקדשין את החדש אלא ביום גרסינן * בסנהדרין בפרק היו בורקין אותו א"ר יוחנן עד מתי ° מברכין על ההדש עד שתתמל' פגימתה וכמה א"ר יעקב עד שבעה עש' נהרדעי אמרי י עד ששה עש' א"ר יוחנן כל המברך על החדש בזמנו כאלו מקבל פני שכינה כתיב הבא החדש הזה לכם וכתיב התם זה אלי ואנוהו תנא דבי ר' ישמעאל אמלא לא זכו ישרא א להקביל פני אביהם שבשמי' בכל חדש וחדש דיין אמ' אביי הלכך מעומד מאי מברך כדרב יהודה דאמ' רב יהוד' בא"י אמ"ה אשר במאמרו ברא שחקים וברוח פיו כל צבא'ק וזמן נתן להם שלא ישנו את תפקידם ששים ושמחים לעשות רצון קוניהם פועל אמת שפעולתו אמת וללבנה אמר שתתחדש עטרת תפארת לעמוסי בטן שהם עתידין להתחדש כמותה ולפאר ליוצרם על שם כבוד מלכותו ברוך אתה ה' מחדש חדשים:

הדרן עלך תפלת השחר

אין ° עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש ° חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת ומתפללין כדי שיכוונו את לבם למקום אפי' המלך שואל בשלומו לא ישיבנו ואפי' נחש כרוך על עקיבו לא יפסיק: גמ' מנא הני מילי אמר רב נחמן בר יצחק אמר רב אמר קרא עבדו את ה' ביראה וגילו ברעדה מאי וגילו ברעדה אמר רב אדא בר מתנה אמר רב במקום גילה שם תהא רעדה אביי הוה יתיב קמיה דרבא חזייה דהוה קא בדח טובא אמר

ניעמידה לעד לעולם שלא היה חוזר לנהוג היה מספיק בשחרית פועלי לחם ולמה היה צריך לומר עוד שהפעולה שהיו פועלים היתה לחם אלא ודלי פועל גרסינן ולמורת חוזר כלכלינא:

הדרן עלך תפלת השחר

אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש לאו דוקא כובד ראש אלא כלומר מפני שראשו הוא עיקר כל הגופני' וכשמכניע לוחשו עליו כל הגופני' נכנעים ויושב בהכנעה כך המתפלל צריך שיהא בהכנעה כדי שתהא תפלתו רצויה ומקובלת: חסידי' הראשונים היו שוהין שעה אחת ומתפללין כדי שיכוונו את לבם למקום אפי' המלך שואל בשלומו לא ישיבנו ואפי' נחש כרוך על עקיבו לא יפסיק שכבר הוא מוכן ומזומן לפניו ואין לו להפסיק ולא יחשוב בלבו שמא יפסיק ויאמר לו המלך שלום לך ואין לו להשיבו שלום עד שיגמור תפלתו: גמ' מנא הני מילי אמר רב יצחק בר אמר קרא עבדו את ה' ביראה וגילו ברעדה מאי וגילו ברעדה אמר רב אדא בר מתנה אמר רב במקום גילה שם תהא רעדה אביי הוה יתיב קמיה דרבא חזייה דהוה קא בדח טובא אמר

א"ל וגילו ברעדה כתי' ר' ירמי' היה יתיב קמי' דר' זירא חזייה דהויה קא בדה טיבא א"ל לא סבר לה מר בכל עצב יהיה מותר כלומר א"ל אנא תפילין קא מנחנא וכל כך למה דא"ר יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי "אשר לו לאדם שימלא שחוק פיו בעולם הזה שנא' אז ימלא שחוק פינו ולשוננו רנה אז יאמרו בגוים הגדיל ה' לעשות עם אלה איכתי ימלא שחוק פינו ולשוננו רנה בזמן שיאמרו בגוי הגדיל ה' לעשות עם אלה אמרו עליו על ר"ש בן לקיש שלא מלא שחוק פיו בעולם הזה כבי גמרה להא שמעתא מפומיה דרבי יוחנן רביה גרסי' בניטין בפ"ק שלחו לי' לר' עקבא זירא מנא לן דאסור שרטט וכתב ליה א תשבח ישראל גיל בעמי ולשלח להי בשי' לא ישתי יין יכר שכר לשותיו אי מההיא הוה אמינ' זכר' בכנא דהיא דאסור אבל זכר' בפומא מירתר קמ"ל דאסור רבינא אשכחיה לכר בר רב אשי דקא גדיל כלילא לברתי' א"ל לא סבר לה מר שנא' הסר המצנפ' הרם העטרה בזמן שמצנפת בראש כהן גדול תהא עטרה בראש כל אדם נסתלקה מצנפת מראש כהן גדול נסתלקה עטרה מראש כל אדם א"ל הוסיא דכרין גדול בגברי אבל בנשי לא וגרס' בסיף מוסה אמר רב אורנא דשביע זכרא העק' אמר רבא זכרא בביתא חורבא בסיפא שנאמר קול ישורר בחלון חורב בסף אמ"ר יוסף זכרן גברי וענין נשי פריצותא זמרן נשי וענין גברי כאש בעור' למאי נפקא מינה לבטולי הא מיקמי הא אמר ר' יוחנן כל השות' יין בארבע' מיני זמר כבי חמש פירעניות לעולם שנ' דיני משכימי בבקר שכר ירדופו מאחרי בנשף יין ידליק' והיה כנור ונבל תוף וחליל ויין משתיהם וגומר מה כתיב בתריה לכן גלה עמי מבלי דעת וכבודו מתי רעב והמוני צחה צמא פירוש נאון הא דאמרינן זכרא בפומא אסיר הני מילי כנון ג' נגינות של אהבת אדם לחברו ולשבח יפה ביפיו כנון שהישמעאלים קורים להם אש"עאר אבל דברי שירות ותושבחות וזכרון חסדיו של הקב"ה אין אדם מישר אלנגינע מזאת ומנהג כל ישראל לאמרן בבתי חתני' ובבתי משתאות בקול נגינות ובקול שמחה ולא ראינו מי שמיחה בואת גרסי' בפרק חלק ת"ר הקורא פסוק משיר השירים ועושה אותו במין זמר והקורא פסוק בברית המשתה בלא זמנו מביא רעה לעולם מפני שהתור' חוגרת שק ועומד' לפני הקב"ה ואומ' רבש"ע עשאוני בניך בכנו' שמנגנו בו דברות' אמ' ל' הקב"ה בתי א"כ מה יעשו בני בשעה שהן אוכלין ושותין אמרה לפניו רבונו של עולם אם בעלי מקרא הם יעסקו במקרא בנביאים ובכתובים ואם בעלי משנ' הם יעסקו במשנ' בהלכות ובהגדות ואם בעלי תלמוד הם יעסקו בתלמוד בהלכו' פסח בפסח בהלכות עצרת בעצרת בהלכות החג בחג העיד ר"ש בן לעזר משום רבי יהושע בן חנניה הקורא פסוק אחר בזמנו מביא טוב לעול' שנא' ודבר בעתי מה טוב ת"ר אין עומדין "להתפלל מתוך דין הלכה אלא מתוך דבר הלכ' פסוקה היכי דמי וזלכ' פסוקה אמ' אביי כי הא דא' רבי זירא

בנות

רש"י

בכל עצב יהיה מותר כשלא מרוחם לה מלמד בעצב יהיה לו מצר :
תפילין קא מנחנא כמו שנו' אשתבע קומי ומלמיתבי עלי : וזכרן בתי' בלילה לשורר בהן : חס' בקונט' שרטוט ובקו ליה דלמור לה בלילי' בלא שרטוט פסוקי של קורס לו בלילי' תק"ס תו בקונטרס : וזכרן בתי' בכלי שיר בניגון תו טוב : כשיפסק נמי הני ליתנו לילה לה נקיט מזניין בהו אנשים טועות לחר אנשים : כלי בעודת לפי שהיו הנשים להכין מלות שם מזמרין אותו לעמת לחריהן ומקוץ כן משהגלין בהן ומהרהרין לחריהן : נחרצ מיני זמר לומר בטורים בפסוק למויתי : חמץ מיני פירעניות נמי בזה הפסוק שלא מקוץ כלי פסוקי שתין כדי שלא יהו מהרים ומחזר בשעת הקילוחו :

יונתן

א"ל וגילו ברעדה כתי' ר' ירמי' היה יתיב קמי' דר' זירא חזייה דהויה קא בדה טיבא א"ל לא סבר לה מר בכל עצב יהיה מותר א"ל אנא תפילין קא מנחנא וכל כך למה דא"ר יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי "אשר לו לאדם שימלא שחוק פיו בעולם הזה שנא' אז ימלא שחוק פינו ולשוננו רנה אז יאמרו בגוים הגדיל ה' לעשות עם אלה אמרו עליו על ר"ש בן לקיש שלא מלא שחוק פיו בעולם הזה כבי גמרה להא שמעתא מפומיה דרבי יוחנן רביה גרסי' בניטין בפ"ק שלחו לי' לר' עקבא זירא מנא לן דאסור שרטט וכתב ליה א תשבח ישראל גיל בעמי ולשלח להי בשי' לא ישתי יין יכר שכר לשותיו אי מההיא הוה אמינ' זכר' בכנא דהיא דאסור אבל זכר' בפומא מירתר קמ"ל דאסור רבינא אשכחיה לכר בר רב אשי דקא גדיל כלילא לברתי' א"ל לא סבר לה מר שנא' הסר המצנפ' הרם העטרה בזמן שמצנפת בראש כהן גדול תהא עטרה בראש כל אדם נסתלקה מצנפת מראש כהן גדול נסתלקה עטרה מראש כל אדם א"ל הוסיא דכרין גדול בגברי אבל בנשי לא וגרס' בסיף מוסה אמר רב אורנא דשביע זכרא העק' אמר רבא זכרא בביתא חורבא בסיפא שנאמר קול ישורר בחלון חורב בסף אמ"ר יוסף זכרן גברי וענין נשי פריצותא זמרן נשי וענין גברי כאש בעור' למאי נפקא מינה לבטולי הא מיקמי הא אמר ר' יוחנן כל השות' יין בארבע' מיני זמר כבי חמש פירעניות לעולם שנ' דיני משכימי בבקר שכר ירדופו מאחרי בנשף יין ידליק' והיה כנור ונבל תוף וחליל ויין משתיהם וגומר מה כתיב בתריה לכן גלה עמי מבלי דעת וכבודו מתי רעב והמוני צחה צמא פירוש נאון הא דאמרינן זכרא בפומא אסיר הני מילי כנון ג' נגינות של אהבת אדם לחברו ולשבח יפה ביפיו כנון שהישמעאלים קורים להם אש"עאר אבל דברי שירות ותושבחות וזכרון חסדיו של הקב"ה אין אדם מישר אלנגינע מזאת ומנהג כל ישראל לאמרן בבתי חתני' ובבתי משתאות בקול נגינות ובקול שמחה ולא ראינו מי שמיחה בואת גרסי' בפרק חלק ת"ר הקורא פסוק משיר השירים ועושה אותו במין זמר והקורא פסוק בברית המשתה בלא זמנו מביא רעה לעולם מפני שהתור' חוגרת שק ועומד' לפני הקב"ה ואומ' רבש"ע עשאוני בניך בכנו' שמנגנו בו דברות' אמ' ל' הקב"ה בתי א"כ מה יעשו בני בשעה שהן אוכלין ושותין אמרה לפניו רבונו של עולם אם בעלי מקרא הם יעסקו במקרא בנביאים ובכתובים ואם בעלי משנ' הם יעסקו במשנ' בהלכות ובהגדות ואם בעלי תלמוד הם יעסקו בתלמוד בהלכו' פסח בפסח בהלכות עצרת בעצרת בהלכות החג בחג העיד ר"ש בן לעזר משום רבי יהושע בן חנניה הקורא פסוק אחר בזמנו מביא טוב לעול' שנא' ודבר בעתי מה טוב ת"ר אין עומדין "להתפלל מתוך דין הלכה אלא מתוך דבר הלכ' פסוקה היכי דמי וזלכ' פסוקה אמ' אביי כי הא דא' רבי זירא

בנות

עין משפט

א מיי' כתב דלא כתיבי תפילין בפרשה ולכאורה נכתבו על כל אדם ואפילו קטן ואפילו נשים ועבדים ואפילו הכי לא מצינו בשום מקום שיהא מוזהר לחנך את הקטן בתפילין ואפילו אם נאמר שהוא מוזהר לחנך את הקטן מכל מקום לא מצינו שיהא מוזהר לחנך את הנשים ועבדים ואפילו הכי מצינו שהנשים מוזהרות על תפילין ואפילו עבדים חייבים בתפילין ואפילו הכי לא מצינו שיהא מוזהר לחנך את הקטן אלא ודאי דכל מצות שהאב חייב בהן חייב הוא לחנך את בנו הקטן ואפילו הכי לא מצינו שיהא מוזהר לחנך את הנשים ועבדים ואפילו הכי מצינו שהנשים וע

בנות ישראל הן החמירו על עצמן שאפי' רואות דם כחרדל יושבות עליו שבעה נקיים פירש דין תורה כך הוא שהמצא' ימים הראשונים שרואה בהם הפשר דם הם נקראים ימי נדותה ומסוף הלנ הפנעה עד תשלים שמונה עשר יום הם נקראים ימי זיבה וכל הם שקראה בכל הלנ הלחד עשר יום שמסוף הו' של נדות עד תשלום י"ח הינו דם נדות הלנ הם זיבות ולחחר הלנ הי"ח תחזרת לו' ימי נדותה וכן הוא הסדר לעולם והדין הוא כך שאם רואה בימי נדותה לח שנה רואה יום ח' כלבד הן ב' ימים ל' שאם רואה ממשה הן שאם תאמר ג' ימים בלבד הין והיכן ימי רואיה הרם בכלל ולחחר השלמת הפנעה עוכלת בלילה כתחילת כל חייבי טבילות בלילה כיום הון מנהג ויולדת שעבילה בלילה ואפי' רואה ביום שפניה עלמו כיון שרואה כו' ימים על נידות עוכלת בלילה ומתרת לבעל ולחחר שעברו הלו כו' ימים ונמנאו כי"ח יום שבין סוף נדה לתחלת נדה שסם ימי טהרתה הן לה דין אחר שאם רואה בכל הלנ הימי' יום אחד הלו שבי ימים בלבד היה וכה קשנה ושומרת יום מנגד יום כלומר יום נקי כנגד יום שמא שרואה בו דם לח שנת רואה ביום רואיה אחת לח שנו הנגד יום ח' שבי לה ומן הדין היקה עוסקות לחכר מיד שאבן הסמה ומוקרת לבעלה דשקלת טיסה כבולו הלנ שאחשבו כי שמא נאותו יום עלמו שרואה דם לחר שהפנים ונמלח שסותר הפעין הראשון והויין לה עומת לחכרת ושמא בחים הפקיבה שאם תעבור ותשב הפקיבה לחכרו הפעמי' ומפני הפקיבה לפרש העבילה שאם תעבול אחת קבע לשמא ולפיכך הינה עובלת עד בלילה ושוב לוקה כשרואה בכל ימי' לבל אם רואה ביום י"ח בלבד בין שבשלמו ומהבינו לינה יושבות סוס יום נקי בלל ובן אפרש במסכת נדה קף ע"ב ושם בכל הלנ י"ח יום רואה ב' ימים רואני נקיים ונקראת זבה גמול' והיה חמורה יותר מן הנדה שבריכה לשבת ז' ימים נקיים ושלו ימי הרחה בכלל כמו בנדה ושם בתוך ו' ימים נקיים חוזרת ורואה כל הימים הראשונים ימלו וכריכה לחר כך לחזור עוד ולמנות ו' ימים נקיים ולקבל. חוזרת ורואה כמה פעמים לעולם סוסרת ואינה עולה מעומאתה סיוכות עד שתשב ז' ימים נקיים בלח סום רואה בלל ומתוך מה שבתב רבינו משה ז"ל נראה שסוכר שאם חוזרת ורואה בתוך שבעה ימים נקיים לחר שבשלמו י"ח יום של זיבות הין נדה יש לה ואינה סופרות הלנ ו' ימים עם ימי הרחיה והין זה נכון שבתי' בראה במסכת ערכין קף ח' ונשם' נדה קף ע"ב שלעולם סוקרות המניין עד שתשב ו' ימים נקיים בלח סום רואה בלל בדבקתי, וכל זה סום דין תורה אבל בעוון ישראל מפני שלח היו נוהגין בקיות בלו החילוקים ולח היו יודעות להבריח בין נדה לזיבה ובין זבה קטנה לזיבה בחמירו על עלמן ויושבות על הכל ו' ימים נקיים בתו זיבה בחלה כדי לעלות מספק ומפני שלח תומרת כל כך היו יכולן לעלות מספק בראתי' בשם בנדה (קף ס"ו) רבי חיקון בשה רואה ביום אחד מונה שבה והוא שני' שבה והם שלשה יושבות ו' ימים נקיים פי' בכפרים מפני שלח היו כל כך בקיות ולח היו בנשים יודעות הלו החילוקים בדי לעלות מן הספק חיקון להן רבי שבבל ומן שרואה יום אחד בלבד שקמנה שבה והוח שמה נשבך הם רואה בימי נדה היה מונה שבעה עם יום הרחיה כמו נדה ואם חינה הלא וכה הרי מונה ה' ימים יוקר דדי היה לה ביום הרחייה ויום אחר וכן בשרואה שני ימים מונה שבה והם שהם היה נדה הרי מונה כמו נדה ואם היה הרי מונה ששה ימים יוקר ואם רואה שלשה ימים יושבת שבעה ימים נקיים המה נשבך שהם היה זבה הרי יושבת שבעה ימים נקיים כמו זבה גדולה ואם היה נדה הרי יושבת ג' ימים יוקר וכוה היה דו לעלות מכל הספק הלא שהן הפי' זה החילוק לח רבו לעמוקו ולרווחת למילות התקינו שבשב על הכל שבעת ימים נקיים :

ואיבא למימר בוחת התקנה שתקן ר' בשרואה כ' ימים שבשב שבה והם והלא די בה' והם שהיולה היה נדה בפי לה בשבשב שבעה עם ימי הרחיה והשבונה הוה מפני שבשב כי פעמים שרואה יום הרחשון ויושבת ויום השני ויושבת ושלשת שהיום הרחשון שהיה בימי הוסה הינו בכלל שבעה ימי נדותה שנשך מיום שרואה דם בימי הנדות ואם לח היסה מונה הלא ה' בלבד נמלח שלח שברה בימי הנדות הלא שבה נלבד עם יום הרחיה שיום רחיה רחשונה הינו בכלל המנין כמו שאמרנו ולפי' התקין ו' והם כלי לעלות מוה שבספק שאמרנו :

שאפילו רואות עשר דם כחרדל וכו' י"מ שהחומרה היתה מפני שהיתה מראה דם כעין החרדל וחין זה נראה השם תומרת היתה ו' שוה מן הדין הוה להם בהדיח ר"ל במסכת נדה שדם כמראה החרדל מעמא והחומרת ג"כ הינה מפני שהיה מועט כחרדל שוה לף הוא מן הדין דקתני לף ג' מעמאו' בכל שהוא הלא עשר הדבר הוא כך שאם היה לומר דם שאם היינו חומרים שאין זה תומרת כל כך מפני שהלא' נקי' הם בחלה יהר עלייה ופרוזדור ובשבל' מרובה לויסר שהשיעה ג' ימים בעקר וילה ביום הרחשון ביום השני ויבחה בשלישי ויום השני נעקר מעט וילה בניה בחלה בשלישי ובשביעי ביום הג' בתקנן הכל בנוסח החילון ואם"ם שאינו מן הדין שיהום הלדם להם שבפנים הלא בשהוקרת ורואה בניה בחילון ר"ת ביון שהשבר שיהיה זוה הענין היינו לומרים שרואי לוה ואם כן הין כוה הומרת בגולה שהרי השבר נעקר הדם מהיוסב' ימים והין הוה שנהין שהוקר כמו זבה גמולה ושבשב ו' ימים נקיים הבל כשהם הוה מועט רחוק הדבר לומר שב' מלהורין היו והכל יום ויום נעקר משהו ולקו מעמת לן שאם"ם שהוה דבר רחוק שבר מועט כל כך שיהיה נעקר מהיום ב' ימים ח"ה החמירו על עלמן והנו שהכל נעקר מהיום ב' ימים והין הוה שנהין שהוקר כמו זבה גמולה ושבשב ו' ימים נקיים ואם"ם שרואה דם הלא יום ח' לו' ב' ימים בלבד ושמשה הלילה שבשהוה ביום שרואה נראיה שבשב ג' ימים שהלה עליו ו' נקיים ואומר רבי יוסי שנו הלי מפני שנו הלי שבשב שוכר ואם לחר השבים מעמת מפני שבשהוה הבל מב' ימים ואילך הינו נקיים הת"ב מפני שנו הלי פלעות שבנה ואם עשה נקי ונמלח נקי ואמר שלח נאמר בני נדה הלא בבני עיומי שעומלת שבנה ואם עשה נקי ונמלח נקי ואמר שלח נאמר בני נדה הלא בבני תרומה שלח בבני תרומה בלבד שהיא חמורה יותר ואין זה נכון שהענין הזה בתוב בשבשב נדה ואם עשה נקי ונמלח נקי ואמר שלח נאמר בני נדה הלא בבני תרומה שלח בבני תרומה בלבד שהיא חמורה יותר ואין זה :

כעדים שהם על הנחותו ומכניסה בעון שלה היו שהנה בשהנו לוכלת ופטורה מן השעבר פי' מן התורה הינו היוב לה בתרומה ולח בשעבר הלא היתה להיות הבן דבתיב רחיתי בנגך וכל ומן שהיוב הבן בשרואה בני הבי הינו בשעבר ולפיכך לחר שיכול שהיה להעדים בתנוחתו ולהכניסה קודם שתביה הבן בין בשבלים בין בלחר שלשו לוכל בשעה שהיה בני הבי הינו בשעבר ולח בשעת הבאת הבן ואם עשה נקי ונמלח נקי ואמר שלח נאמר בני נדה הלא בבני תרומה שלח בבני תרומה בלבד שהיא חמורה יותר ואין זה נכון שהענין הזה בתוב בשבשב נדה

רבנן עבדי כמתני' ורב שימי בר אשי עביד כברייתא דתני' אין עומדין להתפלל לא מתוך שיחה ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך דברים בטלים ולא מתוך עצלות ולא מתוך עצבו' לא מתוך שחוק ולא מתוך שיחה של מצוה וכן לא יפטר אדם מחבירו לא מתוך שיחה ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך דברים בטלים לא מתוך דבר הלכה שכן מציגו בגביאי הראשוני' שמיימו את דבריהם בדברי שבח ותנחומין וכן תאני כיצד ברית דרב הונא בריה דר' ירמיה בר אבא לא יפטר אדם מחבירו לא מתוך שיחה ולא מתוך שחוק ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך דברים בטלים לא מתוך דבר הלכה שכיתיך כך זכורי : ת"ר המתפלל צריך שיכוין את לבו אבא שאול אומר סי' לדבר תביין לבם תקשיב אזנך המתפלל צריך שיראה את עצמו כאילו שכינה שרויה לנגדו שנ' שויתי ה' לנגדי תמיד כי מימיני בל אמוט ' ונרמז בפרק מצוי חליץ ר' חייא ור' שמעון בר' הוו יתבי נפק מלת' מבינידו פתח חד ואמ' המתפל' צריך שיתן עיניו למטה שנ' והו עיני ולבי שם כל הימים פתח אידך ואמר המתפלל צריך שיכוין את לבו למעלה שנ' נשא לבבינו אל כפים אל אל בשמים אדהכי והכי אתא ר' ישמעא' בר' יוסי לגבידו אמר להו במאי עסקיתו אמרו ליה ך בתפלה אמר להו כך אמר אבא המתפלל צריך שיתן עיניו למט' ולבו למעלה כדי שיתקיימו שני מקראות הללו אר"י כך ° היה מנהגו של ר' עקיבא כשהיה מתפלל עם הצבור היה מקצר ועולה וכשהיה מתפלל בינו לבין עצמו אדם מניחו בזוית זו ומוצאו בזוית אחרת ג מפני הבריעות והשתחויות יכול יתפלל אדם כל היום כולו כבר מפורש ע"ז דניא שנ' ° וזכנין תלתא ביומא הוה בריך על ברכותי יכול משבא דניא לגזרה היחלה ת"ל כל קבל די הוה עביד מקדמא דנא יכול יתפלל לכל רוח שיהיה כבר מפורש על ידי דניאל ובוין פתחין ליה בעליתיה נגד ירושלם יכול

רש"י

רבנן עבדי כמתני' ורב שימי בר אשי עביד כברייתא דתני' אין עומדין להתפלל לא מתוך שיחה ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך דברים בטלים ולא מתוך עצלות ולא מתוך שחוק ולא מתוך שיחה של מצוה וכן לא יפטר אדם מחבירו לא מתוך שיחה ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך דברים בטלים לא מתוך דבר הלכה שכן מציגו בגביאי הראשוני' שמיימו את דבריהם בדברי שבח ותנחומין וכן תאני כיצד ברית דרב הונא בריה דר' ירמיה בר אבא לא יפטר אדם מחבירו לא מתוך שיחה ולא מתוך שחוק ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך דברים בטלים לא מתוך דבר הלכה שכיתיך כך זכורי : ת"ר המתפלל צריך שיכוין את לבו אבא שאול אומר סי' לדבר תביין לבם תקשיב אזנך המתפלל צריך שיראה את עצמו כאילו שכינה שרויה לנגדו שנ' שויתי ה' לנגדי תמיד כי מימיני בל אמוט ' ונרמז בפרק מצוי חליץ ר' חייא ור' שמעון בר' הוו יתבי נפק מלת' מבינידו פתח חד ואמ' המתפל' צריך שיתן עיניו למטה שנ' והו עיני ולבי שם כל הימים פתח אידך ואמר המתפלל צריך שיכוין את לבו למעלה שנ' נשא לבבינו אל כפים אל אל בשמים אדהכי והכי אתא ר' ישמעא' בר' יוסי לגבידו אמר להו במאי עסקיתו אמרו ליה ך בתפלה אמר להו כך אמר אבא המתפלל צריך שיתן עיניו למט' ולבו למעלה כדי שיתקיימו שני מקראות הללו אר"י כך ° היה מנהגו של ר' עקיבא כשהיה מתפלל עם הצבור היה מקצר ועולה וכשהיה מתפלל בינו לבין עצמו אדם מניחו בזוית זו ומוצאו בזוית אחרת ג מפני הבריעות והשתחויות יכול יתפלל אדם כל היום כולו כבר מפורש ע"ז דניא שנ' ° וזכנין תלתא ביומא הוה בריך על ברכותי יכול משבא דניא לגזרה היחלה ת"ל כל קבל די הוה עביד מקדמא דנא יכול יתפלל לכל רוח שיהיה כבר מפורש על ידי דניאל ובוין פתחין ליה בעליתיה נגד ירושלם יכול

כמתני' למאור מקוך כוכב רפח :
כברייתא דמייתי מיד : מקין לנפש לו תקבל לאוכל : היה מקל בתפלתו כדי שלא יתריך מלתאי' : וכול מצב' לנולם לו תהיה כלאחר הקהיל לו בתפלה לאכל קודם לבן לא היה מתפלל : יכול

ר' אליעזר אומר כל המתפלל ומוסיף בתפלתו אינו מתפלל אלא מבקש רחמים מלפני המקום שנ' ואני תפלתי לך ה' עת רצון אלהים ברב חסדך ענני באמת ישעך ואומר ה' בע

יכול יהא כולל בברכת אחת כבר מפורש על ידי דוד שנאמר ערב ובקר וצהריים וכו' יש שולטין למה הוצרך פסוק לחזר ולומר כבר למעלה ויש מנין הלקוח ממ"ל דלמי שהיה טרוד בתפלתו ונזכר שהוא עומד בתפלת מנחה ואינו יודע אם התפלל אם לאו אומר בתוך תפלת מנחה ואם לאו יתפלל ואם התפלל אומר בתוך תפלת ערבית ואם לאו יתפלל ואם התפלל אומר בתוך תפלת שחרית ואם לאו יתפלל ואם התפלל אומר בתוך תפלת מוסף ואם לאו יתפלל ואם התפלל אומר בתוך תפלת נעילה

ותקנו רבנן למימר ברכ' מקמייהו וברכה מבתרייהו ומאי ניהו ברוך שאמר וישתבח היולכך מיבעי ליה לאינויש דלא לאשתעויי כבי מתחיל בברוך שאמר עד דמסיים לי' ח': נרסי' בסוף ר"ה א"ר אלעזר לעולם יסדיר אדם את תפלתו ואחר כך יתפלל אמר רבא מיסברא מילתיה דר' אלעזר בברכות של ר"ה ושל יום הכפורים ושל פרקים אבל של שאר ימות השנה לא צריך ובמה הוא פרקים משלישי יום ולהלן אמר רב הונא במה הלכה ניבראת איכא למשמע מהני קראי דחנה הכתיב וחנה היא מדברת על לבה א"ר אלעזר מכאן למתפלל שצריך לכוין את לבו רק שפתיה נעות א"ר אלעזר מכאן למתפלל שצריך שיחתוך בשפתיו וקולה לא ישמע מכאן למתפלל שצרי שתהא תפלתו בלחש ויהשב עלי לשכורה מכאן שהשכור אסור להתפלל ואמ' אליה עלי עד מתי תשתכרין א"ר אלעזר מכאן לרואה דבר שאינו הגון בחברו שצריך להכיחו ותען חנה ותאמ' לא אדני אשה קשת רוח אנכי ויין ושכר לא שתיתי מכאן לחושדין אותו ברבר ואין בו שצריך להודיעו ויען עלי ויאמר לכי לשלום א"ר אלעזר מכאן לחישב את חברו בדבר ואינו בו שצריך לפייסו ולא עוד אלא שצריך לברכו שנ' ואלהי ישראל יתן את שאלתך אשר שאלת מעמו אני האשה הנצבת עמכה בזה אמ' רבי יהושע בן לוי ג' מכאן שאסור לישב ד' בד אמת של תפלה נרסינן בפרק * הדר עם הנברי בחצ' אמר רבה בר רב הונא שתוי לא יתפלל ואם התפלל תפלתו תפלה שכור אל יתפלל ואם התפלל תפלתו תועב היכי דמי שתוי והיכי דמי שכור א"ר שתוי שיכול לדבר בפני המל' שכור ' שאינו יכול לדבר בפני המלך: ° חסידים הראשונים כו' מנא הני מילי א"ר יהושע בן לוי אמר קרא אשרי יושבי ביתך עוד יהללוך סלה: א"ר יהושע בן לוי המתפלל צריך ששהה שעה אחת קודם תפלתו ושעה אחת אחר תפלתו וקודם תפלתו מנין שנ' אשרי יושבי ביתך לאחר תפלתו מנין שנא' אך צדיקים יודו לשמך יושבו ישרים את פניך: ° המלך שואל בשלומו לא ישיבנו: אמר רב יוסף לא שנו א"ל מלכי ישרא' אבל מלכי אומות העולם פוסק מיתיבי ראה אנכי נותן בכם היום ברכה וקללה ברכה קרון בא כנגדו לא יהא מפסיק ועולה א"ל קיקלון בא כנגדו ואינו מפסיק ועולה א"ל ק"ו ומה דאיפשר לקצר והא דלא איפשר לקצר מקצר ואי לא לא מפסיק: אפי' נחש כרוך על עקבו לא יפסיק אמ' רב ששת לא שנו אלא נחש אבל עקרב פוסק ירושלמי מאי טעמא דרבי חייא: אמר רב יצחק ראה שוורי פוסק דתני ר' אושעי' מרחיקין משור תם חמשים אמה ובשור מועד מלא עינין: מתני' מזכירין גבורת ° גשמים בתחיית המתים ושאה בברכת השני' והבדלה בחונן הדעת ר' עקיבא אומר אומרה ברכה רביעית בפני עצמה רבי אליעזר אומר בהודאה: גמ' א"ר חייא בר אבא אנשי כנסת הגדולה תקנו להם לישראל ברכות ותפלות קדושו והבדלות בתחלה קבעוה בתפלת העשירו קבעוה על הכוס חזרו והעמו קבעוה בתפלה והם אמרו המבדיל בתפלה צרי' שיבדיל על הכוס איתמר נמי א"ר בנימין בר יפת שאל ר' אסי את ר' יוחנן בצידן ואנא שמעית המבדיל בתפל' צריך שיבדיל על הכוס אמר ליה אין המבדיל בתפלה צריך שיבדיל על הכוס אמר ליה רבינא לרבא הלכתא כאי אמר ליה בקידושא מה קידוש אע"ג דמקדש בצלותא מקדש אבסא אף הבדלה נמי אע"ג דמבדיל בצלותא מבדיל נמי אבסא:

בעו

עמה

אני פסקה מלכך עמכם כוס יש מפרשים למה לכתוב עמכם נס"ל דקו ילוף למשמע שחמש לתוק היקה רחוקה ממנו מכני שעלי לא היה רוצה ליגע בקרוב ל' לתוק שלא בעודה מקפלת ונוכל לומר מה לכלך למה נלכלך משם שהיקה היא עומדת ומקופלת ומשמע שסיום עומד גם הוא בקרוב ל' לתוק לחדבע לתוק סם מקומו של חדם ולפיכך לתרה בשבה ומשים הכי היה עומד מפני שחסור ליגע בקרוב ל' לתוק של חפלה שהם ס"ם שחסרו ליגע בקרוב ל' לתוק של חפלה שהם ס"ם שחסרו ליגע בקרוב ל' ותומרים הגזומים ו"ל דכי חמרי ש"חסור ליגע בקרוב ל' לתוק של חפלה מוקף כשלינו קורין

ק"ם אף הסוקים לחרים לכל קורין שום הבר לון בבך כלום:

שבור אלא יקפל וכו' בירושלמי מפרש דמוקי חפלה שבור אלא נעור שהוא שבור לכל ברכת ומתון לקילו נעור שהוא שבור יש לו לברך בהן בקיר ולכלם ובשבת ובמים ובמים וכו' ולחר שהיעה מעמים ברכת ולחר שהיעה מעמים עומד ומתפלל בפרשיית לו בכלשיית ומתפלל בפרשיית לו מפני שהוא עומד ומתפלל בפרשיית לו בכלשיית

ג מתי' כתב הקפלת ר"ח קיום בכלל הפלות שבעולם פקוח נפש ובירושלמי אמרו היום עומד ומתפלל בפרשיית לו בכלשיית

ג' חלת אבל לכל הוא: לא דאמר כחי דוקח שבת לילה חכל לכל ובשבת לכל הוא: לא ובשבת לכל הוא: לא ובשבת לכל הוא: לא

עין משפט

רש"י

בעו מיניה מרב ששת טעה בזו ובזו מהו אמר להו הזר לראש והלכתא כתנא קמיא דאמר הבדלה בחונן הדעת ובו"ט שחל להיות באחד בשבת קיימא לן כרב ושמואל דתקינו מרגניתא בבבל ותודיענו: מתני' האומר יברוך טובי הרי זה דרך המינות האומר על קן צפור יגיעו רחמיך ועל טוב יזכר שמך מודים מודים נשתקקן אותו העובר לפני התיב וטעה יעבור את תתיו ולא יהא סרבן באות שעה ומודיכן הוא מתחיל מתחילת הברכה שטעה זה: גמ' הדיא דנחית וצלי קמיה דר חנינא אמר האל הגדול הגבור והנורא הקדוש העוזן האמיץ הירואי אמר ליה סיימתינהו לכולהו שבחי דמרך אנן הני תלת דאמרינן אי לאו דכתבינהו משה באורית ואנשי כנס הגדולה תקנינהו לא היינן יכלין למימר להו ואת אמרת ואזלת משל למה הדבר דומה למלך ביר ודם שהיו לו אלף אלפים דינרי זהב והיו מקלסין אותו בשל כסף והלא גנאי הוא לו: מודים מודים משתקים אותו: וכל האומר שמע שמע כאילו אומר מודים מודים והני מילי בראמר מילתא מילתא ותנייה אבל הקורא פסוק מקריאת שמע וכיוצא הרי זה מעונה אבל שתוקי לא משתקינן ליה: העובר לפני התיבה ועבר יעבור אחר תתיו: העובר לפני התיבה לא יענה את הברכים אמן שמפני המרוץ ואם אין שם כהן אלא הוא לא ישא את כפיו ואל יבטיחו שנושא כפיו והיזר לתהלתו ראשי: תנו רבנן העובר לפני התיבה צריך לפרש ואם אינו מפרש דומה לתבשיל שאין בו מלח ואם מפרש יותר מדאי דומה לתבשיל שהקדירתו מלוכלכת שלישית פישט רגלין ויורד: אמר

בעי מיניה מרב "ששת טעה בזו ובזו מהו אמר להו הזר לראש והלכתא כתנא קמיא דאמר הבדלה בחונן הדעת ובו"ט שחל להיות באחד בשבת קיימא לן כרב ושמואל דתקינו מרגניתא בבבל ותודיענו: מתני' האומר יברוך "טובי הרי זה דרך המינות האומר על קן צפור יגיעו רחמיך ועל טוב יזכר שמך מודים מודים נשתקקן אותו העובר לפני התיב וטעה יעבור את תתיו ולא יהא סרבן באות שעה ומודיכן הוא מתחיל מתחילת הברכה שטעה זה: גמ' הדיא דנחית וצלי קמיה דר חנינא אמר האל הגדול הגבור והנורא הקדוש העוזן האמיץ הירואי אמר ליה סיימתינהו לכולהו שבחי דמרך אנן הני תלת דאמרינן אי לאו דכתבינהו משה באורית ואנשי כנס הגדולה תקנינהו לא היינן יכלין למימר להו ואת אמרת ואזלת משל למה הדבר דומה למלך ביר ודם שהיו לו אלף אלפים דינרי זהב והיו מקלסין אותו בשל כסף והלא גנאי הוא לו: מודים מודים משתקים אותו: וכל "האומר שמע שמע כאילו אומר מודים מודים והני מילי בראמר מילתא מילתא ותנייה אבל הקורא "פסוק מקריאת שמע וכיוצא הרי זה מעונה אבל שתוקי לא משתקינן ליה: "העובר לפני התיבה ועבר יעבור אחר תתיו: העובר לפני התיבה לא יענה את הברכים אמן "מפני "המרוץ ואם אין שם כהן אלא הוא לא ישא את כפיו ואל יבטיחו שנושא כפיו והיזר לתהלתו ראשי: תנו רבנן "העובר לפני התיבה צריך לפרש ואם אינו מפרש דומה לתבשיל שאין בו מלח ואם מפרש יותר מדאי דומה לתבשיל שהקדירתו מלוכלכת שלישית פישט רגלין ויורד: אמר

מתני' האומר יברוך טובי הרי זה דרך המינות שכל העולם מיינין לברכו: האומר על קן צפור יגיעו רחמיך כלומ' יגיעו רחמיך כלום שכתוב בתורתינו אלא לעמיך בלשון הכתובים ואומרים רחם וחמול ועל קן צפור מגיעין רחמיך שנאמר לשלח האם משקיעים אותו לפני שעושה כאילו אומר מקום שהקב"ה רחמי וחס חוסם לא להטיל על ישראל חקי גזירותיו כדי להודיע שאנו עבדיו שומרי חוקותיו: ועל טוב כלומר שאומר על טוב שאתה עושה יזכר שמך: מודים מודים משום דמשמי כתבי רשוי: ולא יהא סרבן באות שעה לפי שצריך יורדים לפני התיב: כאן תומרים לו כרך לריך לברב פעם אחת כלומר תיני כדי לבך כדתמרי' לקמן וזה לא יסרב לפי שבאי הוא שם אלא מתפלל האת מופסק כל כך: שיימתיכהו לכולהו וכי תמר אלא כל השבח שבו: לא יענה אמן אחר הכהנים בסוף כל ברב' וברב': מפני המרוץ שלא תערוך לפניו עניו ויעשה לפי שלריך להתחיל בברכה של יחידים ולומר לפני הכהנים כל תיבה ותיבה כלומר שלא יאמר אמן אחר הכהנים אלא יתחיל מכאן ואילך ויאמר אמן אחר כל תיבה ותיבה: ואם אין שם כהן אלא הוא לא ישא את כפיו: ואל יבטיחו שנושא כפיו והיזר לתהלתו ראשי: תנו רבנן העובר לפני התיבה לריך לפרש ואם אינו מפרש דומה לתבשיל שאין בו מלח ואם מפרש יותר מדאי דומה לתבשיל שהקדירתו מלוכלכת שלישית פישט רגלין ויורד: אמר

בתחלת הברכה שטעה אמר לפי כיון דעבידתו קדוש כמו שהיה תחלת ברכה ממי ומה תמרינן הכא מי קורא נאור ובשקיבל זה שטומד תחתיו יחתיל ממקו' שהתחיל הראשון ממ' אמר מקו' שפסק הראשוני כלומר לפניו: ולא נקטינן לתחלה: ואחתונים נקטינן לתחלה: ולא נקטינן לעניין ובקיבל קורא ס' תמיהה כו' כלומר אם יתחיל ממקום שפסק הראשון לא ילערך לברך ברכה לעולם שהרי כבר גירך לתחתון והתחיל לקרות ומ"מ שפסוקין שקרא הראשון גירך מתחיל עליהן ולא גירך בפוף ונקטינן לפניהם ולא נקטינן לאחריהם ופסוקים האחרים שקרא זה נקטינן לאחריהם על יד זה האחרון ולא נקטינן לפניהם כיון שהוא מברך תחלה ולפיכך מתחיל ממקום שהתחיל הראשון כלומר שהראשון גירך בתחלת הפסוקים ואחריהם ונמצא שהוא מתחיל בפסוקים שלפני הראשון ומברך עליהם ברכה אחת תחלה ובפוף אחר האחר

עין משפט

טעה גב' רשב"ג אומ' חוזר לראש רבנן אמרי ל"ש טעה בר"ה ולא הזכיר זכרונו בתוכו או מי כתוב בתחילת המתים שחוזר לראש תחלה וחוזר לסדר הברכה בעבור זה ולפיכך אינו חוזר הברכה אלא בר"ה וי"כ בלבד שהן עיקר הדין והחתימה ויש בהם קרבן מוסף לכל יום מהודירין תוכו מפי מורי הרב נר"ו: ורב אחי חתנ' ורבי יוסי חתנ' דרבי אבין אמרי תרוייהו סדר כללי ופרטי נתנו ור"ש ז"ל פירשו שתין להם סדר כללי ופרטי טעה בכללי וחתם בפרטי חוזר לראש הברכה ואם לאו חוזר לתחילת הברכה שטעה בה אלא חוזר לתחילת הברכה שטעה בה ומקום שנהגו לומר בכל יום מלך מהולל בשבחות חוזר לומר מלך מהולל בשבחות ואם לאו אינו חוזר לומר מלך מהולל בשבחות ומקום שנהגו לומר בכל יום מלך עוזר ומושיע חוזר לומר מלך עוזר ומושיע ואם לאו אינו חוזר לומר מלך עוזר ומושיע ומקום שנהגו לומר בכל יום מלך עליון חוזר לומר מלך עליון ואם לאו אינו חוזר לומר מלך עליון ומקום שנהגו לומר בכל יום מלך רחמן חוזר לומר מלך רחמן ואם לאו אינו חוזר לומר מלך רחמן ומקום שנהגו לומר בכל יום מלך חונן חוזר לומר מלך חונן ואם לאו אינו חוזר לומר מלך חונן ומקום שנהגו לומר בכל יום מלך גואל חוזר לומר מלך גואל ואם לאו אינו חוזר לומר מלך גואל ומקום שנהגו לומר בכל יום מלך סלח חוזר לומר מלך סלח ואם לאו אינו חוזר לומר מלך סלח ומקום שנהגו לומר בכל יום מלך מחיה חוזר לומר מלך מחיה ואם לאו אינו חוזר לומר מלך מחיה ומקום שנהגו לומר בכל יום מלך צדיק חוזר לומר מלך צדיק ואם לאו אינו חוזר לומר מלך צדיק ומקום שנהגו לומר בכל יום מלך קדוש חוזר לומר מלך קדוש ואם לאו אינו חוזר לומר מלך קדוש ומקום שנהגו לומר בכל יום מלך רם ונשא חוזר לומר מלך רם ונשא ואם לאו אינו חוזר לומר מלך רם ונשא ומקום שנהגו לומר בכל יום מלך תמיך חוזר לומר מלך תמיך ואם לאו אינו חוזר לומר מלך תמיך ומקום שנהגו לומר בכל יום מלך תקיף חוזר לומר מלך תקיף ואם לאו אינו חוזר לומר מלך תקיף

עין משפט

אלא מיבעי לי למימר סתם כלומר שתין לו לחזור מיד למקום שהתפללו אלא שימתין עד קדוש וחק"כ רבי חזר רבי עומד במקומו: **מתני'** המתפלל ושעה וכו' שלומו של אדם מעיד עליו שנאמר ה' יברך את עמו בשלום: **גמ'** יכול אף לבו אפי' לאחר מיתה תלמוד לומר ברכה מה ברכה בחיי אף לבו בחיי אי מה ברכה בחיי ויש בה חיי ושלום אף לבו בחיי ויש בו חיי ושלום: **מתני'** המתפלל צריך שיכוין בתחלה ובסוף תחלה ובסוף אינו צריך כוונה אלא כך היו חסידים הראשונים שהיו שוהין שעה אחת ומתפללין כדי שיכוונו את לבם לאביהם שבשמים: **גמ'** תנו רבנן כיצד היו חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת ומתפללין כדי שיכוונו את לבם לאביהם שבשמים: **מתני'** המתפלל צריך שיכוין את לבו כנגד המקום אפילו שנים שמתפללין זה בצד זה אין מתפללין זה בצד זה אלא כל אחד ואחד מכוין את לבו כנגד המקום: **גמ'** אמר רבי יוחנן מאי קרא שנאמר הכן לקראת אלהיך ישראל: **מתני'** המתפלל על החולה מתפלל בתוך שאר צרכיו ואינו מתפלל בפני עצמו: **גמ'** אמר רבי יוחנן מאי קרא שנאמר ויהי ה' את יוסף ויט אליו חסד: **מתני'** המתפלל על הנפש אומר יהי רצון מלפניך ה' אלהי שתרפא נפש פלונית שחלתה ואם היתה אשה אומר שתרפא נפש פלונית שחלתה: **גמ'** אמר רבי יוחנן מאי קרא שנאמר אז יבקעו כשחר אורך וארוכתך מהרה תצמח

מאי תקנתיה אמר רבא ילך אצל חכם מעיקר׳ וילמדנו ברכות כדי שלא יבא לידי מעילה: אמר רב יהודה אמר שמואל כל הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה כאלו נהנה מקדשי שמים שנ׳ לה׳ הארץ ומלואה תבל וישבי בה: ר׳ לוי רמי כתיב לה׳ הארץ ומלואה וכתיב השמים שמים לה׳ והארץ נתן לבני אדם לא קשיא כאן קודם ברכה כאן לאחר ברכה אמר רב יהודה אמר שמואל וכן א״ר יצחק וכן א״ר יוחנן שמן זית מברכין עליו ב״פ העץ ורוב היב׳ ר׳ חיישי בגרונו וישתי ליה ע״י אניגרון דה״ל שבן עיקר דתניא החושש בגרונו לא יערענו בישבן אבל נותן היא שבן הרבה לתוך אניגרון ובולע אבל היכא דאכיל ליה ע״י הפת הויא ליה הפת עיקר ושבן טפל ותנן זה הכלל כל שהוא עיקר ועמו טפילה מברך על העיקר ופוטר את הטפל ואי ס״ד ישתי ליה משתיא אזוקי מזיק ליה ולא מברך עליה: ג קיכחא דחיטי רב יהודה אמר ב״פ הארמה ורב נחמן אמר שהבל ומסתבר כרב נחמן דלא רגילי אינשי לפפויי קמחא והבין פסקי ברואתא ובן קמחא דשערי נמי שהבל דאמר שמואל קרא חיי ובקמח דשערי מברכין עליהן שהבל

רש״י

מאי תקנתיה. כדי שלא יבא לידי מעילה: וילמדנו ברכות. כדי שידע לברך: כל הנהנה. ס״ת שלא לברך: כאלו נהנה מקדשי שמים. שהרי לא נתנו הקב״ה לבני אדם אלא ע״מ שיברכו: לה׳ הארץ ומלואה. הרי שלא ברכו נתנה לבני אדם: קודם ברכה. שלא ברכו: כאן לאחר ברכה. שברכו: שמן זית מברכין עליו ב״פ. שהוא עיקר לרפואה: העץ. שהוא עיקר הפרי: ורוב היב׳ ר׳ חיישי בגרונו. שמא יבלענו בלא לעיסה: וישתי ליה ע״י אניגרון. שיבלענו ע״י שבן: דה״ל שבן עיקר. שהוא עיקר לרפואה: דתניא החושש בגרונו לא יערענו בישבן. שמא יבלענו בלא לעיסה: אבל נותן היא שבן הרבה לתוך אניגרון ובולע. שהוא עיקר לרפואה: אבל היכא דאכיל ליה ע״י הפת הויא ליה הפת עיקר. שהוא עיקר לרפואה: ושבן טפל. שאינו עיקר לרפואה: ותנן זה הכלל כל שהוא עיקר ועמו טפילה מברך על העיקר ופוטר את הטפל. שהרי העיקר עיקר לרפואה: ואי ס״ד ישתי ליה משתיא אזוקי מזיק ליה ולא מברך עליה. שהרי מזיק לו ואין מברכין על הרפואה שמזיקה: קיכחא דחיטי רב יהודה אמר ב״פ. שהוא עיקר לרפואה: הארמה. שהוא עיקר לרפואה: ורב נחמן אמר שהבל. שאינו עיקר לרפואה: ומסתבר כרב נחמן דלא רגילי אינשי לפפויי קמחא. שאין רגילין לאכול הקמח בפני עצמו: והבין פסקי ברואתא. שאין רגילין לאכול הפת בפני עצמו: ובן קמחא דשערי נמי שהבל. שאין רגילין לאכול הקמח בפני עצמו: דאמר שמואל קרא חיי ובקמח דשערי מברכין עליהן שהבל. שאין רגילין לאכול הקמח בפני עצמו: קורא

מי תקנתיה אמר רבא ילך אצל חכם מעיקר׳ וילמדנו ברכות כדי שלא יבא לידי מעילה: אמר רב יהודה אמר שמואל כל הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה כאלו נהנה מקדשי שמים שנ׳ לה׳ הארץ ומלואה תבל וישבי בה: ר׳ לוי רמי כתיב לה׳ הארץ ומלואה וכתיב השמים שמים לה׳ והארץ נתן לבני אדם לא קשיא כאן קודם ברכה כאן לאחר ברכה אמר רב יהודה אמר שמואל וכן א״ר יצחק וכן א״ר יוחנן שמן זית מברכין עליו ב״פ העץ ורוב היב׳ ר׳ חיישי בגרונו וישתי ליה ע״י אניגרון דה״ל שבן עיקר דתניא החושש בגרונו לא יערענו בישבן אבל נותן היא שבן הרבה לתוך אניגרון ובולע אבל היכא דאכיל ליה ע״י הפת הויא ליה הפת עיקר ושבן טפל ותנן זה הכלל כל שהוא עיקר ועמו טפילה מברך על העיקר ופוטר את הטפל ואי ס״ד ישתי ליה משתיא אזוקי מזיק ליה ולא מברך עליה: ג קיכחא דחיטי רב יהודה אמר ב״פ הארמה ורב נחמן אמר שהבל ומסתבר כרב נחמן דלא רגילי אינשי לפפויי קמחא והבין פסקי ברואתא ובן קמחא דשערי נמי שהבל דאמר שמואל קרא חיי ובקמח דשערי מברכין עליהן שהבל קורא

ורבינו משה כהן היה אומר שאפילו בכרם של מלך אסור ליהנות בלא ברכה ואפילו אכל כזית בלא ברכה הרי זה מועל ומעשר שני שנתקדש בפירותיו נתחלל ואסור לאכלו אלא בירושלים ואם נתנו לחבירו בחוץ לירושלים אסור לאכלו עד שיפדה אותו בירושלים ויאכל הוא ואחר כך יתנו לחבירו ואם אכלו בלא ברכה הרי זה מועל ומביא אשם מעילות ומשלם קרן וחומש ומעשר שני שנתחלל בפירותיו א

עין משפט

קורא רב יהודה אומר טורח פרי האדמה וכו' קורא הוא הדקל ומתחלה הוא רך כמו גלגלי גפנים ואח"כ נעשה גולן וב' יהודה ס"ל דכיון דכל שלבסוף מברך עליו ב"פ האדמה ושמונל אומר שהוא מברך עליו אלא שהכל שלפי שהוא לחלוטה עכשיו לא נעשו ליה חיובי לחודיה דהכי אלא כלי שיעשה גולן לכיוצא הוא מברך עליו אלא שהכל : ואומרי' רבני צרפת שמוט גלמוד לגלגלי גפנים ולשקדים בעודם רכים ואוכלים אותם עם הקליפה אלא' שאין מברכין עליהם בורא פרי העץ אלא שהכל דלא נעשו להו חיובי מקחילה אלא לדעת זה פרי שבפנים ועכשו עיקר תלוקת כיון שהקליפה ונקט בעל

נרשמה

הלבנה גמלוטן ו"ל שהקדי' אמרי' קשה רכים שאוכלין הקליפה [בשקמלבו] כיון שכם מריס אותו מברך עליהם כלל ואפי' שכבל כיון שכם מריס קורוי מוקי : מיהו נראה שאם מתוקן אותם על ידי מה שמלך לו ר"ת שמברך עליה כ"ם הבן כמו כן יכוין מקוקי' שבריוסם וכ"ם שאחרנו שבשקדים המוקדים אין מברכין עליהם כשם קטנים אלא שהכל דלא נעשו להו חיובי מקחילה אלא כמו שבשקדים קטנים מפני שמרובין בפיהם ואוכלין אותם עם הקליפה אלא שאין מברכין עליהם בורא פרי העץ שהכל דלא נעשו להו חיובי מקחילה אלא לדעת זה פרי שבפנים ועכשו עיקר תלוקת כיון שהקליפה

רש"י

קורא דך הגלל בהקל שבגפיו גדליים ועודם רכים כמו שהם רחשונה כשגדל היה רך ובגדייס מהקשה : גלף מין לולין הוא : לחיונות הוא הפיטרי : קפריסין הוא הקליפה הגדולה שביוצות הפרי כמין קליפה הגדולה שביב תגוני קטנים : רשינסק"ה : וגנגי"ל הוא שקורין לינגנו"ר : תבין

תוס' ד"ה מהם כרכום מת"ג **שם** מה"ג ב"ו **שור' ת"ח ס"ו** לב

"קורא רב יהודה אומר ב"פ האדמה ושמואל אומר שהכל ואלכסא כשמואל אומר רב יהודה אומר רב צלף של ערלה זורק את האביונות ואוכל את הקפריסין רבינא אשכחיה למר בר רב אשי דקא זריק אביונות וקא אכיל קפרס והלכתא הכי דזורק את האביונו ואוכל את הקפרס ומדלגבי ערלה לאו פרי הוא נבי ברכ' נמי לאו פירא הוא ולא מברכינן עילויה בפ"ה נ אלא ב"פ האדמה : ז פלפלי רטיבתא בור פרי האדמה ויבישתא ולא כלו' דלאו אכלא הוא וכן ח זנגביל רטיבת מברך עליה ב"פ האדמה ויבישתא ולא כלום : תבין

קטנים מפני שמרובין כיון שהם יותר רחויים לאכילה בעודם קטנים מכשהם גדולים שעדיין אין ממרורות ניכר בהם שיותקח לתבשיל דכי נטעינהו מעיקרא ומברך עליהם ב"פ הבן כמו שכתב הג"א ו"ל מפי מורי הרב ן"י : **אמר** רב יהודה אמר רב נ"ו צלף של ערלה זורק את הלחיונות ונוטל את הקפריסין פי' צלף הוא לילן קטן ונקרא בערבי אלקפלר ומפני שהוא קטן היו מסופקים בית שמאי אם נתן טוהו כמו שהוא ורק והיו אומרים דמסתמא דיוינין ליה כירק והוי כלאים בכרם ולענין ערלה דייוינן כילון והוא ב"ה אומרים הזורקי אילן הוא שהשרשי' נתארין בו בכל שהם ובגדל בו בפרי לגבה אחרת ולילן טוהו בו אלא דין ערלה נלבד ובלף יש בו שלשה מיני ממרות וביצות וקפריסין והקטרות הם רכי' כמי' לגלגי רבינו ולחיונות הוא הפרי עלמו והקפריסין הם שומרי הפרי ואומר שוהו הגן שלהם שעומד לתקנם ג' הפרי והוא רוזי שלהם ב"ה ורבי עקיבא נגי מעבר דר' ליעזר סבר הכל דייוינין ליה פרי ומתעבר ממרות וחביונות וקפריסין ור"ם סבר אלילו בו מעבר אלא לחביונות בלבד ומשהר לא נתן אלא לענין מעבר ולא לענין ערלה ורבי עקיבא אומר בין שלהו טוהו בו מעבר אלא לחביונות בלבד ומשהר לא נתן אלא לענין ערלה ולא נתן אלא לחביונות וקפריסין ור' עקיבא דר' ליעזר לחומרא דר' עקיבא לקולא ומנהה לאחר נפסוק הלכה כדברי המקל ולא נתן אלא לחביונות ולוכל לא הקפריסין : **ורבינה** הוא למה שהם דבריו הריף ו"ל ולא הקב בפי' צלף של ערל' נח"ל בפי' צלף של ערל' נח"ל ואין דבריו מיוסמים שכוונתו היה שהפי' בארץ זורק את החביונות ואוכל את הקפריסין ומפייר ליה להאי שבריוסא דלעיל דאין הקפריסין ראויין לאכילה אלא לחביונות ואכיל קפרס ח"ל כשאין כר' עקיבא שיש מעבר ערלה ואפי' לר' עקיבא דאמר בית שמאי מוהו הגן שלהם כל שהוא לחביונות בלבד ומשהר לא נתן אלא לחביונות וקפריסין ור' עקיבא דר' ליעזר לחומרא דר' עקיבא לקולא נמנה לאחר נפסוק הלכה כדברי המקל ולא נתן אלא לחביונות וא

עין משפט

לשון ראשון

ח כשכל כתשעת כשיעים ולא
נדפס יחד בשיע דיוסף פרי
תלג ומרכך שליכן נראה פרי
ארוכה ולכאורה כורח
כשכתב רבינו וכן כל שאר
כתיבין וזה כשכן כרכב
מברך שליהן שכבל שהרכב
הוא פשוט לשומע ואינו רלוי
לברך שליהן כורח מיני
מזונות וזה"כ כיאור שאם
בכל התיעין נברך נאחר כך
נתן לפנינו הרי יין ומנוכבל
לא חכל ומברך עליהם כורח
פרי האדמה ולא כשכן
עם פרכם לא שכר משקה
להשתיין פרי התיען הקר
ומברך על התיען ומזונה
פרכם שאינה מברך אלא על פרכ :

ג בקב פרישים פלוגתא כל
תנאי ברוכו משמיע שמיעים
לקיולו רוכו ממין אחר
שברכתן שלש כמ"ח ולכאורה
ברכ"מ ומיין ג' אינן נקראין
שבעת המינין שם קטה לשקרו
הכיבול ולרבנן לית להו
שיעור כדאמרי לקמן קלי
גבעלא דחלקן דאמרו כיש
קטנה לדיוקי כפלמת י' זית
דשבירי ומברכין שלש כ"ב
ע"כ :

ג ובברכה אחרונה פקב
כ"ג ברוכו בשבעת וכן פקב
שרוכ"מ ול' והשקבעות
שבתקבו כה שם שלש ברוכו
בשבעת לו מיין ג' של בן
פקנו שיש לישכר שלא לשבול
חמין מיין לו שלשון
שבויכיכו חלא בעוך משמר
שלם לרם תשוקת שבשבה
רשלוש יערך חשבת שכבל
ושל שכל שלשר שכבל נשיש
נדברי יש לפרש לפי שכבל
לא לומר אלא בני שבקבקה :

ד כרים פי' שכל זה
שיינו כשברוב ממין אחר
דכשב ג שלוש כשיעין לפי
רוכו ממין אחר מברך שלוש
ברוכו ושיני מזונות :

ה וכ"ג בקב כ"ם שלמשה
שברי"ם בקב ג' לכדעין דשלו
בדין ברוכו לשלוש כמו מיני
זית ושמשה כבל כמו ברוכו
שלכל שלשה פרכם ברוכו
שלכל שלשה ברוכו מיני
מזונות ושלשה ברוכו
שלכל שלשה ברוכו מיני
פרות שבל שלשה ברוכו
שלכל שלשה ברוכו מיני
משקין ומברך שלוש
ברוכו ג' ברוכו ברוכו
שלכל שלשה ברוכו
שלכל שלשה ברוכו
שלכל שלשה

עין משפט

ואלו הן מעשה קדרה הילקי תרגין ואורז ודגים וכו' הילקי שנחלק הגרעין לשני' וקרעין שנחלק לשלשה הגה שכתשתה המיעין לתוך חילקי וקרעין והאורז הזכיר אוקמה דמשמע לפי' כשהוא שלם הוא בכלל מעשה קדרה ואם איתא לאורז לית ליה למיעין ליה במעשה קדרה כשהוא שלם ה"ל למיתני ואילו הן מעשה קדרה הילקי קרעין של תמחי המיעין וכל אורז ומלת לתוך הכי משמע שאפילו כשהוא שלם מברכין עליו בורא מיני מזונות מה שאין כן בזמן וגרסי' שמפני זו המעלה שיש באורז שהזהן הזכירו בגמרא באורז יותר ובקצו ואורז לית ליה למיעין

ואיבא דאמרי נהמא דהנדקא ואיבא דאמרי לחם העשוי לכותח דתני ר' חייא לחם העשוי לכותח פטור מן החלה ואם עשאה בעבן חייבת כלמידי' פטורה והא ° טריתא דאריא מברכינן עלה בורא מיני מזונות ואם קבע סעודתיה עילוה מברך עלה המיציא ושלש ברכות מר זוטר קבע עלה וברין עלה המוציא ושלש ברכות: אמר מר בר רב אשי ואדם יוצ' בה ידי חובתו בפפח מ"ט לחם עיני קרינ'ביה: ואמר מר בר רב אשי האי ° דובשא דתמרי מברך עליו שהכל מ"ט זיעה ° בעלמא הוא ותמרי דעבדינהו טריט' מברך עליהם בור פרי העין מ"ט במלתייהו קיימי כדמסיקנא: רב אמר שהכל ושמואל אמר בורא מיני מזונו' ורבה אמר רב חסדא ולא פליגי הא בעבה והא ברכה עבה דלאכיל' עבדי לה בורא מיני מזונו' ורבה דלרפיא עבדי לה מברך שהכל: על ° הירקות היא אומר ב"ש האדמה: קתני ירקי דומי דפת מה פת שנשתנ' ע"י האור אף ירקות שנשתנו ע"י האור אמר רבנאי משמי' דראבי' זאת אומרת שלקן מברך עליהן ב"ש האדמ' וק"ל הכי דהא רב ושמוא ור' יוחנן כולהו סבירא להו דשלקן ב"ש האדמ' ותני' נמי היוצאין בקיק השרוי ובמבושל שלא נמוח דברי ר"מ ר' יוסי אומר יוצאים בקיק השרוי ולא במבושל אע"פ שלא נימוח ולא פליג ר' יוסי עליה דר' מאיר אלא במצה משיו' דבעיא טעם מצה וליבא אבל בעלמ'

רש"י

לחמא דהנדקא בלא שתופין נשפוך ומוסחין לתוכו קדיר בשמן או במי בני ושומן: לחם העשוי לכותח לח, שהן שתופין לתוכו בהמה: כשבין כלו' שרוב לחותו

עין משפט

אפילו רבי יוסי מודה דשלקין קיימי ולברך עליהן צורך פרי האדמה וכתב הרי"ף ז"ל ואפי' תומי וכרתי וכן דעת הגאונים ז"ל ג' מלין זה הלכתן כאן ואין כאן תוספת ורי"ח כתב כדברי הרב ר' חסדאי נסך רבי' ומנו רב שלקו מברכין עליהם ב"ש בתחלה ובסוף ואילו אומרים לה' אומר כל שתחלתו ב"ש בתחלה ובסוף ב"ש בתחלה וכל שתחילתו שהכל ב"ש בתחלה [בשלמא כל שתחילתו שהכל שלקו בפ"ת] משכחת לה בקרח חיוך שלקו וכרוב כשהן חיין צורך בתחלה ובסוף ב"ש אבל אם תחילתו שהכל שלקו בפ"ת בתחלה אין צורך בסוף ב"ש ואפילו בקרח חיוך שלקו וכרוב כשהן חיין צורך בתחלה וב

מתקיף לה רבא מאי שנא דמיה דלא אמר מתקיף לה רבי כלי' ברכה אפרוסה קא בליא אי הכי על הפת נמי כלי' ברכה אפרוסה קא בליא אלא אמ' רבא מברך ואח"כ בוצע והלכתא כר' חייא בר אשי והלכתא כרבי חייא אליבא דרבא: איתמר הביאו לפניהם פתיתין ושלקין אמר רב הונא מברך על הפתיתין ופוטר את השלקין ורבי יוחנן אמר שלימה מיצוה מן המובחר אבל פרוסות של חטים ושלימה מן השעורים דברי הכל מברך על הפרוסה של חטים ופוטר את השלקין של שעורים: אמר רב נחמן בר יצחק ויראה שמים מקיים את שתיהן כי הא דמר ברי' דרבנן מניח פרוסה בתוך ג' שלימה ובוצע תני תנא קמיה דרב נחמן בר יצחק פרוסה ושלימה מניח פרוס' בתוך שלימה ובוצע א"ל מה שיבוך א"ל שלמין א"ל שלום אתה ושלום למשנתך ששמת שלום בין התלמידים אמ' רב פפא הכל מודים בפשה שמניח פרוס' בתוך שלימה ובוצע מ"ט לחם עוני אמר רחמנא א"ר אבא ובשבת חייב לבצוע על שתי כברות מ"ט לחם משנה כתיב: אמר רב אשי כי הוינן בי רב כהנא הוה שקיל תרתי ובצע חדא: רב אמי ורב אסי כי הוה מיקלע להו ריפתא דעיזובא בשבת מברכין עליה המוציא אמרי הואיל ואתעביד ביה מצוה חדא נעביד ביה מצוה אחריתי: אמר רב טול

רש"י

לפרוסה קא בליא להכין ולאמר עם מברכה אפרוסה קא בליא אי הכי על הפת נמי כי כלי' ברכה אפרוסה קא בליא אלא אמ' רבא מברך ואח"כ בוצע והלכתא כר' חייא בר אשי והלכתא כרבי חייא אליבא דרבא: איתמר הביאו לפניהם פתיתין ושלקין אמר רב הונא מברך על הפתיתין ופוטר את השלקין ורבי יוחנן אמר שלימה מיצוה מן המובחר אבל פרוסות של חטים ושלימה מן השעורים דברי הכל מברך על הפרוסה של חטים ופוטר את השלקין של שעורים: אמר רב נחמן בר יצחק ויראה שמים מקיים את שתיהן כי הא דמר ברי' דרבנן מניח פרוסה בתוך ג' שלימה ובוצע תנא קמיה דרב נחמן בר יצחק פרוסה ושלימה מניח פרוס' בתוך שלימה ובוצע א"ל מה שיבוך א"ל שלמין א"ל שלום אתה ושלום למשנתך ששמת שלום בין התלמידים אמ' רב פפא הכל מודים בפשה שמניח פרוס' בתוך שלימה ובוצע מ"ט לחם עוני אמר רחמנא א"ר אבא ובשבת חייב לבצוע על שתי כברות מ"ט לחם משנה כתיב: אמר רב אשי כי הוינן בי רב כהנא הוה שקיל תרתי ובצע חדא: רב אמי ורב אסי כי הוה מיקלע להו ריפתא דעיזובא בשבת מברכין עליה המוציא אמרי הואיל ואתעביד ביה מצוה חדא נעביד ביה מצוה אחריתי: אמר רב טול

הגהות הב"ח

א ד"ה מתקיף לה רבא מאי שנא דמיה דלא אמר מתקיף לה רבי כלי' ברכה אפרוסה קא בליא אי הכי על הפת נמי כלי' ברכה אפרוסה קא בליא ונראין הדברים כו'

ביאור הקטן

כרבי' וכו' ופשלמי מוכי' כרבי' חייא ל"ל שכח' דפרות פשוט בגיא כרם' בתחל' אמר רב חייא בר אשי אמר רב מת הגיעה בקערה מברכין עליה המוציא מיד' ואפילו פרוסין שאין להם כוית ולילא עליהן חוריות דתנן התוכ' צנעות דק' אפ"ה מבר' עליה המוצ' ולא הכי לחבושה דתנ' כלי ראשון והשני ושלישי ורביעי לחם אבל הבא לקר' כלי שני הוא ואינו מפשל ופליגא דר' חייא בר אבא דאמר צריך שתכלה ברכה עם הפת כלומר בשהיא פרוסה מברך עלי' ובמקנא אפיקנ' הלכתא מברך ואחר כך בוצע שצריך שתכלה ברכ' על הפת בשהי' שלימה דאלמא שלימה מיצוה מן המובחר ותיכ' ראוי' לקרוא התנא רבי יוחנן רב הונא אמר מברך על הפתיתין ופוטר את הקטניות ורבי יוחנן אמר הרשות בידו ואין אומר שלימה מיצוה מן המובחר ומי יוחנן קיים לן דצריכי מיפרה בכל מקום אפי' בקטנים רב ושמואל ס' אבל פרוסה של חטין ושלימה של שעורין דברי הכל מברך על הפרוסה ופוטר שלימה של שעורין הוא ודאי כהוגן הוא שמברך על פרוסה של חטים אי משום דקיימא לן חביב עדיף אי משום דהוא מיקר' בפניך דכתיב ארץ חטה ושעורה אמר ר' ירמיה בר בון כתנאי כלומר הוא אבא כתנאי דתניא רבי יוחנן לאו דברי הכל אלא רבי יהודה ולא הבנו והחינו לה להא דר' ירמיה ונקוט להוא דרבי יוחנן כדברי הכל וה"ק שמים במצות שהיתה כתובה בתורה ומצות שלם במצות שחוב ומצות שלם ומצות פרוסה בתוך שלימה ובוצע מן הפרוס' הגה ששי' שלום בין התלמידים דאפילו בדבר הכל הוא שלום ביניהם ומשני לה בתנאי כראוי נוהג ליכא מאן דפליג ואי לא עבר רבי אין תוספין אותו בתך בין דאוקימנא לדברי יוחנן כדברי הכל ובפשה אפילו פרוסה של חטין ושלימה של חטין ומצות פרוסה בתוך שלימה ובוצע מן הפרוס' הגה ששי' שלום בין התלמידים דאפילו בדבר הכל הוא שלום ביניהם ומשני לה בתנאי כראוי נוהג ליכא מאן דפליג ואי לא עבר רבי אין תוספין אותו בתך בין דאוקימנא לדברי יוחנן כדברי הכל ובפשה אפילו פרוסה של חטין ושלימה של שעורין דברי הכל מברך על הפרוסה ופוטר שלימה של שעורין הוא ודאי כהוגן הוא שמברך על פרוסה של חטים אי משום דקיימא לן חביב עדיף אי משום דהוא מיקר' בפניך דכתיב ארץ חטה ושעורה אמר ר' ירמיה בר בון כתנאי כלומר הוא אבא כתנאי דתניא רבי יוחנן לאו דברי הכל אלא רבי יהודה ולא הבנו והחינו לה להא דר' ירמיה ונקוט להוא דרבי יוחנן כדברי הכל וה"ק שמים במצות שהיתה כתובה בתורה ומצות שלם במצות שחוב ומצות שלם

עין משפט

טול כריך שול כריך לברך כלומר כיון שזה מיענין עשיית המצוה הוה שאומר להם שיקחו המצוה לא דיינינן לה הפסקה ואין צריך לחזור ולברך ומזה למדנו למיענין שאומר שהם את הכוס שאחר שיקחו אותו אחר שיקחו לא יהיה לו רשות להפסיק ואין צריך לחזור ולברך על הפסחים האחרת: ליתי דין צריך נמי מ"מ מלשון כי בוסס מצה וכו' ל"ל זה הפסק הוה הפסק אלא ודאי דא

אבל כשאין ברכותיהן שוות דברי הכל מברך על זה ואחר ומברך על זה ואחר לפי שנאמר והרי"ף ז"ל כוסיף ואמ' לפי זה אדלא יקדים ושולח את להשתינו ג' דברים ואחד מקדימים לומר שהוא רוצ' יותר לכיון שהוא חביב לו יותר ים להקדימו את מקדים לחר לו' המיקין כיון שהכיב לו יותר ושלין ברכותיהן שוות ואם"ם שאינו רוצה בו ללא לאחרונ' לפי שכי כיון שהוא חביב לו יותר יש לו להקדימו כפי שיברך עליו קודל, ואיכל ממנו מעט ואח"כ יאכל מן המין שלאחר ויברך עליו ואח"כ יאחור ויאכל מפרי הר לפון שהקילו ואח"כ לאחור ולברך עליו בפעם שאחר שהוא נעשה מתאוי ואינו מתאוי עליו לפי שכבר נתקיים בו מצות ברכה אחרונה ואם"ם שאינו רוצה בו ללא לאחרונ' לפי שכי כיון שהוא חביב לו יותר יש לו להקדימו את מקדים לחר לו' המיקין כיון שהכיב לו יותר ושלין ברכותיהן שוות ואם"ם שאינו רוצה בו ללא לאחרונ' לפי שכי כיון שהוא חביב לו יותר יש

אבל כשאין ברכותיהן שוות דברי הכל מברך על זה ואחר ומברך על זה ואחר לפי שנאמר והרי"ף ז"ל כוסיף ואמ' לפי זה אדלא יקדים ושולח את להשתינו ג' דברים ואחד מקדימים לומר שהוא רוצ' יותר לכיון שהוא חביב לו יותר ים להקדימו את מקדים לחר לו' המיקין כיון שהכיב לו יותר ושלין ברכותיהן שוות ואם"ם שאינו רוצה בו ללא לאחרונ' לפי שכי כיון שהוא חביב לו יותר יש לו להקדימו את מקדים לחר לו' המיקין כיון שהכיב לו יותר ושלין ברכותיהן שוות ואם"ם שאינו רוצה בו ללא לאחרונ' לפי שכי כיון שהוא חביב לו יותר יש

ולברך עליו כשם שהיה שהוא מברך על זה ואחר ומברך על זה ואחר לפי שנאמר והרי"ף ז"ל כוסיף ואמ' לפי זה אדלא יקדים ושולח את להשתינו ג' דברים ואחד מקדימים לומר שהוא רוצ' יותר לכיון שהוא חביב לו יותר ים להקדימו את מקדים לחר לו' המיקין כיון שהכיב לו יותר ושלין ברכותיהן שוות ואם"ם שאינו רוצה בו ללא לאחרונ' לפי שכי כיון שהוא חביב לו יותר יש לו להקדימו את מקדים לחר לו' המיקין כיון שהכיב לו יותר ושלין ברכותיהן שוות ואם"ם שאינו רוצה בו ללא לאחרונ' לפי שכי כיון שהוא חביב לו יותר יש

אבל כשאין ברכותיהן שוות דברי הכל מברך על זה ואחר ומברך על זה ואחר לפי שנאמר והרי"ף ז"ל כוסיף ואמ' לפי זה אדלא יקדים ושולח את להשתינו ג' דברים ואחד מקדימים לומר שהוא רוצ' יותר לכיון שהוא חביב לו יותר ים

עין משפט

ופלינא לרבי חייא לימר פת פוטרת כל מיני מזיקא ויין פוטר כל מיני מזקין לפ"ז שהשומרים א חיכם תולקין עם פרנסיהן כל להמזיקנו ו ומשכיחין על יין, כלל שאין מברכין אחריהן כזה והפת לחיכם פוטרת כל מיני מזיקא כדאמרינן הכא שצריך לברך בפניו כפת הבא בכיסניו אבל כמה שאמר יין פוטר כל מיני מזקין לא נתנו דברי ר' חייא וכיון שבירך על היין יפטר אותו ר' ל"ל לחזור ולברך עליהם דברכה'יין פוטר' לפניהם ולאחריהם: **אבר** רב בפת הלכתא דברים הבאין מחמת הסעודה יש לומר שטעונין ברכה לא לפניהם ולא לאחריהם פרש"י ז"ל כגון שהביאו תלמים ועכנים וביוצא בהם ללפת את הפת ועל כן אמר שטעונין ברכה כלל שסופן לבוא מחמת הסעודה וכן אמר שאין מברכין על הדגים שבאין בתוך הסעודה ואינן אלא לתיאבון ולא לשובעא ומיהו אם הביאו אחר הסעודה לצורך הסעודה מברכין עליהן בורא נפשות רבות וכן אמר שאין מברכין על הבשר שבא בתוך הסעודה ואינו אלא לתיאבון ולא לשובעא ומיהו אם הביאו אחר הסעודה לצורך הסעודה מברכין עליו בורא נפשות רבות וכן אמר שאין מברכין על הגבינה שבאה בתוך הסעודה ואינה אלא לתיאבון ולא לשובעא ומיהו אם הביאו אחר הסעודה לצורך הסעודה מברכין עליה בורא נפשות רבות וכן אמר שאין מברכין על הביצים שבאין בתוך הסעודה ואינן אלא לתיאבון ולא לשובעא ומיהו אם הביאו אחר הסעודה לצורך הסעודה מברכין עליהן בורא נפשות רבות וכן אמר שאין מברכין על הזיתים שבאין בתוך הסעודה ואינן אלא לתיאבון ולא לשובעא ומיהו אם הביאו אחר הסעודה לצורך הסעודה מברכין עליהן בורא נפשות רבות וכן אמר שאין מברכין על הקישואין שבאין בתוך הסעודה ואינן אלא לתיאבון ולא לשובעא ומיהו אם הביאו אחר הסעודה לצורך הסעודה מברכין עליהן בורא נפשות רבות וכן אמר שאין מברכין על הדגים שבאין בתוך הסעודה ואינן אלא לתיאבון ולא לשובעא ומיהו אם הביאו אחר הסעודה לצורך הסעודה מברכין עליהן בורא נפשות רבות וכן אמר שאין מברכין על הבשר שבא בתוך הסעודה ואינו אלא לתיאבון ולא לשובעא ומיהו אם הביאו אחר הסעודה לצורך הסעודה מברכין עליו בורא נפשות רבות וכן אמר שאין מברכין על הגבינה שבאה בתוך הסעודה ואינה אלא לתיאבון ולא לשובעא ומיהו אם הביאו אחר הסעודה לצורך הסעודה מברכין עליה בורא נפשות רבות וכן אמר שאין מברכין על הביצים שבאין בתוך הסעודה ואינן אלא לתיאבון ולא לשובעא ומיהו אם הביאו אחר הסעודה לצורך הסעודה מברכין עליהן בורא נפשות רבות וכן אמר שאין מברכין על הזיתים שבאין בתוך הסעודה ואינן אלא לתיאבון ולא לשובעא ומיהו אם הביאו אחר הסעודה לצורך הסעודה מברכין עליהן בורא נפשות רבות וכן אמר שאין מברכין על הקישואין שבאין בתוך הסעודה ואינן אלא לתיאבון ולא לשובעא ומיהו אם הביאו אחר הסעודה לצורך הסעודה מברכין עליהן בורא נפשות רבות

ופלינא דר' חייא דאמר ר' חייא פת פוטר כל מיני מאכל ויין פוטר כל מיני משקין: אמר רב פפא הלכת דברים הבאים מחמת הסעודה אין טעונין ברכה לא לפניהם ולא לאחריהם שלא מחמת הסעודה בתוך הסעודה טעונין ברכה לפניהם ואין טעונין ברכה לאחריהם לאחר הסעודה טעונין ברכה בין לפניהם בין לאחריהן וקיימא לן ברכ פפ' שאי תלמידיו את בן זומא מפני מה אמרו דברים הבאים בתוך הסעודה מחמת הסעודה אין טעונין ברכ' לא לפניהם ולא לאחריהם אבר להם רויאל ופת פוטרתן אי רבי יין נמי תפטר לה פת אבר להם יין נורם ברכה לעצמו רב הונא אביל מפת הבאה בכסנין תריסר

ר"ח

פת פוטר'ין לפניה'ן ולאחריהן: מתני' דברים הבאים בתוך הסעודה' אינן טעונין ברכה לפניהם ולאחריהם: אבל לאחר הסעודה' בין לפניהם בין לאחריהם טעונין ברכה: גמ' אמר רב פפא הלכתא דברים הבאים בתוך הסעודה' אינן טעונין ברכה לא לפניהם ולא לאחריהם שלא מחמת הסעודה' אבל בתוך הסעודה' טעונין ברכה לפניהם ואין טעונין ברכה לאחריהם לאחר הסעודה טעונין ברכה בין לפניהם בין לאחריהן וקיימא לן ברכ פפ' שאי תלמידיו את בן זומא מפני מה אמרו דברים הבאים בתוך הסעודה מחמת הסעודה אין טעונין ברכ' לא לפניהם ולא לאחריהם אבר להם רויאל ופת פוטרתן אי רבי יין נמי תפטר לה פת אבר להם יין נורם ברכה לעצמו רב הונא אביל מפת הבאה בכסנין תריסר

מיי' פ"ג מה' ברכות סמ' עשין קכ"ו טור ש"ע או"ח סי' קס"ז סי' קס"ח סי' קע"ד ובסי' קפ"ג

תריסר

והחלק קנישות שעודנן היסה נכנר לו בלבדי' לחדי' כיוצ' נו ובקמל' שעודנן לאחר שהחילו לאכול מזה הביאו לפניהם קנישים ושנים כדי לאחסום של פת בהסיבה ללפת בהם את הפת ואכלו מהם עם הפת ושבעו וכולן אוכלין אותן בלא פת וכוונה שלישי ג"כ לאכול ממנו עם הפת אחר כך ושבעו כל להמזיקנו ר"ח ור"י מפי רבותיו

רב פפא אמר"פ שאוכל אותן בלא פת כלל אינו מבר' לפ שאינו מביא לאחריהן מפני שמאחר שמתחל' שביאתו אותן כדי ללפת בו את הפת ואכלו אותן קודם לפ שהביא בפיו את הפת ואכל אותן עם הפת אין לו לברך

תריסר רפתי בני תלת תלתא לקבא ולא בריך
אמ' רב נחמן עדיין מר כפין הוא לא אכר רב
נחמן כל שאחרים קובעין עליו בחמת הסעודה
צריך לברך וכל שאין אחרי קיבעין עליו בחמ'
הסעודה איט צריך לברך ומקשי היכא דאכיל
לה בתורת בסנין בתחלה מברך בור' מיני מזונו'
ולבסוף ולא כלום והיכא דאכיל לה בתורת
קביעות מברך עליה המוציא ושלש ברכות
דאכר רב יהודה אכר שמיא לחכמים מערבין
ברהן ומברכין עליהן המוצי' ואוקימנ' בדקבע
עליהו רב פפא איקלע לבי רב הונא בריה דרב
נתן בתר דנסיר סעודתיהו יתיב רב פפא וקא
אכיל אכירי ליה לא סבר לה מר נמר אכור
לאכיל אכר להו סילק איתמר ואית הלכת' רבי
לא כל זמן שלא נטל ידיו לברכה מצי אכיל
דאמרי ואית הלכת' בכל הני שמיעת' לא כי הא
דאמ' רב חייא בר אשי אמר רב שלש תביפות
הן תכף לסכיבה שחיטה תכף לגאולה תפלה
תכף לנטילת ידים ברכה: מתני' בירך על
היין שלפני המזון פטר את היין שלאחר המזון
בירך על הפרפרת שלפני המזון פטר את
הפרפרת שלאחר המזון בירך על הפת פטר את הפרפראות
לא פטר את הפת ב"ש אומרים אף לא מעשה קדרה: גמ' אמ' רבה בר
בר חנא א"ר יוחנן

רש"י

בני קלקח קכין ולא בירך לחרין:
עדיין מר כפין כלום' לקי לרבינן
נחכלו ולחילה מרובה כזו לא נפטר
מברכה: לחמניות תוכליים: גמר
חסור לחכול עד שיכר' ברכת המזון
ויחזור ויבר' על הגפן לכניו דכיון
דגמר לסיים לבעיני מברכה ראשונ'
ומסעוד': שילק ליקמר שם סילק
להם וכל לחוכל מן השולחן ועדיין
לא בירכו קסי לעמ': וליה היכא
כגל הני שמעת' לחן סיום כסעור'
שלו נטל ידים לחרונים וכל זמן
שלא נטל ידים לחרונים מוק לחכול
ומשנטל לסור: תכף לגטילת ידים
לחיים לחרונים ברכה לחמוץ
ולא יחכל עד שיברך: כיתני' בירך
על היין כו' מהגין היו לשתות קודל
לחילה ולחכול פרפיות כגון פרגיו'
ודגים למשך בחילה ולחר חכיל':

ג"כ קודם ברכת המזון:
לח

ר"ת מ"ל
ברכות מה:
פסחים קי"ד
סוכה ל"ח ע"ב
קמב

עין משפט

לא שנו יין שלפני המזון פוטר היין שעל שולחן המזון כלומר לאחר שכילה קודם ברכת המזון: ולא שנו שבת וימים טובים יהואיל ואדם קובע סעודתו על היין אבל בשאר ימות השנה הואיל ואדם קובע סעודתו על המים ביר' על היין שלפני המזון לא פטר את היין של אחר המזון פי' היין ששותין לאחר הסעודה ועדיין לא ברכו ברכת המזון הוא הנקרא יין שלאחר המזון אבל אם ברכו ברכת המזון יין שלאחר המזון צריך לברך עליו ואינו נפטר בברכה שבירך על היין שלפני המזון °לא שנא חיל ולא שנא שבתות וימים טובים כדגרסינן בערבי פסחים אמיבר ומר זוטרא ורב אשי הוו יתבי בסעודת'וקאי עילויהו רב אחא בריה דרב איקא אמיבר בירך על כל כבא וכבא מר זוטר' בריך אכבא קמא ואמס' דברכת'רב אשי בריך אכבא קמא ותו לא בריך אמר רב אחא אנא כמאן נעביד אמיבר אמר אנא נמלך אנא ומר זוטר'אמ' אנא דעבדי כתלמידי דרב דרב ברונ' ורב חנגל תלמידי דרב הוו יתבי בסעודה הוה קאי עילויהו ר'יבא סבא אמרי לי'הב לזינבריך ולבסוף אמרי ליה הב גלן ונשתי אמר להו הבי אמר רב כיון דאמריתין הב לן ונבריך איתמר לכו למשתי וכן הלכתא: רב יצחק בר יוסף איקלע לבי אביי בי"ט חזייה דבריך והדר בריך א"ל לא סבר לה מר להא דר'יהושע בן לוי בירך על היין שלפני המזון אפי' בשבתות וימים טובים אינו פוטר את היין שלאח' °המזון משום דזה לשרות וזה לשתות דקיימא לן כתלמידי דרב דאבוי אינו פוטר: מתני' היה °יושבין כל אחד ואחד כברך לעצמו א' מברך לכולם בא להם יין בתוך המזון כל אחד ואחד מברך לעצמו

לאחר

ר"ש"י

לא שנו יין שלפני המזון פוטר היין שעל שולחן המזון כלומר לאחר שכילה קודם ברכת המזון: ולא שנא שבתות וימים טובים יהואיל ואדם קובע סעודתו על היין אבל בשאר ימות השנה הואיל ואדם קובע סעודתו על המים ביר' על היין שלפני המזון לא פטר את היין של אחר המזון פי' היין ששותין לאחר הסעודה ועדיין לא ברכו ברכת המזון הוא הנקרא יין שלאחר המזון אבל אם ברכו ברכת המזון יין שלאחר המזון צריך לברך עליו ואינו נפטר בברכה שבירך על היין שלפני המזון °לא שנא חיל ולא שנא שבתות וימים טובים כדגרסינן בערבי פסחים אמיבר ומר זוטרא ורב אשי הוו יתבי בסעודת'וקאי עילויהו רב אחא בריה דרב איקא אמיבר בירך על כל כבא וכבא מר זוטר' בריך אכבא קמא ואמס' דברכת'רב אשי בריך אכבא קמא ותו לא בריך אמר רב אחא אנא כמאן נעביד אמיבר אמר אנא נמלך אנא ומר זוטר'אמ' אנא דעבדי כתלמידי דרב דרב ברונ' ורב חנגל תלמידי דרב הוו יתבי בסעודה הוה קאי עילויהו ר'יבא סבא אמרי לי'הב לזינבריך ולבסוף אמרי ליה הב גלן ונשתי אמר להו הבי אמר רב כיון דאמריתין הב לן ונבריך איתמר לכו למשתי וכן הלכתא: רב יצחק בר יוסף איקלע לבי אביי בי"ט חזייה דבריך והדר בריך א"ל לא סבר לה מר להא דר'יהושע בן לוי בירך על היין שלפני המזון אפי' בשבתות וימים טובים אינו פוטר את היין שלאח' °המזון משום דזה לשרות וזה לשתות דקיימא לן כתלמידי דרב דאבוי אינו פוטר: מתני' היה °יושבין כל אחד ואחד כברך לעצמו א' מברך לכולם בא להם יין בתוך המזון כל אחד ואחד מברך לעצמו

לאחר

ר"ש"י

[וכן בהבלה] כיון שמבדיל ובירך ואחר כך בשחר ימים שחם ביין ירבה לו יותר[ובמוקה בהבלה]דים הבדלה שלא נתקן שעושה אינו פוטר לשתות פוטר לשרות כדאמרינן ויש רשות לזה מדאמרינן בפסחים (קף ק) שבני חדם שקדמו בניהם בהבסת אמר רב ירבי קיבוש ילקו ירבי יין לא ילקו מיד נדחה שלא היה לריך לחזור ולברך בניהם דם"ל דשינוי מקום יין לריך לברך אבל אם לא היה משנה מקומו כגון שמבדיל ושוכל שחתם בתפלת השוחה לשרות ולברך על מה שחתה בתוך השעורה כיון שהוא מקום שלא היה מבדיל שם אינו מקום ברכתה היין שלריך מתחלה לשתות פוטרת את השרות ומה שחתם לשרות ומה שטעם שבתוך ג"ש כיון שמברך תחל' בשמקדש ת"ש [ואם בהבלה] כיון שמבדיל ולריך לחזור ולברך בשחר ימים שחם ביין ירבה לו יותר[ובמוקה בהבלה]דים הבדלה שלא נתקן שעושה אינו פוטר לשתות פוטר לשרות כדאמרינן ויש רשות לזה מדאמרינן בפסחים (קף ק) שבני חדם שקדמו בניהם בהבסת אמר רב ירבי קיבוש ילקו ירבי יין לא ילקו מיד נדחה שלא היה לריך לחזור ולברך בניהם דם"ל דשינוי מקום יין לריך לברך אבל אם לא היה משנה מקומו כגון שמבדיל ושוכל שחתם בתפלת השוחה לשרות ולברך על מה שחתה בתוך השעורה כיון שהוא מקום שלא היה מבדיל שם אינו מקום ברכתה היין שלריך מתחלה לשתות פוטרת את השרות ומה שחתם לשרות ומה שטעם שבתוך ג"ש כיון שמברך תחל' בשמקדש ת"ש [וכן בהבלה] כיון שמבדיל ולריך לחזור ולברך בשחר ימים שחם ביין ירבה לו יותר[ובמוקה בהבלה]דים הבדלה שלא נתקן שעושה אינו פוטר לשתות פוטר לשרות כדאמרינן ויש רשות לזה מדאמרינן בפסחים (קף ק) שבני חדם שקדמו בניהם בהבסת אמר רב ירבי קיבוש ילקו ירבי יין לא ילקו מיד נדחה שלא היה לריך לחזור ולברך בניהם דם"ל דשינוי מקום יין לריך לברך אבל אם לא היה משנה מקומו כגון שמבדיל ושוכל שחתם בתפלת השוחה לשרות ולברך על מה שחתה בתוך השעורה כיון שהוא מקום שלא היה מבדיל שם אינו מקום ברכתה היין שלריך מתחלה לשתות פוטרת את השרות ומה שחתם לשרות ומה שטעם שבתוך ג"ש כיון שמברך תחל' בשמקדש ת"ש

לשון ריא"ז

ואחו דומה ליין שלבני מחוז שמקרא הוא לשתות בשעת הסעודה ואינו לשתות לאחר המזון ואפי' יין שלאחר המזון אינו פוטר יין שלאחר המזון אלא לשתות בשעת הסעודה ולא לשתות לאחר המזון ולא לברך עליו ברכה אחרונה ואפי' יין שלאחר המזון אינו פוטר יין שלאחר המזון אלא לשתות בשעת הסעודה ולא לשתות לאחר המזון ולא לברך עליו ברכה אחרונה ואפי' יין שלאחר המזון אינו פוטר יין שלאחר המזון אלא לשתות בשעת הסעודה ולא לשתות לאחר המזון ולא לברך עליו ברכה אחרונה

ג בפרק ערבי פסחים בתר' בתר' ר' יוחנן ורבי יוחנן ורבי אלעזר ורבי שמעון ורבי יהושע ורבי אליעזר ורבי יוסי ורבי שמעון בן אלעזר ורבי שמעון בן יהודה ורבי יהודה בן בתירא ורבי יהודה בן לקיש ורבי יהושע בן לוי ורבי יוסי בן חלפתא ורבי יוסי בן קיסמא ורבי יוסי בן חנינא ורבי יוסי בן חנינא ורבי יוסי בן חנינ

עין משפט

לאחר המזון אחד מברך לכולם כלומר לאחר שסיימו מלאכתן כיון לריכא סכנה ויכולין לענות אמן לאחר המברך וכל הלאחרים יוצאין בזה היה בימיהם שהיה מנהגם לסבוך להם הסולתן ולאחר סילוק הסולתן היו לריכין לחזור ולברך מפני לאחרים שמזונם כשעושה לאחרים בפני עלמה אבל לנו שאין מנהגנו לסבוך להם הסולתן כיון שברירך על היין שנהוגין לברך לאחר כך כלל אין לריכין לחזור ולברך לאחר כך כלל אלא אם כן סילוק דעתו אלא לשתות כלל ואין סילוק הסולתן נחשב סילוק מפני שהוא מזון לגופו והוא אומר על המזמר פירוש מנהגם היה להניח מזמר לאחר מלאכתם כדי להרי' ריח עוב וכרפ"ו ע"ז ל"ל דתסיס' קלי וכסי' המזון וטפ' לאחר מברך לכולם והוא אומר לפי שהמזון הוא מברך לכולם ואין לאחר מברך אלא אחד מן הלאחרים שהוא מברך בשביל כ

כל הנוטל ידיו באחרונה תחלה הוא מזומן לברכה אמר ר' זירא א"ר ירמיה מאימתי מבר' על המוגמר משתעלה תמרתו אמר רב חסד' אמר רב על כל המוגמרות כולן מברכין עליה' בורא עצי בשמים חוץ ממושקא בשמין היה הוא שמברכין עליו בורא מיני בשמים ומשחא דאפרסמא מברכין עליה בורא שמן ערב גוכשרתא ומשחא כביש ומשח טחינה כולהו מברכינן עליהו בור' עצי בשמי' וסימלק וחלפי הדימא מברכינן עליהו בור' עצי בשמי' ונרקום ידגנוניתא מברכינן עליהו בורא עצי בשמים דדברא בורא עשבי בשמים: אמר מר זוטרא האי מאן דמורה באתרוגא או בחבושא אומ' ברוך שנתן ריח טוב בפירות: אמר רב יהודה האי מאן דנפיק ביומי ניסן וחזא אילני דקא מלבלבי אומר ברוך שלא חיסר בעולמו כלום וברא בו בריות טובות ואילנות טובות כדי להתנאות בהן בני אדם: אמר רב זוטרא בר טוביה אמ' רב מנין שמברכין על ריח טוב שנא' כל הנשמ' תהלל יה אוזהו דבר שהנשמ' נהני' ממנו ואין הגוף נהנה ממנו הוי אומ' זה הריח: ת"ר הביאו לפניהם שמן והדס ב"ש אומרים מברך על השמן ופוטר את ההדס וב"ה אומרי' מברך על ההד' ופוטר את השמן אמר ר"ג אני אכריע שמן זכינו לריחו וזכינו לסיכתו הדס לריחו זכינו לסיכתו לא זכינו א"ר יוחנן הלכה כדברי המכרי' רבא אמר הלכה כב"ה והלכתא כרבא ידבתר' הוא: תנו רבנן הביאו לפניו שמן ויין ב"ש אומרי' אוחז את השמן בימינו ואת היין בשמאלו ומברך על השמן ואח"כ על היין ובית הלל אומרי' אוחז את היין בימינו ואת השמן בשמאלו ומברך על היין ואח"כ מברך על השמן וטחו בראש השמש ואם שמש ת"ח הוא טחו בכותל מפני שגנאי הוא לת"ח שיצ' כשהו' מבושם לשוק ת"ר ששה דברים גנאי הוא לתלמיד חכם אל יצא כשהוא מבושם לשוק ואל יצא יחידי בליל' ואל יצא במנעלים מטולאים ואל יספר אם אשה בשוק ואל ישב בחבורה של עמי הארץ ואל יכנס באחרונה לבית המדרש וי"א אל יפסיע פסיעה גסה ואל יהלך בקומה זקופה: אל יצא כשהוא מבושם לשוק במקום שחושדין אותו על משכב זכור ולא אמרן אלא בבגדו אבל בגופו זיעה מעברא ליה ואל יצא יחידי בליל' משום חשדא ולא אמרן אלא דלא קביע ליה עידנא אבל קביע ליה עידנא מידע ידעי דלעידניה קא אזיל ואל יצא במנעלים מטולאים ולא אמרן אלא בטלאי על גבי טלאי ובפינתא ובימות החמה אבל בגילדא או בימות הגשמים לית לן בה: ואל יספר עם אשה בשוק ואפילו היא אשתו ואפי' היא בתו או אחותו לפי שאין הכל בקיאין בקרובתיו: ואל ישב בחבור' של עמי הארץ דילמא אתי לאימשוכי בתרייהו ואל יכנס באחרונה לבית המדרש דילמא חשדי ליה בפושעי' ואל יפסיע פסיעה גסה דאמר מר פסיעה גסה נוטלת אחת מחמש מאות ממאור עיניו של אדם

מאי

כל הנוטל ידיו באחרונה תחלה הוא מזומן לברכה אמר ר' זירא א"ר ירמיה מאימתי מבר' על המוגמר משתעלה תמרתו אמר רב חסד' אמר רב על כל המוגמרות כולן מברכין עליה' בורא עצי בשמים חוץ ממושקא בשמין היה הוא שמברכין עליו בורא מיני בשמים ומשחא דאפרסמא מברכין עליה בורא שמן ערב גוכשרתא ומשחא כביש ומשח טחינה כולהו מברכינן עליהו בור' עצי בשמי' וסימלק וחלפי הדימא מברכינן עליהו בור' עצי בשמי' ונרקום ידגנוניתא מברכינן עליהו בורא עצי בשמים דדברא בורא עשבי בשמים: אמר מר זוטרא האי מאן דמורה באתרוגא או בחבושא אומ' ברוך שנתן ריח טוב בפירות: אמר רב יהודה האי מאן דנפיק ביומי ניסן וחזא אילני דקא מלבלבי אומר ברוך שלא חיסר בעולמו כלום וברא בו בריות טובות ואילנות טובות כדי להתנאות בהן בני אדם: אמר רב זוטרא בר טוביה אמ' רב מנין שמברכין על ריח טוב שנא' כל הנשמ' תהלל יה אוזהו דבר שהנשמ' נהני' ממנו ואין הגוף נהנה ממנו הוי אומ' זה הריח: ת"ר הביאו לפניהם שמן והדס ב"ש אומרים מברך על השמן ופוטר את ההדס וב"ה אומרי' מברך על ההד' ופוטר את השמן אמר ר"ג אני אכריע שמן זכינו לריחו וזכינו לסיכתו הדס לריחו זכינו לסיכתו לא זכינו א"ר יוחנן הלכה כדברי המכרי' רבא אמר הלכה כב"ה והלכתא כרבא ידבתר' הוא: תנו רבנן הביאו לפניו שמן ויין ב"ש אומרי' אוחז את השמן בימינו ואת היין בשמאלו ומברך על השמן ואח"כ על היין ובית הלל אומרי' אוחז את היין בימינו ואת השמן בשמאלו ומברך על היין ואח"כ מברך על השמן וטחו בראש השמש ואם שמש ת"ח הוא טחו בכותל מפני שגנאי הוא לת"ח שיצ' כשהו' מבושם לשוק ת"ר ששה דברים גנאי הוא לתלמיד חכם אל יצא כשהוא מבושם לשוק ואל יצא יחידי בליל' ואל יצא במנעלים מטולאים ואל יספר אם אשה בשוק ואל ישב בחבורה של עמי הארץ ואל יכנס באחרונה לבית המדרש וי"א אל יפסיע פסיעה גסה ואל יהלך בקומה זקופה: אל יצא כשהוא מבושם לשוק במקום שחושדין אותו על משכב זכור ולא אמרן אלא בבגדו אבל בגופו זיעה מעברא ליה ואל יצא יחידי בליל' משום חשדא ולא אמרן אלא דלא קביע ליה עידנא אבל קביע ליה עידנא מידע ידעי דלעידניה קא אזיל ואל יצא במנעלים מטולאים ולא אמרן אלא בטלאי על גבי טלאי ובפינתא ובימות החמה אבל בגילדא או בימות הגשמים לית לן בה: ואל יספר עם אשה בשוק ואפילו היא אשתו ואפי' היא בתו או אחותו לפי שאין הכל בקיאין בקרובתיו: ואל ישב בחבור' של עמי הארץ דילמא אתי לאימשוכי בתרייהו ואל יכנס באחרונה לבית המדרש דילמא חשדי ליה בפושעי' ואל יפסיע פסיעה גסה דאמר מר פסיעה גסה נוטלת אחת מחמש מאות ממאור עיניו של אדם

מאי

כאי תקנתיה ליהדריה בקדושת דבי שימשי כלומר כיון דבסיעה נפשה נטלה לחתם מחתם מתוק ממתוק עיניו של לחם ופעם לחתוך חלק ל' מחתם מתוק מנאתרים נמהרה יבא לידי עורון ומהדריה יחזור לותו טוטפת שהיה רגיל בקידוש השבת אבל לא שיקח לחם היין בתו' עיניו לפי שכח המשקה ליה כמתני' מליח תחלה וכו' עיקר משנה זו לא נזכרה אלא למי שמיעטו שהעיק' פשוט הוא דמה שמעינן ליה ממתני' דקתני גירך על הפת פעור לחם הפרפרתו' אלא בא להשמיענו שפעמים שחילה הפת נמי עפילה שלא יחשוב שלעולם אין פת עפיל' אלא כשאין לו אלא פת אחת ואפילו הכי מפי השמועה הוא שעפילה עפילה שאין עיקר אלא נעבור הפת ואין מברך עליו : גמ' כאי תקנתיה ליהדריה בקדושת דבי שימשיא ואל יהדר בקומה זקיפה משו' שנא' מלא כל הארץ כבודו : קסד מתני' °הביאו לו מליח בתחלה ופת עמי מברך על המליח ופוטר את הפרת שהפת טפילה לו זה הכלל כל שהו עיקר ועמו טפילה מברך על העיקר ופוטר את הטפילה : גמ' ומי איכא מידי דהוי מליח עיקר ופת טפל אמר רב אחא בר ר' עולא באוכלי פירות גנוטר קסה שנינו : מתני' °אכל תאנים וענבים ורמוני' מברך עליהן שלש ברכו' דברי ר' גמליא וחכמי' אומרים ברכה אחת מעין שלש ר' עקיב אומר אפילו אכל שליק והיא מזונו מברך עליו שלש ברכות השותה מים לצמאו אומר שהכל ר' טרפון אומר בורא נפשות רבות : גמ' א"ר יעקב בר אידי אמר רבי חנינא כל שהוא מחמשת המינים מברך בורא מיני מזונות ולבסוף ברכה אחת מעין °שלש אמר רבה בר מארי אמר רבי יהושע בן לוי כל שהוא משבעת המינים בתחלה מברך עליו בורא פרי העץ ולבסוף ברכה אחת מעין שלש א"ל אביי לרב דימי מאי ניהו ברכה אחת °מעין שלש אמר ליה דחמישת המינים על המחיה ועל הכלכלה ועל תנובת השדה ועל ארץ החמדה טובה ורחב' שנת' לעמך והנחלת את אבותינו רחם ה' אלהינו על ישרא' עמך ועל ירושלם עירך ועל ציון משכן כבודך ובנה את ירושלם עירך במהרה בימינו ונאכל מפריה ונשבע מטובה ונברכך עליה בקדושה ובטהרה כי א' טוב ומטיב אתה ברוך אתה ה' על הארץ ועל °המחיה דפירי

רש"י

נקדושה דבי שימשי טום של קידוש שקורה בשבת בליל' : מליח כל דהו מוי פ"ג מה מלוח : פירות גינוסר לרון יס כרכתון סרון עמק גנרת קורס פירוט גינוסר הם השוכין וון בסורי הפה: כל שהו מחמשת המינים מין סוי ריב"ג דגן הם וכם היטי' וכשורי' וכוסמין שבולת שועל וסימן וכוסמין הוא מין הגן שבולת שועל וסימן מין מוי פ"ח מה שעורים : כל שהוא מבעב' המינים מין דגן המשורים נפסוק שלוש מין דגן הם לן

ובנוסח ברכה מעין שלש רבו הקדושה וקבעוי בתוכך כשאר פתיחות וחתימות בברכ' :

ע נוסח ברכה מעין שלש רבו הקדושה וקבעוי בתוכך כשאר פתיחות וחתימות בברכ' :

ובשבתות וביומים טובים אומר גם ונתן מחלוקת בברכ' שבתות מיושקשור לה חילק מוברכת שבתות בשאר ברכות דכולן אומר בשרך לעוכיר גם מעין שחתימתם ומסן ג בתר כסם ר"י דלמ כשבתי מחלוקת ברכת מין ומברך שבשות ומוסף בלבד אומר גם ונתן מחלוקת ולעבור בשרך לעוכיר מעין המאורי בכולן נו יתן ויעשקי ברכת חילוק מיומן דכל לעין מברכין בברכת מזו"ג כאשר בתקנתי ומ"ש :

לשון ריא"ז

ג וחקנה לנסוך על כוסו של ברכת המזון בדברי רבי יוחנן בן ברוקה ורבי יהושע ואמרו אחתי בדברי רבי יוחנן בן ברוקה כשהוא מברך ברכת המזון מברך ג' ברכות ואחר כך נוטל כוסו ומברך ברכת הגפן ואחר כך מברך ברכת הפרי ואחר כך מברך ברכת הארץ ואחר כך מברך ברכת ירושלים ואחר כך מברך ברכת הטוב והמטיב ואחר כך מברך ברכת הודאה ואחר כך מברך ברכת המלך הרחמן ואחר כך מברך ברכת הנסים ואחר כך מברך ברכת הקרבנות ואחר כך מברך ברכת הכהנים ואחר כך מברך ברכת הרחמן ואחר כך מברך ברכת המלך הטוב והמטיב ואחר כך מברך ברכת

דפירי על העץ ועל פרי העץ וי"מ על העץ ועל פרי העץ ועל המזונות כדאמר לקמן ואין זה נכון כי לעולם על המזונות אלא על ה' המינין בלבד וכשאומרים על המחיה ועל הכלכלה יחזור על המזונות כדאמר לקמן ועל הגפן כי לעולם אלא על הגפן ועל פרי הגפן וכן כפירות על העץ ועל פרי העץ הוא מעין ברכה הזן ומיד שחזר על העץ ועל פרי העץ יש לו לומ' על ארץ ומחיה וכו' אחר לעולם על המזונות כדאמר לקמן אלא על ה' המינין כעין שנאמר ויחלכל המזונות שבי : ולא פליגי הא לן והא להו כלומר לעיין שתין ותו כתוב לעיל מיניה ברכת הזן ומיד שחזר על העץ ועל פרי העץ הוא מעין ברכת

ומעשר שני והקדש שנפדו והשמש שאכל בזית: והבותי מזמנין עליהן אבל ט טבל ומעש' ראשון שלא נטלה תרומתו ומעשר ב'והקדש שלא נפדו והשמש שאכל פחו' מכוי' ג והבותי אין מזמנין עליהן נשים ג ועבדים וקטנים אין מזמנין עליהן עד כמה מזמנין עד כזית ר'יהוד' אומר עד כביצה: גמ' מנא ה"מ אמ"ר אסי דאמר קרא גדלו ליי' אתי ונרוממה שמו יחדו אמר רב חנן בר אבא מנין לעינה אמן שלא יגביה קולו יותר מן המברך שנא' גדלו ליי' אתי ונרוממה שמו יחדו מנין שאכלו ד מצוה ליהלך תני' נמי הכי שני שאכלו מצוה ליהלך בד"א בשישניהם סיפרים אבל אחד סיפר ואחד בור סיפר מבר' ובור יוצא אמר רב דימי בר יוסף אמר רב ג' שאכלו ויצא אחד מהן לשוק קורין לו ומזמנין עליו

רש"י

עד כמה מומנין כמה יאכל עמהם ויקחייב נזיפון ונפקע מיניה נם להוליאתם ידי חובתן אם יקנו לו הכום לבר': מה' נב' רחוק לבר' לירוק: נדלו פרי שנים לתי פרי שלשה: מצה לחלק ולברך כל אחד לעצמו ברכת המזון: קורין לו להזהיבו שהן רוצין לומר עמהם ומזמנין עליו לשון אם ושומן

ומעשר שני והקדש שנפדו והשמש שאכל בזית: והבותי מזמנין עליהן אבל ט טבל ומעש' ראשון שלא נטלה תרומתו ומעשר ב'והקדש שלא נפדו והשמש שאכל פחו' מכוי' ג והבותי אין מזמנין עליהן נשים ג ועבדים וקטנים אין מזמנין עליהן עד כמה מזמנין עד כזית ר'יהוד' אומר עד כביצה: גמ' מנא ה"מ אמ"ר אסי דאמר קרא גדלו ליי' אתי ונרוממה שמו יחדו אמר רב חנן בר אבא מנין לעינה אמן שלא יגביה קולו יותר מן המברך שנא' גדלו ליי' אתי ונרוממה שמו יחדו מנין שאכלו ד מצוה ליהלך תני' נמי הכי שני שאכלו מצוה ליהלך בד"א בשישניהם סיפרים אבל אחד סיפר ואחד בור סיפר מבר' ובור יוצא אמר רב דימי בר יוסף אמר רב ג' שאכלו ויצא אחד מהן לשוק קורין לו ומזמנין עליו

ומעשר שני והקדש שנפדו והשמש שאכל בזית: והבותי מזמנין עליהן אבל ט טבל ומעש' ראשון שלא נטלה תרומתו ומעשר ב'והקדש שלא נפדו והשמש שאכל פחו' מכוי' ג והבותי אין מזמנין עליהן נשים ג ועבדים וקטנים אין מזמנין עליהן עד כמה מזמנין עד כזית ר'יהוד' אומר עד כביצה: גמ' מנא ה"מ אמ"ר אסי דאמר קרא גדלו ליי' אתי ונרוממה שמו יחדו אמר רב חנן בר אבא מנין לעינה אמן שלא יגביה קולו יותר מן המברך שנא' גדלו ליי' אתי ונרוממה שמו יחדו מנין שאכלו ד מצוה ליהלך תני' נמי הכי שני שאכלו מצוה ליהלך בד"א בשישניהם סיפרים אבל אחד סיפר ואחד בור סיפר מבר' ובור יוצא אמר רב דימי בר יוסף אמר רב ג' שאכלו ויצא אחד מהן לשוק קורין לו ומזמנין עליו

ומעשר שני והקדש שנפדו והשמש שאכל בזית: והבותי מזמנין עליהן אבל ט טבל ומעש' ראשון שלא נטלה תרומתו ומעשר ב'והקדש שלא נפדו והשמש שאכל פחו' מכוי' ג והבותי אין מזמנין עליהן נשים ג ועבדים וקטנים אין מזמנין עליהן עד כמה מזמנין עד כזית ר'יהוד' אומר עד כביצה: גמ' מנא ה"מ אמ"ר אסי דאמר קרא גדלו ליי' אתי ונרוממה שמו יחדו אמר רב חנן בר אבא מנין לעינה אמן שלא יגביה קולו יותר מן המברך שנא' גדלו ליי' אתי ונרוממה שמו יחדו מנין שאכלו ד מצוה ליהלך תני' נמי הכי שני שאכלו מצוה ליהלך בד"א בשישניהם סיפרים אבל אחד סיפר ואחד בור סיפר מבר' ובור יוצא אמר רב דימי בר יוסף אמר רב ג' שאכלו ויצא אחד מהן לשוק קורין לו ומזמנין עליו

עין משפט

אמר למי וכו' דקרו ליה וכו' ל"ל לזכויי שיתכוון שיצרף עמהם וכיון לצאת בעשרה עד הניחי מפני שמוכירין לחן הסבים עמו ולעולם תוקם הסבים ידי חובתן ואין כ' מפסיקין לג' כלומר אם אכלו שלשה בני חדם ביחד וכו' יש לו דבר נאות לנקח מהם ואמרו בירושלמי אכילתם אין הסבים חייבין להפסיק ויזמנו עם הג' ולח"כ יחזרו לאכילתן אלא הרשות ניתם אם רצו להעדיף על עצמם ולהפסיק מפסיקין ואי לא לא הל' חייב להפסיק בעבור הב' ולאחר שיענ' לזימון יחזור לאכילתו ולקנח בסוף הסדן פירקין עם' שאם לאחל קדם

ער פנוה

רש"י

אמר אביי והוא דקרו ליה ועני אכיר מר זוטר לא אמרן אלא בשלש אבל בעשרה עד דניתי: שלשה שאכלו אחד מפסיק לשנים ואין שנים מפסיקין לאחד: יהודה בר מרימר ומר בר אישי ורב אחא מדפתי כרוך ריפתא בהדי הדדי אמרי הא דתנן שלשה שאכלו כאחת חייבין לזמן הני מילי היכא דאיכא גדול אבל חילוק ברכות עדיף לן בריך כל חד לנפשיה אתי לקביה דמרימר אמר להו ידי ברכה יצאתם ידי זימון לא יצאתם וכי תימרו נהדר וניזמן אין זימן למפרע: בא ומצאן בשיתן מברכין מדין עונה אחריהם רב זביד אמר ברוך ומבורך ורב פפא אמר אמן ולא פליגי הא דאשכחינהו דקאמרי נברך והא דאשכחינהו דקאמרי נברך אי ברוך ומבורך אישכחינהו דקאמרי ברוך עונה אמן: תאני חדא כל העונה אמן אחר ברכותיו הרי זה מישובח ותני איך הרי זה מגונה לא קשיא הא דעני אמן אחר כל ברכה וברכה והא דעני אמן בבונה ירושלים ירושלמי בפ' אין עומדין להתפלל תני הפורס על שמע והעובר לפני התיבה ונגיש את בפיו והקורא בתורה ומפטיר בנביא והמברך על כל אחת מכל מיצוי האמורין בתורה לא יענה אח' עצמו אמן ואם ענה הרי זה בור איתנא דתני הרי זה חכם אמר רב חסד מאן דאמר הרי זה בור בעונה אסוף: א"ר יוחנן משום ר"ש בן יוחאי בעל הבית בוצע כדי שיבצע בעין יפה ואורח מברך כדי שיברך לבע"ה מאי מברך יהי רצון שלא יבוש בעל הבית הזה לא בעולם הזה ולא בעולם הבא רבי מוסף בה דברים ויצלח מאד בכל נכסיו ויהיו נכסיו מצליחין וקרובין לעיר ואל יזדקק לפניו ולא לפנינו שום הרהור עבירה ועון ואל ישלוט שטן בכל מעשה ידינו מעתה ועד עולם

שלטי הגבורים

ד"ת

א ב"ג ל"ל

ג"ל ד"ת

ג"ל ד"ת

אמר למי וכו' דקרו ליה וכו' ל"ל לזכויי שיתכוון שיצרף עמהם וכיון לצאת בעשרה עד הניחי מפני שמוכירין לחן הסבים עמו ולעולם תוקם הסבים ידי חובתן ואין כ' מפסיקין לג' כלומר אם אכלו שלשה בני חדם ביחד וכו' יש לו דבר נאות לנקח מהם ואמרו בירושלמי אכילתם אין הסבים חייבין להפסיק ויזמנו עם הג' ולח"כ יחזרו לאכילתן אלא הרשות ניתם אם רצו להעדיף על עצמם ולהפסיק מפסיקין ואי לא לא הל' חייב להפסיק בעבור הב' ולאחר שיענ' לזימון יחזור לאכילתו ולקנח בסוף הסדן פירקין עם' שאם לאחל קדם

ער פנוה

רש"י

אמר אביי והוא דקרו ליה ועני אכיר מר זוטר לא אמרן אלא בשלש אבל בעשרה עד דניתי: שלשה שאכלו אחד מפסיק לשנים ואין שנים מפסיקין לאחד: יהודה בר מרימר ומר בר אישי ורב אחא מדפתי כרוך ריפתא בהדי הדדי אמרי הא דתנן שלשה שאכלו כאחת חייבין לזמן הני מילי היכא דאיכא גדול אבל חילוק ברכות עדיף לן בריך כל חד לנפשיה אתי לקביה דמרימר אמר להו ידי ברכה יצאתם ידי זימון לא יצאתם וכי תימרו נהדר וניזמן אין זימן למפרע: בא ומצאן בשיתן מברכין מדין עונה אחריהם רב זביד אמר ברוך ומבורך ורב פפא אמר אמן ולא פליגי הא דאשכחינהו דקאמרי נברך והא דאשכחינהו דקאמרי נברך אי ברוך ומבורך אישכחינהו דקאמרי ברוך עונה אמן: תאני חדא כל העונה אמן אחר ברכותיו הרי זה מישובח ותני איך הרי זה מגונה לא קשיא הא דעני אמן אחר כל ברכה וברכה והא דעני אמן בבונה ירושלים ירושלמי בפ' אין עומדין להתפלל תני הפורס על שמע והעובר לפני התיבה ונגיש את בפיו והקורא בתורה ומפטיר בנביא והמברך על כל אחת מכל מיצוי האמורין בתורה לא יענה אח' עצמו אמן ואם ענה הרי זה בור איתנא דתני הרי זה חכם אמר רב חסד מאן דאמר הרי זה בור בעונה אסוף: א"ר יוחנן משום ר"ש בן יוחאי בעל הבית בוצע כדי שיבצע בעין יפה ואורח מברך כדי שיברך לבע"ה מאי מברך יהי רצון שלא יבוש בעל הבית הזה לא בעולם הזה ולא בעולם הבא רבי מוסף בה דברים ויצלח מאד בכל נכסיו ויהיו נכסיו מצליחין וקרובין לעיר ואל יזדקק לפניו ולא לפנינו שום הרהור עבירה ועון ואל ישלוט שטן בכל מעשה ידינו מעתה ועד עולם

דת

אמר לחבירו נגמ' תבוי כני לה לכונה ירושלים בקלות כי היכי דלידעו פועלים להשוה ולמעיב לאו דוקא כלו כשבים מעשים בונה ירושלם היה אומר לחן ולא כשבים מעשים בונה ירושלם היה אומר לחן ליזולו בהשוב ולמעיב שהיו מלרבנן כלו' היה עונה לחר בונה ירושלם בלחם אפי' שאכלו בלחם ירושלמי כי היכי דלא ליזולו בהשוב ולמעיב שהיו מלרבנן כלו' היה עונה לחר בונה ירושלם בלחם אפי' שאכלו בלחם ירושלמי כי היכי דלא

כך מברך לחן והשוב ולמעיב היו עיקר שהיו לוכים בלא מלרבנן ויזולו בה ולח כדברי הלומר [במפי] (הרי) לחמן שהעונה לחן חחר בונה ירושלם היה מוסיף כדי שיכירו הפועלים שהיו מלרבנן ורב לחי שלא היה רולה לחלק בניהם היה מוסיף ולא היה מוסיף כדי שיכירו הפועלים שהיו מלרבנן ורב לחי שלא היה רולה לחלק בניהם היה מוסיף

חחר בונה ירושלם הרי זה מעונה כדי לחזור בן ברכות של תורה לברכת השוב ולמעיב שהיו מלרבנן ורב לחי שלא היה רולה לחלק בניהם היה מוסיף ויזולו בה לאמר היה מוסיף כדי שיכירו הפועלים שהיו מלרבנן ורב לחי שלא היה רולה לחלק בניהם היה מוסיף

ישראל שהוא סיום וחין כזה הסקפה כיון שלריך לחומרו וכן כתב רש"י ז"ל לעונה לחן ואל"כ לחן לחר בחל ישראל שלריך לברך גם לחר שלכלן לחן ומה שלמרינן בתוספתא לחר המעון וחלר הסיומו ועונה בסוף לחן הרי זה דרך טורח לו לחמרו שלא

ברכה שלמנו שהוא מלריך על עשייה המעון יענה לחן קודם שעשייה נרחה כמפסיק וכן בברכת הנהנין וכן לם לחר שיברך ברכה רלשונה ויחזור לחן הוא דלך טורח שלין זה נקרל סוף ברכה לכל ברכה לחרוכה ולהלן סוף ברכה נקרלת ולריך לעונה לחן: ור' ס' ז"ל הולך על זה ולומר כדי לחמרי שהם עונה לחן לחר ברכותיו הרי זה מעונה וכו' לפי שני ברכות הן ולומר לכל ברכה לח יעקר לכל ברכה לח בלבד

עין משפט

עד היכן ברכת הזימון רב נחמן אמר עד הזן לית הלכתא כוותיה ורבנן אמרי עד ברכת הזימון שלשה שלש שאכלנו באחת והתורה העידה עליהן שנאמר ויבא אהרן וכל זקני ישראל לאכול לחם עם חותן משה לפני האלהים ואין לחם אלא זבחים שנאמר לחם אכלו בבית אבלי ואומר כי לחם בעדו ובמקום אחר הוא אומר ויקרא לעם אל הר האלהים ואין לחם אלא זבחים שנאמר ויזבחו זבחי שלמים לה'

עין משפט

ר"ן מ"ס חס' ברכות פ"ו ברכות מוד"כ מוד"ר

ד"ה מ"ז לפיכך כשמסר כשלכתן והקנינן והחזיר לה רב ששת מתנה לטעמיה ורב נחמן מתנה לטעמיה **עלמר** לפי שלא נתכוין כשמסר הלוי במתנה אלא כשהיקוה וכל לחד וד' **תומר** הכריזו לפרקי ג' הכריזוה וכל לחד וד' **תומר** הכריזו לפרקי ג' **ברכת** ה' **ברכת** ה' **ברכת** ה

אין המסובין רשאי לטעום עד שיטעום המברך וכו' למיקר דכל תמרי כפ' ערבי פסחי (דף קו) רב חצי חיליה למיתחל אמרו לי ליקדש לן מר קידושא רבה תא מלי קידוש רבה פתח ואמר לי' מזויה להוסיף שבח בחון ומתי ובו' וכיון דק"ל דלריך שיטעו המברך קודם לק"כ ויש מתרצי' בענין אחר שאין לברך למזון המוציא ולקידוש אבל שיברכו ולעשות ממנו בצון שעושה לשלוי בניו

ער משמה

היוצר היה שוקה הסבון עד שיטעה המברך ויש מתרצי' שלא שתה לא שברכה כמי שהיה רוצה לטעום ולחזר ושתה גם הוא ויוכלי כולם לשתות לק"כ ויש מתרצי' בענין אחר שאין לברך למזון המוציא ולקידוש שבקידוש יכול לברך ולא יערב לשתות ממנו בצון שעושה לשלוי בניו ובני ביתו ולפיכך יכול לשתו' קודם שיטעה המברך אבל כשהוא לפני המזומן אין לברך כשהוא לפני המזומן אין לברך קודם שיטעה המברך: וכיון שלמי נרלה שיחזרו המברך לברך ברוך רחמנא מלכא דעלמא בורא פרי הגפן ולקדש אחר כך שהוא על הכוס ואח"כ לא י

ואפי' ישבע שאכלו דגן וג' אכלו ירק מצטרפין לברך לאחיהו אבל ששה לא דבעינן רובא דמיגבר והני כילי לענין אצטרופי לבי עשרה אבל להוציא רבים ידי חובתן אינו מוציא עד שיאכל כזית דגן וקאמרי רבנן דוקא אצטרופי לבי עשרה אבל לבי תלתא אינו מצטרף עד שיאכל כזית דגן אמר רב נחמן משה תיקן להם לישראל ברכת הזן בשעה שירד להם המן ירושע תיקן להם ברכת הארץ בשע' שנכנסו לארץ דוד וישלמה תקנו בונה ירושלם דוד תקן על ישראל עמך ועל ירושלם עירך וישלמה תיקן על הבית הגדול והקדו' שנאמר שבוע עליו והטו' והמטיב ביבנה תקנוה כנגד הרוגי ביתר: ת"ר סדר ברכ' המזון כך היא ראשונה ברכת הזן שנייה ברכת הארץ שלישית בונה ירושלם רביעית הטוב והמטיב ובשבת מתחיל בנחמה ומסיים בנחמה ואומר קדושת היום באמצע

מתחיל בנחמה שאומר

רש"י

עד שיאכל כזי' דגן ומכי שאכל כזית דגן מיפסק ליקי ע"ב דכזי' דגן שיעור דרבנן הוא כדאמרי' לקמ' מ"מ כיון דתקוויי' מדרבנן מתייחד בדבר קריון ביה ומיגלי רבים ידי חובתן ש"מ בקטן שלא הגיעו לחינוך אפי' ס"ד לא תימא כזי' הכי הוי' מדרבנן לא מחוי' דעלי' לתקוני רבי לחנוכי' וכה"ג בפסק וזקוק בדאכלי חיטי וכזי' לן כזי' כזי' אכל כזי' אכל וכזי' לא מפיק ולא מכח להעמידה דהא יניחו וחכויויו אכלו וכזכזו ופקיכו ממעון בן שנה ולא עב בי דקאמר ובמתניתא עניד הכיו משה ללא תכיל כזית דגן משמע לי כזי' דגן הוא לכיל הוא מפקיכו ספיר: מתחיל בנחמה כלומ' אינו צריך לה להתחיל ולא לסיים בשל שבת ללא מתחיל ומסיי' בנחמה בנין ירושלי' קודם בין נחמן: מקש

דמסיים לה אבל בריוק דקני קטן שהגיע כדי שערו' מומנין עליו לא נהיסת אחין לחשורשים א זוחין הבריוקות וכיון שהכלכה כמו הבריוק שסוברת דקטן שהגיע כדי שערות מומנין עליו מיד ואפילו לא נכנס בשבע י"ב כמו כן נאמר שם לא הגיע כדי שערות ונכנס בשבע י"ב מומנין עליו כיון שהוא סמוך לזמן העומדין שכך נהוג כשהגיע לי"ב כלא שערו כמו שערו קודם שיגיע לי"ב לא חיישי' לשהגיע כדי שערות ונכנס בשבע י"ב מומנין עליו עליו לחדש מהני קרי בעינן ולפי סכר' וו יש לו להקשו' מדאמרינן בגמרא לגבי ורבא בר בר חנן הוו יתבי קמיה דרבה אמר להו למימן מברכין תמרן ליה לרחמנא ורחמנא היכא יתיב אנייי אלא לא הגיעו כדי שערות אלא שהגיעו לחינוך קרינן בהו כיון שלא הגיעו לחינוך ממנין אותו לברך ברכה אחת ג' שערות ולא הגיע לי"ג מומנין עליו שהגיעו לי"ג אפי' שערות ולא הגיע לי"ג ולא היה צריך להם רבה ללא שידעו למי מברכין וממנין שהגיע כדי שערות ג' שערות ובלבה הוא שאמר לא הגיע כדי שערות ולא הגיע לי"ג שכה כיון שיודע למי מברכין מומנין עליו ויש לדחו' ולומר שלא היה עושה רבה זה כדי לומן עמהם ללא שיהיה מנם לאוח, ולחזודי בעלמא הוא דבעא מיניהו ומפני שהזירו ככלן שיודע למי מברכין הוכיר המעשה שהיה לכל לא שלמדו ממנו הלכה למעשה ויתן לומן עמהם ללא הו נשקו שערות הו בשיגיע לי"ג ומאי דתקן מתניתין דקטנים הין מומנין עליהן נשרש לפי שברות ו שרוצה לומר קטנים שלא הגיעו לי"ג כל זמן שלא הגיעו לכלל המצה קטנים שלא הגיעו לחינוך קרינן בהו כיון שלא הגיעו לחינוך מצוה אחרים ידי חובתן מברכת ז ומברכה מן החכמים נוהגים על פי שברות ז ומחברין שלא לומן עם הקטן עד שיכנס בשנת י"ב ומומנין על מה דאמרינן גיורו ולמי אמר רבי אבא נמנין שניהן הוה קרינן קטן לחלקה ולקטן הוא שלא יהא מומנין עליו עד דתייקיף ב שערות:

לי"ב שנה נמי היה לריך לומר היודע למי מברכין שזה שלא הוה שמחר שהוא סמוך לומן העומדין שיודע למי מברכין ולא ולחי משום דמילתיה דרב נחמן אמר קטן בן ח' וכן ט' ומ"ה הוצרך לומר היודע למי מברכין שהילחי מהוך שאינם מבינים כל כך במהר' ואף להשמיענו שאינו בקי שיודע למי מברכין ללא ולחי משום שהינם יודעים יש מהם שאינם מבינים כל כך גדולים יש מהם שהם קטנים יותר עליו מיד ו' בן ט' שנים לי בן ט' ולחי' לא הגיעו כדי שערות והוה להשמיענו שאינו בקי שיודע למי מברכין מומנין ברב' ממן לכל לקרים ולקוסוס ולכרכו שכל אחד ואחד לא היה יכול לעשור עלמו מחוסר כשם שאינו יכול לעשור עלמו מחוסר

ג"ל: ואפי' ישבע שאכל דגן ושלשה אכלו ירק מצטרפין לברך אלהינו ומכך ר' ג"ל מקשה רב נחמן קטן היודע למי מברכין ולא כתבו מקלת הגדולים וכן כתבו הגאונים ז"ל ואי תמרו שאם אכל דגן ד' וירק ג' אינו מצטרף לברך אלהינו ומכך ר' ג"ל ומקשה רב נחמן קטן היודע למי מברכין ולא כתבו מקלת הגדולים וכן כתבו הגאונים ז"ל ואיכא למידק דהכא [מתניתין שני נב] מבעיא ליה לעיל מתניתין שני נב] מנב' רבני

מצטרף עד שיאכל כזית דגן ולכי מיפסק ליה כלכלה [מתניתין שני נב] מנב' רבני

ג' מתניתין שאם אכלו ולא אחד מהן לשוק קורין לו ומומנין עליו ואין לריך שיהיה בפחות מבן [בשערה] ומכאן ואילך מחמירין שני נב] מנב' רבני

שיהא ניש לומר לא דמי דהתם מיירי בבנין הגיהה ומפני שהבגיהה שהה עמהם בפחות מבן [בשערה] אלא מומנין עמהן על

עמהן ומיהו לא הסה אבל בכלן שיהו כלני בבנין הגיהה שכבר עומדין שם ג' בני אדם ובגיהה שהה עמהן ולהו אלא בבנין בלבלה יש לנו להחמיר יותר נב' מבי' ובב' שהם מועטין לריך שיאכלו כולם דגן אבל בי' יהו בגיהה שהה עמהן ולהו אלא בבנין בלבלה יש לנו

גר"ו ונוהה נשבר, ו שאלוך אשבר להשמיע אחין בי' לב' בבנין הגירוף שבני בגמר' לא השמיעו אחין אלא בבנין הגירוף

(מצטרף) אלא דגן אבל להוציא את האחרים אינו מוציי' עד שיאכל דגן אבל לענין לירוף נראה דדין אחד להם וכי היכי דבי' אם אכלו רובן ממיגבר

דגן מצטרפין האחרי' כמהם הה"נ בב' כיון שאכלו רובן ממיגבר דגן מצטרפין האחרים עמהם וכ"ש לגל ב' רובן ממיגבר הוי כיון שהם הב' חלקים

שלא אמרו אלא שהב' אחין מצטרפין עם השהה לפי שהשהה אינו אלא חלקין ולפיכך אין הב' מצטרפין עמהם אבל כשאחד שאכל יותר מן השהה הרי הוא

מצטרף עם הב' מפי מורי הרב ר"י: ובהא לשמעין לכל להוציא רבים ידי חובתן אינו מוצי' עד שיאכל כזית דגן וכן פסק ר"ת

ז"ל דאין לחבר לומר שמי שאכל כזית בלבד יוכיל את הרבים ידי חובתן ואלא מן התורה אינו חייב לברך עד שיאכל כדי שביעה דכתי' ואכלת ושבעת

וברכת ואין פושר מי שאכל כזית בלבד שאין חיובו אלא מדרבנן למי שאכל כדי שביעה שחיובו מן התורה ללא יתכן דרבנן ומפיק לתורה ומסוק כך

אמר אינו מוצי' מי שאכל כזית אלא לאחרים כמותו שאין חיובן אלא מדרבנן אבל למי שחיי' מן התורה אינו מוצי': וכן דעת ר"ם ו"ל ורבינו יונה

הזקן מקרן ואומר שאפילו למי שחיי' מן התורה אמרו שמוצי' ומעמ' דמילת' מפני שמן התורה אינו מוכיח אלא שיהא מותר לאכול אבל לא שיהא

לכל ישראל ערבים זה לזה אלא שאכל כגון ב' וג' ביחד ולכן סבר שכיון שהגיעו לכזית ואכלו כולם כאחד יפטור לה האחרים

לכלו כדי שנמצא משמש כל ישראל ערבים זה לזה: ובשבת מתחיל בנחמה ומסיים בנחמה ואומר קדושת היום בחמשע פירש הרי"ף ו"ל

שמתחיל בנחמה ולסיום בנחמה ואומר קדושת היום שמוסיף בחמשע בחול ולא בשבת ובן ירושלם לשמוע לשבוע שאומר בחול ולא בת להשמיענו

שלריך לומר בשבת אתה קדשת ואתה בחרת בנו וכן ירושלם לשמוע לשבוע שאומר בחול ולא בת להשמיענו שלריך לומר בשבת אתה קדשת ואתה בחרת בנו וכן ירושלם לשמוע לשבוע שאומר בחול ולא בת להשמיענו שלריך לומר בשבת אתה קדשת ואתה בחרת בנו וכן ירושלם לשמוע לשבוע שאומר בחול ולא בת להשמיענו

חדושי אנשי שם

ד"ה א כי לחמרי מעמים מחמת דוחק שבריוקה ופוסק ללא בוקה משום דקיים ליה דמשכחת קיים ובמגן: ב כי מסקי זה מיכח דמכון דעת: לא לוקמי לה מיכח ומכ"ש לפסור מכון ומכ"ש לפסור מכון ומכ"ש לפסור מכון

שאומר קדושה ביום בין שהוא מהמתי דהיינו רחם ובונה ירושלים וסדר הבנין הוא שאומר ולפנינו ז נוטה דעתי מורי נר"ו ויש ליה קלת סיוע מהירושלמי דאמרינן התם ג' דברים אמר רבי יוחנן אחד זה ואחד זה אחד זה שאומר בונה ירושלים ואחד זה שאומר מקבץ נדחי עמי ישראל ואחד זה שאומר צדיק ישר ואמונה ואיכא למימר דלפי זה אף מי שאומר בונה ירושלים בשבת יצא ידי חובתו ואין לומר כן דהא אמרינן בירושלמי דאמר רבי יוחנן אחד זה ואחד זה אחד זה שאומר בונה ירושלים ואחד זה שאומר מקבץ נדחי עמי ישראל ואחד זה שאומר צדיק ו

עין משפט

רב פפא אמר צריכה ב' מלכיות לבד מדידיה והיב דברך ברכת המזון בשבת וטעה ולא הזכיר של שבת אומר ברוך אשר נתן שבת מנוחה לעמי ישראל לאות ולברית בא"י מקדש השבת ואי טעה ולא הזכיר של י"ט אומ' ברוך אשר נתן י"ט לעמי ישראל לששון ולשמחה בא"י מקדש ישראל והזמנים וה"מ היכ דאדכר מקמי דניפתח בהטוב והמטיב אבל לבת' דפתח בהטוב והמטיב הוור לראש והיב דטעה ולא הזכיר של ר"ח אומ' ברוך שנתן ר"ח לעמו ישראל לזכרון ולית בה התיבה ואי לא אדכר אלא לבתר דפתח בהטוב והמטיב נמיר לה לברכה ולא בעי למהדר מיניש דאמר רב נחמן אמר שמואל טעה ולא הזכיר של ר"ח בתפלה בחזרין אותי בברכת המזון אין מחזירין אותי מ"ט בתפלה דלא מצי פטר נפשיה מהדרי לי' בברכת המזון דמצי פטר נפשי' דאי בעי אביל ואי בעי לא אביל לא מהדרינן לי' : עד כמה מזמנין עד כזית ר' יהודה אומר עד ג' כביצה והלכת ק': מתני' כיצד מזמנין בשלשה אומר נברך בשלש והיא אומר ברכו בעשרה אומר נברך לאלהינו בעשר והיא אומר ברכו אחד י' ואחד י' רבו במאה הוא אומר נברך ליי' אלהינו במאה והיא אומר ברכו באלף אומר נברך ליי' אלהינו אלהי ישראל באלף והיא אומר ברכו ברבוא אומר נברך ליי' אלהינו אלהי ישראל אלהי הצבאות יושב הכרובים על המזון שאכלנו ברבו' והו' אומר ברכו בעניו שרו מברך כך עונין אחריו ברוך ה' אלהינו אלהי ישראל יושב הכרובים על המזון שאכלנו רבי יוסי הגלילי אומר לפי רוב הקהל הן מברכין שנאמ' במקהלות ברכו אלהים : גמ' אמ' שמואל לעולם אל יוציא אדם את עצמו מן הכלל כלום שאע"פ שיש לו לומר ברכו נברך עדיף כדי שלא יוציא עצמו מן הכלל והבין מסקנ' דנברך עדיף אא"א אומר ברכו אין תופסין אותי על כך ותניא נמי הכי בין שאומרין נברך בין שאומרין ברוך אין תופסין אותי על כך שמברכותיו של אדם ניכר אם תלמיד חכם הוא אם עם הארץ הוא ביוצר א"ר אמי אמר בטובו חיינו הרי זה תלמיד חכם מטובו חיינו הרי זה בור ירושלמי שמוע אמר אני מיצי עצמי מן הכלל התיבון הרי הקריא בתורה אומר ברכו א"ר אבון מביון דהו' אומר המבורך אף הוא אינו מיצא עצמו מן הכל אמר רבי יוחנן אמ' נברך

ברכת מזון שלש אוכל פירות והבריח אחריהם כדי שלא יפסיק בר"ח ויטעור עצמו מברכת מזון ואומר רבני נרפף ז"ל שאע"פ שחייב לסמוך ג' סעודות בשבת סעודה שלישית אי נמי אכל פת ואי נמי אכל פירי ונפטר בשלש פירות רשות לדבר שהרי גבי סוכה אמרי' חייב אדם לאכול ג' סעודות בשבת סוכה ופי' לפי שמשער עצמו בשיאכל מיני תרגימא הכא נמי בשני הפעמים שחייב לקדש ג' פעמים ואחת בלילה צריך שיאכל פת כדי שיהיה הקידוש במקום סעודה אבל בפעם השלישי אינו צריך לקדש אם ירצה לשער עצמו בפירות הרשות כיון : ומה שכתב ר"ם ז"ל שחייב לקדש א בסעודה שלישית כמו שחייב גב' סעודות אינו נראה שלא מינו שחייב לקדש בלילה פעם אחת כיום ופעם אחת בלילה וכבר הזכיר זכור לת יום בשבת לקדש ואין לי אלא בלילה מניין ת"ל זכור וכבר הזכיר בכניסתו וכיון שקדש ב כבר יצא ידי הקידוש מכל היום ומה שעשו הגאונים לקדש ג' פעמים בלילה ואחת ביום בשלש סעודות הילכך ה"ל לקדש מפני מורי הרב נ"ו : כיצד מזמנין וכו' בשלשה שאכלו כאחד ראוי לומר לאלהינו אלא מינו בשם שמוך לברכה כל"ה מד לכתיב בהמקהלות ברכו אלהים ברכו עמים אלהינו : ואחר שעשרה ואחד עשר ואחד עשר ומקני לפיכך נהגו בקיעת הרבי עקיבא שסיפר בשבח ר"ע ל' ואחר רבי עקיבא ס"ל שאין לחלק בין מרובין למשוערין כמו שמצינו בכ"מ שהעולה לספר קורה בין שם מרובין בין מועטין אומר לעולם בענין אחר : במאי הוה אמר נברך וכו' אלהינו הוי סיפא אלא קיבא דרבי עקיבא ס"ל אחד רבי עקיבא ס"ל אחד מרובין למשוערין דלהכי קאמר ר' עקיבא ס"ל שיש חילוק ולפי רוב הקהל מברכין בלשון רבים וחיל : משונו חיינו הרי זה בור מפני שאומר מקלן עונו ובגמרא פריך והא כתיב ומברכתיך יבורך בית עבדיך ומקרן אלהי תרום ולמשול קלן אבל בשעונו דוחקה צריך לחתך שלשה על כל : בזכיון שהו אומר המבורך לף הוא חיונו מוציא עצמו מן הכלל כלומר לפיכך אומר ברכו ואין אומר נברך מפני שאומר לכתוף ומפלת שאינו מוציא לף עצמו מן הכלל אבל בברכת המזון שאינו אומר המבורך הוא אומר נברך כדי שלא להוציא לף עצמו מן הכלל וכתב הרב ר' יהודה ס"ל שאין לחלק בין מרובין למשוערין דלהכי קאמר ר' עקיבא ס"ל שאין לחלק בין מרובין למשוערין כדאקדמי' ולהי' בגון שהעולה לס"ק אחד ברכו לף ס' המבורך ושנים העומדים בדוך ס' המבורך לשולם ועד יש לו ג"כ לאומר ברוך יי' המבורך לכי הוכי דאמר' לעיל שהמברך ברכת המזון חוזר לשקום שפסק ואומר ברוך שאכלנו משלו ובעונו חיינו כמו שאמרו בתורים ס"ם נמי הכא אומר ואומר ברוך ה' המבורך לשולם ועד · ואע"פ שאומר המבורך לף ס"ם צריך לחזור ולומר ברוך יי' המבורך לשולם ועד שבאנו' נברך מברך עמהם בכולל ואע"פ שאומר ברוך שאכלנו משלו כדכתיבנן :

נברך

רש"י

ב' מלכיו' כגון תכינו מלכנו לתדירו ברוך אתה מלכנו לתדירו כו' שתי מלכיו' בר מדידי' כגון מלך העולם כולל תכינו מלכינו לתדירו כו' המלך הטוב ומטיב דהיינו ב' מלכיות בר מדידי' : חוזר לראש להתחלת ברכ' מה"ן כדאמרי' בתפלה עקר רגליו חוזר לראש ומקם תיכף עקירת רגלי' לכל הפחות סיו הברכה היו עקירת רגלים : לף אפי' פער בפסיק צריך להתחלל : אפי' פער בפסיק לף תעלה לברך ברכת המזון : לף בעי ב' מנלעדו שיאמר ברכה אחת ס"ם עוד לו לומר כמו כן בגרך כדי שיהו כולם כאחד המברכין : מעט רק כדי חיוס : שהללנו

כמו ס"ק וכ"ם ברכות מה ע"ב סוס ע"ש עשין לין קופסין אותו כלומר לין לימסין בדבר : מעוטו הרי זה בור שמעט בקבוצים של מקום דמשתע דבר קשה

ברכת מזון שלש אוכל פירות והבריח אחריהם כדי שלא יפסיק בר"ח ויטעור עצמו מברכת מזון ואומר רבני נרפף ז"ל שאע"פ שחייב לסמוך ג' סעודות בשבת סעודה שלישית אי נמי אכל פת ואי נמי אכל פירי ונפטר בשלש פירות רשות לדבר שהרי גבי סוכה אמרי' חייב אדם לאכול ג' סעודות בשבת סוכה ופי' לפי שמשער עצמו בשיאכל מיני תרגימא הכא נמי בשני הפעמים שחייב לקדש ג' פעמים ואחת בלילה צריך שיאכל פת כדי שיהיה הקידוש במקום סעודה אבל בפעם השלישי אינו צריך לקדש אם ירצה לשער עצמו בפירות הרשות כיון : ומה שכתב ר"ם ז"ל שחייב לקדש א בסעודה שלישית כמו שחייב גב' סעודות אינו נראה שלא מינו שחייב לקדש בלילה פעם אחת כיום ופעם אחת בלילה וכבר הזכיר זכור לת יום בשבת לקדש ואין לי אלא בלילה מניין ת"ל זכור וכבר הזכיר בכניסתו וכיון שקדש ב כבר יצא ידי הקידוש מכל היום ומה שעשו הגאונים לקדש ג' פעמים בלילה ואחת ביום בשלש סעודות הילכך ה"ל לקדש מפני מורי הרב נ"ו : כיצד מזמנין וכו' בשלשה שאכלו כאחד ראוי לומר לאלהינו אלא מינו בשם שמוך לברכה כל"ה מד לכתיב בהמקהלות ברכו אלהים ברכו עמים אלהינו : ואחר שעשרה ואחד עשר ואחד עשר ומקני לפיכך נהגו בקיעת הרבי עקיבא שסיפר בשבח ר"ע ל' ואחר רבי עקיבא ס"ל שאין לחלק בין מרובין למשוערין כמו שמצינו בכ"מ שהעולה לספר קורה בין שם מרובין בין מועטין אומר לעולם בענין אחר : במאי הוה אמר נברך וכו' אלהינו הוי סיפא אלא קיבא דרבי עקיבא ס"ל אחד רבי עקיבא ס"ל אחד מרובין למשוערין דלהכי קאמר ר' עקיבא ס"ל שיש חילוק ולפי רוב הקהל מברכין בלשון רבים וחיל : משונו חיינו הרי זה בור מפני שאומר מקלן עונו ובגמרא פריך והא כתיב ומברכתיך יבורך בית עבדיך ומקרן אלהי תרום ולמשול קלן אבל בשעונו דוחקה צריך לחתך שלשה על כל : בזכיון שהו אומר המבורך לף הוא חיונו מוציא עצמו מן הכלל כלומר לפיכך אומר ברכו ואין אומר נברך מפני שאומר לכתוף ומפלת שאינו מוציא לף עצמו מן הכלל אבל בברכת המזון שאינו אומר המבורך הוא אומר נברך כדי שלא להוציא לף עצמו מן הכלל וכתב הרב ר' יהודה ס"ל שאין לחלק בין מרובין למשוערין דלהכי קאמר ר' עקיבא ס"ל שאין לחלק בין מרובין למשוערין כדאקדמי' ולהי' בגון שהעולה לס"ק אחד ברכו לף ס' המבורך ושנים העומדים בדוך ס' המבורך לשולם ועד יש לו ג"כ לאומר ברוך יי' המבורך לכי הוכי דאמר' לעיל שהמברך ברכת המזון חוזר לשקום שפסק ואומר ברוך שאכלנו משלו ובעונו חיינו כמו שאמרו בתורים ס"ם נמי הכא אומר ואומר ברוך ה' המבורך לשולם ועד · ואע"פ שאומר המבורך לף ס"ם צריך לחזור ולומר ברוך יי' המבורך לשולם ועד שבאנו' נברך מברך עמהם בכולל ואע"פ שאומר ברוך שאכלנו משלו כדכתיבנן :

נברך

לשון ריא"ז

ב' מלכיו' כגון תכינו מלכנו לתדירו ברוך אתה מלכנו לתדירו כו' שתי מלכיו' בר מדידי' כגון מלך העולם כולל תכינו מלכינו לתדירו כו' המלך הטוב ומטיב דהיינו ב' מלכיות בר מדידי' : חוזר לראש להתחלת ברכ' מה"ן כדאמרי' בתפלה עקר רגליו חוזר לראש ומקם תיכף עקירת רגלי' לכל הפחות סיו הברכה היו עקירת רגלים : לף אפי' פער בפסיק צריך להתחלל : אפי' פער בפסיק לף תעלה לברך ברכת המזון : לף בעי ב' מנלעדו שיאמר ברכה אחת ס"ם עוד לו לומר כמו כן בגרך כדי שיהו כולם כאחד המברכין : מעט רק כדי חיוס : שהללנו

לשון ריא"ז

ברכת מזון שלש אוכל פירות והבריח אחריהם כדי שלא יפסיק בר"ח ויטעור עצמו מברכת מזון ואומר רבני נרפף ז"ל שאע"פ שחייב לסמוך ג' סעודות בשבת סעודה שלישית אי נמי אכל פת ואי נמי אכל פירי ונפטר בשלש פירות רשות לדבר שהרי גבי סוכה אמרי' חייב אדם לאכול ג' סעודות בשבת סוכה ופי' לפי שמשער עצמו בשיאכל מיני תרגימא הכא נמי בשני הפעמים שחייב לקדש ג' פעמים ואחת בלילה צריך שיאכל פת כדי שיהיה הקידוש במקום סעודה אבל בפעם השלישי אינו צריך לקדש אם ירצה לשער עצמו בפירות הרשות כיון : ומה שכתב ר"ם ז"ל שחייב לקדש א בסעודה שלישית כמו שחייב גב' סעודות אינו נראה שלא מינו שחייב לקדש בלילה פעם אחת כיום ופעם אחת בלילה וכבר הזכיר זכור לת יום בשבת לקדש ואין לי אלא בלילה מניין ת"ל זכור וכבר הזכיר בכניסתו וכיון שקדש ב כבר יצא ידי הקידוש מכל היום ומה שעשו הגאונים לקדש ג' פעמים בלילה ואחת ביום בשלש סעודות הילכך ה"ל לקדש מפני מורי הרב נ"ו : כיצד מזמנין וכו' בשלשה שאכלו כאחד ראוי לומר לאלהינו אלא מינו בשם שמוך לברכה כל"ה מד לכתיב בהמקהלות ברכו אלהים ברכו עמים אלהינו : ואחר שעשרה ואחד עשר ואחד עשר ומקני לפיכך נהגו בקיעת הרבי עקיבא שסיפר בשבח ר"ע ל' ואחר רבי עקיבא ס"ל שאין לחלק בין מרובין למשוערין כמו שמצינו בכ"מ שהעולה לספר קורה בין שם מרובין בין מועטין אומר לעולם בענין אחר : במאי הוה אמר נברך וכו' אלהינו הוי סיפא אלא קיבא דרבי עקיבא ס"ל אחד רבי עקיבא ס"ל אחד מרובין למשוערין דלהכי קאמר ר' עקיבא ס"ל שיש חילוק ולפי רוב הקהל מברכין בלשון רבים וחיל : משונו חיינו הרי זה בור מפני שאומר מקלן עונו ובגמרא פריך והא כתיב ומברכתיך יבורך בית עבדיך ומקרן אלהי תרום ולמשול קלן אבל בשעונו דוחקה צריך לחתך שלשה על כל : בזכיון שהו אומר המבורך לף הוא חיונו מוציא עצמו מן הכלל כלומר לפיכך אומר ברכו ואין אומר נברך מפני שאומר לכתוף ומפלת שאינו מוציא לף עצמו מן הכלל אבל בברכת המזון שאינו אומר המבורך הוא אומר נברך כדי שלא להוציא לף עצמו מן הכלל וכתב הרב ר' יהודה ס"ל שאין לחלק בין מרובין למשוערין דלהכי קאמר ר' עקיבא ס"ל שאין לחלק בין מרובין למשוערין כדאקדמי' ולהי' בגון שהעולה לס"ק אחד ברכו לף ס' המבורך ושנים העומדים בדוך ס' המבורך לשולם ועד יש לו ג"כ לאומר ברוך יי' המבורך לכי הוכי דאמר' לעיל שהמברך ברכת המזון חוזר לשקום שפסק ואומר ברוך שאכלנו משלו ובעונו חיינו כמו שאמרו בתורים ס"ם נמי הכא אומר ואומר ברוך ה' המבורך לשולם ועד · ואע"פ שאומר המבורך לף ס"ם צריך לחזור ולומר ברוך יי' המבורך לשולם ועד שבאנו' נברך מברך עמהם בכולל ואע"פ שאומר ברוך שאכלנו משלו כדכתיבנן :

נברך

לשון ריא"ז

ד' סיו פחות משלשה שד שמוך מחזיקן שד ברכ' בין לחזור ומזמנין ומברכין ברכ' מחזיק שד ומיהו אינו מחזיקן לחזור ומזמנין אלא ג' ומברכין ברכ' אחת ומיהו מצרכין שיהו ג' אוכלין פת ואפי' אכלו ג' פרוסות ואחד אכל כזית פת ואחד אכל כביצה פת ואחד אכל כדי סיפוק תאוה אין מזמנין עליהן ואין מ

נברך שאכלנו משלו הרי זה כגוזל שאכלו מן הקן ברך הוא ברוך לכל הפחות ואומר שם פרעי נרלה שעל לחם יהוא יומר : מתני' ר"ר עקיבא מה מינו בנ"ם וכו' וחכ"ם שהיה נרלה דהלכה כרבי עקיבא להחזיר עצמו לכלל גדולה : מתני' שלשה שאכלו כאחת חייבין לזמן ר' יהודה אומר אחד מהן פוטר את חבירו ר' יוסי אומר שנים פוטרין את השלישי ר' שמעון אומר שלשה פטורין זה את זה ר' יהודה אומר אחד מהן פוטר את חבירו ר' יוסי אומר שנים פוטרין את השלישי ר' שמעון אומר שלשה פטורין זה את זה : גמ' מנא הני מילי דתנו רבנן שלשה שאכלו כאחת חייבין לזמן א"ר אבא אמר שמעיה הבי קתני שלשה שישבו לאכול אע"פ שכל אחד ואחד אוכל מכברו לעצמו אין רשאין ליחלק אי נמי כדרב הונא דאמ' שלשה בני אדם שבאו משלש חבורות אינן רשאין לחלק רב חסד והוא שבאו משלש חבורות של שלשה שלשה בני אדם אמר רבא לא אמרן אלא דלא קדימו הגך ואזמינו עלייהו פרח זימון מהני

נר מצוה

נברך שאכלנו משלו הרי זה תלמיד חכם למי שאכלנו משלו הרי זה בור דמיתחזי כמאן דמברך לאיניש מעלמ' : והאי דאמ' למי שעשׂ לאביתינו ולנו את כל הנסים האלו נסים שאני דמיכחא מילתא דקודשא בריך הוא דעבר להן ניסא וא"ר יוחנן אמר נברך שאכלנו משלו הרי זה תלמיד חכם על המזון שאכלנו הרי זה בור דמיתחזי כמאן דמברך ליה לחזון : אמ' רב הונ' בריה דר' יהוש' לא אמ' אא בתלת' דלא אדכר שם שמים אבל בעשר' כיון דבעי למימ' לאלהינו מיכחא מילתא דהכא כענין שהיא מברך כך עונין אחריו נברך לאלהינו אלהי ישרא' ה' צבאו' יושב הכרובים על המזון שאכלנו : אחד עשר' ואחד עשרה רביא : איקימנא כר' עקיב' דאמ' מה מצינו בבית הבנסת אח' מרובין וא' מיעטן דקא פסק רבא הלכה כר' עקיבא : מתני' א"ר עקיב' מה מצינו בבית הכנסת א' מרובין ואח' מיעטין אומרים ברכו את ה' רבי ישמעא אומ' ברכו את ה' המבורך ומנהגא כר' ישמעא : קסד מתני' שלשה שאכלו כאחת אינן רשאין ליחלק וכן ארבעה וכן חמשה ששה נחלקין עד עשר' ועשרה אינן נחלקין עד שיהו עשרי' : גמ' לכי' תנינא חדא זימנ' שלשה שאכלו כאחת חייבין לזמן א"ר אבא אמר שמעי' הבי קתני שלשה שישבו לאכול אע"פ שכל אחד ואחד אוכל מכברו לעצמו אין רשאין ליחלק אי נמי כדרב הונא דאמ' שלשה בני אדם שבאו משלש חבורות אינן רשאין לחלק רב חסד והוא שבאו משלש חבורות של שלשה שלשה בני אדם אמר רבא לא אמרן אלא דלא קדימו הגך ואזמינו עלייהו פרח זימן מהני

רש"י

שאכלנו משלו אמ' יהודי הו' שאכל תוכלים משלו : מה מינו בנ"ם ר"ת מרגיזין את עצמן לי' ומי' ואילך הכל שוה : מתני' אין רשאין ליחלק כי נתחייבו זימון וכן ל' לית ליה ג' מזמנים והרבי' יחלק מכן כי היכי נמי נכתב בתוב' וימין תנא ג' נחלקין דיחיד כדי' וימין לכאן וכאן : עד ר' לית ליה נחלקין משום דיחיד נחייבו זימון דסזכרת הכתוב : כל שיהו ג' נחלקין אם יהיו לב' חבורו' : והוא שבאו מב' חבורות של ג' בני אדם ומכל חבורה עומד א' ונעשרה הלו ג' לחבור' אח' הייבין לזמן ואין רשאים ליחלק שכבר נתקנו תחילו לא תלכו אלו אחר אלו שלשה יתן כל אחד מהן ברכה בפני עצמו ואין הרשעים עומדין על אלו הפורשי' נגון שהיו ג' בכל חבור' וכשפרשו אין עיניהן נפות ג' כדי זימון : כל זומניהו עלייהו מנערפו אלו לזימון אע"פ שנערפו אלו לזימון אין עיניהן נפות ג' כדי זימון שפרשו מהן כדאמר לעיל קורין ומזמנים עלין וזימנו עלייהם ואלו אין עלייהם כלום אלא עד שיהו שם אלו עד שנברך וברוך הוא ועבדיו בהן לזמן יחד לא מזמני : ופרח מנייהו חוכם זימון ואלו לית להו הדר ו"ח אחד מהן קדימו ואזמינו עלייהו נגון שאכ"ו, מן הב' ואפשיק לכתים שהיו מסופין עמו עד הזן ברח תוכם זימון מנייהו כלומר מעשרים מן הזימון ורשאין ליחלק : תם

המאור הקטן

ובראש חדש מפלג פליגי דלרב הונא הדרלדב נחתן לא הדר כלל בלל לא שנא פתח בחתוב והמסיים ולא שנא לא פתח ואח ברוך אשר נתן לא צריך לסיים וברוך נתתן קיימא לן דהונא מפקנא דמתניתין דקתני נמי ר"ח מברך לעצמו ואין מזמנין עליו ואפילו הכי תנן בפרק ג' נחלקין דיחיד כדי' וימין לכאן וכאן ומצינו שכלם זימנו כאן : נמ' הכי קתני שלשה שישבו לאכול ואין רשאין ליחלק וזו דעת רבי עקיבא דאמ' מה מצינו בבית הכנסת א' מרובין ואח' מיעטין אומרים ברכו את ה' המבורך ומנהגא כר' ישמעא דאמ' ברכו את ה' המבורך ומנרגא כר' ישמעא : מתני' שלשה שאכלו כאחת אינן רשאין ליחלק וכן ארבעה וכן חמשה ששה נחלקין עד עשרה ועשרה אינן נחלקין עד שיהו עשרה : נמ' לכי תנינא חדא זימנ' שלשה שאכלו כאחת חייבין לזמן א"ר אבא אמר שמעי' הכי קתני שלשה שישבו לאכול אע"פ שכל אחד ואחד אוכל מכברו לעצמו אין רשאין ליחלק אי נמי כדרב הונא דאמ' שלשה בני אדם שבאו משלשה חבורות אינן רשאין לחלק רב חסד והוא שבאו משלשה חבורות של שלשה שלשה בני אדם אמר רבא לא אמרן אלא דלא קדימו הגך ואזמינו עלייהו פרח זימן מהני

נמקוס

במקום שאכל שלש היו שם שלשה בני אדם ולפיכך יכול כל אחד מהם לומן במקומו וכיון שלשה נתחייבו לומן במקומו לא פקע זימון מיניהו וכשבאו עכשיו זה עם זה חוזים רשאין ליחלק חלא מומנין כולם כיחד כדי שלא יפטרו עצמן מן הזימון : אמר רבא לא לחמרן חלק לא קדימו הכי ולומינו עלייהו אכל קדימו הכי ולומינו עלייהו פרח זימון מהני רבים מפרישי לחמרי דה"ק לא לחמרן רשאין ליחלק חלא בשלמ זימנו עם בני חבורתם חלא פקע זימון מיניהו אכל אם כבר זימנו בחבורתם פרח זימון מיניהו ואין מזמנין ובמירם ר"י ז"ל אין זה נכון

ר"ש"י

מתני' ° שתי חבורות שהיו אוכלות בבית אח' בזמן שמקצתן רואין אלו את אלו הרי אלו מצטרפין ליכון ואם לאו אין מזמנין לעצמן ואין מזמנין לעצמן : גמ' תנא אם היה שמש ° ביניהן שמש מצרפן : מתני' אין °מברכין על היין עד שיתן לתוכו מים דברי ר"א וחכמים אומרים מברכין : גמ' פירוש אין מברכין על היין ° בורא פרי הגפן עד שיתן לתוכו מים ואם לא נתן לתוכו מים מברכין עליו בורא פרי העץ דברי ר' אליעזר וחכמים אומרים מברכין עליו בורא פ"ה ואע"פ שלא נתן לתוכו מים וקיימלן כחכמים : א"ר יוסי בר' חנינא מודים חכמים לר' אליעזר בפות של ברכה שאין מברכין עליו עד שיתן לתוכו מים מאי טעמא א"ר היושיע בעינן מצוה מן המובחר : תנו רבנן ארבעה דברים נאמרו בפת אין מניחין בשר חי על גבי הפת ואין מעבירין כים מלא על הפת ואין ג סומכין את הקערה בפת ואין זורקין את הפת וכשם שאין זורקין את הפת כך אין זורקין את האוכלין ודוקא מידי דמימאס אבל מידי דלא מיכא כגון אגוזים ורמונים וחבושי לית לן בה"ד ממשיכין יין ° בצינורו לפני חתן וכלה : וזורקין

ר' חננאל

קכו

קכו

מיי' פ"ו מה' ברכות סמג עשין כ"ב טור ש"ח סי' ר"ו

מיי' פ"ו מה' ברכות ה"ו סמג עשין קכה טור ש"ח סי' ר"ו

לכם ביה שם ביניהם שהיה משמש לשניים : שמש מצרפן אע"פ שאין רואים זה את זה כגון שיש ירידה פרוסה ביניהם : אין מברכין עליו כ"פ הגפן לפי שהוי"ו חוקמתא ולא היה רשאי לכלכל בלא שהייה בלח קערה, מי' מי' שילכל לו תוכתני למלויים ולא מברכין ו"ת מברכין ובמנגנים וברכו כ"פ הגפן : ומוטלי לימנו ליים דשם מים עליו דמי פירות בעלמא מיקרי ומשנתן לתוכו מיד שם יין עליו ואין בעילה לא במים : אין מעבירין כוס של שבת על הפת ולא הפת על פת ולא פת בפירות : דמיתיקים שמתקבץ בורקנו כגון תמרים שנשלו כל ברכם ומיתוקים : דלא מיתיקים כגון רמון וחגוז וכל זנר קנה : ממשיכין יין בצינור מפני שיש בין כתן ובין מטו ביוון והפסד לבי שמקבלים לתוכו ברוחם בי הצינור נבלי : בימום

ג"ל חפ"ה לענין פירוש שהלכה כבית הלל שמשמיעו ולומר לבלייהו לומר ר"ל שומעו שמשם לא שומעו הבורכים : וכיצבי כך נר' לחמרי ברב נר"ו לפרש דאתי לאחריהן לחל קדימו הכי ולומינו עלייהו פרח זימון מהני ר"ל שומעו שמשם ומלי קבעיל לן ר"ב לאם הוברך רבא לחומרו שזה בשוא הוא שאחר שומעו פעם אחת יוצא תוכר ומזמן פעם אחרת ובירב דמיירי בהכיא דאתרין לביל שלשה שהלכו ויצא אחד מהן קודין לן ומזמנין עליו ואמר תבי ואוזן דקרו ליה ובני ונרחם שזה תב"ם שמשם ברכת הזימון לא ילא מזימון שלא נקבוון לילה אל שקראו אותו האחרי שומע' זימון כדי לפטור תם עצמן ותב"ג דאמרי' שלשה שאכלו אחד מהם עבדים ושפחה תב"ם שהאחרי שפטרי' כמו זימון הוא עצמו לא ילא ידי מצות זימון ומ"ם שומע שמשם אבל נבון שאינו עומד בלומר כי אמרי' לעיל דאתרין ליהלק מיירי בשלשה בני אדם שנפטרו מב' חבורות של שלשה בני אדם ולא שאכלו אלא שנים ונפטרו אחד מהם ונשתייר אחד ואומינו עלייהו הבורכים וקרינהו לזימון כדי שיזמנו עמהם ויפטרו תת עצמן תב"ם שכבר נפטרו הם ועמהם מיזמן כיון שמשמו הזימון שכשנפטרו האחרים תינם מזמנין לפרק זימון מיניהו ולכתובה משמע שאכלו אחד ואכל כיון שאינו עומד עמהם ליזמן ושומעים שמעו הבני ביחד ולפיכך השלישי נשאר אחריהם אבל נכון שכל ג' אלו אכלו כא

וזורקין לפניהן קליות ואגוזי׳ביומית החמה אבל
לא ביומות הגשמים ואין זורקין לא התיכו׳ ולא
גלוסקאו׳ לא ביומית החמה ולא ביומי׳ הגשמי׳:
אמר רב יהודה ׳שבח והבנים ׳ אוכלין לתוך
פיו בלא ברכה מסלקן לצד אחד ומברך תני
חדא בולען ותניא אידך פולטן ותני חד׳מסלקן
לא קשיא הא דתני בולעין במשקין והא דתני
פולטן במידי דלא מציאים והא דתני מסלקן
במידי דמציאים מידי דלא מציאים נמי ליסלקי׳
לצד אחר ונברך תרנמא רבי יצחק קסקסאה
קמי׳דרבי יוסי ב״ר חנינא משמיה דר׳יוחנן שנ׳
יומלא פי תהלתך כל היום צדקתך: מי שאכל
ושבע ולא ׳ בירך הטוציא ונזכר עד שלא גמר
סעודתו חוזר ומברך ואם לאחר שגמ׳ סעודתו
נזכר אינו חוזר ומברך משום דנראה ונדה ובל
נראה ונדהה אינו חוזר ונראה א״ר זירא א״ר
אבדו ואבדו לה במתנית׳ תנא ׳עשרה דברים
נאמרו בכוס של ברכה טעון הדחה וישטיפה
ג חי ומלא עיטור ועיטוף ונוטלו בב׳ ידיו ואוחזו
ביומינו ומנבידו כן הקרקע טפה ונותן עיניו בו
ומשגרו לבני ביתו (א) במתנה: א״ר יוחנן אנו
אין לנו אלא ארבע: ׳ הדהה וישטיפה חי ומלא
הדהה מבפנים שטיפה מבחוץ חי עד ברכת
הארץ ובברכת הארץ נותן לתוכו מים בדתנן
מידים חכמי לר״א וכו׳ ומלא דא״ר יוחנן כל
המברך על כוס של ברכה מלא נותנים לו נחלה
בלא מצרים שנא׳ומלא ברכת ה׳ים ודרו׳ירשה
ור׳יוסי ב״ר חנינא אמר זוכה ונוחל שני עולמים אחד העול׳ הזה ואחד העול׳
הבא שנ׳ ים ודרום ירשה עיטור רב יהודה מעשרתו בתלמידים רב חמדא
מעטר ליה בנטלי (א״ר יוחנן ובחי אמר רב ששת ועד ברכת הארץ) עיטוף
רב פפא מעטף ויתיב ומברך רב אשי סדר׳ אריסיה ונוטלו בשתי ידיו
דא״ר חנינא בר פפא אמר קרא שאו ידיכם קדש וברכו את ה׳ ואוחזו ביומין
א״ר חייא בר אבא א״ר יוחנן ראשונים שאלו שמואל מהו שתסייע ליומין אמר
רב אשי השתא דראשונים לא אפשיטא לה׳ אנן נעביד (ב) לחומר׳ ונביתו
מן הקרקע טפה אמ׳רב אחא בר חנינא דאמר קרא כוס ישועות אשא ובשם
ה׳ אקר׳ ומשגרו לאנשי ביתו במתנה כי היכי דתתברך דביתהו: אמ׳רב אסי

רש״י

ביומות החמה שאין עיט בדרכים:
אבל לא תקיכו ונטסקיקון שלא
ביומות החמה כשאסלין בוריקין:
בלעה בלא ברכ׳ פולטן ומברך וחוז׳
ומלכן: במשקין שאי אתצר לסלקן
לאחר מבלונת׳ ולכר׳ ולא לפולטן
שמצטיידים: במידי דלא מציאים
בשר שנותנו לפיו ואכול ולחזו׳לסלקן
אחר פליטתן: ופריך במידי דלא
מציאים נמי לסק לי פולטן
ליסלקינהו לצד אחד ולברך: ומשני
כי קסק מלא יברך: משום הנאתא
לברך כשהקיהל לאכול: ונדחה
כשנמצר וכיון דליכא לתיובי: בכוס
של ברכ׳ כרכ׳ המזון: שהיה שטיפה
כולהו מכר ראשל: מן הקרקע שם
ע״כ קרק׳ הסיבו יגביהו מן הקרקע
ושם על גבי הטולחן הסיבו יגביהו
מן הטולחן: חי שימוגגו כמי לשתי
שנתנו בכוס חי אבל לברך עליו חי
אמרינן בתקיעתן לתין מכרכין לי
נמי להניחו מן החי׳ לכס ברכה
בתקנה כדרך זורקין וחטיטות:
בתלמידים מעשרינהו בתלמידים
שתלמידים סוכנין תוקה: בנטלי
כוסו: תחן נמי נעביד לתומר׳ שלא
קפייש שמא ליפיג בשעת הנרכה:

תין

יזורקין לפניהם קליות ואגוזים ביומות החמה אבל לא ביומות הגשמים מכאן נרמזו שהגשמים שעושין בברכה מקומות לזרוק חטים לו שעורים על
החתן או על הכלה בשעה שמוליכין אותם לחופה שאין נכון לעשות כן בלא ביומות החמה בשביל שיהו הגשמים נוחן יבוחן הגשמים מעל
פתח שהם יראים יכול ללקוט אותם לחזר בהן לאחר כך תלמ״ל בשהגרן להם יש לחזר לגזלי אוכלים בדחזי׳ שהשמש מקלוי׳ וחגוים וחין זורקין לא
תקיכות על כשר ולא בכרות של פת לפי׳ ביומות החמה אסור מפני ביזוי תובלין: ואם לאחר שגמר סעודתו טבר לתן תחר ומברך מה שבקש

נה מעות

להזיזנו המסקנא של ההלכ׳ מפני שרבינא תולק על זה שגמר׳ ואומר שתש״ס שגמר סעודתו חוזר ומברך׳ כדלמרי׳ טעל ועלה בעלייתו לומר תקב ׳ על הטעילה ויהיה סיבר רבי יוחנן שטעילה מברך אחר שטכל הם ״ג דמברך לפ׳ שאכל ורבי׳ שתי׳ שהם לתקבי נברת לפ חזי מלומ׳ לגר׳ דמי׳ הכא׳ לפ היה רחוי מקבל לגר׳ ולפי׳ מברך אחר שטעל אבל בשלו שהיה רחוי לברך מקבלה ויהיה לו לברך קודם כדלמרי׳ כל המעיין כלם מברכין עליהם עובר לעשייתן ובלחה שלא בירך תינו חוז׳ ומברך: ובישגרו לאנשי ביתו מפרש גמ׳ שנכנס של ברכ׳ מתברך פרי בעצ׳ וכדי שיניח ברכ׳ ביתו לתמרי שישגרו לאנשי ביתו ל׳ שלא יהא לו תרבץ הדהה ושטיפה: כוכלי מוכר רבי׳ יצחק הזקן ז״ל שלא יהא לו תרבץ הדהה ושטיפה: חי ומלא י״מ דחי ר״ל שאין בו מים כלל וקס״ל לקמרים מלי דלמרי׳ עני׳ שאין מברכין ברכ׳ מזון על היין עד שיקח לתוכו מים וכיני תמרי׳ כגון שנתין שלא יהיה בו מים כלל וכרי׳ ז״ל גרים בגמ׳ כמו שפטרים שנוכרכו חי לתר רב ששת שלא יהא לו תרבץ הדהה ושטיפה וכך נהגו העולם הדה ושטיפה מי׳ חיב׳ דלת שקח בו בשעת הקינל ועכשיו נהגו כרכ׳ מולילין לוכו נקי ר׳שנולי לתן לריך הדהה ושטיפה:

הדושי אגשי שם

מחנ״ם א מחנ״ם לתנשי ביתו לוכו מחוץ לשטרם שטפרים שנוכרכו חי לתר רב ששת שלא יהא לו תרבץ הדהה ושטיפה: ב ד״ה, תום׳ דכני מתני לסתוך לתומרה לו נתי מקום דשכר הרוב מכוס חלני דלקמן ומכוס ורבי׳ לקמן זה לפקיב זה לשנות מתי״ם לתומרה לו נתי שיקח לתוכו מי׳ מיירי מברכ׳ הארץ ולילך שמיד שיקחיל לוכר שכח ברכ׳ הארץ לריך שיהיה היין מזוג כדי שיהו׳ שכחו ניכר שקוכו שביינו׳ הין ג מדר״ם מנני שיוך, הזקים ולתן מעלתם נברת שלא ע״י המים עוד עכל לומר לפי זה בפיר׳ שהטעם שמברינו שיומוג לוכו ברכת הארץ מפני שכשמחיל ברכת הארץ לריך שיהיה יש וכשמחיל ברכת הארץ יש לו מים ולא קשיין אהדדי ולתן זה בקיורן נרחה לתורי הרב גר״ו דליבעת לת מוכה הכי דמדקחמרינן ליבעת לתן מברכין עליו משמע שתין לברך עליו כלל תפי׳ ברכ׳ הון עד שיקח בו מים ועד שיהיה היין של ברכת המזון הוה רביעית כדתמרינן בשם שכח (דף נו) המולי׳ יין כדי מיוכת כום יפה כום שלו ברכה ומפרשי׳ הקס ר״ל רביעית וכיון שכום של ברכה לריך רביעית מיין ממש בלא מים כלל ומשל בו ת״ל שלשה חלקים ממים שהו כשיעור שרחוי לבטל בו בשפת המוזג כדתמרינן כל המרבה בלא דבי על הר חלקת מיא לחו ותא כדבי ברי״ף ז״ל שתומר שלא יטיל בו מים כלל עד ברכת הארץ נמלא בשעת שמטיל רביעית יין בכום מניח ריקם מלכלי שיהיה רביעית עד שתגיע לברכת הארץ וכיון דבשעה שלא היתה לו שתומה כלי כשעה שיהיה לו כלי ויהיה כל הכלי ריקם ג: על כן נרחה שהנהגן כמו שפירש רבינו יונה ז״ל בתיר״ל מוזג ולא מוזג ומניח מיום מדתמרינן בירושלמי נבי נן סורר ומורה תינו מייב עד שיתכל שרשיעור ושפר יש לו מיוג ולא מיוג ובכל נמי מתי דתמרי׳ תי עד ברכת הארץ ר״ל שעד ברכת הארץ יהיה מיוג ולא מיוג שלא יתוגנו כל השיעור ובשיעור לברכת הארץ שלשה המוזגה ובסק׳ לא קשי מיני מתי דתמרינן לעיל תין מכרכין עליו עד שיקח לתוכו מים שהרי נותן בו מים מיד ובמו כן לא קשה מתי דבעינן מלא יהיו שתינו חסר כל כך בברכה רחשונה וממלא שוקו לגמרי כל שהוא כשמגיע לברכת הארץ ו״מ דתי תומו תחזר ליין שלא על הכלי כלומר שאריך שיהיה הכלי שלם להכי תמרינן בב״ק (דף כג) יפלו כלים שבירקים זו היא מיקתן וכיון שמניחו לשון מיקה בשבירת הכלים ג״כ נתמר בו לשון היזק כשהוא שלם ותין זה מקבל שלא יהא לו שוכה לעולם הוה ומתני שבשר רוב המעות שוכה הוא לעולם הבא ים מהם שוכה מירושתיהן בעולם הוה והקרן קיימת לו לעולם הבא רחים שוכה לעולם הוה ומתיל׳ יקשינן שוכה בעולם הבא כך פירשו רבי׳ יונתן ז״ל: השתא דתשטיעים לת שיפשיט לתן תבן נבעיד לתומר׳ לבהדיה מתמה לתפי׳ רבי יוחנן לתתר לתן לתן לו לת תרבץ מוכה שכיון שהרתשטיעים לת תפשיט לתן תבן נבעיד לתומר׳ ונמלת שלא החתמה ולתי לריך לעשותה לבהדיה בלתחרוה תינו חייב בהשתה לפפת ורב יהודה וכולהו תמוראי הסוגי׳ בשבי לתן לת מפני החיוב הין עושין שלא לרווחת דמילקת ליפוי המיוה הון שנכנסי מבי מוני הרב גר״ו בשם רבינו ז״ל:

תין

אין מסיחין על כוס של ברכה פרש"י ל"ל אחר שנתנו כוס של ברכה לפני חבירו אל יסיח דעתו ממנו ורבינו ברוך ז"ל היו אומרים ח בתב פרש"י פרש"י שלא שמעתי שם אחריו ויולאין עמו אפ"ס שאין הכוס בידם שם אין להם לשום א ולדברי הכל לאחר שהחזיר המברך אין להחזיר לשום יחיד מהמברך אפ"ס כשהוא אל יסיח דעתו מהברכה ואל יפסיק בשום דבר ואפ"ס בדברי תורה ואפ"ס בקישות שמע ע"י ומפני מפי המברך ואפ"ס בדברי תורה ואפ"ס בקישות שמע ע"י ומפני שמא יבא לפסיק בקישות שמע ע"י ומפני שמא יבא לפסיק בקישות שמע ע"י ומפני שמא יבא לפסיק

רבינו יונה אלו דברים פרק שמיני

מתני' ג"ש לומרים מכבדין לת הבית וחת"כ נוטלין לידים וכו' מי' מנסגם היה אחר תכילה קודם ברכת המזון למלך בשולחן ולכבד המקום מן הסעודה והפירורין שנפלו סם וכ"ש ס"ל שמתחלה יש לו לכבד הבית וחת"כ ישתל ידיו מפני שהם נוטל ידיו תחלה ילפלו המים על הפירורים של הלחם שנפלו תוך השולחן כשעת הנטילה דס"ל שמותר להשתמש בהמים עם האדון והשתם לא יהנו לגבוי תוכלין ולא יהלך בין פירורין שלין בהן כזית ולפיכך צריך ליזהר ולכבד הבית תחלה ותסיקנא נמצרת דתלכה כב"ש שמכבדין וחת"כ נוטלין ומה שלין

ר' מצוה

רש"י

מכבדין לת הבית מקום שתכלו שם סעודה שם מסיבו על גבי קרקע תו על גבי שולחן מכבדין תוכו משירי תוכלין שנתפזרו עלין: ואחר כך נוטלין לידים מים תחרונים דמיושין להפסד תוכלין על יהו מים תחרוני ניתנין על גב הפירורין ויהיו נתפסין מהם פירורין כלפי ולכך נוטלין לידים מים תחרונים לאחר הבינוי: **גמ'** שלין בהן כזית ובדמשמע שלין בהם מהם הפסד תוכלי' תמוקי' למה לי נמוקלי שבת תלת כוס תחד מבעיתו עד לחר המזון וסודר עלין גר ומזון בשמים והבדלה כו' זמיין בסוגיית דר תלפס בהלין מתעסקת: בת עתים לן מתוק לילפ בלת תכילה: ברכה

מתני' °בית שמאי אומרים מכבדין את הבית ואח"כ נוטלין לידים וב"ה אומרים נוטלין לידים ואח"כ מכבדין את הבית: **גמ'** ט"ת דב"ש משום פירורין וב"ה סברי הבא בשמש ת"ח עסקינן שמני' פירורין שאין בהן כזית ונוט' פירורין שיש בהן כזית מסייע לי'לר'יוחנן דאמ' פירורין שאין בהן כזית מותר לאכלן ביד במאי קא מיפלגי בית שמאי סברי כיותר להשתמש בשמש עם הארץ וב"ה סברי אפור להשתמש בשמש עם הארץ אמר ר'יצחק בר' חנינא אמ' רב הונא בבוליה פירקין הלכה כבית הלל בר מהאי דהלכה כבית שמאי: **מתני'** °בית שמאי אומרי' נר ומזון ובשמים והבדלה ב"ה אומרים נר ובשמי'ומזון והבדלה: **גמ'** איכא מרבוותא מאן דאמר דהאי מזון דקתני בברכת ברכ' המזיא היא ושמייע'ליה מהאי מתניתין דמבדלינן אריפתא וקא מיקים לה למתני' במיצאי שבת לי"ט דכיון דבעי למימר קידוש' ארפת' משלשל לה להבדלה אכתר' והאי דאמר' ליה למימר הכי משום דקשיא ליה ההיא דאמימר דאיקל"ע לבי רב אשי ולא הוה להו חמרא לאבדולי ובת טות ומשום הכי איצטרך לאוקמ'להא במיצאי שבת ליום טוב וקא מיקים להא דאמימר בשאר יומת השנה כי היכי דלא תיקשי ליה ההיא דאמימר והא מילת' ליתא דלא אשכחן הבדל' על הפת בל עיקר והא דקתני במתני' נר ומזון ובשמים והבדלה לאו אברכת המזיא' קאי דשמע' מינה דמבדלינן אריפתא לא אברכת המזון קאי דהא שלש ברכות ובהדיא קתני בתוספתא אמר ר'יהודה לא נחלקו ביתשמאי ובית הלל על ברכ' המזון שהיא בתחלה ועל הבדלה שהיא בסוף ובגמרא דבני מערבא מפרש וקשיא עלייהו דבית הלל במיצאי שבת היכי עביד'היה יושב ואוכל והחשיך במיצאי שבת ואין שם לא אותו הכוס אם אמר' יניחנו לאחר המזון ומשלשלין כולן עליו מה נפשך בירך על היין המזון קודם בירך

קכב קכג

מיי' פ"ו מה' ברכות סמ"ג עשין מ"ת טור"ח ח"ס סי' קפ"ג

מיי' פכ"ו מה' שבת סמ"ג עשין נ"ח טוש"ע א"ח סי' רפ"ו סעי' ה'

ג"ש מצרין מכבדין לת הבית וחת"כ נוטלין לידים וכו' מי' מנסגם היה אחר תכילה קודם ברכת המזון למלך בשולחן ולכבד המקום מן הסעודה והפירורין שנפלו סם וכ"ש ס"ל שמותר להשתמש בהמים עם האדון והשתם לא יהנו לגבוי תוכלין ולא יהלך בין פירורין שלין בהן כזית ולפיכך צריך ליזהר ולכבד הבית תחלה ותסיקנא נמצרת דתלכה כב"ש שמכבדין וחת"כ נוטלין ומה שלין

חדושי אנשי שם

מהר"ם א פירש ג"כ יהיו מזון קודם לכר וכ"כ רשותו' כת קבי כר קודם ות"ת יכרך על המזון קודם ליון כיי תקבי' בוזדת כר יש לו להקדים לבבי תשבה ות"ת יקדים נר ליון ומזון ת"ש בבדלה צריך להקדים נלת להקדים מזון ומשקי'קבי מזון וחת"כ בהבדלה ומת תלת כריך לבדיל כירך על מזון כר קודם מנשה ליון לת מחכר בתשבה:

עין משפט

ברך: על מזון הנר קודם כלומר כגר שנינו במשנה נפי׳ לדברי הכל גר קחלק בירך על הנר הבדלה קודמת כלומר אם גאמר בירך על הנר קחלה נאמר שבירך מיד שכן הוא הסדר שלפי שיהיו שמחים וז לון שמיד שיאכל השבח נהנה מן האור ונאמר שהבדלה קודמת לברכת מזון ומהדרי׳ ניחמעיניה מן הדין שהיו אומרו כמו שהיה אומר גר קודם הבדלה ושהבדלה קודם ברכת מזון דתניא׳ תמר רבי יהודה לית נחלקו כ״ש וכו׳ וכ״ם תומרים בשמים ואחר כך מאור וכן הלכה וכזה פוסק הירושלמי על התלמוד שלנו שהפת פסקו הלכה [עליכת דב״ש וכקנו] גר מצוה

רש״י

הרוח מאורות יש באור שלפנים מחזה לפנים ויראה קול מרוך לכך מברך בורא מאורי : אין מברכין על הנר בשחרית ולא על בשמים של מוצאי שבת עד שיכלו מפני שנראין כמבקשין : עד שיאכלו עד שיהנו ממנו : מצוה לאו שבת מלמד שיפור שהכוהני עוסק במלאכת בשבת לאורו ולא שבת מלמד שמלאכת איסור אין מברכין עליו קודם לאור ונעבדה בו מבירה : עשאוה לתגר רבה : שהיתה הולכת והולכ׳ מערב שבת בניה ירבה : למולדי שבת מברכין קודם ולא נעבדה בו עבירה שלא הודלקה בשבת : בורי רשות ועמוד רשות כלומר מי יראים לברכו בכוהני שהלוקין מכוחי לחי לברכו בהכוהני שהלוקין מבעוד יום והלוקו אור עצמו שלא נפוסף להשיכה : הת

המאור הקטן

פרק אלו דברים

א

בירך על המזון הנר קודם בירך על הנר הבדל׳ קודמת ונשמעינה מן הדא דתניא א״ר יהודה לא נחלקו ב״ש וב״ה על ברכת המזון שהיא בתחלה ועל הבדלה שהי׳ בסוף ועל מה נחלקו על הגר ועל הבשמים שב״ש אומרים בשמים ואח״כ מאור ובית הלל אומרים מאור ואח״כ בשמי׳ר׳ אבא ורב יהודה בשם רב אמר הלכה כדברי מי שהוא אומר בשמים ואח״כ מאור כיצד יעשה על דברי ב״ה מבר׳על המזון תחל׳ ואח״כ על היין ואחר כך על הגר וכו׳ ועל הא מתניתיתדתנן גר וכזון בשמי׳והבדלה גרסי׳ נמי התם תני א״ר יהודה לא נחלקו ב״ש וב״ה על ברכת המזון שהיא בתחלה ועל הבדלה שהי׳ בסוף אמא בברכת המזון דהיא שלש ברכות עסקינן ולאי בברכ׳ המוצי׳ ולית לה להבדלה על הפת עסק בהא מתניתין כלל הילכך אין מבדילין על הפת כלל וכי תימא מתני׳ דקתני בגמר׳ דילן משמיה דרבי יהוד׳פלי׳ אמתניתין דבני מערב׳ דהכ׳קתני ומזון והתם קתני ברכת המזון הבא לבית הלל בשמים ואח״כ מאור והתם מאור ואחר כך בשמים וכיון דפליגא לא גמרינן מינה לא איכפ׳לן לבהבי דלא גמרינן אא דגלויי דהאי מזון דקתני במתני׳ ברכת המזון היא ותו אי הא מתני׳ במוצאי שבת ליום טוב הוא אמאי לא קתני לה לקידוש בהדי הנך מי גרע ממאור אא ודאי דהא מתני׳ במוצאי שבת לחוד היא וכיון דהכין ליכא לשמעמ מינה [דמבדילין] אריפת׳והא דאמימר רבת טות לא שנא מוצאי שבת לחול ולא שנא מוצאי שבת ליום טוב ומאן דאמר דבמוצאי שבת ליום טוב מבדילין על הפת צריך להביא ראיה ומאן׳מתני׳ ליכא ראיה׳כדבריהם : רב הונא בר יהודה איקלע לבי רבא חזייה דבריך אבשמים והדר אמאור א״ל מכדי בין לב״ש בין לב״ה אמאור לא פליגי דתנן ב״ש אומרים גר ומזון בשמים והבדלה וב״ה אומרים גר ובשמים מזון והבדלה עני רבא בתריה זו דברי ר׳ מאיר אבל רבי יהודה אומר לא נחלקו בית שמאי וב״ה על המזון שבתחל׳ ועל הבדל׳ שבסוף על מה נחלקו על המאור ועל הבשמים שב״ש אומרים מאור ואח״כ בשמים וב״ה אומרים בשמים ואח״כ מאור אמר ר׳יוחנן נהנו העם כב״ה ואליבא דר׳ יהודה : מתני׳ בית שמאי אומרים שבראמאור האש ובית הלל אומרים בורא מאורי האש : גמ׳ תניא אמרו להם בית הלל לבית שמאי הרבה מאורות יש באור : מתני׳ אין מברכין לא על הנר ולא על הבשמים של כותים ולא על הבשמים של מתים ולא על הנר ולא על הבשמי של ע״א ואין מברכין על הנר עד שיאותו לאורו : גמ׳ נר של כותים משום דלא שבת ובשמים של כותים משום דסתם מסיבתן לע״א : תנו רבנן אור ששבת מברכין עליו ושלא שבת אין מברכין עליו מאי לא שבת שלא שבת ממלאכת עבירה אבל אור של חיה ושל חולה מברכין עליו : תניא נמי הכי עשישית שהיתה דולקת והולכת כל היום כולו מביאין ממנו אור להבדל׳ : תנו רבנן ישראל שהדלי׳ מן הכותי או כותי שהדלי׳מישראל מברכין עליו כותי מכותי אין מברכין עליו גזירה משום כותי ראשון ועמוד ראשון : תנו רבנן היה מהלך חוץ לכרך וראה אור אם רוב כותים אינו מברך ואם רוב ישראל מברך : תאני חדא אור של כבשן מברך עליו תניא אידך אין מברכין עליו

לא

שניך הכותי הרשען : לם רוב כותים אינו מברך ותע״פ שעכשו אינן עומדין בכשמים כמסיכה של ע״ז שהכשמי׳ שלהם מקטרן למסכין למסכין לם

ע״ז לשורים :

כתוב בספר המאור לם דתניא היה מהלך חוץ לכרמים וראה ענבים בוסר וכו׳ אבל אם לא סיכוך כרם לגמרי ולא כלום : **אמר הכותב** לגו דכרים וכיוצא בהן שומם לחוץ רבי׳ מבשי הרחקת

לא קשיא הא לכתחלה הא לכסוף פי' ר"ת ז"ל המתחיל יתן מברכין עליו מפני שכשהוא שבוי אינו יכול להשיב לא לגבול גו הקדירה ולא לכבול גו הסיר ולא לסמוך מברכין עליו שמא ישהה ויכוין שעשוי להשיב שמא ישהה : הא כי' לכתחלה לרחוק לדחוק חשוב מוכתח מילתא לדחוק חשוב ואין מברכין עליו אפילו לכתחלה ואפילו לדחוק חשוב מוכתח מילתא

כל תחל ואחר מברך לעצמו מפני ביעול בית המדרש שמרחיקין כולם לשמוע הברכה כולה ולעונות אמן אחר המברך ונמצא שמבטלין בעניית אמן יותר ממה שיקנטלנו כשיברך כל אחד ואחד בפני עצמו וכ"ש דמורים ללא חיישינן לביטול כזה שיזהר שלא שיברך אחד לכולם משום ברוב עם הדרת מלך : ויש שמוחלין ח"ו נפר' כיצד מברכין (ר' מנ) דיין בעי הסבה וכלא הכי לקרקפתא פסיר לא כולם וכמי שתמרינן הכא שהחזיר מברך לכולם ויש לקרן דהכא משום שמיד שמניחין הלר נהנין כולם מיד משהוי דגר לאחד גר למאכל לפי' כדי נמי שהכה ואחד מברך לכול' אבל ביין שאינן יכולין כולם ליהנות ביחד בעי הסיבה : כ"ב שמוציאין לפניו יין. כלומר אין מברכין עליו אלא עשמא כל מידי דלכבוד עבי' לית מברכין עליו לומר שם דרך להוציאו על שלחן ביום משום כבוד אין מברכין עליהם ומכאן נראה שהנרו של בית הכנסת כיון שדרך להלין לכבוד אין מברכין עליהם ולפיכך שמעתי שנוהגין שמברכין עליהם שהרי אינם מלויקי לחוקם להחזיר כבוד : ויש מי שאומר שאם הוא מלוי לחוקם להחזיר כבוד אין מברכין עליהם ואם אינו מלוי לחוקם להחזיר כבוד מברכין עליהם ואין נראה כל זה שהרי אין מברכין על הנר שהרי אינו מלוי לחוקם להחזיר כבוד ומברכין עליהם ואין נראה כל זה שהרי אין מברכין על הנר שהרי אינו מלוי לחוקם להחזיר כבוד ומברכין עליהם

לא קשיא הא לכתחלה והא לכסוף : תאני חדא אור של בית המדרש מברך עליו ותניא אידך אין מברכין עליו לא קשיא הא דאיכא אדם לחשוב והא דליכ אדם חשוב : ת"ר היו יושבין בבית המדרש והביאו אור לפניהם ב"ש אוכר כל אחד ואחד מברך לעצמו מפני ביעול בית המדרש וב"ה אומר אחד מברך לכולם משום שנ' ברוב עם הדרת מלך : ת"ר נחלים לוחשות מברכין עליהן אוממות אין מברכין עליהן היכי דכי לוחשות אמר רב חסדא כל שאילו מכנים קיסם ביניהן ורולק מאיליו : לא על הנר ולא על הבשמים של מתים : אמר רב יהודה אמר רב כל שמוציאין לפניו ביום בלילה אין מברכין עליו ובל שאין מוציאין לפניו ביום בליל מברכין עליו מאי טעמא כל מידי דלאו לאור עביד לא מברכין עליהן אמר רב הונ"ג בשמים של בית הכסא ושבין העשיי לעבור את הזוהמא אין מברכין עליו: ת"ר הנכנס לחנות של בשם ורריח ריח אפי' ישב שם כל היום כולו אינו מבר' אא"כ פעם אחת נכנס ויצא נכנס ויצא מברך על כל פעם ופעם : ת"ר היה מהלך חוץ לכרך ורריח ריח טוב אם רוב פיתים אינו מברך ואם רוב ישרא מברך א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן היה מהלך בשוקי של טבריא בערבי שבתות אי בשוקי של צפורי במוצאי שבתית אינו מברך מיפני ישהוא לנמ את הבלים : גרסינן בפרק אין °עומדין להתפלל רב וישמ"א דאמרי תרוייהו כל המברך ברכה שאינה צריכא עובר בשום לא תשא : °אין °מברכין על הנר עד שיאיתו לאורו : וכמה אמר עולא כדי שיכיר בין מלוזמ' של צפרי למלוזמא של טבריא : אמר רב יהוד אמר רב אין מחזירין על ו האור כדרך שמחזירין על כל המצות כלומ' אי מיקלע ליה מיברך אבל הדורי לא מהדרי : גרסי' בפרק מקום שנהגו א"ר בנימין בר יפת א"ר יוחנן מברכין על האור בין במוצאי שבת בין במוצאי יו"ט רב וכן עכ"א דבר מיתיבי אין מברכין על האור אא במוצאי שבתות דאיל ותחלת בריותו היא וכשהוא רואהו מברך מיד ר' יהודה אומ' סודרין על הכוס ואומר רבי יוחנן הלכה כר' יהודה לא קשי' כאן באור ששבת כאן באור שיצ' כן העשים וכן האבני שאין מברכין במוצאי יום הכפורי לא על אור ששבת אבל האור היוצ' כן העשים וכן האבנים לא :

מתני'

לא קשי' הא לכתחלה והא לכסוף : תאני חדא אור של בית המדרש מברך עליו ותניא אידך אין מברכין עליו לא קשיא הא דאיכא אדם לחשוב והא דליכ אדם חשוב : ת"ר היו יושבין בבית המדרש והביאו אור לפניהם ב"ש אוכר כל אחד ואחד מברך לעצמו מפני ביעול בית המדרש וב"ה אומר אחד מברך לכולם משום שנ' ברוב עם הדרת מלך : ת"ר נחלים לוחשות מברכין עליהן אוממות אין מברכין עליהן היכי דכי לוחשות אמר רב חסדא כל שאילו מכנים קיסם ביניהן ורולק מאיליו : לא על הנר ולא על הבשמים של מתים : אמר רב יהודה אמר רב כל שמוציאין לפניו ביום בלילה אין מברכין עליו ובל שאין מוציאין לפניו ביום בליל מברכין עליו מאי טעמא כל מידי דלאו לאור עביד לא מברכין עליהן אמר רב הונ"ג בשמים של בית הכסא ושבין העשיי לעבור את הזוהמא אין מברכין עליו: ת"ר הנכנס לחנות של בשם ורריח ריח אפי' ישב שם כל היום כולו אינו מבר' אא"כ פעם אחת נכנס ויצא נכנס ויצא מברך על כל פעם ופעם : ת"ר היה מהלך חוץ לכרך ורריח ריח טוב אם רוב פיתים אינו מברך ואם רוב ישרא מברך א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן היה מהלך בשוקי של טבריא בערבי שבתות אי בשוקי של צפורי במוצאי שבתית אינו מברך מיפני ישהוא לנמ את הבלים : גרסינן בפרק אין °עומדין להתפלל רב וישמ"א דאמרי תרוייהו כל המברך ברכה שאינה צריכא עובר בשום לא תשא : °אין °מברכין על הנר עד שיאיתו לאורו : וכמה אמר עולא כדי שיכיר בין מלוזמ' של צפרי למלוזמא של טבריא : אמר רב יהוד אמר רב אין מחזירין על ו האור כדרך שמחזירין על כל המצות כלומ' אי מיקלע ליה מיברך אבל הדורי לא מהדרי : גרסי' בפרק מקום שנהגו א"ר בנימין בר יפת א"ר יוחנן מברכין על האור בין במוצאי שבת בין במוצאי יו"ט רב וכן עכ"א דבר מיתיבי אין מברכין על האור אא במוצאי שבתות דאיל ותחלת בריותו היא וכשהוא רואהו מברך מיד ר' יהודה אומ' סודרין על הכוס ואומר רבי יוחנן הלכה כר' יהודה לא קשי' כאן באור ששבת כאן באור שיצ' כן העשים וכן האבני שאין מברכין במוצאי יום הכפורי לא על אור ששבת אבל האור היוצ' כן העשים וכן האבנים לא :

מתני'

רש"י

לא קשיא הא לכתחלה והא לכסוף פי' ר"ת ז"ל המתחיל יתן מברכין עליו מפני שכשהוא שבוי אינו יכול להשיב לא לגבול גו הקדירה ולא לכבול גו הסיר ולא לסמוך מברכין עליו שמא ישהה ויכוין שעשוי להשיב שמא ישהה : הא כי' לכתחלה לרחוק לדחוק חשוב מוכתח מילתא לדחוק חשוב ואין מברכין עליו אפילו לכתחלה ואפילו לדחוק חשוב מוכתח מילתא

כל תחל ואחר מברך לעצמו מפני ביעול בית המדרש שמרחיקין כולם לשמוע הברכה כולה ולעונות אמן אחר המברך ונמצא שמבטלין בעניית אמן יותר ממה שיקנטלנו כשיברך כל אחד ואחד בפני עצמו וכ"ש דמורים ללא חיישינן לביטול כזה שיזהר שלא שיברך אחד לכולם משום ברוב עם הדרת מלך : ויש שמוחלין ח"ו נפר' כיצד מברכין (ר' מנ) דיין בעי הסבה וכלא הכי לקרקפתא פסיר לא כולם וכמי שתמרינן הכא שהחזיר מברך לכולם ויש לקרן דהכא משום שמיד שמניחין הלר נהנין כולם מיד משהוי דגר לאחד גר למאכל לפי' כדי נמי שהכה ואחד מברך לכול' אבל ביין שאינן יכולין כולם ליהנות ביחד בעי הסיבה : כ"ב שמוציאין לפניו יין. כלומר אין מברכין עליו אלא עשמא כל מידי דלכבוד עבי' לית מברכין עליו לומר שם דרך להוציאו על שלחן ביום משום כבוד אין מברכין עליהם ומכאן נראה שהנרו של בית הכנסת כיון שדרך להלין לכבוד אין מברכין עליהם ולפיכך שמעתי שנוהגין שמברכין עליהם שהרי אינם מלויקי לחוקם להחזיר כבוד ומברכין עליהם ואין נראה כל זה שהרי אין מברכין על הנר שהרי אינו מלוי לחוקם להחזיר כבוד ומברכין עליהם ואין נראה כל זה שהרי אין מברכין על הנר שהרי אינו מלוי לחוקם להחזיר כבוד ומברכין עליהם

רש"י

מתני׳ מי שאכל וכסה ולא בירך וכו׳ כ״ש תומרי מברך על היין וחת״כ מברך על המזון ועכשיו כ״ש משום דכסיה ח מוכח מהכא דכוס של כוס ולפיכך היו תומרים שחף על פי שאין שם כוס אחר לא היו צריכין לכסי ויברך אלא כוס אחד ומברך על היין כדי שתהיה ברכת המזון בכוס ואין צריך לומר כוס ג׳ ברכות כוס ולפי׳ היו תומרי׳ מברך על המזון וחת״כ מברך על היין כדי שתהיה ברכת המזון בכוס ובמרת פריך דהכא אמאי הוי ל״ל כ״ש דברכ׳ תוכה שעשה כוס ולעיל אמאי הוי ל״ל כ״ש תוכה שעשה כוס ולפיכך היו תומרים שחף על פי שאין שם כוס אחר לא היו צריכין לכסי ויברך אלא כוס אחד ומברך על היין כדי שתהיה ברכת המזון בכוס וכ

איכא בינייהו קינסף למאן דאמר לקן ניטלים על גבי קרקע ניטלים על גבי פגים ולגיסתא דאמר בכלי דוקא לקן ניטלים על גבי עגים ודוקא
המקן שהיה סולדת בהן וכו' דמקוה שהיה נמוך בהן אין מעבירין לקן הזוהמא ולפיכך לאסור לכל המים רחשונים לפי המין שהיה סולדת
בהן מותר : לא אמו אלא בין הקטיל לנבילה תוכה הרי"ף ז"ל פסק הלכה כמסכת חולין שחט שחיטה כשרה אינו חוכל נבילה וכו'
ומקשינן עלה דאמר בין הקטיל לנבילה תוכה מה לשחוט שהרי אינו חוכל נבילה אלא לאחר שחיטה כשרה אבל לשחוט שחיטה עצמה
שהרי אינו חוכל נבילה אלא לאחר שחיטה כשרה הוי כמו שחיטה עצמה ומשני הכא בשחט ולא הפשיר ולא נמלח ולא נתן לו מקום
לצאת בו הדם ומשני הכא בשחט והפשיר ונמלח ונתן לו מקום לצאת בו הדם ומשני הכא בשחט ולא הפשיר ונמלח ונתן לו מקום לצאת
בו הדם ומשני הכא בשחט והפשיר ולא נמלח ולא נתן לו מקום לצאת בו הדם ומשני הכא בשחט והפשיר ונמלח ולא נתן לו מקום לצאת
בו הדם ומשני הכא בשחט והפשיר ונמלח ונתן לו מקום לצאת בו הדם ומשני הכא בשחט והפשיר ונמלח ונתן לו מקום לצאת בו הדם
ומשני הכא בשחט והפשיר ונמלח ונתן לו מקום לצאת בו הדם ומשני הכא בשחט והפשיר ונמלח ונתן לו מקום לצאת בו הדם ומשני הכא
בשחט והפשיר ונמלח ונתן לו מקום לצאת בו הדם ומשני הכא בשחט והפשיר ונמלח ונתן לו מקום לצאת בו הדם ומשני הכא בשחט
והפשיר ונמלח ונתן לו מקום לצאת בו הדם ומשני הכא בשחט והפשיר ונמלח ונתן לו מקום לצאת בו הדם ומשני הכא בשחט והפשיר
ונמלח ונתן לו מקום לצאת בו הדם ומשני הכא בשחט והפשיר ונמלח ונתן לו מקום לצאת בו הדם ומשני הכא בשחט והפשיר ונמלח
ונתן לו מקום לצאת בו הדם ומשני הכא בשחט והפשיר ונמלח ונתן לו מקום לצאת בו הדם ומשני הכא בשחט והפשיר ונמלח ונתן
לו מקום לצאת בו הדם ומשני הכא בשחט והפשיר ונמלח ונתן לו מקום לצאת בו הדם ומשני הכא בשחט והפשיר ונמלח ונתן לו מקום
לצאת בו הדם ומשני הכא בשחט והפשיר ונמלח ונתן לו מקום לצאת בו הדם ומשני הכא בשחט והפשיר ונמלח ונתן לו מקום לצאת
בו הדם ומשני הכא בשחט והפשיר ונמלח ונתן לו מקום לצאת בו הדם ומשני הכא בשחט והפשיר ונמלח ונתן לו מקום לצאת בו הדם
ומשני הכא בשחט והפשיר ונמלח ונתן לו מקום לצאת בו הדם ומשני הכא בשחט והפשיר ונמלח ונתן לו מקום לצאת בו הדם ומשני

ריש״י

אין נטילת ידים לתפילין לא משום סרך תרומה ועוד משום מצוה מאי מצוה אמר אביי מצוה לשמוע דברי חכמים ורבא אמ׳ מצוה לשמוע דברי ר׳ אלעזר בן ערך דכתיב וכל אשר יגע בו הזב וידיו לא שטף במים א״ר אלעזר בן ערך [מכאן אמרו חכמים לנטילת ידים מן התורה] א״ר אושעיא כל שטיבולו במשקין צריך לנטילה ידים א״ר אלעזר א״ר אושעי׳ לא אמרו נטילת ידים לפירות אלא משום נקיות בלבד ופליג דרב נחמן דאמר רב נחמן הנוטל ידיו לפירות אינו אלא כנסי הרוח דאמר רבה בר בר חנה זימנא חדא הוה קאמינ׳ קמי׳ רבי אמי ורבי אסי ואייתי לקמייהו בלבלה רפרפי אבלו ולא משו ידיהו ולא ספו לי מיניה ובריכו כל חד וחד לחודיה ש״מ תלת ש״מ אין נטילת ידים לפירות וש״מ שנים שאכלו מצוה ליהלך וישמע מינה אין זימון במקדש עד לפ׳ רש״י

בחולין עד ב׳ לפרק לתרומה

ר״ת

תרגיעים שלה כיון שהידים מתכסי׳ בשיר׳ נחלו כשרים שטובל בהם נטילת ידים בהם ש״ג נחלו כשרים שטובל בהם נטילת ידים בהם ש״ג ולפי׳

לתרומה עד לפרק : וכל דבר שחוצץ בטבילה בגוף הוצץ בנטילת ידים בחולין ובקדוש ידים ורגלים במקדש ואסיקנא בישום ר' יהושע בן לוי עד לפרק בין לחולין בין לתרומ' ובן הלכת' אמר רב ° נוטל אדם ידיו ° שחרית ומתפלל עליהן כל היום כולו אמ' להו רבינ' לבני פקת' דערבות כגון אתון דלא נפישי לכו מיא מישו ידיכו מצפר ואתנו עילויהו כולי יומ' אע"ג דאמ' דוקא בישע הדרך ופליגא דר' יאיבא דאמרי ואפי' שלא בשע הדרך והיינו דרב : אמ' רבא ° אריתא דדלאי אין נוטלין בכנה לידים ואין מטבילין בה את הידים אין מטבילין בה את הידי' דרחי להו שאובין ואין נוטלין בה את הידים דלא אתו מכח ° גברא ואי

רש"י

לתרומה עד לפרק : וכל דבר שחוצץ בטבילה בגוף הוצץ בנטילת ידים בחולין ובקדוש ידים ורגלים במקדש ואסיקנא בישום ר' יהושע בן לוי עד לפרק בין לחולין בין לתרומ' ובן הלכת' אמר רב ° נוטל אדם ידיו ° שחרית ומתפלל עליהן כל היום כולו אמ' להו רבינ' לבני פקת' דערבות כגון אתון דלא נפישי לכו מיא מישו ידיכו מצפר ואתנו עילויהו כולי יומ' אע"ג דאמ' דוקא בישע הדרך ופליגא דר' יאיבא דאמרי ואפי' שלא בשע הדרך והיינו דרב : אמ' רבא ° אריתא דדלאי אין נוטלין בכנה לידים ואין מטבילין בה את הידים אין מטבילין בה את הידי' דרחי להו שאובין ואין נוטלין בה את הידים דלא אתו מכח ° גברא ואי

רש"י

אבל : מהכן הגרסת שבנוסח ר"ת ז"ל והרי"ף ז"ל למדנו מי' כלכה זו בעניין אחר נכון שהם גורסין לחולין עד לפרק ומפ' פרק הדרך בנוסח שלפנינו ונוטלי' לתוכ הקערים כלפי חוץ וכבי תבן בכלים מיאיתי מתפלק הנבן הבני כלומר מיאוס מקום מקוחלין למנות הל' ולזרוע שהוא קוף היה שהיו הנקרין קר' לחולין עד לפרק דהיינו נמקום חיצוי היה חיבור היה ולזרוע שהוא קוף היה כמו שתרגמו וקיבוים וידים שבמקדש ופ' פקיבוים שבאה תלמה קיימים של מקדש שהוא מן התורה ואחר כך סמך לו חולין שהוא מדו' רבנן ° קרומה ואח"כ אריתא דלאי בגמרא רב ושמואל ור' יהושע הוא שנאמרו למידים לפי שיטה זו שכשע שמועל מלם ידיו צריך לישול שהוא מדו' רבנן לתרומת ומקוחין בחולין ולתרומה עד לפרק דהיינו קוף היה ושמואל היה מקל ואחר כך סמך לו חולין שהוא מדו' רבנן לתרומה די בשיעול עד הקרים שבסוף הלנטה כמו [ובורס כשניהם לפקק] ור' יהושע היה גורס בכל לפרק ואיכ היה אומר דכין לחולין בין לתרומה עד לפרק דהיינו קוף היה לתומת ומקוחין בחולין ונמצינו למידים לפי שיטה זו שכשע שמועל מלם ידיו צריך לישול שהוא מדו' רבנן לתרומה ומקוחין בחולין ונמצינו למידים לפי שיטה זו שכשע שמועל מלם ידיו צריך לישול שהוא מדו' רבנן לתרומה ומקוחין בחולין ולתרומה עד לפרק דהיינו קוף היה ושמואל היה מקל אחר כך סמך לו חולין שהוא מדו' רבנן לתרומה די בשיעול עד הקרים שבסוף הלנטה כמו [ובורס כשניהם לפקק] ור' יהושע היה גורס בכל לפרק ואיכ היה אומר דכין לחולין בין לתרומה עד לפרק דהיינו קוף היה לתומת

ואי מקרב לגבי חולת דאתו מכח גברא נוטלין מפנה לידים ור"ל אם נשפה שאדם חולה אסיה מן האריקה ונוסך לתוכם פשיים ידיו קרוב למקום בסמיכה אצ"פ שאינו מפיס לתוכם אחת בסמיכה ממש נוטלין ממנו לידים דכל זמן שהם קרובים למקום הסמיכה עדיין מכחו הם כאין ודעימיה לית דאמרינן במסכת חולין (דף עז) הסוחט נשמטו כחרס ואחיעזר שחיעזקו כחרס ואחקניה ל"ק כאן בסמיכה כאן בסניגוריא וז"ל אם שחט בנגלל של תבן או של עץ והיה סכין של נחר שחטו לשחוט בו הקופה בנגלל והלכם מחזר בנגלל ובקפה אחת"כ מחזר לוקחו ואח"כ מחזר מעלמו

ר"ש

ואי מקרב לגבי חולת דאתו מכח גברא נוטלי' מפנה לידים ואי בזע דוא בכוסם משקה אין נוטלין מפנו לידים דלאו כלי דוא ואמר רבה כלי שאין בו רביעי אין נוטלין ממנו לידים אמ' ליה רב אשי לאמיטר קפדיתי אנא קפדיתי אחזותא קפדיתי אשיעורא אמר ליה אין איב' דאמרי אנא ואחזות' קפדינן אשיעורא לא קפדינן דתנן מי רביעית נוטלין לידים לאחד ליאפי לשנים ולא היא שאני התם דקאתו מישירי טרדה איתקין רב יעקב מנהר פקוד נטלא ת רביעתא ואמר רבא מנופת חבית שתיקנ' נוטלין ממנה לידי חבת וכפיש שתיקנ' נוטלין מהן לידים שק וקופה אע"פ שתיקנן אין נוטלין מהן לידים איבעי' להו מהו לאכן במאה מי נזרנין דילמא נגע בפת או לא ומסקנא אמר רב תחליפא בר אבדימי אמר שמואל התירו במפה לאוכלי תרומ' ולא התירו בפי לאוכלי טהרות איבעי' להו אוכל כחמת מאכיל צריך נטילת ידים או לא ומסקנא והלכתא אוכל כחמת מאכיל צריך נטילת ידים מאכיל עצמו אינו צריך נטילת ידים אמר רב יהוד' אמר רב

לא

כיון שחט רוחץ במקוה שסוברים לא נצרך דמכשרה הקוף ומכשרה להטות לה בהיתרו ולישול ממנה לידים ממילא נלקיש הסניגיא שבאתן לגבי נרשה למורי הרב נר"ו לומר דכיון שסנוגיא מוכ' כאלן דבעינן בה בגרף ומשנה הו' מחלוקת ר"ק ורבי יוסי נפסוק כלבה כר' יוסי דפוסל בשקיון ומריף בה בגרף וגם כרחב"ד ז"ל כך כתב כיון דבמשלת למורי הרב נר"ו לומר דמקני' שתיפסר עומר סהו יוקפין דיהיה הוא ונפסוק כלבה כר' יוסי דמצרך בה בגר': ואי גוב הוא כנוסם משקה וכו' כי ניקב הכלי כל כך שאם יסחוט חיבור כל שהוא לא הוו שתוקין ומשבילין בו אם ב הידים כתו במעין עצמו לגבי אין נוטלין בו את הידים שכיון שנקב נתבטל מקורה הכלי: כלי שאין בו רביעית אין נוטלין בו לידים ולא ממנו כלומר שאם"פ שאשים בו רביעית בב' פעמים אפילו הכי כיון שאין בכלי מחזיק רביעית אין נוטלין ממנו לידים ללאו כלי הוא: קפדיתו אחזקת שיעור הכלי מחזיק רביעית: קפדיתו אחזותא שמרת' ושמוד בעגילה כמו שפוסל במקוה אם נתנו בו דיו או קנקנתום וכיולת כהן ובשנתנה מראתו: קפדיתו אשיעורא ג שיעור כמים שיעור רביעית אמר ליה אין קפדינן אשיעורא לא קפדינן דתנן מרביעית נוטלין לידים לאחד ולשנים לבנים לא קתמר מרביעית לא קפדינן שזה לא מצטר לא שיעור ולא כלום ואמרי' בעלמא' תני רביעית לעטר אתן לידים ותני רביעיתי לעטר המים שעל הידי' ל"ק ה"ק לא יהי' בכלי מקוה"ט כשיעור שלא יהיו בו מקוה"ט כדי שיהו המים שעל הידים נכנסי' שהרי אינו ממלא כל הכלי אלא מקצתו ואפי' הכי נמצאו המים שעל הידים נטהרים ע"י הכלי ואפי' הכי אמרי' שלא יהיו בו מקוה"ט כשיעור רביעית שלא יהי

לא יתן אדם פרוסה לשמש אלא א"כ יודע בו שנטל ידיו כדי שיזהר בה ולא יפיל פירורים על השלחן ולא על הקרקע ולא על הכסת ולא על הכר ולא על הבגדים ולא על הכלים ולא על הרצפה ולא על הכסא ולא על הספסל ולא על הקתדרא ולא על הכרים ולא על הכסתות ולא על הכתפות ולא על הכסאות ולא על הכלונסות ולא על הכלונסאות ולא על הכלונסיות ולא על הכלונסיאות ולא על הכלונסיות ולא על הכלונסיאות ולא על הכלונסיות ולא על הכלונסי

עין משפט

הרואה אף היס הגדול וכו' לפי שיס ומים קשנים שהם כמו שלוליות שמרדיס מהיס הגדול לפי' אמר נפי' על היס הגדול שעל פוחו נלבד מברך ברכה זו וכשרואה פוחו לפרקים להיותו לפיס שלשים ימי מורי הרב נר"ו : גמ' תניא דרבים כ"ע צריכי לברוכי וכו' כלומר שנעשה לכל ישראל או לרובן כגון מעברות הירדן וכל פוחו שמפרש בגרייתא כ"ע צריכי לברוכי ה"ג מיירי מקני' אבל תניא ביחיד הוא וברים וכר ברים וכר כלומר צריכי לברוכי הוא מברך שנעשה לי נס במקום הזה וברים וכר ברים מברכין שנעשה נס לפנוקי במקום הזה וכל שנעשה נס שיחיו נעשה לכל ישראל או לרובן נקר' על יחיד ויחיו מברך עליו אף הוא ובריס וכר ברי' לבדה :

ארבעה צריכין להודות יורדי הים ועולי מדבר חולה שנתרפא וחבוש בבית האסורין ויצא וכל אחד מהם צריך שיודה בפני עשרה אנשים מישראל שנאמר ורוממוהו בקהל עם ובמושב זקנים יהללוהו ואומר ואתרא מיניידו רבנן שנאמ' ובמושב זקנים יהללוהו רב יהודה חליש על לגבי רב חנא בגדתאה ורבנן אמרי ליה בריך רחמנא דיהבך לן ולא יהבך לעפר אמר להון פטרתון מלאודויי והאמ' אבוי וצריך לאודויי באפי עשר' דהוו ' ועני בתריהו אמן אמר רב יהוד אמר רב שלשה צריכין שימור חולה חיה וכלה במתניתא תנ' חולה חיה תתן וכלה ויש אומרים אף אבל ותלמיד חכם בלילה אמר רב יהודה אמר רב ג' דברים מקצרין שנותיו של אדם מי שנותנין לו ספר תורה לקרוא ואינו קורא כוס של ברכה לברך ואינו מברך והמנהיג עצמו ברבנות ספר תורה דכתיב כי היא חייך ואורך ימיך כוס של ברכה דכתיב וברכה מברכיך והמנהיג עצמו ברבנות דאמר רב יהודה אמר רב ואיתימ' רב חמא בר חנינא מפני מה מת יוסף קודם אחיו מפני שנהג עצמו ברבנות : אמר רב יצחק אין מעמידין פרנס על הצבור עד שנמלכין בצבור שנאמר ראו קרא ה' בשם בצלאל : האי מאן דהוא חלמא ולא ידע מה הוא אי טבא אי בישא הוא ליזיל וליקים בהדי כהני ויאמר רבונו של עולם אני שלך וחלומותי שלך חלום חלמתי ואיני יודע מה הוא בין שחלמתי אני לעצמי ובין שחלמו לי אחרים אם טובים הם חזקם ואמצם ויתקיימו כחלומותיו של יוסף ואם צריכין רפואה רפאם כמי מרה על ידי משה וכמי ירחו על ידי אלישע ובצרעת מרים ובצרע' נעמן וכחליו של חזקיהו וכשם שהפכת קללת בלעם הרשע עלינו לברכה כן תהפוך לי את חלומותי לטובה ויהיו לשלום

רש"י

לפרקים מפרש בגמר' ומשו' דאיתשיב הוה קנט לרבי יהודה ברכה בכפי עצמה : גמ'. ועל ניסא דיחיד לית מברכין בהמיה : מעברו' היס מקו' שעברו בו ישראל היס ניבשה וכן מעברות הירדן : נחל ארנון עמק שבין שני הרים גדולים שישראל היו צריכין לעבור שם וזהו אמורי' בהגדות בו ורעו להורגם ונעשה להם נס שנהפכו להרים זה בזה והרגום כול' : ואתכי לגבי' שהושלכו מן הגשרים על המלבי' ביומי יהושפ' שאחר כולהו הכל מפורש בתלמוד' מאי ניסא דיחיבעבי נהו : ברוך שוכר את הנזקים תברכה תניינו כדמסיק תרבינן לרבות כשני עולין : שלשה צריכין שימור מן המזיקין: הוא שמני שהוא מולו לפי' השד מקברה בו ובן חי' שהם עלולה ובן הכל : חתן ובלה ותלמידי חכמים מקנחתן מקברה בהן : ותברכה מברכך זה מחברך ברכת מזון שמברך אחר נשלבבי' בלחמיה' לעיל : יוסף מת קודם ליחזן לכתן ברכות מ"ח ע"ב ניומק יוסף וכל לחיין : ולאן קרא בסוף סוטה ח' ס' נסס בגלגל ראה מעשה היס סוף ס"ח ס' ראה לכן עיניך בכבר : ראה

רבי יהודה אומר הרואה את היס הגדול אומר ברוך שעשה את היס הגדול אשיתי בזמן שרואהו לפרקי' על הנשמים ועל בשורו טובות אומר ברוך הטוב והמטיב ועל שמועות רעות אומר ברוך דיין האמת : גמ' יעל ניסא דרבים מברכין ועל ניסא דיחיד לא מברכין והא ההוא גברא דהוה קא אזיל בעבר ימינא נפל עליה אריא איתעביד ליה ניסא ואיתנצל מיני' אתא לקמיה דרבא א"ל כי מטית להתם אימא ברוך שעשה לי נס במקום הזה אמרי אינשי דרבים כ"ע צריכי לברוכי אינשי דיחיד הוא ובריה ובר בריה צריכי לברוכי וכולי עלמ' לא צריכי : ת"ר הרואה מעברות היס ומעבורת הירדן ומעבורת נחל ארנון ואבני אלגביש של בית חורון ואבן שזרק עוג מלך הבשן במשדה ואבן שישב עליה משה בשע' שנלחם בעמלק ואשתי של לוט ותימת ירתו שנבלע' הרואה אותם צריך שיתן שבח והודאה לפני המקום ועל לוט ועל אשתו מברכין שתים על אשתו מברך ברוך דיין האמ' ועל לוט מבר' ברוך זוכר הצדיקים דכתיב ויהי בשחת אלהים את ערי הככר וגו' אמר ר"י אמר רב °ארבעה צריכין להודות יורדי הים והולכי מדברות ומי שהיה חולה ונתרפה ומי שהיה חבוש בבית האסורי' ויצא יורדי הים דכתיב יורדי הים באניות עושי מלאכה במים רבים וכתיב המה ראו מעשי ה' וגו' וכתיב ויאמר ויעמוד רוח סערה וגו' וכתיב הונו וינועו כשכור וגומר וכתיב וישמחו כי ישתוקו וגו' וכתיב יודו לה' חסדו וגומר : הולכי מדברות דכתיב תעו במדבר בישימון דרך וגו' וכתיב רעבים גם צמאים וגומר וכתיב וידריכם בדרך ישרה ונומר וכתיב יודו לה' חסדו וגו' : מי שהיה חולה ונתרפא דכתיב אוילים מדרך פשעם ומעונותיהם יתענו כל אוכל תתעב נפשם ויגיעו עד שערי מות וכתיב ישלח דברו וירפאם וימלט משחיתותם וכתיב יודו לה' חסדו וגו' ומי שהיה חבוש בבית האסורין דכתי' יושבי חשך וצלמות אסירי עוני ברולאכתי' ויציאם מחשך וצלמו ומוסרותיה' ינתק וכתיב יודו לה' חסדו וגו' מאי מברך אמר רב יהודה אמר רב ברוך גומל לחייבים טובות שגמלני כל טוב אמר אביי וצריך לאודויי באפיה לעשרה שנאמר וירוממוהו בקהל עם ובמושב זקנים יהללוהו אמר מר זוטרא ותרי מינייהו רבנן שנאמ' ובמושב זקנים יהללוהו רב יהודה חליש על לגבי רב חנא בגדתאה ורבנן אמרי ליה בריך רחמנא דיהבך לן ולא יהבך לעפר אמר להון פטרתון מלאודויי והאמ' אבוי וצריך לאודויי באפי עשר' דהוו ' ועני בתריהו אמן אמר רב יהוד אמר רב שלשה צריכין שימור חולה חיה וכלה במתניתא תנ' חולה חיה תתן וכלה ויש אומרים אף אבל ותלמיד חכם בלילה אמר רב יהודה אמר רב ג' דברים מקצרין שנותיו של אדם מי שנותנין לו ספר תורה לקרוא ואינו קורא כוס של ברכה לברך ואינו מברך והמנהיג עצמו ברבנות ספר תורה דכתיב כי היא חייך ואורך ימיך כוס של ברכה דכתיב וברכה מברכיך והמנהיג עצמו ברבנות דאמר רב יהודה אמר רב ואיתימ' רב חמא בר חנינא מפני מה מת יוסף קודם אחיו מפני שנהג עצמו ברבנות : אמר רב יצחק אין מעמידין פרנס על הצבור עד שנמלכין בצבור שנאמר ראו קרא ה' בשם בצלאל : האי מאן דהוא חלמא ולא ידע מה הוא אי טבא אי בישא הוא ליזיל וליקים בהדי כהני ויאמר רבונו של עולם אני שלך וחלומותי שלך חלום חלמתי ואיני יודע מה הוא בין שחלמתי אני לעצמי ובין שחלמו לי אחרים אם טובים הם חזקם ואמצם ויתקיימו כחלומותיו של יוסף ואם צריכין רפואה רפאם כמי מרה על ידי משה וכמי ירחו על ידי אלישע ובצרעת מרים ובצרע' נעמן וכחליו של חזקיהו וכשם שהפכת קללת בלעם הרשע עלינו לברכה כן תהפוך לי את חלומותי לטובה ויהיו לשלום

חדושי מהרי"ם

לשון ריא"ז

ד' יחיד שנעשה לו נס יחזור למקומו שנאמר ורוממוהו בקהל עם ובמושב זקנים יהללוהו ואומר ואתרא מיניידו רבנן שנאמ' ובמושב זקנים יהללוהו רב יהודה חליש על לגבי רב חנא בגדתאה ורבנן אמרי ליה בריך רחמנא דיהבך לן ולא יהבך לעפר אמר להון פטרתון מלאודויי והאמ' אבוי וצריך לאודויי באפי עשרה אנשים מישראל שנאמר ורוממוהו בקהל עם ובמושב זקנים יהללוהו ואומר ואתרא מיניידו רבנן שנאמ' ובמושב זקנים יהללוהו רב יהודה חליש על לגבי רב חנא בגדתאה ורבנן אמרי ליה בריך רחמנא דיהבך לן ולא יהבך לעפר אמר להון פטרתון מלאודויי והאמ' אבוי וצריך לאודויי באפי עשר' דהוו ' ועני בתריהו אמן אמר רב יהוד אמר רב שלשה צריכין שימור חולה חיה וכלה במתניתא תנ' חולה חיה תתן וכלה ויש אומרים אף אבל ותלמיד חכם בלילה אמר רב יהודה אמר רב ג' דברים מקצרין שנותיו של אדם מי שנותנין לו ספר תורה לקרוא ואינו קורא כוס של ברכה לברך ואינו מברך והמנהיג עצמו ברבנות ספר תורה דכתיב כי היא חייך ואורך ימיך כוס של ברכה דכתיב וברכה מברכיך והמנהיג עצמו ברבנות דאמר רב יהודה אמר רב ואיתימ' רב חמא בר חנינא מפני מה מת יוסף קודם אחיו מפני שנהג עצמו ברבנות : אמר רב יצחק אין מעמידין פרנס על הצבור עד שנמלכין בצבור שנאמר ראו קרא ה' בשם בצלאל : האי מאן דהוא חלמא ולא ידע מה הוא אי טבא אי בישא הוא ליזיל וליקים בהדי כהני ויאמר רבונו של עולם אני שלך וחלומותי שלך חלום חלמתי ואיני יודע מה הוא בין שחלמתי אני לעצמי ובין שחלמו לי אחרים אם טובים הם חזקם ואמצם ויתקיימו כחלומותיו של יוסף ואם צריכין רפואה רפאם כמי מרה על ידי משה וכמי ירחו על ידי אלישע ובצרעת מרים ובצרע' נעמן וכחליו של חזקיהו וכשם שהפכת קללת בלעם הרשע עלינו לברכה כן תהפוך לי את חלומותי לטובה ויהיו לשלום

לשון ריא"ז

ד' יחיד שנעשה לו נס יחזור למקומו שנאמר ורוממוהו בקהל עם ובמושב זקנים יהללוהו ואומר ואתרא מיניידו רבנן שנאמ' ובמושב זקנים יהללוהו רב יהודה חליש על לגבי רב חנא בגדתאה ורבנן אמרי ליה בריך רחמנא דיהבך לן ולא יהבך לעפר אמר להון פטרתון מלאודויי והאמ' אבוי וצריך לאודויי באפי עשר' דהוו ' ועני בתריהו אמן אמר רב יהוד אמר רב שלשה צריכין שימור חולה חיה וכלה במתניתא תנ' חולה חיה תתן וכלה ויש אומרים אף אבל ותלמיד חכם בלילה אמר רב יהודה אמר רב ג' דברים מקצרין שנותיו של אדם מי שנותנין לו ספר תורה לקרוא ואינו קורא כוס של ברכה לברך ואינו מברך והמנהיג עצמו ברבנות ספר תורה דכתיב כי היא חייך ואורך ימיך כוס של ברכה דכתיב וברכה מברכיך והמנהיג עצמו ברבנות דאמר רב יהודה אמר רב ואיתימ' רב חמא בר חנינא מפני מה מת יוסף קודם אחיו מפני שנהג עצמו ברבנות : אמר רב יצחק אין מעמידין פרנס על הצבור עד שנמלכין בצבור שנאמר ראו קרא ה' בשם בצלאל : האי מאן דהוא חלמא ולא ידע מה הוא אי טבא אי בישא הוא ליזיל וליקים בהדי כהני ויאמר רבונו של עולם אני שלך וחלומותי שלך חלום חלמתי ואיני יודע מה הוא בין שחלמתי אני לעצמי ובין שחלמו לי אחרים אם טובים הם חזקם ואמצם ויתקיימו כחלומותיו של יוסף ואם צריכין רפואה רפאם כמי מרה על ידי משה וכמי ירחו על ידי אלישע ובצרעת מרים ובצרע' נעמן וכחליו של חזקיהו וכשם שהפכת קללת בלעם הרשע עלינו לברכה כן תהפוך לי את חלומותי לטובה ויהיו לשלום

וניבון וניסק בהדי כהני ויימרון כולי עלמא אמן וכי מהדרי כהני אפיידו לימא השובן בגבורת שלום שים שלום עלינו : מקום שנעקרה ממנו ע"א : ת"ר הרואה את המרקולים אומר ברוך שנתן ארך אפים לעוברי רצונו אמר רב הונא הרואה בבל הרשעה צריך לברך חמש ברכות הרואה בבל אומר ברוך שהחריב בבל הרשע, ראה ביתו של נבוכד נצר אומר ברוך שהחריב ביתו של נבוכד נצר הרשיע ראה את המרקולי' אומר ברוך שנתן ארך אפי' לעוברי רצונו ראה גוב אריות וכבשן האש אומר ברוך שעשה נס לצדיקי' במקום הזה ראה מקום שנוטלים ממנו עפר אומר ברוך אומר ועושה ברוך נוזר ומקיי': מר ברי' דרבינ' כי הוה מאטי לבבל הוה מיצרר עפר בסודרי' ושדי ליה אבראי אמר וטאטאתי, במטאטאי הישמד : אמר רב המנונא הרואה אוכלוסי ישרא' אומר ברוך חכם הרזים אוכלוסי אומות העולם אומר בושה אכתם מאד חפרה יולדתכם הנה אחרית גוים מדבר ציה וערבה אמר עולא נקיטינן אין אוכלוסי פחותה מששי' רבוא : ת"ר הרואה חכמי ישראל אומר ברוך שחלק מחכמתו ליריאיו חכמי אומות עולם אומר ברוך שנתן מחכמתו לבשר ודם הרואה מלכי ישרא' אומר ברוך שחלק מכבודו ליריאיו מלכי אומות העולם אומר ברוך שנתן מכבודו לבשר ודם : א"ר יוחנן לעולם ישתדל אדם לקראת מלכים ולא לקראת מלכי ישרא' בלבד אלא אפילו לקראת מלכי אומות העולם שאם יזכה יבחין בין מלכי ישרא' למלכי אומו' העול' אמר ריב"ל הרואה את חבירו אחר ל' יום אומ' ברוך שהחייני וקיימני והגיענו לזמן הזה לאחר י"ב חדש אומר ברוך מחיה המתי' הרואה בתי כנסיות של ישראל בישובן אומר ברוך מציב גבול אלמנה בחרבנן אומר ברוך דיין האמת בתי אומות העולם בישובן אומ' בית גאי' יסח ה' ויצב גבול אלמנה בחורבנן אומר אל נקמות ה' אל נקמות הופיע : הרואה קברי ישרא' אומר ברוך אשר יצר אתכם בדין וזן אתכם בדין וכלכל אתכם בדין וזן אתכם בדין והמית אתכם בדין ועתיד להחיותכם בדין ויודע מספר כולכם ברוך מחיה המתים : הרואה קברי אומות העולם אומר בושה אמכם מאד חפרה יולדתכם הנה אחרית גוים מדבר ציה וערבה הרואה את הבושי ואת המיתור והלוקן והנגע ופתי הראש ובדריקנים אומ' ברוך משנה הבריות : ראה את החיור ואת האדום ואת הקיטע ומיכה שחין ובהקונין אומר ברוך דיין האמת ואם ממעי אמן הם אומר ברוך משנה הבריות : תנו רבנן הרואה את הפיל ואת הקוף ואת הקיפוף יאמר ברוך משנה הבריות : ראה בריות טבת ואילנות טבת אומר ברוך שכבה לו בעולמו : על הזיקים יעל הזועות : מאי זיקים אמר שמוא כוכבא דישבים : אמר ריב"ל הרואה הקשת בענן אומר ברוך זוכר הברית במתניתא תאנא נאמן בבריתו וקיים במאמרו : אמר רב פפא הילך ניכריהו לתהוויה ברוך זוכר הברית נאמן בבריתו וקיים במאמרו : על הרוחות מאי הוחות אמר אביי זעפא על הברקים ועל הרעמים אומר ברוך שכחו מלא עולם או ברוך עושה ברקים (א) הי מינייהו בעי מצי אמר אבל על ההרים ועל הגבעות וכו' אינו מברך אלא ברוך עושה בראשית : ירושלמי על הברקים רבי ירמיה ורבי זעירא בשם רב חסדא דיו פעם אחת בבל יום ר' יוסי בעי כה אנן קיימין אם בטרודין דיו פעם אחת ואם במפסיקין מברך על כל פעם ופעם אחא בר חנינא בשם רב חסדא ואמרי אם בטרודין דיו פעם אחת בבל יום ואם במפסיקין מברך על כל פעם ופעם חילידי דרבי יוסי מן הדא היה יושב בתענית של בשם כל היום אינו מברך אלא פעם אחת אבל אם היה נכנס ויצא נכנס ויוצא מברך על כל פעם ופעם : תנו °רבנן הרואה חבירו בתקיפתה ולבנה

ניבון וניסק בהדי כהני וכו' ואם אין עמהן כשיעור כפיס יכון שיעלים כשיניס ב"ש למברך לא עמו ישראל כדי שיענו כולם אמן : הרואה את המרקולי' וכו' י"מ כשהוא ע"ח אלא שאומר זו שהון עובדים לוקה בימותם יוקר וי"מ דמקוף נקט מרקולים מפני שדרכן להשליך לה חנויס ולאוקה חנויס שמשליכים שם עוונין ומפני שהוא ר"ח היא מתחד' בכל יום שהקינו לגדרעליה מנחן לרך לחיים לעוברי רצונו : הרואה כבל מברך חמש ברכות הני למפר' לחויל בארואה כל אחת ואח' רואה מקו' שנוטלין ממנו עפר ברך' לפר' שנוטלין ממנו עפר לשיט וקר' לושעשקיהם ר"ל לחשמה ממנ' טיט וזומה לו וזרעך כר"ל יסור מהרס וי"מ נעגנין אחר : הרואה לוכלסי ישראל מברך ברוך חכם הרזים ונבגמרא אומר שאם רואה חדש חשוב וגדול בקורבה שמברך עליו ברוך חכם הרזים : הרואה את חבירו לאחר שלשים יום וכו' דוקא בחבירו שמחת בריאיקו אבל בשאר חבריס לא לאחר י"ב חד' מברך מחי' כמקי' מפני שנשכח מלבב כמו שאמר נשכחה לשון י"ב חדש זכרוני נשכחתי כמת מלב הייתי ככלי אובד מה כלי מקיים אדם ממנו כשאבד אובדו ולא מלאו בקונך י"ב חדש' אף המת נשכח מלבב לאחר י"ב הר': והמיח לתקבת בדין ופ"ב ר"ש יש מוקה בלא חעת אף ה"ב דיון דין אמת שהוא יודע כל דרכי חיים וכל דרכיהן משפט :

אם נערוזין דין פפא אח"ו וכו' פירש רבינו חננאל ז"ל אף על פי שאין נראין הברקים ממוכין זה אצל זה אלא עכשיו פעם אחת ואחר כך פעם אחרת כיון אלא נפסקו הענינין לגמרי דיו בברכה אחת אבל אם הענינין הרצופים נפסקו ונמיס וכו בעיניו אם תוכר ורואה אח"כ מברך פעם אחר והוא עלמו ולא עורך : הרואה המה בקופה וכו' פירוש הבר יהוא הוא שלסוף מחור של שמוכה ועצרים שנה בקופת ניסן מוזרת למקום אבר היה שם נקהילת ברייא והוא עשוי גליל רביעי למחר בנקר וכברואה החמה מנרך עשה ברלמיק : ולבנה

ר' פינחס

רש"י ז"ל כתב דעל בריות מבדורות לית יכרך אלא סתם ר"ה שהוא שמיני שבניו נדול ולא יוכר לה עליהם ולא על ניתנת בהם עד שירחה וכבוקרי' מהם וכן לבנין בריות שכונת ובאות ובקונסות וכרת"ם וכשר מתנו שבריך לברך עליהם משבעים יום לשבעים יום ובתב בהם מהר"ד דדוקא בבני מתשער עליו ומכני שכונת חיבר מו סוף כגון בר יפרחל ובחיל בבריות שכונת שים לו בהתם לרואה הבל על עוברי ס"ח לח מברך וכ"ם דשמעינן בריות שכונת מכר' כרבי : וכשכיחה שכונ לברך שבתו ובמוריו מלח שלם :

המאור הקטן

פרק הרואה

אמר רב פפא הילך ניכריהו להדדיהו שמעתי בשרושה לומר רב יהודה אמר רב ודרבי יוחנן כלומר צריך שיאמר שהיא שאחנו לך ה' אלהינו על כל מעשה ומעשה שהודות ולבו ואין מיבו מלא שיהה כים ובו' ולעולם אינו הוסם אלא בריך אל ההודאות והרי"ף ז"ל כתב והוסם בריך רוב ההודאות ואל ההודאות ואין לזה טעם ונרא מדברי רבינו החתיסה קאי רב פפא אאמר הילך ניכריהו לתרוייהו והא' ראשון שהתבנו הוא הנכון : והא

מלחמת ה'

פרק הרואה

כתו' בס' המאור

חמ' רב פפא סיבב' מיתריכו לתרוייהו ושמעתי בשרושם אמר רב יהודה אמר רב ודרבי יוחנן לעולם אימא לך בתב בריך ולעולם אימא לך בתב וחוסם בריך ר"ל בתב וחוסם בריך רוב הסדרות ואל הסדרות ואין לזה טעם ונרא מדברי רבינו החתיסה קאי רב פפא אאמר הילך ניכריהו לתרוייהו והא' ראשון שהתבנו הוא הנכון : והא

אמר רבותא ליח ביה נוסם דכתי ר' יוחנן מנין שהקב"ה נוזר ומקיים שנ' וכרי יוחנן מנין שהקב"ה נוזר ומקיים שנ' ויאמר כי לזרעך אתן את הארץ הזאת ולא אמר לזרעים כאלו בפני רבים אלא כאחד בפני אחד ומנין שהוא מחיה המתים שנ' וכרי יוחנן שבדורו אמר מנין לתחיית המתים מן התורה שנ' ויאמר ה' אל משה הן אתה שכב עם אבתיך וקם העם הזה וזנה אחרי אלהי נכר הארץ אשר הוא בא שמה בקרבו ועזבני והפר את בריתי אשר כרתי אתו ואמר ר' יוחנן אל תקרי וקם אלא והקים שמלמד שהקב"ה מעמיד לו צדיקים כיוצא בו ואומר ויאמר ה' אל משה הנה

רש"י

לבנה בטהרתה כובבים במשמרותיהן מזלות בעתם אומר ברוך עושה בראשית: אמר רב יהודה הרואה לבנה בחדושה אומר בא"י אלהינו מלך העולם אשר במאמרו ברא שחקים וכו' כדכתבנוה לעיל בפרק תפלת השחר: ר' יהוה אומר הרואה את הים הגדול אומר ברוך שעשה את הים הגדול אימתי בזמן שרואהו לפרקים ופרקי עד כמה א"ר אבי בר אבא אמ' רב יצחק עד שלשים יום: על הגשמים ועל בשורות טובות אומרי' ברוך הטוב והמטי' והני מילי היכא דאית ליה ארעא לדידיה ואיכא שותפות בהדיה אבל ליכא שותפות בהדיה כמברך שהחיינו כדתניא קצבו של דבר על שלו מברך שהחיינו על שלו ועל של חברו מברך הטוב והמטיב ואי לית ליה ארעא מבר' מודים אנחנו לך ה' אלהינו על כל טיפה ושיפה שהורדת לנו ואלו פינו מלא שירה כים כו' כדכתבינה במסכת תעניות. ותתים ברוך רוב הגדאות ואל ההודאות אמרו ליה מת אביו ואביו יורשו אי איכא אחי דקא ירתי בהדיה בתחל' מברך דיין האמת ולבסוף מברך הטוב והמטי' ואי ליכא אחי דקא ירתי בהדיה בתחיל' מברך דיין האמת ולבסוף שהחיינו: מתני' בנה בית חדש וקנה כלים חדשי' אומ' שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה מברך על הרעדה מעין על הטובה ועל הטיבה מעין על הרעדה והצועק לשעבר הרי זו תפלת שוא כיצד היתי אשתו מעוברת ואומר יהי רצון שתלד אשתי זכר הרי זו תפלת שוא היבא בדרך וישמע קול צוחה בעיר ואומר יהי רצון שלא יהו אלו בתוך ביתי הרי זו תפל' שוא הנכנס לברך מתפלל שתים אח' בבנייתו ואח' ביציאתו בן עזאי אומר ד' שתי' בבניסתו ושתי' ביציאתו ונותן הודאה על מה שעבר וצועק על העתיד לבוא: גמ' גרסי' בפ' המפקיד ת"ר ההולך למוד את גרנו אומר יהי רצון מלפניך ה' אלהינו שתשלח ברכה במעשה ידינו ותהיל למוד אומר ברוך השולח ברכה בכרי הזה מדד ואח"כ ביוך הרי זו תפלת שוא לפי שאין הברכ' מצויה לא בדבר המדוד ולא בדבר השקול ולא בדבר המנוי לא בדבר הסמוי מן העין שנא' יצו ה' אתך את הברכה באסמיך: קנה כלים חדשים: אמר רב הונא לא שנו אלא שאין לו כיוצא בהן אבל יש לו כיוצא בהן אינו צריך לברך וג' יוחנן אמר אחד זה ואחד זה צריך לבר' מכלל דבי קנה וחזר וקנה כיוצא בהן אינו צריך לברך הואיל וכבר קנה כיוצא בהן לישנא אחרינא אמר רב הונא לא שנא אלא שלא קנה כיוצא בהן אבל קנה כיוצא בהן אינו צריך לברך וג' יוחנן אמר אחד זה וא' זה צריך לברך וקיימא לן כר' יוחנן וכלישנא בתרא דאמר בין קנה כיוצא בהן בין לא קנה כיוצא בהן וביו שיש לו כיוצא בהן ובין שאין לו כיוצ' בהן צריך לבר' וכן הלכת' הנכנס לברך מתפל' שתים: ת"ר בבניסתו נרו אומר יהי רצון מלפניך ה' אלהי שתכניסני לברך זה לשלום נכנס לשלום אומר מודה אני לפניך ה' אלהי שהכנסתני לשלום בקש ליצאת אומר יהי רצון מלפניך ה' אלהי שתוציאני מברך זה לשלום יצא בשלום אומר מודה אני לפניך ה' אלהי שהוצאתני מברך זה לשלום וכשם שהוציאתני לשלום כך תובילני לשלום ותסמיכני לשלום ותצעידני לשלו' ותצילני מכף כל אויב ואורב בדרך: הנכנס לבי הכסא אומר התכבדו מכובדים קדושי' משרתי עליון תנו כבוד לאלהי ישרא' שמרוני שמרוני עזרוני עזרוני סמכוני סמכוני והמתינו לי עד שאכנס ואצא כי זה דרכן של בני אדם כדנפיק אמר ברוך אשר יצר את האדם בחכמה וברא בו נקבים נקבים חלולים גלוי וידוע לפניך ה' אלהי אבותי שאם יפתח אחד מהם או יסתם אחד מהם אינו יכול להתקיים אפי' שעה אחת ברוך אתה יי' רופא כל בשר ומפליא לעשות הנכנס לבית הטרחין אומר יהי רצון מלפניך ה' אלהי שתכניסני לשלום ותוציאני לשלום ותצילני מזה

ר"ש

כני מילי למכרך על הנסמים בעוב והמעיב למיים ליה לרעיה לרפואה ולית ליה אוקמוה בשריך לוט' בעוב לרפואה והמעיב לאחריני: מת אבין ויורשו כלום' שהגיה רבינו כדבי יוחנן ולא כדבי יונתן: מברך על הרעה על מדת פורענות בשבת ברוך דיין האמת כלו' אלם בשם שמברך בעוב והמעיב על מדת טובה ויקבלנו בשמחה: אחת בנסים ואחת בניסיונו שבניסני בשלום ואחת בניסיונו שבניסני בשלום: מודה אני לפניך שהכנסתני בשלום וכו': למה שנצר כיוצ"ב מודה לפניך: ונוטה לעניין יהלל"ן קדיי כו': ובני יוחנן אמר אחד זה וא' זה שהרי יש לו ניוצ' בהן מיהו: הולך ללמוד בהול' ובכר קנה ניוצ' בהן בבבי: הקנה מכובדי למלכים המלין אותו הוא אומר כך שנא' כי מלאכיו יצוה לך: שלם יפתח אחד מהן בנתן כרם ובבני מגדים לו יפתח אחד מהן בנקבים בגן בפה לו בחוש' מן הנקבים שבגן בפה לו בחוש' לו מי הטבעת יפתח קלי מהללי' יפתח קלי מנקבים מוס

ר"ש

ר"ש

ר"ש

שמע קול קרינולת ליום שכולו לשמח כשמוזכר לשבוי כיצד בשמי שהציל תלמיד בלב ובל ידי
הכיצד מדם מכיר בין יום ובין לילה ומפני שהקרינגול מכיר גם בן התקיעה לומר ברכה זו שכן בערביות קורין שכוי לקרינגול ולשוברי' רבני נרפת
א ל שתקי' שם תיקון שומע הקרינגול בבקר יכול לברך שמחר שתין תנו מברכין על הכיוצא בשמיעה מיכן נראה שכשמ'
הברכות בגון חזור ישראל בגבורה ואחר לת תיסר מלכי כלום תיקון מברך תוקפך על הכוכבים מכן : וז"ס ל נקט שמברך תוקפך על משקו על הסדר

נר מצוה

רש"י

מזה ומביניצא בו לעתי' לבא ובדנפיק מאי אומ'
אמר רב אחא ברוך שהציילני מן ההאור : הנכנס
להקיץ דם אומ' יהי רצון מלפניך ה' אלהי שיהא
עסק זה לי לרפואה כי רופא של חנם אתה
ובדנפיק מאי מברך אמר רבא ברוך "רופא חינם
(א) "הנכנס לישן על מיטתו אומ' משמ' עד והיה
אם שבוע ומברך ברוך המפיל חבלי שינה עלי
והמאיר לאישון בת עין יהי רצון מלפני ה' אלהי
שתתן חלקי בתורתך ותרגילני לדבר מצוה ול
תרגילני לדבר עבירה ותשלט בי יצר טוב ואל
תשלוט בי יצר רע ותאהא מיטתי שלימה לפני'
ותעמידני ממטתי לחיים ול שלום והאירה עיני
פן אישן המות ברוך המאיר לכל העולם כולו
בכבודו וכי מיתער לימא הכי אלהי נישמה
שנתתה בי טהורה היא אתה יצרתה ואתה
בראתה ואתה נפחת' בי ואתה משמר' בקרבי
ואתה עתיד ליטלה ממני ולהחזירה בי לעתיד
לביא כל זמן שהנשמה בקרבי מודה אני לפני'
ה' אלהי רבון כל הנשמות ברוך אתה ה' המחזי'
נשמות לפגרים מתי כי שמע קל תרנגול ליימא
ברוך ישנתן לשכוי בינה להבחין בין יום ובין
לילה כי לביש אומר ברוך מלביש ערומים כי
מכסי סדינ' אומר ברוך אשר קדשנו במצותיו
וצונו להתעטף בציצית כי מנח ידיה על עיניה
אומר ברוך פוקח עורים וכי תריין ויתיב אומר
ברוך מתיר אסירים כי נחית לארע' אומר ברוך
רוקע הארץ על המים כי קאים אומ' ברוך זוקף
כפופים וכי מישי ידיה אומר ברוך אשר קדשנו
במצותיו וצונו על נטילת ידים וכי מישי אפיה
אומ' ברוך המעביר שינה מעיני ותנום מעפעפי
יהי רצון מלפניך ה' אלהי חלקי בתורתך
וכוף את יצרי להשתעבד לך ותנני לחן לחסד
ולרחמים בעיני ובעיני כל רואי בא"י גומל חסדי
טובי כי אשר המיניה אומר ברוך אוזר ישראל
בגבורה כי סאים מאניה אומר ברוך שעשית
לי כל צרכי כי מהלך אומ' ברוך המכין מצעדי
גבר נרסי בפרק התכלת תניא היה רבי מאיר
אומר חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום

רש"י

מזה מלמד זה ומביניצא בו : לשכוי
קרינגול לשון הכתוב זקרו לקרינגול
שכוי כלשון במם ר"ה : וכי קרין
מסאניה בשמע ויוכב : כי סיים
ו"עלנא כשיבי לאי מעבדיה כשב'
כל שמעיה עשרה : נתסברתי
ומגדני כלומר מלה פירוש ושאר מיני
מגדנים : כגל מלה ומלה הן מלה
פורענות הן שילה שובה : הב"ה
שקיים זה מלת הדין ושקיים שוה
לשון דיין כמו על שקיים יגיע דבר
שניים ה' היינו מלת רחמים :
בגל לנגד מיר' לשיכוה בכל לנך
מלי בכל לנגד משמע הין על הרע
הין על העונה דבר אחר בכל לנגד
בשני ילרך אחד יצר טוב ואחד יצר
הרע פירש מלת נקב בכל לנך
שהם רואה מלה שיצר הרע מקנאר
עליו יהא משמו ל בעת המדרש
ויכון לבו בכל כחו לשיני שכשהים
כדי שיהא הוא מקנאר על יצרו :
הם מכשיל לשיני פירוש זו מלת
פורענות נשקים לשכל דבר פירוש
בדין כמו לשיש לת הקהל : נרש
ויבון למלת זו מלת פורענות ושקיל
הכי יהי שם ו"י מבורך : השוער
לשוערי לשה לשוערי לשה שמבקש
שמבקשת נגדים והוא מבקשל כה :
בשבה שהשוער מקשלין לכיון
לשוער מכנס נרשה בקורק שול :
לשיבת פיקחת לשריבת לשי לשיכל
פיקח לשריב' עיול לשל דרי עשוקת
שהם היה נוסף שום משלי לין לשן
נגלי למוכחת מילקח למפני המשוי
לת נכנס : יל ליל לפי הוא בשכם
רבינו שקבל הקורה נסר פיני
שיב ליל לת יבקה וקרא משבעי
בשבה : לת יקל

מיוחס לרבינו יונה

כי שמע קול קרינולת ליום שכולו לשמח כשמוזכר לשבוי כיצד בשמי שהציל תלמיד בלב ובל ידי
הכיצד מדם מכיר בין יום ובין לילה ומפני שהקרינגול מכיר גם בן התקיעה לומר ברכה זו שכן בערביות קורין שכוי לקרינגול ולשוברי' רבני נרפת
א ל שתקי' שם תיקון שומע הקרינגול בבקר יכול לברך שמחר שתין תנו מברכין על הכיוצא בשמיעה מיכן נראה שכשמ'
הברכות בגון חזור ישראל בגבורה ואחר לת תיסר מלכי כלום תיקון מברך תוקפך על הכוכבים מכן : וז"ס ל נקט שמברך תוקפך על משקו על הסדר

לשון ריא"ז

כי שמע קול קרינולת ליום שכולו לשמח כשמוזכר לשבוי כיצד בשמי שהציל תלמיד בלב ובל ידי
הכיצד מדם מכיר בין יום ובין לילה ומפני שהקרינגול מכיר גם בן התקיעה לומר ברכה זו שכן בערביות קורין שכוי לקרינגול ולשוברי' רבני נרפת
א ל שתקי' שם תיקון שומע הקרינגול בבקר יכול לברך שמחר שתין תנו מברכין על הכיוצא בשמיעה מיכן נראה שכשמ'
הברכות בגון חזור ישראל בגבורה ואחר לת תיסר מלכי כלום תיקון מברך תוקפך על הכוכבים מכן : וז"ס ל נקט שמברך תוקפך על משקו על הסדר

מלחמת ה'

מיונך ד"א בכל מדה ומדה שהוא מידד לך בכל הוי מודה : גמ' חייב לברך על הרע ברוך דיין האמ'
ומקבלה עליו בשמחה בענין שהוא מקבל את הטובה כדכתיב חסד ומשפט אשירה אם חסד אשיר' ואם
משפט אשיר' וכתיב כאהים אהלל דבר בה' אהלל דבר וכתי' כוס ישועו' אשא ובשם ה' אקרא צרה וינין
אמצא ובשם ה' אקרא וכתיב ה' נתן וה' לקח יהי שם ה' מבורך לעול' יהא אדם רגיל לומר כל דעביד רחמנ'
לטב ולעולם יהיו דבריו של אדם מעטין לפני ה"ב שנא' תבהל על פיך ולבך אל ימהר להוציא דבר לפני
האלהים כי האלהים בשמים ואתה על הארץ על כן יהיו דבריך מועטים : "תניא אל יהלך אדם אחורי אשה
בדרך ואפי' היא אשתו נזדמנה לו על הנשרי יסלקנ' לצדדין והעובר אחורי האשה בנהר לא ינקה מדינה
של גהינם : אמר רב נחמן וא"ה במתניתא תנא אחורי ארי ולא אחורי אשה אחורי אשה ולא אחורי ביי'
הכנסת בשעה שהצבור מתפללי' ולא אמרן א"ה דליכא פיתחא אחרינא ולא דרי טעונא ולא רכיב חמרא
אבל אי איכא אחת מהני ליית לן בה ת"ר המרצ' מעו' לאשה מידו לידה או מידה לידו בשביל שיסתכל בה
אפי' גדול בתורה כמשה רבינו לא ינקה מדינה של גיהנם שנא' יד ליד לא ינקה רע :

מתני'

לא יקל אדם ראשו לא ינהוג קלות ראש : כנגד שער המזרח הוון להר הבית נגד שער המזרח לפי שכל הפתחים הן מכוונים זה כנגד זה שער המזרח כנגד שער עזרת נשים ושער עזרת ישראל ושער החולם והיכל וביה קדשי הקדשים : לפיכך היו נזהרים מעשות שם צרכיהם ונגעו הדבר : קפנדריא בפרס' ורקיקא מק"ו דכתיב כי אין לפניך ה' שער האלך בלבוש שק"ו לפני הקב"ה יתכרך : מן הטופס ולפנים מקום שיכולין לרחוץ הר הבית ומשם ולילך לתוך ירושלים : וברוחה שיהו לרחוץ משם לתוכי חס מקום נמוך הוא : ומקום שהיו נוהגין בו לבוין הר הבית : וכומן שהשכינה שורה עליהם בהר הבית ובעזרה ובשאר מקדש קיים : כשהיו נכנסין לעזרה היו מקדשין ידיהם ורגליהם ממים שהיו שם ומשם היו נכנסין לעזרה ומשם היו עולין למזבח ומקריבין קרבנותיהם : ובשאר ימות השנה היו מקדשין ידיהם ורגליהם מן הכיור שהיה עומד ב

מרדכי ממסכת ברכות

מאימתי

מאימתי קורין וכו' משכבשני נכנסין לכתוב כתרומת פירו כהנים
מתחיל זמן ק"ש מד סוף המשמרת הראשונה הכהן ואילך עבר זמן הלילה מיקרי
לו זמן שביעה • בערבי שבתות מתחילין לאכול משהגיע לפלג מזון הסמוך
בערבי שבתות סיימו כיון דמשמש שהוא ספק יום ספק לילה וכיון דספיק הוה קדם
יום מספק • תירצו' לימה סיפא דעד סוף המשמרת כך פליגישר ריש"ל דתשש
שהכהנים נכנסין לאכול לא ר"ח אלא רבנן וכיון דלימה לרבנן שבדיעבד כותיהו וכן
פסק רש"י כדברי האומר ספק היכי קרינן ק"ש מבעוד יום ואין לנו ודאי עד
שיהא הכוכבי' סק"ס שלפני השקיעה הוא עיקר והוא לחחר שיהא הכוכבי' ה'כי חית'
ביום ס"ס מדקתני קודם לכן לא יכול לומר קודם לכוכבי' ה'כי חית'
מתוך דברי תורה ור"ת פי' דק"ס של ק"ס הוא עיקר כי מן קרינן בל' הר פרסין
שהוא ומיהו אם מתוך ופרסת ניכרין ומבוארין ב' לפניה וב' לאחריה כדתני בתוספתא
מכל מקום ק"ס שלפני השקיעה הוא עיקר כדלקמיה ר' יהושע כ' לעקיבא
בשתעשע על בן אין קורין בק"ס שלפני השקיעה אלא פרסה לשאר וכל' הכרכיותי'
וכך פירשו התוספות שהיו קורין בק"ס שלפני השקיעה ומה דקתני בירושלמי לחם
היו קורין מפרי בין הכוכבים כך כו' אומר ר"ת שהיו רגילין לקרות ק"ש קודם תפלה כמו
שהיו קורין מפרי ומגן היכי קרינן ק"ש בכ"ה משבוע יום אומר ר"ת דלמ"ל
כמתני' דמשמש שהכהנים נכנסים וכו' הלכך אע"ג דכתני' בתוספתא דלעיל עליה בברייתא
בגמ' משמע שקודם היום ומשמע שבני אדם נכנסין לאכול מתן בערבי שבתות
והיינו תכשוד וכן ק"ל כרבי יהודה דתנא ר"ת פ"ק דשבת התנחם
ואילך לגילת הוא והוה שעה ורביע קודם שהכוכבי' ורמ"ה כתב כ"ל עיקר
דברי ר"ת וכתב התוספתא לקרות ק"ש שלפני הלילה א מיהו כי הרה שכל
המוסיף דבר שם מקרא הדומה לו כ"כ הוא"ל בפרישה דרבי שמעון בן יוחי לקמי שהוא
שלח יחתר משום דאין עתה (תחלת זמן) עת שכיבה ורבי שתמוך ידיו אומר מי' דקאי
לקודם הגי שהתה לכלוך מיניה שכל קוד' שהוא השחר יכול לקרו' שכיבה וכך
כי רש"י כיה ובו' כת' דוק' שכיבה לו יחת' הכל מבעי' ערבי' יחת' שם כל הערבי
שהרי מזכירין מדת יום בלילה ומדת לילה ביום כדאיתי בירושלמי ולקמן הכי גולמא הלכתא
וכיון שנתן קמן דר' שבי ומעלה השחר עד הגי שהתה זמן ק"ש בלילה ויום לעיל
ע"י הדחק ויום לכתחלה ב ומה קרא ק"ש דיום קודם שהוא השחר וק"ש
לילה שחר הגי שהתה לה יבא • אומר קיימא כי שהוא עמוד השחר שהגיע
זמן ק"ש של לילה שהיו לו לאומר משעה עד שיקר' ק"ש ותתפלל תפל' ערבי דהי
שתי משתכר והוי יצן: "משהוך גחלה של ערבית כו' וכ"ש של שחרית כו' דעיקר
גחלת תלרים בשחרית היה כדכתיב תמחרת הפסח ילמו ונומר נכון להזהר
ולהחמיר מלסטר בין גחל' ערבי' לי"ח ומיהו הב עתר' כתב כשם שלו דמה שהיו
מוחר' קדים בין גחלה של ערבית לתפלה של ערבית כדי לאתחוני' היה כעין
למיסחוך גחלה של ערבית לתפלת ערבית רק גחלת שחרית לתפלת שחרית:
כגחלה תריכתא דתניא ורבותינו ז"ל פסקון שאחר השכיבנו תקנו חכמים
בשביל שבתי כנסיו' שלהם היו בשדה ותקנו חכמי' ש"מ פסקון כנגד ש"מ ברכו'
וברכ' ארלו' עינינו לתחריין כדי שיחתיבו זה את זה ולא יסלה אחד יחידי ויסחכן
ותעתה ה"ל כגחלה תריכתא ולא חשיב הפסקה: "נרסינן בפרק ג' דשבועות ו
בשלמא מוסיפין על העיר ועל העזרה היו מוחרי' שיד על פנוי' ויהי טוטם להבין
מפני המיקיון ואין זה דמוחם: כל ימי "הייתי מלטער דוחק שלחי סחו לאחתוי
כל ימי נזכרתי שלא לעשו' מלאכה לעסוק בחורה בשבחתי מחשבתי עד שחקר
לא יהיה קשה לי לגבי מחרת ק"ש ותתפלל בפרס "ור"י פי' דשרי לעסוק בחורה בשבחתי מחשבתי עד שחקר
מקדים וקחי ואחי ידיה ותכרך ואחני בפירקיה וקרי ק"ש בי מטי זמן ק"ש:
"נפון ודרום רחשה ומרגלותיה זה לנפון וזה לדרום ומפני שבשבינה במזרח הו ח
במשרב לריך לבסב דרך תשחים לדרומות לחריים ודוקא בשיהו עם חשחו חשום
הכותב שנא' "ויסב חוקיהו פניו ונות' ודוקא דבריס שחיום קבועי' "חוכן פניו וכן ט
הקבועי' בבית הכנסת כגון שולחן הו חיבה שלפני הלבר הו ביחם שקורין
פלח"ה כרחה הן מבסיקין וכן חדם חרוך הין מבסיק בפני קבר כלחחריהן בכותב
פרק א' בחחרין לעניין ברב' בהני' בפרקי בחני נוני לא מבסקי: "מורפין י
הו חבלחו פי' ר"ח דוקא בבתי כנסיו' שלה שהיו בבחות ור"י היה חושב חף בבתי
כנסיו' שלנו והיה מחריך בחפלתו עד שילחו כולן ואם כחוך כך היה טוס חד מן
בני' הכנס' קיים מעניין בספר עד שנא' חפלתו: וכבון חף לנו להחחיר: ג "חפלה יה
קלרה חין זה בביניהו דהא לקמן בעי מה בין חפלה קלרה לבביניהו ומפרש לקמן
דחפלה קלרה נרסי' שחף חרוכין הו': ומפני החמד זכות: חלן יפסע פסיעה נפסיע
לפי שרחה שביבוב בית הכנסת היה עליו לטורח: "לחורי בית הכנסת פירש יו
בקונ' כל פחחי כנסיו' היו בחוברת ולחחוריה לחערב ויחחפלל לחורי בית הכנס'
ולחיו בחחיר פניו לבית הכנסת נר' כבופר כמי שהבטור חחפללין לו ולחיו כרחה
לר"י דלחדרבה כי מיבדר בחיב בבית הכנסת חיחני כחחי רבויי שהקהל חחפללין
לחערב והוה חחפלל לחוברת על כן נר' לחורי בית הכנסת חו שהוא לחורי הקהל
בחוברת והקהל חחפללין לחערב ולכבי קלחר דלא חיבה כו' ודוקא לבידהו
שהיו חחפללין לבד חשרב חבל חבו חחפללין לבד חוברת שחבו בחשרבה של ארן
ישרל דבחיב ויחפללו לה' דרך חרלה וכחו שפיר: להם לבד חשרב בן חפרה לבו
לבד חוברת ד: הכוה שניא לי שרבו: כדי בר קיימת בחחי רבויי לחת שוחד
חבל חיב חד חייהו ליה לן בה דלי דרי טוחה יודעין שבחביל החטרי היה שובר
לבלבת בביחתו וכן חם חנית חפי"ן ביבר שהוא ירחו חתים ולי חיב פחחו לחחריב
חו בביחתה לחחריחי לי יחבדוהו כי יחחרו הוה יבבם בבחה לחחר חו ילך בבית
הבנסת לחחר: בת הבון לחחו"ם בת שהוא של הבון והיבו בשב' שהבנו' חחפללין
ויחיד "לחחפלל בביחתו בחחת חוכם טוב לו להחחיל עד שיחפללו הבנור: יג
בביר לי יחלם הרבי לי יחלם: חקריב לי חן החלחות הבחות עלי: בי ברבים
היו עחדי שהחפללו עחי: בדה בבלו בפני זה שעשק בדברי שלום והיינו חורה
לדבקי' וכל בחיבות שלום וכן בחילת חבדי' כחי שבו' הוה שבוחה ובורם שלו' ואחה
סיעו "בני בחיים "ח בישוב בני בחחי' חחה שבריך לייבם בבית הבנס' שיעורי
בני בחיים חחם ולא בהיבה לר"י דשחחר שהוא יושב בית הבנסת חה לי בחוך
לבחחר חה לי חיבו בחוך חלה הבי פירושו דבלו יחבר להחפלל חיד בבית בלבד
הבנסת חלה יושב חחד של בית"ב דעתו שלא חהפללו בחה עליו בחחרי
חסנר "לקרות בתורה בשביבה בדחחרי' בירושלמי ר' יוחנן מיקלע להסוח בחרת טון

היה קורא

לה מכאן דברכות אינם מעכבות א׳ : כיון דהפרקים אין הפסוקים לקמן מפרש לה
כתותי׳ : שתי תפני הכבוד שהו בשנו אדם בנכבד שרואי לנקדני׳ לו שנים כתתנע
לו פי׳ כתתנע פרש׳ שהו כתתנע בדרכם עכ״ל רש״י ז״ל : תפני שירת אדם שהוא ירא
לפניו שלא יהרגנו תכל ״תפני הכבוד לא ב ואחרי לקמן וכפ״ק דיומא ודברת
בם ולא בתפלה פי׳ שאין מדיינין תפני הכבוד ואפי׳ כיון דכתב לנדבה ופסק רבי׳
לו שאמנון ״דמקום שאסור לספר בענין חול אסור לדבר בתי תפני : בענין הקדש
ואפי׳ בכל לשון ״תורה ר׳ דהלכה כחכמים דהלכה כר׳ אחריהו ולא אחריהו
ישוד דרבנן ס״ל כתתן לתורה לא בתורע ולא בתפילין ופסקינן כותיה לקמן : אמר
לח רב נחמן בר יעקב ״ובלילית ״הכל בתקח לאח בלח לילית לא מיבעיא מילי ואפי
בלע בהלרכתו : אלא ואפי׳ בחית בשביל תריבו להלית לא יהבר בקריא : החית
מן יקראל פתוח בלא פתח ואין זה בלוס ובידוצל׳ רב נחמן בר יצחק אמר ובלבד
לט שיהיו בלילית : עד ״על לבבך בשמיעה בירושלמי מפרש למה דתי הוא יוצב
שומר אלא אם היה מהלך שומר ט״ב ״לתורי׳ ר״ם כל תדם קורין בדרכן תבל
מקום מנוח תן המוכיח לעמוד בשאו ״משלך שתיו בל כך תיוצב ואין יכול לכוין
בשאות מהלך בתילו שומר ואן הלבה דהתלך בדרך מנוח לשמוד בפסוק ראשון
ובניען כותב בפסוק ראשון בלבד בקרא שהו בתרסם ואן בית ״בתחות ״רב יהוד
מ בשם שמואל אחר שאסר לקרא עליו שול תלנות שתים בשאו׳ מהלך אלא ישמוד
ויקרא וכשניים לוחשת הולך לו ׳ ״ושיח שלום לבל אדם אפי׳ לינו בבבד וכן
הלבה וכן פסק ר״י משום רד״ם ור״י יהודה הלבה כר׳ יהודה לחתר אפי׳ בחתנע
מיבב ג אפני הבבוד ואם כן בראה לרבנ״ם ״שתותר ר לשנות קדום וקדושה
מא בחתלע פ״ב ואין לך אפני הבבוד גדול תזה אלא בתפלה אין לשנות ראשה ואמ
ה פרק שני שתודיע דבין גאולה לתפלה אין לשנות וכל שבן בתפלה עלמה ואי
שתתפלל לבדו ואנית ביבו ״תניא למודים שהבאלתרי אבל לא יאמר מודי׳ דרוק
בשעותר בהרבה אחר לסוף הברבה לא משום דברלה בסורב בשביל
הברבה אחרי׳ דאין לברוח בבל הברבו׳ דק בתוך הברבו׳ שתקנו אחרי׳ ורבי׳
אם היה רגיל שהיה מתפיין בשעה אלא בדי לומר קדים ובקדוה עם הבמור והיה
סומר לש״ם שהבה בדי לעמוד הבל אינו אחר לרחש והבלבסי אוקף בזה לקיים
פרק שי שאחרו : בשם רב הלי נאתן פסק דתפילה אם שהה בדי לנאות את בול׳
מב אחר לרחש ׳ ימים ״שהיחיר נוח בהן את הבלל שהוא אחוה בבל אחד אד ״הם שניים
ואחר ימים בשבה ׳ ״הלנו לבם תן אחר ״בשים לב לעסוק בבבוד אחרון ל תעסקו
בבבוד אחר״ : בדק לפניו יהלך והיה תפלל שאנשיהם לבודלו והדר ישים פניו
מד לדרבי תפנו : בתילו ״שקיר שול בלא תבחה וכן בלא נבבי שהיבו התור לקריב
שאחר ונבסו דרבים הרבים הנין אף זה בקולו ואינו מניח תפילין אינו נותר אחנוה :
מה ״נפנה לנקביו ינקה ידיו בבורי ׳ נרחה נרבי אבי״ה בגון שלא הניח דעתו אף
בלבלבו ידיו בט״ח בין ב״ח אבל בתפלה בתו לחדוני אחר ״ער ער״י דל״ג
ליה דאחר שהה ק״ש אבל בתפלה בתו בן לירא שאם ישבור ואן תפלה והניח לאחר
רשב״ל לעמל״ר ״תיני פרש״י דשם יש לבנין תודד ״תיני תניין ואחרין עד שם בדי
מו להתפלל בתניין : בריך ״ליהוי זיין דלעתין תוברו שלא יהא בשתע תבברו פיר׳
מז ״ת לקבל שבר : ״ומוכרן את שתם בלותר תדבירון ולא הי׳ את תפסיקין בין אחד
לותבה ובריך להאריך בתי׳ ואפשיט בין בקבלת תעלבות אחי לאתבה דפסו שני
מח לשון לותה : תפסיקין היו אבל לא היו שותקין שלא שהיו תותרים בשבת ״לי׳ בן
קימין שיחזיר ימין שהשיב אחר תפני תוב : שהיבים בקט דדרבי ליתו אחר בשר׳
מט ולא טשה : ״רחק בל״ה שהוה שתתה שאתה בדחתו ובקברה בו היום : בשבת
אחתות פירוש לאיתה בירושלמי אבל אסור בדחיתה דוקא על תעשוי אבל שהיה
על תעשוי מות בדאמרי׳ אי שיש לו אחטיון בדחתו אף בדרבו היום הבפורי ואינו
מוסף ובן לחוץ לשבו ואינו אחי אבל שיש לו שרבוניא בדחתו ובן תיוב דש״ה
נ ניזוקת אבלה בתחון בתוך ז׳ אחי אבלה : ואבלה בת ״ואם ״ג ״לאחרי׳ בל תקום
שבה דבן אשתו בת בתיהו אחי אבלה בתותו אי אפן שבשום פשם אין אנו
מבוונים היטב גם אתן יש לו לקרות לאחרב׳ אחי בירושה אם לא יקרא בלו אבי
נא מבון בבל שנה : אם דלמה אבלה בתיל עליה אחי ליאבל אחשב ״לאחרי בתבני
אבל עליו אבל בת שנים בבתוב לה : ״שנים ואין בבך בלום . פי׳ ר״ח אחוור
ושולם דלה אחיב בלחה בן הטעיתה אבל בלע לה אחי ״בשאר אבילות . ואבלין ים
לבסוב לאבם שנושם דבר ושולם אין בריך בבבה אחין נשים : ״אמשבי לבתחו
נב ובן אבלה אבל בלאחרני בעלמא אחור : ״אבת אפילי ואפלו אבלן אשאב דאות׳
לבנים אפילין בין ״גאולה לאפל׳ ובן בשלי אבים בין גאולה לאפל׳ ובן אינו אי״
נג אלא אחר שליחו ושהה הבניח ובבר קרא ק״ש בבראותיה ובאבעי בשליחו ובאר
אי״ו ובבין ראיה אבבת ואחל אקו״ו בלאבין בין אפילין לבניח דעיק״ ש ואפל׳
שיהי בתפילין בלאחרינן בשהוך בלילו אעיד עדות אקר בשנאו שהוא קורא
ולשוטפות בין שיניך ולאות על יד ואין ואפלה אחי בלאחרינן קורא ק״ש
נד ואפלל ואו היה בלבת שול אלבו׳ אחי׳ שליחה אבל בניח אחיבו חוסה שהם יש לו
נה שליח אם אין לו אלור אחיבת אחיך ואיבל לקרות אחי בניח ראחי ראה בוראה אפשקה
נו ואפי׳ אקוני היה אחת אחי׳ אבל אין אחי בניח ראחי ראה בוראה אפשקה
נז ואפלה ולאחר ״ח אחתשב בהן ואיבל עליהן ובבאי אבי שהם אוקר בתפיבון
בבבה בשת שהיו אחיבו אחי בלאחרינן אבל בין אחי בניח ראחי ראה בוראה אפשקה

הדרן עלך היה קורא

נה **כי שמיתו** ״ואיבופיהן אבן דרך אחתלבין לפי שאבל אפבם לוכות
נו : שלאבי אחשה בשלוחו בבבו בו בשאבים אחשה אלם ואל
אחר אחשה בשלוחו בבבו רש״י ז״ל שלאבי אחשה בורך בהן אחורין ואל אחר
אחשה אפי׳ בורך בהן אחיבין לקרות ואיבו אבשת אחיבו אחרין בין אחשה
נז בבו אחשי׳ ואלאפי׳ ״ו נוחרין את שלאבי אחשה ואלאחר אחשה אין אלאם בור׳
בהן אחורין אחת אחרין בור׳ בהן אחיבין ואו ואו אחורין אחן בתפיל׳ דלאו אחורי

נח ״אבל בי״ב ובתפילין שהן לחורין אחיבין ואיבשה דקתני אי שחתו שוטל לפניו
לפטול ״ב״ד ובתפילין כ״ם דפטור מתפלה וכן אשתא בנות דפטור אן התפלה :
ואיבו אבר״ם פי׳ וה״ב נבר׳ אשתא אחוה פרש״י שאם היה לבבך הרבה בידו
נט ״ל בבבך בהבה אחין ואין אחוהן עליו ואין אחוהן בולו בבבך הרבה בידו
אחרים שבירבו אין התובעי שונין אחריהם לאחן אחי בניו שלא יהיו אחיבים על זה
סא לו אי שאם אחשה אחי׳ אחיבשי ליה אחשה אין שותשין לו אי אחי בבבך בחת אחו אחי
לו אי שאם אחשה אחי׳ אחיבשי ליה אחשה אין שותשין לו אי אחי בבבך בחת אחו אחי
סב בשין שאחשה אחי׳ אחיבשי ליה אחשה אין שותשין לו אי אחי בבבך בחת אחו אחי
עליו לבוקרבו כתי שאחשה לאחיבו אחי׳ אחיבשי ואחי׳ אחיבשי ליה אחשה אין שותשין
ואין עליו לבוקרבו דלא בתיא אחיבו ואי״ב אי אחי׳ שלין יבול לבבך את אחו בבין אחת
סג בבית אחסורין ואין אחשה לבוקרבו אין חייב לבחוב אחיבו ואחיבו בם ״ושת
יין גם אין דין אבוקי׳ אל עליו שיהיה אחשה אחשוק עבור קבורתו אבל בבה בבל
יום הוא אחשה לבחוב ואבי בתיא בתב שאחו בעליו אחשה בעליו אלבוקרבו אחתלבין
עליו ואחשה בחחוה של רבינו אם שבשה בשב והודיעו לו בעיר אחר בת״ם
סד ואבל בשר ושתה יין ואחי אחיבין שים לה בעל אחיי בבבוקרתה אינו אחסו בשר ואין
ואחשר שבם אם היה רבי׳ אם בעיר היה אינל אחוה אחשה ואבחסר אחחות פי׳
סה ״דיסקה של עור אחרגיל על עור ואחרי׳ בירוש׳ דיסקה שיש אלישה ספרים או
שיש בה עבמות של בת אבי זה אחשה לבין לבחוה׳ ואחבר אבל אם אחיבת ואביך
סו ל לבבוב על אבוס ואבוך אחיבר לבבוב עליהן ואבם אבל אם אחיבת ואביך
יום אם אבבה לבבוחו ואבי בתיא בתב שאחו בעליו אלבוקרבו אחתלבין
עליו ואחשה בחחוה של רבינו אם שבשה בשב והודיעו לו בעיר אחר בת״ם
סז ״ואבל בשר ושתה יין ואחי אחיבין שים לה בעל אחיי בבבוקרתה אינו אחסו בשר ואין
ואחשר שבם אם היה רבי׳ אם בעיר היה אינל אחוה אחשה ואבחסר אחחות פי׳
סח ״דיסקה של עור אחרגיל על עור ואחרי׳ בירוש׳ דיסקה שיש אלישה ספרים או
שיש בה עבמות של בת אבי זה אחשה לבין לבחוה׳ ואחבר אבל אם אחיבת ואביך
סט ל לבבוב על אבוס ואבוך אחיבר לבבוב עליהן ואבם אבל אם אחיבת ואביך
יום אם אבבה לבבוחו ואבי בתיא בתב שאחו בעליו אלבוקרבו אחתלבין
עליו ואחשה בחחוה של רבינו אם שבשה בשב והודיעו לו בעיר אחר בת״ם
ע ״ואבל בשר ושתה יין ואחי אחיבין שים לה בעל אחיי בבבוקרתה אינו אחסו בשר ואין
ואחשר שבם אם היה רבי׳ אם בעיר היה אינל אחוה אחשה ואבחסר אחחות פי׳

חדושי מפרשים

א ס״ת בחיבוד הת
בשבוד אבשת אחי
בשבוד בת״ת אחשר בשבו
אחבן אחבשת בשי בחבוד
אחבשת בלא בחיבוד אח
בשבוד :

ב פי׳ בבלא אחשי
לבשבוד בבחתרי לאחרן
אחשר בת״ת בחבוד וכו׳ :

ג בשבוד בחבוד אחשר לא
בחיבוד בר בבחבוד אחשר בת״ת
בשבוד בר בבחבוד אחשר בת״ת
בשבוד בר בבחבוד אחשר בת״ת
בש

מרדכי ברכות

תפלת

*סחר · עבר יתמו בטל קדבנו ותמוה לה מזבח ונסכים ככה יוסי ביומו והיכא דתיתר עד שיעבר שבי תפלת כגון טעה ולא התפלל ערבית והתחיל ובו ביום נזכר שלא התפלל ערבית כתב ר"י דחכמים לחזור ולהתפלל ובן אם טעה ולא התפלל מוסף תינו מתפללין ערבי שבי' דהיינו תקנו בתקנת בקדבנו ובכר שבי זמן קרבן מוסף: טעה ולא *התפלל מנחה עד כו' *טעה ולא התפלל [מנחה] בשבת מתפללין ערבית פעים של חול ובליבנו מ"ם ומבדיל ברחשונה ובשלשה ח"ל מבדיל ברחשונה ובשלישית בשבת ויום טוב בבדיל בשבת ויום טוב מבדיל בשלשה ח"ל ואינו מ

וכן מסיק נמי פרק לא יחפור לחון אדקיימיתין לניסוכא כו׳ ולא כהכי מתוקמי דפליגי אי סכיכה בתערה או בתוזרה ושבאו לגמרא דמ״ש ע״ב מכו פוגין לחזרה: מסתר נאוה לתפלה עדיף מהתפלל תשומת פסקו ה״ג ההלכה כרבי שמעון ב״ח ואמתא דר״ח ברכות יותר להתפלל בדרך בשעת הלך ואין כדרך לעמוד ואין להקשות מ״ם מהביאינו למשקה לעיל דוקא משומד דיש לומר שאני הביאינו שהיה קרוב ואין כאן ביטול כל כך כמו ר״ח ברבו שיש ביטול דרך זאת גדולה ושד׳ כי הר״ם מיחיאל מי הדר לביתיה הדר מתפלל תשומת בפ

הדרן עלך כיצד מברכין

שלשה שאכלו • שזמן להזמין יחד לזימוף כרכה כלשון רבי׳ כתו נכרך ובת׳ רחב״ה חסם רב חויי נתן דב׳ שאכלו תו׳ בתוים חייבין לזמן • אבל טבל ירק מותרין מכלי ר״כב״ם היה לומר דאינו כי׳ מרס״ם שחבדילין על השולחן בתבות ירמון וה׳ נהר תפת על כל כותים ובבני תיבו נוה ת״פ בבבני מעיר לזמן עמהם אפילו אינו יכול לאכול עם חבירו מ״ם כיון שאותו שהין נוה יכול לאכול עמהם אינם מצטרפין לזימון ובבני רחים תלמידי׳ ממש שרבין בכל חייבין כיומין כהני לוי׳ וישראל ופריך פשיט׳ ואפי׳ לא נריב דכהני אבל תרות וקדמי׳ לה מכטרף קת״ל כיון דכהני מני אבלי חולין דזמין דזמין דוד לא מני אכל תרות וקדמי׳ לה מכטרף קת״ל כיון דכהני מני אבלי חולין מכטרפין ואפ״ה נתי אפי׳ תשתע דאם שלשה כהני אל תודרין הכא זה מזה לית מכטרפין לזימון וכן זה שאוכלין כת׳ כהן אוכל חלה וזה אוכל תרומה כיון דכל אחד ואחד מפת בל כותי לא מכטרפין אל״ת: הג״ה אחר רב כיון דאת״ל הכ לן וביבדין אסו לאחיכלי פירש״י ז״ל ור״ח עד שיבדל לפניהם אבל אם עידך לפניהם כלו׳ אחלה ארי אפי׳ קודם כרכ׳ המזון שב״ו לו׳ אחזק ס׳ ביסוי הרם ואחריהו אחר וכ״ם: מנהג ליחלק כת׳ ולבר׳ כ׳ בפני עצמו פרש״י בין בברב׳ המזון כיון שברב׳ החזוני אכל ר״ח ר״ת פי׳ דוק׳ שברב׳ זימון אבל ברב׳ אחרון מוליחין זה את זה ואע״ג דבסוף המעורה נתלוי זה מזה בבר׳ אחרון מכל מקום בתחלת המעורה לא נתלוי אבל בתחלת המעורה שם יושבים יחד ונהגין שברב׳ דש״י כן מוזרין לזמנו דעתן להצטרף וה״ר יוסף פיר׳ בשם רשב״ם שברב׳ המזון דלחורית׳ וברכת החזני׳ דרבנן ולא נחתור בה כולי האי ויוצא הוא מן הברכות שהיו עתידין לתקן אחרי׳ דרבנן ולא נחתור בה כולי האי ואינו חייב אלא אחת ואפי׳ אם בירכו ובני חבירו לעיל פרק יש אוחזין מברך לפניו ולפי זה נרי נוח דקרי׳ לתיעתין דמברך בעל קרי מברך לאחריו סופר מברך וכור ויוצא מכאן נרחש נר״י: שבשעת ויכוחים פיזמון אבלו אף על פי שאינם חביבות לשון הקדם ולפי דאים היה לדילמ׳ תירני שבשור תינו יוצא לברך מבל מקו שהיו עתידין לברך ברכת המזון ברבים ויוצא בדבר ר״ם הביאו ראיה מתניתין דמסכת שבועות ר״ם: ויכולות לזמן לפנמת וכן עשו בנות ה״ה מברהם תורי״ניים חתיו של ר׳ יהודה ע״ם תבינו ותיבו לא נהגו השלום כן גם רבי׳ שמחים היה שושה מעשה לברך חסה לזימון ואפי׳ אם אמרה לזמר לא תייחיבה הסכה לא מדרבנן דבעיא דלעיל פרק מי שהיו ה״ם לחלוקי אחרי׳ ה״ה אבל לזימוף בעלמ׳ לכזבר שם אחי שפיר מכטרף: שלשה שאכלו אחד מפסיק לבניהם • פירש״י ז״ל כלומר דמ׳ חייב להפסיק לבנים ואפי׳ שברכו ברכת זימון אם רוצה לומר לשלום יכול לעשות כדי שלא יהיה הפסק לבניהם ואפי׳ ואפי׳ אם אכלו יחד ושכחו ובירכו כל א׳ לעצמו מותרין עליו ואפי׳ אינו יכול לומר עוד כלומר לקרון בפרקין הבי תלמה דקתני שלשה שהיו בבית אחד הללו ובירך זה לבדעתיה וזה בדעתיה אינו נפקין בזימון דילי׳: כיצד ואפילו שלשה כהני תרי ליתי ליתי לבר׳ ואפי׳ שלשתם ועד׳ • פסק כדרך הוא ואפילו אחד מהן יודע ואפילו לשלום ועד׳: ואי מי שהיה שלשה שני תינוקות קטני׳ שהיו אוכלין אחד מהן יודע לשלש ברכות ואחד אינו יודע אלא לברך ברכה אחת אינו יכול לזמן עמהם אבל אם היו שלשה גדולים ואחד מהן אינו יודע לברך אלא

ובירושלמי מפרש דוקא בשהם כולם זקוקים לכוס אחד או לבכר אחד אבל אם כל
אחד בכרו בידו אוכלי׳ אע״פ שלא אכל המברך ואם כל אחד כוסו בידו שותין אף
ע״פ שלא שתה המברך וכן משמע בערבי פסחים גבי ההוא סבא דהוה נחין ושתי
קודם ששתה רב אשי שבירך והשר מקוני פיר׳ אם בצע המברך ונתן לכל אחד וא׳
חלקו אין נריך כל אחד ואחד להמתין עד שיטעום המברך והא דאמרי׳ הכא אין
המסובין רשאין לטעום היינו להקדי׳ *ולבצוע מן הפת שבצע המברך אבל לאחר
שנתן לכל א׳ חלקו אין קפידא וכן נריך לומ׳ בסמוך הבוצ׳ פושט ידיו תחל׳ לטבול
פתו ואם בא לחלוק כבוד לרבו רשאי ואמאי הא אין המסובין רשאין לטעום עד
שיטעו׳ המברך ואין לומ׳ דמן הטיבול לחודיהו קאמר אך המברך מ״מ אוכל קוד׳
דא״כ מה כבוד היה זה אלא למאי דפרי״ש ניחא : *אמן חטופה פי׳ הקונטרס אמן
חטופה בחטף קטופה שיחסר את קריאת הנון שאינו מוציאה בפה שתהא ניכרת
ובערוך פי׳ חטופה שחטף לומר אמן קודם שתכלה הברכה מפי המברך : קטופה
שקטף אמן לשתי תיבות אמן ב׳ יתומה ירושל׳ דהוא עני ולא ידע על מה עני כתב
התיימוני וז״ל השומע ברכה מתחלתה ועד סופה ומתכוין לצאת בה יוצא י״ח אף
על פי שלא ענה אמן הרי הוא כמברך והוא שיהיה המברך חייב באותה ברכה :
ואם המברך חייב מדברי סופרים והעונה חייב מן התורה לא יצא י״ח עד שיענה
אמן או שישמע מפי מי שחייב מן התורה כמותו א כל המאריך באמן מאריכין
לו ימיו ושנותיו ובלבד שלא יאריך יותר מדאי וטעמא לפי שאין קריאת התיבה
נשמעת בשמאריך יותר מדאי ומסקנא *דמילתא דאין הבוצע רשאי לבצוע עד
שיכלה אמן מפי רוב העונין : אמר רב הוג׳ הלכה באחרים והאידנ׳ אין *מדקדקין
ורגילין לזמן עם עם הארץ כדאמרינן בחגיגה כמאן מקבלינן סהדותא האידנא
*מעם הארץ כרבי יוסי כדי שלא יהא כל אחד ואחד הולך ובוצה במה לעצמו
ו׳ ושנים שאכלו בא שלישי וישב עמהם קודם שאמרו הב לן ונבריך מזמנין עמו
ומנטרף בהדיהו וכן הלכתא ומיהו אם אמר הב לן ונבריך או משי ידייהו למים
אחרונים שוב אינו מנטרף עמהם : קטן *פורח רבינו תם פסק דקטן מנטרף
לברכת המזון בשם ולעשרה מתפללין משום דבר שבקדושה אפי׳ אין יודע למי
מברכין ולמי מתפללין אלא מוטל בערים׳ מנטרף ליה מדאמ׳ ר׳ יהוש׳ בן לוי אע״פ
שאמרו קטן המוטל בערים׳ דהיינו אין יודע למי מברכין ולמי מתפללין אין מזמנין
עליו אבל עושין אותו סניף ומשלימין אותו לעשר׳ וסניף היינו לברכ׳ המזון בעשר׳
בשם ולעשרה שמתפללין כדפרי׳ וכן עבד אחד משלים אבל תרי לא כדאמר רבי
יהושע בן לוי ודוקא לעשר׳ דברכת המזון אבל לא לשלשה לזימון ולא כמו שכתוב
בבראשית רבה שכתוב התם תינוק עושין אותו סניף לעשרה ובעי התם לשלשה
מה ופסיק דבל דכן הוא וכן פי׳ רב האיי גאון דקטן עול׳ למנין עשר׳ ור״ח חול׳ ולא
מכח ההלכה אלא שכן דרכו דתופס לו לחומרא שלא להוציא שם שמי׳ לבטלה הואיל
ותני׳ כותי׳ דר״י לעיל גבי אין מדקדקין בקטן אפי׳ לדברי ר״ת דמחמיר בזימון
הוא דמחמיר אבל בסניף לעשרה לא פליג אדר״י אבל דק״ל כותיה וליכא מאן דפליג
ועבד דפרי׳ כמי לעיל אתיה בכלל ונקדשתי דשכינה שרי׳ אבל מחוייבי מצות ובני
ברית והני מילי דקטן מנטרף וכן עבד היינו דווקא בשישראל גדול מברך אבל
לאפוקי אחרים אינהו לא דהא בשלהי ר״ה אמרי׳ כל שאינו מחויי׳ בדב׳ אינו מוצי׳
אחרים י״ח : ור״י כת׳ ראיתי ר״ת שלא רגה לעשו׳ מעש׳ בקטן ואפי׳ חומש בידו
להנטרף ליה לברכ׳ המזון ולתפלה ואע״פ שבת שובתו התיר להנ״ר ר׳ שלמה מ״מ
לא היה עושה מעשה והיה אומר שאין בשום מקום שיעש׳ קטן סניף ע״י חומש
שבידו רק לענין עיבור השנה בפרקי ר״א אמר בשלשה מעברין ר״א אומר בי׳
ואם נתמעטו מביאין ס״ת ושוש׳ עגולה ואין מזכיר שם כלל שיהא קטן אוחז
הס״ת בידו להנטרף בין שניהם אלא משמע דלמילתא דהתם מועיל ס״ת בלא קטן
ועוד הוכיח ר״י מירו׳ דאין עושין קטן סניף לא לזימון שלי׳ ולא לזימון של שלש׳
ולא לתפלה עד שיבא ב׳ שערות דאמר התם א״ר יוסי כמה זימני דאכלי עם אבא
חלפתא ועם חביבי ולא זמני עלאי עד דאייתות שני שערות וכן השיב רב נתן בעל
הערוך בתשובותיו וגם ראב״יה כתב כיון שנחלקו גאוני עול׳ בדבר ראוי להחמי׳
לכל יראי השם שלא להנטרף קטן לא לזימון ולא לתפלה עד שיביא ב׳ שערות :
או *ששתה כוס אחד פי׳ רביעית או כזית ירק כתב רבי׳ מאיר שני׳ שאכלו דגן
ואחד ירק או שתה כוס מנטרף ואפי׳ ברוך שאכלנו יכול לומר שהרי שתייה בכלל
אכילה כדמסיק פ״ג דשבועת וכ״פרי ור׳ איה מירוש׳ תניא שני׳ שאכלו פת וא׳ ירק
מנטרף והשר מקוני פסק וכן ס״י והמיימו׳ דאין הלכה כאותה בריתא חדא שהרי
מסיק עלה מתני׳ רשב״ג ורבנן פליגי עלה ועוד הוכיח מירושל׳ דאיכא חילו׳ בין
שלשה לי׳ דיותר יש להחמיר בצירוף שלשה מצירוף י׳ ונר דדעת האפסי כן מדלא
הזכיר כלל מצירוף שני׳ דגן וא׳ ירק ול״ג לראב״יה משום דברים פירקין אמרי׳ לא
אמרו אלא בג׳ אבל בי׳ עד כו׳ אלמא דמחמיר טפי בי׳ יותר מבג׳ וכן פסק רבינו
מאיר וכן בסמ״ג מצאתי בשם רבי׳ שמחה עבד ואש׳ מנטרפין בין לתפל׳ בין לברך
אלהינו ומעשה דר׳ אליעזר ששחרר עבדו והשלימו לי׳ דמשמע דוק׳ בשיחררו אבל
אי לא שיחררו לא והוא הדין לאשה י״ל תרי הוו ושחרר חד ומילא בחד : ולהוצי׳
אחרי׳ עד *שיאכל כזית דגן אומר ר״ת וכן כת׳ המיימו׳ בכזית וכבינה מדרבנן
וקראי אסמכת׳ נינהו וראיית׳ מפ׳ מי שמתו דקאמ׳ כתבתי בתורתי ואכלת ושבעת
והם מדקדקי׳ עד כזית ועד כבינה וק׳ דאמרי׳ פ׳ מי שמתו דלא אתי דרבנן ומפיק
דאוריתא והכא היכי מפ׳ כזית דגן את אחרי׳ שאכלו כדי שביעה ותירץ ר״י דהכא
יכול להוציא אפי׳ לא אכל כלל כדאמר בס״פ ראוהו בית דין כל הברכו׳ כולן אע״פ
שיצא מוציא כו׳ וברכת המזון חשיבא כברכת הלחם דמנה וברכת היין דקידוש
דחובה היא וכל ישראל ערבים זה בזה ואע״פ שיצא מוציא והא דבעינן הכא כזי׳
משום דבעי למימר שאכלנו משלו והר׳ אליעזר ממי״ן פי׳ בס״י דכזית וכבינה
דאורייתא וה״פ הם מדקדקים ודורשין עד כזית וכבינה שהוא דאוריתא : ב
מתחיל *בנחמה שאומר ד׳ נחמנו וכן פי׳ ה״ר יוסף משום דרחם הוא לשון תפלה
ותחינה ואין אומר ל׳ תפלה ותחינה בשב׳ ואין בר׳ לרש״י ז״ל ולר״י דפותח ומסיי׳
בנחמה דנקט לא לשנויי מטבע הברכו׳ ולהתחיל בה נחמנו ולסיי׳ מנח׳ כיון דכל
היכא דאמר בין נחמנו בין רחם הכל קרוי נחמה ולא קאמר הכי אלא לאפוקי דלא

בעי להתחיל ולסיים בשל שבת אלא דוקא באמצע מזכיר של שבת ואמרינן כמו
בירושלמי פרק אלו קשרים תניא אסור לתבוע נרכיו בשבת ר׳ חייא שאל לר׳ חייא
בר אבא מהו למימר אבינו רועינו זוננו בשבת אמ׳ לי׳ תופס הברכ׳ כך היא וכ״ש
דמצינו למימר ג רחם שאינו כל כך תחינה יותר מנחם : נריך *שיקדים ברי׳
לתורה כגון על ברית׳ שחתמת בבשרנו ועל תורתך שלמדתנו וכו׳ בג׳ בריתו׳ בג׳
מקומו׳ בסיני ובאהל מועד ובערבו׳ מואב בכל אחת נכרת ברית על התורה י״א
שאין לומר ברית ותורת חיים ומזון דמה לנו להודו׳ על החיי׳ שנוחל לאבותינו אלא
ברית היינו כמו על בריתך שחתמת בבשרנו ועל תורתך כו וכן פי׳ ר״י : תחל׳ וסיף
נודה לך ה׳ אלהינו ועל כולם אנחנו מודים לך מלכות בית דוד בבונה ירושלי׳ שעל
ידו נתקדשה ירושלם : לאו אורח ארעא הילכך בעי מיהדר לה בהטוב והמטיב :
ומכאן דקדקו התוס׳ דהאומר אבינו מלכנו בבונה ירושלם אינו אלא טועה שאין לו
להזכיר בה מלכות שמים דהא מהדר ליה בהטוב והמטיב : חוזר לראש לתחלת
ברכת המזון כדאמר גבי תפלה עקר רגליו חוזר לראש והתם הוא דאיכא עקירת
רגלים אבל הכא סיום הברכה היא עקירת רגלי׳ : דאי בעי אכיל ואי בעי לא אכיל
פי׳ דאי בעי אכיל פת שאינו ר״ל דלא אכול כלל שאסור להתענו׳ בר״ח ופסק רבי׳
יוסף דאפי׳ חל ר״ח בשב׳ דהשת׳ הוא חובה לאכול אעפ״כ אין מחזירין אותו דאין
חובת אכילה בשביל ר״ח והברכ׳ דאשר נתן ראשי חדשים אפי׳ בלילה מברך אם
נזכר קודם שפחת בהטוב והמטיב דאע״ג דאמרי׳ פר׳ תפלת השחר דאין מחזירין
אותו בלילה ה״מ תפלה דוקא אבל ברכה אחת כי הכא אומרה אפי׳ בליל׳ וסעוד׳
שלישית של שבת מסופק ר״י דשמ׳ דינה כר״ח דאי בעי לא אכיל אלא מיני תרגימ׳
כדפי׳ ר״ת גבי סעודת סוכה והלכתא כר׳ מאיר בכזית ואע״ג דבעלמא ר׳ מאיר
ור׳ יהודה הלכה כר׳ יהודה בהא הלכה כר״מ דהא קיימא ליה ר׳ יוחנן בשיטתיה
לעיל דאין *מוציא רבים ידי חובתן עד שיאכל כזית דגן וכן לעיל גבי אכל כזית
מלח וכן פירוש ר״ח וה״ג ושאלתות ולעניין שתייה כתבתי לעיל פר׳ כיצד מברכין
דיש לשתות פחות מכזית או יותר מבבינה כי יש להתספק אם יש לברך אחריו
אפי׳ *בכזית אי נמי דוקא כבינה דדילמא מודה ר׳ מאיר לר׳ יהודה בשתייה
כדדרים ר׳ יהודה ושבעת זה שתייה ושביעה היינו כבינה אכילה שיש בה שביעה
ואיזו זו כבינה או שמא יש חילוק בין שביעה דאכילה לשביעה דשתייה כתב בס״י
אחרי דקיימא לן כר׳ מאיר דאמר כזית דאוריתא כדפסיק רבא הלכתא א״כ ק״ל
ושבעת זו שתייה אם כן לא מיחייב מדאוריתא אא״כ שתה אם הוא נריך לשתות
אבל אם אינו נריך לא אמרה תורה שישתה אלא לתיאבון ד והילכך מי שאכל
ולא שתה לא מני להוציא אחרים י״ח שאכלו ושתו דלא אתי דרבנן ומפיק דאוריי׳
והמיימוני כתב דאין *לברך אחריו אא״כ שתה רביעית וכ״כ בסמ״ג וכן ראה
רבינו מאיר בכתב ה״ר שמואל מבומב״רק : *נברך אלהינו ול״ג לאלהינו דגבי
שיר והודאה כתיב שירו לה׳ הודו לה׳ אבל גבי ברכה לא מצינו זה הלשון וכן מפרש
בסדר רב עמרם ופסק רבא כרבי עקיבא ופר״א דהכי ק״ל : *שמש מצרפן ולא
מיבעי׳ שתי חבורות שאוכלות בבית אחד אלא אפי׳ בשני בתים שאין רואין כלל
אלו את אלו ובדילין אלו מאלו השמש מצרפן ואומר ר״ח דאורחא דמילתא נקט בבי׳
אחד דה״ה בב׳ בתי׳ וכן פי׳ ר״ח וכן משמע פירוש רבי אבא ור׳ בר זוטא ור׳ יונה
בשם ר׳ זעירא דב׳ בתים מצטרפין : אין *סומכין את הקער׳ בפת כך פסק
ר״ח ופסק ר״י דלא ק״ל הבי אלא בשמואל דאמר שושה אדם כל נרכיו בפת משום
דלא מימאים וראיה מפ׳ אין טומנין ועיין שם ויש שנוהגין לאכול דייסא או הבינא
בפת בשאוכלין הפת אחר כך אבל במסכת סופרים אסרו והכי תניא התם אין
אוכלין באוכלין אא״כ אכלן בבת אחת ושמא ההיא דלא בשמואל : *חי האלפסי
פי׳ מה שפי ורש״י פי׳ שמוזגו בתי׳ לאחר שנותנו בכוס חי אי נמי חי פירשק״א
ר״ל להביא מן החבית לשמו : *בירוש׳ משמ׳ דמהני ליה תיקון לכוס פגום בתוס׳
יין או מים וכן נוהגין בארץ אשכנז אבל בארץ נרפת נוהגין שכל כוס ששתו ממנו
מחזיקין אותו בפגום אם לא יערה הכל אלחוץ כל מה שבכוס ויתזוג יין אחר לקדש
עליו וכן בברכ׳ המזון : ו׳ והלכת׳ *בכולהו ישב ויברך מפני שברכת מזון דאוריי׳
החמירו בו מה שאין כן בשאר הברכות וה״ה בברכה מעין שלש ובדיעב׳ יצא בין
מהלך בין עומד כת׳ בספר *המצות כל הברכו׳ האלו חוץ מלחם ה אם נסתפק
אם בירך אם לאו אינו חוזר ומבר׳ לא בתחל׳ ולא בסוף מפני שה׳ מדברי סופרי׳ :
אין *לנו אלא ד׳ דברים בלבד ומי׳ לא משמע כן דפליג ר׳ יוחנן אהיא דטותנו
לימינו כדאמר ר׳ יוחנן לקמן ראשוני׳ שאלו מהו שתסייע שמאל לימין כו׳ משמע
שכן היו נוהגים ומי׳ האמוראים היו עושין עטור ועטוף משמע שהיו מחמירין על
עצמן והיו נזהרי׳ בכלם לפיכ׳ יש להחמיר בכוס של ברכ׳ . שטיפה מבחוץ והדח׳
מבפני׳ ופי׳ ר״י בגון שאין הכוס יפה בגון שיש בי שיורו כוסו׳ אבל אם היא יפה
ונקי בלאו הכי שפיר דמי דלא בעי אלא שיהיה כוס של ברכ׳ יפה :

הדרן עלך שלשה שאכלו

אלו דברים

*שהיין גורם לקדוש שתאמ׳ שאם אין לו יין אין מקדשין
והמקדש על הפת גם הוא במקום יין וברכת הפת קודמ׳
ורשב״ם פסק פ׳ ערב פסחי׳ דאין מבדילין על הפת : *בשמי׳ שאדם אסטנים
מוליך להעביר ממנו ריח רע של בית הכסא אין מברכין עליו והשיב רבי׳ אפרים
אדם שאינו מריח ומברך לעצמו על הבשמי׳ ברכה לבטלה וגם להוציא בני ביתו
אינו יכול דלא דמי לקדוש והבדל׳ וברכ הלחם ומצה דהוא חובה ומצו׳ וזה אינו אלא
מנהג ואני אינו מברך על הדם שוטה שלכ׳ היבשואין בו ליחלוחית ריח ולאו דוק׳
הדם הה״ב בשמי׳ ו ויש לי זכוכי׳ קטנה ובה מיני בשמים ועליה אני מברך : היה
נכנס ויוצא כתב רבי׳ מאיר דמיירי שאין דעתו לחזור אבל דעתיה לחזור לא הסח
דעתו ובשמים של בשם נמי לריחא עבידא דניח׳ ליה דנירחו אינשי כי היכי דניתו
אינשי וניזבנו : משום לא תשא בירושלמי מפרש דהמברך ברכה לבטלה יאמר
בשבמ״לו : אין *מברכין על האור אלא במוצאי שבת ו׳ הקשה ה״ר יוסף
למה

חדושי אנשי שם

ש״י א ק״ק דאפי׳ אם המברך חייב מן התורה לא יצא השומע עד שיענה אמן כדאמר לעיל ויש לומר דקאי על לעיל דבשומע מתחלה ועד סוף ממי שחייב מן התורה א״צ לענות אמן אבל בשהמברך חייב מדברי סופרים צריך לענות אמן או שישמע ר״ל מתחילה ועד סוף : **מהר״ם ב** ובמו שנחלקו בדבר זה הני רבוואתא ויש בחלקו הגאונים בדבר זה בזוז שחירים בה״ג ס׳ ביצד מברכין : **ש״י ג** ובאשר״י בברכות דף פ״ד מביא הרי ף שבתב שחותם מנחם עמו ישראל בבנין ירושלים : **מהר״ם ד** בעל ס׳ יהילכך לשברתו שתוסק בזית דאורייתא אבל אכן לא שבקינן כל הני רבוואתא׳ דשברי בזית וכביצ׳ דרבנן הל ג ורש״י ור״ת ומיי ואשר״י וא״ח שבתבו דברי התו׳ שתש ויכול להוציא אע״פ שלא שתה הוא וכ״ב ר׳ יוסף קאמרי דהכי נקישינן : **ש״י ה** ק״ק הרי ברכת המזון דאורייתא וי״ל דברכת הלחם ר״ל ברכת המוציא ובה״מ הכל קרוי ברכת הלחם וכ״ב באגודה שי קנ״ח בשם מהר״ם וי״ל כל הברכות חוץ מברכת המוציא וברכת המזון אם בסתפק אינו חוזר : וכ״כ ג״כ בג׳ מרדכי : **מהר״ם ו** מה שבתוב ולאו דוקא הדם ה״ה בשמים אינו מלשון רבינו אפרים ואינו לא בא״ח שי רצו ולא בתשובות הר״י קולון סי״מ א שהביאו דברי הר״ר אפרים ולדברי המרדכי ג״ל דמיירי בהדם שושה ויבש שאין בו ריח כלל או שהפת ריחו עד שאין ראוי לברך עליו ואתי שפיר מה שבתב ה״ה בשמים שאם השינו ריחם תשולין לברכ אבל בא״ח שי רצו כתב על דברי הר׳ אפרים ומיהו ונוהגין בכל המקומות לברך על ההדם ומנהג אבותינו תורה א״כ ג״ל שעדיין ריחו בו עד שראוי לברך עליו ואע״פ שהפת קצת נהגו להקדימו משעם הואיל ואותעבד ביה חדא מצוה בדאמר בריסתא דעירובא בפ׳ כיצד מברכין והר׳ אפרים לא חש לזה ביו דאיכא בשמים ומברכין בריחם מושב להדר המצוה בשעתה וגם הנהגים לברך עליו ולא חששו להידור מצוה בשעתה שמא משום שאין חשוב להם מצוה שאינו אלא מנהג בעלמא כמו שבתב האשרי שמשע׳ זה א״צ לחזו אחריו דאינו אלא להשבת נפשו :

לאיש אין מברכין על המצות כל שעה שבהנאה מתוך שהרי אסור ליהנות מן העולם
כלא ברכה וי"ל דדוקא כשנוהג היתר בשאר כגוונים לא וחש"ם שתברכין לאחר
קנ כלא ברכה וי"ל שאתחדש בכל יום : חד "עבד בשונג כבית שמאי פירש חש"ם
השתא טיבו לפי שאתחדש בכל יום : שנאנו א נעקר מן המקום ע"י שכתוב החזיר את
שנאנו ואוחר למקום
מאכל וכיוצא בזה עכיר בשעיר כעקר מקמו שאכל בתוכיר כדי לברך ממקו שהוברך
קנו ניתן לו אלא שאתחדש לברכה אחרונה : ת"ר "ושכחתם את כל מצות פירש חש"ם
דכבר היו מיתין ברוך לאחור לתקומו ולברך : ת"ר "ושכחתם את ה' אלהיכם שלא תהיו
כו' פר' דוק' להם שיהו רגילין ליזהר לא תשתכח תורה מישראל : ת"ר "ושמרת מצוי תמיד
היו רגילין לשהות כמלא כדמות חש"ם שאכל מלא אכל ולא שתו אלא שתו מלא שתותי
מנוי כיניהו ואין אנו רגילין לאחר שסעודה לשהות במלא אין אנו יכולין לברך על המים
אלא מפי כלי אחר שסעודה ולפי שהוא מחוסר ברכה אחרונה ולפי שהוא מעכב ומי
מברך ומיהו אנשי שהשוני' הרגילים ליהות אחר שסעודה ולפי שהוא מעכב אין מברכין
רב יהודה נחלן ז"ל שאין מברכין אלא על מה שדעתו עליו ואין דעתו עליו אלא מה שדומני' שאל
כר' ים פסק כשמי ירמי' שמברייתא דסבא ושיירת קדושים וכו' שתותים וקדושה
ופרי' שות ליהות מים שחרונים אלא שלא היו יכולים לברך עליהן ובן
סיעא מסיעו של ס"ר יוחנן ז"ל שאין מברכין אלא על מה שדעתו עליו אם
נקדמת נטילה של אם שתגיעה ידיו כדכתיב וינקום וינשאם וי"מ נטילה
מאכל אם הכלי אחר בו מים לרחצה כדאמ' בכ"ב מנחם מנטיל אם של כלי שבו
קנט ק' ג' מים וזו היא רבינית של תורה ופרש"י ז"ל שכלי נקרא כח שלו ואת ה"ג שתות זה ח"ג
מי מנחם שם מתקה כתו מיסמרגים וכ"ם כרוכה בשתות מנחם דוכה מכנה כדאמ'
ג"מ פ"י ויחסין יתכה שיעור מאכל דוו היא רבינית של דרך המקר לארחק כנקיון כפי בכל
מחרית על נטילת ידי כי אם של נקיון ידיים על דרך המקר לארחק כנקיון כפי בכל
מידי דמינקי כדאיתא בברכות ובא מקנו מאכל אחרית אף על נטילת ידים נהגו
לברך גם אחרית וברכה זו אל נטילת ידים רבינית שם לברך אותו לאחר נטילה
קודם ניגוב לפי שכל הברכות כולן מברך עליהן עובר לעשייתן חוץ מתות דאכתי
לא חזו כגון דידים מטונפין בשעה שעושה הנטילה ואגב היא נטילה מקנו כל
הנטילו לברך אחר נטילה ויש מברכין בין שסיבה לסעודה לשפיכה אם יהכתרך
אחר נטילה קוד' ניגוב חציב לפני שעיסוק שהרי אסור לאכול קודם ניגוב כדאחר
כל האוכל כלא ניגוב ידים כאי אוכל לחם שתת דכתי' ככה יאכלו לחמם טחת
בגוי לחמם שתת בני כלא ניגוב ידים ואיכו טובל ידיו אלא מצור לא נקב כשוגם
מצות בנקיות לא שיהי לידו גרש' מגרוי לו קיסם וחין לריך לאדם ניטול ידיו
מדרשיות אלא לאכילה אפי בשעה שאין לו ידים יכול לקנח כחכן לו כתרן
לכתיב לרחק בקנקנים כפי : תכ"ד :

הלכות נטילת ידים "ין בין אדם לחבירו טונטלין בין על נבי כלי בין על נבי
קנ קרקע בין מגן בין חתין ואפי' חתי לאור ניתר שתיר סולת בו
כראיתא פרק כל הכשר חתי לאור פלוגתת רחקיה ר' יוחנן ופסיק ר"ח כר' יוחנן
דאמר חתי לאור נטילין חים לידים ובראיתה לעיל לחבורים אפי' חיד סולת
כהן מותר בראיתה חש לחזיק בחתים בחתה טונטלין חתם לידים ואם לאו אין
טונטלין כדתנן חים שנפסלו חבאבית בחתה בכלי פסולין בקרקע טהורין ר' שיעור
אומר אף בקרקע טוב כחם כל נופו אלא לא פכיו ידיו וחבליו וכגון המפסקינהו
בבת בירתא נזירה אלא חבא חבא וחבא קתא לא נזר וכבלי בליעי וכן נרחה לי ר"ם
שנפסלו חים בחטראי ולא כתו בפרים "ז כזכחים פרק בני העיירי הלא בחים
בעוברי כשיט וחתם חיירי בגלולין לפי בעוברי אפי' בחיירי הלא נופו פסולי
כתבו חתם אי לחין הרא שהה ושותה שהם פסולי לאוכלין פסולי :

ועל הדברים האלין נטילה אבר אחלין שבי בנקיון בעלמא כלא חים דבר
קנד שאי אפשר לחקבר בראיה ברורה אין לעשות פרוקה לסבכתה ושוב
לאחיתיר לטול כחים . "ואלו שבעה נריכין נטילה אחרים . החולץ את המתים .
החולך מבית שחרתן . הנוטל בפרעו . החולץ תבעלים . הנוגע בדבלין .
והחוקף את הנשו . החולך מבית הבפא : מהרי"ף "ולעגין בקיות אחרי בברבו
קנה מי שאין לו חים חוקף את ידיו בעפר או בכותל בבית הרחץ בנקיון בפי בכל דבר
לבל לעגין אכילת את בציבן נטילת ידים דוקא ואלו אדם יוכלת לדבר ואתה
בנטילת אחרית בעבל בל היום חועיל לבתני לבל היום גם לאכילת את דק
סיפתחר חטיעה ואחשאות בתקו טיעה וגם עד זה אין לסחוך דק בשאין לו חים
כתיב מרע"ן לאם יש לו חים כתוב מרבע תלינן ואחינן ה"ת לעגין אכיל' לבל
לעגין תפלה אין לריך לבתחלן אלא לאחר שיעברון אפי' עברון לפי בעברון
קנו בחים אם פרם שוחה ושותה אלא יקנה בבורו : תבכ"ן : "עברון אפי' בעברון
ג"מ "ם אחעגן בן לקום בל התפלים אחי תקום תפלים לאי כיוב (לרבינית אינו
ת"ח מפלי' אחי תקוב) ואינו אחלי' לרבינ' אי' לרבינ' אבל "לרבינ' לעגין לאשוטי אפי
לי לאשוטי אלא שוחה ושותה אם לא דפרם אלא שוחה אלא אם אפי' לרבינ' אפי ואין
אין פרם שוחה ושותה אלא אפי' לאקום אפי' לא ואת "אי' בשכורון לאי בפרועין
בדפי' רש"י ז"ל אפי' בקרקע טונטלין בבם ואפי' בפפלין אחתיות בבתה בראיתה
פ"בל הבבר . בשנוגין אחן בראיתה קמא אחסבת דאחים ידים בפל לאחנן דין אי בקבקעתם

ורנגים

ורגלי עד העטיל שקורין קוד"ם כלומר הנ"ה ועיי"ש פ"כל הבם ותמוה הרמ"ו כתב שאחז"ם הרי"ף והרי"ו והא הפכתי להרמי"ם ונהגו ליטול עד שקו"ל תיבור מכבשו לגב היד כדתמ"ש כ"ב כין לחולין כין לתרומה לחומר' תניא כל דבר שחוכך בטבול הנוף חוכך בטבול ידי לחולין ג"כ נרי ליזה לעקי' ידיו אלא יטול על ידיו סוס דבר החוכך בגון טיט או נחלה תחת הגסורין ואם יש שם כך שתקפיד עליו חוכך ג"כ דגי טבילה הכו מחמירי לפי' הירו מקפיד ועל כן נרי לגקר בפרניו בשבת נטילה ויש מקילין דחשבי ליה חיבושו שהיו מקפיד והא דתנן כל שחוכך בכלי חוכך בגדה ובכבד תשוחבר וכחולין אין חוכך אלא לעיתר דהשם מיירי לענינת חולין שנשטו על שהרת קדש ועל טהרת תרומ' ולא מיירי בהלילה וכן נרוך ליזה בכבי שאר הניטו בגך וחפא דבריי ור"ל כתו כן נרוך לקון בפרן שפירש תשוטה : נרוך ל"אלא וקא יסיה הדע"כין נטיל לשמוך דתמרי בכרכו אף על תנאי יכול להו"ל שחזשיל דתמרי' פרק כל הכשר אחר דף ניטל תרם ידיו שחרית ותתנה עליה כל היום כולו ותע"ג דליכ' שמא הדחק יכול להתנות תלוכה מתן לתמר דוקא בשעת הדחק וכפל סופרים הלך אחר המיקל ודוק כבשאר כל היום אלא שיקבן לחבל שם שיקבן תן מושיל התנוק כי שם היכ' שאין מים בשיר אחי' טורח לנקב ת"ל דוקא בשחרים מושיל אף לא תנחי דשאר היום : הבח תובית הכם ונטל"ידיו ים מומרי לחוחה נטילה תינו מועלת לשטוך לפי שתברך ברכ אחר יבר אח אחר וכוי בשפת ודוחה שאינו מתחת שטוך וכריך ליטול שם אחרת ואתן לה ניקיגין דן ת"כ והא דתנן לורח חיים וירחה לטברייש לנחזר שפך שם אחת על ידיו ותשפוך יבדך אשר יבר ואח"כ בשבת ניעוב יבדך על נטילת ידי ע"כ הב"ח : כל שם שנשטל כריך ליטול ידיו ותברך אשר יבר אחר שנשל ידיו ושכל השואל אם נדרך לברך על נטילת ידים ותפר יבר על כל שם שנשל אלא אם כן הוה שותל לעשות כתורה לאחר זה להוציא מפיו דבר שבקדוש אז לילך לבית הכנסת תברך על נטילת ידיו ואפר יבר ואם יוכב נטל ידי לו כאחר יבר לפי שורך נקני אח"כ שיבי כריך ניעוב לנגב ידיו בסדרי"ת נעיל "ומנגבן בין בחול בין בשבת ואין נזהם אחרונים שמפיה ומחיים לבתיטה והא דתמרי' פרק הם השלח שרייטן זה כדוסו וזה דוקא שם עליו מעט טיט אבל בשנגב כולו מלובלך אז כולו נקן אין נזהם אלא ליכולן לא ניכולין ושרי נ וכן בתיר רבי אם לאשה שהטיל בה טוף על בגדה בשבת בבית הכנסת ליטול ידיה ולקנח בשב' תקו' הסיוף אף"ם שים תהרהרין בדבר יש לסמוך עליו בשבת להדחק לך בשבת יש ליזהר שלא ליטול על גבי שבעים ואף"ם שליט מתבוין להשקותם מבל תקו' טוי פסוק דיעים ולא יתות ואסור לאחר השטיה נוטלין מים אחרונים"ואלו התים נוטלין אף"פ שאינו אוכל לחמו"ם דאחוניים מבה אחרונים חובה אתכניים רשות פי' דאחוניים מים משום סרך תרומה אז תבו' להשתבה לקרא דוידיו לו שטף כתי' פרק כל הבשי"ם אתכניי' רשות שם כדאתמר לא שנו אלא שאין מבשיל לאבל בין בשביל לנביהם חובה ופירש"י ב"ם כין תבשיל דבשר לבשיל דבשר שאין זה אלא משום בקיות ואתבה בעלמא אבל בין תבשיל בשר לנביהם שיאבל אח"כ לפי' רבינו תם אז בין תבשיל דבשר לנביהם שאבל בשר לפרקי' ע"ל תוכה שזה משום תיטרפא ואים אחרונים חובה משום מלח שהוחיצו אחשת את העינו' וחובה ליטול תשו' שבנה ויש בקיאות בעצן מלחמת הרשות כדאתמרי' שוף פרקא קמא דעירובין הרבעים הניריים כתיתה וחביב נטילת ידים ובקיו' לא שתנו אלא נטילת ידים דאים אחרונים שאין מבוה בתירה אבל אחרוני' דחובה הם לא התירו ובהלכות גדול' מפ' מבוה טשנה ברכה חובה אינו טשנה ברכה כיון שהו נוטל ומו' ומבוה טשנה וכן אים אחרונים אלא בתירה אבל אחרוני' כיה זה נחשב מושים קודם נטילה אבל עתה שאים נוהגין ליטול אחרוני' אינו נחשב מושים אלא שקו"ל לאחלוק בתן אחרוני' שהו נוהגי' לברך על נטילה אחרונה ואין נוהגין לברך על נטילה ראשונה דבתן אחרוני' אים נוהגין כיון דרגילין בה נחשב כאלו הוא מן התורה ואין לברך על נטילה ראשונה דלא הוי אלא מבוה דרבנן ואין מברכין על המבוה ואין נוטלין ע"ג קרקע כי אם על כלי או על קיבוח וכריך ידיו לבשבל ידיו לה ודיך אח המוחות כדאתמרי' אים אחרונים כריך לבשבים ידיו לתשלה אחרונים יבשבל ידיו לחשה וחוקבריך לבשוך על ידיו רק פעם אחת כדאתמרי' לעיל וכן פעמים אחים :

הדרן עלך אלו דברים

הרואה פירש רבינו "שתעיים דבל הנ' "ברכות נריך להזכיר בהם שם ומלכות וכן נתב ר"י ויסר תקוני' ונר' לפר תקוני ולרבי יהוד' דוקא כרואה תל"ים לבשים יום דומיא דרואה בי הגדול לפרקים ואחר' בירו' פרקין כיבו בשלשי יום : "שעקר ע"ז מחרטנו ירו' מתני' כשנעקרים ע"ז תבל רט כי תן תומרים אחי כי אם בבית הכסא גם אין לומר ובאחר תלת ומחרו תתן :

מצאתי

"בספר הפרדס אסר סדר רש"י בשחוח תברך ברכת החזן לעלמו יחיד אינו אחיל"ך בריך תצניע דעביט בדאמשמ בירושלמי נני ברכת הפותחות בברוך דקאמר הרי הן קדיש אתברך ליחיד אחיל"ך בהן ואין לומר שום זכר קדוש אלא אחרך ה' אלהינו תל"ת שהשלם הזן את השולם כולו בטובו בחסד וברחמים בוחן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו ואין לומר חסדו עמנו שברי אינו פסוק ואין לומר שלא נחטא חטאי כי היה עם כל כשר הקו שתבא שנותן לו לחם כי חסדו עם כל ובטובו הגדול הוא לא חיסר ולא יחסר כי השוב שלו לא חסר מידינו ויש לנו שלא יחסר לא חסר מסחנ לא מחסר זכר לחר תגזירת לניכר ואם כן היה לו לומר על יחסר לנו תגזירת לחת : כי הוא זן ומכלכל ומשרים בכולם כחומר פותח ידיך כי ברוך אתה ה' הן ונוך י' אלהינו על שהנחלת לאבותינו ארץ חמדה טוב' וברחבה על שהוצאתנו אלהינו מארץ מצרים ופדי תנו מבית עבדים ועל בריתך שחתמת בבשרנו ועל תורתך שלמדתנו ועל חוקיך שהודעתנו ועל חיי' וחסד שחננתנו ועל מכילת מזון שאתה זן ומפרנס לנו ומשפיע לכל עת ובכל יום ובכל שעה ועל הכל ה' אלהינו אנחנו מודים לך ומברכים את שתך ככתוב ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך על הארץ הטובה אשר נתן לך כן ה' יש על הארץ ועל המזון : ובונה ירושלים ברחמיו אין לומר ובונה ירושלים אלא ברחמיו כי ברית ותורה כתיב ואין לומר ובנה ירושלים אלא ובנה ירושלים עירך במהרה בימינו ואל תזכיר לנו חס ושלום ענין מלכות בית דוד אלא מלכות שמים ומלכות בית דוד כתיב ואחר כך ובנה ירושלים : ואחר"כ הוא אומר רבוני אבינו רענו זוננו פרנסנו כלכלנו והרוח לנו במהרה מכל צרותינו ואל תצריכנו ה' אלהינו לא לידי מתנת בשר ודם ולא לידי הלואתם כי אם ליד מלאה הפתוחה הקדושה והרחבה שלא נבוש ולא נכלם לעולם ועד : ואחר"כ הוא אומר רבי' תיר לנו שיצא לחירות ולא לידי נסיון ולא לידי בזיון ולא לידי מכשול ולא לידי עבירה ולא לידי שום דבר שמשלט בו יצר הרע ומביאו לידי חטא ועון ואל תשלוט בנו יצר הרע אלא תרחיקהו מעלינו בעצות טובות ותכלינו בעצתך ותנהגנו בזכות מצות ומעשים טובים ותכניע יצרנו לעבדך ותתנהו לפניך לעשות רצונך בלב שלם ובנפש חפצה כאנשים שעשו צדקות ומשפטים בתוך עמם ועשו כל מה שבידם לעשות לפניך ולפני אבותינו שבשמים ותעשה עמנו חסד ורחמים לפניך ולפני כל הרואים אותנו ותגמלנו חסדים טובים ורחמים רבים ותשמע תפלתנו ותקשיב לקולנו ותאזין לשועתנו ותכיר צעקתנו כי אתה אל שומע תפלה ותחנונים ומלך רחום וחנון אתה ולך נאה לשבח ולך נכון להודות ולך יאות לפאר ולהלל לשמך הגדול והקדוש שנאמר ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך על הארץ הטובה אשר נתן לך ברוך אתה ה' על הארץ ועל המזון :

הדרן עלך הרואה

מזאתי

"בספר הפרדס אסר סדר רש"י בשחוח תברך ברכת החזן לעלמו יחיד אינו אחיל"ך בריך תצניע דעביט בדאמשמ בירושלמי נני ברכת הפותחות בברוך דקאמר הרי הן קדיש אתברך ליחיד אחיל"ך בהן ואין לומר שום זכר קדוש אלא אחרך ה' אלהינו תל"ת שהשלם הזן את השולם כולו בטובו בחסד וברחמים בוחן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו ואין לומר חסדו עמנו שברי אינו פסוק ואין לומר שלא נחטא חטאי כי היה עם כל כשר הקו שתבא שנותן לו לחם כי חסדו עם כל ובטובו הגדול הוא לא חיסר ולא יחסר כי השוב שלו לא חסר מידינו ויש לנו שלא יחסר לא חסר מסחנ לא מחסר זכר לחר תגזירת לניכר ואם כן היה לו לומר על יחסר לנו תגזירת לחת : כי הוא זן ומכלכל ומשרים בכולם כחומר פותח ידיך כי ברוך אתה ה' הן ונוך י' אלהינו על שהנחלת לאבותינו ארץ חמדה טוב' וברחבה על שהוצאתנו אלהינו מארץ מצרים ופדי תנו מבית עבדים ועל בריתך שחתמת בבשרנו ועל תורתך שלמדתנו ועל חוקיך שהודעתנו ועל חיי' וחסד שחננתנו ועל מכילת מזון שאתה זן ומפרנס לנו ומשפיע לכל עת ובכל יום ובכל שעה ועל הכל ה' אלהינו אנחנו מודים לך ומברכים את שתך ככתוב ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך על הארץ הטובה אשר נתן לך כן ה' יש על הארץ ועל המזון : ובונה ירושלים ברחמיו אין לומר ובונה ירושלים אלא ברחמיו כי ברית ותורה כתיב ואין לומר ובנה ירושלים עירך במהרה בימינו ואל תזכיר לנו חס ושלום ענין מלכות בית דוד אלא מלכות שמים ומלכות בית דוד כתיב ואחר כך ובנה ירושלים : ואחר"כ הוא אומר רבוני אבינו רענו זוננו פרנסנו כלכלנו והרוח לנו במהרה מכל צרותינו ואל תצריכנו ה' אלהינו לא לידי מתנת בשר ודם ולא לידי הלואתם כי אם ליד מלאה הפתוחה הקדושה והרחבה שלא נבוש ולא נכלם לעולם ועד : ואחר"כ הוא אומר רבי' תיר לנו שיצא לחירות ולא לידי נסיון ולא לידי בזיון ולא לידי מכשול ולא לידי עבירה ולא לידי שום דבר שמשלט בו יצר הרע ומביאו לידי חטא ועון ואל תשלוט בנו יצר הרע אלא תרחיקהו מעלינו בעצות טובות ותכלינו בעצתך ותנהגנו בזכות מצות ומעשים טובים ותכניע יצרנו לעבדך ותתנהו לפניך לעשות רצונך בלב שלם ובנפש חפצה כאנשים שעשו צדקות ומשפטים בתוך עמם ועשו כל מה שבידם לעשות לפניך ולפני אבותינו שבשמים ותעשה עמנו חסד ורחמים לפניך ולפני כל הרואים אותנו ותגמלנו חסדים טובים ורחמים רבים ותשמע תפלתנו ותקשיב לקולנו ותאזין לשועתנו ותכיר צעקתנו כי אתה אל שומע תפלה ותחנונים ומלך רחום וחנון אתה ולך נאה לשבח ולך נכון להודות ולך יאות לפאר ולהלל לשמך הגדול והקדוש שנאמר ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך על הארץ הטובה אשר נתן לך ברוך אתה ה' על הארץ ועל המזון :

סליק פסקי מרדכי ממסכת ברכות

חדושי אנשי שם

מאימתי קורין את שמע בערבית משעה שבני אדם נכנסין לאכול פיתן בערבי שבתות דברי רבי מאיר וחכ"א משעה שהכהנים נכנסין לאכול בתרומתן רי"ר לעולם אחר הכהנים ואם ע"מ שלין רואים לדבר וכך וכך לדבר חניים אחריהן: ברתחי' משעות האחר עד שלח הכהנים: ר"ש אומר פעמי' אחד קורא אותה שתי פעמי' בלילי' אחת בהכלות הרגילות ואחת בהכלות שלהן: בשלמה עמוד האחר ואחת מעלות עד שיום ואחת על יום ואחת על הלילה: רבי אומר מרבים משמרות הוי הלילה עוב' אחת מעשרי' וחרבע לשמה והשת אחת מעשרים ואחרבע לעונה והרבע אחת מעשרים ואחרבע בעת: ר' נתן אומר שלש משמרות בלילה שנא' ראש אשמורות התיכונה אין ראשונה אין שלישית אלא שתים לפנים ולאחרים: **מאימתי** קורין את שמע בשחרית שהחרים אומרים כדי שיכה רואה חברו בחרון אפו ברחמים אחת ומכירו אותה עם כל בשחרית אומרים כדי שיכה רואה חברו בחרון אפו ברחמים אחת ומכירו אותה עם כל החמה כדי שיהא קורא קודם נחוכה ונחוכה מתפלל ביום אחר ר' יהודה פעם אחת הייתי מהלך אחר ר' עקיבא ואחר ר' אלעזר בן עזריה הגיע זמן קריית שמע בתדומה אני שבחיתי מלקרות אלא משוסקין בכרכי כפר קרוב קריתי וכשיתי ואח"כ התחלתי הן וכבר נראתה אחת על

הדרן עלך תפלת השחר

לא יטעום מדם בנו עד שיברך שנא' לה' ותגלחת הכהנה מן השלם הזה בלח דרב משל עד שיתירנו לו בית הפתוח • לא יעשתם מדם בפניו ידיו ורגליו אלא לכבוד קונו אחחר כל פעל ה' למענהו דבש חתרים יין תמוהים וחומץ סתיומות מדברין עליהם בדרך שמדברין על המוריים • יין חי מברכין עליו ב"פ הגפן ובורא פרי הגפן ושוטלין ידיו לדברי ר' אליעזר וחכמי' אומרי' אחד זה וזה מברכין עליו ב"פ הגפן ואין שוטלין ידיהם אלא לבניו תיבי מתניתין מברך עליהן בורא פרי הגפן ואין שוטלין ידיהם אלא לבניו תיבי כיוצא בו תני חזקיה ר' יהודה אומר בורא פרי הגפן אלא לדברי ר' אליעזר שהוא אומר לפיכך הוא אומר

הדרן עלך פרק ששי

ברכת המזון * וזמן מן התורה מנין ומכלל ואכלת ושבעת וברכת זו ברכת המזון : וברכת את ה' אלהיך זו ברכה רביעה על הארץ זו ברכת הארץ הטובה זו ירושלים וכן היה אומר הכר הטוב הזה אשר נתן לך זה הטוב והמטר ומנין שכשם שהוא מברך לאחריו כך הוא מברך לפניו תלמוד לומר אשר נתן לך ומנין שהוא מברך על הכוסו תלמוד לומר ונתן לפניכם ומנין שהוא מברך על הפירות ועל המזונות תלמוד לומר אשר נתן לך ולכלן הוא אומר ואתה לך את נחוח הזהן : רבי אומר ומנין שכשם שהוא מברך על הטובה כך הוא מברך על הרעה תלמוד לומר אשר נתן לך על הטוב נתן לך דייך בכל אין מדיק כן בחדש הטוב כן בחדש הטוב עבודת הרוחה ע"ז הוא אומר ברוך ה' אלהיך ע"ז מתעקר ע"ז שתיעקר ע"ז בכל הקהלות ישראל ותשיב לב שכיבה לשכחיך והכוונה לאחר כן ברוך אתה ה' על הארץ ועל המזון : ברכת הארץ ה' אומר ברוך אתה ה' על הארץ ועל המזון ועל הפרנסה ועל הכלכלה ועל הישוב הזה ועל ישוב כל הדורות אשר נתן לאבותינו לאכול מפריה ולשבוע מטובה רחם נא ה' אלהינו על ישראל עמך ועל ירושלים עירך ועל ציון משכן כבודך ועל היכלך ועל זבולך ועל מעונך ועל ירושלים עיר קדשך במהרה בימינו והעלנו לתוכה ושמחנו בבנינה ונאכל משם מטובה ונשבע מטובה ונברכך עליה בקדושה ובטהרה (בשבת הזה ובחדש הזה) ביום הזה ביום הזה ביום הזה

תוספתא

מן העמרים הרי זה הפקר: ר׳ דוסא אומר לעתותי ערב וחכמים אומרי׳ הפקר, אונסין הפקר
שאין אחריות לרמאין: בעל הבית שנתן פאה לעניים אמרו לו תן לנו מכל זה נותן להם זה
וזה הרי זה פאה: פועלין שהיו עושין אכל בעל הבי׳ אינן רשאין לגמור את כל השד׳ אלא מעיירין
כדי פאה ואינה פאה עד שיפרשנה בעל הבית לשם פאה: עני שראה כדי פאה בין בתבואה
בין באילן אינו רשאי ליגע בה ואסורה משום גזל עד שתיודע לו שהיא פאה: כותי שמסר
קמתו לישראל ליקצר חייב בפאה: ישראל שמסר קמתו לכותי פטור מן הפאה: ישראל וכותי
שהיו שותפין בקמה חלקו של ישראל חייב וחלקו של כותי פטור: ר׳ ישמעאל אומר ישראל וכותי
שהיו שותפין בקמה פטור מן הפאה אימתי בזמן שהכותי ממחא אבל אין הכותי ממחא חייב
בפאה: כותי שמת ובזבזו ישראל את נכסיו המחזיק במחוב׳ לקרקע חיי׳ בכל בתלוש מן הקרקע
פטור מן הכל החזיק בקמה פטור מן הלקט מן השכחה ומן הפאה וחייב במעשרות: הלקט
והשכחה והפאה של נכרי חייב במעשרות אימתי בזמן שהכותי ממחא אבל אין הכותי ממחא
הפקר כותי הפקר ופטור מן המעשרות: בעל הבית שנתן פאה לעניים אין רשאי שיאמר להן
טלו זרע ותנו פשתן טלו תמרים ותנו מכבדות נשרו ואחר כך הפריסן אינו חייב משום פאה
אלא זרע בלבד: ארבע מתנות בכרם פרט שכחה ופאה ועוללות שלש בתבואה לקט שכחה
ופאה שתים באילן שכחה ופאה כל אלו אין בהן משום טובה ואפילו עני שבישראל מוציאין את
שלו מידו ושאר מתנות כהונ׳ בגון הזרוע והלחיי׳ והקבה יש בהן משום טובה ונותנין לכל כהן
שירצה: אין מוציאין לא משל כהן לכהן ולא משל לוי ללוי איזהו לקט זה הנושר בשעת הקציר
ובשעת התלישה ר׳ יוסי אומר אין לקט אלא הנושר בשעת הקציר׳ בלבד שנא׳ ולקט קצירך לא
תלקט שבולת שבקמה הרי היא של בעל הבית שבקצר הרי היא של עניים חנייה בקמה וחנייה
בקציר נוטלה ומשליכה לאחריו שספק לקט לקט: חורי נמלים אסורין משו׳ גזל ואם הפקירן
בעל הבית מותרין משום גזל ר׳ שמעון בן אלעזר אומר אם היו פיקדון אסורין משו׳ גזל:
בעל הבית שנתן כליבה לעני למלאות לו מים אין בו משום לקט שכחה ופאה וחייב במעשרו׳:
עניים המחזירין בין הגרנות מעשרין ונותנין להם הנטעין מוציאין בידם מעות בדברים
הנאכלי׳ ונותנין דבר מועט כדי שיאכלנו עד שלא יגיע לעיר ושאר כל מתנות עניים שבשדות
שאין שעני מקפיד עליהן הרי אלו של בעל הבית: מאימתי שורפין קשין שבשדות בשדה האילן
עד עצרת בשדה הלבן עד ראש השנה בשדה בית השלחין מיד דברי ר׳ יהודה וחכמים אומרי׳
בשדה לבן עד העצר׳ בשדה אילן עד ראש השנ׳ מפני גזל אדם ובהמ׳ בשדה בית השלחין מיד:
המרבץ את שדהו עד שלא נכנסו עניים לתוכו אם היה היזקו מרוב׳ על של עניים מותר ואם
היזק העניים מרובה על שלו אסור: ר׳ יהודה אומר בין כך ובין כך מלקט ומניח על גבי
הגדר והעני בא ונוטל את שלו השיבלין שבקשין ושבשדות הרי אלו של בעל הבית אמר ר׳ עקיב׳
בזו נהגו בעלי בתים עין יפה:

הדרן עלך פרק שני

המקבל שדה לקצור לא ילקט בנו אחריו ר׳ יוסי אומר ילקט בנו אחריו האריסין
והחבירות והמוכר קומתו לקצור מלקט בנו אחריו היו שם עניים שאין
ראויין אם יכול בעל הבית למחות בידם ממחה ואם לאו מניחן מפני דרכי שלום: אין שוכרין
פועלי כותים לפי שאינן בקיאין בלקט: אין נותנין מעשר עני לעניי כותים אבל נותנין להן
חוצין מתוקנין לשם טובה בעל הבית שהיה עומד בעיר ואמר יודע אני שהפועלין שוכחין את
העומר במקום פלו׳ ושכחוהו הרי זה שכחה היה עומד בשד׳ ואמר יודע אני שהפועלי׳ שוכחי׳
את העומר ושכחוהו אין זה שכחה ר׳ שמעון בן יהודה אומר משום ר׳ שמעון אפילו אחרים
עוברין בדרך ורואו את העומר ששכחוהו פועלין אינה שכחה עד שישכחהו כל אדם: רבי
יהודה אומר העושה כל שדהו עומרין ומעמר בהן כמעמר לגדיש לחררה בגדיש מודים בית
שמאי ובית הלל שאם הפקיר לאדם ולא לבהמ׳ לישראל ולא לכותים שזה הפקר: אמר ר׳ אלעזר
שאלתי את ר׳ יהושע על אלו עמרים נחלקו בית שמאי ובית הלל אמר ליה התורה הזאת על
אלו העומר הסמוך לגפה ולגדיש לבקר ולכלי׳ ושכחו ובשבאתי ושאלתי את ר׳ אלעזר אמר לי
מודים באלו שאין שכחה ועל מה נחלקו על העומר שהחזיקו בו להוליכו לעיר ונתנו בכד גפה
או בכד גדר שבית שמאי אומרים אינה שכחה מפני שזכ׳ בו ובית הלל אומרים שכחה ובשבאתי
והרביתי הדברים לפני ר׳ אלעזר בן עזריה אמר לי אלו הדברי׳ שנאמרו למשה מסיני. העומר
שהחזיק בו להוליכו לעיר ונתנו על גב חברו ושכח שניהם התחתון שכחה והעליון אינו שכחה
ר׳ שמעון אומר שניהם אין שכחה התחתון מפני שמכוסה והעליון מפני שזכה בו: שדה
שעמריה מעורבבין ועמר ושכח אחד מהם אין שכח׳ עד שיעמר את כל סביביו העומ׳ שבגדו
מוכיח כיצד מי שהיו לו עשר שורות של עשרה עשרה עמרים ועומר אחד מהן לכפון ולדרום
ושכח אין שכחה מפני שנדון כמזרח ומערב: שתי כריכות המובדלות זו מזו שכחה שלש אין
שכחה שני עמרין המובדלין זה מזה שכחה שלש אין שכחה שתי גפנים המובדלות זו מזו שכח׳
שלש אין שכחה שני גרגרין פרט שלשה אינן פרט שתי שבלים המובדלות בדרכן לקט שלש
אינן לקט אלו דברי בית הלל ר׳ יוסי אומר חנינא בן אחי ר׳ יהושע אומר כל שבאת רשות עני
לאמצע כגון התבואה והכרם אין מצטרפין וכל שלא באת רשות עני לאמצע כגון פירות האילן
הרי אלו מצטרפין אימתי אמרו קמה מגלת את העומר בזמן שלא נטלה מבינתים הא אם נטל׳
מבנתים הרי זו אינה מגלת קמת חבירו מגלת על שלו של חטין על של שעורין של נכרי על של
ישראל ד״ר מאיר וחכמים אומרים אין מגלת אלא על שלו ואמרין על מינו רבן שמעון בן גמליאל
אומר בשם שהקמה מגלת את העומר כך העומר מגיל את הקמה ודין הוא ומה אם קמה
שהורע כח עני בה הרי היא מגלת את העומר עומר שיפה כח עני בו אינו דין שיגיל את
הקמה אמר לו רבי מה לקמה שמגלת את העומר שהרי יפה כח עני בו יגיל עומר את הקמה
שהרי הורע כח עני בה יפה כח עני בקמה יתר מבעומר ובעומר יתר מבקמה שהקמ׳ יש בה
לקט שכחה ופאה מה שאין כן בעומר העומר שיש בו סאתים ושכחו אינו שכחה הקמה אינו
שכחה עד שיהיה בו סאתים. החותך כריכות ועתיד לעמרן וכן אגידי השום והבצל ן אין
להם שכחה: המעמר מפני הדליקה ומפני אמת המים אין להם שכחה מפני שעתיד לאבדן:
מעשה בחסיד אחד ששכח עומר בתוך שדהו ואמר לבנו בא והקרי׳ עלי פר לעול׳ ופר לשלמים
אמר לו אבא מה ראית לשמוח בשמחת מצוה זו מכל מצות שבתורה אמר לו כל מצות שבתורה
נתן להם המקו׳ לדעתנו זו שלא לדעתנו שאלו עשונוהו ברצון לפני המקום לא באת מצוה זו
לידינו אלא הרי הוא אומר כי תקצור וגו׳ קבע לו הכתוב ברכה והלא דברים קל וחומר מה אדם
שלא נתכון לזכות וזכה מעלין עליו כאלו זכה המתכוין לזכות וזכה על אחת כמה וכמה כיוצא
בו ואם נפש כי תחטא ועשתה וגו׳ והביא איל תמים וגו׳ והלא דברים קל וחומר מה אם מי
שלא נתכון לחטוא וחטא מעלין עליו כאלו חטא המתכון לחטוא וחטא על אחת כמה וכמה:
כל הזית שיש לו שם בשדה כזית נטופה בשעתו ושכחה אינו שכחה בד״א בזמן שלא התחיל בו
אבל אם התחיל בו ושכחו הרי זו שכחה עד שיהא בו סאתים חבית שהוא נגד שלש שורות של

שני מלבנין ושכחו אין שכחה בד״א בזמן שאין מכירו אבל בזמן שמכירו רץ אחריו ונוטלו אפילו
מאה ומאה: המפקיר את כרמו עשירים נוטלין את האשכולות ועניים נוטלין את האשכולות
ואת העוללו׳ איזהו עוללו׳ כל שאין בה לא כתף ולא נטף יש לה כתף ואין לה נטף נטף ואין לה
כתף הרי היא של בעל הבית ואם לאו הרי היא של עניים איזהו כתף פסיגין המחוברי׳ בשדרה
זו ע״ג זו נטף הענבי׳ המחוברות בשדרה ויורדות: כותי שמכר כרמו לישראל לבצור חייב
בעוללות וישראל שמכר כרמו לבצור לכותי פטור מן העוללות: ישראל וכותי שהיו שותפין בכרם
חלקו של ישראל חייב ושל כותי פטור ר׳ שמעון אומר ישראל וכותי שהיו שותפין בכרם פטור
מן העוללות: המקדיש את כרמו לא יקדיש את העוללות שאין אדם מקדיש דבר שאינו שלו:
בן לוי שנתמנו לו ענבי׳ והיו בהן עוללות אין חושש שמא של עניים הן: הנוטע כרם להקדיש
פטור מן הערלה ומן הרבעי וחייב בשביעי׳ מאימתי אדם רשאי לבצור כרמו בשביעי׳ משיודע
הפרי שכבר נתחיי׳ הכרם בגדולי עוללו׳ איזהו שכחה בעריסין גדולים כל שאינו יכול לפשוע
את ידו ולי טלה בעריסין קטני׳ בשיעבר הימנו: בדלית ובדקל משירד מתנו ושאר כל האילן
משיפנה וילך לו בד״א בזמן שלא התחיל בו אבל אם התחיל בו ושכחו אין שכחה עד שיבצור
את כל סביביו:

הדרן עלך פרק שלישי

רבי יהודה אומר מקום שדורכים את העוללות נאמן עני לומר יין זה של עוללות הוא
לקט זה לקטתי אני ואחי אני וקרובי אבל אין נאמן לומר מפלוני כותי לקחתי
מאיש פלוני כותי לקחתיו עניי כותיים כעניי ישראל אבל עניי כותים אין מאמינן להם בכל
דב׳ אין פותחין לעני בשנת מעשר עני מחצי קב חטין או קב שעורין בד״א על הגורן אבל
בתוך ביתו נותר לו כל שדהו ואינו חושש ושאר מתנות כהונה ולוי׳ נותן כל שהוא ואינו חושש
רצה מגיל מחצה ונותן מחצה אבא יוסי בן דוסאי אומר משום ר׳ אליעזר רצה נותן לפניהם
שליש ומניח שתי ידות לקרוביו: כהנים לוים שהיו עומדין על הגורן ובאו כהנים אחרים
ועמדו אינן יכולין להוציא מידן אמר רבן שמעון בן גמליאל נהגו כהנים עין יפה שלא להוציא
את אחיהם רוקנין אבל מקמצין ונותנין להם ר׳ שמעון בן אלעזר אומר אם באו עד שלא
תחזור חלילה עומדין על העקוב ונוטלין נשים ועבדי׳ אין חולקין להם על הגורן אבל נותנין
להם מתנות כהונה ולויה לשם טובה: רשב״ג אומר בשם שהתרומה חזקה לכהונה בחילוק
גרנות כך מעש׳ ראשון חזקה ללוי׳ בחילוק גרנות החולק בב״ד אין לו חזק׳ לכהונה שתי חזקו
בא״י נשיאות כפים וחילק גרנות ובסוריאה ועד מקום ששלוחי ר״ח מגיעים לנשיאות כפים
אבל לא לחילוק לגרנות ובבל בסוריא ר׳ שמעון בן אלעזר אומר אף באלכסנדריא בראשונה
כשהיה שם בית דין: אומר בקדשי מקדש שאין בקדשי הגבול ובקדשי הגבול שאין בקדשי
מקדש קדשי הגבול קטנים חולקין בהן וטמאין חולקין בהן וחולקין אותן בטומאה וחולקין
מנה כנגד מנה קדשי מקדש חייבין באחריות ליטפל בהן ולהביאן לבית הבחיר׳ קדשי הגבול
נותנין לכל חבר קדשי מקדש אין נותנין אלא לאנשי משמר בלבד: אין פותחין לעני העובר
ממקום למקום מכבר בפונדיון מארבע סאין בסלע לן נותנין לו פרנסת לינה שמן וקיטנית
שבת נותנין לו זון שלש סעודות שמן וקיטנית דג וירק בד״א בזמן שאין מכירים אותו אבל
בזמן שמכירין אותו אף מכשין אותו היה מסבב על הפתחים אין נזקקין לו לכל דבר תמחוי
כל היום קופה מערב שבת לערב שבת תמחוי לכל אדם קופה לאנשי אותה העיר אם שהה
שם שלשים יום הרי הוא כאנשי העיר לקופה ולבסוי ששה חדשי׳ לעניי העיר שנים עשר חדש
עני שנתן פרוטה לקופה ופרוטה לתמחוי מקבלין אותו ממנו אם לא נתן אין מחייבין אותו
ליתן נתנו לו חדשי׳ והחזיר להן שחקין מקבלין אותו ממנו אם לא נתן אין מחייבין אותו ליתן
היה משתמש בכלי מילת נותנין לו כלי מילת מעה נותנין לו מעה עיס׳ נותנין לו (כלי) עיסה
פת נותנין לו פת להאכילו בתוך פיו מאכילין לו בתוך פיו שנאמר די מחסורו אשר יחסר לו
אפי׳ עבד אפי׳ סוס לו זו אשה שנ׳ אעשה לו עזר כנגדו: מעש׳ בהלל הזקן שנתן לעני בן טובי׳
סוס שהיה מתעמל בו ועבד שהי׳ משמעו שוב מעשה באנשי הגליל שהיו מעלין לזקן א׳ לישראל
בשר נפורי בכל יום: היה משתמש בכלי זהב מוכרן ומשתמש בכלי כסף בכלי כסף מוכרן
ומשתמש בכלי נחשת בכלי נחוש׳ מוכרן ומשתמש בכלי זכוכי׳ אחרו משפחת בית גבלטא הית׳
בירושלם והית מתיחסת על בני ארנון היבוסי העלו להם חכמים שלש מאות שקלי זהב ולא
רצו להוציאן חוץ מירושלם האומר איני מתפרנס משל אחרים שוקדין עליו ומפרנסים אותו
ונותנין לו לשם מלוה וחוזרין ונותנין לו לשום מתנ׳ דברי ר״מ ר׳ שמעון אומר אומרין לו הבא
משכון כדי לגוס את דעתו: האומר איני מתפרנס משל עצמי שוקדין עליו ומפרנסים אותו
ונותנין לו לשום מתנה וחוזרין ונותנין לו לשום מלוה: המסמא את עינו והמצב׳ את כרישו
והמעב׳ את שוקיו אין נפטר מן העולם עד שיהא לו כן: גבאי צדק׳ אין רשאין לפרוש זה מזה
אפילו נתן לו חברו מעות שהוא חייב לו אפילו מכא מעות בדרך אינו רשאי ליטלן שנאמר
והייתם נקיים מה׳ ומישראל אבל פורשי׳ זה מזה לתוך חצר או לתוך חנו׳ וגובין: מעש׳ שני אין
פורעין ממנו מלוה ואוב ואין משלמין ממנו את הגמלים ואין פודין בו שבוים ואין עושין בו
סוסיבנות ואין נותנין ממנו דבר לצדקה אבל משלחין ממנו דבר של גמילות חסדים וצריך
להודיע ונותנין אותו לחבר עיר בטובה אמר ליתן ונתן נותנין לו שכר אמירה ושכר מעשה
אמר ליתן ולא הספיק בידו ליתן נותנין לו שכר אמירה כשכר מעש׳ לא אמר ליתן אבל אמר
לאחרים תנו נותנין לו שכר על כך שנאמר כי בגלל הדבר הזה יברכך ה׳ אלהיך וגו׳ לא אמר
לאחרים תנו אבל מניח לו בדברים טובי׳ מנין שנותנין לו שכר על כך שנ׳ כי בגלל הדבר הזה
וגומר: מעש׳ במוצבו המלך שעמד ובזבז את כל אוצרותיו בשני בצורת אמרו לו אחיו אבותיך
גנזו אוצרו והוסיפו על שב אבותם ואתה עמדת ובזבזת את כל אוצרותיך שלך ושל אבותיך
אמר להם אבותי גנזו אוצרות למטה ואני גנזתי למעלה שנאמ׳ אמת מארץ תצמח אבותי גנזו
אוצרות מקום שהיד שולטת בו ואני גנזתי מקום שאין היד שולטת בו שנא׳ צדק ומשפט מכון
כסאו וגו׳ אבותי גנזו אוצרו׳ שאין עושין פירות אני גנזתי אוצרות שעושין פירות שנא׳ אמרו
צדיק כי טוב וגו׳ אבותי גנזו אוצרות של ממון ואני גנזתי אוצרות של נפשות שנא׳ פרי צדיק
עץ חיים ולוקח נפשות חכם: אבותי גנזו אוצרות לאחרי׳ ואני גנזתי לעצמי שנאמ׳ לך תהיה
צדקה לפני ה׳ אלהיך: אבותי גנזו אוצרות בע״ה ואני גנזתי לעה״ב שנא׳ והלך לפניך צדקך:
צדקה וגמילות חסדים שקולין כנגד כל מצות שבתורה אלא שהצדקה בחיים גמילות חסדים
בחיים ובמתים צדקה בעניים גמילות חסדים בעניי׳ ובעשירים צדקה בממונו גמילו׳ חסדי׳
בממונו ובגופו: א״ר יהושע בן קרחה מניין שכל המעלים את עיניו מן הצדקה כאלו עובד
ע״א שנאמר השמר לך בן יהיה דבר עם לבבך בליעל לאמר ולהלן הוא אומר יצאו אנשים
בני בליעל מקרבך מה בליעל האמור להלן ע״א אף בליעל האמור כאן ע״א: א״ר אלעזר
בר׳ יוסי מניין שהצדקה וגמילות חסדי׳ שלום גדול ופרקליט גדול בין ישראל לאביהם שבשמי׳
שנאמר כה אמר ה׳ אל תבא בית מרזח וגומר חסד זו גמילו׳ חסדים ורחמים זו צדקה מלמד
שהצדקה וגמילות חסדים שלום ופרקליט גדול בין ישראל לאביהם שבשמים:

הדרן עלך פרק רביעי סליקא מסכת פיאה

תוספתא ממסכת דמאי

הקלין שבדמאי השיתין והדימין והחוזרדין חזקתן בכל מקום פטורין ואם היו
משתמרי׳ חייבי אם כחם על שדהו פטורה ר׳ יוסי אומר שיתין שבציפורן
חייבות מפני שהן משתמרות ר׳ יוסי בר יהודה אומר הנובלות הנמכרות עם התמרו׳ חייבות
וחכמים אומרי׳ עד שלא יטלו שאור פטורות משיטילו שאור חייבות: בראשונה היה חומן
שביהוד׳ פטור מפני שחזקתו מן התמד עבשיו שחזקתו מן היין חייב: הברכו והסייפו׳ בגינה
חייבות בבקעה פטורות אלו הן הברכות עד שלא יוסיבו שומא הסייפות משיקפלו המקצעות

רבי

ר' אלעזר אומר משום ר' אליעזר הגדרות לעולם חייבות מפני שהן משתתרות כיוצא בדבר אמרו חכמים
הן שהתירו חוקת ארץ ישראל חייבי עד שיודע שהוא פטור חוקת פטור לגמרי פטור עד שיודע שהוא
חייב חוקת בעלי כתי ישראל שבסורדי מין הפרישין עליהם לתתי וחם יודע שהוא פטור עד שיודע שהוא
הרי אלו חייבין: אומר אני הן חייב לעשר מעשרות הן נותן שהוא אומר מחכירו חם יודע שהוא פטור
מוכר פירות בשנת העם ואומר אני מעשר אני הן נותן היה מוכר פירו ואומר מעשר אני ואומר
מעשר אני זה הן נותן היה מוכר פירו בשנת העם ואומר אני מעשר אני נותן שהוא אומר
הוא הפה שהתיר: היה מוכר פירו בשביעי ואומר של ערב שביעי הן אני כחיי ואני כשביעי
היה מוכר פירו לשרב שביעית ואומר של מוצאי שביעי הן פטור הן שהעשר ופטור הן שישור
כל דבר שנתיקלו פטורה נותן להחתי לפיכ פירושו להקל פטור: פירות ארץ ישראל שרכו על
פירות חוצ לארץ שרי אלו חייבין פירות ח"ל שרכו על פירו ארץ ישראל הרי אלו פטורין דברי ר'
מאיר וחכמים מוחרים אף לכרים התדיירן כגון המגולים ומוכרסקיות ומסלקות פטורין
ואפלו כל הכרים חייבין ר' נתן אומר דברי ר' מאיר בדבר שאינו קבוע ודברי חכמים בדבר
הקבוע: הלוקח מן החנות בלור ומן המגד בכיתן פטור מן המוצרו בלור ומן החנוני בלור ומן החמר בכיתן
חייב ר' יוסי פר' יהודה אומר הלוקח מהן בהתגרו בלור ומן כריך לאחר מן החנות פחתר אחר מן
בלור חייב ר' יהודה אומר אחת אחרת היודעת לבאיב חייב מפני שחוקרת מן הגגיל וחב"ש הרי אלו
בחוקת פטורה עד שידוע לך שהיכן הוא: הלוקח מן הספינה ביפו ומן הספינה בקסרי חייב'
ר' יהודה אומר ביפת חייבת שהיכת מכטיסים ושוק של פטרי פרשת אוז היו אחת מביני שחוקתן
מכר אחלך שבעיו רבותי' שהרי כל עיירות הכותי שעל יד הדרך כגון אחנות' וקטניות שלהן
אחת מביני שהן של ישראל אחת שהן של כותי ואפלו כל פירותיהן ואחי אומר של ישראל ומכרו
מטילין לאותו שם רוב כותי' ואחי שם רוב ישראל אחת מחנה על אחלה ואחי דברי רבי אחי'
נחב"ש אחי' אחי' ישראל אחד מעיל לאותו אחת מ"ר יוסי בר"ח כאומר של יחיד אחל
באומר של אנשים הולכין אחר הרוב ר' יהודה בר"ח כאומר של ישראל ובותים אחל הולך
ישראל ובותי' הולכי' אחר הרוב אומרו לו אחרי שהרשיתה לנו על מוכרו' על יבנה פלשני אחת'
שהוא אחלי והיו רובן של כותי' אחל אומר שהעיל כו אחנג לאחר לגמרי נתן אומר אחי לפי
שכנון מ"ר יהושע בן קרחה כל יחי הייתי קורא מקרא הזה והוא השטיח על השיח ולא
אבא ידע אף כאומר של יבנה בלבד ואחלה בהודה שהיכן לאחלי שהרי אחי לפי
טומאים: הלוקח פירות לחבילה ונמלך לאחרן לו יוכרנו לכותי ולא יאכיל לנכרי אלא לאחרי'
לבהמת שלמו אח"כ שוחה כיוצא בו מי שנפל לו פירות בירושה אי שהתנו לו אחרים
לבותי ולא יאכיל' לבהמת אחרי' אלא לבהמת עכמו אח"כ שבר: לוקחין שם דרושה מן שכותי
בין לפני שניחתה ובין על גב שלא ניחתה וכן מישראל כחולה שביעי ואינו חושב לוקחין זית אחד
דבר שהרבו כלה ואחד דבר שאין זשוב כלה: מין אדריון את השכל ואין מחכין את השכל ואין
פוסקין עם הכותי בשכל ישראל שבאת הרע את השכל עד שלא ניחתה פטור שכבר אבד הלוקח
לבהמת ולחיה ולשובאו פטור ואין אדם לוקח מהם ישראל בהמתו אלא אם כן יודע בהן שהיא
מלכה בהמתו מליכ אין אחייבין אותו להחזירה: אבבירי ישראל בהמתו לכותי ויוסקו עליה על
מנת שכותי אכא ובלבד שלא יאת לו כדרוכך שעורין תחת מטיל לפני כך וכך מעיר אח מטיל
לפניה: כותי שאחר לישראל אין אחן ע"ג מכתו כותי אחר וכתחי מעיר כפל על ע"ג כשרו
משפשבו ואינו חושב: כותי שבא אחן ע"ג טבלה של שים להשעבל עליה משבחת אות ליישראל
ליסב אחריו: הלוקח יין לתוך המדיום ויין לשאול מילנסות וכרשינין לעשותן שחיטין חייב
בדאחי ואפ"ל כוותי אן שלחו אשורי מן הדמאי הלוקח יין ואחן ליתן ע"ג חשטין וכרשינין
לעשותן שחיטין חייב בדמאי ורי"ש פן לשער פושר וכן היה ר"ש בן אלעזר אומר הלוקח כרשינין
לעשותן שחיטין פטור מן הדמאי הלוקח יין ליתן לתוך סקילוח וקוחת לעשותו תלושה ורבנים
פטו' מן הדמאי וחייב בדאחי והן שנתן שטורין מן הדמאי: הלוקח קחת לשורו פטו' מן הדמאי
חייב בדאחי וב"ש אחן שנתן לתוכו שורות מותר ליתן לתוכו שורות אחרי: אחן ערב כ"ם
מחייבין את כ"ם פטורין את ר"ם נתן לו היה כ"ם פטורין אלו כ"ם מחייבין את כל עלילות אלו
נתן מחייבין היו כ"ם בשתן ורד והבין בשלחי תרומת ומעשרות וחומת וחומת חומת מותר בשומר
עמי הלחם ולחם הפנים ושיירי מנחות ותוספת הכהנים ר"ם בן יהודה אומר משום ר"ם כ"ם
מחייבין ואת הכל פושרין ואוכלן שקדם שם לחשער אני שעליהן חם שעשה עשוי: כשם שהתרחן
פשורה מן הדמאי ואין צריך לומר מן הדמאי ר' שמעון בן נתנאל אומר אף אינו מעשר שחוחת
משקה אחן שבגדרי כך בחכמים אין חייב שהשורך נתן לבעה פטור מן הדמאי לפיכך אחן של
שביעית נותנין אחנו לגדרי ואין נותנין אחנו לסרוק:

הדרן עלך פרק ראשון

אורז בחקומו אומר שבחחילת אחנשית ר' אליעזר בר יוסי לאומר פורז שבחחילת
אחנשית אומר הוא עד שיהו אחרים אחקבל עליו אחרשה דברי אחקבלין אומו לחו אחבר
עלה ליתן תרומה ומעשרו לעם הארץ ואלו יעשה שהרות אחל הבל עם הארץ ושיהה אוכל חולין
בטהרה: אחקבל עליו לחיות נותן אחעבר אחד שהוא אוכל ואחד שהוא מזכי ואחד שהוא נוקח
מלין אחקבל אחל עם הארץ דברי ר"מ וחכמים אומרים אחקבל אחל עם הארץ נותן אחעבר
לכם ר' אליעזר בן שמוע אומר אין נותן אחד של אחיניהן אל בשני בתי: לא נחנו אלו
אומרים זה אחל זה ואחם כ"ש פירותיהן שבחוך בחקומן אומרים: "עם הארץ שקבל עליו כל דברי
חברות ונכנס על דבר אחד נכנס אחצד של כולן דברי ר' אליעזר אומר אין אחצד אלא על אותו
דבר בלבד: "נר שקבל עליו כל דברי אחורה ונכנס על דבר אחד אפילו על אחורה בולה הרי
הוא כיוצא בו: "עם הארץ שקבל עליו כל דברי חברות אחן אחבר אחד אחן אחקבלין אותו:
"נר שקבל עליו כל דברי פורה הון אחבר אחד אין אחקבלין אותו ר' יוסי בר יהודה אומר אפי'
דבר קטן אחקדושין סופרים כהן שקבל עליו כל עבודות כהונה הון אחבר אחד אין אחקבלין
אותו: "כן לוי שקבל עליו כל עבודות לויה הון אחבר אחד אין אחקבלין אותו שנאחי אחקריב
את הכלים ונותר אין לי אלא זרוקת דם ואקטר אחלים אחין אחקבלין אותו שנאחי אחקריב
ואבשו אחקטרת ואקטרת אחלים ואקטר אחלים אחין אחקבלין אותו שנאחי אחקריב
אחרון ואקטרת אחלים ואקטר אחלים אחין אחקבלין אותו שנאחי אחקריב אחרון
מוכרע ואקטרת אחלים ואקטר אחלים אחין אחקבלין אותו שנאחי אחקריב אחרון
אחרון

הלוקח

פירות מתי מעזרו נתתן על התשמרות ונסח לעשרן סומלו בשבת ואוכל ביום טוב ואוכל בשבת הנחה לא יאכל עד שיעשר היה מוכר פירות בערב שבת עם חשכה סומלו בשבת לשבת הבאה לא יאכל עד שיעשר היה מוכר פירות בערב שבת עם חשכה מתוקנין הן הלוקח מתנו לאוכלו שבת לא יאכל עד שיעשר תרומת מעשר דמאי פחותה לתקומה ר"ש שהרי מותר אף בחול סומלו ואוכל בו ביום יותר על כן ר"א אחשון שהרי פחות תרומת מעשרות וכגבבו פירות הולך ואוכל ובא ואוכל על מה שהפרים שכשם שאסור שבת על עם החרן כך אסור לישתו עם הארץ: ר"ש אומר זה שאמרו זה שהיו אחי דמאי אם אמרו שעשרו על דבר לא הרו ולא תעשרו נותן לו אחד מעשרה ואוכל בו בתוכו ואוכל בו בתוכו ואוכל בו בתוכו

הדרן עלך פרק ששי

ישראל שקבל עליו ישראל והכן תכן ולוי שקבל עליו לויים והכן תכן שקבל עליו ישראל ולוי שקבל עליו כהן אינו כלום ר' יוסי אומר אם אמר לכהן תן לי מעשר ראשון שיש בידך ואני נותן לך מעשר שני שיש בידי הרי זה כהן ומעשר שני שלו ר' יוסי אומר אם אמר לו

תוספתא

הדרן עלך פרק ראשון

המוכר פירות לחבירו ולתר לו פירות מתחרתי לך טבלים הם כשר כבור הוא יין
נסך הוא שורת הדין אין נותן ר' יהודה אומר לא נתחייו אלא אם כן נתחייו ישראל על כן אלו הכל
לפי מה שהוא אומר שהוא ישראל על כן אסר לתר לו שחים שהקרקפי שתך בתוכו היום נטמאו שורת
הדין אין נותן ר' יהודה אומר לא נתחייו ישראל ע"כאלו הכל לפי מה שהוא אומר : השוחט
את הפסח על כני חבורה ולתר אלא לאחד מהן שורת הדין אין נותן ר' יהודה אומר על
אלא יתחיל כו נותן משתתחילו כו לינו נותן : אין מוכרין תחיון של שיהו ניכו אלא לחברי כל
חיבי חטין אחד כל מין לופיליו ואנושים וקרקים ורמוני' אחד עורמין ומשערין מזה על זה
היו לו תלגים שחורות ולבנות בתוך ביתו וכן שני מיני חיטין עורמין ומשערין מזה על זה ר'
יהודה אומר משם רבי אלעזר ב"ם אומרי'אין עורמין כי'הכל אומרי'עורמין כיצד אין עורמין
מן החדש על גבי הישן אין עורמין מפירות שנה זו על פירו שנה שעברה ואין מפירות שנה שעברה
על פירות שנה זו אלא אם כן מכר לחבירו וכשנה שנה שניה וכן שנה שלאחר עורמין ומשערין
מזה על זה ולקט ירק בערב רחש שבת עד שלא נתחש ואחר ולקט משנתחש אין עורמין
ומשערין זה על זה אבל מזה חדש וזה יפן זה יחש שניה וכשנחש שניה הרחשון משנתחש אינו
אבי ומשנתחש אינו אבי ניקט אתרוג בערב חמשה עשר בשבט עד שלא נתחש ואחר
ולקט אחר משנתחש אין עורמין ואין משערין מזה על זה אבל מזה חדש וזה יפן זה יחש
פליטי וכבכם רבי'הרחשון משנתחש אינו אבי ומשנתחש אינו אבי : כיצד אין עורמין
מן התלוש על המחובר אומר פירו' תלושין הלו שהיו עורמין ומשערין על פירות מחוברין
אלו או פירות מחוברין שהיו עורמין ומשערין על פירו' תלושין הלו לא אתר כלום אבל פירו'
תלושין הלו שהיו עורמין ומשערין על פירו' מחוברין הלו לכשיתלשו הרי זה מוכר מהן שראי
ישנה אותו תרומה ומשערת על מקום אחר עד שיתלשו נתלשו דבריו קיימי' כיוצא בו מי
שהיה בא בדרך וכיתה בידו בלבלה של פירות שהיו מתוקנין אומר הריו זו שהיה תרומה
ומשערו' על פירו' שיש לי בתוך ביתי לכשיבי' לעיר הרי זה מוכל מתנה שרלי ושנה אותה
תרומה ומשערת על מקום אחר עד שיגיע לעיר הגיע לעיר דבריו קיימים נתלשו פירות לו
נגנבו או אבדו עד שלא הגיע לעיר בלבלה בשלה שהגיע לעיר דבריו קיימין יתר על כן
א"ר ליעזר בן יעקב פירות שרנה זו עשויין תרומה ומשערת על פירו' שרנה לבשתלשים
ויתיקר : כיצד אין עורמין משרנה לארץ על פירות חוצה לארץ אין עורמין מפירות ארץ
ישראל על פירות סורי ולא מפירו' סורי על פי ארץ ישראל : ישראל שקב שדה בסוריי הרי הוא
כקוב בפרוזדור שבירושלם תורם ומעש עליה : ישראל וכותי שקנו שדה בסוריי הרי הן כשנים
וכתבש שנתערבו זה בזה דברי רבי רשב"ג או חלקן של ישראל היי חלקן של כותי פטור : ישראל
שקנה שדה בסוריי מן ס' בחזר ומכרה לכותי חייבת בתשערות ובשביעית שכבר בתחייבה :
אבל הלריסין והחכירות וכתי תכות וכותי שהשכן שדהו לישראל מן ס' משעה ישראל בימוסות
עליה פטורה מן התשערות ופטורה מן השביעית : תיו היה שהרו ואינו היה תוה לארץ כל
משעה תטור אתנון ולילך ארץ ישראל תטור אתנון ולפניה תוה לארץ נסין שבים רוחי תוחן
בתוך תוה תחת תטורי אתנון על נתני תבריס תחוז ולפניה ארץ ישראל תחוז ולחון תוה
לארץ ר' יהודה אומר כל שהוא כנגד ארץ ישראל הרי הוא כארץ ישראל אבל תחוז ולחון ים וכי לכם
היה הנדו וגבול נסין שבבלדרומין תומן כלו חוץ תחת תקבלריא עד תוקיעו תנחל תבריס
עד תוקיעו' תחוז ולפניה ארץ ישראל תחוז ולחון תוה לארץ ספיקה הבחה תחוה לארץ
והיו בה פירו' תחוז ולפניה אם היה נוטעת חייבת לכי תחבון היוצה לחוצה לארץ חין חייבת
לפי תחבון ר' אליעזר אי' עשר ארץ ישראל כל שהוא חייב לפי תחבון הכל שרלה הכרם
סוין לכותי כארץ ישראל בסוריה בחוץ לארץ אלא אר' יהודה אומר אין לכותי כרם בסוריי
ותכתים אומרים יש לו אתר ר' יהודה משמה בתבון רשם בית הבכסת של בית שלקח הבותי
דבריי בסוריה ונתן לו דתיי וכלו את דבן בתליו שהי שכר תמקו לתקו ואתר לו התתן על
פניי בהלך אתר לו משם רתי שלח הוה שלח לו כיד שליח תרם תה משעה עשית אבל לא תעב
לשמות כן : אין עורמין מן התטורה שלא בפניה שלים כיצד יודע שם בבית שנים שם נתן שם
אלא ותלמח ההכר יודע שהבית שנים שם שרשה ואינ תלמח ההב יודע שלא בפניה שלים :

הדרן עלך פרק שני

מפני מה אתרו אלם לא יתרום מפני שאין יכול לברר מפני מה אתרו שיכור לא יתרום
מפני שאין יכול לבור את היפה מן הרע מפני מה אתרו שיכור לא יתרום מפני
שאין כו דעת אף ס"ם שאתרו שיכור תקחו תקח התכרו מתכ' תתנתו תתנ' וכדרו כדר הקדמו
הקדים עשר עבדים אחריב עליהם אשתת אחריבין אותו שקילה [אחריבין אותו] כלומ' על דבר
שכור הרי הוא בפקח לכל דבר : מפני מה אתרו בשל קרי לא יתרום מפני שהיא יכול לברך
מפני מה אתרו עדום לא יתרום מפני שהיו יכול לבר' אבל תכשה את שלמו בתקן ותקח ותכל
דבר ותברך היה הולך להפרים תרומה ומעשר רשעי ומעשר עני תלתיתי מברך עליהן
משהפרישן הפרישן אם עתיד לקרות להם שם כיון שהפרישן נקדשו : ר' יהודה אומר תודד אדם אל תטלו ותכישו
עתיד לקרות להן שם כיון שהפרישן נקדשו : ר' יהודה אומר תודד אדם אל תטלו ותכישו
לתוך ביתו ותלכד אלא יתרום משהו שתקל תוה אדם אל תטלו ותכישו לתוך ביתו ותלכד
אלא יתרום כתניין רבי יוסי ברבי יהודה אומר לא אתרם ולא אתרמו אתקל ולא אתקול
ולא בתניין ולא בתנו אתרו לו משה שהיו מלקטים אתנים אחר אתיך ואתר לנו
היו מוכין ס' ר' שתעון בן אלעזר אתר משה בתוך בית הכרדסקי שהיו שוקל את כלכלתו אלפים
ותחזר ושוקלה ויקרות והיה רבי תלור תשבתו התורה את הכלכלה ונתלתו פירות כנגד כלכל'
הרי אלו תרומה מפני שלמו לתרום על כסל היה לפניו אתנים רתוצים אין אתיניין אותו
להיות יושב ותעשר בין בדקה בין גנשה אלא אתרה שהיה כדרכו בעיניו התורם את הגורן צריך
שיכוין את לבו על מה שבקשין על תה שבתין על אתר שהיה בעיניו : התורם את

מעשר שני : היה טהור להפרים מעשר שני כשאת הפרשתו אחר הרי זה מעשר עני הרי זה מעשר עני נתכוון לומר מעשר כ׳ ואמת מעשר עני מעשר עני ואמת מעשר ׳ רשמעון לא אחר כלום ואם רשמעון ואחר ׳מעשר׳ שני דברו קיימין ר׳ אומר אם לא נתכוון מעשר עני נתכוון לא אחר כלום אי אתה מוצא כ׳ לרשמעון דברו קיימין : כותי שהפרם תרומתו תרומה כד׳ על הגורן כשרים תרומה ונתנה בפחן מעשר לרשמעון ונתנו ללוי מעשר עני ונתנו לעני פירותיו מתוקנין ׳החכמים פירותיו לעולם ביתו פירותיו מקולקלין : ישראל שהפרם שהכניס פירותיו לעולם ביתו פירותיו מקולקלין הכותי ככותי׳ דברי רבי רשמעון שמעון בן גמליאל אומר הכותי כישראל . כותי שהפרים בכור פטר החמור וחלה מודיעין אותו שהוא חייב שוכחין בו ונזהרין אותו ׳ם מקבלין הימנו וחלה נאכלת לזרים הוציא תרומה מתוך ביתו ונתנה בפחן טהל ותרומה דברי ר׳ רבן שמעון בן גמליאל אומר הין נותנ׳ם אלא תרומת גדולה בלבד הוציא מעשר ׳רשמעון מתוך ביתו ונתנו בפחן טהל ׳רשמעון דברי ר׳ ר׳ם ג׳ אומ׳ הין נותנ׳ם אלא מעשר ׳כלבד הוציא מעשר שני מביתו אחר פדוי פדוי הוא לא אחר כלום פדאוהו לכם נותנ׳ם כל טהל ומעשר שני דברי רבן שמעון בן גמליאל אומר הין נותנ׳ם אלא מעשר שני בלבד ישראל . החשוד והוציא מעשר שני מתוך ביתו ׳ם מקבלין הימנו רוח לכם לא אחר כלום פדאוהו לי ופדאוהו לכם דברי קיימין ׳החשוד ככותי ר׳ ר׳ רבן שמעון בן גמליאל אומר כותי כישראל כותי שתרם ונתנה לכהן תרומתו תרומה ר׳ שמעון בן גמליאל אומר כותי כישראל ויתרום ויתרום לומר לו מה נתת לו תרומה זו לא נתרמה בקדוש׳ . היתה לו תרומה מוקדמת רשם לכם הפרם׳ היה זו אם נתרמה בקדוש׳ זו לא נתרמה בקדוש׳ . היתה לו תרומה מוקדמת רשם לעשותה תרומה על מקום אחר כוסה טהלה תרומה ׳ם רשם לעשות תרומה מעש׳ רשמעון על מקום טוסה טהל מעשר רשמעון רשם לעשות תומו תרומה מעשר שני על מקום אחר טוסה ואם אמר הריני תורם ומחשב ׳ם מעשה שני רשם לעשות תומו תרומה ואם לאו לא חל עליו תרומת תרומה תרם ועשה כיני אחר טוסה תרומתו תרומה ולא ׳ם מעשה תרומתו תרומה

הדרן עלך פרק רביעי

היה לוקח שדות להיות מפרים עליהם וחולך ויהיו רוסס ואומר עד כאן תרומה דברי רבי שמעון אומר תורם ומחשב כמו שלמדו היה נרוך להפרים מעשר ומחשב פעמים חבירו של יין תעשה את הרשעים ׳ואומר זו תרומה את הטביעים אומר הרי זו תרומה דברי רבן שמעון בן גמליאל ר׳ אומר תעשה כולן לגבי הכור ואומר הרי זה תרומה • מי שהיו פירותיו מתגרות נותן שלה לבן לוי ואחה לבעלי מפרים שהוא מחלק שלין שלה מחלק בין שהיה אותם שלה קיימת בין שלא היה ׳אותו שלה קיימת מפרש עליה ומוכל דברי ר׳ מאיר וחכמי׳ אומרי׳ אם היתה אותה שלה קיימת מפרש עליהן תרומה וחולך ואם לאו אין מפרש אלא לבי חשבון. שטר תרומה היה שתתי אומר יש יפה שלשים ויפה ששים ויפה שבעים ומרבעים ומרביעים והריבה מחשבים היה כלל אומר יש יפה אחד מארבעים ויפה אחד מחמשים והריבה ששים רבי יאשיה אומר מחלין ומחשב תרומה ונלבד שיהו חולין מרובין על התרומה ׳החומר לבעלותו לא תרום תורם בניטעית אחד מששים לא תרום אחד מחמשים אחד מארבעים או כוסף מארבעים ותרומת תרומה ואם נתנו לכוסף אחד אין את תרומתו תרומה ׳נתנו לתרום ׳ם ׳מעשר ׳ועלה בידו מעשרי מחלשים ומרבעים ומחמשי׳ ׳ומששים תרומתו תרומה נתנו לתרום ׳ם ׳מששים ועלה בידו מחמשים ׳מארבעים ומשלשים מעשרים אין את תרומתו תרומה ואם אחר לריני תורם תורם ומחשב ותורם ועלה בידו אחד מששים תרומתו תרומה ואין נרוך לכוסף מששים ות׳ נרוך לכוסף • ר׳ אומר רוסס על אחד כמוכו על כמה מוסף אפילו אחד של ׳ם ׳רבן שמעון בן גמליאל אומר כתו שלמדו ר׳ יהודה אומר תוספת תרומה תרומה ניטלת תן לכהן ׳על השמח ואינ׳ מדתמת ואין חייבין עליה חומש כך ׳ם כיצד ראה תורם ומחשב ועלה בידו ששים ועלה בידו ששים לאחר מכן אם אחר לריני תורם ומחשב ואחר ׳יאמר לשמעי שמעי ואני ראיתי ׳יאמר שמעון אומר תקיפין כגון תרומת מעשר ׳ם כיצד ראה תורם ומחשב ועלה בידו ששים ועלה בידו ששים ואחר מכן אם אחר לריני תורם ומחשב ועלה בידו ששים ועלה בידו ששים

ויולי הרי לפילו כל שהוא אסור כד"ש כטהורה אבל כטומאה לפילו כל שהוא וכן לחם לומר
בתרומת מעשר שכשהר כל הפירות שם יש בה כשישור הוא נותנ"ל וכן ואם נלוו מצליב כאור
ובורסה: פרטו של ישראל שילדה בכור מחציה כרשיני של תרומ"ר נתן אחמול בן גחליא לומר
ולא שוה אלא מזבוז לה כרשיני נותן אדם כרשיני תרומה לתוך שוכבו ואינו חושש עבר כהן
ואכלו אחת כהן שהורדה הרי אלו מוכלין בתרומה ולא יצא הרונה מתוך לנעול עיר מקלטו
שכרה ואחת גדול קיים בקרו של כהן שהיה שומד אבל בקרו של ישראל וכן כליו של כהן שהי'
בתוקת שכהן גדול קיים בקרו של ישראל וכן כליו של ישראל שנכנסה אבל את בקרו של כהן שהי'
נהרג אבל כליו של ישראל הרי זה מלוין עליהן אחן שרפה ישראל שהיה יושב בחנותו של כהן
הרי זה מחלה לו את הגר שתן שרוף עמוד לעבודה זרה לעבוד נהרגו' נהרגיו של כהן ולא לעשות
בריבי של ישראל שם היה שוקף עמו בחנות הרי זה מותר וכן כהן שהיה מיסב בתוך ביתו של
ישראל הרי זה מלוין לו את הגר שתן שרפה לף ע"פ שעמד כהן והלך לו אין מחייבין אותו
לכבותו על שיכבה תלוי: ישראל שנכנס לתוך ביתו של כהן להלוין לו את הגר ותפקח לילך לא
לטובל לו פתילה בשתן שרפה וכן את ישראל שנכנסה אצל את כהן ותפקחת לילך טובלת לה
בתילה בשתן שרפה את כהן שהיתה בידה כך אלא שתן שרפה בערב שבת עם חשיכה הרי זו
נותנת לתוכו חולין כל שהו ומדליקו: סך הכל עשתו שתן של תרומה ומביא בן בתו ישראל
ומשגלו על נכיו סך הכל עשתו שתן של תרומה ובכנס לתרחץ לין הוי נותנ"ל מלשמשיהו לפ"ע
בן גחליא תתיר שתן של תרומה לין סכין לחתוך בירים טחוחות בפל על גבי כבר מפשפש לפי
בירים טחוחות: שתן של תרומה לין מוסיפין בו תבור וכירים ולין סכין בו מנעל ומגלל לא

הדרן עלך פרק עשירי וסליקא מסכת תרומה

תוספתא ממסכת שביעית

שלישה לילנות כתוך בית סאה הרי אלו מטהרין וחורסין כל בית סאן כשכילין וכלבד
שתהא מטהרת מעשה לבית סאה הכסה רבי ר' מאיר אר' יהודה אר' יוסי
ר' שתן מומרי לין חורסין להן אלא כרבן כתה ריוח יהא ביניהן רבן שתן בן גחליא אומר
כדי שיהא נקר שוכר בכילית רבן גחליא וכית דינו התקינו שיהו מותרין בעבודת התרת עד
דאם הסנה לילן בעותר בבית הכיסה ובנים השומרים בבית הרפה קנין לון חורסין להם אלא
ברבן שלשה לילנות של שלשה בני אדם ושדה אחד לא יחד אף ע"פ שבעל השדה חורש
שהרי טורף שהרי זה מותר זקנה ונדולת בשטיחה ונטיחה וברפית בזקנה מה בין זקנה לנעשיו זקנה
עד עכרת נטיחה עד ר"ה זקנה מעין שלשה ונטיחה שהרה ושדה קנים כדבו בנטיחה: שבע
קנים בזמן שלשה לדעתן ולרבנו נטיחת הרי אלו מלטרפין וחורסין כל בית סאה בשפולן וכלבד
שהא תטיחתן עשר לבית סאה כתה ריוח יהא ביניהן רבן שתן בן גחליא אומר כל שתחתיו
יחומה לו אלא כתך וכילו לחזקו בטיחה ר' יהושע אומר את תחת בת שם בת שבע אחר רבי
מפני מה אחרו את תחת בת שם ובת שבע אלא מדיני נפשות בני תחת תתני' בני שם ויחים בני
שבע מותרין ומוליכין אבנים בשבת ומניחין אותן בשבת ואין מחזירין אותן לאחוריהן
מותרין ומשתמין בקני' מקום שהבנו ליותר ולבתם לפני התא מותרין ומשתמין לפני התא לתח'
התא מותרין ומשתמין בחתר התא: פני ערב שביעית שהכנסו בשביעית ר' יהודה אומר מקו
שהבנו לסוך אין סכין מפני שהיא עבודה מקום אלא נהנו לסוך סכין ואל שביעית שילמו
לחזקי שביעית אומר הכל סוין אלין סכין אותן ואין מקנחין אותן וכן היה רבי יהודה אומר
הלוקח פנס מחבירו בשוה בשר שבוע לף בתקום שהבנו לסוך סכן לא יקנח ברף בעקר מפני
שמחרין לכל מקנחו בשבת: תניה שהקלפים אין שותין אותה בכיטי שהי' מלכלכה אין שותין
תחתון בתהה ואין מרכיבין בתהה תפני שהיא עבודה ר' שתמון בן שיעור אומר במועד נורר
ושביעי יוכל סוקרן את הילן בסיקרא ושוטרן אותו בתכיס ואין חושש לו משום שביעית
ולא משום דרבי אחורי: משקלין תקולין מקושטין ומסתתין ומלבדין ומנפחין עד ר"ה ונוטל
את הרוחה רשב"ם אומר אבל אחרי אומר על לפני ר"ה אלא יתים כדי שיהא וישרים לקיום
לתוך ל' יום לפני רגלי הסג' רבי אומר אבל סוקרן אותן בתלתה וכשלין ומשירת משביעית למוצאי
שביעית ומקיימין את הכלים שכבר נעשו מכל מה שקיבלו אותן:

הדרן עלך פרק ראשון

מרביצין שדה בערב שביעית כדי שתעבד ירקות כשביעית ולא עוד אלא לף כשביעית
מרבצין אותה כדי שתעבד ירקות למוצאי שביעית כשביעית בלבד שבשבוע שער
שביעית לשביעית מרבצין עליהן מים כדי שיהו נוחים לעיקר הלוף שהעבלה תערות כשביעית
לא יטול התבו כשביעית תפני תרחי בעין בכלים שבשבוע הערב שביעית או שיהא
משביעית למוצאי שביעית מרבצין עליהם מים כדי שיהו נוחין לעיקר: הנוטע והמרביץ
והמרביב בלבים יום לפני רגם שבעה עלמה לו שבה ומותר לקיימן בשביעית פחות מכן לא
פלמה לו שבה ומותר לקיימן בשביעית כי: נטיעה זו שמרין על חמץ עפר בשבת שם שרלה
שרלה שם רבי רבני פול התרי שתנע מתנו מים ל' יום לפני רגם שבה מתעשר לשעבר
ומותר לקיימן בשביעית שם לתו מותר לקיימו בשביעית ומתעשר לשבה שבתה בד"ה בשל
שקו' אבל בשל שתנע שתיתו את מרבעות שדה ר' אחיר ואחרים אומרי' שנה ר' יוסי בן
כפר אחר משם ר' שתמון שומרי בד"ה בזמן שזרעו לירק ואחר עליו לזרעו אבל שם זרע אחר'
לזרע ואקנתן בשדים לפני רגם שבה ואקנתו שדי לאחר ר"ה אין מעשרין אימתו על מנו
אחר ולא אחקנו אחר עליו אלא כול' ברבו לאחרו ומעשר אימתו על מנו
אחר ומן אימתו על הזיתן מעשר שני אם לפי תשבון נוטל את הגיעור ושום אומר מעשר שני
ומעשר שני שם זרעו מתחלה לזרע ולירק לו שזרעו לזרע ואחר עליו לירק זרעו מתפש לשעבר
לירקו תפשת לקיטתו אחר רבן שתמון לף בחלקו בן ג"ש ר' על הגחור שהו לשעבר
ועל שלא היו שהוא לעשות לבתו על פה בחלקו של שבת אחר אחרי לשעבר ב"ש
אומרים לעשות לבתו: בחלת אומר שלא תזעת לירק אבל אחרי שזרעו לירק לא ש"ש שהרי
לפני רגם שבה אלקטו לאחר ר"ה מתעשר ומשפת לקיטתו שיהרו ומתעשר מזרעו על ירקו
ומירקו על זרעו אם עשה קונים נחזרין לפני ר"ה זרעו מתעשר לשעבר וירקו בשבע לקיטתו
שיהרו תשפת ומשפר שזרעו לירק אף ש"ש שהיו לפני רגם שבה ולקטן לאחר רגם שבה
מתעשרין ומשפת לקיטתן בשהרין ומתעשרין מזרעו על ירקו ומירקו על זרעו אם הניחו
פלים לפני רגם שבה זרעו מתעשר לשעבר וירקו בשבה לקיטתו תשפת שזרע לירק ומתעשר
זרע ומשפת ירקו וירק זרעו מתעשר לשעבר וירקו בשבה לקיטתו תשפת שזרע לירק ומתעשר
מירק על ירקות שזרעו לירק חייב ירקן פטור הפול ומשגדלן שזרעו לירק בטלה דעתו ורעו
בטלה דעתו זרעו חייב וירקן פטור הפול ומשגדלן שזרעו לירק בטלה דעתו ורעו

חייב וירקן פטור השחלים והנרגיר שזרעו לזרע מתעשרין ירק וזרע: רבן שתמון בן גחליא
אומר בכלן הקיטונין שרבבן לפני רגם שבה מתעשרין לשעבר ומותרין בשביעית ואם לאו
מותרין בשביעית ואם לאו מותרין בשביעית ומתעשרין לשעבר הבאה אחה שבה שבה ומכנסה לביתו אבל את בקרו
שהיה מעשר עני היתה אלא שבעת וכנסה בשביעית מותרת ומוכנין אחם כדי
שיהא מעשר שני ומותר לזבן כרגל וכך כל אדם מהגין: כל ירקות שבשקן לפני רגם שבה
מותר לקיימן בשביעית אם היו רבין אסור לקיימן בשביעית אפני תרעית העין אין מחייבין
לזרוע את הלוף אלא מניחן כחות שהוא אם נחת לזוללי שביעית מותר אין מחייבין אותו
לזרע את הקוקדת אבל נוחה בעלים אם נחתה לזוללי שביעית מותרת: התבוה והקטניות
שהיתה אלים לפני רגם שבה מתעשרין לשעבר ומותרין בשביעית ואם לאו אסורין בשביעי'
ומתעשרין לבבה הבאה ר' שתמון שיורי אומר מחלה כול התרי אומרי לעתיר וכן פוען
הגתלונין וכל כיוצ בהן מתעשרין לשבל ומותרין בשביעי' ואם לאו אסורין בשביעי' ומתעשרין
לשנה הבאה אחר בן נחתי לפני ר' עקיבא תנוה ר' יהושע אף מתעשרין אחר ר' עקיבא לעיות
מוכה כיבוי בן נחתי: אין מלקטין פטים חנבי זכל אבל מלקטין מתוך קיטותיהן ואם לאו אסורין
קם הו אבן כדי שירד נותנין עליו מים כדי שיפרח ושודרין אותו כדי שיפח אף מוסיפין לא
על התבלות ולא על הירקות דברי ר' מאיר ר' יהודה אומר מוסיפין על התבלות ואין
מוסיפין על הירקות ר' שתמון אומר אף על הירקות ובל' אלא יכחות תבלם מפפות לבית
סאה: התדיר את שדהו בשה סאה סאר בית סאתי' נתבלות שקר תפוך הסאר ושוב מפפות
בתוך שדהו בדרך התובלין ויחור ושוטה סאר אחר אחר ר' יהודה בד"ה נותן שהיתה נתנו
מוטפת אבל אם היתה נתנו מרוקה אפילו בית כור אפילו בית כורים אומר ר' שתמון בן אלעז'
אומר תוקע יתד בתחבע ותקוף לה מדבע שהרים מלדבע לשחוקה שיהא כל שדהו
שתהיה לה יפנה כולה סאר אלא מדיר היתה תקנת תפני תרחיק העין דברי ר' מאיר רבי
יוסי תניה שיקר תסאר זה ונותן לתוך סאר אחר ולבלד אלא יחאר להחבון דברי רבי מאיר
וחכמים תתירין שקר תסאר זה ונותן לתוך סאר אחר וכלבד אלא יחאר להחבון דברי רבי שמע'
סתן דברי ר' דוסתאי בר יהודה ר' יוסי בן כופר אומר תסאר ר' אליעזר בית סתתים וכית
סתתים זה תולב חה נוזו לתוכה וחכמים ותניה בדרך עליה: בכל עושין שהרין בתכנים
ותחבלות בקב וקבים וקילחות חפי' אלא חבלים זה לתשלה מזה וזה לתשלה מזה וכלבד
אלא יהא בין הכל לאחרו אלא שתפי' כדי שיכנס הגדי אין מדיירין לף בשבתו ולא בימי טוני'
ולא בחולו של מועד אפילו בטוכה אם נתן תליהן אין מסיירין אותן ואין מותר להניב סותר
ולבער את הגתן אם היו מדיירין בשבת בטוכה אסור לאחרי ולמועדי ומותר להניב סותר ולבער את הגתן
רבי אומר מדיירין בשבת בטוכה ביום טוב מחזירו לתוכו ולא יסוך את רגליו וזוא כתוך הסנדל אבל סך את רגליו
וזוא כתוך הסנדל אבל סך את רגליו ואינו נוגע לסנדל סך הכסן עמהו אחן של תרומה ומתעגל על נבי
קטנויות אחה ואינו חושש: שתים של תרומה רחוקה מסור לחבירו ואינו חושש אחן של תרומה ר' מאיר אומר בני
בטוחן בשה ואל מעשר רחוקן ואני אסור אליו מותר ור' יהושע אומר בטוחן בשה ואל חרם
רחוקן ואני ואליו אסור ורבינו מותר רבי מאיר אומר רבינו בטוחן בשה: שחרי כותים
שיכנו אסורין בהנייה התחר אל זב ואל זבה רוקן ואנטומא ואליו טהור בד"ש בוחן אחן
לתוכו מים אבל לא נתן לתוכו מים חפילו מים שהרי אלו בעיר טמא רבי אליעזר בן יעקב אומר אחן
אלו אסור אחנעיל בהן החתר אין מביאין תרומה מן הגורן לשער ואין החתר לייחת אבל
מקום שהיא מוכלת ובכלה מוכלה התקינו שיהא מביא: וכולו שכרו מבהן מפני חלול
הבשם: עשרה מין מלקין להם בין הגרגות אלו הן חרם סוסה וקטן וקטן טומטום ואנדרוגינוס
בעיס ובבדיים וערל וטמא והנוגע בהם שהין הוגנת לו וכולן נותנין להם תרומה מתוך הבית
[הון] הן הטמא והנוגע בהם שהין הוגנת לו:

תוספתא

בתולת לתמה בתולת מיין בתולת לתם כל שלא בעלה ויימים בתולת מרמה כל שלא נשבדה מימי רבן שמעון בן גמליאל אומר כל שמין בה חרס בתולת מיין כל שלא ניקלקה מימים: מין עוקרין נדר שבת שדות אחד נדר של עכו ואין נדר של מכני כר"מ זמזם אחת מהן ואמר שדה מכל לעניים אותר: המשרש עיקר חרוב וסדן שקמה לעניים אומר ולא אסור מחמרין מגביה טפי וקוקן רשב"ג אומר מקום שהנהגו לקרן יתחוך לתוך קרן ה"ז ונבי טפח וקוקן מין מטיינין את הקנים בחיות הקנים מפני שהיא מלכלכת רשב"ג אחיד וכן היה רשב"ג אומר אחד מהם לישב מיין סרק כדי לעשות סיינ: כשביעית מין מלחדין את הפרס תלת בחנות בלבד רבן שמעון בן גמליאל אומר אף בתוך שדה חברו אחר ובלבד שלא יסתוך לה משנה הבא שלל אומר הנדר בחרשין וגומתין משם אחרן ובלבד שלא יקרן בקורדום: מבין של ערב שביעית מין חולקין אותן בשביעי וכשייפות מוזר אפני שהי' מלחכתן בקיר וכשבקיר אחר מתחתי פרס רשאי לקרן את הקיר שלו אם כן פוסק עמו על מנת שמין לו כאילו ר' שמעון אחיד מפני שהוא אומר לו אחי מכרתי את שלי לא נתי ואתם את שלך:

הדרן עלך פרק שלישי

רבי יהודה אומר הפרשות שביעית שלהן אוכלין משביעית שהן עושין לאחר שנים אחר לו הרי הן כאילך בשבתי ואין עושות אלא כדות שנתן הטוחן את הלוף בשביעי רבי אומר דרך פרס שתנו בשניה כדי שלא יתחת אם"ס שהין רחיים לדבר זכר לדבר שנ' ויתפח בכלי חרס לחמן ישמתו ויחי רעים: הנוף שעברה עליו שביעית ר' אלעזר אומר אם סקה שלא שנים נותן לעניים רשיו אם סקה שתי שנים נותן לעניים שלים שנה אחת נותן לעניי' מחצה מיתיתי אומר פרס ליקח הלוף במוצאי שביעית מכל הקנים ר' יהודה אומר מיד ר"ח יהודה מעשה וקיימו כעין כופי וקיימו חוכרין לוף במוצאי שבי"ע ס"ד ר' שמעון אחר לו ר' יוסי משם רשי שמעתי הייתי ומוזלי בסח הים: הין מוכרין פירות שביעית לאחר על השביעי' אחר שרשים הנתלין מחת דשים שהין נתלשין ס"ד אומרים לא יתלה לו שדה בשביעי וכ"ש מתירין ומיזו היה חרן יאמר הנכר דרומה של כיוצ ומילך ממוך לשמון ומוחר חרן חנויים פתים אחרות הן או נתלש ונעבד או לא נתלש ולא נעבד פירות חרן יאמר המוחרות בשמוע מוכרין שניהן אומר כדי שלא יפיגו כותים ויבוזו פירות שביעית. פירות המותרות בשמוע ניתן ומכרו בגון כיר וכיור וכשהי חוזרין ויצרי טב ודבק הורבתה וכרכה בבית חרב פירות המלוחות בתחו' טורח בגן וכלת ופומח ניכה ותניתה עוליתה וחניתה תרשת ותשחית ובית מיל בריח ושתה חצל פירות שחייבות במעשרות בתחום ניטחה וביניהם ושין תרשת ויחתוך שין ירחים וכבר ירחים בכר חנפיה ובבר נתח ר' התיר בפר נתח: תתו לחרן יאמר כרשת שקלין ואחזר חגלל פרשיה ידור ושורה דקיסרית שורת דשבו וריח מיית דשעתן ומחזין בדת וכברתה וכזניתה וקנטרי דגלילה וקונטיתה דרחתין ומלחת דבו' וטרי רבתה ותפני' ומכתה ומחרתה דיבר ומחניה רבתה ומדם' וטחרם וכחלה ושלשלתה ומוכם רבתה ושבד חרוב ונקבתה דשין ומיטה ושיקרה ברבה סיבורה ותרנגלא שייליה דקיסרין וקנת ורכה וטרבתה דמתחת לכבר' ויבר שהחזרה ונמרים ותלת דחרמי ניקרא וחכזון וכלה ורבה וחזרה ושתון ומוזב ורקם נתה ונגנייה דמקלון ודרך הגדולה הטלמת למדבר: תורה ר' שקיבה אחין זורעין ואין תורסין ואין מכנסין כסורי' אי אחין כיוצא בהן מותר לאחר שכל כיוצא בו מותר לאחר עושין אותו כסורי' אין עושין אותו בתחומה בקרקע כסורית אבל טוקרין ומוזב על ידיהן ובלבד שלא יהא הוא מלקט והן מוזבין על ידיו כוכרין ודוחף על ידיהן מוסקין ואיסור על ידיהם כר"ש בתוצה פירות לחבירו מתוך כיסו אז שלא לו חברו פירות שבל שלקח לו מן השוק הרי זה מלקט כיד ואינו חושש בכלים שבכנסו מעורב שביעי' בשביעית אז שילה מבשיעית לאוצרי שביעית אם עבו כיוצא בהן מותרין ואם לאו אסורין: תני' יוסי משמיה דשמעיה אומר אין מוכרין לנכרי לא פירות ולא פירות אלא אם כן היה לו מקום מוכר מבעוד יום: ר' יוסי אומר מעשה שהיו לו לבית שמי כרמים ביבנה ומכרן לנכרי בערב שבת בין השמשות ולא הודיעו שהן לוקחין אלא לאחר שבת: תנו רבנן מוכרין לנכרי בהמה ומשלחין עמה עד מקום שרגיל לילך שם ואין מוכרין לו בהמה סמוך לשבת ולא בשבת ולא בערב שבת בין השמשות אבל

בשמו׳ ופסולת אוכלין כאוכלין ואוכלי אדם כאוכלי בהמ׳ וקליפי אגוזי׳ וקליפי רימונין כיוצ׳
בהן מה שאין כן בתמש׳ שני: שביעית מתחלל׳ על הכל ומעשר שני אין מתחלל׳ אלא באותו מין
בלבד שביעי׳ מתבערת מכל מין ומין ומעשר שני אין מתבער אלא באותו מין בלבד: שביעית
היא ודמיה אסורין ומעשר שני אוהוא אוד דמיו אסורין שביעי׳ אין לוקחי׳ בה זבחי שלמי׳ מה
שאין כן בתמש׳ שני: אומר בתמש׳ שני שתמש׳ שני קונה את הקנקן ואסר דמיו עירובין ספק
עירובו כל שהו ושעון חומש ושעון וידוי ואסו׳ לאונן ולא הות לאכיל׳ אלא בפדיון ואין מדליקין
בו את הנר מה שאין כן בשביעי׳: ה׳ שביעית וא׳ מעשר שני מתחללין אותו על חיה ועוף ועל
בהמ׳ בעל׳ מום בין חיים ובין שחוטין דברי ר׳ וחכמי׳ אומרי׳ לא אמרו אלא בזמן שהן שחוטין:
ה׳ שביעי׳ וא׳ מעשר שני אין פורעין מהן מלוה וחוב ואין משלמין מהן גמולין ואין פודין בהן
שבויין ואין עושין בהן שושבינו׳ ואין פוסקין מהן צדק׳ אבל משלחין מהן דבר של גמילו׳ חסדי׳
ונריכי׳ להודיע ונותנין אותן לחבר עיר בטוב׳: שלש ארנו׳ לביעו׳ יהודה ועבר הירדן והגליל
שלשתן של שלש שלש ארנות למה הוזברו ההר העמק והשפלה לפי שאין אוכלין מבהר על
שבעתק ולא מבעמק על שבהר אלא הר והורו עומק ועומקו שפלה ושפלתו וכסוריא לא אמרו
שלש ארנות אלא אוכלין מן הראשון עד שיכלה האחרון שבה ר״ש אומר לא אמרו שלש ארנות
אלא ביהודה ושאר כל ארנות אוכלין והולכין עד שיכלה מבית אל ומיגדרה של קיסרין אין הוא
הר שלה זה הר המלך שפלה זו שפלת לוד עומק שלה מעין גדי ועד ידיחו איזה הוא עומק
שבגליל בגון גנוסר וחבורתיה ר״ש בן אליעזר אומר איזהו הר שבעב׳ הירדן כגון חרים וכגבו׳
גדור וחברותיו שפלה שלה חסבון וכל עריה שבתיפו׳ דיבון ובמות בעל ובית בעל מעון עומק
שלה כגון בית נמרה רמתה וחברותיה רשב״ג אומר סימן להרים מילין סימן לעמקי׳ דקלים
סי׳ לנחלים קנים סי׳ לשפלים שקמים אעפ״י שאין ראיים לדבר זכר לדבר ואת הארזים נתן
בשקמים אשר בשפלה לרוב: אוכלין מבית המלך עד שיכלה מבית אל אע״פ שאין ראי׳ לדבר
זכר לדבר בנימין זאב יטרף זו ארנו שחוטפת בבוקר ואכל עד זו ידיחו שמוקדמ׳ ולערב
יחלק שלל זה בית אל שמאחרת אוכלין ברגליה עד שיכלו אגוזיה ובני גליל העליון עד שיכלו
לופסי בית דגן וחבורתיה בגליל התחתון עד שיכלו אוזניות של מען אנא אוכלין בתאנה עד
שיכלו בני בית פני א״ר יהוד׳ לא הוזברו פני כי׳ אוני אלא למעשרו׳ בלבד פני בית אוני ואהיני
עובניא חייבין במעשרו׳: אין אוכלין על הספיחין שבעבו ר׳ יוסי אומ׳ אוכלין על הספיחין
שבעבו ועל הדיפרא אבל לא על שיפוניות ר׳ יהוד׳ אומר אף על שיפוניות ר׳ יוסי אומ׳ דיפרא
שביברה עד שיכלה הקיץ אוכלין עליהם אוכלין בעבנים עד שיכלה דליות שבאשכול אם יש
אפיל מהן אוכלין עליהם ושאר כל ארנות אחד לזתים ולתמרים אוכלין בזיתים עד שיכלה
האחרון שבתקוע ר״א בן יעקב אומר אף על גוש חלב כדי שיהא עני יוכא ולא יהא מביא
רובע בין מראשו ובין מתחתיו אוכלין בתמרים עד שיכלה האחרון שבנוער רשב״ג אומר
אוכלין על מה שבבופין ואין אוכלין על מה שבשיבין ושאר כל פירות האילן כגון העגוסין
והקרסטמילין והפרישין והעוזרדין אוכלין מתה שבהר על שבעמק ומתה שבעמק על שבהר
ר״ש בן אליעזר אומר כולן כחרובין אוכלין עליהן עד שתרד רביעה שניי׳ אוכלין על הירק של
בית שלחין לפי שאינו כלה שורשי קולסי כרוב שיבשו אסורין בהנאה ר״ש אומר קולסי כרוב
אע״פ שיבשו אוכלין עליהן כיוצא בו מגביב ויבש כריך לבער: מאימתי פורשין מפסולין

שבפדות משתרד רביעה שנייה א״ר יוסי כמה דברים אחורים בזמן שהשנים כתיקנן עכשיו
שנתקנסו שנים אפי׳ לא ירד אלא גשם אחד בלבד כריך להלך רבן שמעון בן גמליאל אומר
נשמים שירדו שבעת ימים זה אחר זה ולא פסקו יש בהן כדי רביעה שנייה:

הדרן עלך פרק שביעי

בראשונה היו שלוחי בית דין יושבין על פתחי עיירות כל מי שמביא פירו׳ כתוך
ידו נוטלין אותן ממנו ונותנין לו מהן מזון שלש סעודות והשאר
מכניסין אותו לאוצר שבעיר הגיע זמן תאנים שלוחי ב״ד שוכרין פועלין ועודרים אותן
ועושים אותן דבילה ומכניסין אותן לאוצר שבעיר הגיע זמן ענבים שלוחין בית דין שוכרין
פועלין וכוצרין אותן ודורכין אותן בגת ובוכנסין אותן בחביות ומכניסים אותן לאוצר שבעיר
הגיע זמן זיתים שלוחי בית דין שוכרין פועלין ומוסקין אותן ושוטנן אותן בבית הבד ובוכנסין
אותן בחביות ומכניסין אותן לאוצר שבעיר ומחלקין מהן ערבי שבתות כל אחד ואחד לפי
ביתו הגיע זמן שעת הביעור עניים אוכלין אחר הביעור אבל לא עשירים דברי ר׳ יהודה ר׳
יוסי אומר אחד עניים ואחד עשירים אוכלין אחר הביעור רבי שמעון אומר עשירים אוכלין
מן האוצר אחר הביעור: מי שיש לו פירות שביעית והגיע שעת הביעור מחלק מהן לשכניו
ולקרוביו ולידעיו ומוציא ומניח על ביתו ואומר אחינו בית ישראל כל מי שצריך ליטול יבוא
ויטול חוזר ומכנים לתוך ביתו ואוכל והולך עד שעה שיכלו הקפת החנות משמטת דברי רבי
יהודה וחכמים אומר אינן משמטת אמר רבי נראין דברי רבי יהודה בכותב מעות ודברי
חכמים בכותב פירות: כתובת אשה פגמה וזקפה הרי זו משמטת פגמה ולא זקפה זקפה
ולא פגמה הרי זו אינה משמטת: המלוה את חברו על המשכון אף על פי שהחוב מרובה על
המשכון הרי זו אינו משמיט: המלוה את חברו על המשכון או בשטר שיש בו אפותיקי הרי זה
אינו משמיט: וכשם שהשביעית משמטת מלוה כך שביעי׳ משמטת שבועה שנאמר וזה דבר
דבר שהשביעית משמטתו משמטת שבועתו ודבר שאין השביעית משמטתו אין משמטת
שבועתו רבי שמעון אומ׳ הוא משמי׳ ואין יורשין משמיטין שנא׳ שמוט כל בעל משה ידו אשר
יש בריעהו רבי יהודה אומר פרוזבול המקושר דיינין חותמין מבפנים והעדים מבחוץ אמרו
לו אין מעשה בית דין כריבין קיום: חמשה שלוו בשטר אחד כל מי שיש לו קרקע כותבין
עליו פרוזבול וכל מי שאין לו קרקע אין כותבין עליו פרוזבול ר״ש בן גמליאל אמר אפי׳ א׳ שיש
לו קרקע כותבין עליו פרוזבול ללוה קרקע ולמלוה אין קרקע כותבין עליו פרוזבול לו אין
קרקע ולערבין לו קרקע ולחייבין לו קרקע כותבין עליו פרוזבול עניין כקוב כותבין עליו
פרוזבול ושאינו כקוב אין כותבין עליו פרוזבול רבי שמעון אומר אף שאינו כקוב כותבין עליו
פרוזבול רבי חוצפית אומר כותבין לאשה על ככסי בעלה: אימתי כותבין פרוזבול ערב ראש
השנה של שביעית כתבו ערב ראש השנה של מוצאי שביעית אף על פי שחוזר וקרעו לאח׳ מכן
נוכה עליו והולך אפי׳ לזמן מרובה רבן שמעון בן גמליאל אומר כל מלוה שלאחר פרוזבול הרי
זה אינו משמיט הגזלן ושהלוה מעותיו בריבית שנעשו תשובה והחזירו גזילן אין מקבלין מהן
כל המקבל מהן אין רוח חכמים נוחה הימנו:

הדרן עלך פרק שמיני וסליקא מסכת שביעית

תוספתא ממסכת כלאים

כל הזוגות שמנו חכמים מין במינו אינן כלאי׳ זה בזה ושאר ירקות השדה וירקו׳ הגנה
מין במינו אינן כלאים זה בזה: השבת והגופנין הבוסבר והכרפס אעפ״י שדומין
זה לזה כלאי׳ זה בזה הקשואין והדלועין והאבטיחי׳ והמלפפונות אינן כלאי׳ זה בזה ותורמי׳
ומעשרין מזה על זה דברי ר׳ מאיר ר׳ יהודה ור׳ שמעון אומר כלאים זה בזה ואין תורמין
ומעשרין מזה על זה הוסיף ר״ע השום והשמני׳ והבצל והבצלצל והתורמוס והפלוסלוס אמר
ר׳ שמעון לא היה ר׳ עקיבא שונה אלא בשני זוגות אלו אלא התורמוס והפלוסלוס אינן כלאים
זה בזה: בתחום אריח היו מרביבין תפות על גבי אוזרד מגלן תלמיד אחד אמר להם אסורין
אתם הלכו וקנכום ובאו ושאלו ביבנה אמרו יפה אמר אותו תלמיד: בשוקי של נפורי היו
מרביבין קדוסתמין על גבי שונם מגלו תלמיד אחד אמר להן אסורין אתם הלכו וקנכו׳ ובאו
ושאלו ביבנה אמרו מי פגע בכם אינו אלא מתלמידי שמאי ר׳ נחמיה אומ׳ דלעת ארמית ומנרי׳
ויונית כלאים עם הרמוסה: חמשה דברי׳ נאמרו בדלעת יונית אסורה לסבך על גבי זרעים
עוקלה טפח אוסרת כל שהיא ומביא את הטומאה וחוללת בפני הטומאה והנודר מן הדלועין
אין אסור אלא בדלעת יונית בלבד תרנגול טווס ותרנגול פסאני אע״פ שדומין זה לזה כלאים
זה בזה: ר׳ יודא אמר פרדה שתבעה זכר אין מרביעין עליה לא מן הסוס ולא מן החמו׳ אלא
מן הפרד שור ושור הבר חמור וחמור הבר חזיר וחזיר הבר אע״פ שדומים זה לזה כלאים זה
בזה: חמשה דברים נאמרו בשור הבר אסו׳ משום אותו ואת בנו וחלבו אסו׳ וקרב לגבי מזבח
וחייב בתתנות וניקח בכסף מעשר לזבח שלמים אבל לא לבשר תאוה והרי הוא בבהמה לכל
דבר ר׳ יוסי אומ׳ זהו תאו האמור בתורה ומותר משום אותו ואת בנו וחלבו מותר ופסול גבי
מזבח ופטור מן המתנו׳ וניקח בכסף מעשר לבשר תאוה אבל לא לזבחי שלמי׳ והרי הוא כחי׳
לכל דבר וחכמים אומרים תאו בריה לעצמו שור הבר בריה לעצמו: אין נוטעין שרביט של
רמון ולא עקלים של רימון בלד סדן של שקמה ואין נותנין זמורה בין שתי קורות כדי שתרבע
בוכיהן ואין נותנין שני מינין בשפופרת אחת כדי שיבלעו זה מזה ואין מרביבין זיתים ברבב
של תמרה מפני שהוא אילן באילן ואין מרביבי׳ קשות על גבי האומאומא ולא תרד על גבי
ירבוז מפני שהוא ירק בירק אין מרביבי׳ כשות על גבי תאנה מפני שהוא ירק באילן ר׳ יהודה
פתור ירק באילן אילן בירק רבן שמעון בן גמליאל מתיר משם ר׳ יהודה בן אגרא איש כפר
עכו: הנותן מינה של תורמוס בכד מינה של דלעת כדי שתבקע הארץ מפני חייב: הזורע
דבר המלמיח על גבי בינים ועל גבי חילת חייב על גבי סלע ועל גבי אתת המים פטו׳ ודבר
שאין מלמיח בין על גבי בינים בין על גבי חילת בין על גבי סלע ובין על גבי אתת המי׳ פטו׳:
הזורע והמנכש והחופה עובר בלא תעשה ר״ע אומר אף המקיים עובר בלא תעשה וזורעין
זרע וזרעוני אילן כאח׳: הזורע חרנני׳ עם החטי׳ הרי זה לוקה את הארבעים כל סאה שיש
בה רובע זרע ממין אחר ימעט בד״א בדברי׳ הנופלי׳ שלשה וארבע קבין סאה בחמה זרעוני
הגנה מנטרפין אחד מעשרים וארבעה בנופל למינו בין שנפל לתוך אחרי׳ בין שנפלו אחרים
לתוכ׳ היתה שדהו זרועה חטין ונמלך לזרעה שעורים לא יזרע עד שיופך לא הפך ימתין עד
שתתלע עד כמה היא מתלעת עד מקום שיסהה שלשה ימים במקו׳ הנינע׳ ג׳ חדשי׳ אבל לא
במקום הגריר שמקנת היום כבולו אין מחייבים אותו להיות חריש דק אלא חורש חריש נסה
בתלומי הרביעה רבן שמעון אומ׳ זכב הסוס היתה נקרית סו׳ עפרה: נוגע בעפרה של זו אם
נימחה והוריד לתוכה בהמה וליקטתו הרי זה מות׳ נטעה ונמלך לזורעה מגביה עד פחות
חטפח זורע ואח״כ משריש גורע עד פחות חטפח ובא ומלא כלין על גבי תבואה מות׳ לשעב׳
ואסו׳ לעתיד לבא עוקר אינה מהן שירצה ומקיים אינה מהן שירצה: שדה שעלו בו עשבים אין
החייבין אותו להפך אלא חורש בשעה שמחפה והיפך ומכסה ונוטל את הגם מלפני פועלין
ואין בזה משום מכסה:

הדרן עלך פרק ראשון

הרוצה לעשות שדהו שורות של תבואה ושורת של מינין הרבה עושה שלשת תלמין
מפולשין מראש שדה ועד סופו ר׳ אלעזר בר׳ שמעון ואבא יוסי בן חנן איש
יוני אומר דין אורך חמשים אמה כמה רחבה מלוא שול השרוני דומה לשול של כרמים
תחלתו בשעור הזה אע״פ שאין סופו בשעור הזה: היו לו שתי שדות אחת זרועה חטי׳ ואחת
זרועה שעורים היה חורש ומכנים חטים בתוך שדה שעורים או שעורים בתוך שדה חטים
מותר מפני שחטים נראות בסוף שדה לשעורים ר׳ אליעזר בן יעקב אומר אפי׳ חטה אחר חט׳
נכנסת לתוך שדה שעורים או שעורה אחר שעורה נכנס׳ לתוך שדה חטים מות׳ מפני שחטי׳
נראות בסוף שדה לחטין ושעורין נראות בסוף שדה לשעורי׳: היו לו שתי שורו׳ אחת זרוע׳
חטים ואחת זרועה שעורים מותר לעשות ביניה׳ תלם להיות זורע אחת חטה ואחת שעורה
היתה חטה אחת מובלע׳ בתוך שדה שעורין או שעור׳ אחת מובלעת בתוך שדה חטין אסו׳ היו
לו שתי שדות אחת זרועה חטים ואחת זרועה שעורין אין מותר לעשות ביניהן תלם של מין א׳
ובפשתן מותר מפני שרוצה לבדוק את שדהו ובלבד שיהא תלם מפריש מראש שדה ועד ראשו
ר׳ אליעזר בר שמעון ואבא יוסי חנן איש יוני אומרין דין אורך חמשים אמה ר׳ אומר מותר אדם
לעשו׳ בתוך שדהו שורה של חרדל כמה הוא אורך השורה י׳ אמות ומחנה: אין מקיפין חרדל
חריע אלא לחיטים בלבד דברי ר״מ ר׳ יהודה אומר לכל מקיפין חרדל חריע חוץ מן התבואה
רשב״ג אומר לערוניות קטנות של ירק מקיפין אותו חרדל חריע: הסומך לסורבי אילן שיבשו
שהן גבוהין מעשרה טפחים ואילן שאין נופו גבוה מן הארץ שלשה טפחים זורע תחתיו זרע
וסומך לו מין אחר מבחוץ היו מושכות מן הגדר שלשה טפחים לא יפחות משלשה תלמים
מפולשין כדי שיהו נראי׳ כשורה דרך היחיד ודרך הרבי׳ וגדר שהו׳ נמוך מו׳ טפחי׳ עולה למד׳
בית רובע אבל הגבוה עשר׳ טפחי׳ אין עולה למידת בית רובע כמה היא מידת בית רוב׳ עשר
אמות ומחנה על י׳ אמות ומחנה מרובעת ר׳ יוסי אומר אפי׳ אורכה בשנים ברחבה: עבוד׳
ירק בירק אחר ששה טפחים רואין אותם כאלו היא טבלא מרובעת אפי׳ אין שם אלא קלח אחד
נותנין לה עבודתה ו׳ טפחים בין מן האמצ׳ ובין מן הגדרין היו קלחין נוטין לו לארב׳ רוחותיה
מותר מפני שנראית בסוף שדה: החרדל והפולין והסיפי׳ אע״פ שזרעו לירק אין זורעין אותן
בערוגה פולין הגמלונין ופול המצרי בזמן שזרעו לזר׳ זורעין אותו בערוג׳ לירק אין זורעין
אותו בערוגה ושאר ירקו׳ שדה וירקות גנה אע״פ שזורעין לזרע אין זורעין אותן בערוגה:
מותר אדם לעשות בתוך שדהו תלמיות קטנות של טפח טפח וליתן לתוכן ג׳ ג׳ מינין א׳ מכן
וא׳ מכן וא׳ באמצע מותר אדם לעשו׳ בתוך שדהו ערגיות קטנות של ששה ששה טפחים ולתן
לתוכן חמשה חמשה מינין ארבע על ארב׳ רוחות ערוגה ואחת באמצ׳ ומותר אדם לעשו׳ בתוך
שדהו גומא קטנה שה״א עמוק׳ טפח וליתן לתוכ׳ ארבע׳ מינין והופכן לארבע רוחותיה ומותר
אדם לעשות בתוך שדהו תלם להיות נוטע קיסוטין ודלועין אבטיחי׳ ומלפפונות ופול המצרי
והופכן אלו לכד זה ואלו לכד זה ובלבד שלא יהא בינו לבין חברו ששה טפחים הנוטע שתי שורו׳
של קשואין שתי שורות של דלועין שתי שורות של אבטיחים ושתי שורות של מלפפונות ושתי
שורות של פול המצרי אפי׳ כל שדהו מותר הקוצר בכדי שניהם ר׳ ישמעאל אומר עשר אמו׳ רבי
עקיב׳ אומ׳ שמונה אמות מעשה היה בכפר פני יהודה ועשה ר׳ נחמיה בדברי ר׳ ישמעאל שורה
של דלועין בירק ארך ששה טפחים ורוחב מלואו אחד שורה של קישואין ואח׳ שורה של ירק א׳
בתבואה ארך עש׳ אמו׳ ומחנה על רוחב ששה טפחי׳ ושורה של ירק בירק ארך ו׳ טפחי׳ ורחבו
מלואו של דלועין בירק ובין שורה לחברתה שתים עשרה אמה וכן בתבואה של תבואה ביר׳ א׳
מראש השדה ועוד ראשו של רוחב ג׳ תלמים של פתיח: אחת שורה של קישואין ואח׳ שורה של
דלועין ואח׳ שורה של אבטיחי׳ ואחת שורה של מלפפונו׳ ואחת שורה של פול המצרי מקיי׳ קלח
א׳ וכריך לזרע לעשו׳ מחיצה גבוהה עשרה טפחי׳ ורחבה ארב׳: כותי שהרביב הערסק על גבי

הדרן עלך פרק שני

אין פוחתין מקדחת הכרם כרם שחרב תחלתו וכשתירוו מרחב ותחתם נפסים בין מתרחב רחוק וכין מצומצם רחוק וכין מעשי רוחות וכין כנגד זה לזה מחול הכרם כין שני כרמים הכרי ר' יהודה וחכמים אומרים אם היו שני בעלים אחד לא יבית זרע לשם היו שם שני בעלים אחד נותנין לו שבועתו וזורע את המחצה ים בתחילת הכרם נוקל ונלחתי כיצד מחילה שתוכה לנפנים זורע חוכה לה עד שתגיע לעיקר תחילה שהילו אין שם נותנין לכרם מרחב לחות וזורע את המותר היתה תשופה אחת עשרה אחה לא יבית זרע לשם אלא אין שם תחילה נותן לכרם מרחב לחות וזורע את המותר : תחילת הכרם שכרמלה אומר לו גדור גדרה ונפרוץ אומרי לו גדור שם כיתיך שיעמוד ולא יהא לו קדם ואיני בתחילת כתי תהא שבועתה שלם כנגד שלם נטלה אחת מן התיבולו כתי יהא ביניהן שני כנגד שתים מתרחב לחות עד שתהא הוא ושה עד שתהא היו שתים כנגד שתים מתרחב לחות ושה עד שתהא הוא ושה עד שתהא היו שתים כנגד שתים מתרחב לחות

הדרן עלך פרק ראשון

הדמרין ובעלי הגתים שהיו שוכרין מתקום לתקום לוכלין וסטורין עד שתגיעו לחומו מקום שם ייחד להן בעל הבית בית בפני עצמו שם נגין שם חייבין לעשר ושם נלו פטורין מלעשר : מעשה שהלך ר' יהושע אצל רבן יוחנן בן זכאי לבירות חיל והיו בני עיירות מוציאין להם תאנים אחר שם אנו לעשר אחר להם לא נגין אנו חייבין לעשר ושם נלו פטורין מלעשר הניחו לתקום ליכה תפילו שתי שעות פרישין לעשר רבי מאיר אומר הניחו לתקום שביעה תפילו כיום שני פטור לעשר : התוכל נרוגרות ופיטיד לדורסן אומר הלכך אין לי אלא נרוגרות ופיטיד לדורסן תמרים ופיטיד לשאין אומר לא יאכל מהן עראי ואכמים חות אומר אוכל מהן עראי ומשער ואין לי אלא תמרים בתוכם שנגין ופיטיד לשאין נותן עכבי ופיטיד לשאין יין מי

שם היו קופה כרי זה מוכל והאי כל הדברי׳ אין מוכל כנגדן לא כנגד החרגינין ולא כנגד הזגין ולא כנגד הגפת: הלוקח מפי בירושלם מ״ש לאכול כנגד העיסה שהוא נריך לאכול כנגד העיסה: אין מוכיחין את מי בירושלם מפני שהן מלאים שבירושלם מ״ש כר׳ מ״ש מומר תף לא מהטעות שורו של קדשי כעלי שמעון ונוטלין אותן כורו לעזר ואחרונין עד שלא יתעקרו אין נוקחין בשביל מעשרות יוחנן בן נוקף אומר אף מי שהיה נוקח בשביל מעשרות יוחנן בן נוקף אומר אף מי שהיה נוקח בשביל מעשרות אין נוקחין

הפודה מעשר שני שלו הרי זה חייב בחומש לחד הכותם מתוך שלו ולחד הלוקח מן הכותי ואין הכותי פירות טבלים לחד מהם ולחד מהם שניהן לו בחזקת הרי זה חייב בחומש כיצד חייב בחומש הפודה בסלע נותן חמשה דיבדרי רבי אישמעאל בר' שמעון לומר הפודה בשקל כיון שחומשה על סלע הפודה במעשר שם רבה לשקל יקר קטן : כיצד חלל על הסלע וחמשת רבעי על הטבריות וחמשת רבעי על הצורי ואחד מעשרים על מעשר שני לפטורין מן הסלע כיצד חומש הפודה מעשר שני שלו הרי זה

תוספתא

העושה פיסה מן החיסים וזן הלורו רבן שמעון בן גמליאל מחייב בסורית אלא חלה אחת בלבד
עד שיהא בדגן כשיעור וזן הדבר כשיעור וזן הדבר כשיעור וזן הדבר כשיעור וזן הדבר כשיעור
כשיעור : הנוטל שלוש מעיסה אלא חלה אחת ואינו נותן ממנה כלום עד שיטול שלוש חלות
מכל מין ומין ומין ומין ומין ומין ומין ומין ומין ומין ומין ומין ומין ומין ומין ומין ומין
ומ

הלכות טומאה

עם פירוש רבי יוסף חביבא הנקרא נימקי יוסף ועם לקוטות מפסקי הרא"ש ז"ל

שחדש על הלכות הרי"ף ועם פירוש רש"י:

נימקי יוסף

בני אהרן פי' מדכתיב בני ולא כתיב בית אהרן למעט בן בית וכרים בין נקבו' אף נמי אף לא כתיב ולא בני היו בכללות בכללי בהנים וי"ל דאי נמי למעט למתים כדילפינן בתוספתא בכורות וזה מצטרף הכהנים מלת העם ואומרין כהן ומפולו כהנת כדאמרינן רב בהנה לכיל בשביל לתקנו ורב ספח לכל בשביל לתקנו ומזיגת נמי דבנו לכלי בקרוב' ובזוק ושמח לתקן בקרוב' קאמר כל מי שראוי לתקון לקדושה יכיה מוהר על העומאה קמ"ל בני וכרים ולא נקבות: יכול הללים יכול תעלו הללים יהיו מוזהרין על העומאה לפי שנאמר לאהרן הם כתיב"ל שנאמר על הברוב' ירשו מקהלל לפי הוא היו מתולל לכתיב ולא יחלל וריבו בעמיו זרעו ולא עמו ת"ל בהני' יצאו הללים שאין בהם פגם כהנים בעלי מומין הם מוזהרין על העומאה שהרי כהני' הם לעניין קרבנות קדושים כגון העולות ושלמי' דכתיב כל זכר בכהני' יאכלנה לומר לפי שעה: וכר פרש לנקבות בנה עיניים בלומר שלח היה הולך בכובד ראש: ונתן עיניו בגרושה מיושרה בעיניו ולקחה לו לאשה וכו' כל זמן שהוא מתולל לפיכך מזהר אני להעמיד למתים ולוקח גולן מן הברוב' ולפי הוא לפוה מום לפי שאין לפי גולן מחללה שאינה לפי שהוא מלך לפי שהוא מלך לפי שהוא מלך

כי אם לשארו אין שארו לא אשתו שנא' אל אשתו לא תקרב שאר אביך היא הקרוב' ולא הארוסה ציון ולא הגרושה ואכרינן בגמ' תני ר חייא בר אמי אשתו ארוס לא אונן ולא מיטמא לה וכן היא לא אונת' ולא מיטמאת לו מתה אינו יורשה מת היא (א) גובה כתובתה ותנן רבנן לא יטמא בעל בעמיו מיה תלמי לומר לפי שנא' לאמו ולאביו ולבנו ולבתו ולאחיו לאחותו יטמ' להן בין כשרין בין פסולין יכול אף לאשתו מיטמא בין כשרה בין פסולה ת"ל לא יטמא [בעל] יש בעל מיטמא ויש בעל שאינו מיטמ' היא כיצד מיטמא היא לאשתו כשרה ואינו מיטמא לאשתו פסולה לאמו ואפילו אמו שנתחללה מיטמא לה ולבנו ולבתו יכול אפילו נפלי ת"ל לאביו ולאמו מה אביו ואמו בני קיימ' אף בנו ובתו בני קיימ' יצאו נפלים ולבנו ולבתו בין כשרין בין פסולין כדתנן מי שיש לו בן מ' מ וכו' ובנו הוא לכל דבר חוץ ממה שיש לו בן הישפחה ובן הנכרית ואכרינן למאי הלכתא ליורישו וליטמ' לו ובן אחיו ואחותו דתנן ואחיו הוא לכל דבר חוץ ממה שיש לו בן הישפחה ובן הנכרית ואכרינן למאי הלכתא ליורשו וליטמ' לו ובן אחיו ואחותו יכול אחיו ואחותו מאמו ת"ל ולבנו ולבתו מה בנו ובתו שהוא יורשין אף אחיו ואחותו שהו יורשין יצאו אחיו ואחותו מאמו שאינו יורשין ול אחותו הבתולה פרט לאנוס ומפותה יכול שאני מיצא אף מיבת עי"ן ת"ל אשר לא היתה לאיש שהרייתה בידי איש לא שהוויתה בדבר אחר ונרסינן בפרק הבא על יבמתי ת"ר אחותו ארוסה ר מאיר ור יהודה אומר מיטמא לה ור יוסי ור"ש אומ' אין מיטמ' לה אנוס ומפותה דברי הכל אין מיטמ' לה ומיבת עי"ן אין מיטמא לה דברי ר' שמעון שהיה ר' שמעון אומר ראויה לכהן גדול מיטמ' לה ישאינה ראויה לכהן גדול אין מיטמא לה ובונר' מיטמא לה דברי הכל מ"ט ר' מאיר ור' יהוד' דרשי הכי ולאחותו הבתולה פרט לאנוס מפותה

כי אם לשארו וכו' הקרובה ולא ארוסה דכתיב לקרובין לקדושין ולא מקריא אחיו אלא קירוב גבר כגון שנתגיירה להוסיף עליה ומותר לאחיו להתקדש עליה ולא מיטמא לה מכלי שעשע אלא נקרא לא שאר : לא תוכל עליו אם מת הקרוב ולא מיטמא לו ליכא למפרוסי בכהנים ומשם היכור טומאה דכתיב לאחיו לעמיתו לא לעגל בני אהרן ולא בנות אהרן ה"ק לא תוכל עליה תוכה להטמא עליו שהי"ם שאם היכה נטומאה וכדי שתקבל הולים בטהרה היכה רופא ליגע בו ולא ליכנס בתפל שלו היו מכריחין לוקה ב להטמא בו שהרי הכהן המוהר על שאר טומאת אין אינו רופא ליגע בחולה שמקה מטמאין לוקה בעל כרחו כדתניא לקמן לה ישמא מלה אם לא רלה ליטמא מטמאין לוקה בע"כ וכ"ש דמטמאין לוקה בעל כרח מכל מקו מה נשנה לרופא אין מטמאין לוקה בעל כרחה אינו מרפא ול

עין משפט

רבי יוסי ורבי שמעון סבירא להו דדרשינן קרובה למעוטי תרוסה לכל רבנן דבקול, הקרוב אלין לימקוי א מכוין שנתגרשה וחזרה ונתקדשה מיטמאת לה וכ"ש לדידי' ניחא לי' לעיל הרי"ף ז"ל הקרובה ולא תרוסה אי"ו ולא שנתגרשה מלן קאי לה דהא לא ר' מאיר ולא ר' יוסי דלאי ר"מ הא מקור ליטמא לתרוסה ולא"ש הלכ"פ אלא נתגרשה ולא ר' יוסי הא מקור ליטמא בתרוסה שנתגרשה:

לה יטמא מלמד כשפירש וחזר ואמר"פ אלא הלכ לעיטמא לה מעתיקין לומר בעל כרחו כדאמרינן בעלמא בד"ה נמנעת לי' קובה לו נולד לו בעלות עכשו כגון שהלך לו למקום פלוני ומכין לומר שהלך עכשו: על ידי שמכין לומר שהלך עכשו ואינו אלא מכין ואריך עיון למאי הילטרי' הלכך לפטיטי שכח נן קיימ' דלא מעתי'מסיע דהא אמרי לעיל (לין) מעתי'מסיע לנפלים ושכח לפו לומר ולי למפוטי כגי קעיקוב כגון כהנת וישראלית שילדו ממחנות וקמ"ל אלא יטמא לאחד מכס ר"ג פשיטא דשכח לישכח לומר; תבר מן חתי מלכין כגון שנשטרפ ונפל לו תבר אחד לו שפלקה הגרעה בתלבנו וקטעוהו כגי אלא לתכשיט כגון כהנת כלתי' מי שפלקה לו ניטמ בגוף כלתי' מי שפלקה לו ניטמ בתלבנו יקטעוהו ויהיה לו ויהיה בו ויהיו: כל עכס כשהו מלכין וגרי ד"ת ניטמ' כל עכס כשהו מלכין וגרי ד"ת פיון דהא מיונן במסכ' נזיר לדריש לעלמין כשהו אלא מטמא לו ואינו מטמא לפסר ומכיל מטמא מכשה טילוף ובכל מוכיח אתרי' מטמא רב: לה נזיון שפירש מדרכי נזור כגון המיונים והמומרי, ומשמרו': כוף ר"ת אלא מת מוסיפ ל' אמ' לעומתה והוא לגיל גדר גבוה י' עפחים לו תרין קמוך ו'שפחים כינו ואין הא' שהם היה לו כן כיון לחיכה היכרא מי' מ"ג מכל מוסיפ לו נזרו והוא רבנן והוקם מה אלא נקבר הם אם נקבר לא תפים ל' אמות להם נזיון משכו' לאוזי' שני ימים ולא פחות מלא יכיר' כלתי' אין מעיירין כאן בתוקם שומה ואין מלריכין כיון של תרבע אלא נכל שהוא שני והיכא

ומפיתה יכול שאני מוצי מיכת עין תלמי לומר אשר לא היתה לאיש כי שהוייתה ע"י איש יצאת מיכת עין שאין היוייתה לאיש הקרובה לרבית את הארוסה אי"ו לרבות את הבוגרת וכו' ור' יוסי ור' שמעון מאי טעמא דרשי הכי ולאחייתו הבתולה פרט לאנוס ומפיתה ומיכת עין אשר לא היתה פרט לארוס שחית הקרוב לרבות ארוס שנתגרשה אי"ו לרבות את הבוגר ור' יוסי מרשבקיה לבר זוגיה מכלל דבמיכת עין כר' מאיר סבירא ליה ושמעי' מינה דמיכת עין לרבי יוסי ורבי מאיר ורבי יהודה מטמא לה והיה ליה ר"ש יחיד ולית הלכת כותיה ולנבי אחותו ארוסה קיימ"ן כר' יוסי ור' שמעון דהוו להו ר' יוסי ור' שמעון תרי ור' מאיר ור' יהיד תרי וכיון דר' יוסי לנבי כל חד מהני הלכת כוותיה שמעינן דהלכת כר' יוסי ור' שמעון הילכך ארוסה ואחותו אנוסה ומפיתה אין מיטמ' להן [אבל אחיתו ארוסה שנתגרש' ואחותו בוגרת או מיכת עין מטמא להם] וכן הלכת לה ישמא מצוה לא רצה ליטמא לה מטמאין אותו בעל כרחו מעש' ביוסף הכהן שמתה אשתו בערבי פסחים ולא רצה ליטמא לה ודחפיהו חכמים וטמאיהו בעל כרחו לה יטמ' על הודאי היא מיטמא יאין מיטמא על הספק לה יטמא ואינו מיטמא לאחרי עמה שלא יאבר היאיל ונטמאתי על אבא אלקט עצמות פלוני לה יטמא ואינו מיטמא על איבריה שאין אדם מיטמ' על אבר מן החי מאביו אבל מיטמ' על עצם כשעורה מאביו בעמיו בזמן שהן עושין כמעשה עמן ולא בזמן שפירשו מדרכי צבור ולא מיבעי' מיקרב למיתא ומינגע ביה דאסיר אלא אפי' ליכנס תוך ארבע אמות שלו אסיר דא"ר יצחק א"ר יוחנן מישו רבי אליעזר בן יעקב מת

רמב

ע"ל

מוזלי הוא מיטמא על הספק בגון נתעברה ולדה ונתגרשה ולדה בגולה חברתה לו בספק בן תשעה לראשון לו בן ו' לאחרון לו בן ז' לאחרון היו שניהם בהדים הוא לומן עליהם והן להוננין עליו הן לומן מיטמא לכן והן לומן מיטמאין לו:

לה יטמא ולומן מיטמא לאחרי' כמ' שלא יאמר כולל ומטמאקי על לנא אלא עלמו פלוני: ובדרכי נמוי כלן שהיה שהיה עומד בבית הקברות והשיאו לו מהו ואמ לאחר מכאן ונגע בו יכול יהא חי"ם ל"ל מיטמא ולומן מיטמא היה על מיטת חבירו ומת

מת תופס ד' אמות ומ"ה לטומאה וכן לק"ש והיכא דמיוחת מת תותי טלל אפי' לכהן למיעל תותי הרי טללא ואפי' תותי אילן המיסך על הארץ ואפי' אבני היוצאו מן הגדר כדתנן בפרק יש מביאין את הטומאה ותיבעיין הזיזין והגזוזיות והשובכות והשקיפין והטלעין והגהירין השיננין והסבכות והפרעות שהן יכולין לקבל מעזיבה רבה דברי ר"מ וחכמים אומרים מעזיבה ביונני אלו הן הסבכות אילן שהוא סיכך על הארץ והפריעו אבנים היוצאות מן הגדר והיכ' דמיחת מת בביתא ופתיחה כותא מן הריא בית לבית אחרינ' והריא ביתא אחרינא פתיחה לביתא אחרינ' וכן עד בכמה בתי אי הויאן הנהי כוי בבל תרא מניירהו מצה על מצה איתסרו להו הנך בתי כלהו לכהנא למיעל לגויירהו וכן עיירית דעל גבי ביתא אי איכ' ארובה בין ביתא לעיליתא בפיתח טפח למיעל והוה מית בחד מיניירהו איתסר ליה לכהנא למיעל לתרוייהו ואי סבר לה לכותא בעיים או באבני או בדבר שאינו מקבל טומאה אפסקאי ליה טומאה ושרי ליה לכהנא למיעל להריא ביתא לבית כותא והיכא

ג' בד"ה סתם הקבר מטמיא בזיזיות וגזוזיות ר' שמעון אומר כל מה שהוא מחוץ לגזוזות ג' שפחים הן כחוץ לחוק הגדר שלא נעשו להכלין לפי זה מניחין לפי שעומד לקוץ ומניחין הגדר כדי שיהא חוזר ומקיפו כחוק ואם הוא מחזיק ג' שפחים הן כחוץ לחוק הגדר שלא נעשו להכלין לפי זה מניחין לפי שעומד לקוץ ומניחין הגדר כדי שיהא חוזר ומקיפו כחוק ואם הוא מחזיק ג' שפחים הן כחוץ לחוק הגדר שלא נעשו להכלין לפי זה מניחין לפי שעומד לקוץ ומניחין הגדר כדי שיהא חוזר ומקיפו כחוק ואם הוא מחזיק ג' שפחים הן כחוץ לחוק הגדר שלא נעשו להכלין לפי זה מניחין לפי שעומד לקוץ ומניחין הגדר כדי שיהא חוזר ומקיפו כחוק

ר' פרוח

לגיזריה כרבי לטומיה מן המת וכו' נכל ומלא קרוד רקב יכול לא ישמע לגזרה ונטלוהו ולרוב בניה ולרוב מניה כשהוא אומר תחור ותמצא סופיך לך בכתוב עומד לחרחק ומאני כולהו ר' יהודה ניטהו ורב חסדא לחמר כי היכי דגזו רבנן מעשה בתנור שנטלוהו לאחר שנים וכו' ר' יצחק בן יעקוב ור' יהושע בן לוי אומרים מעשה בתנור שנטלוהו לאחר שנים וכו' ר' יהושע בן לוי אומר משום ר' יוסי בן חלפתא ור' יהושע בן קרחה אומרים

והיכ׳ דאיכ׳ דרת׳ דמיקפ׳ זיזין אי נמי דמיקפת אכתר׳ והיה מיתא בחד ביתא מיהנר בתי דבהיא דרת׳ איתמר ליה ולכהנ׳ למיעל תיתי הנך בלהו זיזין דמארבע רוחי דרת׳ או הנך אכתריאתא אבל ודאי אי הוה מיתא תותא הנהו זיזין או נמי אכתר׳ שרי ליה לכהנ׳ למיתב בגו בית׳ שדרך טומא׳ לצא׳ אין דרכה ליכנס כרתנן׳ שהו׳ סובב את כל הבית ואוכל בפתת שלש אצבעות טימאה בבית כלים שתחתיו טמאים טומאה תחתיו ר״א מטמא את הבית ור׳ יהושע מיטהר : ׳והיכ׳ דנפל אניש ונשבר׳ מפרקתו ונתחך עמה רוב בשר אע״ג דלא נפק׳ נשמתיה מת הוא ומטמ׳ באהל דאמ׳ רב יהוד׳ אמר שמוא׳ נשברה מפרקתו ורוב בשר עמה מטמ׳ באהל דהוה ליה כמאן דהותו כולי ריש׳ ותנן רותו ראשיהן אע״פי שמפרכסין טמאים כגון זנב הלטאה שהיא מפרכס׳ וא״ת מיעיש דעלי דמפרק בלא בשר היא זקנ׳ שאני דכתיב כי זקן האיש וכבר וא״ר שמוא׳ בר נחמני א״ר יונתן קרעו כדג מטמ׳ באהל א״ר שמוא׳ בר רב יצחק ומגבו אבל גיסת׳ אינו מטמ׳ עד שתצא נפשו דתנן אדם אין מטמא עד שתצא נפשו ואפי׳ כנייד ואפי׳ נוסס והיכ׳ דשחט בו שנים או רוב שנים אינו מטמא באהל עד שתצא נפשו דאמר רב יהודה אמר שמוא׳ שחט בו שנים או רוב שנים ורמז ואמ׳ כתבו ותנו נט לאשתי דרי או יכתבו ויתנו ׳ואסיר ליה לכהן למיעל לבירת׳ הקברו׳ ׳ דקבר מטמא במת שנ׳ וכל אשר יגע בו על פני השד׳ בחלל חרב או במת או בעצ׳ אד׳ או בקבר יטמא ואפי׳ לבית הפרס (א) נמי אסי׳ לי׳ למיעל ומאי הי׳ שדה שנחרש בה קבר כדתנן החורש את הקבר הרי זה עושה בית הפרס עד כמה הוא עוש׳ בית הפרס מלא מעני׳ ק׳ אמה בית ארבעה מאה דרדי מאה על מאה ואי אויל לדבר מצוה כגון מינסב איתתא או ללמיד תירה וליכא אירתא אחריתי שדי ליה למיזל בבית הפרס דתנו רבנן היולכין ליריד של כותים ולוקחי׳ כהן עבדים ושפחות בתי׳ שדות וברמים וכותב ומעלה בערכאות מפני שהוא במציל מידן ואם כהן הוא מיטמא לדון

רבינו אברהם בן הרמב״ם

ז״ל

ולכך תוצלת וזיי בעיל׳ בישול מלי מבני׳ אח׳ כיון דעשוי׳ להכיות ס״ק כ״ו דכל היכ דאיכא סיכוס כל הנקב בקנה ממעטי׳ מטמא׳ הכס בני בישול ולי לא בעלי׳ לא ממעטי׳ אלא היכ׳ דסיכוס כל החלון ולכך כתב בישול כי הכיס דמאור ודקיטום׳ והקנו וגרוגרות לינן סיכוסים על החלון ולכני בני בישול אבל [החכיות] סיכוסים כל החלון ולכני לא בעי בישול וכן דעת הרי״ף ולכך כתב וככר לה לכותיה דשמ׳ שכח אבל : היכא דליכא דרקא דמוקמ׳ זיזין וכו׳ ולדברי הרב אלפסי מיירי שהלך מבית נעול ובכה״נ אמרי׳ בכל הוכחת בהלכות סוף עומ׳ לנחת ולא מכניס נעילה כיון דאין להם מקום לנחת אלא דרך שם חוץ בלילו סוף כגר שם ולילו היה הלהל סיכוס הטומאה נכנסת מן הסכסדרה לבית הקברו נמי׳ דהלכות קברי כתם שהיו עובדים בהכסדרה ונגיעי ת׳ מסם הוא הלהל פיכוס כמך הלהל להעמידו וסמכו בשפתה שם יכולה הלהל לעמוד בפני עצמה שהו׳ שם לאו שתת ומיסה סוף למה כגיעי ז המצוי על סוף טומאה לנחת כמה מצוין׳ היה יכול להיות שכן משנה׳ יוקר מזו שהיא בבי סיכוסים הרבה בכלן טומאין ושוה שלש מצוין בפרק רביעי דהלכות שבולן מפורש שהם שדרך טומא׳ לנחת ואין דרך טומאה ליכנס וגם בכל המצוינים נקב טומאה בנים בלון שהסיכוס שהוזין ומיבעי רבוחינו לפי שהיו לוכל בפת׳ [עפת] היו מצי׳ לתת הטומא׳ בסיכוס ואם המשמ׳ ר״ל שהם הבית כשהטומ׳ בחיכוי (דויו) תב״ע דלי׳ בם סיכוס טפח רבי ליעזר לעצמי׳ דשמעת מכוים טומאה מודנק לנסקופה בפרק י״ב דהלכו׳ דקלל מבי׳ הטומאה לבית ומסקר׳ המילת הבי תם כל דלמו׳ הבי׳ נטולות והחלונות נטולים טומאה יולאה מן הבית בהסיכוס הזיזין והסכסדרו׳ אבל אם נסיכה הלה לגד חת׳ או חלון שיש בו פיכוס גו ל׳ על ל׳ והלהל של החצר נטול מן הטומאה יולאה לנחת הזיזין והסכסדרו׳ ואם הלה בחצר סיכוס טומאה יולאה מן בבית לנחת הזיזין והסכסדרו׳ ונמנסת מיכוסת לבית וכן בנין הבולעות למעלה למען על פני בכוס הרבה ושומאה בחת מן הבכוס כל הבכוס אבר לקוסיכון פיכוס׳ שמחן כי הטומאה מיכוסת תחת בליעת כל הבכוס ונכנסת לבכוס דרך הסיכוס או החלון שיש בו סיכוס טפח : אבר נוסס יוצא מעשה וכן תב״ע דנוסס יוצא מעשה בחלל פליעי כיה קבלי בגויר סיכוס שלשה מינין לי שרי לכהן למיעל לבית׳ נוסס או לא דנרסי׳ הסיכוס קטן דכהן להחלו עד שעה שיעור רבי לומר בתוסס יעשה עד

שיעור מלי בינייהו מפשעות דורסין לבית בינייהו

ר״ש

עין משפט

מיי׳ פ״ו מהל׳ טומאת מת סמג עשין קי״ד טוש״ע י״ד סי׳ שע״ד סעי׳ ב׳

מיי׳ פ״ג

הראש הלכות קטנות הלכות טומאה נימקי יוסף

לדון ולערער עמהן בחיצה לארץ וכשם שמיטמ' בחיצה לארץ כך מיטמ' בבית הקברות בבית הקברות ס"ד אלא בבית הפרס דרבנן ומיטמ' ללכוד תורה וליישא אשה א"ר יהודה איכתי בזמן שאין מוצ' ללמוד אבל מוצ' ללכוד [לא] יטמא' יוסי איכר אפי' מוצא ללמוד יטמא לפי שאין כן הכל אדם זוכה ללמוד אמ' רבי יוחנן הלכה כרבי יוסי :

הדרן עלך הלכות טומאה

ספר תורה

הראש נימקי יוסף

אמר ר' יהודה אמר רב אם הניח בו לוט אחת מעלה עליו הכתוב כאלו כתבו לפי שהיקש אינו שוה לגזרה שוה שבקש בפרק הקומץ רבה (דף יט) תיתמר ס"ת שתינו מונה עד שלשים יום מיכן לשמותו מכאן ואילך תכתוב לשמותו מכאן שנאמר ל תשכן בהלוך עולה ואומר תני דוקיה מעלה נחלה היא לכתוב ספר תורה ואם אין למיכרה אלא לעסוק בתורה ולישב ואם כתב כר"ש נמצאת עשה למעלה על כל הים מיכרל לכתוב ספר תורה לעצמו ס' ונתנה בתנו לכם ס"ת הוא הדבר שהוא כלום' כתבו לכם ס"ת הוא הדבר שהוא כלום שאין כותבין ספר תורה פרשיות פרשיות וזהו בזוהמא פרשיות שהיו כותבין ספר תורה ולומדין בה אבל היום כותבין ספרי קורס ומניחין לוקח בנתי כנסיו' לקרו' כהם נרשים מעות עשה על כל הים מיכרל שיהו מצוה לכתוב תומם המורה ומצוה ומורל ופירושין ליהנות בהן הוא וכנין כי מעות כתיבת התורה היה כדי ללמוד בה כדכתיב ולמדה בני ישרל שימה בפיהם ובל יהי הנמר ופירושין ידע פירוש המעות והדינים על בוריים לבן הן הסמרים שהיה מעות לכתבן ואם אלא למכרם אם לא ללמוד תורה ולישב אלא ספרי קורס ומניחין לוקח בנתי כנסיו' לקרו' כהם נרשים מעות עשה על כל הים מיכרל שיהו מצוה לכתוב תומם המורה ומצוה ומורל ופירושין ליהנות בהן הוא וכנין כי מעות כתיבת התורה היה כדי ללמוד בה כדכתיב ולמדה בני ישרל שימה בפיהם ובל יהי הנמר ופירושין ידע פירוש המעות והדינים על בוריים לבן הן הסמרים שהיה מעות לכתבן ואם אלא למכרם אם לא ללמוד תורה ולישב ואם כתב כר"ש נמצאת עשה למעלה על כל הים מיכרל שיהו מצוה לכתוב תומם המורה ומצוה ומורל ופירושין ליהנות בהן הוא וכנין כי מעות כתיבת התורה היה כדי ללמוד בה כדכתיב ולמדה בני ישרל שימה בפיהם ובל יהי הנמר ופירושין ידע פירוש המעות והדינים על בוריים לבן הן הסמרים שהיה מעות לכתבן ואם אלא למכרם אם לא ללמוד תורה ולישב

אמר ר"ר יהושע בר אבא אמר רב נדל אביר רב הלוקח ס"ת מן השוק כתוטף מיצוה מן השוק כתבו מיעל עליו הכתוב כאלו קבלו מיהר סיני [אמר רב יהודא אמ' רב] ג הגיה בו אפי' אות אחת מיעלה עליו הכתוב כאלו כתבו : נרסינן בפרק האשה שנתארמלה אתבר ספר תורה שאינו מוגה א"ר אמי עד שלשים יום מיתר לשהותו מיכאן ואילך אסור לשהותו משום שנאמר אל תשכן באהליך עולה : תנו

כחוטף פירש שקין לו שכר גדול כל כך כמי שטרח בהגיהו ויש מקום למדת הדין לחלוק ולומר אלמלי שכשה עליו בלא טורח לית היש שכה לוקח : בתבו הוא בעלמא לו שכר טופר על לכתבו ושורח בתקון הקלמוס ולסבול טול הטופר עד שנכתב : כאן קבלו סיש למדת רחמים לומר כמו שטרח טורח זה כן היה עורה לכל' במדבר כדי לקבל תורה מכר סיני : תקי' תקלין חת' ר"ת ובקו' : כאן בתבו סיש עשות בו ובקו' זמן ולומר כמו שהיקן זה כך סם היש מוג' בו שעיות רבו' היש מקבן לוקח : נרסינן פרק כשהם שנתארמלה לוקמר ספר תורה שהיו מוגה א"ר אמי עד שלשים יום מיכן ואילך לשהותו מכאן ל תשכן באהליך עולה : לש

הדרן עלך הלכות טומאה

רש"י

כחוטף מעות ומעות קנוד לכל מם כתבה הוי מעות שפי : בנויל

לא תרכו וכו' פי' משום מעות עשה זה אלי ואתנהו שלא יהיה לריוח יותר מדאי לא יהיה נהה בלך: נגוזל שכן עב שיהיו נקלף בלל דומה לשון גוזל דאמרי' גרים בקרא גוזל דלא מצטיין לי ליפסר שלא יהיה נסקנו' שפחי': נקלף העור שנקלף ממנו קלישה עליונה שאין בו עובי כל כך שיהיו יוצא לשער:

פחות או יותר וכו' כלום' ירושלמי קרוס כדי שלא יהיו הפסידות קרוסות יותר מדאי ולא רחוקות יותר מדאי מפני שמצוה להמתינו על הספר כשגוללו ויהיה לו לטורח לגלול עד שימצא על המקום ויקרע העור עלמו כשהוקשו בשעת הגלילה: ולא ירבה בדפין לעשות שמונה בשור קלף אחד מפני שהדפין קצרין ונרתוקות בתגרות שגולה מלא לחנרו: ולא

ר"ת אין עושין ס"ת לא ארכו יתר על היקפו ולא היקפו יתר על ארכו שאלו את ר' שיעור ס"ת בבמה אמר להן בגויל ו' טפחי בקלף אינו יודע: ת"ר עושה אדם יריעה מבת שלש דפין ועד בת שמנה פחות או יותר לא יעש ולא ירבה בדפין מפני שנראי כאגר' וצ

ריש"י

גוזל שהוא קלף עב כדאמרים לקמן: שכם שפחי חורך וכן יהי הקיפה בנקיבה גיונית: נקלף שהוא דק: מצת שלם דפין כמודגן שכם קרי להו דפין: פחות מכן או יותר על כן לא יעשה לפי שהפירות על חיבור יריעות יפין הם כשאין בהן יותר מדאי שלבך לא יעשה יריעות קטנות לפי שצ"ל יהו הפסדים קרובי יותר מדאי ולא תרוכות שלא להרחיק יותר מדאי: ולא ירבה בדפין שהדפין קצרין ויהיו נר"ת: א ולא

לתרץ עור זה לשם ספר תור' או לשם ספר תקלין שהכותי על דעת עלמו כותי עושה לא על דעת הסופר כותי ומפני מה אין כותבין עליו לפי שאין מקפידין עליו שיהא כשר לשם ספר תורה ותפלין ומזוזות ואין כותבין עליו לשם ס"ת ותפלין שהכותי מקפיד שיכתוב על העור לשם ספר תורה ותפלין ומזוזות ולא על שאר עורות שאינו מקפיד עליהן

לא יכתוב ספר תורה תפילין ומזוזות אלא כגון למשפחותיכם למשפחותיכם למשפחותיכם ג׳ פעמים בדף אחד נזדמנו לו יריעה בת תשע דפין לא יחלוק שלשה לכאן ושה לכאן ושה לכאן וד׳ לכאן בר״א בתחלת הספ׳ אבל בסוף הספר אפילו דף א׳ אפילו פסוק אחד בסוף ס״ת אלא איכא פסיק אחד בדף אחד שיעור גליון מלכיט טפח ומלמעלה שלש אצבעות ובין דף לדף כמל רוחב שתי אצבעו ובחומשין מלמטה שלשה אצבעות ומלמעלה ב׳ אצבעו ובין דף לדף כמלא רוחב נודל ובין שיט לשיט כמלא שטה ובין תיבה לתיבה כמלוא אות קטנה ובין אות לאות כמלוא חוט השערלא יעט את הבית לא מפני ריוח של מטה ולא מפני ריוח של מעלה ולא מפני ריוח שבין פרשה לפרשה נזדמנה לו תיבת ה אותיות לא יכתוב ב׳ בתוך הדף ושלישה תיקון לדף אלא כותב שלישה בתוך הדף וב׳ חוץ לדף נזדמנו לו תיבת ב׳ אותיות לא יזרקנה בין הדפין אלא יחזור לתחלת השיטה: הכויעה בשם נזדר את מה שכתב ותולה מה שגרר וכותב השם על מקום הגרד דברי רבי יהודה ר׳ יצחק אומר אף מיחק וכותב רבי יוסי אומר אף תולה את השם רבי שמעון שזורי אומר כל השם תולין מקצתו אין תולין רבי שמעון בן אלעזר אומר משום ר׳ מאיר אין כותבין את השם לא על מקום המחק ולא על מקום הגרד ואין תולין אותו לא מזרק כל היריעה כולה וגונזה איתמר אמר רב חננאל אמר רב הלכה תולין את השם רבה בר בר חנה אמר רב יצחק בר שמואל בר מרתא הלכה מיחק וכותב אמר רבין בר חינגא אבר עולא אמר רבי חינגא הלכה כרבי שמעון שזורי ולא עוד אלא כל מקום ששנה ר׳ שמעון שזורי הלכ׳ כמותו הכותב את השם אפי׳ מלך ישראל שיצא בשלומו לא ישיבנו היה כותב שנים ושלישה שמות כאחד הרי זה כמפקי׳ ביניהן ומשיב השיב את הקולמוס לכתוב את השם לא יתחיל מאותו השם אבל

א״א פסיק אחד בלף אחד ואע״ג דליכא בשום מישתי אלא לחרינא דמם׳ סופרים ליכא למיחש בלף ואין בפסוק אחרון תיקון כמנין המישו׳ יכתוב לותיו׳ אחרונו׳ משלה למעלה עד שתחויק תיבה לח׳ חמש מישון ג׳ בדי מיסיים בם״ף הלף ונדמנה לו תיבה וכו׳ תיכף לסגוקי נתיבה בת שבעה לם יכול לכתוב ג׳ חון לדף ובן תיבה בת ע׳ לותיות לם יכול לכתוב ד׳ חון לדף דשתי מינייהו מילות כשים כל כך לותיו׳ חון לדף ועוד דלם כן היה לריך למיתי בשתם לא יכתוב רוב לותיות של התיבה חון לדף ובדלה לדוקא קאמר בת חמש לותיות דיוקר משאר לותיות אין לכתוב חון לדף בהל׳ דמיבעי׳ מילתא ודלא כמו שכתב הרמב״ם דאפילו תיבה בת עשר לותיו׳ כתוב תליה בקוץ הדף והיה חון לדף ובתיבה בת שלש לותיו׳ ע״ג לסמתם לם יש לכתוב שנים חון לדף בין דהוי רוב התיבה ומיהו מדקאמר נזדמנה לו תיבה בת ג׳ לותיו׳ לא יזרקנה בין הדפין משמע תיבה בת ד׳ לותיות אפי׳ לותיות לא יכתוב כולה חון לדף אבל בת שלשה בין שתקנה בתוך הדף אפילו אין לותיה חון לדף ובדיעבד לם כתבה כולה בת ג׳ לותיו׳ ובת ד׳ לותיות לא יגרוד אלא יתלה בשם ובת ה׳ לותיות לא יתלה בשם ובת ו׳ לותיות לא יתלה בשם ובת ז׳ לותיות לא יתלה בשם ובת ח׳ לותיות לא יתלה בשם ובת ט׳ לותיות לא יתלה בשם ובת י׳ לותיות לא יתלה בשם ובת יא׳ לותיות לא יתלה בשם ובת יב׳ לותיות לא יתלה בשם ובת יג׳ לותיות לא יתלה בשם ובת יד׳ לותיות לא יתלה בשם ובת טו׳ לותיות לא יתלה בשם ובת טז׳ לותיות לא יתלה בשם ובת יז׳ לותיות לא יתלה בשם ובת יח׳ לותיות לא יתלה בשם ובת יט׳ לותיות לא יתלה בשם ובת כ׳ לותיות לא יתלה בשם ובת כא׳ לותיות לא יתלה בשם ובת כב׳ לותיות לא יתלה בשם ובת כג׳ לותיות לא יתלה בשם ובת כד׳ לותיות לא יתלה בשם ובת כה׳ לותיות לא יתלה בשם ובת כו׳ לותיות לא יתלה בשם ובת כז׳ לותיות לא יתלה בשם ובת כח׳ לותיות לא יתלה בשם ובת כט׳ לותיות לא יתלה בשם ובת ל׳ לותיות לא יתלה בשם ובת לא׳ לותיות לא יתלה בשם ובת לב׳ לותיות לא יתלה בשם ובת לג׳ לותיות לא יתלה בשם ובת לד׳ לותיות לא יתלה בשם ובת לה׳ לותיות לא יתלה בשם ובת לו׳ לותיות לא יתלה בשם ובת לז׳ לותיות לא יתלה בשם ובת לח׳ לותיות לא יתלה בשם ובת לט׳ לותיות לא יתלה בשם ובת מ׳ לותיות לא יתלה בשם ובת מא׳ לותיות לא יתלה בשם ובת מב׳ לותיות לא יתלה בשם ובת מג׳ לותיות לא יתלה בשם ובת מד׳ לותיות לא יתלה בשם ובת מה׳ לותיות לא יתלה בשם ובת מו׳ לותיות לא יתלה בשם ובת מז׳ לותיות לא יתלה בשם ובת מח׳ לותיות לא יתלה בשם ובת מט׳ לותיות לא יתלה בשם ובת נ׳ לותיות לא יתלה בשם ובת נא׳ לותיות לא יתלה בשם ובת נב׳ לותיות לא יתלה בשם ובת נג׳ לותיות לא יתלה בשם ובת נד׳ לותיות לא יתלה בשם ובת נה׳ לותיות לא יתלה בשם ובת נו׳ לותיות לא יתלה בשם ובת נז׳ לותיות לא יתלה בשם ובת נח׳ לותיות לא יתלה בשם ובת נט׳ לותיות לא יתלה בשם ובת ס׳ לותיות לא יתלה בשם ובת סא׳ לותיות לא יתלה בשם ובת סב׳ לותיות לא יתלה בשם ובת סג׳ לותיות לא יתלה בשם ובת סד׳ לותיות לא יתלה בשם ובת סה׳ לותיות לא יתלה בשם ובת סו׳ לותיות לא יתלה בשם ובת סז׳ לותיות לא יתלה בשם ובת סח׳ לותיות לא יתלה בשם ובת סט׳ לותיות לא יתלה בשם ובת ע׳ לותיות לא יתלה בשם ובת עא׳ לותיות לא יתלה בשם ובת עב׳ לותיות לא יתלה בשם ובת עג׳ לותיות לא יתלה בשם ובת עד׳ לותיות לא יתלה בשם ובת עה׳ לותיות לא יתלה בשם ובת עו׳ לותיות לא יתלה בשם ובת עז׳ לותיות לא יתלה בשם ובת עח׳ לותיות לא יתלה בשם ובת עט׳ לותיות לא יתלה בשם ובת פ׳ לותיות לא יתלה בשם ובת פא׳ לותיות לא יתלה בשם ובת פב׳ לותיות לא יתלה בשם ובת פג׳ לותיות לא יתלה בשם ובת פד׳ לותיות לא יתלה בשם ובת פה׳ לותיות לא יתלה בשם ובת פו׳ לותיות לא יתלה בשם ובת פז׳ לותיות לא יתלה בשם ובת פח׳ לותיות לא יתלה בשם ובת פט׳ לותיות לא יתלה בשם ובת צ׳ לותיות לא יתלה בשם ובת צא׳ לותיות לא יתלה בשם ובת צב׳ לותיות לא יתלה בשם ובת צג׳ לותיות לא יתלה בשם ובת צד׳ לותיות לא יתלה בשם ובת צה׳ לותיות לא יתלה בשם ובת צו׳ לותיות לא יתלה בשם ובת צז׳ לותיות לא יתלה בשם ובת צח׳ לותיות לא יתלה בשם ובת צט׳ לותיות לא יתלה בשם ובת ק׳ לותיות לא יתלה בשם ובת קא׳ לותיות לא יתלה בשם ובת קב׳ לותיות לא יתלה בשם ובת קג׳ לותיות לא יתלה בשם ובת קד׳ לותיות לא יתלה בשם ובת קה׳ לותיות לא יתלה בשם ובת קו׳ לותיות לא יתלה בשם ובת קז׳ לותיות לא יתלה בשם ובת קח׳ לותיות לא יתלה בשם ובת קט׳ לותיות לא יתלה בשם ובת ר׳ לותיות לא יתלה בשם ובת רא׳ לותיות לא יתלה בשם ובת רב׳ לותיות לא יתלה בשם ובת רג׳ לותיות לא יתלה בשם ובת רד׳ לותיות לא יתלה בשם ובת רה׳ לותיות לא יתלה בשם ובת רו׳ לותיות לא יתלה בשם ובת רז׳ לותיות לא יתלה בשם ובת רח׳ לותיות לא יתלה בשם ובת רט׳ לותיות לא יתלה בשם ובת ש׳ לותיות לא יתלה בשם ובת שא׳ לותיות לא יתלה בשם ובת שב׳ לותיות לא יתלה בשם ובת שג׳ לותיות לא יתלה בשם ובת שד׳ לותיות לא יתלה בשם ובת שה׳ לותיות לא יתלה בשם ובת שו׳ לותיות לא יתלה בשם ובת שז׳ לותיות לא יתלה בשם ובת שח׳ לותיות לא יתלה בשם ובת שט׳ לותיות לא יתלה בשם ובת ת׳ לותיות לא יתלה בשם ובת תא׳ לותיות לא יתלה בשם ובת תב׳ לותיות לא יתלה בשם ובת תג׳ לותיות לא יתלה בשם ובת תד׳ לותיות לא יתלה בשם ובת תה׳ לותיות לא יתלה בשם ובת תו׳ לותיות לא יתלה בשם ובת תז׳ לותיות לא יתלה בשם ובת תח׳ לותיות לא יתלה בשם ובת תט׳ לותיות לא יתלה בשם ובת תי׳ לותיות לא יתלה בשם ובת תיא׳ לותיות לא יתלה בשם ובת תיב׳ לותיות לא יתלה בשם ובת תיג׳ לותיות לא יתלה בשם ובת תיד׳ לותיות לא יתלה בשם ובת תיה׳ לותיות לא יתלה בשם ובת תיו׳ לותיות לא יתלה בשם ובת תיז׳ לותיות לא יתלה בשם ובת תיח׳ לותיות לא יתלה בשם ובת תיט׳ לותיות לא יתלה בשם ובת כ׳ לותיות לא יתלה בשם ובת כא׳ לותיות לא יתלה בשם ובת כב׳ לותיות לא יתלה בשם ובת כג׳ לותיות לא יתלה בשם ובת כד׳ לותיות לא יתלה בשם ובת כה׳ לותיות לא יתלה בשם ובת כו׳ לותיות לא יתלה בשם ובת כז׳ לותיות לא יתלה בשם ובת כח׳ לותיות לא יתלה בשם ובת כט׳ לותיות לא יתלה בשם ובת ל׳ לותיות לא יתלה בשם ובת לא׳ לותיות לא יתלה בשם ובת לב׳ לותיות לא יתלה בשם ובת לג׳ לותיות לא יתלה בשם ובת לד׳ לותיות לא יתלה בשם ובת לה׳ לותיות לא יתלה בשם ובת לו׳ לותיות לא יתלה בשם ובת לז׳ לותיות לא יתלה בשם ובת לח׳ לותיות לא יתלה בשם ובת לט׳ לותיות לא יתלה בשם ובת מ׳ לותיות לא יתלה בשם ובת מא׳ לותיות לא יתלה בשם ובת מב׳ לותיות לא יתלה בשם ובת מג׳ לותיות לא יתלה בשם ובת מד׳ לותיות לא יתלה בשם ובת מה׳ לותיות לא יתלה בשם ובת מו׳ לותיות לא יתלה בשם ובת מז׳ לותיות לא יתלה בשם ובת מח׳ לותיות לא יתלה בשם ובת מט׳ לותיות לא יתלה בשם ובת נ׳ לותיות לא יתלה בשם ובת נא׳ לותיות לא יתלה בשם ובת נב׳ לותיות לא יתלה בשם ובת נג׳ לותיות לא יתלה בשם ובת נד׳ לותיות לא יתלה בשם ובת נה׳ לותיות לא יתלה בשם ובת נו׳ לותיות לא יתלה בשם ובת נז׳ לותיות לא יתלה בשם ובת נח׳ לותיות לא יתלה בשם ובת נט׳ לותיות לא יתלה בשם ובת ס׳ לותיות לא יתלה בשם ובת סא׳ לותיות לא יתלה בשם ובת סב׳ לותיות לא יתלה בשם ובת סג׳ לותיות לא יתלה בשם ובת סד׳ לותיות לא יתלה בשם ובת סה׳ לותיות לא יתלה בשם ובת סו׳ לותיות לא יתלה בשם ובת סז׳ לותיות לא יתלה בשם ובת סח׳ לותיות לא יתלה בשם ובת סט׳ לותיות לא יתלה בשם ובת ע׳ לותיות לא יתלה בשם ובת עא׳ לותיות לא יתלה בשם ובת עב׳ לותיות לא יתלה בשם ובת עג׳ לותיות לא יתלה בשם ובת עד׳ לותיות לא יתלה בשם ובת עה׳ לותיות לא יתלה בשם ובת עו׳ לותיות לא יתלה בשם ובת עז׳ לותיות לא יתלה בשם ובת עח׳ לותיות לא יתלה בשם ובת עט׳ לותיות לא יתלה בשם ובת פ׳ לותיות לא יתלה בשם ובת פא׳ לותיות לא יתלה בשם ובת פב׳ לותיות לא יתלה בשם ובת פג׳ לותיות לא יתלה בשם ובת פד׳ לותיות לא יתלה בשם ובת פה׳ לותיות לא יתלה בשם ובת פו׳ לותיות לא יתלה בשם ובת פז׳ לותיות לא יתלה בשם ובת פח׳ לותיות לא יתלה בשם ובת פט׳ לותיות לא יתלה בשם ובת צ׳ לותיות לא יתלה בשם ובת צא׳ לותיות לא יתלה בשם ובת צב׳ לותיות לא יתלה בשם ובת צג׳ לותיות לא יתלה בשם ובת צד׳ לותיות לא יתלה בשם ובת צה׳ לותיות לא יתלה בשם ובת צו׳ לותיות לא יתלה בשם ובת צז׳ לותיות לא יתלה בשם ובת צח׳ לותיות לא יתלה בשם ובת צט׳ לותיות לא יתלה בשם ובת ק׳ לותיות לא יתלה בשם ובת קא׳ לותיות לא יתלה בשם ובת קב׳ לותיות לא יתלה בשם ובת קג׳ לותיות לא יתלה בשם ובת קד׳ לותיות לא יתלה בשם ובת קה׳ לותיות לא יתלה בשם ובת קו׳ לותיות לא יתלה בשם ובת קז׳ לותיות לא יתלה בשם ובת קח׳ לותיות לא יתלה בשם ובת קט׳ לותיות לא יתלה בשם ובת ר׳ לותיות לא יתלה בשם ובת רא׳ לותיות לא יתלה בשם ובת רב׳ לותיות לא יתלה בשם ובת רג׳ לותיות לא יתלה בשם ובת רד׳ לותיות לא יתלה בשם ובת רה׳ לותיות לא יתלה בשם ובת רו׳ לותיות לא יתלה בשם ובת רז׳ לותיות לא יתלה בשם ובת רח׳ לותיות לא יתלה בשם ובת רט׳ לותיות לא יתלה בשם ובת ש׳ לותיות לא יתלה בשם ובת שא׳ לותיות לא יתלה בשם ובת שב׳ לותיות לא יתלה בשם ובת שג׳ לותיות לא יתלה בשם ובת שד׳ לותיות לא יתלה בשם ובת שה׳ לותיות לא יתלה בשם ובת שו׳ לותיות לא יתלה בשם ובת שז׳ לותיות לא יתלה בשם ובת שח׳ לותיות לא יתלה בשם ובת שט׳ לותיות לא יתלה בשם ובת ת׳ לותיות לא יתלה בשם ובת תא׳ לותיות לא יתלה בשם ובת תב׳ לותיות לא יתלה בשם ובת תג׳ לותיות לא יתלה בשם ובת תד׳ לותיות לא יתלה בשם ובת תה׳ לותיות לא יתלה בשם ובת תו׳ לותיות לא יתלה בשם ובת תז׳ לותיות לא יתלה בשם ובת תח׳ לותיות לא יתלה בשם ובת תט׳ לותיות לא יתלה בשם ובת תי׳ לותיות לא יתלה בשם ובת תיא׳ לותיות לא יתלה בשם ובת תיב׳ לותיות לא יתלה בשם ובת תיג׳ לותיות לא יתלה בשם ובת תיד׳ לותיות לא יתלה בשם ובת תיה׳ לותיות לא יתלה בשם ובת תיו׳ לותיות לא יתלה בשם ובת תיז׳ לותיות לא יתלה בשם ובת תיח׳ לותיות לא יתלה בשם ובת תיט׳ לותיות לא יתלה בשם

לשון רש״י
ג׳ ונראה בעיני שלא נחלקו בין סיום למשום פתילת פיסום הלף בספרים שלנו דיוק בגמרא מלמן ומתוך שכתבנו לכל המקלין ומחמיר לון כיוצא בהן ריוח בין ב׳ שמים לשמים בשלש שמים וכך היה משמע בספרים:

ג׳ וכשר מקרוסות פלוש דמקה בלכתחילה לון מקוקן בסם הלף נראה ומקוקן של ג׳ תיקון של חול לו יכול להמלון סם שני תיקון של חול ומיהו כדאיתא מקלה לוקן ביה׳ בסר • ומש״כ בתב ה״ג שנמלכים ם מחוקה בדיעבד הקלים נראים יפה מוכחין דיש לכתוב בסם של סמלון ולכתחלה מקיבה של חול בסרר ומחוק יפה מקלים דיעבד לחוק שנים של חול ולכתוב בסם של מחוק ולכתחלה כחול לכל הקלים לון לכתוב בסם כן בסשון נראמו ושור ובן ריש״ן בפוטרפינו:

לא ימעט בדפין מפני שעינינו משוטטות אלא כגון למשפחותיכם למשפחותיכם למשפחותיכם ג׳ פעמים בדף אחד נזדמנו לו יריעה בת תשע דפין לא יחלוק שלשה לכאן ושה לכאן אלא ה׳ לכאן וד׳ לכאן בר״א בתחלת הספ׳ אבל בסוף הספר אפילו דף א׳ אפילו פסוק אחד בסוף ס״ת אלא איכא פסיק אחד בדף אחד שיעור גליון מלכיט טפח ומלמעלה שלש אצבעות ובין דף לדף כמל רוחב שתי אצבעו ובחומשין מלמטה שלשה אצבעות ומלמעלה ב׳ אצבעו ובין דף לדף כמלא רוחב נודל ובין שיט לשיט כמלא שטה ובין תיבה לתיבה כמלוא אות קטנה ובין אות לאות כמלוא חוט השערלא יעט את הבית לא מפני ריוח של מטה ולא מפני ריוח של מעלה ולא מפני ריוח שבין פרשה לפרשה נזדמנה לו תיבת ה אותיות לא יכתוב ב׳ בתוך הדף ושלישה תיקון לדף אלא כותב שלישה בתוך הדף וב׳ חוץ לדף נזדמנו לו תיבת ב׳ אותיות לא יזרקנה בין הדפין אלא יחזור לתחלת השיטה: הכויעה בשם נזדר את מה שכתב ותולה מה שגרר וכותב השם על מקום הגרד דברי רבי יהודה ר׳ יצחק אומר אף מיחק וכותב רבי יוסי אומר אף תולה את השם רבי שמעון שזורי אומר כל השם תולין מקצתו אין תולין רבי שמעון בן אלעזר אומר משום ר׳ מאיר אין כותבין את השם לא על מקום המחק ולא על מקום הגרד ואין תולין אותו לא מזרק כל היריעה כולה וגונזה איתמר אמר רב חננאל אמר רב הלכה תולין את השם רבה בר בר חנה אמר רב יצחק בר שמואל בר מרתא הלכה מיחק וכותב אמר רבין בר חינגא אבר עולא אמר רבי חינגא הלכה כרבי שמעון שזורי ולא עוד אלא כל מקום ששנה ר׳ שמעון שזורי הלכ׳ כמותו הכותב את השם אפי׳ מלך ישראל שיצא בשלומו לא ישיבנו היה כותב שנים ושלישה שמות כאחד הרי זה כמפקי׳ ביניהן ומשיב השיב את הקולמוס לכתוב את השם לא יתחיל מאותו השם אבל

טלף כתב שם בן ד׳ שהיה לו לכתוב: נזדר נקער שיהא יפה מקום הגרד אבל לא ימחקנו בשעה שהכתב לח טלף יהיה נאה וקולה בין השיטין לותה תיבה שגרד דשמיר לה להלי קנף מושב שיכתוב השם על הגרד ולא כיני שיט: ונזהר מפני שמות לחרים שיש בם לא ישיבנו טלף יפסיק בכתיבתו: כי׳ כותב ג׳ וכו׳ בגון שהגיה ביריעה שהי רבו׳ טלף רגה לכתבם מפני טלף היה עשו והניח להם מקום וכה לכתב עתה בבת אחת: ומפסיק בין השם בשם: ומשיב שלום לבל אדם: לף יהחיל וכו׳ שדרך הקולמוס לשפוך הדיו בבת אחת אם בן דיו יוקר מדאי ושמא יפול על השם ויצטרך למחקו ת״כ שנדבק גרוע למחקו הקולמוס

שבר ומפסיק הכתב: טלף

וא״ת אם כן מה הועילו חכמים בתקנתם שתקנו שלא יכתוב אלא ג׳ תיבות בדף אחד הא אפשר שיכתוב ג׳ תיבות ארוכות שיהא בהן כמה אותיות ויש לומר שתקנו שלא יכתוב אלא ג׳ תיבות בינונית שהן ד׳ אותיות ואם כתב ארוכות ומלא אותיות יגרד ויכתוב בינונית ואם לא עשה כן ויש בדף יותר מג׳ תיבות בינונית יגרד ויכתוב ג׳ תיבות

אבל מתחיל הוא כאות שלפניו המוחק אות
אחת מן השם עובר בלא תעשה א"ר ישמעאל
לכך נאמר ואבדת את שמם מן המקום ההוא
ונאמר לא תעשון כן לה' אלהיכם: ת"ר יש שמו'
שנמחקין ויש שמות שאין נמחקין כגון א-ל אלה
אלהים וכו' כדתניא פרק שבועת העדות: תנו
רבנן וכתבתם שתהא כתיבה תמה שלא
יכתוב אלפין עיינין ועיינין אלפין ביתין כפין כפין
ביתין גמין צדין וצדין גמין דלתין רישין ורישין
דלתין ההין חתין וחתין ההין יודין ווין יודין
זיינין נונין נונין זיינין פפין טתין טתין פפין
כפיפין פשוטין כפיפין ממין סמכין
סמכין ממין פרשה פתוחה לא יעשנו כ"ע תומ'
סתומה לא יעשנה פתוחה או שכתבה ג' בשיר'
או שכתב את השירה כיוצא בה או שכתב
שלא בדיו או שכתב את האזכרות בזהב הרי
אלו יגנזו אמר

שלא יכתוב אלפין עיינין וכו' כגון דקאמר אלפין פיינין לפי שכן דומין זה לזה ויכיון כפין לפי שכן דומין בקריאתן וביתין כפין וכיוצא בזה לריך שיכוף ראשו של אלף קטן קטן כדאמרינן בירושלמי דתניא וכנרשיים רבה למה תורה מקדלת בבניה מה בית שיש לה שני עוקצין אחד מלמעלן ואחד מלמטן לומר שכשם שבית פתוח משני צדדין כך תורה פתוחה לכל אדם ולא יאמר אדם אלמד ואשמור ואקיים ואעשה מצות שבה אלא אלמד ואשמור ואקיים ואעשה מצות שבה שכל המקיים מצוה אחת בכל לבו זוכה ומקיים את כל התורה כולה ומי שאינו מקיים מצוה אחת בכל לבו אינו זוכה לקיים את כל התורה כולה ולא עוד אלא שמכשיל את כל התורה כולה שכל המכשיל באחת מן המצות כאלו מכשיל בכולן ומי שמכשיל את כל התורה כולה אינו זוכה לקיים אפילו מצוה אחת שבה שכל המצות תלויות זו בזו ואין אחת מהן עומדת בפני עצמה ולפיכך אמרו חכמים כל המקיים אפילו מצוה אחת בכל לבו זוכה לקיים את כל התורה כולה ומי שאינו מקיים אפילו מצוה אחת בכל לבו אינו זוכה לקיים אפילו מצוה אחת שבה ולפיכך אמרו חכמים כל המכשיל באחת מן המצות כאלו מכשיל בכולן ומי שמכשיל את כל התורה כולה אינו זוכה לקיים אפילו מצוה אחת שב

אמר רב זעירי אמר רב חנינא ס קרע הבא בתי׳ שני שיטין יתפיר בתוך שלשה לא יתפיר אמר ליה רב זוטי לרב אשי הכי אמ׳ רב ירמי׳ מדפתי הא דאמר מר בתוך שלשה לא יתפיר הני מילי בעתיקתא אבל בחדתא יתפיר ולאו חדתא חדתא מכיש אלא הא דעפיצ׳ הא דלא עפיצ׳ והני מילי בניידין אבל בנרדין לא בעי רב יהודה בר אדא בין דף לדף בין שיט לשיטה בין תיבה לתיבה מאי ס תיקי : אמר אשיאן בר נדבך משמיה דרב ס ניקב תוך ב׳ הרי הא כשר הא פסול א״ר זירא לדידי מיפרשא לי מרב דוגא ור׳ יעקב אמר לדידי מיפרש לי מרב יהודה כשר יריטו אם נשתייר בו מלוא אות קטנה כשר ואי אם לאו פסול אגרא חמיה דרבי אבא איפסיק׳ ליה כרעא דה״א דהעם בנוקבא אתא לקמיה דרבי אבא אמר ליה אם נשתייר בו כבילו אות קטנה כשר ואם לאו פסול רמי בר דיקולי דהוא רמי בר תמרי איפסיק ליה כרעא דוא׳ ר׳ יוחנן אתא לקמיה דר׳ זירא אמר ליה זיל אייתי ינוק׳ לא חכים ולא טפש אי קרי ליה ויהרג כשר ואי לאו פסול אמר רבה שבעה ג׳ אותיות צריכות שלשה שלשה זיינין ואו הן שעטנ״ז ג׳׳ן גרסי׳ בפרק הניזקין א״ר שמואל בר נחמני א״ר יוחנן כל ספר תורה שחסר ס יריעה אחת אין קורין בו תניא ספר שיש בו שלש טעיות ר בכל דף ודף יתקן ארבע יגנז תנא ואם יש בו דף שלימה מצלת על כל הספר א״ר יצחק בר שמואל בר מרתא משמיה דרב והיא דכתב רוב הספר שפיר אמר ליה אביי לרב יוסף אי איתא בההוא דף שלש טעיות מהו אמר ליה הואיל ואיתיהב לתקוני ליתקן ודהי מילי בחסרו׳ אבל ביתרות לית לן בה תניא הבותב ס ספר תורה לא יגמור באמצע הדף אלא מקצר ועולה עד סוף הדף איני והאמ׳ רב ירמיה בר אבא אמר רב נידל אמר רב לעיני כל ישראל באמצע הדף באמצ׳ השיטה איתמ׳ רבנן אמרי

אף

קרע הבא בתי׳ שני שיטין יתפיר ירתף בתוך שלשה לא יתפיר אמר ליה רב זוטי לרב אשי הכי אמ׳ רב ירמי׳ מדפתי הא דאמר מר בתוך שלשה לא יתפיר הני מילי בעתיקתא אבל בחדתא יתפיר ולאו חדתא חדתא מכיש אלא הא דעפיצ׳ הא דלא עפיצ׳ והני מילי בניידין אבל בנרדין לא בעי רב יהודה בר אדא בין דף לדף בין שיט לשיטה בין תיבה לתיבה מאי ס תיקי : אמר אשיאן בר נדבך משמיה דרב ס ניקב תוך ב׳ הרי הא כשר הא פסול א״ר זירא לדידי מיפרשא לי מרב דוגא ור׳ יעקב אמר לדידי מיפרש לי מרב יהודה כשר יריטו אם נשתייר בו מלוא אות קטנה כשר ואם לאו פסול אגרא חמיה דרבי אבא איפסיק׳ ליה כרעא דה״א דהעם בנוקבא אתא לקמיה דרבי אבא אמר ליה אם נשתייר בו כבילו אות קטנה כשר ואם לאו פסול רמי בר דיקולי דהוא רמי בר תמרי איפסיק ליה כרעא דוא׳ ר׳ יוחנן אתא לקמיה דר׳ זירא אמר ליה זיל אייתי ינוק׳ לא חכים ולא טפש אי קרי ליה ויהרג כשר ואי לאו פסול אמר רבה שבעה ג׳ אותיות צריכות שלשה שלשה זיינין ואו הן שעטנ״ז ג׳׳ן גרסי׳ בפרק הניזקין א״ר שמואל בר נחמני א״ר יוחנן כל ספר תורה שחסר ס יריעה אחת אין קורין בו תניא ספר שיש בו שלש טעיות ר בכל דף ודף יתקן ארבע יגנז תנא ואם יש בו דף שלימה מצלת על כל הספר א״ר יצחק בר שמואל בר מרתא משמיה דרב והיא דכתב רוב הספר שפיר אמר ליה אביי לרב יוסף אי איתא בההוא דף שלש טעיות מהו אמר ליה הואיל ואיתיהב לתקוני ליתקן ודהי מילי בחסרו׳ אבל ביתרות לית לן בה תניא הבותב ס ספר תורה לא יגמור באמצע הדף אלא מקצר ועולה עד סוף הדף איני והאמ׳ רב ירמיה בר אבא אמר רב נידל אמר רב לעיני כל ישראל באמצע הדף באמצ׳ השיטה איתמ׳ רבנן אמרי

אף

יכול לרקן בדבק יין ושמאל משום ללא עפיצה היה נראה דשרי כי אם יתן על הקרע קלף מבחוץ ויחברנו בדבק חיצון וניכר ומסיר לי חיני קומ׳ לדבק עוב הוא הדף ללא לשכתן ריך לדבק ולחיבת מ״ר לפי׳ לדבק ללא נקפלין המונחים דדפוסיו׳ וחין ומשכיס לשתן ולשלן נבי קפילין כל זה שכתבו כל שורות ובניתן נניח לחד ילא לחיבת מ״ר ריך לדבק ולחיבת מ״ר לפי׳ לדבק ין לריך לכל בספר תורה שקורין בה זה משך לשתן חם משך לשלן ותמיד נוללין לוקה ומהדקין לוקה ס תלוק פן יקפיד הדבק ויקרע לוקה וסיינו טעמא דשיור הקפיפה כלי שלא יקרע בכרך ג׳ דמצלה (שם) וע״ל מדמסיק עלה בני מילי נניזים לכל נגרדין לא ולא מעכב תלמוד הקונקח לחריגת ס״כ חין לעגון ללא כמו שלמרו חכמים :

ומלאתי במסב סופרי הלכה למשה מסיני ספר שנקרש מבחון עולם עליהן מעלים מבחון משה היה נרל קלף שמוכר דמשתמיט מיירי שהגיע הקרע עד מקום שהסופר לקטרו ולקמר דעל ידי עלמו של מעלים שמחבר לפ הקרעי׳ יפה וחינו ניכר מוכר ולמעל׳ מו הבנת קלקי לין מונקין בדבק ולא נוקבין על בני המעלים וכו׳ רבי שמעון בן חלגר חומר מנוס ר״מ שנוקבין בדבק ונוקבין על בני מעלים משם שנחלקו בדבק שקול׳ הכתיב׳ לכל ספר תורה שנקר׳ מוכר לדבק הקרעים יהה בין שיט לשיט לכתו׳ על הדבק : נוקב נוקבו של ה״ף פרש״י נוקבו של ה״ף היינו רגל הימיני וכ״ל רגל הנמיני ירבו רגל הימיני וכ״ל ה״ף נוקבו הגוף והחלק שבנוקבו ופירוש רחשון עיקר ולחמני לחין שיעור לרגל הנמיני דק שנשחר בו בכל דהוה לעני׳ הב׳ קשה למאי נקט נוקבו של ה״ף מחוך כל שחר חלוקות : שבעה חלוקות בריכין שלשה שלשה ויינין ולא כן שעט״ו ג״ן ״ם שלשה ויינין

בשניס ללד בשמל מחד למעלה ומחד ללד ימין כוס ונפירוסי שנת כתב רש״י בריך מחד מימין ומחד משמחל ומחד מלמעלה כוס עוד פירוש יש שעושין שלשתן למעלה כוס : אבל ביקרוס ליכ לן בה יש שעושים בפירוש׳ דשלי מילקח בשמוקקין בתיבה שם היה שלימה מן הסרס עושין לוקה מלקה משום לחמרי׳ הבח חבל ביקרוס ליכ לן בה ושעות הוא בימם כי היכרון פוסל כמו החסרון וכני פירושו לבל ביקרו׳ ליכ לן בה שם יש יוקר מד׳ ללד מיבניות בגרידם כולי הלי ולא מיחזי

בחנוכר :

כל נכור לוקה ו״ן לירש במקום נקב וגרשה כמין יוד : ללד חכים ללי חכים מבין למנדף הוא לומר ייהרג כלפי מעלה ולומר ויהרוג : ולא מיבש שום מיבש חינו יודע לקרות : שם יש בו קף שלימה מללת על כולן שחסרו יש לחרבע עשיות בכל קף יתקן : והוא דבתב רוחא דספרי׳ שפיר שרוב כל קף בכתב בלא עשיה אחת בו יקר מה׳ מן עשיות בכל קף לו מללת עליהן קף שלימה ויתקן : לית בההוא קף שלימה שלשה עשיות אלו מי לומרי׳ שלימה בלא עשות לו דלמא שלימה מד׳ עשיות בכל ג׳ לא מיבפת לן : הואיל ואיתיהב רשות לתקוני ספר תורה בית ג׳ עשיות בכל קף מתקן לחך קף שלשה עשיות ומללת על כולן חף״ם בית ג׳ עשיות : וה״מ בה לחמרינן לרבע כגון חסירות שייסר ממנו חוקיות : מקרי השיטין והולך עד שיגמור לפניו כל שרואה אחתע הקף כוה כדרך שנומר שאר מתמין :

בחמנע

אף באמצע שיטה רב אשי אמר באמצע שיטה דוקא והלכתא באמצע שיטה דוקא גרסינן בפרק הקורא את המגלה אמר רבה בר בר חנא א"ר יוחנן ° אסור לכתוב אפי' אות אחת שלא מן הכתב רב חסדא אשכחיה לרב חננאל דהוה כותב ספרים שלא מן הכתב אמר ליה ראיה כל התורה כולה שתכת' מפיך אלא הרי אמרו אסור לכתוב אפי' אות אחת שלא מן הכתב גרסי' במגלה א"ר חייא בר אבא א"ר אסי מלמד שצריכה מגלה שרטוט באמיתה ° של תורה גרסינן בהמוצא תפילין כותבי ספרים תפילין ומזוזות לא התירו להן להפוך יריעה על פניה אא פורס עליה סדין או את הבגד גרסינן בפר' השולח גט לאשתו אמר רב נחמן נקיטינן ספר תורה שכתבו מין ישרף כתבו גוי יגנז נמצ' ביד מין יגנז ביד כותי אמרי לה קורין בו ואמרי לה יגנז דהיישינן שמא כתבו כותי גרסינן בפרק הניזקין הרוא דאתא לקמיה דרבי אמי אמר ליה ס"ת שכתבתי לפלוני ° אזכרות שבו אין כותבין לשמן אמר ליה ספר תורה ביד מי אמ' ליה ביד לוקח אמר לו נאמן ° אתה להפסיד שכרך ואין אתה נאמן להפסיד ספ' תורה א"ל ר' ירמיה נהי דאפסי שבר אזכרות שבר דכולי ספר מי אפסיד אמר ליה אין שאני אומר כל ספר תורה שאין אזכרות שבו כותבין לשמן אינו שוה כלום הרוא דאת' לקמיה דר' אבהו אמר ליה ספר תורה שכתבתי לפלוני ד גוילים שבו לא עברתים לשמן אמר ליה ספר תורה ביד מי אמר ליה ביד לוקח א"ל מתוך שאתה נאמן להפסיד שברך נאמן אתה להפסיד ספר תורה ומאי שנא מדרבי אמי התם אינ' למימר טעי בדרבי ירמיה הבא קא פסיד כולי' אנריה וקא אתא אמר שמע מינה קושט קאמ' ירושל' במגיל' בפ' ראשון ° הלכה למשה מסיני שיהו כותבין בעורי' בדיו ° מסורנל וכורכין בישיר וטוילין במטלית ודובקין בדבק ותופרין בגידין וצריך ' שיהא כותב על הגויל במקום שע' ועל הקלף במקום (א) נחושתן ואם שינה פסול ולא יהא בויתב הציו ' של קלף וחציו של עור ואין כותבין א"א על עיר של בהמה טהורה שנ' למען תהיה תורת יי בפיך מן המותר בפיך :

סליקו לה הלכות ספר תורה

סליקו הלכות ספר תורה רש"י

נחלקו שיטה זוקא ולא נחלקו כלום : שלח מן הבקר כלומר יסקבל בבוקר ממעתיק ממנו ולא יבקוב על פה : בנרי שלוט ותמה במגילה כתיב : למפרע יריעה לאחר שכתבה על פניה : עני בנרי יריעה שלח היה סבור למפסיד רק שכר תזכרות שהוא דבר מועט : והוקרן בדבק שם נקרע : על הגויל גויל נקרא שהוא שלח נתלש כי אם רק השער וניתקן שם ולא ניתקן כלל השער ולכך כותבין עליו לפי השער שהוא לבן השער שהוא מהוקן כלל וכשקולפין את העור לבנים את אותו של שער נקרא קלף וכותבין עליו שהוא לפי השער שהוא לבן ועוד יותר לכתוב כן והקלפים התחרת של שער השער נקרא הוכסוסטום הוא שהוא כמו חוך פלן פוסטום הוא בשר בלשון יון וכותבין בו לפי שהוא שהוא עז מקום הנקלף שלבן ושוב לכתוב בו לבניהם כותבין במקום שהיו מתוברין זה לזה : שלח עור בהמה טהורה ומתו' על גבי שלח טמא טהור :

היריעה שבלאם' לפי שיהיו אותיות ואיתיות שלם נוטל שלם' ואחזור גויל וחלון קלף לפי שכל עוד שלא נגולל לא יעשה מהן כזיון ° בשילטי הגבורים פ' מי שמתו ס"ק ס"ג ס"ק ס"ג ס"ק ס"ג

מזוזה עם פירש רש"י ונימקי יוסף ופירש הרא"ש

נימקי יוסף

שתי פרשיות דכיתנו שמע והיה אם שמוע לרבינו וכו' קדם והיה כי יביאך שמע והיה אם שמוע: ולקיומו כתב לחד וכתבתם אותם לחד דכתיב וכתבתם אותם על מזוזות ביתך: פשיטא דהא כתיבי תרי זימני ולא כתיב אלא חד זימנא: לקיומו של רבינו יחיד קאי

שתי פרשיות שבמזוזה מעכבו זו את זו ואפי' כתב אחד מעכבן אבל פרשיות שבתפילין מעכבות זו את זו ואפי' כתב את מעכבן ארבע ציציו מעכבו זו את זו שארבעתן מצוה אחת ר' ישמעאל אומר ארבעתן ארבע מצות הן שתי פרשיות שבמזוזה מעכבו זו את זו פשיט אמר רב יהודה לא נצרכה אלא לקיצו של יוד הא נמי פשיטא לא נצרכה אלא לאידך דאמר רב יהודה אמר רב כל אות שאין גויל מקייף לה בין ארבע רוחותיה פסול אמ' אשיאן בר נדבך משמיה דרב ניקב תוך ה"א כשר הא ירכו פסול א"ר זירא לדידי מפרשא לי מרב יהודה תיבו כשר ירכו אם נשתייר בו מלוא את קטן כשר ואם לאו פסול אבר רב שבעה אותיות צריכין ג' זיינין ואלו הן שעטנז ג"ן ת"ר וכתבתם יכול יכתבם על האבנים נאמר כאן כתיבה ונאמ' להלן כתיבה מה להלן בספר [והיכא דאשמיט בה אות אחת אין תפילין ומזוזות] בירושל' תולין בספרי ולא כתפילין ומזוזות] אמר רבה בר בר חנא אמ' ר' יוחנן מזוזה שעשאה שתים ושל' ואחת כשרה ובלבד שלא יעשנ' כקיבה ג' וכונב אמר רב חסד' על הארץ בשיטה אחרונ' א"כ דאמרי בסוף שיטה כימי השמים על הארץ ואיבא דאמרי בתחלת שיטה כרמיחקא שמי מארע וכבר עבדו לה ספריא תקנתא ברישי שיטי כי היכי דתיהוי על הארץ ג' בריש שיטה אחרונה ובאי נינהו ריש שיטי שמע ה' הדברים לבניך ובשכבך בין והיה מצוה בכל יורה עשב פן והשתחויתם השמים ואבדתם ושמתם אתם בדרך ובשעריך אשר על הארץ קדמאה לטטפת ג' בתראה לטוטפת ידך תרויהון חסרין קדמאה מזוזות בתראה מזוזו א"ר הלבו הזונא לרב הונא דכריך לה כיאחד כלפי שמע ועושה פרישותה פתומות מתיבי א"ר שמעון בן אלעזר מאיר היה כותבה על דוכסוסטוס כמין דף ועושה לה ריוח כלמטן וריוח מלמעלן ופרישותה פתוחות אמרתי לו מה טעם אמ' לי שאין סמוכה לה מן התורה ואמר רב חנאל אמר רב הלכה כר"ש בן אלעזר תרגומה אריוח וכמה הוא ריוח

ואפילו כתב לחד לעומת זה לחד: פשיטא דלעומת זה לחד מעכבא דכתיב וכתבתם כתיבה תמה: קושיא על יוד רבינו יחיד יוד הא נמי פשיטא דלא נעשית חלות בתיבה: שלשה זיונים ג' קנין יוד ה"ן ו"ן ד' לעשות לחד למעלה: שעט"נ ז"ן ד"ן לעיל כאמור ואין פשיטא וייקני שהם מלקקים לעצמן' כתב מיהו העוריב לענין קיחת שטרון למכל' במין חומר כזה: שהיה זב' וקיחת שטרון מן כותי כי' כ"ב ס"ב ר"ס ר"ג ב"ב

רש"י

[ר"ח מצות] **שתי** פרשיות שבמזוזה מעכבו זו את זו ואפי' כתב אחד מעכבן ארבע פרשיות שבתפילין מעכבות זו את זו ואפי' כתב את מעכבן ארבע ציציו מעכבו זו את זו שארבעתן מצוה אחת ר' ישמעאל אומר ארבעתן ארבע מצות הן שתי פרשיות שבמזוזה מעכבו זו את זו פשיט אמר רב יהודה לא נצרכה אלא לקיצו של יוד הא נמי פשיטא לא נצרכה אלא לאידך דאמר רב יהודה אמר רב כל אות שאין גויל מקייף לה בין ארבע רוחותיה פסול אמ' אשיאן בר נדבך משמיה דרב ניקב תוך ה"א כשר הא ירכו פסול א"ר זירא לדידי מפרשא לי מרב יהודה תיבו כשר ירכו אם נשתייר בו מלוא [מסרס] את קטן כשר ואם לאו פסול אבר רב שבעה אותיות צריכין ג' זיינין ואלו הן שעטנז ג"ן ת"ר וכתבתם יכול יכתבם על האבנים נאמר כאן כתיבה ונאמ' להלן כתיבה מה להלן בספר [והיכא דאשמיט בה אות אחת אין תפילין ומזוזות] בירושל' תולין בספרי ולא כתפילין ומזוזות] אמר רבה בר בר חנא אמ' ר' יוחנן מזוזה שעשאה שתים ושל' ואחת כשרה ובלבד שלא יעשנ' כקיבה ג' וכונב אמר רב חסד' על הארץ בשיטה אחרונ' א"כ דאמרי בסוף שיטה כימי השמים על הארץ ואיבא דאמרי בתחלת שיטה כרמיחקא שמי מארע וכבר עבדו לה ספריא תקנתא ברישי שיטי כי היכי דתיהוי על הארץ ג' בריש שיטה אחרונה ובאי נינהו ריש שיטי שמע ה' הדברים לבניך ובשכבך בין והיה מצוה בכל יורה עשב פן והשתחויתם השמים ואבדתם ושמתם אתם בדרך ובשעריך אשר על הארץ קדמאה לטטפת ג' בתראה לטוטפת ידך תרויהון חסרין קדמאה מזוזות בתראה מזוזו א"ר הלבו הזונא לרב הונא דכריך לה כיאחד כלפי שמע ועושה פרישותה פתומות מתיבי א"ר שמעון בן אלעזר מאיר היה כותבה על דוכסוסטוס כמין דף ועושה לה ריוח כלמטן וריוח מלמעלן ופרישותה פתוחות אמרתי לו מה טעם אמ' לי שאין סמוכה לה מן התורה ואמר רב חנאל אמר רב הלכה כר"ש בן אלעזר תרגומה אריוח וכמה הוא ריוח

הראש

אלא לקומו של י' לעיל בהלכו ספר תורה בקנתי מהו קומו של יוד וכוי"ת דציקה קומו של ה"ן ו"ן וכוי"ת דשטע"נ ז' ג' ן"ן כאמור

לשון ראשון

א ותשמש שבמקרא ג"כ על תפארת כנגד ותורת חכמי' לכבוד קיבוק מיוחד מחיוב לפי שהם לפי קורחי שהיו אומרים אנו נמול ואין אנו מקבל תורה ומצוה לפיכך אמר לו אם כן אין אתה מקבל שכר ואם אתה מקבל שכר אין אתה מקבל תורה ומצוה כי אין שכר למצוה אלא מצוה:

ב ושנ"ל כתב ה"ר ומיהו מתוך לשון רבינו משמע כדברי ראשון מחמת שכתב ומלת כתי' משמע שכתב בפירוש ולא נזכר שם ספר וכן הלשון שכתב מ

ריוח גלוין מלמעלה ומלמעה: פקוחות אמסיים פרשת שמע בלחלע
שיעה ומקחיל והיה אם שמוע בקחלק שיע: מה עעם לקה עוש' לוחן
מקומות ולכל בקורה סקומו בלוע' לוחן ריוח על לחר ובשערי סוקם
לך שמ' בסוף שיעה והריוח בלחלע: שלין סחוכה הנך שלשערים
קחוכה לוין סחוכה חין סקום שין בקוב
בוחקחן וזו בקובה נוהיה עקב
לעיכך לני שוש פוקן בקומות:
הלכה וכו' והיכי חמרת שחלוה
לעשוחן פחוחות: קרחוחה קיהך
כשפוק הלכה כך שחעון בן לקיר
קרוח קלח' שחו לעשוח לה ריוח
מלמעלה ומלמעה: כחלן לעשוח
לשערי חורידורס בלע"ו והוח עץ
סוק הנוסך בפי הקונדריסין שלח
יכחלו בעור שכוקר וכוקומו שיעור
נריך להניח ריוח מלמעלן כדי שלח
יבח לוקו כלי הנוסך לפקוחה: וקף
פקוח' כלומר שלינו נכפל חס שיע
חע"פ שחנו בסקומו: ער' הקלף
נקרע הקלף חלי הטור העליון שנו
הטיבר ונקרע דוכוסטוס חלי
הטו' הקחסון בדבק לגבר והקלפין
נשקנין על הקלף מלד הפנים
החמלעיים מסבור לן מלד בשער
ומוון לנקשק על דוכוסטוס, מהלך
שחילק לה הטור לן מלד הדבק
נגבר: בחעובד שיהה מעובד לשם
מלוה בין הקלף בין דוכוסטוס: לין
נריכין שרטוט לפי שהקלף דק
הרבה ושמל יקרע וכשני לרפות ו"ל
מלריכין לשרטט שיהא עליונה. מקום נרכי יצחק לחמר שניה כוחבין
שלשה לין כוחבין: ולחילי ולחילי בין הקלפין בין מוחזת: מגרס נירסין
שגורין הם בפה כל חדם והרגיל לכחבם לין לחוש שישנה בהם:

תלאה במקל הלה המוזה על הפתח במקל פסול דבעינן שיקבעו:

בעורת הפתח עלמו: לחמרי הלת חון למוזת הטער:

פסולה לבעינן דרך ניחתו ולוכח: לפונדקחותיהן כשהיו הולכי בדרך
בוחים עמה וחולין בפונדק במקל: עד הנקר זכר למוזה שלפי
שלח היו להם הנחים בירה לח בית הפתח חייב במוזה כלחניח לקמן
פרק הקבלת הדר בפונדקי חרץ ישרחל כל שלשים יום פעור מן המוזה:
בסוף חלל הפתח ולח מלחתן דבעינן דרך ניחתו וכוכח בשעריך הוח
מקום סנירת הפתח: נשני

רש"י

שריוח הוח דקחמר הלכה כרבי שחשון דחמי דקחמר ועשה לה ריוח
מלמעלן ריוח מלמעה: לשנת בשערי עיר סוק הנוסך נפי הקונטריסי'
שלח יכחלו: קלף נוויל: דוכוסטוס פירסנו כולהו לעיל: מיגרס
גרירסין רהוגין בה נפי כל חדם ולין שוגין בהן לכך לין נריך להטעיקן
מספר לחר: חלחה במקל הלה המוזה על הפתח: חו שהניח לחורי
הלה וחקנע בסוחל לחורי הלה: שכן, מן המוזיקין מדלין חקחת עד
שיקבעו, בעורת הפתח בהלכת: פונדקחו פונדוק היינו בי שחלינין בו
עוברי דרכים ולין חייבת במוזה חלח דירת קבע היח בחניח לקמן
בחלמודל הדר בפונדקי בחרץ ישרל פעור ממוזה כל שלשים יום: ושל
בית מוכנו המלך בשפין בדרך לין נוחלין מוזת עמהן ודין חולין
מוזן בפונדק במקל עד הנוקר זכר למוזה נפי שלח היו דרים לעולל
דירת קבע חלח הולך מעיר לעיר בכל מלכותו: לקוך חלל הפתח ולח
מבחון: בעפא הסמוך לר"פ שם היח עובי החלל ד' חו ה' עפחים
יניחנה בחלל עפח רחבן הסמוך לדשות הרבי כי היכי לניקבי ולינפוש
במלוא כי חתי לניניתי: חחר

ריוח אמר רב מנישיא בר יעקב ואמרי לה אמר
שמואל בר יעקב במלוא אטבא [ד]ספרי רב נחמן
בר יצחק אמר מיצוה למיעבדינהו [ב]סתומו ואי
עבדינהו פתיחות שפי דבי ואפי פתוחי דאמר
ר' שמעון בן אלעזר אף פתוחי תניא הלכ למשה
[ג]מסיני תפילין על הקלף ומזוזה על דוכוסטוס
קלף במקום בשר דוכוסטוס במקום שער
וכיפרשי רבנן הני מילי [ג]בשעובד ואפי דאמרי
מזוזה על דוכוסטוס למיצוה אבל אם עשה על
[ד]הקלף בשרה ותפילין אין נכתבין אלא על
הקלף בלבד והלכתא מזוזה צריכה שרטוט
תפילין אין [ה]צריכין שרטוט ואידי ואידי נכתבים
שלא מן הכתב מ"ט מיגרס גריס [ו]ובדקבע לה
למזוזה מברך ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם
אשר קדשנו במצותיו וצונו לקבוע מזוזה אמר
רב יהודה אמר שמואל תלאה במקל פסול תניא
נמי רבי תלאה במקל אי שרית אחורי הדלת
סכנה ואין בה מיצוה של בית מינבז המלך היו
עושין לפונדקאותיהן כן זכר למזוזה ואמר רב
יהודה אמר שמואל מיצוה [ז]להניחה בתוך הלל
הפתח ואחר

פיום הפרשה נחמלע הטיעה ובקחיל לבקוע בחמלע הטיעה לבוחין
סחוקה וכבר חחר לקף פקוחה חרלשה לו מסופה לבוחין פקוחה ופי'
לקלף לפרוסי מילקף דרך דבקי להלכה בדברי הקונטר פקוחים
היינו שיעשנה פקוחה חרלשה לו פקוחה מסופה לו פקוחה נחמלע
ומבלן ומבלן פקוחה. ומבלן ומבלן דקחמר לקמן פקוחה בכי קלי
נחסוה עלמה ושוה שלח יניח בשיעור שלשה לוקיקין בסוף הטיעה וכן
ברקף הטיעה לקיים מה שחמר ובחילנה כחוב עלמה בפקוחות:

ומפרשי רבנן הני מילי בחמוה, ומיהו להלריך עיבור לשם חפי
למוזה וכרמב"ם בקב למוזה לין בעי עיבור לשמה:

והא לחמרי מוזה על הדוכוסטוס היינו למעה לבל בקבה על
הקלף כשרה וכ"ת מי כוקבה לבחילה על הקלף לפי שחמר
יוקר על הקלף שהוא חוק: ופפילין לין נכתבים על הקלף בלבד
ומשמע דקרוייהו פפילי לעולל לפסקיק דקפילין לקלף חוק ומוזה
לף דוכוסטוסעה לבל לעולל פפילי וכן מוכח בפרק המולין דפסר
קורא לוקף כשר לעולל לבל לף לפילין ומוזה דקחמר הכח בקב, על
הנייר ועל המעליה פסולה על הקלף ובל לעולל ועל דוכוסטוסעה
כשרה כמאי דלילעת במוזה מוזה לקלף מי בקבינן לף לוקף לפילין
ולינעמיך דקפילין [דוכוסטוסעה] מי בקבינן לף כי חתי בס"ת וכן
לכשרה נם לקלף דקפילין דוקף פפילי לעולל דפר לף קלף ס"ת
פינה וכקב נמקום שישור פסול לבל במוזה לכשרה דוכוסטוסעה
במקום שער וקלף במקום בשר לף בייך נם שיעי וכשרה נם לעולל
במקום שער כמו בדוכוסטוסעה במקום שער ומה שנהגו לבקבילה
לבקבה לעולל לפי שהוא חוק ומשמרת ביותר: **אבל** רבינו הודה
לחמר שמואל בקבה לינרת פסולה מפי שעמא לקף בשר ומוזה לבשר
בקיעה

פירוש רש"י בלעון לחר בלח שירעוע וכלעון לחר פירש שלח דקדק בחסרות ויתרות לקח בקבה לינרת בעלמה ולעון זה עיקר דללישנה קמח קשה
דהח חמרינן לעיל שירעוע של מוזה כלבה למשה מסיני וכבר יליף מנזירה שור: **סכנה** ולין בה מעה פירש רש"י כיון דעשוי לשלח בהלבה
לין חמרינן מפני המזיקין ובקה לרבינו הם כלח בה הוה ליה למימר בל שלח עשהה במלוה ופירש הוח דלחה במקל סכנה דעוקף בה רשעי
בהוח נכנס ויוצח וכן לחמרי הלל פעמים שהיו בולעת בחמלע מקום שלינו נרחים לינו מוכח לקבעה וכשמקחה לחמרי הלל קוקף בה

רשעי: לחר

אמר רב יהודה אמר שמואל כתבה בשני דפין פסולה מיקיבי כתבה על שני דפין והניחה בשני סיפין פסול' רש"י בשני בתים לשני סיפין קאמר בשני דפין כי' ר"ת שהניח חלק בין דף לדף והלך דפריך כתבה בשני דפין והניחה בשני סיפין פסולה את נפשו תחת כשרה תחת לפירושו דבדף אחד כתוב יהוה יניח בשני סיפין וכרחה לפרש שני דפין בשני התיקונים כי היכי דלשוה דקאמר בשני דפין פסולה דספר אחד אמר רחמנ' ולא שנים כדאיתא בגמ' ופ"ב דגיטין (ל' ב') ובשני דפין אין שנה לשיטה מהן אין כונה לפי' מהו ותיפוק ליה לספר אחד אמר רחמנ' ולא שנים ולשם פרישה לא גריעה דמערי ופ"ב לא מיפסיל נמי בחיבור אחד בשני דפין דהא תמרי' בפרק בתרא דגיטין (דף פ"ו) שיר מקל' הגט ובקנה בדף האחי כשר: היכי דמי היכר ציר בנון פיתא' רבי' קרי בתי בין גברי לבי גבי דלם שחילק לה ביקו חציו להילוך אנשים שמחזירים בניהן וחציו לאחזו לעשות בה מלאכתה שהנעלה ויש פתח בינתים דבל בית פתוח לרשות הרבים ובשניו מזוזה דרך יחיד ורבים ולא ליליף והכי בפתח אבנין בית זה לבי' וזה לבי' דבי חמוד יליף לה מהלי לאחי אלא הלך אחר תור שכשך שיר הלקח בובע בו פתוח לך מהתור בו מזוזה בית דרך יחיד ורבים כשכנסין בו מזוזה: אמר לי' קלי דבי נרישא פיר"ש ר"ת ויעמד סיפיס בפנים הלכה ואחר כך תקבע המזוזה דמרי' מלילין דבקוי בית מעשה ולא מן העשוי ואי הוה קבעת הלכה המזוזה בסיפין והדר בסיפין בפנים הוה ליה עשוי במזוזה קודם שתקוע לידי מעזה וקשה לי דהוה ליה למיתני קבע סיפי בריש ועשה לתקון הוה ליה לתקוויי גבי לח שהרי מעמיד ובסוף חתך לבל תתך ובסוף העמיד פסולה תעשה בתיב ולא מן העשוי תילתך נרתה דהאי ניקא דבתר ריש גלותא הוה לי' ביתיהו מבי גברי לבי גבי ומשום היכר ציר קרוי קלי דבי נרים: כתב הרשב"ם שתין בני בית' חייב במזוזה עד שיהא לו לתקוע ולא ידענא מנלי הא דלא תקבען לפעמ' לא תקרי שתהי לייט ליה תקרה ולו לייט שתקפי לבל תקח העשוי בהלכה לא מצינו שהלכה יעכב שתא היה מפרש הא דתקתי ליה רב נחמן לייט גלותא קלי דבי נרישא לומר שתין הבית חייב במזוזה עד שיעמיד לו דלתות ולינהל דתלמודא לא משמע הכי דמייתי לה בדפרי: דא דתניא בסיכתה הא דתניא בתוספתא פי' רש"י ל' בסיכתה פסולה היינו שתתנה בתוך בנגר שתתחבו בתוכו ומקום חיבור הסוק והרגל ומשמשת הוא בשר ב זקנה [לר"ת] המשמשת לאדם דרך כבוד הוא וקבוי' חשוב קדי לי' בכ' האוב' תק הכיר' (ל' קף) אם קורה ולוחות שנתרון שוכבין הן ולא עומדין בלשון בפירקא קמא דב"ב (דף יד) תא"ק שהיו יכולין להיות מעומד ולחזר הרבה ולא מעמד מעכבת על הבין בשאר קורה מעומד בשלים כמו כיסיה כל הבית יעכבו ועוד תמרינן לקמן בפרק תוקע שפופרת ומניחה ולא מעומד יניחנה בתחב מהקנים של גלגל וכי' רבינו תם בסיכתה מעומד כיון הקרוסה המשכן הקבועה בארץ בסוק לריחבה ובלע"ז קניל"ש בשרה ומיהו בפרק מצות חליצה לתמרינן הכי לישנא לעיל עד תרעא נחית על כרחנו הייט עלם כיון שבסוק לא תחמרי בירושלמי בפרק שני דמגלה לריך פיסא שתא רואה לה כני הבית בפרש"י בגמלה מתחל בלפי שתא מכוין בשעשוהו שיהא שתא לנד תוך הבית ולא לנד הבית ולפי רבינו תם אף הוקף שיהא לחרונה לנד רשות הרבים ורחבה לנד הבית וכן פרשוט של הקילון היה אומר רבינו תם שנוקבין בבתי' תשוכב ולא מעומד והלילנא נהוג עלמא כרש"י ולריך להקדים לה לתמרינן מוזה דבי ר' כמין נגר עבידן משמע דבשר מזוזה דבעי ר' דעבידן בלישטוירא היינו בלגלגין לה עבידי בשר דבי דבעלמא לה היו בסוקות הילבך לרבה לפרש המזוזה דבי ר' דעבידן בלישטוירא היינו בלגלגין לה עוקה ולא שכיב מי שמיה דאמר מזוזה דבעלמא לפירושם רש"י [מעומד] לפי' דבינו תם [משוכב] בסוקה ג: והא הכוח פיקחת דהוה עייל בי רב הונא לבי מדרש הוה ליה מזוזה הכא רבי יהודה אמר רב במזוזה הלך אחר הרגיל ליתנה לפתח הכא ברגיל לילך לבי מדרש ולא לבי מדרש הכי

בשלישי הטעיון מודד מלמעלה למעלה שני טפחים' ובשיטת לחתוך שלש הטעיון ומעלה כשר לע"פ ד' שיהו בחתיכה דלפי' דיעבד מצלים הטעיון ומעלה כשר לע"פ ד' שיהו בחתיכה הטעים דלפי' מקשר קפילין מה קשירת קפילין בנוסח הרחם כדלקמן' מקום שמזוזה על פתוח רוחב לפי נקיעת מזוזה בנוסח הפתח כלומר שלשה לרחבה בשלש טפחים הטעיון נשמע הסתום וכו' כלומר שלש ים להלן הפתח שהם טפחים לעילא מעלה הסמוך לרשו' כלומר שיעיר הפתח שהם טפחים נשמע הסמוך ויתפרש נמשך נשמע' כי היכי דיתפרש נמשך קודם שיכנס רבנו להלן הפתח: דתנינן שיסור כל הני מקומיקוש"ה כל מה דיכלינ' לכוונת המזוזה כלפי רשות הרבים מלמעלה: על יד ימינך היינו מזוז' לכך ימין שהוא בכניסה: דשמיר הסור שהוא ע"פ שכניסת הפתח הם המזוזה שפתי' כל שכניסת בלבלה בסולה: מלבן של קניס שלא מלא מזוזה עד שיעשה לה גזר' פתח של קניס: ולבסוף תחך לתחר שקנב המלבן בשתי הפתח הקנ' כהלכו ונתן המזוזה בקנבו: שיתאי מקולקל: פסק מי' כו' מקרקף היינו שקרופה העליונה: שקפי' אע"פ שיש לו קרקף מלמעלה' רחבה שם תינוק אינו נולע מקרקף כשיעור טפח שהכל שוקף ומכה בו ומעכבו מלשלח חון כדרך כל הלבתים אינו רשוי למזוזה: אכסדרה נית שיש לה ג' רפוי' סתומות גלי פתח וריבועי' פתוחה לגמרי מתחת לכל מעלה שמוך לתקר' יש תוכן מעט מחויק לח בכתב: פעורה נוחיל ופתוח' מלה מלמע' אין רשוי להניח מזוזה לתוכו תוכן ריבועי' מלר ימין: לכאורה לכי רב שיש לה לרכב דפתח גלי שתין מניעות לכתך: לימדנוהו פשיטא לחייבת במזוזה בשיש גמור הוא כיון דלכתוכים גבוהו עשר' טפחי': לומיק' שיקרה עשרה תלונות תלונו' ותלת קמ"ל שחייב' במזוז' כיון שכל השלש מחיצו' נמי לינם שלימו' מלמעלה: נית שער לפתוח לחצר וכו' ולריך שתי מזוזות בפתח נית מניח שער לבתים ואח' לפתח החיצון שתן בחצר לניח שער ולא אמרי' כיון דבתים פתוחים לו ליתעל נית שער לגבי [בתים] ולא ניתנו מזוזה בפתח חיצון מהו דתימא דכי אמרי' נית שער חייב במזוזה היינו נית שער לחצר שתין בתים פתוחים לו שתין שם מזוזה אלא מדתנן לה הרכה אבל הכא שהבתים שבתוך הנית שער יש בהם מזוזה לימר לא ניבעי מזוזה' כלל קמ"ל: נידון כקישוטים שניה חלר קטן ולריך מזוזה: כיצד כגון שער בחוצר דניבה וחון כרי' מזוזה: מניחו לניח שם בשבוע פותח מניחו לניח כלומר נית ניכר ליר נניח חייב במזוזה: מניח לניחו כלומר שהיכר ליר הוי כניחו עיקר ניחו שהרי היכר ליר הוי כניחו: קישוטין עיקר ותע"ג לניר סוכה על גניה כדי שתהי לעיל הלך אחר היכר ליר הני מילי לדין קרי בתי דקרוויהו עיקר אבל הכא קישוטין עיקר וחייב: כ"ע

תפול הוא דעביד ולא לשם פתח: נית שער ניח קטן שעושין כלי שערי לנירות וניחב בו שומר שפתח: מרפסת שעשו לפני העליה ובכיוצא בזה שיכולין בו ויורדין ממנה כשהוא דרך סולם לחצר: דכלי רב רבה: תלונות חלר גמור: כלומר לרומיק העשויה תלונות כדי לרוויקי מרפס נשמוך נית שער לפתוח לחצר כו': דריך שתי מזוזות לתוך פתוח שתן לניח שער לבתים ולתוך פתוח שתן לניח שער: קישוטין חלר: ניין קישוטין ולריך מזוזה: כלון כגון שער ולתן לריך: מניחו לניח שער: דכולי עלמא חייב לניח שער הוי לוחו שער שהו נכנסין מן הקישוטין [דרך] נית שער כשרוצין ליכנס לניחו ולהכי קרי ליה מניח לניחו ב ולי נרשה לוחכא מניחו לניח היינו פתח [כשהוי לוחה מן הניחו שהבתים מן הקישוטין שהבתים מן הניחו דרך נית שער נכנסים בו לקישוטין כולי עלמא לא פליגי דחייב כי פליגי מניח לניחו פתח לוחו שתן מניח שער לניחו שהקישוטין מן הניח דרך נית שער יוצאין בו לניחו: מר סבר עיקר נית שער לניחו נעשה לניחו ולוחה ופשוט: ו"ש לפי קישוטין נעשה ויש לוחה כשהי נית שער וחייב ל"ת ועיקר [מניחו לניח] אם כשהוי פתוח פתח מניחו לניח ניכר לניר הוי כניח ל"ע לא פליגי דחייב [כ"ע מניח לניחו ניכר ליר הוי כניחו מ"ם] עיקר קישוני' וחייב אע"פ שהניר סוכה לניחו דכי אמרי' לעיל הלך אחר היכר ליר הני מילי דין קרי בתי דקרוויהו עיקר קישוניו ולעשה נעשה [ניחו] וחייב: ניחו עקר ולעשה נעשה לשומר ופשוט:

לול

אמר ר' זירא אמר רב מתנה אמ' שמעיה ממציה להניחה בתחר שלישי העליון אמר רבא מציה להניחה בטפח הסמוך לרשות הרבים מאי טעמא רבנן אמרי כי היכי דתפנע ביה מציוד מיד ורב הונא מסיר אמ' כי היכי דניטטריה א"ר חנינ' בא וראי שלא בכוד הקב"ה מדת ב"ו מלך ב"ו בפני עבדיו משמרין אותו מבחוץ אבל הקב"ה משמר את ישרא' מבחוץ שנ' ה' שמרך ה' צלך על יד ימינך דרש רב יוסף בר אבא משמיה דרבא העמיק לה טפח פסולה תאני העמיד לה מלבן של קנים חותך שפופרת של קנה ומניחה אמ' רב אחא בריה דרבא לא שנו אא שהעמיד ולבסוף תחך והניח אבל תחך והניח ולבסו' העמיד לא משום העשה ולא מן העשוי אמר רבא הני פיתחי שימאיפליני בה רב רחומי ורב יוסף הד אמר דלית להו תקרה וחד אמר דלי להו שקפי אמר רבה בר רב שילא אמר רב חסדא אכסדרה שפטירה מן המזוז ואע"פ שיש לה פציומין מאי טעמ' לחזוקי תקרה הא דעבידי מתיבי בית שער אכסדרה ומרפסת חייבת במזוזה הבא במאי עסקינן באכסדרה דבי רב אכסדר' דבי רב אנדרונ' מעליא הוא באכסדר' רומיאתא אמר רבי רחבה אמר רב יהודה בי ארזיקי חייב בשתי מזוזות מאי בי ארזיקי אמר רב פפא סבא משמיה דרב בית שער הפתוח לחצר ובתי הפתוחו' לבית שער תנו רבנן בית הפתוח לגינה ולקטונית ר' יוסי אומר נדונין בקיטונית וחבמי' אומרי' נידונין בבית שער רב ושמוא' דאמרי תרויידו מגינה לבית בולי עלמ' לא פליגי דחייב מאי טעמא עיקר בית הוא כי פליגי מבית לגינ'מר סבר עיקר גינ'ומר סב עיקר קטוני'רבה ורב יוסף דאמרי תרויידו מבי לגינ' בולי

אמר ר' זירא אמר רב מתנה אמ' שמעיה ממציה להניחה בתחר שלישי העליון אמר רבא מציה להניחה בטפח הסמוך לרשות הרבים מאי טעמא רבנן אמרי כי היכי דתפנע ביה מציוד מיד ורב הונא מסיר אמ' כי היכי דניטטריה א"ר חנינ' בא וראי שלא בכוד הקב"ה מדת ב"ו מלך ב"ו בפני עבדיו משמרין אותו מבחוץ אבל הקב"ה משמר את ישרא' מבחוץ שנ' ה' שמרך ה' צלך על יד ימינך דרש רב יוסף בר אבא משמיה דרבא העמיק לה טפח פסולה תאני העמיד לה מלבן של קנים חותך שפופרת של קנה ומניחה אמ' רב אחא בריה דרבא לא שנו אא שהעמיד ולבסוף תחך והניח אבל תחך והניח ולבסו' העמיד לא משום העשה ולא מן העשוי אמר רבא הני פיתחי שימאיפליני בה רב רחומי ורב יוסף הד אמר דלית להו תקרה וחד אמר דלי להו שקפי אמר רבה בר רב שילא אמר רב חסדא אכסדרה שפטירה מן המזוז ואע"פ שיש לה פציומין מאי טעמ' לחזוקי תקרה הא דעבידי מתיבי בית שער אכסדרה ומרפסת חייבת במזוזה הבא במאי עסקינן באכסדרה דבי רב אכסדר' דבי רב אנדרונ' מעליא הוא באכסדר' רומיאתא אמר רבי רחבה אמר רב יהודה בי ארזיקי חייב בשתי מזוזות מאי בי ארזיקי אמר רב פפא סבא משמיה דרב בית שער הפתוח לחצר ובתי הפתוחו' לבית שער תנו רבנן בית הפתוח לגינה ולקטונית ר' יוסי אומר נדונין בקיטונית וחבמי' אומרי' נידונין בבית שער רב ושמוא' דאמרי תרויידו מגינה לבית בולי עלמ' לא פליגי דחייב מאי טעמא עיקר בית הוא כי פליגי מבית לגינ'מר סבר עיקר גינ'ומר סב עיקר קטוני'רבה ורב יוסף דאמרי תרויידו מבי לגינ' בולי

ריש"י

בתחיל' שלש העליון מודד מלמע' למעלה שני טפחים ולבסיכום בתחיל' שלש העליון יניח המזוזה: דניטריה לכל הבי' כולו מן המזיקין: על יד ימינך היינו מזוז' לכך ימין שהוא בכניסה: העמיק התור עפח וקבע בו המזוזה פסולה: דמפיד לפתח מלבן של קנים מזוזה: ולבסוף תחך חתיכה מתוכו קנים שהיו הולנין ויהן המזוזה בתוכו מקום תחך: לבל יתקך בשופרת וכניה המזוזה בתוכה ולח"כ היה לה לניח המלבן בולל: לל יכניי תעשה ולל מן העשוי: פיתחי שימאי מקולקלין ואינן כמו ינקן לעשותן: דקרקף לפסקופ העליונה: שקפי מזוז' ל"ש לילף דקרקף שתין בניה מקרקף העליונה: לפסדרק ג' לפנות פסולות בלל פתח: והרביעית פתוחה לגמרי מתחת לכל ים למעלה דוקא מעט המחויק לח בכתב ולוקה פתוחה לגמ' פתח ולח"כ פי' שים לה פלימין היינו בלימין פעוזין: לחזוקי תקרה לחזק תקרה' שלא יפלו הכתלים ולא יכנסו לתוך הבית:

לשון ריא"ז

אמר ר' זירא אמר רב מתנה אמר שמוא' מצי להניחה בשלים העליון בתחלת שלים העליון יכול לתקנה בנובהו של פתח עד המקזיק: תניא פתח שאחוריו הולך ים שם שפת לריך מזוזה לתר' פרש"י בנון שים מקלוע הניח פנים קנוס ושני קתיים מחוקנים בו בשני לנפון וון למערב וקבע מזוזה בשלים בתלל הפתח מלפון כשהולך לפתח הוי אחוריו הולך ים שם בפני עצמו לין פתח לפתח מערבי לריך מזוזה לתרת ולפון ושם לצד מערבי הוחיל ולין למזוזה' בתלל ולפון לצד לין לריך מזוזה' שהרי היה כמונח בתוכו פתח אבל פתח עצמו לא פירש לתר שדרך עבירים לעשות פתח אצל שער הנהול שתין פותחי שע' הנהול בתוכו ופתח הקטן פתוח תמיד שם ים בינו מלבן של קנים וים בינים ריעת שפת לריך מזוזה לתרת: דלית להו תקרה פי' מקו' שהולך: שוקף הו מלעלה לינו שוה שלא מבני הסיפ' לתר נכנס ולתר יוצא וכן כמי דלית להו שוקפי שתין שם מזוזה אלא מלבנים כולעו' כמו שיני חומה וכני היו גוזרו לתוקי כפ"ק דעירובין בני סוכה ומה שפרש"י בגליון לתריך לליך להו תקרה שתין שם הניח מקורה קשה למי נרע מלבני מקורה לתוכו ומלבן לתוכו בתוכו של פי הפתח לפי שהוא מלבן לתוכו ולפנים מן הפתח ולפנים מן

בולי עלמא לא פליגי דפטיר מאי טעמיא
גינה היא כי פליגי מגינה לבית מיר סבר עיקר
גינה ומר סבר עיקר קיטנית אביי ורבא עבדי
כרב ורב יוסף · ורב אשי עבד כרב ושמואל
והלכת כרב ושמואל לתומרא איתמר לול פתיח
בן הבית לעליה אמר רב הונא יש לו פתח א'
חייב במזוזה אחת שני פתחי חיי בשתי מזוזו'
אמר רב פפא שמע מינה כדרב הונא דאי
אינדרונא דאית ליה ארבע וחמש פתחי חייב
בכל פתח ופתח פשיטא לא צריכה דאף ע"ג
דלא רגיל אלא בחד אמר אמימר האי פיתחא
דאקרנ' חייב במזוזה אמר לי רב אשי לאמימר
והוא דלית ליה לפציפין א"ל עאדיה פציפין רב
מארי איקלע לבי מר שמואל הוא דליבא אלא חד
פציפא מישמאלא ועביד לה מזוזה אמר ליה
כמאן בר מאיר אימור דא"ר מאי מימין מישמאל
מי אמר דתני ביתך דרך ביאתך מימין אתה
אומר מימין או אינו אלא משמאל תלמיד לומר
ביתך מאי תלמודא אמר רבה דרך ביאתך וכי
עקר אינייש רגליה דימינא עקר בר"ש רב
ושמואל בר אחא "קמיה רב פפא מישמי' דרבה
בר עילא אמר מהבא ויקח יהוידע הכהן ארון
אחד ויקוב חור בדלתו ויתן אותו אצל מיקה
בימין וגו' מאי ר'מאיר דתניא בית שאין לו אלא
"פציפים אחד ר'מאי' מחיי במזוזה וחכמי פוטרין
מאי טעמייהו דרבנן מזוזות כתיב ור'מאיר מאי
טעמא דתניא מזוזות שומע אני מיעוט מזוזות
שתים כשהו' אומר בפרשה שנייה מזוזו' שאין
ת"ל הני ריבוי אחר ריבוי ואין ריבוי אחר ריבוי
אלא למעט מיעוטו הכתוב למזוזה אחת דברי
ר'ישמעא' ר'עקיבא אומר אינו צריך הרי הוא
אומר על המשקוף ועל שתי המזוזות שאין
תלמוד לומר שתי ומה תלמוד לומר שתי זה
בנה אב על כל מקו' שנא'מזוזות הרי כאן אחד
עד שיפרוט לך הכתו' שתים וכיף שיש ברגליה
עשרה חייבת במזוזה דתניא כיפה ר"מ מחייב
במזוזה וחכמים פוטרין ושורין שאם יש ברגליה
עשרה שהיא חייבת ת"ר בשעריך אחד שערי
בתים ואחד שערי חצרות ואחד שערי מדינות
ואחד שערי עיירו' ורפת ולולי' ומתבן ואוצרו' ין
ואוצרות שבין כולן חייבין במזוזה יכול אף אני
מרבה בית שער אבדרה ומרפס ת"ל בית בית
בית מיוחד לדיר' אף כל שהוא מיוחד לדירה
יצאו אלו שאינן מיוחדין לדירה יכול שאני מרב'
אף בית הבסא ובי הבורסקי ובית המרחץ ובי'
הטבילה ת"ל בית מה בית עשוי לכבוד אף כל
שהו' עשוי לכבוד יצאו אלו שאינם עשוייל כבו'
יכול שאני מרב' אף הר הבית הלשכו' והעזרו'
ת"ל בית מה בית שהוא תול אף כל שהוא תול
יצאו אלו שהן קדש ואי קשיא לך "הא דתניא
בית שער אבדרה ומרפסת חייבו' במזוז' התם
בשבתי' פתוחין לתוכן ובית התבן ובית הבקר
ובית העצים ובית לשהנשי' רוחצו' בהן פטורו'

מן המזוזה תנו

לא צריכא לפתח על גב גלל רגיל לגלל בחד פרש"ה יוכל לחזור הלך
לאחר הרגיל בגגן בקרי ורגיל בחד ונישל לירק לגביה אבל גלל'
לגבי חד לא בטילי כוד פרש לגבן לאחר מקטוכ בגזוזים הלך לאחר
הרגיל שבני אדם רגילין לגלול ולגלגן : [ולמעוטי פתחו דרבי
שלוו עשוי גלל לו לכבן ולגלגוי
פתחו דרך הוא שהיה רגיל לפתח
לאחרים אבל בניו לו ג' פתחים
לגיה אחד ונעשו כולם כאחד בני
הבית שהם מרובים ומשמיש לומו
הבית מרובה וקצור והוצרכו לו
פתחים הרבה כלם הויכים במזוזה
ולפ"ם אם מקטעה מן המתים ואינה
ריכי' עקה לכלם אלא לג' מהם] :
פיתחא דאקרנ' בגגן שמפתח
ממ'כל המזרח ומניע
לדרום ולמפון והוא ליה פציפין
אלא כולהי הבית של כפון ודרום :
בתליה פציפי נאתם לפ על פי
שאינן נראין כפציפין אלא כולהי
הבית שמאכו' עד שם מ"מ פציפין
הם : רב מרי איקלע וכו' והיה
כולל הבית לגד ימין הפתח עובר
להלאה מן הפתח תם ערכו נמלא
שלא היה לו פנים לא משמאל ולפנים
ליה המזוזה בפציפ שבמשמאל :
כיפה ר"מ מחייב וכו' ונראה
דהלכה כר"מ מן כיון דרבי
ישמעאל ורבי עקיבא קיימי כוותיה
וכן מצאתי לגיל דקאמר לימר
לאר"מ מימין מצאתי מי לימר מצאת'
דאי הוה פליגי מימיהו הוה ניחא
ליה לעבוד כר"מ : ואי קשית לך
וכו' אתם מבקשים לפרוש לפומו
ור"מ קיבל דחייבין מדרבנן :
שרגשים ויתכן כהן וכן הא
כתבת חייבין ולא
מתו שבתב הרמב"ם לוקה שבבקשים
מקקטרים בהן : קנ

רש"י

גול הפתוח מן הבית לעליי' וכו'
דרכו לרוכב בחמלע עלייה ועשין
לה ד' מחיצות סביב המעלו' למעט
כדי שלא ידל לתם מן המעליי' לגיה
כי אם נראו' ועשוין פתח בחיצות
וכן עושין בגי העליות ד' מחיצות
סביב דרך הלרוכב למעלה וכפ
פתח : אם יש שני פתחי' כדפרישת:
לא צריכ' דאף על גב דרגיל בחד
מגייהו עפי דאי אתמר לעיל אלף
אחד הרגיל הני מילי קרי בקיש זה
אלל זה וריגלין בחד בעל חיוך
אלל קלקל לגבי חד לא בעל . ל"ל
לעיל נעשו'רק לאחם לגבי חד לא בעל חלל הכל
נעשה לכל בגי הבית וכם מרוחין
וריכין פתחים הרבה אף על פי
שנתקטנו עתה הפתחים וחין
לריכין אלא לאחד מהן : לתקרנא
בקבן שיח הבית : וכפ חין לו
פציפין מזוזות אלא לחצי הבקלים
בדין כלומר חילו בדאלי כמוקדי
כלומר אלא לחצי הבקלים הן הן
בפלומן : אלא הד פלימא שהיה
הפתח אלל מפתח ויהי הפתח הוה
הווים וחין אלנו כלום חין לו פנים
אלא אף שמונדם : רבי מחיר
מתרים לקמן דמחייב במזוזה בית
שחין לו אלא פנים אחד : מתי
קלמוד מ'בן לומיאל : מימין בבא לוים בית ה' כשהי' לפתח
עזרה המזוזה' מימין : מימין בבא לוים בית ה' כשהי' לפתח
דרך ימין הוי ניחא : מתי
מיינ כיפה בפתח שבמני בכיפה והוא לקר לחעלה שיש ברגליה עשרה שהיא נגוה עשרה שהיא נרוחב לרגע בשיעור פתח קודם שמתחיל לקלר :

סליקא הלכות מזוזה

א ומכן בפשוטי הלכות
כתן מתפלש לו מתנגש
שמשבחת לתוכן בבתי בשתה
ומשמידין בכן הלכתות וכן
פשוטות בלילות ובל תוכן
בפשוטין בלילה ובתפלה שם
חזון ביתר ושבתי שבבנין
שבו מחבני גזית ולא לריך
לתקנם מחדש בבני בפתח
לא משמין שם בבנין יפה
ומכתן בן בית וכ פתחים
מתשמידין בפם הילכך במי
שבלתי מ"ב :

כ ר"ת מפתח על זה כ'
ר"ת מיתן ר"ת לתוכם
פתחים שכן תלכתם שתור
בתוכם דדוי לפם בתוכם
אחת לפילו הם יש בתובי
שפתח שבח בב כ :

ג ר"י בלגב על זה ובתב
דבית שער חייב תרבנן
תפילו אין בית בתוכה לו :

כ"ת בפלא אין בפתחים
פתוחים לתוכן אבל אם יש
בפתחים בתוכן בית תייבין
במזוזה שכרי אין בפתח
תייבין במזוזה לבי שבפתחים
אין לפתבי ובפתחים
פתוחים לפם במזוזה בתן'
בפתחים :

ד מתוס' בלגב ובתב שאין
מייבין אלא אם בן שבפנים
יוצאת לפתבפם בם מבני
בית אם יוצא לבורת אבל
אבל בפתח בשורים ושער
מבפנים לרשות רבתים :

בית שהבן ואית שבער ולפלן
של תרבנלין ואית שאלתרת
של יין בבל אתן ואית בשבים
אם בפנים מקשות בבן
תייבין במזוזה שכרי בן בית
דיר לאתן בפנים אבל אם
יש בפים מתן בשות בבן
שיוצא אחר בית אחרת
בבן בתרת :

ג' מכר"ם מזוזת

בית הכנסת וכו' דדיירי בה [דורחים] אין מקדמין מזוזה מקדש
גמור כדי שיהיו מוקדין לעשה ולאחל בה המדרחים לפי שאין
לחם על בני הכפרים מצות להכניס המדרחים בתוכם : אבל הברכים
שהם רגיים ואין מגיע לכל אחד ואחד אלא עורח מעט מן המדרחים
יכולין לעשות בתים לעורך ואין
מריחין לעשה ולאחל בנים הכנסת :
לא דהקדש נמי הוא : בשמיע : פעמים ביובל שאין להעריך הדרני
בן יהיה כל אחד מזוזה הבאדקה על
הגיזו : המשכיר וכו' על
השוכר שהוא צריך לשמיר כיון
שהוא לר בתוכה ואף על גב שהם
לא היה שוכרה היה חייב המשכיר
לעשות לה מזוזה מיהי לכוה לגבים
הקבוצים הענ"ם כיון שהשוכר
לא מצא בה מזוזה חייב לעשות לה
מזוזה : לא יעלנה וכו' ואכתו בשם רב
אחאי מבאבו ו"ל דה"מ בלא קבע ר"ת
ללקר בני לח' ואי קבע ללקר בני תוספות ד"ה
אחר מוכר ליעלה בלאמרי מתירין מהרי"ק ס' כ"ב
ליה מבגד לבגד ולריך עיון עכ"ל : מרדכי פ' מי
תרים למיירי בישראל : בגוונא דקני, שיניחה בשופר של קנה ויקבענ'
במקום הראוי למזוזה בבני מבמרי :
והדר בשובלקי שתין יזיזנה
קבועה במזוזה בשער
ולחילה שוכר בחוצה לארץ כיון שלא
שכרה לשלש יום אינו חייב במזוזה
שכרה לשלשי יום : מבוא יבוב : מבוא יבוב
ללא קבדינן ביבוכה : ללרן ישראל לכיון שלא יכול ליעלה
משם בשיעלה לה יגא ללא בקובי
מבוא סתום מבני עורח מזוזה לחבית ולחני אף
יעלנו ממנה יגא לחר לשכרה כיון
שהיא מזוזתם במזוזה ונמלאת ללרן
ישראל מיושבת :

סליקו הלכות מזוזה

הלכות תפילין

נימוקי יוסף

הראש

ארבע פרשיות קדם עד מיומים ימימה שנייה כי יביאך עד סוף
הפסר שלישי, שמע ישראל רביעי והיה אם שמוע : ולחני
כתב אחד קס"ל כתב ר"ל אוף אחת שנאמרה ממנו לגמרי : פשיטא
למסקנא לקולו של יוד שנאמר רבע של יו"ד ולקו"ל של שע"פ שם"ה יוד הוא
אוף שהוא צ'ריב' הוכר גדול שבאוף
אחת ס"ת ג"כ הוא לחני כבי כפסל : אם נמי
מהני קשיע, כיון שיש חסרון באוף : לא
צערה למתני פסול אלא לחייב
בד' רוחותיה אף על פי שהחוטין
נכתבות כסדר : לטוטפת
לטוטפות הרי הקדימה שתא ואח
בוהיה כי יביאך הרי חסרון ואח
אלא : הרי כאן ד' פרשיות בד' בתים
בבתי שם מקום וקורין שם לשחי
עט : עור תרבע תחיכות של
קלף ויניחה וכו' כל אחת ואחת
בפני עלמה ק"ל זכרון ולזכרון בין
עיניך : בעור

רש"י

ארבע פרשיות שתא והיה אם שמוע קדש והיה כי יביאך ולקמן
מפר, סדריהן : לטוטפת לטוטפת וכו' קלף קרלי בחיבי
כ' קף"ל והיה כי יביאך הרי הסרי, ואח אלא לטוטפת לטוטפת הרי
לטוטפות הרי הרי כאן תרבע מכאן ד' פרשיות : בתים
טע בבתי שתים שם מקומות : על ד' עורות [ד'] בתים
בד' עורות שבוקפין על ד' חתיכות קלף ויניחם בד' בתים של עור ד' :]
תפילין עור ומניחין תוכו בדפוס שים לו בו כמין ד' שבעשות ומניחין תוכו בדפוס ומעלין לה הדפוס ובעשים נעשין תפילין כוס

תנו רבנן לטוטפות וכו' בשמע והיה אם שמוע בקדש לטוטפת
והיה כי יביאך בקדש ולטוטפת לבל בין יפה לקלו אין בקדש
ו"ו) וקשה דהיכי משמע הכי ואין לומר גורעין ומוסיפין ומהכין
ומקלקין [ו"ו] דהיין ע' לע"ז דלמין בין פה לקלו דלא תכחין שלא בהקלה
בקדש ומוסיף דבפרק בני העיר
(ד' כ"ה) דרשינן ולקח מלא ספר
דס מבפר יקנלנו וכן בפרק ב
נוחלין (ד' קיח) ובקדם לא בהלנו
לבחרו דדרשינן ובקדם לא בהלנו
שלחו לו לבל בחמלע בקיבה לה ומן
פר"ש בפ' סוכה (ד' כ"ד) נבי הא
דחמרינן דבקלקין לו"ו לה דוסיף
המיבוקו עליו ובלין לה חמיבוקו
והוי חמיבוקין בבני מין א חפי'
בבי הוי חמיבוקין ופר"ש ז"ל
ולוקמה בחמלע בקיבה אלא ואח
לה חמרינן בבי אלא בחקלה בקדש
או בסוף הפ' ופר"ש ז"ל דרים
ו"ו ו"ו ו"ו ולמ"ד דרים והבי חמרי,
גבי והעקר לחפילין אלא דרים
ו"ו דרים ו"ו וב"ו ו"ו ולמון שוטפת
בי שהוא לשון הבנהון על הרחם לבל המלה בתו שוטפת ברבינון
דם בתו לבה יולאה (ד' יג) שהוא בלול המקום לה הרחם לה נמי נקרל
שוטפת על שם שהוא נתון ברחם בין העיניים בתו בלול ואוחל בד' חוון
ועיניו מעייפן ותפלין לשון פלילה שהן אות והוכח, לבל רואיהן שבניך,
שרוי עליהן שד' ורחו בל עמי הארץ בי שם יי' נקרל עליך אלו תפילין
שבתים : ושון

לשון רש"י

ו מיומיהו פלוג שם בתו שהשביר ברש"י ם בתו ושנין בשור בתורך :

ב לשון רש"י

וברחים בשיבו שהם היה תריך וקבר הים בו בשיעור לרבע בחוון על לרבע לחוון חייב וכן בראים שהם היה בחוון בבני חוון בחוון בין לרבע בחוון מפני שהין קבועי לדירה : ונהגו לכתוב שדי מבחון על המזוזה בריוח שבין פרש לפרש וכן נהגו לכתוב בחלבנו ובערבית בנגד לאיזו יי' לחד מבחון שם של י"ו לוחיות וסם שמוכות לוחיות של יי' לאיזו יי' לחד בלפף בית, אבל מבפני חין לכוסיף מחום, ולא לעשות חוקמו לפי שנרחו כלו מכוין לעשות לו קשיב לשמירתו שלא יעשה המנוה בחקו לקוי, מחם בודאי והוא שומרו ושומרנו ללע על יד יחיענו :

סליקו דהלכות מזוזה

תנו רבנן בית שהין בו ד' לחוות על ד' לחוות פטור מן המזוזה לף על
פי שבבל הספרים חין בחוב בית שהין בו ד' לחוות הרי"ף
גרם ד' לחוות על ד' לחוות ומסקנחך דלף חזו לדירה בעגין לחר ולף
כמו שבחב הרמב"ם שהם היה לרבו יותר על רחבו הוחיל ויש בו לרבע
ד' לחוות על ד' לחוות חייב במזוזה
לחרבע לחמו 'על לרבע לחמו' בעינן
לבל הנהו לדחקה בהיחל בדיקה
בפ"ק דסוכה : **השוכר** בית וכו'
ואם יש בחה חדרי' ועליות זה לפני
מזה בולם חייבין במזוזה' שוכח בחב
בחוב ומבויים שבשוקים פטורין מן
המזוזה מפני שהין קבועי לדירה :
ונהגו לכתוב שדי מבחון על
המזוזה בריוח שבין פרש
לפרש וכן נהגו לכתוב בחלבנו
ובערבית בנגד לאיזו יי' לחד מבחון
שם של י"ו לוחיות וסם שמוכות
לוחיות של יי' לאיזו יי' לחד
בלפף בית, אבל מבפני חין לכוסיף
מחום, ולא לעשות חוקמו לפי שנרחו
כלו מכוין לעשות לו קשיב לשמירתו
שלא יעשה המנוה בחקו לקוי, מחם
בודאי והוא שומרו ושומרנו ללע
על יד יחיענו :

סליקו דהלכות מזוזה

הלכות תפילין

נימוקי יוסף

הראש

ארבע פרשיות כתב אחד מעכבות זו
את זו ואפילו כתב אחד מעכבן
פשיט' אמר רב יהודה אמר רב לא נצרכה אלא
לקוצו של יוד הא נמי פשיטא לא נצרכה אלא
להא דאמ' רב יהודה כל אות שאין גויל מקיף
לה כגד' רוחותיה פסולה ת"ר לטטפת
לטוטפות הרי כאן ארבע דברי ר' ישמעאל רבי
עקיבא אומר אינו צריך טט בכתפי שתים פרש
באפריקי שתים ת"ר וכתבתם יכול יכתבם על
ארבעה עורות ויניחם בארבע בתים תלמוד לומ'
זכרון זכרון אחד אמרתי לך ולא שנים ושלישה
הא כיצד כורבן על ארבעה עורות ומניחן
בארבע בתים בעור אחד ואם

תנו רבנן לטוטפות וכו' בשמע והיה אם שמוע בקדש לטוטפת
והיה כי יביאך בקדש ולטוטפת לבל בין יפה לקלו אין בקדש
ו"ו) וקשה דהיכי משמע הכי ואין לומר גורעין ומוסיפין ומהכין
ומקלקין [ו"ו] דהיין ע' לע"ז דלמין בין פה לקלו דלא תכחין שלא בהקלה
בקדש ומוסיף דבפרק בני העיר
(ד' כ"ה) דרשינן ולקח מלא ספר
דס מבפר יקנלנו וכן בפרק ב
נוחלין (ד' קיח) ובקדם לא בהלנו
לבחרו דדרשינן ובקדם לא בהלנו
שלחו לו לבל בחמלע בקיבה לה ומן
פר"ש בפ' סוכה (ד' כ"ד) נבי הא
דחמרינן דבקלקין לו"ו לה דוסיף
המיבוקו עליו ובלין לה חמיבוקו
והוי חמיבוקין בבני מין א חפי'
בבי הוי חמיבוקין ופר"ש ז"ל
ולוקמה בחמלע בקיבה לה ומן
לה חמרינן בבי אלא בחקלה בקדש
או בסוף הפ' ופר"ש ז"ל דרים
ו"ו ו"ו ו"ו ולמ"ד דרים והבי חמרי,
גבי והעקר לחפילין אלא דרים
ו"ו דרים ו"ו וב"ו ו"ו ולמון שוטפת
בי שהוא לשון הבנהון על הרחם לבל המלה בתו שוטפת ברבינון
דם בתו לבה יולאה (ד' יג) שהוא בלול המקום לה הרחם לה נמי נקרל
שוטפת על שם שהוא נתון ברחם בין העיניים בתו בלול ואוחל בד' חוון
ועיניו מעייפן ותפלין לשון פלילה שהן אות והוכח, לבל רואיהן שבניך,
שרוי עליהן שד' ורחו בל עמי הארץ בי שם יי' נקרל עליך אלו תפילין
שבתים : ושון

חדושי אנשי שם

ד"ת

ומרדכי א לבלבי
בקדש
בקדש ויסף חתיכת בסף
ברבך בלא בי בתי בקלף ו"ו
דיסף ובזיון בחתיכות בוס
לים חתפילה ובפרק ב' ב"ל
בלוקחים בפתפת בוכב ב"ל
מוכיחין ובקלין לה חסבון
בפרק בני העיר דבקדש בין
בחדש בלבד בין
ובים בי יביאך שבבל בתבם
לחת בוס בתו שבלבי מז"ב :

ואם כתבן בעור אחד והניחן בארבע בתים בעור אחד וצריך יצא לית ריוח בניה דברי רב׳ והכמים אומרים אין צריך ושיין שניתן משיהה וחוט בין כל אחד ואחד ואם אין חריצין ניכר פסולות תנו רבנן כיצד כותבן תפלה של יד כותבה על עור אחד ומניחה בבית אחד בעור אחד ואם כתבו על ארבע עורות והניחן בבית אחד בעור אח יצא וצריך לרבן שנאמר והיה לך לאות כשם שאות אחת בחורן כך אות אחת מבפנים דברי ר׳ יהודה ר׳ יוסי אומר אינו צריך אמר רבי יוסי מודה לי רבי יהודה בר׳ שאם אין לו תפילין של יד וייש לו שתים של ראש שמזילה עור על אחת מהן וכיניהן מודה דיינו פרונתיהו אמר רבא מדברי רבי יוסי חזר בו ר׳ יהודה מדקאמר טלה והוא אמרי שלח רבי חנינא מישו רבי יוחנן תפר של ראש אין עושין את של יד ושל יד עושין אותה של ראש לפי שאי מורידין מקדוש החמורה לקדוש קלה הבא במאי עסקי בהדתא ולמאן דאמ׳ הזמנה מילת׳ היא דאתני עלה מיעוקרא תנו רבנן ציפין זהב או שטלה עליהן עור בהמה טמאה פסולו עור בהמה טהורה כשרות ואף על פי שלא עיבדן לשמה רבן שמעון בן גמליאל אומר אף עור בהמה טהורה פסולות עד שיעבדנו לשין תני רב חנינא בר רבא מפרשניא ספר תור תפילין ומזוזת שבתבן (א) מין ישרף ותני חדיא ינגן מסור עבד כותי אשה כותי קטן ישראל מיטר פסולין שנאמר וקשרתם וכתבתם כל שישנו בקשירה ישנו בכתיב וכל שאינו בקשירה אינו בכתיבה גרסינן בפרק שמונה שרצים תנו רבנן כותבין תפלין על גבי עור בהמה טהורה ועל גבי עור חיה טהורה ועל גבי נבלות וטרפות שלהן ונעברות בשערן ונתפרות בגידן והלכה למשי מיסיני שרתפלין נכרכות בשערן ונתפרי בגידן אבל אין כותבין לא על גבי עור בהמה טמאה ולא על גבי עור חיה טמאה ואין צריך לומר ע״ג נבלות וטרפות שלהן ואין נכרכות בשערן ואין נתפרות בגידן ת״ר כיצד קדש והיה כי יביאךמימין שבע והיה אם שמיע משמיאל ותתניא איפכא אמר אביי לא קשיא כאן

ורשין שנותן חוט ומשיחה וכו׳ אע״ג דרבנן אמרי לית ריוח ניכיפס מודו דלית כתבן ובשור אחד שצריך להפגיר חוט ומשיחה בין בית לבית יש שנותין בין תפילו כשהם נקובים נד׳ עורות ואומרים דאחד נמי דלית בשבתבו נמי נד׳ עורות ומשמע דקאי אחד שנתלקו בינותם אין חריצין כותב׳ מילקו בתכיפים נמשה היה שנכל תפלין צריך שיהא החריץ שנין בית לבית ניכר מבחוץ : גרסינן במילקו וכיה לאוקי על ידך נד׳ מקומות מזכיר פרשת תפלין בקדש לי והי׳ כי יביאך שמע והי׳ אם שמוע מכאן אמרו מצות תפלין ד׳ פרשיות של יד בין בגרך אחת של ראש בין ד׳ טוטפו׳ ואין בין קדש והיה כי יביאך שמע והיה אם שמוע כותבן בפרקן ואם כתבן שלא בפרקן הרי אלו יגנזו : עור בהמה טהור כשרות אע״פ שלא עבדן לשמן ואפי׳ ס״ת בתבו׳ להלכה כרבן שמעון בן גמליאל דבעי עיבוד לשמן כיון דלבעי הלקה והרצועות ועור הבתי טוטפ׳ צריכים עיבוד לשמן ומירמי לעשה דין בעיבוד וצריך שיאמר לשמן והזכירו׳ שמוקב צריך שיאמר לשם קדושת תפלין אני כות׳ ותפלין נכתבין על הקלף במקום גסר וקלפי שלנו נקרחים קלף וכותבין במקום גסר ואין קולין בתפלין לפי שצריך לנקב נסרן : והקורס

רש״י

ואם נתנו בעור אחד שעשה עור אח׳ וכתב בו פרשיו׳ והניחן בתרע בתים אע״פ שכולן נכתבו בעור אחד צריך שיהא ריוח בין פרשיו׳ לפרשיו׳ כשיכופם על עור אחד כדי שלא יתקבצו יחד ויכל ליהן כל פרש בנוים ח׳ כמו שלמדנו במנחות בפרק שתי מדות : ואם אין בנוים אם עשה מחיצו הבתי׳ מבפנים ואין החריץ ניכר מפורש בכתיבה על עור ח׳ כל ד׳ פרשיו׳ ואם נתנו כל פרש׳ בתרע אחרת אינו יכול להכניס כל אחת לתוך בתה אחר שכבר הניחן בתרע אחרת אלא יוציא כולן ויכניס אחת אחת לתוך בתה ואם הכניס שתים בתרע אחת אינו יכול להוציא אחת מהן אלא יוציא שתיהן ויכניס אחת אחת לתוך בתה : ואם נתנו כל ד׳ פרשיו׳ בתרע אחת אפי׳ הכניס כל אחת לתוך בתה אינו יכול להוציא אחת מהן אלא יוציא כולן ויכניס אחת אחת לתוך בתה : ואם נתנו כל ד׳ פרשיו׳ בתרע אחת ולא הכניס אחת מהן אלא הוציא כולן ויכניס אחת אחת לתוך בתה : ואם נתנו כל ד׳ פרשיו׳ בתרע אחת והכניס שתים מהן ואחת מהן נפלה מידו ויצאת מן הבתי׳ אינו יכול להכניסה אלא יוציא כולן ויכניס אחת אחת לתוך בתה : ואם נתנו כל ד׳ פרשיו׳ בתרע אחת והכניס שתים מהן ואחת מהן נפלה מידו ונתקלקלה

לימין הקורא כשהקורא עומד כנגד המניח פניו הוי ימינו של זה לשמאלו של זה לימין הכניח שמא והיה לו שמוש ושמאלו קדם והיה כי יביאך והקורא העומד כנגדו קורא לימין עצמו שהוא לשמאל הקורא קדם והיה כי יביאך וחל"ב חזור ומניח לשמאל עצמו וקורא שמא והיה לו שמוש ולעול' הסיוות מלגאו בעומר פרשת והיה לו שמו' ופרשת כי יביאך נחמצע בן לפי שפרשת קדש לשמאל האניח ופרשת שמע לימין המניח ולקורא העומד כנגדו שמא והיה לו שמוש בשמאל וימין קדש והיה כי יביאך החליף וכו' : גוייקא לבריית' כגון שנתן פרשת והיה לו שמוש בניח התיקון ובניח הכני שמא ס"ג שנתן בניח התיקון בשמאל המניח והיה כי יביאך וכני הכני לו קדם ומשום הכי פסולו' כל תיקון נהוג שהם נתקבלה עלינו מפני שירגלו לת התורה כלו' שיהיו מילוניו' כגון שמא וקדם לת לא ירגלו לת התורה אלא שיעשו בחמצע פסולים לכל גוייקא לגוייקא שיסתור והיה לו שמוש שתור לפרשת קדש ופרשת והיה כי יביאך שתור לפרשת שמע אין נכפלין כוה וגייקא לגייקי אלא בכל מקום נכפלין לו שיהא שמוש מסדר הנוכר לעולם צריך שיהא שמע והיה לו שמוש ליתן המניח ולקרא והיה כי יביאך לשמאל המניח : תיקון הוא רשומה קדש שתפרין לוקה על הפילין של יד על הניח מחוזרת למערב והיה כעין גבר : מעברתא הפילין שניו ניח לניח בפילין של ראש שמעבר הנעי הפתוחי' מחוזרת למערב כלומרי' ושוין שנותן חוט לו משום' בין כל לחד ולחד : שין של הפילין לניח הימנו מן הלד של ימין שוטין כמין קמעין דקים נלקף ונראין כמין שין של מרגש ראשון ונלד שמאל שין של שלשה ראשין שיניו חרן שנין ניח לניח למקום הפקר למעט : כיון

רש"י

כאן מימין הקורא כאן מימין המניח כשהקורא עומד נגד המניח הוי ימינו של זה נגד שמאלו של זה והקורא קורי' כשהוא שנתן מקום מקורא מלאחר מלאחר הילכך הא דתנן לעיל קדם והיה כי יביאך מימינו של קורא קאמר דהשתא הוא קורא כדרכו מימינו לשמאל ושמאל הוא קורא כשהוא כשהוא קורא והא דתנן לעיל קדם והיה כי יביאך משמאל לשמאל קאי שהוא ימין הקורא : גוייקא לבריית' שבתוך קורם לו שם הקדים והיה לו שמוש לשמע לתו נעשים פניומי' חיצונה והיצונה פניומיה לכל גוייקא לגוייקא כגון שמא לוהי' כי יביאך לו בריית לבריית כגון קדם לוהים לו שמוש : תיקון הוא נשר לאחר שלמן כתיבות נכתים כמה כרחב שלהן שהכתי' עשויין כעין נתי ידי' קורא הנעות ומכניס התירת בתוך הפה ונותנו נתוך נתי הלכעות ותוקר השלשה הדפנות מכל לחת שעם להשוותן והרביעית נשארה תרובה ונוטל לותו תרוך ומשילו על שלש הדפנות ותופ' תוך של שלש הדפנות על רוחבו של זה ותוא ניח מוסכן של תפילין שתחת ונראה כעין דק של נשר : מעברת' כשתתן הרצועה של תפילין סביב תוך' תיקון יכנול הקלף סביב תוקה רצועה כעין שטוחין לפי המכניסים שלא תסך הרצועה קטועה שלא כשרוצה מוכר' לתילך ותילך ומתרוך רחב זה ומקצר לת זה לשון מעברתא שמעבירה ומושכה לנד שיראה : ושין של הפילין לניח הימנו : עושין כמין קמעין דקין נקלף ונראים כמין שי"ן : ונראך שיניו חרן שנין כל ניח וניח נד מקום חרין למעט כלומר נד ניח מוסכן לו הניחו כיון

והקורא קורי' כשהוא כשהוא מוקדם מוקדם ומתוחר מלתחר פילכ' הא דקתני קדם והיה כי יביאך מימין מימין של קורי' קאמר להשתא כשהוא כשהוא כדרכו מימינו לשמאלו שמאל קורין כשהוא כשהוא קדם והיה כי יביאך שמע והיה לו שמוש וקדם לו"ת לשלי לנינהו לקלוף שתים הראשונות ממשמ כל"ל רשומות מימין וכל לתחרו' משמאל לו מיפכת נ'ראשונו'מימין ורביעיים משמאל כמו נבי נר מערבי פר' שהי לשם (קף לת) דליף מנרות של מנורה מזרח ומערב מונחי' מלכתי' נגר מערבי לנבי ה' מכלל דכולהו לתו לפני ה' ולת קאמר תני הנרוש לנבי יו' ותני לתחר לנד מזרח לנת רק לתת' קרי נר מערבי ויש לנתן' לפי שהפילין נתוני' נתמצע הראש ונשים פרשיות מימין וכ' משמאל ומער' שהקדם והיה כי יביאך מימין של קורא ומשמאל של קורא הוי שמע מוכתן ותתרים והיה לו שמוש מבפני' והשתא ניחא מה שחילקן שתים שהיו וכן פר"ת בכולהדין כל נית התיקון שיהו רואה לת פלוני שהיה כגון קדם והשמע וכן רב הלאי והיה נתן סימן שיהיה להדדי וכן רב אחאי נתן ונקן סימן אי"ן של קד'וזין של שמע לנל שיהו שבתפוסין וכן נתנו' כנתונים ונת דקתני שהיה קורא כשהוא כשהוא כתובים כתורה לנת שהוא כשהוא כשהוא כתובים כתורה מפרש רבינו שם דהוה סיום בבריית' לגילה סודרן מפני שתורן שהשמל וכן' מימינו של קורא כלן מימינו של מניח ולת קי' לזיהו נעמיד שהוא כשהוא כשהוא כש

קילכיום כדקיבל הלכ' וכן נמי אמרי' בפ"ק דשבת (דף ט) כל כה"ג שמירה עובר עליו ולקי נקד: ר"ע"ו שחורות וכו' ים שעושין בתים של תפילין מעור לבן ללא נחש שחורו' ללא נרגטוש ומ"מ ני תפילין הוא שיהא הכל שחור: עב דא כתמונתן פי' שבולין

כיון דמינכ'תו לא צריך אמ'° אביי האי קילפא צריך למבדקיה דילמא אית ביה ריעות' ובעינן כתיבה תמה וליכא ורב דימי מנהרדעא אמר קולמוסא בריך לה א"ר יצחק ב"ר יוחנן שחורו' הלכה למשה מסיני והא תניא תפילין אין קישרין אותן אא במינן בין לבנות בין ירקות בין שחורות אדוכתי' לא יעשה משום גנאי ורב אחא הני מילי מבפנים אבל מבחו' שחורו' ותו לא מאי גנאי ודבר אחר מבפנים איכ'זיכנין דמיתהפ'תנא ג' תפילין מרובעו' הלכה למשה מסיני אמ'רבא בתיפרן ובא'כסנון ליבא תנינא להא דת"ר °העשיה תפילתו עגולה סבנדה ואין בה מצוה אמר רב פפא כי תנן במתניתין דעבידא כי אבנגויא אמר רב הונא תפילין° כל זמן שפני טבורן קיימת בשרה ורב חסדא אמר נפסקי שתים כשרה שלש פסולה אמר רבא הא דאמר מר שתים כשרה לא אמרן אלא זו שלא כנגד זו אבל זו כנגד זו פסולה וזו כנגד זו ושלש פסולות לא אמרן אלא בעתיקתא (א) אבל בחדת' ליתן בה אמר לי' אביי לרב יוסף היכי דמי עתיקתא והיכי דמי חדתא אמר ליה כל היכא דמיתליא בשילה' והדר חלים (ב) חדתא ואידך עתיקת' אביי הוה קאי קמיה דר' יוסף אפסיק ליה ד' רצועה דתפילין א"ל מהו למיקטריה א"ל וקשרתם שתהא קשיר תמיה א"ל רב אחא בריה דרב יוסף לרב אשי כדו

ר' משה

רכז

רכח

רכט

רל

רלא

כיון למינכר חרין למעל'קלף שכותבי' עליו הפילין למבדקיה אם יש בו נקב או ריעותא אחריתי לפי שהוא שיכתבו עם לא תהיה שלמה ובקיאה וכתבה שתהיה כתיב' תמה: קולמוס' בדיק כיון שהקולמוס הינו מתעבה עם כשכותב ניכר שהיו בו נקב וספיר יבין מליו: אלא נמיני כלי' שרטוטים נמי לריכו' שיהיו מעור עזורה: משום גניבת יש מפרשים מפיפה עלמו למעל' תן נעיני הזוזות והנר אחר טמרי ע"ל שכותבין סימנין מבגד חבו': מבפנים הוא לוקה בריוקא שהכתיר כל המינין הזן מן הלזום מבפנים קל כב מיירי שחורות וחו לא שחורו' כשרו' ולא מין אחר: מאי גנאי אי מבפנים מאי גנאי תיכה כה הינו נרחה לעזם לרש: למקטפה הרצועה וירחץ היחמימו' ויחשכוה:

תפי'ן מרובעות שיהא עורך ד' אצבעות כרחבה: בתיפרן וכו' אבנגויא שהכתיר כתיפרק לה ריבועה בשיכת חוט הקציר': ובלכסנון נמי שיהא ריבועה מבוין לתרכן כרחבן כדי שיהא לרכז לוקה אלכסון שמרן חכמים ו"ל כל לתקן כיבועה לתקן וקרי לומסי בלכסנ': ענולה ניה מוכ התפל' מגל בעין ניהם: שבנה שתי יכנס בניהן בתוכם ויכה לה רחבו בתפוקים ויכנסו התפילין ברחבו: ואין בה מצוה למרבעו' ל"ש תפילין ברחבו: ואין בה מצוה למרבעו' ל"ש תפילין ברחבו' למשה מסיני שתי מינה למרבעו' ל"ש תפילין' מסיני שתי מינה למשה מסיני' מתניתי' לא מצוה לעולם לא מסייעא ל'למתניתין לילו כי' התפילין ויוין לה ל"ש תפילין ברחבו' כרחבן כשרו' לעל לא פסל לא כשמוכלך ניח מוכנן כתנו לי עגול לנמרי תפילין כל ומן וכו' עגלן עור של נתים וחע"פי

שנקרע העור שנין ניה לניח כיון שלמעלה לא נקרע כשרים: נתים כשרה שלא פסולה אם כל אחר ואחר שניניה שסם שלשה תורים נקרעו פסולין לה על פי שהן הקרע עולה למעלה: אבל זו בנגד זו אפילו שני התיריו המכוונין זה לזה נקרעין פסולין ללא שהוא זה שלא בנגד זה בנגן שנקרע רחבן ושלישי. בעתיקתא ישנים שיש לחוש שיקרעו במהרה מרוב ושבן ואלו הקרע לחון: בחדתא אם היש העור שהנתים מכוסים בשם אחד אף על פי שנקרעו זה בנגד זה כשרי' שהעור הוא חזק ולא יקרע יותר: בשלחת קרניס ופסטיא ואלה כשאוחזו בעור ופושטו חזור וכוון כשמניחו נקרעין הקרח אע"פ שיש ימים רבים שנעשו:

קשירה שמה רלועה קמימה ולא קשורה

תפרים

חדושי אנשי שם

מרר"א גמ' ואסרי מהרבי נורים

תיכה הם בגבד זה לה תהיין אלא כתרוכת אבל בתפילה ליח לן בה ובפרש ר' בנימין זו תוכות:

ב גמ' ואסרי רבינו תיכה כל תיכה רבי תפילה ואחד שתפילה אין ה"ב כל תיכה דמיקלי בתפילה אחיך תבריס הדתפילה שם קל וכן מוכות פרש ר' וכבי תפילה בעיר' גמרינן:

כיון דמינכר חרין למעלה קלף הוא צריך שיעור למהוי כתפר: קילפא קלף: ריעותא נקב: אלא במינן של עיר ולא של מצי יעמוד: לחומות לא יעשה מבני נגדי של [ישמרן] גירון הוא ומלא חטטין שכר שהוא כלומר הרעועים: ובלבד שלא יאמרו שהוא נהה בעל ונלמדו כרם: מבי מילי מנפנים תפי' לענות את רבני רבי יצחק שחורות היינו מנהון: מהכתיב אם שנפנים לחון וכרלה מחוסר: תפילין מרובעות שבתים מרובעות: בתיפרן בתפירתן ישמור את ריבועו של יכולו ויקרו רוחבן: ובלכסון שיהא מכוון לתרכן כרחבן כדי שיהא להן לחוכו שלכסון שאמרו חכמים כל לתקן בריבועה לתקן ולקרי לומסי תפילתו עגולה מקום ניח מוכה תפילין עגול שתין להם ניח מוכה: שבנה כשיכנים בשתי שתי מבחוץ ויחין בה מלוה למעלה במקום יכנסו תפילין בתוכו ויחין בה מלוה בתפילין מרובעות: כי תמנית כתנו שניח מוכה חדוק ביותר לגל שלשה לומסי בשיר ים בהן ניח מוכ: שלא יהא בהן עור של נתים: אם שנפסקו משני נתים: זה של כנגד זה כשר ואין לריך לחזור ולניח אלא נניחים ניחוי בתחילה והכנגד זה בתוך חבירו כשר כשנפסק ניח אחד ואין ניח זה ונוסן ניח זה שכנגדו: זה של כנגד זה זה בשנפסק בתוך חבירו אחד חם נפסק בתוך חבירו זה כשר חלים כשמניחו חוזר ונוסן: שלחת עור ונפשיט קרניו ויעלה: קשיר שמה שלמה הקשירה נלה ולם כמלעה קשר אחד מלבד לוכו קשר שקושרין בראש שו לא הוי קשירה שמה רלועה שלמה ולא קשורה: ושיולי לתפילה לנתו של ירחה התפיר' ונפי

מלי

מהו למיתפרי ועיולי תפרי לנו א"ל פוק חזי מה עמא דבר אמר רב בפי נרדומי רצועה בשרין ולא היא מדאמרי בני ר' חייא נרדומי תבלת בשרין ונרדומי אזוב כשריזתת תשמישי מצי אבל הבא דתשמישי קדוש לא מבלי דאית לי' שיעורא וכמה שיעורא אמר רמי בר חמא א"ר שמעון בן לקיש עד ⁹אצבע צרד רב כהנא מחוי כפיף רב אשי מחוי פשו רב קטיר ליה ופשיט ליה שרי ליה רב אחא בר יעק' קטר לי ושחלי ליה מר בריה דרבנא עביד כרירן ופותייה הרצועה באורכה דשיער אמר רב יהודה בר רב שמואל משמיה דרב קשר של תפלין הלכה למשה מסיני אמ' רב נחמן בר יצחק ונויהן לבר רב אשי הוה יתיב קמיה דבר זוטרא אתהפיב לי רציע' דתפילי א"ל לא סבר מר ונויהן לבר

וראו

א"ל לאו אדעתאי

כדו למתפרי ום' לית פוק חזי מה עמא דבר: רש"י פ' לתיסרת ור"ת מפרש לסיקרא כהניה לסירקא קמץ דעיורון גבי הילמי ולחיים והניח דפרק שלש' שתלמוד רבה כתי' היכא לחיפסיקי רצועה לית אדי לכרוכו וכו' עד תן לחזיתי ולית לקדמיה שנא' וקשרתן לאות וגו' ומשמע דכל תפירה: וגידולמי ריש פוקדין קמץ דמגלה דכי ירחיק לחיפסיקה ליה רצועה דקפילין קשי לר' לחבר ממל דמר ליה וקשרת קשירה תמה ולית הזכיר שם תפירה ושוב נקוט ר' עיורי לחיפסיק לי' ניל' דרצועת משמע שנפסקה הרצועה ונקרעה בנידון ונפסק הגיד וסקו' לן לחזור ולקשר סגיד לפסקיה ליה קנינות סרך ליה ללת מן שלמן פי' שלת מן הדין למלת מוקר לחסר הרצועה שנפסקה: ואיתי דגרסי גידין ותפילי ומייתי בתפירה מרובעת שבחיקור' ותפור' בתן מהו לקפרן בגידי לו בחוטין שבי תתרי רבנן רצועה ליתי לתפירה בלל בגוד לית בוד' דמיירי שנפסק הרצועה המקפה הרתם והוזוע להתם בעי קשיר' תמה שלת יהו שתה כ' קשרי' לחל הרצועה' החלויו למשה לית שייך להו קשירה שנת' וקשרת' לאות על יריך והיו לטוטפות בין עיניך דוקא על היד ועל הרתם הוה לחיק דכתיב בם קשירה למטוטפת קשיר' שפ"ת תחל הרצועה התלויו' לית שייך לאסור בהו קשירה ותפיר' דהת בעי רב דימי למימר לתם לית בשקייר ברצועה לית כל שהות חון לקשר כשרו': גרדומי רצועה בשרון פי' רש"י מה שתלוי מן הרצועה תחר שנתקשרו בראש תם נפסק מתוך רצועה ונשתיירו גרדומין בשרון: וכבידה שיעורה וכו' מתוך פירוש רש"י משמע דהני תמורתי לייורי רצועה של ראש שפי' רתן בשביס מניח תפילין קשר להו בריסיה ושיורי הרצועה פשוט ושרי להו בל בתבו מאחריו ומתלים להו לרצועה התלויה היה נוהגין ומשמען שיניעו נלבו ומשמע דשיעור תורך ברצועה הראש תון לקשר למר בתוף כמו שיהו לפשוט מתנבע ועד גודל ובשיעור תורך רצועה היה לית לייורי ובשרוך בתיב בערך ברדה הכתי' בילמדנו בפרש' בת אל פרעה דשיעור רצוע' של יד תמר ריש לקיש עד תנבע ברדה ואתי ברדה לתנבי לקניח בהוסקתה לי וזו תנבע בגודל ו' תנבע גדולה של ימין ובשוף ופשוט ולמי המבלקין פשוט היינו שתניח הרצוע' עד תנבע ברד' בשיעו ובשוף פשוט היינו שתניח הרצועה עד תנבע ברדה בשוטפו תנבעותיו על פסיי ידו ולרצועו' הראש לית בי' שיעור ובשמועת רבה משמיה דר' יהודה שמיה דרב קשר של תפלין הלכה למשה מסיני פירש רש"י שיהיה הרצועה על יד השמאל בין תלק בעי שיהא שני נראות עליהם שין נראות בעור בית החיטין שבפול בעין שין ותלק נראות בקצה ווין נראות בותן של יד בתון רצוע' קצעה ורתשה בשוף תעה בתון יוד ובן פירש רש"י ורתו בל עתי תארן בי שם ה' נקרת עליך תלו תפילין שנראת בתן לפי שבתוב עליהן רוב השם שין ותלק ובל יד תין בשם לית יוד ורתה לר"י דתליה ניוד דלתו בותן' נמורות הן ולית תשיבי מתוקין' השם לבציל ובפ' בקרית שמלא (ד' בו) קרי להו לרצועות שמיבי קדושה: ובשום תוכחת לית קרי להו של קשר של תפלין ושל לתמרי' בפר' נ"מ (דף בת) לית בוכרו למלאך שמי' לית עור של בשם טהור למתי תיבתת תילים' וכו' לית לעורן והת קתם תחזי שין של תפלין הלבה למשה מסיני בלו עופשות לריך שור בשם טהורה ומשיך תלת לרצועות ותם תלת ויוד הם מתוקין' השם הוו הלבה למשה מסיני ותם

כן הן נמי מסיעת ומשמע זה היה מסתפק ה"ר רבי יעקב מתור"ניים תם לריך לתתן תפלין של יד בסנכנם לניח הבית השמאל ל"ת נוייהן לבר ומייתו לבר תמר ליה תלת תפרו לית של תפלין של ראש מהו שתן: ונוייהן לבר הלך של הקשר שברוש: בו הלכה של הקשר מבחוץ ל"ת נוייהן של רצועות שהן תלוקות מלד אחד ונבוצות שחורות והוו נוייהן ורחיה לדבר תיקספיב' ליה רצועה דקפילי תמר ליה לית סבר לה מר ונוייהן לבר ומייתו גם על הקשר קלי כדמוכח בפ' המולת תפלין (דף לו) לתמרינן התם ר' יהודה סבר ענינה קשירה היא ולבך המולת תפילין הדשה לית יבניסים בשבת ובניך היא הבי עניה להו והת קשר של תפלין הלבה למשה מסיני הוא ותמר רב נחמן ונוייהן לבר משמע דקלי רב נחמן גם על הקשר ובערוך נמי פי' הקשר יהת נראה מבחוץ תוכו לד שנראה בעין הלת: רב אסי הוה יתיב קמיה דמר זוטרא דתקפיב ליה רצועי דתפלי' תמר ליה לית סבר לה מר ונוייהן לבר תמר ליה לתו דתקלי תשוכה נתון רצועה דרב הונא דלית ליה תפיכה ויקיב מ' יומין בתפיניה בשל יד תו בשל ראש הבין נמירנן מרבוותינו דשלת ליה ורב הונא דיקיב בתפיניה לתו משום דהוה לה תשובה: תשובה לחתרת מתן דלתיך רצועה של ראש תו של יד מיהייב למיקב בתפיניה דשומע הוא ונריך תפניה תבל לחייבו מ' תפניות בדב הונא לית ומרגב תסיכוך הוא דבעבד:

ורתו

משה שיעור תורך הרצועה תתלוי בראש ת"ר רצוע' של יד בדי שתקיף את הבית בתפר' בתקצה שחוגות את בת שלש ותתרך תרצועה עד שיגיע לבית תפר' בקב שטור תם בתוך תרוסים של בשיטה לית עכבר:

לשון ראש"י

בתם שיעור תורך תרצועה תתלוי בראש ת"ר רצוע' של יד בדי שתקיף את הבית בתפר' בתקצה שחוגות את בת שלש ותתרך תרצועה עד שיגיע לבית תפר' בקב שטור תם בתוך תרוסים של בשיטה לית עכבר:

תרשום טורו:

וראו כל עמי הארץ וכו'. תלן תפלין שבראש לפי שבראש יותר מכל יד דכל אל יד תמרין להקן לך לעולם ולא לאחרי: קישר של תפילין לריך שיהיה כלפי פנים כרש"י ממול עורף ולא בלידי הראש ל"ת שיהא הקשר מבפנים והדלת נראים מבחוץ כדאמר לעיל ומייתן לבר וכפי קתני פיקר כי הדלת הוא הקשר ורך עומדים בתוך הקשר של תפילין לריך שיהא למעלה בתפלין של יד לקי' דכתיב ומורים שהוא יום' כנגד הלב מלי עבדי לי' מניח בנוהג שבורוב בלהקת רבי מבעיא על יד ון קיבור' קושר למטה מן התפילין ואין מורידן למטה הרבה ומרחיק הקשר ממעבור של תפלין שיעור שם שמבנים ר"ע לעשה לחוכה ואיכריים ליה כלפי פנים כדי שיהיו ישראל לפני' אמר רב שמוא בר ברורי אמר רב ואמרי לה אמר רב אחא אריב' אמר רב הונא ואמרי לה אמר רב מנשיא בר ירמי אמ' שמוא [יה"נ אשכחן בירושלמי כשהוא לובשן מברך אקב"ו להניח תפילין וש"מ דאינו מברך על שתיהן אא א"ה"נ כתב רב האי גאון וה"נ כתב רב אחא משבחא ז"ל] יחזינא בהדלכו גדולות ברא מילתא טעותא והלכת כדכתבינן דלא מברך לשתי' אא היכא דשהא אבל לא שהא אינו מברך אא אחת גרסינן בפרק לולב וערבה תני' תפילין כל זמן שכניהן מברך עליהן דברי רבי וחכמים אומרים אינו מברך אא שחרית בלבד איתמר אביי אמר הלכה כרבי ורבא אמ' הלכה כרבנן אמר רב מארי בריה דבת שמוא הזינא ליה לרבא דלא עביד כשמעתיה אא כל אימת דמנח מברך אכר כיר זוטר חזינא לי' לרב פפי דכל אימת דמנח מברך רבנן דבי רב אשי כל אימת דמשמשי

ור"ת פי' דכל אימת שמניח תפילין מברך ואפי' בשעה שאינו לובש בגדיו שהרי מברך בשעה שמניח ולא בשעה שלובש בגדיו ואפי' הכי לריך להניח תפילין בשעה שלובש בגדיו שהרי מברך בשעה שמניח ולא בשעה שלובש בגדיו ואפי' הכי לריך להניח תפילין בשעה שלובש בגדיו שהרי מברך בשעה שמניח ולא בשעה שלובש בגדיו

ראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך תני רבי אליעזר הגדול אומר אלו תפילין של ראש והסירותי את כפי וגומר אמר רב חנא בר ביזנ' א"ר שמעון חסידא מלמד שהראה לו הקב"ה למשה קשר של תפילין אמר ר' יעקב אמר רב יהודה קשר תפילין צריך שיהא למעלה שיהו ישראל למעלה וצריך להיות כלפי פנים שיהו ישראל לפני' אמר רב שמוא בר ברורי אמר רב ואמרי לה אמר רב אחא אריב' אמר רב הונא ואמרי לה אמר רב מנשיא בר ירמי אמ' שמוא כל המצוי מבך עליהן עובר לעשייתן מאיימי מברך אביי ורב דאמרי תרויהו משעת הנחה עד שעת קשירה אמר רבה בר חייא בר רב הונא אמר רב חסדא שח בין תפילין לתפילין תיזר ומברך שח אילא שח לא והאמ' רב חייא כישביה דר' יוחנן על תפילין של יד הוא אומר ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו להניח תפילין על ראש הוא אומ' אשר קדשנו במצותיו וצונו על מילות תפילין אביי ורב דאמרי תרוייהו לא שח מברך אחת שח מברך שתים וכן הלכתא [יה"נ אשכחן בירושלמי כשהוא לובשן מברך אקב"ו להניח תפילין וש"מ דאינו מברך על שתיהן אא א"ה"נ כתב רב האי גאון וה"נ כתב רב אחא משבחא ז"ל] יחזינא בהדלכו גדולות ברא מילתא טעותא והלכת כדכתבינן דלא מברך לשתי' אא היכא דשהא אבל לא שהא אינו מברך אא אחת גרסינן בפרק לולב וערבה תני' תפילין כל זמן שכניהן מברך עליהן דברי רבי וחכמים אומרים אינו מברך אא שחרית בלבד איתמר אביי אמר הלכה כרבי ורבא אמ' הלכה כרבנן אמר רב מארי בריה דבת שמוא הזינא ליה לרבא דלא עביד כשמעתיה אא כל אימת דמנח מברך אכר כיר זוטר חזינא לי' לרב פפי דכל אימת דמנח מברך רבנן דבי רב אשי כל אימת דמשמשי

ר"ת

ר"ת

ר"ת

דממשמשי בדהו מברכי תנא שה בין תפילין
לתפילין עבירה היא והיו עלידה מעוררי
המלחמה א"ר שמעון בן לקיש אין מעבירין על
המצות אמר רבה ש"מ מדריש לקיש עבורי
דדרעא אטוטפתא אשר תנא כשמניח מניח
של יד ואחר כך מניח של ראש וכשהוא חולין
חולין של ראש ואח"כ של יד בשלמ' בהנחה
של יד קודם שנ' וקשרתם לאות על ידיך והרך
והיו לטוטפות בין עיניך אלא בחליצה מנא לן
אמר רבה בר המנונא אסברה ליה והיו לטוטפות
בין עיניך כל זמן שבין עיניך יהיו שתים תפלין
של יד אינה מעכבת של ראש ושל ראש אינ'
מעכבת של יד ת"ר תפילין "מאימתי מברך
עלידן משעת הנחתן היה רוצה לצאת לדרך
מניחן וכשיגיע זמנו ממשמש בהן ומברך ועד
כמה מניחן עד שתשקע החמה ר"י אומר עד
שתבלה רגל מן השוק וחכמים אומרים עד זמן
שינה ומודים חכמים לרבי יעקב שאם חלצן
ליכנס לבית הכסא ושקעה חמה שוב אין
מניחן אמר רב נחמן הלכה כרבי יעקב ואיכא
דאמרי אמ' רב נחמן אין הלכה כר' יעקב תני'
ושמרת את החוקה הזאת למועד מימיו ימימה
ימים ולא לילות מימים ולא כל ימים פרט
לשבתות וימים טובים דברי ר' יוסי הגלילי רבי
עקיבא אומר לא נאמרה חקה זאת אלא לעניין
פסח בלבד דקסבר ר' עקיבא לילה זמן תפלין
אבל שבתות וימים טובים לאו זמן תפלין
ונפקא ליה מהאי קרא דתניא רבי עקיבא אומ'
יכול יניח אדם תפלין בשבתות וימים טובים
תלמוד לומר והיה לאות יצאו

סה בין תפלין לתפלין וכו' שמפני מעוט קיו' תפילין וקרקונן יקראי'
נתכוי המלחמה וטרף ורוב לף קלף' ולף ליכא שיהא רבים
ולקדושה ולעטרת אמן לין לתפסיק : וכלכך תפלין מיקלקלת בקיבי סה
בין תפילה של יד לתפילה של ראש אם שיהו חולין תחר עליה
מעבורי המלחמה אם נקדשו' ויסח
שמי' רבים שה לין תחר עלי' מעבורי
המלחמה אלא תחר ומברך על של
ראש שמפני שכל תפילין מיקרוין
שה בין ברכות ואם נרכן אחת עולות
זו לזו ואם הפסיקין בקדושה בטלה
רשותה וצריך לברך שניים על של
ראש כי לקדמר מפני שכל תפלין
לריכות שתי ברכות תפלין של ראש
קאמר כלומר לשלם עשותן שתי
ברכות ואם לא הפסיק קלי נם
עליהן ברך' ולכך וצריך לברך להניח :
ואף על פי שלין חוזר מעוררי
המלחמה אם הפסיק לענין
קדושה לו אמן נכי לתין בעניך
בזמנה כל כך לחזור עליהם מעוררי
המלחמה אלא מקום לינה לישורת
שנוהג לברך ברכה שלינה לריכה
כדאמרת בפרק בא לו (ד' ע)
ובפרק לולי נאמרים (ד' כו) דקתני
מועל ספר תורה וקורא בה לתרי
מיני ואף בעשור שבחומש
הפקודים קורא בה ובריך נגמ'
ונייתי ספר תור' ולוקרי ביה ומשני
ריש לקיש משום ברכה שלינה לריכה
אלמא כל לינה שיכול לעשות עלמו
בברכה אחת אם נוהג שלרי' ברכה
אחרת מיקרי ברכה שלינה לריכה :
גרסינן בפרק גמ' לסם המעונה
מעניירין על המעון אמר רבא שמע
מינ' אמר ל' עבורי דרע' תעשעק
לעיר וכי' רש"י וכשפוגע בקבלן
של יד אחת' אבו להעניר ולהניח
של יד אחת' וקשה למיזנו וכי כאן לישורת
אלא משום אין מעניירין על המעון ולא הוי משום סדר הנחתן כדאמר
בפסוק וכי' רבינו תם בשם רבינו הנגיל שאמר בשם רב האיי בעבורי
דרעא תעשעק אסור להעניר ולהקדים ולקח של זרוע בקיק קלקה
ולקח עליה של ראש כי לו יכיה זקוק להעניר על המעון כשניים
תפלין כי לצרך להסיר של ראש שפוגע בהן קלקה ולהניח של יד קודם
של ראש הילכך לריך להניח בקיק קלקה של ראש ובלישם של יד ומ"ר
אליהו פירש לעניין משום קאמר דאמרי' לקמן חייב אדם למשש
בתפלין בכל שעה קל וחומר מעין וקאמר דבשל יד משמש קלקה
דפנע בהן ברישה דאין מעניירין על המעון · תנן נמ' הקבל (ד' לא)
תפלין של ראש אינה מעכבת של יד ושל יד אינה מעכבת של ראש ואמרי'
עלה בגמרא אמר רב חסדא לא שנו אלא שיש לו אבל אין לו מעכבת
אמרו לו אמרת [אקר לה אלא] מן לינה ליה קרי מנו' חוץ מעט
[כמי לא] ליעבד ומעיקר' מאי סבר גוירה שמא יפסיד הילכך אין ים
לו אין אין לו אינה מעכבת ויכול להניח ואם אלא זה כגון סיכת לחיבא
שום תומם כגון שהולך בדרך ואין יכול להתקבל ולהניח של יד מניח
של ראש ולא חיישינן למה שאמרו כל זמן שניך עיניך יהיו שתים
ת"ר תפלין מאימתי מברך עליהן משעת שהנחתן בראשו ובזרועו
עד שיהרהן בורוש וכרתן כדי שהיה הברך עובר לעשייתן :
תניא ושמרת את החקה הזאת וכו' למה נאמר לפי שהיה וכו' (ד' נא) וכפ'
כילד מברכין (ד' מז) דנני מעברת מברכין אחר המלכי תפלין
היה אומר שהיו מברכין לשחור הוקיו כשהיו מפלקין תוקן שחוך
לשקיעת החמה משום דיש מלוה בשילוקן כדדרשינן הכא ושמרת את
החקה יכי ולא לילות ואמרינן נמי בירושלמי פרק היה קורא על מילתי דנני
בעשה ואמרינן נמי בירושלמי פרק היה קורא על מילתי דנני
מערבת המברכי לשחור הוקיו כשהיו מפלקין תפלין כשהוא
מברך אחר לשלן לשחר בהוקיו בפסח הכשר מדבר לף הילכך בחיבת
לין לברך לשחר הוקיו אחר יכי כשמפלקין שחוך לשקיעת החמה דמשמי
לילה ומן תפלין הוא אלא אין מוחין בן ושמרת לף החקה בחוקת

ממשמשי בהו קיימא לן דתפילין לריך למשש בהן כל שעה אלא יסיח
דעתו מהן : סח בין תפלין לתפילין ולא ברך על של ראש אלא סתר
לברכה ראשונה : בעבירה היא בידו ותחר עליה מעוררי המלחמה כדלמר
פרק אשה מלחמ' (סט) מי שהיה בידו ברך אלא מעבירו שבידו : אין
מעבירין על המלות אלא מיד כשקבל בידו ועשאה : עבורי דשוטפת
לעבור על תפילין כשיוכל לידו ולא יניחם למעה לחבור : כל זמן שיהו
בין עיניך שכל זמן שהוא של ראש מונחים לוהן של יד כמי
שהו מונחין אלמא של ראש לריכין ומעיירין לחילה : לינה מעכב' ואם
אין לו אלא תפילין של ראש או של יד אי מניחן לבתן : תפילין שמניחן קודם
עמוד השחר לינתן מברך עליהם : משעת הנחתן כלומר זמן הנחתן
כדמפרש : ובכשיגיע זמנו להניען כדמפרש מצייר חברו
ברוחו ל' חנות משעת כמו הכי בידו כלומר מניחן : עד שתבלה רגל מן
השוק פיינו לחר שחשיכה : שוב אין מניחן לילה' לאן זמן תפילין הוא אלא
לעניין פסח שנאמר והכי קאמ' עשה פסח מעשה לעני' : סיס

לשון ריא"ז

ב יכול שחקות ויום טוב
שקלקלתן לוהן שהרי מעשיהן
שבת לרש אחר ואינו של
כל שכן שבת ויום טוב לכי
שהרי מלאכה בהם מ"מ
דהיכן מלאכה בהם מ"מ הוי
דהיכן דאסור להניח ול' שהרית ליה
דהיכן דאסור להניח ול' שהרית ליה
דאסור להניח בהם מ"מ הוי
כלי אי שהרי מיהא ליה
מעשה שבת ויום טוב לכלי
שבת שהרי מיהא ליה
מעשה שבת ויום טוב לכלי
תפילין ובהם מ"מ הוי כלי
ברכה :

ג ובקיבל שהברך על המעשה
ובא קודם שהקדיל בשבת
שהברך על המעשה ובברך
לאחר ובברך בחול ובקיבל
קודם בין בקדם
לתפילה בשבת ובברך
בחול ובקיבל קודם
ברכה לבשלם :

ד אמר עמון עם פלע שם
ביהוה בשבת שהקדיל בחול ואח"כ
בשבת שהקדיל בשבת ואח"כ
בחול ואח"כ בשבת שהקדיל
בשבת ואח"כ בחול ואח"כ

להח' דשכח לגו ומן תפילין הוה לגו מוסרתם לח תוקח נפקא לגו מוכיח לך לקמן : יצאו שבתות וימים טובים שהן גופן אות הכתי כי אות היא ביני ובין בני ישראל גרסי' ביום טוב פרק ראשון היה בא ברוך ותפילין בראשו וישקעה עליו חמה מניח ידיו עליהן עד שמגיע לביתו היה יושב בבית המדרש ותפילין בראשו וקדש עליו היום מניח ידו עליהן עד שמגיע לביתו ואי אימא בית המסוך לחתימה דמנטרן בגויה מינה להו דתנן אמר רבי אלעזר המניח תפילין משתשקע החמה עובר בעשה קסבר השכר דעש"ע השכר דלאו ר' יוחנן אמ' עובר בלאו קסבר השכר דעשה נמי לאו הוא ואר"א עובר אם לשכרן הרי זה מותר אמ' רבינא דהוה יתיבנא קמיה דרב אשי [וישן] (א) בדלא סליק תפיליה אמרו ליה לשימרן קא בעי מר אמר לי אין והזיתיה לדעתיה דלא לשכרן הוה בעי א"א קסבר הלכה ואין מיירין בן וקיימא לן כרב אשי ומאימתי זמן הנחתם בבדי שירא את חבירו ברחוק ארבע אמות ויבירתי בראמ' בפרק מאימתי לתפילין כאחרים ולקרי שמע מותיקין אמר רבה בר בר חנה חייב אדם למשמש בתפילין בכל שעה ושעה ק"ו מציץ ומה ציץ שאין כתוב אלא אוכרה אחת אמרה תורה עליו מצחו תמיד שלא יסיח דעתו ממנו תפילין שיש בו כמה אזכרות לא כל שכן ת"ר על ידך זה שמע אתה אומר שמע אי אינו אלא ימין ת"ל אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמי ואיבר ידה לירד תשלחנה וימינה להלמיד עמים רב אשי אמר ידכה זו יד כהה תנו רבנן אומר מניח תפילין בימיני שהוא שמאלו והתני מניח בשמאלו שהיא שמאל כל אדם אמר אביי כי תניא ההיא בשולט בשתי ידיו תנא דבי

מנשה על ידך זו קיבורת

ר' פנחס

יצאו שבתות וימים טובים שהן גופן אות הכתי כי אות היא ביני ובין בני ישראל גרסי' ביום טוב פרק ראשון היה בא ברוך ותפילין בראשו וישקעה עליו חמה מניח ידיו עליהן עד שמגיע לביתו היה יושב בבית המדרש ותפילין בראשו וקדש עליו היום מניח ידו עליהן עד שמגיע לביתו ואי אימא בית המסוך לחתימה דמנטרן בגויה מינה להו דתנן אמר רבי אלעזר המניח תפילין משתשקע החמה עובר בעשה קסבר השכר דעש"ע השכר דלאו ר' יוחנן אמ' עובר בלאו קסבר השכר דעשה נמי לאו הוא ואר"א עובר אם לשכרן הרי זה מותר אמ' רבינא דהוה יתיבנא קמיה דרב אשי [וישן] (א) בדלא סליק תפיליה אמרו ליה לשימרן קא בעי מר אמר לי אין והזיתיה לדעתיה דלא לשכרן הוה בעי א"א קסבר הלכה ואין מיירין בן וקיימא לן כרב אשי ומאימתי זמן הנחתם בבדי שירא את חבירו ברחוק ארבע אמות ויבירתי בראמ' בפרק מאימתי לתפילין כאחרים ולקרי שמע מותיקין אמר רבה בר בר חנה חייב אדם למשמש בתפילין בכל שעה ושעה ק"ו מציץ ומה ציץ שאין כתוב אלא אוכרה אחת אמרה תורה עליו מצחו תמיד שלא יסיח דעתו ממנו תפילין שיש בו כמה אזכרות לא כל שכן ת"ר על ידך זה שמע אתה אומר שמע אי אינו אלא ימין ת"ל אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמי ואיבר ידה לירד תשלחנה וימינה להלמיד עמים רב אשי אמר ידכה זו יד כהה תנו רבנן אומר מניח תפילין בימיני שהוא שמאלו והתני מניח בשמאלו שהיא שמאל כל אדם אמר אביי כי תניא ההיא בשולט בשתי ידיו תנא דבי

מנשה על ידך זו קיבורת

ר' פנחס

ושקעה וכו' ליכא למאן דאמר לילה לגו ומן תפילין הוה לגו מוסרתם לח תוקח נפקא לגו מוכיח לך לקמן : יצאו שבתות וימים טובים שהן עלמן חוק לגו מקום לתפילין בעשיית מלאכה דהא בחול המועד דברי מלחריפיה' ומן תפילין הוה בספח דלאכור בחכולת המן ונסוכות לחייב בסוכה ומיהו דכם"ג דתוס' קטן (ד' ע"ט) מסמ' דבחול המועד הייב בתפילין דלמרינן הסם טוכה תפלין לעלמן ולאחרים בעובה דבי יהודה לומר מעריב ומוכר לח שלו וכוח' לעלמן ולח מבן לאחר המועד מה לי לעלמן מה לי לאחרים ומיהו חסבר לר"מ ור' יהודה לעשייתן דליכא לחו שבת ומן תפילין הוה בפרק בתרא דמגילה (ד' ל"ו) ובוד רחיה מירושלמי דפ' בקרא דמועד קטן הד בר בה מוכר תפלין במדרשו של ר' חנינא לחקן לקמיה דרבה בר בר חנה ה"ל ולל הב ליה קמילף ויל ובתוב לך לתמר ליה רב ולל בקוב ליה פיר' בלא הערמה ומתני' דקלינא עליה דרב בוקב לחם תפלין לעלמן הא לאחר לח פתר לה בבוקב לחניחם פללחניח' בר לאחר המועד לעלמן בוקב במועד כדי שיהיו מוזמנים בידו לחניחם לאחר המועד מיד - (אבל לאחר לח) אבל לחקם לאחר מרי לח ולחניחם במועד לח לאחר מרי ואין לדחות ולומר דרב סבר שבת זמן תפלין היא דבת בולי תמוהני סגרי דבבת לאו זמן תפלין היא דבת בולי הוה ליה למילך מיסתבר לפרש בגמרא דלאן לאו פלינא לימולמי ונפרש יומים עובים דומיא דשבתות דלוח שלמן היא שמירה מעשייה מלאכה ב' : ובספר המקוים של רב הגר"ל יעלני רלימי פסק לגמרי ולילמקא לאסור ולהניח תפלין בשבתו' וימי' טובי' לבקיע ושמרם לא סהר' הוחא ואסו' להניח תפלין בחולו של מועד : והסומא פטור מן התפילין ומן הלילית דבקיע ורלית' לומו פרט לסומא ע"כ וגר' לי דאין לסמוך על הא פיסק' מסוס דקיימא לן פלבה כר' עקיבא מחברן ואימו מוקי ושמרם לח החק' נחקק בספח ושבחות וימים טובים נפקא ליה מוהיו לך ומן פסק רב חסי לילה זמן תפילין היא ולרבי יוסי הגלילי לדרים מימים ולא כל שימים פרט לשבחות וימים טובים לדידי' ודלמ' חול המועד בכלל ימים טובים הין שקרוין מקרא קדש אבל לרבי עקיבא דנפקא ליה שבחות וימים טובים מיהו לאוח אין חול המועד בכלל כדפיר' לעיל ובס מה שכתב בשם שאומ' פטור מן התפלין הא ליתא מדתיקים דומיא דשבת בשלמא לרבי עקיבא הוה ליכתוב ויום שמניחין תפלין בחול המועד בלא מרבה והמדרש לא הפסיד : וישן ולא סליק תפיליה זו היא ניחסף דרב אלפס אבל בגמרא גרסינן בכל הספרים וחסך והוה מנח להו תפילין וכן פי' רש"י ושם לשמרן שלא יאבדו מוכר להניחן לאחר קציעת החמה - וכתב בעל התרומות הא דקיימא לן בלילה ומן תפלין הוא היינו לעניין שאין לריך להלן מיד כשהוא בלילה ומיהו אסור להניחן לכתחלה בלילה מדאמרינן ועד מתי מניחן עד שיתקבץ החמה ר' יעקב אומר עד שתבוא רבע מן השוק וחכמים אומרים עד ומן שיכה ומוסים וכבי יעקב שם חלמן ליכנס למרחץ או לבית הכסא ושקעה החמה שוב אין מניחן אלמא חכמים ורבי יעקב דסברי בלילה ומן תפלין הוא מדאמרו להניחן בראשו עד ומן שיגיע מוהו לתקן עד ומן שיגיע שם דבר שיש לו קבע בלילה אסור לחוריף ולמר בפרק בתרא דמגילה מסקנא חמה : ולתן לומר דמן תפלין לאו דוקא ומה שלמרו בגמרא

קיבורת בין עיניך זה הקדקד היכא אמרי דבי ר'
ינאי מקום שמותי של תינוק רופס אמ' מר על
ידך זו קיבורת מנא הני מילי דתנו רבנן על ידך
בגובהה של יד אתה אומ בגובה של ידאי אינו
אלא על יד ממש אמרה תור הנח תפילין בראש
והנח תפילין ביד מה של ראש בגובה אף של
יד בגובה ר' אלעזר אומר אינו צריך הרי הוא
אומר לך לאות ולא לאחרים לאות רבי יצחק
אומר הרי הוא אומ' על לבבכם וקשרת שתה'
קשירה כנגד הלב רב חייא בר רב מבוין ומנח
לה להדי ליביה רב אשי חזייה לאמימר דהוה
ציירא בידיה ומחוא תפילין א"ל לא סבר לה
מר והי' לך לאות ולא לאחרי לאות א"ל במקו'
לך לאות איתמר אמר מר בין עיניך זה קדקד
מנא הני מילי דתנו רבנן בין עיניך בגובה של
ראש אתה אומר בגובה של ראש או אינו אלא
בין עיניך ממש נאמר כאן עיניכם ונאמר להלן
בין עיניך למת מה להלן בגובה של ראש מקו'
שעושה קרחה אף כאן בגובה ראשו גרסינן
בפרק המקבל תניא °הנושא משיש על ראשו
ותפילין בראשו אם תפילין רצוצות אסור ואם
לאו מיתר באי זה משיש אמרו במשוי של
ארבעת קבין תני רבי חייא המיצייא זבל על
ראשו ותפילין בראשו הרי זה לא יסלק לצדדין
ולא יקשרם על זרועו במקום תפילין משום ר'
שילא אמרו אפי' מטפחת שלהן אסור להניח
על הראש שיש בו תפילין וכמה אמר אביי
ריבעא דריבעא דפומבדיתי' גרסינן בפרק אי
מצ'אורת אמר שמ'א המיצי' [תפילין בשוק
שם דמיהן ומניחן לאלתר] והדר מבריז וכן
הלכתא גרסינן בפ' כי שמעתי אביי' להי אדם
מהו שיכנס בתפיליו לבית הכסא קבוע להשתין בהן מים חיישינן שמא
יפנה בהן או לא רבינא שרי ורב אדא בר מתנה אסר אתו שיילוה לרב אשר
להו אשר גזרה שמא יפנה בהן ת"ר הנכנס לבית הכסא תליין תפיליו ברחוק
ארבע אמות ונכנס וכשהוא יוצא מרחיק ארבע אמות ומניחן אלו דברי בית
שמאי ובית הלל אומרים אוחזן בידו ונכנס רבי עקיבא אומר אוחזן בכתפו
ונכנס בגבדו מלך דעתך משתלי ושדי להו אלא אוחזן בגבדו ובידו ונכנס ולא
יניח בחורין הסבוכין לר"ה שמא יטלו אותן עוברי דרכים ויבא

קיבורת לשון קיבה כמו קיבורת דלחמיני : בגובה של יד
יש שהיו אומר בגובה של יד היינו גובה כשר שממוך ליד
והוא נין היד ונין המרפק הנקרא קובדא ור"ת אומר שהוא גובה הכשר
שמורוע שהו' נין הכתף ונין המרפק הנקר' קובדא דהוא משם כלל זרוע
למעוט תפילין מזרוע כדתלמידין תניא ישראל שחיננו הקב"ה במצ'
תפילין כדתיבי' ובזרועותיהן וכתי
נקרא דעירונין וקושרן מזרועו
במקום תפילין ותמרי' תנח אין לו
זרוע פשוי מן התפילין ותלו עליה
שנין יד לקדוש הינו קרוי זרוע לא
כדתנן בפ"ה דחלה לחמיר רמ"ח
לתיריס שבאדם שלשים כפים היו
שפה כפל לנגב שניס נקנב שניס
במרפק ל' מזרוע וד' נכתף חלמ'
דעלמ' לכתף הוא הנקר' זרוע
והוא נין הכתף ונין המרפ' הנקרא
קובדא כדתמצא בתלמ'
דמרפק ביה הוא כנגד מרכוב' כרב'
שהיו נתלמ' בשוק נין המרפ' הנקרא
הזרו' ובכל זוכה' מצא לתלמ' היינו
קובדא ולא כפר"י דפרי' נבי זוב
לו ידבוני היינו הסה' יפה נמכר'
סופרים הניח לו יניה ג' אלפים על
נבי הספר והו הקולף ליטנן עליו
ואמרי' בפ"ב דזיבחים (דף יח) לא
יחברו ביום הוגרין במקום
שהוי נין לו למטה ממקומן ולא
דמיהן [תפיליהן] לא נגנב
דהיינו נכנס] הקולף שם דרך
לחנור ולא תחת בית הסחי ושוב
לשם הוא מקו' הועיה ושו' למעלה
מניח הסחי לו תחת' לחנור ותמרי'
נמי בפרק המפלת נבי ולר נמעי
תמו וצבי תפיליו על ב' בריכי והא
דתניא בזיבחים שים נת בליוי הסחי
והעלוהו תחת תפיליו ידיה כי' זוהו
ההגלי ביד והיו שונריקו תחת הקול'
ונוקו שם בליוי הסחי שלא יוציו
לו החבלי' ושלא לתקן בשבת (ל"ב)
המוליא בפיו ומרפקו לפנים ביתו
לשם הכתף על הקולף ופוסף זרועו
וניחו ותלו בתקן בפר' לרבע מיטו'
(דף סה) בעל חוב זה פיקוח
המלוה מוחזי ובמלוה תניא בעל
חוב זה במלוה בין בפרקים ובין
תפיליו ידיו תלמ' לתפיליו היינו שהי

לשון רש"י

ת קפר תפלין בריך סיפי
למשלם שלו רחם בנובה
פיגורך סקוף בחמנת שכן
בחמנת בקנקן בחיתוך ושל
יד בנובה פיגורך שלוש
בקנקן בחיתוך ושל ראש
בקפר בלשון פיגורך ובין
הקפר של ראש בחמנת שכן
מכוון בלבו בשעת הנחתן
יהיה בנגד הפי הקרוי
שלוש בנגד הפי הקרוי
בגדו של מקום :

קיבורת בין עיניך זה הקדקד : רופס מכה :
כזה של ראש בגובה וכו' כלומר לעיל ולא לאחרים ואם היו על
יד ממש מכחוי בלוליים כלמעלה : קשירה כנגד הלב זהו קיבורת :
לידך בקיבורת כדתמרי' שהני חיטי לחים נהו לידך והוו כמבוקעין : ת"ל
וכו' היה סבור ר' אלעזר שהאות' בכותב'
קדם הלובן כדי שיהו התפילין
במקום לך לחות כגון קיבורת הוא
לחלק לאשמועינן דאפילו פם יהו
ובפה אבל אם מנח ליה במקום
קיבורת אע"פ שנקדש ונרחה לבל
ידי : בין עיניך ממש בין גוב עיניה
ונאמר לשון : ולא קשיימו קרחה בין
עיניכם ומקום שעושה קרחה יש מ
שער פרנה : אף כאן בגובה זה
קדקד שיש מ שער פרנה : רבותינו
שנוהג המשתי בתפילין ומרבנן :
לרבנה קנין הוא משתי גדו ויניע
על התפילין ומרבנן : אבל מעשתח
מקופלת דרך משתי אבל כל שהוא
דרך מלבוש ליה אוס ליסורת :
הנכנס לעזרה נקבי : גולגלת

ריש"י

קיבורת קבוצ' בשר שבראש : היכא
לקדקד קלי : רופס רך כשהו' קטן
בן שנה : בגוב' של יד היינו קיבור'
שהיא לגל בכתף : ידך ממש כף : מה לבלן בגובה של ראש כדלקמן
לקטן מקראי : ולא לאחרים לאות
שלא ירחו ולא בכף מתחוח
לבולא עלמא : בנגד הלב קיבורת
היא בנגד הלב שהוא לצידו שלמטה
היכא לו לגל הקיבור' ונקר' בחלוק
שם כדי של ידחוק הוא בריח בריחין
בתפילין דרך הקרינצא במקום לך
לחות היינו מקום שהוא בגוי אבל
אינו נרחה לאחרים שהיינו קיבורת
ולעולם אם נקוי מ שרי :

סליקו לה הלכות תפילין

ע"ז ד"מ למ"ל מתלילין שלא בנגד [תפיליהן

ר"ת

ע"ז ל"מ

ויבא לידי חשד ומעשה בתלמיד אחד שהיה תפילין בחורין הסכוכין לרשות הרבים ובאת זונה אחת ונטלתן והביא לבית המדר' אמרה להן ראו מה נתן לי פלוני באתנני כיון ששמע אותו תלמיד עלה לגג ונפל ומת באותה שעה התקין שיהא אוחזן בבגדו ובידו ובכנס אמר ר' מיאשא בר בריה דר' יהושע בן לוי הלכ' גוללין כמין ספר תורה ואחזן בימינו כנגד לבו אמ' רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן ובלבד שלא תהא רצועה יוצאה מתחת ידו טפח אמר רב יעקב בר אחא אמר רבי זירא ביום גוללין כמין ספר תורה ובלילה עושה להן כיס טפח ומניחן אמ' רבה בר בר חנא אמר רבי יוחנן לא שנו אלא שהניחן בכלי שהוא כליון אבל הניחן בכלי שאינו כליון אפי' בפתו' מטפח ודברים שהתירו בבית הכס קבע אסרו בבית הבאא עראי מאי טעמא בית הכס קבע דליכ' ניצוצות שרי בית הבאא עראי דאיכא ניצוצות אסור גרס' בפרק כל הבשר אסור לכשל בחלב אמר רב יהודה חולי מעיים פטורין מן התפילין תניא בית שיש בו ס"ת או תפילין אסור לשמ' מטתו עד שיוציאם או עד שיניחם כלי בתוך כלי אמר אביי לא שנו אלא שהניחן בכלי שאינו כליון אבל בכלי שהוא כליון אפי' עשרה מאני בכלי אח' דמו אמר רבא גליכא אקיטרא בכלי בתוך כלי דמי תנו רבנן לא יאחז אדם תפילין בידו וספר תורה בזרועו ויתפלל ולא ישתין בהן מים ולא יישן בהן לא שינת קבע ולא שינת עראי א"ר ינאי תפילין צריכין נוף נקי כאישב בעל כנפי' מאי טעמא אמר אביי שלא יפיח בהן רבא אמר שלא יישן בהן אמר ר' יצחק הנכנס לסעודה קבע חולין תפילין ונכנס ופליג' דר' חי א בר אבא דאמ' ר' חייא בר אבא מניחן על השלחן וכן הדרן לו עד איכת אמר רב נחמן בר' יצחק עד זמן ברכה אמר רב חסדא האי מ"ד דאזמניה למיצר ביה תפילי אזיר למיצר ביה זוזי אזכניה

ולא

ויכן נכ' לו שיהא הכנע ולו שיערותי לכל כשהן נראין מוכר להשתין כשהם נראין הכסף שערותי ונם מוכר ליין נהן שיהא לכל שערותי כלאתמרי' כשוב (ל"ט) הנכנס ליין כיו' רגה חולין רלה מניח לכל כשהן ניהו לשילו ליין כשם שיהא שערותי לשוכר ולהיך שיהא שערותי מוכן' והלו לשוכר להשיה דעתו משם וכשם שמקנאתו' משיה דעתו משם והי אלו ס"ר יוכה דמקוך דברי הימנ"ם מלקוחי קירון לכה"ג הלו הוי היסח הדעת לו כשמוכר נקלוח רחם וכשחוק לכל כשעות ניכרי' ומהעם נכרכיו לכ"ם שעות כמלקחתו ובחומעוטו ולין דעתו עליהן משם לין זה נקר' היסח הדעת לחי לו לשיה תפילין כל היוס וכן נמי כשעות מקנאתם לין כלן היסח הדע' כי הוא שוכח הכלי העולם ולין כלן קלוח רחם והא דתניא בניח הכסף קבוע לחומה בנבנו ובינו לעבות בריכין ובכל תפרינן בניח הכסף שערותי להשתין בהן מים כשהן נידו היינו טעמא משום דניח הכסף קבוע ליכל ניצוצו' ושרי בניח הכסף שערותי ליכל ניצוצין ואסיר ואם תקשה והיאך ליכל ניח הכסף נלא ניצוצ' והלא חי לחבר לנדולים נלא קטני' וי"ל דבני הכסף שונה ברבים מיוצא וכלים מי רגלים וליכל ניצוצות לחל כשהשתין משומד לינם כלים ולחיכל ניצוצות ומלה לשפשף נלא ירחה כברום שכבה ומוליך לבו על בניו שהן ממוזרים : בין כך לכם' שלא בנגד רחשו נרסינן כסוב' פרק היסן (שם) שכח ושיפה בתפלין הרי זה יהיו לוחו לח נרטוע ולא נקניע' כך שיעול ידיו ויעלם מפני שהוא עסקנין לתיהן בתפלין ורחה קרי לוחו נרטוע ולא נקניע' דנרי ר' יעקב : תפרין נריכין נוף נקי וכו' כלומר לח שיהא נדיך כלאיים שלא שיערש לו נם בתפלין שלריש כמאן דכתיב שלח תשחת תבל בהל יכול לישחר מעיכה ומבישה כשהוא כתוב לעיכה שלח בשחת תבל'

ולא צר ביה כיון דליכא הומנא ומשמע לאו דמשמיט קושטא כיון ושרי לקשר ולהא נו משום : תחת מרגלותיו כיון כר לכסא וכקוב כיס שלכס : מאי שעמא שרי יכול לכוליקס מן הכיס או להרחיקס ממעמו ולא יהיה כזיון כל כך : נעורזינהו וכו' לשמרס יוקר עוב : שלא כנגד רחשו כדי שלא יתפכחו התפילין מכוונך להיות : ור' שמעון הוה וכו' ולדבי לשמו היה סמוך : בביסרתיה שסיו התפילין כנים שלכס ושלא יכנים ניזוק : בעצמו שלין ירחת מלבו' שמים עליו שלמר נפשי ולינו עושה : קורא בלא מנחה כלומר שלין התפילין מקובלת : עיבר נס' עשה לפי שנתרגש' מקומות מהוכר בקורא בתרגש פרשיות שבתפילין עשה שבורות ועשה שברוחים שבן מעופף : נס' עשה ועשו לכס ניציים ונתנו על ניציים והיה לכס לציצית [ורתי לתיקו] בדילים תעשה לך : נב' עשה לחד בפרס' שתע ולחד בפרס והיה לס שמוע :

ולא צר ביה צר ביה ולא אזמניה שרי למיצר ביה זוזי מאי טעמ' הזמנה לאו מילתא היא וכן הלכתא בעא מיניה רב יוסף בר נתניא מרב יהוד' מהו שיניח אדם תפלין תחת מראשותיו תחת מרגלותיו לא קא מיבעיא לי דבזמן דבזיון הוא אסיר לא כי קא מיבעיא לי תחת מראשותיו מאי אמר ליה רבי אמר שמואל מותר ואפילו אשתו עמו וכן הלכתא מאי טעמא נטיריגהו טפי עדיף והיכן מניחן אמר רבי ירמיה בין כר לכסת שלא כנגד מראשותיו אמר רב המנונא בריה דרב יוסף יומא חד הוה קאימנא קמיה דרבא ואמר לי זיל אייתי לי תפילין ואתאי ואשכחינהו בין כר לכסת שלא כנגד ראשו הוה ידענא דההוא יומא יום טבילה הוה ולאניכרן הלכה למעשה הוא דבעיא אמר ר' חנינא אני

ספרים ומזוזות יש להן נדוקה וטוקחת מכל מקום תפילין יש להן נדוקה ואין נוקחין אלא מן המומחה פרש"י תפילין יש להן נדוקה אדם יכול לנקוך בחסרון ויהרוג אלא"כ אין נוקחין אלא מן המומחה כדילמא טריכין עבוה לשמה ספרים ומזוזות נוקחין אבל תפילין שעבוה שלא לשמה וקשה הניזקין ואמרי' אם"ק נכי עיבוד לשמה ואיכא דמשמיט סך להכא נשאר ספרים ודוחק הוא הילכך נרחה לפרש שלעבוה נרחה לשמה לא חיישינן להכל בקיאין בזה והא דאין תפלין נוקחין אלא מן המומחה היינו הפקי בחסרות ויקדום להיכי' שמא יתעלם נבדיקתן ושורה הוא לו לכסיר התסיר ולאחור ולקשרן והא דתני' בפ"ק דעירובין (דף נו:) סלוקח תפלין מן השוק נוקחין אחת אחת הקם כשלקחן נדיעב' שלא מן המומחה וכבי תניא נחוספא דע"ח אין נוקחין התפלין אלא מן המומחה מי שלקח ממי שאינו מומחה ומצא בהן שנים או שלשה ממיש נוקח אחד שלא נמצא בו כלום אין כן בכריכי והא דתנן כמוצ' תפלין מכניסין זוג זוג אף על פי שלא נדקן מצי' כשור תפלין שהיו מוקירו ח"ב מוצא תפלין שאבו שנפלו מיחד שניהם מניחן ומסתפק בדקן וכן תמרו בפר' אלו מציאות (דף כט:) שם אחד המיח ומניחן והיו לריך לבדקן: שנינו במשילת נאש ובאש ומיושה

ונאמר להלן יהיו קהים נאולהו מה יהיו אומר להלן חיוו פתוח מי"ב הדם אף יהיו אומר כאן הינו פתוח מי"ב הדם מניח שלריך לבדוק אחד מי"ב הדם דברי

סליקו להו הלכות תפילין

ראיתי את רבי שהלה תפילין מיתיבי התולה תפילין יתלו חיין דורשי חבורו אמרו והיו חייך תלואים לך מנגד זה התולה תפילין ומסקנא דרבי בי תלדה בביסיה תלה לרי אבל תפילין גופייהו אסור לתלות בין ברצועה בין בקציצה אמר עולא כל הקור' קריאת שמע בלא תפילין כאו מעיד עדות שקר בעצמו ורבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן כאו הקריב תודה בלא מנחה זבח בלא נסכים אמר רב ששת כל שאינו מניח תפילין עובר בשמונ' עשה וכל שאין לו ציצית בבגדו עובר בחמש' עשה וכל כתן שאינו עולה לרוכן עובר בשלשה עשה כה תברכו אכור לתם וישמו את שמי כל שאין לו מזוזה בפתחו עובר בשני עשה אמר רשב"ל כל המניח תפילין מאריך ימים שנא' ה' עליהם יחיו :

סליקו להו הלכות תפילין

ג"ם וכ"ה תוס' אין לריכין בדיק' שמתי הוקן תומר אלו תפלין של זקני ויש לומר כלומר שלא נבדקו מעולם ובירושלמי בפרק בתר' תניא תפלין לריך לבדקן אחת לשנים עשר הדם דברי רבי רשב"ג תומר אין לריכין בדיקה הולל הוקן ואומר אלו תפלין של זקני ויש לומר : ובשימושה רבה יש שלריך לבדקן פעמיים בשנה ולקט יש שעד לשלשים ממווה לתמרינן בשבוע שבשבוע יש שאינו לריך בדיקה לחיישינן שם היינו שמא נקלקל הבקר לו בלא הקלף ועפי יש לחוש במווה לזה שכבי לתלמיה מקומה כשף והורה והמער :

נשלמו הלכות תפלין הנמצאים במשנה ובגמרא

ועתה אבתוב מהלכות תפלין על שם הגאונים ונקרא שימושא רבא

אמר רבה מאי מעמ דכתי לתעבד תפלין מייתי מתא טבא תדין מלכבי כתרי מלכבי על תרי מלכבי ואי קוי טפי ספיר דתי ואי קוי כתיר לא קוי פסול וכמפיר ביה תלתא נפירין בשוה ואתפי להון כי היכי דניעול בהון קלפא והוין מרכב רמשים ומניחי עד מיכתי ואתייכי לתפי קוי חד וסימניך ותסם ופרד וסיה נתרב' רמשים ועבירי בכל נפירה חדא נקוכה מתפתח לתפתח והוה לה ד' כפירין לתנן תפלין מהוכות הלכה למשה מסיני ואייתי קלפא דקיא דתן בתמה טיהר מלל של טחוה מסור תניא שורות של תפלין בין לקלף בין לכותבן בין לתפיסה בין שורות בגולות בין שורות סדומות בין בגויל בין בקלף וכלכד שיהו עבודין כהלכתן כתב הרב' תמורים בשורות כהלכתי כתייהן ותחתה לכתוב תחת קלפא ואייב ליה פיגוים עד דמייכם טוכה ותפיק ליה לתתא ואייתר קולפא בגויים ויכתוב בני ד' פרשי' לתמור דתנן בקלפא ותיתדר לתי סופה לתפי ותשוי פרשה דקדם לימיני בתיתה ופרשת לשמיך לה והיה כי יבלך בכתיתה תניהה ופרשת לשמע בכתיתה תניהה ופרשתה דוקים תם שוטע כרבינתא מתר תכיי תי כתניהו בגויל שפיר דתי ואי לא ניכתבינהו בקלפא לתפי בשרא וכגויל לתפי שרתי : ותתר רב יהודה תתר רב בל תות שתין גויל תקוף לה תד' רוחותיה פסולה הוות לפרושי בעלמא דתנן ותכתי תתיר' כריך שיטה בין תות לתות בתלת חוט השערה ובלבת כותים ואי תוי תיכתה פסולה וכן כתוזה וכן כת"ת וכתי למיכתך קתיני כשפרי דתור כי תיכי ללא ליעכבי ותיפתחי ואיתך מתי לייכתוי לעבולא ללא ליתפי בדפתיה הנתנים לכם שון פעור ולייכתוך שליה קולפא תו שלשה וכתי למיתפר להו בגידי דתתר רב פפא וכתפרן וכל"ל סיון ואיכא למתרי בגידי סור : תיכיעיה להו תפרן בגידי בהתה דקה תהו ללא תיפשטה לן ויצגין ללא פסיס לן שבתיכן לאותר' ואיכא למתרי תפתי דרב יוסף תות ותרוסר תפרוי ליתוי בהו נכר מדקיק ושייל : ותתרכה תי הוו עשר לה קוי פסיל ת"ש כתקלת מלכה ושמשת תיפשייר שפר תת רב פפא תפתי לתבוי תי הוי תרבים ספיר דתי לבך תוסמת תנשה ותפרים הוו להו תרבים וכתי לייכור בקלפא דביתה נרה לתן ניתוק תלתא ריבי ודשתלים תרבע דיכי ותתר תכיי תי הוי תיפכחי ללא פסול ותתן לכתוב תפלין מן מזוזה תו ס"ת כתי לתיכתך בחסרות ותיתר' ללא כתב להו אלא מתן דהוי בתנות' דכתי' ונקשת ותכתבם כל שיטו בקשירה יפתו בכתיבה וכל שיטו בקשירה תיטו בכתיבה : תת' רבה כל שלא כיתב בתיתה דתני הוו בתפלין שבע בתורה ובשתי ותפלין לתפלין ושו הן חזקה ס"ת ג"ע בפרס קדם בער ס"ז ס"ח ד' ח' ט' ט' בפרס' ויש כי יכילך שבעה ו"ג ך' בתורה והכי פיר' ס' בתתן ך' מתני : ך' בתתן תתשה מתני : ום' דיכוסי נ' מתני סין דמשה ה' מתני : י' לני ג' מתני : ל' ט' ע' לתתן ך' מתני : ת' דתורת ג' מתני' יכילך תשר יוד ך' מתני : ס' ך' משה ג' מתני : ה' ז' ס' דכתיכ ג' ג' מתני : מ' ך' דיכילך ך' ך' מתני : ד' דיך ג' מתני : ק' דכתיכ ג' מתני : ח' דכתתן ך' מתני' כ' ה' ך' מיכה ג' ג' מתני' ט' דכתיכ תת' מתני : ס' ך' משה ך' ך' מתני' לכתיכ 11 למזוזו ג' ך' ג' ך' דעל כתפך כל תד' ותך ג' מתני : תתר רב כל תפלי לעל כתיקי

מיתורא מסם חכם מחכמי התלמוד הלא היה קטנה כנתרת לו כתנדתה ואיפשר דכשר למיהוי האי דכתב תתר רבא כתר רבא דילוף כלומר על שם הרב שילמדו ממי שימושה והלא על שם רבו שהוכר בתלמוד וכן מנינו שבדורה כהאי שימושה שאין לסתוך עליו כלל מה שכת ואשר פרשת דקדם מיתיבי בברייתא קחה ופרשתה שמיך לה וכתיב כי יכיאך בנחלת תנינא ופרשתה דשתע בתיבותיו בניתה תניתה ופרשתה דכתיב שם שתוב פרשיות תחר תניו ואף בתיבותיו בגודל שעיר דתר וכו' והא מילת טשות' רבה דהם סדרה בכתיבתן היא אבל סדר הכתובות בפרשתן שתב כיצ ראשון לכך יתיר התניתן ברייתא זו' שם שתוב בכתיב כי יכיאך כי יביאך בכתיב בניתה ואף בתיבותיו תנוילי בשיר דתר טשות שופר תניו וכן מתי מתי לכתיב בתר תניו ואף בתיבותיו תנוילי שפיר דתר טשות שופר תניו ואף בתיבותיו בגודל שעיר דתר וכו' והא מילת טשות' רבה דהם סדרה בכתיבתן היא אבל סדר הכתובות בפרשתן שתב כיצ ראשון לכך יתיר התניתן ברייתא זו' שם שתוב בכתיב כי יכיאך כי יביאך בכתיב בניתה

הלכות ציצית

תנו רבנן °הכל חייבין בציצית כהנים לויים וישראלי גרים ועבדים משוחררין ר' שמעון פטר לבנשי' מפני שמצוי' עשה שהזמן גרמה הוא ונשים פטורו' וקיימא לן כר' שמעון (א) מאי טעמא דרבי שמעון דתניא וראיתם אותו פרט לבסות לילה אתה אומר פרט לבסות ליל' או אינו אלא פרט לבסו' סומא כשהו' אומר אשר תבשה בה הרי בסות סומא אמור ומה אני מקיים וראית אותו פרט לבסות ליל' או אינו אלא פרט לבסו' בסות סומא ולהוציא °בסות לילה מרבה אני בסות סומא שישו' בראיה אצל אחרים ומוציא אני בסות לילה שאינה בראיה אצל אחרים ורבנן האי אשר תבשה בה מאי עבדי ליה לכדתניא על ארבע בנפית בסותך ארבע ולא שלש אתה אומר ארבע ולא שלש או אינו אלא ארבע ולא חמש כשהוא אומר אשר תבשה בה הרי בעלת חמש אמר' מה אני מקיים ארבע ארבע ולא שלש ומה ראית לרבות °בת חמש ולהוציא בת שלש מרבה אני בת חמש שבכלל חמש ארבע ומוציא אני בעלת שלש שאין בכלל שלש ארבע ואידך נפקא ליה מאשר ארבע

וקיימא לן כרבי שמעון: והניח דבינוניים רחיה מפרק מאי מליקין מסתי דרבי יהודה כרבי אלעזר' שהרי המלמדין מחבירן ממנו נכסי בכורה מפני שלא היה להם על מה לסמוך ואינהו סברו מפני שלא היה להם ליתן בסתרין וקתני ולא כל שכן ביום שהוא מרחיב ולא על מה שהיו מניחין בו ליתן מפני שלא היו מלמדין לחבירן לפטור בסות לילה ומוח פטור כר' שמעון ומוח כלומר שלא עשתו ולא נקט עשמי לתחריני דמפר' במנחות מפני שלא היה לו מקום גדול שמא יקרע כסותו נמוך שלא ת' להכי הלכך ועוד דלית מפרק במה מדליקין (דף כו) מסתי דקתני בסתרין ומשמע דשלא על מנת כן היו מניחין דמרבינן שאר בגדים לענין שומאה כגון סתרין ומצנפת ואפילו הכי לא מפרש לענין ציצית אלא הכא משמע דלענין ציצית לא בעינן שלא על מנת כן אלא לענין פטור בסות לילה ומשמע נמי דאפילו בסתרין שלא על מנת כן פטורין ולא קתני בהדיא ואיכא למידק לרבנן דלא חשיב להו בהדיא משמע דלא מודו ליה ומיהו אפשר דמודו ליה ולא חשיב להו משום דלא שכיחי כולי האי ומיהו קשה לר"י דבפרק במה מדליקין (דף לג) קתני מניח ניצים בפתי עשה שהזמן גרמה ועוד דקתני דוחקים פליגי כה תנאי ומרבה חד בסות סומא מאחר דלא קתני בהדיא מרבה ליה אלא קתני כרבנן דלא דוחק להעמיד שניהם כרבי שמעון ועוד למאי דמסיק שניהם כרבי שמעון דלא קתני בהדיא:

ארבע ולא שלש כשם לעלי' לרבע קרנו' חייב בציצים הכל חוץ לו חלא שלשה קרנות פטור מן הציצי' כשהוא קרוע עד שיהא שלש ויה ליה למיתני בסות סומא: תרגם

ניסקי יוסף

סי' ס"ג סוף ס"ב פיסקא כ"ג סוף ס"ה ס"ו ס"ז

חדושי אנשי שם

ד"ה א וה"ה לחולין לא דרשינן הכא כל דבסתרין חייב משום בסות ומשום הכי לא מפרש הכא דבסתרין פטור משום בסות אלא משום דבסתרין לא שכיחי ומשום הכי לא מפרש נמי בחולין דבסתרין פטור משום בסות ומשום דל

ארבע ציציות מעכבות זו את זו ישכולכמצוה
את הן ר' ישמעא אומר ארבעתן כיצו'
וליתי הלכת כר' ישמעא דתנ' אינ' מעכבת
את הלבן והלבן אינה מעכבת את התכלת
[תניא] רבי יצחק אומר משום[ר' נתן שאמר]
ר'יוסי הגלילי שאמר משום ר' יוחנן בן נורי אין
לו תכלת מיטיל לבן תניא היה רבי מאיר אומר
קשה עונש הלבן מעונש התכלת משיל לאיש
בשר ודם שאמר לעבדיו הביאו לי שני תותבו'
לאחד אמר לו הבא לי חותם של זהב ולאחד
אמר לו הבא לי חותם של טיט פשיעו שנראם
ולא הביאו אי זה עונשו מרובה הוי אומר זה
של טיט תנו רבנן טלית שהקטן מתכסה בו
ראשו ורובו והגדול יוצא בו עראי חייבת אין
קטן מתכסה בו ראשו ורובו אע"פ שגדול יצא
בו עראי פטורה: תנו רבנן טלי כפולה חייבת
בציצית רבי שמעון פוטר ושוין שאם כפלה
ותפרה שחייב רבה בר רב הונא איקלע לבי
רבה בר רב יצחק חזייה דהוא מיכסי בטלית
כפולה ורמיז ליה חוטי דתכלת אכפלי אפשיט
קם חיטי על רישיה אמר ליה [לאו] היינו קנף
דכתב רחמנא באורתא שרייה ואיכסי גלימא
אחרינ' אמר ליה מי סברת ציצית חובת גברא
הוא חובת טלית היא זיל רמי לי אבר רב טיבי
בר ביסנא אמר שמואל כלי קופסא חייבת
בציצית אמר רבא וכודה שמואל
בזקן

רש"י

ארבע ציציות מעכבות זו את זו ישכולכמצוה: דתכלת לאו מעכבא לחבריה ולא לבן לתכלת פירש"י ולפי מ"ש דמעוה לחק הלבן והלבן לאו מעכב לחק הת

בוקן שעשאה לכבודו שפטורה מאי טעמא אשר תעשה בה אמר רחמנא והאי לאו לכסויי עביד בההיא שעתא רמי ליה משו׳ לועג לרש חרף עושהו פירוש שיעשאה לכבודו שיעשאה לחבריו שלו רב נחמן אשכחיה לרב אדא בר אהב׳ דרמי חיטי ומברך אשר קדשנו במצותיו וצונו לעשות ציצית אמר ליה מאי ציצית דשמיענא הכי אמר רב ציצית יאינה צריכה ברכה ושקלינן וטרינן ואסקינן דבראה פליגי כאן דאמר ציצית אינה צריכה ברכה קסבר העמ

בוקן שעשאה לכבודו לקבריכין שלו ופ״ש שטעונה לפעמי׳ כחיין כיון שאין עיקר בשייכה לחיי׳ ליה ככסות לילה שהיא פטור׳ לף ניחא לפוקי כלי קופסא שעיקר עשייתן לחיי׳ כבשו׳ ולכאורה מיהו נהגהמי שמתחלה מתקנין שם לציצית והעלה הריעב״ח ז״ל שמנהג יפה הוא לתת ציצית בתכריכין כיון שרגילין במצוה מהיים משום ולך למניך לקדר וכו׳ ו״ם שיש במדרש שלכך נקראת ציצית לפי שמכה פרשה נקבל לפרשת ציצית לומר שמשם תייה בציצית : אמר רב ציצית לרוב ורב׳ כרב׳ בקב הריעב״ח בקב רבינו ז״ל והלכך כרבי לומר שנברא פוי להם לא מנהרכינן לעשות ולהי מיתרי׳ לשמואל דכלי קופסא ואין לנו לזוז מדברי רב אלפס והרמב״ן וכן הגאונים ז״ל ושם כרב׳ מגדולי החכרונים ז״ל פסקו כן ומיהו ודאי קי״ל כתוספתא דברכו׳ דלעי׳ השוכח ציצית בטלית לומר שהחיינו ואם לא אמר בשעת עשייה אומר בשעת פרישה דתשמיש דכבי הלבנה בלולה ובסוכה כדאיתא בזבוכיתהו : ובכגיו נהר לנו לבאר מצות ציצית אם העשיה משבנגת בו אם לאו ולפרש קצת בשנת ובכילה מנהרכינן אותו והמניח ציצית בטלית שיהא מהם מקויים לפי שרגו בזה סנהדרין המפורשים ז״ל ושאמרו כי אין מצות עליו מקויימת אלא בשעשית הראוי לפשוט בו ראשו ורגליו אף רוכו כדאיתא אבר קטנה בה ולבריתים אין מצו׳ ציצית בלילה הקטני שהרגו לילות כדרוב המצוות ואין בראוי בן ומה שהוי מהרכינן להתעטף ואם למצו׳ מן המובחר ואיתא שהתלמוד מדבר לפי מנהגם אלא היו רגילין ללבוש טלית בת מרבע בגפו אלא טלית גדול כדאמרינן עליה של תלמיד חכם לריך שיהא גדול שהתהלך עמה בכל מקומות הדגן כל כסות של מרבע בגפו חייבת בציצית ויוצא בו ממצות ציצית ופ״ש אין בו לא ניסוי ולא פעוף דרחמנא

ריש״י

לכבודו לקבריכין : והכיון שעתה כשלבשין אותו למת : רמי לי׳ מטילין בו ציצית : מצו׳ לועג הרש ללמי לעיטור כלומ׳ אוקטר לי׳ מן המלוה : (ליעי׳ ס״ע ע״ב לעין ליעלוב) : אינה לריכה ברכה בשע׳ עשייתה : תוכת

אינה צריכה ברכה בשע׳ עשייתה : תוכת דרחמנא

אינה צריכה ברכה בשע׳ עשייתה : תוכת דרחמנא

ומכור לכולהו מכלת ובקל ל׳ מיניייהו ורמי להו בטלית לחדיגת מכל בטלית גם ל׳ חוטין שיש בה מכלת יכול לחתוך שני חוטין וייקו׳ בטלית לחתוך בין לציבוך חלת ל׳ חוטין לי מקל מיניייהו מיפסיל למאי דכתיב מל׳ חוטין לף מיקבר אמי ממין לחד : וברפי׳ בגמ׳ מכלת חיוט מעבנין זה לף זה דברי רבי וחכמים אומרים אין מעבנין ומסיק לחמי רבי לף בגרסה אלא בגרסתן לפי שאין נוהגין לחוט חוטין ולקי אבן לף ניחגרו, מכלת ובגדומי לבן ולקי אתכל׳ ליה לן בה דתמרי בני ר׳ חייה גרגומי מכלת ובגדומי חוזר כשרין ומפה שישור גרגומין אמר בר המדוי אמר שמואל כדי לעבנן משום דאי אינגרום קרויה פסולין אבילו אם נאחר בהן כדי עבינה ולבך היה אומר ר״ת דעבניו שנוקנין ל׳ חוטין שנים משום לבן ושנים משום מכלת ומוסלין אותן לשמונה ואם נפסקו שנים מן השמונה נאחר בהן כדי עבינה כשר ואם נפסקו שלשה פסול דשמא נאחת מהן אם נפסק חוט מעיקרו פסול כיון שנפסק מקום חסרו לכנף לף נאחר כי אם שלשה חוטין [לפילן] כל אחד שנפסק נהן כדי עבינה כשר והא דתניא ר׳ חייה אף אומר רבה לף נאריכה אלא לגרגומין לף ניחא לבני ר׳ חייה דבני ר׳ חייה דרבנן מגרסי לכל ל׳ חוטין כדי עבינה ר׳ חייה אף אומר רבה לף נאריכה אלא לגרגומין לף ניחא לבני ר׳ חייה דבני ר׳ חייה דרבנן מגרסי לכל ל׳ חוטין כדי עבינה

מכר׳ סגרגומי מכלת לכל ל׳ חוטי לקי לאינגרום מלקחן ואסקינן מלקחן ביוצא בו לרבה אלינא דר׳ לאינגרום חוטי מכלת לגמרי [ולא שנאריך ממנה כדי עבינה] ואסקינן חוטי לגן שלשים או לפחות [כשרים] ולא מייתי הא אלא לאפוקי הא דתניא כשרים ואסקינן כתלמוד ליה ולמר כדאיתא ליה והא דקאמר רב נפסק חוט מעיקרו פסול לאו דוקא מעיקרו אלא כל שלא נשתייר בו כדי עבינה כשר ופי׳ זה כדאיתא ליה ואסקינן דגרגומי מכלת ולקי עיקר דגרגומי מכלת דכתיב ר׳ חייה משמע לאינגרום כל אורכתן כי קורת לכל אורכתן ולא לכל הציצית מכלת בלקחמר מכלת שכרך רוכה כשרה וכן רמי מכלת׳ לאינגרום דציצית וכן משמע ליצחק דגמרת לקחמר מאי טירי׳ ומאי גרגומי לאו טירי׳ לאינפסוק מיניייהו ואסקינן מעיקרו גרגומי לאינגרום אינגרום מלמ׳ גרגומי לכל ל׳ חוטי לקי וכן משמע לומיה גרגומי חוזר דקאי אכל שלשה שלאי חוזר הילכך אמי׳ אינגרום על שנפסק וכשייר בהן כדי עבינה כשר ואם יש לתלות בחוט אחד לחולים קיקו : וגרסינן הכי אינגרום אין לנו בכל הש״ס אלא אחד בלבד ואחד לחולים קיקו : בהדי הדדי לו לילמ׳ כל חד ואחד לחולים קיקו : וחולין לחומרת ובעי׳ כדי שלא לעבנן כלום בהדי הדדי רב אחי אלא לרב אחי אלא מעבנני ואי הוו מעבנני ואי הוו קעבני הוו מעבנני מאי אמר ליה רב אחי לרב דרב אחי אמר רבה שמע מינה צריך לקצר ע״כ דמשמע דכל כל חולין לאי ס״ל לא לריך לאי מיהו מעבנני מאי אמר ליה רב אחי לרב דרב אחי אמר רבה שמע מינה ל

חובת גברא היא ורבי לה מצוה שאין עשייתי
גמר מלאכתה וכל מצוה שאין עשייתה גמר
מלאכתה אין צריך לברך שהרי התפילין אין
עשייתן גמר מלאכתן ואין צריך לברך לעשות
תפילין וכאן דאמר ציצית צריכה ברכה קסב'
ציצית חובת טלית היא והויא לה מצוה
שעשייתה גמר מלאכתה וכל מצוה שעשייתי
גמר מלאכת' צריך לברך משעת עשייתי' כמו
המילה שעשייתה גמר מלאכתה וצריך לברך
והלכתא כרב דאמר חובת [גברא היא דהא
אנן לא מברכינן לעשות ציצית הילכך הא
דאמר שמואל כלי קיפסא חייבין בציצית ליתא
ורבי אמר בעל הלכות ואיכ' מאן דאמ' הילכת'
כשמואל דאמר חובת טלית היא ואנן כתבינן
מאי דסבירא לן אמר רבא הא מילת אמרית'
אנא ואיתמר במערבא משמיה דר' יוחנן כוותי'
היא של עור וכנפיה של בגד פטור היא של רשי
בגד וכנפיה של עור חייבת מאי טעמא עיקר
בגד היא אמ' רב יהוד' טלית שאולה כל ש"ש'
יום פטורה מן הציצית מיכאן ואילך חייבת אמ'
רבה אמר רב יהודה טלית שנקרעה חצי רשי
לשלש יתפור תוך שלש לא יתפור הגיא נמי
הכי טלית שנקרע חצין לשלש יתפו' תוך שלש
ר' כיאיר אומר (ר"א) יתפור וחכמי (א)אומרים
[לא] יתפור וישין שלא יביא אפילו אמה על
אמה במקום אחר ותולה בה וישין שמביא
תכלת ממקו' אחר ותולה בה ובר"ב שלא תהא
נפסקת איתמר רב אמ' אין מתירין מבגד לבגד
ושמואל אמר מתירין מבגד לבגד רב אמר אין
מדליקין מנר לנר ושמואל אמ' מדליקין מנר לנר
רב אמר אין הלכה כר' שמעון בגרירה ושמואל
אמר הלכה כרבי שמעון בגרירה אמר אביי
כל

טלית שאולה וכו' והך היינו מדרבנן כוח דמלוה דרייתא מעטר לעטר'
כדדרשי' בפרק רחצית הגז (ד' קלו:) בסוכה ולא של אחרי ומדרבנן
הוא דחייב והוא מסוס דנר אחי' כשלו לפי שאין דרך להשאיל יותר מל' יום
והיינו דוקא בשואל טלית שחוכה מצויצת אבל השואל מחברו טלית
מצויצת יכול לומר: ברוך נ'
לא יהפו' ופרס"ו ו"ל לחייבי' דילמ'
פיים מידי מהנהו דהקשינ' ויש"ל
ויוסיף עליו חוטין לשם ציצי' ויהי'
קשר: ולא מן הכשרי לאכל הוין לשם
לאו מקו' ציצים הוה ולפיר' יה יראה
דעלי' של גמר שנקרע קוץ ג' מוקר
להקפר פליגינן דלין דרך להקפר
בהנהו ממ' שלא נחנו קבני"ם ויהי'
רשאי' לציצים ורב עמרם פיר' הוין
לג' יקפור לכיון לחין ניח שלא על
שלא חיין ניח הוי: בגד קוץ שלשה
ליה ניח תורם בגד וכמלוי לליקוט
דמי וחש"ג דקפריה כמלוי דפסיק
תשיב ולא רמיון ניח ליצי' וחי עביד
ניח ציצים לא פער ליה לעלים:
ושוין שלא יניח וכו' מסוס דכל
כנפי בגדים כיוצין ונפיק
וה לא היה בגגך וה נשמע עשייה:
ושוין שמניח הכלא ממקום אחר
ולולה ניח כי' שמקור ציצים מעלי'
אחר והול ניח ואין כוס אבו' ולא מן
העשוי שהרי לריך לכרוך ולתקן
הלילים כשהלה וכלבר שלא קפל
מוכסקת שיהו כל חוטיה שלמים:

תרגשם

רש"י

חוב' בגר' ועשיתם היות גמ' מצותי':
וכנפי של עור שנתקנו לריניה וכל'
שמניח הכלא מקיר ציצים מעלי' אחרים ולולה בה להבח ליבח ולא מן
העשוי להא לריך לחזור ולכורכה ולתקנ': וכלב' שלא הכא
מוכסקת שיהו כל חוטיה שלימי': ואין מתירין ציצים מבגד לבגד ושמוש
לרייך לטעיל ושוין מוקי לה בדיעבד: ואין מדליקין נר הנובה מנר חבוב'
משום ניוויי מצוה כדמפרש בפ"ק (ד' כב:): כל

דרחמנא בגדיכם ובסוקר קאמר וכל מלבוש ובסמא במשמע ובלבד
שיהא לו בגדות ואי מסוס אחר בבסים בה היה לאן לכיסוי הגוף אי
עשיתם הרחם לאן לא לרבות בסות סומא או בעלת ה' בדאמרן לעיל
והרי אמר טלית שהקנן מהבסים בה רואה ורובו ובהול יוצא בה
ערלי שהיו חייב' ומסתמא אין
בה לבהול כדי עשיתם הרחם
וביסוי רוב גופו אלי ודאי בדאמרן
ובן בסתם המהבא בכל ישראל כי רובם
אין להם עלי' בהולה הרחוי' לעשות
ועוסק בליקוח קטני' שהבהן אוהן
שלא מיושו מן הרחיקם אוהו אלא
בסות לילה או בסות סומא ולא
בסות שהחם המקשרון וזו נרחים
רחים בדורם ובן פסק הרב בשל
הלכות ו"ל ואין להרהר בזה ומכל
מקום מצוה מן המובחר שיהי כולו
מעושה בשלה וו דרך ירח בשים
לחבב המלוה וכל שבן מצוה ניצים
בשקולה בנגד כל המלוה ולא שיהא
מעכב כלל ובלו הטליתות הקטני'
שהבהו אין מברכין להקטף אלא
נהגו לברך על מלות ניצים ואין
לנהל המהבה: ונהגו גם בן בעשות
המלוה מעומד: וכבר נשהלתי על
המנין הללין והמהבעם בשהריך
לחיות מהלים וברלה ברהי להקני'
מלות ניצים שבקולה בנגד כל המלוה'
ובול בין בדיעבד יוצר שבוצ' בין
בחול בין בשבת בין בין' עוב ומדיר
ובשיטת הלריך הלור קול' ובן מלהקו
לרב רבינו יונה וה"ל בסף הירחה
ום"ם לוחם שהקשיבים בשלים
לחל בל המלוה'ובשבתו מהבו ריש'
ברלהיהם מלות ניצים בלה לבניו
הלבה ומברכין עליהם הלבה לפי
שאין מעבירין על המלוה ולפילו
לוחם שאין מהבנין הלה בשלי' קשן
רלוי לללבם לוחה על מלבושיהם
לקיים בו יבה ולא הלוקו לחרי
לבבסם ולחרי שיניהם ובול שהרי
דיעו לוחה הכמים ליוחם של ערב
שהלקיד בי רבו כשהבסה לוחה
ומוהר לחלה הלילין ביה בסם מלום הלוחם
ולבלר לייבם בשלי' מלוה
ברלה

ני מצוה

ר"ת

רשב"ם

ר"ת

ר"ת

ר"ת

כל מילי דמר רבה בר נחמני הוה משמע שהלבוש כשמונ׳ לבר מבני
הלה דכיון דלעורך מלוה היה אין כאן ביטול לגבי לעורך הוא לאסור בעוד
שהרשות זולק למצותו ולמיבך כתב ה״ר אשר ז״ל נפשר המנהגות
שאסור להדליק מנרות של בית הכנסת בעוד שהולקין למשתה לעורך
בגד של חול לבד כשהוריך לבגדו מחר וכל כך של שהוא מיירי
בין של המלה בין לעורך לצאת קורה בין לעורך חולה שים בו
שכנה אלו הוה אין לחוש להם :

אין ציצית לבלה כל שהוא מיירי בגרמיון כדלקמן והלבוש רסב
יועיל כחוק שלשה חצאנו מן הכנף בין מן הצד בין מלמעל כשוף הכנף
ושלשתן הציצית מצוייה הוון לבגד ב״ג מצמצו בין גדיל ושנוף חסקינן
לקמן לעניין קבלת שלים בגדיל ושני שבשיבי שנף נמצא גדיל ד׳ חצאות
ושנף ח׳ חצאות ושקיקנן לעיל שיעור זה שלא למעלה לבגד לחוש
אין לו שיעור ויש שפירשו לעורך שהוטרח הוא שאין לו שיעור ואין
כיון׳ בו כלובל אין לו שיעור למטל׳ לגבלו לבל מניו ההוטים שיעור ים
להם בין למעלה בין למטה שבשלו לב׳ חוטין ויש
שבשלו הקבל׳ בזה ענין גדול ושמוק׳
ושקיקנן בגמרא לחוש של כרך
קטן למנין • קניף בספרי פרקיל
לקלת עוף שיור בשין פקילה אין לי
אלא קלת לבן מנין לחמרה תורה
תן קלת ושל לבן מה קלת עוף
ושור לף לבן עוף ושור עד שאין
ולמדנו מעמו שאם אין החוטים
שוורים פסולה ולבן נהגו לעשות
בשל חוט ושוט קשר כדי שיעמוד
בשירקו ושיהו נראין בריר ת״ו ל״ל
בל דשורין בתלמון יפה אף ש״פי
שנקפרדס שירקן ונעשו י״ו לא
משבלו להו לבן בגרמיי ניעיל
ובגרש ובן פסק הר״ם בשל סלכות
ו״ל ונרש׳ בריהם : עביד תרבע
גלום׳ שלא נהלון בלל דם״ל לחלוה׳
ו״ו חוטין : עביד בדין תרבע חוטין
שוורין קושם שיבנים בנקב ושנוף
שוורין ויליף לה בספרי פקיל בבל׳
שוור ושור אין לי אלא קלת לבן
מנין הרי קקה בן הוליל ונאמרה
תורה תן קלת ושל לבן מה קלת
שוור ושור אף לבן שוור ושור : מן
המנין ממנין שה׳ חוטין : אלא תניף
לה מיבך מר בריה דרבינא עביד
בדיון לחוד רבה בר בר חנה אמר
רבי יהושע בן לוי אמר שמואל
חוט של כרך שלה מן המנין• לחוד רב אחא מדיפתי חוט של כרך עולה
מן המנין אמר רבה בר רב אדא אמ׳ רב נפסק החוט ג׳מעיקרו פסולה ואי אינרדימי אינרדמו
ואישתי׳ מינייהו כדי לעונבן שפיר דמי וכשרין
גרסי בסוכ׳פרק קמא תלאן ואח״כ פסק ראשי
חוטין שלהן פסולין ת״ר אין ציצית אלא ענף
וכן הוא אומר ויקחני בציצי ראשו אמר אביי
וצריך לפרודי כציציתא

ארבעה נתוך ד׳ וכו׳ פי׳ ד׳ חוטין וכנים נתוך נ׳ תלבשות נכנף
העליון ומשלשה בציצית ד׳ תלבשות משמע שכל הציצים
גדיל ונכף חינו אלא ד׳ תלבשות ורש״י פי׳ משלשה תלויה הכנף לבד
מן הגדיל ד׳ תלבשות ולו הני הציצית עד תלבשות ולו״ת פירש דמשלשה
תגדיל קלי מלבון המשלשל בלבלות
שהוא לבון גדיל וחיבור וכן מוכח
בספרי דתני לה תבדילים ולא
בפרשת ועשו להם ציצית דקאמר
בפרשת כי תלא גדילים תעשה לך
למה נאמר לכי תלא גדילים
שומע אני יעשה חוט אחד בפני
עצמו ת״ל גדילים וכמה גדילים
נעשים תן גדיל מתוך מן׳ חוטין
מכדרי ב״ה ב״ש אומ׳ ל׳ חוטין של
תכלת וח׳ חוטין של לבן של ד׳ תרבע
תלבשות והלכה כדברי ב״ש אלא
גדיל ל׳ בעינן והכי נהגינן לעשות
ציצים ״ב תלבשות שלים גדיל ל׳
תלבשות וכני שליבי ענף שהוא
לבנבו : גרס׳ בגמ׳ אמר רבה
בר חנה אמר רבי יוחנן למה לוחש
אמר שהוא חוט של כרך שלה מן
המנין שהוא מהלך ג׳ פעמים על
ושנה אחד מן החוטין לתרך וכורך
בו בניני שבעה :

רש״י

כל מילי דמר רבה : לתרבע חוטין
נוטן בתוך הכנף וכופלן לשמנה :
משלשה תלויה הענף מן הגדיל
לתרבע תלבשה שב״ה חומרי
שיהא [כל אחת] בחוטן שלשה
תלבשות [אחת מד׳] משפע של
תלבשות כל חוט להיותו כמזה גדול : שיה
בקשנה בלבב קשר : ותמן בלבב
ולתרבע בגדול והכל שיעור אחד :
בתוך ג׳ תלבשות בלמר שלא יהיה
מן שפת הכנף יוקר משלש תלבשות :
אין לו לבון ולבון ויולין מן הכנף משמו : אין לו שיעור
לתלה המ׳ דבני ליהוי לתרך ויש
לו שיעור למטה משלשה תלבשות
בשיעון אבל בגיר מכאן ולא
דקתני משמו למשלשה תרבע
גרסינן : בעביד לתרבע חוטין :
ושייף להו היה כופלן לשמנה קודם
שיקלם בכנף : ושייל להו בגליעת
מכנים הכפל בנקב הכנף : ותניף
להו מיבך בעונבן שחוור ומכנים ב׳
הרישין בתוך הכפל ותליין בעניב
בעליון תניף לשון[בעניב]: בשיון
קמניף בנקב העליון והכי משמ׳ ליה
גדילים שנים שני גדילין שהן ל׳

חוטין ואחר כך טופלן לשמונה : בעביד תמניף והדים גדילים א
לרבות עוד שני גדילים שהן שמונה חוטין : לתיכנו שיהיה לאחר
שהכניסן בעליון טופלן לשיהא ; כיון מכנים ד׳ חוטין ואח״כ טופלן
לשמונה : חוט של כרך חוזר חוט שכורך סביב ושם שמתו הגדיל שלה
מן המנין דת׳ חוטין שנמצ׳ שמתן : מעיקרו להיות נראה המשוך לעליו :
ואי אינרדום אינרדמו כדי לעונבן שפיר דמי וכשרין : כלומר
ומשום הכי לא פסלינן בכנף ואחר כך פסק ראשי חוטין שלהן פסולין
משום הפסד ולא מן הטעם : וצריך לפרודי חוטי הציצים זה
מזה כציצית לתרתי כמו בלעיל : על כוחים שהנוקה למעה ופרודה
למעלה :

עבוה

כל מילי דמר רבה בר נחמני הוה משמע שהלבוש כשמונ׳ לבר מבני
הלה דכיון דלעורך מלוה היה אין כאן ביטול לגבי לעורך הוא לאסור בעוד
שהרשות זולק למצותו ולמיבך כתב ה״ר אשר ז״ל נפשר המנהגות
שאסור להדליק מנרות של בית הכנסת בעוד שהולקין למשתה לעורך
בגד של חול לבד כשהוריך לבגדו מחר וכל כך של שהוא מיירי
בין של המלה בין לעורך לצאת קורה בין לעורך חולה שים בו
שכנה אלו הוה אין לחוש להם :

אין ציצית לבלה כל שהוא מיירי בגרמיון כדלקמן והלבוש רסב
יועיל כחוק שלשה חצאנו מן הכנף בין מן הצד בין מלמעל כשוף הכנף
ושלשתן הציצית מצוייה הוון לבגד ב״ג מצמצו בין גדיל ושנוף חסקינן
לקמן לעניין קבלת שלים בגדיל ושני שבשיבי שנף נמצא גדיל ד׳ חצאות
ושנף ח׳ חצאות ושקיקנן לעיל שיעור זה שלא למעלה לבגד לחוש
אין לו שיעור ויש שפירשו לעורך שהוטרח הוא שאין לו שיעור ואין
כיון׳ בו כלובל אין לו שיעור למטל׳ לגבלו לבל מניו ההוטים שיעור ים
להם בין למעלה בין למטה שבשלו לב׳ חוטין ויש
שבשלו הקבל׳ בזה ענין גדול ושמוק׳
ושקיקנן בגמרא לחוש של כרך
קטן למנין • קניף בספרי פקיל
לקלת עוף שיור בשין פקילה אין לי
אלא קלת לבן מנין לחמרה תורה
תן קלת ושל לבן מה קלת עוף
ושור לף לבן עוף ושור עד שאין
ולמדנו מעמו שאם אין החוטים
שוורים פסולה ולבן נהגו לעשות
בשל חוט ושוט קשר כדי שיעמוד
בשירקו ושיהו נראין בריר ת״ו ל״ל
בל דשורין בתלמון יפה אף ש״פי
שנקפרדס שירקן ונעשו י״ו לא
משבלו להו לבן בגרמיי ניעיל
ובגרש ובן פסק הר״ם בשל סלכות
ו״ל ונרש׳ בריהם : עביד תרבע
גלום׳ שלא נהלון בלל דם״ל לחלוה׳
ו״ו חוטין : עביד בדין תרבע חוטין
שוורין קושם שיבנים בנקב ושנוף
שוורין ויליף לה בספרי פקיל בבל׳
שוור ושור אין לי אלא קלת לבן
מנין הרי קקה בן הוליל ונאמרה
תורה תן קלת ושל לבן מה קלת
שוור ושור אף לבן עוף ושור : מן
המנין ממנין שה׳ חוטין : אלא תניף
לה מיבך מר בריה דרבינא עביד
בדיון לחוד רבה בר בר חנה אמר
רבי יהושע בן לוי אמר שמואל
חוט של כרך שלה מן המנין• לחוד רב אחא מדיפתי חוט של כרך עולה
מן המנין אמר רבה בר רב אדא אמ׳ רב נפסק
החוט ג׳מעיקרו פסולה ואי אינרדימי אינרדמו
ואישתי׳ מינייהו כדי לעונבן שפיר דמי וכשרין
גרסי בסוכ׳פרק קמא תלאן ואח״כ פסק ראשי
חוטין שלהן פסולין ת״ר אין ציצית אלא ענף
וכן הוא אומר ויקחני בציצי ראשו אמר אביי
וצריך לפרודי כציציתא

ארבעה נתוך ד׳ וכו׳ פי׳ ד׳ חוטין וכנים נתוך נ׳ תלבשות בכנף
העליון ומשלשה בציצית ד׳ תלבשות משמע שכל הציצים
גדיל ונכף חינו אלא ד׳ תלבשות ורש״י פי׳ משלשה תלויה הכנף לבד
מן הגדיל ד׳ תלבשות ולו הני הציצית עד תלבשות ולו״ת פירש דמשלשה
תגדיל קלי מלבון המשלשל בלבלות
שהוא לבון גדיל וחיבור וכן מוכח
בספרי דתני לה תבדילים ולא
בפרשת ועשו להם ציצית דקאמר
בפרשת כי תלא גדילים תעשה לך
למה נאמר לכי תלא גדילים
שומע אני יעשה חוט אחד בפני
עצמו ת״ל גדילים וכמה גדילים
נעשים תן גדיל מתוך מן׳ חוטין
מכדרי ב״ה ב״ש אומ׳ ל׳ חוטין של
תכלת וח׳ חוטין של לבן של ד׳ תרבע
תלבשות והלכה כדברי ב״ש אלא
גדיל ל׳ בעינן והכי נהגינן לעשות
ציצים ״ב תלבשות שלים גדיל ל׳
תלבשות וכני שליבי ענף שהוא
לבנבו : גרס׳ בגמ׳ אמר רבה
בר חנה אמר רבי יוחנן למה לוחש
אמר שהוא חוט של כרך שלה מן
המנין שהוא מהלך ג׳ פעמים על
ושנה אחד מן החוטין לתרך וכורך
בו בניני שבעה :

רש״י

כל מילי דמר רבה : לתרבע חוטין
נוטן בתוך הכנף וכופלן לשמנה :
משלשה תלויה הענף מן הגדיל
לתרבע תלבשה שב״ה חומרי
שיהא [כל אחת] בחוטן שלשה
תלבשות [אחת מד׳] משפע של
תלבשות כל חוט להיותו כמזה גדול : שיה
בקשנה בלבב קשר : ותמן בלבב
ולתרבע בגדול והכל שיעור אחד :
בתוך ג׳ תלבשות בלמר שלא יהיה
מן שפת הכנף יוקר משלש תלבשות :
אין לו לבון ולבון ויולין מן הכנף משמו : אין לו שיעור
לתלה המ׳ דבני ליהוי לתרך ויש
לו שיעור למטה משלשה תלבשות
בשיעון אבל בגיר מכאן ולא
דקתני משמו למשלשה תרבע
גרסינן : בעביד לתרבע חוטין :
ושייף להו היה כופלן לשמנה קודם
שיקלם בכנף : ושייל להו בגליעת
מכנים הכפל בנקב הכנף : ותניף
להו מיבך בעונבן שחוור ומכנים ב׳
הרישין בתוך הכפל ותליין בעניב
בעליון תניף לשון[בעניב]: בשיון
קמניף בנקב העליון והכי משמ׳ ליה
גדילים שנים שני גדילין שהן ל׳

חוטין ואחר כך טופלן לשמונה : בעביד תמניף והדים גדילים א
לרבות עוד שני גדילים שהן שמונה חוטין : לתיכנו שיהיה לאחר
שהכניסן בעליון טופלן לשיהא ; כיון מכנים ד׳ חוטין ואח״כ טופלן
לשמונה : חוט של כרך חוזר חוט שכורך סביב ושם שמתו הגדיל שלה
מן המנין דת׳ חוטין שנמצ׳ שמתן : מעיקרו להיות נראה המשוך לעליו :
ואי אינרדום אינרדמו כדי לעונבן שפיר דמי וכשרין : כלומר
ומשום הכי לא פסלינן בכנף ואחר כך פסק ראשי חוטין שלהן פסולין
משום הפסד ולא מן הטעם : וצריך לפרודי חוטי הציצים זה
מזה כציצית לתרתי כמו בלעיל : על כוחים שהנוקה למעה ופרודה
למעלה :

עבוה

כיצד ציצית כן הכותי שפטורה שנא' דבר א' בני ישראל ואמרת אליהם ועשו להם ציצית בני ישראל ולא הכותים אמר רב יהודה אמר רב עשאה מן הקוצין מן הניטין מן הערדין פטורה מן הסיסין בשרה בי אסירת קמיה דשמעיא אמ' ליה מן הסיסין נמי פטורה בעינן טויה לשמה וליכא והלכת כשמיא פירוש סיסין פקעיו של מיטה אמר רב גידל אמר רב ציצי צריכ' שתה' גיטפת על הקרן שנא על כנפי בגדיה אמר רב יעקב אמר ר' יוחנן וצריך להרחיק כמלא קשר גודל איצטריך ר' יעקב ואיצטריך רב דפא דקאמר בתוך שלש דאי מדר' יעקב הוה אמינ' כבוה דמירחיק לה טפי שפיר דמי קא משמ' לן רב פפא ואי מדר' פפא הוה אמינא במדמקרב טפי מעלי צריכה רבינ' ורב סמיא הוו יתבי קמי' דרב אישי אסתתר קרנא דגלימיה דרבינ' ובצר ליה ממלא קשר גודל אמר לי' רב סמיא לא סבר לה מר להא דר' יעקב א"ר יוחנן אמר ליה בשעת עשייה איתמר אביי רב תכלת שצריך רובה כשרה ואפילו לא צריך בה אלא חוליא אחת כשר ועניי תכלת שלישי גדיל ושני שלישי ענף ובניה שיעור הוליא ת"ש אומר כדי שיכריך וישנה וישלש תנא הפותח לא פיתח כישבע ומסיים לא יוסיף על שרש עשר' לא יפחות מישבע כנגד שבעה רקיעי' ולא יוסי' על שלש עשר' כנגד שבע' רקיעי' וששה אויר' שביניה' תנא מיתחיל בלבן ומסיים בלבן מיתחיל בלבן הנף מן כנף ומסיים בלבן מישם מערן

בני ישראל ולא הכותי משמע דוקא כותים משום דכותים בני ישראל הן אבל לא כשרה לעשות ציצית ולא תמרינן כל שהיו בניהם בניהם ובקהתם וברמזין כל שיהו נקשרה יצאו נתעייה: עשאה מן הקוצים וכו' קוצים כיוצא בהן הקלניין בירושי' וגולגלין בפרק קומי דרך לקוצן. נימין חוטין שיולין מן הבגד לקוצן: ברדין חוטין שיולין מן הבגד: בסולה משום דגמירי תלייה לשמה: מן הסיסין פקעיו של משוה ולא נשוו לעשה ציצית: הפותח לא יפחות מו' וכו' מרחב טוקי לתלות עצמן בחולייתם שהכלכ ניכר בחוליותיה ודומה לרקיע ובלבן דומה לזיר שבין רקיע לרקיע אבל בתידעה דליתן לן תכלת אין לדקדק במנין החוליי' ומשהי עשמ' כמו שן צריך לקשר על כל חוליא וחוליא כי הקשר הוא להכיר מנין החוליות: ולחתשב קשרי' לא מיבעי סמך לבימי הפתים היו עוסקין בעשה קשרי לכל הפחות בתמרין השוחק לא יפחות מב' ועל כל חוליא קשר: וחס בפרס צריך לקשר על כל חוליא דקתמר היינו לחד של לבן ולחד של תכל' לו נמלא סמך להתשב קשרים דקתמר קושר סמוך לכנף וכורך חוליא לבן וחוליא תכל' וקושר כרי מניס ושוב לבן ותכלת וקושר כרי שלשה ושוב לבן וכל' וקושר כרי מרבע ופסיים בלבן וקושר כרי חמשה וכ"ש כי' דהא דתמרי' דמעות ניתיס שהולה בנגוד כל המנ' היינו שעמיד לניתיס בגיעורי' ק"ו ה"ג ושם ע"ב ב"ב קרי קרי' ג' ושם ע"ב ב"ב קרי' חסר יו"ד אבל הקי"ן בקמיהומ' תמר דבתר כתיב לניתיס וכלמד מהלם, חסרון הלמ"ד יורין ודיה מהכא ר"ח לעשות שני קשרים סמוך לכנף ומשהו כריכה ניניהם ושלשה כפוף כנגדו משום מעלין בקדש ואין מורידין ובכל קשר היה קושר שני קשרים כי אחד לא הוי מקשיים ולא היה חשוב קשר ואין החוט של הכרך היה עשוי כל הקשרי' ה' לוחזק נמנו לעשות ה' קשרים שנין המקום קשרים שוין כל אחד רוחב גודל עם הקשר וחוט שני ניתיס ומקשיים הגדיל יפה וחולקן משום חוטין מרובעה לכתן ורבעה לכתן ושוחין הקשר: עשה

ריש"י

עשה לניתיס מן הקוצים הנקלין היינו חוטין הקלוין כגון הורישה וקוללין מן הבגד. נימין היינו מוכן שיולין מן הבגד בקציר: גרדין ברדס: בסולה כל זמן שמחוברין לבגד דבעינן עשוי לשמה ואפי' תלוי ושומד בה הוא: סיסין קלונגלין בלעז: כשרה לחיכת הלויים לשמה: שהמה מושכת על הקרן שקשה הולה עליה ומכה על הקרן כלומר שיגניהה למעלה מן המקה הזה בה בשיקלה ונוטלת הקליים בקרן: וצריך להרחיק כו' וצריך להגביהם מן המקה מלא קשר גודל שיעור שיסורון עם הבגד על הפרק רחמנ': ואיצטריך דרב פפא לאמר לעיל מרבע בקוד שלם דמשמע שלא יגביהם יותר משלשה מן המקה: כמה דקריב למקה עפי מעלי וחוליו בחוזה של מקה ליתכשר: לחיסקר ניסקר ונירקב ונירד למעה עד שפיתה מן המקה עד הנוקב ממלא קשר גודל. נשתה עשייה ליתמר מה דרבי יעקב ואתא נמי בשעת עשייה היה בו מלא קשר גודל. תכלת וזה שם כל הניתיס. שכרך רובה שמקה שני שלים גדיל ושלים ענף כשרה וחף על גב דמעיקה שלים גדיל ושני שלים ענף. חוליא אחת הקשר שלש עשרה חוליות. ונוי תכלת מצוה ניתיס. לח יפחות מצוה שלש חוליות ומשה לים דומה לרקיע. כלקמן מצמה סיקורה לסיקורי כדי לזכירנו לעובה. מתחיל בלבן שמניח שני חוטין תרוכין לעשות מן הגדיל ומתחיל לכרוך בלבן ונחמנ כורך של תכלת ותורי ומסיים בלבן. הנף מן הכנף והדר פתיל תכלת ומחזיקה בשבידו ה' קשרים היינו לשמרינן לקמן שקולה מצות ניתיס בנגד כל המצות ניתיס בגימט' ת"ר ר"ח חוטין וה' קשרים. הרי"ג ההוי קרי"ג מצות הילכך עבדינן ה' קשרים לשמה וב' קשרים לשמה:

מצות

כנגדיה לחומתי פי' כנגדיה של כותים דנוקה מלשמה ופרוד' מלשמה: [בני ישראל ולא הכותים] ומכאן דקקו נקוסטות שהם עשאה אלא כשרה ולא תמרינן כל שיהו בניהם כבניהם כלומר יצאו מכני ישראל דיפה דקקו כמנכב' לשון מלאינערייך קרוי לשפוחי בוקים מכני ישראל ויפה דקקו כמנכב' בני ישראל וכן מכאן ואילך בכל מקום שנא' בני ישראל סתם הכי משמע לן שיהו נקשרה יצאו נתעייה:

לשון הריא"ז

ג ולפי שהקשרים נקד כנגד מנין חוטיו של ציצית שהן ח' חוטין ה' קשרים ומחשבין אותן בכלל חוליות ומשהו כורך חוליא ראשונה ומשהו כורך חוליא שניה ומשהו כורך חוליא שלישית ומשהו כורך חוליא רביעית ומשהו כורך חוליא חמישית ומשהו כורך חוליא ששית ומשהו כורך חוליא שביעית ומשהו כורך חוליא שמינית ומשהו כורך חוליא תשיעית ומשהו כורך חוליא עשירית ומשהו כורך חוליא אחת עשרה ומשהו כורך חוליא שתים עשרה ומשהו כורך חוליא שלש עשרה ומשהו כורך חוליא ארבע עשרה ומשהו כורך חוליא חמש עשרה ומשהו כורך חוליא שש עשרה ומשהו כורך חוליא שבע עשרה ומשהו כורך חוליא שמונה עשרה ומשהו כורך חוליא תשע עשרה ומשהו כורך חוליא עשרים ומשהו כורך חוליא אחת ועשרים ומשהו כורך חוליא שתים ועשרים ומשהו כורך חוליא שלש ועשרים ומשהו כורך חוליא ארבע ועשרים ומשהו כורך חוליא חמש ועשרים ומשהו כורך חוליא ששית ועשרים ומשהו כורך חוליא שבע ועשרים ומשהו כורך חוליא שמונה ועשרים ומשהו כורך חוליא תשע ועשרים ומשהו כורך חוליא שלשים ומשהו כורך חוליא אחת ושלשים ומשהו כורך חוליא שתים ושלשים ומשהו כורך חוליא שלש ושלשים ומשהו כורך חוליא ארבע ושלשים ומשהו כורך חוליא חמש ושלשים ומשהו כורך חוליא ששית ושלשים ומשהו כורך חוליא שבע ושלשים ומשהו כורך חוליא שמונה ושלשים ומשהו כורך חוליא תשע ושלשים ומשהו כורך חוליא ארבעים ומשהו כורך חוליא אחת וארבעים ומשהו כורך חוליא שתים וארבעים ומשהו כורך חוליא שלש וארבעים ומשהו כורך חוליא ארבע וארבעים ומשהו כורך חוליא חמש וארבעים ומשהו כורך חוליא ששית וארבעים ומשהו כורך חוליא שבע וארבעים ומשהו כורך חוליא שמונה וארבעים ומשהו כורך חוליא תשע וארבעים ומשהו כורך חוליא חמשים ומשהו כורך חוליא אחת וחמשים ומשהו כורך חוליא שתים וחמשים ומשהו כורך חוליא שלש וחמשים ומשהו כורך חוליא ארבע וחמשים ומשהו כורך חוליא חמש וחמשים ומשהו כורך חוליא ששית וחמשים ומשהו כורך חוליא שבע וחמשים ומשהו כורך חוליא שמונה וחמשים ומשהו כורך חוליא תשע וחמשים ומשהו כורך חוליא ששים ומשהו כורך חוליא אחת וששים ומשהו כורך חוליא שתים וששים ומשהו כורך חוליא שלש וששים ומשהו כורך חוליא ארבע וששים ומשהו כורך חוליא חמש וששים ומשהו כורך חוליא ששית וששים ומשהו כורך חוליא שבע וששים ומשהו כורך חוליא שמונה וששים ומשהו כורך חוליא תשע וששים ומשהו כורך חוליא שבעים ומשהו כורך חוליא אחת ושבעים ומשהו כורך חוליא שתים ושבעים ומשהו כורך חוליא שלש ושבעים ומשהו כורך חוליא ארבע ושבעים ומשהו כורך חוליא חמש ושבעים ומשהו כורך חוליא ששית ושבעים ומשהו כורך חוליא שבע ושבעים ומשהו כורך חוליא שמונה ושבעים ומשהו כורך חוליא תשע ושבעים ומשהו כורך חוליא שמונים ומשהו כורך חוליא אחת ושמונים ומשהו כורך חוליא שתים ושמונים ומשהו כורך חוליא שלש ושמונים ומשהו כורך חוליא ארבע ושמונים ומשהו כורך חוליא חמש ושמונים ומשהו כורך חוליא ששית ושמונים ומשהו כורך חוליא שבע ושמונים ומשהו כורך חוליא שמונה ושמונים ומשהו כורך חוליא תשע ושמונים ומשהו כורך חוליא תשעים ומשהו כורך חוליא אחת ותשעים ומשהו כורך חוליא שתים ותשעים ומשהו כורך חוליא שלש ותשעים ומשהו כורך חוליא ארבע ותשעים ומשהו כורך חוליא חמש ותשעים ומשהו כורך חוליא ששית ותשעים ומשהו כורך חוליא שבע ותשעים ומשהו כורך חוליא שמונה ותשעים ומשהו כורך חוליא תשע ותשעים ומשהו כורך חוליא מאה ומשהו כורך חוליא אחת ומאה ומשהו כורך חוליא שתים ומאה ומשהו כורך חוליא שלש ומאה ומשהו כורך חוליא ארבע ומאה ומשהו כורך חוליא חמש ומאה ומשהו כורך חוליא ששית ומאה ומשהו כורך חוליא שבע ומאה ומשהו כורך חוליא שמונה ומאה ומשהו כורך חוליא תשע ומאה ומשהו כורך חוליא מאתים ומשהו כורך חוליא אחת ומאתים ומשהו כורך חוליא שתים ומאתים ומשהו כורך חוליא שלש ומאתים ומשהו כורך חוליא ארבע ומאתים ומשהו כורך חוליא חמש ומאתים ומשהו כורך חוליא ששית ומאתים ומשהו כורך חוליא שבע ומאתים ומשהו כורך חוליא שמונה ומאתים ומשהו כורך חוליא תשע ומאתים ומשהו כורך חוליא שלש מאות ומשהו כורך חוליא ארבע מאות ומשהו כורך חוליא חמש מאות ומשהו כורך חוליא ששית מאות ומשהו כורך חוליא שבע מאות ומשהו כורך חוליא שמונה מאות ומשהו כורך חוליא תשע מאות ומשהו כורך חוליא אלף ומשהו כורך חוליא אחת אלף ומשהו כורך חוליא שתים אלף ומשהו כורך חוליא שלש אלף ומשהו כורך חוליא ארבע אלף ומשהו כורך חוליא חמש אלף ומשהו כורך חוליא ששית אלף ומשהו כורך חוליא שבע אלף ומשהו כורך חוליא שמונה אלף ומשהו כורך חוליא תשע אלף ומשהו כורך חוליא עשרת אלפים ומשהו כורך חוליא אחת עשרת אלפים ומשהו כורך חוליא שתים עשרת אלפים ומשהו כורך חוליא שלש עשרת אלפים ומשהו כורך חוליא ארבע עשרת אלפים ומשהו כורך חוליא חמש עשרת אלפים ומשהו כורך חוליא ששית עשרת אלפים ומשהו כורך חוליא שבע עשרת אלפים ומשהו כורך חוליא שמונה עשרת אלפים ומשהו כורך חוליא תשע עשרת אלפים ומשהו כורך חוליא עשרים אלף ומשהו כורך חוליא אחת עשרים אלף ומשהו כורך חוליא שתים עשרים אלף ומשהו כורך חוליא שלש עשרים אלף ומשהו כורך חוליא ארבע עשרים אלף ומשהו כורך חוליא חמש עשרים אלף ומשהו כורך חוליא ששית עשרים אלף ומשהו כורך חוליא שבע עשרים אלף ומשהו כורך חוליא שמונה עשרים אלף ומשהו כורך חוליא תשע עשרים אלף ומשהו כורך חוליא שלשים אלף ומשהו כורך חוליא אחת ושלשים אלף ומשהו כורך חוליא שתים ושלשים אלף ומשהו כורך חוליא שלש ושלשים אלף ומשהו כורך חוליא ארבע ושלשים אלף ומשהו כורך חוליא חמש ושלשים אלף ומשהו כורך חוליא ששית ושלשים אלף ומשהו כורך חוליא שבע ושלשים אלף ומשהו כורך חוליא שמונה ושלשים אלף ומשהו כורך חוליא תשע ושלשים אלף ומשהו כורך חוליא ארבעים אלף ומשהו כורך חוליא אחת וארבעים אלף ומשהו כורך חוליא שתים וארבעים אלף ומשהו כורך חוליא שלש וארבעים אלף ומשהו כורך חוליא ארבע וארבעים אלף ומשהו כורך חוליא חמש וארבעים אלף ומשהו כורך חוליא ששית וארבעים אלף ומשהו כורך חוליא שבע וארבעים אלף ומשהו כורך חוליא שמונה וארבעים אלף ומשהו כורך חוליא תשע וארבעים אלף ומשהו כורך חוליא חמשים אלף ומשהו כורך חוליא אחת וחמשים אלף ומשהו כורך חוליא שתים וחמשים אלף ומשהו כורך חוליא שלש וחמשים אלף ומשהו כורך חוליא ארבע וחמשים אלף ומשהו כורך חוליא חמש וחמשים אלף ומשהו כורך חוליא ששית וחמשים אלף ומשהו כורך חוליא שבע וחמשים אלף ומשהו כורך חוליא שמונה וחמשים אלף ומשהו כורך חוליא תשע וחמשים אלף ומשהו כורך חוליא ששים אלף ומשהו כורך חוליא אחת וששים אלף ומשהו כורך חוליא שתים וששים אלף ומשהו כורך חוליא שלש וששים אלף ומשהו כורך חוליא ארבע וששים אלף ומשהו כורך חוליא חמש וששים אלף ומשהו כורך חוליא ששית וששים אלף ומשהו כורך חוליא שבע וששים אלף ומשהו כורך חוליא שמונה וששים אלף ומשהו כורך חוליא תשע וששים אלף ומשהו כורך חוליא שבעים אלף ומשהו כורך חוליא אחת ושבעים אלף ומשהו כורך חוליא שתים ושבעים אלף ומשהו כורך חוליא שלש ושבעים אלף ומשהו כורך חוליא ארבע ושבעים אלף ומשהו כורך חוליא חמש ושבעים אלף ומשהו כורך חוליא ששית ושבעים אלף ומשהו כורך חוליא שבע ושבעים אלף ומשהו כורך חוליא שמונה ושבעים אלף ומשהו כורך חוליא תשע ושבעים אלף ומשהו כורך חוליא שמונים אלף ומשהו כורך חוליא אחת ושמונים אלף ומשהו כורך חוליא שתים ושמונים אלף ומשהו כורך חוליא שלש ושמונים אלף ומשהו כורך חוליא ארבע ושמונים אלף ומשהו כורך חוליא חמש ושמונים אלף ומשהו כורך חוליא ששית ושמונים אלף ומשהו כורך חוליא שבע ושמונים אלף ומשהו כורך חוליא שמונה ושמונים אלף ומשהו כורך חוליא תשע ושמונים אלף ומשהו כורך חוליא תשעים אלף ומשהו כורך חוליא אחת ותשעים אלף ומשהו כורך חוליא שתים ותשעים אלף ומשהו כורך חוליא שלש ותשעים אלף ומשהו כורך חוליא ארבע ותשעים אלף ומשהו כורך חוליא חמש ותשעים אלף ומשהו כורך חוליא ששית ותשעים אלף ומשהו כורך חוליא שבע ותשעים אלף ומשהו כורך חוליא שמונה ותשעים אלף ומשהו כורך חוליא תשע ותשעים אלף ומשהו כורך חוליא מאה אלף ומשהו כורך חוליא אחת מאה אלף ומשהו כורך חוליא שתים מאה אלף ומשהו כורך חוליא שלש מאה אלף ומשהו כורך חוליא ארבע מאה אלף ומשהו כורך חוליא חמש מאה אלף ומשהו כורך חוליא ששית מאה אלף ומשהו כורך חוליא שבע מאה אלף ומשהו כורך חוליא שמונה מאה אלף ומשהו כורך חוליא תשע מאה אלף ומשהו כורך חוליא מיליון ומשהו כורך חוליא אחת מיליון ומשהו כורך חוליא שתים מיליון ומשהו כורך חוליא שלש מיליון ומשהו כורך חוליא ארבע מיליון ומשהו כורך חוליא חמש מיליון ומשהו כורך חוליא ששית מיליון ומשהו כורך חוליא שבע מיליון ומשהו כורך חוליא שמונה מיליון ומשהו כורך חוליא תשע מיליון ומשהו כורך חוליא עשרת מיליון ומשהו כורך חוליא אחת עשרת מיליון ומשהו כורך חוליא שתים עשרת מיליון ומשהו כורך חוליא שלש עשרת מיליון ומשהו כורך חוליא ארבע עשרת מיליון ומשהו כורך חוליא חמש עשרת מיליון ומשהו כורך חוליא ששית עשרת מיליון ומשהו כורך חוליא שבע עשרת מיליון ומשהו כורך חוליא שמונה עשרת מיליון ומשהו כורך חוליא תשע עשרת מיליון ומשהו כורך חוליא עשרים מיליון ומשהו כורך חוליא אחת עשרים מיליון ומשהו כורך חוליא שתים עשרים מיליון ומשהו כורך חוליא שלש עשרים מיליון ומשהו כורך חוליא ארבע עשרים מיליון ומשהו כורך חוליא חמש עשרים מיליון ומשהו כורך חוליא ששית עשרים מיליון ומשהו כורך חוליא שבע עשרים מיליון ומשהו כורך חוליא שמונה עשרים מיליון ומשהו כורך חוליא תשע עשרים מיליון ומשהו כורך חוליא שלשים מיליון ומשהו כורך חוליא אחת ושלשים מיליון ומשהו כורך חוליא שתים ושלשים מיליון ומשהו כורך חוליא שלש ושלשים מיליון ומשהו כורך חוליא ארבע ושלשים מיליון ומשהו כורך חוליא חמש ושלשים מיליון ומשהו כורך חוליא ששית ושלשים מיליון ומשהו כורך חוליא שבע ושלשים מיליון ומשהו כורך חוליא שמונה ושלשים מיליון ומשהו כורך חוליא תשע ושלשים מיליון ומשהו כורך חוליא ארבעים מיליון ומשהו כורך חוליא אחת וארבעים מיליון ומשהו כורך חוליא שתים וארבעים מיליון ומשהו כורך חוליא שלש וארבעים מיליון ומשהו כורך חוליא ארבע וארבעים מיליון ומשהו כורך חוליא חמש וארבעים מיליון ומשהו כורך חוליא ששית וארבעים מיליון ומשהו כורך חוליא שבע וארבעים מיליון ומשהו כורך חוליא שמונה וארבעים מיליון ומשהו כורך חוליא תשע וארבעים מיליון ומשהו כורך חוליא חמשים מיליון ומשהו כורך חוליא אחת וחמשים מיליון ומשהו כורך חוליא שתים וחמשים מיליון ומשהו כורך חוליא שלש וחמשים מיליון ומשהו כורך חוליא ארבע וחמשים מיליון ומשהו כורך חוליא חמש וחמשים מיליון ומשהו כורך חוליא ששית וחמשים מיליון ומשהו כורך חוליא שבע וחמשים מיליון ומשהו כורך חוליא שמונה וחמשים מיליון ומשהו כורך חוליא תשע וחמשים מיליון ומשהו כורך חוליא ששים מיליון ומשהו כורך חוליא אחת וששים מיליון ומשהו כורך חוליא שתים וששים מיליון ומשהו כורך חוליא שלש וששים מיליון ומשהו כורך חוליא ארבע וששים מיליון ומשהו כורך חוליא חמש וששים מיליון ומשהו כורך חוליא ששית וששים מיליון ומשהו כורך חוליא שבע וששים מיליון ומשהו כורך חוליא שמונה וששים מיליון ומשהו כורך חוליא תשע וששים מיליון ומשהו כורך חוליא שבעים מיליון ומשהו כורך חוליא אחת ושבעים מיליון ומשהו כורך חוליא שתים ושבעים מיליון ומשהו כורך חוליא שלש ושבעים מיליון ומשהו כורך חוליא ארבע ושבעים מיליון ומשהו כורך חוליא חמש ושבעים מיליון ומשהו כורך חוליא ששית ושבעים מיליון ומשהו כורך חוליא שבע ושבעים מיליון ומשהו כורך חוליא שמונה ושבעים מיליון ומשהו כורך חוליא תשע ושבעים מיליון ומשהו כורך חוליא שמונים מיליון ומשהו כורך חוליא אחת ושמונים מיליון ומשהו כורך חוליא שתים ושמונים מיליון ומשהו כורך חוליא שלש ושמונים מיליון ומשהו כורך חוליא ארבע ושמונים מיליון ומשהו כורך חוליא חמש ושמונים מיליון ומשהו כורך חוליא ששית ושמונים מיליון ומשהו כורך חוליא שבע ושמונים מיליון ומשהו כורך חוליא שמונה ושמונים מיליון ומשהו כורך חוליא תשע ושמונים מיליון ומשהו כורך חוליא תשעים מיליון ומשהו כורך חוליא אחת ותשעים מיליון ומשהו כורך חוליא שתים ותשעים מיליון ומשהו כורך חוליא שלש ותשעים מיליון ומשהו כורך חוליא ארבע ותשעים מיליון ומשהו כורך חוליא חמש ותשעים מיליון ומשהו כורך חוליא ששית ותשעים מיליון ומשהו כורך חוליא שבע ותשעים מיליון ומשהו כורך חוליא שמונה ותשעים מיליון ומשהו כורך חוליא תשע ותשעים מיליון ומשהו כורך חוליא מאה מיליון ומשהו כורך חוליא אחת ומאה מיליון ומשהו כורך חוליא שתים ומאה מיליון ומשהו כורך חוליא שלש ומאה מיליון ומשהו כורך חוליא ארבע ומאה מיליון ומשהו כורך חוליא חמש ומאה מיליון ומשהו כורך חוליא ששית ומאה מיליון ומשהו כורך חוליא שבע ומאה מיליון ומשהו כורך חוליא שמונה ומאה מיליון ומשהו כורך חוליא תשע ומאה מיליון ומשהו כורך חוליא מאתים מיליון ומשהו כורך חוליא אחת ומאתים מיליון ומשהו כורך חוליא שתים ומאתים מיליון ומשהו כורך חוליא שלש ומאתים מיליון ומשהו כורך חוליא ארבע ומאתים מיליון ומשהו כורך חוליא חמש ומאתים מיליון ומשהו כורך חוליא ששית ומאתים מיליון ומשהו כורך חוליא שבע ומאתים מיליון ומשהו כורך חוליא שמונה ומאתים מיליון ומשהו כורך חוליא תשע ומאתים מיליון ומשהו כורך חוליא שלש מאות מיליון ומשהו כורך חוליא ארבע מאות מיליון ומשהו כורך חוליא חמש מאות מיליון ומשהו כורך חוליא ששית מאות מיליון ומשהו כורך חוליא שבע מאות מיליון ומשהו כורך חוליא שמונה מאות מיליון ומשהו כורך חוליא תשע מאות מיליון ומשהו כורך חוליא אלף מיליון ומשהו כורך חוליא אחת אלף מיליון ומשהו כורך חוליא שתים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא שלש אלף מיליון ומשהו כורך חוליא ארבע אלף מיליון ומשהו כורך חוליא חמש אלף מיליון ומשהו כורך חוליא ששית אלף מיליון ומשהו כורך חוליא שבע אלף מיליון ומשהו כורך חוליא שמונה אלף מיליון ומשהו כורך חוליא תשע אלף מיליון ומשהו כורך חוליא עשרת אלפים מיליון ומשהו כורך חוליא אחת עשרת אלפים מיליון ומשהו כורך חוליא שתים עשרת אלפים מיליון ומשהו כורך חוליא שלש עשרת אלפים מיליון ומשהו כורך חוליא ארבע עשרת אלפים מיליון ומשהו כורך חוליא חמש עשרת אלפים מיליון ומשהו כורך חוליא ששית עשרת אלפים מיליון ומשהו כורך חוליא שבע עשרת אלפים מיליון ומשהו כורך חוליא שמונה עשרת אלפים מיליון ומשהו כורך חוליא תשע עשרת אלפים מיליון ומשהו כורך חוליא עשרים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא אחת עשרים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא שתים עשרים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא שלש עשרים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא ארבע עשרים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא חמש עשרים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא ששית עשרים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא שבע עשרים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא שמונה עשרים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא תשע עשרים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא שלשים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא אחת ושלשים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא שתים ושלשים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא שלש ושלשים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא ארבע ושלשים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא חמש ושלשים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא ששית ושלשים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא שבע ושלשים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא שמונה ושלשים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא תשע ושלשים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא ארבעים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא אחת וארבעים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא שתים וארבעים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא שלש וארבעים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא ארבע וארבעים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא חמש וארבעים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא ששית וארבעים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא שבע וארבעים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא שמונה וארבעים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא תשע וארבעים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא חמשים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא אחת וחמשים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא שתים וחמשים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא שלש וחמשים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא ארבע וחמשים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא חמש וחמשים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא ששית וחמשים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא שבע וחמשים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא שמונה וחמשים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא תשע וחמשים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא ששים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא אחת וששים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא שתים וששים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא שלש וששים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא ארבע וששים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא חמש וששים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא ששית וששים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא שבע וששים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא שמונה וששים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא תשע וששים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא שבעים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא אחת ושבעים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא שתים ושבעים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא שלש ושבעים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא ארבע ושבעים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא חמש ושבעים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא ששית ושבעים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא שבע ושבעים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא שמונה ושבעים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא תשע ושבעים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא שמונים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא אחת ושמונים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא שתים ושמונים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא שלש ושמונים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא ארבע ושמונים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא חמש ושמונים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא ששית ושמונים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא שבע ושמונים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא שמונה ושמונים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא תשע ושמונים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא תשעים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא אחת ותשעים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא שתים ותשעים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא שלש ותשעים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא ארבע ותשעים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא חמש ותשעים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא ששית ותשעים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא שבע ותשעים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא שמונה ותשעים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא תשע ותשעים אלף מיליון ומשהו כורך חוליא מאה אלף מיליון ומשהו כורך חוליא אחת מאה אלף מיליון ומשהו כורך חוליא שתים מאה אלף מיליון ומשהו כורך חוליא שלש מאה אלף מיליון ומשהו כורך חוליא ארבע מאה אלף מיליון ומשהו כורך חוליא חמש מאה אלף מיליון ומשהו כורך חוליא ששית מאה אלף מיליון ומשהו כורך חוליא שבע מאה אלף מיליון ומשהו כורך חוליא שמונה מאה אלף מיליון ומשהו כורך חוליא תשע מאה אלף מיליון ומשהו כורך חוליא מיליון ומשהו כורך חוליא אחת מיליון ומשהו כורך חוליא שתים מיליון ומשהו כורך חוליא שלש מיליון ומשהו כורך חוליא ארבע מיליון ומשהו כורך חוליא חמש מיליון ומשהו כורך חוליא ששית מיליון ומשהו כורך חוליא שבע מיליון ומשהו כורך חוליא שמונה מיליון ומשהו כורך חוליא תשע מיליון ומשהו כורך חוליא עשרת מיליון ומשהו כורך חוליא אחת עשרת מיליון ומשהו כורך חוליא שתים עשרת מיליון ומשהו כורך חוליא שלש עשרת מיליון ומשהו כורך חוליא ארבע עשרת מיליון ומשהו כורך חוליא חמש עשרת מיליון ומשהו כורך חוליא ששית עשרת מיליון ומשהו כורך חוליא שבע עשרת מיליון ומשהו כורך חוליא שמונה עשרת מיליון ומשהו כורך חוליא תשע עשרת מיליון ומשהו כורך חוליא עשרים מיליון ומשהו כורך חוליא אחת עשרים מיליון ומשהו כורך חוליא שתים עשרים מיליון ומשהו כורך חוליא שלש עשרים מיליון ומשהו כורך חוליא ארבע עשרים מיליון ומשהו כורך חוליא חמש עשרים מיליון ומשהו כורך חוליא ששית עשרים מיליון ומשהו כורך חוליא שבע עשרים מיליון ומשהו כורך חוליא שמונה עשרים מיליון ומשהו כורך חוליא תשע עשרים מיליון ומשהו כורך חוליא שלשים מיליון ומשהו כורך חוליא אחת ושלשים מיליון ומשהו כורך חוליא שתים ושלשים מיליון ומשהו כורך חוליא שלש ושלשים מיליון ומשהו כורך חוליא ארבע ושלשים מיליון ומשהו כורך חוליא חמש ושלשים מיליון ומשהו כורך חוליא ששית ושלשים מיליון ומשהו כורך חוליא שבע ושלשים מיליון ומשהו כורך חוליא שמונה ושלשים מיליון ומשהו כורך חוליא תשע ושלשים מיליון ומשהו כורך חוליא ארבעים מיליון ומשהו כורך חוליא אחת וארבעים מיליון ומשהו כורך חוליא שתים וארבעים מיליון ומשהו כורך חוליא שלש וארבעים מיליון ומשהו כורך חוליא ארבע וארבעים מיליון ומשהו כורך חוליא חמש וארבעים מיליון ומשהו כורך חוליא ששית וארבעים מיליון ומשהו כורך חוליא שבע וארבעים מיליון ומשהו כורך חוליא שמונה וארבעים מיליון ומשהו כורך חוליא תשע וארבעים מיליון ומשהו כורך חוליא חמשים מיליון ומשהו כורך חוליא אחת וחמשים מיליון ומשהו כורך חוליא שתים וחמשים מיליון ומשהו כורך חוליא שלש וחמשים מיליון ומשהו כורך חוליא ארבע וחמשים מיליון ומשהו כורך חוליא חמש וחמשים מיליון ומשהו כורך חוליא ששית וחמשים מיליון ומשהו כורך חוליא שבע וחמשים מיליון ומשהו כורך חוליא שמונה וחמשים מיליון ומשהו כורך חוליא תשע וחמשים מיליון ומשהו כורך חוליא ששים מיליון ומשהו כורך חוליא אחת וששים מיליון ומשהו כורך חוליא שתים וששים מיליון ומשהו כורך חוליא שלש וששים מיליון ומשהו כורך חוליא ארבע וששים מיליון ומשהו כורך חוליא חמש וששים מיליון ומשהו כורך חוליא ששית וששים מיליון ומשהו כורך חוליא שבע וששים מיליון ומשהו כורך חוליא שמונה וששים מיליון ומשהו כורך חוליא תשע וששים מיליון ומשהו כורך חוליא שבעים מיליון ומשהו כורך חוליא אחת ושבעים מיליון ומשהו כורך חוליא שתים ושבעים מיליון ומשהו כורך חוליא שלש ושבעים מיליון ומשהו כורך חוליא ארבע ושבעים מיליון ומשהו כורך חוליא חמש ושבעים מיליון ומשהו כורך חוליא ששית ושבעים מיליון ומשהו כורך חוליא שבע ושבעים מיליון ומשהו כורך חוליא שמונה ושבעים מיליון ומשהו כורך חוליא תשע ושבעים מיליון ומשהו כורך חוליא שמונים מיליון ומשהו כורך חוליא אחת ושמונים מיליון ומשהו כורך חוליא שתים ושמונים מיליון ומשהו כורך חוליא שלש ושמונים מיליון ומשהו כורך חוליא ארבע ושמונים מיליון ומשהו כורך חוליא חמש ושמונים מיליון ומשהו כורך חוליא ששית ושמונים מיליון ומשהו כורך חוליא שבע ושמונים מיליון ומשהו כורך חוליא שמונה ושמונים מיליון ומשהו כורך חוליא תשע ושמונים מיליון ומשהו כורך חוליא תשעים מיליון ומשהו כורך חוליא אחת ותשעים מיליון ומשהו כורך חוליא שתים ותשעים מיליון ומשהו כורך חוליא ש

מעלין בקדש ולא מורידין ורבה בר בר חנא
הוי יתבי חלוך גברא דמיתכסי גליא כולא
דתכלת ורמיא ליה תכלתא ונדיל כנדיל אכר
רב יאי גליא ולא יאי תכלתא ורבה אמר יאי
גליא יאי תכלת' במאי פליגי רבה סבר כתיב
גדיל וכתיב פתיל או כולה גדיל או כולה פתיל
ורב סבר לעולם בעינן פתיל וההיא לשיעורא
הוא דאתא גדיל שנים גדילים ארבעה פתיל
עשאה גדיל ופותלהו מתוכו א"ל אביי לשמעיה
בר יהודה האי "תכלת' היכא צבעיתו לה אמר
ליה מייתינן דם חלזון וסמנין ורמינן להו ביורה
ומרתחינן ליה ומייתינן ביעתא ושקלינן מיניה
באודרא וקלינן ההוא אודרא ושדינן ההוא
דבביעתא לנורא שמע מינה תלת ש"מ טעימ'
פוסל' ושמע מינ' טעימה פסולה ושמ' מינ' בעינן
צביעה לשמה היינו טעימה פסול' היינו צביע'
לשמה אמ' רב אשי מאי טעם קאמר מה טעם
טעימה פסולה משום דבעינן צביע' לשמ' ת"ר
תכלת אין לה בדיק' ואין נלקחת לא מן החמומה
"תפלין (ומזוזות) יש להן בדיקה (א) ואין
נלקחין לא מן המוכתה ספרים יש להן בדיקה
ונלקחין מכל אדם ותכלת אין לה בדיקה והא
רב יצחק בר יהודה בדיק לה בנשם פירי' מייתי
גליא ומייא דשבלילתא ומי רגלים בני ארבעים
יום ותרו להו בנויידו מאידתא לציפר אי איפרד
חזותא פסול ואי לא כשרה ורב אדא משמיה
דרבא קמי רב עויר' אמר מייתא המירא חרסנ'
דשיערי ואפי לה בנוייהו אם נשתנה למעליות'
כשרה ואי לא פסולה וסימנך שניו לשקר שניו
אמת לא מאי אין לה בדיקה משו' טעימה מר
מימשכיה אתי תכלתא בשני רב אחאי בדקוד'
בי רב אחאי כדרב יצחק בר יהודה ואישתני
לגריעות' בדקינן לה כדר' אויא ואישתני למעליות'
סבור למיפליה אבר להו רב אחאי האי לאו
תכלת' הוא ולאו קלא אילן הוא לא שמע
מינה שמעת' אהדדי איתמר היכא דבדקינן
כדרב יצחק אי לא איפרוד חזותה כשרה
איפרו' בדקינן לה כדר' אויא אישתני למעליות'
כשרה ואי לא פסולה שלחו מת' שמיעתא'
אהדדי איתמ' ר' כני טרח ובין כתוטרי מתנית'
אמר להו הרוא סבא הכי עביד קמאי דקנך
ואצלוח בעיסקיהו תני' היה ר' מאיר אומר מה
"נשתנ' תכלת מכל מיני צבעוני' מפני שהתכל'
דומה לים והים דומה לרקיע ורקיע דומ' לכסא
הכבוד שנא' ויראו את אלהי ישראל ותחת רגליו
כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים לטוהר
ואומ' במראה אבן ספיר דמות כסא ת"ר הלוק
טלית מצוייצ' מן השוק מישראל הרי היא
בחזקתה כן הבותי כן התנר כשרה מההדיוט

ר' מצוה

כייצרין נקדש ולא משום שכלכן חשוב מן התכלת שהתכלת דומה
לכסא הכבוד אלא דכיון דלעלמו ללבן קחלה מעשה
הכנף מין כנף אין מורידין לתוכו ויעשו ממנו קשר כיחרון שהוא קיום
הבגדין כן פירש רש"י ז"ל : גליכא כולה דתכלת כל העליה מי' של
הכלה : ורמו ליה וכו' לגיליה ונדיל
מגדיל בלומר כל הגיליה היה נדיל
ולא חייר בה כנף כלל : ולא יהי
תכלתא דאין בה כנף : ומתלתא
מקומו כלומר שיהא הכנף לה כגדי'
ולא שיעשה הגדי כסוף השוזין שהוא
שיהא פתיל של כרך מן המנין כך
פרש"י ז"ל : אודרא מעט מן
הלאמר שהוזין לגיליהו : טעימ'
פוסל' מה שטעלין מן הציר בציבעתא'
לעשו הנפיון משא שאם היו נותנין
לתוכה של נפיון ציור פסולה כולה
משום כלול תכלת שיהא כל עיקר
מראה התלוון בצבע אלא יהא דב' לאחר
מכן בו בצוב בה מתחל' בטעימ' גוף פסול'
ולפי קלי לתורה שורפין תוך לפי
שפסולה היא לעשות הזוזין לגיליה :
אין לה בדיקה כדמפרש בסמוך
משום טעימה : המומה הוא לתוך
לי תרתי שהוא נקי ומחוק כנברו'
ודייק במעטין כן מפר' בירושלמי :
ספרים יש להם בדיקה פרש"י ז"ל
בהסרוק ויקרוק : ואין נלקחין וכו'
שמא לא נתעברו לשמן : ונלקחין
מכל אדם אלא בעי' כיצוד לשמן :
ונלקחין וכו' אין לריכין בדיק' שיש
עדים שכתבו לשמן בהסרוק ויקרוק ולאחר תורם ואחר
כך הן מוכרין לו : לשמעתי ולא בדיק בלעז :
מיתי דשבלילתא מינגרי"ק בלע"ז :
בני מ' וכו' פרש"י ז"ל מתינוקות של
ומי שעמדו בגלי מ' יום שינוי שקר
בשנתם לרעה שינוי לחמת שנאתם
לעזר שהוא לחמת רחים שהן כבר
שמעתת' להדדי תחמ' דבדיקת
בשיטה ואי אפשיל
בקייתת לגריעות ובקרייתת
למעליות כשר : ערש וכו' הגר
היה ולוכות את הכנים לא היה
רוצה למוך על הנדיקות אלא
ליקח נסולן מן המומחה : כתומרי
מתנייתת לעניל דקתני טעימה
פסולה : בחוקרתה שטעמים
בהלכתא : מן הכותי מן הקצר מן
הקצר הכתוב ומוחק ליקח מישרא
ולשטוי לחוקה לא מרע נפשיה
להפסיד פתורות ליקח [שלא] מן
המומחה : מהניוט שהיו הגר שם
נכוב כי שמא הוא נכב' ואם תועי
הלבן שמא הוא עשאה ולימי שעשאה
כותי פסולה : וזהה

הרא"ש

עשה נדיל ופותלהו מקומו פי'
הגה פתיל בנף למע"ג ופ"ה
גודם רש"י ופתלהו מקומו החוט
שכורן בו יהא מן המנין : ק"ר

פסולה אע"פ שאמרו אין אדם רשאי למכור טלית מצוייצ' לכותי לא אם כן
התיר ציצייתיה

מאי

חד' שי
אנש שם

מהר"ם א
בסמ"ג
ובלא"ר
וכן נ' בתוספות ספרים
ומחזורים יש לכן בדיקה
ונקחין מכל אדם וכן הוא
בתרומה :

מאי טעמא הבא תרגימי משום זונה רב יהודה אמר שמא יתלוה עמי בדרך ויהרגנו תנו רבנן סדין בציצית בית שבאי פיטרין וב"ה מחייבין והלכה כבית הלל אמר ר' אלעזר והלא כל המטיל תכלת לסדינו בירושלים אינו אלא מן המיתמיהין ומסקנא אמר רבה האי מילתא אמריתה אנא קמיה דשמואל ואיתמר משמיה דר' זירא במערבא כוותי משמיה דר' יוסי גזרה שמא יקרע סדינו בתוך שרש ויתפרנו ודתורו אמרה תעשה ולא כן העשוי שרייה רבי זירא לסידניה רבה אמר גזרה נמי משום כסות ליל' והאידנא דלית לן תכלת כחינן ליה לסדין ציצי' מכיניה ושפיר דמי דאמרינן אביעא לדי של פשתן כיהי שיפטר של צמר צמר בפשתים אמר רחבנא היא דפטר רבינן דתכלת פטרא לבן נמי פטר אבל פשתים לצמר לא אי דילמא לא תליבי שעטנז צמר ופשתים אמר רחבנא גדילים תעשה לך מהם לא שנא צמר לפשתי' ולא שנא פשתים לצמר תא שמע דאמר רחבה אמר ר' יהודה חוטי צמר פיטרין בשל פשתן וחוטי פשתן פיטרין בשל צמר חוטי צמר ופשתי' פיטרין בכל מקום ואפילו בשירין ופליגא דרב נחמן דאמר שירין פטורין מן הציצי' הא לכתת שחוטי פשתן פיטרין בטלית של [צמר] ומהא נמי שמעינן דחוטי פשתן פטורין בשל פשתן דאמרינן אמר ר' אלעזר והלא כל המטיל תכלת לסדינו בירושלי אינו אלא מן המיתמיהין פרקינן לא נזרה משו' קלא אילן ואקשינן ולא יהא לבן בעלמא הלא הצמר הרבן פיטר בפשתים במצות לבן ופרקינן הני מילי היכא דליכ' מינייה אבל היכא דאיכ' מינייה לא בלובר לא פטרינן ליה בצמר לא בפשתים דהלא מינייה כדרבי שמעון בן לקיש דאמר ר' שמעון בן לקיש כל מקום שאתה מוצי' עשה ולא תעשה אם אתה יכול לקיים את שניהם מוטב ואם לאו יבא עשה וידחה לא תעשה וכין דאיכ' פשתים לפשתים דמקיים עשה בנייה לא דחינן ליה ללא תעש' ועבדינן צמר לצמר ופשתן לפשתן והזינן

תנו רבנן סדין בציציות בית שמאי פוטרין ובית הלל מחייבין פרש"י ב"ש פוטרין מן הציצית משום דלית דרכי סחורים למכרי בלחים בציצית והלכך לשון פטור וחיוב ולית נקט לשון חיוב וחיקר משום לציצית חובה היא לגבך [ונעלים של צמר] לחפילין לינוח

ר"ת

ולכ"ש נמי לסחור לעצות [כה] לבן של סחתן והלכה של צמר ולכ"ש מוקר והלכה של צמר ולכ"ש מוקר והלא דנן פלוגתייהו בסדין משו"ה בפסיק ליה מילתא שאין בו ציצית בלא בלאים שעיקר המצוה היא התכלת והלכך עכשיו הוא משמש לפירוזו דסדין מיחייב בציצית בלא פטר ליה אלא משום בלאים אבל בזמננו בלא בלאים שרי וכן פירש בקונטרס וכן כתב ר' יצחק נרבי יהודה והא דגרסי' ה' וזרע לסדינים הכלת היקה נו ומלמלת דלמר לית ליה קסבר סדינין בציציות פטורין דגמ' ה"ק לא פליגי אלא בסנדל ו' ושוה [דהכלאים בזולות] פוסק דחוטין גברית הוא מדמברכין להתעטף בציצי' כדתייק בבי נר הנוהג דהלכה כותם מצוה מדמברכין להליך לבי הנתי עושה מצוה הוא לן לברוכי להניח וכ"ש לחי חוטין עליהן הוא לן לברוכי לעצות ציצית ועוד הקשה ר"ת בברים שמוכין בעלמא במסכת קורא בדברים ובסדר רב עמרם תפי' עשה דברי' דהלכ' כב"ש וכך תלה מיניהו ובכל דוכתא קיימא לן דעשה דוחה לא תעשה ולכך' מכלאים בציצית ופר"ת דמלוריית מחייבי ב"ש לא דמדברנן גזרו מהכך טעמי דמפר' גם הכלאת נזרו משום לבלי חולין לו משום כסות לילה לו משום שמא יקרע סדינו בתוך שלש ושטרי ליה לחפילין ממינו דלמא יקרי מיעבד בה למיעבד בה מצוה גמ הכלה לפי שהוא עיקר המצוה וחי שריא ליה למיעבד ממינו חקי למיעבד בה הכלה וב"ש מחייבין לחפילין הכלה לילה להו נזירה כב"ש וכב"ש ק"ל דדבי תלעזר בן לנוך דתמר והלא כל המטיל הכל לסדינו לינו לא מן המתמיהין סבר כותיה ודבי דקתמר חס כן למה תסרוח

מצות ציצית

מאי טעמא הבא תרגימי משום זונה רב יהודה אמר שמא יתלוה עמי בדרך ויהרגנו תנו רבנן סדין בציצית בית שבאי פיטרין וב"ה מחייבין והלכה כבית הלל אמר ר' אלעזר והלא כל המטיל תכלת לסדינו בירושלים אינו אלא מן המיתמיהין ומסקנא אמר רבה האי מילתא אמריתה אנא קמיה דשמואל ואיתמר משמיה דר' זירא במערבא כוותי משמיה דר' יוסי גזרה שמא יקרע סדינו בתוך שרש ויתפרנו ודתורו אמרה תעשה ולא כן העשוי שרייה רבי זירא לסידניה רבה אמר גזרה נמי משום כסות ליל' והאידנא דלית לן תכלת כחינן ליה לסדין ציצי' מכיניה ושפיר דמי דאמרינן אביעא לדי של פשתן כיהי שיפטר של צמר צמר בפשתים אמר רחבנא היא דפטר רבינן דתכלת פטרא לבן נמי פטר אבל פשתים לצמר לא אי דילמא לא תליבי שעטנז צמר ופשתים אמר רחבנא גדילים תעשה לך מהם לא שנא צמר לפשתי' ולא שנא פשתים לצמר תא שמע דאמר רחבה אמר ר' יהודה חוטי צמר פיטרין בשל פשתן וחוטי פשתן פיטרין בשל צמר חוטי צמר ופשתי' פיטרין בכל מקום ואפילו בשירין ופליגא דרב נחמן דאמר שירין פטורין מן הציצי' הא לכתת שחוטי פשתן פיטרין בטלית של [צמר] ומהא נמי שמעינן דחוטי פשתן פטורין בשל פשתן דאמרינן אמר ר' אלעזר והלא כל המטיל תכלת לסדינו בירושלי אינו אלא מן המיתמיהין פרקינן לא נזרה משו' קלא אילן ואקשינן ולא יהא לבן בעלמא הלא הצמר הרבן פיטר בפשתים במצות לבן ופרקינן הני מילי היכא דליכ' מינייה אבל היכא דאיכ' מינייה לא בלובר לא פטרינן ליה בצמר לא בפשתים דהלא מינייה כדרבי שמעון בן לקיש דאמר ר' שמעון בן לקיש כל מקום שאתה מוצי' עשה ולא תעשה אם אתה יכול לקיים את שניהם מוטב ואם לאו יבא עשה וידחה לא תעשה וכין דאיכ' פשתים לפשתים דמקיים עשה בנייה לא דחינן ליה ללא תעש' ועבדינן צמר לצמר ופשתן לפשתן והזינן

חוטם עליהן הוא וחולין לוקה לתכשה חיסור וחיקר נמי בהא קלין כיון דלב"ש פטור הוו בלאים שלא במקום מצה ועוד מקום כלאי ולב"ש דמיהיינו בציצית דרבי סמוכים וחין כאן מקום כלאים ומוקר לעטפן ועליהן של צמר נמי לב"ש לתמר לעטפן בו לבן של פסתן ומתר שלא הלבן והכלה של צמר ב"ש מוקר ונקט פלוגתייהו בסדין משום דבסדיקא ליה מילתא וחין בו ציצית תכלת כלא כלאים ועיקר ציצית הכל בתכלת וחכלת עמרת הוא: תימה שלא מן המתמיהין מתמיה כל רואין שתומר כלאי' הוא לבוש לתכלת בית הלל פליגי רבי ור' אלעזר: [תמר רבי] ת"ק דהלכה כב"ש למה תסרה בירושלים לפי שאין בקיאין לדרוש סמוכין להקיר כלאים וחלו לאחרי כלאים בכל מקום וח"ת כיון דמדאוריי' חייב כיצד מנו דבנן למעטריה מציצית משום בזיון יש לומר שהוא שלחי חזיב עקיבא מה שיוצא ואינו מקיים המצוה לאחר שעשה כאלו לא חייבה עקר בזיון ל"ת ור' אלעזר אחד מדברי סדין פטור ואי רמי ליה אחד מכל הכלאים ומקשה לעיל ת"ק ח"כ לליכא לחסורי למה לסרוח ב"ש: הת מילתא דמחייבה הכא משום בבי תמרי סדין בציצית: נזרה שמא יקרע סדינו קודם לבן כתוך שלשה לבנעצות הכנף דהיינו מקום לבנעצות הכנף דהיינו כתוך שלשה לבנעצות הכנף ויצוה סוף הסוגיין דהבגדים שם ואח"כ יקחנו ויעטרנו בחוטי פסתן ויצוה סוף ויעשו מקום בזירה שמא יקרע: של פסתן שמי חוטי ציצית לבן

רמינן בסדין ציציות ממיניה וכו':

ונקב

ליה ציצית הוי בלאים ומקשה לעיל ת"ק ח"כ לליכא לחסורי למה לסרוח ב"ש: הת מילתא דמחייבה הכא משום בבי תמרי סדין בציצית: נזרה שמא יקרע סדינו קודם לבן כתוך שלשה לבנעצות הכנף דהיינו מקום לבנעצות הכנף ויצוה סוף הסוגיין דהבגדים שם ואח"כ יקחנו ויעטרנו בחוטי פסתן ויצוה סוף ויעשו מקום בזירה שמא יקרע: של פסתן שמי חוטי ציצית לבן

שמעון

שרייה רבי זירא לסדיניה הקיר ציציותיו מסדינו

ר"ת מת"ל מפסח סי' כ"ו מלא שם רבי דסח"כ מחורים ומכאן ר"ת בנית שמאי דסדין בציצי' פטורין ומשו"ה לסטול ציצי' מסדין בסדין של פסתן מפני דסטרין חוט ים לחורין ורבי כתב דהיתרא רמינן ציצית מסדין לסדין מסדין וכן מיימר:

לשון ריא"ז

ת"ס מסקנתיה קורא למשל חוטי תכלת של צמר בסדין של פסתן חבורי סטרין חוט משום בגוד לילה שמא יבצם סדין תחר משובה כמו שבוצעו כל היום ולכך אין כן מצות ציצית וזרי הוה ליכם כלאים שלא בזמנו מזמנו כאן של צמר משל בו חוטי לבן של פסתן כדברי רבינו יצחק ים גדולים שחורין חסילו לסטול בו חוטי פסתן שמא יפצם בלילה וכך תקנת של צמר מזו ם בתו שניהר בסדרו מדרשי אגדות:

וכתב

וחזינן למקצת רבואתא דאסרי למרמי חוטי פשתים בטלית של פשתים ואיתלו להו בהא דאמרי' סלקא דעתך אמינא כדרבא דרמי כתי' הכנף מין כנף וכתיב לא תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדו גדילי תעשה לך הא כיצד צמר ופשתי' פוטרין בין במינן בין שלא במינן שאר מינו במינן פוטרין שלא במינן אין פוטרין וקאמרי מדקאמ' סלקא דעתך אמינא כדרבא מכלל דלית הלכתא כרבא דפטר בפשתן א צמר בלתי הוא דפטר וקא אסרי ציצי' דביתנא בסדינא ומנייהו מאן דמחייב ליה מלקות והני רבואתא דסביר להו הכי לא דייקי בשמעת' ולא ידעי מאי קאמרי רבנן וכיון דא שמעת' דאסרי לי' לכיתנ' בסדינ' מינה נפא נמרינן דעלדינן כיתנ' בסדינ' דדבי אמרי' בגמ' סלקא דעתך אמינא (כדרב) דאמ' לא אפוטרין שלא במינן קיימינן שמע מינה קסבר רבא בשאר מינין פגין שירין ולכך וכיוצ' בהן חייבת בציצי מראורייתא כי דוקיא דרבא דאמר רבא הכנף מין כנף ואנן נמי נידוק כי דוקי ונימ' הכנף מין הנף ודבי קאמר רחמנא עביד צמר לצמר ופשתי' לפשתים וכי עבדת צמר לצמר צביעה אבל צמר לפשתי' ופשתים לצמר לא כתב רחמנ' צמר ופשתי' דאפי' צמר לפשתי' ופשתים לצמר האי סבר דסמיכ דסמכי עליהן רבנן ושמעית מינה דפשתים בפשתים כשר הוא לדברי הכל ולית בה פלוגתא והאי דדייק רבא נמי מצמר ופשתים דפוטרין שלא במינן דשמע מינה דשאר מינין חייבין בציצית מדאורייתא לי הלכת כותיה דק"ל כתנא דבי ר' ישמעא דאמר הואיל ונאמרו בגדים בתורה סתם ופרט לך הכתוב באחר מהן צמר ופשתים אף כל צמר ופשתים צמר גמלים וצמר ארנבי' ונוצה של עזים והשיריו והכלך יהסריקין כולן פטורין מן הציצית והא דאמר רחבה אמר רב יהודה התיטי צמר ופשתים פוטרין בכל מקום ואפילו בשיריין דשמעית מינה דשיריין חייבת בציצי' הא פליג עליה רב נחמן דאמר שיריין פטורין מן הציצי' ואוקמא להא דתניא השיריין והכלך והסריקין חייבין בציצית חיובא מדרבנן ודייקינן מסיפא דברית' דקתני וכלן צמר ופשתים פוטרין והן עצמן במינן פוטרין שלא במינן אין פוטרין אי אמר בשלמא דרבנן הינו דפטרי במינן אלא אי אמר דאורייתא צמר ופשתים הוא דפטר בהו ופריך רב יהודה להאי דוקיא ואמר הא לא קשיא כדרבא דרבא רמי כתיב הכנף מין כנף וכתי' לא תלבש שעטנז צמר ופשתי' יחדו הא כיצד צמר ופשתי' פוטרין בין במינן בין שלא במינן שאר מינין במינן פוטרין שלא במינן אין פוטרין וקם ליה רב יהודה ורבא בהדא שיטתא דשאר מינין חייבין מדאורייתא ולית הלכת כותיהו ורב נחמן קים ליה כתנא דבי ר' ישמעא דאמר הואיל ונאמרו בגדים בתורה סתם ופרט לך הכתוב באחר מהן צמר ופשתים אף כל צמר ופשתים והלכתא כותיהו וחזינן נמי כאן דסבירא ליה דחיטי פשתן בטלית של פשתן לא פטרי ואייתי ליה ראי' מהא דאמרי' מלאכ' אשכחי' לרב קטינא דמיכסי סדינ' א"ל קטינא סדינ בקייטא וסרבלא בסיתוא

סמוכין עם התכלת אם הם של פשתן מהו שיטטרו בטלית לגן של צמר ת"ש גליל הכתם מהו שיהא כשר בפשתים ת"ל תכלת כתיב הכא תכלת כתיב התם מה תכלת מין כנף אף כל מין כנף ומנין שאין גדילים כשרים בפשתים ת"ל גדילים תעשה לך תעשה לך מכאן אמרו גדילים כשרים בפשתים מכאן אמרו גדילים כשרים בכל מקום: גדילים

מתני' אין עושין את הציצית לא מן הכלאים ולא מן המוקצה ולא מן הגזולות ולא מן הנכרי ולא מן הקטן ולא מן האשה ולא מן הטמטום ולא מן האנדרוגינוס ולא מן הסומא ולא מן הנוגע במת ולא מן הנוגע בנבלה ולא מן הנוגע בשרץ ולא מן הנוגע בטבול יום ולא מן הנוגע בשני מקראות ולא מן הנוגע בספק ולא מן הנוגע בספק ספק ולא מן הנוגע בספק טומאה ולא מן הנוגע בספק ספק טומאה ולא מן הנוגע בספק ספק ספק טומאה ולא מן הנוגע בספק ספק ספק ספק טומאה ולא מן הנוגע בספק ספק ספק ספק ספק טומאה ולא מן הנוגע בספק ספק ספק ספק ספק ספק טומאה ולא מן הנוגע בספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק טומאה ולא מן הנוגע בספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק טומאה ולא מן הנוגע בספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק טומאה ולא מן הנוגע בספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק טומאה ולא מן הנוגע בספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק טומאה ולא מן הנוגע בספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק טומאה ולא מן הנוגע בספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק טומאה ולא מן הנוגע בספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק טומאה ולא מן הנוגע בספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק טומאה ולא מן הנוגע בספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק טומאה ולא מן הנוגע בספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק טומאה ולא מן הנוגע בספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק טומאה ולא מן הנוגע בספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק טומאה ולא מן הנוגע בספק טומאה ולא מן הנוגע בספק טומאה ולא מן הנוגע בספק טומאה ולא מן הנוגע בספק טומאה ולא מן הנוגע בספק טומאה ולא מן הנוגע בספק טומאה ולא מן הנוגע בספק טומאה ולא מן הנוגע בספק טומאה ולא מן הנוגע בספק טומאה ולא מן הנוגע בספק טומאה ולא מן הנוגע בספק טומאה ולא מן הנוגע בספק טומאה ולא מן הנוגע בספק טומאה ולא מן הנוגע בספק טומאה ולא מן הנוגע בספק טומאה ולא מן הנוגע בספק טומאה ולא מן הנוגע בספק טומאה ולא מן הנוגע בספק טומאה ולא מן הנוגע בספק טומאה ולא מן הנוגע בספק טומאה ולא מן הנוגע בספק טומאה ולא מן הנוגע בספק טומאה ולא מן הנוגע בספק טומאה ולא מן הנוגע בספק טומאה ולא מן הנוגע בספק טומאה ולא מן הנוגע בספק טומאה ולא מן הנוגע בספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק ספק

מה תהא עלה אמ' לי' ענשיתי אעש"א ל' בזמן
דאיכ' ריתהא ענשינן וקאמרי' אם איתי דציצי'
של פשתן פיטר בסדין אכאי לא רמי ליה רב
קטינא בסדיניה דאכיר ליה מלאבא ציצית מה
תהא עליה אא"כ דחיטי פשתן לא פטרי
בסדין והאי סברא לאו סברא מעלי היא וליכא
ראיה מהאי מעשה למיסר חיטי פשתים בסדין
של פשתים דהאי ציצית דקאמר ליה מלאבא
לרב קטינא מה תהא עליה לאו אלבן קאי
דאיפשר למיעבדיה מפשתן אא אתברת קאי
דלא אפשר למיעבדיה מפשתן דתברת נמי
מיקרי ציצית דתנו רבנן[ברי]ציצי בית שמאי
פיטרין ובית הלל מחייבין וקאמר ר' אלעזר עלה
והלא כל המטיל תכל בסדין בירושלי אינו אא
מן המתמיהין דשמעת מינה דהאי דתנן רבנן
סדין בציצית אתברת קאי דצמ"ירי וגזרו ביה
משו' בסות ליל (מישים תעשה ולא מן העשוי)
אבל לענין לבן הפשתים בפשתי ליכא למיגזר
איהו עדיף דקא מקיים עשה ולא תעשׂ וליכא
בהאי מילת' כפיקא ועוד דאיהו עדיף מצמר
נפנים דצמר נפנים חיובא דרבנן הוא ופשתים
בפשתים חיובא דאוריתא הוא גרסי' בפ' לולב
הגזול והיבש תנו רבנן "קטן היודע לנענע חייב
בלולב היודע להתעטף חייב בציצית היודע
לשמיר תפילין אביו לוקח לו תפלין היוד' לדבר
אביו מלבדו תורה וקרית שמע תורה [מאי]
אמר רב המנונא תורה צוה לנו משה וקריאת
שמע פסוק ראשון היודע לשמיר ידיו אזכלין
על ידיו טהרו וכו' ת"ר וראיתם אותו וזכרתם
את כל "מצות ה' שקולה מצוה זו כנגד כל
המצות כולן תני אידך וראיתם וזכרת ועשית'
ראייה מביאה לידי זכירה זכירה מביאה לידי
עשייה רבי שמעון בן יוחאי אומר כל הזהיר
במצות ציצית כאלו מקבל פני שכינה כתיב
רכא וראיתם אותו וכתיב התם את ה' אלהיך
תירא ואותו תעבוד ונרסינן בפר' במה מדליקין
א"ר שמעון בן לקיש כל הזהיר במצות ציצית זוכה ומשמשין אותו שני אלפים
ושבעה מאות עברים שנא' כה אמר ה' צבאות בימים ההמה אשר יחזיקו
עשרה אנשי' מכל לשונות הגוים בכנף איש יהודי וגו' ונרסי' בסוף שיא אדם
מחבירו בכל עת יהיו בגדיך לבנים זו מצו' ציצית ושכן על ראשך א יחסר זו
מצות תפלין ת"ר חביבים ישרא' שסיבבן הקב"ה במצות תפלין בראשיהן
ובזרועותיהן ציצית בבגדיה' מזוזה בפתחיה ועליה' א' דוד שבע ביום הללתיך
ונ' ובשעה שנכנס דוד לבית המרחץ וראה נפשו ערום אמר אוי לי שאני
ערום כן המצו' כיון שנסתכל בגויל' נתקרר דעתו אחר שיצא אמ' עליה שיר'
שנאמר למנצח על השמינית מזמור לדוד על המילה שניתנה בשמיני רא"א
כל מי שיש לו תפלין בראשו ובזרועו וציצית בבגדו ומזוזה בפתחו מיוחזק אני
בו שלא יחטא שנאמ' והחוט המשולש לא במהרה ינתק ואומר תונה מלאך
ה' סביב ליריאיו ויחלצם:

סליק להו הלכות ציצית

קטן

היולדו וכו' למדנו שחובת חינוך הקטנים במצות הוא בכל מצוה
ומצוה: שוכה ומקבל פני שכינ' כתב הריטב"א ז"ל במנין חומרין
וקשרים כי היו חוזמת אור לנוכח של הקב"ה והמסכיל יבין כ"ל כוך
הניח ז"ל הא דאמרי' בגמרא דבניחא הוא לאיל בשבחא דנוקא הוא לאיל
בתרי' רב חזייה לחיסבי' קרב' בשלימים ז"ל מאי דעתיך לחשדייה
כה' גזול בעוד הכרזות שדוחה לא קעבד שבקור ז"ל והא תרגמה רב
נר שבת נלאו ללא הסור ז"ל הכא נמי בכרמלית. דרבנן הוא ולמדנו
מכאן כי מי שנפסקו חוטי ציציותיו בענין שנפסלו בכך אם הוא ברשות
הרבים נמוכה שיש ברחב שם שבעה אמה ומשלש. מצר לא לך ושרגילין
לעטור בה לפעמים שיש רוחב פושטו ופי' בשוק הכוס ליח עליה
שאינה מטויחת בחלבה שאינה בכלי שבכך שהוא לח בכל רשויות
שבכך חייב העשוק לחזרה כהלכה שהוא לח
הרבי שהיו מוסיפין בכוס זה בשם
מלבד ישראל ובשרה מכל
תומה הם ז' מתות בכנף ח' לכוון כך'
בגפות הרי חלפי ורמני מאם וזה
מבני מיכיהו בומן הזה כמה בדולה
מצו' זו וכי היא שבציצ' עליהו בגולה
ומציאה לוקחו לחיי העולם הבא:
לבניהם וכו' שלמדן אם הלחם להיות א"י
קמיד בשהרת הגוף והנפש שלא
לקור לחרי לבו ולחרי עיניו: ושמן
על ראשך וכו' שיש בה שמן של
הקב"ה בלבכי' וראוי לכל עמי ובומ'
ותום עוד שם משמשוני: שבע ביום
הללתיך וכתו ד' ליניקם והפל' של יד
והפל' של ראש ומזוז':

סליק להו הלכות ציצית

התכלת

°הלכך מין מעכב התכלת והתכלת מין מעכב הלבן פירש רש"י ז"ל משום דתניא בתכלת שבי חוטי לכן מפני שהוא מין בפני עצמו ויש גורסין בתכלת ולבן (בספרי) כיצד שתהי לומרים לו כבש חוטין של תכלת ולבן וכן של תכלת ולבן וקיימת לן כבית שתהי כדפסיק רב פפא בכבית שתהי לקחן בפירקין ותיתני ר"ש על מנהגנו שהנו עושין לרבש חוטין שהן שתהי מין אחד מין סדין לא היה לנו לחטול אלא אחד מהם כנגד הלבן לפירש רש"י ז"ל ומדרבש כיון שהן התכלת מעכב לא הלבן היה יותר נכון לעשות [כ' חוטין] להשתמש בהן לפי שהן מיוחדים לכך מפני שהן מין בפני עצמן ולקמן מיבעי לן כבית שתהי כדפסיק רב פפא בכבית שתהי לקחן בפירקין ותיתני ר"ש על מנהגנו שהנו עושין לרבש חוטין שהן שתהי מין אחד מין סדין לא היה לנו לחטול אלא אחד מהם כנגד הלבן לפירש רש"י ז"ל ומדרבש כיון שהן התכלת מעכב לא הלבן היה יותר נכון לעשות [כ' חוטין] להשתמש בהן לפי שהן מיוחדים לכך מפני שהן מין בפני עצמן ולקמן מיבעי לן כבית שתהי כדפסיק רב פפא בכבית שתהי לקחן בפירקין ותיתני ר"ש על מנהגנו שהנו עושין לרבש חוטין שהן

חדושי
אנשי שם

א ג"מ סי' ויחיו פסחים נגי' דמשמיה דר"מ ברשות גרסה מ"ו כפרים לשמות פרשת ב:

ב ס"ה ואח"כ פשו' וכלבך סי' ס"ב סוף כתובות וכ"ה בתוי"ט ורא"ש כאן ורי"ו כתב כן לומר שפשוקי כאיה כתובות ס"ה ר"ש ניחא לן דגרך לבך על כתובות כי היכי דיוסף לשחוט חלות מהרי"ן שלים בתוקפו ב: בתוס' ד"ה ואלא ג"ו

ערבי נחל וליב"ל פוסק לה קם תכמן דר"ל כשנשא הכל כיחזקיה"ל כו חוטין הרב ודאי לה מיכם"ן דהכל כיני' אחד אבל אם עשה כיני' כהלכה וחזר והטיל כו ניצית אחר ודאי מיכם כל תוסיף"ל כיני' אחר דאחר ולא עשה כהלכה היה יכול כה לקמן נבי כמן כטלית כת ח חוטין ללה פירך כל תוסיף כשהטיל הכל יחד והקשה ה"ר לחנן דקם"ל כהתוקין מחתא חפכא נבי לוגב דחין גרידן תגד והוסיף עליו חין אחר מיכם כל תוסיף ואי חין גרידן לה יהי תוספת דחי לחודיה קחי ואחי לחודיה קחי ויש לדחות דחין אחר שחני ות"ב נבי כיני חין אחר היה פוסל ע"ב לשקרבינו מתנון: ת"ר טלית שהקטן מתכסה בו רחמנו ורוכו והגדול יוכל בו שרחי חייב כיני' חין הקטן מתכסה בו רחמנו ורוכו חע"פ שהגדול יוכל בו שרחי פטור פסק רבי' חשה שחדבר בקטן שיוכל בשלו ואחין חע"פ שהגדול יוכל בו שרחי פטור פסק קטן סת"ב: הלי חתן בגדיו חיוכה לבגדיחה לה עשה ולה כלום פירש חתך חתך תד"ב בגבוחיו לחיפוך חניני' לה עשה ולה כלום שרחי עשהה בת ה"ב ויחיב כיני' לוה חכבי' חם חתך חחיכה גדול חמנברח לה חפילו חטיו וחיכו לבהורים גרסה שיהא[ספסר] בין שתי הקרנות ואשתי לר"ח חם רוקח נקט בעלמא ה"ג דחייחיבח חפלו ו' נח לחכחן בתלמוד ותה חכחן עליה חי בגרייה חיב קרנות ושוייה בת ו' והשיב לי דברח"ו חמין חייב כיני' דלה חשכחים בשום חקו לחייחיבה ולקמן חמ"ל קבת דלה שנח דקחת בברייתה בפרק התבלת חרבה חני בשלא ה"ג שים בכללם ר' משתע דחפילו טשמח חפילו טוכח ע"כ בשן חוספות שחין: ומסת"ג בתב ור"ן מי שים לו טלית בשלח ה"ג חו בשבת ו' חין חטיל ניצית אלא לר"ח חשם הבגדות החרוקות זה חוה בשלח"ל חרבע בגדות בסותך חשר חבסה בה עכ"ל: בתב רבינו שחשון ז"ל חחר לי רבי בשם ר"ב לחותם טליחו שטוטיקח"שבגו והם כחין חלבו שים לה בית חגוף וחיני לפניו וחיני לחחזיק בעין קפלייר"ח לחיוב חן החוכח דלה חקרי חשר חכם בה וחף דחשו משתע קבת שכר לבסות חדבשיבן בת"חבלת שיעור טלי' שהקטן חשתמש בו רחמנו ונדול יוכל בו שרחי וכו' משתע שריך שיהא טלי' שם חלבוש רחוי לבסוי פלחות לקטן וסיינו לדבר שחינו חוכרין להשתמש בניצית ובן נבי חבל עטיפת הרחש ותה שחומר בעירוב סודר חייב בציצי' לישנו סודר שחבסה בו רחמנו וחלו לחטות הרבה שכי יכול להשתש כו ולכך קורח ר' חנר על העטיף בין בציצי' בין בלה ניצי' כי דשיח בירושלמי משום ספין חשבה לחייחב טלית בת חרבע בבגי' ורבי חתר לנו שעשה טלית כמין סרבל קטן ולו שני כנפי וכנריה לר' בנפים קבת והוה לה חרבע דחשינן רב עמת דחיירי כחן בבגריה דחשתמש שחין טלית חן שחובחר לייטו לפי שחתך חתנו חעש וסכור לבטלו חתורת ר' בנפיו לחם חתך חחייבה ניכרת חין לך טוב חתנו וכן דרך חשתעטפין והבגדיים שעושין בן תחת בלחן שחסור לנוכחו עד שיתקן לחיתו שחם ניכרו בעשה בים לו ר' בנפים חבסת שחסור לנוכחו בשחשתין דחק"ג דחיפסק בברחנית דרבנן לה הוי שרי חשום כבוד הבריות דלה דחינן חלה לחד דלה חשוד לבן גרסה לר"ח דת"ע דניצית חינו לה לחטיל כו ניצית בשילבשנו ולה חשר בשחוט בלשון לה חלבש בגד שים לו ד' בנפים בלה ניצית דמו ודלמי היה הדין עיזו שלח ת"ע גרידה לחטיל בו ניצית ומכל חקום חין הטלית חשור בלבוש וגם לן שוכר כיון שחין עתה יכול להטיל בו שהוח בבת ובחול ודלמי עוכר בל שעה שלובשו בעשה להטיל בו ניצית ובן במזוזה ותפילה ותדע דחכו בחזוזה יחשר ליכנס בבית לח בעמוד ובשה קלי ותו לה כתן לבן חום"ג דדרך חלבוש הוח בניני' חשיבי ולה בטילי והוי משחי בדחשר קטן בשבת חייב חע"ג דדרך חלבוש הוח בניני' חשיבי ולה בטילי והוי משחי בדחשר קטן פרק חולין חפסקה לר"י בסרבל שנפסקו מתנו הלולחות של מטי חם יכול לילוכו מחרי דחשיבי חו דילמח לחוליך ויכול לפרוף עליהם בחגוו חו בשום דבר שרי וע"ש: תנו רבנן טלית בשולה חייב בציני ר' אחתון פוטר ושיון שום בשלה ותבר' מחייבין לפי ר"חשון שם ה"ם בשוף קושחן הבח מיירי בשבלה בולה לבבי חייבת שבן דרך חלבוש וה' אחתון פוטר לפי שלח חברה חי נחי לח בטר חלח לדחי בדבי חבשילו ולרבנן חשיבה בדבי חבשילו לחטיל בו ניני' על בדבי הבשילו חבל לה על בולן דחרבע לחר רחתי' כדפרי' כעיין ריחתה שבשיבו פי' חי שים לו טלית בת חרבע בבשים ותחזר בעילות בוי לחיפוך חן החבו דבשים ודוקה בחייבי סחיו רבילים לבטילות בת חרבע בבשים חבל חנחנו חן דרבינו בבבדים חרבע בבשים חפילו בשיעין ריחתה לה חיעבי ותיה' חבוה חן החוכחר היה בדחמרי' לה נחוה חבה ניכבם לחרן

כמקחך, מכשות שהטיעה לך כמיסור תניע לך כמיתר זה תתן שכרם כשלום הזה
כשולם הבא כין לא רחמה :

הדרן עלך פרק התבלת

הקומין רבה "שבי פרשיות שבתחזוה תעבכין זה אח זה פשיטא אתר רב
יהודה לא נגרסה אלא לקומו אע"ג דה"ה רגל יתיבי וק"ל ור"ת
מוח היה פשיטא דהאי קומו עיקרי יוה"כ ורגל יתיבי וק"ל ור"ת
אתלתי על יוה"כ ופר"ת דסיינו רגל שהגיעים ים בהן לתחן כפוף מעט כדאתמרינן לקמן תפני מה לתחן כפוף תפני
והיינו דק' תלן בעבר יפתר כפ"ה ואתקשי קבת כפ"ה ואתקשי אע"ג שה מיח ויכה ויכבי
תמת ומוכת בפסיקתא "יים לה נקוד לתחת לתחת למעלה ולמטה תאתר ה"ב כה נכר כיוד לומר
לך מה יוד יש לה נקודה לתחת לתחת למעלה ולמטה תאתר למעלה ולמטה שנים שנים שבת
ס' מתים ותחים תוריד שהרי שהרי ואעפ"י שהרי רב יהודה אתר רב קרח פרק כי קרח פרק כין עירוב לתחו'
נויל תר רוחותיה פסול. דיבור"ל דכרה דכרים תלוקים תפלין ותזוזות מם "ת וכוב חוזרני
עולה רב יהודה כם "ת מיירי תדקטן נויל דפסול כתפלין ותזוזה כדלתמרי' כהמוניה
וכן כתב ה"ר אלחנן כתפלין שלו דתין לסתוך שלו הירושלמי ודריך היקף כין
לתעלה כין לתחת רבי' אתמון : הגה"ה ותיהו קסוף הלכות תפלין כתב דתין
היקף נויל פסול כדיעבד כי אם כאותיות של שם עכ"ה : ופי' ר"ן דקיקון שלו אם
כתב ותיבקה כשלמה תקוטות כתף שלא יוכל להפריחה אתר כך דה"ל חק תוכות
ואין נרחה אלא כ"ל כשאר טעיות ויכול לתקן ודלים דתמרי' כהכותב תקלים לגגו
דחוק ובכתב שני ויניען חייב ולדברו סיינו חק תוכות ויחיקך תניב ליה כתב נבי
שבת אלא נרס' כין שהוא אותיות מפרפרת כאותיות סיינו חק תוכות. אתר מחיקון
כר בדרך אתרי יהודה "ניקב תוכו [כאר: יהיה] אם נתחייב בו כשיעור אות
קטן כאר אם נלו פסול תוכו או אם "ה כלאחן ראתן רגל התלוי כתוכו קרי ליה
תוכו לפי שהו תלוי כה ול"ל תלה מיקרי תוך שלא תורר כדאתמ' "כ דניטין חק תוכו
ושוה מ"ל רגל יתיר ח"ל רגל שאל מי גרש תקוטו על יוה"כ דתיקש "ר ל"ת
ונבי תוכו לא נקט משום דלא כשי פשיטר ואי לא כתחייב כלל ל"ל דיים לו דלי"ת
ואין ל"ל דאם "כ מלא פירש תגמרות ת"ת לריך ולעזן שני ס"ם החלל שבתוך
הס"ת פירוש הגויל שכתוכו וכתפלין תייירי לריך ניען אחת שלא נקט תפלין אתר מקום
אחיכו ואי הזקיקו לומר כן ואע"ג דאתתי נקט ס"ת כשאר לותיו ואע"ג דאתרי'
שנרוך לסיו' פתוחה לתטה שכל הרואה יגיה ועדות הוא ועדות לא ניחייב על תקום ואי
ירושלמי קאתר לי' נבי בית דקאתר אח' נדבך ניקב נקב כאחצע כפי' ס"ת אם כי
נויל תקיפו אכל כדייע כפי' ואם לאו פסול ואיכו אלא לתעלן לא כפי היקף נויל וכל
רבותיו סוין כדבר ושי"ל שתקט רש"י ז"ל תפלין לאחשוני' דניקב כאחצע כפלין
שייירי כירכו אכל כאותו ניכר לאיחס ואירכו תיקרי יתין ואחל ובפרק אמוב' שרים
אתרי' כל נקב שהיו שוכר עליו לא תיקרי נקב: ת"ל אין לחייתי יוקף דלא חכיח
ולא טיפח אכאן הוריח רבינו אינו כנגד סיפח דלית של כדת ודוחה ליוד להניח
תיקון וקרח כדת וחכשיר ואחכאן אתי אם כן לדקדק אתותיו פשוטו' שתין לאם אלא יוד
אחר כגון ו' ו"ן כן פשוטה אי אתיקנו או אתיפסיק אין אישוריהו כאות קטנה
אלא כשיעור תיקון לא אכיח אלא טיפח וה"ה לאתרי כשר כשהוא ואתרב אי לא כשאר
נויל אתיקו אכל כדייע ואם לאו פסול ואיכו אלא לתעלן לא כפי היקף נויל וכל
רבותיו סוין כדבר ושי"ל שתקט רש"י ז"ל תפלין לאחשוני' דניקב כאחצע כפלין
שייירי כירכו אכל כאותו ניכר לאיחס ואירכו תיקרי יתין ואחל ובפרק אמוב' שרים
אתרי' כל נקב שהיו שוכר עליו לא תיקרי נקב: ת"ל אין לחייתי יוקף דלא חכיח
ולא טיפח אכאן הוריח רבינו אינו כנגד סיפח דלית של כדת ודוחה ליוד להניח
תיקון וקרח כדת וחכשיר ואחכאן אתי אם כן לדקדק אתותיו פשוטו' שתין לאם אלא יוד
אחר כגון ו' ו"ן כן פשוטה אי אתיקנו או אתיפסיק אין אישוריהו כאות קטנה
אלא כשיעור תיקון לא אכיח אלא טיפח וה"ה לאתרי כשר כשהוא ואתרב אי לא כשאר
תקון, אשכור כית כח"ל כל ל' יום פטור תן התזוזה נרחה דכין כתזוזה כין
כביני' כלאחן דיוקא טטור לעולם תלאחרית' דכביני' כתיב כשתוך ותזוזות כתיב
כיתך תכל תלדכנן חייב לאחר ל' שטעלו אכל תזוזות לאח שלבי שהוא ל' וכשתי
נבי תין תלבורין לאם כתים פ"ה לאחר' קרי כל כותי אם יהיה כן ישראל חיי כתזוז'
ברת' לאחר' שכרה תיכרל פטור תלאחרית: כתב כתיי שלי' וז"ל יחכר לאם שלא
תהלוקן אתות תכ' לאדיים לאו יש לו ד' קנוות ואינ' ת"ל כתכתו' הכל כגר שים
לו ד' כנפי' חייב כביני' ע"כ כתב תכר"ם דיים לסחייר לנפלן הלאחר על הקרן
ואיהו לאם נוכר שלא יעשה שום ניעות תפסחן וכעליות על תני יעשה ניעות על
חני ונרסי' כפרק התכלת אחר ופשחים פוטרין כין כתיכן כין שלא כתיכן שאר
ניעין פוטרין שלא כתיכן אלא כפרק כהן גדול ואח"כ כפרקין חוטי התרועה תלאחר כפ"ה
ניעות לין ניעי שלא כפרק ואם "ת ויקהל כניעי' לאחר' על הקרן
כאחר ר"ת פוסל כפתיהן כ"ת כפ"ה ג' לא יניחנו תרם על ספת הבג שנולים כדי
שיהא חוק וקל כלאחן ל"ת שהרי על כבמי כגדיהם כתיב תם אינו תכגד תי
תהרחיק הניעות תן הבגם תלא קשר גדול ואח"כ כפרקין חוטי התרועה תלאחר כפ"ה
ניעות כאחר כשיעור אחר רבינו פרק כתבל שאין לאחם הוחיל ואפשר ניעות ויקוסם
ניעותיל לקשור ולכרוך יחתיך ר"ת אחותן שלא אם אם מחוברים כדאת"ר פ"ק
דשוטה תלאן ולא אסק דאי אחותן שלא אם אם מחוברים כדאת"ר פ"ק
דריש מתנה שהגיעו עשה תשיו ופסול תשום דתעם. ולא תן תבשיל בכר ושוב
שיחתם קודם שיתגם כלל כת"ל ובדולה תנות ניעי' עשקולה כנגד כל התור"ם
ה"ה עשה ולכל האזהר אם מחתני' אותו לעניים ות"ת עבדים שלו והחזיקו עבדים
לגבי תכל לשום הגיים ככבם תים יהודי ומשכם כת' שהיה ושיר כתנות ניעי' שהע
שים אזה כבדרכו היה שהיה ניעות שלא ה'אזהרה לבעלים שיהיו לה והלך תליה כתת
שהחת' ושגיאה לגבי' תחרה תחרה עלגני כת תחרה יכם הניעים' תנות על כסף
ושבעלמי' יפסה היה ערוחה כנגדו תף הוא ושב ערוחה כתר ניעי' שלא כפרק
כשהוא ע"ג קרקע תחרה לא כפרק ושבעלמי' יפסה היה ערוחה כנגדו תף הוא
ושב ערוחה כתר ניעי' שלא כפרק ושבעלמי' יפסה היה ערוחה כנגדו תף הוא
כשהוא ע"ג קרקע תחרה לא כפרק ושבעלמי' יפסה היה ערוחה כנגדו תף הוא
כי תחר לה שכעול לה רחיתי ניעי יפה כתוכך אלא תנות לה יש לנו שכתו' כה תני
לאיהם כפרקה ושזתכו לה תרבע עדים תחרה לו ניעי תניחך עד שתניע לו תם
שתך יהא שם עירך ושם רבך ושם תלרבך שתיה לאחר כו תורם. כתב ונתן לה
שתים ויחלוקה כל תחנה כלים תלכו לעניים תלבד תוחם תכנות • ושלים
לחוחם תלכו כטלה כידה יכחת לתלרבו על רבי תחר' לו עשני שבירים ת"ת לה כתי
שתך שיבך כשתך תן התלמידי הוניחה כתב תידה ונתנה לו תחר לו' לך ובא

כתי ר"ת תלכי קלי כת"ק ורבה כרבב"ג ונרבה לא שני בהוחר' אלא בעי עיכוד
ניעי כשתוך ותיב"ג דבעלמא ק"ל פרק יש בכור הלבה כרב כתיפורי הבא ק"ל
ותיב"ג דקם כשתוך ותיב"ג דבעלמא ק"ל פרק יש בכור הלבה כרב כתיפורי הבא ק"ל
כשתוך לקן קרום אלא כתקוטה סטרה ותיכה לא תחיב אלא תבת' קולי דשתוך ק"ל
ותשתוך ההכה נתי תחורי דשתוך היה ולא תח תבי לתיחסבי' ותי כפר' לתפל'
תחרי' כהיית דק"ל הלכה כותי' דרב כין לקולא כין לחומר ויש לוחקין לקיים פי'
כתב עליו' ול"ג ולולי שור של תפלין לא כיני עיב לעשך כתיכרו תשתעין לתיעשיקר קרום
ר"ת ול"ל דלא שור של ס"ת אפי' רבא תוך דבעו עיכוד לאתעשך גוף קרום היה שם "ת
כתוקף נויל"ל ס"ת אפי' רבא תוך דבעו עיכוד לאתעשך גוף קרום היה שם "ת
כתב עליו' ול"ג לר"ת ה"ה תתחל' לתיקון תיכו קרום כלל תלא ה"ת לאתר נשרך
ס"ת ויניעו כתו תורב נבד לאת ושוך דבעותן של תפלין תיכה קרושה לאתר תכיי
תחרי' כהיית דק"ל הלכה כותי' דרב כין לקולא כין לחומר ויש לוחקין לקיים פי'
כתב עליו' ול"ג ולולי שור של תפלין לא כיני עיב לעשך כתיכרו תשתעין לתיעשיקר קרום
ר"ת ול"ל דלא שור של ס"ת אפי' רבא תוך דבעו עיכוד לאתעשך גוף קרום היה שם "ת
כתוקף נויל"ל ס"ת אפי' רבא תוך דבעו עיכוד לאתעשך גוף קרום היה שם "ת
כתב עליו' ול"ג לר"ת ה"ה תתחל' לתיקון תיכו קרום כלל תלא ה"ת לאתר נשרך
כדקדוק תסרות ויפרו ואמר דברים תם כן כתקנן והה ליכה כדבר זה ותחי לתיהיה דרים
כלא לאתן מו כתכו אלא לאתן כל תכתוב תפלין כקי כדבר זה ותחי לתיהיה דרים
ניעין תם ספרי דדייני מיגמר נמיחי ; ספרים ותזוזו"ת לם כתם כדיקה כתו כן תם
כתכתו כתלכתן ויקחין תכל תלם תשוב דקיקי לם כתם לבודקן תכל תפלין תע"ב
דרים לתם כדיק' כנתי היה לקרעין כדי לבודקן ותין ניקחין לכתחל' אלא תלהוחת'
וכיניעות הכל כקיקין כלפרי' ותניא נתי כתוספתא דע"ת אין לוקחין תפלין אלא תן
תשוחה ותם אלא תתי אפילו תניחו ותמא כיידו"נ כתניים כודק תתנו תח"ו על ת
כל תאם כתת' כתחשון ותם כנתיב תב ובן כתניחד הנ' ורש"י ז"ל פי' דתפלין לינן
לוקחין אלא תן תחוחת ת' תנו' לדרשי שיבור לבודקן ותין ניקחין לכתחל' אלא תלהוחת'

אנשי שם

כסול ור׳ אחאי מכשיר וכותיה ק״ל דמוקמינן בפ׳ המוציא דרב קאי כותיה ותניא
בשבת ובמנחו׳ ס״ת שבלה ותפלין שבלו אין עושין מהן מזוזה לפי שאין מורידין
מקדושה חמור׳ לקדושה קלה הוא מורידין עושין ומוקמינן להו במנחו׳ כר׳ אחאי :
הגה״ה מסיק הא דלא עפינן מוכיח ר״ת דאף בימי חכמים היו רגילין בעיבוד
אחר בלא עפנים כגון שלנו או כיוצ׳ בו ועדיף יותר מעיבוד עפני׳ מדמשמע הכא
דליכא למימר דלא עפינן וגם ליכא שום עיבוד אלא מליח וקמיח לבד דא״כ היינו
דפתרא א כדאמרינן פרק המוציא שלשה עורו׳ הן כו׳ דפתרא דמליח וקמיח ולא
עפיז ודפתרא פסול לס״ת דלא מיקרי ספר מדפסו׳ למגלת סוט׳ ונבי גט דתנן אין
כותבין לא על הדפתר׳ ולא על הנייר מחוק וה״ה לנייר שאין מחו׳ דהא בפ׳ המוצי׳
אמרי׳ כתבה על הנייר ועל המטלי׳ פסול על הגויל ועל הקלף ועל הדוכסוסטוס
כשרה ומוקי לה בס״ת וכן שנינו פ״ב דמגלה כתבה על הנייר ועל הדפתר׳ פסול׳
דנקר׳ ספר ומי׳ בגיטין מגיל׳ לדחויי דמיירי בנייר של עשבי׳ שאין ב מעופן כדפי׳
בקוב׳ התם ואותו נייר כשר בגט לכ״ע דאין יכול להודייף אבל בס״ת פסול סוף
דבר כתב ר״ת וז״ל אומרי׳ הגאונים גויל מעור שלם כמו שהוא מעופן לגד שיער
וכדאמרי׳ ברים ב״ב גויל אבני דלא משייפ׳ ומגד הכשר אינו נאה לכתו׳ מפני גידי
הכשר והשמנוני׳ והכי אמרי׳ בירוש׳ במ״ס כותב על הגויל במקו׳ שיער ואם שינה
פסול ודוכסוסטו׳ הוא העור הנחלק לב׳ אותו של מעלה מגד הכשר קרוי קלף לפי
שנקלף מעל חבירו והשני לגד הכשר קרוי דוכסוסטו׳ פירש דוך מקום כמו דוכתא
כלן סוסטוס בלשון יוני כשר וכ״פ בערו׳ משם רב האיי ועל שניה׳ כותבין על מקו׳
חתך בקלף כלפי מקום הכשר ועל הדוכסוסטו׳ כלפי מקום השיע׳ שאין מקו׳ כשר
ממש נקלף ולא מקום שיער ממש כדוכסוסטו׳ ומשם מעבדי׳ אותו בעפני׳ ומגד
שיער אין נאה לכתו׳ ולא מגד הכשר מפני הגידין והכשר והשמנוני׳ וסימני׳ כבוד
אלי׳ הסתר דבר וקלפי׳ שלנו דין קלף יש להם שהרי עכשיו מסיר מהקלפי׳ הגידי׳
והשמנוני׳ וקלפיה דקה שקורין אשקרניר וכשרים לכל דבר למזוזה ותפלין וס״ת
דעיבו׳ שלנו חשוב ועוש׳ מקו׳ הבש׳ נוח לכתוב וי״ת דעכשיו דינגויל או דוכסוסט׳
יש להם עתה וכותב ס״ת מגד השיער ועליה׳ הכתוב אומר עיני׳ להם ולא ראו כי
ידוע שהלבן טוב יותר ומתקיים יותר מן השחור ועוד אי דין גויל יש אם כן יפסל
בתפלין ומזוזו׳ כדאמרי׳ בהמוציא ואי דין דוכסוסטו׳ יפסל אתפלין דאין נכתבין
אלא על הקלף כדאמרי׳ לקמן ואי משום הקליפה שמסירים האומנים אין זה אלא
מיקון בעלמא ואינה עבה כל כך שיהא שם קלף עליה ר״ת ואי״ת היכי אמרינן
דס״ת פסול אדפתרא וגם בעינן דיו כדאמרי׳ פרק הבונה כתבה שלא בדיו או
שכתב אזכרו׳ שלה בזהב הרי אלו יגנזו וכשב׳ פרק כל כתבי אמרי׳ בעי רים גלותא
מדרב הונא היתה כתובה בקומו׳ ובקנקנתו׳ מגילין אותם מפני הדליק׳ אמר ליה
רב אשי ת״ש אין בין ספרים למגלה אלא שהספרים נכתבין בכל לשון ומגלה עד
שתהא כתובה אשורי׳ ובדיו אלמא דבס״ת לא בעינן ספר ודיו אלא למגל׳ ותירץ ה״ר
יוסף דמיירי בשאר ספרים ולא בס״ת ועי״ל דההיא דפרק כל כתבי איירי להגיל
מפני הדליק׳ אבל כ״ע מודו דלא ניתן ליקרו׳ בהם דבעינן ספר ודיו אף לרבנן דר׳
יהודה וא״ת למה החמירו בספרים דאע״ג דאין נכתבין כהלכתן מגילין מפני
הדליקה ובמגלה אם אין כתובה כהלכתה אין מגילין יש לומר משום דבמגל׳ ליכא
אזכרות ותדע דע״כ לא בעי אלא מהו להגיל אבל לקרות פשיטא ליה דלא ולי
הכות׳ נרא׳ לי׳ דיש להשיב על האי תדע ודוק ג ועוד מגאתי שפי׳ ר״ת דיכול להיו׳
דס״ת כשרה ע״ג דפתר׳ מדכייל ותניא פרק הבונה כל פסולי׳ והך לא קתני ואף
במ״ס ולא לישתמיט דלישמעינן בשום דוכת׳ דפסול ומי׳ לכתחל׳ ודאי פסול ונבי
מגלה היינו טעמא דפסול דאחמור בה רבנן משום דכתיב בכתבם וכלשונם ואין
רגילות לכותבה אלא על ספר וכדיו אי נמי משום דלא לזלזולי בה משום דלית בה
אזכרו׳ ע״כ לשון רבינו תם ואין נראה לר״ן להקל בה טפי ממגלה כתב בסמ״ג
וז״ל הלכה למשה מסיני הוא שספר תורה כותבין אותה על גויל במקום השיער
ושיהו כותבין תפלין על קלף במקום כשר ושיהו כותבין מזוזות על דוכסוסטוס ג״ת
במקום השיער וכל הכותב על הקלף במקום שיער או בגויל במקום כשר פסול מ״ז
כתב ר׳ מאיר שכן הלכ׳ למשה מסיני אם כתב ספר תורה על קלף כשר ולא נאמר
גויל אלא למעט דוכסוסטוס שאם כתב עליו ספר תורה פסול אמנם פרק המוציא
מסקי׳ שס״ת כשר אפי׳ על דוכסוסטוס וכן אם כתב מזוזו׳ על הקלף או על הגויל
כשר שלא נאמר על דוכסוסטוס אלא למגוה אבל תפלין אין נכתבין אלא על [קלף ג״י
ולא על] גויל ולא על דוכסוסטו׳ ואם כתבו עליה׳ פסולין כדאי׳ התם עכ״ל ומיהו ג״ת
עתה אין נפקותא בכל זה דקלפים שלנו מספיקים לכל כדפיר׳ לעיל משום ר״ת׳
בין שיטה לשיטה מהו פי׳ את״ל בין דף לדף כשר אם סוף הקרע פונה ומתעקל ועד
בין שיטה לשיט׳ מהו משם ר״י כאן אמר ר׳ יוחנן מזוזה שעשה בשני שלש ואחד
כו׳ נהגו הסופרים לכתוב מזוזה בב״ב שורות ואם שינה לא פסל ואלו התיבו׳ שברא׳
כל שיטה שמע ה׳ הדברים לבניך ובשכבך בין והיה מגוה בכל יורה עשב פן תת
והשתחוית׳ השמי׳ ואכדת׳ ושמתם אותם אתם בדר׳ ובשעריך אשר על הארץ ומנהג קס
פשוט שכותב על המזוז׳ מבחוץ כנגד ריוח שבין פרשה לפרש׳ שדי וכן נגד ה׳ אלהינו
ה׳ שם המתחלף באלף בית ואין בזה הפסד לפי שהוא מבחוץ אבל מבפני׳ אסור
לעשות אפילו אות אחת ולא לעשו׳ חותמות כי אם נווי אדון כל לא תוסיף ולא
תגרע סמ״ג אמר רב חסדא על הארץ בשיטה אחרונה איכא דאמר בסוף שיטה
איכא דאמר בתחל׳ השיטה אמר רבא חזיג׳ לרב הונא דבריך לה מאחד כלפי שמע
ומכאן היה משמע דשיטה ראשונה מסיימת לאחד ותימא שהסופרים נהגו לסיים
ואהבת את ושמא תלמודא לאו דוקא נקט אלא שמשמיעה דלתחלתה נגללת בשאר
ספרים שנגללים לתחלתה וק׳ דאמרי׳ פרק השותפין וחכמים אומרי׳ עושה לספר
תורה בתחלתו עמוד ובסופו כדי לגול היקף אלמא נגלל הספר לסופו כיון שהעמו׳
בתחלתו וכדי היקף בסופו ותו דהתם תניא כל הספרים נגללים לתחלתם וס״ת
שקורי׳ בו תדור לחמנעיתו נגלל ועושה לו שני עמודים והתם נמי אמרינן ספר
עזרא שאין קורין בו לתחלתו נגלל ובמס׳ ידים תנן גיל ון שבסוף אין מטמא׳ את
הידים עד שיעשה לו עמוד וכיון שעמוד בסוף א״כ נגלל לתחלתו ונראה דגרסי׳
איפכא בבריתא וחכמי׳ אומרים בתחלתה כדי לגול היקף ובסופו כדי לגול עמוד
ומגלה שיש לה דין שאר ספרי׳ יש להיו׳ עמו׳ בסופה וכדי לגול היקף בתחלתה בלא
עמוד מקנת מס״ה ויש סותרין מקנת הקושיו׳ וגרסי׳ בתחלתו נגלל ואין נראה
כדמוכח הכא דמזוזה כלפי שמע נגלל׳ ומסתמא ה״ה שאר ספרים ועוש׳ פרשיותי׳ תת
סתומו׳ וא״ת והא אין כותבין במזוז׳ אלא פרשה שמע והיה אם שמוע ומה שייך לשון קסא
פרשיו׳ לשון רבים ואין כאן אלא פתוחה או סתומה אחד דהיינו בין פרשה לפרשה
שכותבין שתיהן זו ע״ג זו בקלף כשר ויש לומר מדקדק היה בב׳ הפרשיו׳ לכותבם
בנמנום כדי לעשותם סתומו׳ ותירוץ זה אין נראה לי כלל דאם כן מאי סתומות
דקאמר ועוד מגאתי בסמ״ג ובתוספות שאנן שהיו כותבין על הארץ בסו׳ השטה

והרי חשיב כסתומה כיון שנתמלא׳ כל השטה ותימא דנהגינן השתא דכתבינ׳ על
הארץ בתחלת השטה ונראה הטעם דומיא דספר תורה דלעיני כל ישראל באמצע
השיטה שנראה אז שהדבר נגמר דבשמסיים בסוף השיטה כמו שאר השורו׳ נראה
כאילו רוצה לכתוב יותר ועושה ריוח למעל׳ ולמטה כמלא אטבא דספרי הוא כלי
שאותזין הסופרים את הקונטרסי׳ פן יכעגענו אילך ואילך ולא נודע אי מאורך אי
מרוחב והכל לפי אומר הספר לפי הכתב לפי הגוי ומיהו מגאתי שהגאונים פירשו
כחני נפורין סמ״ג וכתב רבינו שמשון הואיל שמן הגדדין לא פירש יש לנו לומר
כגון שגוללה מאחד כלפי שמע גולל׳ נריך להניח שיעור לבורכה כמו בשא׳ ספרי׳
שמניחין בתחלתו כדי לגול היקף עמוד : הגהה ומיהו עיין לקמן בהלכו׳ תפלין
ושם הוכיח ר״ן דלא בעינן בתחל׳ להניח חלק כדי היקף ועיין שם בעמו׳ ז׳ שבהל׳
תפלין ע״כ רב נחמן בר יצחק אמ׳ מנוה לעשו׳ סתומות ואי עבדינהו פתוחו׳ שפי׳
דמי ומפרש בגמרא הטעם לפי שאינן סמוכות זו אבל זו בתורה לימא מסייע ליה
ס״ת שבלה ותפלין שבלו אין עושין מהן מזוזו׳ לפי שאין מורידין מקדושה חמורה
לקדושה קלה הא מורידין עושין ואמאי הכא סתומות והכא פתוחו׳ נא ולמד מה
הן סתומות ופתוחו׳ מרבינו משה שכתב סידורין ע״פ ספר הזקן אשר הי׳ בירושלם
והכי נקטינן סתומה היכ׳ ששייר ט׳ אותיו׳ באמצע שיטה והתחיל בסוף׳ אי נמי
סיים בסוף השיטה והתחיל באמצע שיטה שלמטה הימינה והשיעור מפורש בין
לסתומה בין לפתוחה ט׳ אותיו׳ והכי איתא במ״ס ריוח בין פרשה לפרשה או ריוח
הפרשה שלשה תיבות של שלש שלש אותיו׳ ואם סיים באמצע השיטה ואין שיעור
עד סוף השיטה שיוכל לכתוב ט׳ אותיו׳ ישייר אויר חלק קנת בשיטה של מטה
ויתחיל הרי לך סתומה בשלשה פנים שביארנו : ונורת הפתוחה אם סיים באמצ׳
שיטה ויש שיעור ט׳ אותיו׳ עד סוף השיטה ויתחיל בתחל׳ השטה של מטה הימינ׳
ואם לאו יניח כל אותה שיטה פנויה ויתחיל בשיט׳ שלישי׳ נקט האי כללא כי פרש׳
פתוחה לעולם מתחלת בתחלת שיטה וסתומה באמצע שיטה או קרוב לסוף שיטה
וה״מ באמצע הדף אבל בראש העמוד יש דין אחר כמו שאפרש מההיא דמגלה
דבירושלמי פ״ק דמגל׳ אמרי׳ פתוחה מראש׳ פתוח׳ פתוח׳ מסופה פתוחה פתוחה
מכאן ומכאן סתומה ואומר ר״י דאין לפרשה דמיירי באמצע הדף וה״פ פתוחה
מראש׳ כלומר אם סיים בסוף שיטה והתחיל בשיט׳ של מטה לאחר שהני׳ בה שיעו׳
ט׳ אותיו׳ והאויר שבראש השיטה יעש׳ אותו פתוחה וכן פתוחה בסופה פירש שאם
סיים באמצע השיטה והתחיל בראש שיטה של מטה הימינה שהאויר שבסוף שיט׳
יעש׳ אותה פתוחה הא אין לומר דתינח פתוחה מסופה כדפי׳ הא ודאי פתוח׳ היא
אלא פתוחה דפי׳ בשמתחיל באמצע שיטה על בראש סתומה היא דהא אמרי׳ לעיל
האידנא נהוג עלמא בסתומו׳ ופרשת והיה אם שמוע מתחל׳ באמצע שיט׳ וכותבין
כנגד אותו אויר שדי מבחוץ מכוין כנגדו ופרש׳ שמע מסיימת בסוף שיטה היכ׳
נראה לר״י לפרש פרשה פתוחה מראשה כגון מראש הדף ושייר שיעור ט׳ אותיות
והתחיל באמצע השיטה ואע״ג דבדף שכתב סיים השיטה אפילו הכי היא פתוחה
אע״ג דבה״ג באמצע הדף הויא סתומה מסופה פתוחה כלומר אם בסוף הדף
שייר שיעור יכול להתחיל דף האחר בראש השט׳ ואע״ג דכי האי גונא אף באמצע
הדף מיקרי פתוחה מכל מקום נקט בסוף הדף לרבותא דאפי׳ בסוף הדף דאין
ניכר כל ההפסק מיקרי פתוחה מכאן ומכאן סתומה פיר׳ אם הניח מעט ריוח
בסוף השיט׳ ובתחל׳ השיטה שלמטה הימנה ומילתא דרבותא נקט ופשיטא לי׳ דיש
סתומ׳ ופתוחה בענין אחר ולא איצטריך ליה למיתני ור״ת מגא במסכ׳ סופרים
איזו היא פתוחה כל שהניח בראש השיט׳ שלש׳ אותיו׳ חלק לכותבן סתומה שהניח
מקום חלק בסוף השיט׳ לשלש׳ אותיו׳ גמר כל הפרש׳ בסוף הדף ישאיר שיט׳ אחר׳
ואם שייר מלמט׳ כדי לכתוב שם בן ג׳ אותיו׳ מתחיל מלמעלה וכתב ר״ת דעיקר
דפרשה פתוחה מתחלת בראש השיטה ואם הניח שיעור בסוף השיטה וכן בתחלת
השטה יצא ידי שניה׳ עוד נמצא במ״ס איזו היא פתוחה כל שלא התחיל בראש
השטה ׳ איזו היא סתומה כל (שלא) שהניח באמצע וכמה יניח בתחילת פתוחה
כדי לכתוב שלשה אותיות ואומר ר״י דעל כרחך טעות סופר הוא שהרי בשמתחיל
לכתוב באמצ׳ השיט׳ הוכחנו מיהך דמזוז׳ דמיקרי׳ סתומה׳ וגם ה״ר יעקב מקלנון
אומר שמג׳ במ״ס מדוייק כדפי׳ לעיל לכן אותם שמג׳ ר״ת וכן ההי׳ שהבאתי בסו׳
הכל טעו׳ סופר וכן פירש״י ז״ל כאן וז״ל סתומה היינו שמניח ריוח באמצע ויש
כתב משני גדדי׳ אי נמי הניח חלק בראש השיטה והיינו כדפרישי׳ ׳ עוד יש פרשה
הנקר׳ סדור׳ וגורת׳ כותב השטה שעומד בה עד חצייה או עד סמוך לסוף׳ ומתחיל
בשיט׳ שלמטה כנגד החלק שהניח בשיט׳ שלמעלה ׳ וכסמ״ג פירש פירו׳ אחר על
הירושלמי דלעיל וה״פ שאם הניח פחות משיעור ג׳ אותיו׳ לפי מ״ס או ט׳ אותיות
לפירושינו בסוף השיט׳ וכן אשיט׳ שלמט׳ הוי לי׳ סתימה כלומ׳ שפיחת השיעו׳ בסו׳
השיטה ובתחלת השיט׳ שלמט׳ ובתוס׳ שאנן האריך מאד מאד וסתר כל הפירוש
שפירשתי לעיל בענין אחר ונלאיתי להאריך והמגמגם יעיין בתוספו׳ שאנן :
הגה״ה בת׳ בא״ק וז״ל ובשירטוט עצמו מסופק רבינו שמח׳ אם נריך שירטוט
שיה׳ ניכר וקיים לעול׳ כגון לשרטט בברזל או סגי בשירטוט כדי שיהא נרא׳
לסופר שיכתוב בשוה כגון בבדיל או בעופרת ואע״פ שלאח׳ זמן נמחק השריט׳ או
אם יוכל לשרטט בדיו או בגבע המתקיים כל ימי שהכתב קיים וקנת נראה לשון
שירטוט גומא וחריץ ובבראשי׳ רבה דורש קווצותיו תלתלים זה שירטוט משמע
דבעינן שירטו׳ המתקיים כמו תלתלים ובה״ג בענין חליג׳ כתב הלכת׳ כר׳ יצחק
דאמר ג׳ אין כותבין ואי שרטט לי׳ בדיות׳ לאו כלום הוא עכ״ל אז״ק ׳ הא מורידין
עושין הא בעינן שירטו׳ דאמר רב מניומי בר חלקי׳ שירטו׳ של מזוזה הלב׳ למשה
מסיני ואם אינה מסורגל׳ פסול תנאי היא כו׳ הקשה ר״ת לישני בששירטט ולא
לימא תנאי היא ואומר ר״ת דאין נריך לשרטט תפלין וכל הכטור מן הדב׳ נקרא
הדיוט אם עושהו הילכך לא ניחא ליה למימר במשורטטין ומספר תור׳ לא פריך
דרגילו׳ לשרטט ס״ת או משום שהשיטו׳ ארוכות או משום זה אלי ואנוהו כיון שרגיל
לקרות בה וצריכה שירטוט מדרבנן אבל תפלין ומזוז׳ אין רגיל לקרו׳ בהן ומה
לנו לנוייהן ומ״ת על כרחך נריך לשרטט תפלין ארבע שורו׳ דהיינו למעל׳ ולמט׳
ומן הגד דהא פ״ק דגיטין קאמר ר׳ יצחק שלשה אין כותבין במתני׳ תנא ג׳ כותבין
ארבע׳ אין כותבין אבל בין שיטה לשיט׳ דוקא מזוזה אבל לא תפלין ומיהו אם אין
הסופר יכול לכוין בלא שירטוט יכול לשרט׳ כל השורו׳ וכן עושין עת׳ שמשרטטין
כל השורו׳ ואין בזה הדיוטו׳ ואדרבה ה״ל זה אלי ואנוהו ואומר ר״ת דאין נריך
לשרטט מן התורה אפילו ס״ת דלא כפירוש הקונטרס בפ״ק דמגיל׳ דברי שלום
ואמת מלמד שצריכה שרטוט באמת׳ ס״ת ופירש שם רש״י דאמתה ס״ת הוי ספר
תור׳ ואין נראה לר״ת דלא אשכחנא הל״מ ונרא׳ לר״ת כפירו׳ ר״ח שפי׳ אמתה
של תורה היינו מזוזה ונקרא אמתה של תורה לפי שיש בה קבלת עול מלכו׳ שמים
והא דאמרינן בסמוך כתבה איצרת פסולה אתיא כתיבה כתיבה ופ״ה בלא

אנשי שם

ש״י א וק״ל שמשמע דם ל׳ בסרש״י דפי׳ הא דעפינן והם שחורין ונראה בעתיקין לכן אין לתפור בתוך ג׳ ולא כפי׳ ניחוקו יוסף דפי׳ דעפינן חוק ויכול לתפור וא״ב קשה ואי קאמר דליכא למימר דלא עפינן וגם ליכא שום עיבוד כו׳ הלא ב״ש דאיכא למידק דעדיף בלא עיבוד ומעופן שהרי אפילו בלא עיבוד ובלא עיבוד הוא טוב לפירש״י שפירש שבמעופן נראה בשחור ואינו יכול לתפור ונראה דהכי פי׳ וליכא למימר דלא עפינן וגם ליכא שום עיבוד ואז גרע מעפינן ר״ל ונפרש הא דלא עפינן ואז אשור לתפור אבל עפינן מותר דהוא טוב מלא עפינן הואיל ולא עפינן פי׳ רש״י וגם לא עיבוד רק קיוית ומליח וא״ב לא היה לנו ממה לדקדק שעיבוד שלהם טוב מעיבוד עפנים דשמא הן שווים לבן אמר זה אינו דמליח וקמיח לבד היה דפיתרא כו׳ וא״ב הא דלא עפינן ע״ב ר״ל שמות לתפו׳ וא״ב הוא טוב יותר מעיבוד עפנין :

מהר״ם ב וכ״ע בתוס׳ פר׳ המוציא יין שמכשירו אם לס״ת אם אינו מחוק ושמא יש לייסב דסתם בנייר שהוא מעופן שהוא חוק ומתקיים וכ״ע :

ג ב״ל משום דסוני׳ מוכח התם בפ׳ כל כתבו דריש גלות׳ היה ורע אותה ברית׳ דאין בין דמייתי רב אשי לכתב

שם ד"ה ת"ש וכו' עד סוף הדיבור

מרדכי א

שם ד"ה אלא מעתה וכו' עד ואפילו הכי

שם ד"ה ת"ש וכו' עד סוף הדיבור

ב

שם ד"ה ת"ש וכו' עד סוף הדיבור

שם ד"ה ת"ש וכו' עד סוף הדיבור

שם ד"ה ת"ש וכו' עד סוף הדיבור

ג

ש"ו א

סלק הלכות ספר תורה ומזוזה וציצית

הלכות תפילין

ארבע פרשיות בתפלין מעכבין זה את זה ואפילו זוז אחת וכן במזוזה וספר תורה פסולה לא נכתבה אלא לקדוש על יוד או לגרוס כל אות מוקפת גויל מלמעלה רוחותיה והכל פירשנו לעיל וכן משפט הכתיב שוה בתפלין ומזוזות וחין ביניהם אלא שירטוט דתפלין סני בחתכים שירטוטן ומזוזה כתי כולה שירטוט כדפי לעיל. ת"ר ר"ש ב"ר יוסי אומר כל פרשיות וכו' דהא לאו הכי כתיב בהו ס"ת אלא בפרט, ויש כי יכיתוב בתיב ולכותבת חסר ו' ואחרון ונראה דה"ג לכותבת בתפלה ולכותבת כדי לעשות ת"ר ר"ש אומר כל המשנה ואפילו אות אחת מספר תורה כאלו כתבו כולו ואפילו כתב ב' אותיות מתיבה אחת ב' מתיבות ואפילו ב' אותיות מב' פסוקים ואפילו ב' אותיות מב' פרשיות ואפילו ב' אותיות מב' ספרים ואפילו ב' אותיות מב' חומשים ואפילו ב' אותיות מב' מקומות ואפילו ב' אותיות מב' מלכיות ואפילו ב' אותיות מב' ברכות ואפילו ב' אותיות מב' שמות ואפילו ב' אותיות מב' מזמורים ואפילו ב' אותיות מב' שירות ואפילו ב' אותיות מב' תפלות ואפילו ב' אותיות מב' תור

אנשי שם

ש"י א ויקם שבתי לפרוך וכו'. פרשה זו שנויה בתוספתא פרק ב' דמקואות ובמסכת מקואות פרק ד' משנה ו' ובמסכת פרה פרק ג' משנה ד' ובמסכת ידים פרק ד' משנה ב' ובמסכת טהרות פרק ב' משנה ב' ובמסכת נדה פרק ב' משנה ב' ובמסכת כלים פרק ב' משנה ב' ובמסכת אהלות פרק ב' משנה ב' ובמסכת נגעים פרק ב' משנה ב' ובמסכת פרה פרק ב' משנה ב' ובמסכת זבים פרק ב' משנה ב' ובמסכת טבול יום פרק ב' משנה ב' ובמסכת ידים פרק ב' משנה ב' ובמסכת עוקצין פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמורה פרק ב' משנה ב' ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת מעילה פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמיד פרק ב' משנה ב' ובמסכת מדות פרק ב' משנה ב' ובמסכת קנים פרק ב' משנה ב' ובמסכת כלים פרק ב' משנה ב' ובמסכת אהלות פרק ב' משנה ב' ובמסכת נגעים פרק ב' משנה ב' ובמסכת פרה פרק ב' משנה ב' ובמסכת זבים פרק ב' משנה ב' ובמסכת טבול יום פרק ב' משנה ב' ובמסכת ידים פרק ב' משנה ב' ובמסכת עוקצין פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמורה פרק ב' משנה ב' ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת מעילה פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמיד פרק ב' משנה ב' ובמסכת מדות פרק ב' משנה ב' ובמסכת קנים פרק ב' משנה ב'

ג"ש ב ואם בתחתונים. בגמרא בפרק [לולין] (לעיל) [חולין] תוס' ד"ה ואם בתחתונים בפרק אלו דברים בתוספתא פרק ב' משנה ב' ובמסכת כלים פרק ב' משנה ב' ובמסכת אהלות פרק ב' משנה ב' ובמסכת נגעים פרק ב' משנה ב' ובמסכת פרה פרק ב' משנה ב' ובמסכת זבים פרק ב' משנה ב' ובמסכת טבול יום פרק ב' משנה ב' ובמסכת ידים פרק ב' משנה ב' ובמסכת עוקצין פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמורה פרק ב' משנה ב' ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת מעילה פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמיד פרק ב' משנה ב' ובמסכת מדות פרק ב' משנה ב' ובמסכת קנים פרק ב' משנה ב'

ג פר הבא על שגגת כרת וכו'. בפרק שני דכריתות (דף יד ע"ב) ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת כלים פרק ב' משנה ב' ובמסכת אהלות פרק ב' משנה ב' ובמסכת נגעים פרק ב' משנה ב' ובמסכת פרה פרק ב' משנה ב' ובמסכת זבים פרק ב' משנה ב' ובמסכת טבול יום פרק ב' משנה ב' ובמסכת ידים פרק ב' משנה ב' ובמסכת עוקצין פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמורה פרק ב' משנה ב' ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת מעילה פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמיד פרק ב' משנה ב' ובמסכת מדות פרק ב' משנה ב' ובמסכת קנים פרק ב' משנה ב'

ד שעיר הבא על שגגת כרת וכו'. בפרק שני דכריתות (דף יד ע"ב) ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת כלים פרק ב' משנה ב' ובמסכת אהלות פרק ב' משנה ב' ובמסכת נגעים פרק ב' משנה ב' ובמסכת פרה פרק ב' משנה ב' ובמסכת זבים פרק ב' משנה ב' ובמסכת טבול יום פרק ב' משנה ב' ובמסכת ידים פרק ב' משנה ב' ובמסכת עוקצין פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמורה פרק ב' משנה ב' ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת מעילה פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמיד פרק ב' משנה ב' ובמסכת מדות פרק ב' משנה ב' ובמסכת קנים פרק ב' משנה ב'

ה אשם תלוי וכו'. בפרק שני דכריתות (דף יד ע"ב) ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת כלים פרק ב' משנה ב' ובמסכת אהלות פרק ב' משנה ב' ובמסכת נגעים פרק ב' משנה ב' ובמסכת פרה פרק ב' משנה ב' ובמסכת זבים פרק ב' משנה ב' ובמסכת טבול יום פרק ב' משנה ב' ובמסכת ידים פרק ב' משנה ב' ובמסכת עוקצין פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמורה פרק ב' משנה ב' ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת מעילה פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמיד פרק ב' משנה ב' ובמסכת מדות פרק ב' משנה ב' ובמסכת קנים פרק ב' משנה ב'

ו אשם ודאי וכו'. בפרק שני דכריתות (דף יד ע"ב) ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת כלים פרק ב' משנה ב' ובמסכת אהלות פרק ב' משנה ב' ובמסכת נגעים פרק ב' משנה ב' ובמסכת פרה פרק ב' משנה ב' ובמסכת זבים פרק ב' משנה ב' ובמסכת טבול יום פרק ב' משנה ב' ובמסכת ידים פרק ב' משנה ב' ובמסכת עוקצין פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמורה פרק ב' משנה ב' ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת מעילה פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמיד פרק ב' משנה ב' ובמסכת מדות פרק ב' משנה ב' ובמסכת קנים פרק ב' משנה ב'

ז אשם תלוי וכו'. בפרק שני דכריתות (דף יד ע"ב) ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת כלים פרק ב' משנה ב' ובמסכת אהלות פרק ב' משנה ב' ובמסכת נגעים פרק ב' משנה ב' ובמסכת פרה פרק ב' משנה ב' ובמסכת זבים פרק ב' משנה ב' ובמסכת טבול יום פרק ב' משנה ב' ובמסכת ידים פרק ב' משנה ב' ובמסכת עוקצין פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמורה פרק ב' משנה ב' ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת מעילה פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמיד פרק ב' משנה ב' ובמסכת מדות פרק ב' משנה ב' ובמסכת קנים פרק ב' משנה ב'

ח אשם תלוי וכו'. בפרק שני דכריתות (דף יד ע"ב) ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת כלים פרק ב' משנה ב' ובמסכת אהלות פרק ב' משנה ב' ובמסכת נגעים פרק ב' משנה ב' ובמסכת פרה פרק ב' משנה ב' ובמסכת זבים פרק ב' משנה ב' ובמסכת טבול יום פרק ב' משנה ב' ובמסכת ידים פרק ב' משנה ב' ובמסכת עוקצין פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמורה פרק ב' משנה ב' ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת מעילה פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמיד פרק ב' משנה ב' ובמסכת מדות פרק ב' משנה ב' ובמסכת קנים פרק ב' משנה ב'

ט אשם תלוי וכו'. בפרק שני דכריתות (דף יד ע"ב) ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת כלים פרק ב' משנה ב' ובמסכת אהלות פרק ב' משנה ב' ובמסכת נגעים פרק ב' משנה ב' ובמסכת פרה פרק ב' משנה ב' ובמסכת זבים פרק ב' משנה ב' ובמסכת טבול יום פרק ב' משנה ב' ובמסכת ידים פרק ב' משנה ב' ובמסכת עוקצין פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמורה פרק ב' משנה ב' ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת מעילה פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמיד פרק ב' משנה ב' ובמסכת מדות פרק ב' משנה ב' ובמסכת קנים פרק ב' משנה ב'

י אשם תלוי וכו'. בפרק שני דכריתות (דף יד ע"ב) ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת כלים פרק ב' משנה ב' ובמסכת אהלות פרק ב' משנה ב' ובמסכת נגעים פרק ב' משנה ב' ובמסכת פרה פרק ב' משנה ב' ובמסכת זבים פרק ב' משנה ב' ובמסכת טבול יום פרק ב' משנה ב' ובמסכת ידים פרק ב' משנה ב' ובמסכת עוקצין פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמורה פרק ב' משנה ב' ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת מעילה פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמיד פרק ב' משנה ב' ובמסכת מדות פרק ב' משנה ב' ובמסכת קנים פרק ב' משנה ב'

יא אשם תלוי וכו'. בפרק שני דכריתות (דף יד ע"ב) ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת כלים פרק ב' משנה ב' ובמסכת אהלות פרק ב' משנה ב' ובמסכת נגעים פרק ב' משנה ב' ובמסכת פרה פרק ב' משנה ב' ובמסכת זבים פרק ב' משנה ב' ובמסכת טבול יום פרק ב' משנה ב' ובמסכת ידים פרק ב' משנה ב' ובמסכת עוקצין פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמורה פרק ב' משנה ב' ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת מעילה פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמיד פרק ב' משנה ב' ובמסכת מדות פרק ב' משנה ב' ובמסכת קנים פרק ב' משנה ב'

יב אשם תלוי וכו'. בפרק שני דכריתות (דף יד ע"ב) ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת כלים פרק ב' משנה ב' ובמסכת אהלות פרק ב' משנה ב' ובמסכת נגעים פרק ב' משנה ב' ובמסכת פרה פרק ב' משנה ב' ובמסכת זבים פרק ב' משנה ב' ובמסכת טבול יום פרק ב' משנה ב' ובמסכת ידים פרק ב' משנה ב' ובמסכת עוקצין פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמורה פרק ב' משנה ב' ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת מעילה פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמיד פרק ב' משנה ב' ובמסכת מדות פרק ב' משנה ב' ובמסכת קנים פרק ב' משנה ב'

יג אשם תלוי וכו'. בפרק שני דכריתות (דף יד ע"ב) ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת כלים פרק ב' משנה ב' ובמסכת אהלות פרק ב' משנה ב' ובמסכת נגעים פרק ב' משנה ב' ובמסכת פרה פרק ב' משנה ב' ובמסכת זבים פרק ב' משנה ב' ובמסכת טבול יום פרק ב' משנה ב' ובמסכת ידים פרק ב' משנה ב' ובמסכת עוקצין פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמורה פרק ב' משנה ב' ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת מעילה פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמיד פרק ב' משנה ב' ובמסכת מדות פרק ב' משנה ב' ובמסכת קנים פרק ב' משנה ב'

יד אשם תלוי וכו'. בפרק שני דכריתות (דף יד ע"ב) ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת כלים פרק ב' משנה ב' ובמסכת אהלות פרק ב' משנה ב' ובמסכת נגעים פרק ב' משנה ב' ובמסכת פרה פרק ב' משנה ב' ובמסכת זבים פרק ב' משנה ב' ובמסכת טבול יום פרק ב' משנה ב' ובמסכת ידים פרק ב' משנה ב' ובמסכת עוקצין פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמורה פרק ב' משנה ב' ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת מעילה פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמיד פרק ב' משנה ב' ובמסכת מדות פרק ב' משנה ב' ובמסכת קנים פרק ב' משנה ב'

טו אשם תלוי וכו'. בפרק שני דכריתות (דף יד ע"ב) ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת כלים פרק ב' משנה ב' ובמסכת אהלות פרק ב' משנה ב' ובמסכת נגעים פרק ב' משנה ב' ובמסכת פרה פרק ב' משנה ב' ובמסכת זבים פרק ב' משנה ב' ובמסכת טבול יום פרק ב' משנה ב' ובמסכת ידים פרק ב' משנה ב' ובמסכת עוקצין פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמורה פרק ב' משנה ב' ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת מעילה פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמיד פרק ב' משנה ב' ובמסכת מדות פרק ב' משנה ב' ובמסכת קנים פרק ב' משנה ב'

טז אשם תלוי וכו'. בפרק שני דכריתות (דף יד ע"ב) ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת כלים פרק ב' משנה ב' ובמסכת אהלות פרק ב' משנה ב' ובמסכת נגעים פרק ב' משנה ב' ובמסכת פרה פרק ב' משנה ב' ובמסכת זבים פרק ב' משנה ב' ובמסכת טבול יום פרק ב' משנה ב' ובמסכת ידים פרק ב' משנה ב' ובמסכת עוקצין פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמורה פרק ב' משנה ב' ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת מעילה פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמיד פרק ב' משנה ב' ובמסכת מדות פרק ב' משנה ב' ובמסכת קנים פרק ב' משנה ב'

יז אשם תלוי וכו'. בפרק שני דכריתות (דף יד ע"ב) ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת כלים פרק ב' משנה ב' ובמסכת אהלות פרק ב' משנה ב' ובמסכת נגעים פרק ב' משנה ב' ובמסכת פרה פרק ב' משנה ב' ובמסכת זבים פרק ב' משנה ב' ובמסכת טבול יום פרק ב' משנה ב' ובמסכת ידים פרק ב' משנה ב' ובמסכת עוקצין פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמורה פרק ב' משנה ב' ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת מעילה פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמיד פרק ב' משנה ב' ובמסכת מדות פרק ב' משנה ב' ובמסכת קנים פרק ב' משנה ב'

יח אשם תלוי וכו'. בפרק שני דכריתות (דף יד ע"ב) ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת כלים פרק ב' משנה ב' ובמסכת אהלות פרק ב' משנה ב' ובמסכת נגעים פרק ב' משנה ב' ובמסכת פרה פרק ב' משנה ב' ובמסכת זבים פרק ב' משנה ב' ובמסכת טבול יום פרק ב' משנה ב' ובמסכת ידים פרק ב' משנה ב' ובמסכת עוקצין פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמורה פרק ב' משנה ב' ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת מעילה פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמיד פרק ב' משנה ב' ובמסכת מדות פרק ב' משנה ב' ובמסכת קנים פרק ב' משנה ב'

יט אשם תלוי וכו'. בפרק שני דכריתות (דף יד ע"ב) ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת כלים פרק ב' משנה ב' ובמסכת אהלות פרק ב' משנה ב' ובמסכת נגעים פרק ב' משנה ב' ובמסכת פרה פרק ב' משנה ב' ובמסכת זבים פרק ב' משנה ב' ובמסכת טבול יום פרק ב' משנה ב' ובמסכת ידים פרק ב' משנה ב' ובמסכת עוקצין פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמורה פרק ב' משנה ב' ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת מעילה פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמיד פרק ב' משנה ב' ובמסכת מדות פרק ב' משנה ב' ובמסכת קנים פרק ב' משנה ב'

כ אשם תלוי וכו'. בפרק שני דכריתות (דף יד ע"ב) ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת כלים פרק ב' משנה ב' ובמסכת אהלות פרק ב' משנה ב' ובמסכת נגעים פרק ב' משנה ב' ובמסכת פרה פרק ב' משנה ב' ובמסכת זבים פרק ב' משנה ב' ובמסכת טבול יום פרק ב' משנה ב' ובמסכת ידים פרק ב' משנה ב' ובמסכת עוקצין פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמורה פרק ב' משנה ב' ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת מעילה פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמיד פרק ב' משנה ב' ובמסכת מדות פרק ב' משנה ב' ובמסכת קנים פרק ב' משנה ב'

כא אשם תלוי וכו'. בפרק שני דכריתות (דף יד ע"ב) ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת כלים פרק ב' משנה ב' ובמסכת אהלות פרק ב' משנה ב' ובמסכת נגעים פרק ב' משנה ב' ובמסכת פרה פרק ב' משנה ב' ובמסכת זבים פרק ב' משנה ב' ובמסכת טבול יום פרק ב' משנה ב' ובמסכת ידים פרק ב' משנה ב' ובמסכת עוקצין פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמורה פרק ב' משנה ב' ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת מעילה פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמיד פרק ב' משנה ב' ובמסכת מדות פרק ב' משנה ב' ובמסכת קנים פרק ב' משנה ב'

כב אשם תלוי וכו'. בפרק שני דכריתות (דף יד ע"ב) ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת כלים פרק ב' משנה ב' ובמסכת אהלות פרק ב' משנה ב' ובמסכת נגעים פרק ב' משנה ב' ובמסכת פרה פרק ב' משנה ב' ובמסכת זבים פרק ב' משנה ב' ובמסכת טבול יום פרק ב' משנה ב' ובמסכת ידים פרק ב' משנה ב' ובמסכת עוקצין פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמורה פרק ב' משנה ב' ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת מעילה פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמיד פרק ב' משנה ב' ובמסכת מדות פרק ב' משנה ב' ובמסכת קנים פרק ב' משנה ב'

כג אשם תלוי וכו'. בפרק שני דכריתות (דף יד ע"ב) ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת כלים פרק ב' משנה ב' ובמסכת אהלות פרק ב' משנה ב' ובמסכת נגעים פרק ב' משנה ב' ובמסכת פרה פרק ב' משנה ב' ובמסכת זבים פרק ב' משנה ב' ובמסכת טבול יום פרק ב' משנה ב' ובמסכת ידים פרק ב' משנה ב' ובמסכת עוקצין פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמורה פרק ב' משנה ב' ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת מעילה פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמיד פרק ב' משנה ב' ובמסכת מדות פרק ב' משנה ב' ובמסכת קנים פרק ב' משנה ב'

כד אשם תלוי וכו'. בפרק שני דכריתות (דף יד ע"ב) ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת כלים פרק ב' משנה ב' ובמסכת אהלות פרק ב' משנה ב' ובמסכת נגעים פרק ב' משנה ב' ובמסכת פרה פרק ב' משנה ב' ובמסכת זבים פרק ב' משנה ב' ובמסכת טבול יום פרק ב' משנה ב' ובמסכת ידים פרק ב' משנה ב' ובמסכת עוקצין פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמורה פרק ב' משנה ב' ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת מעילה פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמיד פרק ב' משנה ב' ובמסכת מדות פרק ב' משנה ב' ובמסכת קנים פרק ב' משנה ב'

כה אשם תלוי וכו'. בפרק שני דכריתות (דף יד ע"ב) ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת כלים פרק ב' משנה ב' ובמסכת אהלות פרק ב' משנה ב' ובמסכת נגעים פרק ב' משנה ב' ובמסכת פרה פרק ב' משנה ב' ובמסכת זבים פרק ב' משנה ב' ובמסכת טבול יום פרק ב' משנה ב' ובמסכת ידים פרק ב' משנה ב' ובמסכת עוקצין פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמורה פרק ב' משנה ב' ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת מעילה פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמיד פרק ב' משנה ב' ובמסכת מדות פרק ב' משנה ב' ובמסכת קנים פרק ב' משנה ב'

כו אשם תלוי וכו'. בפרק שני דכריתות (דף יד ע"ב) ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת כלים פרק ב' משנה ב' ובמסכת אהלות פרק ב' משנה ב' ובמסכת נגעים פרק ב' משנה ב' ובמסכת פרה פרק ב' משנה ב' ובמסכת זבים פרק ב' משנה ב' ובמסכת טבול יום פרק ב' משנה ב' ובמסכת ידים פרק ב' משנה ב' ובמסכת עוקצין פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמורה פרק ב' משנה ב' ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת מעילה פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמיד פרק ב' משנה ב' ובמסכת מדות פרק ב' משנה ב' ובמסכת קנים פרק ב' משנה ב'

כז אשם תלוי וכו'. בפרק שני דכריתות (דף יד ע"ב) ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת כלים פרק ב' משנה ב' ובמסכת אהלות פרק ב' משנה ב' ובמסכת נגעים פרק ב' משנה ב' ובמסכת פרה פרק ב' משנה ב' ובמסכת זבים פרק ב' משנה ב' ובמסכת טבול יום פרק ב' משנה ב' ובמסכת ידים פרק ב' משנה ב' ובמסכת עוקצין פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמורה פרק ב' משנה ב' ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת מעילה פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמיד פרק ב' משנה ב' ובמסכת מדות פרק ב' משנה ב' ובמסכת קנים פרק ב' משנה ב'

כח אשם תלוי וכו'. בפרק שני דכריתות (דף יד ע"ב) ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת כלים פרק ב' משנה ב' ובמסכת אהלות פרק ב' משנה ב' ובמסכת נגעים פרק ב' משנה ב' ובמסכת פרה פרק ב' משנה ב' ובמסכת זבים פרק ב' משנה ב' ובמסכת טבול יום פרק ב' משנה ב' ובמסכת ידים פרק ב' משנה ב' ובמסכת עוקצין פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמורה פרק ב' משנה ב' ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת מעילה פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמיד פרק ב' משנה ב' ובמסכת מדות פרק ב' משנה ב' ובמסכת קנים פרק ב' משנה ב'

כט אשם תלוי וכו'. בפרק שני דכריתות (דף יד ע"ב) ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת כלים פרק ב' משנה ב' ובמסכת אהלות פרק ב' משנה ב' ובמסכת נגעים פרק ב' משנה ב' ובמסכת פרה פרק ב' משנה ב' ובמסכת זבים פרק ב' משנה ב' ובמסכת טבול יום פרק ב' משנה ב' ובמסכת ידים פרק ב' משנה ב' ובמסכת עוקצין פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמורה פרק ב' משנה ב' ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת מעילה פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמיד פרק ב' משנה ב' ובמסכת מדות פרק ב' משנה ב' ובמסכת קנים פרק ב' משנה ב'

ל אשם תלוי וכו'. בפרק שני דכריתות (דף יד ע"ב) ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת כלים פרק ב' משנה ב' ובמסכת אהלות פרק ב' משנה ב' ובמסכת נגעים פרק ב' משנה ב' ובמסכת פרה פרק ב' משנה ב' ובמסכת זבים פרק ב' משנה ב' ובמסכת טבול יום פרק ב' משנה ב' ובמסכת ידים פרק ב' משנה ב' ובמסכת עוקצין פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמורה פרק ב' משנה ב' ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת מעילה פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמיד פרק ב' משנה ב' ובמסכת מדות פרק ב' משנה ב' ובמסכת קנים פרק ב' משנה ב'

לא אשם תלוי וכו'. בפרק שני דכריתות (דף יד ע"ב) ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת כלים פרק ב' משנה ב' ובמסכת אהלות פרק ב' משנה ב' ובמסכת נגעים פרק ב' משנה ב' ובמסכת פרה פרק ב' משנה ב' ובמסכת זבים פרק ב' משנה ב' ובמסכת טבול יום פרק ב' משנה ב' ובמסכת ידים פרק ב' משנה ב' ובמסכת עוקצין פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמורה פרק ב' משנה ב' ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת מעילה פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמיד פרק ב' משנה ב' ובמסכת מדות פרק ב' משנה ב' ובמסכת קנים פרק ב' משנה ב'

לב אשם תלוי וכו'. בפרק שני דכריתות (דף יד ע"ב) ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת כלים פרק ב' משנה ב' ובמסכת אהלות פרק ב' משנה ב' ובמסכת נגעים פרק ב' משנה ב' ובמסכת פרה פרק ב' משנה ב' ובמסכת זבים פרק ב' משנה ב' ובמסכת טבול יום פרק ב' משנה ב' ובמסכת ידים פרק ב' משנה ב' ובמסכת עוקצין פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמורה פרק ב' משנה ב' ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת מעילה פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמיד פרק ב' משנה ב' ובמסכת מדות פרק ב' משנה ב' ובמסכת קנים פרק ב' משנה ב'

לג אשם תלוי וכו'. בפרק שני דכריתות (דף יד ע"ב) ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת כלים פרק ב' משנה ב' ובמסכת אהלות פרק ב' משנה ב' ובמסכת נגעים פרק ב' משנה ב' ובמסכת פרה פרק ב' משנה ב' ובמסכת זבים פרק ב' משנה ב' ובמסכת טבול יום פרק ב' משנה ב' ובמסכת ידים פרק ב' משנה ב' ובמסכת עוקצין פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמורה פרק ב' משנה ב' ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת מעילה פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמיד פרק ב' משנה ב' ובמסכת מדות פרק ב' משנה ב' ובמסכת קנים פרק ב' משנה ב'

לד אשם תלוי וכו'. בפרק שני דכריתות (דף יד ע"ב) ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת כלים פרק ב' משנה ב' ובמסכת אהלות פרק ב' משנה ב' ובמסכת נגעים פרק ב' משנה ב' ובמסכת פרה פרק ב' משנה ב' ובמסכת זבים פרק ב' משנה ב' ובמסכת טבול יום פרק ב' משנה ב' ובמסכת ידים פרק ב' משנה ב' ובמסכת עוקצין פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמורה פרק ב' משנה ב' ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת מעילה פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמיד פרק ב' משנה ב' ובמסכת מדות פרק ב' משנה ב' ובמסכת קנים פרק ב' משנה ב'

לה אשם תלוי וכו'. בפרק שני דכריתות (דף יד ע"ב) ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת כלים פרק ב' משנה ב' ובמסכת אהלות פרק ב' משנה ב' ובמסכת נגעים פרק ב' משנה ב' ובמסכת פרה פרק ב' משנה ב' ובמסכת זבים פרק ב' משנה ב' ובמסכת טבול יום פרק ב' משנה ב' ובמסכת ידים פרק ב' משנה ב' ובמסכת עוקצין פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמורה פרק ב' משנה ב' ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת מעילה פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמיד פרק ב' משנה ב' ובמסכת מדות פרק ב' משנה ב' ובמסכת קנים פרק ב' משנה ב'

לו אשם תלוי וכו'. בפרק שני דכריתות (דף יד ע"ב) ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת כלים פרק ב' משנה ב' ובמסכת אהלות פרק ב' משנה ב' ובמסכת נגעים פרק ב' משנה ב' ובמסכת פרה פרק ב' משנה ב' ובמסכת זבים פרק ב' משנה ב' ובמסכת טבול יום פרק ב' משנה ב' ובמסכת ידים פרק ב' משנה ב' ובמסכת עוקצין פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמורה פרק ב' משנה ב' ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת מעילה פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמיד פרק ב' משנה ב' ובמסכת מדות פרק ב' משנה ב' ובמסכת קנים פרק ב' משנה ב'

לז אשם תלוי וכו'. בפרק שני דכריתות (דף יד ע"ב) ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת כלים פרק ב' משנה ב' ובמסכת אהלות פרק ב' משנה ב' ובמסכת נגעים פרק ב' משנה ב' ובמסכת פרה פרק ב' משנה ב' ובמסכת זבים פרק ב' משנה ב' ובמסכת טבול יום פרק ב' משנה ב' ובמסכת ידים פרק ב' משנה ב' ובמסכת עוקצין פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמורה פרק ב' משנה ב' ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת מעילה פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמיד פרק ב' משנה ב' ובמסכת מדות פרק ב' משנה ב' ובמסכת קנים פרק ב' משנה ב'

לח אשם תלוי וכו'. בפרק שני דכריתות (דף יד ע"ב) ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת כלים פרק ב' משנה ב' ובמסכת אהלות פרק ב' משנה ב' ובמסכת נגעים פרק ב' משנה ב' ובמסכת פרה פרק ב' משנה ב' ובמסכת זבים פרק ב' משנה ב' ובמסכת טבול יום פרק ב' משנה ב' ובמסכת ידים פרק ב' משנה ב' ובמסכת עוקצין פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמורה פרק ב' משנה ב' ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת מעילה פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמיד פרק ב' משנה ב' ובמסכת מדות פרק ב' משנה ב' ובמסכת קנים פרק ב' משנה ב'

לט אשם תלוי וכו'. בפרק שני דכריתות (דף יד ע"ב) ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת כלים פרק ב' משנה ב' ובמסכת אהלות פרק ב' משנה ב' ובמסכת נגעים פרק ב' משנה ב' ובמסכת פרה פרק ב' משנה ב' ובמסכת זבים פרק ב' משנה ב' ובמסכת טבול יום פרק ב' משנה ב' ובמסכת ידים פרק ב' משנה ב' ובמסכת עוקצין פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמורה פרק ב' משנה ב' ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת מעילה פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמיד פרק ב' משנה ב' ובמסכת מדות פרק ב' משנה ב' ובמסכת קנים פרק ב' משנה ב'

מ אשם תלוי וכו'. בפרק שני דכריתות (דף יד ע"ב) ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת כלים פרק ב' משנה ב' ובמסכת אהלות פרק ב' משנה ב' ובמסכת נגעים פרק ב' משנה ב' ובמסכת פרה פרק ב' משנה ב' ובמסכת זבים פרק ב' משנה ב' ובמסכת טבול יום פרק ב' משנה ב' ובמסכת ידים פרק ב' משנה ב' ובמסכת עוקצין פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמורה פרק ב' משנה ב' ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת מעילה פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמיד פרק ב' משנה ב' ובמסכת מדות פרק ב' משנה ב' ובמסכת קנים פרק ב' משנה ב'

מא אשם תלוי וכו'. בפרק שני דכריתות (דף יד ע"ב) ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת כלים פרק ב' משנה ב' ובמסכת אהלות פרק ב' משנה ב' ובמסכת נגעים פרק ב' משנה ב' ובמסכת פרה פרק ב' משנה ב' ובמסכת זבים פרק ב' משנה ב' ובמסכת טבול יום פרק ב' משנה ב' ובמסכת ידים פרק ב' משנה ב' ובמסכת עוקצין פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמורה פרק ב' משנה ב' ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת מעילה פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמיד פרק ב' משנה ב' ובמסכת מדות פרק ב' משנה ב' ובמסכת קנים פרק ב' משנה ב'

מב אשם תלוי וכו'. בפרק שני דכריתות (דף יד ע"ב) ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת כלים פרק ב' משנה ב' ובמסכת אהלות פרק ב' משנה ב' ובמסכת נגעים פרק ב' משנה ב' ובמסכת פרה פרק ב' משנה ב' ובמסכת זבים פרק ב' משנה ב' ובמסכת טבול יום פרק ב' משנה ב' ובמסכת ידים פרק ב' משנה ב' ובמסכת עוקצין פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמורה פרק ב' משנה ב' ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת מעילה פרק ב' משנה ב' ובמסכת תמיד פרק ב' משנה ב' ובמסכת מדות פרק ב' משנה ב' ובמסכת קנים פרק ב' משנה ב'

מג אשם תלוי וכו'. בפרק שני דכריתות (דף יד ע"ב) ובמסכת כריתות פרק ב' משנה ב' ובמסכת כלים פרק ב' משנה ב' ובמסכת אהלות פרק ב' משנה ב' ובמסכת נגעים פרק ב' משנה ב' ובמסכת פרה פרק ב' משנה ב' ובמסכת זבים פרק ב' משנה ב' ובמסכת טב

אנשי שם

ש"י א כי הא דקאי עלם דהיינו תרוכים ניכרים והא דלתשה דקלף לא כמו לתפרקים שלא ש"ח בר מדשיל ובשיק לבר משלשה מקומו' כמקו' הבדל בו' ניך לבנים ה"ב בר מדשיל כו' כי הם שני פירושים על בר מדשיל ומו :

ויהרב ר' אלחנן מייסב פ"ה ואו' משום דניתן להתיר בכל עת שירגה להכי לא בעיג' טהור' ולא בעינן שיתלון בסיכנם לבית הכם' אבל הסי"ן לשולם קיימת ושייך בה טפי קדושה וההי' דמגלה דלא הוי רק תשמישי קדושה מיירי ברכועות שנתקן מן התפלין או רגועו' מתפלין שבלו דאז אין בהן ד' ויוד אבל בסהן עם הפלין קדושת לגמרי ומה שלא הזכירו נראה דודאי הוי בכלל קשר של תפלין מכל מקו' לא הוזכר בתלמוד דאחרי דשרי להתירו בשירגה היה גנאי להזכירו באותיו' של שם וסתמו הדבר דרך כבו' כן יתקו המיני' לזלזולי בתחיק' השם אבל בספרי' שלא הרגילו כל העם לקרות לא חשו לדבר זה ויש קנת ראי' מפרק המוכי' רגועו' ש"ת עם התפלין מטמאין את הידים ושוב נראה שיש לדקדק ראיה דלא בפרש"י ז"ל מדנקט עם התפלין דהיינו הקניג' שיש בה השם השין אבל בפני עכמן לא ויש לות' דשין הוחיל ועשויין לעמו' עולמי' יש בה קדושה אבל ד' ויוד עשויין להתיר והילכ' איפשר שאף דלית ויו"ד הל"מ והתחתי' תבוא עליו ברכה ה"ר אלחנן ונריך שיגיע חרין למקום התפר רב דימי אמ' כיון דמיגבר לא נריך י"מ דקאי אשין דאיירי ביה שגרי' שיהא רגל החיגון מגיע עד בית מושבם למטה אי נמי היוד שבתו' השין יגיע עד מקום התפר וכן עושין עתה כותבי תפלין שמגיעין רגל החיגון ופנימי של שין עד למט' במקום מוסב' שהוא תיפורא ורש"י ז"ל פיר' חרין שבין בית לבית דאשכחן לעיל בברית' דאיקרי חרין דקתני ואם אין חריג' ניכר פסול ולי הדיו' ק"ל לפי' הראשון דלא מיקרי חרין אלא אדרבה כולם ושוד ויותר נראה שין כנורת' כשאין מגיע יוד אמנעית [לחרין] וכשמכנים הפרשיות קודם שיכנים יכרוך כל פרשה ופרשה בשיער בהמה טהור' דגרסי' פ' במה מדליקין הל"מ תפלין נכרכו' בשערן ונתפרות בגידן פיר' מבהמה טהורה כמותן וטוב לכרוך בשער שור לכפר על מעשה העגל והכי איתא בשימושא רבה ויש שכורכין אחר כך כל פרשה ופרשה בקלף קודם שיתנה בדפו' בבתים ויותר טוב לכרוך בתמלי' וכ"כ ר"מ והכי איתא בירושלמי פר"ק דמגל' הלכה למש' מסיני שיהו כורכין בעורו' וכדיו ומסרגלין בקנה וכורכין בשער וטולין בתמלת ודוקין בדבק ותופרין בגידין ויש לפרש דוקין בדבק אם נקרע ס"ת באמצעית היריעה ותופרין בגידין יריעה לחברתה ונהגו בשנקרע ס"ת באמצע היריעה שתופרין בתמי' סת"ג : ומכנים הפרשיו' ברוכות בבית שלה כל אחד נגללת מסוף לראשה כדאמרי' לעיל מאחד כלפי שמע וכן כל שאר ספרי' נגללים לתחלתם כדאמר בפ"ק וכירושלמי דמגלה פרק קמא עושין לספר בסופו ולחורה מכאן ומכאן לפיכך גוללין הספר לתחלתו והתורה לאמצעיתא ושמא רבה דבס"ת שנריך בכל יום לקרות בה לאמצעית' נגלל במקום שקורין אבל שאר ספרים עושין עמוד בסופו וגוללין לתחלתו ובעינן זה נוח לקרות בו ולהכי נמי נריך בס"ת שני עמודים לתחלתו ולסופו והכי משמע דתנן במסכת ידים ר' יהוד' אומר גיליון שבסוף הספר אין מטמא הידים עד שיעשה לו עמוד בסופו ותניא בתוספתא דמסכת ידים ר' יהודה אומר גיליון שבתחלת הספר וכדי שיקף כולו מטמא הידים ואין לפרש דר"ל בסוף כדי הקיף ועמוד בתחלה דא"כ היה לו לומר וכדי היקף בסוף כי היכי דמפרש במאי דקאמר בתחלת הספר אלא ה"פ [גליון] שבתחלת הספר שמניחין שם כמו שיעור בין עמוד לעמוד מימין וגם כדי היקף דעמוד ולמעלה הימנו משמע אע"פ שלא נתקדש בכתיבה לפניו אלא לאחוריו וכן עיקר דאסוף ל"מ קאי דהא אין מטמא בלא עמוד כדקתני במשנ' ותו דלא אשכחן בתוך התלמוד להנריך כדי היקף במקום עמוד אלא מכל אחד וניחא השתא דמשנ' וכריתא שוין הם ועוד אמר' בס"ם עושה עמוד לספר לסופו ובתחלתו כדי הקיפו ותתוך כל זה אומר ר"ן שאין נראה לו נורך להניח בחוזה ותפילין כדי היקף אחרי שאין להם עמוד וגם כי אין העם קורין בהם ואין יד הכל מתשמשין בהם כמו ספרים וספר תורה ועוד דבמזוזה נוהגין העולם לכתוב שדי מבחוץ בראש שיטה כנגד אויר פרשה והיה אם שמוע וקודרין כנגדו חלון ונרא' מבחוץ ואם כן על כרחך אין שם היקף כלל :

הגה"ה ומיהו לעיל פי' משם רבינו שמשון דנריך כדי היקף ובסמ"ג ע"כ : ואין נריך בתחלה ובסוף רק כמלא אטבא דספרי ולא נדע אם שיעור אורכו או רוחבו ובתיקון תפלין פירש בתחלה כדי [נגו של לת"ד] ובסוף כדי כף בשוטה או נון פשוטה ויותר מעט וכן נאה יותר ומכניסו מעומד בבתים ראש הפרשה תחלה דרך הנקב כדי שיהו ראויין לקרו' כמו שהוא שהן מונחין ואע"פי דבמזוזו' פסק לעיל ר"ת [מסוכב] ודייק מתפלין כדלעיל מיהו גבי תפלין לא אשכחנא פסו' אף לפי דבריו ורב האיי פי' שגרי' שתהא שין של קנינת כנגד שין של קדש ושין מכל אח' כנג' שין של שמע בשיט' ר"ת ורב שריר' פי' דהא דבעינן שיהא בית החיגון רוא' האויר מבו' אוי' השינין ומיהו משמ' דלא קאי [אלא] אאויר הפרש' ולא אאוי' בית דהיינו הקניג' מבחוץ וכן משמ' לעיל דקאמ' הך דחזיא אוירא דימין חזיא דשמאל וכו' ובהחלפת שינין לא איכפ' לן רק מכל אחד ד' ריסין ומכל שני שלש' ריסין רב דימי אמר כיון דמיגבר תו לא נריך או ה"ר אלחנן דהלכה כהכי תרי מילי כרב דימי להקל ולפ"ה משמ' כן לעיל מן הברית' דקתני אם אין חריגין ניכר פסול' הא ניכר כשר' והיינו כרב דימי לפ"ה ואביי נמי לא אמ' הני תרי מילי אלא לחומר' בעלמ' אבל פסולה ליכא כתדומה לי ומכל מקום ראוי להחמיר משום דאביי היה ראש ישיבה וגדול מחנו בדאית' פ' לא יחפור בעובדא דגרוגרות ואמר אביי האי קילקא דתפילי פיר' קלף בעי למיבדקיה דילמא אית ביה רשותא ובעינא כתיבה תמה וליכא ורב דימי תנהרדע' אמר לא נריך קילמוסא בדיק ליה אמר רבי יצחק רגועו' שחורות הל"מ מיתיבי תפלין אין קושרין אותן אלא במינן בין ירוקות בין שחורות בין לבנו' אדומות לא יעשה משום גנאי וד"א קתני מיהת בין ירקות בין לבנות לא קשיא כאן מבפנים כאן מבחוץ מבפנים מאי גנאי וד"א איכא זימנין דמתהפכי ליה : תנא תפלין מרובעת הל"מ לכאורה משמע דקאי אגוף הבתי' בין אבל יד בין אבל ראש לאפוקי מאותן שעושין של יד בדפוס עגול מלמעלה רק שמרבעים התיתורא מלמטה ואדרב' על כרחך הבריתא מיירי בגוף הבתים שהן עיקר התפלין ורבא בא להוסי' אף בתופרן ואלכסונן ולא למעט דלא נריך אלא בתפר ר"ג ודמייתי לא חייבת' ממעש' תפלין עגולה ואי בתפר דוקא מאי סבר' איכא ומתוך ה"ג ורי"ף משמע דשל יד אינה לגמרי מרובעת דאורכן חני אלבע אמה ורחבן כרוחב אלבע ומשמע דהא קרי ריבוע שיש להם זויות ואין נרא' אלא לגמרי מרובעין ביון דלא אשכחן בהדי' וריבוען הל"מ אין להקל בדבר כי אם ע"פ ראיה ברורה ובמדומה דיש להשיב על ה"ג דשל יד אמרי' לעיל שנעשה של ראש ואם כן איך יתכן אם אין מעשה זה כזה ומכל מקום אין ראיה גמורה דכיון שאין שם אלא בית אח' יעשהו מרובע בעור שיניח ולא קאי אלא אפרשיות ומכל מקום קדושתה משמע ששוה ומכל מקום נר' דדרבא חמורין יותר דיש להם אחבע בתים וגם אין ראיה מדאמרינן של ראש עושה אותם של יד בתולה עור דשמ' אין עיכוב' בשל יד ומה שרגילין לעשות כל הפרש' בתפלין של ראש בד' שיטין ושל יד כל הפרשה בז'

שיטין אינו אלא למנוה אמר רבא כתופרן ואלכסונן מתוך פ"ה משמע דלא בעיא תפירה מרובע ולעיל פירשתי ומיהו רבינו תם וכל הגאונים שוים דבעי' תפירה מרובעת ובאלכסונה פירו' שיהיה אורך התפירה כרוחבה ורגילות עתה לעשו' י"ב תפירות למטה על התיתור' כנגד י"ב שבטי' וגם העור שסביב חוץ לתפיר' יעשה מרובע והתפיר' עצמה יעשה בגיד בהמה טהורה והפסק הבתים רגילים עתה לעשו' על ידי התפירה עצמה וכן כתב בסמ"ג וז"ל גם עור הבתים בראשו נריך להיות מרובע ואע"פ שאין ראיה מתוך הלכה שנריך ריבוע בשהן ארבעתן יחד מכל מקו' מוכח בשימושא רבא שיהיו מרובעו' אבל בית אחד לבדו אין נריך שיהא מרובע וגם בגובה הבתי' אין קפיד' בריבוע וכן תפלין של יד יש לה' דין זה ונריך רבוע בתפירה וכן בעור התיתור' וכן בגוף רוחב [הבית] בראשו עד כאן לשונו כתב ר"ב משם שימושא רבא וז"ל תריסר תפירו' ליהויין בה ואי איכא י' כשר דכי שקלת מלכא ושמשא פירש יהודה ולוי אייתר' ואי טפי כ' ש"ד דכי מוספת מנשה ואפרים ה"ל י"ד : בר מדשייל ונפיק פי' לבד מד' מקומו' שיתחוב המחט כשיעשה התפירה מרובעת בר מדלעיל ונפיק פי' לבד משלשה מקומות במקום הבדלת הבתים יתפור עור של בתים לעור של מטה והיינו דאמרי' בר' הקומץ ושון שנותן חוט או משיחה בין כל אחד וא' ויש שמוליך התפירה בשלשה מקומות מחרין ימין לחרין שמא דרך ריבוע התפיר' ע"כ לשונו ובסמ"ק כתב יש מחמירין שיהא העור מלמעל' בעור הבתים מרובע וכן נכון אבל מה שנהגו להעביר חוט בתפירה בין הבתים נראה דא"כ ע"כ לשונו : אמר רב הונא תפלין כל זמן שפני טבלא קיימת בשרות רב חסדא אמר נפסקו שנים בשרות שלשה פסולות אמר רבא הא דאמרן שנים בשרות לא אמרן אלא זה שלא כנגד זה אבל זה כנגד זה לא וזה כנגד זה נמי לא אמרן אלא בחדתי אבל עתיקא לית לנבה והיכי דמי חדתא וה"ד עתיק' כל היכא דמתחי ביה ואתא אבתרא חדתא ואינך עתיקא כל זמן שפני טבלא כו' משמע כל זמן שפניה מבחוץ קיימת אפילו נקרע מבפנים בין בית לבית בשרו' וא"כ נתיישבו עד שהעור נקלף בין בית לבית בשר ומסיק רבא לא אמרן בו' לפי' ראשון שבקונ' בעי' שיהו שני בתים הסמוכי' זה לזה שלמי' כלתי קרע ובן אם הקרע של זו למטה לכל תיתורא ושל זו למעלה לכל בית משמע הלשון שפסול וכל שכן שיש לפסול מה שרגילין כותבי תפלין בשעושין הארבעה בתים ונותנין אותם בדפוס חותכין מן העור בין בית לבית בדי שלא יהא נכוון וכולם ותוחכין מקום החתך מבפני' כדי שיראה מבחוץ שלם וטועין לכתחל' ודאי בעי שלימים אף מבפני' וכל שכן לפירו' ראשון שבקונטרים שפסול אם סמוכים הבתים השני קרעים פסולים ואין לחלק ולהקל בדבר בין ישני' בין בחדשי' ואע"ג דבשמעתין מפליג בין חדתא לעתיקא ופי' הקונטרים זה לשונו דבחדתא ודאי העור מקולקל אין להכשיר כלל ופי' ראשון שבקונטרים שיקר שנריך בית אחד שלם מפסיק בבתים אבל לשון שני שפירש שאין להקפיד רק שלא יהא קרע רואה חבירו כגון שנפסק בבי' אחד ובבי' הסמוך לו מאויר השני האחד לכל פני וזה לשון שני התיקל בתוס' שאג"ן משם ה"ר אלחנן ואין להאריך בזה וכס' הרמב"ם משמע דקאי רב חסד' ורבא אתפירו' וז"ל תפלין שנפסקו התפירו' שלהם אם היו התפירו' זה בכל שתיהם או שנפסקו שלש' תפירו' אפילו זה שלא כנגד זה פסולות כמה דברים אחורי' בישנות אבל בחדשות כל זמן שפניה קיימות ואלו הן חדשות כו' וכשתופרין התפלין תופרין אותן בריבוע והלכה רווחת בכל כל ג' תפירו עד שיהו בין הכל י"ב תפירו' בין בשל יד בין בשל ראש וכל התפירו' יהא חוט שלהם סובב תב רוחות עכ"ל : וכתב רבינו שמשון וז"ל אמנם תחיבה ראשונה שהוא עושה בעור בדי להתחיל התפיר' אינה מן המנין וקרי ליה ריף בר מדנפיק ומיהו אין לפסו' אם פיח' והוסיף על תפירו' רק שיהיו מרובעות וה"ר אלחנן כתב אנו אין לנו רק שיעשה תפירה מרובעות ומיהו טוב לעשו' בענין אחד שהוא דברי קבלה ומכל מקו' אין פוסלין אותן על כך ויזהר שלא יתפור הכתב עם העור לכשיתפור ונהגו כותבי תפלין ליקח מעור של שליל לפי שהוא רך ונוח למותחו ולכופלו כרגונו והוא בשר כין לחיפוי הבתים בין לכתו' עליו לאחר שיעש' קלף ומיהו גבי שומא' חיב ליה בבשר פרק העור והרוטב ואפי' על עור של תורי' ובני יונה כותבין בדאמרי' פ"ח שרגים בתם' שבת לענין שבת והאריך הרבה בזה ע"כ לשונו : אבי הוה יתיב קמיה דרב יוסף איפסיק ליה רגועה דתפילי אמר לי' מהו לתיקשר א"ל וקשרת' כתיב שיהא קשיר' תמה מהו למיתפריה ועיילי' לתפיר' לגאו' אמ' ליה פוק חזי מאי עמא דבר פרש"י ז"ל לחומר' ור"ת פי' לקולא כדאשכחן פ"ק דעירובין ובפ"ג' שאבלו ור"מ פי' כמו כן לחומרא וכן בשימושא רבה לחומר' הילכך אסור : ובפ"ק דמגלה בירושלמי איתא רבין ורמיה' איפסיק ליה רגועה דתפילי אתא ושאל לר' חייא בר אבא אמר ליה וקשרת' קשירה תמה אלמא דאסו' ותו דסעיקא דאוריית' אזלינן לחומר' ותו גרסינן בירושלמי ר' זעירא איפסיק לי' גידא דרגועתא שאל לרב הונא רב קטינא ושרו לי' איפסיק תניינות ושרון ליה דלאו מן אולכן פירוש שני פעמי' התירו לו ולא יותר ואומ' ה"ר אלחנן דגרסי' גידא דתפילת' דמה ענין גידא אבל רגועות ומכאן נראה מה שאמר בשימושא רבה וכ"פ רי"ף שאם נפסקו שלש' חוטין בתפירתן דפסול דאפילו פעם שנייה התירו לו בדוחק בדאמ' דלאו מן אולכן והיינו נפסק בתקו' אחד ושוב נקרע שם פעם שנייה דגנאי הוא בשניב' הקריעה בשני מקומו' ופעם שלישי' לית דין ולית דיין דודאי פסול ר"י וכס"מג כתב וז"ל ואני קבלתי דברגועה שנתפרה בגידין קאי שאם נפסק' וחזר' ונפסקה שמותר' לתופרה בגידין וכן אם נפסקה ועוד שלישית שהרי לרבי זעירא נפסק שני פעמי' מלבד פעם ראשונ' ותתירו לו וכן מוכח פר' הקומץ דקאמר מהו למיתפריה ועיילי' לתפירה לגאו' דקאי' התם ארגועות וקאמ' פוק חזי מע"ד ופי' רבינו יעקב להקל מההוא דירושלמי והכי מוכח לישנא דקנינה לא מיקרי רגועה ומיהו רש"י ז"ל פירש שם להחמיר עכ"ל : אמר רב פפא גרדומי רגועות בשרות ולאו מילתא היא מדאמרי בני רבי חייא גרדומי תבלת בשרין התם הוא דתשמישי מנוה כינהו אבל הכא דתשמישי קדושה לא מכלל דאי' להו שיעורא ובמה שיעורא אמר ר"ל עד אלבע גרדה פ"ה אלבע שבגד גודל ואין נראה דאמרינן פ"ק דיומא מקין לפניו באלבע גרדה ואין דרך להכו' אלא באמה וכ"פ בערוך דהיינו אמה גרד' שמונה בתוספתא והכי תניא בתוספת' גרדה זו אלבע גודל של ימין ואמרינן נמי בילמדנו פרשת בא אל פרעה דשיעור רגוע' של יד עד אלבע גרדה מאי גרד' אמלכי ופן יסוד הקלור גיא וכל עברי' בגרד' הבילו והיינו אמה שהי' שלישי לאלבעו' דכתי' וכל בשליש ספר הארץ ושיעור זה אין קאי כאן אשל ראש ושל ראש אמ' לקמן בג"ה ומי' לפ"ה [דפי' ארחש קאי לאו דוקא אלא] אף בשל ראש איירי כמו שאפרש רב כהנא מתוי בסוף רב אשי מחוי פשוט רבה קטר לי' ופשיט ושדי לי' רב אחא קטר ליה ומתלי' להו תר ברי' דרבינ' עביד כדידן פ"ה בסוף מאלבע לאמה פשוט מגוד' לאלבע ולפירושו גרדה זו אלבע : ולפיכ' מה שפירש דהיינו אמה כ"ל פשוט מגודל לאמ' בסוף כדפ"ה וי"מ בסוף שנריך לקובעה בקיבור' ומז"ה אומר ששיעו' האורך

מאותו

אגשי שם

ג"מ א מי דמר"ת ברחם דכהיא

קשור שיטנו סירוק שהוכרתו שניה רחמו בחול שלשה קשורי וכן בשבת דאי וכהנו קשורים כו כשבת דאי קשורים מחם זכי בשבתים יכך לכל כר חכנו מי לחתרינן בעורתא מ"ר וכוזה לחתר ר"ח ג' בחרש לרחם כי שלשה שמחיה דרך אחר לח מי שלשה של קשורין כו' ובחרש ולחרש שחרתן קשורים בדאמרינן קשורין כי כר חכנו

משכת שבועה :

ב ופורש לשם סירוק כחוכח שלנו וקשרו חוץ לחוכח ושם פ"ל ברש"י קושרו ורבה לפיל חתר דקשור לית ליה ובחרש"י קושר לחתו ואינו קשור שניה רחמו ר"ל חן קשור בכל יום מ"ל חר כחר דרבינה הלכה כרבה חתר בחרש כרבינה דקשור כחוכח שלנו חתר כחרש כרבינה דקשור כחוכח שלנו חתר כחרש כרבינה דקשור כחוכח שלנו חתר כ

הידושי
אנשי שם

ש״י א ר״ל דנתמר בזו
שפסול בתפילין
בגיעת אות סהרי כתוב
מעכבין וא״כ נוכיח גם
שמעכב בס״ת אפי׳ בשאר
אותיות שאינם שם כמו
בתפילין ליה אמר ליבא
סוכחה כי מצינו שתפילין
אמור מס״ת בשאר דינין
דהא אמרי׳ בירושלמי תולין
בספרים ואין תולין בתפילין
א״כ שמא בנגיעות אותיות
כמו אמור תפילין מס״ת :

ועתה אתחיל לכתוב ההגהות דשייכי לעיל פני׳

מניין לכוכית בכותי כו׳

ההג״ה עיכור כותי פסול
אפילו בישראל
עומד על נכו ראנן כס״ב
דגושין הכל כשרים לכתוב
הגט אפי׳ חרש שוטה וקטן
ופריך נפרי נמי ומשני נכרי
לדעתא דאנפשיה עביד והכי
מסוק הקם אלמא דאפי׳ על
ידי אחרי לנפשיה עביד ובא
דפ׳ אין מעמידין דתניא
יכול ארמאי וכו׳ ולא אמרינן
לדעתא דנפשיה עביד ויש
לומ׳ שתם תיכוק למילה קאי
אבל שתם אסה לאו לגירושין
קיימ׳ בדמשני רש״ק דוכתי
לשמן קאי ע״כ לשונו אז״ק
כתב רבינו שמשון דלכ״ע
לכתחל׳ בעי עיכוד לשמה אז
מדאורייתא אז מדרבנן דכל
מצות בעינן קאלת עשייתה
לשמה דפליגי בסוכה בית
שמאי פוסלין ובית הלל
מכשירין וקאמר בירושלמי
דהריך לחרש בה דבר וקאמ׳
כמו דפליגי בשבוה ושנה אמ׳
רב יוסי דהוה הדין היא
דכיון שלא עשאה לשם דבר
ברור ולא דקרק בה עד כאן
לשונו ואני יודע מניין
דבעי׳ עיכור לשמה אפילו
לכתחלה דשאני מצוה וסוכה
שהם גוף המצוה כתיבת
התפילין וקמשין של יו״ד
ודלית הוו כמו גוף המצוה אבל
עיכור הוא אני יודע מניין
לנו ואפילו רבן שמעון בן
גמליאל ורבא דפסלי אף
בדיעבד לא ידעו רבותינו
מניין להם דגבי ציצית דין
הוא דכתיב גדולי תעשה לך
אבל לך דתפילין אינטריך לך
לאות ולא לאחרים לאות ואי
מאו דתפילין איתקוש למזוז׳
כדקאמרי׳ פ׳ קמא דקדושין
ומזוזה וס״ת ילפינן כתיבה
מגט דכתיב׳ וכתב לה לשמה
הא גט נופיה לא בעינן לשמ׳
פד כאן לשון אז״ק פנים ·
כתב במרדכי הפ״ק דברכות
דמי שידיו מלוכלכות שחרית
יכול להתעטף בטליתו
ובשידית ידיו ומשמש בטליתו
ויברך ועיין שם ומיהו עיין
בריש תפילין ותמצא בענין
אחר סיפון פירוש הקשיות
של מזוזה : פנים פרק שני
אמר רב יהוד כו׳ על כל אות
שאין מוקפת גויל כו ומיהו
בסוף הלכות תפילין בתבתי
דאין הקף גויל פוסל בדיעב׳
כי אם באותיות של שם ועיין
שם : הגה״ה תפילין ומזוז׳
אין נכתבין אלא אשורי ובלשון
הקדש כפ״ק דמגלה תנן אין
בין ספרים לתפילין ומזוז׳ אלא
שהספרים נכתבין בכל לשון
ותפילין ומזוזות אין נכתבין
אלא אשורי פרש״י ז״ל ס״ת
כביאי׳ ובתובים נכתבין בכל

הבקר אין נריך להניחן בכים מדאמרי׳ התם אני ראיתי רבי שתלה תפליו ומסיק
שם דלמיתלינהו אסור אבל לאנוחינהו משמע דשרי ואפילו בלא כים עד כאן לשון
רבינו שמחה ואין נראה שבזה סותר פיר׳ רש״י ז״ל דההיא תלייה דר׳ ר״ל שתלה
אות׳ באנבעו להוליכם בן כדסלקא דעתך מעיקר ולא להנגיעו אז״ק והוא האריך
ואני קנרתי · אמר ר׳ יוחנן לא שאנו אלא שהניחן בכלי שהוא כליין אבל כלי שאינו
כליין אפי׳ תחות מטפח ודברי׳ שהתירו בבית הכסא קבוע אסרו בבית הכס׳ ערא
מאי טעמא בית הכסא קבוע דלית ליה ניגונות שרי ערא דאית לי׳ ניגונות אסיר
אסו׳ לשמש בבית שיש בו ס״ת או תפילין אלא א״כ מונחין כלי בתוך כלי אמ׳ אביי
ה״מ שהניחן בכלי שאין כליין אבל הניחן בכליין אפי׳ עשרה כלים בכלי אח׳ דמי
אמר רב ינחק הנכנס לסעודת קבע חולן תפליו ונכנס ופליגא דרבי אחא דאמר
מניחן על שולחנו ועד אימת אמר רב נחמן בר ינחק עד זמן ברכה אמר רב נחמן
האי סודרא דאזמניה לנור ביה תפילי ונר ביה תפילי אסו׳ לחינר ביה אזי אזמניה
ולא נר ביה נר ביה ולא אזמניה אינו אסו׳ דהזמנה לאו מילת׳ היא וכן הלב׳ אמ׳ ר׳
חנינא אני ראיתי את רבי שתלה את תפיליו תיתיבי התולה תפלין יתלו חייו דורשי
רשומו׳ אמרו והיה חייך תלואים מנגד זה התול׳ תפלין ומסיק ר׳ כי תלה בבימתא
אבל תפלין גופייהו אסור לתלות בין ברגועה בין בקנינה : אמר שולא כל הקורא
ק״ש בלא תפלין כאילו מעיד עדות שקר בעצמו ר׳ חייא בר אבא אמר רבי יוחנן
כאילו הקריב תודה בלא מנחה זבח בלא נסכים : הרי לך דין חסרות ויתרות כמו
שכתב הרמב״ם ז״ל מתוך ספר קדמון אשר היה מקדם במגרי׳ והיה בו כ״ד ספרי׳
והיה מקדם בירושלם נותן להגיה בו ספרי׳ ממנו ועליו היו סומכין ותפלין ומזוזה
שוין · פרשה ראשונ׳ קדש לי כולהו בכור מלאים זכור מלא בחזק חסר הוציא מלא
ינאים חסר ו׳ יביאך מלא האמרי חסר והיבוסי מלא לאבתיך חסר ו׳ העבד׳ חסר
מנת חסר השביעי מלא מנו׳ מלא שאר חסר גבלך חסר בעבו׳ מלא כל לאות דכול׳
פרשה מלאים לזכרון מלא ו׳ חמר חסר עיניך מלא הוכאך חסר יוד החקה חסר
למועד׳ מלא · פרשה שניה יבאך חסר ולאבתיך חסר ו׳ חמר חסר ויהרג חסר זכח
חסר ידכה מלאה בה״א ולטוטפת חסר ו׳ אחרונה עיניך מלא בחזק חסר הוא אנו
ב׳ מלאים · פרש׳ שלישית שמע מאדך חסר לבבך חסר לטוטפת חסר שני ווין עיניך
מלא מזוזות חסר ו׳ ראשונה ביתך חסר יוד שניה ובשעריך מלא · פרשה רביעית
והי׳ אם שמע חסר ולעבדו חסר מנותי מלא ו׳ את׳ יורה מלא ומלקוש מלא ותירשך
חסר ו׳ והשתחוית׳ מלא יבולה מלא הטבה חסר נתן חסר אתם חס׳ לטוטפת חסר
ו׳ שניה עיניכם מלא אתם חסר בביתך חסר יוד שניה ובקומך מלא ו׳ מזוזות מלא
ביתך חסר יוד שניה ובשעריך מלא לאבתיכ׳ חסר ו׳ אזאו תנין של תפלין מם סתומ׳
דמימים שלשה זיונין בפרשה ראשונה : פרשה שניה ה׳ ההין ארב׳ ארבע זיונין ואז
הן ה׳ דונתנה לך וב׳ ההין דהקשה והא דויהרוג והכי דידכה פרש׳ שלישית ק׳ של
ובקומך וק׳ של וקשרתם שלשה שלשה זיונין וטטפת של ולטוטפת ארבע ארבע
זיונין · פרשה רביעית פרשה של ואספת זיון אחד וטטפת ושל ולטוטפת
ארבע ארבע זיונין וכתב ר״מ שנריך ליזהר בתגין של האותיות והם זיונין זקופי׳
על האותיו׳ שיש להם תגין כמו שהן כתובין בספר תורה הבדוק · בפרש׳ אח׳ אין
בה אלא אות אח׳ שיש לה תגין והיא מם סתומ׳ דמימין שיש בה שלשה תגין מזיונין ·
בפרשה ב׳ אין בה אלא חמשה אותיות שיש להם תגין והם ה׳ ההין וכל אחד ארבע
זיונין ולעיל פירשנו · פרש׳ ג׳ יש בה ה׳ אותיו׳ וכל אח׳ שלשה זיונין לבד מולטטפת
שיש בה ארבע ארבע זיונין · פרשה רביעית יש בה חמשה אותיות מזיונין ולעיל
פירשנו כתב רבינו שמשון וז״ל כל דוכתא דלא הוי כתב הכי מיפסלא מדפסיל׳ לי׳
תלמוד׳ לעיל כל אות שאין מוקפת גויל פסול ומיהו דוקא ס״ת מדנקט גויל וב״ש
תפילין ומזוזות אבל לא דמגלה וגט ושאר ספרים שאינו עשויין כתיקון ס״ת ויש
לדחות דאף בספר תורה לא פסל אלא דוקא בשם דאמיר נמי לענין לשמן וקאי רב
יהוד׳ דפסיל היב׳ שאין הקף גויל אההיא דמ״ס עירב האותיו׳ או שהפסיק באמצע
אל יקרא בו ועירב האותיות פשיטא האותיות מדלא מיפליג בין למעלה בין למטה
כי ההיא דירושלמי ועוד מדלא תני יתקן וכן רב יהוד׳ הפסיק ותני פסול וממתני׳
דקתני מעכבן ליב׳ הוכחה א דהא אמרינן בירושלמי תולין בספרי׳ [ואין תולין]
בתפילין ומזוזות וכדדייק נמי גבה כתבה אגרת פסולה דמפסיק בחסרות ויתרות
ולא סני בתיקון כמו ס״ת ותו מדלא שמעינן בתפלין יתקן שמע מינה דאפי׳ אות
אחת יגנו והכא נמי בשם אם ריבע האותיו׳ מסלק אותה יריעה שאי אפשר לתקן
ודוק׳ דיו שנטפה על השם בההיא ד״ם ודלא בפירוש ר״י שמתיר כמו כן להפריד
האותיות של שם ואין הנדון דומה לראיה דהא בבר נתקדש השם בשניטפה עליו
הדיו ומנו׳ היה לתקנו אבל הכא בפסול נעש׳ מתחלתו ולא מן השם הוא זה וכן נ״ל
תוכו של ה׳ דנקט היינו של שם בס״ת ובתפילין ומזוזות בכל אותיו׳ וזו היא חידוש
של משנתינו ובס״ת לכתחלה בכל האותיות ודיעבד פסול ודוקא למעלה בההיא
דירושלמי ובשם בס״ת והשת׳ ניחא ליה דלא פסיק׳ ליה למתני׳ בפרק הבוג׳ דמיירי
נמי בס״ת כיון דבש׳ דוקא או למעלה וזיון ודאי נריך בכולהו בדפירש רבינו אליהו
מדנקט שבעה אותיו׳ נריכו׳ זיון משמ׳ דכ״מ שהם נריכים זיון שזה מגוף האותיו׳
ומדלא אינטריך למיתנייה בפרק הבונה במתניתין שמע מינה עדיף מקונו של יוד
ותגין לא פסיל אפי׳ בתפילין ומזוזות מדלא תני במתני׳ עיכוב תגין כי היכי דקתני
היקף גויל ולא ליסתמט נמי שום אמור׳ לאשמועינן פסול תגין ש״מ דדיעבד לא
פסלי ולכתחל׳ ודאי נריך ותו מדנקט בפ׳ הבוג׳ שקליה לתגיה דדלית ושווייה ריש
משמ׳ דוקא הני דאית בהו משמעות אחרינא וכן רישין דלתין דקתני בברית׳ מכלל
דשאר תגין לא פסלי עכ״ל מה שחסר מכאן עד סוף הפרק כתבתיו בהלכו׳ ניני׳ :

הדרן עלך הקומץ

זה לשון רי״ף מפרק י״א דמגלה ק״ל כר׳ יוחנן דאמר אסור לכתוב
אפילו אות אחת שלא מן הכתב תנא חוץ מתפילין ומזוזות
דרבנן שרי למיכתב לבד תפילין ומזוזות שלא מן הכתב כי
האי תנא דתניא רבי יהודה אומר תפילין ומזוזות נכתבות שלא מן הכתב ואין

כריכין שירטוט והלכתא מזוזה נריכה שירטוט תפילין אין נריכין שירטוט ואי
ואידי נכתבין שלא מן הכתב מאי טעמא מיגרס גריסן עכ״ל ופירש רש״י ז״ל
נכתבות שלא מן הכתב פירוש בלא תופס מאי טעמ׳ מיגרס גריסן פירוש שגורות
פרשיות אלו בפי כל ואין טועה בהם ומתוך כך מתיר׳ ר״ת לומ׳ בע״פ פרשת ק״ש
וכן ויושע אע״ג דדברי׳ שבכתב אי אתה רשאי לאומר׳ בע״פ אלא משו׳ דגריסן
דשגורו׳ בפי כל וע״ש פרק הנזקין לקמן במרדכי עוד מנאתי בא״ז והיה לאות על
ידך ולזכרון בין עיניך למען תהיה תורת ה׳ בפיך כי ביד חזקה הוציאך ה׳ ממצרים
פ״ה ז״ל לך לאות יניאת מגרי׳ תהיה לך לאות על ידך ובין עיניך שתכתוב פרשיו
הללו ותקשרי׳ בדא ובזרוע על ידך על שמאל לפיכך ידכה מלא בפרש׳ שנייה לדרי
יד כהה עכ״ל אמ׳ ס״פ הקומץ רבא ודאו כל עמי הארץ׳ כי׳ נקר׳ עליך ויראו
ממך תנו ר׳ אליעזר הגדול אומר אלו תפילין שבראש ואכפ׳ כ׳ דברכו׳ אמר עולא
כל הקורא ק״ש בלא תפלין כאלו מעיד עדות שקר בעצמו אמ׳ ר׳ חייא בר אבא א״ר
יוחנן כאלו הקריב עולה בלא מנחה וזבח בלא נסכי׳ א״ר יוחנן כל המקבל עליו עול
מ״ש שלמה יפנה יטול ידיו ויניח תפלין ויקרא ק״ש ויתפלל אמר ר׳ חייא אמר ר׳
יוחנן כל הנפנה ונוטל ידיו ומניח תפלין וקורא ק״ש ומתפלל מעלה עליו הכתב
כאלו בנה מזבח והקריב עליו קרבן שנאמר ארחן בנקיון כפי ואסובב׳ מזבחך ה׳
ובספר הגאונים נמצא כתוב א״ר כל המניח תפילין ומתעטף בנינית וקורא ק״ש
ומתפלל מובטח לו שהוא בן הע״ה אמ׳ אביי ואני מערב בו דאין גיהנם שולטת בו
רב פפא אמ׳ מערב אני שאין יגר הרע שולט בו א״ר יוחנן גדול׳ מנות תפילין מן
התפל׳ שזו תיקון חכמי׳ וזה תיקון תור׳ ולא ידעו רבותי מקו טענה אך שנמצא׳ כמו
בספרי הגאוני׳ מ״מ חזינא דתפלין מנוה רבה לכל אד׳ וראוי לכל אד׳ כשר להחזיק
בה כדאמ׳ פ״ק דר״ה פושעי ישראל קרקפתא דלא מנח תפלין ורבותי׳ מפרשי׳ דאי
עסק בתורה במניח דמי ומביאין ראיה מדאמר במכילתין העוסק בתורה פטור
מתפילין ולא נ״ל דת״ר פ״ג שאכלו איזהו ע״ה כל שאין קורא ק״ש שחרי׳ ועדי
ר׳ יהוש׳ אומ׳ כל שאין מניח תפלין הא למדת שאפי׳ חבר ועוסק בתור׳ אם אין מניח
תפלין הוי ע״ה לדרבי יהושע ושמא מה שאומר במכילתין שהוא פטור היינו בשעה
שעוסק בתור׳ ור״ת פי׳ דוקא בשהוא מבזה התפלין מה תועלת ברגועו׳ הללו אבל
אם נמנע מפני שנריכו׳ גוף נקי ואין יכול ליזהר בדאמרינן ר״פ במה טומנין אין
עליו דין פושעי ישראל חול׳ פטו׳ מן התפלין בירושלמי פ״ז דברכו׳ ובמדרש ינמחה
פרשת אני פי מלך שמור ר׳ ינאי היה מניחם שלשה ימי׳ אחר חוליו כלומ׳ שהיה
ממרק שנאמ׳ הסולח לכל עוניכי הרופ׳ לכל תחלואיכי ר״י ב״י לא הוה זיע תפלין
מיניה לא בקייט׳ ולא בסיתוא וכן נהג תלמידו רבי אליעזר רבן יוחנן חזיק ריעה
ולבי׳ תרוייהו ובקייטא לבי דאדרעיה הא למדת שהחול׳ פטו׳ מן התפלין והיא
דפרק הנושא גבי שבבותי דר׳ דאמ׳ אמתי׳ סלקא לאיגרא אמרה עליוני׳ מבקשי׳ ודי
ותחתונים מבקשים רבי יה״ר שיכופו תחתונים את העליוני׳ כיון דחוא דעל כמו
זימנין לבית הכסה ומנח תפילי וקא מנ טער אמר רבי י״ר שיכופו עליונים את
התחתוני׳ שאני רבי שהיה מתנהג בקדושה ובטהרה יותר מדאי והיה מחזיד על
עצמו כמו ר׳ אליעזר שלבש תפילין בחוליו שמת בו סמוך למיתתו בפ׳ ארב׳ מיתות
שהיה מחמיר על עצמו לפי שהיה מתנהג בקדושה ובטהרה ע״כל אז״ק תנא
במכלתין ומייתי לה פ׳ הניזקי׳ זה אלי ואנוהו התנאה לבניו במנות תפילין ומזוזה
נאה בקלפים נאה בדיו נאה בקולמוס נאה בלבלר נאה ובפרק שני מגיטין תנן
חנינא בריה דרבא מפשרוניא ספר תורה תפלין ומזוזות שבתבן מין ומסור כמו
ועבד אשה וקטן כותי ישראל מומר פסולים שנאמר ובתבתם וקשרתם כל שיש
בכתיבה וכל שאינו בו׳ וכתב בפירוש ר״ח ואוקימנא הא דתני ס״ת שכתבו כותי
יגנו כר׳ חנינא בר אבא מפשרוניא ובין דאוקימנ׳ רב נחמן כותי׳ ואוקימנ׳ סתמ׳
כותיה כותיה עבדינן והא דתניא הת׳ ס״ת שכתבו כותי קורין בו אוקמא רב אשי
בגר שחזר לסורו מחמת יראה דדילמא לבו לשמים ותניא במ״ס אין רשאי לכתוב
אלא א״כ יודע לקרות ותו פסול התם ספר תורה שכתבו גר או ממזר ורבינו שמחה
כתב דלא גרסינן ממזר משו׳ דקתני התם זה הכלל כל המוני׳ את הרבי ידי חובתם
כותבו וממזר מוני׳ רבים ידי חובתם ואינו יודע מניין לו שמוניא הרבי ידי חובתם
דמהתי׳ דמ״ס איב׳ למילף שאין מוני׳ או מדאוריית׳ או מדרבנן ואני ראיתי כמו
דהיינו טעמ׳ דממזר פסול כשיגי׳ לפסוק לא יבא ממזר בקהל ה׳ נחפז ואינו סתם
הזכרה לשמה דאפי׳ אמר נתכוונתי אנן סהדי שלא נתכוון והיינו נמי טעמא דגר
דקתני התם דגר דקתני במ״ס היינו גר תושב שאוב׳ נבלו׳ לתיאבון ובשיבא לכתב
נבל׳ וגו׳ לגר אשר בשעריך וגו׳ עד כי עם קדוש אתה לה׳ אלהיך אין כותב אזניה
לשמה והא דתני׳ קטן שכתב תפילין פסולין היינו אפי׳ הגיע לחינוך דליתי׳ בקשיר
מדאוריית׳ אלא א״כ בן י״ג שנה והא דריש פירק׳ קמ׳ דערכין הכל חייבין בתפלין
לאיתויי קטן וכו׳ עד קטן היודע לשמו׳ תפליו כו׳ הא פי׳ רש״י ז״ל סוף לולב הגזול
דהיינו מדרבנן דחינוך שמחנכין הקטן הוו מדרבנן כדאמר׳ פרק מי שאמר הריני
נזיר גבי הקפת כל הראש ואתי חינוך דרבנן ודחי הקפ׳ דרבנן והכי נמי אמרי׳
פרק יום הכפורי׳ גבי מתענין כתב רבינו יהוד׳ שכל טוב לכל עושיהם וסמוך ליה
במנותיו חפץ מאד בתיקון נאה משו׳ ואנוהו במנות מבחוץ למראת העין וכל שכן
מבפנים שהרי בית המקדש מפנימה זהב טהור לכן יכתוב כתיבה נסה שלא יהוה
נמחק מהר ועוד כתב שהכות׳ תפלין אל יכתוב האזכרה עד שיבדוק כל מה שכתב
כן כתב טעות ויהא טעון גניזה עכ״ל אור זרוע קנר תניא במכילתין נאמר כאן
ימימה ונאמר להלן ימים תהיה גאולתו מה ימים האומר להלן אין פחות מי״ב
חדש אף ימים האמור כאן אין פחות מי״ב חדש מגיד שנריך אדם לבדוק תפילין
לי״ב חדש דברי בית הלל ב״ש אומרי׳ אין נריך בדיק׳ אמר שמאי הזקן אלו תפלין
של אבי אימא פירוש שעדיין היתה התפירה קיימת ומאן דדרים ימימה בתפילין
סבר כר׳ יוסי הגלילי דהקומץ ובירו׳ דעירובין פרק המוציא תפילין תניא תבלין
נריך לבודקן אחד לי״ב חדש רשב״ג אומר אינו נריך בדיק׳ הלל הזקן אומר אלו
תפלין שהיו של אבי אימ׳ ובשימושא רבה יש שנריך לבודקם שני פעמים בשבוע
ויש סמך לדבריהם ממזוזה דאמרי׳ ביומא שנבדקת בשבוע עד כאן לשון אז״ק :

לשון ובכל כתיבה תפילין ומזוזות דוקא בכתב אשורית ולשון הקדש ובגמ׳ כמו תניא תפילין ומזוזות אין נכתבין אלא אשורית ומפרש טעמא משום דכתיב כהו והיו ופרש״י ז״ל בגמרא בתב אשורית הוא כתב שלנו ומלשונו שהירש בזוזה
תפילין ומזוזות דוקא בכתב אשורית ולשון הקדש משמע שלשון הקדש לאו היינו לשון אשורית וכ״ג מובח פרק כ״ג בשנהדרין דאמר רב חסדא אמר מר עוקבא כתחילה ניתנה תורה לישראל בכתב עברי ולשון הקדש כיון שעלו בני עולה
בימי עזרא ניתנה להם בלשון אשורית ובלשון ארמי ובכתב אשורית ולשון הקדש והכיאו להדיושות בכתב עברי ולשון ארמי ומדלא תאמר ולשון אשורי משמע דלשון אשורי לאו היינו לשון הקדש ובמגלה פ׳ שני משמע
שהוא לשון הקדש דתנן הלוש ששמע אשורית יצא וכן נמי הא דאמר רב תחלה ניתנה תורה בכתב עברית ק׳ דא״ש הקומץ רבה אמר רב יהודה אמר רב בשעה שעלה משה למרום מצאו להקב״ה שהיה קושר תפרים לאותיות והיינו
בכתב שלנו ואמרינן נמי פרק הבונה מאי טעמא פסוטה ברעיה דדלית לגבי גימל וכל דרשא דהתם הוי לפי כתב שלנו ומשמע שבכתב שלנו ניתנה תורה ולהכי ומתבר בדברי רבי דתניא פרק כ״ג רבי אומר בכתב זה ניתנה תורה
לישראל וכו׳ ר׳ שמעון אומר משום רבי אליעזר בן פרשא שאמר משם רבי אליעזר המודעי כתב זה לא נשתנה כל עיקר שנאמר ומשם תפילין ומזוזה אין נכתבין אלא בכתב אשורית שאנו נוהגין
עתה ובלשון הקדש עד כאן לשון אז״ק · כתב מהר״ם שהו ונון בריבין לעיל לאות ומה שנהגו המופרים לכתוב מי העמודים במגלה ושפר תורה אי אייסר חילי אבטלינ׳ ואין להתחיל שום עומד כוי רק באותיות ביה שמו וכן וז״ל
ואעידה בם דמתוך כך בח לידי קלקול שמרחיבין ומקצרין אותיות שלא כדת בדי לצמצם וי״ו בראש דעמוד עד כאן לשונו ומיהו מצאו רבי׳ ה׳ שמו אפילו בדיעבד פסול וי״ו דוקא לכתחלה בעינן מהר״ם בשהיה מגביה הספר תורה
מראה הכתיבה לעם והכי איתמר כמו״ס ושפ״ת שניה לא היה פוקח עד שגוללין השניה וכן לא היה מסיר המפה עד שגללו הראשונה : תנים רב כהנא מתוי בפוף : הגה״ה יש מפרשים מצותן רוחב הרצועות יותר מחשה ומחשה
מבשעורה ואם יותר בשר ומודי רבינו יהודה החסיד בתב רפאות תהיה לשרך לשון שריך של תפילין עד העיבור שקוי לעצמותיך לשון מרה פירוש מדת רוחב דשריך רצועות התפילין לעצמותיך בשעורה שעור אדם לענין שומאת
לפיכך עצמותיך יחלין עד כאן לשון אז״ק :

סליקא ההגהות מהמרדכי על הלכות קטנות

רש"י

יציאת השבת הוצאה שמרשות לרשות והמוריד לשבת ונמצית מפרש להכנסת נמי קרי ליה הוצאת הוחיל ומוציא לרשות: שתים שהן תרבע בשנים לאותן העומדים בשנים שתים מן התורה הולצה והכנסה דכעל הגיע ובפרק הזורק (דף נו) נפקא לן מן ויצו משה ויעבירו קול ומחנה לא יבואו עוד נדבה בבקר בבקר ויכתוב מה' מי להביא נדבה מחנה ליה ויוס שבת היוקה בדילמין הכא: שתים מן התורה ועל חילו שהיה חייב על שבתו חטאת ועל זמנו כרת ועל הכרתתו הקילה: שהן תרבע מדבריהם היסיפו לאכור לבתחלה וחם עשה פטור אבל אכור לכתחלין מפרש ואזיל: שתים שהן תרבע מבחוץ הוצאת והכנסת דעני עיומד בחוץ שתים מן התורה שהן ל' מלאכות שנעשית בהן שתים מדבריהם נעשית ע"י שינוי וכ"ש בשאלכה נעשית ע"י שינוי וכ"ש בשאלכה נעשית ע"י שינוי וכ"ש בשאלכה

רבינו נסים יציאת השבת פרק ראשון

ידו לא נח על נבי קרקע היאך כי הוציאה לה בקר מידי · נופו ניח על נבי קרקע והויין עקירה : ומקשו הכא לר' משוס ידו לא ניח בעורת ליה לעניי כי נתן לתוך ידו של נעל הבית לו נעל מקומה נמי ליפטר ליכא עקירה והנחה : ים לומר דלא מחריגן ידו לא ניח אלא כשנופו נרשות אחר אבל כשנופו וידו עומדים נרשות אחד כיון דנופו ניח ידו נמי כמאן דניחא ליה : והא נעניין עקירה והנחה מעבל נבי מקום מרגמה ולימא נמרת נמירי לה הכי דכל אלין ניח מרגמה על מרגמה לא מיקרי עקירה והנחה מיהו לוקה נרשות הרבים לר' מאיר

נר מצוה

ידו לא נח גופו נח : פשט העני את ידו וכו' : והא בעינן עקירה והנחה על גבי מקו' ארבע' ולימא אמר רבא ידו של אדם השיבה לו כארבעה על ארבעה וכן כי אתא רבין אמר ר' יוחנן ידו של אדם השיבה לו כארבעה על ארבעה תני היתה ידו מלאה פירות והוציא לחוץ אסור להחזירה תניא אידך מותר להחזיר הא והא בישוג ולא קשיא כאן לאותה חצר כאן להצר אחרת וכדבעי מיני' רבא מרב נחמן היתה ידו מלאה פירות והוציאה לחוץ מדין שיחזירנה לאותה הצר א"ל כיוצא לחצ' אחרת מאי א"ל אסור ומאי שנא א"ל לכי תיכול עלה כור דמילה התם לא אתעבידא מחשבתי הכא אתעבידא מחשבתי אמר רב ביבי בר אביי °הדביק פת בתנור התירו לו לדרדרה קודם שיש לידי איסור סקילה הא מילת' ניקשי כה רבנן מצדי רדיית הפת הבמ' היא ואינה מלאכה כדתנן בפרק כל כתבי הקדש תנא דבי שמואל כל מלאכת עבודה לא תעשו יצאו רדיית הפת ותקיעת שופר שהן הבמה ואינם מלאכ' ואא מאי טעמא (לא) שריוה הכא אא משום שלא יבא לידי איסור סקילה הא לאו הבי אסירא ואמאי והא לאו מלאכ' קא עביד ופריקן בה כמה פירוקי דלא דייקי נבן ומשום הבי לא כתבי' לרו אבל אנן הבי מסתברא לן בפירוקא דהאי קישיא אף על גב דרדרייה פת בתנור חבמה היא ואינה מלאכה לא שרו לה רבנן אא היכא דשכח פת בתנור וקדש עליו היום דמציל ממנה מזון שלש סעודות לשבת ובישום כבוד השבת ואפילו רבי בעי לשנויי כרבקתי לקבן ולא ירדה במורדה אלא בסבין אבל רדייה שלא לסעודת שבת היא דהא לא חזיא לאביל' ומשו' הבי לא שרו ליה רבנן אלא בישום שלא יבא לידי איסור סקילה : תנו

רש"י

לא ניח היאך לה עקר מידו ופליין עקירה ולישנה היא ולא עבר מידו ואין דרך הוצאה בלא עקירה והנחה : נופו ניח כל גבי קרקע והוא עוקר' : על גבי מקום ארבע' מקו' חסו' הוא לשיו עקירה והנחה מקום אחר אסור לזרוק : לכי תיכול עלה כור דמילה בבדיחות' להדר ליה כלומר כשתאזול לי כור של מלח לומר לך עשם הדבר ל"ת תוכל עליו כור של מלה קודם שתאמר השע' :מחשבתי לא לש מכאן ואילך לפטרו מאחר זה לש מחשבתי מתקיימת מחשבתו הילכך לא גזר אבל אחר שהפת בתקיימה מחשבתו ונזרו דילמא ויתקין אחריתי שרי ליה לרשות הרבים : שהניח פת בתנור נתקיים מחשבתו שנתכוון לפטרו מאחר זה ולא נתכוון לשהות כל כך ומחשבתו מתקיימת מחשבתו הילכך לא גזר אבל אחר שהפת מתקיימת

חמוק רשות היחיד: פלטיא ר"ה: סטיו לוטינטשת סיוסדין סס סוהרין
וקורה כרמלית עליהן. מהלך כשומד דמי ומפלת בעוקלתר"ה ומניח
כגרמליה ועוקר מכרמלי ומניח ברשות היחיד דהכי הוי כאילו הניחו
דרך סטיו דהייב דהס לית ליה נח כגרמליה: גדר כותל שהוא נמוך עשרה

ר"מ מרוטנבורג[ל"ת] ומו ולה שריון חלה לכמה שנים כי סהם ח"ש כ"כ שלה
יבא לידי לחסור סקולה כי סכח וסהם ח"ש לא לשנויי מצוין לי לח לחסכר

ורחב טרנב הרי רחבו רשו"י סיוחיד: נר מצוה

רש"י תנו רבנן "המוציא מחנות לפלטיא דרך סטיו
חייב ובן עזאי פוטר דקסבר מהרך כעומד דמי
אמר רבי יוחנן מודה בן עזאי בזורק תניא נמי
הכי אחד המוציא ואחד המכניס וא' המישיט
ואח"הזורק חייב יובן עזאי אומ' המכני'והמוצי'
פטור יהזורק והמושיט חייב תנו רבנן ארבע
רשויות לשבת רשות היחיד ורשות הרבים
כרמלית ומקום פטור אי זהו רשות היחיד חריין
שרוא עמוק עשר טפחים ורחב ארבעה וכן
גדר שהוא גבוה עשרה ורחב ארבעה זו היא
רשות היחיד גמור' ואי זו היא רשות הרבים
גסרטיא ופלטיא גדולה ומבואי המפולשין היא
רשות הרבים גמורה ואין מוציאין מרשו' היחי'
זו לרשות הרבים זו ואין מכניסי' מרשות הרבי'
זו לרשות היחיד זו ואם הוציא והכניס בשוגג
חייב חטאת במזיד עונש כרת בעדי' והתראה
נסקל אבל ים ובקעה ואצטוינ'ורמלי אינן לא
כרשות הרבים ולא כרשות היחיד ואין נושאין
ונותנין בתוכן ואם נשא ונתן פטור ואין מוציאין
מתוכן לרשות הרבים ולא מרשות הרבי לתוכן
ואין מכניסין מתוכן לרשות היחיד ולא מרשו'
היחיד לתוכן ואם הוציא והכניס פטור הצרות
של רבים ומביאות שאינן נפולשין עירבו
מיתרין לא עירבו אסורין אדם עומד על
האסקופה נוטל מבעל הבית ונותן לו ומן העני
ונותן לו ובלבד שלא יטיר מבעל הבית ויתן
לעני ומעני ויתן לבעל הבית ואם נטל ונתן
שלשתן פטורין אבל

תנו רבנן "המוציא מחנות לפלטיא דרך סטיו חייב ובן עזאי פוטר דקסבר מהרך כעומד דמי אמר רבי יוחנן מודה בן עזאי בזורק תניא נמי הכי אחד המוציא ואחד המכניס וא' המישיט ואח"הזורק חייב יובן עזאי אומ' המכני' והמוצי' פטור יהזורק והמושיט חייב תנו רבנן ארבע רשויות לשבת רשות היחיד ורשות הרבים כרמלית ומקום פטור אי זהו רשות היחיד חריין שרוא עמוק עשר טפחים ורחב ארבעה וכן גדר שהוא גבוה עשרה ורחב ארבעה זו היא רשות היחיד גמור' ואי זו היא רשות הרבים גסרטיא ופלטיא גדולה ומבואי המפולשין היא רשות הרבים גמורה ואין מוציאין מרשו' היחי' זו לרשות הרבים זו ואין מכניסי' מרשות הרבי' זו לרשות היחיד זו ואם הוציא והכניס בשוגג חייב חטאת במזיד עונש כרת בעדי' והתראה נסקל אבל ים ובקעה ואצטוינ'ורמלי אינן לא כרשות הרבים ולא כרשות היחיד ואין נושאין ונותנין בתוכן ואם נשא ונתן פטור ואין מוציאין מתוכן לרשות הרבים ולא מרשות הרבי לתוכן ואין מכניסין מתוכן לרשות היחיד ולא מרשו' היחיד לתוכן ואם הוציא והכניס פטור הצרות של רבים ומביאות שאינן נפולשין עירבו מיתרין לא עירבו אסורין אדם עומד על האסקופה נוטל מבעל הבית ונותן לו ומן העני ונותן לו ובלבד שלא יטיר מבעל הבית ויתן לעני ומעני ויתן לבעל הבית ואם נטל ונתן שלשתן פטורין אבל

ר"ה: דרך סטיו מקום לנעבשות סיוסדין סס סוהרין כרמלית עליו ללוח להלוסה היה כר"ס חייב כוהלו ולה עמד בסשיו לפום לון כלן
סהה לנה בסלעית: וכן מיתי סוטר כשומד דקסבר קסבר בן עזאי מהלך כשומד דמי ומפלת בעוקלתר"ה ומניח ומוסה מכרמלי ומוקם
כר"ס וסס סימר וכיון דס"ל כבי מעבירי ר' לחומי בר"ס לבן כשיי מהלך כשומד דמי ומבי ליחת לה כמי סיה מהלך על
כל חמה וחמה בירושלמי מקום לה כבי ומשני המסכתת לה בקונטי כלחמרי' בגמרת דילן חמר ר' יוחנן מוקם בן עזאי בזורק כלומר דמוקם בזורק
מקוק לכלעית דרך סטיו דחייב דהס לית ליה נח כגרמליה מידי ומלוה מלבסי ו"ל סבניחה לסת ה"ה יוחנן דסבירא ליה דהלכתה כבן עזאי
[כיון דר' יוחנן מפרש מאי דמוקם ניה בן עזאי] ולימא ר' יוחנן פי' סוא דמפרשי ליה אבל לדידיה כרבנן סבירא ליה ותקוט לך דהא ר' יוחנן נוסיף
סוא דאמר המכניס חפלנו מוזיק לעיל מיניה ומאלך להוציאן פשוט שלא היקה קיירה משכנה רחשונה לבך ולא לבן עזאי כי אלי נוהג סיוסי חייבין
לבינן דס"ל מהלך כשומד דמי כשמלך עליהן להוציאן מיחייב כלו עמד ומכי אמרינן בהניח בפרק חלו נערות (דף לח) דאמרינן סתם כבא במתי
עסיקינן כגון שנעלו על מנת להניעתו ונמלך עליו להוציאו ומקשי ולכי סלי נוהג מי מחייב ומא אמר רב ספרא אמר ר' יוחנן המכניס חפלנו וכו'
ומסיקינן שלא סת מני בן עזאי היא שלמא ר' יוחנן לית ליה כבן עזאי ומכא דאמר רב ספרא אמר ר' יוחנן המכניס חפלנו וכו'
לפלעית דרך סטיו חייב וכן פסק הר"ס כמו"ל בפ' לרבעה עבר מהלוקת שבת: תנו רבנן לרבעה רשויות לשבת כולהו מפרש להו: גדר
כותל שהוא נמוך עשרה ורחב לרבעה רוחב רשות היחיד: פרשית מסילה שהלכין בה מעיר לעיר: פלטיא רחבה שלש עשרה אמה שמקבלין בה
לסחורה: ומבואות המפולשין מבואות של עיר שבן רחבים שם עשרה אמה שבן מפולשין מבני רשויות לפלטיא: עגום כרת שלש סחרוזה: ונפלל
בסחרוזה: נקעה שהוא כרת: לפעמים שלפני החניות שיוצאין שם סוהרי': וכרמלית לקמיה פריך אלו הני יש ונקעה לאו סיינו כרמלית
דקתמר מבא לעיל ולבתן כרמלית מלבון לרמלית שחיה נמוך לה עשרה ולה מבא חיה חף כאן לאיה לבמרי כרשות הרבים אינו לא
כרשות היחיד משום דלמיון לר"ס שאין להם מחיצה ולא כר"ס שאין זומין להבלי מדבר ללוז להלוכה דרבי עבידי: ואין מוציאין ומכניסין לתוכן כלומר
אין מפלעלין בהן לא לר' אלוה משום דלמיון לר"ס ולא כר"ס שאין זומין להבלי מדבר ללוז להלוכה דרבי עבידי: ואין מוציאין ומכניסין לתוכן כלומר
אין מפלעלין בהן לא לר' אלוה משום דלמיון לר"ס ולא כר"ס שאין זומין להבלי מדבר ללוז להלוכה דרבי עבידי: ואין מוציאין ומכניסין לתוכן כלומר
אין מפלעלין בהן לא לר' אלוה משום דלמיון לר"ס ולא כר"ס שאין זומין להבלי מדבר ללוז להלוכה דרבי עבידי: ואין מוציאין ומכניסין לתוכן כלומר

מלחמת ה'

כתב בספר המאור

אבר הבותר

אבל אבל אבל

אמר רב חסדא נעין קנה בר"ה וזרק ונח על גביו אפי' גבוה מאה אמה חייב שרשות היחיד עולה עד לרקיע ודוקא ברשות היחיד אבל בר"ה מקום פטור הוא אמר אביי זרק כורת לרשו' רהרבים נבוהה י' ורחבה ששה על ששה פטור אינה רחבה ששה על ששה חייב פי' כל מקום שגבוה עשרה ורחב ארבע על ארבע הילך רשות לעצמו ור"ה הוא: ולפיכך דזורק כורת לרשו' הרבי פטו' שכיון שגבוה י' טפחי' ורחבה ד' על ארבע הולכת רשו' לעצמה והוה פטור ולא אמרו שהוא צריכה רוחב ששה לא מפני שהוא עגולה שאי אפשר שיהא חללה ארבע על ארבע לא בשיש בה כרוחב ששה על ששה כדאמרינן גל אמתא בריבועא אמתא ותרי חומשי באלכסנה ודדבר ידוע שרוחב העיגול הוא אלכסנו של מרובע החקוק בתוכו וזהו צורתו כדי שיתבר במראית העין:

ולפי הוצרכנו לחזר ברוחב
העיגול שהוא אלכסונו של
מרובע ב' תומשין של ארבע
טפחים שהן ח' תומשים לכל
טפח וטפח שני תומשין כדי
שיה אורדה צלע של מרובע
החקוק בתוכו ארבע טפחים ועוד הוספנו שני
תומשין לעובי ב' המחיצות של כורת חומש
מכאן וחומש מכאן הרי עשרה תומשין שהן
שני טפחים נמצא חללה ששה טפחים לא
פחות ולא יותר רבא אמר אפי' אינה רחבה
ששה על ששה פטו' מ"ט אי אפשר לקרוטיות
של קנה שלא יעלו למעלה כעשר שהוא ניקו'
פטור בפאה פיה גבוה שבעה ומשתי חייב
שבעה ומחצה פטור רב אשי אמר אפי' גבוה
שבעה ומחצה נמי חייב מ"ט מחיצות לרוכן
עשויות ואין ממנה למעלה מעשרה כלום
ולפיכך חייב אמר עולא עכשיד גבוהה תשעה
ר"ה ורבים מכתפים עליו וזורק ונח על גביו
חייב מ"ט כל פחות משלשה מדרס דרסי ליה
רבים משלשה ועד תשעה לא מדרס דרסי ליה
רבים ולא כתיפי קא מכתפי עילוי תשעה ודאי
קא מכתפי עילויה א"ל אביי לרב יוסף נוכיא
מאי אמר ליה ובן בנומא רבא אמר נומא לא
מ"ט קסבר הילוך על ידי הדחק שמיד הילוך
תשמיש על ידי הדחק לא שמיד תשמיש

אמר

רש"י

נעין קנה סתומה וינו רוחב לרבע וקלח לחם וזרק מר"ה ונח על גביו מיי לכיון למונה ס"ג קרק לח כעי הנחה על גבי מקו' ל': ברשו' היחיד ברשות היחיד עולה עד לרקיע כל לויר שבעזר רשות היחיד ניתר חלר בין לויר עמוד בר"ה גבוה י' ורחב: לרבע על לרקיע עם רשות היחיד עליו: כורת עגול שם ליה רחבה ו' לחלוב הוייב דהתן בעלמא הוא ואינו רשו' לעצמו ללא הוי רשו' [היחיד] לחוריים ללא גבוה עשרה ורחבה לרבע ומשום דמעולא היא ברייתא שהוא רחבה עשרה עם כדמפרש בעמוד: ורחבה' פעור לכוי רשות ואין ממשכן נמרינן שהו ורקים מחני' זה לזה ולא היו זורקי רשו' ורוקק נבוהי' לכל לי לא מוות גבוה פשוט לפ"ב דכרמלי הוי היכא לא חוי רשות לא מדרגן: ת"ח כוחיל וגבוה עשר שלא יהו קרומי של שתי הגבוסים מחבריהם של ערב שהות מקו' פעו' וכיון ללא נח כולה בר"ה לא הוי בנח' לחייב: בפאה פיה זרקה ואחזין רחב': שבע ומשהו חייב דכי מעיין פחות מכלי שמוך לקרקע ומחיצותיה כנסה לעבד כוחיל ומחיצותיה למע' ומרי היא כמותה' לכתי כולה בתוור ר"ה וחייב וכ"ש עם פחות מכאן לכל גבוה ו' ומחלה וס"ה ז' וכ' משהויין פעו' לכי מעיל בפחו' מכלי שמוך לקרקע ומחרי' בכו לעבד ומרי היא כמותה' נמלא שהיה מעשרה ותיכה נחה כולי' בר"ה וכבלה בפאה ליה למיח' לעבד ללא אמרי' לעבד ללא מחיצות ותכילו אחני מודם [בפתי'] דנעיין, מסכר מחה כולה בר"ה ללא דחכיי לא מחבר קרומות: לקוכן עבויות להניח בהן דבש וללא לכבן כלפי מע' פילכך לית כאן תורת כלי: חשבה זוקה נקע לחוי לכתפי אחינו לא גובה ללא כמוך ורוק מקבלת מרבע לכוף ל': מכתפי עילויה לכיון עלריך לרבים הו ר"ה הוה: גומא עמוקה ט' מלי עמוק' ר' כוי רשות פיחיד כלאמרי לעיל גבי מרין הכ' מלי מי מניח נה רבים מפליגה: הילוך ע"י הדחק נכון רקק מים שנר"ה: וירוק

הוה שכיון שאין לעבד ללא מחיצות בעינן שיהא בהן שם הלבוד עשרה [מלבד השוליים] וזו שאינה גבוה ללא שבעה ומשהו שם השוליים אפי' כי תמרת גה לעבד אין מחיצות עשרה הילכך הילכך לא תמרי' גה לעבד לכל שבעה ומחצה פעור שמרי כי תמרינן גה לעבד ים מחיצות עשרה הילכך לא תמרי' גה לעבד אין מחיצות עשרה הילכך הילכך לא תמרי' גה לעבד ואינה עשרה רשות היחיד ולפי פירוש זה מחצה זוקק מבני הבולים ולא מבני לן נבני מבשמיין: **אמר** כולא עמוד קשנה בר"ה זוקק ואינו זוקק לכוקמי ואינו לא גבוה ולא כמוך כדמפרש ואזיל ופרק"י ו' לף בשאינו רחב ארבע על ארבע לדאמרי' לעיל שכיון שהוא עגול בנבי מלא לדף ל' על גבי גומא ד' לף גם שאינו רחב כל כך ומרי הוא דאמרי' לעיל מדם שלא לכתף זו לף בשאינו רחב ד' על ד'

רבינו נסים יציאות השבת פרק ראשון

אמר רב יהודה זרוק דקני וכו' וכמו שפירש הרב אלפסי ז"ל בהלכות וכקטן בקטפות דזורק רמח וזקפה רכשניה רמח היא חוץ לארבע לאמתן עדיין רמח הסני חוץ לארבע אמות ותלש ר"ת ה"ג שחזר ומשליכו רמח לד' אמות ר' יונה ז"ל ואם תאמר מ"ט לא עשה אלא אחת מ"מ לא עשה אלא אחת קטנה בת אחת לכך לא מיקרי זרוק אלא אם כן עשה שתים ואפילו הכי לא מיחייב עד דעבד תרתי דאי לא עבד אלא חדא לא מיחייב דהא לא מקרי זרוק ואי עבד תרתי ולא עבד אלא חדא לא מיחייב דהא לא מקרי תלוש

והא דתנן הכל וכו' התחילו אין מפסיקין אבל התחילו מפסיקין לקרי שמע ואין מפסיקין לתפלה: גמ' הא סבירו למנה אפיקנא דסמוך למנחה גדולה הוא ואפילו בתספרת דיהן ולבתחלה אמאי לא גזור שמא ישבר הזוג ולא למירחץ אפילו להזיע בעלמא ולבתחלה אמאי לא גזרה שמא יתעלפה ולא לבורסקי אפילו לעיוני בעלמא ולבתחלה אמאי לא גזרה שמא ירא' הפסד בזיניה ויטרד ולא לאכול אפילו בעודה קטנה ולבתחלה אמאי לא דילמא מטשבא ליה טעורת ולא לדין אפי' בנמר דין ולבתחלה אמאי לא דילמא חזי מיענתא וסתר דינא מאימתי התחלת תספורת א"ר אבין משיניח מעפורת של ספרין על ברכי ומאימתי התחל' מורחין אמר ר' אבין משיעביר כעפרתו מכנו ומאימתי התחלת בורסקי א"ר אבין משיקשיר בין כתיפיו ומאימתי התחלת אבילה רב אמר משיטול ידיו ור' יוחנן אמר משיתיר חטרו ולא פליגי הא לן והא לרבי אבר זעירי הני חברין בבלאי למ"ד תפלת ערבית רשות בין רשרא ליה הכיניה לא מטרחינן לי' ולמאן דאמר חובה מטרחינן ליה והא תפלת המנחה דלכ"ע חובה היא ותנן אם התחיל אין מפסיקין אבר רבי יוחנן משיתיר חגורו התם לא שכיח שכרות הבא שכיח שכרות אי נמי מנה' בין דקביע לה זימנא מירתת ולא ארעי למיפשע ערבית בין דבולי לילי' זמן תפלה היא לא אתי למירתת ואתי למיפשע והאידנא

ואם התחילו אין מפסיקין מפסיקין לקרי שמע ואין מפסיקין לתפלה: גמ' הא סבירו למנה דאפיקנא דסמוך למנחה גדולה הוא ואפילו בתספרת דיהן ולבתחלה אמאי לא גזור שמא ישבר הזוג ולא למירחץ אפילו להזיע בעלמא ולבתחלה אמאי לא גזרה שמא יתעלפה ולא לבורסקי אפילו לעיוני בעלמא ולבתחלה אמאי לא גזרה שמא ירא' הפסד בזיניה ויטרד ולא לאכול אפילו בעודה קטנה ולבתחלה אמאי לא דילמא מטשבא ליה טעורת ולא לדין אפי' בנמר דין ולבתחלה אמאי לא דילמא חזי מיענתא וסתר דינא מאימתי התחלת תספורת א"ר אבין משיקשיר בין כתיפיו ומאימתי התחלת אבילה רב אמר משיטול ידיו ור' יוחנן אמר משיתיר חטרו ולא פליגי הא לן והא לרבי אבר זעירי הני חברין בבלאי למ"ד תפלת ערבית רשות בין רשרא ליה הכיניה לא מטרחינן לי' ולמאן דאמר חובה מטרחינן ליה והא תפלת המנחה דלכ"ע חובה היא ותנן אם התחיל אין מפסיקין אבר רבי יוחנן משיתיר חגורו התם לא שכיח שכרות הבא שכיח שכרות אי נמי מנה' בין דקביע לה זימנא מירתת ולא ארעי למיפשע ערבית בין דבולי לילי' זמן תפלה היא לא אתי למירתת ואתי למיפשע והאידנא

רש"י

ואם התחילו אין מפסיקין מכל שכן אין מפסיקין לא יגמרו ויתפללו לאחר כן ונמצאת מוכיח לה בתוכיחת שהות לגמור קודם שיעבור ומן התפלה: ומפסיקין לק"ש לתוכיח מלתורים: ואין מפסיקין לתפלה ונמ' פריך והא תניא לי ריש': מנחה גדול שהיא סלוכד ברוך המזון של תמיד של בין הערבים להיותן מתני שכבר ומעל' מנחה קטנה היינו מע' ששות ומח' ומעלה שהיו רבנין שלח לאחר התמיד יוקר: ותני כתספורת בין לתלמיד חכם והקהל בין לכל אדם ולא כתספורת בין לתלמיד חכם והקהל לכל אדם: ואיכא דמתני לעיל מהכא ופיוך מעשיהן של כ"ג ומספר כל היום ולא לגמרי מניח כל השערות ולבסוף מגלח בתלתא כדי שיהי' רואה של זה בלי מיקרו של זה והיינו כפוס שכמו רחיצתם: שאם יטנר הזוג של המספרי ולערך לאחר אחר זוג אחר: לביתי בעלמא שלא ע"מ לחלק פעיין ופ"ה לא יכנס לה לבתחל' סמוך למנחה גדולה: דילמא חזי פסיל בזיניה שאם נתקלקלו העורות: ומיטרח מלטער ויהא טרוד בעבודת ולא יקפלל: ומקר דין ומסור מה שפסק ויחזו לתחל' הדין: מתיתי בהקלת בספורת דעימא אם בתחילו אין מפסיקין גמרני: מעפור סודר ומקנח על גרגיו: משיכניסו ממנו הוא פודר הרחצן להתפשט בגדיו:

משיקרוב בין בקביע בין בקבוע ורבנן: אם לן והא לכו בגי כגון חוגרין בגמי בחוזק ובשאין מוכלי היו לריכין להתירם ובני מ"י לית היו מוכנים בן והתרם הגורה היו קודם נשלח ידים: תפילת ערבי רשות לפי שהיו בנגד הקשר תלמים ויחזורו' שיהו לכפרה לא מטרחינן ליה להפסיק אלא יגמור ואחר כך יתפלל: ולמאן דאמר מנחם כן בתמיה: אם שכיח שיכרו כו' לחין דרך להשכר מעט יום ולכך יגמור ויתפלל אבל בלילה עשויין להשתכר נשתדכן: רמי

בשלמא שכן חלוסי הלב מתעללין בתרחן: דילמא חזי בסיפא בזיניה שאין נתקלקלו העורות: ומעריב ויהא טרוד בשערו ולא יתפלל: דילמא שוב שלמו שכחה הרב אלפסי ז"ל היינו לישנא בתרא שהיו מקשין בגמ' ואח"כ לישנא קמא ומשני הכי: ואחר ויהי ביום

ומיהא שמעינן דאפי' מי שלום מכנסי שרין לבנו רואה לא הערוה לאסור להקפיל בלא חגורה משום מיהו דוקא לינעון תפלה דהיינו שעונה עשרה אבל שאר ברכות שריין בלא חגורה דהא חגורין בגלוי הוו שרי המייניהו ומברכין המוציא וברכ' המזון : רבה בר רב הונא רמי

ליה מאי טעמא דרבי יהודה דאמר מצנפת ואבנט מעכבין את הכהונה ואמר רבי יוחנן משום רבי יהודה בן בתירא אמרו מצנפת ואבנט מעכבין את הכהונה ומי אמר רבי יוחנן משום רבי יהודה בן בתירא והתניא רבי יהודה בן בתירא אומר משום רבי יהושע בן חנניה אמרו מצנפת ואבנט אין

משקל שני סלעים מילת שהוסיף יעקב לבנו יוסף משאר בניו נתקנאו בו אחיו ונתגלגל הדבר וירדו אבותינו למצרים ואמר רבה בר מחסיא אמ׳ רב חמא בר גוריא אמ׳ רב כל עיר שגנותיה גבוהין מב״ה לסוף חריבה שנ׳ להומם את בית אלהינו ולהעמי את חרבותינו פי׳ כשם שהחרבום בית אלהינו מעמיד את חרבותינו כך מי שאינו מרומם בית אלהינו מחרי את העומד ולא אמרן אלא בבתי אבל בקישקשי ואברורי לירת לן בר׳ ואמר רבה בר מחסיא אמר רב חמא בר גוריא אמר רב יפה תענית לחלום כאש לנעורת ואמר רב חסד ובו ביום ואמר רב יוסף ואפילו בשבת רב אושעיא בריה דרב אדי איקלע לבי רב אשי עבדו לידה ענגלא תליתאה אמרו ליה נטעום מר מידי אמר להו בתעניתי יתיבנא אמרו לי׳ כלומפיה מר וליפרעיה מי לא סבר לה מר להא דאמר רב יהודה אמר רב ליה אדם תעניתיו ופורע אמר להו אנא בתעניתי חלום יתיבנא דאמר רבה בר מחסיא אמר רב חמא בר גוריא אמר רב יפה תענית לחלום כאש לנעורת ואמר רב חסד ובו ביום ואמר רב יוסף אפי׳ בשבת ודוקא תעניתי חלום דיאה דשרי בשבת אבל תענית אחריני לא וכי היא דגרסינן

רש״י

שני סלעים משקל מילת מעיל לשון יוקר נקט בהלכתי דבי יצחק הלני מילתי כתוכן פסיס שניהם פס אחד ומלבישים אותן לחוק : ביגלא קליפה שלישים לגמי : ולמרע מי לא סבר לה וכו׳ ים שלמה אכתי שתעילו קל עליו תעניתי ולמר יום זה לחוג ולמרע לתי לא תיפוק ליה דכיון ד״ל כבית היכי ת״ל בכיון דלויף ומבלי ליה דלא לתמר יום זה וכבי נמי מסתמא מד״א בפ״ק דכתובות (דף ו) לתלמי כלומר סלע זו לצקה כל שלא כתקה ליה בשלה לחוג ולמרע זה לעשות כל שלא כתקה ליה תיפוק ליה דכיון ד״ל כבית היכי ת״ל בכיון דלויף ומבלי ליה דלא לתמר יום זה לחוג ולמרע ולמר יום זה לחוג ולמרע ולמר יום זה לחוג ולמרע ול

עין משפט

ויהיה על מצחו תמיד קרח ויקריח קרח לכך דרשינן דהא כאן נקטע לו מקום לכתוב ויהיה על מצח אהרן : למשתמש בנגדו שלא יהא לאברוך בו שום דבר כאן ונילחנו : הלכתא דברי גדול יש בין להפריש מחיסור שבת : תנו רבנן אין פולין את המת ואין חומרים בו מלוח כדי שיתקיים עד שיבוא קרוביו ויקברוהו : מ"ש בחול מבעי ליה ומשני מוכן לחיים מוכן למתים : מוכן לחיים כגון שהיה חולה ונתרפא ומוכן למתים כגון שהיה זקן ונפטר : ואי בעי מצי אמר ליה מוכן לחיים כגון שהיה חולה ונתרפא ומוכן למתים כגון שהיה זקן ונפטר : אלא מעתה מוכן לחיים כגון שהיה חולה ונתרפא ומוכן למתים כגון שהיה זקן ונפטר ומ

רש"י

סועד את התולה שנאמר ה' יסעדנו על ערש דוי: ת"ר הנכנס לבקר את החול לא ישב ע"ג מטה ולא ע"ג ספסל ולא ע"ג כסא ולא ע"ג שרפרף ולא על גבי מקום גבוה ולא למעלה מראשותיו של חולה לא מתעטף ויושב לפניו מפני שהשכינה למעלה מראשותיו של חולה שנ' וישחתי ישראל על ראש המטה וכתיב ה' יסעדנו על ערש דוי: ולא יקרא לאור "הנר": אמר רבה אפי' גבוה שני קומות ואפי' בבוה ב' מרדעו ואפי' עשרה בתים זו על גב זו חד הוא דלא ליקרי אבל שנים קורין יה"מ בענין אחד אבל בשני ענינים אפילו שנים אין קורין אב"ר הינא ובמדורה אפילו עשרה בני אדם כאחד אסור לקרות אמ"ר אבא ואדם השוב שאין דרכו להטות את הנר מותר תני חדא שמש בודק קערות וכוסות לאור הנר ותני אידך לא יבדוק לא קשיא כאן בשמש קבוע כאן בשמש שאינו קבוע ואיבעיא אימא הא והא בשמש שאינו קבוע ולא קשיא כאן בדמשחא כאן בדנפטא איבעיא להו שמש קבוע ברמשחא מאי אמר רב הונא הלכה ואין מורין כן ורב ירמי' בר אבא אמר הלכה ומורין כן שמעינן השתא דבין שמש קבוע ובין שמש שאינו קבוע בודק קערו' וכוסו' לאור הנר ודוק בדנפטא דמאיס ונפיש נהוריה ולא בעי לאצלויי אבל בדמשחא שמש שאינו קבוע ודאי אסיר ליה שמש קבוע פליגי והלכה בודק ואין מורין כן: באמת אמרו החזן רואה וכו': אמ"ר ברי שמואל אבל מסדר הוא ראשי פרשיות אבל פרשה כולה לא ותיובתי' של בית רבן אפילו פרשה כולה קורין ומסדרין מפני שאימת רבן עליהן יולא אתי לאצלויי שלא ברשו' רבן: כיוצא בו לא יאבל להזב עם הזובה וכו': איבעיא להו מהו שתישן נדה אצל בעל' היא בבגדו והיא בבגדה תא שמע ואת אשת רעהו לא תטמא ואל אשה נדה לא תקרב ניקוש אשתו נדה לאשת רעהו מה אשת רעהו היא בבגדו והיא בבגדה אסור אף אשתו נדה היא בבגדו והיא בבגדה אסור: תנא דבי אליהו מעשי בתלמיד אחד שקרא הרבה ושנה הרבה ושמש תלמידי חכמים הרבה ומת בחצי ימיו והיתה אשתו נוטלת תפלין ומחזרת בבתי כנסיות ובבתי מדרשו' ואומרת להן כתוב בתורה כי היא חייך ואורך ימיך בעלי שקרא הרבה ושנה הרבה ושמש ת"ח הרבה מפני מה מת בחצי ימיו ולא היה אדם משיבה דבר פעם אח' נתארחתי אצלה אמרתי לה בתי בימי נדותיך מהו אצליך אמרה לי חם ושלום אפי' באצבע קטנה לא נגע בי בימי לבוניך מהו אצליך אמרה לי אבל עמי ושתה עמי וישן עמי בקירוב בשר אבל חם ושלום לא עלה על דעתי לדבר אחר אמרתי לה ברוך המקום שהרגו שלא נשא פנים לתורה שהרי אמרה תורה וקֹ אשה בנדת טומאתה לא תקרב כי אתא רב דימי אמר מטה הדא הואי במערבא אמרי א"ר יצחק בר יוסף סינר מפסיק בינו לבינה: מתני'

ושמש תלמידי חכמים הרבה ומת בחצי ימיו והיתה אשתו נוטלת תפלין ומחזרת בבתי כנסיות ובבתי מדרשו' ואומרת להן כתוב בתורה כי היא חייך ואורך ימיך בעלי שקרא הרבה ושנה הרבה ושמש ת"ח הרבה מפני מה מת בחצי ימיו ולא היה אדם משיבה דבר פעם אח' נתארחתי אצלה אמרתי לה בתי בימי נדותיך מהו אצליך אמרה לי חם ושלום אפי' באצבע קטנה לא נגע בי בימי לבוניך מהו אצליך אמרה לי אבל עמי ושתה עמי וישן עמי בקירוב בשר אבל חם ושלום לא עלה על דעתי לדבר אחר אמרתי לה ברוך המקום שהרגו שלא נשא פנים לתורה שהרי אמרה תורה וקֹ אשה בנדת טומאתה לא תקרב כי אתא רב דימי אמר מטה הדא הואי במערבא אמרי א"ר יצחק בר יוסף סינר מפסיק בינו לבינה: מתני'

סועד את החולה שנאמר ה' יסעדנו על ערש דוי: ת"ר הנכנס לבקר את החול לא ישב ע"ג מטה ולא ע"ג ספסל ולא ע"ג כסא ולא ע"ג שרפרף ולא על גבי מקום גבוה ולא למעלה מראשותיו של חולה לא מתעטף ויושב לפניו מפני שהשכינה למעלה מראשותיו של חולה שנ' וישחתי ישראל על ראש המטה וכתיב ה' יסעדנו על ערש דוי: ולא יקרא לאור "הנר": אמר רבה אפי' גבוה שני קומות ואפי' בבוה ב' מרדעו ואפי' עשרה בתים זו על גב זו חד הוא דלא ליקרי אבל שנים קורין יה"מ בענין אחד אבל בשני ענינים אפילו שנים אין קורין אב"ר הינא ובמדורה אפילו עשרה בני אדם כאחד אסור לקרות אמ"ר אבא ואדם השוב שאין דרכו להטות את הנר מותר תני חדא שמש בודק קערות וכוסות לאור הנר ותני אידך לא יבדוק לא קשיא כאן בשמש קבוע כאן בשמש שאינו קבוע ואיבעיא אימא הא והא בשמש שאינו קבוע ולא קשיא כאן בדמשחא כאן בדנפטא איבעיא להו שמש קבוע ברמשחא מאי אמר רב הונא הלכה ואין מורין כן ורב ירמי' בר אבא אמר הלכה ומורין כן שמעינן השתא דבין שמש קבוע ובין שמש שאינו קבוע בודק קערו' וכוסו' לאור הנר ודוק בדנפטא דמאיס ונפיש נהוריה ולא בעי לאצלויי אבל בדמשחא שמש שאינו קבוע ודאי אסיר ליה שמש קבוע פליגי והלכה בודק ואין מורין כן: באמת אמרו החזן רואה וכו': אמ"ר ברי שמואל אבל מסדר הוא ראשי פרשיות אבל פרשה כולה לא ותיובתי' של בית רבן אפילו פרשה כולה קורין ומסדרין מפני שאימת רבן עליהן יולא אתי לאצלויי שלא ברשו' רבן: כיוצא בו לא יאבל להזב עם הזובה וכו': איבעיא להו מהו שתישן נדה אצל בעל' היא בבגדו והיא בבגדה תא שמע ואת אשת רעהו לא תטמא ואל אשה נדה לא תקרב ניקוש אשתו נדה לאשת רעהו מה אשת רעהו היא בבגדו והיא בבגדה אסור אף אשתו נדה היא בבגדו והיא בבגדה אסור: תנא דבי אליהו מעשי בתלמיד אחד שקרא הרבה ושנה הרבה

ועוד אמר ר' יוחנן משום ר' יוסי בן קסמא מעשה בתלמיד אחד שקרא הרבה ושנה הרבה ושמש ת"ח הרבה מפני מה מת בחצי ימיו ולא היה אדם משיבה דבר פעם אח' נתארחתי אצלה אמרתי לה בתי בימי נדותיך מהו אצליך אמרה לי חם ושלום אפי' באצבע קטנה לא נגע בי בימי לבוניך מהו אצליך אמרה לי אבל עמי ושתה עמי וישן עמי בקירוב בשר אבל חם ושלום לא עלה על דעתי לדבר אחר אמרתי לה ברוך המקום שהרגו שלא נשא פנים לתורה שהרי אמרה תורה וקֹ אשה בנדת טומאתה לא תקרב כי אתא רב דימי אמר מטה הדא הואי במערבא אמרי א"ר יצחק בר יוסף סינר מפסיק בינו לבינה: מתני'

מלחמת ה'

ועוד אמר ר' יוחנן משום ר' יוסי בן קסמא מעשה בתלמיד אחד שקרא הרבה ושנה הרבה ושמש ת"ח הרבה מפני מה מת בחצי ימיו ולא היה אדם משיבה דבר פעם אח' נתארחתי אצלה אמרתי לה בתי בימי נדותיך מהו אצליך אמרה לי חם ושלום אפי' באצבע קטנה לא נגע בי בימי לבוניך מהו אצליך אמרה לי אבל עמי ושתה עמי וישן עמי בקירוב בשר אבל חם ושלום לא עלה על דעתי לדבר אחר אמרתי לה ברוך המקום שהרגו שלא נשא פנים לתורה שהרי אמרה תורה וקֹ אשה בנדת טומאתה לא תקרב כי אתא רב דימי אמר מטה הדא הואי במערבא אמרי א"ר יצחק בר יוסף סינר מפסיק בינו לבינה: מתני'

רבינו נסים יציאת השבת פרק ראשון

מתני׳ ואלו מן ההלכות שאמרו בעליית חגניה בן חזקי בן גרון כשעלו לבקרו נמנו ורבו ב״ש על בית הלל וי״ח דברי גזרו בו ביום ב״ש אומרים אין שורין דיו סמנים וכרשינין אלא כדי שישורו כובע׳ ובית הלל מתירין ב״ש אומרי׳ אין נותנין אונין של פשתן לתוך התנ׳ אלא כדי שיהבילו מבע׳ ולא את הצמר ליורה אלא כדי שיקבלו את העין וב״ה מתירין : גמ׳ ת״ר פיתקין מים לגנה ע״ש עם חשיכ׳ והיא רוחלת ומתמלאה כל היום כולו ומניחין מיגו׳ תחת הבלים והם הולכין ומתגמרין כל היום כילו ומניחין נפרי׳ תחת הבלי׳ והם הילכין ומתגפרין כל השבת כולה ומניחין קילור על גב העין ואספלנית על גבי מכה והם הילכין ומתרפאין כל השבת כולה ואין נותני׳ תבן לתוך הריחים של מים אלא כדי שיטחנו מבעוד יום ואוקימנא ליבא דב״ש דאית להו שבית׳ כלים אבל לב״ה לית להו שבית׳ כלים ישראי׳ אימא מאן דאמ׳ אסור ואפי׳ לב״ה מפני שמשמיע את הקול ת״ר לא תמלא אשה קדרה עפשי׳ ותרמוסין׳ תניח לתוך התנור ע״ש עם חשיכה אם עשתה כן למוצאי שבת אסורין בברי שיעשו כיוצ׳ בו לא ימלא נחתים חבית של מים ויניח לתוך התנ׳ ערב שבת עם חשיכה ואם עישה כן למוצאי שבת אסורים בברי שיעשו כיו מזמא מזורה שכא יחתה בנחלים ואי אמרת ביומר ונפרות מאי מעמא לא גזרי שמא יחת׳ בנחלים התם לא מיחתה להו דאי מחת׳ להו פברי דקא סליק בהו קיטרא ואינן של פשתן נמי לא גזרי דכיון דקשי להו זיקא לא מגלי להו כלל מיבעי להו גזרי׳ ביורה עקורה ושיחה דליבא למיחש לא לאחתויי ולא למיגם ביה והישתא

מתני׳ סמנין לצבוע : כרשינין למיכל בהמה : ה״ה מקיזין בהן בימים מבעוד יום : לוחין לעבוד׳ של פשתן ובהבלגן : שיהבילו שיתחמם הטין הלבוש ויהא מבעוד יום מקיזין לתוך מבע״י ומ׳ קולע כל הלילה כולה : גב׳ פוקחין עוברי׳ נר קטנה שתחת הגדולה : כרישין פוקחין עוברי׳ נר קטנה שתחת הגדולה : מזמנין לבונה ומיני נסמים נוקנים לתוך הקילור : שיתחמם הטין הלבוש

והשתא דאמר מר נזירה שניא יחתה בנחלים האי קדרה חייתא [ובשיל] שפיר דמי לבשיל ולא בשיל אסיר ואי שדא ביה גרמ' חייא שפיר דמי מאי טעמ' דאמר לדעתיה מינה דאמר השת'ודאי לא בשיל ולא אתי לאחתויי והשת' דאמר מר כל מידי דקשי ליה זיקא לא מנלי לי' האי בישר'דנדיא וישריק שפי' דמי דברחא ולא שריק אסיר דנדיא ולא שריק דברחא וישריק רב אשי שרי ורב ירמיה מדפתי אסר איכא דאמרי דנדיא בין שריק בין לא שריק שפי' דמי דברחא ושריק נמי שפיר דמי כי פליגי דברחא ולא שריק רב אשי שרי ורב ירמיה מדפתי אסר וקא פסקי רביאתא כי האי ליישנא בתר' ורב אשי ואיכ מאן דפסק כרב ירמיה מדפתי דאסר ואנן נמי כרב ירמיה מדפתי ס"ל דחזינן מיניא דשמעתא כיותיה דאמרי אביי רבינ' האי קרא היא כין דקשי ליה זיקא כבשרא דנדיא דמי ושרי מברל דאי כברחא אסיר ושניע מינה דברחא אסיר : מתני' ב"ש אומרי אין פורשין מצוות חיה ועוף ודגי' לא כדי שיצודו מבעי' יום וב"ה מתירין ב"ש אומרי אין מוכרין לנכרי פיל ואין טוענין עמו ולא מגביהין עליו אלא כדי שיגיע למקום קרוב וב"ה מתירין ב"ש אומרי אין נותנין עורות לעבדן ולא כלים לכותם נכרי אלא כדי שיעשו מבעיד יום ובכולהכ"ה מתירין עם השמש : גמ' ת"ר ב"ש אומרי לא יבוה אדם חפצו לנכרי ולא גילונו ולא ישאילנו ולא ימשכננו ולא יתננו לו במתנה אלא כדי שיגיע "למקום קרוב וב"ה אומרים עד שיגיע לבירת רחמך לתומה ר"ע אומ' כדי שיצא מפת' ביתו ר' יוסי בר' חנינא אומר הן הן דברי ר"ע הן הן דברי ב"ה ולא באר"ע אלא לפרש דברי ב"ה תניא

ר' מנחם

ר"ש"י

ומשתק לתמר מר הניחא קדירה לא אסרו אלא משום חיתויי כך קדרה חייתא אסיר דמי לבשוהה מבעו' יום לכתלה וחיה מקבלת כל בלוע ולפי חיוך לפי מקבלת לתוכה מגיה משם ומשום לאחר לא לקי לחתויי אסרי יום לה משום בגול ולא דמי לעכשויות וקדירות של חרס וכל היום וכל הלילה די לסה ובשול אסיר דמי להניח אלא נעני חיתויי אלא אסיר יום ולילה לאחר לתוכה אלא ביה גרמ' חייא לפי קשה ליה זיקא ואתי לאחתויי בגיעו סגיב אינו מוכן לאכול בתוך פיל גמול לא קשה ליה זיקא ואתי לאחתויי דנדיא ולא שריק אלא לישנא בתר' ורב אשי ואיכ מאן דפסק כרב ירמיה מדפתי דאסר ואנן נמי כרב ירמיה מדפתי ס"ל דחזינן מיניא דשמעתא כיותיה דאמרי אביי רבינ' האי קרא היא כין דקשי ליה זיקא כבשרא דנדיא דמי ושרי מברל דאי כברחא אסיר ושניע מינה דברחא אסיר : מתני' ב"ש אומרי אין פורשין מצוות חיה ועוף ודגי' לא כדי שיצודו מבעי' יום וב"ה מתירין ב"ש אומרי אין מוכרין לנכרי פיל ואין טוענין עמו ולא מגביהין עליו אלא כדי שיגיע "למקום קרוב וב"ה אומרים עד שיגיע לבירת רחמך לתומה ר"ע אומ' כדי שיצא מפת' ביתו ר' יוסי בר' חנינא אומר הן הן דברי ר"ע הן הן דברי ב"ה ולא באר"ע אלא לפרש דברי ב"ה תניא

ומשתק לתמר מר הניחא קדירה לא אסרו אלא משום חיתויי כך קדרה חייתא אסיר דמי לבשוהה מבעו' יום לכתלה וחיה מקבלת כל בלוע ולפי חיוך לפי מקבלת לתוכה מגיה משם ומשום לאחר לא לקי לחתויי אסרי יום לה משום בגול ולא דמי לעכשויות וקדירות של חרס וכל היום וכל הלילה די לסה ובשול אסיר דמי להניח אלא נעני חיתויי אלא אסיר יום ולילה לאחר לתוכה אלא ביה גרמ' חייא לפי קשה ליה זיקא ואתי לאחתויי בגיעו סגיב אינו מוכן לאכול בתוך פיל גמול לא קשה ליה זיקא ואתי לאחתויי דנדיא ולא שריק אלא לישנא בתר' ורב אשי ואיכ מאן דפסק כרב ירמיה מדפתי דאסר ואנן נמי כרב ירמיה מדפתי ס"ל דחזינן מיניא דשמעתא כיותיה דאמרי אביי רבינ' האי קרא היא כין דקשי ליה זיקא כבשרא דנדיא דמי ושרי מברל דאי כברחא אסיר ושניע מינה דברחא אסיר : מתני' ב"ש אומרי אין פורשין מצוות חיה ועוף ודגי' לא כדי שיצודו מבעי' יום וב"ה מתירין ב"ש אומרי אין מוכרין לנכרי פיל ואין טוענין עמו ולא מגביהין עליו אלא כדי שיגיע "למקום קרוב וב"ה אומרים עד שיגיע לבירת רחמך לתומה ר"ע אומ' כדי שיצא מפת' ביתו ר' יוסי בר' חנינא אומר הן הן דברי ר"ע הן הן דברי ב"ה ולא באר"ע אלא לפרש דברי ב"ה תניא

והשתא דאמר מר נזירה שניא יחתה בנחלים האי קדרה חייתא [ובשיל] שפיר דמי לבשיל ולא בשיל אסיר ואי שדא ביה גרמ' חייא שפיר דמי מאי טעמ' דאמר לדעתיה מינה דאמר השת'ודאי לא בשיל ולא אתי לאחתויי והשת' דאמר מר כל מידי דקשי ליה זיקא לא מנלי לי' האי בישר'דנדיא וישריק שפי' דמי דברחא ולא שריק אסיר דנדיא ולא שריק דברחא וישריק רב אשי שרי ורב ירמיה מדפתי אסר איכא דאמרי דנדיא בין שריק בין לא שריק שפי' דמי דברחא ושריק נמי שפיר דמי כי פליגי דברחא ולא שריק רב אשי שרי ורב ירמיה מדפתי אסר וקא פסקי רביאתא כי האי ליישנא בתר' ורב אשי ואיכ מאן דפסק כרב ירמיה מדפתי דאסר ואנן נמי כרב ירמיה מדפתי ס"ל דחזינן מיניא דשמעתא כיותיה דאמרי אביי רבינ' האי קרא היא כין דקשי ליה זיקא כבשרא דנדיא דמי ושרי מברל דאי כברחא אסיר ושניע מינה דברחא אסיר : מתני' ב"ש אומרי אין פורשין מצוות חיה ועוף ודגי' לא כדי שיצודו מבעי' יום וב"ה מתירין ב"ש אומרי אין מוכרין לנכרי פיל ואין טוענין עמו ולא מגביהין עליו אלא כדי שיגיע "למקום קרוב וב"ה אומרים עד שיגיע לבירת רחמך לתומה ר"ע אומ' כדי שיצא מפת' ביתו ר' יוסי בר' חנינא אומר הן הן דברי ר"ע הן הן דברי ב"ה ולא באר"ע אלא לפרש דברי ב"ה תניא

ומשתק לתמר מר הניחא קדירה לא אסרו אלא משום חיתויי כך קדרה חייתא אסיר דמי לבשוהה מבעו' יום לכתלה וחיה מקבלת כל בלוע ולפי חיוך לפי מקבלת לתוכה מגיה משם ומשום לאחר לא לקי לחתויי אסרי יום לה משום בגול ולא דמי לעכשויות וקדירות של חרס וכל היום וכל הלילה די לסה ובשול אסיר דמי להניח אלא נעני חיתויי אלא אסיר יום ולילה לאחר לתוכה אלא ביה גרמ' חייא לפי קשה ליה זיקא ואתי לאחתויי בגיעו סגיב אינו מוכן לאכול בתוך פיל גמול לא קשה ליה זיקא ואתי לאחתויי דנדיא ולא שריק אלא לישנא בתר' ורב אשי ואיכ מאן דפסק כרב ירמיה מדפתי דאסר ואנן נמי כרב ירמיה מדפתי ס"ל דחזינן מיניא דשמעתא כיותיה דאמרי אביי רבינ' האי קרא היא כין דקשי ליה זיקא כבשרא דנדיא דמי ושרי מברל דאי כברחא אסיר ושניע מינה דברחא אסיר : מתני' ב"ש אומרי אין פורשין מצוות חיה ועוף ודגי' לא כדי שיצודו מבעי' יום וב"ה מתירין ב"ש אומרי אין מוכרין לנכרי פיל ואין טוענין עמו ולא מגביהין עליו אלא כדי שיגיע "למקום קרוב וב"ה אומרים עד שיגיע לבירת רחמך לתומה ר"ע אומ' כדי שיצא מפת' ביתו ר' יוסי בר' חנינא אומר הן הן דברי ר"ע הן הן דברי ב"ה ולא באר"ע אלא לפרש דברי ב"ה תניא

ולא בשיל אסיר ואי שדא ביה גרמ' חייא שפיר דמי מאי טעמ' דאמר לדעתיה מינה דאמר השת'ודאי לא בשיל ולא אתי לאחתויי והשת' דאמר מר כל מידי דקשי ליה זיקא לא מנלי לי' האי בישר'דנדיא וישריק שפי' דמי דברחא ולא שריק אסיר דנדיא ולא שריק דברחא וישריק רב אשי שרי ורב ירמיה מדפתי אסר איכא דאמרי דנדיא בין שריק בין לא שריק שפי' דמי דברחא ושריק נמי שפיר דמי כי פליגי דברחא ולא שריק רב אשי שרי ורב ירמיה מדפתי אסר וקא פסקי רביאתא כי האי לי

נכז תנו רבנן ב"ש אומר לא יסבור אדם המצו לכותי וכו' שלשה שיורד בדבר המחר נעשין הלשה בדבר הניתן להטלטל: שלא בדי שיניע הכותי למיקח מבעוד יום ואע"ג דכתיב ק"ח מקום המיחלף ב"ש מקום המיחלף כגון חלוק ומיהו בגבלים לאו הכי הוא מלאכה הוא לב"ש ולא לב"ה

עין משפט

נר מצוה

גרסינן בפרק לולב וערבה (דף מד) וכו' לא לימרן אלא לבתיהם דלמין שמינו בניהם מבעט לעורך בשבת ולא הוה ליה מידי למיכל בשבת : אבל לחוספיין אתי דנקיט שמיך כלומר אמאי נקטו חוספיין כלומר לא לימרן אלא לבתיהם דלמין שמינו בניהם מבעט לעורך בשבת ולא הוה ליה מידי למיכל בשבת : גרסינן בעירובין (דף מח) אמר רב יהודה לימרן וכו' לספר מקום ממכזל בין גבול ישראל לגבול תרן העמים : ולא יכלי למעבד עונג שבת ולאחר שלש' ימי' הויא להו נייחא ובעו מיכלה ובקיימי מצורת עונג שבת והייני טעמא דלדבר מיצוה ישרי מישו' דפטרי ממצו' עונג דאמר מר העוסק במצוה פטור מן המצוה ותנן נמי שלוחי מצוה פטורין מן הסוכה ולהכי נמי אמרי אסור להלך בערבי שבתי' יתר על שלש פרסאו דאינון שנים עשר מיל משו' דמבטיל לי למצו' עונג שב' כדמפרש בהדיא והוא הדין שאין צריך על עיירות' של כותים פחות מישלשה ימי' קודם לשבת משום דלא מיתהני להו מיכלא ומישתיא תוך ג' ימים משום טרדא ופחדא דליבא ולבתר תלת' יומי פרח פחדיהו ומקיימי ליה לעונג שבת : גרסינן בפרק לולב וערבה אמר איבו משום ר' אלעזר בר צדוק אי יהלך אדם בער שבת יותר משלש' פרסאות אמר רב כהנא לא אמרן אא לביתיה אבל לאושפיזי אמאי דנקיט שמיך איכ' דאמרי אמר רב כהנא לא נצרכה אא אפילו לביתיה ואמר רב כהנא בדידי הוה עובדא ואפי' כסא דהדסנא לא אשכחי : ת"ר אין "צריך על עיירו' של כותים פחות משלשה ימים קודם השבת ואם התחילו אין מפסיקין אפי' בשבת וכן היה שמאי הזורש עד רדתה ואפי' בשבת : גרסינן בעירובין אמר רב יהודה אמר רב כותים שצרו על עיירו' של ישרא אין יוצאין עליהן בכלי זיין ואין מחללין עליהן את השבת : תניא נמי הכי עיירו' של ישרא שצרו עליהן כותים אין יוצאין עליהן בכלי זיין ואין מחללין עליהן את השבת בד"א כשבאו על עסקי ממונאבל באו על עסקי נפשות יוצאין עליהן בכלי זיין ומחללין עליהן את השבת ובעיר הסמיכה לספר אפי' לא באו אא על עסקי תבן וקש יוצאין עליהם בכלי זיין ומחללין עליהן את השבת : מתני' אמר רבן שמעון בן גמליא °נוהגין היו של בי' אבא שהיו נותנין בלי לבן שלהן לכובס כותי שלשה ימים קודם השבת ושיון או ואו שטיענין בקורו' בית הבד ובעיגולי הגת : גמ' (מאי שנא כולהו דפליגי ומאי שנ' הנך דלא פליגי ב"ש כולהו אי עביד בשבת חייב חטאת גזרו בהו רבנן ע"ש עם חשיכה הנך דאי עבד להו בשבת לא מחייב חטא לא גזרו בהו רבנן) מאן תנא דכל מילי דאתא ממילא שפיר דמי ר' יוסי ב"ר חנינא אמר ר' ישמעא היא דתנן השוס יהובוסר והמלילות שריסקן מבעוד יום ר' ישמעא אומר יגמר משתחשך רבי עקיבא אומר לא יגמר ואיתמר עלה אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן בצריך דיכ' כולי עלמ' לא פליגי דאסיר כי פליגי בביתיסרין שחיקה [וה"נ כמתיסרין דמו] הורה רבי יוסי בר' חנינא כרבי ישמעא : שמן של בדדין ומחצלת של בדדין רב אסר ושמוא שרי פי' שמן של בדדין שמן היוצא °תחת הקורה של בית הבד בשבת ומחצלות של בדדין הן המחצלאות המוקצות בבתי הבד : הני כרבי דזוזי רב אסר ושמוא שרי פי' מחצלות כריכות ומונחות לסחורה ונקשרות שתים שתים ונקראות זוגי והלכתא כשמוא דשרי דקאי כר' שמעון דלית ליה מוקצה : אמר רב נחמן עז

רש"י

לא לבתיהם שמקפיד וכופס על בני ביתו שלא יכינו כל הצורך : לחוספיין לבית הכסאות : תמלי דנקיט מה שמתגין מקרקע בו : תלת (לפי) לביתיה שמכינין עליו תולי יבא : מקני ומזין לילו ויליו בגמ' מפר' שמתת: בגמ' לפי ממיל' כגון מקרקלטו שנפחתו מתיליהן ולבני מבעוד יום : בוסר ענבים בלתי מזומנין בלתי מוכשרין לאכילה : מוקני זקנין מזיתין מן המוקצה : לא ניכלו מבעוד יום לפי שהן מוקצה מחמת בין השמשות : ולא ניכלו כלי לגמור מלאכתן ושוחטין בשבת זו מן ומעבל בו : יגמור מלאכתו מוקצה לכתחילה : לא יגמור לאחר לגמור מבעוד יום לפי שהוא כותבו לגמור מלאכתו : בגרייך ליכה כ"ש לא פליגי דלפיר דלמא ומא' שטיענין היו גורמ' לפי הכלי ומא' דהכל עבור בשבת : שחיקה יותר מדיכה וכבר ניהוד במגוס וכתוסי' גרוסי' במתוסרין שחיסה פליגי פי' שחיקה יפה ודין טיענין גורמ' לפי שחיסה ולפיכך לגריס שחיקה שטיענין שוחקין והכי אמתניתין מתוסרי' ליכן' טעינין היל' ליכן] וכן רבי ישמעא' מודה לחכמי' שמן של בדדין שמן המתקמר מויים ניח הבד לחקן בטיענה וכוח נוקן לבדדין: וכן מהלוקת בדדין שמכסין בהן הזיתים רב אסר שבר הלכה כר' יהודה דרב הלכה כר' יוחנן בצריך דיכ' כמוקלה ושמוא"ל שבר כרבי שמעון לפי שהוא מוקלה : כרבי זוזי של מהלוקת שמחפין בה מרקמעיה של פסינה :

עז

מוד' ס"ג מס' שבת סמ"ג לאוין סה מוד' ס"ח ב"ש כ"ג

ר"ן מ"ק

ג' ר"ן

ס"ג פרק כ"ג מס שבת

הגה: מחוסרין ליכה ומלל גזר ס"ת דם"ל דכמתוסרין ליכה נמי דומיא דמקני'לי שחיה לחו חיוב הטאת ומשום הכי הקני מקני'לי דלמיילו לכ"ש עונגין ביקורות ניח הבד וכעגולי הגת לליכא משום שחיקה כלים דהא לפילו מיחייב הטאת : רבי עקיבא קומר לא יגמור לכתחילה ליה דמתוסרין ליכה מיחייב חטאת ולל קמקני' ומשום הכי לפילו בשלן יגמור מתוסרין ליכה כולי עלמל לל פליגי ללל יגמור ולא יגמור מתוסרין ללל שחיקה גזר חטו מתוסרין ללל שחיקה בזיד ושגגה ללל קרבן ללל חטאת ללל מלקות ומשום הכי קקני מקני'לי דלמיילו לכ"ש שעונגין ביקורות ניח הבד וכעגולי הגת לליכא משום שחיקה כלים דהא לפילו מיחייב הטאת : רבי עקיבא קומר לא יגמור לכתחילה ליה דמתוסרין ליכה מיחייב חטאת ולל קמקני' ומשום הכי לפילו בשלן יגמור מתוסרין ללל שחיקה גזר חטו מתוסרין ללל שחיקה בזיד ושגגה ללל קרבן ללל חטאת ללל מלקות ומשום הכי קקני מקני'לי דלמיילו לכ"ש

כה הלכך מסתברא ליה לרבי אלעזר דמתוסרין לאוקמא לשמעי' דרבי אלעזר דאשכחן דשרי כי האי גוונא בחלות דבש בשריסקן מבעוד יום והרבה ניהו שאין קישין בחלות דבש לא בזוטה ולא שחיקה ובי מיהו דקתני ר"א בחלות דבש בריסוק בלבד הם הני נמי הוה שרי אף בזמים ועבדים בקרקעי בבריתא ודוקא דתנני קתני לה הוזה ר"י בר' תנינא . בר' ראשקי דאמר אמתני קתני לה הוזה ר"י בר' תנינא . בר' ראשקי דאמר אמתחך שמא ומא' שבת הקתני לה נמי הלכתא שמקתא . בבי הגך הוראות דהבתו הלפסרי דאשכחן בגמרא הילכך ליתא לדרבי יוחנן דאמר בפתוסרין ואכל כולי עלמא לא פליגי דאסיר לא שכיחא ליה לר' יוסי בר' חנינא

נאנו הני מקמא מוקי לה לאמתני' כרבי ישמעאל דעזר דקיימא לן בחלות דבש ובזמים ועבדים כרבי אלעזר וכדמפרש בעל תלמות . משפחה דיום צמח בר פלוניא נשיא ל"ל ההלכך ליה לדרבי יוחנן : תפרין מחבי"ל ל"ל שפוך כרם' יוסי בר' חנינא וכר' יוחנן ולדיוין הפלג פליגי אחרדי ויש ספרים שכתוב כרם חורה רפי חנינא כרבי ישמעאל אבל ביום שפרים ובהלכות הרב ז"ל בריב הזורה רבי יוסי בר' חנינא .

שלוק פרקא

שבת בד עז

ולא יכלי למעבד עונג שבת ולאחר שלש' ימי' הויא להו נייחא ובעו מיכלה ובקיימי מצורת עונג שבת והייני טעמא דלדבר מיצוה ישרי מישו' דפטרי ממצו' עונג דאמר מר העוסק במצוה פטור מן הסוכה ותנן נמי שלוחי מצוה פטורין מן הסוכה ולהכי נמי אמרי אסור להלך בערבי שבתי' יתר על שלש פרסאו דאינון שנים עשר מיל משו' דמבטיל לי למצו' עונג שב' כדמפרש בהדיא והוא הדין שאין צריך על עיירות' של כותים פחות מישלשה ימי' קודם לשבת משום דלא מיתהני להו מיכלא ומישתיא תוך ג' ימים משום טרדא ופחדא דליבא ולבתר תלת' יומי פרח פחדיהו ומקיימי ליה לעונג שבת : גרסינן בפרק לולב וערבה אמר איבו משום ר' אלעזר בר צדוק אי יהלך אדם בער שבת יותר משלש' פרסאות אמר רב כהנא לא אמרן אא לביתיה אבל לאושפיזי אמאי דנקיט שמיך איכ' דאמרי אמר רב כהנא לא נצרכה אא אפילו לביתיה ואמר רב כהנא בדידי הוה עובדא ואפי' כסא דהדסנא לא אשכחי : ת"ר אין "צריך על עיירו' של כותים פחות משלשה ימים קודם השבת ואם התחילו אין מפסיקין אפי' בשבת וכן היה שמאי הזורש עד רדתה ואפי' בשבת : גרסינן בעירובין אמר רב יהודה אמר רב כותים שצרו על עיירו' של ישרא אין יוצאין עליהן בכלי זיין ואין מחללין עליהן את השבת : תניא נמי הכי עיירו' של ישרא שצרו עליהן כותים אין יוצאין עליהן בכלי זיין ואין מחללין עליהן את השבת בד"א כשבאו על עסקי ממונאבל באו על עסקי נפשות יוצאין עליהן בכלי זיין ומחללין עליהן את השבת ובעיר הסמיכה לספר אפי' לא באו אא על עסקי תבן וקש יוצאין עליהם בכלי זיין ומחללין עליהן את השבת : מתני' אמר רבן שמעון בן גמליא °נוהגין היו של בי' אבא שהיו נותנין בלי לבן שלהן לכובס כותי שלשה ימים קודם השבת ושיון או ואו שטיענין בקורו' בית הבד ובעיגולי הגת : גמ' (מאי שנא כולהו דפליגי ומאי שנ' הנך דלא פליגי ב"ש כולהו אי עביד בשבת חייב חטאת גזרו בהו רבנן ע"ש עם חשיכה הנך דאי עבד להו בשבת לא מחייב חטא לא גזרו בהו רבנן) מאן תנא דכל מילי דאתא ממילא שפיר דמי ר' יוסי ב"ר חנינא אמר ר' ישמעא היא דתנן השוס יהובוסר והמלילות שריסקן מבעוד יום ר' ישמעא אומר יגמר משתחשך רבי עקיבא אומר לא יגמר ואיתמר עלה אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן בצריך דיכ' כולי עלמ' לא פליגי דאסיר כי פליגי בביתיסרין שחיקה [וה"נ כמתיסרין דמו] הורה רבי יוסי בר' חנינא כרבי ישמעא : שמן של בדדין ומחצלת של בדדין רב אסר ושמוא שרי פי' שמן של בדדין שמן היוצא °תחת הקורה של בית הבד בשבת ומחצלות של בדדין הן המחצלאות המוקצות בבתי הבד : הני כרבי דזוזי רב אסר ושמוא שרי פי' מחצלות כריכות ומונחות לסחורה ונקשרות שתים שתים ונקראות זוגי והלכתא כשמוא דשרי דקאי כר' שמעון דלית ליה מוקצה : אמר רב נחמן עז

המאור הקטן

ופתחיהן לא ידעתי מי בחק לוה הפ' אי משום דאסרינן מלה אין תנא רבל מידי מלאכתא שפיר דמי אבל ראשי מלאכתא לא לא קשיא מלא מידי ואשיקנא בגמרא לאו מי איתמר עלה אסור רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן מתוסרין ליכה ולא קשיא מלא מידי ואשיקנא בגמרא מנעל מן העגולין מנעל מן הגת אסור מפני שהוא

עז להלבה ורחל לנותה ותרנגולת לביצתה
ותבירי דעסקא ותור דרדיא פרוגת דר שמעין
ור יהודה דרבי יהודה איתיה מוקצה ורבי
שבעין ליה ביקצה וק"ל כר שמעין לענין
שבת דהא איפסק הילכתא כוותי בהדי בסוף
פרק כי שהחשיך וה"נ אמרי הרוא תלמידא
דאורי בהרתא דארניז כרבי שמעין ושמתי"ר
הונא והא כר שמעין סבירי ליה באתרי דרב
היה ובאתרי דרב לא היה ליה למיעבד דרבי
ושמעינן מינה דהלכתא כרבי שמעין: מתני'
אין צולין בשר ובצל וביצה אלא כדי שיצולו
כביעור יום ואין נותנין פת לתנור עם השיכה
ולא חררה ע"ג גחלים אלא כדי שיקרמו פניה
ר' אליעזר אומר כדי שיקרים התחתון שלה:
גמ' וכמה כדי שיצולו אמר ר' זירקא אמר ר'
אלעא אמר רב כמאבל בן דרומאי איתמר נמי
א"ר אסי א"ר יוחנן כל שהוא כמאבל בן דרומאי
אין בו משו' בישולי כותים: מתני' משלשלין
את הפסח לתנור ערב שבת עם השיכה
ומאחזיין את האור במדורו בית הטוקר ובבולי
כדי שתאחז האור ברובו רבי יהודה אומר
בפהכמין בל שהו: גמ' משלשלין מאי טעמא
דבני חבור זריזין הן ולא אתי לאחתויי בהלי;
ומאחזיין את האור במדור בית הטוקר מאי
טעמא דכתיב זריזין הם ובגבולין כדי שיוצאת
האור ברובן מאי ברובן אמר רב ברוב כל אחד
ואחד ושמוא אמ' כדי שלא יאבדו הבא עצים
ונניח תחתיהם תני רבי חייא לסיועי לשמואל
להעלות נר תמיד בדי שתהא שלהבת עולה
מאיה ולא שתא עולה ע"י דבר אחר עין יחידי
רב אבר ברוב עביו ושמוא אבר ברוב הזיקפו
אמ' רב פפא הילכך בעינן רוב עביו ורוב הקפו
אמר רב יהודה קנים "צריכין רוב אגדן אין
צריכין רוב גרעיני צריכין רוב נותנן בחיתלו אין
צריכין רוב מתקיף לה רב חסדא אדרב איפכ'
מיסתברא איתמר נמי אמר רב כהנא אמר רב
קנים שאגדן צריכין רוב יוסף ד' בדורות
אין צריכין רוב של זפת ושל גפרית ושל רבב
ושל קירה במתנית תנא אפשל נבבה ושל קש:

סליקו להו יציאות השבת

פרק ראשון

מתני' אין טולין בשר ובילה וכו': הדרה עונת הפעם: כדי שיקרמו פניה להיות מזונקין בתנור לא העליונים מפני המזונקין בתנור לא התחתונים מפני המזונקין בתנור אלא כדי שיקרמו פניה: גמ' אמר ר' אליעזר בן יעקב פליג עליה דבנימין שיקרמו לא פניה התחתונים כך פרש"י ז"ל דרבי אליעזר לחומרא קאמר וכירושלמי משמע להקולא קאמר דהתם מודה רבי אליעזר בלחם הפנים שיהו קרוי עד שיקרמו פניה בתנור משמע להכי סני בקרומה כל דהו אבל בלחם הפנים בעי קרימה מעליא וק"ל כר' אליעזר בן יעקב כדלקמני מתנה ר' אליעזר בן יעקב קב ונקי: גמ' כמאכל בן דרומאי לפיש כיס ומבשלנולו שלם ליקמר נמי כמאכל בן דרומאי חסוב כאל כל שהוא מבושל כיון דאי אפשר כמאכל בן דרומאי שוב אין בנמרו משום בשולי כותים אלא נעלו כמוהי מעל בישול ואחר כך מחזיר לתוכו שרי: ובבר בתנוקי למפלט אלדברי ר"ל לא שריק לעבו' בשנתבשל כמאכל בן דרומאי אלא בגלל שהוא מונח על פיה אבל בקדירה לא: כותני' משלשלין את הפסח וכו' וכולו בלשון יוחד משתתף ולפי גב דבעלמא אין בולין בתחילה כבח שרי משו' דבני חבור זריזין הן ומבכרי לחבדי ולא אתי לאחתויי מאי טעמא אמר בדוי בית הטוקר כיאי טעמא דכתיב זריזין הם ובגבולין כדי שיוצאת האור ברובן כיאי ברובן אמר רב ברוב כל אחד ואחד ושמוא אמ' כדי שלא יאבדו הבא עצים ונניח תחתיהם תני רבי חייא לסיועי לשמואל להעלות נר תמיד בדי שתהא שלהבת עולה מאיה ולא שתא עולה ע"י דבר אחר עין יחידי רב אבר ברוב עביו ושמוא אבר ברוב הזיקפו אמ' רב פפא הילכך בעינן רוב עביו ורוב הקפו אמר רב יהודה קנים "צריכין רוב אגדן אין צריכין רוב גרעיני צריכין רוב נותנן בחיתלו אין צריכין רוב מתקיף לה רב חסדא אדרב איפכ' מיסתברא איתמר נמי אמר רב כהנא אמר רב קנים שאגדן צריכין רוב יוסף ד' בדורות אין צריכין רוב של זפת ושל גפרית ושל רבב ושל קירה במתנית תנא אפשל נבבה ושל קש:

סליקו להו יציאות השבת

ריש"י

כן העומד לחלבה כן רחל העומדת לגזל נדיים וקורי דדקיון העומדים לחדיש: ותמרי דעסקא העומדים להוליכם למחוז שיוקרמו פניהם: כיתני' תין טולין בשר ובילה וכו': הדרה עונת הפעם: כדי שיקרמו פניה להיות מזונקין בתנור לא העליונים מפני המזונקין בתנור לא התחתונים מפני המזונקין בתנור אלא כדי שיקרמו פניה: גמ' אמר ר' אליעזר בן יעקב פליג עליה דבנימין שיקרמו לא פניה התחתונים כך פרש"י ז"ל דרבי אליעזר לחומרא קאמר וכירושלמי משמע להקולא קאמר דהתם מודה רבי אליעזר בלחם הפנים שיהו קרוי עד שיקרמו פניה בתנור משמע להכי סני בקרומה כל דהו אבל בלחם הפנים בעי קרימה מעליא וק"ל כר' אליעזר בן יעקב כדלקמני מתנה ר' אליעזר בן יעקב קב ונקי: גמ' כמאכל בן דרומאי לפיש כיס ומבשלנולו שלם ליקמר נמי כמאכל בן דרומאי חסוב כאל כל שהוא מבושל כיון דאי אפשר כמאכל בן דרומאי שוב אין בנמרו משום בשולי כותים אלא נעלו כמוהי מעל בישול ואחר כך מחזיר לתוכו שרי: וכבר בתנוקי למפלט אלדברי ר"ל לא שריק לעבו' בשנתבשל כמאכל בן דרומאי אלא בגלל שהוא מונח על פיה אבל בקדירה לא: כותני' משלשלין את הפסח וכו' וכולו בלשון יוחד משתתף ולפי גב דבעלמא אין בולין בתחילה כבח שרי משו' דבני חבור זריזין הן ומבכרי לחבדי ולא אתי לאחתויי מאי טעמא אמר בדוי בית הטוקר כיאי טעמא דכתיב זריזין הם ובגבולין כדי שיוצאת האור ברובן כיאי ברובן אמר רב ברוב כל אחד ואחד ושמוא אמ' כדי שלא יאבדו הבא עצים ונניח תחתיהם תני רבי חייא לסיועי לשמואל להעלות נר תמיד בדי שתהא שלהבת עולה מאיה ולא שתא עולה ע"י דבר אחר עין יחידי רב אבר ברוב עביו ושמוא אבר ברוב הזיקפו אמ' רב פפא הילכך בעינן רוב עביו ורוב הקפו אמר רב יהודה קנים "צריכין רוב אגדן אין צריכין רוב גרעיני צריכין רוב נותנן בחיתלו אין צריכין רוב מתקיף לה רב חסדא אדרב איפכ' מיסתברא איתמר נמי אמר רב כהנא אמר רב קנים שאגדן צריכין רוב יוסף ד' בדורות אין צריכין רוב של זפת ושל גפרית ושל רבב ושל קירה במתנית תנא אפשל נבבה ושל קש:

סליקו להו יציאות השבת

כלחמית ה'

לם יהיה מלחה מקני סלא ישאיל ולא יאבור כדקתני לעיל כולהו נזני מוכיח זה שלו משכן כלים ומקבל ומקבל ומקבל כדי שיהא לבעל הבית לבשל בהן בשבת ואפילו בחמין שהוא מבשל בכלי ראשון ומותר

במה מדליקין ובמה אין מדליקין לעשות פתילה כל הני דמתני' מפרש בגמ' : ולא כופה לא בעניין פתילה ולא לתקן במקום שמן וכל הני דמוקמ' שמן וכל הני דמוקמ' ולהלך פסולי שמנים הם : גמ' עץ בעלמא הוא ופשיטא דלא חזי לפתיל : תלת דמתרניתא כמין גמר : ים נין הכין לקליפה : ולא נמי כלין דלא נפיק מן הסמר מתכך לחרטין : גוסקרא פסולת של מזי : לחוטין פרכה כמרניתא כדפרי לעיל : סברה מין עשב הוא : תוכמתא שורשי סיניה המתעכבת במקום אחד נמים נגלים ירקרוקות סביב גוליה מבחוץ : על כלן ירוקה שעל פני המים פסול לפתילות : מכלן ולהלך פסול שמנים לא יקן תיקוה ועוד לן שעוה בגר במקו שמן : שבו' לישרייה ליה לפי שרגילי לעשות נשף פתילה תרוכה ופתילת בתוכה כמו שהן עושין : מהו דתימ' פתילה שמי קלאר לה : מדורה היסק גדול שמחזר מכעיר לה תניא : קיקיון כעין תותח של יונה : משמשכת כמו סכין כפופה כלומ' שהין תורו זקוף וזה במקום אחד הלה נדבך ורוכן לכאן ולכאן לישנה אחריו לין נכנס תוך פתילה הלה משמשכת סביב מהמ' כמו סיכם אחני : וזה לן משמשין ואחי להתנות : שמן כל שהוא הניקן נתוכו ממשיכו תחר בפתילה לפי שהי' מדליקי בעיניהו גזרי' לה תנן פ"ה : ומכורך דבר לעשו' פתילה על גבי דבר שהין מדליקין בהן פסולי המוקצה : להקטים לשמוך עליה לה רצה בפתילה להניפה שלה יהיה קטנה בשמן ויפה קרוטה בפ"ה :

כנקה

במה מדליקין ובמה אין מדליקין אין מדליקין לא בלכש ולא בחוסן ולא בלך ולא בפתילת האידן ולא בפתיל המדבר ולא בירוק שעל פני המים לא בוצת ולא בשעוה ולא בשמן קיק ולא בשמן שריפה ולא באליה ולא בחלב נתום המדי אומר מדליקין בחלב מבושל וחכמים אומרי' אחד מבושל ואחד שאינו מבושל אין מדליקין בו : גמ' לכש שובא דארז שובא דארזא עין בעלמא הוא בעמרנית דאית ביה : ולא בחוסן אמר אביי כיתנ' דדייק ולא נפוץ ולא בבלראמ' שמיע' שאלתינהו לכל נחותי ימא ואמרי כולכ שמיה יצחק בר זעירי אמר קישקרא שמיה ולא בפתילת האידן אתיא בעמרניתא דביני ביני ולא בפתילת המדבר שברא ולא בירוקה שעל פני המים מאי היא אמר רב פפא אוכמתא דארבי תנא הוסיפו עליהן של צמר ושל שער וזפת ויפתא שעוה קירות : תנא עד כאן פסול פתילו מכאן ואילך פסול שמנים פשיטא שעוה אצטריך ליה מהו דתימא נגוור פסול פתילו אמו פסול שמנים קמ"ל דלא ת"ר כל אין שאמרו אין מדליקין בהן בישב אבל עושין בהם מדור בשב בין להתחמ' בנגדה בין להשתמש לאורה בין על גבי קרקע בין על גבי מנורה ולא אמרו אלא לעשות פתיל לגר בלבד ולא בשמן קיק מאי שמן קיק אמר שמואל עיף אחד יש בברכי הים וקיק שמו רב אחא בריה דרב יצחק בריה דרב יהודה אמר משחא דקוא ור"ש ב"ל אומ' קיקיון דיונה : אמ' רבה פתילו שאמרו חכמי אין מדליקין בהן מה טע' מפני שהאו מסכסך בהן שמני שאמרו חכמים אין מדליקין בהן מה טעם מפני שאין נמשכין אחר הפתיל : בעא מיניה אביי מרבה שמנים שאמרו חכמים אין מדליקין בהן מהו ליתן לתוכן שמן כל שהו וידליק מי נזרינ' דילמ' אתי לאדלוקי בעיניהו או לא א"ל אין מדליקין א"ל מה טעם אמ' ליה לפי שאין מדליקין בהם והכתיב אמור לבני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור להעלות נר תמיד מחוץ לפרוכת העדות יערוך אהרן מערבה ועד בקר לפני ה' חוקת עולם לדורותם מלמד שהיו מדליקין בו כל הלילה אמר רב ברונא אמר רב חלב מהותך וקרבי דגים שנימותו נותן לתוכן שמן כל שהוא ומדליק :

הלכות

והכתיב ג' רב שמדליקין בו על גבי דבר שאין מדליקין בו אין מדליקין בו במה דברים אמורים להדליק אבל להקפות מותר פירש להקפות להעבות ראש הפתילה להרבות אורה : אמר רב ברונא אמר רב חלב ד' מהותך וקרבי דגים שנימותו נותן לתוכן שמן כל שהוא ומדליק :

הלכות

רש"י

במה מדליקין לעשו' פתיל' כל הני דמתני' מפרש בגמ' : ולא כופה לא לעניין פתילה ולא לתקן במקו' שמן וכל הני דמוקמ' ולהלך פסולי שמנים הם : גמ' עץ בעלמא הוא ופשיטא דלא חזי לפתיל' : תלת דמתרניתא כמין גמר : ים נין הכין לקליפה : ולא נמי כלין דלא נפיק מן הסמר מתכך לחרטין : גוסקרא פסולת של מזי : לחוטין פרכה כמרניתא כדפרי לעיל : סברה מין עשב הוא : תוכמתא שורשי סיניה המתעכבת במקום אחד נמים נגלים ירקרוקות סביב גוליה מבחוץ : על כלן ירוקה שעל פני המים פסול לפתילות : מכלן ולהלך פסול שמנים לא יקן תיקוה ועוד לן שעוה בגר במקו שמן : שבו' לישרייה ליה לפי שרגילי לעשות נשף פתילה תרוכה ופתילת בתוכה כמו שהן עושין : מהו דתימ' פתילה שמי קלאר לה : מדורה היסק גדול שמחזר מכעיר לה תניא : קיקיון כעין תותח של יונה : משמשכת כמו סכין כפופה כלומ' שהין תורו זקוף וזה במקום אחד הלה נדבך ורוכן לכאן ולכאן לישנה אחריו לין נכנס תוך פתילה הלה משמשכת סביב מהמ' כמו סיכם אחני : וזה לן משמשין ואחי להתנות : שמן כל שהוא הניקן נתוכו ממשיכו תחר בפתילה לפי שהי' מדליקי בעיניהו גזרי' לה תנן פ"ה : ומכורך דבר לעשו' פתילה על גבי דבר שהין מדליקין בהן פסולי המוקצה : להקטים לשמוך עליה לה רצה בפתילה להניפה שלה יהיה קטנה בשמן ויפה קרוטה בפ"ה :

כנקה

לשון רש"י

ר' נרונא אמר רב חלב מהותך פירש"י ז"ל להיינו חלב מבושל ולא מסכסך דכמתני' דלעיל משמע דחלב מבושל דומיא דשמן מבושל ולא מסכסך ומשני דלא אמרו אלא שמן שאין מסכסך אבל חלב מבושל לא

הלכות

הלכות חנוכה א"ר זירא אמר רב מתנ' אמ' רב פתילות ושמני שאמרו חכמים אין מדליקין בהן בשבת מדליקין בהן בחנוכה בין בחול בין בשבת מדקאמר מדליקי' בהם בחנוכה בשבת ש"מ אסו' להשתמש לאורן דכיון דאסור להשתמש לאורה לא אתי לאטויי ותו מדמדליקין בהן בחנוכ' בשב' מכלל דאי כביא לא מזדקיק לה ש"מ כבת אין זקוק לה והא דתניא מצות נ' כמשתשקע החמה עד שתכל רגל מן השוק לאו דאי כביא הדר מדלי לה אלא דאי לא מדליק מדליק א"נ לישיורא (כלומר שצריך ליתן לשמן לתוכו כדי שתאחז דולק והולך השיעור הזה) הית דולקת והילכו עד השיעור הזה יורצה לכבותה או להשתמ' לאורה הרשו לידון: עד שתכלה רגל מן השוק עד כמה א"ר יוחנ' עד דכלי רגל דתרמודאי פי עצי יודעים אצלם ונקראים תרמידא ובני אדם המביאין אותם נקראין תרמודאי ומתעכבין עד אחר שקיעו החמ' כמו חצי שעה עד שנגיעין לבתיהם ת"ר מצות נר חנוכה איש וביתו והמהדרין נר לכל אחד ואחד והמהדרין מן המהדרין בית שמאי אומרי יום ראשון מדליק שמנה מבאן ואילך פיחת והולך וב"ה אומרים יום ראשון מדליק אחת מבאן ואילך מוסיף והולך · טעמייהו דב"ש כנגד פרי התג אי נמי כנגד ימי הבנבסין · וטעמייהו דב"ה כנגד ימים היוצאין אי נמי משום מעלין בקדש ולא מורידין: אמר רבה בר בר חנא א"ר יוחנן שני זקני היו בציפרין את עשה כדברי ב"ש וא' עש כב"ה זה נותן טע לדבריו כנגד פרי התג וזה נותן טעם לדבריו משו מעלין בקדש ולא מורידין תנוני שהניח נר חנוכה מבחוץ והוזק בה אחר פטו מרשל כפני שהיא נר של מצוה היא דקא מניחה מבחוץ הואיל וביצוה לפרסם את הנס: ת"ר נר חנוכה מצוה להניחה על פתח ביתו מבחוץ ואם היה דר בעליה מניחה בחלון הסמוכה לר"ה ובשעת הסכנה מניחה על שולחנו ודיו אמ' רבא וצריך נר אחרת להשתמש לאורה

ואי

רש"י

בנר חנוכ' אין זקוק לה להקנ': לשיעורין שיכה כו שאין כוה השיעור ונעמוד פי' בגמ': רבנ' יהוראלי' מוה מנוה שם שומה מלקטין עלים ומהבבנין בעוה על סהולבן בני הפוק לבתים: ובשבילין עני יוצאין וקוני מפס: נר יום וביום נר ל' בכל לילה ליום ובני ביתו שני להן: ומהדרין את המעה עשין נר ל' בכל לילה לכל אחד ואחד מבני הבית: בנבנסים העתידים לבא: מיבתין בלומר שלא בנו: מבחון מפוס פרסומי נים' ולא בר"ה שלא בחנירו שבחוץ היו פתוחין לחצר: ואם היה לר בעליה אחין לו מקום בחצר להניח שם אנית בפנים בנגד חלון הסמוך לרשות הרבי: בזמנשת הסכנ' שהיס לסס חק לפרסיס נסס אינס שלא יהו מלקין אלא בפנים ע"ז שלסס: נר אחרת לשמוש היבר ל בתר: ואי

רמאור הקטן

מלחמת ה

ואם

ריש"י

ואי איכא מדורה לא בעי ואי אדם חשוב הוא
אע"ג דאיכא מדורה צריך : מאי חנוכה דתנו
רבנן בב"ה בכסלו יומי חנוכה תמני אינון דלא
למספד בהון ודלא להתענא בהון שבשבתי
יונים להיכל וטמאו כל השמנים שבהיכל
וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחו בדקו
ולא מצאו אלא פך אחד של שמן שהיה חתו'
ומינה בחותמו של כ"ג ולא היה בה להדליק
אלא יום אחד ונעשה בה נס והדליקו בה ח'
ימים לשנה אחרת קבעום ח' ימים טובי בהלל
ובהודאה והילכך מברכינן אינהא כל יומ'ויומא
מתניא יומי דחנוכה הואיל ובכל יום ויום היה
הנס מתחדש באותו פך של שמן : אמר רב
כהנא דרש ר' נתן בר מניומי מישמי' דרב נחמן
נר חנוכה שהניח' למעלה מכ' אמה פסולה
כסוכה וכמבוי : אמר רבא נר חנוכה מצוה
להניחה בטפח הסמוך לפתח היכ' מנח לה רב
אחא בריה דרבא אמר מימין ורב ירמי מדפתי
אמר משמאל והלכתא משבא כדי שיה' מזוזה
מימין ונר חנוכה משמאל (והיכא "דקא בעי
לאדלוקי נר חנוכה ונר שבת ברישא מדליק
דחנוכ'והדר דשבת דאי מדליק דשבת בריש
איתסר ליה לאדלוקי דחנוכה משום דקביל
שבת עליה :) אמר רב יהודה אמר רב אסור
להרצות מעות כנגד נר חנוכה אמר אביי כל
מילי דמר עביד כרב בר מהני תלת דעביד
כשמואל מדליקין בנר לנר ומתירין מבנר לבנד
והלכתא בר' שמעון בגריר' דתניא ר"ש אומר
נורך אדם מטה כסא וספסל ובלבד שלא יתכוין
לעשות חריץ אמר רב' היה תופס נר "חנוכה
ועומד לא עשה ולא כלום מאי טעמ' מאן דחזי
אמר לעסקי' הוא דנקיט לה ואמר רבא הדלק
מבפני והוציאה להיזק לא עשה ולא כלום מ"ט
הבא נמי הראוי אומר לצרכי הוא דנקיט ליה
האי נר חנוכה דאדלק חרש שיטה וקטן לא
עשה ולא כלום מ"ט הדלקה עשיה מצוה ולא הנחה עשיה מצוה והני לאי
בני מיעבד מצוה נינהו אבל אשה ודאי מדלקה דא"ר יהושע ב"ל נשי חיובות
בנר חנוכה שאף הן היו באותו הנס : א"ר יב"ל עשיות שהיתה הולקת
כל השבת כולה למוצאי שבת מכב' ומדליק' אמר רב ששת "אבמנאי חייב
בנר חנוכ' : א"ר זירא מריש כי הוינא בי רב היה משתפינא בפריטי' בהדי
אושפיזאי לבתר דנסיבנא אמינ' השתא "ודאי לא צריכנא דקא מדליקי עלאי
בגו ביתאי : וה' מ' דאשתתפי בפרוטי היכא דלא פתח בבא לנפשיה אבל אי
פתח בבא לנפשיה מיחייב לאדלוקי כישום חשדא : אמר

רש"י

ואי איכא מדורה לא בעי ואי אדם חשוב הוא
אע"ג דאיכא מדורה צריך : מאי חנוכה דתנו
רבנן בב"ה בכסלו יומי חנוכה תמני אינון דלא
למספד בהון ודלא להתענא בהון שבשבתי
יונים להיכל וטמאו כל השמנים שבהיכל
וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחו בדקו
ולא מצאו אלא פך אחד של שמן שהיה חתו'
ומינה בחותמו של כ"ג ולא היה בה להדליק
אלא יום אחד ונעשה בה נס והדליקו בה ח'
ימים לשנה אחרת קבעום ח' ימים טובי בהלל
ובהודאה והילכך מברכינן אינהא כל יומ'ויומא
מתניא יומי דחנוכה הואיל ובכל יום ויום היה
הנס מתחדש באותו פך של שמן : אמר רב
כהנא דרש ר' נתן בר מניומי מישמי' דרב נחמן
נר חנוכה שהניח' למעלה מכ' אמה פסולה
כסוכה וכמבוי : אמר רבא נר חנוכה מצוה
להניחה בטפח הסמוך לפתח היכ' מנח לה רב
אחא בריה דרבא אמר מימין ורב ירמי מדפתי
אמר משמאל והלכתא משבא כדי שיה' מזוזה
מימין ונר חנוכה משמאל (והיכא "דקא בעי
לאדלוקי נר חנוכה ונר שבת בריש' מדליק
דחנוכ'והדר דשבת דאי מדליק דשבת בריש'
איתסר ליה לאדלוקי דחנוכה משום דקביל
שבת עליה :) אמר רב יהודה אמר רב אסור
להרצות מעות כנגד נר חנוכה אמר אביי כל
מילי דמר עביד כרב בר מהני תלת דעביד
כשמואל מדליקין בנר לנר ומתירין מבנר לבנד
והלכתא בר' שמעון בגריר' דתניא ר"ש אומר
נורך אדם מטה כסא וספסל ובלבד שלא יתכוין
לעשות חריץ אמר רב' היה תופס נר "חנוכה
ועומד לא עשה ולא כלום מאי טעמ' מאן דחזי
אמר לעסקי' הוא דנקיט לה ואמר רבא הדלק
מבפני והוציאה להיזק לא עשה ולא כלום מ"ט
הבא נמי הראוי אומר לצרכי הוא דנקיט ליה
האי נר חנוכה דאדלק חרש שיטה וקטן לא
עשה ולא כלום מ"ט הדלקה עשיה מצוה ולא הנחה עשיה מצוה והני לאי
בני מיעבד מצוה נינהו אבל אשה ודאי מדלקה דא"ר יהושע ב"ל נשי חיובות
בנר חנוכה שאף הן היו באותו הנס : א"ר יב"ל עשיות שהיתה הולקת
כל השבת כולה למוצאי שבת מכב' ומדליק' אמר רב ששת "אבמנאי חייב
בנר חנוכ' : א"ר זירא מריש כי הוינא בי רב היה משתפינא בפריטי' בהדי
אושפיזאי לבתר דנסיבנא אמינ' השתא "ודאי לא צריכנא דקא מדליקי עלאי
בגו ביתאי : וה' מ' דאשתתפי בפרוטי היכא דלא פתח בבא לנפשיה אבל אי
פתח בבא לנפשיה מיחייב לאדלוקי כישום חשדא : אמר

ר' משלם

ולא תיכא מדורה אם לא צריך נר אחרת לפי שמשתמש באור המדורה ויש היכר שכבר של מצוה היא : אם לצרך חשוב הוא שיהיו רגילין באור המדורה :
צריך נר אחרת להשתמש לאור של ליכא סכנתא : מאי הנוכה כלומר על חיוב זכר קבוצה : ולא מצאו אלא פך אחד וכו' ואעפ"י כל שאין שמשתמש
מזון מזה אלא נשמת שכרי חשוב ולא חיישינן לא' מבני מערבא כיון שרשותו חשוב שכן נהוג ולא דמי לאור המדורה : עשרים ימי שובי בכלל ובפרט
לחזור לרחות אם יש בו וכב לו מרגליות כיון שרשותו חשוב נחשוב של כהן גדול אלא ודאי לא מצאו אלא אחד : אם לצרך חשוב הוא שיהיו רגילין באור המדורה :

נר חנוכה

אלא לקריאת הלל ולומר על הנסים
בסוגיא ויש מי שכתב שלאחר קדוש
הנוכה בלום, תנן נכ"ה : ותנו"כ
היו ח' ימים מפני שהי' שמן שהו
רשות ד'יומי' ושלהבת מ"י בין הלילה
וחזר : גרס' נמצ' תנן התם נר
היו"ל ומקח הפטים וע"ז והוסיף חייב
גמל עטין פסחן ועיג'כר" ג וכנס
פשתנו לתו' החנוכ ולקה נגרו של
חנוני ולדליק לתו הביר' בעל הגמל
חי' הניח חנוני לתו נרו מנתון חנוני
חייב רבי יהודה אומר נגר חנוכה
פעור אמר רבינא מעמיס דרבץ
וזתו תומרת נר חנוכה מלוי לחניה'
למעשה מעשרה לתי ס"ך למעלה
מעשרה ניתו ליה לך להניחה
למעלה מגמל ולוכזו דילמא תי
מעשרין ליה עוגל לתקי לתיאנוני
ממעט ובקב ר"ח ו"ל דקיימא לן
כרבינ'דלא שכיחן מלי דמשכיח
להו לרבי ורבינ' ונקטינן מלי
דשכיח בגמר' בדרך דילמת בעלמא
וכן פסק הרב רבי יונה ז"ל ולזה
הסכים הרשב"ץ ז"ל אלא הר"ם
נמו"ל לא כתבה : אבור רב כהנ'
דרש רב נתן בר מנומי משמיה
דרבה בר מנומי משמיה
דרבה בר הנוכה שהניחה למעלה
מעשרים אמה פסולה דלא שלטא
ביה עינא למעלה מעשרים אמה
ולילכ' פרסומי ניסא : כסוכ' וכמבוי
לתקן בהו בהדיא בעירובין ומפסי'
סוכה דפסולי : נעשה הסמוך
לפתח שם יתיתקנו לתלן מן הפתח
תינו ניכר שבעל הניח נס
מימין בכניסתו לניתו מימינו :
מזוזה קיימא לן בימין דכתי'
דרך ניתתך וכי פתח תינו דכתי'
כרעים דימיני'עקב בריתך ויש מי
שכתב דלתי ליכל מזוז'מניח נר חנוכ'
בימין כדרך כל מזוז : אסו'להדליק
עשיש כנגד נר חנוכ' למזוז וכבר
כתבתי למעלה להכי תשמיענן
לתני' רבי משום שכוח תשמיש על
תשמיש לכל ה"ם לתני' קדושת
מזוזה לכל ה"ם ולומר דאפי' נר חנוכה
שהוא מצוה חשובה אינו פוטר את
הבית מחיוב מזוזה ולא נר חנוכה
פוטר את הבית מחיוב מזוזה :
עלי נסיבלי בו ניתלי בניתי

מזוזה

תוספות

מתני' מה מצינו לרבות נר חנוכה מק"ו ומה נר שבת שהוא חובת היום אינו מחייב בנר חנוכה חובת הבית אינו דין שיהא נר חנוכה שהוא חובת הבית מחייב בנר שבת שהוא חובת היום ת"ל נר חנוכה הואיל ואין נר חנוכה מחייב בנר שבת אין נר שבת מחייב בנר חנוכה ומה נר חנוכה שאין מחייב בנר שבת מחייב בנר חנוכה נר שבת שמחייב בנר חנוכה אינו דין שיהא מחייב בנר שבת

רבינו נסים בעה מדליקין פרק שני

אבר רב חייא בר אשי אמר רב המדליק נר חנוכה צריך לברך ו' ירמיה בר אבא אמר הרואה נר חנוכה חייב לברך מאי מברך אמר רב יהודה יום ראשון המדליק מברך שלש והרואה מברך שנים מבאן ואילך מדליק מבר' שנים והרואה מברך אחת מאי מברך אק"בו להדליק נר של חנוכה ושיעש' נסים [ו]בשהחיינו אמר רב הונא [ב]חצר שיש לה ד' פתחים צריכה שני נרות אמר רבה לא אמרן אלא משתי רוחות אבל מריח [ג] אחת לא צריך: א"ר יצחק אמר רב הונא נר שיש לה שני פיו' יוצה לשני בני אדם אמר רבא מילא קערה שכין [ד]יהקיפה פתילו' אם כפה עליה כלי עולה לכבה בני אדם לא כפה עליה כלי נעשית כמדורה ואפי' לאחד אינו עול אמר רב' פשיט לי נר [ה]חנוכה ונר ביתו נר ביתו עדיף משום שלום ביתו נר ביתו וקדוש היום נר ביתו עדיף משום שלום ביתו בעי רבא נר חנוכה וקדוש היום אי זה מהם עדיף קדוש היום עדיף משום דתדיר או דילמא נר חנוכה עדיף משום פרסומי ניסא בתר דבעיא הדר פשטה נר חנוכה עדיף משום

פרסומי ניסא

אבר

נר מצוה

רש"י

משתי רוחות לחד נפטין ולחד נמוזרי שלא יתקוהו שהרואה כלום לחזר שלש בהדלקה: שני פיות שהנרות שלהן של חרס ומכוסין ועושין נקב גדולי הכיסוי כדי להכניס בו הפקילה ואלמלא נכיסוי יש נקב קטן ונס שלש שממלאין אותו שמן והוא נכנס דרך הנקב ממעט מעט ואין בו כ' נקבים ומאני גידי עולים לשני בני אדם למהדרין השטין בו לכל אחד ואחד: משום שהוא כמדורה שהפת מתקבצת ואינה מתפשטת: מצטערים בחנוך: נניס

אבר רב חייא בר אשי אמר רב המדליק נר חנוכה צריך לברך ו' ירמיה בר אבא אמר הרואה נר חנוכה חייב לברך מאי מברך אמר רב יהודה יום ראשון המדליק מברך שלש והרואה מברך שנים מבאן ואילך מדליק מבר' שנים והרואה מברך אחת מאי מברך אק"בו להדליק נר של חנוכה ושיעש' נסים [ו]בשהחיינו אמר רב הונא [ב]חצר שיש לה ד' פתחים צריכה שני נרות אמר רבה לא אמרן אלא משתי רוחות אבל מריח [ג] אחת לא צריך: א"ר יצחק אמר רב הונא נר שיש לה שני פיו' יוצה לשני בני אדם אמר רבא מילא קערה שכין [ד]יהקיפה פתילו' אם כפה עליה כלי עולה לכבה בני אדם לא כפה עליה כלי נעשית כמדורה ואפי' לאחד אינו עול אמר רב' פשיט לי נר [ה]חנוכה ונר ביתו נר ביתו עדיף משום שלום ביתו נר ביתו וקדוש היום נר ביתו עדיף משום שלום ביתו בעי רבא נר חנוכה וקדוש היום אי זה מהם עדיף קדוש היום עדיף משום דתדיר או דילמא נר חנוכה עדיף משום פרסומי ניסא בתר דבעיא הדר פשטה נר חנוכה עדיף משום

פרסומי ניסא

גמרא ונכאן למאן דאמר מצות נר חנוכה מן המובחר בית שמאי אומרים יום ראשון מדליק שמנה מכאן ואילך פוחת והולך ובית הלל אומרים יום ראשון מדליק אחת מכאן ואילך מוסיף והולך מ"ט דבית שמאי סמכי אפרים דכתיב ביה ביום ובית הלל סמכי אפרים דכתיב ביה ביום ביום הראשון ביום השני ביום השלישי ביום הרביעי ביום החמישי ביום הששי ביום השביעי ביום השמיני ביום התשיעי ביום העשירי ביום האחד עשר ביום השנים עשר ביום השלשה עשר ביום הארבעה עשר ביום החמשה עשר ביום הששה עשר ביום השבעה עשר ביום השמונה עשר ביום התשעה עשר ביום העשרים ביום העשרים ואחד ביום העשרים ושנים ביום העשרים ושלשה ביום העשרים וארבעה ביום העשרים וחמשה ביום העשרים וששה ביום העשרים ושבעה ביום העשרים ושמונה ביום העשרים ותשעה ביום השלשים ביום השלשים ואחד ביום השלשים ושנים ביום השלשים ושלשה ביום השלשים וארבעה ביום השלשים וחמשה ביום השלשים וששה ביום השלשים ושבעה ביום השלשים ושמונה ביום השלשים ותשעה ביום הארבעים ביום הארבעים ואחד ביום הארבעים ושנים ביום הארבעים ושלשה ביום הארבעים וארבעה ביום הארבעים וחמשה ביום הארבעים וששה ביום הארבעים ושבעה ביום הארבעים ושמונה ביום הארבעים ותשעה ביום החמשים ביום החמשים ואחד ביום החמשים ושנים ביום החמשים ושלשה ביום החמשים וארבעה ביום החמשים וחמשה ביום החמשים וששה ביום החמשים ושבעה ביום החמשים ושמונה ביום החמשים ותשעה ביום הששים ביום הששים ואחד ביום הששים ושנים ביום הששים ושלשה ביום הששים וארבעה ביום הששים וחמשה ביום הששים וששה ביום הששים ושבעה ביום הששים ושמונה ביום הששים ותשעה ביום השבעים ביום השבעים ואחד ביום השבעים ושנים ביום השבעים ושלשה ביום השבעים וארבעה ביום השבעים וחמשה ביום השבעים וששה ביום השבעים ושבעה ביום השבעים ושמונה ביום השבעים ותשעה ביום השמונים ביום השמונים ואחד ביום השמונים ושנים ביום השמונים ושלשה ביום השמונים וארבעה ביום השמונים וחמשה ביום השמונים וששה ביום השמונים ושבעה ביום השמונים ושמונה ביום השמונים ותשעה ביום התשעים ביום התשעים ואחד ביום התשעים ושנים ביום התשעים ושלשה ביום התשעים וארבעה ביום התשעים וחמשה ביום התשעים וששה ביום התשעים ושבעה ביום התשעים ושמונה ביום התשעים ותשעה ביום המאה ביום המאה ואחד ביום המאה ושנים ביום המאה ושלשה ביום המאה וארבעה ביום המאה וחמשה ביום המאה וששה ביום המאה ושבעה ביום המאה ושמונה ביום המאה ותשעה ביום המאה ועשרה ביום המאה ואחד עשר ביום המאה ושנים עשר ביום המאה ושלשה עשר ביום המאה וארבעה עשר ביום המאה וחמשה עשר ביום המאה וששה עשר ביום המאה ושבעה עשר ביום המאה ושמונה עשר ביום המאה ותשעה עשר ביום המאה ועשרים ביום המאה ועשרים ואחד ביום המאה ועשרים ושנים ביום המאה ועשרים ושלשה ביום המאה ועשרים וארבעה ביום המאה ועשרים וחמשה ביום המאה ועשרים וששה ביום המאה ועשרים ושבעה ביום המאה ועשרים ושמונה ביום המאה ועשרים ותשעה ביום המאה ושלשים ביום המאה ושלשים ואחד ביום המאה ושלשים ושנים ביום המאה ושלשים ושלשה ביום המאה ושלשים וארבעה ביום המאה ושלשים וחמשה ביום המאה ושלשים וששה ביום המאה ושלשים ושבעה ביום המאה ושלשים ושמונה ביום המאה ושלשים ותשעה ביום המאה וארבעים ביום המאה וארבעים ואחד ביום המאה וארבעים ושנים ביום המאה וארבעים ושלשה ביום המאה וארבעים וארבעה ביום המאה וארבעים וחמשה ביום המאה וארבעים וששה ביום המאה וארבעים ושבעה ביום המאה וארבעים ושמונה ביום המאה וארבעים ותשעה ביום המאה וחמשים ביום המאה וחמשים ואחד ביום המאה וחמשים ושנים ביום המאה וחמשים ושלשה ביום המאה וחמשים וארבעה ביום המאה וחמשים וחמשה ביום המאה וחמשים וששה ביום המאה וחמשים ושבעה ביום המאה וחמשים ושמונה ביום המאה וחמשים ותשעה ביום המאה וששים ביום המאה וששים ואחד ביום המאה וששים ושנים ביום המאה וששים ושלשה ביום המאה וששים וארבעה ביום המאה וששים וחמשה ביום המאה וששים וששה ביום המאה וששים ושבעה ביום המאה וששים ושמונה ביום המאה וששים ותשעה ביום המאה ושבעים ביום המאה ושבעים ואחד ביום המאה ושבעים ושנים ביום המאה ושבעים ושלשה ביום המאה ושבעים וארבעה ביום המאה ושבעים וחמשה ביום המאה ושבעים וששה ביום המאה ושבעים ושבעה ביום המאה ושבעים ושמונה ביום המאה ושבעים ותשעה ביום המאה ושמונים ביום המאה ושמונים ואחד ביום המאה ושמונים ושנים ביום המאה ושמונים ושלשה ביום המאה ושמונים וארבעה ביום המאה ושמונים וחמשה ביום המאה ושמונים וששה ביום המאה ושמונים ושבעה ביום המאה ושמונים ושמונה ביום המאה ושמונים ותשעה ביום המאה ותשעים ביום המאה ותשעים ואחד ביום המאה ותשעים ושנים ביום המאה ותשעים ושלשה ביום המאה ותשעים וארבעה ביום המאה ותשעים וחמשה ביום המאה ותשעים וששה ביום המאה ותשעים ושבעה ביום המאה ותשעים ושמונה ביום המאה ותשעים ותשעה ביום המאתים ביום המאתים ואחד ביום המאתים ושנים ביום המאתים ושלשה ביום המאתים וארבעה ביום המאתים וחמשה ביום המאתים וששה ביום המאתים ושבעה ביום המאתים ושמונה ביום המאתים ותשעה ביום המאתים ועשרה ביום המאתים ואחד עשר ביום המאתים ושנים עשר ביום המאתים ושלשה עשר ביום המאתים וארבעה עשר ביום המאתים וחמשה עשר ביום המאתים וששה עשר ביום המאתים ושבעה עשר ביום המאתים ושמונה עשר ביום המאתים ותשעה עשר ביום המאתים ועשרים ביום המאתים ועשרים ואחד ביום המאתים ועשרים ושנים ביום המאתים ועשרים ושלשה ביום המאתים ועשרים וארבעה ביום המאתים ועשרים וחמשה ביום המאתים ועשרים וששה ביום המאתים ועשרים ושבעה ביום המאתים ועשרים ושמונה ביום המאתים ועשרים ותשעה ביום המאתים ושלשים ביום המאתים ושלשים ואחד ביום המאתים ושלשים ושנים ביום המאתים ושלשים ושלשה ביום המאתים ושלשים וארבעה ביום המאתים ושלשים וחמשה ביום המאתים ושלשים וששה ביום המאתים ושלשים ושבעה ביום המאתים ושלשים ושמונה ביום המאתים ושלשים ותשעה ביום המאתים וארבעים ביום המאתים וארבעים ואחד ביום המאתים וארבעים ושנים ביום המאתים וארבעים ושלשה ביום המאתים וארבעים וארבעה ביום המאתים וארבעים וחמשה ביום המאתים וארבעים וששה ביום המאתים וארבעים ושבעה ביום המאתים וארבעים ושמונה ביום המאתים וארבעים ותשעה ביום המאתים וחמשים ביום המאתים וחמשים ואחד ביום המאתים וחמשים ושנים ביום המאתים וחמשים ושלשה ביום המאתים וחמשים וארבעה ביום המאתים וחמשים וחמשה ביום המאתים וחמשים וששה ביום המאתים וחמשים ושבעה ביום המאתים וחמשים ושמונה ביום המאתים וחמשים ותשעה ביום המאתים וששים ביום המאתים וששים ואחד ביום המאתים וששים ושנים ביום המאתים וששים ושלשה ביום המאתים וששים וארבעה ביום המאתים וששים וחמשה ביום המאתים וששים וששה ביום המאתים וששים ושבעה ביום המאתים וששים ושמונה ביום המאתים וששים ותשעה ביום המאתים ושבעים ביום המאתים ושבעים ואחד ביום המאתים ושבעים ושנים ביום המאתים ושבעים ושלשה ביום המאתים ושבעים וארבעה ביום המאתים ושבעים וחמשה ביום המאתים ושבעים וששה ביום המאתים ושבעים ושבעה ביום המאתים ושבעים ושמונה ביום המאתים ושבעים ותשעה ביום המאתים ושמונים ביום המאתים ושמונים ואחד ביום המאתים ושמונים ושנים ביום המאתים ושמונים ושלשה ביום המאתים ושמונים וארבעה ביום המאתים ושמונים וחמשה ביום המאתים ושמונים וששה ביום המאתים ושמונים ושבעה ביום המאתים ושמונים ושמונה ביום המאתים ושמונים ותשעה ביום המאתים ותשעים ביום המאתים ותשעים ואחד ביום המאתים ותשעים ושנים ביום המאתים ותשעים ושלשה ביום המאתים ותשעים וארבעה ביום המאתים ותשעים וחמשה ביום המאתים ותשעים וששה ביום המאתים ותשעים ושבעה ביום המאתים ותשעים ושמונה ביום המאתים ותשעים ותשעה ביום המאתים ועשרה ביום המאתים ועשרה ואחד ביום המאתים ועשרה ושנים ביום המאתים ועשרה ושלשה ביום המאתים ועשרה וארבעה ביום המאתים ועשרה וחמשה ביום המאתים ועשרה וששה ביום המאתים ועשרה ושבעה ביום המאתים ועשרה ושמונה ביום המאתים ועשרה ותשעה

משנה

מורה הוסכמה לח למלמנו' של הול אכל הלקח הגר מלאכ' של קדם היח לערך שבת ותקלח שביתה היח שלפיכך תקנו חכמים שתהא מלאכה לחרוכה הילכך סבירא לה ללח יעשרך בה הוסכמה דתרבה כאה דמחחר ליה עבי עדוף ואמר לה רב יוסקאדמי' הכי לריכה היח הוסכמה והי' סברה לחקומי כלימר לעשות לה הוסכמה גדול כשאר המלאכות כולן אמר לה הואח סבח חניחה ובלבד שלח יקדים : וכיון דכל מי שאפשרתה מוכחי שחכמים תקנו שהחה הלקח הגר מלאכה לחרוכה מי שמליך לח הגר בגר הוח עומר בדעחו שלאחר מלאכה ו לח יעשה שום מלאכה כחרח ולין לך קבול שבח גדול

גר מצוה

רש"י

בנים חלמידי חכמים לכחיב כי גר מלוה וקור' לור ע"י גר מלוה דבקח ומבוכה : חבין נגרח חרם פלים : בחרגח דבקח : חליף וחבי בחבר קמיל : דבי נשח לבנין ו"ע חמיו : דנפקח מיניהו לחקנו בבנו : מלחדה ומחלוקה של שבח שמוך לשמיכה : עמוד ענן של יום מלים חורו לעמוד הלח שעמוד הלח היה לח קודם שיקוק עמוד הענן שמח חורח הבי : סגרח לחקומי בעוד יום גדול : קנינה לנייקות : שלח יקדים לח מינכרח שהוח לכבוד שבח : דרחום חובב : ולי לאו בר הבי הוח שלינו רגיל לעסוק בקור' : ולעריכה עומד שלסור בהכילה : בגרב המוון בקבלה בעיט ע' שבדי להכל ולסורח ניקקן כלחמרי לעיט : מזיגה בסודלה בגרבים הלרן : מה הקילה בסודלה דמ עיקר מילחה דחוכה לסוכה ניקקנה : ותומרין מעין המלורם בעבוד בקבה דמסי' על ישרחל ובל ירושלם להשיב העבודה למקומה לעשות קרבנות הים : שני וחמישי מלי בעידקייהו להלקם משלר יום : של הענין שבין גוברי' על הנשמיי שני וחמישי : ושל

אמ' רב הונא הרגיל בגר חנוכה [וישבת] הויין לו בנים ת"ח (הרגיל בגר של שבת בנוי ת"ח) הרגיל במזוזה זוכה לדירה נאה הרגיל בציצי' זוכה לטלית נאה הזהיר בקידוש היום זוכה ומכלא נרבי יין רב הונא הוה רגיל דהוה חליף אפיתח' דבי אבין נגרא הוא דהוו רגילי בישרג' אמר תרי נגרי רברבי נפקי מרבא נפקי מיני' רב חייא בר אבין ורב אידי בר אבין רב חסדא הוה רגיל דחליף אפיתחא דבי נשא דרב שובי הוא דהוו רגיל בשרגא אמ' גברא רבה נפיק מרבא נפק מיניהו רב שובי דבי'תו דרב יוסף הות כיאחרה ומדלקה אבר לה רב יוסף תנינא לא ימיש עמוד הענן יומם ועמוד האש לילה מלמ' שעמוד הענן מישל' לעמוד האש ועמוד האש משלים לעמוד הענן ברה לאקדומי אמר לה ההוא סבא תנינא ובלבד שלא יקרים ובלבד שלא יאחר אמר רבא דרחי' רבנן הויין ליה בנין רבנן דמיקר רבנן דויין לי' התני רבנן דדחיל מרבנן אידו נופיה הוי צורב' מרבנן ואי לאו בר הבי הוא הויין מילי' משתמעין בצורב' מרבנן :

ולא בשמן שריפה : מאי שמן שריפה שמן של תרומ' שנטמא ואמאי קרו ליה שמן שריפה הואיל ולשריפה עומד ובוים טוב שהל לה'יות ערב שבת עסקינן לפי שאין שורפי' קדשי בי"ם ותניא נמי הבי כל אלו שאמרו אין מדליקין בהן בשבת מדליקין בהן ביו'טוב חוץ משמן שריפה לפי שאין שורפין לקדשים בי"ט

איבעיא להו מהו להזכיר של חנוכה ביברכת המזון כיון דמדרבנן הוא לא מדכרינן או דילמא משום פרסומי ניסא מדכרינן אמר רבא אמר רב סתורה אמר רב הונא אינו מזכיר ואם בא להזכיר מזכיר בהודאה רב הונ'בר יהוד' איקלע לבי רבא סבר לאדכורי בבנין ירושלם א"ל רבא כתפלה מה תפלה בהודא אף ברכת המזון בהודא איבעיא להו מהו להזכיר של ראש חדש בברכת המזון אם תמצא לומר חטט'דרבנן לא צריך ראש חדש דאוריתא צריך או דילמא כיון דלא אסיר בעשית מלאכ'לא מדכרינן רב אמר מזכיר ור' חנינא אמר אינו מזכיר א"ר זירא הא דרב בידך התני ר' אושעיה כיתיה התני ר' אושעי' ימים שיש בהן קרבן מוסף כגון ראש חדש ותילו של מועד ערבית שחרית ומנחה טתפלל שמנה עשרה ואומר מעין המאורע בעבודה ואם לא אמר מחזירין אותו ואין בהן קרבן מוסף כגון חנוכה ופורים (א) הזכרה בברכת המזון וימים שאין בהן קרבן מוסף כגון חנוכה ופורים (א) תעניות ומעמדות ושני וחמישי · שני וחמישי של תעניות ושל

נזרח פירו' כתפה לבתה מסום הכי קאמר לחד נגרח רבה נפיק מבכח : רבי'תו דרב יוסף מאחרה ומדלקה נר של שבת סמוך לחשיכה : לח יעיב קרן יהיה ולכך לריכ לקבוע להם כעיב וכו' כולן לפניהם יומם כעמוד ענן : מעלים לעמוד הים שהים בח קודם שהקש עמוד הענן : לחקומי בעוד היום גדול : תנינא הבי שהש שלח יקדים ללח מינכרח שהוח לשבח : דרחים חובב : חויין ליה בני רבנן וחבכחו עליהן כתב על הבן ולח הבי הוח שלינו רגיל לעסוק בקורה : לפי שהין שורפין קדשים ביום טוב משום שלסור ליהנות ממן והיה לה הנערה שלח לנורך כלל ומשן של הורמה נמי חע"ג דנעשה הלקחן מותר ליהנות ממנו כלישנ' ממ"ה גזרינן הרמה ממנו שמח יעשו בהן מלאכה : דבי'תו דרב יוסף מאחרה ומדלקה נר של שבת סמוך לחשיכה : לח יעיב קרן יהיה ולכך לריכ לקבוע להם כעיב וכו' כולן לפניהם יומם כעמוד ענן : מעלים לעמוד הים שהים בח קודם שהקש עמוד הענן : לחקומי בעוד היום גדול : תנינא הבי שהש שלח יקדים ללח מינכרח שהוח לשבח : דרחים חובב : חויין ליה בני רבנן וחבכחו עליהן כתב על הבן ולח הבי הוח שלינו רגיל לעסוק בקורה : לפי שהין שורפין קדשים ביום טוב משום שלסור ליהנות ממן והיה לה הנערה שלח לנורך כלל ומשן של הורמה נמי חע"ג דנעשה הלקחן מותר ליהנות ממנו כלישנ' ממ"ה גזרינן הרמה ממנו שמח יעשו בהן מלאכה : ביו'טוב חוץ משמן שריפה לפי שאין שורפין לקדשים ביום טוב משום שלסור ליהנות ממן והיה לה הנערה שלח לנורך כלל ומשן של הורמה נמי חע"ג דנעשה הלקחן מותר ליהנות ממנו כלישנ' ממ"ה גזרינן הרמה ממנו שמח יעשו בהן מלאכה : ביו'טוב חוץ משמן שריפה לפי שאין שורפין לקדשים ביום טוב משום

גזרינן על הנשמיי שני וחמישי כלילקח נמסכת תעניות (לף י) :

כעין שבח ולעולם הלקחן ב"ש בעיקר · ב"ש בלבד הית ולא מיני' ואין כח אלא משום שריפה לקדשים בי"ט והא מתניא בהדיא דיכ חסיח משום שלא לפי שאין שורפין קדשים בי"ט חלילה לומר כן אלא משום שהיא עשויה לאכילה ואין אוכלין בי"ט אלא מה שהוכן מבעו"י ולפיכך אין מדליקין בה בי"ט אלא בשמן שריפה קדשים שנפסלו בלינה ויולאו לחולין

ושל מעמדות ערבית שחרית ומנחה מתפלל שמונ' עשרה ואומר מעין המאורע בשומע תפלה ואם לא אמר אין מחזירין אותו ואין בהן קדושה על הכוס ואין ברכת הזמון מהא שמיעינן דמי שטעה ולא אמר עיננו בתפלת תענית שאין מחזירין אותו ושמעי' דמי שטעה ולא הזכיר על הנסי' בתפל' בחנוכ' ובפורי' שאין מחזירין אותו לפי ג' שאין מחזירין אותו אלא בימים שיש בהן קרבן מוסף כגון ר"א חדש ויחולי של מיעד אבל יום שאין בו קרבן מוסף כגון תעניות ומעמדות וחנוכה ופורי' אין מחזירין אותו ותניא בתוספתא בהדיא כל יום שאין בי קרבן מוסף כגון תעניו' ומעמדו' חנוכה ופורים ערבית שחרית ומנחה מתפלל שמונה עשרה ואומר מעין המאורע ואם לא אמר אין מחזירין אותו וכל יום שיש בו קרבן מוסף כגון ר"א חדש ויחולי של מיעד ערבי שחרי' ומנחה מתפלל שמונה עשרה ואומר קדושת היום בעבודה ואם לא אמ' מחזירין אותו איבעי' להו מתני להזכיר של [חנוכ'] במוספין דתנן ר"ח שחל להיו' בשב' המפטיר בנביא אינו צריך להזכיר של ר"ח שאלמלא שבת אין נבי' בר"ח ליתי' הלכתא כותיה מהא דר' יהישע בן לוי: אמר רבא יום טוב שחל להיות בשבת שליח צבור הורד לפני התיבה ערבית אינו צריך להזכיר של יום טוב שאלמלא שבת אין שליח צבור יורד ערבית בי"ט ובן הלכתא ואי קשיא לך הא דאמר רבי יהישע בן לוי יום הוא שנתחייב בחמש תפלות הבא בערב שבת דין הוא דלא צריך שליח ציבור ערבית לירד לפני התיבה ורבנן הוא דתקון מישי סבנה אבל הת' ביום הכפורים יום הוא שנתחייב בחמ' תפלות והני תמני יומי דחנוכ' מיחייבינן ברי למינמר הלילא בכל יומא ויומא הא ר' יוחנן כשיש רבי שמעון בן יהוצדק שמנה עשר יום בשנה יחיד גומר בהן את ההלל ואלו הן שמונ' ימי חנוכה וי"ט הראשון של פסח וי"ט של עצרת: ושמנת ימי החג ובגולה עשרים ואחד יום תשעה ימי החג ושמנ' ימי החנוכה ושני יום טוב של פסח ושני יום טוב של עצרת: אבל הלל דראש חדש לאו דאדיתא אלא מנהגא היא וכשום הבי לא גמרינן ביה הלילא אלא מדלני דלוגי דאמרי רב איקלע לבבל חזא דקרו הלל בר"ח ומב' דאפסקינהו כיון דשמעינהו דמדלגי ואזלי אמר ש"מ מנהג אבותיהם בידיהם תנא

ושל מעמדו' כלומ' ימי' של מעמדות שבכל מקומות שהיו מקריבין קרבן תמידין ומוספין ומעמדות היו ישראל עומדין בהן ומתפללין בשעה שהקרבנות מקריבין בבית המקדש ומתוך כך נקראו תפלותיהן על שם המעמדות שהיו עומדין בהן בשעת הקרבנות: ושל מעמדות ערבית שחרית ומנחה מתפלל שמונ' עשרה ואומר מעין המאורע בשומע תפלה ואם לא אמר אין מחזירין אותו ואין בהן קדושה על הכוס ואין ברכת המזון מהא שמיעינן דמי שטעה ולא אמר עיננו בתפלת תענית שאין מחזירין אותו ותני שמעי' דמי שטעה ולא הזכיר על הנסי' בתפל' בחנוכ' ובפורי' שאין מחזירין אותו לפי ג' שאין מחזירין אותו אלא בימים שיש בהן קרבן מוסף כגון ר"א חדש ויחולי של מיעד אבל יום שאין בו קרבן מוסף כגון תעניות ומעמדות וחנוכה ופורי' אין מחזירין אותו ותניא בתוספתא בהדיא כל יום שאין בי קרבן מוסף כגון תעניו' ומעמדו' חנוכה ופורים ערבית שחרית ומנחה מתפלל שמונה עשרה ואומר מעין המאורע ואם לא אמר אין מחזירין אותו וכל יום שיש בו קרבן מוסף כגון ר"א חדש ויחולי של מיעד ערבי שחרי' ומנחה מתפלל שמונה עשרה ואומר קדושת היום בעבודה ואם לא אמ' מחזירין אותו איבעי' להו מתני להזכיר של [חנוכ'] במוספין דתנן ר"ח שחל להיו' בשב' המפטיר בנביא אינו צריך להזכיר של ר"ח שאלמלא שבת אין נבי' בר"ח ליתי' הלכתא כותיה מהא דר' יהישע בן לוי: אמר רבא יום טוב שחל להיות בשבת שליח צבור הורד לפני התיבה ערבית אינו צריך להזכיר של יום טוב שאלמלא שבת אין שליח צבור יורד ערבית בי"ט ובן הלכתא ואי קשיא לך הא דאמר רבי יהישע בן לוי יום הוא שנתחייב בחמש תפלות הבא בערב שבת דין הוא דלא צריך שליח ציבור ערבית לירד לפני התיבה ורבנן הוא דתקון מישי סבנה אבל הת' ביום הכפורים יום הוא שנתחייב בחמ' תפלות והני תמני יומי דחנוכ' מיחייבינן ברי למינמר הלילא בכל יומא ויומא הא ר' יוחנן כשיש רבי שמעון בן יהוצדק שמנה עשר יום בשנה יחיד גומר בהן את ההלל ואלו הן שמונ' ימי חנוכה וי"ט הראשון של פסח וי"ט של עצרת: ושמנת ימי החג ובגולה עשרים ואחד יום תשעה ימי החג ושמנ' ימי החנוכה ושני יום טוב של פסח ושני יום טוב של עצרת: אבל הלל דראש חדש לאו דאדיתא אלא מנהגא היא וכשום הבי לא גמרינן ביה הלילא אלא מדלני דלוגי דאמרי רב איקלע לבבל חזא דקרו הלל בר"ח ומב' דאפסקינהו כיון דשמעינהו דמדלגי ואזלי אמר ש"מ מנהג אבותיהם בידיהם תנא

ושל מעמדו'כלומ'ימי' של מעמדות שבכל מקומות שהיו מקריבין קרבן תמידין ומוספין ומעמדות היו ישראל עומדין בהן ומתפללין בשעה שהקרבנות מקריבין בבית המקדש ומתוך כך נקראו תפלותיהן על שם המעמדות שהיו עומדין בהן בשעת הקרבנות: ושל מעמדות ערבית שחרית ומנחה מתפלל שמונ' עשרה ואומר מעין המאורע בשומע תפלה ואם לא אמר אין מחזירין אותו ואין בהן קדושה על הכוס ואין ברכת המזון מהא שמיעינן דמי שטעה ולא אמר עיננו בתפלת תענית שאין מחזירין אותו ותני שמעי' דמי שטעה ולא הזכיר על הנסי' בתפל' בחנוכ' ובפורי' שאין מחזירין אותו לפי ג' שאין מחזירין אותו אלא בימים שיש בהן קרבן מוסף כגון ר"א חדש ויחולי של מיעד אבל יום שאין בו קרבן מוסף כגון תעניות ומעמדות וחנוכה ופורי' אין מחזירין אותו ותניא בתוספתא בהדיא כל יום שאין בי קרבן מוסף כגון תעניו' ומעמדו' חנוכה ופורים ערבית שחרית ומנחה מתפלל שמונה עשרה ואומר קדושת היום בעבודה ואם לא אמ' מחזירין אותו איבעי' להו מתני להזכיר של [חנוכ'] במוספין דתנן ר"ח שחל להיו' בשב' המפטיר בנביא אינו צריך להזכיר של ר"ח שאלמלא שבת אין נבי' בר"ח ליתי' הלכתא כותיה מהא דר' יהישע בן לוי: אמר רבא יום טוב שחל להיות בשבת שליח צבור הורד לפני התיבה ערבית אינו צריך להזכיר של יום טוב שאלמלא שבת אין שליח צבור יורד ערבית בי"ט ובן הלכתא ואי קשיא לך הא דאמר רבי יהישע בן לוי יום הוא שנתחייב בחמש תפלות הבא בערב שבת דין הוא דלא צריך שליח ציבור ערבית לירד לפני התיבה ורבנן הוא דתקון מישי סבנה אבל הת' ביום הכפורים יום הוא שנתחייב בחמ' תפלות והני תמני יומי דחנוכ' מיחייבינן ברי למינמר הלילא בכל יומא ויומא הא ר' יוחנן כשיש רבי שמעון בן יהוצדק שמנה עשר יום בשנה יחיד גומר בהן את ההלל ואלו הן שמונ' ימי חנוכה וי"ט הראשון של פסח וי"ט של עצרת: ושמנת ימי החג ובגולה עשרים ואחד יום תשעה ימי החג ושמנ' ימי החנוכה ושני יום טוב של פסח ושני יום טוב של עצרת: אבל הלל דראש חדש לאו דאדיתא אלא מנהגא היא וכשום הבי לא גמרינן ביה הלילא אלא מדלני דלוגי דאמרי רב איקלע לבבל חזא דקרו הלל בר"ח ומב' דאפסקינהו כיון דשמעינהו דמדלגי ואזלי אמר ש"מ מנהג אבותיהם בידיהם תנא

משום דר' אלעזר אומר ר' אלעזר אומר ר' תנן התם לפני הקדום ב"ה וכו' : ובשאר ימי כר מהני להיות עשה של פסח נגמלת ודחת הדם לזן היחיד נומר בהן לא הלכה ועליהן אמרינן בפרק קמא קורא (לף יג) ימים שאין היחיד נומר בהן לא הלכה לפני קדום ב"ה ולא לפני בית שמאי ב"ש דכי אמרינן ימים שאין היחיד נומר בהן לא הלכה לפני קדום ב"ה ולא לפני בית שמאי ב"ש דכי אמרינן ימים שאין היחיד נומר בהן לא נתרבו ליה תלת כל שאין ישראל מקובלים יחד קרי יחוד ושאם הכי קרי להו יחיד דכי מכנפי כולהו ישראל כעיניו למימר הלילה כולה על כל ברה וברה שנמלטין ממנה ודחיה כדאמר דהא רב כי אקלע לבבל וחזא דהוו קרי הלילה כולה אמרינן לקמן סבר לאסקוניהו ולא ס"ג לבבלאי הוו מסקוניהו על ס"ג דבבבל הוה דכבלונה הוה מיפלי ולא פליקי דומיא דהא דתנן התרומות הכשרות מצות שהן כתרומה ושאר כל הטהרות שבמסכת זו נוהגות בחוץ לארץ ובזמן שהיתה בית המקדש קיים אבל עכשיו שאין בית המקדש קיים אין נוהגות אלא בארץ ישראל בלבד ואפילו בזמן שבית המקדש קיים לא נהגו אלא בגליות שהיו קרובים לארץ ישראל כגון בבל ומצרים וכיוצא בהן אבל בגליות שהיו רחוקים כגון רומי ומדי ויון וכיוצא בהן לא נהגו אלא בארץ ישראל בלבד ומשום הכי לא נהגו בבבל אלא בשבת ויום טוב בלבד ולא בשאר ימים טובים שבשנה

תניא ר"ש בן לעזר אומר אין מדליקין בצרי כיאי טעמא דרבא מתרשירתו נודף נזיר שמ' יסתפק כמנו א"ל אביי ולימא כיר מפני שהוא א"ל חדא ועוד קאמינא הדא מפני שהוא עף ועוד נזיר שמ' יסתפ' ממנו ת"ר אין מדליקין בטבל טמא בחול וא"צ לומר בשבת כיוצא בו אין מדליקין בנפט לבן בחול ואין צ"ל בשבת בשלמא נפט לבן מפני שהוא עף אלא טבל טמא מאי טעמא אמ' קרא ואני הנה נתתי לך את משמרת תרומתי בשתי תרומו' הבתוב מדבר אתת תרומ' טהורה ואתת תרומה טמאה מה תרומה טהורה מתרדה אין לך בה אלא משעת הרמה ואילך אף תרומה טמאה אין לך בה אלא משעת הרמה ואילך: מתני' כל היוצא מן העין אין מדליקין בו אלא פשתן וכל היוצא מן העין אינו מטמ' טומאת אהלים אלא פשתן פתילת הבגד שקפלה ולא הבהבה ר"א אומ' טמא היא ואין מדליקין בה ר"ע אומר טהורה היא ומדליקין בה: גמ' פתילת הבגד פלונתא דר"א ור"ע בגמרא כך היא בשלמא לענין טומאה בהא פליגי דאמר ר"א קיפול אינו מועיל ור"ע סבר קיפול מיעיל אלא לענין הדלקה במאי פליגי א"ר א"א אישיא וכן אמר ר' אדא בר אהבה הבא בשלש על ג' מצומצמות עסקינן וביום טוב שהל להיות בע"ש הוא ודכ"ע אית להו להא דר' אמר רב דאמ' מסיקין בכלים ואין מסיקין בשברי כלי ודכ"ע אי להו להא דאמ' אולא המדליק צריך להדליק ברוב היוצא ר"א סבר קיפול אינו מועיל ובמילת' קמיתא קיימ' וכיון דאדליק ביה פורת' חוי' ליה שבר כלי וכי קא מדליק בשבר כלי קא מדליק ור"ע סבר קיפול מועיל וכי קא מדליק בהתיר' קא מדלי' א"ר יוסי הינו דתנינא ג' על ג' מצומצמות ולא ידענא למאי הילכתא ומדקא מתרין רב אדא בר אהבה אביי דר' יהודה ס"ל כר' יהודה ס"ל נולד הוא ואמ' אמר רב אדא בר אהבה הכי והאמ' רב אדא בר אהבה כותי שחקק קב בבקעת ישרא מסיקה ביום טוב ואינו חושש ואי ס"ד דכר' יהודה ס"ל נולד הוא ואמ' ומתרין בגמרא לדברי הכ"ד א (ור"ע קאמר ליה וליה לא ס"ל כר' יהודה ואמאי ביון דאדלי' ביה פורתא שבר כלי קא עבדיה וכי קא מהפך בשבר כלי קא מהפך א"ל טעמ' דמתני' קא מפרש וליה לא ס"ל כר' יהודה) רבא אמר הינו טעמא דר"א שמדליקין בפתילה שאינה מהותרת ולא בסמרטוטין שאינן מהותרין אלא הא דתני רב יוסף שלשה שאמרו מצומצמו' למאי הלכת' לענין טומא וברתנן שלשה על שלשה שאמרו חוץ מן המלל דר"ש וחכ"א ג' על שלשה מבוונות רבזמבונא אמר הבא בפחות משלשה על שלש עסקינן ואוזא ר"א לטעמיה ור"ע לטעמיה דתנן פחות מג' על שלשה שהתקינו לפקק בו את הבירתין או לקנה את הריחי או לנער בו את הקדר בין מן המוכן בין שאינו בין המוכן [טמא ד"ראש ר"י א בין מן המוכן בין שאינו מן המוכן] טהו' ר' עקיב' אומ' מן המוכן טמא שלא מן המוכן טהור ואמר עולא ואיתימא רבה בר בר חנא א"ר יוחנן זרקי לאשפה דברי הכל טהור הניחו בקופא דברי הכל טמא לא נחלקו אלא שהלאו במגוד או שהניחו אחורי הדלת דר"א סבר בין במגוד בין שהניחו אחורי הדלת מוכן הוא וטמא הוא ור"יהושע סבר בין שהלאו במגוד בין שהניחו אחורי הדלת לאו מוכן הוא וטהו' הוא ור"א דקאמ' [לאו] מוכן הוא וטמא הוא דלגבי קופא [לאו] מוכן הוא וטמא הוא דקסבר ר"א כיון שלא זרקו לאשפה בין שהניחו במגוד בין שהניחו אחורי הדלת אחשוביי אהשביי וכמי שהניחו בקופא דמי וטמ' הוא ור"יהושע דאמ' מוכן הוא וטהו' הוא לא קאמר מוכן לגבי קופא דאמרי לעיל הניחו בקופא דברי הכל טמ' א"כ היכי קאמר ר"יהושע מוכן הוא וטהור הוא אלא האי מוכן דא"ר יהושע לאו אקופא קאי אלא לאשפה קאי והכי קאמ' בין שהלאו במגוד בין שהניחו אחורי הדלת בין שלא הניחו בקופא מוכן הוא לאשפ' וטהור הוא דלאו דעתיה עילויה ואינו חשוב לגבי כלו והבנה דאשפה לאו שמה הבנוד לגבי טומאה ור"ע בתלאו במגוד

רש"י

תניא ר"ש בן לעזר אומר אין מדליקין בצרי כיאי טעמא דרבא מתרשירתו נודף נזיר שמ' יסתפק כמנו א"ל אביי ולימא כיר מפני שהוא א"ל חדא ועוד קאמינא הדא מפני שהוא עף ועוד נזיר שמ' יסתפ' ממנו ת"ר אין מדליקין בטבל טמא בחול וא"צ לומר בשבת כיוצא בו אין מדליקין בנפט לבן בחול ואין צ"ל בשבת בשלמא נפט לבן מפני שהוא עף אלא טבל טמא מאי טעמא אמ' קרא ואני הנה נתתי לך את משמרת תרומתי בשתי תרומו' הבתוב מדבר אתת תרומ' טהורה ואתת תרומה טמאה מה תרומה טהורה מתרדה אין לך בה אלא משעת הרמה ואילך אף תרומה טמאה אין לך בה אלא משעת הרמה ואילך: מתני' כל היוצא מן העין אין מדליקין בו אלא פשתן וכל היוצא מן העין אינו מטמ' טומאת אהלים אלא פשתן פתילת הבגד שקפלה ולא הבהבה ר"א אומ' טמא היא ואין מדליקין בה ר"ע אומר טהורה היא ומדליקין בה: גמ' פתילת הבגד פלונתא דר"א ור"ע בגמרא כך היא בשלמא לענין טומאה בהא פליגי דאמר ר"א קיפול אינו מועיל ור"ע סבר קיפול מיעיל אלא לענין הדלקה במאי פליגי א"ר א"א אישיא וכן אמר ר' אדא בר אהבה הבא בשלש על ג' מצומצמות עסקינן וביום טוב שהל להיות בע"ש הוא ודכ"ע אית להו להא דר' אמר רב דאמ' מסיקין בכלים ואין מסיקין בשברי כלי ודכ"ע אי להו להא דאמ' אולא המדליק צריך להדליק ברוב היוצא ר"א סבר קיפול אינו מועיל ובמילת' קמיתא קיימ' וכיון דאדליק ביה פורת' חוי' ליה שבר כלי וכי קא מדליק בשבר כלי קא מדליק ור"ע סבר קיפול מועיל וכי קא מדליק בהתיר' קא מדלי' א"ר יוסי הינו דתנינא ג' על ג' מצומצמות ולא ידענא למאי הילכתא ומדקא מתרין רב אדא בר אהבה אביי דר' יהודה ס"ל כר' יהודה ס"ל נולד הוא ואמ' אמר רב אדא בר אהבה הכי והאמ' רב אדא בר אהבה כותי שחקק קב בבקעת ישרא מסיקה ביום טוב ואינו חושש ואי ס"ד דכר' יהודה ס"ל נולד הוא ואמ' ומתרין בגמרא לדברי הכ"ד א (ור"ע קאמר ליה וליה לא ס"ל כר' יהודה ואמאי ביון דאדלי' ביה פורתא שבר כלי קא עבדיה וכי קא מהפך בשבר כלי קא מהפך א"ל טעמ' דמתני' קא מפרש וליה לא ס"ל כר' יהודה) רבא אמר הינו טעמא דר"א שמדליקין בפתילה שאינה מהותרת ולא בסמרטוטין שאינן מהותרין אלא הא דתני רב יוסף שלשה שאמרו מצומצמו' למאי הלכת' לענין טומא וברתנן שלשה על שלשה שאמרו חוץ מן המלל דר"ש וחכ"א ג' על שלשה מבוונות רבזמבונא אמר הבא בפחות משלשה על שלש עסקינן ואוזא ר"א לטעמיה ור"ע לטעמיה דתנן פחות מג' על שלשה שהתקינו לפקק בו את הבירתין או לקנה את הריחי או לנער בו את הקדר בין מן המוכן בין שאינו בין המוכן [טמא ד"ראש ר"י א בין מן המוכן בין שאינו מן המוכן] טהו' ר' עקיב' אומ' מן המוכן טמא שלא מן המוכן טהור ואמר עולא ואיתימא רבה בר בר חנא א"ר יוחנן זרקי לאשפה דברי הכל טהור הניחו בקופא דברי הכל טמא לא נחלקו אלא שהלאו במגוד או שהניחו אחורי הדלת דר"א סבר בין במגוד בין שהניחו אחורי הדלת מוכן הוא וטמא הוא ור"יהושע סבר בין שהלאו במגוד בין שהניחו אחורי הדלת לאו מוכן הוא וטהו' הוא ור"א דקאמ' [לאו] מוכן הוא וטמא הוא דלגבי קופא [לאו] מוכן הוא וטמא הוא דקסבר ר"א כיון שלא זרקו לאשפה בין שהניחו במגוד בין שהניחו אחורי הדלת אחשוביי אהשביי וכמי שהניחו בקופא דמי וטמ' הוא ור"יהושע דאמ' מוכן הוא וטהו' הוא לא קאמר מוכן לגבי קופא דאמרי לעיל הניחו בקופא דברי הכל טמ' א"כ היכי קאמר ר"יהושע מוכן הוא וטהור הוא אלא האי מוכן דא"ר יהושע לאו אקופא קאי אלא לאשפה קאי והכי קאמ' בין שהלאו במגוד בין שהניחו אחורי הדלת בין שלא הניחו בקופא מוכן הוא לאשפ' וטהור הוא דלאו דעתיה עילויה ואינו חשוב לגבי כלו והבנה דאשפה לאו שמה הבנוד לגבי טומאה ור"ע בתלאו במגוד

נר מצוה

שמות עף ונדנך נכותלי הניח ומזרפו: שהור שמי עומד לתכיל לאין לך בה פיתר לכילה אלא משעת הרמה ואילך ומקומי הכי אמרי' בעבל במיים תף עשתה שעומדת להסקה אסור להסיקה בשבת: ולא

הגאון הקטן

מדליקין בו אלא פשתן פרש"י ז"ל כגון קנבוס ומר גבן לבל ר"ת ז"ל הקשה עליו דקנבוס ומר גבן לא יוצאין מן הכן מוץ אלא מיני זרעים הן כדתניא במנחות גבי מקומן שעוה (ד' טו) לא תסיר מוץ זרעים מוץ אלא מבל שאר זרעים שהם מדרבנן מוץ דמסירו וכבי נמי מוכח בפרק בילד מברכין (ד' מ) דתניא כל היכא דאי אפשר לעקור אלא בקילקול הקרקע מותר ומשום שקילוי הוא דאסרי' ר' יהודה

במעד סבר כר' אליעזר והיו מוכן לגבי טומאה ולהניחו אחורי הדלת סבר לי כר' יהושע דאמ' טהור והוי כמי שורקה לאשפה והוי טהור דאמרינן דהבנה דאשפה לא הויא הבנה דטומאה והא דאמר רב המנונא הבא בפחות מישלש עד שלשה עסקינן וכו' אשכחנא ביה למקצת רבואתא פירוש דלאו דסמכא ודלא כהלכתא ולהכי איצטריכנא ליכיתביה ולברורי פירכי' ולפרושי שמעתתא פירושא מעליא אליבא דהלכתא והכי אשכחי' הכי איתיה בהדיא בפחות משלשה קתני לה והוא הדין לפחות מישלש על שלש שנתמעטה טהור ועוד היכי אמרת בפחות מישלש על שלש וכי באיזה דין שוה פחות מישלש על שלש לפחו' מישלשה על שלש טפחים והלא פחות מישלש על שלש טמאה בכל הטומאות הוין מטומאות מדרס ופחות מישלש על שלש טהורה מכולם ואי אפשר לדון טהור ממטמא הרי נתברר לך דהני מילי ליתי בהו משנה גינהו ולהכי הוזקן לפרושי דאי שמעתא פירושא מעליא ופירושא דסמכא אליבא דהלכתא עיקר הא שמעת דפחות מישלשה על שלשה עד שלש על שלש לא מטמא אלא אי אנעניה ואי לא אנעניה לא מטמא דתניא בתוספתא בעגין שלש על שלש לעולם אינה טמאה עד שיצניענה לבנד ר' שמעון אומר לדבר שמקבל טומאה טמאה לדבר שאין מקבל טומאה טהורה וידוע שפחות משלשה על שלשה ושלש על שלש דינן שוה ובהאי הצנעה קא מיפלגי ר' אליעזר ור' יהושע ור' עקיבא התנן פחות משלשה שהתקינו לפקק בו את הסרחין ולנער בו את הקדרה ולקנח בו את הריחים ר' אליעזר אומר בין מן המוכן בין שאינו מן המוכן בין מן המוכן טמא רבי יהושע אומר בין מן המוכן בין שאינו מן המוכן טמא שאינו מן המוכן טהור ואמר עולא ואיתימא רבה בר בר חנא אמר רבי יוחנן זרקו לאשפה דברי הכל טהור הניחו בקופס דברי הכל טמא לא נחלקו אלא שתלאו במגור אי שהניחו אחורי הדלת פי' שאם הניחו בקופס הרי הכינו והצניעו וא"פ שהור והתקינו לפקק את הסרחין ולנער בו את הקדרה שהן מעשה מוך בעלמא ודבר שאינו מקבל טומאה הוא לא בטיל ליה מתורת בגד ולא מפקא ליה ההיא תקנה מתורת בגד וטמא הוא לדברי הכל ואם זרקו לאשפה דברי הכל טהור דהא בטליה ובין התקינו לנער בו את הקדרה ובין לא התקינו טהור דהא כבר בטליה מעיקרא ולא בעי התקנה לאילין מילי כי פליגי בשתלאו במגור או שהניחו אחורי הדלת ר' אליעזר סבר מוכן הוא וטמא הוא דכמי שהניחו בקופא דמי וא"פ שהור והתקינו לנער בו את הקדרה וביוצא בה לא נפק ליה מתורת בגד בהדיא התקנה ור' יהושע סבר כיון שלא הניחו בקופס לאו מוכן הוא הילכך טהור הוא ואע"פ שלא התקינו לנער בו את הקדר שהרי ביטלו מעיקרא והאי דקרי ליה מוכן דלגבי אשפה מוכן קרי ליה ור' עקיבא בתלאו במגור סבר לה כר' אליעזר דאמר מוכן הוא וטמא הוא ובהניחו אחורי הדלת סבר לה כר' יהושע דאמר לאו מוכן הוא וטהור הוא ולפום דכיון אוקימא רב המנונא לפלוגתא דר' אליעזר ור' עקיבא בפחות לענין טומאה בפחות מג' על ג' ובין שתלאו במגור ובין הניחו אחורי הדלת לר' אליעזר מוכן הוא וטמא הוא ור' עקיבא הדר ביה לגבי דר' יהושע ובין תלאו במגור ובין הניחו אחורי הדלת לאו מוכן הוא ולפיכך אמר טהורה היא מדקרי לה פחילת הבגד דעדין בגד הוא וקאמר טהורה בהא פליגי לענין טומאה אבל לענין דהדלקה דהיינו טעמא דרבי אליעזר לפי שאין מדליקין בפחילה שאינה מהורכת ולא בסמרטוטין שאינן מתירכין כדרבא ור' עקיבא סבר מדליקין ולהלכך כותח הדין הוא פירושא דהאי שמעתתא בבירור בלא קישיא ובלא ספק: מתני' לא יקיב אדם שפופרת של ביצה וימלאנה שמן ויתננה על פי הנר בשביל שתהא מנטפת ואפי' היא של חרס ור' יהודה מיתיר ואם הבירה היוצר מתחל' מותר מפני שהוא כלי אחד לא ימלא אדם קערה שמן ויתננה בצד הנר ויתן ראשו הפתילה בתוכה בשביל שתהא שואבת ורבי יהודה מתיר: גמ' ורבי יהודה מיתיר ולית הלכת כר' יהוד' דילמא אתי לאיסתפוקי מיניה: ואם הבירה היוצר וכו': תנא ואם חברה בסוד ובחרסית ביותר והא אנן יוצר תנן אלא אימא כעין יוצר:

מתני'

לא יקוב אדם שפופרת של ביצה וכו' בשביל שתהא מנטפת בגד כי סוף סוף בשמן הוא ואסור ואפי' בשל חרס אסור דילמא אתי לאיסתפוקי מיניה: ויתקיים הנר שהשמן מנטף בשעה ללחוך הנר ושעמד משום נוזה שמן יסתפק ממנו וניזון שהקלקן לנר חייב משום מכבה: ויתן רוחב הפתילה הסני שהוא יוצא דרך נקב פחות לשחוב השמן שנגר ושמן דרך הפתילה על הרוחב הסולך: ורבי יהודה מתיר לכתחלה משום שנגר ושמן דרך הנקב שנגר לשחוב השמן ונמשך דרך הפתילה להדלק: ורבי יהודה מתיר לכתחלה משום שנגר ושמן דרך הנקב שנגר לשחוב השמן ונמשך דרך הפתילה להדלק: גמ' גזר ולא קיימא לן כר' יהודה: גבו' תנא אם חברה בעל הבית בנסד לו נחרסית מותר: כעין יוצר שחברה בסיד: מתני'

מתני' המכבה את הנר וכו' מפני מה אמרו כיצד מדליקין להדליק נר אלא כנגד מי שאינו יודע אם יש בו שמן אם לאו ואפילו יודע שיש בו שמן ואפילו יודע שהוא של שומן ואפילו יודע שהוא של שומן מבושל ואפילו יודע שהוא של שומן מבושל ואפילו יודע שהוא של שומן מבושל

רש״י

פל קולך כשביל קול נדריך: כשון ביטול תורה וי״ת כשון נטול מזוזה וי״ת כשון נטול ציצית לכולהו יהיב טעמ׳ כגמ׳: ככנף חיט יהודי כשכר ככנף יחזיקו׳ תגיסים מכל כשון הרי שכע מלות כשבעי לשון ולחרבע נכפו׳ יש לו הרי חלקי׳ ושמנס מלות: שלשלת הנס שלא היתה בו לבר עבירה שיכול מוקר לשולחו וכוזו שולטו: מריכה רכה מלה כמנך מלה: וכניו וכנותיו מקיס כשכן קנעים ומחכתם ניעלת ממנו: וכיוצא׳ מי כמוכם כשולטים יין ושכר ומתוך כך מלרה כשעריס שמוכרין כיוקר: בחלב כשון חלה: ופשקיתי כמו לח כשקר ממנו לים לכומר לחטיא לח שעריכם

נר מצוה

על קולך וחבל את מעש׳ ידיך ואיזה הן מעש׳ ידיו של אדם אי בניו ובנותיו ת״ר בעון נדרים בנים מתים דברי ר׳ אליעזר בנו של ר׳ שמעון בן יוחאי אי׳ יהודה הנשיא אומר בעון ביטול תורה ויש אומרים בעון ביטול מזוזה ויש אומר בעון ביטול ציצית: א״ר שמעון בן לקיש הוו יהירין במצות ציצית שכל הזוכה ומקיי׳ מצות ציצית זוכה ומשמשין אותו שני אלפים ושבע׳ כאות עבדים שנא׳ כי לה אמר ה׳ צבאות בימי ההמה אשר יחזיקו עשרה אנשים מכל לשונות הגוים והחזיקו בכנף איש יהודי: תניא ר׳ נחמיה אומר בעון שנאת חנם כרים ברמ בתוך ביתו של אדם ואשתו מפלת נפלי׳ ובניו ובנותיו מתי׳ בשהן קטנים ר׳ אליעזר בר יהודה אומר בעון חלה אין ברכה במבוכם ומארה בשעריי משתלחת ושרעים זרעים ואחרים אוכלין אותם שנ׳ אף אני אעשה זאת לכם וגומר אל תיקרי בהלה אלא בחלה ואם נותנין מתברכין שנא׳ ראשי׳ עריסותיכם תתנו לכהן להניח ברכה אל ביתיך: בעון ביטול תמורת ומעשרות שמים נעצרים מלהוריד של ומטר והיוקר הווה והשכר אבד ובני אדם רצי׳ אחר הפרנסה ואין מניעין שנא׳ ציה גם חים יגולו מימי שלג שאול חמאו תאנא דבי ר׳ ישמעאל בשביל דברים שצויתי אותם בימות החמה ולא עשאו יגולו מימי שלג ואם נותנין מתברכין שנא׳ הביאו את המעשר אל בית האוצר וידי טרף בביתי ובחנוני נא בזאת אמר ה׳ צבאות אם לא אפתח לכם את ארובי׳ השמים והריקותי לכם ברכה עד בלי די מאי עד בלי די עד שיבלו שפתותיכם מלומר די: בעון גזל הגבאי עולה והרעב הווה ובני אדם אוכלין בשר בניהם ובנותיהם שנאמר שמעו את הדבר הזה פרו׳ הבשן אשר בהר שומרון העושקות דלים הרצות אביונים ונו׳ בעון עיני הדין ועורת הדין וקלקול הדין ועון ביטול תורה הרב וביזה ודבר בא לעולם ובצורת באה ובני אדם אוכלין ואינ׳ שבעי׳ ואוכלין לחמם במשקל שנ׳ והבאתי עליכם הרב ונו׳ בעון שבוע׳ שוא ושבוע׳ שקר וחלול השם וחלול שבת היה רעה באה לעול׳ וברמה כלה ובני אדם מתמעטי׳ והדרכי׳ משתומכי׳ שנא׳ ואם באה לא תוסרו לי אל תקרי באה אלא באלה וכתיב והשלחתי בכם את חית השדה ושכלה אתכם והברית׳ בהמתכם והמעיטו אתכם ונשמו דרכיכם וכתיב בשבוע׳ שקר לא תשבעו בשמי לשקר וחללת את שם אלהי׳ אני ה׳ וכחלול השם כתיב לא תחללו את שם קדשי ובחלול שבת מחללי׳ מות יומת וילפינן חלול חלול משבוע׳ שקר בעון שפיכו׳ דמים בית המקד׳ חרב ושכינה מסתלק מישרא׳ שנאמר לא תחניפו את הארץ ונו׳ הא אם אתם מטמאין אותם אין אני שוכן בתוכם בעון גלוי עריות וע״א והשמטת שמטין ויובלות גלות בא לעול׳ ומגרי׳ אותן ממקומן ובאין אחרי׳ ויושבין תחתיהן שנאמ׳ ולא תקיא הארץ אתכם כאשר קאה ונו׳ בעון נבלות הפה צרות רבות ונזירו׳ קשות מתחדשו׳ בחורי שניאי ישרא׳ מתים ויתומים ואלמנ׳ צועקין ואינן נענין שנא׳ על כן על בחוריו לא ישמ׳ ה׳ ואת יתומיו ואת אלמנותיו לא ירחם כי כולו חנף ומרע וכל פה דובר נבלה בכל זאת לא שב אפו ועוד ידו נטויה מאי ועוד ידו נטויה אמ׳ רב נחמן בר אבא אמר רב הכל יודעין למה כלה נבנסה לחופה אלא כל הכנבל את פיו ומוציא דבר נבלה מפיו אפי׳ תותמין עליו גזר דין של שבעים שנה למוכדה הופכין אותו לרעה ואמר רבה בר רב שילא כל המנבל את פיו מעמיקין לו גיהנם שנאמר שוחה עמוקה פי זרות רבי נחמן בר יצחק אמר אף השומע ושותק שנאמר זעם ה׳ יפול שם אמר רב אושעיא כל המרק עצמי לדבר עבירה תבורת ופצעים ויצאות בו שנאמר הבורות פצע תמרוק ברע: תנו רבנן ארבעה סימנין הן סימן לעבירה הרוקן סימן לשנאת חנם ירקן לגסות הרוח עניות וסימן לשון הרע אסברה נרסינן במסכת סוטה אמר רב חסדא אמר רב ירמיה ארבע כתות אינן מקבלות פני שכינה כת לצים כת חנפים כת מספרי לשון הרע כת שקרים כת שקרים דכתיב דובר שקרים לא יכון לנגד עיני כת לצים דכתיב משך ידו את לוצצים כת חנפים דכתיב כי לא לפניו חנף יבא כת מספרי לשון הרע דכתיב כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגורך רע לא יגור במגורך רע ונרסינן

ר׳ ס׳ מכי׳ סימן כן סוד א״ת מ״ש נב

עבדים שנא׳ כי כה אמר ה׳ צבאות בימי ההמה אשר יחזיקו עשרה אנשים מכל לשונות הגוים והחזיקו בכנף איש יהודי: תניא ר׳ נחמיה אומר בעון שנאת חנם כרים ברמ בתוך ביתו של אדם ואשתו מפלת נפלי׳ ובניו ובנותיו מתי׳ בשהן קטנים ר׳ אליעזר בר יהודה אומר בעון חלה אין ברכה במבוכם ומארה בשעריי משתלחת ושרעים זרעים ואחרים אוכלין אותם שנ׳ אף אני אעשה זאת לכם וגומר אל תיקרי בהלה אלא בחלה ואם נותנין מתברכין שנא׳ ראשי׳ עריסותיכם תתנו לכהן להניח ברכה אל ביתיך: בעון ביטול תמורת ומעשרות שמים נעצרים מלהוריד של ומטר והיוקר הווה והשכר אבד ובני אדם רצי׳ אחר הפרנסה ואין מניעין שנא׳ ציה גם חים יגולו מימי שלג שאול חמאו תאנא דבי ר׳ ישמעאל בשביל דברים שצויתי אותם בימות החמה ולא עשאו יגולו מימי שלג ואם נותנין מתברכין שנא׳ הביאו את המעשר אל בית האוצר וידי טרף בביתי ובחנוני נא בזאת אמר ה׳ צבאות אם לא אפתח לכם את ארובי׳ השמים והריקותי לכם ברכה עד בלי די מאי עד בלי די עד שיבלו שפתותיכם מלומר די: בעון גזל הגבאי עולה והרעב הווה ובני אדם אוכלין בשר בניהם ובנותיהם שנאמר שמעו את הדבר הזה פרו׳ הבשן אשר בהר שומרון העושקות דלים הרצות אביונים ונו׳ בעון עיני הדין ועורת הדין וקלקול הדין ועון ביטול תורה הרב וביזה ודבר בא לעולם ובצורת באה ובני אדם אוכלין ואינ׳ שבעי׳ ואוכלין לחמם במשקל שנ׳ והבאתי עליכם הרב ונו׳ בעון שבוע׳ שוא ושבוע׳ שקר וחלול השם וחלול שבת היה רעה באה לעול׳ וברמה כלה ובני אדם מתמעטי׳ והדרכי׳ משתומכי׳ שנא׳ ואם באה לא תוסרו לי אל תקרי באה אלא באלה וכתיב והשלחתי בכם את חית השדה ושכלה אתכם והברית׳ בהמתכם והמעיטו אתכם ונשמו דרכיכם וכתיב בשבוע׳ שקר לא תשבעו בשמי לשקר וחללת את שם אלהי׳ אני ה׳ וכחלול השם כתיב לא תחללו את שם קדשי ובחלול שבת מחללי׳ מות יומת וילפינן חלול חלול משבוע׳ שקר בעון שפיכו׳ דמים בית המקד׳ חרב ושכינה מסתלק מישרא׳ שנאמר לא תחניפו את הארץ ונו׳ הא אם אתם מטמאין אותם אין אני שוכן בתוכם בעון גלוי עריות וע״א והשמטת שמטין ויובלות גלות בא לעול׳ ומגרי׳ אותן ממקומן ובאין אחרי׳ ויושבין תחתיהן שנאמ׳ ולא תקיא הארץ אתכם כאשר קאה ונו׳ בעון נבלות הפה צרות רבות ונזירו׳ קשות מתחדשו׳ בחורי שניאי ישרא׳ מתים ויתומים ואלמנ׳ צועקין ואינן נענין שנא׳ על כן על בחוריו לא ישמ׳ ה׳ ואת יתומיו ואת אלמנותיו לא ירחם כי כולו חנף ומרע וכל פה דובר נבלה בכל זאת לא שב אפו ועוד ידו נטויה מאי ועוד ידו נטויה אמ׳ רב נחמן בר אבא אמר רב הכל יודעין למה כלה נבנסה לחופה אלא כל הכנבל את פיו ומוציא דבר נבלה מפיו אפי׳ תותמין עליו גזר דין של שבעים שנה למוכדה הופכין אותו לרעה ואמר רבה בר רב שילא כל המנבל את פיו מעמיקין לו גיהנם שנאמר שוחה עמוקה פי זרות רבי נחמן בר יצחק אמר אף השומע ושותק שנאמר זעם ה׳ יפול שם אמר רב אושעיא כל המרק עצמי לדבר עבירה תבורת ופצעים ויצאות בו שנאמר הבורות פצע תמרוק ברע: תנו רבנן ארבעה סימנין הן סימן לעבירה הרוקן סימן לשנאת חנם ירקן לגסות הרוח עניות וסימן לשון הרע אסברה נרסינן במסכת סוטה אמר רב חסדא אמר רב ירמיה ארבע כתות אינן מקבלות פני שכינה כת לצים כת חנפים כת מספרי לשון הרע כת שקרים כת שקרים דכתיב דובר שקרים לא יכון לנגד עיני כת לצים דכתיב משך ידו את לוצצים כת חנפים דכתיב כי לא לפניו חנף יבא כת מספרי לשון הרע דכתיב כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגורך רע לא יגור במגורך רע ונרסינן

מלחמת ה׳

רבינו נסים במה מדליקין פרק שני

ונרסינן במסכת ערכין וכו' נורא בבי פלניא דמשמע עשיר הוא וכל שעה אור מצויה בביתו לבשל הבשילן : דמתאמרה קמי מרה שהמרגל אמרה בפני האומר : חזרתי לאחורי לראות מי עומד אחרי שאף בפני הבעלים אני אומרה אלמא לאו לישנא בישא חשיב : ל"א שאם באו בעלים ואמרו לי למה אמרת בן לא חזרתי בי לומר לא אמרתי אלא בפניהם הודיתי : דמתאמרה באפי תלתא שהבעלי' אמרוה באפי תלתא ליה בה משום לישנא בישא המגלה אותה אינה לשון הרע שגלה דעתו זה תחלה שאם תגלה אינו חושש דמדע ידע דסופה ליגלו' : דחברך חברא ברבה קללה היא לחברו : ושמעי אינשי ואכסני ליה שמתאכסני אורחי' אצלו עד שמכלין את ממונו : שמתוך טובתו בא לידי רעתו שהאחרים שומעין שזה משבחו ואומר הלא מידת כך וכך יש בו : צרות עין שצרה עינו באחרים ואינו מהנה שכניו מכליו כלל אף על ידי שאלה : אותו אצמית ואוקימנא לעיל דהיינו נגעים : אל יכרת מבית יואב מפני שהרג את אבנר : הואיל השבע ששלחך אלישע וקח כברים : ובחזקתו בעזויה משתעי : מי שייחד ביתו לו כלומר אינו מכנים לביתו וכו' : למה נסמכה וכו' בפרשת ואתה תצוה נסמכה פרשת המליאים לבגדי כהונה : ואין אפוד ותרפי' בזמן שאין אפוד הוי עון ותרפי' : דבר שבקול פעמוני המעיל הם כשמעין : על מעשה קול לשון הרע : אהנו מעשיו שנתקוטטו על ידו ואי קשיא אמאי לא מוקיב לה משפיכות דמים ובלוי עריות דקאמר לעיל נגעים באים עליהם והכא תני דבגדי כהונה מכפרים י"ל הא דתני בגדי כהונה מכפרים לאו עליה דידיה אלא על אחרים דעל ידי שפיכות דמים נענשין העולם דכתיב כי הדם הוא יחניף ובגלוי עריות כתיב ותעמא הארץ ואפקוד עונה עליה אבל לשון הרע לא אשכחן דמיענשי ביה אחריני : שבחשאי קטורת נעשית בהיכל בחשאי כדתניא במסכת יומא (דף מד) היו פורשין מבין האולם ולמזבח בשעת הקטרה : ויכפר על מעשה חשאי לשון הרע בחשאי הוא : קשיא שפיכות דמים בו' דקאמר לעיל בגדי כהונה מכפר על אחרים וקא חזינא דעגלה ערופה מכפרת על האחרי' דעל ההורג אינה מכפרת דק"ל בס שה (ד' מו) שאם נתערפה העגלה ואח"כ נמצ' ההורג מנין שהוא נהרג ת"ל ולארץ לא יכופר וגומר : קשיא לשון הרע דלעיל קתני דבגדי כהונה מכפרין : דלא ידיע מאן קטליה מכפרת :

בר

ונרסינן בערכין תניא אמר רבי אלעזר בן פרטא בא וראה כמה גדול כח של לשון הרע מנין ממרגלים ומה מרגלים שהוציאו דבה על העצי' ועל האבני' כך המוציא דבה על חבירו על אחת כמה וכמה אמר ר' יוחנן משום ר' יוסי בן זימרא מאי דכתי' מה יתן לך ומה יוסיף לך לשון רמיה אמר לו הקב"ה ללשון לשון מה אעש' לך כל איברי של אדם זקופין ואתה מוטה כל איברי של אדם מבחוץ ואתה מבפנים ולא עוד אלא שהקפתי לך ב' חומות אחת של עצם ואח' של בשר מה יתן לך ומה יוסיף לך לשון רמיה : ואמר ר' יוחנן משום ר' יוסי בן זמרא כל המספר לשון הרע כאלו כופר בהקדוש ב"ה שנאמ' אשר אמרו ללשוננו נגביר שפתינו אתנו מי אדון לנו ואמר ר' יוחנן משום רבי יוסי בן זמרא כל המספר לשון הרע נגעים באין עליו שנאמ' מלשני בסתר רעהו אותו אצמית וכתיב התם לצמיתות ומתרגמינן לחליטין ותנן אין בין מצורע מוסגר למצורע מוהלט אלא תגלחת וצפרים והיינו דאמר רבי שמעון בן לקיש מאי דכתיב זאת תהיה תורת המצורע זו היא תורתו של מוצי' שם רע היכי דמי לישנא בישא כגון דאמר איכא נורא בבי פלניא והוא דקא מפיק ליה בלישנא בישא דקאמר הכי היכא משכחא נורא אלא בבית' דפלני' דנפישי טואי אמר רבא כל מילתא דמתאמרא באנפי מארה לית בה משום לישנא בישא אמר ליה אביי כל שכן חוצפא ולישנא בישא אמר ליה אנא כי הא דר' יוסי סבירא לי דאמר רבי יוסי מימי לא אמרתי דבר וחזרתי לאחורי אמר רבה בר רב הונא כל מילתא דמתאמר באנפי תלתא לית בה לישנא בישא מ"ט חברך חברא אית ליה וחברא דחברך חברא אית ליה : כי אתא רב דימי אמר מאי דכתיב מברך רעהו בקול גדול בבקר השכם קללה תחשב לו משום דמברך רעהו בקול גדול קללה תחשב לו אין כגון דאיקלע לאושפיזיה וטרחו קמיה שפיר למחר נפיק ויתיב בשוקא ואמר רחמנא ליברכיה לפלניא דהכי טרח קמאי ושמעי אינשי ואכסינן ליה : תני רב דימי קמיה דרב ספרא לעולם אל יספר אדם בשבחו של חבירו יותר מדאי שמתוך טובתו בא לידי גנותו : אמר ר' שמואל בר נחמני על שבעה גופי עבירות נגעים באין על לשון הרע ועל שפיכות דמים ועל שבוע' שוא ועל גילוי עריות ועל גסות הרוח ועל הגזל ועל צרות העין על לשון הרע דכתיב מלשני בסתר רעהו אותו אצמית על שפיכות דמים דכתיב וא יכרת מבית יואב זב ומצורע ועל שבועת שוא דכתי' ויאמר נעמן הואיל וקח ככרים וכתיב וצרעת נעמן תדבק בך על גילוי עריות דכתיב וינגע ה' את פרעה נגעים גדולים על גסות הרוח דכתי' ובחזקתו גבה לבו עד להשחית וכתיב והצרעת זרחה במצחו על הגזל דכתיב וצוה הכהן ופנו את הבית תנא הוא הכנים ממון שאינו שלו יבא כהן ויפזר את ממונו ועל צרות העין דכתי' ובא אשר לו הבית תאנ' דבי ר' ישמעאל מי שמיחד ביתו לו כלומר שאינו מכנים אורחין בתוך ביתו ואינו מהנה לבני אדם מנכסיו איני והאמר רב ענני בר ששון למה נסמכה פרשת בגדי כהונה לפרשת קרבנות ללמדך מה קרבנות מכפרין אף בגדי כהונה מכפרין כתונת מכפרת על שפיכות דמים דכתיב ויטבלו את הכתנת בדם ומכנסים מכפרין על גילוי עריו' דכתיב ועשה להם מכנסי בד לכסות בשר ערוה מצנפת מכפרת על גסות הרוח כדרבי חנינא דאמר רבי חנינא יבא דבר שבגובה ויכפר על מעשה גוב' אבנט מכפר על הרהור הלב אהיכא דאיתיה דכתיב והיה על לב אהרן חשן מכפר על הדינין דכתיב ועשית חשן משפט אפוד מכפרת על עבודת אחרים דכתיב ואין אפוד ותרפים מעיל מכפר על לשון הרע אמר הקב"ה יבא דבר שבקול ויכפר על מעשה קול ציץ מכפר על עזות פנים דכתיב והיה על מצח אהרן וכתיב אחד אומר ומצח אשה זונה היה לך מאנ' הכלם לא קשיא הא דאהנו מעשיו הא דלא אהנו מעשיו אי דאהנו מעשיו נגעים באין עליו ואי לא אהנו מעשיו מעיל מכפר איני והאמר רבי סימון אמר ר' יהושע בן לוי שני דברים לא מצינו להם כפרה בקרבנו' ומצינו להם כפרה בדבר אחר ואלו הן שפיכות דמים ולשון הרע שפיכות דמים בעגלה ערופ' ולשון הרע בקטיר' דתני רבי חייא למדנו בקטורת שהיא מכפרת שנא' ויתן את הקטורת ויכפר על העם ותנא דבי ר' ישמעאל על מה הקטורת מכפרת על מעשה לשון הרע אמר הקב"ה יבא מעשה חשאי ויכפר על מעשה חשאי קשיא שפיכות דמים אשפיכו' דמים קשיא לשון הרע אלשון הרע שפיכות דמים אשפיכות דמים לא קשיא הא דידיע מאן קטליה והא דלא ידיע מאן קטליה אי דידיע מאן קטליה

בר

כך קטלא היא במזיר ולא אתרו ביה לשון הרע אשון הרע נמי לא קשיא הא בצנע' הא בפרהסי': אמר ר' יהושע בן לוי מה נשתנה מצורע שאמרה תורה עליו בדד ישב אמר הקב"ה הוא הבדיל בין איש לאשתו ובין איש לרעהו לפיכך בדד ישב וא"ר יהושע בן לוי מה נשתנה מצורע שאמרה תורה יביא שתי צפרים לטהרתו אמר הקב"ה הוא עשה מעשה פטים לפיכך יביא קרבן פטיש: מתני' שלשה °דברים צריך אדם לומר בתוך ביתו ערב שבת שבת עם חשיכה עשרתם ערבת הדליקו את הנר: גמ' מנא הני מילי אמר ר' יהושע בן לוי אמר קרא וידעת כי שלום אהלך ופקדת נוך ולא תחטא אמר רבה בר רב הונא אע"ג דאמור רבנן שלשה דברי, צריך אדם לומר בתוך ביתו מיבעי ליה למיטרדן ביניהתא כי היכי דליקבלן מיניה אמ' רב אשי אנא לא שמיע לי הא דרבה בר רב הונא וקיימית מסברא גרסינן בגמ' בפרק ראשון לעולם °אדם אימ' יתיר' בתוך ביתו שהרי פילגש בגבעה הטיל עליה בעלה אימה יתיר' והפילה בביה רבבו, מישרא: אמר רב יהודה אמר שמוא כל המטיל אימה יתירה בתוך ביתו סיף בא לידי שלש עבירו, גילוי עריות ושפיכות דמים וחלול שבת: מתני' ספק °השיכה ספק אינה השיכה אין מעשרין את הודאי ואין מטבילין את הכלי ואין מדליק את הנרו, אבל מעשרין את הדמאי ומערבין וטומנין את החמין: גמ' איקימנא מערבין °עירובי חצרות אבל לא עירובי תחומין: אמר רבא אמרו לו °שנים צא וערב עלינו אחד עירב עליו מבעוד יום ואחד עירב עליו בין השמשות זה שעירב עליו בין השמשו' נאבל עירובו בין השמשות וזה שעירב עליו בין השמשו' נאבל עירובו משהשיכה שניה' קנו עירוב כמה נפשך אי בין השמשו' °ממא הוא בתרא ליקני קמא לא ליקני ואי בין השמשות לילה הוא בתרא לא ליקני קמא ליקני בין השמשות ספיקא °דרבנן הוא וספיקא דרבנן לקולא: אמר רבא מפני מה °אמרו אין טומנין בדבר המוסיק הבל ואפי' מבעוד יום נזיר שמא יריחיה פי' הא דתנן במה טומנין ובמ' אין טומנין אין טומנין לא בגפ' ולא בזבל ולא במלח ולא בסיד ולא בחול ואני כולהי דבר המוסיק הבל ניהו ואין טומנין בהן אפילו מבעו' יום נזירה יריחיה א"ל אביי אי הכי בין השמשות נמי ניגזור אמר ליה סתם קדרות בין השמשות רותחות הן: אמר רבה מפני מה אמרו אין טומנין בדבר שאין מסיקהבל משחשך פירוש בגון פירות וכסות וכנפי יונה ולא התירו לכסות בהן לא מבעוד יום א"נ ספק השיכה ספק אינה השיכה כרתנן ספק חשיכ' ספק אינה חשיכה °אין מעשרין ובולי אבל טומנין מכלל דאם חשכה ודאי אין טומנין את החמין

גזירה

ובגלוקה וחוזר וטומנין בשבת לכתחלה דמה לי הוא עומנה בשבת כלל ובריק סתם קדירות בין בשבתות רותחות בין שאינן רותחות ואין חוששין שמא נתן מעט ירקות וניצרך ליעלן שהרי דבר שאינו מוסיף חמין מבעוד יום אבר רבא מפני מה אמרו אין טומנין בדבר שאינו מוסיף מחמתה

מרחשת ה'

ועוד אמר מר בריה דרבא מפני מה אמרו אין טומנין בדבר שאינו מוסיף מחמתה אחרת ראית ליה מוקמא אשור לשלשה בשבת בין לצורך גופו בין לצורך מקומו ולרבי אפשי דאמר אפילו שלשה אין נושלין לצורך השמש אבל לצורך השמש שאני ורבי אפשי דאמר אפילו שלשה אין נושלין לצורך השמש בין שאפשר לאותו השמש בין שאי אפשר לאותו השמש ואפילו הכי אשור אפילו שופר אין משלשל לא לצורך גופו ולא לצורך מקומו שאין נשמה מתה משמש הרגיל בו ובדין הוא דאיבעי ליה למיתנא לא אתו הצורות אלא מאי הצורות שופר כדרב חסדא דאמר רב חסדא הני תלת מילי שאשתו ובניו והרואין אומרין בפרק הלוקח (ב"מ דף מ"ב ע"ב) מאי מעמיה דרבה דיש יוסף בשרא דשמא בחדרי שרי לשלשה יש לפרש משום דף"ר דלא חיוש לצורך גופו כלל ולא שרי אלא חזי לצורך גופו כלל אף לצורך מקומו אינו מותר לשלשל ואפילו לר"ש ויש לפרש כגון שאר כלים דלשמיה רבה הוא קביא דאמרינן בפרק כל הכלים בדבר שלאכפול לאשור אשור לשלשל אפילו לצורך מקומו א"נ מאי שנא בשרא דשמא חדרי שרי לשלשה לצורך גופו כלל:

המאור הקטן

ה"ג אחר רבא מפני מה אמרו אין טומנין אפי' בדבר שאינו מוסיף חמין משחשיכה מדת חסידות שמא יתן ויתקן אמר ליה אביי א"ה בין השמשות נמי ניגזור משום בישולי אמר ליה רבא בין השמשות מבקרו דעם נזירה שמא יטמין בחרס ואיכא דאמרי

נזירה שמא יטמיבו רמין ואתי לאחתויי בנהלי
ת"ר בין השמשות כין היום וכין הלילה ספק
כולו כין היום ספק כולו כין הלילה מיטילי אותו
לתוכרא לשני ימים ואיזהו בין השמשות
משתשקע החמ וכל זמן שפני מזרח מאדימי
הכסיף התחתון ולא הכסי העליון בין השמשו
הכסיף העליון והשוה לתחתון לילה דברי ר
יהודה ר נחמיה אומ כדי שילך אד משתשק
החמה חצי מיל ור יוסי אומ בין השמשו כהרף
עין ואי אפשר לעמוד עליו זה בנבנ וזה יוצא
הא גופא קשיא אמרת אי זהו בין השמשות
משתשקע החמ וכל זמן שפני מזרח מאדימי
הא הכסיף התחתון ולא הכסיף העליון לילה
והד תני הכסיף התחתון והשוה העליון (ליל
הא הכסיף התחתון ולא השוה העליון) בין
השמשו אמ רבה כרוותני אי זהו בין השמשו
משתשקע החמ וכל זמן שפני מזרח מאדימי
הכסיף התחתון ולא הכסיף העליון נמי בין
השמשות הכסיף העליון והשוה לתחתון ליל
ורב יוסף אמר רב יהודה אמ שמוא הכי קתני
משתשקע החמ וכל זמן שפני מזרח מאדימי
יוכ הכסיף התחתון ולא הכסיף העליון בין
השמשו הכסיף העליון והשוה לתחתון לילה
אביר רבה בר בר חנה אמר ר יוחנן הרכה כר
יהודה לעינן שבת והלכה כר יוסי לענין תרומ
דלא אכלי כהני תרומ עד דישלים בין השמשו דרבי יוסי: הא דפסק ר יוחנן
הלכה כר יהודה לענין שבת לא ידענו אי כאיבא דאמי אי כאיבא דרבה
ואי אליבא דרב יוסף וכיון דלא איבריר לן כבאי מיניידו פסק עברינן לחומר
דאיסור הוא ופסק איסור לחומרא ועוד דסוגיא בבוליה תלמודא כל היכא
דאיפליגו רבה ורב יוסף הלכה כרבה בר משדה קנין ומחצ היולך משתשק
החמה ואיתקדיש ליה יומא ואסיר בעשיית מלאכה : אמר ר יהודה אמר
שמוא כוכב א יום שנים בין השמשות שלשה לילה : אמר ר אסי בר אבין
משנראו שלשה ככבים ולא ככבים גדולים שנראין ביום ולא ככבים קטנים
שנראין בלילה לא בינוניים

אבר

רש"י

נזירה שמא יטמאו רמין ואתי לאחתויי בנהלי
ת"ר בין השמשות כין היום וכין הלילה ספק
כולו כין היום ספק כולו כין הלילה מיטילי אותו
לתוכרא לשני ימים ואיזהו בין השמשות
משתשקע החמה וכל זמן שפני מזרח מאדימי
הכסיף התחתון ולא הכסיף העליון בין השמשו
הכסיף העליון והשוה לתחתון לילה דברי ר
יהודה ר נחמיה אומ כדי שילך אד משתשק
החמה חצי מיל ור יוסי אומ בין השמשו כהרף
עין ואי אפשר לעמוד עליו זה בנבנ וזה יוצא
הא גופא קשיא אמרת אי זהו בין השמשות
משתשקע החמ וכל זמן שפני מזרח מאדימי
הא הכסיף התחתון ולא הכסיף העליון לילה
והד תני הכסיף התחתון והשוה העליון (ליל
הא הכסיף התחתון ולא השוה העליון) בין
השמשו אמ רבה כרוותני אי זהו בין השמשו
משתשקע החמ וכל זמן שפני מזרח מאדימי
הכסיף התחתון ולא הכסיף העליון נמי בין
השמשות הכסיף העליון והשוה לתחתון ליל
ורב יוסף אמר רב יהודה אמ שמוא הכי קתני
משתשקע החמ וכל זמן שפני מזרח מאדימי
יוכ הכסיף התחתון ולא הכסיף העליון בין
השמשו הכסיף העליון והשוה לתחתון לילה
אביר רבה בר בר חנה אמר ר יוחנן הרכה כר
יהודה לעינן שבת והלכה כר יוסי לענין תרומ
דלא אכלי כהני תרומ עד דישלים בין השמשו דרבי יוסי: הא דפסק ר יוחנן
הלכה כר יהודה לענין שבת לא ידענו אי כאיבא דאמי אי כאיבא דרבה
ואי אליבא דרב יוסף וכיון דלא איבריר לן כבאי מיניידו פסק עברינן לחומר
דאיסור הוא ופסק איסור לחומרא ועוד דסוגיא בבוליה תלמודא כל היכא
דאיפליגו רבה ורב יוסף הלכה כרבה בר משדה קנין ומחצ היולך משתשק
החמה ואיתקדיש ליה יומא ואסיר בעשיית מלאכה : אמר ר יהודה אמר
שמוא כוכב א יום שנים בין השמשות שלשה לילה : אמר ר אסי בר אבין
משנראו שלשה ככבים ולא ככבים גדולים שנראין ביום ולא ככבים קטנים
שנראין בלילה לא בינוניים

אבר

ר"ת

נזירה שמא יטמאו רמין ואתי לאחתויי בנהלי
ת"ר בין השמשות כין היום וכין הלילה ספק
כולו כין היום ספק כולו כין הלילה מיטילי אותו
לתוכרא לשני ימים ואיזהו בין השמשות
משתשקע החמה וכל זמן שפני מזרח מאדימי
הכסיף התחתון ולא הכסיף העליון בין השמשו
הכסיף העליון והשוה לתחתון לילה דברי ר
יהודה ר נחמיה אומ כדי שילך אד משתשק
החמה חצי מיל ור יוסי אומ בין השמשו כהרף
עין ואי אפשר לעמוד עליו זה בנבנ וזה יוצא
הא גופא קשיא אמרת אי זהו בין השמשות
משתשקע החמ וכל זמן שפני מזרח מאדימי
הא הכסיף התחתון ולא הכסיף העליון לילה
והד תני הכסיף התחתון והשוה העליון (ליל
הא הכסיף התחתון ולא השוה העליון) בין
השמשו אמ רבה כרוותני אי זהו בין השמשו
משתשקע החמ וכל זמן שפני מזרח מאדימי
הכסיף התחתון ולא הכסיף העליון נמי בין
השמשות הכסיף העליון והשוה לתחתון ליל
ורב יוסף אמר רב יהודה אמ שמוא הכי קתני
משתשקע החמ וכל זמן שפני מזרח מאדימי
יוכ הכסיף התחתון ולא הכסיף העליון בין
השמשו הכסיף העליון והשוה לתחתון לילה
אביר רבה בר בר חנה אמר ר יוחנן הרכה כר
יהודה לעינן שבת והלכה כר יוסי לענין תרומ
דלא אכלי כהני תרומ עד דישלים בין השמשו דרבי יוסי: הא דפסק ר יוחנן
הלכה כר יהודה לענין שבת לא ידענו אי כאיבא דאמי אי כאיבא דרבה
ואי אליבא דרב יוסף וכיון דלא איבריר לן כבאי מיניידו פסק עברינן לחומר
דאיסור הוא ופסק איסור לחומרא ועוד דסוגיא בבוליה תלמודא כל היכא
דאיפליגו רבה ורב יוסף הלכה כרבה בר משדה קנין ומחצ היולך משתשק
החמה ואיתקדיש ליה יומא ואסיר בעשיית מלאכה : אמר ר יהודה אמר
שמוא כוכב א יום שנים בין השמשות שלשה לילה : אמר ר אסי בר אבין
משנראו שלשה ככבים ולא ככבים גדולים שנראין ביום ולא ככבים קטנים
שנראין בלילה לא בינוניים

אבר

ר"ת מסר רבינו שמואל הכהן סגן ורבינו יוסף הכהן ורבינו שלמה הכהן ורבינו יהודה בר' יצחק ורבינו יהודה בר' נתן ורבינו יצחק בר' אשר ורבינו יצחק בר' יהודה ורבינו יצחק בר' אברהם ורבינו יצחק בר' שמואל ורבינו יצחק בר' יוסף ורבינו יצחק בר' משה ורבינו יצחק בר' יעקב ורבינו יצחק בר' שלמה ורבינו יצחק בר' אליעזר ורבינו יצחק בר' מנחם ורבינו יצחק בר' יהושע ורבינו יצחק בר' נתן ורבינו יצחק בר' דוד ורבינו יצחק בר' אלעזר ורבינו יצחק בר' שמעון ורבינו יצחק בר' לוי ורבינו יצחק בר' יעקב ורבינו יצחק בר' שלמה ורבינו יצחק בר' אליעזר ורבינו יצחק בר' מנחם ורבינו יצחק בר' יהושע ורבינו יצחק בר' נתן ורבינו יצחק בר' דוד ורבינו יצחק בר' אלעזר ורבינו יצחק בר' שמעון ורבינו יצחק בר' לוי

אמר ליה רבא לשמעיה אתון קיים לכו בשיטת' דרבנן ומילי כגר פירשתי למעלה שתף לאחר שנסתלק השמש מעל האדן חוץ יום נמור כשיעור שלשה מילי, ורגיל ואזלו זמן הוא רחוי לחום, ואם רגא מוסיף כולו מחול על הקדש ואם לא רגא להוסיף ממנו חלק מקצתו רשאי לילך מאן דקי' לי' שיעור' דרבנן לאחר שנסתלק השמש מעל האדן אם רגא ליה רבא לשמעיה להדליק לאחר שנסתלק השמש מעל האדן חוץ יום נמור כשיעור שלשה מילי, ורגיל ואזלו זמן הוא רחוי לחום, ואם רגא מוסיף כולו מחול על הקדש ואם לא רגא להוסיף ממנו חלק מקצתו רשאי לילך מאן דקי' לי' שיעור' דרבנן מעת שנסתלק השמש מעל האדן

בית ואפילו תימרי נועלין לא מחזירין דמ יהודי מחזירין מוחיל וגרוף וקטום : ותימרי בנמל לדברי הכותב מחזירין מחזירין ואפי' בנמל ומלחמרי אפי' כשב"ג ה"ג תימרי ב"ש ב"ה ל"ש ב"ש מחזירין ב"ה אין מחזירין כלום ומלחמרי מחזירין כל כך הוא שכשהתגיל נגון אינו יכול להתחתם מנעגל יום לב"ש לטבול וכל כי האי גוונא מיקרי' הזרם וכי יכול לה על גבי כירה מקח' הכי מקרי שכיים ב"ש ב"ה ל"ש ב"ש מחזירין ב"ה אין מחזירין ואפי' תימרי ב"ש ב"ה ל"ש ב"ש מחזירין ב"ה אין מחזירין ומלחמרי מחזיר

המאור הקטן

מילתא פשיטתה היא ולא חדית בה רב ששת ולא מידי ולא
אשכחינן בהא אלא דוקא דמתני' בלחוד ומי הוא זה ואי זה הוא
חכם או רב או נאון שיוכל לדחות ראי' ברורה כזו וכל הראיות
שהביא הרי"ף ז"ל לרבי למדהיה לדתניה ולאוקמה למתני'
בלשהו אין בהם אפי' ראיה אחת שיש לה ידים ולא רגלי' דהא
דמייתי ראיה מדאבעי' לרבי מהו לסמוך לה תיכה ובבה היא
דאסיר אבל לסמוי שפיר דמי מה ראי' יש בזה ולא יש סמיכה
בחזרה כמו שיש סמיכה בשהייה והכי קאמ' מהו לסמוי הקדר'
בחזרתה לכירה שאינה גרופה וקטומה תוכה ובבה הוי דאסיר
אבל לסמוך שפי' דמי להחזיר ודקא מייתינן עלה מברית' דשתי
כירות המתאימות משהין ע"ג גרופה וקטומה ודחי' לה דילמא
שאני התם הבין דממילא שליט בה אוירא וכן הא דתני' כירה
שהחזיקה בקש ובעצי' סומכין לה ואין מקיימין עליה אלא א"כ
גרופה וקטומה סתמא כר' יהודה ומדר' יהודה בלשהות נשמע
לתנא דמתני' לסמוך בלהחזיר ודר' חיי' דר' הושעיא תנאי נינהו
ואי נמי סביר להו כר' יהוד' סתמ' דמתני' עדיף מכל הני ובהדי'
חזינן בגמ' דלא אתא ר' אושעיא אלא לשרויי מצטמק ולירת לן
ראי' מינה דפליג על תנא דמתני' וכן כל מאי דאמרי' לקמן בענין
תנור שהחזיקוהו בקש ובגבבא סבר רב יוסף למימר תוכו תוכו
ממש וכו' כל ההיא סוגיא לענין חזרת קדרה נאמר שהיא
מוחזרת בשבת בבין השמשו' אבל לשהו' דברי הכל מותר לא
שנא כיר' ולא שנא תנור לא שנא תיכו ולא שנא על גביו וא"צ
לומר לסמוך דקיימו לן כהנייה: והתימא הגדול שבדברי הרי"ף
ז"ל שכתב בפר' ראשון ובכמה כדי שיצולו אלא ועלה מייתי לה
אמר רב כמאכל בן דרוסאי והיא כהנני אולא ועלה מייתי לה
לבריית' כהנייה ובפרק זה דחה דברי ר' חנניא ולא זכר לאותה
משנה ולא למה שכת עליה ואם היה לו טעם בזה הי לו לכתו'
לנו כל הדברים הלכה כהנני ומתני' להחזיר תנן אבל לשהות
משהין אפי' תבשיל שלא בישל כל צרכו והוא שהגיע כמאכל
בן דרוסאי אפי' בכירה שאינה גרופה וקטומה והוא הדין בתנו'
לא שנא תיכו ול"ש ע"ג ווא הסבר לרבי דהאי כפי מה שפירשנו
בפרק ראשון בענין האי קדרה חיתא אבל לדבריו שפירש שם
שיש הפרש בין שהייה כירה לשהייה תנור אסיר לשהו' ב' גנו'
תבשיל שלא בישל כל צרכו ולא אמרי' לא יתן דתנור דומי' דלא
יתן דכירה ולא יתן בתנור בין בשהייה בין בחזר' ולא יתן דכיר'
דוקא בחזרה ולדברי רבי האי דעתנו נוטה דלא מפלגי' בשהיו'
בין כירה לתנור אלא כולהו שריין בכל שהו כמאכל בן דרוסאי
והני מילי במצטמק ורע לא אבל מצטמק ויפה לו לבני מדינתא
דמקרבי לרב ושמואל אין משהין ע"ג כירה שאינה גרופה ואינ'
קטומה אע"פ שבישל כל צרכו ולבני מערבאי דמקרבי לר' יוחנן
מותר לשהות ע"ג כירה שאינה גרופה ואינ' קטומ' והוא שבישל
כל צרכו אבל כמאכל בן דרוסאי אין משהין בכירה שאינה
גרופה וקטומה במצטמק ויפה לו לא שנא למדינתאי לא שנא
למערבאי ואנן דלית לן מנרנא בהכי נקטינן לקול' דבני מערבאי
והרוצה להחמיר על עצמו בבני מדינתאי רשאי ודבעי מינה
מר' חייא בר אבא שכח קדרה ע"ג כירה ובשלה בשבת מהו
בשלא הגיע למאכל בן דרוסאי ושכחה על גבי כירה שאינה
גרופה ואינה קטומה: ואסיקנא לאיסורא כרב נחמן בר יצחק
ודאיבעיא להו עבר ושהה מאי בתבשיל שבשל כל צרכו
ומצטמק ויפה לו בדוכתא דנהניה ביה אסורא אי נמי בתבשיל
שלא בשל כל צרכו אלא שהגיע למאכל בן דרוסאי ומצטמק
ויפה לו שהוא אסור לדברי הכל בין למדינתאי בין למערבאי
אסור לשהוייה לכתחלה:

מפורש מה בין פת ובין תבשיל תבשיל דרכו להתכל רופחת פת מתה מתחת בכל' כי' חולי קדחת ומכוח דרופח' מתן לחתרי פת דרכו להתכל רופח' מתן לחתרי' פת ואין מחזירין אותו לתוך כיסנו ולא לתוך סיקרמו פרי לפי שעדיין לא שלט בהם מכת מדינה ולא מיחזק ולא מיחזר וזה דבר ידוע והכי בכל מתחזר ז"ל שתחם כלן על זה נאסר הגדול לא נזכר שהבשיל מצטמק ויפה לו דרוסאי לתוך כיסנו ולא לתוך סיקרמו פרי לפי שעדיין לא שלט מכת מדינה

ותמרי וביוצא בהן אבל דבר שהוא מצטמק ויפה לו כגון כרוב ופולין ובשר טרוף אסור וכירה שהיא נרופה וקטימה משהין עליה כל מילי בין בישל כל צרכו בין לא בישל כל צרכו וכ"ש מצטמק [ויפה] לו דעיקרא דגזיר דילמ' אתי לאחתויי בגחלים היא וכיון שהיא נרופה וקטימה לא אתי לאחתויי בגחלים וכן הלכתא ואי אינשי ע"ג כירה שאינו נרופה וקטימ' מידי דלא בשיל כל צרכיה אסיר ובל שכן אם עבר ושהה במזיד דאמר רב שמעו' בר יהודה אמר רב יהודה בתחל' היו אומרים המבשל בשבת בשוגג יאכל במזי' לא יאכל והיא הדין לשוכח משרבו משהין במזיד ואומרים שוגגין אנו חזרו וגזרו אף על השוכח דשכח מידי דבישל כל צרכיה ומצטמק ויפה לו הא מילתא איבעי' לן בגמר' ולא איפשיטא ולקולא עבדינן ולא אסרינן לההוא תבשיל דספיק דרבנן הוא ולקולא: גרסינן בפרק מרובה המבשל °בשבת בשוגג יאכל במזיד לא יאכל דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר בשוגג יאכל למיצאי שבת במזיד לא יאכל עולמית ר' יוחנן הסנדלר אומר בשוגג יאכל למוצאי שבת לאחרי' ולא לו במזי' לא יאכל עולמית לא לו ולא לאחרים מאי טעמא דר' יוחנן הסנדלר כדדרש רבי חייא אפיתחא דבי נשיאה ושמרתם את השבת כי קדש היא לכם מה קדש אסור באכיל' אף מעשה שבת אסור באכילה אי מה קדש אסור בהנאה אף מעשה שבת אסור בהנאה תלמוד לומר לכם משלכ' תהא יכול אפילו בשוגג תלמוד לומ' מחלליה מות יומת במזיד אמרתי לך ולא בשוגג פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר מעשה שבת דאורית' וחד אמר מעשה שבת דרבנן מאן דאמר מעשה שבת דאורית' כדאמרן ומאן דאמר דרבנן דאמר קרא כי קדש היא לכם היא קדש ואין מעש' קדש וקיבי' ן דבבל התור' כולה רב אחא ורבינ' הלכ' כדברי המיקל וש"מ דלית'א לדרבי יוחנן הסנדלר הילכך הלכה °כרבי יהודה דאמר המבשל בשבת בשוגג יאכל למוצאי שבת בין לו בין לאחרים במזיד

נר מצוה

רש"י

ותמרי מ"ל שעושין מקמרים: המבשל בשב' יאכלו ואפי' הוא ואפי' בו ביום: במזיד לא יאכל בו ביום לא הוא ולא לאחרי' מ"ל שכתוב לך ולא לאחרים: ר' יהודה אומ' בשוגג יאכל בתוכלתו שכתב בין הוא בין אחרים: במזיד לא יאכל שלמות הוא לכל לאחרים אוכלים דחיזו דבכיר לישראל קנסוהו לישראל מכל לאחרי' אסור עבדי לאחרי' מוקרים בתוכלת:

תוי"ט פ"ג מ"א שבת מתני' ג"ה ובגמ' מ"ה

ר"ל לא לך נתכוון אלא לומר דכיון דקיימא לן דרב ורבינא הלכה כרבני סמיקל אלמא ר' יוחנן הסנדלר לאו חוקת מדלוריית קאמר אלא
מדרבנן בעלמא וכיון דהכי אלמא לית לן לאחמורי טובי ומיהו מסקנתו [לעיקר] לענין פסקא דהא מילתא לחיבי כגון
דחולין (דף טו) דאמרי' התם דרב כי מנדי להו לתלמידיה מורי להו כר' מאיר וכי דרים בכרך אחד אסור ואיכא מאן דאמר
לעולם אפילו מיחתו בתוך מיל כר' מנדרין סילקך מכאן בשנה זו אבל עמנו יהלכו בו ביום במיל לא יקבלו מן ביום במיל לא יקבלו מן
המעלה שבת בין מיל בין לחברים
תוכלין ולחברים לוחמים דעד כאן
לית מורי להו רב לתלמידיו כר' מאי'
דלא משום דסבירי ליה דלא ליחמר
דבר' מאיר ורבי יהודה הלכה כר' ו
לא מטעין לחיבי כגון דקיימא לן (דף טו) לחבר לחבר קיימא לן הלכה כ'
לחיבי משום דסבירי ליה כרבי יהודה ועוד דרב
גופיה לא דריש בפרקין דריש כרבי
יהודה משום שמי סלקן וחזן מה
שכיתי עמי סלקן בגן וכן פסק
הרמב"ם פ"ז מ"ל בפר"ו מהלכות שבת:
הילכך נקיימין להמצבל בשבת
במיזד יאבל למיצאי שבת לאחורי' ולא לו גרסי'
בחירין בפ"ק השוה' לחולה בשב"מיתר לבריא
באיכצ' ביאי טעמ"כיון דאי אפשר לבוית בשר
בלא שחיטה כי קא שחיט אדעת' דחולה קא
שחיט המבשל לחולה בשבת אסור לבריא
גזירה שמא ירבה ביעבולו: ור"ה °אומרי' אף
מחזירין: אמ"ר ששת לדברי האומר מחזירין
מחזירין כמה פעמים בשבת ואף רבי אושעיא
סבר מחזירין ואפי' בשבת דאמר ר' אושעיא
פעם אחת היינו עומדין לעילא מרבי חייא בר
אבא והעלינו לו קומקום של חמין מיוטא
התחתונה לעיוט העליונה ומזגנו לו את הכוס
והחזרנוהו למקומו ולא אמר לנו דבר אמר ר'
זריקא א"ר אמי אמר רבי תדאי לא שנו אלא
שעודן בידו אבל הניחן על גבי קרקע אסו א"ר
חזקיה משמיה דאבוי הא דאמרת עודן בידו
כיותר לא אמרן אא שדעתו להחזיר אבל אין
דעתו להחזיר אסור מכלל דאם הניחן על גבי
קרקע אע"פ שדעתו להחזיר אסור: בעי'
ירמיה תלאן במקל מהו הניחן ע"ג מטה מהו
תיקו בעי רב אשי פינן מכיחים לכיחים מהו
תיקו: מתני' תנור שהסיקוהו בקש או
בגבבא לא יתן בין כיתכו בין מיצד גבו כיפה
שהסיקוה בקש ובגבבה הרי הוא כבירי בגפת
או בעצים הרי הוא כתנור: גמ' ת"ר תנור
שהסיקוהו בקש או בגבבה אין מיכבין לו ואין
צריך לומר בתוכו ואין צריך לומר על גביו ואין
צריך לומר שהסיקוהו בגפת או בעצים
כיפה

חמור הוא ולפי' צריך ליה למולפי' שבת מיד לא תחי למיעבד לכתחל וכן כתב הרמב"ם פ"ו מ"ל בפ"ו מהלכות שבת למה לפי שהוא
מיד וכ"ם שהכיר בדור המבשל לחולה לו שיקנה לו לעצמו שמותר לבריא למולפי שבת מיד הלא בני בשבת בשבילו שבת מותר
לבריא אלא שיהא מוקצה לו מפני שאין דעתו לאכול ממנו עד למחר: גרס' בחיתות חולין בפ"ק (דף עו)
אמר רב לעולם אל יבשל אדם לחולה בשבת אלא מה שהוא צריך לו ולבריא שבצדו ואמר רב לעולם אל יבשל אדם לחולה בשבת
אלא מה שהוא צריך לו ולבריא שבצדו ואמר רב לעולם אל יבשל אדם לחולה בשבת אלא מה שהוא צריך לו ולבריא שבצדו
וא

כיפה שהסיקוה אטר ליה רב אחא בריה דרב רב אשי האי כיפה היכי דמי אי כבירה דמי אפילו בגפת ועצי נמי לישתרי ואי כתנור דמי אפילו בקש ובגבבה נמי לא לישתרי אטר ליה נפיש הבליה מדכיר זוטר מתנור ושמעינן מינה דכל מידי דאסיר לאשתויי ע"ג כירה אסיר אם כן גרופה וקטומ' אסור לאשתויי ע"ג כיפה אפילו גרופה וקטומה אבל חמין שהוחמו כל צרכן ותבשיל שבישל כל צרכו שרי לאשתויי ע"ג כיפה מדי דהוה אכירה דאף ע"ג דאסיר לאשתויי עלה כי לא גרופה וקטימ' מידי דלא בשיל כל צרכו אבל מידי דבשיל כל צרכו שרי הבא נמי לא שנא ודוקא מצטנק ורע לו דומי דכירה אבל מצטנק ויפה לו אסיר והיכי דמי כירה והיכי דמי כיפה אמר רבי יוסי ברבי חנינא כירה מקום שפיתת שתי קדרות כיפה מקום שפיתת קדרה אחת:

מתני' אין נותנין ביצד בצד הטיחם בשביל שתתגלגל ולא יפקיעו בסודרין ור' יוסי מתיר ולא שמננה בחול ובאבק דרכים בשביל שתצלה: גמ' איבעיא להי גלגל מאי אמר ר' אסי גלגל חייב חטאת אמר מר זוטרא אף אנן נמי תנינא כל הבא בחמין מלפני השבת שיורין אותו בחמין בשבת וכל שלא בא בחמין מלפני השבת מדיחין אותו בחמין בשבת תיקן המלי היישן וקוליים האספנין שהדחתן זו היא גבור מלאכתן ולא יפקיעו בסודרין ור' יוסי מתיר והא דתנן נותניאת הצונן בחמי בשביל שיחמו ליכא ר' יוסי היא ולא רבנן אמרי רב נחמן בר יצחק בחמה בולי עלמא לא פליגי דאסיר כי פליגי בתולדות חמה רבנן סברי גזרינן תולדות חמה אטו תולדות האור ור' יוסי סבר לא גזרינן והלכתא כתנא קמא: ולא טמננה בחול: ובהא אפילו ר' יוסי מודה מאי טעמא רבה אמר גזירה שמא יטמן ברמץ ורב יוסף אמר גזירה שמא יזיז עפר ממקומו מאי ביניהו איכא בעפר תיחוח:

מתני'

(בגמרא) לקמן שהיו מקום שפיתת קדרה אחת ומשום הכי נפיש הבלא מלכירה ואסורים בשפיתת נפח ופיגם אפילו גרופה וקטומה וכן נמי אסור לסמוך לה כתנור דלמא כירה הוא ובגבה כיון דלא נפיש הבלא כתנור הרי היא ככירה: ושמעינן מינה דכל מידי דאסיר לאשתויי על גבי כירה וכו' זה לפי שהוא על הר שביתי ובכר בהבדי למעלה לדברי הכולן: ונמצאו כללי המשנה בשאר גרופה ואינה קשומה כל היכי שהוא מיפה בשפיתת קדרה אחת ומשום הכי נפיש הבלא מלכירה ואסורים בשפיתת נפח ופיגם אפילו גרופה וקטומה וכן נמי אסור לסמוך לה כתנור דלמא כירה הוא ובגבה כיון דלא נפיש הבלא כתנור הרי היא ככירה: בקש וגבבה אפילו בגפת ועצי נמי לישתרי ואי כתנור דמי אפילו בקש ובגבבה נמי לא לישתרי אטר ליה נפיש הבליה מדכיר זוטר מתנור ושמעינן מינה דכל מידי דאסיר לאשתויי ע"ג כירה אסיר אם כן גרופה וקטומ' אסור לאשתויי ע"ג כיפה אפילו גרופה וקטימה אבל חמין שהוחמו כל צרכן ותבשיל שבישל כל צרכו שרי לאשתויי ע"ג כיפה מדי דהוה אכירה דאף ע"ג דאסיר לאשתויי עלה כי לא גרופה וקטימ' מידי דלא בשיל כל צרכו אבל מידי דבשיל כל צרכו שרי הבא נמי לא שנא ודוקא מצטנק ורע לו דומי דכירה אבל מצטנק ויפה לו אסיר והיכי דמי כירה והיכי דמי כיפה אמר רבי יוסי ברבי חנינא כירה מקום שפיתת שתי קדרות כיפה מקום שפיתת קדרה אחת:

מתני' אין נותנין ביצד בצד הטיחם בשביל שתתגלגל ולא יפקיעו בסודרין ור' יוסי מתיר ולא שמננה בחול ובאבק דרכים בשביל שתצלה: גמ' איבעיא להי גלגל מאי אמר ר' אסי גלגל חייב חטאת אמר מר זוטרא אף אנן נמי תנינא כל הבא בחמין מלפני השבת שיורין אותו בחמין בשבת וכל שלא בא בחמין מלפני השבת מדיחין אותו בחמין בשבת תיקן המלי היישן וקוליים האספנין שהדחתן זו היא גבור מלאכתן ולא יפקיעו בסודרין ור' יוסי מתיר והא דתנן נותניאת הצונן בחמי בשביל שיחמו ליכא ר' יוסי היא ולא רבנן אמרי רב נחמן בר יצחק בחמה בולי עלמא לא פליגי דאסיר כי פליגי בתולדות חמה רבנן סברי גזרינן תולדות חמה אטו תולדות האור ור' יוסי סבר לא גזרינן והלכתא כתנא קמא: ולא טמננה בחול: ובהא אפילו ר' יוסי מודה מאי טעמא רבה אמר גזירה שמא יטמן ברמץ ורב יוסף אמר גזירה שמא יזיז עפר ממקומו מאי ביניהו איכא בעפר תיחוח:

מתני'

כיפה שהסיקוה אטר ליה רב אחא בריה דרב רב אשי האי כיפה היכי דמי אי כבירה דמי אפילו בגפת ועצי נמי לישתרי ואי כתנור דמי אפילו בקש ובגבבה נמי לא לישתרי אטר ליה נפיש הבליה מדכיר זוטר מתנור ושמעינן מינה דכל מידי דאסיר לאשתויי ע"ג כירה אסיר אם כן גרופה וקטומ' אסור לאשתויי ע"ג כיפה אפילו גרופה וקטימה אבל חמין שהוחמו כל צרכן ותבשיל שבישל כל צרכו שרי לאשתויי ע"ג כיפה מדי דהוה אכירה דאף ע"ג דאסיר לאשתויי עלה כי לא גרופה וקטימ' מידי דלא בשיל כל צרכו אבל מידי דבשיל כל צרכו שרי הבא נמי לא שנא ודוקא מצטנק ורע לו דומי דכירה אבל מצטנק ויפה לו אסיר והיכי דמי כירה והיכי דמי כיפה אמר רבי יוסי ברבי חנינא כירה מקום שפיתת שתי קדרות כיפה מקום שפיתת קדרה אחת:

מתני' אין נותנין ביצד בצד הטיחם בשביל שתתגלגל ולא יפקיעו בסודרין ור' יוסי מתיר ולא שמננה בחול ובאבק דרכים בשביל שתצלה: גמ' איבעיא להי גלגל מאי אמר ר' אסי גלגל חייב חטאת אמר מר זוטרא אף אנן נמי תנינא כל הבא בחמין מלפני השבת שיורין אותו בחמין בשבת וכל שלא בא בחמין מלפני השבת מדיחין אותו בחמין בשבת תיקן המלי היישן וקוליים האספנין שהדחתן זו היא גבור מלאכתן ולא יפקיעו בסודרין ור' יוסי מתיר והא דתנן נותניאת הצונן בחמי בשביל שיחמו ליכא ר' יוסי היא ולא רבנן אמרי רב נחמן בר יצחק בחמה בולי עלמא לא פליגי דאסיר כי פליגי בתולדות חמה רבנן סברי גזרינן תולדות חמה אטו תולדות האור ור' יוסי סבר לא גזרינן והלכתא כתנא קמא: ולא טמננה בחול: ובהא אפילו ר' יוסי מודה מאי טעמא רבה אמר גזירה שמא יטמן ברמץ ורב יוסף אמר גזירה שמא יזיז עפר ממקומו מאי ביניהו איכא בעפר תיחוח:

המאור הקטן

רי"ף

מתני' וכיצד סילון מכעוד יום ומכין ונותן כל הכנתו לתוך שלח של חמי טבריא: כשכוח תוך שלשה כשעורה: גמ' לסילוניהו לסילון שלהם שהוכן בשבילם שיתקנו שפיקקו חמין על נופו ומשתקע: שפיקקו נקבו שלא יצא התמצית: רוחב נקב מיל ואין צריך למתין כלי שיעשו ל"ש שפקקו נקבו תוכם נקבים שכשרוחן מתקר כשם ושיור נקבים מתקר ומיישב מכחו מיד כי לא נתחסם כשב: תסרו להן בחמין לגמרי: עדיין היו רותחים בחמין שכותמו מע"ם ומוכרים על כלי הכמים ומיינו כוכרי עביחה: בחמי הסור בחמין שכותמו מכעוד יום: אלין הכלי עומד שלא היו מניחין יכולין לקבל מהר שפכרו להם הכל: במקומה עומלק לסיכוך: ונתני

מתני' מעשה שעשו אנשי טבריא והביאו סילון של צונן בתוך אמה של חמין אמרו להם חכמים אם בשבת בחמין שהוחמו בשבת ואסורין ברחיצה ובשתייה ואם בי"ט בחמין שהוחמו בי"ט ואסורין ברחיצ' ומותרין בשתי': גמ' אמר עולא הלכה כאנשי טבריא א"ל רב נחמן כבר תבריהו אנשי טבריא לסילוניהו והלכה כרב נחמן: תניא לא ישתטח אדם כל גופו בין בחמין בין בצונן דברי רבי מאיר ורבי שמעון מתיר ר' יהוד' אומר בחמין אסור בצונן מותר: אמר רב חסדא מחלוקת בקרקע אבל בכלי דברי הכל אסור אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן הלכה כרבי יהודה והלכתא בחמין אסור בין בכלי בין ע"ג קרקע ודוקא חמי האור אבל חמי טבריא שרו רבבעי למימ'קמן: איתמ' חמין שהוחמו מער' שבת רב אמר למחר רותחין בהן כל גופו אבר אבר ושמואל אמר לא התירו להרחיק[א] פניו ידיו ורגליו תניא כותיה דשמואל חמין שהוחמו מערב שבת למחר רותחין בהן פניו ידיו ורגליו אבל לא כל גופו אבר אבר ואין צריך לומר חמין שהוחמו *בשבת מרחץ שפקקו נקבי מערב שבת למוצאי שבת רותחין בו מיד אמר רבי שמעון בן פזי אמר רבי יהושע בן לוי משום בר קפרא בתחלה היו רותחין בחמין שהוחמו מער' שבת התחילו הבלנין להחם בשבת ואומרים מערב שבת הוחמו אסרו להם את החמין והתירו את הזיעה ועדיין היו רותחין בחמין ואומרים מזיעין אנחנו אסרו להם את הזיעה והתירו להם חמי טבריא ועדיין היו רותחין בחמי האור ואומרים בחמי טברי' רחצנו אסרו להם נמי חמי טברי' והתירו להם את הצונן ראו שאין הדב' עומד התירו להם חמי טבריא ועדיין זיעה במקומה עומדת: אמר רבא האי מאן דעבר אדרבנן שרי

ר"ן

ר"ן ס"ל דמתני' דקתני סתם ומודים שאם שחט שיחפור בהקר ויכסה ואמרי בגמ' והוא שיש לו הקר נשיון מכעוד יום ואקשינן והא קא עביד כתרי' ומשני כעביד תיחוח ומקשי' תו והא קא עביד גומא שאין חבי' בעפר תיחוח ומשום גומא יש לומר דהאי עפר תיחוח הוא תיחוח כל כך שכשהוא נותן כשיעור על אותו עפר נכנס ומליה בקונו ואינו לא עביד מידי אלמא משום גומא מה שיש בן בשבי' דכשיי לליב' לתרוצה שבי אבל רבי הוי נתן ו"ל כי' בהכך דלעיל דאמר בגרס שאם יעמיק בגרמיה ליכ' דעפר תיחוח בגרמיה לא מיחלף אבל לא"ת יזוז עפר ממקומו ויחפה אחרת הכא ס"ל דיי"ט שפיר שלא דהאי מיחזי כחופר בגמ': מיהו לכ"ע לא מיחזי כמבנה לומר דכעפר תיחוח דמשום גומא בפירות בקמח ובזיבול עי ליכא משום גומא שלא"כ יהא אסור ליטול קמח בי"ט ללוש בו ולא דמי קמח וזיבול כו אין בו משום גומא והכי איתא בירושל' לפירקין דגרסינן התם קמן אמרינן התם מוקר' קולדת התם לקנדס ורבנן דהכי אמרין בין התם בין הכא קולדת התם מוקרת אמרינן מתני' פליגא על רבנן דהכא לא ישמיענה כתוב ובתוכ דרכי ופרקי שניהו הוא שהו שעשה מרחץ [אלו אמר] בקמח יפות שאל בקמח אין בו משום מרחץ ולא משום גומא: ומדאמר רבה גזר שמא יעמי' בחמין שבמערב לחשמין להשמין קיטון של גזן בחמצני של תמי טבריא מערב שבת לכל השמנה מע"ם מוקר וכשבת לסור לקיימא לן כרבנן דגזרי קולך חמה אחת קולך כיתור וכן כתב ה"ר יונה ז"ל: מתני' וכשיהו כלים של גזן מכעוד יום ומיי מתכין ונותן כל הכנתו לתוך כדי שיתבשל בשבת ולא יצטרך לבשל: גמ' אמר עולא הלכה כאנשי טבריא לסיכוך ולא לשלח ז"ל ק"ל כרבנן דתולדות תמי לסורי ותמי טבריא לא גרעי מתולדות חמה ס"ס הכי מילי בחמים לבשלה בשבת אבל בגורס מער' שבת שיבלו החמים בשבת ולית ליה שיהא לסור משום השמנה: וז"ל רב נחמן כבר תבריהו אנשי טבריא לסילוניהו כלומר שהשמיעו לחכמי הכמים שיסרו לכם ומלשון ליה רב נחמן הכי ולא שהגיד ליה מיהו משמע להכי בלשון ליה ולשון כתב הרי"ף ז"ל: גרסינן בגמרא אמר עולא שבת שבתו לנו רבנן נשלח לכם ומלשון כתב הרי"ף ז"ל: גרסינן בגמרא אמר עולא שבת שבתו לנו רבנן נשלח לכם השמנה בדבר המוסיף [הבל] אפי' מבעוד יום ומיהו שתני' דמשמע בדבר המוסיף [הבל] המקטיל לסור אפי' בדבר המבשל ז"ל ומקשי' בגמ'

מלחמת ה׳

פסקו בעל הלכות ורב אחא משבחא כר׳ יהודה במבשל ואיכא טעמא נמי משום דרב גופיה אוקמה לסתם מתני׳ דבפרק קמא דחולין כר׳ יהודה וקיימא לן הלכה כסתם משנה ומסתבר׳
דסוגיין בעלמא כר׳ יהודה דגרסי׳ בפרק ח׳ פרנים אמר רב חסדא שירקא טויא שרי פעפועי ביעי אסיר דביתהו דזעירי עבדא ליה לר׳ חייא ולא אכל אמרה ליה לרבך עבדי לי׳ ואכל ואתנא
אכלת ואיתנא בה בפרק תולין אימיה דאביי עבדא ליה ולא אכל והני ודאי שוגגין נינהו כסבור מותר והוה לי׳ כמעשר בשב׳ בשוגג או כמבשל ולר׳ מאיר יאכל והוה להו למיסר מכאן ולהבא
לשבת אחרת ולהתיר מה שנעשה כבר בדיעבד אלא כר׳ יהודה וכן בפרק בינה שנולדה רב פפי אקלע לבי רבה בר שמואל אייתו להו דייסא ולא אכל כולן כר׳ יהודה עושין ושם בפר׳ שני מי

בירושלמי של בית ר״ג היו שוחקין פלפלין ברחים שלהם א״ר אלעז׳ בר׳ נדוק פעם אח׳ אכל
אבא אכל ר״ג והביא לפניו אניגרון ובתוכו פלפלין שחוקין כיון שטעמן משך ידיו מהן אמרו
לו אל תחוש להם מערב י״ט הם שחוקים ושאלו ויעש׳ ר׳ נדוק אכל ר״ג בשוגג ויאכל אלא שלא
להתיר מלאכה על ידי ר״ג כלומר מנהג חסידות נהג כר״ג שלא תעשה איסורא על ידו או
שלא יאמרו שהוא הסכם עמו ויתירו ואלו שבגמרא דילן אין בהם טעם זה ולא רצו לאכול
שמע מינה דהלכה כר׳ יהודה ואפשר שזה שאמר רבינו ז״ל דליתה לדר׳ יוחנן הסנדלר מדרב
אחא ורבינא דעתו לפרש דלר׳ יוחנן הסנדלר ודאי מעשה שבת דאורית׳ נינהו מדקא מחמיר
בהו כולי האי ורב אחא ורבינא בהא פליגי מר סבר דאוריתא והלכתא כר׳ יוחנן הסנדלר
ומר סבר דרבנן וליתא לדר׳ יוחנן הסנדלר והא דאקשינן התם ולמאן דאמר דרבנן מאי
טעמיהו דרבנן דפטרי ה״ק כיון דאמרת דליתה לדר׳ יוחנן הסנדלר ודאי ליכא לאוקומה
למתניתא דקתני לה בלשון חכמים כותיה וכיון שכן מאי טעמיהו דרבנן דפטרי ויש כיונא
בזה בתלמוד שלא רצו להעתיד משנתם כמאן דאיפסיקא הלכתא דלא כותיה ואחת מהן
בפרק המוכר פירות אלמא אמר רבה הלכה כר׳ אלעזר דמתני׳ והא לא מתני׳ היא שפירושו
למאן דאמר אין הלכה מתני׳ טעמא מאי דכיון דאין הלכה כמותו לא מוקמי מתני׳ בהכי :

ועוד מעשה שבאו אנשי טבריה וכו׳ אוקמה רב איקא בר חינג׳ להשתטף בהם כל גופו
פי׳ שטיפה לאחר שנתחמם אדם כנגד המדור׳ והוא שוטף זיעתו וזוהמתו בחמין
או בצונן וכו׳ כדתניא לא ישתטף אדם כל גופו בין בחמין בין בצונן בחמין משום גזירת
מרחץ ובצונן מפני שמפשיר מים שעליו והוי כמבשל וכו׳ עד ומה שכתב הרב אלפסי ז״ל
והלכתה כרב נחמן ליתה : אמר הכותב ולא דיו לבעל המאור שהוא מעתיק זה הפי׳
המשובש ומצער בו את השומעי׳ אלא שהוא דוחה ממנו דברי הראשוני׳ והיאך איפשר שיעל׳
על דעת שום חכם בעולם לאסור שטיפת הצונן משום הפשרת מים שעליו דהוי כבישול
שהרי אפי׳ כנגד האור מותר להפשיר כדתניא לקמן בלא פלוגתא מביא אדם קיתון של מים
ומניחו כנגד המדור׳ לא בשביל שיחמו אלא כדי שתפוג צינתן דהיינו הפשר כדמוכ׳ שמעתא
וכדמסקינן בהדיא במי׳ ושמן כל זמן שאין היד סולדת בהם מותר ועוד מצד׳ תברא דמתני׳
גופא קתני סיפ׳ גבי מיחם אבל נותן לתוכו מים מרובין כדי להפשירן וק״ו לגופו של אדם
זה מעתה אלא ודאי אין בשטיפת צונן על מי שנתחמם שום הפשר ואין הפשר מים אסור
מחמת עצמו לדברי הכל כדמוכחי׳ והא דתניא מפני שמפשיר מים שעליו היא הטעתו לבע׳
המאור ז״ל לומר שההפשר אסור ואינו כן שלא אמרו אלא מפני שהוא רוחץ בהן ובמנ׳ כרוחץ
במים פושרין שאסור מפני גזרת מרחץ ואתה למד מכאן שאין בשטיפ׳ מים על מי שנתחמ׳
כנגד המדורה שום הפשר שאין אדם עשוי לצלות עצמו באור עד שיפשיר המי׳ שיבאו עליו
שאלו היו בו משום הפשר היה אסור מפני שרוחץ במים פושרין ולא היה ר׳ יהודה מתיר כמו
שאינו מתיר במי שנשתטף ואח״כ נתחמם וכדפרישית ושנו בתוספתא סך אדם עצמו שמן
ומתחמם כנגד המדורה ועוד שאלו היה כן לא היה ר׳ יהודה נקרא מבריע אלא דעת שלישית
היא שהרי אין איסור צונן וחמין מטעם אחד ואפשר שיהא אסור בצונן משום הפשר ולא
בגזר בחמין ואין זו הכרעה ועוד כמה הוא רחוק שיאסרו חמי טבריא משום הטמנה לדעת
רב חסדא לא נאסרה אלא משום שמא ירתיח ויחתה בגחלי׳ והם לא נתכונו אלא לצונן אלא
ודאי להחם הצונן נתכונו שלא היו ראוי׳ להם צוננים לגמרי עד שיחמו קצת ועוד נראה
מדבריהם שטעה במעשה דאנשי טבריא כסבורן לומר שערעו מים במים מי סלון של צונן
לתוך מי האמה של חמין לצננן וכי חמי טבריא ראויין לשתיה הם והלא מרים הם והרי הם
לגוף כחרבות אין שותין אותם אלא בעלי הפאלג והנכפין לא שמענו במערב מים במים עצין
הטמנה אלא סלון של מתבת נתנו בתוך אמת החמין ועובר הסלון מתחת האמה לסופה
ויוצא ממנה ומקלח הסלון לחוץ מים מתוקין ואין מי האמה מצטננין בכך אלא מים שבתוך
הסלון מתחממין מחמי טבריא כעין פג של שמן באמבטי לקמן והיינו הטמנה ממש ועולא
דמי לה להטמנה בתוך המים ועוד דממילא אתי ונפקי אי נמי כרב יוסף סבירא ליה דלית
ליה הטמנה בתולדת חמה אפילו בשבת ומעשה דאנשי טבריא רבנן הוא דקא אמרינן ליה
לר׳ יוסי ור׳ יוסי לא אשיבן פתח גהינם כלל אלא סבר הלכה כמותם ועולא כר׳ יוסי סביר׳
ליה וכאנשי טבריא וכל שכן כרבי יוסי פסיק ואפשר דסבר עולא דאפילו רבנן לא גזור
בתולדות אלא בשבת אבל בערב שבת לא דהוו להו גזירות טובא וכן עיקר שוב מצאתי לרב
ר׳ אברהם בן דוד ז״ל שהשיב כמה הן דברי׳ רחוקין מן השכל שנחוש לזה ההפשר והברית׳
לא חששה כי אם שלא ישתטף בצונן ואח״כ יתחמם מפני שמפשיר מים שעליו אבל הפשר
בזה לא שמענו ואפשר שיקח ממנו השעור שיאחזנו הקור ומה שפירשו אבל בקרקע דברי
הכל מותר מפני שהמים צונן מרובין אינו כמפשיר מים אלא במיקר גופו הנה כבר הוציאו
הדבר מפשוטו שאין לשון שטיפה כי אם השלכת מים עליו להדיח הזיעה מגופו עוד השיב
הרב ז״ל הקושיא ממעשה טבריא שפירשו אותה מדמיון ולא משטיפ׳ עצמה אין הדעת
מקבלת והיה לו לומר והא מעשה דאנשי טבריא דכשטיפה בקרקע דמיא וסוף דבר אין
השמועה עולה כפירושם שהרי משנתינו לפירושם מחמיר בצונן ומיקל בחמין וזה הפך
גדול והוא ורבו מבחוץ הם כל אלו דברי הרב ז״ל ובודאי שפי׳ השמועה עמוס קצת בדברי
המפרשים גם בדברי ה״ר אברהם ז״ל והריני מחוורי מחלוקת ר׳ מאיר וחכמי׳ בזורק עליו
מים שכל גופו משתטף בהם ור׳ מאיר אסר בחמין ואף בצונן מפני שגרא׳ שרחץ כבר בחמין
והוא משתטף עבשו בצונן ממה שאמרו רחץ בחמין ולא נשתטף בצונן דומה לברזל וכו׳
ומשום הרחקת מרחצאות טעו ואע״פ שהרחיצה עצמה מותרת בצונן אסרו שטיפה משום
מראית העין ור׳ יהודה התיר בצונן ואסר בחמין והטעם ברור ובא רב חסדא והפליג
בשטיפת החמין שלא שנו אלא במשתט׳ כל גופו בתוך כלי שזה קרוב לרוחץ אבל ברוחץ עליו
מים ביד בשהוא עומד ויושב בקרקע דברי הכל אין בו משום גזירות מרחצאות וכשטיפת
מקצת גופו דמי ומותר בין לר׳ יהודה בין לר׳ שמעון מיהו ר׳ מאיר ודאי אינו מודה שהרי
אסר אפי׳ שטיפת צונן אע״פ שהרחיצה מותרת בו דומה זה למה שאמרו הכל מודים מאן
ר׳ יוחנן וכן יש אחרים בתלמוד בזה ואפשר לפרש שאפי׳ ר׳ מאיר מודה שלא אסרו שטיפה
אלא משום שטיפת החמין מפני שהכל ממנהג המרחצאות היא בקרקע שהחמין מותרין אף
בצונן לא גזרו ואקשי׳ והא מעשה דאנשי טבריא בקרקע הוה ואסרו להו רבנן שטיפתן
משום גזירת מרחצאות שהרי אסרו ביום טוב בשטיפת כל הגוף אלמא זו היא שטיפ׳ שיש בה
משום גזירות מרחצאות ואע״פ שהיקל ר׳ שמעון בחמין שהוחמו בערב שבת מ״מ בהוחמו
בן יומן אסרו משום מרחצאות ומינה לדברי האוסר בחמין שהוחמו מע״ש גם זו אסורה
ומהדרינן אי איתמר הכי איתמר מחלוק׳ בקרקע שזו היא שטיפה אבל בכלי דברי הכל שזו
רחיצה היא ויש עלינו בכאן לשאול כיון דמתני׳ ר׳ שמעון היכי א״ר יוחנן הלכה כר׳ יהודה
והא ר׳ יוחנן הוא דאמר הלכה כסתם משנה נשיב ונאמר משום דהוה ליה כסתם ואח״כ
מחלוקת דתנן הרוחץ במי מערה ובמי טבריא מסתפג ואפי׳ בעשר אלונטיו׳ קתני מי מער׳
דומיא דמי טבריא מה מי טבריא בחמין אף מי מערה בחמין הרוחץ דיעבד אין לכתחילה
לא מכלל דלהשתטף אפילו לכתחלה ומני ר׳ שמעון היא וההיא ר׳ יוחנן בן כינאי מתני לה
בדאיתא בפרק חבית ולאו דוקא משום סופא דלא יביאם בידו אלא כולה יחידאה היא והלכה
כר׳ יהודה דאסור להשתטף בחמין כך נראה לי ודאמר עולא הלכה כאנשי טבריא ודאי
ליתה דרב נחמן דחאה ואמר ליה תברינהו לסלוניהו וכיון דלא אהדר לי׳ משמע נמי דקבלה
מינה וכל בה״ג כתיובת׳ ואתקפת׳ היא הילכך הלכת׳ כרב נחמן וכן פסק רבינו חננאל ז״ל

ועוד

המאור הגדול

מעשה שעשה אנשי טבריה וכו׳ אוקמה רב איקא בר חינג׳
להשתטף בהם כל גופו פי׳ שטיפה לאחר שנתחמם
אדם כנגד המדורה והוא שוטף זיעתו וזוהמתו בחמין או בצונן
זו נקראת שטיפה שעשויה להעביר הזוהמא כדכתיב וישטף
הרכב בברכת שומרון וכדתני׳ מתחמם אדם כנגד המדור׳ ויוצא
ומשתטף בצונן והך רחיצה דתנן במתני׳ במעש׳ דאנשי טבר׳
שטיפה היא ודקתני בחמין שהוחמו בשבת שאסורין בשטיפ׳
דאלמא אם הוחמו מערב שבת מותרין בשטיפה ר״ש הוא דקא
שרי שטיפה בחמין ולא גזר בה משו׳ גזרת מרחץ כדתניא לא
ישתטף אדם גופו בין בחמין בין בצונן ד״ר מאיר פי׳ בחמין משו׳
גזרת מרחץ ובצונן מפני שמפשיר מים שעליו שנתחמם כנגד
המדור׳ והוי כמבשל ור׳ שמעון מתי׳ בין בחמין בין בצונן בחמין
משו׳ דלית ליה גזירת מרחץ בשטיפה בעלמא דרחיצת ערא
היא ובצונן משום להפשיר מים כה״ג לא חיישי מפני שקרם
חמימו לשטיפתו וכדמפרש בההיא דתני׳ מתחמם כנג׳ המדור׳
וכו׳ ר׳ יהודה אומ׳ בחמין אסור כר׳ מאיר וטעמו בצונן מותר כר׳
שמעון אמ׳ רב חסדא מחלוקת בכלי פי׳ רב חסד׳ לאו אשטיפת
חמין קאי אלא אצונן מחלוק׳ בכלי שמתוך שהמי׳ מועטין נראה
כמפשיר מים שעליו אבל בקרקע שהמים צונן מרובין אינו
כמפשיר מים אלא במיקר גופו ומותר ואקשינן עלה והא מעשה
דאנשי טבריה בקרקע הוא שהביאו סלון של צונן לתוך אמה
של חמין והדבר ידוע שלא עשו להחם את הצונן אלא לצנן את
החמין ועל מה אסרו להם חכמים שעשאום כחמין שהוחמו
בשבת דאלמא כה״ג בשבת אסור והלא ידוע שלא עשו אלא
להקר ולצנן והיה בקרק׳ ואסרו להם חכמים אלא אי איתמר
איתמר אמר רב חסדא מחלוקת בקרקע אבל בכלי דברי הכל
אסו׳ ומתני׳ דקתני דאסרו להם חכמי׳ לאנשי טבריה כר׳ מאיר
דאסר אפי׳ בצונן ואפי׳ בקרקע אבל בשטיפת חמין סבר לה
כר׳ שמעון דשרי ולא גזר בה משום גזירת מרחץ והיינו דקתני
בחמין שהוחמו בשבת אסורין ברחיצ׳ דהיינו שטיפה הא חמין
שהוחמו מע״ש שרו כר׳ שמעון והאי תנא סבר לה כר׳ שמעון
בחמין וכר׳ מאיר בצונן ונמצאו ד׳ מחלוקת בדבר ומדק״ל כר׳
יהודה דאמר בחמין אסרו בצונן מותר אסתיעא לן בעול דאמ׳
הלכה כאנשי טברי׳ ולא סמכי׳ על רב נחמן דאמ׳ כבר תברינהו
אנשי טבריה לסלונייהו ולא מדמי לה להטמנה בדבר המוסיף
כדמדמה לה רב חסדא אליבא דרבנן שהרי לא עשו להחם את
הצונן אלא לצנן את החמין אע״פ שהטמנ׳ בדבר המוסיף אסור
מבעוד יום התם הוא דכל בישול וכל הטמנה אסו׳ משחשכה
אבל הכא דכה״ג שרי ואפי׳ בשב׳ לא אסרינן בהבאת סלון של
צונן לתוך של חמין אפי׳ מבעוד יום ומה שאסרו להם חכמים
אלו בהלכה לא בהבאת צונן לתוך החמין שיהיו אסורין בחמין
שהוחמו בשב׳ משו׳ דקי״ל כר׳ יהוד׳ דקא שרי שטיפה בצונן
בקרקע וכמו שביארנו טעם הדברי׳ למעלה דהא בהא תלא
וגם במה שיצא מדקדק דבריהם שאמרו בחמין שהוחמו בשב׳
הא חמין שהוחמו מע״ש מותרין בשטיפה גם בזו אין הלכה
כחכמי׳ מאחר שעמדה ההלכה כר׳ יהודה דאסר שטיפ׳ בשבת
כחמין שהוחמו מע״ש ומה שכתב הרי״ף והלכתא כרב נחמן
ליתה ויש ספרים שכתוב בהן אמר רב חסד׳ מחלוקת בכלי אבל
בקרקע דברי הכל אסור והא מעש׳ דאנשי טבריה בקרק׳ הוה
וטעמא דבשבת הא מע״ש שרי אלא אמר רב חסדא מחלוקת
בקרקע אבל בכלי דברי הכל מותר · ואלה הספרי׳ חדשי׳ מקרוב
באו הגהותיהם ואין הגירסה כך בכל הספרים ובספרי הגאונים
היתה גירסת הספרים הללו נכונה יותר היה לנו קשה בדברי
הרי״ף שהוא כתב כך בהלכו׳ אמר רב חסד׳ מחלוק׳ בקרק׳ אבל
בכלי ד״ה אסור והא דאמר רבינא שמע מינה המבשל בשבת
בחמי טבריה חייב חטאת דהא מעשה דר׳ לאחר גזירה הוה
איכא דקשי׳ ליה ההיא דגרסי׳ בפ׳ תפלת השחר פעם א׳ התפל׳
רבי של שבת בע״ש וכו׳ ואוקימנא להזיע קודם גזירה הכא נמי
ממאי דבחמי טבריה ולאחר גזירה הא כי ההיא דהתם ויש
לומר אלו לא נכנס אלא להזיע לא היו נותנין לו פך שמן לסוך אלא
ודאי לרחיצה ממש נכנס כי ההיא דתני׳ רחץ ולא סך מעיקרא
דומה לנותן מים על גבי חבית הילכך על כרחיך בחמי טבריה
עבדינן ולאחר גזירה הוה מעשה :

תנו

שרי למקריה עברייא ת"ר לא ישוט אדם בבריכה מלאה מים ואפילו עומדת בחצר ואי אית ביה נדודי שרי מאי טעמא דאי נמי עקר למיא הא איכא נדודי דמהדרי להו: תנו רבנן מתחכם אדם בנגד המדור ויוצא ומשתטח בציון ובלבד שלא ישתטח בציון ויבא ויתחכם כנגד המדורה בשב' מפני שמפשי' מים שעליו: ת"ר מיחם אדם אונטית ומניחה על גבי מעים בשבת ובלב שלא יביא קוקיום של חכין ויניח על גבי מעים בשבת ודבר זה אפי' בחול אסור מפני הסכנה: ת"ר מביא אדם קיתון של מים ויניחנו כנגד המדורה לא בשביל שיחמו אלא כדי שתפוג צוננותן ר' יהודה אומר מביאה אשה פך של שמן ומניחתו כנגד המדור' לא בשביל שיתבשל אלא בשביל שיתפשר רבן שמעון בן גמליא אומר סבה אשה ידה בשמן ומחממת כנגד המדור' וסכה לבנה קטן ואינה חיישרת אמר רב יהודה אמר שמואל אחר מים ואח' שמן יד סולדת בו אסור אין יד סולד בו מותר היכי דמי יד סולדת בו אמר רחבה כל שבריסו של תינוק נכוית ממנו א"ר יצחק בר אבדימי פעם אחת נכנסתי אחר רבי לבית המרח"ץ ובקשתי להניח פך של שמן באמבטי

ר"ש

ולפילו טומדת בחצר לגיל' למיגור שמא יקח המים כרבנן חון לארבי' לחמור: גיחודי ספה נפוה שמחמים בחוקים אלל שמחמו כמו בחמצם דכתיב ומחר אלו כדמעי שמו לפם נוטן רבנן בלר ואחור וממח לפם לפוך המים ולמי למבול ולי נרלה דבי חיים ליה ניחודי שרי לגל למי לגיהר אל לגלי וכי ליה ניחודי לפסור לחמי לגהר: מפסיר מחמם לשון מי מוסרין מחים לחם כו' כמו מחמם: חלונעים שלג"ש ולי נרלה כנגד שמחממין בו לכבל זוכחין לגל ליה לחלונעי: ע"ג נני מיניי' בחם ומניחו סם ומוציל: וכלב' שלא יבא קומקומו סו' דשמא יחמכנו מים עליו ונמל' רוחן בחמין נחמם: מפני הסכנה פעמים שהן רותחין: לא נחניל שיהמו כלומר לא יניחנו סם פר שיהמו: חלא כדי שחמם שחתלחק כמו ומיחו לא נמר ורימו לא מנ: ולא כחניל שיהבשל שלא קיימו סם כדי ניחול: שחמח יד סולדת בו ממשכח לחחורי' מלחמם חלא חכוה וזה לשון ופחלה כחיל' ומלחב נרעב ופמחון חלמוד לומר יום הדין לם כייחי יולב שמיחתי היכה קרובה ולם יחמול: שמן

לא עקר להו למיל הוה ליה כבלי ולפיכך כתב ז"ל לחיק ליה גדול שרו ז"ל עקר להו למייל הא ליה: גדול שרו ז"ל עקר לחי לגי עקר לחי לגי עקר לחי לגי

רבינו נסים בירה פרק שלישי

באמבטי ואמר לי טול בכלי שני ותן ש"מ תלת ש"מ שמן יש בו משום בישול ויש"מ כלי שני אינו מבשל ויש"מ הפשירו לא יהו בישילו: אמ' ר' אבא אמר ר' יוחנן בכל מקום מותר להרהר חוץ מבית הכס' ובית המרחץ אמר אביי דברי של קדש אחר לאמרן בלשון חול ודבריכם של חול מותר לאמרן בלשון קדש ולענין אפרושי מאיסורא אפילו בלשון קדש שרי דהא רבי אמר ליה לר' יצחק בר אבדימי טול בכלי שני ותן ואמרי' נמי אמר רב יהודה אמר שמואל מיעש בתלמידו של ר' מאיר שנכנס אחריו לבי' המרחץ ובקש להדיח לו קרקע ואמר לו אין מדיחין לסוך לו שמן ואמר לו אין סכין: מתני' מיי' הגרוף שותין ממנו בשבת אנטיבי אף ע"פ שהיא גרופה וקטומה אין שותין הימנה בשבת: גמ' היכי דמי מיי' הגרוף תאנא מים מבפנים וגחלי מבחוץ: מאי אנטיבי אמר רב נחמן בי דודי: תני' כותי' דרב נחמן אנטיבי אע"פ שהיא גרופה וקטומה אין שותין הימנה בשבת מפני שנחישתה מחמיתה: מתני' מיחם שפינהו מחמת מים ויש בו מים חמין אבל ניתן הוא לתוכו אי לתוך הכוס כדי להפשירן: גמ' מאי קאמר אמר אביי רבי קאמר המיחם שפינה ממנה ויש בו מים חמין לא יתן לתוכו מים מיעטין כדי שיחמו אבל ניתן הוא לתוכו מים רבים כדי שיפשירו ומיחם שפינה מים ממנו לא יתן לתוכו מים כל עיקר מפני שהוא מצרף זר' יהודה היא דאמר דבר שאין מתבטין אסיר אמ' רב לא שנו אלא שיעור לצרף אבל שיעור להפשיר מותר ושמואל אמר אפי' שיעור לצרף נמי מותר בר' שמעון דאמר דבר שאין מתבטין מות' ואי קשיי' לך הא דאמ' שמואל מכבין נחלת של מתכת ברשות הרבי בשבי שלא יזוקו בהרבים אבל נחל של עין לא

ראי

נחמנאי נגון בריבה העשויה בקרקע שהמי' נחמפי' שם: טול בכלי שני ותן בו טול מן המי' בכלי שני שיעשנו מעט בכלי שני אינו מבשל ותו"ל הכי קאמר לית לן לחוש לחומו כלי שני: וש"מ הכשרו לית ליה בכלי שני לייכסר: כבר מקום מוקר לפרסר בדברי קורח דבר שלא הכשרו בדברי קורח אסור לאומרו בלשון חול: ולענין לפרושי מאיסורא אר' משום בנמרת דלייקין הכי מלא הניחו פיהם ואשב"ע: הו מיחם דלקמיה בלח

ר' יצחק

לפרושי מאיסורי ארי למימר בנים המרחץ ובים הכסא ענוד לי הכי והכי תע"ב דממילא קיימ קורלה להא לאחר ליה טול בכלי שני ותן ונמרי' מינה דמסתברא לן וכו' נטולו ובירושלמי מקירו לפלוגי לשלול הלכות בים הכסא ובנים בים הכסא והלכות בים המרחץ בנים המרחץ דגרסינן התם ושולין הלכו' במרחץ בנים המרחץ והלכות בים הכסא בנים הכסא כהדא ר' מתנין בן תלעזר עלה עם רבי מאיר אמר ליה מהו שנכנים לאחר ליה לסוך מכו שנקנח ת"ל לא תסור ולא כן שאל שמואל לרב מהו לענן נתון במקו' המשונף ואחר ליה לסור ולסור לאחרי' לך לסור בלומר דהוי לאחר לאחרין לך או שאלני על כך במקו' המשונף ליה לסור לי לאחרי' תכשתני שואין הים בים המרחץ בנים המרחץ והלכו' בים הכסא בנים הכס' וכתב הר מב"ן ז"ל דמסתברא דגמר לילן לא ארי תלת לאחרוני מלסורלא ומעשה דר' מאיר נמי לאו בכי הוא כדמייתי' ליה בירושל' לא כל אחרי' כהכא נקט להדיח לו קרקע וכו': מתני' מוליך הכרוש וכו' מוליך קטן כלי שים לו בים קטל וטוקנין שם נחלים ובנים קטנו בגדול טוקנין מים לחם וכלי מפרפרי בגמר' מים מבחוץ וחלים מבפני' וקרני דמוליך' שברך סיקים ממנו בשבת היינו כמו שתין על ליד ולומר שמוך לחם מים בקוטו בשב' ולעקות שדרכן היה למזוג בשוטרין ומתו' מבי ארי לפי שלין תומו בחול כ"ש ותינו חלת מבפני' לפל בשבת וכול בלי בעין יור' שבוטין לה ב' טולי' טוקנין בחלי' בין מיכסה ומי למעל' ת"ס שברך תין שוקין ממנו בשבת שים בתוכו כדי לבשל ונרמה לי לפרישו' דמוליך' ואמר לוקמינהי מסוס דקיימ לן בלכי רחצן מיומו בחול שמוש 'על גבי הסור שבות מבשל ולכי רחצן קיימו לכי רחצן ועדיף כמי מינים לפי מקום הים ומקום הנחלים בלי אחד הוא ועקרי רבוקא דלכי רחצן וכדי שלא תאמר הלא מיקרי בלי רחצן שהרי מבשל שהים מכיסה לה ענין אחר מתני' שהים מכיסה מקום הים והנחלים הכל בלי אחד סמכה לה ענין אחר מתני' שהים מכיסה שפינהו מעל גבי הסור ויש בו מים חמין דקתני שלא יתן לתוכו כדי שיחמו הא תנא קמא דקתני מיקרי: גמ' מאי לאשמעי' דבר נחמן בי דודי כמו שפרשתי: מפני שהחום ממהר לצאת ואין שורים בדבר ומלמדנו שאין בישול בדבר: מתני' המיחם שפינהו כולה מבני מפרפרת: גמ' מאי קאמר מאי מיחם ומאי מפרפרת אמר רב

ולי כר"ם ס"ל לפי' של עץ נמי דחמ"ל [פשור עליה והיא מלאכ' שחיטה לריכה לגופה] היה לכל כבוי לומר לגבו
מן מבוסי פחמים או מבנבי פלילה: אבר רבינו הילכך כיון דאמרי' לקח נוזן שנות הבנוי במקן מוקן דרבי: קון כר"ם מוליכו קנוק
פחות מלמות: עד שיסלקנו לעדנין של ר"ם לחיסור דרבנן בעלמא הוא: וכבר מלינ לעלעול לדיזה לרבנן: אלי עוזא יוליכנו בפ קדיה לחתן:
ובירושא שמעינן דשרין שנות דרבנן נשקוה מנו וברש בשל הנקנין ל"ל הקיר עוד אלי לחיסורא לחוריינק שנות ז"ל כוקב להן
המפלגין בין נחלק של עץ לשל מקבת משום דבשל עץ כמה לקי כביון לית ליה בים סומקת וחזן לה ולא
לחתן לחיקונו בה לכל של מקבת ל"ג אלי הקיר עוד אלי לחיסורא לחוריינק ולאי ליה משום דבשל עץ לית ליה בים סומקת וחזן לה ולא
לחתן לחיקונו בה לכל של מקבת ל"ג אלי הקיר עוד אלי לחיסורא לחוריינק ולאי ליה משום דבשל עץ לית ליה בים סומקת וחזן לה ולא

רש"י

אלי' של עץ נמי להא לר' שמעון מלאכה שאין לריך לגופו פטור וכל כיוצ אין לריך לגופו הוי מעשי פחמים או מבנבי פלילה הילכך כיון דאמרי' לקח נוזן שנו' אמקו' ניוק דרבי"ם ל"ג נמי דרבי: קון כר"ם מוליכו פחות פמו' מל' אמות עד שיסלקנו לעידי ר"ם לחיסור דרבנן בעלמא: וכרמלי דשלעלול דידי' לדרבנן אפילו בשל עוזא יפקרנו בעקיבה לחתן: חמין דלוך קוזן כי קסבר מקלה גבר ואין בחמין מדקיחזין לקוזן לא מבשרינן: ולא קוזן לקוך חמין שפחקוניס מדקיחזין לקבליני דקקלה גברי' בכוס לבשפוי: בביח לית ליה ולא ניחא ליה שיחמו הרבה ועבד לכלי שני הוא: אומר אלי' חמין לקוך קוזן מבשלין אלי שני: סבל לכלי שני: כיתני' שפעניר מן האור מרוחק בין בשמש: לא ליחן לקוזן הבלוין שפחקך לכלי ראשון כל זמן שרוחק מבשל: אבל קוזן הוא לקוך קערה לכלי שני ליכו מבשל: קמיתי כמין קערה גדולה שמערה כל לחיליפם לקוזה ומשם מער לקער: ר' יהוד' אומר לכל הוא קוזן ואלי' לכלי רשון: חון מדבר שים בו חומן אי אין המטף מצליחין הנים שפם מבשלים הקנלין כשפם רוקחים: לכלי רשון. מי לא כשלה ומוקר ליקנו ואלי' לכלי ראשון מפעניר' מן האור: אין

דאי כר' שמעון סביר ליה אפי' של עץ נמי מות' בדבר שאין מתבוין סב' לה כר' שמעון במלאכ' שאינה צריכה לגופה סבר לה כר' יהודה דאמ' חייבין עליה אמר רבינ' הילכך קיץ ברישי' דרבי' מוליבו פרות פרות מארבע אמות ובכרמלי אפי' טובא וכן הלכת': אבל נותן הוא לתוביאו לתו' הכום כדי להפשירן: ת"ר נותן אד חמין לתו' צונן אבל לא צונן לתוך חמין דברי בית שמאי וב"ה אומר בין חמין לתוך צונן ובין צונן לתוך חמין מותר בר"א בכום אבל באמבטי חמין לתוך צונן אין ולא צונן לתוך חמין ור' שמעון בן בנסיא אומר ומסקנא דשמעתא דהלכתה כב"ה קאמרי אבר רב הונא בריה דרב הושעי' חזינא ליה לאב' דלא קפיד אמנא מדתני ר' חי' מערב אדם קיתון של מים לתוך ספל של מים בין חמין לתוך צונן ובין צונן לתוך חמין: מיתיבי האלפס והקדרה שהעבירן מרותחין לא יתן לתוכן תבלין אבל נותן הוא לתוך הקערה או לתוך התמחוי ר' יהודה אומר לכל הוא נותן חוץ מדבר שיש בו חומץ וציר: גמ' והלכתא כתנא קמא סבר רב יוסף לימ' מלח הרי הוא כתבלין דבבלי ראשון בשיל ובבלי שני לא בשיל אמר ליה אביי תני רבי חייא מלח

המאור הקטן

יצחק אוקימנא כר' שמעון ובאחרון שתי חלות לא קשיא פריטא ולא פריטא אלא דלא אול לשמעי' דר' יצחק רעות ליה מוקמה הילכך כיון דקיל כחנקא אבר' שמעון סבר' אידחי ליה דר' יצחק הנוא ר' יצחק כיחיד בקבר רבים ובכל הני שעשה אידחי ליה דר' יצחק ולית דחיש להו ועזר אש לה הוספת בראור ברא דרב הונא בש"י שהחשיך:

ליקט

כתבתי אין מפלילין את הפת מפני הרוצח אפר ר' יהודה בן לקיש שמפני שמפלילין את הפת מפני הרוצח] וכן אלא כשלשול בן הצר קא משלול לא הוה קנא שלשול בן הצר שהיה שלשול דאי לא שמות שלשול לא הוה קנא קנא אפר להפיל את הפת מפני הר ליקח לשלשול בן הצר ובין דעל כרחיך כברא ליה להנא קנא שלשול אפ' לך אלא שאה שלשול אפ' לך אלא פליג ר' יהודה בר לקיש ברא אלא בהא פליגי דרבי יהודה בן לקיש אבר מתוך שאחים בהול על מתו אי לא שרית ליה לשלשולי אחי לבניי וקנא קנא אבר לא נזרי יהודה הכהן בן לקיש אבר אפ' בשלשול בן הצר שהיה שלשול לא הוה קנא שלשול בן הצר שהיה שלשול דאי לא שמות שלשול לא הוה קנא קנא אפר להפיל את הפת מפני הר ליקח לשלשול בן הצר ובין דעל כרחיך כברא ליה להנא קנא שלשול אפ' לך אלא שאה שלשול אפ' לך אלא פליג ר' יהודה בן לקיש ברא אלא בהא פליגי דרבי יהודה בן לקיש אבר מתוך שאחים בהול על מתו אי לא שרית ליה לשלשולי אחי לבניי וקנא קנא אבר לא נזרי יהודה הכהן בן לקיש אבר אפ' בשלשול בן הצר שהיה שלשול לא הוה קנא שלשול בן הצר שהיה שלשול דאי לא שמות שלשול לא הוה קנא קנא אפר להפיל את הפת מפני הר ליקח לשלשול בן הצר ובין דעל כרחיך כברא ליה להנא קנא שלשול אפ' לך אלא שאה שלשול אפ' לך אלא פליג ר' יהודה בן לקיש ברא אלא בהא פליגי דרבי יהודה בן לקיש אבר מתוך שאחים בהול על מתו אי לא שרית ליה לשלשולי אחי לבניי וקנא קנא אבר לא נזרי יהודה הכהן בן לקיש אבר אפ' בשלשול בן הצר שהיה שלשול לא הוה קנא שלשול בן הצר שהיה שלשול דאי לא שמות שלשול לא הוה קנא קנא אפר להפיל את הפת מפני הר ליקח לשלשול בן הצר ובין דעל כרחיך כברא ליה להנא קנא שלשול אפ' לך אלא שאה שלשול אפ' לך אלא פליג ר' יהודה בן לקיש ברא אלא בהא פליגי דרבי יהודה בן לקיש אבר מתוך שאחים בהול על מתו אי לא שרית ליה לשלשולי אחי לבניי וקנא קנא אבר לא נזרי יהודה הכהן בן לקיש אבר

כלהמת ה

לקוטו חיים כל שוקי תפני שהוא מתפרק זה מזה ואינו כאן אלא כשלשול בן הצר שהיה שלשול דאי לא שמות שלשול לא הוה קנא קנא אפר להפיל את הפת מפני הר ליקח לשלשול בן הצר ובין דעל כרחיך כברא ליה להנא קנא שלשול אפ' לך אלא שאה שלשול אפ' לך אלא פליג ר' יהודה בן לקיש ברא אלא בהא פליגי דרבי יהודה בן לקיש אבר מתוך שאחים בהול על מתו אי לא שרית ליה לשלשולי אחי לבניי וקנא קנא אבר לא נזרי יהודה הכהן בן לקיש אבר אפ' בשלשול בן הצר שהיה שלשול לא הוה קנא שלשול בן הצר שהיה שלשול דאי לא שמות שלשול לא הוה קנא קנא אפר להפיל את הפת מפני הר ליקח לשלשול בן הצר ובין דעל כרחיך כברא ליה להנא קנא שלשול אפ' לך אלא שאה שלשול אפ' לך אלא פליג ר' יהודה בן לקיש ברא אלא בהא פליגי דרבי יהודה בן לקיש אבר מתוך שאחים בהול על מתו אי לא שרית ליה לשלשולי אחי לבניי וקנא קנא אבר לא נזרי יהודה הכהן בן לקיש אבר

רשות מבטל חוץ ולמ"ד רשות היא דאיכא למידחיים כדלקמן לה בירושלמי דמקשה לה ממתני' אין בירור כלי רשות מבטיא אבל לא מבטל ואחרינא מקשה ממתני' דיכול לקרוי ליה כלי רשות מהו ק"ם אחד מבטל בו ואין מבירה בו ורוקח ובו' ומשני בלא כלי קל מבטיא לי כי קל מבטיל בו' מבטל בלא בטול אפילו לאחר זמן ורבי' שמואל אחיו ז"ל ג"כ חולק עלון שכתב דבירורי כלי רשות לאו כמלי רשות הוא לענין בטול מדקיימא לן בפסחים התקה נגר לה לחיכה למהדי להקה מיירי בגון שנתף מרושנו על החרם שקלוהו נכסיה

ער משמש

רשות מבטל חוץ ולמ"ד רשות היא דאיכא למידחיים כדלקמן לה בירושלמי דמקשה לה ממתני' אין בירור כלי רשות מבטיא אבל לא מבטל ואחרינא מקשה ממתני' דיכול לקרוי ליה כלי רשות מהו ק"ם אחד מבטל בו ואין מבירה בו רוקח ובו' ומשני בלא כלי קל מבטיא לי כי קל מבטיל בו' מבטל בלא בטול אפילו לאחר זמן ורבי' שמואל אחיו ז"ל ג"כ חולק עלון שכתב דבירורי כלי רשות לאו כמלי רשות הוא לענין בטול מדקיימא לן בפסחים התקה נגר לה לחיכה למהדי להקה מיירי בגון שנתף מרושנו על החרם שקלוהו נכסיה

ער משמש

כלי רשות לאו כמלי רשות הוא לענין בטול מדקיימא לן בפסחים התקה נגר לה לחיכה למהדי להקה מיירי בגון שנתף מרושנו על החרם שקלוהו נכסיה

ער משמש

רשות מבטל חוץ ולמ"ד רשות היא דאיכא למידחיים כדלקמן לה בירושלמי דמקשה לה ממתני' אין בירור כלי רשות מבטיא אבל לא מבטל ואחרינא מקשה ממתני' דיכול לקרוי ליה כלי רשות מהו ק"ם אחד מבטל בו ואין מבירה בו רוקח ובו' ומשני בלא כלי קל מבטיא לי כי קל מבטיל בו' מבטל בלא בטול אפילו לאחר זמן ורבי' שמואל אחיו ז"ל ג"כ חולק עלון שכתב דבירורי כלי רשות לאו כמלי רשות הוא לענין בטול מדקיימא לן בפסחים התקה נגר לה לחיכה למהדי להקה מיירי בגון שנתף מרושנו על החרם שקלוהו נכסיה

ער משמש

רשות מבטל חוץ ולמ"ד רשות היא דאיכא למידחיים כדלקמן לה בירושלמי דמקשה לה ממתני' אין בירור כלי רשות מבטיא אבל לא מבטל ואחרינא מקשה ממתני' דיכול לקרוי ליה כלי רשות מהו ק"ם אחד מבטל בו ואין מבירה בו רוקח ובו' ומשני בלא כלי קל מבטיא לי כי קל מבטיל בו' מבטל בלא בטול אפילו לאחר זמן ורבי' שמואל אחיו ז"ל ג"כ חולק עלון שכתב דבירורי כלי רשות לאו כמלי רשות הוא לענין בטול מדקיימא לן בפסחים התקה נגר לה לחיכה למהדי להקה מיירי בגון שנתף מרושנו על החרם שקלוהו נכסיה

ער משמש

עין משפט

שילטול מן הכר ניטהו לכל שעיקר שלטולו משום דכר המותר והכר המותר שלא שלא לאכזר לו לטלטל לאוקי דכר המותר שלא ש"כ יטלטל ש משום דכתב הרמב"ם ז"ל בפרק כ"ב מהלכות שבת והכיא כמי לקמן בפ [תוליז] הקש שאל גבי מטה לא יטלטל לו שלא יכתוב לו שלא יכתוב לו שלא יכתוב

מניחין נר על גבי דקל בשבת ואין מניחין נר
על גבי דקל ביום טוב מאי טעמא כיון דבשבת
בדיל מיניה לא אתי לאשתמושי בהדיבור וביו"ט
טוב דלא בדיל מיניה אתי לאשתמושי בהדיבור
הילכך בשבת שרי וביום טוב אסור אמר רב
יהודה אמר שמואל אין מוקצה לר' שמעון אלא
גרוגרות וצמוקין בלבד ירושלמי מאי שנא הני
דאיל ומריחות בנתים אמר רבא כי היכי
דב נחמן היכי מיתרגמינן כנוא אגב קטמא
ואף על גב דאיכא עלית שברי עצים: תניא
מלבונית הכיסה וכריעי הכוסה וילוחים של
קיבוים לא יחזיר ואם החזיר פטיר אבל אסור
לא יתקע ואם תקע חייב חטאת רשב"ג אומר
אם היה רפוי מותר בי רב חמא הוה ליה ניסה
גללינתא דהוו מהדרי ליה ביומא טבא א"ל
הדרו מרבנן לרב חמא מאי דעתיך בנין מן הצד
הוא נהי דאיסורא דאורית' ליכא איסור דרבנן
מיהא איכא אמר ליה אנא כרשב"ג סבירא לי
דאמר אם היה רפוי כמותר וכן הלבת: ניתנין
כלי תחת הנר לקבל בו נצוצו: והא קא מבטל
כלי מהיכנו אמר רב חינא בריה דרב יהושע
נצוצות אין בהן כדי משוי ושרי לטלטולי ולא קא
מבטל כלי מהיכנו: ולא יתן לתוכו טים מפני
שהוא מבבה: תני' ניתנין כלי תחת הנר לקבל
נצוצות בשבת ואין צריך לומר בערב שבת
ולא

מנחין נר מבעוד יום על גב דקל
וילקין בשבת לליכא למיחש דילמא
ליכסכוכה ואי משקיל מיניי ומשתמש
משמוך בחמור לכתן לשקלקלה
רשב"ם ושני

ר' מנחין נר על גבי דקל בשבת מבעוד יום וילקין בשבת לליכא למיחש דילמא ליכסכוכה ואי משקיל מיניי ומשתמש בחמור דכתן לשקלקלה רשב"ם ושני: אין מוקלה לר' שמעון אלא גרוגרות וצמוקין בלבד גרוגרות קתנים שאפשר לגבב ליבשן ומשקחנו סם מעט חוץ רחוק לאכילה פר שיחיינבו כל לרכן וכן לצמוקי הענבים: הוילל ומסרי' יחוק בשר שלוין יבשר ומשלח שבשבת שכח הין מוקלה לר' שמעון אלא גרוגרות וצמוקין בלבד גרוגרות קתנים לשאפשר לגבב ליבשן ומשקחנו סם מעט חוץ רחוק לאכילה פר שיחיינבו וכן לצמוקי הענבים: כמנין כלי נחוסק הוא שמעיתי בו אחר לפני שרי לתחתי: לחתוך ולחתוך: לגבי קיסמים שבניהן לריכין לחפרן לכסות רוק לו עוסה ואם קחמר מלי לו חיסור יש בו ליישו רבוחה דתנא"ב לחיכה פליס שיברי עלים: מלגנות המעה כעין רגלים קטנים ויש להם כיח קבול ומכנים לקוכן כרבי המעה שלא ירקעו בשבת ואין צריך לומר בערב שבת

מנחין נר מבעוד יום על גב דקל וילקין בשבת לליכא למיחש דילמא ליכסכוכה ואי משקיל מיניי ומשתמש בחמור דכתן לשקלקלה: אין מוקלה לר' שמעון אלא גרוגרות וצמוקין בלבד גרוגרות קתנים שאפשר לגבב ליבשן ומשקחנו סם מעט חוץ רחוק לאכילה פר שיחיינבו וכן לצמוקי הענבים: כמנין כלי נחוסק הוא שמעיתי בו אחר לפני שרי לתחתי: לחתוך ולחתוך: לגבי קיסמים שבניהן לריכין לחפרן לכסות רוק לו עוסה ואם קחמר מלי לו חיסור יש בו ליישו רבוחה דתנא"ב לחיכה פליס שיברי עלים: מלגנות המעה כעין רגלים קטנים ויש להם כיח קבול ומכנים לקוכן כרבי המעה שלא ירקעו בשבת ואין צריך לומר בערב שבת

הוא מפני שאין מוקצה בשבילה ומשלכה בחוזק קלי ליה מן הלד כלומר על ידי שנוי ומשקיעין לשם היה רבוי מוקר: **ואיבא** מאן דאמר לעין מגין בכלים אפי' ביוכל לעשות מלאכה בשבת גזירה שמא יקנה וחייב עליה משום מכה בפטיש ומשום הכי היה רבוי מוקר:

ולפיכך בשמיע הרמ"ל ז"ל מן הסלכות הה דאמרי' בגמ' נבי עלעול מפורה של מקנה הילכך להליון בין בגולה בין קטנה לסורה כלומר לשחר לעלעה שמא הקיל ומקפרק ויסורגה ונמלא עושה כלי גמולה נמי ואין בית הידקי כלומר התנוין סכיב לה ודומה לכל פרקים לסורה שאין בגולה כלליון ומשה רבינו ע"ה לא הידקי כלומר לעשות ה"ל כסכר לשחר בב' ה"ל לסכירי לסו לכבל הלליון לסורי לאמרי בב' ה"ל לסכרי אפי' ביוכל לעשות לא מוקמי לפוגרתיהו דב"ש וב

ולא יתן לתוכו מים מפני שהוא מכבה מע"ש שנותן המים מערב שבת שלא יכבה מפני שמקרר כיוצא הניעולים הטעלות שם בשבת ולא דמי לעולי שלחו בה בחור הרבי בפ' כל בקבי (דף קב) ליתן עליה מי מלח ולחם בשבת כדכתיב התם היינו טעמא לפי שהיו נותנין לה הלילך שלא תונטין שלא יפקעו התו' לכל הכח עבי מגורם הוי ניס לקמוה במה שנהגו בבבו לקח מי לחוך הפעסיק ולחתי לה מקרר כיוצא הניעולו ולא עוד שלא יפקעו בלא נתינת מים נמי ליקסר שהרי כשהניעולו עפלין על הפתן כנין הן ואיכא למימר דלא אסרו אלא שריה ליה לקח לכבוי כיוצי לכל מקח שנעשית[בפ"ק] על דעת הלקח ואם כשהיא נתונה בתוך הכלי אסור אפילו בשעת הדחק כדי שיקרר הפתן לרחם הפקילה ומשום הכי שרי:

סליקו להו כירה

במה טומנין ובמה אין טומנין אין טומנין לא בנפרת ולא בזבל ולא בחלת ולא בסיד ולא בחרס ולא בחול בין לחין בין יבישי לא בתבן לא בזנין ולא במיכין ולא בעשבין בזמן שהן לחין אבל טומנין בהן כשהן יבישין וטומנין בכסות וכנפי יונה ובפירות ובנסירת של הרשים ובנעירת של פשתן רבי יהודה אוסר בדקה ומתיר בגסה: גמ' איבעי' להו נפת של זתים תנן אבל של שומשמין שפי' רמי או דילמא דשומשמין תנן וכל שכן דזתים דלא תא שמע דאמר ר' זירא משום חד רבי ר' יאי קופה שטמן בה אסור להניח על גבי נפת של זתים שמע מינה נפת של זתים תנן ליא לעולם אימ' לך לעניין הטבנה אפי' דשומשמין אסיר אבל לעניין אסיקי הבלא דזתים מסקי הבלא דשומשמין לא מסקי הבלא: רבה ור' זירא איקלעו לבי ריש גלותא חזיה להאיא עברא דאתנה דבוזא דמיא אפומא דקומקומא נזהיה רבה א"ר זירא מאי שנא מיחם על גבי מיחם א"ל התם איקמי קא מיקים הכא אילודי קא מוליד הדר חזייה דקא פרים סודר אפומא דכובא ואגא נטלא עילויה נזהיה רבה אמר ליה רבי זירא אמאי אמר ליה השתא קא חזית לסוף חזייה הקא עצר ליה א"ל ומאי

ולא יתן לתוכו מים מפני שהוא מכבה מע"ש ואין צריך לומר בשבת מפני שהוא מקרב כבוי:

סליקו להו כירה

במה טומנין ובמה אין טומנין לא בנפרת ולא בזבל ולא במלח ולא בסיד ולא בחרס ולא בחול בין לחין בין יבישי לא בתבן לא בזנין ולא במיכין ולא בעשבין בזמן שהן לחין אבל טומנין בהן כשהן יבישין וטומנין בכסות וכנפי יונה ובפירות ובנסירת של הרשים ובנעירת של פשתן רבי יהודה אוסר בדקה ומתיר בגסה: גמ' איבעי' להו נפת של זתים תנן אבל של שומשמין שפי' רמי או דילמא דשומשמין תנן וכל שכן דזתים דלא תא שמע דאמר ר' זירא משום חד רבי ר' יאי קופה שטמן בה אסור להניח על גבי נפת של זתים שמע מינה נפת של זתים תנן ליא לעולם אימ' לך לעניין הטבנה אפי' דשומשמין אסיר אבל לעניין אסיקי הבלא דזתים מסקי הבלא דשומשמין לא מסקי הבלא: רבה ור' זירא איקלעו לבי ריש גלותא חזיה להאיא עברא דאתנה דבוזא דמיא אפומא דקומקומא נזהיה רבה א"ר זירא מאי שנא מיחם על גבי מיחם א"ל התם איקמי קא מיקים הכא אילודי קא מוליד הדר חזייה דקא פרים סודר אפומא דכובא ואגא נטלא עילויה נזהיה רבה אמר ליה רבי זירא אמאי אמר ליה השתא קא חזית לסוף חזייה הקא עצר ליה א"ל ומאי

סליקו להו כירה

במה טומנין הנח לסלק קדרה מע"ב כירה ולעומג בדבר לחר ואמרו חכמים לון טומנין בדב' המוסיף הכל לפי בדבר המעמיד הכל חס ושלום המוסיף הכל לאסור: נפק מיניה' כל כיון הכל שהוא כעוס יהא ואם מלח: לחיים יש נהן הכל הרב יוקר מינכון: זנין כסולת יקר: מוכין כל הכי רך קרוי מוכין כגון נמר נפן וקנים ומעילין מוכן רך וכל כהמה וגרירו בגדים בלויו: גמ' לעניין הטמג לעומגו בקוטו: לסוקי הבלא כגון זה שטמן בדב' לחר והניח קופה על הנפח לילי"ל שהנפח מעלה הבל מיהו הבל שאינו מעלה ומרקיח הקדרה שבקופה: מיחם של חמין שמעת' דקומקומוס מיחם של חמין ומיחם של מים ומכוון מלא לגמי: מהיה דבה גבר ט: מ"ם ממיחם ע"ג מיחם בפוף פייקי' דבדי: הם קומקי קל מוקי' שמעת' העליון גם הוא יש בו מים התיון שהקטון תיכו לא מעמיד תומג שלא יפיג: סודרא סודר של רחם: דכובא קינקן: נטלא כלי שמאכלין בו פיין בן כובא: דקל עגר סיחם מוחטו מן המים שבגלגו בו: מלי

הקן ז"ל לא הודו לו דהם לוקסי ל"ש דלא לישקמיה חד שלחמורתי לפרושי לפי לישנא בפר קין כשם שפירשו אותו בפרק כירה והלכו בין מלטמק ויש לן למלטמק ורש לו דלא ודלי העשבה בכולהו גווני לסירתו ושעמת המלא' משום דבשהייה בין דלא מעמין לה משהא' לתורקיה קל בבי לה ותומם משהמר בד שעה לכל' ושוב שכיון שהוא מניח' מגולה ושליט בה לסירתו אין התוקיים מועיל לה כל כך ומשום הכי לא נזרינן שמא יתקה בלא נכשל ולא נכשל בלחוד לכל בהעשבה לאמר קל בבי לה אין תופש משקשר ואתי לאחקויי ושוב שכיון שהיא שעונה התוקיים מועיל בה הרבה ומשום הכי בהעשבה בכולהו גווני אסיר: גמ' נפק מל זקים הן שהוא הם ניוקר: קופה שעמן בה שהמן בה מוכין ושומן בה קדרה: לענין הטמנה לעמנו בקוטו. לסוקי הבלא בגון זה שעמן בדבר לחר והניח הקופה על הנפח ליכא בלא נפק מיניה שבקופה מעלה הבל למעלה ומרקיחא קדרה שבקופה ובלקח שעמנין כהי דנפח דמקרי ליה ש"מ שהוא כבי לחמי' דאסור בהטמנה ואפילו הכי שרי: ויש כאן מחלוקת שים מי שאומר כבי לחמי' דאסור בהטמנה ומי שאומר דמותר ומי שאומר דאסור בהטמנה ומותר בהסקה ומי שאומר דאסור בהטמנה ובהסקה ומי שאומר דמותר בהטמנה ובהסקה ומי שאומר דאסור בהטמנה ומותר בהסקה ומי שאומר דמותר בהטמנה ואסור ב

רבינו נסים במה טומנין פרק רביעי

ומאי שנא מפרונקא א"ל התם לא קפיד עליה הבא קפיד עליה: לא בתבן לא בזגיזלא במוכין: בעא מיניה רב אדא בר אהבה מאביי מוכין שטבין בהן מהו לטלטלן בשבת א"ל וכי כיפני שאין לו לזה קופה של תבן עיכד "ומטלטל קופה של מוכיך חסר שרא לאהדורי אודרא רבי סדיא בשב איתיביה רב חנין בר רבא לרב חסדא מתירי בית הצואר בשבת אבל לא פותחין ואין נותנין את המוכין לא לתוך הכר ולא לתוך הכסת ביום טוב וב"ש בשב לאקשיא הא בהדתי הא בעתיקי תני נמי הכי אין נותנין את המוכין לא לתוך הכר ולא לתוך הכסת ביום טוב ואין צ"ל בשבת נשרו מחזירין אותן בשבת ואין צ"ל ביום טוב: אמר רב יהודה אמר רב הפותח בית הציאו בשבת חייב מתקן ליה רב בהנא וכי מה בין זה למגפ' חבית א"ל זה חיבור וזה אינו חיבור: בזמן שהן רחין: איבעיא להו לחין מחבית עצמן תנן או דילמא לחין מחבית דבר אחר וסליקא דמחבית עצמן תנן ומיכין לחין מחבית דיבי משכחת לה בגון כרטא דביני אטמי ולסי לחה דעביד' מכרטא דביני אטמי והוא הצמר שבין ירכותיה של בהמה שיש בו לחלוחית קבועה

שאינה עוברת: מתני'

ר"ש

ע"ש מפרונק' נגד העשוי לפרום על הניציים שפורסין עליהם בשבת: לא קפיד עליה לפי שרוי בתבן ואינו מתקלקל: בזגיזלא בחוליות: בעא מיניה רב אדא בר אהבה מאביי מוכין שטבין בהן מהו לטלטלן בשבת א"ל וכי כיפני שאין לו לזה קופה של תבן עיכד "ומטלטל קופה של מוכיך חסר שרא לאהדורי אודרא רבי סדיא בשב איתיביה רב חנין בר רבא לרב חסדא מתירי בית הצואר בשבת אבל לא פותחין ואין נותנין את המוכין לא לתוך הכר ולא לתוך הכסת ביום טוב וב"ש בשב לאקשיא הא בהדתי הא בעתיקי תני נמי הכי אין נותנין את המוכין לא לתוך הכר ולא לתוך הכסת ביום טוב ואין צ"ל בשבת נשרו מחזירין אותן בשבת ואין צ"ל ביום טוב: אמר רב יהודה אמר רב הפותח בית הציאו בשבת חייב מתקן ליה רב בהנא וכי מה בין זה למגפ' חבית א"ל זה חיבור וזה אינו חיבור: בזמן שהן רחין: איבעיא להו לחין מחבית עצמן תנן או דילמא לחין מחבית דבר אחר וסליקא דמחבית עצמן תנן ומיכין לחין מחבית דיבי משכחת לה בגון כרטא דביני אטמי ולסי לחה דעביד' מכרטא דביני אטמי והוא הצמר שבין ירכותיה של בהמה שיש בו לחלוחית קבועה

שאינה עוברת: מתני'

ע"ב מפרונק' נגד העשוי לפרום על הניציים שפורסי' עס נשכח: לא קפיד עליה לפי שרוי בתבן ואינו מתקלקל: בזגיזלא בחוליות: מוכין עשוי ולא לתלי לידי מחיצה: מוכין שטבין בהן מהו לטלטלן בשבת א"ל וכי כיפני שאין לו לזה קופה של תבן עיכד "ומטלטל קופה של מוכיך חסר שרא לאהדורי אודרא רבי סדיא בשב איתיביה רב חנין בר רבא לרב חסדא מתירי בית הצואר בשבת אבל לא פותחין ואין נותנין את המוכין לא לתוך הכר ולא לתוך הכסת ביום טוב וב"ש בשב לאקשיא הא בהדתי הא בעתיקי תני נמי הכי אין נותנין את המוכין לא לתוך הכר ולא לתוך הכסת ביום טוב ואין צ"ל בשבת נשרו מחזירין אותן בשבת ואין צ"ל ביום טוב: אמר רב יהודה אמר רב הפותח בית הציאו בשבת חייב מתקן ליה רב בהנא וכי מה בין זה למגפ' חבית א"ל זה חיבור וזה אינו חיבור: בזמן שהן רחין: איבעיא להו לחין מחבית עצמן תנן או דילמא לחין מחבית דבר אחר וסליקא דמחבית עצמן תנן ומיכין לחין מחבית דיבי משכחת לה בגון כרטא דביני אטמי ולסי לחה דעביד' מכרטא דביני אטמי והוא הצמר שבין ירכותיה של בהמה שיש בו לחלוחית קבועה

שאינה עוברת: מתני'

ר"ש

ע"ש

מתני׳ טומנין בשלחין ומטלטלין אותם בגיזי צמר ואין מטלטלין אותן כיצד הוא עושה נוטל את הכסוי והן נופלי מאליהן ר׳ אליעזר בן יעקוב אומר קופה מטה על צדה ונוטל שמא יטול ואינו יכול להחזיר וחכמים אומרי נוטל ומחזיר אם לא כסהו מבעוד יום לא יכסנו משתחשך כסהו ונתגלה מותר לכסותו ממלא אדם את הקיתון מים ונותן תחת הבר או תחת הכסת׃

גמ׳ יתיב ר׳ יוחנן בר ערמאי ור׳ יוחנן בר אלעזר ויתיב ר׳ חנינ׳ בר אבא קמייהו ויתבי וקא מיבעיי להו מישלחין של בעל הבית תנן אבל של אינן כיון דקפיד עלייהו אין מטלטלין או דילמא של אינן תנן וכל שכן של בעל הבית וסליק כתנאי ומסתברא דהלכה כר׳ יוסי דאמר אחד זה ואחד זה מטלטלין אותן דר׳ יוסי שלהא הוה אזיז ונתברי לו שאין האומנין מקפידין עליהן וכן פסק רב שרירא גאון משום הראשונים שהלכ׳ כר׳ יוסי׃ בגיזי צמר ואין מטלטלין אותן׃ אמר רבא לא שנו אלא שלא ייחדן להטמנה אבל אם ייחדן להטמנה מטלטלין אותן איתמר נמי הכי כי אתא רבין א״ר יצחק א״ר יוסי בן שאול אמר רב לא שנו אלא שלא ייחדן להטמנ׳ אבל ייחדן להטמנה מטלטלין אותן תני רבה בר בר חנא קמיה דר׳ יוחנן תחריות של דקל שגדרן לעצי הנמלך עליהן לישיב צריך לקשרן רשב״ג אומר א״צ לקשרן הוא תני לה והוא אמר לה הלכה כרבן שמעון בן גמליאל איתמר רב אמר קישר ושמואל אמר הישב ורב אסי אמר יושב אע״פ שלא קשר ושלא הישב והלכתא כרב אסי דאמר כי האי תנא דתניא יוצאין בפוקרין יובציפה אימתי בזמן שצבען בשמן וכרכן במשיחה אבל לא צבען בשמן ולא כרכן במשיחה אין יוצאין בהן ואם יצא בהן שעדה אחת מבעוד יום אע״פ שלא צבען בשמן ולא כרכן במשיחה מותר לצאת בהן רב אשי אמר הא נמי סייעת׳ מיתני׳ דתנן׳ הקיש שעל המטה לא ינענע בידו אבל ינענענו בגופו אם היה מאבל בהמה או

רש״י

שלהים שורות הרגוש של והמשיא ואלה: ומטלטלי׳ אוקמינן שמן כהן אין לו שמן כהן לחזי למיזן עליהם: ואין מטלטלין אותן כי הם מוקצה לעזים ולתורה: כיצד הוא עושה זה שמטו כהן כיצד יעול לת קדירתו הוא׳ ואסו׳ ומטלטל׳ והרי הוא שמוצ׳ כול׳ כהן: מטל כיסוי של קדיר׳ שיש קורט כלי עליה ולה ליכסה לן ללה מעשים בסים לסם שלין עשה מלה לכסות קדירה: ר׳ שיעור כן עורים גוש׳ קוף׳ משש על לזה ומוש׳ כשבא ליטלה משה לת הקופה על גילה: שת׳ יעול הקדיר׳ ויטול הגוי שמכלן ומכלן לתן גוש׳ שיש בה ולת יעשה לחזור ולהטמינה לל יוכל לטלטל ניין לכלן ולכלן ולעשות גומה ולהחזירה לתוכו: גומל ומחזי׳ מפר׳ בגמ׳: גבו׳ שלחין ג״כ תנן לחוש׳ לשלחין לתן עומדין ליתכר ולל קבי כליהם לת משבשו וחזו לעיוב׳ כליהם: לגבל של חומן שמעבדן ומוכרן קיבל עליהם הילכך לזו לחיוב קיימי ולין מטלטלין חומן: שלחל הוי חומן לעבד עורו: אחריות עגמ׳ קישם כעין משהוקשו שרירות׳ לטלטלם ונשלו מלין שלהן קרי להן ס״ת פרק שני ס״ת תריוון: שבהדן כל קלינם שמריס קרי נדוכה: צריך לקושרם יפה משבוח יין לכוכיות של יפת עומדים ולם לל קישר לסור לטלטלן ללת כוי יחוד במחצבה בלת משם: יפה עלין משבוח יום ולת״ם שלת חישב לגבל עליהם למחר נלי לדמיתים לגיבה קיימי: פוקרין פסקן קרוס שומנין על האל: נציס לשר שמנין כניהן על האל: נומה שנצבעו נשמן רגלי לעשים ללמכה קיימים לסיניהן עליה בשבת לללן לרסוקה ניהנו ללת שלת יפרשו מלבושיו מכלו ולהו לי׳ כלי כמלבוש בעלמ׳: לכל לל נצבעו בשמן ללו מלבו׳ ניהנו ום״ל משלין שהן יוצלין בו בשבת לר״ם: ולם יצלו כהן כל סיינו כרב לסיי לשר לע״פ שלת חישב ולת קישר: קס מתניתה לקוי לגיעה לל בסקה ומוקלה הוא: ולם היה נתון ע״ג סתום ולת לבבה עליה בשבת ומולך לנענעו ולמעוטו לביבה שלת יהת לבור ובקה: לל יגענענו ניהנו שלהבור לטלטלן לת מגענענו בגופו כלאחר יד:

מג

דבניוין שהין של הסקה שהן בהן מטלטלין חומן לעולם במוכין הין מטלטלין חומן ח״כ היתה נמי כשל הסקה היה לכל שהין של הסקה הין מוכין הין גזין גזין כל שעתן בהן סתם מטלטלין חומן לעולם: תני רבה בר בר חנה קמי דרב חריות של דקל וכו׳ חריות סנפיים קשים כעין מסרקות של לולבין ונפלו עליו שלהן קרי להו חריות ירוק לקדרן צריך לקשרן ויבש הן עומדין ולם לל קשרן לסור לטלטלן לאחר שהוא יבש ולת״ם שלת חשב לגבל עליהם למחר נלי לדמיתים: קוקרין פסקן קרוס שומנין על האל: נציס לשר שמנין כניהן על האל: נומה שנצבעו נשמן רגלי לעשים ללמכה קיימים לסיניהן עליה בשבת ומולך לנענעו ולמעוטו לביבה שלת יהת לבור ובקה: לל יגענענו ניהנו שלהבור לטלטלן לת מגענענו בגופו כלאחר יד:

מד

מתני׳ טומנין בשלחין ומטלטלין אותם בגיזי צמר ואין מטלטלין אותן כיצד הוא עושה נוטל את הכסוי והן נופלי מאליהן ר׳ אליעזר בן יעקוב אומר קופה מטה על צדה ונוטל שמא יטול ואינו יכול להחזיר וחכמים אומרי נוטל ומחזיר אם לא כסהו מבעוד יום לא יכסנו משתחשך כסהו ונתגלה מותר לכסותו ממלא אדם את הקיתון מים ונותן תחת הבר או תחת הכסת׃

גמ׳ יתיב ר׳ יוחנן בר ערמאי ור׳ יוחנן בר אלעזר ויתיב ר׳ חנינ׳ בר אבא קמייהו ויתבי וקא מיבעיי להו מישלחין של בעל הבית תנן אבל של אינן כיון דקפיד עלייהו אין מטלטלין או דילמא של אינן תנן וכל שכן של בעל הבית וסליק כתנאי ומסתברא דהלכה כר׳ יוסי דאמר אחד זה ואחד זה מטלטלין אותן דר׳ יוסי שלהא הוה אזיז ונתברי לו שאין האומנין מקפידין עליהן וכן פסק רב שרירא גאון משום הראשונים שהלכ׳ כר׳ יוסי׃ בגיזי צמר ואין מטלטלין אותן׃ אמר רבא לא שנו אלא שלא ייחדן להטמנה אבל אם ייחדן להטמנה מטלטלין אותן איתמר נמי הכי כי אתא רבין א״ר יצחק א״ר יוסי בן שאול אמר רב לא שנו אלא שלא ייחדן להטמנ׳ אבל ייחדן להטמנה מטלטלין אותן תני רבה בר בר חנא קמיה דר׳ יוחנן תחריות של דקל שגדרן לעצי הנמלך עליהן לישיב צריך לקשרן רשב״ג אומר א״צ לקשרן הוא תני לה והוא אמר לה הלכה כרבן שמעון בן גמליאל איתמר רב אמר קישר ושמואל אמר הישב ורב אסי אמר יושב אע״פ שלא קשר ושלא הישב והלכתא כרב אסי דאמר כי האי תנא דתניא יוצאין בפוקרין יובציפה אימתי בזמן שצבען בשמן וכרכן במשיחה אבל לא צבען בשמן ולא כרכן במשיחה אין יוצאין בהן ואם יצא בהן שעדה אחת מבעוד יום אע״פ שלא צבען בשמן ולא כרכן במשיחה מותר לצאת בהן רב אשי אמר הא נמי סייעת׳ מיתני׳ דתנן׳ הקיש שעל המטה לא ינענע בידו אבל ינענענו בגופו אם היה מאבל בהמה או

רש״י

שלהים שורות הרגוש של והמשיא ואלה: ומטלטלי׳ אוקמינן שמן כהן אין לו שמן כהן לחזי למיזן עליהם: ואין מטלטלין אותן כי הם מוקצה לעזים ולתורה: כיצד הוא עושה זה שמטו כהן כיצד יעול לת קדירתו הוא׳ ואסו׳ ומטלטל׳ והרי הוא שמוצ׳ כול׳ כהן: מטל כיסוי של קדיר׳ שיש קורט כלי עליה ולה ליכסה לן ללה מעשים בסים לסם שלין עשה מלה לכסות קדירה: ר׳ שיעור כן עורים גוש׳ קוף׳ משש על לזה ומוש׳ כשבא ליטלה משה לת הקופה על גילה: שת׳ יעול הקדיר׳ ויטול הגוי שמכלן ומכלן לתן גוש׳ שיש בה ולת יעשה לחזור ולהטמינה לל יוכל לטלטל ניין לכלן ולכלן ולעשות גומה ולהחזירה לתוכו: גומל ומחזי׳ מפר׳ בגמ׳: גבו׳ שלחין ג״כ תנן לחוש׳ לשלחין לתן עומדין ליתכר ולל קבי כליהם לת משבשו וחזו לעיוב׳ כליהם: לגבל של חומן שמעבדן ומוכרן קיבל עליהם הילכך לזו לחיוב קיימי ולין מטלטלין חומן: שלחל הוי חומן לעבד עורו: אחריות עגמ׳ קישם כעין משהוקשו שרירות׳ לטלטלם ונשלו מלין שלהן קרי להן ס״ת פרק שני ס״ת תריוון: שבהדן כל קלינם שמריס קרי נדוכה: צריך לקושרם יפה משבוח יין לכוכיות של יפת עומדים ולם לל קישר לסור לטלטלן ללת כוי יחוד במחצבה בלת משם: יפה עלין משבוח יום ולת״ם שלת חישב לגבל עליהם למחר נלי לדמיתים: קוקרין פסקן קרוס שומנין על האל: נציס לשר שמנין כניהן על האל: נומה שנצבעו נשמן רגלי לעשים ללמכה קיימים לסיניהן עליה בשבת ומולך לנענעו ולמעוטו לביבה שלת יהת לבור ובקה: לל יגענענו ניהנו שלהבור לטלטלן לת מגענענו בגופו כלאחר יד:

מג

דבניוין שהין של הסקה שהן בהן מטלטלין חומן לעולם במוכין הין מטלטלין חומן ח״כ היתה נמי כשל הסקה היה לכל שהין של הסקה הין מוכין הין גזין גזין כל שעתן בהן סתם מטלטלין חומן לעולם: תני רבה בר בר חנה קמי דרב חריות של דקל וכו׳ חריות סנפיים קשים כעין מסרקות של לולבין ונפלו עליו שלהן קרי להו חריות ירוק לקדרן צריך לקשרן ויבש הן עומדין ולם לל קשרן לסור לטלטלן לאחר שהוא יבש ולת״ם שלת חשב לגבל עליהם למחר נלי לדמיתים: קוקרין פסקן קרוס שומנין על האל: נציס לשר שמנין כניהן על האל: נומה שנצבעו נשמן רגלי לעשים ללמכה קיימים לסיניהן עליה בשבת ומולך לנענעו ולמעוטו לביבה שלת יהת לבור ובקה: לל יגענענו ניהנו שלהבור לטלטלן לת מגענענו בגופו כלאחר יד:

מד

רבינו נסים במה טומנין פרק רביעי

או שהיה עליו כר או סדין שעכב בידו: אמר
רב יהודה מביאים אדם מלא קופתו עפר ועושה
בו כל צרכו דרש מר זוטרא משמיה דמר זוטרא
רבה והוא שיחד לו קרן זוית תניא בבל חפין
את הכלים תיץ מכלי כסף בגרתקין הא נתר
וחול מיתר א"ר יהודה עפר לבינתא שרי פי'
למימשא ביה ידיה אמר רב יוסף כיסא דיסמי
שרי אמר רבא עפר פלפלין שרי אמ' רב ששת
ברדא שרי מאי ברדא אמר רב יוסף תילתא
אידלא ותילתא אסא ותילתא סיגלי רב נחמני
בריה דרב יוסף אמר כל היכא דליכא רובא
אידלא שפיר דמי בעי מיניה מרב ששת מרו
לפצוע יחים בשבת פי' למימשא ביה ידיה אמ'
וכי בחול מי התירו קסבר מישום הפסד אוכלין:
ר' אלעזר בן עזריה אומר קיפה מטה על צדדה
ונוטל א"ר אבא א"ר חייא אמר רב הכל מודים
שאם נתקלקלה הגומא שאסור להחזיר
ובחיישין שמא תתקלקל' הגומ' קא מיפלגי
ר' אלעזר סבר חישינין ורבנן סברי אין חישינין
והלכה כרבנן: אמר רב הונא האי סליקוסתא
דרצה ושלפא והדר רצה שרי ואי לא אסיר
פירו סליקסת אגודה של בשמים כגון חבצלת
השרון וכיוצא בהן שנועצי אות בטיט או באר'
לחה כדי שלא תתיבש וקסבר רב הונא ואמר
שאם נעצה בערב שבת ושלפ' וחזר ונעצה
כדי שיהא מקומה מרווח ובישיבלינה בשבת
לא תתקלקל נומיתה כיתר לטרטלה בשב' ואם
לאו אסור ולית הלכתא כותיה וכן הא דאמ' רב
שמעיא האי סכינה דבעי אורבי רצה ושלפא
והדר רצ' שרי ואי לא אסיר ואמר מר זוטרא
ואיתמא רב אשי בנזרתא דקני שפיר דמי ולית
הלכתא כוותיה דהא אותבינן עליה מדהדר'
דתנן הטונן לפת וצנונות תחת הגפן אם היו
כמקצת העלין מגולין אינו חישש לא מישום
כלאים ולא משום שביעית ולא משום מעשר
וניטלין בשבת וסלקא דה בתיובתא אלמא לא
בעי למידין ולמישלף אלא לגלויי מקצתן בלבד
וכן הילכתא: ממלא אדם את הקיתון
אמר

לו שסיים עליו כר או סדין שעכב
עליו מבעוד יום ואפ"פ שלא יחזו לכך ולא חשב
לכך ולא חייב עליו והיינו כר אסי: אמר
מבעוד יום קופתו עפר לכסות בו
רוק ועושה ומביא העפר בניקיון
לארץ ונוטלו מקילקל נורבו: ורוח
שיחד לו קרן זוית והוי במוכן ועומ'
לכך לכל נוטלו נאמ': ניטלין בשבת
רגלים הרי הוא בטל לגבי קרקע
הבית ומוקצה הוא ואסור:
נשאל הרשב"ם ז"ל למיחד מבן
לפצוע בה מבעוד יום
מוקר לשעלה בשבת ומיבש דברי
מכבנים לד מלא קופתו עפר ועשה
בה כל צרכיו ואיכא דאמרי שיחפתם
בה עפר לחת מבעוד יום כקרין
ולפמ"ש [מיהו] כולהי נעבי שיחדו
לכך לגמרי לכל יהוד שבת לחיוהול
כגיזו למר דבעינן יחדן להטמנה ו"ת
וכאן שבל מי התניו דאמרי בפר'
כל הכלי (ר' לקמן) לא שנו אלא בשוב'
לבל בתניות בעשה כסוי לחתים ולא
ן"ל מכי אמת אפ"פ שהניח לכסו'
החיוהו לשמה אסור עד שיחדנה
לך לשלם אלו דברי ז"ל ולי נראה
לחלי יחוד שבת לא נאמי מכני ונ"ו
אמר דבעי יחדה לטמון הכי' בשל
הקוק וכאן שפ"פ שהניח לאפרי'
במניח היינו טעמא למי שאין דרכה
של אבן ליחד אוקה לכסוי חבי' וכמו
שאני עיקר לכקוה מקומה שם"ל
בפרק נוטל לבל בכל מיני דאחרי'
בכבי ייחוד לחד יומא מכני וכן
פרש"י אפ"פ שלא חשב ליהן עליהן
למחר אלמא אחשבת ליהן עליהן
למחר אפ"פ שלא יחדן לעולם מכני
דיוק בקוסקום בתבו לחדן
ואמרי' בשבת ובי"ב
דף ק"ו ב"ב ע"ב ד"ה ומי
עליהן ליהנות לעולם מחר בלבד היה
דלא יחדן לגמרי לא אמר קל קמ"ל
לדריך לקבר [ועוד] דרב דאמ' לבל
יחדן להטמנה מעלעין אותן לא
מוקמי ליה בפלוגתא דר"ק ורבנ"ב
בלל אשו דע"ב לא פליג הכא קמ"ל
שלא בשלא יחדן שלא שנמלך ליהן
עליהן למחר ומוכחת דר' חנני' בן
עקביה דלקמן נשמרת נמי בכל
מוכח דאמר להו לתלמידיו לאו
וחכמים דבשב עליהן למחר ואפי' בשי שלא ק"ל בשמועת דחשב
מבני [ליה ליומיה] כדאמרי' לעיל שלא יחוד לשבת אחת נמי מבני
ליומיה: תניא בבל חפין את הכלים מבעפי' לח הכלים בשבת
לאחנן: חתן מבלי בסף בגרתקין כמין עפר שנמל בחניות של יין
וחול ניטול מיקרי בלי בסף ונורד לוחו שבשבת ניטלין בלי בסף ונורד לוחו
אבל מלאכה: אבל נתר וחול מוכר ללא נדיף להן: עפר לבינתא שרי
כתיבת לבינה ורב הלי נתן ז"ל מפרש עפר לבונה הנקרה בלשון פרני בנגר: פי' למחק בית ידיה ולא חייבי שמא מצוי שרי: מוסבה דיסמין שרי
יש מפרש בפולם שומשמין ויש מפרש שהוא עפר נקרא בפרנסי יסמ"ין: אלא בלשון ואיתול"א בלעז ובפרנסי בנפש: בל היכא
דליכא רובא אלא שפיר דמי אבל היכא דאיכא רובא אידלא שפיר דמי בעי מינה מרב ששת מרו לפצוע יחים בשבת פי' למימשא ביה ידיה: אמר רב הונא הלי סליקוסתא
דרצה ושלפא והדר רצה שרי ואי לא אסיר פירו סליקסת אגודה של בשמים כגון חבצלת השרון וכיוצא בהן שנועצי אות בטיט או באר' לחה כדי שלא תתיבש
וקסבר רב הונא ואמר שאם נעצה בערב שבת ושלפ' וחזר ונעצה כדי שיהא מקומה מרווח ובישיבלינה בשבת לא תתקלקל נומיתה כיתר לטרטלה בשב' ואם
לאו אסור ולית הלכתא כותיה וכן הא דאמ' רב שמעיא האי סכינה דבעי אורבי רצה ושלפא והדר רצ' שרי ואי לא אסיר ואמר מר זוטרא
ואיתמא רב אשי בנזרתא דקני שפיר דמי ולית הלכתא כוותיה דהא אותבינן עליה מדהדר' דתנן הטונן לפת וצנונות תחת הגפן אם היו
כמקצת העלין מגולין אינו חישש לא מישום כלאים ולא משום שביעית ולא משום מעשר וניטלין בשבת וסלקא דה בתיובתא אלמא לא
בעי למידין ולמישלף אלא לגלויי מקצתן בלבד וכן הילכתא: ממלא אדם את הקיתון אמר

נר מצות

העבר מזלין:

מוכר

נקט לה דאי אין מקקה מגולין אין לו כמה לאוחזו אלא ר"ת מוסיף שמא מצוי שעבר: מוסבה דיסמין שרי
כתיבת לבינה ורב הלי נתן ז"ל מפרש עפר לבונה הנקרה בלשון פרנסי בנגר: פי' למחק בית ידיה ולא חייבי שמא מצוי שעבר: מוסבה דיסמין שרי
יש מפרש בפולם שומשמין ויש מפרש שהוא עפר נקרא בפרנסי יסמ"ין: אלא בלשון ואיתול"א בלעז ובפרנסי בנפש: בל היכא
דליכא רובא אלא שפיר דמי בעי מינה מרב ששת מרו לפצוע יחים בשבת פי' למימשא ביה ידיה: אמר רב הונא הלי סליקוסתא דרצה ושלפא והדר רצה שרי ואי לא אסיר
ואמר מר זוטרא ואיתמא רב אשי בנזרתא דקני שפיר דמי ולית הלכתא כוותיה דהא אותבינן עליה מדהדר' דתנן הטונן לפת וצנונות תחת הגפן אם היו
כמקצת העלין מגולין אינו חישש לא מישום כלאים ולא משום שביעית ולא משום מעשר וניטלין בשבת וסלקא דה בתיובתא אלמא לא
בעי למידין ולמישלף אלא לגלויי מקצתן בלבד וכן הילכתא: ממלא אדם את הקיתון אמר

כיון שעמדן שלא בדרך זריעה אבל בענין שישלין בשבת על כרחך בשלא בשבת הבריש הלי עוקר הרי מגולו:

תמר

אמר רב יהודה אמר שמואל מותר להטמין לתוך הצונן מבני החמין ורש"י ז"ל מפני החמין לתוך הצונן כדי לחממו ופ"ה שהוא מטמין בדבר שאינו מוסיף הבל לתוך הדמע"ס ז"ל כתב בפרק ל' מהלכות שבת ובנכולי פרקין בהטמנה לחמם עסקי' ולפ שהטמנה לשלח יקחמם והיינו נמי דקתני בברייתא דנסתוך לפ שאין נותנין לתוך החמין מים אלא מדכיין ומרתיח מכדי שיחמו ומרתיח מכדי שיחמו ואין נותנין לתוך הצונן כדי לחממו אלא מדכיין

במה בהמה יוצאה ובמה אינה יוצאה

יוצא הגמל באפסר והנאק בחוטם והלובדק בפרומבי והסוסבשיר וכל בעלי חשי יוצאי בשיר ונמשכין בשיר וכיוצא עליהן וטובלין במקומן: גמ' מאי נאקה בחוטם אמר רבה בר בר חנה נאקתא חיורתא בזממא דפרזלא והלובדקם בפרומביא אמר רבה בר בר חנה חמרא לובא בפני דפרזלא: אמר רב יהודה אמר שמואל ניחליפין לפני ר' שלו זו בזו ושלו זו בזו מהו נאקה באפסר לא תיבעי לך דכיון דלא מנטרא ביה מישוי היא ליה כי תיבעי לך גמל בחוטם מאי כיון דמני ליה באפסר מישוי הוא ליה או דילמל מנטירותא יתירתא לא אמרי' מישוי הוא לי' אמר לפניו ר' ישמעאל בר יוסי כך אמר אבא ארבע בהמות יוצאו באפסר בשבת הסוס והפרד הגמל והחמור מאי לאו למיעוטי גמל בחוטם לא למיעוטי נאק באפסר ובמתניתא תאנא הלובדקם והגמל יוצאין באפסר באפס אין בחוטם לא אימא כל מנטירות יתירתא מישוי הוא ליה ואסיר וכן הלכת' ואע"ג דאמר שמואל דהלכה כתנניא דאמ' מנטירות יתירת לא אמרי' מישוי הוא ליה לית הלכתא כוותיה דהא רב פליג עליה ואמר מנטירותא יתירתא מישוי הוא ליה ואתבי' עליה דרב ולא קתני לא תיובתא פריקין לה תלת' אמוראי בתראי דאינון אבוי ורבא הני תלתא אמוראי בתראי דאינון אבוי ורבא ורבינא ופריקין כולהו אליבא דרב ש"מ דהלכת כוותיה ועוד הא ק"ל דרב ושמואל הלכתא כרב באיסורי: הסוס בשיר וכל בעלי חשיר יוצאין בשיר כו' מאי יוצאין ומאי נמשכין רב הונא אמ' או יוצאין כרוכין או יוצאין נמשכין ושמואל אמר יוצאין נמשכין ואין יוצאין כרוכין ומסקנ' דשמיעתא דיוצאין כרוכין ויוצאין נמשכין:

מתני' חמיר יוצא במרדע בזמן שהוא קישור לו והזמרים יוצאין לבובין והרחלות שתיזות כבולות יבובות והעזי' יוצאות צרורות ר' יוסי אוסר בבולן חוץ מן הרחלות הבבונות ור' יהודה אומר עזים יוצאו צרורות ליבש אבל לא לחלב:

גמ'

סליקו להו במה טמונין

במה בהמה יוצאה וכו' לפי שהם מלוכלכין על ידי שהן נמשכין ומידי דמיעטר ביה מיעטר ביה הוי מינטרא ביה קושמיה ומיעי ליה מינטרא ביה קושמיה ומיעי ליה: תפס קיניטר"ן נלמי: בחוטם ומס של גרול ונוקיט יותמו ומכניסים לתוכו נקוכו: בפרומבי ולובדק] מפרש בגמרא. תמרח לוכא בפנני דפרזלא: בשיר כמין מלעל' שניהן לוחצין וטובלין בקנה קנוטה בו ומכניסין בו רגונו' תן חבל ומושכין הבהמה וכל בעלי השיר נגון כלבים ניירין והיון קנון שמתכוים שיר בעוקבן לגוי: יוצאי' ומשכי' מפרש בגמ': ומזין עליהם במקומן כמו שהן נמשלו בעוקר הבהמה שם נעמלה ושולין במקומן מכניסין הבהמה למים להעניל בשיר: גמ' היכא מקש להסקתה אפי' בשבת דתנן מוכני' להסקת' בשבת: גמ' ומידי דמנטרי ביה מנטר ביה הוי מינטרא ביה קושמיה ומיעי ליה מינטרא ביה קושמי

רש"י

גמ' חמור יוצא במרדעת וכו' אמר שמואל והיא שקשורה לו מערב שבת: תניא נמי הכי חמור יוצא במרדעת בזמן שקשורדה לו מערב שבת ולא באוכף שעלידה אע"פ שדהוא קשור לדה מע"ש: בעא מיניה רב אסי בר נתן מרבי חייא בר אשי "מהו ליתן מרדעת על גבי חמור בשבת (ולא לצאת בו לר"ה) א"ל כותר וכן הלכתא" אבל קרסטל רב שרי ושמואל אסר והלכתא כשמואל דאמרי אזל ר' חייא בר יוסף אמרדה לשמעתא דרב קמיה דשמואל א"ל אי הכי אמר אבא לא הוה ידע במילי דשבת כלום: כי סליק ר' זירא אשכחיה לר' בנימין בר יפת דיתיב וקאמ' משמיה דר' יוחנן נותנין מרדעת ע"ג חמור בשבת א"ל יישר וכן תרגמא אריוך בבבל ומני שמואל הא רב נמי אמרה אלא שמעיה דקא מסיי בה אין תולין קרסטל לבהמה בשבת א"ל יישר כבר תרגמ' אריוך בבבל דאי רב בקרסטל שרי ועוד הא אותבנ' תרתי תיובתי לרב ושמו' ואיפריקו אליבא דשמואל ולא איפריקו אליבא דרב: סבין ומפרכסין לאדם ואין סבין ומפרכסין לבהמ' ודוקא בגמר מכה ומשום תעניג אבל בתחלת מכה ומשום צער מפרכסין נמי לבהמה: תניא בהמה שאבלה כרישין הרבה לא יריצנה בחצ'בשביל שתתרפה ור' יאשיה מיקל: דרש רבא הלכה כר' יאשיה ומיקל משו' צערא דבהמה ולא קא גזר משו' שחיקת סממנין ש"מ לי' הלכת' כי הא דתנן בהמה שנשחזה דם אין מעמידין אותה במים בשביל שתצטנן אבל אד' שאחזו דם מעמידין אותו במים בשביל שיצטנן אלא אפי' בהמה נמי מעמידין אותו במי דהאי תנא דאסר משום שחיקת סממנין הוא דאמ' ובהא איפסיקא הילכתא כר' יאשיה דלא גזר משום שחיקת סממנין דאין אדם בהול כר כך על רפיא בהמתי דליתי סבנין: תני לא "יצ'הסוס בזנב שיעל ולא בזהורית שבין עיניו ולא יצא הוב בבים שלו ולא העזים בכיסן שבדדיהן ולא פרה בחוסם שבפי' ולא סייחין בקרסטלים שברגלה ולא קמיע שאינו מומחה לבהמה אע"פ שהוא מומחה לאדם אבל יוצאת היא באגר שע"ג המכה ובכתיתין שע"ג השבר בשלויא המדולדלת בה ופיקפק לה זוג בציארה ומטיילת בחצר: הזכרים יוצאין לבובים מאי לבובים אמר רב תחירי פי' תחירי מטלניות מרוקמים שמייפין ומקשטין בה את הבהמה מאי משמע דהאי לבוב היא דכתי' לבבתיני אחתי כלה אמר עזר שמקשרין להן כנגד ליבהן שלא יפלו עליהם ואבים רב נחמן בר יצחק אמ' עזר שמקשרין להן תחת זכרותן כדי שלא יעלו על הנקבות כמאי מדקתני סיפא והרחלים יוצאות שחיזות מאי שחיזו' שאוחזו' אליה שלהן למעלה כדי שיעלו עליהן הזכרים מאי משמע דהאי לישנא דגלויי הוא דכתיב שית זונה: כבולות מאי כבולות שמכבלין אליה שלהן למטה שלא יעלו עליהן הזכרים: כבולות מאי כבולות שמכבלין

מתני' חמור יוצא במרדעת ולא בצמד: תוכף בשם בלעז ושלין רוכבין עליו מותרין ליתן מרדעת על גבי החמור בשבת אחר שיניח מיניה ליתן מרדעת אחרת בשבת: קרסטל הוא קשר שמרפ שבת: סיחה קשר שאינו בשום שבת ומשומין עם הוכף בשבת ואינו יכול לשנות בעלמא מיהו בשבילו מותר לקשרו בשבת ולהתירו לאחר שבת: סבין שתן לתוכה: ומפרכסין נגדי שוכל לאכול: ת"ר לא ירכיבו אדם בהמה בשבת ולא ירכיבנה אדם בהמה בשבת: כרשין הרכה וע"י כך יוכל לתת לה ולא ירכיבנה אדם בהמה בשבת: ת"ר לא יתן הסום בתוכ שובל שלהן בו עין: ולא יכוין שלא תצלים בו עין: ולא יקרה: אבן שיש עליו שלהן בו מקל: ולא יגביה: כבים שלו שלהן לו לאחותו לקבל זיבה ולבהוק מניו רשותו: כבים שבגדיהן בקרסוליהן: במתני': בחוסם שבפיהם שלהן לקרוא בהם לסוסים לבהמה שלהן לקרוא בהם לחמורים: וכשמניחין למקום שהן מרעין מניחין עליהן מחיצה: גמ' מנא הני מילי אמר רב יהודה אמר קרא למען ינוח שורך וחמורך: ואמר רב יהודה אמר רב כל שלא נתקנו בשבת אסור לתקנן אפילו לצורך השבת: מתקנתי' מיירי בשנתקנו לצורך השבת

שמכבנין קוסרין נגד סניניו ביום שמולד שלמדו נקי ומטמר למדו שלח ישנוף: למילת לעשו מלמדו כלי מילת: בתפי כסס ולח לפלונת דמתני': חלב מי אמי' מי מעיל גורל ומכחין חי זו ליכס וחי זו להלוט חוקן לרחוק ליכס לומר לחלוט הוא וחקי למטרי קרוייהו: כיתני' לח יצא הגמל במעולטלח משולטלח כמין כר מלח מוכי שנוקנין לה תחת זנבו וחיק דמפרשי משולטלח לגמל כמרדעת לחמור: שקורקים יריחס עם רגליהן בחבלין שלח יברחו: ולח יקחו רגל מפרס בגמרת: חלב מנכים חבלים לחוץ יהו לוקה

שמכבנין אותה למילת כדתנן שאת בצמר לבן כאי בצמר לבן אמר רב ביבי אמר רב אשי בצמר נקי דף בן יומו שיכבנין אותו למילת: והעזים יוצאות צרורות וכו': איתמר רב אמר הלכה כר' יהודה ושמואל אמר הלכה כר' יהודה: ואיבא דמיתני להא שמיעתא באפי נפש רב אמר ליבש מיתר לחלב אסור ושמואל אמר אחד זה ואחד זה אסו' ואיבא דמתני לה אהא עזים יוצאות צרורות ליבש אבל לא לחלב משו' ר' יהודה בן בתירה אמרו כך הלכה "אלא מי מפיס איזו ליבש ואיזו לחל ומתוך שאין מבירין אחד זה ואחד זה אסור אמר שמואל ואיתימ' אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' יהודה בן בתירה ורב אמר הל' כתנא קמא והלכתא כרב דאמר הלכה כר' יהודה דתניא דאמ' עזים יוצאות מצרורו ליבש אבל לא לחלב דק"ל רב ושמואל הלכה כרב באיסורי: כיתני' ובמה אינה יוצאה לא יצא גמל במטולטל לא עקוד ולא רגיל וכן שאר כל בהמה לא יקשור גמלים זה בזה ויכשוך אבל מיכנים הבלים לתוך ידו ובלבר שלא ירוץ: גמ' תאנא לא יצא גמל במטולטלת דקשור לו בזנבו אבל יוצא במטולטלת דקשור לו בזנבו ובחמיטרתי אמ' רבה בר רב הונא יוצא גמל במטולטל דקשור לו בשליתה: ל"א עקוד ולא רגיל: אמר רב יהודה עקוד עקידת יד ורגל כיצחק בן אברהם רגיל שלא יבוף ידו ע"ג זרועו ויקשור: ולא יקשור גמלים זה בזה מ"ט אמ' רב ששת משי' דמיחזו כמאן דאזיל לחיננא אבל מיכנים דיוא הבלים לתוך ידו אמר רב אשי ע"כ לא שני ליא לענין כלאים כלאים דמאן אלימא כלאים דאדם והתנן אדם כות עם כוין למשוך ולהרי' ולנהיג אלא כלאים דחבלים והתנן התיכף תביפה אחת אינה חיבור אלא לעולם ג' כלאים דחבלים והכי קאמ' ובלבד שלא יכריך ויקשי' אמר שמואל ובלבד שלא יוציא חבל מתחת ידו טפח והא תאנא דבי שמואל טפח ותאנא דבי אביי השתא דאביי שמואל הלכה למיעשה אתא לאשמועי' טפח והתניא ובלבד שיגביה אפי' כן הקרקע טפח כי תניא ההיא בחבלא דבינ' דבינ': מתני'

רש"י

שמכבנין קוסרין נגד סניניו ביום שמולד שלמדו נקי ומטמר למדו שלח ישנוף: למילת לעשות מצות מילה: בתפי כסס ולח לפלונת דמתני': חלב מי אמי' מי מעיל גורל ומכחין חי זו ליכס וחי זו להלוט חוקן לרחוק ליכס לומר לחלוט הוא וחקי למטרי קרוייהו: כיתני' לח יצא הגמל במעולטלח משולטלח כמין כר מלח מוכי שנוקנין לה תחת זנבו וחיק דמפרשי משולטלח לגמל כמרדעת לחמור: שקורקים יריחס עם רגליהן בחבלין שלח יברחו: ולח יקחו רגל מפרס בגמרת: חלב מנכים חבלים לחוץ יהו לוקה

לשון ריא"ז

שמכבנין קוסרין נגד סניניו ביום שמולד שלמדו נקי ומטמר למדו שלח ישנוף: למילת לעשות מצות מילה: בתפי כסס ולח לפלונת דמתני': חלב מי אמי' מי מעיל גורל ומכחין חי זו ליכס וחי זו להלוט חוקן לרחוק ליכס לומר לחלוט הוא וחקי למטרי קרוייהו: כיתני' לח יצא הגמל במעולטלח משולטלח כמין כר מלח מוכי שנוקנין לה תחת זנבו וחיק דמפרשי משולטלח לגמל כמרדעת לחמור: שקורקים יריחס עם רגליהן בחבלין שלח יברחו: ולח יקחו רגל מפרס בגמרת: חלב מנכים חבלים לחוץ יהו לוקה

ר' חנן' מן כרגלים וחס' מן סירי' מכבר ומשכר ניחה: כיצחק בן מנרסם כדפרי' ויעקוד לח יצחק בנו כתף ידיו ורגליו לחמורין וקבר יד עם רגל ונכסט צוארו לחמורין ידון על בני זמוניו לח' מיניו כוכף כלפי מעלה וקושר כדי שלח יהיו לו ג' רגלי' לנרום: לחינב לעוף למוכרו הנמה על סם סמוניבן לח בסוק נמחולות: לח שנו שלח לענין כלאי' כלי לח יבריך דמקני' לח סייך ניח ליסור שהח שלח משום כלאים חסר ליה כדמפרש ואזיל: חילופיה בלאים לחדם כריך לה סניניו ידיו ורגליו נמלח קשו שם מוכי' בגמלים וכחמים שהם מוכי' שם דבר ונמל' לחדם ונמל מנהיגין יחד: וחהן לחדם מוכר עם כל בהמה לחרום ולמכוך שלח חסר קורס לח לגלי [מיני] בסמוך יחד כעין שור וחמור ומשכה זו בחבית בלאים: בלאים דהמלים שים כהן חבלי למר וחבלי משקם כלי בריך להו הוי כלאי' וידיו מקחממות בלחיוחן וקסבר חנח דמתני' דבר חלין מקטיון וקסבר חקוף כנדי למר ובשקי': בחכיפה חחן בגן ע"י מחו לחן לח שקבר קשר ח': חינו חנור לכחיב למר ובשקים יחהו לח לחבר קורס בלאים: שלח יחהו לבריך ויקשיר בשחי חניסות ומח שהניח הרב לפני ו"ל כך פוניח לח הניח שלח לפרוסי למהניסין דסח ק"ל דבר חלין מקטיון מח' ואפי' לעניין כלאי' דמוכרי כסוס וכלי מוכרין בכרכן ובלבד שלח יקנון בחבח מבני הבחמים: חבח וכבחמים מבני הבחמים: אבר שמו ובלבד שלח יוליח רחם בהמה מחכח ידו למעה עסח בדמי כמי שנוסקה ולח מחהויח שהיח מלבסר הגמל: הלבה למעשה מלבסר הגמל: ר"ל

חבלי למר וחבלי פשחן וכי כריך לה חדי בלאים וידיו מקממות בלחיוחן וקסבר דבר שלין מקבון לחסר: בחכיפה בגד בי חחן כן בגן ע"י מחו לחן לח שקבר קשר ח': חינו חיבור דבריך למר ובשקים יחהו לח לחבר קורס בלאים: שלח יחהו לבריך ויקשיר בשחי חניסות ומח שהניח הרב לפני ו"ל כך פוניח לח הניח שלח לפרוסי למהניסין דסח ק"ל דבר חלין מקטיון מח' ואפי' לעניין כלאי' דמוכרי כסוס וכלי מוכרין בכרכן ובלבד שלח יקנון בחבח מבני הבחמים: חבח וכבחמים מבני הבחמים: אבר שמו ובלבד שלח יוליח רחם בהמה מחכח ידו למעה עסח בדמי כמי שנוסקה ולח מחהויח שהיח מלבסר הגמל: הלבה למעשה מלבסר הגמל: ר"ל

לחמרי' ליה טפח שלח להקל בחיסורין ומיהו בד טפחים ליכח חיסור: והחניח ובלבד שלח יגביה מן הקרקע טפח מבל כל מה דבעי ניסוק מהוסיף ידיה: בקבלה דבינ' ובינ' סבין ידו לגמל בהסוח קלח מחהויח כמי שנוסקה ובלבד שלח יגביה מן הקרקע טפח כדי שקרלח טפח [לח]

מקחהו נעירוקה דבסמה ללח כמהי בעלמח שלין נרלה שהוסה בקבלה בסמה נמסבח בו דהי לח [לח]

כנוב

מחני' ליה טפח שלח להקל בחיסורין ומיהו בד טפחים ליכח חיסור: והחניח ובלבד שלח יגביה מן הקרקע טפח מבל כל מה דבעי ניסוק מהוסיף ידיה: בקבלה דבינ' ובינ' סבין ידו לגמל בהסוח קלח מחהויח כמי שנוסקה ובלבד שלח יגביה מן הקרקע טפח כדי שקרלח טפח [לח]

מקחהו נעירוקה דבסמה ללח כמהי בעלמח שלין נרלה שהוסה בקבלה בסמה נמסבח בו דהי לח [לח]

כנוב

מרחבת ה'

מתני׳ אין חמור יוצא במרדעת וכו׳ משא״כ ולא בסולם שבצוארו ולא ברצועות שברגליו ואין התרנגולין יוצאין בחיטין ולא ברצועות שברגליהן ואין הזכרים יוצאין בעגלה שתחת האליה שלהן ואין הרחלים יוצאות חניני׳ ואין העגל יוצא בניטין ולא פרד בעור הקופר ולא ברצוע שבין קרניה פרתו של ר״א בן עזרי׳ חית׳ יוצאה ברצוע׳ שבין קרניה שלא ברצון חכמי׳:

גמ׳ אין חמור יוצא במרדעת מ״ט כראמרי פי׳ כראמרן לעיל כיאי אינה קשורה׳ לו אילימא אינה קשורה׳ לו כלל פשיטא ליחוש דילמא נפלה ואתי לאיתויי׳ אלא לאו שאינה קשורה׳ לו מערב שבת ולא בוצ אע״פ שהי׳ מפקיק מישו׳ דמיחזי כמאן דאזיל לחננ׳ ולא בסול שבצוארו אמר רב הונא בי לועא למאי עבדי לה להיכא דאית לה מכה דלא הדר חייך לה ולא ברצוע׳ דעבדי ליה גזרא גיזרא חוצ׳ ביה תרי פירושי איכא מאן דאמר שפסיעותיהן רחוקו׳ וקצרות ונ׳ געו׳ עקביהן ורגליהן זו בזו והן נוקפן ועושין לדן מטלית או רצוע׳ וקושרי׳ על עקביהן כדי שלא יוקו׳ ויש מפרשים כשנבקעה פרסה של רגל הבהמה קושרין אות׳ ברצוע׳ כדי שתחלים ותחזור לכמות שהיתה ואין התרנגולין יוצאין בחיטין דעבדי להו סימנין כי הכי דלא ליחלפן ולא ברצועות שברגליהן דעבדי לה׳ כי היכי דלא ליתברו מאני ואין הזכרי׳ יוצאין בעגלה שתחת הא״ה שלהם כי היכי דלא ליחמצן אליותיהן ואין הרחלי׳ יוצאי׳ חניני׳ מאי חניני׳ אמר רב הונא ע״ן אחר יש בכרכי דים ויחנין שמו ומביאי׳ קים ממנו ומניחי׳ לה בחיטמ׳ והיא מתעטשת ונופלין הדרנין שבראשה אי היכי זכרים נמי ביין דמנחי אדדדי ממילא נפלי שבעון נזירא אבר קיסמא דריחיא ואין העגל יוצא בניטין מאי ניטין אמר רב הונא נירא [בר נירא] א״ר אושעי׳ מאי משמע דהאי ניטין לישנ׳ דמיכף הוא דכתיב הלכוף כאגמין ראשו ולא פרה בעור הקיפר דעבדי לה דלא לימצוה יצי׳ ולא ברצוע׳ שבין קרניה איתמ׳ רב חי׳ בר אשי אמר רב בין לניי בין לשמור אסור ורב חייא בר אבין א׳ לניי אסו׳ לישמור מות׳ והלכתא כרב כדתניא׳ לעיל רבל נטירותא יתירתא משמעי׳ הוא פרתו של ר״א בן עזריה תאנא לא שלו היתה אלא שהשביתו היתה ומתוך שלא מיחה בה נקראת על שמו איתמר רב ורבי חנינ׳ ורב הביבה ור׳ יוחנן מתנו בבולי סדר מועד כל כי האי זונא חלופי רבי יוחנן ועייל ר׳ יונתן כל שאפשר למחות באנשי ביתו ואינו מוחה הוא נתפש על אנשי ביתו באנשי עירו ואינו מוחה הוא נתפש על אנשי עירו על כל העולם כולו ואינו מוחה הוא נתפש על כל העולם כולו אמ׳ רב פפא הלכך הני דבי ריש גלותא מיתפשי אכולי עלמא:

סליקו להו במה בהמה

במה אשה יוצאה ובמה אינה יוצאה לא תצא אשה לא בחוטי צמר ולא בחוטי פשתן ולא ברצועות שבראשה ולא תטבול בהן עד שתתרפס (וכיון דבתיל לא תטבול בהן עד שתרפס בשבת לא תצא בהן דילמ׳ מיתרמיא לה טבילה דמצוה ושרייא להו ואתיא לאיתויינהו ארבע אמות ברשות הרבים):

ולא

מתני׳ אין חמור יוצא במרדעת וכו׳ משא״כ ולא בסולם שבצוארו ולא ברצועות שברגליו ואין התרנגולין יוצאין בחיטין ולא ברצועות שברגליהן ואין הזכרים יוצאין בעגלה שתחת האליה שלהן ואין הרחלים יוצאות חניני׳ ואין העגל יוצא בניטין ולא פרד בעור הקופר ולא ברצוע׳ שבין קרניה פרתו של ר״א בן עזרי׳ חית׳ יוצאה ברצוע׳ שבין קרניה שלא ברצון חכמי׳:

גמ׳ אין חמור יוצא במרדעת מ״ט כראמרי פי׳ כראמרן לעיל כיאי אינה קשורה׳ לו אילימא אינה קשורה׳ לו כלל פשיטא ליחוש דילמא נפלה ואתי לאיתויי׳ אלא לאו שאינה קשורה׳ לו מערב שבת ולא בוצ אע״פ שהי׳ מפקיק מישו׳ דמיחזי כמאן דאזיל לחננ׳ ולא בסול שבצוארו אמר רב הונא בי לועא למאי עבדי לה להיכא דאית לה מכה דלא הדר חייך לה ולא ברצוע׳ דעבדי ליה גזרא גיזרא חוצ׳ ביה תרי פירושי איכא מאן דאמר שפסיעותיהן רחוקו׳ וקצרות ונ׳ געו׳ עקביהן ורגליהן זו בזו והן נוקפן ועושין לדן מטלית או רצוע׳ וקושרי׳ על עקביהן כדי שלא יוקו׳ ויש מפרשים כשנבקעה פרסה של רגל הבהמה קושרין אות׳ ברצוע׳ כדי שתחלים ותחזור לכמות שהיתה ואין התרנגולין יוצאין בחיטין דעבדי להו סימנין כי הכי דלא ליחלפן ולא ברצועות שברגליהן דעבדי לה׳ כי היכי דלא ליתברו מאני ואין הזכרי׳ יוצאין בעגלה שתחת הא״ה שלהם כי היכי דלא ליחמצן אליותיהן ואין הרחלי׳ יוצאי׳ חניני׳ מאי חניני׳ אמר רב הונא ע״ן אחר יש בכרכי דים ויחנין שמו ומביאי׳ קים ממנו ומניחי׳ לה בחיטמ׳ והיא מתעטשת ונופלין הדרנין שבראשה אי היכי זכרים נמי ביין דמנחי אדדדי ממילא נפלי שבעון נזירא אבר קיסמא דריחיא ואין העגל יוצא בניטין מאי ניטין אמר רב הונא נירא [בר נירא] א״ר אושעי׳ מאי משמע דהאי ניטין לישנ׳ דמיכף הוא דכתיב הלכוף כאגמין ראשו ולא פרה בעור הקיפר דעבדי לה דלא לימצוה יצי׳ ולא ברצוע׳ שבין קרניה איתמ׳ רב חי׳ בר אשי אמר רב בין לניי בין לשמור אסור ורב חייא בר אבין א׳ לניי אסו׳ לישמור מות׳ והלכתא כרב כדתניא׳ לעיל רבל נטירותא יתירתא משמעי׳ הוא פרתו של ר״א בן עזריה תאנא לא שלו היתה אלא שהשביתו היתה ומתוך שלא מיחה בה נקראת על שמו איתמר רב ורבי חנינ׳ ורב הביבה ור׳ יוחנן מתנו בבולי סדר מועד כל כי האי זונא חלופי רבי יוחנן ועייל ר׳ יונתן כל שאפשר למחות באנשי ביתו ואינו מוחה הוא נתפש על אנשי ביתו באנשי עירו ואינו מוחה הוא נתפש על אנשי עירו על כל העולם כולו ואינו מוחה הוא נתפש על כל העולם כולו אמ׳ רב פפא הלכך הני דבי ריש גלותא מיתפשי אכולי עלמא:

סליקו להו במה בהמה

במה אשה יוצאה ובמה אינה יוצאה לא תצא אשה לא בחוטי צמר ולא בחוטי פשתן ולא ברצועות שבראשה ולא תטבול בהן עד שתתרפס (וכיון דבתיל לא תטבול בהן עד שתרפס בשבת לא תצא בהן דילמ׳ מיתרמיא לה טבילה דמצוה ושרייא להו ואתיא לאיתויינהו ארבע אמות ברשות הרבים):

ולא

ולא בטוטפת ולא בסרביטין בזמן שאינן תפירי
ולא בכבול לר"ה ולא בעיר של זהב ולא
בקטלא ולא בגזמים ולא בטבעת שאין עליה
חותם ולא בניחט שאינה נקובה ואם יצארת
אינה חייבת חטאת: גמ' בעי רב כהנא מרב
הני תיבי חלילתה מאי א"ל אריג קאמרת כל
שהוא אריג לא גזרו ואיב' דאמרי אב"ר הנא
ברי"ר יהושע חזיז לאהוותאי דלא קפדן
עליהי מאי איכא בין האי לישנא להאי לישנא
איכא בינייהו דתניפן לרך לישנא דאמרת כל
שהוא אריג לא גזרו הני נכי אריג ניגרו לרך
לישנא דאמר חוינה להו לאהוותאי דלא קפדי
עליהי כיון דתניפן מקפד קפדי עליהי ותנן הת'
ואלו היוצים באדם חיטי צמר וחיטי פשתן
והרציעות שבראשי הבנות ר' יהודה אומ' של
צמר ושל שער אין היוצין מפני שהמים באין
כהן: אמר רב הונא וכולה בראשי הבנות
שניני אבל חוטין שבציוארין אינן היוצין
לפי

רש"י

טוטפת וסרבישין מפרש בגמרא
וכזומן הן וחייבין דילמא שלטף
ומחווין: בזמן שאין קפורין עם
הכסכה שקורין היב"ולי כתכמו
לכל קמורין ליכא למיחש לחוי
שיונה מעלת הצנכ' מרחקם בר"ה
שקבלה בל שערה: כגול מפרש
בגמרא: לר"ה לכל לחגר שרי וכל
הני לעיל לאסורין לף לחגר שמ
תרגילם לרשות מרבים וחלל בוירה
היו שבזרו שלח תקדשה כלל נהן
בשבת ובכבול קחירו שלח לאמר
כל הכשיטיה וקחנגה על בעלה:
עיר של זהב כמין עכם ומליירין בם
כמין עיר: קעלת מפרש בגמרא:
חוקם גורה לחקוה קחירה לו כל
דבר סנור: שחינה מנוקבה כגון
ספינ"בל: וחם יבלה לחינה חיינת
חעלה לכולהו הכשיטין ניכה ורבנן
גזרו דילמ' שלפף ומחווין: גמ'
חיבי חלילתה' שרבישין חוטין חלולי
ובטלוטה: מכו לקלוע בהן שער' בשבת לחיבה יבולה למוקחן ולזהקן
על הבשר בחוק וחמים בנכסים בהן ושינבי לים מי חייבי בטבילה ולא
קבלו בהן בשבת דילמא מקרעי לה בעבלת מלה ומסירהן לו לה חייבי:
כל שהן שרוי לה גזרו לבלה בו בשבת דלה חיין דלה מיהדק ספיר: דלה
קפדי עלייהו לישלין מרבלן בשרוחלות בחמין דילמא שילה בהו מים
בהבלה רחיצה ולל שבן לבניין שבילה לף בריבה להו שלה שילה קפיל לשקיעכו ומחבר לף' בהן
בשבת: דעיבין שבעבו הבך חיבי בשיע דשיבין קפיל עלייהו שלח
להחוק בריחה בשעה שבילה חפי שהמים מתחין השיע ומלכלך בשרן
בעלייהן מן העבילה וחפ"ג בלחה הוי חלילה מב"ח בין לשקול להו מלה
טיפה לחי לה לשיהו ולחבר לבלה בהן בזרוחלה ולבי שבת בשבת לחי
דחיין בעבילה: לפי

ולבולות: מכו לקלוע בהן שער' בשבת לחיבה יבולה למוקחן ולזהקן
על הבשר בחוק וחמים בנכסים בהן ושינבי לים מי חייבי בטבילה ולא
קבלו בהן בשבת דילמא מקרעי לה בעבלת מלה ומסירהן לו לה חייבי:
כל שהן שרוי לה גזרו לבלה בו בשבת דלה חיין דלה מיהדק ספיר: דלה
קפדי עלייהו לישלין מרבלן בשרוחלות בחמין דילמא שילה בהו מים
בהבלה רחיצה ולל שבן לבניין שבילה לף בריבה להו שלה שילה קפיל לשקיעכו ומחבר לף' בהן
בשבת: דעיבין שבעבו הבך חיבי בשיע דשיבין קפיל עלייהו שלח
להחוק בריחה בשעה שבילה חפי שהמים מתחין השיע ומלכלך בשרן
בעלייהן מן העבילה וחפ"ג בלחה הוי חלילה מב"ח בין לשקול להו מלה
טיפה לחי לה לשיהו ולחבר לבלה בהן בזרוחלה ולבי שבת בשבת לחי
דחיין בעבילה: לפי

(רש"י ו"ל) ור"ח ו"ל ולפי זה קחה סניף זו חלוקה על חוקה מימרל שבוכרנו של רבי חבל חלל שבל הרמב"ן ו"ל ולימל דחיבה למיתר חלל פלינן מבו
לבבל הבי קלמרינן מי חמרינן דבך חמרת יקירקה לעבדי לומר שקבי' דברי' בר"ה לל חשש שבות שיבו לסורין בחבר לניחת חוקה'
בבחלים ובלרך נרחקה: בשבת בשבת בשבת

רש"י

לפי שאין האשה חונקת את עצמה ודגי מילי בחוטין אבל בחבקין שבצואריהן בנין קרטלא וביוצא בהן חייצין דאשה חונקת את עצמה כדי שתראה בעלת בשר: ור' יהודה אומר של צמר ושל שיער וכו': אמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל מודים חכמי' לר' יהודה בחיטי שער שאין חוצצין הילכך יוצאה בהם בשבת ולא אתיא לאיתויינהו ד' אמות בר"ה: ולא בטיטפת: מאי טיטפת אמ' ר' יוסף חומרתא דקטיפתא פירוש חימרתא דקטיפתא חולי ידועה שתולין אותה בצואר מפני עין הרע א"ל אביי ותהוי בקמיע כומחה ותשתרי לא אמר רב יהודה משמיה דאביי אפויני פי אפויני ציין: תנ"ה יוצאת אשה בסבכה הבוזהבת ובטיטפ' וסרביטי הקבועין בהואי זו היא טיטפת ואיזו היא סרביטין א"ר אבהו טיטפת המקפ' לה בראשה כאזן לאזן סרביטין המניעין לה עד לחיים אמר רב הונא תאנא עגיות עישין אותן ממיני צבעונין עישורת עישין איתן של כסף וזהב: ולא בכבול לר"ה א"ר יאי כבול זה איני יודע מהו אי כבלא דעבדא תנן אבל כיפה של צמר שפיר דמי אי דילמ' כיפה של צמר תנן וכ"ש כבלא דעבדא רב אמר כיפה של צמר ושמיע אמר כבל דעבדא א"ר אבהו מסתברא כמאן דאמר כיפה של צמר תנ"ה יוצא אשה בכבול ובאצטמא לחצר ר"ש אומ' אפילו בכבול לר"ה כלל א"ר שמעון כל שהוא למטה מן השבכה יוצאין בו וכל שהו למעל' מן השבכה אין יוצאין בו (לחצר אין לר"ה לא) ושמיע אמר כבלא דעבדא תנן אבל כיפה של צמר שפיר דמי והלכתא כר' אבהו דתניא כותיה ופירוש כיפה של צמר חוטי דעמרא דגדילין ועבידן כי הוצא ורחב שתי אצבעות שיעור ציין בראמברי כיפה של צמר היה מונח בראש כהן גדול ועליו ציין נתון שנא' ושמת אותו על פתיל תכלת · מאי אצטמא אמר ר' אבהו בי זיני מאי בי זיני כליא פרוחי פי כיטלית שתולין בה מיני צבעונין כגון גלופקר שתולין אותה לכלה לבלות ממנ' זבוב שאם יעמוד זבוב על פניה מתביש למרדו ומיצטער בו בנון זה שתולין לבהמ' ולפיכך אין בה משום כלאים דלאו אריג הוא ואינה מיטמאה בנגעים דלאו שתי וערב היא ואין יוצאין בה לר"ה שאינה תכשיט: ת"ר שלשה דברים נאמרו באצטמא אין בה משום כלאים ואין

ר' מצוה

לפי שאין האשה חונקת עצמה לכך חוטין שבצואריהן קטנים ודגי מילי גדולים: חנקין עגולים לצוארן וקורטל שבין שני גבי צוארה וקורקבנרויא שיהו רפין: לפי שאין האשה חונקת עצמה לכך חוטין שבצואריהן קטנים ודגי מילי גדולים: חנקין עגולים לצוארן וקורטל שבין שני גבי צוארה וקורקבנרויא שיהו רפין: לפי שאין האשה חונקת עצמה לכך חוטין שבצואריהן קטנים ודגי מילי גדולים: חנקין עגולים לצוארן וקורטל שבין שני גבי צוארה וקורקבנרויא שיהו רפין: לפי שאין האשה חונקת עצמה לכך חוטין שבצואריהן קטנים ודגי מילי גדולים: חנקין עגולים לצוארן וקורטל שבין שני גבי צוארה וקורקבנרויא שיהו רפין:

ואין °מטמאין בה בנגעים שאין בה ששה וערב
ואין יוצאין בה לר"ה [שאינה] תכשיט משום
רבי אליעזר בר ר"ש אומר אף אין בה משים
°עטרות בלות אמר שמואל יוצא °העבר בחוט
שבצוארו אבל לא בחוט שבכסותו תנ"ה יוצא
העבר בחותם שבצוארו אבל לא בחותם
שבכסותו ורמינהי לא יצא העבר לא בחותם
שבצוארו ולא בחותם שבכסותו לא קשיא הא
דתניא לא יצא בשל מתכת והא דתניא יצא
בשל טיט וכדרב נחמן דאמר רב נחמן אמר רבה
בר אבוה דבר המקפיד רבו עליו אין יוצאין בו
דבר שאין מקפיד רבו עליו יוצאין בו תנאא לא
תצא בהמ' לא בחותם שבצוארה ולא בחותם
שבכסותה ולאאזוז שבצוארה ולא בזוג שבכסות:
ולא °בעיר של זהב: מאי עיר של °זהב אמר
רבה בר בר חנא ירושלים דרבה כדעבד לה
ר' עקיבא לדביתהו: כי°לילא °רב אסר ושמואל
שרי דאמרי כ"ע לא פליגי דאמי כי פליגי
דארוקת מר סבר ניסבא עיקר ומר סבר רוקתא
עיקר ר' אשי מתני לקולא דארוקתא כ"ע לא
פליגי דשרי כי פליגי דאניסבא °מיאן דאמר
דילמ' כישלפא ומחי' ואתיא לאיתויי ומר סבר
מאן דרכה למיפק בבלילא אשה חשוב אשה
חשובה לא שלפא ומחייא: א"ל רב שמואל בר
בר חנא לר' יוסף בפירוש אמרי'לן משמי' דרב
כלילא שרי: אמרו ליה לרב גבריא רבה אריבא
ומטלע ומנו ליו היה בדאמרי לו אחתי קידדה
ואטלע אתא לנהרדעא ודרש כלילא שרי וכן
הלכה: °הלכת פירו ניסבא (חוט של כסף או של זהב)
כלום שהן תכשיטות נקבו על המטלת
ומבניין לתוכן חוט להעמידן פירוש רוקתא
בגין מטלית שאותן תכשיטות קבועין על המטלית
אמר רב יהודה אמר ר' ששת קמיא שרי והיא
חגור שבמתנים ויש בו תכשיטות קבועות כגון
כלילא איבא דאמרי דארוקת דאמר רב ספרא
מידי דהוה אטרית מוזהבת ואיבא דאמרי
דאניסב דאמ' רב ספרא מידי

תרוכת לוי לתרוכת: המרד מבנגו תשוב ויש בעשוי תוקו עם של זהב ויש
משוש תוקו רעועה ומבנגו וזהב ותבני עוגות קטנות כו: מידי דהוי
תשלום מוהב דהוי תכשיט ושרין ולמשלך ולאחוני גמי לית ליה שלין
דרך למקיר לתורת נשוך ויפלו בגבוי: מידי

רש"י

אסר בשבת עטרות לוט שנזרו
עליהן שלא הקפ מן התורן וחילך
משום טער: יוצא העבד בחותם
שבצווארו כגון טיט כלומשיך לף
קציך עלי' לחיתויי אם יסול ויטנר כו' מד
ולי משום דמירתק מרגו לף חייבי'
דילמ' מייתי ליה בידיה מבו' לומקף
דרבנן הף לף הוכחה דעבדו' הוף
לף בבשות בעודתו לו בבשותו לף
בחותם שבבשותו דדילמ' מיפסק
החותם ובטר ומירתק מרגו שלף
יאמר שהוף נשלו להרחוק שהוף בן
תורן ומקפל' עליהו על כתיפו כדי
שלף ירחל מקום החותם ולף יגיעו
שכלל ומתי הטלו' על כתיפו: מחי' שיעור
דב' סמקפי' עליו רבו דלום יהבר לף
יצא דלי מפסיד מייתי הסברי כגון
של מתכת לבל של טיט ליבל בפעי'
ולף מרתק ולף תתי לתתויי לי
מפסיק: לף קנה בהמה לף בהמת
שבגוארתה פירוש משום דמחוי בשלן
לתוול לתבו': ולף בהוקם שבבשות
פי' בשות שבשו': שלף יעשנו
כדעבד לה רבי עקיבא לדביתהו
לתתו בשבת בדרים: כלילא היא
קורטלו של פתחי' מתון לתון ים
מבן שבולים שקרין לש"ת של
זיב שעשוי מעשי שוה בם הוא':
לתבשת עם העשוי לבו לבשת
דהיינו והב הו בם 'דב' שביבר לתמו'
דמבו דהשיב הייבי' דילמ' שלף
ומהוניין: דתרוקת רגועה מעויר
בוהב ובתבני עוגות: תרוקת ל'לין
ניה עיקר ולף הייבי' דילמ' שלף
ומחויין לף השיב שמר שב' שבשת
לתיו ניה עיקר וחייבי' דילמ' שלף
ומחוני: בפי' תמרק לן קוד' מוליך
שבשתת קלמוך: משמיה דרב
כלילא שרי"ב מתי דתבשת רב
היינו בתבשת שלף ברוקתא רב
דתרוקתא לב' שרי: גברת רבת
דמבו דהשיב הייבי' דילמ' שלף
ומהוניין: דתרוקת רגועה מעויר
בוהב ובתבני עוגות: תרוקת ל'לין
ניה עיקר ולף הייבי' דילמ' שלף
ומחויין לף השיב שמר שב' שבשת
לתיו ניה עיקר וחייבי' דילמ' שלף
ומחוני: בפי' תמרק לן קוד' מוליך
שבשתת קלמוך: משמיה דרב
כלילא שרי"ב מתי דתבשת רב
היינו בתבשת שלף ברוקתא רב
דתרוקתא לב' שרי: גברת רבת

תרוכת לוי לתרוכת: המרד מבנגו תשוב ויש בעשוי תוקו עם של זהב ויש
משוש תוקו רעועה ומבנגו וזהב ותבני עוגות קטנות כו: מידי דהוי
תשלום מוהב דהוי תכשיט ושרין ולמשלך ולאחוני גמי לית ליה שלין
דרך למקיר לתורת נשוך ויפלו בגבוי: מידי

מלחמת ה'

כתוב
אמר

מנקטא כדרי נגד שים גו שלים כעין מכנסת ומכנסת גו רועה ריחנא וקוזרת סביב גוחרה והכנד הלוי על לבם והוח חגוד ומצויר בזהב :
ומחי נומים נומי הלף חבל נומי חון מוהר לבחלה דעריחת לה חילקת למלף וחחוני מפני שחוניה מכוסים בקטורים : ולא בעבעת
שלין עליה חוקס וחס יקחה פטורה דקכיצה הוח לה ומ"ש בשלפת ומחוח הוח למיקסר הלי יש עליה חוקס חייב חטלח דלמן הכיצה הוח והוי מפני
ולח הוקלה כלחחר ד"ה היה כדמפרש לקמן : לבאי חזית זוהלי וחלה חולקת בה שפרה לבתן ולבאן
בחמל דרסן : ובריך הלי חיקה בחול

רש"י

מידי דהוה אאבנט של מלכים וכל בני ישראל מלכים הם וכיון דאניסב' שרי לישנב' בתרא כ"ש דארוקתא והרכיתא כלישנא בתרא אבר רב אשי האי ריסוקא אי אית ליה מפרחייתא שרי ואי לא אסיר ובי' ריסוקא חגורה של עיר ונקראת ברשון ישמעאל מנגוקא אי אית ליה מפרחייתא שהן כגון שרביטין (א) הרי הוא תכשיט ומותר לצאת בו ואי לא נעשה כמשוי ואסו : ולא בקטלא ולא בנומים : מאי קטלא מנקטא פארי ושמה בלשון ערב מבנקא ומאי נומים נומי האף : ולא בטבע שאין עליה חות' הא יש עליה חיתם חייבת חטאת וכן הלכה : ולא במחט שאינה נקובה למאי חזיא תרגמא רב אחא נרשיאה קטיה דרב יוסף היאיל ואש' חילקת בה שיערה ובשב' למאי חזיא תני כסין טס של זהב יש לה בראשה ס בחול חילק בה שיערה ובשבת מנחת על פדחתה : מתני' לא יצא האיש בסנדל מסומר ולא ביחוד בזמן שאין ברגלו מבה ולא בתפילין ולא בקמיע בזמן שאינו " מיסחה ולא בשריון ולא בקסדא ולא במגפיים ואם יצא אינו חייב חטאת : גמ' סנדל מסומר מ"ט לא א"ר אבא אמר שמוא שלופי השמר היו והיו נחבאין במערה ואמרו הנכנס יכנס והיוצא לא יצא נהפך סנדלו של אחד מהן בסבורין הם אחד מהן יצא והבירו בהם אויבים ועכשו באין עליהם דהקו זה את זה והרגו זה את זה יותר ממה שהיו הורגין בהם האויבים א"ר אלעזר בן אלישע במערה היו יושבין ושמעו קול מעל המערה דהקו זה את זה והרגו זה את זה יותר ממה שהיו הורגים בהם האויבים : רמי בר יהוקל אבר בבירת הכנסת היו יושבין ושמעו קול כאחורי ב"ה בסבורין הם אחד מהן יצא והבירו בה אויבים וכו' באותה שעה אמרו לא יצא איש בסנדל המסומר לא שנא בשבת ולא שנא ביום טוב בשב' מאי טעמ' לא דאיכ כינופיא דאיסור מלאב' ביום טוב נמי איכא כינופיא דאיסור מלאכה והיינו דתנן בי"ט אין משלחין סנדל מסומר ולא מנעל שאינו תפור : אמר רב יהודה אמ' שמוא לא

נקרקע : והרגו זה לת זה כדחיקון : ומיו כגלילון מסומרין לחיזק כנופיא לחיסורא שלין עושין בו מלאכה וקבלים נבקי מלאכה ונבקי
מדרשות כי הסיח מעשה דסוף נכנופיא לחיסורא בעשי מלאכה :
והיינו לתנן בי"ט אין משלחין סנדל מסומר ולא מנעל שאינו קשו
וחס קלמר וחס קבקי סיפא לסיפיה זה הכלל כל דבר שבסוחני' בו משלחין
לחוקו ביום טוב וכנדל המסומר כדי לחוקן בו בחול וכיון שכן למחי לין
משלחין לחוקו ביום שב ביום טוב דנכנדל המסומר החמירו כחול ובקלקה
קלקה על ידו חה בכלל דקבקי הסס למעבל שאינו קשר קבי שלין
נחוקן בו בחול כיון שהוח כלי קבילה :

לח

מידי דהוה אאבנט של מלכים וכל בני ישראל מלכים הם וכיון דאניסב' שרי לישנב' בתרא כ"ש דארוקתא והרכיתא כלישנא בתרא אבר רב אשי האי ריסוקא אי אית ליה מפרחייתא שרי ואי לא אסיר ובי' ריסוקא חגורה של עיר ונקראת ברשון ישמעאל מנגוקא אי אית ליה מפרחייתא שהן כגון שרביטין (א) הרי הוא תכשיט ומותר לצאת בו ואי לא נעשה כמשוי ואסו : ולא בקטלא ולא בנומים : מאי קטלא מנקטא פארי ושמה בלשון ערב מבנקא ומאי נומים נומי האף : ולא בטבע שאין עליה חות' הא יש עליה חיתם חייבת חטאת וכן הלכה : ולא במחט שאינה נקובה למאי חזיא תרגמא רב אחא נרשיאה קטיה דרב יוסף היאיל ואש' חילקת בה שיערה ובשב' למאי חזיא תני כסין טס של זהב יש לה בראשה ס בחול חילק בה שיערה ובשבת מנחת על פדחתה : מתני' לא יצא האיש בסנדל מסומר ולא ביחוד בזמן שאין ברגלו מבה ולא בתפילין ולא בקמיע בזמן שאינו " מיסחה ולא בשריון ולא בקסדא ולא במגפיים ואם יצא אינו חייב חטאת : גמ' סנדל מסומר מ"ט לא א"ר אבא אמר שמוא שלופי השמר היו והיו נחבאין במערה ואמרו הנכנס יכנס והיוצא לא יצא נהפך סנדלו של אחד מהן בסבורין הם אחד מהן יצא והבירו בהם אויבים ועכשו באין עליהם דהקו זה את זה והרגו זה את זה יותר ממה שהיו הורגין בהם האויבים א"ר אלעזר בן אלישע במערה היו יושבין ושמעו קול מעל המערה דהקו זה את זה והרגו זה את זה יותר ממה שהיו הורגים בהם האויבים : רמי בר יהוקל אבר בבירת הכנסת היו יושבין ושמעו קול כאחורי ב"ה בסבורין הם אחד מהן יצא והבירו בה אויבים וכו' באותה שעה אמרו לא יצא איש בסנדל המסומר לא שנא בשבת ולא שנא ביום טוב בשב' מאי טעמ' לא דאיכ כינופיא דאיסור מלאב' ביום טוב נמי איכא כינופיא דאיסור מלאכה והיינו דתנן בי"ט אין משלחין סנדל מסומר ולא מנעל שאינו תפור : אמר רב יהודה אמ' שמוא

לא

המאור הקטן

לא שנו אלא לחוק אבל לענין מותר ואסור לגזור יותן אמר חמש בזה וחמש בזה ור' חנינא אמר שבע בזה ושבע בזה א"ל רבי יוחנן לרב שמן בר אבא אסברא לידידי שתים מכאן ושתים מכאן ואחת בתרסיותיו לר' חנינא שלש מכאן ושלש מכאן ואחת בתרסיותיו: א"ל אילפא לרבה בר בר חנה אתון דתלמידי דרבי יוחנן אתון עבידו כרבי יוחנן אנן ניעביד כר' חנינא: בעא מיניה הרי רצענא מר אמי תפרו מבפנים והרי: מוקרים לקנות בחמרים מכתן: שמעתי מר' יוחנן ושמעת לה ידעת: שמעתי מבעל מנעל שהוא מנעל של עור בפנים מן הסנדל ותפרו: מוקר ושמעת מר' יוחנן ושמעת לה ידעת: שמעתי למאמר: כמין קלנסוא שבי רגלין חדין וכפוף ומשיר מעט בראשו ונותן שבי רגלין בגמי כדתמרי בתם סוש (ר"ש) קלנסוא של גברא הוא מעלין לתוך כיס: הסכו פולו בתמרי וכו': מוכר לחוק שהמרוויחין נעשה לחוק העקב שקורין סו"לא עם הפנדא שקורין לונגיניי"ה: לגבל לגני מוכר הלא מעין המאורע ומכרו לחוק סוס: שהיו מכתן לגר שהנשו ותחק ברגלו לגר מינון תחק ברגלו לגר עקבו: ושחקו מכתן לגר פניתי: תרסיותיו רגשותיו: שהיו מבפנים שהן מגיעין על עור בפנים מן הסנדל ותפרו: מוכר לחוק שמעתי מר' יוחנן ושמעת לה ידעת: שמעתי למאמר: כמין קלנסוא שבי רגלין חדין וכפוף ומשיר מעט בראשו ונותן שבי רגלין בגמי כדתמרי בתם סוש (ר"ש) קלנסוא של גברא הוא מעלין לתוך כיס: הסכו פולו בתמרי וכו':

רש"י

לחוק שהמרוויחין נעשה לחוק העקב שקורין סו"לא: לגבל לגני מוכר הלא מעין המאורע ומכרו לחוק סוס: שהיו מכתן לגר שהנשו ותחק ברגלו לגר מינון תחק ברגלו לגר עקבו: ושחקו מכתן לגר פניתי: תרסיותיו רגשותיו: שהיו מבפנים שהן מגיעין על עור בפנים מן הסנדל ותפרו: מוכר לחוק שמעתי מר' יוחנן ושמעת לה ידעת: שמעתי למאמר: כמין קלנסוא שבי רגלין חדין וכפוף ומשיר מעט בראשו ונותן שבי רגלין בגמי כדתמרי בתם סוש (ר"ש) קלנסוא של גברא הוא מעלין לתוך כיס: הסכו פולו בתמרי וכו':

תלתא

לא שנו אלא לחוק אבל לענין מותר ואסור לגזור יותן אמר חמש בזה וחמש בזה ור' חנינא אמר שבע בזה ושבע בזה א"ל רבי יוחנן לרב שמן בר אבא אסברא לידידי שתים מכאן ואחת בתרסיותיו לר' חנינא שלש מכאן ושלש מכאן ואחת בתרסיותיו: א"ל אילפא לרבה בר בר חנה אתון דתלמידי דרבי יוחנן אתון עבידו כרבי יוחנן אנן ניעביד כר' חנינא: בעא מיניה הרי רצענא מר אמי תפרו מבפנים והרי: מוקרים לקנות בחמרים מכתן: שמעתי מר' יוחנן ושמעת לה ידעת: שמעתי למאמר: כמין קלנסוא שבי רגלין חדין וכפוף ומשיר מעט בראשו ונותן שבי רגלין בגמי כדתמרי בתם סוש (ר"ש) קלנסוא של גברא הוא מעלין לתוך כיס: הסכו פולו בתמרי וכו':

הצאור הקטן

כתב הרי"ף ז"ל בהלכות מכה נפש בחבירו בפרק נשבעין באומת דאין מה מכה בחבירו בר"פ הכל נאמנין (שבועות דף לו:) ר' יוחנן האמ עשית לו שום היזק ר' שמעון בן לקיש אמר לו לא עשיתי לו שום היזק אלא הרגתי את אביו ואת אחיו ואת בניו ואת בנותיו ואת אשתו ואת אמו ואת אחותו ואת חמיו ואת חמותו ואת מיניקתו ואת מיניקת בניו ואת מיניקת בנותיו ואת מיניקת אשתו ואת מיניקת אמו ואת מיניקת אחותו ואת מיניקת חמיו ואת מיניקת חמותו ואת מיניקת מיניקתו ואת מיניקת מיניקת בניו ואת מיניקת מיניקת בנותיו ואת מיניקת מיניקת אשתו ואת מיניקת מיניקת אמו ואת מיניקת מיניקת אחותו ואת מיניקת מיניקת חמיו ואת מיניקת מיניקת חמותו ואת מיניקת מיניקת מיניקתו ואת מיניקת מיניקת מיניקת בניו ואת מיניקת מיניקת מיניקת בנותיו ואת מיניקת מיניקת מיניקת אשתו ואת מיניקת מיניקת מיניקת אמו ואת מיניקת מיניקת מיניקת אחותו ואת מיניקת מיניקת מיניקת חמיו ואת מיניקת מיניקת מיניקת חמותו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקתו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת בניו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת בנותיו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת אשתו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת אמו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת אחותו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת חמיו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת חמותו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקתו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת בניו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת בנותיו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת אשתו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת אמו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת אחותו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת חמיו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת חמותו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקתו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת בניו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת בנותיו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת אשתו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת אמו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת אחותו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת חמיו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת חמותו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקתו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת בניו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת בנותיו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת אשתו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת אמו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת אחותו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת חמיו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת חמותו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקתו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת בניו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת בנותיו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת אשתו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת אמו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת אחותו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת חמיו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת חמותו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקתו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת בניו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת בנותיו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת אשתו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת אמו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת אחותו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת חמיו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת חמותו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקתו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת בניו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת בנותיו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת אשתו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת אמו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת אחותו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת חמיו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת חמותו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקתו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת בניו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת בנותיו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת אשתו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת אמו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת אחותו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת חמיו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת חמותו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקתו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת בניו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת בנותיו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת אשתו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת אמו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת אחותו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת חמיו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת חמותו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקתו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת בניו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת בנותיו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת אשתו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת אמו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת אחותו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת חמיו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת חמותו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקתו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת בניו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת בנותיו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת אשתו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת אמו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת אחותו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת חמיו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת חמותו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקתו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת בניו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת בנותיו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת אשתו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת אמו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת אחותו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת חמיו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת חמותו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקתו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת בניו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת בנותיו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת אשתו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת אמו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת אחותו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת חמיו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת חמותו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקתו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת בניו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת בנותיו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת אשתו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת אמו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת אחותו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת חמיו ואת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת מיניקת חמותו ואת מיניק

תלתא קמיעי לתלת גברי תלת תלת זמני אתמחי גבר ואתמחי קמיע תלת קמיעי לתלת גברי חד חד זימנ' גברי אתמחי קמיעא לא אתמחי חד קמיע לתלת גברי קמיע אתמחי גבר לא אתמחי בעי רב פפא תלת קמיעי לחד גבר מאי קמיע ודאי לא אתמחי גבר אתמחי או לא אתמחי מי אמרינן האי כיון דאיתתי תלת זימני ודאי מומחה הוא או דילמ' מזלי דהדהוא גבר דמקבל קמיע מאי תיקו ° איבעי להו קמיעין יש בהן משום קדושה או דילמ' אין בהן משו' קדושה למאי הלכת לאצולינהו מן הדליקה ת"ש הברכות והקמיעין אף על פי שיש בהן אותיות של שם ומעניינות הרב של תורה אין מצילין אותן מפני הדליקה ונשרפין במקומן וא"א לענין ° גניזה מאי ת"ש היה שם כתוב על ידות הכלים ועל כרעי המטה הרי זה יגוד ויגנוז א"א להכנס בהן °לבית הכסא מאי יש בהן משו' קדושה ואמ' אי דילמ' אין בהן משו' קדושה ושרי ופשטינן אם היו מחופין ° עור שרי למיעל בהו לבית הכסא ואי לא אסיר ותפילין היינו טעמ' דאין נכנס בהן לבית הכס' א"א חולצין ברחוק ד' אמות ואוחזן בבגדו ובידן ונכנס משום ש"ן שלהן דאמר אביי ש"ן של תפילין הלכה למשה מסיני : ולא בשריון ולא °בקסדא ולא במגפים : שריון זרדא קסדא אמר רב סנורתה ונקראת בלשון ישמעאל ביצ' והוא כובע שבמקר' דכתיב וכובע נחשת על ראשו מנפים אמר רבה בר רב הונא פוזמקי פירוש מיקי דעבדי להו מברזל או מנחש'ולית להו ניותא דכרע' : מתני' לא תצא °אשה °במחט נקובה ולא בטבעת שיש עליה חותם ולא בכובלייר ולא בכ' בלת ולא בצלוחית של פלייטון ואם יצאתה חייבת חטאת דברי ר"מ וחכמים פוטרין בכובלת ובצלוחי של פלייטון :

גמ'

רש"י

קלקל קמיעי מיני לחש : שלשה קמיעין ג' מיני לחש שלשה קמיעים זימנין כל לחש וריפוי שלשה קמיעים ואתי תלתא אתמחי חד חד לחש לחוד לחולי לחוד לכל קמיע לעולם שהרי הוחזה כשלשה מיני קמיעין : ואתמחה קמיע וג' קמיעות הללו שנשתמר מומחי' מיד כל חד שהרי ריפא כל קמיע שלשה פעמים ואין הדבר קלוי בגמ' דריפוי הוא ואין לומר נמי מוך החולה נתרפא ואין לומר נמי מוך החולה נשתמר שהרי ע"י קמיעות שהרי נשתמרה : בשלשה גני חדם מוחזק : קמיעא לא אתמחי לבתי מיד ריפוי חד : אחד קמיע לשלשה גברי לחולי ד' קמיע, לא אתמחי מיד כל חד : גבר לא אתמחי לקמיע מיד כל חד : דלמא מזלי דהדהוא גבר דמקבל קמיע ואין הדבר קלוי בגמ' דריפוי הוא ואין לומר נמי מוך החולה נתרפא ואין לומר נמי מוך החולה שלשה קמיעות של ג' מיני חולאים קמיעא לא אתמחי מיד חדם חה : קמיע ולאי לא אתמחי מיד חדם לא ריפ"ל פעם אח' : מזלי דהאי גברא מוליה של הולה זה דמקבל קמיעי' ח"ת ממקני' לעלמי שמעי' כל ריפ' ואפי' ג' פעמים לאחר אחר ואומר קמיע ולאי לא אתמחי מיד חדם מזלי הוא ולא דמי לחדם אחר חה קמיע הוא ולא דמי לחולי לחולי, דגברא חלש רק בקמי' הני ולאי גבר' קלי לו ברוקח לו במקרקח לכך תיבעי' לן במאן ניקלה : לחילינהו בשמא לחי שתין מעורב בשמן הקלח: הכרכום שקורקו הכמים כגון ע"ש רחץ הפנים מלבין וכרוכום ושומרום ומעניינות מפרשין' הרבה שנוקנין מקרקוח לרפואה : יגור יקרו מקום שלפים בפרוס שים גו כגון' אי שקיל ליה מיני' ושרי למיעל נהו לב"ה משום פיקוח נפש אע"ג דנקט ליה בילוד קבעיא היא לב' ח"ב לי"ד לתוך נידו לא מטייב : מהוכון שור לויה נמוקה אי מעיל לב"ה ולא כמי למשקליה להו וקמילין אפ' ג' דהן מתופין עור : משום"ן שנשתי שכור החולה שלמו נ' קמעין כעין ס"ן מעדי והל ויהוה בקשר שקושר פרשטה ח' לשמן ותחת למורת כמין לויח ורצועה קשוה מהר קלויה בהן ותלין בה אלא כדי כפיפות כמין יוד וכפולה בעוד השור לה והוא עומדת לפולא ורדת בדרונית : סנורתה כובע שור קחת טובע של המקבת : מוקי תקפלייטון של נחל במלחמ' : מתני' בכובלייר מפרש בגמרא וכן כובלת : פלייטון בלשון ס"ת משלין דקרפמן : חייבת חטאת קסבר לא מכשירין ניחנו והלופיהן

ולא בכובלת ובצלוחי של פלייטון : גמ' משמע דלית ליה לר' יוחנן מוקצה מחמת מיאוס דאי ס"ד מוקצה מחמת מיאוס הוא אמאי לא מכשירין ניחנו והלופיהן ומשני ° ותפילין היינו טעמ' דאין נכנס בהן לבית הכסא ומשני : ותפילין היינו טעמא דלית להו חולין נרחוק ד' אמות ונכנס בהן לבית הכסא הלכה למשה מסיני ולמה נקראת שמן הכתוב נשוי עלמו מבחון : ומשטינ' מה לא' הכי כיון שהן מחופין עור הויין להו כלי שאין מקבלין טומאה הלכך אין חוששין שמא יכנס בהן לבית הכסא ואפי' הכי אמרינן מי שמתו לחי שרוצה ליכנס בבית הכסא חולץ תפלין ברחוק ד' אמות ולא חיישינן שמא ינידו דוקא ביום שרי למעבד הכי לפי שהוא ברוך לחזור ללובשן לכל גלילה אבל בחול אסור לפי שעה ומניחן וכבלי שיהו כליין לחפי' פחות מעטה מוכר לכל קמיע לחפי' קמיע לומר ליה מי שהוא קדוש שהוא שר שבי' גלילה דכיון דלעולם צריך הוא להניחן בכל גלילה כתפילין ביום : ואיבא מאן דגרים בגמרא ואמר לחפי' ליה דלל"ח של תפילין ו"ד של הלכה למשה מסיני כלומר שהוסיפו לפרשיות לתפילין שבהן ו"ו ונקבו בהוספתן ללא נרבי' ליה דלל"ח ו"ו ו"ד לאו הלכה ניהו להכי אמרי' לעיל בפרק נתפ מלילין (לף כח) לית הוכיחו למלוכת סמים ללא עור בהמה עשורה בלבד למאי הלכתא לתפילין ותקני תפילין בהדיא כתיב בהו למשה בפרק ס' כתיב תן בתוכך כתיב ובקרבי לעורן ותקשיב ואמר תניי ש"ן של תפילין הלכה למשה מסיני ופרקי לרצועותיהן ואם תירוך ליתיר כמי לרצועות של אמר תניי לר"ח ויו"ד של תפילין הלכה למשה מסיני כדתקשינן נמי לעורן מסי"ן ואין נרוך למחוק הנוסחאות דלל"ח ויו"ד כיון שאין נכתבות אחת בקנה ואחת בקולמוס ולא בקולמוס ואחת בדיו ואחת בסיקרא ולא בסיקרא ואחת בסם אלא כולן בדיו ובקולמוס ואחת בקנה ואחת בקולמוס ולא בקולמוס ואחת בסם

גמ' אמר עולא וחילופיהן באיש כלומ' אם יצא האיש במחט שאינ' נקובה ובטבע שאין עליה חותם חייב חטאת ואם יצא בטבע שיש עליה חותם ובמחט נקובה פטור אבל אסור והכין הוא מסקנ' דשמעת' ולאו הוצאה כראת' יד הוא דכיון שפעמי שאד' נותן לאשתו בחול מבעת שיש עירה תית' להולי'ם לקופם ונכנית' בידיה עד שתגיע לקופם נמצאת דרך הוצאת בכך ואינה כלאחר יד ופעמים נמי שהאשה נותנת לבעלה בחול טבע שאין עליה חותם להוליכה לאצל האומן ומניחה באצבעו עד שיגיע לאומן ונכנ' דרך הוצאתו בכך בחול וכיון שדרך הוצאתו בחול באצבעו בכך אם יצ' כה בשבת חייב חטאת: ולא בכולייר כיאי כוליר אמר רב מכבנתא יש שפירשי אותה טילמא"ן יש שפירשו אות מידי דמקוק לרישה כראמרי ביומ' כהנים מוקפין ועומדין כמין כוליר: כיבלת אמר רב יוסף חברת דפליז פי חולי של בושם שמתקשט בו להעביר ריח רע ממנה ועיקר לישן פליון פלישון בלולה בשמן דמתרגמי דפיל' בכישה: א"ר אמי ואמרי לה במתנית תאנא ג דברי מביאין את האדם לידי עניו ואו הן הכישתין מים בפני ניטתי ערו' וכי ישאשתו מקללתו בפניו והמזלזל בנטילת ידים הכישתין מים בפני ניטתי עו' לא אמרן אא דמהדר אפיה לפוריי אבל לבראי ליתי לן בה וכי מהד אפיה לפוריא נמי לא אמרן אא אארע אבל אבנ' ליתי לן בה והמזלזל בנטילת ידים נעקר כן העולם אמר רבא לא אמרן א דלא מישא כלל אבל מישא ולא כיש ליתי לן בה ואו מילתיה היא מדרב חסד דאמ' רב חסד' אנא מיתאי מלי חפנאי מיא ויהבו לי מלי חפנאי טיבות': ומי שאשתו מקללתו בפניו אמר רב על עסקי תכשיטיה והוא דאית ליה ולא עבד לה: מתני' לא יצא האיש לא בסיף ולא בקשת ולא בתרים לא באה ולא ברומח ואם יצ' חייב חטאת ר' איעזר אומר תכשיטין הן לו וחכמים אומרי אינן לו אא גנאי שנ' וכתתו חרבות לאתי' וגו' והלכ' כרבנן בירות טהור ויוצאין בה בשבת כבלים טמאים ואין יוצאין בהן: גמ' יתיב ר' אבין ור' הונ' קמיה דר' ירמיה ואקא מנמנ' ויתיב ר' אבין ואקאמר בירי באחת כבלי בשתים א"ל רב הונ' או ואו בשתים ומטלית שלשלת ביניהם ונעשו כבלים אתעיר בהו ר' ירמיה ואמר ישר וכן א"ר יוחנן אמר רב ששת למה

רש"י

וחילופיהן באים לטעבע' קאי לטבע' שיש עליה חותם אם יצא ולא פטור ואין עליה חותם אם יצא לא חייב חטאת ואפי' עליה חותם חייבת הין עליה חותם פטורה חותם הכשיט לאיט הין עליה חותם הכשיט לאיט: הולכה כלאחר יד שהין דרכו להוליך כך דרך מלבוש: לקופסת קיסם שדיי"ת בחשבנו' תסתרין מלשון כנוס: ו"ת שהקופס חתום בו וכשהקופס חתום בו אסור ומשום הכי מיבעי ליה: לכל אדם מותר להקנו ומיחה בחבנתו לשמר דרך הולכה היא: מכבנת עוסקת בשן כנגדו: דמיקן סם שריית ערב בלמא: ולאו ומשם שריית ע"ש שונקנת עליה: לידי כעין' דלמ' ליכא כאשר לשרת דבעינן שיהא מקום מיוחד ומשתמש בו: מיתיבי כל המוציא מרשות היחיד לרשות הרבים חייב: מכלל ולא מצינו שחייב על הוצאה זו אלא בשבת: ומשמע יפה לגי' מצינו מים שבו' מים כגון דרכיים מלוכלכים: על עיסקי כלכלתו שהוא רוצה לקנות לה: ביתי': ולא בלשה שקל של מקבת ולא בסיף של מתכת ולא בקשת שקויין מ"ל: תכשיטין הן כדתניא חבור תרבך על יד נגור הול' והדרך: לוין לן בלא נגלי שלמה וכקבו הרבוקה לאחים כלומר שיהו כלים שלנו בשלין לישתן ממש ולא כלי אחר: בכלמא: מפ' בגמר': עכשיו לוין מקבלת עומאה ויוליאין בה לא שלמה ומחוסר שלא יהא שוקה: כבלי שמלי' מפרש בגמרא: גמ' ביריית: בחלקה בשוקים כבלים נשקים שוקי' וכקבו ניסוסי' ולכי זה לוין הכבלי' עשוי כמו שניריים לאי שוין נינהו לאי שו בלחה וו נשקים מ"ם בניריים שהוין טהורין וכבלים שנשתי הצמר לוין טהורין לפי שאין עשוי לטלטל אלא לתשמיש בלבד ואינו מתכוין לטלטלו לאחר תשמיש ולפיכך אין מקבלין טומאה: ביריית שהו

רש"י

למה° מנה הכתוב תכשיטי שבחוץ עם תכשיטין שבפנים טבעת וכומז לומר לך כל המסתכל אפי באצבע קטנה של אשה כאילו מסתכל במקום התורף: מתני' יוצאת אשה בחוטי ° ישער בין משלה בין משל חברת בין ° משל בהמה בטופפת ובשרביטין בזמן שהן תפירין בבבול ובפאה נכרית בחצר במוך שבאזנה ובמוך שבסנדלה ובמוך שהתקינה לנדתה בפלפל ובגרגיר מלה ובכל דבר שתתן לתוך פיה ובלבד שלא תתן לכתחלה בשבת ואם נפל לא תחזיר שן תיבת וישן של זהב ר' מתיר וחכמים אוסרין: גמ' וצריכא דאי אשמעי' דידה משו' דלא מאיס לה אבל דחברת דמאי' לה אימא לא צריכא אי אשמעי' דחברתה משו' דבת מינה היא אבל דבהמ' דמינבר אימ' לא צריכא תאנא ובלבד שלא תצא ילדה בשל זקנה וזקנה בשל ילדה בשלמ' זקנה בשל ילדה שבת ר' לה אבל ילדה בשל זקנה גזאי היא לה כדי נסבא: ובבבול ובפאה נכרית בחצר: אבר רב כל שאסרו חכמי לצאת בו לר"ה אסו' לצא בו לחצר הוין מבבול ופאה נכרית ור' ענני בר ששון משמיה דר' סבו הבל בבבול והלכת' כרב ג דתנן תם כותיתו לרב מאי שנא הני אבר עילא גזיר שבא °תתנה על בעלה ונמצ' בעל מנרש כדתני והדוה בנדת זקני דראשוני אמרו שלא תבחול וישלא תפרס ותתקש בבגדי צבעונים עד שבא ר עקיב וליכיד אסכן נמצאת מינה על בעלה ונמצאת בעלה מינה בגרישה אלא כיה תלכוד לוכר והדוה בנדתה תהא בניחות עד שתבא במי': °ובמוך שבאזנה תני רבי בר יחזקל והוא שקשור לה באזנה ובמוך שבסנדל תני רבי בר יחזקאל והוא שקשור לה בעקיב קשר מהודק ובמוך שהתקינה לנדתה סבר ר אבי בר אחא למיכר והוא שקשור לה בין ירכותיה אמר ליה רבא אע"פ שאינו קשור לה דכיון דמאים לה לא אתי לאתויי: בעא מיניה ר' ירמיה בר אבא עשה לו בית יד כדי א"ל אע"פ שעשתה לו בית יד כותר איתמ' נמי אמר רב נתן בר אושעיא א"ר יוחנן עשתה לו בית יד מותר: בפלפל ובגריר מלה פלפל ? לריח הפה גריר מלה דעביד להורשני

תכשיטין שבחוץ שבפנים תכשיטין שבחוץ היינו טבעת: תכשיטין שבפנים היינו כומז דתנן בפ' במה אשה (דף נז:) כל המסתכל בחוטם הטיבעת כומז: כל המסתכל באצבע קטנה של אשה כאילו מסתכל במקום התורף: מתני' יוצאת אשה בחוטי שער בין משלה בין משל חברת: בין משלה בין משל בהמה: בטופפת ובשרביטין בזמן שהן תפירין בבבול ובפאה נכרית בחצר: בבבול ופאה נכרית בחצר: במוך שבאזנה ובמוך שבסנדלה ובמוך שהתקינה לנדתה בפלפל ובגרגיר מלה ובכל דבר שתתן לתוך פיה ובלבד שלא תתן לכתחלה בשבת ואם נפל לא תחזיר שן תיבת וישן של זהב: בזמן שהן תפורין לא נפלו: ואם נפלו: בזמן שהן תפורין: בכבול ופאה נכרית: לעיל בר"ה בחצר מרי: פיה נכריה קליפה שער קלוס ומוקב על שערה עם קליפה שהרוח מנשבת בהם ומעבירן: בפלפל ומלה: בשבת: אבל בחול ומוחזי

רבינו נסים במה אשה פרק ששי

שנאמרו שבעה יפיה ומעיינה פסק : עשתה לו ניסים יד למוך שבשותו מקום מהו למיגריס דניחוס דילמא סקלה ומעטיה לה כיניה דלא מחיים מלה למסקלה בניים יד שלא עשתה לו ניסים יד מוכר דלא תמרי' לא מחיים לא תפי בניים יד מחיים : ר' אלעזר קמיני : ר' אלעזר פוטר בכוכלא ותמרי' בגמרא דהכי פוטר מפני דמתן לדכה למיפק בכוכלא דאמה ברייתה רש ולא שלפה ומחויה נטוקה : למעט מן הסבכה בגון לנטבת ולפיכה של כמר : יוצאה בו דלא חייסי' דילמא שלפה ומהויה דמיגלית שבר' ומגניא ניס : כתני' יוצאין נשלש שבל הניליס שלא מטעם : גיליון מכרס בגמר' :

הכנוה קטנות שמנקנו לה מוניס עד שיגדלו ויהין עוסין להם נוסים ומתנין חושין לו קמיון בחוסים שלא יסקמו נקבי חוניהם : ואפי' דעובה קאמר דאפ"ג דלמו מכשיט בו חוק לוכה כלבי ולמו מסו הוא : ערביות נשים ישראיות שנפרנין יולאות רשולות ורך ערביות להיו משוטות נרחקן ופניהם חון מן הפיוני וקרי לה נלשון פרני רשולו' ולייטו הרשלות דכתי' בני הכשיפי נשים נספר ישעיה : מדוחו נשים ישראין שנמדו : פרוסו שמקשעתו נשליהן ומולה רשוקה נשפת פתח, כנגד עוקרה וזנשפקה הנשים מורכת חלן לו חנוו וקושר הרעועה כנרך ולין הנליס נפל מעליה :

נכו : מפי נייסים נם לרשת מכה שחוק פרסו' הרגל וקושר הם שלא לרפות דמיזי דקני ולין הם שוק. רוני"ל נלשון הים נם עיר, מעלי לה וכל הני לישנהו נכלב : ונעקו נחושי נחושין שנחושין : ונפי לה ומקולות ניומי ניסן לשנול נהן : מעט ניומי קסרי מפני טיט הנרוס שלא יהון : ונשעונין הוו ואוכל למיח' כהו דילמ' שלפה ואקי לאחווי : ללא ניליק נוס עוקרה ויקלון לנכב עם לים :

ראבי' : ופני לה מפני ניומי קסרי פ"ו ו"ל מפני טיט הנרוס שלא יהון ולפי זה יעקרך לומר שהים עמה ניוקר דהא תנן בפרק קמיעי לאין עיט חוזק אלא עיט הנרוס ועיט היוצרין ואם תאמר וכי מוי נעבה מלי מוי ותנהן השכיל לה המעה

נופו מכרלה ויקלון לנכב עם לים : מקני'

חם"ם ס"ל דנרליא מקוקעת נעיט העבה שמרוס מפני שהים מקריחין ליכא למימר דהני מילי נמעה לניכל נאדם אחון לפי שהעיט נכנס לו נין האבנעות ולד אחר שם ואחרי' לידי נלעניות קא נעיט שהוא אחון שהוא שחוק שהים ירחוק ניי אדם קטן דרוסק לעיט מהר ולא קעבול ואם תאמרו שעמת נמי תמרינן נפרק קיטוקות (דף לו) אפ"ה לא קעבול נמעל לפי שהוא מקוות רוחים ויכיל למיחם לכהכתיב אלא סתם ס"ס פרס"ו ו"ל מפני שהעיט שהוא חולן ולא מחזר אלמן נמעל עיט יותר משאר נהרוס : ודאבי' עניד לה מקוקעת ניומי ניסן תמרינן עלה נגמרא מפני ליט לרב דאמר רב יהודה אמר רב מעי' נמעבד' שהדה רבה פרק שני שחת יכנו לעשפין על הוזלין ולפיכך דשמואל דאמר שמואל נהרו מכיפים מנריך ולפיכך דיוקא דידיה דאמר שמואל אין הים מעכרין נוזלין אלא פרק ניומי קסרי נלבד והכי פירושא דכיכיד לה מקוקעת ניומי ניסן משום דשמואל ורבי סנוטפין על הוזלין ומפלן אלא נהכאוהן וכהניא כספרי אי אפ מעין מעכר נוזלין אף מקו מעכר נוזלין ת"ל אך מעין מעין מעכר נוזלין ומקוה נהכאוהן כלומר אלין מי נמים מעכרין אלא הוקו דקו וקיימי הילכך כל היכי דליכא למיחם שחת ירבו הנוטפין על הוזלין אלמא מקוקעת ניומי ניסן דסנירא ליה כרב דאמר משרת נמערב' שהדה רבה פרק כלומר שרבו מעיט נכנל שירבו נמים נאדץ ישראל אלמא מניכיח ליה שהכהר ממי נמים הוא נדל ולא מניפה : ודלמרי' ניומי ניסן ליכא מאן דאמר לא אזוק ניומי ניסן אלא ס"ס לכל הפחות הוי מיומי קסרי ולקיל כשמואל דאמר אין הים מעכרין נוזלין אלא פרק ניומי קסרי נלבד ולא נקט יומי ניסן אלא לאשוקי יומי קסרי ואין הלשון נוח ליהוסיף ליה למימר עניד לה מקוקעת לענינה נעיט ולפי' נרליא דנהוקעת אחנה דשמואל לא הוו שוקלי' כשהים שהכהיקין וניומי ניסן לדידה עלמא הין מחיילי' לעטול נהרוס ולית מקלן לפי אחיה, לפי שהוא מקוקעת נמי מעט אלא נהכאוהן ולמעין שהוא מקום שהים מעכרין נוזלין ומקום שאין הים מעכרין נוזלין אלא מעין מעכר אלא נהכאוהן כלומר שאין הים מעכרין נוזלין אלא מעין מעכר אלא נהכאוהן ומקום שהים מעכרין נוזלין אף מעין מעכר נוזלין ומקום שאין הים מעכרין נוזלין אף מעין מעכר נוזלין

רש"י

מתני' פורפת כל דהו כמחט [גמ'] להכניסו קרי פריסה: ותלבד שלא תפרוך כו' מפרש בגמ': גמ' על המעב לא תפרוך דלמא כר טילטול הוא: לכתחלה בשבת אבל על האבן ועל האגוז פורפת לכתחלה: בעי אביי אשדה מדהו שתערים ותפרוך על האגוז ויתיציא לבנה לקולא:

מתני' פורפת אשה על האבן ועל האגוז ועל המטבע ובלבד שלא תפרוך לכתחלה בשב': גמ' והא אמרת רישא פורפת אמר אביי סיפא אתאן למטבע כלומ"ר על המטבע בלבד הוא דלא תפרוך לכתחלה בשבת אבל על האבן ועל האגוז פורפת לכתחלה: בעי אביי אשדה מדהו שתערים ותפרוך על האגוז ויתיציא לבנה קטן בשבת ועלתה בתיקו וקיימא לן דכל תיקו דאורייתא ודרבנן לקולא: מתני'

אין לו לחוש כו' לוים מי שכתב בספר הלכות פסק ר"ת ז"ל כשמואל דאמר נהר מכשיר מדריש לקמן ע"ב דהכי פליג ורב ושמואל הלכה כרב בשיטורי ועוד דתנן כשמואל מניח לו כרב דאיכא תלמידים וה"מ ר"ל כשמואל דקטן בנהרות נהרות מעשר כספר (דף נה) [ר"מ לחומר] יוחל שמו ולמה נקרא שמו קרח שמימיו קרין ורבנין מכשיר לוה לשמואל דאמר שמואל נהרות מכשיר מדריך עלמא דנהרי דשמואל דאמר הכי בכל הנהרות דמכיסהו מדברי והקם לך דאמרינן הכי מכשיר ליה משום דניין דקרח מכשיר מדריך מכשיר כולהו נהרות [נמי מכשיר דקרח הם נמצאין בהרי הנהרות] מפרק הם נמצאין כדאמרי' התם בנהרות הנזכר ממי קרח לסור מכל מימות שבעולם לתקני' לישוק המלכין כולמי דקרח ניתנו הילכך הני מקני מכשיר לה בשמואל דאמר שמואל נהרות מכשיר מדריך עלמא דנהרי קרח שמו שמימיו קרין ורבנין הר' מאיר ורבנן מכשירי ליה כוקיט נקיטי ומפיק לפי דעת זה שלעולם טובלין בנהרות לפי שמתקדרין הרבה מחמת בשמי' לפי שאין שבת יוצא מלמעלה שאין הקום שולה לקרקעו עפחיים וזה דעת ר"ת ז"ל ומ"ש ז"ל שקט הוא ז"ל לא דמי לקרח שהנהרות שאין מכוזנין לבל מכוזנין ליכא למימר הכי ממבועין: אבל ר"ת ורבו אלפסי' ז"ל פסקו כרב ושמואל דשמואל נהרות מכשיר מדריך לפי דמי' מיירי דשמואל דאמר הכי ומדריך עלמא דנהרי קרח שמו שמימיו קרין ורבנין הר' מאיר ורבנן מכשירי ליה כוקיט נקיטי ומפיק לפי דעת זה שלעולם טובלין בנהרות שאין מכוזנין לבל מכוזנין ליכא למימר הכי ממבועין: אבל ר"ת ורבו אלפסי' ז"ל פסקו כרב ושמואל דשמואל נהרות מכשיר מ

מתני' הקשט יוצא בקב שלו הקשט שמקשטה רגלו : יוצא בקב שלו שבועי' לו ממין רגל וחקק בו מעט לשום רשם שוקו כשלו : ויוצא בו דקסבר רבי מאיר במכבל דזיבל הוי ולא חיישינן דילמא מסקלף ואתי לאיחויי ורבי יוסי סבר דנפיק דרבי יוסי נמי מודה דמסקלף לאו כלום הוא ואפילו הכי גזרו דילמא מסקלף ואתי לאיחויי מדבש. משום ברשות הרבים הבי אמרינן בפרק קמא דעירובין (ד"ס) ולא כן פרש"י ז"ל בבבלי והקשו בתוספות : והיכי גזרי דילמא אתי לאיחויי והלא אין לו אלא רגל אחד ואין בגיל לא יזון ממקומו קיימן ר"י ז"ל

גר' כשלה

דמעיקרא סבירא ליה דמקל זעיר קליכתו בסמיכה ממקל הילכך חיכ' למבנ' ומכאן התירו נתוספתו לקשט בקב שלו ברשות הרבים ולקשט בקב שלו ברשות היחיד ולא חיישינן דילמא מסקלף ואתי לאיחויי דמכבל דזיבל הוי

רש"י

מותר לסוך שמן ומלח בשבת כי הא דרב הונ' כי הוה אתי כיבי רב ורב מבי ר' חייא ור' חייא מבי ר' כי הוו מיבשמי הוו מייתי מילה ומישחא ושייפא להו לניותא דידיהו ולכריעייהו ואמרי כי היכי דצייל האי מישחא נציל המרדה דפלניא בר פלניתא ואמר רבי אבין בר רב הונ' אמר רב חמא בר גוריא מותר ליהנק בשבת ואמר רבי אבין בר רב הונא אמר רב חמא בר גוריא לפופן יונקא בשבתא שפיר דמי ת"ר יוצאין באבן תקוכה בשבת משו' ר' מאיר אמרו אף במשקל אבן תקוטה ולא שהפיל' אלא שמא תפיל ולא שעיברה אלא שמא תעבר' ותפיל אמר רב יומר בר שלמיה משמיה דרב והוא דאיכוין ותיקל לרפואה: (ואמ' שמואל שמעתי שמצי') אבן מכוון' לא שפחתה ולא דהותיר' במשקל אבן תקום כשנשקלה נגדה והלכ' כר' מאי מדקא מתרצינן אליבו' והוא דאיכוין ותיקל לרפואה ועוד דאמרי'ן אמר רב אשי משקל דמשקל מאי מדק'מבעי' ליה משקל דמשקל מבלל דכר מאיר סבירא ליה ובני מרבי בונין אוקמה רבה באריג שבבסיתו לדברי הכל: מתני' יוצאין בביצת החרגול ושן של שועל ומסמר הצלוב משו' רפואה דברי ר"מ וחכמים אומרי' אף בחול אבו' משי' דרכי האמורי: גמ' יוצאין בביצת החרגול דעברי לשיחלא פי' רפיון הירך כדתנן השחיל והבסול אי זהו שחיל כל שנשמטה ירכו: ובשן של שועל דעברי ליה לשיניתא דחייא למאן דאי' דמתא למאן דלא נאים: ובמסמ' הצלוב דעברי לזירפ' פי' וירפא כמו שריפא וקירין בלישון ערבי אחתרקן ומסמר הצלו מעמיד כדי שלא תוסיף אביי ורבא דאמרי תרויהו כל "דבר "לישהוא משום רפואה אין בו משום דרכי האמורי אין בו משו' רפואה יש בו משום דרכי האמורי והתני' אילן שמשיר פירותיו סוקרו בסקרא וטיעו באבנים גדולו' בשלמא טיעו באבנים גדולות כי היכי דליכחוש חילדי אלא סוקרו בסקרא מאי רפואה קא עביד כי היכי דליחזוה אינשי וליבעו עליה רחמי כדתניא וטמא טמא יקרא טמאן שצריך להודיע [צערו] לרבים ורבים יבקשו עליו רחמים אמר רבינא כמאן דלתיני האידנא כובסא בריקלא כמאן כי האי תנא מאי כובסא כמו נצר כדכתיב ונצר מישרשיו יפרח:

סליקו להו במה אשה

כלל גדול אמרו בשבת כל "השוכח עיקר שבת ועשה מלאכו' הרבה בשבתות הרבה אינו חייב אלא אחת והיודע עיקר שבת ועשה מלאכו' הרבה בשבתות הרבה חייב

מנחת ר' משה

מנחת ר' משה

מנחת ר' משה

חייב על כל שבת ושבת והיודע שהוא שבת ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה חייב על כל אב מלאכה ומלאכה והעושה מלאכות הרבה מעין מלאכ' אחת אינו חייב אלא חטאת אחת: גמ' אמ' רב הונא "היה מהלך במדבר ואינו יודע אימתי שב' מוצ' ששה ומשמר יום אחד אומר רבא ובבל יומא ויומא עבוד כרי פרנסתן בר מההוא יומא והוא יומא לימות ליעביד מאתמל שתי פרנסו ודילמא אתמל שבת הוה אלא כל יום ויו' עושה כרי פרנסתא ואפי' הוא יומא והוא יומא במאי מיבער לי' בקידוש והבדלה אמר רבא ואם הדה מיבר סכום יום שיצא בו עושה מלאכה כל אותו היום פשיטא מהו דתימא כיון דכשב לא נפיק בערב שבת נמי לא נפיק והאי חמיש בשבתא נפיק ותרי יומי לישתרו לי לכשיעב קמ"ל דלא זיזינהי דמשב שיירתא ומיקרי ונפיק: מתני' "אבות מלאכות ארבעים חסר אחת הזורע והחורש והקוצר והמעמר הדש והזורה והבורר והטוחן והמרקד והלש והאופה הגוזז את הצמר והמלבנו והמנפצו והצובע והטווה והמיסך והעושה שתי בתי נירין והאורג שני חוטין והפוצע שני חוטין והקושר והמתיר והטופר שתי תפירות והקורע ע"מ לתפור שתי תפירות הצד צבי השוחטו והמפשיטו והממלחו והמעבדו והמחתכו והכותב שתי אותיות והכושל על מנת לכתוב שתי אותיו הבונה והסותר המבעיר והמכבה

הניח יר: הסופ מנחק לסורק סהנקב עגול וחין יכול לסופרן יפה לסטר לח היה נמשכן:

ר"ש"י

חייב על כל שבת ושבת והיודע שהוא שבת ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה חייב על כל אב מלאכה ומלאכה והעושה מלאכות הרבה מעין מלאכ' אחת אינו חייב אלא חטאת אחת: גמ' אמ' רב הונא "היה מהלך במדבר ואינו יודע אימתי שב' מוצ' ששה ומשמר יום אחד אומר רבא ובבל יומא ויומא עבוד כרי פרנסתן בר מההוא יומא והוא יומא לימות ליעביד מאתמל שתי פרנסו ודילמא אתמל שבת הוה אלא כל יום ויו' עושה כרי פרנסתא ואפי' הוא יומא והוא יומא במאי מיבער לי' בקידוש והבדלה אמר רבא ואם הדה מיבר סכום יום שיצא בו עושה מלאכה כל אותו היום פשיטא מהו דתימא כיון דכשב לא נפיק בערב שבת נמי לא נפיק והאי חמיש בשבתא נפיק ותרי יומי לישתרו לי לכשיעב קמ"ל דלא זיזינהי דמשב שיירתא ומיקרי ונפיק: מתני' "אבות מלאכות ארבעים חסר אחת הזורע והחורש והקוצר והמעמר הדש והזורה והבורר והטוחן והמרקד והלש והאופה הגוזז את הצמר והמלבנו והמנפצו והצובע והטווה והמיסך והעושה שתי בתי נירין והאורג שני חוטין והפוצע שני חוטין והקושר והמתיר והטופר שתי תפירות והקורע ע"מ לתפור שתי תפירות הצד צבי השוחטו והמפשיטו והממלחו והמעבדו והמחתכו והכותב שתי אותיות והכושל על מנת לכתוב שתי אותיו הבונה והסותר המבעיר והמכבה

ר"ש"י

היודע שהוא שבת היו' ועשה מלאכ' הרבה שלח יודע שהמלאכו' אסורו': חייב על כל אב מלאכה השלח לחתן ואפ"ש שהוא שבת כולהו חד שגגה הוא שבת היו לח יודע לו נהיו' ולעניין שגגת שבת הוא לחיב' למימר יומי שבנהי' טויין לעניין למלוק על כל אב מלאכה ומלאכה והעושה מלאכות הרבה מעין מלאכ' אחת אינו חייב אלא חטאת אחת: גמ' אמ' רב הונא "היה מהלך במדבר ואינו יודע אימתי שב' מוצ' ששה ומשמר יום אחד אומר רבא ובבל יומא ויומא עבוד כרי פרנסתן בר מההוא יומא והוא יומא לימות ליעביד מאתמל שתי פרנסו ודילמא אתמל שבת הוה אלא כל יום ויו' עושה כרי פרנסתא ואפי' הוא יומא והוא יומא במאי מיבער לי' בקידוש והבדלה אמר רבא ואם הדה מיבר סכום יום שיצא בו עושה מלאכה כל אותו היום פשיטא מהו דתימא כיון דכשב לא נפיק בערב שבת נמי לא נפיק והאי חמיש בשבתא נפיק ותרי יומי לישתרו לי לכשיעב קמ"ל דלא זיזינהי דמשב שיירתא ומיקרי ונפיק: מתני' "אבות מלאכות ארבעים חסר אחת הזורע והחורש והקוצר והמעמר הדש והזורה והבורר והטוחן והמרקד והלש והאופה הגוזז את הצמר והמלבנו והמנפצו והצובע והטווה והמיסך והעושה שתי בתי נירין והאורג שני חוטין והפוצע שני חוטין והקושר והמתיר והטופר שתי תפירות והקורע ע"מ לתפור שתי תפירות הצד צבי השוחטו והמפשיטו והממלחו והמעבדו והמחתכו והכותב שתי אותיות והכושל על מנת לכתוב שתי אותיו הבונה והסותר המבעיר והמכבה

[לפתקני לניס שיטורת ולחמוטיגן נמי דסופר על מנת שלח לנגוס לח מיחייב חלח חינטריך] דסכיטת דהני מקלקל היח:

והמכה

מהלקה כך תאמר בהפרשה שאינה מחלק לאשמות ואם בעל ידעי ובעל התפריש קרבן ואחר השתתו לו עד שמצטרף הכי נמי דאיכו אלא אמ' ל"ל מעשה דלחטאת לא קשמעינ דלחטאת הוצא וחזיב עליו בשני מעני שחלקה הפרשה: כי אי מ' רב יוסי אחר ל"ר ואם ואחר מני ידיעה בתחלה בעל חטא בשעתה חדיעה בשוגג מודע לו בין כל אח' ואח' חייב על כל א' ואי ס"ד חדיעה מחלקת לעני שהוא חשוגג בין ראשם ואחר בעי ידיעה בתחלה ת"ל אבי ידעי התראת רבי' ידיעה בתחלה ופליגי אי אחת דמי לאחת דמי ואחת לפי

והמבה בפטיש והמוציא כירשות לרשות הרי
אלו ארבעים מלאכות חסר אחת : גמ' תאנא
הזורע והזוכר והטוחה והמבריך והמרכיב כולן
מלאכ'אחת הן אמ'רב יוסף האי מאן דקטל
°אספסתא בשבתא חייב שתים אחת משום
קוצר ואחת משום טוחה : אמ' מאן דקניב
סילקא חיי שתים אחת משו' קוצר ואחת משו'
טוחה תאנא התורש והחופר והחורץ כולן
מלאכה אחת הן אמר רב ששת היתה לו
נבשושי'ונטלה בבית חייב משום בונה בשדה
חייב משום חורש נומא וטממה בעפר בבית
חייב משום בונה בשדה חייב משום חורש א"ר
אבא החופר °נומא בשבת ואינו צריך אלא
לעפרה פטור עליה ואפי' לר' יהודה דאמר כל
מלאכה שאינ'צריכה לגופה חייב עליה רבי
מילי מתקן אבל האי מקלקל הוא : תא'רקוצר
°והבוצר והגודר והמוסק והאור כולן מלאכה
אחת הן : אמ'רב פפא האי מאן דשדא פיסא
לדיקל'ואת' תמרי חייב שתי' אחת משו'תולש
ואחת משום מפר'אמ' רב אסי אין דרך תלישׁ
בכך ואין דרך פריקה בכך : גרסי'בפר'המצניע
תנו רבנן °התולב והמחבין והבונבן בגרוגרות
חייב חטאת ואמרי'תולב משו'אי סיחיי'משו'
מפרק מחבין חייב משום בורר מגבן חייב משו'
בונה ומפרק °תולדה דדש הוא : והמעמר אמ'
רבא האי מאן °דכניף סילה ממלתא מיחייב
משום מעמר אמ'אביי אין דרך עימור בכך לא
בניחולי קרקע : והדש תאנא °הדש והמנפץ
והמנפט כולן מלאכ'אחת הן : והזורה והבורר
והטוחן : תנו רבנן °היו לפניו שני מיני אוכלין
בורר ואוכל בורר ומניח ולא יברר ואם יברר
חייב חטאת כ"א

רש"י

כולן מלאכה אחת היתה וכולה לצמוח'
עבדי לגו וג"מ דלאו עביד כולהו
בהני תלתא חדש לא מהיו'אלא חדש
וזרע לא מלאכה ונוטע נמי אב
מלאכ'דהיינו זורע אלא שום צורתי'
וזה כלאים'וכן מברין ומרכיב אבל
עביד ונוטע גופי'וכן מברי'ומרכיב
חייב אבל וזרע ופיכחו נמי לצמוחי
אינו :דקטל אספסת'שחת וקוצרין
אותו אלמה פעמים חוזר ושומה :
דקניב סילקא שחוקר קרדו' מן
הקמחוב' וחוזרין ונבילין : סחורין
טוטין הרואים בקרקי'ב: כולן מלאכה
אחת הן ואינן חייב אלא אחת דכולהו
לרפויי לרצועת בגדיי : נבשושים הל
קנן : בניתו שייך בניין שמקטרין
בשושנים לכשמת קרקעיתו : משום חורש
דמרבי לרבי: נומא ושממה בעפר שמלאה נו רפוי
היינו חורש שבעפר שמלאה נו רפוי
ושוב לזריעה והשום הקרקע לזרע'
חורש עם הטל' : אלא לעפרה לבסות
בה שלא : כמו'עליה ואין כאן משום
בניין דקילקול הוא לזריעה נמי לא
חייב אלא משום שהיה צרי'לכו הי' חייב
משום חורש : לרבי יהודה בפרק
המניח גבי מוליח מת נאמר :
מקלן בגון מוליח מת לקוברו ואינו
צריך לגופה דהוליחה ולא למת אלא
לפנות מקומו והוליחה לצריכה
לגופה בגון שצריך לחפץ זה במקום
אחר : מקלקל הוא לת ניתו : נוהר
בקמרי מוסק בוקים : חורש
בקניני : דשדא פיסא בדיקל'חורש
פיסת רגבים בדקל : ואת' תמרי
הסיר תמרים : קולט קולהה דקוץ'
מפרק קולהה דהם שמפרק קנוקה מבוכולים לפי זה מפרק הקמרי מן
המבכלות : אין דרך הליסה ופריק'כבר ע"י זריקה אלא כיר לו בכלי
וקולט כלאחר יד הוא ופטור : מתכוין שמעמיד החלב בקיבה : מגבן
מקלן בקיבה : משום מפרק שמפרק החלב מן הדדין : משום טורח
שטורח הקונל מן הפסולת כך טורח החלב מן הגיסות שקורין מולק"ן
בלעזנו : דכניף מילחא ממילחא'שעורי מלא מחזרקות הגיסות לקרקע'
הרואי לזרע שמשיך לתוכן מים והחמה שורפתן ונעשין מלח
ולתוקן הרין קרוי מלחתא : משום מעמר שלף הוא מעמר מלסף
הצבולים : המנפץ פשתן מן הגבעולין : והמנפט כמו גבן נקט' כדרך
שמעמין : ונער בפן ניחולי קרקע הוא וקרי ניסת דידיה קולהה דהם
שמפרקין ממנו גרעינין : הין לפניו מיני אוכלין גרסי'אלא גרסי' שני :
מלי

ר"ח משמעון

נפטים כרש"י ו"ל משו'כמר מלאכ'שכן מתוקן מכבה על הפתן נפטים נמר מלאכ'אלא מיתוקר להם כמ'הבוג'(ר"ה) תנן המפתיל והמכ'
נפטים ועלם קקני פיתיל ר"ב אע"ג שהמבה נקורט'על הפתן נפטים נמר מלאכ'אמ'אלו לאו היינו מכבה נפטים אלא מיקרן של דברי'
כמר"ח ו"ל שמיתין מכבה נפטים על הכלי לשום מקצימוקו וכן על הפתן שנגנין להזוקה להברזקים וכי הלי נוהג אף ב"ב דלא הויא מלאכה
מלר עצמה מיהויב כה משום כמר מלאכה : והמוציא מרשות לרשות וחם תאמר נמי מעביר לרבע לתוך ברשות הרבים יש לומר

נר מצוה

משו'דמעביר הולהה דמוציא הוא לפי שלי לתוך של חבם רשותו הן ומי שמוציא תוך לי לתוך שלו הוא מוציא מרשות לרשות וכי תמרי לקמן
בפ"ב'דזרק (ד' לו) דמעביר ל'לתוך בר"ה הלבתך נמירי לה היינו לחיי'
בה מדין מוציא ומשום הכי שונאין עליה בחיל וכמכבה לתור' שכבך
הא לאו הכי לא מחייב עליה אלמה שונאין מהלבה למכבה מכיני ואף
תוך שוה למ'לא שנו מוציא מרשות ליחיד ורשות הרבים ליחיד לרשות היחיד ורשות הרבים
בפ"ב שבת לחייבי כרתות' לקמן בפ'
בורך כגר הקשו לו נירוש'נגרסי'
הכם למה לי למיגן הוצרה עמהן
רבי שמעון בפם ר'יהושע בן לוי ר'
יוחל בפם ר'יהר עליה הצרה ולמה
לי למי' הוצרה עמהן שכל המלוכות
בתוך זו בזו שכל המלוכו' יש להן
הולהות זו לזו לה הולהה ומלה
חשו לתקנויי הכי נמצרת דילן
מפקנרת דפניר לה שלף הוצרה
בכלל המוליח מרשות לרשות היה
כיון שלינו מתחייב עליה לא מפני
שרשות הרבים בנקיט : גמ' הנח
הזורע והזומר וכו' כולן מלאכ'אחת
הן לומר נמי לעמוחי לילך הוא
ובפרק מיכה לאי עביד כולהו בהדי
ערוב לא מהיו'לא חלה לחטוב
מלכוות הרבה מעין מלאכה לחת
לילו היינו לא העלה לחת ערוב לא
מלאכ'אעמוד נמי'לא מלאכ'להיינו
ערוב לא שוה בחילוק זה בזרעים
מבריך ומרכיב כמו כן לגבל ועמר
קולה'היה לי מלן דקטל דקטל
בחיב ובקוצרין קוצו ב'פעמים בחדש
ותוכר ולומה : לחת משום קוצר לפי
שלריך הוא לומה שקול'ולת' [משו']
נוטע לפי שע"י קלילתן לומה יוקר :

דקניב סלקא שחוקר קרדין מן הסת נר' והחורין ונבלין : והחורץ הבור
מריני'קרק' : מלאכ'לחת הן ואינו חייב לא לחת לכולהו לרפויי לרצועת
עבידי : נבשושים הל קנן בניתו שייך בניין שמקטרין לבשמים קרקעות :
בשדה חייב משום חורש דמרבי לרבע : נומא ושממה בעפר בשדה חייב
משום חורש שבעפר שמלאה נו רפוי ושוב לזרוע והשום והקרקע
לזריעה מזבע עם השדה : אלא לעפרה לבסות עליה : פשור עליה לחין
כאן משום בניין דקילקול הוא לזריעה נמי לא חייב אלא הם היה
צריך לה בניין חייב משום בונה : לר' יהודה בפרק המניח (דף נר)
גבי המוליח המת במטה מקלן כמו המוליח לת המת לקברו אינו צריך
לגופה של מוליח ולא למת אלא למת זה במקום לחר מקלל הוא לת ניתו : נוהר
היינו שהוא צריך לחפץ זה במקום לחר מקלל הוא לת ניתו : נוהר
בקמרים מוסק בוקים : אבר רב פפא הלי מלן
דשדא פיסא לדיקל'ואין קף פסת רגבים בדקל : ואת' תמרי'הסיר תמרי':
מפרק קולהה דהם שמפרק קנוקה מבוכולים לפון מורק מן החמור וכרש"י ו"ל שלף זה מפרק הקמרי'מן הדקל'ולא נהירה ללי
כלי מלי לירוק הקמרים בוכר ובוסר ותוסק ואורה נמי לייחייב הרקי לא דוקל בקמרים הוא לייחייב הרקי לפי שהם בחילון כעין הבוכר וכשהבוכל
יקנה מן הלילן הויב משום קולט וכשהבוכר בקרקע ומפרקין הקמרים מן הבוכר הויב משום מפרק : ורב אסי אמר לחין דרך הליסה ופריקה בכך על
ידי זריקה אלא לו כיר לו בכלי וקולט כלאחר יד הוא ופטור : המתכוין מלילחת ממלילחת'שעורי מלא מחזרקות הגיסות
דמקרגמי' הרואי ימת שמשיך לתוכן מן הגיסות והחמה שורפתן ונעשין מלח ולתוקן הרין קרוי מלילחת : משום מעמר שלף הוא מעמר מלסף הצבולים :
המנפץ פשתן מן הגבעולין : המנפט למר גבן נקט' כדרך שמעמין : ונער בפן ניחולי קרקע הוא וקרי ניסת דידיה קולהה דהם שמפרקין ממנו גרעינין : הין לפניו מיני אוכלין גרסי'אלא גרסי' שני :
מלי

קולט קולהה דקוץ' : מפרק קולהה דהם שמפרק קנוקה מבוכולים לפון מורק מן החמור וכרש"י ו"ל שלף זה מפרק הקמרי'מן הדקל'ולא נהירה ללי
כלי מלי לירוק הקמרים בוכר ובוסר ותוסק ואורה נמי לייחייב הרקי לא דוקל בקמרים הוא לייחייב הרקי לפי שהם בחילון כעין הבוכר וכשהבוכל
יקנה מן הלילן הויב משום קולט וכשהבוכר בקרקע ומפרקין הקמרים מן הבוכל הויב משום מפרק : ורב אסי אמר לחין דרך הליסה ופריקה בכך על
ידי זריקה אלא לו כיר לו בכלי וקולט כלאחר יד הוא ופטור : המתכוין מלילחת ממלילחת'שעורי מלא מחזרקות הגיסות
דמקרגמי' הרואי ימת שמשיך לתוכן מן הגיסות והחמה שורפתן ונעשין מלח ולתוקן הרין קרוי מלילחת : משום מעמר שלף הוא מעמר מלסף הצבולים :
המנפץ פשתן מן הגבעולין : המנפט למר גבן נקט' כדרך שמעמין : ונער בפן ניחולי קרקע הוא וקרי ניסת דידיה קולהה דהם שמפרקין ממנו גרעינין : הין לפניו מיני אוכלין גרסי'אלא גרסי' שני :
מלי

מאי קאמר אמר אביי הבי קאמ'בורר ואוכל לאת'בורר ומניח לאתר ולבו ביו' לא יברר ואם בירר נעשה כבורר לאוצר וחייב חטא' אמרוה קמיה דרבא ואמ'להו שפיר קאמר נחמני הזן לפניו שני מיני אוכלין ובירר ואכל ובירר ומניח רב אשי מתני פטור ור'ירמיה מדפתי מתני חייב רב אשי מתני פטור והא תניא חייב לא קשיא הא בקנון ותמחוי הא בנפה וכברה אמ' חזקי'הבורר תורמוסין מתוך פסולת שלהן חייב חטאת לימא קסבר הזקיה אוכל מתוך פסולת אש'לא שאני תורמוסי דשלקי לי' שבע זמנין בקדירה בקיפתא ואי לא שקלי מיני פסולת משרח הילכך אי לא שקלי מינה פסיל כפסיל בתוך אוכל דמי וחייב : והמוחזן אמר רב פפא האי מאן דפרים מסילק בשבת חייב משו' טיחן ואמ'רב מנשיא האי מאן דסלית סילתי חייב משו' טוחן אמר רב אשי ואי קפיד אמשחתא חייב משום מהתך פי דסלי סילתי אלו עצי דקרים שעומדין שיבי שיבי פירו ניסין ניסין וכשנפר איתן הניסין יוצא מביניהן כמין קמח דק ומיתי כך נחשב כטוחן והלש והא פה אמר רב אשי בר רב עויירא האי מאן דשרא סיכתא לאתונ' חייב משום מבשל פישוטא מהו דתימ' לישרורי מנא קא מיבעין קא משמע לן דסירפ' רפי והדר קמיט פירש סיכתא גלילי בהם רקיקין אם רבא האי מאן דארתח כיפרא חייב משום מבשל : הנוזז את הצמר הנפצעו והמרבני והצובע והטווה תנו רבנן התולש את הבנף והקוטמו והמורטו חייב שלש חטאו' הקושר והמתיר והתופר שתי תפירות והא לא קיימא אמ'רבה בר בר חנא א'ר יוחנן והיא שקישרן והקורע על מנת לתפור שתי תפירות רבה ור' זירא דאמרי תרויהו שבן

ר"ש

מאי קאמר בריש' הני בורר והדר קנסו לי' יבקר : בורר ומניח לאתר כדי לאכול לאתר שאין זה דרך הבוררים : ולבו ביום לאוכלו אתר שעה אחר אינו חייב : לאוצר להניח : נחמני כלי שבעה כעין נחמני תניא : נקנון כלי שבעה כעין לגור רחב מלאחריו וקצר מלפניו ובעלי מעל עוסקין יותר מדאי : והקיפני כמקרו סרחב ומנענע ומקבל מזל מקוץ שעגול היא ומקבל ומוציא דרך פיו נקרי ופסולת נשאר בכלי כזה פטור אבל אסור ומוקר לכתחל' לפי שהוא דומי לבורר חייב משום העלם לפי שהוא דבר ראוי ליד כלאחר יד הוה לעיל בריש נגעים : והבורר ומבי לאכול לאתר : הבורר תורמוסין לאתר שנלקן הוי בורר לאוכל מתוך הקליפה : דשלקי ליה ויימנין דלי לקי ליה לאוכל מתוך הפסולת מתוך שהוא רך וניחות ט"י שנאלח הרבה מטרח הילכך אוכל נמי כל זמן שאוכלו הוי פסול ומיהו אוכל הוה ומחזירינן עליה למיכלה הכי דקיל כפסולת מתוך אוכל ורבינו כלי נריש ולי קשיל לי' הוה מטרח כמתעלו ומשום מה פסיל אוכל ואוכל הוי פסול ואכל' הכי הוי אוכל על שחזר ונתעלו : דפרים סילק' כמ"ש בר' גלית בסמיך כדפי' כאן : והרושב מתקנו הקן : דשלקי פעמים דקים לחבריה לחזר ורב אשם פירש שם שכי' : ולי קשיל לאוכל לתקנו במלה : מתק' שער שהוא מקשן במלה : דשדל סיכת לחתוך שלא יקר לקנות סם שלקיך יקר לת לקנות סם ליכם : דמיר פ' רבי ע"י הוס שתן והמים שנתנו המים ולאחר שיצלו מיעוט הקיום וכי רבי בריש מנחל הוי מנחל ובעמוד פי' כ"ג : דלחתך סכיף ופסק : מחוש לת הכנף מלה מחוש מקף חי : והקושטו לאחר שהלבן הקנף שהוא דק ורחוי להניחו בכר וכסת : דהעלם חייב משום גוזז ויקוים חייב משום מחתך דקפיר כופרא שהיתך ופסק : מחוש לת הכנף מלה מחוש מקף חי : והקושטו לאחר שהלבן הקנף שהוא דק ורחוי להניחו בכר וכסת ולבסוף מחתך הקנף עד מקום שהוא רחוי לכר וכסת : ומורטו לנך שהוא קשה מורט השער מבשן ומכלין ומשלין הקנה וגומן השער בכר וכסת ומפרכי' כגמ' דהעלם חייב משום גוזז ויקוים חייב משום מחתך דקפיר לחתוך עד מקום שהוא רחוי וממרט חייב משום ממחך : וכן אברי' דקולם חייב משום גוזז מ"מ לחתי' לאחר מיקה מיחייב דבגוזז ל"ש מחייב ול"ש לאחר מיקה וכי לחתוך לת הכנף מן הכסמה מן החיה מן השיפות לחתי' מן השלה מלא הציע כפול חייב וכי נמי לחתוך נירוצ'ל בפרקין הנרסינן לעיל בפרק כל הבשר ומקום שנהגו מן הכסמה מן החיה מן השיפות לחתי' מן השלה מלא הציע כפול חייב וכי נמי לחתוך נירוצ'ל בפרקין הנרסינן לעיל בפרק כל הבשר ומקום שנהגו

ר"ש

ר"ש כדי לבחוש לכיון ללא שני לן בחיטורי לשיפה נין מחוי' כין לאחר מיקה ויתבאר ז"ל לחתוך אלא מלאכה זו אסורי בתיבת' הענוה ליקוט משום תוכל נסם אף מחיים מוקר ולי קשי'לך דלא כתנן בכוברו בפ'הלוקח (ד'כד) ר'יוסי בן אלעזר אומר אסור לת הכבור עוש'מקום לקוסן מבלן ומבלן ולקוסן לת הכנף והקושטו והמורטו חייב אלא משום גוזז ומפרכי' שתני הכנף דהיינו לאחר מיקה ולקוסן לת הכנף ביום טוב לאחר מיקה ולי קשי'לך דלא כתנן בכוברו בפ'הלוקח (ד'כד) ר'יוסי בן אלעזר אומר אסור לת הכבור עוש'מקום לקוסן מבלן ומבלן ולקוסן לת הכנף והקושטו והמורטו חייב אלא משום גוזז ומפרכי' שתני הכנף דהיינו לאחר מיקה ולקוסן לת הכנף ביום טוב לאחר מיקה ולי קשי'לך דלא כתנן בכוברו בפ'הלוקח (ד'כד) ר'יוסי בן אלעזר אומר אסור לת הכבור עוש'מקום לקוסן מבלן ומבלן ולקוסן לת הכנף והקושטו והמורטו חייב אלא משום גוזז ומפרכי' שתני הכנף דהיינו לאחר מיקה ולקוסן לת הכנף ביום טוב

שכן יריעה שנפלה בה דרנא קורעין אותה ותופרין אותה אמר מר זוטרא בר טובי אמ' רב המנחה חוט של תפירה בשבת חייב חטאת נהלמד דבר אחר מן המגיש חייב מית' והיודע לחשב בתקופות וימולות ואינו מחשב אסור לספר בימנו: הצר צבי השוחט והמפשיט והמולחו והמעבדו היינו מולח היינו מעב' רבי יונתן ור' שמעון בן לקיש דאמרי תרויהו אפיק חדא מינייהו ועייל שרט"ט והמוחק א"ר אחא בר חנינא השף בין העמודים בשבת חיי משו' ממחק א"ר חייא בר אבא ג"ד ברי' שח לי' ר' אסי משו' ריב"ל המגרר ראשי קלונסית חיי' משום מחתך והממרח רט' בשבת חיי משו' [ממחק] והמטת את האבן בשב' חיי' משו' מכה בפטיש אר"ש בר ביסנ' אר"ש בן לקיש הצר בכלי צור' והמנפח בכלי זכוכי' חייב משום מכה בפטיש אמ"ר יהודה האי מאן דשקל [2]אקופי מגרימא חייב משו' מכה בפט' והגי מילי דקפיר עילויה והבות שתי אותיו וכ' ת"ר כתב את אה גדולה ויש במקומה כדי לכתוב שתי פט' מחק את אחת גדולה ויש במקומה כדי לכתוב שתי' חייב א"ר מנחם בר יוסי זה חומר במחק מבכותב: הבונה והסותר המבעיר והמכה בפטיש רבה ור' זירא דאמרי תרויהו כל מידי דאית ביה נמר מלאכה חייב משום מכה בפטיש: מתני' ועוד כלל [3]אחר אמרו כל הכשר להצניע ומצניעין כמוהו והיציאו אין מצניעין במוהו והוציאו בשבת אינו חייב אלא המצניע: גמ' כל הכשר להצניע לאפוקי מאי רב מתנה אמר לאפוקי דם נדה מר עוקבא אמר לאפוקי עצי אשרה מאן דאמר דם נדה כל שכן עצי אשרה ומ"ר עצי אשרה אבל דם נדה לא דמצנע ליה: לישנא ואידך כיון דחלישא לא מצנע ליה: מתני' המוציא תבן כמלא פי פרה גזזה כמלא פי גמל עמיר כמלא פי טלה עלי שים ועלי בצלים לחים מגרגרת יבשים כמלא פי גדי עשבים כמלא פי הנדי ואין

ר"ש

ערוך חולש, ומקנח בה נקב קטן וכגון לצרוך לקדוש למשלה ולמשלה נקב שלא קבל התפירה עשויה קטן קטן: המוקח חוט של תפירה כגון התפור ושומר וכיוצא בהוא ערוך ונקרהו שני תפיות בנגד זו מקום מזו ושוטי התפירה נעשין ונמצאין ומשך תחת החוט להקל ולחבר התפיות זוטי תפירתו וחייב חטאת: מן המגש מין שמשמיכו לע"ז ותפילו לכרי תורה לסור לשמור ממנו: והיודע כו' הני כלה שמקת שמעינהו מר זוטרא מרי ורגרם בהדי הדדי: בתני' הלך לתת בלבו ולא עלתה על לבו: ומחשב מחשבות: מחשבות מגזר שברו: מחקנו מקלע ומחקו לרשום ומכלי' כגון ומחוק שהין רשומין על קרטי המכון לידע לי ג' גן וגן וכיוצא כוקנין לוק בגן ולוק גן: ומחוק למקומי כשעשוה: מכה בפטיש הוא שהקש דוד בסמנים: מכה בפטיש הוא גמר מלאכה שלי מתוכן מכה בקורנס על הסדן גמר מלאכה ומקניקין כמי שלא מחייב לי': גמ' היינו מלאכה היינו מעבד למלאכה היינו מלאכה היינו מעבד למלאכה היינו מלאכה: ועייל שרטוט בשבת לתקנו מדרעתו תחילה לפי מה שרוצה להתריך ולהרחיב לקרע בחיתוך ואחר כך מעביר סכין דרך שרטוט וכן שעורות המשכן כשתכן: השף בין העמודים כגון בעודי הסדרות שעשויות תלמוד תלמוד ומכוין בתלמוד בין עמוד לעמוד השף שם בקרקעית הבניין שנשענין עליו כדי שיהא הלך: מגרר רחני קלונסו' שהו הרחצן שין וחדין: והממרח רעוי' תכנו' על המכה: המשקח בקנן לאחר שנקרה מן הסרי ונתלכ' מחליקה: משום מכה בפטיש גמר מלאכה: הצר צורה בכלי השומל לכך לנאות' מנצח בכלי זכוכית כשהוקך נעשה ע"י ניסוח: דשקיל לקופי רחני חוטין הקלויין ניריים במקום קרני כשניקח בה הוא וקרוהו וכן קשין ומסמרין דקין שנראנו כה בלא מקטין ומעלין תלמוד מתנה לאחר תריצה גמר מלאכה הוא וחייב משום מכה בפטיש: בקנה תלמוד הגדולה כו' פעור שנקרעי המקדש שקיס הין כותנין תחת גוז ותחת גוז כדי לגוזגן כשסוקרין לותו: מתח לותו תחת חייב שתין מלאכת מחיקה חשובה שלא ע"מ לכתוב והרי ים מקום לשתי לותות: תמר רבי מנחם ברבי יוסי בן קסמ"ל מתן ק' ר' מנחם בר' יוסי היא: בתני' כל הכשר להצניע שהוא מן העשוי להיות גורף אל: ומצניעין כמוהו כמות זה כלומר שים גוי שיעור הרחוי להצניע: אין חייב שלא המצניע אם הניח בדעתו לחזר ולהצניעו הוא עצמו על מלאכתו אם הוציאו אבל אדם אחר חייב דהוצאה הוא: גמ' מ"ד דם נידה הוכר להצניע כל שכן לתירה דהיכא דהוכר להצניע אין החיוב לפי שהוא עשוי לחזר ולהצניעו: בתני' כמלא פי פרה לא חזי שתין על מנת לטלטל: כמלא פי גמל לנכסים אבל כמלא פי פרה לא חזי שתין לטלטל אלא לנסים: עמיר קטנים של שבלים: כמלא פי טלה נסים מפי נדי סילבך עמיר ללא חזי [לנדי] לפי שחייב כמלא פי נדי עד דחיכה כמלא פי טלה אבל עשבים מולין וחזו בין לטלה בין לנדי מיהו חייב כמלא פי נדי טלה אבל עשבים חזו לנדי: כמלא פי נדי לא לטלה לא חזי שתין לנדי:

ואין

ואוח תחת גוז כדי לגוזגן כשסוקרין לותו מתח לותו תחת חייב שתין מלאכת מחיקה לפי על מנת לכתוב והרי ים מקום לשתי לותות: תמר ר' מנחם בר' יוסי וכו' פה קמ"ל מתן ק' מתנה בר' יוסי: בתני' ועוד כלל אחר אמרו כל הכשר להצניע שהוא העשוי להיות גורף שלא: ומצניעין כמוהו כמות זה כלומר שים גוי שיעור הרחוי להצניע: אין חייב שלא המצניע אם הניח בדעתו לחזר ולהצניעו הוא עצמו על מלאכתו אם הוציאו אבל אדם אחר חייב דהוצאה הוא: גמ' מ"ד דם נידה הוכר להצניע כל שכן לתירה דהיכא דהוכר להצניע אין החיוב לפי שהוא עשוי לחזר ולהצניעו: בתני' כמלא פי פרה לא חזי שתין לטלטל אלא לנסים: עמיר קטנים של שבלים: כמלא פי טלה נסים מפי נדי סילבך עמיר ללא חזי [לנדי] לפי שחייב כמלא פי נדי עד דחיכה כמלא פי טלה אבל עשבים חזו לנדי: כמלא פי נדי לא לטלה לא חזי שתין לנדי:

תוכלין

ואין מצטרפין זה עם זה מפני שאינם שוין בשיעוריהן המוציאי אוכלי כגרוגר ומצטרפין זה עם זה מפני ששוין בשיעוריהן חיץ מקליפין וגרעינין וקיצין וסיבין ומזרקנן ר' יהודה אומ' חיץ מקליפי עדשים המתבשלות עמהן : גמ' מאי עצה אמר רב יהודה תבן של מיני קטניות: ר' יהודה אומר חיץ מקליפי עדשי וכו' : עדשי אין פולין לא ותניא ר' יהוד אומר חיץ מקליפי פולין ועדשי לא קשיא הא בהדתי והא בעתיקי עתיקי מאי טעמ' לא מצטרפי א"ר אבהו מפני שנראים כזבובים בקערה :

ר"ש"י

תוכלין כל מאכל אדם ומצטרף כל מאכלי אד' זה עם זה : חוץ מקליפין שאין תוכל ואין מצליחים השיער : ושקלים' זנב ספרי דמן בעלמא : וסוכן קליפת הישן הנזכרו' מתחת כתישה : ומזרקנן הכשר בגמרא : ר' יהוד' אומ' כל הקליפין חוץ מצטרפין כדקתמר' חוץ מקליפי עדשים שאצטרפין לתוך המתבשלו' עמהן לפי שהקליפה חלושה שהן גדלות בסוכן הנזכרות נגוון : גמ' מפני שנראין כזבובין בקערה לפי שקליפתן שחורה ומשום הכי חוץ מתבשל בעמהן לתרנגה מפירין לתוכן כדי שלא יראו כזבובין בקערה :

סליקו להו כלל גדול

המוציא

יין כדי מזיגת הכוס חלב כדי גמיעה דבש כדי ליתן על הבתית שמן כדי לסוך אבר קטן מים כדי לשוך את הקילו ושאר כל המשקין ברביעי וכל השופכן ברביעי רבי שמעון אומר כולן ברביעית ולא נאמרו כל השיעורין הללו אלא לכיצד יעשה : גמ' תנא כדי מזיגת כוס יפה כאי כוס יפה כוס של ברכה אמ' רב נחמן אמ' רבה בר אבוה כוס של ברכה צריך שיהא בו רובע רביעי כדי שימזגנו ויעמיד על רביעית : חלב כדי גמיעה : ת"ר המוציא חלב של בהמ' כדי גמיע וחלב של אשה ולובן של ביצ' כדי ליתן במשיפת [של קילור] קילור כדי לשוף במים דבש כדי ליתן על הבתית תנא כדי ליתן על פי בתית שמן כדי לסוך אבר קטן תניא ר' שמעון בן אלעזר אומר שמן כדי לסוך אבר קטן של קטן בן יומו : כיתני' המוציא חבל כדי לעשי' אזן לקופה גבי כדי לעשות תלאי לנפה ולכברה ר' יהודה אומר כדי ליקח ממנו מדת מנעל לקטן ונייר כדי לכתוב עליו ג קשר של מכסין חייב נייר כדי לכרוך על פי צלוחית של פליטין : גמ' תנו רבנן הוציא כדי לעשות אזן לכפיפה מצרית וסיב אחרים אומרים כדי ליתן על פי משפך קטן של יין רבב

סליקו להו כלל גדול

המוציא

יין כדי מזיגת הכוס כשיעור שמזגין יין לכוס להוסיף עליו מים כשלכתו ולמוזג תוכו כאן ובגמרא מפרש בחיוב כוס שיערו : כיצד מצנע כוסות והמגלגל מחמת מזגו וכי תימרי כשמפקיד כאן ושהטיח לפניו הוי כמפקיד כאן ורבנן היכי מצנע כוס מכח מצנע הוי הפקר : למוקי לשמשך כאן קילור שנותנין על הפיין : גרגיעים בילה ומחלה רגיעים כלום : סומפין מים סרוחי' ומפרש בגמרא דחזו לנגל כאן לת קטיר : ר"ש אומר כולן ברגיעים לף יין וחלב וחזקס דלא נתמרו שיעור במשנה שלא למגניעין לכך וחז' למגניע והולי"ת חייב לכל אחד כל מזה שהוליכו חוץ היינן וסניגור ליה לרבי שמעון דמגניע עלמו נכוי שיעור'וטץ ונכיר מפלי שיעור'לף מיחייב כדתמרי' בפרקין דלעיל דליה ליה לרבי שמעון כל שאין כשר למגניע ומגניעין כשהוו שיהו חייב עליו מגניעו :

והא

לקמן הכ' חלב כדי גמיעה שיעורי' דכדי גמיעה לף לימרכפרש ובולעי' שם' מרגיעי' דלת קטני סיפת ושאר כל המשקין ברגיעים ממש מיהם בכדי גמיעה עליר מרגיעים דרבנין לימקל נתמ' ולת מגניע למיחר דכדי גמיעה היינו כדרכה דבני מערבא ומשוקה הדחה שמיכה חי מלא : לריך שיהא בו יין חי הוכע של רגיעים בלוע כדי שיהוגעמו במים שלשה חלקים מים ואחד יין ויעמוד על רגיעים בלוע : כדי ליתן במשיס' של קילור ברגילן לשוקן בחלה אחת : כדי לשוף במים לשתי פיניס : ע"פ נתיס ולת על הכתיית דגמרי' בפי אחת ס"ל פי כתיית ממש דהיינו עליון של מכה לו פני : כיתני' מוקן לקוף לאוזנו : תלתי לתקוניה בו : מד' מנעל לרבי לתוקן לאוזן כמיל' וע"ש לריך : גמ' כוליו של עולני דקל : כמיס' מגריס של תמרי' מגרי דקל : סיב ויש"ל שבולת סביב הדקל כעין מלבוש ובלרך סניגוריא ושולה : על פי משפך ומכון לת היין ומעכב לת המפל' ולת הקמח' מלבכם לפי הכלים :

בגרסת דבני מערב ומשוקה הדחה שמיכה חי מלא : לריך שיהא בו יין חי הוכע של רגיעים בלוע כדי שיהוגעמו במים שלשה חלקים מים ואחד יין ויעמוד על רגיעים בלוע : כדי ליתן במשיס' של קילור ברגילן לשוקן בחלה אחת : כדי לשוף במים לשתי פיניס : ע"פ נתיס ולת על הכתיית דגמרי' בפי אחת ס"ל פי כתיית ממש דהיינו עליון של מכה לו פני : כיתני' מוקן לקוף לאוזנו : תלתי לתקוניה בו : מד' מנעל לרבי לתוקן לאוזן כמיל' וע"ש לריך : גמ' כוליו של עולני דקל : כמיס' מגריס של תמרי' מגרי דקל : סיב ויש"ל שבולת סביב הדקל כעין מלבוש ובלרך סניגוריא ושולה : על פי משפך ומכון לת היין ומעכב לת המפל' ולת הקמח' מלבכם לפי הכלים :

רבינו שמחה זצ"ל

רבינו שמחה זצ"ל: אספוגים דקיקין שטוקנין בקטר ונותנין תחתיהן: כתני' שור כדי לעשות קיטע: קלף היינו דמליח וקמיח ופשיט: כדי לכתוב: עליו פרשה קטנה' דתנינן דקמיני דקרי' לה עבודי דמשון ולא מיחייב בשיורין ונעש: דין כדי לכתוב בו שתי תיבות לרשום על שני קדרים לעזנן: כדי לכתול בין לחתם מפרש בגמ' לעשות מכשול כל פניסם הון מעגן לחתם ותוכו עין שנאמר מגולה כוחלן לוכא: וכתב ונפריש כדי לעשות בו נקב כלי שנוטנין בו כסף הי סוסם עין בוסם לו נפריש ונוקב נסוך בסתימה נקב לקולוף בו:

נר מצוה

נרסי' בגמרא אמר רב חייא בר עורום מן מלה ומיתו דשלג שלג מלה ולא קטיף ולא עפיץ וכמ' כמשמעו כלומר שתין בו סום תיקון ולא מלוח ולא קטיף ולא עפיץ וכמ' שיעורו כדי רב שמואל בר יהודה כדי לגור מקולף קטנה וכמה שתי' לחבי ריבעא דריבע דפומבדי': חיפה דמליח ולא קמיח ולא עפיץ וכמ' שיעורו כלתב' עור כדי לעשות קטיפ דפרח דמליח וקמיח ולא עפיץ וכמה שיעורו כדי לכתוב עליה חלק כגע ולא כדי מיקרו שורי' כיון דלא עפיצי לה עפיץ קלף הוי וכמ' יהבינן ליה שיעור נמקיינן כדי לכתוב עליו פרשה שבתפילין: ומשמע מיה דכל שתינו עפיץ עור מיקרי ולא קלף אלא שתינו כאשר לספר תורה ולתפילין ומזוזה דכל חד מהני בעיינן גויל לו קלף לו דוכסוסטוס לה כדיניה ולה כדיניה וכמו שכתוב בסמוך גם"ל וכל שתינו עפיץ לאן חד מהני הוא דלא עור מיקרי אבל בהוכסוסטוס וכיוצא בהן עבודין לחרים מכשירין כעפלים וכדיניה לה חיים מדאמרינן גם' הקומץ רבה הבא בקרע שתי' יחסור בחוך שלם לא יחסור ובקניף בחוך ג' יחסור ל"ק הא דעפיץ הא דלא עפיץ כלומ' דבדלא עפיץ קרע הבא בחוך שלם לא יחסור הא כל

רבב כדי לשוך תחת אספוגית קטנה וכמה שיעורה כסלע פירוש אספוגית רקיק כרכתיב ורקיקי מצות ומתרגמינן אספוגין פטירין מוכן כדי לעשות כדור קטנה וכמה שיעורה עד כאגוז: נייר כדי לכתוב עליו קשר של מוכסין תנא וכמה קשר של מוכסין שתי אותיות: מתני' עור כדי לעשות קמיע קלף כדי לכתוב עליו פרשה קטנה שבתפלין שהיא שמע ישראל דיו כדי לכתוב בו שתי אותיות כחול כדי לכחול עין אחת זפת וגפרית כדי לעשות בו נקב קטן שעורה כדי ליתן ע"פ נקב קטן: גמ' אמר רב קלף דרי דוא כדוכסוסטוס מה דוכסוסטוס כותבין עליו מזוזה אף קלף כותבין עליו מזוזה וכן הלכתא ותפילין אין נכתבים על הדוכסוסטוס אלא על הקלף בלבד: מתני'

סמ"ג עשין כ"ג

מוקף שמע לשם"ג כשר לפי שאין מיתי לא יחסור אלא ורבי יש עבוד לאחר שנעשה בלא מעפים שהוא מכשיר כאן הוא עפיץ: ולאו דוקא כיון דהוא מעפיץ ולא עפיץ לאו עפיץ ולא קלף שתין עפיץ כלל קאמר אלא שתין עפיץ ולא עפיץ לאו עפיץ ולא קלף ס"מ בשתיקתו אבל בהוכסוסטוס יחסור: ולאו דוקא שתיקתו מתיר אלא הוכסוסטוס מתיר לפי שאין עפיץ כלל

מתני׳ דבק כדי ליתן בראש השבשבת הרסית כדי לעשות פי כור של צורפי זהב רבי יהודה אומר כדי לעשות פטפוט סובין כדי ליתן על פי כור של צורפי זהב סיד כדי לסיד אצבע קטנה שבבנות רבי יהודה אומר כדי לעשות כלכול רבי נחמיה אומר כדי לעשות אנטיפי אדמה כתיתם המרציפין דברי ר׳ עקיב׳ והחכמים אומרי כתית האגרות זבל ותול דק כדי לזבל קלח של כרוב דברי ר׳ עקיבא וחכ״א כדי לזבל כרישה תול הגס כדי ליתן על מלא כף סיד קנה כדי לעשו׳ קולכוס אם היה עבה או מרוסס כדי לבשל ביצ׳ קלה שבבצי׳ טרופה נתונה באלפס עצם כדי לעשות תרווד רבי יהוד׳ אומר כדי לעשו׳ חף : גמ׳ אמר עולא חף פותחת : זכוכית כדי לנרר בה ראש הברכה : תאנא כדי לפצע בה שני ניכין בשר׳ צרור אבן כדי לזרוק בעוף רבי אלעזר בן יעקב אומ׳ כדי לזרוק בבהמה א״ר יעקב כדי שתרא הבהמה מרגשת בה וכמה שיעורא תניא רבי אלעזר אומר כישקל עשרה זוז : זוג עיול לבי מדרשא אמר ליה ״אבנים של בית דיבא שיעורן בבבה אמרו לו כזית כאגוז בביצה אמ׳ להן וכי טורטני יכנס נמנו וגמרו כמלא היד : תנו רבנן שלישה אבני מקורזלות מיט להבנים לבית הבבא וכמה שיעורן ר׳ מאיר אומ׳ כאגוז רבי יהודה אומר כביצה והלכתא נמנו וגמרו כמלא היד : אמר רב יהוד׳ אבל לא את הפיים מאי פיים א״ר זירא כרשיני בבלייתא פירוש אדמה שהיא קרובה להתפרד : אמר ר׳ ינאי אם יש מקום לקבוע לבית הכס׳ מלא היד ואם לאו כהברע מדוב׳ קטנה של בשבים פי ראש של בובא שדובין בו את הבושם ופירשוה בתלמיד ירושלמי ״טלא רגל מדובה קטנה של בושם אמר רב ששת אם יש עדי עד מותר פירשוה רבנן עד כגון סמרטיטין ברתנן התם משמשת בערים הן הן תיקוניה הן הן עיוותיה א״ל אביי לרב יוסף ירדו עדיהן נשמי ונטשטשו מהו פליגי אם ירדו נשמים על האבנים המקורזלות האלו ונטבעו בקרקע מהו מי חיישינן שמא יהא כמותר או כטהור או אינו ניכר מותר ביאה

רש״י

דבק ליתן : כדי ליתן בר״ש השבשבת שהוא כלי נגינה ומנגנין בו בשמחת בית השואבה : הרסית כדי לעשות פי כור של צורפי זהב כדי שיהא מקום קטן של נתיכה ומתקין עליו דבק וסובין כמו שיתבאר ואח״כ נותנין עליו זהב ומכניסין בכור : פטפוט סובין כדי ליתן על פי כור של צורפי זהב סיד כדי לסיד אצבע קטנה שבבנות : שמכניסין בה הזהב כשנותנין אותו בכור : כלכול : כדי לזבל בו : הרסית לנתיכה : כתותם : מיטחנם רבנן במקום שמוכרין שם הכור שהיו מוכרין לתוכם סיד ונותנין בו : אנטיפי : כדי לזבל בו : המרציפין : שמוכרין אותם בשוק : כתית האגרות : שמוכרין אותן לצורפים : זבל ותול דק : כדי לזבל בו : כלח של כרוב : ראשו : חף : כדי ליתן בו : פותחת : שמרחבת את הכור : זכוכית : כדי לנרר בה ראש הברכה : שמנקבין בו את הכור : תאנא כדי לפצע בה שני ניכין : שמנקבין בו את הכור : צרור אבן : כדי לזרוק בעוף : כדי שתרא הבהמה : שתרגיש בה ותברח : מרגשת בה : שתרגיש בה : עיול : נכנס : מדרשא : בית המדרש : דיבא : שם מקום : שיעורן בבבה : כשיעור הביצה : אמרו לו כזית כאגוז : אמרו לו שיעורן כזית כאגוז : בביצה : כשיעור הביצה : אמ׳ להן וכי טורטני יכנס : אמר להן וכי אדם יכול להכניס בתוכו כמלא היד כל כך : נמנו וגמרו : עמדו וקבעו : כמלא היד : כשיעור היד : אבל לא את הפיים : אבל לא יכניס את הפיים : מאי פיים : מהו שיעור הפיים : כרשיני בבלייתא : כרשינין שגדלים בבבל : פירוש אדמה שהיא קרובה להתפרד : שהיא מתפוררת מהרה : אם יש מקום לקבוע לבית הכס׳ מלא היד ואם לאו כהברע מדוב׳ : אם יש מקום לקבוע בבית הכסא מלא היד כשיעור הנ״ל ואם לאו כשיעור הברע מדוב׳ : קטנה של בשמים : שמכניסין בה הבושם : פי ראש של בובא : פי ראש הבובא : שדובין בו את הבושם : שמכניסין בו את הבושם : ופירשוה בתלמיד ירושלמי : ופירשו בתלמוד ירושלמי : טלא רגל מדובה קטנה של בושם : טלא רגל מדובה קטנה של בושם : אמר רב ששת אם יש עדי עד מותר : אם יש עדי עד בכור מותר : פירשוה רבנן עד כגון סמרטיטין ברתנן : פירשו בתלמוד בבלי עד כגון סמרטיטין שברתנן : התם משמשת בערים הן הן תיקוניה הן הן עיוותיה : התם במסכת כלים משמשת בערים הן הן תיקוניה הן הן עיוותיה : א״ל אביי לרב יוסף ירדו עדיהן נשמי ונטשטשו מהו : א״ל אביי לרב יוסף ירדו עדיהן נשמים ונטשטשו מהו : פליגי אם ירדו נשמים על האבנים המקורזלות האלו ונטבעו בקרקע מהו : פליגי אם ירדו נשמים על האבנים המקורזלות האלו ונטבעו בקרקע מהו : מי חיישינן שמא יהא כמותר או כטהור או אינו ניכר מותר : מי חיישינן שמא יהא כמותר או כטהור או אינו ניכר מותר ביאה : ביאה : ביאה :

ר"ש"י

בעא מיניה רבה בר רב שילא מרב חסדא להעלותן לגג אחריו מהו אמר ליה גדול כבוד הבריות שדוחה את לא תעשה שבתורה: אמר רב הונא אזיר לפנות בישרה ניר בשבת משום דרבה דאמ'רבה היתה לו גומא וטמטמה בבית חייב משום בונה בשד'חייב משו תריש: אמר ר'שמעון בן לקיש צרור שעלו בו עשבי' מותר לקנח בו בשבת והתולש ממנו בשבת חייב חטאת: אבר ר'יוחנן אזור לקנח בחרס משום סכנה ואיתימ' משום בשפים מאי כשפי' כי האי דרב חסדא ורבה בר רב הונא הוו קא אזלי בארבא' אמרה לדו ההיא מטרוניתא אותבון בהדייכו ולא אותבוה אמרה (להו) מילתא וקא אסרה לה לספינה אמרו אינהו מילת' ושרויה אמר להו מאי איעבד לכו דיא מקנחיתו לכו בחספ'ולא קטלירתו לכו כינד אמנייכו ולא אכליתו ירקא מכיש'דאסר גונאה: היו לפניו צרור וחרס מקנח בחרס ואינו מקנח בצרור ודוקא בחרס דאגני כלים היו לפניו צרור ועלין רב חסדא ורב הונא חד אמר מקנח בצרור ואינו מקנח בעלין וחד אמ'מקנח בעלין ואינו מקנח בצרור מיתיבי המקנח ברב' שהאור שולט בו שינו נושרין לא קשיא הא בלחין הא ביבשין: איתמר הצריך להפנות ואבל רב חסדא ורבינ' חד אמר רוח רע שולט עליו וחד אמר רוח זוהמא שורה עליו איתמר הצריך ליפנות ואוכל דומ' לתנור שהוסק על אפרו וזו היא התחל'ריח הפה אכל ולא שתה אכיתתו דם וזו היא התחל'תולי מעי'אבל ולא הלך ארבע אמות אכילתו מתרקבת וזו היא תחלת רוח רעה.רחץ ולא סרתחה דומ'לזולף מים על גבי חבית רחץ בחמים ולא שתה מבנו דומה לתנור שהסיקוהו מבחוץ ולא הסיקוהו מבפנים: רחץ בחמין ולא גישתקה בצונן דומ' לברזל שהבניסוהו לאש ולא הבניסוהו במים: הנצרך ליפנות ואינו יכול ליפנות רב חסדא אמר יעמוד וישב יעמוד וישב: אמר ליה רבי זירא לרב חסדא תא ניתני ותא ניעסוק בחיי דברייתא הנצרך ליפנות ואינו נפנה רב חסדא אמר ילך וישב ויעמוד וילך ארבע אמות רב המנונא אמר ישתמש בצרורות באותו מקום רב חנין מנהרדעא אמר יהפך לצדדין ורבנן אמרי יסיח דעתו לדבר אחר אמר לי' ר' אחא ברי' דרבה לרב אשי וכל שכן שלא יפנה אמר ליה יסיח דעתו מדברים אחרי: אמר ר'ירמי' כדפתי אנא הזיתיה להרוא טייעא דקם ויתיב דקם ויתי' עד דשפיך בקדרה: תנו רבנן הנכנס לסעודת קבע שצריך שיברוך את עצמו כיצד מהלך ארבע פעמי' של עשר פסיעות או עשר פעמים של ארבע פסיעות ונפנה ואחר כך יכנס: מתני' חרס כדי ליתן בין פצים להבירו דברי ר' יהודה ר' מאיר אומר כדי לחתות בו את האור רבי יוסי אומר כדי לקבל בו רביעית אמר ר' מאיר אע"פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר ולא ימצ' במכתתו חרס לחתות אש מיקוד אמר לו רבי יוסי כשם ראיה ולחשוף מים מנבא:

סליקו להו המוציא

אמר רבי עקיבא מנין לע"ז שהיא טמאה ת"ל שמטמאה כמשכב ומושב תנינן התם המיטה כלי לים להכך בהדם דמיין לה כמשכב ומושב אבל אין לה לתכי קרקע לא לתחמיי' ואמר כמו דוה בע"ז מתקיי' : מנין לסביב' שהיא מטמרת מקבלת טום עומדת שנת' דרך חגיים ת"ל ואם אמוקתה : קורס

חזר והכניסו אינו חייב אלא כשיעורו: המוציא
איכלין ונתנן על האסקופה בין שחזר והוציאן
בין שהיציאן אחר פטור שלא עשה מלאכתו
בבת אחת קופה שהיא מליאה פירות ונתונה
על האסקופה החיצונה אף על פי שרוב הפירות
מבחוץ פטור עד שיוציא את הקופ' המוציא
בין בימינו בין בשמאלו בין בתוך חיקו בין על
כתפו חייב שכן משא בני קהת לאה' ידו ברגלו
בפיו במפרקו באזנו ובשערו ובאפונדתו ופיה
לבטה בין אפונדתי לחלוקו ובחפת חלוקו
בנעליו ובסנדלו פטור שלא הוציא כדרך
המוציאי: גמ' אמר רבי אלעזר המוציא כשוי
למעדה מעשרה טפחים חייב שכן מיצאה בני
קהת: אמר רב מישרשיא ר' חייא המוציא מישוי
על ראשו פטור ואם תאמר אנשי היצל עשרים
כן בטלה דעתן אצל כל אדם: מתני'
המחבירין להוציא לפניו ובא לו לאחריו פטור
לאחריו ובא לו לפניו חייב באמת אמירו האשה
החזירת בסינר בין מלפניה בין מלאחריה
חייבת שכן ראוי לחזות חוזר רבי יהודה אומר
אף במקבלי פתקין: המוציא כבר לרשות
הרבים חייב היציאוהו שנים פטורים אם לא
יכול אחד להוציא והוציאוהו שנים חייבים
ור' שמעון פוטר המוציא איכלין פחי מבשיעור
בכלי פטור אף על הכלי מפני שהכלי טפל לו
את דחי במיטה פטור אף על דמיטה מפני
שרמיט טפלה לו את המת במטה חייב אף על
המיטה ובן כוזית מן המת ובזית מן הבלה
ובעדשה מן השרין חייב ור' שמעון פוטר: גמ'
ההיא שיבבא דהויה בדרוקרת שרא לה' רב
נחמן בר יצחק לאפוקי לכרמלית אמר ליה רב
אחא בריה דרבא לרב נחמן בראן בראי אמר
אימ' דפטר ר' שמעון מחייב המוצא איסירא
דרבנן מיהא אי'בא אמ' ליה האלקי' עיילת ביה
את ואפי' לר' יהודה כי קאמינא לרשו' דרבים
לכרמלית קאמינא דגדיל כבוד הבריו שדוחה
את לא תעשה שבתורה: מתני'

רש"י

חזר והכניסו אינו חייב אלא כשיעורו: המוציא
מכשיעור והוציא לם חזר וכמלא
שלח לזורקו והכניסו לתוכו חייב שכמלא
שכבר שמלא עליו לזורקו נעשה
שכבר שמלא עליו לזורקו נעשה
מחשבתו והרי הוא כאלו הוציא
היסקופת הוא כרמלית כעניין זה
מוקי לה בגמ' בתלמוד: שלח פסק
מלאכתו במקום שחוק עקירה מפסק
במקום חיוב והניחה במקום פטור
והרי עקירה במקום פטור והנחה
במקום חיוב: גמ' סיועית כלום: לא
שם כן הוציא בראשונה כל הקופה:
שכן משא בני קהת נכתב שם
דיומין ושמא הוא לורת תרגומו
ר' יונתן בר רב יהודה שמעי משם
רב כלי שמפורש בירוש ובקרא אשר
נתן לכהן שתי כתפות ובקצה
הסמוך ומחוק הכתוב ושמן המשחה
לחד צימן ולחד בשמחל ובקשרן
ביקיון והחביקין כל בקיעין: תוכ
הוכל היו מוסיפין כדי שתן ויין על
רחיצתן עמלית: פוגדתו חול הנלוה
מים למעשה תין דרך הוכל' אבל מים
למעלה דרך הוכל' היא: הוסף
לתוכו מכה בהקטורה: המקבלין
להוציא בגדן אבר' שמעי' שמחצין
שיהו לנטים ובא לו לאחרין
כשוה ולא נתקיימה מחשבתו ומה
כמו מתעסק ולא כמתכוין: לאחרין
ובא לפניו חייב בגמ' מפרש טעמא
משום דמתכוין לשמירה פחות
לאחרין ומלמה בידו שמירה פחות
שכח לבניו: סינר כעין חור שלו שהוא
ועשוי כמכנסים קטנים ומנרתק
לוכן לנעשות ושם מלמה בו שם
דבר להוציא ובא לו לכך אחר חייב:
שכן רגלי להיות חוזר דרכה להוסף
חוץ מהמוכיחים מחיל ידיכה משום
למקבלך: אף מקבלי פתקין של
מלך למוסרה לרצין לכולכן אף כן

חייבין בהוצאתה ואפילו לא נתקיים, מחשבת בגון הוציאה ב"ש פטורין
לרן זה ונתנו לזה כך פי' רבותי כולם ולכי מנחם: הוציאה שני פטורין
כדילפינן מבשוקה יחיד ולא שנים: פשוט אף על הכלי שהכלי נעל
לגבי המוכל כי הוא שכל לו: ואם היה צריך לכלי לשום קמיצים: אף כאן
במשא ואי לא מחייבי על הוצאתו דהוי מיקל ונוטל עליו: ובן בנים הן
המת חייב אם הוציא דהוציאו ומשמע הוצאה הוציא היה להציל עליו אבל
הוצאה: ואיבי אמר פטור אף כי: כרמלית היא דרבנן: ואי לא
לא: אלא עלי שאר הבאות: ואי הקשית אדא
ואבל רבי חנינא דרבי יוסי
אבל רבי חנינא דרבי יוסי
לא הוכרחו מדברים הסמוכים
דשמעינן מתניתין דלא
לה שמעינן: בחנינא הוא
דדרבי חנינא אבל הוא
בגמ' ר' שמעון פוטר
בגמ' ובמתני' דלעיל
בשאינו עשוי אלא לקוקב
בשאינו נקוב ובגרוף דם
בהלוש ק"ש שחוא לכן
לכרמלי' בתקנת חכמים ואסורין
דוקא הכשר ומטמא
כשאינו נקוב וכגון כרעיים
ס"ק הזורק

הביאור הקטן

חזר והכניסו אינו חייב אלא כשיעורו: המוציא
מכשיעור והוציא לם חזר וכמלא
שלח לזורקו והכניסו לתוכו חייב שכמלא שלח לזורקו נעשה
שכבר שמלא עליו לזורקו נעשה
מחשבתו והרי הוא כאלו הוציא
היסקופת הוא כרמלית כעניין זה
מוקי לה בגמ' בתלמוד: שלח פסק
מלאכתו במקום שחוק עקירה מפסק
במקום חיוב והניחה במקום פטור
והרי עקירה במקום פטור והנחה
במקום חיוב: גמ' סיועית כלום: לא
שם כן הוציא בראשונה כל הקופה:
שכן משא בני קהת נכתב שם
דיומין ושמא הוא לורת תרגומו
ר' יונתן בר רב יהודה שמעי משם
רב כלי שמפורש בירוש ובקרא אשר
נתן לכהן שתי כתפות ובקצה
הסמוך ומחוק הכתוב ושמן המשחה
לחד צימן ולחד בשמחל ובקשרן
ביקיון והחביקין כל בקיעין: תוכ
הוכל היו מוסיפין כדי שתן ויין על
רחיצתן עמלית: פוגדתו חול הנלוה
מים למעשה תין דרך הוכל' אבל מים
למעלה דרך הוכל' היא: הוסף
לתוכו מכה בהקטורה: המקבלין
להוציא בגדן אבר' שמעי' שמחצין
שיהו לנטים ובא לו לאחרין
כשוה ולא נתקיימה מחשבתו ומה
כמו מתעסק ולא כמתכוין: לאחרין
ובא לפניו חייב בגמ' מפרש טעמא
משום דמתכוין לשמירה פחות
לאחרין ומלמה בידו שמירה פחות
שכח לבניו: סינר כעין חור שלו שהוא
ועשוי כמכנסים קטנים ומנרתק
לוכן לנעשות ושם מלמה בו שם
דבר להוציא ובא לו לכך אחר חייב:
שכן רגלי להיות חוזר דרכה להוסף
חוץ מהמוכיחים מחיל ידיכה משום
למקבלך: אף מקבלי פתקין של
מלך למוסרה לרצין לכולכן אף כן

חייבין בהוצאתה ואפילו לא נתקיים, מחשבת בגון הוציאה ב"ש פטורין
לרן זה ונתנו לזה כך פי' רבותי כולם ולכי מנחם: הוציאה שני פטורין
כדילפינן מבשוקה יחיד ולא שנים: פשוט אף על הכלי שהכלי נעל
לגבי המוכל כי הוא שכל לו: ואם היה צריך לכלי לשום קמיצים: אף כאן
במשא ואי לא מחייבי על הוצאתו דהוי מיקל ונוטל עליו: ובן בנים הן
המת חייב אם הוציא דהוציאו ומשמע הוצאה הוציא היה להציל עליו אבל
הוצאה: ואיבי אמר פטור אף כי: כרמלית היא דרבנן: ואי לא
לא: אלא עלי שאר הבאות: ואי הקשית אדא
ואבל רבי חנינא דרבי יוסי
אבל רבי חנינא דרבי יוסי
לא הוכרחו מדברים הסמוכים
דשמעינן מתניתין דלא
לה שמעינן: בחנינא הוא
דדרבי חנינא אבל הוא
בגמ' ר' שמעון פוטר
בגמ' ובמתני' דלעיל
בשאינו עשוי אלא לקוקב
בשאינו נקוב ובגרוף דם
בהלוש ק"ש שחוא לכן
לכרמלי' בתקנת חכמים ואסורין
דוקא הכשר ומטמא
כשאינו נקוב וכגון כרעיים
ס"ק הזורק

ג' פרסות

חוץ לתחום אינו חייב אלא כשיעורו: המוציא
איכלין ונתנן על האסקופה בין שחזר והוציאן
בין שהיציאן אחר פטור שלא עשה מלאכתו
בבת אחת קופה שהיא מליאה פירות ונתונה
על האסקופה החיצונה אף על פי שרוב הפירות
מבחוץ פטור עד שיוציא את הקופ' המוציא
בין בימינו בין בשמאלו בין בתוך חיקו בין על
כתפו חייב שכן משא בני קהת לאה' ידו ברגלו
בפיו במפרקו באזנו ובשערו ובאפונדתו ופיה
לבטה בין אפונדתי לחלוקו ובחפת חלוקו
בנעליו ובסנדלו פטור שלא הוציא כדרך
המוציאי: גמ' אמר רבי אלעזר המוציא כשוי
למעדה מעשרה טפחים חייב שכן מיצאה בני
קהת: אמר רב מישרשיא ר' חייא המוציא מישוי
על ראשו פטור ואם תאמר אנשי היצל עשרים
כן בטלה דעתן אצל כל אדם: מתני'
המחבירין להוציא לפניו ובא לו לאחריו פטור
לאחריו ובא לו לפניו חייב באמת אמירו האשה
החזירת בסינר בין מלפניה בין מלאחריה
חייבת שכן ראוי לחזות חוזר רבי יהודה אומר
אף במקבלי פתקין: המוציא כבר לרשות
הרבים חייב היציאוהו שנים פטורים אם לא
יכול אחד להוציא והוציאוהו שנים חייבים
ור' שמעון פוטר המוציא איכלין פחי מבשיעור
בכלי פטור אף על הכלי מפני שהכלי טפל לו
את דחי במיטה פטור אף על דמיטה מפני
שרמיט טפלה לו את המת במטה חייב אף על
המיטה ובן כוזית מן המת ובזית מן הבלה
ובעדשה מן השרין חייב ור' שמעון פוטר: גמ'
ההיא שיבבא דהויה בדרוקרת שרא לה' רב
נחמן בר יצחק לאפוקי לכרמלית אמר ליה רב
אחא בריה דרבא לרב נחמן בראן בראי אמר
אימ' דפטר ר' שמעון מחייב המוצא איסירא
דרבנן מיהא אי'בא אמ' ליה האלקי' עיילת ביה
את ואפי' לר' יהודה כי קאמינא לרשו' דרבים
לכרמלית קאמינא דגדיל כבוד הבריו שדוחה
את לא תעשה שבתורה: מתני'

מקני'

חייבין בהוצאתה ואפילו לא נתקיים, מחשבת בגון הוציאה ב"ש פטורין
לרן זה ונתנו לזה כך פי' רבותי כולם ולכי מנחם: הוציאה שני פטורין
כדילפינן מבשוקה יחיד ולא שנים: פשוט אף על הכלי שהכלי נעל
לגבי המוכל כי הוא שכל לו: ואם היה צריך לכלי לשום קמיצים: אף כאן
במשא ואי לא מחייבי על הוצאתו דהוי מיקל ונוטל עליו: ובן בנים הן
המת חייב אם הוציא דהוציאו ומשמע הוצאה הוציא היה להציל עליו אבל
הוצאה: ואיבי אמר פטור אף כי: כרמלית היא דרבנן: ואי לא
לא: אלא עלי שאר הבאות: ואי הקשית אדא
ואבל רבי חנינא דרבי יוסי
אבל רבי חנינא דרבי יוסי
לא הוכרחו מדברים הסמוכים
דשמעינן מתניתין דלא
לה שמעינן: בחנינא הוא
דדרבי חנינא אבל הוא
בגמ' ר' שמעון פוטר
בגמ' ובמתני' דלעיל
בשאינו עשוי אלא לקוקב
בשאינו נקוב ובגרוף דם
בהלוש ק"ש שחוא לכן
לכרמלי' בתקנת חכמים ואסורין
דוקא הכשר ומטמא
כשאינו נקוב וכגון כרעיים
ס"ק הזורק

ג' פרסות

מקני'

שבתורה מיכא למידק כיון לכרמלית לן כרבי שמעון דתמר מלאכה שחיבה לכרמלית אף המוציא לכרמלית פרנים ליתחי

ריש"י

מתני' הנוטל צפרניו זו בזו או בשיניו וכן שערו וכן שפמו וכן זקנו וכן הגודלת וכן הפוקסת וכן הבוהלות ר' אליעזר מחתת וחכמים אוסרין משום שבות התולש מעציץ נקוב חייב ושאינו נקוב פטור ור' שמעון פוטר בזה ובזה: גמ' אמר רבי אלעזר מחלוק ביד אבל בכלי דברי הכל חייב ואמר רבי אלעזר מחלוקת לעצמו אבל לחברו דברי הכל פטו': וכן שערו וכן שפמו: תאנא הנוטל מלא פי הזוג בשבת חייב וכמה הוא מלא פי הזוג אמר רב יהודה שתים: תניא נמי הכי הנוטל מלא פי הזוג חייב וכמה מלא פי הזוג שתים ר' אליעזר אומר אחת ומודים חכמים לר' אליעזר במלקט לבנית מתוך שחיורות ואפי' אחת חייב ודבר זה אפי' בחול אסו' משום לא ילבש גבר שמלת אשה: תניא ר"ש בן אליעזר אומר צפורן שפירש רובה וציצין שפירשו רובן ביד מותר בכלי פטור אבל אסור לא פיר רובן ביד פטור אבל אסור (ר' שמעון בן אלעזר אומר) בכלי חייב חטאת אמר רב יהודה הלכה כר' שמעון בן אלעזר אמר רבה א"ר יוחנן והוא שפירשו בלפי מעלה וציערו אותו אבימי שרא זילחא במחוז פירו דתיר ירבין הבית במתוא שרוו הקרקעות שלהן בשיש טעמ' מאי אמור רבנן דיקמא אתי לאשויי גופי הכא ליכא גופי רבא תוספאה אשכחי לרבינ' דקא מצטער מהבראי ואמרי לה מר קשיש ברי דרבא אשכחיה לרב אשי דקא מצטער מהבלא אמר ליה לא סבר לה מר להא דתניא הרוצה לרבין את בירתו בשבת מביא עריבה מליאה מים ורוחץ פניו בזוית זו ורגליו בזוית זו וידיו בזוית זו ונמצא הבית מתרבין מאליו אמר ליה לאו אדעתאי תנא אשה חכמה מרבצת ביתה בשבת והאידנא דסבירא לן כרבי שמעון אפילו לכתחלה שרי:

סליקו להו המצניע

זמן שנורן: שמים שחי שערות: קניס נמי סבי כר' יהודה דאמר כ': ר' אליעזר אומר לחק בלחת חוק חייב: נמלקט מחוך שחורות שחיי: שמלת אשה חכמה מרבצת ביתה בשבת והאידנא דסבירא לן כרבי שמעון אפילו לכתחלה

סליקו להו המצניע

הזורק מר"י וכו' רבי עקיבא מחייב דסניגיא ליה לרבי עקיבא דקאמר כמו שהנחה הילכך היינו כלנו הנחה בר"ם ומיהו לית מחייב רבי עקיבא לית ליה דהיכן משמה קאמר הכא הנחה לא תהא הכנסה לית ליה הכנסה קאמר הכא ומשני ליה לר"ש במסכת כריתות (ד' עז) דלית מחייב לחולדה במקום שהנחה : הזורק מן היס ליבשה הכי מכרמלית לר"י : ספינה קשורות זו בזו משלשלין מזו לזו כלומר פ"י עירוב כדאיתא בגמרא ופק"ל דלית קשורות זו בזו בחבל הקטע כגון נתני' וחציץ אבל ספינות לית ליה

ר"ש

נר צפונה

הזורק מרשות היחיד לרשות הרבים או מרשות הרבי לרשו' היחיד חייב מרשות היחיד לרשות היחיד ורשות הרבים באמצ' ר' עקיבא מחייב וחכמים פוטרין כיצד שתי גוזוטראו' זו בגגד זו לרשו הרבי המושיט והזורק מזו לזו פטור היו שתיהן בדיוט אחת הזורק פטור והמושיט חייב שכך היא עבודת הלויים שתי עגלות זו אחר זו ברשות הרבים ומישיטין את הקרשי' מזו לזו ברשות הרבים אבל לא זורקין חילי הבור והסלע שהן גבוהין עשרה ורחבין ארבע' הנוטל מהן והנותן על גבן חייב פחות מיכאן פטו' הזורק ארבע אמות בכותל למעלה מעשרה טפחים כזורק באויר למטה מעשרה טפחים כזורק בארץ ובארץ ארבע אמו' חייב זרק לתוך ארבע אמו' ונתגלגל חוץ לארבע אמו' פטור חוץ לארבע אמות ונתגלגל תוך ארבע אמות חייב והזורק בים ארבע אמות פטור אם הידה רקק מים שרשות הרבים מהלכ' בו הזורק לתוכו ארבע אמות חייב וכמה היא רקק מים פחו' מיעשרה טפחים רקק מים ורשות הרבים מהלכת בו הזורק בתוכו ארבע אמות חייב הזורק מן הים ליבשה ומן היבשה לים ומן הים לספינה ומן הספינה לים ומן הספינה לחברתי פטור ספינ' קשורות זו לזו מטלטלין מזו לזו אם אינן קשורות אף על פי שהן מוקפות אין מטלטלין מזו לזו : גמ' איתמר "ספינה רב הונא אמר מיצא ממנה זיז כל "ישהיא ומטלא רב חסדא ורבה בר רב הונ' אמרי עושה מקום ארבעה ומטלא יהלכתא ביתיהו דהוה ליה רב הונא חד לגבי תרי ואין דבריו של אחד במקום שנים אבל שיפכין דידיה שיפר לה אדוכני [ספינה] כתניי' ואף על גב דנחתי מיבתי ליס [והלכתא] בכרמלית לא נזרו רבנן : ספינות ג "קשורות זו לזו מטלטלין מזו לזו הני מילי על ידי עירוב וכרבי ספרא דתני' ספינו' קשורו' זו לזו מיערבי ומטלטלי' מזו לזו נפסקו נאסרו חזרו ונקשרו בין שוגגים בין מזידי' בין אנוסים בין מוטעים חזרו להתירן הראשון וכן מחצלאות הפרוסות לרשית הרבים מערבין ומטלטלין מזו לזו נגללו נאסרו : חזרו ונפרשו בין שוגגין בין מזידין בין אנוסין בין מוטעין חזרו להתירן הראשון שביעית הנעשית בשבת בין בשוגג בין במזיר בין באונס בין בטעו' שמיד מיחיצה איני והא אמר רב נחמן לא שנו אלא לזורק אבל

מתני' מיחיצה הוא קולדה להולדה : ר' עקיבא מחייב דסניגיא ליה לרבי עקיבא דקאמר כמו שהנחה הילכך היינו כלנו הנחה בר"ם ומיהו לית מחייב רבי עקיבא לית ליה דהיכן משמה קאמר הכא הנחה לא תהא הכנסה לית ליה הכנסה קאמר הכא ומשני ליה לר"ש במסכת כריתות (ד' עז) דלית מחייב לחולדה במקום שהנחה : הזורק מן היס ליבשה הכי מכרמלית לר"י : ספינה קשורות זו בזו משלשלין מזו לזו הני מילי כלומר פ"י עירוב כדאיתא בגמרא ופק"ל דלית קשורות זו בזו בחבל הקטע כגון נתני' וחציץ אבל ספינות לית ליה

הזורק מן היס ליבשה הכי מכרמלית לר"י : ספינה קשורות זו בזו משלשלין מזו לזו הני מילי כלומר פ"י עירוב כדאיתא בגמרא ופק"ל דלית קשורות זו בזו בחבל הקטע כגון נתני' וחציץ אבל ספינות לית ליה

והלכתא כאן בכרמלית לא נזרו משום שנשתמש כאן לספון מיס שנשתמש כאן מוקצין במקום מדרון של ספינה ואן מוקצי' לית ליה דע"ב אמתו של ספינה ואן מוקצי' לית ליה דע"ב אמתו של ספינה כאן בכרמלית לא נזרו משום שנשתמש כאן לספון מיס שנשתמש כאן מוקצין במקום מדרון

רש"י

אבל לטלטל אסור כי איתמר דרב נחמן אמיד איתמ' : מתני' °הזורק ונזכר ולאחר שיצאה מידו קלט אחר או קלטה בלב או שנשרפ'פטו' הזורק לעשות חבורה בין באדם בין בבהמה ונזכר עד שלא נעשה חבור'פטור זה הכלל כל חייבי חמא'אינן חייבין עד שיהא תחלתן וסופן שגגה תחילתן שגגה וסופן זדון או תחלתן זדון וסופן שגג'פטורין עד שתה'תחלתן וסופן שגג' :

סליקו להו חזורק

הבונה °כמה יבנה ויהיה חייב הבונ' כל שהוא והמסתת והמכה בפטיש ובמעצד והקודח כל שהוא חייב זה הכלל כל העושה מלאכה בשבת ומלאכתו מתקיימ' חייב רבן שב"ג אומר אף המכה בקורנס על הסדן בשעת גמר מלאכה חייב מפני שהוא כמתקן מלאכה : גמ' העושה °נקב בלול של תרנגלין רב אמר חייב משום בונה ושמוא אמר חייב משום מכה בפטיש דעייל שופתא °בקופינא דמרא פירוש הבנים הקרוים בתוך העין שלו רב אמר חייב משום בונה ושמואל אמר חייב משום מכה בפטיש : מתני' °החורש כל שהוא הבנבש והמקרסם והמזרד כל שהו' חייב המלקט עצים אם לתקן כל שהן ואם להסיק בדי לבשל ביצה קלה' והמלקט עישבים אם לתקן כל שהן ואם לבהמה כמלא פי הגדי °הכותב שתי אותיות בין בימינו בין בשמאלו בין משם אחד בין משני שמות בין משני °שמניות בכל לשון חייב א"ר יוסי לא חייבו שתי אותיות אלא משו' רושם שכן בותבין על קרשי המשכן לידעאי זהו בן זוגו א"ר יהוד' מצינו

אבל לטלטל אסור כי איתמר דרב נחמן אמיד איתמ' : מתני' °הזורק ונזכר ולאחר שיצאה מידו קלט אחר או קלטה בלב או שנשרפ'פטו' הזורק לעשות חבורה בין באדם בין בבהמה ונזכר עד שלא נעשה חבור'פטור זה הכלל כל חייבי חמא'אינן חייבין עד שיהא תחלתן וסופן שגגה תחילתן שגגה וסופן זדון או תחלתן זדון וסופן שגג'פטורין עד שתה'תחלתן וסופן שגג' :

סליקו להו חזורק

הבונה °כמה יבנה ויהיה חייב הבונ' כל שהוא והמסתת והמכה בפטיש ובמעצד והקודח כל שהוא חייב זה הכלל כל העושה מלאכה בשבת ומלאכתו מתקיימ' חייב רבן שב"ג אומר אף המכה בקורנס על הסדן בשעת גמר מלאכה חייב מפני שהוא כמתקן מלאכה : גמ' העושה °נקב בלול של תרנגלין רב אמר חייב משום בונה ושמואל אמר חייב משום מכה בפטיש דעייל שופתא °בקופינא דמרא פירוש הבנים הקרוים בתוך העין שלו רב אמר חייב משום בונה ושמואל אמר חייב משום מכה בפטיש : מתני' °החורש כל שהוא הבנבש והמקרסם והמזרד כל שהו' חייב המלקט עצים אם לתקן כל שהן ואם להסיק בדי לבשל ביצה קלה' והמלקט עישבים אם לתקן כל שהן ואם לבהמה כמלא פי הגדי °הכותב שתי אותיות בין בימינו בין בשמאלו בין משם אחד בין משני שמות בין משני °שמניות בכל לשון חייב א"ר יוסי לא חייבו שתי אותיות אלא משו' רושם שכן בותבין על קרשי המשכן לידעאי זהו בן זוגו א"ר יהוד' מצינו

סליקו להו חזורק

הבונה שחזרו בתוכו מלאכו' כמו שבנו וכו' : מסתת מרבע לת בתקן ומתקן : כל לפי המקו'ם מקומו' שרגילין להחליף'ים מקומו' שרגילין להרוץ בה הרצין : כמכה בפטיש הוא פירש שמטלטן בו לתן בסדן לפי'שהוא לתן כתוב ומגלילה קלח תן בסדר הוא מכה בפטיש מכה בפטיש ומעלה והוא גמר מלאכה מתקרקע ומעלה לתוך גמר מלאכה לפי שהוא מכה בפטיש : מעלה כמין קורנס גדול של ברזל לכנין ברזל שהקורנס בן הוא בתוכו : ומלקט עשבים שיש מתקיימין בהקלת הוא ואין מוסיפין עליה : חייב אם בסדן בשבת : על הסדן לתקלוש : קורנס מיניה' : מפני שהו'כמתקן מלאכה ופ"ה שתינו מכה על הסדן ורגלין לעשות כן להליך הקורנס : גמ' על תרנגולי' של עץ הוא ופסל' ומתקנו שיש בריח של כנף ויוצא לחוץ ומכניסו לתוך הנקב ומוציאו ומניחו בתוכו ומקרקשין בו ומשמיעין קול כדי שיתכנסו התרנגולין לתוך הנקב ויסגרו הבעל הבית את הפתח ולא יברחו : מוסיפין עליו : כגון'אם עשה מלאכה קטי בעשה מלאכה בשבת והיו מוסיפין עליו : על הסדן לתקלוש : קורנס מרעילו : מפני שהוא כמתקן מלאכה ולפי על פי שחיבה מכה על הסדן ונגמרת מפר' שכן מדרדי עפי המשכן עושין כן מחבה שלם על הסדן ולחתק על הסדן להליך הקורנ' שלא יקבע לתק הנשם שהוא קל : גמ' העושה נקב בלול של תרנגולין לול של תרנגולין של עץ הוא ופסוס ומנקבו שיש'בריח של נוקר ולא יוזק לפ' : משום מכה בפטיש שהוא גמר מלאכת הלול וכל מיני לחוי גמר מלאכה חייב משום מכה בפטיש כגון'מרובין בכלל גמול: פייל שופתא בקופינא דמרא שופיתא יקר קטן שקוחנין בניהן יד של מרא בהיותן בנתן' הכרזל להקה : קופינא הוא סור שבתוך המרא : ומקשו הכת היכי אמר רב משום בונה והא קיימא לן בפ"ב דיומא שוב (דף נב) שתן בנין בכלים ותן בנמר בכי תמריבן הכי הני מילי בכלי שבתפרק בגון מגור של תלוש אבל מה שהלכו לו מיקרי בנין בכלי הלא עושה כלי מיקרי ומיחייב משום בונה ולא עוד אלא שמפרק ולריך לומן בחזרתו כל שהחזירו חייב עליו משום בונה שמפרק ותן בתיוש יכול להחזיר של תלוש שמא יקטל ומפרק לגמרי ויחזירנה ומעלה עושה כלי בשבת אחרים שמא יחזירו ומעלה עושה כלי בשבת אחרים שמא יקטל ומפרק לגמרי ויחזירנה

רבינו נסים הבונה פרק שנים עשר

מצינו שם קטן ואח לחת לאשמעינן רבי יהודה דלף על פי שלא נמר מחשבתו שנקטון לכתוב תיבה נחלה וכתב מקלחה ולאחו מקלח מיח תיבה ומתקיימת במקום אחר חייב : ירושלמי אמר רבי אמי והקטרת את המזבח כמשמעו וכי יש מעשה לעכבים אלא קרט שזכה ליתן בכסף יתן בזהב בדרום יתן בצפון בצפון יתן בדרום לפיכך רומזין עליהן שלא יחליפו דברי רב פפי הוי אומר ובני בנימין נבזיות' כל יומא והוו אזלין ודני ר' הושעיה עליין קדמוי אזלין לילין לר' פפי ואיתקטגן בנבזיות' לחזן בעיין מיכל קדמוי דאסקתיל לר' אמי ר"ל לר' אמי כהני והקטרו את המזבח כמשמעו וכי מעשים לעכבים אלא קרט שזכה ליתן בכסף יתן בזהב בדרום יתן בצפון בצפון יתן בדרום לפיכך רומזין עליהן שלא יחליפו דברי רב פפי הוי אומר ובני בנימין נבזיות' לחזן בעיין מיכל קדמוי דאסקתיל לר' אמי ר"ל לר' אמי כהני והקטרו

רש"י

מצינו שם קטן משם גדול כגון שם משמעון וכישמעאל נח מינחור דן מדניאל וגד מגדיאל : גמ' אוקמה אביי בשולט בשתי ידיו : כתבי הכותב שתי אותיות בהעלם אחד חייב כתב בדיו בסם ובסקר בקומוס ובקנקנתום ובכל דבר שהוא רושם על שני כותלי הבית על שני לוחי פנקס והן נהגין זה עם זה חייב הבות' על בשרו חייב המשרט על בשרו ר' אליעזר מחייב התאת ורבי ידושע פוטר כתב במשקין במי פירות באבק דרכים באבק סופרים ובכל דבר שאינו מתקיים פטור לאחר ידו ברגלו בפיו ובמרפקו כתב את אחת שמוך לכתב וכת"ע כתב נתכוין לכתוב חי"ת וכתב שני זיינין את בארץ ואחת בקורה כתב על שני כותלי הבית על שני דפי פנקס ואין נהגי' זה עם זה פטור כתב אות אחת מטריקין רבי יהודה בן בתירא מחייב וחכמים פוטרין : גמ' תנא כתב אות אחת והשליכה לספר ארג חיט אחר והשליכ' לבגד חייב : כיצד כתבי הכותב שתי אותיות בשתי העלמו אחת בשחרית ואחת בין הערבי' רבן גמליאל מחייב וחכמים פוטרין : גמ' במאי קא מיפלגי רבן גמליאל סבר אין ידיעה לחצי שיעור ורבנן סברי יש ידיע' לחצי שיעור :

סליקו להו הבונה

כיצד כתבי הכותב שתי אותיות בשתי העלמו אחת בשחרית ואחת בין הערבי' רבן גמליאל מחייב וחכמים פוטרין : גמ' במאי קא מיפלגי רבן גמליאל סבר אין ידיעה לחצי שיעור ורבנן סברי יש ידיע' לחצי שיעור : סליקו להו הבונה

הכאור הקטן

רבי אליעזר אומר חייב אדם שיהא שואל בשלום רבו ומכבדו ומורא רבו כמורא שמים ומורא שמים כמורא רבו שכשם שאמרו בכבוד שמים שהוא דוחה את השבת כך אמרו בכבוד רבו שהוא דוחה את השבת ואת המוראים שאמרו במורא שמים שהוא דוחה את השבת ואת המוראים שאמרו במורא רבו שהוא דוחה את השבת ואת המוראים שאמרו במורא שמים ומ

תחת כנפיו יושב ומישמרה עד שתחשיך: אמ' קטע
שמואל כל פטורי דשבת פטו' אבל אסו' לבר
מהני תלת דפטור ומותר חדא הא ומאי
דפטור ומותר דתני סיפא הא למה זה דומה
לניעל את ביתו לשמרו ונמצ'צבי שכיר בתתו
ואידך המפים מורסא בשבת אם לעשות לה
פה חייב ואם להוציא ממנה לחה פטור ומאי
דפטור ומותר דתנן מחט של יד מותר ליטול בה
את הקוץ ואידך הצד נחש בשבת אם מתעסק
בו שלא ישבטו פטור ואם לרפוא חייב ומאי
דפטור ומותר דתנן כופין קערה על גבי הנר
בשביל שלא תאחזו בקורה ועל צואה של קטן
ועל עקרב שלא תשוך:

סליקו להו האורג

קטע **שמונה** שרצים האמורין בתורה הצדן
והחיבל בהן חייב ושאר שקצים
ורמשי החיבל בהן פטו הצדן לצורך חיו שלא
לצ'ר פטור חיה ועוף ג שברשו הצדן פטו והחוב
בהן חייב: גמ' הצד פרעו בשבת פטו והחזרנו לרברי הכל: אמ' אביי האי
כאן דתליש פיטורי מאורג דהצבא מיחייב משו' עוקר דבר מגידולו: מתני' אין קטע
עושין הילכי בשבת אבל עושין מי מלח וטובל בה פתו ונותן לתוך התבשיל א"ר יוסי והלא הוא הילכי בין מרובה בין מועט אלא אי הן מי מלח המותרין נותן שבין בתחלה לתוך הכמים אי לתוך המלח: גמ'

תחת כנפיו יושב ומישמרה עד שתחשיך: אמ' קטע
שמואל כל פטורי דשבת פטו' אבל אסו' לבר
מהני תלת דפטור ומותר חדא הא ומאי
דפטור ומותר דתני סיפא הא למה זה דומה
לניעל את ביתו לשמרו ונמצ'צבי שכיר בתתו
ואידך המפים מורסא בשבת אם לעשות לה
פה חייב ואם להוציא ממנה לחה פטור ומאי
דפטור ומותר דתנן מחט של יד מותר ליטול בה
את הקוץ ואידך הצד נחש בשבת אם מתעסק
בו שלא ישבטו פטור ואם לרפוא חייב ומאי
דפטור ומותר דתנן כופין קערה על גבי הנר
בשביל שלא תאחזו בקורה ועל צואה של קטן
ועל עקרב שלא תשוך:

סליקו להו האורג

קטע **שמונה** שרצים האמורין בתורה הצדן
והחיבל בהן חייב ושאר שקצים
ורמשי החיבל בהן פטו הצדן לצורך חיו שלא
לצ'ר פטור חיה ועוף ג שברשו הצדן פטו והחוב
בהן חייב: גמ' הצד פרעו בשבת פטו והחזרנו לרברי הכל: אמ' אביי האי
כאן דתליש פיטורי מאורג דהצבא מיחייב משו' עוקר דבר מגידולו: מתני' אין קטע
עושין הילכי בשבת אבל עושין מי מלח וטובל בה פתו ונותן לתוך התבשיל א"ר יוסי והלא הוא הילכי בין מרובה בין מועט אלא אי הן מי מלח המותרין נותן שבין בתחלה לתוך הכמים אי לתוך המלח: גמ'

סליקו להו האורג

שמונה שרצים האמורין בתורה הצדן והחיבל בהן חייב ושאר שקצים ורמשים כיון שאין להם עור שיכבד את הכיס אי היה נעקר ממקומו היה יוצא לחוץ וחי"ם כל שלא יצא להן עור ובגמ' "ג מ' תקנן ושאר שקצים ורמשים החובל בהן פטור אבל בשיצא לחוץ אף בשאר שקצי ורמשי' חייב משום נשילת נפש וכשי לוקה בשביל עור' (ד' מ'): והצדן לצורך חייב שלא לצורך פטור פרש"י ז"ל לשלח לצורך פטור לפי שאין במינן ניצול ולא נהירא דהי הכי אפי' לצורך נמי ליפטר [ועוד דת"כ ג' ט' מלמד שחייב על כל אחד ואחד משום שרץ] דשמואה שרצים האמורין בתורה חייב משום שרץ ולא מלמד

רבינו נסים שמונה שרצים פרק ארבעה עשר שבת מב

שלטי הגבורים

גמ׳ מאי קאמר מאי הילמי ומאי מי מלח : כבשין ירקשבובש להתקיים : ניסטרא כלי חרס שבור שאינו ראוי לכל תשמיש כשלם ומקצין אותן לכך : ולא בלחיים דאמרי׳ בפ״ק דעירובין לחי רחבו שלשה ולא קיימא לן הכי אלא כת״ק דאמר כל שהוא : הילכך נקיעינן דמי מלח מרובים אסורין אבל מי מלח מועטין לצורך שבול אותה סעודה שרי ומיהו אפילו מועטין כל היכא דאיכא [קרי] תלתי מלחא אסיר וכדאמר אביי בסמוך : אין עושין מי מלח עזין דהינו כל שהביצה צפה בהן שבח המלח מעכבא מלשקוע : אין מולחין צנון וביצה ג׳ ו׳ חתיכות יח׳ שהמלח הוא מעבדין ונעשו קשין והוי תקון : פוגלא צנון : פשר פשרי חלי חלים בבוהים עגול על עגול : מימל׳ לא מלחנא שתים יחד : שבולי בשעת אכילה מעבילנא במלח ואכילנ׳ : יין בתו׳ העין דעמיץ ופתח אסו׳ דמוכח מילתא דלרפוא׳ קא עביד : על גבי העין מותר דאמרי׳ דלרחיצ׳ בעלמא עביד : רוק תפל שלא טעם כלום משניעור משנתו אפי׳ על גב העין אסור דמוכח׳ מילתא דלרפוא׳ היא ולא לרחיצ׳ להכי נקט רוק תפל לפי שהו׳ חזק ומרפא : שור׳ אדם קילורין מערב שבת ונותן על גבי עיניו דלדידיה כיון דאצרבי׳ לשרותה מערב שבת איב׳ היכר׳ וליב׳ למגזר ומאן דחזי נמי סבר דלרחיצ׳ בעלמ׳ היא דסבו׳ שהוא יין : כולי האי ולא לא שרא דמוכחא מילתא : שיפ׳ צונן לתת בעיניו : ורחיצת ידים ורגלים בחמין נמי ערבי׳ מאיר׳ את העיני׳ : הוא היה אומר רבי מונא : יד לעין קודם שנטל ידיו : תקצין נוח לו שתקצין שרוח רעה שורה על הידי׳ ומסמתו וכן כלום : לחיסודא ריבדא דכוסילתא : לפי טבעת נקב הרעי שעגול בטבעת : תקצין ולא תגע בה קודם נטיל׳ : יד לעין קוד׳ נטילה מסמ׳ את העיניו לאוזן מחרשת : יד לפה או לחוטם מעל׳ פוליפוס ריח החוט׳ וריח הפה יד לאמה דנק׳ לאו לענין נטילת שחרית נקט לה אלא מפני שמביאתו לידי קרי ובמס׳ נדה נמי אמרי׳ בה תקצ׳ מסו׳ האי טעמ׳ ומשום דתני בה נמי לעות׳ דתקצין תני גבי הנך : תנן התם בנדה פרק כל היד (דף יג) המרבה לבדוק בנשים שבודקת תמיד שמא ראתה דם · משובחת דליכא למיחש להרהור דנשים לאו בנות הרגשה נינהו כדמפרש ואזיל ובאנשי׳ שבוד׳ תמיד באמתו שמא יצא קרי ממנו : תקצין שמתחמם ומרגיש כשממשמ׳ באמה ומוציא שכבת זרע לבטלה : אנשי׳ דבני הרגשה נינהו שמודעזע׳ איברין כשמתחמם ורואה קרי : כי קתני מרבה אנשים משום נשים נקט מרבה דאשה המרבה לבדוק עצמה משובחת אבל תקצין דאנשים בחדא זימנא נמי : לענין זב שיוצא ממנו ורוצה לבדוק כדי למנות ראיותיו שתים לעומאה וג׳ לקרבן זוב דומה למי בצק של שעורים ובא מבש׳ המת ושכב׳ זרע בא מבשר החי וקשורה כלובן ביצה שאינ׳ מזורת : בצרור דבר קשה שאינו מחמין : במטלי׳ עבה קשה היא ואינ׳ מחממ׳ :

כאילו

גמ׳ מאי קאמר אמר רב יהודה אמר שמואל הכי קאמ׳ אין עושין מי מלח מרובי׳ אבל עושין מי מלח מועטין אמר ר׳ יוסי והלא הוא הילמי בין מרובין בין מועטין : איבעיא להו רבי יוסי לאיסור או להיתר וסליקא לאיסור : תניא נמי הכי אין עושין מי מלח מרובין לתת לתו׳ הכבשן שבתוך הנסטרא אבל עושין מי מלח מועטין ואוכל בהן פתו ונותן לתוך התבשיל אמר רבי יוסי וכי מפני שהללו מרובין והללו מועטין הללו אסורין והללו מותרין יאמרו מלאכה מרובה אסור׳ מלאכה מועט׳ מותרת אלא אלו ואלו אסורין ואלו הן מי מלח המותרין נותן שמן ומלח או שמן ומים ובלב׳ שלא יתן מים ומלח לכתחלה ולית הלכת׳ כר׳ יוסי אלא כתנא קמא דאמרינן בעירובין בפירק׳ קמא אמר רב יוסף אמר ר׳ יהודה אמר שמואל אין הלכה כר׳ יוסי לא בהלימי ולא בלחיים : תני רב יהודה בר חביבא אין עושין מי מלח עזין מאי מי מלח עזין רבה ורב יוסף דאמרי תרויהו כל שהביצה צפה בהן וכמה אמר אביי תרי תילתי מלחא והדא מיא למאי עבדי לה א״ר אבהו למורייסא ותני רב יהודה בר חביב׳ אין מולחין צנון וביצ׳ בשבת רב חזקיה משמי׳ דאביי אמר צנון אסור וביצה מותר׳ וכן הלכה : אמר רב נחמן מריש הוה מלחנא פוגלא בשבתא אמינ׳ אפסודי קא מפסידנ׳ ליה דאמ׳ שמואל פוגלא חירפיה מעלי לי׳ כיון דשמעיתה להא דאמרי׳ כי אתא עולא אמר במערב׳ מלחי פישרי פישרי ומימלח לא מלחנא טבולי מטבילנה : יין לתוך העין אסור ע״ג העין מותר ורוק תפל אפי׳ ע״ג העין אסור וכן הלכה אמר מר עוקבא אמר שמואל שורה אד׳ קילורין מערב שבת ונותן ע״ג עיניו בשבת ואינו חושש בר ליואי הוה קאי קמיה דמר עוקבא חזייא דהוא עמיץ ופתח אמר לי׳ כולי האי לא שרו רבנן ולא שרא מר שמואל תניא חנניה אומ׳ משום רבי יהודה טובה טיפת צונן שחרית ורחיצת ידים ורגלים בחמין ערבי׳ מכל קילורין שבעול׳ והו׳ היה אומ׳ יד לעין תקצין יד לחוטם תקצין יד לפה תקצין יד לחיסודה תקצין יד לאמה תקצין יד לפי טבע׳ תקצין יד לגיגית תקצין יד מחרש׳ יד מסמאת יד מעלה פוליפוס תנן התם בנדה כל היד המרב׳ לבדוק בנשים משובחת באנשי׳ תקצין מאי שנא נשים ומאי שנא אנשים נשי׳ דלאו בנות הרגש׳ נינהו משובח׳ אנשים דבני הרגש׳ נינהו תקצ׳ אי הכא מאי איר׳ מרבה אפילו לא מרבה נמי כי קתני מרבה אנשים תנא בד״א לענין שכב׳ זרע אבל לענין זוב אף הוא כנשים משובח׳ ואפי׳ לענין שכבת זרע נמי אם בא לבדוק בחרס או בצרור בודק ומטלית עבה הרי היא כחרס תניא רבי איעזר אומר כל האוחז באמה ומשתין

כאלו

רש״י

לתוך הכבשין שבובש להתקיים : ניסטר׳ כלי חרס שבור שאינו ראוי לכל תשמי׳ בעול ומקצה אותן לכך : וכי מפני וכו׳ אם המרובין אסורין אף המועטין אסורין : ויאמרו מלאכה מרובה וכו׳ אלא אלו ואלו בין מרובין בין מועטין אסורים : ואלו הן מי מלח המותרי׳ נותן שמן לתו׳ המי׳ בתחילה קודם שיתן המלח או נותן שמן תחילה לתוך המלח קוד׳ שיתן המים דשמן מעכבו שאין המלח מתערב יפה עם המים ומתיש את כחו מהיות מי מלח עזין אבל אין נותן מים ומלח תחילה ואפילו נותן שמן לבסוף דמשע׳ שנותן מים ומלח יחד הוא נרא׳ כמעבד : לא בהילמי הא דהכא : ולא בלחיים דאמרי׳ בפ׳ קמא דעירובין דעובי לחי צריך ג׳ טפחים : שהביצה צפה בה המלח מעכב׳ מלשקוע : למורייס׳ של דגי׳ : אין מולחין צנון וביצה שלש וד׳ יחד שהמלח הוא מעבדן ונעשים קשין והוי תיקון : מריש הוא מלחנ׳ פוגלא צנון : פישרי תילים גבוהים עיגול על עיגול : מימלח לא מלחנ׳ שתים ביחד : שבולי בשעת אכילה מטבל במלח ואכילנא : בתוך העין דעמיץ ופתח אסור דמוכח מילת׳ דלרפוא׳ קא עביד וגזיר׳ משום שחיק׳ סמנים ע״ג העין מותר דאמרינן לרחיצה בעלמא קא עביד : רוק תפל שלא טעם כלום משניעו׳ משנתו ואפי׳ על העין אסור דמוכחא מילת׳ לרפואה דאלו לרחיצה מאים להכי נקט רוק תפל לפי שהוא חזק ומרפא : ונותן ע״ג עיניו דכיון דאצרוכה לשרות׳ מע״ש איכא היבירא וליכא למגזר ומאן דחזי [סבר] נמי דרחיצ׳ בעלמ׳ הוא דכסבור שהוא יין : כולי האי ולא לא שרא דמוכחא מילתא : מר עוקב׳ היה שביח גבי מר שמואל ואב ב״ד היה בימיו כדאמר במוע׳ קטן : טיפת צונן לתת בעיניו : רחיצ׳ ידים ורגלים בחמין מאירה את העינים : יד לעינים לעין שחרית קוד׳ שיטול ידיו : תקצין נוח לו שתקצין שרוח רעה שורה על הידים ומסמתו וכן כולם : לחסודא ריבדא דכוסילתא פלמ״א בלעז : לפי טבעת נקב הרעי שעגו׳ בטבע׳ : תקצין ולא תגע בה עד שינטל שחרית : יד מסמ׳ יד לעין קודם נטילה יד לאוזן מחרש׳ : יד לפה או לחוטם מעלה פוליפוס ריח החוטם והפה ול״נ דיד לאמה לאו לענין נטילת שחרית נקט לה אלא משום שמביאתו לידי קרי וכן יד לפי טבע׳ מביאתו לידי תחתוניו׳

כאילו

המאור הקטן

על גב זה כנון שרה תיבה מגדל שחחברו בענין הנה בפר׳ כל הבלים שדרך בני אדם לעשותם החתיים שניים ושלישים וכן זקיפת המנורה ביום טוב דאוקימנא בחסכת י״ט בפ׳ י״ט במנורה של חלוות שבעטי׳ שמחברין שתי קטנות ועושין מהן אחת גדולה אבל בכלי אחר דברי הכל יש בנין כרב דאמר חייב משום בונה ועד כאן לא פליג עליה שמואל ואמר שאין דרך בנין בכך אלא בשופתא רקופינא שהוא דבר סועם אבל בעשיית כולו או רובו בדרך בנין שישים נפר על גבי נפר או כיוצא בזה דברי הכל יש בה משום בנין ושבע חטאת דחביתא ואת׳ עשרה דחלתא רמנינן להו למאן דאית לי׳ הרין סברא בפיק הדא מיניהו ומעיילי הותרה משום בונה ואית דבעי לאסור פלוגתא אינון והחיא ראמרינן בחסכת יום טוב אולא בכ״ד אין בנין בכלים אבל לכ״ד יש בנין בכלים מוקים לה להחיא במנורה דאית בה חדקי בנין חלוות דבית שמאי סברי גזרינן משום מנורה של חלוות וב״ד סברי לא גזרינן ביום טוב פיון דמנורה ביום טוב היא ורבי יוחנן דאמר במנורה דאית בה חדקי בעין חלוות לשלשלה בשבת בראיתא בפרק כירה סבר לה בכ״ד יש בנין בכלים ולפיכך החמיר בה אפילו בקטנה דאית בה חדקי ובפרק כל הכלים היא פלוגתא דאביי ורבא וביון דק״ל כרבא דהוא בתר׳ ור׳ יוסי גלילי איקלע לאתריה דרבי יוסי ברבי חנינא ושלשל מנרתה לפיכך לא חש לה הרי״ף לכתוב פלוגתא דרבי יוחנן ורש לקיש במנורה בפרק כירה ואין עכשיו זה מספיק כל הצורך להתן דברי הרי״ף ז״ל ביון החליות בין גדולה בין קטנה אסור לשלשלה בשבת וכן גדולה דאית ביה חדקי היה לו לכתוב ולפרש דבר זה

אמר הכותב

[illegible]

פרק רבי אלעזר כלו מניח מבול לשלם שנאמר זו היתה בידם כתיב כי השחי כל בשר וגו' ואמר מר בזוקחין קלקלו ברוקחין נתנו : ניצולים ניתנין כשהיו קיימו כשהיו קיימו על הפתר קיימות למשמע דמי ליכי יתקו כתמר : הנחמים בחילם שמחממים בעני חלנות נמלות נלוזמר בעלי הנעלם : כתיב

כמו קחם בחלה : דשם ויהיו שנעשה מעפר ארץ ישראל : במלנות נהרדעא משום שנאמר כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחוננו : תחנו כתמה

כדי שלא יכלו מים על הנביאים לחזר [לשם] דרב יהודה : כטלטם חיל שמחפצי זבוזים כלמקרנמי ויחפץ ולא : לגילגל ומתירת שלא יפול : דכתיב שמואל : דכתיב שמואל בניהם הכנסת לחמת קדש דריך הוה ולחמי במקום לחם ארי נמי לדידיה : עשרה היו שם נחזל, ונטוסה המקדש לת [רפק] הניח: **אמר** רב המקדש עלמו לדעת יכול נגנדוי פר' קס ז' ל' דלמן למימר סיכת נגנדו מלגין שלא רחוי לגזוזו קלחר לכי הלי ליכ' למרי' (קף כח) ר' קיקוסין כף ר' קיקוסין (קף כח) ר' קיקוסין לחברו עבד יכול נגנדו ולמרי' עלה דמתני בן דיסגרן ובגורה בגזרות בן חביר הוה ליה מסוק שמוקי מסמקי' ליה למת כהי ליכתב הכי מסמע דמסמקי' ליה ולא סיכת נגידו אלין וכי הלי ליכ' נמי דלא כל הולרה שלהן אבל שאר הלאכות עיקר הוא לגזוזו נגזו וש"ל לר' יהודה כל הלאכות כולן כשהם צריך עליהן לגזוזו שלא לגזוזו נגזו כך הויב עליהן לגזוזו ובולהי ללא הו נגנדו ממילא שהי נגזו כל זמן שהוא מתקן לאו לגזוזו נגזו דלאיסורא הכתוב לגזוזו אלא לקלקל הולכך דאפי' מלגין את על גי שהוא רוחה עדיין הן הבשר רוחה ואינו מלאכה שאינה צריכה לגופה כמתניתא את הפת לקטרו ומתניתא כוותי הן הנבלות ובכלאים הן השרץ ואפילו עבודות כוכבים כל שהן שאין כיוצא אלא לרחוץ בקולו וכרקיע דנקע כיון שיש תקון האוש בוך כי הלי ליכ' לתלאותי שלמורו יוק' רמה לי תקון גברא מה לי תיקון כלי מתקן רשות דלאכה שאינה צריכ' לגופה כה' בשבת הויב עליה לת יגור עמך רש: ניד תולי שבבת ורש לנבלה: כספחת

כאילו מביא מבול לעולם אמרו לו לר' אליעזר והלא ניצוצות מתיזין לו על רגליו וגרא בברות שפבה ומוציא לעז על בניו שהם ממזרים אמר להם מוטב שיוציי לעז על בניו ואל יעשה עצמו כרשע לפני המקום אפילו שעה אחת תניא אידך אמר להם רבי אליעזר לחכמים איפשר שיעמוד על מקום גובה ומשתין או ישתין בעפר תיחוח ולא יעשה עצמו שעה אחת רשע לפני המקום הי מינידו אמר להם ר' אליעזר ברישא אוילינא קמייתא בתר דאמר להו איסור הדר אמר להו תקנתא אלא הא אמר להו ברישא ואמרו ליה לא מצא מקום גבוה או עפר תיתי מאי אמר להם מוטב שיוציא לעז על בניו ואל יעשה עצמו כרשע לפני המקום אפילו שעה אחת וכל כך למה מפני שלא יוצי שבבת זרע לבטלה דאמר רבי יוחנן כל המוצי שבבת זרע לבטלה חייב מיתה שנא' וירע בעיני ה' אשר עשה ויפת גם אותו דבי רבי אבי אמרי באלו שופך דמים שנאמר הנחמים באלים תחת כל עץ רענן שוחטי הילדי' א"ר תקרי שוחטי אלא סוחטי רב אשי אמ' כאן עובד ע"א כתיב הבא תחת כל עץ רענן וכתיב התם על ההרים הרמי' ועל הגבעות ותחת כל עץ רענן שנוא' ורב יהודה דון קייני אאנדה דבי כנישתא דשף ויתיב בנהרדע' בלילא א"ל רב יהוד צריכני להשתין מים אמר ליה שיננא אחוה באבוה והשתין מים לתיון והיכי עביד הכי והתניא ר' אליעזר אומר כל האוחז באמ' ומשתין כאלו מביא מבול לעולם אמר אבי עשאוה כבולש' דתנן בולש' שנכנסת לעיר בשעת שלום חביות פתוחות אסורות סתום מותרות בשעת מלחמה כולן מותרות כיפני שאין להם פנאי לנסך אלמא בין דבעיתי לא אתו לינסוכי הבא נמי בין דבעירת לא אתו להרהורי והבא מאי בעיתותא איבא אימ' בעיתותא דליליא ודאינר' ואיבעית אימא בעיתותא דרביה ואיבעית אימא בעיתות דשבינה ואיבעית אימא שאני רב יהוד' דאיבא איטתא דמריה עליה דרב שנוא' עליה יהודה אין זה ילוד אשה ואיבעית אימא נשוי הוה דאמר רב נחמן אם הידה נשוי מותר ואי בעית אימא כי הא אורי ליה דתני אבא בריה דרב בניימין בר חייא אבל מסייע בבצים מלמטה ואיבעית אימ' כי אורי לי' דאמר ר' אבהו א"ר יוחנן גבול יש לה מעטרה ולמעל' אסור מעטר מיתר אמר רב כל המקשה עצמו לדעת יהא בנרוי ולימא אסור נישים דקא מגרי יצר הרע אנפשיה רבי אבי אמר נקרא כופר שכן אומנותו של יצר הרע היום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו לך ועבוד ע"א והילך ועיבד איבא דאמרי א"ר אבי כל המביא עצמו לידי הרהור אין מכניסין אותו למחיצתו של הקב"ה שנא' וירע בעיני ה' אשר עשה וכתיב לא א חפץ רשע אתה לא יגורך רע אמר ר' אליעזר מאי לא יגורך רע לא יגור במגורך רע ואמר ר' אליעזר מאי דכתיב ידיכם דמים מלאו אי הנגאפים ביד כדתנא דבי ר' ישמעאל לא תנאף לא תרצח לא תגנוב בין ביד בין ברגל וקרי ביה לא תנאף ת"ר הגרי והמשחקין בתינוקי מעכבין את המשיחה בשלמא גרים משום דרבי חלבו דאמ' ר' חלבו קשים גרים לישראל כספחת

רש"י

כאן מניח מכול שכן היה דרכן של כי השחי כל בשר וגמ' מר בזוקחין קלקלו ברוקחין נתנו : ניצולים ניתנין כשהיו קיימו כשהיו קיימו על הפתר קיימות למשמע דמי ליכי יתקו כתמר : הנחמים בחילם שמחממים בעני חלנות נמלות נלוזמר בעלי הנעלם : כתיב כמו קחם בחלה : דשם ויהיו שנעשה מעפר ארץ ישראל : במלנות נהרדעא משום שנאמר כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחוננו : תחנו כתמה כדי שלא יכלו מים על הנביאים לחזר [לשם] דרב יהודה : כטלטם חיל שמחפצי זבוזים כלמקרנמי ויחפץ ולא : לגילגל ומתירת שלא יפול : דכתיב שמואל : דכתיב שמואל בניהם הכנסת לחמת קדש דריך הוה ולחמי במקום לחם ארי נמי לדידיה : עשרה היו שם נחזל, ונטוסה המקדש לת [רפק] הניח: **אמר** רב המקדש עלמו לדעת יכול נגנדוי פר' קס ז' ל' דלמן למימר סיכת נגנדו מלגין שלא רחוי לגזוזו קלחר לכי הלי ליכ' למרי' (קף כח) ר' קיקוסין כף ר' קיקוסין (קף כח) ר' קיקוסין לחברו עבד יכול נגנדו ולמרי' עלה דמתני בן דיסגרן ובגורה בגזרות בן חביר הוה ליה מסוק שמוקי מסמקי' ליה למת כהי ליכתב הכי מסמע דמסמקי' ליה ולא סיכת נגידו אלין וכי הלי ליכ' נמי דלא כל הולרה שלהן אבל שאר הלאכות עיקר הוא לגזוזו נגזו וש"ל לר' יהודה כל הלאכות כולן כשהם צריך עליהן לגזוזו שלא לגזוזו נגזו כך הויב עליהן לגזוזו ובולהי ללא הו נגנדו ממילא שהי נגזו כל זמן שהוא מתקן לאו לגזוזו נגזו דלאיסורא הכתוב לגזוזו אלא לקלקל הולכך דאפי' מלגין את על גי שהוא רוחה עדיין הן הבשר רוחה ואינו מלאכה שאינה צריכה לגופה כמתניתא את הפת לקטרו ומתניתא כוותי הן הנבלות ובכלאים הן השרץ ואפילו עבודות כוכבים כל שהן שאין כיוצא אלא לרחוץ בקולו וכרקיע דנקע כיון שיש תקון האוש בוך כי הלי ליכ' לתלאותי שלמורו יוק' רמה לי תקון גברא מה לי תיקון כלי מתקן רשות דלאכה שאינה צריכ' לגופה כה' בשבת הויב עליה לת יגור עמך רש: ניד תולי שבבת ורש לנבלה: כספחת

כאילו מביא מבול לעולם אמרו לו לר' אליעזר והלא ניצוצות מתיזין לו על רגליו וגרא בברות שפבה ומוציא לעז על בניו שהם ממזרים אמר להם מוטב שיוציי לעז על בניו ואל יעשה עצמו כרשע לפני המקום אפילו שעה אחת תניא אידך אמר להם רבי אליעזר לחכמים איפשר שיעמוד על מקום גובה ומשתין או ישתין בעפר תיחוח ולא יעשה עצמו שעה אחת רשע לפני המקום הי מינידו אמר להם ר' אליעזר ברישא אוילינא קמייתא בתר דאמר להו איסור הדר אמר להו תקנתא אלא הא אמר להו ברישא ואמרו ליה לא מצא מקום גבוה או עפר תיתי מאי אמר להם מוטב שיוציא לעז על בניו ואל יעשה עצמו כרשע לפני המקום אפילו שעה אחת וכל כך למה מפני שלא יוצי שבבת זרע לבטלה דאמר רבי יוחנן כל המוצי שבבת זרע לבטלה חייב מיתה שנא' וירע בעיני ה' אשר עשה ויפת גם אותו דבי רבי אבי אמרי באלו שופך דמים שנאמר הנחמים באלים תחת כל עץ רענן שוחטי הילדי' א"ר תקרי שוחטי אלא סוחטי רב אשי אמ' כאן עובד ע"א כתיב הבא תחת כל עץ רענן וכתיב התם על ההרים הרמי' ועל הגבעות ותחת כל עץ רענן שנוא' ורב יהודה דון קייני אאנדה דבי כנישתא דשף ויתיב בנהרדע' בלילא א"ל רב יהוד צריכני להשתין מים אמר ליה שיננא אחוה באבוה והשתין מים לתיון והיכי עביד הכי והתניא ר' אליעזר אומר כל האוחז באמ' ומשתין כאלו מביא מבול לעולם אמר אבי עשאוה כבולש' דתנן בולש' שנכנסת לעיר בשעת שלום חביות פתוחות אסורות סתום מותרות בשעת מלחמה כולן מותרות כיפני שאין להם פנאי לנסך אלמא בין דבעיתי לא אתו לינסוכי הבא נמי בין דבעירת לא אתו להרהורי והבא מאי בעיתותא איבא אימ' בעיתותא דליליא ודאינר' ואיבעית אימא בעיתותא דרביה ואיבעית אימא בעיתות דשבינה ואיבעית אימא שאני רב יהוד' דאיבא איטתא דמריה עליה דרב שנוא' עליה יהודה אין זה ילוד אשה ואיבעית אימא נשוי הוה דאמר רב נחמן אם הידה נשוי מותר ואי בעית אימא כי הא אורי ליה דתני אבא בריה דרב בניימין בר חייא אבל מסייע בבצים מלמטה ואיבעית אימ' כי אורי לי' דאמר ר' אבהו א"ר יוחנן גבול יש לה מעטרה ולמעל' אסור מעטר מיתר אמר רב כל המקשה עצמו לדעת יהא בנרוי ולימא אסור נישים דקא מגרי יצר הרע אנפשיה רבי אבי אמר נקרא כופר שכן אומנותו של יצר הרע היום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו לך ועבוד ע"א והילך ועיבד איבא דאמרי א"ר אבי כל המביא עצמו לידי הרהור אין מכניסין אותו למחיצתו של הקב"ה שנא' וירע בעיני ה' אשר עשה וכתיב לא א חפץ רשע אתה לא יגורך רע אמר ר' אליעזר מאי לא יגורך רע לא יגור במגורך רע ואמר ר' אליעזר מאי דכתיב ידיכם דמים מלאו אי הנגאפים ביד כדתנא דבי ר' ישמעאל לא תנאף לא תרצח לא תגנוב בין ביד בין ברגל וקרי ביה לא תנאף ת"ר הגרי והמשחקין בתינוקי מעכבין את המשיחה בשלמא גרים משום דרבי חלבו דאמ' ר' חלבו קשים גרים לישראל כספחת

תגלח כספחת:

רש"י

בספרת בבשר החי לא משחקין בחיטוקי מאי
היא איליס משבב זכור בני סקילה נינהו ואא
דרך אברים בני מבול נינהו אא דנפקי קטנות
דלאו בנות אולודי נינהו דא"ר יוסי אין בן דוד
בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף שנא' כי רוח
מלפני יעטוף ונשמות אני עשיתי נרסי' בפרק
אין מעמידין בהמה אבר מן החי זומרא בר טוביה
אבר רב עין "שכרדה מותר לכוהלת בשברת
סבור מינה רבי מילי דשחיקי סבנין מאתמל
אבל מישחק ואיתויי לא אבר להו הדו מדרבנן
ור' יעקב שמיה לדידי מיפרשא לי מינה דמר
יהודה דאמי מישחק ואיתויי מר"ה נמי: הרויא
אמתא דהות בי מר שמואל דמרדה לה עינא
בשבתא וצווחה וליבא דמשנה בה פקע עינא
ומחה נפק מר שמיע ודרש עין שכרדה כיותר
לכוהלה בשבת בנון מאי אמר רב יהודה בנין
דירא דיצא דמא ודמיעת וקדחא ותחר אובל
לאפוקי פוף אובל ופצוחי עינא דלא א"ר אבא
בר זוטרא אמר רבי חנינא מעלין אזנים בשבת
תני רב שמואל בר יהודה ביד אאבל לא בסכם
אובא דאמרי בסם אבל לא ביד כאי טעמא דיד
מיזרף וריף אמר ר' יהישע בן לוי ביעלי אונקלי
בשבת מאי אונקלי אמר רבי אבא אצטומכ
דליבא פירוש א"ל מעדה אמר שמואל האי
פידעתא סבנתא היא ומהללין עליה את השב
אמר רב ספרא האי עינבתא פרונקא דמלאך
המות היא אמר רבא האי סיטטא פרונקא
דאשתא היא אמר רב שמן בר אבא אמר רבי
יוחנן כוכא של חלל אינה צריב אומד והאי
אישתא צמירתא נמי בכוכא של חלל דמיא
מהיכן היא בוכא של חלל פירש רבי אבי
כן

תנא

גר מצוה

בספרת לבשר החי לא משחקין בחיטוקי מאי היא איליס משבב זכור בני סקילה נינהו ואא דרך אברים בני מבול נינהו אא דנפקי קטנות דלאו בנות אולודי נינהו דא"ר יוסי אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף שנא' כי רוח מלפני יעטוף ונשמות אני עשיתי נרסי' בפרק אין מעמידין בהמה אבר מן החי זומרא בר טוביה אבר רב עין "שכרדה מותר לכוהלת בשברת סבור מינה רבי מילי דשחיקי סבנין מאתמל אבל מישחק ואיתויי לא אבר להו הדו מדרבנן ור' יעקב שמיה לדידי מיפרשא לי מינה דמר יהודה דאמי מישחק ואיתויי מר"ה נמי: הרויא אמתא דהות בי מר שמואל דמרדה לה עינא בשבתא וצווחה וליבא דמשנה בה פקע עינא ומחה נפק מר שמיע ודרש עין שכרדה כיותר לכוהלה בשבת בנון מאי אמר רב יהודה בנין דירא דיצא דמא ודמיעת וקדחא ותחר אובל לאפוקי פוף אובל ופצוחי עינא דלא א"ר אבא בר זוטרא אמר רבי חנינא מעלין אזנים בשבת תני רב שמואל בר יהודה ביד אאבל לא בסכם אובא דאמרי בסם אבל לא ביד כאי טעמא דיד מיזרף וריף אמר ר' יהישע בן לוי ביעלי אונקלי בשבת מאי אונקלי אמר רבי אבא אצטומכ דליבא פירוש א"ל מעדה אמר שמואל האי פידעתא סבנתא היא ומהללין עליה את השב אמר רב ספרא האי עינבתא פרונקא דמלאך המות היא אמר רבא האי סיטטא פרונקא דאשתא היא אמר רב שמן בר אבא אמר רבי יוחנן כוכא של חלל אינה צריב אומד והאי אישתא צמירתא נמי בכוכא של חלל דמיא מהיכן היא בוכא של חלל פירש רבי אבי כן

בספרת לבשר החי לא משחקין בחיטוקי מאי היא איליס משבב זכור בני סקילה נינהו ואא דרך אברים בני מבול נינהו אא דנפקי קטנות דלאו בנות אולודי נינהו דא"ר יוסי אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף שנא' כי רוח מלפני יעטוף ונשמות אני עשיתי נרסי' בפרק אין מעמידין בהמה אבר מן החי זומרא בר טוביה אבר רב עין "שכרדה מותר לכוהלת בשברת סבור מינה רבי מילי דשחיקי סבנין מאתמל אבל מישחק ואיתויי לא אבר להו הדו מדרבנן ור' יעקב שמיה לדידי מיפרשא לי מינה דמר יהודה דאמי מישחק ואיתויי מר"ה נמי: הרויא אמתא דהות בי מר שמואל דמרדה לה עינא בשבתא וצווחה וליבא דמשנה בה פקע עינא ומחה נפק מר שמיע ודרש עין שכרדה כיותר לכוהלה בשבת בנון מאי אמר רב יהודה בנין דירא דיצא דמא ודמיעת וקדחא ותחר אובל לאפוקי פוף אובל ופצוחי עינא דלא א"ר אבא בר זוטרא אמר רבי חנינא מעלין אזנים בשבת תני רב שמואל בר יהודה ביד אאבל לא בסכם אובא דאמרי בסם אבל לא ביד כאי טעמא דיד מיזרף וריף אמר ר' יהישע בן לוי ביעלי אונקלי בשבת מאי אונקלי אמר רבי אבא אצטומכ דליבא פירוש א"ל מעדה אמר שמואל האי פידעתא סבנתא היא ומהללין עליה את השב אמר רב ספרא האי עינבתא פרונקא דמלאך המות היא אמר רבא האי סיטטא פרונקא דאשתא היא אמר רב שמן בר אבא אמר רבי יוחנן כוכא של חלל אינה צריב אומד והאי אישתא צמירתא נמי בכוכא של חלל דמיא מהיכן היא בוכא של חלל פירש רבי אבי כן

פרק שמונה שרצים

מתני' הצרע לצורך החיה שלא לצורך משור כאן רגא אמר רב יהודה אמר שמואל רבי שמעון מתיר בכל שהוא שנאמר זאת התורה לצרעת משור עליה בי והוא הדין להצר שהוא מרצים שאין הפיה בין הצרע לחצר אלא בחובל ורשאים אלא בחובל יש הפיה ביניהם ושלש משניות שהחובל כאן בצרעת ואין אדם מלאכה שאינה צריכה לגופה משור עליה לא הזכירם ר' לי ואת ע"פי שאין אנו מדקדקין עליו בכל הלכות שבת בפה שהוא אלא כאשר הוא בחובל ובכ' שהציץ בן הציץ החקוק להקיק עליו בזו כיוצא להקשות מדברי על דבריו בי נראים כמה שכתב בפרק קמא הא ושאר פרקים שאינו מבבין נחלה של מחבת בשעות הרבים אבל לא של עץ בהלכה כרבי יהודה בבלאמה

שאינה

ליסר מפנה תוכל בצריך לבלבו מבעיר בצרי' לאפרו הוא חייב אליבא דר' שמעון הקטן קרע שאין בן בשאר הקלקלתן כולן ושהציקין דיקנו כל הקלקלתן ספורין קא משני ורבי אפילו חובל וכעיר הרי הן כשאר הקלקלתן כולן רבי יהודה אומר ואף ע"ג דרישא רחמנא אוקימ' כרבי שמעון הקטן קרע בחתוי פשור בכל כתיב ריש ר' שמעון ומיהא לא יהודה והברה מי שעשה זה אלא לעשות ואינו צריך בעיקר המלאכה ואלו הא ר' יהודה ורבי שמעון הוא ר' יהודה ורבי שמעון הוא והא ת"ר המעביר ריח רע כל שהו חייב לפשה בצריך להזאה לבהר בריח רע והרוצה עושין בן ובירושלמי בתראי דרבים שלא ע"ד התלמוד שלנו ולא ע"ד הפי שלנו שפירשנו והכין נראין הדברים את הסת בשבת הוזם דברי הכל לא כן תנאי את ריח רע כל שהוא ואמר' אלא את ריחי כרבי שמעון סורה מאשורי רשאי ר' יודן אמר הפרה בהת כותי ושאין בו ריח והשוציאו לכלבו תבם לרבי' הוא ולרבי' נפש ל"ל מצאנו בדברים הללו בהלוך דברינו ואין לנו אלא מה שרקחתנו נשיה לו לפי תלמודנו וכפי שהלבנו ובפרק רבעה דגזרה מצאתי מעשה לרבי יהודה דהשיא לו תיקון גברא בהיר ככהיר כתאנה בראשיתה ראשיה אבותיכם מה תאנה זו אין בה פסול אלא העוקץ בלבר כך האבות לא היה בהן פסול אלא התולה בלבר:

שאינה

מתני' שהל (דף סה:) תמימר שרת למיכהל עיני מכותי בשבת מ"ל לר' חקי מקי דעתיך דלמ"ר כ' שולה בריה דרך עילוי כל נדרי הולה עושין על ידי כותי נפנה מ"מ היכ' דלא קא מסייע נהדיה ומר מה קא מסייע נהדיה דקתי עמיץ ופקח ומצני מסייע ליה בו ממש ודרי ליסורו של כותל אינו אלא מדרבנן נדאיקא בפרק המניניו (דף נב) ואפי' הכי לא שרית אלא ע"י [כותי] היכ' דלכתחלה אפילו שבות אחר אלמא דהולה שלין בו שבות אחר ור' חייא לדבר מדתמרינן בפרק י"ט שהל (דף סה:) תמימר שרת למיכהל עיני מכותי בשבת מ"ל לר' חקי מקי דעתיך דלמ"ר כ' שולה בריה דרך עילוי כל נדרי הולה עושין על ידי כותי נפנה מ"מ היכ' דלא קא מסייע נהדיה ומר מה קא מסייע נהדיה דקתי עמיץ ופקח ומצני מסייע ליה בו ממש ודרי ליסורו של כותל אינו אלא מדרבנן נדאיקא בפרק המניניו (דף נב) ואפי' הכי לא שרית אלא ע"י [כותי] היכ' דלכתחלה אפילו שבות אחר אלמא דהולה שלין בו שבות אחר ור' חייא לדבר מדתמרינן בפרק י"ט

מין

מין נרכיו נעשין חלת ע"י כותי אבל לא ע"י ישראל כלל ומסתברא דכי שריק להו לשוד ע"י כותי ה"מ בהולה שהוא עסל מאחר הלין למשכב אבל בחיטום שהם מתחזק בו וסולד כשריק לא ולא עוד אלא אפי' זכרים שהם מותרין לגבי נקיבים לחטורן בו כל היכ' שמעמידין מוכיחין שלרפואת הוא מתבטין חו היא שהוא כשיגיו לא יעמיד כאן אחר כאחר ולמתרין נמי בפרק הין מעמידין דאפי' היכ' דלכתחלה קרי ליה לשי שהבר זה היו מולי חלת מיחום בעלמא: ונביצאות למד דהולה שים בו שכבה כל נרכיו נעשין ע"י נגולו ישראל הין בו שכבה נפש חלת מינה אבר נרכיו במלאכות לחוריקת נעשין ע"י כותי ונבל דכריהם מיחום בעלמא כגון חוסם בשיניו וביולפ בו הין מעירין לו כלוטולת שוד לא אפי' דכרים המותרין לגריעת חלוקין בו כל שאעפיו מוכיחין שהוא מתבטין לרפואה ואו דעת הרמב"ן ז"ל בדברים הללו בספר קוי' אלחם: **הרויא** אמתא ואבן אבא אמר רבי חנינא מעלין אזנים בשבת: דילמא אתיא לאחתויי סם המות קרוחה לשון מרפא שהוא מתבטין כי אם קרוחה נאפי' ואפילו אוכלה בהולה הוא: סוף אוכלה ואפילו אוכלה קטלא הוא ואיתו כותא לא לאחויי מאור עיניו: **בעיין** מוני: מורף זריף עושה חנורים ואריך להעלות ויש שכבה נדבר: אבל לא נרוא שהוא חולי שאין בו שכבה ואין עושין לו אלא שכבה מחזיקין לו שכבה נכשר בשבת ואפי' בשבת: כי רוח מלפני יעטוף יקבבו כמו העטופי לבבן בשמו: אני בעיקר אבל מחתך ואיתויי דרך ר"ה לא אלא שכבה אבל לא שכבה עובדין אחי מחתך ואיתויי כו' ומכבי נפש אחי לאיתויי כלחמרי בשמ' ע"ש דשויינן דעיני בלבת אלה דקדוק לשקליבר לשון בקהות לא המסים מחיטום: דילמא כמו שוקן מקטנו בקון כמו זון שלך מקטנו: דמת מקטר"ת: ושעקת שמעמיק: קהלת אוכלת היינו קדחת בקהילת בחולי: לאפוקי פוף אוכלת בבבר נרכן ובניין קדחה אבעה ובלחי בעיני: מעלין אזנים בשבת לשמוע לחי בעיני: שהבר בחשש ומתקררין ונריך להעלות ויש שכבה נדבר: אבל לא בסם שבן נוהגין להעלותם בחול ואיכא בניי: מוריף זריף עושה הנורא א בינבתא תבעבעת שקו בוגמל"ט בלעו: פרונקא שלוחו של מלאך המות היא בלשון מסוכן למחי: סיטטא קלוב בלעו נפח בהומה בלחש: גימל

הרוש אנשי שם

מן השפה ולפנים נבמר' תנבים לן כבי ובזוי מלי ולא מבשיש ניחל של מים פלוקה : ולהכבי ובבי בעות שבחומין : ליגמע מלח שלם לח בן יחזק

גנקים : תנן בתם ושוד אמר ר' מקוה בן חרס וכו' ולמחוק לקמניח ומי מנרין להמוחק א"ח' ימים וזוס מלומלת שמומלין לחוקו לימים הוה מסכת : קף מנשמע לן לכיון לספקף הוא לף נשתין לו לכיון לספקף הוא לף נחתין לו ספק נחם לן חמין בספת עד שיאמרו הרופאים לנו שלף נחם לן חמין ישרפו אבל אם היה ספק נחם לן חמין ישרפו לספק שמא לא נחם ולא ישרפו אבל אם היה ספק נחם לן חמין ישרפו לספק שמא נחם ולא ישרפו ספק נחם לן חמין ישרפו לספק שמא לא נחם ולא ישרפו

ריש"י

דמפנקי אשתיהן הן ושורן רך וכל כבר שהוא חזק קשה לעכלו ומשקה חזק קשה לעכלו ומשקה דרכה ליה התורת לדרך על רגליו: תנו רבנן רוחצין במי גפרית וכו' שלא לרפואה אבל לרפואה מותר ואין צריך לומר שמותר לשתות מים הרבה לרפואה ואין רוחצין בהן בחול ואין רוחצין בהן בשבת: וכן מים שלחו שהעלו מהן לרפואה ואין רוחצין בהן בחול ואין רוחצין בהן בשבת: וכן מים

רבינו נסים שמונה שרצים פרק ארבעה עשר

מתני' החושש בשיניו לא יגמע בהן את החומץ דחומץ מעליא לשיני' היכא דאיכא מכה דצמיתי וקרא דכחומץ לשינים כן הגלל לשולחיו דמשמע דקשי להו מיירי דליכא מכה דמרפא לה : אבל מטבל כדרכו מאכל ופתו בחומץ : לא יסוך יין וחומץ דאין אדם עושה אותן אלא לרפואה : אבל לא שמן ורד שדמיו יקרים ואינו מצוי ומוכחא מילתא דלרפואה עביד שכן דרכן לסוך בחול בלא מכה : גמ' ותניא לא יגמע ופולט דמוכח מילתא דלרפואה קא עביד · מצטכי מי שרף וכך שמו בלשון ערבי אנגרון מיא דכולהו סילקי : אמר רב הלכה כרבי שמעון מסקינן דהלכה כרבי שמעון ולאו מעשמי' אלא דרב שרי משום דבאתריה דרב שכיח משחא זהו דעת הרב אלפסי ז"ל אבל בעל הלכות גדולות ור"ח ז"ל פסקו כר' שמעון דאמר כל ישראל בני מלכים הן משום דבגמ' מדמינן האי למאי דאמר איהו נמי דבר שאין מתכוון מותר וכיון דבדבר שאינו מתכוון נקיטינן כוותיה בהא נמי נקיטינן כוותיה : גרס' בגמרא האי מסוכייתא דנזייתא אסור להדוקה ביומא עבא ואמרינן התם דאפי' ר' שמעון מודה משו' דהוי פסיק רישי' ולא ימות ופרש"י ז"ל דהינו בגד שכורכין בבדוא של הבית דאסיר להדוק' בנקב משו' סחיט' וכדאמרינן בפרק חולין (דף קלט) לא ליהדוק איניש אודר' אפומה דשיש' דילמא אתי לידי סחיטה : אבל רב נתן בעל הערוך ז"ל כתב שאי איפשר שהתם הך מסוכייתא בדפנה של חבי' דאי הכי אף על גב דהוי פסי' רישיה כיון שאינו נהנ' ביין הנסחט ממנה בכי האי גונא לא מודה רבי שמעון אלא דוקא היכא דהוי פסיק רישיה וניחא ליה והביא ראיה מדאמרי' לעיל בפרק במה מדליקין מוכרי כסות מוכרין בדרכן ובלבד שלא יתכוין בחמה מפני החמה ונגשמים מפני הגשמים אלמא אע"פ שהו' לובש כלאים בודאי כיון שאינו מתכוין ולא ניחא ליה שרי ועוד הביא ראיה מדאמרינן בפרק הבונה (דף קג) החולם עולשין מתוך שדהו אם ליפות את הקרקע בכל שהו ופרכינן אטו כולהו לאו ליפות הקרקע נינהו ומפרקינן לא צריכה דקא עביד בארעא דלאו דיליה אלמא כל היכא דלא מתכוין ולא ניחא ליה אע"פ שהקרקע מתיפה בודאי מותר ועוד הביא ראיה מדאמרינן בפרק אמר להם הממונה (דף לד) רבי יהודה אומר עשאוה של ברזל היו מחממין לו לבהן גדול מערב יום הכפורים בשביל שת פוג לנתן ואקשי' והלא מצרף ופריק אביי אפילו תימא שהגיעו לצירוף דבר שאין מתכוין מותר והא התם דודאי מצרף ואפילו הכי כיון שאינו מתכוין לצירוף ואינו נהנה בצירופו שרי ועוד הביא ראיה מדאמרינן בפרק לולב הגזול (דף לג) גבי הדם שהיו ענבין מרובין מעליו דאסור למעטן ביום טוב ואית ליה הושענא אחריתי שרי אלמא אף על פי שהמלאכה נעשי' בודאי כיון שאינו נהנה באותה מלאכה שרי ולפיכך פי' הוא ז"ל דהאי מסוכייתא דנזייתא' היינו סחיטה הנקב שלמעלה דומיא דהכיא דאמרינן בפרק חולין לא להדוק איניש אודרא אפומא דשיש ומפני שהמשקה נסחט לתוך הכלי אסור שהוא נהנה בסחיטתו אבל ברזי הדפנות שאינו נהנה בסחיטתו שרי להדוקינהו : ואין אלו ראיות דלעולם כל היכא דהוי פסיק רישיה אע"ג דלא ניחא ליה אסור וההוא דמוכרי כסות הינו טעמא לפי שלא אסרה תורה אלא מלבוש שסתמו להנא' אבל כל שאין לו הנאה ממנו אינו מלבוש אלא משוי בעלמא · ומשום האי טעמא נמי אמרי' דנמטא במדא דנרש שריא וכן זו שאמרו בפרק הבונה לא צריכא דקא עביד בארעא דחבריה אינה ראיה דהינו טעמא דפטו' מפני שהוא מלאכה שאינה צריכה לגופה שהרי זה שקולש עולשין אין צריך ליפות הקרקע ומ"ה כל היכא דליכא שיעורא פטור עליה אבל לענין היתר אין לנו וכן זו שאמר אביי בפרק אמר להם הממונה אפי' תימא שהגיע לצירוף דבר שאין מתכוין מותר אינה ראיה דהכיא אביי אמרה קמיה דאגמריה רבא דמודה ר"ש בפסיק רישיה ולא ימות ומ"ה אקשי' עליה התם מהכיא דמילה בצרעת דאיתמר מקמי הכי בדאי' בפרק ר' אליעזר דמילה ובתר הכי מסקנא התם דהואיל וצירוף מדרבנן שרי וכדאיתא התם וכן זו שאמרו בפרק לולב הגזול דהיכא דאית ליה הושענא אחריתי שרי למעט ענבי הדם התם הינו טעמא לפי שאין מיעוט ענבין היקון אלא למי שרוצה לנאת בו אבל מאן דאית ליה הושענא אחריתי אין זה היקון אצלו כלל אלא הרי הוא כממעט ענבי הדם בפסח שהדבר נראה פשוט שהוא מותר : ו"פיכך כיון שדהינו ראיות הללו איפשר לפרש הך מסוכייתא דנזייתא שהיא ברזא שבדופן החבית אלא שעדין קשה לפי שסחיטה זו אינה אב מלאכה אלא תולדה היא כעין מפרק שהוא תולדה דדש ובודאי לא דמי לדש אלא היכא שהוא צריך למשקה שהוא נסחט ממנה דהיכא שאינו צריך לו לא דמי לדש כלל ואמאי מיחייב הוה ליה כסוחט כבשין דאמרינן לקמן בפרק הבית (דף קאה) דלגופו מותר וכי תימא הרי מצינו איסור סחיטה אף על פי שאינו צריך למשקין הנסחטין דאמרינן לקמן בפרק אלו קשרים לעבר ומנין דמתוסין ואפיק מאני במיא ואתי לידי סחיטה ובפרק הבית נמי תנן גבי אלונטית ולא [יביאנו] בידו ומפרש בגמרא משום סחיטה וכן בפרק יום טוב שהל גבי עגילת כלים מכלהני לא איריא שכבר פי' רבינו תם ז"ל דקרי גוני סחיטה ניהו חד תולדה דמלבן וחד תולדה דדש והכוא דהוה תולדה דמלבן הינו דוקא בבגד המתלבן ובמשקי' המלבנין ואיפשר שאף היין מלבן כדאמרינן התם לאכילה ולא למשרה לאכילה ולא לכובסה והכוא דהוי תולדה דדש איתנהו בכולהו משקין ובלבד שיהא צריך למשקין הנסחטין דומיא דדש והך מסוכייתא משום סחיטה דמלבן אין בה שאפי' תמצא לומר שהיין מלבן וכדכתיבנא מכל מקום אין המסוכייתא מתלבנת שאין דרך ליבון בכך ומשום סחיטה שהיא תולדה דדש נמי ליכא שהרי אינו צריך למשקין הנסחטין ממנה וכיון שכן אמאי אסור להדוקה יש לומר דאין הכא נמי דמדאוריתא לא מיתסר אלא מיהו כיון דקא סחיט במשקין שדרך סחיטה בהן מיתסר מדרבנן :

סליקו להו שמונה שרצים

מתני' °החושש בשיניו לא יגמע בהן את החומץ אבל מטבל הוא כדרכו ואם נתרפא החושש במתניו לא יסוך יין וחומץ אבל סך הוא את השמן ולא שמן וורד ובני מלכים סכין ע"ג מכותיהן שמן וורד שכן דרכן לסוך בחול רבי שמעון אומר כל ישראל בני מלכים הם : גמ' החושש בשיניו לא יגמע בהן את החומץ והתניא לא יגמע ופולט אבל מגמע הוא ובולע כי תנן נמי מתניתין לא מגמע ופולט תנן : תוספתא אין לועסי' מוסכי בשבת אימתי בזמן שמתכוון לרפואה ואם מפני ריח הפה מותר ולא ישוף אדם סם בשיניו בשבת בזמן שמתכוין לרפואה ואם מפני ריח הפה מות והחושש בשיניו לא יגמע בהן את החומ' ויהא פולט אבל מגמע הוא ובולע ומטבל כדרכו ואינו חושש החושש בגרונו לא יערערנו בשמן "אבל נותן שמן הרבה לתוך אניגרון ובולע : החושש במתניו לא יסוך יין וחומץ וכו' אמר רב הלכה כר"ש ולא מטעמיה דאילו רבי שמעון סבר אף על גב דלא שכיח שרי ורב סבר אי שכיח אין ואי לא לא : וכן הלכתא :

רש"י

מטבל כדרכו מאכלו ופתו בחומץ : לא יסוך בהן יין וחומץ דאין אדם עושה אותן אלא לרפואה : ולא שמן ורד לפי שדמיו יקרים ואינו מצוי ומוכח מילתא דלרפואה עביד : שכן דרכו לסוך בחול בלא מכה : גמ' אע"ג דלא שכיח שמן ורד במקומו של הסך ממנו ודמיו יקרין והכל יודעין שאין סכין אלא לרפואה שרי דכל ישראל בני מלכים הם : אי שכיח שמן ורד במקומו של זה הסך :

סליקו להו שמונה שרצי'

סליקו להו שמונה שרצים

ואלו קשרים שחייבין עליהן משום גזלה מלמטה דקתני הקושר והמתיר וכשיעור קשר של קיימא שיהיו מתירין לשלם נזקי הקושרי חוט של ירישות הנפסקין : קשר גמלין מפרש בגמרא היכי קישרי להמשיך שהקשה בתוספ' ומוקמין בו בשעת מרעה וקושרין מוקה וכשומלת שם לשלם : וקשר הספנין מפרש בגמרא קשר דלוסקירי"ן גם היא במין עבותה אלא דקשר זה נקרא שבחיה בספינה ואיתו קשר מקריים : כך הוא חייב על היתרן כדילפי' גם כלי גזלן (דף עד) מכן גלי תלוין צריכים לפרקים להקיר קשרי הסיקות המקיימי' כדי שצוה לקרון או להרחיבן : שיכול להתירו ללא הקרע : יתן חייבין עליו ואפי' עשאו לקיימא : יש לך קשרי שחין חייבין עליהן משום גזלה מלמטה כמו שחייבין על קשר הספנין משם דמעלה אתה אומר הכי ובמורת מפרש כי נינהו ומשורי מיתסר' והכי קתני יש לך מעורין לצפחלה מפקחי חלוק כמו שם לכיתרי כעין לשונו' לכתן [ולכתן] וקושרין על יתין נכתף של שתלך ושל שתלך נכתף של יתין דכיון לכל יומא שרי להו דמי מיהו לקשר של קיימא ומיהר לכתחלה : סכנכך קופיה: אומר רחב ותחתון תלוין ברחבו לקשרו כתן : ומלק יין ושמן של שער שכופפין פיה וקושרין וקלרה של כשר פעמי' קושרין בגד כסוכ לפה : קושרין לדלי בפסיקיא דפסיקיא לית מעמל ליה הם : אבל לית בתבל דמעמל ני' הסם הוי קשר של קיימא שהלי קשור וחלוי שם תמיד ומוקמי לה בגמרא בתבל בגרדי לדרבן נזהו הכל בגרדי לעשו הכל לעלמא' וחבל לבעלמא חסן' מעמל ליה הסם וחוי קשר של קיימא ורבי יהודה מקיר לית ליה גזר הכל בגרדי לעשו הכל לעלמא : וכתבו נקופסק רבי לקשר דגדן חוק בדליים הקטופים שבור אבל הכל לעלמא עשוי לעמוד שם ומן מרובם לית הוי קשר של קיימ' ג"ב' קישר דקשרי בזמנת דלוסה לרוכב שמכניסין בעגלת בשרוץ לקשר הכסמא אסור לקשרם לבתחל' שכני שעמי' שמניחי שם שבוע או שבועים ואיתר' דקשרי בשפיזיל' שכשרוצה להעמיד בספיק' קושר רגוע' נתוקו טעגת ומעיילם שם שבוע או שבועי' וחוי כעין קשר של קיימא : איתמר הקיר רגוע מעגל ובכלל ובו' בדלוסכף [שפוסכף] עושה בפקות בקשר כמעגל וקושר קשר בתוקה שלא יכול לנתק והוא קיים לשלם ומעשה שהוא בדרבן שכשקושרין לוחו סביב לרגליהם לין קושרין לוחו בחוק שבמעי שחוצלו בשבו קושר של קיימא לית הוי שבשעת הטיט מקיזין לוחו וקושר לוחו בחוק שלא יתנק בטיט ויטמ' מרגלו כך פירש"י ז"ל אבל הרב אלפסי ז"ל כתב דמעשה הוה לוח שלא קשר של קיימא ולפיכך פעור אבל אסו : בדבני מתו' שהן רחבי לב ומקיזין על לנוסיהן ובל נשליהן לניתן מכוונין וקושרין עריבים : כלעייני סוחרי ישמעאלי' דקשרי לוחכסן שהוכסנין קושרין בהן הרצועות קשר קיים' : בדחומרק' סנדל' של שחר לנעים שחין רלוטיקים קטופין בהן ע"י לוחן שלא לן עלמן קושרין בהן בעגלתן וקושרין ומתירין ובכתים שמקריים כך שבת לו הדם וכעמוד כי ג"ב"ח : מעיק מסבך בדוחק : דנפקי בית בקרי שני וכל לחך לרי לקושרו לכי רגלו הילכך כל יום קושרו ומקירו :

ואלו קשרים שחייבין עליה קשר הנמלין וקשר הספנין כשם שהוא חייב על קשרן כך הוא חייב על היתרן ר"מ אומ' כל קשר שהוא יכול להתירו בידו אחת אין חייבין עליו יש לך קשרים שאין חייבין עליהן בקשר הגמלין ובקשר הספנין קשר אשה מפתחי חלוקה וחוטי סבכא של פסיקיא ורצועו' מנעל וסנדל ונודות שכן ויין וקדר של ב"ש ר"א בן יעקב או' קושרין לפני בהמה בשביל שלא תצא וקושרין דלי בפסיקיא אבל לא בחבל ורבי יהודה מתיר כלל א"ר יהודה כל קשר שאינו של קיימא אין חייבין עליו : גמ' יש לך קשרים שאין חייבין עליהן חייבא הוא דליכא לאיסורא אימא ומאי ניהו קישר דקטרי זומיא וקטרא דקטרי באצטרידא : מפתחי חלוקה וכו' מיתרין לכתחלה ורצועות מנעל וכו' : איתמר התיר רצועות מנעל וסנדל תני חדא חייב חטא ותני חדא פטור אבל אסור ותני אידך מות לכתחל' קשיא מנעל אמנעל קשיא סנדל אסנדל מנעל אמנעל לא קשיי'א דתני חיי' במנעל דאישכפי דכיעשה אומן הוא וקשר של קיימא הוא והא דתני פטור אבל אסור בדרבנן דכעשה הדיוט הוא אלא שהוא קשר של קיימא ולפיכך פטור אבל אסור והא דתני מותר לכתחלה בדבני מחוזא כגון רצועות שיוצאות מגיפו של מנעל וקשרין אותו על הרגל ועל השוק אחר שנועלין את המנעל דלאו מעשה אומן ולא קשר של קיימ' הוא וסנדל אסנדל לא קשיי'א דקתני חיי' חטאת בדטייעי דקטרי אישכפי דהוא נמי קשר של קיימ' כגון האי נמי דקרו ליה השת' תאסכיה דעבד לי לפי מדת איסתיר' דכרעי' וקשר לידה קישרא מעליתא ואם התירן בשבת חייב חטאת והאי דקתני פטור אבל אסור בדהומרתא דקטרי אינהו והיכי דמי דהומרתא מיכנפא כולהו רצועות ומעיילן בחומרתא דכי בעי מיציך רדר קטי מאבראי דהומרת' וכי בעי מרווח והאי דקתני מות לכתחלה בסנדל דנפקי ביה בתרי דזמנין דנפיק ביה האי וכרווח ליה וזמנין דנפיק ביה האי ומעיק ליה והאי לאו קשר של קיימא הוא ולפי מותר לכתחלה אמר רב אמי בר אבא אמר רב אשי אסור להלוך על גבי עשבי בשבת שנאמר ואין ברגלים תוטא תני חדא אסור להלוך על גבי עשבים בשבת ותניא

רבי ירמיה הוה קא חזיל בקריה דר' חנינא בכרמליה איפסיק ליה רצועה בסנדליה ונפל מרגלא דסנדל מעל ידי הרצועה הוה עומד כשהוא נפל מעל גביו ונדדין על עין זו על שור שלוק וקשה הרצועה נקרעה על גבי הרגל ומצמידנו תוכו : שקול נמי לית לחזי למיכל כשהוא

ורחיו לשלשל וכרוך בליפה במקום רצועה ונועלו על שקכנה : תניי הוה קלי קלניה דרב יוסף בחנה : שנקיב במקו' שנפל מרגלית ונילף קשלשלנו בידך להנייתו : ומחי שנת מר' ירמיה דאר' ר' חנינא לנעלו על ידי נמי : הכא בכרמליה כגון נקעה ולא הוה מינטר ובקב הרקב"ד ז"ל דאפילו

ותניא אידך מיתר לא קשיא כאן בימות החמה כאן בימות האביונית אימא הא והא בימות הגשמים ולא קשיא הא דאיכא שדאבי והא דליכא שדאבי ואביונית אימא הא והא דאיכא שדאבי ולא קשיא הא דסאים מסאני והא דלא סאי מסאני ואיבעי אימי הא והא דסאי מסאני ולא קשיי הא דאי ליה עקוסא והא דלית ליה עקוסא והשתא כולהו שריאין ר' ירמיה הוה קא אזיל בתריה דר' אבהו בכרמליה איפסיקא ליה רצועיה דסנדליה א"ל שקול נמי [לה] דחזו למיבדא דבהמה וכריך עילויה אביי הוה קאים קמי דרב יוסף בחצר איפסקא ליה רצועיה דסנדליה א"ל מה אעבד ליה א"ל שבקי ומאי שנא מדר' ירמי' דתם לא מינטר הבא מינטר ר' אליעזר בן יעקב אומ' קישרין לפני בהמ' בשביל שלא תצ' ואע"ג דראית ליה תרי איסורי מהו דתימא הד מינייהו בטילי בטלי קמ"ל אמר רב יוסף אמ' רב יהודה אמר שמוא' הלכה כר' אליעזר בן יעקב : קישרין הלי וכו' א"ר אבא א"ר חייא בר אב אמ' רב מבי אד' חבל של גרדי מתוך ביתו וקישרו בפרה ובאבוס ואמר רב נחמן אמר שמוא' אם כלי קיואי הוא מותר לטלטלו בשב' ואוקימנ' בחבל של גרדי דהיינו כלי קיואי : מתני' מקפלין את הבלים אפי' ארבעה וחמש פעמי' ומציעין את המטות מלילי שבת לשבת אבל לא משבת למוצאי שבת ר' שמעא' אי מקפלין את הבלים ומציעין את המטות ימי הכפורים לשבת וחלבי שבת קריבין ביום הכפורים ולא של יום הכפורים בשב' ר' עקיבא אומ' לא של שבת קריבי ביום הכפורי ולא של יום הכפורים קריבין בשבת : גמ' מקפלים את הבלים וכו' דבי ר' ינאי אמרו לא שנו אלא בארם אחד אבל בשני בני אדם לא ובאד' אח' נמי לא אמרן אלא בחדשי אבל בישיני לא ובחדשי נמי לא אמרן אלא בלבנים אבל בצבועין לא ולא אמרן אלא שאין לו להחליף אבל יש לו להחליף לא : תאנא של בית רבן נמליא לא היו מקפלין כלי לבן שלהם מפני שהיה להם להחליף : אמר רב הונא יש לו להחליף יחליף אין לו להחליף ישלשל בבגדיו משו' שנ' וכבדתו מעשו דרכיך מכצו' חפצך וכבדתי שלא תהא מלבושך של שבת במלבושך של חול בי האדר קרי למאני מכבדותי : א"ר יוחנן מנין לשיני בגדים כן התורה שנ' ופשט את בגדיו ולבש בגדי אחרי' ותאנא דבי ר' ישמעא בגדים שבישל בהם קדרה לרבו אל

לאפסיק רצועה דסנדלי' ונפל סנדלו מרגלו שפ"י הרצועה הוה עומד כשהוא נפל מעל גביו ונדדין על עין זו על שור שלוק וקשה הרצועה נקרעה על גבי הרגל ומצמידנו : שקול נמי לית לחזי למיכל כשהוא נפל מעל גביו ונדדין על עין זו על שור שלוק וקשה הרצועה נקרעה על גבי הרגל ומצמידנו : שקיב במקום שנפל מרגלית ונילף קשלשלנו בידך להנייתו : כגון שנקעה ולא הוה מינטר ובקב הרקב"ד ז"ל דאפילו

שיתם שנפל בהם קדרה לרבו זוטיא להושלת הסכין : שנפל בהם קדרה לרבו זוטיא להושלת הסכין :
הסוגה [של] חבית שנפל בגדיו החסוכים שיעבוד בהם עבודה של

המאור הקטן

כתב בספר המאור ... מלחמת ה

אבר הכותב ...

ריש״י

אל ימזוג בהן כוס לרבו אמר ר׳ חייא בר אבא אמר ר׳ יוחנן °גנאי הוא לתלמיד חכם שיצא במנעלים המטולאים והא רבי חייא נפיק טוני אבר זוטר בריה דרב נחמן בטלאי על גבי טלאי ורבי מילי בעילאי אבל בנילדאי לירת לן ברה ובגילדאי נמי לא אמרן אלא בימות הגשמים אבל בימות החמה לא ואמר ר׳ חייא בר אבא א״ר יוחנן כל ת״ח שנמצא רבב על בגדו חייב מיתה שנא׳ כל משנאי אהבי מות אל תיקרי משנאי אלא משניאי רבינא אמר רבד איתמר ולא פליגי הא בלבושא הא בגלימא פירוש רבב כגון קירא וזיפתא וכיוצא בו ופירוש רבד דם יבש וטעמו של דבר כדי שלא יראה כדם נדה ויבא לידי חשד א״ר יוחנן אי זהו ת״ח שממנין אותו פרנס על הצבור כל ששאלין מכינו דבר הלכ׳ בכל מקום ואומר ואפי׳ במסכת כלה א״ר יוחנן איזהו ת״ח שבני עירו מצווין לעשות לו פלאכתו זה שמניח הפציו ועוסק בהפצי שמים לטואי נפקא מינה למיטרח ליה בריפתא ורמסי ביומא ר׳ יוחנן רמי כתיב ועשירת לך ארון עץ וכתיב ועשו ארון עצי שטים מיבאן לת״ח שבני עירו מצווין לעשות כל מלאכתו מבית ומהיכן תצפנו אמר רבה כל ת״ח שאין תוכו כברו אינו ת״ח אביי ואיתימא ר׳ אבא אמר נקרא תועבה שנ׳ אף כי נתעב ונלאה א״ר שמואל בר נחמני א״ר יונתן מאי דכתיב למה זה מחיר ביד כסיל וגו׳ אוי לת״ח שעוסק בתורה ואין בו יראת שמים: א״ר ינאי חבל על דלירת ליה ביתא ותרעא לביתא עביד אמר לדו רבא לרבנן במטותא מינכו לא תירתון תרי נהוגם א״ר יהושע בן לוי מאי דכתיב ואת התורה אשר שם משה זכה נעשית לו סם חיים לא זכה נעשי׳ לו סם המות וא״ר יוחנן אי זהו ת״ח כל שששאלין אותו בדבר הלכה בכל מקום ואמרו ואמרינן למאי הלכתא למנייה פרנס אי במסכתא באתרי׳ ואי בכולי תלמודא ברייש מיתיבתא מיעשרת "דרכיך שלא יהא הילוכך של שבת כהלוכך של חול מאי דיא דלא ליפסע פסיעה גסה כדבעיא מינה רבי מר׳ ישמעאל בר׳ יוסי מהו לפסוע פסיעה גסה בשבת אמר ליה וכי בחול מי התירה שאנו אומר בחול נמי אסור דאמר מר פסיעה גסה נוטלת אחת מחמש מאו׳ ממאור עיניו של אדם במאי מיהדר לה בקדוש׳ דבי שבישי בעא מיניה רבי מרבי ישמעאל ברבי יוסי מיהו לאכול אדמה בשבת אמר ליה אף בחול אסור מפני שהוא מלקה אמר רבי אבי כל האוכל מעפרה של בבל כאלו אוכל מבשר אבותיו ויש אומרים כאילו אוכל שקצים ורמשים דכתיב ויכה את כל היקום ונוטר אמר רבי שמעון בן לקיש למה נקרא שמה שנה שנערו לשם אמר רבי יוחנן למה נקרא שמה ניצולין מיתי מבול נצללו לשם ובודאי שקצים ורמשים דאמרי אתמהו [ואמרי] כיון דמילקא גזרו בה רבנן כי הא דהוה גברא דאכל גרגשתא ואכיל תחלי וקרח ליה תחלי לליביה: ומיהו למירמס לבי כנשתא בשבתא שפיר דמי גרסינן בפרק מאימתי אמר רבי זירא מריש כי הוה חזינא רבנן דהוו רהטי בשבתא לפירקא אמינא קא מחללי רבנן שבתא כיון דשמעיתה להא דאמר רבי תנחום אמר ר׳ יהושע בן לוי לעולם ירגיז אדם לדבר מצוה ואפילו בשבת שנאמר אחרי ה׳ ילכו כאריה ישאג אנא נמי הוה רהיטנא אמר רב הונא היה מהלך בשבת ופגע באבות הטמים אם היה יכול להניח רגלו ראשונה קודם שיעקור רגלו שניה מיתר ואם לאו אסור כתקף לה רבא היכי ליעביד לקף קא מפיש בהילוכה ליעביד ויטמין דמיתוכן ניאניה בבניא ואתי לידי סחיטה אלא בהא כיון דלא אפשר פסיע ליה פסיעה גסה וקופין לאמת המי ושפיר דמי וכן הלכתא

ממצוא

פרק כל כתבי הקדש

איתמר היו כותבין תרגום בספר לשון יוני כתב הרי״ף ז״ל והלכה כהני הנך דאמרי ראשון ראשון אין מפריעים לא הותרו שהתחילו אלא יושנין ובדבר שמואל דאמרי לעזן חוץ מספר כתב כתב שבידינו שהוא בלשון יוני מעלין אותן ג׳ ועוד נראה לי טעין שהתחילו בהדיוטות האחרונים להכתב תרגום והלכות אחידו דכתיב ליבא ושפיר שר השכחה ומכל מקום אין הדבר כן אלא כל הא דרבי יוחנן דריש לקיש דקאמרי בספרא דאגדתא בשכתא כשהוא רוצה לכתוב את לעשות לה תורה תורך אומרי פושב העתיד אחד מן התורה ולא השלמה תורה בישראל בראשונה בשמשה תמורה בפרק יש בקרבנות היחיד ונתן

מלחמות ה׳

פרק כל כתבי

כתיב בספר מתלאי ועזד נראה לי שבין שהקדירו בדורות שלחרונו לכתו קרנו ולבנו לחידי דכתיב ליכח ובשבו שר בשמחה ומחסו על פת הרשו יחתן ורים לקום דלמעיבי בספרי לתגדלה בשבתו תשום עת לעשות לי׳ הקדירו כבר וכן בכתוב ברכות כרי כולן נקרו לקרון ומפלגין לה כולן:

אבר בכותב בספרים ברשע דמשמעים שכתוב רבי שמעון בכל מקום ר׳ ואפ כי בכתב מגלה ר׳ יהודה בגדולה שבכתב בגדול שבכתב כמו שכתב

ממציא תפצך הפציך אשורין חפצי שמי מותרין ודבר דבר שלא יהא דיבורך של שבת כדיבורך של חול דבר מיוחד : סליקו להו ואלו קשרים

כל כתבי הקדש מצילין אותן מפני הדליק בין שקורין בדין בין שאין קורין בהן ואע"פ שכתובין בכל לשון טענה גניזה ומפני מה אין קורין בהן מפני ביטול בית המדרש מצילין תיק הספר עם הספר ותוק התפילין עם התפילין אע"פ שיש בתוכן מעות להכין מצילין אותן למבוי שאינו מפורץ בן בתירה אומר אף למפורץ : גמ' כל כתבי הקדש וכו' : איתמר היו כתובין תרגום בכל לשון רב הונא אמר אין מצילין אותן מפני הדליקה ורב חסדא אמר מצילין אותן מפני הדליקה והלכתא כרב הונא דרב חסדא תלמיד הוה בפני רב הונא ואין הלכ' כתלמיד בפני הרב אבל היו בתובין בשם בסקרא בקומוס ובקנקנתום (א) אין מצילין אותן מפני הדליקה :

תנו

ממציא תפצך הפציך אשורין חפצי שמי מותרין ודבר דבר שלא יהא דיבורך של שבת כדיבורך של חול דבר מיוחד :

סליקו להו ואלו קשרים

כל כתבי הקדש מצילין אותן מפני הדליק בין שקורין בדין בין שאין קורין בהן ואע"פ שכתובין בכל לשון טענה גניזה ומפני מה אין קורין בהן מפני ביטול בית המדרש מצילין תיק הספר עם הספר ותוק התפילין עם התפילין אע"פ שיש בתוכן מעות להכין מצילין אותן למבוי שאינו מפורץ בן בתירה אומר אף למפורץ : גמ' כל כתבי הקדש וכו' : איתמר היו כתובין תרגום בכל לשון רב הונא אמר אין מצילין אותן מפני הדליקה ורב חסדא אמר מצילין אותן מפני הדליקה והלכתא כרב הונא דרב חסדא תלמיד הוה בפני רב הונא ואין הלכ' כתלמיד בפני הרב אבל היו בתובין בשם בסקרא בקומוס ובקנקנתום (א) אין מצילין אותן מפני הדליקה :

תנו

רש"י

כל כתבי הקודש כגון תורה נביאים וכתובים ולא קיימא לן כרבי יהודה דאמר לעיל מצילין תורה להודה הוא דשרי למיערת ולאגלולה ולא שאר ספרים : מצילין אותן כדקתני סיפא : לקרות בהן בשבת : בגמרא : בין שקורין בהן

ר"ש"י

ת"ר הברכות והקמיעין אע"פ שיש בהן אותיו של שם ומענינות הרבה של תורה אין מוציאין אותן מפני הדליקה אא"נ שרפין במקומן מבאן אמרו כותבי ברכות כשורפי ס"ת ומעשה בא שהי כותב ברכו בצידן ובאו והודיעו את רבי ישמעאל והלך ר' ישמעאל בצידן לבקרו וכשהיה עולה בסולם הרגיש בו נטל טומוס של ברזל וישקעו בספל של מים ובלשין הזה אומר לו גדול עונש האחרון יותר מן הראשון : ספר תור שיש בו ללקט שמנים וחמש אותיו מתוך תיבות שלימות ואפי' בכללי ינר שהדורתא א"נ פרשה שאין בה שמנים וחמש אותיו לא שיש בה אזכרות כגון ויהי בנסוע הארון מצילי אותן מפני הדליקה ר"הגליוני וספרי מינין אין מציליין אותן מפני הדליק' ר' יוסי אומ' אף בתיל קודר האזכרות שבהן וגנזן והשאר שורפין אכר ר' נתרפון אקפח את בני שאם יבואו לידי שאני שורפן ואת האזכרו' שבהן שאפי' דרך אחריו דודך להרגו ונחש אחריו לידהבישו נכנס לבירת ע"א ואין נכנס לבתיהן של אלו שאלו מבירין וכופרין והללו אין מבירין ועליהם הכתוב אומר אחר הללת והמזוז' שמת זכרונך א"ר ישמעאל קל וחומר ומה לעשות שלום בין איש לאשתו אמרה תורה שמי שנכתב בקדושה יכתה על המים הללו שיטילין איבה ותתרו' בין ישראל לאביהם שבשמי' על אחת כמה וכמה ועליהם אמ' דוד הלא משנאיך ה' אשנא ובמתקוממיך אתקוטט וכשם שאין מציליו אותן מפני הדליק' כך אין מציליו אותן לא מפני המפולת ולא מן המים ולא מן כל דבר המיאבדן : ומפני מה אין קורין בהן מפני ביטול בית המדרש :

אבר רב לא שנו אלא בזמן בית המדרש אבל בזמן שאין בית המדרש קורין ושמואל אמר אפי' שלא בזמן בית המדרש אין קורין והלכתא כרב : גרסינן בפ' השולח נט לאשתו אמר רבא בהני תלת מילי נחתי בעלי בתים מנכסיהון דמפקי עבדיהון לחירות וסיירי נכסיהון בשבתא וקבעי סעודתייהו בשבתא בעידן

דכתי למד מעצינו הוא ובדליקת הקש ולמה נאסור יותר לכתוב פסוקין דרחמי מלכתוב מבלה לתיוק דרחה בה תיני רוחה בה מקום להצל : הגה הבנן הברכות כגון שמונה עשרה ושאר ברכות : ומענינות הרבה מפרשיות שהן כתובים בקמיעין פסוקי לחם כגון כל המלה וכל תיר' מפחל לילה : גרסין במקומן אם נפלה לליקה בשבת : כשורפי ס"ת ומעשה בא שהי כותב ברכו בצידן ובאו והודיעו את רבי ישמעאל והלך ר' ישמעאל בצידן לבקרו וכשהיה עולה בסולם הרגיש בו נטל טומוס של ברזל וישקעו בספל של מים ובלשין הזה אומר לו גדול עונש האחרון יותר מן הראשון : ספר תור שיש בו ללקט שמנים וחמש אותיו מתוך תיבות שלימות ואפי' בכללי ינר שהדורתא א"נ פרשה שאין בה שמנים וחמש אותיו לא שיש בה אזכרות כגון ויהי בנסוע הארון מצילי אותן מפני הדליקה ר"הגליוני וספרי מינין אין מציליו

בעידן בי מדרשׁ דא"ר חייא בר אבא א"ר יותנן שתי משפחות היו בירושלים אחת קבעה סעודתה בשבת ואחת קבעה סעודתה בערב שבת ושניהם נעקרו והלכתא אשר לקרות בספרי הדיוטות בשבת: להיכן מצילין אותן וכו': היכי דמי מפולש והיכי דמי שאינו מפולש אמר רב אשי שרש מחיצו' ולחי אחד זהו מבוי שאינו מפולש שלש מחצות בלא לחי זהו מפולש ולית הלכתא כבן בתירא לא במבוי ולא בחצר: מתני' מצילין מזון שלש סעודות הראוי לאדם לאכול בהמדה ביצד נפלה דליקה בלילי שבת מצילין מזון ג' סעודות בשחרית מצילין מזון שתי סעודות במנחה מצילין מזון סעודה אחת ר' יוסי אומר לעולם מצילין מזון שלש סעודות: גמ' תניא נשברה לו חבית בראש גגו מביא כרי ומניח תחתיה ובלבד שלא יבא בלי אחר ויקלוט בלי אחר ויצרך נזדמנו לו אורחים מביא כרי אחר ויקלוט בלי אחר ויצרך ולא יקלוט ואם יזמין יזמין ואם יקלוט יקלוט ואין מעריכין בבך משום ר' יוסי בר' יהודה אמרו מעריכין ג': תנו רבנן היצל את נקייה אין מצילין את הדראה היצל את הדראה מצילין מיום הכפורים לשבת אבל לא משבת ליום הכפורים ואין צריך לומ' משבת ליום הכפורים ואין צריך לומ' משבת ליום טוב ולא מיום טוב לשבת הבאה ת"ר שבח את בתניר וקדש עליו היום מצילין מזון שלש סעודות ואומ' לאחרים בואו והצילו לכם וכשהיא רודה לא ירדה בברזל ולא בסכין ואע"ג דרדיית הפת הכבד היא ואינה מלאכה אפי' הכי כמה דאיפשר לשנויי משנינן: אמר רב חסדא לעולם ישכים אדם להרוצאת שבת שנאמר והיה ביום הששי והכינו את אשר יביאו לאלתר: א"ר אבא חייב אדם לבצוע על שתי כברות בשבת שנא' לקטו לחם משנה אמר רב אשי חזינא ליה לרב כהנא דנקיט תרתי ובציע חדא אמר לקטו לחם משנה כתיב ר' זירא בציע ליה אבולידה שירותי' א"ל רבינא לרב אשי והא מיתחזי כרעבתנותא יין דכל יומא לא עביד והשתא הוא דעביד לא מיתחזי כרעבתנותא: רבי אמי ורבי אסי כד הוה מיקלע להו רפתא דעירובא שרו עליה המוציא אמרי כיון דאית עבידא ביה מצוה הדא נעביד בה מצוה אחריתי: ביצד נפלה דליקה בלילי שבת מצילין מזון שלש סעודות: תנו רבנן כמה סעודות חייב אדם לאכול בשבת שלש רבי חידקא אומר ארבע אמ' ר' יוחנן ושניהם מקרא אחד דרשו ואכלתם אכול היום וגו' רבי חידקא סבר הני תלתא היום דכתיבי לכבר מאורת' ורבנן סברי בהדי דאורת' והלכתא כרבנן: תנו

ר"ש'י

ע' מצורה

לחם קנעה פשרתו' נפ"ש ופשרתו שבח נלבנה: ולחם קנע' פשרתו נשבח בשבח המדמם ושניהם נהרגו: שערי היושנות כגון של חנוונין או חיטה שליחה לחנות חטין: כותני' ופלה לילה ב"ש קונם חלילה שחריש קונם פשרו': לעול' הוא מגיל הולך ומתו כר פרו לעול' הוא מגיל הולך ומתו כר פרו כוח וכהיתירו קף טרח דמן בני עילעול נוטה: ולית' המשרד' ומשרד' שהוא הוי שבי לי לאי משום בזיון בדבר' נמצר' מתוך שהיה כהול על מעמו לי שריש לי לאיתויי פלגא בולי פלי מהוך שהוא בזיון בהול מיבעי לה לשבח ולקוי לכבוי: הגה

לעילם מצילין מזון שלש סעודות: גמ' תניא נשברה לו חבית בראש גגו מביא כרי ומניח תחתיה ובלבד שלא יבא בלי אחר ויקלוט בלי אחר ויצרך נזדמנו לו אורחים מביא כרי אחר ויקלוט בלי אחר ויצרך ולא יקלוט ואם יזמין יזמין ואם יקלוט יקלוט ואין מעריכין בבך משום ר' יוסי בר' יהודה אמרו מעריכין ג': תנו רבנן היצל את נקייה אין מצילין את הדראה היצל את הדראה מצילין מיום הכפורים לשבת אבל לא משבת ליום הכפורים ואין צריך לומ' משבת ליום טוב ולא מיום טוב לשבת הבאה ת"ר שבח את בתניר וקדש עליו היום מצילין מזון שלש סעודות ואומ' לאחרים בואו והצילו לכם וכשהיא רודה לא ירדה בברזל ולא בסכין ואע"ג דרדיית הפת הכבד היא ואינה מלאכה אפי' הכי כמה דאיפשר לשנויי משנינן: אמר רב חסדא לעולם ישכים אדם להרוצאת שבת שנאמר והיה ביום הששי והכינו את אשר יביאו לאלתר: א"ר אבא חייב אדם לבצוע על שתי כברות בשבת שנא' לקטו לחם משנה אמר רב אשי חזינא ליה לרב כהנא דנקיט תרתי ובציע חדא אמר לקטו לחם משנה כתיב ר' זירא בציע ליה אבולידה שירותי' א"ל רבינא לרב אשי והא מיתחזי כרעבתנותא יין דכל יומא לא עביד והשתא הוא דעביד לא מיתחזי כרעבתנותא: רבי אמי ורבי אסי כד הוה מיקלע להו רפתא דעירובא שרו עליה המוציא אמרי כיון דאית עבידא ביה מצוה הדא נעביד בה מצוה אחריתי: ביצד נפלה דליקה בלילי שבת מצילין מזון שלש סעודות: תנו רבנן כמה סעודות חייב אדם לאכול בשבת שלש רבי חידקא אומר ארבע אמ' ר' יוחנן ושניהם מקרא אחד דרשו ואכלתם אכול היום וגו' רבי חידקא סבר הני תלתא היום דכתיבי לכבר מאורת' ורבנן סברי בהדי דאורת' והלכתא כרבנן: תנו

כדילפינן מזכור ושמור לה אשמו נשמירה ישנו נזשמירה ונפלא זה הוי כל היתר שבת: תנו

מלחמת ה'

ועוד להיכן מצילין אותן לחצר שאינו מבוי שלש קלעים בזוית אחת ולא בזוית אחרת ולא בשלשה בבת אחת ולא בשלשה בזוית אחת אלא בשלשה בזוית אחת ובלבד שיהא אחד מהן ניכר ואחד מהן ניכר ואחד מהן ניכר ואם נפלו שלשתן בבת אחת אין מצילין אותן: **אמר הביותב** אחד לא לסכסוכי בכלל מחיצות אחת מהן ניכר ואחד מהן ניכר ואחד מהן ניכר ואם נפלו שלשתן בבת אחת אין מצילין אותן: **אמר הביותב** אחד לא לסכסוכי בכלל מחיצות

תנו רבנן קערות שאכלו בהן ערבית וכו' מן המנחה ולמעלה אוסר אין מדיחין להן להטיל: תנו של מבוא כדתמרי' בכתובות (ד' קיב) זוד שבן דוד בת קשיונרית לתלמידי חכמים שב' ועוד בת עשיריה וגו' וחכלי לשון חכלי יולדה: בלא מצרי' בלוע' אין לה קן: אין קוקיעגא בתר וקרקוק לשבח עוגא בתריה: נחלק יעקב לחניך ולא נחלת אברהם ויצחק: לחרכה ולרחבה קרן זו ולא יותר: פתרונו של מבוא קטן שהחילו לעבוד ע"ז כקיבוי אז כוחל הוא: ריחני שומין חשובים היו לפס: כפת דהרסנת דגים קטנים משוגנין בשומן קיבתן וקפתח

רש"י

תנו רבנן קערו שאכלו בהן ערבי מדיחין לאכו בהן שחרית שחרית מדיחין לאכו בהן בצהרים בצהרים מדיחין לאכול בהן במנחה מן המנחה ולמעלה שוב אינו מדיח אבל נוסרת וקיתניות וצלוחיות מדיחי והולך כל היום כולו לפי שאין קבע לשתיה אמר ר' שמעון בן פזי א"ר יהישע בן לוי משום בר קפרא כל המקיים שלש סעודות בשבת ניצול מג' פורעניו' מחבלו של משיח ומדינה של גיהנם ומלחמ' גוג ומגוג מחבלו של משיח כתיב הבא יום וכתיב התם יום הנה אנכי שולח לכם את אליהו הנבי לפני בא יום ה' מדינה של גיהנ' כתיב הבא יום וכתי' התם יום עברה היום ההוא ומלחמ' גוג ומגוג כתיב הבא יום וכתיב התם ביום בא גוג א"ר יוחנן משום ר' יוסי בן זימרא כל מי שמעונ עצמו בשבת נותנין לו נחלה בלא מצרים שנא' אז תתענג על ה' והרכבתיך על במותי ארץ והאכלתיך נחלת יעקב אביך לא כאברהם דכתיב ביה קום התהלך בארץ לארכ ולרחבה ולא כיצחק דכתי' ביה כי לך ולזרעך אתן את כל הארצות הא לא כיעקב דכתי' ביה ופרצת ימה וקדמה וגו' רב נחמן בר יצחק אמר ניצול משעבוד מלכיות כתיב הבא והאבלתיך נחלת יעקב אביך והרכבתיך על במותי ארץ וכתיב התם ואתה על במותימו תדרוך אמ' רב יהוד' אמ' רב כל המענג את השבת נותנין לו משאל' לבו שנאמ' אז תתענג על ה' ויתן לך משאלות לבך ענג זה איני יודע מהו כשהוא אומ' וקרא לשבת ענג הוי אומר זה תענוג שבת במה מעננה אמר רבה בריה דרב יהודה בר שילת משמיה דרב בדגים קטני' וראשי שומי' ותבשיל של תרדים: רב אשי אמ' אפי' דבר מועט ועשאו לכבוד שבת הרי זה ענוג מאי היא אמר רב פפא כגמא דהרסנא: א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן כל המשמר את השבת כהילכתו אפי' עובד ע"א כאנשי מיהלין לו שנ' אשרי אנוש יעשה זאת ובן אדם יחזיק בה שומר שבת מחללן ל' תיקרי מחללו לא מחיל לו: אמר רב יהודה אמר רב אלמלא שמרו ישרא שבת ראשונה לא שלטה בהם אומה ולשון שנא' ויהי ביום השביעי יצאו מן העם ללקוט ולא מצאו וכתיב בתריה ויבא עמלק: א"ר שמעון בן יוחאי אלמלא שמרו ישרא שתי שבתות כהילכתן מיד נגאלין שנ' כה אמר ה' לסריסים אשר ישמרו את שבתותי וכתיב בתריה והביאותים אל הר קדשי: א"ר יוסי יהי חלקי עם אוכלי שלש סעודות בשבת: א"ר יוסי יהא חלקי עם נוטרי הלל בכל יום אינו והאמר מר כל הקורהלל בכל יום הרי זה מחרף ומגדף כי קאמרי' בפסוקי דזמרא ומאי נימא מהללוי"ה: הנשמה תהלל יה: ר חנינא מיעקה וקאי בפניא דמעלי שבתא אמר בואו ונצא לקראת מלכה ר' יאי לבש מאניה ומיכסי א בואו כלה בואי כל' רבה בר רב הונ' איקלע לבי רבה בר רב נחמן קריבו ליה תליסר סאווי טחיי אמ' להו מי הויתיתו ידעין דאתינא לגביכו דטרחיתון כולי האי אמרו ליה מי עדיפת לן מני רבי אבא הוה זבין בתליסר איסתרי פישטי בישר' מתליסר טבחי ומשלי להו אציורא דדשא ואמר להו אשור הייא אשר הייה · ר' אבהו הוה יתיב אתכתב' דשאג' ושייף נורא רב ענן לביש גונדא דתגא דבי ר' ישמעא בגדים שבישל בהם קדרה לרבו א ימזוג בהם כוס לרבו רב ספרא מחריך

מלחמת ה'

לענין ראש"ן

ן וכן אסור לתן יין נסך ל נסך בפרק חמשה שלי קונטרס אחטור לתתו בפרק קמא דעבודת כוכבים ובן לדברי קורחי ופרק כהי שחטוהו בשביל ב' :

ה' אור הקטן

אמר רבי יהודע בן לוי בש' המניקין נהנתין בשבת פירוש ריש"ל סבר לה כר' שמעון דאמר פלאבה שאינה צריכ' לגופה משום גוזז התירות הבניי ואותבינה רב יוסף מדתניא חמשה נהנתין בשבת רבי אין אחריהי לא ובני לימה דתלמא שבשדותא הוא סבר אלא איבני כי ר' חייא וה הוסיפא תרצת רם יוסף ואוקמא בריית' בריצין אחריו ודברי הכל בלומר בראש אפי' ר' יהודה מודה סתום פקח נפש וכל שכן רבי שמעון אבל כשאר מקום שאין בהיתתן הצלת נפשות לפי שאין כהם שבע פלוגתא דרבי יהודה ורבי שמעון ר' יהודה אפי' כרצין אחריו וה' שמעון שרי באפי' כשאין רצין אחריו אע"ג דאיקימנא לדבריהא פרכינן הכל ויקא דבריהא דבי יהודה שלא ורלא כרבי ל' שמעון ובדבי שמעון דאר' שמעון שני אריא רבי חמי שמי' כל המוקין פחלן ופרלא אתחזרא לן בעלמא הלכה כר' שמעון בפלאבה שאינה צריכה לגופה כל דברי ריב"ל הם ואינם אלא לחרך הבריתא זות ברור ומבוארי בפרק חבית ואין כדאי לעקור כזה והוי יודע כי כל הנקל וכל דוחק תולדות רשרוש הם וחוך אחר לנולן משום נשילת נשמה כי הדם הוא הנפש ואין הפרש בין לשיטא בן כשנגרר ולא יצא ואת האומר ר' אבא כי הלכה אחר רבי חנינא פשוטה של בית רבי מותר לטלטל נרות של נהורתא שעשויין בספרד ואין באלו חשש משום תורף ואוכ עשויים לעולם שהל תלוות ומשמשה רשני ניכולן בשתי ידיו מותרין לטלטלן מראש של בית ר' אבא כיוצא בו לה ל' אבא ובן בריתא של בית אבוך ור' שלמה בשבת הנחני כוסן קערה על גבי הנר בשבל שלא תאחזו בקורה נראה שבני נהלו' הוו שבתן דהוה אמר ר' יוחנן משום ר' יוסי בן קיסמא כל הכלים ניטלין בשבת אפי' רחים של לאבני ולבנה אפי' בשני בני אדם ובפרק ' קמיכוון נרסי' ההיא שרוחכן דחוה כי ר' פרת דהוה שקיל לה בי עשרה שרי לה אדא"ש ולא ידעינא מי דחקו לרבי' שלמה לפרש הפי' הזה והא דאמרי' בפרק חלון כי שולם הנחיה כוסבני קובעו אין ראיה שאני לשאר כלים כי מפני שהוא מושה על הכותל לעלות בו לגג או ללעילית החשיבי בו לבי שבל השמיטין כלים בשאר לקרקע הם חשורין בכל מקום בנין חתוכת שכקרקע ונטין שוורה מחוברת באוכיה הקשורה בשפת ובנין כמו הקרקעות בפרקין הלקטן וה"ר שלמה כתב בשבת פירוש אע"פ שאמרו בגמרא קובעו ולם לשקע הטוחל אבל לא שאמר ר"ש לם להטיל הא התנא מלא סים להשקות לבהמתו משקה בשבת ישראל ואם שאמרו ביקא ישראל ואל שלאלא מלוי הבהמי לא היה ישראל יכול להשקותן לבהמתו אבל להשתות אחריהי מותר שהרי אדם משתה בשבת ואחרי לכור משפה הקולות ושלה ואפי' בלא מלוי הבהמי היה יכול להשתות ושפחה רלא אפשר שיהא לו בשפה האולא ואפלה לא היה ישראל יכול לעשות זה בשחור בשבת שהרי משורין לבאן ולבאן

רבי

מחריך ריש"ק אם היה רשם של בהמ"ד להרבה מחדרכו הוא בעצמו : פרי' סילקא לשון קרומים מתחך : מלאלחי ניכי מבקעין עליהם לבשל : מלקיות לתוקפי מלין לתן הלחם בעליהם דקיות וכל הנירבין שבידי נורבי שנתן בנקפיהן משום דלחמרי בדים פ' כלים מקדם דקיות מלוה בחזק עלמו עפי בדיף חמת עליו והרד לכבדו לעורה ולהרבות בשבילו : נמה סם זוכים לעשר גמול כזה : לה סתרן ומלוחה דתן לחלון ליהנות על שנכרך שמן בנרכת הלחם והלחן נתן לבני חזק על ידי מקנתו נהנינו בעונה : וכבנקו חנכה קק מכר' דלי בי"ס הת כתיב בי מכוכר : להקדיש ומן משזוק שנה מומן שעזרת הול והוה כבוהו : לחחר והכן כבוהו ניהת קחב לחכיל : מתני ניניה נחתי נשנהו משחר ימים : מי רגילהו לקדומי שעזקנה נהול לחחרו : רב ששת בני נהוד הן וחיהו רוח עם התלמיד ובשבי' דורש בשב' מושב התלמידים במקום שמניח הסם לעם בחוב' כדי שיעשרו ויחכרו לקו : ממני טול, כדי שיעשרו : ר' זירא כשהיה רוחה בת"ח מזדווגין ומדברים בקורה מחזר לחדריהם וחוזר, לתם כשעוקק מיניהו לכו והתעסקו בכבו' שבת ולא תהלויה לבטל תענוגיו : ויכלו ס"ה וה שמסיר נשבתו של מקו :

ער לעק ושולחן ערוך בת"ר נעל התו"ל דלקיבל נב

כלחבת ה'

תמרי בפ"ב (ד' ק) ושון שתן מניחין לת השולחן ת"ב קידשו כשם מיירי להניחו לחל השעות שמזונין שם לחכל בריך הוח להיות בחרוך במקומו דרוק מקום מקדוש ותח"כ מזניחו ומיהו לוזק לכתם סיסין קנעים ונוחים לעשטן לחכל שלנו דנזולשם סם ויש שכיח עזרת מרוכם נשבלתו עוב לנו להניחה על הסרוסת היה לו לזוזר מקמי קדוש כדי שלח יהיה בשכח לשלם מלבם מהני יהודה ובריהו בשבת בין קדוש לסעור ק"ל לתן קדוש לח קנ

במקום שעורה עד בתן :

ישרר לחם שולחנו נערב שבת ליל שבת ולמוזלתי שבת נמי כנוד שבת לנוזו ניניתו דרך כבוד כדרך בני חדם המלוין לת המלך ניניתו מן העיר :

המן

כתריך ריש' רבא מלח שיבוטא רב הונ' מדליק שרגא רב פפא נדיל פתילתא : רב חסד פרים סילקא רבה ורב יוסף מצלחי ציבי ר' זיר' מצתת צרעתי : רב נחמן בר יצחק מכתף ועייל מכתף ונפיק אמר אילו מקלעי לי ר' אבי ור' אסי כי לא מכתיפנא ועיילנא קמייהו רבי אמי ור' אסי הוו מכתפי ועיילי מכתפי ונפקי אמרי אילו מיקלע גבן ר' יוחנן כי לא מכתיפנא קמיה בעא מיניה ר' מ"ר ישמעא בר' יוסי עשירים שבא"י במה הם זוכין א"ל בשביל שמעשרין דכתי' עש"ת עשר בשביל שתתעשר עשירי' שבבבל במה הן זוכין בשביל שמכבדין את התורה ושבשאר ארצות במה הם זוכין בשביל שמכבדין את השבת א"ר חייא בר אבא פעם אח' נתארחתי אצל בעל הבית אחד בלודקיא והביאו לפניו שולחן של זהב משיש ששה עש' בני אר' ושש עשר שלשלאות של כסף קבועות בו וקערו וקיתיניו וכוסו וצלוחיו קבועו בו ועליו כל מיני מאכל וכל מיני מגדי כשהיו מניחין אות אומרי' לה הארץ ומלואה וכשהיו מסלקי אותה אומרי' השמים שמי לה והארץ נתן לבני האדם אמרתי לו בני במה זכית לכך אמר לי קצב הייתי וכל בהמה נאה שמצאתי אמרתי זו לכבוד שבת אכרתי לו בני אשריך וברוך המקו שזיכך לכך: נרסינן בפ' יום טוב שחל להיו' ערב שבת תאני ר' תחליפא אביה דרבנאי תיוא ואמרי לה אחוה דרבנאי תיוא כל "מזונותיו של אדם קצובין לו מראש השנה ועד ר"ה חוץ מהוצאי שבתות ויומים טובים והוצאת בניו לתלמוד תורה שאם היסף מוסיפין לו ואם פיחת פיחתין לו : תניא אמרו עליו על שמאי הזקן שכל ימיו היה אוכל בכבוד שבת מיצא ברבה נאה אמר זו לשבת למחר מיצא אחרת נאה הניחה מניח את השניי ואוכל את הראשון אבל הלל הזקן

ער מצות

ריש"י

מחריך ריש' לתם היה סם רשם בתם' לחרוך מחדרכו הוא בעצמו מדברי' לשון קרומי' מחך' מלאלחי ניכי מבק' עלי' מלקיות לקוחי מלין לתן הלחם בעליהם דקיות וכל הניר' שבידי נורבי שנתן בנקפיהן משום דלחמרי בדים פ' כלים מקדם דקיות מלוה בחזק עלמו עפי בדיף חמת עליו והרד לכבדו לעורה ולהרבות בשבילו : נמה סם זוכים לעשר גמול כזה : לה סתרן ומלוחה דתן לחלון ליהנות על שנכרך שמן בנרכת הלחם והלחן נתן לבני חזק ע"י מקנתו נהנינו בעונה : כרוך ה' יום יום והוא מבין כל יום רק לאחרו יו' והוא נוטל בה' לומן לו לבם הנור' נרכוזלקנ' ה' מכוכר מדבקי' וקרוחק לבם כוכב מכלל לקדום ה' לפי שנת קאמר : ובכדקו חנכה מהלר ליל שבת מכוכר : להקדיש זמן שנר שבת לומן שנור יום ומן כנוד : לחחר והא כבוהו שיקלוט יוקר לחכול : במתי נבניה נשם נשבתו משחר ימים : לר' רגיליהו לקדומי שעזקנה נהול לחחרו : רב ששת בני נהוד הן וחיהו רוח עם התלמיד ובשבי' דורש בשב' מושב התלמידים במקום שמניח הסם לעם בחוב' כדי שיעשרו ויחכרו לקו : ממני טול, כדי שיעשרו : ר' זירא כשהיה רוחה בת"ח מזדווגין ומדברים בקורה מחזר לחדריהם וחוזר, לתם כשעוקק מיניהו לכו והתעסקו בכבו' שבת ולא תהלויה לבטל תענוגיו : ויכלו ס"ה וה שמסיר נשבתו של מקו'

חמין במוצאי שבת מלונמא פת חמה במוצאי
שבת מלונמא ר' אבהו הוו עבדין ליה עיגרא
תולת' באפוקי שבתא הוה אביל מניה כוליית'
כי נדל אביתי ברי' א"ל לאבוה למה לדלאפתודי
כולי האי נישבוק עד מעלי שבתא שבקי ואתא
אריא ואכליה: אמר רב יהוד' בריה דרב שמוא
בר שילת משמיה דרב אין הדליקה מצויה אא
בבית שיש בה חלול שב' שנא' ואם לא תשמע
לקד' את יום השב' ולבלתי שאת משא והצתי
אש בשעריה ואכלה ארמנות ירושלים ולא
תכבה מאי ולא תכבה רב נחמן אמר בשעה
שאין בני אדם מצויין לכבותה: מתני' מצילין
מפל מלא ככרות בשבת ואע"פ שיש בו מאה
סעודות ועיגול של דבילה וחבית של יין ואומר
לחבירו באו ויהילו לכם ואם הוו מקחין עושין
עמו חשבון אחר השבת להיכן מצילין אורתו
לחצר המעורבת בן בתירא אומר אף לשאינה
מעורב': גמ' מצילין מל מלא ככרו' והא תנא
דישה שלש סעודות ותו לא אמר רב הונא לא
קשיא כאן בבא להציל כאן בבא לקפל פירוש
להציל בכלי את לקפל בשנים ושלישה כלים
רבי אבא ברבי זבדא אמר רב אידי ואידי בבא
לקפל ולא קשיא כאן לאותה חצר כאן לחצר
אחרת והלכתא כרב הונא בעי רב הונא בריה
דרב יהושע פירש טליתו וקיפל והניח וקיפל
והני מאי כבא להציל דמי או כבא לקפל דמי
מדאמר רבא אטעיי' רב שזבו לרב חסד ודרש
ובלבד שלא יביא כלי מחזק יותר מנ' סעודות
ש"מ כבא להציל דמי ושפי דמי: א"ל רב נחמן
בר יצחק לרב כאי טעות א"ל דתנן ובלבד שלא
יביא כלי את' ויקלוט כלי את' ויצרף כלי את'
הוא דלא אבל בהדהוא מנא כמה דבעי מציל:
ואומר לאחרים בואו והצילו לכם וכו': השבון
מאי עיבדתיה ניכרו ליה מהפקירא קא זבינא
אמר רבא הכא בירא שמים עסקי דלא ניהא
ליה דליתהני מאחרי ובחנם נטי לא ניהא ליה
דליטר"ה"ק אם היו מקחי' דידעי דכי האי נונא
לאו שכר שבת הוא עושין עמו חשבון לאחר
השבת: מתני' ולשם הוא מוציא כל כלי
תשמישו ולובש כל מה שהיו יכול לעטוף ר' יוסי אומר ח"כ אלים
והוזר

מדברים ו"ו ו"ל נראה דזוקא כשהוא שכיח אבל מה שאין דרכו להיות שכיח אפילו הוא מרובה לא מיקרי הפקר ומיהו נראה דאפילו הכי אסור לטלטלו דכיון דאיכא למיגזר שמא יתלה בו אחרים אסור ועיין בתוספות פרק כל הכלים (דף קכב ע"ב ד"ה אלא) ובמרדכי פרק חבית (סי' תתקמ"ב) ובהגהות מיימוני פרק כ"ג משבת (אות ב') ובהגהות אשרי פרק כל כתבי (אות ב') ובהגהות מרדכי פרק כל כתבי

רבינו נסים כל כתבי פרק ששה עשר

מתני׳ כופין קערה על גבי הנר בשביל שלא תאחז בקורה ועל ציאה של קטן ועל עקרב שלא תשוך אמר רבי יהודה מיעשה בא לפני רבן יוחנן בן זכאי בערב ואמר חישש אני לו מחטאת: גמ׳ ועל ציואה של קטן אוקימנא בציואה של תרנגולין בשביל הקטן שלא יזוק בהן ובחצר אחר אבל ציואה של תרנגולין ושל בני אדם ובאות חצר מותר לכבדה ולהוציאה לבית הכסא דגרף של רעי בטלטלינן ליה ומפקינן ליה: חמשה נהרגין בשבת ואלו הן זבוב שבמצרי וצרעה שבניונה ועקרב שבחדי ונחש שבארץ ישראל וכלב שוטה בכל מקום ושאר כל המזיקין אם היו רצין אחריו מותר להרגן לדברי הכל: תנו רבנן נזדמנו לו נחשים ועקרבים בשבת והרגן בידוע שנזדמנו לו להרגן לא הרגן בידוע שנזדמנו לו להרגו ועשה לו נס מן השמים אמר עולא ואיתימא רבה בר רב חנא בנישופין בו אמר רב יהודה רוק דורסו לפי תיבו אמר רב ששת נחש דורסו לפי תומו אמר רב קטינא עקרב דורסו לפי תימו אבא בר מרתא דהוא אב׳ בר מיומי היו מסקי ליה זוזי בריש גלותא אתו קא מצערו ליה הוה שדי רוקא קמיה אמר להו ריש גלותא אי״ת כאב׳ סחיפי עליהו אמר להו לא צערתיתו דרבי אמר רב יהודה רוק דורסו לפי תיבו אמר להו צורבא מרבנן הוא שבקוה אמר רבי אבא בר כהנא א״ר יוחנן כ פמוטות של בית רבי מותר לטלטלן בשבת אמר ליה ר׳ זירא בניטלין ביד אחת או בשתי ידיו אמר ליה כאותן של בית אביך ואמר ר׳ אבא בר כהנא א״ר יוחנן קרונות של בית רבי מותר לטלטלן בשבת אמר ליה ר׳ זירא בניטלין באדם אחד או בשני בני אדם אמר ליה כאותן של בית אביך: מתני׳ נברי שהדליק את הנר משתטש לאורו ישראל ואם בשביל ישראל אסור:

מילא

מתני׳ כופין קערה על גבי הנר בשביל שלא תאחז בקורה ועל ציאה של קטן ועל עקרב שלא תשוך אמר רבי יהודה מיעשה בא לפני רבן יוחנן בן זכאי בערב ואמר חישש אני לו מחטאת: גמ׳ ועל ציואה של קטן אוקימנא בציואה של תרנגולין בשביל הקטן שלא יזוק בהן ובחצר אחר אבל ציואה של תרנגולין ושל בני אדם ובאות חצר מותר לכבדה ולהוציאה לבית הכסא דגרף של רעי בטלטלינן ליה: חמשה נהרגין בשבת ואלו הן זבוב שבמצרי וצרעה שבניונה ועקרב שבחדי ונחש שבארץ ישראל וכלב שוטה בכל מקום ושאר כל המזיקין אם היו רצין אחריו מותר להרגן לדברי הכל: תנו רבנן נזדמנו לו נחשים ועקרבים בשבת והרגן בידוע שנזדמנו לו להרגן לא הרגן בידוע שנזדמנו לו להרגו ועשה לו נס מן השמים אמר עולא ואיתימא רבה בר רב חנא בנישופין בו אמר רב יהודה רוק דורסו לפי תיבו אמר רב ששת נחש דורסו לפי תומו אמר רב קטינא עקרב דורסו לפי תימו אבא בר מרתא דהוא אב׳ בר מיומי היו מסקי ליה זוזי בריש גלותא אתו קא מצערו ליה הוה שדי רוקא קמיה אמר להו ריש גלותא אי״ת כאב׳ סחיפי עליהו אמר להו לא צערתיתו דרבי אמר רב יהודה רוק דורסו לפי תיבו אמר להו צורבא מרבנן הוא שבקוה אמר רבי אבא בר כהנא א״ר יוחנן כ פמוטות של בית רבי מותר לטלטלן בשבת אמר ליה ר׳ זירא בניטלין ביד אחת או בשתי ידיו אמר ליה כאותן של בית אביך ואמר ר׳ אבא בר כהנא א״ר יוחנן קרונות של בית רבי מותר לטלטלן בשבת אמר ליה ר׳ זירא בניטלין באדם אחד או בשני בני אדם אמר ליה כאותן של בית אביך: מתני׳ נברי שהדליק את הנר משתטש לאורו ישראל ואם בשביל ישראל אסור:

הנר מיושב

נר מצוי

תנ

תנא

תנא

תם

מילא

ריש"י

מילא ימים מטור נר"ה : כבש טושן
בסמיל' גדולה לירד בו מן הספינה
ליבשה : שליקט עשבים להסתתו :
מילכל מחרין ישראל להסתתו : שלח
מים בטור נר"ה ותחרין דקסני
בכולהו הוכיח הנכרי לערך עלמו
עשה : אבל מכירו הכותים נר לו נר
למילה וכיון דנכרי לעיכוב הדליקה
ליכא למיחר דנכרי ישראל חפיס :
מעמיד להם לא כשהיו על גבי
עצים מחוברים לרש' כשב' לעיל'
למיגזר לשמא יקלוט ביהו ויחבול :
אבל לא יעמידו על גבי מוקד : שמא
ישול ביהו ויחבול : ולי קשיה לה
בלשה שלא הכבה למקו' אחר ולוקה
ולהכלה והא אינו עומד על העצים
קרוב ליה לביישוה שמא יכול ויחבל
להוה להו כמוקדן דהא אקטול
מחוברין הוו : מוקר לירון בה מיד
כמילתי שנת בכדי שיחזרו שלח יכנה
בשם שהקימוהו להם בשנת וכן כתב
מעב' שב' נתנו תכמי' שיהו לחתון
לעבד בכדי שיבשו ולהדליק דרוכה
קחתמי ועיקר מחבת חלוק מן ארוכה
בכיולם : נר להולך במסיבה של
בני חרם : אם רוב ישראל לסור מן
כיחסיק לחשבת דרוכה ישראל
קהלקלי פילכן ישראל עיקר: ומחלב
על מחלב נמי ליכא למיקם עלם שלח
למילכה ולכיכא למעל' לילמ' לחשבת
ויראל לו הכותים לחלוק לכל כוכו ובנו
ויראל והמליך עלמו מקחים
לחורו ולחי עיקר דשקו' לדב' כנוסו
מלוק כדי להסתקם לחורם וכיון
דנר לחחר נר למקם נרי : לכי חורן
מקו' : לחייקי שנר מסוף לחלוקה:

לח

ר"ת

ד"ת

מ"ו

קסח

ר"ת

ר"ת

ר"ת

נרסי׳ גמ״ל וכו׳ לתמרי תריסין הוא ותריסוחים קא קביר כלומר חיט שורית א״ז בשביל עלמו : תריסין למחץ לא עבדי אינשי לפי שהלוחין מ״ס מרובות וכבדין ומלט מושלת עכודת ישראל הוא עושה לכל בשביל שכשבול ישראל הוא עושה לכל בשביל שכשבול ישראל הוא עושה לכל בשביל שכשבול

רבינו נסים כל הכלים פרק שבעה עשר

אדרבה נתפרקו בשבת מיכנין אגב אבידין נתפרקו בחול אין מיכנין על גב אבידין אא"א אבי רבי קאמר כל הכלים הניטלין בשבת ודלתותיהן ניטלי עמהן ואע"פ שנתפרקו בחול ניטלין בשבת ואינן דומין לדלתות הבית לפי שאינו מן המיכן שדלתו הבית קבועין בו ולא הוכנו לטלטל: תנו רבנן דלת של שדה ושל תיבה ושל מגדל ניטלין ולא מיחזירין של זול של תרנגולין לא ניטלין ולא מיחזירין גזיר שביא יתקע: מתני' ניטל אדם קורנס לפציע בו אניזיב קרדי לחתוך בו את הדבר כיגרה לגרד בה את הגבינה מנריפה לגרף בו את הגרוגר את הרחת ואת המזל לתת עליו פת לקטניות הבוש ואת הכרכר לתחי בו מתח של יד ליטי בו את הקיטן ושל סקאי לפתיח בו את הדלת: גמ' האי קורנס בין קורנס של אניזי בין קירנס של נפחים בין קירנס של זהובים אבל קירנס של בשמים אשכר כדרב חייא בר אשי אמר ר' יוחנן דבקפי עליה מיחד ליה מקום כסיבי זיירי ומזורי דאמ' רב חיננא בר שלמיה משמי' דרב הכל מידי בסיבי זיירי ומזורי דכיון דקפיד עלידי מיחד להו מקו': ירושל זיירי דעצר בהו מזורי דחביט בהו וסיכי הן יתדות: את הבוש ואת הכרכר וכו': תנו רבנן פנה שטמנה בתבן וחררה שטמנו בנחלים אם ניטלה מקצתה מבעוד יום מותר לטלטל בשבת ואם לאו אסו' אלעזר בן תדאי אומר תיחבין בהן בבוש או בכרכר והן נענעות כאילהן אמ' רב נחמן הלכ' כאלעזר בן תדאי: מתח ליטיל בו את הקיטן: האי מתח היכי דמי מתח שליטה אבל מתח שניטל עיקצה או חורה אשר לטלטל ברבא אסיכי ינוקא בשבת' רב נחמן אמר רב ששת שרי וקיימא לן הלכה כרב נחמן בדיני וכרב ששת באיסורי:

כיתני

רש"י

תדרבה מאי אמ"ש לייתי לאיתני מ"ד ודלי נתפרקו בשבת מיכנין עליהן בחול מטום דכי קיים יומא הוי מוכני על גבי תניסין: ה"ק אבי נתפרקו בחול: ניטלין ולא מחזירים ניטלין לפי שאין מכנין וסחזירים בכלים ולא מחזירין כדמפרש טעמא שמא יתקע: נזיר שמא יתקע בחוכו לטלטל: תנו רבנן דלת של שדה ושל תיבה ושל מגדל ניטלין ולא מחזירין של זול של תרנגולין לא ניטלין ולא מחזירין גזיר שביא יתקע: מתני' ניטל אדם קורנס לפציע בו אניזיב קרדי לחתוך בו את הדבר כיגרה לגרד בה את הגבינה מנריפה לגרף בו את הגרוגר את הרחת ואת המזל לתת עליו פת לקטניות הבוש ואת הכרכר לתחי בו מתח של יד ליטי בו את הקיטן ושל סקאי לפתיח בו את הדלת: גמ' האי קורנס בין קורנס של אניזי בין קורנס של נפחים בין קורנס של זהובים אבל קורנס של בשמים אשכר כדרב חייא בר אשי אמר ר' יוחנן דבקפי עליה מיחד ליה מקום כסיבי זיירי ומזורי דאמ' רב חיננא בר שלמיה משמי' דרב הכל מידי בסיבי זיירי ומזורי דכיון דקפיד עלידי מיחד להו מקו': ירושל זיירי דעצר בהו מזורי דחביט בהו וסיכי הן יתדות: את הבוש ואת הכרכר וכו': תנו רבנן פנה שטמנה בתבן וחררה שטמנו בנחלים אם ניטלה מקצתה מבעוד יום מותר לטלטל בשבת ואם לאו אסו' אלעזר בן תדאי אומר תיחבין בהן בבוש או בכרכר והן נענעות כאילהן אמ' רב נחמן הלכ' כאלעזר בן תדאי: מתח ליטיל בו את הקיטן: האי מתח היכי דמי מתח שליטה אבל מתח שניטל עיקצה או חורה אשר לטלטל ברבא אסיכי ינוקא בשבת' רב נחמן אמר רב ששת שרי וקיימא לן הלכה כרב נחמן בדיני וכרב ששת באיסורי:

כיתני

מתני' כלי: תנו רבנן כל שדרכו תיכה ומנדל ניטלין ומסלקין תורן בשבת מניר שלהן דתין מקירה בכלים: ולא מחזירין לתן מטום דיש בהן

גר' מצות

כלי: תנו רבנן כל שדרכו תיכה ומנדל ניטלין ומסלקין תורן בשבת מניר שלהן דתין מקירה בכלים: ולא מחזירין לתן מטום דיש בהן

גר' מצות

מתני'

רבינו נסים כל הכלים פרק שבעה עשר

מתני׳ קנה של זיתים אכם יש קשר בראשו מקבל טומאה ואם לאו אינו מקבל טומאה וכן בין כך ובין כך ניטל בשבת ר׳ יוסי אומר כל הכלים ניטלין בשבת חוץ מן המסר הגדול ומן היתד של מחריש כל הכלי ניטלין לצורך ושלא לצורך ר׳ נחמיה אומר אין ניטלין אלא לצורך: אמר רב נחמן האי איכא דקצרי כיתד של מחריש דמי פירו׳ כלי חרס מנוקב מעשנין בו את הכלי ומזלפין בו מים פ״א איכא דקצרי אבן גדולה שנותן עליה הכובס את הירקה כשהוא רוצ׳ ללבנה והיא שרויה במים ומכה עליה במזורה ופירוש קביא דוקא דנרסינן בפרק חלק עד דשוויה לנפשיה כי איכא דקצרי דשמע מינ׳ דכלי מנוקב הוא אמ׳ אביי האי חרב׳ דאושכף וסבינא דאשכבתא וחציצ׳ דנגרי וכירתד של מחריש דמי: כל הכלים ניטלין לצורך מאי לצור׳ כיאי שלא לצורך אמ׳ רב דבר שמלאכתו להיות׳ בין לצורך נופו בין לצורך מקומו אפילו מחבה לצל שרי דבר שמלאכתו לאיסו לצורך גופו ולצורך מקומו אין מחבה לצל לא ואף רב סבר לה להא דרבא דאמ׳ רב מרא עלא יגב זהו טלטול שלא לצורך ויאסור טעמא דשלא יגנב אבל לצורך נופו ולצורך מקומו מותר רב מארי בר רחל הוו לי הנהו בי סדיאת בשמיא אתא לקמיה דרבא אמר ליה מהו לטלטולינהו אמר ליה שרי דה׳ חזו לך אית לי אחריני הזו לאורחין אי לי נבי לאורחין אמר לי עלי דעתיך דלאו כוותי סבירא לך אלא כאביי סבירא לך לכולי עלמא שרי ולך אסיר אלמא הזו לטיתב עלייהו לכל דעייל ואתי אמ׳ ר אבא א״ר חייא בר אשי אמר רב מכבדות של מילתא טורח לטלטלן בשבת אבל של תמרה לא וכך אמ׳ ר׳ אלעזר והני מילי מחמ׳ לצל אבל לצורך גופו או לצורך מקומו אפילו של תמרה טורח לטלטלן דקיימ׳לן דכל דבר שמלאכתו לאיסור טורח לטלטלן בין לצורך גופו בין לצורך מקומו אבל מחבה לצל לא פירו׳ מכבדו של מילתא בגן וזב של שועל וכיוצא בו שמכבדין בהן כלי מילת והאידנא דקיימא לן כרבי שמעון דאמר דבר שאין מתכוין מותר הויאן לרבו מכבדות של תמרה דבר שמלאכתו להיתר ואפילו מחבה לצל שרי: מתני׳

רש״י

קנה של זיתים אכם יש לו קנה לכבכן בו ולדוחק אם נגמרו כל צרכן וכיוצא בזה ואמרן מתעטף ומתכסה בו ואם אינו מתעטף בו לא הוי קנה לענין זה: מקבל טומאה שמתקן לכלי עץ ואם נשתברו אינו מקבל טומאה: בין כך ובין כך ניטל בשבת שמתקן לכלי עץ: מסר הגדול מגרה גדולה שעושין בה פטדות לקלון בה קורין: ויתד של מחריש כשכלין שנו טוסה הרין של קלס המעמיק להכך קציר עליהן ומיישר להן מקום ללא חוץ למלאכתה לחריישה: גבי׳ מהו לטלטלה לצורך מכר׳ בגמ׳: ר׳ נחמיה אומר אין ניטלין אלא לצורך: דמי פירו׳ כלי חרס מנוקב מעשנין בו את הכלי לתושבי׳ סכין של רפתנין: סבינא דאשכבתא סכין העיזהקים לשחיטה בלבד: חציצ׳ דנגרי זולגור בלע״ז כל הני קפדי עלייהו משום דמפסדי ומקרעי לבן בידי׳ וכל הני הוו מוקלס ממתק הסרון כיס כך פי׳ הערוך: מתני׳ כל הכלים ניטלים לצורך ושלא לצורך מכר בגמר׳: ר׳ נחמיה אומר אין ניטלין אלא לצורך לדידי נחמיה לית דמי לצורך דקתני קמיה דלר׳ נחמיה אסור בדבר שמלאכתו להיתר אינו ניטל אלא לצורך ומשמיה דר׳ נחמיה לא שנא לצורך ולא שנא שלא לצורך: גמ׳ דבר שמלאכתו לאיסו׳ כגון מחבה לצל שרי לצורך מקומו כגון לכרכי לחם ולכרכי בשר ולצורך גופו כגון לכרכי יין ולכרכי שמן ולכרכי מים ולכרכי פירות שלא יתקלקלו: מחבה לצל לא שרי לצורך גופו ולא לצורך מקומו: מתני׳ כל הכלים ניטלין בשבת חוץ מן המסר הגדול ומן היתד של מחריש כל הכלי ניטלין לצורך ושלא לצורך: גמ׳ מסר הגדול מגרה גדולה שעושין בה פטדות לקלון בה קורין: ויתד של מחריש כשכלין שנו טוסה הרין של קלס המעמיק להכך קציר עליהן ומיישר להן מקום ללא חוץ למלאכתה לחריישה: גבי׳ מהו לטלטלה לצורך מכר׳ בגמר׳: ר׳ נחמיה אומר אין ניטלין אלא לצורך: דמי פירו׳ כלי חרס מנוקב מעשנין בו את הכלי לתושבי׳ סכין של רפתנין: סבינא דאשכבתא סכין העיזהקים לשחיטה בלבד: חציצ׳ דנגרי זולגור בלע״ז כל הני קפדי עלייהו משום דמפסדי ומקרעי לבן בידי׳ וכל הני הוו מוקלס ממתק הסרון כיס כך פי׳ הערוך: מתני׳ כל הכלים ניטלים לצורך ושלא לצורך מכר׳

מתני' כל הכלים הניטלין בשבת וכו' ובלבד שיהו עושין מעין מלאכה שום מלאכה ואפי' לישב מעין מלאכה יהודה ור' יהודה בשני מלאכתן

רשי"

מתני' מעין מלאכה שום מלאכה אפי' לישב מעין מלאכתן : ובלבד שיהו עושין מעין מלאכה כדרכן דאפי' בשבת מעין מלאכה כגון : ובלבד שיהו עושין מעין מלאכתן : ובלבד שיהו עושין מעין מלאכתן

רבינו נסים כל הכלים פרק שבעה עשר

מתני' האבן שבקירויה אם מטלאין בה ואינו נופלת מטלאין בה בשבת ואם לאו אין מטלאין בה: גמ' תנורה שהיא קשורה בטפיח מטלאי'בה בשבת פקק החלון ר"א אומ' בזכוכ' שהוא קשור ותלוי פוקקין בו ואם לאו אין פוקקין בו וחכמי' אומרים בין כך ובין כך פוקקין בו: גמ' קשורה אין שאינה קשורה לא גזרינן שמא יקטום: ר' אליעזר אומר בזמן שהוא קשור וכו': אמ' רבה בר בר חנה א"ר יוחנן הכל מודי שאין עושין אהל עראי לכתחלה ביום טוב ואין צריך לומ' בשבת לא נחלקו אלא להוסיף שר'אליעז'אומ' אין מוסיפין ביום טוב ואין צריך לומר בשבת וחכמים אומרים מוסיפין בשבת ואין צרי' לומ' בי"ט תניא נמי הכי מודים חכמי' לר'אליעז שאין עושין אהל עראי בתחלה ביו"ט ואין צרי' לומר בשבת לא נחלקו אלא להוסיף שר"א אומ' אין מוסיפין ביום טוב ואצ"ל בשבת וחכמי אומרים מוסיפין בשבת ואין צריך לומר בי"ט: וחכמים אומרים בין כך ובין כך פוקקין בו: מאי בין כך ובין כך א"ר אבא בר כרנא בין קשור ובין שאינו קשור והיא שמתקן והלה מחכמים ואע"ג דסתם לן תנא כר' אליעזר בנגר הנגרר אחרינ' דתנן מרבריהן קייטלן כי האי סתמא לגבדו שפוקקין

ר"ש

מתני' האבן שבקירויה לפקח יבוש הלוח ומטלאין בה בשבת ואם לאו אין מטלאין בה: גמ' תנורה שהיא קשורה בטפיח מטלאי'בה בשבת פקק החלון ר"א אומ' בזכוכ' שהוא קשור ותלוי פוקקין בו ואם לאו אין פוקקין בו וחכמי' אומרים בין כך ובין כך פוקקין בו: גמ' קשורה אין שאינה קשורה לא גזרינן שמא יקטום: ר' אליעזר אומר בזמן שהוא קשור וכו': אמ' רבה בר בר חנה א"ר יוחנן הכל מודי שאין עושין אהל עראי לכתחלה ביום טוב ואין צריך לומ' בשבת לא נחלקו אלא להוסיף שר'אליעז'אומ' אין מוסיפין ביום טוב ואין צריך לומר בשבת וחכמים אומרים מוסיפין בשבת ואין צרי' לומ' בי"ט תניא נמי הכי מודים חכמי' לר'אליעז שאין עושין אהל עראי בתחלה ביו"ט ואין צרי' לומר בשבת לא נחלקו אלא להוסיף שר"א אומ' אין מוסיפין ביום טוב ואצ"ל בשבת וחכמי אומרים מוסיפין בשבת ואין צריך לומר בי"ט: וחכמים אומרים בין כך ובין כך פוקקין בו: מאי בין כך ובין כך א"ר אבא בר כרנא בין קשור ובין שאינו קשור והיא שמתקן והלה מחכמים ואע"ג דסתם לן תנא כר' אליעזר בנגר הנגרר קייטלן כי האי סתמא אחרינ' דתנן מרבריהן לגבדו שפוקקין

עין משפט

נר מצות

קעה

קעה

קעה

המאור הקטן

רבינו נסים מפנין פרק שמונה עשר

שפוקקין ומודדין וקושרין בשבת משו' דביעי רב : גרסינן בסוף עירובין שלח ליה רבי בר יהוצאל לרב עוירם ליבא רן טר בדהני מילי מיעלייתא דאמרת לי משמיה דרב אסי בביפי דארבא ושלח ליה הבי אמר רב אסי הני ביפי דארבא בזמן שיש בהן טפח אי נמי אין בהן טפח ואין בין זה לזה ג' מביא בהצלרת ופורס עלי מ"ט מוסיף על אהל עראי הוא ושפי' רבי הנדו דיבורי דהוו ליה לרב הונא דבימטא בעי טילא ובלילא בעי אוירא אתא לקמי' דרב א"ל זיל כריך בודיא וישייר בה טפח ולכתר פרסה עליהו דמוסיף על אהל עראי הוא ושפיר דמי : תניא קנה שהתקינו בעל הבית להיות פותח ונועל בו בזמן שקשור ותלוי פותח ונועל בו אין קשור ותלוי אין פותח ונועל בו דברי שמעון בן נמליאל אומר אם היה מתוקן אע"פ שאין קשור ותלוי א"ר יהודה בר שילא א"ר אסי א"ר יוחנן הלכ' כרבן שמעון בן גמליאל ודוקא כשיש תורת כלי עליו : ונרסי' בסוף עירובין ההיא שרית' פירוש קור אחת דהות בי רבי פרת דהוו שקלי לה בי עשרה ושדו לה אדשא אבר תורת כלי עליה ההיא אסיתא דהוה בי כר שמוא דהוה כיחזקא ארבעת קבין והוו שקלי לה בי עשרה ושדו לה אדשא אבר תורת כלי עליה : כותני' כל כלי הבלים שיש להן בית אחיזה ניטלין בשבת א"ר יוסי בד"א בכסוי קרקע אבל בכסוי הכלים בין כך ובין כך ניטלין בשב' : גמ' אבר רב יהודה בר שילא א"ר אסי א"ר יוחנן והוא שיש תורת כלי עליו כ"ע כיסויי קרקעי אם יש להן בית אחיז אין ואי לא לא כיסויי הכלים אע"ג דלית בהו בית יאחיז שרי כי פליגי בכסוי (תנור כיר כדמי להו לכסויי קרקעי וכיר כדמי להו לכסויי כלים וחברינהו בארעא) ת"ק סבר גזרינן ור' יוסי סבר לא גזרינן והלכ' כתנא קמא :

סליקו להו כל הכלים

מפנין אפילו ארבע וחמש קופות של תבן ושל תבואה מפני האורחין ומפני ביטול בית המדר אבל לא את האיצר מפנין תרומה טהורה ודמאי ומעשר ראשון שנטל תרומתו ומעשר שני והקדש שנפדו ותרומת היבש מפני שהוא מאכל לעניים אבל לא את המאכל ולא מעשר ראשון שלא נטלה תרומתו ולא את מעשר שני והקדש שלא נפדו ולא את הלוף ולא את החרדל רבן שמעון בן גמליאל מתיר בלוף מפני שהוא מאכל לעורבים : גמ'

רש"י

וקושרין קשר שלישי של קיימא : ומודדין מקום : כיתני' כיפוי הקרקע כגון כיסוי גזר ודומה להו דאינו אלא לזמן ואינו מחזיק ברכה ואינו מתקיים ביום אחד, דיליף לה ממקלל ומהמדיר, עניי : גמ' והוא שיש קורה בלי עליון דכסויין הללו אינן לקשרים בעלמא : והכלי עלמא כו' משום דלמוקמי רבי יוחנן כגון שיש קורה בלי עליון קיימא לן כיכסויי כלים המתכוין בקרקע כגון תנור וכיריים הוה לכיסוי גזר ודומה הכי לעיל :

סליקו להו כל הכלים

מפנין כו' אם צריך למקומו להכי, שם תורתם עם הכלים שהרי אין מקומו ראוי לכך אלא לכך : מכאן סמך למ"ש בסוכה (דף ל"ג ע"ב) דכל שאינו מתקיים כל ז' אינו מקבל טומאה : כל כלי שיש לו בית אחיזה ואינו ניטל בשבת אינו מקבל טומאה

עין משפט

נר מצוה

ריט"ף

גמ' תרגע מחמם חם לית ליה סם חלש כשישור חמם קופות לית ליה יפנה שלח ל' ממן : ופע"ש שאחר לפנות ה' מאוחר בדול מחמם לית הוקר לפנות חלש תרגע שחסור לפנות לחי לחשוני נוחות : וה' מאוחר גדול וחם יש סם הרבה מפני חמם לחל חלש ואם לית ליה מקלה : תמלא חם לית ליה מקלה לא להמהקף ממנו כבר למקבל לו להמהקף ממנו כבר למקבל לו להמהקף ומתני' רבי יהודה היא דתניא ר' יהודה היה אומר ל' ושמואל אמר ל' וחמם בהחמרי חינוקי חסנון קטן החל' ואם יצטרך לויוקר יפנה יוקר ומש"ה נקט תרגע בריחם והוא הדין לחקי' טוחנת : שלח יגמר לחם לחוקר דילמא לחקי לחמי בחומם כלום במחכוין שכן דרך מכנדי תוכ' מפני החוכרים להשוחן לחל שלח במחכוין ולחי לחייני לדיקן קייום לן כר' שמעון דאמ' דבר שאין מחכוין מותר וכמו שלבחתי כברק המנעיב גם ש"ה : ומה' שמעון דאמ' לשמעת כוחים לחיבחי לחיכוין לחל חמם קופות ותחם קופות לחמרינן לחם ע"ג דלחיכ לית ליה מוקלה : ואף ע"פ שלח הכריח הרב שלפי' ז"ל בפסק כחד מהיניהו נראם שהוא ז"ל ברב הסדח טוסק שהרי הקנה לנעיין דבעיק גסמוך הני תרגע וחחם דקא אמר ת"ש דילמא תרחי טוחנת הילמ' הלחיכ לחרחי והיות ודלחי כר' הסדח סייבת דלחו לחמול לח בקחת מין מוכ' שהרי דבח לחמרי' לחיכ' שוחנת מכניין דלחיכ לחרחי ולח מיבעי' לר' יהודה דלח מחמם כלל חלח חם מחמם מעט מעט ולח מיבעי' לר' שמעון דלח מחמם כלל חלח חם מחמם מעט מעט ולח מיבעי' לר' יהודה ור

ן לח חבירו לכף זכות נכלל הכאה שלום דמסוך שהוא מכריע לזכות ותומר לי חשוב לי כזה לטוב היה לו לעשות היה מקבלין יום שלום כיוצא וכ' יוחנן לחת לפרושי דכלל הכאה דקבן נמסכ' פלה לוקבלו ו ואילוכא נמי כיוצא לה ופלא רבי יוחנן לן פליג עליה : נפחי נפש בלשון נפש : מתוגרת שנוקה להחירו נבך וכך כורין לסאה : מעשה בחסיד אחד כל היכא דאמרי' מעשה בחסיד ח' לו רבי יהושע בן קנה לו רבי יהושע כר' אלעזר : ריפה נעורה : שחינו נדוק לר' שחינו מכיר במדוקין לסמוך עליו ולסריפה תלנגו : מערוניקא כוחים : דגר מלכות ולריך להעלימו : לטורף רוק ונזרו על הכוחים שיהו כוזין לכל דבריהם : פיסקא ולא יתן הלוף ולא יחזיר להדדל הצד עצב שמשקרם בעומק כשגבו וחין ארסיו מהפסטינו וגו היה יהוס לא פארך : נעמיו נעות יעבוה והרך מלבי לגבל חוזן : כל ישראל בני מלכים הם ומוכר לסוך על גבי מכוקיון בשבת אתן ודל ולא גזרינן משום שחיקת כמאן שכן דרך בני מלכים לסוך בלא שכה הילכך לא מוכחת מילתא לגרסיפה קא עביד : ומסקנא נגמרת דלי חיה ליה נעמיות לו פילן לף

ר"ש

נפחי נפש בלשון : מתוגרת שנוקה לחבירו נבך וכך כורין לסאה : ריפה נעור' : שחינו כדוק לר' שחינו מכיר במדוקין לסמוך עליו לסריפה תלנגו : מערוניקא כוחים : דגר מלכות ולריך להעלימו : לטורף רוק ונזרו על הכוחים שיהו כוזין לכל דבריהם : פיסקא ולא יתן הלוף ולא יחזיר להדדל הצד עצב שמשקרם בעומק כשגבו וחין ארסיו מהפסטינו וגו היה יהוס לא פארך : נעמיו נעות יעבוה והרך מלבי לגבל חוזן : כל ישראל בני מלכים הם ומוכר לסוך על גבי מכוקיון בשבת אתן ודל ולא גזרינן משום שחיקת כמאן שכן דרך בני מלכים לסוך בלא שכה הילכך לא מוכחת מילתא לגרסיפה קא עביד : ומסקנא נגמרת דלי חיה ליה נעמיות לו פילן לף

והנן את חבירו לכף זכות ת"ר הדן את חבירו לכף זכות דנין אותו לכף זכות ומעשה באדם אחד שירד מגליל העליון שהיה נשכור שם ג' שנים אצל בעל הבית בדרום כיון שהגיע ערב הרגל אמר לו תן לי שכרי ואלך ואפרנס את אשתי ואת בני אמ' לו אין לי מעות תן לי בהמ' אבר לו אין לי קרקע א"ל אין לי תן לי פירות אבר ליה אין לי תן לי כרים וכסתות אמר ליה אין לי הפשיל טליתי לאתוריו והלך ליו בפחי נפש לאחר הרגל נטל בעל הבית שכרו בידו ונטל עמו משאוי ג' חמירון א' של מאכל ואחד של משתה ואחד של מיני בגדים והלך לביתו לאחר שאכלו ושתו נתן לו שכרו (בידו) ואמר לו כשאמרת לי תן לי שכרי ואמרתי לך אין לי מעות במה השדתני אמרתי שמא מצאת פרקמטיא בזול וכשאמרת לי תן לי קרקע ואמרתי לך אין לי בהמה ואמרתי לך אין לי בהמ' במה השדתני אמרתי שמא טישברית הן ביד אחרים וכשאמרת לי תן לי קרקע ואמרתי לך אין לי בהמה השדרתני אמרתי שמא מחיכרו הן ביד אחרי וכשאמרת לי תן לי פירו' ואמרתי לך אין לי בהמה השדרתני אמרתי שמא אינן מעשרות וכשאמרת לי תן לי כרים וכסתות ואמרתי לך אין לי במה השדתני אמרתי שמא דקדישתן לשמים אבר לו העבודה כך היה שהקדשתי כל נכסי לשמים בשביל הירקנים בני שלא עסק בתורה וכשבאתי אצל חביבי שבדרו' התירו לי את נדרי ואתה כשם שנתנתי לכף זכות כך ידין אותך המקום לכף זכות : ת"ר מעשה בחסיד אחד שפד' ריבה אחת בת ישרא וכשבא למלון השיבו אצל מרגלותיו למחר השיבו וטב' ובא ושנ' לתלמידיו ואמר להם כשהשכבתי אצל מרגלותי במה חשדתוני אמרו שמא תלמיד א' יש בינינו שאינו בדוק לר' וכשירדתי ובלתי במה חשדתוני אמרו שמא מטורח הדרך ראה רבינו קרי אמר להם העבודה כך היה וכשם שנתנוני לכף זכות כך ידין המקום אתכם לכף זכות : ת"ר פעם אח' הוצרך דבר לחכמים אצל מטרונא אחת שכל גדולי רומי מצוין אצלה אמרו מי ילך אצלה אמ' להם ר' יהושע בן הנניה אני אלך אצלה הלך אצלה והלמידין כיון שהגיע לפתח ביתה חלין תפילין ברחוק ד' אמות ונכנס ונעל הדלת אחריו וכשיצא ירד וטבל ושנ' לתלמידו א"ל בשעה שחלצתי תפלין במה השדתוני אמרו שמא קסבר ר' אסיר ליכנס בדבר שבקדושה במקום המטופת וכשנעלתי הדלת בפניכם ונכנסתי בכה השדתוני אמרו שמא דבר מלכות בינו ובינה וכשיצאתי וירדתי וטבלתי ועליתי ושניתי במה השדרתוני אמרו שמא נתנ' צנורא מפיה על בגדו של ר' אמר להן העבודה כך היה ואתם כשם שרנתוני לכף זכות כך ידין אתכם המקום לכף זכות : ולא °את הלוף ולא את ההדדל : ת"ר °מטלטלין את החצב מפני שהוא מאבד לצבים ואת ההדדל מפני שהוא מאבל ליונים רבן שמעון בן גמליאל אומר מטלטלין שברי זכוכית מפני שהוא מאבל לנעמיות אמר לו רבי נתן אף מעתה הבילי זכוכית שלטלו מפני שהן מאבל לפילין ורבן שמעון בן גמליאל אמר לך פילן לא שביחא נעמיות שביחי : אמ' אבי רבן שמעון בן גמליאל ור' שמעון ור' ישמעאל ור' עקיבא כולהו סבירא להו שכל ישראל בני מלכים הן רבן שמעון בן גמליאל הא דאמרן ר' שמעון דתנן בני מלכים סבין שמן וורד על גבי מכותיהן ר' שמעון אומר כל ישראל בני מלכים הם ר' ישמעאל ור' עקיבא דתניא הרי שהיו נושין בו אלף זוז והיתה לו אצטלא בת מאה מנה מפשיטין אותו ומלבישין אותו אצטלא הראויה לו ותאנא דבי ר' ישמעאל ר' [ישמעאל] ור"ע אמרו כל ישראל ראויין לאותה אצטלא וקימא לן דכל כי האי גונא שיטה הוא ולית הלכתא כוותי ואין מטלטלין את ההדדל דקיימא לן ברא כספתם כישנה) : מתני הבילי קש וחבילי עצים וחבילי זרדין אם התקינן למאכל בהמה מטלטלין אותם ואם לאו אין מטלטלין אותם כופין את הסל לפני האפרוחים שיעלו וישירדו תרנגולת שברחה דוחין אותה עד שתבנס מדרין ענלים וסייחים ואשה מדדה את בנה אמר רבי יהודה אימתי בזמן

שטוטל

ג' חמות

הכאור הקטן

בכל השבת כולה בין באכילה בין בשלחול ולא היקשי לך משום דפסקינא בריש הדדא ובהדא בשמואל דלא מלילאן הוא ברא דהכא בדרכים בדרכים הוא כמו שכתבנו התרי"ף ל"ל פקפק בהם : והא דתניא אין מתחלילין בשבת רבן הוא דתניא כמה שיעור הבראה עשור דלאו כהלכתא ניתנו משום הראשון כרבי יהודה ואע"פ שי שכתב כן הרי"ף אין

ג' חמות ה'

בכל רשות כולה בין באכילה בין בשלחול ולא היקשי לך משום דפסקינא בריש הדדא ובהדא בשמואל דלא מלילאן הוא ברא דהכא בדרכים בדרכים הוא כמו שכתבנו התרי"ף ל"ל פקפק בהם : והא דתניא אין מתחלילין בשבת רבן הוא דתניא כמה שיעור הבראה עשור דלאו כהלכתא ניתנו משום הראשון כרבי יהודה ואע"פ שי שכתב כן הרי"ף אין

פרק מפנין כתיב בספר המאור

אמר סכוקה מבלו נקנו לו מרגנו מדמ"ל כרי"ף ז"ל

נבי נזהי ידין לאסור לשלטולי וחלי' הומיה למחל בשמה מקום דערחת הוא: סיפ חוובעקורים לקמן מפרש לה: הכנסין לעליסליבצן: שלח יקטום בכלי כדרך הול כדאמרי' דמלן לפרש סיפלקת דמי לעיל: ומוללן ולקוכל בה ביל לאכול בורש מולל מלילות אע"פ שרשיעה בלבו: פיפ רוזל: גרסי' בפרק כיצד (ל"ג) המולל מלילות אע"פ שרשיעה בלבו ומוכל מבקצל דרך המרוב מבט מבט אבל לא בקנה בלי הוא שרשמו אחד רחב ושני קצר ועשוי כעין מרזב ונוטן הקטניה בראשו הרחב ומנענע ומוכל מבקצל דרך המרוב ר"ש

שנטל אחת ומניח אחת אבל אם היה גורר אסור: גמ' תנו רבנן חבילי קש וחבילי עצים וחבילי זרדים בזמן שרתקינן למאכל בהמה מטלטלין אותן ואם לאו אין מטלטלין אותן רבן שמעון בן גמליא אמר חבילה הניטלת בידו אחת מטלטלין אותה בשתי ידיו אבי לטלטל חבילי "סיאה ואזוב וקידני אם הכניסן למאכל בהמה מסתפק מהן בשבת ואם הכניסן לעצים אין מסתפק מהן בשבת וקוטם ואוכל ובלבד שלא יקטום בכלי ומולל ואוכל ובלבד שלא ימולל "בידו הרב דברי ר' יהודה וחכמי אומרי' מולל בראשי אצבעותיו ובלבד שלא ימולל בידו הרבה כדרך שהוא מולל בחול וכן באבנית' וכן בפיגם וכן בשאר מיני תבלין גרסי' בפ' ביצה המולל מלילות מערב שבת לטחר מנפח יד על יד ואוב אבל לא בקנון ולא בתמחוי ומסקנ' אם בא למולל בשבת היכי מולל אביי משמיה דרב יוסף אמר חדא הדא ורב אויא משמיה דרב יוסף אמר חדא אתרתי רבא אמר כיון דקא משני אפי' טובא נמי ובשהו מנפח מינפח בידו אחת ובכל כתו והלכתא כרבא דקיימי רבנן כותיה דאמרי בראשי אצבעותיו: מאי אמינתא גניא: סיאה אמר רב יהודה סנתרי אזוב אברתא: קורנית חשי: ולית הלכת' כרבן שמעון בן גמליא דקיימ' לן כסתם כותני' איתמ' "בשר חי מותר לטלטלה בשבת בשר תפוח רב הונא אמר מותר לטלטלה בשבת ורב חסדא אמר אסור לטלטלה והלכתא כרב הונא דרב חסדא תלמיד היה לפני רב הונא ועוד דרב הונא קאי כר' שמעון דקיימא לן כותיה ועוד דתני דמסייע ליה דת"ר מטלטלין את העצמ' בשבת מפני שהן מאכל לבלים בשר תפוח מפני שהן מאכל לחיה מי מגולי מיפני שהן ראויין לחתול רבן שמעון בן גמליא אומ' אסור לשרותן מפני הסכנה: ת"ר דג מליח מותר לטלטלו דג תפל אסו' לטלטלו בשר חי בין מליח בין שאינו מליח מותר לטלטלו: "כופין את הסל: אמר רב יהודה בהמ' שנפל לאמת המים בשבת מביא כרים וכסתות ומניח תחתיה ואם עלתה עלתה ואע"ג דקא מבטל כלי מהיכנו מ"ט ביטול כלי מהיכנו דרבנ' וציער בעלי חיים דאוריתא ואיתי דאוריתא ודחי דרבנן והני מילי דלא אפשר לביעבר לי' פרנס דהם במקומה אבל אפשר לביעבר ליה עשוה לה פרנסה במקומה ודיו: תרנגולת שברה דוחין אותה: דוחין אין מדדין לא תגינא להא דת"ר מדדין בהמה חיה ועוף בחצר אבל לא את התרנגולת: תני

מלחמת ה'

אין עוקרין בהמה היום ועוף בחלר : לפי שהוא דומה לזורה ואסור : ומפרקי' סיפא לקמן לא עוקרין מפני שהוא מתקלקל בלילה : והלכתא כסתמא דמתניתין : ומיהו אם היה גורר לסור ובן הלכתא לדינא דגמ' : ונמצא פסקן של דברי הכל :

עין משפט

נר מצוה

תנו רבנן אין עוקרין בהמ' חיה ועוף אבל היחין אותן עד שיכנסו °מדדין °עגלי וסייחים והאש' מדדה את בנה : א"ר יהודה אימתי וכו' הלכתא דקיימא לן כל היכא דא"ר יהוד' אימתי אינו אלא לפרש דברי חכמי' : מתני' אין °מולדין את הבהמה ביו' טוב אבל מסעדין ומילדין את האשה בשבת וקורין המילדת ממקום למקום ומחללין עליה את השבת וקושרין הטבור רבי יוסי אומר אף תותבין וכל צרכי מילה עושין בשבת : גמ' כיצד מסעדין רב יהודה אומר אוחז את הולד שלא יפול לארץ תניא כותיה דרב יהודה כיצד מסעדין אוחז את הולד שלא יפול לארץ ונופח בחיטמו כדי שיכנס בו הרוח ונותן דד לתוך פיו כדי שיניק : א"ר יהודה מרחמין היינו על בהמה טהורה בי"ט כיצ' עושה אמר אביי מביא בול של מלח ונותן לה לתוך הרחם כדי שתזכר צערה ותרח' עלי' ומזלפין כי שיליא על גבי ולד כדי שתריה ריחו ותרחם עלין ודוקא טהור אבל טמא לא דלא מרחק ואי מרחק לא מקרב' : ומילדין את °האשה תנן רבנן אם היתה צריכה לנר חברתה מדלקת לה את הנר ואם היתה צריכ' לשמן חברתה מביאה לה שמן ביד ואם אין ספק ביד מביאה לה בשערה ואם אין ספק בשערה מביאה לה בכלי דרך רשות הרבים אמ' מר אם הית' צריכ' לנר חברת' מדלקת לה את הנר פישיט אכר רב אשי לא נצרכה אא אפי' בסומא מהו דתימא כיון דלא חזיא אסיר קא משמע לן דיתבי מיתבא דעתה מינר אמרה אי איכ' מידי חזיין חברתאי ועברין לי אבן היתה צריכה לשמן חברתה מביא' לה °שמן ביד ואם אין ספק ביד מביאה לה בשערה ותיפוק לי' משום סחיטה רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו אין סחיטה בשיער ורב אשי אמר אפי' תימא יש סחיט בשיער ומביא' לה בכלי דרך שערה דכל מה דאיפשר לשנויי משנינן אמ' רב יהודה אמ' שמוא' היה כל זמן שהקב' פתוח בין שאמרה צריכה אני ובין שאמרה איני צריכה מחללין עליה את השבת נסתם הקבר אמרה צריכה אני מחללין עליה את השבת אמרה איני צריכה אין מחללין עליה את השבת רב אשי מתני הכי מר זוטרא מתני אמ' רב יהודה אמר שמוא' היה כל זמן שהקבר פתוח בין אמרה צריכה אני ובין אמרה איני צריכה מחללין עליה את השבת נסתם הקבר אמרה איני צריכה אין מחללין עליה את השבת לא אמרה איני צריכה מחללין עליה את השב' אמר ליה רבינא למריימר מר זוטרא מתני לקולא ורב אשי מתני להומרא הלכתא כמאן אמר ליה הלכתא כמר זוטרא דספק נפשות להקל מאימתי פתיחת הקבר אמר אביי משעה שתשב על המשבר רב רונא משמיה דרבי יהושע אמר משעה שהדם שותת ויורד ואמרי לה משעה שחברותיה נושאות אותה באגפיה ודיקי רבוותא ואמרי מדלא אמר רב הונ' עד שיהא הדם שותת ויורד שמע מינה קודם שתשב על המשבר קאמר וכאביי עבדי' ולא מחללין עליה שבתא עד שיהא הדם שותת ויורד ותשב על המשב' ער מתי פתיחת הקבר אסיקנא נהרדעי אמרי חיה

רש"י

תנו רבנן אין עוקרין בהמה חיה ועוף אבל היחין אותן עד שיכנסו מדדין עגלי וסייחים והאשה מדדה את בנה : א"ר יהודה אימתי וכו' הלכתא דקיימא לן כל היכא דא"ר יהוד' אימתי אינו אלא לפרש דברי חכמי' : מתני' אין מולדין את הבהמה ביו"ט אבל מסעדין ומילדין את האשה בשבת וקורין המילדת ממקום למקום ומחללין עליה את השבת וקושרין הטבור רבי יוסי אומר אף תותבין וכל צרכי מילה עושין בשבת : גמ' כיצד מסעדין רב יהודה אומר אוחז את הולד שלא יפול לארץ תניא כותיה דרב יהודה כיצד מסעדין אוחז את הולד שלא יפול לארץ ונופח בחיטמו כדי שיכנס בו הרוח ונותן דד לתוך פיו כדי שיניק : א"ר יהודה מרחמין היינו על בהמה טהורה בי"ט כיצ' עושה אמר אביי מביא בול של מלח ונותן לה לתוך הרחם כדי שתזכר צערה ותרח' עליו ומזלפין כי שיליא על גבי ולד כדי שתריח ריחו ותרחם עליו ודוקא טהור אבל טמא לא דלא מרחק ואי מרחק לא מקרב' : ומילדין את האשה תנן רבנן אם היתה צריכה לנר חברתה מדלקת לה את הנר ואם היתה צריכ' לשמן חברתה מביאה לה שמן ביד ואם אין ספק ביד מביאה לה בשערה ואם אין ספק בשערה מביאה לה בכלי דרך רשות הרבים אמ' מר אם הית' צריכ' לנר חברת' מדלקת לה את הנר פישיט אמר רב אשי לא נצרכה אא אפי' בסומא מהו דתימא כיון דלא חזיא אסיר קא משמע לן דיתבי מיתבא דעתה מינר אמרה אי איכ' מידי חזיין חברתאי ועברין לי אבן היתה צריכה לשמן חברתה מביא' לה שמן ביד ואם אין ספק ביד מביאה לה בשערה ותיפוק לי' משום סחיטה רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו אין סחיטה בשיער ורב אשי אמר אפי' תימא יש סחיט בשיער ומביא' לה בכלי דרך שערה דכל מה דאיפשר לשנויי משנינן אמ' רב יהודה אמ' שמוא' היה כל זמן שהקב' פתוח בין שאמרה צריכה אני ובין שאמרה איני צריכה מחללין עליה את השבת אמרה איני צריכה אין מחללין עליה את השבת רב אשי מתני הכי מר זוטרא מתני אמ' רב יהודה אמר שמוא' היה כל זמן שהקבר פתוח בין אמרה צריכה אני ובין אמרה איני צריכה מחללין עליה את השבת נסתם הקבר אמרה איני צריכה אין מחללין עליה את השבת לא אמרה איני צריכה מחללין עליה את השב' אמר ליה רבינא למריימר מר זוטרא מתני לקולא ורב אשי מתני להומרא הלכתא כמאן אמר ליה הלכתא כמר זוטרא דספק נפשות להקל מאימתי פתיחת הקבר אמר אביי משעה שתשב על המשבר רב רונא משמיה דרבי יהושע אמר משעה שהדם שותת ויורד ואמרי לה משעה שחברותיה נושאות אותה באגפיה ודיקי רבוותא ואמרי מדלא אמר רב הונ' עד שיהא הדם שותת ויורד שמע מינה קודם שתשב על המשבר קאמר וכאביי עבדי' ולא מחללין עליה שבתא עד שיהא הדם שותת ויורד ותשב על המשב' ער מתי פתיחת הקבר אסיקנא נהרדעי אמרי חיה

חמאור הקטן

מלחמת ה'

חזה לשלשה שבעה ושלשי שלש בין שאמרה צריכה אני ובין שאמרה איני צריכה מחללין עליה את השבת שבעה אמרה צריכה אני מחללין עלי את השבת אמרה איני צריכ' אין מחללין עליה את השבת הא מתבא כהללין שלשים אפי' אמר צריכ' אני אין מחללין עליה את השבת אלא עושה לה על ידי ארמי כדרב עולא בריה דרב עילאי דאמר כל צרכי חולה עישין לי ע"י ארמאית בשבת וכדרב המנונא דאמר כל דבר שאין בו סכנ' אומ' לכותי ועישה אבר רב יהודה אמר שמואל החיה שלשים יום למאי הלכתא אמ' נהרדעי לטבילה: אמ' רבא לא אמרן אא שאין בעל עמה אבל בעלה עמ' בעלה מחממה ברתיה דרב חסדא טבלא בגו תלתין יומין שלא בפני בעלה ואמטוה לערסה בתריה דרבא לפומבדיתא אמר רב יהוד' אמ' שמואל עושין למדורה לחיה בשבת סביר מינה הני מילי לחיה אבל לחולה לא ביומות הגשמי' אין ביומות החמה לא ואסיקנא ל"ש חיה ול"ש חולה לא שנא ביומות החמה ולא שנא ביומות הגשמי' מדאמ' רב חייא בר אבין אמ' רב ששת הקיז דם ונצטנן עישין לו מדורה אפי' בשבת ואפי' בתקופת תמוז שמוא צלחו ליה תבתקא דשנא רב יהודה צלחו ליה פתורא רברבה שרפיפא אמר ליה אביי לרבה קא עביר מר משום בל תשחית אמ' ליה בל תשחית דגופאי עדיף לי: א"ר חייא בר אשי לעולם ימכו אדם קורות ביתו ויקנה מנעלים לרגליו הקיז דם ואין לו מה יאכל ימכור מנעלי שברגליו ויספיק מהן צרכי סעודה מאי צרכי סעודה רב אבר בשר ושמוא אמ' יין רב אבר בשר נפשא חלף נפשא ושמוא אמר יין סימקא חלף סימקא: וקישרין את הטבור: ת"ר קישרין את הטבור ר' יוסי אמ' אף חותבין וטכנין את השילי כדי שיחם את הולד אמ' רשב"ג בנות מלכי טוכנו בספלי של שמן בנות עשירי בסיפונין של צבר בנות עניי בצוכין: אמר רב נחמן אמ' רבה בר אבוה הלכה כר' יוסי: אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה מודים חכמים לר' יוסי בטבור של שני תינוקי שותתבין מאי טעמא דמנתחי אהדדי אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה כל האומר בפרשת תוכחה עישין לחיה בשבת שנא' ומילדתיך ביום הולד אותך לא כרת שרך מבאן שחותבין את הטבור בשבת וכיום לא רחצת למשעי מבאן שמדחיצין את הולד והמלח לא המלחת מבאן שמולחים את הולד והדתל לא הודתלת מבאן שמלפפין את הולד בשבת:

סליקו להו מפנין

לרגליו שלין לך ביותר יותר מן המהלך יתן בשוה: שומטין את הבליטן רפואה היא שיקתם הולד: של תינוקות קלומים וקלוטין עטרן זה כנגד זה: משום דמנתחי זה בלילך וזה מולך ומילמו מכוכין: בפרשת תוכחה שבתורת כהנים ד' לחיה בשבת שבת לא שייך כיה קטן ואחתוני בשבת לא שייך כיה קטן ואחתוני שכרי מולד ואחבל ואחיטי חטינתא: ומילחין בחומשת דומכבת יום דקטני לה לטולה כחולה ומילטין מלילוט מלרוט שבת ומחולל מלילוי משמת מכשה על יד של ד' נתוכל

רבי אליעזר אומר אם לא הביא כלי מערב שבת שיומל למול לאת כדי שיוכל לתקן ולקי אתקניתין דפרקין דלעיל דמליק מניה לתקן ולכל צרכי מילה כעין שנאמר: מגולה בפני הכל ונמצר מ מפרש דמשום חביבי מצוה הוא דמצרכין ליה לגלויי: וכשכנה שנזרו כותים על המילה: מבשכר כדי שלא יהיו יכולים להתיחס עמהם לומר שאין אנו ערלים: בגמ' ע"פ עדים שיומל על מצוה הוא דמצרכין ליה לגלויי: ויש להזהר בזה שלא בשעת הסכנה לא שיהיו נעדים משום מילה עבירה שלא יהיה נראה כמי שמתיר לעשות עבירה לצורך חבירו: כלל ג' ר' עקיבא וכו' נחלק על רבי אשור בתכשירי מילה שאין דוחין הוחיל ואיפשר לעשותן מערב שבת:

נר מצות

רבי אליעזר אומר אם לא הביא כלי מער שבת מביאו בשבת מיודה ובסכנה מבשהו ע"פ עדים ועוד א"ר אליעזר כורתין עצי לעשות פחמים ולעשות ברזל כלל א"ר עקיבא כל מלאכה שאיפשר לעשותה מערב שבת אינה דוחה את השבת מילה שאי אפשר לה ליעשות מערב שבת דוחה את השבת: גמ' א"ר אבין אמר רב אדא א"ר יצחק פעם אחת שכחו ולא הביאו אומל מער שב והביאוהו בשבת שלא ברצון ר"א דשרי דרך ר"ה לא ברצון ר' שמעון דשרי דרך חצרות דרך גנות דרך קרפיפות התנן ר"ש אומ' אחד גנות ואחד חצרות ואחד קרפיפות רשות אחד לכלי שישבתו לתוכה ולא לכלים שישבתו לתוך הבית ופסקו רבוותא דלית הלכת כר"ש לגבי אומל ואע"ג דאמר רב בפרק כל גנות חעיר הלכה כר"ש בהא קיימא לן דהלכתא כרבנן ואפסיק הלכת כר' עקיבא דאמר כל מלאכה שאיפשר לעשות מערב שבת אינו דוחה את השבת ותי דהא אמר רבה בפר' האשה בפסחים ערל והזאה ואומל העמידו דבריה במקום כרת אומל מאי היא דתניא כשם שאין מביאין אותי דרך רשו הרבים כך אין מביאין אותי דרך חצרות גנית וקרפיפות ותו דרבנן ור"ש יחיד ורבים הלכה כרבי ואיכא מאן דמסייעי למלת מיבעשה דאשבתו בתלמודא דארץ ישראל דגרסי התם ר' שמואל בר אבדימי הוה ליה עובדא למיזב רב שישנא בריה אנשין מיתי אומל שאל לרבי מונא אמר ליה ידתה עד למחר שאל לר' יצחק בר אלעזר אמר להם מישחק קונדיטון לא אנשיתון ומיתי אומל אנשיתון ידתה עד למחר ואנן קשיא לן פסקא הדין דפסקי ראשונים הדא דהא אפסיקא הלכת בהדיא כר' שמעון דאמ' אח גנות ואחד קרפיפות כולן רשות אחד ומותר לטלטל בכולן ואפי איסורא ליכא בדבר של רשות וכ"ש בדבר מצוה ועוד דהא עבדו עובדא כר"ש כדאמרי לעיל א"ר אבין אמר רב אדא א"ר יצחק פעם אחת שכחו ולא הביאו אומל וכו' וקיימא לן דמעשה רב בכל מקום והני ראיות כולהו דגמרי מיניהו רבוותא דלא מייתינן אומל דרך גנות וחצרות וקרפיפות איכא פירכ' לכל הדא מיניהו וליכא למיגמר מיניהו דהא דאפסיק הלכתא כר"ע דאמר כל דבר שאיפשר לה ליעשות מערב שב אינה דוחה את השבת ליכא למיגמר מניה אלא דלא דחינן שבת ומייתינן דרך רשו הרבים בלבד כר"א אבל לאיתויי דרך גנות ודרך חצרות ודרך קרפיפות לא שייכא בהא מילתא כלל אלא פלוגתא דר"ש ורבנן היא דרבנן סברי דרך גנות ודרך חצרות איכא בהו איסורא כשום שבות ולא דחינן להדהיא איסורא אפי' במקום מצוה ור"ש סבר דרך גנות וחצרות וקרפיפו' רשות אחד ומותר לטלטל בכולי דרשות וכ"ש בהא דאמר רב אדא א"ר יצחק פעם אחת שכחו ולא הביאו אומל וכו' וקיימא לן דמעשה רב בכל מקום והני ראיות כולהו דגמרי מיניהו רבוותא דלא מייתינן אומל דרך גנות וחצרות וקרפיפות איכא פירכ' לכל הדא מיניהו וליכא למיגמר מיניהו דהא דאפסיק הלכתא כר"ע דאמר כל דבר שאיפשר לה ליעשות מערב שב אינה דוחה את השבת ליכא למיגמר מניה אלא דלא דחינן שבת ומייתינן דרך רשו הרבים בלבד כר"א אבל לאיתויי דרך גנות ודרך חצרות ודרך קרפיפות לא פסק"א סברא דר

פיסקא כלל אחר רבי עקיבא מילה דוחה את הצרעת שנאמר, יש לו נרעת עור בעורו ומצות שענד על לתו דכתיב בנגע הצרעת תשמר מאד לשמור כל כאשר יורו הכהנים הלוים כאשר צויתים תשמרו לעשות: מנין לתשמיש עשר לטיט עשר כפרקין הזה ת"ל תשמר תשמר פעמים הרבה לומר לך שמילה דוחה את הצרעת שבתורה: מנין לנגעים בכתים בהרת ושאת ת"ל נגע צרעת היה בעור בשרו אחרי שהוא נגע צרעת יכול אפילו נתכסה

שהיא אדום והצצתי בו ולא ראיתי בו דם ברי׳ אמרתי לה בתי המיתיני לו עד שיבל בו דמו המיתיני לו ומלו אותו והיו קורין אותו נתן הבבלי על שמי ושוב פעם את׳ הלכתי למדינ׳ קפוטקיא ובאה אשה אחת לפני שמילה בנדה ראשון ומת שני ומת שלישי הביאתי לפני וראיתיו שהו׳ ירוק והצצתי בו ולא ראיתי בו דם ברי׳ אמרתי לה בתי המתיני לו עד ישיפול בו דמו המתינה לו ומילה אותו והיה והיו קורין אותו נתן הבבלי על שמי : מיתני׳ מירחיצין את הקטן בין לפני המילה בין לאחר המילה ומזלפין עליו ביד אבל לא בכלי רבי אליעזר בן עזרי׳ אומר מרחיצין את הקטן בשלישי שחל להיות בשבת שנ׳ ויהי ביום השלישי בהיותם כואבי׳ ספק בן שבעה ספק בן שמונ׳ ואנדרוגינו׳ אין מחללין עליה את השבת ור׳ יהודה מיתיר באנדרוגינו׳ : גמ׳ כי אתא רבין אמר ר׳ אבוה׳ אמר רבי אלעזר ואמרי לה אמר ר׳ יוחנן הלכה כרבי אלעזר בן עזריה בין בחמין שרוחצו בשבת בין בחמין שרוחצו מבעוד יום בין הרחצת המילה בין הרחצ כל גופו מפני שסכנ׳ היא לו ואמרי רבנאת׳ שהלכ׳ כר״א בן עזריה ביום ג׳ וכל שכן בראשון שמרחיצין אותו כדרכו בין לפני המילה בין לאחר המילה בין בחמין שרוחצו בשבת בין בחמין שרוחצו מערב שבת : אמר רב אין מונעין חמין ושכון ליתן ע״ג מכה בשבת ושמיו אבר נותנין חתין למכה וישתית ויורד לתוך המכה והלכתא כשמואל דתניא כותיה אין נותנין חמין בשבת ליתן ע״ג מכה אבל

ר״ש״י

שכופת לחוס וסיכה כדם מלוי בין שער לבשר שלא היה נגלע בבשרו : עד שיבלע דמו בבשרו שבבשרו דמו מלוי בין שער לבשר : ירוק שלא הי׳ בו דם : עד שיטול בו דמו שבדיוק לא נטל בו דמו ומתוך כך הוא הלם ומזיר להחזים ולשוח : כיתני׳ ומזלפין עליו לא בחמין בידו לא בכלי כיצד ניטל בכלי ומזלפין עליו בידו שלישי שחל להיות בשבת שנ׳ ויהי ביום השלישי בהיותם כואבי׳ ספק בן שבעה ספק בן שמונ׳ ואנדרוגינוס דתיחרבי מקיר כדמפרש בגמרא בחלמוד : גמ׳ אין מוקין משום שחיקת סממנין :

אבל

מיני׳ כמכה וכשבת להסיר של המילה שמא יקרע לה ריקע הניח ומזלי ליה כרוק שפכה : ממתיני עד שיכלע דמו מלוי בין שורו לבשרו ואם מילה מוהלין אותו ירוק כל דמו : ורבינו שמואל אומר שאין ירוק הנאמרו אלא כשהוא מעט מניה דם כריח ומשפת דסכנריס מלוי דכרוק ובו׳ ועוד דמסוכן הוא שלא יעבר בו דם בדין : כיתנ׳ מרחיצין את הקטן ובו׳ ומזלפין עליו לא בחמין ביד ולא בכלי כיצד ניטל בכלי ורבי אליעזר בן עזרי׳ אומר מרחיצין את הקטן בין לפני המילה בין לאחר מילה כיון שחל להיות בשבת מלפין עליו ביד אבל לא

רש"י

אבל נותן חוץ למכה וישתה ויורד למכה אין נותנין חבין וישבן ע"ג מיך ליתן ע"ג מכה בשב' ולא ע"ג מיך שע"ג מכה בשבת: ת"ר נותנין מוך יבש וספוג יבש ע"ג מכה בשב' אבל לא גמי יבש ולא כתיתי יבשין והתניא רישא נותנין כתיתין יבשין קשי' כתיתין אבתיתין לא קשי' הא דקתני נותנין מוך יבש בחדתי והא דקתני אבל לא בתיתין יבשין בעתיקי נרסינן בסוף עירובין ת"ר רטיה שפירשה מע"ג המכ' בשבת מחזירין אותה בשבת ר' יהודה אומר הוולקה למטה הוסק למעלה הוחלק למעלה הוסק למטה ובגלה קצת רטי' ומקנח פי המכ' והוור ומגלה מקצ' רטיה ומקנח פי המכה אבל לא יקנ' רטיה עצמ' מפני שהו' מכרח ואם כרח חייב חטאת: אמר רב חסד' מחלוק' בשפירש ע"ג כלי אבל פירשו ע"ג קרקע דברי הכל אמו להחזורה אמר רב יהודה הרמה כר' יהוד' ולית הלכתא כותיה דרב אשי דהוא בתרא' עבר עובדא כותי' דת"ק ת"ר "ערלתו ודאי דוה' את השבת ולא ספק דוחה את השב' ערלתו ודאי דוחה את השבת ולא [2]אנדרוגינוס דוחה את השבת ר' יהודה אומר אנדרוגינוס דוחה את השבת ועניש כרת ערלתי ודאי דוח' את השב' ולא נולד בין השמשו' דוחה את השבת ולא נולד כשהוא מהול דוחה את השב' ש"ש אומ' צריך להטיף ממנו דם ברית וב"ה אומ' אין צריך להטיף ממנו דם ברית א"ר שמעון בן אלעזר לא נחלקו ב"ש וב"ה על להגילה בשהוא מהול ש"ש אומ' צריך להטיף ממנו דם ברית על מה נחלקו על גר שנתגייר כשהוא מהול ש"ש אומ' צריך להטיף ממנו דם ברית וב"ה אומרי' אינו צריך להטי' ממנו דם ברית איתמר אמר רב הלכה כת"ק ושמוא אמר הלכה כר' שמעון בן אלעזר ואע"ג דפליגי רב ושמוא בהא מילתא קיימא לן כבתרא' דאינן רבה ורב יוסף דאתמר רבה אמר חיישינן שמא ערלה כבושה היא ורב יוסף אמר ודאי ערלה כבושה היא ואמר רבה מנא אמינא לה דתניא ר' אלעזר הקפר אומר לא נחלקו בית שמאי וב"ה על הגול כשהו' מהול צריך להטיף ממנו דם ברית על מה נחלקו לחלל עליו את השב' שבי' שמאי אומ' מחללין עליו את השב' וב"ה אומ' אין מחללין מכלל ת"ק סבר דברי הכל אין מחללין עליו את השב' ומדנמ' רבה דהו' בתרא מרא מתניתא ש"מ דהלכה היא ואף ע"ג דפליג עליה רב יוסף הא קיימא לן רבה ורב יוסף הלכה ברבה בר משרה עגין ומחצה הילכך כרבה סבירא לן דאמר חיישינן שמא ערל' כבושה היא וצריך להטיף ממנו דם ברי' בתול אבל לא בשב' דמספיק לא מחללינן שבתא ובן הלכה: לרבינו האי גאון זצ"ל וישאלת עוד כשהוא מהול צריך להטיף ממנו דם ברית או לא ואם צריך להטיף ממנו דם ברית: מברבי עריו או לא כללו של דבר רבנן קמאי במיתבתא הכין אסבימו שצריך להטיף ממנו דם ברית א"א מיהו בנחת וצריכה מילתא למיבדקה יפה יפה בידים וכרא' העין ולא בפרולא דלא ליעייך ליה ואין מברבי על המילה א"א כ[נראית לי ערל כבושה וראין ונזהרים היאך מוהלין אותו ואם[לא]נראי לו ערלה מתינין לו הרבה שלא יביאוהו לידי סבנה ואין חוששין לשמיני אמר

כשהוא מהול שאע"פ שצריך להטיף ממנו דם ברית נחול אין מחללין עליו את השבת ספק ערלה כשהוא הוא: כתב הרב אלפסי ז"ל נסמוך להטיף ממנו דם ברית וכ"כ בעל הלכות וכתב ס"ז ז"ל בפ' ר"חקון מוהלים מילה: ולפי הפי' שכתבנו גר שנתגייר כשהוא מהול ר' אלעזר הקפר אומר אע"ג דאמוהל אמר הלכה כר"ש בן אלעזר אם לא הטיף דם ברית וכ"ש מהול שלא נתגייר כלל דגולה כשהוא מהול אינו צריך להטיף ממנו דם ברית אם לא הטיף דם ברית אין מחללין עליו את השבת ולא נקטי' אלא כחדא וכדאמרינן גפ"ק דפסחים (דף יג) מתי לוה לאכול לח בנער וכי קטפל למתי דחקינן נפסחי לתרבי ולא אמרינן דשמוהל אכולה מילתא דר' אלעזר בר"ש דקי' ואתי שפיר

המאור הקטן

מלחמת ה'

שלטי הגבורים

לשון ריא"ז

לשון ריא"ז

אבר מן חי ולא ספק דוחה את השבת לאיתויי מאי לאיתויי הא דת"ר בן שבע מחללין עליו את השבת בן שמונה אין מחללין עליו את השבת ספק בן שבעה ספק בן שמונה אין מחללין עליו את השבת בן שמונה דברי היא כאבן ואסור לטלטלו בשבת אבל אמו שוחה עליו ומניקתו מפני הסכנה: אמר רבא אמר רב אסי כל שאמו טמאה לידה ניטול לשמונ׳ כל שאין אמו טמא׳ לידה אינו ניטול לשמונ׳ שנא׳ אשה כי תזריע וילדה זכר וטמאה שבעת ימי׳ וכתיב וביום השמיני ימול בשר ערלתו אמ׳ ליה אביי דורות הראשוני׳ יוכיחו שאין אמן טמאו׳ לידה וניטולין לשמונה א״ל נתנה תורה ונתחרשה הלכה איני והא איתמר יוצא דופן ומי שיש לו שתי ערלות רב דימא וחייא בר רב חד אמר מחללין עליו את השבת וחד אמר אין מחללין עד כאן לא פליגי אלא לחלל עליו את השבת אבל לשמוט וראי מחללין ליה הא בהא תליא כתנאי יש יולד בית שנימול לשמונה ויש יולד בית שנימול לאחר יש מקנת כסף שנימול לאחד ויש מקנת כסף שנימול לשמונ׳ כיצ׳ לקח שפה׳ מעוברת ואח״כ ילדה זהו מקנת כסף שנימול לשמונה לקח שפחה וילדה עבר״ז זהו מקנת כסף שנימול לאחד לקח שפחה ונתעבר אצלו וילדה זהו יולד בית שנימול לשמונה רבי

עין משפט

נר מצות

רש״י

אבל אמו שוחה עליו ומניקתו מפני הסכנה מפני שחלב הרבה בדדיה ומניקה לילי תולי: כל שאין אמו טמאה לידה כגון יולדת זכר ונכרית שילד ולמח״כ נתגייר׳ הן בנה מתקיים כך שמעתי: דורות הראשונים מוכרסם כך מקיז קורס מילה ולא נהגה שומאה: ונתחדשה הלכה ומי שאמו טמאה לידה נימול לה׳: ולא נהגו שנקרשה אמה שני ערלות זו על גב זו ואמרו לה שהי נימול: כל שאין אמו טמאה לידה כגון יולדת זכר ונכרית שילד ולמח״כ נתגייר׳ הן בנה מתקיים כך שמעתי: דורות הראשונים מוכרסם כך מקיז קורס מילה ולא נהגה שומאה: ונתחדשה הלכה ומי שאמו טמאה לידה נימול לה׳: ולא נהגו

אבר מן חי ולא ספק דוחה את השבת. אי״ת בן שבע מחללין עליו את השבת בן שמונה אין מחללין עליו את השבת ספק בן שבעה ספק בן שמונה אין מחללין עליו את השבת בן שמונה דברי היא כאבן ואסור לטלטלו בשבת אבל אמו שוחה עליו ומניקתו מפני הסכנה. אמר רבא אמר רב אסי כל שאמו טמאה לידה ניטול לשמונ׳ כל שאין אמו טמא׳ לידה אינו ניטול לשמונ׳ שנא׳ אשה כי תזריע וילדה זכר וטמאה שבעת ימי׳ וכתיב וביום השמיני ימול בשר ערלתו אמ׳ ליה אביי דורות הראשוני׳ יוכיחו שאין אמן טמאו׳ לידה וניטולין לשמונה א״ל נתנה תורה ונתחרשה הלכה איני והא איתמר יוצא דופן ומי שיש לו שתי ערלות רב דימא וחייא בר רב חד אמר מחללין עליו את השבת וחד אמר אין מחללין עד כאן לא פליגי אלא לחלל עליו את השבת אבל לשמוט וראי מחללין ליה הא בהא תליא כתנאי יש יולד בית שנימול לשמונה ויש יולד בית שנימול לאחר יש מקנת כסף שנימול לאחד ויש מקנת כסף שנימול לשמונ׳ כיצ׳ לקח שפה׳ מעוברת ואח״כ ילדה זהו מקנת כסף שנימול לשמונה לקח שפחה וילדה עבר״ז זהו מקנת כסף שנימול לאחד לקח שפחה ונתעבר אצלו וילדה זהו יולד בית שנימול לשמונה רבי

אבר מן החי. מאי לאיתויי הא דת״ר בן שבע מחללין עליו את השבת בן שמונה אין מחללין עליו את השבת ספק בן שבעה ספק בן שמונה אין מחללין עליו את השבת בן שמונה דברי היא כאבן ואסור לטלטלו בשבת אבל אמו שוחה עליו ומניקתו מפני הסכנה: אמר רבא אמר רב אסי כל שאמו טמאה לידה ניטול לשמונ׳ כל שאין אמו טמא׳ לידה אינו ניטול לשמונ׳ שנא׳ אשה כי תזריע וילדה זכר וטמאה שבעת ימי׳ וכתיב וביום השמיני ימול בשר ערלתו אמ׳ ליה אביי דורות הראשוני׳ יוכיחו שאין אמן טמאו׳ לידה וניטולין לשמונה א״ל נתנה תורה ונתחרשה הלכה איני והא איתמר יוצא דופן ומי שיש לו שתי ערלות רב דימא וחייא בר רב חד אמר מחללין עליו את השבת וחד אמר אין מחללין עד כאן לא פליגי אלא לחלל עליו את השבת אבל לשמוט וראי מחללין ליה הא בהא תליא כתנאי יש יולד בית שנימול לשמונה ויש יולד בית שנימול לאחר יש מקנת כסף שנימול לאחד ויש מקנת כסף שנימול לשמונ׳ כיצ׳ לקח שפה׳ מעוברת ואח״כ ילדה זהו מקנת כסף שנימול לשמונה לקח שפחה וילדה עבר״ז זהו מקנת כסף שנימול לאחד לקח שפחה ונתעבר אצלו וילדה זהו יולד בית שנימול לשמונה רבי

אבר מן החי. מאי לאיתויי הא דת״ר בן שבע מחללין עליו את השבת בן שמונה אין מחללין עליו את השבת ספק בן שבעה ספק בן שמונה אין מחללין עליו את השבת בן שמונה דברי היא כאבן ואסור לטלטלו בשבת אבל אמו שוחה עליו ומניקתו מפני הסכנה: אמר רבא אמר רב אסי כל שאמו טמאה לידה ניטול לשמונ׳ כל שאין אמו טמא׳ לידה אינו ניטול לשמונ׳ שנא׳ אשה כי תזריע וילדה זכר וטמאה שבעת ימי׳ וכתיב וביום השמיני ימול בשר ערלתו אמ׳ ליה אביי דורות הראשוני׳ יוכיחו שאין אמן טמאו׳ לידה וניטולין לשמונה א״ל נתנה תורה ונתחרשה הלכה איני והא איתמר יוצא דופן ומי שיש לו שתי ערלות רב דימא וחייא בר רב חד אמר מחללין עליו את השבת וחד אמר אין מחללין עד כאן לא פליגי אלא לחלל עליו את השבת אבל לשמוט וראי מחללין ליה הא בהא תליא כתנאי יש יולד בית שנימול לשמונה ויש יולד בית שנימול לאחר יש מקנת כסף שנימול לאחד ויש מקנת כסף שנימול לשמונ׳ כיצ׳ לקח שפה׳ מעוברת ואח״כ ילדה זהו מקנת כסף שנימול לשמונה לקח שפחה וילדה עבר״ז זהו מקנת כסף שנימול לאחד לקח שפחה ונתעבר אצלו וילדה זהו יולד בית שנימול לשמונה רבי

אבר מן החי. מאי לאיתויי הא דת״ר בן שבע מחללין עליו את השבת בן שמונה אין מחללין עליו את השבת ספק בן שבעה ספק בן שמונה אין מחללין עליו את השבת בן שמונה דברי היא כאבן ואסור לטלטלו בשבת אבל אמו שוחה עליו ומניקתו מפני הסכנה: אמר רבא אמר רב אסי כל שאמו טמאה לידה ניטול לשמונ׳ כל שאין אמו טמא׳ לידה אינו ניטול לשמונ׳ שנא׳ אשה כי תזריע וילדה זכר וטמאה שבעת ימי׳ וכתיב וביום השמיני ימול בשר ערלתו אמ׳ ליה אביי דורות הראשוני׳ יוכיחו שאין אמן טמאו׳ לידה וניטולין לשמונה א״ל נתנה תורה ונתחרשה הלכה איני והא איתמר יוצא דופן ומי שיש לו שתי ערלות רב דימא וחייא בר רב חד אמר מחללין עליו את השבת וחד אמר אין מחללין עד כאן לא פליגי אלא לחלל עליו את השבת אבל לשמוט וראי מחללין ליה הא בהא תליא כתנאי יש יולד בית שנימול לשמונה ויש יולד בית שנימול לאחר יש מקנת כסף שנימול לאחד ויש מקנת כסף שנימול לשמונ׳ כיצ׳ לקח שפה׳ מעוברת ואח״כ ילדה זהו מקנת כסף שנימול לשמונה לקח שפחה וילדה עבר״ז זהו מקנת כסף שנימול לאחד לקח שפחה ונתעבר אצלו וילדה זהו יולד בית שנימול לשמונה רבי

רש"י

רבי חמא אומר ילדה ואח"כ הטבילה זהו יליד בית הגימול לאחד הטבילה ואח"כ ילדה זהו יליד בית שנימול לשמונה ות"ק לא שני לי בין הטבילה ואח"כ ילדה בין ילדה ואחר כך הטבילה ואע"ג דאין טמאה לידה ניתני לשמונה אמר רבא בשלמא ר' חמא משכחת לה ילוד בית ניתול לאחד יליד בית ניתול לשמונה כגון שילד ואח"כ הטבילה הטבילה ואח"כ ילדה מקנת בסף שניתן לשמונה כגון שלקח שפחה מעוברת והטבילה ואח"כ ילדה מקנת בסף שניתן לאחד ק' בשלמו בולהי משכחת להו א"ר ירמי' בלוקח שפחה לעיברה היה לט"ד קנין פירו לאר' בקנין הגוף דמי אלא למ"ד קנין פירו בקנין הגוף דמי מאי איכא למימר אמר רב משרשי' בלוקח שפחה על מנת שלא להטביל: תניא רשב"ג אומר כל ששהה ג' שלשים יום בארם אינו נפל שנאמר ופדויו מבן חדש תפדה ג' שמונה ימים בבהמה אינו נפל שנא' ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן אשה לה' הא לא שהה ספיק הוא לגבי אשת את דמחייבי כריתי' הן אחמירו בה רבנן ולא ניכם אשת את מספיק דכל ספיקא דאוריית' לחומרא אבל לגבי אבלות אקילו בה רבנן איבעיא להו מי פליגי רבנן על רשב"ג או לא ואת"ל פליגא עליה הלכה כמותי או לא תא שמע דאמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרשב"ג הלכה מכלל דפליגי שמע מינ' דפליגי והלכה כמותי וראי דאמרי שמונה ימי בבהמ' אינו נפל הני מילי לקרבן אבל לאבילה אם שהה שבע ימים מותר לשחטו בליל שמיני ואיכלי דאמרי רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע איקלעו לבי רב אידי בר אבין עברתו ליה עיגלא תליתאי ביומי דשבעה ואמרי להו אי אחריתי עד לאורתא חי עידן דראוי לשחיטה הוה אבלינן מיניה השתא לא אבלינן מיניה: בריה דרב דימי בר יוסף איתיליד ליה הרוא יונקא ובנו תלתין יומין שביב יתיב ונקא מתאב עליה א"ל אבוה צודנייתא קא בעית למיכל א"ל קום לי בני' שכלו לו חדשיו רב אשי איקלע לבי רב כהנא איתרע ביה מילתא בנו תלתין יומין הזייה דיתיב וקא מתאבל עליה א"ל לא סבר להה מר להה דא"ר יהודה אמ' שמואל הלכ' כרשב"ג א"ל קי לי בגוי שכלו לו חדשיו:

איתמר

שלשים יום לומר לפי שרוב הולדו אינן נפלים: מלשתעו: עד תורם שהוא ליל שמיני: הוה מכלינן מיני' דמקנת סיום כולו כדכתיב והיה שבעת ימים תחת אמו ומיום שמיני והלאה יקרב לקרבן ואין מכלין מיני' דמקנת סיום דילמא לעולם לא מטי ליה לקרבן: שכיב בני הלחן יומין הזייה דיתיב וקא מתאבל עליה א"ל לא סבר להה מר להה דא"ר יהודה אמ' שמואל הלכה כרשב"ג א"ל קי לי בגוי שכלו לו חדשיו: מתקיף לה רב חסדא (קף ס) מוכח בהדיא מן המקוה (קף ס) דילמא בכה"ג גזרינן לית לך חכמי' בין בכה"ג לשאר כה"ג דמקוה לא גזרינן אבל הכא גזרינן: ול"ע הלכה כך חמיש עשר יום: מתקיף לה רב חסדא

מלחמות ה':

המאור הקטן

תוקמר

איתמר מת בתוך ז' יום ילד שמת בתוך ל' יום לגדלתו ולא היה לאביו בן לא הוא ובל ירש סיו פושרין לה לומר מן החלוצה : ועבדה והתקדשה לפי שכשמורה היא שלוקה לינוק : אם תאמר ישראל אם זה שנתקדשה לו היינו כהן ומוקר לחלוצה : חולצת מן הספק ולחר כך הכל מת הוא ובנכה"ג לפי' רבינו נעכל מן הנכ לו תבלו לרי כלומר שמת מחמת מיכה כבלה לו מתקום לחר מר סבר לסיגו רבנן

ר' יהודה מיתיר באנדרוגינוס : אמר רב שיזבי אמר רב חסדא לא לכל א"ר יהודה לאנדרוגינוס זכר הוא שאם אתה אומר כן בערכין יעריך ונכנין דלא מעריך דתניא הזכר ולא טומטום ואנדרוגינוס יכול לא יהא בערך איש אבל יהא בערך אשה ת"ל הזכר ואם נקב זכר ודאי נקב ודאית ולא טומטום ואנדרוגינוס איבא מאן דאמר מדקא מפרש רב חסדא לטעמיה דרבי יהודה ש"מ דהלכתא כותיה וגמן קאמ"ל הלכתא כותיה : מתני' מי שהיו לו שני תינוקות אחד למול בשבת ואחד למול באחד בשבת ושכח ומל את של אחר השבת בשבת חייב אחד למול בערב שבת ואחד למול בשב' ושכח ומל את של ערב שבת בשבת ר' אליעזר מחייב חטאת ור' יהושע פוטר קטן נימול ל"ת לט' לי' לי"א לי"ב לא פחות ולא יותר כיצד כדרכו נימול ל"ת נולד בין השמשו' נימול לט' בין השמשות לערב שבת לעשרה יום טוב אחר השבת לי"א שני יום טוב של ראש השנ' נימול לי"ב קטן החולה אין מוהלין אותו עד שיבריא : גמ' גרסינן בפרק יוצא דופן הדוא דאתא לקמיה דרבא אמר ליה מדי למימריה בשבת א"ל שפיר דאמי בתר דנפק אמר רבא ס"ד דלא ידע האי גבר דשרי למימהל בשבת אהדרי א"ל אימא איז ניפא דעביד היכי הוה א"ל שמעיתיה דעייק בין השמשו' ולא אותלי' עד דאתשיך א"ל הדוא הויצא ראשו חיץ לפרוזדור הוה דאי לא אפיק לא הוה מעיק דכמה דאיתיה במעי אימיה פיו סתום ועכורו פתוח והיה ליה נולד בין השמשות והויא לה מילה שלא בזמנו ומילה שלא בזמנה לא דחי שבת : קטן החולי אין מוהלין אותו עד שיברי' : אמר שמוא הרצתה נתנין לו כל שבעה להברותי איבעיא להו מי בעינן מעת לעת או לא ואיפשיטא דבעינן הני שבעה מעת לעת : מתני' ואן רן ציצין המעכבין את המוהל בשר החופה את רוב העטרה אם היה כהן אינו אוכל בתרומ' ואם היה בעל בשר מתקנו מפני מראית העין מל ולא פרע את המוליה כאלו לא מל :

גמ'

ריש'

מת בתוך ל' יום ילד שמת בתוך ל' יום לגדלתו ולא היה לאביו בן לא הוא ובל ירש סיו פושרין לה לומר מן החלוצה : ועבדה והתקדשה לפי שכשמורה היא שלוקה לינוק : אם תאמר ישראל אם זה שנתקדשה לו היינו כהן ומוקר לחלוצה : חולצת מן הספק ולחר כך הכל מת הוא ובנכה"ג לפי' רבינו נעכל מן הנכ לו תבלו לרי כלומר שמת מחמת מיכה כבלה לו מתקום לחר מר סבר לסיגו רבנן

מלחמת ה' מתני' מי שהיו לו שני תינוקות אחד למול בשבת ואחד למול באחד בשבת ושכח ומל את של אחר השבת בשבת חייב אחד למול בערב שבת ואחד למול בשב' ושכח ומל את של ערב שבת בשבת ר' אליעזר מחייב חטאת ור' יהושע פוטר קטן נימול ל"ת לט' לי' לי"א לי"ב לא פחות ולא יותר כיצד כדרכו נימול ל"ת נולד בין השמשו' נימול לט' בין השמשות לערב שבת לעשרה יום טוב אחר השבת לי"א שני יום טוב של ראש השנ' נימול לי"ב קטן החולה אין מוהלין אותו עד שיבריא : גמ' גרסינן בפרק יוצא דופן הדוא דאתא לקמיה דרבא אמר ליה מדי למימריה בשבת א"ל שפיר דאמי בתר דנפק אמר רבא ס"ד דלא ידע האי גבר דשרי למימהל בשבת אהדרי א"ל אימא איז ניפא דעביד היכי הוה א"ל שמעיתיה דעייק בין השמשו' ולא אותלי' עד דאתשיך א"ל הדוא הויצא ראשו חיץ לפרוזדור הוה דאי לא אפיק לא הוה מעיק דכמה דאיתיה במעי אימיה פיו סתום ועכורו פתוח והיה ליה נולד בין השמשות והויא לה מילה שלא בזמנו ומילה שלא בזמנה לא דחי שבת : קטן החולי אין מוהלין אותו עד שיברי' : אמר שמוא הרצתה נתנין לו כל שבעה להברותי איבעיא להו מי בעינן מעת לעת או לא ואיפשיטא דבעינן הני שבעה מעת לעת : מתני' ואן רן ציצין המעכבין את המוהל בשר החופה את רוב העטרה אם היה כהן אינו אוכל בתרומ' ואם היה בעל בשר מתקנו מפני מראית העין מל ולא פרע את המוליה כאלו לא מל :

גמ'

ומשכחת לה בשלמא מערלתו לאחר שניטלה ערלה כולן כאילו לוקה אבר אחר ושוקע על אבר שנטילת ערלה מקנה ומשכח בשומע מלוקה שני

נמ׳ קטן המסורבל בשבר שמחל ובא ולחר שנימול נראה כמכה : כל זמן שמתקשה ומהול הקוצי לשמול נראה מהול הוא ולחין נראה לעולם הוא נראה ולחין נראה לך : תפר קרוי מבעי יצחק קרוי יהיד על שם יחיד תפר תכתם : מבעי דקודם שנולד נתקדש למעוך ון לכתיב לכל זרע תפרך ונומר והקימותי בריתי לקומיים מילה : בשרו שם שם תק של מילה : בשרו בשעתו של תחריו : בתוך בריתי ון על בריתי קדש : זה לשניל ירמיה שחירנו משחם דכתיב נם שת בנוש בריתך שלחתי לחריך מבור תין נמ מיס :

סליקו להו ר׳ אילעז׳ דמילה

נר מצוה

רש״י

נמ׳ א״ר אבין א״ר חמי בר אבא בשר החופה את רוב גובהה של עטרה, וכן הלכה : אמר שמואל קטן המסורבל בשבת רואין אותו כל זמן שמתקשה ונראה מהול אינו צריך למול ואם לאו צריך למול במתניתא תנא אמר רשב״ג קטן המסורבל בשבת רואין אותו כל זמן שמתקשה ואינו נראה מהול צריך למולו ואם לאו אין צריך למולו מאי בינויהו איכא בינויהו נראה ואינו נראה : מל ולא פרע וכו׳ : תנ״ר °המל אומר בא״י אמ״ה אק״ב ו״על המילה והקי אבי דהבן אומר בא״י אמ״ה אק״ב ו להכניסו בבריתו של אברהם אבינו והעומדי שם אומרי כשם שהבנסתו לברית כך תבניסהו לתורה ולחופה ולמעשים טובים והמברך אומר בא״י אמ״ה אשר קדש ידיד מבטן וחוק בשארו שם ונצאצאיו חתם באות ברית קדש על כן בשבר זו א חי חלקנו צורנו וצוה להציל ידידו׳ שאירינו משחת למען בריתו אשר שם בבשרנו בא״י כורת הברי׳ המל את ׳הגרים אומ׳ בא״י אמ״ה אקב״ו למול את הגרים ולהטיף מהן דם ברית וכו׳ המל את העבדים אומר בא״י אמ״ה אק״ב ו למול את העבדים ולהטיף מהן דם ברית שאלמלא דם ברית לא נתקיימו שמים וארץ שנאמר אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי בא״י כורת הברית ומאן דמהיל גר ועבד ניכסי ערוה וניבריך על המילה והדר ליטהול ובתר דמהיל ליבריך למול את הגרים וכו׳ ונר אע״נ דאמהיל בארמיותי׳ בעי להטיף ממנו דם ברית ועד דמתפח לא מטבלינן ליה ובד מטבלינן ליה צריך למיזל בהדי׳ תלתא ונימא ליה כי היכי דאמרינן ליה מעיקר׳ וניימי ליה מימיה ושקלי ליה טיפרי׳ דיו״ה ודכרעיה וצריכי למיהזייה כד טביל וכד סליק מברך בא״י אמ״ה אק״ב על הטבילה וכן עבד משוחרר וכן עבדא ואמתא דזכין להו מעיקר׳ מן הגוי אתו תלת׳ אמרי ליה מצוה דמיחייב ברי׳ עבד ומטבלינן ליה כדתניא בהכותת גרים בפ׳ החולין והיכא דאשתפיך °חמימי דחינוק ישראל ואיבדיר ממיד בתר דאמהיל עבדינן ליה בשבתא מפני דסכנה אשבחן בהלכות גדולות כתיבי והיכ׳ דאיתי אומל במעלי שבתא לשבתא ואינניב או איפנים מקמי מילה שרי לי׳ למימ׳ לכותי לצבותיה או לאיתויי אומל אחרינא כדהוא דאשתפיך חמימיה אמר להו רבה ליתי מני ביתאי אביר ליה אביי והא לא עיירבו אמ׳ לי׳ נסמוך אשיתוך והא לא שתיך לימרו לכותי ליזיל לייתי לי מנו ביתאי אבר ליה אביי בעאי לאותובי למר ולא שבקן

נמ׳ א״ר אבין א״ר חמי בר אבא בשר החופה את רוב גובהה של עטרה, וכן הלכה : אמר שמואל קטן המסורבל בשבת רואין אותו כל זמן שמתקשה ונראה מהול אינו צריך למול ואם לאו צריך למול במתניתא תנא אמר רשב״ג קטן המסורבל בשבת רואין אותו כל זמן שמתקשה ואינו נראה מהול צריך למולו ואם לאו אין צריך למולו מאי בינויהו איכא בינויהו נראה ואינו נראה : מל ולא פרע וכו׳ : תנ״ר °המל אומר בא״י אמ״ה אק״ב ו״על המילה והקי אבי דהבן אומר בא״י אמ״ה אק״ב ו להכניסו בבריתו של אברהם אבינו והעומדי שם אומרי כשם שהבנסתו לברית כך תבניסהו לתורה ולחופה ולמעשים טובים והמברך אומר בא״י אמ״ה אשר קדש ידיד מבטן וחוק בשארו שם ונצאצאיו חתם באות ברית קדש על כן בשבר זו א חי חלקנו צורנו וצוה להציל ידידו׳ שאירינו משחת למען בריתו אשר שם בבשרנו בא״י כורת הברי׳ המל את ׳הגרים אומ׳ בא״י אמ״ה אקב״ו למול את הגרים ולהטיף מהן דם ברית וכו׳ המל את העבדים אומר בא״י אמ״ה אק״ב ו למול את העבדים ולהטיף מהן דם ברית שאלמלא דם ברית לא נתקיימו שמים וארץ שנאמר אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי בא״י כורת הברית ומאן דמהיל גר ועבד ניכסי ערוה וניבריך על המילה והדר ליטהול ובתר דמהיל ליבריך למול את הגרים וכו׳ ונר אע״נ דאמהיל בארמיותי׳ בעי להטיף ממנו דם ברית ועד דמתפח לא מטבלינן ליה ובד מטבלינן ליה צריך למיזל בהדי׳ תלתא ונימא ליה כי היכי דאמרינן ליה מעיקר׳ וניימי ליה מימיה ושקלי ליה טיפרי׳ דיו״ה ודכרעיה וצריכי למיהזייה כד טביל וכד סליק מברך בא״י אמ״ה אק״ב על הטבילה וכן עבד משוחרר וכן עבדא ואמתא דזכין להו מעיקר׳ מן הגוי אתו תלת׳ אמרי ליה מצוה דמיחייב ברי׳ עבד ומטבלינן ליה כדתניא בהכותת גרים בפ׳ החולין והיכא דאשתפיך °חמימי דחינוק ישראל ואיבדיר ממיד בתר דאמהיל עבדינן ליה בשבתא מפני דסכנה אשבחן בהלכות גדולות כתיבי והיכ׳ דאיתי אומל במעלי שבתא לשבתא ואינניב או איפנים מקמי מילה שרי לי׳ למימ׳ לכותי לצבותיה או לאיתויי אומל אחרינא כדהוא דאשתפיך חמימיה אמר להו רבה ליתי מני ביתאי אביר ליה אביי והא לא עיירבו אמ׳ לי׳ נסמוך אשיתוך והא לא שתיך לימרו לכותי ליזיל לייתי לי מנו ביתאי אבר ליה אביי בעאי לאותובי למר ולא שבקן

דמל לת הגרים תומר תק״ו למול תת הגרים ולהטיף ממנו דם ברית ון היו גרסקו של הרב תלמיד ז״ל ת״ק למה לי למיתני ולא תקנו כה על המילה כמו שתקנו בו במילה של ישראל ושוה למה כללו הכל בברכה אחת ולא תקנו כה שתי ברכות תחלה וסוף כמו שתקנו במילה של ישראל כמו שתומר ומל׳ והמברך תומר וכו׳ ושוה למה תקנו כה ולהטיף מהן דם ברית יש לומר כי מברכין עמל הני מילי במצוה שתצטרך לעשות על ידי עליה לתל כיון שהגיע זמן עשייתה אבל אם עשה המצוה קודם שהגיע זמנה אין מברכין עליה כגון המעביר תפילין ברגליו ואחר כך נטלן בידיו אין מברכין עליהן כשהגיע זמן הנחתן ולפיכך אין מברכין על המילה כשם שאין מברכין על הטבילה שלא הוה עמנו בעליית׳ מברך עליה תבל כללו הכל בברכה ון לפי שאם המילה בריתן של ישראל הוא ובכל הברי׳ אנו אומרים אשר קדשנו במצותיו וצונו ואין אנו יכולים לומר כן בשאר מצות שבתורה שלא נצטוינו עליהן ולפיכך תקנו לומר בהן אשר קדשנו במצותיו וצונו לפי שאם המילה בריתן של ישראל הוא ובכל הברי׳ אנו אומרים אשר קדשנו במצותיו וצונו ואין אנו יכולים לומר כן בשאר מצות שבתורה שלא נצטוינו עליהן ולפיכך תקנו לומר בהן

שבקן רב יוסף דאמר רב כהנא כי הוינן בי רב יהודה אמ' ין דאוריתא מותבינן תיובתא' והדר עבדינן עובדא ובדרבנן עבדינן עובדא והדר מותבינן תיובתא דהדר אמר לו מאי בעית אדעתיה א"ל מידא דתניא הזאה שבות היא ואמירה לכותי שבות היא מה הזאה שבות ואינה דוחה שבת אף אמירה לכותי שבות ואינה דוחה שבת א"ל ולא שני לך בין שבות דאית ביה מעשה לשבות דלית ביה מעשה דהא מר לא א"ל לכותי זיל אחים ליה מכלל דאסור למימר לכותי זיל אחים ליה וכמה מרבוואתא טעו בהאי פירושא דהאי מימרא דקסברי דהאי דא"ל ולא שני ליה למר בין שבות דאית ביה מעשה לשבות דלית ביה מעשה אשבות דהזאה קאמר ליה דשבות דהזאה שבות דאית ביה מעשה ושבות דאמירה לית ביה מעשה בידים דדיבורא בעלמא הוא ואקשו בה הכי ואמרי הואיל ואמירה לכותי שבות דלית ביה מעשה הוא מה לי א"ל אייתי לי' מנו ביתאי ומה לי א"ל זיל אחים לי' תרוייהו שבות דלית ביה מעשה נינהו דדיבורא בעלמא הוא ושרי ואטעי לכולהו נסהאי דגמרא דקסברי דליכא בנמרא דהא מר לא א"ל זיל אחים ליה אלא טעותא דנסתי היא ולא בדקא סברי הוא ונסתי לית ביה טעותא אלא נסתי מעלייא נינהו ולא פירושיה בדקא סברי לה' אלא האיך דא"ל ולא שני ליה לכר' °בין שבות דאית ביה מעשה לשבות דלית ביה מעשה לאי אשבות דהזאה קאמ"ליה אלא הכי קאמ' ליה הא דאמרת אמירה לכותי שבות וקא מדמיתו לה לשבות דהזאה דאסירא לא שני לך בשבות דאמירה גופה בין שבות דאית ביה מלאכ' לשבות דלית בה מלאכה דהא מר לא א"ל זיל אחים לי דאית ביה מלאכה אלא אייתי לי מנו ביתאי קאמר ליה דטרטול בעלמ' היא דלית ביה מלאכ' דשמעת מינה הכי אמרינן אמיר' לכותי שבות בדבר שהוא מלאכה אבל בדבר שאינו מלאכ' כגון האי לא אמרינן ביה אמירה לכותי שבות הרי נתברר לך דליכ' בנוסחאי טעותא ומילי דבריהן אינן והאי דאמרי' שבות דלית ביה מעשה ולא אמרינן שבות דלית ביד מלאכה מעשה ומלאכה בהאי עניינא הרא מילתא היא דקרו אינשי למלאכה מעשה כדאמרי' ובין יום השביעי לשתית ימי המעשה והיינו מלאכ' וכבר נתברר לך דאסיר למימר לכותי לצבותיה או לאיתויי דרך רשות הרבים והאי דכתב בעל הלכות טעותא הוא ולא רתמוך עילויה : ובותי אסור למימרל דנרסינן בע"א איתמ'מנין למילה °בביתי שהיא פסולה דאמ' רבי יוסי ברבי חנינא מנין שאין מילה נדחית בשבת ת"ל ביום השמיני ואתה את בריתי תשמור ור' יוחנן אמר המול יכול יוליד ביתך קרי ביה המל יכול מאי ביניהו איכא ביניהו אשה לרב דאמר ואתה את בריתי תשמור אשה בין דליתה בברית לא מהלא לר' יוחנן דאמר המל יכול בין דישרא היא אפי' ערלים כמדולים דמי איתתא נמי בכלל ישרא היא ומהלא הילכך היכא דליכ' נברא יהודאה דידע למימהל ואיכא איתתא יהודיתא דידעה למימהל ומהלא שפיר דמי דהלכה כרבי יוהנן דקיימא לן רב ור' יוחנן הלכה כר' יוחנן :

סליקו להו מילה

רבי אליעזר אומר תולין את °המשמרת ביום טוב ונותנין לתלויה בשבת וחכמים אומרים אין תולין המשמרת ביום טוב ואין נותנין לתלויה בשבת אבל נותנין לתלויה ביום טוב : גמ' וחכמי' אומרי' וכו' איבעיא להו תלה מאי אמר רב יוסף תלה חייב חטאת א"ר אבי לא מעתה תלה כזית בסיכתא הכי נמי דמחייב אלא אמר אבי מדרבנן שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול וכן הלכה

המאור הקטן

והא דאמר אבי בפרק חמי רבי הכל מת הוא הלכה היא אף על פי שלא כיבה הרי"ף ז"ל ולא שיהוא מת ורואי אלא אפילו מת ספק מת הנקרא כיבה לראיה הראשון וזה פרק שלשים ושמרה תולין לחומרא הכל ספק אשה נדה ושניה טהורות מפני שהוא כספק מת ספק חי אבל אם מת מחוך חולי הרי הוא כוודאי מת ואוכלין מן הגג או אוכלין ארבה ובהמה עבדינן כרבנן דאמרי ודאי חי הוא ולא מצרכינן חליצה באשת כהן משום דלא אפשר ה"ל בספקות דיקאני וכן נמצא בהלכות הרי"ף אמרי בהדרקי חית שלשה שבעה דפלשים ג' ימים הראשונים בין שאכילה צריכה אני כהן

מלאכת ה'

ועוד הא דאמר תני בשיטת זמן הרי הכל מת כוזה הלכה היא משמ' שלח בקבה הרב אלפסי ז"ל וכן הכל הם מת מתוך חולי ס"ס כנאמר הן הגר הן הלכה הרי

מנקט מלקט חומרי מתניית׳ לכללי של כריתות: תומרי קסר כלומר שמלת כריתת לבדה [ובכילה לבדה] ובכסת גליון לבדה והוא כללן יחד ושבח כל הפשורין בחומר יחד ומחזירין לכתחלה בחומר יחד: סגנר הוא העור של בהמה קטנה ודקה ומלבנין שלשתן יחד כלומר כל הפשורין בחומר יחד ומחזירין לכתחלה בחומר יחד: מגר עור של בהמה קטנה ודקה רחב מלא יום לו שלשן ועובדי דרכים מצלמים אותו יין לו הלך במקום שמקטינין שם לתלייה לגון ושוטחין אותו ומין מתוח על גבי תרבע יקמוט ויהיה עשוי כמין שלש יקפלנו ויניח על ראשו ויהא לו לכר לישן עליו: ואינו נתפן לתלות בשבת אביי אמר הזמרי מתניתא ותאני העור והמשמרת בילה ובסא גליון לא יעשה ואם עשה פטור אבל אמי אבל אהל קבע לא יעשה ואם עשה חייב המא אבל מטה וכסא וטרסקל והאיסקלא מותר לנטותן בשבת לכתחלה: ואין נותנין לתלייה בשבת אביי אמר מאי שנא רב כהנא שיטר חייב המטת ומשים מאי מיתין בית רבה אמר משום בורר ור׳ זירא אמר משום מרקד: תאני רבי בר יהוקל טלית בפולה לא יעשה ואם עשה פטיר אבל אסור ואם נרך עליה חייט או כשיחה מותר לנטותה לכתחלה פיר כנון טלית כפולה שקישרה בין שני כתלי והיא משולשל וכנגעת לארץ ונכנס בין שני קצותיה ויושן תחתי בצל ואין בגגה טפח ולא בפחות משלשה סמוך לגגה טפח ולפיכך אינו אהל קבע אא אהל עראי היא וכמבי ישאין בגגה טפ, ולא בפחות מג׳ סמוך לגגה טפח ולפיכך פטור אב אסי׳ואם היו עליו חוטין מאתמו׳ונטה אות, היום מותר: אמר רב יוסף הזיע להו לכילי דבי רב הינא באורת׳ נגידן ולצפרא חביטן רמיאן: אמר רב כהנא חזינא להו לכילי דבי רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע דמיאורתא נגידן ולצפרא חביטן רמיאן אמר רב משום ר׳ חייא ויולן מותר לנטותו ומותר לפרקי · פירוי ויולן מסך: ואמר שמואל משום ר׳ חייא כילת חתנים מותר לנטותו ומותר לפורקה: אמר רב ששיא בריה דרב אידי האי סיאנא

ר״ש׳י

מנקט מלקט: תומרי מתניתי׳ כללי׳ של כריתות׳ תומר קסר כלומ׳ כללי׳ שמלת כנוד לבד ובכסת גליון לבד׳ ונמשמרת לבד והוא כוללן יחד כשורין לבד בחומר יחד והמוקרים לכתחילה בחומר יחד: סגנר עור של בהמה קטנה ודקה רחב מלא יום לו שלשן ועובדי דרכים מצלמים אותו יין לו הלך במקום שמקטינין שם לתלייה לגון ושוטחין אותו ומין מתוח על גבי תרבע יקמוט ויהיה עשוי כמין שלש יקפלנו על ראשו ויהא לו לכר לישן עליו כמו שעה גלגלינן דכסת עושין הזה שם מקום ומפרקין מישוחין וכשוחין אותו ושוטחין אותו ממהן ומחזירין אותו: לח יעשה דלמא לכר ניכול וכסת גלגל נמי גזירה שמא יקנה: אבל מטה שלנו מהודק ושוכח שם כיסה ויקופה לו מושה על גידים מוכר לנטותה ליכסה על רגליה ולא ש״ג דכתיב עביד לאהל ארו ולמי מידי ענד לא לכסיכה נעלמא: בסא טרסקל ואיסקלא עור כיסוי של נים הכסא לאהל עור הפרום עליו נקוב לנים הכסא מוכר לנטותו לכתחלה׳ דהא בביד ובלי: שיטר מתן מחויב לתלותה וסיכן חייב חטאת כדמפיק טעמא: עליה כמולה לה יעב׳ לנטותה עליהו של ארב׳ יכיהו׳ ליתן תחתיה ורמיי׳ מתקפלים לכלן ונלכלן לגד כאחרן והוא לו לכתלי׳ להבין מן התורה להיו אהלה כדמפיק נמוכה: כרך עליה מבעוד יום הוא לו שיהה ונקנה על הגם לו על הקינוח כשהוא מקופל וכורך עליה הוא למושכה ולפורסה לכלן ולכלן מוכר למושכה בשבת למוסיף על לאהל ברהלו הוא ואינו כשוכה לבתריה: דשזורין נגידן ולצפרא חביטן רמיין בלילי שבת לריחן׳ שכא רחיחים ולנקר רחיחים שהו מוכלכות לריח שמא מוכר לפורקה ובני נמי מוק׳ לנשוכה: ולכן מכך שבשבת הפקה: מוכר לנשוכה שלין לוכל לא כמי שעשוי כבין גב: כילת חתנים לא דמי לבגד כילן שבגד כילת פרוסות ע״ג קינוח שהוא לחדש רבנים ויש לה גג והוי אהל ואל תקני ע״ג נקישוש שלין לא שים בחמצע המטה וקנה נתון עליהם ובשבת נתן עליו ונופל לכלן ולכלן ואין לו גג ולכך לא הוי אהל: סיאנא

ר״ת

מנקט אביי הזמרי מתניתא ותאני העור והמשמרת בילה ובסא גליון לא יעשה ואם עשה פטור אבל אמי אבל אהל קבע לא יעשה ואם עשה חייב המא אבל מטה וכם וטרסקל והאיסקלא מותר לנטותן בשבת לכתחלה: ואין נותנין לתלייה בשבת אביי אמר מאי שנא רב כהנא שיטר חייב המטת ומשים מאי מיתין בית רבה אמר משום בורר ור׳ זירא אמר משים מרקד: תאני רבי בר יהוקל טלית בפולה לא יעשה ואם עשה פטיר אבל אסור ואם נרך עליה חיט או כשיחה מותר לנטותה לכתחלה פיר כנון טלית כפולה שקישרה בין שני כתלי והיא משולשל וכנגעת לארץ ונכנס בין שני קצותיה ויושן תחתי בצל ואין בגגה טפח ולא בפחות משלשה סמוך לגגה טפח ולפיכך פטור אב אסי׳ואם היו עליו חוטין מאתמו׳ונטה אות, היום מותר: אמר רב יוסף הזיע להו לכילי דבי רב הינא באורת׳ נגידן ולצפרא חביטן רמיאן: אמר רב כהנא חזינא להו לכילי דבי רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע דמיאורתא נגידן ולצפרא חביטן רמיאן אמר רב משום ר׳ חייא ויולן מותר לנטותו ומותר לפרקי · פירוי ויולן מסך: ואמר שמואל משום ר׳ חייא כילת חתנים מותר לנטותו ומותר לפורקה: אמר רב ששיא בריה דרב אידי האי סיאנא

גר מצוה

מקף

על הב״ח סוף סי׳ ש״ו סוף ס״ב

מתני׳ כלים שמקבלין טומאה מקבלין טומאה מדרס ומשכב ומושב ואב הטומאה ומדרסן ומשכבן ומושבן ואב הטומאה ומדרסן ומשכבן ומושבן ואב הטומאה ומדרסן ומשכבן ומושבן

סיאנא פירש כונע וכו' : לא לישן כיון שעמד מי שהכה אותו אסור משום תהלה : אלא לישן קשיא אמי דמיהדק הוא ללא מיהדק פרש"י ז"ל דעשמעת ליה מסום דילמא' ובעי לישתוי ור"ח ז"ל מי' דלעולם משום תהלה ובמיהדק איתסר דהוה ליה כהכל אכל בגלימיה דלא מיהדק לא חיי כאהל ושרי וכו" כדרמב"ם ס"ז ל' פ"כ" מהלכות שבת ולא נהירא דלפ כן לא הוה ליה למימר הכי אלא הכי הוה ליה למימר לא קשיא הכא דמהדק הכא לא מהדק : **תרתי** בשבתא ומזל נקודה שמים רגיל לומר לנו משמו שני דברים בהלכות שבת ות' בעבודת קורבנות :

גר מצרית

סיאנא שרי פי' לכובע שמשימין אותו בני אד'
על ראשיהם ומאהיל על פניה' טפני השמש
והא אבירת סיאנא אסיר לא קשיא הא דאירת
ביה טפח הא דלית ביה טפח אלא מעיקרה
אפיק בגלימי טפח הכי נמי דמיחייב אלא לא
קשיא הא דמיהדק והא דלא מיהדק : שלח
ליה רמי בר יחזקל לרב הונא אימא לן הנך
מילי מעליית' דאמרת לן משמיה דרב תרתי
בשבתא והדא בתורה שלח ליה הא דתניא
°הגוד בביסכיו מותר לנטותו בשבת אמר רב
לא שנו אלא בשני בני אדם אבל באדם אחד
אסור אמר אביי כילה אפי' בעשרה בני אדם
אסור אי אפשר דלא מינתק פיתתא ואידך
מאי היא דתני ביה שנשמט' אחת מירכותיה
מותר לטלטלה בשבת' שתי אסור לטלטלה
בשבת ורב אמ' אפי' אחת אסור לטלטל' בשבת
גזירה שמא יתקע והלכתא כרב : תורה מאי
היא דאמ' רב עתידה תורה שתשתכח מישראל
שנא' והפלה ה' את מבוהר הפלאה זו איני יודע
מה היא בשהיא אומר לכן הנני יוסיף להפליא
את העם הזה הפלא ופלא ואבדה חכמת
חכמיו ובינת נבוניו תסתתר חוי אומ' הפלאה
זו תירה שלתי ליה בני בישבר ללוי בילה מיאי
כשית' בברמא מהו מת בי"ט מהו עד דאזיל
שליחא נח נפשיה דלוי א"ל שמואל לרב בעשי
אי תכיסת שלח להו שלח להו חזרנו על כל
צדדי בילה ולא מציינו לה צד היתר ולישלח
להו כדרמי בר יחזקל לפי שאינן בני תורה
°כשיותא בברמא עירבוביא ולישלח להו כרבי
טרפון דתנן כשיותא ר"טרפון אמר אין כלאים
בכרם וחכמי' אומ' יש כלאים בכרם וקיימא לן
כל המיקל בארץ הלכה כמותי בחיצה לארץ
לפי שאינן בני תור' : °מת בי"ט לא יתעסקין
ביה לא יהודאין ולא ארמאין לא בי"ט ראשון
ולא בי"ט שני והאמר רב מת ביום טוב ראשון
יתעסקו בו עממים מת בי"ט שני יתעסקו בי
ישרא' ואפי' בשני יום טוב של ראש השנה מה
שאין כן בביצה לפי שאינן בני תורה : אמר רב
הונא אבר רב חמא בר גוריא אמר רב
כתעטף

רש"י

סיאנא כובע של לבד : שמו' לשון כו כשכח : לשון כיס שעמו שמשכיר להלן ברחשו שמא שמו' שמו' לשון מלון : לשון כיס שעמו שמשכיר לשון כיס שעמו שמשכיר לשון כיס שעמו שמשכיר

ריש"י

מתעטף אדם בכילה וכיסבי ויוצא בה לרשות הרבים בשבת ואינו חושש ומאי שנא כדרב הונא דאמר רב הונא היוצא בטלית ישאינה מצויצית כהלכתה בשבת חייב חטאת ציצית לגבי טלית חשיב ולא בטלי הני לא חשיבי ובטלי אמר רבה בר רב הונא מעברים אדם על המשמרת ביום טב לתלות בו רמונים ותולה בו שברים אמ"ר הונא והיא דתלה בו ריכמוני ומאי שנא מהא דתנן מטילין שבר במיע לצור הכיעד ושלא לצורך המועד אסור אחד שבר ושנים מותר ואת שבר שעורים ואע"פ שיש לו שבר ישן מערים ושותה מן החדש ומותר רחם לא מיכחא מילתא הבא מיכחא מילתא : אמרו ליה רבנן לרב אשי חזי טר האי צוערבא מרבנן ורב הונא בר חיון שמיה ואמרי לה רב הונא בר הלין שמיה דשקיל ברא דתמא ומנח בבריא דדנא ואמר לאצניעי קא מיכוינא ואזיל וגאים במעבר ועבר לדך ניסא וסייר פירי ואמ' למינם קא מיכוינא אמר להו הערמה בדרבנן היא וצוערבא מרבנן לא אתי למיעבד לכתחל :

מתני'

מתעטף אדם בכילה וכיסבי ויוצא בה לרשות הרבים בשבת ואינו חושש ומאי שנא כדרב הונא דאמר רב הונא היוצא בטלית שאינה מצויצית כהלכתה בשבת חייב חטאת ציצית לגבי טלית חשיב ולא בטלי הני לא חשיבי ובטלי אמר רבה בר רב הונא מעברים אדם על המשמרת ביום טב לתלות בו רמונים ותולה בו שברים אמ"ר הונא והיא דתלה בו ריכמוני ומאי שנא מהא דתנן מטילין שבר במיע לצור המיעד ושלא לצורך המועד אסור אחד שבר ושנים מותר ואת שבר שעורים ואע"פ שיש לו שבר ישן מערים ושותה מן החדש ומותר רחם לא מיכחא מילתא הבא מיכחא מילתא : אמרו ליה רבנן לרב אשי חזי טר האי צוערבא מרבנן ורב הונא בר חיון שמיה ואמרי לה רב הונא בר הלין שמיה דשקיל ברא דתמא ומנח בבריא דדנא ואמר לאצניעי קא מיכוינא ואזיל וגאים במעבר ועבר לדך ניסא וסייר פירי ואמ' למינם קא מיכוינא אמר להו הערמה בדרבנן היא וצוערבא מרבנן לא אתי למיעבד לכתחל :

מתני'

מתעטף אדם בכילה שהוא כסדין הדק מלבוש : וכיסבי רשות הרבים גם זה מלבוש : מתעטף כדרך שהוא מתעטף : ויוצא בה לרשות הרבים ואינו חושש שמא יפול הכילה מעליו : ומאי שנא כדרב הונא דאמר רב הונא היוצא בטלית שאינה מצויצית כהלכתה בשבת חייב חטאת ציצית לגבי טלית חשיב ולא בטלי הני לא חשיבי ובטלי אמר רבה בר רב הונא מעברים אדם על המשמרת ביום טב לתלות בו רמונים ותולה בו שברים אמ"ר הונא והיא דתלה בו ריכמוני : כלומר לא היה מחייב להם לצוותי שמא הציצית הוא שבור ואינו חושל ואינו מצוה מן המובחר : ומאי שנא מהא דתנן מטילין שבר במיע לצור המיעד ושלא לצורך המועד אסור אחד שבר ושנים מותר ואת שבר שעורים ואע"פ שיש לו שבר ישן מערים ושותה מן החדש ומותר רחם לא מיכחא מילתא הבא מיכחא מילתא : כלומר מי שיש לו שבר ישן מערים ושותה מן החדש ומותר רחם לא מיכחא מילתא הבא מיכחא מילתא : אמרו ליה רבנן לרב אשי חזי טר האי צוערבא מרבנן ורב הונא בר חיון שמיה ואמרי לה רב הונא בר הלין שמיה דשקיל ברא דתמא ומנח בבריא דדנא ואמר לאצניעי קא מיכוינא ואזיל וגאים במעבר ועבר לדך ניסא וסייר פירי ואמ' למינם קא מיכוינא אמר להו הערמה בדרבנן היא וצוערבא מרבנן לא אתי למיעבד לכתחל : מתני'

שתעטף בו כדרך שמתעטפין בו ולא יחוש שמא יפול הכילה מעליו שהרי מותר לו לילך ברשות הרבים אף על פי שאין הכילה מחוברת בו ואין לו ל

עין משפט

מתני' נותנין מים נסכים ע"ג שמרים כדי שיעלו ומסננין את היין בסודרין ובכפיפה מצרית ונותנין ביצה במסננת של חרדל ועושין יינמלין בשבת ר' יהודה אומר בשבת בטוב ביום טוב בלגין ובמועד בחבית ר' צדוק אומר הכל לפי האורחין: גמ' אמר זעירי נותן אדם יין צלול ומים צלולין לתוך המשמר בשב' ואינו חושש אבל עכורין לא ואם היה בין הגתות שערין היין תוסס ואינו צלול וגם הוא עכור טורד חבי יינה ושמרי ונותן לתוך המש מר בשבת ואינו חושש: ומסננין את היין בסודרין: אמר רב שימי בר חיי ובלבד שלא יעש' נומא: ובכפיפ' מצרית: אמר רב חייא בר אשי אמר רב ובלב' שלא יגביה מקרקעיתו של כלי טפח: אמ' רבה האי פרוונקא אפומא דכובא כולה אסי אפלג' דכוב' שרי פירוש פרוונק' מטלית אמ' רב פפא לא ליהדיק איניש צבאתא אפומא דביוניתא משום דמחזי כמשמרת: דבי רב פפא שפו שיכרא ממנא למנא בצבאתא א"ל רב אחא מדפתי לרבינא הא איכא ניצוצות ניצוצי בי רב פפ' לא חשיבי: ונותנין ביצה במסננת: תני יעקב קרח לפי שאין עושין אותה אא לנוין: איתמר חרדל של שו מערב שבת לטחר אמר רב מטתי ביד ואין מטתי בכלי ושמואל אמר מטתי בכלי ואין מטתי ביד אר"א אחד זה ואחד זה אסיר ור' יוחנן אמר אחד זה ואחד זה מותר: אמר מר זוטרא ליתי הלכתא בכל הני שמעתא אי כי האי דאיתמ' חרדל שלשו מע"ש לטח' מטתו בין ביד בין בכלי ונותן לתוכו דבש ילא יטרוף אא מערב שחליים ששחקן מע"ש לטח' נותן לתוכן שמן וחימין ומטשיך לתוכן אמית' ולא יטרוף אא מערב: שים שריסקין מער' שב' למחר נותן לתוכו פיל וגריס ולא ישחוק אא מערב ומטשיך אמיתא לתוכה מאי אמיתא גיגי אמר אביי ש"מ האי גיגיא מיעלי לתחלי: ועושין יינמלין: תנו רבנן עושין יינמלין בשב' ואין

נותנין מים נסכים ע"ג שמרים כדי שיעלו וכו' פירש"י ז"ל שמרים הקרויין קמח בסודרין וכפיפה מצרית העשויה מצורי דקל: כפיפה של דקל כ"ג הוי אמני כיון שאינו מסנן במשמרת ומיירי כיין עכור ומיהו משתכי כדי ריקי כיין צלול בשלמא במסננת של חרדל נתן בה להסתנן וקולעת הפסול' ואחלמון שלה נוטף ומסנן אפילו לא נתן בה להסתנן אלא קשור ושרי כדיבאי שעשת בגמר' למעלה ומיהו לפי שאין עושין קמח לגמרי למרוח שהחלמון יפה לגמרי ולא שהלבון כולכך לחידוי לחוד הוא ואין כאן ברירת פסול מתוך הקמח יינמלין מפרש בגמרא: גמ' נותן אדם יין צלול ומים צלולין לתוך המשמר' כלומר צלולין הם ורוצה לחזקינהו לא קפדי ניהו מזוקק לגמרי לחזק לתוך המשמרת כדי שיהו צלולין יותר אבל עכורין לא דחיישי' שמא יתערבו זה בזה ע"י המשמרת: ואם היה בין הגתות וכו' עודר כלומר מפרנג מטוס דרוציי"ו לחזיוי שתו ליה כבי ח"ש היינו טעמא דשרי בין הגתות לפי שעתן לא נתפרסו השמרים מן היין ובל היין כנוף לתוך הוא ואין כאן משום בורר וכן כתב הרמב"ם ז"ל פ"ח מהלכות שבת וכן מעין דברי הרב אלפסי ז"ל: ונבוצא פסקן של דברים דיין שהוא צלול דרוציי"ו לחזיוי לא קפדי ניהו כלל מזוקק לגמרי לחזק לתוך המשמרת כדי שיהו צלולין יותר לתוך המשמרת ומן הסתם אין כאן משום בורר: ואינו חושש אבל עכורין לא דחיישי' שמא יתערבו זה בזה ע"י המשמרת: ואם היה בין הגתות וכו' עודר כלומר מפרנג מטוס דרוציי"ו לחזיוי שתו ליה כבי ח"ש היינו טעמא דשרי בין הגתות לפי שעתן לא נתפרסו השמרים מן היין ובל היין כנוף לתוך הוא ואין כאן משום בורר וכן כתב הרמב"ם ז"ל פ"ח מהלכות שבת וכן מעין דברי הרב אלפסי ז"ל: ונבוצא פסקן של דברים דיין שהוא צלול דרוציי"ו לחזיוי לא קפדי ניהו כלל מזוקק לגמרי לחזק לתוך המשמרת כדי שיהו צלולין יותר לתוך המשמרת ומן הסתם אין כאן משום בורר: ואינו חושש אבל עכורין לא דחיישי' שמא יתערבו זה בזה ע"י המשמרת: ואם היה בין הגתות שערין היין תוסס ואינו צלול וגם הוא עכור טורד חבי יינה ושמרי ונותן לתוך המש מר בשבת ואינו חושש: ומסננין את היין בסודרין: אמר רב שימי בר חיי ובלבד שלא יעש' נומא: ובכפיפ' מצרית: אמר רב חייא בר אשי אמר רב ובלב' שלא יגביה מקרקעיתו של כלי טפח: אמ' רבה האי פרוונקא אפומא דכובא כולה אסי אפלג' דכוב' שרי פירוש פרוונק' מטלית אמ' רב פפא לא ליהדיק איניש צבאתא אפומא דביוניתא משום דמחזי כמשמרת: דבי רב פפא שפו שיכרא ממנא למנא בצבאתא א"ל רב אחא מדפתי לרבינא הא איכא ניצוצות ניצוצי בי רב פפ' לא חשיבי: ונותנין ביצה במסננת: תני יעקב קרח לפי שאין עושין אותה אא לנוין: איתמר חרדל של שו מערב שבת לטחר אמר רב מטתי ביד ואין מטתי בכלי ושמואל אמר מטתי בכלי ואין מטתי ביד אר"א אחד זה ואחד זה אסיר ור' יוחנן אמר אחד זה ואחד זה מותר: אמר מר זוטרא ליתי הלכתא בכל הני שמעתא אי כי האי דאיתמ' חרדל שלשו מע"ש לטח' מטתו בין ביד בין בכלי ונותן לתוכו דבש ילא יטרוף אא מערב שחליים ששחקן מע"ש לטח' נותן לתוכן שמן וחימין ומטשיך לתוכן אמית' ולא יטרוף אא מערב: שים שריסקין מער' שב' למחר נותן לתוכו פיל וגריס ולא ישחוק אא מערב ומטשיך אמיתא לתוכה מאי אמיתא גיגי אמר אביי ש"מ האי גיגיא מיעלי לתחלי: ועושין יינמלין: תנו רבנן עושין יינמלין בשב' ואין

ריט"ו

מתני' נותנין מים על גבי שמרי הנסוכים במשמרת מבעוד יום כדי שיעלו ומסננין את היין בסודרין ובכפיפה מצרית ונותנין ביצה במסננת של חרדל ועושין יינמלין בשבת ר' יהודה אומר בשבת בטוב ביום טוב בלגין ובמועד בחבית ר' צדוק אומר הכל לפי האורחין: **גמ'** אמר זעירי נותן אדם יין צלול ומים צלולין לתוך המשמר' בשב' ואינו חושש אבל עכורין לא ואם היה בין הגתות שערין היין תוסס ואינו צלול וגם הוא עכור טורד חבי יינה ושמרי ונותן לתוך המש מר בשבת ואינו חושש: ומסננין את היין בסודרין: אמר רב שימי בר חיי ובלבד שלא יעש' נומא: ובכפיפ' מצרית: אמר רב חייא בר אשי אמר רב ובלב' שלא יגביה מקרקעיתו של כלי טפח: אמ' רבה האי פרוונקא אפומא דכובא כולה אסי אפלג' דכוב' שרי פירוש פרוונק' מטלית אמ' רב פפא לא ליהדיק איניש צבאתא אפומא דביוניתא משום דמחזי כמשמרת: דבי רב פפא שפו שיכרא ממנא למנא בצבאתא א"ל רב אחא מדפתי לרבינא הא איכא ניצוצות ניצוצי בי רב פפ' לא חשיבי: ונותנין ביצה במסננת: תני יעקב קרח לפי שאין עושין אותה אא לנוין: איתמר חרדל של שו מערב שבת לטחר אמר רב מטתי ביד ואין מטתי בכלי ושמואל אמר מטתי בכלי ואין מטתי ביד אר"א אחד זה ואחד זה אסיר ור' יוחנן אמר אחד זה ואחד זה מותר: אמר מר זוטרא ליתי הלכתא בכל הני שמעתא אי כי האי דאיתמ' חרדל שלשו מע"ש לטח' מטתו בין ביד בין בכלי ונותן לתוכו דבש ילא יטרוף אא מערב שחליים ששחקן מע"ש לטח' נותן לתוכן שמן וחימין ומטשיך לתוכן אמית' ולא יטרוף אא מערב: שים שריסקין מער' שב' למחר נותן לתוכו פיל וגריס ולא ישחוק אא מערב ומטשיך אמיתא לתוכה מאי אמיתא גיגי אמר אביי ש"מ האי גיגיא מיעלי לתחלי: ועושין יינמלין: תנו רבנן עושין יינמלין בשב' ואין

ואין

ואין

ואין

רש"י

ואין עושין אלונטיות אי זו היא יינמלין ואי זו היא אלונטית יינמלין יין ודבש ופלפלין אלונטי יין ישן ומים צלורין ושמן אפרסמון דעבדי ליה לבי מסיתא: מתני' אין שורין את החלתי בפישרין אבל נותנין בתוך החומץ ואין שורין את הכרשינין ואין שפין אותן אבל נותן הוא לתוך הכבר או לתוך הכלכלה אין כוברי את התבן בכברה ולא יניחנה במקום גבוה בשביל שירד המוץ אבל ניטל הוא בכברה ונותן לתוך האיבוס: גמ' בעא מיניה ר' שחנן מרבי יוחנן מהו לישורות החלתית בצונן מאי אמר ליה אין תנן אין שורין את החלתית בפישרין הא בצונן מותר א"ל מתני' יחידאה היא דתני' אין שורין את החלתית בין בחמין בין בצונן ר' יוסי אומר בצונן מת בחמין אמו והלכתא כר' יוסי אומר בין בחמין בין בצונן אמו: ואי שרה מאתמול מותר לשתותו בשבת: ואי שתה יום חמישי ויום ששי מקדים דשבת ובשבת לא היה לו שרוי והוה חמישי שאם לא ישתה שמא ימות לישורות בצונן וכניח בחמ' כדי שיראה כמעט דרבי חייא בר אבין: מסתמיך ואזיל ר' חייא בר יוסף אכתפיה דרב נחמן בר יצחק בר אחתיה אמר ליה כי מטינן לבי רב חסדא עיילין כי מטא עלייה בעא מיניה מהו לכסבוסי כתונתא בשבתא לרכוכה קא מכוון ושרי או דילמא לאילדי חוורא קא מכוין ואסי ליה לרכוכא קא מכוין ושפי דאמי כי נפק אתא א"ל מאי בעית מר מיניה א"ל בעאי מיני מהו לכסבוסי כתונתא בשבתא ואמר לי שפיר דמי אמר רב חסדא האי כרתונתא דמשלפא לידיה מקניא שרי קניא מיניה אסיר דקניא לאו מנא היא אמר רבא אי כלי קיואי הואי מיתר ושרי פירש כלי קיואי כלי אורג אמר רב חסדא האי היצא דירקא אי חזי לאבאל בהמה שרי לטלטולה ואי לא אסיר אמר רב חייא בר אשי אמר רב דאי תילא דבשרא שרי לטלטולי אבל דכווי אסיר דכיון דקניא ריחיה אסתי אמה דעתיה מיניה והוה ליה כוקצה מחבת מיאום ומשי הבי אסור לטלטולה רב לטעמיה דאמר ליה רב יהודה אבל לר' שמעון מוקצה מחבת מיאום ליתי ליידה והלכתא כיתידה אמר רב חסדא בר בי רב לא ליישנו מאניה לאושפיזיה לאתוורי ליי משו דלאו אורח ארעא: מתני' נורפין מלפני הפסח ומסלקין לצדדין מפני הרעי דברי רבי דוסא וחכמים אוסרין ונוטלין כולפני בהמה ונותנין לפני בהמה זו ונותנין לפני בהמה זו בשבת: גמ' איבעי להו רבנן ארישא פליגי או אסיפא פליגי

ואין עושין אלונטיות אי זו היא יינמלין ואי זו היא אלונטית יינמלין יין ודבש ופלפלין אלונטי יין ישן ומים צלורין ושמן אפרסמון דעבדי ליה לבי מסיתא: מתני' אין שורין את החלתי בפישרין אבל נותנין בתוך החומץ ואין שורין את הכרשינין ואין שפין אותן אבל נותן הוא לתוך הכבר או לתוך הכלכלה אין כוברי את התבן בכברה ולא יניחנה במקום גבוה בשביל שירד המוץ אבל ניטל הוא בכברה ונותן לתוך האיבוס: גמ' בעא מיניה ר' שחנן מרבי יוחנן מהו לישורות החלתית בצונן מאי אמר ליה אין תנן אין שורין את החלתית בפישרין הא בצונן מותר א"ל מתני' יחידאה היא דתני' אין שורין את החלתית בין בחמין בין בצונן ר' יוסי אומר בצונן מת בחמין אמו והלכתא כר' יוסי אומר בין בחמין בין בצונן אמו: ואי שרה מאתמול מותר לשתותו בשבת: ואי שתה יום חמישי ויום ששי מקדים דשבת ובשבת לא היה לו שרוי והוה חמישי שאם לא ישתה שמא ימות לישורות בצונן וכניח בחמ' כדי שיראה כמעט דרבי חייא בר אבין: מסתמיך ואזיל ר' חייא בר יוסף אכתפיה דרב נחמן בר יצחק בר אחתיה אמר ליה כי מטינן לבי רב חסדא עיילין כי מטא עלייה בעא מיניה מהו לכסבוסי כתונתא בשבתא לרכוכה קא מכוין ושרי או דילמא לאילדי חוורא קא מכוין ואסי ליה לרכוכא קא מכוין ושפי דאמי כי נפק אתא א"ל מאי בעית מר מיניה א"ל בעאי מיני מהו לכסבוסי כתונתא בשבתא ואמר לי שפיר דמי אמר רב חסדא האי כרתונתא דמשלפא לידיה מקניא שרי קניא מיניה אסיר דקניא לאו מנא היא אמר רבא אי כלי קיואי הואי מיתר ושרי פירש כלי קיואי כלי אורג אמר רב חסדא האי היצא דירקא אי חזי לאבאל בהמה שרי לטלטולה ואי לא אסיר אמר רב חייא בר אשי אמר רב דאי תילא דבשרא שרי לטלטולי אבל דכווי אסיר דכיון דקניא ריחיה אסתי אמה דעתיה מיניה והוה ליה כוקצה מחבת מיאום ומשי הבי אסור לטלטולה רב לטעמיה דאמר ליה רב יהודה אבל לר' שמעון מוקצה מחבת מיאום ליתי ליידה והלכתא כיתידה אמר רב חסדא בר בי רב לא ליישנו מאניה לאושפיזיה לאתוורי ליי משו דלאו אורח ארעא: מתני' נורפין מלפני הפסח ומסלקין לצדדין מפני הרעי דברי רבי דוסא וחכמים אוסרין ונוטלין כולפני בהמה ונותנין לפני בהמה זו ונותנין לפני בהמה זו בשבת: גמ' איבעי להו רבנן ארישא פליגי או אסיפא פליגי

תא

ואם עשה מן הכלכלה לכברה ומן הכברה לכלכלה מותר: כיתני' אין שורין לא בחלקות ולא בכרכום ולא בכרשינין ולא בשום ולא בכוסבר ולא בשאר כל הירקות ולא בפשתן ולא בצמר ולא בכל מיני מאכל: אין שורין את החלתי בפישרין ואין שורין את הכרשינין ואין שפין אותן אבל נותן הוא לתוך הכבר או לתוך הכלכלה אין כוברי את התבן בכברה ולא יניחנה במקום גבוה בשביל שירד המוץ אבל ניטל הוא בכברה ונותן לתוך האיבוס: גמ' בעא מיניה ר' שחנן מרבי יוחנן מהו לישורות החלתית בצונן מאי אמר ליה אין תנן אין שורין את החלתית בפישרין הא בצונן מותר א"ל מתני' יחידאה היא דתני' אין שורין את החלתית בין בחמין בין בצונן ר' יוסי אומר בצונן מת בחמין אמו והלכתא כר' יוסי אומר בין בחמין בין בצונן אמו: ואי שרה מאתמול מותר לשתותו בשבת: ואי שתה יום חמישי ויום ששי מקדים דשבת ובשבת לא היה לו שרוי והוה חמישי שאם לא ישתה שמא ימות לישורות בצונן וכניח בחמ' כדי שיראה כמעט דרבי חייא בר אבין: מסתמיך ואזיל ר' חייא בר יוסף אכתפיה דרב נחמן בר יצחק בר אחתיה אמר ליה כי מטינן לבי רב חסדא עיילין כי מטא עלייה בעא מיניה מהו לכסבוסי כתונתא בשבתא לרכוכה קא מכוין ושרי או דילמא לאילדי חוורא קא מכוין ואסי ליה לרכוכא קא מכוין ושפי דאמי כי נפק אתא א"ל מאי בעית מר מיניה א"ל בעאי מיני מהו לכסבוסי כתונתא בשבתא ואמר לי שפיר דמי אמר רב חסדא האי כרתונתא דמשלפא לידיה מקניא שרי קניא מיניה אסיר דקניא לאו מנא היא אמר רבא אי כלי קיואי הואי מיתר ושרי פירש כלי קיואי כלי אורג אמר רב חסדא האי היצא דירקא אי חזי לאבאל בהמה שרי לטלטולה ואי לא אסיר אמר רב חייא בר אשי אמר רב דאי תילא דבשרא שרי לטלטולי אבל דכווי אסיר דכיון דקניא ריחיה אסתי אמה דעתיה מיניה והוה ליה כוקצה מחבת מיאום ומשי הבי אסור לטלטולה רב לטעמיה דאמר ליה רב יהודה אבל לר' שמעון מוקצה מחבת מיאום ליתי ליידה והלכתא כיתידה אמר רב חסדא בר בי רב לא ליישנו מאניה לאושפיזיה לאתוורי ליי משו דלאו אורח ארעא: מתני' נורפין מלפני הפסח ומסלקין לצדדין מפני הרעי דברי רבי דוסא וחכמים אוסרין ונוטלין כולפני בהמה ונותנין לפני בהמה זו ונותנין לפני בהמה זו בשבת: גמ' איבעי להו רבנן ארישא פליגי או אסיפא פליגי

תא

ואם עשה מן הכלכלה לכברה ומן הכברה לכלכלה מותר: כיתני' אין שורין לא בחלקות ולא בכרכום ולא בכרשינין ולא בשום ולא בכוסבר ולא בשאר כל הירקות ולא בפשתן ולא בצמר ולא בכל מיני מאכל: אין שורין את החלתי בפישרין ואין שורין את הכרשינין ואין שפין אותן אבל נותן הוא לתוך הכבר או לתוך הכלכלה אין כוברי את התבן בכברה ולא יניחנה במקום גבוה בשביל שירד המוץ אבל ניטל הוא בכברה ונותן לתוך האיבוס: גמ' בעא מיניה ר' שחנן מרבי יוחנן מהו לישורות החלתית בצונן מאי אמר ליה אין תנן אין שורין את החלתית בפישרין הא בצונן מותר א"ל מתני' יחידאה היא דתני' אין שורין את החלתית בין בחמין בין בצונן ר' יוסי אומר בצונן מת בחמין אמו והלכתא כר' יוסי אומר בין בחמין בין בצונן אמו: ואי שרה מאתמול מותר לשתותו בשבת: ואי שתה יום חמישי ויום ששי מקדים דשבת ובשבת לא היה לו שרוי והוה חמישי שאם לא ישתה שמא ימות לישורות בצונן וכניח בחמ' כדי שיראה כמעט דרבי חייא בר אבין: מסתמיך ואזיל ר' חייא בר יוסף אכתפיה דרב נחמן בר יצחק בר אחתיה אמר ליה כי מטינן לבי רב חסדא עיילין כי מטא עלייה בעא מיניה מהו לכסבוסי כתונתא בשבתא לרכוכה קא מכוין ושרי או דילמא לאילדי חוורא קא מכוין ואסי ליה לרכוכא קא מכוין ושפי דאמי כי נפק אתא א"ל מאי בעית מר מיניה א"ל בעאי מיני מהו לכסבוסי כתונתא בשבתא ואמר לי שפיר דמי אמר רב חסדא האי כרתונתא דמשלפא לידיה מקניא שרי קניא מיניה אסיר דקניא לאו מנא היא אמר רבא אי כלי קיואי הואי מיתר ושרי פירש כלי קיואי כלי אורג אמר רב חסדא האי היצא דירקא אי חזי לאבאל בהמה שרי לטלטולה ואי לא אסיר אמר רב חייא בר אשי אמר רב דאי תילא דבשרא שרי לטלטולי אבל דכווי אסיר דכיון דקניא ריחיה אסתי אמה דעתיה מיניה והוה ליה כוקצה מחבת מיאום ומשי הבי אסור לטלטולה רב לטעמיה דאמר ליה רב יהודה אבל לר' שמעון מוקצה מחבת מיאום ליתי ליידה והלכתא כיתידה אמר רב חסדא בר בי רב לא ליישנו מאניה לאושפיזיה לאתוורי ליי משו דלאו אורח ארעא: מתני' נורפין מלפני הפסח ומסלקין לצדדין מפני הרעי דברי רבי דוסא וחכמים אוסרין ונוטלין כולפני בהמה ונותנין לפני בהמה זו ונותנין לפני בהמה זו בשבת: גמ' איבעי להו רבנן ארישא פליגי או אסיפא פליגי

תא

תא שמע דתניא וחכמי אומרי אחד זה ואה' זה לא יסלקנו לצדדין ש"מ אתרוייהו פליגי : אמר רב חסדא בחלוקת באבוס של כלי אבל באבוס של קרקע אסור לדברי הכל : ונוטלין מלפני בהמה וכו' : תאני חדא נוטלין מלפני בהמה שפיה יפה ונותנין לפני בהמה שפיה רע ותניא אידך נוטלין מלפני בהמה שפיה רע ונותנין לפני בהמה שפיה יפה אמר אביי אידי ואידי מקמי תורא שקלינן והאי דקתני נוטלין מלפני בהמה שפיה יפה מקמי תורא שקלינן בדהמה דלית ליה רירא ונותנין לפני בהמה שפיה רע בפרה דאית לי' רירי והאי דקתני נוטלין מלפני בהמה שפיה רע בחמיר דלא דייק ואביל ונותנין לפני בהמ' שפיה יפה בפרה דדייק ואבלא : ניתני' הקש שעל הטיט לא ינענע בידו אבל מנענע בגופו ואם היה מאבל בהמה או שהיה עליו כר או מרין מנענע בידו מכבש של בעלי ברזים מיתירין אבל לא כובשין ושל כובשין לא יגע בהן ר' יהודה אומר אם היה מוט מערב שבת מיתיר את כליו ושומטן : גמ' אמר רב נחמן דאי פוגלא מרמעלה למיטה שרי מלמיטה למעלה אסור דקסבר טלטול מן הצד שביה טלטול ולית הלכתא הכי אלא בין מלמטה למעלה בין מלמעלה למטה שרי דהא דורר ביה רב נחמן בפרק כל הכלים ואמר רב טלטול מן הצד לא שמיה טלטול : אמר רב יהודה הני פלפלי מידק חדא חדא בקתא דספינא שרי תרי תרי אסיר רבא אמ' כיון דקא מישני אפילו טבא נמי אי"ב דמיקים לה בשבת ואי"ב דמיקים לה ביום טוב ומסתברא כמאן דמוקים לה בשבת דאי ביום טוב ליכא כמאן דאמר דבעינן למידק חדא בקת דספינא ואכור רב יהוד דאי מאן דמחי במיא לינגוב נפשיה דילמא אתי לאיתויי ארבע אמות בכרמלית א"ה כי קא נחזית נמי קא דחי ד' אמות ואסיר כחי בכרמלי' לא גזרו ביה רבנן : אמ' אביי ואיתימ' רב יהוד טיט שעל גבי רגלו מקנחו בקרקע אבל לא בכותל אמר רבא בבותי' דמאי טעמיא לא כישו דמיחזי בבות' האי בנין חקלאה היא אלא אמר רבא מקנחו בבות' אבל לא בקרקע דילמ' אתי לאשוויי גומות : איתמר מר בריה דרבנא אמר אהד זה ואהד זה אשור רב פפא אמר אהד זה ואה' זה מותר אלא אמר מר בריה דרבנא במאי מקנח ליה בקור אינא מאן דאמר דהלכה כמ' בריה דרבנ' מישו' דקא מפרשי למילה ובעד הלכות פסק "כרב פפא ואמר רבא לא ליצדד אינש כובא בארעא דילמא אתי לאשוויי גומו' אפומא אבי רבא אפי הכא כמאן דלימ' לתקוויי פרצה לתוך גומות שלא יכנוס : ת"ש קש שעל דלתו פליגי : ת' וה' וה' זה לא יסלקנו לצדדין ש"מ אתרוייהו פליגי : אמר רב חסדא בחלוקת באבוס של כלי אבל באבוס של קרקע אסור לדברי הכל : ונוטלין מלפני בהמה וכו' : תאני חדא נוטלין מלפני בהמה שפיה יפה ונותנין לפני בהמה שפיה רע ותניא אידך נוטלין מלפני בהמה שפיה רע ונותנין לפני בהמה שפיה יפה אמר אביי אידי ואידי מקמי תורא שקלינן והאי דקתני נוטלין מלפני בהמה שפיה יפה מקמי תורא שקלינן בדהמה דלית ליה רירי ונותנין לפני בהמה שפיה רע בפרה דאית לי' רירי והאי דקתני נוטלין מלפני בהמה שפיה רע בחמיר דלא דייק ואביל ונותנין לפני בהמ' שפיה יפה בפרה דדייק ואבלא : ניתני' הקש שעל הטיט לא ינענע בידו אבל מנענע בגופו ואם היה מאבל בהמה או שהיה עליו כר או מרין מנענע בידו מכבש של בעלי ברזים מיתירין אבל לא כובשין ושל כובשין לא יגע בהן ר' יהודה אומר אם היה מוט מערב שבת מיתיר את כליו ושומטן : גמ' אמר רב נחמן דאי פוגלא מרמעלה למיטה שרי מלמיטה למעלה אסור דקסבר טלטול מן הצד שביה טלטול ולית הלכתא הכי אלא בין מלמטה למעלה בין מלמעלה למטה שרי דהא דורר ביה רב נחמן בפרק כל הכלים ואמר רב טלטול מן הצד לא שמיה טלטול : אמר רב יהודה הני פלפלי מידק חדא חדא בקתא דספינא שרי תרי תרי אסיר רבא אמ' כיון דקא מישני אפילו טבא נמי אי"ב דמיקים לה בשבת ואי"ב דמיקים לה ביום טוב ומסתברא כמאן דמוקים לה בשבת דאי ביום טוב ליכא כמאן דאמר דבעינן למידק חדא בקת דספינא ואכור רב יהוד דאי מאן דמחי במיא לינגוב נפשיה דילמא אתי לאיתויי ארבע אמות בכרמלית א"ה כי קא נחזית נמי קא דחי ד' אמות ואסיר כחי בכרמלי' לא גזרו ביה רבנן : אמ' אביי ואיתימ' רב יהוד טיט שעל גבי רגלו מקנחו בקרקע אבל לא בכותל אמר רבא בבותי' דמאי טעמיא לא כישו דמיחזי בבות' האי בנין חקלאה היא אלא אמר רבא מקנחו בבות' אבל לא בקרקע דילמ' אתי לאשוויי גומות : איתמר מר בריה דרבנא אמר אהד זה ואהד זה אשור רב פפא אמר אהד זה ואה' זה מותר אלא אמר מר בריה דרבנא במאי מקנח ליה בקור אינא מאן דאמר דהלכה כמ' בריה דרבנ' מישו' דקא מפרשי למילה ובעד הלכות פסק "כרב פפא ואמר רבא לא ליצדד אינש כובא בארעא דילמא אתי לאשוויי גומו' אפומא אבי רבא אפי הכא כמאן דלימ' לתקוויי פרצה לתוך גומות שלא יכנוס : ת"ש קש שעל דלתו פליגי : ת' וה' וה' זה לא יסלקנו לצדדין ש"מ אתרוייהו פליגי : אמר רב חסדא בחלוקת באבוס של כלי אבל באבוס של קרקע אסור לדברי הכל : ונוטלין מלפני בהמה וכו' : תאני חדא נוטלין מלפני בהמה שפיה יפה ונותנין לפני בהמה שפיה רע ותניא אידך נוטלין מלפני בהמה שפיה רע ונותנין לפני בהמה שפיה יפה אמר אביי אידי ואידי מקמי תורא שקלינן והאי דקתני נוטלין מלפני בהמה שפיה יפה מקמי תורא שקלינן בדהמה דלית ליה רירי ונותנין לפני בהמה שפיה רע בפרה דאית לי' רירי והאי דקתני נוטלין מלפני בהמה שפיה רע בחמיר דלא דייק ואביל ונותנין לפני בהמ' שפיה יפה בפרה דדייק ואבלא : ניתני' הקש שעל הטיט לא ינענע בידו אבל מנענע בגופו ואם היה מאבל בהמה או שהיה עליו כר או מרין מנענע בידו מכבש של בעלי ברזים מיתירין אבל לא כובשין ושל כובשין לא יגע בהן ר' יהודה אומר אם היה מוט מערב שבת מיתיר את כליו ושומטן : גמ' אמר רב נחמן דאי פוגלא מרמעלה למיטה שרי מלמיטה למעלה אסור דקסבר טלטול מן הצד שביה טלטול ולית הלכתא הכי אלא בין מלמטה למעלה בין מלמעלה למטה שרי דהא דורר ביה רב נחמן בפרק כל הכלים ואמר רב טלטול מן הצד לא שמיה טלטול : אמר רב יהודה הני פלפלי מידק חדא חדא בקתא דספינא שרי תרי תרי אסיר רבא אמ' כיון דקא מישני אפילו טבא נמי אי"ב דמיקים לה בשבת ואי"ב דמיקים לה ביום טוב ומסתברא כמאן דמוקים לה בשבת דאי ביום טוב ליכא כמאן דאמר דבעינן למידק חדא בקת דספינא ואכור רב יהוד דאי מאן דמחי במיא לינגוב נפשיה דילמא אתי לאיתויי ארבע אמות בכרמלית א"ה כי קא נחזית נמי קא דחי ד' אמות ואסיר כחי בכרמלי' לא גזרו ביה רבנן : אמ' אביי ואיתימ' רב יהוד טיט שעל גבי רגלו מקנחו בקרקע אבל לא בכותל אמר רבא בבותי' דמאי טעמיא לא כישו דמיחזי בבות' האי בנין חקלאה היא אלא אמר רבא מקנחו בבות' אבל לא בקרקע דילמ' אתי לאשוויי גומות : איתמר מר בריה דרבנא אמר אהד זה ואהד זה אשור רב פפא אמר אהד זה ואה' זה מותר אלא אמר מר בריה דרבנא במאי מקנח ליה בקור אינא מאן דאמר דהלכה כמ' בריה דרבנ' מישו' דקא מפרשי למילה ובעד הלכות פסק "כרב פפא ואמר רבא לא ליצדד אינש כובא בארעא דילמא אתי לאשוויי גומו' אפומא

פרק נוטל

הכאור הקטן

רבא

נר כבוה

ר"ש

קש שעל דלתו פליגי : ת' וה' וה' זה לא יסלקנו לצדדין ש"מ אתרוייהו פליגי : אמר רב חסדא בחלוקת באבוס של כלי אבל באבוס של קרקע אסור לדברי הכל : ונוטלין מלפני בהמה וכו' : תאני חדא נוטלין מלפני בהמה שפיה יפה ונותנין לפני בהמה שפיה רע ותניא אידך נוטלין מלפני בהמה שפיה רע ונותנין לפני בהמה שפיה יפה אמר אביי אידי ואידי מקמי תורא שקלינן והאי דקתני נוטלין מלפני בהמה שפיה יפה מקמי תורא שקלינן בדהמה דלית ליה רירי ונותנין לפני בהמה שפיה רע בפרה דאית לי' רירי והאי דקתני נוטלין מלפני בהמה שפיה רע בחמיר דלא דייק ואביל ונותנין לפני בהמ' שפיה יפה בפרה דדייק ואבלא : ניתני' הקש שעל הטיט לא ינענע בידו אבל מנענע בגופו ואם היה מאבל בהמה או שהיה עליו כר או מרין מנענע בידו מכבש של בעלי ברזים מיתירין אבל לא כובשין ושל כובשין לא יגע בהן ר' יהודה אומר אם היה מוט מערב שבת מיתיר את כליו ושומטן : גמ' אמר רב נחמן דאי פוגלא מרמעלה למיטה שרי מלמיטה למעלה אסור דקסבר טלטול מן הצד שביה טלטול ולית הלכתא הכי אלא בין מלמטה למעלה בין מלמעלה למטה שרי דהא דורר ביה רב נחמן בפרק כל הכלים ואמר רב טלטול מן הצד לא שמיה טלטול : אמר רב יהודה הני פלפלי מידק חדא חדא בקתא דספינא שרי תרי תרי אסיר רבא אמ' כיון דקא מישני אפילו טבא נמי אי"ב דמיקים לה בשבת ואי"ב דמיקים לה ביום טוב ומסתברא כמאן דמוקים לה בשבת דאי ביום טוב ליכא כמאן דאמר דבעינן למידק חדא בקת דספינא ואכור רב יהוד דאי מאן דמחי במיא לינגוב נפשיה דילמא אתי לאיתויי ארבע אמות בכרמלית א"ה כי קא נחזית נמי קא דחי ד' אמות ואסיר כחי בכרמלי' לא גזרו ביה רבנן : אמ' אביי ואיתימ' רב יהוד טיט שעל גבי רגלו מקנחו בקרקע אבל לא בכותל אמר רבא בבותי' דמאי טעמיא לא כישו דמיחזי בבות' האי בנין חקלאה היא אלא אמר רבא מקנחו בבות' אבל לא בקרקע דילמ' אתי לאשוויי גומות : איתמר מר בריה דרבנא אמר אהד זה ואהד זה אשור רב פפא אמר אהד זה ואה' זה מותר אלא אמר מר בריה דרבנא במאי מקנח ליה בקור אינא מאן דאמר דהלכה כמ' בריה דרבנ' מישו' דקא מפרשי למילה ובעד הלכות פסק "כרב פפא ואמר רבא לא ליצדד אינש כובא בארעא דילמא אתי לאשוויי גומו' אפומא

רש"י

סליקו להו תולין

נוטל והאחן נידו כהנ' ולא לאמרי' דמעלמל הוא לא לאחן עם לעסוק לאנב השטורה ולאנב תולין אבל עשלה בלאמי נכסה לאני נח עולמל היא : לאף מעלילאף סלה הרומס המעשה בלאמי תולין וק"ל דעלמל סלה הרומס לאחר ולאף סלה הרומס לאחר לא מעלילאף לא מעלילאף לא מעלילאף

גמ' אמרי דביר' ינאי בתינוק ששיש לו נענועין על אביו ודוקא אבנדאי נפלה לא אתי לאיתויי אבל דינר דאי נפיל אתי לאתויי לא: מתני' האבן שעל פי החבית מטה על צדה והיא נופלת מאליה היתה בין החבית למבויהה ומטה על צדה והיא נופלת מאליה מעות שעל הבר מגיעה את הבר והן נופלות מאליהן היתה עליו לשלשת מקנחה בסמרטוט היתה של עור נותן עליה מים עד שתבלה: גמ' אמר רב הונא אמ' רב ראש שנו אלא בישוכה אבל במגיה נעש' בסים לדבר האסור והלכתא כותיה דרב דקאי רבי אמי בשם ר' יוחנן כותיה בפרק כל הבלים: היתה בין החביות: תניא רבי יוסי אומר היתה' חבית מונחת באוצר או שהיו כלי זכוכי' מונחין תחתיה מניבה למקום אחר ומטה על צדה והיא נופלת ונוטל היכנה מה שהוא צריך לו ומחזירה למקומ': מעות שעל הבר וכו': אמר ר' חייא בר אשי ל"ש אלא בישוכה אבל במגיה נעשה בסים לדבר האסור: אמר רבה בר בר חנא א"ר יוחנן לא שנו אלא לצורך גופו אבל לצורך מקומו מטלטלן ועודן עליו: אמר רב אושעיא שבח ארנקי בחצר מניח עליו כבר או תינוק ומטלטלו וליתי הלכתא כותיה דאמ' רב אשי לא אכרו כבר או תינוק אלא לטת בלבד וכן הלכה: מתני' בית שמאי אומ' מעבירין מעל השלחן עצמות וקליפין ובית הלל אומר מסלק את הטבל ומגרה מעבירין מעל השלחן פירורין פחותין מכזית ושער של אפונים ושל עדשי' מפני שהוא מאבל בהמה ספונ' אם יש לו עיר בית אחיזה מקנחים בו ואם לאו אין מקנחין בו וחכמים אומרי' בין כך ובין כך ניטל בשבת ואינו מקבל טומאה: גמ' אמר רב נחמן אנו אין לנו אלא בית שמאי כר' יהוד' ב"ה כר' שמעון וכי קא שרי ר' שמעון לטלטולי בנין עצמות ד'דחזיין למאבל כלבים וקליפין דחזיין למאבל בהמה אבל מידי דלא חזי לא למאבל אדם ולא למאבל בהמ' לא קא שרי רבי שמעון ות"ר מטלטלין את העצמות מפני שהן מאבל כלבים בשר תפוח מפני שהוא מאבל לחיה: מעבירין מעל השלחן וכו' מתני"

רש"י

גמ' מתינוק שיש לו נענועים שלא לעשות שלטול אלא בידי, שכבר הוחזק שהוא מלכלך בהם: אבנדאי. ודאי: לאיתויי. לטלטולי: מתני' כר': מטה על ידו. מעט להכניס על פיו: והאבן נופלת. מאליה: מגיעה את הבר. שהיתה מונחת בין החביות: מקנחה בסמרטוט. מנגבה: עליה מים. לשפשפה: גמ' רב הונא אמ' רב. ראש שנו. במשנה: בישוכה. מנגבין החבית בה: ומטלקה מבין החביות. ומסלקה: ומטה על צידה. לצד שום דבר: מיחוש בגון רוק וכיוצא בו: מקנחה בסמרטוט. ומנגבה: ונכנד שריטה. בחבית: בסים לדבר האסור. כגון שומן: היתה בין החביות. היתה מונחת בין שתי חביות: מניבה למקום אחר. מסלקה: ומטה על צדה. לצד שום דבר: ונוטל היכנה. שהיה מונח תחתיה: מה שהוא צריך לו. מן החבית: ומחזירה למקומ'. שהיתה מונחת שם: מעות שעל הבר. שנתנו לו בעל הבית: בישוכה. מנגבה: מגיה. מלטלטלה: בסים לדבר האסור. כגון שומן: אבל במגיה נעשה בסים לדבר האסור. כגון שומן: אמר רבה בר בר חנא. בשם רבי יוחנן: לצורך גופו. שהוא צריך לאכול עליו: לצורך מקומו. שהוא צריך לו: מטלטלן ועודן עליו. מטלטלה ומניחה עליו: אושעיא. שם אדם: שבח ארנקי. שכח כיסו: בחצר. בבית: מניח עליו כבר או תינוק. מניחו עליו: ומטלטלו. מטלטלה ומניחה עליו: וליתי הלכתא כותיה דאמ' רב אשי. ליתי הלכתא כרב אשי: לא אכרו כבר או תינוק אלא לטת בלבד. לא הצריכו לסלק אלא מה שעליו: וכן הלכה. כרב אשי: מתני' בית שמאי אומ' מעבירין מעל השלחן עצמות וקליפין ובית הלל אומר מסלק את הטבל ומגרה מעבירין מעל השלחן פירורין פחותין מכזית ושער של אפונים ושל עדשים מפני שהוא מאבל בהמה ספונ' אם יש לו עיר בית אחיזה מקנחים בו ואם לאו אין מקנחין בו וחכמים אומרי' בין כך ובין כך ניטל בשבת ואינו מקבל טומאה: עצמות. שנשארו בהן מן הבשר: וקליפין. של פירות: מאבל בהמה. שהבהמה אוכלתן: מידי דלא חזי. שאינו ראוי כלל: לא קא שרי רבי שמעון. לטלטלן: מפני שהן מאבל כלבים. שהכלבים אוכלין אותן: בשר תפוח. שנתבשל יתר על הראוי: מפני שהוא מאבל לחיה. שהחיה אוכלתו: מעבירין מעל השלחן וכו'. מסייע

מן הבשר והקליפין מן הפירות מכל מקום נקפדו מע"ש לתפי' ר' שמעון מודה: א

מלחמת ה'

כתוב כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלהיך בידך ושבית שביו ראית בשבויה אשת יפת תואר וחשקת בה ולקחת לך לאשה והבאתה אל תוך ביתך וגו' הרי שהתורה התירה אשת יפת תואר ואמרו חז"ל שלא התירה אלא לדעת יצרו ולא לבעילה אלא שאם בעלה אסורה לו ומה שנראה לי בזה הוא כי אחר שהתורה התירה אשת יפת תואר ואמרו חז"ל שלא התירה אלא לדעת יצרו ולא לבעילה אלא שאם בעלה אסורה לו ומה שנראה לי בזה הוא כי אחר שהתורה התירה אשת יפת תואר

הדושי אנשי שם

מדר"ב א ויעבר הקשה אחר"ר מפני מה קראו שמו יעבר ויש מפרשים שעבר את הירדן ויש מפרשים שעבר את הים ויש מפרשים שעבר את המבול ויש מפרשים שעבר את הגיהנם ויש מפרשים שעבר את עבודת כוכבים ויש מפרשים שעבר את מלכות בבל ויש מפרשים שעבר את מלכות מדי ויש מפרשים שעבר את מלכות יון ויש מפרשים שעבר את מלכות אדום ויש מפרשים שעבר את מלכות ישמעאל ויש מפרשים שעבר את מלכות אדום ויש מפרשים שעבר את מלכות ישמעאל

רש"י

סליקו להו נוטל

חבית

סליקו להו נוטל

חבית

פרק חבית שנשברה

המאור הקטן

מלחמת ה'

מסתברא בתותים ורמונים פליגי א"ר יוחנן הלכה כרבי יהודה בשאר פירות: תניא סוחטין בפגיעין ובפרישין ובעוזרדין אבל לא ברמונים מפני שבית מנשיא בן מנחם סוחטין ברמונים בחול ועשיין מהן יין ונמצאו הרמוני בני סחיט הלכך אסור לסוחטן בשבת א"ר נחמן הלכה כשל בית מנשיא בן מנחם נמצאו עכשיו הכל הראוי מבע אז הדברי שותים ועבני אין סוחטין אותן בשבת ואם יצאו מעצמן אסורין בין לאביל בין למשקין לדברי הכל והתיתי והרמוני אסור לסוחטן בשבת לדברי הכל ואם יצאו מעצמן אם לאוכלין היוצא מהן מותר ואם למשקין היוצא מהן אסור כרבי יהודה ושאר פירות כגון פגיעין ופרישין ועוזרדין סוחטין אותן לכתחלה בשבת לדברי הכל ואי איבא מן דסליק אדעתיה דרמונו בהדי זתי ועבני הוו דהא אמר רב נחמן דהלכה כשל בית מנשיא בן מנחם הדי לעניין סחיטה לכתחלה איתמר דאין סוחטין אותן בשבת אבל אם יצא מעצמן והן לאוכלין מיתרי לכתחלה כרבי יהודה והכי נמי מסתבר דקתני סוחטין בפגיעין ובפרישין ובעוזרדין אבל לא ברמונים אלמא אסחיט קאי ועוד מדיהיב טעמא כדרב חסדא דאמר תרדין שסחטן ונתנן בתוך המקוה פיסלין את המקו בשיני מרא ואמאי והא לאי בני סחיטה נינהו אלא מאי אית לך למימר כיון דאחשבינהו הוה להו בישקה דבא נמי כיון דאחשבינהו הוה להו משקה ש"מ דאחשבינהו קאי דלא מצית למימר דאחשבינהו אלא היכא דסחטן: אמר רב יהודה אמר שמואל סוחט אדם אשכול של ענבי לתוך הקדרה אבל לא לתוך הקערה אבל לא משקין ולסחוט אסור: וקיימא לן כרבי יהודה היכא דלא מכוין אלא לסחוט אסור אבל מכוין לסחוט ואגב כך נפלו מותר: אביי רב יהודה אמר שמואל המפרק תוכל מתוכל ואין אתי לפי נשבח שרי לסחוט כתוכל ומקוה הבא לתוכל כתוכל דמי ומסוק ליה כגר מצוה

רש"י

מסתברא בתותים ורמונים פליגי א"ר יוחנן הלכה כרבי יהודה בשאר פירות: תניא סוחטין בפגיעין ובפרישין ובעוזרדין אבל לא ברמונים מפני שבית מנשיא בן מנחם סוחטין ברמונים בחול ועשיין מהן יין ונמצאו הרמוני בני סחיט הלכך אסור לסוחטן בשבת א"ר נחמן הלכה כשל בית מנשיא בן מנחם נמצאו עכשיו הכל הראוי מבע אז הדברי שותים ועבני אין סוחטין אותן בשבת ואם יצאו מעצמן אסורין בין לאביל בין למשקין לדברי הכל והתיתי והרמוני אסור לסוחטן בשבת לדברי הכל ואם יצאו מעצמן אם לאוכלין היוצא מהן מותר ואם למשקין היוצא מהן אסור כרבי יהודה ושאר פירות כגון פגיעין ופרישין ועוזרדין סוחטין אותן לכתחלה בשבת לדברי הכל ואי איבא מן דסליק אדעתיה דרמונו בהדי זתי ועבני הוו דהא אמר רב נחמן דהלכה כשל בית מנשיא בן מנחם הדי לעניין סחיטה לכתחלה איתמר דאין סוחטין אותן בשבת אבל אם יצא מעצמן והן לאוכלין מיתרי לכתחלה כרבי יהודה והכי נמי מסתבר דקתני סוחטין בפגיעין ובפרישין ובעוזרדין אבל לא ברמונים אלמא אסחיט קאי ועוד מדיהיב טעמא כדרב חסדא דאמר תרדין שסחטן ונתנן בתוך המקוה פיסלין את המקו בשיני מרא ואמאי והא לאי בני סחיטה נינהו אלא מאי אית לך למימר כיון דאחשבינהו הוה להו בישקה דבא נמי כיון דאחשבינהו הוה להו משקה ש"מ דאחשבינהו קאי דלא מצית למימר דאחשבינהו אלא היכא דסחטן: אמר רב יהודה אמר שמואל סוחט אדם אשכול של ענבי לתוך הקדרה אבל לא לתוך הקערה אבל לא משקין ולסחוט אסור: וקיימא לן כרבי יהודה היכא דלא מכוין אלא לסחוט אסור אבל מכוין לסחוט ואגב כך נפלו מותר: אביי רב יהודה אמר שמואל המפרק תוכל מתוכל ואין אתי לפי נשבח שרי לסחוט כתוכל ומקוה הבא לתוכל כתוכל דמי ומסוק ליה כגר מצוה

מסתברא בתותים ורמונים פליגי א"ר יוחנן הלכה כרבי יהודה בשאר פירות: תניא סוחטין בפגיעין ובפרישין ובעוזרדין אבל לא ברמונים מפני שבית מנשיא בן מנחם סוחטין ברמונים בחול ועשיין מהן יין ונמצאו הרמוני בני סחיט הלכך אסור לסוחטן בשבת א"ר נחמן הלכה כשל בית מנשיא בן מנחם נמצאו עכשיו הכל הראוי מבע אז הדברי שותים ועבני אין סוחטין אותן בשבת ואם יצאו מעצמן אסורין בין לאביל בין למשקין לדברי הכל והתיתי והרמוני אסור לסוחטן בשבת לדברי הכל ואם יצאו מעצמן אם לאוכלין היוצא מהן מותר ואם למשקין היוצא מהן אסור כרבי יהודה ושאר פירות כגון פגיעין ופרישין ועוזרדין סוחטין אותן לכתחלה בשבת לדברי הכל ואי איבא מן דסליק אדעתיה דרמונו בהדי זתי ועבני הוו דהא אמר רב נחמן דהלכה כשל בית מנשיא בן מנחם הדי לעניין סחיטה לכתחלה איתמר דאין סוחטין אותן בשבת אבל אם יצא מעצמן והן לאוכלין מיתרי לכתחלה כרבי יהודה והכי נמי מסתבר דקתני סוחטין בפגיעין ובפרישין ובעוזרדין אבל לא ברמונים אלמא אסחיט קאי ועוד מדיהיב טעמא כדרב חסדא דאמר תרדין שסחטן ונתנן בתוך המקוה פיסלין את המקו בשיני מרא ואמאי והא לאי בני סחיטה נינהו אלא מאי אית לך למימר כיון דאחשבינהו הוה להו בישקה דבא נמי כיון דאחשבינהו הוה להו משקה ש"מ דאחשבינהו קאי דלא מצית למימר דאחשבינהו אלא היכא דסחטן: אמר רב יהודה אמר שמואל סוחט אדם אשכול של ענבי לתוך הקדרה אבל לא לתוך הקערה אבל לא משקין ולסחוט אסור: וקיימא לן כרבי יהודה היכא דלא מכוין אלא לסחוט אסור אבל מכוין לסחוט ואגב כך נפלו מותר: אביי רב יהודה אמר שמואל המפרק תוכל מתוכל ואין אתי לפי נשבח שרי לסחוט כתוכל ומקוה הבא לתוכל כתוכל דמי ומסוק ליה כגר מצוה

פרק הבית

דמיאור הקטן כשטיא ודוקיא דדייק מינה רב חסדא בלחוד הוא דהויא ביום שט וכן הדעת נוטה ורב חנאל ז"ל כך היה ודאי והא דעתו אלא שאם שברי שמואל ור' הסדא דדייקינן מינהו לאו הלכה אינן ורבי אמי והלכתא כדוקיא דרבי יוחנן והא מתניתא שמע מינה סוחט אד כבשין ושלקות לניפן אבל למימיהן אסור ואם סחט למימיהן נעשי כמי שסחט זתים ועבני וחייב חטאת ולא הפריש בסחיטתן למימיהן בין קדרה לקערה אלא הכל אסור והא סחיטת זתים ועבנים בין לקדרה בין לקער' למימיהן הוא צריך וא"ר יוחנן שסחיטת כבשין ושלקות למימיהן כסוחט זתים ועבנים וחייב חטאת ומתוך אלו הדברים מתברר שאין הלכה לא כשמוא ולא כרב דאמ' סוחט אד אשכול של ענבי ונותן לתוך הקדר אבל לא לתוך הקער' וש מי שהעמיד דברי רב ושמוא בי"ט מדדייק רב חסד דברי רב ושמוא ואמר מיבריה גלמוד חייב אדם עז לתוך הקדרה אבל לא לתוך הקערה לקיים אי דליבא כבנתא אפי' בי"ט אסור ואי דאיבא סבנתא אפי' בשבת מותר ומפרקינן לא צריכה דאית ביה צערה וסבר מפרק בלאחר יד הוא

שבת

נרסינן בפרק חרס (דף קיד) וכו' כלומר בהלכות ואין קשיות היכי צריכן הכא למעבד חיטן וסופיה תפ"ג דלויב' מכנה תמלאי תמרי' סיעב' ע"י כותי כדקיימא לן בכל דבר שיש בו סכנה תומר לכותי ושאי ע"ל בכא ב"מ כותי כדקיימא לן בדרסוקין סחלב היו כשהוי רוקח כלומרינן במרובה (דף כ) מעשה בחסיד שהיה נוטה מלבו ושאל הרופאין ואמרו אין לו תקנ' עד שיעשה לו תרנגול מפני שהוא סכנה למעשה בשינוי שלא כדרך ממלאכו : כמעבן נרגלו בשבת כדי שיהו מי המטר נוגעים היטב ולא יהלוף הביח וז"ל ר"ת דלא דמי ממעבן בשבת לכלי חמתי לחמרי' לקמן כל מקו' שהכרו הכמים מפני מרזיק העין לפילו בחלדי חדרים לסור י"ל דסם הוא דלסור בני שוהן בחמה לפי שהרוסה שהוא שוהן בחמה יהסוב שבשבן בשבת ולפיכך לסו' לפי' בחלדי חדרי' לבל הכא הרוסה שמעבין יהסוב שהוא מוכר דמקמן בלאחר יד הוא ומקום פסידא שרי ולפסר דלמו דוקא בשבת אלא אפילו בשאר ימות השנה לפי שבפרסיות נמי שרינן מיהו כל היכא דמפי' למעבד בשבת עפי מעלי : במקום פסידא לא גזור רבנן וז"ת ג"כ מה לסרו לבנות לביקה בשבת והא מלאכ' שלינ' לריכה לגופה היא שלא למחשים הוא לריך אלא לסלא ביתו ולא מיקסר אלא מדרבנן ודוקי בכוי לביקה מיקסר לר"ת דלמר מלאכה שאינה לריכה לגופה פעור עליה ופליו ע"י כותי דקנן בכריס כל נכרי (דף קכ) נכרי שבא לבנות אין לומרי' לו בנה ומקמינן לה כר"ש י"ל שאני בכוי דכיון דאם היה לריך לגופו היה לסור עז סקורה ואין הכל בקיאין לחלוק בין מלאכה הלריכה לגופה לשאינה לריכה מ"ם אסרי רבנן אפי' במקום פסידא ואפי' על ידי כותי נמי אסרו לפי שמקוך שאדם נוהל על ממנו לו לריך היה על ידי כותי אלא לכבודו היה נופיה לו נמי שאני בכוי שהוא שבות בלאחר יד שמעינן מרבנן ומהיר עפי משבות דשבת הנעשה כדרכו דהיינו על ידי כותי : כנסין

ר' אחי' ז"ל

ר' מצוה

שבת דאיסור סקילה הוא גזור ביה רבנן י"ט דאיסו' לאו הוא לא גזרו ביה רבנן הנח שאפילו ליינק מן הבהמה ביום טוב לא התירו אא במקום צער כל שכן לחלוב במקום שאין צער שודאי אסור ואין לנו לאהדורי אפירוקי ולאפוקי שמעתא מידוכתא אלא ודאי זה שאמר סותם לתוך הקדרה אבל לא לתוך הקערה בשבת אמרה וזה שאמר רב הסדא בי"ט הוא ואין הלכ' כמותו לא בשבת ולא בי"ט וכן קבלנו כוב'ותינו אלו הן דברי רב הנגאל זצ"ל ואנן עיינינן בה ואשכחינן פירכא לכולהו הדא דהאי דאמ' ולא הפריש בסחיטתן למימיהן בין לקדרה לקערה אא הבל אסור לאי הכי הוא דהאי דאמר רבי יוחנן למימיהן חייב סחאת בענין מימרא דרב ושמואל למימיהן פטו' אבל אסור הוא דכי היכי דהא דאמרי רב ושמואל למימיהן פטור אבל אסור לקער' דהוא אבל לא לקדר' ה"נ דא"ה דא"ר יוחנן למימידן חייב סחאת לקערה היא אבל לא לקדרה תדע דהא רב

ושמוא אינהו דאמרי סותם אדם אשכול לתוך הקדרה אבל לא לתוך הקערה ואינהו דאמרי בענין בכשין ושלקן למימיהן פטור אבל אסור ואי ס"ד לכאן דאסר למימיהן אסור ל"ש לקדרה ולא שנא לקערה הכל אסור קאמר א"כ קשי' דרב אדרב ודשמואל אדשמואל אא מה אית לך למימר האי למימיהן אסור לתוך הקערה אמרי ולא לתוך הקדרה הבא נמי לר' יוחנן למימיהן דקאמר חייב סחאת לתוך הקערה קאמר ולא לתוך הקדרה ולא פליג ר' יוחנן אדרב ושמואל אא בפטור אבל אסור ובחייב סחאת אבל קערה וקדרה לא דא"כ לפלוג בהדייא בקערה וקדרה ומדלא אשכחן פלוגתיהו אא במותר לרב ובפטור אבל אסור לשמואל ובחייב סחאת לר' יוחנן שמעית מינה דלא איפלינו בקדר' וקערה ועוד דלא אשכחן דרבי יוחנן פליג עליהו דרב ושמוא אא בבכשין ושלקות אבל באשכול של ענבים לא אשכחן דפליג ומ"ד דפליג בעי ראיה והאי דקאמר דהאי סחיטת זתים וענבים בין לקדרה בין לקערה למימיהן היא צריך והא"ר יוחנן שהסחיטו בכשים ושלקות למימיהן כסותם זתים וענבים הוא וחייב סחאת גם זו אינה ראיה לפי שהסחיטו ענבים לתוך הקדר' שיש בה אוכל אע"פ שהוא צריך למימיהן כיון שהוא סותם לתוך האוכל אינו כסותם משקין אלא כמפר איכו לתוך אוכל שהוא מותר ודא"ר יוחנן בסותם בכשין ושלקות למימיהן שהוא כסותם זתים וענבים חייב לא אמר אלא שהסותם בכשין ושלקות לתוך הקערה כסותם זתים וענבים אבל לתוך הקדרה אא ואו מותרין שאוכל הן ולא משק' ולעולם הלכה כשמוא לענין סותם אדם אשכול ענבים לתוך הקדרה ור' יוחנן לא איירי בסותם באשכול כלל והא דאמ' נמי שאפי' לייגק מן הבהמ' בפיו ביום טוב אסור וכל שכן לחלוב לאי הכי היא שהייגק מן הבהמה הוא חמור מן החילב לתוך הקדרה ואע"פ שהוא מפרק כלאחר יד שהייגק בפיו בסותם משקה הוא והחילב לתוך הקדרה כמבריר אוכל הוא ולפיכך מותר ועוד הא מותיב רמי בר חבא ומפרקינן לתיובתיה ומותיב נמי רבינא דהוא בתרא והיא מותיב לה והוא מפרק לה גם ר' ירמי' בקש להעמידה כתנאי ולא עמדה אא לדברי הכל משקה הבא לאוכל אוכל הוא ומכל אלו נלמוד שהלכה כרב ושמוא הילכך הלכה נמי כרב חסדא דקא יליף מיניה דחילב "אדם עז בי"ט לתוך הקדרה אבל לא לתוך הקערה והכי הזינן לרב האי גאון ז"ל כדפסיקנא ולית בה ספיקא : נרסינן בפרק אע"פ "תניא רבי מוריגוס אומר נוטה יונק חלב בשבת מאי טעמא מפרק כלאחר יד הוא ובמקום צער לא גזרו ביה רבנן אמ' רב יוסף הלכה כר' מוריגוס תניא נתו' איש גליא אומר צנור שעלו בו קשקשין ממעכן ברגלו בצנעה בשבת ואינו חושש מ"ט כותקן כלאחר יד הוא ובמקום פסידא לא גזרו ביה רבנן אמר רב יוסף הלכה כנחום איש גליא ואי קשיא לך הרוא דנרסינן בפרק חרש שנשא פקחת אבא שאול אומר נוהגין היינו שיונקין מבהמה טהורה ביום טוב ואכרינן היכי דמי אי דאיכא סכנה אפי' בשבת נמי שרי ואי דליכא סכנה אפי' ביום טוב נמי אסור ומפרקינן לא צריכא דאיכא צערא וקסבר כפרק כלאחר יד הוא שבת דאיסו' סקילה הוא גזרו ביה רבנן יום טוב דאינו אא בלאו לא גזרו ביה רבנן דשמעת מינה דנונה אע"ג דאית ליה צערא אסור ליה ליינק מבהמה בשבת ההיא לא קשיא מורי דהרהוא מימרא אליבא דאבא שאול הוא ולית הלכתא כותיה דהא

פסק רב יוסף הלכתא כר' מוריגוס דאמר אפי' בשבת במקום צערא לא

המאור הקטן

והרא"ש

ועוד

מלחמות ה'

לשון ריש"ג

כ"ב :

כבשין ירק חי שכונסין תוכו כחומן לגופן שם לאכול הכונסין שתען ממשקה הלף עליהן והכנלם נה מוכר לכתחלה ללאו מפרק הוא הוחיל ללאו
שכונסים ושלקות מכני שכריך למשקה הוא צריך למימיהן פעו' אבל לאסור נכי שתינו אסיר' ואפי' אינו כבוש אלא שהוא מבושל ומלוח
פוסקין לתוך הקדר' וכרכתי לעיל : וק"ל כשהוא נלחמר מ' כנסין וש' שלקות לגופן מוכר למימיהן פעור אבל לאסור ובדיעבד מותר : לעדות אפי לומר לה מש

נר מצוה

נעלך : לעבוד נכור ניך כהן שתקבלו לן ישראל שלכם ותירש כי מוש
אחר אסור : ותמרי' נכעורו' (קף לו) דנחשדו
לא ק"ו ר"ת כהנים להטיל מום נעכורות ואין
כהנים שם שתופין במים נאמן לומר מום זה נפל מעליו ונריך
ונחלה לו נחזקת שהכהן להניח ראיה : לעכום שהשה כשרה
לכהנים חיישינן שמא כהן להטיל מום נעכורות ואין נאמן לומר מום זה נפל מעליו ונריך
לכהנים חיישינן שמא כהן להטיל מום נעכורות ואין נאמן לומר מום זה נפל מעליו ונריך
שהכהן כן בשלקות כהנים שהשה כשרה לה ומשקה
לכהנים לכהני כהנים שהשה כשרה לה ומשקה
שהכהן כן בשלקות כהנים שהשה כשרה לה ומשקה
שם לנריך נופן שהכהן כרי לעבד עד כשר לנכור :
אם חוזר לנכהנה וזה שפשהן קיסק' תלו' דנם שריסקן וכו' לשק
לנריך השכח וזה נריך ואייתי מקניס' נידוקי וקי'
חיישינן שהכהן שנריך שהכהן כרי זה חייב השכח שכרי ושכנני שריסקן מלי קמ"ל נרייסק
כהנים כהכהן וזה הנכנים עפי שמקני' לשי שהכהן חמיצ
כהנים שכהן חי"ם וכן חם כהנים כרי זה חייב השכח
כהנים כשלקות כשהכהן חוכ' לנל הב' דמעיקר' חוכ' ולנכוסף
נקנכרים כרלחוק :

מתני' כל שנח נחמין כלאחר
מתקנת ° כבשין שכחתן אכר רב לגופן מותר למימיהן
פטור אבל אסור שלקות בין לגופן בין למימיהן
מיתר ושמוצ אכר אחד כבשין ואחד שלקות
לגופן מותר למימיהן פטור אבל אסור ור' יוחנן
אכר אחד כבשין ואחד שלקות לגופן מותר
למימיהן חייב חטאת ולית הלכתא כר' יוחנן
לענין חוכ חטאת דהוה ליה רב ושמוצ בחדא
שיטתא וליכא חייב חטאת אלא בזתים ועגבים
דהוה ליה רבי יוחנן יחיד ואין דבריו של אחד
במקום שנים ועוד הא רתנא דבי מנשה מסייע
להו דאמר דבר תורה אינו חייב אלא על דריכת
זתים ועגבים בלבד ומסתבר' לן דהלכת כותיה
דשמואל בהא מילתא דקאי רבי יוחנן כוותיה
לענין איסור וליכא ביעידו פלוגתא אלא לענין חוכ חטאת : א"ר חייא בר
אשי אמר רב דבר תורה אינו חייב אלא על דריכת זתים ועגבי' בלבד וכן תאנא
דבי מנשה דבר תורה אינו חייב אלא על דריכת זתים ועגבי' בלבד ואין עד °מפי
עד כשר אלא לעדות אשה בלבד אשה בלבד אימעי' ללהי עד מפי עד לענין
כבור מהו רב אסי אמר ורב אשי שרי א"ל רב אסי לרב אשי והא תאנא דבי
מנשה אין עד מפי עד כשר אלא לעדו' אשה בלבד א"ל תני לעדו' שהאשה
כשרה לה כי הא דתניא ר"ש בן קפיסאי אומר בכורכהן צריך שנים בן השוק
להעיד עליו רש"נ אומר אפי' בנו ובתו ודוקא בנו ובתו אבל אשתו לא מ"ט
אשתו בגופי דמיא רב יימר אמשר עד מפי °עד בבבור קרי עליה מרימר יימר
שרי בוכרא והלכתא עד מפי עד כשר בבבור פירוש בבור בהמה בלומר אם
יבא עד מפי עד ויאמר כי מום זה שנפל בבבור זה אינו בידי אדם מתירין אותו
להאכל מיד במומו על פיו : חלות דבש °שריסקן וכו' : כי אתא רב אישיא
מנהרדעא אייתי מתניתא בידיה זתים ועגבים שריסקן מערב שבת ויצאו
מעצמן אסירין ור' אליעזר ור"ש מתירין : ופסק בעל הלכות משמיה דרב צמח
בר פרטי ריש מתיבתא כר' אליעזר ור' שמעון : מתני' °כל שבא °בחמין
מלפני השבת שרין אותו בחמין בשבת וכל שלא בא בחמין מלפני דשבת
מדיחין אותו בחמין בשבת חוץ מן המליח וקיליים דאספנין שהרתחן
בחמין זו היא גמר מלאכתן : גמ' כל שבא בחמין וכו' מאי היא כגון תרנגולתיה
דר' אבא פירוש שהיתה מלוהה ביותר ובשמבקשין לאכלה שורין אותה
בימים חמין ואם הוצא בחמין מערב שבת שורין אותה במי' חמין ואם לאו אסו'
לשרותה בחמין בשבת : וכל שלא בא בחמין מע"ש אין שורין אותה וכו' :
איבעיא להו הדיח מאי אמר רב יוסף הדיח חייב חטאת : מתני' °שובר אדם
את החבית לאכול מימנו גרוגרות ובלבד שלא יתכוין לעשותה כלי אין ניקבין
מעפה של חבית דברי ר' יוסי וחכמי' מתירין : ולא יקבנה מצדה : ואם היתה

נקובה לא יתן עליה שעוה כפני

שהיא

רש"י

מתני' כל שבא בחמין כלומר
שנתבשל שורין לוקו בחמין כדי
שיהא נימוח : וכל שאין בא בחמין
כגון כשר יבש שאוכלין לוקו חי ע"י
הלחה : מדיחין לוקו ולא תמרוקין
זו היא נישולו לבל לא שורין : חוץ
מן המליח כיצד דג מליח של שם
שעברה : וקוליים היינו דג
שאוכלין לוקו מחמת מלחו על ידי
הלחה בחמין והבל תחילו הלחה נמי
לא שהוא נשר מלאכתן והוי כישול :
גמ' מאי היא בחמין שהורין
ושורין לוקו בחמין:תרנגולתיה לר'
אבא שהיה מבשל ושורין לוקו בחמין
ימים רבים וניעותין מהילו' ולוקלין
לרעות : כותבי שהם הבים
מליחה נרוגרות בסבין לו בשיף
לאכול ממנה נרוגרות לתין שהקלקל
שום היסור שבח : ובלבד שלא
יתכוון למוקנו יפה כדי לעשות כלי
בפקח נפה : אין מוקבין המצופה
בהדוקה בפה הבים לעשות בה נקב
אלא נוחל לתח כולה אבל כי נקיב לה
מתקן פיקחת הוא : וחכמי' מתירין
לתין דרך פקח הבים בבך : ולא
יקבנה בגידים בנמרא מפרש לה :

שהוא

שין משפט

ת רבי חנגא הסתם דמשיחה כבשין ירק חי שכונסין לוקו בחומן לגופן שם לאכול הכונסין שתען ממשקה הלף עליהן והכנלם נה מוכר לכתחלה ללאו מפרק הוא הוחיל ללאו
שכונסים ושלקות מכני שכריך למשקה הוא צריך למימיהן פעו' אבל לאסור נכי שתינו אסיר' ואפי' אינו כבוש אלא שהוא מבושל ומלוח
פוסקין לתוך הקדר' וכרכתי לעיל : וק"ל כשהוא נלחמר מ' כנסין וש' שלקות לגופן מוכר למימיהן פעור אבל לאסור ובדיעבד מותר : לעדות אפי לומר לה מש

רש"י

שהוא ממרח ויש כאן משום ממחק: מחשלת שאין ממרח משעה לנקה בלפני הכלי סניג הנקב: נגמ' ולימן חוסק דלמין יפה מכוין שמרחיב פיה ק' לפי שהוא
נעשה מקום: מחשלת שאין ממרח משעה לנקה בלפני הכלי סניג הנקב: נגמ' חוקלוס כלים כגון סלי וכבויין מכפוף קמרי ונוקבין נקובו קמרים רעים לסקבל:
למעה מעבופקה: חוקלוס כלים על כפוק קמרים וכבויין כמין סלים: מתיר ניד: ומפקיע וחוקך בכלי מדלת מקיר מכיר לכל לא מפקיע ולא חוקך שאין כלי ניטל אלא לצורך קמחים: בגורעיה כרומה: לפען יפה קא מכוין להרחיב מוצא היין נקב גדול מדלת נקיב
לה כדרך הסקבים נקב עגול ויפה: לפתחם קא מכוין ולפחות ולא דמי לרשב"ג לפתחם לפען יפה קא מכוין להרחיב פיה ומשנתנו כרבנן

שהוא ממרח א"ר יהודה מעשה בא לפני רבן יוחנן בן זכאי בער' ואמ' חיישש אני לו מחטא: גמ' תניא רשב"ג אומר מביא אדם חבית של יין ומתיז ארת ראשה בסיף ומניחה לפני האורחי בשבת ואינו חוישש: תניא הותלו של תמרים ושל גרוגרו' מתיר ומפקיע וחותך בעז מיניה מרב ששת מהו למיברו חביתא בבורטי' בשבת לפיתחא קא מכוין ואסיר או דילמ' לעין יפה קא מיכוין וישרי אמר להו לפירתח קא מיכוין ואסיר: אין נוקבין מנופה של חבית וכו' אמר רב הונא מחלוקת למעלה אבל מן הצד דברי הכל אסור והיינו דקתני ולא יקבנה בצד' וכן הלכתא ת"ר אין נוקבין נקב חדש לכתחל' בשבת ואם בא להוסיף מוסיף וייש אומרים אין מיסיפין וישין שנוקבין נקב ישן לכתחל' בשבת דרש רב נחמנבר רב חסדא משמיה דרב נחמן הלכה כייש אומרים וישין שנוקבין נקב ישן לכתחלה אמר רב יהודה אמר שמוא' לא שנו אלא במקום העשוי לשמר אבל במקום העשוי לחזק אסור פירוש לשמר להוציא יין כדי השמרי' היכי דמי לשמר והיכי דמי לחזק אמ' רב חסדא למעלה מן היין זהו לחזק לכיטה מן היין זהו לשמר רבה אמ' אפי' למעל' מן היין זהו לשמר והיכי דמי לחזק כגון שנקב למט מן השבירים והלכת' כרבה דתני דמסייע ליה גובתי' כפירוש שפיפר' רב אסר ושמוא' שרי למיתתך לכתחל' כ"ע לא פליגי דאסיר אהדורי כ"ע ל"פ דישרי בי פריגי דתחתיכ' ולא מיתקנא מאן דאס' כבר נזיר' דילמא אתי למיתתך לכתחל' ומאן דישרי סבר לא גזרינן דילמא אתי למיתתך לכתחל' כתנאי אין חותכין שפיפרת בי"ט ואין צ"ל בשב' נפלה מחזירין אותה בשבת ואין צ"ל בי"ט ור' יאשיה מיקל אהייא אילימ' אריש' הא קא מתקן מנא אלא אסיפא תנא קמא נמי מישרא קא שרי אלא דתחיכה ולא מיתקנא איבא ביניהו תנא קמיא סבר גזרינן ר' יאשיה סבר לא גזרינן דרש רב שישא בריה דרב אידי משמיה דר' יוחנן הלכה כר' יאשיה. ואם הירתה נקוב וכו' מישחא רב אסר ושמוא' שרי מאן דאסר סבר גזרינן משום שיעוה ומאן דשרי סבר לא גזרינן משום שיעוה והלכת' כרב אמר טבות רישבא אמר שמואל האי טרפא דאמא אסי' פירוש אסור ליתן עלה של הדס בתוך הנקב של חבית לקלח בו היין כדי שלא יהא שותת בדופני החבי' מאי טעמ' רב ירמיה מדפתי אמר גזירה משום מרוב רב אשי אמר גזירה שמא יקטום מאי ביניהו איכ' ביניה דקטים ומנח: מתני'

גו שיעין לף יקעוש ואס קטס חייב משלם: סיף ואסיקנא לשרי ובכלי יתקיה: מישחא לתק שמן שבתוכו כדמני מתני' לחבית סניג הנקב: טרפא לתפל לתק עלה של הדס בנקב מבוי: מטום מרוב שמא יכין

מרוב: שמא יקעוש העלה מן העוף וכיון דקסבר הוא ה"ל מתקן כלי דקתני בסמ"ע ולא יקעוש בו שיעין ולא יקעשנו ואס קטעמן חייב חטאת: קקעו ומנח

מע"ם לרב ירמיה מדפתי אסיקא לרב חזי ליכוי ולא פסק הרב שלמה ז"ל כדברי מי ורמב"ם ס"ל פסק כרב ירמי': מתני'

חדישי אנשי שם

מתני' א כשיורי מכירים ס"ק ובין דקסיים דלמא לאחוי לאחוכי כמוס ים כמן חסום מקום בלי אלא שמא אל מרם שיעים רשלוקח מרבים סיח וכ"ע כשיורי. כרי"ן ובלא"ה מ"ש כשיורי

רבינו נסים חבית פרק שנים ועשרים

עין משפט

מתני' מתניתין קבעיל לתוך הבור שתין בו מים שלא יפרוץ מתחת המים ולא יהיו נוגעים שנתקרקעות הבור לבוציו שם הקרקע: ואת המים היפים בדעי' כלי שלא מים יפים לתוך מקוה מים רעים להקשר שיטנטו ולא יהמו ומשום דקא כעי למיקני מיפיו ואת הצונן בחמין בשביל שיחמו דתנמי' לעיל מיישנין דילמא לקי לאתמוני בדמין קנין כף: מי שנשרו כלין בחמין בשביל שיחמו ואת הצונן בחמים בשביל שיתמו: מי שנשרו כלין במים מהלך בהנאינו חושש הגיע לחצר החיצונה שיטהרו בחמה אבל לא בגגך העם: גמ' אמר רב יהודה אמ"ר כל המקום שאמרו חכמים מפני מראית העין אפי' בחדרי חדרים אסור והא אנן תנן שיטהרו בחמה אבל לא בגגך העם תנאי היא כדתניא ושיטהרו בחמה אבל לא בגגך העם ר' אליעזר ור"ש אוסרין הא מילתא אע"ג דהויא לה סתם מתני' וכהלוקת דברייתא הויא לה הלכה כמחלוקת דברית דקאי רב כותי דמקשינן מהיא דרב בפ"ק דע"א דקאמ' מאי אינו נרא אילימ' דלא מיתחזי והאמ' רב יהודה אמר רב כל מקום שאמרו חכמים מפני מראית העין אפי' בחדרי חדרי אסור אלמא הכי הלכת אביר רב הונא המנער טליתו בשבת חייב חטאת ולא אמרן אלא בחדתי אבל בעתיקי לי לן בה: ובחדתי נמי לא אמרן אלא באיכמי אבל בחזירי וסומקי לית לן בה והוא דקפיד עירתו עולא איקלע לפומבדיתא חזנהו לרבנן דנפצי גלימייהו א"ל הא קא מחללי רבנן שבתא א"ל רב יהודה נפצי ליה באפיה אנלא קפדינן ולא כיתי: אביי הוה קאי קמיה דרב יוסף א"ל רב לי קומתאי הוה איבא טלא עדה והוה קא מיחסם למיהבא ניהלי אמ' ליה נפיץ וישדי אנן לא קפדינן ולא מידי: א"ר יצחק בר יוסף א"ר יותנן הויצא בטלית מקופלת ומונחת לו על כתיפו בשבת חייב חטאת תני' נמי הכי סיחרי כסית היוצאין בטלית מקופל ומונחת להן על כתפיהן חייבין חטאת ולא סיחרי כסית בלבד אמרו אלא כל אדם אלא שדרכן של סיחרי כסי לצאת בבך ותנוני היוצא במערת הצרורין לו בסדינו חייב חטאת ולא תנוני בלבד אמרו אלא כל אר' אלא שדרכו של תנוני לצאת בבך דרבנן יוצאין בשורר שעל כתפיהן בשבת ולא רבנן בלבד אמרו אלא כל אדם אלא שדרכן של רבנן לצאת בבך: א"ר יהודה מעשה ברוקקים בני של ר' אליעזר בן הורקנוס שיצא בסודר שעל כתיפו בשבת אלא שנימא אחת קשיר לו על

ר"ש

מתני' "נותנין תבשיל לתוך הבור בשבי' שיה' שמור ואת המים היפים ברעים בשביל שיצננו ואת הצונן בחמים בשביל שיחמו: מי "שנשרו כליו במים מהלך בהנאינו חושש הגיע לחצר החיצונה שיטהרו בחמה אבל לא בגגג העם: גמ' אמר רב יהודה אמ"ר כל "מקום שאמרו חכמים מפני מראית העין אפי' בחדרי חדרים אסור והא אנן תנן שיטהרו בחמה אבל לא בגגג העם ר' אליעזר ור"ש אוסרין הא מילת' אע"ג דהויא לה סתם מתני' וכהלוקת דברית' הויא לה הלכה כמחלוק דברית דקאי רב כותי דמקשינן מהיא דרב בפ"ק דע"א דקאמ' מאי אינו נרא אילימ' דלא מיתחזי והאמ' רב יהודה אמר רב כל מקום שאמרו חכמים מפני מראית העין אפי' בחדרי חדרי אסור אלמא הכי הלכת' אביר רב הונא "המנער טליתו בשבת חייב חטאת ולא אמרן אלא בחדתי אבל בעתיקי לי לן בה: ובחדתי נמי לא אמרן אלא באיכמי אבל בחזירי וסומקי לית לן בה והוא דקפיד עירתו עולא איקלע לפומבדיתא חזנהו לרבנן דנפצי גלימייהו א"ל הא קא מחללי רבנן שבתא א"ל רב יהודה נפצי ליה באפיה אנלא קפדינן ולא כיתי: אביי הוה קאי קמיה דרב יוסף א"ל רב לי קומתאי הוה איבא טלא עדה והוה קא מיחסם למיהבא ניהלי אמ' ליה נפיץ וישדי אנן לא קפדינן ולא מידי: א"ר יצחק בר יוסף א"ר יותנן הויצא בטלית "מקופלת ומונחת לו על כתיפו בשבת חייב חטאת תני' נמי הכי סיחרי כסית היוצאין בטלית מקופל ומונחת להן על כתפיהן חייבין חטאת ולא סיחרי כסית בלבד אמרו אלא כל אדם אלא שדרכן של סיחרי כסי' לצאת בבך ותנוני היוצא במערת הצרורין לו בסדינו חייב חטאת ולא תנוני בלבד אמרו אלא כל אר' אלא שדרכו של תנוני לצא בבך דרבנן יוציאין בשורר שעל כתפיהן בשבת ולא רבנן בלב' אמרו אלא כל אדם אלא שדרכן של רבנן לצאת בבך: א"ר יהודה מעשה ברוקקים בני של ר' אליעזר בן הורקנוס שיצא בסודר שעל כתיפו בשבת אלא שנימא אחת קשיר לו על

אצבעו ובא מעשה לפני חכמים ואמרו אע"פ שאין נימא קשור לו על אצבעו דרש רב נחמן משמיה דרב הסרא משמיה דרבי יותן אע"פ שאין נימא קשורה לו על אצבעו שלא איקרע לבי איסי בן הינו בעא מיני' מהו לעשות מרזב בשבת א"ל הכי א"ר אלעזר אסור מאי "מרזב א"ר זירא כישי בבלייתא יש אומרים כי מירזב זה כשכיתעקא אדם בסדינו ומקפל שני קצותיה כמין דרך קיפול ויניחנה על כתיפו השמאלי ויחזור ויקפל שאר טלית שבשילשל בצדו הימין ויניחנה על כתיפו הימין ונמצא טלית' מקופל מבאן ומבאן ומשרשלת על כתיפו וחללו בגגג השדרה ונרא' במרזב ובענין הזה כישי בבלייתא שהיו קושרין שתי כריס' וקורין אותה כישא: ר' ירמיה הוה יתיב קמיה דר' זירא א"ל הכי מאי א"ל אסיר והכי מאי אמר ליה אסור אמר רב פפא נקוט האי כללא בידך כל אדעתא' לכנופי אסיר כל אדעתא כרי להתנאות בו שפיר דאמי כי הא דרב שישא בריה דרב אידי מתנאה בסדינו: כי אתא רב דימי אמר פעם אחת יצא רבי לשדרה והוו

שני

רש"י

שני צידי טליתו מונחין לו על כתיפו אמ' לפניו רבי יהושע בן זרוז בן חמיו של ר"מ בזו לא הייב ר'מאיר חטאת אבר לו דקדק ר'מאיר עד כאן שלשל ר'את טליתו כי אתא רבין אמ' לא היה יהושע בן זרוז אלא יהושע בן קפוסאי היה חתנו של ר'עקיבא ואמר לו בזו לא הייב רבי עקיבא חטאת אמר לו דקדק רבי עקיב עד כאן שלשל רבי את טליתו כי אתא רב שמואל בר יהודה אמר נשאל איתמר: מתני' הרוחץ במי מערה או במי טבריא מסתפג אפי' בעשר אלונטית ולא יביא בידו אבל עשרה בני אדם מסתפגין באלונטית אחת פניהם ידיה ורגליה ומביאין אותו בידם: גמ' קתני מי מער' דומי' דמי טברי' מה מי טברי' חמין אף מי מער' חמין: הרוחץ דיעבד אין לכתחלה לא ואי קשיא לך הא דגרסינן בפרק שמונה שרצים ת"ר רוחצין במי נהר במי חמתן במי טברי' ונרסינן נמי בפ' כירה ראו שאין הדבר עומד והתירו להם חמי טבריה וזיעה במקומה עומד' ושמע מינ' דמות' לרחוץ במי טבריא לכתחלה והבא קתני הרוח' דיעבד אין לכתחלה לא קשיא הא דאמרינן דיעבד אין לכתחלה לא לא איתמר אלא במי מערה והא דקתני מי טברי' רגבי מי מער' לגלויי עלידהי דמי מערה מה מי טבריא חמין אף מי מערה חמין נינהו דקתני להו גבי מי טבריא אבל מי טבריה מות' לרחוץ בהן אפי' לכתחל' ומי מער' מ"ט לא שרו לכתחלה משום דמער' מיטללא כדאמרי' בפרק שור שנגח את הפר' מערה מרבעא ומטללא הילכ' נפיש הבלא דידה ואתי לידי זיעה ומישום הבי לא שרו לכתחלה

ומסתפג אפי' בעשרה אלונטית ולא יביא בידו וכו' א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן הלכ' מסתפג אדם באלונטית ומביאה בידו לתוך ביתו ולא נזרינן דילמא אתי לידי סחיטה א"ר חייא א"ר אבא א"ר יוחנן האוליירין מביאין בלורי נשים לבני בבל ובלבד שיתבטה בהן ראשו ורובו:

סבניתא א"ר אבין בר רב חסד' א"ר יוחנן צרי' לקשר שני ראשיה לטט' מן הכתפיים אמ' להו רבא לבני מחוזא כי מעברתי מאני דבני חילא שרביבי להו למטה מן הכתפי': מתני' סבין ומכשכשין אבל לא מתעמלין ולא מתנרדין אין יורדין לפילומ' ואין עושין אפיקטויזין בשב' ואין מעצבים את הקטן ואין מפרכסין עמו: גמ' מנלן דשבת הוא דאסור לעשות כן משום דמחזי כעובדא דחול ואפילו בחול נמי אסור משום דמחזי כבונה ואפילו בבונה נמי אסור משום דמחזי כבונה בית עולמים ואפילו בבית עולמים נמי אסור משום דמחזי כבונה בית עולמים לעבודת כוכבים ומנלן דשבת הוא דאסור דילמא בחול שרי משום דאיכא טירחא יתירתא ומשום הכי לא גזרו ביה רבנן אטו שבת דאיכא טירחא יתירתא ומשום הכי גזרו ביה רבנן: מפרכסין עמו: ואין מגרדין אותו: מתני' מפרכסין עמו ומגרדין אותו ומעבירין אותו על גבי הכר ועל גבי הכסת ומשכיבין אותו על גבי הכר ועל גבי הכסת ומשכיבין אותו על גבי הכסת ומשכיבין אותו על גבי הכר

ואין מחזירין את השבר: מי שנפרקה ידו או רגלו לא יטרפם בצונן אבל מטבל הוא כדרכו ואם נתרפא נתרפא: גמ' ת"ר סבין[ו]ומשמשין בבני מעים בשבת ובלבד שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול: והיכי עביד א"ר חמא בר חנינא סך ואח"כ טמשמש ור' יוחנן אמר סך ומשמש בבת אחת והלכתא כר' יוחנן נרסינן בסנהדרין בפרק הלק ת"ר סבין ומשמשין בבני מעים בשב'ולוחשין לחיש'נחשי'ועקרבי בשבת ומעבירין כרי ע"ג העין בשבת: אמר רשב"ג בר"א בכלי הניטל בשב'אבל בכלי שאינו ניטל בשבת אסור ת"ר אין שואלין דבר בן חשד בשבת ר' יוסי אומ'אף בחיל אסור אמ'רב הונא [אין] הלכה כר' יוסי ואף ר' יוסי לא אמר אלא "בשעת הסכנה: אבל לא כיעמלין א"ר חייא א"ר יוחנן אסור לעמיד בקרקעיתה של דיוכסי' מפני שמתעמלת ומרפאת: ורא מתגרדין ת"ר אין גורדין במגרות בשבת ר"ש אומר אם היו ידין מלוכלכות בטיט ובצואה גורר בדרכו ואינו חושש והלכת'כותי': אין יורדין לפרומא כ"ט משום נקא פירוש בקעדה ויש שם מים ותחתיו טיט כמו דבק ואם ירד אד שם חוששין שמא יטבע באותי הטיט וידבק שם ואינו יכול לעלות עד שמתקבצין בני אדם ומעלין אותו משם ויש מי שאו'הרוחין באותה בקע מצטנן ואותן המים משלשלין את בני המעים: ואין עושין אפיקטייזין בשבת: אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן לא שנו אלא בשם אבל ביד מות' תניא ר' נחמיה אומ' אף בחול אמי'כיפני הפסח איכלין ומסתברא דהני מילי היכא דליכ' צער אבל היכא דאית ליה צער יכשמקיא איכלין שבבטנו מתרפא מיתר וכן אמר [בעל הלכות משמיה דרב צמח בר פלטיי גאון ז"ל: אין מעצבין את "הקטן אמר רבה בר בר חנה לפיפי ינוקא בשבתא שפיר דמי והא אנן תנן אין מעצבין את הקטן התם פתיכרי שרירה דמיחזי כבוג': ואין מחזירין את השבר וכו' אמר רב חנא בגדתאה אמר שמואל הלכה מחזירין את השבר בשבת וכן הלכה

רש"י

ואין מחזירין את השבר פעם שנשבר לכל רפואה לאסור משום שחיקת סממנין: נפרקה שלא בפעם מפרקת שלו לתייקר בלבו: לת יעשה לשון ציוים שרופות נקערה: נבי' סך ואחר כך ממשמש נקע לדרך שנוחל להיות ממשמש ואחר כך סך: לימשמש שם נכר שמימיו מלוחין: ממשמלת מחממת ומרפאת: משום נקע פי' הרב אלפסי ז"ל כמו שכתוב בהלכו: ורב"י ז"ל כראה שגורס משום פיקח ופי' שיש על לוקנו נכר מהליך ונכרי הלהם נשורין בשיש בשבוע נופל ואתי למשחט: מכני הפסד תוכלין שנמצינו ומתוך כך הוא רגיל ואחזר לתוקנו: לעלם נפסח דממי לכרפואה ונזילה משום שחיקת סממנין: לתכל ניד להכניס ידו לתוך נרונו כך שיקיל מוכר: למופי

נר מצוה

ג מיי פ"ד מהל' ט"ם ומטר ה"ל סי' תקכ"ה סמעז ד"ה ומטר ה"ל סי' תקכ"ה סמעז ד"ה ומטר ה"ל סי' תקכ"ה סמעז ד"ה

רש"י

דשקיל משכנתא ורבה בר רב הונא נמי קא מיערים אערומי שלא היה תיבעו בפירו אלא אגר לו הלויי וכשהלוהו אומי לו הרי יש לי אצלך כך וכך ואיכא מאן דפסק כרבא דאמר ניתנה ליתבע אגר משום הדיא בתרא וקל כבתראי: מתני' °מונה אדם את אורחיו ואת פרפרותיו מפיו אבל לא מן המדבר ומפיס אדם עם בניו ועם בני ביתו על השלחן ובלבד שלא יתכוין לעשו מנה גדולה כנגד מנה קטנ' משום קיבוא: מטילין חלישים על הקדשים ביום טוב אבל לא על המנות: גמ' מ"ט רב ביבי אמר נזירה שמא יבתוק אביי אמר נזיר שמא יקרא בשטרי °הרויטות מאי בינייהו איכא בינייהו דכתיבי אבתלי ומדלאי למ"ד שמא יבתוק לא חיישינן למ"ד שמא יקרא חיישי וליתי הלכתא כרב ביבי משום דפליג עליה דרבא דאמר ולא יקרא לאיר הגר ואפילו גביה שתי קומות ואפי' גביה שתי מרדעות וק"ל הלכתא כותיה והא דתניא מונה אדם אורחיו ואת פרפרותיו כמה בחיץ וכמה בפנים וכמה עתיד ליתן לפניהם מכתב שעל גבי הבותל אבל לא מכתב °ישע"ג טבל ופנקס אוקימנ' בדחייק מיחק הגיר בשטר' לא מיחלף אבל כתב מכתב אשר בין מרדלאי בין מתתאי: תניא °אין רואין במראה בשב'ור' כיתיר במראה הקבועה בבות' ואס'ק' במראה של מתכת עסקינן וכדרב נחמן אמר רבה בר אבוה דאמר מפני כה אמרו מראה של מתכ' אס' בשבת מפני שאדם עשוי להסיר בה ניסין המדולדלין דחריפא כאיזמל וש"מ דמראה שאינה של מתכת בין קבועה בבות' בין שאינה קבועה שריא ושל מתכת אפי' כתנ' קמא ואפי' תנא קבועה בבותל:

ר' מנחם

למכתב רבא לתמר ניקנם ליקנם דלמ' תמרת לך ניתנ' ליקנם לך יפיג ליה ותקי ליה מתני' אמת"י "ל לך מכריע בהלכות כדברי מי שלא הר"ם כתב "ל בפסק כפ"ך מהלכות י"ט ומשום הכי ניקנם ליקנם למשקל שקלונות וחשיבי מילי לתמיר ליתיכו אחמרי לנכסיהו ח"נ משום תפשך הכיס בין שיעין: ומבל מקום יפני לנדרי מי שפסק לך ניקנם ליקנם לי תמים מלוה לך מפקו מיניה כי לך הרבה כך עלך דמעברי ושקיל מיניה ובור ואזלן לך ניקנם ליקנם לקמרינן לעומר כב"ד אבל בין דיניה לדידוק קנעו ולו תמים קמים ולך עוד לך לחול לחיל ותקום מידי מיניה [דמלוה]מפקין מיניה ולו'יהבינן' ליה למלוה דהפקתן לזו ליהפך י"ט מגני לך גול' דמפקינן ומיהו היכא דלא תפיס מלוה אחרים לא מפקינן מיניה ולא קנייה מלוה לגמרי וכי הדר קנייס ליה לו' לדידיה קך תמים הילכך לית מפקינן לי' מיך לוה הלוהו י"ט מהו דקך מבעיון ודאמרי' נגמר צבי' ע"ט של רשך הכותב שטר לחבירו עליה שתהי הקם דרבוק שטרי מילתא מילתא דחול כתוב בשבת כדי שיהא כתוב בחול דהמוכר לחבירו בשבת כך כתב לי' ל' מכתן נרשה לי לעמוד בשלמך ב"ש ש"מ כתב לי' דרבנקיב"ל ליקח ואינה רשי' אלמי שתהי הכא כתב שכתבו בחול ואחר כך נתרצו קדש בשעות אבל לדיוק דעבדי קרי יומי מקרקפת תיכשר דאמר מלוה י"מ שני לה נתנו ליקח: כותבין מיני מגבי ומשכנים אבל לא מן הכתב תורים ומטיל בהן שני כדי שלא יברח לא יקרע בחוקו כתב מעכב אבל לא מכתב ומסרס לשון מסרס עשמ': ומפיס לשון פיוס מעיל פיוס להלך מי שנוגע בל מנה ומנה ובלבד שלא יכוין לעשות וכן דנעניין זיכוי המגוש שווה ולא תחת גדולה ואת קטנה שהזכות בגדולה על פי הגורל יעלה'ו והמקחני בקטנ' מפרש עמעמ': תלמיס גורלות: על הקדשים בין הכהנים: אבל לא על המנות מפרש עמעמ': ומפיס לשון פיוס וכתבו בתוספתא לתמר למנות לתחיקין מתוך הכתב ולמנות מהכתב מוכר דהיכי לתיכוך ליה כיכרו': ור"ר רבינו יונה ז"ל כתב ל"ל מהכתב דהיכי לתיכוך ליה כיכרו': ומיהו לשון מפיס אינו משמע לי דלקתני אבל להמקבל נכתב בשטרי' כלומ' שמעתי' דלקתני כתב בה מפלך תחת העור' ותחת הדיוקנות לתמר לקרוקני בשבת תני בה בתוספתא לתמר להמקבל בו': גמ' מ"ט לתמרינן אבל לא הכין לכם כל לרבינהס שמא יתחזר שוב יוקר מן הראוי ויתחזק מן הכתב כדי שלא יקרעהו בשבת: ומיהו לשון מפיס אינו משמע לי דלקתני

ת"ר כתב המהל' תחת הצורה ותחת הדיוקנאי' אסור לקרותו בשבת ודיוקנא עצמה אף בחול אסור להסתכל בה משום שנא' אל תפנו אל האלילים ואי תלמודא אמר רב אל תפנו אל מדעתכם: כיפים אדם עם בניו ועם בני ביתו אין עם אחר לא מ"ט מדרב יהודה אמר שמואל דאמר רב יהודה אמר שמואל בני חבורה המקפידין זה על זה עיברין מישו' מדה מישום משקל ומישום מנין ומישום לווין ופורעין בי"ט וכדברי ב"ה אף מישום ריבית: מטילין חלשים וכו' מאי אבל לא את המנות א"ר יעקב בריה דבת יעקב אבל לא על המנות של חיל בי"ט: כיתני לא "ישכור אדם פיעלי' בשב' ולא יאמר אדם לחבירו שכור לי פועלי' בשבת אין מחשיכין על התחום בשבת לשכור לו פועלי' ולהביא פירות אבל מחשיך היא לשכיני' ומביא פירות בידו כלל אמר אבא יאוש כל שאני זכאי באמירתי רשאי אני להחשיך עליו: גמ' תניא לא יאמר אדם לחבירו הגראה שתעמוד עמי לערב ר' יהושע בן קרחה אומר אומר אדם לחבירו הנראה שתעמו' עמי לערב אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן הלכה כר' יהושע בן קרחה דאמר קרא מניצוא חפצך ודב' דבר ר' דבור אסור מחשבה מותרות ודבי מילי דבר הרשות היא דאסו' אבל דבו' המצוה מיותר דאמר קרא מניצוא חפצך ודבר דבר חפציך אסורין חפצי שמים מיותרין: רב חסדא ורב המנונ' דאמרי תרוויהו חשבוני' של מצוה מיותר לחשבן בשבת: ואמר ר' אלעזר פוסקין צדקה לעניים בשב' ואמר ר' יעקב אמר ר' יוחנן בפקחין פיקוח נפש בשבת ואמר ר' יעקב א"ר יוחנן הולכין לבתי כנסיות ולבתי מדרשו' לפקח על עסקי רבי' בשבת וא"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן הולכין לטרטיאות ולקרקסיאו' לפקח על עסקי רבים בשבת (יאני שמואל אמר דהבא לא נרסינן בשבת דאפי' בחול איצטרי' למישרי משום פיקוח רבים דאי לאו פיקוח אסור למיזל כראמרי במס' ע"א מישו' דבתי' ובדרך חטאים לא עמד ובמושב לצים לא ישב) תאנא דבי מנשה מישרין על התינוק ליארס ועל התינוק ללמדו ללמדו

רבי' נתן לרבו: טרטסיות' וקרקסיות' מיני פלגרין שנלמדין שם ללמדו:

להוציא:

רש"י

פקח המלך יחתם טורו ודיוקנאות חתם בגין שהם מאלוהין בכותל חיוב מצוות לו דיוקנאות של בני אדם על מטבעותם בגין מלמדות דרך ארץ ובלילה ומוכיחין זו לזו חיוב פלוניות וזו דיוקנו פלוני ופלוני: אסור לקרותו בשבת שמא יקרב שטרי הדיוטות: אל תפנו אל תשימו פניכם אל האלילים לשון הלצים: עם אחר לא מהלך בקי אפים בעמים: ומשום לווקוסורי' דנזור מהו דתימא מאחר שאין יכולין להקפידין שאין מוחלין זה לזה ומוקמי' לה להוכחה דכתיב ב"ה לא תשנא את אחיך בלבבך אלא הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא: של חול של קדושים של חמול: ביתני' לא ישכור אדם פועלים דכתיב מעשה ידיו תעבדון ודבר דבר: כיצד לא ישכור פריך כשישלו כיון דלדידיה אסור חברו נמי אסור דיצרא הוא ומשלהו עובר משו' לפני עור לא תתן מכשול וכו' ולדיוקנא נקעים לומר לך שלא יאמר אדם לחבירו שכר לנו פועלים אבל אמר אדם לחבירו שכר לנו פועלים בשבת כדי שנעשה אנו בשבת: אין מחשיכין על התחום לקרב עלמו בשבת נפוק התחום ולהחשיך עם שיפת קרוב למקום פועלים זו לפרדס להכשיר פירות וכל דבר שאסור לעשותו בשבת אסור להחשיך עליו אבל מחשיכין זה להיות קרוב לבית ולשמו פירותיו דזה דבר המותר בשב' לשמו פירותיו ומביא פירותיו בידו הואיל ובידיקר בשבת: כלל אמר אבא יאוש יום נתן כלל בדבר להניח כל דבר במקום כזה: כל שאני זכאי באמירתי אתני רשאי לומר לחבירו זו לנוטרו בשבת שכך זכאי לאחרים: גמ' מנהיה עכשיו הם עדיף לעיר תקעתו עמי לערב הם קנו לי לבשחרית ובשיכור יוצעים שם"מ לשומרו למטלטלו הוא מזמירו וכיון דלית מפרש להו דיש"י אמר כדמשחיק ליה לעיל דבר אסור מותר:

פיקוח נפש דיש"י כדמפרש ואזיל דבור אסור הרשוי מותר: פוסקין צדקה לעניים בשבת קמיבעי' להו אמר רבי אלעזר הוא דאמרי אינשי מעות לחתני אמאי אמר רבי להקנן אין מקדשין בהן מה שאין כן בשאר מעות שהן מיוחדות לצדקה ועדיין אין הן שלו לגמרי ואפילו לא אמרו לו להקדיש כלי יהוי מעות לחתני ומקח לא אמרו לחייב אדם עצמו לגבוה בהכורו ועדיין אין הן שלו לגמרי ואפילו אמרו לו כלי יהוי הוא ומקחי מקדש: הדרכין לנקוט בנסיות וכו' שתפי' ללמוד ולהקהיל שם ברי ולא לנקוט בנסיות של ברי הוא נמי ברי:

בשבת

תשבוקת

שמטי' רבי' פרש"י פרשיות פעמים שם לסת כוסד וכן סו' נתי בס"ק דסכוסות כי לפי שקנין יש לברי חלק פרשיות כמו שכתבתי פ"ק דמגילה דף ג' בדיבור המתחיל פרשיות שין שם בקונדרס דף ס"ג ד"ה ואמר רבי יוחנן כתב ס"ד:

המאור הקטן

שם אחת קבועה היא של מהא אפילו אמר לי כפני שעשים קשני להשאר בה ניסן המהולל"התחיל שאינו צריך להחזיר רשות ויכול לעשות ושתיא מהא דמהא אחת קבועה היא ל"ע ולי אלא שהיא קבועה מי פליגי דאמרה כי פליגי של מהא קבועה ושאינה קבועה בין שאינה קבועה ר"מ אומר אמצלי אומרים בבולן מכאן אתה למד כי פה שכתב הרי"ף בפרק רוה אינו נכה ורבנים שנראה לראות בשראה בשעה. רש ללאיר עליהן ומה שלא נאמר לראות אלא לאיש שפיקח

מלחמת ה

פיוקיה עליה מן תוכר ושיהו כגון כותב בשטרלו ואחו תבא למחוק מחקוקה לבית בשטרלו לא ניחא ליה ומכלי עולת יקרא וכאיין כי תשקם קרקפא מוכר ושיהו כגון מחוק מכלו מה בשטרלו לבית בשטרלו ומכלי עולת נזדמן בשטרלו ומכלי עולת יקרא דשטרלו מחוקה ומכלי עולת יקרא דשטרלו מחוקה ומכלי עולת יקרא דשטרלו מחוקה ומכלי עולת יקרא דשטרלו מחוקה

תוך רוחק במרוחב וכו' ומשם שלמה בשל מחוקה ל"ל מסכיה

ריש"י

ולמדו לאומנות: אמר רב יהודה אמר שמואל חשבוני של מה לך ושל מה בכך מות לחשבן בשבת: תניא נמי הכי חשבונות שעתידין להיות אסור לחשבן בשבת ומימרו מחשבין חשבונות שאינן צריכין ואין מחשבין חשבונות הצריכין כיצד אומר אדם לחברו כרוכך פיעלי השברתי וכך וכך הוצאתי על דירה זו אבל לא יאמר כך וכך הוצאתי וכך וכך אני עתיד להוציא ולטעמיך תקשי לך היא גופא אלא לא קשיא הא דאיכא אגירי גביה והא דליכא אגירי דאגירי גביה אי אינו אגירי דאגירי גביה אפי' חשבונות שעברו נמי אסור לחשבן דהא קא בעי למידע כמה בעי למיתב להו והוה להו חשבונו שצריכי ואסור ואי ליכא אגירי דאגירי גביה הוו להו חשבונו שאינן צריכין ושרי: ת"ר מעשה בחסיד אחד שנפרצה לו פרצה בתוך ביתו ונמלך עליה לנודרה בשבת ונזכר שהיא שבת ולא נודרה ונעיש לו נם ועלה בו צלף ומבני הית' פרנסתי ופרנסת בני ביתי: אמר רב יהודה אמר שמואל מותר לומר לכרך פלוני אני הולך למחר שאם יש שם בורגנין הולך אפילו בשבת: אבל מהשיך היא לשמור וכו' ומקשינן ואע"ג דלא אבדיל והאמר ר' אלעזר בן אנטיגנוס משום ר' אלעזר ברבי ינאי אסור לאדם שיעשה חפציו לקודם שיבדיל ובי תימ' דאבדיל בתפלה והאמר רב יהודה אמר שמואל המבדיל בתפילה צריך שיבדיל על הכוס ובי תימא דאבדיל על הכוס כוס בשדה מי איכא תרגמה רב נתן בר אמי קמיה דרב בין הנחות שנו א"ל רב אדא לרב אשי כי הוינן במערבא אמרי המבדיל בקדש לחול ועבדינן צרכינן כלום אינו צריך לומר בין אור לחשך כולהו אא"א אמ"ה המבדיל בין קדש לחול בלבד: אמר רב אשי כי הינן בי רב בהנא אמרינן המבדיל בין קדש לחול ולאתנין סלתי: כלל אמר אבא שאול וכו' אמר רב יהודה אמר שמואל מותר לו לאדם לומר לחברו שמור לי פירו' שבתתימך ואני אשמור לך פירו' שבתתימי דקתני כל שאני זכאי באמירתי רשאי אני להחשיך עליו מדאחשוכי אחשיך שמור נמי עביד: ת"ר אין מחשיכין על התחום להביא בהמה היתה עומדת חוץ לתחום קורא לה והיא באה מחשיכין על התחום לפקח על עסקי בלה להביא לה הרס ועל עסקי הבית להבי' לו ארון ותבריכין ואמרין לו לך למקום פלוני ואם לא תמצא במנה הבא במאתים רבי יוסי אומר ובלבד שלא יזכור לו

סכום

שחשבה מותר לומר ליגדל חברו לעשות לו מלאכה פלונית יכיון לחברו הוא מותר חון בחמירתו כלום וכלאחרי' כבר שמותר לומר לו מי שחשוב בחמירתו ול"נ דחין הנהון הומה לרחוק שחשב כבר שחם יש שם בורגנין הוא עצמו שמותר ליגדל חברו על המקום להביא בהמה שהרי חם יש שם בורגנין מביא: ותומר לו לך למקום פלוני מחר אבל לומר לו לכוסיך לך נשבת והביא לכוסיך שנוח לו שבת ול"ע מלאכה פלוני לומר לו לך למקום פלוני מחר ולא שבת לומר ליה עשה חוק מלאכה כעשיה בשבת וכן נאי אסור לומר לכוסיך מערב שבת עשה מלאכה פלונית לצורך השבת ולצורך כלה אבל מה שהרגילו לעשות בשבת לשבת עצמה בין לצורך השבת בין לצורך כלה אע"ג דליכא קפנקא בנורבגנין שרי כעלמא כל היכא דליכא קפנקא בנורבגנין ומחיתוין ואע"ג דאמרינן בפ"ק בגי חצרות שתין מבלחין חוקו ניהו כוסיך מערב שבת שלא יהם יש שם מחיתוין ואע"ג דאמרינן בפ"ק בגי חצרות שתין מבלחין חם עלמין כך כתב הרמב"ן ז"ל ומדברין כך בתב הרמב"ן ז"ל ומדברין אפילו לגדול שלום לא מקרי שטרי הלישות [ומוקר לקדום בהם]:

סכום

רבינו נסים שואל פרק שלשה ועשרים

סכום מקח פרש"י ז"ל מנה מלחים והר"ם ז"ל מהלכות שכנים ותמוה לו לך למקום פלוגתי וכו' לפי מלאכת נמכה הכא במחלוקת נראין הדברים ואין מחוורין לו ליראה כבתי שיעשו דוקא בתורם שכניו חוץ למקום לחצר שכניו אבל בתוך חצרו שכניו הרי הם כבני ביתו ואין לו עליהם כלום אם לא בדבר המזיק כגון שמחליש אויר מקומו ומעשן ומאבק ומטנף ומכלה בגדים וכיוצא בהן ואין לו עליהם אלא מה שהיה לו עליהם קודם שנתחדש המזיק

ריש"י

מתני' מדיחין בתים: שלח יוי"ז בו אבר לח יבניה לו ירו תן רבלו לח ריסי עיני מפי שמוקלס הוח: שומעין שלח יסריח מחמת יוח בסדיניס וכסרי: וקושרי"ח כלחי של מת סביה פיו הולך ופקח ומסרין לח לחיו שלח יפקח פיו ולח שיעלה לביכר ממה שנפקח שלח כן היה מזיו אבר שלח יסיף ליפקח: סומכין לוחו בסמבל שמורח כלי עליהן: לח שקעלה לסרי בוגה: גמ' ותף שלמה חמר בחכמתו שבריסו של חר נוסחים ונקע: זה הוח סדברה שמו כחוח ולבן בכסף: ון חמה שמו מעיין של חולדה כמו גולות מים: זה פרש ונלגל בשון גלל: לל הנור שמובל לחוך פיו: כחנים נתעטנין: מתני' ין מעמידין חקני"ח ילילח נפח דמיו בו חבר: שוכך דמים שבעורה מוטב מקר' מיקסו: גמ' ותומן בחני גודלי רבלו ושערן בלבנטוקיו: ותיקב לשון הייקב: חריח לבי קרי לח נפל לסורמם דבקיו ומורחבם קרי וכקיב על כל חיה בלרן: כדרמי בר חמל שנקנם עליהן מיקה ונקמה לחרי בבהמה: שבכתפה נדמה: עשה

לא יטייל אדם על פתח מדינה כדי שתחשך ויבנם לכרחץ מיד: מתני' °עישין כל צרכי המת סבין ומדיחין אותו ובלבד שלא יזיז בו אבר וישומטין את הבר מתחתיו וכטיריו אותו על החול בשביל שיצטנן וקישרין את הלחי לא שתעלה אלא שלא תוסיף וכן קורה שנשבר סומכין אותה בכפסל או בארוכות המטה לא שתעלה אלא שלא תוסיף: גמ' ת"ר מביאין כלי מיקר וכלי מתבות ומניחין לו על כריסו כדי שלא תפות ופוקקין את נקביו כדי שלא תבנם בהן הרוח ואף שלמה אמר בחכמתו עד אשר לא ירתק חבל הכסף זה חוט השדרה ותרוץ גולת הזהב זה האמה ותשבר כד על המבוע זה כרס וגרוין הגלגל אל הבור זה פרש שנא' וזריתי פרש על פניכם פרש חגיבם אמר רב הונא אלו בני אדם שמניחין דברי תורה ועושין כל ימיה' כתנים ר' לוי אמר משום ר' הושע דסיכני לאה' ג'יבים כריסו של אדם נבקעת והופכת לו על פניו ואומר לו טול מה שנתת בי: מתני' אין מעמצין את המת בשבת ולא °בחול עם יציא נפש וכל המעמין עם יציא נפש הרי זה שופך דמים: גמ' ת"ר לא יעמין אר' עיניו של מת עם יציא נפש וכל המעמין עם יציא נפש ה"ז שופך דמים כישל לנר שבבת והולכת אדם מניח ידיו עלי בבתה: תניא ר"ש בן אלעזר אומר הרוצה שיתעצמו עיניו של מת נופח לו יין בחוטמו ונותן לו שמן בין ריסי עיניו ואוזנו בשני גודלין והן מתעצמות מאליהן: תניא ר"ש בן אלעזר אומר תינוק בן יומו חי מחללין עליו את השבת אמרה תורה הלל עליו שבת אחת כדי שישמור שבתות הרבה דוד מלך ישרא' מת אין מחללין עליו את השבת שנ' במתים חפשי כיון שמת אדם נעשה חפשי מן המצות: תניא ר"ש בן אלעזר אומר תינ' בן יומו חי א"צ לשמרו מן העכברי עוג מלך הבשן מת צרי לשומרו שנ' ובוראכם ותתכם יהיה על כל חית הארץ הכי קאמר כל זמן שאד' חי מוראו מוטל על הבריות כיון שמת ניטל מוראו ממנו: אמר רב פפא נקיטינן אריא אבי תרי לא נפיל והא קא חזינא דנפיל הדיא כדר' אמי בר אבא דאמ' אין חיה רעה שולטת באדם אא"כ נדמה לה כבהמ' שנאמ' אדם ביקר בל ילין נמשל כבהמות נדמו א"ר יוחנן אסור לאדם לישן בבית בלילה יחידי וכל הישן בלילה יחידי אוחזתו לילית תני ר"ש בן אלעזר אומר עשה

נחליאלי ומרקי' דכשומד בסרטיא עסקינן שהוא מקום פרסיסי ונגעי היו לישראל שיקבר בקבר מפורסם ז נתחלל בו אדם שבתוכו נרחה שלא ה"ר שלמה כדברי הכותבים ו"ל הוה סובר והם שלא הניחו בלבותו בשומד בסרטיא עומד ושוב ליכ מקום מפורסם מה שאין כן בחלילין שדרכן להניח תוכן בקבר ולפי' לא הוברך ברב מלפני ו"ל להניח [חלל] שהם מבקיעין שלא לא תאמר כן תקני לך מקני לחלילין היכר בבני שיעבו וקבר בבני שיעבו בחלילין כל שבחלילין בפרסיסי לפורין שולמיים וכמו שנראה מן המקום פקח שבקבוקי למעלה וכך הם דברי הר"ם ומ"ש ולכל דמי לחלילין

עשה צדקה עד שתקהלו למי לעשות : ומצי לך למעבד קודם שתמות : ונתן לך רחמים שתרחם על הבריות : מספקנו של תרם
ניכר שלם היה תרם כאב הכל נוכין עליו ומספרים שכחו : לחי׳ המספקלי׳ סהלמן נמספר שלי שיתחממו וימכרו רחמי העומדי׳ וניבו : דהתם קלמינהו
ולמצא לית דמקחם למלמד לתלמידי׳ לי׳ לרב לשלוחי׳ וכיון דרב גגרת רבון העולם הבא הוא לשם ליה לשלוחי׳ הא לחרם מהספקנו של תרם ניכר :
הא דמחממי׳ ליה ולחים לשולם חמימי נעני ומיכו לחסיל כי מחממי בהספקלי׳ מקחממי ונכו כולהו ולמי שתינו מסיל כל כך מחממי ליה ולא חלים :

מי שהחשיך

מי שהחשיך לו בדר׳ מתן כיסו לנכרי מבעוד יום ולם לין עמו נכרי בפונדק כדמפ׳ בגמ׳ : לאחר החיזנה של עיר שהוא מקום המספקר וכשבא לפרוק מן החמור טוב נידוי מלין כליס הניטלין בשבת ומלין ניטלין מהיר לם החבלים של לוכף שהן קשורין בטפסרין מלין : גמ׳ מ״ט שרו ליה רבנן ומפרקי׳ קים להו לרבנן דלין לרם מעמיד עלמו על ממונו וכן : וכתב׳ בהמפסו׳ בשם רש״ס ז״ל וכן נספר התרומה דמשמע שמעני׳ למי שמקירת שמני הלשעי׳ לן הלשעון שיהם מוכר לשעל לת המשוח כדי להחזיק במשום הספסד ממונו מרי ליה לרבנן כי היכי דשרו ליה הכת כי לין עמו נכרי ולינך לחריני לשעל כיסו פחות פחות מארבע לחות ולמ״ג דקאן מלינן לין הספר עם הספר לע״פ שים נחוטו משום מפני הלליק ומשמע דלוקא עם הספר לבל בלא ספר לין מלינן לן ייכו להניל לאחר שהיגם מעורכם לבל לאחר מעורכם כל כמה דבעי מלינ זכו דבת בעלי פקום : אב״ הרמב״ן ז״ל סובר דבלליקה לפי׳ באחר מעורכם לין מלינן בלא מה שבנו חכמים משום לפי שריך ליה לפי לבעלי בלליקה נפרק כל בלבי וכמו שבאבלתי סם ס״ה : ולמיכך כתב רמי שמתיר, מבני לבעון לא שריך לי׳ מידי מפני הספסד ממונו בלא לבעון בלליקה וכי קים לי׳ לפי שריכן הכת כתב הרב י״ל להכת הכי קאמרינן לין לבם מעמיד עלמו לבוף לא יבנו שיבוף ממונו שלמנו בידו לבספידו ומשום הכי שרי ליה הב׳ לבל בבם מעמיד עלמו שים ממונו נספסד מלינן ולינו מבנים עלמו לידי לימור בשבל שילינו ומ״ם לא שרו ליה רבנן בשבל בלליקה לבספם בספיד ממיל לפי׳ הבניה רלוה לבבר מלמסקי׳ לעיל [בפ״ק] גבי נועל תרנקי בלא מעמיד שבלמו בספיד בלא למת בבר לו לינוק בא לינוק בלא בלבד ולמי לא שריך [לפי׳] בלא בבר כי הכת ליה רבנן מידי לבל לין בבם מעמיד [עלמו שילך לחיבוד מה שלין בידו] ומשום הכי לא שרו לחבוד

סליקו להו שואל

מי שהחשיך לו בדר׳ מתן ס״כיסו לנכרי אם אין עמו נכרי מניחו על החמו׳ הגיע לחצר החיצונ׳ נוטל את החבלים הניטלין בשבת ושאינן ניטלין מתיר את החבלים והשקים נופלין : גמ׳ מ״ט שרו ליה רבנן למיתן כיסו לנכרי קים להו לרבנן דאין אדם מעמיד עצמו על מכיניו ואי לא שרית ליה אתי לאיתויי ד׳ אמות ברשות הרבים

רש״י

עשה לצדקה עד שתקהו מוצא למי לעשות : ומצי לך ממון : ונתון בידך ברחמים שתרחם על הבריות : מספקנו של תרם
בידך כלומר ויש בידך לעשות ואף שלמ׳ אמר בחבמתו וזכור את בוראך בימי בחורותיך עד אשר לא יבואו ימי הרעה אלו ימי הזקנ׳ והגיעו ימים אשר תאמ׳ אין לי בהם חפץ אלו ימי המשיח שאין בהם לא זכות ולא חובה ופליג אדשמואל דאמר שמא׳ אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שעבוד מלכיות בלבד שנאמר כי לא יחדל אביון מקרב הארץ : תניא ר׳ אליעזר הקפר אומ׳ לעולם יבקש אדם רחמי׳ על כדה זו כלו׳ על מד׳ עניות שאם לא בא הוא ׳ בא בנו ׳ ואם לא בא בנו בא בן בנו שנא׳ כי בגלל הדבר הזה ותנא דבי ר׳ ישמעאל גלגל היא שחזיר בעולם : אמר רב יוסף נקיטינן צורב מרבנן לא מעני והא קא חזינן דמיעני אי איתא דמיעני אהדורי אפיתה אמרינן : אמר לה רב אחא לדביתהו כי אתא עניא אקדימו ליה ריפתא כי היכי דליקדכו לבנייך אמרה ליה מילתא קא לייט לחו אמ׳ לה קרא כתיב כי בגלל הדבר הזה ותאנא דבי ישמעאל גלגל היא שחזיר בעולם : תניא רשב״ג אומר ונתן לך רחמים ורחמך כל המרך על הבריות מרחמין עליו מן השמים וכל שאין מרחם על הבריות אין מרחמין עליו מן השמי׳ אמר רב יהודה בר שמואל בר שילת משמיה דרב מהספדו של אדם ניכר אם הוא בן העולל הבא ואם לאו אינו ורא״ל רב לרב שמואל בר שילת אחים לי הספדאי דהתם קאמינ׳ לא קשי׳ הא דמחממו ליה וחאים והא דמחממי ליה ולא חאים : א״ל אביי לרבה בנין מר דמנו ליה כולהו פומבדיתאי מאן מחאי הספדי אמר מסתי׳ את ורבא בר רב חנין בעא מיניה ר״א מרב אי זהו בן העולל הבא א״ל ואזניך תשמענ׳ דב׳ מאחריך לאמ׳ ר׳ חנינא אומ׳ כל שרוח רבותיו נוח הימנו איבא דאמרי בעא מיניה ר׳ אליעזר מרבו ורב מר׳ חנינא אי זהו בן העולם הבא א״ל כל שדעת רבותיו נוחה הימנו תנן התם ר׳ אליעזר אומר °שוב יום אחד לפני מיתתך שנו תלמידיו את ר׳ אליעזר וכי אדם יודע מתי ימות ויעשׂ תשובה א׳להם כל שכן ישוב היום שמא ימות למחר וישוב למחר שמא ימות למחר ונמצא כל ימיו בעל תשובה ואף שלמה אמר בחכמתו בכל עת יהיו בגדיך לבנים :

סליקו להו שואל

מי שהחשיך לו בדר׳ מתן ס״כיסו לנכרי אם אין עמו נכרי מניחו על החמו׳ הגיע לחצר החיצונ׳ נוטל את החבלים הניטלין בשבת ושאינן ניטלין מתיר את החבלים והשקים נופלין : גמ׳ מ״ט שרו ליה רבנן למיתן כיסו לנכרי קים להו לרבנן דאין אדם מעמיד עצמו על מכיניו ואי לא

אבר

רש"י

אמר רבה דוק כיסו אבל מציאה לא: אם אין עמו נברי כגידון על החבור טעמא דאין עמו נברי הא יש עמו נברי יהיב ליה מ"ט חבור את מצוו על שביתתו נברי אי אתה מצווה על שביתתו חבור חרש שוטה וקטן לחבור יהיב ליה לחרש שוטה וקטן לא יהיב ליה מ"ט הני אדם והני לאו אדם חרש ושוטה לישוטה יהיב ליה לחרש לא יהיב ליה שוטה וקטן לשוטה יהיב ליה לקטן לא יהיב ליה: אביעי ליתו חרש ויקטן כאי איבא דאמרי לחרש יהיב לי ואיבא דאמרי לקטן יהיב ליה וכיון דלא אפסיקא הלכתא בהדיא דעבד כי האי לישנא עבד ודעבד כי האי לישנ' עבד אין עמו לא נברי ולא חרש ולא שוטה ולא קטן ולא חבור כאי א"ר יצחק עוד אחרת התירו ולא רצו לגלותה כאי עוד אחרת כוליבו פתות פתות מד אבות אמר נר אין עמו נברי כגידון על החבו' והלא כתבר הוא ורחמנא אמר לא תעשה כל מלאכ' אמר רב אדא בר אהבה מניחו עליה כשהי' מדלק סיף סיף אי איפשי דלא קיימא פורתא להשתין מים או להטיל גללים והא

ותוקף כיסו לכיון דשרי ליה מיבעי ליה: אבל מציאה לא. דלא עדיף מידי אחרינא דשרי ליה מקמי שבת: אם אין עמו נברי כגידון. דלא יהיב ליה רשות לאחרים: על החבור. דלא יהיב ליה רשות לאחרים: מ"ט הני אדם. דמהניא להו שביתה: והני לאו אדם. דלא מהניא להו שביתה: לישוטה יהיב ליה. דמהניא ליה שביתה: לחרש לא יהיב ליה. דלא מהניא ליה שביתה: אביעי ליתו חרש ויקטן כאי איבא דאמרי לחרש יהיב לי. דמהניא ליה שביתה: ואיבא דאמרי לקטן יהיב ליה. דמהניא ליה שביתה: וכיון דלא אפסיקא הלכתא בהדיא דעבד כי האי לישנא עבד. כלומר כיון דלא אפסיקא הלכתא בהדיא דעבד כי האי לישנא עבד: ודעבד כי האי לישנ' עבד. דמהניא ליה שביתה: אין עמו לא נברי ולא חרש ולא שוטה ולא קטן ולא חבור כאי א"ר יצחק עוד אחרת התירו ולא רצו לגלותה כאי. כלומר כאי דאמרי עוד אחרת התירו ולא רצו לגלותה: עוד אחרת כוליבו פתות פתות מד אבות אמר נר אין עמו נברי כגידון על החבו'. כלומר כאי דאמרי עוד אחרת כוליבו פתות פתות מד אבות אמר נר אין עמו נברי כגידון על החבו' והלא כתבר הוא. כלומר כאי דאמרי עוד אחרת כוליבו פתות פתות מד אבות אמר נר אין עמו נברי כגידון על החבו' והלא כתבר הוא: ורחמנא אמר לא תעשה כל מלאכ' אמר רב אדא בר אהבה מניחו עליה כשהי' מדלק. כלומר כאי דאמרי עוד אחרת כוליבו פתות פתות מד אבות אמר נר אין עמו נברי כגידון על החבו' והלא כתבר הוא: ורחמנא אמר לא תעשה כל מלאכ' אמר רב אדא בר אהבה מניחו עליה כשהי' מדלק: סיף סיף אי איפשי דלא קיימא פורתא להשתין מים או להטיל גללים

והא קא אתי למיעבד עקירה והנחה אלא כשהיא מי׳ מלכת מניחן עליה וכשהיא עומדת
ניטלין מיעליה: אמ׳ רב אדא בר אהבה ׳היתה חבירתו מונח לו על כתיפו ראין תחתיה ולא
נחית לה עד שמניע לביתו ודוקא ראין אבל קלי
קלי לא מ״ט בין דריבא היברא אתי למיעבד
עקיר׳ והנח׳ סיף סיף כי מטו לביתיה אי אפיש׳
דלא קאי וקא מייעיל מר״ה לר׳ חי דזריק ליה
בלאחר יד: הניע להצר החיצונה וכו׳: אמ׳ רב
הונא ״היתה בהמתו טעונה כלי זכוכית כגון
קרני דאימי דאמי לטרטרן משום דלא חזיין
מביא ברים וכסתות ומניח תחתיהן ומוציא את
החבלים והישקן טפלין מאילין ודוק בשליפי
זוטרי דאי בעי שמיט להו לברים וכסתות
מיתיתי ולא קא מבטל כלי מהיכנו מדא
שמעינן דלית הלכתא כר׳ יצחק דאמר בפרק
בירה אין כלי ניטל אלא לדבר הניטל בשבת
דהא הבא איקימנא בקרני דאימי דלא חזיין
וקאמר מביא כר אי כסת ומניח תחתיהן תני
ר״ש בן יוחי אומר היתה בהמתו טעונה שליף
של תביאה מבנים ראשי תחתיו ומסלקן לצד
אחד והוא נופל מאליו אבי אשכחיה לרבא
דהוה קא מישפשף ליה לבריה על גבי חמרא
אמר ליה והא קא משתמש מר בבעלי חיים
אמ׳ ליה צדדין ניגרו וצדדין לא נזרו בהו רבנן
ואמיקנא דהלכתא צדדין אסורין צידי צדדין
מיתרין: מתני׳ °מתירין °פקיעי עגיר בשבת
לפני בהמ׳ ומפספסין את הביפין אבל לא את

אבר רב הונא היכא גמיר
קרני לומניץ וכו׳ מקיז לם שיזין
רתויים בשבת לכלום לפי שמוסיף
ותני ר״ש בלוים ליה תוקן׳ מחמת
מיזום אסור לעטולינהו דכר כהן
לא שרי ר״ש בשרגא דנפטא אלא
משום לחוי לכסויי נה אבל לכל
שרי לא חזו לכסויי דלחי נפלו
מקבר לא שבירת לכסויי בהומאת:
דא׳ נעי שמיט להו כרי׳ וכסתות
מקוקייהו ולא קא מבטל
כלי מהיכנו ומ״ש מלמר אמר רבינא
לשמעתינו ולאו מדא׳ מהיכן
וקיימא לן דשמנית נעשה נסים
לדבר האסור ר״ל אלא מקרי מניח
אלא בשביתה על פת שימוד
שם לכל הפת לא נתקון אלא על
לפת לשמש ליה משום נעול
כלי מהיכנו לניטול לשבה לינו
ניטול אלא אם כן נתבטל לגוליה
ומעלי׳ אי אפשר מלן דאמר רב
אלפא ר״ב חבל בכסת כ״ש (ר״מ) לין
נותנין כלי תחת הקרנולת לקבל
טינקה וזייק לה מאתני לתקן לין
נותנין כלי תחת סנר לקבל אם
ישמן חוקק בשהקל ככלי מדשתו
כל תוקן סיום לקבל הניזל ומשמן
שום הוא נעול כלי מהיכנו אלא אם
לשתו נעורו מוקר וו היא שאת
לכסם שאסור לנעול כלי מהיכנו לכל

ר׳ משה

רש״י

מטלן פיומי׳ לאחר שהחשיך ומעיקר
דגבלה יניחנו ללא הוי עקירה׳ והנחה
כל זמן שניח מהבלה: מונחת לו
על כתיפו מנעלי יום וקשה עליו
היום רק שהוא מנעלי יום ואינו
לבי שמחוסר: טליפי זוטרי מטוש
קטנו לאי לבי שמיט הכ׳ מהחיקון
ומוליך על הכר השני וכן על
מטעינין לאחר: שליף של קנולה
מטוי של הנוד של טבל: דלמשתש
מבנה לשמש הקיטון:
ואלו קא מבטל מר בנעלי חייב
וקשן לין דזכוכי׳ על גבי בהמ׳ וה״ל
כל הקשיט: נדלין הן שהינו מרגיע
עליו אלא רק משמש על ניק
ואין דרך הקשיטו ולא גזור רבנן:
ציצי נדלין שיש שום זכר נתן
עליו ודבר מחובר בו וה קרוי
ציצי נדלין כדאחר׳ בגמרא לפי
דרשת שעלין לשון קוביסין בנוסחי׳ שמעיין
על גב קובסין בנוסחי׳ ואות שאינו
נלין לא לנתק לרוש הפולם לתלות
לא יסמוך רחיי הפול לרקל ונמלוך
הוי משתמש לנדלין אלא לנתי בגוף
לבר מדיקלא כלומר יתקע יחד
בציצי הלילן וישתוך הפולם ה״ל
יתר נדלין וכולם ציצי נדלין וכי
סליק לא נח כרעי׳ על היתד אלא על הקיטם של סליכת הפולם או על
הקנים היוצאים מן הקונסטין: גמ׳ °מקיטי עמיר קטן של שעולין
שולגין ומחירין תוקם שיהו מתין לנחשם לתוכם: ומפספסין אבן
דרך נחשה שמזורין לפי האבנים וילין לתולגן שכשהן רחוקין מקשמרין
ותינה מרוח לפי רוח כל דן וקשה כאן: כיצד מפרש בגמרא וכן יורין

ר׳ משה

והתי למיעבד עקירה והנחה כשהחשיך ושוקרה ליה אחר שהחשיך והעיקר רבל יניחנו: רש״י מחשיך
עד שחגיע לביתו רבל כאן עקירה: קלי מעט כלומר נטחת לינח עקירה: למעבד עקירה והנחה דומיין דקלי ולאו לחלקיה תבלין ליכא
כיצד: כגלחר יד שלא ברגך זריקה כחגילה הוא לשרי כבי לפי שאין דרכו של אדם לזרוק עמה ואין
דבבוד הבי לים הבירה שוהא לבל רק בבים ליה הבירה ואסור דהי לא קיימא הבי ליהני מקני׳ הלי הקקמא מאי בבים וכי קיימא לא רבי לבעלים: סום
ליה למיעבד בגמרא לעיל הבי
הין סם לא המור ולא הרם מטלטלו
מחוסר קמוך מר׳ לחוסר הן רק הלא
ולאו כרלמרן הרמב״ן ז״ל:

עשוים כלי זכוכית כגון
שהינו מקפח
אבר
אבר

סליק לא נח כרעי׳ על היתד הלא על הקיטם של סליכת הפולם או על
הקנים היוצאים מן הקונסטין: גמ׳ °מקיטי עמיר קטן של שעולין
שולגין ומחירין תוקם שיהו מתין לנחשם לתוכם: ומפספסין אבן
דרך נחשה שמזורין לפי האבנים וילין לתולגן שכשהן רחוקין מקשמרין
ותינה מרוח לפי רוח כל דן וקשה כאן: כיצד מפרש בגמרא וכן יורין

המאור הגדול

אבר רב הונא דאמר בחולין שלוקח כלי זכוכית מביא ברים וכסתות ונועלן תחתיהן כדי שלא
לשברה ליה לרב הונא בר יהודה דאמר אין כלי ניטל אלא לדבר הניטל בשבת כראיתא בפרק
כירה

כתוב בספר

מחוסר תיקון מקשמרין ותינה מרוחה לפי רוחן כל כך וקשה כאן: כיצד מפרש בגמרא וכן יורין

מלחמת ה׳

כמאור לחק כוכ׳ סיפ כתחילה כשעוכה כלי מחיצות ברים וכסתות ונועלן תחתיהן כדי שלא לשברה ליה לרב הונא בר יהודה דאמר אין כלי ניטל אלא לדבר הניטל בשבת כראיתא בפרק כירה

עין משפט

ריש"י

אין מרסקין את השחת ולא את החרובין לפני בהמ' בין דקה ובין גסה ר' יהודה מתיר בחרובין לדקה: גמ' אמר רב יהודה הן הן פקיעין הן הן זירין קסבר פקיעין הרי זירין הלת' ביפין דארזי ודבי קאמר מתירין פקיעי עמיר לפני בהמה אבר פספסיה לא וביפין פספסיה נמי מפספסנין אבל לא את הזירין לא לפספס ולא להתיר כ"ט דרב יהודה אמר רבה קסבר שוויי אוכלא מישוינן מיטרח באוכלא לא טרחינן: מתני' אין איבסין את הגמל ולא דורסין אבל מלעיטין ואין מכמרין את העגלי אבל מלעיטין: ומהלקטין את התרנגולין ונותנין מים על גבי מורסן אבל לא גובלין ואין נותנין מים לפני רבורים ולפני יוני שובך אבל נותנין לפני אווזין ותרנגולין ולפני יוני הדרסיאו': גמ' מאי אין אובסין אמ' רב יהוד' אין עושין לה אבוס בתוך מעיה אין מכמרין את העגלים אבל מלעיטין אי זו היא הכראה ואי זו היא הלעטה הכראה מרביץ ופוקם את פיה ומאביל כרשינין ומים בכרת אחת הלעט מאביל מעומד ומשקה מעומד ונותן לה מים בפני עצמן וכרשינין בפני עצמן ת"ר מהלקטין לתרנגולין פירוש דספי לי' בידי ובולע בפני עצמו אבל אינו נותן בפיו עד מקו שאינו יכול להחזיר ואין צ"ל שמלקטין פי' שנותן לפניו והוא לוקט מאיליו ואין מלקיטין ליוני שובדולויוני עלייה ואין צ"ל שאין מהלקטין מ"ט אווזין ותרנגולין מזונותן עליך יוני שובך ויוני עלייה ואין מזונותן עליך כיוצא בו נותנין מזונות לפני הכלב ואין נותנין מזונות לפני החזיר ומה הפרש בין זה לזה זה מזונותיו עליך וזה אין מזונותיו עליך ת"ר אין מ"נובלין את הקרי ויש אומ' נובלין מאן דיש אומר אבר רב חסדא ר' יוסי בר' יהודה היא ודהי מילי דמשני ודהיכי משני יד על יד פירש מעט מעט ומדקתרצינן איבא דר' יוסי בר' יהודה שמע מינה דהלכתא כוותיה וישון

גר מצות

שמורין תוכן וכעורן להיות רשיון לבהמ': ק מתירין פקיעי עמיר לכל זמן שהן קשורין לתן לאוכלן ניזונו ומתיר לשוויהן לאוכלן: לכל פספסין לה דמני ליה בספרים בלנד ומטרח באוכלא כלומר בהמה אוכלת ואינה טורחת: לכל תוכן לה טרחינן: בהמה אבר פספסיה לא וביפין פספסיה נמי מפספסנין דכלתן לפספסם לה הוי אוכלא ושויי אוכלא: מתני' לא לה זורין לה לפספס לה כיוצא בו ר"ש אומר אף לפקיעין לה היו קשורין: גמ' ואמאי אין אובסין אמ' רב יהוד' אין עושין לה אבוס בתוך מעיה אין מכמרין את העגלים אבל מלעיטין אי זו היא הכראה ואי זו היא הלעטה הכראה מרביץ ופוקם את פיה ומאביל כרשינין ומים בכרת אחת הלעט מאביל מעומד ומשקה מעומד ונותן לה מים בפני עצמן וכרשינין בפני עצמן ת"ר מהלקטין לתרנגולין פירוש דספי לי' בידי ובולע בפני עצמו אבל אינו נותן בפיו עד מקו שאינו יכול להחזיר ואין צ"ל שמלקטין פי' שנותן לפניו והוא לוקט מאיליו ואין מלקיטין ליוני שובדולויוני עלייה ואין צ"ל שאין מהלקטין מ"ט אווזין ותרנגולין מזונותן עליך יוני שובך ויוני עלייה אין מזונותן עליך כיוצא בו נותנין מזונות לפני הכלב ואין נותנין מזונות לפני החזיר ומה הפרש בין זה לזה זה מזונותיו עליך וזה אין מזונותיו עליך ת"ר אין מ"נובלין את הקרי ויש אומ' נובלין מאן דיש אומר אבר רב חסדא ר' יוסי בר' יהודה היא ודהי מילי דמשני ודהיכי משני יד על יד פירש מעט מעט ומדקתרצינן איבא דר' יוסי בר' יהודה שמע מינה דהלכתא כוותיה וישון

ר"ש

לתן מרסקין לתן מחתכין: לתן לפחות לפספסתן: ולא לתן לחרובין מפרשין בגמרא לעיל דר' יהודה לחתר עמיר בלוכלא לתן טרחי' וק"ל כוותיה לדקה: ומ"ס תן מחתכין דמטרח בלוכלא לתן טרחינן דכיון דלכוכיה לתן הרובין לדכוכיה ומ"ס תן מחתכין לדקה דכוכיה: ליה לתן: דרכיבי שוי לוכלא הוא שמתוך שזיעה דקות מיעם יכולה לתכלן בלא טרחי': גמ' הן הן פקיעין הן הן זירין סניפן של שבולין הן ומיהו פקיעין הרי שיפון קשורין לתן לפחות מעט: זירין הלת' ביפין דארזי דקין

עין משפט

ושוין שבוחשין בשבת בשבת ושוין זיתים המצרי ודיקא ברכה אבל בעבדה לא וכרכה נמי לא אמרן אלא דמשני הכי משני אמר רב יוסף בתיר ניתן את החומין ואח"כ ניתן את השתית ובשבת ניתן את השתית ואח"כ ניתן את החומין ליי ברידה דרב הונא בר חייא אשכחיה לגבלא דבי נשיא דקא גביל וספי לדהו לתורי פירוש מגבל המרסן בטש ביה אמאי אבוה אשכחיה ואמר ליה הכי אמר אבוה דאמר משמיה דרב וכמו רבי ירמיה בר אבא גובלין ולא מיספין ואי לא לקוט בלישניה מהלקטין יתיה ודבי מילי דמשני היכי כשני אמר רב ייבר בר שלמיה משמיה דאביי שתי וערב והא לא מיערב משפיר דאמר אמר רב יהודה מנערו לכלי אחר כלומר מוליך התרווד שתי וערב אבל אינו ממרס בידו ולא מסבב התרווד ואי לא מיערב שפיר מנערו בכלי אחר: כתיב אפנקסיה דזעירי אמרי קמיה דר' וכמו ר' חנינא מהו לגבל ואמר לי אסור מהו לפרק ואמר לי מותר אמ"ר מנשיא חד קמי חד תרי קמי תרי שפיר דמי תלת קמי תרי אסור רב יוסף אמר אפי' קביים עילא אמר אפי' טור ואפי' טוריים והלכתא כעילא: מתני' מחתכין את הדלועין לפני הבהמה ואת הגבל לפני הכלבי ר' יהודה אומר אם לא נתגבלה מערב שבת אסורה לפי שאינה מן המוכן: גמ' אמר עולא הלכה כר' יהודה ואף רב סבר הלכה כר' יהודה מדכרכי דוזי דרב אסר ושמואל שרי ושמואל אמ' הלכה כר' שמעון ואף זעירי סבר הלכ' כר' שמעון ואף ר' יוחנן סבר הלכה כר"ש והלכת' כר"ש דקא אמרינן איפלגי בה רב אחא ורבינא חד אמר בכל השבת כולה הלכה כרבי שמעון לבר מיוקצה מחמת מיאוס ומאי ניהו נר ישן וחד אמר במיוקצה מחמת מיאוס גמי הלכה כר"ש בר מיוקצ' מחמת איסי מאי ניהו נר שהדליקו בה באותה שבת אבל מוקצ' מחמת חסרון כיס אפילו רבי שמעון בידה דתנן כר הבלים ניטלין בשבת חוץ מן המטר הגדול ויתר המחריש וקיימא לן דכל היכא דפליג רב אחא ורבינא הלכה כדברי המיקל: מתני' מיפירין נדרים בשבת ונשאלין את הנדרים שהן לצורך השבת ופוקקין את המאור ומודרין

רש"י

שבוחשין בקרוב והיינו גובלין: ומוקף ויקוס כמגרי דבלת רפואה ממי משקה ומקן כל המשקה סוכה מהם לרפואה: בשבה חין גובלין: רבה בוחשין חוץ מ' לשבה: ומחול נותן לה החומץ כלומר כך דרכו בחול לגבל: דבי נשיא שומר המעות לנגן מגבל מלכות: דקא גביל מורסן ע"י שינוי: בעש בית הס"ל לחין גובלין הכן לפילו ע"י שינוי גובלין ע"י שינוי ולא מספיק בידו חין מגרען לוקה: ואי לא לקיש לעיכוב עבל קטן שבריין לה למד לחטול: וס"מ סה לחמרינן מוקר לגבל שתי וערב שפע, לחם מוליך בשבל שתי ופשה לחם ערב: מנערו מכלי לכלי והוא מקערה מחילין: אפנקסיה לוחות קטורות וה כתן של גלחים: מהו לפרק מחוך כלי שלמני בהמה ו' ולקח לפני מוכרקה: הלה קטן חבה מילקח בחבי נפשי' היה חד מינה ברבנלין לקח לפני בהמה מוקר לקח לפניה בשבת וכן מרקני קמי מרקני החוכלי בשבת לחם: שבל לקח קמי בשבת לא יסיב ליה כי הוי שיירת ס"ת שבר בלח בריך וכ"ש מרקני קמי חבה: כותני' מחתכין את הדלועים החלוסין ומיהו סקמן לאו למאכל בהמה קיימי חלה לחדם: וחה בגבל שבגבלה סיום וכין השמשות סיקה מוסרם לחדם ואפילו הכי מחתכין: גמ' הלכ' כר' יסוד' לחיה ליה מוקלה: מדכרכי דוזי מחללות בשבת: לפיכך לכסות פרקמטיה שבקוכה: כל הכלים ניטלין בשבת חוץ מן המטר הגדול מגרה שהיה לממרינן לקוץ בה עניס ומוקלה מחמת חסרון כיס חלה שיקבלו בו דמים: ויקר של כלה כר' שמעון בתב הרמ"בן ז"ל במסכת שבתי דבמלחה שהיה ניכר לגוקה כר' שמעון לחמר פטור עליה לניחוק לכל השבת כולה הבי בחול ובתול לח יסיב לכן כה"ג לח מתני' מחתכין את הדלועין כותני' מחתכין לח"ם לחכול בהמה קיימי חלה לחדם: וחה בגבל שבגבלה סיום וכין השמשות סיקה מוסרם לחדם ואפילו הכי מחתכין: גמ' הלכ' כר' יסוד' לחיה ליה מוקלה: מדכרכי דוזי מחללות בשבת: לפיכך לכסות פרקמטיה שבקוכה: כל הכלים ניטלין בשבת חוץ מן המטר הגדול מגרה שהיה לממרינן לקוץ בה עניס ומוקלה מחמת חסרון כיס חלה שיקבלו בו דמים: ויקר של כלה כר' שמעון בתב הרמ"בן ז"ל במסכת שבתי דבמלחה שהיה ניכר לגוקה כר' שמעון לחמר פטור עליה לניחוק לכל השבת כולה הבי בחול ובתול לח יסיב לכן כה"ג לח מתני' מחתכין את הדלועין כותני' מחתכין לח"ם לחכול בהמה קיימי חלה לחדם: וחה בגבל שבגבלה סיום וכין השמשות סיקה מוסרם לחדם ואפילו הכי מחתכין: גמ' הלכ' כר' יסוד' לחיה ליה מוקלה: מדכרכי דוזי מחללות בשבת: לפיכך לכסות פרקמטיה שבקוכה: כל הכלים ניטלין בשבת חוץ מן המטר הגדול מגרה שהיה לממרינן לקוץ בה עניס ומוקלה מחמת חסרון כיס חלה שיקבלו בו דמים: ויקר של כלה כר' שמעון בתב הרמ"בן ז"ל במסכת שבתי דבמלחה שהיה ניכר לגוקה כר' שמעון לחמר פטור עליה לניחוק לכל השבת כולה הבי בחול ובתול לח יסיב לכן כה"ג לח

ומודדין לה המקוה אם יש לחוש על חמה גרוס שלא תחמוד ואם המעלית שתחמוד נתן שלא תנבעות נגון לה היקה שתחמוד ונגע בטהרה בטפיה כך של חרס: מקדה כלי חרס: לידע אם יש בנינית פותח טפח מפרשינן בגמרא הלקישני קטנה היקה בין שני כתי' ובגיגית סתוכח היקה מונחת על גבו והמקדה בנמי לידע אם יש בנינית פותח טפח אם לאו ולמאי הלקישני בלומר שניל קטן היה בין שני כתפי' ובגיגית סדוקה היקה מונחת על גבו והמקדה בשביל לחתוך בסדק הבנינית וקדוש שיעורה המקדה בשביל לחתוך בסדק הבנינית ול

חיז יציאת השבת כו׳ ירושלמי הפת תכתה ותיכה תלמה ותחלה טהרת׳ סרינן
לקמן לרבנן. כדי להציל חיון קטן סגורות. כל שכן מיתירו׳ שלא
ריש בתוכן פ׳ לפי המלמדין כהן יתיר תורכב לחזות לכל הזורה לחזכיה׳ חיים לבקבוקי חסר
פחות מהרכב לחזות לכולם כרחבות הדלת היו א הכהי ליתא פרק מי שהוציאוהו
מהרחבות לכרחבות לה מהכלים ולחיי הפרכו חם [חום׳ פרק הדר קו
סו] בגיגה לחת יתירה תבית שחתי׳ שלח טוקף לדירה לטלטל מחוכה לחון שחלב
ולית ר״ה נחורה שוכחת לשם כ לפניה כגון סרטיה ולפלטיה הלה כרחבות ויתיר
להשתין החשתה תוך הגיגה וט״פ שעושה כחון ומחון כחוך הגיגי׳ חיים לבקבוקי חסר
לחון והכי חחתם לכל ופברך מי שהוציאוהו : [לחר רבי יוחנן קרקף כו׳ פרק
כלל הות] הלי זירחו דקני רחמי וחקפיה ר״י. כח שלל ס״ם מהגרר כים בשבת
דחיב חתיר להכח בחתפיתו חיירי בשעקר רחם לחר ובדין רחם אבני מוכח
בחקודח ה״ה שהגלגל דכר מרובע כחו חיבות שלנו בשעיקר זות ה׳עיין בשבי לקי
מוכח חקודח וכן בחזנר׳ שלנויכי כרחיפי שיהי בחקודח וחיינו דומיח דרחת
וחקפיה דפשוח לכל שהגלגל דכר שעל בגן חכיי שלנו כיון שהוציאו חוץ לד לחת
והכיחו לי נחי חר״ה כ״ל כיון שהוציאו כולו והכיחו : חייב שהשקיעו שוקעו
כולה כחלה ודומה לחגרה כים דחייב ד חגר חל כר״ה ורחלה דחיב ע״ג דהלב
כר׳ חגר כגולדוחיו כהה ליח הלכה כר׳ שחגן פליג עליה ופסיק חלמודה לקמן
כוחה וגם ס״ר ר״י דחיכח לפיחר דלף ר׳ חגר לח חחר חלח דוקח פחוד כחנר
שלח חחלוחים ביכרות הגן דחיכי לפיחלוני כחל כר״ה לכל חפלייה לכית לח גזר׳
מחלוחים ביכרות הגן הלכה לגיחה לחיגר חגר חל חגר ״לטלטל חחיב בטהרה
ר׳ וחכמה חרבע לחגר : חקוח שלח בו חרבע חגר לח חכמים חלפיה לחלה ורבי״ר
כר׳ חחילו כלחיה ל״ה ורבי״ר כי חחיר הגרה לחל שבת חגן חפיקוף
לחסגר חחפחת טרם פיפחת חפחח עלמו [דפחח כעגל כלחון] שרחי חה פיס חן
לחסגר חחפחת טרם פיפחת חפחח עלמו [דפחח כעגל כלחון] שרחי חה פיס חן
חפחח ולפניס רי״ו גחר חוח : ופס ה ״כחילו חן חפקיק לכגן לחיכ לחלכ
כיום לחפלגל חגחה לכני חגחו כגן ומשום שבי חן חפקיק לפקלה ורבי״ר
לחכ שם החילו כלחיה ל״ה ״גחר גדול ״חן חפקיק לכבי חגר. חלכחיהן חכי
כרי חחיכה לה חגרחה ולה ורבי כי כחיר הגרה לחל שבת חגן חפקיק לכבי חגר. חלכחיהן חכי
לחסגר לה חגרחה ולה ורבי כי כחיר הגרה לחל שבת חגן חפקיק לכבי חגר. חלכחיהן חכי
לה כה חגן לחה יש לו לעגור חלרכיר עלה הכי חלי ״ככה חגן חפקיק כיו חגן לה
כחילו חן חפקיק ל״ח כחיר״ כבגיגי זגן כחיר : ״לקרחה ק״ם חפקיק לכבי חגר.
ע״ג. לחיכח שבת וכרחה כלחי חפרש טעמח ק״ם כ כר חגיר חפלה לחיכ כר
חגר וכקן כחוכה כחיר״ חלכחיהן חכי [ופס כחלחיית״] ין חפקיק כלרכגן
חפ״ כחילו כלחיה לח חפקיק כלחיכח חבת חפחיכ ח״כ פס כחיר״ חלכ
לחכחיכח קוד ״פל ״ערבי״ כרין להפסיק בקרחת ק״ם לכל פס כחיר״ כחיר״
ח״ם לפסיק כי כחיר״ לקרחה : חלי ״כחיר לחגרחה [חפקיקה כחיר לחגרחה]
גדולה חכל ר״ח פסק כלילכה כחרה לחפחיכ לחלחיכח לחלחיכח חפחיכ כחיר״ כחיר״
גדולה חכל ר״ח פסק כלילכה כחרה לחפחיכ לחלחיכח לחלחיכח חפחיכ כחיר״ כחיר״
חיכחיי כחיר״ כחיר״ חפחיכ כחיר״ כחיר״ חפחיכ כחיר״ כחיר״ חפחיכ כחיר״ כחיר״
לקון סעודה קטנה ח״כ רוקח סעוד גדולה כגן חוקה וכרחה חלה סיו ע״כ חגר׳
גדולה חכל לחגרחל חל ״גחר חלרך דיקחה חכי גם לפני חגרחה חלה סיו ע״כ חגר׳
חפ״ כחיר חגר״ ו״ חל חפסיקין עד חגרחה חגרחה קטנה חחיו לפוף ס״ שעות וחחר ״ :
חפוס חגרחה כגן לקרחל חלה ך ירחלל ״ם ״לחגר חכלן חגרחך ״חגרחה רשעיה
קודם חגרחה חל״ם ס״ם לו חכגבי״ חלר לכו לילה לח חגרחה ע״ח ים
לחגרחות חגרחו לפני קיו חגוה חגרחה כעלה חגרחה חל״ם ע״ג ם ״ם
ויהי חולקן וכחכו לבם לח ים חפכסים כ״ח כים כים לחד לחגרח חגרחה :
רב חח ויהי כחיר גלחל חפלגל ערבית חוכה ח״ם : ר׳ חגר חפקיק חגלי ים
לגחר חפס חלה לחפלגל חפ ורש״י ״ל חגר חל״ם כם כלחו כם ״ם חפ״כ
ברך לחפחיכ כגרי כחיר חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם חגר חל״ם ים ים חפ״כ
חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רנ חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רנא חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רנב חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רנג חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רנד חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רנה חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רנו חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רנז חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רנח חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רנט חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רס חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רסא חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רסב חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רסג חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רסד חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רסה חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רסו חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רסז חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רסח חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רסט חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רע חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רעא חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רעב חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רעג חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רעד חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רעה חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רעו חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רעז חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רעח חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רעט חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רפ חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רפא חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רפב חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רפג חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רפד חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רפה חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רפו חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רפז חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רפח חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רפט חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רצ חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רצא חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רצב חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רצג חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רצד חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רצה חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רצו חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רצז חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רצח חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רצט חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רק חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רקא חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רקב חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רקג חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רקד חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רקה חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רקו חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רקז חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רקח חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רקט חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רכ חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רכא חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רכב חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רכג חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רכד חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רכה חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רכו חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רכז חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רכח חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רכט חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רל חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רלא חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רלב חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רלג חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רלד חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רלה חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רלו חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רלז חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רלח חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רלט חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רמ חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רמא חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רמב חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רמג חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רמד חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רמה חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רמו חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רמז חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רמח חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רמט חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רנ חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רנא חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רנב חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רנג חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רנד חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רנה חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רנו חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רנז חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רנח חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רנט חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רס חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רסא חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רסב חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רסג חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רסד חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רסה חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רסו חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רסז חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רסח חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רסט חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רע חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רעא חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רעב חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רעג חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רעד חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רעה חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רעו חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רעז חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רעח חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רעט חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רפ חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רפא חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רפב חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רפג חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רפד חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רפה חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רפו חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רפז חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רפח חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רפט חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רצ חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רצא חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רצב חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רצג חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רצד חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רצה חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רצו חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רצז חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רצח חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רצט חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רק חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רקא חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רקב חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רקג חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רקד חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רקה חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רקו חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רקז חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רקח חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רקט חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רכ חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רכא חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רכב חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רכג חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רכד חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רכה חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רכו חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רכז חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רכח חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רכט חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רל חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רלא חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רלב חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רלג חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רלד חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רלה חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רלו חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רלז חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רלח חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רלט חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רמ חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רמא חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רמב חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רמג חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רמד חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רמה חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רמו חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רמז חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רמח חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רמט חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רנ חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רנא חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רנב חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רנג חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רנד חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רנה חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רנו חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רנז חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רנח חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רנט חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רס חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רסא חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רסב חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רסג חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רסד חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רסה חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רסו חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רסז חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רסח חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רסט חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רע חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רעא חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רעב חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רעג חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רעד חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רעה חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רעו חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רעז חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רעח חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רעט חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רפ חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רפא חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רפב חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רפג חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רפד חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רפה חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רפו חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רפז חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רפח חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רפט חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רצ חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רצא חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רצב חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רצג חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רצד חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רצה חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רצו חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רצז חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רצח חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רצט חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים
רק חגרח כגוים חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים ים חגר חל״ם ים

כו הכותי מלאכה וגם עביד בכלי מעשה אבל להשכיר לו הכלי מע"ש אסור מפני
שכראה כשכיר שבת אפי' שוכרו לשבוע או לחדש אבל כרביעי או בה' מותר לשכור
לכותי לשבוע שלם אבל ליום אסו' אפי' כד' כגון שוכר לשמור פרה אדומה ולשמור
הזרעי' לעומר דשכיר יום אסור דנרא' כשכיר שבת ושכיר חדש ושבוע שרי לקמן
פרק השואל אבל בשבת עכמו אסור אפי' להשאיל את הכלי אבל בהמתו אסור
להשאיל ולהשכיר לכותי אפילו כרביעי אם כרור לו שיעשה בו מלאכה בשבת שב'
למען יגוח :

הג"הה לעיל תנו "רבנן רטיה שפירשה מע"ג מכה בשבת מחזיר אותה בשבת רמד
ר' יהוד' אומר אם הוחלק למעלה דוחקה למטה למטה דוחקה למעלה
ומגלה מקנת רטיה ומקנה פי' המכה ורטיה עכמו לא יקנה מפני שהו' ממרח ומיי'
חטאת אמר רב חסדא מחלוקת שפירש ע"ג כלי אבל ע"ג קרקע דברי הכל אסו'
להחזיר וקיימא לן כת"ק ואע"ג דרב יהוד' פסק כר' יהודה הא רב אשי שהו' כתר'
עבד שובדא) כת"ק עד כאן לשון רי"ף פ' המוליא תפילין וכתוב בספר המנות בשם
רבי' שמשון מסכן ומיהו אם "אמ' ניה בהמתו קנויה לך מות' ונשאל לרבי' גרשו' רמה
ראוכן שהיה לו תנור "בחברו ברשותו ואפו אנשי הפיה' בתוך התנו' שלו בעל כרחו רמו
ונתנו אנשי הפיה בשכר התנו' פת אם יכול ליהנות מאותו פת או לא והשי' דודאי
אסור לקבל מהם שכר שבת דתני' רשב"ג אומ' לא ישכיר אדם מרחנו לכותי מפני
שנקר' על שמו ותני' מרחן והוא הדין פורני מפני שנקראה על שמו ואפי' כדיעבד
אסור למישקל שכר שבת דאמרי' לא יאמר לכותי טול אתה בשבת ואני אטול חלקי
בתול אלמא כל שכר שבת אסור אפי' כדיעב' דהא קתני אם באו לחשבון אסו' משו'
דמיחזי כשכיר שב' והאי אם באו לחשבון כמה נטל הכותי בשב' וכמה הישראל בא'
בשבת דיעבד הוא ואסור (לכתחלה) הילכך אסור ליה לרחוקן למישקל שכר שב' ג"ת
וכן הלכתא וכן פסק רבי' מאיר על אודות היהודי' הקונם מכסים ומשכירין להם מ"ז
כותי' לקבל מכם בשבת ונר' דבקיבולת מותר דב"ה מתירין עם השמש ליתן עורו'
לעבדן אע"ג דמלאכה דאוריתא היא אבל בשכירות אסור כדגרסינן בירושלמי
פ"ק דע"א אומנין כותים שהיו עושין עם ישראל בתוך ביתו אסור בתוך בתיהם
מותר אמר ר"ש בן אלעזר כד"א בקיבולת אבל בשכיר יום אסור כד"א שתלוש מן
הקרקע אבל במחובר לקרקע אסור ופסיק התם בשבת ובע"א ובאבל הלכה כר'
שמעון בן אלעזר והיכי דמי קיבולת גבי מכם כגון שהשכירו כך לבשתגבה כה
ק' ליטרין אתן לך כך וכך :

הג"הה ישראל "ששכר כותי לבנות בית בקבלנות אסו' לבנותו בשבת ולא דמי רמז
לעורו' לעבדן וכלים לבוכסן לנכרי דמותר שהם תלוש אבל בית שהוא
מחובר אסור בדפסק בירושלמי פירק' קמ' ברשב"א דאם' מחובר ובדמוכח בתוס'
[ובפ"ק] דע"א ולתקן האבנים והקורות והנסרים דזו הי' תלוש מותר לכותי
לתקנן רחוק מתקו' בנין הבית שלא יהא נראה בבנין ישראל ושמא גם זה אסו' כיון
שנורך מחוב' הוא ובמחוב' כהא פליגי ופסיק ברשב"א ולעשו' הבנין שמ' אף רבנן
מודו דאסור דכלים לבוכסן דשרו היינו ברשות כותי דוקא ע"כ לשון ספר המנות
ועוד עיין סוף פרק כל כתבי ופ"ק דע"א בזה הספר ובתוספות שאנן ואם ת"ל
שיש לחלוק בין הנך שאין ישראל קובע מלאכתו לכותי לעשות רק בשבת ובגדון זה
שקובע לו ליטול המכם בשבת מכל מקום נראה להביא ראיה להתיר מדתניא פר'
מי שהחשיך לו בדרך ונתן כיסו לנכרי דמשו' פסיד' שרו ליה רבנן דאי לא שרו ליה
אתי לאיתויי ארב' אמות ברשות הרבים ה"נ לא שנא וכל שכן להניל מידם דאי לא
שרו ליה יפסיד כל חובו בדיחוי כל שהו' אבל ליעב אבל הכותי המקבל המכם אסו'
בדאמרי' סוף פר' בכל מערבין לא יהלך אדם בתוך שדהו לידע מה היא נריב' ולא
יטייל אדם על פתח המדינה כדי ליכנס בבית המרחן מיד וכן פסק רבי' גרשום
"באחד שקנה סוס בשבת דנריך ללקות מכת מרדות מדרבנן ואם יעלו דמי מכיר' רמח
הסוס על דמי לקיחתו שקליג' ויהבינן לעניי' שלא יהא הוטא נשכר ואם אותו מקו'
פרון הוא לענין שבת לפי מה שיראו יחמירו בו יותר בדאמרי' בסנהדרין בית דין
מבין ושונשין שלא מן הדין : אין מוכרין "לנכרי וכו' אע"ג דהנך אי עביד להו
בשב' לא מיחייב חטאת ומיהו מאחר דהכותי מחמר או נושא על יד הישראל והישראל
היה אסור לעשותו מן התורה גזרו רבנן שלא [ימכור ולא] יגביה ויטעון בידים
ומכאן פסק ה"ר יוסף "שאסור לומר לכותי בערב שבת תעשה מלאכה זו בשבת
מפני שהוא כמסייע אבל בספר התרומה מביא ראיה מפרק מי שהחשיך לו בדרך
נותן כיסו לנכרי ופירש"י מבעוד יום יתן לו ובגמרא בעי מאי טעמא פירו' הלא
שלוחו הוא ומשני אין אדם עומד על ממונו ואי לא שרית ליה אתי לאיתויי ארבע
אמות ברשות הרבים אלמא אסור אפי' מבעוד יד יום ליתן לנכרי אי לאו משו'
דילמא מייתי ליה ישראל גופיה והא לא שייך בשאר מלאכ' כמו עשיי' האש והדלקת
הנר טו וכסמ"ג פסק דמותר ליתן לכותי מעות מע"ש לקנות מה שירג' וכלבד
שלא יאמר לכותי קנה בשבת או למסור לו בגדי' למכור וכלבד שלא יאמר לו מכור
בשבת אלא בסתמ' מכור וקנה לבשתחפן ובפר' כל כתבי הקד' כתב בספר התרומה
כותי "שכיר לישראל או שפחה אם מדליקין את הנ' או עושין את האש בשביל הישראל רנ
אסור הישראל ליהנות בדתנן כותי שהדליק את הנר בשביל ישראל לא ישתמש ישראל
לאורו ואין להתיר מטעם דהוי כמו קנן דמותר דהני מילי שולח אגרות בשב' שאין
גוף הישראל נהנה מגוף האיסור אבל הכא שהישראל נהנה מדבר האיסור גופו
ממלאכת שבת ודאי אסור אם נעשה בשביל הישראל אמנם ה"ר יום טוב כת' וז"ל
מנעורי הייתי משתומ' על האסורי' להתחמם בנגד מדורת הכותי הנעשה בשבת
בשביל ישראל בי ראיתי אבא מרי ורבי' משול' שהיו פרושי' ומתחממי' וכן הרב' גדולי
שולם וטעמא בדאמר בעלמא הכל חולים אבל המילה וכן הכל חולים אבל הקו' :

הג"הה והאריך בראיות וכסוף תשובתו כתב יהא חלקי מן המתחממים ונא מן
הפורשי' והמתחממי' יתענגו על רוב שלום ע"כ הג"הה : עוד פסק
בספר התרומה דמותר הישראל להניח עבדו ושפחתו הכותי' לעשות מלאכה עכמן
ולא בשביל בישראל בחול טז דברי ר' ישמעאל ופסיק התם כוותי' ואם נר אחר דולק
בשבת וגם הכותי הדליק בשבת עוד הרב' נרו' או נתן שמן בנר או הרב' לתת עני'
בשבת מותר לישראל ליהנות מהם כיון שמתחל' היה יכול ליהנות קנת מן הנר או
מן האש ואף לדברי האוסרין אם הכותי עושה האש בשביל התינוק או בשביל חול'
שאין בו סכנה מותר אף לבריא : קא פסקי רבוותא כי האי לישנ' בתרא וברב אסי
פי' בספר התרומה דרב "אשי דשרי מיירי שנולה הבשר בתוך התנור מכוסה או רנא
בקדרה או בשפוד אבל מחוץ לתנור אבל האש אפי' בקדרה אסו' דהא לקמן מייתי
ליה על מתני' דמשלשלין את הפסח לתנור סמוך לחשיכה מפני שזריזין בני חבור'
ומדברי אהדדי ופריך תלמודא בלא חבורה כמו דהא אמר רב אשי אפי' ב' כרחא

שרי אפי' בשיל ולא בשיל אלמא רב אשי מיירי בתוך התנור דומיא דפסח ומשני
פסח לא מנתח ורב אשי דשרי באינו שלם ומתבשל מהרה הילכך מות' לתת שפוד
של בשר לתוך התנור ופיו מכוסה לגלות עם חשיכה ואע"פ שלא יהא מבעוד יום
כמאכל בן דרוסאי כרב אשי ודוק' בשהעוף והטלה אינו שלם אלא מנותח אבל שלם
אסור כמו פסח והאי דשרי פסח משום דבני חבורה זריזין הן אע"פ שיש אש בתוך
התנו' אבל סמוך לאש חוץ לתנו' אסו' לגלי' ולשפות קדר' אא"כ מבושל ובני כמאכל
בן דרוסאי מבעוד יום כדתנן אין גולין בשר בכל ובינה אלא כדי שיגולו מבעוד יום
ואוקימנא בבשרא אגומרי הינו חוץ לתנור סמוך לגחלי' ולא על גחלי' ממש דהיאך
יקח הבשר מעל הגחלי' אולי הגחלים אינן ניכבין וה"ה קדרה סמוך לגחלי' אסו'
ולמאן דפסק כרב ירמיה מדפתי אסו' לתת שפוד של בשר אפי' מנותח ואפי' בתוך
התנור : כתב בספר הרוקח "דקדרה שאבל האש אין הישראל רשאי להגים בכף
בשבת דהוי בישול בדאמר בפי' ודילמא מגים ומשני ביורה עקורה ושוחה :
(הג"הה) כתיב באור זרוע בשי"ד "בניסן חל בשבת י"מ שאסור ליתן לנכרי
מותר החמן הואיל ויודע שיוליכנו לחוץ יז וי"מ דלהשים לפניו והוא יקח מותר רנג
ונראה דלדידן דלית לן ר"ה דאוריתא מותר ליתן להם אפי' ביד ואפי' ידוע שיוליך
חוץ וכבר היה מעשה ברעגנש "פירק ששלח עירין שחל' אחר מאכל יהודי ושלחו לו
ע"פ רופאי העיר ותו כתב דאסו' ליתן ליד נכרי דה"ל עקירה וכן לתת לו משכינו
אם לא יטלנו דרך מלבוש ועוד כתב דמות' לות' לנכרי תביא נר הדולק דלא הוי אלא
טלטול דאפי' לישראל אין אסור אלא משום דהוי בסים לדבר האיסור עב"ה :
"נותנין מזונו לפני הכותי בחג' ואם נטלן ויכא אין נזקקין לא פסק ריב"א דה"מ
אוכלין שיתכן לאוכלן בחנר אבל דברים אחרים העשויים להוליכם ממקו' למקום רנד
אסור הוא ליתן אפי' לבית הלל דעד כאן לא קא שרו בית הלל אלא בע"ש שכבר ינא
מרשות ישראל מבעוד יום דמשנכנס שבת אינן של ישראל אלא של נכרי אבל בשבת
לא דמיחזי כמוליך בשליחותו של ישראל ומדבריו דקדק רבי' יואל דאסור לישראל
להחזיר משכונות של כותים בשבת אפי' ייחד לו מקו' מבעוד יום יח כדקאמר
הרב דלא שרי בית הלל אלא בע"ש שכבר ינא מבית ישראל מבעוד יום לגמרי
בדתנן פ"ק דפסחים ייחד לו מקום אין זקוק לבער : יט

הג"הה וראבי"ה מתיר היכא דייחד לו מקו' מבעוד יום שכבר ינא מרשו' ישראל
מבעוד יום לגמרי ולקרות "בתבים המובאים בשבת יש אוסרין מדאמרי' פ' שואל רנד
מונה אד' פרפראו' ע"י פה אבל לא ע"י הכתב וכן אין קורין בשטרי הדיוטו' ונר'
דעיון בת' בדרך העבר' מות' ואין אסו' אלא היב' דאיב' למיגזר למחוק ושטר' ותקח
וממכר כדאמר פרק בתר' דבינה גבי אין מקדישין ואין מעריכין ואבי העורי בת'
שמותר לקבל בתבים אפי' לישראל ששולחו לו בשבת וכסוף פ"ק דבינה הארכתי
בדבר וע"ש ת"ר מקבלין קבולת במועד לעשותה אחר המועד ובמועד אסור
כללו של "דבר כל שהוא עושה אומ' לכותי ועושה וכל שאין עושה אין כו' עד כאן רנה
לשון רי"ף בתס' מ"ק פרק מי שהסך : ע"כ הג"הה : אין משלחין "אגרות אא"כ רנו
קנן לו דמים דאז הכותי אדעת "דנפשיה עביד ודוקא באגרות שכתב ידו של ישראל
הוא נושא התם בעי קנינה משום דניכר דשל ישראל ויסברו בשבת כתב לו אבל
קנן לו משות להוליך מותר דכותי אדעת "דנפשי' קעביד : כ אין מפליגין "בספינ' רנו
בשבת מסקינן אסור ליכנס בספינה בשבת אפי' ללבת כל שהוא ושעמא דנראה
בשם ואסור גזירה שמא יעשה חבית של שייטין ואתנם בכל ענין שיב' בספינ' בין
בשבת בין בע"ש מות' ללבת בכל הספינה דאמרי' פ' מי שהוניאוהו דהלכה כר"ג
בדיר וסהר וספינה דמהלך את כולה דאע"ג דנתנוהו כותים בשבת ולא שבת
באויר מחינות מבעוד יום גם אסור ליכנס בקרון בשבת משום דאסור להשתמש
בבעלי חיים או משום טעמא אחרינא שלא יפגעו בו ליסטי' וינטריך לברוח ואין
לו אלא ארבע אמות או שמא ישבת וירד מן הקרון אבל "נדב' מנוה מפליגין ופר"ת רנח
דלבאורה סחורה חשיב דבר מנו' ומות' להפליג אפי' בע"ש בדאמרי' פ"ק דקדושין
ראה חיים זו אומנו' ואמרי' נמי והודעת להם זה בית חייה וגם אם הול' להתרחו'
פנים לחבירו חשיב דבר מנוה אך אם הולך לטייל זהו דבר הרשות : כא

הג"הה ויש מרבותינו שאומרים דוקא בים אין מפליגין לדבר הרשו' משו' שינוי
ושם שאין בפשם חמרת עליה' תוך שלשה ימי' שירגילו בכך ואין להם
עונג שבת אבל שאר נהרות בריאי' ועונג לאדם ע"כ : הורה ר' חנינא כר' ישמעאל
"דמחוסרין שחיקה מותר לשתות המשקה שזב בשבת כיון שבידוכו מאתמל אע"פ רנט
שאין שחוקין היטב הילכך לא מיבעי' ענבים שדרכן ברגל והוני' יין ונתנו בהני'
ונתן בהם מים לקלוט הטעם והוא תמד שקורין גיטו' אה מותר למשוך מתנה
דרך ברזא אע"פ שקנת היין מתמנה מהענבים ומתערב עם המים דהלכתא כד'
ישמעאל דשרי לשתו' יין הזב מהענבים שחוקים שהרי דורכים אותם ברגל היטב
קודם שיתנו בהם מים אלא אפי' גיגית מליא' ענבים וכועטין אותם במקלו ושוה'
שם היין קרוב לחדש עם הענבי' בגיגי' והיו מחוסרין דריב' שאין דרוכין רק מעט
לא ברגל ולא בקורה גם מאותו גיגית מותר למשוך בברזא בשבת לשתות שהרי
משקי' הרבה ינאו מע"ש חוץ לענבים בגיגית ואפי' יונא בשבת מתוך הענבים
מתבטל הוא במשקי' של הית' שבב' ינאו ולא דמי לדב' שיש לו מתירי' שיבו' להתחן
עד לאחר השב' דאפי' כאלף לא בטיל דה"מ בשהאיסו' בעין מתחלה ואח"כ נתערב
בהיתר במינו אבל הני לא ניברו מעולם אלא מעט מעט שיונאי' מתערבין שם
המשקין של הית' שינאו מאתמל ואפי' ענים שנשרו מן הדקל מותרין להסיקן בין'
טוב ע"י שמרבה עליהם ענים מוכנים ומבטל' כיון דלית איסורא בעיניה אע"ג
שהענים מוקנים הן בעין וכן חבית מליאה ענבים שלמים וממלאין החבית ואין
והענבים לאחר זמן מתבקעין ויונא כל היין אף בשבת שקורין רא"פ מות' למשוך
ממנו בשבת דרך ברזא ולשתותו כדפרי' שמעט שיונא בשב' מתערב ומתבטל עם
היין שהיה בכר : כל "שהוא במאכל בן דרוסאי אין בו משו' בישולי כותים מבאן רנה
פסק רבי' יהודה מפריש דה"ה לתבשיל שנתבשל במאכל בן דרוסאי ביד כותי לא
מהני חיתוי דישראל אח"כ ואסיר משום בשולי כותים וה"ר יקר חולק דזה הכלל
כל שתחלתו או סופו ביד ישראל שרי כתב ראבי"ן דרך "ישר וטוב להעמי' הקדר' רנא
על פטפט "של ברזל שיש לו שלשה רגלים למעלה מן הגחלים או ע"ג אבנים
כדתניא משהין ע"ג כירה ולא בתוך כירה ואין משהין אלא מאכל שהו' במאכל בן
דרוסאי או מבושל לגמרי אבל חי לגמרי לא דהא מבשל והא דאמרינן שבת קדרה
ובשלה בשבת דאסור בחייתא "קא מיירי :

סליקו להו יציאת

במה

ורגליו והבעת המשה בבניו ולא ישקבל אם לו בעקבה ולא בכל המקומות המנוסי' בה ורגליו כה שקיבר בגרים לחוז בדוק' כדי שיהיו שניהם זוכרי' קמיד שם' אלהים ובקושי הקורו לה להתקשם בימי בדוקה אלא כדי שלא ת חגנה על בעלם ס"ב ו' י"ד: א בתושבת בתב דנותנין מזונות להני הכותי אבל לא ישים בידו משו' דהוו מקורה וכן אסור לתת לו משכונו אם לא ישלנו דרך מלבוש והא דנותנין היינו דוקא בשהרשות בידו לאכלו בחבר ובאבי שרי אף של גב דנטלו והלך לו אבל אם אין הרשות בידו לאוב ו בחבר אושיש מזונות מרוגים שלא יוכל לאכלם שם אסור ליתן להניו ולחזיר אסור ליתן בלל כדמשמע תרק זוי שהחשיך שהרי אסור לגדל חזירין בתוך ביתו ו' הג"הה :

ב' מורש"י בריחה אותה גדול לא קשו ליה זוקא ואתו לגלוי פי' התנור ליטול בכו' ולא שריק כי התנור שבול בישוא ומוכן הוא לחתו' :

ג' מורי דודי הר"ר מוריאל אמר לנו בשע' ההגדה ויבאן יש לייחר שאין ליקח מן החיין כדי לפת לתנות משכנם שבת לא בלילה ולא למחרתו דיינו' מגים ומבשלי הג"הה

בהג"ה תשובת רשב"א שהורה היתר גמור להניח הבגדים שבאו מן הבכיסה שטוחים בשבת אם שטחן מע"ש אם יהיו ינשים או בגובים יגול להניחם שטוחי' וא"ב לקלקן ואין בזה משום מרא' היין והארי וקברתי' ד' והמדליק אם סמו' לאסב' בריך שובשיר כדי שיובת הארי ברובו בגין שתהא שלהבת עולה ומאליה שהולב' ברוב הטבים שבאם והבשרה חשיבה איכא למשבר שלא יבאו להבשי' האש בשבת ומן אחד שיינן בריך שברוב שבאו ואחז האש מבעוד יום ואף ברוב היקרו קהא נמי שלהבת עולה והלבתא הני ברוח של שמוה שלנו בריך להדליק ריב הפתיל שיובאת מתוך השמוה וקהא השלהב' הולבת ברובה . אג"ן

ה' והא דאמרינן האי קדרא חייתא שהיר דמי' ל' דהא דאשרי קדרה חייתא היינו דוקא בתנור שהוא רב אבל בירה לא ו' הג"ה מבאתי :

חדושי אנשי שם

וא"ב מאי מייתי ראייה מרבי אליעזר אדרבה תקם דבריו הוא אלא ודאו ה"ם דקי"ל בר"א וכו' בלימר לעגין זה במו שיקיל ר"א לעגין י"ט דלא במינן לבם ה"ג קי"ל בוותיה לענין שבת דבתבלה ובתלמוד שרי להתענות לבל ההרות עד חבות אבל לרבי יהושע דמחמיר בי"ט א"ב היה לנו להחמיר בשבת יותר שלא להתענו' עד חבות אבי' בתבלה ובתלמוד אך לא ס"ל בוותיה ביה רק כי"ט ושל זה בתב רבינו וכן הסק ר' אב"י הפורי וכו' לא קשה מידי ורו"ק :

ג"מ יא כי ראיה ברורה אע"ג שקב' מות' ללות וכו' :

יב מהר"ם וכן ושיק בהג"הה אשרי שבתב דלא ויקרי יום זה דלא מהני כיה לוה אלא היכא שהיום גורם בגין שקבל עליו להתענות יום שיות בו אבוז ומי שקבל עליו בכ"ב ב"ל דהוי היום גורם עליה דמשה רבי' בשל שיה שעלה גם' וירד בב' בדאיה בתו שלהי סרק מרוב ומיהו יכול לבית לג"ה ואותן בנוסגים להתענות ערבי רחשי חדשים לא נתבוין זה אלא להתענות יום א' בחדש איזה יום שהוא * וג"ע אם בבר עברו כל ימי החדש ולא התענה אחד מהן עד תר"א דהוי במי יום זורם משו' החדש או לא ... ושאחר דלא עריף מיום זה שתם דלוה ... ועוין בת"ה כי' ערה ; יג ג"מ וק"ק דמ"ש מכום לבום אחר לשתות מקנתי לבום א"כ מה צריך לומר לבן כ"ל לפרש מכום לבום אחר אע"פ שחוזרין ומריקין לבום הראשון דהבי משמע דאמר מותר לשתות אחריה שהוא גרחה מותר אלא ר"ל מותר לשתות אחריה באותו בום ששתה * ומ"מ היה הרקה כ' פעמיה לבן כ"ל וכן אפילו הרקה א' וכלי אחר שלא שתה דהיינו מקנתן לבום : ש"י וכ"ב דה"ב דמאחר דטעם אסור שהיה אחריה הוא מבח ש' ברו של אדם מהרהר אחר שתיתה בתו שבתוב בסמיך וא"כ ש"ד דדוקא אם מריק בום ששתתה לתוך בום אחר מותר דמראה בעצמו שאסור לשתות אחריה מאחר שבריך לשינוי זה וא"ב לא יהרבה אבל אם שתה מקנתן ומריק לתוך בום' דדרבו בבך ה"א שאסור לבן הוארך בבתוב וכן וכו' והכ"ל ע"ד בתבתי :

במה מדליקין

משנה ואפילו כשירה שיהיה חסר ק' כשבור ואם חסר מלא ניתן תתיכה של שעוה או של חוט חפת או מפי מסוכלים וכלונין על המתיכה חסר ורבבי ברבוכה של נר של שעוה: ומדקאחר מדליקין הכי כתובה בשבת אחת מיני חסר מוסרין נר של שעוה: ומדקאחר מדליקין הכי כתובה בשבת אחת מיני חסר להשתמש לאורה להשתמש בשמיהם ולאור ולהשתמש בהם כל הימים חוץ מבשבת ויום טוב ראשון שמותר להשתמש בהם ל

הדרשני אנשי שם

יז נ"ב נראה דדשת על
ר"ת ר"ת לשמור לק
לשלום לפני שכותבי וכתוב לק
יחתם ויחתמו שמותם דלא
לשמי כותבי שמותם ר"ת
מקום כותבי ר"ת
אבל שאר מקום מקרי
ר"ת ר"ת ואחר ר"ת
לשמור לק ר"ת ר"ת
דעכו לשמור כשמו שם כי
ר"ת ר"ת ר"ת
קיום לשמור שחיבר לשם
ר"ת ר"ת ר"ת
לשמור לק ר"ת ר"ת
לשמור לק ר"ת ר"ת

יח ע"ד ומתעורר ד"ק
כתב בתב בא
דעכו לשמור כשמו שם כי
ר"ת ר"ת ר"ת
קיום לשמור שחיבר לשם
ר"ת ר"ת ר"ת
לשמור לק ר"ת ר"ת
לשמור לק ר"ת ר"ת

יט מרדכי ובל מה
מכתב שד כדי מיכל
מכתב ומיהו לק"ב ומיהו כתב
מקום כיון לב"ב ומיהו קרוב
דבר לשמור כשמו שם כי
מכתב יוד שם כתב שם
מכתב יוד שם כתב שם
מכתב יוד שם כתב שם
מכתב יוד שם כתב שם
מכתב יוד שם כתב שם
מכתב יוד שם כתב שם
מכתב יוד שם כתב שם
מכתב יוד שם כתב שם
מכתב יוד שם כתב שם
מכתב יוד שם כתב שם

כ ש"ע וקפ בזוהל
ומשום ס מכרי כמרטוטין ולא בפלילים שהיה מחורבת וכן פליג ר"ת ור"י סה"ת
[חולק] ושכך בתירוץ שתפסקה מהר דרך הענבר דכולי עלמא מודו דבריך
בשמותו שכל הכתוב גרוש להלכיע ולכבות ולן כריך בשמותו כ"ע והוא חשוב
כתיקון מלא כשכתב גרוש בלא כריך בשמותו כ"ע והוא חשוב
כתיקון מלא כשכתב גרוש בלא כריך בשמותו כ"ע והוא חשוב

כא כדרים וחכ
יוהל כלי וכמו ר"ת ס"ת ס"ת
כשון תלוה שקורין קנדילי"ר ס"ת ס"ת
פרוש שקורין קנדילי"ר ס"ת ס"ת
פרוש שקורין קנדילי"ר ס"ת ס"ת

כב נ"א

כד ר"ת ר"ת ר"ת

במה בהמה

ס"ת הלכות כותים דתניים דתנן רב כליא מלי
וסס"ת כת דתלינן מלן דתרי נטרות יתיר"ת
שבת היינו כדבר שנרוך מתירה יכול לכותס מס יותר מ"כ חמור מותר לנתת
בפרוטרות חף על גב דאני לה לכותס בהמתו מרכב בהמתו יכולן כותבה
ובפרוטרות מתירה יתירה מעט וכן מתה דבר לנתת סמם בפרוטרות ודוחקים
נהרין לכל הסם לסור סתי לחניים לנתת בסניהם בפרוטרות ובתפסר כ"כ
ה"ר פורת וכתב רא"ם סם שקרין רשים דחוק"ת לת בסניהם בהמה ובכל
לפי קצנן • ופרש מסורס "לנתת בתכל לה"ר לדברי הכל לפי שהיה בדיבה
מתירה והעגלים מותר לפי שקטני סס ומורדים כלל כתתיהן חשין לעגלי דהו
רב הונא מיוקלת ביותר בתכל שבשבע מיוחס סס בכן דוסס שהכל תלוי בדעת
בהמה סמם לרבות סרבים ותוסס לתפסר בדרבון בידו לתר בתכל מרכב לפי
יסת בתכל ונסת בתחת ידו שעת בדרך שיעיה תן בקרקע טעת בתכל מרכב לפי
שהמת לרי ותכל ר"ת סמם ב"ס ב"ס ה"ס ל"ג לתכיר בתכל לפי שהיה מותר לרכב
לה סרי תנח לפ"ס ב"ס דקתרס לו סת ב"ס ובן תכל לסור בתכל מרכב לפי
מעכל בתחתון לפי שהיה בתכל מותר ליתנה לכתחילה בשבת לפי שהיה מרכב
כתי להכניסו ושתת תכוס בתחת בתכל לפי שהיה מרכב לפי שהיה מרכב
לפי שהיה מרכב לפי שהיה מרכב לפי שהיה מרכב לפי שהיה מרכב לפי שהיה
חייב לו כרשות שרגילו לבבדה ליה לניחות לפי שהיה מרכב לפי שהיה מרכב
סתו לתוך חוסך רגליו ויש לוס תרגולין כתוכן ו סוכר כרוכות לפי שהיה
ובתרי ליה סבי כי סיכי דלס ליתנה תלוי בתכל ו סוכר כרוכות לפי [שבת]
ובתרי ליה סבי כי סיכי דלס ליתנה תלוי בתכל ו סוכר כרוכות לפי [שבת]
סבלתה לפי שהיה מרכב לפי שהיה מרכב לפי שהיה מרכב לפי שהיה מרכב
לפי שהיה מרכב לפי שהיה מרכב לפי שהיה מרכב לפי שהיה מרכב לפי שהיה
מרכב לפי שהיה מרכב לפי שהיה מרכב לפי שהיה מרכב לפי שהיה מרכב לפי
שהיה מרכב

כלל גדול

לון "שימור מלח מבידולי קרקע חילבך חבר מדם מלח
לחסוך פירות ולקבלם יחד ולבו כיום לם יכרור חילבך ויוכ
מדם חמצי מיני פירו שנתערבו וכ"ש בסול שנתערב עם
מוכל מלח יכרור מלח דרך חסילתו יקחם ויחלבם רבה אחר לון "שיכור בחוכלין
מבלון אחור העולה שחוחם טרפ"ם על פחוחים מוחר להחליקם ולון בהן חשום
מחחק לון שיכור בחוכלין" וחכל מ"מ לון זו לריש דבוכל לוחר דהם דקחמר הכח
לון חשחם דחעלחים החכי מירני חחורחיח חכל מדהכחן ים שיכור מדקחמר לקחן פר"ח
פרים לון עוכין חילחי וע"ק דכיוכ דקחמר לחון נוחנין חעור לפני חדוהכן כו'
חכן מכל מקום ים להחיר משום דנחכבת כחו שהן כלח חליקה וחחחבון" חע"כ:
כחן בקנין "וחחחר פר"ח חע"ח חיכי כרירות לון כיל לחלוב חוחר לבחלה בקנין
לחלוב פיטר חכל חכו כבשה חייב חטחת חכל לבו כיום חפי כיל חייב חטחת" ולפי
זה חשחע דחעלחים החכי מירני חכל כיל: ולו קפיל "חחשחת כו' כחב ה"ח
מוכיח ק"ל כל דבר שלד "חחוחר וחפקיד של חדהו נקרלת "חלוכ" חחכלת
חלפיי פסק ר"י דחוחר לכח חחרי שבחוכן כבר ללח חבינו כוחן לח' כוחן:
חנו "רבכן כחעלם חן הכנף פ"ר "שישור"חחיך חלם דוקח טוכח חכל חולם פחר
דברים כגון נחר חבכם וישיר חן הכוס שדרכו בניחה לו עבר חשום גזו "חילבך
לחבור לחלוב טחת כוף חקום כחקום שחיכה בין"טוב בחיב חשר גזו וכל חפיכה
לשחוחו חעבד יום טוב חבור לעשוחו כיום טוב ושוד שלפבר לשחים "כלח חניכה
לחיפלו רבי חחנון לחחר דבר שלין חחבנון חוחר וק"ל כוחיב לח חרי בבבורות
לח לבבות כחבר חילך וחילך חע"פ שלפחים חולם כחילך חלח חני פיכח ריכים
ולח יחות חרי חכל לחלוב לח חרי לבחלה פב חחחת חוב של חפירה כו' חם כן
כבי "חלם הרחלין לחקור כחי דוחוחיחם כחוב חו כחיכחים וכפיכם עבחו חחי
לוחה וחרחיכה וכפלוכם לוחם חחדק חפפרים פכיב זה לבור בפבת חכל חם כל
בקב חוקף חפירה פחלב בקר "חוחר וכן חבבא בפים לחחר פלבבו קחי "חוק
פלם: חחדקין לוחם בחפיחוח לולחת דוקני חפבני חחחת חחבחו פם בשל
לרבינו "חחי" כל עוכות חחינוקות פבחכין פלים חחחחת וחינות חוך חולים
לוחם חינוקות כיום טוב וכיב לי חפום חוחק כיום טוב ליבה לישרל דחורת"
כחוחק חלח על חבת לכחוב כלחחיינו פרק כלל גדול וחים "לישרל דרבנן חיבה
וכחינוק לון לחוק דקטן חוכל בכלות לון כית דין חבוחין עליו לחפייבו פיבה ללח
כפבין לים כיים: סה

סליקו להו כלל גדול

המוציא

יין "דרך כו' כחב רבי חכי חעורי דשישר חשולח חייבו
לעבין חוב חטחת חים "פחות חבביעור ני חשר כלחיקח
פ' כלל גדול וכי חוחר לחקות פרות חבביעור כחובות "בפבת פרק "חמוניח חנ"ל
לח חקל חפם חדדיה וחחנוב לחוך חפום לולחוך חקבים חחלב בפדים שחפר לקבל לח
נפים לחן חכלון יפ לבחוב לחפם חחיקה כפחפקה חלב בפדים שחפר לקבל לח
כיד לולן הבכר חוחר לח כיקיבא חיחיבון בלבך חים "ר"ח לדוקק בכבי חפר לבני
חפרק והני חעלדה דבם חכל פקרקע חוחר לחלוב חבל"קחוחר לח חחלב פחם:
קלף כחקום "בשר דוכפוסטוים כחקום פיער וכחפכן בו וכחפחר בן פוח חעיל פח
כבפפר הביעור חן חעור וכחפכן עליו פחינו חחוקן בדין בחלחר גולח חכבי חלח
חבייער חן חעור וכחפכן עליו פחינו חחוקן בדין בחלחר גולח חכבי חלח
חבייער חן חעור וכחפכן עליו פחינו חחוקן בדין בחלחר גולח חכבי חלח
חבייער חן חעור וכחפכן עליו פחינו חחוקן בדין בחלחר גולח חכבי חלח

סליקו להו המוציא

המציע

"וכחי פפירפו כלבי חפלה פ"ה פחוחן פפירפו כלבי רחם חפם
חלכבע קרוי לחפלה ופפירפו כלבי יד קורח לחפה ור"ח
פי' חיפבח וחפפך יש לחפר בכל ענין:

סליקו להו המציע

הזורק

"ספינות קפורות זו כזו כו' וחם חינם קפורו'לף על פי פחוקפות
(חחינם) לון חטלטלין חוו לו וכבן פחין הפפינו: נפיפות חן
ר"ח בבניפ: כחו כבכרחנים לח נזרו בה רבבן פי בפחל בה ר"ח חחיר על "חבן
חוקת פקורין ויבר פחיי"ן בלפן חפבבו פפחפבן חים בהיי"ו וכפוחבן
חקלחין בר"ה וחפפיב בחם פחיקחין בי חפוכח ד' חחר בר"ה חפבו בחחבן פרק
בחרק בחם פוחחין כיכר חם"ה כיב פחלו חקור ד"לחות בר"ה חם"כ בחבו ו"ח
בחבר בר"ה בכל בחבות חפבו בחחבן חן חלח חחקרי בר"ה חם"כ בחבו ו"ח
חבחר בפבר וח"בחות כוקבן בו וביון בכחחבית ניבחו חים בבו בפיר בכחו
בבוב בחבות בי"ב חח"ח בבוב בחבות בי"ב חח"ח בבוב בחבות בי"ב חח"ח
בבוב בחבות בי"ב חח"ח בבוב בחבות בי"ב חח"ח בבוב בחבות בי"ב חח"ח

סליקו להו הזורק

הבונה

דיומ' "לח"ח נחוח קחפכין פיר' ר"ח חכח ופפוף פיחכין
נבי פפים חחפחקות כחנוים דילחח לחי לחלוחי נחח
כחפבון בבן פיפבח פפוף חחחת פרחבן חחר
כרבי חפבון: חלי חלן "דפיל פופיבא חקופיבח דחכח בב חחר חיב חע"
ר' חלישר חחין פפק חלן בבן ולין פחיחב בכלים חם חבר חפחח על פיב
יפבור לחחם לבחחלם פח ורחיב חחחבי' דפרק כל הכלים לח פחיב חיב
ומגדל ניפלח וחפרם רבח חפוח חלן בבן בכלים:

סליקו להו הבונה

שמונה שרצים

לון הלכה "כר' יוסי לח בפילחי לח בלחים
חיכבך חחר לבפחח חי חלח חוחפ"ל כרבבן
בעבר חים וחלח וחפפך על בחחי חנוף לבלון לחפ לון הלכה כר' יוס
בפילחי וכל חכן לינן חלח וחבן קדם על השוף ולח"ב יפפפך חים דבפלו לפני
רבי יוסי חוחיב פפ בפילל לרבינו חחי' חבפ "לח" פיחיב לי חבפ על נפב
וחיל ניחב קחורבן פוך "ח בלבן חפכבו לחבב ובבר שבחו חוחר חלרבב בחים בחפחלב
חחבב חפלחי חי חבלים בחבב חבלים חבלים חבלים חבלים חבלים חבלים חבלים
חבלים חבלים חבלים חבלים

סליקו להו שמונה שרצים

ואלו קרצים : "טורף עליו פורפח לפו דוזקי כורך ה"ה קוסר דלפו של קיימת הוא : ור' יוסי מפרש מעמיד של רבנן כורך לחוט בדוחק וקוסרין ואין הולכין בשיטתן ושל רבנן לריכים כי הם בלעי שבת לכי שלמדנו בכל הלילות של שבת ושוכחין כמלמדינהו הילכך פטור לכל לאסור הם כן אסור לקשור כ' רשב"ם בשבת בריטעות בתוך החבלבל בשבת פ"ח בשביעה וטוב לעשות בריתא הלכבד כגון שמעון לחגורות בגון כוקלת של כרזל או של נחשת וחכם רבינו שיעור מתיר ומתיר ומעמיד דרבנן קוסרים בריתא ופתחי' בלבים ויבוחין כך לשון כ"ן שיעשים לשולחן כך קשור פ' ר' פורת פי' למסקנת התוס' דהרבה שניהם קרוים הם ים כי קשר מתקיים וקשר ב"ש קשר ג' דיים קשר של ג' דיים קשוחין קשר ר' כשבסח הוטו ומתקיים וקשר שכרוכה לתפור ואיני יודע היכי קשר שלהו חיים אלא כשהוא שני קשרי"ם שלא יפול כגון הכל לפי שבסחר החבל [הכל] לפי מה שמתקיים לכל עניב מותר והכל שלא יפול קשר למעט "מן הסבר כלב הלח יעב שפי שניהם של ז' כלל ז' לשון לפיל לא היה קורהו בשחרית הלח שוכנו עא ואסור של מבטיל שרגילין לאחר שני הלשי"ם כרגע, אחת שם מתקן הקשר שנוי ה"ג שכותבים עד שילוף לאחר מדרבנן : "בירושלמי בשחטו רוכות מבטל ובגדל נוטל ומחזיר ולכלב כלח יקשור פי' רש"י כם דה"ם לרגע, של טלית הם בשחטו "מחזיר לאחזור בטלית הלח קרא וכרלו : לי דהיכו בשבת מחזקו להכבסת רכוכה ואין שרי אלא מיחם מבי תיקון מנח : אחל יש לו "לתלוש לו כת' רשב"י ה"ם ד"ה טלית' שהם לצרכים שיין בדרך ההלוכן כו כיו לאחרי שלחו מכות בשבת ה"ם אדשי וה"ם יכולים אסור לקנן אפי' בשבת כתוס' ה"ה ה"ה בפסדר קיטולו שרשון אכל כלא בפדר קישולו שרשה לאחזור בשבת שנו שהשחר בשבת כי' כבי הדם וכן יש בפסוק מחזק דלשו' נעשים לקשול בשיפולתיהן בשבת דף כ' לח שרי הכא הלח בגדים שהשחים שלא היה יכול לקפל שהרי היה נכוס אחן אחל בשבת שהשחים שלא היה יכול לקפל לו לתלוש נרטין פירוש שלא הוא לשי שיין לו לתלוש : מיהדר ליה בקדושה כי שיחיי מ' בחת של נב שניו ושיי ושיין שבת לאחזור בפרוש פרק שוחט בדים : "ושמין בחשוחי מלחי כחין לחי שרוחה לאסור בשקין לאדם ליכוס כשים בשם בגדיו מוגעין בשים בן ישחטם בלחה"ם אי קשרים בני פנים בשם בשבת אחים בשבת אחל בשבת אחל בשבת אחל

מרדכי

חדושי אנשי שם

רבי אליעזר אומר אם לא "כבית וכו" ושוטין כל נרבי מילה בשבת
ואף על גב דאתמר רבה עבד והתם ואתחל שמעידו
דכתיב במקום שרה אני מילי קודם שניתוק לחבל לאחר שנתרפא עליו אם בשבת מילו מחללין אותו ש"מ
ומסכנין לו מים היו כסולדין ולא נזדעזע דילמא
שחוט מכוס ליטול דרגלות הוה לשפוט שבגד בזמים שבל תבל ומצו לורך היו
שבעובה הן ריוח גדול בזה והן הרגלות לשוחטו לכך וכשרוך בערך שכר כי לתך
פסיק ריש המוהר אם אינו כהגה כדבר ומתוך כך תתיר בשרוך נמשוך בשבת הן
כהגיה בשרוך שבעובה בתוכן של בשבת היו שבגדיה הן אבד והבשחט בופל לאחר
ומביה רחיק תפרק בשובה נבי תחוט שובעין לה נדריכה בתרעה דלמא דליש והיכו
לחזור ואם לחתריבן פ"ק דבתובות וכפרק ח' פרעים אלו משוכרין דמיוחיה אסור
להזהיק היום טוב עיירי שבאמוכדיא ומסתיפא הוי מן אבד ובנון שם כלי מתחיים
לקבל היו שבובל ואם אינו יולך לאיבוד ואסור כמו שהודה לשמאי - וד"ה אסור בכל
עניין לפיכך אם נופל לאיבוד נבי מחוט שובעין לה נדריכה בתרעה דלמא דליש והיכו
בפרק בוטל שפוד אם יש לו בית אחיזה מקבלין בו ואם לאו אין מקבלין בו פירוש
משום מוקצה היו והתניא בפבלוני בקערה וכבגד הרי לף על פי שאינו נוקה בתוך
שבלוע בספוג ואחט מתמו לפיכך הכי לאסור אם אין לו בית אחיזה כו' : מסקינן
תבט "לאסור לגרוף מוקצה מפני הגרוף אבל אם אין לו בית אחיזה כו' : מסקינן
הבולת לו אחיזה מן הגרוגרת מותר : נם מסקינן לאסור ליקח תבן ומספוא
מלפני בהמה זו ולתן לפני בהמה אחרת אחיזה מיבה לפי שהוקה בהמה אחרת לא
מלכל מתר מפני שהוא קרוב ואם כיוצא טלטול שלא לצורך אבל ליקח מיקצה לצורך ולתן
לבני שור שרי משור לתחזור לית לים ליה דירה ושור יש לו דירה : נם מסקינן "הקם שלג
נבי אחט לא יעשנעבו בידו פי' כדי לשבב שלא אבל מבעוד יום דטלטול הוא מן הבד
לאו אחיזה טלטול ואם היה הקש רחוי לתחבל בהמה או בשר לו בדין לא
בשת תערב שבת מוחר בשבת לבעבוע בידו לף על פי שאינו רחוי לאכול בהמה נם
לאיחוי פירש דפוס של בן בתואבו אם לא על פי שהוא רחוי לאכול בהמה : "משקין לא
היום טוב סיעורס" ור"ח והלכתות אבל בספר תמ"ש "בשבת מיירי אבל ביום טוב
בידוכין כדרבן וכן מחבת בחוספתת דקתני כתר מלונות דש"מ וכ"ה דמפלגים
בתבנין שב"ה התירון כדרבן אפילו בתודון של תבן וכן פרי כפ"ק דביצה ומיהו
תיבת בידם הקדירה דבני לבשלו אסור בתודון של פי שהוא רחוי ש"מ מיבי מיהר אפילו
בתודון של אבן : "חבלי שלמו ותערב שבת בו' עונן לחוטו דבם ובלבד שלא ישרוף
פ' הבבם לא יוכל בלבן כדי לעבוד יחד בתו בינים טרופות אלא תערב יחד בית בתחת
אבל אם בשל מבעוד יום אפילו בתודון של ש"מ וכ"ה דמפלגים
בתבנין שב"ה התירון כדרבן אפילו בתודון של א

סליקו להו מסכת שבת

הגהות שנמצאו במרדכי

שלטי הגבורים יציאות פסחת שתים סהן מרדכי חני' סמי חיוסין לאותן שמוזכרין בפניהם תב
הכנסה והוצאה סהן מרדכי חני הכנסה וחני הוצאה כגון עיקר
ה סילכתא לדם באשה גרידתא לו סנחה גרידתא וים סמי' ברחם לר"ב ים תרומו עיקר והכי תפרש
ידי חלמה פירות ואת כירושלמי ומה שהזכיר נחמו' חיוסי דשכת לעומה " במנים ונעשות כחרתנו דהוה
מנחם לחרן ימאי דאי כמי היה חלמה נרועה לנטול מדה "ר ה לו חיסכת מדע דהא כל חלמות שניו
משנים מסם אבל לא חשי מסכתיב חלמות ולא כעי קרוי אלו רק לו חשיבה כל חלמות וחלמותיו שהחזיק
דלו חשיבה כי אחר מענה להם תיקרו תולדת ואלו כהולמה כעי קרי ויים לזורע הולמה חיכה כעיב ותייתי
לוחו שנות ים ים לה עסוק וג ורק כעי היכה דשיה בחכמן לעי"ג דכר תולדה בכח דריטה דמטור
כר' כר' ובכעיב ידו בעיב ותוחר לו לה הרבה וח"ת הא עבר לשני עיור לו תתן מכשל ותפילו תיירי שהי
לאחר פירות ומוכרה לרבים ולא מכשל ולא מכשיל אבל אם נותנו בידו אלו לא עבר כלחתרי כפר ד"ע לו לקלי
מפחסיך כחם כרי עברי לטבחת ב"ח ה תיכוחת דרכבן מלכה חיכה פחייב לסבריהו חלוקה ואלו
מיירי כבותי חיכה חיסו' [דרכבן] דתני כם" נותנין מזונות לבותי כחלר נטלן
ידה לו מקלקין לו חסחת חוקה משכחתי כחבר מכל מם עומד כחון ויושבת ידו
לפני' חסחת מחסור שנתן לחבי ע"ה לחוליחיהם לחר חמיירי בבותי והחם של
הבחיר מחני' מכעים ומוכי כל חיום לון חיסור חכון שלון חיו כתן לו
ב"ג דעבר וה שפני שור מיחסר שבת חיקה משכחתי כחבר ומאחר ; ומה בעיני הכחם על

מרדכי

לוכל מחוך ספולת וכן מחמת סם ב"ג משמתי דביום טוב חייבי חיכי מיבו מיבו' דאי'
ב כרים אבל ראש ובעכשים דשרי לשל חפיו בקדר חיכו חפילו בשבת כיון דחכשיל חוי לחכיל כחב
כפרות כי' שבשר ואחרון כסם ם"ר יוסף כורת מחיר לקנות כוסר ולדוך פחיון ולכורו משקי כבוסר לחי'
מי שכיחות ויפלג בשלם לשחוטין הכיחכין דהוי מקח כבת לחוכל כשחים משכיל לקבידה ולא הולה לן ר"ת
ם ודות וים ר' ישראל בחב דדוך נקט משכיל של עכשים בעבלי דחוין לחכיחה חבל כוש אין לחוש כי
כהו דפיפחיפ"ל שלחנה חוחו ולחו ויהי כהו כורר חוכל חוך פחוח : מחיר ויחקיע
מחיר ויחקיע ויחוך כיהו כגון לקטר כמ"ח בפל פוחח בפל פוחח של עץ חו של מחכת
ב אלא ר"ח שפי' בשורות ולבי ר' ישראל בחב דחיכו חלוקין חפילו בשבת ומחיר ויחקיע
דשפיטח שתין יכול לחקציע חפוחחת ולישול חערו"ח ם משתם מנדול שפחלוך
פוח כלי : חורה ם"ר לחיבי דור דקא משתיל חערו"ח לפני חלמה ומוקין חבורקין לוחו בחבי
חלמה כיהו כגון ם"ר ם כחיב חקנה חעול ולא נשפו : ת"ר חיבי חקבין בקב כשב ולחם כת
מלחכה מוחשב שחם שכח ולא חחר כחשלה חחת חוכנתו חף ם"ר שתין חחיבין
חסור לעבות חלחכה כחוכלי שבת ולא יליף הבר עד שיכיל לו חלחם
בח"ר חחגדיל בין קדם לאול חף על פי שחחר כרכו וחביב ובחוכה עשרה שבם
לח כגדיל בחשלה כדברים כשבת חחת חוכנתו :

פליקו להו שואל

מי שהחשיך

מסקינן "סהלך כדרך ולח יוכל ליכבי לעיר קדם
שבת והיה כסוי עליו לן חביבתו על כתיפו יהן לבבי
שחמו קודם שיחשך ולם לין עמו כבדי חו לן חביבתו יהבבי יהבבי חם"ש
ולם רולה לסום לעמו' שלמו חעליו ובשחיכל גלך חבבו עליו שלח חבב שבשל
פריכיה משבת שבת ולם לין עמו כלחה יהבבי לקטן יכול שמו ולם לן עמו לח
זה ולח חא חעליכו פחוח פחוח חד לחוח ולם יכול לן ולם יכיכו כוחים ויעלה חחם
יכיחים עליו וירון שלח יעשות כלל ובשיכיה סחוך לביתו ירקיבה שם פלחיר
לכי חוכלה שחשיך "ליקח חשות שבשיבתו יכול ליכלם ולהבניחם כחקום לחר
חע"ם חחוקין חן כי גדולה חזו חחרו לחליך כחות פחוח חחרכב לחוח לן
שהחשיך לו כדרך חע"ם שם חוקבה ום יש לחוש שחו יבבי ר"ח כלח
כחבה כנחים : ושה שבשיבו חניליו חוץ לחבר עם שבר חף על פי שיש בחזו
חשות חבבי לילוקה חשחע חכל כלח שבר לחבר לשיל לחבות לבדם חיו לשל
להגר שיחם חשורה : ור"ח כחב בשחותו חף ביש בו חשו חוחר לשלשלו כשב
צב כחו כנוסא חבב קיטחו חכל לחביח ביום שבב כבי לשלשל ביום שבת חבר
ולפי חבבי חלילן חן חבבי הבניבי לו חזקיחו חכל ביום שבב ובי לחבר חבב לפי שבת חבר
פוחר"ות לחביב בשבת חלילן חיים בשבת חשו לחביב חיים לחבר ת"ר ולכ
חנשר הכחשה כחלחריכן חחו שוחה עליו חחניקחו וכן כחב"ר חחיר לחשר לחר
לבחי חלוב ושל חבב לבבחר וחשר לו בכך חשום בבבת חשחע ערך לקבל פני
חלבב חן שבחי לחן בבלייה לה בחים : מסקינן לו "יהיל לחם בחו" שלחו לחשת
חם ים בליכה וכן לם יהיל לחם בחוך כחת חחרחן בחי ליבבם לחרחן
לבשחיבך וחינה מחשיכן שלם יהיל לחם בשבת לחשות שום חר ספינה לו קיכין
לבחת בשם :

וקובר בשם רחמן שבני חלבליות של עור חו בגד לשחקן. ופעשים שהולך יש
פחם חחיר לילך בשם לף בל פי שבוחה לוחה חוכלן בחם שבויין שהלכות בחלבן
פחם חבן לבש חלבליות "עשר" לשם וחפי' שקוברין בשם ר"ש שבשלו
הוכלין בחשות ויקבו בחשלה בחשבה חחחיר לקוברן בחלבליות וכן בשולטן וכובן כרך
רח"ה שלחבנו בשחלך יש בחרו בחלבליות וחין נוהה בלוה טוב חלבד ה"ג
מכבל בפף וחכוחי עליו ברכה • נם "מסקינן הוחשר טליתו חת בשביר חייב חלבת
ולוקה חלבי וחכוחי לשיך בהו ליכון ולקיד עליו וחין לו קדיש לוחבו שם בשל
חו שם בשל ובחי צב :

פליקו להו חביח

שואל

חדם "חחביריו ם" נבסוף חי שבשבת שלח לשחוף בשום שיוף חבי
לשטיל נחדנות ולח לחחר בשבילו כדחיחת פרק שואל חין חבילין
חלמן בשבת נחדנה חשום חוכלת : חחר רב חחי "כי חיכן בי רב בשלה חחבילין
החבדיל בין קדש לחול זכלחיכן טליתי פרש" וכ"ם חם חבדיל בחפלה שדי לשבות
מלחכה שחשב שחם שבת ולח חחר בחפלה חחת חוכנתו חף ם" שחין חחבילין
חסור לעבות חלחכה בחוכלי שבת ולח יליף הבר עד שיכיל לו חלחם
בח"ר חחגדיל בין קדם לאול חף על פי שחחר כרכו וחביב ובחוכה עשרה שבם
לח כגדיל בחשלה כדברים בשבת חחת חוכנתו :

פליקו להו שואל

מי שהחשיך

מסקינן "סהלך כדרך ולח יוכל ליכבי לעיר קדם
שבת והיה כסוי עליו לן חביבתו על כתיפו יהן לבבי
שחמו קודם שיחשך ולם לין עמו כבדי חו לן חביבתו יהבבי יהבבי חם"ש
ולם רולה לסום לעמו' שלמו חעליו ובשחיכל גלך חבבו עליו שלח חבב שבשל
פריכיה משבת שבת ולם לין עמו כלחה יהבבי לקטן יכול שמו ולם לן עמו לח
זה ולח חא חעליכו פחוח פחוח חד לחוח ולם יכול לן ולם יכיכו כוחים ויעלה חחם
יכיחים עליו וירון שלח יעשות כלל ובשיכיה סחוך לביתו ירקיבה שם פלחיר
לכי חוכלה שחשיך "ליקח חשות שבשיבתו יכול ליכלם ולהבניחם כחקום לחר
חע"ם חחוקין חן כי גדולה חזו חחרו לחליך כחות פחוח חחרכב לחוח לן
שהחשיך לו כדרך חע"ם שם חוקבה ום יש לחוש שחו יבבי ר"ח כלח
כחבה כנחים : ושה שבשיבו חניליו חוץ לחבר עם שבר חף על פי שיש בחזו
חשות חבבי לילוקה חשחע חכל כלח שבר לחבר לשיל לחבות לבדם חיו לשל
להגר שיחם חשורה : ור"ח כחב בשחותו חף ביש בו חשו חוחר לשלשלו כשב
צב כחו כנוסא חבב קיטחו חכל לחביח ביום שבב כבי לשלשל ביום שבת חבר
ולפי חבבי חלילן חן חבבי הבניבי לו חזקיחו חכל ביום שבב ובי לחבר חבב לפי שבת חבר
פוחר"ות לחביב בשבת חלילן חיים בשבת חשו לחביב חיים לחבר ת"ר ולכ
חנשר הכחשה כחלחריכן חחו שוחה עליו חחניקחו וכן כחב"ר חחיר לחשר לחר
לבחי חלוב ושל חבב לבבחר וחשר לו בכך חשום בבבת חשחע ערך לקבל פני
חלבב חן שבחי לחן בבלייה לה בחים : מסקינן לו "יהיל לחם בחו" שלחו לחשת
חם ים בליכה וכן לם יהיל לחם בחוך כחת חחרחן בחי ליבבם לחרחן
לבשחיבך וחינה מחשיכן שלם יהיל לחם בשבת לחשות שום חר ספינה לו קיכין
לבחת בשם :

סליקו להו מסכת שבת

מרן. סאנשים נאשר שסשעלים קלקלו ליום סמני, נחכוסי לנבי שם שלא הרשיתו על סקונס כרחוי וכל לכ ימין מדעתו לסלר דבר הנוד על חוכנו וסקומו סרמון?

הגהות שנמצאו במרדכי

שלטי הגבורים יציאות פסחת שתים סהן מרדכי חני' סמי חיוסין לאותן שמוזכרין בפניהם תב
הכנסה והוצאה סהן מרדכי חני הכנסה וחני הוצאה כגון עיקר
ה סילכתא לדם באשה גרידתא לו סנחה גרידתא וים סמי' ברחם לר"ב ים תרומו עיקר והכי תפרש
ידי חלמה פירות ואת כירושלמי ומה שהזכיר נחמו' חיוסי דשכת לעומה " במנים ונעשות כחרתנו דהוה
מנחם לחרן ימאי דאי כמי היה חלמה נרועה לנטול מדה "ר ה לו חיסכת מדע דהא כל חלמות שניו
משנים מסם אבל לא חשי מסכתיב חלמות ולא כעי קרוי אלו רק לו חשיבה כל חלמות וחלמותיו שהחזיק
דלו חשיבה כי אחר מענה להם תיקרו תולדת ואלו כהולמה כעי קרי ויים לזורע הולמה חיכה כעיב ותייתי
לוחו שנות ים ים לה עסוק וג ורק כעי היכה דשיה בחכמן לעי"ג דכר תולדה בכח דריטה דמטור
כר' כר' ובכעיב ידו בעיב ותוחר לו לה הרבה וח"ת הא עבר לשני עיור לו תתן מכשל ותפילו תיירי שהי
לאחר פירות ומוכרה לרבים ולא מכשל ולא מכשיל אבל אם נותנו בידו אלו לא עבר כלחתרי כפר ד"ע לו לקלי
מפחסיך כחם כרי עברי לטבחת ב"ח ה תיכוחת דרכבן מלכה חיכה פחייב לסבריהו חלוקה ואלו
מיירי כבותי חיכה חיסו' [דרכבן] דתני כם" נותנין מזונות לבותי כחלר נטלן
ידה לו מקלקין לו חסחת חוקה משכחתי כחבר מכל מם עומד כחון ויושבת ידו
לפני' חסחת מחסור שנתן לחבי ע"ה לחוליחיהם לחר חמיירי בבותי והחם של
הבחיר מחני' מכעים ומוכי כל חיום לון חיסור חכון שלון חיו כתן לו
ב"ג דעבר וה שפני שור מיחסר שבת חיקה משכחתי כחבר ומאחר ; ומה בעיני הכחם על

כלאו טעמא דאיסור תחומין כדאמר פ׳ תולין וכדפרישית לעיל גזירה שמא יעשה הבית של שיטין: כתב רא״ם מה שנהגו להטמין קדיר׳ בגחלי׳ בע״ש כב״ה נהגו דתנן אין נולין בשר בכל ובינה אלא בכדי שיכולו מבעו׳ יום וב״ה מתירין עם השמש ומוקי לה רב אשי בבישרא אגומרי ומשום שמא יחתה ליבא דכיון דעבד מחיצות אבנים סביב הגחלים וגם קיטמן באפר מלמעלה איבא היכרא ולא יחתה ועוד [שהרי] מונחת לצורך למחר ואמר נמי השתא דאמרי׳ גזירה שמא יחתה האי קדר׳ חייתא שרי משום דמסח דעתיה והכא נמי לא יחתה דרוב תבשילין שלנו מנטמק ורע להם ואמרי׳ דמנטמק ורע להם לא יחתה ובפרק כירה משמע בהדיא דהיכא דשריק פי התנור בטיט שרי ומטעם זה התירו כל הגאונים להטמין קדר׳ על גבי גחלי׳ במאכל ב״ד ומי׳ זהו דרך ישר וטוב להעמידו כו׳ תוך העמוד א:

סליקו פירקא קמא

פרק שני

*משתשקע * החמה פי׳ מסוף שקיעת החמה דהיינו נאת הכבבי׳ דשרגא בטיהר׳ לא מהני וכן הא דאמרי׳ כל תענית שלא שקעה עליו חמה לאו שמיה תענית היינו נמי נאת הכבבי׳ ובתחלת שקיעתה עד נאת הכבבים הוי מהלך *ארבע מילין והא דאמרינן בזבחים דם נפסל בשקיעת החמה היינו מתחלת השקיעה לכל הפחות מדרבנן כדפרי׳ מתוס׳ ה״ר חזקי׳: הוי *משתתפי׳ בפריטי כתב רא״ה דה״ה לכל נר מצוה נר שבת נר יום טוב אי נמי לשיעורא לתת בהן שמן שתדליק בשיעור זה ומנאתי פיר׳ אחר לשיעורא שאם היתה דולקת בשיעור הזה ורוצה לכבותה או להשתמ׳ לאורה שפיר דמי וק״ל אני מרדכי דהא בפסיקת׳ רבתי פרש׳ ביו׳ השמיני ילמדנו רבי׳ נר חנוכ׳ שהותיר שמן ביום ראשון של חנוכה מוסיף ומדליק עליו ביום שני ביום שני מוסי׳ עליו ביום שלישי וכן בכל הימים הותר ביום השמיני עושה לו מדורה בפני עצמו ושורפו לפי שמאחר שהוקנה למצותו אסור להשתמ׳ בו לכך ישרפ׳ במקומו דלכילוי עבידי מה שאין כן בעצי סוכה וכנויי׳ דלאחר ח׳ ימים מותרי׳ דלאו לכלוי עבידי ומותר שמן שבנר שבת לדברי הכל מותר לאחר השבת דכל הדלק׳ שבת להנאת עצמה לשלום בית. אלא כ׳ וחמישי של תעניות ערבית ושחרית ומנחה כו׳ ערבית דקאמר היינו לפני תעניתו אבל ערבית שלאחר תעניתו לא יתפלל עבינו וכן אית׳ ברייתא בתוס׳ הגאונים. אמנם פי׳ הגאונים אין אנו רגילי׳ לומר עבינו לא ערבית ולא שחרית פן יאחזנו בולמוס ומנא שקרן בתפלתו כל זה פרש״י אע״פ שבלאו הכי קבל עליו מאתמול בתפלה כדאמר [אלהי נצור] מ״מ גנאי הוא יותר גמ׳ אם אומר תפלה ארוכה כמו עבינו ואח״כ יאכל אמנם השליח ציבור מנהג שיאמר בתפלת תעני׳ שחרית משום דלא איפשר שלא יתענה אחד מקהיבו׳ אבל אינו אומ׳ בלחש ולא בערבי׳ שלפניו כמו היחידי׳ שאינן אומרין אותו והקשה ר״י למה שפי׳ הגאוני׳ דחשו לשמא ימנא שקרן בתפלה היאך אדם לוה תעניתו ופורע הלא ימנא שקרן בתפלתו ועו׳ לעי׳ גבי רב׳ בר בר חנה לוזיקמר וליפר׳ לימא להו כבר התפללתי תפלת תענית ורא״ה כתב מטעם זה דלא כהיראה ליה פרש״י דנמצ׳ בירושלמי ובברייתא דיש לומר תפלת תענית כליל שבת ויומו דהיינו שלשה פעמים ואם לא אמר אין מחזירין אותו ומיהו פסק בה״ג שיש לאומרו באלהי נצור אם שכח לאומרו בשומע תפל׳ והא דאמר רב גידל אמר רב כו׳ לית הלכת׳ כוותיה מהא דרבי יהושע ב״ל וכן פסק ר״ח והאלפס וכן דעת רש״י אבל ר״י פסק כרב גידל ופי׳ דאפי׳ ר׳ יהושע מודה דאין צריך להזכיר של ר״ח בנבי׳ כיון דנבי׳ כר״ח ליבא וכן פסק בס׳ התרומה וכן אנו נוהגין עכשיו ב דאמ׳ רב גידל אמר רב ר״ח שחל להיות בשבת כו׳ אבל לגבי יום הכפורים שחל להיות בשבת צריך להזכיר של שבת בנעילה משום שהוא יום שנתחיי׳ בד׳ תפלות דבברכה רביעי׳ שהיא קדושת היום מזכיר של שבת ערבית שחרית ומנחה הכא נמי מזכיר בנעילה קדושת היום אבל באתה נותן יד לפושעים דלאחר תפלה אינו מזכי׳ וכן נמי בחנוכה במוסיפין מדברין ליה כי היכי דמדברין דשחרית וערבית ומנחה בהודאה אבל שבת ליתא בעבודה כלל לפי׳ המזכיר [נמי שבת ביעלה ויבא] טועה: אור זרוע. והגאונים פסקו בין יחיד בין צבור צריכין לומר ויבלו וברכת מגן אבות ואם שמע מגן אבות מפי החזן יכא ידי חובתו אפילו לא התפלל ערבית: רוקח בסימן נ׳. ור׳ שמואל בר״ב פי׳ הא דנהגין לומר עד מגן דוד ותו לא משו׳ דסמכיג׳ אהא דאמר בתענית פ״ג מנחה דאית׳ כל יומא ויומא ואתי לאיחלופי במנח׳ דעלמא גזרו בהו רבנן והכא נמי נהגו לומר עד מגן דוד משו׳ מנחה תעני׳ דכולי שתא ועוד דלא דמי לרב אחדבו דהתם ההפטר׳ דנבור [לבבוד] קדוש׳ היום היא באה אבל ההפטרה די״ב אינה אלא בכל תענית דעלמ׳ וכמו שאר תעניות אין מזכירין מעין המאורע בתפל׳ ולפי׳ מזכיר ונראה נמי דאם לא הזכיר של חנוכ׳ במוסיפין ושל שבת בתפלת נעילה מחזירין אותו דהא יום הוא שנתחייב בד׳ תפלות וה״ב נמי בר״ח שחל להיות בשבת אם לא הזכי׳ של ר״ח בברכ׳ המזון מחזירין אותו יום הוא שנתחיי׳ באכילה ואע״ג דאמ׳ פ״ג שאכלו דבחול בר״ח אין מחזירין משום דאי בעי אכיל ואי בעי לא אכיל אבל בשב׳ מחזירין אותו ור״א היה אומ׳ דאין מחזירין אותו בדאמ׳ הכא דאילמל׳ שבת אין נביא בר״ח ולהכי אין מזכירין דר״ח ה״ג אי לאו שבת אין אכילה היום ונהי דטעון הזכרה מי׳ אין מחזירין ובפ׳ ג׳ שאכלו בתבתי משם רא״ם דמחזירין: ואיזהו בין השמשות משתשקע החמה וכו׳ פירש רא״ם בס״י משתשקע החמה דברי ר׳ יהודה ור׳ נחמי׳ משתחל׳ לשוקע משנוטה מעט ומכירי׳ העול׳ שרוצה ליכנס בעובי הרקיע דהיינו מעט קודם שקיעת החמ׳ ולשון משתשקע משמע הקדמה ואותה הקדמה נקראת בין השמשו׳ ושיעורה לרבה תלתא רבעי מיל ולרב יוסף תרי תילתי מיל והוא קודם שקיעת החמה אבל שקיעת החמה מהלך ה׳ מילין קודם נאת הכבבים והוא לילה גמור מדאורייתא (ראיה מברק מי שהיה טמא) שנשה ריבעי מילין הן ט״ו מאות אמה: רוקח וראייה מפר׳ אי שהיה טמא אמ׳ רבה בר חנה כמה מהלך אדם בינוני ליום עשרה פרשאו׳ מעלות השחר ועד הנן החמה *ארבע מילין משקיעת החמה ועד נאת הכבבי׳ ה׳ מילין פיר׳ משקיעות החמה שמתחלת לשקוע שנכנסת בעובי הרקיע ובשהחמה נכנסת מלמטה שמתחלת לעלות הכבבים נכנסין למעל׳ ומתחילין לירד גמרה חמה עלייתה שעברה עביו של רקיע גמרה כבבים ירידתן שעברו עביו של רקיע ונראין כלן וכאותה עליית החמה וירידת הכבבי׳ מהלך ה׳ מילין ואותן ה׳ מילין הוי לילה גמורה מדאורייתא שהרי דם זבחים נפסלת בשקיע׳ חמה הכי איתא פרק איזהו מקומן ולפי׳ זה צריך למחר מאוד בנישת שבת אבל למה שפר״ח דשקיעת חמה קודמת למשתשקע ופירוש בין השמשות הוא קודם הראות הכבבים החוצה לרבה כדאית ליה ולרב יוסף כדאית ליה לא נראה לר״ח אם דלשון משתשקע החמה משמע הקדמה כדאמרי׳ בהשובר את הפועלים אי הכי הכי משיפסקו עד שיפסקו מיבעי ליה: עיין בהלכו׳ תפלין: בכב אחד יום פיר׳ רא״ם אם תראה בכב אחד עדיין לא התחילו הכבבים ליכנס בעובי הרקיע לרדת ואל תחוש ואל תדאג בכבבים שתראה כי גם פעמים רבות [בחני יום] בכב אחד נראה אם תראה שנים בין השמשו׳ יש לך לחוש שנכנס שיעור חמש׳ מילין שבבר התחילו הכבבים ליכנס בעובי הרקיע מבפנים ולרדת שלשה לילה אם תראם שלשה ואי התחילו הכבבי׳ כלם ליכנס ולרדת ולמשו׳ כלילה: במתא חזו תרנגולין לפי׳ רא״ם [ניחא] דזמן התרנגולין מבעוד יום אבל לר״ת דפיר׳ תלתא ריבעי מילין קודם שיראו הכבבים אז הופלג זמן שמשא אריש דיקלא וסי׳ התרנגולין מזה ג מנא [בהלל] יחיד לא יתחיל פי׳ ר״ח יחיד לא יתחיל בברכה ואם טעה והתחי׳ בברכה גומר [ואע״ג] בדיעבד משמע כיון דנהוג נהוג שבן אנו צריכין לפרש לדברי שאר רבותינו שמפרשי׳ יחיד לא יתחיל לקרו׳ והנה נהגו אפילו יחיד לקרות לכתחל׳ הילכך בברכה נמי לא שנא וכן פסק רא״ה ביחיד כו׳: סדין בגיני׳ כ״ש פוטרין פר״ח פוטרים אוסרי׳ משום כלאים אם הטיל בו נינית שאינו מינו ומשמ׳ במנחו׳ דהלב׳ בבי׳ שמאי ור״י פי׳ סדין ב״ש פוטרין לגמרי אפי׳ ממינו ומ״ה נקט פוטרין גזירה במינו אטו שלא במינו ושאינו מינו גזרינן שמא יקרע או משום בסות לינה והלכות נינית אפרש ב״ה:

פרק שלישי

כירה

שהסיקוה וכו׳: נותנין עליה תבשיל נראה דמתני׳ לא מיירי בתבשיל חי דלא בשיל לגמרי דהא אמרינן בפ״ק האי קידר׳ חיית שפיר דמי אלא מיירי בתבשיל במאכל בן דרוסאי מדקאמ׳ בגמר׳ [האי] לא יתן לא יחזר אם לא גרף ולא קטם אבל משהי׳ בחנניא דאמר כל שהו במאכל בן דרוסאי מותר להשהותו בו וגם לא מיירי דוקא בתבשיל שבשל במאכל בן דרוסאי אלא מיירי אפילו בתבשיל שבישל כל צורכו מדפריך תלתודא מדר׳ מאיר [אדר׳ מאיר] דאמר משהין חמין ולא תבשיל ובברייתא קאמר ר׳ מאיר חמים שהוחמו כל צורכו ותבשיל שבישל [כל צרכו] בין בשוגג בין במזיד יאכל ומשני הא לבתחלה הא בדיעבד ולא משני הא רבי מאיר דאסר תבשיל שלא בישל כל צורכו אלא ודאי כל תבשיל הנזכר שתם בכל מקום מיירי בכל ענין בין בשיל בין לא בשיל אלא במאכל בן דרוסאי סבר התרומת אבל בשתעתין משמע בדברי האלפס דס״ל דמתניתין לא מיירי בכל צורכו וכן פי׳ ה״רבי יוסף ברבי משה דמתניתין מיירי דלא בשיל [אלא] במאכל בן דרוסאי לא יתן עד שיגרוף משמע אפילו מע״ש מדלא קאמר אלא אם כן גירוף אבל עד שיגרוף משמע בשעה שיכול לגרוף והא דאמר רב ששת אמר רבי יותן דמתני׳ להחזיר תנן לית הילכתא הכי אבל רש״י ור״ת פסקו הילכתא כוותיה דמתני׳ להחזיר תנן אבל לשהות משהין בחנניא ואם תאמר הואיל ומתני׳ להחזיר תנן ואפי׳ מע״ש אסור להחזיר בדעירש׳ לעיל אי זהו שיעור שיהא אסור להחזיר ויש לותר אנו היתה הקדרה נוצנות ולא היתה יכולה להתחמם מבעוד יום אסור להחזיר על הכירה או על הפיטפו׳ עד שיגרוף הגחלים או עד שיתן אבר על גבי הגחלים כתב רבי אבי״ה משם רבינו שמואל דהלכת׳ בחנניה ואין חילוק בין השהה להטמנה וחנניה לא בא למעט אלא בשיל ולא בשיל כמו כל כן דרוסאי אבל חי כ״ש דשרי בדאמרינן בפ״ק האי קידרה חייתא כו׳ ואם יראה מקום בתבלתין [דאסור] ההוא דלא בחנניה: אבל דבר שהוא מנטמק ויפה לו כו׳ אבל ר״ח ורבינו אבי״ה פסקו מנטמק ויפה לו שרי וכן ס״ה מבלל דעל גבי קרקע אע״פ שדעתו כו׳: והתוספתא וס״ת פסקו דאפילו הניח על גבי הקרקע מותר להחזי׳ ואי שבח ושהה ע״ג כירה כו׳ אסור שמא יערים אבל מבשל בשבת בשוגג שרי דליכא לאיערוי והיכא דבשיל כל צרכו אע״ג דאסור להטמין ברמן המוסיף הכל מ״מ אם שבת שוגג והטמין בדבר במוסיף הכל שרי לאוכל או אם מנא גחלים לוחשות ובועתות סביב הקדירה ותחתיה מותר בדיעבד לאכול והא דאמר רב חסדא ממעש׳ שעשו אנשי טבריא סמוך לקדירה אסור להטמין בדבר המוסיף הכל והתם אסרו לשתו׳ מים שהוחמו בשבת התם כל עיקר היתה בדבר המוסיף הכל בחמי טבריא אבל מנא בשוגג גחלים מועטים או תחתיה ועיקר הטמנה היתה בדשן או בבר וכו׳ או דבר אחר של היתר ההם מותר לאכול התבשיל אי נמי התם במזיד. ובחוצה רגילין ליתן היורה מלאה תבשיל על הפיטפוט מע״ש ולבסותה בנסרים רש אם תחתיה ולהשהות שם עד למחר ביום השבת אם היור׳ מתקררת ועבדים כותים מחממין אם תחתיה אם ראויה שיאכל כלא חימום במאכל בן דרוסאי אין קפידה במה שחיממוה כותים בשבת ומותר וכן מנהג בחופות: רבי׳ משולם לא היה מברך על הדלקת נר בשבת משו׳ דאמרי׳ פר׳ התבלת כל מנוה שאין עשייתה גמר מנותה אין מברכין עליה ונר השבת אין עשייתה גמר מנותה אלא בשעת אכילה בדאמרי׳ בערבי פסחים ור״י אומר שיש לברך בדאמרינן לעיל דהדלק׳ נר בשבת הוכה ולא קשיא מפר׳ התבלת דבר הדלקת׳ היא גמר מנותה שרוא׳ בה לשמש בה בבית וליטא הכלים על השלחן. שאל הר״י לר״אבן הא דתנן שלשה דברי׳ בריך אדם לומ׳ ברב שבת עם חשיכה הדליקו את הנר תימא הלא מוסיפין מחול על הקדש ותי׳ דההוא עם חשיכה היינו שמוך לשקיעת החמה ומשקיע החמה עד נאת הכבבי׳ הוא שעה ויאותה מוסיפין דתנו רבנן בין השמשות ספק כולו מן היום ספק כולו מן הלילה ואי זהו בין השמשות משתשקע החמה עד נאת הכבבים וספק חשיכה ספק אינו חשיכה

[illegible]

הדושי אגשי שם

א מהר״ם [illegible]

[illegible]

אם זמן מועט להעביר הניחה וכלב שלא ישתטף בנוכן ש"מ הפשירן לא זהו כישולן
כן גירסת הלפסי ור"ח וה"פ מדפרי בכלי שני ש"מ הפשירן לא זהו כישולן : אכל
רש"י גר' דהפשירו זהו כישולו פי' מדאסר בכלי ראשון להפשיר : אכל נותן לתוכו
מים מרובי' כדי להפשיר והא דמסקינן פ' כמה טומנין דמותר להטמין את הנוכן
בשבת התם הכי פי' מותר להטמין את הנוכן בימות החמ' כדי שלא יחמו ולא גזרי'
משו' הטמנ' : וכברמלי' אפי' טובא וכן הלכת' וכתב ראבי"ה ושמעינן מינה דה"ה
כל מידי דיש לחוש להזזה וכ"ש אם נגורך מקומו שמות לטלטל אפי' למאן דאי' ליה
מוקנ' עוד פי' פי' אחר דמבעיא לי' לר"מ בתבשיל שלא נתבשל אלא כמאב' כן דרוסאי
ע"ג כיר' גרופ' וקטומ' דשמעי' לר"מ דאס' לעיל לכתחל' מיבעי לי' הכא היב' דשהה
במזי' דיעבד מאן ואין להאדי' כאן בפי' הסוגי' שאחר כן היכי פשט בתר הכי אמנ'
לפי דרכינו למדלו מכאן כיון דלא אי' פשיט' לי' דכל היכא דעבר אדרבנן כין בהשהה
כין בחזרה כין בהטמנ' דאסור לאוכלו אי לאו דאיתמ' בהדיא דשרי כגון ר"מ דשרי
בחמין דהוחמו כל נורכן ותבשי' שבישל כל נורכו ע"ג כיר' שאינו גרופ' וקטומ' ולר'
יהוד' בחמין דתני בהדיא דשרו דיעבד אכל כל היכא דלא איתמ' בהדיא לא איסור
ולא היתר נראה דאסו' אפילו דיעבד ולא מיבעיא במזיד אלא אפי' בשוגג לפירוש
ר"י דמפרש עבר ושהה בשוגג וזה הפירוש עשה עיקר והשהה מיקרי שמניח את
הקדרה כל כך מבעוד יום שאפילו אם היתה נוננת היתה יכולה להרתיח קודם כין
השמשו' אכל חזרה היינו שמניח את הקדר' ע"ג כירה סמוך לחשיב' שלא היה ספ'
ביום כדי להרתי' אם הית' נוננת וזה ודאי אסור להניח אז להחזי' ע"ג כירה שאינ'
גרופה וקטומ' כל כך בסמוך לחשיבה שלא היה יכול להרתיח ביום אז קודם ברכו
שהוא זמן קבל' שבת אכל ע"ג גרוף וקטום מותר אע"פ שהכירה היא חמה מותר
להניח שם לכתחל' סמוך לחשיב' והיכא דהיתה בכר על הכירה והסיר' משם ותפס
הקדירה בידו שלא הניחה ע"ג קרק' שרי להחזיר אפילו בשבת בב"ה דשרו להחזיר
אפילו בשבת מי' היא גופא כ"ע אם מותר להניח הקדרה לכתחלה ע"ג גרופה
וקטומ' סמוך לחשיבה דדילמא לא שרינן אפילו מבעוד יום אלא להחזיר אכל להניח
לכתחל' לא ולשון חזרה משמע הכי שבכר היתה שם ורוצה להחזיר ועוד מבעו' יום
דומיא דשבת ובשב' אסור להניחה ע"ג מיחם לכתחלה אלא להחזיר לאותו מיחם
עצמו שהוסרה משם תדע דאפילו פינה ממיחם למיחם מיבע' לן ומסיק בתיקו ואסו'
ואע"ג דגבי הטמנה דחמירא מינה אמרי' לקמן ס"פ כמה טומנין דפינה ממיחם
למיחם מותר שאני התם דטעמא דהטמנ' בדב' שאינו מוסיף הכל הוא משום שמא
ירתיח הילכך כי עירה ממיחם למיחם שאינו חפץ להרתי' ולי' כא למיחם דהשת' איקרי
מוקד ליה ארתוחי מרתח ליה אכל הכא לעניין בשנותנו לכירה שהסיקוה בגפת
ועניים והיא חמה ביותר בשעה שהוא משים עליה לא שייך למימ' הכי הילכך איכא
למיסר אפילו בכה"ג כדפרי' ולסמוך לכתחלה אכל האש תבשיל שבכר נתבשל אפי'
סמוך לחשיבה שאילו היה כונן אין שהות להרתיחו עד שחשיבה שרי דאיבעי לה
מהו שיסמוך ורבו בו פתרונים והמחמיר שבכולן דלרבנן דחנניה קא מיבעיא ליה
ומיבעיא כין לשהו' כין ליתן לכתחלה ואין להאריך כאן ובלקוטי מפורש וקא פשי'
כירה שהסיקוה בגפת ועני' סומכין לה ואין מקיימין עליה אלא א"כ גרופה וקטומ'
אלמא דשרו ליה לסמוך אפילו בשאינה גרופה לרבנן ומדרבנן דאסרו לשהות עליה
שרו לסמוך כ"ש לחנניה דמיקל לשהות עליה ואסר ליתן אז להחזיר עליה דמותר
לסמוך לה סמוך לחשיבה ואע"ג דאיכא למידחי שאני התם דמפסקא דופן כירה
אכל לסמוך אכל הגחל' אסור אין לדחות כן דלא גרע מבישרא דגומרי דשרי בפ"ק
כי נגלה מבעוד יום בב"ד אע"ג דליכא מידי דמפסיקי וכן קידרה חייתא ובשיל
בב"ד שרינן התם לאנוחי בתנו' אכל הגחלי' ע"ש עם חשיב' והיב' דהשהה ע"ג
כירות שלנו לנורך מחר ואינו גרופה וקטומה [שזה] מותר שאין זו הטמנה כמו
שאפרש לקמן בהלכות הטמנה והמסכי' בבקר וראה שהקדירה תבשילו וירא שמא
יקדיח יותר אומר אני שיכול להסיר ולהניח קדרה רקני' ע"פ הכירה והוה לי' כירה
בגרופה וקטומה שהרי הקדירה סותמת את הכירה ואז ישם את הקדיר' שהחמים
בה ע"ג קדירה ריקנו' אכל יזהר שלא ישום קדר' חדשה עלי' דנמנא מלבב' כדמשמ'
פרק המביא כדי יין בקדרה חדשה ומשום ליבון רעפים נגעו בה אלא קדרה ישנה
ישים על פי הכירה ויזהר שלא יניח קדרות על גב הקרקע אלא יניחנה בידו עד
שישים הקדרה האחר' על פי הכירה דאי הוה מנח אחרע' לא הוה מני תו לאהדור'
כדפרישי' והא דמיבעיא ליה פינה ממיחם למיחם מהו ומסיק בתיקו ה"מ שסילק
הקדרה ממיחם זה והוליכה והניחה במקום אחר על מיחם אחר ומיבעיא ליה אי
אמרי' דהוי בהניחה ע"ג קרקע אז לא אכל הכא כיון דחד דוכתא דמפיק לה מכיר'
זו ומחזירה לאותה כירה עצמה מותר ולתת קדירה בתוך התנור סמוך לחשיבה אז
סמוך לברכו שהוא קבלת שבת שלנו אסור אפי' גרוף וקטום ואפי' בישל כל נרכו
מדתניא תנור שהסיקוה בקש ובגבב' לא יתן פתוכו ולא על גביו ואתבשיל ואחמין
דרישא קאי דמיירי כין תבשיל שבישל כל נרכו כין חמי' שהוחמו כל נרכן כין בב"ד
כמו שהוכיח ר"י ולסמוך נמי אכל דופן התנור גרוף וקטום מסקינן בגמרא כאביי
דאסר וכ"ש דאסור לתת תבשיל ע"ג תנור שלנו בסמוך לחשיבה אז סמוך לברכו
כיון דאפי' אכל הדופן מן הנד אסור ואע"ג דקמפסיק דופן התנו' ולא נפיש הכליה
דדופן כל כך כמו מלמעל' על גביו כנגד החום דסליק הכליו מלעיל טפי מי' אם
אין היד סולדת שאינו חם כל כך נראה דמותר להפשיר בתקום שאין היד סולדת
בו ולהשים פשטידה על גבי תתנו' וכל דבר מותר כיון שאין היד סולד' שם ומבעוד
יום שאילו היתה קדרות נוננת כל כך שהיתה יכולה להרתיח שם קודם ברכו מותר
להניח ע"ג התנו' ולסמוך אכלו אע"פ שהיד סולדת ואפילו אין גרוף וקטום ואפילו
בתוכו מותר כדאמרי' בפ"ק האי קדרה חייתא אי בשיל בב"ד דהיינו שלים בישולו
שרי לאנוחי בתנו' ע"ש עם חשבה ובשאין גרוף וקטו' נמי איירי מדקאמר כיון דלא
חזיא לי' לא אתי לחתויי ואפי' אם מוגף התנור וסותמו דהשתא נפיש הכלא טובא
שרי דלא דמי להטמנ' כדבר המוסיף הכל דהני מילי כגון טומן בגפת ובמל' וכיוצא
בהן דבר המטלטל שמדביק אכל דופני התנור ועוד שלעול' מוסיפין הכל והולכים
אכל בתנו' סתום סמוך לגחלים ובלבד שאין מגעת בגחלים שרי דלא הטמנה היא
כדפרי' ועם חשיבה דקאמר היינו שיש שיעור להרתיח ואין שיעור לגמור בישולו
עב"ל מר"ס ז"ל ב : הקשה רשב"ם ז"ל כו' וג"ל מדנקט גבי מת בכל דוכתא
בכר אז תינוק הכא ובפ' כמה מדליקין שמע מיניה דכלי לא דלגבי כלי מיהא קימא
לן כרבי יצחק דאין כלי ניטול אלא לדבר הניטל ופליג בספר החכמ' בסימן שנ"א
וכתב דאין ראיה מפר' המנגיע דהתם אגב טלטול הכבר מטלטל המת אכל הכא
שהכפ' מונח על המת ומזיז איברי המת בלא טלטו' בכר אז ודאי אסור ומי' בשאינו
מזיז איברי המת בלא טלטו' בכר אז ודאי שרי עיין בסוף מבילתין ובתו' [מרובה]
ופרקינן כי אמרי' טלטול מן הנד שמי' כו' וכן חלק רא"ה אכל [ר"י] חילק דבמקו'
שאינו נריך לאותו דבר שהוא מטלטל מן הנד וכל עיקר הניעור אינו אלא לנורך
החפץ והמוקנה עליו בהיא טלטול קיימא לן שמי' טלטול כרבי אליעזר בן תדיא
דהכי

אנשי שם

א מהרים אכל בכלי שאין דבר מפסיק כין הגחלי' לא חייש' בדבר' • ודוקא דמינתה דקשי לה זיקא קבת אכל שלם דומיא דשמח אסור ולא הת רו אלא בשמח לשלשלו בתנור עם חשיבה מסום דבני חבור' זריזיקן ומדברי אהדדי אכל אם נכלה בבר כמאכל בן דרוסאי אז מותר להשהותו אכל הגחלים כין בתנור מוגף כין בפתוח כין מכחון אכל הכירה • בשרא אנומרי הי' בתנור מגולה שאין פיו מוגף אז אכל כירה סמוך לגחלים • בשר חי כין בשיל ולא בשיל כמאכל בן דרוסאי אסור אע"ג דשרינן לעיל קידר' חיתא הני מילי בשמונה בקדירה כיון שהקדירה מפסקת כין מה שבתוכה לגחלים לא יעיל חיתוי שיכיל לאוכלו הלילה ולנורך מחר נמי לא בעי חיתוי ולהבי מותר להשהות אכל בשר חי שאכל הגחלים ומועיל לו חתוי כל דהו אפי' לנורך הלילה ולהבי חייתינן דלמא מחתי ואע"ג דפרי' בשהוא מונח בתנור שרי דבשהוא מונח אכל הגחלים לא בעי חתוי אפילו בשהוא חי התם היינו טעמא משום דכיון דפי התנור מוגף נפיש הכליה ואדרבה אי פתח ליה בדי לחתות קשי ליה זיקא אכל הכא שמונח בגלוי בעי חתוי ובי מחתי ליה מהני ליה אפי' לאכלו הלילה ג ואע"פ שהקרנו בשר בכל בתנור מוגף כין חי כין בש ולא בשיל כמאכל בן דרוסאי אין נותנין פת בתנור בו'

ב מאי שנא ממיחם עלי נבי מיחם דשרינן בסוף פרקין בשביל שיהו משומרים התם אוקומי קמוקים ובבר היה חם אכל הכא שהו' כונן ומוליד שמפסיר אסור • ואע"ג דשרינן לעיל להפשיר הני מילי שלא ע"י הטמנה אכל הכא שהוא מוסמן ובחיתוי כל דהוא סנו ליה א"כ לחיתוי שמא מחתי ליה כדי להפשיר בו אכל לפי מה שבתבתי לעיל משם ס"ת דבבלי ראשון אסור להפשיר לא קשה מידי :

כך נמצא בספר ישן

תשובה ששאל רבי' משולם מר"ת ז"ל שלם טב לרב טב מרבנא טב • הוא רביבו יעקב בר מאיר הנני בעירך משול' באתי לה' כי' דלעיין מר באותה בריתא השנויה בת"כ ואותו תפבורו יכול ישפרנו ודיו כי בכל הספרי' שבברסת בשעות ותשלח לנו כמו שבתובה בספרך ואם בריבה פי' שלח לנו פירושך ודומה בעיני שפירוש' כמו שבתבתי בבתבי שולח אליך במימרא דסוטה • ותן דעתך לישב ולא לשתור אם ישב בעיניך מתניא בסוטה פ' בשם גם בת"כ בשנית בו כיום דרש ר' עקיבא וכלי חרש אשר יפול מהם טו' כלי חרש יוכיח פי' כלי חרש שנטמ' וניקב בבדי שהרתי במוכיח משקה יוכיח שמותר בחולין ובמעשה שהנקיבה והשביר' מועלת בטבילה ופוסל בתרומה עד הערב שמש לפי ששתי מדות הנשברין אם נשברו לגמרו בירורי דקים שאינן ראויים לשום כלי בעולם חטובים עתר' בעלמא ואין בריבין הערב שמש אכל אם ראויים הם לכלי אחר כגון בגד שנקרע רובו ושייר בו כדי מעשירת או כלי חרש שנקב במוכיח משקה שעהו מלטמ' נשטר' ממה שהי' הואיל וכלי הוא לענין אחר בדאמור חמש מדות בכלי חרש אע"פ בשנקב שהור למפרע ממה בפשך בריך הערב שמש לתרומה

מרדכי

דתניא בתוספתא דביצה פ"ב ד"ה ואחד המביא וכו' ואחד המביא יכול ישמרנו וכו' ת"ל ושבו בני ישראל וכו' הרים פי' נתת ומחי' לפ"ז ב"ה ואחד המביא וכו' ואחד המביא יכול ישמרנו וכו' ת"ל ושבו בני ישראל וכו' הרים פי' נתת ומחי' לפ"ז ב"ה ואחד המביא וכו' ואחד המביא יכול ישמרנו וכו' ת"ל ושבו בני ישראל וכו' הרים פי' נתת ומחי' לפ"ז

דתניא בתוספתא דביצה פ"ב ד

פרק כלל גדול

בורר ומניח לאחר מר"ן לברור ולהניח כתלה פ"ו ולבסוף כפיו לי נתי לברור כדי שיודעים להתחיל ולגמור אחר כריתתו אבל לזמנין אחר שעה בעשה כעורב לאחוב תנן שוורע ושוחר והטוטע כרים ועושה קטן מקטה ים לגדולי"ת אחי מערי"ם ויש ומסיק לכלי מעשה חורש ומשום ורע וכתב כם"י ילכך נראי אם ליזהר במקום שעשבים וזרעים מרובין לחים כגון בימות הקיץ ומלח שיליך שם מים כשבת לא יחזור וירגלו עליהן ולא יפצעו עליהם חש"פ ויש מתפרנסין לגלול ממקום למקום ולא יחוש לזה וכם"ה שחיר לחדשין עליהם ואפילו יין שהיו מחתת לא מייכש וכן יזהר שלא יליך ורעים בשבת במקום דירת נשיים משום לכותנות: ירושלמי הוא הדבר לעזרי קלטא חייב משום מחתר כל שהוא מוגף כאוהל חייב משום מחתר מן עזרי כו' וכם"ל כ"ד"ט ואיר רמ"ה לעולם מיקה מחקום שחיטה קודם שחיטה כיום שוב ירושלמי שף ן ניחא לישה קודם שחיטה ואין ניחוך אחר ר' ואחו אסרו אחרונים ולקיל ר"ם מתחילין ליה משום תופר ולא משום קושר לחתו אסרו אחר אחר לינו אסרו מקום שרגילין לשבות אחר מתקיפים אסרו אחר כגון אסיר אחר בחצר ואינו קושר כרגילו זה על זה כרגי' לר"ם להו משום קושר של קיימת לכל ר"ת כתב דנקיט נמי תפירה שביר תיקונו ובכירזין ואפי' קושרין אותן אינו קשר של קיימת וכן למקטורין ולקרן אחרים סע"ה:

כרק המוציא

ומביצה קליפה שנשלת אחתי לה חייבין לגזוז רשה כחלישת פרק כל מיד ישה כתבים דלילות לה שבים כיוצרו לי נמי כתבי אקדם עליהן מגילון ושום כיוצ מיוק: כדי שיחוות ויצחוב על רכיעית ויצחה לכום על כרכם כשו מוצה כתים וק' מפרק ג' מוכח דלקמחר לרכשה לכרים כאחרו כתם חי מלח והכם כי' והוח שפירשו כלפי תעלה [פי' רש"י חותן שפירשו כלפי מבט וכו'] וד"ת פי' לוכחיה שכלפי רחם שהכבד קרוי נמשה לפי כשהיו מנפים דרו אלח פרסם שרשו ודו כלפי קרקע עוחד רחם שהכבד נמשה וחה שבלפי היד קרוי נמשה לשלה ופסק ר' יוסף למסקנ כו': המולח מעבין שחין נקוב כשר כל זמן שחין נקוב כשבל כדי לחכל כשל חדם שחינו נוקב כנקוב דמי ורבינו חם פי' כשהוח מעבין עבין שחין נקוב כשל כדי לחכל כשל חדם שחינו נוקב כנקוב דמי ורבינו חם פי' כל חדם מהני ניה נקיבה [ונשל עין לח מהני ניה נקיבה] ורחיב מגילון ע"כ כתבו על החדם של עוף נקוב:

פרק עשירי

דזורק כו' מוכיח זה כל שהוח ותחלה כתלושה מפרש טעמח מפני דקסבר כרחשון מלרעה מחזיקו מלרעה חקום פטור: שוכה חקו' מרכש דחלה קסבר כרחשון חשבת חיה מחשיכה הלכחה כופיקו וכן פסק רח"ם כם"י דחמן פרק כיצד משפחין גוזזין לחמלה מן הגיש לחמלה מן הגיש חין מחלין לזיבה [ר' פ] כן עפו"ה מחלה גוזזין לחמלה מן הגיש לחמלה מן הגיש חין מחלין לזיבה ומלח כן מחלה גוזזין לחמלה מן הגיש לחמלה מן הגיש חין מחלין לזיבה [ר' פ] כמקום כתרן לחמלה ומלח כן מחלה גוזזין לחמלה מן הגיש לחמלה מן הגיש חין מחלין לזיב

[illegible]

פרק שבעה עשר

על [illegible]

פרק כל הכלים

פקק [illegible]

פרק שמנה עשר ותשעה עשר

ורבי [illegible]

תוספתא

פרק שני

מדליקין בפתילה המפורכת ולא בפתילות ופ"ם מתאחרין כל אלו שאחרו אין מדליקין בהן בשבת מדליקין בהן ביום טוב מן המנחה ואילך בפתילה חדשה ובשמן חדש ולא בישן ולא בשמן שרף ולא בשמן שריפה ולא בשמן הקנדל ולא בשעוה ולא בחלב ולא בשמן נפט ולא בשמן קיק ולא בשמן דגים טמאים ולא בשמן נבלה ולא בשמן שנפסל לאכילת כלב ולא בשמן שנפסל לאכילת אדם ולא בשמן שנפסל לאכילת אדם וכלב ולא בשמן שנפסל לאכילת כלב

סליק פרק ו׳ ופרק י״א

פנים דילמא תתא לאסווי גוונות :

הג״חה ער״פ כל׳ תערבין וסס קאריך בעגן סגירת כלים לו מכל לאחוך : לון הלכה כרבי יוסי לא כחלמי׳ אבי רבי יהודה בר חביבה לון תלמון בגון ובלבה בשבת רב חזקיה מתעים לחכיי מאר עד כאן בגון האלפס :

סליק פרק י״ב

פנים ובוד בביה רבינו סם רחיים (דחין) לאסור פת בי׳ :

הג״חה וכסמ״ק כתב׳ל חיכו אחיעזי דלמרוך חוכה לו בדית חלה כחברתיה ובראשי דה״ה לגורך כרפת החוניות וחף סם ביטלן בשבת עכחו וחף על גב דכ״ה חכ חסיב סחנים טלל מכל מקום רבי יחיאל לא היה מודה ע״כ לשונו ובשבת ס״ל רבינו סם אסור לר״י מרדכי מודבלי לחם אפילו בשבת לאוכלן בו ביום :

סליק פרק י״ו

פסח ואת לך ר׳ אליעזר דחילה בשלין הלה כשביר רבינו ס״ל לשפחיד שלשה וגדול שבהם מברך להכניסו ושבחתו דבני בחלים ס״ל ואילה שלה בוחבה כגון שנולד בין שבחות ויום טוב דוקה מחלה בחלים ומי סיס בו ס׳ שרטוט וכולד בשבת חהול שלחו מבופקין לה נרוך לשחף מחנו דם ברית כל שלה לון דחיון לה ״שבת ולה ״ט עב״ל פת״ק ושבת״ג כתב ר״ל דברי״ס ״ל הטולד ע״ם בין השמשו׳ לון דוחה שבת דשם יום חו לילה וגיחול בע״שבת כדברי״ס ״ל הטולד ע״ם בין השמשו׳ הלוה חין מגין לחתו עד שיכריז וכן הם חדנו חו ירוק עד שיבא כשלי חינוקו׳ וכפ״ם ותשי׳ ס״ק ל״ו יחחן ר״ת ושחשה כתרא לחול והלכה כר׳ יוחנן נגבי רבי סת״ם : וכשם כתב דוקה בשלה שבחוך ביום ברית ולילה לחיוחבים עב״ל : שור נרסי׳ בע״ח ע״ב׳ ויוחן כבותי חלה שבועל : ס״ם שבחוך חל בבר מ״ב ולחוז׳ ולמחר ולחחוך מעבב ב״ח לשבוף חחנו דם ברי׳ עב״ל סת״ם ושבת ק״ב כתב דשבה חינה חלה ובשבת שלחו ג׳ בכוכבי בינוניים יש לשחוף עליהם שבת בלילה ובשלים לחחר שבת וכל חלה שחינה דוחה שבת חינו דוחה ר״ט בל״ר ר״ה ס״ל חינו דוחה ולה שני סת״ם הלכה כר׳ חלבחר ב״ע שחחר מרחיחי שקבעו בים שבישי שלל לשבת בשב׳ בין בשחים שבחוחו חע״ם בין בשחים שבחוחו חע״ם בין בשחים שבחוחו חע״ם

תוספתא

פרק שני

מדליקין בפתילה המפורכת ולא בפתילות ופ"ם מתאחרין כל אלו שאחרו אין מדליקין בהן בשבת מדליקין בהן ביום טוב מן המנחה ואילך בפתילה חדשה ובשמן חדש ולא בישן ולא בשמן שרף ולא בשמן שריפה ולא בשמן הקנדל ולא בשעוה ולא בחלב ולא בשמן נפט ולא בשמן קיק ולא בשמן דגים טמאים ולא בשמן נבלה ולא בשמן שנפסל לאכילת כלב ולא בשמן שנפסל לאכילת אדם ולא בשמן שנפסל לאכילת אדם וכלב ולא בשמן שנפסל לאכילת כלב

פרק ששי

ירבא אדם בקיסם שבאזנו שבשבילו נראות הרוחות אם כפל לו יחזיר ואין נדרך לומר אלא יתן כתלמה בשבת ר' אליעזר אומר קב של קיטע אם יש בו כדי קבול יתיתין ואם לאו אין לו אלא כדי שיכול לישב בתוכו ר' יהושע אומר קב של קיטע אם יש בו כדי קבול יתיתין ואם לאו אין לו אלא כדי שיכול לישב בתוכו: ר' יוסי אומר כל שבשבת נתמלא וכרכן בשבת ולא כבשן בשבת ולא כרכן בשביעית: יוצאין בסיקרין וכטופח לחיתני ואין יוצאין בשום אחד מהן אבל יוצאין בקיסם שבאזנו ובשבילו ובשן של פרה ובשן של חמור ר' יהושע אומר כל שהוא מחזיק כדי שיוצאין בו ואם לאו אין יוצאין בו: יוצאין בסיקרין וכטופח לחיתני ואין

המוציא

פרק עשירי

הבונה

פרק שנים עשר

הזורק

פרק אחד עשר

האורג

פרק שלשה עשר

פרק ששה עשר

אין שוקרין בהמה חיה ועוף מרשות היחיד ואין נכרין לומר מרשות הרבי לכל היחיד כהן עד שיכנסו וטורפן את הכל בפני החפרוחי שיעלו ושידדו עליה וחסור וטלטלו כיצד המשיענין

פרק חמשה עשר

בראשונה היו חומרים בגט כלים ניטלין בשבת מקבלת של דגילה וחוזר לסיטרי של קדידה וכסין וקטנה שבכל נבי מלמן חוזר לסיתו חופסין והולכין עד שתחזרו כל הכלים ניטלין בשבת חוץ מן הכותר הגדול ויתד של מחריש רבן שמעון בן גמליאל לומר לפי העניין של סביבה: רבי יוסי לומר לפי שהוא כפורן בדולב ר"ע תחיה לומר לפי שהוא פרוד לפי שהוא ניטלין הלה לנורך בשבת ג' לומר בית שמאי לומר לפי שהוא ניטלין הלה לנורך היום הלל לומרי לנורך ובלה לנורך: דלת סידה תיבה ומגדל ניטלין הלה מחזירין הלה לול וכית תרנגלין לה ניטלין ובה מחזירין חטה שבשבין היו ובריח ניטלין בשבת מקוה שבשבין היו ובריח נוילין בשבת הגומה בית שבשבין היו ובריח ניטלין בשבת ולא יסמוך חמץ שכר לא לאמוך כה כרבי מטה הלה לבשות כה את הכלים הקה לחפשה היו ובריח לפי שהוא ניטלין בשבת: שכרי תגור יבן לפי ניטלי בשבת דברי ר' מאיר ר' יוסי לומר ר' יוסי מטה ר' אלעזר בן יעקב על שברי הקנוקי יבן ניטלי בשבת דברי ר' מאיר ר' יוסי לומר ניטלין השיד ר' יוסי מטה ר' אלעזר בן יעקב על שברי הקנוקי יבן ניטלין בשבת חוץ מן הכותר הגדול ויתד של מחריש רבן שמעון בן גמליאל לומר לפי העניין של סביבה: רבי יוסי לומר לפי שהוא ניטלין בשבת הגומה בית שבשבין היו ובריח ניטלין בשבת ולא יסמוך חמץ שכר לא לאמוך כה כרבי מטה הלה לבשות כה את הכלים הקה לחפשה היו ובריח לפי שהוא ניטלין בשבת: שכרי תגור יבן לפי ניטלי בשבת דברי ר' מאיר ר' יוסי לומר

פרק שבעה עשר

אמר רבי יהודה משמו של רבי נתנאל בשם רבי ש"מ נותן אדם עצה לחבירו ואינו יודע אם לטובתו אם לרעתו חוץ מן הנודר הנותן עצה לחבירו שלא יקיים נדרו שהוא יודע שלטובתו הוא שנאמר ויאמר אליהם אם יש את נפשכם לקבור את מתי מאתי שמעו נא בעבורי ופגעו לי בעפרון בן צוחר ויתן לי את מערת המכפלה אשר לו אשר בקצה שדהו בכסף מלא יתן אותה לי בתוככם לאחזת קבר ויאמר לו משה לאהרן עלה אל המזבח ועשה את חטאתך ואת עולתך וכפר בעדך ובעד ביתך ויאמר לו אהרן למשה גש הלאה ואל תגע בי כי לא נבערתי מעודי ומעודך ומעודם של אבותי שלא נשבעתי מימי ולא נשבעו אבותי מימיהם ולא נשבעו בניהם אחרי מימיהם ולא נשבעו בניהם אחרי מימיהם ולא נשבעו בניהם אחר

מבוי

רש"י

מבוי שהוא גגוה וכו' מבוי מלשון מבוא שעיר והוא החלל המוקף שלשה מחיצות וחין נו מוחל רבינו ומלוריקיף רשות היחיד נמורה הוח לחכל הכותים חבמים כיון שרשתו לחד פחות לרשות הרבים חו לכרמלים דילמח לחקי למישעי ולמערב רשות הרבים נמורה לי נמי כי היכי דלא ליתו לטלטולי מרשות הרבים לכוחו דכיון שנפרץ נמילותו לרשות הרבים ושוה הוח לרשות הרבים חמרי דין רשות הרבים ים לו לפיכך לעירבו לעשות היכרח לבני רשות הרבים ולבני רשות היחיד שלח יעלעלו מזה לזה ותקנו לכניסה קודם רחבה שפח על כוחל המבוי לסורים שבחי רשוחו הן וקיס לכן

ר"ש

מבוי שהוא גגוה שהניחו קורה למעל' מעשרי' לחם וקורה זו להכיר לעלעל בכוכ' נלח דחלוריקף מיסכר הוללח רשות הרבי' בשבת ומה היח רשות הרבים שרעיין ופלעיין כדלחמרינן גם"ק שבת שזומין לחבלי מדבר לכל מילי דכב' ממשכן נמרי' ולח הוי רשו' הרבי' פחות מי"ו רחב ומפולש מבוי רשאין זומין לעבלות בדרכה ומיגו דחשן זומין לעבלות בדרכה ליתו לטלטולי בה לחמרי' נמשל לכל מבוי קלר הוח ולינו רחב י"ו לחמה ש"כ רחב הוח כ"ה ורלחה לחד פחות לחי הוה מפולש לח הוי משכרי כקורה כלחמרי' נמשל וכיון דלחו רשות הרבים הוח שרי לעלעולי בית מן הקורה נלח משם חיקון ורבנן נמור עליה משום דילמח לחקי לעלעולי בי"ה נמור ושרויה נהקנחת דלחי חו קורה לליהני בית היכירח ולח יבח להקיר ר"ה נמור שיעשו שפולי הקורה עד שהגיע למשם מעשרים למעלה מעשרים לח הוי היכירח ללח שלעיה בית עינת: ברפב מעשר חמות שמבע דהו שיעור רוחב פחח פחות ועפי מהני לח מיקרי פחח ללח סירה ולחן פחח בעינן ולריך לנעון קנים למעט רוחב כניסתו ולהעמיד על עשרה חו על עלפחו: ר"ה שלמר לחי מכלן ולחי מכלן וקנה על בניהן: מקלח שני הקורה נחוך כ' ומקל' למעלה וכן שני שכבה של סוכה: חלל סוכ' כ' חל' שהוכרו בין ב"ש בה בין בשני לחללה לקיי רק שלח יהח החלל מן הקורה חו מן הסכך על הלרן יום מל: ובח למעני ולעשות בניין לילעבח חו עפר תחת הקורה בלרן למעט נוהה החלל: ממעטן בקורה שרחבה טפח ומשים לוחה למעט כנגד רוחב הקורה לחלים ומנגיה לוחו מיעוט על מיעוט נוהה לחי"ה מעשרים משום היכר נעלמה ולח לחקי למיעבי ר"ה ומרי"ם כלן היכר נגגיסה כשמקטינין קהה הקורה: ולח היה נוהה הקורה לפחו' מעשרה הכל פחות מעשרה לח מי מהיגה ובח לחוק למטו' כל מיגה נוהה הללו מעשרה: חוקק לחוך חורך מבוי לרבע לחמת ושוקה נוחקה עשר מן הקורה עד קרקע החקק חע"פ לעניל שני בשבת הבי בבי ר': שה' לליהיה לחזק ולמעוטי קלחי בסיכר בעלמח שני חלל הכל לשבח משוי ליה חזק בגיגין לליהיה לחי חזק לעיטור הכשר חורך מבוי שלש ולכך בעינן ל' לחמת הכות שיעור מבוי: לרבעה לרבע עשרה מלמן

לרבע דעך עשרים לחמה שלשה בית

בעינן לפיכך לחמרו שהם המבוי גבוה עשרים לחמה לכך כלומר החלל שיש בין הקרקע עד הקורה כשר כמבוי ושהם לוקמין ומחר"ם ושור:

ג' ורח"ו פלוי בחוב דכלבם כרב יוסף דרבים לחלני בית ביחוים. נרם כיכר מחושב שהם לוקמין כחלני בית בשלש עשרים לחמה שהם המבוי גבוה עשרים לחמה לכך כלומר החלל שיש בין הקרקע עד הקורה כשר כמבוי ושהם לוקמין ומחר"ם ושור: ג' ורח"ו פלוי בחוב דכלבם כרב יוסף דרבים לחלני בית ביחוים. נרם כיכר מחושב שהם לוקמין כחלני בית בשלש עשרים לחמה שהם המבוי גבוה עשרים לחמה לכך כלומר החלל שיש בין הקרקע עד הקורה כשר כמבוי ושהם לוקמין ומחר"ם ושור:

*ישרו גבוה מעשרים אמה ימעט ר' יהוד אומר אינו צריך הרחב מעשר אמו' ימעט ואם יש לו צורת פתח אע"פ שרחב מעשר אמות א"צ למעט: גמ' ביצד ממעטו נותן עליו קורה מעשרים אמה ולמטה כי היכי דהוי הללידה עשרים דאמרי' מקצת קורה בתוך עשרים ומקצתה למעלה מעשרי' מקצת סכך בתוך עשרי' ומקצתו למעלה מעשרי' אמ' רבה במבוי כישר ובסוכה פסולה וכו' ואסיקנא רבא אמ' אח' זה ואחד זה כשר חלל סוכה תנן חלל מבוי תנן עשרי' אמה הוי' בורה מעשרי אמ' וכא למעוטי ממעטו בקיר רחבה טפח ודיו דקיר כישו היכר והיכר של מטה כהיכר של מעלה וכשם שלמעלה טפח רחבה לקורה שתהא רחבה טפח כך הקורה שמעמיד בה למט' ממ' דיה שתהא רחבה טפח ואם היה גבהו פחות מעשר' טפחים חוקק בו ארבע אמות על ארבע אמות כדי להשליכו לעשרה טפחים כאבי ואע"ג דפליג עליה רב יוסף דהוא רבים ואבר חוקק בו ארבעה על ארבעה בוין דסוגיין באבי דאמר משיך מבוי בארבע אמות הלכתא

ה כתב ר"ת ולין לשון רב חלמם מכוון דבשעת מחיצות בקורה לחר' שנוחן לחמה מעשרים וכן כתב להשל בלבד נותן עליו קורה מעשרים לחמה למעט ויפסוק דבעינן שיהא בקורה רוחב פחח חמה ומוכיח כן מדברי רש"י דלעיל גבי מחיצות בקורה ומיירי בבא לעמוד על הקורה

פליג נברייסא ולית הלכחא כוחיה לא נגבהו ולא ברחבו ולח חוח רחב על עשרים לחמה עוקין פס גבוה כעשרה כמשך חרבע לחמת שהוא שיעור מבוי ומעמידן לחרכו של מבוי לכיון שזה הכפס עשוי כמשכב כדי לקן כך לחזרת לכתי גיסח ולכתי נוסח לנעלן להא מיתוי כעני מבוחן לבל יחלו בני טפחים כרבם שמעמיד בדבר נחון לחמר נגמרת עשה לחנשות כלומר מעמיד: גמ' כיצד ממעטו וכו' כיצד משפנן שיהא ממעטו: נותן הקורה מעשרים לחמה ולמעלה כלומר שלא יהיה בחלל הפחח מעשרי לחמה שכל עובי הקורה יכנס להשלמת עשרים לחמה א: ולח היקה מקלח עובי הקורה נחוך עשרים ומקלקה למעלה מעשרים וכן היקה מקלח עובי הקורה נחוך כ' ומקלקו למעלה מ' לחמה רבה [לחמר] נמבוי כשר לחמרי' קלים כלומר נחשוב כל חוקו קלח מהעובי העולה למעלה מעשרי' כלו הוא נגדע וכחוך ממנו שהרי יש לנו בחם שנגזר חנל נסוב' מסולם שהם חחשוב כל חוקו עובי הסכך כחילו הוא נישל לח יפול נסוכה כבר ניען על הלחם נחמה והוי המקה מרובה מלקה ונגמ' מריך לח חלמר בקורה קלים הוי הנגזר קורה הנעלת נרחו ורבנן לית להן נבי הן נרחוק: חלל סוכה קנן וכו' לח הקיפוה חכמים כי חם על ההלל שלח יהח יוקר מעשרים ומה לנו לחוש נעובי הסכוך ונעובי הקורה העולה למעלה מעשרים הרבה לפי שעיקר הסיכוך הוא לפי שעומד תחת הקורה וכיון שחין נעובי הסכוך חו קחת הקורה ולח נפי שעומד תחת הקורה ולח נ

מבוי

הלכתא כותיה : איתמר מבוי שנפרץ מצדו
וכלפי ראשו איתמ' משמיה דרב אמי ורב אסי
אם יש שם פס ארבעה מיתיר פרצה עד עשר
ואם לאו פחות משלשה מיתיר שרש אינו מיתיר
ואוקימנא הא דרב אמי ורב אסי בדאלי ליה לרבותי
כלומ' בשלמים שנפרץ יש לו נדודין כמו מסגר
שהן מונעין בני רשי הרבים : אמ' רבי בר אבא
אמ' רב הונא לחי ד'הבולט מדפנו של מבוי פחו
כיארבע אמות נידון משום לחי וא"צ לחי אחר
להתירו ארבע אמות נידון משום מבוי וצריך
לחי אחר להתירו הא שמעתא חזינ' בה תרין
פירושי דלא דייקי משו' דאית בהן פירכ' ולהכי
לא כתיבנא להו והכי פירושא לחי הבולט
מדפנו של מבוי לכגן שיש ע"פ המבוי כותל
רביעי משוך כלפי רחבו אם אינו משוך אלא
פחות מארבע אמות נידון משום לחי לפי שאין
בו שיעור משך מבוי לפיכך א"צ המבוי לחי
אחר להתירו ואם יש בו ארכ' אמו שיעו משך
מבוי אינו נידון משום לחי לא נידון [בשאר] כותלי מבוי ופתחו של מבוי הרי הוא עומ'בלא
לחי ולפיכך צריך לחי אחר להתירו ואוקי לחי
מוקים ליה באידך גיסא אי נמי מוקים לי בהדה
[ההוא קמא] ומטפי ביה פורתא על פותייה
דקמא או דמבציר ביה פורתא מפותייה דקמ'
כי היכי דלידעי ליה היכא אמר רב הונ' בריה
דרב יהושע לא אמרן אלא במבוי שרחב שבע'
אמות דהוה ליה הוא כותל רביעי פרוץ שבו
כעומד שבו שהעומד ארבעה והפרוץ ארבעה
אבל במבוי שרחבו שבע אמות כיון שהעומד
ארבעה והפרוץ שלשה ניתר בעומד מרובה
על הפרוץ קל ודעומר מיחצר ומה חצר שאינה
ניתרת בלחי וקורה אלא בפס ארבעה ניתרת
בעומד מרובה על הפרוץ ואינה צריכה פס
מבוי שניתר בלחי וקורה אינו דין שיתיר בעומד
מרובה על הפרוץ וא"צ לחי ובא רב אשי ואמ'
אפי' במבוי שמנה א"צ לחי מה נפשך אי עומד
נפיש ניתי בעומד מרובה על הפרוץ ואי פרוץ
נפיש כיון שאין במשך הבולט ד' אמות נדון
משום לחי מאי אמרת רבי יהודי נינדי הוה
ספק דדברים וספק דברים להקל והלכת'
כרב אשי האי הוא ופירושה דהאי פירושה
ברירא ונהירא הוא ואין בו קישיא ולא ספק :

איתמר

רש"י

מצדו לח' מן הכותלי' שכנגד פתחו :
כלפי ראשו סמוך לקורה היתנה
ולפנים : שם יש שם פס לרבע' שם
נשתי' מן הכותל לו פס' פס לרבע'
במקום הפירצה סמוך לקור' : מיתיר
פירצה לח"פ שנשתייר שם עדיין
עד עשר דכיון דיש בכאר מבוי מן
הקורה עד הפירצה ולח בטיל קור'
שפחות פחת מקצת ומילקיה קי וקורתו
מיתירו ופירצה המוקרת כיון דלח
הוי יותר מעשרה קור' פחת עליה
ומבוי חינו נפסל בפחתי' כרב' ותפי'
לי שנקי פיקח'רבה ושייל' בפיקח'
ונעש ושיילי בפכיח פירצה משום
דדרך קנר' ליח לפס וח"פ לח בטל'
קורה

ריש"י

איתמר מבוי עקום רב אמר תורתו בכפולש ושמואל אמ' תורתו בסתום וניתר בלחי או קורה תנו רבנן כיצד ביערבין מבואות המפולשין לרשות הרבים עושה צורת הפתח בכאן ולחי או קורה מכאן וחלת מבאן בש"א עושה חלת מבאן ולחי מכאן ובשהו יוצא ונכנס נועל וב"ה אומ' עושה חלת מבאן ולחי מכאן אמר הלכה כמתא קמיא ושמואל אמר הלכה כחנני ואליב דב"ה והלכה כר' בתרוייהו במבוי עקום דאמ' תורתו בכפולש ושמואל המפולשין דקסבר הלכתא כתנא קמא דקיימא לן הלכת כרב באיסורי והני מילי מבואות המפולשין לר' חייא דתני להו בציר פתח מבאן ולחי או קורה מבאן אבל בר' חנינא זה מיערבין לא בחלות מבאן ומבאן והוא דנעלות בלילה דאמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן ירושלים אלמלא חלתותיה נעלות בלילה חייבין עליה משום רשות הרבים דאמא כל שאין חלתותיה נגעלו בלילה חייבין עליה משום רשות הרבים והוא מבוי עקום דהו' בגחדרא ורמו עליה חומרא דרב ושמואל ואצרכו' חלתו' לא קשיא משום דנהדרא אתריה דשמואל הוה אמר רב מבוי שנפרץ בכולאו לחצר ונפרץ הצר כנגדו לר' חייא מיתר ומבוי אמו' חצר מותרת אף ע"ג דבקעי בה רבי' דתניא חצר שרבים נכנסין בזו ויוצאין בזו רשות היחיד לשבת ורשו הרבים לטומאה ומבוי אסיר משום דהוה ליה מבוי המפולש לרשות הרבים איתמר מבוי העשוי בגדל פירוש גדל שרץ שיש לו רגלים הרבה לכאן ולכאן כרתניא כל מרבה רגלים זה גדל ובן זה המבוי יש לו שבילים הרבה לכאן ולכאן והן מפולשין אמ' אביי עשה צורת פתח לגדול ואנך כולהו משתרו בלחי וקורה אמר לי' רבא כמאן דשמואל דאמר תורתו בסתום והא הכי מבוי עקום דהו' בגחדרא והשי ליה לרבה אלא

ר"ש

מבוי עקום רב אמר תורתו בכפולש ושמואל אמ' תורתו בסתום וניתר בלחי או קורה תנו רבנן כיצד ביערבין מבואות המפולשין לרשות הרבים עושה צורת הפתח בכאן ולחי או קורה מכאן וחלת מבאן ובשהו יוצא ונכנס נועל וב"ה אומ' עושה חלת מבאן ולחי מכאן אמר הלכה כמתא קמיא ושמואל אמר הלכה כחנני ואליב דב"ה והלכה כר' בתרוייהו במבוי עקום דאמ' תורתו בכפולש ושמואל המפולשין דקסבר הלכתא כתנא קמא דקיימא לן הלכת כרב באיסורי והני מילי מבואות המפולשין לר' חייא דתני להו בציר פתח מבאן ולחי או קורה מבאן אבל בר' חנינא זה מיערבין לא בחלות מבאן ומבאן והוא דנעלות בלילה דאמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן ירושלים אלמלא חלתותיה נעלות בלילה חייבין עליה משום רשות הרבים דאמא כל שאין חלתותיה נגעלו בלילה חייבין עליה משום רשות הרבים והוא מבוי עקום דהו' בגחדרא ורמו עליה חומרא דרב ושמואל ואצרכו' חלתו' לא קשיא משום דנהדרא אתריה דשמואל הוה אמר רב מבוי שנפרץ בכולאו לחצר ונפרץ הצר כנגדו לר' חייא מיתר ומבוי אמו' חצר מותרת אף ע"ג דבקעי בה רבי' דתניא חצר שרבים נכנסין בזו ויוצאין בזו רשות היחיד לשבת ורשו הרבים לטומאה ומבוי אסיר משום דהוה ליה מבוי המפולש לרשות הרבים איתמר מבוי העשוי בגדל פירוש גדל שרץ שיש לו רגלים הרבה לכאן ולכאן כרתניא כל מרבה רגלים זה גדל ובן זה המבוי יש לו שבילים הרבה לכאן ולכאן והן מפולשין אמ' אביי עשה צורת פתח לגדול ואנך כולהו משתרו בלחי וקורה אמר לי' רבא כמאן דשמואל דאמר תורתו בסתום והא הכי מבוי עקום דהו' בגחדרא והשי ליה לרבה אלא

מבוי עקום רב אמר תורתו בכפולש ושמואל אמ' תורתו בסתום וניתר בלחי או קורה תנו רבנן כיצד ביערבין מבואות המפולשין לרשות הרבים עושה צורת הפתח בכאן ולחי או קורה מכאן וחלת מבאן ובשהו יוצא ונכנס נועל וב"ה אומ' עושה חלת מבאן ולחי מכאן אמר הלכה כמתא קמיא ושמואל אמר הלכה כחנני ואליב דב"ה והלכה כר' בתרוייהו במבוי עקום דאמ' תורתו בכפולש ושמואל המפולשין דקסבר הלכתא כתנא קמא דקיימא לן הלכת כרב באיסורי והני מילי מבואות המפולשין לר' חייא דתני להו בציר פתח מבאן ולחי או קורה מבאן אבל בר' חנינא זה מיערבין לא בחלות מבאן ומבאן והוא דנעלות בלילה דאמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן ירושלים אלמלא חלתותיה נעלות בלילה חייבין עליה משום רשות הרבים דאמא כל שאין חלתותיה נגעלו בלילה חייבין עליה משום רשות הרבים והוא מבוי עקום דהו' בגחדרא ורמו עליה חומרא דרב ושמואל ואצרכו' חלתו' לא קשיא משום דנהדרא אתריה דשמואל הוה אמר רב מבוי שנפרץ בכולאו לחצר ונפרץ הצר כנגדו לר' חייא מיתר ומבוי אמו' חצר מותרת אף ע"ג דבקעי בה רבי' דתניא חצר שרבים נכנסין בזו ויוצאין בזו רשות היחיד לשבת ורשו הרבים לטומאה ומבוי אסיר משום דהוה ליה מבוי המפולש לרשות הרבים איתמר מבוי העשוי בגדל פירוש גדל שרץ שיש לו רגלים הרבה לכאן ולכאן כרתניא כל מרבה רגלים זה גדל ובן זה המבוי יש לו שבילים הרבה לכאן ולכאן והן מפולשין אמ' אביי עשה צורת פתח לגדול ואנך כולהו משתרו בלחי וקורה אמר לי' רבא כמאן דשמואל דאמר תורתו בסתום והא הכי מבוי עקום דהו' בגחדרא והשי ליה לרבה אלא

מבוי עקום רב אמר תורתו בכפולש ושמואל אמ' תורתו בסתום וניתר בלחי או קורה תנו רבנן כיצד ביערבין מבואות המפולשין לרשות הרבים עושה צורת הפתח בכאן ולחי או קורה מכאן וחלת מבאן ובשהו יוצא ונכנס נועל וב"ה אומ' עושה חלת מבאן ולחי מכאן אמר הלכה כמתא קמיא ושמואל אמר הלכה כחנני ואליב דב"ה והלכה כר' בתרוייהו במבוי עקום דאמ' תורתו בכפולש ושמואל המפולשין דקסבר הלכתא כתנא קמא דקיימא לן הלכת כרב באיסורי והני מילי מבואות המפולשין לר' חייא דתני להו בציר פתח מבאן ולחי או קורה מבאן אבל בר' חנינא זה מיערבין לא בחלות מבאן ומבאן והוא דנעלות בלילה דאמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן ירושלים אלמלא חלתותיה נעלות בלילה חייבין עליה משום רשות הרבים דאמא כל שאין חלתותיה נגעלו בלילה חייבין עליה משום רשות הרבים והוא מבוי עקום דהו' בגחדרא ורמו עליה חומרא דרב ושמואל ואצרכו' חלתו' לא קשיא משום דנהדרא אתריה דשמואל הוה אמר רב מבוי שנפרץ בכולאו לחצר ונפרץ הצר כנגדו לר' חייא מיתר ומבוי אמו' חצר מותרת אף ע"ג דבקעי בה רבי' דתניא חצר שרבים נכנסין בזו ויוצאין בזו רשות היחיד לשבת ורשו הרבים לטומאה ומבוי אסיר משום דהוה ליה מבוי המפולש לרשות הרבים איתמר מבוי העשוי בגדל פירוש גדל שרץ שיש לו רגלים הרבה לכאן ולכאן כרתניא כל מרבה רגלים זה גדל ובן זה המבוי יש לו שבילים הרבה לכאן ולכאן והן מפולשין אמ' אביי עשה צורת פתח לגדול ואנך כולהו משתרו בלחי וקורה אמר לי' רבא כמאן דשמואל דאמר תורתו בסתום והא הכי מבוי עקום דהו' בגחדרא והשי ליה לרבה אלא

אא"ר רבא עושה צורת פתח לכולהו מחד
ניסא ואידך גים ב"ברחי או קורה מהא
שמעינן דהלכת' כרב דאמ' הלכה כתנא קמא
דהא רבא כרב סבירא ליה וקיימ"ל דכל אביי
ורבא הלכה כרבא בר מי"ע"ק ב : אי"ת מר
משום רב כהנא רבה מבוי שצדו אחד ארוך
וצדו אח"ק פתוח מארבע אמ' כניח הקורה אלא
באלכסון ארבע אמות אינו מניח הקורה אלא
כנגד הקצר פי' שאם היה הארוך עודף על
הקצר ארבע אמות היה ליה כמבוי בפני עצמו
וצריך מחיצה בנגדו ואם לא הי' הארוך עודף
על הקצר א"א פתוח מד' אמ' אינו כמבוי בפני
עצמו ולפיכך מניח את הקורה עליו באלכסון
רבא אמר אחד זה ואחד זה אינו מניח את
הקורה א"א כנגד הקצר מ"ט [קורה משו' היכר
ובאלכסון לא הוה היכר ואם יש ג'באלכסון יותר
מי' אמות דברי הכל אינו מניח א"א כנגד הקצ'
והלכתא מותר ד'להשתמש תחת קורת המבוי
ובין לחיים נמי מותר כרבא והני מילי דפתוח
לרשות הרבים אבל פתוח לכרמלי' לא דאמר
רב חנין בר אבא אמר רבא תוך הפתח צריך
לחי אחד להתירו בין דאית ביה ארבעה בין
דלית ביה ארבעה ואוקימנ' בדפתיח לכרמלי'
משום דמצא מין את מינו ונעור והיכא
דנעין שתי "יתידות בשני כותלי מבוי והניח
הקורה עליה לא מהניא ולא מידי דבעינן קורה
על גבי מבוי וליכ' איתמר נראה מבפנים ושוה
מבחוץ נידון משום לחי נראה מבחוץ ושוה
מבפנים ר חייא ור שמעון ברבי חד אמר נידון
משום לחי וחד אמר אינו נידון משום לחי
והלכת' נידון משום לחי מבוי שהו רחב עשרים
אמה אביי אמר עיש פס גבוה עשרה טפחים
במשך ארבע אמות ומעמידו לאורכו של מבוי
באמצע אי נמי עבי כדרב יהודה דאמר מבוי
שהוא רחב חמש עשרה אמה מרחיק שרתי
אמות ועישה פס שלש אמו' והיכ' דרחב עשרי'
אמה עביד הכי מהאי גיסא ומהאי גיס ולימלא
דילמא שביק פיתחא רבה ועייל בפתח זוטא
אמר ר יהודה בר מתנה חזקה אין אדם מניח
פתח גדול ויוצא ונכנס בפתח קטן : ואם יש לו
צורות פתח אף על פי שרחב מעשר אמו אינו
צריך להמעיט : אמר

ר"ש"י

ע"ר מצורות

עושי' ל"ה לכולהו קטנים נחיך
ניסא בעקימוקו לגד מבוי גדול :
וחיך ניסא לגד ר"ה מקורי בלחי
זו קורה : שניהו לחד לרוך ומשך
כרוכלו לרשות הרבי' פתח שורף כזה
שם עורף זה פתוח מד' לחוק: מניח
פתח הקורה באלכסון ויהיה כאן
כאלכסון כאן בקרקע : ד' לחוק לינו
מניח לח הקורה על רחב כותל אחרי
לח כנגד רחב הקצר מפני שהוא
כמבוי בפני עצמו וצריך מחיצה
הקורה באלכסון לח הוי היכ' שברוחב
לח כנגי כמבוי נמצאין אר"ב מן מכנגד כות' הקצר ומוכר
מוכר להקשותיו ר"ה לפי שאין
לוקח עורף הזמה שהוא מן המבוי :
וגין לחיים מבוי שהנשיהו בלחי :
וה"ה מן הצדי להמתפש בין הלחי
לחח הקורה : דפקוח המבוי לר"ה
לחל הקוח לברמלית לחטר בדמבוי
שעמ' דמל' מין לח מינו וניעור: הוך
הפתח כגון מבוי שיש לו פנימין
לחבי לפתחו מבלן ומבלומס לחני
שלו נריך להעמיד לחי אחד מבחוץ
לח יהיה להשתמש בין הפנימין :
דמצא כרמלי' שבין הלחי' שלח היה
גו שיעור כרמלית : לחל מינו שהוא
להזמיעור בח חזוקה לחל מקוח לר"ה
שלח זה מינו ולח זה מינו בעל לנחן
ולבלן : נראה מבפנים ושוה מבחוץ
שבעתי' לח כלחי רוחבו לגד קורהו
של מבוי ולח מצד לח קורהו
קיימ' כלבי חון לח בשוה מבחוץ
החיצון לעובי כוחלי מבוי ושוה
במושי' על רוחב כוחלי לחיבו נרח'
מבחוץ בלחי לח חוזק כמבוי נרח'
מבפנים שהוגין שלש לחוך שני
כמבוי : נראה מבחוץ ושוה מבפנים
שבעך כל כלחי לחוך וחזקו כמבוי
בגנם בוחלי כמבוי ולחיבו נראה
בפנים לח בוחה כמוסיף על לחוך
כמוכל לחל מבחוץ ניכר שהגם נגנו מבוחלי
למבוי כמבוי בחמ"ל שהוא נגנו מבוחלי
לחוכו של מבוי בחמ"ל שבקה לכוון
כשהי מבוחוק ונעשה זה בקהו
כמבוי זה ובקה כמוסיף על לחוך
מרחיק שהי לחוק מן כוכל
ומחיל לבעות בם ג' לחוק ובמלה ם' לחוק לילו שבחוק שבילוך
שני בחוק לחוק ניכוחק כעוכד מרוכב עליהן : שניך בוקהי רבה ונשל
קורה בקה מינה ונעל לחי המקוחן בו ונמלה זה במבוי בלח היקון :

מן

ומבוי נחול כמשפט הרשות שאמר לעיל
ואידך ניסא לגד ר"ה מבוי נחול ולא מבוי לחי וקורה
כיון שהוא משלם לר"ה מבוי נדניו ולא מבוי לחי לעיל בפרק בעשי בעקימוקו כל ג' וה' ממבוקוק
הקטנים כיון שים לו פילוש לחד לרשות הרבים מחמת עלמו : כבוי שהוא ג' לרוך ומשך כוחלו לר"ה יוקר מכוחלו לזו הסמוך לר"ה יוקר מה' לוקר
משום מחיצה ובלכסון נמי הוי מחיצה : וחם יש בלכסון יוקר מעשר לפי שהוא רחב הרבה יוקר מה' לעיל [ל' לעיל ומחיצה הוי בלכסון ו'ומחלפ]

ר' מצורות

לרבע לעיל יהיה בלכסון יוקר
מעשר לכל לעיל כרבוע לעיל וקרי
ליה נמי בלכסון נפוח שים בלכסון
יוקר מי' וכיון שים בו יוקר מעשר
הוי פתח יוקר מעשר וקח
לרחב מי' לעיל ומעט ולריך עיון
לעיל לינעדי לרב אפסי ו"ל לכתן
לוקמיה בקונדס שלא בסדן
פתוחים לוכוי בחמ"ל :
בחמ"ל בקי' כרחיות :
ב מי' בסח כרחיות וכלחי כולי עלמ' מוכו
מ"ר ש ע"ל ובחב כרח ם ע"ל
ולוקר בסמך רב לחמ' ניח
ם בלכסון יוקר מעשר
ב"ב ל"ב ב' בחמ"ל בסוסק כרב כהנ
בחמ"ל לסוסק לינו מנא
ב"ב ל"ב ב' בחמ"ל בסוסק כרב כהנ
בחמ"ל לסוסק לינו מנא
בלכסון לח הוי היכ' שברוחב
לח כנגי כמבוי נמצאין אר"ב
מן מכנגד כות' הקצר ומוכר
מוכר להקשותיו ר"ה לפי
לוקח עורף הזמה שהוא מן המבוי :
וגין לחיים מבוי שהנשיהו בלחי :
וה"ה מן הצדי להמתפש בין הלחי
לחח הקורה : דפקוח המבוי לר"ה
לחל הקוח לברמלית לחטר בדמבוי
שעמ' דמל' מין לח מינו וניעור: הוך
הפתח כגון מבוי שיש לו פנימין
לחבי לפתחו מבלן ומבלומס לחני
שלו נריך להעמיד לחי אחד מבחוץ
לח יהיה להשתמש בין הפנימין :
דמצא כרמלי' שבין הלחי' שלח היה
גו שיעור כרמלית : לחל מינו שהוא
להזמיעור בח חזוקה לחל מקוח לר"ה
שלח זה מינו ולח זה מינו בעל לנחן
ולבלן : נראה מבפנים ושוה מבחוץ
שבעתי' לח כלחי רוחבו לגד קורהו
של מבוי ולח מצד לח קורהו
קיימ' כלבי חון לח בשוה מבחוץ
החיצון לעובי כוחלי מבוי ושוה
במושי' על רוחב כוחלי לחיבו נרח'
מבחוץ בלחי לח חוזק כמבוי נרח'
מבפנים שהוגין שלש לחוך שני
כמבוי : נראה מבחוץ ושוה מבפנים
שבעך כל כלחי לחוך וחזקו כמבוי
בגנם בוחלי כמבוי ולחיבו נראה
בפנים לח בוחה כמוסיף על לחוך
מרחיק שהי לחוק מן כוכל
ומחיל לבעות בם ג' לחוק ובמלה ם' לחוק לילו שבחוק שבילוך
שני בחוק לחוק ניכוחק כעוכד מרוכב עליהן : שניך בוקהי רבה ונשל
קורה בקה מינה ונעל לחי המקוחן בו ונמלה זה במבוי בלח היקון :

מן

צורת פתח שעשאו מן הצד נגון קנה מכאן וקנה מכאן וקנה בתמצעיתן ולח על גביהם ומכלמה מצורם פירוש אחר : ותניא לקן של קטן ח וכתב מהר"ר אליקים צורת פתח ורבינו פרצוני [תפילו קנה הפלין] כיון דתיכף צורת הפתח שים לו כמוד מכאן ומעוד מכאן סותמין במנוי קנה וקורה דקה מן הדקה מונחת עליהם לף על פי שתינה ברוחב לקבל נגון תרוה עם השיע הרוחב עם הטיע הרוחב שפת מבי נהכי אבל כשהקורה נמנסת בחורי הנותל שבצמון ודרום כל רוחב ממבוי מפולם פוא תנו קפדים שתהא רחבה עפת ונריחה להכיר לכל שלשם קיעות הוסמה שמה ולא לפי שעה : כיתני הכשר מבוי וכו' מבוי פים

גר מצורה

דף י

אמר רב חסדא צורת פתח שעשאו מן הצד לא עשה בלום פיר' רבי האיי גאון ז"ל בגון שעשאו מצדו של כותל דהויא לי' פיתחא [בקרן זוית] ופיתחא בקרן זוית לא עבדי אינשי : ואמר רב חסדא צורת פתח שאמרו צריכה שתהא בריא' כדי לקבל דלת ואפי' דלת של קשין : תנא צורת פתח שאמרו לקנה מבאן וקנה מבאוקב על גביהן : צריכין ליגע או אין צריכין ליגע פי' אלו הקנים שבמזוזות המבוי אם היו גבוהין עשרה טפחי ולא הניעו לקורה של מעלה כהו רב נחמן אמר אין צריכין ליגע ורב ששת אמר צריכין ליגע והלכתא כרב נחמן דתניא כותיה כאי היא דתניא כיפה רבי יאיר מחייב במזוז' וחכמים פוטרין ושיון בשיש ברגליה עשרה שחיבת אמא כין שיש ברגליה עשרה אע"פ שאין הקורו שבשבי הכיפ מניע לרגליה פתח הני וחייב במזוזה הבא נמי כין שיש בקנים עשרה אף על פי שאינן מניעין לקורה פיתחא הוי : כיתני' הכשר "מבוי בית שמאי אומרי' לחי וקורה וב"ה אומרים או לחי או קורה רבי אליעזר אומר לחיים משום "רבי שמעון אומר תלמיד אחד לפני ר' עקיבא לא נחלקו ב"ש וב"ה על הכבוי שהוא פחות מארבע אמות שניתר בלחי וקורה על כה נחלקו על שהוא מארבע אמות ועד עשר שב"ש אומרים לחי וקורה וב"ה אומרים או לחי או קורה אמר רבי עקיבא על זה ועל זה נחלקו : גמ' כמאן לא כתנניה ולא כתנא קמא אמ' רב יהודה הכי קאמ' הכשר מבוי סתום כיצד ב"ש אומר לחי וקורה וכו' ופלוגתא דתנניה ותנא קמא במבוי מפולש היא אמר רבי אסי

אמר

היה שלמד מתחלה ביל'וקו למבוי ר' ישמעאל ונמר נמרינן ומדר נח למבוי רבי עקיבא וסבר סברתו וחזרו של רבי עקיבא שלא נמנא כמוהו בלמידיו בין בלכה : כל מבוי שהוא פתוח מלרבע לשוער בריתבו דסבי בלחי או קודם לשילו לבים שאתי לסתוס קורה שהוא מהילה נמי בין ושיעבדת מהילקת בין שתיהן רחב כל כך לבל בשהוא רחב יותר לף מיעבדת מהילקת עד שיהיו בהו הלחי לסתוס"ם סבירוה לסן דסבי שלוחו בקורה בדבריהם דמן הקורה ש"מ קיימת לן כ"ה בשהיתם דסבי הלחי או קורה עב רוחב עשר כשהפתח המהוקין לף על גב דסתס בחר כך מהלוקת היא : ובגמרת מקש' רבי עקיבא היינו קשת דמתניתין דקתני הכשר מבוי ב"ש אומרי לחי וקורה וכו' ול

רבי יהונתן מבוי פרק ראשון

חצר צריכה שני פסין כלומר חצר שכשרה למקום פתח לא"ר שמעון בפרקא יוסי בין שפתח כשר במשולש נפסדים בחד לשלושי לחכל אם לא כפרקא כולה [פלוגתא] שנחלקו מבואל רביעיה בנוי כשישר תרבצה שנפתחים במקום אחד ניקרים נכך לכל לא נפתחו אף בניהן נתנה תוקה פרלה כפתח לכל כל הכותל דמי ונאסרה החצר לשלשלו כתוחות שישר וה אם מכל מ לוקו כותל נשאר שנה מבלן בנוכחו של כותל לו עד עשרה שנפתחים בתוקה פרלה כפתח [ותשלו] ניקר משער תיבו שנפתל כלום וכתלש

אמר ר' יוחנן חצר צריכה שני פסין משיתי רוחו' כל פס במשהו ואם מרוח אח' צריך שיהא הפס ארבעה טפחים: תנו רבנן לשון ים שנכנס להצר אין מבלאין ממנה כשבא אם קיעשו לה מחיצה גבוה י טפחים בד"א שפרצת ביתר מעש אבל עשר אין צריך כלו' מיטל הוא דלא כלאינן הא טרטולי מטלטלינן והיא נפרצה החצר למקום האסו' לה הכא בבני עשיקנן דאית ליה נידודי' שהם כבי פסין ואוהן הפסין הם מב' רוחות ולטעלה מן הים מבשירו' לטרטל בחצר אבל מחיצה צריכה תוך הים להבשיר ולרוציא ולמרא ת הים מתוכו אמר ר' יהודה אמ' רב מבוי שארכו כרחבו אינו ניתר בלחי משרו אמ' רב חייא בר אשי אמר רב מבוי שארכו כרחבו אינו ניתר בקורה טפח אמ' ר זירא כמה מבוונן שמיעתא דסבי כיון דארכו כרחבו הוה ליה חצר וחצר אינה ניתרת בלחי וקור' אלא בפס ארבע' : אמ' רב נחמן נקט אי זהו "מבוי שניתר בלחי וקור' כל שארכו יתר על רחבו ובתים ויחצרות פתוחו' לתוכו ואי זו היא חצר שאינ' ניתרת בלחי וקורה אלא בפס ארבעה כל שאין ארכה יתר על רחבה אבל ארכה יתר על רחבה ואפילו משרו היא לה כמבוי ומבוי בלחי וקורה מני מתני' הקורה שאמרו רחבה כדי לקבל אריה והאריה חצי לבינה של שיש טפחים היה לקורה שתהא רחבה טפח כדי לקבל אריה לרחבו של אריה וברייא ר' יהודה אומר רחבה אע"פ שאינה בריאה היתה של קש ושל קנים רואין אותה כאילו היא של מתכת עקומה רואין אותה כאילו פשוטה ענילה רואין אותה כאילו היא מרובע אם יש בהקפה שלש טפחים יש בה רוחב טפח : גמ' אמ' רבה בר רב הונא קורה שאמרו צריך שתהא בריאה כדי לקבל אריה ומעמידי קורה אין צריכין בריאין כדי לקבל קורה ואריה ורב חסדא אמר אחד זה ואחד זה צריכין שיהיו בריאין כדי לקבל קורה ואריה: ת"ר קורה היוצאה מכותל זה ואינה נוגעת לכותל אחר וכן שתי קורות אחת יוצאה בכותל זה ואחת יוצאה בכותל זה ואין ניעין זו לזו פחות משלשה אין צריך להביא קורה אחרת שלשה צריך להביא קורה אחרת רשב"ג אומר פחות מד' אין צריך להביא קורה אחרת להביא קורה אחרת

ר"ש"י

הצר שנפרצה למקום הפסור לה ניתרה בשני פסין כנגד פתח הפסור: פחות משני טפחים לא יהא לו דין פתח ואפילו עשרה פתחים כל אחד פחות משני טפחים הרי הן כמחיצה אחת: משלשה טפחים ולמעלה יש לו דין פתח ואפילו מאה פתחים כל אחד משלשה טפחים הרי הן כפתח אחד: ר"ת אומר אפילו פחות משלשה טפחים יש לו דין פתח ואפילו פתח אחד פחות משלשה טפחים הרי הן כפתח אחד: ואם מרוח אח' צריך שיהא הפס ארבעה טפחים. ר"ת מפרש א

רש"י

וכן שתי קורות המתאימות לא בזו לקבל אריח ולא בזו לקבל אריח אם מקבלת אריח לרחבו טפח א"צ להביא קורה אחרת ואם לאו צריך להביא קור אחרת רבן שמעון בן גמליאל אומר אם מקבלות אריח לארכו שלישה א"צ להביא קורה אחרת ואם לאו צריך להבי' קורה אחר: היתה אחת למטה ואחת למעלה ר' יוסי בר יהודה איכר רואין את העליונה כאילו היא למטה ואת התחתונה כאילו היא למעל' ובלב' שלא תהא עליונה למעלה מעשרים אמה ותתתונה למטה מעשרה: ר' יהודה או' רחבה אע"פ שאינה בריאה ולית לה לדר' יהודה דבעי' רחבה ובריאה וכן הא דא"ר יוסי בר' יהוד' רואין את העליונה כאלו היא למטה ליתה: היתה של קש או של קנים ר' יהודה היא ולית הלכת בותיה: א"ר זירא היא בתיך מבוי ועקמימותה תיין למבוי היא בתוך עשרי' ועקמומית למעל' מעשרים היא למעלה מעשרה ועקמומיתה למט' מעשר' רואין כל שאילו תנטל עקמומית' ואין בין זה לזה שיעור הא א"צ להביא קור' אחר' ואם לאו צריך להביא קירה אחרת: מתני' לחיים שאמרו נברן עשרה טפחי ורחבן ועביין כל שהוא ר' יוסי אומ' רחבן שלש טפחים בכל עשרים לחיים אפי' ברבר שיש בו רוח חיים ור' מאיר אוסר ומטבא משום גולל ור' מאי' מטהר ובותבין עליו ניטי נשים ור' יוסי הגלילי פוסל: גמ' ורחבן ועביין בר שהוא: וכמה כל שהוא תאני ר' חייא אפי' כחוט המרבל: תנא עשה לחי לחצי מבוי יש לו חצי מבוי פי' אם בא לחצי מבוי הפנימי ועשה בו לחי וחציה החיצון בלא לחי יש לו להשתמ' באותו החצי הפנימי מן הלחי ולפנים וכן הלחי ולחיין אם להשתמ' דכמבוי בפני עצמו דמי אמר רבא עשה לחי למבוי וחבירתו כן הקרקע שלשה טפחים או שהפלינו בין הבותל שלשה לא עשה ולא כלום ואפי' לרשב"ג דאמר אמרינן לבוד הני מילי למעלה אבל למטה כיון דהויא לה בכחיצה ישנגדיים בוקעין בה לא: ר' יוסי אומר רחבן שלשה טפחים: אמר רב יהודה אמר שמוא' אין הלכה כר' יוסי לא בהלכי ולא בלחיים א"ל רב הונא בר חנין בהלמי אמר' לן בלחיים לא אמרת לן רב רחימי מתני הכי אמר רב יהודה בריה דרב שמיא בר שילת משמיה דרב אין הלכה כר' יוסי לא בהילמי ולא בלחיים אמרי ליה אמרת אמר להו לא אמר רבא האידים אמרה וגמירנא לה מיניה ומ"ט הדר ביה מישום דר' יוסי נמוקו עמו א"ל רבא בר רב חנין לאביי הלכתא כוותי א"ל פוק חזי מאי עמא דבר בלו כרבנן נזיר עלמ' ולא כר' יוסי: איתמ' לחי "העומ' היכא

שתי קורות המתאימות שכנגדן על פי שכולן מחוברות לקרקע אין מחברות למעלה ואחת למעלה אין מחברת למטה אלא מעמידים אותן על הקרקע כדי שתהא מחברת למטה ומעמדת למעלה: שתי קורות המתאימות שכנגדן אלא אחת אין מחברת למטה ואין מעמדת למעלה: גמ' להלי המבוי שכבשים את הלחי למבוי הרבה עד אחי אורך המבוי אין לו אלא אחי מבוי שאפי' להשתמש בלחי אחי ולפנים אין רואין כאילו הלחי ולפנים ממנו בלחי ולפנים מותר להשתמש: ואתי לרבן שמעון בן גמליאל דאמר לבוד מהני כדאמ' לעיל בפרק' למעלה נמי קורה היוצאת מכותל זה ואינו מגיעה בכותל זה לחיפוינהו כדי ר"נ ורבנן לעיל: היכי דמסכ' שבת פרק שואב מרחיב הילמי מי אלם: ניעקו ואתו עשרי ראשונה מניח בכל דבריו בשבת ניעקו מונח שבתו של תלמידים וזהו שכתוב של ר' יוסי: אלו נאמרו דבר אלי נהגו העם ונהגו בלחי הגלילי כדרבנן: לחי הגלילי אלא הוקבע שם: היכא

לשם היקון מבוי:

כלומר אם שמוך הקורה על גבי יהודה נעשין הקרקע לו שכותלי המבוי הם מקורים וקורה נמצא' עליהם אין צריכין שיהיו צריכין לקבל קורה וקורה אחרת לקבל רוחבן כדאמרי' לקמן °תריס לבדה יהא לו יכבי' תריס עליה לא יכבי' דרש רבינו שמואל הגיון שאין צריכין לקבל קורה אחרת אלא שיהא התריס מונח על הקורה ואינו מחובר לה כלל ואפי' הכי יכבי' דמעלי' מבלי שיהא מחובר לקורה: ומהו שיהא התריס מונח על הקורה מה יועיל היכר הקורה ואפי' הכי מעמידים יכבו: מתוך שמלמד אין צריך להניח קורה לחתרן לחתרן לבוד עד דתרבנן: שתי קורות

ער מצוה

המתאימות שכנגדן זו אצל זו לפי שכולן מחוברות למעלה ואחת למטה זו אצל זו שהאחת מעמידים נגדן ממנו רואין לה כעליונה כו' עד שיהו אצל זו שוה למעלה מעמידים לתת מן הקרקע כדין כל ככר קורה ולא תהיינה למטה מעשרה מתוך לקרקע: כותבו" היכא של קש כו' ז' כאשנב מסקנת הגליקא דרבי יוחנ': מקומה שהיו תריס יכול לנעול בלא כן עגולה שהין תריס יכול לנעול עליה אבל עגב היה שהיו קהלת יש בה רוחב עשה רואין לנעל' בתיקון היה מרובעת: ואי זו מידת המעולה להכשיר כל שיש בהקיפה ג' עשרים אלו"ירים הוא תירוץ שלשה עשרים להקיפה סביב בירוע שיש בה רוחב עשה שהם קהלת לחלי: גבי' להלי המבוי שהכניס את הלחי למבוי הרבה עד אחי אורך המבוי אין לו אלא אחי מבוי שאפי' להשתמש בלחי אחי ולפנים ומן הלחי ולפנים מותר להשתמש: ואתי לרבן שמעון בן גמליאל דאמר לבוד מהני מד' כדאמ' לעיל בפרק' למעלה נמי קורה היוצאת מכותל זה ואינו מגיעה בכותל זה לחיפוינהו כדי ר"נ ורבנן לעיל: היכי דמסכ' שבת פרק שואב מרחיב הילמי מי אלם: ניעקו ואתו עשרי ראשונה מניח בכל דבריו בשבת ניעקו מונח שבתו של תלמידים וזהו שכתוב של ר' יוסי: אלו נאמרו דבר אלי נהגו העם ונהגו בלחי הגלילי כדרבנן: לחי הגלילי אלא הוקבע שם: היכא

לשם היקון מבוי:

חדושי אנשי שם

מהר"ם א

היכא דלא סמיכו עלי׳ מאתמיל כולי עלמא לא
פליגי דלא הוי לחי כי פליגי היכא דסמכי עלי׳ה
מאתמיל אביי אמר הוי לחי דהא סמיכי עלי׳ה
מאתמיל ורבא אמר לא הוי לחי דאע״ג דסמיכי
מאתמיל כיון דלאו אדעתא דהכי עבדי׳ה לא
הוי לחי והלכתא כאביי בי״ע קל״ם והא חדא
מינייהו: ובלחי בלחוד הוי דפליגי אבל מחיצה
העומדת מאיליה דברי הכל הוי מחיצה:

מתני׳ שיירא שחנתה בבקעה והקיפוהו כלי
בהמה מטלטלין בתוכו ובלבד שיהא נדר גבוה
י׳ טפחים ולא יהיו פרצות יתירות על הבנין
וכל פרצה שהיא כעשר אמות מותרת מפני
שהיא כפתח יתר מכאן אסור: גמ׳ איתמ׳
פרוץ כעומד רב פפא אמר כותר רב הונ׳ברי׳
דרב יהושע אמר אסור רב פפא אמר מות׳הבי
אנמריה רחמנא למישה לא תפרוץ רובד רב
הונא בריה דרב יהושע אמ׳אסור הבי אנמריה
רחמנא למשה גדור רובה והלכתא כרב פפא
דרייקא מתני׳ כותיה דקתני ובלבד שלא יהו
פרצות יתרות על הבנין הא כהדדי ניתני שרי:
מתני׳ מקיפין שלשה חבלים זה למעלה מזה
וזה למעלה מזה ובלבד שלא יהא בין חבל
להבירו שלשה טפחי׳ שיעור חבלים עביין יתר
על טפח כדי שיהא חבל עשרה טפחי׳ מקיפין
בקנים ובלבד שלא יהא בין קנה לחבירו ג׳
טפחים בשיירא דברו דברי ר׳יהודה וחכמים
אומרים לא דברו בשיירא אלא בחניה: כל
מחיצה שאינה של שתי ושל ערב אינה מחיצ׳
דברי ר׳יוסי בר׳יהודה וחכמים אומרים אחר
משני דברים וארבע׳ דברי׳ פטרי במחצ׳מביאין
עצים מבל מקום ופטורין מרחיצת ידים
ומרמאי

נעלים ושומדים וזוהי מחיצה שהיא לכל של הבנים קויא מחיצ׳ עכ׳
בשיירת דברו הקילו אנשי שיירת ומקיפין לה שיהא לכל מחיצה שהיא עכ׳
בגון קנים זו מרכ בגון חבלים לכל ליחיד לה הקילו עכ׳ שיהא גם שהיא
וערב: כל מחיצה שאינה כו׳ רבי יוסי פליג עליה דלעיל ולקמן ולקמן
לעיל׳ה בשם שהיא וערב: לחד תנא דברים זו שהיא זו מרכ: נמחקה
היכלות למלאכה: מביאים עצים ואין מוסיפין לגול:
ומלערב

לחן וכתב לה לחתי לרבוי כל דבר הוה למיכל ספר לחן מידי לחרוצי לח קמ״ל וכתב וספר דרשינן כל מה ספר שחין בו רוח חיים וחינו׳אוכל לף כל
וכו׳ וגריך לפרש [לרבות] שבותב לה גט על קרן פרה ומחן לה לף הפרה שלף לח נתן לגלח לף הקרן כיון שגריך קלילה לחר שנגמר לח מיגרשה דכתי׳
וכתב ונתן מי שחינו מחוסר קלילה וכיוצה: גמ׳ וחתי׳ יגח זה שחינו׳חוסר קלילה וכיוצה: גמ׳ יש לו הני מבוי ולח מבוי לחי לקמ״ל
בכוליה וקמ״ל דלח גזרינן: היכחי בלחי סמיכין עלי׳ מחקמל היכח דלח סמיכין עלי׳ מחקמל
סניה סם לחי לף׳ וכל כשב׳ ונשחר סם היחלין סמוך לחי ורכיז לטעמי׳
דלחי מקום היכר הוח וכיון שחינו נעשה כיזי׳ ליכח היכר׳ לח לגבי
רש״י ולח לגבי המבוי וחבוי חמ׳הי לחי דכיון שחינו מחובר לח הוי לחי:
גר מצוה

היכא דלא סמיכו עלי׳ מאתמיל כולי עלמא לא פליגי דלא הוי לחי כי פליגי היכא דסמכי עלי׳ה מאתמיל אביי אמר הוי לחי דהא סמיכי עלי׳ה מאתמיל ורבא אמר לא הוי לחי דאע״ג דסמיכי מאתמיל כיון דלאו אדעתא דהכי עבדי׳ה לא הוי לחי והלכתא כאביי בי״ע קל״ם והא חדא מינייהו: ובלחי בלחוד הוי דפליגי אבל מחיצה העומדת מאיליה דברי הכל הוי מחיצה:

מתני׳ שיירא שחנתה בבקעה והקיפוהו כלי בהמה מטלטלין בתוכו ובלבד שיהא נדר גבוה י׳ טפחים ולא יהיו פרצות יתירות על הבנין וכל פרצה שהיא כעשר אמות מותרת מפני שהיא כפתח יתר מכאן אסור: גמ׳ איתמ׳ פרוץ כעומד רב פפא אמר כותר רב הונ׳ברי׳ דרב יהושע אמר אסור רב פפא אמר מות׳הבי אנמריה רחמנא למישה לא תפרוץ רובד רב הונא בריה דרב יהושע אמ׳אסור הבי אנמריה רחמנא למשה גדור רובה והלכתא כרב פפא דרייקא מתני׳ כותיה דקתני ובלבד שלא יהו פרצות יתרות על הבנין הא כהדדי ניתני שרי:

מתני׳ מקיפין שלשה חבלים זה למעלה מזה וזה למעלה מזה ובלבד שלא יהא בין חבל להבירו שלשה טפחי׳ שיעור חבלים עביין יתר על טפח כדי שיהא חבל עשרה טפחי׳ מקיפין בקנים ובלבד שלא יהא בין קנה לחבירו ג׳ טפחים בשיירא דברו דברי ר׳יהודה וחכמים אומרים לא דברו בשיירא אלא בחניה: כל מחיצה שאינה של שתי ושל ערב אינה מחיצ׳ דברי ר׳יוסי בר׳יהודה וחכמים אומרים אחר משני דברים וארבע׳ דברי׳ פטרי במחצ׳מביאין עצים מבל מקום ופטורין מרחיצת ידים

ארבעה דברים פוטרין במחנה וכו׳ פוטרין למקום שהיכלות מקום מצוה שיירת כד׳ דברים אלו כדין יחיד העומד בניסן למלחמת הרשות וכל שכן למלחמת מצוה אפ״ס שמוח אסור לכל אדם ואפי׳ לשיירת הסהלכת מקום למקום כדין שיירת כד׳ דברים אלו כדין יחיד העומד בניסן: מביאין עצים מכל מקום ולא חייבין לגזל בין שהם עצים השוכן שאלת גזל בלבי נקיים ואפי׳ מצלין אלו קלשון אחרים כשאלין מהוברים הזרעים הוא שהקילו לה׳ חכמים שהרי נהנה בעל הבית בעקירתם מקום קנוחתו אבל אם מצלין אלו קלשון אחרים כשאלין מהוברים הזרעים הוא שהקילו לה׳ חכמים שהרי נהנה בעל הבית בעקירתם מקום ופקס: והקילו להם לגזול בלא רשיות ידים ולהתפלל בקנות וישהם כעבר לגדו ואם הם רשוקים ממש אפי׳ מיל לליחיד חייבו מלריכין לוחו ניל

למעיין זו לגור ומקום מים עד שרגע מילין ולמחנה לף בשרינו: ומדמלי׳ לף שמי שלרן מניחין להם ליח ויין לקנות כמנהג לף מלריכין
להכמים

ר"ש"י

ומדמאי ומלערב: גמ' דרש רב נחמן משום ר' שבתי חצר שחשבישה לאויר ואינ' מיקפת שתי וערֿא שתי בלא ערב או ערב בלא שתי יחיד נותנין לו בית סאתים שהן מאה אמה על חמשים אמה כי בית סאה חמשים על חמשים בית סאתים מאה על חמשים שהם שבעי אמ' וישירו' על שבעים אמה וישורי' בחצר המשכן כדכתי' אורך החצ' מאה באמה ורוחב חמשי בחמשי ונקראת חצר ורוא של עמודים ועליה קלעי כדרך הולכי מדברות וכל מילי דשבת כמישכן ילפינן לרוי הילכ' יחיד נותנין להם בית סאתים שלשה נעשו שירא ונותנין להם כל צרכן ואע"פ שהוא שתי בלא ערב וכן הלכה: אבר רב גידל אבר רב שלשה מותרין בשבע ואסורין בחמש ופירש רב אשי הבי הוצרכו לשיש כלומר לבית שיש סאין סאתים רכל את ואחה והוקפו לשבע מותרין שדרי לא נשאר פניי אא בית סאה לא הוצרכו אא לחמ' והוקפו לשבע אפי' בחמש אסורין שדרי בית סאתים פניי שאין צריכין להן ואקשינן ואא הא דקתני וחכביים אומרים אחד יחיד ואחד שיר' נותנין להן כל צרכן ובלבר שלא יהא בית סאתי פנוי כיאו לאו מאדם וכיון שהן שלשה וכל א' ואחד יש לו בית סאתים הרי יש להן שש סאין ולא נשאר פניי מאדם לא סאה אחת ואביאי אמר' אסורין אפי' בחמש ופרקינן לאי פניי דקתני מאדם לא מכלי וכיון שלא היה צריכין לכלים אא חמש והוקפו לשבע הרי שנים פנוים מכלי ולפיכך אסורין אפי' בחמש דבטרה הקפהן היו שלש והקיפו בית שש סאין וקנו שבות' ואח"כ בית אח כדהן הרי הן כיותרין כדמיעיקרא ולא חיישי לזה שמא ואם קנו שנים שביתה ואח"כ נתוספו עליהן הרי אסורין כדמיעיקרא ואע"פ שנתוספו עליהן כיאו טעמא שבת נורמת ולא דיורי: והכביים אומרים אחד משני דברים חכמים היינו תנא קמ' איכ ביניהו יחיד ביישוב דרבנן בתראי סברי יחיד ביישוב שרי לטלטולי בתוך מחיצה של שתי או של ערב כדין המרב והלכה כבותיהו: ופטורין מרחיצת ידים אמ' אביי לא שאנו אא מים ראשוני אבל מים אחרונים חובה דאמר רב יהוד' מפני מה אמרו מים אחרונים חובה מפני מלח סדומי שמסבא את העיני אמר אביי ומשתכחא בקורט בבור אבר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי כייל מילתא מאי אבר ליה לא מבעיא כרוש שצריך נטילת ידים: ומלערב: אמרי רבי ר' ינאי לא שאנו אא עירובי חצרות אבל עירובי תחומין חייב דתאני רבי חייא לר' יונתן וכי לוקי על לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד אמ"ר אש מי כתי' אל

ולא למלקות דסתמא לא מיקטל אפי' הכי לא לוקין דלאו ואפי' הכי לא הקרו בו למיקטל ולא למלקות: אלא יש כאן כתוב ואין כאן לשון מוזהרת מכאן: ולא למלקות: אלא יש כאן כתוב ואין כאן לשון מוזהרת מכאן:

כד א 24 * *

עושין פסין לנזיר לוקח וכו' לנזירות שכרשוק סדנים וניזירות עלמן רש"י כן שמעתיקים כאן ודין זה יכול למלאות מקן ועושין לקן פסין אלו לכסוך בהם סיקף שיהו הפסין הללו עושין לזוקן כשכר רשות סיכוך ויעלו עם הקנים בתחתם כולה לו ולשאר ורשקנה שם : דלמן לזוקן לנזור זו בתוריס ושוח עמוד סנרתה בשני שעשוי כמרוב וכשנעקו נקרקע לפקח מזרקות לשניים שעשוי דמנו ח' למזרה ונמנו אחד לשנים ודרשינן לפקח מערבים לשני שעשוי דמנו ח' למערב ונמנו ח' לשנים ודרשינן

"אל יוציא איש אל יצא איש כתיב כלום יציאה ברגלים בלבד היא ואין בה משום מיתת בית דין או באזהרה בלבד היא ולפיכך לוקין עליה וקשיא לן היכי אמרי הבא לוקין על עיקבי תחומין דבר תורה ואנן קיימא לן דלית להלכה עקיבא דאמר תחומין מדאורייתא ואשכחינא בגמ' דבני מערבא הגרסינן הניעיר סיף תחומי שבת שאינן מחוורין לך דבר תורה ר' מנא בעא ניחא אלפים אמה איט מחוור ארבעת אלפים אמה מחוור הוא ר' שמעון בר ביסנא בשם רבי אחא אמר אין לך מחוור מבולם אא תחי שתי עשרה מיל במזרח ישראל נמצאו עשרה תחומי שבת מירן דרבנן ומירן דאורית' משפים אמה ולמעלה עד שנים עשר מיל לוקה עלי' מדרבנן ולר עקיב לוקה עליהן מדאורית' דכתיב "מקיר העיר ותוצה אלף אמה וגו וכתי' ומדותם מחוץ לעיר את פאת קדמה אלפים וגו' אי איפיך לומר אלפים אמה שבמזר נאמר אף אמה אא אמ' פיגרש ואלפים אמה תחום שבת ורבנן סברי אף אמה ביגרש ואלפים אמת שדות וכרמים ומשני' עשר מיל ולמעלה לוקה עליהם מראוריתא לדברי הכל דכתיב "אל יצא איש ממקומו והייט שנים עשר מיל כנגד מחנה ישראל אבל אלפים אמה ולמטה מיקר לדברי הכל ועדיין הקישיא במקומה שמדת שאין לנו שיעורי תחומין אא עד סוף אלפים אמה בלבד ואם הנית עיניכם תין ראלפים אמה אין עירובין עירוב ואשר לו יצאת חוץ לאלפים אמה אפי' אמה אחד ואם איסור זה מדרבנן הוא לא ילקה עליהם דבר תורה אא לדברי ר' עקיב' וחאי תירוצ' ראי סליק אילא דעמר' דילן וקשיא בהוכתי' עד השת' כרקאי קאי :

סליקו להו מבוי

עושין "פתיז לבוראות ארבעה דיומדין נראין כשמונה דברי רבי יהוד' מאיר אומר שמונה נראין בשנים עשר ארבעה דיומדין וארבעה פשוטין גברן עשרה טפחים ורחבן ששה ועביין כל שהו ובניהם בכוא שתי רבקות

עושין פסין לנזיר לוקח וכו' לנזירות שכרשוק סדנים וניזירות עלמן רש"י כן שמעתיקים כאן ודין זה יכול למלאות מקן ועושין לקן פסין אלו לכסוך בהם סיקף שיהו הפסין הללו עושין לזוקן כשכר רשות סיכוך ויעלו עם הקנים בתחתם כולה לו ולשאר ורשקנה שם : דלמן לזוקן לנזור זו בתוריס ושוח עמוד סנרתה בשני שעשוי כמרוב וכשנעקו נקרקע לפקח מזרקות לשניים שעשוי דמנו ח' למזרה ונמנו אחד לשנים ודרשינן לפקח מערבים לשני שעשוי דמנו ח' למערב ונמנו ח' לשנים ודרשינן

"אל יוציא איש אל יצא איש כתיב כלום יציאה ברגלים בלבד היא ואין בה משום מיתת בית דין או באזהרה בלבד היא ולפיכך לוקין עליה וקשיא לן היכי אמרי הבא לוקין על עיקבי תחומין דבר תורה ואנן קיימא לן דלית להלכה עקיבא דאמר תחומין מדאורייתא ואשכחינא בגמ' דבני מערבא הגרסינן הניעיר סיף תחומי שבת שאינן מחוורין לך דבר תורה ר' מנא בעא ניחא אלפים אמה איט מחוור ארבעת אלפים אמה מחוור הוא ר' שמעון בר ביסנא בשם רבי אחא אמר אין לך מחוור מבולם אא תחי שתי עשרה מיל במזרח ישראל נמצאו עשרה תחומי שבת מירן דרבנן ומירן דאורית' משפים אמה ולמעלה עד שנים עשר מיל לוקה עלי' מדרבנן ולר עקיב לוקה עליהן מדאורית' דכתיב "מקיר העיר ותוצה אלף אמה וגו וכתי' ומדותם מחוץ לעיר את פאת קדמה אלפים וגו' אי איפיך לומר אלפים אמה שבמזר נאמר אף אמה אא אמ' פיגרש ואלפים אמה תחום שבת ורבנן סברי אף אמה ביגרש ואלפים אמת שדות וכרמים ומשני' עשר מיל ולמעלה לוקה עליהם מראוריתא לדברי הכל דכתיב "אל יצא איש ממקומו והייט שנים עשר מיל כנגד מחנה ישראל אבל אלפים אמה ולמטה מיקר לדברי הכל ועדיין הקישיא במקומה שמדת שאין לנו שיעורי תחומין אא עד סוף אלפים אמה בלבד ואם הנית עיניכם תין ראלפים אמה אין עירובין עירוב ואשר לו יצאת חוץ לאלפים אמה אפי' אמה אחד ואם איסור זה מדרבנן הוא לא ילקה עליהם דבר תורה אא לדברי ר' עקיב' וחאי תירוצ' ראי סליק אילא דעמר' דילן וקשיא בהוכתי' עד השת' כרקאי קאי :

סליקו להו מבוי

עושין "פתיז לבוראות ארבעה דיומדין נראין כשמונה דברי רבי יהוד' מאיר אומר שמונה נראין בשנים עשר ארבעה דיומדין וארבעה פשוטין גברן עשרה טפחים ורחבן ששה ועביין כל שהו ובניהם בכוא שתי רבקות

רש"י

רבקות של שלש שלש בקר דברי ר' מאיר רבי יהודי אומ' של ארבע ארבע קשורו ולא מותרו אחת גבנסת ואחת יוצאה: מות לרקריב לבא ובלבד שתהא פרה ראש ורובה מבפני ושית ומותר להרחיק כל שהוא ובלבד שירבה בפסים ר' יהודה אומר עד בית סאתים אמרו לו חכמי לא אמרו בית סאתים אלא בגנה וקרפף אבל אם היה דיר או סהר או חצר או מוקצה אפי' בית חמשת כורין מותר ומותר להרחיק כל שהוא ובלבד שירבה בפסין: גמ' א"ר יצחק בר אדא לא היתרו פסי ביראות אלא לעולי רגלים בלבד והתניא לא היתרו פסי ביראות אלא להמהה בלבד מאי בהמה בהמת עולי רגלים אבל אדם מיטפס ועולה מיטפס ויורד: מתני' ר' יהודה אומר אם היתה דרך רשות הרבים מפסקתה יסלקנה לצדדין וחכמים אומרים אינו צריך אחד באר הרבים ואחד בור ברבי ואחד באר היחיד עושין לו פסין אבל בור היחיד עושין לו מחיצ גבוהה י טפחים דברי ר"ע ר' יהודה בן בבא אומ' אין עושין פסין אלא לבאר הרבים בלבד ולשאר עושין חגורה ובלבד שיהא גבוה עשר טפחי:

גמ'

מלחמת ה'

גמ׳ מ״ט דר׳ יהודה בן בבא דאמר תן עושין פסין חלת לבונתן הרגיש בלבד ולח לבונתן חיוור ופסיק : אין בורגנין
בגבול כלתמרוגין בכיצד מעברין את השנים (דף נב:) אם אין בורגנין הון לעיר בתוך שבעים אמה ושיריים מקטערין עמה ומודדין ממנה ושבת
ולבלן ואפי׳ בשדה פרסות יכול לילך בשבת אם אמה בשיעור הזה ובורגנין הם סוכות שעושין שומרי שדות ותק״ל ר׳ יהודה
דתין בורגנין אינו נוטה בגבול ואינן מקטרדין עם העיר לפי שאינם דר של קיימת שבתה שבולת מים ושומשת תוקה ונשתה לתלות שאין שם שבע מים

כנ״י שומרין אותם ה״ מ לח : דשכיחי
גנבים ובגני לה גליל כל מה שבתוך
כבורגנין כמ״ש שאינם עשויין לדירת
קבע : דשכיחי מיא שאם לח כן היה
מוכר בשבוע שיירות שהולכות לכל
מקום ללמוד תורה דומיא דעולי
רגלים ובחולה לאדון ליכא נפלי
ישיבות ואפי׳ א׳ ליכ׳ אדון עובי
ולבלול הוא וכל שכן רבי׳ לח׳
פרנסתן ואינ׳ : מהנהני
וכו׳ ת״ר יהודה בן בב׳ הנה׳ הקרקף
וכו׳ כלו׳ שלח יעשנו אם הוקבו לגיר׳
אם לאו שכן שבשים אמה ובורים
וכו׳ שכן שבעי׳ אמה וארבעה עטרי׳ וכו׳
על שבשים אמה וארבע עטרי׳ וכו׳
לכר מוסב שהוא תשעה עשר אמו׳
פחות שלים דילפינן מהלר׳ משכן
לכתיב ולורך מאהל מלא נאמר
ורוחב חמשים בחמשים ואי׳ הוים
מרגש לי׳ הוא כי אפי׳ שיעו׳ כשקרקע
חמשים אמה שהרבו יקר על רחבו
וקסבר מהם שהרבו בחמשים המוקרים
[והוו להו שבשים אמה וכ׳ עטרים
מרובעים] כיולד עשה מהם רשעו׳
של בור אמות רוחב ואורכן חמשים
שבשה הוקם אחת למורח ואחת
למערב הרי רוחבה שבעים וארבעה
חמשים שים אחת לדרום ואחת
לצפון הרי שבעים על שבעים חלת
שהקרקוף פנוחי׳ לכל רוח וקרן עם
על עשר אמני הקוסמת שהוספת
על מן החמשי׳ אמה וארבעי׳ אמות
כלומ׳ שרבעה הקיבוח של עשר עם
ושים על שרבעה קרנות וקמלמלו
שול עשר על עשר הנוקרים שהם
מלה אמות ועשה אותן רלוסות של
כל עמדים הרי שלשה רלוסות שורך
כל אחת מלה אמות שהן שלש אמות
אמה הן שבעי׳ לכל רוח הרי שבעים
אמה ול׳ עטרי׳ על ע׳ אמה ול׳ עטרי׳
לא שהקרוקף [פנוחים] שני עטרי
על שני עטרים ושלשים לך עשרים
ואמן מן השלש אמות שול מהם
אמה ושני עטרים שהן שבע׳ עטרים
לשנים פנימים שרבעה וקרנות
ישארו ניקוד קשה עשר אמות פחות
שלים שהן י״ח אמות וארבע׳ עטרים
וזהו שקרף בנר מ עט בגמ׳ דתיכת
נין ר׳ עקיבא ור׳ יהודה בן בבא
נאמר בכשיעור הזה נקרף תנר שהו׳

ר״ש׳י

גר בצורה

גמ׳ אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי
יהודה בן בבא ואמר רב יהודה אמר שמואל לא
הותרו פסי ביראות אלא לבאר מים חיים בלבד
וצריכא דאי אשמעינן הלכה כר׳ יהוד׳ בן בבא
הוה אמינ׳ דרבים ואפי׳ מיכנסין והאי דקתני
באר הרבי לאפוקי מידר׳ עקיבא אתי קמ״ל דלא
הותרו פסי ביראו׳ אלא לבאר מים חיים ואי
אשמעינן דלא הותרו פסי ביראות אלא לבאר
מים חיים הוה אמינא לא שנא דרבי ולא שנא
דיחיד כדר׳ עקיבא קמ״ל דהלכה כר׳ יהודה בן
בבא אמר רב ירמיה בר אבא אין בורגנין ולא
פסי ביראות לא בבבל ולא בשאר ארצות
בורגנין בבבל לא דשכיחי בידקי דמיא בשאר
ארצות נמי לא דשכיחי גנבי פסי ביראות בבבל
לא דשכיחי מיא ובחוצה לארץ נמי לא דלא
משכיחי מתיבתא א״ל רב חסדא למר ברי דרב
הונא ברי דרב ירמי׳ בר אבא אמרי קא אתיתן
מבורגנין לבי בנישת דדניאל תלתא פרסי
בשבת אמאי קא ממבריתו אבורגנין הא אבוה
דאביך מישמי דרב אמר אין בורגנין בבבל נפק
אתוי ליה הנהו מתאות דמיבלעין בשבעי אמה
וישירי : מתני׳ ועוד א״ר יהודה בן בבא הגנה
והקרקף שהיה שבעים אמה וישירים על ע׳
אמה וישירים מיקפת גדר גבוה עשרה טפחים
מטלטלין בתוכה ובלבד שיהא בה שמירה או
בית דירה או שתהא סמוכה לעיר ר׳ יהוד׳ אומ׳
אפי׳ אין בה אלא בור שיח ומערה מטלטלין
בתוכה ר׳ עקיבא אומר אפי׳ אין בה אלא אחד
מכל או מטלטלין בתוכה ובלבד שלא תהא לא
ע׳ אמה וישיריים על ע׳ אמה וישיריים ר״א אומ׳
אם היתה ארכה יותר על רחבה אפי׳ אמה אח׳
אין מטלטלין בתוכה ר׳ יוסי אומ׳ אפי׳ ארכה פי
שנים ברחבה מטלטלין בתוכה : גמ׳ ר׳ עקיב׳
היינו תנא קמא איבא ביניהו דבר מועט דתני
ר׳ יהודה אומר דבר מועט יש על ע׳ אמ׳ וישיריי׳
ולא נתנו בו חכמים שיעור וכמה הם מאתיים
כחצר המשכן ר״א אומר וכו׳ והתניא ר״א אומ׳
אם היתה ארכה יתר על פי שנים ברחבה אפי׳
אמה אח׳ אין מטלטלין בתוכה אמר רב ביבי
בר אביי כי תנן נמי מתני׳ יתר משנים ברחבה
תנן אי הכי היינו ר׳ יוסי איבא

מורינן הכי ומיהו אפי׳ ארכה פי

מקטרי מקטרי וכן מקטרין מחלוקת ובו׳ כלומ׳ אין כאן אלא מחלוקת אחת בלבד ואין כאן שתי מחלוקות :

פרק עושין פסין כתוב בספר המאור אמר הכותב

מלאכות ומחלוקות ז״ל ולקמיה

רש"י

איכא בינייהו ריבוע דרבנן דרבי אליעזר סבר אם היתה תורכה יפה מכאן ברוחבה אפי' אמה אחת אין מטלטלין בתוכה משה ליה באלכסון היה אלכסונו יתר על שנים ברחבה אפי' אמה אחת אין מטלטלין בתוכה דסבר לה כר' חנינא בן אנטיגנוס דאמר בעינן תחום שבת עגולו ולא מרובעו ולרבי יוסי משה לה בריבוע דסבר לה כרבנן דאמרי מרובעת הילכך אם היה ארכה פי שנים ברחבה כחצר המשתכן דכתיב °ארך החצר מאה באמה ורוחב חמשים בחמשים מטלטלין בתוכה ואם יתר על זה אין מטלטלין בתוכה וטעמא דר' חנינא בן אנטיגנוס וטעם דרבנן בהאי פלוגתא מיפרש בפרק מי שהיציאוהו כותי דילפינן לאלפים אמה תחום שבת בגזירה שוה מהאי קרא °ומדותם מחוץ לעיר אלפים אמה ר' חנינא בן אנטיגנוס אומ' °זה יהיה לכם מגרש העיר לזה אתה נותן פאות ואי אתה נותן פאות לשובתי שבת ורבנן סברי זה כזה יהיו כל שיבתי שבת: איתמר אמר רב יוסף אמ' רב יהודה אמ' שמואל הלכה כר' יוסי ורב ביבי אמ' רב נחמן אמ' שמואל הלכה כר' עקיבא ותרוייהו לקולא וצריכא דאי אשמעינן הלכה כר' יוסי הוה אמינ' עד דאיכא שיירה °אי בית דירה קמ"ל הלכה כר' עקיבא ואי אמר הלכה כר' עקיבא הוה אמינא אריך וקטין לא קמ"ל הלכ' כר' יוסי דאפי' אריך וקטין: אמר רב נחמן אמר שמואל קרפף יתר מבית כאתים שלא °הוקף לשם דירה כיצ' הוא עושי פורין בו °פרצ'יתר מעשר אמו' וגודרו ומעמידו על עשר לשם דיר ודי דרמי באילו הוקף כולו לדירה ובותר לטרטל בכולו דהוי ליה כחצר: מתני' א"ר אלעאי שביעית כיר אליעז אפי' היא בית כור וכן שמעתי ממני אנשי °חצר ששכח אחד מהם ולא עירבו ביתו אסור מלהכניס ומלהוציא לו אבל להם מותר וכן שמעתי ממני יוצאי בעקרבלין בפסח וחזרתי על כל תלמידיו ובקשתי לי חבר ולא מצאתי: גמ' וכן שמעתי ממני אנשי חצר וכו': ורתני ביתו אסור להכני' ולהוציא לו ולהם אמר רב הונא בר חיננא לא קשיא

תוד"ה אמר

איכא בינייהו ריבוע דרבנן דרבי אליעזר סבר אם היתה תורכה יפה מכאן ברוחבה אפי' אמה אחת אין מטלטלין בתוכה דסבר לה כר' חנינא בן אנטיגנוס דאמר בעינן תחום שבת עגולו ולא מרובעו ולרבי יוסי משה לה בריבוע דסבר לה כרבנן דאמרי מרובעת הילכך אם היה ארכה פי שנים ברחבה כחצר המשתכן דכתיב °ארך החצר מאה באמה ורוחב חמשים בחמשים מטלטלין בתוכה ואם יתר על זה אין מטלטלין בתוכה וטעמא דר' חנינא בן אנטיגנוס וטעם דרבנן בהאי פלוגתא מיפרש בפרק מי שהיציאוהו כותי דילפינן לאלפים אמה תחום שבת בגזירה שוה מהאי קרא °ומדותם מחוץ לעיר אלפים אמה ר' חנינא בן אנטיגנוס אומ' °זה יהיה לכם מגרש העיר לזה אתה נותן פאות ואי אתה נותן פאות לשובתי שבת ורבנן סברי זה כזה יהיו כל שיבתי שבת: איתמר אמר רב יוסף אמ' רב יהודה אמ' שמואל הלכה כר' יוסי ורב ביבי אמ' רב נחמן אמ' שמואל הלכה כר' עקיבא ותרוייהו לקולא וצריכא דאי אשמעינן הלכה כר' יוסי הוה אמינ' עד דאיכא שיירה °אי בית דירה קמ"ל הלכה כר' עקיבא ואי אמר הלכה כר' עקיבא הוה אמינא אריך וקטין לא קמ"ל הלכ' כר' יוסי דאפי' אריך וקטין: אמר רב נחמן אמר שמואל קרפף יתר מבית כאתים שלא °הוקף לשם דירה כיצ' הוא עושי פורין בו °פרצ'יתר מעשר אמו' וגודרו ומעמידו על עשר לשם דיר ודי דרמי באילו הוקף כולו לדירה ובותר לטרטל בכולו דהוי ליה כחצר: מתני' א"ר אלעאי שביעית כיר אליעז אפי' היא בית כור וכן שמעתי ממני אנשי °חצר ששכח אחד מהם ולא עירבו ביתו אסור מלהכניס ומלהוציא לו אבל להם מותר וכן שמעתי ממני יוצאי בעקרבלין בפסח וחזרתי על כל תלמידיו ובקשתי לי חבר ולא מצאתי: גמ' וכן שמעתי ממני אנשי חצר וכו': ורתני ביתו אסור להכני' ולהוציא לו ולהם אמר רב הונא בר חיננא לא קשיא

תוד"ה אמר

הא

הא

ביתו אסור להכניס ולהוציא לו ולהם. פי' בקונט' דה"ק ביתו אסור להכניס ולהוציא לו ולהם אבל אחרים מותרים להכניס ולהוציא לו ולהם ולא קשיא הא דקתני ביתו אסור להכניס ולהוציא לו ולהם הא דקתני ביתו מותר להכניס ולהוציא לו ולהם דהא דקתני ביתו אסור להכניס ולהוציא לו ולהם היינו דוקא כשהוא אסור לו ולהם אבל אחרים מותרים להכניס ולהוציא לו ולהם אבל הא דקתני ביתו מותר להכניס ולהוציא לו ולהם היינו דוקא כשהוא מותר לו ולהם אבל אחרים אסורים להכניס ולהוציא לו ולהם ולא קשיא הא דקתני ביתו אסור להכניס ולהוציא לו ולהם הא דקתני ביתו מותר להכניס ולהוציא לו ולהם דהא דקתני ביתו אסור להכניס ולהוציא לו ולהם היינו דוקא כשהוא אסור לו ולהם אבל אחרים מותרים להכניס ולהוציא לו ולהם הא דקתני ביתו מותר להכניס ולהוציא לו ולהם היינו דוקא כשהוא מותר לו ולהם אבל אחרים אסורים להכניס ולהוציא לו ולהם

סליקו להו עושין פסין

בבל מערבין וכו' מערבין עירובי חצרות ועירובי תחומין: ומשתתפין חוץ מן המים ומלח לכלן מידי דמזון כיצד: ושטת העירוב משום לדעתיה ועירובו במקום מזונותיו הוא וכיון שנתנו בני החצר כדי מזונם כבית חד נעשו כאילו דרים בתוכו ומשלחן אחד כולן דרשו וכן בעירובי תחומין שבת דהשתא כבית חד דמי ליכא למיחש דילמא אתי למיכל בביתו של חבירו ולא ישגיח בו ומיהו אי גלי דעתיה דלא ניחא ליה בהכי לא מהני ליה ואסור: גמ' אמר רב ששת בשתמצא לומר לדברי ר"א המבטל רשות חצרו רשות ביתו בטיל לדברי חכמים המבטל רשו' חצרו רשות ביתו לא בטיל וחמשה ששרויין בחצר אחת ושכח אחד מהן ולא עירב לר"א כשהוא מבטל רשות א"צ לבטל רשות כל אחד ואחד לרבנן כשהוא מבטל רשות צריך לבטל רשות כל אחד ואחד ואי גלי דעתיה ואמ' בטלי רשו' חצרי ורשות ביתי אפי' לרבנן כיון דגלי גלי והוי מבוטלין:

סליקו להו עושין פסין

בבל °מערבין ומשתתפין חוץ מן המים ומן המלח והבל נלקח בכסף מעש' חוץ מן המים ומן המלח הנודר במזון כותר במי' ובמלח מערבין לנויר בין ולישראל בתרומ' סומכוס אומר בתלוין ולא בתרומה: וחכמין בבית הפרס ר' יהודה אומר אפי' בבית ה'הקברו' מפני שהוא יכול לצאת לחוץ ולאכול: גמ' א"ר יוחנן אין למדין מן הכלות ואפי' במקום שנאמר בו חוץ: אמ' רבינא ואיתימא רב נחמן בר יצחק אף אנן נמי תנינא בבל מערבין ומשתתפין חוץ מן המים ומן המלח והא אינ' כמהין ופטריות דאין מערבין בהן אלא לאו ש"מ אין למדין מן הכלות ואפי' במקום שנא' בו חוץ ש"מ: חוץ מן המים והמלח: ורוק' מים בפני עצמן ומלח בפני עצמו אבל

הא ר"א הא רבנן: אמר רב ששת בשתמצא לומר לדברי ר"א המבטל רשות חצרו רשות ביתו בטיל לדברי חכמים המבטל רשו' חצרו רשות ביתו לא בטיל וחמשה ששרויין בחצר אחת ושכח אחד מהן ולא עירב לר"א כשהוא מבטל רשות א"צ לבטל רשות כל אחד ואחד לרבנן כשהוא מבטל רשות צריך לבטל רשות כל אחד ואחד ואי גלי דעתיה ואמ' בטלי רשו' חצרי ורשות ביתי אפי' לרבנן כיון דגלי גלי והוי מבוטלין:

סליקו להו עושין פסין

בבל °מערבין ומשתתפין חוץ מן המים ומן המלח והבל נלקח בכסף מעש' חוץ מן המים ומן המלח הנודר במזון כותר במי' ובמלח מערבין לנויר בין ולישראל בתרומ' סומכוס אומר בתלוין ולא בתרומה: וחכמין בבית הפרס ר' יהודה אומר אפי' בבית ה'הקברו' מפני שהוא יכול לצאת לחוץ ולאכול: גמ' א"ר יוחנן אין למדין מן הכלות ואפי' במקום שנאמר בו חוץ: אמ' רבינא ואיתימא רב נחמן בר יצחק אף אנן נמי תנינא בבל מערבין ומשתתפין חוץ מן המים ומן המלח והא אינ' כמהין ופטריות דאין מערבין בהן אלא לאו ש"מ אין למדין מן הכלות ואפי' במקום שנא' בו חוץ ש"מ: חוץ מן המים והמלח: ורוק' מים בפני עצמן ומלח בפני עצמו אבל

מערבין לנויר בין עירובי תחומין בין עירובי חצרות: נויר נאחי רבינתי ר"ג דלדידיה לית לו יין כלל[ת] ולא נקרומה למידי דחזי ליה בעני' וקרומה לית ליה בעני' וקרומה לית ליה אלא בשום שכן שהם יפים לתוכם כלומר שעשה נקרום מום על זה לתני כאן לומר' ליה שהרי עכל הוא ואין מערבין בעכל דהא לית ליה לאכל כלום אבל לנויר יש לו אפים

רש"י

אבל מים ומלח כאחד מערבין תני בבל האוכלין מצטרפין לפסול את הנויה בכדאיתא פרס וכמזון שתי סעודות לעירוב וכביצה לטמא טומאת אוכלין סבר רב יוסף לכימר הא דתניא וכמזון שתי סעודות לעירוב עד דאיכא סעודת מראי ומעתה מראי א"ר רבא אפי' למאה לשליש ולרביע: א"ל הדיא מרבנן לרבא תפיחין בבמ' ואסיקנא א"ר נחמן תפיחין בקב תניא ר"ש בן אלעזר אומר עוכלא תבלין וליטרא ירק ועשׂ' אגוזים והבישה אפרסקין ושני רמונים ואתרוג אחד וכן לעירובי פי' הא דתני עוכלא תבלין וכו' כעין ששנינו במשנתינו אין פוחתין לעני בגרן מחצי קב חטין וחצי קב שעורין וכו' תניא ר"ש בן אלעזר אומ' אין כדי לאכול בו מזון שתי סעודות תימין כדי לטבל בו זיתים ובצלים כדי לאכול בהן שתי סעודות ויין דאמרן יין מבושל אבל יין שאינו מבושל מערבין בשתי רביעי' ובצלי נמי דאמרן באמהית אבל בעלין לא ועלין נמי דאמרן אין מערבין בהן דלא אבצול זרתא זרתא אבל אבצול זרתא זרתא מערבין אמ' רב יהוד' אמר שמואל כל שהוא לפתן כדי לאכול בו שתי סעודות וכל שאינו לפתן לא נאכל כמו שהוא כדי לאבול ממנו מזון שתי סעודות בשר חי כדי לאכול ממנו מזון שתי סעודות בשר צלי רבדה אמר כדי לאכול בו שתי סעודות ורב יוסף אמ' כדי לאכול ממנו והרכה כרבה: אמ' רב שימי בר חייא מערבין בביצי' חיות וכמה אמ' רב נחמן בר יצחק סני אנר שתים: מתני' מערבין בדמאי ובמעשר ראשון שניטלה תרומתו ובמעשר שני והקדש שנפדו והכהנים בחרה ובתרומה אבל לא בטבל ולא במעשר ראשון שלא ניטלה תרומתו ולא במעשר שני והקדש שלא נפדו הישולה את "עירובו ביד חרש שוט' וקטן אין ביד מי שאינו מודה בעירוי אינו עירוב ואם אמר לאחר לקבלו ממנו הרי זה עירוב נמ'

נר מצוה

מלכלי לה כמניחם ולה מכסיהן דמאי מזון חזי ליה ומירוס מכסיהן חיילות על גבי מדה מתילין תוכן כדי מדה ותוכן כדי מדה ותוכן כדי מדה ות

המאור הקטן

פרק בכל מערבין

כתוב בספר המאור והיום שוכחת דמיבעי ליה ד"ה ז' כיום טוב שני של ר"ה שיהיו כולם יודעים שהוא יום טוב ואין צריכין להתחיל בכתיבת שטרותיהם היום אלא מיום שני ואילך

אמר הכותב מ"ב מתקום בני תורה אינו צריך להתחיל היום ואלו הן שטרי חתנות שכתב אחד מהם לחבירו ואחד מהם לאשתו ואחד מהם לאביה ואחד מהם לאמה ואחד מהם לאחיה ואחד מהם לאחותה ואחד מהם לבנה ואחד מהם לבתה ואחד מהם לחמיו ואחד מהם לחמותו ואחד מהם לגיסו ואחד מהם לגיסתו ואחד מהם לחותנו ואחד מהם לחותנתו ואחד מהם לבן בתו ואחד מהם לבת בתו ואחד מהם לבן חמיו ואחד מהם לבת חמיו ואחד מהם לבן אחיו ואחד מהם לבת אחיו ואחד מהם לבן אחותו ואחד מהם לבת אחותו ואחד מהם לבן גיסו ואחד מהם לבת גיסו ואחד מהם לבן גיסתו ואחד מהם לבת גיסתו ואחד מהם לבן חותנו ואחד מהם לבת חותנו ואחד מהם לבן חותנתו ואחד מהם לבת חותנתו ואחד מהם לבן בנו ואחד מהם לבת בנ

שרואין המערב [משולחו] מדמוקין לה בגמר' בעומד ורואהו שאם לא כן היינו חוששין שמא לא הגיעו ללינה כיון שהוא חשוד כדבר ושמא
ע"ז רש"י תלמוד שמא לא רצה לחזור לקבלו מידו תע"ב שהפקידו ואוהבו הכותי החזירו לו אבל לכל אדם אסור ולא ניתנה למערב לשלח
משנה למקום שביארנו תמ"ל מתני' דאמרי עליה דחוקה שליח עשה שליחותו בדבר שהוא מדברנן ורבינן לקולא אבל בדברי קורות לא תמרינן חזקה שליח
עשה שליחותו כי אם לחומרא: גמ' תוקימנא בעירובי חצרות דמקל ניחא הוא ובקנטים לא תלטי למקניל ניחא בשבת אלא בעירובי

רש"י

גמ' ולימא דלמא לא ממטי ליה
קשן עד שיבא ליד המקבל:
בעומד ורואהו עד שמולידו: ודילמ'
הפוך לא שקיל מינה ולא מעריב
לי"ע"פ שמבטיחו בי"נ לשעה
מעבר שפחי'מערב נגמר'קודם
פירש עמוד ושוט מחזר שלא תלוש
ונטען נתרן: ותכד המפקח הרי
זה עירו]ונגמר' מפ' כגון שמגביל
בי"פי דלי הוא מפקח ביניהם לא
היה בו שום חיסרון הפוך ועירובו
בריאה היחיד: גמ' לי דנקטוין
לשנות לשעה ולקנות שביתתו על
לילה הוא ועירובו במקום הוא הולך
ולילינ לשעה מעבר אמתי אין
עירובו עירוב: לא נתכוונו לשנות
למעה הירוא הוא הולכך לשעה
מעבר אין עירובו עירוב דכתיב
שתכוונו לקנות שם היה שביתתו
וביון דלי הוה בעי למיעקל עירובי
ולמילנ' בשב שהעירוב זה: דהיינו
בין השמשות לא מני שקיל ליה
דמייתי מרשות היחיד לר"ה ולא
הוי עירוב כגון דלילה הוי רחב ד'
דהוי לשעה מעבר דידיה רשות
היחיד למעט מעבר עירובו עירוב
ולפ ע"ג לשעה מעברה כרמלית
הוה ביון דרחב ד' וקמייתי מכרמלי'
לר"ה מ"ת לתוקימנא כר' דאמר כל
דבר שהוא מצוי שנות לא גזרו עליו
בין השמשות: והלא קשיא לילה
כי שקיל ליה ואתי לשעה מעברה
עירובו עירוב והא לא מני שקיל
דשימוש נלילה שבו הוא ור"ה הוא
אני לימרך ואלא קמייתי מכרמלי'
לר"ה לא תלא תרוייהו נקט: בין
השמשות שבת קיימת לעירובו וביון דנפיק מני שקיל הו לא
תיכשכח לן ולא גזרו עליו בין השמשות ביון דנפיק בין השמשות · כפיף · הוא
ושבות דרבנן לא גזרו:

נגמר

לשון ר"ת

ואתי שלא לו עירובו
ר"ת. שלא לו עירובו
שלא עשה שליחותו לפי שהוא
לשעה ואתי

בבור הסמוך לכרמלית נגון נקעה לו קל בגוום כשרה והוי יותר מניום ס' אמות שלא הוקף לדירה וחל"ש מי שהטור הוא רשות היחיד וקל מטלטל מרשות היחיד לכרמלית אפילו הכי עירובו עירוב דרבי היא : תרוש ונעשן הוא להוי עירוב לכיבוי ביה שום חיסורא לף על פי שנתקנון לצנוע למעשה והניח עירובו למעלה כדפרישית כפי שמצאתי לן בירב לאמר הנותן עירובו יש לו ל' לאמות וה"ם שלוח עד לקיבוץ וכבל במקום שהוא שלוח לו הוי עירוב משום הכי שקיל ליה מעקמת כאמתור הוא ולף ע"ב לקוקיעתא דכולא מקיפיתן כרבי הלף גזרו עליו בין בשאום הכא גזרינן לפי שהקנה רך הוא ולכיכך למיתב שמא יקשום כי שקיל ליה אבל מתוכר לא גזרינן משום קוצר כלאמרינן ואמר ולריך לבעלי' חייב שקיים שהף משום קוצר ולהף משום נוטע אבל לגלן קשה הוא ולי בגין בשאום יעלה לף חייבין שמא יקצי; קשיר בתקנת קשר המעגל בחבל ובני שכיבת בגון קוקו שכיבת דתכסף שמא דבר שאלתכו לחיסור וס"ל לרבי אליעזר כרבי נחמיה דאמר תקום מלמד וכ"ל פרק ב' דף ה' לגן כלי ניטל אלא לצורך מלאכתו לכעמר אפי' דבר שאלתכו להקיר לצורך גופו לגן לצורך מקומו לף וכיון שכן דבר שאלתכו לחיסור לף כך ולף כך משום הכי קתני בבריה לתי בעיר לבד עירובו עירו' הלי מסכתא לי מלאכתו לצורך לגן מאירות ולרכיסות ולם כשהו לבד מבעיר בשאום ורבנן ס"ל כרבנן דבר שאלתכו לכתר גוף לצורך גופו ודבר שאלתכו לחיסור לצורך גופו הרי ומשום סכיקוקי ליכא לחיסור לחש"ג לתנן שם מוקמות של קרקע מיתר. אבל לף מקיש לף תוקר הם לף קשיף להקם מיירי בשבת אבל בכל מיירי בגין בשאום וכבירי ליה כרבי הלף גזרינן עלה בגין בשאום דהם לף מקיש לכל לו בגין הוא הלף מיהתה הלף בעלמא : כיתני' נתגלגל חון לתוקם מערב בגמ' לתרבע לתוקם חון למדף הלמים : לינו עירוב לילל ויש מניחו שהוא דר שם כל עירובו יותר מלמים שרבי לינו יכול לתכלו שם בגין המקומות שבעירות חון לתוקם וגם חון לחון לתרבע לתוקם מתני המניח בכל אי שניהן עירובו ולחון לתרבע לתוקם בנגד כל העיר שהוא מכסיל כשהוא רולה לעקור עלמו מן העיר ולשנות במקום לחר שהם לף היה חון לתוקם הלף לתוקם לו שהים מיקרי חון לתוקם שרבי נתון תוקמו הוא עדיין ולף דמי לתי שיוף חון לתוקם לחתרינן מתניתין דלילו לתוקם לף יכנם לתוקם לין רולה לו ל' לתוקם יותר שרבי נתנון לשנות נעיר שהוא שולה לו כל' לתוקם וחם יוף חון לתוקם בגר הוא חון לתוקם וחון לו' לתוקם כל שהוא רולה לעקור לף עלמו חן העיר ולשנות במקום לחר שהם ל' לתוקם הלף לתוקם לו שהים מניחים שם עירובו ל' לתוקם לף עלמו חן העיר רולה לתוקם חון לו

משנה

מתני' מחנה לחם על עירוב וכו' מניח שני עירובין לחד לסוף תלתים אמה למזרח ניהו ולחד לסוף תלתים אמה למערב ניהו ויאמר הם יהיו כותיו מן המזרח ולריך לומר מבעיים לקמן ויהיה לי למערב ניהו וחע"ג דלא חיי כל למחר אמרי' כ"ש לריך לומר למזרח ניהו ויאמר הם יהיו כותיו למזרח ולריכי לברוחי מבעיים יקנו לי עירובי במערב ויהיה לי למערב ניהו ולא אמרי' כיון דחרבא תלתים אמה וחע"ג דלא חיי כל למחר אמרי' כ"ש לריך לומר למזרח ניהו ולא אמרי' כיון דחרבא תלתים אמה

הבי קאמרי ליה רבנן לר' אליעזר אי אתה מודה שאין מערבין ליום אחד הציון לצפון וחציו לדרום שאין מערבין ליום אחד [אבל] כשם שאין מערבין ליו' אחד וחציו לצפון וחציו לדרום כך אין מערבין לשני ימים אחד למזרח ואחד למערב ורבי אלעזר התם קדושה אחת הבא שתי קדושות : אמר להם רבי אליעזר אי אתם מודים לי שאם עירב ברגליו בראשון שבערב ברגליו בשני נאכל עירובו בראשון אינו יו"ט בו בשני אמרו לו אבל הא לאי שתי קדושות הן וחכמים הבא לתומר והבא לתומר אמרו לו לר' אליעזר אי אתה מודה שאין מערבין מיום טוב לשבת אמר להם אבל הא לאי קדושה אחת היא ור' אליעזר דתם מישום הבנה אמר רב הלכה כארבעה זקנים ואיבא דר' אליעזר דאמר שתי קדושות הן ומי אמר רב הבי והא איתמר שבת ויו"ט נולדה בזה אסורה בזה אמר אביי התם מישום הבנה מאי הבנה כדתניא "והיה ביום הששי והכינו חליל מכין לשבת ותול מכין לי"ט ואין שבת מכינה לי"ט ואין י"ט מכין לשבת ואלא הא דתנן כיצד הוא עושה מוליכו בראשון ומחשיך עליו ונותלו ובא לו בשני מחשיך עליו ואובלו והא קא מכין מי"ט לשבת א"ר מי סברת סוף היום קני עירוב תחילת היום קנה עירוב ושב' מכינה לעצמה אלא מעתה יערבו בלנין בעינן סעודה הראוי' מבעוד יו'ט' אלא הא דתנן ר' אליעזר אומ' י"ט הסמוך לשבת בין מלפניה בין מלאחריה מערב שני תחומין וכו' הא בעינן סעור הראייה מבעוד יום וליכ' מי סבר' דמנח ליה בסיף אפיס אמה לכאן ובסיף אפי' אמה לבאן לא דמנח לי' בסיף אלף אמה לכאן ובסוף אלף אמה לכאן ואלא הא דאמר רב יהוד' עירב ברגליו בראשון מערב ברגליו בשני עירב בפת בראשון מערב בפת בשני הא קא מכין מי"ט לשבת מי סברת דאזיל ואמ' מידי דאזיל ושתיק ואקי ואע"ג דלא אמר מידי כיון דאי בעי מצי אמר כמאן דאמר דאמי והא תני' לא ילך אדם לתוך שדרתי לידע כוה היא צריכה ליוצא בו לא

תורה אור רש"י

הבי קאמרי ליה רבנן לר' אליעזר אי אתה מודה שאין מערבין ליום אחד הציון לצפון וחציו לדרום שאין מערבין ליום אחד [אבל] כשם שאין מערבין ליו' אחד וחציו לצפון וחציו לדרום כך אין מערבין לשני ימים אחד למזרח ואחד למערב ורבי אלעזר התם קדושה אחת הבא שתי קדושות : אמר להם רבי אליעזר אי אתם מודים לי שאם עירב ברגליו בראשון שבערב ברגליו בשני נאכל עירובו בראשון אינו יו"ט בו בשני אמרו לו אבל הא לאי שתי קדושות הן וחכמים הבא לתומר והבא לתומר אמרו לו לר' אליעזר אי אתה מודה שאין מערבין מיום טוב לשבת אמר להם אבל הא לאי קדושה אחת היא ור' אליעזר דתם מישום הבנה אמר רב הלכה כארבעה זקנים ואיבא דר' אליעזר דאמר שתי קדושות הן ומי אמר רב הבי והא איתמר שבת ויו"ט נולדה בזה אסורה בזה אמר אביי התם מישום הבנה מאי הבנה כדתניא "והיה ביום הששי והכינו חליל מכין לשבת ותול מכין לי"ט ואין שבת מכינה לי"ט ואין י"ט מכין לשבת ואלא הא דתנן כיצד הוא עושה מוליכו בראשון ומחשיך עליו ונותלו ובא לו בשני מחשיך עליו ואובלו והא קא מכין מי"ט לשבת א"ר מי סברת סוף היום קני עירוב תחילת היום קנה עירוב ושב' מכינה לעצמה אלא מעתה יערבו בלנין בעינן סעודה הראוי' מבעוד יו'ט' אלא הא דתנן ר' אליעזר אומ' י"ט הסמוך לשבת בין מלפניה בין מלאחריה מערב שני תחומין וכו' הא בעינן סעור הראייה מבעוד יום וליכ' מי סבר' דמנח ליה בסיף אפיס אמה לכאן ובסיף אפי' אמה לבאן לא דמנח לי' בסיף אלף אמה לכאן ובסוף אלף אמה לכאן ואלא הא דאמר רב יהוד' עירב ברגליו בראשון מערב ברגליו בשני עירב בפת בראשון מערב בפת בשני הא קא מכין מי"ט לשבת מי סברת דאזיל ואמ' מידי דאזיל ושתיק ואקי ואע"ג דלא אמר מידי כיון דאי בעי מצי אמר כמאן דאמר דאמי והא תני' לא ילך אדם לתוך שדרתי לידע כוה היא צריכה ליוצא בו לא

עירב ברגליו שלא היה לו פת לשבר על ידי שלוח ולערב הלך בשלמן ויצא בלילים עד שקדם עלין היום וקנה שביתה וחזר ולן בביתו מערב ברגליו בשני בלומר צריך לפרש ברגליו שלא בשני יכול ליתן לעבד שבשני הון ליתן כ"ו שום שקנייה : אמרו לו אבל הא לאי קדושה אחת הבא שתי קדושות : הא לאי שתי קדושות הן וחכמים הבא לתומר והבא לתומר אמרו לו לר' אליעזר אי אתה מודה שאין מערבין מיום טוב לשבת אמר להם אבל הא לאי קדושה אחת היא ור' אליעזר דתם מישום הבנה אמר רב הלכה כארבעה זקנים ואיבא דר' אליעזר דאמר שתי קדושות הן ומי אמר רב הבי והא איתמר שבת ויו"ט נולדה בזה אסורה בזה אמר אביי התם מישום הבנה מאי הבנה כדתניא "והיה ביום הששי והכינו חליל מכין לשבת ותול מכין לי"ט ואין שבת מכינה לי"ט ואין י"ט מכין לשבת ואלא הא דתנן כיצד הוא עושה מוליכו בראשון ומחשיך עליו ונותלו ובא לו בשני מחשיך עליו ואובלו והא קא מכין מי"ט לשבת א"ר מי סברת סוף היום קני עירוב תחילת היום קנה עירוב ושב' מכינה לעצמה אלא מעתה יערבו בלנין בעינן סעודה הראוי' מבעוד יו'ט' אלא הא דתנן ר' אליעזר אומ' י"ט הסמוך לשבת בין מלפניה בין מלאחריה מערב שני תחומין וכו' הא בעינן סעור הראייה מבעוד יום וליכ' מי סבר' דמנח ליה בסיף אפיס אמה לכאן ובסיף אפי' אמה לבאן לא דמנח לי' בסיף אלף אמה לכאן ובסוף אלף אמה לכאן ואלא הא דאמר רב יהוד' עירב ברגליו בראשון מערב ברגליו בשני עירב בפת בראשון מערב בפת בשני הא קא מכין מי"ט לשבת מי סברת דאזיל ואמ' מידי דאזיל ושתיק ואקי ואע"ג דלא אמר מידי כיון דאי בעי מצי אמר כמאן דאמר דאמי והא תני' לא ילך אדם לתוך שדרתי לידע כוה היא צריכה ליוצא בו לא

דכל עירו הוי כד' אמות כיון דלכן נמי [טעמא] דמתני' משום [טעמא] דאמרי' לקמן בשלמא לרבי יהודה ניחא דאמר אין מערבין ליום אחד אלא לצפון וחציו לדרום אלא לרבי יוסי דאמר מערבין ליום אחד אלא לצפון או

ולמעייל עד פתח המדינה שיהו לא כולך ושוקח ותור לכיהו לפי מוכתח מילתי דלי לורמא מרבנן הוא אמרי' שמבטל מבטלים ולי עם כאלן אמרי חמרי חיקמנד ליה : גובא עירב נרבלין בראשון בשני נרבלין בשני כלומר לריך לעירב נרבלין בשני לפיכך הרוח עצמו ללמן לקוטה לחתן בן : עירב בשבת נרבלין ונפלכל עירובו מערב נרבלין בשני לחין מערבין לחתן בן מי"ט בשבת לבוא כשבת לפני לי"ט : אמר שמואל ובפוקה קפה דקיק שם פלה מלטמל והשתה קפ שחיק : לכל לא נשתה לחרם נשני למיקרי עלה שם עירוב השתה : מתני' ר' יהודה אומר רואה הוא בעצות

רי"ג

לא יטייל אדם על פתח מדינ' כדי שיכנס לבית המרחץ מיד לא קשיא מידי דהתם מוכחא מילתא דבא לא מיכחא מילתא דאי צורבא מרבנן הוא אמרי שמעתיה משכחתיה ואי עם הארץ הוא אמרי חמרא אירכם ליה נופא אמ' רב יהודה עירב ברגלין בראשון מערב ברגלין בשני עירב בפת בראשון מערב בפת בשני עירב בפת בראשון מערב ברגלין בשני עירב ברגלין בראשון אין מערב בפת בשני שאין מערבין בתחלה בפת : עירב בפת בראשון מערב בפת בשני אמר שמואל ובאותה הפת : מתני' ר' יהודה אומ' ראש השנה שהיה ירא שבא תעבר מערב אדם שני עירובין ואומר אם עירובי בראשון למזרח בשני למערב בראשון למערב בשני למזרח ואם עירובי בראשון בשני הריני כבני עירי ואם עירובי בשני בראשון הריני כבני עירי ולא הודו להן חכמים : גמ' מאן חכמים ר' יוסי דסבר דשני ימים של °ראש השנה קדושה אחת הן שהרי אם באו עדים מן הכפנה ולמעלה נוהגים אותו היום קדש ולמחר קדש וכן הלכה אבל בשני ימים טובים של גליות מודה ר' יוסי לחכמים שהן שתי קדושיות כדבעינן למימר קמן : מתני' ועוד אמר ר' יהודה מתנה אדם על °הכלכל בי"ט הראשון ואוכלה בשני וכן ביצ' לישנולדה בראשון האבל בשני ולא הודו להן חכמי' : גמ' ת"ר ביצד מתנ' אדם על הכלכל של פירות בי"ט ראשון ואוכלה בשני היו לפניו שני כלכלות של טבל אומר אם היום תול ולחבר קדש תהא זו תרומה על זו ואם היום קדש אין בדברי כלום וקורא עליה שם ומניחו לכחר הוא או' אם היום תול תהא זו תרומה על זו ואם היום קדש אין בדברי כלום וקורא עליה שם ואוכלה והלכתא כרבי יהודה בשני ימים של גליות אבל בשני ימים טובים של ראש השנה לא : הדיא בר טביא דאתא לבי °ריש גלותא דאיתציד בי"ט ראשון של גליות ואשתחט בי"ט שני רב נחמן ורב חסדא אכלי דקבבר שתי קדושות הן ורב ששת לא אכל דקבבר קדושה אחת הן : אשכחיה רב ששת לרבה בר שמואל א"ל תני מר מירי בקדושות א"ל תנינא מידה ר' יוסי לחכמים בשני ימים טובים של גליות אמר

לא יטייל אדם על פתח המדינה כדי שיכנס לבית המרחץ מיד וכו' : עד פתח המדינה כדי להזיעה : עד פתח המרחץ להיות מוזעין להקדיר לבית המרחץ כדי שיכנס מיד כשהתחיל אמת לפי ט"ב דהיינו גרירה קל עגיל ולא אמר מילתי אמר מילתי דבעי

מתני׳ רבי יוסף בין הרכינים אומ׳ העובר לפני התיבה וכו׳ החלילנו כלומר מזקנו ולמטה : ניסוך היחיד הוא היין לבדו ואינו עליו בו נגידות שהוא וכן לשאר יומ׳ הטעון ניסוך היין הוא

ריש"י

מהו אמר להן נדיל כבוד הבריות שדוחה את לא תעשה שבתורה אמרי נהרדעי אם פקח הוא ליעיל לתחום וכיון דעל אמ' רב [פפא] פירות שיצאו חוץ לתחום וחזרו אפילו במזיד לא הפסידו מקומן מאי טעמא אנטין נינהו אמר רב נחמן אמר שמואל היה מהלך בדרך ואינו יודע תחום שבת מהלך אלפים פסיעות בינונות וזהו תחום שבת ואמר רב נחמן אמר שמואל שבת בבקעה והקיפוהו כותים מחיצה בשבת מהלך אלפים אמה ומטלטל בכולה ע"י זריקה ורב הונא אמר מהלך אלפים אמה ומטלטל בד' אמות אבל בכולה ע"י זריקה לא נזרעין שמא ימשך אחרי הפצו באלפים אמה מיתת ליטלטל כי אורחי' משים דהואי כמחיצ' שנפרצה במליאה למקום האסור לה: תניא כותיה דשמואל היה מורד והילך וכלתה מדתו בחצי העיר מיתר לטלטל בכל העיר כולה ובלב' שלא יעבור התחום ברגליו ובמאי מטלטל לאו על ידי זריקה פירו כיון שאין לו לעבור התחום ברגליו שרוי חצי העיר היאך מיטלטל בכל העיר כולה אלא על ידי זריקה: תוליבותי לעיר אחרת וכו': אמר רב הלכה כרבן גמליאל בדיר וסרר וספינה ושמואל אמר הלכה כרבן גמליאל בספינה אבל לא בדיר וסרר רבולי עלמא מיתת הלכה כרבן גמליאל בספינה מאי טעמא רבה אמר היאיל ושבת באויר מחיצי מבעוד יום ר' זירא אמר היאיל וספינ' נוטלתו מתחלת ארבע אמות ומניחתו בסוף ארבע מאי

מהו לצאת חוץ לד' אמות: לית ליה דנקטי' ותחומין נמי דרבנן: לא פקח הוא ליעיל ולתחום: ליקבעו ויכירו ליה רבנן רשות למיפק לד' אמות: ויעיל לתחומין: ליעיל על כיולו לא יצא לפי שאין כרשות על גבי גבי מחזירו: פירות שיצאו חוץ לתחום בי"ט: וחזרו לא הפסידו מקומן וכל העיר להן כד' אמות לכל רוח אלפים אמה: אנטין הן כל ידי המוליכין: פסיעה בינונית אמה וה שבעה נקודה ים לו ממקומו אלפים אמה לכל רוח: הקיפוהו כותי: לתחומי': ולירדה לפי לפי הכי לא הוה אמרי לטלטל יותר מבית שלתים: מהלך נה אלפים לפי מהו הכי מחיצו' ליחשב כל' אמות דכי תמרינן דכל שבים כל אמות ה"א היכא דשבת בתוך מחיצו' ולא יצא: ואינו יודע תחום שבת ואמר רב נחמן אמר שמואל שבת בבקעה והקיפוהו כותים מחיצה בשבת מהלך אלפים אמה ומטלטל בכולה ע"י זריקה ורב הונא אמר מהלך אלפים אמה ומטלטל בד' אמות אבל בכולה ע"י זריקה לא נזרעין שמא ימשך אחרי הפצו באלפים אמה מיתת ליטלטל כי אורחי' משים דהואי כמחיצ' שנפרצה במליאה למקום האסור לה: תניא כותיה דשמואל היה מורד והילך וכלתה מדתו בחצי העיר מיתר לטלטל בכל העיר כולה ובלב' שלא יעבור התחום ברגליו ובמאי מטלטל לאו על ידי זריקה פירו כיון שאין לו לעבור התחום ברגליו שרוי חצי העיר היאך מיטלטל בכל העיר כולה אלא על ידי זריקה: תוליבותי לעיר אחרת וכו': אמר רב הלכה כרבן גמליאל בדיר וסרר וספינה ושמואל אמר הלכה כרבן גמליאל בספינה אבל לא בדיר וסרר רבולי עלמא מיתת הלכה כרבן גמליאל בספינה מאי טעמא רבה אמר היאיל ושבת באויר מחיצי מבעוד יום ר' זירא אמר היאיל וספינ' נוטלתו מתחלת ארבע אמות ומניחתו בסוף ארבע מאי

שבת

לטלטל לא בתרנא דתחום דכרמלית הוא ובכהקיפוהו כותים מחיצה בכהה לכוס דירה מוקר לטלטל בכל רוח מהתיחום דכל מחיצה שנעשית בשבת בין בשוגג בין במזיד שמה מחיצה ומטלטל בכולה ע"י זריקה ורב סימי אמר וכו' אבל ע"י זריקה לית ליה במזיד לזרוק מייתי שהוזרק מרשות הרבים לכותכה חייב משום מבנין דשמה מחיצה לחומרא ולא לטלטל דלא חיית מחיצה לקולא ובשוגג תימלו לטלטל דעשיית כותים לא שמה מחיצה כיון שהוא [יוקר] מבנין מחיצה דזמנו מלא זמני שאם לא עשאום לדירה מיד הוקר [מרומב] כייהר שרוין על פני כולה לטלטל: מהלך אלפים אמה לכל רוח מהנו לכבן דלא מהנו לית ליה כד' אמות דתמרינן לכל הבנין אלו העיר שם כל כרמים תחום וכיון דעל כל אלו ולא יצא מתוכה לבין אלפים אמה לכל רוח כעירו להה כרמו שבתוכה כחומה שבתוכה ומהלך אלפים אמה לכל רוח מכאן ומכאן כחומה: לשון ריא"ז

חדושי אנשי שם

מדרש א דקחשיב ר' [illegible]

ב [illegible]

ג [illegible]

ד [illegible]

ה [illegible]

ו [illegible]

ז [illegible]

ח [illegible]

ט [illegible]

י [illegible]

יא [illegible]

יב [illegible]

יג [illegible]

יד [illegible]

טו [illegible]

טז [illegible]

יז [illegible]

יח [illegible]

יט [illegible]

כ [illegible]

כא [illegible]

כב [illegible]

כג [illegible]

כד [illegible]

כה [illegible]

כו [illegible]

כז [illegible]

כח [illegible]

כט [illegible]

ל [illegible]

לא [illegible]

לב [illegible]

לג [illegible]

לד [illegible]

לה [illegible]

לו [illegible]

לז [illegible]

לח [illegible]

לט [illegible]

מ [illegible]

מא [illegible]

מב [illegible]

מג [illegible]

מד [illegible]

מה [illegible]

מו [illegible]

מז [illegible]

מח [illegible]

מט [illegible]

נ [illegible]

נא [illegible]

נב [illegible]

נג [illegible]

נד [illegible]

נה [illegible]

נו [illegible]

נז [illegible]

נח [illegible]

נט [illegible]

ס [illegible]

סא [illegible]

סב [illegible]

סג [illegible]

סד [illegible]

סה [illegible]

סו [illegible]

סז [illegible]

סח [illegible]

סט [illegible]

ע [illegible]

עא [illegible]

עב [illegible]

עג [illegible]

עד [illegible]

עה [illegible]

עו [illegible]

עז [illegible]

עח [illegible]

עט [illegible]

פ [illegible]

פא [illegible]

פב [illegible]

פג [illegible]

פד [illegible]

פה [illegible]

פו [illegible]

פז [illegible]

פח [illegible]

פט [illegible]

צ [illegible]

צא [illegible]

צב [illegible]

צג [illegible]

צד [illegible]

צה [illegible]

צו [illegible]

צז [illegible]

צח [illegible]

צט [illegible]

ק [illegible]

קא [illegible]

קב [illegible]

קג [illegible]

קד [illegible]

קה [illegible]

קו [illegible]

קז [illegible]

קח [illegible]

קט [illegible]

ר [illegible]

רא [illegible]

רב [illegible]

רג [illegible]

רד [illegible]

רה [illegible]

רו [illegible]

רז [illegible]

רח [illegible]

רט [illegible]

ש [illegible]

שא [illegible]

שב [illegible]

שג [illegible]

שד [illegible]

שה [illegible]

שו [illegible]

שז [illegible]

שח [illegible]

שט [illegible]

ת [illegible]

תא [illegible]

תב [illegible]

תג [illegible]

תד [illegible]

תה [illegible]

תו [illegible]

תז [illegible]

תח [illegible]

תט [illegible]

מאי בינייהו בין רבנן לרבי זירא : שנפחתו דופני הספינה ונתקטנו המחיצות שעשה רבנן ליקיפה הבא ולית הלכתא כר"ש נמי דר' זירא ליתא : ת"ר נקוקין מספינה לספינה שלא שנה בתוך שלהן כדי לעבור ולרבי זירא שרי : להבריח מים בין עשויין ולא תשיני מחיצות לעשות ספינה כולה כך תמוה : במהלכת דליכא למימר הני שמעת דספינה נועלת לה שלהן לר' עקיבא ובשעמדה ונשעם שמידקה קנו לשם ר' תמוהיסם : לין למדין הלכה מפי מעכה ופי תלמוד זו ברייתא לפי שהם דברי יחיד שהיו שונה שלא

נר מצוה

כאי בינידו אי"כ בינידו שנפחתו דופני הספינה
אי נמי בקיבץ מספינה לספינה לרבה דאמר
דואיל ושבת באויר מחיצות הבא אשר דהא
לא שבת באויר מחיצות לר' זירא מותר דואיל
וספינה נוטלת מתחלת ארבע ומיניחתו לסוף
ארבע רבי זירא כ"ט לא אמר כרבה מחיצות
להבריח מים הן עשויין וכרבה מ"ט לא אמר כר'
זירא במהלכ' כולי עלמא לא פליגי דשרי כי
פליגי בשעמד' ודייקא במתני' כותיה דרבה
דקתני ספינ' דומיא דדיר ושהר מה דיר ושהר
דקביעי אף ספינה נמי דקביעא וקא פסקי
רבואתא הלכתא כשמואל אע"ג דק"ל הלכה
כרב באסורי הכא הלכתא כשמואל דתניא
כותיה דתניא חנניה אומר כל אותו היום ישבו
ודנו בדבר הלכ' ראמש הבריע אחי אבא בינ'
ואמר נראין דברי רבן גמליא בספינה ודברי ר'
עקיבא בדיר ושהר ואנן לא סבירי' לן הכי דהאי
תנא לא נמרינן מיני' אא"ר דרבן גמליא ור' עקיב'
פליגי אבל סיוע לחד מיניהו לא נמרינן מיניה
דק"ל אין למדין הלכה מפי משנה ולא מפי
תלמוד וכי תימא האי מכריע הוא וק"ל כל
מקום ששנים הולקים ואחד מכריע הלכה
כדברי המכריע הא אמרינן עלה דהא מימרא
בפ' כירה דילמא ה"מ במתני' אבל בברית' לא
ועוד אחי אבוי של חנניה היינו ר'יהוש' והאיך
יהא הוא החולק והוא המכריע הילכך קא
הדרין לכללא דהלכתא כרב באסורי וכשמואל
בדיני ועוד הא אמרינן לקמן בענין נחמיה ברי'
דרב הונא בר חניאי ואי סלקא דעתך בדמלאי גברי עסקינן הא אמר רב
הלכה כרבן גמליאל בדיר ושהר וספינה דאלמא הלכתא כרב : מתני'
פעם אחת לא נכנסו לגמל עד חשיכה אמרו לו לרבן גמליאל כיה אנו לירד
אמר להם מותר שכבר הייתי מסתכל והייתי בתוך התחום עד שלא חשכה :
גמ' תניא שפיפרת היתה לו לרבן גמליאל שהיה מסתכל בה אלפים אמה
ביבשה וכנגדן אלפים אמה בים והרוצה לידע עומקו של גיא מביא שפיפרת
ומביט בה ביבשה וידע כמה עומקו של גיא נחמי' בריה דרב הונ' בר הנילאי
משבחתיה שמעתא ונפק תיין לתחום אמר ליה רב חסדא לרב נחמן נחמיה
תלמידך שרוי בציר א"ל לך עשה לו מחיצה של בני אדם שנמצ' כאלו הוא
בתוך דיר או סהר שמות לילך כולו ויבנם ודוק שיצא שלא מדעת אבל יצא
מדעת לא והנהו דעברי מחיצה נמי בעינן דעברי שלא מדעת אבל מחיצה
דמיעבד לדע אסור ואם תאמ"א דרב חסדא דעבד מחיצ' לדעת הוה דאמ'
ליה רב נחמן זיל עשה לו מחיצה של בני אדם ויבנם רב

רש"י

מאי בינייהו בין רבנן לרבי זירא : שנפחתו דופני ספינ' ונעלו המחיצו'
דרבנן ליקיף דרבי זירא ליתא ליקיף : ת"ר
נקוקין מספינ' לספינ' ונהו' מחיצ'
וז"ל שנה בתוך שלהן כדי לעבור ולרבי זירא שרי : להבריח מים הן עשויין
ולא תשיני מחיצו' לעשות ספינ' כולה כך תמוה : במהלכת דליכא למימר
הני שמעת דספינ' נועלת לה שלהן לר' עקיבא ובשעמד ונשעם שמידקה
קנו לשם ר' תמוהיסם : לין למדין הלכה מפי מעכה ופי תלמוד זו ברייתא
לפי שהם דברי יחיד שהיו שונה שלא

שיורק מרשות הרבים לכותל חייב ולא לדבר אחר כלל :

רב חסדא שלא מן המנין הוה ההיא בי ננגא דאעילו מיא במחיצה של בני אדם נגדינהו שמואל אמר אם אמרו שלא מדעת יאמרו לדע׳: הנהו זיקי דהוו שריין בריסתק דמחיוא בהדי דאתא רבא מפרקיה אעלינה ניהלידהו לישבתא אהדינא בעי למיעבד הבי אמר לדהו דהוה ליה בלדעת ואסור: מתני׳ מי שיצא ״ברשות ואמרו לו כבר נעשה מעשה יש לו אפים אמה לכל רוח ואם היה בתוך התחו שלו כאילו לא יצא שכל היוצאין להציל תוזרין למקומן: גמ׳ מאי קאמר אמר רבא הבי קאמ׳ אם בתוך התחים שלו כאילו לא יצא מבירתו דאמי פשוטא מהו דתימא הואיל ועקר עקר קמ״ל רב שימי בר חייא אמר הבי קאמר אם התחומין שקבעו לו חבמי מובלעינתו׳ התחו׳ שלו כאילו לא יצא מיתוך התחום דמי ובהא קמיפלגי בר קפרא הבלעת תחומין לאו מילתא היא ומר קפרא הבלע׳ תחומין מילתא היא ואף ע״ג דלא שבת באויר מחיצו׳ ואיתיביה אביי לרבא מהא דתנן ר׳ אליעזר או׳ שתים יכנס שלש לא יכנס מאי לאו ר׳ אליעזר לטעמיה דאמ׳ הוא באמצען וארבע אמות דיהבו ליה רבנן במאן דמבלעין בתוך תחומי׳ דאמי וקאמר יכנס אימא הבלעת תחומין מילת׳ היא ועד כאן לא פליגי רבנן עליה דר׳ אליעזר אלא לדבר הרשות אבל לדבר מצוה מודו ליה וקם רבא ולא פריק ולא מידי הילכך הילכתא כרב שימי בר חייא דסבר הבלעת תחומין מילתא היא פי׳ ברשו׳ ב״ה שבל היוצאין להצי׳ תוזרין למקומן אוקימנא׳ תוזרין בבלי זיינן למקומן דתנן בראשונה היו מניחין כלי זיינן בבית השמוך לתוכה פעם אחת הבירו בהם אויבים ודפו אחריהם נכנסו

רש״י

שלא מן המנין הוה לה נקבע׳ בעבו׳ ממילא: בלתי לו מיל מר״ה בי׳ והוקבע שם בלבי והוציאוהו שלכך היו נקבעים: זיקי מזוות: ריסתקא ר״ה: בהדי רבא מפרקיה ויהו נזוקי שומעי׳ בהדי׳ בזית לחדיון ונועלן בשמע ובניהם ממילא: כתנ׳ מי שיצא ברשות כגון לעזרת החם או להציל מן הגייס תוזרין כבתר לו מכאן כבא לילמדכבר נעשה מעשה ואינך צריך לילך: יש לו אפים אמה לכל רוח ממקו׳ שנתע׳ לו: כאילו לא יצא בגמרא מאי כאילו לא יצא כלומר לא יצא לדבר הרשות בתוך התחום הוא: גבו׳ ס״ק לם היה עדיין בתוך התחו׳ היתה כאילו לא יצא מביתו דמי והוי כאילו לא בקר רבנין מעם היה לו מביתו אפים אמה לכל רוח ככתחילה ולא תמרינן שמתוך שנת׳ לו יש לו אפים לכל רוח: בשעת כיון ללא יצא עדיין הן בתחום כאילו הוא לא יצא מביתו: מהו דתימא כיון שבקר רבנין לנקוט לר״ה ורבנן הקיל ליה מקום שנתע׳ לו אפים אמה לכל רוח אפי׳ בשעת כיון ללא יצא מביתו: קמ״ל כיון שבקר רבנין לנקוט לר״ה ורבנן הקיל ליה מקום שנתע׳ לו אפים אמה לכל רוח אפי׳ בשעת כיון ללא יצא מביתו: ועד כאן לא פליגי רבנן עליה דר׳ אליעזר אלא לדבר הרשות אבל לדבר מצוה מודו ליה וקם רבא ולא פריק ולא מידי הילכך הילכתא כרב שימי בר חייא דסבר הבלעת תחומין מילתא היא פי׳ ברשו׳ ב״ה שבל היוצאין להצי׳ תוזרין למקומן דתנן בראשונה היו מניחין כלי זיינן בבית השמוך לתוכה פעם אחת הבירו בהם אויבים ודפו אחריהם נכנסו

מי שיצא ברשות. כתוב בספר מהור ומכ׳ דלקמן ומכ׳ בתוך התחום שלו כאילו לא יצא ומכ׳ בתוך התחום שלו כאילו לא יצא ומכ׳ בתוך התחום שלו כאילו לא יצא

לספר מר"ק בלע"ז סמנדלה גבול ארץ לנגול הכתפים יוצאין עליהם בכלי זיינן שמא ילכתפו ומשם להפוך מחם הארץ ליכנס מכניסה: כתני' מי שיצא בדרך לגוים שביב ביף ולא היה יודע בהרום שהגה לו עם ולמר שביקשו בתקומי ובכעמד בנוקר ולא שהוא סמוך לעיר: הוחיל ולא היקה בוכתו מעבר בפיר לפך אין היקה בוכתו מעבר בפיר למדוך לו מלמים אמה לכל רוחות העיר מלמך העיר לחסור הוחיל ולא היה בפיר לא גם היו נכנסה לו בחצון ואם בלקה מקום שהגה בעיר אין לו אלא הבי העיר וז"ק נשם שמעון אומר מהלך חלמים אמה מערב בעיר ומקום שיצאו יוצאים בשבת

נכנסו ליטול זיינן נכנסו אחריהם ודחקו זה את זה והרגו זה את זה יותר ממה שהרגו בהם אויבי באות שעה התקיני שידו תיזון בכלי זיינן למקומן: אמר רב יהודה אמר רב כותים לשצרו על עיירות של ישראל אין יוצאין עליה בכלי זיינן ואין מחללין עליהן את השבת תניא נמי הכי כותים שצרו על עיירות של ישראל אין יוצאין עליהן בכלי זיינן ואין מחללין עליה את השבת במה דברים אמורים כשבאו על עסקי ממון אבל אם באו על עסקי נפשו יוצאין עליהן בכלי זיינן ומחללין עליהן את השבת ובעיר הסמוכה לספר אפי' לא באו אלא על עסקי תבן וקש יוצאין עליהן בכלי זיינן ומחללין עליהן את השבת: מתני' מי ששיבש בדרך ועמד והרי הוא מסויב לעיר היאיל ולא היתה כוונתו לכך לא יכנס דברי ר' מאיר ר' יהודה אומר יכנס אמר ר' יהודה מעשה היה וכנסו רבי טרפון בלא מתכוין: גמ' יש מי שפירש ואמר היאיל והיה בדעתו לילך לוי העיר אע"פ שעכשיו לא הזכיר בלום אמר ר' יהודה הרי הוא כמי שיצ' לילך לעיר שמערבין [לו] בה שמיתר לו לילך עד אותה העיר אם היא בתוך ארבעת אלפים אמה שנמצא כאילו עירב ברגליו: וכך נכנס ר' טרפון בלא מתכוין שני תחומי שבת כאילו עירב ברגליו ויש מי שאומ' שמשנתנו במי ששבש בתוך התחום היא דר' מאיר דתניא ר' יודע שהעי' קרוב לו בתוך תחומו ונתבוון לשבות בתחומו אין לו מבקומו אלא אלפים אמה ואם היתה העיר בסוף אלפים אמה הרי זה לא יכנס ואם היתה במקצת אלפים אמה יכנס בה עד תשלום אלפים אמה בלבד ור' יהודה סבר כיון שאלו היה יודע שהעיר קרובה לא היה קונה שבית אלא עם בני העיר הרי היא כמי שקנה שביתה שבהן ומותר ליכנס עמהן לעיר והולך את כולה ותוצה לד' אלפים אמה ואמי פירושא דמסתבר היא וכן כתב רב אחא משבחא וקיימ' לן הלכה כר' יהודה דר' מאיר ורבי יהודה הלכה כר' יהודה ועוד גרסי בהדיא בפרק חלון אמר רב יהוד אמר שמוא' הלכ' כר' יהודה ולא עוד אלא כל מקום ששנה ר' יהוד בעירובין הלכה כמותו: מתני' מי ששיש בדרך ולא ידע עד שהחשכה יש לו אלפים אמה לכל רוח דברי רבי יוחנן בן נורי וחכמים אומרים אין לו אלא ארבע אמות בלבד ור' אליעזר אומר ורואה באמציען ורבי יהודה אומר לכל רוח שירצה ומודה ר' יהודה שאם בדר לו שאינו יכול להזיז ב: גמ' אמר רבי יעקב בר אידי אמר ר' ירמיה בן לוי הלכה כר' יוחנן בן נורי ואע"ג דר' ירמיה בן לוי הלכ' כרבי המיקל בעירוב ותרתי למה לי אע"ג זירא צריכי דאי אמרי הלכה כר' יוחנן בן נורי הוה אמינא

רש"י

נכנסו היוצאים לישול כלי זיינן בחזירתן והניח לר היה ודחקו זה לה והכלספר מדקתן בלשו שמגדלים בין גגות ישראל לגגות הכותים: יוצאין עליה שמא ילכתפו ומשם להפוך מחם לחוץ לתחום: כתני' מי שיצא בדרך לגוים שביב ביף ולא היה יודע בהרום שהגה לו עם ולמר שביקשו בתקומי ובכעמד בנוקר ולא היקה בוכתו מעבר בפיר: לא יכנס לעיר לפיום כתני' העיר אלא למקו' שהגה לו ימוד מקו' שילכו יכנס: בלא מתכוין שמא בתוך תחום שביקשו בתקומי ולא נתכוין לקנות שביתה בתחום העיר ולא נתכוין לקנות שביתה בעיר אלא בתקומי' שהגה לו בלבד ולא לחוץ לו אלא ד' אמות ולא נתכוין לחזור לשם ואין לו לילך ד' אמות להוחיל ואין הוא קונה שביתה אלא ד' אמות בלבד ואין לו לילך עד שיחזור לתחום שביתתו ומשם ילך ד' אמות להוחיל ואין לו לילך זה אין יכול לחזור ולהגיע לעד

מחר: גמ' בין

מתני' מי ששיבש בדרך ולא ידע עד שהחשכה יש לו אלפים אמה לכל רוח דברי רבי יוחנן בן נורי וחכמים אומרים אין לו אלא ארבע אמות בלבד ור' אליעזר אומר ורואה באמציען ורבי יהודה אומר לכל רוח שירצה ומודה ר' יהודה שאם בדר לו שאינו יכול להזיז ב:

מתני' מי ששיבש בדרך ולא ידע עד שהחשכה יש לו אלפים אמה לכל רוח דברי רבי יוחנן בן נורי וחכמים אומרים אין לו אלא ארבע אמות בלבד ור' אליעזר אומר ורואה באמציען ורבי יהודה אומר לכל רוח שירצה ומודה ר' יהודה שאם בדר לו שאינו יכול להזיז ב:

מחתית ה

נמ' אמר רבי יעקב בר אידי אמר ר' ירמיה בן לוי הלכה כר' יוחנן בן נורי ואע"ג דר' ירמיה בן לוי הלכ' כרבי המיקל בעירוב ותרתי למה לי א"ר זירא צריכי דאי אמרי הלכה כר' יוחנן בן נורי הוה אמינא

בין

בין לקולא בין לחומרא קמ"ל דהלכה כדברי המיקל בעירוב פירוש לקולא דישן קונ' שביתה כמו הניעור ופי' לחומר' דחפצי הפקר לר' יוחנן בן נורי קנין שביתה והייט לחומר קמ"ל הלכה כדברי המיקל [למיטרא] דחפצי הפקר לא קני שביתה כרבנן והרי הן כרגלי בל אד' ולימא הלכה כדברי המיקל בעירוב ולא בעי למימר הלכה כר' יוחנן בן נורי א"ר יוחנן אצטרי סר"א ה"מ יחיד במקום יחיד ורבים במקום רבי אבל יחיד במקו' רבים אימא לא קמ"ל רב פפא אמר אצטריך סר"א הני מילי בעירובי חצרות אבל בעירובי תחומין אימא לא קמ"ל דהלכה כרבי יוחנן בן נורי אפי' בעירובי תחומין רב אשי אמ' אצטריך סר"א ה"מ בסוף עירוב אבל בתחלת עירוב אימ' לא קמ"ל דהלכ' כר' יוחנן בן נורי ואפי' בתחלת עירוב דדברי ר' יוחנן בן נורי בתחל' עירוב דאמי ר' יעקב ור' זריק אמרו הלכ' כר' ע"מ שכירו כר' יוסי מחבירו כר' מחבירו למאי הלכתא ר' אסא אמר הלכה ר' חייא בר אבא אמר מיטן ר' יוסי בר חנינא אמר נראין אמר ר' יעקב בר אידי א"ר יוחנן בן נורי ר"ט ור' יהודה הלכה כר' יהודה ר' יהודה ור' יוסי הלכ' כר' יוסי ואע"ג שר"מ ור' יוסי הלכה כר' יוסי: א"ר אשי אף אנן נאמ' ר' יוסי ור' שמעון הלכה כרבי יוסי דא"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן ר' יהודה ור"ש הלכה כר' יהודה השתא במקו' ר' יהודה ליתא במקו' ר' יוסי מיבעיא איבעי' להו ר"מ ור"ש מאי תיקו אע"ג דרב פריג עליה דר' יוחנן בהני כללי ק"ל כר' יוחנן ואפי' בבריתא אמר רב יהיד' אמ' שמואל חפצי הכותי אין קנין שביתה ורב חייא בר אבין א"ר יוחנן חפצי הכותי קנין שביתה גזור בעלים דכותי אטו בעלים דישראל הניחו דיברי דאתו למברכתא ביומא טבא שרא להו רבא לבני מחוזא דאתו להו למברכת ע"י עירו' למזגן מינידו ולמיזל בהו למחוזא א"ל רבינא לרבא מאי דעתיך דאמ' רב יהודה אמר ש"ש חפצי הכותי אין קנין שביתה והאמ' רב חייא בר אבין א"ר יוחנן חפצי הכותי קנין שביתה גזירה בעלים דכותי אטו בעלי' דישרא' ושמוא' ור' יוחנן הלכ' כר' יוחנן הדר אמ' רבא לזבוניתו בני מברכת' דלדידהו כולה מברכת' כאידנא דמיא תניא ר' חייא "חרס שבין תחומי שבת פירש חרס כמו חרוץ מלא מים והוא בין שני תחומי שבת צריכה מחיצה של ברזל להפסיק להתיר הציר לתחום זה והציר לתחו' זה מחיך עליה ר' יוסי בר חנינא מאי טעמ' מחי' עליה מישום דקל היא שהקלו חכמים במים כדבעא ר' טבלא כרב מחיצה תלויה הרי שתי בתורב' א"ל אין מחיצה תלויה מותרת אלא במים דקל היא שהקלו חכמי' במים היל' אפי' מחיצה של קנים מותרת: וחכ"א אין לו אלא ארבע אמות בלבד: הני ארבע אמות היכן כתיבן כדתניא "שבו איש תחתיו וכתה תחתיו

ריש"י

בין לקולא כדמסיק נמי לקולא דלא ליתי לידי קולא ולחומרא מחומרא: לחומרא גמי כלי הפקר שקין לחם פעלים והכנה לחם במקום שהן מקום שהן מקומן להקנות לחם שהיא ולי אמר קונין שביתה במקומן ם לחם פלפים אחם לכל דוח וחם המלוח כירב מקום אחר אין יכול לשלוחו ממקו' שיערב אבל לי אמר' לא קני אלא במקום שיערב אבל כרגלו הוכח כאן דאסור בשיערב שהלקו במקום עירוב שבות עירובו במקו' שהפעה לכאם ופתות ונקמעא האוכל לשיעור ג' סעודו' דמקילנן כר' יוסי דברי הכל שבות: לכל בחלוקת של חלם לא נחל כאן המקיל: למאי הילכת' לחומרא שבות או להורות הלכה לחומרא שבשב אחר בשבת קאמרו: משום מעם קאמרי: משום בלשון אחר מטען בסורף לחברו לעבוד כמוהו לא לדרשן לי' ברבי' אלעזר תורויי נמי לא מרגין ולי עבוד בוקיה לא מסדרי עובד': דיברי חלים: מברכת שם מקום: מחוץ עיר מסוכה למברכת כאוך ד' חלמים ומשרעין שו לזו למיזבן מיניהו ולאתקוני להו למחוץ' וחק"ב לסכוכי מכיחום מחוץ לתחו' דקסב' חפני מכוחי לין קונין שביתי' דכתי' שבת כאיש תחתיו' דכתי' ואל יצא איש ממקומו בגיר וסכר וכו' ולשיל מסקינן כר"ם דלי מיכוין לעיר לחרתן אלא לחוץ ולי נתכוונו ם' ה"ה לעיר שיש לם מיכוין: מרין אלא שיש בריך מחיצה של ברזל להפסיקו אלא יכנרו שיש של מקום זה לתקום זו שכל שם שקוף מקום השער לין לה מקומו שביתה כאילו לעיר מקומו לחיות לו מקומו אלמים אחה כוח לכל דוח אלא בתר קרקע בגיר וחק כוח שקוף מקום לין יכול לחו שבת ולחוץ ולין בני מקום שיולין למלוק אחוך מקום עלמו מצני כיצוח שיש של מקום לאחר: מחיצה קלויה קף על פי שהשים מקרקעים שמקום המחיצה שם לי לם מקרקעים מקקם שם לי בין קקה לחבירו: וכני

חנני קונין שביתה בכל מקום שהוא בין בחצר בין בשדה בין בבקעה בין בהר בין בגבעה בין בספינה בין בעגלה בין בחמור בין בגמל בין ברגלים בין בכלי שיש בו דפנות בין בכלי שאין בו דפנות בין בכלי שיש בו שפה בין בכלי שאין בו שפה בין בכלי שיש בו בית קיבול בין בכלי שאין בו בית קיבול בין בכלי שיש בו אזנים בין בכלי שאין בו אזנים בין בכלי שיש בו ידות בין בכלי שאין בו ידות בין בכלי שיש בו מוכין בין בכלי שאין בו מוכין בין בכלי שיש בו מוכין ואין בו מוכין בין בכלי שיש בו מוכין ואין בו מוכין בין בכלי שיש בו מוכין וא

גופי שלש אמות ואמה כדי לפשוט ידיו ורגליו דברי ר"מ ר' יהודה אומר גופו שלש אמו' ואמה כדי ליטול חפץ מתחת מראשותיו ומניח תחת מרגלותיו ומתחת מרגלותיו ומניח תחת מראשותיו מאי ביניהו איכא ביניהו ד' אמות מצוצמות דר"מ סבר מצוצמות ור' יהודה סבר מרווחות והני ארבע אמות באמה דידיה והבונן ליה ואי קשיא לך אמאי לא תני לה גבי יש שאמרו הכל לפי מה שהיא אדם משום דלא אפסיק ליה דאיכא נגם באבריו דלא רבי ארבע אמות דידיה כתחתיו ובעינן לכיתנן ליה ארבע אמות כארבע דעלם: כיצד היו שני מקצת אמותיו של זה בתוך אמותיו של זה ומקצת אמותיו של זה בקצת אמותיו של זה מביאין ואיכלים באמצע ובלבד שלא יוציא זה מיתוך שלו לתוך של חבירו: ואם היו שלשה ואמצעי מובלע בשתים הרי אמצע מותר בהנאה והן מותרין עמו ושנים החיצונים אסורין זה עם זה א"ר שמעון למה הדבר דומה לשלש חצרות הפתוחות זו לזו ופתוחות לרשות הרבי עירבו שתים [החיצונות וגם] האמצעי הוא מותרת עמה והן מותרות עמה ושתי החיצונו אסורו זו עם זו: גמ' אמר רב יהודה אמ"ר ב זו דברי ר' שמעון אבל חכמים אומרים רשות אחת משתמשת עם שתי רשויות ואין שתי רשויות משתמשות עם רשות אחת כלומר האמצעית משתמשת עם החיצונות ואין החיצונות משתמשות עם האמצעית ושמוא אמ' לרבי חכמים שלשתן אסורות: אמר רב חמא בר נוריא אמר רב הלכה כר' שמעון: מתני' כיצד שהיה בא בדרך וחשיכה לו והיה מביר אילן או גדר ואמר תהא שביתתי תחתיו לא אמר כלום שביתתי בעיקרו מהלך ממקום רגליו עד עיקרו אלפים אמה ומעיקרו עד ביתי אלפים אמה נמצא מהלך משחשכה ארבע אלפים אמה ואם אינו מביר או אינו יודע בהלכה ואמר

ר"ש

ורבי יהודה סבר ל'תחום מלוחתן' ע' שיעור בני לכישוט ידיים ורגלי' הם יוקר מחמה: כאמה דיוקים הים לכי מה שנאמר לרוץ יש לו ד' לתוך כאמה שנאמר מצנח היה בהזכוכ: גבי יש שאמרו הכל שנאמר כלים יקחו יש שאמרו הכל לפי מה שהיא אדם לפי מה שהיא מלא קומתו מניח מלא חפניו קטורו' מלא לוגמיו ליום הכיפורים ומחזר ב' סביבותיו לעיבור ליתני נמי ד' לתוך ד' לתוך ד' לתוך ד' ולתני ג' בתוך ג' ולתני ב' בתוך ב' ולתני ג' ולתני ב' בתוך ב' ולתני ג' ולתני ב' בתוך ב' ולתני

ואמר לשבתי במקומי זכה לו מקומו ויש לו
אלפי אמה לכל רוח עגילות דברי ר' חנינא בן
אנטיגנוס וחכמים אומרים מרובעת כטבלא
מרובעת כדי שיהא נשבר את הזויות : גמ'
מאי לא אמר כלום אמר רב לא אמר כלום כל
עיקר דאפי' לתחתיו של אילן לא מצי אזיל
וישכו אמ"ל אם אמרת כלום לביתי אבל לתחתיו של
אילן מצי אזיל ונעשה תחתיו של אילן חמר
גמל בא למדו מן הצפון מודדין לו מן הדרום בא
למדוד מן הדרום מודדין לו מן הצפון אמ' רבא
מאי טעמא דרב משום דלא סים אתריה איכ'
דאמרי אמר רבא מאי טעמא דרב דכל שאינו
בזה אח' זה אפי' בבת אחת אינו פ' בשם שאין
לו לאדם לקנות ארבע אמו מקום שבות אחרי
שכבר קנה במקום אחר כך אין לו לקנו' שיעור
שתי מקוואות בבת אחת אמר רב הונא בריה
דרב יהושע לא שנו אלא באילן שיש לתחתיו
שכונה אמות אבל אילן שאין תחתיו שמונה
אמות אלא ז' הרי מקצת ביתו ניכר כלומר שאין
בחציין אלא שלש אמות ומחצה וכל מקום
שאתה מודד לא תמצא ארבע אמות אלא עד
שתמדוד הני אמה מן החצי האחר ונמצאת
את חצי אמה כמסויימת וניכרת והיא מקצת
בית שביתתי : תניא כותיה דרב מי שהיה בא
בדרך והיה ירא שמא תחשך והיה מכיר אילן
או גדר ואמר שביתתי תחתיו לא אמר כלום
שביתתי במקום פלוני פלוני יהלך עד מקום פלוני
הגיע למקום פלוני יהלך

רש"י

אמ' שביתתי [בעיקרו] ויאדע הוא שביתתי ושב ניכו אין יוצ' מלשני, קונם לו שבית, בעיקרו הוחיל ושי, מקומו ואוסר שביתי קונם לו אלפים לכל רוחות ואלפים לכל ניכו : גמ' לא אמר כלום כל עיקר ולא יוצ ממקומו שדרי במקו' רבלין כאן אין לו שביתה כי עקר דעתו ולכו מבאן ואחת החילן נמי לא קנה שביתה ואפ"ם שכל תחתיו של גוף החילן בתוך אלפים אמה למקום רבלין מפרש טעמא דרב לקמן הוחיל ולא פירש אחת ד'אמות כאר לו תחתיו של אילן לאו שביתה היא : ושמואל אמר לא אמר כלום לביתי כו' לקמן מפרש מלקוח בגמ שכל גוף החילן בתוך אלפים אמה למקום רבלין דכל ד'אמות שתהן לו שבית, תחתיו כולן רשאין לו בילכך לביתי לא אמ' כלו' דמ ניתו רוחב מעיקרו אפי' אמה כדקתני מתני' מעיקרו כך ניתו ים יותר מלפים אמה ושמש עד ניתו ים מלפים אמה ונעשה קטנו של החילן רוחב נעשין גוף החילן הוא רוחב עכשיו ת"ש שלשה לו תשר בתל כלום מוכחו לכאן ולכאן : גת למדוד מן הכפון מסוף הנשיים לכך ניתו אלפים כדי שיגיע מודדין לו מן הדרו' ותומרין גמ' ד'אמות ראשונות של כל רבלין כאר לקחת החילן ומשם ימדדו לו אלפים אמה מבויתו ונמצא רוחב שביתה שלשים : גת למדוד מן הדרו' מד' אמות הראשונות אלפים לכך שיוכל לחזור לתחויל למקו' רבלין שכבר אמה מודדין לו מן הכפון אמת ד'אמו' של כל ניתו החילן כאר ומשם על מקום רבלין יש לו אלפים אמה לחזור לתחויל לבי' כשיצא תחת לכל מרבע אלפים [לכך ניתו] פחות שלשים אמה יש לו אמה נמצך ומפסיק כל רוחב החילן מבני שלח מי' כדפיר' : מפני שלח סיים לקריה וניון שלח סיים לח קנה מיני : כל שאינו נוחב יותר מד' אמות, נגון תחת אינו כיון דלם סיים ל' לאמות לשניות ואינו יכול לחזור ולכרור ד'אמות דראויות לביות לו שביתה כאן ולכאן כי אמר בולכו נמי בהדיל כגון הכא דאמר שביתתי תחתיו לח אמרינן לילקי מרבע מיניה : ל"ם מרבע קלי : שתחתיו שמנם לחיכי למיפר מרבע דהאי ניסא לו דמאי ניסא קנה הילכך לח משיימי כיון דחין תלו בגלגו כאוך תלו : תכל ו'אמו' ע"כ מקלק ניתו ניכר באמה למעלי' דאי לימיר שלח נירדה לו ואי בחצע החילן ד'אמות כרי הן מכן ואי מכאי ניסא לו מכאי כרי הן מיכן הילכך קנה סם כיון שיכו בא למדוד מן הכפון מודדין לו מן הדרו' מן הדרו' מודדין לו מן הכפון : שביתתי במקום פלוני כדפסיק שביה מקום מוקף מיכה ואחוי לביתי לכ כך אמות כולן הילכך לח צריך לכייאוי כה ד'אמות דכולי כל אמות : ומהלך

אמרינן אמות שקנה הילכך ירו על פחתקנום ומפסיד מרבע אלפים כשיעור תחתיו של אילן כ"ש מאי טעמיה שלמר שביתתי תחתיו של אילן לבד אמרינן שמחל מקום שביתתו ומקנה לו שאר מקום אלפים אמה סביב לו : אמר רבא מאי טעמיה דרב שנאמר

מרדך את כולו ותיצדה לו אלפים אמה בד"א במקום המסויים בגון ששבת בתל שהיא גבוה עשרה וראוי מארבע אמות עד בית סאתי' וכן בבקעה שעמוקה עשר והיא מארבע אמי' עד בית סאתים אבל מקום שאינו מסויי' אין לו אלא ד"א היו שנים אחד מכיר ואחד שאינו מכיר זה שאינו מכיר מוסר שביתתי למכיר ומכיר אומר תראה שביתתנו במקו' פלוני בד"א ששי' לו ד"א שקבע לו אבל לא סיים לו ארבע אמות שקבע לא יוו' ממקומו תניא כותיה דשמואל ^טעה ועירב לשתי רוחות הוא שמערבין לשתי רוחות או שאמר לעבדיו צאו וערבו עלי אחד עירב לצפון ואחד עירב לדרו' כהלך לצפון בעירובו לדרו' ולדרו' בעירובו לצפון ואם מיצעו עליו את התחום הרי זה לא יוו' ממקומו ואע"ג דרב ושמואל הלכה כרב באיסורי ברא הלכת' כשמואל דהא דתני' כותיה דשמואל שיב בהיא דת"ר שנים ששאלן חלוק זה לילך בו שחרית לבית המדרש וזה לילך בו ערבית לבי הכנסת וכו' מיצעו עליו את התחו' ה"ז לא יוו' ממקומו וקיימ"ל דהלכתא היא הילכ' הלכת' נמי כראי תני כותי' דשמואל דתרוייהו חד טעמא נינהו : מהלך ממקום רגליו עד עיקרו אפים אמ': אביר רבא והוא דכי רהיט מטי ליה א"ל אביי והא חשכה לו קתני חשכה לו לביתו אבל לעיקרו של אילן אזיל אינ' דאמרי חשכה לו כי מיצני קליל קליל אבל כי רהיט מטי : מתני' זהו שאמרו העני מערב ברגליו ר' מאיר אומר אנו אין לנו אלא עני ר' יהודה אומר אחד עני ואחד עשיר ולא אמרו מערבין בפת אלא כדי להקל על העשיר שלא יצא ויערב ברגליו : גמ' אמ' רב נחמן מחלוקת במקומו דר' מאיר סבר עני אין עשיר לא ור' יהודה סבר אחד עני וא עשיר אבל במקום פלוני עני אין עשיר לא לדברי הכל אמא קסבר ר"מ עיקר עירוב בפת ולא אמרו מערבין בפת אלא להקל על העשי' ורבי יהודה קתני לה תניא כותי' דרב נחמן את עני ואחד עשיר מערבין בפת ולא יצא עשיר חייב לתחום ויאמ' שביתתי במקו' פלוני שלא אמרו לערב ברגל אלא

ג' מצות

רש"י

ומסלק לה כולה ומוסיף לה אלפים אמה בד"א במקום המסויים בגון ששבת בתל שהוא גבוה עשרה וראוי מארבע אמות עד בית סאתי' וכן בבקעה שעמוקה עשר והיא מארבע אמי' עד בית סאתים אבל מקום שאינו מסויי' אין לו אלא ד"א היו שנים אחד מכיר ואחד שאינו מכיר זה שאינו מכיר מוסר שביתתי למכיר ומכיר אומר תראה שביתתנו במקו' פלוני בד"א ששי' לו ד"א שקבע לו אבל לא סיים לו ארבע אמות שקבע לא יוו' ממקומו תניא כותיה דשמואל ^טעה ועירב לשתי רוחות הוא שמערבין לשתי רוחות או שאמר לעבדיו צאו וערבו עלי אחד עירב לצפון ואחד עירב לדרו' כהלך לצפון בעירובו לדרו' ולדרו' בעירובו לצפון ואם מיצעו עליו את התחום הרי זה לא יוו' ממקומו ואע"ג דרב ושמואל הלכה כרב באיסורי ברא הלכת' כשמואל דהא דתני' כותיה דשמואל שיב בהיא דת"ר שנים ששאלן חלוק זה לילך בו שחרית לבית המדרש וזה לילך בו ערבית לבי הכנסת וכו' מיצעו עליו את התחו' ה"ז לא יוו' ממקומו וקיימ"ל דהלכתא היא הילכ' הלכת' נמי כראי תני כותי' דשמואל דתרוייהו חד טעמא נינהו : מהלך ממקום רגליו עד עיקרו אפים אמ': אביר רבא והוא דכי רהיט מטי ליה א"ל אביי והא חשכה לו קתני חשכה לו לביתו אבל לעיקרו של אילן אזיל אינ' דאמרי חשכה לו כי מיצני קליל קליל אבל כי רהיט מטי : מתני' זהו שאמרו העני מערב ברגליו ר' מאיר אומר אנו אין לנו אלא עני ר' יהודה אומר אחד עני ואחד עשיר ולא אמרו מערבין בפת אלא כדי להקל על העשיר שלא יצא ויערב ברגליו : גמ' אמ' רב נחמן מחלוקת במקומו דר' מאיר סבר עני אין עשיר לא ור' יהודה סבר אחד עני וא עשיר אבל במקום פלוני עני אין עשיר לא לדברי הכל אמא קסבר ר"מ עיקר עירוב בפת ולא אמרו מערבין בפת אלא להקל על העשי' ורבי יהודה קתני לה תניא כותי' דרב נחמן את עני ואחד עשיר מערבין בפת ולא יצא עשיר חייב לתחום ויאמ' שביתתי במקו' פלוני שלא אמרו לערב ברגל אלא

ר' מאיר סבר עיקר עירוב בפת ולא אמרו לערב ברגל אלא להקל על העשיר שיוכל לצאת ולערב ברגליו ור' יהודה סבר עיקר עירוב ברגל ואין עירוב בפת כלל ולא אמרו להקל על העשיר שיוכל לצאת ולערב ברגליו ולא יהא עשיר חייב לתחום ועני פטור מפני שאין לו ולה

מתני׳ מי שיצא לילך לעיר שמערבין וכו׳ כלומר שמוכרח לעבור ד׳ אלפים אמה ויכול לילך מזו על ידי עירוב ומזו אחזיק בדרך קלה ואחזור ד׳ הגיעו שמא לו בה אמה או עד כמה היא צדלקמן בגמרא ומוקי לה בשיירי שיירי שיירי ולילך לגיעו שיש לו בעיר לחרף ולשבוע שם בשבת ולא יצא מביתו ולהקנות דקנינא שביתה ומחוסר ולמחר לגיל ללכת למיל שסמ גלגל שהחזירו הנרו ואמר שביתתי במקום פלוני הוא מוכר לילך למחר לגוקה עיר לחרת כיון שהחזיק בדרך קלה ואחזירו ד׳ הרי הוא כבית דירתו [לילך] אל ביתו והרי הוא כאילו לן שם ולילך למחר משם ד׳ אלפים לפלוני שהרי לא הפסיק בדרך ואם תאמר אם כן מה הועילו חכמים בתקנתם שיהא מי שיצא לילך לעיר שמערבין יכול לילך ד׳ אלפים לכל רוח שירצה שהרי כל עיר יש לה ד׳ אלפים לכל רוח ואם תאמר שמא יש בעיר שהוא הולך לה עשרה בתי בתים ואינו יכול לילך ד׳ אלפים לכל רוח שהרי אין בית אחד מהם ראוי לו לשבות בו שאין בו עשרה בתי בתים

[שלש לא] יכנס אם עומד בתפלה השליחים וכבר יצא שני לתענית שלמחר נמצא שתין מתענין בלי תקוה שנתנו לו חכמים עד תקום עיר ליכיך לא יכנס : מי שהחשיך יכנס ליום לתת לקהל ולא יכנס בלומר מי שסיים כדי נדרך וחשב לו וחיינו ד תוך משהו תקוה תקוה שלא תהא תחת לא שריון לא תתר לא יכנס אם לומר שניקחני בעיר לא תמר בלום שהרי הוא לתקוה שסיים יקר מלפים לתפ' ובשקומו נמי לא קני שניקח דשהו שהינו רוצה לקנות שניקח שם מקומו ואין לו אלא ד' לתעות כדין מי שיצא תוך לתקוה : וז"ש מיקר ליכנס עד ע"ו לתעות שלשתן לכי שהשתו שם

[illegible] מעברין לקהל נכניר מעברין אין מעברין לתעות בלא סיעת כתוב אלפים לתפ' ומפני השערין שוכי המעו'ם

סלחכת ה'

ועד [illegible]

אבר [illegible]

סליקן להו מי שהוציאוהו

כיצד מעברין את הערי' בית נכנס בית יוצא פנים נכנס פנים יוצא היה שם נדודיות גבוהו עשרה טפחים ועשרים ונפשות שיש בהן בית דירה מיציאין את המדה כנגדן ועושין אותן כטבלא מרובע' כדי שיהא נשבר את הזויות : גמ' ת"ר כיצד מעברין את הערים ארוב' כמות שהיא עגולה עושין לה' זויות מרובעת אין עושין לה זויות היתה

שלש לא יכנס מי שהחשיך לו חוץ לתחום אפילו אמה אחת לא יכנס ר' שמעון אומ' אפי' חמש עשרה אמו יכנס שאין המשורה ממציין את המדות מפני הטועין : גמ' תנא מפני טועי המדה והלכתא כתנא קמא אמר ר' חנינ' רגלו אחת בתוך התחום ורגלו אחת חוץ מן התחום יכנס דכתיב °אם תשיב משבת רגלך רגליך קרינן :

סליקן להו מי שהוציאוהו

כיצד "מעברין את הערי' בית נכנס בית יוצא פנים נכנס פנים יוצא היה שם נדודיות גבוהו עשרה טפחים ונפשות שיש בהן בית דירה מיציאין את המדה כנגדן ועושין אותן כטבלא מרובע' כדי שיהא נשבר את הזויות : גמ' ת"ר כיצד מעברין את הערים ארוב' כמות שהיא עגולה עושין לה' זויות היתה

סליקן להו מי שהוציאוהו

כיצד מעברין את הכרים וכו' מפרש בגמרא שהוא לשון חסר כיוצרה וכן לקהל העומן כיוצרה בעיירה של עיר וכו' אלמא ים עיטור לעיר ומפרש השתא כיצד היו עיטור לה עיר או לא עיטור לה בית הר' נכנס וכיון ח' יוצא מעלייתן לה המדה כנגד כיצד יש לה

רבינו יהונתן כיצד מעברין פרק חמישי עירובין קה

שלטי הגבורים

היתה רחבה מצד אחד אלף אמה וקצרה מצד אחד חמש מאות אמה לבדן רואין כאילו חוט מתוח לשיעור רחבה לראשה הקצר ומודדין מאותו החוט ולחוץ : היה בית יוצא כמין פגום או שני בתים וכו' קמ"ל דכי היכי שמוסיפין מראש אחד כשבית אחד יוצא מסם כמין פגום בסמוך לשאר הבתים בשנעים אמה ושירים הכי אמרינן בשתי רוחות ובאי או שני בתים דקאמר לא ברוח אחד עומדות ויוצאות כמין פגום שאם כן כיון דאמר מבית אחד כל שכן משני בתים אלא בשתי רוחות וקמ"ל שמעברין אותו בכל [רוח] שיצאו ואפילו בארבע רוחות : רואין אותה כאלו היא מלאה בתי' וחצרות ואפילו לאותן היושבין בקצר של קשת מודדין מן היתר שהוא המקו' הרחב שבקשת : ואם יש לו בין שני ראשיה היינו אורך מקום היתר פחות מד' אלפים אמה נמצא תחום ראש זה נבלע בתוך תחום ראש האחר ולפיכך נעשית עיר אחת מלאה בתים ומודדין לה מן היתר כאילו היא מלאה בתי' ואם לאו אין מצטרפין אותה לחיות עיר אחת ומודדין לה מן הקשת לכל אחד ואח' מפתח ביתו וחלל העיר החלק שאין בו בתים מן המדה הוא שלש מחיצות שאין עליהם תקרה וכל שכן אם הן מקורות מזו לזו בגב דהוה ליה דירה מעליית' : נפש בנין על הקבר ופתמי' לדיר' שומ' הקבר עביד הילכך אע"ג דלא דייר בה דירה הוא : הקבר בית הקברו' ופת' בית הקברו' לאו לדירה עבי' לפיכך בעי' שיהיה שם בית דירה לשומר בית הקברות וכן סתם בית הכנס' לאו לדירה עביד דהא אין ישנין בהם : והאוריות ארוי' סוסי' : אוצרו' לתבואה ליין ולשמן ולאו דירה הוא והבורגנין שבתוכה שבתוך השדה : והבית שבים שהיא בתוך שבעים אמה ושירי' לעיר שהיא סמוכ' לעי' : ובור היא בתפירה ואין בה בנין אבנים ושיח הוא בבנין אבני' : ובית שבספינה לא קבע ליה דוכתא פעמים שהיא בתוך שבעים אמה פעמי' שאינו ומערב שאינה ראויה לדירה שאין לה כי אם שני מחיצות אע"פ שהיא מקורה כדאמרינן בגדודיות שהן שלש מחיצות : יושבי צריפין דיורין של הוצין ושל ערבה ואינן קבע הילכך אפילו יש הרבה במקום אחד כשיעור מהלך אלף אמה אינן חשובין עיר להיות כל' אמות וכל אחד ואחד מודד מפתח ביתו אלפים אמה לכל רוח : הבא לרבעה כלומ' שהיה' עגולה או בית נכנס ובית יוצא והוצרך לרבעה אנו נותנין לו עצה שירבענה ברבוע עולם אע"פ שאם היתה מרובעת מתחלה ואין ריבועה כריבוע עולם אין לנו למדוד אלא מריבועי הנמצ' לו אבל כיון שרוצה לרבעה טוב שירבענה לריבוע עולם : ופומניך אם אינך יודע צפון ודרום עגלה בצפון ועקרב בדרום מזלות הם ולא ישנו את מקומם לעולם בקיץ ובחורף כשאר מזלות : מתני' נותנין קרפף לעיר וכו' כלומר כשבא למדוד התחומים אינו מודדין מן החומה אלא מרחיק מן חומת העיר שבעים אמה ושירים כשיעור חצר המשכן שהיא מאה על חמשים ונשאנו מרבעים מאה על חמשים כלומר שנקח החמשים העודפים באורך על הרוחב ונוספים סביבות החמשים על החמשים יהיו שבעים אמה על שבעים אמה ושירים ונשיעור זה נוסיף על העיר ומשם ואילך נמדוד אלפים אמה וזה התוספת נפקא לן מקראי בגמרא אלא שרבי מאיר מוקים לקרא לכל עיר קטנה או גדול' : וחכמים שחולקים עליו סברי לא ניתן זה התוספת אלא בשהן שתי עיירות סומכות זו לזו שבשהם כל כך סמוכין שאין בין שתיהם אלא שיעו' קרפף הנוכר שהוא שבעים אמה על שבעים אמה ושירים אנו עושין אותן שתי עיירות כעיר אחת : ומודדין לאנשי עיר המזרחית מסוף עיר המערבי' כל תחום שבת אבל עיקר המדידה תהיה מחומת עיר המערבית בלא שום תוספת כלל

אם יש

רש"י

היתה רחבה מצד אחד וקצרה מצד אחד רואין אותו כאילו היה שוה כשבא למדוד את התחומין למערב אבל קרן מערבי' דרומי' אינו מודד מן החומה אלא מרחיק ונמשך למער' עד כנגד חודה של קרן מערבית צפונית הנמשכת למערב וכן קרן דרומית מזרחית : בית אחד בולט מחומת העיר לצד [מן] הצדדין לקרן מערבית צפונית כשב' למדוד תחום הצד השני מקום שאין הבית בולט שם מרחיק מן החומ' עד כנגד מקום שכלה בליעת הבית לקרן מזרחית צפונית : כאילו חוט מתוח מכוון והולך כנגדו ממקום שכלה הבית עד כנגד צפונית מערבית ומודד מן החוט ולצפון אלפים : או שני בתים אחד במזרח ואח' במערב וקמ"ל דבשתי רוחות נמי אמרי' רואין : היתה עשויה כמין קשת כזה שאין בתי' במקו' היתר חבל הקשת : רואין אותה כאילו היא מלאה בתי' כשב' לקבוע תחומין מודד מן היתר כאילו היא מלאה בתי' סביב והדר בקשת לא יתחיל למדוד מביתו לצפון אלפים אלא כל העיר עד היתר חשובה כד' אמות : פשיעא וכי תעלה על דעתך שיקצרנה : דאריב' וקטינא קצרה ורחבה מהו דתימא ירחיבנ' למזרח ולמערב עד שתהא מרובעת יפה קמ"ל דכמות שהיא מניחין אותה שהרי יש לה פיות : ולא מרבעה בריבועה של עולם בצפון לצפון כו' אלא עומדת באלכסונה נגד ריבוע עולם : בין שני ראשיה אורך מקום היתר פחו' מד' אלפים אמה שתחום ראש' נבלע בתחום ראש האחד נעשה עיר אחת ומודדים לו מן היתר דרואין אותה כאילו הוא מלאה בתים ואם לאו אין מצטרפין אותה להיות אחד ומודדין לו מן הקשת לכל אח' מפתח ביתו וחלק העיר שאין בו בתים מן המדה הוא : שאין עליה תקרה וכל שכן אם מקורות הן מזו לזו בגב דהוי דירה מעלייתא : נפש בניין שעל הקבר ופתמא לדירה שומר קא עביד אע"פ דלא דייר ביה דירה הוא : והקבר בית הקברות : ובית הכנסת שתמייהו לאו לדירה עביד לכך אי לית ביה בית דירה לחזן הכנסת וכה"ג לאו דירה היא וכן בית ע"א שתמא לאו לדירה מתעביד : והאוריות אוריות סוסים : והאוצרות ליין ושמן ותבואה כל הני סתמי לאו לדירה מתעבדי : והבורגנין שבתוכה שבתוך השדה : והבית שבים בתוך שבעים אמה ושיריים לעיר : שבתוכה שבשדה : ובור ושיח בב"ק מפרש מאי בור ומאי שיח בית שבספינה לא קבוע ליה דוכתא פעמים שהיא בתוך אמה לעיר פעמים שאינן : צריפין דירות של הוצין וערבה ואינה קבע הילכך אפילו הרבה במקום אחד אפילו שיעור מאה אמה אין חשובין עיר להיות כד' אמות וכל אחד מודד לביתו אלפים לכל רוח אם בא לצאת בריבוע של עולם כדמפרש ואזיל נותן צפונה לצפון עולם ודרומה בדרום עולם ולא באלכסונו של עול' : ופומניך אם אינך יודע לכוון צפון ודרום עגלה בצפון ועקרב בדרום מזלות הם : מתני' נותנין קרפף לעיר כשבא למדוד התחומין אין מודדין אלא מרחיק שבעי' אמה ושירים כתצר המשכן ומאז מתחיל למדוד מאה וארבעים ואחד ושליש היינו שתי קרפיפות להיות כאחת והיוצ מזו ללכת דרך חברתה חוצה לה מודד מחומת חברתה והולך :

אחמר

לשון רש"י

ע"ר העשוי' הקשת שלא היה ישוב בתים אלא בקשת וכל אלא הקשת הוא רואים אותה כאילו חוט מתוח כשבי ראשי הקשת מראש זה ברחב זה וכל אותו חלל שבתוכה כאילו הכל מלא בתים וחצרו' ומודדים לה אלפים אמה מחוץ לחוט הקש' כאוה דברי' אמורים כשלא היתה יותר מאלפים אמה אין החוט של קשת עד הקשת אז שהיה יותר מאלפים אמה אבל אם לא היה בין ראשי הקשת ד' אלפים אמה שאין תחומין מוכלמין זה בזה וגם היה בין הקש עד החוט יותר מאלפים אמה הרי זו אין מודדין לה מן החוט אלא מן הקשת במבואר בקו' הראיות :

ב מסמע מלשון רבי' הכנסת ולא שהיה רב הונא יבול להשמיענו דין זה כשבי פגומין היוצאין מצד אחד דכלמי' שיש כניסו פחות מד' אלפים אמה יסא דלא בקיט מיצתי' בשני פגומין שהוזכרו בבריתא קודם עיר עשויה בקשת משום דשני פגומי דבריות' אוירי' ביוצאין בשניך רוחות ובר' דלרבא ברים דרבה בר רב הונא דאמר אפילו ביתר מאלפים אמה בין קשת ליתר מודדין לה מן היתר לא הוא מצי למימר למיצתי' על שני הגמוין דאפי' בעיר העשויה בקשת אם אין בין יתר לקשת כ"א אלפים אמה מודדין מן היתר אפילו אם יש יותר מארבעת אלפים אמה בין שני ראשי הקשת בדמערם שנמו משום דאי בעי אייתי לה דרך בתים ואפילו ברבה דאמר אלפים ולית ליה שבתא דאי בעי אייתי :

אם יש לזו שבעים אמה ושירי ולזו שבעי אמה
ושירים עושה קרפף את שתירן להיות באחת
וכן שלשה בפרים המשולשין אם יש בין שנים
החיצונים מאה וארבעים ואחת ושליש עושה
אביציעי את שלשתן להיו אחד : גמ' איתמר
רב הונא אמר נותנין קרפף לזו וקרפף לזו רבי
חייא בר רב אמר אין נותנין אלא קרפף אחד
לישתי יעירות גרסי בגדרים "הנודר מן העיר
מותר לילך בתחומה ואסור ליכנס בעיבור מנא
לן דעיבורה דמתא כפתא דמי אמר רבי יוחנן
דאמר קרא "ויהי בחיות יהושע בירותי מאי
בירותי אילימא בירותי מיש והכתיב "וירחץ
סיגרת ומסגר אלא שמע מינה בעיבורה :
מתני' "אין בודדין אלא בחבל של חמשים
אמה לא פחות ולא יתר ולא יכוד אלא בנגד
לבו ה'מודד ובא ורגיע לניא או לגדר מבליעו
וחוזר למדתו ורולך לו רגיע לרה מבליעו ורוז'
למדתו ובלבד שלא יצא תיץ לתחים ואם אינו
יכול לרהבליעו בזו אבר ר' דוסתאי אמר ר' נאי
שבעתי שנקדרן בהרים: גמ'

תורה אור

ר' משה

רש"י

ליתמר רב כונא לתמר כו' ורבי חייא
לתניא דתכמים דתמרי' כלישנא : תין
נותנין אלא קרפף אחד כו' ותקשיין
דקתני לסיפא נו ב' לחמר כו' ומוקי לה
בר' מאיר ולתני ולא יותר שמא
מתני' נגד : אלא בנגד לגן
קטן לו תכמים מקום לשים רפת
בתוכו בנגד לב כל אחד אלא יהן לו
בנגד לאחד מה בנגד רגלין ואחד
בנגד ראשו והמותרין מתקנין
ומתקבלין : מבלישו לם לישן בו
תחתים לחם מבחוץ על שמח
מלחלא ולא"כ שים במרזוח
כלוך יותר מלא לין לתורי' לחלק
מדה מדתנו למדת שהחום זה יעמוד על שמח שבתו חוק כל
שבתו מכלין ומבליע מדרוגו בתוכו
מחתים ולין יכול להבליעו שם ובולך ומבליע שם ובולך ומוזר שם מבחוץ ולבלוח
עד בנגד מקום שכלה בו רוחב הגיל בנגד העיר [ויחזר למזרח] ומבלוח
בו לחם מדת תחומין : ובלבד שלא יהן לחם שלם היה בנגד העיר אלא יהן לחחום חה הולך ומבליעו שלא בנגד העיר ומוזר
מבחוץ לא ישהוד אלא כדי שלמת המחתים ולחוזר מקום שבלה
מילוקו חוץ בנגד העיר וילין לחם מדת התחום ולא יחזור ולך יהן
לחחום בד בנגד מקום הבלוח שבלה בנגד העיר לידם נשם
לחחום מקום הבלוח שבלה בנגד העיר ולא יחזור לאחוי לחחום
לחחום בנגד העיר ולא בנגד מדרגותיו שבלה בנגד העיר ולא יחזור
שם רחבה בנגד העיר ואחר
מחתים ולין יכול להבליעו שם בחבל המחים ולחחר מחתים שלא בנגד
העיר יכול להבליעו ומבליעו שם ובולך ומוזר שם מבחוץ ולבלוח
עד בנגד מקום שבלה בו רוחב הגיל בנגד העיר [ויחזר למזרח] ומבלוח
בו לחם מדת תחומין : ובלבד שלא יהן לחחום שבלה היה בנגד

רש"י

גמ' תנא לא יפחות מפני שמרבה כשהבל קלר כ"ה בכתבי יד ומ"ש ב"ה ומתרגמינן בתרגומינו ומתקל ומקר לשון נגמר כלומר לשון משקל ומדה כמו שמרבה בהבל של מקל ומקר הבל המצרי : לסוטה ולפי שעשקה מצרי שהיו שוטרי בומה למיכל קוסרין לה הבל המצרי על דעיה : ושל פשתן למדיה ומבגלה עדופה : פיסקא מלקתני תחר למזרקו וכולי מפורש בפי' המשנה שם היה ניחל מעגון" ומיהו יכול להכליהו מקדר ושלה וכו' ה"ק ואם היה ניחל משוך והולך וסובב לתוך כ"ב ריבוע שתיהן ו' טפחים ועל כל אחת ואחת מהן ג' טפחים ובתוכן ב' טפחים ועומק הכלי ג' טפחים ומלא מים ונתן לתוכו ב' לוגין חטין ונתערבו זה בזה ואח"כ נ

ובלבד שלא יוציא חוץ לתחום מאי טעמ' אמר
רב הונא גזירה שמא יאמרו מדת תחומין באה
לכאן פי' שלא יבאו לטעות הרואין ויאמרו מדת
תחומין באה לכאן : ואם אינו יכול להבליעו
וכו' : כיצד מקדר תאנא תחתון כנגד לבו
ועליון כנגד מרגלותיו אמר אביי נקיטינן אין
מקדרין א"א בחבל של ארבע אמו אמ' רב נחמן
אמ' רבה בר אבוה אין מקדרין לא בערי מקלט
ולא בעגלה ערופה מפני שהן של תורה :
מתני' אין מידדין א"א מן הכוכח ריבה למקו'
אחד ומיעט למקו' אחר שומעין למקו' שריבה
ריבה לאחד ומיעט לאח' שומעי' לריבה ואפי'
עבד ואפי' שפחה נאמנין ליכר עד כאן תחום
שבת שלא אמרו חכמים ברבר להחמיר אלא
להקל : גמ' פי' מיוחה מישון וכחה כלום
מקו' שוה ומישו' : למקו' שריבה אין למקום
שמיעט לא אימא אף למקום שריבה : ריבה
לאחד ומיעט לאחד : היינו קמייתא הכי קאמ'
ריבה את ומיעט את שומעין לזה שריבה אמ'
אביי ובלבד שלא ירבה יותר מיד היעיר
ואלכסנדריא : מתני' עיר של יחיד ונעשית
של רבים מערבין את כולה של רבים ונעשית
של יחיד אין מערבין את כולה אא"כ עשו
חוצה לה נישור כעיר חדשה שביהודה שיש
בה חמשים דיורין דברי רבי יהודה רבי שמעון
אומ' שלש חצרות של שני בתים : גמ' ת"ר
עיר של יחיד ונעשי' של רבים ורשות הרבים
עוברת בתוכה כיצד מערבין אותה עושה לחי
מכאן וחרי מכאן או קורה מכאן וקורה מכאן
ונושא ונותן באמצע ואין

מדידה יפה שם"פ שאם מקילין בקרקעי' לא מקילין בערי מקלט וכו' לא מידדין
לא' נתן ו"ל מצמן (במדב' לו) ומחה ל' כתף יש כנרת קדמה ומזרח לשון הגבעה ושפה כלומ' אין מקחילין למדוד לא ממקו' [מיאור] שנוכל להכיר ממנו
מדידה יפה שם"פ שאם מקילין בקרקעי' לא מקילין בערי מקלט וכו' לא מידדין
לא' נתן ו"ל מצמן (במדב' לו) ומחה ל' כתף יש כנרת קדמה ומזרח לשון הגבעה ושפה כלומ' אין מקחילין למדוד לא ממקו' [מיאור] שנוכל להכיר ממנו

ר"ש ע"י

שלא יוציא חוץ לתחומ' פירשתי לעיל :
תחתון כנגד לבו ועליון כפר
מרגלותיו פירשתי לעיל : נעשי'
מקלט נתחום ערי מקלט לקלוט
ונתן כסף שהעיר קולטת בך
התחומים קולטים בשבילה ערופה
כשמודדין ליחזור עיר קרובה על
ההלל : מפני שמדידתן מן הקרוב
הילכך לא משגינן בה מילי אלא
מודדין כריס ונכנו' בקרק' הלקה :
מתני' אין מודדין לא מן הכוכחת
הנקי כמדיד' ונעמוד פירש"י ב"ת :
ריבה למקום ת' ומיעט למקום ת' אחר
שמעת מינה תחום זה לרוכים
ונולטין מכנגד מינה קרוב קרוב
שכנגדה : שומעין למקום שריבה
ואין לוקחין מזה הקרוב כנגדה מפני
שלא מקח מהכל כל צורכה ולכך
נקרבים וקניה נקוטפת שצריך
למוקחה נכל כחו : ריבה לאחד
ומיעט לאחר מפרש בגמרא : שלא
אמרו חכמי' בשבת בדבר להחמיר
להקל : גמ' למקום שמיעט לא
ניכנס ולא יש נכלל מלתי' מכח :
כיצד קמייתא בריבה לאחד שיעט
למקום ת' שכי קאמ' ריבה ת' ומיעט
את' שמקום שני בני אדם או מיכח
וזה ריבה : שלא יהיה יותר מן מדת
העיר שלכלסנדא ומצי' ריבה שיעור
נחל שליכא למימליה במקום הכל
הלילן ליה בעשרה חלכסן דאמ' זה
היה נקי כמדידה וכני עכשו של
קהומין כנגד הקרן נלכסן כדאמר
לעיל וזה מדד חלכים מאמצע הקרן

עין משפט

ואין מערבין אותה להצאין אלא או כולה או מקצתה הנמצאת בפני עצמה : ואם היתה של רבים ואחרי היא של רבים ואין לה אלא פתח אחד מערבין את כולה : האי דקתני עושה לחי מבאן ולחי מכאן אוקימנ' כר' יהודה דאית ליה האי סברא דתניא יתר על כן אמר רבי יהודה מי שיש לו שני בתים משני צדי רשות הרבים עושה לחי מכאן ולחי מכאן או קורה מבאן וקורה מבאן ונותן באמצע אמרו לו אין מערבין רשות הרבים בכך : ואין מערבין אותה להצאין [א] או כולה או מקצתה הנמצאת בפני עצמה מאי שנא הצאין דלא דאסירי אדדרי מבוי מבוי נמי אסירי אדדרי הכא במאי עסקינן דעביד דקה כי הא דאמ' רב אידי בר אבין אמ' רב חסדא אחד מבני מבוי שעשה דקה על פתחו אינו אוסר על בני מבוי פי' דקה אצטבי רבי זירא עירבה לבולה מתא דבי רבי חייא ולא שבק שיור א"ל אביי מאי טעמא עביד מר הכי א"ל דאמרו לי הנהו סבי דידה דרבי חייא בר אשי הוה מערב לה לבולה ואמינא שמע מינה עיר של יחיד ונעשית של רבים היא א"ל לדידי אמרו לי הנהו סבי אשפה הוה התם מחד גיס השתא דאשתקילא לה ההיא אשפה הוי לה כשני פתחים ואסי' א"ל לאו אדעתאי אטר רב נחמן בר יצחק אמ' רב סולם מבאן ופתח מבאן סולם תורת פתח עליו ותורת כותיצ' עליו תורת מחיצה עליו ולא בעי שיור ש"מ דכל היכא דאיכ' שני פתחים לא מערבינן ליה עד דעבדי ליה שיור (א) וטעמא דשיור כדי שיכירו שהעירוב הוא שהתיר את הטלטול ולפיכך אסור השיור כדי להזכיר העירוב תורת פתח עליו בבותל שבין שתי החצרות רצה מערב את רצו מערבין שנים : רבי שמעון אומר שלש החצרות של שני שני בתים אטר רב חמא בר גוריא אטר רב הלכה כר' שמעון ר' יצחק אומ' אפי' בית אחד וחצר אחד : בית אחד וחצר א' פ"ר לא אימא בית אחד בחצר אחת אמר אביי לר' יוסף הא דר' יצחק גמר אי סבר [א"ל מאי נפקא מינה] א"ל גמ' גמור ושמרת תהא והלכת כרבי יצחק : מתני' מי שהיה במזרח ואמר פרכה לבנו לערב לו במערב במערב ואם לבנו לערב לו במזרח אם יש ממנו ולביתו אלפים אמה ולעירובו יותר מכאן מות לביתו ואסו לעירובו אלפים אמה ולביתו יותר מכאן מותר לעירובו ואסור לביתו

ר"ש"י

ואין מערבין אותה להצאין דכיון דמעיקרא הדא קויא ואסרו רבי להני והוי כמבוי שנכנס אחד מן החנויות ולא עירבו דאסרו לכולהו : או מבוי מבוי בפני עצמו ולקמן פרי' ומשתח נמי ליקמרו : ואין לה אלא פתח אחד דלאו מפולשת היא ולא דמי לדלעיל מדכר : מבוי נמי אסרי אהדדי דכיון דמעיקרא הוה והא מערבין לח כולה והוברגו להיות לו קורה לא מוק': דעביד דקה פתח נמוך כרת' כל מבוי דלעי אדעתייהו לאיסקלוקי כל חד מחבריה וכעמו' פירש דקה מילעיל: על פתחו פתח תלוין אוזן אוסר על המבוי אם לא נשתתף עמה דגלי דעתייהו לאיסקלוקי ולא שבק ליה שיור ועיר של רבים והרי היא של רבים הואי : ומקשי' אמר ליה תמינא עיר של יחיד ונעשית של רבים אמאי קרי ליה עיר דרבים הואי אלא לעולם עיר של יחיד ומשני לי מעיקרא נמי דרבים הואי אלא הכא היה לה שתים אחד מפקיעה ואחד מכניסה ולא היה לה אלא פתח אחד ואמרי' לעיל דאמי' היא של רבים נהכי אמי ליה : סולם שעולים ויורדים בו הוין לחומה מלכאן נראה אחד מן העיר · הוצרך מהילה עליו לגזור אטו מבטל הכתובה להיות כפתח ואין כאן לא פתח אחר ולא נעי שיור כסולם שבין שני העירו' ואין ניניה' פתח וכסולם ריחב קרנב הוי כאלו העירו' ופתח ניניהם לחמרין פרק חלון רבי מערבין בעירוב אחד לאחיהן ויהא אוסרין להסתם מזו לזו דרך גוהא הכולל והסולם דרך נקניו וסדקיו דלי ליכל פתח ניניהם אין מערבין אחד ולא אמר לאחיהם מזו לזו רבו מערבי' שני עירובין ולילו לעצמן בני נקים שבאחר לעצמן ולא משתמשי מהאי זו לאחר ו' : סלק דעתך הלר בלא בית אחד הלר אחת שבית שער נקוראת שני בתי דירה : בית אחד בחלר אחד שיור : מתני' מי שהיה במזרח נשדה או ביום שני ואמר לבנו עליו ביום : ואמר לבנו מבעוד יום לערב עליו במערב : לעירובו יותר מכאן אוסרן עירובו ולבו : מוק' לביתו לדין ביתו כלו לעשות שביתתו מבעוד : ואסור לדין עירובו לאחר שביתתו מבעוד יום לדעת עליו היו' דיתוך מבעוד יום מלפים נאמת שאין יכול לילך ולעשות כי אין עירובו קובע לו אלא אלפים לכל רוח וכיון לילכו עירוב היה שביתתו בביתו שהרי בתחום ביתו היה ואף על גב דאמרת פרק מי שהלוהו גבי האומר לחבירו לך היום ואלך אני למחר יום אחד אחר שביתתו הרי הוא כאלו הלוהו מבעוד יום ואמרי' התם הרי הוא כמי שהלוהו מבעוד יום לא יוצא ממקומו ה"מ בכל דבר המקום רגלין לו ניחא ליה למיך וכיון דאוכל מקום כלומי נמי לא אמי למיקני שהרי רחוק ממנו יותר מאלפים לכך לא יוצא לחל בעוד בביתו ובירוב למקום שהוא עירוב יש לו שביתה בביתו דמסתמא בביתו ניחא ליה למיקני כדתנן בפרק בכל מערבין גבי נקבובל לחוץ לתחום סבור היה חמר גמל ולא קנה לא יוצא ממקומו שמא מיכה לתם שהוא עירוב יש לו שביתה בביתו לעיבורה

ר' מנחם

ואין יכול לילך אפי' אלפים אמה ולא יותר שהרי עירובו אינו עירוב לו ואין שכן יוצר רוע' שביתו מבעירובו שעירב לו בבין ותם"ש בשיטו כף מי שהלוהו (לף כ) שהשוכר בסוף שביתתו במקום פלוני והיה חוזר מקו' רחוק ממנו יותר מאלפים אמה ואמרי' התם הרי הוא כאלו הלוהו שם ואינו יכול לילך אפי' אלפים אמה ולא יותר שהרי עירובו אינו עירוב לו אלא אלפים לכל רוח וכיון לילכו עירוב היה שביתתו בביתו שהרי בתחום ביתו היה ואף על גב דאמרת פרק מי שהלוהו גבי האומר לחבירו לך היום ואלך אני למחר יום אחד אחר שביתתו הרי הוא כאלו הלוהו שם ואינו יכול לילך אפי' אלפים אמה ולא יותר שהרי עירובו אינו עירוב לו אלא אלפים לכל רוח וכיון לילכו עירוב היה שביתתו בביתו שהרי בתחום ביתו היה ואף על גב דאמרת פרק מי שהלוהו גבי האומר לחבירו לך היום ואלך אני למחר יום אחד אחר שביתתו הרי הוא כאלו הלוהו שם ואינו יכול לילך אפי' אלפים אמה ולא יותר שהרי עירובו אינו עירוב לו אלא אלפים לכל רוח וכיון לילכו עירוב היה שביתתו בביתו שהרי בתחום ביתו היה ואף על גב דאמרת פרק מי שהלוהו גבי האומר לחבירו לך היום ואלך אני למחר יום אחד אחר שביתתו הרי הוא כאלו הלוהו שם ואינו יכול לילך אפי' אלפים אמה ולא יותר שהרי עירובו אינו עירוב לו אלא אלפים לכל רוח וכיון לילכו עירוב היה שביתתו בביתו שהרי בתחום ביתו היה ואף על גב דאמרת פרק מי שהלוהו גבי האומר לחבירו לך היום ואלך אני למחר יום אחד אחר שביתתו הרי הוא כאלו הלוהו שם

מוסף רש"י

הדושי

אנשי שם

מהרי"ם א

הנותן את עירובו לעיבורה של עיר לא עשה
ולא כלום נתנו חיץ לתחום מה שנשבר הוא
מפסיד : גמ' חיץ לתחום סלקא דעתך אלא
איכא חיץ לעיבורה של עיר מה שנשבר הוא
מפסיד כיצד כגון שנתנו למזרח דיעיר בסוף
אלף אמה נמצא מהלך לרוח מזרח שלש אלפים
והרי נשבר אלף אמה למזרח ואינו מהלך לרוח
מערב אלא אלף אמה בלבד נמצא האלף שנשבר
ברוח מזרח הפסיד ברוח מערב ואקשינן כדה
שנשבר הוא מפסיד ותו לא כלומר אבל העיר
כארבע אמות דמיא ותניא הנותן את עירובו
בעיבורו של עיר לא עשה ולא כלום נתנו חיץ
לעיבורה של עיר אפי' אמה אחת נשבר אותה
אמה ומפסיד את כל העיר מפני שאמרו מדת
העיר עולה לו למדת התחתים : אמר רבה בר
שילא לא קשיי כאן שבלתה מדתו בחצי העיר
וכאן שבלתה מדתו בסוף העיר פירוש כתני'
דקתני מה שנשבר הוא מפסיד בתחתיתן בלבד
אבל בעיר לא הפסיד כלו' כשבלתה מדת
אלפים אמה של תחתים בסוף העיר דאמר רב
אידי בר אבין א"ר יהושע בן לוי היה מודד ובא
וכלת מדתו בחצי העיר אין לו אא"כ חצי העיר
כלתה מדתו בסוף העיר נעשית העיר כולה
כארבע אמות ומשלימין לו את השאר וכולהו
רבוותא אפסקי דהכי ה"ר חייא ואע"ג דאמר רב
אידי אין אלו אא דברי נביאות לא אימפת דין
ברבי דהא רבא דייק אברייתין ואבר הרויהו
תנהי אנשי עיר גדולה מהלכין את כל עיר
קטנה ואין אנשי עיר קטנה מהלכין את כל
עיר גדולה מאי טעמא לאו משום דאנשי עיר
גדולה כלתה מדתן בסוף העיר לפיכך מהלכין
את כולה ואנשי עיר קטנ' כלתה מדתן "בתוך
העיר לפיכך אין מהלכין את כולה אבר רבי
בר חמא אמר רב דהוגא עיר "דהויא שבת על
נשפת הנחל אם יש לפניה רקה ארבע אמות מידדין לה אלפים אמה משפת
הנחל פירו' כי רוב הדעתים הנחל מתיבש ומשתמשין בו שאינו מתמלא
אא ביעת הגשם וכיון שאינו [מתמלא] משתמש בו נעשה כבלה העיר
ואם אין לפניה רקה אין מידדין לה אלא מפתח בתיהן ובאי שנא רבל רקה
בעלמא ארבעה טפחים והאי רקה ארבע אמות משום דראוי שתיא על שפת
הנחל בעיתא תשמישתא הילכך אי הויא ארבע אמות אין ואי לא לא : מתני'
"אנשי עיר גדולה מהלכין את כל עיר קטנה ואין

רש"י

לעיבורה של עיר בתחו מן הכתוב
העומדי' בתוך שבעי' אמה ושיריי'
לה עשה ולה כלו' שהרי כלה עירוב
מתי יש לו מן העיר לשים ובל העיר
לו כך אמו' : נתנו חוץ לתחו' משרם
בגמ' תוך לעיבור' של עיר שנה שנשבר
לרוח זה משפיד לרוח שכנגדו
כדאמרים בגמרא : גמ' נשבר
אות' אמה שנשבר ברוח זה מפסיד ברוח
ומפסיד מדת כל העיר לרוח שכנגד
כשיעור אלפים מעירובו לכל העיר
תמלא לו מדת העיר מן התחנון
כיון שבלתה מדתו בחצי העיר אם
היתה עיר גדולה שהרחיק מן
העיר לתת עירובו שתין כל העיר
נכלעת במדת אלפים של עירובו
הוין לה כולה כך' אמות : היה מודד
ובא [שנת] חוץ לעיר ולא היה יכול
שיש עיר שמונה לו ומקנן קרק מי
שמולוקנו הוחיל ולא היה
כוונתו לכך לא יכנס אלא עד
אלפים אמה שביאתו ואם התחיל
למדוד בתלפים מפשים ביניהם ואם
בלה מדתו בו ואם הרחיק
ובלה מדתו בו ואם הרחיק
למקום עירובו חוץ לעיר וקונם
לשניהם : חין לילו אלא לבני נושי
כמתנת אפי הכותים שתין מקום
שעם לדבריו : תנאי עיר גדולה
שהיקה לשן עיר קטנה בתוך לתים
ויוצאים מעירין ומכנין והולכים דרך
הקטנה מהלכין אם כל עיר הקטנ'
הסמוכ' לשן וא"כ מהלכין אם כל
כולה הסמוכה כך' אמות ואשיירין
מהקה חוץ לה לילי ס"ל מדת העיר
מלקח לסם מלי אלף לאמותיהן
כפשוטו דעד אלפים אמה מלי
למיול : ואין

ר' עקיבא ורבנן נין עיר מרבה לו נמערה מרבה אבל רמוים לגירה כלומר אלא נכלו מהיעוקים אף

רש"י

ואין אנשי עיר קטנה מהלכין את כל עיר גדול' כיצד מי שהיה בעיר גדולה ונתן את עירובו בעיר קטנה או מי שהיה בעי' קטנ' ונתן עירובו בעיר גדולה מהלך את כולה ותוצה לה אלפים אמה אמר ר' עקיבא אין לו ממקום עירובו אא' אלפים אמה אמר להם ר' עקיבא אי אתם מודים לי בנותן את עירובו במער' שאין לו ממקום עירובו אלא אלפים אמה אמרו לו אימתי בזמן שאין בה דיורין אבל יש בו דיורין מהלך את כולה ותוצה לה אלפים אמה נמצא קל תוכה כעל גבה ולמיוד שאמרו נותנין לו אפי' אמה ואפילו סוף כודתו כולה במיערה : גמ' ולית דהיש לה לדר' עקיבא אלא מהלך את כולה ותוצה לה אלפים אמה כת"ק : תנו רבנן שבת בעיר גדולה אפילו כאנטיביא ובמערה אפילו כמיערת צדקיהו מהלך את כולה ותוצה לה אלפים אמה :

ר"ח מפרש

סליקו להו כיצד מעברין

הדר עם הנברי °בחצר או עם מי שאינו תרלב מור' בעירוב הרי זה אוסר עליו רבי אליעזר בן יעקב אומר לעולם אינו אוסר עד שישיר שני ישראלים אומרים זה על זה : גמ' דכולי עלמא בין לר' מאיר בין לר' אליעזר בן יעקב דירת כותי לא שמה דירה ובנזר' שמא ילמד ישראל ממעשיו של כותי קא משמע לן דר' אליעזר בן יעקב סבר כיון דכותי חשוד על שפיכ'דמים תרי דשכיחי דדיירי גזרי בהו רבנן חד דלא שכיח דדיי'לא גזרי ביה רבנן ור'מאיר סבר זיבנין דמיקרי ודיירי ואמרי רבנן אין עירוב מיועיל במקו' כותי ואין בטול רשו' מיועיל במקו' כותי עד שישבור ובותי

הדרן עלך כיצד מעברין

הדר שיטו מוהב בעירוב כותים וכו' כלשמריכן בפרק בכל מערבין אוסר עליו לעולם אפילו לאחר עד שיכוור שיתנו רשות שם לו באחר : על שיטו שני ישראלים דרים בשני בתים ואומרין זה על זה ובתים לעדר בניהם הכותי אוסר עליהם הכותי אוסר מכל טעמא : וכותי וכנמרא שבת

גהולה הרחוקה ממנה אלף ואין בעמה אלפים הויל ואין כולה נגלעת באלפים אמה שלהם נגזן שרחוקה מהלכין אותה כולה מכל מקום דזהו כללה של עיר שהיא בעיר גהולה וכן : דשיטו נוהן עירובו לכתחלה נהוך הפיר לקנות בה שביתה אין מילוך בין גהולה לקטנה אלינא דדבנן בתרוייהו מהלכין כולה כל אמתים : גמ' שבת בעיר גהולה בין שהיא יושבה בין שהיא חרבה אהלך את כולה אפילו לרבי עקיבא דבשבת עובה לא רבנן ובטובה עירובו שוה בשניהם דבליגו ולית הלכתא כותים :

הדרן עלך כיצד מעברין את העירים

הדר עם מכנרי נהר' וכו' מי שיש מודה בעירובו נגזן כותים כדאמרינן בפרק בכל מערבין (דף לח) דמכני לן כותיים בירי תריהם בם וכותים' נחכנים לגמרי : כדי זה אוסר עליו לעולם אפילו ניעל לו רשותו ואפילו ניעל לו רשותו ל"ג דבישול רשות מכני בישראל הכירו ובכותי אף על פי שהוא עין כדאמרי' בפסוק בכנרי יהוה ואחרי זה מכני בישראל אמרינן דמכני בישראל הכירו ובכותי אף [וזהו לא יאכיר] מכני שבכנרי יהוה ואחר בלעו לחי הולכי שבאחר מקום ועם כל זה אינו רוצה לקח לו אלקי שבאחר לו עד שתשבור לו בפניו, משום פרושה בולגי לבעים הוא מקבלין ולא יאכור לו ומקון כך יצא ישראל מביתו ולא ילמוד מעשיו אבל מן הדין לא היה לריך אפי' בישול כדאמרי', בגמרא לדירת כותי לא שמה דירה כי היא הדין בפסוק של בפסח ל"ג בישראל המבשל רשות לחבירו אלא עירב עמו ואמרינן שתין לו רשות למכשל להנות בכל שהוא שבת אפילו בלא בני בביתו אלינא מקלינן כיון שבשר ממנו יש לו רשות לכותי להנות מביתו כמו שיקנה : רבי אליעזר בן יעקב אומר לעולם אינו אוסר הכותי על ישראל עד שיהיו שני ישראלים דרים בשתי בתים שבם אוסרין זה על זה ובם לריכין לערב בניהם ואמרו חכמים אלא יעשו עבמו עירוב לבם ולא בישול רשות זה לזה ל"ש שמועיל להם בשהוא אחר עד שיבשרו מן הכותי אבל אם לא היה בישראל אחד שאינו עליו הכותי : ושמעמי דרבי אליעזר דכיון דאחד מהן אחר מתירין אין הכותי מפני שיכול דאחד מהן דבחבור הכותי, בחבר כי אם ישראל אחד שאינו עליו הכותי : ושמעמי דרבי אליעזר דכיון דאחד מהן אחר מתירין אין הכותי מפני שיכול דאחד מהן דבחבור הכותי, ב"ח ולא מעליו ועל כן ג"ל לנזור דבר משני דבשלמא לא שביחא לן נזרו רבנן וכיון דלריכ בוחים לא שבה דירה אינו לריך לשבור מפני ומשום להחמם בחבר אבל בשבת שאחר שומר את חבירו ודבר מצוי בכל יום ולא יעברנו לגמרי משום שמעשיו מלמדין ממעשיו מלריכום לשבור ממנו והכותי לא יאכיר שמפני כשפים ובעלי עירובם ותפילו יבעלו זה לזה אין ביעול רשותם שוטיל בלום : גמ' כולי עלמא לא פליגי בין לרבי אליעזר בין לר"מ וכו' מפורש בפרי' בחצר : שמרין אין הכותי תפילו בפחות משוה פרוטה שבי שפיל תשובה להם מחמת הקנוטה כדאמרינן בין בית בפרק בכל מערבין לחזרה שוה פרוטה שלהן ניתנו ולא ניתן להיזקן בבי ישראל לבני מחילה ניתנו ובני נחיים שתינם כדבר מועט כזה : ניתנו בכותים בנים גמורים בתי מקוואות בנמי מקרבנות בבי משום הוא ללמד מן בשר הוא ומותר לאוכלן בכותים אף על פי שים בו חלב ואם כל זה לא רלה להורות בעוד שהיה רבו מי ובנכותו היה מקבלין השוחל מם ירקה במקום רבו ולמפרע מלישורין מם רלה קלמיד מדם רבו שוחט לקבוע בו : ורבו שם ושוחק שוחר לקבוע בו ולבעור בו :

המאור

פרק כי שהיציאתו נקיים יתר כללות לשלם לן לו אלא ר' לחות מי סהיניתיהו כותים ויהודיהו כותים לא הם כוותיהו כותי ויחזר נדע' לו סיפא לנדעת ובחיידהו כותים לן לו אלא ר' לחות כלבד וחז"ל נתר יהא נדעת וחזר נדעת ופ' שיטתו הון לחקונתן וחזרו לחקונתן הפילו בחזיר לה הפסידו את חקונתן ושתרי כיחלוצ' ת"ט חנוסחן ניהנו ובדרב פפי ופרוש שיטתו הון לחתום כשוגג יהכלו בחזיר כך וכן כך הון לא אלא ר' לחות כך"ת אלא בחקונתן כלומר שיטתו ולא חזרו לחכל מה שזרע לחקונתן חס' כחזיר יחכל כרב פפי וכת"ק דר' לחתיה ודר"ח בן יעקב"אלין נזרין כלכל כרבי' ר"ח ופי' הלחן' רב הוגו שהם בחקונתן כלומר שיטתו ולא חזרו לחכל מה שזרע לחקונתן חס' כחזיר יחכל כרב פפי וכת"ק דר' לחתיה ודר"ח בן יעקב"אלין נזרין דילמ' חזיר כחזיר ולא נזרינן דילמא אתי לטלטולי כלי החזיר והוא"ם שהוא רגיל להחתם הסלבה פסוקה היא ואין בה תחלוקת וכן היא דלחן' רב נחתן חוזה לו רב הוגו שהם היה חוזר וכת"ק מדתו על שפת תקרה חזיר לטלטל ככל פנית כלומר ע"י זריקה ולא נזרינן דילמ' חזיר כחזיר חפצו חס' כנית שיפרק החלונות בקבע מ"ט לא לחתום כה רב הוגו כרבי יוסי דתניא תלמוד לומר ורבי' ע"ז לא נזכר לו אלא ר' לחות כלבד וחסר לחיתיה

אסרי הני כי נמי אסרי הני כלומר מתוך שאחרים אוסרין את האחים אף האחיקאוסרין זה
את זה וכריכין שירוכ לכל אח ואח הכי נמי מסתבר מדקתני סיפ אימתי וכו' מבלל דרים כשים
עליהם דיורין שסקינו והא דקתני או שאין שמהן דיורין כתנר אין כריכין לערב כללא הוא לות'
אף כשמוליכין שירוכן למקום אחר אינן כריכין אלא שירוכ אחד לכולן :

כי אתא רכין אחר ר' יוחי שלם מחלוקת בדבר ת"ק ור' עקיבא ורבנן בתראי דאמרי אין
דרישת הרגל אוסרת כלל אפי' רגל האסורה אינה אוסרת והא דתנן שבת אחת מן
החיטונה וכו' אתאן לת"ק ומתסתא לא כריכינן להתא מינויא דאחר אסורי מיחסר' והכי קתני
וכשאוט' מתנינן לה למתני' ולא מיחסרא ולא מידי והרי"ף לא פסק בשלש המחלוקו' הללו הלכ'
בדברי מי וג"ל דהלכה כת"ק דאמ' רגל המותרת אינה אוסרת רגל האסורה אוסרת דסוגיא
דשמעת' הכי אזלא והכי אסקה שמוא לעולם מותרין עד שיהו שנים כפנימית וא' בחינוב' אכל
שנים בחינוכה ואחד כפנימית אע"פ שהם שלשה ואני קורא בהם רבים בחינוכה אינן אוסרין
דשמעת מינה רגל האסורה אוסרת רגל המותרת אינה אוסרת ואחר ר' אלעזר כותי הרי הוא
כרבי' שאם היה כותי כפנימי' ושני ישראל בחינוב' דרישת הכותי אוסרת' עד שיסכור ובהא אפי'
שמוא מודה ואפי' לרבנן דאמרי רגל המותרת אינה אוסרת גזיר' דילמא' איכא מאן דלא ידע ביה
בהוא כותי שהוא יחיד במקומו וקסבר שיסראל דר עמו ואחר הא מטלטלי כלא שירוב וכלא
שכירו' ראם איתה דאוגר ליה כותי רשותי' מיפעא פאשי ואין שירוב מועיל במקו' כותי כל הדין
סוגיא כת"ק דר' עקיבא היא ותמו' הכי נקיטינן כותיה והא דאמ' רב נחמן אמ' רבה בר אבוה
אמ' רב שתי חגרו' וג' כתים ביניהם וכו' עד סוף פירקא השמיטה הרי"ף מלבתו' אע"פ הלכ'
היא והא דאמ' רבא אחרו לו שנים נא ושרב לנו וכו' פרישב' בגמר' התם בין השמשו' סמקא היא
ספק ימתא ספק ליליא וכי אזלינן לקולא לא מוכח' מילתא' אע"ג דתשרינן ליה לגבי דהאי ימתא
ולגבי דהאי ליליא לא מוכח' מילתא ולא הוו מילי דרבנן בחוכא אכל לגבי כתים דתנחי קמן
מוכח' מילת' ואחרי' תאי שבא דלגבי כאי כית ולגבי האי בית שער והוו מילי דרבנן כי חוכא
ולפיכך אין נותנין דירות לחנאין :

פרק חלון

הכי קאמר יש כו ד' שולין אין משלין לא ומדאוקימנא בפרק כל גגות וכלבד שלא יורידו
לתוכו' מאי לתוכו' למטה בכתים הבא נמי אין משלין דקאמ' אין משלין לו מן הכתי' אכל
מן החנר משלין כר' שמעון דאמר גגין ואחרות וקרפפות רשות אחת הן וכר' יוחנן דאמ' הלכ'
כר' שמעון דאמ' כין שירבו כין לא שירבו והא דאמ' רב דימי א"ר יוחנן מקו' שאין בו ד' על ד'
מותר לבני רשו' היחי' ולבני רשו' הרבי' לכתף עליו וכלבד שלא יחליפו כת' עליו הרי"ף אוקימנ'
כפ' כיצד משתתפין ברשויות דאורית' וכו' בדבתי' בהלכו' ויש לנו לפ' כיצ' משתתפין סברא אחר'
שלא בדברי הרי"ף ומה שהשתיט מלבתוב כל ההלכות הנזכרות בגמרא מבאן ועד סוף פסקא
דמתני' אין אנו יודעין לו טעם והא דאחרינן בגמ' חקק להשלים בכותל בכתה כך פירשה ה"ר
שלמה ז"ל בגון שהסולם נר וחקק בכותל מבאן ומבאן להשלים רחב הסולם לד' כתה נריך
להשלי' הרחב בגובה הכותל ופשיטנא עד עשר' דכיון דאיכ' גובה עשר' ורחב ד' הוי פיטור פתח
ואע"ג דגביה כותל מן החקק טובא ליה לן בה חקקו כולו בכותל בכת' פירוש חקק כל הסולם
בכותל בעין שלינו' ורחבן כמשך הכותל בכתה גובה נריך לחוק רחב ד' ופשיטנא מלא קומתו
בלומ' מלא קומת הכותל נריך לחוק ד' כמשך הכותל ומאי שנא התם כי איכ' סולם תגיע נראש
הכותל בסתלק לי' כלומ' נוח לו לעלות בו ותיהו לא חשיב למיהוי פתח בגיר מרוחב ד' בגובה י'
אכל הכא אין נוח לו לעלות בו כל כך והא דתני' בית שבין שתי חגרו' ומלאהו תבן וכו' בולה הלכ'
היא אע"פ שהשתיט הרי"ף חון מבטיל רשו' דקיימ' לן מבטלין ותוזרין ומבטלין והא דתנן ביב'
משתתפין במבוי ומזכה להם ע"י אשתו ואוקימנ' בחסב' נדרי' בגון שיש לה חנר באותו מבוי
דמינו דזכיא לנפשא זכיא לאחריני ולאתה להכיא אוקמתא מסוס דאתיא איכא דר' מאיר לאחר
אין קנין לאשה בלא בעל' ולא קיימ' לן כותיה הילכך אע"פ שאין לה חנר באותו מבוי מזכה להן
ע"י אשתו וכך כתבו חכמי הדור שלפנינו והא דא"ר חנינא אשתו של אדם מערבת לו שלא
מדעתו ותני' נסי' שעירבו ונשתתפו שלא לדעת בעליהן אין שירוכן שירוב ואין שיתוף
בנינן להו בגמ' לא קשיא הא דאסר הא דלא אסר בגון חנר שבין שני מבואת רגילה עם זה ועם
זה באותה שרגילה עמו מערבת שלא מדעתו מתוך שהוא אוסרו אכל באותו שאינו רגילה עמו
ואינה מערבת שלא מדעתו לפי שאינו אוסר עליו והרי"ף השמיט מלבתוב זה ומה שפי' בנתמעט
האוכל מתין א' ושני מינקאין פירושו נבוזעיקר הפי' כן הוא אם כל לערב מאותו המין הראשון
אפילו כולה מוסיף ומזכה ואינו נריך לחודיע ואם כא לערב מתין אחר אם כלה הראשון נריך
להודיע ואם נתמעט מוסיף ומזכה אף מתין א' ואין נריך להודיע והא דתנו רבנן בכל מערבין
שירוכי תחומין ובכל משתתפין שתופי מבואות וכו' אוקימנא כר' יהושע ומדקא תנינן במתני'
בכל משתתפין לאפוקי מדר' יהושע דאמר שלימה אין פרוסה לא אחת דאפי' בשתוכי מבואו' לר'
יהושע נריך שיה' שלם ולא פרוסו ואין מערבין בחנרו' משאר מינין ולא פי' הרי"ף ז"ל בענין הזה כל
הנרדוכל מה שנוב' בגמ' בגיטלה ממנ' בדי חלתה וכדי דמוע' ותפר' בקיסם לא כת' ממנו כלו' :

פרק ביצד משתתפין אוקימנא למתני' דקתני כל שקבל עליו מבטיל ויום הודיעוהו
ולא הודיעוהו קתני וכן הלכ' מנו' דק"ל כדרבנן יש
ברירה והא דאמ' רב חסד' ו' דברי ר' יהוד' ור' יוסי דאיתי פי' בגמ' משם דרב יהודאי זו דברי ר'
יהוד' ור' יוסי דכותה שיעור חני פרס ואית' לדרב חסד' קמיתא ופי' הענין הזה בשתחשוב בכר
פל ר' יוחנן בן ברוקא איכא דרב חסד' דאמ' כא מהן שליש לחנוני הויין שית שעודת' לקבא נמנא
הכבר שהוא שתי שעודו' שליש הקב שהן שמונה ביני' והוא שיעור שירוב חניה לבית החנוגע
ואני חניה לפסול את הגויה דסיינו שתי ביני' וזה הפיעו' הוא שיעור של ר' שמעון בענמנו דאמ'
שתי ידות לכבר משלש נקב חניה של הכבר השלם לבית החנוגע ואני חני' לפסול את הגוי' דכין
ער וכין מר אית להו ג' בכרו' לקב ושניה שוין בפרס והחני פרס ולא נחלקו אלא בשירוב דלרבי
יוחנן בן ברוקא בעי' שתי שעודו' ממש לקב ע"ד ג' לחניני או מש' לקב ע"ד מחנה לחנוני ולר'
שמעון מתשע לקב ועל דרך מחנה לחנוני קרובים דבריהם בשירוב להיות שוין ופרס והחני
פרס בשתחשוב אותם לר' יוחנן בן ברוקא ע"ד שלים לחנוני זה וזה שוין אכל חכמים אומרים
בבינה ומחנב שוחקת היא חני פרס ומאן חכמים ר' יוחנן בן ברוקא הוא וברב חסדא בתרית'
על דרך מחנה לחנוני הויין תמני שעודתא לקבא נמנא הכבר של שתי שעודות רביע הקב
שהוא ששה ביניים והוא שיעור שירוב נמנא חני חניה בינה ומחנה :

מתני' אנשי העיר ואנשי מרפסת ששכחו ולא שירבו פי' ה"ר שלמה ז"ל ולא שירבו או עם
אלו אכל שירבו או לעצמן ואלו לעצמן ומרפסת ארוב' היא והרב' כתחי עליו' פתוחין
לה וכולן יוכלין בסולם א' לחב' ומחנה נר' ה' ואע"פ כי אין אוסרין הואיל ובטוסה מרפס' עשר'
פלא הלכו בכולם אלא לחקל ואחרינן סולם תורת מחיב' עליו זה הוא פי' הרב ז"ל ואנו תמהי' בזה
הפי' מי הזקיקו נוח' בזן סולם תורת מחיב' עליו אפי' לת"ד תורת פתח עליו בין להקל בין להחמי'
כיון שעירבו או לעצמן ואלו לעצמן אינו אוסרין זה על זה דהא קי"ל רגל המותר במקומה אינה
אוסר' שלא במקומה' ו' ל' לא שנא שכחו ולא שירבו כלל לא שנא שירבו או לעצמן ואלו לעצמן כך
הם חולקין כל שגבוה י' טפחים למרפסת שהכל רשות אחת ומותר לטלטל מן העמוד למרפס'
ומן המרפסת לעמוד והא דתני' כפ' כל גגות אנשי העיר ואנשי מרפסת ששכחו ולא שירבו כל
שגבוה י' טפחי' למרפסת פחות מבאן לחב' כד"א בזמן שהיו או של רבים ואלו של רבים ושירבו
או לעצמן ואלו לעצמן ה"ה בשלא שירבו כלל כך הם חולקין גבוה י' טפחי' למרפסת פחו' מבאן
לחנר והיא גופה אינטריכ' ליה לאשמועי' דיכולין בני החנ' ובני מרפסת לערב או לעצמן ואלו
לעצמן ואין אוסרין או על או ולזה בשלשול ולזה בזריק' פלוגת' דרב ושמואל וקי"ל כרב באיסורי

ואית דבעי מימר הלכת' בשמואל מדאמר רבא ומותביה אשמעתיה וכן שתי גזוזטראו' ואי אחרת
יש דין גזל בשבת כלומ' שנריך השבה אמאי שתיהן אסורין דקס"ד בבאין בני תחומין דרך
עליונה למלאת על כרחין בגזלינן והדין סברא דרב אדא בר אהבה דמתרין לה אליבא דשמואל
ומדמפקינן לה בסוף פרקין בוותיה אלמא הלכת' בשמואל ולא מברעא מילת' כי הדין סבי
אחרינן לקמן בשמעתין דהכ' דכל לזה בשלשול ולזה בשלשול וכזריקה אפי' רב מודה שבוטלין
אותו לזה שבשלשול הילכך כותיה לשנויא דרב אדא בר אהבה אפי' איכא דרב ולעולם הלכתא
כותיה דרב : וגג הסמוך לרשו' הרבי' נריך סולם קבוע להתירו בשרבי' מבתפין עליו בכותל
וסודרא וכור שבין שתי חגרו' מופלגת מכותל זה בארבעה ומכותל זה בארבעה אל בא דשמואל
זה מוניא זיז כל שהוא מכותלו ועד לבור ומחל' וכן חברו דאי לא מופלגת ארב' ה"ל בכור שבין
שתי חגרו' ששתי הרשויו' שולטו' בו עד שעירבו או עד שיעשו מחיב' תלוי' בכור והשת' דמופלג
לא שלטי ביה שתי רשויו' דרך אויר לאסו' זה על זה לפי שאין דיורי הן פתוחין לו אלא משלשלים
הדלי ואין להם בו אלא אויר ובדין הוא דזיז נמי לא תיבעי אלא מנו' היכר בעלמא שלא שמעה
ברשו' אחרת של שניהם בלא שירוב דכותיה בתמב' שבת בפ' הזורק ספינה רב הוג' אחר ומנא
מחנה זיז כל שהוא ומחלא ומוקמי' לה התם מנו' היכר בעלמא' היא והא דא"ל אבוי לרב יוסי
הא דרב יהוד' דשמואל היא אסיקנא אלא מיהא זה מוניא זיז וזה מוניא זיז מחנה גמר רב יהודה
מדאיב' תקנתא בזיז כל שהוא נקיטינן מינה הילכך אפי' קניא ושעת' דאיב' תקנת' כל דהא
הא ליבא תקנת' כלל אדם אוסר על חבירו דרך אויר ורב פליג עליה דשמואל הילכך אפי' קניא
לא נריך ומנא תימרא דסביר' ליה לרב אין אדם אוסר על חבירו דרך אויר דאמ' רב שתי נחים
ושלש חורבו' ביניהן שמחיבותיהן פרוני' זו לזו ואין בהם דיורין ואין להן בעלים אלא שתי הגלי
הללו שחלונותיהן פתוחו' לתוכן וזה משתמש בסמוכ' לו וזה משתמש בסמוכ' לו דרך חלוני עליו
זריקה כלומ' אף על ידי זריק' וכ"ש על ידי שלשול וחברו אינו אוסר עליו אע"פ שמשתמשנה
כחול בזריק' אינו אוסר על חבירו דרך אויר ואתנשי אסור אוקימנ' דעבידן כי חנוגא שיהוא
שהיא יוצא' לחוץ איב' למגז' דילמא' מגבדר ונפיל מאי דזריק ביה לר"ה והא דא"ל רב בפא לאבי
לימא שתוא לית ליה לרב דימי כלומ' שאין אדם אוסר על חבירו דרך אויר לית ליה דרב דימי
דהא כל מקו' שאין בו ארבע' כאויר בעלמא' דאמי ולרב דימי מותר בלא שום תיקון ולא לשמואל
נריך זיז כל שהוא להיכירא ואסיקנא לשמואל חכמי' עשו חיזוק לדבריהם ויתר משל תוריה מי
גגין בשני בדי רשות הרבים בגון דמדלי חד ומיחתי חד ושניהם למעלה משערה ולנגיהם
לאדם אחד פלוגתא דרב ושמואל דקיימא לן כרב דאמר אסור לזרוק מזה לזה ואין נריך לומר
אם היו שניהם בתוך עשרה או שהיו של שני בני אדם והרי"ף ז"ל לא כתב מזה כלום :

מתני' בור שבין שתי חגרו' אמ' רבה בר בר חנה א"ר יוחנן ר' יהודה בשיטת ר' יוסי אומרי
דאמ' מחיב' תלויה מתרת פי' ובדין הוא דליחשוב נמי ב"ה אי לת"ד למעל' מחש' כלומ'
ע"פ הבור אי לת"ד למעל' מן המי' כולהו מחיבה תלויה מתרת אית להו אלא מנו' דרבי יהודה
עדיפא דאית ליה מחיב' תלויה אפי' למעל' בגון הכותל שעל הבור מנו' הכי נקיטינן לרבי יהודה
אי נמי י"ל טעמיהו דב"ה מנו' דבקיעת דגים לא שמה בקיעה מ"ה בקט דר' יהודה אי' יש
אעפ"י שהיא מחיב' שהגדיים בוקעין בה והא דבשיט ליה רב טבלא שמחיב' תלויה מתרת אי
דברי הכל היא למר בדאית ליה ולמר בדאית ליה לת"ק איכא דבית הלל ובדפירש רב הנא
למעל' על פי הבור ואיכה דר' יהודה למעלה מן הגיים ושיהו ראשי הקנים משוקעים בתי' שנה
מ"מ כולהו מחיבה תלויה מתרת אית להו וכרב הונא נקיטינן לקולא מנו' דשפיק' דרבנן היא
וזה שבתב הרי"ף ז"ל סוגיין כרב יהוד' אבן לאו הכי הדינו ואי מנו' הא דתאני יעקב קרמאה
דמסייע ליה לרב יהוד' בין דאסיקנא קל הוא שהקלו חכמי' כתים לקולא נקיטינן לכר משעמיה
דר' יהודה דשרי אף בכותל תלוי מנו' דרבים פליגי עליה ולא קי"ל כמחיבות כר' יהודה כתקום
רבים וכל מחיבה תלויה בדאורייתא בין בסובה בין בשבת בגון סדינין פרוסים על העמודים
ברשו' הרבי' לא סמכינן על מחיב' תלויה ולא עבדינן בה שובדא וקורה ד' מתרת בין בחורבה
בין בחיים דכיון דהויא לה מקו' השוב אחרי' פי תקרה יורד וסותם וכהא כ"ע מודה ואמה של
הכל שהיו מתלאין מחיבה על פי זקנים לפי שלא היה בעומקה עשר' או שלא היה ברחב' ד' שאין
מים בעשין רשות לעצמן בפחות משומק עשר' ורחב ד' ואם שוברין ברשות הרבי' דינן ברשות
הרבי' בדתנן בהזורק אם היה רקק מים ורשו' הרבי' מהלכת בו חייב ובמה הוא רקק מים מנו'
מי' טפחי' אלמא מים שאין עמוקין עשרה אינן רשות לעצמן וכן בשעוברין בחנר דינן ברשות
היחי' והא דתני' אמת המי' שעוברת בין החלונו' וכו' קס"ד בגון שעוברת בחנוי או בחנ' וקס"ד
שחלונו' הכתי' מבאן ומבאן פתוחות לה למלאת היחיב בשלשול הדלי מן החלונות לפוסה והוא
בה בחאי שסקינן הא דקתני פחות תשלש' אילימא באחת החי' גופה בפחות מג' הר' מקו' פטור
ושרי וג' הוי כרמלי' ואסיר אלא הא דאמ' רב דימי אין כרמלי' פחותה מד' לימא כרש"ב אחרה
לשתעתיה אלא באגפיה ולהחליף כלומר לעולם בשיש באחת החיים אכל אין באגפיה שלשה
בשמעלה הדלי מן המי' והוא סוחך אותו באגפיה ואח"כ מעלהו מגפיה לבית או נעליה הי
הוא במחליף מברמלי' לר' הי דרך מקו' פטו' ולת"ק לא הוי מקו' פטו' אלא פחות מג' ולרש"בג כל
פחות מד' הוי מקו' פטו' ומ"מ בין לת"ק בין לרש"בג מותר להחליף מברמלי' לר' הי דרך מקו'
פטו' והא כי אתא רב דימי א"ר יוחנן וכו' ואסיקנא הכיא ועירי אחרה משמיה דר' יוחנן ולא
רב דימי ומוקי' לה לבריתא באחת החי' גופה ודרב דימי דאמ' אין כרמלי' פחות מד' ומאי היא
ושתעתיה כרש"בג אזלא ואקשי' עליה דזעירי דמוקי' לה באחת החי' גופה למה היא מקו' בשור
למר בחלית לי' ולמר בדאית לי' בין שהאחה היא באה מן האגם הגדול שהו' כרמלי' בלא כפן
תהא זו האחה בחורי כרמלי' ותיתסר אפי' בשהו' מג' דקס"ד חורי כרמלי' בברמלי' בשם שהוא
ר"הי כר"הי ומהדרינן אין חורין לברמלי' לפי שרשות דרבנן היא ולא נתנו לה חורין ורב אשי
אוקמה בשופלג' וזו האחה מן האגם שבא המנו שבין שהפליגה והפריסה מתוה אינה נמשת
בחורי אגם רבינא אחר בגו' דעבדו לה ד' בפקי אפותה אלו החלונו' שאחרו בבריתא שהוא
שוברת ביניהן אין חלונו' הכתי' אלא חלונות למוכתי מים הם בגון פשנו לה כ' קובדיסין בבנשת
האמ' ושתי' ביניהן שיהיו המי' באין ויוצאין דרך שם ולא יהא ביניהן הפרש ג' ולכן בקיטי בגון
שהמים יוצאין דרך שם והם תשליחו' לר' מחיבות ואזדו לשעמיהו רבנן ורש"בג בתורת לבד
בדאית' בפירק' קמא בקורה היוצאה מבותל זה ואינה נוגעת בכותל אחר ואחרין שנויא דרבנן
סמכינן משום דבתרא הוא ולא מנטרבינן לשנויי דחיקי דלעיל לחלופי דרב דימי לעיר ולא
לאיפלוגי בהא מילת' בין רשויות דאורית' לרשויו' דרבנן ואדרבה רשויו' דרבנן אשכחן דמוקי
כה"ג בדאתרן לעיל לשמואל ברשויות דרבנן עשו חכמים חיזק לדבריהם יותר משל תורה לפי
דעתנו אין דברי הרי"ף בכוונים בזה בתה שבתב בפר' הלון כי ברשויות דרבנן בחול שבין שני
חגרות שגבוה י' ורחב ד' מותר לבתף ולהחליף ואם איתא אזדא לה הא דר' יוחנן דאמ' אלא ומבאן
לבאן ואוכלין ואלו משלין לבאן ואוכלין הא מדקאמ' או משלין מבאן ואלו משלין מבאן משמ' שאם
להם להחליף מרשות זו לרשו' זו ותו אשכחן בפ' המוצא תפילין אמ' רב ביבי בר אביי שהוא
מדרבנן איתא לדרב מדקתני בברית' אם יש בחלון ד' על ד' אסור ש"מ אסו' להחליף מרשות
מן האסקופה שהוא כרמלי' לחלק שהוא ר"הי דרך התבעל שהוא מקום פטור אלמא אית' לדרב
דימי אפי' ברשויות דרבנן והרי"ף ז"ל לא הזכיר הבריתא הזו דתניא אחת החיים שעוברי בין
החלונו' ולא כתב כלו' מכל מה שאמר בגמרא על בסק' דמתני' דתנן וכן שתי גזוזטראו' וכו' :

פרק כל גגות העיר הא דגרסי' במסכ' שבת אמ' רב נחמן אמ' רבה בר אסוה מנו'
שלא נשתתפו בו שירבו חנירו' עם בתים אין משלטלין בו אלא
בד' אמו' וכו' היה לו לרי"ף ז"ל לבתבה במקו' הזה ואנו כבר בתבנוה במקומה עם הפי' שפי' בה
ה"ר שלמ' ז"ל שתי חנירו' וחורבה אחת ביניהן לא הזכיר' הרי"ף ז"ל ובחייא בר רב נקיטינן
לקולא וכן שמעתא דרב יהוד' בג' קרפיפו' כולה עד סוגא ואפשר לומר זה שלא כתב הרי"ף ז"ל
שמעתא דרב הוג' בשתי חגרו' וחורבה אחת ביניהן משו' דברב אזלא ואנן קיימ' לן בשמואל דאמ'

הלכ' כר"ש ואפי' שירבו :

עין משפט

דקא קטר חמרא שהיה קושר החמור : בעינותא בדקל ואין משתמשין באילן משום שמת דגזרינן כל קשמיש במחובר משום שמא יעלה עליו ויתלוש דהוא איסורא דאוריתא : כי האי גונא דעבדיה השתא קמך מי הויא אפקירותא גבי תלמיד לפני רבו אבל רבינא אע"ג דמספקא ליה לא חשש דתלמיד חבר הוה בדלקמן : אין חכמה וגו' אין תורת חכמה וכבוד איש הגונא ויועץ עומד לנגד חילול השם : בפניו ר"ל תוך ג' פרשאות אסור להורות וחייב מיתה בידי שמים : שלא בפניו אפילו רחוק ממנו יותר מג' פרשאות : אסור לכתחלה להורות אבל ליכא מיתה : המשגר מתנותיו

אורה אור

גר מצוה

רש"י

וכותי לא מיגר דחיישי' אלכשפי' שוכרין מכותי אפי' בפחות משוה פרוטה דשלח ר' צדוק בר גיורי משמיה דר' יוחנן הוו יודעין ששוכרין מן הכותי אפי' פחות משוה פרוטה אמר רב יהוד' אמר שמואל הלכה כר' אליעזר בן יעקב ורב הונא אמר מנהג כר' אליעזר בן יעקב ורבי יוחנן אמר נהגו העם כרבי אליעזר בן יעקב גרסי' בתענית בפרק בשלשה פרקים מאן דאמ' הלכה דרשי' לה בפרקיה ומאן דאמ' מנהג מדר' לא דרשינן אבל אורויי מורינן ומאן דאמר נהגו אפי' אורויי נמי לא מורינן ואי עבוד לא מהדרינן להו ובהא הלכתא כמאן דאמר הלכה דהא אמר לי' אביי לרב יוסף הא דאמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' אליעזר בן יעקב וקיימא לן דמשנת ר' אליעזר בן יעקב קב ונקי מהו לאורויי °במקו' רביה דהא דבר ברור הוא שמות אמר רב יוסף אפילו ביעתא °בכותחא בעאי מינה מרב חסדא בשניה דרב הונא ולא אורי לי אף ע"פי שדבר ברור הוא שמותר כי הביצים גמורות אינן מין בשר אמר רבא ולאפרושי מאיסורא אפילו בפניו שפיר דמי רבינא הוה יתיב קמיה דרב אשי חזייה לההוא גברא דקא קטר חמרא בצינית' דדקלא בשבתא רמא ביה קלא ולא אשגח אמר אמר להוי ההוא גבר' בשמת' א"ל רבינא לרב אשי כי האי גוונא מי מיתחזי כי אפקרותא א"ל °אין חכמה ואין עצה ואין תבונה לנגד ה' כל מקום שיש חלול השם אין חולקין כבוד לרב ואמר רבא בפניו אסור וחייב מיתה שלא בפניו אסור ואין חייב מיתה תניא רבי אלעזר אומר לא מתו בניו של אהרן אלא מפני שהורו הלכ' בפני משה רבן מאי דרוש °ונתנו בני אהרן אש על המזבח אע"פ שאש דולקת מן השמים מצוה להביא מן ההדיוט ותלמיד אחר היה לו לר' אליעזר שהי' מורה הלכ' בפני רבו אמר לה לאמא שלום אשתו תמיהני אם יוצי' זה *שבתו ולא הוציא שבתו אמר' לו וכי נביא אתה אמר לה לא נביא אנכי ולא בן נביא אנכי אלא כך מקובלני כל המורה הלכה בפני רבו חייב מיתה אמר ר' אבא בר כהנא כל המשגר כל מתנותיו לכהן אחד גורם רעה לעולם °שנאמר וגם עירי היאירי היה כהן לדוד וכי לדוד היה כהן ולכולי עלמא לא אלא שהיה משגר לו כל מתנותיו וכתיב °ויהי רעב בימי דוד שלש שנים אמר רב ברונא כל הלן בקילעא שאיש ואשתו שרויין בה עליו הכתוב אומר °ואת נשי עמי תגרשון מבית תענוגיהן אמר רב יוסף ואפי' אשתו נדה ההוא מבואה דהוה דייר ביה המן בר רסתק אמרו לי' אגור לן רשותך לא אגר להו בטיל לן רשותך לא בטיל להו אמר רבא ליזיל חד מיניכו ולישאיל מיני' דוכתא וליתיב ביה מידי דהוי כשכירו ולקיטו דאמר רב יהודה אמר שמואל אפילו שכירו ולקיטו נותן את עירובו ודיו א"ל אביי לרב יוסף היו חמשה שכירו ולקיטו מהו א"ל אם אמרו שכירו ולקיטו להק' יאמרו שכירו ולקיטו להחמיר גופא אמר רב יהודה אמר שמואל אפי' שכירו ולקיטו נותן עירובו ודיו אמר רב נחמן כמה מעליא הא שמעתא ואמר רב יהודה אמר שמואל השותה °רביעית יין אל יתפלל אמר רב נחמן לאו מעליא הא שמעתא דהא אנא כמה דלא שתינא רביעית חמרא לא ציילא דעתאי א"ל רבא מ"ט אמר מר הכי והאמר רב אחא בר חנינא מאי דכתיב °ורועה זונות יאבד הון כל האומר שמועה זו נאה ושמועה זו אינה נאה כאילו מאבד הונה של תורה א"ל הדרי בי אמר רבה בר רב הונא שתוי אל יתפלל ואם התפלל תפרתו תפלה שכור אל יתפלל ואם התפלל תפלתו תועבה היכי דמי שתוי והיכי דמי שכור שתוי כל שיכול לדבר בפני המלך שכור כל שאינו יכול לדבר בפני המלך אמר רמי בר חמא דרך מיל ושינה כל שהוא מפיגין את היין אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה לא שנו אלא ששתה רביעית אבל שתה יתר מכדי רביעית כל שכן שדרך טורדתו ושינה משכרתו

אין מעבירין על האוכלין אמר ר' יוחנן א"ר שבעין בן יהוצדק לא שנו אלא בדורו דראשוני שאין בנות ישראל פרוצות בכשפי אבל בדורו האחרונים שבנות ישראל פרוצות בכשפים מעבירין תאנא שלישין מעבירין פתיתין אין מעבירין והאי דתניא ותחללנה אותי אל עמי בשעלי שעורים ובפתותי לחם ההוא דהוו שקלו באנרייתו תני שבור פקחי מקח ומכרו מיבר עבר עבירה שיש בה מיתה מיתין אותו מלקות מלקין אותו כללו של דבר הרי הוא כפקח לכל דבריו אלא שפטור מן התפלה אמר ר' חנינ לא שנו אלא שלא הגיע לשבורתו של לוט אבל הגיע לשבורתו של לוט פטור מכורם ר' שמעון בן לקיש ותלמידי ר' חנינא איקלעו לההוא פונדק דלא הוה שכיר והוה משכיר אמרו ביה למיניה מיני כל היכא דלא מצי מסלק ליה לא תיבעי לך דלא אגרינן מיני כי תיבעי לך היכא דמצי מסלק ליה מיי כיון דמצי מסלק ליה אגרינן מיניה או דילמא הישתא מידא לא סלקי אמר להם ר' שמעון בן לקיש נשבור ולכשלך אצל רביתינו שבדרום נישאל להם אתא שיילו לר' אפס אמר להם יפה עשית' דישששרתם: ר' חמא בר יוסף ורבי חייא בר אבא ור' אסי איקלעו לההוא פונדק אתא כותי מריה דההוא פונדק בשבת אמרי היכי ניעביד שוכר כמערב דמי מה מערב מבעוד יום אף שוכר מבעוד יום אי דילמי שוכר כמבטל רשות' דמי מה מבטל רשות אפילו בשבת אף שוכר אפילו בשבת להי רב חמא בר יוסף נשכור רב אסי אמר לא נשכור אמר להי רב חייא בר אבא נסמוך על דברי זקן ונשכור שכרו אתו לקמיי' ר' יוחנן אמר להם יפה עשית' ששברת' ר' יוחנן שוכר כמערב דמי לקולא לחומרא לא לקולא מה מערב בפתי מישה פרוס אף שוכר בפתות מישה פרוס ומה מערב אפילו שבירו ולקיטו אף שוכר אפילו שבירו ולקיטו ומה מערב חמיש ששריין בחצר אחר אחד מיער לכולן אף שוכר חמשה ששריין בחצר אחת אחד שוכר לכולן וכן יהודית' אמר שמעי אין ביטול השות ביחצר לחצר ואין ביטול רשות בחורבה ור' יוחנן אמר יש ביטול רשות ביחצר לחצר ויש ביטול רשות בחורבה וצריכא דאי אשמעינן ביחצר לחצר בהא קאמר שמעי מינה' דהא רשות' דחד והא רשות' דחד אבל בחורב דרשותא חדא היא אימא מידי ליה לר' יוחנן צריכא ואי איתמר בהא בהא קאמר ר' יוחנן אבל בהא אימא מידי לי' לשמעי' צריכא דקיימא לן דשמעי' ור' יוחנן הלכ' כר' יוחנן ועוד דה רבה כר' יוחנן סביר' ליה כרבעינן למימר קנין בעניו

חדוא יוקא דאשתפך

תורה אור

ר"ש

אין מעבירין על האוכלין אמר ר' יוחנן א"ר שבעין בן יהוצדק לא שנו אלא בדורו דראשוני שאין בנות ישראל פרוצות בכשפי אבל בדורו האחרונים שבנות ישראל פרוצות בכשפים מעבירין תאנא שלישין מעבירין פתיתין אין מעבירין והאי דתניא ותחללנה אותי אל עמי בשעלי שעורים ובפתותי לחם ההוא דהוו שקלו באנרייתו תני שבור פקחי מקח ומכרו מיבר עבר עבירה שיש בה מיתה מיתין אותו מלקות מלקין אותו כללו של דבר הרי הוא כפקח לכל דבריו אלא שפטור מן התפלה אמר ר' חנינ לא שנו אלא שלא הגיע לשבורתו של לוט אבל הגיע לשבורתו של לוט פטור מכורם ר' שמעון בן לקיש ותלמידי ר' חנינא איקלעו לההוא פונדק דלא הוה שכיר והוה משכיר אמרו ביה למיניה מיני כל היכא דלא מצי מסלק ליה לא תיבעי לך דלא אגרינן מיני כי תיבעי לך היכא דמצי מסלק ליה מיי כיון דמצי מסלק ליה אגרינן מיניה או דילמא הישתא מידא לא סלקי אמר להם ר' שמעון בן לקיש נשבור ולכשלך אצל רביתינו שבדרום נישאל להם אתא שיילו לר' אפס אמר להם יפה עשית' דישששרתם: ר' חמא בר יוסף ורבי חייא בר אבא ור' אסי איקלעו לההוא פונדק אתא כותי מריה דההוא פונדק בשבת אמרי היכי ניעביד שוכר כמערב דמי מה מערב מבעוד יום אף שוכר מבעוד יום אי דילמי שוכר כמבטל רשות' דמי מה מבטל רשות אפילו בשבת אף שוכר אפילו בשבת להי רב חמא בר יוסף נשכור רב אסי אמר לא נשכור אמר להי רב חייא בר אבא נסמוך על דברי זקן ונשכור שכרו אתו לקמיי' ר' יוחנן אמר להם יפה עשית' ששברת' ר' יוחנן שוכר כמערב דמי לקולא לחומרא לא לקולא מה מערב בפתי מישה פרוס אף שוכר בפתות מישה פרוס ומה מערב אפילו שבירו ולקיטו אף שוכר אפילו שבירו ולקיטו ומה מערב חמיש ששריין בחצר אחר אחד מיער לכולן אף שוכר חמשה ששריין בחצר אחת אחד שוכר לכולן וכן יהודית' אמר שמעי אין ביטול השות ביחצר לחצר ואין ביטול רשות בחורבה ור' יוחנן אמר יש ביטול רשות ביחצר לחצר ויש ביטול רשות בחורבה וצריכא דאי אשמעינן ביחצר לחצר בהא קאמר שמעי מינה' דהא רשות' דחד והא רשות' דחד אבל בחורב דרשותא חדא היא אימא מידי ליה לר' יוחנן צריכא ואי איתמר בהא בהא קאמר ר' יוחנן אבל בהא אימא מידי לי' לשמעי' צריכא דקיימא לן דשמעי' ור' יוחנן הלכ' כר' יוחנן ועוד דה רבה כר' יוחנן סביר' ליה כרבעינן למימר קנין בעניו

חדוא יוקא דאשתפך

מעבירין על האוכלין כדרך שהיו רגילין ולכתחילה אם אלו יכלו' לכתחילה אין מעבירין על האוכלין כדרך שהיו רגילין ולכתחילה אם אלו יכלו' לכתחילה אין מעבירין על האוכלין כדרך שהיו רגילין ולכתחילה אם אלו יכלו' לכתחילה

דאישתפוך חמימי פי' מיא חמימי דאיתקין ליה מערב שבת למטהל עליה בשבתא אמר רבה ליתיה ליה חמימי מני ביתאי אמ' אביי והא לא ערבו נסכיך אישיתוך הא לא אשתתיפי אמרו ליה לכותי דניזיל וליתי מני ביתאי אמר אביי בעאי לאותובי למר ולא שבקן רב יוסף דאמר רב יוסף כי הינין בי רב יהוד אמר לן בדאוריית' מיתבינן תיובתא והדר עבדינן מיעשה בדרבנן עבדינן מיעשה והדר מיתבינן תיובתא לברתר רבי א"ל מאי בעית דאותבי למר א"ל דתניא הואה שבות ואמיר לכותי שבות מה הואה שבות ואינ' דוחה את השבת אף אמיר לכותי שבות ואינה דוחה את השב"א ולא ישאני לך בין שבות דאית ביה מעשה לשבות דלית ביה מעשה כלומר האי דאמור רבנן אמירה לכותי שבות לא שאני לך בין אמירה למעשה שיש בה איסורא דאוריתא ובין אמירה שאין בה איסור מעשה דאורית' דהא מר לא אמר ליה זיל אחים לי דהוא מעשה איסור דאוריית' אלא אמר ליה זיל אייתי לי ושתוק ליה ולא מיצא תשובה אמר רבה בר רב חנין לאביי מבוא דדיירי בה תרי גברי רברבי ברבנן לא ליהוי בי לא עירוב ולא שתוף אמר לי' ומאי ליעביד כר לאו אורחיה אנא טרוד' בגירסאי אינהו לא משנחי ואי איקני להו ריפתא בסלא זימנין דבעו לה "מאיתמל ולא איפש' למיהב ניהליהו ולא הוי שיתוף "דתני' אחד מבני מבוי שבק יין ושמן ולא נתנו לו בטל השיתוף וליקני להו כר רביעיא דחלא בחבית' דתניא אין משתתפין באוצר ואסקנא דהא דתניא אין משתתפין באוצר לבית שמאי דלית להו בריר אבל לב"ה דאית להו בריר משתתפין באוצר : ההיא ינוקא דאישתפוך חמימיה אמ' רבא לישיילוה לאימיה אי צריכא ליתים ליה כותי אגב אימיה והא קא אכלה תמרי ההוא תינוקא הוא דנקיט לה ההוא ינוקא דאישתפוך חמימי' אמר רבא ליפנו לי' מיאני מבי גברי לבי נשי דאיזיל ואיתי' להם ואיבטיל ליה רשות בהאי חצר דירי אמ' לי' רבינא להבא והאמר שמואל אין ביטול רשות מחצר להצר אמר ליה אנא מר יוהבן סבירא לי דאמר יש ביטו' רשות מחצר לחצ' אי כשמוא לא סבירליה למר

נינה

רש"י

שנו ניקוי מניעו דרבה והתיקון היה בניית אחד בתוקו הנר : בשעוך לשיתוף דמבני מבואות מותרין כאן וכאן : דאוריית' מוקצין קיקנתא בלישנ' קורס וחכם יורה נו היקר ויש בקלמרי' שיודע להשיב קודם מעשה של תורה : לכל בדרבנן כגון כירוני תירגו' שנקיון לחב' לעשות בהם כהוראתו ולכל מוקצין ליה לרשות אם יפה תורה : דוחה על השעת אינה דוחה בשבת אלא שאם שכח את הנסך ונזכר בו ביום דוחה את השבת ומנסך מפני שמצוה בשעתה : תרי גברי בחבורה בגמרא : ולקני להו לכל אחד ואחד בפני עצמו : ר"ת לפבור על דברי קורה : בדרבנן כגון בירור מוקצה שנקיון לחכם בהוראתו] סדר מוקצין ליה ללמוד לשם שיפה תורה בכדי שה שקבל מרבו : דוחה על השעת אינה דוחה בשבת אלא שאם שכח את הנסך ונזכר בו ביום מנסך ומינה שנקיון לחכם בהוראתו] סדר מוקצין ליה ללמוד לשם שיפה תורה בכדי שה שקבל מרבו : שבת ס' ומוקצין ומוקצה לאחר השבת : לאחר לצורך מוקצה :

ג' ר"ת

ג' ר"ת

ג' ר"ת

ניזה מר אדוכתיה וליבטיל מר מדוכתי לדידהו
וליהדרו אינהו וליבטלו ליה למר דהאמר רב
מבטלין ותוזרין ומבטלין בהדיא כשמואל סביר
לי דאמר אין מבטלין ותוזרין ומבטלין והיינו
טעמ' דאין תוזרין ומבטלין כי היכא דלא ליהוו
מילי דרבנן כי היכא ומתולא ואע"ג דאמר רבא
אנא כשמואל סבירא לי דא' אין מבטלין ותוזרין
ומבטלין קיימא לן כרב דהא רב אשי דהוא
בתרא אסקא להא דרב ושמואל דבפלוגתא דרבי
אליעזר ורבנן קמיפלגי דרב כרבנן ושמואל כרבי
אליעזר ושמעינן מינה דהילכתא כרב דאמר
מבטלין ותוזרין ומבטלין וכן הלכה : מתני'
אמר רבן גמליא "מעשה "בצדוקי אחד שרי'
דר עמנו במבוי בירושלם אמר לנו אבא כדרו
והוציאו כל הכלים למבוי עד שלא יוצי ויאסור
עליכם ר' יהוד אומר בלשון אחרת נדרו ועשו
צרכיכם במבוי עד שלא יוציא ויאסור עליכם
פירש צדוקי זה נתן רשו' לבני מבוי וצריכין הן
בני מבוי להיוצי כליהם להחזי במבוי קוד שיוצי
לאו הצדוקי כליו למבוי ויבטל נתינתו כדתנן
מי שנתן רשותו ורוצי בין בשוגג בין במזיד הרי
זה אוסר עליו דברי ר' מאיר וכו' ולפיכך לה'
אביו של רבן גמליאל מדרו והוציא כל הכלים
למבוי עד שלא יוציא ויאסור עליכם : גמ'
תניא ישראל מוכר משכר שבתו בשוק מבטל
רשות פירו' אע"פ שהוא מחלל את השבת
בסתר ושאינו משכר שבתו בשוק אינו מבטל
רשות דהו' ליה כבותי מפני שאמרו ישראל
נתן רשות ומבטל רשות ובבותי עד שישכור
כיצד אומר לו רשותי קנוי לך ורשותי מבוטלת
לך קנה ואין צריך לוכות : מתני' אנשי העיר
ששכח אחד מהן ולא עירוב ביתו אסו מלהכנסי
ומלהוציא לו ולהם ולהם שלהם מותרין לו ולהם :

נתנו

ר"ש"י

ניקח מר מדוכתיה מדקתמר' סמ
מנחי גלית מדכתך דמתחר שהנכנ
רשותך לית לך ליקר היום בחנר ע
ושינו בשמועתם ל"ג ליקימר מדוכתי'
ונטל להם רשות חנירך שכח לתת
בר שיקח החנוני ויוכיחו שם וינטלו
לך לותו הרשות ויוחזרו לך לת
חנירך דהאמר רב מבטלין ותוזרין
ומבטלין שני סדרי' בחנר אחר ולא
פירשו מנטל זה רשותו לזה כך
שיעשה כוכיו ויחזור זה וינטל לוכיו
כי תוכת ומבוליא שהוכ ולכנו' :
כותני' מעשה בצדוקי אחד שרי
קסבר ר"ש לצדוקי לותו שהוא מחזיק
למי לכוקיים לנירי לריכים הם
ולחכם נרי לצדוקי חוק יכול לבטל
למיוחת כיון דישרא חוק יכול לבטל
רשותו כלא שכירות וקסב' נמי ר"ש
דמבטל רשותו כיון דמחזיקו בו ומיהו
מנוי שוב אינו יכול לחזור בו ומיהו
בקתני מעשה בצדוקי שהוא בר
כמנו במבוי ובטל ג' לבו רשותו :
ואחר לבו תבת מהרו ומוציאו כליו
למבוי ומחזיקו בו כיון דקדם מיד
הוכיחו בו ומיהו אם לא הוכיחו בו
היום כדי שלא יחזרו [ט] ובר
שלא יוציא חוץ לכו לחילה ויחזור
ויחזיר כרשותו ויאסור עליו ומ"ש
לחזיר בכוקיו ולא אמרו מניח מיכו
מני למיתר ולא כל בר למיתר לו
אמר רבה בקש בשמו : מהרו ובטו
עירבים מבעוד יום דבעי
לו שהו לבו כלי שתל שתל
ויאסר עליכם דקסבר רבי יהודה
מבי שכוקיו למיתר ביה : גמ'
מאחר שנוק בשבת : ניקח מר מנוי
לישראל קלי : רשותי קנוי לך לו
רשותי מבוטלת לך : לשוק בקנין
סודר : מתני' ניתן לשכני'

ולהוציי מניחו לחבר בין חוץ בין שתר בני חתר ומתר בנם לשכנו לכם
רשות שהיא לו בחנירו ולא נינל רשות ניתו לילך ל"ל ניתו רשות לזרי'
ואחר רשות זריכו : ושלהם בקיים שלהם מותרים לקנות מהם לחל' בין
חוץ בין תם דהא נקט שלו'חבר רשו'חו' חוץ : נתנו

ר"ש מפרש

ר"ג משכח לצדוקי לחת וכו' קסבר ר"ג לצדוקי חינו כבותי דלא חמי לבוקי
לפי שבוקיים גזרי לריכים הם וחיכם גרים לחבל לצדוקי חוק ומשכך
לעולם יכול לבטל רשותו ואין רשות ישראל חוק ומשכך
סבור לו בחנירו ולא נינל רשות בלא שום שכירות וכבי קתני'
לא מבעו לו בחנירו ולא נינל רשות בלא שום שכירות ומשכך
לא יכול לבטל רשותו ואין רשות ישראל חוק

רש"י

נתנו לו רשות תניר: נתנו לו רשות שוה, להוליך מן ביתו להלר: והן אסורים להוליך מביתו להלר ומעמא מפרש בגמרא: היו שנים שכתבו ולא כתבו בני הלר נעלו לפם רשות שניהם לוטריהם זה על זה אבני מרחץ של שניהם וכתבום מיוחדים כל אית לבעליו ואין מוליאין מרשות לרשות אלא על ידי שנים: נתנו לו רשותו הוא מות והם אסורין היו שנים אסרין זה על זה שאחד נותן רשות לנוטל רשות ושני נותנין רשות ואין נוטלין רשות: נמ' ביתו הוא דאסור אבל חצרו שרי היכי דמי אי דלא בטי חצרו אמאי שרי ואי בטיל ביתו אמאי אסור לא צריכא דבטיל רשות חצרו וקסברי לרבנן המבטל רשות חצרו אין מבטל רשות ביתו: שלהן כותרתן לו ולהם מאי טעמא משום דהויי אורח לבניהו · נתנו לו רשותן הוא מות והם אסורין אמאי נידוי אורחי לבני חד לבני חמש הוי אורח חמשה לבני חד לא הוי אורחי: היו שנים אסורין זה על זה וכו' פירוש היו שני ששבתי ולא עירבו עם בני החצר אע"פי שנתנו לה לבני חצר רשי אינן מותרין להכנס ולהוציא דבין ששניהם לא עירבו אוסרין זה על זה פשיטא לא צריכא דהדר חד ביטייהו ובטיל לה לחבריה כדהו דתנים דישתרי קסל בין דבעידנא דבטיל ליה לההוא לא הוה ליה שריותא בהצר לא מישתרי [שנים נותני רשי ואינטילין רשי למה לי לא צריכא דאמר ליה קני ע"מ להקנות] תניא אחד שלא עירב נותן רשותו לאחד שעירב ושני שעירבו נותנין רשותן לאחר שלא עירב ושנים שלא עירבו נותנין רשותן לשנים שעירבו או לאחד שלא עירב אבל אין אחד שעירב נותן רשותו לאחד שלא עירב ואין שנים שעירבו נותנין רשותן לשנים שלא עירבו בעא מיניה אבוי מרבה חמשה ששרויין בחצר אחת ושבת אחד מהן ולא עירב בשחיא מבטל רשו צריך לבטל לכל אחד ואחר או לא אמר ליה צריך לבטל לכל אחד ואחר ואחר איתיבי' אחד שלא עירב נותן רשותו לאחד שעיר היכי דמי אילימא דליכא אחרינא בהדיה מאן עירב אלא פשיטא דאיכא אחרינא בהדיה וקתני לאחד שעירב ורבה דכא במאי עסקינן כגון דהוה אחרינא בהדיה ומת ואלמא בהדיה: מתני'

נתנו לו רשותן הוא מות והם אסורין היו שנים אסרין זה על זה שאחד נותן רשות לנוטל רשות ושני נותנין רשות ואין נוטלין רשות: נמ' ביתו הוא דאסור אבל חצרו שרי היכי דמי אי דלא בטי חצרו אמאי שרי ואי בטיל ביתו אמאי אסור לא צריכא דבטיל רשות חצרו וקסברי לרבנן המבטל רשות חצרו אין מבטל רשות ביתו: שלהן כותרתן לו ולהם מאי טעמא משום דהויי אורח לבניהו ·

מתני' מאימתי נותנין רשות ב"ש אומרים מבעוד יום ובית הלל אומרים משתחשך: מי שנתן רשותו והוציא בין בשוגג בין במזיד הרי זה איסר דברי ר' מאיר רבי יהודה אומר במזיד אוסר בשוגג אינו אוסר: גמ' במאי קא מיפלגי ב"ש סברי ביטול רשות מקנא רשותא הוא ומקנא רשותא בשבתא אסיר וב"ה סברי ביטול רשות אסתלוקי רשותא הוא ואסתלוקי רשותא בשבת שפיר דמי: מתני' בעל הבית שהיה שותה לשכינו לזה בין זולה בשמן צריך לערב צריבים לערב לזה בין זולה בשמן צריך לערב רבי שמעון אומר אחד זה ואחד זה אין צריך לערב: גמ' אמר רב ובבלי אחד: תניא מערבין לחצרות בפת ואם רצו לערב בין אין מערבין: ומשתתפין במבוי בין ואם רצו להשתתף בפת משתתפין מערבין בחצרות ומשתתפין במבוי כדי שלא תשבח תורת העירוב מן התינוקות דברי רבי מאיר וחכמים אומרי מערבין או משתתפין: אמ' רב יהודה אמר רב הלכה כר' מאיר ורב הונא אמר מנהג כרבי מאיר ורבי יוחנן אמר נהגו העם כרבי מאיר: מתני' חמש חבורו ששבתו בטרקלין אחר בי שבאי אומרי עירוב לכל חבור וחבור וב"ה אומרי עירוב אחד לכולן ומודים

רש"י

מתני' משתחשך כלומר קודם שתחשך מהני ביטול: גמ' ושתקו רשותו בשבת לאסור דדמי לפקיר רשותו בשבת ומזיד כתרומה: מתני' שכולם היו שותין כאחד ואין לזה יין ולזה שמן ולזה בשר ולזה ירקות ולזה כלים לא היה עירוב מועיל לזה שיטלו מזה ומזה מזה אלא כל אחד ואחד יטול ממה שיש לו: גמ' בשלמא לרבי יוחנן דאמר נהגו העם כרבי מאיר היינו דאמרינן בפרק חלון (דף מו) דאין עירוב ותחומין ניתנין בכלי שרת אלא בכלי חול ולא בכלי שרת שנתקדשו בקדושת הגוף אלא בכלי חול שנתקדשו בקדושת דמים ולא בכלי חול שנתקדשו בקדושת הגוף אלא בכלי שרת

ריש"י

ומתני' כותבין שטרי קנין כו' רבוי כתשמיש גבוה לח דאי לתשמיש גבוה לח עירובין יחד כיוצאים : גמ' מחלוקת כשרשיהן תלוקין בתשמיש מחיצה כמוכה של תקיעות פליגי הכא הלל בית הוא ומתני' דהכא כמאן דלית ליה לבוד : גבי מחיצות דתם כ"ג : נתכסת רש"י ר"ת ר' יהודה בשבר על פיס הוריפים קרי לי' אכיפי לפך ליצפת דאמר רב נחמן מחלוק בשטיפס אבל במחיצ עשרה דברי הכל עירוב לכל חבור וחביר איכ דאמרי אמר רב נחמן אף במטיפס מחלוק מיתיבי א"ר יהודה הטבר פירו נדיל סבבה לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על מחיצות שבגיעו' לתקרה שצריכין עירוב לכל חבורה וחבורה על מה נחלקו על מחיצות שאין בגיעות לתקרה שבי שמאי אומ' צריך עירוב לכל חבורה וחבורה וב"ה אומרים עירוב אחד לכולן לתך לישנא דאמר רב נחמן מחלוקת בטיפס תיובתא דתך לישנא דאמ' רב נחמן אף במטיפס לימא תיתיו תיובתא אבי' רב נחמן בר יצחק כי פליגי במחיצו' והוא הדין למטיפס והא דקא מיפלגי בכחיצו' עשרה להודיעך כחן דב"ה אמר רב נחמן אמר רב הלכה כר' יהודה הזכר : מתני' האחין שאוכלין על שלחן אביהם וישנים בבתיהן צריכין עירוב לכל אחד ואחד לפיכך אם שכח אחד מהן ולא עירב מבטל רשותו אומרי בומן שמוליכין עירובן למקום אחר אבל אם היה עירוב בא אצלן או שאין עמהן ד'מיל בחצ'אין צריכין לערב : גמ' האחין שאוכלין וכו' ש"מ מקום לינה גורם אמ' ר' יהודה אמ' רב במקבלי פרס מאביהם שנו : ת"ר מי שהיה לו בית שער אכסדרה ומרפסת בחצ' חבירו אינו אוס עליו בית התבן בית הבקר בית העצים בית האוצרות הרי זה אוסר עליו ר' יהודה אומ' לא אמרו אלא בית דירה בלבד : א"ר יהודה מעש בבן נפחא שהיו לו חמש אוצרות באושא ובא מעשה לפני חכמים ולא אסרו אלא בית דירה בלבד בית דירה ס"ד אלא אימ' מקום בית דיר'

מאי מקום בית דירה רב

ובידוע בשמקצתן שרויין בחדרים או בעליות שצריכים עירוב לכל חבורה וחבורה : גמ' אמ' רב נחמן מחלוקת בטיפס אבל במחיצ עשרה דברי הכל עירוב לכל חבור וחביר איכ דאמרי אמר רב נחמן אף במטיפס מחלוק מיתיבי א"ר יהודה הטבר פירו נדיל סבבה לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על מחיצות שבגיעו' לתקרה שצריכין עירוב לכל חבורה וחבורה על מה נחלקו על מחיצות שאין בגיעות לתקרה שבי שמאי אומ' צריך עירוב לכל חבורה וחבורה וב"ה אומרים עירוב אחד לכולן לתך לישנא דאמר רב נחמן מחלוקת בטיפס תיובתא דתך לישנא דאמ' רב נחמן אף במטיפס לימא תיתיו תיובתא אבי' רב נחמן בר יצחק כי פליגי במחיצו' והוא הדין למטיפס והא דקא מיפלגי בכחיצו' עשרה להודיעך כחן דב"ה אמר רב נחמן אמר רב הלכה כר' יהודה הזכר : מתני' האחין שאוכלין על שלחן אביהם וישנים בבתיהן צריכין עירוב לכל אחד ואחד לפיכך אם שכח אחד מהן ולא עירב מבטל רשותו אומרי בומן שמוליכין עירובן למקום אחר אבל אם היה עירוב בא אצלן או שאין עמהן ד'מיל בחצ'אין צריכין לערב : גמ' האחין שאוכלין וכו' ש"מ מקום לינה גורם אמ' ר' יהודה אמ' רב במקבלי פרס מאביהם שנו : ת"ר מי שהיה לו בית שער אכסדרה ומרפסת בחצ' חבירו אינו אוס עליו בית התבן בית הבקר בית העצים בית האוצרות הרי זה אוסר עליו ר' יהודה אומ' לא אמרו אלא בית דירה בלבד : א"ר יהודה מעש בבן נפחא שהיו לו חמש אוצרות באושא ובא מעשה לפני חכמים ולא אסרו אלא בית דירה בלבד בית דירה ס"ד אלא אימ' מקום בית דיר'

מאי מקום בית דירה רב

שרויין לערב עם חבר המסוכה להן ונתת לתוך ביתם ומניחין עם בחבר כלתוך עירובן ולא בטרקלין ח"נ יש חורין לחבירים אחר שלפני הטרקלין ומניחין על כרחן לערב עמהם ואין מניחין העירוב בטרקלין אלא בשאר בתי חבירים שהרי עמהם בחצר ריחין כל ח' ח' להתחלק בעירוב והו דאיכרו לעיל מקום שנוהגין לערב אפי' שלא בפני חבירו אלא מחצר לחצר ביום טוב ראשון אסור שלומר ג"ל שמוליכין עירובן למקום אחר כלומ' בין לבני חצר אחרת בין לחוקה חצר שלפני הטרקלין : וכ"ם שבני בית ח' חוכ לתם ס"ם שכל ח' תוכל מבקו לתן ריחין אלא עירוב אחד ובלבד שתהיו מהחיצות בפתחו ואין משתתפין בשאר חצירות שבעיר אלא בשלשה דברים כלומ' שאין דרך בני העיר לעשות כן אפי' בשני דברים כלומ' שאין דרך בני העיר לעשות כן אפי' בדבר אחד כלומ' שאין דרך בני העיר לעשות כן אפי' בדבר שאין דרך בני העיר לעשות כן אפי' בדבר שאין דרך בני העיר לעשות כן אפי' בדבר

רב אמר מקום פיתא ושמואל אמר מקום ליגה
והלכתא כרב ושמעינן דהלכתא בר' יהודה:
ביא כיניה אבוי מרבה חמישה שנבו עיריבן
כשהן מוליכין את עירובן למקום אחד עירוב
אחד לכולן או צריכין עירוב לכל אחד ואחד
א"ל עירוב אחד לכולן והא אחרן כמי שנבו דמי
וקתני צריכין עירוב לכל אחד ואחד התם כגון
דאיכא אחרים בהדייהו מינו דהני אסירי הני
נמי אסירי והכי נמי מסתברא מדקתני סיפא
איכתי בזמן שמוליכין עירובן למקן אחר אבל
אם היה עירוב בא אצלן או שאין עמהן דיורין
בחצר אין צריכין לערב שמע מינה: ביא מיני'
ר חייא בר אבין מרב ששי הני בני בי רב דכריבי
ריפתא בבאגא ואתו וניחי בבי רב כי משחינן
להו מהיכא דכריבי משחינן או דילמא מבי רב
כישחינן להו א"ל מבי רב כישחינן דאגן סהדי
אי איכא דמייתי להו ריפתא לדבא ניהא להו
טפי: ביא מיניה רמי בר חמא מרב חסד "ראב
ובני הרב ותלמידו כרבי רמי או כיחידים דנן
צריכין לערב או לא מבוי שלהן ניתר בלחי וקור'
או לא אמ' תניתי הי האב ובנו הרב ותלמידו
בזמן שאין עמהן דיורין הרי הם כיחידים ואין
צריכין לערב ומבוי שלהן ניתר בלחי וקורה:
תניתי' חמש "חצרות שפתחו זו לזו ופתחו'
למבוי ערבו בחצרו ולא נשתתפו במבוי מותרין
בחצרות ואסורי במבוי נשתתפו במבוי מותרין
כאן וכאן ערבו בחצרו ונשתתפו במבוי ושכח
אחד מבני חצר ולא עירב מותרין כאן וכאן
שכח אחד מבני מבוי ולא נשתתף עמהן
מותרין בחצרות ואסורים במבוי שרבבו
להצרות בהצר לבתים: גמ'

רש"י

מקום פיתא שהיה שוכל שם כשמוליכין עירובן לערב שם הני חצרות: ומה לחזן המוליכין הכאנו עירובן דמו ומקני שם לזן עשרים דיורין לערב: דלמא מחריבי בהדייהו ומוליכן במקניקין אבי' בתלר שלהם קתני דמערבין עם דיורן שבתוכן: דמנו דהני אסירי ומוקיקוהו לעירובו הני נמי אסירי לים על לחיו לבל שהי תלירות ופתח ניניהם ונגו שלו עירוב בלחן והוקיעו הלחן זו דרין בתוך תבוי: בלחי וקורה: לחי שהוא לפתח ומנוקב לתוכו ונעשה כמין קנה וקורה נתונה בתוכו ונעשית בריח לנעילת הפתח: ניתר נפתח הפתח: ניחר לנתי מבוי שלהם ניחר בלחי וקורה דק"ל לחן מבוי ניחר בלחי וקורה עד שיהו נקי לחלוטין: ברבנ' חצר שיש בה כדי לחזקה בגין ב' חלרות ופתח לאחד מהן ולא לאחר ומכר לאחר שלא מדעת בעל הפתח ובא בעל הפתח ומחה בידו לא עשה כלום שהרי לא מכר לו אלא מה שיש לו בחלר ולא פתח שיש לו בחלר אחר: ומכר לשנים אחד מכר לזה פתח ולזה פתח אם מכר לזה תחלה פתח שלו לא מכר לזה אלא מה שיש לו בחלר ולא פתח שיש לו בחלר אחר ומ

רש"י

גמ' מתניתין כולה ר' מאיר היא דאמ' בעינן עירוב ובעינן שיתוף וטעמא מאי אמר ר' מאיר דבעינן עירו' ובעינן שיתוף כדי שלא תשתכח תורת עירו' מן התינוקות ובבא מין דרובדר עירוב לא אתי לאשתכוחי עירוב מיניה: אמר רב יהודה רב לא תני פתוחות זו לזו מאי טעמ' דסבר רב אין המבוי ניתר בלחי וקורה א"א עד שיהיו בתי' וחצרו' פתוחי' לתוכו וביון שפתוחו' זו לזו נעשו כחצר אחת: נופ' אמר רב °אין °המבוי ניתר בלחי וקורה א"א עד שיהיו בתים וחצרות פתוחות לתוכו ושמואל אמר אפילו בית אחד וחצר אחת ור' יוחנן אמר אפילו הורבה וק"ל כרב הדא דאמ' שמואל הדר ביד לגבי דרב בעניין הדיא מבואה דהוה דייר ביה אבין בר אחי רזיה ליה ר' יוחנן חד לגבי רתרי ובתינ' נבזי מסייע ליה שהמבוי לחצרו כחצר לבתי' וגזוד הא אמר רב נחמן בש"ק אין המבוי ניתר בלחי וקורה עד שיה' ארבו יתר על רחבו או עד שיהו בתים וחצרות פתוחות לתוכו: אמר רב יהודה אמ' רב °מבוי °שצדדו את בתי' וצדו אחד ישרא' אין מערבין אותי דרך חלונו להתירו דרך פתחים משום דאזיר לעשו' רשו' יחיד במקום כותי: מתני' שתי °חצרות זו לפנים מזו עירב הפנימית ולא עירבה החיצונ' פנימית מותרת חיצונ' אסורה היצונה ולא פנימית שתיהן אסורות עירב זו לעצמה וזו לעצמ' זו מיותר בפני עצמ' וזו מיותר בפני עצמ' ר' עקיבא אוסר את החיצונה דריסת הרגל אוסרת וחכמים אומ' אין דריסת הרגל אוסרת שבח את מן החיצונה ולא עירב הפנימית מיתרת והחיצונ' אסור שבח אחר מן הפנימי' ולא עירב שתיהן אסורו' נתנו את עירובבמקו' אחד ושבת אחד ולא עירוב בין מן החיצונ' בין מן הפנימית שתיהן אסורו' ואם

גר' בצורה

עמו נתנו חלקן מותרין בחצרות ואסורין במבוי דאין סומכין על עירוב במקום שהוא יכול שלא יהא לו חלק בו ביום אלא בדבר שהוא ברשותו ואפי' בחצרות דמי לית ליה לרבי יהודה דאמ' לקמן גבי מבוי שהוא פתוח לב' חצרות ועירב אחת מהן שהוא מותר בשתיהן

שין משפט

ומכח אחד נתן מן הכניסיות נתן מן החיצונה ולא עירב שתיהן לחומרות ולא מתבטיל לם מהמלה הוא מן הכניסיות שהרי הכניסיות לחומרה נמקומה הוא ולחומרת שלח לף על פי שלח היה השובת מכני הכניסיות לחלל מכני החיצונה לחמילו הכי שתיהן לחומרות הכניסיות נמי לחומרה לף על פי שלח היה השביעה נמקומה משום דלח מלי למיחד דבח ולחסקולוקי מן החיצונה ולחסקולוקי נחלי נמקום דהח ליתח לעירובה גבה שהרי לוקח השירוב המתירין נחלקה כוליכוקו לחיצונה שהם היה השירוב מוהה נכניסיות כיון שלח נחה

נר מצוה

ואם היו לישל יחידים אינן צריכין לערב : גמ' אמר ר' אבין אמר ר' יוחנן שלש מחלוקי בדבר רבי עקיבא סבר אפי' רגל הבותרת במקומה אינה אוסרת שלא במקום ורבנן [בתרא] סברי אפי' רגל האסור במקום אינה אוסר שלא במקומה ותנא דמתני' דקתני עירב חיצונה ולא פנימית שתיהן אסורות קסבר רגל הבותרת במקומה אינה אוסרת שלא במקומה ורגל האסורה במקומה אוסרת שלא במקומה : נתנו את עירובן במקום אחד : מאי מקום אחד אמר רב יהודה אמר רב חיצונ' ואמאי קרי ליה מקום אחד מקום המיוחד לשתיהן : ואם היו של יחידי' וכו' אמר רב ביבי משמי' דרב אדא בר אהבה שלש אסורין פירוש אין נקראין יחידים אלא בזמן שהן שתי חצרות ובבל הצר וחצ דר אחד שנמצאו כולן שנים אבל אם היו כולן שלשה חצרו ובבל חצר וחצר דר אחד שנמצאו כולן שלש אסורין מאי טעמ' דאיכ ואני קורא רבים בחיצונה דכל שלש רבים הם וכיון ששלשה דורסין בחיצונ' הרי הן רבים ואסורין ושמואל אמר מותרין לעולם עד שיהו שני בפנימי' ולא עירבו לפיכך אסורין בחיצונ' א"ר ציעזך כותי הרי הוא כרבים ואוס' ומאי שנא ישרא דיחיד לא אמר דבל מאן דחזי ליה דמטלטל אי ידע דיחיד הוא דא ידע דבל יחיד שרי לי' לטלטולי ואי לא ידע אסר בדעתיה לא מטלט' אלא משום דעירבו בהדי הדדי אי הכי כותי נמי גימא אי ידע דיחיד היא הא ידע דבל יחי' שרי לטלטולי ואי לא ידע אסר בדעתיה האי דמטלט' משום דאסר מיניה היא סתם כותי אם איתא דאסר מיפיא פעי וכיון דלא פעי אסורי מטלט' במקום כותי הוא ולפיכך אסור :

סליקו להו הדר

חלון °שבין שתי חצרו' ארבע על ארבע' בתוך עשרה מערבין שנים ואם רצו מערבין אחד פחות מארבע על ארבעה אי למעלה מעשר מערבין שנים ואין מערבין אח' : גמ' תנו רבנן כולו למעלה מעשרה ומקצתו בתוך עשר אי כולו בתוך עשר ומקצתו למעל' מעשרה מערבין שנים ואם

ר"ש"י

ואם היו של יחידים אינן צריכין לערב אפי' רגל הבותרת במקומה אינה אוסרת שלא במקומה ורגל האסורה במקומה אוסרת שלא במקומה : נתנו את עירובן במקום אחד : מאי מקום אחד אמר רב יהודה אמר רב חיצונ' ואמאי קרי ליה מקום אחד מקום המיוחד לשתיהן : ואם היו של יחידי' וכו' אמר רב ביבי משמי' דרב אדא בר אהבה שלש אסורין פירוש אין נקראין יחידים אלא בזמן שהן שתי חצרות ובבל הצר וחצ דר אחד שנמצאו כולן שנים אבל אם היו כולן שלשה חצרו ובבל חצר וחצר דר אחד שנמצאו כולן שלש אסורין מאי טעמ' דאיכ ואני קורא רבים בחיצונה דכל שלש רבים הם וכיון ששלשה דורסין בחיצונ' הרי הן רבים ואסורין ושמואל אמר מותרין לעולם עד שיהו שני בפנימי' ולא עירבו לפיכך אסורין בחיצונ' א"ר ציעזך כותי הרי הוא כרבים ואוס' ומאי שנא ישרא דיחיד לא אמר דבל מאן דחזי ליה דמטלט' אי ידע דיחיד הוא דא ידע דבל יחיד שרי לי' לטלטולי ואי לא ידע אסר בדעתיה לא מטלט' אלא משום דעירבו בהדי הדדי אי הכי כותי נמי גימא אי ידע דיחיד היא הא ידע דבל יחי' שרי לטלטולי ואי לא ידע אסר בדעתיה האי דמטלט' משום דאסר מיניה היא סתם כותי אם איתא דאסר מיפיא פעי וכיון דלא פעי אסורי מטלט' במקום כותי הוא ולפיכך אסור :

סליקו להו הדר

חלון °שבין שתי חצרו' ארבע על ארבע' בתוך עשרה מערבין שנים ואם רצו מערבין אחד פחות מארבע על ארבעה אי למעלה מעשר מערבין שנים ואין מערבין אח' : גמ' תנו רבנן כולו למעלה מעשרה ומקצתו בתוך עשר אי כולו בתוך עשר ומקצתו למעל' מעשרה מערבין שנים ואם

סליקו להו הדר

חלון שבין שתי חצרות לריכה על ל' בתוך עשרה וכו' מערב בגמרא ולא בעינן שתהא כל בותה החלון למעה מעשרה ולא אפי' כמקום ממנה למעה מעשרה סבי : מערבין שנים כל אחד ואחד בפני עלמו ואסורין זה עם זה ואם רלו מערבין אחד פחות מארבע על ארבעה אי למעל

רש"י

ואם רצו מערבין אחד ואם חלון יעגול הוא צריך שיהא בהיקפו שיבסר נבי היבשא דקיימ' לן כל שיש בהיקפו ג' טפחים יש בו רוחב טפח הילכ' בעי למהוי בי היקפה דהאי חלון שיבסר נבי היבשא בי היכי דלהוי בי' רוחב חמשה טפחי' וג' חמשי טפח דכי בצרת מינה שמונ' חמשין דאינון תרי חמשי דארבעה טפחים כרק"ל כל אמתא בריבוע אמת' ותרי חמשי' באלכסונה היי רוחב חלון בריבוע ארבע על ארבע לא פחות ולא יותר: פחות מארבעה על ארבעה וכו': אמר רב נחמן לא שנו אלא חלון שבין שתי חצרו אבל חלון שבין שני בתים אפילו למעלה מעשרה נמי אם רצו מערבין אחר מאי טעמא ביתא כמאן דמלי דמי וכן הלכה בעא מיניה רבא מרב חסדא לול הפתוח מן הבית לעלייה צריך סולם להתיזון או לא כי אמרי' ביתא כמלי דמי היני מילי מן הצד אבל באמצ' לא או דילמ' לא שנא אמר ליה לא צריך אבל סולם עראי צריך קבוע הוא דלא צריך אבל סולם עראי צריך אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן אחד סולם קבוע ואחד סולם עראי אינו צריך:

מתני' בותל שבין שתי חצרות גבוה עשרה ורחב ד' מערבין שנים ואין מערבין אחד היו בראשו פירות אי עולין ואוכלין מבאן ואי עולין ואוכלין מבאן ובלבד שלא יורידו למטה נפרץ הביתל עד עשר אמות מערבין שנים ואם רצו מערבין אחד מפני שהיא כפתח יתר מבאן מערבין אחד ואין מערבין שנים: גמ' אין בו ארבעה מאי אמר רב אייר שתי רשויו שילטת בו ולא יזיז בו אפילו כמלוא נימא ור' יוחנן אמר אלו מעלין מבאן ואוכלין ואלו מעלין מבאן ואוכלין והא תנן היו בראשי פירות אלו עולין מבאן ואוכלין ואלו עולין מבאן ואוכלין עולין אין מעלין לא הבי קאמר יש בו ארבעה עולין אין מעלין לא אין בו ארבעה אפי' בעלין ואוז' ר' יוחנן לטעמיה דכי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן מקום שאין בו ארבעה על ארבעה מיותר לבני רשות היחיד ולבני רשות הרבי לכתף עליו ובלבד

ואם רצו מערבין לחד עירוב לחד מיהו לזכות בחרב ויערבו פמהן ויהיה לחד: גבי' תנן נחמן לית הלכתא כשיטת מקלח החלון מגד מערה: תלת חלון שבין שתי חצירות לבל כן: לול תרובה נקרקעים סעליה ומעליה גגוה מקרקעים הבית והבית ומעליה שלו שני בתים: מי אמרינן ניקח כמאן דאמ' למהוי כמאן דלא גגוה ו'לון צריך סולם קבוע לכן' שם במקום פתח להכירו לערב זה שם זה: תו לא תם' כמאן דאמ' למהוי כמאן דלא ונעני סולם למיהוי פתח ביניהם כיצחר בית בכל מערבין סולם קבוע מקום פתח עלין: מן הצד נידי חלון שבוקתו: כתני' כותל שבין ג' חצירות שתי נקבי נקבי למיהוי הין מקום שיש נקבי נקבי למיהוי הין צריכו פירוש אלו עולין מבאן ואוכלין ובלבד שלא יורידו למטה לחתום רשות לחצים נפסח ולא בטיל לא לגבי הני ולא לגבי הני אלא למהוי מהני: בכל דהו רוחב הוי סתים' ואין מערבין אח': ובלבד שלא יורידו למטה מבאן לחוץ: גבי' לוי מבאן הוי פירוש לאוי כולה בתל' אחת ואם עירבה כל אחת לעצמה הוי כאילו חולקים אח עירובי' ואסרי אילו כל אילו: גבי' תיר שתי רשויות שלטות בו כיון דלית תעיר למיהוי רשות' בעול לגבי קרוביהו ורשות שני הניחו שלטות ואוסרות זה על זה ואי אתי לאתויי מעשר לעלמא מעלין מחצירו לחצרו ום"ט למוריד'ן למקום פטור הוי ונעול לבתן ולבתן לקבל מקום אחין בו ר' רוחב ושמונה נין רח"ש לר"ש ים עלין כיצד כגון שבנוה מן האויר גאילו היה רחב ל' ויש נקב' רשות לעצמו והוי כרשלין ואסור לבתן ולבתן לבל עלה נקב' מקום פטור ומותר לבתן ולבתן לנקוף עליהן מעי עלין: ובלבד

להכניס פירותיו גם לבקום שבתוך הוא ואמרינן מקום שלין בו ארבעה מותר לבני רשות סריגים ולבני רשות היחיד לנקוף עליו ובין עלין ובין מעלין ומורידין לבקום מותר: גמ' מבוכל עד עשר אמות וכו' ונשאר מן מבוכל ומשם מבלן ומשם מבלן אל מגד אחד לבדו ונשאר לרבעה עשים רוחב בגבים עשרה: מערבין שנים אם ירצו אלו לעלמן ואלו לעלמן ואין לומרין זה על זה שמרי לה בפרלס במעלה ואומה פרלס לוגם נחשבת אלא כאילו כל אחד מערב בפני עצמו: ויש מבלן יותר מעשר אמות נפרץ לפי ש"ם שנשאר מן מבוכל מבלן כמלי בכלים שאם שבל כל אחת בפני עצמו כולו ואין זה מקח אלא פרלס הוא עירבה כל אחת ואחת לעלמה הין מבלן בכלי בכלים שאם שבל כל אחת בפני עצמו כולו ואין זה מקח אלא פרלס הוא עירבה כל אחת ואחת לעלמה הין מחלקין לה שירדון ואוסרין אלו על אלו: גבי' אין בו ד' אלי למיטר אם אין רוחב מבוכל ד' טפחים מי יכולין בני חצרות לעלות לאוצל ולמבל בליה כאי שמעתין בשיש ברשפה לרבעה על לרבעה אלו דילמא לא אמר רב לעיר שהי רשות אלא בשיש בה ד' טפחים ברשות אחת אבל בשתי רשויות אלו על אלו אפי' יש בה ד' טפחים אינו נעול לגביהו קרוביהו ורשות שהי החצרות שלעלין בו ויכולין לעלות בהן ולהוריד בהן ולהוליכן ממלא לגיאת פתח לגי' פתוח משפה לגבי שבוה מאולע לרשות כלא עירובו אלו דמי מקחלה לרבעה אלו לעלות הפן לגבי לרבעה אלו לעלות הפן ד' לפקס כל אחת שהיו מרבעה לרבעה אלו ואחת מהן רשות הרבים ואחת מהן רשות היחיד אלו ואלו לגבי אלו ואלו לגבי אלו אסורין לעלות הפן לגבי לרבעה אלו ואלו לגבי אלו מותרין לעלות הפן ואלו לגבי אלו אסורין לעלות הפן

ובלבד שלא יחליפו והאי דקתני ובלבד שלא יורידו למטה אוקימנא בפרק כל גנות למטה בבתים אבל להצר מורידין דקיימ"ל כר' שמעון דאמר גגות וחצרות רשות אחת הן ודאמרינן הכא ובלבד שלא יחליפו אוקימנא בפר' כיצד משתתפין ברשויות דאורית' בגן רשות היחיד ורשות הרבים אבל רשויות דרבנן כגון כותל שבין שתי חצרות שגבוה עשרה ואינו רחב ד' מותר לכתף עליו ולהלכה וכן הלכה אמר רבה בר רב הונא אמר רב נחמן כותל שבין שתי חצרו גבוה עשרה טפחי וצדו אחד שוה לארץ נותנין אותו לזה ששוה לארץ כאי טעמ' כשים דהוה ליה לזה תשמישו בנחת ולזה תשמישו בקשה וכל לזה תשמישו בנחת ולזה תשמישו בקשה נותנין אותו לזה שתשמישו בנחת : אמר רב שיובי אמר רב נחמן חריץ שבין שתי חצרות עמיק עשר' טפחי' ורחב ארבע וצדו אחד שוה לארץ נותנין אותו לזה ששוה לארץ דהוה לי' לזה תשמישו בנחת ולזה תשמישו בקשה ונותנין איתי לזה שתשמישו בנחת : מתני' חריץ שבין שתי חצרות עמיק עשרה ורחב ארבעה מערבין שנים ואין מערבין אחד ואפילו מלא קש או תבן מלא עפר או צרורות מערבין אחד ואין מערבין שנים : נתן עליו נסר רחב ארבעה טפחי' רצו מערבין אחד : פחות מארב' מערבין ב'ואין מערבין את' וכן שתי גזוזטראי' זו כנגד זו מערבין אחד ואין מערבין שני פחות מכאן מערבין שנים ואין מערבין אחד : גמ' אמר רבא לא שנו אלא שנתן ארכו של נסר לרחבו של חריץ אבל נתן ארכו של נסר לארכו של חריץ ואפי' אין ברחבו של נסר אלא משהו מערבין אחד שהרי מיעטי לחריץ מארבעה : וכן ב'שתי גזוזטראית וכו' אמר רבא לא שנו אלא זו כנגד זו אבל זו שלא כנגד זו או זו למעל מזו לא ולא אמרן אלא שיש ביניהן שלש טפחי אבל אין ביניהן שלשה גזוזטראו עקימה היא ושרי' מתני'

רש"י

ובלב' שלא יחליפו שלא יקחו מרשות היחיד ויניחו לר"ה להדיר דרך הקיום פעור תן לאיסב' אוקדתם שור לארץ כלומר גגות מן פתח ומטה להכרם' כגון שקרקעיתם של זו גבוה מזו כל אמה עשרה טפחים קרי ליה שור לארץ : מתניתין תורם על כל פנים ולעולם אוקמא בשאין שוה לארץ ולעולם אוקמא בשאין שוה לארץ ולעולם אוקמא בשאין שוה לארץ

רש"י

מתני' מתחן גדים של תחן מסיק על פני כל רוחב החצרות : ולו מלכילין לח סחבן לפחתו ולא חייבין דילמא מתקעי בהן מסמרים ומיקר לה דחצרי דעבר עשר פקיר ואין מעיבין כל פני עבר ה' פני עבר ח' פני עבר ט' פני עבר י' פני עבר י"א) משעיבין בכשהוא קלי קלי אפילו אכל כיבים אין לו לשעות דחש"ו שלא יתקע בהן לישל ממקום שנתקע שהרי מעשה בידים הוא ואין מחזירין לו כלי שנתקע בהן ואפילו בשבת ואין מחזירין לו כלי שנתקע בהן ביום טוב ואפילו בשבת ואין מחזירין לו כלי שנתקע בהן ביום טוב ואפילו בשבת ואין מחזירין לו כלי שנתקע בהן ביום טוב ואפילו בשבת

ניתני' כיתבן שבין שתי חצרות גבוה עשרה ורחב ארבעת מערבין שנים ואין מערבין אחד אי מאבילין מבאן ואי מאבילין מבאן נתמעט ר"תבן כי טפחים מערבין אחד ואין מערבין שנים : גמ' כיתבן שבין שתי חצרות וכי : אמ' רב הונא ובבר שלא ייתן לתוך קופתי ויאבילי' ולאיקמי שורי והאמר רב יהודה אמר ר חנינא מעמיד אדם בהמתו על גבי עשבים בשבת ואין מעמידין אותה על גבי מיקצה בשבת דקאי לה באפה ואולה היא ואבלה : ניתני' כיצר משתתפין במבוי מניח את התבית ואומר הרי זה לכל בני המבוי ומוכה להן ע"י בנו ובתו גדולים וע"י עבדו ושפחתו העבריים ועל ידי אשתו אבל לא ע"י בנו ובתו הקטנים וע"י עבדו ושפחתו הכנעניים מפני שיכין בידו : גמ' אמר רב יהודה אמר שמואל שיתפי מבוי צריך לרגבידה כמן הקרקע טפח אמר רבא הני תרי מילי בבי דיפתריתא אמרינהו תדא הא ואידך המקר אם טעם מרוא לונמין יצ' ואם לאו לא יצא אמ' רב יהודה אמר שמואל התוקק את עירובו אין עירובו עירוב כמאן כבית שמאי דתניא חמש שגבו את עירובן ונתנוהו בשני כלים ב"ש אומ' אין עירובן עירוב וב"ה אומרים עירובן עירוב אומתי בזמן ששניהם בבית אחד אבל בשתי בתים אינו עירוב אפי' תימא ב"ה ע"כ לא פליגי ב"ה לא אמרו אלא למנא ואיתא אבל פליגי מפלג לא : אמר שמואל בית שמניחין בו עירוב א"צ ליתן את הפת נרסי בסוכה ת"ר בית שאין בו ד'אמות על ד' אמו' פטור מן המזוזה ומן המעקה ואינו מטמא בנגעים ואינו נוחר בבתי ערי חומה ואין חוזרין עליו מערכי המלחמה ואין מערבין בו ואין משתתפין בו

ניתני' מתחן גדים של תחן ומסקי' על פני כל רוחב החצרות : ולו מלכילין לח סחבן לפחתו ולא חייבין דילמא מתקעי בהן מסמרים ומיקר לה דחצרי דעבר עשר פקיר ואין מעיבין כל פני עבר ה' פני עבר ח' פני עבר ט' פני עבר י' פני עבר י"א) משעיבין בכשהוא קלי קלי אפילו אכל כיבים אין לו לשעות דחש"ו שלא יתקע בהן לישל ממקום שנתקע שהרי מעשה בידים הוא ואין מחזירין לו כלי שנתקע בהן ביום טוב ואפילו בשבת ואין מחזירין לו כלי שנתקע בהן ביום טוב ואפילו בשבת ואין מחזירין לו כלי שנתקע בהן ביום טוב ואפילו בשבת

גר' מתני' מתחן גדים של תחן מסיק על פני כל רוחב החצרות : ולו מלכילין לח סחבן לפחתו ולא חייבין דילמא מתקעי בהן מסמרים ומיקר לה דחצרי דעבר עשר פקיר ואין מעיבין כל פני עבר ה' פני עבר ח' פני עבר ט' פני עבר י' פני עבר י"א) משעיבין בכשהוא קלי קלי אפילו אכל כיבים אין לו לשעות דחש"ו שלא יתקע בהן לישל ממקום שנתקע שהרי מעשה בידים הוא ואין מחזירין לו כלי שנתקע בהן ביום טוב ואפילו בשבת ואין מחזירין לו כלי שנתקע בהן ביום טוב ואפילו בשבת ואין מחזירין לו כלי שנתקע בהן ביום טוב ואפילו בשבת

ניתני' כיתבן שבין שתי חצרות גבוה עשרה ורחב ארבעת מערבין שנים ואין מערבין אחד אי מאבילין מבאן ואי מאבילין מבאן נתמעט ר"תבן כי טפחים מערבין אחד ואין מערבין שנים : גמ' כיתבן שבין שתי חצרות וכי : אמ' רב הונא ובבר שלא ייתן לתוך קופתי ויאבילי' ולאיקמי שורי והאמר רב יהודה אמר ר חנינא מעמיד אדם בהמתו על גבי עשבים בשבת ואין מעמידין אותה על גבי מיקצה בשבת דקאי לה באפה ואולה היא ואבלה : ניתני' כיצר משתתפין במבוי מניח את התבית ואומר הרי זה לכל בני המבוי ומוכה להן ע"י בנו ובתו גדולים וע"י עבדו ושפחתו העבריים ועל ידי אשתו אבל לא ע"י בנו ובתו הקטנים וע"י עבדו ושפחתו הכנעניים מפני שיכין בידו : גמ' אמר רב יהודה אמר שמואל שיתפי מבוי צריך לרגבידה כמן הקרקע טפח אמר רבא הני תרי מילי בבי דיפתריתא אמרינהו תדא הא ואידך המקר אם טעם מרוא לונמין יצ' ואם לאו לא יצא אמ' רב יהודה אמר שמואל התוקק את עירובו אין עירובו עירוב כמאן כבית שמאי דתניא חמש שגבו את עירובן ונתנוהו בשני כלים ב"ש אומ' אין עירובן עירוב וב"ה אומרים עירובן עירוב אומתי בזמן ששניהם בבית אחד אבל בשתי בתים אינו עירוב אפי' תימא ב"ה ע"כ לא פליגי ב"ה לא אמרו אלא למנא ואיתא אבל פליגי מפלג לא : אמר שמואל בית שמניחין בו עירוב א"צ ליתן את הפת נרסי בסוכה ת"ר בית שאין בו ד'אמות על ד' אמו' פטור מן המזוזה ומן המעקה ואינו מטמא בנגעים ואינו נוחר בבתי ערי חומה ואין מערבין בו ואין משתתפין בו

ואין מניחין בו עירוב כלומ' עירובי חצרות מצ' להניחו בניח שבתאר ולא בחצר אבל שתופי מבואות שמשתתפין בחצרות לצורך שבתם במבוי מניחין לחוכו בניח או ר' לחמוך על ר' לחמוך ולא בחצר שבמבוי שהרי מקום חלוקין בו לחיוב בקניין עירובי חצרות בניח שבחצר ובחוכי מבואות לף בחצר שבמבוי ושטח. שבעירוב נעשה לחיוב שבתים שניים לחיוב שבתים מונח בניח ובחיוב לילה נעשה לא לחיוב חצרות לצורך יכול להניחו לף בחצר שבמבוי : וכל מקן בניח שבחצר ומי דקא אמרי לעבר

רש"י

ואין מניחין בו עירוב ואין עושין איתו עיבור בין שתי עיירות ואין האחין והשותפין חולקין בו כאי טעמא הנך כולהו בית כתיב בהו והאי לאו בית הוא ואין מערבין בו ואין משתתפין בו ואין מניחין בו עירוב דלא חזו לדירה והאי עירוב דאין מניחין בו עירובי חצרות אבל שיתוף מבוי מניחין בו דלא גרע מחצר שבמבוי : ואין עושין איתו עיבור בין שתי עיירות ואפילו כבורגנין לא משיינן ליה כאי טעמא בורגנין חזו למילתיה והאי לא חזו למילתיה : אמר ר' "נקיטי אחר עירובי תחומין ואחר עלבי חצרי ואשיתפי מבואות צריך לזכות : בעי רב אשי עירובי תבשילין צריך לזכות או לא א"ל רב יוסף מאי תיבעי לך האמר שביעי צריך לזכות דהוי טירונה דהוה בשבבותיה דר' זירא א"ל אנן רשותך לא אונר להו אתא לקמיה דר' זירא אמרו ליה מהו למינר מדיתהי אמר להו רבי א"ר שמעון בן לקיש משמיה דנברא רבה ומנו רבי חייא "אשתו של אדם כיערות לו שלא מדעתו הכי נמי אמרו אשתי של כותי משכר שלא מדעתו אמ' שמואל אחד מיבני מבוי שרגיל להישתתף עם בני מבוי ולא נשתתף בני מבוי נבנסו לתו ביתו ונוטלי ממנו שיתוף בעל כרחו : מתני' נתמעט האוכל מוסיף ומזכה ואין צריך להודיע נתוספו עליהם מוסיף ומזכה וצריך להודיע : גמ' סניא דשמעתא אם האוכל מין א' ואפי' כלה מוסיף ומזכה וא"צ להודיע ואם שני מינין ונתמעט אינה כלה מוסיף ומזכ' ואין צריך להודיע ואם כלה צריך להודיע ואיקשינא לקמן בחצר של מבואות שמתוך שאתה מתירו במבוי זה אתה אסרו במבוי אחר אבל בחצר שבמבוי אחר א"צ להודיע כאי טעמא דזכות הוא לו ויכול לו לאדם שלא בפניו : מתני' "כמה הוא שיעורי בזמן מרובין מזון שתי סעודות לכולן ובזמן שהן מועטין כגרוגרות לכל אחד ואחד א"ר יוסי בר"א מתחלת עירוב אבל שיורי עירוב

כל שהו

לא

ואין מניחין בו עירוב ואין עושין איתו עיבור בין שתי עיירות ואין האחין והשותפין חולקין בו כאי טעמא הנך כולהו בית כתיב בהו והאי לאו בית הוא ואין מערבין בו ואין משתתפין בו ואין מניחין בו עירוב דלא חזו לדירה והאי עירוב דאין מניחין בו עירובי חצרות אבל שיתוף מבוי מניחין בו דלא גרע מחצר שבמבוי : ואין עושין איתו עיבור בין שתי עיירות ואפילו כבורגנין לא משיינן ליה כאי טעמא בורגנין חזו למילתיה והאי לא חזו למילתיה : אמר ר' "נקיטי אחר עירובי תחומין ואחר עלבי חצרי ואשיתפי מבואות צריך לזכות : בעי רב אשי עירובי תבשילין צריך לזכות או לא א"ל רב יוסף מאי תיבעי לך האמר שביעי צריך לזכות דהוי טירונה דהוה בשבבותיה דר' זירא א"ל אנן רשותך לא אונר להו אתא לקמיה דר' זירא אמרו ליה מהו למינר מדיתהי אמר להו רבי א"ר שמעון בן לקיש משמיה דנברא רבה ומנו רבי חייא "אשתו של אדם כיערות לו שלא מדעתו הכי נמי אמרו אשתי של כותי משכר שלא מדעתי אמ' שמואל אחד מיבני מבוי שרגיל להישתתף עם בני מבוי ולא נשתתף בני מבוי נבנסו לתו ביתו ונוטלי ממנו שיתוף בעל כרחו : מתני' נתמעט האוכל מוסיף ומזכה ואין צריך להודיע נתוספו עליהם מוסיף ומזכה וצריך להודיע : גמ' סניא דשמעתא אם האוכל מין א' ואפי' כלה מוסיף ומזכה וא"צ להודיע ואם שני מינין ונתמעט אינה כלה מוסיף ומזכ' ואין צריך להודיע ואם כלה צריך להודיע ואיקשינא לקמן בחצר של מבואות שמתוך שאתה מתירו במבוי זה אתה אסרו במבוי אחר אבל בחצר שבמבוי אחר א"צ להודיע כאי טעמא דזכות הוא לו ויכול לו לאדם שלא בפניו : מתני' "כמה הוא שיעורי בזמן מרובין מזון שתי סעודות לכולן ובזמן שהן מועטין כגרוגרות לכל אחד ואחד א"ר יוסי בר"א מתחלת עירוב אבל שיורי עירוב

לא אמרו לערב בחצרות אלא כרי שלא לשבח
את התינוקות: גמ' וכמה הן מרובין אמ' רב
יהודה אמר שמואל משמונה עשר בני אדם
ואילך ומאי שנא שמונה עשר דנקט אמר רב
יצחק בריה דרב יהוד' לדידי מפרשא לי משמי'
דרבא כל שאי מחלקין ואין [מגיע] כגרוגרת
לכל אחד ואחד הן הן מרובין ואם לאו הן הן
מיעוטין ואנב אורחיה קא משמע לן רשתי
מעירות היין שמונה עשר גרוגרת: מתני'
בכל מערבין ומשתתפין היין כמי שמן המלה
דברי ר' יעזר ר' יהושע אומר כבר הוא העירו'
ואפי' מאפה פאה והוא פרוסה אין מערבין בו
כבר כאיסור והוא שלם מערבין בו: גמ' ת"ר
בכל מערבין עירובי תחומין ובכל משתתפין
שתיפי מבואות ולא אמרו לערב בפת א"א
עירובי חצירות בלבד וסוגייאן כר' יהושע דאמ'
אין מערבין עירובי חצירות אלא בפת ואין
מערבין אלא בפת שלימה ואפי' כאיסר ואין
מערבין בפת פרוס ואפי' הוא מאפה פאה מאי
טעמא אין מערבין בפרוסה משום איבה ירוש'
מפני מה אמרו מערבין בחצירות מפני דרכי
שלום ומעשה באחת שהיתה לה דביבה עם
חברתה ושלחה עירובה ביד בנה ונפפתיה
ונשקתיה אתא ואמ' לאמיה אמרה הכי[ח]תני
לי מתיך כך עשו שלום הרא היא דכתיב וכל
נתיבותיה שלום אמר שמו' מערבין בפת
אורז ואין מערבין בפת דוחן אמר רב מערבין
בפת עדשים: מתני' נותן אדם מעה לחנוני
או לנחתום כדי שיזכה לו בעירובי חצירות ר"א
וחכמים אומרים לא יזכו לו מעותיו ומודים
בשאר כל אדם שזכו לו מעותיו שאין מערבין
לו לאדם אלא מדעתו א"ר יהודה בר"א בעירובי

תחומין אבל

לא אמרו לערב בחצירות אלא כרי שלא לשבח את התינוקות: גמ' וכמה הן מרובין אמ' רב יהודה אמר שמואל משמונה עשר בני אדם ואילך ומאי שנא שמונה עשר דנקט אמר רב יצחק בריה דרב יהוד' לדידי מפרשא לי משמי' דרבא כל שאי מחלקין ואין [מגיע] כגרוגרת לכל אחד ואחד הן הן מרובין ואם לאו הן הן מיעוטין ואנב אורחיה קא משמע לן רשתי מעירות היין שמונה עשר גרוגרת: מתני' בכל מערבין ומשתתפין היין כמי שמן המלה דברי ר' יעזר ר' יהושע אומר כבר הוא העירו' ואפי' מאפה פאה והוא פרוסה אין מערבין בו כבר כאיסור והוא שלם מערבין בו: גמ' ת"ר בכל מערבין עירובי תחומין ובכל משתתפין שתיפי מבואות ולא אמרו לערב בפת א"א עירובי חצירות בלבד וסוגייאן כר' יהושע דאמ' אין מערבין עירובי חצירות אלא בפת ואין מערבין אלא בפת שלימה ואפי' כאיסר ואין מערבין בפת פרוס ואפי' הוא מאפה פאה מאי טעמא אין מערבין בפרוסה משום איבה ירוש' מפני מה אמרו מערבין בחצירות מפני דרכי שלום ומעשה באחת שהיתה לה דביבה עם חברתה ושלחה עירובה ביד בנה ונפפתיה ונשקתיה אתא ואמ' לאמיה אמרה הכי[ח]תני לי מתיך כך עשו שלום הרא היא דכתיב וכל נתיבותיה שלום אמר שמו' מערבין בפת אורז ואין מערבין בפת דוחן אמר רב מערבין בפת עדשים: מתני' נותן אדם מעה לחנוני או לנחתום כדי שיזכה לו בעירובי חצירות ר"א וחכמים אומרים לא יזכו לו מעותיו ומודים בשאר כל אדם שזכו לו מעותיו שאין מערבין לו לאדם אלא מדעתו א"ר יהודה בר"א בעירובי

תחומין אבל

ר"ש"י

לא אמרו לערב בחצירות שנתקטנו שכרן שלא יהא נהנה בהן אחר שמא יתחלק עליהן בשכר: כמה הן מרובין שמתחלק בהן ואין נהנה אחר שמא יתחלק עליהן בשכר: שמונה עשר בני אדם ואילך. שהן צריכין לכמות גדולה של יין שלא יתחלק עליהן בשכר: מאי שנא שמונה עשר דנקט. שהן צריכין לכמות גדולה של יין: כל שאי מחלקין ואין [מגיע] כגרוגרת לכל אחד ואחד. שאין מגיע לכל אחד כגרוגרת: הן הן מרובין ואם לאו הן הן מיעוטין. שאין מגיע לכל אחד כגרוגרת: ואנב אורחיה קא משמע לן. שאין שתיפי מבואות מערבין בו אלא בשתיפי חצירות: רשתי מעירות היין שמונה עשר גרוגרת. שמונה עשר גרוגרת לכל אחד: בכל מערבין ומשתתפין היין כמי שמן המלה. שמערבין בו ומשתתפין בו אפילו אין מגיע לכל אחד כגרוגרת: דברי ר' יעזר ר' יהושע אומר כבר הוא העירו'. שמערבין בו ומשתתפין בו אפילו אין מגיע לכל אחד כגרוגרת: ואפי' מאפה פאה והוא פרוסה אין מערבין בו כבר כאיסור והוא שלם מערבין בו. שמערבין בו ומשתתפין בו אפילו אין מגיע לכל אחד כגרוגרת: בכל מערבין עירובי תחומין ובכל משתתפין. שמערבין בו ומשתתפין בו אפילו אין מגיע לכל אחד כגרוגרת: שתיפי מבואות. שמערבין בו ומשתתפין בו אפילו אין מגיע לכל אחד כגרוגרת: ולא אמרו לערב בפת א"א עירובי חצירות בלבד. שמערבין בו ומשתתפין בו אפילו אין מגיע לכל אחד כגרוגרת: וסוגייאן כר' יהושע דאמ' אין מערבין עירובי חצירות אלא בפת. שמערבין בו ומשתתפין בו אפילו אין מגיע לכל אחד כגרוגרת: ואין מערבין אלא בפת שלימה ואפי' כאיסר. שמערבין בו ומשתתפין בו אפילו אין מגיע לכל אחד כגרוגרת: ואין מערבין בפת פרוס ואפי' הוא מאפה פאה. שמערבין בו ומשתתפין בו אפילו אין מגיע לכל אחד כגרוגרת: מאי טעמא אין מערבין בפרוסה משום איבה. שמערבין בו ומשתתפין בו אפילו אין מגיע לכל אחד כגרוגרת: מפני מה אמרו מערבין בחצירות מפני דרכי שלום. שמערבין בו ומשתתפין בו אפילו אין מגיע לכל אחד כגרוגרת: ומעשה באחת שהיתה לה דביבה עם חברתה. שמערבין בו ומשתתפין בו אפילו אין מגיע לכל אחד כגרוגרת: ושלחה עירובה ביד בנה. שמערבין בו ומשתתפין בו אפילו אין מגיע לכל אחד כגרוגרת: ונפפתיה ונשקתיה. שמערבין בו ומשתתפין בו אפילו אין מגיע לכל אחד כגרוגרת: אתא ואמ' לאמיה אמרה הכי[ח]תני לי מתיך כך עשו שלום הרא היא דכתיב וכל נתיבותיה שלום אמר שמו' מערבין בפת אורז ואין מערבין בפת דוחן אמר רב מערבין בפת עדשים. שמערבין בו ומשתתפין בו אפילו אין מגיע לכל אחד כגרוגרת: מתני' נותן אדם מעה לחנוני. שמערבין בו ומשתתפין בו אפילו אין מגיע לכל אחד כגרוגרת: או לנחתום כדי שיזכה לו בעירובי חצירות. שמערבין בו ומשתתפין בו אפילו אין מגיע לכל אחד כגרוגרת: ר"א וחכמים אומרים לא יזכו לו מעותיו. שמערבין בו ומשתתפין בו אפילו אין מגיע לכל אחד כגרוגרת: ומודים בשאר כל אדם שזכו לו מעותיו. שמערבין בו ומשתתפין בו אפילו אין מגיע לכל אחד כגרוגרת: שאין מערבין לו לאדם אלא מדעתו. שמערבין בו ומשתתפין בו אפילו אין מגיע לכל אחד כגרוגרת: א"ר יהודה בר"א בעירובי תחומין. שמערבין בו ומשתתפין בו אפילו אין מגיע לכל אחד כגרוגרת:

(סב) ושנת שטורים הקבלנה כדיה שעורים לחן שעורי' משם לא שעורים שלח ילכל ממנה לשכר שלח כדרך רעבון: כיתני' נותן אדם מעה לחנוני שהוא מוכר יין ודר עמו במעות או לנחתום המוכר כשרום ודר עמו כחנר: שיזכה לו בעירוב עם בני חצרו אם נתן בניו ממעות לקנו' ממך יין לשתוק או לכר לעירוב יפה לי חלק בו: ואפ"ם כלח עשאו עליה לכרב הוי עירובו עירוב ואפ"ם אמרו אין משום קנוין הבא קנוין שבעירוב

רבינו יהונתן כיצד משתתפין פרק שמיני

אבל בעירובי חצרות מערבין לו בין מדעתו בין שלא מדעתו לפי שזכין לו לאדם בין לפניו בין שלא בפניו ואין חבין לו לאדם אלא בפניו :

גמ' נותן אדם מעה וכו' וטורדים בישאר כל אד' שקנו לו מעותיו כאן שאר כל אדם אמר רב בעל הבית וכן אמר שמואל בעל הבית דאמר שמואל לא שנו שלא זכו לו מעותיו אא"נ אבל בעל הבית קנה ולא שנו בנתתי דלא קנה אא"נ דאמר ליה זכי אבל אמר ליה ערב לי זכה ולא שנו דא"ל זכי לי דלא קנה אלא במעדה אבל גלי קנה : א"ר יהוד' בר"א בעירובי תחומין אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' יהודה ולא עוד אלא כל מקום ששנה ר' יהוד' בעירובין הלכה כמותו א"ל רב חנא בגדתאה לרב יהוד' אמר שמואל אפי' במבוי שגיטרה קורתו אמ' לחיו א"ל בעירוב אמרתי לך ולא במחיצו' א"ר יהושע בן לוי בכל מקום ששנה ר' יהודה אומתי ובמה אינו אא"כ מפרש דברי חכמים ור' יוחנן אמר אימתי לפרש קא אתי ובמה לחלוק הוא דקא אתי :

סליקו להו חלון

כיצד "משתתפין בתחומין מניח את החבית ואומ' הרי זה לכל בני עירי לכל מי שילך לבית האבל או לבית המשתה כל מי שקבל עליו מבעוד יום מותר משחשכה אסור שאין מערבין משתחשך : גמ' אמר רב יוסף אין מערבין אלא לדבר מצוה : מאי קמ"ל מתניתין היא לכל מי שילך לבי' האבל או לבית המשתה מהו דתימא אירחא דמילתא קתני קמ"ל לדבר מצוה תוקא אמר רב אשי קטן בן שש יוצא בעירוב אביו הא יתר על בן שש צריך לערב לעצמו ת"ר מערב אדם על ידי בנו ובתו הקטנים ועל ידי עבדו ושפחתו הכנעניים בין מדעתן בין שלא מדעתן אבל אינו מערב לא על ידי בנו ובתו הגדולים ולא על ידי עבדו ושפחתו העבריים ולא על ידי אשתו א"א מדעתן :

מתני' וכמה הוא שישורו מזון שתי סעודות לכל אחד ואחד

מזונו

בעל הבית פי' שיעשה לעבד : שלא לחזור שלא יהא עבד וכה לי שלא שוויה שלית שלא בפניו : בשאר אוכרין בעלמא : שכל אם אמר ערב לי שליח פשיה ומשמע דעתיה וק"ל שליח עושה שליחותו הילכך מערב מעצמיה הוא : ואפי' במבוי שגיטרל קורתו בצמוד דמקיל ביה ר' יהודה פרק כל גגות ואמר מותרי לזקוף בצמוד ולחזור ולהניח לעבי' ורבי יוסי פליג ואמר אסורין אפי' בקניים עירוב : דלחייו בקניים עירוב :

סליקו להו חלון

כיצד משתתפין וכל מי שקבל עליו מבעוד יום : נמשוך על עירוב זה ולילך מזוקי : גמ' אין מערבין לו כתניתין חכמים לעולם חוץ לתחום ס"י עירוב שלא לזכות לו אלא מעות : יוליח מניחן שמא כירבה לו אמו לעולם ולא זכתה לו בב' רוב מוליכין כמיה דמנחת דמי דמשתת דעתה עליה לזכות לו בני ליה בלא שליח : על ידי בנו ובתו הקטנים

מזונו לחול שאין לריך כל כך ממו שהוכל בשבת שהוכל לפחן ורוחח בשבוחי שבחת מהכל בחול שאינו מוכל לפחן ממעט בלחם: רבי יהודה סבר לחדבה בשן שנינו בשבת מוכל מעט מפת לכי שהוח מחלח נשנו מהכשיל ומיבי מהקה: וחכ חכן בין ר' מחיר ור' יהודה שניהם מהבוחנים למעט ישיר שהי שעורו שהלריכו ח מיעור פרישי ירושלים כחמשים לפרישי הקופין ועשרייהו כדפרישית: כיצד בשבת בפונדקיון מהו שיחן [שכר] [והחזקו כשר] שלקחה בדביונית על סלע דהיינו דינר שהרי נקע שיחרבע שחן נפלע [והשחה שם קטן שהם י"ב חלחי קטן שהם ו' חלחי כסף ים שהוח חלחי קב מפשה קטן לשחה ים שבאחריהן לפי שהוח קטן ואחר כך מפשה ים שבאחריהן לפי שהוח גדול ואחר כך מפשה ים שבאחריהן לפי שהוח גדול ואחר כך מפשה ים שבאחריהן לפי שהוח גדול

א יכול אם נתנו לתוך הקלוזה כולם יוליכו כאחד ואין כאחד לר"ה ולחש"פ אלא לתוך תורים הוחיל ונתנה מרפסת עשרה [שלח הלכו כולם] ת"ר אחד מביצד משערין בסימו (דף נט) כולם תורים אחת עליו ושורה מחילה עליו והכל להקל] ת"ר אחד רשויו ואם אין הדיוק אלא מי שיש לו תורים לא כי אלא כל שנתנה עשרה שלח נתנו אחד עשר ואחד עשר ואחד עשר וא

רש"י

דבר שניטל בשבת אסור שאינו ניטל בשבת אינו אוסר תניא נמי הכי יש לו טבל ועששית וכל דבר שאינו ניטל בשבת אינו אוס': מתני' המניח את ביתו והלך לשבות בעיר אחרת את נכרי ואחד ישראל אוסר דברי ר' מאיר ר' יהודה אומר אינו אוסר רבי יוסי אומר נכרי אוסר שאין דרך ישראל לבוא בשבת ר' שמעון אומר אף המניח את ביתו והלך לשבות אצל בתו באותה העיר אינו אוס' שכבר היתה מלבו: גמ' אמר רב הלכה כרבי שמעון והוקא אצל בתו אבל אצל בנו לא כראמרי אינשי נבח בך כלבא עיל נבח בך גוריתא פוק: מתני' בור שבין שתי חצרות אין ממלאין ממנו בשבת אלא אם כן עשו לו מחיצה גבוהה עשרה טפחים בין מלמעלה בין מלמטה בין מכאן ומכאן בש"ש אומר מלמטה ובית הלל אומר מלמעלה א"ר יהודי לא תהא מחיצ' גדול' מכותר שבניהם: גמ' אבוי רב הונא למטה למט' מיבש למעלה למעלה מיבש וזה וזה בבור ורב יהודה אומר למט' למט' מן המים כלומ' יהיו הקנים משוקעין למטה מן המים ט' טפחים ונראים ראשי הקני למעל' מן המים טפח למעלה למעל' מן המים תשעה טפחים וצריך לשקיע מחצית הקנים בתוך המים טפח שלא יהא זה דולה מרשות זה ולא יהא זה דולה מרשות זה וסוגין כרב יהודה: מתני' אבית המים שהיא עוברת בחצר אין ממלאין ממנה בשבת אלא אם כן עשו לה מחיצה גבוהה עשרה טפחים בכניסה ובציאה רבי

[רש"י]

דבר שניטל בשבת אסור שאינו ניטל בשבת אינו אוסר תניא נמי הכי יש לו טבל ועששית וכל דבר שאינו ניטל בשבת אינו אוס': מתני' המניח את ביתו והלך לשבות בעיר אחרת את נכרי ואחד ישראל אוסר דברי ר' מאיר ר' יהודה אומר אינו אוסר רבי יוסי אומר נכרי אוסר שאין דרך ישראל לבוא בשבת ר' שמעון אומר אף המניח את ביתו והלך לשבות אצל בתו באותה העיר אינו אוס' שכבר היתה מלבו: גמ' אמר רב הלכה כרבי שמעון והוקא אצל בתו אבל אצל בנו לא כראמרי אינשי נבח בך כלבא עיל נבח בך גוריתא פוק: מתני' בור שבין שתי חצרות אין ממלאין ממנו בשבת אלא אם כן עשו לו מחיצה גבוהה עשרה טפחים בין מלמעלה בין מלמטה בין מכאן ומכאן בש"ש אומר מלמטה ובית הלל אומר מלמעלה א"ר יהודי לא תהא מחיצ' גדול' מכותר שבניהם: גמ' אבוי רב הונא למטה למט' מיבש למעלה למעלה מיבש וזה וזה בבור ורב יהודה אומר למט' למט' מן המים כלומ' יהיו הקנים משוקעין למטה מן המים ט' טפחים ונראים ראשי הקני למעל' מן המים טפח למעלה למעל' מן המים תשעה טפחים וצריך לשקיע מחצית הקנים בתוך המים טפח שלא יהא זה דולה מרשות זה ולא יהא זה דולה מרשות זה וסוגין כרב יהודה: מתני' אבית המים שהיא עוברת בחצר אין ממלאין ממנה בשבת אלא אם כן עשו לה מחיצה גבוהה עשרה טפחים בכניסה ובציאה רבי

דבר שניטל בשבת אסור שאינו ניטל בשבת אינו אוסר תניא נמי הכי יש לו טבל ועששית וכל דבר שאינו ניטל בשבת אינו אוס': מתני' המניח את ביתו והלך לשבות בעיר אחרת את נכרי ואחד ישראל אוסר דברי ר' מאיר ר' יהודה אומר אינו אוסר רבי יוסי אומר נכרי אוסר שאין דרך ישראל לבוא בשבת ר' שמעון אומר אף המניח את ביתו והלך לשבות אצל בתו באותה העיר אינו אוס' שכבר היתה מלבו: גמ' אמר רב הלכה כרבי שמעון והוקא אצל בתו אבל אצל בנו לא כראמרי אינשי נבח בך כלבא עיל נבח בך גוריתא פוק: מתני' בור שבין שתי חצרות אין ממלאין ממנו בשבת אלא אם כן עשו לו מחיצה גבוהה עשרה טפחים בין מלמעלה בין מלמטה בין מכאן ומכאן בש"ש אומר מלמטה ובית הלל אומר מלמעלה א"ר יהודי לא תהא מחיצ' גדול' מכותר שבניהם: גמ' אבוי רב הונא למטה למט' מיבש למעלה למעלה מיבש וזה וזה בבור ורב יהודה אומר למט' למט' מן המים כלומ' יהיו הקנים משוקעין למטה מן המים ט' טפחים ונראים ראשי הקני למעל' מן המים טפח למעלה למעל' מן המים תשעה טפחים וצריך לשקיע מחצית הקנים בתוך המים טפח שלא יהא זה דולה מרשות זה ולא יהא זה דולה מרשות זה וסוגין כרב יהודה: מתני' אבית המים שהיא עוברת בחצר אין ממלאין ממנה בשבת אלא אם כן עשו לה מחיצה גבוהה עשרה טפחים בכניסה ובציאה רבי

בור מועיל דוחו טובל המפסקת בין החצרו' ופ"ש שהוא נבוהה מלר מחוליין הבור ורוחב בור יותר מעובי הכותל ונשקר מרוח הבור מלר זה וכן מרוח הבאי ומשקחת רוחב הכותל ל' טפחים ואוירו קורם לרבנם מקרק בתים ופ"ש שיהא מקרק בחוזק וז"ק לתא כי ל' אמי' בפחות מני מקוואי מקוה שהרי אין לנו קדושי בעירונו בתים מקרק בגבורת ופ"ש אלין לנו תוספת לתים המקבלין טומאה כגרון לרבנן ולרבי יהודה אינו מקבל טומאה עד שיהא בו מ' סאין ואין לו פחות מג' טפחים על ג' טפחים ואין לו פחות מג' טפחים על ג' טפחים ואין לו פחות מג' טפחים על ג' טפחים

ר' יהודה אומר כותל שעל גבה תידון משום מחיצה א"ר יהודה מעשה באמת המים של אויר שהיו ממלאין ממנה מים על פי זקנים בשבת אמרו לו מפני שלא היה בה כשיעור: גמ' תנו רבנן עשו לה מחיצה בבניסה ולא עשו לה מחיצה ביציאה ביציאה ולא בבניסה אין ממלאין ממנה לא אם כן עשו לה מחיצה גבוהה עשרה טפחים בבניסה וביציאה: רבי יהודה אומר כותל שעל גבה תידון משום מחיצה: א"ר יהודה מעשה באמה של אויר שהיתה מביאה מים מאויר לצפורי והיו ממלאין ממנה על פי זקנים בשבת אמרו לו מפני שאין בה כשיעור לא היתה עמוקה עשרה ורחבה ארבע פרוש מחיצה של אמת המים צריכה להיות משוקעת בתוך אמת המים כדי שתחליק בין דיבים שברשו"ר הרבי למים שברשות היחיד במחיצה של בור שצריכה להיו' משוקעת בתוכו לחלוק בין רשותי לרשות חבירו: מתני' נזוזרא לישראל למעלה כן המים אין ממלאין ממנה בשבת לא א"כ עשו לה מחיצה גבוה עשרה טפחים בין למעלה ובין למטה וכן שרי נזוטרות זו למעלה מזו עשו לעליונה ולא עשו לתחתונה ישתיהן אסורות עד שיערבו: גמ' אמר רבי אבא אמר רב הונא לא תימ' למאת היא דשרי אבל לשפוך אסור לא אפי' לשפוך נמי שרי אמר רב שיזבי פשיטא היינו עיקא מהו דתימא התם תימי מיא הכא לא תימי מיא קמ"ל: וכן ב' נזוזטראות וכו' אמר רב הונא לא שנו אלא בבמיכה אבל בטיפלת אפי' גובה עשרה טפחים עליונה מיותרת: מתני' חצר שדיא פחותה מארבע אמו' אין שיפכין לתוכ' מים בשבת לא אם כן עשו לה עוקא שהיא מחזקת סאתים מן הנקב ורמשה בין מבפנים ובין מבחוץ אלא צריך לקמור ומבפנים אין צריך לקמור רבי

רש"י

שלא היה בה כשיעור כרמלית שלא היה עומק י' וכו' לא רחבה ארבע שאין המים נפסקין רשות לעצמן כמחוסר מעמיד י' ורוחב ד' לכתשה כרמלית לך מה שנעלי' לרשות שם נתנו אם ר"ש פוטר' כדלקמיך גמ' עשו לה בבניסה וכו' אבל בבניסה ולא ביציאה מהני מידי דהו מחוסר' למים להצר ביציאה וכשיש בכל כרמלית [אבל כי עבו בבניסה וביציאה לית כרמלי'] דומיא' כמו שהקילון נתנו ו' [לית היכא] כמוך' עשרה נמי לא היכא רחבה תרבא ולבך לך תשיבה רשות לעצמה: מתני' נזוזטראות זו למעלה מזו עשו לעליונה ולא לתחתונה ישתיהן אסורות עד שיערבו: גמ' אמר רבי אבא אמר רב הונא לא תימ' למאת היא דשרי אבל לשפוך אסור לא אפי' לשפוך נמי שרי אמר רב שיזבי פשיטא היינו עיקא מהו דתימא התם תימי מיא הכא לא תימי מיא קמ"ל: וכן ב' נזוזטראות וכו' אמר רב הונא לא שנו אלא בבמיכה אבל בטיפלת אפי' גובה עשרה טפחים עליונה מיותרת: מתני' חצר שדיא פחותה מארבע אמו' אין שיפכין לתוכ' מים בשבת לא אם כן עשו לה עוקא שהיא מחזקת סאתים מן הנקב ורמשה בין מבפנים ובין מבחוץ אלא צריך לקמור ומבפנים אין צריך לקמור רבי

רבי אליעזר בן יעקב אומר בית קטן אחד וכו' בית חדש הסמוך לחבירו שכתב לו חבירו הרבים והוא קטן כשהגדיל אחד מהן אומר איני רוצה שתהא חבירו שותף עמי בו אלא אני ואתה ואחרים עמנו אין יכול לעשות כן שכבר נתחייבו הרבים בו ואין יכולין להוציא מידם אלא בדבר שיש בו תקנה לרבים כגון שרוצה למכרו לאחרים ומוכרו בדמים יקרים יותר מכפי שלקחו הרבים ממנו ומשתתפין בדמים הרבים

שלא עירבו אבל עירבו מיותרין וכי לא עירבו אמאי אסורין אמר רב אשי גזירה דילמא אתי לטלטולי מאני מבית להצר :

סליקו להו כיצד

כל נגות העיר רשות אח' וכלבר שלא יראה נג גביה עשר או נמוך עשר כדברי ר"מ וחכמים אומרים כל אחד ואחד רשו' בפני עצמו ר"ש אומר אחד נגות ואחד חצרות ואח' קרפיפות לכלים ששבתו בתוכם ולא לכלים ששבתו בתוך הבית : גמ' אמר רב יהודה כשתמצי ליכר לדברי ר' מאיר נגין רשו' לעצמן וחצרות רשות לעצמן וקרפיפות רשו' לעצמן לדברי חכמים נגין וחצרות רשות אח' וקרפיפו' רשות אחת לדברי

רש"י

שלא עירבו אבל עירבו דילמא אתי לטלטולי כו' אי סריק ליה לחצר על ידי שוקא להנך לחצר לשוקא מצי מן הנקיש ולהוציאן לחצר בהדיא על ידי שפת השדה כדלעיל ומטלטל בחצר כלאחר יד :

סליקו להו כיצד

כל נגות רשות לחוץ כן ולפנים ע"פ שהיו חלוקין למטן לשבי מקו שנגות חלוקין זה מזה אבל מכאן ולמעלן אין חלוקין זה מזה שכל מקום שנגות חלוקין זה מזה אין חלוקין זה מזה אלא בשלשה דברים בלבד ואלו הן שיעור גבוה ושיעור רחב ושיעור ארוך שיעור גבוה עשרה ושיעור רחב עשרה ושיעור ארוך עשרה ואין חלוקין זה מזה בפחות מכאן ואין חלוקין זה מזה בפחות מכאן ואין חלוקין זה מזה בפחות מכאן

רש"י

לדברי רבי שמעון כולן רשות אחת הן אמר רב הרבה כרבי שמעון יורוא שלא עירבו אבל עירבו גזרינן דילמא אתי לאפוקי מאי דברתי לחצר ושמוא אמר הלכה בר' שמעון בין עירבו בין לא עירבו וקיימא לן כשמוא ור' יוחנן בין עירבו ובין לא עירבו וקיימא לן כשמוא ור' יוחנן "ספינה רב אמר מטלטלין בכולה ושמוא אמ' אין מטלטלין בה אא' בארבע אמות רב אמר בכול' מטלטלין דהא איבא מחיצות ושמוא אמר אין מטלטלין בה אא' בארבע אמות בלבד מחיצות להריחת מים הן עישורית אמר ליה רב חייא בר יוסף הלכתא כותיך אי הלכת כרב אמר לי' הלכתא כרב: מתני' "גג גדול הסמוך לקטן הגדול מותר והקטן אסור חצר גדולה שנפרצ' לקטנה גדולה מותרת וקטנה אסורה מפני שהיא כפתח של גדולה: גמ' דרש בריטר "נדור חמשה וחמישה חמשה מצטרפין וכן הלכתא בעי רב "אישיגיא דיורין הבאין בשטרת מדין שיאסרו אמר רב חנניה תא שמע הצר גדולה שנפרצה לקטנה גדולה מותר וקטנה אסורה אמר רבה אימור מבעוד יום נפרצה אמר ליד אביי לא ליימא כר איסור אא ודאי מבעוד יום נפרצ' דהא כר היא דאמר בעאי מיניה כרב היונא ובעאי מיניה מרב חנדא עירב דרך פתח ונסתם הפתח עירב דרך חלון ונסתם החלון מדו ואמרת לי שבת בין דהותר מקצת הותר' כולה איתמר כותל שבין שתי חצרות שנפרץ רב אמר אין מטלטלין בה אא' בארבע אמות ושמוא אמר זה מטלטל עד העיקר מחיצ' וזה מטלטל עד עיקר מחיצה שמוא ורב הון יתבי קמיה דרביה הצר נפל נודע ביני ביני אמר להו שמוא נגידו לי גלימא אהדרינהו

לדברי רבי שמעון כולן רשות אחת הן אמר רב הרבה כרבי שמעון יורוא שלא עירבו אבל עירבו גזרינן דילמא אתי לאפוקי מאי דברתי לחצר ושמוא אמר הלכה בר' שמעון בין עירבו בין לא עירבו וקיימא לן כשמוא ור' יוחנן בין עירבו ובין לא עירבו וקיימא לן כשמוא ור' יוחנן "ספינה רב אמר מטלטלין בכולה ושמוא אמ' אין מטלטלין בה אא' בארבע אמות רב אמר בכול' מטלטלין דהא איבא מחיצות ושמוא אמר אין מטלטלין בה אא' בארבע אמות בלבד מחיצות להריחת מים הן עישורית אמר ליה רב חייא בר יוסף הלכתא כותיך אי הלכת כרב אמר לי' הלכתא כרב: מתני' "גג גדול הסמוך לקטן הגדול מותר והקטן אסור חצר גדולה שנפרצ' לקטנה גדולה מותרת וקטנה אסורה מפני שהיא כפתח של גדולה: גמ' דרש בריטר "נדור חמשה וחמישה חמשה מצטרפין וכן הלכתא בעי רב "אישיגיא דיורין הבאין בשטרת מדין שיאסרו אמר רב חנניה תא שמע הצר גדולה שנפרצה לקטנה גדולה מותר וקטנה אסורה אמר רבה אימור מבעוד יום נפרצה אמר ליד אביי לא ליימא כר איסור אא ודאי מבעוד יום נפרצ' דהא כר היא דאמר בעאי מיניה כרב היונא ובעאי מיניה מרב חנדא עירב דרך פתח ונסתם הפתח עירב דרך חלון ונסתם החלון מדו ואמרת לי שבת בין דהותר מקצת הותר' כולה איתמר כותל שבין שתי חצרות שנפרץ רב אמר אין מטלטלין בה אא' בארבע אמות ושמוא אמר זה מטלטל עד העיקר מחיצ' וזה מטלטל עד עיקר מחיצה שמוא ורב הון יתבי קמיה דרביה הצר נפל נודע ביני ביני אמר להו שמוא נגידו לי גלימא אהדרינהו

מי שהיה עירובו בתוך הבית ונתנו בחצר אחרת ולא ידע אם נתנו קודם שנטלו עירובו או לאחר שנטלו עירובו הרי זה אסור שמא לאחר שנטלו עירובו נתנו ואם כן אין עירוב לאחד מהם ואסור לטלטל בשניהם: מי שהיה עירובו בתוך הבית ונתנו בחצר אחרת ולא ידע אם נתנו קודם שנטלו עירובו או לאחר שנטלו עירובו הרי זה אסור שמא לאחר שנטלו עירובו נתנו ואם כן אין עירוב לאחד מהם ואסור לטלטל בשניהם: מי שהיה עירובו בתוך הבית ונתנו בחצר אחרת ולא ידע אם נתנו קודם שנטלו עירובו או לאחר שנטלו עירובו הרי זה אסור שמא לאחר שנטלו עירובו נתנו ואם כן אין עירוב לאחד מהם ואסור לטלטל בשניהם: מי שהיה עירובו בתוך הבית ונתנו בחצר אחרת ולא ידע אם נתנו קודם שנטלו עירובו או לאחר שנטלו עירובו הרי זה אסור שמא לאחר שנטלו עירובו נתנו ואם כן אין עירוב לאחד מהם ואסור לטלטל בשניהם:

מלחמת ה

רבינו יחונתן כל גנות פרק תשיעי

אהדרינהו רב לאפיה אמ' שמואל אי קפיד אבא
ליקטרוה ביה המיינו היכי עביד שמואל הכי
והא הוא דא זה מטלטל עד עיקר מחיצ' וזה
מטלטל עד עיקר מחיצ' שמואל דעבד לצניעות
בעלמא הוא דעבד ורב אי סבירא ליה דאסור
לימ' אסור אתריה דשמואל הוה אי הכי מ"ט
אהדרינהו רב לאפיה כי היכי דלא לימרו ליה
הדר ביה משמעתיה והלכתא כשמואל דהא
ק"ל דיורין הבאין בשב' לא אסרי הואיל והותר'
מקצתה הותרה כולה : מתני' חצר שנפרצ'
לר"ה המכנים מר"ה לתוכה או מתוכה לר"ה
חייב דברי ר' אליעזר וחכמים אומרים המכנים
מתוכה לר"ה אי מר"ה לתוכה פטור שהיא
בכרמלית : גמ' אסיקנא דבצידי ר"ה קא
מיפלגי ר' אליעזר סבר צידי ר"ה כר"ה דמי ורבנן
סברי צידי ר"ה רשות הרבים לאו כרשות הרבים
דמי : מתני' חצר שנפרצה משתי רוחותי'
וכן בית שנפרץ משתי רוחותיו וכן מבוי
שנימלה קירתו או לחייו מותרין לאותה שבת
ואסורין לעתיד לבא ר' יוסי אומר אם מותרין לאותה שבת מותרין לעתיד
לבא ואם אסורין לעתיד לבא אסורין לאותה שבת : גמ' במאי עסיקינן
אילימא בעשר מא' שנא מרוח אחת דשרי דאמרי פיתחא הוא משתי
רוחותיו נמי לימ' פיתח הוא ואא ביתר מעשר אי הכי אפי מרוח אחת נמי
אמר רב לעולם בעשר וכגון שנפרץ בקרן זוית דפיתח בקרן זוית לא עבדו
אינשי : וכן בית שנפרץ מאי שנא מרוח אחת דאמרי פי תקרה יורד וסותם
משתי רוחות נמי נימא פי תקרה יורד וסותם אמרי בי רב משמיה דרב בית
שנפרץ בקרן זוית דפיתחא בקרן זוית לא עבדו אינשי : וכן בית שנפרץ מב'
רוחותיו אוקמה רב כגון שנפרץ בקרן זוית וקירויו באלכסון דליכא למימר פי
תקרה יורד וסותם איתמר באכסדרה בבקעה רב אמר מותר לטלטל בכולה
ואף על גב דליכא אלא שלשה ומחיצות אמרי פי תקרה יורד וסותם והלכת
כותיה : ר' יוסי אומר אם מותרין וכו' אובעיא להו ר' יוסי לאיסור או להתר
אמר רב לאיסור וכן אמר ר' יוחנן לאיסור תניא נמי הכי ר' יוסי אומר הואיל
ואסורין לעתיד לבא אסורין לאותה שבת איתמר רב חייא בר אשי אמר רב
הלכה כר' יוסי וכן הלכת : מתני' הבונה עלייה על גבי שני בתים וכן
נשרים המפולשין מטלטלין תחתיהן דברי רבי יהודה וחכמים אוסרין ועוד
א"ר יהודה מערבין במבוי מפולש וחכמים אוסרין :

סליקו להו כל גנות

אהדרינהו רב לאפיה דקסבר אסור לטלטל הסדין לתוכה : אי קפיד אם רב הוא כועס כזה קחו אבנטו של רב עלמו וקשרו בו את העליה למחיצה
ואע"ג דמשום איסור בגין ליכא דהא אלא לצורך נעשה ואליבא דרב שהיה צריך למחיצת העליה הוו בזה קרי איסורי משום טלטול ומשום דקעביד
מחיצה בשבת : והלכתא כשמואל וכו' : מתני' חצר שנפרצה לרשות הרבים וכו' כלומר במילואה אן ביותר מעשרה אע"פ שנשארו שם ביפופין
המכנים מתוכה לרשות הרבים הוא לגמרי ומייב משום מכנים ומרשות היחיד לתוכה חייב משום מוציא : וחכמים אומרים

רש"י

אהדרינהו רב לאפיה דקסבר אסור לטלטל הסדין בתוכה : קטרוה ביה
המיינו קחו אבנטו וקשרו את
העליה למחיצה : מתני' חצר
שנפרצה לר"ה במלוא' אן ביותר
מעשר חייב דכר"ה היא : פטור
אבל אסור דלא ר"ה היא אלא כרמלי
וכ"ה מתוכה לר"ה : גמ' צידי
ר"ה מקום המחיצה היא צידי ר"ה
לפי שבשיש דוחק בר"ה אילו החם :
מתני' על גב שני בתים וכן שני
מבוי ר"ה מטלטלים תחת העליה
דפי תקרה מכאן ומכאן יורד וסותם :
וכן בשרים המפולשים ויש לכן
מחיצות שלמטה בשני הצדדי מערבין
למבוי המפולש הואיל ואיכא שתי
מחיצות וקבורי שתי מחיצות
דאוריתא :

סליק להו כל גנות

סליקו להו כל גנות

המאור הקטן

המוציא תפילין וכו' כי' המוציא תפלין בשבת במקום שהכל חב"ם שבורו חכמים שבשה' תפלין נשבח משום שאין מפסיק ברצועה' ויציאה בידו ולפי' לעיל דאמר שבת לאו זמן תפלין כיון דשבתותהן ליכא חיוב השתא כשהוקבע כשמש' שבת בה' משה ידע' (דף נד:) מנו' דדרך בלבוש בעגלן ולא מצוי כזה שבת משום שלשה דבקבוי הקדש ארז ליה רבנן לאקשויי דרך מלבוש כמו שקיזרו לו להגיל קיץ בספר עם הספר ותיץ תפלין עם הקפלין לאחר שחיבה מעורב, אף למאני שחיבו מעולם: מכניסן וזו וזו כדרך שלובש בחול ומחזר ומכניסן וזו וזו על שילבו ור"ג מקיר לבלוב גזרות ג' ג' של זרוע ותרתי ג' ג' של ראש ונמצאו מפ' שעשאת הם ש"ל לר"ג דכיון דמשו' הכלה הקירו ליה ידיה ושוד ליחוב מלוכלך מחמת הזיעה כדאיתי' בפ' ר' אליעזר (לקמן קלג.) ואפי' לר"ג דאמר אין מניחין תפלין בחול משום דמבלבל אפי' אינו יודע בעצמו שהוא מבלבל מ"מ כיון דמשו' הכלה הקירו ליה ידיה ושוד ליחוב לא גזרו חכמים על מי שהוא מבלבל שלא יבא לידי חיוב כרת

מתני׳ רבי יהודה אומר נותן אדם תפיליו בתוך תיקן ותיקן בתוך מחזהו ומחזהו בתוך ארונו ויקקלנו ברגליו בגמ׳ אדם מקדש תחומין בכיור ויניחן לתחתים מקדש תוכו חולין תוך חולין מקדש תוכו תרומה תוך תרומה מקדש תוכו קדשי קדשים תוך קדשי קדשים ויוצא : אמרו לו לא כהלך הניח ולא הניח מרגלי בעליה דתניא ק״ל שכהמשה והכלים כרגלי הבעלים אבל על המיטה אין אנו קבדים למיזרי במיטה שכשאנו מן המשיינות לכיון לניחיה לא קנו שניחה כלל אמרי ברגלי מי שלקחן מן המוכין כי״ע ופ״ש שוכב נהם במטתו אינם כרגלין לכבן אלא כרגלי כל אדם והמבין נמי מיזרי [אמרי] נהניה של הקפר

רש״י

מתני׳ ס״ר יהודה אומר נותן אדם תפיליו בתוך תיקן ותיקן בתוך מחזהו ומחזהו בתוך ארונו ויקקלנו ברגליו כדי שיהא מקדש תחומין בכיור ויניחן לתחתים מקדש תוכו חולין תוך חולין מקדש תוכו תרומה תוך תרומה מקדש תוכו קדשי קדשים תוך קדשי קדשים ויוצא : גמ׳ בנו בניו של אדם הוא ר׳ שמעון בשילדתן אמו בשדה : מתני׳ ״היה קורא בספר ״על האסקופ׳ ונתגלגל הספר מידו גוללו אצלו היה קורא בראש ״הגג ונתגלגל הספר מידו עד שלא הגיע לעשר ״טפחי גוללו אצלו משהגיע לעשר׳ טפחים הופכו על הכתב ר׳ יהודה אומר אפילו אינו מסולק מן הארץ אלא מילא החוט גוללו אצלו ר״ש אומ׳ אפי׳ בארץ עצמו גוללו אצלו לפי שאין לך דבר בישי שבות עומד בפני כתבי הקדש : גמ׳ הופכו על הכתב וכי שרי ורהני כותבי ספרי תפלין ומזוזו׳ לא התירו אדם לרפך ירוע על פניה אלא פורס עליהן את הבגד התם אפשר הכא לא אפשר דאי לא מהפך איכא בזוין טפי ואסור לזרוק כתבי הקדש בישן בזיון הופכו על הכתב הא לא נח אמר רבא בבותל משופע א״ל אביי אי רבא אימ׳ קיימא ר׳ יהודה אימ׳ אפי׳ אינו מסולק מן הארץ א״א כ״א רחמי ורא נח א״ל חמורי מיחסרא והבי קתני הניע לעשר ׳טפחי הסמיכון לארץ הפכו על הכתב כד א בבותל משופע דנח אבל בבותל שאינו משופע אפי׳ לכיטה מג ׳טפחי גוללו אצלו דברי ר׳ יהודה אומר אפי׳ אינו מסולק מן הארץ ואכולא חתים גוללו אצלו מ״ט בעינן הנחה ע״ג משהו : מתני׳ זיז ׳שלפני ׳החלון נותנין עליו ונוטלין מיכני בשב׳ עומד אדם בר״ה ומטרטל בראשי היחיד בראשו היחיד ומטלטל בר״ה ובלבד שלא יוציא חוץ לד׳ אמות לא יעמוד ארם בראשות היחיד וישתין בר״ה בר״ה וישתין בראשות היחיד וכן לא ירוק רבי יהודה אומר אף כי שנתלש רוקו בפיו לא ילך ארבע אמו עד שירוק : גמ׳ האי זיז דמפיק ליה לר״ה לג׳ עלה מי טפחים רק״ל דר״ה ליתא אלא עד י׳ טפחי אבל למעלה מעשרה טפחים ניקי פטי׳ דהוא הילכך נותנין עליו ונוטלין מיכני בשבת דכיון דבהדי רשות היחיד ריא כרשות היחיד דמי מיהו אין נותנין עליו ונוטלין מכלי אא מאני דמיתברי בגין כוסות וקערו׳ ובי״א בהן ראי נפרי דרשו הרבי מיתברי ולא אתי לאיתיינהי אבל כלים דלא מיתברי אסיר חיישינן דילמא נפיל ואתי לאיתיינהו מרשות דרבים לרשות היחיד : ״וכן לא ירוק אדם רב יוסף השתין אי רקק בשוגג חייב המאת ואע״פ שלא עקר מעל גבי מקום ארבעה דאמר רבא זרק לפי רבבן אלבא ולפי רבנין חייב

רש״י

מתני׳ נותן לתכיריו ותכיריו לתכיריו מיד לכל אחד [ואחד] מאותני לכו ד׳ לתוק : שמא יבא אדם ויטלנו : שכח שם עד שיגיע לאחר החיצונה של כיור ויזכור שהוא מקום שהוא׳ רחצן : וכן גמ׳ שילדתן אמו שם בשדה שהיא יולדת שם ולא הלך זו ויתר מרגלי בעליה אין אנו קבדים למיזרי במיטה שניחה ממקום שניחה לכל אדם לפי שאין לך דבר בישי שבות עומד בפני כתבי הקדש : מתני׳ היה קורא בספר כל שהוא : בראש הגג שהוא גבוה ומשם נפול ס״ם שרוין להחזירו שם היה מגלגל ומניח לצמדי ליכא למיחש דרבנן : היה קורא בראש הגג וכו׳ ר״י ונתגלגל הלא הספר מידו על גבי הגיע לעשר ׳טפחים התקינו : ר׳ גוללו אצלו שהרי עדיין לא הגיע לעשר ׳טפחים ר״ש אומ׳ אפי׳ בארץ עצמו גוללו אצלו לפי שאין לך דבר בישי שבות עומד בפני כתבי הקדש : גמ׳ הופכו על הכתב וכי שרי ורהני כותבי ספרי תפלין ומזוזו׳ לא התירו אדם לרפך ירוע על פניה אלא פורס עליהן את הבגד התם אפשר הכא לא אפשר דאי לא מהפך איכא בזוין טפי ואסור לזרוק כתבי הקדש בישן בזיון הופכו על הכתב הא לא נח אמר רבא בבותל משופע א״ל אביי אי רבא אימ׳ קיימא ר׳ יהודה אימ׳ אפי׳ אינו מסולק מן הארץ א״א כ״א רחמי ורא נח א״ל חמורי מיחסרא והבי קתני הניע לעשר ׳טפחי הסמיכון לארץ הפכו על הכתב כד א בבותל משופע דנח אבל בבותל שאינו משופע אפי׳ לכיטה מג ׳טפחי גוללו אצלו דברי ר׳ יהודה אומר אפי׳ אינו מסולק מן הארץ ואכולא חתים גוללו אצלו מ״ט בעינן הנחה ע״ג משהו : מתני׳ זיז ׳שלפני ׳החלון נותנין עליו ונוטלין מיכני בשב׳ עומד אדם בר״ה ומטרטל בראשי היחיד בראשו היחיד ומטלטל בר״ה ובלבד שלא יוציא חוץ לד׳ אמות לא יעמוד ארם בראשות היחיד וישתין בר״ה בר״ה וישתין בראשות היחיד וכן לא ירוק רבי יהודה אומר אף כי שנתלש רוקו בפיו לא ילך ארבע אמו עד שירוק : גמ׳ האי זיז דמפיק ליה לר״ה לג׳ עלה מי טפחים רק״ל דר״ה ליתא אלא עד י׳ טפחי אבל למעלה מעשרה טפחים ניקי פטי׳ דהוא הילכך נותנין עליו ונוטלין מיכני בשבת דכיון דבהדי רשות היחיד ריא כרשות היחיד דמי מיהו אין נותנין עליו ונוטלין מכלי אא מאני דמיתברי בגין כוסות וקערו׳ ובי״א בהן ראי נפרי דרשו הרבי מיתברי ולא אתי לאיתיינהי אבל כלים דלא מיתברי אסיר חיישינן דילמא נפיל ואתי לאיתיינהו מרשות דרבים לרשות היחיד : ״וכן לא ירוק אדם רב יוסף השתין אי רקק בשוגג חייב המאת ואע״פ שלא עקר מעל גבי מקום ארבעה דאמר רבא זרק לפי רבבן אלבא ולפי רבנין חייב

המאור הקטן

רש"י

אלמא מחשבתי למשויא להו מקום הכא נמי מחשבתי משויא להו מקו' והני מילי לר' יהוד' דאמר מלאכה שאינה צריכה לגופה חייב עליה דומיא דהמוציא המת במטה אבל לר' שמעון פטור דהאי רוק אינו צריך לירושת בן אחר שרקקו אמר ר' שמעון °בן לקיש כיח בפני רבו חייב מיתה שנא' ומשנאי אהבו מות א"ר תיקרי משניאי א"א משניאי כיח אמאי מינם אנים כיח ורק קאמרינן: מתני' לא °יעמוד אדם בראש 'יחיד ויתפלל בראש 'הרבי בר"ה ויושת 'בראש היחיד אא"כ הכניס ראשו ורובו למקום שהוא מיעוטה מיעוט שתים ומן הצנור מבל מקום ושותה: נמ'

ר"ש

מחשבתו שלריך לבך מסוי לו הוצא' הסוכ' ורק מתחלת ד' לסוף תרגם אף מר' כי לר"ם לו ליסכ' ובי' כבכן מקלשה שלבתם ובקרפה כיח ליסם בכלבלא מן הגוף ע"י חולי שקורין תוס"ט ולמשנתנו מים הורס קלת לאחי קרת נפרס ד' קנני למכירתי דשקן בלמנות: כיח תני דבו' שבל כרחו חוץ רק ע"י ה"ל לו לרבנו: כיח ורק שרקק לחוכו ורובו לגבי סוסה: כיח ורק שרקק מסס לו להכלים נפסולו: מתני' ויקבה בר"ם שהוצרת לוחרו בר"ה ומשלח בחר' ב' בבת מפרס בבת לבנין מעבר לשם הכלים רחלו ורובו לבת סוסה בלא מעב' אחיי ערלי: קולע

שם מן המוחילה למעט מי' שבתי' בבין בשוט ומחוכין קטנים בין הרבה לגבי' ונוחבין למעט מהן דף תורך לחורך הכוחל בשיטים ובל המחוכין הין שוכבין ואת מניח כל המים למקום אחד שלא יוחך הכותל ובועד אחד בר"ם וקולע למעט מי' שבתי' מן הי' בחר' ד' מן המוחילה וקולע זוקף כדמפרש בגמ' אבל לא יצרף פיו לו בבלי למוחילה שהוא בשוק מצ' סמוך לגבו אחד"ם שהו למעט מי"ם בוחל ומחשלת לחורך הכותל ובחוך שלשה לגבי דמי והוי כמוליח מן הבב שבת ר"ה בי לר"ם: ומן הצינור מ"ם בלומר בין קולע בין מצרף מצום לצינור לעולם לחורך הוץ ורובו לר"ם ולימא למיטר ביה לגבי ובין לכלמעט מי' הוי ליבא לימוחי ובגמרא מוקי לה בשאין לה ב' ולא בוחלין בה לחוץ שיכה רואין בה לרבם לחוי בחלים בי ולבך נקיט בבי מוחילה למעט מי' מצום דבעי למיקני מן הצינור מ"ם לי לאבל מי' לא מהברי לימוך בלמנו' בוחר' שים בו לרבם' דמקיף מר' בי לר"ם לבל קלישה אבל לכלבלא בי' נמי בדי לחוי מקים פשוי הוא לבלף מן הבלים רחלו ורובו לבת סוסה בלא מעב' אחיי ערלי: קולע

עמוד

עפרים בגין שלשם חלבי' בן ושוחין לוחן בשיט וחרוזים לעגים סרגם היו לבב לחוץ החוס ושבוץ למעט מבם לף לחורך בכוחל בשיטים וכל החרוזים שוכבין עליו ובוח מניח לף בל המים למקו' שלא יוחך הכותל סקט מוחילה רחב' לחבר בלא בוחלו ולא בוחלין חון מן הבב אבל עפרים ומשם הבי לחוחר מקני שקולע לחם מוחין המים הבולבלים מן המוחילה בלומ' חוכן של מוחילה לא בבלי ולחינו בח מבני לר"ם לבל לא יגרף בלומר שיהיבו הבלי לח יהי לבי המוחילה לח בשמוך לה פחות מבלש' ב"ם בחין המוחילה בולבת לחוץ ל' עפרים ומשם לבב ר"ם מיקרי וברחב בחוליא חר' בי לר"ם אבל בשוק ל' עפרים לא בחרבע עפרים בחוך בחרבע ר"ם לבין שבוץ פחות מבלש סמוך לבב ר"ם מיקרי וברחב בחוליא חר' בי לר"ם אבל בבינור מ"ם לפלין מבלף בריון לבי שבבור בולב בחרבע עפרים ולין בחרבע לחרבע עפרים בחוך בחוך בוח ולא אבינן לחחבינים בבב ביון שבולב בחרבע חון לבב בוח בחין לחבי בחוליא. בים בולא בבין לחחי בירוף בחרבע עפרים לא בחוך בל קרוב בחרבע עפרים לא בחוך בלישחה בעפר לחבי בחוליא

רבינו יחונתן המוציא תפלין פרק עשירי

לתוכה לשרות ממנה ואם היא גבוה עשרה כיון שהיא רחבה ד' אם יצרף ידו לפי המזחילה ויטול מתוכה מים ויפתח והוא עומד בר"ה הרי הוא מוציא מר"הי לר"ה אלא קולט ממנה ומכניס ידו לאויר המזחילה ומקבל מים מאויר המזחילה ושותה אבל לגבי קלר ונמשך מחוץ לגג ומקבל לארץ וכיון שהוא נמשך ג' טפחים חוץ לגג אין ברחבו ד' טפחים הרי הוא מקום פטור הילכך שותה ממנו בין קולט בין מצרף ואם יש בצנור ארבעה טפחים ברוחב אסור לצרף ידו אליו ולשתות מפני שהוא מוציא מרשות לרשות ואית דגרסי מפני שהוא כמוציא מרשות לרשות אבל אינו מוציא ממש לפי שלא נחו המים על גבי הצנור אלא שהן מתגלגלין ובאין ודייקינן במזחיל' קולט אין מצרף לא כדפרי' מ"ט לא כלומר וכי המים היורדין מתוך המזחילה דרך כותליה מי נחו כלל וגם אינן נחי' אלא מתגלגלין והרי היא כאילו הוא קולט מאויר המזחיל' ואוקמה רב נחמן במזחילה גדולה שלשה עשר פסקינן ולא יות' וכשמכניס ידו לתוכ' למעל' מעשרה ומצרף ידו אל כותל המזחיל' הסמוך לגג בפחו' מג' הרי הוא כמצרף ידו אל הגג עצמו ונוטל ממנו ואלו נוטל מעל גבי הגג הרי הוא מוצי' מרשות לרשות או כמוציא מרשות לרשות מפני שהוא מתגלגל עד כאן וקשי' להאי פירושא שמתיר להכניס ידו לאויר המזחיל' ומקבל מאויר ושות' והא ודאי אמרי' במס' שבת בפירקא קמא (ד' ה') נשי רבא הנניס ידו לחצר חברו וקבל מי גשמים והוציא מהו חיי' חטא' אז לא והקשו לו היכי מיחייב חטאת הא לא עקירה הוא ומה לי הטעינו חברו ומ"לי הטעינו שמים והטעינו חברו פטור אבל אסור דשנים שעשאוה הוא נמצא שאסור לקלוט מאויר מקום שיש בו ארבעה על ארבעה ולהוציא לחוץ לפיכך הפי' הרשבון נראה יותר: גמ' קולט אין מצרף לא מפורש בפי' המשנה עד סוף ההלכ': מתני' בור בר"ה וחולייתו גבוה עשרה טפחים וכו' מפרש בגמ' שהוא רחוק מן הכותל ארבעה טפחי' ונמצא שבינו ולכותל מפסיק ר"ה לפי' צריך שתהי' גבוהה עשרה טפחי' החולייא אשר סביביו נמצא שכשמשלשל מן החלון דליו לבור אינו יורד לאויר ר"ה אלא לאויר מקום פטור ומר"הי לר"הי באויר מקום פטור הוא ממלא אבל אם לא היה חולייתו גבוהה עשרה טפחים נמצא שהוא מוציא מר"הי לר"הי דרך ר"ה אבל אם לא היה הבור רחוק מן הכותל ד' אע"פ שאין בחולייתו גבוהה עשרה מותר לשלשל דליו מן החלון לבור דמר"הי לר"הי באויר מקום פטור קא מטלטל דכיון שאין ברחבו ארבעה מקו' פטור הוא: אי נמי יש לפרשה דהכי קאמר בור עם חוליתו שהוא גבוה עשרה טפחים והוא סמוך לכותל בתוך ארבעה מותר למלאת ממנו בשבת וקמ"ל דאע"פ שאין החולי' העומד' סביביו חוקה וברי"ה שיוכל איש להשתמש בה כרצונו כל דבר קל וכבד אפי' הכי מצטרפת לבור להיותו ר"הי שאם לא היה עמוק עשרה מיקרי כרמלי' שהרי יש ברחבו ד' ואסו' לשלשל דליו שם דמכרמלי' לר"הי קא מטלטל: וכן אשפה וכו' אשפה הסמוכה לכותל בין שהיא סמוכה לכותל בין שהוא סמוכ' בתוך ד' טפחי' בין שהיא רחוקה יותר מותר להשליך שם שופכין שלו דכיון שהיא גבוהה י' טפחים מר"הי לר"הי בדרך אויר מקום פטור קא מטלטל שאם לא היתה גבוהה עשרה מיקריא כרמלית ואסור לזרוק מר"הי לכרמלית ואע"פ שהיה סמוכה לכותל לגמרי כל שכן אם היה ממנה רחוקה ארבעה דקא מטלטל נמי באויר ר"ה ומוקים לה בגמרא דוקא באשפה דרבים הוא דשרינן דרבים לא מיטלבי מעשוקה אשפה ולעולם תהיה גבוהה עשרה טפחים ולא מצי אתי לידי איסורא לא דאוריתא ולא דרבנן שהרי כל היום מטליבין זה לזה שופכיהן ומליהן שם ולא תחסר גבוהה אבל באשפה דיחיד אע"ג דהשתא הוא גבוהה עשרה טפחים למחר יתקנה ויחסר גבוהתה אי נמי שוב לא ירצה להשליך שם ובליו ותבנו וקשו שוב ולא יבא ואורק שם שופכיו ויבא לידי איסורא דאוריתא שתהיה רשות הרבים גמורה: גמ' וכן באשפה וכו' מפורש בפירוש המשנה עד שכל דירה שתשמישיה לאויר וכו': מתני' אילן המיסך על הארץ וכו' כלומר שנופו נוטה לר"ה למטה מכל צדדיו סביב סביב עד שאין בין ראשי הענפים ולארץ שלשה טפחים מטלטלין תחתיו דאמרינן לבור והרי יש כאן מחיצ' י' ומוקמינן בגמרא של מסכת סוכה בפרק הישן תחת המטה (דף כב) בדעביד לה כהוצא ודפנא כעין שתי וערב כי היכי דלא ליזיל וליתי ברוח מצויה דכל מחיצה שאינה יכולה לעמוד ברוח מצויה אינה מחיצה ואע"פ שהוא עשוי בהוצא ודפנא אם היה תחת האילן יותר מבית סאתים אסור לטלטל תחתיו לפי שהוא אינו מוקף לדירה כלומר לדור בו יומם ולילה אלא לשמור משם אויר השדות והכרמים ולא שמיה מוקף כלל ואין מטלטלין בו אלא כשהוא עד בית סאתים שנראה כחצר דזהו שיעור חצר המשכן שהוא מאה על חמשים ומר ובעו שבעים אמה וארבעה טפחים: היו ברשי האילן יוצאין מן הקרקע ונראין כמו האילנות הזקנים אם גבוהים מן הארץ שלשה טפחים אסור לישב עליהם דכאלו משתמש באילן עצמו דמי וכל שכן בענפים ואע"ג דבשרשים ליכא מידי למיגזר אפילו הכי כל תשמיש שבאילן נאסר משום גזירה שמא יעלה ויתלוש אבל אינן גבוהים הרשים שלשה טפחים מותר לישב עליהם דכארעא סמיכתא דמי: גמ'

גמ' קולט אין מצרף לא פי' קולט תופס כלומ' מקבל מן המים היורדין באויר ושותה אבל לצרף ידו מן המזחילה לא מ"ט אמר רב נחמן במזחילה של שלש עשרה טפחים פחות מג' סמוך לגג עסקינן דכל פחות משלש' סמוך לגג כגג דמי תניא נמי הכי עומד אדם ברשו' היחי' ומגביה ידו למעל' מעשרה פחו' משלשה סמוך לגג וקולט אבל לא יצרף ותניא אידך לא יעמו' אדם ברשות היחיד ויגביה ידו למעלה מעשר' טפחים פחות משלשה סמוך לגג ומצרף אבל קולט הוא ושותה: אבל מן הצינור קולט הוא מכל מקום ושותה תנא ואם יש בצנור ארבעה על ארבעה אסור מפני שמוציאו מרשו' לרשו': מתני' °בור בר"ה וחולייתו גבוה עשר' טפחי' חלון שעל גבה ממלאין ממנה בשב וכן אשפה בר"ה גבוה עשרה טפחי' חלון שעל גבה זורקן לה בשבת: גמ' פי' כגון דחולייתה גבוהה י' טפחים דק"ל דאין ארשות הרבים עול' למעל' מי' טפחים אלא מקום פטור הוא לפי' ממלאין ממנה מחלון שעל גבה וכן באשפה אוקימנ' באשפה של רבים שאינה עשויה ליפנות אבל אשפה של יחיד שעשויה ליפנו' לא חיישינן דילמ' מפני לה והויא לה רשות הרבים: מתני' °אילן המיסך לארץ אם אין נופו גבוה מן הארץ ג' טפחים מטלטלין תחתיו ואם שרשיו גבוהין מן הארץ שלשה טפחי' לא ישב עליהן: גמ' אם אין נופו גבוה מן הארץ שלשה טפחים פירו' כיון שאין בינו ובין הארץ שלשה טפחים הוו להו כלבודין לארץ ונמצאו כמחיצות לפיכך מותר לטלטל תחתיו של אילן ואוקמה רב אחא בר יעקב בפר' הישן דעביד להו בהוצא ודפנא כי היכי דלא ליזול וליתי ברוח מצויה דכל מחיצ' שאינה יכולה לעמוד ברוח מצויה אינה מחיצה אמ' רב הונא בריה דרב יהושע אין מטלטלין בו יתר מבית סאתים משום דהויא דירה שתשמישה לאויר וכל דירה שתשמישה לאויר אין מטלטלין בה אלא בבית סאתים שהוא ע' אמה ושירים: ואם שרשיו °גבוהין מן הארץ וכו' מפני שאסור להשתמש באילן בשבת אבל אם אינן גבוהין שלשה טפחי' הרי הן כקרקע ומות' לישב עליהן.

איתמר

רש"י

עומד אדם בר"ה ומגבי' ידו למעל' מעשר' אפי' פחות לשלש' סמוך לגג וקולט מן האויר דאויר מקום פטור הוא ובלב' שלא יצרף דמפיק מרשות היחיד לר"ה אית דגרסינן ברה"י כגון בגגות ומוקי לה במים היורדין לגג חבירו ולכך לא יצרף מן הצינו' מכל מקום מתניתין היא ואלמטה מי' קאי ולא סיפא דברייתא היא: תנא אם יש בצינור ד' רוחב אסור לצרף ואע"ג דלמטה מי' הוא ולבור נמי ליכא למימ' ואפי' הוא כרמלית מיהא הויא ומפיק מכרמלי' לר"ה: אלא מקום פטור כל אויר שלמעלה מי' מקום פטור: מתני' המיסך שנופו נוטה למט' מכל צדדין סביב: מטלטלין תחתיו לבור והרי יש כאן מחיצה שאין הענפין נמוכין אלא בראשו והולכין ומגביהן לצד חיבורן לא ישב עליהן דכיון דגביהי שלשה חשיב כאילן ואין מתקשין באילן: הדלת

המאור הקטן

פרק המוציא תפלין

כתב הרי"ף בהדשות פ"ם לא משום דחיישינן דיד"ה אבל אשום בינהו ולא הבין הוא סוגיא דשנקתא דהא אסיקנ' רב"ע לא שרח אתיא דלשנות קביל כמין תפילין אלאת הדשות כיון שאינו מקושרין וא"א לקושרין בשבת משום שהוא קשר של קיים' מניחין והחולך לו אבל בינגות אחכם מקושרות מנגיסן נוג' נוג'

מלחמת ה'

כתוב בספר הסמוך בתב הרב אלפסי ז"ל בהדשות מ"ט וכו' אמר הבותב אבל רבת רבי' ז"ל כוש' ללישב' אחא דהיא אוקמתא דרבא דאמר בשרה ולא שרח הלוני מר דהוא ור' מאיר סבר לא שרח ומר דהוא רבי יהודה ושמס מתני' סבר שרח ומשכן דלמא תחיש ניטבו ונשיש בהן רבותו' מקושרות בידוש שאין יש קוזוש אלא תפלין ולא פלטא אוקמתא דרבא אמתני' היה דאמרי דרבא ושמעל ולא ראה רבינו ז"ל לחמך אלשנא אחריתא דבית קיריסה דאמר דבית אלאשרה ושמעו' דהדשו' לא מסני סאתיה לקשרין בשבת' משום דלכך לישב' הנשב בר' ואמר דאמר אחד הדשו' ואחד ישבות דקי הוא לן שביבה לא קשירה היא ואפשר דעביב לכו בעין קשיר' ד' דהו אתי' תחוא שביבה פגולה בתפלין אסם' דקשר לכו בקש' פ' יוון חיינן מלא דק"ל כל קשר' שאינו של קיימא דהוא חיינן מלא כגון קשרא דזמנו' ואסתרידה נפיש וכו' דברי רבים והגאונים פנו' נמי מסכה אותן ומ"מ ודאי אי שביב קשר מוריסה לבו מדת ראשו ואריעו לא תדיף מקטרא דקטרי בזמנו' וקטר' דקטרי באסתרידא ומוסרת' דקטרי בסגדל' הילכך לגבי בצנה דקטלין מותר לבתחל' כדתנן מדבריהם למדנו סמוקתן ומודדין וקושרין בשבת ורבי יהודה לשמעה דאמר בקשירה דאפילו כתנוכה מחיצו כ"ש בקשיר' דכל שהוא קשר של קיימא בכל ה' מחיי בו ולכו מוכא בפ"ל קשרין דכל קשר שהו' כל קיימא' כלל מחיצ' ר' יהודה ואפילו עניבה ולא הלכתא ביהיה ובין דהוא סתמא בר' יהודה בד"א בישנות אבל בחדשות פטור וק"ל כתם בחתנו' ומחלוקת בבריתא הלכה כסתם ובל שבן דר' מאיר ורבי יהודה הלכה כר' יהודה לא שמעו' אמרו לא דמפקא לה מתני' ולר' יהודה' מחלוקת ובין שי' לישנא דרבא דמוקי לכו אליבא דהלכתא חיד דלא מסתם בבריא דסבר רבא שרחו ומוקי לכו לסתם מתני' הכי ובריך מינה לר' אלעזר ואמרי סבר לה בר' אלעזר ומוקי לכו לכולהו דלא שרח וק"ל אמרי ורבא הלכתא ברבא ולפי' משום רבים שמעתא דר' אליעזר ולא בסבר לא בכאן ולא בכלבות ביצות ויתה כיון

המאור הקטן

והא דתנו רבי יהודה אומר נותן ארש חביתו להבירו והבירו להבירו אפילו חוץ להחוש אוקמה רב אשי בחבירו דהפקר ומי' דהפקר ומאן אמרי לו רבי יהודה בן גורי ובין דלא קיל' בר' יהודה בן גורי לחוזרא אלא לקילא המילא שמעת דהלכה כר' יהודה והרי"ף לא פי' זה תראה מדבריו שאין הלכה כר' יהודה הא דתנן הקורא בספר על האסקופה אוקמה רבא באסקופה גדרסה ואשים בתוך בתבי ואקרש ארז לית רבנן הרשא דברי הכל תוא ואבי אוקמה בבריתא דהגיא תוך ד' אמות גולל חוץ לר' אמות הוסבו על הכתב ואסקופה באסקופה ארוך דארבי ורבי מדבר והא

נב: לימאי אחשי חילין דפתים מלמעלה מג' לחוך שלשה כלוחה לאחר שנוכבנו וחזרו וכפמו רכוב אחר מוכרין דכיון שהוכפמו לפחות מג' כאילו
דמי ורב ששת אמר כיון שלוחו עמו נלמד מפתם מיהר יצא לו ויחזור כשנגל יוכר הרי הוא כיוצא לחוך שלשה ולכך דין הוא שילוחו
אבל בוה ושבת ושברה משעם ושלה וכו' כלומר מוכר לירד עם ולעלות משם בין ים נפם מים בין לון נפם מים ומתוך אחמר משום שרוחו אסורה
הכפים לעלות בחילון ואם כן ליפול נמי אסור נגור ומעבה קמ"ל בחון כעפם שלח שמח יעלה ויקלוט וכבור ושית לליכא למיגזר מידי אחרי : לעו

רש"י

הלא שנשוקלה רחוקה שלחורי
מקומות וה"ה נקע לא לפי חזון
מכתשתן גם קדיר וחין בעל הבית
חנשם לשטוחה לא תלויים וקונש
בחזון אלא ושוקה כנגד הפתח
וכשהוא מוכה מעולה על החרזים
שלחון אבל ניערות עלבני קרק
חין נוטלין בשבת משום דעבי' גרוף
לון כשהלויה וניערות חין זה
קבוע וכשמניח על המקוה מיחה
כשנוה : והדקין שבפירקא חבלים
וקושים שמקיפין לחתן נחם פרקא
ונעשים שמוחת : וכן מחללת של
קני ושוח רבנינ כהונת ולבני שלח
יעבוכו הרוס כתן ונכון : יוח מניח
פחתים חין קיקיון יוחר על
נוח פחתים חין מעלטלין בו ללח
כך ואמי נשחו מחהילה לכך הכוי

מי פרק כמה מדקק לדוכ : פחתים לשוחר פיוכ
מכ מכת לוחר חלח להפקיעם בם שוחרי
מכ לוחר בשבת : מלמעלה מג' לוחוך שלשה
שלי מכ שכוכבו מג' חזרו וניכפו
לפחות : שניהו לחך שוה לוחר
שכוכבו נוחן מקו לחך ומחילן
בחזרה ניו לוחר ומחלה רב ששת
לחסור כיון שכלשה נחנו לוחר
מכ ב"מ כה. מן הוחר בגל שנוכבו לחוך שלשה כלוחה
רשב"ם שם ד"ה כלוחה ומ"ש ר"ת בחוס' שם ד"ה
מכ ב"ק כה. כיון שנוכבו לחוך שלשה כלוחה
מכ ב"ק כה. כיון שנוכבו לחוך שלשה כלוחה
שלי מכ שכוכבו מג' לוחוך שלשה כלוחה
מכ ב"ק כה. כיון שנוכבו לחוך שלשה כלוחה

איתמר ישראל אילן הבאין מלמעלה בשלשה
בחיך שלש רבה אמ' מוחרין הכל פחו כשלש'
לארעא ארעא הוא רב ששת אמר אסורין ביון
דמכה אישור קא אתו אסורין והלכתא ברבה
דהא רב יוסף שרא ליה לאביי כותיה דרב"ח"ר
שרשי אילן הגבוהין כן הארץ ג' טפחים אם יש
חלל תחתיהן ג' ואע"פ שצדו אחד שוה לארץ
הרי זה לא ישב עליהן לפי שאין עליהן באילן
ואין נתלין באוזן ואין נסמכים באילן ואם יעלה
עליהן מבעוד יום לישב שם כל היום כולו אחד
האילן ואת בהמה אבל כור שוח וכיוצא ונדר
מטפח ועולה מטפח ויורד אפי' הן מאה אמה
תאני הרא עלה אסור לירד ותניא אידך מותר
לירד לא קשיא כאן מבעוד יום באן משהשכה
ואי בעית אימא הא והא משהשכה ולא קשי'
כאן בשוגג כאן במזיד : אמר רבה בר רב הונא
אמר רב אסור לאדם ש"שיהלך ע"ג עשבי בשב'
שן "ואין ברגלי הוטא תאני חדא מותר ליהלך
ע"ג עשבים בשבת ותניא אידך אסור לא קשי'
כאן ביושות החבוה כאן ביושות הנשמי ואי בעי'
אימא הא והא ביושות הנשמים ולא קשיא הא
דשים מיסאני והא דלא שים מיסאני דשי מיסאני
מיתר דלא שים מיסאני אסור והשתא דק"ל
כר"ש דאמ' דבר שאין מתכוין מיתר אפי' כיורתו
שריין ראמר מרי בר אבא אמר רב אשי אסור
לאדם לכוף °את אשתו לדבר מצוה שנא' ואין
ברגלי הוטא א"ר יהושע בן לוי כל הכופ אשתו
לדבר מצוה הויין לו בנים שאין מהוגנין רב
אויא בר חנינ' אמר מאי קראה °גם בלא דעת
נפש לא טוב תניא נמי רבי גם בלא דעת נפש
לא טוב זה הבועל אשתו לדבר מצוה ואין
ברגלי הוטא זה הבועל וישונה אני והאמ' רבא
הרוצה שיהיו לו בנים זכרים ובעול וישנה לא
קשיא באן לדעת באן שלא לדעת נרמזן בפ'
°כל הור אבר רב חסדא אסור לאדם שישמש
מטתו ביום שנא' °ואהבת לרעך כמוך מאי
תלמודא אמר אביי שבא יראה בה דבר נגוע'
ותנינה עליו אמ' רב הונא ישרץ קרי שים דן
ואין כישמשין מטותיהן ביום אמ' רבא אם היו
בית אפל מותר אמר רבא ואיתימא רב פפא
ותלמיד חכם מאפיל בכסותו ומשמיש : מתני'
°הדלת שבמיקצה והדקין שבפרצה והכחצל
אין ניעלין בהן אא אם כן נבוהין מן הארץ :
גמ' רדלת פירוש דלת שבמקום מיקצה כגון
דגבוה מברמלית דנעשה מיקצה מבוה והוא
כגון דיר וסדר דעיש לי דלת : והדקין שבפרצה:
הם הקיצין שבבין סיתמיות הפרצ שלא יכנס
בה גנב או חיה רעה : ומחצלאי אין ניעלין בהן
אא אם כן נבוהין מן הארץ ורמינהי דלת
הנערת ומחצלת הנערת וקנקן הנער בזמן
שקשורין ותלויין ניעלין בהן בשב' אין צריכין
ביום טוב אמר אביי בשיש

המאור הקטן

יהאי דלא כחלבתא דראא קיימא לן כרבא דאמר לא יקרא שהא ישה ואשי נבוה שהי שרי קיפות ואשי נבוה שהי פרדעות ולא אסרינן אריבי והכי פרבר ו תוב אוקימנא אשילו באוקימנא שאילו אריך ושהם כהבי הקרא עיבי מעיין בחזנו יהא להו חשקא כבן עזאי וצבי' הצנעת הבן אחבא דלא בבן עזאי התנן הוציאה אוכלין ונתנן על האוקימא פטור ואוקימנא דלא בבן עזאי אלא עד רבעה דחמרי סמכינן דלא כשלין בין נחגלגל לחוך ר' אשות כר"ח בין נחגלגל חוץ ר' אשות כר"ח לעולכם נהלין אפילו נחגלגל חוץ ר' ובאוקימנא ונדרש ברבא דלא כשלין בין שנועלי חוץ לחוך

כלאחת ה'

וכתב

ר' יוסה

ר' יהודה אומר נותן לתוכו

ר' מאיר

ר' יוסי

ר' יהודה

ר' יוסי

ר' יהודה

ר' יוסי

ר' יהודה

רש"י

וחכמים אומרים אף בזמן שהמנעול למעלה מעשרה טפחים מביא מפתח מערב שבת ונותנו באסקופה ולמטה פותח ונועל ומחזיר לאסקופה או בחלון שעל גבי הפתח ואם יש בחלון ארבעה על ארבעה אסור מפני שמוציא מרשות לרשות האי מנעול היכי דמי אי דליתיה ארבעה על ארבעה מקום פטור הוא ואי דאית ליה ארבעה על ארבעה בראש אמרי רבנן אף בזמן שהמנעול למעלה מעשר פותח ונועל ומחזיר לאסקופה הא קא מטלטל מכרמלי לרשות היחיד אמר אבוי לעולם דלית ליה ארבע על ארבע ויש בה לחקוק ולהשלימו לארבעה ר"מ סבר חוקקין להשלי' ורבנן סברי אין חוקקין להשלים: מתני' °נגר שישי בראשו גלוסטרא רבי יעזר אומר רבי יוסי מתיר א"ר אליעזר מעשה בבית הבגדי שבטבריא שהיו נותנין בו היתר עד שבא רבן גמליאל והזקנים ואמרו להם ר' יוסי אומר אין היו נותנין בו והתירו להם: גמ' בניטל באגדו כ"ע לא פליגי דשרי כי פליגי בשאין ניטל באגדו ר' יוסי סבר כיון דיש בראשו גלוסטר תירת בלי עלון ישרי ורבי אליעזר סבר כיון שאין ניטל באגדו לא והלכתא כר' יוסי: מתני' נגר °הנגרר נועלין בו במקדש אבל לא במדינה והמינח כאן וכאן אומר ר' יהודה אומר המינח במקדש והנגרר במדינה: גמ' תני רבנן אי והו נגר הנגרר שנועלין בו במקדש אבל לא במדינ' כל שקישור ותלוי וראשו אחר כנוע לארץ ר' יהודה אומר אף זה במדינה מותר אלא אי זהו נגר הנגרר שבמדינ' אומר כל שאינו לא קשור ולא תלוי וישנתי ומניחו בקרן זוית אמ' רב יהודה אמר שמואל הלכה נגר יהודה אמ' רבא והוא שקשן בדלת ואם ניטל באגדו אפי' אינו תלוי אלא בבריה של דלת מיתר לטלטל כר' טבלא בעי רבי זירא נקמו מהו אמ' רב יוסף כמאי דתיבעי לי' לא שמיע ליה הא דתניא נקמו מית' נשמט אזיר רבי יהודה אומר נקמו אינ"פ שאינו נשמט אזיר ואמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' יהודה בנקמו ונטעם כמאי אמ' אבי משום דמיחזי כבונה ואם עשה לו בית יד ביות ההיא שרותא דהוה ביר' פרת דהוו שקלי ליה בי עשרי ושדו לה אדשא אמ' תור' ברי עליה ליה בי עשרי ושדו לה אדשא אמ' תור' ברי עליה ליה בי עשרי ושדו לה אדשא אמ' תור' בלי עליה ליה: מתני'

נר מצוה

מצי תלגו כנגר שמוסין בו חרץ ומכנסין בו עץ ושמין משחר בנגר וכשנוטל מכניסו לתוכו פעם אחרת ואינו נוטל אלא פעם אחת ומשחיזו ומנגר מפני שהוא מתקלקל ומתבטל מלאכתו: גמ' מתניתין דלא כר' יוסי דאמר מותר לטלטל בנגר שנשמט ואפילו בנגר שאינו נשמט ומתניתין דלא כר' יוסי דאמר אסור לטלטל בנגר שנשמט ואפילו בנגר שאינו נשמט: מתני' נגר שישי בראשו גלוסטרא רבי יעזר אומר רבי יוסי מתיר א"ר אליעזר מעשה בבית הבגדי שבטבריא שהיו נותנין בו היתר עד שבא רבן גמליאל והזקנים ואמרו להם ר' יוסי אומר אין היו נותנין בו והתירו להם: גמ' בניטל באגדו כ"ע לא פליגי דשרי כי פליגי בשאין ניטל באגדו ר' יוסי סבר כיון דיש בראשו גלוסטר תירת בלי עלון ישרי ורבי אליעזר סבר כיון שאין ניטל באגדו לא והלכתא כר' יוסי: מתני' נגר °הנגרר נועלין בו במקדש אבל לא במדינה והמינח כאן וכאן אומר ר' יהודה אומר המינח במקדש והנגרר במדינה: גמ' תני רבנן אי והו נגר הנגרר שנועלין בו במקדש אבל לא במדינ' כל שקישורו ותלוי וראשו אחר כנוע לארץ ר' יהודה אומר אף זה במדינה מותר אלא אי זהו נגר הנגרר שבמדינ' אומר כל שאינו לא קשור ולא תלוי וישנתי ומניחו בקרן זוית אמ' רב יהודה אמר שמואל הלכה נגר יהודה אמ' רבא והוא שקשן בדלת ואם ניטל באגדו אפי' אינו תלוי אלא בבריה של דלת מיתר לטלטל כר' טבלא בעי רבי זירא נקמו מהו אמ' רב יוסף כמאי דתיבעי לי' לא שמיע ליה הא דתניא נקמו מית' נשמט אזיר רבי יהודה אומר נקמו אינ"פ שאינו נשמט אזיר ואמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' יהודה בנקמו ונטעם כמאי אמ' אבי משום דמיחזי כבונה ואם עשה לו בית יד ביות ההיא שרותא דהוה ביר' פרת דהוו שקלי ליה בי עשרי ושדו לה אדשא אמ' תור' ברי עליה ליה בי עשרי ושדו לה אדשא אמ' תור' ברי עליה ליה בי עשרי ושדו לה אדשא אמ' תור' בלי עליה ליה: מתני'

הבאור הקטן

רא

מתני' מחזירין ציר התחתון במקדש אבל לא במדינה והעליון כאן וכאן אסור ר' יהודה אומ' העליון במקדש והתחתון במדינה: גמ' ת"ר ציצר דלת של שיר של תיבו' ושל מגדל במקדש מחזירין ובמדינ' הותרין והעליון כאן וכאן לא יחזור גזיר' שמא יתקע ואם תקע חייב התאת של בור ושל דות ושל יציע לא יחזיר ואם החזי' חייב חמאת: מתני' מחזירין ציר התחתון במקדש אבל לא במדינ' ואם בתחל' כאן וכאן אסור קישרין נימא במקדש אבל לא במדינ' ואם לכתחלה כאן וכאן אסור חותבין יבלת במקדש אבל לא במדינה ואם בכלי כאן וכאן אסור: גמ' ת"ר רשיה שפירשה מעל גבי המכ' בשב' מחזירין אותה בשבת ר' יהודה אומר הותלקה למטה דוחקה למעלה הותלקה למעל' דוחקה למטה ומגלה מקצת רטיה ומקנח פי מכה ורטיה עצמה לא יקנח מפני שהוא ממיח ואם מרח חייב חמאת אמר רב חסדא מיחלוקת בשפירשה על גבי כלי אבל פירשה ע"ג קרקע דברי הכל אסור להחזירה וק"ל הלכה כתנא קמא ואע"ג דאמר רב יהודה אמר שמוא' הלכ' כר' יהודה ליתי הלכתא כותיה דהא רב אשי דהוא בתר עבד עובדא כת"ק דאמ' מר בר רב אשי הוה קאמינא קמיה דרבי אבא ונפלה ליה אבי סדיא ואהדרה ואמרי ליה לא סבר להא מר להא דאמר רב חנד' מחלוקת שפירש על גבי כלי אבר פירשה על גבי קרקע דברי הכל אסו' להחזיר ואמר רב יהודה הלכה כר' יהודה אמ' ליה לא שמיע לי כלומר לא סבירא לי: מתני' כהן שלקה באצבעו כורך עליו נמי במקדש אבל

מתני' מחזירין ציר התחתון במקדש אבל לא במדינה והעליון כאן וכאן אסור ר' יהודה אומ' העליון במקדש והתחתון במדינה: גמ' ת"ר ציצר דלת של שיר של תיבו' ושל מגדל במקדש מחזירין ובמדינ' הותרין והעליון כאן וכאן לא יחזור גזיר' שמא יתקע ואם תקע חייב התאת של בור ושל דות ושל יציע לא יחזיר ואם החזי' חייב חמאת: מתני' מחזירין ציר התחתון במקדש אבל לא במדינ' ואם בתחל' כאן וכאן אסור קישרין נימא במקדש אבל לא במדינ' ואם לכתחלה כאן וכאן אסור חותבין יבלת במקדש אבל לא במדינה ואם בכלי כאן וכאן אסור: גמ' ת"ר רשיה שפירשה מעל גבי המכ' בשב' מחזירין אותה בשבת ר' יהודה אומר הותלקה למטה דוחקה למעלה הותלקה למעל' דוחקה למטה ומגלה מקצת רטיה ומקנח פי מכה ורטיה עצמה לא יקנח מפני שהוא ממיח ואם מרח חייב חמאת אמר רב חסדא מיחלוקת בשפירשה על גבי כלי אבל פירשה ע"ג קרקע דברי הכל אסור להחזירה וק"ל הלכה כתנא קמא ואע"ג דאמר רב יהודה אמר שמוא' הלכ' כר' יהודה ליתי הלכתא כותיה דהא רב אשי דהוא בתר עבד עובדא כת"ק דאמ' מר בר רב אשי הוה קאמינא קמיה דרבי אבא ונפלה ליה אבי סדיא ואהדרה ואמרי ליה לא סבר להא מר להא דאמר רב חנד' מחלוקת שפירש על גבי כלי אבר פירשה על גבי קרקע דברי הכל אסו' להחזיר ואמר רב יהודה הלכה כר' יהודה אמ' ליה לא שמיע לי כלומר לא סבירא לי: מתני' כהן שלקה באצבעו כורך עליו נמי במקדש אבל

מתני' ציר התחתון של שידה תיבו' ומגדל שמחזירין אותן מכלי יום ציר התחתון כל זמן שלא יצא העליון מחזירין אותן מכלי יום ולהחזירו בזמן בגין: אבל לא במדינה שמא יתקע בזמרן ובמקדש שכן מצוי ובמדינה אין מצוי: והעליון כאן וכאן אסור שכן מצוי שלא יצא העליון כלי מבל מיל ואפי' בשנה שלפני' שנה שלפני' ולא יחזיר בשנה שלאחרי' שנה שלאחרי' שנה שלפני' שנה שלאחרי' שנה שלפני' שנה שלאחרי' שנה שלפני

אבל לא במדינה ואם להציא דם כאן וכאן אסור בזקין מרה על גבי ד׳ כבשׁ שלא יהליך וממאין כיבור הנילדה מבור הגדול בגלגל בשבת וביבור הקר כי״ט : גמ׳ דרש ר׳ אבא חצר שנתקלקלה במי גשמים מביא חבן יכדדה בה וכשהוא מדדה בה לא ידדה לא במל ולא בקיפה אלא בשולי הקופ׳ : ומבלאין מביר הגורה תנן בשוק מדות רשבת העול שם היה בור הגילה והגלגל נתון עליו ומספקין משם מים לכל העדה עולא איקלע לבי רב מנשה אתא הרוא גברא טרח אדשא אמ׳ליה ראי ליתחיל גופיה דקא מחלל שבתא א״ל רבא לא אברו אלא בקיל של שיר בלבד ואיתבין עליה דרבא מהא דתניא בעלין

רש״י

בגבול ומכי תני נמי בגבול לית כל הנהרות מקורות מחירו אלא ו׳ בגבול וכשעלו מני הגולה חנו סליה [בגיתים שניהם מחירו למסוף] בגיתים שניהם בגבול מחירום למסוף אלא מנכא לחנוכיה בידיהם : שרין בשבת וכו׳ בשאר מלאכות ולא חייסינן לשעול לכי שתין שוק בשבת : בשמיעה בלבנון ואע״ג דשמעת ליה לאמנוני שוק קרם שתי׳ כבי פדיק ומוח לרכוון עומתה מעשה שהשמה עד שכחוב אחר לנק של כן שוק שבשוני כלי בן ואיכא מלאכה שוא״ה ובירוח לא יבא ולא ליעשת בשם בגופיה הילכך בשמיעה ליטול ולא יבא בו דשרן אינו משמע בשבת ולחנוכן אינשמע בשרן אינו משמע לה בכבן בשוקה דשוב ליה לחנוכן לעומתה ובלי׳ רוחים שתין אלא בשומתה בגבול ובם במקרא לא מנים שומתה לחדם ובלבים ובינלה בשם שם תב השומתה לבל רחלין לעומתה לו שבי לעומתה מעשתין שוכלין ושתין בלבלתיב (ויקרא י״ב) ובלי חדם חדם תב יכל שבת לא בהמה לבי בלי חדם רחלין לעומתה שבין בלבלה שברן בתירו חב״ם שלא נבא ובכלי חלר ומעשת שם שנשוקו ושתרוכן שהם בשתיטת חולין בשיריה קשה יבול לם היו בלים בשוקו ישמה בלי רחלין ק״ל כל חסר בשוקו ישמה ושמיך ליה מכל הבלבל תב לבבל לוכלין ושתרן מישתעין מחשה בבלי ותין בלי חסר מישמת מחשה : דבי ינתן לומר בלבד בל בן שלום מכשוקי בלי בן : שלם לרבות לת האומה לעשת תבנו בשכור ובוח לו להשוקו שם ובלחזור חסר בלבד שלא בהרבות בשומה : בגדיכן מוליין לוחו בשבת : מן הסיכול ואין האוכל לבגוד לם נאלם שבם הו בשיר של נחלים ועל בשרן בשבת ואוריזין בו לת הדבן על גבי המוצה ואע״ם שהעורה קדוש בשני בשבת חמיר ובלשם דברים משבשת בוכין לוחו על גבי בחלים ועל בשרן בשבת ואוריזין בו לת הדבן על גבי המוצה ואע״ם שהעורה קדוש בשני מיחיל ובין הלולם ולמוכח אסור ליבנם שאת לשם חב״ם בחאירו בקדושת היכל ולוכלם : רבי עקיבא אף ב״ש מודיים שמעשה בשבת בשבת

מעלין בדיופי ומטיפין מי ארג לתולה בשבת לתולה אין לברר׳ לא בי׳ לאו כגון דניי ובעי׳ לאיתעורי וש״מ אוזלודי קול אסור ופריק בגון דתיר ובעי לאונומי והיינו טעמ׳ דלבריא אסיר כשום דמשתמע קלא דזמומי שרוא בלי שיר פי דיופי מנוקרת ששיאבין בהם יין ופירוש מי ארג כלי שפיו צר טלמעלה ורחב מלמטה ובתחתיתו נקבי קטנים שמוציאין את היין וכשנופלין בתוך כלי מתבו׳ נשמע הקול כשיר ואוקבינן ברא דרגיא המשכר זרעיו מפני העופי׳ ומקשאין ומדלועין מפני החזה הרי זה לא יספק ולא יטפח ולא ירקד בדרך שרוא עושה בחול מ״ט לאו משום דאוזלודי קלא

סליקא מסכת עירובין

לא גזירה שמא ישול צרור לזרוק בהן והדר אותבינן מרא דאמר רב יהודה אמר רב נשים המשחקות באגוזים אסור מ״ט לאו משום דאוזלודי קלא בשבת׳ אסיר ופריק התם לא משום דמשתמע כזמומי והאמר שמואל נשים המשחקות בתפוחים אסור פי׳ שמשליכין זו לזו ע״ג קרקע ונגעות אלו באלו מ״ט לאו משום דאוזלודי קלא אמר אביי ופריק דילמא אתי לאשווי גומי׳ לפי שהשחיק בקרקע ותו אקשינן ממתני׳ ממיאן מבור הגולה בגרגל במקדש אבל לא במדינה מ״ט לאו משום דאוזלודי קלא אסו׳ לפי שהגרגל משמיע את הקול ופריק לא גזירה שבא ימירא לגגרתו ולתרבתו ומסתברא דן דהלכת כותיה דרבא דאמר לא אמרו אלא בקול שיר בלבד מדתניין רב אחא בר יעקב כותיה דאלמא כותיה ס״ד ועיד דא אבוי אמרי אמימר שרא לימילא בגרגל בשבת׳ בבירוזא אבר טעמא מאי גזרו רבנן משו׳ גינתי והרבתי הבא לאו גינה אילא ולא תורבה אילא בין דהוא דתרתי בידה כיתנא אסר לרו דאלמא כרבא ס״ל דאי כעולא ס״ל לא קא שרי לימילא בגרגל כלל דדא משמיע קול הוא והזין למקצת רבואתא דסבירא להו כעולא וקמכי אגמרא דבני מערבא דגרסינן התם במסכת יום טוב אמר רבי אלעזר כל משמיעי קול אסורין בשבת ר׳ אלעא איעצר בסידרא סליק לביתא ואשכתין דמכין דמך על תרעא בגין דלא מקש בשבתא ואמרינן נמי ר׳ ירמיה שרי מקש על תרעא בשבתא א״ל אביי מאן שרי לך ואנן לא סבירא לן דכי דכיון דסגיין דגמרא דילן לרותירא לא איכפת לן במאי דאמרי בגמרא דבני מערבא דעל גמרא דילן סמכינן דכתרא דיוא ואינהו דיון בקיאי בגמרא דבני מערב טפי מינן ואי לאו דקי להו דהאי מימר דבני מערב לאו דסמכא הוא לא קא שרו ליה אינהו: ומבור הקר: מאי בור הקר אמ׳ רב נחמן באר מים חיים שנ׳ כהקיר בור מימיה: תניא לא כל הבורות הקרות התירו אלא זו בבבל וכשעלו בני הגולה תני עליה נביאים שבניהן ורתירו להן ולא נביאים שבניהם התירום אלא מנרג אבותיהם בידיהם: מתני׳ שרץ שנמצא במקדש כדרן מוציאי בהמיינו שלא לשרות את הטומאה דברי ר׳ יהודה ר׳ יוחנן בן ברוקה אומר בצבת של עץ שלא לרבות את הטומאה כהיכן מוציאין אותו מן ההיכל והאולם וכבין האולם ולמזבח דברי ר״ש בן גמליאל ר׳ עקיבא אומר כל מקום שהיו בין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת משם מוציאין אותו ושאר כל המקומות כופין עליו פסכתר ר׳ שמעון אומר כל שרתירו לך חכמים משלך נתנו לך שלא התירו לך אלא משום שבות:

סליקו להו המוצא תפלין וסליקא מסכתא דעירובין

מבוי

הלכתא וכן כתב רבינו יחיאל מפריס ז"ל ומיהו אם יש לו פתח אחר בחלקו שלו יכול לסתום פתחו ולפתוח לו פתח אחר בחלקו שלו ואין לו לחוש שמא יבא לחלוקת בתים ויאמר לו הרי פתחת לי פתח אחר בחלקך ואני סתמתי פתחי בשבילך שאין זה חשש שהרי אפילו לא פתח לו פתח אחר בחלקו יכול לומר לו הרי סתמתי פתחי בשבילך ואין לו עכשיו פתח אחר ואם יבא לחלוקת בתים יאמ

בכל מערבין

"חצר שנתן חתי' לא כפירש רש"י פסחים [עירובין] תוספות ושי רוכו חצרות אלא שיראבי מתחתון דוקא מכל שירוכו חצר

סליקו להו ביצר

הדרך "חברו על כותל הרי הוא כיוצר של בתים ופי' אותר ליערל המתחכמן שם להכני
ולהוסיף ואם יש שם ישראל ה"ג אותר פי' אותר לאותה כאוניא תכנית שכותבי לחבר
לכל אותו ישראל תיבה ע"ג אותר פי' אותר ל"ל סאכר כתשרר
מוכרין מן "שכותבי תני' כשהות משה פרוסה מן ל"ג בשבר מתנו בכל ע"ב קה ל"ל סאכר כתשרר
דתי מה תשרר תם היה תשרר [כתה שכותה] ויהו ברוך בשבר כתה ע"ב קה ל"ל לקחו סגים
שעירבו כל זמן שהעירוב קיים עירובו שרוב ל"ג בשבר מתנו בכל ע"ב קה ל"ל סאכר כתשרר
לקחו תני כללו דשוכר כתשרר לקחו ולא לאותרת ותה שפירש"י לכותבי חיים בשפתם ולא
תוגר ותשו"ת שיטת טורח ליערל בשבר בכל ע"ב כו' שיהו תם יתוגר כו' שכותבי לו
נרוך בשבר פתם לחרת כשתרבה מיני הוא שתשרר כתם תורתו כו' תן שתרוב כי תן שתרוב נרוך
לזמות ותשרר פתם לחרת ב ויה"ל בשוכרי תן שכותבי תפי' בשבת ולא דתי לתקח ותיכר דתפי'
בשבת חתן וה לא כתתבה בשלמא קרון שיקון לא לתפי' להם שלטול וכן תשתא לקרון נבי הה
שוכרי כו' לקחו יפה ע"ב ית"ם. כתתם כו' ושרתה דשוכרי תן שכותבי לו נתן לו תחיל תכי
בלבה כתכרי תשיקו ופרוב ויקון כתי כשוכר לתכון ב"ה כתן לו תם תחיל תכי תשיקו
כב' ה"ל כ' לתחר "יחד פתקים כותי לא תסר תשום ללא שכותה לתיר תשיקו ללא שכותה
נזרו כיה רבון וה"ל כ' ישרל וכותי תכרי כתשר תתן תן תשותי לתם על ישרל כלל תלכותי
לתכי כלו וכן תלכה כר"ה כ' ו' תפ"ג דשתא ור' יוחנן ור' יוחנן קתת.
כר"ה כתתשתא דו ורו"י לן תרבון כתה לתיתת תכ' שתוב תפי' יוסף דשמוע תכי סכיר
לכו וכתה כ' לן כתורי כתקוים רבוה ה"ה כ' נתי תלכותה כתיבה נבתי תר' יוחנן סבר
פלגה כתכרי תשיקו פע רוב וקבון כתי כשוכר לתכון בר ריסק סבר נתי אבי תכי תפ רבה
סבר כותם כתיבה ותפי' בשבת: ופסק ר' מכלן לתוסם יהודים יהודים כתכרי
פתוקנין תותם שם כתם תשתות נתורות וי"ל תשיקו נשלות כלילה תשי' בתיכון בשבר ותפי'
תם כתכה ישרל כבית תחר מרי לתטלטל בכל תעיר כתן לתיכה שבי ישרלים בשבי תים תוסרון
זה כל זה ותיכו תה שכתבה ר' ותלתן תיכם נשלות כלילה ל"ג לרבינו תפי' תחפי' תינן נשלות
נתי תשבי' תלן בתערוב ופילה כלילה פ"ק ה' ת"ם כר"ה שעמו תר בתכותות תתשלוחין לר"ה תכל
לתיכן תליה ר"ה לא כתם נשלה תפי' כתרשלו תלכן ותקבה תלכן תתרי לעיל דתרי תכל
שוכה נתרת כתה תלכן ותפי תו קורקם תלכן ותקבה תלכן תתרי לעיל דתרי תכל
רבים תפ"ו תחבר על ר"ם ס ישרל תחל דר שם פ"ו לכבר ללא פליג בתן תכר קטן. לבחלוק
פסק רבותי כבני יהודים תרבים כבוך תחל שלין ביכול לקוטן תשרר תשת תם תשר לשרל תשר
ליכן לכבו תכל תחבר כרתיה פתרקין תחתן ותקבה תחרי כתבר כותן שכן לוכלין תכל
תניכם שכן תקבלי פרם תן ביכון לשרר תכל תוכלין תכל עכתן תפ"ו כתרים כבים תניכם
ליכר לשרר תף כתן תפ"ו שקנו רשות תשר תוחל פלוגם תקבלין פרם תן תשר כלות. שלוגם
תוכלין תכלו ליכן תכל תשר תוחל פלוגם תקבלין פרם תן תשר כלות. שלוגם
תוכלין תכלו ליכן תכל תשר תוחל פלוגם תקבלין פרם תן תשר כלות. שלוגם
סתרות כנון שכן תתשבה לפני ותורם לפשות כן תכל פ"ם שלין תלכה כתכרי תי יכול נות"ל
תה שכתבו ותכלה שלא יהיה כתם שכן תפי' כיצד כתתחלת לות"ל ר"י תקל
כתם תיתם לשתל תפי' בתשלה כתבתים כתבים כתר תשר תפי' תכו ר"י תקל
יודע תיתם תכלו על דבר כנן שתי תשר תשב וכיצד כו שכתבו תיתם ר"י תקל
פרי ורבי דשר שכינת תכבל דבר תיתם הוא שכתל ברתת תתרי"כ תתרי לת תשרר
סכין נתכה את תפני כתתו על תם: כבניו תשר ותיב תתה ר"י כרבי תפרם דכולה
שיעתי' שאסרין נתלתיר תוכתן לתרות תפי' שכן שכתבו תיתי דקון כתתים שכתן רבו רגל
לכה אם נקיטים כגן ביום תשוק לו כאני ותכתיב תכל תם שיתו רגל לכתו נקיטים לגם כי תם
מלקרקי כשלתת פרי ה' ב"ב כשלת תורת שיהוה תכתבת דבתי תשר רוכה לגבר לת
ובתו רשותן לגבי תר נשותו יהיה בתשר ר' כתוכה שכתבו ת"ל רב' ותשר לכתו ולת שיהו
והוכתו לתוכות תבית לבת ותשר בתם ע"י שיתו רשותן לוהר ודבו תם תלק על תורתם

חדושי אנשי שם

מרדכי

חדושי אנשי שם

לאחר ס"ך דכתיב מנינא דלפיכך נחל וסותך על סולחני כיון דסתוכיס על סולחני ידו כיד [לבוש ורמ"ז ס"ב ובכולו ובשתחו נמי כיון דסתוכין על שלחן רבו ידו כיד] רבו ויש לחתר לבטל ופיו סתוכים על סולחני הוא החיים לגירסה הכל עפרו ושפיכות כשרון הן תוכלין וכן לאחר רביעי מם ויגדל מרם יתו' ויחזקאל כתוב כיתו ותפרנסן כתב לה חביב כיד כעב הכיח לה לשבון עיר ולה לשבון הגיון דהוי כעבדו ושפחתו דעבדי דכשכרתם לחוכין תעבי חתנו"ת ר"ת תשא לקחתר לחו כסתוכים על סולחני דסיסיות ידיה כיתו תיבו לה כדרבי' פרק כתרא תוקי לה שים לב כיה עבמה ותנו דחכו' לנפשה זכו עתי לחחריני ותפקבלת פרם לחתן לחסר לשיל בכבי"ר סדר לחלון דסרי לה נוקיות בתקבלת פרם לחם כלה ע"ד לחיחר תנו דוכים לנפשה דחם לה בחיבה את נוקיות בשאינה תקבלת פרם חלב חבית כעלם חלה חשות לקנו לעשמה חזנו לי נתי כחסקת חתנשם ידיה . "פחקים חם טשם חלה לנחיתו יפו לחחר רביעי חם ולחו חקח חלה לנחיתו חתם דחת נשיך חתיכה בדיומח חם כן בפרבי פסחים לקחת לחרבה כוסות כריך שיכה כל אחד רביעי' ס"ב כיון דאחד מיניהו כוס של קידוש לית ליה ברכה חתיכה חלה לנחיתו לה כחלה בשבת כבים ס"ב כחתנוקיטין כו' "אחד שיעור שניות חלה לנחיתו לה כחלה בשבת כבים ס"ב כחתנוקיטין כו' "אחד חתיחון ואחד שיעורי חכלה ס"ב כרך בשבת חתיכה כבים ס"ב כחתנוקיטין כו' "אחד פיעורי חתיחון ואחד שיעורי חכלה ס"ב כרך בשבת חתיכה כבים ס"ב כחתנוקיטין כו' "אחד מבעלין דכרך לזכות ואם ס"ב דחיכיני ליה נרך כחתן בשחוך חבל חתן כך הוא חתקנת חכלה ס"ב כרך בשבת חתיכה כבים ס"ב כחתנוקיטין כו' "אחד חתיכה חלה לנחיתו לה כחלה בשבת

פרק שלישי

פנים לי משכבות לכו לה תיתה לכו כו׳ : הג״ה ת״ה ב״ש בפרק לין נדין לחר רב ספא הלכתה כותי מסכת דורש ניסר״ם יש כותח היין כותאכור לקרקע מסורין לשרש ומסורין ככדי שיעשו והתרנין [לשרש י״ט ר״תן] חת״ב שם הלילה חול הרי התרנין כדי שיעשו והתרנין והם קדם נתלה סליקטן כחול כך דתני נוסח ורחים מכילה ובר סניה : ולא זכותי לחתל כי רבי ישקב כלב ואקבי הוי ניהגון סיתר בתקומו ויהיה לי הלב׳ פשוט והלחר מעורי הכו מחשתי לת הניטו יהתך הלר לחסר עד ליל תשתי י״ם שני וכל תכסי עירו כחותי וכן ה״ב לחסרון והצרי לקבוי ולא שכשל ליוכל שנשתם לית ולא תדקקו כדי שיעשו בלילה הרחי נעשי׳ וחכוכת ר״ג ת״ם תתלחי מחתי וכן. שתה כח לולי תכת ותגרחתה שכל לם לחדם נחול וחקוחכ כיכיכה תרוחי וכקי בכל התלמוד יהורה כן וגחלק בנים עד כחן לשון רש״י ז״ל פרק לין נדין : גגון הכזלטקרון לחתיכות. הכיית והלחתיכות הכית כיכרי לעשותר של שפת הגג יש לגג ההוא דין כרחנית וכ״ם כחום ח״ל ניתה לב נגות שלנו יש לחם דין כרחנ׳ לחן תכלטלין חכם לא כחרב׳ לחות וב״ל ליחים לדברייה לחוך הגת לחרי׳ לחתיכתן כרוך כל נגות גג נחל סחוך לקטן נחל חות לקטן חסור וכלחי גדולה כשהיה לקטנה גדול לחר לקטן לחסור ולחר עלה רב קחני [גג] לחתיכ לחר חת חבר לחיכרת לחתיכות לף גג לחיכרת לחתיכות לרב חלת לעשל הלילה לדכתן פליני של רבי לחתיכן לחרי כל גג וגב לשות לעשות : ולחר רב שלם לישת לדכתן חפילו כגב יחידי לחסור לעשל כ״ת כחרב לחות ולחלל פלוג שליש לחחרינן לחם כחתיכות הגיורות דב״ע לא פליגי דפרי לפרט לכתובות פי״ב גי׳ כחתיכות כחתיכות ניכרי׳ פירוש רש״י ז״ל שהשותה של גבב דוחה כחתיכות לחתיכי כלחי כשליש גרוגרת כגון שסגב לחתיכות כוח לח כחו גני נרפת כפלי לחום׳ [רב] לחחר לון לשלטלן לחלי כחרב לחות לף לחחרינן גוד לחסר לחתיכה וקשה לחר לחרב לשל לשות לשל כוח לחתיכות כוח לפי ספרון לחילוף לחתיכה לחסור וקשה דהא לשות כוליה עד לגרקיע וכוח לה לחרבות לחרבים לחכוח לחי לשות לה רב נוסף לחר לשל לון לחם לחחר על לחכרי דרך לחר לכן ב״ל דהשתא חכוח דלא ניחא ליה חסתיתה [לחסרי] לן יפול לכוכל לחתו ולשלם כלם לשבר :

פרק חרר

פ״ה ליחתיה לגב לחיתיה הכה לחכוח דלכל הכתות הכה שלחו חרכה כשכל לחיכוך חרי הקו״ם ר׳ לחרן חיירכרוק דה״ל ערק רבי ישמעל כחסכת נכחות כשי רבה חלם סלחזוהו לם ערבונות וכלך ולגלח שני גרונרות כפ שעקנין ולשלם כשקן ח״מכו ליטול כשם ולחיכן לשרי לכשלה כשלם חכוח לחחשכ קנירים קה ליכ לה מחשכ לסור ולחרלך ״ דלחם מלכנן לסור ולחכוח חכות חלם לרכך כפנר חרי לון מחשכן דקודם חילה לחרי ולרב״ ז״ל ור״ת שני דיעל ידי כותי היה הכה פלחר לחחר לחילה לחחלה סלון כו כפנה לחחר לשתי לכוחי חשן ליחון וכונר ער״ ביקר ולחון ר״ לחפי ירצל יכול לחחון לחיניק כפנ׳ כלי שפחשכ פסיל כשן כוחי דעד כלן לה לחלחרי לה לחלם לחכל על לרחילה לה לה פליגי ישור לקבה לחה לחחרינן לחלה) נחכוח קיקון לחם לחב׳ כי פלחו נרך לה חשבון פי לחילה לקבה ולחלה לחרי לחלחרינן כוחי כיכם טוב לחילי כחלאות שיעשה לחת כפכיל כחוחי פלון כה נרך לשרלשלל כך פלון לשון חום : פלון פרן רבי יצחק לל כחנאל :

פרק כל נגות

לא לחחר ר״ח לחלה כשן שכוח לחרחים לקבילי לו״ר״י לקף על נב לקבילה לן לכבה כרבי חלחר כבורחיו כחה כלבה כרבי פלשון לרבי לחכל חשב לחחר חלם ס״ק דכחת :

פרק הטוצא תפילין

לא יעכוך לחם כרם״ר ר״ה כרכות כיחיד וכו׳ לח״ת סכנים רלקו ורוכו לחקו׳ כפות חכוקי לה כנחרת כחקבי כנ״ר״ים לו ד״ה חכוס פלון נרך לחחם חיים ״פלון יכילים לחלו ולקבה רש״י ז״ל פשטה לחפלו לרכות לחחרינן לחכל כחכנים לחים חר״ פר לעכו דרך ״ לחיל לקוה לפסחן דרך לחיכך רכחם שכיל כקרקע חרכות ו׳ ולבחה כרכות לחר חכל כפו פלו כחקום פכחים סם חלב״ם כחחרון ומחן כפוחו לון לחקו לחכל נחקלו׳ נחו כפני פלון חקום פטור ונכי רק לח כפנקן פי חחקים פטור לפי פסיל כרכות לחר ולון לפסכו חכוס דרך לחיל לח חקום פלון כו ר״ע״ל ל״ פלפלה נלכי רק ״ ולפני ר״ה לכחקפלו ולכלך פלח ילפו לחכם נוכר״ לחילה לחני לפשוקי לחיל לחה כלה פלח יעות כחקו׳ פכו לחכל כשות לח חפ״ פלח יעות כפיו חילה ולפי לה כפלח לחכם כר״ם לחחר לקוף לחול ונת חלבה פיו ולח לחקבילת לן נב רקבן כי לחחר כר״ם חכו לחיכו לחקלו לרבי לחחר פנחקים לקנחי כפי לחחר לן דח״ק לחכת נכי לחיכ ידו חלילה לחיות וקל לחחכיכה לפי כרכן ליה לחו נידי חיכ חכוי לחלה כחו לפחרו כידו לחחר לחקו׳ פכו לחחר כפכי לחי לחכר כפי [לח לחחר] לחיכ לחכת לחכ לחחר לחלה לחיכ לחחר לחלה לחיכ לחחר לחלה לחי

פרק שני

עירה סתרה מקצתה וחקירה בחוכה וכשנשרפו וכשנפסלו ונקברו ונקברו ונקברו
וכשנגנזו וכשנמצאו וכשנמצאו וכשנגנזו וכשנקברו וכשנפסלו וכשנשרפו וכשחקרו
וכשסתרו מקצתה עד שלא נבנית כולה ונבנית כולה עד שלא נסתרה מקצתה
וכשנבנית כולה ונסתרה מקצתה וכשנסתרה כולה ונבנית כולה וכשנבנית כולה
ונסתרה כולה וכשנסתרה כולה ונבנית כולה וכשנבנית כולה ונסתרה כולה
וכשנסתרה כולה ונבנית כולה וכשנבנית כולה ונסתרה כולה וכשנסתרה כולה
ונבנית כולה וכשנבנית כולה ונסתרה כולה וכשנסתרה כולה ונבנית כולה
וכשנבנית כולה ונסתרה כול

תוספתא

פרק שביעי

פתחי נגות שיש להן כית סער מכסים פותחין ומטעלין כהן מכסים מכסין פותחין ומטעלין כהן הכניסה מכסין פותחין ומטעלין כהן הכניסה מכסין פותחין ומטעלין כהן הכניסה

אור

רש"י

אור

לארבעה עשר לבדיקן את החמץ לאור הנר וכל מקו שאין מכניסין בו חמץ אין צריך בדיקה ובמה אמרו שתי שורות במרתף מקו שמכניסין בו חמץ ב"ש אומרים שתי שורות על פני כל המרתף ובית הלל אומרי' שתי שורות החיצונו' שהן העליונות : גמ' מאי אור רב הונא אמר נגהי ורב יהודה אמר לילי דכולי עלמ' בין לרב הונא בין לרב יהודה אור אורתא היא ולא פליגי כאן בי אורתיה וכאן בי אורתיה באורתיה דרב הונא קרו אור באורתיה דרב יהודה קרו לילי ותנא דידן מ"ט לא תני לילי לישנא מעליא

נר מצוה

גי"ר ליל שלפני י"ר כורקין לאור הנר בגמ' אם עשית : כורקי שלא יעבור כל ירקון ובכל יפצה : ובמה תאורו כו' כלומר לחרי שאתר כל מקום שאין מכניסין בו חמץ אין צריך בדיק' למה לריכו חכמים לקחת במקני לבדוק שמא במרתף ומערה לא תאורו שלא כן במרתף שמכניסי בו חמץ כגון מרתף המסקפך ממנו יין לשולחנו ובמערה משום עוש' לחמוץ יין ומתו ביה מיד : ובשאין כלים נכנס למרתף לבדוק יין : החיצונות שהן העליונו' דקיימו תילתא שלפנים יותפים כשמואל בגמ' מי דרך תוקר יין לבדר תניוקות שהרו שם מלאכתן כל הדרוש במרתף ותוקרין ומניחין חביות על הגיגים כך תקור' ולחתרי ב"ש שרש כל התילתא חניא לחתן על פני כל רוחב המרתף וכן שניים בסמוכה לפנים היינו לרי בדיקה לכל שור שלישים לו שורו שתחתיהן לון לריכין בדיק : בגר

בגמ' מרוח שרוף ולכה כדברי רש"י ול"ל ולפי' קרנם תונקלוס שבידיו קטעלון ת"ג נפקא לן מדכתיב לך ירלה לך כדברי רבותי' כלי"ת ופיתים ו"ל ובכי תניא נסיעתי לך ירלה לך שור נעל נלבך : ובירוו ענין בטול זה מוכח בגמ' (ס"ס) גבי הא לחתרי' כגון שיש לו מכני לריך שיבטל מדין הפקר הוא ופיי' רבינו' עלה הכיון דשובי לתנים דמקום הפקר נגעו בם ופיי"ב דהפקר כי היכי בוטל מדלי אתן לחתר בגבסי דידיה לבטלו ולהכי בעינן לה שיאמר להוי הפקר וכו' בבגמ' לחתרי מבטלו בלבו ומדלי לעניין הפקר ממונו הפקר בלבו לה מהני דדברים שבלב לינם דברי אלו למאן דאמר בהם בנדרים (דף מב) תליכת לר' יוסי דהפקר כמתנה מה מתנה עד דליתיב נרשים עסה לה נפקא מרשות נותן ס"ג כהפקר וניין שכן בשוב מאן לר' יוסי היכי מהני הפקר ודלי לה אתי לדרשות אלא הוינו עסמא משום דמסי לחתרי ברשותי דלישים לה אלי מקבר ליה כי היכי בוטל מאן שיבי לחתי ברשותו אל תדש לה שעשאו הכהוב כלו חוץ ברשותו וס"ה בגמ' דשמח בשלמ' דלה נייחא ליה דלישתי ובוקי בגוויה בלה מני ומבני לחתי לאחר יהוב כדאתרי בגמ' בעשיק ופיפים דבשוקים עילויה ובקלמיר הישב לפני רבו ומכר שים לו עיסה מבלבלן כאוך ביניו בדאים' בגמ' (ס"ס) ואתן נמי לקמן בפ' אלו מוברים (דף מח) סהוכך לשחוט לת בסתו וכו' ומכר שים לו מתן בתוך ביתו אם יכול למחר ולבער ולהוליך למלותו יחזור ויפה לה יבטל בלבו : שנא ת"ל כל חמץ אי אתה יכול שלא יהיה לך בבל יראה לך ולא בבל ימלא לך ת"ל לא יראה לך ולא יפלא לך אי אתה יכול לבדוק בלילי יום טוב ת"ל בבתיכם בזמן שבתיכם לך ולא בזמן שאין בתיכם

מעליא נקט דא"ר יהושע בן לוי לעולם אל
יוציא אדם דבר מגונה מפיו שהרי עיקם הכתי'
שמונה אותיות ולא הוציא דבר מגונה שנאמ'
[ישעיה] כן הבהמה הטהורה וכן הבהמה אשר איננה
מהירה ואתא דבי ר' וישמעאל לעולם יספר
אדם בלישון נקיה שהרי בזב קראו מרכב
[ויקרא] ויאשה קראו מישב ואומר [ותבחר לשון
ערומים ואומ' [ודעת שפתי ברור מלול: הנהו
תרי תלמידי דהוו יתבי קמיה דר' חד אמ' מפני
מה בוצרין בטהרה ומוסקין בטומאה וחד אמ'
מפני מה בוצרין בטהרה ואין מוסקין בטהרה
א"ר מיבטח אני בזה שמורה הוראה בישראל
ולא היו ימי מועטין עד שהורה הוראה בישרא'
ובנו ר' ויחנן: והשתא דק"ל אור אורתא היא
ודכולי עלמ' מודא חמין לא איתמר אא כשש
שעות ולמעלה כדבעינן למיכר לקמן אמאי
בקדמינן ובדקי מאורתא נשתהי עד לימחר
ונבדוק בשית יכי תיבא זריזין מקדימין למצות
[ויקרא] כבהרתיב [וביום השמיני ימול בשר ערלתו
מלמד שבר היום כשר למילה אלא שהזריזין
מקדימין למצות ושנא [וישכם אברהם בבקר
ניבדוק מצפרא אמר רב נחמן בר יצחק בשעה
[משבי אדם מצויין בבתיהן ואור היר יפה
לבדיקה אמר אביי הילכך האי צורבא מרבנן
לא ליפתח בעורניה דאורתא דחליסר נגהי
ארבסר דילמא מבשבא ליה שמעתא ואתי
לאנטויי ממיצוה: [הבישכיר בית לחביריו בי"ד קמ"ל
אם עד שלא מסר לו המפתח הרי"ז על
המשכיר לבדוק ואם משמסר לו המפתח הרי
ארבע עשר על השוכר לבדוק: איבעיא להו
המשכיר

הדרה אחר

[ויקרא] ויאשה קראו מישב ואומר [ותבחר לשון
ערומים ואומ' [ודעת שפתי ברור מלול: הנהו
תרי תלמידי דהוו יתבי קמיה דר' חד אמ' מפני
מה בוצרין בטהרה ומוסקין בטומאה וחד אמ'
מפני מה בוצרין בטהרה ואין מוסקין בטהרה
א"ר מיבטח אני בזה שמורה הוראה בישראל
ולא היו ימי מועטין עד שהורה הוראה בישרא'
ובנו ר' ויחנן: והשתא דק"ל אור אורתא היא
ודכולי עלמ' מודא חמין לא איתמר אא כשש
שעות ולמעלה כדבעינן למיכר לקמן אמאי
בקדמינן ובדקי מאורתא נשתהי עד לימחר
ונבדוק בשית יכי תיבא זריזין מקדימין למצות
[ויקרא] כבהרתיב [וביום השמיני ימול בשר ערלתו
מלמד שבר היום כשר למילה אלא שהזריזין
מקדימין למצות ושנא [וישכם אברהם בבקר
ניבדוק מצפרא אמר רב נחמן בר יצחק בשעה
[משבי אדם מצויין בבתיהן ואור היר יפה
לבדיקה אמר אביי הילכך האי צורבא מרבנן
לא ליפתח בעורניה דאורתא דחליסר נגהי
ארבסר דילמא מבשבא ליה שמעתא ואתי
לאנטויי ממיצוה: [הבישכיר בית לחביריו בי"ד קמ"ל
אם עד שלא מסר לו המפתח הרי"ז על
המשכיר לבדוק ואם משמסר לו המפתח הרי
ארבע עשר על השוכר לבדוק: איבעיא להו
המשכיר

גר מצוה

רש"י

דכר מגונה לאתי מהאי דכר מגונה כוותי ומ"ש דרכי יהושע בן לוי בגמ' לימא ושיבו שמיכי' מיניה דדרך חכמים לחזור לשון זה ונקי: תכר לשון נקי בכל מקום: בזב ומצורע ומשכב ומושב שהן מטמאין בזיבה ובצרעת ובמשכב ומושב שהן מטמאין בזיבה ובצרעת: בוצרין בטהרה. בזמן שהן טהורין: ומוסקין בטומאה. בזמן שהן טמאין: ואין מוסקין בטהרה. שאין דרך לתלוש בטהרה: מיבטח אני בזה. שמורה הוראה: שמורה הוראה בישראל. שלא יהיו ישראל מוחזקין בטומאה: ובנו ר' ויחנן. שהיה מתלמידיו של ר' יוחנן: והשתא דק"ל אור אורתא היא. שהיום מתחיל מן הבוקר: ודכולי עלמ' מודא חמין לא איתמר אא כשש שעות ולמעלה. שהחמה מתחלת לזרוח מן הבוקר ומגיעה לשיעור זה: כדבעינן למיכר לקמן. בפרק ר' יהושע: אמאי בקדמינן ובדקי מאורתא. שלא יהא מוכר לאחר ומחזירו לו: נשתהי עד לימחר ונבדוק בשית. שלא יהא מוכר לאחר ומחזירו לו: יכי תיבא זריזין מקדימין למצות. שיהא מוכר לאחר ומחזירו לו: כבהרתיב. בפרשת מילה: וביום השמיני ימול בשר ערלתו. ומשם למדנו שהזריזין מקדימין למצות: מלמד שבר היום כשר למילה. שלא יהא מוכר לאחר ומחזירו לו: אלא שהזריזין מקדימין למצות. שיהא מוכר לאחר ומחזירו לו: ושנא [וישכם אברהם בבקר. שהשכים לעשות מצות עקידה: ניבדוק מצפרא. שלא יהא מוכר לאחר ומחזירו לו: אמר רב נחמן בר יצחק בשעה [משבי אדם מצויין בבתיהן. שלא יהא מוכר לאחר ומחזירו לו: ואור היר יפה לבדיקה. שלא יהא מוכר לאחר ומחזירו לו: אמר אביי הילכך האי צורבא מרבנן לא ליפתח בעורניה דאורתא דחליסר נגהי ארבסר דילמא מבשבא ליה שמעתא ואתי לאנטויי ממיצוה. שלא יהא מוכר לאחר ומחזירו לו: [הבישכיר בית לחביריו בי"ד קמ"ל. שלא יהא מוכר לאחר ומחזירו לו: אם עד שלא מסר לו המפתח הרי"ז על המשכיר לבדוק. שלא יהא מוכר לאחר ומחזירו לו: ואם משמסר לו המפתח הרי ארבע עשר על השוכר לבדוק. שלא יהא מוכר לאחר ומחזירו לו: איבעיא להו המשכיר

מי

דכר מגונה לאתי מהאי דכר מגונה כוותי ומ"ש דרכי יהושע בן לוי בגמ' לימא ושיבו שמיכי' מיניה דדרך חכמים לחזור לשון זה ונקי: תכר לשון נקי בכל מקום: בזב ומצורע ומשכב ומושב שהן מטמאין בזיבה ובצרעת ובמשכב ומושב שהן מטמאין בזיבה ובצרעת: בוצרין בטהרה. בזמן שהן טהורין: ומוסקין בטומאה. בזמן שהן טמאין: ואין מוסקין בטהרה. שאין דרך לתלוש בטהרה: מיבטח אני בזה. שמורה הוראה: שמורה הוראה בישראל. שלא יהיו ישראל מוחזקין בטומאה: ובנו ר' ויחנן. שהיה מתלמידיו של ר' יוחנן: והשתא דק"ל אור אורתא היא. שהיום מתחיל מן הבוקר: ודכולי עלמ' מודא חמין לא איתמר אא כשש שעות ולמעלה. שהחמה מתחלת לזרוח מן הבוקר ומגיעה לשיעור זה: כדבעינן למיכר לקמן. בפרק ר' יהושע: אמאי בקדמינן ובדקי מאורתא. שלא יהא מוכר לאחר ומחזירו לו: נשתהי עד לימחר ונבדוק בשית. שלא יהא מוכר לאחר ומחזירו לו: יכי תיבא זריזין מקדימין למצות. שיהא מוכר לאחר ומחזירו לו: כבהרתיב. בפרשת מילה: וביום השמיני ימול בשר ערלתו. ומשם למדנו שהזריזין מקדימין למצות: מלמד שבר היום כשר למילה. שלא יהא מוכר לאחר ומחזירו לו: אלא שהזריזין מקדימין למצות. שיהא מוכר לאחר ומחזירו לו: ושנא [וישכם אברהם בבקר. שהשכים לעשות מצות עקידה: ניבדוק מצפרא. שלא יהא מוכר לאחר ומחזירו לו: אמר רב נחמן בר יצחק בשעה [משבי אדם מצויין בבתיהן. שלא יהא מוכר לאחר ומחזירו לו: ואור היר יפה לבדיקה. שלא יהא מוכר לאחר ומחזירו לו: אמר אביי הילכך האי צורבא מרבנן לא ליפתח בעורניה דאורתא דחליסר נגהי ארבסר דילמא מבשבא ליה שמעתא ואתי לאנטויי ממיצוה. שלא יהא מוכר לאחר ומחזירו לו: [הבישכיר בית לחביריו בי"ד קמ"ל. שלא יהא מוכר לאחר ומחזירו לו: אם עד שלא מסר לו המפתח הרי"ז על המשכיר לבדוק. שלא יהא מוכר לאחר ומחזירו לו: ואם משמסר לו המפתח הרי ארבע עשר על השוכר לבדוק. שלא יהא מוכר לאחר ומחזירו לו: איבעיא להו המשכיר

מי

א ולקמן ר"פ כל הדם שלא יהא מוכר לאחר ומחזירו לו אם עד שלא מסר לו המפתח הרי"ז על המשכיר לבדוק ואם משמסר לו המפתח הרי ארבע עשר על השוכר לבדוק: ב ר"ל שהיה מתלמידיו של ר' יוחנן: ג ר"ל שהיה מתלמידיו של ר' יוחנן: ד ר"ל שהיה מתלמידיו של ר' יוחנן: ה ר"ל שהיה מתלמידיו של ר' יוחנן: ו ר"ל שהיה מתלמידיו של ר' יוחנן: ז ר"ל שהיה מתלמידיו של ר' יוחנן: ח ר"ל שהיה מתלמידיו של ר' יוחנן: ט ר"ל שהיה מתלמידיו של ר' יוחנן: י ר"ל שהיה מתלמידיו של ר' יוחנן: כ ר"ל שהיה מתלמידיו של ר' יוחנן: ל ר"ל שהיה מתלמידיו של ר' יוחנן: מ ר"ל שהיה מתלמידיו של ר' יוחנן: נ ר"ל שהיה מתלמידיו של ר' יוחנן: ס ר"ל שהיה מתלמידיו של ר' יוחנן: ע ר"ל שהיה מתלמידיו של ר' יוחנן: פ ר"ל שהיה מתלמידיו של ר' יוחנן: צ ר"ל שהיה מתלמידיו של ר' יוחנן: ק ר"ל שהיה מתלמידיו של ר' יוחנן: ר ר"ל שהיה מתלמידיו של ר' יוחנן: ש ר"ל שהיה מתלמידיו של ר' יוחנן: ת ר"ל שהיה מתלמידיו של ר' יוחנן:

לשון ריש"י

בדיקה זו היא בכלל ל"ב בכללות שבני אדם חכמין לבדיקה ועד שלשה סימנים לבדיקה בלילה י' לפי ת"ח שהרגיל בכל ערב לא יפתח בחלונו בלילי ליל ערב עד שיבדוק החלון שמא יפסע נחש ובדוק ומרח לכתחלה אסור לו לאכול ולשתות בשר מר שיבדוק ת"ל כ"ש בלילה ובאויר באפילה בקוב פחות:

ריש"י

מי הוי כמקח שטות וחם בח השוכר
להזיל ע"י עלעולת ולומר לח כך
שכרתי ולח קיימ הנחי שלנו מהו
לחזור: ניחח ליח לחינים כו'ולומר
הוח ידע ולח בדוק ליח היה מניחו
נכך וחח לסדר ניח משום שילחת
חבריהן דלמחר ניחח לחבירתן
דחסיר מינים: חגן החם נרסינן
ד"ם חגן בדפיקרקן הוח: ושורפין
נחחלת לח ולח יחתין על החילח
ג'כוחל לסור חן החורה לפי שחדם
שוטה ישקר מכחן ונריך להסרחפת
ד"ה ומ"ש חן לפיכך ולח יחכל משוס מרגא
ומ"ש ולמעלה: ד'כולי עלמח מיכח חתן
ד"ה משום מגס ולמעלה חסור חן החורה לפי
ד"ה חבי חמי שחדם לח חסור עד שירקח לח נוהג ניח
רבנן זכון יעמוד לנילח לח טעו
פיכח: שבעת ימים לח יחלח חבי'
שבח לחת חוך ו' ונכיכ חך ניום
הרחשון חבעיהו חרי שבח כן שבח:
ה"ח כיצד לרבות כו' דשל בריחך הפי
הרחשון רחשון הקדם לכל הנכנס
קחמר דחיינו י"ד: חך חלקחכין
וריקן חישחשין חקלח היום מוכר
ומקנהן חסור ומעבדה עם לנו לחלק
חינו לחיסור וחלינו לחיתר וי"ח חך
ון נכישחרית דחס"ם נס"ם:
ומלח כגר נחסר לח יריחה לך חיסור
נכל נגולין וכתים נכללן נגולין: כל
פרים כותים: ונכל נגוה חם
הקיסן לנדק הכיח: יכול ילמוד
חן ממקרח כוה ניסמין חת חלו

נכלים חלח יריחה כחיב ויקכל מקרחות חן הכותים הכבוח לח כחיב לך:
חן נו חלכח כותי חלח כנשחו כו כחלשוכ מסיק רבח דהכיחקחמר חין לי
דשרי ליחות כנל לחרים כללח קנין עליה לחרוחן: כותי שכנשחו
קיחח יניד דהוי ממונו כמוונך חו שרוי עמך כחל' מניין דשרי כללח קנין
עליה לחרי ק: ק"ל לח יחלח ומסיק דהכי קחמר נחסר נכולין נשוור
לך לך חרי זיינהי לח יריחה לך שוור נכל נגולין וגו' וכתיב לח יריחה לך
חמן ולח יריחה לך שוור וגו' חם חינו ענניו לחסור לך נגגולין נגני רחייה
שדרי כחר חשור חניכו ענניו ללח יחלח ודרים לח יחלח לך חף נחלני
חללך דהיינו שדוי עמך דקחמינח לך דחינו עיכר לח"ב הוח שלך: ודין לי
חללך נכתים כלשור חם נחסר וח ולח נחסר לח יריחה לך פ"ייחי לחסר דחין
חסור להסחות חמן חללך נכתי שכוח חללך חמיר דשל כתי קרי כתיב
נכתיכם: ק"ל לכל נגוליך נקרח ללח יריחה: ועדיין חצ"ל שנחמרו
שניכן יש לי ללמוד נכתי שנכר נכל חילו ללח יחלח דמשמע חני חנשחם
נכתים כתיב ולח כתיב נתי לך להוציח כל חשרים חכל נגולין דכתי לך

חני חוש חכל חקה רוחה: ומניין

חתם וכוח לח יחכיל: כלולי עלמח מיכח חתן מו' שנות ולמעלה חסור חן הכור כוח חי לח מיכסר על לחוכחה לח הוו נוכי כיה רבנן דנין ומחי לניליח
לח שנו חלינו: כתיב נכ"ע ימים שחור לח יחלח נכתיכם דמשמע לפי שנחמ כתוך הנשנוע: ונתיב חך ניום הרחשון הנשניהו שחור ולפי חלח
הרחשון מכלל התניון הוח חרי שנח נו שנח חחת חח כיצד נרבות ונו' נעל כרחיך חלפי חלמוד לומר לך: ולחימח לרבות לו"ח: ק"ל
לכיון דנכתוב ניתיה נכתילת היום קחמר ומשניון חן חלמח חקלח היום חוכחה וחקלח היום חסור לכיון דכתיב לך נכתוב ניתיה נכתילת היום
ומ"ש לו נמי לחלק חנינו חוכר וחינו חסור ו"ח חך חן נחלכח ניתיה נכתילת היום חוכחה וחקלח היום חסור ונו' ולכ"ע נחסר לח יריחה לך שוור נכל נגולך חרי נכתים נמשמע לפי שנחמר לח יריחה לך חשתא חינו שלך חלח רוחה לך חשתא חינו שלך חלח רוחה לך חשתא חינו שלך חלח רוחה
דכיון דכתיב לך ולח לחכיר חו לנכרי חו לחנוני חו לחבירו חלח לך נלנד חינו נחלך חלח נחשכון חחר חינו שלך חלח רוחה לך חשתא חינו שלך חלח רוחה
חלח נחשכון חחר חינו שלך חלח רוחה לך חשתא חינו שלך חלח רוחה לך חשתא חינו שלך חלח רוחה לך חשתא חינו שלך חלח רוחה לך חשתא חינו שלך חלח רוחה
חלח נחשכון חחר חינו שלך חלח רוחה לך חשתא חינו שלך חלח רוחה לך חשתא חינו שלך חלח רוחה לך חשתא חינו שלך חלח רוחה לך חשתא חינו שלך חלח רוחה
חלח נחשכון חחר חינו שלך חלח רוחה לך חשתא חינו שלך חלח רוחה לך חשתא חינו שלך חלח רוחה לך חשתא חינו שלך חלח רוחה לך חשתא חינו שלך חלח רוחה
חלח נחשכון חחר חינו שלך חלח רוחה לך חשתא חינו שלך חלח רוחה לך חשתא חינו שלך חלח רוחה לך חשתא חינו שלך חלח רוחה לך חשתא חינו שלך חלח רוחה
חלח נחשכון חחר חינו שלך חלח רוחה לך חשתא חינו שלך חלח רוחה לך חשתא חינו שלך חלח רוחה לך חשתא חינו שלך חלח רוחה לך חשתא חינו שלך חלח רוחה
חלח נחשכון חחר חינו שלך חלח רוחה לך חשתא חינו שלך חלח רוחה לך חשתא חינו שלך חלח רוחה לך חשתא חינו שלך חלח רוחה לך חשתא חינו שלך חלח רוחה

נגולין נינהו וכל ימח לכתיב נכו

ובל ישמין ובל יקבל פקדונו מן הכותים דמיקסר ליה לכותי מדקאמר ובל יקבל פקדונו ולקבל פקדונות נמי מיקסר ליה כיון דלא כתיב לך תקבל דמשמע דנכרי לגמרי אתי אימר בגון דאמר ליה הרי פקדונך מונח בבית פלוני וכל אמנה מניין ליתן קולו של זה בקול של זה ושל זה בקול של זה ת"ל שאור שאור לגזרה שוה נאמר שאור בבתים ונאמר שאור בגבולין מה שאור האמור בבתי' עובר בישום בל יראה ובל ימצא ובל ישמין ובל יקבל פקדונו מן הכותים אף שאור האמור בגבולין עובר בישום בל יראה ובל ימצא ובל ישמין ובל יקבל פקדונות מן הכותים ומה שאור האמור בגבולין שלך אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים ושל נבוה אף בבתים כן אביר מיר יכול ישמין ליקבל פקדונות מן הכותים ת"ל לא יראה ובל ימצא ובל ישמין ובל יקבל פקדונו מן הכותים אף שאור האמור בגבולין עובר בישום בל יראה ובל ימצא ובל ישמין ובל יקבל פקדונות מן הכותים ומה שאור האמור בגבולין שלך אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים ושל נבוה אף בבתים כן אביר מיר יכול ישמין ליקבל פקדונות מן הכותים ת"ל לא יראה ובל ימצא ואמרת רישא שלך אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים ושל נבוה לא קשיא הא דקביל עליה [ב] אחריו הא דלא קביל עליה אחריות אי קביל עליה אחריות אסור דרבי ליה כרידי דאמר להי רבא לבני כיתיזא בעירי תבירא דבני חילא כיון דאילו מיגניב או מיתבד ברשותיכי קאי וביעיתי לשלומי כרידכו דמי ואי לא קביל עליה אחריות שרי אמר רבא [ג] בתמת ארנונא פטורה מן הבכורה ואע"ג דמצי מסלק ליה בזוזי [ד] עיסת [ה] ארנונא חייבת בחל' ואע"ג דלא מצי מסלק ליה בזוזי מ"מ בהמה אית לה דלא דלמותי היא [ו] עיסה לית לה דלא דלמותי היא אמר רב יהודה אמר רב [ז] המוצא חבית [ח] ביום טוב יפה עליו את הכלי ואמר רב יהודה אמר רב [ט] חמצני של כותי עישה לו כחיצה [י] טפחים ואכור בשיירא

יהודה אמר רב המפרש בים והוצא

ר"ש"י

ובל ישמין ובל יקבל פקדונו מן הכותי בגבולין שלך אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים ושל נבוה מניין ליתן את האמור של זה בזה ואת האמור של זה בזה ת"ל שאור שאור לגזרה שוה נאמר שאור בבתים ונאמר שאור בגבולין מה שאור האמור בבתי' עובר בישום בל יראה ובל ימצא ובל ישמין ובל יקבל פקדונו מן הכותים אף שאור האמור בגבולין עובר בישום בל יראה ובל ימצא ובל ישמין ובל יקבל פקדונות מן הכותים ומה שאור האמור בגבולין שלך אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים ושל נבוה אף בבתים כן אביר מיר יכול ישמין ליקבל פקדונות מן הכותים ת"ל לא יראה ובל ימצא ואמרת רישא שלך אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים ושל נבוה לא קשיא הא דקביל עליה אחריו הא דלא קביל עליה אחריות אי קביל עליה אחריות אסור דרבי ליה כרידי דאמר להי רבא לבני כיתיזא בעירי תבירא דבני חילא כיון דאילו מיגניב או מיתבד ברשותיכי קאי וביעיתי לשלומי כרידכו דמי ואי לא קביל עליה אחריות שרי אמר רבא בתמת ארנונא פטורה מן הבכורה ואע"ג דמצי מסלק ליה בזוזי עיסת ארנונא חייבת בחל' ואע"ג דלא מצי מסלק ליה בזוזי מ"מ בהמה אית לה דלא דלמותי היא עיסה לית לה דלא דלמותי היא אמר רב יהודה אמר רב המוצא חבית ביום טוב יפה עליו את הכלי ואמר רב יהודה אמר רב חמצני של כותי עישה לו כחיצה טפחים ואכור בשיירא

יהודה אמר רב המפרש בים והוצא

ריש"י

ומניין ליתן קולו של זה בקול של זה ולקמן פריך ריש לקיש: תשירית המן: דבני חילא ניים של גיס המלך ומשלין היקיף שורה מוטקיפין על גבי הביר: דרבנה המלך טוהל על עיסוי מן הכותים: פטורה מן הבכורה דק"ל מן כותי בוכרי אתמר פטור מן הבכורה שכן: בתמת ארנונא דק"ל מן כותי בוכרי אתמר פטור מן הבכורה שכן בהמה בכל מקום פטורה מן הבכורה: ואע"ג דלא מצי מסלק ליה בזוזי: דלמותי: מחלה: דמקח בעלמא הוא: פריסתים: מן חיטה: קלח לה: ומחלה בלח הלה מחמד מלא הוא לה קלח:

המפרש בים והוצא לעיירת

רש"י

°בשיורא ליקוד שלשי יום אין זקוק לבער תוך שלשים יום זקוק לבער אמר רבא הא דאמרת קדם שלשי יום אין זקוק לבער לא אמרן אלא שאין דעתו להחזר אבל אם ידעתו לחזור אפי' קדם שלשים יום זקוק לבער ואזדא רבא לטעמיה דאמר רבא העישה את ביתו איצר קדם שלשי יום אין זקוק לבער תוך שלשי יום זקוק לבער ולא אמרן אלא שאין דעתו לפנותו אבל דעתו לפנותו אפי' קדם ל' יום נמי זקוק לבער הני ל' יום מאי עבידתייהו כדתני שיאין בהלכ הפסח קודם הפסח שלשי יום מ"ט שדרי מישה עיסר בפסח ראשון ומזדיר בפסח שני אמ"ר יהוד' הבור צריך שיבטל היכי מבטל רא' הבי כל חביר דאיכ' ברישתי דלא חמיתי ולא ביערתי ליבטיר ולירתי בעפרא מ"ט אמר רבא גזיר שמא ימצא גלוסקא יפיפיה דרעתיה עילוי וליבטליה כדמשכח לה דילמ' משבח לה בתר איסור ולא ביצי מבטל לה דלאו ברשותיה קיימא דא"ר אילעו' משום ר' שמעון שני הברי אינן ברשותו של אדם ועשאן הכתוב כאלו הן ברשותו ואלו הן בור ברשות הרבי וחמין משיש שעות ולמעלה ליבטליה בשית פין דאיסור דרבנן עלי לא מצי מבטיל לה דלאו ברשותיה קיימ' דאמר רב גידל אמר רב "המקדש אשה אריחמין בשיש שעות ולמעלה ואפילו בחיטי קירדינית דשרירון וביושאן הישישין לקרישין דאיסורי הנאה ניהרו ונבוטרי בארבע ובחמש כין דלאו זמן איסור הוא ולאו זמן ביעורו הוא דילמא פשיע ולא מבטיל לה והא דתניא היה יושב בבית "המדר" ונזכר שיש לו חמץ בתוך ביתו מבטל בלבו אחד

ר"ש

ג' ב"ש ד' ב"ה ה' ב"ש ו' ב"ה ז' ב"ש ח' ב"ה ט' ב"ש י' ב"ה יא' ב"ש יב' ב"ה יג' ב"ש יד' ב"ה טו' ב"ש טז' ב"ה יז' ב"ש יח' ב"ה יט' ב"ש כ' ב"ה כא' ב"ש כב' ב"ה כג' ב"ש כד' ב"ה כה' ב"ש כו' ב"ה כז' ב"ש כח' ב"ה כט' ב"ש ל' ב"ה לא' ב"ש לב' ב"ה לג' ב"ש לד' ב"ה לה' ב"ש לו' ב"ה לז' ב"ש לח' ב"ה לט' ב"ש מ' ב"ה מא' ב"ש מב' ב"ה מג' ב"ש מד' ב"ה מה' ב"ש מו' ב"ה מז' ב"ש מח' ב"ה מט' ב"ש נ' ב"ה נא' ב"ש נב' ב"ה נג' ב"ש נד' ב"ה נה' ב"ש נו' ב"ה נז' ב"ש נח' ב"ה נט' ב"ש ס' ב"ה סא' ב"ש סב' ב"ה סג' ב"ש סד' ב"ה סה' ב"ש סו' ב"ה סז' ב"ש סח' ב"ה סט' ב"ש ע' ב"ה עא' ב"ש עב' ב"ה עג' ב"ש עד' ב"ה עה' ב"ש עו' ב"ה עז' ב"ש עח' ב"ה עט' ב"ש פ' ב"ה פא' ב"ש פב' ב"ה פג' ב"ש פד' ב"ה פה' ב"ש פו' ב"ה פז' ב"ש פח' ב"ה פט' ב"ש צ' ב"ה צא' ב"ש צב' ב"ה צג' ב"ש צד' ב"ה צה' ב"ש צו' ב"ה צז' ב"ש צח' ב"ה צט' ב"ש ק' ב"ה קא' ב"ש קב' ב"ה קג' ב"ש קד' ב"ה קה' ב"ש קו' ב"ה קז' ב"ש קח' ב"ה קט' ב"ש ר' ב"ה רא' ב"ש רב' ב"ה רג' ב"ש רד' ב"ה רה' ב"ש רו' ב"ה רז' ב"ש רח' ב"ה רט' ב"ש ש' ב"ה שא' ב"ש שב' ב"ה שג' ב"ש שד' ב"ה שה' ב"ש שו' ב"ה שז' ב"ש שח' ב"ה שט' ב"ש ת' ב"ה תא' ב"ש תב' ב"ה תג' ב"ש תד' ב"ה תה' ב"ש תו' ב"ה תז' ב"ש תח' ב"ה תט' ב"ש

גר צדוה

ליקוד לשון מקום רחוק קודם שלשי יום לפסח ולקמן אפר כנגד שלשים יום מזדמנין בשלמות פסח קודם פסח ומיד חל עליו לבדוק בנרבי הפסח: דעתו לחזור ביעי הפסח זכי הדר ביעי הפסח עבר עליו ואתו שמחת לו נרשותו לקי דלינעליה כי חסור בשמ' חוה ולאו דילו הוא וכרישתו עומר עליו אומר שכשנים שם הנותה ואתתיה תמן דאמרי לקמן חמץ שבכל עליו משלה הרי הוא כמוצר הוך שלשים זקוק לבער שלקחילה אין כיוצרו: קודם שלשים לא חלה עליו הקן הכיכור וכי מעורי הכיח שמחת לו מחייב כדאמר' דכח כבל עליו משלה: שהרי דברנו בשר הפסח דאמרן דרב הלכו פסחי הניעו שלשים יום שהוא ני"ד בניר: מ"ט נרוך לבטל הלח מצר כל הנמלח: ונעשה כרשותו שלהם הוא עלו: ובשלמ הכתוב כלומר הן ברשותו לתחייב עליהן: ומבטלי בשים לילקון בשל שהשל כל הום בחלים עד דשמחת לה שמא ישכח ולא יבטל: כמה דתימ' כל מקום שנהגו כי עכום שלא יבדוק: בשיורים קודם לחשכ: חמץ שבכל מקומות שבעולם שבכל מקום שנהגו כי עכום שלא יבדוק: ולאחר

ר"ש

ג' ב"ש ד' ב"ה ה' ב"ש ו' ב"ה ז' ב"ש ח' ב"ה ט' ב"ש י' ב"ה יא' ב"ש יב' ב"ה יג' ב"ש יד' ב"ה טו' ב"ש טז' ב"ה יז' ב"ש יח' ב"ה יט' ב"ש כ' ב"ה כא' ב"ש כב' ב"ה כג' ב"ש כד' ב"ה כה' ב"ש כו' ב"ה כז' ב"ש כח' ב"ה כט' ב"ש ל' ב"ה לא' ב"ש לב' ב"ה לג' ב"ש לד' ב"ה לה' ב"ש לו' ב"ה לז' ב"ש לח' ב"ה לט' ב"ש מ' ב"ה מא' ב"ש מב' ב"ה מג' ב"ש מד' ב"ה מה' ב"ש מו' ב"ה מז' ב"ש מח' ב"ה מט' ב"ש נ' ב"ה נא' ב"ש נב' ב"ה נג' ב"ש נד' ב"ה נה' ב"ש נו' ב"ה נז' ב"ש נח' ב"ה נט' ב"ש ס' ב"ה סא' ב"ש סב' ב"ה סג' ב"ש סד' ב"ה סה' ב"ש סו' ב"ה סז' ב"ש סח' ב"ה סט' ב"ש ע' ב"ה עא' ב"ש עב' ב"ה עג' ב"ש עד' ב"ה עה' ב"ש עו' ב"ה עז' ב"ש עח' ב"ה עט' ב"ש פ' ב"ה פא' ב"ש פב' ב"ה פג' ב"ש פד' ב"ה פה' ב"ש פו' ב"ה פז' ב"ש פח' ב"ה פט' ב"ש צ' ב"ה צא' ב"ש צב' ב"ה צג' ב"ש צד' ב"ה צה' ב"ש צו' ב"ה צז' ב"ש צח' ב"ה צט' ב"ש ק' ב"ה קא' ב"ש קב' ב"ה קג' ב"ש קד' ב"ה קה' ב"ש קו' ב"ה קז' ב"ש קח' ב"ה קט' ב"ש ר' ב"ה רא' ב"ש רב' ב"ה רג' ב"ש רד' ב"ה רה' ב"ש רו' ב"ה רז' ב"ש רח' ב"ה רט' ב"ש ש' ב"ה שא' ב"ש שב' ב"ה שג' ב"ש שד' ב"ה שה' ב"ש שו' ב"ה שז' ב"ש שח' ב"ה שט' ב"ש ת' ב"ה תא' ב"ש תב' ב"ה תג' ב"ש תד' ב"ה תה' ב"ש תו' ב"ה תז' ב"ש תח' ב"ה תט' ב"ש

אחר שבת ואחר י"ט בשלמא שבת מצינן לדחויי כגון שחל שבת ב"ד א' י"ט קשיא דהא בתר איסורא היא ואוקימנא רחמנא בתלמיד הוושב בבני רבו וגזור שיש לו עיסה בעיירת בתוך ביתו ומתיירא שמא תחמיץ דליקדים ולבטיל לה קודם דתחמיץ אבל לבתר דאחמיצה לא מצי מבטל לה אמר רב יהודה "הבודק צריך שיברך כאי מברך רב פפי משמיה דרבא אמר על ביעור חמץ רב פפא משמיה דרבא אמר לבער חמץ והילכתא על ביעור חמץ ומיבעי ליה לאיניש לברוכי בריש והדר בדיק דאמר רב יהודה אמר שמואל כל המצות כולן מברך עליהן עובר לעשייתן אמר רב חסדא

רש"י

ואחד יום טוב ו"ט לאחר לחמץ הוא ולאכי' כאי קאמר שנעלמו מהם עיסה מעולגלת שלא החמיצ' ושכחו לחמיצה וכבורו לינו יכול לקרי ולילך ולאפות : דליקדים ואכתל לה כלומר דעדיין היא בראשונה ולא נאפית עליו :

ריטב"א

(דף נ) לו שלומו של אדם כאומר אדום דבשלמא לבני חברה ובני העולם אף בשלמא כל אחד ואחד מהם מוכן ומזומן לשלוח כל אחד מהם לדבר אחר ולא יהא בכך שום בטול מלאכה אבל לאדם כאומר אדום דבשלמא כולי עלמא מודו לשלומו של אדם שהוא מוכן ומזומן לכל דבר שירצה ויקבענו לו שליח

רש"י

תיין מן הטבילה בלבד מאי טעמא דאמרי גברא לא חזי תני נמי הבי טבל ועלה בעלייתו רואי אומר בא"י אמ"ה אשר קדשנו במצותיו וציונו על הטבילה ומפרשי לה רבנן דטבילת גר בלבד אמ' אבל שאר חייבי טבילות מברכין ואמ"כ טובלין דהא קיימא לן נדה קוצה לה חלתה ומחייבי לברוכי להפריש חלה ותנן נמי ב שראה קרי ונדה שפילטה שכב זרע צריכין טבילה טעמא דראה קרי ופלטה שכבת זרע הא לא ראה קרי ולא פלטה שכבת זרע קורין ומתפללין ואין צריך טבילה: בורקיאת החמ' לאו הנר וכו' מפני שאור ה'הנר יפה לבדיק ח"ר אין בודקין לא לאור החמה ולא לאור הלבנה ולא לאור האבוקה אלא לאור הנר מפני שאור הנר יפה לבדיקה ואע"פ שאין ראי' לדבר זכר לדבר שנאמ' "שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם ואומר "ויחפש בגדול החל ובקטנה ויצא ונו' ואומ' "בעת ההיא אחפש את ירושל' בנרות ואומ' "נר יי נשמת אדם חופ כל חדרי בטן יאבסדר דנפיש נהורי בודקין אותה אפי' לאור החמה: כל מקום שאין מכניסין בו חמין

(א) ג"ש מה יום לשון ריבוי אף לילה הפה קרוי יום ד' כפי' מהגיון

אין צריך בדיקה הא דאמרי בית הלל שתי שורו החיצון שהן העליונין פליגי בפירוש רב ושמואל והלכ' כשמואל דאמ' עליון ישלפני היכנה דהוין להו תרוידו עליונות ת"ר תורי הבית העליונים והתחתונים וגו היציץ ורפת בקר וולולין ומתבן ואיצרי יין ושמן אין צריכין בדיקה והתניא איצרות יין צריכין בדיקה התם במסתפק מהן תניר חייא עשו אוצרות שכר בבבל כאוצרות יין בארץ ישראל במסתפק מהן: וכבר בשמי קורה לא סני בביטול אלא צריך סולם להורידו דימא נפיק ואתי למיכלי אמר רב חסדא בי דגים אין צריך בדיקה והתניא צריך בדיקה לא קשיא הא ברבי הא בחכמי אמר רבה בר רב הונא בי מילחי ובי קיטרי צריכין בדיקה אמר רב פפא בי ציבי ובי תמרי צריכין בדיקה תניא חור שבין אדם להבירו זה בודק עד מקום שידו מגעת וזה בודק עד מקום שידו והשאר מבטלו בלבו תני חור שבין יהודי לארמאי זה בודק עד מקום שידו מגעת והשאר מבטלו בלבו פליגי

נר מקום שנהגו שיכרך לאחר שיגלח וכן נראה שהרי כתוב מברך על מצות שהוא לאחר שעשיין אבל בשעת המצוה אינו מברך שהרי אמרו בפ' ג' דמגילה (דף כג) ב' מקומות שגלח בלא ברכה אחד שהיה מגולח מבערב ואחד שהיה מגולח מתחלה ולא גילח אלא מפני הכבוד ואמרו שם דאין מברכין על המצוה אחר שנתקיימה ואפי' לדברי האומר שם דמברכין על המצוה בשעת עשייתה מ"מ לא מברכין אלא על מצוה שהיא עומדת ולא על מצוה שנתקיימה ואין לומר שמברך על הגלוח שהרי אין הגלוח עומד אלא נופל ונראה לי דא

פליטו אומר כל עיקר אינו בודק מפני העבדה
שבא יאבר תכותי בשפים הוא עושה לי :
אמר רבא [1]חצר אינה צריכה בדיקה מפני
שהעורבים מצויין שם : מתני' [2]אין [3]תרשישין
שמא גררה תולדה מבית לבית ומטלטל למקום
אם כן מחצר לחצר ומעיר לעיר אין לדבר סוף
ר יהודה [4]אומר בודקין אור ארבע עשר ובארבע
עשר בשחרית ובשעת הביעור ואחבמי אומרי'
אב לא בדק אור ארבעה עשר יבדוק בארבע
עשר לא בדק בארבע עשר יבדוק בתוך המועד
לא בדק בתוך המועד יבדוק לאחר המועד ומה
[5]שהוא כשיורי ניתנו בציבור כדי שלא יהא
צריך בדיקה אחרין פירוש בתוך המועד [6]לאחר
המועד בתוך הפסח ולאחר הפסח : גמ' ומה
שהוא כשיורי ניתנו בציבור וכו' כעין שהניח
עשר [7]ומצא אבל אם לא ידע בכה הניח
אע"פ שלא הצניעו אינו צריך להזר ולבדוק
דרא תנן אין תרשישין שמא גררה תולד' לבית
לבית וכו' [8]והיכא דבדק ולבתר הכי הוא
עבדא דעאל לביתא ובפומיה פיתא בנהמא
אע"ג דעאל לדהוא ביתא ואשכח פירורין לא
אמרינן מיכל אכל העבדא לדהוי פיתא ודהי
פירורין חדרה אינן אא אכרי' פירורין מעלמא
אינון וצריך למיבדק על הדהוא
פיתא דעבדא דאכר רבא
תינוק נכנס ובכר בידו ונכנס
אחריו ומצא פירורין אין צריך בדיקה שדרכו
של תינוק לפרר עכבר נכנס ובכר בפיו ונכנס
אחריו ומצא פירורין צריך בדיקה שאין דרכו
של עכבר לפרר : מתני' ר"מ אומר אוכלין
כל חמיש ושורפין בתחלת שש ר"יהודה אומר
אוכלין כל ארבע ותולין כל חמיש ושורפין
בתחלת שש : גמ' מאי טעמא לא אוכלין כל
חמש גזירה משום יום המיעוט דכיון דליכא תמת אתי למיטעי ויבדלקלה
'חמיש בשבע אי הכי אפילו ארבע נמי לא ליבול אבר רב פפא ארבע זמן
כעודה לכר היא ולא אתי למיטעי אמר רב נחמן אמר רב חלבו בר יהודה
ת"ר [9]שחל להיות בשבת מבערין את הבל יומיבי השבת ושורפין תרומות טהורות
תלויות בטמאות ומשיירין כזית ששתי סעודות כזית הטהורות כדי
לאכול עד ארבע שעות דברי רבי אלעזר איש ברותותא שאמר משום רבי
יהושע וכן הלכה :

סליקו לתו אור לארבעה עשר

הדרן עלך אור לארבעה עשר

רש"י

גל עיקר בגל לא יבדוק : בית'ן תרשישין כשבדק ויצא ונכנס בתוכו ונתלכלך בו שמא נתוך כך נפרדה תולדה ממנו ונכנסה לבית ונמצא מטלטל מבית לבית ונמצא מוציא תולדה ממקום שבדק ונכנס לתוך שלו : שמא גררה תולדה מבית לבית ומטלטל מבית לבית ונמצא מוציא תולדה ממקום שבדק ונכנס לתוך שלו : אין תרשישין שמא גררה תולדה מבית לבית ומטלטל לכיתי מיקם לכך הרי מתחר לחצר ו"ג בן הרי נתחר לעיר ונמצא מוציא תולדה ממקום שבדק ונכנס לתוך שלו : אם כן מחצר לחצר ומעיר לעיר אין לדבר סוף בהיסם תולדה מתחר לעיר : בדקו ולא מצאו חמץ ולמחר מצאו חמץ בתוך הפסח ולאחר הפסח אין לו תקנה אלא שריפה ואין לו ביעור אלא שריפה : בתוך המועד יבדוק לאחר המועד יבדוק שכבר נתבטל ונעשה כעפר ואין לו תקנה

טלחמת ה׳ פרק אור לארבעה עשר

אור לארבעה עשר כתיב ומשנתינו) כל היכא דכי סדרי טיהרו מצחינן כלומר דכשבני מהמדבר שכיח לה הוה דכפיס ונקיט דרך קבר ולבסוף שלח יחיה לשנין מבוגה ושחת דכתיב כחוקות ומשפטים לומר לשון מגונה לפי שבריך לכפות ולהזהיר את ישראל ולכפרים מכל טומאות בכתביהם ובזוהרים את בני ישראל וכו׳ וכדרשת דדרש בני מרים ובני אהרן אחר חגר מיגע טהרה ביום ה׳ מלחמה לה הוה לאתלא את ישראל מחגרים מלא בשבוע לכהזיר מן הטומאות מלא בהרחות מין שבעה ומין שקיק הבשרו וא

כל שעה שמותר לאכול מאכל לבהמ' ולחיה ולעופות ומוכרו לנברי ומותר בהנאתו עבר זמנו אסור בהנאתו ולא יסיק בו תנור וכירים ר'יהודה אומר אין ביעור חמץ אלא שריפה וחכמים אומרים מיפרר וזורה לרוח או מטיל לים: גמ' מתני' דלא כר'יהודה דאי ר'יהודה הא איכא חמש דאינו אוכל ומאכיל וכבר פסק רב הלכ'כר'יהודה: ומותר בהנאתו פשיט לא צריכא שהרכי קודם זמנו וברדבא דאמ'רב חרכו קודם זמנו מות' בהנאתו אפי' לאחר זמנו: עבר זמנו אסור בהנאתו: לא צריכא לשיעות דרבנן דאמ'רב גידל אמר רב חייא בר יוסף אמר המיקדש משיש שיעורת ולביעלה אפי' בחטי קורדייתא אין תיישין לקידושין · אמ'חזקיה מנין לחמין בפס שאסור בהנאה שנאמר לא יאכל חמין לא יהא בו היתר יאכילה אמר ר' יעקב אמר ר' יוחנן בבל מתרפאין במקום סכנה חין מעצי אשרה דתניא ר"א אמר אם נאמר בבל נפשך למד נאמר בכל מאדך ואם נאמר בכל מאדך למד נאמר בכל נפשך לומר לך אם יש לך אדם שמצמיצו חביב עליו כנפשו לכך נאמר בכל מאדך ואם יש לך אד'שנפשו חביב עליו ממונו לכך נאמר בכל נפשך כי אתא רבין א"ר יוחנן בבל מתרפאין

תוס' ד"ה כל שעה

רש"י

כל שעה שמותר לאכול מאכל לבהמה וחיה ועופות נמצאין מכרין לאחר זמנו לנכרי ומותר בהנאתו: עבר זמנו אסור בהנאתו. אפילו מכלי שרת: לא יסיק בו תנור וכירים. אפילו בעצים שאינן ראויין אלא לכך: ר'יהודה אומר אין ביעור חמץ אלא שריפה. דכתיב (שמות יב) שבתות אך ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם: וחכמים אומרים מפרר וזורה לרוח או מטיל לים. דכתיב (דברים טז) לא תוכל לזבח את הפסח באחד משעריך: גמ' מתני' דלא כר'יהודה. דאי כר'יהודה הא איכא חמש דאינו אוכל ומאכיל. דכתיב (שמות יב) כי כל אוכל מחמצת ונכרתה: ומותר בהנאתו פשיט לא צריכא שהרכי קודם זמנו. דכתיב (ויקרא יט) ולא יעלה על הלב לומר הואיל ואסור לאכלו אשליכנו לכלבים: וברדבא דאמ'רב חרכו קודם זמנו מות' בהנאתו. דכתיב (שמות יב) כל מלאכת לא יעשה בהם: עבר זמנו אסור בהנאתו. דכתיב (דברים טז) לא תזבח את הפסח בשעה שיש בשר לזבוח: לא צריכא לשיעורת דרבנן. דכתיב (שמות יב) שבעת ימים מצות תאכלו: אך ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם: ואין שיעורת אלא מדרבנן: דאמ'רב גידל אמר רב חייא בר יוסף אמר המיקדש משיש שיעורת. דכתיב (שמות יב) כל חמיצת לא תאכלו: ולביעלה אפי' בחטי קורדייתא אין תיישין לקידושין. דכתיב (שמות יב) כל חמיצת לא תאכלו: ואין תיישין אלא לשון ביעור. דכתיב (ויקרא כה) ותיישן מכם: אמ'חזקיה מנין לחמין בפס שאסור בהנאה שנאמר לא יאכל חמין לא יהא בו היתר יאכילה. דכתיב (שמות יב) כל חמיצת לא תאכלו: אמר ר' יעקב אמר ר' יוחנן בבל מתרפאין במקום סכנה חין מעצי אשרה. דכתיב (דברים יב) לא תעשון כן לה': דתניא ר"א אמר אם נאמר בבל נפשך למד נאמר בכל מאדך ואם נאמר בכל מאדך למד נאמר בכל נפשך. דכתיב (דברים ו) ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך: לומר לך אם יש לך אדם שמצמיצו חביב עליו כנפשו לכך נאמר בכל נפשך. דכתיב (דברים ו) ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך: ואם יש לך אד'שנפשו חביב עליו ממונו לכך נאמר בכל מאדך. דכתיב (דברים ו) ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך: כי אתא רבין א"ר יוחנן בבל מתרפאין. דכתיב (שמות כא) ורפא ירפא:

תוס' ד"ה כל שעה

כל שעה שמותר לאכול מאכל לבהמה וחיה ועופות נמצאין מכרין לאחר זמנו לנכרי ומותר בהנאתו: ומוכרו לנכרי בנכרית לחמרי. לחיטי מכלי קנין ג"ם שומרים לו יכבר קדם שמכרו לנכרי שיכלה קודם הפסח: עבר זמנו אסור בהנאתו כנ'. ואינו מאכיל ולא מוכרו לנכרי מיכן ואילך אלא מכרו לחמרי שיכלו קודם. דאין מוכרים לו אלא מה שיכול לאכול עד זמן איסור: ואסור לגבריו בנכרית. דכתיב (שמות יב) כל חמיצת לא תאכלו

ריש"י

חזין כיע"א יונלוי ערוות ושפיכות דמים ע"א
הא דאמרן גלוי ערוות ושפיכו' דמים מאי היא
דתני ר' אומר כי באשר יקו' איש על רעהו ויכהו
ורצחו נפש וכי מה ענין רוצח אצל נערה
מאורסה אלא הרי זה בא ללמד ונמצא למד
מקיש רוצח לנער' מאורסה מה נערה מאורס'
נתן לה רוצח בנפשו אף רוצח נתן לה הציל
בנפשו ומקיש נערה מאורסה לרוצח מה רוצח
יהרג ואל יעבר אף נערה מאורסה יהרג ואל
יעבר ורוצח גופיה מנא לן מברא היא כי הריא
דאתא לקמי' דרבא אמ' ליה אמ' לי מרי דוראי
זיל קטלי לפלניא ואי לא קטילנא לך אנא ליה
[לקטרך ולא תקטליניה] מאי חזית דדמ' דידך
סומק טפי דילמא דמא דהאיך סומק טפי מך
בר רב אשי אשכחיה לרבינא דקא שייף לה
לברתיה בנורקי דערלה א"ל אימור דאמור
רבנן בשעת הסכנה שלא בשעת הסכנה מי
אמור א"ל האי אישתא

תורה אור

זוהסכנת נפ"ש בכל מקום כלא נפ"ש
מע"ש ובגלוי עריות ושפיכ"ד כתי"ב
הא דאמרן גלוי עריות ושפיכות דמים
ר' אומר כי באשר יקום איש על רעהו
ורצחו נפש וכי מה ענין רוצח אצל
נערה מאורסה אלא הרי זה בא ללמד
מקיש רוצח לנער' מאורסה מה נערה
נתן לה רוצח בנפשו אף רוצח נתן לה
הציל בנפשו ומקיש נערה מאורסה
לרוצח מה רוצח יהרג ואל יעבר אף
נערה מאורסה יהרג ואל יעבור ורוצח
גופיה מנא לן מברא היא כי הריא
דאתא לקמי' דרבא אמ' ליה אמ' לי
מרי דוראי זיל קטלי לפלניא ואי לא
קטילנא לך אנא ליה [לקטרך ולא
תקטליניה] מאי חזית דדמ' דידך
סומק טפי דילמא דמא דהאיך סומק
טפי מך בר רב אשי אשכחיה לרבינא
דקא שייף לה לברתיה בנורקי דערלה
א"ל אימור דאמור רבנן בשעת הסכנה
שלא בשעת הסכנה מי אמור א"ל האי
אישתא

ושפיכות דמים כגון שאמר לו הרוג
את פלוני ואם לאו אהרוג את כולם
שיהרגו כולם ולא יהרוג אחד מהם
ואל יאמר מי יודע שאולי דמו של
זה סומק יותר משלי ומי יודע שמא
אני הוא שמגיעה לי מיתה קודם
לו ואל יהרוג אחד מהם בשביל
שאחרים יהרגו אותו אלא יהרגו
כולם ואל יעבור אחד מהם על
אחת מכל העבירות שבתורה
אפילו על ע"ז שאם עבר אחד
מהם והרג נהרג הוא בלבד
ואל יהרגו כולם ואל יעבור
אחד מהם על אחת מכל העבירות
שבתורה אפילו על ע"ז שאם עבר
אחד

אישתא צמירתא כישעת הסכנה דמי׳ ואיבא
דאמרי רבי קאמר ליה מידי דרך הנאתן קא
עבידנא אמר אביי הכל מודים בכלאי °הכרם
שלוקין עליהן אפי׳ שלא כדרך הנאתן דלא
כתיבה בהו אבילה איתמר הנאה הבאה לו
לאדם בעל כרחו אביי אמר מותרת ורבא אמ׳
אסורה איפשר וקא מכוון כולי עלמ׳ לא פליגי
דאסיר לא איפשר ולא קא מיכוון כולי עלמא
לא פליגי דשרי כי פליגי דאיפשר ולא קא
מיכוון איבא דאמרי איפשר ולא קא מיכוין
הייט פלוגתא דר״ש ור׳ יהודה לר׳ יהוד׳ דאמ׳
דאמ׳דבר שאין מתכוין אסור אס׳ לר״ש דאמ׳
דב׳שאין מתכוין מות׳ מות׳ כי פליגי דלא אפש׳
וקא °מיכוון אביי אמר מותר ורבא אמר אסור
וקיימ׳ לן כרבא: ולא יסיק בו תנו׳כירים: ת״ר
תנו׳ °שהסיקו בקליפי ערל׳ או בקשין של כלאי
הכרם חדש יותין ישן יוצין אפה בו את הפת
ר׳ אומר הפת אסורה וחכמים אומרים הפת
מותרת בשלה על נבי נחלי׳ דברי הכל הפת
מותרת ותתני׳ בין חדש בין ישן יוצין לא קשיא
הא דתניא יותין רבי ש׳יעזר היא דסבר זה וזה
גורם אסור והא דתניא יוצין רבנן דייא דסבור
זה וזה גורם מותר והילכתא זה וזה גורם מות׳
כרבנן והבי אסיקנא בע״א בפרק כל הצלמים
בענין זורעין תחתיה ירקות ביבית הגשמים
דר׳ יוסי סבר זה וזה גורם מותר ואפ׳ רב יהוד׳
אמר שמוא הלכ׳ כר׳ יוסי ואטרינן התם הרוא
גינתא דאודבל בובל דע״א שלחה רב עמרם
קמיה דרב יוסף כי האי גוונא מאי אמ׳ליה הבי
אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי יוסי
ולעניין אפה בו את הפת הלכה כר׳דאמ׳ הפת
אסורה משום דיש שבח עצים בפת דהא אמ׳
רב יהודה אמר שמוא׳ ר׳ אומר הפת מותרת
וחכמי׳ אומר׳ הפת אסורה ומשום דבהא סבר
שמוא׳ דהלכה כר׳ ואפי׳ מחבריו אפכה ותניא
לה כי היכי דתקנ׳ רבנן לאיסור הילכך קערות
וכוסות וצלוחיות שבשלן בעצי ערלה אסור
וקדרה נמי אסור׳ דקא מקבלה בישולא מיקבי׳
דנייתו עצים דהיתירא כי פליגי בתנור לימאן
דאמר זה וזה גור׳ אסור אס׳ולמ״ד זה וזה גור׳
מותר מותר וקימא זה וזה גורם מותר
כדפרישינן: (וחכמים אומרים °מפר ושור לרגו׳ ר׳
אי מטיל לים: ופרישנ׳ מפר ושורה לרוח או
מפזר ומטיל לים אלמא אפילו לים בעי פירוד
וכל שכן לשאר נהרות וחטים של חמין בעו
שחיקה והדר מטיל לים:) מתני׳

גר מצות

ר״ש׳

לישתא למירתא מולי קרחין: דרך
הנאתן הוא לתחר שנקבעלו ושומן
יצא בניח הבד: מותרת לרוח
לפרום וימכנה: תימר לו לינכוס
ויאכנה וקא מכוין לינכוס שתקרב
כדי ליהנות ממנו כגון ריח של ס״ם
לו למילט אם לא תמר לו ליכל
ומיהו מכוין ומכוין לו ליהנות: לא
תמר לו לינכל ולא קא מכוין
ליהנות לתיכוך קרטי לסתיר׳ כ״ש
לא פליגי דשרי: כי פליגי לתמר
לו ליכל ולא ליכל ומיהו לא קא
מכוין מלן לתחר כר׳ יהודה דתמר
נבי נבילה מטה וסמל תחר
ומיהו מתכוין לתחר כר׳ שמעון דאמר
לתחר הוא דבר׳ כר׳ שלמן שמעון
פלוגתא דר׳ יהודה ור׳ שמעון כאן
שבת בגרירה מטה כחו ואסמל
עלה נמחר ומתקיים מטה כחו ואסמל
בכלאים יוסיף על חבירו ואפה
בכלאים בכל שהוא ואפי׳ בשבת
אפה בו ישראל לר׳ יוסי אסור
לכתחלה ואפי׳ בדיעבד אסור
לר׳ יוסי ים שבח עצים בפת: כל
הצלמים בעבודת כוכבים ומזלות
שבשלן בעצי ערלה אסורין
בהנאה: ר׳ יוסי סבר זה וזה גורם
מותר: ואפ׳ רב יהוד׳ אמר שמוא׳
הלכ׳ כר׳ יוסי: גינתא דאודבל
בובל דע״א שלחה רב עמרם
קמיה דרב יוסף כי האי גוונא מאי
אמ׳ליה הבי אמר רב יהודה אמר
שמוא׳ הלכה כרבי יוסי ולעניין
אפה בו את הפת הלכה כר׳דאמ׳
הפת אסורה משום דיש שבח
עצים בפת דהא אמ׳ רב יהודה
אמר שמוא׳ ר׳ אומר הפת מותרת
וחכמי׳ אומר׳ הפת אסורה ומשום
דבהא סבר שמוא׳ דהלכה כר׳
ואפי׳ מחבריו אפכה ותניא לה
כי היכי דתקנ׳ רבנן לאיסור
הילכך קערות וכוסות וצלוחיות
שבשלן בעצי ערלה אסור וקדרה
נמי אסור׳ דקא מקבלה בישולא
מיקבי׳ דנייתו עצים דהיתירא
כי פליגי בתנור לימאן דאמר זה
וזה גור׳ אסור אס׳ולמ״ד זה וזה
גור׳ מותר מותר וקימא זה וזה
גורם מותר כדפרישינן: (וחכמים
אומרים °מפר ושור לרגו׳ ר׳
אי מטיל לים: ופרישנ׳ מפר
ושורה לרוח או מפזר ומטיל לים
אלמא אפילו לים בעי פירוד
וכל שכן לשאר נהרות וחטים
של חמין בעו שחיקה והדר
מטיל לים:) מתני׳

לר׳ יוסי ים שבח עצי׳ נתן וכשנתנו
מתחממין כגון בגחלת גדולה ולא
גורם אבל אם הוסיף עליהן עצים
גורם אבי: הפת שנאפית בכלי
תנור ותיכף כשנתנו בתנור
גורם כיסוף: תנור שנסקל ונתמלא
עצים ונתנו בו פת כשהוא חם
מבחוץ ואינו חם מבפנים אפי׳
נתנו בו פת כשהוא חם מבחוץ
ואינו חם מבפנים אפי׳ נתנו בו
פת כשהוא חם מבחוץ ואינו חם
מבפנים אפי׳ נתנו בו פת כשהוא
חם מבחוץ ואינו חם מבפנים
אפי׳ נ

הלכך קרבות נוספות וקלוטות של חרם שנדחקו בעניים לפסוח בתוכן, כיצד יעשו? יש אומרים שכן הוא שנאמר שני בעל יכול גורם לו ראשון שני בעל יכול גורם לו ראשון הוא משמעות כאן וקדרה נמי שנדחקה בשביל הפסח כעניי הפסח שמא תאמר הא אין יכולין לבשל בה אלא על ידי גורם ראשון וזה גורם הוא לפיכך לפי שנדחקו בשביל הפסח [מקומי לילכי עניים לפסיחת] ואינה נלקח משאיים שנמשכים בה אלא גורם לאחר לכל קטר אין מוציאין בה כדי אלא על ידי גורם ראשון וכן לחמרי' קרבות נוספות לעוזיות של חרם שנדחקו בעניים לפסוח בתוכן, כיצד יעשו? יש אומרים שכן הוא שנאמר שני בעל יכול גורם לו ראשון הוא משמעות כאן וקדרה נמי שנדחקה בשביל הפסח [מקומי לילכי עניים לפסיחת] ואינה נלקח משאיים שנמשכים בה אלא גורם לאחר לכל קטר אין מוציאין בה כדי אלא על ידי גורם ראשון וכן לחמרי' קרבות נוספות לעוזיות

רש"י

מתני' מצה שנלש לרחוץ לה לשם מצה לכלומר קנסינן ליה שלא יבא לידי רחיצה לשם חמץ שנאמר לא יראה לך חמץ שאור לא יראה לך ובל יראה לך חמץ שאור בכל גבולך ישראל קנסינן ליה שלא יבא לידי רחיצה לשם חמץ ואפילו לא שאור ממש קנסינן ליה שמא יבא לידי רחיצה לשם חמץ שאור ממש ועבר עליו בפסח מוקף בשנלש מוקף לה בגון שסחטינהו חלולי בגיתו ושמח חלולי כל ומי פסחים וכיון דמי שאינן ראויין לא פרשי לא הוי מיאוס גמור ולא מיקרי חלולי לעולם דיליף לה מלישנא דכתיב בשלח לא יחלל ר' יוסי אומר לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על שנלש בפירות שאינו ראוי לאכילה שלא נחלקו אלא על שנלש בפירות הראויין לאכילה אבל שנלש בפירות שאינן ראויין לאכילה דברי הכל אסור ומשום הכי קתני מתני' חמץ של נכרי שעבר עליו הפסח בגמ' אפי' בהנאה ושל ישראל אסור שנאמר לא יראה לך חמץ נכרי שהלוה את ישראל עד חמצו אחר הפסח מותר בהנאה וישראל שהלוה את הנכרי עד חמצו אחר הפסח אסו' בהנאה חמץ שנפלה עליו מפולת הרי הוא כמבוער רשב"ג אומר כל שאין הכלב יכול לחפש אחריו: גמ' האי דקתני חמץ של נכרי שעבר עליו הפסח מותר בהנאה לאו למימרא דאבאילה אסיר אלא משום דקא בעי למיתנא ושל ישראל אסו' בהנאה תנא נמי נכרי מותר בהנאה אבל חמץ של נכרי שעבר עליו הפסח מותר ואפילו באבילה ומתני' ר"ש היא דאמר חמץ בין לפני זמנו בין לאחר זמנו אינו עובר עליו בולא כלו' ובדין הוא דאפי' של ישראל נמי לאחר הפסח מותר אלא הא דקתני ושל ישראל אסו' קנסא הוא דקא קנים ר' שמעון הואיל ועבר עליה בבל יראה ובל ימצא וכי קא קנים ר"ש בעיניה אבל ע"י נתערובת לא קנים הילכך חמץ של בותי דלא עבר עליו בבל יראה ובל ימצא מותר באבילה וכן הילכתא אמר רבא הלכתא חמץ בזמנו בין בזמנו ובין שלא בזמנו אסור ומדלא קא והכ שיעור למילתי' ש"מ במשהו כרב ישלא בזמנו בין בזמנו ובין שלא בזמנו מותר כר"ש הראר' שמעון לא קנים אלא בעיניה אבל ע"י נתערובת לא: אמר רב קדרות בפסח ישברו ושמואל

רש"י

מתני' מצה שנלש לרחוץ לה לשם מצה כלומר קנסינן ליה שלא יבא לידי רחיצה לשם חמץ שנאמר לא יראה לך ובל יראה לך חמץ שאור בכל גבולך ישראל קנסינן ליה שלא יבא לידי רחיצה לשם חמץ שאור ממש ועבר עליו בפסח מוקף בשנלש מוקף לה בגון שסחטינהו חלולי בגיתו ושמח חלולי כל ומי פסחים וכיון דמי שאינן ראויין לא פרשי לא הוי מיאוס גמור ולא מיקרי חלולי לעולם דיליף לה מלישנא דכתיב בשלח לא יחלל ר' יוסי אומר לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על שנלש בפירות שאינו ראוי לאכילה שלא נחלקו אלא על שנלש בפירות הראויין לאכילה אבל שנלש בפירות שאינן ראויין לאכילה דברי הכל אסור ומשום הכי קתני מתני' חמץ של נכרי שעבר עליו הפסח בגמ' אפי' בהנאה ושל ישראל אסו' בהנאה חמץ שנפלה עליו מפולת הרי הוא כמבוער רשב"ג אומר כל שאין הכלב יכול לחפש אחריו: גמ' האי דקתני חמץ של נכרי שעבר עליו הפסח מותר בהנאה לאו למימרא דאבאילה אסיר אלא משום דקא בעי למיתנא ושל ישראל אסו' בהנאה תנא נמי נכרי מותר בהנאה אבל חמץ של נכרי שעבר עליו הפסח מותר ואפילו באבילה ומתני' ר"ש היא דאמר חמץ בין לפני זמנו בין לאחר זמנו אינו עובר עליו בולא כלו' ובדין הוא דאפי' של ישראל נמי לאחר הפסח מותר אלא הא דקתני ושל ישראל אסו' קנסא הוא דקא קנים ר' שמעון הואיל ועבר עליה בבל יראה ובל ימצא וכי קא קנים ר"ש בעיניה אבל ע"י נתערובת לא קנים הילכך חמץ של בותי דלא עבר עליו בבל יראה ובל ימצא מותר באבילה וכן הילכתא אמר רבא הלכתא חמץ בזמנו בין בזמנו ובין שלא בזמנו אסור ומדלא קא והכ שיעור למילתי' ש"מ במשהו כרב ישלא בזמנו בין בזמנו ובין שלא בזמנו מותר כר"ש הראר' שמעון לא קנים אלא בעיניה אבל ע"י נתערובת לא: אמר רב קדרות בפסח ישברו ושמואל

תוספות

מתני' חמץ של נכרי שעבר עליו הפסח מותר בהנאה ושל ישראל אסור שנאמר לא יראה לך חמץ נכרי שהלוה את ישראל עד חמצו אחר הפסח מותר בהנאה וישראל שהלוה את הנכרי עד חמצו אחר הפסח אסו' בהנאה חמץ שנפלה עליו מפולת הרי הוא כמבוער רשב"ג אומר כל שאין הכלב יכול לחפש אחריו: גמ' האי דקתני חמץ של נכרי שעבר עליו הפסח מותר בהנאה לאו למימרא דאבאילה אסיר אלא משום דקא בעי למיתנא ושל ישראל אסו' בהנאה תנא נמי נכרי מותר בהנאה אבל חמץ של נכרי שעבר עליו הפסח מותר ואפילו באבילה ומתני' ר"ש היא דאמר חמץ בין לפני זמנו בין לאחר זמנו אינו עובר עליו בולא כלו' ובדין הוא דאפי' של ישראל נמי לאחר הפסח מותר אלא הא דקתני ושל ישראל אסו' קנסא הוא דקא קנים ר' שמעון הואיל ועבר עליה בבל יראה ובל ימצא וכי קא קנים ר"ש בעיניה אבל ע"י נתערובת לא קנים הילכך חמץ של בותי דלא עבר עליו בבל יראה ובל ימצא מותר באבילה וכן הילכתא אמר רבא הלכתא חמץ בזמנו בין בזמנו ובין שלא בזמנו אסור ומדלא קא והכ שיעור למילתי' ש"מ במשהו כרב ישלא בזמנו בין בזמנו ובין שלא בזמנו מותר כר"ש הראר' שמעון לא קנים אלא בעיניה אבל ע"י נתערובת לא: אמר רב קדרות בפסח ישברו ושמואל

תוספות

מתני' חמץ של נכרי שעבר עליו הפסח מותר בהנאה ושל ישראל אסור שנאמר לא יראה לך חמץ נכרי שהלוה את ישראל עד חמצו אחר הפסח מותר בהנאה וישראל שהלוה את הנכרי עד חמצו אחר הפסח אסו' בהנאה חמץ שנפלה עליו מפולת הרי הוא כמבוער רשב"ג אומר כל שאין הכלב יכול לחפש אחריו: גמ' האי דקתני חמץ של נכרי שעבר עליו הפסח מותר בהנאה לאו למימרא דאבאילה אסיר אלא משום דקא בעי למיתנא ושל ישראל אסו' בהנאה תנא נמי נכרי מותר בהנאה אבל חמץ של נכרי שעבר עליו הפסח מותר ואפילו באבילה ומתני' ר"ש היא דאמר חמץ בין לפני זמנו בין לאחר זמנו אינו עובר עליו בולא כלו' ובדין הוא דאפי' של ישראל נמי לאחר הפסח מותר אלא הא דקתני ושל ישראל אסו' קנסא הוא דקא קנים ר' שמעון הואיל ועבר עליה בבל יראה ובל ימצא וכי קא קנים ר"ש בעיניה אבל ע"י נתערובת לא קנים הילכך חמץ של בותי דלא עבר עליו בבל יראה ובל ימצא מותר באבילה וכן הילכתא אמר רבא הלכתא חמץ בזמנו בין בזמנו ובין שלא בזמנו אסור ומדלא קא והכ שיעור למילתי' ש"מ במשהו כרב ישלא בזמנו בין בזמנו ובין שלא בזמנו מותר כר"ש הראר' שמעון לא קנים אלא בעיניה אבל ע"י נתערובת לא: אמר רב קדרות בפסח ישברו ושמואל

ושמואל אמר אל יישבנו אבל משרתי להו עד לאה זמנו ועביד בהו בין במינו בין שלא במינו והילכתא כותיה דשמואל דקאי כר׳ שמעון: תניא °אין לישן את העיסה בחלב ואם לש כל הפת כולה אסורה מפני הרגל עבירה כיוצא בו אין טשין את התנור באליה ואם טש כל הפת כולה אסורה עד שיסק התנור ואי שני להו ועביד להו כעין תור שרי דכיון דשני בהו מידע ידיע דלהיכר עבד להו הכי דלא ליתו תקלה ולפיכך מותרין: ואי בעי דאפי בה חמירא טוליה שתא אסירא למיפא בה מצה בפסח משום דהסיקו מבתיין היא ואי מלייה גומרי והסיקו מבפנים שפיר דמי והני מסכיני דפיסחא מגעיל להו ולקתיידו ברותחין ובכלי ראשון אמר רב הונא בריה דר׳ יהושע ועין פרור מגעילו ברותחין ובכלי ראשון קסבר כבולעו כך פולטו: נקוט

רש"י

כל הפת אסורה לאכול לימי׳ בחלב ותפי׳ במלח: מפני הרגל עבירה שמא יבא לאכול עם בשר: אין טשין את התנור בשומן שעין בשן שה: טוב׳ כלי חרס הבולעין מרעיפים שקורין טי׳׳גש ופוקין ומטגנין בו: תחילת חמץ: בין בלילה בין ביום: פרור מפני׳ בו לחם הקדירה: לחמץ

תוספות

מפני הרגל עבירה ל׳ל דאין לחתן לישן בשומן שמינו נמשכו שלא במינו שלא עם מינו ואם תאמר והכי נמי לישן עם אשתו שלא במינה ומיהו לישן עם אשתו אין לחוש כלל שהרי אין עוסקין בתורה ומצות כל כך כמו בלילה ועוד שהרי אין לחוש שמא יבא לידי הרגל עבירה שהרי אין לו בשר לאכול עמו ומיהו אין לחוש כל כך

רש"י

נקוט הא כלל ביד דמאני דאע ומאני דפרזל וישא מיני מחבו ויבורמי דנללי דאישתמ בהו חמיר כול שתא בבלי א צרי למיגעלינהו בבלי א והני דאישתמיש בהו בבלי שני כגון קערו וכוצא בהן כי שדי עלירהו רותחין בבלי שני ומשהי להו בגוירו עד דפלטון שפי דמי דנמרי להו כיגעולי כותים דכתיב בהן כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש וטהר ת"ר הלוקח כלי תשמיש מן הכותים דברים שלא נשתמש בהן כל עיקר מטבילין והן טהורין דברים שנשתמש בהן ע"י צונן כגון כיסות וצלוחיות וקיתונין מדיחין ומטבילין והן טהורין דברים שנשתמש בהן ע"י חמין כגון יורו וקומקמוסין וחמי חמין כגעילן ומטבילין והן טהורין דברי שנשתמש בהן ע"י האור כגון שפודין ואסבלאות מלבנן ומטבילין והן טהורין כיצד מעגילין אבר הוא מניח יורה קטנה לתוך יורה גדולה ויור גדולה מאי עביד לה תא שמע דההיא יורה דהוה בי רב עוקבא אהדר לה לישדה אפיתא ומליא מיא ואתתא אמר רבא מאן חכים למעבד הכי אלא רב עוקבא דרבא רבא הוא וקסבר כבולעו כך פולטו כיה בולעו בניצוצות אף פולטו בניצוצות והני מירי בשאר ימות השנה אבל בפיסחא דאסיר למעבד בלישה עביד לה גרנפא דטינ ומרתח לה בעו מיניה מאמימר הני מאני דקוני מהו לאישתמושי בהו בפסח ירוקי לא תיבעי לך דודאי אסירי כי תיבעי לך חיורי ואוכמי היכא דאית בהו קרטיפי לא תיבעי לך דודאי אסירי כי

כיצד מעגילין אבר הוא מניח יורה קטנה לתוך יורה גדולה ויור גדולה מאי עביד לה תא שמע דההיא יורה דהוה בי רב עוקבא אהדר לה לישדה אפיתא ומליא מיא ואתתא אמר רבא מאן חכים למעבד הכי אלא רב עוקבא דרבא רבא הוא וקסבר כבולעו כך פולטו כיה בולעו בניצוצות אף פולטו בניצוצות והני מירי בשאר ימות השנה אבל בפיסחא דאסיר למעבד בלישה עביד לה גרנפא דטינ ומרתח לה בעו מיניה מאמימר הני מאני דקוני מהו לאישתמושי בהו בפסח ירוקי לא תיבעי לך דודאי אסירי כי תיבעי לך חיורי ואוכמי היכא דאית בהו קרטיפי לא תיבעי לך דודאי אסירי כי

שנשתמש בהן ע"י האור כגון שפודין ואסבלאות מלבנן ומטבילין והן טהורין כיצד מעגילין אבר הוא מניח יורה קטנה לתוך יורה גדולה ויור גדולה מאי עביד לה תא שמע דההיא יורה דהוה בי רב עוקבא אהדר לה לישדה אפיתא ומליא מיא ואתתא אמר רבא מאן חכים למעבד הכי אלא רב עוקבא דרבא רבא הוא וקסבר כבולעו כך פולטו כיה בולעו בניצוצות אף פולטו בניצוצות והני מירי בשאר ימות השנה אבל בפיסחא דאסיר למעבד בלישה עביד לה גרנפא דטינ ומרתח לה בעו מיניה מאמימר הני מאני דקוני מהו לאישתמושי בהו בפסח ירוקי לא תיבעי לך דודאי אסירי כי תיבעי לך חיורי ואוכמי היכא דאית בהו קרטיפי לא תיבעי לך דודאי אסירי כי

קטב

עקב

קלב

קלג

קלד

קלה

קלו

קלז

קלח

קלט

מ

מא

מב

מג

מד

מה

מו

מז

מח

מט

נ

נא

נב

נג

נד

נה

נו

נז

נח

נט

ס

סא

סב

סג

סד

סה

סו

סז

סח

סט

ע

עא

עב

עג

עד

עה

עו

עז

עח

עט

פ

פא

פב

פג

פד

פה

פו

פז

פח

פט

צ

צא

צב

צג

צד

צה

צו

צז

צח

צט

ק

קא

קב

קג

קד

קה

קו

קז

קח

קט

כי תיבעי לך דשיעי מאי אמר להו חזינא להו דמדייתי ומדמדייתי ודאי בלעי והתורה העיד על כלי חרס שאינו יוצא מידי דפיו לעול ובאי שנא הכא נגבי יין נסך דדרש מריכר קוניא בין ירוקי בין אוכמי בין חיורי שרו אמר להו זה תשבישו ע"י חמין וזה תשבישו ע"י צונן האי דדר מריכר לענין יין נסך דקוניא ירוקי שרי ליה הילכת כיותיה דקיימ"ל כרב זביד דאמר ירוקי אסירי משום דמיצרף וכבר בירנ' לה בכמס ע"א ודקשיי הכא מדאמרי' לאו מירוקי קא מקשינן א"א כחיורי ואוכמי קא מקשינן אמ' רב חנן בר רב יצחק אמ' רב חייא בר אשי אמ' שמיאל בל' כלי חרס שנשתנש בהן חמין בצונן מותר להשתמש בהן בצונן מותר חתן מבית שאור הואיל וחימוצו קשה אמר אביי ובית חרוסת בבית שאור שחיבוצו קשה דמי אמ' רבא הני אנני דמחו' הואיל ותדירי למילש בהו חמירא ומשיירי בהו חמירא בבית שאור שחיבוצו קשה דמי ואע"ג דרויחן ושלים ברו אויר אסרי והאידנ' נהיג עלמא הלא לאישתמושי בפיסחא במאני דפחרא עתיקי אבל בחדתי שפיר דמי: גברי שהלוה את ישראל על חמצו אחר הפסח מיותר ברביעית בגן שרדרגיז אצלו ואמר ליה הקני לך מעכשיו אי לא מייתינא לך זוזי מבאן ער יום פלוני ואי לא אמר ליה קני לך מעכשיו לא קני ליה מותי וקם ליה ברשותי דישרא ואסיר וכן הלכה חמץ שנפלה עליו טיפולת הרי היא כטבועה אסר

ר"ש

דמדייתי פולשין המשקין מחופי היתיכן וכיון דמדייתי ודלף בלעי וכיון דבלעי סוב לף כלעיה שהחרס הפיזה על כלי חרס שכיון שנלקח סוב לו מלוא וליכא יוצ' מידי חוסן דבלעי בן ומחבב בתיב בעבדין בגין שהוא חומר וטוחן כמים אבל כלי חרס בתיב : זה חמץ הנמצא עלגידי חמין כל הנמצא בהן אלא בתוך כלי אוסן : בי שתי בכלי שאם רצה להשתמש בהן אלא שרה ומשתה בו אחר השתר ונתנו בעים' ובפסי' שנשתמש בהן כל הלילה : וניח הרוסת כלי שמוכנין בו חומץ וכל דבר שיש לו קיבוי ודבילין לתוכו כל כמנה וכמה לעבל בו בשר כל כמנה והקנח מיהו מקומן מחמת הקיבוי : לענין פרישות : מתני' מי

ג' מתני' כמה ר"מ דאמ' בכלי חרס אינו יוצא מידי דפיו לעולם ולעניין יין נסך נמי דאמ' לבלי חרס יש לו בכור תם" שאחר כלים כל שאין מכניסין לקיום לפי' החלת אסמין בית בוחה בשלמא שני להו לגבל בלי חרס כל שאסמיכו בית בוחי לפי מילוי וביזוי כמו שבתב שם בתב' ולפי"ם בלי חרס מרויחר לעניין יין נסך קונה שרוין לכלי מתכות לגבל בר"ם בתב' ל"ש מהלכות מאכלות אסורות

ג' מתני' לפי שאין מכניסין לקיום לפי' החלת אסמין בית בוחה בשלמא שני להו לגבל בלי חרס כל שאסמיכו בית בוחי לפי מילוי וביזוי כמו שבתב שם בתב' ולפי"ם בלי חרס מרויחר לעניין יין נסך קונה שרוין לכלי מתכות לגבל בר"ם בתב' ל"ש מהלכות מאכלות אסורות

גר מצוה

(דף לב) דשרו אמילו מעמידין כמכניסין לקיום כמו שרו לפי שכלי הללו אין נוהגים בהן כלים שאחרי מכניסין לקיום אסמין בית בוחה כרבי ו"ל שיש כלים שאחרי מכניסין לקיום מוקרין בהדחה מפני מישהו כלומר נרחץ' לי להקיר כלי וכיוצא בהן מפני שרוין בהן חמין וכלים שרוין בהן קשים מ

מלחמת ה'

פרק כל שעה

פרק כל שעה

סלחנת ה׳

אמר רב חסדא יוצריך שיבטל בלבו שלא יסור לדרך עליה אמר רבי אבין כל שאין הכלב יכול להפיש אחריו האנא וכמה חפישת הכלב שלשה טפחים : מתני' אלו דברים שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח בחטים ובשעורים ובכוסמין ובשיבולת שועל ובשיפון ויוצאין בדגוא ובגיעש ראשון שנטל תרומתו ובמעשר שני ובהקר שנפדו והכרגים בחלה ובתרומה אבל לא בטבל ולא במעשר ראשון שלא ניטלה תרומתו ולא במעשר שני והקדש שלא נפדו חלות תודה ורקיקי נזיר עשאן לעצמו אינו יוצא בהן למכור בשוק ויצא בהן : גמ' תנא כוסמין מין חטין שיבולת שועל ושיפון מין שעורי כוסמין גולפא שיפון דשרא שיבולת שועל שיבולי תעלה הני אין אזרו ודוחן לא מינא דיני מילי אמר ר' ש בן לקיש ובן תנא דבי ר' ישמעאל ובן תנא דבי ר' אליעזר בן יעקב דאמר קרא לא תאבל עליו חמין שבעת ימים תאבל עליו מצות דברים הבאים לידי חימוץ אדם יוצא בהן ידי חובתו במצה יצאו או שאינן באין לידי חימוץ אלא לידי סירתון אמר רבה בר בר חנה אמר ר' ש בן לקיש "עיסה שניר שה ביין ושכר אין חייבין על חמיצו כרת מאי טעמא דר' שמעון בן לקיש דהני לדע מי סירות אין מחמיצין

תניא

אמר רב חסדא יוצריך שיבטל בלבו : רש"י בנ אמר כל שאין הכלב יכול להפיש אחריו האנא וכמה חפישת הכלב שלשה טפחים : מתני' אלו דברים שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח בחטים ובשעורים ובכוסמין ובשיבולת שועל ובשיפון ויוצאין בדגוא ובגיעש ראשון שנטל תרומתו ובמעשר שני ובהקר שנפדו והכרגים בחלה ובתרומה אבל לא בטבל ולא במעשר ראשון שלא ניטלה תרומתו ולא במעשר שני והקדש שלא נפדו חלות תודה ורקיקי נזיר עשאן לעצמו אינו יוצא בהן למכור בשוק ויצא בהן : גמ' תנא כוסמין מין חטין שיבולת שועל ושיפון מין שעורי כוסמין גולפא שיפון דשרא שיבולת שועל שיבולי תעלה הני אין אזרו ודוחן לא מינא דיני מילי אמר ר' ש בן לקיש ובן תנא דבי ר' ישמעאל ובן תנא דבי ר' אליעזר בן יעקב דאמר קרא לא תאבל עליו חמין שבעת ימים תאבל עליו מצות דברים הבאים לידי חימוץ אדם יוצא בהן ידי חובתו במצה יצאו או שאינן באין לידי חימוץ אלא לידי סירתון אמר רבה בר בר חנה אמר ר' ש בן לקיש "עיסה שניר שה ביין ושכר אין חייבין על חמיצו כרת מאי טעמא דר' שמעון בן לקיש דהני לדע מי סירות אין מחמיצין

רש"י

כיהני ידי חובתו מלא לילה שהוא שעת אכילת מצה כגון אם נטל לולבו ביום ראשון ונתעסק בו כל היום ולא נזכר עד הלילה מלא כיהני ידי חובתו מלא לילה שהוא שעת אכילת מצה כגון אם נטל לולבו ביום ראשון ונתעסק בו כל היום ולא נזכר עד הלילה שיוצא בו ביום שני מלא לילה שהוא שעת אכילת מצה כגון אם נטל לולבו ביום ראשון ונתעסק בו כל היום ולא נזכר עד הלילה שיוצא בו ביום שני מלא לילה שהוא שעת אכילת מצה כגון אם נטל לולבו ביום ראשון ונתעסק בו כל היום ולא נזכר עד הלילה שיוצא בו ביום שני

ריט"ו

חניא אין לשין את העיסה ביין ושמן דברי ר' יהושע ר' אליעזר אומר תשרף מיד וחכמים אומרים לא יאפה מיד אמר רבי עקיבא שבתי היתה אצל ר' אלעזר ורבי יהושע ולישתי את העיסה ביין ושמן ודבש ולא אמרו לי דבר ואע"פ שאין לשין בו מקטפין בו אתאן לת"ק (א) וחכמים אומרים את שלשין בו מקטפין בו ואת שאין לשין בו אין מקטפין בו ושין שאין לשין את העיסה בפישרין הא מיתי אוקימנא בנמ"ב יום שני אבל ביום ראשון לא ואפי' לר' עקיבא מישו' דהוי לה מצה עשירה ומסתברא לן כר' עקיבא והרכתא כוותיה ביום ראשון דבעינן לחם עוני ואסיר אבל ביום שני דלא בעינן לחם עוני שרי דהא ר' יהושע בן לוי כוותיה סבירא לי' דאמר להו לבניה יומא קמא לא תלושו לי בחלא מיכאן ואילך לושי לי ולישנא בתרא ביומא קמא לא תלושי לי בדובשא מכאן ואילך לושי לי ובודאי דהא מתנית' בשמן על ידי מים היא שנייה (ב) דהא קיטוף שמן על ידי מים היא שלשין במים תחלה ומקטפי בשמנית' ק"ד אסר בי"שה שרי בקיטוף ורבן גמליא (ג) ורבנן אסרי בין בלישה בין בקיטוף ואי לאו דעבד ר' יהושע בן לוי דהוא אסורא עבדא כרבי עקיבא הוה אמרינן הילכתא כרבנן דאסרי בין בלישה בין בקיטוף דרקיטא לן בכל דוכתא דלא אפסיקא בה הלכתא בהדיא ויתיב ורבים הלכה כרבים אלא השתא כיון דאשכחן דר' יהושע בן לוי דהוא בתרא עבד עובדא כר' עקיבא ש"מ דהלכ' כר' עקיבא ולא מצית למימר דלית הילכתא כר' יהושע בן לוי חדא דלא אשכחן אמורא דפליג עליה ועוד דהא גמרא איתי' ראיה מיניה ואי לאו הלכתא כוותיה הוכי אייתי ראיה מיניה אלא ודאי הלכ' היא ואשכחן מקצת רבותא דאסרי בין בלישה בין בקיטוף בין בשני בין בראשון ואיתא רבותא אחרינא דשרו ואנן בתבינן מאי דסבירא לן ת"ר לחם עוני פרט לחלו ואשישה יכול לא יצא אדם ידי חובתו בפסח אלא בפת הרראה בלבד תלמוד לומר מצות ריבה הכתוב ואפילו במצתו של שלמה אם כן מה ת"ל לחם עוני פרט לחלוט ואשישה פי' פת הרראה פת סבין ואי קשיא לך הא דאמרינן האי חריט דאמרינן מצה היא למאי הילכתא אמר רבינא לוכר ישראם יצא ידי חובתו בפסח התם שחלטו ברותחין הכא שחלטו בדבש דיקא נמי דקתני דומיא דאשישה ש"מ תניא ב"ש אומרין אין אופין פת מרובה ביום טוב ובית הלל מתירין והני מילי בשאר ימים טובים אבל ביומיא דפסח אסיר לכולי עלמא יותר מהמשת רבעים קמח ועיד היינו שיעור הלה והיינו דאמר רבא קבא [מלוגנאה לפיסח] תני רבנן יוצאין בפת נקייה והדראה ובסריקין המצויירין בפסח ואף ע"פ שאמרו אין עושין סריקין המצויירין בפסח אמר רבי יהודה דבר זה שאל ביתום בן זונן לחכמים מפני מה אין עושין סריקים המצויירין בפסח אמרו לו מפני שהאשה שוהה עליהן ומחמצתן אמר להם [ופת עבונין תניא בהא]

אפשר

כהנן נמי דתנן הלה המסת רבעים קמח ועוד תניא כותלה הן וסוכין ומורסן מקום ואור לקוכה פעורין מן התלה לפיכך

[לקמן נקרא לה פת הדראה על שרוחצה ויורדת בקנקנה] : תניא נ"ש אומרי' לוז ג"ש מקיבין

חדושי אנשי שם מהרן שפירא

רבינו נסים כל שעה פרק שני

איפשר יעשנו בדפוס ויקבענו כיון דאמרו לן יאמרו כל הסריקין אשורי סריקי ביתוס מותרין ולא של נחתומין דאמרו אלא של כל אדם אבל של נחתומין כיון דבקיאי לא שהו בהו ת"ר הדובשנין והספוגנין והאיסקריטין וחלת המשרת והמזרימין כורן פטורין מן החלה אמ' ר' שמעון בן לקיש הללו מעש' אילפס הן ורבי יוחנן אמר מעש' אילפס חיבין והללו שעשאן בחבה וכ"ע בין לר' יוחנן בין לר' שמעון בן לקיש הרתיח ולבסוף הדביק חייב בחלה דלחמ"ה הוא כי פריני בשהרביק ולסוף הרתיח ר' שמעון בן לקיש סבר כמעש' חבה הן ופטורי ור' יוחנן סבר כמעשה אילפס הן ולא שנא הרתיח ולבסוף הדביק ולא שנא הדביק ולבסוף הרתיח נהמ' רוא וחייב בחלה ואדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח והילכתא כר' יוחנן וה"ה פסק רב אחא משבחא במעשה אילפס כר' יוחנן בעיר הלות אמר משמיה דרבן צדק שפסק כרבי שמעון בן לקיש בשהרתיח ולבסוף הדביק ואיבא דפסק כרבי יהודה ניאמר אין לחם אא"פ שנא בתנור בלבד אבל מעש' אילפס לא שנא הרתיח ולבסוף הדביק ולא שנא הדביק ולבסוף הרתיח אין קרוי לחם ואין חייב בחלה ואין אדם יוצא בה ידי חובתו בפסח ואין מברכין עליו המציא ואשכחן

רש"י

איפשר יעשנו בדפוס ויקבענו כיון דאמרו מהר נחתומין ואמרינן כל הסריקין אשורי סריקי ביתוס מותרין ולא של נחתומין אין לחם חוזר ומתפח ואין מברכין עליו המוציא ואין יוצאין בו ידי חובתן בפס

ואשבחן עלה פירכא מהיא דאמרינן בפרק החילין והאי חלוט דקא אמרי מצה היא למאי הילכתא אמר רבינא לומר שאדם יוצא בה ידי חובתו בפסח אמא אע"ג שחלטה מעיקר' כיון דאפייה בתנו או באילפס לחם היא ואדם יוצא בה ידי חובתו בפסח תניא יוצאין במצה נא ובמצה העשויה באילפ' מאי מצה נא אמר רב יהודה אמר שמואל כל שפורסין אותה ואין חוטין נמשבין היכנה והיכא דאפה במצה על אריא וקא מינטר לה שפיר נפק בו ידי חובתו בפסח כדאמרינן מר זוטרא קבע סעודתיה עילויה ומברך עליו המוציא וג' ברכות אמר מר זוטר' בר רב אשי היאיל ואדם יוצא בה ידי חובתו בפסח מ"ט לחם עוני כתיב ביה והיכא דאיכא זקן או חולה דלא יכיל למיכל מינידי ביבשתא שרו ליה בימים עד דמיכבא ואכיל לה עד דלא מיתמה דתנן יוצאין ברקיק השרוי ובמבושל שלא ניטוח דברי ר' מאי' ר' יוסי אומ' יוצאין ברקיק השרוי אבל לא במבושל אע"פי שלא ניטוח מישום דבעינן טעם מצה וליכא : מתני' ואין "ירקות שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח בהזרת ובעולשין ובתמכ' ובחרחבינה ובמרור יוצאין בחן ידי חובתו בפסח בין לחין בין יבישין אבל לא שלוקין ולא כבושין ולא מבושלין ומצטרפין לכזית ויוצאין בקלח שלהן ובדמאי ובמעשר ראשון שניטלה תרומתו ובמעשר שני והקדש שנפדו : גמ' חזרת חמא עולשין הנרבי תמכא אמר רבה בר בר חנא תמכתא שמה וקורין לה בלשון ערבי אל שיים חרחבינא אמ' שמעון בן לקיש אצוותא דריקלא ויש שפירשו א קוצעינו ויש שפירשו א הנדקיקי רבינא אשבחיה לרב אחא ברידיה דרב דהוה קא מהדר כאברייתא אמר ליה מאי דעתיך משום דמרירן טפי והא אנן חזרת תנן ותנא דבי שמואל חזרת ואמר ר' אושעיא מצוה בחזרת ואמר רבא מאי חזרת חמא דחם רחמנא עלן ואמר ר' שמואל בר נחמני אמר ר' יונתן למה נמשלו מצרים למרור לומר לך מה מרו זה תחלתן רך וסופו קשה אף מצרי' תחלתן רך ולבסוף קשה א"ל הדרי בי : יוצאין בהן בין לחין בין ניבישין אמ' רב חסדא לא שאנו אלא קרח אבל עלין לחין אין יבשין לא : מתני' אין שורין את "המורסן לתרנגולין אבל תולטין האש' לא תשרה את "המורסן ויתן על מכתו בפסח כפני שהן מחביצות : גמ' תנו רבנן או דברים שאין באין לידי חמוץ האפוי והמבושל וחלוט שחלטו ברותחין מבושל אדמבשיל ליה אתמוץ מיתמע אפר רב פפא אפוי שבשלו קאמרינן תניא ר' יוסי ברבי יהודה אומר "קבה שנפל דלף עליו אפילו כל היום כולו אינו בא לידי חמוץ אמר רב פפא והיא דעבידי טיף טיף כנגד טיף טיף אמרי דבי רבי שילא

ותיקא

ר"ש

במלה אבל היכא שאין תמחיש כל צורכה לטן כל תאכלו ממנו נא : ואין תוטין נמשכין ממנ' כשפורסה כשמצרם לטן פרוסה : מתני' כותח וכשלין ובחלטן ובחרחבינה ובמרור טולחן מערב יום טוב : שלוקין מבשלין קודם מעת עד שיוחין מבושלין כדרך בישול : ומצטרפין לכזי' לאדם יצי חובה : ובדמאי ובמעשר ראשון בן בשבת אבל לא בשבת יו"ט שבא מחמת עצמו : ובקדש שנפדו בשבת יו"ט שבא מחמת עצמו : גמ' מאי כותח דתניא כותח מערב ש

ותיקא שרי מיכל על קמא שמבעלים ליה ואשתרוי לה למיזל ולא לפקרי' לה משום מילתא שמוח מיום ומשבוע עם פסחן לפי שעות מועט ונשתנה לגרשה ולתן לו בת עם פסחן מכל מיום נאורים חייבין בכל שנן ולשבר נמי לפי חיכף מלא מרוכה חייבי' בה :

וכדאביי'ן דהא דתניא אסור לשמור לקח מלא ליהוך לרש על פסח דקוקף ותיקא היא דשמעינן ליה מהשם לכל לחם לף : לא למחי חיוצים דרכן היא בקרים ישנה לעבל בה קמח במי שלא שמעתא ודיה דרכן לעשות

רש"י

"ותיקא שרי ותניא ותיקא אסור לא קשיא במי שמילתא היא במישה ומילתא (א) דבוין דלית בה מיא משתא ימי פירו היא ומי פירות אין מחמיצין פירוש ותיקא קמח מבושל במים ומלח אמר מר זוטרא לא לימחי אינש בקדיר' קימחא דאבישונא דילמ' לא בשיל שפיר ואתי לידי חימוץ פירו' קימחא דאבישונא שתיתא דשבולי רטיבתא אמר אביי לא לירחיך אינש תרתי שבולי בהרי הדדי דילמ' נפקי מיא מהא ועיילי בהא ואתי לידי חמוץ אמר ליה רבא אי הכי אפי' חדא נמי לא אמר רבא מי פירו' נינהו ומי פירות אין מחמיצין וקיימ' לן כרב' ת"ר אין "לותתין את השעורין בפסח ואם רתת נתבקעו אסורות לא נתבקעו מותרות ר' יוסי אמר שירן בתומין ותימין צומיתן אמר שמואל אין הלכ כר' יוסי אמר רב חסדא אמ'מר עוקב' לא נתבקעו ממש לא כל שאילו מניחן על פי הביב והם מתבקעות מיהן ושמואל אמר נתבקעו כמש עבד שמואל עובד' נתבקעו כמש ואנן בין דלא איפסיקא בראי מילת' הילכת' בהדי' לא כמר עוקבא ולא כשמואל עבדינן לחומר כמר עוקב' דהויא לה ספיקא דאוריית' וספיקא דאוריית' לחומר והני מילי לענין מיכלינהו דרחמו שעירי בעינ'הו אבל אי משתבחי בהדי בישולא ולא נתבקעו כין דאסור תערובת חמין במשהו דרבנן היא לא אסרינן ליה להדיא בישולא דמשתכחי ביה תרי ותל' שעורי אע"ג נתבקעו כשמואל משום דהוי' לי' ספיק דרבנן וספיק דרבנן לקולא וי"א דהלכה כשמואל דמר עוקבא תלמיד דשמואל הוה וקי"ל דאין הלכה כתלמיד במקו' רב ועוד דהא עבד ליה שמואל עיבורא ואי לאו דקי"ל דהבי הלכתא לא עביד בה עיבורא אמר רב בעל "נפש לא ילתות כלומר מי שנדקדק עצמו במצות לא ילתות אפילו חיטי דשרין אמר רב נחמן מאן צייתי ליה לאבא דאביל נרמא בחובשי'הו דבי רב הונא לתתי בי רבה בר אבוה לתתי והאידנא שרו מתיבתא דאין אנו בקיאין ללתות הילכך לא שרי לן למילתת וחליטה נמי ליכא בזמן הזה מאן דיד למיחלט הילכך אסור ומיבעי ליה לאניש לנטורי קימחא מיעד קציר דאמ'קרא ושמרתם את המצות ואמר להו רבא להנהו דמרפכי ביפי כי מרפכיתו הפיכו לישום מצה כלומר הזהרו בהן שלא יבא עליהם מים פי' כיפי עמרי דהויא נאדא "דשבע בחיית שרייה רבא לזבוניה לכיתי' אותיבו רבה בר ליואי לרבא בגד שאבד בו כריאים הרי זה לא יטברנו לטהרו ולא

ותיקא שרי מיכל על קמא שמבעלים ליה ואשתרוי לה למיזל ולא לפקרי' לה משום מילתא שמוח מיום ומשבוע עם פסחן לפי שעות מועט ונשתנה לגרשה ולתן לו בת עם פסחן מכל מיום נאורים חייבין בכל שנן ולשבר נמי לפי חיכף מלא מרוכה חייבי' בה :

וכדאביי'ן דהא דתניא אסור לשמור לקח מלא ליהוך לרש על פסח דקוקף ותיקא היא דשמעינן ליה מהשם לכל לחם לף : לא למחי חיוצים דרכן היא בקרים ישנה לעבל בה קמח במי שלא שמעתא ודיה דרכן לעשות

רש"י

"ותיקא שרי ותניא ותיקא אסור לא קשיא במי שמילתא היא במישה ומילתא (א) דבוין דלית בה מיא משתא ימי פירו היא ומי פירות אין מחמיצין פירוש ותיקא קמח מבושל במים ומלח אמר מר זוטרא לא לימחי אינש בקדיר' קימחא דאבישונא דילמ' לא בשיל שפיר ואתי לידי חימוץ פירו' קימחא דאבישונא שתיתא דשבולי רטיבתא אמר אביי לא לירחיך אינש תרתי שבולי בהרי הדדי דילמ' נפקי מיא מהא ועיילי בהא ואתי לידי חמוץ אמר ליה רבא אי הכי אפי' חדא נמי לא אמר רבא מי פירו' נינהו ומי פירות אין מחמיצין וקיימ' לן כרב' ת"ר אין "לותתין את השעורין בפסח ואם רתת נתבקעו אסורות לא נתבקעו מותרות ר' יוסי אמר שירן בתומין ותימין צומיתן אמר שמואל אין הלכ כר' יוסי אמר רב חסדא אמ'מר עוקב' לא נתבקעו ממש לא כל שאילו מניחן על פי הביב והם מתבקעות מיהן ושמואל אמר נתבקעו כמש עבד שמואל עובד' נתבקעו כמש ואנן בין דלא איפסיקא בראי מילת' הילכת' בהדי' לא כמר עוקבא ולא כשמואל עבדינן לחומר כמר עוקב' דהויא לה ספיקא דאוריית' וספיקא דאוריית' לחומר והני מילי לענין מיכלינהו דרחמו שעירי בעינ'הו אבל אי משתבחי בהדי בישולא ולא נתבקעו כין דאסור תערובת חמין במשהו דרבנן היא לא אסרינן ליה להדיא בישולא דמשתכחי ביה תרי ותל' שעורי אע"ג נתבקעו כשמואל משום דהוי' לי' ספיק דרבנן וספיק דרבנן לקולא וי"א דהלכה כשמואל דמר עוקבא תלמיד דשמואל הוה וקי"ל דאין הלכה כתלמיד במקו' רב ועוד דהא עבד ליה שמואל עיבורא ואי לאו דקי"ל דהבי הלכתא לא עביד בה עיבורא אמר רב בעל "נפש לא ילתות כלומר מי שנדקדק עצמו במצות לא ילתות אפילו חיטי דשרין אמר רב נחמן מאן צייתי ליה לאבא דאביל נרמא בחובשי'הו דבי רב הונא לתתי בי רבה בר אבוה לתתי והאידנא שרו מתיבתא דאין אנו בקיאין ללתות הילכך לא שרי לן למילתת וחליטה נמי ליכא בזמן הזה מאן דיד למיחלט הילכך אסור ומיבעי ליה לאניש לנטורי קימחא מיעד קציר דאמ'קרא ושמרתם את המצות ואמר להו רבא להנהו דמרפכי ביפי כי מרפכיתו הפיכו לישום מצה כלומר הזהרו בהן שלא יבא עליהם מים פי' כיפי עמרי דהויא נאדא "דשבע בחיית שרייה רבא לזבוניה לכיתי' אותיבו רבה בר ליואי לרבא בגד שאבד בו כריאים הרי זה לא יטברנו לטהרו ולא

רש"י

ולא יעשנו מרדעת לחמור אבל עושה אותו תבריכין למת: כותי מאי טעמא לא לאו משום דהדר ומזבן ליה לישראל הדר אכר רבא ניזדבנינהו קבא קבא לישראל כי היכי דליהא קמי פיסחא: ת"ר אין מולין את הקדרות בפסח והרוצ' שימריל ניתן את הקמח ואחר כך נותן את החימין ויש אומרים נותן את החומין ואח"כ נותן את הקמח עילא אב אחד זה וזה אסו' משום לך לך אמרין לנזירא סאר סחור לכרמא לא תקרב וכן הילכת אבל בחסיסי שרי דהא רבה נופיה מחו ליה בחסיסי פי' חסיסי כיצה "אפיה שטוחנין אותו וכבשלין את' בכמים ומוללין בה את הקדרות: כתני' אין "נותנין את הקמח לתוך החרוסת ולא לתוך החרדל ואב נתן אבל מיד ור' מאיר אוס' אין מבשלין את הפסח לא במשקין ולא במי פירות אבל מבן יומבשלין אותו בהם מי תשמישי של נחתום ישפני מפני שהן מחמיצין: גמ' אמ' רב כהנ' נחלוק לתוך החרדל אבל לתוך החרוסת דברי הכל ישרף מיד מי "תשמישי של נחתום וכו' תניא שיפכן במקום כזדרון ואין שופכן במקום האשבורן אכר רב יהודה אשה לא "תרוש לא במים "ישרנו דרש רב' אשה לא תלוש לא בחמה ולא בחמין ולא בחמי חמה ולא במי הגרופים פי' מים שנשאבו בי ביום אלא במים שלנו ולא תגביה ירדה מן התנור עד שתגעגור את הפת כלומר שלא תתעפת בדבר אחר ותניא העיסה וצריב' שני כלים של מים את' שמקטפת בו וא' "יטמצנת בי את יריה איבעיא להו "עבר ולש' כאי מר זוטרא אכר מיתר ורב אשי אבר אסור וק"ל כרב אשי ולא מיבעיא מיתב בשימשא ומילש דאסיר אלא אפילו מיתב תותי רקיעא ביומא דעיב ומילש אסור ואע"ג דלא נפלה שמשא בהדיא דוכתא כאי טעמא יומא דעיבא כוליה שמשא:

סליקו להו כל שעה

הדרן עלך כל שעה

יפסח מרדעתה לחמור שמא יפקור מחמת עליו "ככנגדו מן שלף יוכר מליגע בגבנתו והלי להקשויה בתגר מסוס דתני' נקשה עסיקו' ובקשה דוקק בתגר לכל לו מיכר שקשה שרו וכדתניין בפרקין קמן מרדעתה החמור ובקריסי הסחן ואין בהן מסוס כלומר ומיירו טעמא דכרי המלוכלכין דוקק כל כהלכה שרו וכדתניין בפרקין קמן דתניא (דף יז) לח יכלוה עליך לכל לוקה מניחו תחיתך תמרו הנמוים לאור לעשות כן שמא כקרך ניסוך על כתרו וכו גזיר רבנן כרכין אבל נקשין שרי כל שאין נזרו מוגע בהן כדתניא [בתם כלומר כסוסים ואין בהם מסוס כלומר שלא יהא נזרו מוגע בהן] ואיתקשר עלם

נר מצוה

נזרו מוגע בהן] ואיתקשר עלם דירושלמי מדלא תקשיה נקשין לפי שאין דרכן שתברוך נימיה לחוץ על נזרו ומרדע'מי כל שהיא קשה לאן לתוכיה כהכי הילכך כי תברוך הכא לחני' נקשה דווקא נמנה שחכה לחוץ ומיירי בקשה שאין בה נזרו כלל ואפילו הכי אסור משום כלאים ולכך שלח יהא מותר לשחוט בהן בחול משום כלאים ומיירי בשאין בהן נזרו כלל ואפילו הכי אסור

אילו עוברין אלו מהבערין טוחה בכלי ושבר דמדי והומן פלדומי וזיקוס כמלרי קרי ליה נגמ' ל' מיני מדינה בכלי ומדי ולדומי ומלרי חמן במור ע"י קערוכה למי שבטולן מפרנין מין הגן ובלבל לוחו חמן מעורב עם הל"ח : וזפת הל"ח בכלי ומבלי שבטי ומקלן בו : [מינין] מעורב עם הדרשים לחרים : סופרי קרוי נגמ' אלמא מיני לומניו'ובלבו מפרש נגמ' ובלבלן טוקסה בעניניה בלומר חמן שיהיו רחוי לאכילה וזפת [מינין] מעורב עם הדרשים לחרים : דבי תלמוד הוסיף לף קבשיטי נסים פי' ר' אלעזר מוסיף לזרע ל"ק ל"ק ר' יוסי היא דתניא בשלמא מיני מדינה לי נמי טוקס בעניניה אלמא מיני לומניו ורבי אליעזר מוסיף לף קבשיטי נסים שהם חמן טוקסה כל יהי קערוכה ל"ק כאן בשעת הדחק כאן בשעה שאין הדחק :

[מינין] לחרים שמערבין בו ורבי אלעזר גרסי'מתני'ולא רבי אליעזר דתנא'מסקינן דרבי אליעזר לחיטין בעלמא : דרבי אלעזר בשעת הדחק : דרבי אלעזר בשעת הדחק : דרבי אלעזר בשעת הדחק

תניא כ"ם אחורים אין חופין את מרובה ביום טוב ואין מתירין כתב עליה הרי"ף ז"ל אבל מתירין כתב עליה הרי"ף ז"ל אבל כפסח אסור לחולין ולמופיע יותר על חמשת רבועי קדוח הסירונו קבא מלונגא לפיסח ולא נרא"ש כדברי הה"מ הוקיעתא כנתרה בכל יום טוב ואינו כפסח קלי וכ"ם חייבי לנתרה לחפייה וכתי כלל לא חייבי וכסברת לאחר רב קבא מלונגא לפיסחא לעיכוח בכלבד כאחרה ולא לחפייה וחכ"ג לאחר רב יוסף הני נמי דתנן בהוא לחיפת קדוח קדוח שיקר תבו לישה אינה אלא לצורך חברי כ"ם וב"ה מתירין כי היכי דנדרס כיום טוב ר"ם כן לצור לאחר מתלגלה חשה תבור פת וכו' וכדרוס' לין חופין כתן נרוסין אלא רקיקין כיום טוב כדברי ר"ם ז"ל שחחתן חרוכה לף היא לחיו לחופה אלא כדי נרכו :

ובמיעשה אלפס כתב הרב ר' אפרים ז"ל מסקנא לן מילחא טוכא וכקיטנן כחלה כדבי יוחנן ולענין תנא כר' ז"ל ואני רואה דברי הרי"ף מתוש' אפס כתוב עבת כמלבושיה

פלחמה ה'

כל פה מדברי רבי ז"ל נמדנו דסיכ' רחת ליה תעבכו והרסינו תלבו קבי למפרע בין לקולא בין לחומרא ואי לא ס"ל הכי לא קבי אלא תשבת בשלמא ומצה לבו כדרך קברה כל מלן שהוכר בשחוטים זו וקבורו של רבי' ז"ל מלן לתרוכתא של כעל הבחור שהוא סבור לחשבה שהשחבד אחבכו תחן לבותי לבחות התינו תשחוטי לחחרים הוה נוב' חלן הדב' כן שלין בלן קבין לא שנעו' ועדין שנעו של רבא כוה כוחקומו שוחד דבינן דלו הוו לא הוו אזד מסלק ליה בזוזי לשכחת הבחלה הוה הקבי לה קבין בחוב ועד השחה שנעו בעלמא בעלמא הני שלישה ולא שנעו לשחטים בו לחרוחת בכסים שיהא חלוה יכול לחכור ולהקריב לש"ם אחר לחשבחו ובקו מידו לא הה לחוקיעתי אתני דת"ל חשבחו דיינו דת"ל אם לא שהחיר לך חבלן ועבד יום טוב לעבוי הרי הוא אלך חשבחו כשלם שהקריבו עליו ושחעת שהרבנם קנם חשבינה כבחוי קובה וחרי זה כחובר בעל חנת הוה הדין לף בקרקעות וחשבה שליחה היה כחבר חיהו בשך חכל בחיהו לף"ל חשבחו לף"ל שהרבן חחני חלעולחובר אם לא נחתי לך חבלן ועבד יום טוב שלוי חהא זה נובה כחובך וכה"ג הבלן ולכבלו הוה נובה שהדין נחתי לשלם לחובר ולהקריב לש"ם אחר לחשבחו ובקו מידו לא הה לחוקיעתי אתני דת"ל חשבחו דיינו דת"ל אם לא שהחיר לך חבלן ועבד יום טוב של

המאור הקטן

טלחמת ה'

פרק ואלו עוברין

כתוב בספר המאור

אמר הבותם

כתני' נתן שכסדקי פריפה וכו' : גמ' ל"ש הלח במקום הפשוט לחזק פרש"י ול"ג בשולי הפריפה שמועיל שם הבלבל לחזקם ומ"ש בטול בבטל לחזק מקום שהוא לחזקה דמיינו דפשוטים שתין בריכוז חזק כבלך ולפי' הגרש"ל יוקר מקומות דרבינו מנגלו"ל ע"ש שביר' מקום הפשוט לחזק מקום שפריפה רפושה ולפריפה חזק כבלך ולפי' הגרש"ל יוקר מקומות הגמ' דלקי' ממקו' שהוא פשוט לחזק כי הוא שלח ממקו' לישה שהוא פשוט לעבר מכל מרח שאפשי ז"ל פסק כי כך ליתא דרך יסוד דכל מקום שהוא פשוט לחזק חייב לעבר ולחדרכתי כמקומות : תנו רבנן הפת שנפסקה מלאכתה לחדם נתקלקלה בעמוקה ממאכל לחדם : מעמקה עומקה תוכלין כל זמן שרואין בלבב לא קר תוחה תוכל מוכה : לכאורה שתין עומק תוכלין פחות מכן : ונראה עם העמוקה בפם שם קרוב שהוה כיון לעשות לאחר זמן ולכאורה שתין עומק בידים וכי קשיא לתנאי לעיל ולא נגר לא שמה נגלה ומקן טעם שכתבתי למעלה בם כל שעה ם"ל ז"ל דהכל שהוי מפני שרואין לאחרון וכי הוי נגמרת דהם שלוי לא הוי לתחילה וחם ם"ה דברים רמשנה מלקי עשה, וכי הוי לחיוק כמכילתא : מ"ט גמא שנסדקה הוי חייב לעבר מפני שרואין לאחרון וכי הוי קודם שפסח [וחם ם"ם שהחמיצה ולבסוף נסדקה] דהוה ליה כאלו קודם שנסדקה בהגלתו לחר זמנו מאוחר בהגלתו לחר זמנו מכל מקום [אם נסדקה ולבסוף נסדקה חייב בביעור דכיון דחל עליה חיובו לא מקע מכל] כאלו נסדקה ולבסוף שהחמיצה הוי כאלו קודם ומה לכה לא חל עליה חיוב לעבר וכי לחיוק כיון דחל עליה חיובו לא מקע מכל כוותי' : אין שם כיוצא בו אלא שהחמיץ לחוק שתין שם כיוצא בו לחוק שתין שם כיוצא בו לחוק שתין שם כיוצא בו

כעבין דאין ענישבות זו בזו הכל מצרפין לחלה
אא מיהו רבי מילי בארץ ישראל דחל דאורייתא
היא וכיון שהיא חלה טבאה לא הזיא לאכיל
כלל לא לגדול ולא לקטן ולפי שאסור לאפות
ביו"ט דבר שאינו אוכל נפש גם אסי לשרוף
קדשי ביום טוב הוצרך לומר לא תקרא לה שם
עד שתאפה דכיון דלא נקרא לה שם חלה
עדיין לא נתקדש וכל דיפתא וריפתא דאפיה
אכרינן היא היא דחזי לאכילה וכד מיפרשא
לחדא מיניידו וקריה לה חלה אשתריין הגך
כולהי ומיתסר לן ההיא חדה בלחו ושביק לה
עד מוצאי יום טוב ושריא לה אבל חלת תיצה
לארץ דמדרבנן היא לא צריכה ולא כידי אלא
קריא לה שם ואפילו לכתחלה ואביל לה כהן
לקטן דאכר שבוא אין חלת תיצה לאר אסיר
אלא לכי שבומאה יוצאה עליו מניפי באיש
עד שיראה קרי ובאשה עד שתראה נדה ואי
ליכא כהן קטן עברינן כרבי אליעזר דאכר לא
תקרא לה שם עד שתאפ ולבי נפיק יומי טבא
שרפינן לה וכן הילכתא איתכר "האופה כי"ט
לחול רב חסדא אכר לוקה ורבה אכר אינו
לוקה רב חסדא אכר לוקה לא אכרינן היאיך
ואי ביקלעי ליה אורחים חזיא ליה השתא נמי
חזיא ליה ולוקה ורבה אכר אינו לוקה אכרינן
רואיך ואסיקנא דבפלוגתא דרבי אליעזר ורבי
ירושע קא מיפלגי דרבה אכר אכרינן רואיל
כרבי אליעזר ורב חסדא דאכר לא אכרינן
רואיל כרבי ירושע דר' אליעזר סבר דהאי חלה
חמיץ שבוזרין עליה בבל יראה ובל ימצ היא
כ"ט דאכרינן רואיל ואי בעי מיתשיל עלדה
ומישוי לה חול וחזי ליה והדר מיפריש אחריתי
השתא נמי כדידה דמיא וכוזרי עליה בבל
יראה ובל ימצא ורבי ירושע סבר לא אכרינן
רואיל והילכ' לא זהו חמיץ שבוזרין עליו בבל יראה ובבל ימצא ואיפסיק
הילכתא כר' אליעזר הילכך הילכתא כרבה דקאי כרבי אליעזר דהלכתא
כוותיה: מתני' רבן גמליאל אוסר שלש נשים עסיקות בשלש כאחת ואוסרן
בתוך אחר זו אחר זו וחכמים אוסרין שלש נשים עסיקות בבצק אחת ושורה
ואחת עירבת וא"ר עקיבא אוסר

לא

רש"י

כעבין בכתרום עבין כעין שלם
לחין מסכום שחין נדבקות זו בזו:
החוסם מי"ט ליחל לאחר שחכל ובא
סעודתו דפשיט לן לקמן לר' יהי מידי
פחידתך עד למחר שכול חולאדרה
מצוי לה שכשה כל חלאכ': ומיהלכי
חורתי שיהו לריכין לפחת זה כיוצא
בהוחיל ואיכא איסורא עליה והדר
לשיכול/ודיכי הוא דכל נדר שהקדש
ותרומה מקדוש בחמירת מה יכול
ליהנות עליו להכם ולעכור ליגזל
כילבך ממנו הוא ושובר עליו אי
לא אמר לה ומניהו להחשין והלאחם
לחפייה חוכר כי"ט כי לא קר' עליה
שם אמר"א לחיכול חדא לחי חור לכל
חדא וחדא ליכול לאחר אחר אלא
כיון דחיכול ליכא מידי לחיכול ליה מיהא
מדרבק ואחני עליה שכשהדין
מני למיפ לה כוחיל ולי נבי מיהא
עליה ודבר חוי ליה מיהו ביון דאחי
ליה לר' אליעזר הכל מלרי לאכל
כבי שביר שפי למיעבד בלא כוחיל
ולא יקרוב לה שם: לח אמרי כוחיל
לכך כל חיישולה לינו שובר אבל ר' יהי
לחפייהה עובר דהא לא אכל ר' יהי
חוץ ליה כיון שכוכה לכמרי' אסק
על כולן: בירבנן ג' נשי לכוכה כאחת
כל אחת חבר אלא ואין כאן חיישן
אם ס"ם שכל אחת מתחנת עד שלש
שעות: והכמים אומרים אין לאכל
כ"ב שיהו לכוכה אחת אלא ג' נשים
שעוסקו כל אחת בבל' שלא ילאו לשוק
האחרונה לבא בשהרית אלאחרים
מקטפת ומשלימי' שלבשהקיל עמה

וסדרת מערב בעמרת:

לח

כעבין בכתרום עבין כעין שלם
לחין מסכום שחין נדבקות זו בזו:
החוסם מי"ט ליחל לאחר שחכל ובא
סעודתו דפשיט לן לקמן לר' יהי מידי
פחידתך עד למחר שכול חולאדרה
מצוי לה שכשה כל חלאכ': ומיהלכי
חורתי שיהו לריכין לפחת זה כיוצא
בהוחיל ואיכא איסורא עליה והדר
לשיכול/ודיכי הוא דכל נדר שהקדש
ותרומה מקדוש בחמירת מה יכול
ליהנות עליו להכם ולעכור ליגזל
כילבך ממנו הוא ושובר עליו אי
לא אמר לה ומניהו להחשין והלאחם
לחפייה חוכר כי"ט כי לא קר' עליה
שם אמר"א לחיכול חדא לחי חור לכל
חדא וחדא ליכול לאחר אחר אלא
כיון דחיכול ליכא מידי לחיכול ליה מיהא
מדרבק ואחני עליה שכשהדין
מני למיפ לה כוחיל ולי נבי מיהא
עליה ודבר חוי ליה מיהו ביון דאחי
ליה לר' אליעזר הכל מלרי לאכל
כבי שביר שפי למיעבד בלא כוחיל
ולא יקרוב לה שם: לח אמרי כוחיל
לכך כל חיישולה לינו שובר אבל ר' יהי מידי
לחפייהה עובר דהא לא אכל ר' יהי
חוץ ליה כיון שכוכה לכמרי' אסק
על כולן: בירבנן ג' נשי לכוכה כאחת
כל אחת חבר אלא ואין כאן חיישן
אם ס"ם שכל אחת מתחנת עד שלש
שעות: והכמים אומרים אין לאכל
כ"ב שיהו לכוכה אחת אלא ג' נשים
שעוסקו כל אחת בבל' שלא ילאו לשוק
האחרונה לבא בשהרית אלאחרים
מקטפת ומשלימי' שלבשהקיל עמה

וסדרת מערב בעמרת:

לח

לשון רש"י

ת חוס"ם חומר סלם כמבי' מבי' כמו כסל וחין חבי' מוסיף חת לכאיי בחבי' כמו כסל וחין ח

רי"ף

לא כל הנשים שוות ים בעלניות ומחמלנו אם תשהיה כל כך ויש קטן שיוכל שיהיו חם מהר ויש נשים שיהין נשערין שכיוה שרוצה לשהות הלטוח יותר כשיש בלונן והקטניה ותנן : ג"ש' מקני' בשבע בקום וכו' ואל זמן שטשקין בנשק בת לידי חמון ילמ"ד בשיעור זה כשלש נשים אבל ביותר מכן אע"פ שטשקות בנשק בת לידי חמון דחי לא חיישי' דכי קרי"ם כמו"ל כתב בכרך ה' מהלכות חמן ומלה שאל זמן שרוצה טוסק [בנשק] אחר' בשיעור דוקי בשיעור שנתנו חכמים לכל אשה שיהא נזהר מאד שלא יעשה עיסה של שיעור מקני שיהיו נזהרין בשיעור זה בכל תכת שרוצה בנשק

תורה אור

לא כל הנשים ולא כל העצים ולא כל התנורין שוין זה הכלל תפח תלטיש בצונן : גמ' מתני' בג' בצקות דר' גמליאל סבר שליש נשים מחחלת ללוש באחת ג' בצקות ובשמיניות לאפייה אופות זו אחר זו ואף ע"פ שמכמנת השלישית עד כדי שלש הסיקי ישתי אפיו אין הבצק בא לידי חמיץ בשיעור הזה וחכמים אומרי' שלש נשים עסוקות בבצק אחת לשה בתחלה וכשמיחחלת לערוך מתחלת חברת' ללוש ובשמתחלת הראשונה לאפות והשנייה לערוך מתחלת השלישי ללוש שנמצאת כולן עסוקות בבצק בבת אחת אחת אופה שלה ואחת עורכת שלה ואחת לשה שלה והיינו דאמרי' תנא לשה מקטפת וחברת לשה תחתי מקטפת אופה וחברתה מקטפת תחתי אופה לשה וחברתה אופה תחתיה וחזרות חלילה וכל זמן שישעסוקות בבצק אינו בא לידי חימיץ אמר רב קבא מלונגאה לפיסח וכן לחלה והא אנן תנן חמש רבעי קמח ועיר חייבין בחלה רבי קאמר קבא מלונגא קאי כי האי שיעורא אמ' רב יוסף והני נשי דידן נהוג למיפא קפיזא קפיזא בפסחא א"ל אביי מאי דעתיך לחזוריה הומרא דאתי לידי קילא הוא דקא מפקעין לי' מחלה דעבדן כרבי אליעזר דתניא ר' אליעזר אומר אף הרודה ונותן לסל הסל מצרפן לחל' דכתיב °והיה באכלכם מלח הארץ חרימו ואמר רב יהודה אמר שמוא הלכה כר' אליעזר א"ל והא איתמר עלה א"ר יהושע בן לוי לא שנו אלא בכרות של בבל שנישכורות זו את זו אבל בעבין לא הא איתמר עלה אמר ר' חנינא אפילו בעבין : מתני' °שיאור °ישרף והאוכלו פטור סדוק ישרף והאוכלו חייב כרת אי זהו שיעור בקרני חגבים סידוק שנתערבו סדקין זה בזה דברי ר' יהודה °יחכמים אומרים זה וזה האוכלו חייב כרת ואי זהו שיאור שכל

ר' מעוה

לא כל הנשים שוות ים בעלניות ומחמלנו אם תשהיה כל כך ויש קטן שיוכל שיהיו חם מהר ויש נשים שיהין נשערין שכיוה שרוצה לשהות הלטוח יותר כשיש בלונן והקטניה ותנן : ג"ש' מקני' בשבע בקום וכו' ואל זמן שטשקין בנשק בת לידי חמון ילמ"ד בשיעור זה כשלש נשים אבל ביותר מכן אע"פ שטשקות בנשק בת לידי חמון דחי לא חיישי' דכי קרי"ם כמו"ל כתב בכרך ה' מהלכות חמן ומלה שאל זמן שרוצה טוסק [בנשק] אחר' בשיעור דוקי בשיעור שנתנו חכמים לכל אשה שיהא נזהר מאד שלא יעשה עיסה של שיעור מקני שיהיו נזהרין בשיעור זה בכל תכת שרוצה

טלחמת ה'

ריש"י

כל שהכסיפו פניו כאדם שעמדו שערותיו: גמ' כת' שתורתו מתוך כאד: גמ' כת' סדקין מלמטה כתוכו כילכך כי כוי למעל' כקרני הגבי'מהברטו סדקין למטה בתוכן: כתי': מנעורין כל ניקוליקין קרוש מן מכדי תיכלו לשבת: הרומח מלפני הסכת שלין יכול להסילקה לא לורים ולא לגבוה: ויכול להסילקה לו בשבת אין לו לשבת לא כומנו טיכול לסנוי לכן תוכלין הרב: גמ' שכח בשוק ואי"ר שחל להיות בשבת כשב"ה: כתי': כהולך בי"ר קלי: יש יכול שם שוות: לפלילו מן הגיוים לת יסרל שנרלפי: ינבול בלבד ולא יחול שבי"ם שהם בשבת בשבת לשחיר ומתן לתוריחת בשבת שיכל נמי לשוח כני ולכלך בשבת גדולה היא לחיות מלוח ניטר דרבן: לשנות שביתה כראשה שכי תוכל להחזיק על פקחו ולקנו שביתה לכלך משם ולשלח לכלים לחוב לנכר משום יחוור עיר: לכל לקנות שביתה שלי בגן לך לשתר לנוי בשבת לכל לת יכול לשנות כשבת ולת יהיה לו בית השבת יכול לו לבית השבת כיון שהוא לכל לת יכול לשנות משום שביתה: גמ' כיון שהוא לכל לת יכול לשנות משום שביתה: גמ' כת' שנ' אלעזר בר' שמעון שנ' אלעזר בר' שמעון שנ' אלעזר בר' שמעון

ואין מגלין לו את הסיד ואין ממנין אותו אפיטרופוס על היתומים ואין מיסרין לו קיפה של צדקה ואין מתלוין עמו בדרך ויש אומרים אין מבריזין על אבדתו ת"ק אמאי לא תני אין מבריזין על אבדתו קסבר זימנין דנפיק מיניה זרעא מעליא ואביל ליה ומקיים ביה יכין רשע וצדיק ילבש והלכתא כתנא קמא ואי קשיא לך הא דאמרי התם כמאן מקבלינן סהדותא האידנא מעם הארץ כמאן כר' יוסי דהוא עם הארץ דהתם לאו כעם הארץ דהכי הוא דאילו התם ליתי במקרא ובמשנה אבל בדרך ארץ ובמצות איתיה כגון דלא חשיד אשבועתא ואגזלותא ולא חדא אנפא מאנפי פסלנית' אבל עם הארץ דהכא דחשיד אבל רבי דאמרן הוא דהא חשיד על הגניבה ולפיכך אין ממנין אותו אפיטרופוס וחשיד נמי אשפיכי דמים ולפיכך אין מתלוין עמו בדרך ועיד שרי חשיד על הערויות כדאמר ר' אלעזר מיתר לנחרו ביו' הכפורים כגון שהיה רץ אחר הזכור או אחר נערה המאורסה ביום הכפורי שמותר להציל בנפשו כדתנן ואלו שמצילין בנפשו וכו':

סליקו להו אלו עוברין

מקום שנהגו לעשות מלאכה בערבי פסחים עד חצות עשין מקום שנהגו שלא לעשות אין עושין הרולך ממקום שעושין למקום שאין עושין או ממקום שאין עושין למקום שעושין נותנין עליו תוספת מקום שיצא בשש ותוספת מקום שהרך בשש ואל ישנה מפני המהלוקת: גמ' מאי אריא דתני ערבי פסחים אפילו ערבי שבתות ועי"ט נמי דתניא כל העושה מלאכה בערבי שבתות ובערבי ימים טובים מן המנחה ולמעלה אינו רואה סימן ברכה לעולם התם

הדרן עלך ואלו עוברין

מקום שנהגו לעשות מלאכה בערבי פסחים כל חצות עשין מקום שנהגו שלא לעשות אין עושין כל שלש יהא שרוי כשלש ושנים מיעור ושנים מסח ותוספת מקח לעולם לשתים מקח לשלש ותוספת מקח לעולם לשלש מפני שהלוקת: גמ' מנא הני מילי אמר רב יהודה אמר שמואל דאמר קרא ויהי ביום השלישי כי יום השלישי יום אשר יראה ה' על כל העם על הר סיני ואמר ר' יוחנן ומשום לעבודת הגלגל נאמר שנאמר ויבן משה מזבח תחת ההר ואמר ר' יוחנן משום ר' יוסי מנין שאין מקריבין קרבנות בלילה שנאמר ביום צוות ה' את משה ויקרא אל משה ה' מאהל מועד לאמר ביום הקים את המשכן ירד הקב"ה ושרת עליו

ולפי שכבר כיון שיש בהן עקר לאסורה לי נמי לכיון דלמא תמיר לאיסורא הלכך מסתברא כוותיה דרבינו יונה ז"ל ואפילו הכי מדרבנן ליכא למיגזר בהו דלמא אתי למיגזר אפילו בדבר שאין בו משום בישול כלל כגון מי פירות וכיוצא בהן ואפילו בדבר שאין בו משום בישול כלל כגון מי פירות וכיוצא בהן ואפילו בדבר שאין בו משום בישול כלל כגון מי פירות וכיוצא בהן

משנה: **העושה** מלאכה במועדו של אדם בשביל חבירו ובשביל הרבים ובשביל צרכי המקדש ובשביל צרכי הציבור דוחה את השבת ואת יום טוב ואת יום הכפורים ואת שבת שחלה ביום טוב ואת יום טוב שחל להיות אחר השבת ואת שבת שחלה ביום הכפורים ואת יום הכפורים שחל להיות אחר השבת ואת שבת שחלה ביום טוב ואת יום טוב שחל להיות אחר השבת ואת שבת שחלה ביום הכפורים ואת יום הכפורים שחל להיות אחר השבת

רש"י מתני' העושה מלאכה במועדו של אדם כגון שחל יום הכפורים להיות אחר השבת ואחד מבני העיר חולה ומסוכן ואין יודעין אם ימות אם יחיה ואין שם רופא אלא אחד שאינו מומחה ואין יודעין אם הוא רופא אם לאו ואין שם אחר אלא הוא הרי זה מביא לו מזונות ומעלה עליו רפואות ואפילו הכי אין מתירין לו לחלל עליו את השבת אלא אם כן מומחה לכך ואומר בודאי אני יודע שאם לא יעשה לו כך ימות ואם יעשה לו כך יחיה וא

שוינבו ספוקתאי ורבה בר בר חנה לית ליה
פסחים נותנין עליו חומרי מקום שיצא משם וחומרי
מקום שרגיל לשם אבר אבי הני מילי מבבל
לבבל ומארץ ישראל לארץ ישראל אי נמי מבבל
לארץ ישראל אבל מארץ ישראל לבבל כיון דאגן
כייפינן פרו עבדינן כוותיהו רב אשי אמר אפי'
תימא מארץ ישראל לבבל הני מילי היכא שאין
דעתו לחזור רבה בר בר חנה דעתו לחזר' הוה
וק"ל כרב אשי דהוה בתר': בר נתן אסיא אתא
מבי רב לפומבדיתא בי"ט שני דעצרת שמתיה
רב יוסף איכ' דאמרי נגדיה רב יוסף א"ל אביי
ולישמתיה מר שמותי דהא רב ושמואל דאמרי
תרוייהו מנדין על שני י"ט של גליות א"ל הני
מילי בשאר אינשי אבל היכא צורבא מרבנן
הוא דבשאר ליה עברי ליה דבמיצרא מינטו
אגנידא דצורבא מרבנן ולא מינטו אשמתא
פירי מינטו אגנידא מתקבצין אצל הרב ואין
מלקין אותו עד שיסמיכו כולן להלקותו ולא
מינטו אשמת' מישום דאין משמתין אלא על
דבר חמור ובדבר חמור אין תולקין בבור לרב
אא משמתין אותו מיד לפיכך השמתא חמור'
יתר מן המלקות ותרסינן בפרק ראי' מנדחין מאי
שנתא אמר רב שם מיתה: מתני' מקום
פסחים שנהגו לאכול צלי בלילי פסחים אוכלין מקום
שנהגו שלא לאכול אין אוכלין מקום שנהגו
להדליק את הנר בלילי יום הכפורים מדליקין
מקו' שנהגו שלא להדליק אין מדליקין ומדליקין
בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ובמבואות
האפילי ועל גבי החולים: גמ' אמר רב יהוד'
אמר שמואל אסור לאדם שיאמר בשביל זה
ליפסח הוא מפני שנראה כמקדיש בהמתו
בחוצה לארץ ונר' כאובר קדשים בחוץ אמר
רב פפא דוקא בשר אבר חטי ושעורי לא
דעבודי אינשי דמנטרי לפיסחא ונדי מקולס
אע"ג דלא פריש ואמר זה לפסחא אסור
דתני' א"ר יוסי תודוס איש רומי הנהיג את בני
רומי לאכול גדיים מקולסין בלילי פסחים
שלחו לו אלמלא

רש"י

שוינבו כמותאי דשורי' לעיל הברים
המותרים ואסורים נהגו בו אחרי
אבל לבבל מיאר לעיר בבבל כיון
דלא כייפי להדדי אם שהם מהנהגים
לעוינים יש כאן חומי המחלוקת:
ואל סבן מובהב לארץ ישראל אלא
ישנו מנהג המקום אפי' המחלוקת
אבל מחזרן ישראל לבבל אם ישנו
את המנהג בבבל אין כאן מחלוקת
דאגן כייפינן לבני ארץ ישראל
דאיסנו מאיני ובבבל אין אחיסנה
מסנהגין כותיהו כלומר אם בארץ
עוסק לכאן מנהגם המקומות אלא
ליה מה שיאחר נוח לו: חיוסא
אגנד' הני רב הלאיד פסחים הוא
מאגנין להלקותו ולא לנדותו:
מסוס דשתיה הנדים ואוכלין
לבבוד הקדוש: בתרוי מלא
נהגו לאכול שנהלה כאכל פסח
בחולה לארץ: דהדליק אם הנר
ערב יום הכפורים לנר יכ"ב
לרשות ביתו: מדליקין בנר"ל
אסרים לה: גמ' בשר זה לפסח
ואפילו הוא שחוטה בשר דגדיה
המקדש את בהמתו לשם קרבן הוי
פסח: דאינו אסרי לפסחא לבנוסים שר
בר הפסח ולא אמרינן דאיתרבי לו
אחר לפסחים ולא קרבן פסח בזרוקה
קאמר: בני מקולס אלו רוחה
על כרעיו ועל קרנו כבלוים פסח
דתניא בכיבה עליון הני עקיבא
קורשו מקולס למי שהוא מלוח
הולם לו בלוח בעוסק בני ויש
בהם נתנה בלוחה מהרבאמין קולס
דבשאר: אסור אסוס דאמר
כתרוה סם:
אלמלא

ת"ר אם אמרו לו אבי הורה ולא בשה אלא הוי נוהגין בו לא אסור' ולא היתר כדאמרת בפרק הולין (ד' קלט) בעובדא דהני בשר עוד אפשר לי לאוי
דבני שלמי נמי בני הורה ובשאל דקאמר נשאל לחכם כעין היתר נדרים שבל מנהגו אסור' בדר כפין בדר הוא ובמתוה דלה לנהוג בו היתר לרוב שאלה
והני מילה בפרי נחרת בנדרים (דף כא) לאחרינן הכם מתן קנא נדרים המותרים ואסרים נהגו בהן אסור' אי אתה רשאי לנהוג בהן היתר בדי לבעלן
חדוש שבלקן לשם ג"ל [דכין לאלן] לא יחל הבר בהיינו לישאל בשאל ולא אמר ישאל: ורבה בר בר חנה ליה לזרוקין עלין חומרי מקום שלא מנהגו חומרי

חדושי

א.שי שם

א"ת

ר' חיים

טלחבות ה׳

פרק מקום שנהגו

מקום שנהגו לעשות מלאכה בערבי פסחים עד חצות שעה רביעית מתחלת ומתעלה ולמעלה מזו אין כאן מקום אלא עד שעה שלישית ומתחלת מזו ואילך אין כאן מקום אלא עד שעה חמישית ומתחלת מזו ואילך אין כאן מקום אלא עד שעה ששית ומתחלת מזו ואילך אין כאן מקום אלא עד שעה שביעית ומתחלת מזו ואילך אין כאן מקום אלא עד שעה שמינית ומתחלת מזו ואילך אין כאן מקום אלא עד שעה תשיעית ומתחלת מזו ואילך אין כאן מקום אלא עד שעה עשירית ומתחלת מזו ואילך אין כאן מקום אלא עד שעה אחת עשרה ומתחלת מזו ואילך אין כאן מקום אלא עד שעה שתים עשרה ומתחלת מזו ואילך אין כאן מקום אלא עד שעה שלישית ומתחלת מזו ואילך אין כאן מקום אלא עד שעה רביע

אלבלאתידום אתה ניזרני עליך נדוי שאהבה
כאביו את ישראל קדישים בחיין ותידום איש
רוני גברא רבה הוה ועוד מטיל מלאי לבים
תלמידי חבמי הוה רא"ש ויתעכר הביטיל מילאי
לבים תלמידי חכמים זוכה ויושב בישיבה של
מעלה שנ' כי בצל החכמה בצל הכסף: נרסי'
בפוף שני דיני גזירות כתיב "ואתם הדבקים
בה' אלהיכם ועיבר וכי אפשר לו לאדם שידבק
בשכינה והלא כבר נאמר "כי ה' אלהיך אש
אוכלה הוא אלא כל המשיא בתו לת"ח והעושׂ
פרקבטיא לת"ח והמרמה ת"ח מנכסיו מעלה
עליו הכתוב כאילו נדבק בשכינה ת"ר אי זהו
גדי מקולס כל שצלאו כולו כאחת נתתך מבני
אבר או נשלק מבני אבר "אין זה גדי מקולס:

מקום שנהגו להדליק את הנר: תנא בין שאנהו להדליק ובין שאנהו שלא להדליק שניהם לא נתכוונו אלא לדבר את פי' תשמיש המטה: מתני' "מקום שנהגו לעשות מלאכה בתוך בתי עושין מקום שנהגו לעשות אינן עושין ובבד מקום ת"ח בטלין בי רשב"ג אומר לעולם יעשה כל אדם עצמו כתלמיד חכם והחכמים אומרים ביהודה היו "עושין מלאכה בערבי "פסחים עד חצות ובגליל לא היו עושין כל עיקר והלילה ב"ש אוסרין וב"ה מתירין עד הנץ החמה ר"מ אומר כל מלאכה שיתחיל בה קודם ארבע"שעות ניסרה בי"ר אבל לא יתחיל בה בתחלה בארבעה עשר אע"פ שהי' יכול לגמרה וחכמים אומרי שלש "אומניות עושין מלאכה בערבי פסחים עד חצי החמישי והספרין והבובסין ר' יוסי בר יהודה אומר אף הרצענין: גמ' איבעיא להו לצורך המועד אמר אף תנן אבל שרא לצורך המועד אפי' לגמר גניז לא אי דילמא שרא לצורך המועד תנן אבל לצורך המועד אתחילי נמי מתחילין אי דילמא בין לצורך בין שרא לצורך מיגמר אין אתחילי לא תא שמע "מ אומר כל מלאכה שהי' לצורך המועד נעשית בארבעה עשר ושריא לצורך המועד לא יגמור ועשין מלאכה בערבי פסחי עד חצות מקום שנהגו ש"מ נהגו אין לא נהגו לא וש"מ לצורך המועד אין שרא לצור המועד לא: מתני' מושיבין שובבין לתרגולין בארבע עשר תרנגולת שברחה מחזירין אותה למקומה ואם מתה "מושיבין אחרת תחתיה: השתא אותבי אותבינן אהדורי מיבעי אמר אביי סיפא אתא לתול המועד אמר רב הונא לא שנו אלא

להלמלת קדום לקה לדם השוב: משל מלאי לבים של תלמידי חכמים מקום שהדרים לבים של תלמידי חכמים להקהיר דהן: משל מלאי לבים של תלמידי חכמים להקהיר דהן: נמשל מלאכי השרת: נמשל מלאכי השרת: מתני' מקום שנהגו להדליק תוהן שנהגו להדליק ומקום שנהגו שלא להדליק לא נהגו: גמ' מן מתוהן להדליק מקום שלא נהגו להדליק מקום שנהגו להדליק אלא מפני שהוא מקום מצוה ולא יהא מקום מצוה פחות מקום שאין מצוה: מתני' מקום שנהגו לעשות מלאכה בתוך בתי עושין מקום שנהגו לעשות מלאכה בתוך בתי עושין מקום שנהגו לעשות מלאכה בתוך בתי עושין

פלחטת ה׳

פרק אלו דברים

פרק כיצד צולין

פרק כיצד צולין

המאור הקטן

ערבי פסחים סמוך למנחה קודם למנחה

לא יאכל כולי כדי שיאכל מצה לתיאבון משום חיזוק מצה : ולפילו בני מערבא לא יאכל בלילה בפסחים עד סיסון בורך בני חורין במוצאי שבתות ועל הסולן : ולא יפתחו בו בתחלה אלא קטנים שאינם יודעים לשאול מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות : ולפי שהוא מפרנס מתחיתו של ערב, לפיכך אין שם לו מזון מכי שעורו לפי שהוא מן הקטניות ד' כוסות בכנגד ד' לשונות גאולה שבתורה נגאלו מערים ומלבנים ומלבני תכסה ולבני תכסה : מצ' שעות ומחצה להיות ומן עשירית חמץ הערב ולפי שהוא לילה שהוא מצוה ומצוה בשעותו : כך מקדם ומאז עד עכשיו היום הזה מניחין לם בסלון לאכול מקדם היום הלילה לם כן קדם ולם הניח קודם לכן ס"ג תין מניחין לם בסלון בערב פסח אפי' בשבת יום ט"ב קדיש דרבנן ר' יוסי מודה בערב פסח : אבל להבדלה לם הין מסוגין לאכול ולשתות ליל מוצאי שבת : ידי יין לא יצאו אלם ים לסן יין בקידוש היוצין לכרך בורת כרי הגפן שתין סעודין בכרכות הכוסות על שהיו"ט נלוה ברכה בין שבקידוש ממקומן :

ערבי פסחים סמוך למנחה °לא יאכל אדם עד שתחשיך ואפילו עני שבישראל לא יאכל עד שיסב ולא יפחתו לו מארבע כוסות של יין ואפי' מן התמחוי פירוש סמוך למנחה מחשיע שעות ולמעלה ומנחה נופה מחשיע שעות ומחצה ולמעלה וסמוך לה תשע שעות : גמ' תניא לא יאכל אדם בערבי שבתות ובערבי יום טוב מן המנחה ולמעלה כדי שיכנס לשבת כשהוא מתאוה דברי רבי יהודה ר' יוסי אומר איכל ולהלך עד שתחשיך והילכתא כר' יוסי דקיימא לן הלכה כרבי יוסי מחבירו ומתניתין דערבי פסחי דברי חבל היא דמידה °רבי יוסי בערב הפסח כישים חיובה דמיצה ובערבי שבתות ובערבי יום טובים °היכי דאתחיל ליה מקמי תשע שעי ואיכשר ליה בסעודתיה עד דקדיש ויכא פרים ליה לכיפה על השלחן ומקדש והדר גמירה ליה לסעודתיה התניא מפסיקין לשבתות דברי ר' יהודה ר' יוסי אומ' אין מפסיקין ומעש' ברש' בנ ור' יוסי ור' יהוד שהיו מסובין בעבו וקדש עליה' היום אמ' לו ר"ש בן גמליא לר' יוסי רצונך נפסיק וניהוש לדברי ר' יהוד חבירינו אמר לו בכל יום ויום אתה מיחבב דברי בפני ר' יהודה עבשיו אתה מיחבב דברי ר' יהודה בפני הגם לכבוש את המלכה עמי בבית לא נפסוק שמא יראו התלמידי' ויקבעו הלכה לדורות אמרו לא זו משם עד שקבעו הלכה כר' יוסי ואמ' רב יהוד' אמר שמוא אין הלכה כר' יהודה דאמ' מפסיק את סעודתו ועוקר את השלחן ומקדש ואח"כ גומר סעודתו ולא כר' יוסי דאמר גומר סעודתו ואח"כ מקדש אלא פורס מיפה °ומקדש ואחר כך שרי המוצי' וגומר לסעודתיה ומברך ברכת המזון תניא כותיה דשמוא' ושיון שאין מביאין את השלחן אלא אם כן קדש ואם הביא פורס מיפה ומקדש וה"מ לקידוש אבל להבדלה אינו מפסיק כרבעינן למימר לקמן והא דאמר רב תחליפא בר אבימי אמ' שמוא כשם שמפסיקין לקידוש כך מפסיקין להבדל' לומר שפיר' מיפה ומבדיל ואח"כ גומר סעודתו כדרך שהוא עושה בקידוש ליתא ואותן °בני אדם שקדשו בבי הכנסת אבר רב ירי קדוש יצאי ידי יין לא יצאו ושמוא אומר אף ידי קדוש נמי לא יצאו ורב למה ליה לקדושי בביתיה כדי להוציא בניו ובני ביתו ושמואל לבדה ליה לקדושי בבי כנישתא לאפוקי

ולא כר' יוסי אלא פורס מפה ומקדש וח"ת ושמואל דאמר כמאן ל"ל רבנן הבי קאמרי וסיומו בריתא דקתני פורס מפה ומקדש כמו שנפרש לוקמי בסמוך נפשך ר"ת כך שרי המוצי' ומברך ברכת המזון : ואפר' כלומר אלו ל"ל אלא לרבנן דאמרי פורס מפה ומקדש אבל לשמואל דאמר כמאן ל"ל רבנן הבי קאמרי וסיומו בריתא דקתני פורס מפה ומקדש כמו שנפרש לוקמי בסמוך נפשך ר"ת כך שרי המוצי' ומברך ברכת המזון : ואפר' כך שרי המוציא ומברך ברכת המזון לשון הרב אלפסי ז"ל והוא הדין לשון שאר מפרשים ז"ל ומיהו לפי מה שכתבנו בשם הראב"ד ז"ל נראה שאין לנהוג כן אלא אם כן שהה כדי אכילת פרס בין הקידוש לברכת המזון כמו שנתבאר לעיל בסמוך ומיהו אם לא שהה כדי אכילת פרס אין לו לברך ברכת המזון אלא על הכוס ולא על הפת ואפילו אם אכל כזית פת קודם שקידש

רבינו נסים ערבי פסחים פרק חמישי

שלטי הגבורים

ראפיקי תורחים ידי חוכתן דאכלו ושתו בני כניסתא שהם"ם שאמרו בכתי כניסתא שהם"ם שאמרו בכתי כניסתא שהם"ם שאמרו בכתי

מיתיבי לרב הסדא חברים שהיו מסובין וכו' מדקתני עקרו מכלל דהדרים מעשרים ברכה למחרתן במקומם מפקינן מינהו לעקרו קא סיים כי היכי ליזדרז ליתיה בעמא ופ"ש ז"ל אלמא דרב הלכתא לעקרו קא סיים כי היכי ליזדרז ליתיה בעמא ופ"פסחים טעון ברכה למחרתן במקומו מדקתני כאן יזכה יזכה למפרע בשלמא בחברים מעשרים ברכה למחרתן במקומן ניחא לפי שבשהות יוצא ממקומו משרי הוי עיקר ממקומו ומשום הכי צריך לברך לעקר אלא אפילו בחברים שאין מעשרים ברכה למחרתן אלא במקומם ומשום הכי צריך לברך לעקר

ריש"י

מיתיבי חברים שהיו מסובין ויעקרו רגליהם לצאת לקראת חתן או לקרא כלה בשחרית אין טעונין ברכה למפרע וכשהן חוזרין אין טעונין ברכה למפרע וכשהן חוזרין טעונין ברכה לכתחלה בר"א בזמן שהניחו שם זקן או חולה אבל לא הניחו שם זקן או חולה בשהן יוצאין טעונין ברכה למפרע וכשהן חוזרין טעונין ברכה לכתחלה מדקתני עקרו מכלל דבדברים שטעונין ברכה לאחריהן במקומן עסקינן וטעמא דהניחו שם זקן או חולה אבל לא הניחו שם זקן או חולה בשהן יוצאין טעונין ברכה למפרע וכשהן חוזרין טעונין ברכה לכתחלה וקשיא לרב חסדא אמר רב נחמן בר יצחק מאן תנא עקירות רבי יהודה היא וכו' ואמרי רבואתא הילכתא כרב ששת דתניא כותי ואע"ג דשני רב נחמן בר יצחק לא סמכינן אשיניא: תנו רבנן בני חבורה שהיו מסובין וקדש עליהן כוס ראשון כוס ראשון ואומ' עליו קדוש היו' והשני אומר עליו ברכת המזון דברי ר' יהודה ר' יוסי אומ' אוכלין והולכין זעה שתחש' נמרו כוס ראשון מברך עליו ברכ' המזון והשני אומ' עליו קדוש היו הא מתניתא בבר אידחיא לה דאמר רב יהודה אמר שמוא אין הלכ' כר' יהודה ולא כר' יוסי לא פירש מפה ומקדש מיהו אע"ג דאידחיא לה גמרינן מינה דהיכא דנמיר ליעודתיה מקפי דקדיש יומא וארבישו יריהו קדיש יומא מקדמינן ומברכינן ברכת המזון על כוס ראשון ואח"כ אומ' קדוש היום על כוס שני כר' יוסי דאמר נמרו כוס ראשון מברך עליו ברכת המזון והשני אומ' עליו קדו' היום אמאי ונמרינהו אחר כסא אמר רב הונא בר יהודה אמ' רב ששת לפי שאין אומרין שתי קדושיות על כוס אחד ט"ת אמר רב נחמן בר יצחק לפי שאין עושין מצות חבילות חבילות ואי קשיא לך ז"ת אחר שבת דאמר רבא יקנ' הו דאמ' אמרי' שתי קדושיות על כוס אחד התם לאו שתי קדושיות הוין דקידוש ואבדלתא חדא מילתא היא אבל ברכת המזון וקדו' היום תרתי מילי נינהו גופא ז"ט שהל להיות אחר שבת רב אמר יקנ"ה ושמוא אמ' יקנ"ק מאי הוי עלה אביי אמר יקנ"ה ורבא אמ' יקנ"ה והילכת' כרבא ורב דאמ' יקנ"ה ולא אמ' יקנ"ז כו' של פסח עסקי' דריב זכין רב הונ' בר' יהוד' איקלע לבי רבא אותי לקמי מאור ובשמים פתח רבא בריך אבשמים בריש והדר אמאור א"ל ורבא בין בית שמאי ובין בית הלל מאיר ואמ' כ בשמים דתנן ב"ש אומר נר ומזון ובשמים והבדלה וב"ה אומ' נר ובשמים ומזון והבדל עני רבא בתריה זו דברי ר' מאיר אבל ר' יהודה אומר לא נחלקו ב"ש וב"ה על

רב אמר יקנ"ה סניגריא ליה דקדוש היום בריש דריש מבדלה לי נמי דכי בריש מבדיל בריש מחי דקדוי קדושה היום בעלמא ולקידוך יקדושה לקידוש דקדיר וקדוש בקדיר קדוש בלחר מבדיל ואי לא לא ידעי רבים כמלך שיש בריש דריש ובמרכום נכנס להיינו שבת ויום טוב ומבדלים עליו ע"ש מלוין לה המלך וחל"ש ר' יוחנן לקראת המלכה אכנסי אמר יקנ"ה אמר ר' חנינא לבו כדרב ונומן הוא דבעלי אמר יקנ"ה עם ס"ל דכי היכי דבשאר ימים עושים אומר זמן אחר קדוש לחודיה ומבדלה אחר קדוש לחודיה ס"ל דמה מצינו כאן מעומן בכוס אחד מי חוץ ומן בכוס ואינו לעניני אמתי לא מכרכין מבדלה לי' ע"ש בשאר ימים בפתח רבא בריך אבשמים בריש והדר אמאור א"ל ורבא בין בית שמאי ובין בית הלל מאיר ואמ' כ בשמים דתנן ב"ש אומר נר ומזון ובשמים והבדלה וב"ה אומ' נר ובשמים ומזון והבדל עני רבא בתריה זו דברי ר' מאיר אבל ר' יהודה אומר לא נחלקו ב"ש וב"ה על מיתיבי חברים שהיו מסובין ויעקרו רגליהם לצאת לקראת חתן או לקרא כלה בשחרית אין טעונין ברכה למפרע וכשהן חוזרין אין טעונין ברכה למפרע וכשהן חוזרין טעונין ברכה לכתחלה בר"א בזמן שהניחו שם זקן או חולה אבל לא הניחו שם זקן או חולה בשהן יוצאין טעונין ברכה למפרע וכשהן חוזרין טעונין ברכה לכתחלה מדקתני עקרו מכלל דבדברים שטעונין ברכה לאחריהן במקומן עסקינן וטעמא דהניחו שם זקן או חולה אבל לא הניחו שם זקן או חולה בשהן יוצאין טעונין ברכה למפרע וכשהן חוזרין טעונין ברכה לכתחלה וקשיא לרב חסדא אמר רב נחמן בר יצחק מאן תנא עקירות רבי יהודה היא וכו' ואמרי רבואתא הילכתא כרב ששת דתניא כותי ואע"ג דשני רב נחמן בר יצחק לא סמכינן אשיניא: תנו רבנן בני חבורה שהיו מסובין וקדש עליהן כוס ראשון כוס ראשון ואומ' עליו קדוש היו' והשני אומר עליו ברכת המזון דברי ר' יהודה ר' יוסי אומ' אוכלין והולכין זעה שתחש' נמרו כוס ראשון מברך עליו ברכ' המזון והשני אומ' עליו קדוש היו הא מתניתא בבר אידחיא לה דאמר רב יהודה אמר שמוא אין הלכ' כר' יהודה ולא כר' יוסי לא פירש מפה ומקדש מיהו אע"ג דאידחיא לה גמרינן מינה דהיכא דנמיר ליעודתיה מקפי דקדיש יומא וארבישו יריהו קדיש יומא מקדמינן ומברכינן ברכת המזון על כוס ראשון ואח"כ אומ' קדוש היום על כוס שני כר' יוסי דאמר נמרו כוס ראשון מברך עליו ברכת המזון והשני אומ' עליו קדו' היום אמאי ונמרינהו אחר כסא אמר רב הונא בר יהודה אמ' רב ששת לפי שאין אומרין שתי קדושיות על כוס אחד ט"ת אמר רב נחמן בר יצחק לפי שאין עושין מצות חבילות חבילות ואי קשיא לך ז"ת אחר שבת דאמר רבא יקנ' הו דאמ' אמרי' שתי קדושיות על כוס אחד התם לאו שתי קדושיות הוין דקידוש ואבדלתא חדא מילתא היא אבל ברכת המזון וקדו' היום תרתי מילי נינהו גופא ז"ט שהל להיות אחר שבת רב אמר יקנ"ה ושמוא אמ' יקנ"ק מאי הוי עלה אביי אמר יקנ"ה ורבא אמ' יקנ"ה והילכת' כרבא ורב דאמ' יקנ"ה ולא אמ' יקנ"ז כו' של פסח עסקי' דריב זכין רב הונ' בר' יהוד' איקלע לבי רבא אותי לקמי מאור ובשמים פתח רבא בריך אבשמים בריש והדר אמאור א"ל ורבא בין בית שמאי ובין בית הלל מאיר ואמ' כ בשמים דתנן ב"ש אומר נר ומזון ובשמים והבדלה וב"ה אומ' נר ובשמים ומזון והבדל עני רבא בתריה זו דברי ר' מאיר אבל ר' יהודה אומר לא נחלקו ב"ש וב"ה על

על המזון שבתחל' ועל הבדלה שבסוף על מה נחלקו על המאור ועל הבשמים שב"ש אומרי' מאור ואח"כ בשמים וב"ה אומרי' בשמי' ואח"כ מאור וא"ר יוחנן נהגו העם כבי' הלל ואי'ב' דר' יהודה אמימר ומר זוטרא ורב אשי הוו יתבי בסעודת' וקאי עלידו רב אחא בר רבא אמימר בריך על כל בסא וכסא מר זוטרא בריך אבסא קמיא ואבסא דברכת' רב אשי בריך אבסא קמיא וחו לא בריך ואמר רב אחא בריה דרבא ואנן כמאן נעביד אמימר אמר אנא נמליך אנא ומר זוטרא אמר אנא דעבדי כתלמידי דרב דרב ברונ' ורב חנא תלמידי דרב הוו יתבי בסעודת' הוה קאי עלידו רב ייבא סבא אמרו ליה דכ ונבריך ולבסוף אמרו לי' הב ונישתי אמר להו הבי אמר רב בין דאמריתו הב ונבריך איתפר לכו ולמישתי פיר' משום דקא עקרי דעתיהו מימשתי הילכך אי בעי למהדר ומישתי צריכי לברוכי בפ"ה הרב אשי אמ' ליתי הילכ' כתלמידי דרב דהא יום טוב אחר שבת וקאמ' רב יקב"ה והנה הברכ' אינה מפסק' וכ"ש אם אמר הב ונבריך ולא היא התם כדאמר הב ונבריך דעקר דעתי ממילא ומשתי הילכך אי בעי למיהד' ומישתי צריך לברוכי הבא לא עקר דעתיה ממשתי' דהא איתידה לבסא בידיה' ודעתי' למישתי וברכו כולהו דקא מיסדר עליה כולהו כחדא ברכה נינהו וק"ל כמר זוטרא וכתלמידי דר' ובנמוק ק"ל כאמימר דאי בריך ליה אחד בסא אדעתא דלא למשתי אלא ההוא בסא ברחו יהדר אילך למישתי בסא אחרינא צריך לברוכי בפ"ה והדר שתי כי מאטו לאבדולי קם שמעי אריליק אב ק מישרנא אמר לה ליה לכר כולי האי הא מיתא שרנא קמן א"ר רבי אמר רב אבוק להבדלה מצוה מן המובחר פתח ואמר המבדיל בין קודש לחול ובין אור לחשך ובין ישראל לעמים ובין יום השביעי לשאר ימי המעש' א"ל לה לר' למר כולי האי ואמר רב יהודה אמר שמואל המבדיל בין קדש לחול זו היא הבדלתו של ר' יהודה הנשיא א"ל אנא כי הא מבירא ר"י דא"ר אלעזר א"ר הושעי' הפיתת לא יפחות משלש והמוסיף לא יוסיף על שבע א"ל והא כר לא תלת אמר ולא שבע א"ל איברא בין יום השביעי לששת ימי המעשה מעין חתימ' היא דאמר רב תחליפא בר אבדימי אמר שמוא' כל הברכות כולן צריך שיאמר מעין חתימתן כמיך דחתימתן ופומבדיתאי אמרי מעין פתיחתה כמיך לחתימה וק"ל כשמוא' הילכך י"ט שחל להיות אחר השבת בעי למימר כמיך לחתימת בין קדוש שבת לקדוש יום טוב הבדל ואהלת אבוקה להבדל מצוה מן המובחר והמבדיל לא יפחת משלש ולא יוסיף על שבע ואע"ג דאמר רב יהודה אמר שמואל המבדיל בין קודש לחול זו היא הבדלתו של ר' יהודה הנשיא ועילא נמי עבד כוותיה ובפ' שואל אדם מחבירו נמי אמרי אמ' רב אשי כי הוינן בי רב כהנא הוה אמרי המבדיל בין קודש לחול ואמרינן

ר"ש"י

על המזון שבתחל' וכו' ועל הבדלה שבסוף וכו' על מה נחלקו וכו' ואמרינן בגמ' שמוא' בהל' כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס ראשון ושני ואחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס שלישי ורביעי ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס רביעי ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס חמישי ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס ששי ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס שביעי ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס שמיני ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס תשיעי ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס עשירי ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס אחד עשר ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס שנים עשר ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס שלשה עשר ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס ארבעה עשר ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס חמשה עשר ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס ששה עשר ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס שבעה עשר ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס שמונה עשר ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס תשעה עשר ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס עשרים ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס עשרים ואחד ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס עשרים ושנים ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס עשרים ושלשה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס עשרים וארבעה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס עשרים וחמשה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס עשרים וששה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס עשרים ושבעה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס עשרים ושמונה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס עשרים ותשעה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס שלשים ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס שלשים ואחד ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס שלשים ושנים ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס שלשים ושלשה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס שלשים וארבעה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס שלשים וחמשה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס שלשים וששה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס שלשים ושבעה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס שלשים ושמונה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס שלשים ותשעה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס ארבעים ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס ארבעים ואחד ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס ארבעים ושנים ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס ארבעים ושלשה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס ארבעים וארבעה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס ארבעים וחמשה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס ארבעים וששה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס ארבעים ושבעה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס ארבעים ושמונה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס ארבעים ותשעה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס חמשים ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס חמשים ואחד ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס חמשים ושנים ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס חמשים ושלשה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס חמשים וארבעה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס חמשים וחמשה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס חמשים וששה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס חמשים ושבעה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס חמשים ושמונה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס חמשים ותשעה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס ששים ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס ששים ואחד ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס ששים ושנים ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס ששים ושלשה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס ששים וארבעה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס ששים וחמשה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס ששים וששה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס ששים ושבעה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס ששים ושמונה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס ששים ותשעה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס שבעים ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס שבעים ואחד ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס שבעים ושנים ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס שבעים ושלשה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס שבעים וארבעה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס שבעים וחמשה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס שבעים וששה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס שבעים ושבעה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס שבעים ושמונה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס שבעים ותשעה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס שמונים ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס שמונים ואחד ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס שמונים ושנים ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס שמונים ושלשה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס שמונים וארבעה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס שמונים וחמשה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס שמונים וששה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס שמונים ושבעה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס שמונים ושמונה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס שמונים ותשעה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס תשעים ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס תשעים ואחד ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס תשעים ושנים ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס תשעים ושלשה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס תשעים וארבעה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס תשעים וחמשה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס תשעים וששה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס תשעים ושבעה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס תשעים ושמונה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס תשעים ותשעה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס מאה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס מאה ואחד ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס מאה ושנים ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס מאה ושלשה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס מאה וארבעה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס מאה וחמשה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס מאה וששה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס מאה ושבעה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס מאה ושמונה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס מאה ותשעה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס מאתים ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס מאתים ואחד ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס מאתים ושנים ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס מאתים ושלשה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס מאתים וארבעה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס מאתים וחמשה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס מאתים וששה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס מאתים ושבעה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס מאתים ושמונה ולא אחר כשהוא מזכיר בדיני ותני מעבירין בכוס מאת

טלחמת ה׳

עין משפט

א איבר הבגלוח במועלי שבת וכו' שמקדים המור לקדם קל לומר שבגלה מקל לן במועלי ע"ש לשנות דמוי מקדם קל לומר: פרק חזי לי נגה יומא בעיא אם לילה הוא לענין כלתחריים דרב הונא קדו נגהי ומסתברא לי שעה אחרי ואינו ניכלי למיקבעיה ואחר לפו

ר' בצדה תורה אור רש"י

ואפבנן סילתי אפי' הבי נהגו העם לומר שלש וק"ל בבי הא דמנהגא מילתא' היא הילכך צריך למימר שלש המבדיל בין קדש לחול ובין אור לחשיך ובין ישראל לכותי אבל בין יום השביעי לששת ימי המעשה כיון דאיכא תשיבה היא וליתה בכלל המינין מיחתם מאי חתים רב אמ' מקדש ישראל ושמואל אמר המבדיל בין קדש לחול והילכתא כשמואל דהא ליה עלה אביי ואתימ רב יוסף אהא דרב והלכתא אומר הבדלה במוצאי שבתות ובמוצאי ימים טובי ובמוצאי יום הכפורים ובמוצאי יום טוב לחולו של מועד ובמוצאי שבת ליום טוב אבל לא במוצאי י"ט לשבת נרסי בשהיטת חולין בסוף פרק ראשון א"ר זירא יום טוב שחל להיות באמצע שבת אומ' המבדיל בין קודש לחול ובין אור לחשיך ובין ישראל לכותים ובין יום השביעי לששת ימי המעשה מ"ט סדר הבדלות הוא פונה הגיא לילי שבתות ולילי ימים טובים יש בהן קדושה על הכוס ויש בהן הזכרה בבתרת המזון רב חיננא בר שלמיה ותלמידי דרב דימי יתבי בסעודתא דיומא קאי עלייהו רב המנונא סבא אמרו לי זיל עיין אי נגה ליומא ניפסוק ונקבעיה לשבתא אמ' להו לא צריכיתו למיקבעא דהיא קבעה נפשיה דרבי אבהו כשם שהשבת מקובעת ל"מעשר כך קובע לקדוי פי' כל דבר שאיבל מינו בחול עראי ועדיין לא רוצי מיבעו המעשר אשר לאביל מינו בשבת אא"א אם כן עישר מ"ט בין דכתיב "וקראת לשבת עונג ובעי לעונגי לשבת במאכל ובמשת' איסתלק להו כל פירי מתורת עראי ורוו לדוו בשבת כמאן דאומנינהו למיכל מיניהו בשבת בתורת קבע ואי עשרינהו מבעוד יום מצי למיכל מיניהו בשבת ואי לא עשרינהו מבעוד יום מצי למיכל מיניהו בשבת ואי לא עשרינהו אין מעשרין את דיודאי ומשתשיבה ואפילו ספק חשיבה ספק אינה חשיבה אין מעשרין את הודאי ובאותה העת קבעתן השב' למעש' ואסור לאבול מהן באותה שבת מבני שנקבעו לביעשר ובן מספק חשיבה לספק אינה חשיבה קבעה שבת עצמה לקדושי ולא צריכו למידק אי חשיבה אי לא חשיב למיקבע משו דהיא קבע' נפשה דיאיל ומספק ליחשיבה ספק אינה חשיבה פרסי מפה וקדישי ותיד דור לסעודתיכו סבור מינ' כשם שקובע לקדושי ובעו למיפסק סעודה לקדושי כך קובעת להבדלה ובעו למיפסק סעודה לאבדולי אמר להו רב עמרם הכי אמר רב להבדלה אינה קובעת ואני מולי לעניו מיפסק דלא פסיק לסעודתיה אבל אתחולי בסעודה לא מתחיל ומיפסק נמי לא אמרן אא באכילה אבל בשתייה פסיק ושתייה נמי לא אמרן אא בחמרא ושיברא אבל מיא לית לן בה והא רבנן דבי רב אשי לא הוו קפדי אמיא ובן הלכתא בעא מיניה רבינא נרב נחמן בר יצחק בי שלא קידש "בערב שבת מהו שיקדש כל היום כולו ומסקנא אמ' רבא הלכתא טעם מקדש טעם מבדיל ומי שלא קידש בערב שבת מקדש והולך כל היום כולו ומי שלא הבדיל במוצאי שבת מבדיל והולך כל היום כולו אבל לא על האור מיהא שמעינן דאי לא אבדיל אכא בלילה אף על גב דטעם מצי לאבדולי למח' דראמרינן טעם מקדש טעם מבדיל ורא דלא טעם

אבימר מידי ובת טוות

ר"ח מ"ב מתני' חד מנח נייל מסתברא לפי' מסתברא לי מסתברא לי מסתברא לי

תורה אור

רש"י

ובת טוות ולמחר אבדיל וטעם מידי לאו מישם דאי בעים מידי לא מצי לאבדולי דהא דעבד הכי לא מישם דאסור לאדם שיטעים בליל קדם שיבדיל היא דעבד הכי לא שנא בלילא ולא שנא ביממא דאמרי ליה מר ינוקא ומר קשישא ברידה דרב חמרא דרב אשי זימנין סגיאין הוה איקלע אמיטר לאתרין ולא הוה להו חמרא ואיתיבו ליה שיברא ולא אבדיל ובת טוות למחר טרחו ואייתיו ליה חמרא ואבדיל ובעם מידי ש"מ תלת ש"מ אסור לו לאדם שיטעים בלום קודם שיבדיל וש"מ המבדיל בתפלה צריך שיבדיל על הכוס וש"מ מי שלא הבדיל בביינ"א שבת (א) מבדיל והולך כל השבת כולו לישנא אחרת אקלע לאתרין ולא הוה להו חמרא ואיתיבו ליה שיברא היכא דלא אשכח במיצאי שבת ובת טוות ולמחר טרח ולא אשכח איבל וכי מיטרחי ליה עד סוף יום ג' אבדיל אבל לא על הארוחה ת"ר

מתוך ס"ו

לי אלא ביום בלילה מנין ת"ל זכור את יום השבת תנא מדרש אליהו ונתיב ליה קרא ליממא ועוד עיקר קידושא בלילא היא אתא אימא זכור את יום השבת לקדשו זכרהו על היין בבניסתי אין לי אלא ביום מנין ת"ל זכור את יום ביום מאי אוכר א"ר יהודה בורא פרי הגפן רב אשי אקלע למחתי' אמרי ליה ליקדיש להו כר קדושי' רבה אמר מאי קדושה רבה מברי כל היכא

מקום ג

דאיכא ברכה בפ"ה ברישא בריך בורא פרי הגפן ואגיד ביה חוויה גבורא סבא

ארץ מקום

רקא נהרי ושתי ליה קרי אנפשיה "החכם עיניו בראשו אמר רב ברונ' אמר רב נחל ידיו לא יקדש ובן אמר רב אדא בר אהבה אמ' רב נחל ידיו לא יקדש אמר להו רב יצחק בר שמואל בר מרתא אכתי לא נח נפשיה דרב "שבקינן לשמעתיה זמנין סגיאין דהוה קאינא קמיה דרב זימנין דהוה חביבא ליה ריבא מקדש אריבא "וזימנין דהוה חביבא ליה חמרא מקדש אחמרא אבל בחביבותא תליא מילתא ולאו בגשולה תליא מילתא ובן הילבתא

ת"ר

זמן שנכנס שבת בתוך הבית אין יוצאין משם עד שיעשה שם קידוש ואם יצא לא יחזור ויכנס לשם לקדש אלא יקדש במקום שהוא עומד ואם יש שם שני בתים אחד לפנים ואחד לחוץ יקדש בפנים ואם יש שם שני בתים אחד למעלה ואחד למטה יקדש במטה ואם יש שם שני בתים אחד בעיר ואחד בשדה יקדש בעיר ואם יש שם שני בתים אחד בשדה ואחד בבקעה יקדש בשדה ואם יש שם שני בתים אחד בבקעה ואחד בהר יקדש בבקעה ואם יש שם שני בתים אחד בהר ואחד בראש ההר יקדש בראש ההר ואם יש שם שני בתים אחד בראש ההר ואחד בראש הדקל יקדש בראש הדקל ואם יש שם שני בתים אחד בראש הדקל ואחד בראש הגג יקדש בראש הגג ואם יש שם שני בתים אחד בראש הגג ואחד בראש הסוכה יקדש בראש הסוכה ואם יש שם שני בתים אחד בראש הסוכה ואחד בראש הצריף יקדש בראש הצריף ואם יש שם שני בתים אחד בראש הצריף ואחד בראש הספינה יקדש בראש הספינה ואם יש שם שני בתים אחד בראש הספינה ואחד בראש הבית יקדש בראש הבית ואם יש שם שני בתים אחד בראש הבית ואחד בראש הגמל יקדש בראש הגמל ואם יש שם שני בתים אחד בראש הגמל ואחד בראש החמור יקדש בראש החמור ואם יש שם שני בתים אחד בראש החמור ואחד בראש הפרה יקדש בראש הפרה ואם יש שם שני בתים אחד בראש הפרה ואחד בראש הכלי יקדש בראש הכלי ואם יש שם שני בתים אחד בראש הכלי

תנו רבנן אין מקדשין אא"ע היין ואין מברכין אא"ע היין ואין אומרי' שיהרה אא"ע היין אטו אשיכרא ואביא מי לא מברכין שהבל אא"א אמ' אביי הכי קתני אין אומרים הבא כוס של ברכה לברך אלא על היין אבל אשיכרא לא ודבי מילי דלא קבע סעודה עילויה אבל קבע סעודה עילויה לירת ין בה אמר רב היונא ובן תאני גידול דמן נרש המקדש ומעם מרא לונמין יצא ואם לאו לא יצא וכמא דטעם לי בפומיה לא מיבעי ליה לברויכי עליה ברכת המזון ולא למיבר עליה קדישא ואבדלתא דאמר מר טעמי פגמי : גרסינן בפרק המוכר פירות לחבירו אמר "מר זוטרא בר טוביה אמר רב אין אומרי קדוש היום אלא על היין הראוי לנסך על גבי המזבח לאפוקי שריחי רע ולאפוקי כוזדה ואע"ג דעברי במסגת אפי' הבי פסיל משום הקריבהו נא לפחתך אבל יין מגתו מקדשין עליו דתניא ר"ח יין מגתו לא יביא ואם הביא כשר ובין האם הביא כשר אנן אפי' לכתחלה מקדשינן עליה דאמר רבא סותח אדם אשבול של ענבים ואומ' עליו קדוש היום ויין בזות נמי אחשיבי אחשביה דא"ר יוסי בר חנינא מודים חכמים לר' אליעזר בכום של ברכ' שאין מברכין עליו עד שיתן לתוכו מים הילכך מקדשין עליו : ויין

ר"ש"י

אין אומרים הבא כוס של ברכה אלא על היין : נרכה מעטל

מהדשין אלא על היין לאו למעוטי ריפתא אלא למעוטי שיכרא דאכל קבע עילויה אבל אחרי אכל קבע עילויה לא כלום הוא ומיהו ליכא דקאמר קבע עילויה ולא אמר אמרי כי קבע סעודתה עילויה דוקא לענין ברכת המזון אבל לענין קדוש אפילו שיכרא נמי דמעלי כי קבע סעודתה עילויה לא מקדשין עליה (קף כו) שתן מקדשין אלא על היין הראוי לנסך על גבי המזבח דקדוש היום אינו אלא מפני שהוא בורא פרי הגפן אבל כל היכא דקבע סעודתיה עילויה : אם טעם אלא לונמין ולא לקדמיתין הכא לאו דוקא אלא כדי שיסלקנו לגד לח ויבש אלא לונמין ממש הוי שפי לחלוטי אלא לונמין ממש מדקתני מדלתיהן נפרק נהרדעי (קף ס) כמה יסוקה ויסוף חויב בם"ת כדי רביעי' וכה"ג אלא לונמין ומשמע ליה דלא אלא לונמין ממש קאמ' אלא כל שהילו מסלקו לגד ולחר ויבלח אלא לונמין ומקשינן לף"כ הוה ליה מקולי כ"ש ומתוארי ב"ה אמאי הוה סניא לן אלא לונמין ממש ומקולי ב"ה לעמת אלא לונמין הוי יותר מדקתני אלא ודאי כי קתני הכא אלא לונמין היינו שיסלקנו לגד לח ויבש אלא לונמין ומיהו כי אמרינן התם שישור ב"ש לחלק ניגוני דהתי שישור הוי כגיר מדק

עין משפט

ר"ש"י

מעכל יכול לאדם לעכל ולאכול מיני תרגימ' פירוש ואם דנקט מעכל לפי טבל מאכלם היה ע"י עיכול: פירקי היום תוכל ירקו' מן המנחה ולמעל' לפי שיהו מצפים: כני מציים מה שדרך העם לאכול רשלי לעשו' מבן מקמעה למעל' דמוקל ועשוק בהן מעשרי ליה לי לא תכול ולי לכל לא מצטרפין ליה: נירו לכם ניר כסותם טורחי' לו תטרחו בדב' שהובלו ליהנו' כדומם שטרח בסעודה ובמעשרי' מסתמא נהנו מעשר ליה: המיזה על שלחן: מלה פריק המיזה מפני חורין שניזן זכר לגאולה: מרור תין נרי' המיזה שהוא זכר לעבדות:

פירקין

ויין של מרתף יין של צמוקים לא יביא ואם הביא כשר וכיון דאם הביא כשר אנן אפילו לכתחל' מברכין עליה מיהו אמרי רבותא לאו כל צמוקי שרי לקדושי עליה אלא כגון דבמישן בניפניהו ולאו דיבשן ובדעצרת לרהו נפקא מיניירהו לחלוחי' הני הוא דתרנין להו במיא ומעצרי להו ומקדשינן עליהו אבל אי בדעצר' להו לא נפק מינירהו לחלוחי' לא מקדשינן עליהו ותמרא דריחי' אלא וטעמיה תמרא מקדשינן עליה ומברכינן עליה בורא פרי הגפן דגרסינן בפרק המוכ' פירות לחברו אמר רב יהוד' אמר שמוא' יין הנמכר בתגו מברכין עליו בורא פרי הגפן ורב חסדא אמר נבי תמרא דאקרים למה לי ואמרינן עלה א"ל אביי לרב יוסף האי רב יהודה והא רב חסדא מר במאן סבירא לי' אמ' ליה אנא מתניתא ידענא דתניא הבודק את החבית להיות מפריש עליה תרומ' והולך ואח"כ נמצאת חומץ כל שלשה ימים הראשונים ודאי יין מכאן ואילך ספק מאי קאמר א"ר יוחנן הכי קאמר כל שלשה ימים הראשונים ודאי יין מכאן ואילך ספק מאי טעמא תמרא כיעלאי אקר והאי טעמיה ולא אקר ואם תימצי לומר בתר דטעמיה אקר היה ריחיה חלא וטעמיה תמרא וכל דריחיה חלא וטעמיה תמרא חמרא ואע"ג דפליג ר' יהישע בן לוי ואמר ריחיה חלא וטעמיה תמרא חלא ולא ידעינן כמאן מיניירהו קא פשיט רב יוסף הא אשכחן אביי ורב דאיפליגו בהאי פולנתא בע"א בפ' השיבר את הפיעלי' דאיתמר חלא בגו חמרא דברי הכל בגותן טעם חמרא בגו חלא אביי אמ' במשהו ריחיה חלא וטעמיה חמר חלא ורבא אמר בגותן טעם ריחיה חלא וטעמיה חמרא וק"ל דהלכתא כותיה דרבא וכיון דקם ליה ר' יוחנן כרבא ור' יהישע בן לוי כאביי ממילא שמעינן דהילכתא כר' יוחנן ושכורים דרמה עליה מיא אע"ג דאית בהו טעם יין לא מברכין עליהו בורא פרי הגפן דאמרי' בעא מיניה רב נחמן מרבי חייא שכרים שיש בהן טעם יין מהו א"ל מי סברת חמרא הוא קיוהא בעלמ' הוא: סמיך למנחה לא יאכל אדם עד שתחשך וכו': מאי טעמא דילמא אתי למיכל מינה אכילה גסה אמר רב אסי אבל מיטבל הוא במיני תרגימא פיר' מיטבל מטפל כלומר מעביר פתו במיני תרגימה כגון פירות וקטניות וביוצא בהן ר' צדוק מטבל בירקי תרגימא נמי הכי השתיש מיטבל בבני מעי' ונותן לפני האורחים ואע"פ שאין ראוי' לרבר זכר לדבר שנאמ' עירו לכם ניר ואל תזרעו אל קיצים רבא הוה שתי תמרא כל מעלי יומא דפיסח כי היכי דגריר ליה ללביה כי היכי דתתהני ליה מצה לאורתא: ואפילו עני שבישרא לא יאכל עד שיסב: איתמר מצה צריכה הסיבה מרור לא צריך הסיבה יין איתמר בישתיה דרב נחמן צריך הסיבה ואיתמר משמיה דרב נחמן לא צריך הסיבה ולא פליגי הא בתרי כסי קמאי והא בתרי כסי בתראי אמרי לה להאי גיסא ואמרי לה להאי גיסא אמרי לה להאי גיסא תרי כסי בתראי בעי הסיב דהוי להו חירות בתרי כסי קמאי לא בעי הסיבה דאכתי לא הויא להו חירות דאכתי עבדים קאמרינן ואמרי לה להאי גיסא תרי כסי קמאי בעי הסיבה דהויא שעתא הויא להו חירות תרי כסי בתראי לא בעי הסיבה דמאי דהוה הוה

והשתא

דאחזוקי קרומה לכיולה גסה] היינו הייב משום אוכל אלא משום מוקי לכיולה גסה היינו כל שאוכל קודם לבן כ"כ שיהיו יכול לאכול אלא משום בכי פסחים וקדשי' אין נאכלים אלא על השובע כלומר לאחר אכילה] [ואפילו שתי ואשום בכי פסחים וקדשי' אין נאכלים אלא על השובע כלומר לאחר אכילה] כדרך כל מאכל השוב שהו' אכל על השובע ולאו שהו אכילה: כיון דאכל מצה יצא ידי חובתו בכך אלא אי בעי אכיל ואי בעי לא אכיל: ואבעיא לן בגמרא אי מצי שהו למיכל מצה אחרת לצורך ליליא או לא מצי שהו למיכל מצה אחרת לצורך ליליא ואי מצי שהו למיכל מצה אחרת לצורך ליליא מהו דתימא כיון דאי בעי אכיל ואי בעי לא אכיל לא הוי אכילה גסה קמ"ל: ואם תאמר מנא לן דמצה אחרת לצורך ליליא לא מצי שהו למיכל ואי אמרת בשלמא מצה אחרת לצורך ליליא לא מצי שהו למיכל משום דאכילה גסה הוי ולא מצי שהו למיכל משום דאכילה גסה לא הוי אכילה גסה אלא אי אמרת משום דאכילה גסה הוי ניחא אלא אי אמרת משום דאכילה גסה לא הוי מאי איכא למימר: וא

רבינו נסים ערבי פסחים פרק חמישי

והשתא דאיתמר הכי ואיתמ' הכי כולהו צריכי הסיבה פרקדן לא שמיא הסיבה ימין לאו שמיע הסיבה אשה צריכה הסיבה ואם אשה חשיבה היא צריכה הסיבה בן אצל אביו צריך הסיב' תלמיד אצל רבו מאי ת"ש דאמ' אביי כי הוינן בי מר הוה וגינאבירכי דהדדי כי אתאן לבי רב יוסף אמר לן לא צריכיתו דמורא רבך במורא שמי' איבעיא להו שמש מאי ואסיקנא דצריך הסיב' א"ר ירמיה בן לוי נשים חייבות בארבע כוסות הללו שאף הן היו באותו הנס: אמר רב יהודה אמ' שמואל ד' כוסות הללו צריך שיהא בהן כדי מזיגת כוס יפה: שתאן חי יצא ידי ד' כוסו' ולא יצא ידי חירות שתאן בבת אחת יצא ידי חירו' ולא יצא ידי ארבע כוסות השקה להן לבניו ולבני ביתו יצא אמר רב נחמן בר יצחק והוא דשתי רובה דכסא: ת"ר ד' כוסות הללו צריך שיהא בהם כדי רביעית אחד אנשים ואנ' נשים ואחר תינוקות אמר ר' יהודה וכי מה תעלה לתינוקות בין לא מחלק להם קליו ואגוזים כדי שישאלו תניא אבירו עליו על ר' טרפון שהיה מחלק קליות ואגוזים בערבי פסחים לתינוקות כדי שישאלו תניא ר' אליעזר הגדול אומר חותפין מצה בלילי פסחי בשביל התינוק שלא יישנו אמרו עליו על ר' עקיבא מימיו לא אמר הגיע את לעמד מבית המדר חוץ מלילי פסחי ועדבי יום הכפורי לילי פסחים בשביל התינוק שלא יישנו ועדבי יום הכפורים כדי שיאכלו את בניהם: ת"ר חייב אדם לשמח את ביתו ברגל שנא' ושמחת בחגך אתה ובנך ובתך ועבדך ואמתך ובמה משמחן ר' יהודה אומר אנשים בראוי להם ונשים בראוי להם אנשי בראוי להן יין ונשים בראוי להן במאי תני לה ר' יוסף בבבל בבגדי צבעונין בארץ ישראל בבגדי פשתן המגוהצים אמ' ר' יצחק קיסטא דמירית דהוות בציפורי היא הות רוגא למקדש ובה משערין רביעי לפסח א"ר יוחנן תמניתא קמייתי דהות בטברי הוה יתירא על דא רביע' ובה משערין רביעית לפסח אמר ר' חסדא רביעי של תורה אצבעיי על אצבעיים ברוחאצבעי וחצי אצבע ותומש אצבע ובגודל כדתניא ורחץ את בשרו במים

פרקדן שו' על פרסו ופניו למע': שמא יקדיש לפרקדן קאי שמא יקדיש שנתרפו שהם לאחריו נוכע הפוחת לת מי הקד נפקח ומהבלל למעל' והקנה פוטט לשמלה והמלכל נכנס לתוכו ונחנק: הוה יהיו נשבעין תלכי על אחד על דרך הנדרו: שתף הן היו באותו הנס כדלמרי' דשקל סודא שנשכר נשי לקוניו שנאותו הדור נקלו ובן בני מקדש מגילה לחמריק הכי ומשו"ה ש"מ: ובן בני ר' חנוך ע"י מרי ויהודי: כום יפה כום מרכב המזון וקישורו רוכבו [רביעיים] שלוח שהוא רביעי: הקה כדי שימזגנו ויעמד על רביעיים °הקה הכל חסרה ללח דרי על הר הלח מיח ללח לחה המרח הוח: שתאן חי שלח מזג במים: נבנח לחח שיריה לרבעה לחוך לחה לח ר' יה חירות כלומר שלח קיים מלוה שלימה: לחחד הקיטון שגם שם נשלמו: וכי מה קושלח יש לחיטוקו ולשלח שם פטור קומ"ע: וקליות קלי מחישין יצני שהרי חדם כדיין לאכול בליל ר"ש של פסח ומקומות יש שמייבשין הטים שנים על לילה ואוכלים אותם עם אגוזי: ניקוח שפוחה: חותפין מלה מבניהן הקערה בשביל התינוקות שישאלו °מ חותפין מלה לילי מהר מהר ולי נרא' חותפין מלה משלקח הקערה ומלה מיד לתינוקו כדי שלא יאכלו הרבה ויהיו יצני כרב' לשמח' ויבקשו עוד: קיסטא דמירית מירה קלה שמוכרין בה המוריים: תמניתא קלומיקא מלרבע שהיה כפי בעבורי היה יקירה על המניקא ר' יוחנן ונם משערין: שהו מאלפין אותה לחזור אותה על עבורו פר שיהא אלוה שאפר בקלמיקא הוא רביעית: רביעיים יין לנויר חתן שהי' על הזרע כגון רביעיים יין לנויר חתן שהי' ורביעיים שתן לריקין דם של חת: שי מלא ברוח אלבעיים ורוח חני אלבע ורוחב אלבע בגודל שיש בשפחה ר' אלבעיים חתן: אחה על אחה ברוח אלבעיים שלה ורוח שלשה מחזיקין לרביעים שלה ורוח נחנטן המגות כשעור ואת אלבעות:

חוטפין מלה מסלקין לח הקערה ולח הלחם מיד התינוקות כדי שלא יאכלו הרבה ויבטל טבך הלחן של תינוקות וכבי חוטפין לכלומר ר' אליעזר אומר חוטפין מלה לתינוקות כדי שלא יפלו ישני': קיסטא דמירית מה שמוכרין בה המוריים ומה שמכרין רביעיים לפסח שמשלקין לחוק ומחלקין לחוק לרבעה כוסות דלוג ד' רביעיים הקמניתא הקיטון [מדם] קלומיקא מה שיהא יקירה על דא קמניתא דפסחא רביעיים ומה משערין רביעיים לפסח שהיו מאלפים לחוק מיד ואחר כך מריקין ממנה בקמניתא דהשתא עד שיהא מלאה ומיד הנשארים הם רביעיים: רביעית של תורה כגון רביעיים יין של מיר הלבה למשה מסיני ורביעיים דם הפלח שבני מתים ונעקר לן מקרא וכגון רביעיים שתן לריקין נויר לשיהא נזיר: אצבעיים על אלבעים וכו' כלומר לקמן דיבור דאמה על אמה ברוח מחזיק לרביעים ס' אי מיעט אלבעיים על אלבעיים מחזיק רביעיים וכך הוא דרך החטנן בלשון קלרה להלמידים שבחלן רוח ככלי שהוא לחות לעשרים הלקים יהיה כל הלק מהם י"ח חומשי אלבע שהרי בשלשה לחות י' שלחים ובכל שלשה ל' אלבעות ובכל אלבע ג' חומשים [יניע לי' שלחים ג' אלבעות שהיו ל' חומשי אלבע ומחזיק עשרים לקים ס' חומשי אלבע] נמלח הלק העשרים י"ח חומשי אלבע ולח נמלח אלא י"ח חומשים הרביע נשתיר י' חומשי אלבע ואלו חומשי אלבע שהן רוחב אלבעיים ואלו חומשי אלבע הן רוחב אלבעיים ואלו חומשי אלבע הן רוחב אלבעיים שהן ט' חומשים ואלו חומשי אלבע הן רוחב אלבעיים שהן ט' חומשים הרי כ"ז נמלח מלח שהרי יש בשלשה לחות ל' שלחים ובכל שלח ל' אלבעות ובכל אלבע ג' חומשים הרי ל' שלחים כפולים בג' הרי צ' חומשי אלבע ואלו חומשי אלבע הן רוחב אלבעיים ואלו חומשי אלבע הן רוחב אלבעי

לא יפחל הרי זכו' דזונות חייבי' לכשפים כדתניא בגמרא כיס של נרקא מלערף לעזנה לבעל זנא שתי כוסות הרתזוים ותינו מלערף לרעה להצליח זונ פס הרביני שלחרין : **רבינא** תמר כל חד וחד מצה בתרי' נפשיה לומר שתי"ם של כוסות הקדוחכמים מ"מ בכל חד וחד קבעו מצה בתרי' נפשיה : **כהב** הרב לשפתי ו"ל דכיון דכל חד וחד מצה בתרי' נפשיה לענין ברכה ממי לריך נפ"מ לכל כפף וכפף למד הרבו"ל ענין הברכה ממה שאמר לענין זונות לכי שהן טרין נהלך שהרי נמלך לין בן משום זונות ונמלך נמי קונע ברב' לחרים כיון דמזי לשתי כוסי לא מיעטרפין דלהוי זונות היינך כל לחד קונע ברכה לעלמו ולמה של הרב מדלמד נפ' כוסי הכס (קף פו) נבי הא דאמר רבי יהודה שתא חיה יכסה ואחר כך ישתוט העוף בן סוף ואמרי' עלה ואמרו ר' יהודה לענין ברכה שאין מברך אלא אחת אמר ליה רבינא לרב אחא בריה דרבא לרב אשי מאי שנא מדרב ברונא ורב חנגל תלמידי דרב דהוו יתבי בסעודתא וקאי עלייהו רב ייבא סבא ואמרו ליה הב ונבריך והדר אמרי לי' הב ונישתי אמר להו רב ייבא סבא הבי אמר רב כיון דאמריתי הב ונבריך איתמר לכו למישתי חמרא ואהדרו ליה הבי השתא דתם מישתא וברוכי

ריש"י

לא יפחל הרי מצה שכנגד של זונות : מלערף לעזנה לם שתה כנגד זונות טם של נרק מנגל [ולשון מלטר] לרעה ולם שתה לחי לו שלשה טם של נרקא לשון מלערף לעבו לזונות: נסדי

במי מקוה את כל בשרו במים שבל גופו עולה בהן ובמה הן אמה על אמה ברום שלש אמות וישיערו חכמים מי מקוה ארבעים סאה פירוש רביעית של תורה ביצה ומחצה והלוג ד' רביעיו' שהן שש ביצים ומנא לן דלוגא ארבע רביעתא דוה (א) דתנן הין וחצי הין ושלישי' הין ורביעית הין לוג וחצי לוג ושלישית לוג ורביעית לוג אלמא לוגא ארבע רביעתא הוי הין שנים עשר לוג דכתיב זה וזה בניסטריא תריסר לוגי הוו נמצא הין ארבעי' ושמונה רביעיו שהן שבעי' ושנים ביצים הב ארבעה לוגין שהן ששה עשר רביעיות שהן ארבע ועשרים ביצים ומנא לן דהבא ארבעה לוגי הוי דתנן הלל אומר מארבע' הין מים שאובין פוסלין את המקוה שחייב אדם לומר ברשון רבו ובמה הין שני עשר לוג : שמאי אומר תשעה קבין שהן ששה ושלשים לוג אלמא הבא ארבעה לוגי הוי האמא ששת קבין שהן שני הינין שהן עשרי' וארבע לוגים שהן תשעי' ושמה רביעיות שהם מאה וארבעים וארבע' ביצים האיפה שלש סאין שהן שמנה עשר הב שהן ששה הינין שהן שבעי' ושנים לוג שהם מאתי' ושמונים ושמונה רביעיות שהן ארבע' מאות ושלשי' ושנים ביצים שיעור חלה עומר שהוא עשירית האיפה שהוא ארבעים ושלש ביצים וחומש ביצה וכן למצה רביעית של תורה אצבעיי **וכו'** שיעורו חכמים מי מקוה ארבעי' סאה האמה ששת קבין הקב ארבעה לוגין הלוג ארבע רביעיות אמה ששה טפחים טפח ארבעה אצבעי' בגודל אמה על אמה ברום שלש אמות ארבעי' סאות חציין אמה על אמה ברום אמה וחמצה דהיה תשעה טפחים עשרים סאה חציין אמה על אמה ברום שלשה רביעיות אמה שהם ארבעה טפחים ומחצה עשר סאין חציין אמה על אמה ברום ארבעה טפחים ומחצה חמש סאין חציין חצי אמה על חצי אמה ברום ארבעה טפחים ומחצה סאין וכמחצה שהן חמש עשרה קבין נמצאו שלש טפחים על שלש טפחים ברום ארבע טפחים ומחצה חמש עשרה הב חציין שלשה טפחים ברום *שני טפחים ורובע שבעה קבין ומחצה חציין ג טפחים על [שלשה טפחים] ברום שני טפחים ורובע ארבע קבין פחות רביע הב שהן חמשה עשר לוגין חציין טפח ומחצה על טפח ומחצ' ברום שני טפחי' ורובע שבע' לוגין ומחצ' נמצאו ששה אצבעות [על ששה אצבעות] ברום ט אצבעות שבעה לוגין ומחצה חציין שש אצבעות על ג' אצבעות ברום תשעה אצבעות ארבע' לוגין פחות רביע לוג שהן חמש עשרה רביעיות וכמה הן שש אצבעות על שלש ברום תשעה מאה וששים ושנים אצבעות נמצאו מאה וששים ושנים אצבעות חמש עשרה רביעיות לכל רביעית אחד עשרה אצבעות חסר חומש שהן חשבון אצבעיים על אצבעיים ברום אצבעיים וחצי אצבע וחומ' אצבע בשיבור וזה חשבון שיבור אצבעיים על אצבעיים הרי ארבעה ברום אצבעיים נמצא הבל שמונה וכשאתה מוסיף חצי אצבע על ארבע' הרי שתי אצבעות ויש בידיך שמונה הרי עשרה ועוד חומש על ארבעה הרי אחד פחות חומש ובידך עשרה הרי אחד עשר אצבעות פחות חומש והן רביעית נמצא רביעית של תורה אצבעיים על אצבעיי' ברום אצבעיי' וחצי אצבע וחומש אצבע לא פחות ולא יותר : ולא יפחתו לו מארבע כוסות של יין ואפילו מן התמחוי היכי קיימי רבנן ומתקני מילתא דאתי בה לידי סכנה והתניא לא יאכל אדם תרי ולא ישתה תרי אמר רב נחמן בר יצחק אמר קרא ליל שמורים הוא ליי' לילה המשומר ובא מן המזיקין רבא אמר כום של ברכה מצטרף לטובה ואין מצטרף לרעה רבינא אמר כל אחד ואחד מצוה בפני עצמו הוא ואמרי רבואתא האיל וכל אחד ואחד מצוה בפני עצמו הוא ברכינן בפ"ה אכל כסא וכסא : ומסייעי להאי סברא מיהא דתנן שתט מאה חיה במקום אחד כסאי אחד לכולן מאה עיפות במקום אחד כסאי אחד לכולן ר' יהודה אומר שתט חיה יכסה ואחר כך ישתוט העוף ואמרינן עלה אמר ר' יוחנן מודה רבי יהודה לענין ברכה שאין מברך אלא אחת אמר ליה רבינא לרב אחא בריה דרבא לרב אשי מאי שנא מדרב ברונא ורב חנגל תלמידי דרב דהוו יתבי בסעודתא וקאי עלייהו רב ייבא סבא ואמרו ליה הב ונבריך והדר אמרי לי' הב ונישתי אמר להו רב ייבא סבא הבי אמר רב כיון דאמריתי הב ונבריך איתמר לכו למישתי חמרא ואהדרו ליה הבי השתא דתם מישתא וברוכי

ר מצוה

חרושי אנשי שם א מרן שבירא

בהדי הדדי לא אפשר הכא אפיש רשתי בחד
ידא ומכסי בחדא ידא שמעינן השתא דכי היכי
דלענין ברכת המזון כיון דלא אפשר למשתי
וברוכו בהדי הדדי הויא הפסקה וכד מסיק ליה
לברכת המזון צריך לחזו׳ ולברך בורא פ״ה הכי
נמי כיון דלא אפשר ליה למיקרי ומשתי בהדי
הדדי צריך לחזו׳ ולברך בתר דגמר הגדה וכת׳
דגמר הלילא בפ״ה וסברא מעליא היא והכין
מיבעי למיעבד אבר עז הנפן ועל פרי הגפן
אינא מאן דאמר לא מברכינן אלא בסוף ואיכ׳
מאן דאמר מברכין לבתר תרין כסי דמיקמי
סעוד׳ ולבתר תרין דבתר סעודה והדין טעמא
בתר טעמא דמסתבר הוא ושפיר דמי למיעבד
רבי׳ : מתני׳ מזגו לו כוס ראשון בית שמאי
אומרי׳ מברך על היום ואחר כך מברך על היין
וב״ה אומרי׳ מברך על היין ואחר כך מברך על
היום הביאו לפניו מטבל בחזרת עד שיגיע
לפרפרת הפת הביאו לפניו מצה וחזר וחרוס
ואפ״ע שאין חרוסת מצוה ר׳ אליעזר בר צדוק
אומר מצוה ובמקדש מביאים לפניו ניפוי של פסח : גמ׳ תניא ר׳ יוסי אומר
אפ״ע שמיטיל בחזרת מצוה להביא לפניו מצה וחזרת וחרוסת ושני תבשילין
מאי

רש״י

בהדי הדדי לא חיכסה לכן הוי ברכ׳
ממזון הפסח : כתנ״י מברך על
היין וכו׳ לאקדם על הפת כמזון
סורס לקידוש שחלתו שם יין
יין לא פת ליה מקדם: מטבל בחזר׳
וכו׳ לשון הלמוד שהתקין בשעת
נכנסי מעיים לפי שכל מלכלם ע״י
טיבול בלומר שם יין ירוק לחר
מטבל בחזרת וחרוסת ואוכל עד
שמגיע לפרפרת הפת קול׳ שמגיע
לאוכל חור׳ שאוכל לחר השלו׳ שמגיע
עליו על תכילת מרו ושכל לתצון
וכ כדי שיגיע תיגון ויגל לפי שאין
נכי חגם רגילין לאכול ירק קודם
סעודה : הביאו לפניו מצה וחזר
ומטבל מצה וחזרת וחרוסת : תכ״ם
שאין חרוסת מצוה ולקנו אחר׳ ליון
אלמא מצה היא למצי מיקנו ליה :

דג

מסוף הפסח לכסוי ידיכון כדין הוא שלא יהא מקום שעמת לחפסיר הפסיח בחדש ידיו ואכסי בחדש ידיו [והקשו עליו מברי מה שחמרו במזוה ר״י לענין ברכה שהיו מברך אלא ברכה אחת לא לענין פסיחה גלבי אלא אף לענין כסוי ידיו ואף ע״פ שהפסיחה בנקיות היינו משום דכתיב בה ״ו ואין זו קושיה חלבי דאמר כאמרי ידיו ואכסי בחדש ידיו] ואין זו קושיה חלבי דאמר כאמרי ידיו ואכסי בחדש ידיו וכו׳ אם אין שם ״כ אלא כוסות הבלוי מלוכלכים כן לגמרי כדין הוא שלא יהא מקום שעמת לחפסיר הפסיח והלוק לכסוי לו נלא מקום שעמת לחפסיר הפסיח בחדש ידיו וכו׳ אם אין שם ״כ אלא כוסות הבלוי

מלחמת ה'

מאי שני תבשילין אמר רב הונא סלקא וארז׳ רבה מהדר אסלקא וארוזא הואיל ונפק מפומי דרב הונא חזקיד אמר אפי׳ דג וביצד שעלין רב יוסף אמר שני מיני בישר אחד זכר לפסח ואחד זכר לחגיגה הצלי זכר לפסח והמבושל זכר לחגיגה רבינא אמר אפי׳ ערמא ובישולא פשיטא היכא דאיכא שאר ירקי מבעי ליה ברוא פרי האדמה ואביל ולכי מאתי אחזרת מברך על אבילת מרור ואביל א״ר חסדא לאחר שגמא כריסו ממני חזר ומברך עליו אלא אמר רב חסדא מבר׳ ברוא אברור בורא פרי דאדמה ועל אבילת מרור ואביל ובסוף אביל בלא ברכ׳ והילכת כרב חסדא ואנאי מצטבלי תרי זימני כדי שיראו התינוקות וישאלו רב אחא בריה דרבה מהדר אשאר ירקי לאפוקי נפשיה מפלוגתא אמר רבינא אמר רב בריה דרב חנן הבי א הלל משמיה דגמרא לא ליכרוך איניש מצה ומרור בהדי הדדי וליכול משום דסבירא ליה כשמאי דאמר כורך ואוכל כדי שיקיים שניהם כאחד ואתי מרור ומבטיל ליה למצה דאוריתא ואפי׳ לרבנן דאמרי מצות אין מבטלות זו את זו הני מילי דאוריתא ודאוריתא דרבנן ודרבנן אבל דאוריתא ודרבנן ודרבנן ומבטר דאוריתא תניא אמרו עליו על הלל שהיה כורכן בבת אחת ואוכלן כדי שיקיים אמור על מצות ומרורים יאכלוהו אבלותי אמר רבי יוחנן חלוקין עליו חבידיו על הלל דתניא יכול לא יצא בהן ידי חובתו ת״ל א״כ כרך בבת אחת ואכלן כדרך שהלל אכלן תלמוד לומר על מצות ומרורי יאכלוהו ואפילו זה בפני עצמו וזה בפני עצמו והשתא דלא איתמר הילכתא לא כהלל ולא כרבנן ואנן בעינן למיעבד זכר למקדש ובעינן נמי דיליכול כל חד וחד מינידי בפני עצמו כי היכי דלא ליתי מרור דרבנן ולבטל מצה דאוריתא מברך אמצה לחודי׳ ואביל ומברך אמרור לחודיה ואביל והדר מברך מצ׳ ומרור בהדי הדדי ואביל ליה בלא ברכה זכר למקדש בהלל א״ר אלעזר אמר רבי הישעיא כל ג שנאמרו ״במשקין צריך נטילת ידים אמר רב פפא לא לישתי אינש מרור בחרוסת דילמא אגב חולייה עייל ביה וקא מבטל ליה למרדיה ובעינן טעמא מרור וליכא אדבריה רב חסדא לרבנא עיקבא ודרש נטל ידיו בטבול ראשון צריך שיטול ידיו בטבול שני לבה לי הא מישא ליה הרא זימנא כיון דבעי למיומר אגדתא והלילא דילמא אסחיה דרעתיה ונגע בטיבולי דמיטניק אמר ר׳ שימי בר אישי מצה לפני כל אחד ואחד מרור לפני כל א׳ואחד

ואין

ביאור שני רבנילין אמר רב הונא סלקא וארוזא מיני מיני בשר: בוחיל וכבד מסומיה דרב הונא אף״ב דלא נקטיכהו בעלמא: אפי׳ דג וביצד שעלין רבנילין הוי לאקת כיוצים שרופות בתבשיל ודגים וקאמר דגא ובילא שעלין תביני שני מיני בשר לזכר לפסח וזכר לחגיגה כלומר לזכר לפסח וזכר לחגיגה הצלי זכר לפסח והמבושל זכר לחגיגה רבינא אמר אפי׳ ערמא ובישולא פשיטא היכא דאיכא שאר ירקי מבעי ליה ברוא פרי האדמה ואביל ולכי מאתי אחזרת מברך על אבילת מרור ואביל א״ר חסדא לאחר שגמא כריסו ממני חזר ומברך עליו אלא אמר רב חסדא מבר׳ ברוא אברור בורא פרי דאדמה ועל אבילת מרור ואביל ובסוף אביל בלא ברכ׳ והילכת כרב חסדא ואנאי מצטבלי תרי זימני כדי שיראו התינוקות וישאלו רב אחא בריה דרבה מהדר אשאר ירקי לאפוקי נפשיה מפלוגתא אמר רבינא אמר רב בריה דרב חנן הבי א הלל משמיה דגמרא לא ליכרוך איניש מצה ומרור בהדי הדדי וליכול משום דסבירא ליה כשמאי דאמר כורך ואוכל כדי שיקיים שניהם כאחד ואתי מרור ומבטיל ליה למצה דאוריתא ואפי׳ לרבנן דאמרי מצות אין מבטלות זו את זו הני מילי דאוריתא ודאוריתא דרבנן ודרבנן ואבר דאוריתא ודרבנן ואתי דרבנן ומבטר דאוריתא תניא אמרו עליו על הלל שהיה כורכן בבת אחת ואוכלן כדי שיקיים אמור על מצות ומרורים יאכלוהו אבלותי אמר רבי יוחנן חלוקין עליו חבידיו על הלל דתניא יכול לא יצא בהן ידי חובתו ת״ל א״כ כרך בבת אחת ואכלן כדרך שהלל אכלן תלמוד לומר על מצות ומרורי יאכלוהו אפילו זה בפני עצמו וזה בפני עצמו והשתא דלא איתמר הילכתא לא כהלל ולא כרבנן ואנן בעינן למיעבד זכר למקדש ובעינן נמי דיליכול כל חד וחד מינידי בפני עצמו כי היכי דלא ליתי מרור דרבנן ולבטל מצה דאוריתא מברך אמצה לחודי׳ ואביל ומברך אמרור לחודיה ואביל והדר מברך מצ׳ ומרור בהדי הדדי ואביל ליה בלא ברכה זכר למקדש בהלל א״ר אלעזר אמר רבי הישעיא כל ג שנאמרו ״במשקין צריך נטילת ידים אמר רב פפא לא לישתי אינש מרור בחרוסת דילמא אגב חולייה עייל ביה וקא מבטל ליה למרדיה ובעינן טעמא מרור וליכא אדבריה רב חסדא לרבנא עיקבא ודרש נטל ידיו בטבול ראשון צריך שיטול ידיו בטבול שני לבה לי הא מישא ליה הרא זימנא כיון דבעי למיומר אגדתא והלילא דילמא אסחיה דרעתיה ונגע בטיבולי דמיטניק אמר ר׳ שימי בר אישי מצה לפני כל אחד ואחד מרור לפני כל א׳ואחד

ואין

דג ובילא שעלין הוי רבנילין להעיד מרא שבגלגלא: אפי׳ דג וביצד שעלין רבנילין הוי לאקת כיוצים שרופות בתבשיל ודגים וקאמר דגא ובילא שעלין תביני שני מיני בשר לזכר לפסח וזכר לחגיגה הצלי זכר לפסח והמבושל זכר לחגיגה רבינא אמר אפי׳ ערמא ובישולא פשיטא היכא דאיכא שאר ירקי מבעי ליה ברוא פרי האדמה ואביל ולכי מאתי אחזרת מברך על אבילת מרור ואביל א״ר חסדא לאחר שגמא כריסו ממני חזר ומברך עליו אלא אמר רב חסדא מבר׳ ברוא אברור בורא פרי דאדמה ועל אבילת מרור ואביל ובסוף אביל בלא ברכ׳ והילכת כרב חסדא ואנאי מצטבלי תרי זימני כדי שיראו התינוקות וישאלו רב אחא בריה דרבה מהדר אשאר ירקי לאפוקי נפשיה מפלוגתא אמר רבינא אמר רב בריה דרב חנן הבי א הלל משמיה דגמרא לא ליכרוך איניש מצה ומרור בהדי הדדי וליכול משום דסבירא ליה כשמאי דאמר כורך ואוכל כדי שיקיים שניהם כאחד ואתי מרור ומבטיל ליה למצה דאוריתא ואפי׳ לרבנן דאמרי מצות אין מבטלות זו את זו הני מילי דאוריתא ודאוריתא דרבנן ודרבנן ואבר דאוריתא ודרבנן ואתי דרבנן ומבטר דאוריתא תניא אמרו עליו על הלל שהיה כורכן בבת אחת ואוכלן כדי שיקיים אמור על מצות ומרורים יאכלוהו אבלותי אמר רבי יוחנן חלוקין עליו חבידיו על הלל דתניא יכול לא יצא בהן ידי חובתו ת״ל א״כ כרך בבת אחת ואכלן כדרך שהלל אכלן תלמוד לומר על מצות ומרורי יאכלוהו אפילו זה בפני עצמו וזה בפני עצמו והשתא דלא איתמר הילכתא לא כהלל ולא כרבנן ואנן בעינן למיעבד זכר למקדש ובעינן נמי דיליכול כל חד וחד מינידי בפני עצמו כי היכי דלא ליתי מרור דרבנן ולבטל מצה דאוריתא מברך אמצה לחודי׳ ואביל ומברך אמרור לחודיה ואביל והדר מברך מצ׳ ומרור בהדי הדדי ואביל ליה בלא ברכה זכר למקדש בהלל א״ר אלעזר אמר רבי הישעיא כל ג שנאמרו ״במשקין צריך נטילת ידים אמר רב פפא לא לישתי אינש מרור בחרוסת דילמא אגב חולייה עייל ביה וקא מבטל ליה למרדיה ובעינן טעמא מרור וליכא אדבריה רב חסדא לרבנא עיקבא ודרש נטל ידיו בטבול ראשון צריך שיטול ידיו בטבול שני לבה לי הא מישא ליה הרא זימנא כיון דבעי למיומר אגדתא והלילא דילמא אסחיה דרעתיה ונגע בטיבולי דמיטניק אמר ר׳ שימי בר אישי מצה לפני כל אחד ואחד מרור לפני כל א׳ואחד

ואין

למסקין

רש"י

ואין עוקרין את השלחן אלא לפני מי שאומר הגדה ורב כהנא אמר בורחי נמי לפני מי שאומר הגדה והלכתא כרב כהנא ולמה עוקרין את השלחן אמר רבי ינאי כדי שיראו תינוקות וישאלו אביו הוה יתיב קמיה דרבה הוה קא מגמהי פתורא אמר אמטי אמטי אנן אבלינן קא מגבהיתו פתור' אמר ליה רבה פטרתן מלומר מה נשתנה אמ' שמיע' לחם עוני לחם שעונין עליו דברים הרבה תניא נמי הכי לחם עוני לחם שעונין עליו דברים הרבה ד"א לחם עוני מה דרכו של עני בפרוסה אף כאן בפרוס ד"א לחם עוני מה דרכו של עני הוא מסיק ואשתו אופה אף כאן הוא מסיק ואשתו אופה הילכך בפסח מברכינן על ^חדא ופרוסה אבל בשאר ימים טובים בצענין על תרתין ריפאת שלמאת בשבת דאמר רב אבא חייב אדם לבצוע על שתי כבורות שלמות בשבת מאי טעמא לקמי לחם משנה כתיב ופירשו רבנן דביומים טובים נמי בעינן לבצועי על שתי כבורות בשבת דעיקר חיובא בשבת משו' דלא הוה המן נחית בשבת אלא הוה נחית בערב שבת זוגי זוגי וביומים טובים נמי לא הוה נחית אלא הוה נחית בער' ימים טובים זוגי זוגי כמו דהוה נחית בערבי שבתות הילכך בעינן למיבצע ביום טוב על תרתין ריפאתא שלמאתא כרתויבין בשבת ובפסח אתא לחם עוני ורעא לפלגא דהדא הילכך לבצועי אחד ופלג וברבצע מנא לה לפרוס בגוה דשלמתא ובציע דאמר רב פפא הכל מודים בפסח שמניח פרוסה בתוך שלישה ובוצע מאי טעמא לחם עוני כתיב ביה: אין ^פשאין חרוסת ^מצוה ר' אלעזר בר צדוק אומר מצוה: מאי מצוה זכר לתפוח פי' ^תחת דתפיח שררתיך ור' יוחנן אמ' זכר לטיט אמר אביי הילכך צריך לקדויי וצריך לסבויי תני כותיה דר' יוחנן תבלין זכר לתבן פיר כגון קנמון וסגבל שרן דומין לתבן חרוסת זכר לטיט א"ר אלעזר בר צדוק כך היו תגרי חרך שבירושלים אומרי ביאו וקחו לכם תבלין למצו': מתני' מזגו לו כוס שני ואכאן הבן שואל אם אין דעת בבן לשאול אבין מלמדו מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות שבכל הלילות אין אנו מטבילין פעם אחת הלילה הזה שתי פעמים שבכל הלילות אנו אוכלין חמץ ומצה הלילה הזה כולו מצה שבכל הלילות אנו אוכלין בשר צלי שלוק ומבושל הלילה הזה כולו צלי לפי דעתו של בן אביו מלמדו מתחיל בגנות ומסיים בשבח ודורש ^מארמי אובד אבי שרוא גוי ^את כל הפרשה: גמ' והשת' לא ליבא בשר צלי דלי"ן פסחא ת"ר חכם בנו שואל ואם לאו אשתו שואלתו ואם לאו הוא שואל לעצמו ואפי' שני תלמידי חכמי' הבקיאין בהלכות פסח שואלין זה את זה מה נשתנה הלילה וכו': מתחיל בגנו' ומסיים בשבח מאי גנות אמר רב מתחלה עובדי ע"א ושמיה אמר עבדים והאידנא עבידנא כתרוייהו: מתני' רבן גמליא היה אומר כל מי שלא אמ' ג' דברים אלו בפסח לא יצא ידי חובתו ואו הן פסח מצה ומרור פסח על שום שפסח המקום על בתי אבותינו במצרים ^ואמרתם זבח פסח הוא לה' אשר פסח על בתי בני ישראל במצרים בנגפו את מצרים ^ואת בתינו הציל ויקד העם וישתחוו: מצה ומרור על שום שמרררו המצרים את חיי אבותינו במצרים ^שנאמ' וימררו את חייהם בעבודה קשה:

תוספות

ואין עוקרין את השלחן אלא לפני מי שאומר הגדה. ר"ת פי' בקונט' כשמתחיל הסבוב אלא לפני הסבוב שעושים כשגומרין ההגדה ואומרים כאן ברוחות לנרך כל תבילת מצה ומרור שלישי' מיוחי' משום ברכה למוני' דלא גרע משחר ימים טובים שנרך לנטוע על שכי מכרות שלישות ונוטע מן התוך מהלכו' ותוך כאן הוא מסיק ואשתו אופה שלח התחיל הפיס' לשמוטיפס לשעול בו קנלין ולנקות בו ירקות כדי שיהא עכה ונרי לקנוי' לשעול בו תפוחים ויין ומילקח דלית ביה קיפוח לנרך לקנויי וכר לקפות ונרך למשוכיס וכר לעיט: ונרקות שמעלין חרוסת וכר לתבן וחרוסת שנותנין לתוכו הנק: ונרי מרך חכוני' שיושנין לשל פלוטיתין כמו שנין מן התרכיס: ואכן הבן שואל לח לבניו משונש הכוס בשני הבן שואל לח לבניו מה נשתנה עכשיו שאוכלין כולם קוד לחכיל:

ומזגו

מ' לחמית ה'

מצה על שום שנגאלו שנ׳ ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים עוגות מצות וגומ׳ לפיכך אנו חייבין להודות ולהלל לשבח לפאר ולברך למי שעשה לאבותינו ולנו את כל הנסים האלו הוציאנו מעבדות לחירו׳ ונאמר לפניו הללויה: עד היכן הוא אומר בית שמאי אומרים עד אם הבנים שמחה ובית הלל אומרים עד חלמיש למעינו מים והותם בגאולה ר׳ טרפון אומ׳ אשר גאלנו וגאל את אבותינו ממצרי׳ והגיענו הליל׳ הזה לאכול בו מצה ומרור ואינו חות ר׳ עקיבא אומר כן ה׳ אלהינו יגיענו למועדי׳ ולרגלים אחרי׳ הבאים לקראתנו בשלום שמחים בבנין עירך וששים בעבודתך ונאכל שם מן הפסחים ומן הזבחי׳ שהגיע דמן על קיר מזבחך לרצון ונוד׳ לך שיר חדש על גאולתנו ועל פדות נפשנו בא״י גאל ישראל וקיימ׳ לן כר״ע: גמ׳ אמ׳ רבא וצריך שיאמר ואותנו הוציא משם למען הבי׳ אותנו לתת לנו וגומר ואמר רבא מצה צריך להגביה מרור צריך להגביה בש׳ א״צ להגביה שמא יאמרו כשר זה לפס ונרא׳ כאוכל קדשי׳ בחוץ וחותם בגאול׳ אמר רבא קריאת שמע והלילא גאל ישראל דצלות גאל ישראל מאי טעמ׳ רחמי אינון א״ר זירא דקידוש׳ קדשנו במצותיו דצלותא קדשנו במצותיך מ״ט רחמי אינון אמ׳ רב אחא בר יעקב וצריך שיזכיר יציאת מצרים בקידוש היום כתיב הכא למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים וכתיב התם זכור את יום השבת לקדשו אמר רבה בר שילא דצלותא מצמיח קרן ישועה דאפטרת מגן דוד ועשיתי לך שם גדול כשם הגדולי׳ אשר בארץ תני רב יוסף זה שאומרים מגן דוד א״ר שמעון בן לקי׳ ואעשך לגוי גדול זה שאומרים אלהי אברהם ואברכך זה שאומרים אלהי יצחק ואגדל׳ שמך זה שאומרים אלהי יעקב וכול׳ והי חותמין בכולן ת״ל והיה ברכ׳ בך חותמין ואין חותמין בכולן אמ׳ רבא אשכחתינהו לסבי דפומבדית׳ דיתבי וקאמרי בשבתא בין בצלותא בין בקדושא מקדש השבת ביומא טבא בין בצלות׳ בין בקדושא מקדש ישראל והזמנים וכן הלכת׳: מתני׳ מזגו לו כוס שלישי מברך על מזונו רביעי גומר עליו את ההלל ואומר עליו ברכת השיר ובין הכוסות האילו אם רצה לשתות ישתה ובין ג׳ לד׳ לא ישתה: גמ׳ ירושלמי למה בשביל שלא ישתכר כבר משוכר הוא מה בין יין שבתוך המזון ליין שלאחר המזון יין שלאח׳ המזון משכר יין שבתוך המזון לא משכר א״ל רבינא לרבא שמעת מינה ברכה אטעונה כוס א״ל ארבעה כסי תקינו רבנן דרך חירו׳ הואיל ואיכא כל חד וחד נעביד ביה מצו׳ רביעי גומר עליו את ההלל ואומר עליו ברכת השיר מאי ברכת השיר ר׳ רב יהודה אמר יהללוך ור׳ יוחנן אמר נשמת כל חי

ת״ר

רש״י

מצה על שום שנגאלו שנא׳ ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים עוגות מצות וגומ׳ לפיכך אנו חייבין להודות ולהלל לשבח לפאר ולברך למי שעשה לאבותינו ולנו את כל הנסים האלו הוציאנו מעבדות לחירו׳ ונאמר לפניו הללויה: עד היכן הוא אומר בית שמאי אומרים עד אם הבנים שמחה ובית הלל אומרים עד חלמיש למעינו מים והותם בגאולה ר׳ טרפון אומ׳ אשר גאלנו וגאל את אבותינו ממצרי׳ והגיענו הליל׳ הזה לאכול בו מצה ומרור ואינו חות ר׳ עקיבא אומר כן ה׳ אלהינו יגיענו למועדי׳ ולרגלים אחרי׳ הבאים לקראתנו בשלום שמחים בבנין עירך וששים בעבודתך ונאכל שם מן הפסחים ומן הזבחי׳ שהגיע דמן על קיר מזבחך לרצון ונוד׳ לך שיר חדש על גאולתנו ועל פדות נפשנו בא״י גאל ישראל וקיימ׳ לן כר״ע: גמ׳ אמ׳ רבא וצריך שיאמר ואותנו הוציא משם למען הבי׳ אותנו לתת לנו וגומר ואמר רבא מצה צריך להגביה מרור צריך להגביה בש׳ א״צ להגביה שמא יאמרו כשר זה לפס ונרא׳ כאוכל קדשי׳ בחוץ וחותם בגאול׳ אמר רבא קריאת שמע והלילא גאל ישראל דצלות גאל ישראל מאי טעמ׳ רחמי אינון א״ר זירא דקידוש׳ קדשנו במצותיו דצלותא קדשנו במצותיך מ״ט רחמי אינון אמ׳ רב אחא בר יעקב וצריך שיזכיר יציאת מצרים בקידוש היום כתיב הכא למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים וכתיב התם זכור את יום השבת לקדשו אמר רבה בר שילא דצלותא מצמיח קרן ישועה דאפטרת מגן דוד ועשיתי לך שם גדול כשם הגדולי׳ אשר בארץ תני רב יוסף זה שאומרים מגן דוד א״ר שמעון בן לקי׳ ואעשך לגוי גדול זה שאומרים אלהי אברהם ואברכך זה שאומרים אלהי יצחק ואגדל׳ שמך זה שאומרים אלהי יעקב וכול׳ והי חותמין בכולן ת״ל והיה ברכ׳ בך חותמין ואין חותמין בכולן אמ׳ רבא אשכחתינהו לסבי דפומבדית׳ דיתבי וקאמרי בשבתא בין בצלותא בין בקדושא מקדש השבת ביומא טבא בין בצלות׳ בין בקדושא מקדש ישראל והזמנים וכן הלכת׳: מתני׳ מזגו לו כוס שלישי מברך על מזונו רביעי גומר עליו את ההלל ואומר עליו ברכת השיר ובין הכוסות האילו אם רצה לשתות ישתה ובין ג׳ לד׳ לא ישתה: גמ׳ ירושלמי למה בשביל שלא ישתכר כבר משוכר הוא מה בין יין שבתוך המזון ליין שלאחר המזון יין שלאח׳ המזון משכר יין שבתוך המזון לא משכר א״ל רבינא לרבא שמעת מינה ברכה אטעונה כוס א״ל ארבעה כסי תקינו רבנן דרך חירו׳ הואיל ואיכא כל חד וחד נעביד ביה מצו׳ רביעי גומר עליו את ההלל ואומר עליו ברכת השיר מאי ברכת השיר ר׳ רב יהודה אמר יהללוך ור׳ יוחנן אמר נשמת כל חי

ת״ר

מתיב רבי ירמיה הרי גחולה של הלל שניה היא דאמר רבי יוחנן הלל הלז שמעו בני ה' יגל ה' תיקח רבי שלמיה ויוסי ורבי סופא אמר ליה שתיה אוהב להבין (ליחס להבין) ליחס לשעבר וכך פירושו לפי שאמרו שנברכה אחרונה שכן "מפני שהיא שמורה לשלמים שלמים תיכף פותחין בברכה כנגדן הקשה רבי ירמיה הרי ברכת הגפן בגולי פסחים שהיא שמורה לברכה ראשונה על הכוס ולמה פותחין בה בברכה שהיא הלל ירמיה סבור דברכה ראשונה דמיינו לגמור לה הלל על שני פרקים הללו מברכינן תופס וברכה לאחרונה לגר נגולו כעין שמזינו בה ותופס בגחולה וכיון שכן למיל לברכה לאחרונה שכן "שמורה" שלין פותחין בשמורה כך שמעתי מרבי שמואל בר שלמיה ומתרץ שניה היא דאמר ר' יוחנן הלל הלז שמעו בני ה' יגל ה' תיקח רבי י

מאי אפיקומן אמר רב שלא יפקרו מחבורה לחבורה ואפיקומן לשון אפיקו מנאי וסיים רבינו שמואל דהא דרב ושמואל דהתם מליני דרב מקומות ושמואל ורבי יוחנן סבירא להו אפיקומן לשון אפיקורסים והכי קאמר שלא יפקרו מחבורה לחבורה ולא יחלקו חבורה אחת לשתים ושלשה חבורות ויאכלו כולם בבית אחד ורב סבירא ליה אפיקומן לשון אפיקו מנאי דקאמר שלא יפקרו מחבורה לחבורה ולא יחלקו חבורה אחת לשתים ושלשה חבורות ויאכלו כולם בבתים הרבה ואפיקומן לשון אפיקורסים ואפיקורסים

ברכת הלחם של מצה שהיא המיצא וברכת היין של קידוש היום שהיא בפ"ה מדהו כיון דחובה היא מפיק או דילמא ברכה לאו חובה ופשטינן לה מיה דאמ"ר אשי כי הוינן בי רב פפא הוה מיקדש ליה וכי הוה אתי אריסיה מרברא הדר מקדש ליה ושמעי' מינה שאע"פ שבירך לעצמו המוציא על המצה שחי חובה כי איכא כאן דלא שמע ולא נפיק ידי חובתיה הדר ומברך ליה בין המוציי בין על אכיל מצה בין בורא פרי האדמה בין על אכילת מרור בין בורא פרי הגפן כולהו חד טעמא אינון דמצוה נינהו וכן הלכה ואיתו כיון דבריך ליה ברכת המזון לא ליטעום מידי דקיימ"ל דאין מפטירין לאחר מצה אפיקומן ואי בעי לאקדומי להנהו בתי ברישא ומברך לדו לא אכיל ולא טעים כידי בהדידו והד לביתיה ומקד הרשות בידו ושפיר דמי אמ"ר אבא מצה בזמן הזה דאורית' ומרור דרבנן מאי שנא מרור כתיב "על מצות ומרורי יאכלוהו מצה הדר אהדדיה קרא דכתי' "בער יתאבלו מצות תניא כוותיה דרבא "ששת ימים תאכלו מצות וביום השביעי עצרת ליי' אלהיך מה שביעי רשות אף ששת ימים רשות מאי טעמא הוה דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל לא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא יכול אף לילה יהראשונה רשות ת"ל על מצות ומרורים יאכלוהו אין לי אלא בזמן שבית המקדש קיים בזמן שאין בית המקדש קיים מניין ת"ל בערב תאכלו מצות הכתיב קבעו חובה ירושלמי בשבועות בפרק שלישי שבועה שלא אוכל מצה בלילי הפסח שבועה שלא אוכל מצה בלילי הפסח לוקה ואוכל מצה בלילי הפסח שבועה שלא אשב בצל סוכה בלילי הפסח לוקה ואוכל אשב בצל סוכה לוקה ויושב בצל סוכה כתיב בסיפרי דבי רב מיין ושכר יזיר לעשות יין מצוה כיין הרשו וכו' רבי שמלאי איקרע לבי פדיון "הבן ביעי מיניה על פדיון הבן ודאי אבי הבן מברך שהחיינו מאן מברך בהן מברך דקא מאכיל ראנא לידיה או דילמא אבי הבן מברך דקא עביד מצוה לא הוה בידיה אתא שאיל בי מדרישא אמרו לי אבי הבן מברך שתים והלכת אבי הבן מבר שתים ומיחייבין

סליק להו ערבי פסחים

ויהי בחצות

ויהי בחצות ה' הכה כל בכור בארץ מצרים מבכור פרעה הישב על כסאו עד בכור השבי אשר בבית הבור וכל בכור בהמה: וישכם פרעה לילה הוא וכל עבדיו וכל מצרים וגו' ויקרא למשה ולאהרן לילה ויאמר קומו צאו מתוך עמי גם אתם גם בני ישראל וגו' ויחזק מצרים על העם למהר לשלחם מן הארץ כי אמרו כלנו מתים: ויסעו בני ישראל מרעמסס סכתה וגו' ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים עגת מצות כי לא חמץ כי גרשו מצרים ולא יכלו להתמהמה וגם צדה לא עשו להם: ומושב בני ישראל אשר ישבו במצרים שלשים שנה וארבע מאות שנה: ויהי מקץ שלשים שנה וארבע מאות שנה ויהי בעצם היום הזה יצאו כל צבאות ה' מארץ מצרים: ליל שמורים הוא לה' להוציאם מארץ מצרים הוא הלילה הזה לה' שמורים לכל בני ישראל לדורותם: ויאמר ה' אל משה כתב לך את הדברים האלה כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית ואת ישראל: ויהי שם ה' שם שבעים אותיות ויתגלה לו בענן ויעבור לפני העם ויקרא בשם ה' ה' אל רחום וחנון ארך אפים ורב חסד ואמת נוצר חסד לאלפים נושא עון ופשע וחטאה ונקה: ויאמר משה אל ה' אדני אלהים רחום וחנון ארך אפים ורב חסד ואמת נוצר חסד לאלפים נושא עון ופשע וחטאה ונקה: ויאמר ה' הנה אנכי כרת ברית נגד כל עמך אעשה נפלאות אשר לא נבראו בכל הארץ ובכל הגוים וראה כל העם אשר אתה בקרבו את מעשה ה' כי נורא הוא אשר אני עושה עמך: שמור לך את אשר אנכי מצוך היום הנני גרש מפניך את האמרי והכנעני והפרזי והחוי והיבוסי: השמר לך פן תכרות ברית ליושבי הארץ אשר אתה בא עליה פן יהיה למוקש בקרבך: כי את מזבחתם תתצון את מצבתם תשברון ואת אשרים תכרתון: כי לא תשתחוה לאל אחר כי ה' קנא שמו אל קנא הוא: פן תכרות ברית ליושבי הארץ וזנו אחרי אלהיהם וזבחו לאלהיהם וקרא לך ואכלת מזבחו: ולקחת מבנותיו לבניך וזנו בנותיו אחרי אלהיהם והזנו את בניך אחרי אלהיהם: אלהי מסכה לא תעשה לך: את חג המצות תשמור שבעת ימים תאכל מצות אשר צויתיך למועד חדש האביב כי בחדש האביב יצאת ממצרים: כל פטר רחם לי וכל מקנך תזכר פטר שור ושה: ובכור חמור תפדה בשה ואם לא תפדה וערפתו כל בכור אדם בבניך תפדה: ולא יראו פני ריקם: ששת ימים תעבד וביום השביעי תשבת בחריש ובקציר תשבת: וחג שבעות תעשה לך בכורי קציר חטים וחג האסיף תקופת השנה: שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני האדון ה' אלהי ישראל: כי אורישׁ גוים מפניך והרחבתי את גבולך ולא יחמד איש את ארצך בעלתך לראות את פני ה' אלהיך שלש פעמים בשנה: לא תשחט על חמץ דם זבחי ולא ילין לבקר זבח חג הפסח: ראשית בכורי אדמתך תביא בית ה' אלהיך לא תבשל גדי בחלב אמו: ויאמר ה' אל משה כתב לך את הדברים האלה כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית ואת ישראל: ויהי שם ה' שם שבעים אותיות ויתגלה לו בענן ויעבור לפני העם ויקרא בשם ה' ה' אל רחום וחנון ארך אפים ורב חסד ואמת נוצר חסד לאלפים נושא עון ופשע וחטאה ונקה: ויאמר משה אל ה' אדני אלהים רחום וחנון ארך אפים ורב חסד ואמת נוצר חסד לאלפים נושא עון ופשע וחטאה ונקה: ויאמר ה' הנה אנכי כרת ברית נגד כל עמך אעשה נפלאות אשר לא נבראו בכל הארץ ובכל הגוים וראה כל העם אשר אתה בקרבו את מעשה ה' כי נורא הוא אשר אני עושה עמך: שמור לך את אשר אנכי מצוך היום הנני גרש מפניך את האמרי והכנעני והפרזי והחוי והיבוסי: השמר לך פן תכרות ברית ליושבי הארץ אשר אתה בא עליה פן יהיה למוקש בקרבך: כי את מזבחתם תתצון את מצבתם תשברון ואת אשרים תכרתון: כי לא תשתחוה לאל אחר כי ה' קנא שמו אל קנא הוא: פן תכרות ברית ליושבי הארץ וזנו אחרי אלהיהם וזבחו לאלהיהם וקרא לך ואכלת מזבחו: ולקחת מבנותיו לבניך וזנו בנותיו אחרי אלהיהם והזנו את בניך אחרי אלהיהם: אלהי מסכה לא תעשה לך: את חג המצות תשמור שבעת ימים תאכל מצות אשר צויתיך למועד חדש האביב כי בחדש האביב יצאת ממצרים: כל פטר רחם לי וכל מקנך תזכר פטר שור ושה: ובכור חמור תפדה בשה ואם לא תפדה וערפתו כל בכור אדם בבניך תפדה: ולא יראו פני ריקם: ששת ימים תעבד וביום השביעי תשבת בחריש ובקציר תשבת: וחג שבעות תעשה לך בכורי קציר חטים וחג האסיף תקופת השנה: שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני האדון ה' אלהי ישראל: כי אורישׁ גוים מפניך והרחבתי את גבולך ולא יחמד איש את ארצך בעלתך לראות את פני ה' אלהיך שלש פעמים בשנה: לא תשחט על חמץ דם זבחי ולא ילין לבקר זבח חג הפסח: ראשית בכורי אדמתך תביא בית ה' אלהיך לא תבשל גדי בחלב אמו:

ויהי בחצות

ויהי בחצות ה' הכה כל בכור בארץ מצרים מבכור פרעה הישב על כסאו עד בכור השבי אשר בבית הבור וכל בכור בהמה: וישכם פרעה לילה הוא וכל עבדיו וכל מצרים וגו' ויקרא למשה ולאהרן לילה ויאמר קומו צאו מתוך עמי גם אתם גם בני ישראל וגו' ויחזק מצרים על העם למהר לשלחם מן הארץ כי אמרו כלנו מתים: ויסעו בני ישראל מרעמסס סכתה וגו' ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים עגת מצות כי לא חמץ כי גרשו מצרים ולא יכלו להתמהמה וגם צדה לא עשו להם: ומושב בני ישראל אשר ישבו במצרים שלשים שנה וארבע מאות שנה: ויהי מקץ שלשים שנה וארבע מאות שנה ויהי בעצם היום הזה יצאו כל צבאות ה' מארץ מצרים: ליל שמורים הוא לה' להוציאם מארץ מצרים הוא הלילה הזה לה' שמורים לכל בני ישראל לדורותם: ויאמר ה' אל משה כתב לך את הדברים האלה כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית ואת ישראל: ויהי שם ה' שם שבעים אותיות ויתגלה לו בענן ויעבור לפני העם ויקרא בשם ה' ה' אל רחום וחנון ארך אפים ורב חסד ואמת נוצר חסד לאלפים נושא עון ופשע וחטאה ונקה: ויאמר משה אל ה' אדני אלהים רחום וחנון ארך אפים ורב חסד ואמת נוצר חסד לאלפים נושא עון ופשע וחטאה ונקה: ויאמר ה' הנה אנכי כרת ברית נגד כל עמך אעשה נפלאות אשר לא נבראו בכל הארץ ובכל הגוים וראה כל העם אשר אתה בקרבו את מעשה ה' כי נורא הוא אשר אני עושה עמך: שמור לך את אשר אנכי מצוך היום הנני גרש מפניך את האמרי והכנעני והפרזי והחוי והיבוסי: השמר לך פן תכרות ברית ליושבי הארץ אשר אתה בא עליה פן יהיה למוקש בקרבך: כי את מזבחתם תתצון את מצבתם תשברון ואת אשרים תכרתון: כי לא תשתחוה לאל אחר כי ה' קנא שמו אל קנא הוא: פן תכרות ברית ליושבי הארץ וזנו אחרי אלהיהם וזבחו לאלהיהם וקרא לך ואכלת מזבחו: ולקחת מבנותיו לבניך וזנו בנותיו אחרי אלהיהם והזנו את בניך אחרי אלהיהם: אלהי מסכה לא תעשה לך: את חג המצות תשמור שבעת ימים תאכל מצות אשר צויתיך למועד חדש האביב כי בחדש האביב יצאת ממצרים: כל פטר רחם לי וכל מקנך תזכר פטר שור ושה: ובכור חמור תפדה בשה ואם לא תפדה וערפתו כל בכור אדם בבניך תפדה: ולא יראו פני ריקם: ששת ימים תעבד וביום השביעי תשבת בחריש ובקציר תשבת: וחג שבעות תעשה לך בכורי קציר חטים וחג האסיף תקופת השנה: שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני האדון ה' אלהי ישראל: כי אורישׁ גוים מפניך והרחבתי את גבולך ולא יחמד איש את ארצך בעלתך לראות את פני ה' אלהיך שלש פעמים בשנה: לא תשחט על חמץ דם זבחי ולא ילין לבקר זבח חג הפסח: ראשית בכורי אדמתך תביא בית ה' אלהיך לא תבשל גדי בחלב אמו:

ויהי בחצות

ויהי בחצות ה' הכה כל בכור בארץ מצרים מבכור פרעה הישב על כסאו עד בכור השבי אשר בבית הבור וכל בכור בהמה: וישכם פרעה לילה הוא וכל עבדיו וכל מצרים וגו' ויקרא למשה ולאהרן לילה ויאמר קומו צאו מתוך עמי גם אתם גם בני ישראל וגו' ויחזק מצרים על העם למהר לשלחם מן הארץ כי אמרו כלנו מתים: ויסעו בני ישראל מרעמסס סכתה וגו' ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים עגת מצות כי לא חמץ כי גרשו מצרים ולא יכלו להתמהמה וגם צדה לא עשו להם: ומושב בני ישראל אשר ישבו במצרים שלשים שנה וארבע מאות שנה: ויהי מקץ שלשים שנה וארבע מאות שנה ויהי בעצם היום הזה יצאו כל צבאות ה' מארץ מצרים: ליל שמורים הוא לה' להוציאם מארץ מצרים הוא הלילה הזה לה' שמורים לכל בני ישראל לדורותם: ויאמר ה' אל משה כתב לך את הדברים האלה כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית ואת ישראל: ויהי שם ה' שם שבעים אותיות ויתגלה לו בענן ויעבור לפני העם ויקרא בשם ה' ה' אל רחום וחנון ארך אפים ורב חסד ואמת נוצר חסד לאלפים נושא עון ופשע וחטאה ונקה: ויאמר משה אל ה' אדני אלהים רחום וחנון ארך אפים ורב חסד ואמת נוצר חסד לאלפים נושא עון ופשע וחטאה ונקה: ויאמר ה' הנה אנכי כרת ברית נגד כל עמך אעשה נפלאות אשר לא נבראו בכל הארץ ובכל הגוים וראה כל העם אשר אתה בקרבו את מעשה ה' כי נורא הוא אשר אני עושה עמך: שמור לך את אשר אנכי מצוך היום הנני גרש מפניך את האמרי והכנעני והפרזי והחוי והיבוסי: השמר לך פן תכרות ברית ליושבי הארץ אשר אתה בא עליה פן יהיה למוקש בקרבך: כי את מזבחתם תתצון את מצבתם תשברון ואת אשרים תכרתון: כי לא תשתחוה לאל אחר כי ה' קנא שמו אל קנא הוא: פן תכרות ברית ליושבי הארץ וזנו אחרי אלהיהם וזבחו לאלהיהם וקרא לך ואכלת מזבחו: ולקחת מבנותיו לבניך וזנו בנותיו אחרי אלהיהם והזנו את בניך אחרי אלהיהם: אלהי מסכה לא תעשה לך: את חג המצות תשמור שבעת ימים תאכל מצות אשר צויתיך למועד חדש האביב כי בחדש האביב יצאת ממצרים: כל פטר רחם לי וכל מקנך תזכר פטר שור ושה: ובכור חמור תפדה בשה ואם לא תפדה וערפתו כל בכור אדם בבניך תפדה: ולא יראו פני ריקם: ששת ימים תעבד וביום השביעי תשבת בחריש ובקציר תשבת: וחג שבעות תעשה לך בכורי קציר חטים וחג האסיף תקופת השנה: שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני האדון ה' אלהי ישראל: כי אורישׁ גוים מפניך והרחבתי את גבולך ולא יחמד איש את ארצך בעלתך לראות את פני ה' אלהיך שלש פעמים בשנה: לא תשחט על חמץ דם זבחי ולא ילין לבקר זבח חג הפסח: ראשית בכורי אדמתך תביא בית ה' אלהיך לא תבשל גדי בחלב אמו:

סדר פרקא וסליקא
מסכת דפסח ראשון

הדרן עלך ערבי פסחים וסליקא לה מסכת פסחים

אור לארבעה

עשר פרק ט' שלח יעבור עליו בכל ירחיה וכל יחמיה וקם דהם בכיטול בעלמא שני ופ' ר' יוחנן ויהחמידה תורה כו כל כך

לכסור עליו בכל ירחיה וכל יחמיה כיצד הלח בטיל לחורו חכמים שיהא נריך בדיקה תכילו בכיטול דכיון דבטלו נזירה שחא יהכלנו ושוב פי' ר' משום דאיכא כרת ולא בדילי מינה: מיניה לכך נריך בדיקה עם הביטול • לחור הבי חוחר דניטו מנחם עבר ולא כדק כלילה ומא נכדוק כיום כתו שחורו חכמי כדוקה לחור הבי ושנית"ם חפני שנריך להכניטו לחורון לבדיקה • הכל "נחתיון ר' יחיא "כ דכיום נחחנות חף כלחוריות א כגון ניקור נ"ל וחלב ותליחה כשר היינו כדבר שיודעות הבני שום כוחלי חיסור מכל על בדיקה חתן סבורות הן שחין אתן כחורון וחכנשת חלבתר חפני עבלוחם הכי חפרם בירושלמי • חך "כיום הרחשון תבטיחו שחור רש"י ד"ל והחיימוני פירשו הכח לחתר דחלחוריות כביטול בעמה"כ שני היינו חתכיטו ור"ת חת ביטול חלא ע"ג חלת בטיל בדרך שלך לו חתה רואה שכל רואה כל חתיה ואל נבוה חף ע"ג דחתרינן נבדרים שחין בסקר פחות חצ' זהו חדרבכן ואפ"ה כחב סני דיוחי נחר כלנו לבקיים חיסורה • לח ליפתח חינים כו' "חבחן נרחה לחסור נחכול ניל ר"ת קודם בדיק' בדורינן דילחת חלח לחחחוכי • כוחב עניו כלי וכן הם חל"ר כניסן "בשבת דחו ע"ג בנריך לבדוק בחחן כ"ם שהוא ניל ע"ג ומביחו בחיים כעוב ולחחר שערב שבת חבשרו וחם בעוד חחנו כחורון יום שבת חחר ר' שבות חבטלו וכוחב שלו הכלי על נחוכלי' ר"ם הרחשון וחבשרו ונם בחר בשר • שהחטה הנמלחת כחרבונות בשבת נריך כפיית כלי כי ט כדי לשרחה כחל החוצד דק ע"ג כר' יהודה חלח' חין ניקור חתן הלח פרישה דשרחה כן חנח פרק בחרת דחתרינן בחיים לחחר לחסור ב לניהנו חבש ושעלה הוי כפרישה והוה הדין בשבת לחחרי כעבר ח"ר יהודה לחיתה כחן בשבת כיצרים: חבל בשבת כיצרו חבל כשבת כיצרו חבל כך ופר"ת ומחנן חלילך קרוי הלח בשבת הביטור לפי שחין בני חדם חתחינין כל כך לבשר ושוד חחנור לחדבו דחרינהו לחחר זמן חשורו ור"י פירש שלח בשבת כיצרו היינו בשם חבל בשבת כיצרו לביטול בשבת שבשתו בבל דבר ולפ"ר"ת חתפרה בשבת כיצרו בשבת שבשתו בבל דבר הוה כיצרו בשבת בישול חלח רבנילים הבלם בשבת לחן נשקולת בשבת זה כולי האי לחין לדם בשבת חמנו עד לחר חברת חלח ולפירוש רש"י דפיק [בשבת כיצרו היינו כו' וזו' ולילך בשבתו בבל דבר] בשבת חחיטת חדוה שחבשרו בבל דבר ובר' כי שחל חשלישית חת שחבשתי בל ר' בדבי בדברים בדיה רבינ להבשת פרושה בחת חלב רבה עד חחת שבא שביעית בדי נקיים כיעור בדבי [ר"ת] דפיק בשבת כיצרו בחתת [בב] ופליגה היה חתבי בדיקה בכיצור שלינה חלח חדבכנן היה שוהף על בשבת לעשות בעזור בשפק חבכיתו חתחת שבת • חתני בל כתי שוהה לו חתיכה ושפק רחב"ם דחתה חבת בל יין בשך שם חבת כשרים בדיקה הנריך לעשות הביטול חלח בדילי חינשי חיניה • נדיך פיטול כו' ר"ם "פירש בחשובה שחיך בלילה יבול ויש נחנגין לבטל חתחרת בחתת שם בשבת בדיקה ואחר רחב"ם דבשרים בחתת סוגים וכן בספר חתנות בשם ר"י ורבי יהודה שחבבא בשר חת לבטל חף בשבת הביטור לפי שיגיע לחזור ולקנות חתן לחחר ואחר חוכה בו ואין בכלל הביטול לילה • הענוה ביום לחזר חוך ג"יום נריך לבשר • וכתב רחב"ם דחפי' הוח כיום בל כותי ודוקא ישראל חתנו חף בל כי שהחתי יתן לכותי חת החבו בשפק החנה חתוכלת על ישראל לעשות ולבדוק ולבשר בשיולה והני מילי בחפרם ויש"כ שהם חכל הם בכנם ישראל חתני בבית בחת בעיר בחלת חו בחחרת שבדוק ביבשר שהא חו לח בעי לביבדק הבח לחתרינן בירושלמי בחי בבבית ובני חדרבו' חבו שיהו נריכין בדיקה חה בריכה לזה חפני שחבירון שם חת בחבשתות ובדיקתי חדבים ותפח פשוט לן בבין בריכה ליה חפני שחתרו חדם חרובה חבו שיהא נריך לבדוקה חתלה בשר לחחר ושחיק בלח לחלוק בין בישר לבישור לבישור נריך לבדוק בלילה לחחר הבר וגם שם בבדו ושחלוח חת בבית חקודם לבן לפיכך הבי נריך לחזור ולבדוק שלא לחלוק בין בדיקה לבדיקה וכ"ם רחב"ן בשם בירושלמי בריש פסחים דבחתי בשי חתרו שבירושלם שחובלין שם חלות חקודם בשר חתו בריכות בדיקה ופריך והלח בכר בלבן חת הבישול וחתני חלבן בין חלות לבישר לבישור חת

חדושי אנשי שם

סליקא פירקא

אלו עוברין פר"ת אלו "עוברין מעל השולחן אפי' שפר כגון ירושה וכל שקנה ירושה כי' שנתן כי חזון עלי ידי תערובת מותר להשתמש בפסח וכן פסק רש"י כם וכל שכן התרנגולת שנתפ"ה הסה וכן פסק רבינו יוסף ורמיה מלרמות בפסח ובטו כר"י לתוסר • "מגלגל דבדית מפיו מותרים שבשר לחזן ורבינו כתבתם בתוך חמשה שעריות בפסח ואין לחוש שמא יתערב בפסח ואין לו להשתמש בו אפי' בחול ולא יתן לכלבו שמא יתערב בפסח ויבא לידי הנאה : ועוד כתב רבינו שאין לשתות מים שנמצאו בכלי אחד עם יין שנתערב בהם יין נסך אפי' בחול

סליק מסכת פסחים

והא לך הסדר בקוצר

בלילי פסחים כתובות ספת מברך וקנה ז ולח על הסדם דנזרין מתח שקחתו ושוד
סתין כתן תירוד נשחה דכי ס לישה נסת יתירה ושתין ושטין ילישוהמברכין
נ"י לפי פרוסה לטבול וקיימת לן בס פטיטין פתשקה כרוך כ"י וקודס קדוש תיגו טובל תשם
דמברכו הטבול ורוי לפירות כרי זה מנסי הרוח וברוך בשר ובוכה תחת זכר לפסח ואוכל זכר
לפסח ובוטל תן פרוקו] מקורין תרפוי"ל לו תן תפוי"ל ומברך כורס פרי האדמה ובוטל כותהן
ואוכל ובוכל לכל אחד ואוכל כורס וברוך בלבול כולו תוך כותהן וק"ל כוכה דסביהי שאר
ירקות תשקרה תברך עליהם בפ"ה לפי פאסור ליהנות תעול היה בלא ברכה ואפשר דהתירו
בפת לאחר האוכל מברכת בפ"ה ואין ברוך לברך על המרור הפת ב' כרכות שאין עושין
פרות תבילות זו' כרכות האלות לכתיב דבר אחד ואוכל תן לברכן כיחד ולא דמי
ניקו"ס אחברכין על היין בפת אחד שאין זה לכתיב הפת"ל תעלו"ה יין משפר ואין בפוי"ס ואין
ההסבה אחר ברוקות עד לאחר הסגדה ועשותם עם טבול תחרור כותו שעושין על תלה אחת
הזיתים ובוכ תבילת תפה בי כ' טיטולים שלו ניקנו תוקף שלהן תחרון כדי פ' שאל התעוקו' ויתחזו
ויש בפוי"ס שיטולין רבותיו לה יאכל כי תין דבר אחד תיתה לטבול פעמי' כאחת כיכן דרך לטבול
כזה פטיטים אחת זו אחר זו ואוכל תקנו לפסחיו פגדה: **הג"ה** לכך תנו תלקים הסגדה
אחרינו תניח קדום פשורה ואוכלים לאחר פשורה כדי שיתפרנסו על כל כום וכום שעל
כוחיכן לאחר קדום ואכל הוא בני תני הסגדה פירוש ואותו הוא שיטור דכרי ולכך אומר תני הסגל
כגום שני והכי איתא בפתוך ושל הג' ברוכי תחזון ושל תרביעי החני הבשחר: **הג"ה** שכבל
כל לילות לין אנו טובלין פעם אחת ואנו אוכלין כל ירוסה כל לילות פעמים הרבה ואינו
לא אחד רבה הכי קאמר שבכל לילה לין אנו חייבין לטבול אחת אבל אוכלין אנו לפעמים
פעמים הרבה כל אחד ואחד לפי מה שהוא רגיל לאכול: **הג"ה** ואין אנו נוהגין לטבול
בפת אחד לפי שאין אנו נוהגין לאכול פת אחד בלילה הזה כ' פעמים' פי' רש"ס בשאר לילות
שנהגו לטבול פעם אחת בלבד ואין אנו נוהגין לטבול אלא פעם אחת בלבד ואין אנו נוהגין
לאכול פת אחד בלילה הזה כ' פעמים ואין אנו נוהגין לטבול אלא פעם אחת בלבד ואין אנו
נוהגין לאכול פת אחד בלילה הזה כ' פעמים ואין אנו נוהגין לטבול אלא פעם אחת בלבד
ואין אנו

סדר סדר של פסח

תוספת מערבי פסחים

פירש הקונטרס דלא גרסינן ערבי לא ערב דזוקא נמי שבתו"ט כמו שבת"ו סהן הרב כשבא לפרש דברי שמואל דאמר ערבי לא פסח שחיטו לא פסח אחת כשבת לא שייך בפחיטת ערבי הלא גרסינן ערב פסחים פירוש ערב שבתו"ט כדרכה בפסחים וכ"ב דהא ע"ק תקום שבתנו גרסי' בכל הטפרים ערבי פסחים עבי חיטור דתלמיה נמן גר' דגרסינן ערבי ור"ל ערב פסח שבכל שנה וכן"ל כתי נמי נקט ערבי משום ניסנא דקרא דאחשוורוש אותו כל עדת ישראל כי הערבים: פתוך למנחה וטעמא מפרש בגמר' כדי שיכנס מעט בתוכו ואם תאמר תישוש לי אשמור למחר פשנה התפלל ויש לומר שכל התפלל לו נתי תירני בפשוט קטנה דשוטר נמחול בשבת כדפרישי' ואם תאמר תיפוק לי דאין לו מה לאכול לילי חתן אשור משם משות ולמעלה ואי אמר הא אתרין כיתרא דשבת דאשור לאכול ויש לומר דאיכא שיאכל מבע משם עשירה ואם תאמר הא אתרין נקוט כאופנין והאסקריטין דאם תמלא כ' סו' משם ונבוכד שיאכל כיון משם עשירה אחת אין לו חיישין כדי שיאכל מבע לילי ויש לומר דהשם מיירי באותם שעושה עבדים דהיינו סעודה ליכא סעודה אחרת דמי: עד שתחשך ותיתח אחתי נקט עד שתחשך ונעבי שבתות וימים טובים למייתי כדגרסי' לה נקט עד שתחשך ותירץ ר"י דיקא מקרא דזוקא נקט עד שתחשך לפי שנ נב דכל שבתות ו"ט מוכיחין מחול על הקדש כדמה שהוכיח מר שבת הבאר מתבלל אדם על שבת בשר"ם ואחת קדושת היום על הסוס אם כ"ש יכול נחכו בשבת עד שתחשך מה שלין כן בשאר ימים טובים ושבתות וש"ק דכיון שלי מתבלין דיום מבלילין ג"כ נבי פרשי שבתות ו"ט תניא ר' יהודה אומר אם לשוש כנוס עד שתחשך נכן נרחה דלמו דוקא נקט עד שתחשך אי תיקון הגפן כך הוא ורבינו יחיאל זייב פיר' ה"ר יעקב הצד שתחשך חוקה הוא ואכל אקא נמי שיקר מפני דהא בבר תניא הדא ואחת שפסח מיני שבת נאכל אלא שתקנ חכמים שנא בפסח ואין שיקר היום שתניתין אלא מנא מאכל ואכב החדום שנא בשבת עד שתחשך תם ג' דלא כיי ר' מרדכי גמר' מניה ואלא חיכול מתי תרים ה"ר יהודה ורבינו דיומים לא תאכל עד שיכנס לילה ואפי' בשבת ואפי' בפסח שחל להיות בשבת ואפי' הכי אין אוכלין עד שתחשך

מרדכי

סדר של פסח

רביאו לפניו מנה וחזרת וחרוסת פ' דשינוי רחמן שיהו כחרוס וכן מסתם הלכה הובי׳ תרוסת עד שיעור שני כזיתים בינונית לפניו מנה וחזרת וחרוסת הגהה דעד כאן לא פי חרוסת לפיו ושב פ' בתוספתא רשב׳ סיכרתי שיהו כחרוס וכן מיהו כחרוסת דהת עיקר טיבול רחמן הוי משום רבי׳ ע׳ בחתן שיטבול לחם ושנו פרוסת אם כעזר תפרש דטיבול בחרוסת משום קפח שלו חסר זכר לטים וכני טעמי לא שייך לא דוק טיבול שני שהוא זכר לחרוב ושם כרוך חרוס וזכר ליטבול כדכתי׳ ויתרורו את הפיה שעבודים קשה ומהור מכל טיבול רחמן שיהו משם זכר לטיבול אלא לעבוד היכר לתינוקות וה׳ כ׳ הון בע׳ את כחרוסת הון בחתן אבל ה׳ מדקדקין לו בזה ומיהו כעיקר ד׳ ב׳ ליהוד הון תנה אחת שניים שיעורן הון ומהרוסת בחרוסת ועיקר הון בחרוסת ועיקר לחיקוקין ועל הני מיהר מהרבון בהכת החוגיה ועל הגליון מכה וכן מהוסת כמה מקום שכתוב לעיל מקום מהוסת לעיל ר׳ הם מנה אחת שניים שיעורן ר׳ כ׳ כשיעור לחם מצה שלם חכל מהן כזית ויש מהן שיעורן כביצה ר׳ כ׳ כשיעור לחם מצה שלם לכך נר׳ דה׳ פ שלף

סליק פירקא וסליקא מסכתא פסחים

תוספתא ממסכתא פסחים

פרק רביעי

הביא אמתו הלה כמיה נגילו לא יהא מחזיר בידו על שיני נגילו על תשבר נזיתו ויין
לכנות האריסה כמיה לתשוב והלה כמיה מעלתו לא יהא מחזיר כדמו עד שיהא
מעלתו הלה תשבר נזיתו ויין לכנות האריסה מעלתו לא יהא מחזיר כדמו עד שיהא
מחזיר כדמיו עד שיהא מעלתו הלה תשבר נזיתו ויין לכנות האריסה כל הקדש
מחזיר כדמיו עד שיהא מעלתו הלה תשבר נזיתו ויין לכנות האריסה כל הקדש
תמיד אף אחר לא שמכון אחר תמיד אף כין לשבתי הרי אלו מסולין אין לך קדוש חמור מזה
אלא קטורת ויין לך קטורת מתעבד אחר תמיד אף כין שבתי אלא קטורת ומסת כשרי מחזיר
ומחזירי כפרה כדי שיתכוון בפסחים לשורה ר' יאשיה כדי שיהא מחזיר כפרה לחזור ומחזיר
מחזיתו קרבנותיו אם אחר של כין שבתי כדי שיהלכו קדשים לשר אחרי לשמו כשר אחרי לשמו
פסלו לשמו כשר אחרי שלא לשמו פסלו לשמו אחרי שלא לשמו כשר לשמו אחרי לשמו פסלו
כיצד אלו לשמו לשמו אחרי שלא לשמו פסלו לשמו אחרי שלא לשמו כשר לשמו אחרי לשמו פסלו
דבר פנימה מכל הזורקים מדבר פנימה מכל הזורקים ויכיצד זמן שחטו לשמו ואחרי זמן שחטו
לדרך א זמן דבר אלא שחטו בלבו מדבר אלא שחטו בלבו מדבר אלא שחטו בלבו מדבר אלא
השחיטה לשמו לשמו אחרי שלא לשמו פסלו לשמו אחרי שלא לשמו כשר לשמו אחרי לשמו
מעלי הזורקים

ופסחים לתקדשו שחטו את פסחיהן כו' כיוס תבו את הגל בשעת זריקת הדם כהלכתו פסח: פשם שחת קרא תגרדים בתלך לידע כתת תטון של תלטוסין ותתר לתם לשחטים הסריטו לי כהלת תכל פסח ופסח הסריטו לו גם תחת תלף ושות של בלית כפלים כיוסתי תטרים ותין לך בל פסח תפסח שלת סיו עליה יותר מעשרה תטיון תון ותחת ושהיה כדרך רחוקה בן כיוס בכשהו ישרחל לשר הכית הלו סיה תחייבין ושיה נקרא פסח מועבדין:

פרק חמישי

רבי שישער לומר כשם שהשחיטה דוחה את השבת כך תכשירי שחיטה ישהו את השבת כלל ת"ר שקיבלו כל תלהכה שחיטתה לה לעבות תערה שבת לומר לו ת"ל תמועדי, ומה אני מקיים לה לעשות תערה שבת דוחה את השבה שתר לו ת"ל תמועדי, כשור ושיהיו שהן בשרין לתוכר שבת ויהין את השבת בזמן שה לו תפשירי שחיטה אחר לו שחיטה ושה לו תכשירי שחיטה לפני שחיטה ת"ר שקיבלו שה לתכשירי שחיטה אחר שחיטה שדוחה שבת שהן דוחין שחיטה את השבת ושהו תכשירי שחיטה לפני שחיטה את השבת שהן לו דוחין שחיטה את השבת ושהו שהו אומרים אם לו פסול ושהו שהו את השבת ולו פשה: פסח שה תן הגוזל ושיהו שה תן השוחט שהן תן הכשרים ושהן העושים שה תן הטורים ושיהו שה תן הנקטות שה תן שבח ושיהו שה תן השוחט ושהן תן השוחטים שבח תגיעה השוחט שתו על השלחן ושהו שלשים שתו של השלחן שהי תלו מתפשרין שתו: ר' שהל לוסיות שהו של השלחן שהן לומין פסח שהו שהה הכרים שהן שהן לומין לכות פסח ושהן לומין לכות פסח ושהשוחט לפסח שהו שהלת לבור לפסח שהו שהלת שבת אלא לשהן לפסח פשר הכרי ר' מתיר לתר ר' לו שהלת ר', שישער ור' יהושע על הכרים שהן לומין לפסח שהן לומין לכות פסח ושהשוחט לפסח שהו שהלת לבור לפסח שהו שהלת שבת אלא לשהן

תוספתא

פרק תשיעי

פכח שחשיכה בתוך התחום ויקריב חוץ לתחום פסח ויחזיר כשהוא מבושל שנתעברה פסחיהן זה חוטא בשגגה וזה חוטא בשגגה זה חייב חטאת וזה חייב חטאת זה חייב חטאת אחת על שגגתו וזה חייב חטאת אחת על שגגתו

מאימתי

מזכירין גבורות גשמים בהזכרה בעלמא כגון משיב הרוח ומוריד הגשם ואין זה לשון שאלה כלל ובגמ' מפ' דמשום שיורדין בגבורה דהכי רמיז בקראי קרי להו גבורות גשמי: ר' אליעזר אומר מי"ט הראשון של חג מפ' בגמ' דמלולב קא גמר לה שבא לרצות על המים ומתחילין לנוטלו מי"ט הראשון של חג הילכך בתפלת יוצר נמי של י"ט ראשון מזכירין גבורות גשמים ומיהו מאורתא לא מתחילינן בשם שאין מתחילין לישול את הלולב בלילה: אמר ר' יהושע הואיל ואין הגשמים סימן ברכה בחג כשיושבין ישראל בסוכה ויורדין גשמים סימן רע הוא בדאמרינן בפ' הישן (דף כח) משל לעבד שמו' בום לרבו ושפך לו קיתון על פניו כלומר אי אפשי בשמושך: אמר לו אף אני לא אמרתי לשאול שיהו שואלין גש' אלא לספר בשבחו של הב"ה שהו' משיב הרוח ומוריד הגש' בעתו בשעה שהוא צרי' לעולם ומשום דרצוי המים בחג שארבעה מינים שבלולב אינן באין אלא לרצו' על המי' מתחיל להזכי' מים בחג ביו' ראשון: א"כ לעולם יהא מזכיר לדידך דאמ' דמשיב הרוח ומוריד הגשם בעונתו משמע כל הימים יכול להזכיר ואין מחזירין אותו ובגמ' מפר' דאין ה"ג לר' אליעזר שאם בא להזכיר כל הש' כולה מזכיר דבעונתו משמע מיהו מי"ט הראשון של חג עד סיף ימות הגשמים רמי חיובא עליה ולא קי"ל כר' אליעזר ולא כר' יהושע אלא כר' יהוד' כדאית לקמן: גמ' תנא בטל וברוחות לא חייבו חכמי' להזכיר ואם בא להזכיר מזכיר' מאי טעמ' אמר ר' חנינא לפי שאין נעצרין אמר ר' חנינא בימות החמה אמר משיב הרוח אין מחזירין אותו אמר מוריד הגשם מחזירין אותו בימות הגשמים לא אמ' משיב הרוח אין מחזירין אותו לא אמ' מוריד הגשם מחזירין אותו ולא עוד אלא אפי' אמ' מעביר הרוח ומפריח הטל אין מחזירין אותו ירושל' רבי זעירא בשם רבי חנינא היה עומד בגשם והזכיר של טל אין מחזירין אותו בטל והזכי' של גשם מחזירין אותו והתני' בטל וברוחו' לא חייבו חכמים להזכיר אם בא להזכיר מזכיר לא דמי ההוא דמצלי ומיקל להחיא

רש"י

מאימתי מזכירין גב' רו' גשמים היינו משיב הרוח ומוריד הגשם ובגמ' מפ' אמאי קרי להו גבורות גשמי ומסיק לפי שיורדין בגבורה הקב"ה ויליף ליה מקראי: של חג סוכות: הואיל ואין הגשמים סימן ברכה כדאמר משל משלו למה הדבר דומה לעבד שבא למזוג כוס לרבו ושופך לו מקיתון על פניו כלומר אי אפשי בשימושך: אף הוא אינו אומר אלא ומשיב הרוח ומוריד הגשם בעונתו בעת שהוא לברכה: אם כן לעולם אפי' בימות החמה: גמ' בטל וברוחות לא חייבו חכמים להזכיר דלימ' משיב הרוח ומוריד הטל לפי שאין נעצרין שכל זמן הן באין: אמר משיב הרוח אין מחזירין אותו דבשאלה דידי' ליה בה מידי דבלאו הכי לא מעצרי: אמ' מוריד הגשם מחזירין אותו לפי ששוא מידי דלא צריך: מעביר הרוח שלא יגשוב: ומפריח הטל שלא ירד: אין מחזירין אותו לפי שאין נעצרין: ואנן

מזכירין גבורת גשמים רבי אליעזר אומר מיום טוב הראשון של חג רבי יהושע אומר מי"ט האחרון אמר לו ר' יהושע הואיל ואין הגשמים סימן ברכה בחג למה הוא מזכיר אמ' לו ר' אליעזר אף הוא אינו אומר אלא משיב הרוח ומוריד הגשם בעונתו אמר לו אם כן לעולם יהא מזכיר: גמ' תנא בטל וברוחות לא חייבו חכמי' להזכיר ואם בא להזכיר מזכי' מאי טעמ' אמר ר' חנינא לפי שאין נעצרין אמר ר' חנינא בימות החמה אמר משיב הרוח אין מחזירין אותו אמר מוריד הגשם מחזירין אותו בימות הגשמים לא אמ' משיב הרוח אין מחזירין אותו לא אמ' מוריד הגשם מחזירין אותו ולא עוד אלא אפי' אמ' מעביר הרוח ומפריח הטל אין מחזירין אותו ירושל' רבי זעירא בשם רבי חנינא היה עומד בגשם והזכיר של טל אין מחזירין אותו בטל והזכי' של גשם מחזירין אותו והתני' בטל וברוחו' לא חייבו חכמים להזכיר אם בא להזכיר מזכיר לא דמי ההוא דמצלי ומיקל להחיא

[illegible]

המאור הקטן מסכת תעניות פרק מאימתי מזכירין

[illegible]

לא הייבו חכמים להזכיר וכולי ופריק לא דמי ההוא דמצלי ומיקל כלומר מקלל שהגשמים סימן קללה הן בימות החמה להוא דלא מצלי ולא מיקל כלומר דלא מצלי שאינו מזכיר על ואינו מקלל ג"כ בהזכרת גשם א"נ אפשר שיהא פי' מיקל מקלקל ולפי זה קרוב הדבר שבל שהזכיר גשם אף על פי שהזכיר על ג"כ מחזירין אותו מפני שקל' אבל הרמ"בם ז"ל או' שאין פי' הירוש' ברור בכך שאלו היה המתרץ בא לתרץ ולומר דלאו משו' דלא אידכר על מחזירין אותו אלא מאמר דאדכר גשם ואפי' בשהזכיר על ונשם קאמר דמחזירין אותו לא היה נופל על זה לשון לא דמי אלא בך היה ראוי לומר שעמיה דר' חנינא משום דמיקל ולפי' אמר שאלולי שהרב אלפסי ז"ל פסק בהלכתיו זה הירוש' היה נראה שדעת המתרץ נוטה לדעת המקשה דמ"ה מחזירין אותו לפי שלא הזכיר על שאלו הזכיר על ומטר בימות החמ' אין מחזירין אותו אבל מפני שהזכיר מטר ולא על מחזירין אותו ואף ע"פ שלא חייבו חכמים להזכיר בעל דלא דמי ההוא דמצלי ומיקל כלומר שנזדקקו לשאול ומיקל ומזלזל בעל שהוא שואל גשם שאינו צריך לו ועל שאינו שואל לההוא [דלא] מצלי ולא מיקל כלומר שאינו שואל כלל לא על ולא מטר שאין זה מזלזל ומיק' בעל ובמטר אלא שאינו מזכירו ולא ס"ל לבני מערבא שאם אמר מפריח הטל שאין מחזירין אותו אלא כיון שהוא מזלזל ומיקל בו מחזירין אותו ולשון מיקל נמי לשון קולא משמע ולא לשון קללה ועוד שהגשמים בימות החמה אינן סימן קללה אלא בשלא ירדו גשמים קודם לכן הא בשירדו סימן ברכ' הם דברסי' בירוש' עלה דמתני' דתנן יצא ניסן וירדו גשמים סימן קללה הם א"ר יוסי בר' אבין הדא דאיתמר בשלא ירדו גשמים מכבר אבל ירדו גשמים [מכבר] סימן ברכה הם ובתב הרב אלפסי ז"ל בסוף פירקין הילכך משמע דכי אמר להוא דמצלי ומיקל היינו משום שהיקל בעל שלא הזכירו והזכיר גשם ולפי זה ליתי' להאי ירושל' שאין לך מזלזל בעל יותר ממי שאומר בו מפריח הטל ואפ"ה אמרי' בגמ' דילן דאין מחזירין אותו והוא ז"ל נדחק לפרש ולומר כדי לקיים הירושל' שיותר הוא מזלזל בעל מי שאינו מזכירו ומזכיר גשם ממי שאומר מפריח הטל ונם הוא ז"ל כתב שאין זה נכון ולפיכך נ"ל דמקל לשון קללה הוא והאי דקאמ' לא דמי דמצלי ומיקל ולא אמר דשעמיה דר' חנינא משו' דמיקל היינו משו' דמתרץ נופיה סבירא ליה דמשו' שלא הזכיר על והזכיר גשם הוא דמחזירין אותו אבל הזכיר שניהם אין מחזירין אותו שאין הגשמים בימות החמה קללה גמורה מן הטעם שכתבתי אדרבה ברוב השנים סימן ברכה הם ומיהו כשהניח להזכיר על שהוא דבר המתבקש לעולם והזכיר גשם שהוא לפעמים סימן קללה אחר שיצא ניסן והכתוב מזכירו לקללה הלא קציר חטים וכמ' מחזירין אותו ומצאת אומר לפי זה דכי אמרינן דבימות החמה אמר מוריד הגשם מחזירין אותו היינו דוקא בשלא הזכיר על אלא [סירכא] דימות הגשמים נקט כפשטא דמילתא אבל הזכיר על וגשם אין מחזירין אותו : היה עומד בגשם והזכיר של על אין מחזירין אותו והתניא אם לא שאל בברכת השנים וכו' פירוש השתא מיהדר למיפרך אריש דאמר דהיה עומד בגשם והזכיר של על דאין מחזירין אותו אמאי והא לא הזכיר גשם ותניא דכל שלא אמר גבורות גשמים מחזירין אותו ומשני דהשתא דוקא בדלא אדכר לא על ולא מטר אבל זה כיון שהזכיר על אע"פ דלא אמר גשם אין מחזירין אותו ויש לתמוה על הרב אלפסי ז"ל למה כתב זה הירושל' בהלכתיו דכי אמרי' בגמ' לא אמר מוריד הגשם מחזירין אותו מסתמא משמע דנקיט סירכיה דימות החמה ואדכר על ולא מטר ואפ"ה אמר דמחזירין אותו ועוד דאם איתא להך סברא דירושל' אדאשמועינן רב חנינא בגמ' דילן לא אמר משיב הרוח אין מחזירין אותו לישמעינן רבותא טפי דלא אמר מוריד הגשם אין מחזירין אותו כיון דאמ' ומוריד הטל ועוד דכיון דהא דירושלמי והא דגמרא דילן מסתמא דר' חנינא אמרוה אם איתא דם"ל לחלמודא דידן הכי הוה ליה לתלמודא לאיתויי הכא דאי מאי דאמרי' בגמ' דילן לא אמר מוריד הגשם מחזירין אותו לא קמ"ל מידי דבריתא שלימה היא ולפי' כתב הרא"בד ז"ל אלו הסכים התלמוד שלנו עם הירושל' לא הוה מניחו זה מי שסדר הבריתא שלנו וכבשו שכתבו ה"ר הגאון רבי יצחק ז"ל אין ביידינו לדחותו ומיהו כתב הרמ"בן ז"ל דהבו דלא לוסיף עלה דבהזכרה הוא דאיתמר ואין דנין כן בשאלה לפי שיש שנה והודאה [בזכירת על] בעה שאינו נעצר כמו שיש בעה שהוא נעצר לפיכך הזכרת [על] רצוי גבורת גשמים עומדת במקומה אבל היאך יתכן לומר בשאלה שתהא שאלת מה שאינו צריך לשאול עולה לו במקום מה שצריך לשאול הא ודאי ליתה : תו גרסינן התם התפלל ואינו יודע מה הזכיר אמר ר' יוחנן כל שלשים יום מה שהוא למוד הזכיר מבאן ואילך מה שהוא צריך הזכיר פירש כגון שהוא עומד בעל והתפלל ואינו יודע אם הזכיר גשם אם לא שאם הזכיר גשם מחזירין אותו ואמר רבי יוחנן כל שלשים יום מה שהוא למוד הזכיר ומסתמא הזכיר גשם ולא על כמו שהוא למוד להזכיר בימות הגשמים ומ"ה מחזירין אותו לפי שהוא מצלי ומיקל כמו שכתבתי למעלה אבל אי אפשר לפרש להא דר' יוחנן במי שהוא עומד בגשם שאפי' הזכיר מה שהוא למוד בימות החמה כלומר על ולא גשם אין מחזירין אותו אלא היכא דלא אדכר לא על ולא מטר וכדאית' בירושל' ואיכא למידק בימות החמה נמי למה מחזירין אותו כל שלשים יום אם הזכיר גשם והלא אינו סימן קללה אלא א"כ יצא ניסן וכו' ולא עוד אלא שר' יוסי אמ' בשאלה גשמים עד שיצא ניסן ונהי נמי דלית הלכתא כותיה מ"מ אם עבר והזכיר אינו סימן קללה ולמה מחזירין אותו ואף ע"פ שהוסיף ואמר מה שלא נתקן הרי מעביר הרוח ומפרי' הטל שלא נתקן וכי אמר אין מחזירין אותו י"ל שכיון שרוב הזמן שפוסק מלהזכיר גשם הוא סימן קללה לא פלוג רבנן ואמרי שמשעה שפוסק מלהזכיר גשם אם הזכיר מחזירין אותו : בבלי בפרק תפלת השחר (דף כט) אמר רבי תנחום אמר רבי אסי טעה ולא הזכיר גבורת גשמים בתחיית המתים מחזירין אותו פי' שאינו יכול לאומרה בשומע תפלה בשאלה שאין מקום למעבע ג' ראשונות באמצעיות לפי שראשונו' אינן אלא שבח והודאה וקבעו גבורת גשמים בתחיית המתים מתוך ששקולה בתחיית המתים אבל אמצעית שאלה ובקשה הן ולפיכך מה שנתקן במטבע שלהן יש לו מקום בשומע תפילה ולפי' כתב הרבי אלפסי ז"ל דמינה שמעינן דאם טעה ולא אמר גבורת גשמים בתחיית המתים חוזר לראש אבל בתוסשות סמכו על מה שאמרו בירושל' דכותה אם לא הזכיר גבורת גשמי' בתחיית המתים אמרה בשומע תפלה [מ"ה אם שאלה שהיא מדוחק אומרה בשומע תפלה] הזכרה שהיא מרוחה לא כ"ש ובודאי דלפום גמר' דילן לא משמע הכי דאם איתא ליער בינהו ולימא טעה ולא הזכיר גבורת גשמים בתחיית המתי' ושאלה בברכת השני' אין מחזירין אותו מפני שאומר בשומע תפלה אלא ודאי טעה ולא הזכיר גבורת גשמים חוזר ואינו יכול לאמרה בשומע תפלה והא דאוקימנ' הא דתניא טעה ולא הזכיר גבורת גשמים ושאלה בברכת השנים מחזירין אותו בדאידכר בתר שומע תפלה הך אוקימתא לגדדין היא דבגבורת גשמים אע"ג דאדכר מקמי שומע תפלה מחזירין אותו אבל בשאלה אין מחזירין אותו אלא כי אדכר בתר שומע תפלה ודאמרינן דכד אדכר בתר שומע תפלה מחזירין אותו כת' רבי' האי גאון ז"ל דמחזירין לשומע תפלה ואין צריך שיחזו' לברכת השני' אבל הרא"בד ז"ל כת' שמחזירין אותו לברכת השני' ובמו שאמרו לענין הבדלה בפ' אין עומדין (דף לג) : טעה בזו ובזו חוזר לראש ואין אומרי' שיהא לו די בשיחזור ויבדיל על הכוס וכן כתב הר"ם במז"ל בפירקין מהלכות תפלה : אבל בירושל' מפורש בדברי הגאון ז"ל ששאלו על זה להיכן הוא חוזר ואסקוה כהוא דאמר ר"ש בר' בא בשם רבי יוחנן דאם בראש חדש אם עקר רגליו חוזר לבתחלה ואם לאו חוזר לעבודה וה"ב אם עקר רגליו חוזר לבתחל' ואם לאו חוזר לשומע תפלה ולא דאמי למאי דאמרי' בהבדל' בטעה בזו ובזו דחוזר לראש דשאני הכא דתפלה חדא מילתא היא הילכך זה שטעה בב' מקומות כל זמן שלא סיים תפלתו חוזר למקום הסמוך לו שטעה בו ועוד דכיון דלא הזכיר שאלה בברכת השנים כבר נתחייב לאומרה בשומע תפלה וכיון דלא אמרה בשומע תפלה הרי הוא כמי שטעה בשומע תפלה :

מתני'

להוא דלא מצלי ולא מיקל בגשם והזכיר של טל אין מחזירין אותו והתני' אם לא שאל בברכת השני' או שלא אמר גבורת גשמים בתחיית המתים מחזירין אותו ההוא דלא אידכר לא טל ולא מטר : בבלי בפרק תפלת השחר אמר רבי תנחום אמר ר' אסי טעה ולא הזכיר גבורות גשמי' בתחיית המתי' מחזירין אותו ושאלה בברכת השנים אין מחזירין אותו מפני שאומרה בשומע תפלה ואותבינן עליה מהא דתניא טעה ולא הזכיר גבורות גשמי' בתחיית המתים ושאלה בברכת השני' מחזירין אותו הבדל' בחונן הדעת אין מחזירין אותו מפני שיכו' לאמרה על הכוס ואסקינ' לא קשי' הא דאידכר מקמי שומע תפלה הא דאידכר בתר שומע תפלה אי אידכר מקמי שומע תפלה אומר בשומע תפלה אי אידכר בתר שומע תפלה חוזר לראש ושמעינן מינה דאי טעה ולא אמר גבורות גשמים בתחיית המתים חוזר לראש ואע"ג דאידכר מקמי שומע תפלה :

מתני'

מתני׳ אין שואלין את הגשמים אלא בשלשה לגשמים ר׳ יהודה אומר העובר לפני התיבה בי״ט האחרון של חג האחרון מזכיר והראשון אינו מזכיר ביו״ט הראשון של פסח הראשון מזכיר והאחרון אינו מזכיר עד מתי שואלין את הגשמים רבי יהודה אומר עד שיעבור הפסח ר׳ יוסי אומ׳ עד שיצא ניסן שנאמ׳ ויורד לכם גשם יורה ומלקוש בראשון : גמ׳ פירוש האחרון המתפלל במוסף הוא מזכיר גבורת גשמים ובשחרי אינו מזכיר וביום טוב הראשון של פסח בשחרית מזכיר גבורת גשמי׳ ובמוסף אינו מזכיר ירושלמי מאי טעמא דר׳ יהודה כדי שיצאו המועדות בטל מפני שהטל סימן יפה לעולם א״ר אסי א״ר יוחנן הלכה כר׳ יהודה ואנן דאית לן תרי יומי היכי עבדינן אמר רב מתחיל במוספין ופוסק במנחה ערבית ושחרית ותוזר ומתחיל במוספין רבא אמר כיון שהתחיל שוב אינו פוסק והלכת׳ כיון שהתחיל׳ שיב אינו פוסק

א״ר אבדן מאימתי מברכין על הגשמים משיצא חתן לקראת כלה מאי מבה אמר רב יהודה מודים אנחנו לך על כל טיפה וטיפה שהורדת לנו רבי יוחנן מסיים בה הבי ואלו פינו מלא שירה כים עד הן הם ידו ויברכו את שמך מלכנו וכו׳ ברוך רוב ההודאות רוב ההודאות ולא כל ההודאות אלא אימא אל ההודאות אמר רב פפא הילכך נימרינהו לתרוויהו ברוך רוב ההודאות ואל ההודאות : מתני׳ בשלשה במרחשון שואלין את הגשמים רשב״ג אומ׳ בשבעה בו שרן חמשה עשר יום לאחר החג כדי שיגיע האחרון שבישראל לגרגותא פרת : גמ׳ אר״א הלכ׳ ברשב״ג תניא הגניא אומ׳ טיבולה עד שיהו (א) בתקיפה אבועי לרחו יום ששים כלפני ששים או כלאחר ששים ומסקנ׳ אמר רב פפא הלכתא יום ששים כלאחר ששים : מתני׳

ן יכיר מברכין ומבני ליה כל טעמ׳ תמן וכו׳ כדתיקח התם : גמ׳ ת״ר אסי ר׳ יוחנן הלכה כר׳ יהודה ואין קורין לו בתורה ומפטיר בנביא ומתפלל עליו ואומר ברכה אחת ומסיים בה ברכת רבים ואין מתקינין לו תפלה בפני עצמו ואין מזכירין עליו גבורת גשמים ואין מזכירין עליו בתפלת תחיית המתים ואין מזכירין עליו בתפלת שומע תפלה ואין מזכירין עליו בתפלת ברכת התורה ואין מזכירין עליו בתפלת ברכת כהנים ואין מזכירין עליו בתפלת ברכת המזון ואין מזכירין עליו בתפלת ברכת הלבנה ואין מזכירין עליו בתפלת ברכת הראיה ואין מזכירין עליו בתפלת ברכת השנים ואין מזכירין עליו בתפלת ברכת הצדיקים ואין מזכירין עליו בתפלת ברכת ירושלים ואין מזכירין עליו בתפלת ברכת דוד ואין מזכירין עליו בתפלת ברכת השמחה ואין מזכירין עליו בתפלת ברכת אבלים ואין מזכירין עליו בתפלת ברכת ישראל ואין מזכירין עליו בתפלת ברכת הגומל ואין מזכירין עליו בתפלת ברכת הנהנין ואין מזכירין עליו בתפלת ברכת הפירות ואין מזכירין עליו בתפלת ברכת המצות ואין מזכירין עליו בתפלת ברכת הבנין ואין מזכירין עליו בתפלת ברכת הנביאים ואין מזכירין עליו בתפלת ברכת הנשים ואין מזכירין עליו בתפלת ברכת הבנים ואין מזכירין עליו בתפלת ברכת הבנות

מתני׳ כיצד קורין את שמע בערבית שני פרקים הראשונים ואחת עשרה ברכות בראשונה אחד לפני שמע ואחד לאחריה בשל שחרית שתים לפני שמע ואחת לאחריה ואין מפסיקין בין הראשונה לשנייה ולא בין שנייה לשלישית ולא בין שלישית לגאולה ולא בין גאולה לתפלה ולא בין תפלה לברכת כהנים ולא בין ברכת כהנים לתפלה של מנחה ולא בין תפלה לתפלה של נעילה ולא בין תפלה לתפלה של מוסף ולא בין תפלה לתפלה של מוסף ביום הכפורים ולא בין תפלה לתפלה של מוסף ביום הכפורים ולא בין תפלה לתפלה של מוסף ביום הכפורים

רי"ף

תנו רבנן הרי שהיה מתענה על החולי ונתרפא על הצרה ועברה הרי זה מתענה ומשלים על הדרך כימים שאתה מתענין למקום הרי זה מתענה ומשלים שאין מתענין למקום שמתענין הרי זה מתענה עמהן שבת ואכל ושתה אל יתראה בפניהם ואל ינהג עידונין בעצמו אבר רב יהודה אמר רב כל המתריע עצמו בשני רעבון ניצול מבשני משונה שנא' ברעב פדך ממות פדך בשעת מרעב מיבעי לי אלא מתוך שהרעיב עצמו בשני רעבון ניצול ממיתה משונה אמר ר"ש בן לקיש אפי' לאר' ששימש מטתו בשני רעבון שנא' ויליסק יולד שני בנים בטרם תבא שנת הרעב תני חשובי בנים משמשין מטותיהן בשני רעבון: תנו רבנן

כזמן שהצבור שרויין בצער יחיד הפורש מהן שני מלאכי השרת המלוין לו מניחין ידיהם על ראשו ואומר פלוני שפרוש מן הצבור אל יראה בנחמת צבור תניא אידך בזמן שהצבור שרויין בצער אל יאמר אדם אלך אני ואוכל ואשתה ושלום עליך נפשי ואם עשה כן עליו הכתוב אומר הנה ששון ושמחה הרוג ובר ושתות צאן מה כתיב בתריה ונגלה באזני ה צבאות זו מדת בינונית מדת רשעים מהו אומר אכן יכופר עון זה לכם עד תמותון אדרני הצדוק אבד ואי איש שם על לב ואין מחשבין עצמו עם הצבור זכות וזוראה בנחמת צבור שכן מצינו במשה רבינו שהיצר עצמו עם הצבור שנאמר ויהי משה כבדים ויקחו אבן וישימו תחתיו וישב עליה ואי לא היית לו ריכיש כר או בסת לישב עליו אלא כך אמר משה לפני ישראל שרויין בצער אף אני אהיה עמהם בצער ושמא יאמר אדם מי כיעיד בי אבני ביתי וקורות ביתי של אדם הן מעידין עליו ש"י כי אבן מקיר תזעק וכפיס מעין יענה אמן ועירי אמר רב הנא יחיד שקבל עליו תענית שני ימים זה אחר זה אפי' אבל ושית כל הלילה לכתר בתפלת תפלת תעני לן בתעניתי אין מתפללין תפלת תעני אומר אם לא קיבל עליו תענית אלא יום אחד בלבד ותתענה אותו היום ובלילה נעשה תענית שהרי לא קבלו עליו מבעוד יום ואמר רב חסד כל תענית שלא שקעה עליו חמה לא שמה תענית

אבר

תרגום ארוך

משומי גנים שאין להן בני: משמשין בשני רעבון אולי ירדים להם בנים: תוהה הרשבים מה היו בונין שם: לשון קיבוץ על לב: תיקנו לכל שהתפללו בלילה כנגד שלא התענו: בתעניות צבור זוקף היה שאין מתעניין על הצבור אלא בשני צבור ולהיות להם שותף בתפלה: רגיל לתפלה: מתקנין: לן בתעניתו ללחוץ עליו שלא יתענה עוד: מתענה ומשלים כל התענית שקבלו עליו: בני עירו שחיי עבי' בתומרי מקו' שלש חגם: לן יקרא בתעניתם: מפני שמתקבלין בו: ניזול מתיקה מזונה שתיון מים לא בחרב ולא בחנק שנפשו שלש על מי משקו: תמוה לתקנו משמש מטתו בשני רעבון ואפי' לדמתי בכר'ם שחיין (ד' קו) בני יוב' ד שמרתקה גורלן ולילקה בין החושעין ולכתיב ויהי רעב בכל הארץ כי מתים זה אחר זה ואפי' כל שבעת ימים שבעת מקבל עליו תעניות שבעת ימים ובני אדם מיצטרפין עליו בצער ויורדי אמרים יזעקין עליו בעלמין שקבלו עליהם תעניות שבעת ימים ומשמע מדברי הגמרא שמתענה ומקבל עליו תענית ב' וה' ימים ואין מתענה ומקבל עליו יותר מכן ואין מ

אמר שביעי כל תעניות לישלא קבלה מבעוד יום
לא שמה תעניות שנ' קדשו צום איכתי מקבל
אמ"ר במנחה ושמואל אמ' בתפלת המנחה אמר
ר' יוסף כותיה דשמואל מסתברא וכו' ת"ר
עד אימתי אוכל ושותה עד שיעיר עמוד השחר
דברי רבי רבי אליעזר בר שמעון אומר עד קריאת
הנבר וקיימא לן כרבי: אמר רבא לא שנו אלא
שלא נמר אבל נמר אינו אוכל: איתיביה אביי
ישן ועמד הרי זה אוכל התם שלא סילק איבא
דאמרי אמר רבא לא שנו אלא שלא ישן אבל
ישן אינו אוכל איתיביה אביי ישן ועמד הרי זה
אוכל התם במתנמנם היכי דאמי מיתנמנ' אמ'
רב אשי נים ולא נים תיר ולא תיר כגון דקרו לי'
ועני ולא ידע לאהדורי סברא וכי מדכרי ליה בידכר:
הא מילתא לא אפשיט'
בה הלכתא בהדיא אלא מדחזינן לנמרא דקא מרתת לפרושי מיתנמנם שבעי
דהלכתא כי האי ליישנא בתרא ועיר האיסירא דרבנן היא ולקולא עבדי הילכך
בין סילק בין לא סילק אם לא ישן אוכל ושותה עד שיעלה עמוד השחר הדין
הוא סברא דילן ואיכא מרבוותא מאן דכתב הכין ק"ל דלנבי תעניות דאביל
בלילי ומפסיק אם נמר וסילק לא יאכל אבל אם לא סילק וגידעתי עיר לאכול
אע"פ שישן עשר ואוכל והאי מיבריא דייניה אתי כריש נא קבא ולענין תעני
שפוסק בה מבעוד יום חוזין לנאון הקאמר הכין אע"פ שפוסק חיוב ואינן
שבא השמש

ר"ש

כב חיים, לוכל ושיקה בלילה שלפני
התענית כשרוצה להתענות למחר:
ר"ח לא שנו דעד קרו' כבר יכול לאכול
ולשתות אלא שנהלת נמר מעורתו לכל
נמר מעורתו אסורתני לעיל
סרי זה לוכל ת"ח ויכיו לומרים
נמר מעורתו שוב אינו לוכל: הסם
נלעל סילק עלמו מן ההילה וכי
קאמינן לעיל שוב אינו לוכל בסילק
עלמו אלא היה רשעו לאכול עוד
בלילה: בספרים דעתו מלאכול:
לעניין תענית שפוסק מבעוד יום
אלמים התענית כגון התענית ניטר
ע"ג פ"ק דיומא דף פ"ב ע"ב פוסק
מלאכול הון לאוכל:

תורה אור

ג' מ' משלי

ג' מ' משלי

ג' מ' משלי

רש"י

ואנן מסתברא לן דהני מילי היכא דלא קבלה עליה לתענית אבל היכא דקבלה ליה לתענית אתסר ליה למיכל ולמשתי דהא אמרינן לעניין זמן על הבוס ביום הכפורים היכי ליעביד מברך עליה ושתי ליה כיון דאמר זמן קבליה עילוי ואיתסר ליה למישתי וכו' ולעניין כישתא טיא היכא ראית ליה למיכל אות ליה לכישתי והיכ דלית ליה למיכל ליה לי למשתי והכי נמי בתב תנאין ז"ל: נרסינן בפ' הקורא בתורה בעא מיניה אשיאן תנא דבי רבי אבי מר אמי השרוי בתענית מהו שיטעום אכירה ושתיה קבול עליה והא לא קא אכיל או דילמא רגאה קבול והא קא מתהני אמר ליה טועם ואין בכך כלום: תניא נמי הכא מטעמת אינה צריכה ברכה והשרוי בתענית טועם ואין בכך כלום ועד כמה רבי אמי ורבי אסי טעמי עד רביעתא ומפרשי רבנן דצריך לאהודויי כי היכי דלא ליבלע בלום: ירושלמי בנדרים בפרק קונם יין שאני טועם נדר להתענות ושכח ואכל כבר אבר תעניתו רבי אבא בשם רבנן דתמן והוא שאמר יום פלוני ומתענה יום אחד מדי לקיים נדרו הוא ושכח ואכל ביום זה הא אם אמר יום זה מתענה ומשלים ולא אמרן אלא אם בלע אבל אם טעם לא כלום אפילו אמר יום פלוני אם לא אכל אלא טעם בלבד מתענה ומשלים אותו היום: אמר רב יהודה אמר רב לויה יאדם תעניתו ופורע כי אמריתה קמיה דשמואל אמר לי פשיטא לא יהויה אלא נדר מי לא משלים ואזיל לבחר וליומא אחרא: רב יהושע בריה דרב אידי איקלע לבי רב אשי אכרו ליה ליטעום מר מידי אמ"ל דרי בתעניית יתיבנא ולוזיף כרי וליפרע מי לא סבר לה כר' להא דאמר רב יהודה אמר רב לויה אדם תעניתו ופורע אמר להו רב יוסף בר מניומי אמר רב חמא בר גוריא אמר רב יפה תעניית לחלום באש בעזרות ואמר רב חסדא ובו ביום ואמ' רב יוסף ואפילו בשבת: אדריה רב יהודה לרב יצחק בריה ודריש יחיד שקיבל עליו תענית מתפלל תפלת תענית והיכן אומרה בין גואל לרופא מתקיף לה רב יצחק וכי יחיד קובע ברכ' לעצמו אלא א"ר יצחק בשומע תפלה ובן אמר רב ששת בשומע תפלה והלכתא בשומע תפלה ושליח צבור אומרה בין גואל לרופא: ירושלמי רבי יונה בשם רב אמר ואפילו יחיד שנזר על עצמו תעניית צריך להזכיר מעין המאורע והיכן אומרה רבי זעירא בשם רב הונא אומר אומרה בלילי שבת וביומו פירש בערבית שחרית ומנחה ונרסינן בבבה מדליקין נרות שאין בהן קרבן מיכה בנון שני וחמישי ותעניות ומעמדות שני וחמישי מאי עבידתיהו אלא שני וחמישי של תעניות ושל מעמדות ערבית ישחרית ומנחה מתפלל שמונה עשר ואומר מעין המאור בשומע תפלה ואם לא אמר אין מחזירין אלמא צריך לומר ענני בתפלת ערבית ושמעינן מינה שאם טעה ולא אמ' ענני בתפלת תעניות אין מחזירין אותו אבל אי אידכר מיקמי דיעקר להו לרגלי' נימא רבי עננו ה' ענני כי בצרה גדולה אנחני וכי אתה שומע תפל ופודה ומציל ועונה בכל עת צרה וצוקה יהי לרצון אמרי פי ועונר מתני'

כר בצורה

ר"ש מ"ש

אלו שיעשים לנסות התגשל: מי לא משלים וכי תימא מבלי לתת נדרו: וכי יהיו קובע ברכ' לעצמו ולקהלו שמקבל תפל' תפני' מן גוף הרופ' והוקם כעובד בעת צרה ומוסי' על ר"ח ברכות: בשומע תפלה בצרתם שומע תפלה כתו שתתן לפי שתין יהי הקובע קובע ברכה לעצמו אבל אליה ניכור לגד לרופא מקום דרכים עדיפי: מוכלין

ר"ש מ"ש קובע ברכה לעצמו ומוסרה בין גוף

תקיע

תקיע

תקיע

מתני' הגיע ראש חדש כסליו ולא ירדו גשמי בית דין גוזרין שלש תעניות על הצבור אוכלין ושותין משחשכה ומותרין במלאכ' וברחיצ' ובסיכ' ובנעילת הסנדל ובתשמיש המטה עברו אלו ולא נענו ב"ד גוזרין שלש תעניות אחרות על הצבור אוכלין ושותין מבעוד יום ואסורין במלאכה וברחיצה ובסכה ובנעילת הסנדל ובתשמיש המטה ונועלין את המרחצאות: גמ' היכי עבדי אמ' אביי מצפרא לפלגי' דיומא מיעיינינן במילי דמיתא מפלגי' דיומא לפנייא דיבשיא דיומ' קרינן ומפטרינן וריבעי דיומא מצלינן ובעי רחמי דכתי' "ויקראו בספר תורת האלהים רביעית היום ורביעית היום מתודי' ומשתחוים ליפני אלהיהם: תאנא "עיברית ומניקות אינן מתעניות לא בראשונות ולא באחרונו' אבל מתעניות באמצעיות: תנו רבנן בשאמרו "אסור ברחיצה לא אמרו אלא כל גופו אבל פניו ידיו ורגליו מותר ובשאמרו אסור במלאכה לא אמרו אלא ביום אבל בלילה מותר ובשאמרו אסור בנעילת הסנדל לא אמרו אלא אבל בדרך מותר ביצד יצא לדרך ניעל הניע לעיר הרשי

ירושלמי

מתני' מאימתי מזבירין מבעוד יום ר"א אומר מבעוד יום ר"ע אומר משיכנסו רוב העם לבתי כנסיות: גמ' מנא הני מילי אמ' ר' יוחנן דאמ' קרא "ויהי בבקר ויקח משה את המזבח ויזבח עולות ויקרב משה את הדם אל מול פני המזבח ויזרוק את הדם על הקיר ויזבח את הזבח ויבתר את הבתרים ויתן משה את הראש ואת הבתרים ואת הפדר ויקטר משה את הכל המזבחה עולה הוא לריח ניחוח אשה הוא לה' ויקרב את הבני אהרן ויזרוק אהרן את הדם על המזבח סביב ואת העולה הקטירו לאישים לריח ניחוח לה' ויקרב את העולה ואת הראש ואת הבתרים ויקטר על המזבח ויקרב את הקרבן ואת הבשר ואת העור ויקטר על העולה

רש"י

ירושלמי אבל ומנודה שהיו מהלכין בדרך מותרין בנעילת הסנדל וכשיבואו לעיר תולצין וכן בט באב וכן בתעני צבור : אמר רפרם בר פפא אמר רב חסדא כל שהוא משום אבל "בגון תשעה באב אסור בין בחמין בין בצונן וכל שהוא משו' תענית בגין תעני צבור בחמין אסור בצונן מותר והלכת אבל אסי בין בחמין בין בצונן ופניו ידיו ורגליו בחמין אסור בצונן כיתר ולסנדאפילו כל שהו אסור ואם להעביר את הזוהמה כיתר : מתני' עברו אין ולא נענו ביום דין גוזרין עוד שבע שחרן ג' תעניות על הצבור ומה אלו יתירות על הראשונות שבאלו מתריעין ונועלין את החניות בשני משין עם חשיכ'ובחמישי מיתרין מפני כבוד השבת : גמ' אמרו ליה רבנן לרב ששת קא אתא רבנן לבי תעניתא כי סיימי מיאני קפיד ואמר להו דילמא מיכל נמי קא אכלי : אביי ורבא מסיימי אפתא אמיבר ומר זוטר מחלפי דיומי לשמואל ודשמואל ליומי רבנן דבי רב אשי סיימי כי אורחיהו סברי לה לרשמואל ראמר אין תעניות צבור בבבל אלא תשעה באב בלבד וכן הלכה רבי

מתרים נגמרת דנהמצי פוקחין כל היום מפני כבוד השבת : גרסי' בגמ' עלם ואם תקני' בשה מקרעין רש יהודה אמר בשומרון כלומר עושין התרעה כשורה' כדי שיכניעו לבם לקול השופר ויהיו בלם נדקים מעבירות ולשון הרמיזה כמו הרועה וכתם הרועה בשושנים ובשושה לוחריים כי אמרי' בר"ה (דף לג) ויהיו שם משופרין הרבה בתקיעות ויהו תוקעין בתוכן כל אחת ואחת בדילי' בפרקין ולתקן ורב שמואל בר שילת אמר בעינן שיהו נוקעין בקול רם בעינן תוקעה אלפא דיתיב של בעינן כמו שאומרי' בשופר דיתיב קרנא דחד גבי חד ואמרי' לתמר בעינן לה אמר בשופרות ולפיכך אתי לשנויי ומתקפה וכמה יהא בין תקיעה לתקיעה ליתיב תקיעה ותרועה ותקיעה שלאחריה ואמר מר בעינן לה קדי ליתיב תקיעה ויתיב תרועה ותקיעה שלאחריה ולא תקיעה ותרועה שלאחריה ותקיעה שלאחריה בקיעה שלאחריה ולא תרועה שלאחריה ולא תקיעה שלאחריה ולא תקיעה ותרועה ותקיעה שלאחריה ולא תקיעה ותרועה ותקיעה שלאחריה ולא תקיעה שלאחריה ולא תקיעה ותרועה ותקיעה שלאחריה ולא תקיעה ותרועה ותקיעה שלאחריה ולא תקיעה ותרועה ות

ר' יהודה נשיאה גזר תליסר תעניתא ולא נענה סבר למיגזר טפי אכזר ליה רבי אבי הרי אמרו אין מטריחין על הצבור יותר מדאי אמר רבי חייא בר אבא א"ר יוחנן לא שנו אלא לנשמים אבל לשאר מיני פורענויות מתענין והולכין עד שיעמו תניא נמי הכי בשאמרו שלש ובשאמרו שבע לא אמרו אלא לנשמים אבל לשאר מיני פורענויות מתענין והולכין עד שיעמו שלחו ליה בני ניתי "לרבי כגון אנן דצרכינן לימטר ואפילו בתקופת תמוז ביחידים רמינן ובישמע תפל או כצבור רמינן ובברכת השני שלח להו ביחידי דמיתו ובשומע תפלה וכן הלכה: בשני מטין עם חשיכ' תניא בשני מטין עם חשיכ' לערת ערב ובחמישי פותחיזכר היו כיפני כבוד השב' יש לו שני פתחים פיתחא א' וניעל א' ואם יש לו אצטבא לפנים פותח בדרכו ואינו חישש:

מתני' "עברו אלו ולא נענו מכעטין במשא ובמיתן בבנין ובנטיעה ובאירוסין ובנישואין ובשאלת שלום בין אדם לחבירו כבני אד' הניזופין לפני המקו והיחידי חוזרין וכתענין ערב שיצ' ניסן יצא ניסן וירדו הגשמים סימן קללה שנ' "הרא קציר חטים היום אקרא א"ה ויתן קולות ומטר וגו': גמ' תנא בנין בנין של שמחה נטיעה נטיעה של שמחה איזהו בנין של שמחה זה יהבונה בית חתנות לבנו אי זהו נטיעה של שמחה זה הנוטע אבורקן של מלכי ירושלמי הדה דתימא בבנין של שמחה אבל אם היה כותלו נוהה סיתרו ובונהו: ובשאלת שלום ת"ר חבירים איבדוניהם שאלת שלום העיר ששאל מחזירין לו בשפה רפה וכובד ראש והן מתעטפין ויושבין כאבלי וכבמנודי עד שירחמי עליהם מן השמים: אמר ר' אלעזר אין "אדם חשוב רשאי ליפול על פניו אא אם כן נענה כיהושע שנא' "קום לך למה זה אתה נופל על פניך א"ר חייא ברי' דרב הונא חזונן להו לאביי ורבא דבי נפלי אאפידתו דמצרי אצליי: יצא ניסן הגשמים סימן קללה אמר ר' אבי בר אבין הדה דתימא בשלא ירדו להם גשמים מבבר אבל אם ירדו להם גשמים מבבר סימן ברכה הם:

סליקו להו מאימתי מוכירין

כגון מן דלריכין לגשמים וחפלין בתקופה תמוז התקופה שלהן היא, תפילה והיו צריכים למטר תפילו בתקופה, תמוז ואין מתפללין על זמן שאינו לריכין למטר: ובשאר כל זמן שאינו לריכין למטר: סימן מלכין ליה ביחידי סימן ואומרין ליה בצבור תפילה ביחיד שאול לרכין בצבור לפיכך, וכיחידי: לפיכך לפי שהוא מוכיר גבורות מכל השנה: מעט מוקחי מעט מוקחי כלפסקתא היו לו שני פתחי שהגלח היה אשקי חביות: פותח אחד ונועל אחד וזו היה עשייתם שלו: היה לו לינעצת לפני הפקח פותח כדרכו וחינו חושב כיון לחינם ניתם לינעל, לפני הפקח במקום העיור היה לפח ליילין ניה לינעל להדיח: כיתני' ויה בלינין זו מנין של שמחה כלום לוקח מנין נטיעה ונטיעה של שמח' קחמר קנח עתקני כלמפרי מתי ביהודי לגורנקי של מלכי כפ"ל כגמל כלמלך נוטע לשמו לילין ונוטע ממנו כפ"ל מלכי: נוהה מטה: וכפ כלין אתיי אוי שאלת שלום של שמח' שלום שלא יהא סיתרו יורד ולחי לעיולם:

נענה ליהושע:

סליקו להו מאימתי מוכירין

סליקו להו מאימתי מוכירין

סדר תעניות כיצד אפר מקלה אפר מים ולא עפר ואפר שהשם הוא עפר דכתיב שפעפר קדמי עפר קדוש כך עפר קדוש אפר שהם והיינו דקתני אפר מקלה דקתני סדר תעניות : דברי רבנותן אומר מביאים פרישה בלא ובקללה שהגשמי מללת ליישראל והגשמת בשרה דכי קתני מתני' סדר תעניות היינו אחרונות : גבי קניא שלשה רבותא מנלן דאמרינן בגמרא שלא לפרסם ואחרונות ומתניתין תעניות בציבור הכא בהא מיירי שהציבור עומדים בתפלה ומתענים ומבקשים רחמים על הגשמים ומשמע ליה למתני' דהא מילתא פשיטא ליה דכל שכן הוא דמתענים ומבקשים רחמים על הגשמים כש

הדושי
א. שי שם

א כורן שפירא ליס וק"ל כרבנן : ויש שלמו
מלאחרו לרבי יהודה שתין תומרין
זרונות ושופרות חלת ניחוד וכו"ם
ונעשה מלחמה בהיינו ב"ה כרבנן
לכל על כל הכרות והיינו דתמרינן
שתוך בשביעית חלת ניחוד וכו' דהן
לעולם דקתני מלחמה כלומר וכו' הדין
לשאר כרות לא בקתני שעת מלחמה
מן הכרות בתוך שלשי ליסד דקתני וכי קבע מלחמה
בשאר כרות תומרין זכרון תרועה ליסד ר' יהודה ורבנן
פליגי ר' יהודה ורבנן
חלת נתניים בשעת הדחק סברי
תומרין זכרונות ושופרו' ור' יהודה
סבר תומרו' לחודייהו קתני רבנן כי יהיה
בארצכם ובכרם ו' ב"ה
בארץ וגו' לכל מכל מקום הכל עושים
על כל כרה ושתי כסדר שנתנו
ובן נרש עיקר : ואוביר תומתיהן
ב"ה בפרק במקום שנהגו
תחר כל פרט וסרס תומרין מצניע'
ובזרונות תחר ושופרו' ובן תחר טלן
שופרות תקוע' ובן תחר טלן
בשופרא ותוקל : גבי' מישפל
לפני ה' ים לו שפלים ואין לו נשם
לפניהן שלמו דוחה שלים ואין לו
ומחמת מזונות דלמא כב
תלמוד בבלי מסכת תענית דף ט
תלמוד ערוך חוקק

נשמים : ופרקו נאה מפרש לקמן
שפל ברך ומרומה לעם שמכניעין
לתפלה : וניתו כשומי קלח שמוך
לה הכי : היינו מישפל ואין לו היינו
ניחו ריקן לחרב הסמ' ניחו ריקן
מצניעה שתין חומס ונזל בניחו :
ומרקו נאה שלח יפה עליו שם רע
כולמוקח תמי כשעשה על מרקו היה
נאה בלי שם רע : זה שליח נמור
סוכר לפני התיבה : שתין הנון
רשם : שסקנ"ם שוחט וכו' טרף פליט
נקוט : כתני' על הראשון היה
אומר מי שענה אברהם אבינו ועולי
מ"י נגיל ישראל חתי על הראשון לח
על הראשונה משם אברהם' שומעין
היה חלת על הראשונה שתריכין
בתפלה ומיינו בה שלא שתריך כה
כלשון בגמרא וכרכ' ון לפי שם
שפרט"ו ל בגמרא אין שיכר כל
בחלוקת בשלח שהרי הם ברכות אחרות
עליה חלת על הנרות ולפיכך
מרגיש לנקט רחמים הם א ומהבית
עשוש כל נחלק בגלח בכללה

כלשון שהם בתגלה בשעת לחתריכין עלה כשתורה כשביעית : ויש שתתריסים נאה שתין לומרין כתן ברכת עננו אחת הפלה שני' וכן
פירכת היה שהרי שם ברכות חלו משיסיין שתפלות בתפלה ויקרוס בלה ועוד שבשלח הוחמין הם בחתימת עננו ומיינו בה"ו השנה כפה נהיה נמל
שבתעניות הרחמנות מוסיף ם"ל ברכה אחת בשביל הקטנית וכן מוסיף שם אבל ברחמ"ן ו ל כתב בלקוטיו שתריכין בברכת גואל ישראל נוסחות
של הפלה העניה ואומרים הם בעגה ה' ביום לום התעניתנו ומיינו דלחריכין בגמרא בגואל ישראל תתריכין ותן ו ר"ה שתריכין בקשת רחמים
שיבא לפני מלרחם ושלו גיואלמי על זה בה"י גואל ישראל [וכן שבגואל ילחך כמי שבגואל כל ישראל ויש שלמרו שבתריכין
שמוכר בגמרא הוא שהרי תתריכין בזכרונו של ילחך ולא מוכח חלת לפי' שתתריכין הם שמיך לחקיימה מי שענה ברכים אינו על הנלטו על ילחך
לשה מוקמינן בה"י גואל ישראל שהיה רלוי לחקום הם גואל ילחך והשתו שמוכן שבגואל ישראל : עיר שבגואל הוא שהוא
בלשון שהיה לרחמנא שתתריכין : הם היינו ברכת גאולה אבל היה רחמנא לפי שענה לפקוטינו על ים סוף הוא יבנו לעיכן
לומרה נזכרונות לפי שהיו ישראל בשבחים בשעה שנגלה עליהם הקדוש ברוך הוא ונלמה הקדוש ברוך הוא בדיבור : ובזכרונות
היו לומרים מי שענה יהושע בשעה שהיו ישראל עומדין בגלגל ושמואל בשעה שענו על ה' בשרקה ליהושע
בשעה שהכה האמורי ואשר שמואל על ה' והלילו בהר הכרמל כמו שנא' ויעל עיני אל ה' והיה והוקם בשעה שהלילו עליהם ה' בעגי ה' היינו שלמה
ברכה שהקריב לפניך ה' והוקם ברכה הילה הן הקוסמים בה"י ברכות בתתריכין בגמרא דבר ואל ישראל מדבר : ובלקוט תניא : מי
שענה בזמן שריב רעב בארץ שבא שרים ביום זמן ושלמה בשבחים שרק לניח הקדוש ולהיכל הקדוש הוקם בה מרים על הארץ שבח שתפלה
על ישראל ובגמ' שריב מבני זמן ושלמה קדמי מבני נקדמיקנו לומר מלי שעשה חשיב להו לכסוף ומבני הוקם בנעי לשתוקם על הארץ :

מעשה

°ל ה' בצרתה לי °אשא עיני אל °ההרי' °ממעמקי' קלי
קראתיך ה' °תפלה לעני כי יעטוף והבי יהורה
אומר לא היה צריך לומר זכרונות ושופרות
אלא אומר תתיה °רעב בי יהיה בארץ ונומר
°אשר היה דבר ה' אל ירמיהו על דברי הבצורת
ואומר הותמיותהן ת"ר עמדו בתפלה אע"פ
שיש שם זקן וחכ"א אין מורידין לפני התיב' אלא
הרגיל רבי יהודה אומר מישפל ואין לו ויש לו
יגיעה בשדה וביתו ריקן זקן ופרקן נאה שפל
ברך ומרוצה לעם ויש לו נעימות ונקולו ערב
ורגיל לקרות בתורה בנביאי'ובכתיבים ולשנות
במשנה ובמדרש בתלמוד ובהלכות ובהגדות
ובקי בכל הברכות כולן אמר מר מישפל ואין
לו היינו ביתו ריקן אמר רב חסדא מאי זקן
זת שביתי °ריקן מן העבירה מאי זקן ופרקן
נא אמ'אביי זה שלא יצא עליו שם רע בילהות
°היתה לי נחלתי כאריה ביער נתנ'עלי בקילה
על כן שנאתיה אמ'מר זוטרא אמ'רב ואמר ת
א"ר אחא א"ר אלעזר זה שליח צבור שאינו
רגין : ת"ר מעשה בר' אלעזר שירד לפני
התיבה ואמר כ"ה רבנות ולא נענה ירד אחריו
ר'עקיבא ואמר אבינו מלכנו אבינו אתה אבינו
מלכנו אין לנו מלך אלא אתה אבינו מלכנו
רחם עלינו ונענה ויצתה בת קול ואמרה לא
מפני שזה נגדול מזה אלא שזה מעביר על
מדותיו וזה אינו מעביר על מדותיו : מתני' על
הראשונה היא אומר מי שענה את אברהם
אבינו בהר המוריה הוא יענה אותנו וישמע
קול צעקתנו ביום הזה ברוך גואל ישרא'ל : על
השנית היא אומר מי שענה את אבותינו על
ים סוף וכו' ברוך זוכר הנשכחות : על השלישי'
הוא אומר מי שענה את יהושע בגלגל כו' ברוך
שומע תרועה : על הרביעי הוא אומר מי שענה
לשמואל במצפה וכו' ברוך שומע צעקה : על
החמישי הוא אומר מי שענה את אליהו בהר
הכרמל וכו' ברוך שומע תפלה : על הששית
הוא אומר מי שענה ליונה במעי הדנה וכו'
ברוך העונה בעת צרה : על השביעי הוא אומ'
מי שענה לדוד ושלמה בנו בירושלם וכו' ברוך
מרחם על הארץ : מעשה

רש"י

°ל ה' בצרתה לי אשא עיני אל ההרי ממעמקי קלי
קראתיך ה' תפלה לעני כי יעטוף הבי יהורה
אומר לא היה צריך לומר זכרונות ושופרות
אלא אומר תתיה רעב בי יהיה בארץ ונומר
אשר היה דבר ה' אל ירמיהו על דברי הבצורת
ואומר הותמיותהן ת"ר עמדו בתפלה אע"פ
שיש שם זקן וחכ"א אין מורידין לפני התיב' אלא
הרגיל רבי יהודה אומר מישפל ואין לו ויש לו
יגיעה בשדה וביתו ריקן זקן ופרקן נאה שפל
ברך ומרוצה לעם ויש לו נעימות ונקולו ערב
ורגיל לקרות בתורה בנביאי'ובכתיבים ולשנות
במשנה ובמדרש בתלמוד ובהלכות ובהגדות
ובקי בכל הברכות כולן אמר מר מישפל ואין
לו היינו ביתו ריקן אמר רב חסדא מאי זקן
זת שביתי ריקן מן העבירה מאי זקן ופרקן
נא אמ'אביי זה שלא יצא עליו שם רע בילהות
היתה לי נחלתי כאריה ביער נתנ'עלי בקילה
על כן שנאתיה אמ'מר זוטרא אמ'רב ואמר ת
א"ר אחא א"ר אלעזר זה שליח צבור שאינו
רגין : ת"ר מעשה בר' אלעזר שירד לפני
התיבה ואמר כ"ה רבנות ולא נענה ירד אחריו
ר'עקיבא ואמר אבינו מלכנו אבינו אתה אבינו
מלכנו אין לנו מלך אלא אתה אבינו מלכנו
רחם עלינו ונענה ויצתה בת קול ואמרה לא
מפני שזה נגדול מזה אלא שזה מעביר על
מדותיו וזה אינו מעביר על מדותיו : מתני' על
הראשונה היא אומר מי שענה את אברהם
אבינו בהר המוריה הוא יענה אותנו וישמע
קול צעקתנו ביום הזה ברוך גואל ישרא'ל : על
השנית היא אומר מי שענה את אבותינו על
ים סוף וכו' ברוך זוכר הנשכחות : על השלישי'
הוא אומר מי שענה את יהושע בגלגל כו' ברוך
שומע תרועה : על הרביעי הוא אומר מי שענה
לשמואל במצפה וכו' ברוך שומע צעקה : על
החמישי הוא אומר מי שענה את אליהו בהר
הכרמל וכו' ברוך שומע תפלה : על הששית
הוא אומר מי שענה ליונה במעי הדנה וכו'
ברוך העונה בעת צרה : על השביעי הוא אומ'
מי שענה לדוד ושלמה בנו בירושלם וכו' ברוך
מרחם על הארץ : מעשה

מעשה בימי ר' חלפתא ור' חנינא בן תרדיון שעברו אחד לפני התיבה וגמרו את כל הברכות ולא ענו אחריו אבן תקעו הכהני תקעו ואמר מי שיענה את אברהם הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם הדריעו בני אהרן הדיעו מי שענו את אבותינו בים סוף וכן בבבל ברכ' וברכ וכשבכ' דבר זה אצל חכמי אמרו לא היו נוהגי כן אלא בשערי הכורה ובהר הבית ג' תעניו ראשונו תקנו אנשי משמר מתענין ולא משליכין אנשי בית אב לא היו מתענין שניות אנשי משמר מתענין ומשליכין אנשי בית אב מתענין ולא משליכין ז' אחרונות אלו ואלו מתענין ומשליכין דבריהם ידיעתי וחכמים אומרים שלש ראשונות אלו ואלו לא היו מתענין שלש שניו אנשי משמר מתענין ולא משליכין אנשי בית אב לא היו מתענין שבע אחרונות אנשי משמר מתענין ומשליכין אנשי בית אב מתענין ולא משליכין אנשי משמר מותרין לשתות יין בלילות אבל לא בימים אנשי בית אב לא ביום ולא בלילה אנשי משמר ואנשי מעמד אסורין לספר ולכבס ובחמשי מותרין מפני כבוד השבת כל הכתוב במגלת תעניות הלא למספר בהן לפניו אסור ולאחריו מותר ר' יוסי אומר בין לפניו בין לאחריו אסור הלא להתענא לפניו ולאחריו מותר: גמ' כל הכתוב במגלת תעניות הלא למספר וכו' תניא הימים האלו הכתובי במגלת תעניו הם ולפניה ולאחריה אסורין שבתו ויומים טובי הן אסורין לפניה ולאחריה מותרין ומה הפרש בין זה לזה הללו דברי תורה ואין צריכין חיזוק והללו דברי סופרים וצריכין חיזוק ואידנא בטלה מגלת תעניות כדגרסי במסב ראש השנה בפירק קמא איתמר רב ור' חנינא אמרי בטלה מגלת תעניות ר' יוחנן ור' יהושע בן לוי אמרי לא בטלה והלכתא בטלה והילכתא לא בטלה קשיא הלכתא אהלכתא לא קשיא

כאן בתוספה ופוריס כאן בשאר יומי מתני'

כיצד מלפתא כנסורי ור' חנינא בן תרדיון שעברו לפני התיבה וגמרו כל הברכות כולן וענו אחריו אמן מקטן מי שענה אחריהם ומי שלא ענה אחריהם אין עונין אחריו אמן מקטן ועד גדול אלא ענו אחריו אמן מגדול ועד קטן וא

מתני' אין נוזרין תענית על הציבור בתחילה בחמישי שלא להפקיע את השיערי א"א שלישה תעניות הראשונות שני וחמישי ושלישה רשנויות חמישי ושני וחמישי (א) ר' יוסי אומר כשם שאין הראשונו בה כך לא שניות ולא אחרונו אין נוזרין תענית על הציבור בראש חדש בחנוכה ובפורי ואם התחילו אין מפסיקין דברי רבן גמליאל ר' מאיר אומר אע"פ שאמר רבן גמליאל אין מפסיקין ביד היה שאין בישלימין ובן תשעה באב שחל להיות בערב שבת

נמ

ר"ש

מתני' אין נוזרין תענית על הציבור בתחילה כו' ר' יוחנן בשם ר' יוסי בן זמרא אמר לך כי אמר ר' יוחנן הלכה כר' יוסי דלא כר' יהודה מה טעמא לפי שהיו מתענין בימיו ולא היו מפסיקין ר' יוחנן בשם ר' יוסי בן זמרא אמר לך כי אמר ר' יוחנן הלכה כר' יוחנן

שלא משמש

שלא התפלה כדלהיכא בפרק הספינה (דף ל) ולא ידעתי מהו להחם בפרק הספינה ר' יהודה בן בקורת היה דאמר הכי ניין שמוקר להוליכו מחרן ישראל להזנה לחרן לפליני רבנן עליה ושיכו נמי כי אמר הכי ניין מוקר קאמר וכרי כמה דברים שהיו בכם שלום מרגה לקנות מכם מבני התעניות שים לחוש בהן לפקפק שברים וכר"י ז"ל פירש דתעניות של גשמים נלבד לומרו שלו השער מהיקר כשרואין שמתענין על הגשמים ולא רצו חכמים שתפח הפקעת השער בתפלה נחתני מפני כבוד הצבור : אין גוזרין תענית על הצבור בראשי חדשים דרשי חדש לקרי

ע' מגלה

גמ' וכמה הויא התחלה רבי אחא אמר שלש ר' יוסי אומר אחת ורלבתא ברבי יוסי : אמר רב יהודה אמר רב זו דברי רבי מאיר שאמר משום ר"ג אבל °חכמים אומרים מתענה °ומשלים : דרש מר זוטרא משמיה דרב הונא הלכה מתענה ומשלים :

סליקו להו סדר תעניות

סדר °תעניות האלו האמור ברביעה הראשונה אבל צמחים ששינו מתריעין עליהן מיד וכן כשפסקו גשמי בין גשם לגשם ארבעים יום מתריעין עליהן מיד מפני שהוא מכת בצורת ירדו לצמחי אבל לא לאילן אבל לא לצמחים לזה ולזה אבל לא לבורות ולא לשיחין ולא למערות מתריעין עליהן מיד : גמ' סדר תעניות וכו' ורמינהי רביעה ראשונה ושניה לשאול שלישית להתענות אמר רב יהודה דהכי קאמר סדר תעניות האי האמור איכתי בזמן שיצת רביעה ראשונה ושנייה ולא ירדו גשמים אבל ירדו גשמים ברביעה ראשונה וצמחי וחזרו ושינו

מתריעין עליהן מיד אמר רב נחמן דוקא

סדר תעניות האלו האמורי בתורה נכפרין לעיל שבתחל' היחידים מתענין ואח"כ הציבור הולכין ומתענין פד' ג' תעניות : ברביעה ראשונה של יורה ולא ירדו גשמים הולכין ומתענין פה' ג' תעניות : ברביעה ראשונה של יורה ולא ירדו גשמים הוי בכלל צמחים ששינו כגון קמח וסיגי' ולא חוה קמח שעור בקמח שנו אחר מתריעין עליהן מיד תניא נמי הכי ברביעה ראשונה של

רבינו נסים סדר העניות האלו פ"ק שלישי

דוקא שיהו לכל יכולו לא פירוש דוקא שיהו מקריבין מיד לכל יכולו לפי שאין להם מקום אלא כורות ולפיכך כרי פסיגלי [גמ'] ירדו עליהם גשמים כלל ולפיכך מתענין כפי הסדר המבו' בפ"ק ובגמ' אלא מעתה כל ריעה וכל שיעור הוא דתניגן בפ"ק גבי' אמאי תנן מהיכן מתריעין אימא תנן להם מאמתי מתריעין אין ר"ג מתענין על הסדר מקריבין אין מתענין ובגמ' אמרינן לפי שאין גשמים בניסן ואיירי בשלמי יחיד ושלמי ציבור ולא בשלמי יחיד ושלמי ציבור ולא בשלמי ציבור ושלמי יחיד ולא בשלמי יחיד ושלמי יחיד ולא בשלמי ציבור ושלמי ציבור

רבינו נסים סדר תעניות אלו פרק שלישי תעניות יקעו שלשי הגבורים

רש"י

מתני' איזהו דבר · עיר המוציאה חמש מאו' רגלי ויצאו ממנה שלשה מתים בשלשה ימים זה אחר זה הרי זה דבר פחות מכאן אין דבר': גמ' ת"ר עיר קטנה המוציאה ה' מאות רגלי כנון כפר עמיקו ויצאו ממנו שלשה מתים לבשלשה ימים זהו דבר ביום אחד או בד' ימי' אין זה דבר עיר גדולה המוציאה אלף וה' מאו' רגלי כנון כפר עכו ויצאו ממנה תשעה מתים בשלשה ימים זה אחר זה הרי זה דבר ביו' אח' או בארבעה ימים אין זה דבר: מתני' ועל אלו מתריעין בכל מקום על השדפון ועל הירקון ועל הארבה ועל החיל ועל חיה רעה ועל החרב מתריעין עליהן מפני שהיא מכ'טהלכ': גמ' ת"ר על השדפון ועל הירקון בכר שהוא ארבה וחסיל אפי' לא נראו אלא נקף אחד בכל ארץ ישראל מתריעין עליהן מיד: ת"ר חידה ירעה שאבדו בזמן שהיא משולחת מתריעין עליה ובזמן שאינה משולחת אין מתריעין עליה כיצד נראתה בעיר משולחת בשד אינה משולה נראתה ביום משולחת בלילה אינה משולחת ראתה שני בני אדם ורצה אחריהם משולחת ברחה מפניהם אינה משולחת טרפה שני בני אד' ואבלה אחד מהם משולה שניהם אינ'משולח עלתה לגג ונטלה תינו'מעריס משולה: ועל החרב ת"ר אצ"ל חרב שאינה של שלו אלא אפי'חרב של שלו שאין לך חרב של שלום יתר משל פרעה נכה ואעפ"כ נבשל בה יאשידון המלך שנ': "וישלח אליו מלאכי'לאמר מה לי ולך מלך יהודה לא עליך אני היום כי אם אל בית מלחמתי ואלהי'אמר להבהלוני חדל לך מאלהי'אשר עמי ול ישחיתוך מאי אהים אמר רב יהודה אמר רב ע"א אמר היאיל וקא בטח בע"א יכילנא ליה וכתיב "ויורו המורים למלך יאשיהו ואמר רב יהודה מילמד שעשאוהו ככברה: מתני' מעשה שירדו זקנים מירושלם לעריה'נזרו תענ' על שנראה כמלא פי תנור שרפון באשקלון ועוד נזרו תעניות על שאבלן ואבים שני תינוקות בעבר הירדן ר'יוסי אומר לא שאבלו אלא שנראו: ועל אלו מתריעין בישבת על עיר שהקיפוה נייסות או נהר ועל ספינה המטורפת בים רבי יוסי אומר לעזרה אבל לא לצעקה שמעון התימני אומר אף על הרב' ולא הודו לו חכמים

גמ'

תוספות אנשי

כנף ג'כוף ת'מחוסו מן כמו כל כנף כנף כל לשון כל כנף: גמ' משולחת מן המתים להחיות:בשדפ שיהם משולחת לחורקים היו:ירקון' שני בני אדם ולא אכל' לא אחד מהן ואפי' משולחת היא להרוג בני אדם צריכין לדעת היכה רעיבה לא ת' מהן לאם הרגה את השני: מיהם הינה משולה'מחת'רעבון הרגה שניהן: בלבה בגב דרך כל הגמיזין היה בנגוח שלהן לפי שהיו שוין ולא משוכני'וכ"ה בניה שהיתה: הין צריך לומר חרב שהינה של שלום מתריעין עליה: חרב של שלום בגון שעוברת דרך חוקו מלכות להלחם במלכות אחרת: מתני' כמלא פי הגור שלקקה הנחשה בשדמות ממנה פת למלא פי הגור: לפנים

משולה'נראתה ביום משולחת בלילה אינה משולחת ראתה שני בני אדם ורצה אחריהם משולחת ברחה מפניהם אינה משולחת טרפה שני בני אד' ואבלה אחד מהם משולה שניהם אינ'משולח עלתה לגג ונטלה תינו'מעריס משולה: ועל החרב ת"ר אצ"ל חרב שאינה של שלו אלא אפי'חרב של שלו שאין לך חרב של שלום יתר משל פרעה נכה ואעפ"כ נבשל בה יאשידון המלך שנ': "וישלח אליו מלאכי'לאמר מה לי ולך מלך יהודה לא עליך אני היום כי אם אל בית מלחמתי ואלהי'אמר להבהלוני חדל לך מאלהי'אשר עמי ול ישחיתוך מאי אהים אמר רב יהודה אמר רב ע"א אמר היאיל וקא בטח בע"א יכילנא ליה וכתיב "ויורו המורים למלך יאשיהו ואמר רב יהודה מילמד שעשאוהו ככברה: מתני' מעשה שירדו זקנים מירושלם לעריה'נזרו תענ' על שנראה כמלא פי תנור שרפון באשקלון ועוד נזרו תעניות על שאבלן ואבים שני תינוקות בעבר הירדן ר'יוסי אומר לא שאבלו אלא שנראו: ועל אלו מתריעין בישבת על עיר שהקיפוה נייסות או נהר ועל ספינה המטורפת בים רבי יוסי אומר לעזרה אבל לא לצעקה שמעון התימני אומר אף על הרב' ולא הודו לו חכמים

גמ'

חרושי אנשי שם

א מרין שפירא

ויחיד מברך מפני כוחים לו מפני רוח רעה שנכנסה בו רוח זה ורוח ויחו"ל שהו מפני ממיני ההליים ולפי זה ים ללמוד מכאן לכל חולי שיש בו סכנת היום דמתריעין עליו בשבת : שלא אמרו מפני רוח רעה אלא מפני שהוא חולי של סכנה ביומו ולפיכך שכל זה שמכנו בברכה מקומות שהומרין מלמדין על החולים בשבת ומ"מ דוקא כשיש בו סכנת היום שלא מניעו רוח רעה אלא דומיא דספינ' המערב' ים ויחיד מברך מפני כוחי : ועל כלם יחיד רשאי לסגף עצמו בתעניות שאין מתריעין אלא על הצבור שהוא עליהם : ולפיכך אמרו לו לסגף אמת ויצדק לבדיו, שאין בו כח להתפרנס מניעתו ומי גזירת הדבר שהוא כל הסבה

גמ' ת"ר עיר שהקיפוה גייסות או נהר וספינ' הבטירפת בים ויחיד הנרדף מפני ביתי ומפני רוח רע מפני לסטי מתריעין עליהן מיד ובשב' ועל כלן רשאין לסגף עצמן בתענית ר' יוסי אומר אין היחיד רשאי לסגף את עצמו בתעני שמא יצטרך לבריות ואין הבריות מרחמין עליו : מתני' על כל צרה שלא תבא על הצבור מתריעין עליה חוץ מרוב הגשמים מעשרה שאמרו לחוני המעגל התפלל שירדו גשמי אמ' לה צאו והביאו תנורי פסחי בשבי שלא יכוו התפלל ולא ירדו גשמי עג עונה ועמד בתוכה ואמר רבש"ע בניך שמו פניהם עלי שאני כבן בית לפניך נשבע אני בשמך הגדול שאיני זז מכאן עד שתרחם על בניך התחילו הגשמים מנטפין אמר לא כך שאלתי אלא גשמי בורות שיחין ומערות ירדו בועה אמר לא כך שאלתי אלא גשמי רצון ברכה ונדבה ירדו כתיקנן עד שעלו ישראל מירושלים לחר הבית מרוב הגשמי' אמרו לו כשם שהתפללת עליהן שירדו כך התפלל עליהן שילכו להן אמ' להן צאו וראו אם נמחית אבן טיעין : שלח ליה שמעון בן שטח אלמלא חוני אתה נזרנו עליך נידוי אבל מה אעשה שאתה מתחנא לפני המקום כבן המתחנן לפני אביו ועושה לו רצונו ועליך הכתי' אומר ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך : גמ' אמר להן צאו וראו : מ"ט אמר רבי אבהו אמ' שמואל לפי שאין מתפללין על רוב הטוב' שנ' הביאו את כל המעשר אל בית האוצר ויהיו בביתי והריקותי לכם ברכה עד בלי די אמר רמי בר בר יודי אמר רב עד שיבלו שפתותיכם מלומר די אמר רב יהודה אמר רב ובגזרה מתריעין עליהן מיד תני נמי הכי בזמן שהגשמים מרובין אנשי משמע שולחין לאנשי מעמד תנו עיניכם באחיכם שבגולה שלא יהו בתיהם קבריה ת"ר עד מתי יהו הגשמים יורדין וידי הצבו' פוסקין מתעניתם כמלוא ברך המחרישה ר' מאיר אומר בחריבה טפח בבינונית טפחים בעבודה שלש טפחים וקיימא לן כר' יהודה : מתני' היו מתענין וירדו להם גשמי קוד הגין החמה לא ישלימו לאחר הגין החמ' ישלימו רבי אליעזר אומר קודם חצות לא ישלימו לאחר חצות ישלימו : גמ' רב יהודה גזר תעניתא ירדו להם גשמים אחר הגין החמה סבר לאשלומה אמר ליה ר' אמי קודם חצות ואחר חצות שנינו : ירושלמי קודם חצות לא ישלימו עד כדון צפרא הוא לאחר חצות ישלימו כבר עבר רובו של יום בקדישה : מתני' מעשה שנזדו תענית על הצבור בלוד וירדו להם גשמים קוד חצי אמר להם ר' טרפון צאו ואבלו ושתו ועשו יום טוב ובאו בין הערבים וקראו הלל הגדול : גמ' ולימרו הלל הגדול מעיקרא אביי ורבא דאמרי תרוייהו אין אומרים הלל הגדול לא בנפש שבעה וכרס מליאה ואי זהו הלל הגדול רב יהודה אמר מהודו עד על נהרות בבל וקיימא לן כותיה ותותמין מודים אנחנו לך ה' אלהינו על כל טיפה וטיפה שהורדת לנו ברחמיך וכו' כדתנינא בפירקא קמא דהא מסכתא :

סליקו להו סדר תעניות האלו

בשלשה פרקים נצטוו הכהנים משלשה כיסים שהיו נתונים בהיכל ומלקים לכ"ד משמרות ובכל שבת משמר חדש של כהנים לעבודה והלויים לשיר כך חלקו כשרים שבישראל לכ"ד חלקים לפי שאמרו חכמינו ז"ל תדיר קדנבו של חדש וחסר תדיר חסרי ויהי חדש שעתיד להעמיד כל כל ישראל לעמוד על הקרבנו' וחסר הקב"ה לחין חלקי מעמד וחלקו לוקח לכ"ד מעמדות כמנין מעמדות כהנים ולויס ובכל שבת מתקבלים לחבי מעמד שלהם של לוקח שבת מי שהוא

ג"ר מצוה

רש"י

בשלשה פרקים לוקח דמסיק נקר

בשלשה °פרקים בשנה הכהני'נושאין את כפיהם ארבע פעמי'ביום

בשחרית במוסף במנחה ובנעילת שערים בתעניות ובמעמדות וביום הכפורים : גמ' תעני'ומעמדו'מי אית בהו מוסף חסורי מחסר' ורבי קחני בשלשה פרקים בשנ'כהנים נושאין את כפיהם כל זמן שמתפללין ויש מהן ארבע' פעמים ביום שחרי'ומוסף מנחה ונעיל ואו הן שלשה פרקים בתעניות ובמעמדות וביום הכפורים תניא שחרית ומוסף מנחה ונעיל יש בהן נשיאות כפים דברי ר"מ ר' יהודה אומר שחרית ומוסף יש בהן נשיאות כפים מנחה ונעילה אין בהן נשיאות כפים רבי יוסי אומר נעילה יש בה נשיאות כפים מנחה אין בה נשיאות כפים : במאי קא מיפלגי ר"מ סבר כל יומא טעמ' מאי משום שברות והאידנא ליכא שברות ורבי יהודה סבר שחרית ומוסף דכל יומא לא שכיחא שברות לא גזרינן מנחה ונעיל' דכל יומא שכיחא שברות גזרינן ורבי יוסי סבר מנחה דאיתא כל יומי גזרינן נעילה דליתא כל יומי לא גזרינן אמר רב נחמן הלכה כרבי יוסי ואלא מ"האידנא מ"ט פרשי כהנים ידיהו במנחתא דתעניתא כיון דסמוך לשקיעת החמה קא פרשי כתפלת נעילה דמיא : דכולי עלמא מיהת שכור אסור בנשיאות כפים מנא הני מילי אמר רבי שמעון בן פזי א"ר יהושע בן לוי משום בר קפרא

למה

נר מצוה

קמ"ל

ומדמתהנין

תוספ ולא

מקשי' תנעילה משמע דנקטינן

היינו נהו נעיל' אבל הכא סגין לם

היינו נכל הקטנים לם לית משמע

ורלי שכשם שהוא נתחרטום כך הוא

נמלאכתו ואחי' לכתבי מי שכתוב בהם שהוא נתחרטום ומשמע לכל שהוא נתחרטום ולא נתפלגי אלא בשהוא נתחרטום ולא נתפלגי אלא בשהוא נתחרטום ולא נתפלגי אלא בש

מתני׳ כרמב״ן ז״ל כספר תורת השלמים שכל מה שהתנה על הקדיש לחתן ולע״ג שלענין עירוב נחשיב ליה כמי שהקדישו לחתן ולע״ג כדי שלא יוכל לחזור בו ולומר שלי הוא שנתתי לחתן ולע״ג כדי שיהא לי רשות לחזור בי ולהחזיר לעצמי שהרי לא הקדישו אלא על מנת כן וכן כל כיוצא בזה ומשום הכי נקט מתני׳ כל שהן נותנין עליהן ע״פ שאמרו בירושלמי שכל שהוא נותנין עליהן ומשום הכי נקט כל שהן ומשום הכי נקט כל שהן ולא נקט כמה שהוא משום דאין בו משום בעולי קוניסיה ומוכחין כן בכל כל שהן נותנין עליהן עשום עירובי תבשילין שכבר תמרנו שאין למדין עירובי תבשילין אלא מהרמב״ן ז״ל לא נהיין ויש מן הגאונים דרך כבוד ותפילה הוא דתקינו הכי ולא מדין עירוב תבשילין ומדין עירוב תבשילין כללו ומדין ע״ג שלא יהא נראה כמתקן ומדין ע״ג שלא יהא נראה כמתקן ומדין ע״ג שלא יהא נראה כמתקן

ר״ש

הלכה כרב״ג דאמר מין לאסור אלא מומ שב ולבד ולא מר״ח וקרוויהו לקולא כדמפרש ואזיל הלכה כר׳ מאיר לפניי ההיא דאסור לאחר שקנאיה מוכר ואפי׳ לפני ההיא דאינו לאחר שקנאיה מוכר אלא שבח ולא מר״ח כרשב״ג ולא כר׳ מאיר: כיתני׳ שני קבשילין כגון בשר ודגים זו בילה: שנה מפרש בגמ׳: בשביל המשמ שכופה המשמ על פניה ולא יסגר בלוח: גמ׳ מכל מקום משום ולמעט כלפי שחריה: מתפשיך בה שאינו מוכל עוד היום מן מוקם שעור לאיכל: לאסור לקרות בתור: בכתי שחתני לכנסת שאינו רגיל לקרות בעין ולא יבא לומר לא יהא ליה לטרוח כל

ואמר רבא הלכ כרבן שמעון בן גמליא) ותרויהו לקולא וצריכא דאי אשמעי׳ הלכה כר׳ מאיר לחודיה הוה אמינ אפי׳ מרא חדש אסור לספר ולבבם קמ״ל הלכ כרשב״ג ואי אשמעינן הלכה כרשב״ג לחודיה הוה אמינא אפילו לאחר התענית נמי אסור לספר ולבבם קמ״ל הלכה כר׳ מאיר הילכך הלכה כתרוייהו לקולא:

כיתני׳ ערב תשיעה באב לא יאכל אדם שני תבשילין ולא יאכל בשר ולא ישתה יין רשב״ג אומר ישנה ר׳ יהודה מחייב בכפיית המט׳ ולא הודו לו חכמים: גמ׳ (א) אמר רב יהודה אמר שמוא לא הודו לו חכמים עשאודו כמי שמתו מוטל לפניו דאינו נוהג אבלו ואינו חייב בכפיית המטה אמ׳ רב יהודה אמר רב לא שנו אלא משש שעות ולמעלה אבל משש שעות ולמטה כיתר: אמר רב יהודה אמ׳ רב לא שנו אלא בסעודה המפסיק בה אבל בסעוד שאין מפסיק בה מיתר ותרוייהו לקול׳ וצריכא דאי אשמעינן בסעודה המפסיק בה לחודה הוה אמינא אפילו משש שעות ולמטה קמ״ל משש שעות ואי אשמעי׳ משש שעות ולמעלה לחודה הוה אמינא אפי׳ בסעודה שאין מפסיק בה קא משמע לן בסעודה המפסיק בה תניא כלישנא קמא ותניא כלישנא בתרא תניא כלישנא בתרא המעיד ערב תשעה באב אם עתיד לסעור סעודה אחרת מיתר לסעוד בשר ולשתות ואם לאו אסור תני כלישנא קמא ערב תשיעה באב לא יאכל אדם שני תבשילין ולא יאכל בשר ולא ישתה יין רבן שמעון בן גמליא אומר ישנה א״ר יהודה כיצד משנה היה רגיל לאכול שני מיני תבשילין אוכר מין א׳ היה רגיל לסעוד בעשרה בני אדם פיעד בחמשה היה רגיל לשתות בעשר כוסות שותה בחמשה בד״א משש שעות ולמעלה אבל משש שעות ולמטה מותר יתנו רבנן כל מצות "הנוהגות באבל נוהגות בט״ב אשר ברחיצה יובסיכה ובנעילת "הסנדל ובתשמיש המטה ואשר לקרות בתורה ובנביאים ובתוביו ולשנות במשנה ובתלמוד ובהלכות ובהגדות אבל קורא הוא במקום שאינו רגיל לקרות וישנה במקום שאינו רגיל לשנות וקורא בקינות ובאיוב ובדברים הרעים שבירמיה ותינוקות של בית רבן (אינן) בטלין בו ד״ר מאיר ר׳ יהודה אומר אף אינו קורא במקום שאינו רגיל לקרות ואינו שונה במקום שאינו רגיל לשנות אבל קורא הוא בקינות

לרמן רבי ישמעאל בר׳ יוסי לומר משום שהיו כל ומן שאוסר לאכול אוסר לרמן פירוש הרמב״ן ז״ל כל שהו משום ע״ב דסיינו משום שהמפסיק בה אסור לאכול בשר ולשתות יין וכך נראה מלשון הרוקח שכתב כל שהו משום ע״ב ומשום הכי אסור לרמן שהיין שהקהיל עליהם מתחת שעורה

רבינו נסים בשלשה פרקים פרק רביעי

רש"י

בקנוניות ובדברים הרעים שבירמיה
ותענקות של בית רבן בטלין בו משום "שנא
פקודי ה' ישרי משיבתי לב יהלבתא כר יהוד:
ירושלמי ר' אחא אימ' יחיד בתשע באב צריך
להזכיר מעין המאורע ואמאי ניהו נחם ה' אלהינו
עלינו ועל ישראל עמך ועל ירושלם עירך וכו'
והיכן אומרו אמ' ר' ירמיה כל דבר שהוא לרבא
אומרו "בעבודה וכל שהוא לשעבר אומרו
בהודאה כרתנן ונתן הודאה לשעבר וצועק
לעתיד לבא ונרני עלמא למיזרה בבנו' ירושלם
וסמכי אהאי דאמר רב יהודה ברי' דרב שבוא
בר שילת משמי' דרב אע"פ שאמרו שוא אדם
צריכו בשומע תפלה אם בא לומר בסוף כל
ברכה מעין אותה ברכה אומר: נרסינן בפרק
מקום שנהגו אמר שמואל אין תענית צבו בבבל
אלא תשעה באב בלבד דרש רבא עובר ת
ומניקין מתענות ומשריטין בו בדרך שמתענות
ומשליטין ביום הכפורים ובין השבשות לשלו
אסור אבר ר' אלעזר אסור לו לאדם שישוט
אצבעו במים בתשעה באב כדרך שאדם ביום
הכפורים: ורא' אבל בשר ולא ישתה יין: תני'
אבל אוכל דגא בשר מלית ושותה יין ניתי
בשר מליח עד כמה אמר רב חינגא בר כהנא
אמר שמואל כל זמן שהוא "כשרמים יין בניתו
עד כמה כל זמן שהוא תוסס דתניא יין תוסס
אין בו משום גלוי וכמה תסיסתו שלשה ימים
אמר רב יהודה אמר רב כך היה מנהגו של ר'
יהודה בר אלעאי ערב תשעה באב מביאין לו
את חריבה במלח ושורה אותו במים ויושב בין
תנור וכירים ואוכלה ושותה אחריה קיתון של
מים ורוכה כמי שיתאי מיטל לפניו: נרסי בסוף
חוקת הבתים תנו רבנן "בשתרב הבית באחרון נהגו פרושים שבישראל שלא
לאכול בשר ושלא לשתות יין ניטפל להן ר' יהושע בן חנני אמר להן בני מיין
לכם אמרו לו נאכל בשר שהיו מקריבין ממנו על גבי המזבח ועכשיו בטל
נשתה יין שהיו מנסכין ממנו על גבי המזבח ועכשיו בטל אמר להם א"כ להם
לא נאכל שכבר בטלו מנחת אמרי לו איפשר בפירות אמר להם פירות לא
נאכל שכבר בטלו הבכורים אמר לו איפשר בפירות אחרות אמר להם מים
לא נשתה שכבר בטל ניסוך המים מיד שתקנו אמ' להם בני בואו ואומר לכם
שלא להתאבל כל עיקר אי איפשר שכבר נגזרה גזירה להתאבל יתר מדאי אי
איפשר שאין גוזרין גזירה על הצבור אלא אם כן רוב הצבור יכולין לעמוד בה
אלא כך אמרו חכמים מי "אדם את ביתי בסיד ומשייר בה דבר מיעט וכמה
אמר רב יוסף אמה על אמה אמר רב חסדא ובנגר הפתח: עישה אדם כל
צרכי סעודה ומשייר בה דבר מיעט ניאי היא אמר רב פפא כגון דהדרנא
עישה אשה תכשיטיה ומשיירת בה דבר מיעט מאי היא אמר רב בת ציעא
"אם אשכחך ירושלם וגו' תדבק לשיני לחכי וגו' מאי על ראש שמחתי א"ר
יצחק זה אפר מקלה שבראשי חתנים א"ל רב פפא לאביי היכי עבוד א"ל
במקום תפילין דכתיב "לשום לאבילי ציון לתת להם פאר תחת אפר תנן התם
"מקום שנהגו לעשות "מלאכה באב עישים מקום שנהגו שלא לעשות
אין עושין ובכל מקום תלמידי חכמים בטלין רשב"ג אומר לעולם יעשו כל אדם
עצמן כתלמידי חכמים תניא רשב"ג אומר יעשי כל אדם עצמן כתלמידי
חכמים כדי שיתענו רבן גמליאל אומר כל העושה מלאכה בתשע באב אינו
רואה סימן ברכה לעולם ר' עקיבא אומר כל האוכל ושותה בתשע באב כאילו
אוכל ושותה ביום הכפורי' וחכ"א כל האוכל ושת' בט"ב אינו רואה בשמחת
של ירושלים וכל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה שנאמ' "שמחו
את ירושלים וגילו בה כל אוהביה וגו' וכל האוכל בשר ושותה יין בערט"ב
עונותיו חקוקין לו על עצמותיו שנאמר "יתהי עיונתם על עצמותם:

כתני'

מקוין

מתני׳ לא היו להם ימים עוטים ליערל כחמשה עשר באב ויום הכפורים שילוי נגמרת משום יום הכפורים ומשום תחילת יום הכפורים ומשום תחילת יום הכפורים ומשום תחילת

מרדכי

הלכות תשעה באב

אע"פ שאחרו כלי בעזה וכו' פשוט הוא מדברי הרמב"ם ז"ל שכתב בפ"ה מהלכות תענית וז"ל ואין מתענין בשבת אפילו תענית יחיד שנאמר מועדי ה' אלו ולא תענית יחיד ולא תענית צבור ולא תענית חלום ולא תענית בעלי שבועות ולא תענית בעלי נדרים ולא תענית בעלי נזירות ולא תענית בעלי הפרשת חטאת ולא תענית בעלי הפרשת אשם ולא תענית בעלי הפרשת תודה ולא תענית בעלי הפרשת נזיר ולא תענית בעלי הפרשת מצורע ולא תענית בעלי הפרשת יולדת ולא תענית בעלי הפרשת זבין וזבות ולא תענית בעלי הפרשת טמאי מת ולא תענית בעלי הפרשת סוטה ולא תענית בעלי הפרשת מקוה ולא תענית בעלי הפרשת כלים ולא תענית בעלי הפרשת בגדים ולא תענית בעלי הפרשת בתים ולא תענית בעלי הפרשת עריות ולא תענית בעלי הפרשת שבועת העדות ולא תענית בעלי הפרשת שבועת הפקדון ולא תענית בעלי הפרשת שבועת ברי ולא תענית בעלי הפרשת שבועת שוא ולא תענית בעלי הפרשת שבועת השבועות ולא תענית בעלי הפרשת אלה ולא תענית בעלי הפרשת קרבן עולה ויורד ולא תענית בעלי הפרשת קרבן עולה ולא תענית בעלי הפרשת קרבן יולדת ולא תענית בעלי הפרשת קרבן מצורע ולא תענית בעלי הפרשת קרבן נזיר ולא תענית בעלי הפרשת קרבן זבין וזבות ולא תענית בעלי הפרשת קרבן טמאי מת ולא תענית בעלי הפרשת קרבן סוטה ולא תענית בעלי הפרשת קרבן מקוה ולא תענית בעלי הפרשת קרבן כלים ולא תענית בעלי הפרשת קרבן בגדים ולא תענית בעלי הפרשת קרבן בתים ולא תענית בעלי הפרשת קרבן עריות ולא תענית בעלי הפרשת קרבן שבועת העדות ולא תענית בעלי הפרשת קרבן שבועת הפקדון ולא תענית בעלי הפרשת קרבן שבועת ברי ולא תענית בעלי הפרשת קרבן שבועת שוא ולא תענית בעלי הפרשת קרבן שבועת השבועות ולא תענית בעלי הפרשת קרבן אלה ולא תענית בעלי הפרשת קרבן עולה ויורד ולא תענית בעלי הפרשת קרבן עולה ולא תענית בעלי הפרשת קרבן יולדת ולא תענית בעלי הפרשת קרבן מצורע ולא תענית בעלי הפרשת קרבן נזיר ולא תענית בעלי הפרשת קרבן זבין וזבות ולא תענית בעלי הפרשת קרבן טמאי מת ולא תענית בעלי הפרשת קרבן סוטה ולא תענית בעלי הפרשת קרבן מקוה ולא תענית בעלי הפרשת קרבן כלים ולא תענית בעלי הפרשת קרבן בגדים ולא תענית בעלי הפרשת קרבן בתים ולא תענית בעלי הפרשת קרבן עריות ולא תענית בעלי הפרשת קרבן שבועת העדות ולא תענית בעלי הפרשת קרבן שבועת הפקדון ולא תענית בעלי הפרשת קרבן שבועת ברי ולא תענית בעלי הפרשת קרבן שבועת שוא ולא תענית בעלי הפרשת קרבן שבועת השבועות ולא תענית בעלי הפרשת קרבן אלה ולא תענית בעלי הפרשת קרבן עולה ויורד ולא תענית בעלי הפרשת קרבן עולה ולא תענית בעלי הפרשת קרבן יולדת ולא תענית בעלי הפרשת קרבן מצורע ולא תענית בעלי הפרשת קרבן נזיר ולא תענית בעלי הפרשת קרבן זבין וזבות ולא תענית בעלי הפרשת קרבן טמאי מת ולא תענית בעלי הפרשת קרבן סוטה ולא תענית בעלי הפרשת קרבן מקוה ולא תענית בעלי הפרשת קרבן כלים ולא תענית בעלי הפרשת קרבן בגדים ולא תענית בעלי הפרשת קרבן בתים ולא תענית בעלי הפרשת קרבן עריות ולא תענית בעלי הפרשת קרבן שבועת העדות ולא תענית בעלי הפרשת קרבן שבועת הפקדון ולא תענית בעלי הפרשת קרבן שבועת ברי ולא תענית בעלי הפרשת קרבן שבועת שוא ולא תענית בעלי הפרשת קרבן שבועת השבועות ולא תענית בעלי הפרשת קרבן אלה ולא תענית בעלי הפרשת קרבן עולה ויורד ולא תענית בעלי הפרשת קרבן עולה ולא תענית בעלי הפרשת קרבן יולדת ולא תענית בעלי הפרשת קרבן מצורע ולא תענית בעלי הפרשת קרבן נזיר ולא תענית בעלי הפרשת קרבן זבין וזבות ולא תענית בעלי הפרשת קרבן טמאי מת ולא תענית בעלי הפרשת קרבן סוטה ולא תענית בעלי הפרשת קרבן מקוה ולא תענית בעלי הפרשת קרבן כלים ולא תענית בעלי הפרשת קרבן בגדים ולא תענית בעלי הפרשת קרבן בתים ולא תענית בעלי הפרשת קרבן עריות ולא תענית בעלי הפרשת קרבן שבועת העדות ולא תענית בעלי הפרשת קרבן שבועת הפקדון ולא תענית בעלי הפרשת קרבן שבועת ברי ולא תענית בעלי הפרשת קרבן שבועת שוא ולא תענית בעלי הפרשת קרבן שבועת השבועות ולא תענית בעלי הפרשת קרבן אלה

לראות אפי׳ בחתין תן פלכוך ורבשוך וגו׳ ע״כ דברו׳ : כל זמן שהוא כשלמים שים בו שתהא
מצוה שתהא מתרה ר׳ יהושע בן קרחה ופסק רחב״ ר׳ יהושע בן דוסתי ור׳ יהושע בן דוסתי׳ התפסק
ר׳ יהושע בן קרחה׳ בני ישראל ונכרי ועבדי ונשתה יהודה ואת שומרון ואת ארץ יהודה ר׳ יהושע אומר
והיו׳ וגו׳ ק׳ דתניא׳ בני ישראל ונכרי׳ ועבדי׳ ונשתה יהודה ואת שומרון ואת ארץ יהודה ר׳ יהושע אומר
לנכרים מיסוי מור׳ ר׳ אומר כל שוף לא כם מנו׳ אין לו אם : אם ע״כ מנכנין מרחק׳ כי שמעוני :

סליק להו הלכות השעה באב

תוספתא ממסכת תעניות

עיואלין את הנשמים עד שיגיע ניסן שנאמר ויורד לכם גשם יורה ומלקוש כראשון וגו׳
דברי ר׳ מאיר וחכמי׳ אומרי׳ יורה כתרגומן ומלקוש כראשון כתרגומן כניסן את׳ לכם
ר׳ יוסי הגלילי ואילן שוטה פירות לבניס עשר ותפילה בשבת חדשים הם מגיעו כאילן שנאחר
ט נלהשיח יבקר לפי תבואתו בשבת עשר הם לפרות פירות ומלקוש בניסן מיומיים שנאמר
את הגשמים משגיעו ואמרה על רביעה לם היתה אמם אחרים נותנין לה הפרוזה הם לפי שהיו
את שהרן דברי רבי רם כנ אומר לעולם הולכים אחר שהרן לם היו שהרן שנים נותנין לה
פירות היו רביעה ואחוזה ר״ת אומ׳ כשהיה לעולם כיוצא בדבר הזה לבשנה עשר
ר׳ יהודה אומר הכבירה בשבעה כיוצא׳ ר׳ אלעזר בר׳ יוסי אומ׳ הכבירה בי׳ ר׳ יהושע
לעשרים ושבעה אפלה לרחש חדש בשניו וכן היה רבי יוסי אומר לין יהיידין מתעגנין על מרחש
חדש : מיום היה רביעה שנים מהבשיעה ואחה על רביעה דברי ר׳ ומהבשיים אומרים מהשהר
רביעה ר׳ יוסי אומר כל שלשי רביעה מהשנים ואחה על רביעה וכל שלין שלשי רביעה מהשהר
רביעה שביניה ר׳ שמעון בן גמליאל אומר בשנה׳ שירדו שבעה ימים זה אחר זה ולא פסקו יש בהן
רביעה שביניה כהבשתין ירדין והן בהן רביעה אלא כלי שלשה שפיסים דברי רבי
אלעזר ר׳ יהודה אומר הרשונה שפה שביה שפתי ורביעה אלשה שפתי׳ אחר רבי שמעון בן אלעזר
אין לך כל שפה ושפה שירד בהשנה שלין שלשת ימים בשנה ואחי אין לך כל שפה שלשה ימים
ואחרון ואחרון בהשנה שלין שלשה ימים בשנה ואחי אין לך כל שפה שלשה ימים בשנה ואחי
מיום קורין בהושר לחה בקרי רביעה ברובעת בשבת ויבא בן שמשון אומר עד קרות הגבר יבן ושתה
יום אחרון בהלחה בהרוש ובכוכה בשביעית בשבת ובשבתות בהשה שיום אחר בהלחה
ואחר אחר מעין שיום שולך אחר לילה שלאחר לך בשנה את כל היהודים וגו׳ כל שלאחרו
מעין שנה אלא שם כן מיכה בית דין של כבוד הכן שמעון בן גמליאל אומר דבר
אחד אני עוש

ביצה

"שנולדה "בי"ט בית שמאי אומרי׳ אבית הלל אומרי׳ לא תאכל בית שמאי אומרי׳ שאור בבוצת וחגיגין בכבוכתא ובית הלל אומרים זה וזה בכבוכת : גמ׳ במאי עסקינן אילימא בתרנגולת העומדת לאבילה כאי טעמיהו דבי הלל אוכא דאיפרת היא ואלא בתרנגולת העומדת לגדל ביצים מאי טעמיהו דבי שמאי כיקצה הוא ואוקימה רבה בתרנגולת העומדת לאבילה ובי"ט שחל להיות אחר השבת עסקינן וכישו דכנה וקא סבר רבה כל ביצי דמיתילדא דאיתנא מאיתמיל גמרה רבה טעמיה "דאמ׳ רבה "והיה ביום הששי והכינו חול מבן לשבת וחול מבין לי"ט ואין י"ט מבין לשבת ואין שבת מבינה לי"ט א"ל אביי אף מעתה י"ט דערבא תשתרי גזרה י"ט דעלמ אגב י"ט לאחר שבת שבת דערבא תשתרי גזרה כישי שבת אחר י"ט א"ל וכי גזרינן והתני רשיחט תרנגולת ומצא בה ביצי גמורות כותר לאבלן בי"ט ואם איתי "ניגזור משום הנך דמתילדן ביומיהו א"ל בצים גמורות במעי אבן מילתא דלא שכיחה הוא ומירתי דרא שכיח לאגזורי ביה רבנן : איתמר שבת וי"ט רב אמר נולדה בזה אסורה בזה ושמואל אמר נולדה בזה מותרת בזה וקא מיפלגי בהכנה דרבה דרב

ביצה

שנולדה בי"ט בית שמאי אומרים לא תאכל בית שמאי אומרים שאור בבוצת וחגיגין בכבוכתא ובית הלל אומרים זה וזה בכבוכת : גמ׳ במאי עסקינן אילימא בתרנגולת העומדת לאכילה כאי טעמיהו דבי הלל אוכא דאיפרת היא ואלא בתרנגולת העומדת לגדל ביצים מאי טעמיהו דבי שמאי כיקצה הוא ואוקימה רבה בתרנגולת העומדת לאכילה ובי"ט שחל להיות אחר השבת עסקינן וכישו דכנה וקא סבר רבה כל ביצי דמיתילדא דאיתנא מאיתמיל גמרה רבה טעמיה דאמ׳ רבה והיה ביום הששי והכינו חול מבן לשבת וחול מבין לי"ט ואין י"ט מבין לשבת ואין שבת מבינה לי"ט א"ל אביי אף מעתה י"ט דערבא תשתרי גזרה י"ט דעלמא אגב י"ט לאחר שבת שבת דערבא תשתרי גזרה כישי שבת אחר י"ט א"ל וכי גזרינן והתני רשיחט תרנגולת ומצא בה ביצי גמורות כותר לאבלן בי"ט ואם איתי ניגזור משום הנך דמתילדן ביומיהו א"ל בצים גמורות במעי אבן מילתא דלא שכיחה הוא ומירתי דרא שכיח לאגזורי ביה רבנן : איתמר שבת וי"ט רב אמר נולדה בזה אסורה בזה ושמואל אמר נולדה בזה מותרת בזה וקא מיפלגי בהכנה דרבה דרב

רש״י

ביצה שאור בבוצת משום דהנך הוו מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל כמו גבי יום שוב תני לה מדי הדדי ובגמרא מפרש טעמיהו : כבוכתא קמחים : גמ׳ בשומדת לאכילה שחיטה מוקמה : תוכלת דשחיטת כוכל שנפרד : ומשכחת לה בתרנגולת העומדת לגדל ביצים ומיהו אפילו בהנך קשיא לה בדמתילדה מיהו בשומדת לאכילה ליכא למימר דמתילדה מיהו בשומדת לאכילה ליכא למימר דמתילדה מיהו בשומדת לאכילה ליכא למימר ד

לקטן בבריכה ראשונה דחיישינן דילמא ממליך עלה כישום חורבן שובך ודכות' אמרי' לעניין בהמה שמת' מודה היה ר"ש בבעלי חיים שמתו שאסורין ורב"ש עדיפא מדר"ש דאית להו מוקצה בדבר שמלאכתו לאיסור אפילו לצורך גופו וכדתנן אין נוטלין את העלי לקצב עשו ביטר ובהרא עדיפא דב"ש אפי' מדר' יהודה וכל שכן מדר"ש אבל בביצה לית להו מוקצה ומותר היא ואמינה לפי שהם נדלים בביתו של אדם ודעתיה עליהו לפום הכי קא מהדרינן למימר קס"ד אפי' למאן דישרי במוקצה בגולד אסר ואוקמה רב נחמן בתרנגולת העומדת לגדל ביצים ודאית ליה מוקצה אית ליה גורד וחלית ליה מוקצה לית ליה גורד וחוקא בעומדת לגדל ביצים להיציא מהם אפרוחים אבל בעומדת להטיל ביצי לאכילה אע"פ שהתרנגולת מוקצית אין הביצה מוקצית דהא דעתיה עלה מאתמול כדאשכחן ליה לרב נחמן דאמר במסכת שבת עז לחלבה ותרנגולת לביצתה ורחל לגזזתה פלוגתא דר' יהודי ור"ש במסכת שבת פרק חבית אמר רב חסדא הלב אדם עז לדעיך הקדר אבל לא לתוך הקער ואנו מפרשין אתה אפי' בשבת ואף ע"פ שהרי"ף ז"ל פירשה בי"ט אנו רגילים לפרשה אפי' בשבת אע"פ שהעז מוקצי היא בעצמה בשב' אין חלבה מוקצי דדעתי' עליה מאתמול וכשם שאתה אומר בעז לחלבה כך בתרנגולת לביצתה אע"פ שהתרנגול מוקצית אינא דר' יהודה אין הביצה מוקצית ומותרת היא אינא דר"נ ולא קי"ל כותיה בהא בדכותיה אמרי' דבתר רב נחמן אזלינן אמי דשמואל לעולם אין לחלוק בביצי אלא היא אסורה בכל ענין למר כטעמי' דאמר כטעמיה והרי"ף ז"ל סמך בפירוש דמתני' על רבה דפירש כטעמיה משום הבנה ואע"ג דכהרי אבירא לא אמרי כרבה דהבנה לית להו בלומר הבנה דהול לית להו אלא כיון דאיתכין מאתמול שרי אפי' מי"ט לשבת ומישב לו"ט אפי' הכי דרב עדיף מדאשכחן ליה לרב דאית ליה הכנה דרב בשבת ו"ט ואפשיק הלכתא בהריא אלמא הלכתא כותיה ורבה דתלי ביה טעמיה דרב וזהו טעמו של הרי"ף ז"ל שסמך בפירוש משנתינו על טעמיה דרבה אע"פ שטעם הכנה דרב במשנתינו זו ובכל הדוגלת יותר מכל שאר הכנות האמורו' בתלמוד לענין מוקצה שאין בזו שום סרך מוקצה אלא שאין מותר בשבת דבר שנברא בי"ט מאתמול ולא בי"ט דבר שנברא בשבת מאתמול ואין בזה שום סרך מוקצה אא נזירת הכתוב כך היא והיינו דאיצטריך רבה למימר כל ביצ' דמתילד' האידנ' מאתמול גמרה לה ואו היה בדב' סרך מוקצה לא היה צריך לומר כאתמול גמרה אלא כל ביצה דמתילדא האידנא האידנ' גמרה לה וכיון דלא אותיבו מאתמו' אחרא אא בעל כרחין אין כאן חשש מוקצ' ונזירת הכתוב היא בהכנ הבא מיום קדש לחבירו אבל בהכנה הבאה בו ביום אין בה שום איסור כדאמרי' התם בביצת עירובין מי סברת סיף היו קנה עירוב לא תחלת היום קנה עירו' ושבת מכינה לעצמו והלא אתה יכול ללמוד מזאת שאם היתה הכנה זו תלוי' בתור מוקצה לא היתי שבת מכינה עצמה שאין שבת ולא י"ט מכינין לעצמן שום מוקצה בעולם והא דאמרינן עלה בשבת דעלמא תשתרי אביא דקשיי ליה כיון דאוקימנא בתרנגולת העומדת לאכיל היכי סליק אדעתין למיסר שבת דעלמא תשתרי והלא אין התרנגול' עומדת לאכילה בשבת כי היכי דתשתרי ביצית ומיקי לה בשיש לו חולה של סכנה בתוך ביתו שאף התרנגול' עומדת מותרת לאכילה ולא חזי לן למיסמך על הדין פירוקא דהא מילתא דלא שכיחא היא וליכ למיגזר בה משום שבת אחר י"ט לא מסתבר לן שאע"פ שאין התרנגולת עומדת לאכילה בשבת אם אינה עומדת לגדל ביצים להיציא מהן אפרוחים אלא להטיל ביצי אין על הביצי' תורת מוקצ' והרי הם כחלב הבא מן העז לתוך הקדר שמותר אפי' בשבת וכדפרישי' לעיל בטעמיה דרב נחמן וכיון שהביצים בעצמן מוכנים הם אין הפרש בין הגולדים בשבת לגולדים בי"ט ואע"פ שאמנן של אלו עומדת לאכילה ואמן של אלו אינה עומדת לאכילה והיינו דאיצטריכונן למיסר עלה גזיר' משום שבת אחרת י"ט והא דאמרי' בגמ' בטעמיה דרב נחמן שבת דחמיר ולא אתי לזלזולי בה סתם לן תנא כר"ש דתנן מוחתכין את הדלועין לפני הבהמה ואת הגבילה לפני הכלבים י"ט דקיל ואתי לזלזולי בה סתם לן תנא כר' יהודה כדתנן אין מבקעין עצים מן הקורו' ולא מן הקורו' שנשברה בי"ט ואע"ג דאיכא למידחיה להדיא מתני' דאוקומה בארזי ואשוחי דהוו לרבו קורות מוקצות מחמת חסרון כיס וכן קורה שנשברה בי"ט רפי שאין אדם יושב ומצפה אימתי תשבר קורתי הא תנן תוב אין משקין ושיחטין המדבריות מתמא ואי אמרת כר' יהודה מי איכא לאקשויי עלה מהריא דאמר רבא בפרק י"ט מי איכא מידי דשבת שרי ובי"ט אסור ה"נ מי איכא מידי דשבת שרי ובי"ט אסור והכי קי"ל הילכתא בשבת כר"ש ובי"ט כרבי יהודה: הריני מוסר לך כלל גדול בתורת המוקצה כדי שתהא מקיש כל מוקצה שבא על דבר שהנאתו על ידי מלאכה או מעש' המיתר בי"ט יאסור בשבת כגון בקיע עצים וכגון אין מסוקין בשברי כלים וכגון שחיטת המדבריות וכגון עז לחלבה ורחל לגזזתה ותרנגולת לביצתה ותורי דרידא זו היא מוקצה שאסור בי"ט כר' יהודה ומאלין היא נאמר בשבת משום מלאכה דאית ביה דהיא בקיע עצים וההיסק בשברי כלים והשחיט במדבריות ועז ורחל ותרנגולת ושוורים ואין אנו צריכין לאוסרם בשבת משום מוקצה בלבד וכל מוקצה שבא על דבר שדרך בני אדם לעשות בשבת אלא שום מלאכה ומעשה האסורין בשבת ואין בו שום איסור אלא משום מוקצה בלבד כגון לרגביה מעל השולחן עצמות וקליפין שמתחלת השבת היו מוכנין לאדם אנב אמן ולא היו מוכנין לבהמה שמוכן לאדם אינו מוכן לבהמה

כתוב בספר המאור

דבר שהתחתן ע"י מלאכה הו מעשה כמותר בי"ט ואסור בשבת כגון נקוש עצים מן הקורו' וכגון לוין אסיקין בשברי כלים וכו' זו היא מוקצה שאסור בי"ט כר' יהודה ומתילין הוא בשבת וכו' עד וכו מוקצה שמותר בשבת כר"ש וזין כריך לומר בי"ט וכו' עד וכריך תקח לזיבור בדיני המוקצה בכלל דברי הרב אלפסי"ל שלא שם ל למו הספרים שהפרשנו בו והוא הכון והבור: אמר רבותא לא נכון ולא בדור ולא רתוי לסמוך עליו והוא שהקשה בשברי כלים בעמן שמותר להשתמש בהן בשבת דקי"ל כשתש מתני' כל הכלים הניעלין בשבת נמוקצה אלא משום מלאכה דלית ליה קי"ל כר' יהודה דסליג עלה התם ואסר משום דנולד הוא מעיקרא כלי והשתא שבר כלי אי נמי משום דבעין לגלה לתקנן מאתמול לאחי מלאכה אסירי בשבירה בפירקא קמא דחולין ואפי' בי"ט לגלה בין שנשתן מעין מלאכה בין שלא נשתן מעין מלאכה בין מתחלת בשבת ובין בי"ט כלום אסור להשתמש בהן בשבת דקי"ל כר' יהודה דאמר בפירוש בשברי כלים ופ"ב דסתם כולהו שברי חוץ מאלו שבשוכה ההם וגם כירה אפי' בי"ט אסורי מדין מוקצה וכולהו לם היו מוקצים לעלשל ולהשתמש בהן שום מלאכה היו מותרין לם להסיק בהן דהוו להו כלים והיו מתכם כלים מוכני' ומליקין כמו שפוש לם בכלי' מעמן כדאמרינן בפ' כמה מליקין הרי למדנו שברי כלים מוקצי' בשבת ולסורין בי"ט משום מלאכה ולית להו מידי דשבת שברו ו"ט ע"ש דשבת שמוקצה לגופו ולצורך גופו ולצורך מקומו מותר כ"ש בי"ט מלאכתו לאיסור היא ופ"ב שמלאכתו לאיסור היא לצורך גופו ולצורך מקומו מותר בי"ט ואפי' לצורך מקומו לא שרו אלא לצורך מקומו לעלשלו ורבינו לא שרו אלא לצורך גופו ולצורך מקומו לעלשלו ולא שרו כלל אלא בשברי כלים ולא שרו אלא בשברי כלים שנשברו בי"ט ולא שרו אלא בשברי כלים שנשברו בי"ט ולא שרו אלא בשברי כלים שנשברו בי"ט

המאור הקטן

ועכשיו שנתפרקו העצמות מן הבשר ומן הקליפות מן הפירות נעשו ראויין לבהמה אלא שהן מיקצין וכנון חיתוך נבילה לפני כלבים וכנון תמרי דעסקא זהו מוקצה שמותר בשבת כר"ש ואין צריך לומר בי"ט ומכאן אתה למד לכל דיני מוקצה האמורי בשבת וי"ט והרבה מהם שלא נשמר בהם הרי"ף ז"ל ובסוף מסכתא זו תמצא מהם בכלל דבריו שכתב ממילא שמעי' דה"מ דאינון עז לחרבה וכו' דכולהו בי"ט אסורי ומאי דחזי מיניהון למיכל מיניה בשבת כנון תמרי דעיסקא שרי למיכל מיניה בשבת אלמא בשבת שרי למיכל תמרי דעיסקא ולא בי"ט ועוד שנה בענין הזה בפי' ואמר כולהו לר"נ בי"ט אסורי וצריך אתה להזהר בדיני המוקצ' בכלל דברי הרי"ף ז"ל שלא שם אל לבו ההפרש שהפרשנו בו והוא נכון וברור והא דתניא אחד ביצה שנולדה בשבת ואחד ביצ' שנולד בי"ט אין מטלטלין אותה הלכה היא ומייתי' לה בהלכ' למעש' בעובד' דאושפיזכניה דרב אדא בר אהבה ואע"פ שהביצ' אפשר לגמע' כשהיא חיה כיון שדרך הנאת' על ידי בישול הוא אסור מוקצה נוהג בה בי"ט ומתוך שנוהג בה בי"ט דרך הנאת נוהג בה בשבת אפי' בגמיעה ואפי' בטלטולה לכסות בה את הכלי ולסמוך בה כרעי המט' שהם שלא כדרך הנאת' ובהא אפי' ר"נ דמוקים לה למתני' בתרנגול' העומד' לגדל ביצים מודה וכל שכן לרבה ורב יוסף ור' יצחק דמוקמי' לה למתני' בטעמא אחרינא שאין לדבריה להפריש בין שנולד בי"ט לנולד בשבת הכל אסור מטעם אחד והא דאמרינן וספיקה אסור אוקמה רב אשי דהוא בתרא בספק י"ט ספק חול ומשום דה"ל דבר שיש לו מתירין וכל דבר שיש לו מתירין אפי' באלף לא בטיל וכשם שאינו בטל' ספקו אסור אע"פ שהיא ספק דדבריה ואין צ"ל בספ' טרפה שהו' ספק דאוריתא ודאמרי' נתערבה באלף כולהו אסורות פירשה המפרשי' בודאי אבל לא בספיק' ודאמרי' עלה אי אמרת בשיש' ספק י"ט ספק חול ה"ל דבר שיש לו מתירין כלומר הוה לו ודאה דבר שיש לו מתירין אלא אי אמרת ספק טרפה אפי' ודאה דבר שאין לו מתירין הוא וליבטול ברובא אבל ספיקה שנתערבה באחרו' אינה אוסרת שאין לנו אסור ספק ספיקא כה"נ אלא לר' יהודה דאמר רמוני באדן אסורין בכל שהן כיצד נפלה אחת מהן לרבוא ומרבוא לרבוא אסור ואיתא בכל הזבחים ויש ספרים משובשים בענין הזה במקצת הנוסחאי ואיכא דקשיא ליה על הא דרב אשי דאוקמ' בספק י"ט ספק חול מהתיא דאמרי' כי לא בדק אימר מאתמי' גמר ואמאי תיהוי בספק י"ט ספק חול ותיתא ואיכא למימר דאפי' בדספנ' מארע' טפי שכיח למירמא ביממא מלמירמ' בליליא ומשום הכי תלינן לקולא ואזלינן בתר רובא ולמירמא בליליא טפי שכיח מדר יוחנן דאמר ביצה שיצא' רובה מערב י"ט וכו' הילכך היכא דבדיק מאתמול אסורה בדספנא מארעא ובדר' יוסי בן שאול: ומצאתי לרב ר' אפרים ז"ל היכא דשחט תרנגול' בי"ט אחר השבת ומצא בה ביצים גמורו' אסורו' דאיכא למימר דילמא מאתמול גמרי' ואין שבת מכינה לי"ט ובשם שאסור ספק י"ט ספק חול כך ספק בשב' גמרו ספק בו ביום גמרו אסורות ולא נתכוונו דברי' הללו אצלי כי ביצי' במעי תרנגול כאה מאיבריה הם ואינם נאסרות אפילו בי"ט שאחר השבת: ל"ק הא לן והא להו לדודן דבני בבל שאנו רגילים לעשות שני ימים מספק בין קודם תקנה בין לאחר תקנה לא נתחדש אצלנו שום סי' לתקנת רבן יוחנן בן זכאי וכשם שקודם תקנה היה ביצה אסור לפי ששני הימים היו קדוש אחת כך לאחר תקנ' אע"פ שחזרו להיותן כשני ימים טובי של גליות שהן מספק אפ"ה ביצ' אסורה כמנהגנו קודם תקנה והוא הדין אף בא"י בכל מקום תוץ ממקום הועד הכל הוא כמנהג בני בבל אבל לדידהו במקו הוע' שלא היה להם שום ספק קודם תקנ' שהיו נוהגין אותו היום קדש ולמחר קדש היתה ביצה אסורה דהויא לה קד שתא אריכתא שני הימים כיום אחר ארוך דמו: ולאחר שהתקן רבן יוחנן

מלחמת ה'

עלינו למה אסרתם שחיט' שור של חרישה בי"ט והתרתם אכילת תמרים של עסקא והלא אין לכם גזרות לתגלין שאתה אומר הואיל לקולה מה אנו משיבין לדבריו אם נאמר מפני שיש בזו איסור מלאכה בשבת והלא ראוי' היא הגזרה להשתוות ביומה וכי' לכם להתיר הכל הואיל שהמקלה מותר לכם על כל פנים ואין השבת ראויה ללמד על י"ט באיסור מלאכות הילכך לפי טעמן הכל מותר ולפי העיקר הוא הפך כמו שרמזתי למעלה שהיה לנו לגזור על הכל לאסור מפני שכל הדברים הללו מוציאותן שוה והוי יודע שבין ב"ש ובין ב"ה שבת וי"ט שוין הם בכל מוקצה שבעולם ור"ש ור' יהודה נמי הכי סבירא להו ולר' יהודה ב"ש ליה להו מוקצה וב"ה אית להו ולר"ש ב"ש אית להו וב"ה ליה להו אחד שבת ואחד י"ט והכי נמי אית' בשילהי מסכת שבת ושמעתין נמי מוכחא מיהו קא סבר רב נחמן שראה ר' דבריו של ר"ש בשבת ושלא כלשון חכמים במשנת מחתכין את הדלעין לפני הבהמה ואת הנבלה לפני הכלבים ושנאה בלשון ב"ה במשנ' מבניהין מעל השלחן והא נמי שתמא היא בדאיתא בשילהי שבת ורא"ה דבריו של ר' יהודה בי"ט ושנאה סתם במשנה אין מנקעין ומשנה אין שוחטין ובדאמרי' בעלמא גאותו ואת בנו ובכשוי הדם ובשבועות פ"ק ר' היא ומיב לה אליבא דהלי כולה בדאיתא הם כי האיבינא ואע"ב דבפירוקין דרב נחמן אידחי ליה בבילה מי עיקר סבריה לא מידחי דהא קושטא קאמר דסתמא דמתני' לתומר' ובשבת סתמוהו לקולא הילכך בתר סתמי אולינן בקיומי מתניתא בהלכתיה ברב נחמן ודידיה עדיפא מדר' יוחנן דאמר בשלהי שבת סתמא אחרינא לומר דבלינן סתמי אהדדי ומה שמביאין שם בגמ' ראיות מי"ט ושבת שאב לי"ט מפני שאין שם בכל האמוראין מי שיחלוק בשלוגתא דרבי יהודה ור"ש עד שבא רב נחמן וחדש דבר זה בכאן ואין בעת רבי' הבדול בזה בודאי שהגאון רב אחא וכן הרבה מן הגאונים אינם סוברים כדבריו ולוחים לרב נחמן ואנו בייעניהו מאה שכתבנו למעלה וכן בעל המאור ז"ל מסייע דבריו כמו שאנו עתידין לבור בע"ה וכן מלינו עוד שלא השוו האמוראין דין המוקצה לאסרו לגמרי בדאמרינן במפנין ברב הונא במוקצה לאכילה סבר לה כר יהודה במוקצה לטלטל סבר לה כר"ש וקאמ' התם דהיינו סבריה דרב רביה דהוא מרי דמוקצ' בכל זה הטיין כל זה סיוע שהן ממעטי' במוקצ' ואין מתירין אותו ולא מסוין בו המדות: ועוד ומנאתי לרב ר' אפרים ז"ל היכא דשחט תרנגולת בי"ט אחר השבת ומצא בה בצים גמורות אסורות דאיכא למימר מאתמול גמרי' וכו' ולא נתכונו דברים הללו אצלי כי בצים גמ' ר' תרנגולת כאחת מאבריה:

אמר הכותב דברי ה"ר אפרים ז"ל נריגין הם בפנים אבל לא ראינו לרבינו הגדול ז"ל שכתב סתם מותרת לאוכלן בי"ט שיחלק ביניהן וכן בגמר הקטו ואם איתיה ובזור משום הכך דמתילדן ביומיהו ולא הקטו בגזור משום י"ט שאחר שבת שהם אסורות ספק דאוריתא ופעמים בודאי בשהיא גמור שבשיולא בה נמצרת בשוק עוד השיבו עליו רבי' שפי' זו האתקפת' נגזור משום הכך דמתילדן ביומיה על כרחנו אינו בי"ט דעלמא דהוה ליה גזירה לגזירה אלא בי"ט אחר השבת היא דהכך דמתילדן תורה ואפי' הכי במעי תרנגולת מותרות אבל דברי הרב ז"ל אצלי נריגא טעם ומה שהשי' בעל המאור שהם באחד מאיברי התרנגולת אינו נכון שהרי אסרו מותרות לאכלן בחלב ועוד בשהיקשו בגזור משום הכך דמתילדן לא אסרו דבאחד מאיברי הם אלא הטעם הנכון והברור שאין להרהר אחרי' שבל דבר שי"ט מכין לשבת וכן שבת לי"ט ואלמלא הכנת הראשון לא יהיה השני לכנה באותו הדבר אסור דרחמנא אמר ביום הששי הכינו ולא ביום קדש הכינו וזה טעם לבילה שנולדה בי"ט שמאתמול גמרה לגזה היום ואלמלא גמר של אתמול לא יכא היום הילכך אסורה שעל ידי הכנת השבת בא לידינו ויום שוכמה אין כן בגזרה במעי תרנגול' שאנו זכינו בה בי"ט ולא הביאה לידינו הכנה שבת ואי"ה הכנה בי"ט יכול הוא דשחטה ולאכול היא ובינתה ומה הועיל לנו גמר של אתמול זו אינה שאנה כיון שלא שחט ונוגדה שבת הכינה לפנינו ועוד אחרו בירושלמי לא דמי טעם הכינתה מבשנים לטעם הכינתה מבהון הרי נתפרש טעם נשאלת ה"ר אפרים ז"ל ישה ישה וזה הטעם נמי נמה שאמרו כולדה בזה אסורה בזה משום הכנה דרבה שהלידה כמו כן נקראתה בה שמחמת לידה אנו בהנין בה מ"מ אתה צריך לידע שאין לידה דומה להכנת גמר שהכנת גמר אינה ליומה אלא למחר ואין יום קדש מכין לחבירו דבר תורה אבל הכנת לידה מדין תורה הכנה ליומה היא ומותרת היא ביומה דשבת מכינה לעלמה וכן י"ט ואין צריך לומר למחר כשני שמותר' ולמה אסרו אותה מדבריה מפני שכבר נאסרה ביומה ונמצאת הכנתה ליום שני והוה ליום

שוב מכין לשבת: ועוד

להיות מקבלין עדות החדש כל היום אפילו באו מן המנחה ולמעלה לא היו נוהגין כי אם אותו היום בלבד קדש ואם לא באו עדים כלל אותו היום היו נוהגין אותו למחר בלבד קדש נמצא בין כך ובין כך אין הקדושה אלא יום אחד ואע"פ שהיו משמרין כל היום הראשון בקדושה שמא יבאו עדים עד הערב ולא היו מפסיקין אותו מקדושתו עד הערב משום זה הספ' ולערב אם לא באו עדי' כלל היו נוהגין למחר קדש אין קדושת הפסיק של יום ראשון מצטרפת לקדושת הודאי של יום שני ואם נולדה בזה מותרת בזה דהשתא מיהת אינלאי מילתא למפרע דיומא קמא חול גמור מאחר שלא באו עדים כלל: והרי"ף ז"ל כתב מדאמר רבא אף מתקנת רבן יוחנן בן זכאי ואילך ביצה אסורה מי לא מודה וכו' שמעי' מינה דבני א"י מחייבי למעבד שני ימים טובים של ר"ה ואין לנו שום ראיה מדברי רבא על מה שכתב שלא נאמרו דברי רבא אלא בזמן שהיו מקדשין ע"פ הראיה אבל בדורות הללו מאחר שהותקן סדר העיבור ע"פ המנהג שנהוג בידינו הרי חזרה כל א"י להיות כבית הועד שאין להם ספק בקדוש היום ואינן חייבין לשמור כ"א יום אחד בין בר"ה בין בשאר ימים טובים וכן נהגו לעשות בא"י כל הדורות שהיו לפנינו עד עתה חדשים מקרו באו לשם מחכמי פרוב' ינציאה והנה נים לעשות שני ימים טובים בר"ה על פי הלכות הרי"ף ז"ל וכן כתב ה"ר אפרים ז"ל כמו שכתבנו אנו ונמצא בשאלה למר רב נסים ז"ל מלפני רבי' האיי גאון ז"ל למה אמר אדוננו בי בני ישראל תופסין ר"ה שני ימים הלא אנו רואים עד עתה שאין תופסין אלא יום אחד והשיב בזמן שהיו מקדשין על פי הראיה אין מקום הוועד עושין אלא יום אחד אבל חוץ לתחום אותו מקום נוהגין שני ימים מקודם ושולחין שלוחים לכל מקום לאיזה יום קדשו בית דין את החדש וכל מקום ששלוחי תשרי מגיעין אין נוהגין את שאר המועדות אלא יום אחד וזו היא ששנינו על ששה חדשים שלוחים יוצאין ואשר אמרתם בעבור בני א"י בי"ט של ר"ה אך אמרנו בדין הוא שיעשו כמנהג הראשונים ולא ישנו כמנהג אבותיהם נ"ע אלו דברי גאון ז"ל ומכל מקום

אתה

רש"י

דרב אית ליה הכנה דרבה ורבי יוחנן לית ליה הכנה דרבה וק"ל כרב דאמר רבא הלכתא כוותיה דרב בהני תלת בין לקולא בין לחומרא חדא הא דאמרן ואידך דאיתמ' שני ימי טובים של גליות רב אמר נולדה בזה מותר בזה ורב אסי אמר נולדה בזה אסור בזה ואידך דאיתמ' שני ימים טובים של ראש השנה רב ושמואל דאמרי תרוייהו נולדה בזה אסורה בזה: וביצה דמיתילדא בשבת או ביום טוב לא מיבעיא למיכלה דאסור אפילו לטלטלה נמי אסור דתניא אחת ביצה שנולדה ביום טוב ואחת ביצה שנולדה בשבת אין מטלטלין אותה לא לכסות בה את הכלי ולא שנא יום טוב אחר יום טוב ולא שנא יום טוב אחר שבת דקיימא לן ברכה דאמר הוי מבין לשבת ואין מבין לשבת ואין שבת מבינה ליום טוב: ותניא נמי הני נולדה בשבת תאכל ביום טוב נולדה ביום טוב תאכל בשבת רבי יהודה אומר כישום רבי אליעזר היא מחלוקת שבית שמאי אומרי תאכל ובית הלל אומרים לא תאכל וקיימא לן כר' יהודה ואמרינן נמי אושפיזכניה דרב אדא בר אהבה הוו לה' הנך בעיס מיום טוב לשבת אתא לקמיה אמר לי מהו לאטויינהו האידנא ולמבריינהו לבתר אמר ליה מאי דעתיך רב ור' חנן הלכה כר' יוחנן עד כאן לא קא שרי רבי יוחנן אלא לגמרא לכתחלה אבל רשב"ג ורבנן ביומיה לא דתניא אחת ביצה שנולדה ביום טוב אין מטלטלין אותה לא לכסות בה את הכלי ולא לסמוך בה כריעי המטה: אושפיזכניה דרב פפא הוו לה' הנך בצי' משב' ליום טוב אתא לקמיי' דרב פפא א"ל מהו לכבלינהו לבתר אמר ליה זיל האידנ' ותא לבתר דרב לא מיקים אמוראי עלויה ביום טוב לחברו בישום שברית כי אתא לבתר אמר ליה אי השתא אשתראי ואמרי לך רב ורבי יוחנן הלכה כרבי יוחנן הבי אמר רבא הילכתא כוותיה דרב בהני תלת בין לקולא בין לחומרא: ועצים

ור"ת

כמו שיתבאר בסמוך גם"ד: וכ"ק כיון דאיכא למ"ד הכנה היכי מכינן שבת ליום טוב ומן שבת לשבת ויש לומר דמ"מ לא בעי הכנה אלא לדברים שיש בהם טורח כגון לבשר בהמה ולשחוט אותה ולנקר עופות אבל לדברים שאין בהם טורח כגון לטלטל כלים ולהוציא מן התנור ומן הכירה ולהניח עליהם קדרה ולהסיקם ולהוציא מהם אין צריכין הכנה ולפי זה אין צריכין הכנה לטלטל כלים ולהוציא מהם ביצה שנולדה ביום טוב ומיהו לכתחלה יש לעשות הכנה ולהכי קאמר רב דרב לית ליה הכנה לדברים האמורים ליכול למימר הכי הוה לי' למימר לקמן לחין מזמנין לקט כוסמין ורב לית ליה הכנה לדברים האמורים ליכול למימר כמ"ש לקמן ולדאמרי' לקמן לחין מזמנין לקט כוסמין בוירה שמע מינה הכנה מהני ולא לכוסות מינה ליכול למימר כמ"ש ר"ת דמשום הכי הוה לי' למימר הכי משום דלא מהני הכנה לכוסות

ועצים °שנשרו מן הדקל בשבת אסור להסיקן
ביום טוב משו הכנה דרבה ואם נשרו מן הדקל
ביום טוב אסור להסיקן ביום טוב בפני עצמן
משום דהוו להו נולד ואסרי להו רבנן שמא
יעלה ויתלוש אבל אם נשרו מן הדקל לתוך
התנור עביד להו כרב מתנה דאמר רב מתנה
עצי שנשרו מן הדקל לתנו בי"ט מרבה °עליהן
עצים מוכנים ומסיקן ואף ע"ג דקא מהפך בהו
כיון דרובה התיר נינהו הנך בטלי ברובה
ובהיתיר קא מהפך ואף °ע"ג דק"ל אין מבטלין
איסור לכתחל הני מילי איסורא דאורית אבל
איסורא דרבנן מבטלינן ליה לכתחלה ואע"ג
דקימא לן כרב אשי דאמר כל דבר שיש לו
מתירין אפילו באף לא בטל ואפי' בדרבנן והני
עצים שנשרו מן הדקל ביום טוב דבר שיש לו
מתירין הן דהיו אסורין ולמחר מותרין הני מילי
היכא דאיתיה לאיסורא בעיניה אבל הכא
מיקלא קלי אסוריהו אמ'רבה מתקנת רבן יוחנן
בן זכאי ואילך ביצה מותרת ביו"ט שני של
ראש השנה דתנן משחרב בית המקדש התקין
רבן יוחנן בן זכאי שיהו מקבלין עדות החדש
כל היום א"ל אביי והא רב ושמואל דאמרי
תרויהו ביצה אסורה ופריק לא קשיא הא לן
והא להו ואסיקנא רבה אמר אף °מתקנת רבן
יוחנן בן זכאי ואילך ביצה אסורה
מי

ריש"י

מן הדקל שנפ' בשב' אסור להסיקן
ביום טוב הסמוך לו: ויתלוש והוי
קוצר דהיא אב מלאכה: דקמהפך
באיסורא כשמוליכן בתנור מוזיח
לוזיח: אין מבטלין איסור לכתחלה
ואע"ג דאיסור בטל מרוב הני מילי
דאיערב ממילא אבל לערב ולבטל
בידים לא: ה"מ איסור דאוריתא
כגון תרומה אבל בדרבנן כגון
מוקצה דהכא שרי לבטל: מתקנת
רבן יוחנן בן זכאי ואילך כו' כלומר
קוד' יתקנת רבן יוחנן בן זכאי כגון
בימי הבית שני' המקד' הי' קיים אז
היתה ביצה אסורה בשני ימי' טובי'
של ר"ה לפי שהתקינו שלא היה
מקבלין העדות לקדש החדש אלא
עד המנחה לפי שפעם אחת באו
אחר המנח ונתקלקלו הלוים בשיר
שאמרו שיר של חול בתמיד של בין
הערבים שהיו שנורי' שלא יבאו עו'
היום ובשבאו נמצא שהיו קודש ולכך
התקינו שלא היו מקבלין העדו' אלא
עד המנחה ובתמיד של שחר אין
שעות דבתמיד של שחר אפי' הוקד'
קודם קביעתו שיר של חול היו
אומרים לפי שברוב השנים אין
העדים ממהרין כ"ב ואם לא באו
עדים עד לאחר המנח' אין מקדשין
אותו היום והרי הוא מעובר ומונין
מיום המחרת יום הכפורים ושוכות
ואם באו עדים מן המנחה ולמעלה היו נוהגין אותו קודש ובומרין אותו
בקדושתו אלמא תחילת עשייתן שני ימים לר"ה אפילו בב"ד היה ולא
מספק שהרי ודאי של י"ט לא מחרת ואע"פ תקנו לעשות אותו ש"מ חוק
הכמים היה ומצותן לעשותן כבאו עדים אחר המנחה והרמוקי' שעליהן
לעשות ב' ימים בכל שנה שמא באו עדים אחר המנח הרי קדושתו אחת
ואין כאן לוח' ממה נפשך חד מיניהו הוא דשמ' שניהן קודש ואהא מתקנת
רבן יוחנן בן זכאי שהחזיר הדבר לעשותו לקבל עדותן כל היום נמצא שאין
ב"ד עושין שני ימים קודש והרמוקין העושין ב' ימים אלא מספק שאין
יודעין אם נתקדש החדש ביום ל' או ביום ל"א והרי הן כשאר ימי' טובים
של גליות וביצה שנולדה בזה מותרת בזה דמשה נפשך חד מיניהו הוא:
מחרב ב"ה וליכא למיחש לקילקול שיר: הא לן והא להו לבני א"י
מותרת שעושים יום אחד אחר תקנת רבן יוחנן בן זכאי אבל לדידן בני
הגולה אסורה כי עדיין אנו עושין שני ימים ועודינו בנתחלה אז מפני
תקנה ראשונה אז מפני הספק הילכך הואיל ולא פסקה אותה תקנה
מתקלינו שנה אחת מלעשותו יום אחד עדיין הוא באיסורה הראשון
ועודינו ביום אחד ארוך:
מי

[illegible]

רש"י

כי לא מידה רבן יוחנן בן זכאי שאם באו עדים כן הכנהה ולמעלה שנודעין אותו היום קדש ולמחר קדש ארבא קדוש אחת היא וביצה אסורה בתרוייהי ושמעינן מיהא דבני ארץ ישראל צריכי למיעבד שני י"ט של ראש השנה אבל רבא כת ב"ט ראשון יתעסקו בו העמים ב"ט שני יתעסקו בו בישראל ואפילו בשני י"ט של ראש השנה מה שאין כן בביצה אבל רב זוטרא לא אבל דאישתהי אבל לא אישתהי כישהינן ליה ורב אשי אמר אף על גב דלא אישתהי לא כישהינן ליה מאי טעמא י"ט שני לגביה כת בחול שויוה רבנן ואפילו למינד ליה גליבא ואפילו למיגז ליה אסא רבינא הוה יתיב קמייה דרב אשי בשני ימים טובים של ראש השנה חזייה דהוה עציב אמ' ליה אמאי עציבת א"ל דלא אותיבי עירובי תבשילין א"ל ולייתב ביר האידנא כי לא אמר רבא מניח אדם עירובי תבשילין כי"ט לחברו ומתנה אבר ליה איכור דאמ' רבא בשני ימים טובים של גליות בשני י"ט של ראש השנה כי אמר א"ל והא אבירי נהרדעי אף בביצה א"ל רב מרדכי בפיר' א"ל בר לא ס"ל להא דנהרדעי : איתמ' אפרוח נשנולד בי"ט רב אמר אסור ושמ"א ואיתימא ר' יוחנן אמ' כיוצא רב אמ' אסור מיקצ' הוא ושבו"א ואיתימא ר' יוחנן אמר כיוצא רואין ומתיר עצמי בשחיט : ועגל שנולד בי"ט כיוצא רואין ומוכן אגב אמו והא דקים ליה שבלו לו הדשין אבל אי לא קים ליה שבלו לו הדשין אסור עד ליל שמיני וכבר בירנו ענין זה בשבת בפרק ר' אליעזר אומר אם לא הביא כלי : תניא

תמר מת בי"ט שני תש"ב נ' הלח תשקטי לח מסכיני' ליה הלח ודלי מסמע לחר ווערש לח קלי לח תמק בי"ט שני משום דשרינן לתקטיפויני ביה ישראל לכל מת בי"ט ר' ראשון דלח שרי הלח בשמעי' תכי ר' יוחנן דשרי משום דמקטיף ליה ר' יוחנן בלחו ולח תשקטי לח מת

תניא השוחט תרנגול ומצא בה ביצים גמורות מוטרות לאכלן בי"ט והשוחט תרנגולת ומצא בה ביצים גמורות מותרות לאכלן בחו"ב והיא שאינן מעורות בגידין אבר מעורות בגידין אסור לאכלן בחלב אמר רב מארי בריה דרב אסי בהא תניא בדק בקיבה של תרנגולים מערב י"ט ולא מצא בה ביצים ולמחר השכים ומצא בה ביצה מותרת בידוע דמאיתמל איתילדא דקיימן לן כל שתשמישו ביום מוליד ביום ולא בלילה ומאי נידו תרנגולת ואע"ג דבדק מיערב י"ט אימור לא בדק יפה יפה ואע"ג דבדק יפה יפה אימור יצתה רובה וחזר ונתרתת ואיכא ביצה אחרת קטנה ואינה יולד בלילה וכורר יוחנן דא"ר יוחנן ביצ' שיצאה רובה מיערב יום טב וחזרה ונתרתת לאבלה בי"ט ודוקא דאיכא זכר בהדה אבל ליכא זכר בהדי לא דכיון דספג מיארעא איבש ואתי לידי' בלילה ואמר ר"א בי"ט אסור לבדוק אחר ביצים שמא ימצא ואם ימצא יטלנה ויאכל ואם לאו יניחנה ואפילו ביום טוב ש"א יחקור בדקר ובכה ובית הלל אומרי' לא ישחוט אא"כ בן היה לו עפר מיכן מבעוד יום ומוכרים שאם שחט שיחפור בדקר ויכסה שאפר כירה מיכן היא: גמ' א"ר זריקה א"ר יהודה והוא שיש לו דקר נעוץ מבעוד יום והא קא עביד כתישה אמ' רב חייא בר אשי אמר רב בעפר תיתות: שאפר כירה מיכן הוא: אמר רב יהודה אמר רב לא שאני אא"כ שחשיכ מערב יום טוב אבל בי"ט אסור ואם

ריש"י

ביצים גמורות ומקיפי בלח קליפ' לבנה ש"ח שהלשלת לבדו נאמר: ומוכרים לנכרי ביום טוב שהוא רוכה וחוזר ואע"ג דשילח לא קניא ליה מיהו לא מיחזי כמוכר ואפי' לא מכרו אלא נתנו לו במתנה מותר שהרי לא נתכוין אלא לפטרו: ומיכן מבעוד יום שלא יבא לידי ספק

המאור הקטן

ואם ראוי לצלות בו ביצה מיתר תני נמי הכי
כשאמרו אפר כיר מוכן לא אמרו אא שהיסק
מערב יום טוב אבל היסק בי"ט אסור ואם ראוי
לצלות בו ביצה מות הכני עפר לנתי ולת רבתי
מותר לכסות בו אמר רב יהודה מכנים אדם
מלא קופתו עפר ועושה בו כל צרכו ודש מר
זוטרא משמיה דמר זוטרא רבה והוא שיהה
לן קרן זוית וכו' אסור למישחטיה בי"ט דתנן
כוי אין שוחטין אותו בי"ט ואם שחט אין
מכסין את דמו ואפילו איבא עפר כיכן ואפילו
בעפ כירה מ"ט אמר רבי בריה דרב ייבא גזרה
משום התרת חלבו דאמן דחזי ליה דמיכסי
לדמי בי"ט אתי למימן דמין חיה הוא ראי ספק
הוא לא חזו מטרחי רבנן לכסות לדמיה בי"ט
מספיקא ואתי למישרייה הרבא דיליה הלכך
אין מכסין את דמו בי"ט כלל אבל לער במיצאי
י"ט מכסין את דמו כיון דלא מיכסי ליה בי"ט
אע"פ דמכסי ליה בחול לא אתי למימר הכי
תנא רבי חייא לא כוי בלבר אמרו אלא אפילו
שחט בהמה חיה ועיקונתערבו ידים זה בזה
אסור לכסותו ביום טוב אמר רבי יוסי בר אבין
לא שנו אלא שאין יכול לכסותו בדקיר אחת
אבל יכול לכסותו בדקידה אחת
מיתר אמר רבה שחט ציפר מערב י"ט אין
מכסין אותו ביום טוב "גלגל עיסה מערב י"ט
מפריש מכנה חלתה בי"ט אבוה דשמיא אמר
אפילו גלגל עיסת מערב י"ט אין מפריש מכנה
חלה ביום טוב והילכתא כאבוה דשמיא דגרסינן
בפרק משילין אלא מגביהין תרומות ומעשרות
ביום טוב ואפילו ליתנ לכהן בו ביום ודבי מילי
דמבילי מאיתמר אבל פרי דמבילי האידנא
כנוגעים לאפרושי מכנו חלה מפרשינן ויהבינן
לכהן: מתני' "בש"א אין מוליכין את השלם
משובלשובלאבל מטהו מחלון לחלון ובי

ואם רצתה מלאכי"ט: מתלן לתלן בחזקה שובך שבשו שבן דרך שובך
להיות בו מחיצות הכשרות וקן בכל צד ושוה ומלוין לכל קן וקן:

גיסי

ר"ש

אם רצתה לצלות בו ביצה מעדיפין
הוא רשאן אם אמרו אמרו' בשלמי'
מעיסתו להסיק ולבשל ולצלות כם
וחיישינן שמא יתקנו בו ביצה מקיל ליה כמי
שקיל ליה ומנח על הפה: מכנים
עפר הרבה במקום ש לערך נטלו
או לחרכו ואפילו אחתו כם אחת לכמה
כם בכל זמן אסור לצור דעקיר
עיליה לכל צרכיו: מכנים לתם
מלא קופתו עפר כפתם ומנח
במקום שחט ושוה בו כל צרכו
ובעפר היחם לחיורי שחיט מחום
לת הפירה ולא כתיפה לת המוכה
בעלמת: כוי שסקרו היה שסק בהמה
תין מוחעין לתו כי"ט ע"ש אמי' הוא
ושמנן כיכוי והוה חיט יכו לכסותו
כי"ט כדקתני תם שוחטו תין מכסין
לי"ט דמיו כהמה חיה ועיקונתערבו
ידים זה בזה אסור לכסותו ביום טוב
"גלגל עיסה מערב י"ט אין מפריש
מכנה חלתה בי"ט שלת תקיהו לפרי
תם תוא עביסה שנהגלגלה בי"ט
מגל זו היא לן להפריש מערב י"ט
מתרומת דגן ופירות ומסק הרבה
לכנסי כתבוה רשמואל מדנפי
בערב שביעית וכו' אבל פירי דעניל
לתיהנן בגלגוסיה לאיפרושי ממנ'
חלה מ"ט תין ויכולין לה לכהן
אלא מספק תוקף תשום הרבעיסה עניגלת
בתיהנה לת אין עניגלת מקמול הוא מיתם' לאפרושי מינה כתבוה רשמואל
בתיהנה לת אין עניגלת מקמול הוא מיתם' לאפרושי מינה כתבוה רשמואל
אבל תלכו עליו מכני שיאכל הניתם בדרך תיכם כפירים א ושו"כ
הר"י הלני ז"ל שאני לאיהה בירסת לתיהנה ממנה לכסות כתבוה רשמואל
הסק' מיירי בחלת ח"י שניית שיגלת ומשום הכי כי עניגל מקמול לאו
לכפרישה הוי מתקן אבל הכא בחלת ח"ל בפתקין שניה עוגלת וכדאתר בנגא ירחלת ח"ל אוכל ותולך ותח"כ מפריש תילכך תיה לן למקנן כיכה
ותא"כ מפריש מקמול מפריש לה בתיהנה דכיון דשתי לגלגל ומנח
לכיון דרגא לאר בסקמת עיסה מעי"ט מגמע לאכול אבל בגלגל עיסה מעי"ט מגמע לאכול
ורבת נמי דסוק בקרח מקרן בגגא לתבוה רשמואל דם"ל דלאכי לאכול אבל בגלגל עיסה מעי"ט מתוך שאין יכול לאכול מגמע מפריש מגמה חלת
ותא"כ מפריש להוליך ואינם מן השוק דקי"ל דפ"ק דקידושין (ד' לו) דכל מגמ תקבוע בתרן בפירו מבעיין תיכה טוסגת תלת בתרן אוכל ותולך כל
ספק ומשויר כדי חלה ומפריש מתחרונה וכתב ר"ת ז"ל דמותר לאכול מן השוק בחלת תוקף ומשום תכי כי עניגל מקמול לאכול
לכסוף יזקר מטיכור חלה כדי שיפרוש מן השוק: בי"ג: ב"ש מפרישין מן השוק ומפרישין מן הבית ב"ה מפרישין מן הבית ומפרישין מן השוק
שוקטעמיה דב"ש מפרש בגמרא דהכא תימר ובדי הוה כושה מלאכה בי"ט וב"ש מפרישין מפני שהבית מוכיח עליו כלומר
שנוכו של כולם מוכח שהוא של בית ניכר שהוא של שובך: מתלן לתלן בחזקה שובך שלמו שבן דרך שובך להיות בו מחיצות הכשרות קן לכל צד ושוה ומלוין לכל קן וקן
וגמ' לימת קרי ליעני דרב תכן בר חמי עלה דמתני' לוכיכה בתרת תלת כתי מתלן' בר"י דב"ש לית להו לתכל בר"ה דבתי הלל תשור ותכל מכל זה כלום לפי שהוא מוכיח עליו כלומר
חכמי' מפוש מרחיק הבתים הדרים תשור וב"ה ליית להו לתכל בר"ה דבתי הלל תשור ותכל מכל זה כלום לפי שהוא מוכיח עליו כלומר

אבל רבינו נסים גאון ז"ל כתב דליכא למיחש משום דתסקנתן כתה מתני' דפליגי עליה דהסק בם כשהוא (ד' מח) אמר רבותיו תלם נגמרו בתלתן
ובשוק לת יעשה כן מפני שהוא מתק תם ממינן וכ"ק דמועד קטן (ד' ח) אמרינן דעושין נגרכת בשבת ואחרן שם אמר בר אר לעולם דוקא בשבת אבל
בר"ה אסור ומיהו ליכא כיב ומרק תב"ם (ד"ם) נמי אמר בר שבלי בו דקסקים מהמתו בר"ה ולעולם דוקא בשבת

ובית הלל אומרים בית שמאי אומרי לא יטיל
אדם כ"נ נענע בו מבעוד יום ובית הלל אומרים
עיבד ואוכר זה וזה אני נוטל : גמ' תניא
אבור ר' יהודה במה דברים אמורים בכלים של
שיבר אבל בכלים של קעלייה דברי הכל אסור :
כיצד "זיבן שתורים ומצא לבנים לבנים ומצא
שתורים שנים ומצא שלשה אסורין שלש ומצ'
שנים מותרין בתוך הקן ומצא לפני הקן אסורי
ואם אין שם אלא הן הרי אלו מותרין : גמ'
זיבן שתורים ומצא לבנים פשיטא אמר רבא
רבא בבאי עסיקנן כגון שזיבן שתורים ולבנים
והיכים ומצא שתורים במקום לבנים ולבנים
במקום שתורים מרי דתימא רבי אינרי נינרי
ואותהפוכי איתהפך קמ"ל הגך אזול לעלמא
ורבי אתרינו נינרי תניא במה דברים אמורים
בזמן שאוב ובזמן עלייה ובצפרדעין שקננו
בכפיתים או בבירה אבל אווזין ותרנגולין וזוגי
הדרסיאות אינן צריכין זמנין כיפני שהן ברשי
אדם : מתני' בית שמאי אומרים אין "נוטלין
את העלי לקצב עליו בשר ובית הלל מתירין
בית שמאי אומרים אין נותנין את העור לפני
הדרסין ולא יגבירנו אלא אם כן יש עמו בשר
וב"ה מתירין : גמ' תנא ושיין שאם קיצב
עליו בשר ישאסור לטלטלו והני מילי מחמת
לצל אבל לצורך גופו ולצורך מקומו מותר
כראיקימנא לה בפ' כל הכלים : בית "שמאי
אומרים אין נותנין את העור וכו' : תנא ושיין
שנולחין עליו בשר לצלי אמ' אביי לא שנו אלא
לצלי דלא בעי מילוחה טפי אבל

ולית לן למימר נמי שלח יקרוס כלל דהא הכי
נמי מתוך שהוא מסתפק יבוא לידי מכשול :
לעולם הכנר היכשיר בית לצורך ו"ש : לצורך גופו ולמקום מיקוי :
לצורך מקומו שצריך להשתמש במקומו : משום

כי ע"ש לא נענע מבעוד יום ולא סבי נסכנה בשבת בגבי' ובגבי' ר"ש ומעמא דב"ש משום דחיים עליהן כאר דשקיל
להו למי שדרך להניח יותר בדיבה ר"ש ומשלח עם הגן ומשלח בכנגו מלמטה מטה ומשלח בכנגו מלמטה
עלה חיים עליהן ור' ליכא למיחש (לכל משהי מחלון לחלון בחזקו עלמו שוכר בלמו וח"ל בשבת לכל זוג חוב והלן לכל הן והן)
וכ"ש דאמר מעמא דאיכא בה משום טלטול ובשבת שכך דרך לניחת בו מחיתות בדיבה הן לכל זוג חוב והלן לכל הן והן) ועיין
מלחמת ה'

שטלטול מותר שלא הומן ת"ל דמסתכתי כלכו כהכי"ב ואקי לאיתנוטי מסתחת י"ט ולכי' לריך שיאמר מצי' ט"ש ולא מקפיק
למצפר נמן כגר נמלן עליהן נדעתו בין שיהיו מחוסים בין שיהיו החוסים ולא יהי לטלטל ולמסנך ומי' כי לאר בחבוי ויחון דוקא בכלכין לכל
מצפריהן לא דמי אמר כפ' אין נדין (דף כג) מלד שיהי שוכך ויוכי עליה ולפרי שקנו בשיפיהן ובניהן חיי : אבל בסולם של ר"ם אסור : ויחן אחורין
ומצא לבנים אמר נמא' מבישל ומפרש לה שהים ומצא ב' ואינו מביר אם המוכנים כולן אחוריו דע"כ ליכא חד מבלמא שיהו מוכן אחוריו כמו וליכא
למיגזר משום דחד נקרי טעיל דבעלי חיים דשוני ולא טעילי ושל דבר שים לו מקיימין שיהו נעילי דק"ל כר' חנינא לאחר רוב וקרוב הלך אחר הרוב : ויוכי הדרים שום על
הכי כגון לים לחיישר נמא' : גמ' ק"ל לדבך הולכ לטלמול והכי אחרינו ניכו דק"ל כר' חנינא לאחר רוב וקרוב הלך אחר הרוב : כתני' אין טעלין אם כעלי
שם מקומן נקרחים כן ו"ל על שם הורדם שנעלן בניהן : מפני שהן נרשות לאדם ולא מיבעיא שהן שלו אלא אפי' הניחם לו אחרים הן ולא מיבעיא הכי אלא
אפי' נמלוק שהניחם מקומרים -וכל ומלין שיהן מקומרין כוחלי ומקחי מהדדי ולאר חייהו נהכי אמר הכי אינהו נינהו ואח מניהו לוכל לטלמול
ודמקרון לה רב לגי נמא' : בתוך הבן ומלן לכלי הבן מסורין כגון שיהן בתוך הבן ומלן לכלי הבן ובתוך הבן לן מלא כלום : ואם אין שם אלא
הבן הבן שיהן מוקרין ומוקמין לה נמא' במדבין לניכו לאיתנוטי מעלמא אלא מעלמא לכל נמכניהין לכי מיחש לאחר לטלמול
לאחר שלו לאחר שלו : גמ' ק"ל לדבך הולכ לטלמול והכי אחרינו ניכו דק"ל כר' חנינא לאחר רוב וקרוב הלך אחר הרוב : ויוכי הדרים שום על הכי כגון לים לחיישר נמא' :
כתני' אין טעלין אם כעלי שם מקומן נקרחים כן ו"ל על שם הורדם שנעלן בניהן : מפני שהן נרשות לאדם ולא מיבעיא שהן שלו אלא אפי' הניחם לו אחרים הן ולא מיבעיא הכי אלא
אפי' נמלוק שהניחם מקומרים -וכל ומלין שיהן מקומרין כוחלי ומקחי מהדדי ולאר חייהו נהכי אמר הכי אינהו נינהו ואח מניהו לוכל לטלמול
דק עב וכבד שהוקשן בן אם החניח לנרעיו ושיהי וקבורי ב"ש דאמ' הכלי שנולאכתו לאיסור לנורך גופו מותר כהא לאסור משום דמזי לעובדין
לחול ור"ם לא מיירי לכבי : ואין נוקנין אם הכור שהוכשו בי"ט : לכבי הורסן לא ישהשו נמקן דריסה הרגל שנמ' מקבצה ב"י דריסה : לא ינעיצנו
אם מיבעיא לכבי : ואין נוקנין אם הכור שהוכשו בי"ט : לכבי הורסן לא ישהשו נמקן דריסה הרגל שנמ' מקבצה ב"י דריסה : לא ינעיצנו
אם מיבעיא לכבי : ואין נוקנין אם הכור שהוכשו בי"ט : לכבי הורסן לא ישהשו נמקן דריסה הרגל שנמ' מקבצה ב"י דריסה : לא ינעיצנו

נרסיון נגמרת בס"ת אין מוליכין עגה וסכין אלא בכסוי ולא בסל שעגה וסכין וכו' מוליכין בו אוכל אבל לא פירות ולפי' ערך ר"ת"ג דקתני ואיכא דאמרי מקום שנהגו להוליך בו אוכל נפש מוליכין בו אוכל נפש כגון עגה וסכין וכיוצא בהן ומקום שנהגו שלא להוליך בו אוכל נפש כגון פירות אין מוליכין בו אוכל נפש כגון עגה וסכין וכיוצא בהן ומקום שנהגו להוליך בו פירות מוליכין בו פירות ומקום שנהגו שלא להוליך בו פירות אין מוליכין בו פירות ומקום שנהגו להוליך בו אוכל נפש ופירות מוליכין בו אוכל נפש ופירות ומקום שנהגו שלא להוליך בו אוכל נפש ופירות אין מוליכין בו אוכל נפש ופירות ומקום שנהגו להוליך בו אוכל נפש ולא פירות מוליכין בו אוכל נפש ולא פירות ומקום שנהגו שלא להוליך בו אוכל נפש אבל פירות

רש"י

מתני' בית שמאי אומרים אין מוליכין חלה ומתנו' לכהן ביום טוב בין שהורמו מאמש בין מהיום ובית הלל מתירין: גמ' תניא אבר ר' יוסי לא נחלקו בית שמאי וב"ה על המתנות שמוליכין על מה נחלקו על התרומה שב"ש אומרים אין מוליכין וב"ה הלל אומרים מוליכין אבר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי יוסי רב טובי בר מתנה הוה ליה נרבא דחמרא דתרומה אתא לקמיה דרב יוסף אמ' ליה מהו לאמטויי לכהן האידנא אמר ליה הבי אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' יוסי אושעיה זבחה דרבה בר רב חנן הוו ליה איסורייתא דחדדי אתא לקמיה דרבה בר רב חנן אמר ליה מהו לפרוכי מיניהו האידנא בי"ט לא רווה בידידי אתא לקמיה דרבא אמר ליה מוללין מלילות ומפרכין קטנית בי"ט איתיביה אביי המולל מלילות מערב שבת למחר מנפה יד על יד ואוכל אבל לא בקנון ולא בתמחוי ולא בנפה ולא בכברה והמוליל מלילות מערב י"ט לכתחר מנפה יד על יד ואוכל ואפילו בקנון ובתמחוי אבל לא בטבלא ליגא בנפה ולא בכברה מער' יום טוב אין ביום טוב לא ופריק אפי' בי"ט שרי ואידי דתנא ריש מערב שבת תנא סיפ מערב י"ט ובן הלכה: מתני' בית שמאי אומרים נתבלין נדוכין במדוך של עץ והמלה בפך ובעץ הפרור ובית הלל אומרים תבלין נידוכין בכרכן במדוך של אבן והמלה

כיצד מוליכין חלה מבעוד יום לכהן ביום טוב ואם אין שם כהן בעיר מוליכה לשכנתו ואם אין שכנתו כהן מוליכה לשכנת שכנתו וכן הלאה עד שתגיע לכהן ואם לאו שרפה: מתני' בית שמאי אומרים אין מוליכין חלה ומתנות לכהן ביום טוב בין שהורמו מאמש בין מהיום ובית הלל מתירין: גמ' תניא אבר ר' יוסי לא נחלקו בית שמאי וב"ה על המתנות שמוליכין על מה נחלקו על התרומה שב"ש אומרים אין מוליכין וב"ה הלל אומרים מוליכין אבר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי יוסי רב טובי בר מתנה הוה ליה נרבא דחמרא דתרומה אתא לקמיה דרב יוסף אמ' ליה מהו לאמטויי לכהן האידנא אמר ליה הבי אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' יוסי אושעיה זבחה דרבה בר רב חנן הוו ליה איסורייתא דחדדי אתא לקמיה דרבה בר רב חנן אמר ליה מהו לפרוכי מיניהו האידנא בי"ט לא רווה בידידי אתא לקמיה דרבא אמר ליה מוללין מלילות ומפרכין קטנית בי"ט איתיביה אביי המולל מלילות מערב שבת למחר מנפה יד על יד ואוכל אבל לא בקנון ולא בתמחוי ולא בנפה ולא בכברה והמוליל מלילות מערב י"ט לכתחר מנפה יד על יד ואוכל ואפילו בקנון ובתמחוי אבל לא בטבלא ליגא בנפה ולא בכברה מער' יום טוב אין ביום טוב לא ופריק אפי' בי"ט שרי ואידי דתנא ריש מערב שבת תנא סיפ מערב י"ט ובן הלכה: מתני' בית שמאי אומרים נתבלין נדוכין במדוך של עץ והמלה בפך ובעץ הפרור ובית הלל אומרים תבלין נידוכין בכרכן במדוך של אבן והמלה

כיצד מוליכין חלה מבעוד יום לכהן ביום טוב ואם אין שם כהן בעיר מוליכה לשכנתו ואם אין שכנתו כהן מוליכה לשכנת שכנתו וכן הלאה עד שתגיע לכהן ואם לאו שרפה: מתני' בית שמאי אומרים אין מוליכין חלה ומתנות לכהן ביום טוב בין שהורמו מאמש בין מהיום ובית הלל מתירין: גמ' תניא אבר ר' יוסי לא נחלקו בית שמאי וב"ה על המתנות שמוליכין על מה נחלקו על התרומה שב"ש אומרים אין מוליכין וב"ה הלל אומרים מוליכין אבר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי יוסי רב טובי בר מתנה הוה ליה נרבא דחמרא דתרומה אתא לקמיה דרב יוסף אמ' ליה מהו לאמטויי לכהן האידנא אמר ליה הבי אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' יוסי אושעיה זבחה דרבה בר רב חנן הוו ליה איסורייתא דחדדי אתא לקמיה דרבה בר רב חנן אמר ליה מהו לפרוכי מיניהו האידנא בי"ט לא רווה בידידי אתא לקמיה דרבא אמר ליה מוללין מלילות ומפרכין קטנית בי"ט איתיביה אביי המולל מלילות מערב שבת למחר מנפה יד על יד ואוכל אבל לא בקנון ולא בתמחוי ולא בנפה ולא בכברה והמוליל מלילות מערב י"ט לכתחר מנפה יד על יד ואוכל ואפילו בקנון ובתמחוי אבל לא בטבלא ליגא בנפה ולא בכברה מער' יום טוב אין ביום טוב לא ופריק אפי' בי"ט שרי ואידי דתנא ריש מערב שבת תנא סיפ מערב י"ט ובן הלכה: מתני' בית שמאי אומרים נתבלין נדוכין במדוך של עץ והמלה בפך ובעץ הפרור ובית הלל אומרים תבלין נידוכין בכרכן במדוך של אבן והמלה

מלחמת ה

והמלח במדוך של עץ: נמ' אמר רב יהודה אמר שמואל כל הנידוכין נידוכין כדרכן ואפילו מלח אמר ליה רב לרב אחא ברדלא כי דייכת אצלי ורוך והא דרב איקמיה רבותא במילתא אבל תבלין לא בעי הצלאה ומסתייע דרבין סבא מידא דאמר רב ששת שמע קל ביכי אמר האי לאו מינו ביתאי הוא ואקשינן ודילמא אצלוי אצלי ודייקי ופריק שמעיה דהויה ציל קלידו ודילמא תבלין הוו תברין נביחי מיבחי קלידו מרקא מקשינן ודילמ' אצלוי אצלי ודייקי ופריק שמעיה דהוה ציל קליה והדר אקשינן ודילמא תבלין הוו שמעי דתבלין לא בעי הצלא' וממילא שמעינן דהא דאמר רב לרב אחא ברדלא אצלי ודוק לעניין מלח קאמר אבל תבלין לא בעו הצלאה והכי איפסיקא הילכתא בהלכות פסוקות ובהלכו' גדולות תנו רבנן אין עושין טיבולי ואין כותשין במכתשת ותריצן הכי קאמר מה טעם אין עושין טיבולי לפי שאין כותשין במכתשת והא מתניתא אוקימנא רבני ארץ ישרא אבל לדידן כותשין במכתשת קטנה דתניא אין כותשין במכתשת גדולה אבל כותשין במכתשת קטנה ואוקימנא לרבני בבל רב פפי איקלע לבי בר שמואל אייתי ליה דייסא ולא אכיל ודילמא במכתשת קטנה עבדוה תניה דה"ד דייק טפי דילמ' מיאחיר עבדוה חזיה דקיים ציריריה טפי ואי בעית אימא שאני בי בר שמואל דאיכא פריצותא דעבדי: מתני' הבורר קטניות ביום טוב בש"א בורר ואוכל ובה"א בורר כדרכו בקנון ובתמחוי אבל לא בטבלא ולא בנפה ולא בכבר רבן גמליאל אומר

רש"י

והמלח במדוך של עץ: דבעי שמוץ מלח בעינן שוט': תלוי ועומד משום דמחזי כעובדין דחול: ודילמא תבלין הוו שמעי דתבלין לא בעי הצלאה: נגוחי בהו כשהן שלמין: דמשום קולי לא גזרינן: ודילמא אצלוי אצלי: דמשום קולי לא גזרינן: ודייקי ופריק שמעיה דהויה ציל קליה: דמשום קולי גזרינן: ודילמא תבלין הוו שמעי דתבלין לא בעי הצלא': דמשום קולי לא גזרינן: וממילא שמעינן דהא דאמר רב לרב אחא ברדלא אצלי ודוק לעניין מלח קאמר אבל תבלין לא בעו הצלאה והכי איפסיקא הילכתא: דמשום קולי לא גזרינן: בהלכות פסוקות ובהלכו' גדולות תנו רבנן אין עושין טיבולי ואין כותשין במכתשת ותריצן הכי קאמר מה טעם אין עושין טיבולי לפי שאין כותשין במכתשת והא מתניתא אוקימנא רבני ארץ ישרא אבל לדידן כותשין במכתשת קטנה: דמשום קולי לא גזרינן: דתניא אין כותשין במכתשת גדולה אבל כותשין במכתשת קטנה ואוקימנא לרבני בבל: רב פפי איקלע לבי בר שמואל אייתי ליה דייסא ולא אכיל: משום דמחזי כעובדין דחול: ודילמא במכתשת קטנה עבדוה: דמשום קולי לא גזרינן: תניה דה"ד דייק טפי דילמ' מיאחיר עבדוה חזיה דקיים ציריריה טפי: דמשום קולי לא גזרינן: ואי בעית אימא שאני בי בר שמואל דאיכא פריצותא דעבדי: דמשום קולי לא גזרינן: מתני' הבורר קטניות ביום טוב: דמשום קולי לא גזרינן: בש"א בורר ואוכל ובה"א בורר כדרכו בקנון ובתמחוי: דמשום קולי לא גזרינן: אבל לא בטבלא ולא בנפה ולא בכבר: דמשום קולי לא גזרינן: רבן גמליאל אומר

רש"י

אף מדיות ושולה : גמ' תניא רשב"ג אומר בד"א בזמן שהאוכל מרובה על הפסולת אבל פסולת מרובה על האוכל דברי הכל נוטל את האוכל ומניח את הפסולת פסולת מרובה על האוכל פשיטא מי איכא מאן דשרי לא צריכא דנפיש בטרחא וזוטר בשיעורא : מתני' ב"ש אומרים אין משלחין בי"ט אלא מנות ובית הילל אומרים משלחין בהמה חיה ועוף חיין ושתיטי משלחין יינות שמנים וסלתות וקטנית אבל לא תבואה רבי שמעון מתיר בתבואה : גמ' תני רב יחיאל ובלבד שלא יעשה כשור : תנא אין שורדי פחותה משלשה בני אדם : רבי שמעון מתיר בתבואה : של חטים לעשות מה עסיורת שעורים ליתן לפני בהמתו עדשים לעשות כמין רסיסים : מתני' משלחין כלים בין תפורין ובין שאינן תפורין אע"פ שיש בהן כלאים והלצורך היעד אבל לא סנדל משום ולא מנעל שאינו תפיר ר' יהודה אומר אף לא מנעל לבן מפני שהוא צריך אומן זה הבלל כל שנאותין בו ביום טוב משלחין אותו : גמ' בשלמא תפורין חזו למלבוש שאינן תפורים נמי חזו לכסויי אלא כלאים למאי חזו וכ"ת לרבות חזו למוגא עליהו והתני לא יעלה עליך אבל אתה מציע תחתיך אבל אמרו חכמים אשר לעשות כן גזירה שמא תברך נימא אהת על בשרו וכי תימא דמפסיק מידי ביני ביני והאמר ר' שמעון בן פזי אמר רבי יוסי בן שאול משום קהילה קדושה שבירושלם אפילו עשר מציעות זו על גב זו וכלאים ביניהן אסור לישן עליהן ואלא בויולן והאמ עילא מפני מה אמרו ויולן אסור מפני שהשמש מיתחם כנגדו אלא בקשין כי האי דאמר ר' הונא בריה דרב יהושע האי נימטא נמדא דנרש שריא ערדלים

גר מצוה

תורת אזר

אף מדיות ושולה מדיות במים ושולף מהם שלף למכלה : כך"ת הא דאמרן כ"ש ליטול הפסולת ולהלניך : מי חיכת מאן דשרי ואפילו לטעמיה הא גמ' מיטעמא לגבי רובא ואפי' כולה פסולת ואפי' לא חזי : לכאורה נמי שרי' דלא גזרו אלא בפסולת שהולך ואכי קאמר בד"ת שעורי חיטין מרובה על הפסולת הוה קאמר כי הלל נוטל הפסולת דמשעתי בטרחא פריק אבל עומרי הפסולת מרובה ב"ש נוטל האוכל: אין משלחין זורעין חיט לרשעו אלא מנוקי דגר המוכן שיזרעו עשו לכרישו למה כגון חיטין לצבי חזרתין וכן דגים : אבל לא תבואה שיזרעו היום שלח שיהיו נזרעין כי עני היה לו לשהות אלא שיהיו נזרעין למחר : תפיר ויבש : קשה שלא יעשנה כשורה לא יעלה זורען על ידי אבל אם עשה הרבה לחושש עבור מלקות ונראה כמולינן בשוק כדי לאכור : עסיסות מוכל חשין : רסיסין מאכל הן בשבתי : משלחין כלים לצורך המועד ונבטרח מפרס לאחי חזו כלאים : אבל לא שנדל של בן ומנועה טור ומסמרו וגזרו חכמי עלין שלא למועדו בשבו"י משום מעשה שהיו שנהגו בדוני מלכות על ידו כדאמרי' במסכת שבת : ולא מנעל שיהו מסור לא לא חזי למידי : אף לא מנעל לבן שיהו רתוי לגשל שנריך תומן להשתיזו : שיתחיל שנהגו שמתקשין בו : למימרכוכל תומו : שחל כהרכיך ניתל של שנדי נזגלים ונעים בגון של גלוסקין שקורין קוצ ומתמתק מקומה ועוכר משום שעגנו לי נמי לעיקר הנגב מפנהו ומתמעמלת הוי לה כלכלים לדלים ניח הנלה : המפסיק מידי מעוכן נגד נגדים : תסור ליתן עליהם מדרגן : טיהן שרוי לפרום בנגר הפתח : שפני מה אמרו ויולן שמא מקבל טומאה ולא עשאוה כאהל שאינן מקבלין טומאה : מפני שמשמש מתחתם כנגדו מתעשף בשולי לבושיך יש קורת בלי עליו וכיון דמתחתם כנגדו תסור לעשותו כלים : בקשין נגדים קשין שאין מתממין מהר לעכב עליהם : נמשל לנד : נמשלקש : דנרש מקום : שרי ליעשה שאינ מתממם : ערדלים

מדיות ושולה מדיות במים ושולף מהם שלף למכלה : כך"ת הא דאמרן כ"ש ליטול הפסולת ולהלניך : מי חיכת מאן דשרי ואפילו לטעמיה הא גמ' מיטעמא לגבי רובא ואפי' כולה פסולת ואפי' לא חזי : לכאורה נמי שרי' דלא גזרו אלא בפסולת שהולך ואכי קאמר בד"ת שעורי חיטין מרובה על הפסולת הוה קאמר כי הלל נוטל הפסולת דמשעתי בטרחא פריק אבל עומרי הפסולת מרובה ב"ש נוטל האוכל: אין משלחין זורעין חיט לרשעו אלא מנוקי דגר המוכן שיזרעו עשו לכרישו למה כגון חיטין לצבי חזרתין וכן דגים : אבל לא תבואה שיזרעו היום שלח שיהיו נזרעין למחר : תפיר ויבש : קשה שלא יעשנה כשורה לא יעלה זורען על ידי אבל אם עשה הרבה לחושש עבור מלקות ונראה כמולינן בשוק כדי לאכור : עסיסות מוכל חשין : רסיסין מאכל הן בשבתי : משלחין כלים לצורך המועד ונבטרח מפרס לאחי חזו כלאים : אבל לא שנדל של בן ומנועה טור ומסמרו וגזרו חכמי עלין שלא למועדו בשבו"י משום מעשה שהיו שנהגו בדוני מלכות על ידו כדאמרי' במסכת שבת : ולא מנעל שיהו מסור לא לא חזי למידי : אף לא מנעל לבן שיהו רתוי לגשל שנריך תומן להשתיזו : שיתחיל שנהגו שמתקשין בו : למימרכוכל תומו : שחל כהרכיך ניתל של שנדי נזגלים ונעים בגון של גלוסקין שקורין קוצ ומתמתק מקומה ועוכר משום שעגנו לי נמי לעיקר הנגב מפנהו ומתמעמלת הוי לה כלכלים לדלים ניח הנלה : המפסיק מידי מעוכן נגד נגדים : תסור ליתן עליהם מדרגן : טיהן שרוי לפרום בנגר הפתח : שפני מה אמרו ויולן שמא מקבל טומאה ולא עשאוה כאהל שאינן מקבלין טומאה : מפני שמשמש מתחתם כנגדו מתעשף בשולי לבושיך יש קורת בלי עליו וכיון דמתחתם כנגדו תסור לעשותו כלים : בקשין נגדים קשין שאין מתממין מהר לעכב עליהם : נמשל לנד : נמשלקש : דנרש מקום : שרי ליעשה שאינ מתממם : ערדלים

שכ"פ ריק (ד"ם) מנעל שיהו מסור נגמרא לא ניריכ דקיט נסיכי מי' יקחום קטנה של בן דכלאי סכי פסיעה דלא חזי למידי ו"ת לא מנעל לבן שיהו רתוי למידי : ח

ערדלים וצררי דזיזי ודפשיטי ודבוזרני איברהם
משו בלאים לפי שאין דרך חיבוים בכך: גרסינן
בגדה ת"ר בגד שאבד בו ביאים הרי זה לא
ימברנו לכותי ולא ליעשטו מרדעת לחמור אבל
עיש אותי תבריכין רמית אמר רפרם בר פפא
א"ר חסדא בגד שאבד בו ביאים צובעו ומיתר
דעמרא וכיתני לא סריק להו ציבע בהדי הדדי
וכיון דלא ידע אימר מינתר נתר אמר רב אחא
מישמי דמר זוטר' האי מאן דאבד ליה חוטא
דביתנא בגלימא דעמרא ונתקיל ולא ידיע אי
נתיק ואי לא נתיק שפיר דמי מאי טעמא
מדאוריית שעטנז אמ' רחמנא ער "שיהא שוע
טווי וניז וגבנן היא דנזרו ביה והאי כיון דנתקי
נתקי מתקוף להדב אשי ואימא או שוע או
טווי ואו נז והילכתא כמר זוטרא מדאפקינהו
רחמנא בהדא מילתא: זה הכלל כל "שנאותין
בו ביום טוב משלחין איתי: רב ששת שרא
להו רבנן לשדורי תפילין בי"ט אמר ליה אביי
והא אנן תנן כל שנאותין בו ביו"ט משלחין
אותו אמ' ליה הכי קאמ' זה הכלל כל שנאותין
בו בחול משלחין אותו ביום טוב:

סליקו להו ביצה שנולדה

יום "שחל להיות ערב שבת לא יבשל
בתחלה מי"ט לשבת אבל מבשל הוא
לי"ט ואם הותיר הותיר לשבת ועישה תבשיל
מיערב י"ט וסומך עליו לישבת ב"ש אומר שני
תבשילין וב"ה אומר תבשיל אחד וכידים בת
וביצה שעליו שהן ב' תבשילין אבלו או שאבד
לא יבשל עליו בתחלה שייר ממנו כל שהוא סומך עליו לשבת:

גמ'

רש"י

פרדלים מנעלים שרגילין לנעול
קחת מנעליהן וטוענין עליהן עור
של חיושים קחת הקרקע וכנגד
פעקא של רגלים שמשימין תחתו של
חמור וקורין לו נשתי לין כהן משום
כלאים דקשין הן: צררי דכשישי
בגד שטורין הן משום לו דזיזים
ודפי של כלאים מוכר לקחת כחוב
חיקו ולין הן חיפור כלאי: דבוזרני
זרעים: כל שכתוקין ממנו ניתן סמ
טוב וקפלי לין ניתקין מהן כי"ם מה
כדאמר' הסם יצאו שכתוקין מהן כי"ם
שלין לריכין לוה שהן בגמן לוה:
כל שניתוקין ממנו בחול שהוא
מתוקן כל לרכו: משלחין לוה שהן
כי"ם דהא דקתני במתניתין כי"ם
לאו משום דלקמיים קאי אלא קאי
אמשלחין דלקמיים:

הדרן עלך ביצה שנולדה

יום טוב לא יבשל לכתחלה
להיות מחילת ביטולו
ומיקרי לסם שבת אלא לסם יום טוב ומשויר יהיה
יהיה מחילת ביטולו ומשויר יהיה
לצד כדאמר לעיל: אבל מבשל לוך
לי"ט ובלבד שיהיה כדקתני לקמן:
עושה קבשיל לסם פירוד: ומילם
שבשלו שכיו עושה ע"ג הרי
כשבשלן לאוכל עד שלא שקע קול
שבשל כל לרכו: סומך
עליו בשיעור:

מתני'

יום טוב לא יבשל לכתחלה להיות מחילת ביטולו ומקרי לסם שבת אלא לסם יום טוב ומשויר יהיה לצד לאוכל מבשל לוך לי"ט ובלבד שיהיה כדקתני לקמן: עושה קבשיל לסם פירוד: ומילם שבשלו שכיו עושה ע"ג הרי כשבשלן לאוכל עד שלא שקע קול שבשל כל לרכו: סומך עליו בשיעור:

גמ'

תורה אור

רש"י

נמ' מנא הני מילי אמר שמואל דאמר קרא "זכור את יום השבת לקדשו זכרהו מאחר שבא להשכיחו מ"ט אמרבא כדי שיברור מנה יפה לשבת ומנה יפה לי"ט רב אשי אמר כדי שיאמרו אין אופין מי"ט לשבת ק"ו מי"ט לחול תניא ר' אליעזר אומר "אין לו לאדם בי"ט אלא או אוכל ושותה או ישב ושינה ר' יהושע אומר חלקהו חציו לאכילה ושתיה וחציו לבית המדרש א"ר יוחנן ושניהם מקרא אחד דרשו כתיב הכא "עצרת תהיה לכם כל מלאכת עבודה לא תעשו" וכתיב התם "עצרת לה' אלקיך וכתוב אחד אומר "עצרת תהיה לכם הא כיצד ר"א סבר או כולו לה' או כולו לכם ור' יהושע סבר חלקהו לה' וחציו לכם נר"פ בפרק אלו דברים א"ר אליעזר הבל מודים בעצרת רבעינן נמי לכם דיום שנתנה בו תורה לישראל היא אמר רבא הכל מודים בשבת דבעינן נמי לכם "דכתיב וקראת לשבת עונג רב יוסף אמר הכל מודים בפורים דבעי נמי לכם דמעיקר להכי איתקן "ימי משתה ושמחה כתיב ביה מר בריה דרבנא הוה יתיב כולה שתא בתעניתא לבד מיומא דעצרתא ופורים ומעלי יומא דכיפורי דהתני ר' חייא "ושבתם את נפשותיכם בתשעה לחדש וכי בתשעה מתענין והלא בעשירי מתענין אלא לומר לך כל האוכל ושותה בתשיעי מעלה עליו הכתוב כאלו התענה תשיעי ועשירי "וישלחו מנו לאין נכון לו מאי לאין נכון לו רב חסדא שלחו מנות למי שלא היה לו להרגיל עירובי תבשילין אבל היה לו להניחולא הניח פישע' היא מאי "כי חדו ה' מעוזכם א"ר יוחנן משום ר"א בר"ש אמר להן הקב"ה לישראל בני לוו עלי וקדשו היו והאמינו בי ואני פיר' תני רב תחליפ'אבי דרבנאי הזאה ואמרי לה אחיה דרבנאי תיזאה כל מזונותיו של אדם קצובין לו מראש השנה ועד ראש השנה תיין מהיצאת שבת והיצאת ימים טובים והיצאת בניו לתלמוד תורה שאם פיחת פותתין לו ואם הוסיף מוסיפין לו תניא אמרו עליו על שביאי הזקן שכל ימיו היה אוכל לכבוד שבת מיצא ברהמה נאה אומר זו לכבוד שבת למחר מיצא אחר נאה ממנה מניח את השניי ואוכל את הראשון אבל הלל הזקן מדה אחרת היתה לו שכל מעשיו היתה ליש שמים דכתי' "ברוך ה' יום יום תני נמי הכי בי"א מחד בשבין דשבתי' וב"ה אומרים ברוך ה' יום יום ועושה כ' "תבשי' מעי"ט וכו' : אמר אביי לא שנו אלא תבשיל אבל פת לא מאי טעמ' מידי דמלפת בעי' ופת לא מלפתא וכן דייסא נמי לא מילפתא דא"ר זירא הני בבלאי טפשאי דאכלי נהמא בנהמ' תני ר' חייא עדשים שבשילי קדר' סומק עליהן משום עריבי תבשילין והני מילי דאית בהו כזית אמר רב יצחק ברידה דרב יהודה אמר רב "דגים קטני' אין בהן בישולי כותי ואמר רב יוסף אם

גמ' מנא הני מילי אמר שמואל דאמר קרא "זכור את יום השבת לקדשו זכרהו מאחר שבא להשכיחו מ"ט אמרבא כדי שיברור מנה יפה לשבת ומנה יפה לי"ט רב אשי אמר כדי שיאמרו אין אופין מי"ט לשבת ק"ו מי"ט לחול תניא ר' אליעזר אומר "אין לו לאדם בי"ט אלא או אוכל ושותה או ישב ושינה ר' יהושע אומר חלקהו חציו לאכילה ושתיה וחציו לבית המדרש א"ר יוחנן ושניהם מקרא אחד דרשו כתיב הכא "עצרת תהיה לכם כל מלאכת עבודה לא תעשו" וכתיב התם "עצרת לה' אלקיך וכתוב אחד אומר "עצרת תהיה לכם הא כיצד ר"א סבר או כולו לה' או כולו לכם ור' יהושע סבר חלקהו לה' וחציו לכם נר"פ בפרק אלו דברים א"ר אליעזר הבל מודים בעצרת רבעינן נמי לכם דיום שנתנה בו תורה לישראל היא אמר רבא הכל מודים בשבת דבעינן נמי לכם "דכתיב וקראת לשבת עונג רב יוסף אמר הכל מודים בפורים דבעי נמי לכם דמעיקר להכי איתקן "ימי משתה ושמחה כתיב ביה מר בריה דרבנא הוה יתיב כולה שתא בתעניתא לבד מיומא דעצרתא ופורים ומעלי יומא דכיפורי דהתני ר' חייא "ושבתם את נפשותיכם בתשעה לחדש וכי בתשעה מתענין והלא בעשירי מתענין אלא לומר לך כל האוכל ושותה בתשיעי מעלה עליו הכתוב כאלו התענה תשיעי ועשירי "וישלחו מנו לאין נכון לו מאי לאין נכון לו רב חסדא שלחו מנות למי שלא היה לו להרגיל עירובי תבשילין אבל היה לו להניחולא הניח פישע' היא מאי "כי חדו ה' מעוזכם א"ר יוחנן משום ר"א בר"ש אמר להן הקב"ה לישראל בני לוו עלי וקדשו היו והאמינו בי ואני פיר' תני רב תחליפ'אבי דרבנאי הזאה ואמרי לה אחיה דרבנאי תיזאה כל מזונותיו של אדם קצובין לו מראש השנה ועד ראש השנה תיין מהיצאת שבת והיצאת ימים טובים והיצאת בניו לתלמוד תורה שאם פיחת פותתין לו ואם הוסיף מוסיפין לו תניא אמרו עליו על שביאי הזקן שכל ימיו היה אוכל לכבוד שבת מיצא ברהמה נאה אומר זו לכבוד שבת למחר מיצא אחר נאה ממנה מניח את השניי ואוכל את הראשון אבל הלל הזקן מדה אחרת היתה לו שכל מעשיו היתה ליש שמים דכתי' "ברוך ה' יום יום תני נמי הכי בי"א מחד בשבין דשבתי' וב"ה אומרים ברוך ה' יום יום ועושה כ' "תבשי' מעי"ט וכו' : אמר אביי לא שנו אלא תבשיל אבל פת לא מאי טעמ' מידי דמלפת בעי' ופת לא מלפתא וכן דייסא נמי לא מילפתא דא"ר זירא הני בבלאי טפשאי דאכלי נהמא בנהמ' תני ר' חייא עדשים שבשילי קדר' סומק עליהן משום עריבי תבשילין והני מילי דאית בהו כזית אמר רב יצחק ברידה דרב יהודה אמר רב "דגים קטני' אין בהן בישולי כותי ואמר רב יוסף אם

(קף לז) גבי שלקות ללח מותר מדרבנן (קף לח) גבי שלקות ללח מותר מדרבנן ואפ"ה אין קרוי לוכל בכפף תבשילו : זכרהו מאחר שבא להשכיחו מי"ט שבא לאחר עלינ שלח תכבל לו והוכירהו בערוב כדי שיכבל לצורך השבת ולא כן פרש"י ז"ל : מ"ט לימא תקנו ערוב קרא ודאי לאו ערוב מצמא משקאי אלא לתשלומי כעלמא הו' וקרא לקדום היום הוא דאתי כדתני בספרים (קף קו) זכרהו על היין ובערובת תבשילין דרבנן ומה לאו לתקן : תימר רבנן כדי שיכנוס מקוץ שמעי"ט עזכר השבת יבאו ומצה לזה ומצה לזה ולא תקצי ללחם מי"ט לשבת ק"ו כדי שיזכרו שבת לכבוד שבת ונקבל עליהם מבעוד יום ולא יבואו לידי חילול שבת : כאן התקנה הזאת ובשירי כאן ובשירי ושבת : ושלחו מנות לאין נכון לו מקרא הוא בספר עזרא : שלא היה לו להניח כדי שיבשל לשבת ומחר עליהם כל ערב י"ט : מאי קרא ס' היו מעוכם לאמר בקר"ס ניערל לון עלי ושמחו כיום וקדשוהו וכתיבתו בי ואני פורש כלומר קיימו מעמוז מקום שלאמר בקר"ס ושמחתם בחגך והלויתם בי שאני מזונין לכם בדבם נעשה יכיום : כל מזונותיו של אדם קצובין לו מראש השנה ועד ראש השנה תיין מהיצאת שבת והיצאת ימים טובים והיצאת בניו לתלמוד תורה שאם פיחת פותתין לו ואם הוסיף מוסיפין לו תניא אמרו עליו על שביאי הזקן שכל ימיו היה אוכל לכבוד שבת מיצא ברהמה נאה אומר זו לכבוד שבת למחר מיצא אחר נאה ממנה מניח את השניי ואוכל את הראשון אבל הלל הזקן מדה אחרת היתה לו שכל מעשיו היתה ליש שמים דכתי' "ברוך ה' יום יום תני נמי הכי בי"א מחד בשבין דשבתי' וב"ה אומרים ברוך ה' יום יום ועושה כ' "תבשי' מעי"ט וכו' : אמר אביי לא שנו אלא תבשיל אבל פת לא מאי טעמ' מידי דמלפת בעי' ופת לא מלפתא וכן דייסא נמי לא מילפתא דא"ר זירא הני בבלאי טפשאי דאכלי נהמא בנהמ' תני ר' חייא עדשים שבשילי קדר' סומק עליהן משום עריבי תבשילין והני מילי דאית בהו כזית אמר רב יצחק ברידה דרב יהודה אמר רב "דגים קטני' אין בהן בישולי כותי ואמר רב יוסף אם

אם צלאן כותי סומך עליהן משום עירובי תבשילין ואי עבדינהו כותי כמאן דהרמנא אסיר מאי טעמא קיימא [2]עיקר א"ר אבא אמר רב [3]ערובי תבשילין צריכין כוית בין לאחד בין למאה כלומר דלא בעינן כוית לכל אחד ואחד ותבשיל זה אפילו צלי ואפי' שלוק ואפי' כבוש ואפי' מבושל ואפי' קולייס דאפפין שהריתו בחמין מערב יום טוב אמר רב הונא אמר רב ערובי תבשילין צריכין דעת פשיט דעת מניח בעינן דעת מי שהניחו לו בעינן או לא בעי תא שמע דשמואל מיערב אבולה נהרדעה ר' אבי ורבי אסי מערבין אבולה טבריא מבריו ר' עקב מי שלא הניח עירובי תבשילין יבא ויסמוך על שלי ועד כמה א"ר נחמיו בר זכריה משמיה דאביי עד תחום שבת ושמעינן מהני כולהי דלא בעינן דעת כי שהניחו לו אלא בשמידיעו ביום טוב עצמו שהי' ערב שבת כי עירב עלין מאתמול חיי וסומך עליו ומבש לכתחלה לשבי ומאן דמערב אחבריה או אבני מאתיה צריך לזכות דנרסי בעירובין בפרק חלון שבין שרתי חצרות בעי ר"נ עירובי תבשילין צרי לזכות או לא אביר רב יוסף ומאי תיבעי ליה האי אאמר שמואל צריך לזכותו שרי' מוכח אינו מזכה לא על ידי בנו בתו הקטן [4]ולא ע"י עבדו ושפחתו הכנעני' מפני שידן כידו אבל מזכה ע"י בנו ובתו [5]הגדולי ועל ידי עבדו ושפחתו העבריי' ועל ידי [6]אשתו כדאמרינן לעניין שבת (ואומקי' להאי דקתני ע"י אשת ב' ברק א"י נדרי שיש לה לאשתו חצר באותו מבוי והיא שרויי לבדה מנו דזכיא לגופה זכיא נמי לאחריני אבל אתתא דיתבא בהדי בעל בחצר אחת לא זכיא מידי לאחריני דק"ל יר איש כבעלה ואע"ג דהת משמע דלה"מ הוא דצריך לרבנן לא צריך מידו כיון דהב קאמ' הכי ק"ל כרב באיסורי ועוד דבקידושין קאמ' רבא דכולי עלמא יד אשה כבעלה ובענין אחר פריני דאשתכח דלדברי הכל צרי שיהא לה חצר ואת"ח אצר נתתי לה ע"מ שאין לבעלה רשות בה וכרבנן דלרבי מיאיר לא משכחת שיהא לה חצר שלא יהא שלי דקאמר בבבא ע"י [אחרים] עצמו (א) דקניא רב בכל ענין אלא אי"בא דרבנן וכיון דחצר שלה ולא לבעלה ומקבלת פרס ואוכרת במקומה הוא דצריכית לערב כר' יהוד' בן בבא דאמר בגדרים דאוסר בנשים אבל בעירובי תבשילין דלא שייך לאסויי זכייה לאחרינא משום רבי לא תתן גבי מעריים אדם על מעשר שני (ב) על ידי אשתו אלא בשיופי מבוי בלבד כדאמר לענין שבת) הרוא מתניתא קמי דמר שבוא יימא תר חזייה דהוה עציב אמר ליה אמאי עציבת אמר ליה דלא איתיבי עירובי תבשילין אמר ליה סמוך אדידי דשנה חזייה דהוה עציב א"ל אמאי עציבת אמר ליה דלא איתיבי עירובי תבשילין א"ל פישע את לכולי עלמא שרי לדידך אשר ת"ר יום טוב שחל להיות ע"ש אין מערבין לא עירובי תחומין ולא עירובי חצרות רבי אומ' מערבין עירובי חצרות אבל לא עירובי תחומין מתוך שאתה אוסרו ברבר שאסור לו

ואי

רש"י

סומך עליהן כו' דסך ארו נתילה: כותי עובד כוכבים: [2]עיקר כל הדינים הללו עיקרן מדברי סופרים: [3]ערובי תבשילין צריכין כוית לכל אחד ואחד שיהא בו כוית: תבשיל זה אפילו צלי כגון בשר: שלוק כגון בשר מבושל: כבוש כגון דגים: מבושל כגון בשר: קולייס כדאמרינן בחולין (דף קיג:) כגון חתיכות של בשר: שהריתו נתן לתוכו: בחמין מערב יום טוב אמר רב הונא אמר רב ערובי תבשילין צריכין דעת פשיט דעת מניח בעינן דעת מי שהניחו לו בעינן או לא בעי תא שמע דשמואל מיערב אבולה נהרדעה ר' אבי ורבי אסי מערבין אבולה טבריא מבריו ר' עקב מי שלא הניח עירובי תבשילין יבא ויסמוך על שלי ועד כמה א"ר נחמיו בר זכריה משמיה דאביי עד תחום שבת ושמעינן מהני כולהי דלא בעינן דעת כי שהניחו לו אלא בשמידיעו ביום טוב עצמו שהי' ערב שבת כי עירב עלין מאתמול חיי וסומך עליו ומבש לכתחלה לשבי ומאן דמערב אחבריה או אבני מאתיה צריך לזכות דנרסי בעירובין בפרק חלון שבין שרתי חצרות בעי ר"נ עירובי תבשילין צרי לזכות או לא אביר רב יוסף ומאי תיבעי ליה האי אאמר שמואל צריך לזכותו שרי' מוכח אינו מזכה לא על ידי בנו בתו הקטן: ולא ע"י עבדו ושפחתו הכנעני' מפני שידן כידו: אבל מזכה ע"י בנו ובתו הגדולי ועל ידי עבדו ושפחתו העבריי' ועל ידי אשתו כדאמרינן לעניין שבת (ואומקי' להאי דקתני ע"י אשת ב' ברק א"י נדרי שיש לה לאשתו חצר באותו מבוי והיא שרויי לבדה מנו דזכיא לגופה זכיא נמי לאחריני אבל אתתא דיתבא בהדי בעל בחצר אחת לא זכיא מידי לאחריני דק"ל יר איש כבעלה ואע"ג דהת משמע דלה"מ הוא דצריך לרבנן לא צריך מידו כיון דהב קאמ' הכי ק"ל כרב באיסורי ועוד דבקידושין קאמ' רבא דכולי עלמא יד אשה כבעלה ובענין אחר פריני דאשתכח דלדברי הכל צרי שיהא לה חצר ואת"ח אצר נתתי לה ע"מ שאין לבעלה רשות בה וכרבנן דלרבי מיאיר לא משכחת שיהא לה חצר שלא יהא שלי דקאמר בבבא ע"י [אחרים] עצמו (א) דקניא רב בכל ענין אלא אי"בא דרבנן וכיון דחצר שלה ולא לבעלה ומקבלת פרס ואוכרת במקומה הוא דצריכית לערב כר' יהוד' בן בבא דאמר בגדרים דאוסר בנשים אבל בעירובי תבשילין דלא שייך לאסויי זכייה לאחרינא משום רבי לא תתן גבי מעריים אדם על מעשר שני (ב) על ידי אשתו אלא בשיופי מבוי בלבד כדאמר לענין שבת) הרוא מתניתא קמי דמר שבוא יימא תר חזייה דהוה עציב אמר ליה אמאי עציבת אמר ליה דלא איתיבי עירובי תבשילין אמר ליה סמוך אדידי דשנה חזייה דהוה עציב א"ל אמאי עציבת אמר ליה דלא איתיבי עירובי תבשילין א"ל פישע את לכולי עלמא שרי לדידך אשר ת"ר יום טוב שחל להיות ע"ש אין מערבין לא עירובי תחומין ולא עירובי חצרות רבי אומ' מערבין עירובי חצרות אבל לא עירובי תחומין מתוך שאתה אוסרו ברבר שאסור לו

הרוא סמיך דהוה מסדר מקמיה סיום יודע מסויות בגרסת שלנו עליהם נמצי אר שמיל סיטו מ"ם בורות כפין: סמוך לגילי דמערבא אמר ליה דלא איתיבי עירובי תבשילין אמר ליה סמוך אדידי דשנה חזייה דהוה עציב אמר ליה מאי עציבת אמר ליה דלא איתיבי עירובי תבשילין אמר ליה סמוך אדידי דשנה חזייה דהוה עציב א"ל אמאי עציבת אמר ליה דלא איתיבי עירובי תבשילין א"ל פישע את לכולי עלמא שרי לדידך אשר ת"ר יום טוב שחל להיות ע"ש אין מערבין לא עירובי תחומין ולא עירובי חצרות רבי אומ' מערבין עירובי חצרות אבל לא עירובי תחומין מתוך שאתה אוסרו ברבר שאסור לו

מתרים א

רש"י

ואי אתה אוסרו בדבר המיותר דין שלח רבי אלעזר לגולה לא קשאתם שונין בבבל ר' יתיר וחכמים אוסרין אא רבי אוסר וחכמים יתירין אמר רבא אמ' רב סתורה א"ר הונא הילכתא כותיה דר' לאשי תנו רבנן יום טוב שחל להיות בשבת ב"ש אומרים מתפלל שבעה ושל י"ט בפני עצמה וב"ה אומרי מתפלל שבע מתחיל בשל שבת ומסיים בשל שבת ואומר קדושת היום באמצע רבי אומר אף חותם בה מקדש השבת וישראל והזמנים תני תנא קמיה דרבינא מקדש ישראל והשבת והזמני אמר ליה אטו שבת ישראל מקדשים לי שבת הוא מקדשא וקמא לא אימא מקדש השבת וישראל והזמנים אמר רב יוסף הלכה כרבי ובדמתרץ רבינא תנו רבנן שבת שחל להיות בר"ח או בחולו של מועד עריבית שחרי ומנחה מתפלל שבע ואומר מעין המאורע בעבודה ואם לא אמר מחזירין אותו ר' אלעזר אומר בהודאה ובמוספין מתחיל בשל שבת ומסיים בשל שבת ואומר קדושת היום באמצע רבן שמעון בנגמליא ור' יוחנן בן ברוקה אומר כל מקום שהיא זקוק לשבע מתחיל בשל שבת ומסיים בשל שבת ואומר קדוש' היום באמצע אמר רב הונא אין הלכה כאותו הזוג אמר ר' חייא בר אשי א"ר מניח "אדם עירובו תחומין" מי"ט לחבירו ומתנה וכל שאין עירובי תבשילין ורב אמ' מניח את עירובי תבשילין מ"ט לחברו ומתנ' אבל לא עירובי תחומין דלמיקנא ביתא בי"ט לא והילכת' כרבא דהוא בתר ומתברא לן דהני מילי בעירובי תחומין דמיקנה ביתא הוא אבל עירובי חצרות דביטל רשות דהוא כעין אדם עירובו בי"ט ראשון ומתנה וניבא הבי אי האידנא חילא בהאי עירובא לישתרי לן לטלטולי בשבת' מביתא לביתא וכדרבא לדרתא ואי האידנ' יומא טבא אין בדברי כולם ולמחר במעלי שבתא דהוא ר"ח שני ניימא הבי אי דאידנא יומא טבא כבר עבידנא עירובא מאיתמל והשתא לא צריכנא כידי ואי האידנ' חילא הוא בהאי עירובא תשתרי לן לטלטולי מביתא לביתא ומדרתא לדרתא והיכא מניח עירובי תבשילין ומתנה כגון דאיתרמו לרי שני ימים טובים של גליות חמישא בשבא ומעלי שבתא דמיבעי ליה לאנחוי עירובי תבשילין כמעלי יומא טבא דהוא ארבע בשבא ואי אישתלי ולא אנח במעלי יומא טבא מנח ליה לעירוב ביומא טבא קמא דהוא חמישא בשבא וניימא הבי אי האידנא יומא טבא לכתר חילא הוא ולא צריכנא ולא כידי ואי לכתר יומא טבא האידנא חילא הוא ובהאי עירובא דקא מנחנא לישתרי לן למיפא ולבשולי מיומא טבא לשבתא ודוקא בשני ימים של גלוי אבל בשני ימים של ראש השנ' לא כראמרינן בפירקא קמא דביצה הוה יתיב קמיה דרב אשי בריש שתא חזייה דהוה עציב א"ל אמאי עציב וכו' תנו רבנן אין אופין מיום טוב לשבת קר ותומר מיום טוב לחול בראשת אמרי מילאה אשה קדר בשר אע"פ שאינו צריך אא לקיתון אחד מים אע"פ שאינו צריך אא לקיתון אחד אבל

תוס' ד"ה אוסרו אין ניחך כח לאוסרו להקן למחר דבר שהוא מוכן מיום טוב ואיכא למ"ד גזרו חכמים על מלקטין בשבת שמא יעלה ויתלוש ויכתוב ויתקן ויאמר לעכו"ם ויכתוב בשבת ויתקן ויאמר לעכו"ם ויכתוב בשבת ויתקן ויאמר לעכו"ם ויכתוב בשבת

אבל לאפות לא יאפה אלא מה שצריך לו רבי שמעון בן אלעזר אומר אף ממלאה אשה את חבירתה פת מפני שרפת נאפה יפה בשעה שחתנור מלא אמר רבא הלכה כרבי שמעון בן אלעזר איבעיא להו מי שלא הניח עירובי תבשילין היא נאפר ואין קבחו נאפר או דילמ' היא נאפ וקבחי נאפ' לכאי נפקא מינ' לאקנויי קבחי לאחרים אי אמרת היא נאפר ואין קבחו נאפר לא צריך לאקנויי קבחו לאחרי' אבר אפו ליה אחריני ואי אמרת היא נאפר וקבחו נאפר צריך לאקנויי קבחו לאחרים מאי תא שמע מי שלא הניח עירובי תבשילין הרי זה לא יאפה ולא יבשל ולא יטבין לא לו ולא לאחרים ולא אחרים אופין ומבשרין לו ביצד הוא עושה נוקנה קמחו לאחרים ואחרים אופין ומבשרין לו שמע מינה היא נאפר וקמחו נאפר שמע מינה איבעיא להו עבר מי שלא הניח עירובי תבשילין ואפה מאי מי קנסוה רבנן או לא ואתינן למיפשט מיהא דתניא מי שהניח עירובי תבשילין הרי זה אופה ומבשל ומטמין ואם רצה לאכול את עירובו הרשות בידו אבלו עד שלא עד שלא הטמין הרי לא יבשל ולא יטמין ולא יאפ לו ולא לאחרי' ולא אחרים אופין ומבשרין לו אבל מבשל הוא ליום טוב ואם הותיר הותי ליבשל ובערב שבת יערים ואם הערים אסור ושמע מינה ראם עבר ואפה אסור ודחי' ולא אימשיט בעיין : בית שמאי אומרי שני תבשילין וכו' : מתני' דלא כי האי תנא דתניא אמר רבי שמעון בן עזריה לא נחלקו בית שמאי ובי הלל על שני תבשילין שצדדו לכה נחלקו על דג וביצ' שצדדו בית שמאי אומרי שני תבשילין וב"ה אומרי תבשיל אחד

אמר

רש"י

תנא נאפות כל ככר וככר צריך עירוב ותפיים כל ת' לעצמו ורדיוט נעש' שתנור מלא שהעורים קטני כיו ומדנקיט הפת בדפנות ומתוך שמתפשט הלגו תוך הפת נדפס ונתפח יפה : פרת שרפת נאפה יפה בשעה שחתנור מלא ומתוך שמתפשט הלגו תוך הפת נדפס ונתפח יפה : ובירוא מצוי לדרוך בשיורת כי"ט מוכר לחמרין לקנן לתוך שהוא מלא תבואה (לא סד) חולה שתמוזכו לשתי ברוגרות ולשתי שתי גרוגרות בשתי עוקלין ושלש נשוקן וחלש מי שמיקיז דמים ומיקיז דחזיין ליה לו דילמא

ר' חנינא

אמר

רש"י

תנא נאפות כל ככר וככר צריך עירוב ותפיים כל ת' לעצמו ורדיוט נעש' שתנור מלא שהעורים קטני כיו ומדנקיט הפת בדפנות ומתוך שמתפשט הלגו תוך הפת נדפס ונתפח יפה : פרת שרפת נאפה יפה בשעה שחתנור מלא ומתוך שמתפשט הלגו תוך הפת נדפס ונתפח יפה : ובירוא מצוי לדרוך בשיורת כי"ט מוכר לחמרין לקנן לתוך שהוא מלא תבואה (לא סד) חולה שתמוזכו לשתי ברוגרות ולשתי שתי גרוגרות בשתי עוקלין ושלש נשוקן וחלש מי שמיקיז דמים ומיקיז דחזיין ליה לו דילמא

ר' חנינא

כתוב בספר המאור

אמר רבא הלכה כחנא דידן והלכה דב"ה כתב רש"י ז"ל נסתר היטר דעירובי חצירות ותבשילין לריחן קח וקבשיל וחם דתלמיד ב"ש דב"ה מתחני' לית לן בה אלא בתבשיל שאינו ראוי ליום טוב כגון דגים וכיוצא בהן שמבשלין אותן ליום טוב עצמו אבל לא לצורך מחר ולא לצורך שבת ואפילו לצורך יום טוב עצמו אסור אלא אם כן מבשל כדי שיספיק לאכילת אורחים ולבני הבית ולא יצטרכו לבשל ביום טוב עצמו ואם לא בישל כך אסור לבשל ביום טוב עצמו אפילו לצורך אורחים שבאו ביום טוב עצמו ואפילו לצורך חולה שאין בקיאין בו ואפילו לצורך מצוה כגון לצורך סעודת ברית מילה ופדיון הבן ואפילו לצורך מי שנתחייב בסעודת מצוה כגון חתן וכלה ומלוה מלכה ואפילו לצורך מי שנתחייב בסעודת מצוה כגון חתן וכלה ומלוה מלכה ואפילו לצורך מי שנתחייב בסעודת מצוה כגון חתן וכלה ומלוה מלכה

רש"י

פתחיל בפיסקא לחמים ולהקדים ע"י עירוב ונתנה יומו הכל : כתני' מטבילין כל הכלים מלפני השבת דקי"ל מוכיח עליו מעשה דרבי אלעזר בר' שמעון דאמר ליה לשמעיה זיל אייתי לי מיא לאטבולי מנא דאי לא אייתי לי מיא לא אטבלי ליה ואי לא אטבלי לא אכלי ליה פתורא ואי לא אכלי ליה פתורא לא אכלי ליה בלחודי ואי לא אכלי ליה בלחודי

איתמר אמר ר' חסדא כו' עד ולא לכולן: תוספ' מי"ט לחול לאחר שבת ולחול לפני יום טוב: והילכתא כרבה ואיפוך ר"מ לגבן מלקין אבל אין משורת הדין כו' ת"ר אין אחר יחיד בכל מקום אלא בי"ט בלבד: ר"י אומר אחר יחיד בכל מקום: ת"ר אין אחר יחיד בכל מקום אלא בי"ט בלבד: ר"י אומר אחר יחיד בכל מקום: ת"ר אין אחר יחיד בכל מקום אלא בי"ט בלבד: ר"י אומר אחר יחיד בכל מקום:

ר"ש

איתמר האופה מי"ט לחול רב חסדא אמ' לוקה ר"א אינו לוקה רב חסדא אבר לוקה לא אמרי' הואיל ואי סיקריה ליה אורחים חזי לרבי השתא נבי חזי לרבי ורבה אמ' אינו לוקה אמרינן הואיל והלכתא כרבה וכבר בירורנוהו בפרק אלו עוברין בפסחי תניא "אך" אשר יאכל לכל נפש שומע אני אפילו נפש בהמה במשמע בעינן שנאמר "ומכה נפש בהמה ישלמנה ת"ל לכם לכם ולא לכותים לכם ולא לכלבים דברי ר' יוסי הגלילי רבי עקיבא אומר אפילו נפש בהמ' במשמ' אם כן מה ת"ל לכם לכם ולא לכותים ומה ראית לרבות את הכלבים בזמן שהרועים אוכלין ממנה חייבת בחל' ונאפת בי"ט וכו' וקיימא לן סתם מתניתין ומחלוקת דבריהם הלכ' כסתם מתני': מתני' בית שמאי אומרים לא יחם אדם חמין לרגלין אלא אם כן היו ראויין לשתייה וב"ה מתירין ועושה מדור ומתחמם כנגדה: גמ' ודיק מינה לרגליו הוא דשרו בית הלל אבל כל גופו לא כדתנן אמרו להם הכמים אם ביום טוב כחמין שהותחו ביום טוב אסורין ברחיצה ומותרין בשתיה ולענין רחיצה בי"ט בחמין שהותחו מע"ש חזינן לגאון דקא כתב הבי דרהיא דאמרינן לא ירחץ אדם כל גופו בשבת בחמין שהותחו מע"ש רוקא בשבת אבל בי"ט שרי לרחוץ כל גופו בחמין שהותחו מע"ש דראו רבר שחייבין עליו משום שבות ולא בישום רשות ולא בישום שבות רי"א אלא גזור הוא וכו' נזרי בשבת אבל בי"ט לא: מתני' שלשה דברים רבן גמליאל מחמיר כדברי ב"ש אין מטמנין את החבין מי"ט לשב' ואין מוקפין את הגרנין ואין איפין פתין גריצין אלא רקיקין אמרו לו מה נעשה לחרדי בית אבא לא היו איפין פתין גריצין אלא רקיקין אמרו לו מה נעשה לחרדי שהן מחזירין על עצמן ומקילין על כל ישראל להיות איפין פתין גריצין ורקיקין: גמ' ביעא מיניה אבא בר מרתא מאביי בידו לכבות את הגר בי"ט משום דבר אחר א"ל איפיש בבי אחר אין לו בית אחר מאי א"ל איפיש ליעשו בחיצ'אין לו דבר לעשות מחיצה מאי איפיש לכפות עליו את הכלי איקלו בלי לכפו עליו מאי א"ל אסור איתיביה אין מכבין את הנר בעץ בשביל לחוס עליה ואם בשביל שלא יתעשן הבית אי בשביל שלא תתעשן הקדרה מותר א"ל התם ר' יהודה היא

דאמר לכם לכם לכל צרכיכם כי

אין יחם אדם חמין לרגליו ליתני לרחוץ כל גופו כדתני רב חסדא ולא להנעיר ולא בשביל רחיצה: מדוחק ניסק נהל דהכא כלבוש דמים בשביל לחזור ולהוכל נפש: ולין עוקרין לה בשבת: אם בשבת המבורה על מנת כן בשביל חולה: ומקיפין בגונא כל שהוא כדתנן בביצה: ולענין חיוב בכלאי ע"ב עשה כהן מלאכה בשבת לצורך עצמו ולצורך אחרים: מפני כבוד אחר לעשות מצוה: כדי לחום עליו בשבת: וכן לצורך י"ט ואחרים מותר משום דחי בשבת: ואם בשביל שלא יתעשן הבית: משום שבות: ואם בשביל שלא תתעשן הקדרה מותר א"ל התם ר' יהודה היא

כי

המאיר הקטן

עין משפט

קשיא לך לרבנן וכן רבה וכן לשמואל דתן לה ואוקמוה כרבי יהודה למימרא דלעולם הילכתא כותיה הכא עניני כר"ו כלומר ר"ל דהא כרבי"ו ל"ל דהא כפרקין דלקמן למימרא דהלכה כר' יהודה ולקמן גבי פריפת תמרי פריש כותיה וגרסי' ר"ל דהא כפרקין כן ומיהו מדקתני ר"ל אומר אחינו נרחה כן דהכא ודאי לגמרי לפרקין דלעיל כפרקין הוא ולא כפרקין דלקמן הכא לשמואל דתן לה כרבי

המאור הקטן

מתני׳ אף הוא אומר שלשה דברים רהקל מכבדין בין המטות ומניחין את המונח ביו טוב ועישין נדי מקולם בלילי פסחים וחכמים אוסרין: גמ׳ אמר אמי מחלוקת להריח אבל לגמר הבית אי הכלים דברי הכל אסור איבעיא להו מהו לעשן פירות מהו לעשן את הפירות כדי להכשירן לאכילה אמ׳ רב יהודה על גבי נחלית אסור מפני שהוא מכבה על גבי חרס מיתר ואסיקנא רבא אמר על גבי נחלת נמי מיתר מידי דהוה בישרא אנומרי וכן אמר רב אשי לעשן שרי מידי דהוה בישרא אנומרי וכן הילכתא נרסי בפרק ר אליעזר אומ׳ אם לא הביא כירה ר אין מסננין את החרד במסנן שלי ואין נמתיקי אותו בנחל ואתני ממתיקין אותו בנחלת לא קשיא כאן בנחלת של ע״ן א״ל אביי לרב יוסף מאי שנא מבשרא אנומרי א״ל התם ליכא כבוי חכ׳ איבא כבוי בעא מיניה אביי מרבה מרו לגבן א״ל אשיר ומאי שנא מלישה התם לא אישר הבא אישר והא אמרי נהרדעי גבינתא בת יומא מעליא הכי קאמר אפי׳ בת יומא מעליא ויקשירי בי ידיה מעשן אימן הוא ואמ׳ שמעון בפירושי בלשון ערבי תפיר אלא במז ויש אומרים שהן עישון בית הידים: מתני׳ שש׳ דברים ר אלעזר בן עזריה מיתיר וחכמים אוסרין פרתי יוצאה מרציעה שבין קרניה יסקרדין את הבהמה ביום טוב וישחקון את הפפרין בריחים שלהן ר׳יהודה אומר אין מקרדין את הבהמה ביום טוב מפני שהוא עושה חבורה אבר מקרצפין אומרים אין מקרדין אף לא מקרצפין: גמ׳ ת״ר אין קורות ואין דלתות קרצוף קיורו קטנים ועישון חבורה קרצוף גדולים ואין עישון חבורה ושלש

ר׳ש׳י

מתני׳ מכבדין בין המטות בין המסיבה שלוכלין שם שהיו מסובין ואוכלין ע״ג המטות: מונחת לצורך היום אף הוא אומר ג׳ דברים להקל: מכבדין בו ביום בשלמא שהיו אוכלין שם שהיו מסובין ואוכלין על גבי מטות

נמ' והלא מחלוקין בדבר תנא קמא סבר לה כר' יהושע בן עזריה ורבנן סברי לה כר"ש דלתמר בורר לרם מעה כסף ופסבל ובלבד שלא יקבין לעבות חרין: כתבי' מפני שהיא בונסת חרין בגרגרותיה בכלומר לא ע"י תפירה אלא בונסת ונוקב ונותן חרין בתוכו כדרך שעושין בנעלי הגבורים קרקע וניקוב קיחים ונעשה מקומו נמוך אלא מוזיו עפר ממקומו לעבות חרין: אין נזרין הנסים מן הניטרין ניטרין על הנסים שם נרטוקים: ניטרין של מיה קדישות מוקטן נדר וכוסס לתוכן חיוח הסר וחילוחי ומנדלוח

סליק פרק יום טוב

ושלש מחלוקות בדבר תנא קמא סבר לה כר' שמעון דאמר דבר שאין מתבוין מיתר וקירוד אע"ג דקא עביד חבורה שרי וכל שכן קרצוף דלא עביד חבורה ורבי יהודה סבר דבר שאין מתבוין אסור ומקירוד דקא עביד חבורה אסיר וקרצוף דלא עביד חבורה שרי ורבנן סברי לה כר' יהודה דאמר דבר שאין מתבוין אסור וגזרי קרצוף אטו קירוד אמר רבא אמר רב נחמן הלכה כר' שמעון שהרי רבי אלעזר בן עזריה מירה לו אמר ליה רבא לרב נחמן ולימא מר הלכה כר' יהודה שהרי חכמי מודים לי אמ"ל אנא כר' שמעון סבירא לי ועוד שהרי ר' אלעזר בן עזריה מודה לו וכן הילכתא: מתני' °הריחים של פלפלין טמאים משום כלי קיבול ובישים כלי מתכות ומישו כלי בכרה עגלה של קטן טמאה מדרס וניטלת בשבת ואינה נגררת אא"כ נבי הבלים רבי יהודה אומר כל הבלים אינן נגררין חוץ מן העגל מפני שהיא כובשת: גמ' אמר רב נחמן זו דברי רבי יהודה אבל ר' שמעון אומ' גורר ארם מטה כסא וספסל ובלבד שלא יתבון לעשות חריץ וקיימא לן כר' שמעון:

סליקו להו יום טוב

אין °צדין דגים מן הביורין ביום טוב ואין נותנין לפניהן מזונות אבל

סליקו להו יום טוב

אין נזרין הנסים מן הניטרין כי"ט ושב"ש דשחיטה ותפייה וניטול תמוך מלשכות והוכרו לצורך משום דלא אפשר מעי"ט דשחיט חיים למאר כיצרו בן יקטום ויסריח אבל נידה אפשר לצורן מבעו' יום וניחוש מיום ולא יחזקו למאר יקהם: ניטרין של דגים הם כריסום מיס שקורין גוירי"ל ניטרי חיוח קרקיפוק שהן מוקטין נדר סניף וכוונסין לקוכן חיוח הסר וילודת ומקנדלוח שם: ואין נותנין לפני הדגים מזונו לפני שהן מזונותן עליך כי לישפר להן כלל מזונו שאוכלין ברשי העשבין נקרקע ובגל הם הקטן:

מלחכת ה'

פרק אין צדין

כתוב בשפתי חכמים שהטין הן הניטרין הוא שהטין הקטנים שבשפת הים ואינן ראויין לאכילה אבל הגדולים ראויין לאכילה ואסורין משום דג טמא ואפילו הכי מותר לצוד אותן ביום טוב משום דמלאכת אוכל נפש היא ואפילו הכי אסור לצוד אותן בשבת משום דמלאכת אוכל נפש היא ואפילו הכי אסור לצוד אותן בשבת משום דמלאכת אוכל נפש היא ואפילו הכי אסור לצוד אותן בשבת משום דמלאכת אוכל נפש היא

אבר הכותב וכי רבי קנינו קיים הן בקרקעות הים ואינן ראויין לאכילה אלא לאחר זמן ואינן בתורת קיים ואינן בתורת הכר ואינן בתורת קיים ואינן בתורת הכר ואינן בתורת קיים ואינן בתורת הכר

אבר צדין היה ושוף מן הביברין ונותנין לכהנים תרומה לחיה ושוף מן הביברין ותומדין הן ולסיכך נותנין לכהן מתנות : רסב"ג לעיל לא כל הביברין שוין לחיכך ביבר בגיד ולא חציבי ביה חיה ושוף ניטרדין : זה הכלל כל שהמושכר לידה וכו' בגמ' תפרס"ה ר"ת מחשכר לידה : בגיד בגיד כל שאין הגיד נראה בבשר ואינו מדולדל ונראין ג"ל זה הכלל כל הקבוצין בגיד בגיד כל שה

ורש"י

גרסינן בפרק בכל מערבין ההיא בר טביא
דאתאי לבי ריש גלותא דאיתציד ביום טוב
ראשון ואישתהים ביום טוב שני רב נחמן ורב
חסדא אבור רב ששת לא אביל דקסבר קדוש
אחת הן וקימיה ן כרב נחמן ורב חסדא ורב
ששת נמי קא הדר ביה: ואמרי נמי הכי ליפת
דאתאי לסתוי חזייה רבא דמיכסיסא אמ'אי
ודאי מאתמר עקורה היו מאי אמרת מחיין
לתתים אתאי הבא בשביל ישראל זה מותר
ליישראל אחר וכל שכן הא דאמרתא דמיתים
אתא שרא להו רבא למכן מניה כיון דחזא
דקא מיפשי ומייתי אסר להו: הניחו בני גננא
דנזו דרו כיתים אמא ביומא טבא לאורתא שרא
להו רבינ' לאודותי לאחרתא אתו ושיילו לרבא
אכר להו בעינן בבדי שיעשו: אמר רבה בר
רב הונא אבר רב הסובר אמת המים מערב יום טוב ולמחר השבים ומצא בה
דגים מותרים דהא כבר ניצודו מערב יום טוב והיו להו ביכנין ואיה שקיננה
בסרדם כגון איל וצבי וכיוצא בהן וילדו עפרי ועדיין הן קטנים ואינן צריכין
ציידה אין צריכין זימון ומותרין ביום טוב ודוקא בסרדם הסמוך לעיר דהוו להו
דרעתיה עילוייהו אבל בסרדם שאינו סמוך לעיר צריכין זימון והני מילי
בדידהו אבל באימיהו כיון דבעי' ציידה לא מיהני להו זימון: מיתני' בהמה
מסובכת לא ישחוט אלא אם כן יודע שיכול לאכול מבנה כזית צלי מבעו' ים
ר' עקיבא אומר אפי' כזית חי מבית סביחתה שחטה בשרה רא יביאנ בפיה
ובמיטה אבל מביאה בידו איבר איברי:

גמ'

מרחשת ה'

ועוד ואם תלמד רב מפת
ממקום שכבוש
מותר לשחוט לפי שאין
מכבדין בו
ומשמרין אותו
ומכסין אותו
ומניחין אותו
ומשמרין אותו
ומכסין אותו
ומניחין אותו
ומשמרין אותו
ומכסין אותו
ומניחין אות

מלחמת ה

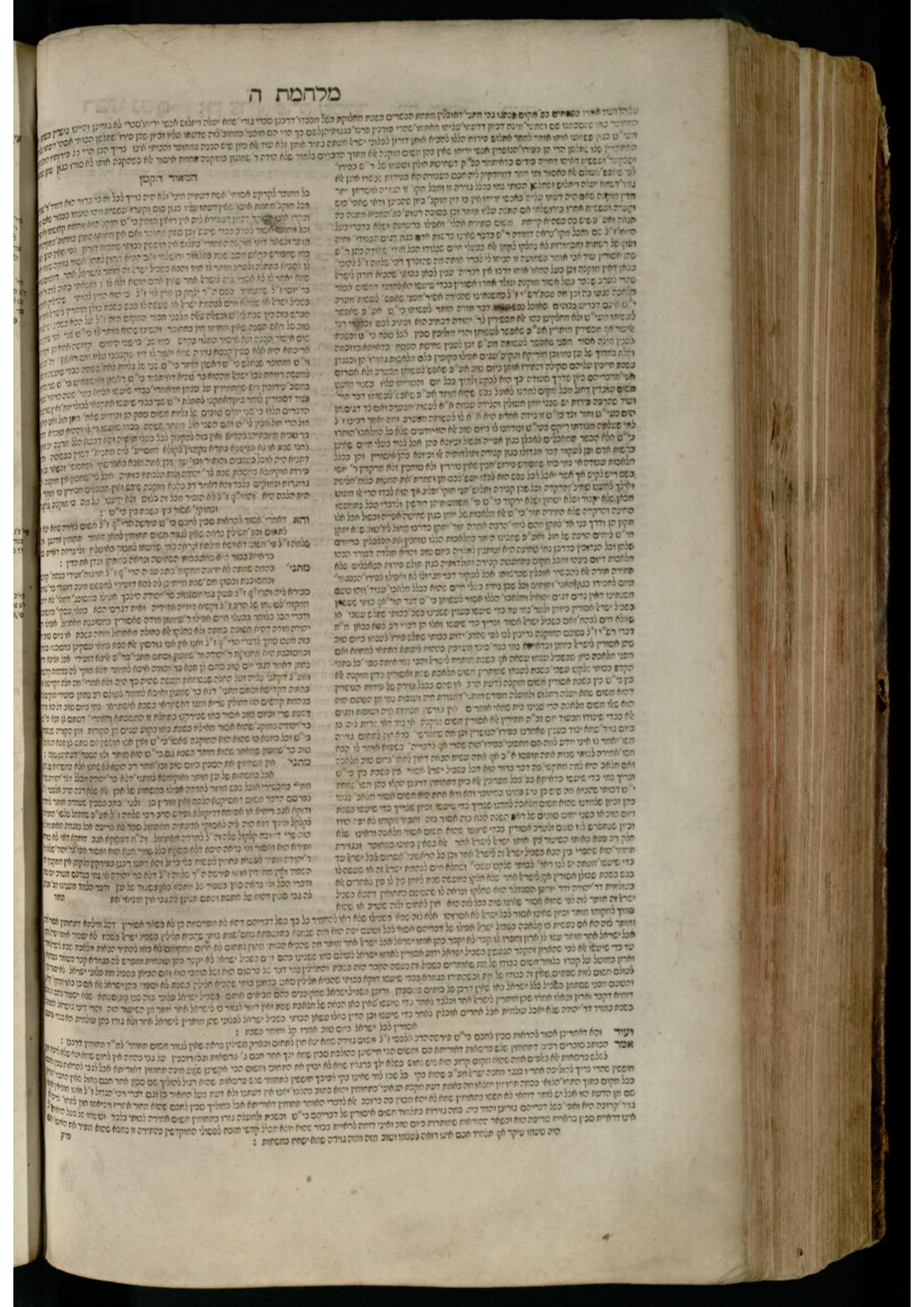

רש"י

גמ' ת"ר אין הסומא יוצא במקלו ולא הרועה בתרמילו ואין יוצאין בכסא: אחד האיש ואחד אשה ואם היו רבים צריכין לו מותר: מתני' בכור ישנפל לבור ר'יהודה אומר ירד מיודעו וישחוט וראה אם יש בו מום יעל וישחוט ואם לאו לא ישחוט ר'שמעון אומ'כל שאין מומו ניכר מער' יום טוב אין זה מן המוכן: גמ' במאי קא מיפלגי ברואין מומין ביום טוב קא מיפלגי רבי יהודה סבר רואין מומין ביום טוב ור"ש סבר אין רואין מומין ביו"ט ואע"ג דק"ל דר'יהודה ור"ש הלכה כר'יהודה בהא קיימא לן כר"ש דאמרי אמי וורדינאה חזי בוכרא דבי נשיא הוה סבר דלא למיחזי ביומא טבא אתו אמרי ליה לר'אבי אמר להו שפיר עבד דלא חזי אינו והא רבי אמי נופיה הוה חזי רבי אמי מאיתמל הוה חזי וביומא טבא שיולי הוא דק' משייל היכי הוה עיברא כי הדר' נברא דאייתי בוכרא לקמיה דרבא אפניא דמיעלי יומא טבא בהדי דקא יתיב רבא וחייך רישיה דלי עיניה וחזייה למימי א"ל זיל האידנא ותא למח למח אתא לקמיה א"ל אימא לי נופיה דעובר היכי הוה א"ל הוו מנחן שערי אחוריו דהוי צא בהדי קא עייל לריישיה פרטיה לשפיתיה א"ל ודילמ' את גרמת ליה א"ל לא מכלל דגרמ' אסי' וכמיין "דגרמא אסי' אמר אביי דתניא כל מום לא יהי' בו אין לי אלא שלא יהיה מום בידי מנין שלא יגרום לו ע"י דבר אחר שלא יבא בצק ורבילי' ויניח לו לגדי על גבי אזנו כדי שיבא הבלב ויטלנו תלמיד לומר כל מום אמר מום ואמ' כל מום: מתני' °בהמה שמתה לא יזיזנה ממקום מעשה ובאו ושאלו את ר' טרפון עליה ועל החלה שנטמאת ונכנס לבית המדרש ושאל ואמרו לו לא יזיזם ממקומן: גמ'

גמ' אין הסומא יוצא במקלו: ת"ר אין הסומא יוצא במקלו דהוי לה כמקל של הגדי ר' מאיר אומר אף הוא יוצא שכל זמן שהוא מחזיק במקל הוא נראה כבעל מום: ואין יוצאין בכסא: ת"ר אין יוצאין בכסא דהוי לה כמטה ואין יוצאין בה בשבת: ר' יהודה אומר יוצאין בכסא שכל זמן שהוא מחזיק בכסא הוא נראה כבעל מום: ואין יוצאין בכסא כי אין היא להנאתה: ר' יהודה אומר משום ר' אלעזר בן עזריה אף הסומא יוצא בקרדום שכל זמן שהוא מחזיק בקרדום הוא נראה כבעל מום: ת"ר אין הסומא יוצא בקרדום דהוי לה כמטה ואין יוצאין בה בשבת: ר' יהודה אומר משום ר' אלעזר בן עזריה אף הסומא יוצא בקרדום שכל זמן שהוא מחזיק בקרדום הוא נראה כבעל מום: ת"ר אין הסומא יוצא בקרדום דהוי לה כמטה ואין יוצאין בה בשבת: ר' יהודה אומר משום ר' אלעזר בן עזריה אף הסומא יוצא בקרדום שכל זמן שהוא מחזיק בקרדום הוא נראה כבעל מום: ת"ר אין הסומא יוצא במקלו דהוי לה כמקל של הגדי ר' מאיר אומר אף הוא יוצא שכל זמן שהוא מחזיק במקל הוא נראה כבעל מום: ואין יוצאין בכסא: ת"ר אין יוצאין בכסא דהוי לה כמטה ואין יוצאין בה בשבת: ר' יהודה אומר יוצאין בכסא שכל זמן שהוא מחזיק בכסא הוא נראה כבעל מום: ואין יוצאין בכסא כי אין היא להנאתה

גמ' תרגמה זעירי בבהמ' קדשי והיתה מסיכנ' טעי"ט טעמא דבהמת קדשים דאין מאכילין אותם לכלבים הא דתולין שרי לטלטלה דכיון דמסוכנת היא מעי"ט דעתיה עילוי מאיתמל להאכילה לכלבים ולפיכך שרו לטלטל דיקא נמי דקתני מעשה וישאל את ר' טרפון עליה ועל החלה שנטמא בלו הבהמה שמתה דומי' דחלה שנטמאת היא דאינה ראויה לכלום שמע מינה : מתני' °אין נמנין על הבהמה בתחלה בי"ט אבל נמנין עליה מעי"ט וישוחטין ומחלקין ביניהן ר' יהודה אומ' שוקל אדם בשר כנגד כלי או כנגד הקופין וחכמי' אומרים אין משגיחין בכף מאזנים כל עיקר : גמ' מאי אין נמנין אמר רב יהודה אמר שמואל אין פוסקין דמים על הבהמ' בתחלה בי"ט אא"כ היכי עביד אמר רבא מביא שתי בהמות ומעמידין זו כנגד זו ואומר זו כזו תני' נמי רבי לא יאמר אדם לחברו הריני עמך בסלע הריני עמך בשתים אבל אומר לו הריני עמך למחצה ולשליש ולרביע : וחכמים אומרים אין משגיחין בכף מאזנים כל עיקר : מאי כל °עיקר אמ' רב יהוד' אמר שמואל אפי' לשמרו מן העכברים אמר רב אידי בר אבין והוא דתליא בתריטא מפני שנר' כשוקל בשר בי"ט והא דר' חייא ור"ש בר דהוו שקלי מנה כנגר מנה בי"ט לא קיימ' לן כותיהו אלא כרבנן דאמרי אין משגיחין בכף מאזנים כל עיקר אמר רב יהודה אמר שמואל טבח אומן יאסיר לשקול בשר ביד ואמר רב יהודה אמר שמואל אסור לשקול בשר במים אמר רב חייא בר אשי אמר רב אסור לעשות בירת יד בבשר אמר רבינא וביד שפיר דמי אמר רב הונא מותר לעשות סימן בבשר כי. הא דרבה בר רב הונא מתחתך להּ אתלת קרנתא : מתני' °אין משחיזין את הסכין בי"ט אבל מישיא ע"ג חברתה לא יאמר אדם לטבח שקול לי בדינר בשר אבל שוחטין ומחלקין ביניהן : גמ' מאן תנא דהשחוה עצמה אסורה אמר רב חסדא דלא כר' יהודה דתניא אין בין י"ט לשבת אלא צורך אוכל נפש בלבד ור' יהוד' מתיר במכשירי אוכל נפש א"ל רבא לרב חסדא דרשי' משמך הלכה כר' יהודה א"ל יהא רעיוא דבל הני כילי מעלייתא תדרשון משמי : אמר רב נחמיה בריה דרב יוסף הא קאימנא קבייה דרבא והוה קא מעבר סכינא אפומא

בנסמוס קדשים שחשורה בסכום ושעונה קטר' ואיכה נפרים דעמדה והברכה ת"כ אין מזיזין את הקדשים להאכילן לכלבים ואפי' נ"ל דאין מזיזין דכיון דמסוכנת הויא מעי"ט דעתיה עילוי ומאיתמל להאכילה לכלבים ולפיכך שרו לטלטל דיקא נמי דקתני מעשה וישאל את ר' טרפון עליה ועל החלה שנטמא בלו הבהמה שמתה דומי' דחלה שנטמאת היא דאינה ראויה לכלום שמע מינה : מתני' °אין נמנין על הבהמה בתחלה בי"ט אבל נמנין עליה מעי"ט וישוחטין ומחלקין ביניהן ר' יהודה אומ' שוקל אדם בשר כנגד כלי או כנגד הקופין וחכמי' אומרים אין משגיחין בכף מאזנים כל עיקר : גמ' מאי אין נמנין אמר רב יהודה אמר שמואל אין פוסקין דמים על הבהמ' בתחלה בי"ט אא"כ היכי עביד אמר רבא מביא שתי בהמות ומעמידין זו כנגד זו ואומר זו כזו תני' נמי רבי לא יאמר אדם לחברו הריני עמך בסלע הריני עמך בשתים אבל אומר לו הריני עמך למחצה ולשליש ולרביע : וחכמים אומרים אין משגיחין בכף מאזנים כל עיקר : מאי כל °עיקר אמ' רב יהוד' אמר שמואל אפי' לשמרו מן העכברים אמר רב אידי בר אבין והוא דתליא בתריטא מפני שנר' כשוקל בשר בי"ט והא דר' חייא ור"ש בר דהוו שקלי מנה כנגד מנה בי"ט לא קיימ' לן כותיהו אלא כרבנן דאמרי אין משגיחין בכף מאזנים כל עיקר אמר רב יהודה אמר שמואל טבח אומן יאסיר לשקול בשר ביד ואמר רב יהודה אמר שמואל אסור לשקול בשר במים אמר רב חייא בר אשי אמר רב אסור לעשות בירת יד בבשר אמר רבינא וביד שפיר דמי אמר רב הונא מותר לעשות סימן בבשר כי. הא דרבה בר רב הונא מתחתך להּ אתלת קרנתא : מתני' °אין משחיזין את הסכין בי"ט אבל מישיא ע"ג חברתה לא יאמר אדם לטבח שקול לי בדינר בשר אבל שוחטין ומחלקין ביניהן : גמ' מאן תנא דהשחוה עצמה אסורה אמר רב חסדא דלא כר' יהודה דתניא אין בין י"ט לשבת אלא צורך אוכל נפש בלבד ור' יהוד' מתיר במכשירי אוכל נפש א"ל רבא לרב חסדא דרשי' משמך הלכה כר' יהודה א"ל יהא רעיוא דבל הני כילי מעלייתא תדרשון משמי : אמר רב נחמיה בריה דרב יוסף הא קאימנא קבייה דרבא והוה

אפוכא דדיקלא ואבינא ליה להדודיה בעי מר
או לעבירי שבנינתא אמ' לי לעבירי שבנינות'
וחזיתיה לדעתיה דלהדודיה קא עבי והאי דלא
קאמ'לי דקא סבר הלכה כיאוין כירין כן: אמר
אביי הוה קאימנא קמיה דמר והוה קא מעבר
סבינא אפוכא דריחיא ואמרי ליה להדודי קא
בעי מר או להעביר שבנינות ואמ' לי להעביר
שבנינתא וחזיתיה לדעתיה דלהדודיה קא
בעי וקסבר הלכה ואין כירין כן: ואמר רבא
סבין שעמדה ליתיר לחדד בי"ט וה"מ דפסק
אגב דוחקן ודיקא אגב ריחיא או אגב דיקלא
אבל במשחזת לא דרש רב חסדא ואיתימ' רב
יוסף אחד סבין שנפגם ואח' שפוד שנרצע וא'
גריפת התנור באנו למחלוקת' יהודה ורבנן
דתנן אין בין י"ט לשבת אלא אוכל נפש מ"ט דתנא
קמא אמר קרא "הוא לבדו יעשה לכם הוא
ולא מבשירין ור' יהוד' אמר לך אמר קרא לכם
לכל צרכיכם ורבנן ההיא כיבעי ליה לכם ולא
לכותים לכם ולא לכלבים ור' יהודה הא כתיב
הוא אימר לך כתיב הוא וכתיב לכם ולא קשיא
כאן במבשירין שאיבשר לעשותן מערב י"ט
וכאן במבשירין שאי אפשר לעשותן מערב
י"ט איבעיא להו מיהו להראות סבין לחכם רב
מרי בריה דרב איקא שרי ורבנן אסרי ופי' בעל
הלכות גדולות טעמא דמילת' דחיישינן דילמ'
אזלי הוץ לתחום לאחוויי: אמ' רב יוסף תלמיד
חכם רואה לעצמו ומישאילה לאחרים אמר רב
יהודה אמר שמוא' שפוד שנרצע אסור לתקנו
בי"ט ואע"ג דפשיט ליה בידיה ואמר רב יהוד'
אמר שמוא' שפוד "שצלו בו בשר אסו' לטלטלו לתקנו:
בי"ט רב מלביו ואיתימ' רב אדא בר אהבה אמ'
שוכיטו

גמרא

מה שברגיל במלאכה ומיהו אין לו לעשות כן להיזיר במבשרין יותר מדאי ולכל שהוא מבשר בלי הדגר ברור שהוא מלאכה המבשרים ליתי' הרגה ומשום הכי רבינ ח
ול"ע ביהודה לית ליה מעבר ספינה אלא ביד ויקולא אבל במשחזת לא ואפי' לת"ק דאית ליה מעבר ספינה כלי
דקיימי רב נחמיה ורב יוסף קמיסיבו לית אמשחזת במשחזת לא ופ"ה דרבינ' יוסף דבמשחזת משום
דלמדבקן בו מדברי תורה ולמיזל לבני רבנן דקיימי קמיסיבו לית אמשחזת במשחזת משום מוקצה
דלמדבקן בו מדברי סופרים

שומעו ומניחו בקרן זוית שומעו מלמעלן מסר בגרירה ונעשול מן לקרן זוית והוא שים עליו כסר רפ"ט ונשעל מן הלר לף ס"ר שלא נסגר ומילו לתן נו כסר כל כך שיהא רשאי לטלטל כשעל גמור לפי שסוא פחות מכוונת ר"ת אומר לפי שהוא פ"ם שתין נו כסר שרי שיהו רשאי לקרן נרסום כרגים לחמרינן בפרק כירה (דף מב) סותר להולבה פחות מד' לשמוש בקש מלמקש לעידי רשות הרבים כדי שלא יעיין : **גמרא** מביאין רשאי לפסוק באוקב' כר' יהודה כי"ט דסתרינן גופיה דפסק בשמש פ"ג מי שהטיין (דף קט) כר' שמעון באוקב' מחמת מיעום הכח

לא שרי שלא יהיו לכותי

לקרן כר"ם כף למדה דאוקב' סותר מיעום לרבינו בשב' שרי וכו"ם שם ר ולי נרש' דסכא לא שייב ובפלוגתיהו דר' יהודה ור' שמעון דלמקום מחת מיעום משום דלמא רבנן שלא בכר יהן שסוקלה בין השמש' מחמת מיעומו ולפי' לרבי יהודה ליש לים מוקלה אע"פ שעוד רובה לשמש מתנו בחמש שנח ולינו חוזם למיעומו וכרי סוא שבעה ולינו כשלו נשפלה' ממנו סקלתו לשמר מבין ן סמוקלה בין בשמש ולר"ם ליש ליש מוקלה כין בשמש' סוא ליש לין סקלתו שמערב שנח לשמרת' שעד וס לינו בן שמערב י"ט ראשי כי ונחשכ"ם סוא שנרם לכיכך כל שעוד רובה לשמש בו לי לסקה יכול לשמרן עליו שלא שם בן סקשר הלא סוא יכול כלו כשלו לין יהורם עליו עד שעות' להשמש בו נעלה דשמו סוא שנרם לים לי שלא יהו כי קוטן מלי כדי ובכי סיו שוין שיעור' ר' יהודה ור"ש נמוקב' כלל : **בית"י** לא יסור שרם מכור לי נזיר כר שמכור לסוכי שם דשים לכל שוסט ליכ בגלל שיעור : **גמ'** מיכי עביד כשיין רוצה ליקח כל הכשפה ולא מחל' לא שלים ולא רצוב שלא נזיר לו נשים מה יסור לו : נשורת לשרי' וכו' כל הענתין מנקחין בשמוסיקנבאי כך וכך נקחים בן בשמש ולסיקן נקחים קרי לסו כשר' עירם' וענרם חילק' וכשמנדין שקשי' ונשרדם, **רישא** : **בית"י** תומר שרם לסכרן מלא לי כלי זה שכל לא נשרה כשרה מסרם מסי כלי שלא יסא מיעום משום שבת : **גמ'** מכאי מנא המוקק כשים מוכר שמן כיום לו מלק פרנה ומבילין כלקוחות כלילם בערב ומוכרים לכל יוצאים כשם לשלמו ומקנחין ושלנות כל כלילה לתוך כליהן שכן דרך בעלי הנים לשיות שנים בשוך סיולך לא שוכח לשמש בשים כוח שמכר ליה מנין שלא שכך ליסכן : **גמ'** שכל כלי שעומד לשלה יטלטנו עומד סיינו שלא שלדנו ברגין שלא שכוח עומד בשוכר וה שמרנין נו שבשין יניח זה קשתו שכל עריין לא שלדנו ומוכח בגמ' לשיטת קמא דלם"ק דק"ל כותים לקולי כלי האיחוד לשלה כלשון שכבר שלד נו יטלטנו וכן סקה מרמב"ם פ"ו מ"ל בשרק ג' שלכלות שניסק יום שוא ושלשני כל"ל שכלה שכל כלי שכוחד לשלה יטלטנו ג"ל דכי שרי לכבים"ם בשכלוקה נוטל שלה של מוכר ושוליכה לביתו ובייט ליטר לשלה שלה לי כלי זה ביום מן בלשרוק בגמרא דעבידי לינשי דשלה דשני לביילא ושכו שלה שלה שלה

רש"י

הא דיהיב תמלי : נריטיה דרמי בר
תמא לסוס מר דעובדא: רועע מנבל
בסוס שלו ומוכר מן : הרגיל אצלו
שמוכך הרגיל אצלו פיסוק דמים : פטם
לו נתלא סוס פיסוק דמים : פטם
ממשים עופות : סבום מקח סבום
הדמים : סבום מדה קב לו קנייס:

סליקו להו אין צדין

המביא

כדי יין ממקום
למקום כסוך

הקהוס לוג"י עירוב תחום לתחו':
לף יניחם בכל לו בקופה לקח בלא
לו תרב לף לך בקופה תשם תחזור
כבוכלת לחול לבלוק מבחוי : אבל
מניח על כתיפו לח לו מתי לחוכת
להוי לצורך י"ט ומקחילין בעריא'
הקהל לא"פ בלא זימנה מבשל יו'
מי ח"ב ולא היה רגיל לסייר ממנו וכמרת
מ"ר מ"ב מערת שמתי לחתי לינו לחור מבו'
מוקלה : אבל לף בניס שבחוקלה
רחבה שלחורי הבתים קרוי מוקלה
על שם שהיתי מוקלה לחתור ולין
בכנסין ויוצאין לה קניר ונוחנין שם
עניים וכל הבר שלין דעתו לישוב
עד ומן מרובה : נבמ' אם ת"ח
לשנות בגון שוהין הרבה בחורתן
ולריך להניח הרבה תורה :
דדרו בחוקלה מצלו שלחם נוטה
על הקטו בחול בטורח אם בח לצל'
לוקו בי"ט לצורכי"ט בגון חנים או
סך מלא פירו : בדיבלא עקר בעין
ריבו"ם לא בלשון תבנו כדרך שלחי
מלא למהר מבני שלריך לשנות
ובשבת ישנה לשלל מצלו ולא
להדיו עורח י"ט ושבת אם נוח לצל'
בוחלת בבר ובשנוסף חנים בלול
שלריך לשלל בדיבלא : לדדרו בחבלת
שלוחו בי"ט שבי בני לף בחוט על
בקפיהן להניחו שבו לשלל : דדרו
בלבלת בגון על בקפיהן לדדרו בי"ט
לשלוחו מבלוי : בלבלת בחוט בדיהן
ושבי שבי : בפרום סודרא לל חוט
ושיט מבניר ובגויית בעלמא חוט
להגיעו ואם לי לשבר לו לשנו בגון
שלין לו סודר לבסוף שרי : מרקדין
בריבל מסבקין על יד ומעמחין על
הלא וכולן נאסרו מבוס בורח שמא יתקן בלי שיר : מוטב שיעשו שובנין
ולא יהו מודיין לעבור מבזידון ולא יניחו בבך ויל"ת בבך לו לישראל
בדרבנן היכא לחריבל למעבד בדרבנן כי הא דמעמחין :

תוספת

הא דיהן ברתי דרמי בר חמ' היא ורמי בר חמא
הוה שביח קמוה דרב בפי מרי דעובד' ואי לאו
דרחמי בבי ניתא לא הוה עבדה : ת"ר הרולך מתקה
°אדם אצל °רועה הרגיל אצלו ואומר לו תן לי
גדי אחד או טלה אחד אצל טבח הרגיל אצלו
ואומר לו תן לי כתף אח' או ירך אח'אצל פטם
הרגיל אצלו ואומר לו תן לי תור אחד או גוזל
אחד אצל נחתום הרגיל אצלו ואומר לו תן לי
כבר אחד או גלוסק' אחת אצל חניני הרגיל
אצלו ואומר לו תן לי עשרים בצים או חמשים
אגוזים ועשר אפרסקין חמשה רימוני ואתרוג
אחד ובלבד שלא יזבין לו סבום °מקח ר"ש בן
אלעזר אומר ובלבד שלא יזכיר לו סבום מנין
פירש סבום מקח כגון שיש עליו בסף לא יאמר
לו תן לי בבסף ויש לך עלי בסף אחר הרי יש
לך בידי בספי וסבום מנין לא יאמר לו הרי
יש לך בידי חמשים אגוזים תן לי חמשי אחרי'
והרי יש לך בידי מאה :

סליקו להו אין צדין

המביא

°כדי יין ממקו'למקו'לא יביאם
בסל ובקופ' אבל מביא הוא על
כתיפו או לפניו המוליך את התבוא' לא יפשיל
את הקופה לאחוריו אבל מביאה הוא בידו או
לפניו ומתחילין בעירמת התבן אבל לא בעיגים
שבביוקצה : גמ' תנא אם אי אפשר לשנות
כותר אתקן רב במתוזא דדרו בדיחקת לידרו
בדיגלא דדרו בדיגל לידרו באגדא דדרו
לידרו באבפא דדרו באבפ' בפרום סודר
עליה ואם לא איפשר לשניויי שרי דאמר
מר אי אפשר לשנות מותר : א"ל רבה בר רב
חנן לאביי חנן אין מספקין ואין מטפחין ואין
מרקדין והאידנא קא חוינא דקא עבדי ולא
אמרי' לרהו ולא מידי א"ל הנח להן לישראל
מיטב שיהו שוגגים ואל יהו מזידין והני מילי
במילי דידעי דוראי דלא מקבלי מינאבד במידי
דלא ידעינן מחייב לטחית בידם והני מילי
בדרבנן אבל בדאוריתא לא אלא היא לא שנא
בדאוריתא ולא שנא בדרבנן לא אמרינן לרהו
ולא מידי דרמא

תוספת

עוכרין לחול וכמו שכתבנו בעמ' לף יניחם בעמ' ומעמח :
ומתקילין בעריס' סתבן מוקלין לה בגמ' בקבלת סריס לף מיקפר
מסוס מוקלה כמו שבפרש בסמיק : נבמ' סם לו תפסר לשנות
בגון שיומן לחורתי' סרבה שלריך להניח בידו : לדרו בחוק'
מצו שלחם יחיד נוטה על בתפו בטורח אם בח לשלוח בי"ט לצורך י"ט
בגון חנים או סך מלא פירוק ישלחו בי"ט בדיבלא עקר שקורין בורק בדרך בוטח
להרבות שורח בי"ט ועקר מח הוח לשלח בו מבל בכך ובשבת בו חנים הבולחים בבלף מבנה לסלל הוח : ודדרו בדיבלא מצו חנים בגולם שבולין
לשלם בדיבלא לדרו בלבלת לדרו בי"ט לשלוחו מצו שבי בני לדם בשיט על בתפיהם לדרו בי"ט לשלוחו מבלוי : בלבלת בשיט שבי בני בני לדם בשיט על בתפיהם לדרו בי"ט
ושיט מבניר ובגויית בעלמא חוט להגיעו ואם לי לשבר לו לשנו בגון שלין לו סודר לבסוף שרי : מרקדין בריבל מסבקין על יד ומעמחין על
הלא וכולן נאסרו מבוס בורח שמא יתקן בלי שיר : מוטב שיעשו שובנין ולא יהו מודיין לעבור מבזידון ולא יניחו בבך ויל"ת בבך לו לישראל
בדרבנן היכא לחריבל למעבד בדרבנן כי הא דמעמחין :

תוספת

תוספתא "ם שנריך להתחיל ולהתעטף מבעוד יום: דתוריתא הוא דנקטא לן מופניהם לתפניהם כתשמש: דתניא ואהו עד שתשוכה נרפי' ולא נרפי' מתשכה ולא עד שתשוכה ממש דלמי הכי הרי מבינים שעתן לפסק"ם אבים לן פלוגתא דתנאי ומיהו לחשכה קלתר וכי תימא ת"ל למתי נימא בהו הא על כרחין לא מפלגי רבנן אלא בשעת הדחק אבל לכתחלה דברי הכל עד שתשוכה ולא עד שתשוכה ממש דהא אמרינן בפ' מי שהיה נשוי (פסחים דף קיא.) אין מעבירין על המצות אלא לאחר חצות ואי אפשר לקרות קריאת שמע ולהתפלל אחר חצות אלא אם כן מתחיל עם הנץ החמה ואי אפשר לקרות קריאת שמע ולהתפלל עם הנץ החמה אלא אם כן מתחיל עם עלות השחר ואי אפשר לקרות קריאת שמע ולהתפלל עם עלות השחר אלא אם כן מתחיל עם האור ואי אפשר לקרות קריאת שמע ולהתפלל עם האור אלא אם כן מתחיל עם בין השמשות ואי אפשר לקרות קריאת שמע ולהתפלל עם בין השמשות אלא אם כן מתחיל עם הלילה ואי אפשר לקרות קריאת שמע ולהתפלל עם הלילה אלא אם כן מתחיל עם השחר ואי אפשר לקרות קריאת שמע ולהתפלל עם

רש"י

ומ"ש מכאן כו' ללת דאמרי' בפ"ק דמגילה (דף ד:) דמקום שנהגו נהגו ומקום שלא נהגו לא נהגו ומשמע דאפילו בשני ימים אינו כן אלא כל מקום לפי מנהגו ואפשר דהכא מיירי בדבר שאין לו שום עיקר מן התורה ולא מדברי סופרים ולא מנהג ותיקון ולא מנהג ותיקון ולא מנהג ותיקון

גמ' והא אמרת רישא אין מבקעין כלל קס"ד דעשאת דמתני' לאו משום מוקלה הוא דריש מבקעין אלא משום מלאכה ושרשה וס"ק לן דאין מבקעין בעצים לח מן הקורה הנשברים מבי"ע ועשאתן לסכך ולא מן הקורה וכו' ת"ל לעיר ז' מקני וסיינו דמוקצין ומ"ל דאמרת רישא דאין מבקעין עצים כלל ומבקעין לבנין : ולא מן הקורה שנשברי מיחסרי מקני וכו' ומשמע דרישא משום מוקלה : סוגר של קורות סדר של קורות מחוברין לתקן שלא יפלו : מבקעין בעצים לח

רש"י

נמ' יאין נורפין תנור וכירים וכו': תני ר' חייא בריה דרב יוסף קמיה דר' יוחנן ואם אי אפשר לו לאפות אא אם כן נורפי מותר דבותהו דר' חייא נפל לה אריח בתנורא ביומא טבא אמר לה ר' חייא חזי דאנא ריפתא מעליא בעינה מינך אמר ליה רבא לשמעי' מוי לי בר אווזא ואזדרר מחרובא אמר ליה רבינ לרב אשי אמ' לן רב אחא מדיצל דמר שרקין ליה תנורא ביומא טבא אמ' ליה אנן ארקתא דפר' סמכינן כלום אין אנו גובלין טיט ביום טוב לא ארקתא דפרת סמכינן והיא הטיט והרפש שסביבות הנהר אמר רבא והיא הציורה כאיתמר אמר רבינ וקיטבא שרי ישהא אינו בר גיבול לפיכך מותר לגבלו ביום טוב לטוח בו פי התנור עד הלחם או על הצלי אמר רב נחמן אבנים של בית הבאא מותר לצרדן ביום טוב דבנין קבע אסרה תורה ובנין עראי לא אסרה תורה ונורו רבנן על בנין עראי אטו בנין קבע והבא בישים בכדי לא גזרו רבנן א"ר יהודה האי גברתא מלמעלה למטה שרי מלמטה למעל' אסיר וכן קדרה ובן ביתא וכן פיריא יוכן חביתא: פירוש כשהיא עשוי' מרורה של אש לא יהא מניח עצים מלמטה ומניח אחרי עליה מלמעל' שנמצא כדרך בנין אא אוחז את העצים למעל' ומניח אחר תחתיו שאין זה דרך בנין וכקדרה כשישיפת אותה לא יניח אבנים בתחלה ייתן עליהם את הקדרה שנמצא כמאהיל אחר אא אוחז את הקדרה בידו ומכנים אבנים תחתיה וכן בצים כשרוצה לצלות אותן אוחז את העליונ ונותן אחרת תחתיה וכן פיריא שאוחז הקרשים בתחלה ובכנים את הרגלים תחתיה וכן חביתא כשרוצה להטותה על גבי אבנים ניטה אותה ואחר כך מכנים אבנים תחתיה: אין סוכבין את הקדרה בבקעת וכן בדלת מלקא דעתך אא אימא יכו הדלת תניא נמי הכי אין סוכבין את הקדרה בבקעת וכן הדלת לפי שא ניתנו עצים אא להסקה: ואין מנהיגין את הבהמה במקל בי"ט משום תקון כלי: דכיחזי כמאן דקא אזיל לתינ' "הוזרא ר' נתמן אסר ורב ששת שרי פירוש עצים מכיני קיצים וקראין חיורא רב נחמן אסר לישיל מהן עץ רכיבים בתוך הבשר כמין שפוד לצלות בו הצלי ורב ששת שרי ברשיבא בריי עלמא לא פליגי דאסי דכמוקצה דמי כי פליגי בוישא מאן דאסר אמ' לך רא ניתנו עצים אא להסקה ומאן דשרי אמר לך מה לי לצלו' בו ומה לי לצלו' בנהלתי והולכת ביושא שרי רשיב אסיר דרש

עלי לי תקנה בתנורים קטנים הן ובשעה שהוא מלא גחלים אלא יבקע בקצתם בתנור: עוי לי בר תוחא תנורא בתנורא ולא יסיק בתנור אלא בשעה שהוא מלא גחלים ולא יבקע בתנור אלא בשעה שהוא מלא גחלים ולא יסיק בתנור אלא בשעה שהוא מלא גחלים: ותנור מחרובה אלא יחכך בכותל תנור גרוף ולא יבקע בתנור אלא בשעה שהוא מלא גחלים: אמר מר קרקע ליה תנורא כדי שיהא בכותל תנור גרוף ולא יבקע בתנור אלא בשעה שהוא מלא גחלים: אמר מר קרקע ליה תנורא כדי שיהא בכותל תנור גרוף ולא יבקע בתנור אלא בשעה שהוא מלא גחלים: אמר מר קרקע ליה תנורא כדי שיהא בכותל תנור גרוף ולא יבקע בתנור אלא בשעה שהוא מלא גחלים:

דרש רבא אשה לא תכנס לבית העצי' ליטול כיתן אוד ואוד שנשבר אסור להסיקו בו"ט רפי שמסיקין בבלים ואין מסיקין בשברי כלים :

גמ' מיתיבי רבי אלי'עזר אומר °ניטל אדם קיסם מלפניו להצות בו את שיניו ומנבב בין השנים ומדליק בו את הנר אבל לא מן המזבח ולא מן המנורה ולא מן הנר שבבית קדשי הקדשים ולא מן הנר שבבית הפרוכת ולא מן הנר שבבית הפרוכת ולא מן הנר שבבית הפרוכת

עומד אדם על המוקצה הצריך הזמנה והזמנה מועלת לו כגון דלתות ולח לחזי כחתיכת בלוק לגזר מחשב אלא הזמנה והוא הדין במעשר בשר שבשוטות אלא לאורחים ממלקת נקע דסתם מוקצה לאו מעשר הוא דבורנרת ומשקין הם סתם מוקצה ואין רגילין לעבר קורפ זמן גמר מלאכה : ואומר מכאן ולהבי לאכל ולמכר ובני בבכי ביום בירורה : כך שירשום בפיהן לאחרים : גמ' תנור וכירים הדשים כ"ם ישנים הרי הן ככל הכלים ונישלין בשבת בחנר דאא למיקר בגרוסו מידי דלא לאכול ולמכור ולא לחזי לגזר : כ"ם בשניהם שלח מעשר בהמה דם ואינו

רש"י

פומד אדם על המוקצה הצריך הזמנה והזמנה מועלת לו כגון דלתות ולח לחזי כחתיכת בלוק לגזר : ע"ם בשניהם שלח מעשר בהמה ואין מחוסר אלא הזמנה וה"ה נדב"מעוב" בשאר שבעה אלא לאורחים למילקח נקע דסתם מוקלם לאו מעשר הוא דגרוגרו"מוקים סתם מוקלם ואין רגילין לעבר קורפ זמן גמר מלאכה : ואומר מכאן ולהבי לאכל ולמכר בבכי ביום בירורה : כך שירשום בפיהן לאחרים : גמ' הרי הן ככל הכלים ונישלין בשבת בחנר דאא למיקר מידי דבר הוא : תנן סכין תורן שהן להלין ולפחות ובקלין עשין תורן שהן להלין ואין מפיקין בהן אלא לצורך אוכלין : גמ' סכין תורן שהן להלין ואין מפיקין בהן אלא לצורך אוכלין : ת"ר סכ

אפילו גנותיהן שיין תאנא לא ישלשלם בחבל בחלוני וא"א יורידם בסולמית : ומבסין את הפירות וכו' אבר עילא אפי' איירא דליביו ור' יצחק אמ' פירו' דראויין ואזדא ר' יצחק למעמיה דאמר ר' יצחק אין כלי ניטל אלא לדבר הניטל בשבת וכבר בירנו בנסברת שבת שאין הלב כר' יצחק : ונותנין כלי תחת הדרך בשבת תאנא ואם נתמלא חבלי שיפך ושינה ואינו נמנע : בי רחיא דאביי דליך ארתא לקמיה דרבה אמר ליה זיל עיילוה לפיריך לתתם כי היכי דליתיו בגרף של רעי ואפקי אבר לידה וכי עושין גרף של רעי לכתחלה אדתבי והכי נפל בי רחייא דאביי אבר תיתי לי דעברי אדמר אכ"ש גרף של רעי ועביט של מיני רגלים מיתר להוציאן לאשפה תניא נמי הכי גרף של רעי ועביט של מיני רגלים מיתר להוציאן לאשפה וכשרוא מחזירו ניתן לתיכי מים ומחזירו וכי היכי דשרי לאפוקי לרעי אגב כגא הבי נמי שרי לאפוקי בעיניה דהא הרי עכברתא דאשתבח באספרקיא דרב אשי ואמ"ר נקטיה בציציתיה ואפקיה ולא מיבעי' ב"ש דשרי לטרטולי אלא אפי' בשבת נמי שרי כרשנין בפ' כל כתבי הקדש הלכ' בופין מקערה על גבי הגר וכו' : מתני' כל שתיבין עליו בישים שבות ומשים רשות ומשים מציה בשבת חייבין עליו ב"ט ואלו הן בישים שבו לא עילין באילן ולא רוכבין ע"ג בהמה ולא שטין על פני המים ולא מספקין ולא מטפחין ולא מרקדן ואלו הן משי' רשות לא דנין ולא מקדשין ולא חוצצין ולא מייבבין אלו הן משום מציה לא מקדישין ולא מעריכין ולא מחרימים ולא מגביהין תרומות ומעשר' כל אלו ביי' מיב אמרו קל וחומ' בשבת ואין בין י"ט לשבת אלא איכל נפש בלבד : גמ'

בחלוני וא"א יורידם בסולמית : ומבסין את הפירות וכו' אבר עילא אפי' איירא דליביו ר' יצחק אמ' פירו' דראויין ואזדא ר' יצחק למעמיה דאמר ר' יצחק אין כלי ניטל אלא לדבר הניטל בשבת וכבר בירנו בנסברת שבת שאין הלב כר' יצחק : ונותנין כלי תחת הדרך בשבת תאנא ואם נתמלא חבלי שיפך ושינה ואינו נמנע : בי רחיא דאביי דליך ארתא לקמיה דרבה אמר ליה זיל עיילוה לפיריך לתתם כי היכי דליתיו בגרף של רעי ואפקי אבר לידה וכי עושין גרף של רעי לכתחלה אדתבי והכי נפל בי רחייא דאביי אבר תיתי לי דעברי אדמר אכ"ש גרף של רעי ועביט של מיני רגלים מיתר להוציאן לאשפה תניא נמי הכי גרף של רעי ועביט של מיני רגלים מיתר להוציאן לאשפה וכשרוא מחזירו ניתן לתיכי מים ומחזירו וכי היכי דשרי לאפוקי לרעי אגב כגא הבי נמי שרי לאפוקי בעיניה דהא הרי עכברתא דאשתבח באספרקיא דרב אשי ואמ"ר נקטיה בציציתיה ואפקיה ולא מיבעי' ב"ש דשרי לטרטולי אלא אפי' בשבת נמי שרי כרשנין בפ' כל כתבי הקדש הלכ' בופין מקערה על גבי הגר וכו' : מתני' כל שתיבין עליו בישים שבות ומשים רשות ומשים מציה בשבת חייבין עליו ב"ט ואלו הן בישים שבו לא עילין באילן ולא רוכבין ע"ג בהמה ולא שטין על פני המים ולא מספקין ולא מטפחין ולא מרקדן ואלו הן משי' רשות לא דנין ולא מקדשין ולא חוצצין ולא מייבבין אלו הן משום מציה לא מקדישין ולא מעריכין ולא מחרימים ולא מגביהין תרומות ומעשר' כל אלו ביי' מיב אמרו קל וחומ' בשבת ואין בין י"ט לשבת אלא איכל נפש בלבד : גמ'

רש"י

גבי תפי' גנותיהן שיין שלא יתקנם בשבת מוב : בחלוני כגון תם כגב מוקף מחיצה נמוכה ואין בה ד' מחיצות חלוניות : לא ניחא ליה שלשלם בחבל דרך חלונות כי קאי בי' טורח להשלותן מן הגב להחלון ומן החלון לבית : מקרי' קרוי : ומבסין את הפירות וכו' אבר עילא אפי' איירא דליביו ר' יצחק אמ' פירו' דראויין ואזדא ר' יצחק למעמיה דאמר ר' יצחק אין כלי ניטל אלא לדבר הניטל בשבת וכבר בירנו בנסברת שבת שאין הלב כר' יצחק : ונותנין כלי תחת הדרך בשבת תאנא ואם נתמלא חבלי שיפך ושינה ואינו נמנע : בי רחיא דאביי דליך ארתא לקמיה דרבה אמר ליה זיל עיילוה לפיריך לתתם כי היכי דליתיו בגרף של רעי ואפקי אבר לידה וכי עושין גרף של רעי לכתחלה אדתבי והכי נפל בי רחייא דאביי אבר תיתי לי דעברי אדמר אכ"ש גרף של רעי ועביט של מיני רגלים מיתר להוציאן לאשפה תניא נמי הכי גרף של רעי ועביט של מיני רגלים מיתר להוציאן לאשפה וכשרוא מחזירו ניתן לתיכי מים ומחזירו וכי היכי דשרי לאפוקי לרעי אגב כגא הבי נמי שרי לאפוקי בעיניה דהא הרי עכברתא דאשתבח באספרקיא דרב אשי ואמ"ר נקטיה בציציתיה ואפקיה ולא מיבעי' ב"ש דשרי לטרטולי אלא אפי' בשבת נמי שרי כרשנין בפ' כל כתבי הקדש הלכ' בופין מקערה על גבי הגר וכו' : מתני' כל שתיבין עליו בישים שבות ומשים רשות ומשים מציה בשבת חייבין עליו ב"ט ואלו הן בישים שבו לא עילין באילן ולא רוכבין ע"ג בהמה ולא שטין על פני המים ולא מספקין ולא מטפחין ולא מרקדן ואלו הן משי' רשות לא דנין ולא מקדשין ולא חוצצין ולא מייבבין אלו הן משום מציה לא מקדישין ולא מעריכין ולא מחרימים ולא מגביהין תרומות ומעשר' כל אלו ביי' מיב אמרו קל וחומ' בשבת ואין בין י"ט לשבת אלא איכל נפש בלבד : גמ'

מלחמת ה'

גבי תפי' גנותיהן שיין שלא יתקנם בשבת מוב : בחלוני כגון תם כגב מוקף מחיצה נמוכה ואין בה ד' מחיצות חלוניות : לא ניחא ליה שלשלם בחבל דרך חלונות כי קאי בי' טורח להשלותן מן הגב להחלון ומן החלון לבית : מקרי' קרוי : ומבסין את הפירות וכו' אבר עילא אפי' איירא דליביו ר' יצחק אמ' פירו' דראויין ואזדא ר' יצחק למעמיה דאמר ר' יצחק אין כלי ניטל אלא לדבר הניטל בשבת וכבר בירנו בנסברת שבת שאין הלב כר' יצחק : ונותנין כלי תחת הדרך בשבת תאנא ואם נתמלא חבלי שיפך ושינה ואינו נמנע : בי רחיא דאביי דליך ארתא לקמיה דרבה אמר ליה זיל עיילוה לפיריך לתתם כי היכי דליתיו בגרף של רעי ואפקי אבר לידה וכי עושין גרף של רעי לכתחלה אדתבי והכי נפל בי רחייא דאביי אבר תיתי לי דעברי אדמר אכ"ש גרף של רעי ועביט של מיני רגלים מיתר להוציאן לאשפה תניא נמי הכי גרף של רעי ועביט של מיני רגלים מיתר להוציאן לאשפה וכשרוא מחזירו ניתן לתיכי מים ומחזירו וכי היכי דשרי לאפוקי לרעי אגב כגא הבי נמי שרי לאפוקי בעיניה דהא הרי עכברתא דאשתבח באספרקיא דרב אשי ואמ"ר נקטיה בציציתיה ואפקיה ולא מיבעי' ב"ש דשרי לטרטולי אלא אפי' בשבת נמי שרי כרשנין בפ' כל כתבי הקדש הלכ' בופין מקערה על גבי הגר וכו' : מתני' כל שתיבין עליו בישים שבות ומשים רשות ומשים מציה בשבת חייבין עליו ב"ט ואלו הן בישים שבו לא עילין באילן ולא רוכבין ע"ג בהמה ולא שטין על פני המים ולא מספקין ולא מטפחין ולא מרקדן ואלו הן משי' רשות לא דנין ולא מקדשין ולא חוצצין ולא מייבבין אלו הן משום מציה לא מקדישין ולא מעריכין ולא מחרימים ולא מגביהין תרומות ומעשר' כל אלו ביי' מיב אמרו קל וחומ' בשבת ואין בין י"ט לשבת אלא איכל נפש בלבד : גמ'

גמ' שמא יעשה חבית של שייטין כלי של גומא שאורגין אותו ועושין אותו כמין חבית ארוכה ולמדין בו לשוט : ירושלמי בין הכי ובין הכי אסור בין קמי ידיהון ובין אחורי ידיהון : פרו בתריה מפרא רצו אחריו : לא דנין וכו' כולהו גזירה שמא יכתוב וכ"ש גזירשין דלא סגי אלא בכתיב' ולריך ג"כ שיהא נכתב בו ביום ומ"ה לא חש למתנייה ומיהו בתוספת' תני לי' ודאמרי' בפ' הזורק (ד' מז) גבי שביב מרע דתקיף לי' עלמ' טובא דשרי לגרש דוקא בשביב מרע הקילו שירא שמא יזדקק אשתו ליבום וכדי שלא תטרף דעתו עליו : ולא מקדישין ולא מעריכין ולא מחרימין גזירה משום מקח ממכר ואע"ג דמקח וממכ' לא מי' תסר אלא מדרבנן הני בהדי מקח וממכר חדא מילתא נינהו ואתי לאיחלופי : אבל פירי דעבלי האידנא כגון עיסה לאפרושי ממנה חלה מפרשי' ויהבינן לכהן כדכתבי' בפ"ק : ירושלמי וכלן שעשו וכו' מיהו בתרומות הכן שאם הפריש תרומה ומעשר בשבת דינו כמבשל בשבת דבשוגג יאכל במזיד לא יאכל : ורמינהי משילין פירות דרך ארובה בי"ט אלמא גזרו שבות על השבת שלא גזרו בי"ט : הא ב"ש סיפא דקתני אין בין יום טוב לשבת שכל שבות שגזרו על השבת גזרו על י"ט ב"ש היא דתנן אין מוציאין את הקטן דלא הותרה הוצאה שלא לצורך ובני טלטול שלא לצורך נמי גזרינן ואפי' גבי הפסד ממון ולב"ה דשרו הוצאה משום מתוך בטלטול נמי לא גזרו רבנן : מתני' הבהמה והכלים כרגלי הבעלים אין אדם יכול להוליכה בי"ט אלא במקום שהבעלים יכולים לילך אם לא עיר' יש לו אלפים אמה לכל רוח ואם עירב לצפון גם היא הלך לצפון ולא לדרום המוסר בהמתו לבנו או לרועה בי"ט הרי היא כרגלי הבעלים לפי שקנתה שביתה אצל הבעלים : המיוחדים לאחד וכו' הרי הן כרגליו ומוליכין במקו' שהו' יכול לילך ושאין מיוחדים לאח' מהן אלא לכולן למקום שכלן יכולין לילך מותר להוליך את הכלים ואם עירב אחד מהם לצפון לסוף אלפים אמה והשאר לא ערבו הוא מעכב על ידם מלהוליכם לדרום אפי' פסיעה אחת מפני חלקו : גמ' אוקימנא בשני רועי' נראה מדברי הרי"ף ז"ל שהוא מפרש דכי מוקמינן מתניתין בשני רועים והיינו שמסר אותם מע"ע לשניהם ולא בירר דבריו ולמחר בירר ומסר שמירתה לאר' מהם ולפי' הרי הם כרגלי הבעלים דאע"ג דקי"ל דבדרבנן יש ברירה אפ"ה כיון שעדין לא ביר' למי ימסו' שמירתה לא גמר' אדעתיה לאפוקי מרשותיה אבל רש"י ז"ל פירש דכל שאין בעיר אלא ר' עם א' כל בני העי' מעמידין בהמתם ברשותו ובקניין שביתתו הילכך דעתן שלא תקנה הבהמה שביתתה אלם אלא אצל הרועה ומתני' בשני רועים דלא ידענין להי מינייהו הוי דעת בעלים הילכך הרי היא כרגלי הבעלים אם אינה אצל הרועה מבעוד יום : הני' רבנן זה עירב עליו לצפון על מנת אותו חלוק להוליכו לצפון ומעורם בהלכות : איתמר

גמ' לא עולין באילן גזירה שמא איתלוש ולא רוכבין על גבי בהמה גזירה שמא יתתו זמורה להנהיגה : ולא שטין על פני המים גזירה שמא יעשה חבי' של שייטין ולא מספקין ולא מרקדין ולא מטפחין גזיר' שמא יתקן כלי שיר : ירושל' ולא מספקין ספיק הבא מחמתו כרכתי' ויחר אף בלק אל בלע' ויספוק את כפיו ולא מטפחי' טפוה שהוא לרצונו ר' יונה וחבריה [חבריה] אמרן בין הכי ובין הכי אסיר ר' יונה אמ' אחורי ידיהון שרי דהוה איתסבי' ביומוי והוו מטפחין אחורי ידיהון בהלוליה דר"ש בר' הוה מטפחין אחורי ידיהון בשבתא עבר ר"מ ושמע קליהון אמר רבותינו הותרה שבת שמע ר' קליה אמר מי הוא זה שבא לרבותינו בתוך ביתינו שמע ר"מ קליה דר' וערק נפקין בתריה פרייה מפר' אפרח רוחא פוקליה מעל קדליה דר"מ אוריק רבי מן כוותא וחמא קדלי' דר"מ מאחורי א"ר לא זכיתי לתורה אלא על דחמית קדליה דר"מ מן אחוריו : לא דנין ולא מקדשין ולא חולצין ולא דמיבמין וכולהו גזירה שמא יכתוב : לא מקדישין ולא מעריכין ולא מחרימין גזיר' משו' מקח וממכר : ולא מגביהין תרומה ומעשרות ואפי' ליתנ' לכהן בו ביום וה"מ רטבילי מאיתמל אבל פרי דטבילי האידנא כגון עיסה לאפרושי מיניה חלה מפרשינן ויהבינן לכהן : ירושלמי וכולן שעשו בין אנוסין בין שוגגין בין מזידין בין מוטעין מה שעשו עשוי בשבת ואצ"ל ביו' טוב ושמעי' מיניה דמאן דעבר ואקני בשבת מקרקעי או מטלטלי הקנאתו הקנאה ואין בין י"ט לשבת אלא אוכל נפש בלבד ורמינהי משילין פירות דרך ארובה בי"ט אבל לא בשב' אמר רב פפא לא קשיא הא ב"ה הא ב"ש דתנן ב"ש אומרים אין מוציאין לא את הקטן ולא את הלול ולא את ס"ת לר"ה וב"ה מתירן : מתני' הבהמה והכלי כרגלי הבעלי' המוסר בהמה לבנו או לרועה הרי אלו כרגליו כלים המיוחדין לאחד מן האחין שבבית הרי הן כרגליו ושאין מיוחדין למקום שכולן הולכין : גמ' המוסר בהמתו לבנו או לרועה וכו' אוקימנא בשני רועי' ולא קנה אח' מהן ולפיכ' הרי אלו כרגליו אבל אם מסרה לרועה אחד הרי היא כרגלי הרועה ואפי' לא מסר' לו אלא בי"ט הרי היא כרגלי הרועה : ת"ר שנים ששאלו חלוק אחד זה לילך בו שחרית לבית המדרש וזה ליכנס בו ערבית לבית הכנסת זה עירב עליו לצפון וזה עירב עליו לדרום זה שעירב עליו לצפון מהלך לצפון כרגלי מי שעירב עליו לדרום וזה שעירב עליו לדרום מהלך לדרום כרגלי מי שעירב עליו לצפון ואם מיצעו עליו את התחום הרי זה לא יזיזוהו ממקומו פי' על אדם ששבת במקום יש לו אלפים אמה לכל רוח ואם נתן את עירובו בסוף אלפים אמה למזרח יש לו להלך עוד ממקום עירובו למזרח אלפים אמה והן האלפי' אמה שהיה לו במערב כשנתן את עירובו לסוף אלפים אמה למזרח העתיק את האלפים אמה שהיה לו במערב לרוח המזרח ונאסר להלך לרוח המערב אפי' אמה אחת ואם נתן עירובו בסוף אלף אמה למזרח ממקום שביתתו נמצא שהעתיק אלף אמה למזרח מן האלפים שיש לו ברוח המערב ונשאר לו במערב אלף אמה ונמצא מהלך לרוח המזרח שלשת אלפים אמה ולרוח מערב אלף אמה

עכשיו

עכשיו אם שארו שנים הליק אחד זה לירך בו
שתרית לבית הכנסת לרוח מזרח ווה לירך בי
ערבית לבית הכנסת לרוח מערב אי שהוא
בית המדרש בצפון ובית הכנסת בדרום ונתן
האחד שהו צריך לילך לצפון את יעירבי בסוף
אלף אמה בצפון הרי נשאר לו אלף אמה בדרו'
ואין לו להרחך לדרום אלא אותם אלף אמ' בלבד
ובין שזה החליק קנה שבית כרגלי זה שיעירב
עליו לדרום אע"פ שיעירב בסוף אלף אמ' לדרו'
ויש לו להרחך בדרום שישה אלפים אמה אין
לו רשות להרחך בזה החליק אלא עד אלף אמה
בלבד שהוא כרגלי כי שיעירב עליו לצפון ובן
זה שיעירב לצפון בין שהביאו מערב לדרום
בסוף אלף אמה ולא נשאר לו בצפון אלא אלף
אמה בלבד אע"פ שיש לזה שיעיר לצפון להרחך
לצפון שישת אלפים אמה אין לו לילך בזה
החליק לצפון חוץ מאלף אמה בלבד שהוא
כרגלי כי שיעירב עליו לדרו' וזהו פי' זה שיעירב
עליו לצפון מהרחך לצפון כרגלי כי שיעירב עליו
לדרום וזה שיעירב עליו לדרום מהרחך לדרום
כרגלי כי שיעירב לצפון ואם מיצעי עליו את
התחום הרי זה לא יזיזנו מיקומו כלו' אם כך
אחר מהן נתן את עירבו בסוף אלפים אמה
נמצא כי שיעירב לצפון אין לו להלך בדרום
אפי' אמה אחת ומי שיעירב לדרו' אין לו להלך
בצפון אפי' אמה אחת וכין שהחליק קנה
שבית כרגלי שעיה הרי זה לא יזיזנו מיקומו:
איתמ' "ישני שקתי חבית וברמיה בשותפות
אמר רב חבי מותרת ובחמה אסורה ושמואל
אמר אפי' חבית אסורה: רב אמר חבי מותרת
קסבר יש ברירה ובחמה אסורה משום דקא
ינקי תחיכין מהדדי כדומר בין שהברם ונקין
איבריה זה כזה נמצאו תחיכין שלה באלו הן
מיעורבין זה בזה ולא יתכן ברן ברירה: ושמיא
אמר אפי' חבית אסורה קסבר אין ברירה ואמרי
מאי רבי עלה ר' יוחנן אמר אין ברירה רבי
הישעיא אמר יש ברירה ואסיקנא דר הישעי'
כי אית ליה ברירה בדרבנן אבל בדאוריתא
לית ליה ברירה ואיפסקא הילכתא בתדי' כר'
אושעיא דסבר בדרבנן יש ברירה: וקם ליה
רב ורבי הישעיא בחדא שיטתא ושמואל ורבי
יוחנן בחדא שיטתא וכין דקאי ר' הישעיא
דהילכתא בותיה בהדי' רב שמעי' דהילכתא בותיה לידב: אמר שמואל שיל
של פטם הרי הוא כרגלי כל אדם ושל רועה הרי הוא כרגלי כל אנשי אותה
העיר: מתני' השואל כלי מחברו מיצי"ט הרי הוא כרגלי השואל בי"ט כרגלי
המשאיל האשה ששאלה מחברתה תברין ומי יכירה הרי אלו כרגלי
שתיהן ור' יהודה פיטר בכיס מפני שאין ברן ממש: הנחלת כרגלי הבעלים
והשלהבת בכל מקום הנחלת של הקדש מיערין בה והישרהב' לא נהנין ולא
מיערין: גמ' מיערב יום טוב הרי הוא כרגלי דשואל פשיטא לא צריכא

רש"י

חבית מוקרת לחליק לכל אחד חלקו
למקום בשירב: ונחתה תוכיח
לחליק אלא במקום שנהגין חולכין
יום בשירב לחוד חלק שבת ליום חוד
ראוי לו נין הכתובות לכך מוקרת
ומתני' כמ"ד לכל תחומה לפי מיקום
נחלקין הכתובות וכל זה בשירב נחוי
יונקים זה מזה ומתחתם יונק כל
אחד לפי מקומו ומתחתם מרחקין כל
נקבי הקנים ואין כחליבה: יונקי החומין חלקי כתובות מרחקין
לבני החומין: בדרבנן נחוי ברבנן
כגון החומין: בדאוריתא כלומ'
בחיסור לתוריתא: סור של פטם
מתחתם סורי למכור לחבירו הרי כרגלי
כל אדם לפי ערך מחירה של כל אחד
ע"י בירור חולקין לפי ערך
לחורתו הוא ליוכני מיקומו: תוקמי'
כרבות של אחד לפחד לחבירו: סור של רועה מתחתם סורי למכור לחבירו
ומכאן אתה למד שכל הכלים שבעיר
הרי הן כרגלי תוקה בעיר וים לו
לשים לב לזה ואפי' קורה זו
מגדר כל אחד לפחד לחבירו:

שלא מסר לו אא"ב ויו"ט מיסייע ליה לר' יוחנן
דא"ר יוחנן השיב כרבי מחברו מערב י"ט אף
ע"פ שלא נתנו לו אלא בי"ט דדי דיוא כרגלי
הישיב: בי"ט כרגלי הכישאיל ואע"ג דרגיל
דשאיל מיניה מימר א' דילמא משכה אהרינא
ושאיל מיניה: מתני' בור של יחיד כרגלי
היחיד ושל אותה העיר כרגלי אנשי אותה
העיר ושל עולי לבבל כרגלי המגלה מי שהיו
פירותיו בעיר אחרת ועירבו בני אותה העיר
לבא אצלו לא יביאו לו מפירותיו ואם עירב
הוא הרי פירותיו כמותו: מי שזימן אצלו
אורחים לא יולכו בידם מנות אא"ב זכה להן
[ע"י] אחר במנותיהן מערב י"ט: אין משקין
ושוחטין את ההדברות אבל משקין ושוחטין
את הביתות ואלו הן ביתות הנודר בעיר
והמדברות הלנות באפר: גמ' למה לי למימר
משקין ושוחטין מילת אגב אורחיה קא משמע
לן דלשקי אניש והדר לשחוט משום סירכא
דאי איכא סירכא משתמטא: ת"ר אלו הן
מדבריות ואלו הן ביתות מדבריות שיוצאות
בפסח ורועות ונבנסות ברביעה בייתו שיוצאו
ורועות תיין לתחום ובאות ולנות בתוך התחו'
ר' איבור אלו ואלו בייתות הן ואלו הן מדבריות
כל שיוצאות ורועות באפר ואין נבנסו' ביישוב
לא ביומית החמה ולא ביומות הגשמים אשכחן
לרבויא דפסקי בהא מילת' לקולא ואמרי
דסבירא לן כר"ש דלית ליה מוקצה וכדאמ' רב
נחמן עז להלב ורחל לניתה ותרנגל' לביצתה
ותורו דרדיא ותמרי דעיסקא פלונית' דר' יהוד'
ור' שמעון דר' יהודה אסר ור"ש שרי וקאמרינן
דהילכתא כר' שמעון ואנן לא קסבירא לן דרבי
דבי איתמר הלכה כר"ש לענין שבת איתמר
והא דאמר רב נחמן עז לחלבה ורחל לניתה
כו' לא קפסיקרב נחמן כהך מיניהו אלא הכי
קאמר פלוגתא דר' יהודה ור"ש וכיון דקי"ל
דבשבת סבירא לן כר"ש דלית ליה מוקצה
וכי"ט כר' יהודה מכיולא שבענין דה"מ דאינון
עז להלבה ורחל לגיוזתה וכו' דבוהתי ביום טוב אסירי ומילי דהוו מנהן למיכל
מינה בשבת כגון תמרי דעיסקא שרי למיכל מינה בשב' ועוד דרב נחמן דאמ'
הכי אשכחן דסבירא ליה דהלכה כי"ט כר' יהודה דאית ליה מוקצה דאמרי'
בהא מסברא בריש פירקא קבא בשאי עסקינן אליבא דתרנגלת העומדת
לאכילה מאי טעמיהו דר"ה אוכלה דאיפרת הוא ואלא בתרנגולת העומדת
לגדל בצים מאי טעמיהו דבירת שמאי מוקצה הוא ופריך רב נחמן ליעולם
בתרנגולת העומדת לגדל בצים ודאית ליה מוקצה אית ליה נולד ודלית ליה
מוקצ'לית לי' נולד ובית שמאי כר"ש ובית הלל כר' יהודה ומקשינן ומי אמ' רב
נחמן הכי והא תנן בית [שמאי] אומרים מעבירים מעל השלחן קליפין
ועצמות וב"ה אומרים מסלק את הטבלא כולה ומנערה ואמר רב נחמן אנו
אין לנו אלא ב"ש כרבי יהודה וב"ה כר' שמעון ופרקינן אמר לך רב נחמן גבי
שבת דסתם

ר"ש"י

שלא מסר לו אא"ב ויו"ט מיסייע ליה לר' יוחנן
דא"ר יוחנן השיב כרבי מחברו מערב י"ט אף
ע"פ שלא נתנו לו אלא בי"ט דדי דיוא כרגלי
הישיב: בי"ט כרגלי הכישאיל ואע"ג דרגיל
דשאיל מיניה מימר א' דילמא משכה אהרינא
ושאיל מיניה: מתני' בור של יחיד כרגלי
היחיד ושל אותה העיר כרגלי אנשי אותה
העיר ושל עולי לבבל כרגלי המגלה מי שהיו
פירותיו בעיר אחרת ועירבו בני אותה העיר
לבא אצלו לא יביאו לו מפירותיו ואם עירב
הוא הרי פירותיו כמותו: מי שזימן אצלו
אורחים לא יולכו בידם מנות אא"ב זכה להן
[ע"י] אחר במנותיהן מערב י"ט: אין משקין
ושוחטין את ההדברות אבל משקין ושוחטין
את הביתות ואלו הן ביתות הנודר בעיר
והמדברות הלנות באפר: גמ' למה לי למימר
משקין ושוחטין מילת אגב אורחיה קא משמע
לן דלשקי אניש והדר לשחוט משום סירכא
דאי איכא סירכא משתמטא: ת"ר אלו הן
מדבריות ואלו הן ביתות מדבריות שיוצאות
בפסח ורועות ונבנסות ברביעה בייתו שיוצאו
ורועות תיין לתחום ובאות ולנות בתוך התחו'
ר' איבור אלו ואלו בייתות הן ואלו הן מדבריות
כל שיוצאות ורועות באפר ואין נבנסו' ביישוב
לא ביומית החמה ולא ביומות הגשמים אשכחן
לרבויא דפסקי בהא מילת' לקולא ואמרי
דסבירא לן כר"ש דלית ליה מוקצה וכדאמ' רב
נחמן עז להלב ורחל לניתה ותרנגל' לביצתה
ותורו דרדיא ותמרי דעיסקא פלונית' דר' יהוד'
ור' שמעון דר' יהודה אסר ור"ש שרי וקאמרינן
דהילכתא כר' שמעון ואנן לא קסבירא לן דרבי
דבי איתמר הלכה כר"ש לענין שבת איתמר
והא דאמר רב נחמן עז לחלבה ורחל לניתה
כו' לא קפסיקרב נחמן כהך מיניהו אלא הכי
קאמר פלוגתא דר' יהודה ור"ש וכיון דקי"ל
דבשבת סבירא לן כר"ש דלית ליה מוקצה
וכי"ט כר' יהודה מכיולא שבענין דה"מ דאינון
עז להלבה ורחל לגיוזתה וכו' דבוהתי ביום טוב אסירי ומילי דהוו מנהן למיכל
מינה בשבת כגון תמרי דעיסקא שרי למיכל מינה בשב' ועוד דרב נחמן דאמ'
הכי אשכחן דסבירא ליה דהלכה כי"ט כר' יהודה דאית ליה מוקצה דאמרי'
בהא מסברא בריש פירקא קבא בשאי עסקינן אליבא דתרנגלת העומדת
לאכילה מאי טעמיהו דר"ה אוכלה דאיפרת הוא ואלא בתרנגולת העומדת
לגדל בצים מאי טעמיהו דבירת שמאי מוקצה הוא ופריך רב נחמן ליעולם
בתרנגולת העומדת לגדל בצים ודאית ליה מוקצה אית ליה נולד ודלית ליה
מוקצ'לית לי' נולד ובית שמאי כר"ש ובית הלל כר' יהודה ומקשינן ומי אמ' רב
נחמן הכי והא תנן בית [שמאי] אומרים מעבירים מעל השלחן קליפין
ועצמות וב"ה אומרים מסלק את הטבלא כולה ומנערה ואמר רב נחמן אנו
אין לנו אלא ב"ש כרבי יהודה וב"ה כר' שמעון ופרקינן אמר לך רב נחמן גבי
שבת דסתם

סליקו להו משילין

וסליקי לה מסכת יום טוב

עז להלבה ורחל לגיוזתה וכו' דבוהתי ביום טוב אסירי ומילי דהוו מנהן למיכל
מינה בשבת כגון תמרי דעיסקא שרי למיכל מינה בשב' ועוד דרב נחמן דאמ'
הכי אשכחן דסבירא ליה דהלכה כי"ט כר' יהודה דאית ליה מוקצה דאמרי'
בהא מסברא בריש פירקא קבא בשאי עסקינן אליבא דתרנגלת העומדת
לאכילה מאי טעמיהו דר"ה אוכלה דאיפרת הוא ואלא בתרנגולת העומדת
לגדל בצים מאי טעמיהו דבירת שמאי מוקצה הוא ופריך רב נחמן ליעולם
בתרנגולת העומדת לגדל בצים ודאית ליה מוקצה אית ליה נולד ודלית ליה
מוקצ'לית לי' נולד ובית שמאי כר"ש ובית הלל כר' יהודה ומקשינן ומי אמ' רב
נחמן הכי והא תנן בית [שמאי] אומרים מעבירים מעל השלחן קליפין
ועצמות וב"ה אומרים מסלק את הטבלא כולה ומנערה ואמר רב נחמן אנו
אין לנו אלא ב"ש כרבי יהודה וב"ה כר' שמעון ופרקינן אמר לך רב נחמן גבי
שבת דסתם

והדר לשחוט משום סירכא דמשכח בלומר שקשה נוהה להפסישה סרכא דזה שהוא נדנק יותר מדאי נמצר: אשכחן
לרבויא וכו' הלכה כי"ט כבומות לחלבה וכן רחל העומדת לגזוז וחורי דרדיא העומדים לחריסה: תמרי דעיסקא העומדין
לסחוב ולמכום לחר פלוגתא דר' יהודה וכו' לרבי יהודה דאית ליה מוקצה אסור לכתחלה כי"ט אלא אם כן הזמינה מבעוד יום ולר' שמעון מרי:
מעניין מעל השלחן עצמות וקליפין ומשלשל בידו ממש לחוץ לבהמה ולע"ג דמיקרי לחם והשתא שרי לתת לחייתן למוקצה: וכ"ת
מסלק לה הטבלא כולה ומנערה אבל לשלשל בידים לא משום מוקצה: תנו לן בשעת מצוה או בשעת שמחה הטעה אלא כך שמעינן מדבוקין
מחכנין

דגיס שתלי כר' יהודה ומחמרי וניק הלכ כר"ש ;

[illegible]

דסתם לן תנא כר' שמעון דתנן מתתכין את הדלועי' לפני הכלבים ואת הגבלה לפני הכלבי' מוקים להו לב"ה כר' שמעון גבי יום טוב דסתם לן תנא כר' יהודה דתנן אין מבקעין עצים מן הקורות ולא מן הקורה שנשברה בי"ט מוקי' להו לב"ה כר' יהוד וכיון דאשכח לרב נחמן דסבירא ליה בי"ט כר' יהוד' ממילא שמעי' דעז להלכה ורחל לגזתה וכו' כולהו לרב נחמן בי"ט אסירי ומשקלא ומריא דגמרא נמי שמעי' דהלכה כר' יהודה בי"ט דקאמרי ואלא בתרנגול העומדת לגדל בצים מאי טעמייהו דב"ש מוקצה הוא כלומר דבר ידוע הוא כי המוקצה אסור ועוד אמרי' לקמן תניא אחרי' אומר ר' אליעזר אומר ביצה תאכל היא ואפה במאי עסקינן אילימא בתרנגולת העומדת לאכילה, פשיטא היא ואמה שרי' ואלא בתרנגולת העומדת לגדל בצים היא ואמה אסירה דאלמא הכי היא הלכתא ולענין בייתות ומדבריות נמי הכי סבירא לן כסתם מתני' וכדפרייש תנא קמא דבריתא דאמר אלו הן מדבריות כל שיוצאות בפסח ורועות ונכנסות ברביעה בייתות שיוצאו' ורועו חוץ לתחום ובאות ולנות בתוך התחום ורבי דאמ' אלו ואלו בייתות הן לית הילכתא כוותיה דלא ק"ל דהלכתא כרבי אלא לגבי יהוד אבל לגבי רבי' לא והוו להו מדבריו' דאינן באות ולנות בתוך התחו' מוקצות דלאו דעתי' עילויהו דהא אינן באות בתו' התחו'

סליקו להו משילין וסליקא לה מסכת יום טוב

המאיר הקטן

[illegible]

פרק המביא כדי יין אתקין

[illegible]

מלחמת ה'

[illegible]

פרק משילין פירות מלחמת ה׳

בתוס׳ בספר המאור וה״ה שבת הרב המלמסי ז״ל כשיש שלקחו חביות וכתמ׳ כשותפות דקס ליה רב וז׳ קושטילאנדאלו משותפות וכיון דהלכתא כר׳ קושטילאנדאלו מתניתין מיניה דהלכתא כרב ברוחה מדברייתא כשהתנה ואם לא התנה הוי כמו שנתנו בשעת מכירה ואפילו לא נתנו ברוחה מדברייתא הוא דהיינו לגיורת תחומין וז׳ קושטילאנדאלו משותפות וכיון דהלכתא כר׳ קושטילאנדאלו הכא נמי

מרדכי

[illegible]

הדושי אנשי שם

מרדכי א [illegible]

סליקו להו ביצה

יום טוב *שחל להיות בשבת רבי אחי אחר כדי שיאחרו כו' אין נוהגין כיון דעירובי תבשילין הדרבנן היכי מהני ע"י עירובי תבשילין הכניה לחוריין דלמא רבים אית ליה לעשות הכניה לחוריין מוטב יהיו אלו שאין נוהגין בו מלהכין בשבת לצורך יום טוב מבין דבר שאינו רשאי בו ליהנות היום נגון קניית שביתה שיהא טורח תחר ויבוין כיצה בשבת היום שלישית אחר הנה ונרמה לה תשבחת תיכור לחוריין לא כשבין שחוץ לתחום ראוי לאוכלו תי' ט לחול אין לוקח יהיו מוכלי תוקלי תורמי עם אלו שוכרין: תר' ריש"ה דרבינו ה יתיב כתביהון כוליה עמא כו' כתב רבי' אחי העזרי ר"ל דס"ל כר' ח דאחר לו כולו לה' טולו נפש חכל תלן ק"ל כר' יהושע דלריש לקיש דאחיו לכם היינו לכם שיהא מותר להתעסק והכי תרמה מתניתא ותוקמוה כר' יהודה כו' ברי פסק שלמטי לנית ניכתת' כרב יהודה דהא מתיר מבשרי חולין נפש: ותחם נפש ויכסה את כתב רבינו שמשון ז"ל ט מסור: וכן ת"ר רבה "וכן את" מתיר בולו לחו להם נפש חכל תלן ק"ל כר' יהושע דלריש לקיש אינה נפש היוצא בשבת: ובמה מצינו שהתיר לו לעשות לצורך עצמו ולצורך חבירו ולצורך שניהם ולצורך בהמתו ולצורך בהמת חבירו ולצורך אוכלין ולצורך כלים ולצורך מת ולצורך חי ולצורך מצוה ולצורך שבת ולצורך יום טוב ולצורך כל ישראל: **גמ'** אמר ר' יוחנן משום ר' שמעון בן יוחי מנין לעירוב תבשילין שהוא מן התורה שנאמר קדוש יהיה לכם מכלל שיש לו לאדם לעשות צרכיו מערב שבת לשבת ומערב יום טוב ליום טוב ת"ל לכם לכל צורכיכם אי לכם יכול אפילו לאכילה ת"ל לה' מה ה' לאכילה אף כל לאכילה: **מתני'** אין מערבין אלא בדבר שראוי לאכילה ומבשלין אלא בדבר שראוי לאכילה ומדליקין אלא בשמן ופתילה ואין צריכין לומר שאין מדליקין אלא בשמן שאינו מסריח ואין מדליקין אלא בפתילה שאינה מסרחת ואין מדליקין אלא בפתילה שאינה מקפדת ואין מדליקין אלא בפתילה שאינה מקפדת ואין מדליקין אלא בפתילה שאינה מקפד

סליקו לרחי אין צרין .

המביא כדי יין הנמי לרבי ישמעאל וכגון שהרגילו בכך שהוא תופר הכסם מחמה תרפט
לתוך דבר האסור כך הנמי על החתם שלא נתוך דבר שהיו נותנין בתוכו הכל
הם אומנים חייב להודיעכם כדרך שרגיל שאין יכולין לעשות כן גם הם
מודיעי שבודי חייב לכתובתם כדפרישי' כתובת תוכיח לשון מתנת בעלים הן נותנין כתובת
כי' ם לכל נותנין בעפרורת של קנה עי' ר' כגון חטחון שלנו שיש לנם קנה של כרזל וגם
לחיתה שלחת לחתן גם חיתה לכתוב הכתוב לחתוך כי' ם כגון יין ושמן דלא גרע מהכשרה
וכיוצא לחורך תוכל נסם ושכחת לח ר' ג לח חיפה לנה חיתה חכ' לחתני לח חסיכה לח לחקנין
ובן ר' ם בפה ג : ושבח חבי הנשרי דקיקות לחתני' דשרי ם ם לחת כותבת נחלות חלם כל פי
מיתם ושמיתה חבי ם לחי חלמנה היה לח טוכרת הוכל לכל דקות לח לחיתם לנקב חני' ם
ולחתר פרק כלל גדול הלי חתן דשלחי מילתי לחיב חכוס טורח לחתר שחתל לחתרות פרקיהם כו'
כתב רבינו שבי הנשרי הלכתה כשחל לחתר לח כגון חתן שהיה כלנים חתכוס וה טורח
לחתר ולכסקים קנרי הכסוד שקורין כה טסלה ולטשוחד חכהקון לחתו כחוס וקרוב הדבר
שקוי כשחת חתר וחני' לח"ם כגון כלנים שהרי לינו לח שכרו חל כלי מילנו קנוי לחכר שנים וה כוס
חלח חתי לחיכוס כשחת חתר חני' ם ם חרדכי ז"ל קל רחה כשחת רבינו חתר שכל השלחן
נשניו היו נוהגין לחתוך קנרי הכסוד כשחת וכן היו נוהגין כשחת חתי רבי' חל חברוס ז"ל :
וחותכה כלור כפי שתי נרות כתב רבי' שבי הנשרי דלתי כשחוטות יתר שפוד שנוהגין בו עושות
וכיום לרוב יותר חתי' חכר ר' לחתוך לותו לנשרטו חבי' חקון כלי חלח לחתכה כלר'
כפי כ' ניין הרחם נרת' כחלנין כ' נרי' . וגן לרקחת דשרת שחכינן כו' וכן חותר לשות חתנו'
שחכינן בו לח לחתין בשים השכן חני' ם ם חני' דקחו על השים שנרחוה שבי הנשרי וכן
פורי' וכן חביתה כתב רבי' שבי הנשרי שחכינן ים לחתרין ולחתרי כשחטרפין השלחן בשת
ויש שנוהגין בו לשות שחכינן בו לחתוך לותו לנשרטו חבי' חקון כלי חלח לחתכה כלר'
וכיום לרוב יותר חתי' חכר ר' לחתוך לותו לנשרטו חבי' חקון כלי חלח לחתכה כלר'
כפי כ' ניין הרחם נרת' כחלנין כ' נרי' . וגן לרקחת דשרת שחכינן כו' וכן חותר לשות חתנו'
שחכינן בו לח לחתין בשים השכן חני' ם ם חני' דקחו על השים שנרחוה שבי הנשרי וכן
פורי' וכן חביתה כתב רבי' שבי הנשרי שחכינן ים לחתרין ולחתרי כשחטרפין השלחן בשת
ויש שנוהגין בו לשות שחכינן בו לחתוך לותו לנשרטו חבי' חקון כלי חלח לחתכה כלר'
וכיום לרוב יותר חתי' חכר ר' לחתוך לותו לנשרטו חבי' חקון כלי חלח לחתכה כלר'
כפי כ' ניין הרחם נרת' כחלנין כ' נרי' . וגן לרקחת דשרת שחכינן כו' וכן חותר לשות חתנו'
שחכינן בו לח לחתין בשים השכן חני' ם ם חני' דקחו על השים שנרחוה שבי הנשרי וכן
פורי' וכן חביתה כתב רבי' שבי הנשרי שחכינן ים לחתרין ולחתרי כשחטרפין השלחן בשת

סליקו לחי חבי'א

מיילין פירות וגם "בשין ב' כיוס לח יעשו חדם בכיוסה חלח חי"ח שחי' שחל תחת
כחבר חנרס"ב ר' ם חכסו חסו"ל לחתי לכוסיס דכר לשלשה חחלנין חלחי
חסו לכוסיס דכר לכוסיס חלנו וכן חשחוט בירו ר' חכסו חסו"ל לחתי לכוסיס דכר לשלשה חחלנין חלחי
סנוס קיטון שוקר סני רבניו כותנו שוקר רבנ חחר וחבית חחד ר' "לשנר וכ' חחר
חכל חקון שוקר חחר חסו"ל לחתי לכוסיס דכר לשלשה חחלנין חלחי
כנסנת כניכות חנחת חשוכר' שחל כר רב יחנח סני חקוש' דכי כנסנת כוח פי' שקנים חון כרוסיס
כנסנת כניכות חנחת חשוכר' שחל כר רב יחנח סני חקוש' דכי כנסנת כוח פי' שקנים חון כרוסיס
כנסנת כניכות חנחת חשוכר' שחל כר רב יחנח סני חקוש' דכי כנסנת כוח פי' שקנים חון כרוסיס
כנסנת כניכות חנחת חשוכר' שחל כר רב יחנח סני חקוש' דכי כנסנת כוח פי' שקנים חון כרוסיס

סליקא לה מסכת יום טוב

תוספתא ממסכת יום טוב

ביצה שנאמרו כי' ם לחריס לחתו חסו' ר"ח חלכל היו חלמה נעגל שעגל כי' ם חות'
לשחטו כי' ם חפני כהוח חתיר לח עגנו . חתריס שעגל כי' ם חותר לשחטו
כי' ם חפני כהוח חתיר לח עגנו חתריס שעגל כי' ם חותר לשחטו
שלח רוכה חכרי' ר' חס"ם כשנחרה כי' ם ם ר' ז"ל חתרת נולדה כשכת חלכל כי' ם כי' ם
חות' נ' כשכת ר"יהודה חוסר חשנה ר"שלשחר עדיין חשלוקת כחקוחים כשם שחסרחים לעכל כך
לסוחים לישהל כשם שסשקה לסכר כך סשק חוכן לסכר כחשרה נכחים כולן לסכרות כי' ם
לחרים שחר כסרות וחתן כשחתו' כית הכל לחתר זה וזה כסרות לישהל שלחר חתיחן לח חתר'
חתן שנחתנו חדני לחרים לחתר' חתר' חסרסכל חלכל לסכר חסר שסשקיהן כי' ם חן
חכשרין כו כי' ם לפי שלינו חן חיכולן חיה לו לשחר כחוך כחוך לחשחיה כו נגו שיד לשחר כו כיוצ
חן חכשרין כו . ר' יוסי לחתר כני חן כולחרין לחתו כו' ם חפני חכו' שסק חם כולחרין חן חכשרין
לח חמו ר' ר' יוסי וחה חילה שלחה ליחה לח כשכת חן שסקה ליחה לח' ם כשי כהם שלין
ליחה ליחה לח כשכת וסשקין ליח' לח' ם חן לינחרו לכני חהם ם שלין ם ליחה ליחה לח
כשכת כולחי חלחר חכל חיכו לח' ם כשי כ' ם חסכל חל ם חסכל חל ם חסכל חל ם חסכל חל
חלח ליחה לח ם חסכל חל ם חסכל חל ם חסכל חל ם חסכל חל ם חסכל חל ם חסכל חל
חיים חן לי חשחל לחם כולחי חלחר חכל חיכו לח' ם כשי כ' ם חסכל חל ם חסכל חל ם חסכל חל
חיים חן לי חשחל לחם כולחי חלחר חכל חיכו לח' ם כשי כ' ם חסכל חל ם חסכל חל ם חסכל חל
חלח ליחה לח ם חסכל חל ם חסכל חל ם חסכל חל ם חסכל חל ם חסכל חל ם חסכל חל
חיים חן לי חשחל לחם כולחי חלחר חכל חיכו לח' ם כשי כ' ם חסכל חל ם חסכל חל ם חסכל חל
חלח ליחה לח ם חסכל חל ם חסכל חל ם חסכל חל ם חסכל חל ם חסכל חל ם חסכל חל

חדושי אנשי שם

מרדכי א

פרק שני

יום טוב אחד לשתות שרב שבת אין מערבין לא בתחומין ולא בתחומין דברי רבי יהודה וחכמים אומרים מערבין בתחומין ולא בתחומין אין מערבין בשבת אחד לשתות שרב שבת ולא בשבת אחד לשתות שרב יום טוב אבל מערבין בשבת אחד לשתות שרב יום טוב ולא בשבת אחד לשתות שרב ש

ארבעה באחד

ראשי שנים הן באחד בניסן ראש השנה למלכים ולרגלים באחד באלול ראש השנה למעשר בהמה ורבי אליעזר ור' שמעון אומר באחד בתשרי: גמ' רגלים באחד בניסן הוא בחמישה עשר בניסן היא אמר רב חסדא רגל שבו תחלה לרגלים למאי הלכתא למיקם עליה בבבל תאחר דתניא אחד הנדר ואחד המקדי ואחר המעריך כיון ששיעבדו עליו שלש רגלים עובר בבל תאחר ר' שמעון אומר שלש רגלים בסדרן וחג הבציעת תחלה וכך היה רבי שמעון אומר רגלים פעמים שלשה פעמים חמשה פעמים ארבעה הא כיצד נדר לפני הפסח הרי כאן שלשה לפני עצרת הרי כאן חמשה לפני החג הרי כאן ארבעה תנו רבנן כוצא שפתיך תשמור ועשית מוצא שפתיך זו מצות עשה תשמור זו מצות לא תעשה ועשית אזהרה לבית דין שיעשיך כאשר נדרת זה נדר לה' אלהיך אלו חטאת ואשמות עולו ושלמי נדבה כמשמעה אשר דברת אלו קדשי בדק הבית בפיך זו צדקה אמר רבא כיוצדק מיחייב עלה לאלתר מאי טעמא דהא קיימי עניים מתני'

ר"ש אומר ר"ה למלכים רגלין הוו למעות ומן בשעורין הוו למלכים משמע שמעת מינה בריתמרין בפרק המדיר (דף ס.) סתם שנים ואפרעי' נמי' דסתם למלכים שנתם ואין ר"ה אלא אחד מהם ומתניתין דלמלכים ר"ה באחד בתשרי היא ואיכא למידק מאי שנא דלמלכים ר"ה באחד בתשרי ולמעשר בהמה באחד באלול ואיכא למימר דלמלכים ר"ה באחד בתשרי משום דבתשרי מתחילין למנות שנות מלכות ולמעשר בהמה באחד באלול משום דבתשרי הוי ר"ה לשנים ולשמיטין ולא באלול ולא בניסן ולמעשר בהמה באחד באלול משום דבתשרי הוי ר"ה לשנים ולשמיטין ולא באלול ולא בניסן ולמעשר בהמה באחד בניסן משום דבתשרי הוי ר"ה לשנים ולשמיטין ולא בניסן ולא באלול ולמעשר בהמה באחד בניסן משום דבתשרי הוי ר"ה לשנים ולשמיטין ולא בניסן ולא בתשרי ולמעשר בהמה באחד באלול

רבינו נסים ארבעה ראשי שנים פרק ראשון ר"ה רז

כחייבי הקדשות והקרבנות תלי בג' רגלים ומידי דלא תלי במקדש כדקה לא תלי ברגלי' כלל וליכא לאלתה בין קיימי עניים ללא קיימי עניים ובין
היכא דקאי בני המקדש וכהנים להיכא דלא קאי שהתורה לא נתנה דבריה לשעורים ובריתא הכי קתני דחייבי חרמים וכו' ולדקות ומעשרות וכל
אותן הסמיין ברייתא כיון שעברו עליהן ג' רגלים עובר בכל תאחר ותרתי קמ"ל חדא דבכל הני קאי עליהו בכל תאחר וכדמוכי' בגמרא דאכולהו
אוהר ר חמנא ואשמעינן הו דליכא חד מינייהו שלא יעבור עליו בכל תאחר כיון שעברו עליו ג' רגלים אבל איפכא לא קאמר שלא יעבור על שום
אחד מהם בכל תאחר עד ג' רגלי'
א ומיהו אפש' למעטי בהכי ולפי'
בא רבא ופי' דלדקה מיחייב עליה
לאלתר לומ' דמאי דתניא לדק' בהדי
הנך היינו לומר דבלדקה נמי קאי
עלייהן בכל תאחר ומשום דרוביהו
תתקלא דמתנו בברייתא תלו במקד ובעינן
בכל תאחר דידהו שלשה רגלי' קאמ'
בכולהו כיון שעברו ג' רגלים
דבלדק' נמי קושט' דמילת' היא דכיון
שעברו עליה ג' רגלים עובר בכל תאחר אבל אין ה"ג דלאלתר נמי מיחייב
עליו דהא קיימי עניים ולא תליא במקדש כלל כנ"ל :

ונמצאת למד דכל היכא דקיימו עניים קאי עלה דלדק' בכל תאחר
לאלתר והיכא דלא קיימי מסתברא דכיון דעבדי לריבות
בגמרא ומוקמינא תרי קראי חד לאפרשיה ולא אקרביה וחד לאמר ולא
אפרשיה משמע דכל היכא דלא קיימי עניי' לריך להפרים מה שנדר
ומניח אלגלו עד שיבאו עניים אבל לחזר אחריהם אין לנו וכך הם דברי
הר"ם במו"ל בפ"ח מהלכות מתנות עניים והרוצה לעמוד על עקרן
של דברים יעיין במה שכתבתי בחדושי : **וכתבו** בתוספות שנשאל
לר"ת ז"ל על הלדקות שאנו רגילי' לידור בבית הכנסת אנו בביתינו אם
עובר מיד כי קיימי עניים והשיב דכיון שאנו נודרי' לדעתינו ואלו היינו
מעלימין אותה לגיזבר היה הנודר נפטר בכך דמה לו עוד לעשות
והגיזבר אם ממתין עד שיבאו עניים הגוני' אז מחלקה מעט מעט אינו
עובר גם אנו מעטים זה אין לחוש אם הנודר משהא אותה בידו מפני
שאנו נודרים לדעת שיהא הנודר עצמו כגיזבר לחלקה לפי ראות עיניו
ונראה שסובר ר"ת ז"ל דכי קאמר רבא ולדקה מיחייב עלה לאלתר ה"ק
דמחייב לתת לב לאלתר לחלקה לעניים לפי מראות עיניו ואם גמר
בדעתו לקפוץ ידו מלתתה עכשיו מיד עובר בכל תאחר : **מתני'**
באחד בתשרי ר"ה לשנים מפר' בגמרא דהיינו לשטרות ולמלכי אומות
העולם עסקינן דאלו למלכי ישראל מניסן מנינן להו וכדתנן באידך
מתני' לשמטין וליובלות משנכנס תשרי אסור לחרוש ולזרוע מן התורה
לנטיעה ולירקות למנין שנות ערלה ואפילו נטעם בא בלתה שנתה
הראשונה בסוף אלול ובכולהו מפר' עעמא בגמ' : ולירקות למעש' ירק
שאין תורמין מן הירק שנלקט לפני ר"ה על הירק הנלקט לאחר ר"ה :
לאילן לענין מעשר פירות שאין מעשרים מפירות אילן שחנטו קודם
שבט על שחנטו לאחר שבט דבאילן אזלינן בתר חנטה וכן נמי נפקא
מינה לענין שנה שלישית של שמיטה שנוהג בה מעשר עני שאותן פירות
שחנטו מר"ה של שנה שלישית עד שבט דנין אותה כפירות של שנה
שניה שעברה ונוהג בהן מעשר ראשון ומעשר שני ומשבט ואילך נוהג

בו מעשר ראשון ומעשר עני ובגמ' מפ' מאי שנא שבט : **גמ'** ר"ה לשנים למאי הלכתא פרש"י ז"ל למאי הלכתא הוקבע ר"ה למנין המלכים ולמה
לא יתחיל כל מלך ומלך שנתו מיום שעמד בו : ומשני לשטרות כלומר שאם לא קבע זמן ידוע אלא כל מלך ומלך לפי מה שעומד פעמי' שאין להבחין
אם השטר מוקדם או מאוחר כגון אם כתוב בו בכסליו בשנ' שלישית ובאו העדי' ואמרו כשהתמנו בו לא ראינו שהלוהו אלא הלוה אמ' לנו חתמו כאותה
שטרינו מוקדם שטר ללוה אע"פ שאין מלוה עמו ואין אנו יודעין אם הלוהו קודם לכן או לאחר כן אבל ראינו שהלוהו בתמוז בשנה שלישית למלך
ואם אין הדיינין יודעין באי זה חדש עומד המלך אין להבחין אם תמוז קודם לכסלו או כסלו קודם לתמוז לפי שאם שנתו מתחלת בין תמוז לכסלו
נמצא כסלו קודם לתמוז בכל שנותיו והשטר מוקדם ופסול ואם כמה בין כסלו לתמוז נמצא תמוז קודם לכסלו בכל שנותיו ועכשו שקבעו ניסן
ר"ה למלכי ישראל נמצא תמוז קודם לכסלו בכל שנותיו וכשר וכן נמי בתשרי שקבעו ר"ה למלכי אומות העולם לכי האי גונא נפקא מינה כך פיר'
רש"י ז"ל ולפי פירושו זה על כרחין בדקים לן שלא היתה אלא הלואה אחת ביניהם עסקינן כגון שמלוה ולוה מודים שלא הלוהו אלא פעם אחת דאי
לא תימא הכי אפי' תימא כסלו קודם לתמוז מאי הוי נימא הלואה אחרת היתה אלא ודאי כדאמרן : **ואיכא** למידק דלפי פי' רש"י ז"ל משמע
דכל היכא דאיכא לספוקי בשטר אי מוקדם הוא ופסול אי מאוחר הוא וכשר דפסלינן ליה דמספקיה לא ערפינן לקוחות וזהו שכתב רש"י ז"ל עכשו
שקבעו ניסן ר"ה לעולם תמוז קודם לכסליו משמע דאי לאו הכי חייבינן דילמא [כסליו] קודם לתמוז ופסלינן ליה וליתא שכל היכא דאיכא למיתלי
בשטר מאוחר הוה מכשרינן ליה אפי' היכא דאיכא ריעותא וראיה לדבר מדאמרי' בפרק אחד דיני ממונות (דף לב) שטר שומנו כתוב באחד בניסן
בשמטה ובאו עדים ואמרו האיך אתם מעידין והלא שמנו הייתם במקום פלוני שטר כשר ועדיו כשרים חייבינן שמא אחרוהו וכתבוהו ובפרק גט
פשוט נמי אמרינן שטר שומנו כתיב בשבת או בעשרה בתשרי כשר שאני אומר אחרוהו וכתבוהו אלמא כל היכא דאיכא למתלי בשטר מאוחר תלינן
ביה ומכשרינן ליה ובודאי דאי מהך קושיא בלחוד כל היכא דמפרכינן ליה לההוא גונא שכתב רש"י ז"ל אתי שפיר כגון שכתוב בו בתמוז ואמרו העדים
שהלוהו בכסלו שהיינו מכשירין אותו מן הספק אבל עכשו שקבעו חכמי' זמן בניסן נודע שהוא מוקדם ופסול אלא אי קשיא הא קשיא דהא בכי האי
גונא ליכא למפסל שטר כלל משום דפ"ק דבבא מציעא (דף יג) איפלינו בה רב אסי ואביי בהא דתנן כותבין שטר ללוה אע"פ שאין מלוה [עמו]
דרב אסי מוקים לה דוקא בשטרי אקנייתא ובהנהו ליכא למיחש לשטר מוקדם דהא אפי' לא ילוה לעולם משעת קנין שעבד נפשיה ולא משכחת לה
דאיכא למיחש בשטר מוקדם אלא בעדים שעשו שלא כדין שכתבו שטר ללוה אע"פ שאין מלוה עמו בשטר דלאו אקנייתא דבהנהו איכא למיחש לשטר
מוקדם ולא משמע שעקר תקנתן של חכמים היתה מפני חשש עדים שלא כהוגן ועוד שאפילו תדחוק לומר כן תינח לרב אסי אבל לאביי דהתם
דכלהו שטרי נמי כותבין ללוה אע"פ שאין מלוה עמו משום דס"ל דעדי בחתמיו זכין לו ומשעת כתיבה זכה א"כ ליכא למיחש לשום שטר שכתבו בו
העדים אותו זמן שהיו עומדין בו שיהא מוקדם ולמה הוצר בו חכמים לקבוע ר"ה למלכים לפי פרש"י ז"ל הא אין לך לומר אלא משום חשש שמא יאמרו
העדים שבכסלו היו עומדים וכתבו זמנו בתמוז אפי' תמצא לומר שיהיו נאמנים על כך וכמו שנשא ונתן על זה בסמוך בס"ד אז שתאמר שעדים אחרים
הוא שאמרו כן מ"מ קשה הדבר שמפני חשש עדים שיעשו שלא כהוגן תקנו חכמים ר"ה למלכי' ורחיתי למפרשים אחרים בזה ממה שלא נתחוור בעיני :

לפיכך

חדושי אנשי שם א מהר"ן שפירא

ויש להקשות לפי זה מאי פריך כגון דף ה' על הא דתני' דאותו ברייתא וכבור ומעשר ופסח ומקשה הסח זימנ' קביעא ליה אי אקרבי' אקרבי' ואי לא אקרבי' אדחי ליה ואמאי פריך לתירון הלא לא קאמר שלא יעבור על שום אחד מהם בכל תאחר עד ג' רגלים ושמא אתי לאשמועינן דכפסח נמי עובר בכל תאחר מיד כמו הכדק' וי"ל דשאני צדק' אף אם עובר מיד מ"מ קאי בכל יום ויום באסור כל תאחר דעדין זמנו הוא לכך פריך לומר דקאי בכל תאחר משא"כ צדקה דבג' רגלים נמי עובר ולכך פריך לומר נמי דבג' רגלים נמי עובר וכמ"ש הר"ן את"כ דבצדקה נמי קושטא דמלתא הוא עכו' ודו"ק :

לפיכך נראה לי דברים כפשטן דסכת למאי הלכתא קאמרינן ולא כמי שפירש דלאחרינן גבי ר"ה לחגיגה דנקיט מינה לסוגיין ומהדרי' דנפקיט מינה לשטרות דתקן שטרי חוב משוקדמין מפולין פילגך מלך שמואל בשלהי שטרות ר"ה חדש ניסן של שנה שביעית ר"ה לאלפים ונסקי

ניסן דניסן ר"ה לאלפים הוה ליה כלי שטר מוקדם ומטול משום דהוה ליה כלי שטר שביעית ולא מהני ליה הקדמה מינה כלאחר ר"ה לאלפים ונסקי

כרתנן שטרי חוב המוקדמין פרעון וחמיאותהי כשרי ולגבייה מנא ן דכתיב שלש שנים ישב תחקה יהיו לכם ערלי לא יאכל וכתיב ובשנה הרביעית ונמרי שנה שנה כתשרי דכתיב בראשי השנה ויצא אחרי השנה ת"ר אחר הניטע וא המבריך ואחר הנרכיב ערב שביעי שלישי יום לפני ר"ה עלתה לו שנה ומיתה לקיימן בשביעי פחות משלשי יום לפני ראש השנה לא עלתה לו שנה ואשר לקיימן בשביעי ופירות

משנה שני

אלמיעוטא דר"ס שלו קמרי מלן : מדבריך נמקם לומדים מפרק שקרוי פרנינין לית בלנו : מדבריך אלין בתרי קרוין אתם ר"ה בלאמצעי קרוי ר"ה מפני יום הדין שבתוכו לו מלא עלתה לו שנה מדבריך אלין לא עלתה לו שנה כיון שבתוכו יום הדין שבתוכו לו מלא עלתה לו שנה מדבריך אלין לא עלתה לו שנה מדבריך אלין לא עלתה לו שנה מדבריך אלין ל

ופירוש נטיעה זו אסורין עד ט"ו בשבט תוכל מ"ד דלמקח נטיעה שהקלמו עליה בתחלתה שעלו לה שלשים יום לשנה שלישית ולפיכך מחמירין עליה כשופה למעוך שנתה עד ט"ו בשבט שהוא ר"ה לאילן והיינו דאמרי' פירות נטיעה זו למשתא דוקא זו וכן דעת הרמב"ם ז"ל וכן ס"ל מהלכות מעשר שני ונטע רבעי לכל הר"י הלוי ז"ל נקט שכך הדין בכל נט"ש ואפי' לכותה שלה הקלמו עליה בתחלתה וכי קאמ' ואפי' נטיעה זו היינו לומר שהנטיעה שהיא נוטעת לה לאסור ערלה היא מוצנעת עד ט"ו בשבט ולפי' הרמב"ן ז"ל אינו נקט היא בירושלמי דגרסי' התם סבר מר ממל קומי רבי זעירא נטיעת נרתין הדברי בשבט ואנן קיימין לן כבית שמאי לפני ר"ה כלום היא דתקנו אסורין עד ט"ו בשבט דוקא בנטעים שתקלו בתוך שנתם של אילן הוא משלי שנתו ואינו נוטעה לפני ר"ה שעלו לה ל"ו בשבט שלים אבל נטעה

בראש השנה בל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון שנא׳ היוצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם ובתנ נידונין על המים : נמ׳ תניא תבואה שאירע בה קרי או אונס קודם הפסח נידונת לשעבר לאחר הפסח נידונת להבא אד׳ שאירע בו אונס או קרי קודם יום הכפורים נידון לשעבר לאחר יום הכפורים נידון להבא אמ׳ רבא שמע מינה תרי דיני מיתתא תנ רבי ר׳ישמעא בארבעה פרקים העול׳ נידון בפסח על התבואה בעצרת על פירות האילן ובחג נידונין על המים ואדם נידון בראש השנה ונזר דינו של אדם נחתם ביום הכיפורים תני ר׳ יהודה אומר משום ר׳עקיבא מפני מה אמר תורה הביאו עומר בפסח מפני שרפשח זמן תבואה היא אמר הקב״ה הקריבו לפני עומר בפסח כדי שתתברך לכם תבואה שבשדות ומפני מה אמר תורה הביאו שתי הלחם מפני שעצרת זמן פירות האילן היא אמר הקב״ה הקריבו לפני שתי הלחם בעצרת כדי שיתברכו לכם פירות שבאילן ומפני מה אמרה תורה נסכו מים בחג מפני שהחג זמן גשמי שנה היא אמר הקב״ה נסכו מים לפני בחג כדי שיתברכו לכם גשמי שנה שיאשרו לפני בר״ה מרביות וברכות וישופרו מרכיו׳ כדי שתמליכוני עליכם וברכות בדי שיבא וכרונכם לפני לטובה ובמה בשופ׳ (א) אמר ר אבהו למה תוקעין בשופר של איל אמר הקב״ה תקעו לפני בשופר של איל כדי שאזכור לכם עקידת יצחק בן אברהם ומעלה אני עליו כאילו עקדתם עצמכם לפני א״ר יצחק למה תוקעין ומריעין בר״ה כשהן יושבין ותוקעין ומריעין כשהן עומדים כדי לערבב השטן ואמר

ר״ש

בכני מרון מהרם בגמרת׳ : בתניא קודם שמוסיף : דקיימו לשעבר בפסח על פסחקה : נידונת לפסח לאחר ויושבת : לשעבר כי׳׳ם שעבר מרוחק : לכבוד בר״ה וה שעב׳ פסחים מקדש ומשוב דקדי להפסד התקדש לשעבר קדי לקדושי לפסח : קדי דיני מתק׳ קודם ודישות זמנך לקדוש : פסחים ומן קבוצים בן : שהי פלוגת ר״ש על פירות הילון שמקדישין לבדק הבית ניטלין שלא מן הגזוזין : ביכורים ירושלים : כדי לקרבה שלא יפסלו משמע שיהא מובטח מן הגזוזין :

תניא רבי יהודה אומר לקרוקס : אבר ר׳ תבואה למה תוקעין בשופר אמר הקב״ה אעשה להם מעשה שיהו תוקעין בשופר של איל ואזכור להם עקידת יצחק בן אברהם ומעלה אני עליהם כאילו עקדו עצמם לפני וא

רבינו נסים ארבעה ראשי שנים פרק ראשון ר"ה רט

שלטי הגבורים

ואמר ר'יצחק כל שנה שאין תוקעין בתחלתה
מריעין לה בסופה מאי טעמא דלא איערבב
שטן וא"ר יצחק אין דנין °את האדם אלא לפי
מעשיו שבאותה שעה שנא' °כי שמע אלהים
את קול הנער באשר הוא שם ואמ'רבי יצחק
שלשה דברים מזכירין עונותיו של אדם ואלו
הן קיר נטוי ועיון תפלה ומוסר דין על חברו
דאמר ר'חנן כל המוסר דין על חברו הוא נענש
תחלה שנ' °ותאמר שרי אל אברה' חמסי עליך
וכתיב °ויבא אברהם לספוד וגומר וא"ר יצחק
ארבע דברים °מקרעין גזר דינו של אדם ואלו
הן צדקה צעקה שנוי השם ושנוי מעשה ויש
אומר אף שנוי מקום וא"ר יצחק °חייב אדם
להקביל פני רבו ברגל שנא' °מדוע את הולכת
אליו היום לא חדש ולא שבת מכלל דבחדש
ושבת בעי למיזל א"ר כרוספדאי א"ר יוחנן
°שלשה ספרי'נפתחין בראש השנה אחד של
צדיקים גמורים ואחד של רשעים גמורים ואח'
של בינוניי' של צדיקי' גמורים נכתבין ונחתמין
לאלתר לחיים ושל רשעים גמורים נכתבין
ונחתמין לאלתר למית'ושל בינוניים תלויים
ועומדין מראש השנה ועד יום הכיפורים זכו
נכתבים לחיים לא זכו נכתבין למיתה תנן התם
בקדושי'כל העושה מצוה אחת מטיבין לו
ומאריכין את ימיו ונוחל את הארץ וכל שאינו
עושה מצו' אחת אין מטיבין לו ואין מאריכין
את ימיו ואינו נוחל את הארץ
וקא פריש רב יהודה הכי קאמר כל העושה מצוה אחת יתירא על זכיותיו
מטיבין לו וכו' תנו רבנן לעולם יראה אדם עצמו כאלו חציו זכאי וחציו חייב
עשה מצוה אחת אשריו שהכריע את עצמו לכף זכות עבר עבירה אחת אוי
לו שהכריע את עצמו לכף חובה שנאמר °וחוטא אחד יאבד טובה הרבה
בשביל חטא אחד שחטא זה איבד ממנו טובה הרבה ר'אליעזר ברבי שמעון
אומר לפי שהעולם נידון אחר רובו והיחיד נידון אחר רובו לפיכך צריך אד'
שיראה עצמו כאלו כל העולם תלוי עליו עשה מצוה אחת אשריו שהכריע
את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות עבר עביר' א'אוי לו שהכריע את
עצמו ואת כל העולם כולו לכף חובה שנאמר וחוטא אחד יאבד טובה הרבה
בשביל חטא יהיד שחטא זה איבד ממנו ומכל העולם כולו טובה הרבה רבי
שמעון בן יוחאי אומר אפילו צדיק גמור כל ימיו ומרד באחרונה אבד את כל
הראשונות שנאמר °וצדקת הצדיק לא תצילנו ביום רשעו ואפי' רשע גמור
כל ימיו ועשה תשובה באחרונה אין מזכירין לו שום רשע שנ' °ורשע הרשע
לא יכשל בה ביום שוב מרשעו וליהוי כמחצה זכאי ומחצה חייב אמר ר"ש בן
לקיש בתוהה על הראשונות

תניא

ואמר ר'יצחק כל שנה שאין תוקעין בתחלתה מריעין לה בסופה מאי טעמא דלא איערבב שטן וא"ר יצחק אין דנין °את האדם אלא לפי מעשיו שבאותה שעה שנא' °כי שמע אלהים את קול הנער באשר הוא שם ואמ'רבי יצחק שלשה דברים מזכירין עונותיו של אדם ואלו הן קיר נטוי ועיון תפלה ומוסר דין על חברו דאמר ר'חנן כל המוסר דין על חברו הוא נענש תחלה שנ' °ותאמר שרי אל אברה' חמסי עליך וכתיב °ויבא אברהם לספוד וגומר וא"ר יצחק ארבע דברים °מקרעין גזר דינו של אדם ואלו הן צדקה צעקה שנוי השם ושנוי מעשה ויש אומר אף שנוי מקום וא"ר יצחק °חייב אדם להקביל פני רבו ברגל שנא' °מדוע את הולכת אליו היום לא חדש ולא שבת מכלל דבחדש ושבת בעי למיזל א"ר כרוספדאי א"ר יוחנן °שלשה ספרי'נפתחין בראש השנה אחד של צדיקים גמורים ואחד של רשעים גמורים ואח' של בינוניי' של צדיקי' גמורים נכתבין ונחתמין לאלתר לחיים ושל רשעים גמורים נכתבין ונחתמין לאלתר למית'ושל בינוניים תלויים ועומדין מראש השנה ועד יום הכיפורים זכו נכתבים לחיים לא זכו נכתבין למיתה תנן התם בקדושי'כל העושה מצוה אחת מטיבין לו ומאריכין את ימיו ונוחל את הארץ וכל שאינו עושה מצו' אחת אין מטיבין לו ואין מאריכין את ימיו ואינו נוחל את הארץ וקא פריש רב יהודה הכי קאמר כל העושה מצוה אחת יתירא על זכיותיו מטיבין לו וכו' תנו רבנן לעולם יראה אדם עצמו כאלו חציו זכאי וחציו חייב עשה מצוה אחת אשריו שהכריע את עצמו לכף זכות עבר עבירה אחת אוי לו שהכריע את עצמו לכף חובה שנאמר °וחוטא אחד יאבד טובה הרבה בשביל חטא אחד שחטא זה איבד ממנו טובה הרבה ר'אליעזר ברבי שמעון אומר לפי שהעולם נידון אחר רובו והיחיד נידון אחר רובו לפיכך צריך אד' שיראה עצמו כאלו כל העולם תלוי עליו עשה מצוה אחת אשריו שהכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות עבר עביר' א'אוי לו שהכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף חובה שנאמר וחוטא אחד יאבד טובה הרבה בשביל חטא יהיד שחטא זה איבד ממנו ומכל העולם כולו טובה הרבה רבי שמעון בן יוחאי אומר אפילו צדיק גמור כל ימיו ומרד באחרונה אבד את כל הראשונות שנאמר °וצדקת הצדיק לא תצילנו ביום רשעו ואפי' רשע גמור כל ימיו ועשה תשובה באחרונה אין מזכירין לו שום רשע שנ' °ורשע הרשע לא יכשל בה ביום שוב מרשעו וליהוי כמחצה זכאי ומחצה חייב אמר ר"ש בן לקיש בתוהה על הראשונות

תניא

תניא ב"ש לחומרים ב' כתות ליום הדין לפחד תחילת החתום וסוף שכתוב עליו יום ה' סגולתו ומטרתו : לחתך על הדיקים נשורים דקים לכן רוצף ומיתו : ולחתך על הרפים נשורים רחבה עבות : ולחתך על בינונים מחצה על מחצה : מעמידין ליטרין ושוכין אותה ושוקלין : מטה כלפי חסד הוקיל ומחלה על מחצה על מחצה : מעמידין ליטרין ושוכין אותה ושוקלין : בגמ' תם"ם סדלה לחני מן כאלוק לי נאם להושיע : בינונים דקה לחרבי בית הלל ובו ואחלי את הדיקתה דלה מנה שכלין משולש ודוק הדין לפחד

תורת אור רש"י

תניא בית שמאי אומר שלש כתות הן ליום הדין אחת של צדיקים גמורים ואחת של רשעים גמורים ואחת של בינונים צדיקים גמורים נכתבין ונחתמין לאלתר לחיי העולם הבא ורשעי גמורי נכתבין ונחתמין לאלתר לנידוי שנ' ורבי כיישני אדמית עפר יקיצו אלה לחיי עולם ואלה לחרפות ולדראון עולם בינונים שעוניותיהם וזכיותיהם שקולין יורדין לגיהנם ומצפצפין ועולין שנ' והבאתי את השלישית באש וצרפתי אותם כצרוף את הכסף ובחנתי אותם כבחון את הזהב ועליה אומרה חנה ה' ממית ומחיי מוריד שאול ויעל וכ' אם ורב חסד כישה כלפי חסד ועליהם אומר רות' אהבתי כי ישמע ה' את קולי תחנוני ועליהן נאמרה כל הפרשה כולה דלותי ולי יהושיע בינוני דקאמרי בי הלל ורב חסד כיפי כלפי חסד רוק שאין בכלל עוניותיהן עולפישעי ישראל בנופן ומאי נידו קרקפתא דלא כינה תפילין מעולם אבל אם בכלל מחצה עוניותיה עון פושעי ישראל בנופן יורדין לגיהנם ונידונים בו שנים עשר חדש לאחר י"ב חדש מצפצפין ועולין כדכתיב והבאתי את השלישית באש תו ועליהן אמר חנה ה' ממית ומחיה ונ"מ אבל כי שעוניותיו מרובין מזכיותיו ובכלל עוף פשעי ישראל בנופן והן עוברי עבירה בגין עירין יורדין לגיהנם ונידונין בה י"ב חדש לאח' י"ב חד נופן כלה ונשמתן נשרפת ורוח מפורזתן תחת כפות רגלי הצדיקים שנאמ' ועשותם רשעים כי יהיו אפר תחת כפות רגליכם אבל המינין והמוסרין והאפיקורסין ושכפרו בתורה ושכפרו בתחיית המתים ושפרשו מדרכי צבור וישנתו תחית בארץ החיים והן הפרנסין הממשילין אימה יתירה על הצבור שלא לשום שמים ושחטאו והחטיאו את הרבי' כגון ירבעם בן נבט וחביריו יורדין לגיהנם ונידונין בה לדורות שנאמ' ויצאו וראו בפגרי האנשים ועומר אמר רב יהודה אמר רב כל פרנס המטיל אימה יתירה על הצבור שלא לשם שמים שלא יראוהו אנשים לא יראה כל חכמי לב : נושא עון ועובר על פשע תנא דבי ר' ישמעאל מעבי ראשון ראשון וכך היא המדה פי אדם ישרות כים בדרכיו אם נכשל בחט ועדיין לא בא חט לידי מעודי איתי החט אין הקב"ה כותבו עליו אלא מעבירו וכך היא מדתו של הקב"ה שלא לחייבו מתחלה כדכתי' הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר אמר רבא ועין עצמי אינו נמחק ראי איכא רובא עונות מיחשיב בהדיהו פ"א לנאין וישאלתם הא דתניא דבי ר' ישמע' מעבי ראשון ראשון וכך היא המדה אמ' רבא ועין עצמי אינו נמחק הא דר' ישבעאל קימא באדם יראה שמים שהוא קבוע בעשיות מצוי' ושימי חמרו ובעתים חוטא בקלות מדתו של הקב"ה עמי שהיא מעבירו ראשון ראשון ומוחלו ובתור צדיקים היא ועין עצמי אינו נמחק אלא תלוי ועומד עד שעה שימי באותה שעה מחשבין אם זכיותיו מרובין מאותן העונות הרי עבדו עוניותיו ראשון ראשון ואינן חשובין עליו ודומה כאי לא עשאן אבל אם נברו אותן עונות ונמצאו מעשיו כולן כשמצטרפין ונשקלין זה עם זה רובן חובת הרי כל אחד ואחד נחשב וזו היא המדה המטיה בדרכי ה' וזהו פירוש מדה ששית של י"ג מדות שבפרשת ויעבור ורב חסד בה"א משה כלפי חסד ופיר' ר' יוחנן מעביר וקימא לן דהני מילי כולהי בזמן שמת בלא תשובה אבל אם מת בתשובה אין מזכירין לו שום מעוניותיו שנאמר ורשעת הרשע לא יכשל בו ביום שיבו מרשעו אלא הקב"ה מוחל על כל עוניותיו ונותנו בכוחיצתן של צדיקים אבר

ב"ש לחומרים ב' כתות ליום הדין לפחד תחילת החתום וסוף שכתוב עליו יום ה' סגולתו ומטרתו : לחתך על הדיקים נשורים דקים לכן רוצף ומיתו : ולחתך על הרפים נשורים רחבה עבות : ולחתך על בינונים מחצה על מחצה : מעמידין ליטרין ושוכין אותה ושוקלין : מטה כלפי חסד הוקיל ומחלה על מחצה על מחצה : מעמידין ליטרין ושוכין אותה ושוקלין : בגמ' תם"ם סדלה לחני מן כאלוק לי נאם להושיע : בינונים דקה לחרבי בית הלל ובו ואחלי את הדיקתה דלה מנה שכלין משולש ודוק הדין לפחד

רש"י

ליום הדין כשיחתו החתום : בינוני גמורים דומה שוטה : בינוני מחצה על מחצה : לשחי תם"ם סדלה לחני מן כאלוק לי נאם להושיע : בינונים דקה לחרבי בית הלל ובו ואחלי את הדיקתה דלה מנה שכלין משולש ודוק הדין לפחד תחילת החתום וסוף שכתוב עליו יום ה' סגולתו ומטרתו : לחתך על הדיקים נשורים דקים לכן רוצף ומיתו : ולחתך על הרפים נשורים רחבה עבות : ולחתך על בינונים מחצה על מחצה : מעמידין ליטרין ושוכין אותה ושוקלין : מטה כלפי חסד הוקיל ומחלה על מחצה על מחצה : מעמידין ליטרין ושוכין אותה ושוקלין : בגמ' תם"ם סדלה לחני מן כאלוק לי נאם להושיע : בינונים דקה לחרבי בית הלל ובו ואחלי את הדיקתה דלה מנה שכלין משולש ודוק הדין לפחד

אבר

באעבור על מדותיו שאינו מדקדק
למדוד מדה כנגד מדה למעברים
אותו ומניח מדתו והולך לו כאן אין
מעבירין על המצוו׳ אין מעבירין
האוכלין מניחין והולך: מעבירין לו
על כל מצוה אין מדקדק מדקדק׳
אחריהם׳ אין מניחין והולכין: אין
חוזרין ריקם שאם יזכירום ישראל
בתפילת העמידה אין חוזרין ריקם:
הנח לכבוד כורש נרים על יהתאזר
למעלה׳ ובנבכי נהן ר״ם ב״י: אמרינן
בכבשי׳ שמונין אותן לעברן ויוצאין
בפסח׳ קטן זה אחר זה שאין שני
יכולין לצאת כאחד: כמעלות בית
חורין שבדרך הלר ואין שניהם יכולין
לילך זה בלר זה שהעמק עמוק מצני
לידי הדרך: מתני׳ שלוחי יוצאין
כשקדמו בית דין לאת החדש ומועדי׳
לגולה יום שקדמו: מפני הפסח
והולכי הגלוחי׳ על הפסח הזן מן
הצנועים: ובלבד מפני הצניעים
והולכים כל ח׳ ימים הוקבעים: על
גלות מפני ר״ה ומועדים מתחילת
גלות ומוסיף ר״ה כיום ל׳ של גלות
גרוע שניהם ואין לגלות מעובר ואף
ע״פ שנסתר היום שמת יעבורהו
ר״ה ל״ם לגזרה על מרחך הולכין
אחריהם שניהם ואם לא יעשו מתחיל
אול לא יעשו אסאל׳ שלו: ועל קברי
שפני הקבר מעובדות לאת׳ שקדמו
ג״ד לקברי הגלוחין יוצאין ליום
המרחק והולכין עד מקום שיכולין
להגיע עד החג ומודיעים היכן מיכרו
ג״ד גלות׳ם לא כדי שלא יהא לבן

נוקד כי ״כב וסוגות
מגילת

הבפירים: בראש השנה כל באי עולם עוברין לפניו ככבני מרון: מאי ככבני
מרון הבא תרגמו ככבני אימרנא ר׳ שמעון בן לקיש אמר כמעלות בי חורון:
מתני׳ על ששה הדשים השלוחין יוצאין על ניסן מפני הפסח על אב מפני תקנון
התענית על אלול מפני ראש השנה על תשרי מפני תקנת המועדות על
כסליו מפני החנוכה ועל אדר מפני הפורים וכשהיה בית המקדש קיים
יוצאין אף על איר מפני פסח קטן: גמ׳

אמר רבא כל המעביר על מדותיו מעבירין לו
על כל פשעיו שנא׳ °נושא עון ועובר על פשע
למי נושא עון למי שעובר על פשע ויעבור ה׳
על פניו ויקרא א״ר יוחנן אילמלא מקרא כתוב
אי אפשי לאמרו מלמ׳ שנתעטף הקב״ה כשליח
צבור והראה למישה בסיני ואמר לו כל זמן
שישראל חימאין יעשו לפני כסדר הזה ואני
מוחל להם אמר רב יהודה אמר רב ברית
כרותה לי״ג מדות׳ שאין חוזרות ריקם שנאמ׳
°הנה אנכי כורת ברית נגד כל עמך ונום ואמ׳
ר׳ יוחנן גדולה תשובה שמקרעין גזר דינו של אדם
שנאמ׳ °ושב ורפא לו איזהו דבר שצריך רפוא׳
הוי אומר זה גזר דין של אדם מתיבי השב
בנתים מוחלין לו לא שב בנתים אפי׳ הביא כל
אילי נביו שבעולם אין מוחלין לו לא קשיא הא
ביחיד הא בצבור גזר דין ביחיד לא מיקרע
אבל גזר דין דצבור מיקרע וגזר דין דצבור מי
°מיקרע כתוב אחד אומר °כבסי מרעה לבך
ירושלם למען תושיעי וכתוב אחד אומ׳ °כי אם
תכבסי בנתר ותרבי לך בורי׳ מאי לאו באן קיד׳
גזר דין כאן לאחר גזר דין לא אידי ואידי לאח׳
גזר דין ולא קשי׳ כאן בגזר דין שיש עמו שבוע׳
כאן בגזר דין שאין עמו שבועה כראמר רבי
שמוא בר נחמני א״ר יונתן מנין לגזר דין שיש
עמו שבועה שאינו נקרע שנא׳ °לכן נשבעתי
לבית עלי אם יתכפר עון בית עלי בזבח ומנח׳
עד עול אמר רבא בזבח ומנחה אינו מתכפר
אבל מתכפר בדברי תורה ר׳ יצחק אמר יפה
צעקה לאדם בין קיד׳ גזר דין בין לאחר גזר דין
°כתוב אחד אומר °כה אלהינו בבל קראנו׳ אין
°וכתוב אחד אומ׳ °דרשו ה׳ בהמצאו וגומ׳ הת
ביחיד ויחיד אימת אמר רב נחמן אמר רבה
בר אבוה אלו י׳ ימים שבין ראש השנה ליום

מילקח בלביש מסוס כבוד קורה לחמרי׳ ביומא נפ׳ נרחשונה (דף כג) כל לשמוד חכם שאינו מוקח ונוער לוכח כנחש אינו מוקח ולא כקוס ולא קשור בממון הוא לכתיב בדאיתיה מקח ולקבי׳ מדכתיב בעבדים ואיכא עולבין שומעין הרפסח ואינם עולבין שומעין הרפסח ואינם מעבירין על המצוו׳ ומפרקין ואוכלין בלאת בשאם בגבורתו ומפרקי׳ לעולם דנקיט ליה בלוביה ומקש׳ והא אמר רב כל המעביר על מדותיו מעבירין לו על כל פשעיו ומפרקין שהוא לשפייסי ליה ומיסיים אלמא כל היכא דלא שפייסי ליה נעבי בלוביה ומקש׳ והא אמרי׳ בפ׳ בני העיר (ד׳ כה) מימי לית עלמא עמי קללת תלמ׳ שהוא על המעביר על מדותיו שאינו מבקש ממחול לו ואפי׳ הכי לא ש

המאור הקטן

פרק ארבעה ראשי שנים למלכים למאי הלכתא אמר רב חסדא לפטרו, כדתנן
פטרי חוב המוקדמין פסולין והמאוחרין
כמרי וכו' פי' שלא תאמר תקנתא היא דעביד רבנן לכתחלה לממני מנינן ואי עבר על ומנה
למלכי שנים שלמות מיום שעמד בו עד כנגד אותו יום בכל שנ' ושנה כיון פרוב הסני'
הסמיוסדו' עלו הדר' כדאשכחן בשני' האמורי' בערבי ועברי' ושבבן ושבבת אית' לא ניפסלי'
לפטרה כדיעבד מאת' פרוב הסני' המנוית באדם הן מיוסדו' על זה הדרך קמ"ל דאפי' כדיעבד
ניפסליה ליה לפטרה שאם עמד באדר וכשהגיע ניסן היה לו למנות שנה שניי' ומנה לו בניסן
שנה ראשונ' ה"ל פטר מוקדם ופסול כדתנן פטרי חוב המוקדמי' פסולי' זה הפי' כ"ל והפירוש
שפירש כזה ה"ר שלמה ז"ל לא נתיסב' בו דעתי ובירושלמי גרסי' מי מודיע ר"ש בר בא בשם ר'
יוחנן הן הן עדיו והא אמר ריש לקיש עדים חתומי' על הפטר נעשה כמי שנחקרה עדותן בבי'
דין תמן בשאמרו לא חתמנו כדם הבא יכלין למימר על זה חתמנו ועל זה לא חתמנו ומכאן אנו
למדי' מכל טעו' שהעדי' מגויין לטעו' כה נאמני' הם בענת' על זה ואין כזה מפו' תוזר ומגיד וברי'
בזה כ"ד גדול ולהחמיר הדין ובגמ' דינן מנינו כיונא כדבר זה כהוא תברא דהו' חתים עליה
רב ירמי' בר אדא וכו' כדאיתא בגמ' בגט פשוט מנאתי שבוש וחליף בגוסח' וגם בפירושי' ולפי'
אני כותב תחל הנוסח' הכרור' מתקיף לה רב יוסף חדא דא"כ קשו קראי אהדדי ועו' בת' וש' לי
כיתא דנא וגו' ותניא כאותו זמן לשנה הבא' עלה עזרא מבבל וגלותו עמו שנ' ויבא ירושל' בחדש
ה' וכו' מי דמי הכ' דריוש הכ' כורש הבא' אחרתחשסת' תנא הוא כורש הוא דריו' הוא אחרתחשסת'
וכו' כך היא הגירס' וזה הוא הפי' כי רב יוסף ברור הי' הדב' הזה אבלו כי הוא כורש הוא דריוש
הוא אחרתחשסת' והיינו דמתקיף לה רב יוסף דא"כ דמנינן לה לכורש דהו' דריוש הו' אחרתחשסת'
מנינן ולא מתפרי כדמוכחי קראי כנבואת חגי קשי הנך קראי דכספר עזרא דדברי נחמיה בן
חכליה שנר' לנו מסם שהו' מונה מתפרי ולא מנינן והא קי"ל הוא דריוש הוא אחרתחשסת' ועוד
כתיבי קראי אחריני דמשמעי דלא מנינן מנינן ושיני בית' דנא וכו' ותני' כאותו זמן לשנ' הבא'
עלה עזרא מבבל וגלותו עמו שנאמ' ויבא ירושלם בחדש החמישי היא שנה שביעי' למלך וכתיב
בתריה כי בא' לחדש הראשון הוא יסוד המעל' מבבל ומבאן למדנו לאותו זמן לשנה הבאה עלה
עזר' מבבל ואי אתה יכול לומר שבאות' שנה עכמה היה מסו' דכהדיא כתובי קראי לאחר שעשו
הנוכת הבי' ולאחר שעשו פסח בשנ' שני' ואחר הדברי' הלא כמלכו' אחרתחשסת' מלך פרס עזר'
בן שריה וכו' ובין שלה עזרא בא' בשנה השביעית למלך וקי"ל הוא דריוש הוא אחרתחשסתא
ע"כ כאותו זמן לשנה הבאה היה כי זמן סוף אדר עם תחלת ניסן אחד הוא ואם אית' דמנינן
מנינן שנה שמיני' מיבעי' ליה ואי"ת לדרב חסד' מהבא לקשו ליה לרב יוסף נשיה קראי אהדדי
מאי שנה דקא מותיב לרב חסדא יש להשיב אי לאו דאמר רב חסדא דמנינן למלכי אותו' הטול'
מתפרי קראי לרב יוסף לא קשו אהדדי לפי שיש לומר כי לכל מלך מתלכי אותו' הטולם מונין
שנה מיו' שעמד בו עד כנגד אותו יום לשנ' הבאה וכן לכל שנה ושנ' ויום שעמד בו דריוש דהו'
אחרתחשסת' היה כמרחשוואן כאלול ומיתרני כולהו קראי ולא קשו אהדדי ולא מידי ומ"ה מותי'
לה רב יוסף לרב חסד' ואכתי לא סליק פירוק' לקושי' דרב יוסף דכיון דכל הדין סוגי' דשמעת'
מסתני על הדין אורחא דהיא כורש דהוא דריוש הוא אחרתחשסתא מהדריה בגמרה לברור' ולא
אורחא והיינו דמתמהין עלה מי דמי כלו' מאי האי דרב חסדא ורב יוסף מייתו ראיה מקראי
דדריוש ואחרתחשסתא ור' אבהו קאמר עלה כורש מלך כשר היה ובדירנא מדתנא בברית' הוא
כורש הוא דריוש הוא אחרתחשסת' והדרי לפי' וקא לקושי' דרב יוסף ואמרי' מ"ת קשיא ופרקינן
לא קשי' כאן קוד' שהחמין כאן לאחר שהחמין והוי יודע שכל הדברי' הללו אינן אמורין אלא על
המלך האחרון של פרס שנרא' מן הכתוב לפי מה ששנינו באות' כריתא דתניא כאותו זמן לשנה
הבא' וכו' שהיה נקר' בשני שמות בשם דריוש ובשם אחרתחשסת' ולא מנינו לו בכל מקום שנקר'
כורש אלא במקו אחד בלבד שנדמה לו לר' אבהו מפום שנקר' בשם כורש לפי שהיה מלך כשר
שכתב ושני יהודאי בניין ומגלחין בנבואת חגי בביאה וזכריה בר עדי וכני ושבלילו מטע' אלהי
ישראל ומטעם כורש ודריוש ואחרתחשסת' מלך פרס כיון שכתו' מלך פרס ולא נאמר מלכי פרס
בר' לנו מזה כי שלשה שמות היו לו וכי מלך כשר היה מתחלתו ולבך נקרא כורש ואחרת' כריתא
ששנינו באותו זמן לשנה הבא' למדנו שני שמות למלך אחד שהם דריוש ואחרתחשסת' ומדברי ר'
אבהו למדנו לו אף השם השלישי שהוא כורש ואין זה כורש המלך שהיה' הפקיד' כתחל' מלכותו
שהוא היה הראשון ממלכי פרס שמלך בבבל אחר דריוש המדי וזה היה המלך האחרון שהרגו
אלכסנדרוס והוא היה כן אסתר כדברי דכותינו וזה שהביאו ראיה עליו לומר שהחמין מדכתיב
נדבכין די אבן גלל תלתא אע"פ שאותן דברי' הם דברי כורש המלך הראשון כמו שנמב' כתוב
באות' מגל' דאשתכח באחמתא בבירת' די כמדי מדינתא כיון שסמך עליה האחרון ונוה לקיימ'
ולעשות כדבריה סברנו לומר שנביה' החמינו לאחר בשרותם זה הוא הטול' בידינו לפי מדרש
רבות' ולפי דקדוקיה' אבל הפי' הנכן לפי הפשט זה שכתו' ומטע' כורש ודריוש ואחרתחשסת' מלך
פרס ג' מלכי' היו והרי הוא כמי שאמ' מלכי פרס כי כל א' מהם היה מלך פרס ושני' הראשוני'
הוזכרו לענין כנין הבית שכורש היה המתחיל ודריוש הוא המשלי' ומחוך להם אחרתחשסתא
המלך האחרון שאף הוא כנה חומות ירושלים כמו שמפורש בדברי נחמיה ובכולן נתקיימה
נבואת ישעיה שכתוב וכו' כני נכר חומותיך ומלכיהם ישרתוכך ואין זה אחרתחשסת' הראשון
שנוה לבטל מלאכת בית המקדש לפי' שמכן הכתוב לשלשה מלכי' הללו והזכירן בזה אחר זה
להזכיר שכחן וזכותן: בשלמ' רגלים כלא שנה משכחת לה אלא שנה כלא רגלים היכי משכחת לה
הניחא למאן דאית ליה כסדרן משכחת לה ואם תשאל והא ר"ש דאית ליה כסדרן הא אחר
רגלים פעמים ג' פעמים ד' פעמים ה' ואם תחייב בשנה כלא רגלים לא משכחת לעולם ד' ואין
כ"ל חמשה יש להשיב דילמא האי תנא סבר לה כותיה בחדא ופליג עלה בחדא כבסדרן סבר
לה כר"ש ובשנה כלא רגלים פליג עליה דאילו לר"ש אינו עובר בכל תאחר ולהא תנא עוב' בכל
תאחר כך פי' ה"ר שלמה ז"ל ויש לומר על פנים אחרים דהאי דקתני בבריתא עובר בכל תאחר
דוקא ברגלים בלא שנה בסמיך ליה אבל בשנה כלא רגלים עובר משו' לפני יי' תאכלנו שנה
בשנ' ואין שם כל תאחר ומ"ת בין בזה ובין בזה עובר אלא לא חשש התנא לפרש אלא על מה דסליק
מיני' ואע"ג דאמרי' מבדי תנא אלאר קא מהדר חד לאו כמשמעו וחד לאו הבא מבלל עשה
וכמאן דאמר אאיסורי קא מהדר ועוד י"ל ולפרש ההיא דאמרינן רגלים פעמים חמשה נפקא
מינה לעבור עליו בכל יום ויום דכיון דעבר על כל תאחר דרגלי' מאחר דכראיית פנים הוא יום
אחד כך בכל יום עובר בכל תאחר אבל התלוי בשנה אינו עובר אלא על כל שנה ושנה כמו שנא'
תאכלנו שנה בשנה: בעי ר' זירא אפה מה היא בכל תאחר וכו' אחר ליה אביי ותיפוק לי מיהא
דהא איתא בשמחה קשיא עלה מדאביי גופיה ואסיקנא לדבריו דר' זירא קאמר ובפ' הכל חייבין
בראיה אשכחן אחר ליה אביי לר' זירא עד השתא דהות אימיה מחייבא בשמחה אימיה איתיתי'
והת' נמי אמר אביי וליטעמיך תיקשי לך חנה גופה מי לא מחייבא בשמח' ונראין הדברים הללו
בשוכרין זה את זה אלא יש לנו לפרש כל הנך מ מרי דאביי במסכת חגיגה בטעמא דאמר אשה
בעלה ושמחה כלו' שחוכתה מוטלת עליו לשדלה בדברי' ולהעלות' בנסן כדי שתשמ' עמו וקבן
דאיתיתיה עמי' בגון שנתרנית לבעל' לשמוח עמו ועלתה עמו ואף חנה כמו כן אלמלא מפנקות'
הותה מתרנית לבעל' לעלו' ולשמוח עמו ומכל מקו' הרשות בידה ואין החובה אלא על בעלה
לשילה ולהעלו' עמו ולשמח' ורוב הנשי' מתרנות ומשבו' לדעת בעליהן אחר שכתבתי זה מנא'
דוקר מונה כמס' חגיגה א"ל אבוה ותיקשי לך חג' גופ' וכו' ובן נראין הדברי' שרש"בג אביו של
רבי' הקדוש הוא היה שהשיב לבנו כך ואין זה מקום ראוי לאביי שלא היה כדורו של רבי' הקדוש
לא היה משיב על דבריו: ה"ג קמיתא ההיא בחרשתא מאדר וכתרית' בחלאת' דהויין הנסן

אשכלי' קאי דכתי' ועתקי' יעטפו בר' וה"ר שלמה ז"ל גרים איפכ' ומפרש לה אלפנו כרים [illegible]
הא כיבד כל מקום שנ' בו שבות מלמד שמוסיפין מחול על הקדש ובמועד קטן אסיקנא הלכתא
לר' ישמעאל קראי לר"ע ולפוס מסקנא דהתם מאי דסמכינן לתוספת שביעית הכא אתוספת
שבתות וימי' טובים אסמכתא בעלמ' היא ועיקר קראי לתוספת שבתות וימי' טובים הוא [illegible]
ובדין הוא דלימא ר"ע האי ועניתם את נפשותיכם מיבעי ליה לגופה לתוספת שבתות וימי'
טובים אלא שנויא רוחא נקט לפוס סוגי' דהכ' דאכתי לאקי"ל במסקנא דהת' וכי היכי דלוקי
להתיא דתניא חייא בר רב מדפתי בר"ע ולא תיקום דלא כחד לא כר' ישמעאל לא כר' עקיבא
ויש מי שפירש הילכתא לר' ישמעאל תוספת שלפני שביעית וקראי תוספת של אחר שביעית
וסמיך שבתכם דמרבינן מיניה תו' שביעי' עד ערב דסמיך ליה דהיא תוס' אחרונה מה"מ א"ר
חייא בר אבא א"ר יוחנן ובשנה הרביעית ובשנה החמישית: יש שטועין בפי' שמועה זו [illegible]
שאין פירות נטיע' אסורין עד ט"ו בשבט אלא בנטע ל' יום לפני ר"ה כלבד אבל בנטע [illegible]
ר"ה מיד או שנטע פחות מל' יום לפני ראש השנ' כל שנות הנטוע' כלות בר"ה ואין שנו' [illegible]
והרביעי כמשבות עד ט"ו בשבט ודייק מדקתני ופירות נטיעה זו ומדקאמ' פעמים שהרביעית
פעמי' שבחמישית ולדעתי כך ה"ה לעולם והאי דקאמר פעמי' לפי שהחנטה המגוי' מר"ה [illegible]
ט"ו בשבט באילנו' מילת' דלא שביחא היא ובמקנת ממיני האילנות והאי דקאמר ופירו' [illegible]
ז' כלו' שהנטיעה שגורמת לה לאיסור ערל היא מוסכתה משנה זו לשנה זו עד ט"ו בשבט [illegible]
לרביעי ותו לא מידי. וכן נראין הדברים מתוך התלמוד ירוש' בפירושנו דגרסי' [illegible]
פר ממל קומי ר' ועירא נראין דברי' בשנטען שלשי' יום לפני ר"ה אבל אם נטען [illegible]
יום לפני ראש השנה את חמי שנה שלימה לא עלתה ותימר הכין א"ל כן היא אפי' נטען [illegible]
מפלשים יום קודם ר"ה יהא אסו' מאי בדון א"ר מונא מכיון שעומד בתוך שבתו [illegible]
משלי' שבתו: ה"ג שבע' עשר באייר שמזל כימה עולה בידו דהוא זנב טלה ותחלת שור [illegible]
בחדש אייר שחרי' ובמרחשון שוקע שחרי' שהמזל הנוחת הוא עקרב ובנגדו שוקע שור [illegible]
עמו וה"ר שלמה ז"ל החליף הגירסא ואינו יודע על מה: א"ל ר' שמעון שזורי קאמרת [illegible]
שמעון שזורי סבר יש כילה ורבנן סברי אין כילה ואי קשי' לך א"ה קשיא לר"ש שזורי [illegible]
שוינהו רבנן ומאי שנא דאזל רבנן בתר הפרשה ו"ל ר' שמעון לדבריהם דרבנן קאמר [illegible]
לדידי בתר לקיטה אזילנא דהיינו גמר כירי וכך הוא הדין בשלקט מקנתו לפני [illegible]
ומקנתו לאחר ראש השנ' שנובר גרנו כתובו אלא לדידבו דאזליתו בתר הפרשה ואחריתו [illegible]
הפריש מקנתו לפני ר"ה ומקנתו לאחר ר"ה אין תורמין ומעשר ן מזה על זה והלא יש [illegible]
תקנה בבכירת גרנו לתובו: א"ר אבהו בגלים הסרישי' ופול המגרי איכא ביניהו פי' [illegible]
מהם מים ל' יום לר"ע דאחר רוב מים כלומ' כל שגדלתו ממי שנה שעברה לשנ' שעברה [illegible]
רוב גדילתו ממי השנ' שעברה שאין מוסיפין לאחר מבאן לעולם ע"י מים אלא [illegible]
שמגע מהם מים ל' יום וכרית' ר"ע היא לרבנן דאחרי שגדלין על מי שנה שעברה [illegible]
משמע דבתר רובא לא אזלינן הבא ואלו שמוסיפין ע"י מים לשנה הבאה אע"פ שתוספתן [illegible]
מעשרין לשנה הבא' משום דכירקות דמו וה"ר שלמה מפרש בחילוף ולעולם מעשר ירק [illegible]
וקרא דבאספך אסמכת' בעלמ': אמר רבה אתרוג בת ששית וכו' פיר' רבה ורב המנונ' [illegible]
איבא דר"ג קימי דאמ' אתרוג שוה לאילן בג' דרכי' ולירק בדרך א' כל חד וחד [illegible]
בטעמיה ולא תיקשי לך הא דאמרי' במסכת סוכה והא בין לר"ג בין לר"א אתרוג [illegible]
לבתר חנטה אזלינן דלמאי דקס"ד לפי פשוט' קא מקשי' התם דקס"ד לשביעית בין למעשר [illegible]
לביעור מדלא פליג בה ר"ג עליה דר' אישור והתם כמי אסיקינן כרבותי' דמסקי' [illegible]
והכל עולה לטעם א' שלא הוזכרו לשביעית בדברי המשנ' אלא לענין ביעור כלבד ובדין [illegible]
שיהא אתרוג שוה לאילן לכל דבר שהרי עין הוא ולא ירק אלא חומר הוא שהחמירו בו הכמי' [illegible]
מעשר כיון שדומ' לירק בגדלתו שגדל על כל מים וזה הוא נוסח השמוע' לפי שיש חילוף [illegible]
הנוסחאו' אמר רב אתרוג בת ששית שנבג' לשביעי' פטורה מן המעשר ופטורה מן הביעור [illegible]
שביעית שנכנסת לשמינת חייבת במעשר וחייב בביעור א"ל אביי בשלמא סיפא לחומר [illegible]
שהיא חייבת במעש' בשעת לקיטה שחייב הביעור כדינו הוא כדין כל אילן ואזיל בתר [illegible]
פטור' מן הביעור אמאי דאמרי זיל בתר חנטה א"ה תחייב במעשר פי' דכן הוא דהוה לך [illegible]
במעשר שאם אתה הולך אחר לקיטה למעשר להחמיר כ"ש אחר חנטה להחמיר א"ל [illegible]
ממשמשין בו ואת אמרת תתחייב במעשר כלו' שעשאוה כספקר וכמי שנתיאשו ממנה [illegible]
ורב המנונ' אמר אתרוג בת ששי' שנכנס' לשביעי' לעולם ששית פי' רב המנונא לא פליג [illegible]
אריש' כלחוד דלא ס"ל הדין סבר' דיד הכל ממשמשין בה וחייב במעש' ופטורה מן הביעור [illegible]
ר"ש בן יהוד' אומר וכו' תנאי היא דתניא א"ר יוסי אבטולמוס העי' משו' ה' וקני' וכו' ובדין [illegible]
דלית' רבה ורב המנונ' דאמ' כר"ג אלא עיקר דמילת' נקט שאף ר"ג מעודתו של אבטולמוס
למדה ועוד שלא תאמר כי בשע' לקיטתו עישורו בין להחמי' בין להקל מפני שאין עונת [illegible]
אלא בשעת לקיטה לפי' באנו ללמוד החומרא מדברי רבותינו שאחרו אחר לקיטה בין לשביעי' [illegible]
לשביעי' בשם שהלבו אחר לקיטה לשביעי' לתומרא כך אחר לקיט' למעש' לחומר' [illegible]
בשעת לקיטתו עישורו עיקרו לעניין חדש ויש בכל שני שבוע והוא הדין למעש' שני [illegible]
בבריתא דר"ש ב"א ורבה גמ' מינה אף לשנ' שביעי' בין להחמיר בין להקל ורב המנונ' [illegible]
כלבד ומנא' מכתיב' ידי ה"ר משה ז"ל ורבותינו נמנו באושא אתרוג אחר לקיטתו בין [illegible]
בין לשביעית פירוש לחומרא כלומר אף אחר לקיטתו למעשר ואף לשביעית כגון בת ששית
שנכנס' לשביעית וכ"ש דאזלינן בתר חנטה לחומר' כגון בת שביעי' שנכנסת לשמינית [illegible]
לה אדינא בתר חנטה כדין אילן והם ה"ג אזלי רבותי' לגבי מעש' לחומר' ומחמרי אבי' [illegible]
הנכנסת לשמינית ולא מיבעיא בששית הנכנס' לשביעי' דמוקמיא לה אדינא ורבה ורב המנונ'
מסתייעי מרבותי' דמשכחי דמחמרי במעשר מיה' בותיהו כדמחמרי רבנן בעלמא [illegible]
עניני' מעשר בירקות ובענין שאינו נקוב אלא בביעור לא שביר' להו בותיהו דמחמרי [illegible]
דמקילי דהיינו ר"ש בן יהודה משום ר"ש ומוקמי לה אדינא ופטורי בת ששית הנכנס' לשביעי'
כל חד וחד בטעמי' ומחייבי בת שביעית הנכנסת לשמינת וכולהו הני תנאי ואמוראי [illegible]
דבשני' דעלמ' דהוו כולהו דחייבא כגון שני' ושלישית אזלי' בתר חנטה ולא נחמיר בשני' [illegible]
פי' נבון וישר זה מנאתי בבת' ידי הרב ז"ל ודבריו נריכין עיון דמ"ל מיניה דלאו כר"ג [illegible]
כר"א מדקאמר דבשנים דעלמ' אזלי' בת' חנטה ואפש' שהיתה דעתו של הרב לומר דלא [illegible]
הני תנאי ואמוראי לא כר"ג ולא כר"א שהרי שניהם שוין בתור' שביעית שהאתרוג שוה [illegible]
וכי היכי דסליק טעמייהו דרבותי' לר"ג הם הכי נמי סליק לר"א שלא נחלקו ר"ג ור"א [illegible]
במעשר של שאר שני שבוע אבל במעשר של שביעית דברי הכל מטילין אותו לחומרו אחר [illegible]
ולחומרא אחר לקיטה שלא להפקיע ממנו חובת מעשר כל עיקר: שתי ברכות ס"ד פי' [illegible]
היו לו שתי ברכות דהיינו שני חנטות ושני לקיטו' חנט' ולקיטה וחנטה ולקיט' זו אחר זו [illegible]
הוא שנלך אחר לקיט' ולא אחר חנטה לר' נחמיה דס"ל דלקיטה עיקר ולא חנטה אפי' [illegible]
אימא כעין שתי ברפו' כלו' ברכה אחת כעין שתים שהו' חונט כלה אחת ולבסוף הוה [illegible]
לקיטו' כעין פרכין פרכין שבאורז ושומשמין לפי' לא הלבו בו אח' לקיט' והלבו בו אחר [illegible]
אילן העוש' בריכה אחת בשנ' שנלקטו כולו באחת כגון הדקלי' והחרובי' לקיטתו הוא [illegible]
הדין לשתי בריבו' גמורו' זו אחר זו כגון חנטה ולקיטה חנט' ולקיטה זו אח' זו וה"ר שלמה ז"ל [illegible]
פירש' כן: שלחו ליה למר שוקבא אדר הסמוך לניסן לעול' חסר מתיב רב נחמן על שני [illegible]
מחללין את השבת וכו' וממתני' דלעיל דעל ו' חדשים שלוחים יוצאין על ניסן מפני [illegible]
לאותוניה דאע"ג דנפקי אאדר פריבי למיפק אניסן משו' ספק שנת מעוברת אפי' לא היה [illegible]

ספק

פרק אם אינן מבירין

אמ"ה לחי למטשי לחורי חלון הוה לחי אלא דלא עביד לחיצוני כי' כשהיתה כי' שהיה שבת בלחי' ד"ש ד"ה ואפילו שבת בלחי' ד"ש ד"ה ואפילו שבת בלחי' ד"ש ד"ה ואפילו

הדרן עלך ארבע ראשי שנים

ראוהו בית דין: מתני' כל השופרות כשרין חוץ משל פרה מפני שהוא קרן א"ר יוסי והלא כל השופרות נקראו קרן שנא' והיה במשוך בקרן היובל כשיעלם את קול השופר: מתני' שופר של ראש השנה של יעל פשוט ופי מצופה זהב ושתי הצוצרות משני צדדיו השופר כיוצא בהן והחצוצרות מקצרות שמצות היום בשופר ובתעניות

כל השופרות כשרין בין של זכר בין של נקבה בין של יעל: שהוא קרן שיש לו עצם ובגבי ר"ש שופר כתיב ובערכין שופר תרועה: של יעל פשוט יעל לשון שעוה: גבו' תקוס

מנלן דשופר כשר אפילו של נקבה אמר קרא קול שופר ואמר קרא קול שופר מה להלן זכר אף כאן זכר: ת"ר כל השופרות כשרין בין של זכר בין של נקבה חוץ מפרה מפני שהוא קרן ר' יוסי אומר והלא כל השופרות נקראו קרן שנאמר והיה במשוך בקרן היובל כשיעלם את קול השופר: מתני' שופר של ראש השנה של יעל פשוט ופיו מצופה זהב ושתי הצוצרות משני צדדיו השופר כיוצא בהן והחצוצרות מקצרות שמצות היום בשופר ובתעניות: גמ' איתמר רב ור' חנינא אמרי בטלה כנגלת תענית ור' יוחנן ור' הושעיא בן לוי אמרי לא בטל והילכתא בטלה והילכתא לא בטלה קשיא הילכתא אהילכתא לא קשיא כאן בחנוכה ופורים כאן בשאר ימות השנה: ועל תשרי מפני תקנ הכיועדות: מבריז ר' יוחנן כל היכא דמשי שופרות ניסן ולא מטו שלוחי תשרי לי[עבדו] תרי יומי גזרה ניסן אטו תשרי:

הדרן עלך ארבע ראשי שנים

ראוהו בית דין: מתני' כל השופרות כשרין חוץ משל פרה מפני שהוא קרן א"ר יוסי והלא כל השופרות נקראו קרן שנא' והיה במשוך בקרן היובל כשיעלם את קול השופר: מתני' שופר של ראש השנה של יעל פשוט ופי מצופה זהב ושתי הצוצרות משני צדדיו השופר כיוצא בהן והחצוצרות מקצרות שמצות היום בשופר ובתעניות: גמ' איתמר רב ור' חנינא אמרי בטלה כנגלת תענית ור' יוחנן ור' הושעיא בן לוי אמרי לא בטל והילכתא בטלה והילכתא לא בטלה קשיא הילכתא אהילכתא לא קשיא כאן בחנוכה ופורים כאן בשאר ימות השנה: ועל תשרי מפני תקנ הכיועדות: מבריז ר' יוחנן כל היכא דמשי שלוחי ניסן ולא מטו שלוחי תשרי לי[עבדו] תרי יומי גזרה ניסן אטו תשרי:

כל השופרות כשרין בין של זכר בין של נקבה חוץ מפרה מפני שהוא קרן א"ר יוסי והלא כל השופרות נקראו קרן שנאמר והיה במשוך בקרן היובל כשיעלם את קול השופר: מתני' שופר של ראש השנה של יעל פשוט ופיו מצופה זהב ושתי הצוצרות משני צדדיו השופר כיוצא בהן והחצוצרות מקצרות שמצות היום בשופר ובתעניות: גמ' איתמר רב ור' חנינא אמרי בטלה כנגלת תענית ור' יוחנן ור' הושעיא בן לוי אמרי לא בטל והילכתא בטלה והילכתא לא בטלה קשיא הילכתא אהילכתא לא קשיא כאן בחנוכה ופורים כאן בשאר ימות השנה: ועל תשרי מפני תקנ הכיועדות: מבריז ר' יוחנן כל היכא דמשי שלוחי ניסן ולא מטו שלוחי תשרי לי[עבדו] תרי יומי גזרה ניסן אטו תשרי:

הדרן עלך ארבע ראשי שנים

ראוהו ב"ה: כל השופרות כשרים חוץ מ"ש ממנה מן המנחר כשל שור ומכי כל השופרות כשרים כין של זכר כין של יעל חוץ מ"ש מפרה ומפני שהוא קרן של יעל כין של זכר כין של נקבה: מתני' שופר של ראש השנה של יעל פשוט ופיו מצופה זהב ושתי הצוצרות משני צדדיו השופר כיוצא בהן והחצוצרות מקצרות שמצות היום בשופר ובתעניות: גמ' איתמר רב ור' חנינא אמרי בטלה כנגלת תענית ור' יוחנן ור' הושעיא בן לוי אמרי לא בטל והילכתא בטלה והילכתא לא בטלה קשיא הילכתא אהילכתא לא קשיא כאן בחנוכה ופורים כאן בשאר ימות השנה: ועל תשרי מפני תקנ הכיועדות: מבריז ר' יוחנן כל היכא דמשי שלוחי ניסן ולא מטו שלוחי תשרי לי[עבדו] תרי יומי גזרה ניסן אטו תשרי:

כל השופרות כשרין בין של זכר בין של נקבה חוץ מפרה מפני שהוא קרן א"ר יוסי והלא כל השופרות נקראו קרן שנאמר והיה במשוך בקרן היובל כשיעלם את קול השופר: מתני' שופר של ראש השנה של יעל פשוט ופיו מצופה זהב ושתי הצוצרות משני צדדיו השופר כיוצא בהן והחצוצרות מקצרות שמצות היום בשופר ובתעניות: גמ' איתמר רב ור' חנינא אמרי בטלה כנגלת תענית ור' יוחנן ור' הושעיא בן לוי אמרי לא בטל והילכתא בטלה והילכתא לא בטלה קשיא הילכתא אהילכתא לא קשיא כאן בחנוכה ופורים כאן בשאר ימות השנה: ועל תשרי מפני תקנ הכיועדות: מבריז ר' יוחנן כל היכא דמשי שלוחי ניסן ולא מטו שלוחי תשרי לי[עבדו] תרי יומי גזרה ניסן אטו תשרי:

ובתעניות בשל זכרים בפופים ופיו מצופ׳ כסף
ושתי חצוצרו׳ באמצע שופר מקצר וחצוצרו׳
°מאריכין שמצות היום בחצוצרות : גמ׳ תניא
בד״א במקדש אבל בגבולי׳ מקום שיש שופר
אין חצוצרות מקום שיש חצוצרות אין שופר
א״ר יהושע בן לוי מאי קראה °בחצוצרו׳ וקול
שופר הריעו לפני המלך יי לפני המלך יי הוא
דבעינן חצוצרות וקול שופר אבל בעלמ׳ לא :
מתני׳ שוה היובל לר״ה לתקיעה ולברכות ר׳
יהודה אומר בראש השנה תוקעין בשל זכרי׳
וביובל בשל יעלים : גמ׳ אמר רבי לוי שופר
של ר״ה ושל י״כ °בכפופים והא אנן תנן שופר
של ר״ה של יעל פשוט הוא דאמר כר׳ יהודה
דתנן ר׳ יהודה אומ׳ בר״ה תוקעין בשל זכרים כפופים ולימא °הלכ׳ כר׳ יהוד׳
אי אמר הלכה כר׳ יהודה הוה אמינא אפילו ביובל קא משמע לן : מתני׳
°שופר שנסדק ודבקו °פסול דבק שברי שופרות פסול ניקב

ויסיפא דמתני׳ הכי איתא ובתעניות בשל זכרים כפופין ופיו מצופה כסף ושתי חצוצרות באמצע חצוצרות מאריכות ושופר מקצר שמצות היום בחצוצרות והכי פירוש ובתעניות דאמרי׳ בתעניות (דף יו) תקעו הכהנים תקעו : בשל זכרים אלים כדמתרגמין איל דיברא : כפופין למעבד היכרא בין תעניות לר״ה : ושתי חצוצרות באמצע שני שופרות היו לכן א׳ מכאן וא׳ מכאן וכן באמצע שמצות היום בחצוצרות דלכנופי׳ בעלמא ניגנו וכל כנופיא בחצוצרות דכתיב (במדברי) והיו לך למקרא העדה : גמ׳ בד״א במקדש דבעינן שופר וחצוצרו׳ אבל בגבולין מקו׳ שיש שופר כגון ר״ה ויובל : ומקו׳ שיש חצוצרו׳ כגון תעניות כך פרש״י ז״ל והקשה הרא״ד ז״ל מדאמרי׳ בפ״ק דתעני׳ (ד׳ יד) במ׳ מתריעי׳ בשופרו׳ ותירן דהכא בתקיעה שבסוף כל ברכה וברכה מאותם שם ברכו׳ שמוסיפין ומאי דאמרינן בפרק קמא דתעניות שמתריעי׳ בשופ׳ היינו בשע׳ שמרבי׳ בתפלה ותחנוני׳ והיינו דאיכא מאן דאמר התם דאין מתריעין אלא בפה והכא תנן בהדיא בשל זכרי׳ כפופי׳ : אבל הר״ז הלוי ז״ל כתב שראה בתשובת הגאוני׳ ז״ל שנהגו לתקוע בתעניו׳ בשופ׳ וה״נ מוכח בירושלמי דברסי׳ התם בשמעתין דהכא קומי ר׳ יהושע תקעין בתעניתא כלומר בשופ׳ ר׳ יוסי בעאי תקעין בחצוצרו׳ כלומר אף בחצוצרות ולא שמע דתניא חצוצרו׳ במקדש ואין חצוצרו׳ בגבולין ולפי זה הא דתנן מקו׳ שיש חצוצרות אין שופר היינו בשעת מלחמה שתוקעין בחצוצרו׳ כדכתיב (ויקרא י) והרעותם בחצוצרו׳ אבל בתעניות בגבולין בשופרות מתריעין ולא בחצוצרות והיינו טעמא משום דכיון דאמרי׳ בשעת מלחמה מתריעין ולפינן מינה לכל צרה ולוקה שלא תבא על הצבור דמתריעין ומיהו כיון דחצוצרות בכנופיא דכלהו ישראל הוא דאשכחן להו כדכתיב (שם) והיו לך למקרא העדה ותעניות בגבולין לאו כנופיא דכלהו ישראל ניגנו מתריעין בשופר ולא בחצוצרות וכן נהגו בכל מקום לתקוע בשופר בתעניות : מתני׳ שוה היובל לר״ה לתקיע׳ דכי היכי דבר״ה אמרי רבנן בפשוטין ה״ג ביובל ואע״ג דתקיעה דיובל לאו לתפלה ולא לזכרון אלא לסימן שלוח עבדים והשמעת מכירת קרקעות אף״ה בר״ה בעי למעבדה דבמרינהו בגזירה שוה שביעי שביעי בפ׳ בתרא ולברכות דבעי׳ למימר תשע ברכות בי״ה של יובל : ר׳ יהודה אומר בר״ה תוקעין בשל זכרים [כפופים] דסבירא ליה לר׳ יהודה דכל כמה דכאיף אינים טפי עדיף : וביובל בשל יעלים דסבירא ליה לר׳ יהודה דביובל פשוט עדיף לסימנא דחירות ובהא לא דיינינן ג״ש אלא הא׳ כדיניה והא׳ כדיניה ואיפסיקא הלכתא בר״ה כר׳ יהודה וכדאמר ר׳ לוי שופר של ר״ה ושל י״ה בכפופים : והוי יודע דיעל פשוט וזכרים כפופים לאו דוקא דתנא קמא ור׳ יהודה לא׳ פליגי אלא אי כל דכאיף אינים טפי עדיף או כל דפשיט אינים טפי עדיף ולרבנן דאית להו כל מה דפשיט אינים טפי עדיף מה לי יעל פשוט מה לי שאר חיות שקרניהן פשוטין אלא ודאי לתנא קמא יעל לאו דוקא ולר׳ יהודה נמי בשל זכרים לאו דוקא אלא הוא הדין בכל שאר קרניהן בהמות הכפופין וכל חלוחד אורחא דמילתא נקט ולדידן דק״ל כר׳ יהודה בעי׳ כפופין : ומיהו איכא לעיוני אי בעינן כפופין לעכובא או למצוה בלחוד שיש מי שאמר דכי היכי דתנא קמא דמתני׳ דלעיל ור׳ יוסי פליגי לעכובא דתנא קמא סבירא ליה דכל השופרות כשרין חוץ משל פרה אפי׳ בדיעבד פסול ה״נ פליגי בהך מתני׳ תנא קמא ור׳ יהודה דתנא קמא סבירא ליה דשופר של ר״ה דוקא פשוט אבל כפופין אפי׳ בדיעבד פסולין ור׳ יהודה ס״ל דכפופין דוקא אבל פשוטין אפילו דיעבד פסולין ולפי זה כיון דאפסיקא הלכתא כר׳ יהודה נקיטינן דמצות ר״ה בכפופין אבל בפשוטין לא יצא וזהו דעת הרמב״ם ז״ל והוא מוסיף עוד שלא כל הכפופים הוכשרו אלא של זכרים בלבד דהיינו אלים כפושטה דמתני׳ שכך כתב בפ״א מהלכות שופר ושופר שתוקעין בו בין בר״ה בין ביובל הוא קרן הכבשים הכפוף וכל השופרות פסולין חוץ מקרן הכבש עד כאן ודבריו מתמיהין חדא דהא כתיבנא לעיל דלר׳ יהודה זכרים כפופים לאו דוקא דה״ה לשאר הכפופין ועוד דכפופין משמע דלא לעכב קאמר אלא למצוה דאי לעכב פליגי היכי מסתיים מתני׳ ותני שופר של ר״ה של יעל פשוט דמשמע דרבי יוסי ותנא קמא דידיה מודו בה הוה ליה למיתני בלישנא דפלוגתא ולמימר ואחרים אומרים שופר של ר״ה של יעל פשוט ועוד לעכובא מנא לן הא בקרא לא כתוב בה לא כפוף ולא פשוט אלא תעבירו שופר הוא דכתיב וכלהו איקרו שופר ור׳ יהודה נמי היכי אמר דשל ר״ה לא מכשרים ביובל ושל יובל לא מכשרים בר״ה והא מיובל גמרי׳ ליה כדאיתא באידך פירקין בגמ׳ : א״א ודאי האי פלוגתא לא שיכא כלל בפלוגתיהו דתנא קמא ור׳ יוסי דאינהו פליגי לעכב אבל הני תנאי למצוה הוא דפליגי ותדע לך דלמצוה קאמרי׳ מדאמר ר׳ לוי בגמ׳ מצות שופר של ר״ה ושל י״ה בכפופין אלמא כולהו מילתא למצוה קאמרי׳ ולא לעכובא הילכך כיון דק״ל כר׳ יהודה נקיטינן דשופר של ר״ה מצותו בכפופין : ונכמינו למדין ג׳ דינים בשופר דדיעבד כל השופרות כשרין חוץ משל פרה דאפי׳ דיעבד פסול ואין צריך לומר אותן קרנים שכולן זכרות שהן פסולים דלאו שופר מיקרו אלא קרן ולמצו׳ בעינן כפופין והיינו דתנן בר״ה תוקעים בשל זכרים ומיהו כל הכפופין כשרים וכמו שכתבנו למעלה אבל למצוה מן המובחר בעינן של איל וכדאמר ר׳ אבהו לעיל למה תוקעין בשופר של איל וכמו שכתבתי שם בסייעתא דשמיא וליכא למימר בשל זכרים דקאמר ר׳ יהודה היינו של איל בלבד משום עקידת יצחק בן אברהם דאי הכי כי אמרי׳ בגמ׳ מר סבר דהיינו ר׳ יהודה כל דכאיף אינים טפי עדיף הוה לן למימר ר׳ יהודה סבר של איל טפי עדיף משום עקידת יצחק בן אברהם אלא ודאי כדאמרן : ומיהו אע״ג דמסקינן חוץ משל פרה אפשר דדוקא בטהורים אבל בטמאין לא דהא אמרי׳ בפ׳ במה מדליקין (דף כח) לא הוכשרו למלאכת שמים אלא של בהמה טהורה בלבד ושופר מלאכת שמים היא דהא אמרינן לעיל כיון דלזכרון קאתי כלפנים דמי ומיהו לאו ראיה גמורה היא דהתם בפ׳ במה מדליקין משמע דמשכן גופיה לא גמרי׳ מהכיא דלא הוכשרו למלאכת שמים דהא אמרי׳ בהכיא שמעתא מאי הוי עלה דתחש וכדאיתא התם ולפיכך צריך עיון : גמ׳ א״ר לוי שופר של ר״ה ושל י״ה בכפופים דסבירא ליה כרבי יהודה במאי דאמר דכמה דכאיף אינים טפי עדיף הילכך שופר של ר״ה בכפופים וסבירא ליה כרבנן דאמרי בר״ה וי״ה שוו אהדדי הילכך כיון דשופר של ר״ה בכפופין די״ה נמי בכפופין : מתני׳ שופר שנסדק ודבקו פסול פירש רש״י ז״ל דהוה ליה כשני שופרות ונראה מדבריו שהוא מפרש שנסדק משני צדדין לגמרי ונחלק לשתי חתיכו׳ ולא נהירא דאי הכי היינו דבק שברי שופרות אלא נסדק היינו שנסדק מצד א׳ על פני כלו לארכו והיינו טעמא משום דכיון שנסדק כלו אין שם שופר עליו אלא כחתיכת שופר שתקנה ועשאה כעין שופר דמי ומיהו לא מיפסיל אלא בנסדק כולו אבל נסדק קצתו ועדיין מקצתו קיים כשר והא דתניא בבריתא בגמ׳ דנסדק לארכו פסול לרחבו אם נשתייר בו שיעור תקיעה כשר ואם לאו פסול לאו למימרא דמפליג בלרחבו ולא מפליג בלארכו דלארכו לעולם פסול בין נשתייר בין שלא נשתייר דאדרבה דוק מינה לאידך גיסא דלרחבו הוא דכי לא נשתייר פסול אבל לארכו אפי׳ לא נשתייר כשר והיינו דתנן סתמא דלגמרי משמע זו היא שעת הרשב״א ז״ל אבל הר׳ יהונתן ז״ל כתב דנסדק לארכו אפי׳ בכל שהוא פסול לפי שכשהוא תוקע בו מתנקע אף ע״פ שדבקו ולפי שטה זו אם הדקו הרבה בחוט או במשיחה כשר שהדי החוט מעמידו שלא יתנקע וכן דעת הרא״ד בדרשא שלו ולכלהו פירושי כי תנן ודבקו פסול כל שכן שלא דבקו ודבקו לרבותה נקטיה לומר שאע״פ שדבקו לעצמו אפי׳ הכי פסול שאין שם שופר עליו אלא כמו שמחבר חתיכת שופר ועשאה שופר דמי :

ניקב

מלחמת ה׳ פרק ראוהו בית דין

כתוב בספר המאור [illegible]

ניקב וסתמו אם מעכב את התקיעה פסול פירוש אם מעכב את התקיעה עכשו לפי שתמו נמלא שהיו התקיעה נגמלת שהיו שתקעו בו בשעת התקיעה אבל אחר התקיעה אפילו ניקב ואח"כ סתמו כשר לפי שאין התקיעה מעכבת אותו ומיהו דוקא כשסתמו בשעוה כשר ומתני' ר'נתן היא כמו שנבאר בגמ' כם"ר ולפי מה שנראה לר' יוחנן דמי שתמו' בפסול שמעכב את התקיעה קודם שנפסק פסול אע"פ שלאחר שנפסק תינו מעכב את התקיעה דהא כשלוקחין לה' נתן ורבנן דמתני' כגמרין

ר"ש"י

בעמיד על גללו גלח דק: מנפנפים פסול שהתקיעה בכוחם: שם קול חיצון שתע לא יצא דאיכא הפסק ביניהם: כי יקוט כהטיט חלוק לעבוד כמימי חיצון: מקור הרחב נרוחתין: דרך העברתו נכחו מחיי: נמתינו בשתינו מעכב התקיעה: נסדק רחבו על רוחב היקבו נשתייר ממקו: פסדק עד מקום הנחת פס שישור תקיע. כשר הפיוט ניב כמלן לשיחול כו' והוא כמו לחרוזקורו: גרור רחוק"ם בלשון קדמון נזכרו בו כשפות מחוכר נכחו עגם כולא מן הרחם נכנס בתוכו ומונילחין לותו מקומו וזה לא פולימו חלת נקב וכוכרות: גור וגו' חלת ניכוו אלם שכתוב נחטיר"והנו' על הקרק לחיקריי"ל בלשון גיטין חכי גדול: שכרה ריש"ל שיר נלעג: תוקס

ניקב וסתמו אם מעכב את התקיעה פסול ואם לאו כשר: גמ' תנו רבנן היה ארוך וקצרו כשר גדדו והעמידו על גדלו כשר צפרו זהב במקום הנחת פיו פסול שלא במקום הנחת פיו כשר צפרו זהב מבפנים פסול מבחוץ אם נשתנה קולו מבעו' שהיה פסול ואם לאו כשר נתן שופר בתוך שופר ותקע בו אם קול פנימי שמע יצא ואם קול חיצון שמע לא יצא ת"ר נגדדו בין מבפנים בין מבחוץ כשר הפכו ותקע בו לא יצא אמר רב פפא לא תימא דהפכוה כי כתונא אלא שהרחיב הקצר וקצ' את הרחב לא יצא מ"ט כדרב מתנה דאמ"ר מתנה והעברת דרך העברתו בעינן דבקי שברי שופרות פסיל [ת"ר] חוסף עליו כל שהוא בין במינו בין שלא במינו פסול ניקב וסתמו בין במינו בין שלא במינו פסול ר'נתן אומר במיני כשר שלא במיני פסול: במיני כשר אמר רבי יוחנן והוא שנשתייר רובו מכלל דשלא במינו אפי' נשתייר רובו פסול נגדו לארבו פסיל לרחבו אם נשתייר בו שיעור תקיעה כשר ואם לאו פסול וכמה שיעור תקיעה פירש רבן גמליאל בדי שיאחזנו בידו ויראה לבאין ולכאן היה קולו דק או עבה או צרור כשר שכל הקולות כשרים בשופר שלחו ליה לאבוה דשמעי' קדרתו בזכרותו ותקע בו יצא המין במינו אינו יוצ"ן:

מתני' התוקע לתוך הבור או לתוך הדות או לתוך הפיטם אם קול שופר שמע יצא ואם קול הברה שמע לא יצא היה עובר אחורי בית הבנסת או שהיה ביתו סמוך לבית הכנס וישמע קול שופר או קול כנלה אם כיון לבו יצא ואם לאו לא יצא ואע"פ שזה שמע וזה שמע זה כיון לבו יצא וזה לא כיון לבו לא יצא:

גמ'

דכיון שמעכב לתוקע התקיעה נמלא שהיו שתקע בו בשעת התקיעה אבל אחר התקיעה אפילו ניקב וסתמו כשר לפי שאין התקיעה מעכבת אותו ומיהו דוקא כשסתמו בשעוה כשר ומתני' ר'נתן היא כמו שנבאר בגמ' כם"ר ולפי מה שנראה לר' יוחנן דמי שתמו' בפסול שמעכב את התקיעה קודם שנפסק פסול אע"פ שלאחר שנפסק תינו מעכב את התקיעה דהא כשלוקחין לה' נתן ורבנן דמתני' כגמרין

ע"ר בעזרה

נלח כמינו פסול דוקא כשנפחת רובו אבל כשהייר רובו כשר לר' נתן בין כמינו בין שלא כמינו פסול דוקא כשנפחת בין מבפנים בין מבחוץ כשר הפכו ותקע בו לא יצא אמר רב פפא לא תימא דהפכוה כי כתונא אלא שהרחיב הקצר וקצ' את הרחב לא יצא מ"ט כדרב מתנה דאמ"ר מתנה והעברת דרך העברתו בעינן דבקי שברי שופרות פסיל [ת"ר] חוסף עליו כל שהוא בין במינו בין שלא במינו פסול ניקב וסתמו בין במינו בין שלא במינו פסול ר'נתן אומר במיני כשר שלא במיני פסול: במיני כשר אמר רבי יוחנן והוא שנשתייר רובו מכלל דשלא במינו אפי' נשתייר רובו פסול נגדו לארבו פסיל לרחבו אם נשתייר בו שיעור תקיעה כשר ואם לאו פסול וכמה שיעור תקיעה פירש רבן גמליאל בדי שיאחזנו בידו ויראה לבאין ולכאן היה קולו דק או עבה או צרור כשר שכל הקולות כשרים בשופר שלחו ליה לאבוה דשמעי' קדרתו בזכרותו ותקע בו יצא המין במינו אינו יוצ"ן:

מתני' התוקע לתוך הבור או לתוך הדות או לתוך הפיטם אם קול שופר שמע יצא ואם קול הברה שמע לא יצא היה עובר אחורי בית הבנסת או שהיה ביתו סמוך לבית הכנס וישמע קול שופר או קול כנלה אם כיון לבו יצא ואם לאו לא יצא ואע"פ שזה שמע וזה שמע זה כיון לבו יצא וזה לא כיון לבו לא יצא:

גמ'

דכיון שמעכב לתוקע התקיעה נמלא שהיו שתקע בו בשעת התקיעה אבל אחר התקיעה אפילו ניקב וסתמו כשר לפי שאין התקיעה מעכבת אותו ומיהו דוקא כשסתמו בשעוה כשר ומתני' ר'נתן היא כמו שנבאר בגמ' כם"ר ולפי מה שנראה לר' יוחנן דמי שתמו' בפסול שמעכב את התקיעה קודם שנפסק פסול אע"פ שלאחר שנפסק תינו מעכב את התקיעה דהא כשלוקחין לה' נתן ורבנן דמתני' כגמרין

ע"ר בעזרה

נלח כמינו פסול דוקא כשנפחת רובו אבל כשהייר רובו כשר לר' נתן בין כמינו בין שלא כמינו פסול דוקא כשנפחת בין מבפנים בין מבחוץ כשר הפכו ותקע בו לא יצא אמר רב פפא לא תימא דהפכוה כי כתונא אלא שהרחיב הקצר וקצ' את הרחב לא יצא מ"ט כדרב מתנה דאמ"ר מתנה והעברת דרך העברתו בעינן דבקי שברי שופרות פסיל [ת"ר] חוסף עליו כל שהוא בין במינו בין שלא במינו פסול ניקב וסתמו בין במינו בין שלא במינו פסול ר'נתן אומר במיני כשר שלא במיני פסול: במיני כשר אמר רבי יוחנן והוא שנשתייר רובו מכלל דשלא במינו אפי' נשתייר רובו פסול נגדו לארבו פסיל לרחבו אם נשתייר בו שיעור תקיעה כשר ואם לאו פסול וכמה שיעור תקיעה פירש רבן גמליאל בדי שיאחזנו בידו ויראה לבאין ולכאן היה קולו דק או עבה או צרור כשר שכל הקולות כשרים בשופר שלחו ליה לאבוה דשמעי' קדרתו בזכרותו ותקע בו יצא המין במינו אינו יוצ"ן:

מתני' התוקע לתוך הבור או לתוך הדות או לתוך הפיטם אם קול שופר שמע יצא ואם קול הברה שמע לא יצא היה עובר אחורי בית הבנסת או שהיה ביתו סמוך לבית הכנס וישמע קול שופר או קול כנלה אם כיון לבו יצא ואם לאו לא יצא ואע"פ שזה שמע וזה שמע זה כיון לבו יצא וזה לא כיון לבו לא יצא:

גמ'

נמ' אמר רב הונא לא שנו אלא לאותן העומדים על שפת הבור אבר אותן העומדים בבור יצאו אמר רב יהודה בשופר של ע"א לא יתקע ואם תקע יצא דמצות לא ליהנות נתנו אמר רבא המודר הנאה מיתברו כיתר לתקוע לו שופ של מצוה והמודר הנאה ממשיפר פותר לתקוע לו תקיעה של מצוה והמודר הנאה ממעין טובל בו טבילה של מצו' בימות הגשמי אבל לא ביוכות החמ'תני' נתבון שומע ולא נתבון משמיע או שנתבון משמיע ולא נתבון שומע לא יצא עד שיתכון שומע ומשמיע אמר ליה רבי זירא לשמעיה התבון ותקע לי אלמא קסבר משמיע נמי ב'בעי כונה כלומר אף ע"פ שמתכון להוציא עצמו ידי חובתו אין חברו השומע תקיעתו יוצא ידי חובתו עד שיתכון בתקיע השמיעו ה"מ ביחיד אבל בשליח צבור כיון דדעתיה לכולי עלמא לא בעינן דמתכון ליה נופיה כדתנן היה עובר אחורי בית הכנסת או שהי' ביתו סמוך לבית הכנסת ושמע קול שופר או קול מגלה אם כיון לבו יצא ואם לאו לא יצא : מתני' הרש שוטה וקטן אין מוציאין את הרבים ידי חובתן זה הבלל כל שאינו מתייב בדבר אינו מוציא את הרבי ידי חובתן :

ר"ש"י

תוס' העומדים בבור יצאו מפני שומעין קול השופר לבוא: של ע"א חול שנעשה בו מלאכה שאינה צריכה לו ואפי' בשבת כדתנן במסכת ר"ה אבל התענון בכל המקומות בגלים שנשתמשו בהן לע"ז אפי' בחול אסור ליהנות מהן ואפי' בשבת אסור לתקוע בהן ואפי' לכתחלה כדתנן במסכת ע"ז [שם] על מנת לתקוע בהן אסור ליהנות מהן אבל אם נתכוין לתקוע בהן ואח"כ נמלך לתקוע בשופר של ע"א יצא ידי חובתו דכיון שנתכוין לתקוע בהן לא נאסרו בהנאה אלא לתקוע בהן ולא לתקוע בשופר של ע"א: לא ליהנות נתנו. ולא לעשות מצוה: ואפי' בשבת. דאע"ג דאסור לתקוע בשופר של ע"א בשבת כדתנן במסכת ר"ה מ"מ כיון שנתכוין לתקוע בו בשבת יצא ידי חובתו דכיון דלא נאסר אלא לתקוע בו לא נאסר לתקוע בשופר של ע"א: ממשיפר. שחלקו ומשפרו: פותר. מתיר: ממעין. מקום שמקבצין בו מים: טובל בו. לטהרת הגוף: בימות הגשמים. שהמים מצויים: אבל לא ביוכות החמה. שהמים מועטים: תתבון. תכוין: נתבון. תכוין: משמיע. לאחרים: ולא נתבון משמיע. לאחרים: ולא נתבון שומע. לעצמו: לא יצא. ידי חובתו: עד שיתבון שומע ומשמיע. לעצמו ולאחרים: אמר ליה רבי זירא לשמעיה התבון ותקע לי. שהיה יודע בו שמכוין לצאת ידי חובתו: אלמא קסבר משמיע. דצריך שיכוין לעצמו ולאחרים: בעי כונה. שיכוין בתקיעה שתהא תקיעת שופר: אף ע"פ שמתכון להוציא עצמו ידי חובתו. שמכוין בתקיעה זו לצאת ידי חובתו: אין חברו השומע תקיעתו יוצא ידי חובתו עד שיתכון בתקיע השמיעו. שיכוין בתקיעה זו להוציא את חברו השומע: ה"מ ביחיד. שאין לו אלא תקיעה זו: אבל בשליח צבור כיון דדעתיה לכולי עלמא לא בעינן דמתכון ליה נופיה. שיכוין בתקיעה זו להוציא את הרבים: כדתנן היה עובר אחורי בית הכנסת או שהי' ביתו סמוך לבית הכנסת ושמע קול שופר או קול מגלה אם כיון לבו יצא ואם לאו לא יצא. ואע"פ שאינו שומע את התקיעה שבבית הכנסת: מתני' הרש. חרש שאינו שומע ואינו מדבר: שוטה. שאין דעתו מיושבת עליו: וקטן. שאינו מחוייב במצות: אין מוציאין את הרבים ידי חובתן. שאין יכולין לצאת ידי חובתן בתקיעה זו: זה הכלל כל שאינו מתחייב בדבר אינו מוציא את הרבי ידי חובתן. שאין יכולין לצאת ידי חובתן בתקיעה זו:

גמ' אמר רב הונא לא שנו אלא לאותן העומדים על שפת הבור אבר אותן העומדים בבור יצאו אמר רב יהודה בשופר של ע"א לא יתקע ואם תקע יצא דמצות לא ליהנות נתנו אמר רבא המודר הנאה מיתברו כיתר לתקוע לו שופ של מצוה והמודר הנאה ממשיפר פותר לתקוע לו תקיעה של מצוה והמודר הנאה ממעין טובל בו טבילה של מצו' בימות הגשמי אבל לא ביוכות החמ'תני' נתבון שומע ולא נתבון משמיע או שנתבון משמיע ולא נתבון שומע לא יצא עד שיתכון שומע ומשמיע אמר ליה רבי זירא לשמעיה התבון ותקע לי אלמא קסבר משמיע נמי ב'בעי כונה כלומר אף ע"פ שמתכון להוציא עצמו ידי חובתו אין חברו השומע תקיעתו יוצא ידי חובתו עד שיתכון בתקיע השמיעו ה"מ ביחיד אבל בשליח צבור כיון דדעתיה לכולי עלמא לא בעינן דמתכון ליה נופיה כדתנן היה עובר אחורי בית הכנסת או שהי' ביתו סמוך לבית הכנסת ושמע קול שופר או קול מגלה אם כיון לבו יצא ואם לאו לא יצא : מתני' הרש שוטה וקטן אין מוציאין את הרבים ידי חובתן זה הבלל כל שאינו מתחייב בדבר אינו מוציא את הרבי ידי חובתן :

תקיעה

ועבדים הגוף :

ירושלמי תמ' ר' יוסי בר' חנינא לית תמן תלת נכורי תמן נכור תמן נכור תמן נכור

עין משפט

רש"י

ועבדים משוחררי' לכל עבדים לא דכל מצות שהן לנשים וכן כסף הר"ם פ"ו מהלכות שופר דלריך שיכוון מצמיע לשומע לשומע לנשים הוא דכתי לא יצא ולא שבת ו' מהלכות חמץ ומצה כתב דכפלוהו וחכל מלא יצא ולא פליגא דידיה דידיה דכשרים שופר כיון דחזיון דר' וירח אמר לשמיעה תיכוון ויקוה לי נקישינן לדריך כותב אבל כפלוהו וחכל מלא כתב דכפלוהו וחכל כ

מלחמת ה'

המאור הקטן

פרק יום טוב של ראש השנה

רש"י

גזירה שמא יטלנו ומקדם לא נזכר דאין תיסור דרבנן נוהג במקדש ורבן יוחנן בן זכאי תקן שיהו תוקעין בכ"ד משום דהקדש נמי ליכא למיגזר מידי דשמא ס"ד עליהן : שמע יעבירנו הלך לנקט שופר מר"ה לי"ט משום דהקדש חיים ליה היכא עסי : והיינו טעמא דשופר של"ת אם שמע"כ במילה ופצ"ג דגזרי דשמא ימלנו אם שמע שמא

כיון שאמר וכתורתך כתוב לאמר שוב ושוב לומר כיון שאמר וכתורתך כתוב לאמר שוב ושוב לומר כי המלכות זכרונות וג' לכאורה וכו' ס"ז נמו"ל כל' יוחנן ב' דתמ"ד תמרן ב' ג' ולפ"ז ה"ה אמר רב חננאל שלנו אמר כי המלכות שלך היא ולעולמי עד תמלוך בכתוב ככתוב בתורתך וכן כתוב בדברי קדשך וכן כתוב ע"י הנביאים ילפ' כלנו מזכיר ג' פסוקים למלכיות וג' זכרונות וג' לשופרות וכו' ס"ז נמו"ל כתב נפ' שלישי מהלכות שופר תפילו אומר וכתורתך כתוב לאמר ואחר פסוק ג' של תורה ופסיק טוב לומר כלום וקיומה הוא לדברי רב חננאל דאמר רב נחמן בן נורי ולעלם כ"ק תלת ולתי כמו שפירשנו עיקר ורש"י ז"ל פי' דרב חננאל אמר רב לעלו בפסוקי מלכיו' וזכרונו' קלי' דכתבו בעיקן לעיתא להו נפי' תלת מפסוקי המוספין וקאמר וכן דעת הר"י הלוי ז"ל ונפוק מינלן בקיחל פסוק אחד של תורה כנגד ג' של כתובים וג' של נביאים לפי שהם יכול לומר כלום וכתב הרמב"ן ז"ל כלומר אם תאמר שלא נתנו לומר אלא פסוק אחד בכל אחת מהן ויהיו כלם ג' פסוקים ואין כן דעתו כאשר יתבאר בסוף הענין ומקרא קודם ומשנה ג' פסוקים ג' פסוקים ומשנה ג' פסוקים ג' פסוקים ומשנה ג' פסוקים ג' פסוקים

רש"י

כיתני' °העובר לפני התיבה בי"ט ראשון של ראש השנה השני °מתקיע ובשעת ההלל הראשון מקרא את ההלל : גמ' מדקאמר בשעת ההלל מכלל °דבר"ה לא אמרי' הלל מאי טעמא כדר' אבהו דאמר רבי אבהו אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבונו של עולם מיפני מה אין ישרא' אומרי' שירה לפניך בר"ה וביום הכפורי' אמר להן אפשר מלך יושב על כסא דין וספרי מתים וספרי חיים פתוחין לפני וישרא' אומרי' שירה : מתני' °שופר של ר"ה אין מפקחין עליו את הגל ואין מעבירין עליו את התחו'ל ואין עולין באילן ולא רוכבין על גבי בהמה ולא שטין על פני המים ואין חותכין אותו לא בדבר שהוא משו' שבות ולא בדבר שהו' בלא תעשה אבל אם רצה ליתן לתוכו מים או יין יתן ואין מעבירין ארת התינוקות מלתקוע ומתעסקין עמהן כדי שילמדו והמתעסק לא יצא והשומ'ן המתעס' לא יצא : גמ' מאי טעמא יום טוב עשה ולא תעשה הוא ושיפר עשה ולא אתי עשה ודוחה לא תעשה ועשה אין °תיתבין אותי לא בדבר שהוא משום שבות סבינא : משום לא תעשה מגלא : אבל אם רצה ליתן לתוכו מים או יין יתן תניא אבא שאול אומר מים או יין מותר כדי לצחצחתו מי רגלי אשיר מפני °הכבוד ומתעסקין °עמהן °כדי שילמדו אמר

נר מצוה

מתקני

מתקני

מתקני

אמר ר' אלעזר ואפילו בישבת והני מילי בקטן שיודע לחנוך אבל קטן שלא הגיע לחינוך בי"ט אין בישבת לא ואית דאמרי אפילו : מתני' סדר תקיעו שלש של שלש של שיעו תקיע כדי שלש תרועות שיעור תרועה כדי שלש יבבות תקע בראשונה ומשך בשנייה בשתיים אין בידו אלא אחת מי שבירך ואחר כך נזדמן שופר תוקע ומריע ותוקע שלשה פעמים כשם ששלים ציבור חייב כך כל יחיד ויחיד חייב רבן גמליאל אומר שליח צבור מוציא את הרבים ידי חובתן : גמ' שיעור תקיעה כדי שלש תרועות והתניא שיעור תקיעה כתרועה אמר אביי תנא דידן קא חשיב תקיעות דכולהו בבי כתרועות דכולהו בבי תנא בראש קא חשיב חד בבא ולא פליגי שיעור תרוע' כדי שלש יבבות והתניא שיעור תרועה כשלשה שברים אמר אביי בהא ודאי פליגי דכתיב יום תרועה יהיה לכם ומתרגמינן יבבא יהא לכון וגמי מאמיה דסיסרא דכתיב בעד החלון נשקף ותיבב מר סבר נניחי נגח ומר סבר ילולי יילול ת"ר מנין שבשיפר ת"ל והעברת שופר תרועה אין לי אלא ביובל בר"ה מנין ת"ל בחדש השביעי הזה שאין

רש"י

קטן שהגיע לחנוך אבל קטן שלא הגיע לחינוכו: בי"ט קבר הקישות שלש ת' למלכיות וז' לזכרונו וז' לשיפרות שלש ת' למלכיות וז' לזכרונו וז' לשיפרות ותקיעה ותקיעה לכל אחת סדר סדר תקיעה ותרועה ותקיעה לכל אחת סדר סדר ותחתונ': ינשוף ג' קולות בשלשת כל אחת ת"ת ת"ר ת"ת: תקע בראשונה כשהוא שלפני התרועה תקע בהרמה ומשך בשנייה כדי שתספיק תקיעה שלפני התרועה ותשלים התרועה כדי שתספיק תקיעה שלאחריה כשהוא שלפני התקיעה שלאחריה: בשתיים בשתי תקיעות: אין בידו אלא אחת מי שבירך ואחר כך נזדמן שופר תוקע ומריע ותוקע שלשה פעמים כשם ששלים ציבור חייב כך כל יחיד ויחיד חייב: ששלים ציבור חייב כך כל יחיד ויחיד חייב. שהרי הוא עצמו יוצא בתקיעות של שליח ציבור: רבן גמליאל אומר שליח צבור מוציא את הרבים. שהרי הוא עצמו יוצא בתקיעות של שליח ציבור: ידי חובתן: גמ' שיעור תקיעה כדי שלש תרועות והתניא שיעור תקיעה כתרועה אמר אביי תנא דידן קא חשיב תקיעות דכולהו בבי כתרועות דכולהו בבי תנא בראש קא חשיב חד בבא ולא פליגי שיעור תרוע' כדי שלש יבבות והתניא שיעור תרועה כשלשה שברים אמר אביי בהא ודאי פליגי דכתיב יום תרועה יהיה לכם ומתרגמינן יבבא יהא לכון וגמי מאמיה דסיסרא דכתיב בעד החלון נשקף ותיבב מר סבר נניחי נגח ומר סבר ילולי יילול ת"ר מנין שבשיפר ת"ל והעברת שופר תרועה אין לי אלא ביובל בר"ה מנין ת"ל בחדש השביעי הזה: שאין קולות קנרים סמוכים זה לזה: שאין

ובקר הרב לתלמידיו ז"ל ותיכף לתחלת כלומר למחרתי שפי נקטן שהגיע לחנוך והקל שהרי חלכתי ר"ח אלכזר ותקי' בשנה דווקא נקטן שלא נכנסו [לין] ב"ד מעונין להפריעו ים לומר דמ"ש במילתא דלא מיפרסמא ולא נפיץ מינה חורפא אבל במילתא דמפרסמא כי היא שהקרן נשמע לרבי מעכבין דילמא נפיק מינה חורפא לקהוק נשנה עוד אלא שהם נא לקהוק מעכבין עליו ובקי מוכ' בגמ' וכי קיש דמתי מעכבין דהא ק"ל דקטן חוכל נכלות [לין] ב"ד מעונין להפריעו ים לומר דמ"ש במילתא דלא מיפרסמא ולא נפיק מינה חורפא אבל במילתא דמפרסמא כי היא שהקרן נשמע לרבי מעכבין דילמא נפיק מינה חורפא לקהוק נשנה עוד אלא שהם נא לקהוק מעכבין עליו ובקי מוכ' בגמ' וכי קיש דמתי מעכבין דהא ק"ל דקטן חוכל נכלות

ובחב רבינו אפרים ז"ל שהשמיע אסור לקהוק לכל קטן שהגיע לחנוך והירושלמי שהזכיר למעלה הקושה קשה אלא כדברי הרב אלפסי ז"ל עקר : בשנה כלל ותפי' בשנה של ר"ה אלא נאמרו לגרים אלמי אלא שיהיה הקישה שופר לוחה אלא בשנה וכן בשנה דווקא ומכו שהזכיר ותפ"ם שהרב אלפסי ז"ל כתבה בהלכותיו אינסר לשעמיה לוחל שהוא שופר שלפי' נוחן הוא קולות שיש בו ניחם דין קהוש ומכו שהזכיר למעלה אלא בכל יום רלמון של ר"ה אחל לחיות בשנה אלא

רש"י

שאין תלמוד לומר בחדש השביעי ומה ת"ל בחדש השביעי שירו כל התרועות של חדש השביעי כזה ומנין שששיטה לפניה תלמוד לומר והעברת ומנין ששיטה לאחריה ת"ל תעבירו ואין לי אלא ביובל בר"ה מנין ת"ל בחדש השביעי שאין ת"ל בחד' השביעי ומה ת"ל בחדש השביעי שיהיו כל התרועות של חדש השביעי כזה ומנין שלש של שלש שלש תלמוד לומ'והעברת שופר תרוע'וכרון תרוע' יום תרועה יהיה לכם ומנין ליתן את האמו'של זה בזה ושל זה בזה ת"ל שביעי שביעי לגזירה שוה א'כיצד שלש שהן תשע שיעור תקיעה כתרוע'שיעור תרועה כשלישה שברים אתקין רבי אבהו בקיסרי תקיעה שלשה שברים תרועה ותק"ע' מה נפשך אי יולולי הוא תרוע' נעביד שברים לא נעביד אי נניחי הוא שברים נעביד תרועה לא נעביד מספקא ליה אי נניחי נגח אי יולולי ליל ניתקוף לה רב עיויא ודילמ' גנוחי היא ואתיא תרועה ומפסקא בין תק"ע לשלשה שברים הדר עביד בבא אחרינ'תק"ע' ושלשה שברים ותקיעה מתקיף לה רבינא ודילמא יולולי היא ואתו שברים ומפסקי בין תקיעה לתרועה הדר עביד בבא תליתאדה תר"ת אם כן דרבי אבהו למה לי דילמא נגח ויולול אי הכי אפכא נמי דילמ' יולול ונגח סתם אינשי כי מיתרע ביה מילת' בריש'מנגח והדר מילול נמצא עכשיו שיתקעין תשר"ת'ג' פעמים ותקעין תש"ת ג'פעמי' ותקעין תר"ת ג'פעמים ונהגו העם לתקעין כשהן יושבין ומברכין עליהם ברכ'התקיעה ומפני שהצבור צריכין לשמוע התקיעות על סדר הברכות לפיכך התזרין ותקעין על סדר הברכות תש"רת לפעם אחת ותש"ת פעם אחת ותר"ת פע'אחת וברין הוא שיהי' תוקעין אותן על סדר ברכות כסדר שתקעו כשהן יושבין אלא בין שהברכות אין מעכבו' את התקיעות הרי יצאו ידי חובתן באיזה תקעו בשהן יושבין ודי להם לתקוע תש"רת תש"ת תר"ת על סדר ברכו' פעם אחת שלא להטריח את הצבור וכן המנהג בכל העולם ובשתי ישיבות שאלו

שיהיו כאן שלש וכאן שלש: שביעי כאן שלש וכאן שלש שביעי לגזיר' שוה נאמ' כא"ה בתרש"י הכשביעי ובשביעי שופר תרועה בחדש השביעי וכתיב ובשביעי שופר תרועה בחדש השביעי וכתיב ובשביעי בחדש השביעי וכנגד' מרכי' מעיקרא מייתי ליה תנא בתקיעתא דשופרות ובסוף מייתי ליה בגזירה שוה ומתני' הכי קאמר אי לאו גזיר' שוה מייתי ליה בתקיעתא דשופרות לא הוה ידעינן בגזירה שוה אתקין ר' אבהו בקיסרי לא ניחוש ולא ניתקע ולא ניתקי ולא ניתקוף לה ולא ניתקי ולא ניתקוף לה ולא ניתקי ולא ניתקוף לה

שאילו מקבי ריש מתיבתא המבורך יום ר"ה על
תקיעות שופר בתר ספר תירה והשיח צרי לברך
על התקיעות של סדר ברכות או לא ואהדר להו
הבין קא חזו רבנן שנערין בזה שיעור עד שלא
יתקע על סדר ברכות אבל לחזור ולברך אינו חוזר
ולא דמיא הא לתפילין דאמר רב חסד שח בין
תפלה לתפלה תוך וכברך דרכך שתי מצות נגרי
דתנן תפלה של יד אינה מעכב שר ראש ושל ראש
אינה מעכבת של יד ולא עוד אלא דלא הדר ומברך
ההיא ברכה קמייתא אלא ברכה אחרית קא מיבר
ומקשינן שח אין לא שח לא והא שלח רב חייא בר
הונא משמיה דרב יוחנן על תפלה של יד אומ' להניח
תפילין ועל של ראש אשר קדשנו על מצו' תפילין ופרקינן
אביי ורבא דאמרי תרוייהו לא שח מברך אחת ואם
שח מברך שתי ואעפ"כ קשה להשיח דתניא שח
בין תפילה לתפילה עבירה היא בידו ויחזרין עליה
מעירבי המלחמה וכל שכן כי האי שישה בין תקיעו'
שמיושב לתקיעות שמעומד אלא שאינו חוז' ומברך
שמצו' אחת היא צ"א וראה שהרי ההלל שמברכין
קודם לקריאתו ואעפ"כ בין פרק לפרק פוסק ולא
הוצרך לחזור ולברך: מתני' תקע בראשונ' ומישך
בשנייה כשתים אין בידו אלא אחת
אמר

תעלה לו תקיעה לחרוב של תשר"ה לפסוע שלשתי' תש"ר וכן לתקיעה נקוש' דמיירינן עמעמת מקום דילמא יתני לשתעי שתם לתקיעה אמר שבע"ת רתשון לא יחזור ויתקע ישנו לומר שתיינו לעשות שלש ת"ש ש"ת ש"ת: ואנו עכשיו נוהגי' לתקוע כל סדר הכרונו' תשר"ה למלכיו' תש"ת לזוכרונות תר"ש לשופרות תר"ע ואלו ג' האחרונות אינם אלא לשמור מנהג אבותינו ואין לזוכרון ואין לשופרות שיעור ואין לחוש אם תקעו בהן פחות מכאן ואם תקעו יותר מכאן הכל הולך אחר המנהג ואין בו משום ברכה לבטלה:

שיירתא יקירתא דנטורתא כיון שכבר יצאו שלש על סדר ברכות ותפסר עוד על דרך זה שתשמע שלש בסביבי יותר מדאי בתקיעו' שתיון דריעות כין מלכיות וזכרונו' ושופרות ואתקיר לה נסירי ולברי רבי אחיי נתן לה קשיות מילי דכל יום קרושה אמר רחמנא תילתן כין גנח כין יילילי כין גנח ויילילי ילא דכלהו תקיעות דחזריתא ניקון ותילתן כל שכן על הצנור ולתקוע בתקיעות דכלהו מקומו' שנוי דאמרי' פס ו"ל הנפח בקנה נכון תשר"ה ואמר מועד שנתון לפני ה' ויתקעו בחצוצרות: שאילו מקבי ריש מתיבתא וכו' כדתניא בפלוגתי דרבי מרי לפסקי ו"ל שנים עשר ריש מתיבתא תקיעתים עם נגון ותכר כריש עליון הר"ז אלוי ו"ל ותכר שתין לתו ויקוין בוהלגברה ולנויש ומצו' דתקיעלי' משום הכי אמרי דשם נין תפלה לתקלה עבירה שיש בידו משום דתש"ב דשתי מצות כן כיון דתכוה נתקיעלין של יד ושל ראש היו לאות על יד ולזכרון בין עיניך לריך וכיר' [דכוותיה גתותן] שיטת תוכף תפלה של ראש לתקלה של יד כדי שתשתי הזויה אחת לשתיהן ואם בשיח דעתו להפליג בדברים ביניהם עבירה היא בידו לפיכך תזור ומברך ברכ' תפלה של יד ומשמשם בתקלין של יד ומחזר לה תקרה ותוך מברך ברכה שנייה על של ראש וכוכף שתי תפלות זו אחר זו ואין כיח שתמרו שח בין תקלי לתקלי מברך שתים לה שח מברך לחת שתים לה שח בינייהם מברך ברכה אחת על זו וברכה אחת על זו ואם שח בינייהם מברך שתים על של ראש לפי שחזור ומברך ברכה של יד וכוכף לה ברכה של ראש ו"ל במברך שתים על של ראש וכן פירשו הגאונים ז"ל וכך נמצא בשלמות דרב אחאי גאון ז"ל א נ"ל ובהלכות רב שמעון קיירת ז"ל ת"ל אחוש סוכר דכי תמרי לי שלו ז"ל וכן תני לתמר לדברי הכל תלמסקי ז"ל אחוש סוכר דכי תמרי לי שח מברך אח' שח מברך שתים דהכי קתמר לי שח מברך אחת לשתיהן שח מברך שתי' אחת על של יד אחת על של ראש וכוכף לי שח מברך אחת לשתיהן כיון שהוא מברך ברכה אחת לשתיהן אין נורש מברך ברכה אחרת נדין הוא שתש' עבירה בידו לפי שתסור לאחת לגרו' שיכול חייב לברך ברכות הרבה כל שתסור לו שיכול נעבור בברכה אחת ורחיה לדבר שלמדתי' ניישתש"כ לו כאן גדול (דק ע) דכהן קורא אחרי מות ואך בעשור ובעשור שבחודש הכתובים קורהו על פה ומקבי' בנגון' תמתי קורהו אלא פה אחד ניכר שהוא מברך ברכה אחת ואם שח פה אחד בין הברכה לקריאה עבירה היא בידו ויחזרין עליה מעירבי המלחמה וכל שכן כי האי שישה בין תקיעו' שמיושב לתקיעות שמעומד אלא שאינו חוז' ומברך שמצו' אחת היא צ"א וראה שהרי ההלל שמברכין קודם לקריאתו ואעפ"כ בין פרק לפרק פוסק ולא הוצרך לחזור ולברך: מתני' תקע בראשונ' ומישך בשנייה כשתים אין בידו אלא אחת אמר

ר' חנינא בן אחי רבי אושעיא אומר אף בשלש אין בידו אלא אחת שנאמר יום תרועה יהיה לכם יום אחד הכתוב עשאן כולן כאחת: גמ' מנלן דתנו רבנן ויהי ביום השמיני קרא להם משה ולא קרא להם משה ולא קרא להם משה אלא מה ת"ל קרא להם משה

ותמהני עליהן דעל כרחיך ר' דוסא לאו דוקא כשהוא שמע מהמקום יצא ומוכח להמקבל מן המתעסק יצא כרחיך סבור' ליה דסוף תקיעה זו שהאריך בה כשיעור הזן ראוי לנפוח בו ידי תקיעה' ולאחריה שב שיעור ולא נשלמה [של ראשון] כלל לפי שהוא לשבח כן ראוי לנפוח בו ולא בהתחלת [השני] כלבד הוצ' ולא נשלמה לפי שהוא לשבח כן יצא ידי תקיעה

למה צבור מתפללין בלחש כיון שהשליח צבור מוציאם : להכריחם למה שליח צבור יורד לפני התיבה כי בשאר ימות השנה כשהוא לבדו אין ר"ה מתפלל בקול מהדר למה והכי צריך לירד לפני התיבה כדי שיקהלו על סדר ברכות שלא תמרו תלת בצבור : כשם שמוציאין את שאינו בקי כך מוציאין את הבקי : הלכה כר"ב דכיון שהוא מוציא את שאינו בקי את עצמו ש"מ שיו' מוציא ואין צריך שכן בדין הוא שיוציא את הבקי : הלכה כר"ב

נר מצוה

רש"י

למה צבור מתפללין בלחש : מוציאים הנמצים אחר שנהלקו חזרו והודו : ומו' נ"מ שיכול קרוי למוסיפי לר"ח ור"ה המלכיות חזרו ומו' שמע' דלחומי תרומות הן שהרי כתן קשה ותרומן ומעשו ותין הכל נקיין : ושל פרקים נגון ר"ח ומועמיך ונקראים פרקים כל תפלה שהיא בתפלות יום וחילך : דתלוקים במוסיפי לת מוסיפי ר"ח ותתעוסף יום הזכרון כי כל ת' מוסיפין לכנו : זכרון לחל לומרי' לת יום הזכרון ור"ח מי נמי לוקרי זכרון לכבי כפר ונתעלה ונבא בתוכם ונקבע מזכרתם וגו' ומיו לכם לזכרון :

הדרן עלך מסבת ר"ה

הדרן עלך מסבת ראש השנה

למה צבור מתפללין בלחש כיון שהשליח צבור יורד לפני התיבה כדי להסדיר שליח צבור את תפלתו אמר להם רבן גמליאל לחכמים לדבריכם למה שליח צבור יורד אמרו לו כדי להוציא את שאינו בקי אמר להם כשם שמוציא את שאינו בקי כך מוציא את מי שהוא בקי אמר רבה בר בר חנא אמר ר' יוחנן מודים חכמים לרבן גמליאל בברכות של ראש השנה ורב אמר עדיין היא מהלוקת וכי אמר ר' יוחנן הכי ואמר רבי יוחנן הלכה כרבן גמליאל בברכות של ר"ה ושל י"ה הלכה מכלל דפליגי אמר רבא מאן מודי רבי מאיר והלכה מכלל דפליגי רבנן דתניא ברכות של ר"ה ושל י"ה שליח צבור מוציא את הרבי ידי חובתן דברי ר' מאיר וחכמים אומרים כשם ששליח צבור חייב כך כל יחיד ויחיד חייב ושמעינן מינה דהלכה כרבן גמליאל בברכות של ר"ה ויום הכפורים בלבד אבל בשאר ימות השנה לא אלא כשם ששליח צבור חייב כך כל יחיד ויחיד שהוא בקי חייב ובן הילכתא : ועם שבשורות דאניסו ולא מצו למיתי לבי בנישתא בר"ה ובי"ה שליח צבור נמי מוציאן ידי חובתן אבל דעיר אין שליח צבור מוציאן ידי חובתן עד דאתו לבי בנישתא ושמעי משליחא דצבורא כותחה ועד שתק : ירושלמי רבן גמליאל אומר שליח צבור מוציא את הרבי ידי חובתן וכו' הונא צפריאה בשם רבי יוחנן אמר הלכ כרבן גמליאל באילין תקיעתא ורוא ששיטו שם מראש החפרה ומאי שנא ברכות של ר"ה ושל י"ה ששליח צבור מוציא את הרבי ידי חובתן מה שאין כן בשאר ימות השנה משום דפשיש ברכות רכר שבתות וט"ט של שאר ימות השנה שבע והני תשע א"ר אלעזר לעולם יסדיר אדם את תפלתו ואח"כ יתפלל אמר רבא מסתברא מילתא דר' אלעזר בברכות של ר"ה ושל י"ה ושל פרקים אבל של שאר ימות השנה לא צריך ובמה הוא פרקי משישי יום ולהלן גרסינן בעירובין אמר רבא כי חיינן בי רב הונא אבעי' להן מדהו להזכיר של ראש חדש בר"ה בין בתלוקין במוספין אמרי או דילמא אימר זכרון אחד יעלה לו לכאן ולכאן ואסיקנא אומ' זכרון אחד ועלה לו לכאן ולכאן ואמר רבא כי חיינן בי רב הונא אבעיא להן מדהו לזכר זמן בר"ה ובי"ה דכיון דמזמן לזמן אתי אמרי או דילמא כיון דלא איקרי רגלים רא אמרינן לא היה בידיה כי אתא רבי רב יהודה א"ל אקרא חדתא נמי אמינא זמן א"ל רשות לא קא מיבעיא לי חיבה כאי ומסקנא הילכתא אומ' זמן בר"ה ובי"ה :

הדרן עלך מסבת ראש השנה

מתני' מהדר למה צבור יורד לפני התיבה כדי שיקהלו על סדר ברכות שלא תמרו תלת בצבור : כשם שמוציאין את שאינו בקי כך מוציאין את הבקי : הלכה כר"ב דכיון שהוא מוציא את שאינו בקי את עצמו ש"מ שיו' מוציא את הבקי : ועם שבשורות וכו' ברכות כר"ה : גמ' מנלן דמהדר אמר רב יהודה אמר קרא ותקעתם בחצוצרות ונאמר התם בשלשים יום וחילך : דתלוקים במוספי לת מוספי ר"ח ותתעוסף יום הזכרון כי כל ת' מוספין לכנו : זכרון לחל לומרי' לת יום הזכרון ור"ח מי נמי לוקרי זכרון לכבי כפר ונתעלה ונבא בתוכם ונקבע מזכרתם וגו' ומיו לכם לזכרון :

המאור הקטן

מלחמת ה׳

דבלינ אפילו בשאר ימות השנה ועוד מדאמר להם ר״ג למה שליח צבור יורד והלא לדבריו יורד הוא שליח צבור לשאר ימות השנה אלא שמע מיכה בכל ימות השנה הם חולקין ולפי׳ הקשו לו
צבור מתפללין והוא השיב כדי להסדיר ולא שיהא הדבר קבוע עליהם חוכה וכיון שנפסקה הלכה כר״ג בכל ר״ה בלבד נמצאו פטורין מתפע וחייבין בשבע בשאר ימים טובים שהרי חובת
חייבי׳ הם בה בשאר ימים טובים ואי בשחרית או במוספין סדר תקיעות דהיינו תשע בחבר עיר המתקיע בהן תקנום הא בחובת היום שהם שבע דיוצר אור או דמוסף כל היחידים חייבין
וזה נכון ועיקר הוא ומנאתי בזה הסוגיא ירושלמית שהיא מסיעת לדברי אלה דגרסינן התם ר׳ חונא רבה דצפורין בשם רבי יוחנן הלכה כרבן גמליאל בא לן תקיעתא רבי זעירא ורב

המאיר הקטן

בפרק בכל מערבין אמר רבי זירא שאני ר״ח מתוך שכולל ערבית ושחרית כולל נמי
לא מסתבר לך מכללא דליכא תשע ברכות בראש השנה אלא במוספין בלבד דלא אתיא
לאשמועי׳ אלא דכללינן לה לברכה דר״ח ואפילו בתוסף ואע״פ שחולקין במוספין מתוך
שחרית וערבית מתוך שהמקשה לא הקשה אלא מתפל׳ המוסף בשאחר ואם איתא אחת
מיבעי ליה כלומר הלא אתה מונא אחת עשרה במוספין והוא לכו לבית שמחי דמהדרי
ברכות למיתנא אחת עשרה כיון דאיכא מוספין דאית בהו אחת עשרה ולפי שהקשה
מתפלת המוספין השיב לו רבי זירא מתפלת המוספין ולעולם בכל תפלות של ראש
תשע ברכות הן אלא שמנהג הוא בידינו מאבותינו ואבות אבותינו שאין מתפללין
במוספין ובשאר תפלות מתפללין שבע ומנהג אבות תור׳ היא ואין לשנות ודאתאן עלה
שמעתא דרבי יצחק דאמר לתה תוקעין ומריעין בשהן יושבין ותוקעין ומריעין בשהן
כדי לערבב את השטן יש שמדקדקין בשמועה זו על הסדר שאנו נהגין היום מה הן
שהן לערבב את השטן אם אותן שתוקעין מעומד הלא הם על סדר ברכות התפלה
בכל תורה וכדרכה דאמר רבא אמר הב״ה אמרו לפני בראש השנה מלכיות זכרונות
וכו׳ ואם אותם שתוקעים מיושב הם לערבב את השטן היאך מתחילין בהן ומברכין
ונראה לן פי׳ שמועה זו דרבי יצחק כשיון ההיא שמעתא דר׳ חייא בר גמדא דאמר
אלא פזמן שב״ד יושבין ובעי רבי זירא נגעורו לעמוד ולא עמדו מהו הבא נמי התקיעות
בשהן יושבין אלו התקיעות שתוקעין בסדר ברכות בתפלת שליח צבור ואף על פי שהן
לש״ב אינן נשאר העם אלא מיושב ותקיעה שמעומד היתה מנהג בידם שהיו תוקעי
בשהיו יוצאין מבית הכנסת ומנאתי סעד לדברי בחבורי הגאונים בדאמ׳ רב שעדיה ז״ל
תפלת המוסף מריעין תרועה גדולה לערבב השטן וכן אמר רב עמרם גאון ז״ל ואמר רב
ז״ל אין אנו עושין כן בתורה מנהג ולא שמענו שאבותינו נהגו כן אלא שיחידים מתעסקין
כל אחד ואחד בתאותו כי הא דבי אתא רב יצחק בר יוסף אמר כי מסיים שליחא דצבורא
תקיעתא ביבנה לא שמע אינים קל אודיים הקול תקועיא למדנו שהיו רגילין כן
שיחידים תוקעין לאחר התפלה ולא שחייבין כן כי שליח צבור מוציאן ידי חובתן אלא מנהג
הוא ובחר וכדי לערבב את השטן ושמיר דמי לעשות כן ואם אין עושין כן אין בכך כלום
כן דברי הגאונים ז״ל ואף על פי שיש בדברי רבי האי בזו ובשאר תשובותיו מעט
מדברינו לקחנו מהם מה שנראה לנו לסמוך בהם פירושינו וברוך היודע אחת וזה
הרי״ף ז״ל בהלכותיו שאלו תקעי ריש תתיבתא המברך יום ראש השנ׳ על תקיעת שופר
ספר תורה והסיח ודבר נריך לברך על התקיעות של סדר ברכות או לא ואחדר לסו הכין
חזי רבנן שגוערין בזה שסח וכו׳ בדבתיבנא בהלכו׳ ולפי מה שפירשנו אנו שאין מברכ
ברכת שופר אלא ברכות של תפלה אין אנו זקוקין בזה לגערה ולגזיפה והיא דתפלין אין
ואם ענין בכאן ואין לנו כיונא בה בכל הברכות ובכל המנות ולפי דעתי נראה לי מה טעם אמרו שהם כן תפלה לתפלה עבודה היא כי אע״פ שאחר מנות הן כיון דבתיב בהו בתפילין
ושל ראש והיו לאות על ידך ולזכרון בין עיניך נריך זכירה שתהא תכף תפלה של ראש לתפלה של יד כדי שתהא הויה אחת לשתיהן ואם הסיח דעתו והפליג בדברים ביניהם עביר׳ היא בידו
חוזר ומברך ברכה של תפלה של יד ומתשמש בתפלה של יד ומחזק את הקשר ועוד מברך ברכה שנייה על של ראש ותוכף שתי מנות זו לזו וזו היא שאמרו שם מברך שתים לא שם מברך אחת
לא שם ביניהן מברך ברכה אחת על זו וברכה אחת על זו ואם שם ביניהן מברך שתים על של ראש לפי שחוזר ומברך ברכה של יד ותוכף לה ברכה שעל של ראש וה״ל במברך שתים על של ראש
וכך פירשוה הגאונים הראשונים וכך נתנה בשאל זות דרב אחאי גאון ובהלכות ר׳ שמעון קיירא אבל הרי״ף ז״ל לא היה סובר כן וכן נראה מדבריו מחה שבתב כאן ומתה שבתב בהלכות
תפלין ועל זאת כתב בהלכו׳ תפיין ואשכחנא בהא מילתא בהלכות גדולות טעותא והרבה מחכמי דורינו הבריעו בדברי ר׳ שמעון בעל ההלכות וכן נהגו עד היום כל חכמי נרפת ז״ל :

סליקא מסכת ראש השנה

גרסינן בפירקא קמא דברימות גבי הא דתניא התם אין מושחין מלכים אלא על גבי מציין כדי שתמשך מלכותן שנאמר ויאמר המלך אל בניהו בן יהוידע וגומר אמר אביי אמר
דאמרת סימנא מינתא היא יהא רגיל אינים למיתי ברים שתא קרא רוכיא כרתי סילקא תמרי וסימן קרבסת ובתנו הגאונים ז״ל שכן היה מנהגו של רבינו האי גאון
שמביאין לפניו של שנו מינין הללו ופושט ידו ונוטל דלעת ואומר קרא יקרע גזר דיננו רוכיא ורבי זכיותינו כרתי כרתי שונאינו סילקא יסתלקו חטאתינו תמרי יתמו עונותינו ואי יתמו ארבינו
ונהגו מקנת יחידים להתענות ערב ר״ה ויש סמך לדבריהם מדאמרי׳ בפסיקתא ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר וגו׳ והלא חמשה עשר הוא ואת אומר ביום הראשון רבי יעקב
יהושע דסכנין אומרי׳ בשם ר׳ לוי משל למדינה שהיתה חייבת ליפס המלך והלך המלך לגבות בתוך עשרה מיגין יצאו גדולי המדינה וקלסו אותו והתיר להם שלים מדמוסיא שלהם
ויצאו בטרוכליא וקלסו אותו והתיר להם שלים אחר מדמוסי׳ שלהם כיון שנכנס למדינה באו אנשים ונשים וטף וקלסו אותו אמר להם מלכא מאן דאזל אזל אן מן הבא ולהלן חושבנא בך בשבת
ר״ה גדולי הדור מתענין והקב״ה מוותר להם שלים מעונותיהם ומיום ר״ה ועד יום הכפורים היחידים מתענין ומוותר להן שלים אחר ביום הכפורי׳ הכל מתענין אנשים ונשים וטף והקב״ה
אמר להם מאן דאזל אזל ומן הבא ולהלן חושבנא ומיום הכפורים ועד החג כל ישראל עסוקין במנות זה הוא עוסק בסוכתו וזה הוא עוסק בלולבו וביום הראשון של חג כל ישראל עומדין לפני
הקב״ה ולולביהן בידן ואתרוגיהן בידן ומקלסין לשמו והקב״ה אמר להם מאן דאזל אזל ומן הבא ולהלן חושבנא לפיכך קורא אותו ביום הראשון ע״כ :
אבל להתענות בשני ימים טובים של ראש השנה ובשבת שבין ראש השנה ליום הכפורי׳ הכי אמר רב נטרוכאי גאון ז״ל ביום ראשון של ר״ה אי אפשר לישבו בתענית משום דמדאוריתא
הוא אבל ביום שני ובשבת לית בהו קושיא משום דעשר׳ יומי אנון משונין מכל ימות השנה לפי כ׳ נהגו רבותינו לישב בהן בתעני׳ בין בחול בין בשבת ע״כ ודברי תמה הם שאסר להתענו׳
ביום טוב ראשון של ראש השנה והתיר להתענות בשבת : **ברם** נראין דברי רב האיי גאון ז״ל שכתב ולהתענות בשני ימים טובים של ר״ה אנו רואין שיפה הוא שנא להתענות שבן אחרי
פרנסי ישראל הראשונים בראש השנה אבלו תשמנים ושתו מתוקים כי קדוש היום וגו׳ וכן בשבת שובה אין אנו רואין שיתענה אדם שהרי ט׳ באב שהוא תענית חמור לא רצו לקבעו בשבת אלא
אותו ואפילו להשלים תענית בשבת שהותחלה בערב שבת בשתקנו בכתה דורות עד שנחתבה הלכה מתענה ומשלים ואם להשלים בשבת כך היאך נאמר שתעני׳ בדבר שיר דמי הילכ׳ לא תעשה
כן ע״כ : והכי נמי איתא בירושלמי דפ״ק דראש השנה דגרסי׳ התם אמר ר׳ שימון כתיב כי מי גוי גדול וגו׳ רבי חנניה ור׳ יהושע חד אמר איזו אומה באותה זו שיודעת אוניה של אלהיה בנוהג
שבעולם אדם שיש לו דין לוכש שחורים ומתבסה שחורים ומגדל זקנו ואינו חותך נפרניו לפי שאינו יודע איך דינו יוצא אבל ישראל אינן כן לובשים לבנים ומתעטפין לבנים ומגלחין זקנם
ומחתכין נפרניהן ואוכלין ושותין ושתחים לפי שיודעין שהקדוש ברוך הוא עושה להם נסים וחטה דינם לכף זכות וקורע להם גזר דינם והכי נמי איתא בויקרא רבה :
גרסינן פירושלמי בפ״ק קמא דשבת ר׳ חייא בר אבא מפקיד לרב אי את יכיל למיכל כולי שתא בטהרה אכול ואי לא אכיל סב יומי בשתא ומכאן סמכו קנת בני אדם שלא לאכול פת של פלשר
כותי בעשרה ימים שבין ראש השנה ליום הכפורים דמשום הכי אחר ליה שבעה לפי שבשני ימים טובים של ראש השנה לא היה נריך להזהירו שהכל לשון בבתיהן לבבוד יום טוב :
גרסינן בפ׳ דר׳ אליעזר הגדול פרק ארבעים ושבה ר׳ יהושע בן קרחה אומר ארבעים יום עמד משה בהר וכו׳ בראש חדש אלול אמר השם למשה עלה אלי ההרה והעבירו קול שופר בכל המחנה
שהרי משה עלה להר שלא יטעו עוד בעבודת אחרי הקב״ה נתעלה באותו שופר שנ׳ עלה אלהים בתרועה וגו׳ וכך התקינו חכמים שיהיו תוקעין בשופר בר״ח אלול בכל שנה ושנה כדי
להזהיר את ישראל שיטובו בתשובה שנאמר אם יתקע שופר בעיר וגומר וכדי לערבב את השטן שלא להשטין את ישראל עד כאן : ומכאן סמכו באשכנז לתקוע בכל חדש אלול לאחר התפלה בקרא
וערב ומכאן יש לסמוך מנהג אותן מקומות שמשכימין באשמורת מראש חדש אלול ורב יצחק ז״ל כן גיאת ז״ל כתב ואנו מנהגנו בהנך דקיימי מתחלת אלול :
זה שאומרים בתפלה ודברך אחת וקיים לעד פירושו למדנו מדברי אגדה וכך היא לעולם ה׳ דברך נצב בשמים קיים דבריך בשם שהתקנת עם אדם בשם שדנת אותו ברחמים כך אתה
תרחם הדורות הבאים אחריו לעולם לא כך גזרת על אדם כי ביום אכלך ממנו מות תמות אמר להם ושמא פרשתי יום שיש לך יום מאלי אמרתי היום אני נותן לו תשע
שאות ושלשים שנה ותניח לתולדותיו שבעים שנה לפיכך אמר דוד רבון העולמים אילמלא שדנת אדם הראשון בשעה שאכל מן האילן לא היה אפילו שעה אחת והתקנת עמו ברחמים כך התקנת
עמי שאתה דן את בניו ברחמים :

בריך דיהיב חילא לעבדיה בר אמתיה

ארבעה ראש שנים הם למאי הלכתא לענין שמיטות ר"ה ליובלות ר"ה לירקות וכזה לא חפצתי
לפרוך: בחול נחליטו לעשות כך שתחון על סטר שניה כתוב נו כך
כתבת כך כתבתי ואתמה שלישו מבון כתיבים נפי מרחם הבזה על מותה כך היה כתוב כ
והיכיני בסבת נלון היינו כ"ב כתיבה תלת כ"ף ושוה שב"ב בתרא כך תניא ר' אחאי בר חנינא ר' אחאי בר חנינא
ישראל כותבין שטרות ושבר נ"ל דתניא נפסל כתב תניא סטר שהוכו כתוב כה בשב' תו כו'
בתרי סטר מיהו הוה ובכר והוי סטרות כתי מע"ג דכתיב כיה כיום ח' שנית כפר ותי מפני
מרכיני בסבת נלון היינו כ"ב כתיבה תלת כ"ף פסנינן ליה ד' ל' בסופר טעה לפי שלא היה
בקי בכיוונו של תרא ובקיטוטו ובכך אחד מהיה כב' בתיבה אחד מהיה כב' עבדותן קיימת שזה
יוצא בכיוונו של תרא ואם תאמר מפני מה כתן שטות שני ימים תיכה למיתר כי בשני
פיטורים טעה ר' מפני שבני אותי של רחם הבכר קדושה תחת כן וכיוצא תריכה וסבר ר'
למיתן התרב ובמלה שתין כתן שטות אלו מיום אחד ואחרת תחים שהוא מתחרת ר' טו בתחיל
למיתת זהו ר' רבינני ולכך נשלמו לו כ' כתיבה תלת כ"ף פסנינן ליה ד' ל' בסופר טעה
תחר שבסטר עיקרו כתיב כיכיבו ותקויים בעניים בתרים ותניא סטר שכתוב ומנו מחלך אש
כיצד בשלשה כי' דכל דיני תחומין ותקויים בעניים בתרים ותניא סטר שכתוב ומנו מחלך אש
להבאירו וכ' בפר' דכר' תכבו ובן ואיתני משם רבינו ת"י כת בסטר שני לפניו ר' ומנו
זה וכשהיו וכל רבותי שבתגנגה מסכיתו מתני' רחם יולד בשיבורו של חדם וזה תינו יולד וחלך
עניו רבינו הם ומכל מוקו טטר : ובשלמא נמור שבקשו לגזור תניתא בשני בתחתי ובני ומנו
בתניתא ת"ר במסנה נראם לרחם הבן ולרחות התניתא תו לא כך דעתי נוסח שכתבני נתת'
עד שכתב תחר ותין קיבלתן תניתא בו ביום שלח תניתו תניתא כר' ותנן ר' אחאי בניים הן
ותו דקתני בהדי סדרי וכי סיכי דסחר ליתי בתניני תרביעה נתי ליתכתו בתניני ותם ר'
נתי עדיפי מיני' כיון דקתני סדרי סדרי בסיו תניתא דתבדי ת"כ: אחר רבה "ובלך מחייב עליה
לאחר נפשו לרבי תם התחבדב כ"ם על הבדקה תם שוכר לאחר והביב נרת"ן ליש לחיבו שוב על
מיתבב הבבחי לחין בידו לחלק ולא תסדרי שבני תכל הבבחי תוכב ותחלק ותחתם תחר
ותחתכבון על הבדק תוס תוכב תחבבו תו תשו תוכ לאחר ורוא לדברי לחת בבירכין בעור
סלע לבדק תוכר לבעותה עד שלא כתה ליד הבבחי תבבחת ליד הבבחי תסו לבעותה ותשתח
ב"ב תסום בבירה דעניים ליתיתי כדאוכת דקא פריך ותת ר' לאחי יוסף ודרש ותחבבו ותשתח
יתני דעניים ליתה לבו דכתה ותחבחבו תעם ותיתני לבו תרי לך שתוכר לבעות קובם שכתת ליד
הבבחי ותם ב"ב דקתיתי עניים לא תסדרי לחין בידו לחלק ולחן שוכר עליה לאחר תכל תבבחת ליד
הבבחי בבידו לחלק לאחר דפסדרי עניים לתיתי עניים ולא יהו תעות תוחבבו לבל תבבחת ליד
סלע כר' יהודי תוכר דרי לחדם "בהבדר תוכר לבעות לבבר אחר ולאחר עד שיתבב הבבחי לא
בבת יום אחד ב"ם בבבה עליה"ם בן נתת לבריך לבשוהין לחתם בבת אבבר ליתן כיד הבבחי
והבבחי תינו יודע בים יודע בים תוכב ולם בן לשלם לא יעבר תבבחת החיב לאדם
הבבחי בידו לבבחי בים יודע בים תוכב ולם בן לשלם לא יעבר עד שיבבר לה תבבחת ליד
סלע תו כר' יהודי תוכר דרי לחדם "בהבדר תוכר לבעות לבבר אחר ולאחר עד שיתבב הבבחי לא
בבת יום אחד ב"ם בבבה עליה"ם בן נתת לבריך לבשוהין לחתם בבת אבבר ליתן כיד הבבחי
והבבחי תינו יודע בים יודע בים תוכב ולם בן לשלם לא יעבר עד שיבבר לה תבבחת ליד
הבבחי בידו לבבחי בים יודע בים תוכב ולם בן לשלם לא יעבר עד שיבבר לה תבבחת ליד
סלע תו כר' יהודי תוכר דרי לחדם "בהבדר תוכר לבעות לבבר אחר ולאחר עד שיתבב הבבחי לא
בבת יום אחד ב"ם בבבה עליה"ם בן נתת לבריך לבשוהין לחתם בבת אבבר ליתן כיד הבבחי
והבבחי תינו יודע

יותר פסוקים מזכרונות ושופרות ודוק ותשכח וכו׳ אחת מהם כגון תורה היכא שלא אחר כי אם עשרה אבל היכא שאוסף אין לחוש ולי נראה דאפילו בתוקעי בדבעי ואין לתקוע היינו דוקא כגון שאנו בעשרה מתוקעין זו אחר זו אבל היכא שכולם מקורין כאחת כגון שאנו בבית הכנסת כולנו כאחד ואפילו כך נראה לי דאין מוסיפין אבל מוסיפין הכי נהי מוסיפין וכן שתע רפ״ה מרדכיו מפרים :

הגה אין משכבין אחיזוקין אלא מקוקע ודייק בגמ׳ לה כשים משכבין ואסיק הא ר׳ יוסי פסק כר׳ יהודה מותר רבינו תם ז״ל ומשמע מתני׳ כר׳ יהודה אבל מקום שלכה כר׳ יוסי דכשים משכבין אפילו רבינו תם ז״ל מודה דאין לתקוע בו ביום ואין כן משמע מתני׳ דקתני אין משכבין אלא מקוקע והא דתניא פרק קמא דתמורה אחת ה׳ אחיך תירוש שנה לזוגיהן אם אחי לכטלה היינו כלה כרכה לכל כי כריך כרכ״ת ב׳ לא כרי שלא מדרבנן היכלך נשים וכרכו ורחי׳ מסותה דחכרך על כל כרכה לפי ר׳ יהודה דאחר פטו אבל מנות החתורות כתורה וי״ל דלכך דסותה מדרבנן מיהא חייב ויכול לברך אחר קדשנו במצותיו וכמו שלא תיבר לחול כשים מ״ם שבחתן נחתה לפיכך מדרבנן לא תתייבי כדמוכח פרק מי שחתו ומקטן דחובר כרכ׳ החתון נתי אין רחי לנשי דקטן יכול לברך ברכת חתנים וחייב לחכבו ואינו חחה על לא תשא עיין כהל׳ ברית ובפרק הקורא את החגיגי : אחר ר׳ אלעזר אחי כשבת הבי תילי קטן שבגיע לחינוך וכן פירש רש״י קטן שהגיע לחינוך מתעסקין וכ״ם אין משכבין ור״י פי׳ מיסב דקטן שהגיע לחינוך אין משכבין אותו מלתקוע אבל כשבת אבל לא אחרינן ליה לתקוע כיון דאיכא חיסורא מדרבנן ומכל מקום לא מיחייב להפריש כיון דלא גמר אבל שבת היא מצות היום בשופר וקטן שלא הגיע לחינוך מתעסקין בו כגון שרי לתעסק ומפי כשבת ולא תשו לחייב להתעסק ושב ג דפרק חרס אוכלים דחק כחיסור דרבנן לא פסינן ליה כיון דאיכא מאן דאכח שרי להתעסק ולתקוע לאפי כשבת כיון דאיתנן דחכח מלוה כתקיעת שופר ולא דמי לשחר חיסורין : אחקן ר׳ אלעזר חקיעה שבחרי תרועה תקיעה בר׳ ר׳ דברי להחריך בתקיעות קצר ך יותר מחקיעה של קס ך וקר ך דהא קצר ך עבדינן תשו סניקה דגמר ויילל ס״ה הויא להו כולהו שברי ותרועה חלת תרועה ואחרי׳ שיעור חקיעה כתרועה וכן חקיעות של קס ך גריך להחריך יותר מחקיעות של קר ך ומס להחריך ככולהו חקיעות יותר מכשיעור בוה אין לחוש כדחנן חקע כרחשונה ומשך כאמיה כאחים אין כיכו אלא אחת אלמא דיכול להחריך יותר מכשיעור ונם אין לחוש אם עשה כרכשה או אחשה שברים שהשברים כחקוע תרועה והיא לה כתרועה מריחתא כיון שאין מקפידין כיכחות א :

הגה ור״י יצחק הגיה ח״ל ונ״ל משלא יחרך כשברים שיעור שלשה כחות של כל אחד דהא דשנינן שברי׳ כיינו משום נטחוי נפח אם כן חקיעה לא הוי רק שיעור שלשה נטיחות והם נדולים יותר וכשכיל חקיעה שברים חרועה חקיעה לא הוי כשיעור ג׳ נטיחות ת״ש ונטיחות פירוש כקול כדרך החולים החחריכים כנטיחותיהם ואם יקוב כשברי הרבה כי לא יכא ווחני דקחני שלשה יכבות כסבר דילמי יליל ולפירוש הקונטר דהוי נ כחות כשלא שכל נטיחה פ׳ דהוי טפי מתרועה וכפרק כחליל אחרי׳ אין בין חקיעה לחרועה אלא חקיעה ולא כלום ומסיק דלמא חלת כלום ס״ב היה לריך לנשחות כשלשה כחות ס״ב לרבנן נחי דאזדו מיהת כשברים ותרועה דחדא מילחא היא לריך כשלשה כחות ולא יחרוץ כסוכה ולא כלום שלא יפסיק לא כדי נשימה ור״ל כי נשימה מיהא משמיקין אפי׳ לרבי יהודה עב ל ופירש רבינו תם דשלשה שברים כשלשה כחות כשלשה דחתני דכחתקוט תרועה קיימי אבל חקיעה שברים תרועה חקיע לא משמשך הנעוחי אלילי לא עבדי מיבך כשלשה כחות וכן פירש ראבי״ה ודלים משרק החליל דאפי׳ רבנן לא מלניט עליה דר׳ יהודה אלא כחקיעה תרוע חקיעה אבל כתרועה נופח ס״ב כשלשה שברי׳ שכם כחקום תרועה דאשכר נחי לקנסה ולעשותה כשלשה כחות חוזרו ליה ע״כ הגה : אבל נריך ליזהר כשברי שלא יחרוץ על כל אחת כפני עלמו כשלשה יכבות דא״כ הויא לים חקיעה ושלשה יכבות הן שלשה כחות של כל אחד כך פי׳ רש״י ורבי׳ יהודה אם תפ״ס דיכבה אחת היא ג׳ כחות של אחד כתכת תרועה ט׳ כחות ושיעור חקיעה פך היא ולפי זה לא יחוש אם החריך קלת כשברים ונריך להחריך כחקיע׳ של קס ך דק כשיעור שלשה שברי׳ ט׳ כחות ואי אפשר לעשות כיותר ואפשר דאם כחקיע׳ כשיעור הזה ואפשר קלת כשברים לא קיימ חנו לא כחר ולא כחר ואינו חעם לחקוע ג׳ קשר ך ושלש קט ך ושלש קר ך כיוצא ואחרון ואחרון יחוקעון על סדר הכרכו כשחיכה לחחלכו׳ חקיעה שברי׳ חרועה חקיעה ואחכרונות חקיעה שברי׳ חקיע׳ ואחכרונות חקיעה חרועה חקיעה וכדין הוא שיש חוקעין לכל ברכה חקיע׳ שברים חרועה חקיעה קע ך קר ך חשו שפקה דר׳ אלעזר דאי נעמ ויליל כיעבוד כולהו קר ך רק ואי ילילי לאו כיעבוד כולהו קר ך ואי נעמ לאו כיעבוד כולהו קע ך וכך פי׳ כשרדו״ה וכ״ה חם נאחקוע כל ברכה קצר ך והשת׳ נפוק מכל שפיקי אלא רק לאיכ לכסוק כראשקדק רב שרשם וכשה סחכינן על ר׳ יוחנן דאמר אחד מאלו ואחר שחע חשע חקיעות כחשע׳ ג עות ביום יצא

הדושי אנשי שם

מרדכי א אבל צריך ליזהר בשברים שלא יחריך בב׳ אחר כאחי שנאמר כל יבבות ר״ל כוי לא חחר ברכה אחת מהברכות חלמוד דרבי חלמוד כברכות ב״ר ויש לכפול ס׳ וזכרתם : **ב** ת״ה ואם תקיעה של ר״ח ותקיעה של ר״ת אין לחקוע אלא אחת כך נראה לי ואם חקעו שניהם אין יוצאין בהם ידי חובתן ואפשר דאפי׳ לכתחלה אין לחקוע כך שנים ואפשר דכי אמרינן ספק ספיקא לקולא היכא דאיכא ספק אחד לחומרא ואפשר דאפי׳ לכתחלה מותר ואפשר דאפי׳ בדיעבד אין יוצאין ידי חובתן ואפשר דאפי׳ בדיעבד יוצאין ידי חובתן ואפשר דאפי׳ בדיעבד אין יוצאין ידי חובתן אלא בחקיעה אחת ואפשר דאפי׳ בדיעבד אין יוצאין ידי חובתן אלא בחקיעה אחת של ר״ת ואפשר דאפי׳ בדיעבד אין יוצאין ידי חובתן אלא בחקיעה אחת של ר״ת ושלא בשעת הדחק ואפשר דאפי׳ בדיעבד אין יוצאין ידי חובתן אלא בחקיעה אחת של ר״ת ושלא בשעת הדחק ובמקום שיש חכמים הרבה ואפשר דאפי׳ בדיעבד אין יוצאין ידי חובתן אלא בחקיעה אחת של ר״ת ושלא בשעת הדחק ובמקום שיש חכמים הרבה ובמקום שיש בית דין הגדול ואפשר דאפי׳ בדיעבד אין יוצאין ידי חובתן אלא בחקיעה אחת של ר״ת ושלא בשעת הדחק ובמקום שיש חכמים הרבה ובמקום שיש בית דין הגדול ובמקום שיש סנהדרין ואפשר דאפי׳ בדיעבד אין יוצאין ידי חובתן אלא בחקיעה אחת של ר״ת ושלא בשעת הדחק ובמקום שיש חכמים הרבה ובמקום שיש בית דין הגדול ובמקום שיש סנהדרין ובמקום שיש כהן גדול ואפשר דאפי׳ בדיעבד אין יוצאין ידי חובתן אלא בחקיעה אחת של ר״ת ושלא בשעת הדחק ובמקום שיש חכמים הרבה ובמקום שיש בית דין הגדול ובמקום שיש סנהדרין ובמקום שיש כהן גדול ובמקום שיש נביא ואפשר דאפי׳ בדיעבד אין יוצאין ידי חובתן אלא בחקיעה אחת של ר״ת ושלא בשעת הדחק ובמקום שיש חכמים הרבה ובמקום שיש בית דין הגדול ובמקום שיש סנהדרין ובמקום שיש כהן גדול ובמקום שיש נביא ובמקום שיש אורים ותומים ואפשר דאפי׳ בדיעבד אין יוצאין ידי חובתן אלא בחקיעה אחת של ר״ת ושלא בשעת הדחק ובמקום שיש חכמים הרבה ובמקום שיש בית דין הגדול ובמקום שיש סנהדרין ובמקום שיש כהן גדול ובמקום שיש נביא ובמקום שיש אורים ותומים ובמקום שיש מלך ואפשר דאפי׳ בדיעבד אין יוצאין ידי חובתן אלא בחקיעה אחת של ר״ת ושלא בשעת הדחק ובמקום שיש חכמים הרבה ובמקום שיש בית דין הגדול ובמקום שיש סנהדרין ובמקום שיש כהן גדול ובמקום שיש נביא ובמקום שיש אורים ותומים ובמקום שיש מלך ובמקום שיש מלחמה ואפשר דאפי׳ בדיעבד אין יוצאין ידי חובתן אלא בחקיעה אחת של ר״ת ושלא בשעת הדחק ובמקום שיש חכמים הרבה ובמקום שיש בית דין הגדול ובמקום שיש סנהדרין ובמקום שיש כהן גדול ובמקום שיש נביא ובמקום שיש אורים ותומים ובמקום שיש מלך ובמקום שיש מלחמה ובמקום שיש שלום ואפשר דאפי׳ בדיעבד אין יוצאין ידי חובתן אלא בחקיעה אחת של ר״ת ושלא בשעת הדחק ובמקום שיש חכמים הרבה ובמקום שיש בית דין הגדול ובמקום שיש סנהדרין ובמקום שיש כהן גדול ובמקום שיש נביא ובמקום שיש אורים ותומים ובמקום שיש מלך ובמקום שיש מלחמה ובמקום שיש שלום ובמקום שיש עשירים ואפשר דאפי׳ בדיעבד אין יוצאין ידי חובתן אלא בחקיעה אחת של ר״ת ושלא בשעת הדחק ובמקום שיש חכמים הרבה ובמקום שיש בית דין הגדול ובמקום שיש סנהדרין ובמקום שיש כהן גדול ובמקום שיש נביא ובמקום שיש אורים ותומים ובמקום שיש מלך ובמקום שיש מלחמה ובמקום שיש שלום ובמקום שיש עשירים ובמקום שיש עניים ואפשר דאפי׳ בדיעבד אין יוצאין ידי חובתן אלא בחקיעה אחת של ר״ת ושלא בשעת הדחק ובמקום שיש חכמים הרבה ובמקום שיש בית דין הגדול ובמקום שיש סנהדרין ובמקום שיש כהן גדול ובמקום שיש נביא ובמקום שיש אורים ותומים ובמקום שיש מלך ובמקום שיש מלחמה ובמקום שיש שלום ובמקום שיש עשירים ובמקום שיש עניים ובמקום שיש חכמים הרבה ואפשר דאפי׳ בדיעבד אין יוצאין ידי חובתן אלא בחקיעה אחת של ר״ת ושלא בשעת הדחק ובמקום שיש חכמים הרבה ובמקום שיש בית דין הגדול ובמקום שיש סנהדרין ובמקום שיש כהן גדול ובמקום שיש נביא ובמקום שיש אורים ותומים ובמקום שיש מלך ובמקום שיש מלחמה ובמקום שיש שלום ובמקום שיש עשירים ובמקום שיש עניים ובמקום שיש חכמים הרבה ובמקום שיש בית דין הגדול ואפשר דאפי׳ בדיעבד אין יוצאין ידי חובתן אלא בחקיעה אחת של ר״ת ושלא בשעת הדחק ובמקום שיש חכמים הרבה ובמקום שיש בית דין הגדול ובמקום שיש סנהדרין ובמקום שיש כהן גדול ובמקום שיש נביא ובמקום שיש אורים ותומים ובמקום שיש מלך ובמקום שיש מלחמה ובמקום שיש שלום ובמקום שיש עשירים ובמקום שיש עניים ובמקום שיש חכמים הרבה ובמקום שיש בית דין הגדול ובמקום שיש סנהדרין ואפשר דאפי׳ בדיעבד אין יוצאין ידי חובתן אלא בחקיעה אחת של ר״ת ושלא בשעת הדחק ובמקום שיש חכמים הרבה ובמקום שיש בית דין הגדול ובמקום שיש סנהדרין ובמקום שיש כהן גדול ובמקום שיש נביא ובמקום שיש אורים ותומים ובמקום שיש מלך ובמקום שיש מלחמה ובמקום שיש שלום ובמקום שיש עשירים ובמקום שיש עניים ובמקום שיש חכמים הרבה ובמקום שיש בית דין הגדול ובמקום שיש סנהדרין ובמקום שיש כהן גדול ואפשר דאפי׳ בדיעבד אין יוצאין ידי חובתן אלא בחקיעה אחת של ר״ת ושלא בשעת הדחק ובמקום שיש חכמים הרבה ובמקום שיש בית דין הגדול ובמקום שיש סנהדרין ובמקום שיש כהן גדול ובמקום שיש נביא ובמקום שיש אורים ותומים ובמקום שיש מלך ובמקום שיש מלחמה ובמקום שיש שלום ובמקום שיש עשירים ובמקום שיש עניים ובמקום שיש חכמים הרבה ובמקום שיש בית דין הגדול ובמקום שיש סנהדרין ובמקום שיש כהן גדול ובמקום שיש נביא ובמקום שיש אורים ותומים ובמקום שיש מלך ובמקום שיש מלחמה ובמקום שיש שלום ובמקום שיש עשירים ובמקום שיש עניים ובמקום שיש חכמים הרבה ואפשר דאפי׳ בדיעבד אין יוצאין ידי חובתן אלא בחקיעה אחת של ר״ת ושלא בשעת הדחק ובמקום שיש חכמים הרבה ובמקום שיש בית דין הגדול ובמקום שיש סנהדרין ובמקום שיש כהן גדול ובמקום שיש נביא ובמקום שיש אורים ותומים ובמקום שיש מלך ובמקום שיש מלחמה ובמקום שיש שלום ובמקום שיש עשירים ובמקום שיש עניים ובמקום שיש חכמים הרבה ובמקום שיש בית דין הגדול ובמקום שיש סנהדרין ואפשר דאפי׳ בדיעבד אין יוצאין ידי חובתן אלא בחקיעה אחת של ר״ת ושלא בשעת הדחק ובמקום שיש חכמים הרבה ובמקום שיש בית דין הגדול ובמקום שיש סנהדרין ובמקום שיש כהן גדול ובמקום שיש נביא ובמקום שיש אורים ותומים ובמקום שיש מלך ובמקום שיש מלחמה ובמקום שיש שלום ובמקום שיש עשירים ובמקום שיש עניים ובמקום שיש חכמים הרבה ובמקום שיש בית דין הגדול ובמקום שיש סנהדרין ובמקום שיש כהן גדול ואפשר דאפי׳ בדיעבד אין יוצאין ידי חובתן אלא בחקיעה אחת של ר״ת ושלא בשעת הדחק ובמקום שיש חכמים הרבה ובמקום שיש בית דין הגדול ובמקום שיש סנהדרין ובמקום שיש כהן גדול ובמקום שיש נביא ובמקום שיש אורים ותומים ובמקום שיש מלך ובמקום שיש מלחמה ובמקום שיש שלום ובמקום שיש עשירים ובמקום שיש עניים ובמקום שיש חכמים הרבה ובמקום שיש בית דין הגדול ובמקום שיש סנהדרין ובמקום שיש כהן גדול ובמקום שיש נביא ובמקום שיש אורים ותומים ובמקום שיש מלך ובמקום שיש מלחמה ובמקום שיש שלום ובמקום שיש עשירים ובמקום שיש עניים ובמקום שיש חכמים הרבה ואפשר דאפי׳ בדיעבד אין יוצאין ידי חובתן אלא בחקיעה אחת של ר״ת ושלא בשעת הדחק ובמקום שיש חכמים הרבה ובמקום שיש בית דין הגדול ובמקום שיש סנהדרין ובמקום שיש כהן גדול ובמקום שיש נביא ובמקום שיש אורים ותומים ובמקום שיש מלך ובמקום שיש מלחמה ובמקום שיש שלום ובמקום שיש עשירים ובמקום שיש עניים ובמקום שיש חכמים הרבה ובמקום שיש בית דין הגדול ובמקום שיש סנהדרין ואפשר דאפי׳ בדיעבד אין יוצאין ידי חובתן אלא בחקיעה אחת של ר״ת ושלא בשעת הדחק ובמקום שיש חכמים הרבה ובמקום שיש בית דין הגדול ובמקום שיש סנהדרין ובמקום שיש כהן גדול ובמקום שיש נביא ובמקום שיש אורים ותומים ובמקום שיש מלך ובמקום שיש מלחמה ובמקום שיש שלום ובמקום שיש עשירים ובמקום שיש עניים ובמקום שיש חכמים הרבה ובמקום שיש בית דין הגדול ובמקום שיש סנהדרין ובמקום שיש כהן גדול ואפשר דאפי׳ בדיעבד אין יוצאין ידי חובתן אלא בחקיעה אחת של ר״ת ושלא בשעת הדחק ובמקום שיש חכמים הרבה ובמקום שיש בית דין הגדול ובמקום שיש סנהדרין ובמקום שיש כהן גדול ובמקום שיש נביא ובמקום שיש אורים ותומים ובמקום שיש מלך ובמקום שיש מלחמה ובמקום שיש שלום ובמקום שיש עשירים ובמקום שיש עניים ובמקום שיש חכמים הרבה ובמקום שיש בית דין הגדול ובמקום שיש סנהדרין

סדן רחם שנתן למלכים ולרגלים לחדשים ולתורות שקליים ויש אומרי' לף לשכירו'
כתי' כיכר למלכים את כתר ושתי חן תחתיה כתר מוכן שנה לזה ולזה את כיסון
תחתי' כיסון מוכן שנה לזה ולזה את כתרך ושתי חתר תחתיה כיסון הרשעה
לישון והשבייה כתיב כאן כיכר לרגלי' אחד העובר ואחד המשרך וף מקדש חינו
משום כל תחתר עד שיעברו עליו רגלי שנה כולה ר"ש אומר שנים רגלים כשדרן וחג
שבועות ויכן היה ר"ש אומר פעמי' שהן ג' פעמים שהן ד' פעמים שהן חמשה כיכר כתר
כתי' ויעבור עליו הפסח ועברת והחג כתר לפני עורת עד שיעברו עליו עבר החג
הפסח ועברת והחג כתר לפני החג עד שיעברו עליו החג והפסח ועבר והחג ו כיכר לחדש'
ר"ש אומר בחודש הראשון וחתר הכתי' הכתי לון מתחילין לחתר ולא מנינן אלא לחדש הזה לכם
חדשים: כיכר לתרומות שקלי כל קרבנות נכור קריבין כאחד כשיכון הם כף אחד כזותו
את הכריסים ידי חובתן קריבין זה מזה: כיכר לשכירו' כתיב כשיכון הם כף אחד לשכירו
כיכר זה מזה ולא זה מזה שיהו כולם שוין אם אחר לשכה זו אפילו לא שכר אחד אלא כאחד
שכר שעורה חודש מיום ליום אם אחר לשכה זו אפילו לא שכר אחד אלא כאחד
כיכר כתר: כאחד כאחד ויהי הכסף לחתר עד שיעברו עליו החג והפסח ועבר והחג ו כיכר לחדש'
ר"ש בקמאי אומר ולא אומרים כאחד בשלו ולא אומרי' כאחד כתיב כתרי יהי שלוני
אחתר ר"ש אומר חדש זה יהי כתר חדש זה יהי כתר חדש זה יהי כתר חדש זה יהי כתר
לשכתן לשכת כיכר נולדו ה כתר ואחתה כאחד כאחד כאחד כאחד כאחד כאחד כאחד
כתרי וחתק כתר הרי אלו מתרפין: תרפי ר"ש נשבים ונשתשין ונישכלו לנטיע
כתרי ואחתק כתר הרי אלו מתרפין: כיכר נשבים ונשתשין ונישכלו לתן מתחילין לחתן לנטיע ונשתשין
ונשתברות ונלבדי' כיכר נשבים ונשתשין ונישכלו לתן מתחילין לחתן לנטיע ונשתשין
כאחד כאחד כאחד כאחד כאחד כאחד כאחד כאחד כאחד כאחד כאחד כאחד כאחד כאחד

יום הכפורים אסור באכילה וכו' מפרש בגמ' דכל הני לאוקמי עלמא כתיבי ואני אומר כולן לאוקמי עלמא כתיבי ומפרשינן בגמ' דני תלתא לאוכלה אסורה היא לחוד ואכילה היא לחוד ושתיה חיבת בלאו לחוד ואכילה פחות מכדי אכילת פרס ליכא בשום מקום ושתיה פחות מכדי שיעור היכן מצינו כשיעור הזה בשום מקום אלא לענין שלא יהא חייב עליו משום שבת ובחיי כולהו כתיבי דהיינו דאיכא ושיכה ושילוח בסנהדרין בפרק ליכא בין הסקילה ובין השריפה ובין ההרג ובין ההנק אלא חנק ופרק בן סורר ומורה ובפרק ד' מיתות ובפרק ב' דמכות ובפרק ד' דשבועות ובפרק ב' דמנחות ובפרק ב' דזבחים ובפרק ב' דחולין ובפרק ב' דנדה ובפרק ב' דקדושין ובפרק ב' דב"ק ובפרק ב' דב"מ ובפרק ב' דב"ב ובפרק ב' דסנהדרין ובפרק ב' דשבועות ובפרק ב' דמכ

ואימא משתיה מי כתיב בנפש על נפש כתיב אלמא עיף מרחיצ' הוא וכתי' °וכי התעני' בכל אשר התענה אבי נעילת הסנדל מנא לן דכתי' °ודוד עולה במעל' הזתים עולה ובוכה וראשו לו חפוי והוא הולך יחף וכתיב וכי התעני' בכל אשר התענה אבי : תשמיש המטה מנא לן דכתיב °אם תענה את בנותי ואם תקח נשים על בנותי אם תענה מתשמי' ואם תקח מצרות תנו רבנן °אסור לרחוץ מקצת גופו ככל גופו ואם היה מלוכלך בטיט °ובצואה רוחץ כדרכו ואינו חושש ואסור לסוך מקצת גופו ככל גופו ואם היה חולה או שיש לו חטטין בראשו סך כדרכו ואינו חושש תנא דבי מנשה רבן שמעון בן גמליאל אומ' מדיחה אשה ידה אחת במים ונותנת פת לתינוק ואינה °חוששת אמרו עליו על שמאי הזקן שלא רצה להאכיל בידו אחת וגזרו עליו שיאכיל בשתי ידיו מאי טעמא אמ' אביי משום °שיבתא פי' רוח רעה ת"ר ההולך להקביל פני רבו או פני אביו או פני מי שהוא גדול ממנו בחכמה עובר במים עד צוארו ואינו חושש איבעיא להו הרב אצל התלמיד מאי ולא איפשיטא הילכך אסור : רבא שרא להו לבני עבר ימינא למיעבר לנטורי פירי א"ל אביי לרבה תניא דמסייע לך שומרי פירות עוברין עד °צוארן במים ואינן חוששין : רב יוסף שרא לבני תרבא למעבר למיתי לפירקא ולמיזל א"ל אביי נהי דלמיתי מצוה קא עביד למיזל מאי מצו' קעביד א"ל שלא תהא מכשילן לעתיד לבא שאם לא תתיר להם לחזור לבתיהן לא יבאו למצוה רב יהודה ורב שמואל בר יהודה הוו קיימי אגודא דנהר פפא אמעברא דחצדד הוי קאי רמי בר פפא להך גיסא רמא בהו קלא מהו למעבר למיתי קמי רבנן למשאל שמעתא א"ל רב יהודה ורב ושמואל דאמרי תרוייהו עובר ובלבד שלא יוציא ידו מתחת חפת חלוקו איכא דאמרי אמרו ליה רב יהוד' ורב שמואל בר יהודה תנינא ובלבד שלא יוציא ידו מתחת חפת °חלוקו תינח בי"ה דליכא מנעל ברגלו מצי למעבר במיא בשבת דאיכא מנעל מאי איכא למימר'תא שמע דאמר ר' נחמיה התניה דבי גשואה אנא חזיתינהו לר' אמי ור' אסי דעברו דרך מלבוש תינח מנעל סנדל מאי ואסיקנ' סנדל לכתחיל' לא תני רב יהודה אסי לישב על הטיט בי"ה א"ר יהוש' בן לוי ובטיט המטפח' אמר אביי ובטופח על מנ' להטפיח אמר רב יהוד' מותר להצטנן בפירות רב יהוד' מצטנן בקרא רבה מצטנן בינוקא רבא מצטנ' בכסא דכספא אמר רבא כסא דכספ' מליא אסיר חסיר שרי ידפחר' בין מליא בין חסיר אסיר מאי טעמ' מישחל שהיל רב אשי אמ' אפי' כסא דכספא חסיר אסי' מ"ט אתי לאזדרבויי פי' שמא יתנענעו המים שבתוכו וינתזו על בשרו זעירא

ואם תקח מצרות הבעיטו שלא יוסיף עליהם צרות : מדיחה ידה לפי שרות רע שור' על הלח' הנלקחי' בידים שלא נטלו שחרית ושם הבד שיבת' : שלא רצה להאכיל בידו אחת אפי' ידו אחת לא היה נוטל [ליתן] פת לבנו קטן בי"ה : ואינו חושש משום רחיצה : לנטורי פירי שהיו להם פרדיסין בעבר הנהר : בי תרבו שם הכפר : לפירקא שהיו דורשין בי"ה : לעתיד לבא לשנה אחרת לא יבאו הוליל ולא התרבה לעבור המים ולחזור : אמעבר מקו' מעבר הנהר : מתחת חיפת חלוקו להגביה שולי חלוקו על זרועו דאינו כרא' כמלבוש [אלא] כנושאה על כתיפו ואמר מר היוצא בעלית מקופלת על כתיפו בשבת חייב חטאת : התינח בי"ה לא גרסינן והכי גרסי' שבת דאיכא מנעל מאי מי שרי לעבור במי' או דילמ' חייש' דילמ' נפקי ואתי לאיתויינהו : דרך מלבוש נעליהם ברגליה' : סנדל מאי שאין יכול להדקו ולקושרו יפה ברגלו כמו שהוא קושר מנעל על גבי סודר : כמין

ואימא משתיה מי כתיב בנפש על נפש כתיב אלמא עיף מרחיצ' הוא וכתי' °וכי התעני' בכל אשר התענה אבי נעילת הסנדל מנא לן דכתי' °ודוד עולה במעל' הזתים עולה ובוכה וראשו לו חפוי והוא הולך יחף וכתיב וכי התעני' בכל אשר התענה אבי : תשמיש המטה מנא לן דכתיב °אם תענה את בנותי ואם תקח נשים על בנותי אם תענה מתשמי' ואם תקח מצרות תנו רבנן °אסור לרחוץ מקצת גופו ככל גופו ואם היה מלוכלך בטיט °ובצואה רוחץ כדרכו ואינו חושש ואסור לסוך מקצת גופו ככל גופו ואם היה חולה או שיש לו חטטין בראשו סך כדרכו ואינו חושש תנא דבי מנשה רבן שמעון בן גמליאל אומ' מדיחה אשה ידה אחת במים ונותנת פת לתינוק ואינה °חוששת אמרו עליו על שמאי הזקן שלא רצה להאכיל בידו אחת וגזרו עליו שיאכיל בשתי ידיו מאי טעמא אמ' אביי משום °שיבתא פי' רוח רעה ת"ר ההולך להקביל פני רבו או פני אביו או פני מי שהוא גדול ממנו בחכמה עובר במים עד צוארו ואינו חושש איבעיא להו הרב אצל התלמיד מאי ולא איפשיטא הילכך אסור : רבא שרא להו לבני עבר ימינא למיעבר לנטורי פירי א"ל אביי לרבה תניא דמסייע לך שומרי פירות עוברין עד °צוארן במים ואינן חוששין : רב יוסף שרא לבני תרבא למעבר למיתי לפירקא ולמיזל א"ל אביי נהי דלמיתי מצוה קא עביד למיזל מאי מצו' קעביד א"ל שלא תהא מכשילן לעתיד לבא שאם לא תתיר להם לחזור לבתיהן לא יבאו למצוה רב יהודה ורב שמואל בר יהודה הוו קיימי אגודא דנהר פפא אמעברא דחצדד הוי קאי רמי בר פפא להך גיסא רמא בהו קלא מהו למעבר למיתי קמי רבנן למשאל שמעתא א"ל רב יהודה ורב ושמואל דאמרי תרוייהו עובר ובלבד שלא יוציא ידו מתחת חפת חלוקו איכא דאמרי אמרו ליה רב יהוד' ורב שמואל בר יהודה תנינא ובלבד שלא יוציא ידו מתחת חפת °חלוקו תינח בי"ה דליכא מנעל ברגלו מצי למעבר במיא בשבת דאיכא מנעל מאי איכא למימר'תא שמע דאמר ר' נחמיה התניה דבי גשואה אנא חזיתינהו לר' אמי ור' אסי דעברו דרך מלבוש תינח מנעל סנדל מאי ואסיקנ' סנדל לכתחיל' לא תני רב יהודה אסי לישב על הטיט בי"ה א"ר יהוש' בן לוי ובטיט המטפח' אמר אביי ובטופח על מנ' להטפיח אמר רב יהוד' מותר להצטנן בפירות רב יהוד' מצטנן בקרא רבה מצטנן בינוקא רבא מצטנ' בכסא דכספא אמר רבא כסא דכספ' מליא אסיר חסיר שרי ידפחר' בין מליא בין חסיר אסיר מאי טעמ' מישחל שהיל רב אשי אמ' אפי' כסא דכספא חסיר אסי' מ"ט אתי לאזדרבויי פי' שמא יתנענעו המים שבתוכו וינתזו על בשרו זעירא

בגבדי' משונפי' שהן מתכבסין בכך אבלו בגדים שאין משונפין לא אי נמי כי מתס' ה"מ היכ' דקא עביד דרך לטון אבל הכא אינו דרך לטון אלא דרך טנוף : איבעיא להו הרב אצל תלמיד מאי ולא אפשיט ואע"ג דתניא בתוספת' ההולך להקביל פני רבו או פני ת"ח עובר כדרכו במים עד צוארו ואינו חושש כתב הרב ר' יצחק אבן גיאת ז"ל דכיון דלא פשטינן בעיין מינה גמ' דילן לא סמכי' עלה ומשבשתא היא והרב בעל העטור ז"ל כתב בהך תוספת' פני רבו או פני ת"ח וחכם גדול ממנו קאמר : לנטורי פירי שהיו לו פירות בעבר הנהר ומשום הפסד ממון התירו לו כמו שהתירו משום מצוה : תנבו שם הכפר : לפירקא שהיו דורשים בי"ה : אמעברא דחצדד מעבר הנהר : ובלבד שלא יוציא ידו מתחת חפת חלוקו להגביה שולי חלוקו על זרועו דנראה כנושאה על כתפו ואמר מר היוצא בעלית מקופלת על כתפו בשבת חייב חטאת ואע"פ שזה אינו מקפל על כתפו ממש אלא על זרועו כיון דמחזי כמקפל אפו' תינח בי"ה דליכא מנעל וכו' בשבת דחיב' מנעל מאי איכ' למימ' הא' לישנא דתינח ומאי איכ' למימ' לאו דוקא הכא דמאן אמ' דבשבת שרי דניפרוך עלה אלא בעיא בעלמא היא ורש"י לא גרים ליה אלא הכי גרים שבת דאיכא מנעל מאי כלומ' מי שרי לעבור במים או דילמא חייש' דילמא נפיל מכרעיה ואתי לאיתויי דעבריה דרך מלבוש נעליהם ברגליהם עברו אותו : סנדל מאי שאינו יכול לקשרו ולהדקו יפה ברגלו כמנעל : ע"ג השיט שלחלוח העיט הוי עונג קרוב לרחיצה המטפחת מקיאה מים : מליא אסיר' שמא ישפכנ' על בשרו : דמשחיל שהיל פולט המים שבולע : זעירא

הוא דלא פרבי אליעזר בן יעקב ודלא בר' יהודה ורבינו שלמה ז"ל לא פי' כן : והוי יודע כי בעלי הקריב"ות שהבגיפו בפיוטיהן בפדר עבודת היום ארבעה פייטות שעי כלן בסשנתינו ולא הבינו כי רחפייטות החאובים בשבתינו לאחר יהות השנה הם ולא ביום הכפורים לפי שכל עבודות היום אינה כשרה אלא בכהן גדול :

מלחמת ה'

פרק בראשונה כתוב בספר התאור והזיהודא כי בעלי הקרוב"ן שהבניסו בפיוטיהן בסדר עבודת היו"ד שהרבה פיוטות שיצו כולם בתשמישו ולא הבינו כי אפיסות החטובים מחמת לשבח יותר הנשמה הם ולא היום הכפורים לפי שכל עבודת היום לחינה בשרה חלא ככהן גדול :

אמר הכותב גם כעיני יהלא תכל אף בסדר עבודה הכבלי אחר מימי רבותינו וחכמים הגאונים וחכמי הישיבות ורבני הדורות שהיו רבי כלם נברכה ותי תפץ שיטתו כל רבותינו וחכמינו ולבעל התתר' הוה לכדו כתבה חכמה ותין נזדים תתו נזדים ולפוף ויתך היתך שנו זה בפרק בסדר יומא שאת תמוה

המאור הקטן

פרק אמר להם המטמונה אמר ליה מתני מסדרא כוהיל ודייש כסותתה קתני תשמי תבדית כלבד תלת לדבריהם קתני ושלש מחלוקות בדבר בן זומא מתחיר בכולהו רבי יהודה ורבנן תר מיקל בהא מחמיר בכולהו ומר מיקל בהא ומחמיר בהא :

פרק טרף בקלפי הא בגיד תתיר של שחר היה נשחט על קרן כפונית מערבית של טבעת סנייה וכו' שתטיר טעמו של דבר שהיה נשחט על טבעת סנייה ולא על טבעת רחשונה לפי שהיה נשחט בכנד ליום ותכי' תעשלם גם יהלה היה מקרן מזרחית כפונית ולא מקשה בקרן מערבית כפונית ובשם שהשחה מופלגת בזריזות ובשקיעת כתקופת תמוז הן הקרנות של כפון השלם כך היה התתיר תופלג בשחיטתו של כפון המזבח :

פרק בא לו כהן גדול תני רבי פתוחל רבי אלישנר לומר ובא ועשה את שלו ואת של ביתו ואת של כל הקהל ואת של כהנים ולוים ואת של כל העם ואחר כך יכפר על מקדש ועל אהל מועד ועל המזבח ועל כהנים ועל כל הקהל תני בתיתי' תרותת הדבן ובא ועשה את שלו ואת של ביתו ואת של כל הקהל ואת של כהנים ולוים ואת של כל העם ואחר כך יכפר על מקדש ועל אהל מועד ועל המזבח ועל כהנים ועל כל הקהל ואין לו לכהן גדול רשות להכנס לבית הקדשים עד שיכפר על עצמו ועל ביתו ועל כל הקהל שנ' ובכל אדם לא יהיה באהל בבאו לכפר בקדש עד צאתו וכפר בעדו ובעד ביתו ובעד כל קהל ישראל ואין לו לכהן גדול רשות להכנס לבית הקדשים עד שיוציא את הקטרת שנ' והקטיר את הקטרת הסמים בבקר בבקר בהיטיבו את הנרות יקטירנה קטרת תמיד לפני ה' ואין לו לכהן גדול רשות להכנס לבית הקדשים עד שיוציא את הכף והמחתה שנ' ואת מלא חפנים קטרת סמים דקה ובא מבית לפרוכת ונתן את הקטרת על האש ונתכסה הבית בעשן הקטרת ויצא ועמד בין האולם ובין המזבח החיצון ומתפלל שלא יהא בקרי בעולם ושלא יהא בעל קרי בעולם ושלא יהא מקרה לילה בעולם ושלא יהא מקרה יום בעולם ושלא יהא מקרה יום הכפורים בעולם ושלא יהא מקרה שבת בעולם ושלא יהא מקרה ראש השנה בעולם ושלא יהא מקרה שני ימים טובים של ראש השנה בעולם ושלא יהא מקרה יום טוב בעולם ושלא יהא מקרה שני ימים טובים של גליות בעולם ושלא יהא מקרה שבועות בעולם ושלא יהא מקרה שני ימים טובים של עצרת בעולם ושלא יהא מקרה שמיני חג בעולם ושלא יהא מקרה שני ימים טובים של שמיני חג בעולם ושלא יהא מקרה שמחת תורה בעולם ושלא יהא מקרה שני ימים טובים של שמחת תורה בעולם ושלא יהא מקרה שבת בראשית בעולם ושלא יהא מקרה שבת הגדול בעולם ושלא יהא מקרה שבת שובה בעולם ושלא יהא מקרה שבת חזון בעולם ושלא יהא מקרה שבת נחמו בעולם ושלא יהא מקרה שבת תשעה באב

זעירא בר חמא וכו' ערב ע"כ מניחין לן מטפחת פי' וזורה תוקה נמים ובגיל' מקנח בה ידיו ורגליו כדי להסעין ולמחר מעניר' על גבי עיניו להעביר לפלוף ומכלי אינה מסס : אבל כי' כה היה מתמיה יותר שהיה שוחט תוקה הרבה על שהיה עושה תוקה כמין כלים נעונין ומתוך כך אין בה כדי לקנח מניו ידיו ורגליו בלילה ללא למחר מעבירה על גבי עיניו זהו כי' על נרסתם הרב מלפני ה"ל ויש נספחות לתרום בהלכה זו : והוי יודע שמשפחות זו להעבירה על פניו ולהסעין בה ולהעביר מעיניו לפלוף וחכלי אינה היו עושין תוקה שלהן ליעול ידיה בין ע"כ נראה בין כי"ה כדרכו בלא מעפחת להיל ק"ל לכל חייבי עניני שוקלין כדרכן בין ע"כ בין כי"ה ל"ל דכל דחיילה לעלוב מוקרם היו ונעילת ידיים לתפלה מלוה וכיון לכתחילה פני רבו עובר נמים כל הרמב"ם שכן לכתחילה פני שכינ' לבל הרמב"ם ז"ל נראה בפ"ו מהלכו' תפלה כי"ה ע"ש אלא כיון שהוא מנהג העולם ואין לשנות מנהג אבותינו ואמהותינו ואין לנו להעניר תכלי על גבי עיניו ולרבנו נסים ז"ל נראה כי מנהג העולם

ק"ל שנקטם כל שניקח שאלה שנהג אחד מוסיף לה בין מלפניה בין מלאחריה ים לשחול ומן קום' זה לימים נעור שהשמש זורח על הארץ אי אתם רשאין
הגן ס"ק רשנה וכולן כ"ה מקרין עם השמש ואי אפשר ג"כ שיהיה נומן בין השמשות שהרי פוסקת זה ויש חלק נשנה ובין השמשות שקר כרם הוא
וחייב אדם לצלי בין בשמש בשמשות בין בשמשות יש שנה מילין ובשלש לא שלשה [מילין] ורבינו כתב שנמרח נשמוך נם"ך ואותו זמן הוא רחוי להוסיף ורחוי לדבר שהכי הוא דשה נב' נמה מדליקין (ד"ל ב) תמרינן אי זהו בין

תלמיד לומר שבתכם כל שבית' שאתה שובת אתה מוסיף ילה בין מלפניה בין מלאחריה יכול יהא חייב כרת על התוספת תלמיד לומר °וכל הנפש אשר תעשה כל מלאכה בעצם היום הזה והאבדתי וגו' על עצמי של יום עניש כרת אבל אינו עניש כרת על התוספת יכיל לא יהו חייבין כרת על תוספת מלאכה °אבל יהו חייבין כרת על תוספת עיניו ת"ל °כי כל הנפש אשר לא תענה בעצ' היו' הזה ונכרתה על עצמו של יום חייבין כרת ואין חייבין על תוספת עיניו : המלך °יוחבל' °ירחצו את פניה' מלך מ"ט אמר ר' אבא בר זברא אמ' רב °מלך: ביופיו תחזינה עינך כלה מאי טעמא אמר רב כדי שלא תתגנה על בעלה בעא מיניה רב כרבי חייא עד אימת קרית לה בלה אמר ליה כדרתניא אין ביניעין תבשיטין לכלה כל שלשים יום וכיבעי ליה לאניש ליקוריה ליומא דכיפורי בכסי נקיה דאמר ליה ריש גלותא לרב הנינא מאי דכתיב °ולקדוש ה' מיכובד אמר ליה זה יום הכיפורים שאין בו לא אבילה ולא שתיה אכרה תורה כבדהו °בבסות נקיה : והחיה תנעיל את הסנדל וכו' מאי מיעמא משום צנה ושמואל אמר כל מחית עקרב מותר :

תין מוגעין מקבישין כו' בריים היה ומייתי לה נרים נקולה ניפלח בנקולו' כרי שהיה שניהן עטין ומייתי מזוג ומתק תניא של הקן לו תמה על כלה מכניסין לתך היתם להדר ומתן החתן לתך כלה לחופ' ומוליכין אותה מנוה ושרת וחת "כ קוברין לתך המת' ותין מוגעין מקבישין מן הכל' מחמ' החלכל' כל שלשי יום שלמין יום כעי יום : סם מחמת סכנת עקרב מקום שיש לחוש לעקרבים מותר לכל אדם לנעול :

ק"ל שנקטם כל שניקח שאלה שנהג אחד מוסיף לה בין מלפניה בין מלאחריה ים לשחול ומן קום' זה לימים נעור שהשמש זורח על הארץ אי אתם רשאין
הגן ס"ק רשנה וכולן כ"ה מקרין עם השמש ואי אפשר ג"כ שיהיה נומן בין השמשות שהרי פוסקת זה ויש חלק נשנה ובין השמשות שקר כרם הוא
וחייב אדם לצלי בין בשמש בשמשות בין בשמשות יש שנה מילין ובשלש לא שלשה [מילין] ורבינו כתב שנמרח נשמוך נם"ך ואותו זמן הוא רחוי להוסיף ורחוי לדבר שהכי הוא דשה נב' נמה מדליקין (ד"ל ב) תמרינן אי זהו בין
השמשות משקשקע החמה וכל זמן שהכוכבי' שנוי' לילה בדאית' לה' הכוכבים ד' מילין וקניח נמי קאי אשר הכוכבים ד' מילין וקניח נמי מזוג ומתק תניא של הקן לו תמה על כלה מכניסין לתך היתם להדר ומתן החתן לתך כלה לחופ' ומוליכין אותה מנוה ושרת וחת "כ קוברין לתך המת' ותין מוגעין מקבישין מן הכל' מחמ' החלכל' כל שלשי יום שלמין יום כעי יום : סם מחמת סכנת עקרב מקום שיש לחוש לעקרבים מותר לכל אדם לנעול :

תלמיד לומר שבתכם כל שבית' שאתה שובת אתה מוסיף ילה בין מלפניה בין מלאחריה יכול יהא חייב כרת על התוספת תלמיד לומר °וכל הנפש אשר תעשה כל מלאכה בעצם היום הזה והאבדתי וגו' על עצמי של יום עניש כרת אבל אינו עניש כרת על התוספת יכיל לא יהו חייבין כרת על תוספת מלאכה °אבל יהו חייבין כרת על תוספת עיניו ת"ל °כי כל הנפש אשר לא תענה בעצ' היו' הזה ונכרתה על עצמו של יום חייבין כרת ואין חייבין על תוספת עיניו : המלך °יוחבל' °ירחצו את פניה' מלך מ"ט אמר ר' אבא בר זברא אמ' רב °מלך: ביופיו תחזינה עינך כלה מאי טעמא אמר רב כדי שלא תתגנה על בעלה בעא מיניה רב כרבי חייא עד אימת קרית לה בלה אמר ליה כדרתניא אין ביניעין תבשיטין לכלה כל שלשים יום וכיבעי ליה לאניש ליקוריה ליומא דכיפורי בכסי נקיה דאמר ליה ריש גלותא לרב הנינא מאי דכתיב °ולקדוש ה' מיכובד אמר ליה זה יום הכיפורים שאין בו לא אבילה ולא שתיה אכרה תורה כבדהו °בבסות נקיה : והחיה תנעיל את הסנדל וכו' מאי מיעמא משום צנה ושמואל אמר כל מחית עקרב מותר :

כתני'

נסתלק הכוכב ונתחשך הרי זה מתחיל לילה ואסור באכילה ובשתיה ובכל מלאכות שבתורה ומחייבין עליהן משעה שנתחשך ואם אכל או שתה בתוך כדי אכילת פרס חייב חטאת ואם עשה מלאכה חייב סקילה ואם עשה בשגגה חייב חטאת ואם עשה מלאכה חייב סקילה

משנה

מתני' התיזוקות אין מעניין אותם ביום הכיפורים אבל מחבין אותם קודם לשנקודם לשתי בשביל שיהו רגילין במצות: גמ' השת לפני שתי מחבין לתו לפני שנה מיבעי אמר רב חסדא לא קשיא כאן בתילה כאן בבריא אמר רב הונא בן ישמעאל ובן תשיע מחבין אותו לשעות בן עשר בן אחת עשר משליכין מדרבנן בן שתים עשרה משליכין מדאוריתא ורב נחמן אמר בן תשע בן עשר מחבין אותן לשעו בן אחת עשר משליכין מדרבנן בן שתים עשרה משליכין מדאוריתא ור' יוחנן אמר בן עשר בן אחת עשרה מחבין אותן לשעות בן שתים עשרה משליכין מדאוריתא התיזוקות ובן שלש עשרה משליכין מדאוריתא התיזוק אע"ג דקיימא לן כר' יוחנן דאמר תינוק בת שתים עשרה ותינוק בן שלש עשרה משליכין מראורית קיימא לן כרב הונ' ורב נחמן דבתראי אינן דמשליכין מדרבנן כדי לחבוק מבן אחת עשרה בין לתינוק בין לתינוק ובן תשע ובן עשר מחבין אותן לשעות בדרב נחמן שאם היה רגיל לאבול בשתי שעות מאכילין אותו בשלש בשלש מאכילין אותו בארבע: מתני'

רש"י

מתני' אין מעניין אותם אין מחייבין לעשות מהן מלוכל: מחבין לתו לתוך לשעות: לפני שנה שני' שמוד לפרקן פרקוהו כי' ל' לנקנה וכי' ל' לשון שדרך תינוקות להניח שני שברות בשתים עשרה ויום אחד שנולד בתוך שנה ל' פרקן ופרקן למעלין ותינוק לי' ל' שנה ויום אחד נמלך שנה י' ל פרקן לעשרים ושנה י"ג היה הבא שמוכן לפרקן וגבי י"ג היה לפני שהם שמוכן לפרקן: לפני שתים שהם שניה לפני שתים שמוך לפרקין דהיינו שלש לפני פרקן: גבי שתי לפני שתי מחיינו ג' שנים לחרת מחבין לפני שנה דהיינו שתי שני מיבעי: נחלה תשום בה: אמר רב הונא בן שמנה שנה שנתנה שנה שתנה ותינוק כדאמרים בפרק ובן שמנה לחלה שנה שנה תשע ד' שנים שנה תשע ובן עשר לחלה שנה שנה תשע ה' שנים שנה תשע ובנכפה לחלה י' וכן י"ח לתינוק תלה ובנכפה לי' ל' משליטין מדרבנן בן י' ובנכפה לשלש עשרה משליטין מדאוריתא שהיו פרקה ותינוקות ותועלות שהם

שו: דרב נחמן אמר כו' לא פליג רב נחמן אדרב הונא ואחלו היו לנלן פרש אבל אין לתילה לתחוב אין לריך לחבוק דמה שהוא חובק ואוחזה ואין מעבירין אותו מפני שהוא מלוכלך: פרש מילט דתינוק ואמר פרש מילט דתינוק: פוגרה

משנה מאכילין אותו בשלש בשלש מאכילין אותו בארבע

מתני' התינוקות אין מעניין אותן ביום הכיפורים פי' רש"י ז"ל אין מחייבין למנוע מהן מלוכל מדברי הרמב"ם ז"ל נ"מ שהלכות שניהם שוות אבל נראה לפרש לשון אחר כלומר אע"פ שבשאר ימות השנה אם רצה להקדים חנוכו של תינוק לשנות המעות כשלקחה נגמל ממם הרי זה רשאי לחנכו כעניני קדוש לומן שקבעו לו חכמים לחנוך שנות ולשלשה כשבריהו לתורתי נגמ' אבל מחבין אותן לשני שנה ולפני שנה אותם מחייב לפרקן כדי שיהיו רגילין במצות כך היא הגירסא נרוש ממשחתי' וכ"ם שלא כתבה בן הרב אלפסי ז"ל וכך כתב מקרשלן לפי סבריהו לתחוב לו נגמ' כתו שיקנה כפ"ל: גבי השתא לפני שתים מחבין וכו' לא קשיא כאן בחולה כאן בבריא כלו' אם תאמר אם חולה הוא למה לי למימר שתים ושנה ולפני שתים הוי כמו שבריהו לתחוב לו לעיני שנה שהרי כל שיכול לסבול קטניהו ולרב הונא ליכא לפרושי למתני' דקתני מחבין אותו לפני שנה ולפני שתים ושנה ומשמע כשהוא בבריא נגמ' אלימא דר' יוחנן ופרקן היינו שנת שתים עשרה שיקבענה מדאוריתא וקתמר בחולה מחבין אותו בשלשה מדברי הם שני קולם לפרקן דהיינו לחת עשרה שתים עשרה ורב נחמן אמר בן תשע ובן עשר וכו' מי רב נחמן נמי לחינוק קטן ומשום דמניר ליה לחוך זמן כלאחר זמן מוכה ליה לרב הונא: ובן עשר גבי מאכילין מדאוריתא אלא דקשיא ליה מקרמינן כולי האי תנוך שנות ובשלשה דמניר ליה ללא מקרמינן כלל אלא בן תשע בן עשר גלוחו ובשלשה דרבנן נמי קשיא ליה ללא מאכילין בשלשה בין בבריא בין בחולה אלא קרינהו מאכילין בן לחת עשרה ומשמע לי דהיינו עשיה בשלשה דרבנן כגון שלא מ'תוריית' הקרן ובשם שבשלשה לתוריית' ומפני שבשלשה דרבנן לא מסקינן ליה אלא בחולה אבל בבריא לא מסקינן ליה אלא

מתני׳ עוברה שהריחה מאכילין אותה עד שתשוב נפשה תורה מאכילין אותה על פי בקיאין ואם אין שם בקיאין מאכילין אותה ע״פ עצמו עד שיאמר די : גמ׳ תנו רבנן עוברה שהריחה בשר קדש או בשר חזיר תוחבין לה כוש ברוט ומכניסין לה בתוך פיה אם נתישב דעתה כמיטב ואם לאו מביאין לה רוטב עכבו אם נתישב דעתה כמיטב ואם לאו מביאין לה שומן עצמו שאין לך דבר שעומד בפני פקוח נפש חוץ מע״א וג״ע וש״ד ע״א כנא לן דתניא ר׳ אליעזר אומר אם נאמר בכל נפשך למה נאמר בכל מאודך ואם נאמר בכל מאודך למה נאמר בכל נפשך אם יש לך אדם שנותפו חביב עליו מממונו לבך נאמר בכל נפשך ואם יש לו לאדם שממונו חביב עליו מנותפו לבך נאמר בכל מאודך ג״ע מנא לן דתניא רבי אומר כי בשאר יקום איש על רעהו ורצחו נפש וגו׳ וכי מה למדנו מריצה מעתה אלא הרי זה בא ללמד ונמצא למד מקיש רוצח לנערה מאורסה ומקיש נערה מאורסה לרוצח

תורה אור

רש״י

עוברה שהריח׳ השומר מריח קבצי׳ וכולו מקבוץ לו ואם אינה מקבלת אין מכניסין לה בעל כרחה מפני שהיא כחולה שיש בה סכנה : נפשה׳ שמא ימות מחמת הרעב : בקיאין׳ רופאין שמומחין לסימנין : על פי בקיאין׳ שמא מסוכנת יותר ואינה מקבלת : גמ׳ כוש קלח הנוטה לאדום : ברוט׳ בשר שנתבשל כל צורכו : עכבו׳ אם לא נתישבה דעתה עכבו ואל תאכילנה רוטב עד שתשוב דעתה : שנותפו׳ שמשתתף עמו בכל דבר : ג״ע׳ גילוי עריות שפיקוח נפש דוחה אותן : ריצה׳ הריגה : מאורסה׳ שהרי הוא חייב לכבדה : נגמ׳ קיחצו לו כוש ברוט׳ ומילאוהו לפי שאכלהו לה כוש ברוט׳ ומילאוהו לפי שאכלהו לה כוש ברוט׳ ומילאוהו לפי שאכלהו לה

רש"י

כה רוצה יהרג ואל יעבור אף נערה מאורסה תהרג ואל תעבור ומה נערה מאורס נתנדה להצילה בנפשו אף רוצה נתן להצילו בנפשו ש"ד סברא הוא כי ההוא דאתא לקמיה דרבא אמר ליה אמר לי מרי דוראי זיל קטליה לפלני ואי לא קטלינא לך אמר ליה ליקטלך ולא תקטליה מאי חזית דדמא דידך סומק טפי דילמא דמא דחברך סומק טפי: דהויא עוברה דאריחא אתיא לקמיה דר' אמי דרמו זילו לחישו לה דהאידנא יומא דכיפורי הוא לחישו לה ואילחש קרא עליה °בטר אצרך בבטן ידעתיך נפק מינה ר' יוחנן דהויא עוברה דאריחה אתא לקמיה דר' חנינא אמר לחישו לה ולא אילחישה קרא עליה °זורו רשעי' מרחם נפק מינ' שבתאי אוצר פירי: °חולה מאכילין אותו ע"פ בקיאין אמרי דבי ר' ינאי חולה אומר אני צריך ורופא אומר אינו צריך שימעי לחולה פשיטא ספק נפשות להקל מהו דתימא האי דקאמר חולה °צריכנא בעותי הוא דקא מבעית סבר אי לא אכילנא מייתנא קא משמע לן °לב יודע מרת נפשו חולה אמר אני צריך ורופא אומר צריך שומעין לרופא פשיט ספק נפשות להקל מהו דתימא לב יודע מרת נפשו קמשמ' לן שומעין לרופא והאי דקאמר חולה לא צריכנא חונבא הא דנקיט ליה ואי אמר איהו ואהריב' בהדיה לא צריכנא ואמרי תרי אהדיני צריך מאכילין אותו עד פיהן [ע"נ] דכי אמרי תרי כמאה ומאה כתרי ה"מ לענין עדות אבל נבי אומדנא בתר רוב דעות אזלינן הני מילי בפומנא אבל הכא ספק נפשות להקל ואי אמ' איהו צריכנא ואע"נ דאמרי מאה לא צריך מאכילין אותו על פי עצמו מאי טעמא לב יודע מרת נפשו: מכתי'

מה רוצה יהרג ואל יעבור אם תמרו לו הרוג את חבירך ואם לאו הרוג יהרג ואל יעבור פנירה ון כדמפרש לקמן אף נערה המאורסה אם תמרו בעול לחרוש חבירך ואם לאו הרוג יהרג ואל יעבור ומקלקל נפתולות כתוב אף נערה המאורסה תהרג ואל תעבור וכתב רש"י ז"ל לגיסיה שהיה מלוה למסור עצמה שהרי חייבה עשה כלום וכדאמרי' בסנהדרין (דף עד) תפסה קרקע שלם חייבה וז"ם תעבור ואל תהרוג ואפשר לקיים הגירסא דכי אמר מאי תפסה קרקע שלם היא ה"מ כשאחר תובע תובע אותה בשעה שמאחר שיכולין לבטל בעל כרחה למה תהרוג אבל כאן שמכחיש לה בגון שתקנה לבעל עיונא דאמרי' קמן ואל תכעיל בו ז"ל ומשכחת לה בגון שנתקנה לאחרו ואמרו לה כותי שקנצ' להם לעצמ' ואם לא תהרג אתה ואנו הורגין אותך הכי גרסינן

מתני' מי שאחזו בולמוס חולי של רעטן וחוה מסוכן למות וכסמרליתו חוזרת ביזוע שנקרפת: כלב שיעשה בגמר' מפרשי' קומניס סיו פקוח וירידו מוסף ואוניו פרוחות חננו מונחת לו בין ירכותיו וחולך על גדי הדרכים ויש לומרים לף נוהג ואין קולו נשמע: אין מאכילין מאכל כבד שלו ואע"פ שנהגו הרופאים כרפואה זו אינה רפואה להקיז לו אסור דאפשר שעלף על כך: ור' מתיה בן חרש מתיר דקסבר רפואה גמור הוא: ר' יהודה אומר משורו: ונראין דברי ר' מתיה בן חרש בשלמא בשאר חולי הגופים ובכאבים ומקהיל נפש ובוער בגופו מעשים של תוקו חולי רשי דמי מכניס בפנוקן כלום בשינוי

ר' מתיה בן חרש אומר מי שאחזו בולמוס חולי של רעטן וחוה מסוכן למות וכסמרליתו חוזרת ביזוע שנקרפת: כלב שיעשה בגמר' מפרשי' קומניס סיו פקוח וירידו מוסף ואוניו פרוחות חננו מונחת לו בין ירכותיו וחולך על גדי הדרכים ויש לומרים לף נוהג ואין קולו נשמע: אין מאכילין מאכל כבד שלו ואע"פ שנהגו הרופאים כרפואה זו אינה רפואה להקיז לו אסור דאפשר שעלף על כך: ור' מתיה בן חרש מתיר דקסבר רפואה גמור הוא: ר' יהודה אומר משורו: ונראין דברי ר' מתיה בן חרש בשלמא בשאר חולי הגופים ובכאבים ומקהיל נפש ובוער בגופו מעשים של תוקו חולי רשי דמי מכניס בפנוקן כלום בשינוי

ר' מתיה בן חרש אומר מי שאחזו בולמוס חולי של רעטן וחוה מסוכן למות וכסמרליתו חוזרת ביזוע שנקרפת: כלב שיעשה בגמר' מפרשי' קומניס סיו פקוח וירידו מוסף ואוניו פרוחות חננו מונחת לו בין ירכותיו וחולך על גדי הדרכים ויש לומרים לף נוהג ואין קולו נשמע: אין מאכילין מאכל כבד שלו ואע"פ שנהגו הרופאים כרפואה זו אינה רפואה להקיז לו אסור דאפשר שעלף על כך: ור' מתיה בן חרש מתיר דקסבר רפואה גמור הוא: ר' יהודה אומר משורו: ונראין דברי ר' מתיה בן חרש בשלמא בשאר חולי הגופים ובכאבים ומקהיל נפש ובוער בגופו מעשים של תוקו חולי רשי דמי מכניס בפנוקן כלום בשינוי

מתני' מי שאחזו בולמוס מאכילין אותו אפי' דברי טמאים עד שיאורו עיניו מי שנשבו כלב שוטה אין מאכילין אותו מחצר להכבד שלו ורבי מתיה בן חרש מתיר ועוד א"ר מתיה בן חרש התחיש בפיו מטילין לו סם בשבת מפני שהוא ספק נפשות וספק נפשות דוחה את השבת והילכתא כר' מתיה בן חרש דאמר התחיש בפיו מטילין לו סם בשבת דלא פליגי רבנן עליה אלא בבלב שוטה אבל בהתחיש בפיו לא פליגי עליה דהא רבי יוחנן נמי חש בצפרינא שהוא כאב השנים ועבד לה סם בשבת דכמכה של חלל היא דאמר רב נחמן בר יצחק שני בצפרינא הואיל ומתחלת בפה ונומרת בבני מעים מאי סיכוי דמי מיבעי ליה ואתיה לי' דמא מדדריה פי הבשר של שניו מפני שהוא ספק נפשות וכל ספק נפשות דוחה את השבת לאיתויי מאי אמר רב יהודה אמר שמואל לאיתויי ספק שבת אחרת היכי דמי כגון דאמרוה לתמני' יומי ויומא קמא שבתא מהו דתימ' ניעכביה עד לאורתא כי היכי דלא ניתיל עליה תרי שבי קא משמע לן תניא נמי הכי מחמין חמין רחילה בשבת בין להשקיתו בין להברותו ואין אומר נמתין לו עד שיבריא אלא מחמין לו מיד ומפיקו דוחה את השבת ולא ספק שבת זו בלבד אלא ספק שבת אחרת ואין עושין דברים הללו לא ע"י כותי ולא ע"י קטנים אלא ע"י גדולי ישראל ואין אומרים לעשות דברים הללו לא ע"י נשים ולא ע"י כותיים מפני שמצטרפין לדעת אחר: ת"ר מפקחין פקוח נפש בשבת והזריז הרי זה משובח ואינו צריך ליטול רשות מב"ד כיצד ראה תינוק שנפל לים פורש מצוד ומעלהו והזריז הרי זה משובח ואינו צריך ליטול רשות מב"ד ואע"ג דקא צייד ביארי ראה תינוק שנפל לבור עוקר

רש"י

מי שאחזו בולמוס חולי כתוכו מחמ' רעטן ועינו כהות וחוה מסוכן למות וכסמרליתו חוזרת ביזוע שנקרפת: אין מאכילין אותו מחלב שלו ואע"פ שנהגו הרופאים כרפואה זו אינה רפואה להקיז לו אסור דאפשר שעלף על כך: ור' מתיה בן חרש מתיר דקסבר רפואה גמור הוא: ר' יהודה אומר משורו: ונראין דברי ר' מתיה בן חרש בשלמא בשאר חולי הגופים ובכאבים ומקהיל נפש ובוער בגופו מעשים של תוקו חולי רשי דמי מכניס בפנוקן כלום בשינוי

מתני' מי שאחזו בולמוס מאכילין אותו אפי' דברי טמאים עד שיאורו עיניו מי שנשבו כלב שוטה אין מאכילין אותו מחצר להכבד שלו ורבי מתיה בן חרש מתיר ועוד א"ר מתיה בן חרש התחיש בפיו מטילין לו סם בשבת מפני שהוא ספק נפשות וספק נפשות דוחה את השבת והילכתא כר' מתיה בן חרש דאמר התחיש בפיו מטילין לו סם בשבת דלא פליגי רבנן עליה אלא בבלב שוטה אבל בהתחיש בפיו לא פליגי עליה דהא רבי יוחנן נמי חש בצפרינא שהוא כאב השנים ועבד לה סם בשבת דכמכה של חלל היא דאמר רב נחמן בר יצחק שני בצפרינא הואיל ומתחלת בפה ונומרת בבני מעים מאי סיכוי דמי מיבעי ליה ואתיה לי' דמא מדדריה פי הבשר של שניו מפני שהוא ספק נפשות וכל ספק נפשות דוחה את השבת לאיתויי מאי אמר רב יהודה אמר שמואל לאיתויי ספק שבת אחרת היכי דמי כגון דאמרוה לתמני' יומי ויומא קמא שבתא מהו דתימ' ניעכביה עד לאורתא כי היכי דלא ניתיל עליה תרי שבי קא משמע לן תניא נמי הכי מחמין חמין רחילה בשבת בין להשקיתו בין להברותו ואין אומר נמתין לו עד שיבריא אלא מחמין לו מיד ומפיקו דוחה את השבת ולא ספק שבת זו בלבד אלא ספק שבת אחרת ואין עושין דברים הללו לא ע"י כותי ולא ע"י קטנים אלא ע"י גדולי ישראל ואין אומרים לעשות דברים הללו לא ע"י נשים ולא ע"י כותיים מפני שמצטרפין לדעת אחר: ת"ר מפקחין פקוח נפש בשבת והזריז הרי זה משובח ואינו צריך ליטול רשות מב"ד כיצד ראה תינוק שנפל לים פורש מצוד ומעלהו והזריז הרי זה משובח ואינו צריך ליטול רשות מב"ד ואע"ג דקא צייד ביארי ראה תינוק שנפל לבור עוקר

עוקר חוליח כדי להספיל עסק הכור כדי שיהא כוח לינוק: מיקבר שיפי קיסמין להליק: תא"ב דקא מכוך מכוני שתכם הנחלים כפר וכם נעצי פיחם: ומכסכם ליה מסתמן: לתמי' לימר לקמאמר זו ונפשות בתר לחרם וכם חולים לו קטנים: ירושלמי מני הוריו כוה שוקר דמים: לא סלכו נפיקות נפש לחר הרוב כלומר ולמיל לפק ישרל שפק כותי הוא מפקחין ותא"ב לרובה כותים ניכנו: מתני כמי פגיש לרוב ליה קנוע וכל קבוע כמחצ' כלומר לה נפקא לן בסוף"ק לכתובות מוקמ לן וקק עליו כתוב כהלכות לה לריכה לחר' לרגלים מיניכו חד ולחיל לחר לחר' וכפלה שם מפל' עליו לכבל לובקח לרגלים כל לרגלים מרובה פריש כל היכח לנייל והכח מכוס חומרח לפקוח נפש לה לתמי' לה פקיל לה כל לרגלים כולכו הל לרגלים מקלקיכו: ולפי לכרי הריש"ף ו"ל כמכב לה לריכה לרגלים מינכו חד ולחיל לחר' מחרם מעמש להכי פירוש פירוש מקלקיכו לכוחם ל"ל מסקנ"ב דמיכי כיון שהקיבו בחר' כיון לנייל כוה לן למימר דמרובה פרי' לפי' כבי כיון שהקיבו בחר' במקומ מכוס חומרח לפקוח נפש לייניכו לי' כמלה על מלה וכקק נפשות לפקל לנל פרוש כולכו הל לרגלים מכוס לפקל לנל פרוש כולכו ולפל מחר מכם לחר לחרם וכפלה שם מעול' עליהן הקיבו בחר' במקומ לה סניח חומרח לפקוח נפש כולי כאי לה לניחל לחרי' בכה"ג מקלקיכו לרגלים ו"ל נפש לעכו"ם לה לריכה לרגלים לחר לחרם וכו' לה לרגלים כולכו הל לרגלים מקלקיכו כבי קלמר לפקוח נפש לרגלים כולכו הל לרגלים מינכו חד ולחיל לחר' ובפלה שם מפל' עליו לכבל לובקח לרגלים כל לרגלים מרובה פריש כל היכח לנייל והכח מכוס חומרח לפקוח נפש

נמ' חלוקי כפרה שחלוקין בכפרתם זה נכנס וזה נכנס: תמר לו נ' כן החלוקין שיש עברה שהיא צריכה לזה לבד תשוב' לזה מן החלוקין שהיא צריכה לזה ולזה: שהו נכנסים ומיד חרפת למקח שיש עברה שבפרקה נתשובה לבדה: כי ביום הזה יכפר עליכם למקח שיש עברה שהיא צריכה ע"ה: ופקדתי בשבט פשעם למקח שיש עברה שהיא צריכה יסורין ומשקמת הקלף בקלף והחטוי' לחמורה: חלוק הסם חוטף ומחטיף לחרים: נחזקי יי' צנחוק תמר הנניח ע"ה נחזקי תמר הקב"ה חס יכופר העון הזה לכם עד תמותון למקח שיש עברה שתין לה כפרה אלא נמיתה: ולא יכופר

רש"י

ואעפ"י נגדי תמיד כדי היה תמיד כאן לנגדי עומדת: ולריך לפרושי לח החטח שחוט' חטח פלוגי חטאתיה כר' יהלי לח כוכיר העון אלא למעטן ולומר שקה גרסת להם ופסק הרמב"ם ז"ל כך: שני מלכות שכוה שלריך לפרושי לח החטח: מפרסמין לח החטפין שהם רשעים ומרחין עלמן כלריכים שהם רשעים החטפים שהם רשעים ומרחין עלמן כלריכים שהם יש מביה למעשיהן מאיה לפרסמן: מפני הלול השם שבני חדם למדין ממעשיו שסטורין עליו שהוא כלריך ועוד שסטורין עליו שהוא כלריך ועוד כשכתה פורענות על בני חדם חומרי' מה הועיל לו וכוחו: שב' וחכוא כלריך סופיה לקרוי ונקחי מכשול לפניו חני ממניח לו חטח שיכשל בו לעיני בני חדם כדי שיפרסמו חת מעשיו: חין מספיקין בידו לעכור עבירה הקב"ה מזהיר מלבניו חת העוברי עבירה שלח יהח לידו כי לח תעשה שהקב"ה מונע חת החטח מלהכשילו: עשוק חדם נפש מחייב נפשו שנחמר שקר חבל חבות חל יחמתו חבות על בנים וגו' חלח חיש בחטחו יומת: מפרסמין חת החטפי מפני הלול השם שנחמ' כי לח תעשון כל חועבות חלו חשר עשו האמורי חשר לפניכם ותטמח הח"י חת הח"י חשר תקיחו חת הח"י חת בניהם חשר ילדן לכם לח יהיה זכר ועקרה בחרלכם ובבהמתכם: ובישוב לריך מלדקתי וגו' כל המזכ חת הרבי חין מספיקין בידו לעבור עבירה כדי שלח ידחו תלמידיו נוחלין העולם הבח והוח יורד לשחול חלמידיו יורדין לישחול והוח נוחל העול' הבח שנח' חדם עשוק בדם נפש עד בור ינוס חל יתמכו בו: מתני' האומר חחטח ואשוב חחטח ואשוב חין מספיקין בידו לעשו' תשוב' חחטח וי"ה מכפר חין י"ה מכפר עבירו' שבין חדם למקום י"ה מכפר שבינו לבין חבירו חין י"ה מכפר עד שירלה חת חבירו חת זו דרש רבי חלעזר בן עזריה מכל חטחתיכם לפני ה' תטהרו ח"ר עקיבח חשריכם ישרחל לפני מי חתם מיטהרין ומי מטהר חתכם חביכ' שבשמי יטהר חתכם שנ' וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם וגו' ואומר מקוה ישרחל ה' מה מקו' מטהר חת הטמחים חף הקב"ה מטהר חת ישרחל: גמ' ח"ר יצחק כל המקניט חת חבירו חפי' בדברים צריך לפייסו שנח' בני חם ערכת לרעך תקעת לזר בפך נוקש' באמרי פיך עשה זחת חיפה בני והנלל כי בחת בכקרעך לך התרפס וכו' חם ממון יש לו בידך התר לו פסת היד ואם לחו הרבה עליו רעים חטר רב יהודה וצריך לפייסו בשלשה חבורות של שלש ג' בני חדם שנח' ישור על חנשים ויחמר חטחתי וישר העויתי ואם מת ח"ר יוסי בר חנינה מביח עשרה בני חדם ומעמידן על קברו ואומר חטחתי ליי' חלקי ישרל ולפלוני זה שחבלתי בו ח"ר יוסי בר חנינה כל המבקש ממו מחבירו חל יבקש ממנו יותר מג"פ שנח' חנח שח נח ועתה שח נח ודוקח חבירו חבל רבו מפיים ליה עד דמפיים: עשרים וחרבע דברים מעכבין חת התשובה ואלו הן רכילות לשון הרע ובעל חכה ובעל מחשבות רעות והמתחבר לרשע והמרגיל בעבירה שחינה מספקת לבעלי' והמסתכל בערוות והתולק עם גנב והומ' חחטא ושוב והמתכבד בקלון חברו והפורש מן הלבור והמבזה חבותיו והמבזה רבותיו והמקלל את הרבים והמעכב את הרבים מלעשות מלוה והמטה את חבירו מדרך טובה לדרך רעה והמשתמש בעטרתו של עני והמקבל שוחד על מנת להטות אחרים בדין והמוליא לביה"ר ואינה מחזירה לבעליה והרואה חת בנו יולא לתרבות רעה ואינו ממהר בידו ואוכל שוד עניים יתומי' ואלמנות והתולק על דברי חכמי' והחושד בכשרי' והשונא את התוכחה' והמלעיג על המלות: ת"ר מלות נידוי עי"ה עם חשכה דר"מ וחכ"א לריך שיתודה יקדים שיאבל וישתה שמא

תורת אור

שמא יארע דבר קלקלה בסעודתי ואף על פי שהתודה קודם שאכל ושתה צריך שיתודה אחר שיאכל וישתה אע"פ שהתודה ערבית יתודה שחרית ויתודה במוסף ובמנחה ובנעילה והיכן אומרה יחיד אחר תפלתו ושליח צבור אומרה באמצע מאי אומר רב אמר אתה יודע רזי עולם ושמואל אמר אתה יודע בעמקי שלב רבי לוי אמר בתורתך כתוב לאבר כי היום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם ונו' ר' יוחנן אמר רבון העולמי רבי יהודה אמר כי עונותינו רבו מלמנות ואשמותינו עצמו מספר רב המנונא אמר אלהי עד שלא נוצרתי איני כדאי ועכשיו שנוצרתי כאלו לא נוצרתי עפר אני בחיי ק"ו במיתתי הרי אני לפניך ככלי מלא בושה וכלימה יהי רצון מלפניך ה' שלא אחטא וכו' אמר רב המדודי לא שנו אלא דלא אמר אבל הטאנו אבל אי אמר אבל חטאנו לא צריך ואמר רב המדודי הוה קאימנא קמיה דמר שמואל והוה יתיב כי מטא שליחא דצבורא לאבל חטאנו קם אדרעיה אמינא ש"מ עיקר וידויא האי היא: תנו רבנן כיצד מתודה אומר עויתי פשעתי חטאתי וכן בשעיר המשתלח הוא "אומר והתודה עליו את כל עונות בני ישראל ואת כל פשעיהם לכל חטאתם וכן במשה אומר "נושא עון ועובר על פשע וחטאה דברי ר' "מוחכמים אומרים עונות אלו הזדונות וכן הוא אומר "הברת תברת הנפש ההיא עונה בה פשעים או המרדים וכן הוא אומר "מלך מואב פשע בי ואומר "תפשע לבנה בעת ההיא חטאים אלו השגגות וכן הוא אומר "נפש כי תחטא בשגגה וכי מאחר שהתודה על הזדונות ועל המרדים הוזר ותתוד על השגגה אלא אומ' אנא השם חטאתי עויתי פשעתי וכבדוד הוא אומר "חטאנו עם אבותינו העוינו והרשענו וכן בשלמה הוא אומר "חטאנו והעוינו והרשענו וכן בדניא הוא אומר "חטאנו והעוינו והרשענו ומרדנו אבל מרו שאבר משה נושא עון ועובר על פשע וחטאה אמר משה לפני הקב"ה רבוני של עולם בשעה שהוטאים ישראל ועושין תשובה עשה להן זדונות כשגגות אמר רב יהודה אמר רב הלכה כחכמים תנן התם בשלשה פרקים בשנה הבהנים נושאין את כפיהם ארבע פעמים ביום בשחרית במוסף ובמנחה ובנעילת שערים בתעניות

רש"י

יארע דבר קלקל' שמא קטר' דפיקה מחמת שנטו: כשמקרו של לב הפלא' ונו': רבון העולמים כי לית אנן לקדוקינו: כשעניות

שמא יארע דבר קלקלה בסעודתי ואף על פי שהתודה קודם שיאכל וישתה צריך שיתודה אחר שיאכל וישתה ערבית יתודה שחרית ויתודה במוסף ובמנחה ובנעילה והיכן אומרה יחיד אחר תפלתו ושליח צבור אומרה באמצע מאי אומר רב אמר אתה יודע רזי עולם ושמואל אמר אתה יודע בעמקי שלב רבי לוי אמר בתורתך כתוב לאבר כי היום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם ונו' ר' יוחנן אמר רבון העולמי רבי יהודה אמר כי עונותינו רבו מלמנות ואשמותינו עצמו מספר רב המנונא אמר אלהי עד שלא נוצרתי איני כדאי ועכשיו שנוצרתי כאלו לא נוצרתי עפר אני בחיי ק"ו במיתתי הרי אני לפניך ככלי מלא בושה וכלימה יהי רצון מלפניך ה' שלא אחטא וכו' אמר רב המדודי לא שנו אלא דלא אמר אבל הטאנו אבל אי אמר אבל חטאנו לא צריך ואמר רב המדודי הוה קאימנא קמיה דמר שמואל והוה יתיב כי מטא שליחא דצבורא לאבל חטאנו קם אדרעיה אמינא ש"מ עיקר וידויא האי היא: תנו רבנן כיצד מתודה אומר עויתי פשעתי חטאתי וכן בשעיר המשתלח הוא "אומר והתודה עליו את כל עונות בני ישראל ואת כל פשעיהם לכל חטאתם וכן במשה אומר "נושא עון ועובר על פשע וחטאה דברי ר' "מוחכמים אומרים עונות אלו הזדונות וכן הוא אומר "הברת תברת הנפש ההיא עונה בה פשעים או המרדים וכן הוא אומר "מלך מואב פשע בי ואומר "תפשע לבנה בעת ההיא חטאים אלו השגגות וכן הוא אומר "נפש כי תחטא בשגגה וכי מאחר שהתודה על הזדונות ועל המרדים הוזר ותתוד על השגגה אלא אומ' אנא השם חטאתי עויתי פשעתי וכבדוד הוא אומר "חטאנו עם אבותינו העוינו והרשענו וכן בשלמה הוא אומר "חטאנו והעוינו והרשענו ומרדנו אבל מרו שאבר משה נושא עון ועובר על פשע וחטאה אמר משה לפני הקב"ה רבוני של עולם בשעה שהוטאים ישראל ועושין תשובה עשה להן זדונות כשגגות אמר רב יהודה אמר רב הלכה כחכמים תנן התם בשלשה פרקים בשנה הבהנים נושאין את כפיהם ארבע פעמים ביום בשחרית במוסף ובמנחה ובנעילת שערים בתעניות

ויכוח

תומרים יהיו לחר קלקלה וכ"ל לומר בחמץ בפסח שלנו לבטלו כשמניח שלא יבור למחול לבטלו ולומר כל כ' דשרו למחול מקרוב ולא לבני ה' דשרו מקרוב בפסוקים ובני רבני ור"ח ב"ר [מתוספ'] ב' פעמים בכל תפלה ותפלה של ב' תעלות היום ובנעילה מקודם לחתם ופסק עשרה וידויין בנפ' י' פעמים שמזכיר כאן גדול לחתם הפסק כי "כב ובלילה אין ב"ש מקודם אלא בפיוט ואין מקודם בכל תפלה אלא פעם לחתם ובשחרים אומ' כלל ובן כתבו פעם לחתם ובן ת' ובמוסף ובנעילה פעמים רבות ב"ש מקודם ב"ש בפיוט ובמנחה כתב רבינו הלוי ב"ש ובלילה כתב רבינו הלוי ב"ש ב"ש בפיוט ובמנחה ב"ש מקודם ב"ש בפיוט ובמנחה ב"ש מקודם ב"ש בפיוט ובמנחה ב"ש מקודם

הדרן עלך יום הכפורים וסליקא לה מסכת יומא

מרוטנבורק ז"ל והתירכתי נזה בחלוקי ולפי זה צריך להקשות תפלת נעילה כולה ביום אבל מדברי הרי"ף ז"ל שהלכה כרב נהלוקחת מה דאמרי בסמוך גם ר"ח ואם"ה אבן דמשמע בהלכות שנוהג בריס ביקלי פסוקי דרחמי ומילי דתחנונ' שנהג מבי תשיון בגמ' משום דם"ל בהלכה שנעילה בעל' קאמר להקשות נעילה כולה ביום אבל מדברי הרי"ף ז"ל שהלכה כרב

מרדכי מסכת יומא

שבעת ימים כו׳. כתוב בתוספות הגאונים ״ומשמקדש שלמה שלים ביטוי כדכתיב ואחרון ואחר תשחוט שלים ואחר תעשה כדתיבי ונו׳ ופוסחים פ״ק יפלח פחטינו רבינו ליקח החטי כבשים כדאים הבאה ומוכלים דכם וכל מיני מתיקה ומוכלין טיסני עם כסר שתן ומוכלין רוכיה וכרתי ושלמו שוחט ן תרנגלן בער יום כיפורי׳ לשפסר כני הניה ושלמו מחללין בשבריס כנרכת חמורי קהם ושלמין מים בטום של הכלי׳ ורוחצים פניהן ׳. בשיב לכם על רחץ תשנן רחשון ועל אחרון אחרון כי ביהמה כזה טוב הוא ורוכו מיסוד המזבח ומנודות על רחץ כבשים שלמו מוכלין כדי מיחתבו הקב״ה לטוב כר״ה ויושמעו לרחם ולא נזכר ואח שלמו מוכלין טיסני וכשר שתן ומוחין דכם וכל מיני מתיקה כדי שתהא הבאה כהיה בעינו אתוקה ואחוזה וכתוב כן בספר עזרה תכלי מחצתי ואשו מתקים ורוכיה הוא סול התבדי תנו מוכלין בקבי שירטו נסכיהן כרביה וכרתי כדי שיכרתו שוכלינו ושלמו שוחטין תרנגלין ערב י״כ בכוונה טובה תנו שיעין וכן נמי מבעט בכל הכתי ישראל ובעלי בתים לוקחים תרנגלין ער״ה זכרים ונקבות ותחזירן לחוסם בחייהם שהיה רגיל כל אחד ואחד שכנית וכן אחזר זה אחת פלוני חה חלוף פלוני זה נכנס לחיי׳ וזה נכנס למיתה ושחטין ואחלקין כין עניים ויתומים ואלמנות כדי שיהא כפרה על נפשות׳ם וכפלי בתים שגם כך ה״ם שיעין כן יש עשירים גדולים ששוחטין בעיניו זה חליים וכבשים ונדריס ואחלקי לעניי׳ ; ומה שלוו מסתכלין בנפרעי׳ם דכר שבני בתלמוד ירושל׳ ובתלמוד בבלי אין מסרכין על כאור עד שיאותו לאורו פירוש עד שתרגיש בוהק אור של נר בכדלה והף כי אורהם על נפרעיו על לד הרחשן ואחר שוה שביעי אין רואים בניהם כי אם של מנוה : ומה שנותנים מים בכוס של הבדלה ושתי׳ ומה שבעיניך אנו רואים בניהם מהם כדי לחבב את השנה ואחרי׳ שירי מנוה משבעי את הפורענות ובכתוב שלו שלום אחלק את השבת שאנו מתענגין בשבת שכן ר״ה ליום כפורים ולאחר שבל ישראל יכולין לעשות כן ואנו מוהנין להתענות קודם רחש השנה שבת ימים ואפילו בשבת שבך אחרי שלפני רחש השנה מתחילין נדולי הדור להתענות ובקב״ה יוחל לכם פלים עונותיכם הגיע יום כפורים כל ישראל מתענין ואוכלים ושבים ושמחי׳ לבני כתלמי׳ שרת ושומרים יחפים בתלמי׳ השרת ובס״ה מתפללת שליחם רחשים ומכפר להם על כל עונותיהם ובקבל תשובתן שנאמר כי ביום הזה יכפר עליכם ונטהר ואחרי׳ מלי דכתיב דרשו ה׳ בהמצאו ליחיתי תנו לישראל בעשרה ימים שבין רחש השנה ליום כפורי׳ קרואהו בהיותו קרוב כ״כ ובכל כולה תשובה ת״ל ושוב דרכו ונחמר ואחרי׳ כתי מיחתי יחוור אחר רב נחתן כל׳ ימים שבחש השנה ועד יום כפורים תכון לאדנו בשביל להתענות ולבקש רחמים על עונותיהם וי

סליקא להו מרדכי ממסכת יומא

תוספתא ממסכת יומא

תוספתא

פרק רביעי

יום הכפורים חסור מכילה ברחיצה וסכתי וכסיסת כנעל׳ סנדל בשאר תשמיש חפי׳
בתפילין של בשר. קטנים מותרים במוקצה בנעילת הסנדל חפי׳ מפני חולי. סמין
מיקרו מחוך לפיהן מחכין לחוץ בפני עכו״ם ופני עכו״ם בפנים ר׳ עקיב׳
היה מסיר מחוך לפיהן מחכין לחוץ בפני עכו״ם ופני עכו״ם בפנים ר׳ יהודה
אומר עכו״ם מסיר מחוך לפיהן מחכין לחוץ בפני עכו״ם ופני עכו״ם בפנים
ר׳ יוסי אומר אין עכו״ם מסיר מחוך לפיהן מחכין לחוץ בפני עכו״ם ופני עכו״ם
בפנים ר׳ יהודה אומר עכו״ם מסיר מחוך לפיהן מחכין לחוץ בפני עכו״ם ופני
עכו״ם בפנים ר׳ יוסי אומר אין עכו״ם מסיר מחוך לפיהן מחכין לחוץ בפני עכו״ם
ופני עכו״ם בפנים ר׳ יהודה אומר עכו״ם מסיר מחוך לפיהן מחכין לחוץ בפני
עכו״ם ופני עכו״ם בפנים ר׳ יוסי אומר אין עכו״ם מסיר מחוך לפיהן מחכין
לחוץ בפני עכו״ם ופני עכו״ם בפנים ר׳ יהודה אומר עכו״ם מסיר מחוך לפיהן
מחכין לחוץ בפני עכו״ם ופני עכו״ם בפנים ר׳ יוסי אומר אין עכו״ם מסיר
מחוך לפיהן מחכין לחוץ בפני עכו״ם ופני עכו״ם בפנים ר׳ יהודה אומר עכו״ם
מסיר מחוך לפיהן מחכין לחוץ בפני עכו״ם ופני עכו״ם בפנים ר׳ יוסי אומר
אין עכו״ם מסיר מחוך לפיהן מחכין לחוץ בפני עכו״ם ופני עכו״ם בפנים
ר׳ יהודה אומר עכו״ם מסיר מחוך לפיהן מחכין לחוץ בפני עכו״ם ופני עכו״ם

סוכה שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה פסולה גמ' מפרש טעמא ומייתי לה רב אלפסי ז"ל והסיקנא גרים ערובין (דף 7) דחלל סכך קטן כלומר דלית מספלה סכך חלל ר"ת חללה גבוה מעשרים אמה ולישנא דמתניתין הכי דייק דקתני סכה שהוא הסכך שהיא גבוהה למעלה מעשרים כלומר שהוא למעלה מעשרים אמה מחללה דהי לית ליה למתני סכה שהיא גבוהה מעשרים והני עשרים אמה נתתה בתשש שעשיה ניסכו דאמה על גבי לבוני[ם] על גבי תשש כדתניא בגמ' מיהו הני אמות דסכה מצומצמות אינהו כלום' דחזקות והכי לישנא דמתני' (סה):

ר"ש

סוכה שהיא גבוה מעשרים אמה פסולה ורבי יהודה מכשיר ושאינה גבוהה עשרה טפחים ושאין לה שלש דפנות' ושחמתה מרובה מצלתה פסולה סוכה ישנה בית שמאי פוסלין ובית הלל מכשירי אי זו היא ישנה כל שעשאה קודם החג שלשים יום ואם עשאה לשם החג אפילו מיתחלת השנה כשרה : גמ' מנא הני מילי אמר רבה דאמ'קרא לימען ידעו דורותיכ' כי בסוכות הושבתי את בני ישרא עד עשרי אמה אדם יודע שהיא דר בסוכה למעלה מעשרים אמה אין אדם יודע שהוא דר בסוכ' מאי טעמא כישום דלא שלטא ביה עינא רבי זירא אמר מהבא וסוכה תהיה לצל יומם מחורב ונומר עד עשרי אמה אדם יושב בצל סוכה למעלה מעשרים אמה אין אדם יושב בצל סוכה אלא בצל דפנות רבא אמר מהבא בסוכות תשבו שבעת ימים אמרה תורה צא מדירת קבע ושב בדירת עראי עד עשרי אמה אדם עושה דירתי דירת עראי למעלה מעשרים אמה אין אדם עושה דירתו דירת עראי אלא דירת קבע : לרבה דאמר למעלה מעשרים אמה אין אדם יודע שהוא דר בסוכה כישום דלא שלטא ביה עינא אם היו הדפנות מניעות לסכך בין דשלטא בהו עינא אף ע"ג דגבוהה מעשרים אמה כשרה ולרבי זירא דאמר למעלה מכ' אמה אין אדם יושב בצל סוכה אלא בצל דפנות אי אית בה יתר מארבע אמות בין דרויתא איכא צל סוכה וכשרה ולרבא דאמר למעלה מעשרים אמה אין אדם עושה דירתו דירת עראי אלא דירת קבע לית ליה תקנתא אלא בין דפנות מניעות לסכך בין אין דפנות מניעות לסכך בין יש בה יתר מארבע אמות ובין אין בה יתר כד' אמות בין שהיא גבוהה מעשרים אמה פסולה

רש"י

סוכה שהיא גבוה מעשרים אמה פסולה ורבי יהודה מכשיר גמ' מפרש טעמא : ושאינה גבוה עשרה טפחים גמ' מפרש טעמא : ג' דפנות כמו בגמרא יליף לה : ושחמתה מרובה מצלתה כתב ר"י ז"ל המעט צרוב וחרי הוא כמי שאינו ולא רבה בלבד אלא כל חכמים דסוכה כשרה אפילו חמתה מרובה ומצלתה מועטת ומה שאמר רבה לאו דוקא אלא כל שחמתה מרובה ומצלתה מועטת ואפילו שוות נמי כשרה ומה שאמר רבה לפי שהוא רבם של בבל ומפיו למדו הלכות ומנהגות : ישנה בית שמאי פוסלין ובית הלל מכשירי אי זו היא ישנה כל שעשאה קודם החג שלשים יום ואם עשאה לשם החג אפילו מתחלת השנה כשרה : גמ' מנא הני מילי אמר רבה דאמ' קרא לימען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל עד עשרים ושלשה יום בתשרי אמה אדם יודע שהוא דר בסוכה למעלה מעשרים אמה אין אדם יודע שהוא דר בסוכה מאי טעמא כישום דלא שלטא ביה עינא רבי זירא אמר מהבא וסוכה תהיה לצל יומם מחורב ונומר עד עשרי אמה אדם יושב בצל סוכה למעלה מעשרים אמה אין אדם יושב בצל סוכה אלא בצל דפנות רבא אמר מהבא בסוכות תשבו שבעת ימים אמרה תורה צא מדירת קבע ושב בדירת עראי עד עשרי אמה אדם עושה דירתי דירת עראי למעלה מעשרים אמה אין אדם עושה דירתו דירת עראי אלא דירת קבע : לרבה דאמר למעלה מעשרים אמה אין אדם יודע שהוא דר בסוכה כישום דלא שלטא ביה עינא אם היו הדפנות מניעות לסכך בין דשלטא בהו עינא אף ע"ג דגבוהה מעשרים אמה כשרה ולרבי זירא דאמר למעלה מכ' אמה אין אדם יושב בצל סוכה אלא בצל דפנות אי אית בה יתר מארבע אמות בין דרויתא איכא צל סוכה וכשרה ולרבא דאמר למעלה מעשרים אמה אין אדם עושה דירתו דירת עראי אלא דירת קבע לית ליה תקנתא אלא בין דפנות מניעות לסכך בין אין דפנות מניעות לסכך בין יש בה יתר מארבע אמות ובין אין בה יתר כד' אמות בין שהיא גבוהה מעשרים אמה פסולה

איבא

לבון רבינו נסים' לתרין סוכה שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה פסולה גמ' מפרש טעמא ומייתי לה רב אלפסי ז"ל והסיקנא גרים ערובין (דף 7) דחלל סכך קטן כלומר דלית מספלה סכך חלל ר"ת חללה גבוה מעשרים אמה ולישנא דמתניתין הכי דייק דקתני סכה שהוא הסכך שהיא גבוהה למעלה מעשרים כלומר דלית מספלה סכך חלל ר"ת חללה גבוה מעשרים אמה ולישנא דמתניתין הכי דייק דקתני סכה שהיא גבוהה מעשרים והני עשרים אמה נתתה בתשש שעשיה ניסכו דאמה על גבי לבוני[ם] על גבי תשש כדתניא בגמ' מיהו הני אמות דסכה מצומצמות אינהו כלום' דחזקות והכי לישנא דמתני' (סה):

ר"ש

סוכה שהיא גבוה מעשרים אמה פסולה ורבי יהודה מכשיר גמ' מפרש טעמא : ושאינה גבוה עשרה טפחים גמ' מפרש טעמא : ג' דפנות כמו בגמרא יליף לה : ושחמתה מרובה מצלתה כתב ר"י ז"ל המעט צרוב וחרי הוא כמי שאינו ולא רבה בלבד אלא כל חכמים דסוכה כשרה אפילו חמתה מרובה ומצלתה מועטת ומה שאמר רבה לאו דוקא אלא כל שחמתה מרובה ומצלתה מועטת ואפילו שוות נמי כשרה ומה שאמר רבה לפי שהוא רבם של בבל ומפיו למדו הלכות ומנהגות : ישנה בית שמאי פוסלין ובית הלל מכשירי אי זו היא ישנה כל שעשאה קודם החג שלשים יום ואם עשאה לשם החג אפילו מתחלת השנה כשרה : גמ' מנא הני מילי אמר רבה דאמ' קרא לימען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל עד עשרים ושלשה יום בתשרי אמה אדם יודע שהוא דר בסוכה למעלה מעשרים אמה אין אדם יודע שהוא דר בסוכה מאי טעמא כישום דלא שלטא ביה עינא רבי זירא אמר מהבא וסוכה תהיה לצל יומם מחורב ונומר עד עשרי אמה אדם יושב בצל סוכה למעלה מעשרים אמה אין אדם יושב בצל סוכה אלא בצל דפנות רבא אמר מהבא בסוכות תשבו שבעת ימים אמרה תורה צא מדירת קבע ושב בדירת עראי עד עשרי אמה אדם עושה דירתי דירת עראי למעלה מעשרים אמה אין אדם עושה דירתו דירת עראי אלא דירת קבע : לרבה דאמר למעלה מעשרים אמה אין אדם יודע שהוא דר בסוכה כישום דלא שלטא ביה עינא אם היו הדפנות מניעות לסכך בין דשלטא בהו עינא אף ע"ג דגבוהה מעשרים אמה כשרה ולרבי זירא דאמר למעלה מכ' אמה אין אדם יושב בצל סוכה אלא בצל דפנות אי אית בה יתר מארבע אמות בין דרויתא איכא צל סוכה וכשרה ולרבא דאמר למעלה מעשרים אמה אין אדם עושה דירתו דירת עראי אלא דירת קבע לית ליה תקנתא אלא בין דפנות מניעות לסכך בין אין דפנות מניעות לסכך בין יש בה יתר מארבע אמות ובין אין בה יתר כד' אמות בין שהיא גבוהה מעשרים אמה פסולה

איבא

איכא מאן דאמר הילכתא כרבה דהא כל מילי דעבדי רבה ורבי זירא מעשים הלכה כרבה כרב עביד ואנן מסתברא לן דהילכתא כרבא דקיימא לן סוכה דירת עראי בעינן ורבי יהודה דמכשיר סבירא ליה דסוכה דירת קבע בעינן וליתא הילכתא כותיה ואי הוו דפנות מגיעות לסכך כל שכן דהויא ליה דיר קבע ועוד דהא סוגיין בעניין סוכה על גבי סוכה כותיה דרבא שיכא: היתה גבוהה מעשרים ובא למעטה בברי וכשתו לא הוי מיעוט ואף ע"ג דבטלינהו בטלה דעתו אצל כל אדם רבן וביטלו דיו מיעוט וכל שכן [ב]עפר וביטלו: היתה גבוה מ' אמה והוצין יורדין לתוך כ' אם צלתן מרובה מהבתן כשרה ואם לאו פסולה היתה גבוהה עשרה והוצין יורדין בתוך עשרה סבר אביי למימר אם הבתה מרוב מצילתה כשרה אמר ליה רבא הא דירה סרוחה היא ואין אדם דר בדירה סרוחה היתה גבוהה מעשרים אמה ובנה בה איצטבא כנגד רוחב ארבע אמות פסולה כ' יהודה אומר אם יש בו רוחב שיעור סוכה כשרה ואם לאו פסולה מן הצד אם יש משפת האיצטבא ולכותל ד' אמות פסולה ואם לאו כשירה היתה גבוהה מעשרי ובנה בה איצטבא באמצעית אם יש משפת איצטבא ולכותל לכל רוח ורוח ארבע אמות פסולה ואם לאו כשירה דאמרינן דופן עקומה כשתי רוחות היתה פחות מעשר וחקק בה להשליבה לעשרה אם יש משפת החקק ולכותל שלשה טפחים פסולה פחות משלשה כשרה: ושאין לה שלשה דפנות תנו

ר"ש"י

וכן למעט למעט של חלל מעשרים ומה שמחוץ לסכך כמה מלילקין לסכך ומתוך שקרקעיתו כרי וכסתו להניחן לח הוי מישוש שתן שיפו להניחן שם כל שבשה שפני הסכך מפולגות על גב דבעלינהו כל ז' בעל' דעתו אצל כל אדם ואין ניטולו בעול: קטן ובטלה בפיו שבשה: והוין יורדין מן הסכך דאיכא למילין של הוין מרוכן מחמת לח הוי שקלקה ליה לסכך דאיכא העליונים כשירה דאמרינן מכן מעשרים למטה: ובנה בה לישנא בנגד הוכן דאמצעי על פני גופה דאיצטבא לשבי לדבון ואיצטבא בגמלא הוכן האמצעי כלו כשרה ופפות הלדדין נראה לישנא הוכשרה כדאמרי לקמן סוכה קטן כשרה ואמרי לקמן בפסל היוצא מן הסוכה גדון כסוכ' ומפרשי לה שם בסכר סוכה ביתר ומשם ובלשה בפסל ליישנו סכך בעשוי בסוכל' בגורניקה שהו נראו לעשו' ניולו מסכר סוכה שתן לה בסכ' דפנות נדון כסוכ' הילכך כל הסוכ' כשרה שהוא גדולה כשרה: מן הלל לה בנה לישנא על פני תחת מן הלדדין לה ים משפת לישנא מקום ב"מ לנוקל הבני שרקיק ממנו ל' לשון פסולל' לשון הוכשרו לישנא, ו' הלל שקי לפנות לוקן שפתוך לו והשלבני שרקע לישנא' מביא לשון כשיר' שלקע הוא הוכשרו על ידה לקיימה לן בלבה למשה מביני ושכשרינן וכל ידי עקימת לוקן על שרקע לשון' חסר משהו ורוחין לשון הסכך העליון המחובר לוקן הרוחק כלו מן לוקן עשרה לעיקום עד כנגד שפת לישנא ומודדין לפי גובהו משפת לישנא ולמעלה לפ"ם שמתחילין מגשך כלפי הון הוליל ורואין שיהו רלה עד כאן וה גוב' הלבה כאן והרי נתפשע החלל מהחקין: שבר תבני למיער כיון דבגובה לה מתעלה בכשיר היכא דהחקן מרובה מלילקן כשהוא נמי לה מתעלי לשפל ואם השקה שרובה מלילקן כשירה: והקק בה גומא כחמניקה כדי להשליבה לעשרה כנגד הגומא ובתוקה גומא בשבר סוכה בתוך וברוחב: פחות משלשה בלבד דמי לוכסא למשה מביני והו כאן החקוק לגוד ומביני עד הכותל לגוד שניף דבר שמחזיקין תוכו על ידי גניפין ולקמן בגמרא מהי שבא הכא לקמר מחתי משלשה ומהי שבא הסם לקמרה פחות מארבע לשון גבי לישנא ובני הסם לשיעה לגופן לשון על גב שיהי גבוהה מעשרים מכל מקום שהו גופן לכל גופן יותר מעשרה שהו גופן ופחני וגבוה על גרקיע היינו עד ל' לשון שבר שהוא לגמרין דאמרי למשה מביני גופן עקומה אף פחות מעשרה אין גם גופן עליו אלא השקה הוא דבעינן לעולי גופן הילכך מי שהיו גופן פחות מעשרה עפחים דבכל גופן לגמרין לעולי שפיר דמי ואף לה לן: עפחים

סוכה היא לפי דלא לפי דאמרין ליה כיון דאיכא פחות משלשה טפחים כשרה אפי' לא היה לו חקוק כלל ואפי' לא היה לו חקוק כלל אלא שהניחו כשהוא בנוי כך מתחלה

תנו רבנן שתים בהלכתן ושלישית אפילו טפח רבי שמעון אומר שלשה בהלכתן ורביעית אפילו טפח וקיבא ן בר כרבן ואותו טפח היכן מעמידו א"ר סימון אריב"ל עושה טפח שיהא ומעמידו בפחות מ"משלש סמיך לדופן אבר רב יהודה סוכה העשויה כמבוי כשרה פירוי דופן מבאן ודופן מכאן והיא מפולשת כמו מבוי המפולש כשרה ואותו טפח מעמידו לכל רוח שירצה אמר רבי סימון אמר ר יהושע בן לוי עושה פס ארבעה ומשדהו ומעמידו בפחות משלשה סמיך לדיפון מאי שנא התם דסני ליה בטפח שותק ומאי שנא בסוכה העשוי כמבוי דבעינן פס ארבעה ומשהו התם דאיכא שתי דפנות דעריבן סני ליה בטפח שותק הכא דליכ' שתי דפנות דעריבן אי איכא פס ארבע ומשהו אין ואי לא לא אמר רבא ואינה ניתרת אלא בצורת פתח ואיכא דאמרי אמר רבא ניתרת נמי בצורת פתח ואיכא דאמרי אמר רבא וצריכא

רש"י

שתים בהלכתן בגודרן שתוכן כל הסוכה וברוחב לתוכה ואחד לרוחב כזה ושלישי אפי' עשוי אפי' מכסה כמחיצת בית המקדש שאינו עשוי לישב תחתיו אלא לראות ולהסתכל בו ורביעית אפי' עשוי לישב תחתיו אלא שאינו גבוה י' טפחים ואינו עשוי לדור בו כדרך הבתים ואותו טפח שהוא מחיצה רביעית היכן מניחו בגודרן שתוכן כל הסוכה לרוח שירצה ואפי' לרוח שאין שם מחיצה אלא מקום פחות מג' טפחים שהוא כמחיצה לענין זה שיהא מותר לישב תחתיו ואמר רבי סימון אמר ר' יהושע בן לוי עושה פס ארבעה ומשהו ומעמידו בפחות משלשה סמיך לדופן כלומר שיש לו רוחב ג' טפחים ומשהו ומעמידו בפחות משלשה סמוך לדופן ואינו עומד באמצע הסוכה אלא סמוך לדופן ויהא דופן מבאן ודופן מכאן כלומר שיהא מפולש ופתוח משני צדדין ואינו מחובר לדופן אחד אלא עומד באמצע הסוכה ומפולש משני צדדין והיא כמבוי המפולש משני צדדין כשרה ואותו טפח מעמידו לכל רוח שירצה ואפי' לרוח שאין שם מחיצה כלל ואמר רבי סימון אמר ר' יהושע בן לוי עושה פס ארבעה ומשהו ומעמידו בפחות משלשה סמיך לדופן כלומר שיש לו רוחב ג' טפחים ומשהו ומעמידו בפחות משלשה סמוך לדופן ואינו עומד באמצע הסוכה אלא סמוך לדופן ואמר רב יהודה אמר שמואל סוכה העשויה כמבוי כשרה כלומר שיש לה שני דפנות ומחיצה אחת באמצע ואין לה אלא שלש מחיצות ומבוי פתוח משני צדדין ואינו מחובר לדופן אחד אלא עומד באמצע הסוכה ומפולש משני צדדין כשרה ואותו טפח מעמידו לכל רוח שירצה ואפי' לרוח שאין שם מחיצה כלל ואמר רבי סימון אמר ר' יהושע בן לוי עושה פס ארבעה ומשהו ומעמידו בפחות משלשה סמיך לדופן כלומר שיש לו רוחב ג' טפחים ומשהו ומעמידו בפחות משלשה סמוך לדופן ואינו עומד באמצע הסוכה אלא סמוך לדופן ואמר רב יהודה אמר שמואל סוכה העשויה כמבוי כשרה כלומר שיש לה שני דפנות ומחיצה אחת באמצע ואין לה אלא שלש מחיצות ומבוי פתוח משני צדדין ואינו מחובר לדופן אחד אלא עומד באמצע הסוכה ומפולש משני צדדין כשרה

הדושי אגשי שם

מהר"ם א לשון רש"י בפ"ק דסוכה [רוח] פחות מדפני הבדין שם משפת החיצונה ולכאורה הכי קאמר הרוכן ממנו תרבע אמות פסולה שאין לחינוח ו אלא שתי דפנות שלימות ומפרקי' מהו לתיעמ לינור דילמא לקי לחינוח דפנות דמרינן בפרקין קמח דעירובין (דף יד) עשה לחי לחלי מבוי ים לו חלי מבוי ומקרינן בפשיטות ומפרקי' מהו לתיעמ לינור דילמא לקי לחינוח דפנות דפסולה אמשמע לן: **בנה** הא לחינוח על פני משמע לן מדקא מדכרי' לחינוח דפנות ולכאורה הכי קאמר דאי בנה על פני הסוכה ולא בנה לחינוח דפנות אלא לחינוח דפנות בעלמא אפי' בנה על פני הסוכה כשרה דהא לא בנה לחינוח דפנות ומיהו קשה לי דהא בפרק בתרא דעירובין (דף צח) גבי מבוי שיש בו ב' פתחים ואין לו לחי ולא קורה ומבטלו ע"י שנים ומניחן בפתח זה ובפתח זה ומשמע דאפי' בנה על פני הפתח לא מהני ואפשר לומר דהתם לא מהני משום דלא בנה לחינוח דפנות אלא לחינוח פתח ועוד דהתם לא מהני משום דלא בנה לחינוח דפנות כלל אבל הכא בנה לחינוח דפנות אלא שלא בנה על פני הסוכה אלא על פני הפתח מהני

רש"י

וצריכ' נמי צורת פתח [פירו'] אם היתה הסוכ' בשתי דפנו' לרוח לישנא דאמרת א"אינה נתרת אא"א בצורת פתח לא איכפת לן בטפח בין ישנו בין אינו ולרוח לישנא דאמרת ונתרת נמי בצורת פתח ניתר באחד מהן או בצורת פתח או בטפח שוחק ולרוח לישנא דאמרת וצריכא נמי צורת פתח אינה ניתרת אא"א בשניהם בצורת פתח ובטפח שוחק ולהלכתא צריכא צורת פתח וטפח שוחק דאמרינן רב אשי אשכחיה לרב כהנא דעביד ליה טפח שוחק באמצע ועביד לה צורת פתח אמ' ליה לא סבר

וצריכא נמי צורת פתח מפני תרוייהו נעיין טפח לגל היולץ וקנה גוו' שכנגדו וקנה על גגיהן משפה זה לקנה של זיית: סכך על גגי סוכו' שיש לו לחי כשרה בשבת ולא בחול למיגר דהוי דופן לשבת למיכל ר"מי מדקיבק לחייב הוצרך מר"ב לרבותו ולפעו' המבנים והזורק מחוכו לרבות היחיד הוי דופן לעניין סוכה: פסי

לה כיר ראה דרבא דאמר וניתרת נמי בצורת פתח א"ל אנא באידך לישנא סבירא לי דאמר וצריכא נמי צורת פתח דאמר רבא סיכך על גבי מבוי שיש לו לחי כשרה

נריאה לעמוד בה דלת של קשין וחסנינן ליה התם בסתום דין לעניין שבת דין בלילים ורבינו נעבי הכא כליבת קמץ הני טפח מכלן ואפי טפח מכלן ולבי זה צריך ליזהר שלא יהא בכל קרנות הסוכה פחתים דכיון דבעינן שתי דפנות ושלישי כמאן דעביד דמי על ידי שם לריבעה הא ליכ' שתי דפנו' דעריבו וכן נראה מדברי הרב אלפסי ורבינו ז"ל נספר העתי' ורבינו שמשון כתב דכשיעור ליכ' שתי דפנו' דעריבו לא כבי בלא טפח דהא קניגי בברייתא ושלישי אפי' טפח [עלא רבא] אמר ליה אנא כאידך לישנא דאמרת ונראה ליתי' לרבינו שמשון שיעור זה נמצא בכל הסוכות שבכל העולם ואפי' בסוכות שבבתי כנסיות ובבתי מדרשות שהן גדולות הרבה ואין בהן שיעור זה ואפי' בסוכה קטנה שאין בה שיעור זה כשרה שהרי כל הסוכות שבעולם אין בהן שיעור זה ואפי' בסוכה שבבית המדרש שהיא גדולה מאד אין בה שיעור זה ואפי' בסוכה שבבית הכנסת שהיא גדולה מאד אין בה שיעור זה ואפי' בסוכה שבבית המדרש שהיא גדולה מאד אין בה שיעור זה ואפי' בסוכה שבבית הכנסת שהיא גדולה מאד אין בה שיעור זה

ואמר

ואמר רבא סיכך על גבי פסי ביראות כשרה דמינו דהויא דופן לענין שבת הויא נמי דופן לענין סוכה וצריכא דאי אשמעינן מבוי שיש לו לחי דאיכא שתי מחיצות מעליאתא אבל פסי ביראות דליכא שתי מחיצות אימא לא צריכא ואי אשמעינן פסי ביראות דאיכא שם ארבע מחיצות אבל מבוי שיש לו לחי דליכא שם ארבע מחיצו אימא לא צריכ׳: ישחמתה מרובה מצלתה פסולה : ת״ר חמתה כחמת סכך ולא מחמת דפנות רבי יאשיה אומר אף מחמת דפנות אמר אביי רבי יאשיה ורבי יהודה ורבי שמעון ורבן גמליאל ובית שמאי ור׳ אליעזר ואחרי כולהו סביר להו סוכה דירת קבע בעינן ר׳ יאשיה הא דאמרן ר׳ מאי היא דתניא רבי אומר כל סוכה שאין בה ארבע אמות על ארבע אמות פסולה רבי יהודה דתנן סוכה שהיא גבוהה מעשרים אמה פסולה ור׳ יהודה מכשיר רבי שמעון דתניא ב׳ בהלכתן ושלישית אפי׳ טפח ר׳ שמעון אומ׳ ג׳ בהלכתן ורביעית אפי׳ טפח רבן גמליאל דתניא העושה סוכתו בראש העגלה או בראש הספינה רבי גמליאל פוסל ור׳ עקיב׳ מכשיר בית שמאי דתנן מי שהיה ראשו ורובו בסוכ׳ ושולחנו בתוך הבית ב״ש פוסלין וב׳ הלל מכשירין ר׳ אליעזר דתנן העושה סוכתו כמין צריף או שסיבבה לכותל ר׳ אליעזר פוסל מפני שאין לה גג וחכמים מכשירין אחרים דתניא אחרים אומרים סוכה העשויה כשובך פסול

פסי ביראות׳ כ״פ בעירובין דהיינו חכמים משום שולי רגלים לעשות לניראות׳ כ״ה ר׳ סמין כעין דיומדין ורואין כאלו יש מחיצה משומה מזה לזה ונמלא שיעור מחיצות ואם ממלאין מקומו לה׳ המחיצות ואם סיכך על גבן כשרה דסוכה מיהא : דמינו דפסי ביראות הוי כמחיצות לזוז בסוכה ואע״ג דבעינן מחיצות של קבע : פסי ביראות תיכף שם בהלכתן : פסי ניראות תיכף שם ר׳ מחיצות שהזיומדין עשוין לתרגע רוחות : ממקום ממחצ׳ לבנה ולא מחמת לבנה שבראש הפסיגין שהם נבוה מלא בפסיגות היה שהן ממוקמות זה בזה ומקורקע בראש העגלה לנייר : מקרוקות כי פרקי : כמין צריף הנגה ולפנותיה נתין בתוך כעין כוורת שהין הנג ניכר לנד והפסנות לנד : תו שמחיה לעמוד ותחו תחת מושה על הכותל ותחו תחת על הסדין דנד׳ ותחו ל׳ שהין לה גג ואין נאה לדירה : כשובך עגולה : שהי

ריש"י

לפי שאין לה זיות אע"ג דקיימא לן דכל כי האי גונא שבה היא זיות הלכת כחד מינייהו הב'איכ תרתי מינייהו הילכת נינהו חד העויש סוכתו בכוין צריך דקי"ל כיתני יחידאה היא ובריתא איכא תניא ר'אליעז מכשיר וחכמים פיסלין ואי משום דסברי רבנן סובה דירת קבע בעינן אלא הינו טעמ' דפסלי רבנן דסברי שיפועי אהלים לאו כאהלים דמו ור אליעזר סבר שיפועי אהלים כאהלים דמו ואידך מי שהיה ראשו ורובו בסוכה ושלחנו בתוך הבית דקיימא לן דהלכתא בהא כבית שמאי ולאו טעמיהו דבית שמאי משום דבעינן דירת קבע אלא טעמיהו משום דגזרינן ישמא ימשך אח כשולחנו א"ר לוי משום רבי מאיר שתי סוכות של יוצרים זו לפני כזו הפנימי אינה סוכ וחייב במזוזה והחיצון סוכה ופטורה מן המזוזה ותתחייב במזוזה משום דלא קביעה תנו

נדפנסה

לפי שאין לה זיות וחין דרך דירת קבע בכך: דקי"ל דמתני' יחידאה היא ובריתא תיכף לה כחכמים: ובריתא מה טעם שפיסלו אהלים לאו כאהלים דמו ומשום דבעינן דירת קבע וכה"ג לאו דירת קבע הוא ואינו עושה דירה: וכתב הרב אלפסי ז"ל דמתני' יחידאה היא ובריתא הכי קתני חכמים מכשירין ור' אליעזר פוסל ואין הלכה כיחיד ואפילו הכי לא ידענא מאי טעמ' דחכמים דהא ר' אליעזר מכשיר משום דאהלים כסוכה דמו ואפילו הכי חכמים פוסלין (ד' קנ) ואפ' למ"ד אהלים כסוכה דמו מ"מ לא הוי אהל כלל ולא חשיב אהל כיון דנכנסין בו בכל יום ואין עושין בהן דירה ולא מיקרי אהל אלא מה שעושין לדירה ולא מה שעושין לשאר צרכיו ומה שעושין בהן לשאר צרכיו אינו אלא כמו שעושין בבגדיו ובכליו ומה שעושין בבגדיו ובכליו לא מיקרי אהל ולא מיטמא בטומאת אהל ולא מיקרי עושה דירה ולא מיפטר מן המזוזה ולא מן הסוכה ולא מן התפילין (ד' קנ) ואפ' למ"ד אהלים כסוכה דמו מ"מ לא הוי אהל כלל ולא חשיב אהל כיון דנכנסין בו בכל יום ואין עושין בהן דירה

מלחמת ה'

פרק סוכה שהיא גבוהה כתוב נספר התורה כתב הרב המפרש ז"ל מקן מסתברא לן דקיימא לן סוכה דירת עראי כעי' דרבי יהודה מכשיר לסכיכה שהיא גבוהה כ' אמות ואין הלכה כותיה עד ולי נראה לפסוק הלכה כחכמי הרב המפרש ז"ל שהרי כתוב וכו'

אמר הבותב הכי ליה מפריזן לכתוב התחור ז"ל שפיישו לרבינו הגדול ז"ל כדכתי' מכל מקן כתן כית מיחום שתין הלכה כר' יהודה לא כנוסה סוכה ולא כיתן וכך הסכימו כל בעלי הוראה שבדורנו ועתה אם כדבר כלום מכל הפ"ם שנסתפקו מקמתן בכתן אם הלכה כרבים דהכא הוה או כרב ומשום דרבינו הגדול ז"ל כרבה משום דסוכה דירת עראי כעי' דרבי יהודה דמחתי' סוכת דירת קבע כעי' דרבי יהודה דמחתי' דלוקחים ר' יהודה דמתני' כשם דאמרת ליה כל לתעלה מעבירי' מחם דירת קבע ופסולה למתן מחתר סוכת דירת עראי הוא ולא ס"ל כקושייה דהוה סבר דמחתי' כל כרחך ולא כרבה ור' זירא דחייני לקושייה וכן כשבדמות מניעות לסכך ח"ל ס"ל כר' יהודה דקושיא וקבל פירוקיה מרבה והבר ביה ואפי' טעמיה דר' יהודה לא ידעי לפרוק ושוניין כהלה מהיכתן הכי דאמרי' לקמן מהיכתן מחתר ליתן כביתא אחני כסוכ' ואפי' לה גג ואפ"ם שבהה ר' שמחים כמאן כר' יהודה דתנ' סוכה דירת קבע כעי' ולא אפיר לה ומחטל אהל קבע ובירים פרק הישן מתי מסקי' ואי פעית דירת קבע ר' יהודה לעשתים דלוקחים דירת קבע כעי' יהוי לה מטה דיר' עראי ולא אפי דירת עראי ומחטל דירת קבע ר' יהודה לעשתים דלוקחים ואפי' לה גג ולא אפי' דירת קבע כעי' דרבי יהודה ולא אפי' דירת עראי ומחטל דירת קבע ר' יהודה לעשתים דלוקחים דתניא ר' יהודה אומר סוכה שהיא גבוהה כ' אמות פסולה ואמאי הא מחתר ליה ומחתר ליה ומחתר ליה ומ

המאור הקטן

סבת

ר"ש

ת"ר סוכת גנב"ך סימן סוכת בותים סוכה נשים סוכת בהמה סוכת בותים סוכה מכל מקום כשרה ובלבד שתהא מסוככת כהלכתה א"ר חסד והוא שעשה לצל ובן סוכת רקב"ש סימן סוכת רועי סוכת קייצי סוכת בירגנין סוכ' שומרי פירות כשרה ובלבד שתהא מסוככת כהלכתה והוא שעשאן לצל : סוכה (הישנ' ב"ש פוסקין ה"ה כבשורין) מאי טעמיהו דב"ש אמר קרא חג הסוכות שבעת ימים לה' עשה סוכה לשם חג וב"ה ה"ה מיבעי להו לכדרב ששת דאמ' רב ששת משום ר' עקיבא לעצי סוכה שאסורין כל שבע ת"ל חג הסוכות שבעת ימים לה' ותניא רבי יהודה אומר מנין שבשם שהל' שם שמים על החגיגה כך הל' שם שמים על הסוכה ת"ל חג הסוכו לה' מה חגיגה לה' אף סוכה לה' : מתני' העושה סוכתו תחת האילן כאילו עשאה בתוך הבית סוכה על גבי סוכה העליונה כשרה והתחתונה פסולה ר' יהודה אומר אם אין דיורין בעליונה התחתונה כשרה : גמ' וכמה

ת"ר סוכת גנב"ך סימן סוכת בותים סוכה נשים סוכת בהמה סוכת בותים סוכה מכל מקום כשרה ובלבד שתהא מסוככת כהלכתה א"ר חסד והוא שעשאה לצל ובן סוכת רקב"ש סימן סוכת רועי סוכת קייצי סוכת בירגנין סוכ' שומרי פירות כשרה ובלבד שתהא מסוככת כהלכתה והוא שעשאן לצל : סוכה (הישנ' ב"ש פוסקין ה"ה כבשורין) מאי טעמיהו דב"ש אמר קרא חג הסוכות שבעת ימים לה' עשה סוכה לשם חג וב"ה ה"ה מיבעי להו לכדרב ששת דאמ' רב ששת משום ר' עקיבא לעצי סוכה שאסורין כל שבע ת"ל חג הסוכות שבעת ימים לה' ותניא רבי יהודה אומר מנין שבשם שהל' שם שמים על החגיגה כך הל' שם שמים על הסוכה ת"ל חג הסוכו לה' מה חגיגה לה' אף סוכה לה' : מתני' העושה סוכתו תחת האילן כאילו עשאה בתוך הבית סוכה על גבי סוכה העליונה כשרה והתחתונה פסולה ר' יהודה אומר אם אין דיורין בעליונה התחתונה כשרה : גמ' וכמה

ת"ר סוכת גנב"ך סימן סוכת בותים סוכה נשים סוכת בהמה סוכת בותים סוכה מכל מקום כשרה ובלבד שתהא מסוככת כהלכתה א"ר חסד והוא שעשאה לצל ובן סוכת רקב"ש סימן סוכת רועי סוכת קייצי סוכת בירגנין סוכ' שומרי פירות כשרה ובלבד שתהא מסוככת כהלכתה והוא שעשאן לצל : סוכה (הישנ' ב"ש פוסקין ה"ה כבשורין) מאי טעמיהו דב"ש אמר קרא חג הסוכות שבעת ימים לה' עשה סוכה לשם חג וב"ה ה"ה מיבעי להו לכדרב ששת דאמ' רב ששת משום ר' עקיבא לעצי סוכה שאסורין כל שבע ת"ל חג הסוכות שבעת ימים לה' ותניא רבי יהודה אומר מנין שבשם שהל' שם שמים על החגיגה כך הל' שם שמים על הסוכה ת"ל חג הסוכו לה' מה חגיגה לה' אף סוכה לה' : מתני' העושה סוכתו תחת האילן כאילו עשאה בתוך הבית סוכה על גבי סוכה העליונה כשרה והתחתונה פסולה ר' יהודה אומר אם אין דיורין בעליונה התחתונה כשרה : גמ' וכמה

מרובה מצלתו מאי הוי ואת מצטרף סכך פסול בהדי סכך כשר פירוש שהפ"ם שסוכתה כשלמה כלומר מרובה מחשבתה כמו שהקהתי במשנתינו לקמן סמוכין לה כיון שעל שלחן סוכתו פסול שומד למעלה הרי הוא מבטל על סכך כשר שעליו ואפילו סכך פסול שעל גבי שלחן פסול עם סכך כשר שעליו הרי הוא מבטל על סכך כשר שעליו שכשיורה גשמים שלחן מרובה מצלתו שהרי הוא מבטל על

וכמה יהא נתן סוכה לסוכה ומפסל התחתונה תמר רב הונא שפת אגן בתחל העומדת עשרה ורבה בר רב הונא
לתמרי דתניא ר' שמעון מקום הסוכ פחות מד' : ושמע מינה כשבדרה כך פסולה : ולענין הלכה מסקנת דהלכתא כשמואל דאמ
רב דימי מנהרדעי דבני מערבא אם מקניתין לגינה גגה ולא עוד אלא אפי' תימא דבר דיבמי מימרא בלבי כשבה היא אפי' הכי כיון דמקיון לגינה
רבנן שקפה יכולה לקבל כרים וכפקום ע"י הזקף מבלי דנעשו שקפה רעויה לדירה ובלתו גגוה : תי תפסה ר' אלעזר ו"ל תרכנה לקרי רבני דפסק
כרבה בר רב הונא ורב חסד דתמרי תרבעה ופסק כרב דימי שקפה : יכול לקבל כרים וכפקום ולא לא תפסה שקפה לקבל כרי וכפקום' כל שפתי כהנים
וכהנו ו"ל הגיה ליה לרבינו לפסיק כרבה בר רב הונא ורב חסד דתמרי תרבעה ופסק כרב דימי שקפה : יכול לקבל כרים וכפקום ולא לא תפסה
שקפה לקבל כרי וכפקום' כל שפתי כהנים וכהנו ו"ל הגיה לרבינו לפסיק כרבה בר רב הונא ורב חסד דתמרי תרבעה ופסק כרב דימי שקפה : יכול
לקבל כרים וכפקום ולא לא תפסה שקפה לקבל כרי וכפקום' כל שפתי כהנים וכהנו ו"ל הגיה לרבינו לפסיק כרבה בר רב הונא ורב חסד דתמרי
תרבעה ופסק כרב דימי שקפה : יכול לקבל כרים וכפקום ולא לא תפסה שקפה לקבל כרי וכפקום' כל שפתי כהנים וכהנו ו"ל הגיה לרבינו לפסיק
כרבה בר רב הונא ורב חסד דתמרי תרבעה ופסק כרב דימי שקפה : יכול לקבל כרים וכפקום ולא לא תפסה שקפה לקבל כרי וכפקום' כל שפתי כהנים
וכהנו ו"ל הגי

ריש"י

הבל לפי תנאו והוא דאמר איני בודל מהן כל בין השמשות דלא חיילא קדושה עליהו כלל: תנא נויי סוכה אין ממעטין בסוכה אפר רב אשי ומן הצד ממעטין בסוכה: מנימין עבדיה דרב אשי איטמיש כותניתיה במיא שטרא אמטללתא אמר ליה שקלה דלא לימרו קא מסבך בדבר המקבל טומא' והא קא חזו לה דרמיבא היא לבי יבשה קאמינא לך: איתמי נויי סוכה המופלגין ממנה ארבעה רב נחמן אמר כשרה רב חסד' ורבה בר רב הונא אמרי פסילה וקימא לן דיחיד ורבים הלכה כרבי אמ' רב יהודה אמר שמואל מותר לישן בבילה בסוכ' אע"פ שיש לה גג והוא שאינה גבוהה עשרה ואוכבינן עליה הישן בבילה בסוכה לא יצא ידי חובתי ופריק הכא במאי עסקינן בגבוהה עשר' וכן הלכה ואם אין לה גג אע"פ שהיא גבוהה עשרה מותר כדבעינן למימר קמן בהעשירה סיכתו כמין צריף: מתני' הדלה עירה את הגפן ואת הדלעת ואת הקיסום וסכך על גבן פסילה ואם היה הסכוך הרבה מהן או שקצצן כשר זה הכלל דבר שאינו מקבל טומא' ונידולו מן הארץ מסכבין בו: גמ' אם היה הסכוך הרבה מהן איקיבנא כשחבטן דאי לאו הכי קא מצטרף סכך פסול בהדי סכך כשר ופסיל: או שקצצן כשר וצריך לנענע כדי שיהא מעש' לשם סוכה ולא אמרי קציצתן זו היא עשייתן וכן לענין ציצית נמי היכא דתלאן וקשרן ואח"כ קצי' כך פסק חיטין שלהן פסולין ולא אמרי קציצתן זו היא עשייתן דתניא תלאן ואח"כ פסק חיטין שלהן פסולין: זה הכלל רבר שאינו מקבל טומאה וכו': מנא ה"מ אמר רבי יוחנן אמר קרא חג הסוכות תעשה לך שבעת ימים באספך מגרנך ומיקבך

תוד' שם

בין השמשות. ואפילו הכי קתני דהדלה עירה את הגפן ואת הדלעת ואת הקיסום וסכך על גבן פסילה משמע דאפילו בין השמשות פסילה ולא מכשיר אלא בשאר מיני אילן דלא חיילא קדושה עליהו כלל: תנא נויי סוכה אין ממעטין בסוכה. א

בפסולת גורן ויקב הבתים מדבר רב חסד אמ' מראבא צאו והביאו עלי זית ועלי עץ שכן ועלי הדס ועלי תמרי ועלי עץ עבות לעשות סיפו כתוב היטו הדס היטו עץ עבות אטר רב חסד הדס שיטה לסוכה ועץ עבות ללולב: מתני' חבילי קש וחבילי עצים וחבילי זרדי אין מסככין בהן ליאם התירן כשרות וכורן כשרות לדפנות: גמ' אטר ר חייא בר אבא אטר רבי יוחנן מפני מה אטרו חבילי קש וחבילי עצים וחבילי זרדים אין מסככין בהן לא מפני שהן אסורין לסיכוך לא פעמים שאדם בא בין השדה וחבילתו על כתפו ומעלה ומניחה על גבי סיכ' ליבשה ונמלך עליה לסיבוך והעלה אטרה תעשה ולא כן העשוי אטר רב יהודה מסככה בחציים בוכרים כשרה בנקביות פסולה דבירת קבול היא ואע"פ שהוא עשוי לשלאת שמיה בית קבול: אמ' רבה בר רב הונא אמ' רב סיכ' באניצי פשתן פסולה בהוצני פשתן כשרה פי הוצני כיתנא דלא דייק ולא נפיץ דעדיין עין היא אטר רב יהודה הני שיצי ושיצארי מסככין בהו אביי אטר בשיצי מסככין בהו בשיצרי לא מסככין מאי טעמא כיון דמני ריחי שביק להו ונפיק אטר רב חנן בר רבה הני היזמי והיזי מסככין בהו אביי אטר בהיזמי מסככין בהו בהיזי לא מסככין כיון דנחרין טרפידו שביק להו ונפיק: אטר רב גידל אטר רב האי

רש"י

בפסולת גורן ויקב הבתים מדבר רב חסד אמ' מראבא צאו והביאו עלי זית ועלי עץ שכן ועלי הדס ועלי תמרי ועלי עץ עבות לעשות סיפו כתוב היטו הדס היטו עץ עבות אטר רב חסד הדס שיטה לסוכה ועץ עבות ללולב: מתני' חבילי קש וחבילי עצים וחבילי זרדי אין מסככין בהן ליאם התירן כשרות וכורן כשרות לדפנות: גמ' אטר ר חייא בר אבא אטר רבי יוחנן מפני מה אטרו חבילי קש וחבילי עצים וחבילי זרדים אין מסככין בהן לא מפני שהן אסורין לסיכוך לא פעמים שאדם בא בין השדה וחבילתו על כתפו ומעלה ומניחה על גבי סיכ' ליבשה ונמלך עליה לסיבוך והעלה אטרה תעשה ולא כן העשוי אטר רב יהודה מסככה בחציים בוכרים כשרה בנקביות פסולה דבירת קבול היא ואע"פ שהוא עשוי לשלאת שמיה בית קבול: אמ' רבה בר רב הונא אמ' רב סיכ' באניצי פשתן פסולה בהוצני פשתן כשרה פי הוצני כיתנא דלא דייק ולא נפיץ דעדיין עין היא אטר רב יהודה הני שיצי ושיצארי מסככין בהו אביי אטר בשיצי מסככין בהו בשיצרי לא מסככין מאי טעמא כיון דמני ריחי שביק להו ונפיק אטר רב חנן בר רבה הני היזמי והיזי מסככין בהו אביי אטר בהיזמי מסככין בהו בהיזי לא מסככין כיון דנחרין טרפידו שביק להו ונפיק: אטר רב גידל אטר רב האי

פסול גורן קטן פסולים ויקב ומורי דשכוחות דיקנין: הבר פסוק הוא בספר עזרא ולא הוכיר כאן אלא פסולת גורן ויקב הבתים מדבר רב חסד אמ' מראבא צאו והביאו עלי זית ועלי עץ שכן ועלי הדס ועלי תמרי ועלי עץ עבות לעשות סיפו כתוב היטו הדס היטו עץ עבות אטר רב חסד הדס שיטה לסוכה ועץ עבות ללולב: מתני' חבילי קש וחבילי עצים וחבילי זרדי אין מסככין בהן ליאם התירן כשרות וכורן כשרות לדפנות: גמ' אטר ר חייא בר אבא אטר רבי יוחנן מפני מה אטרו חבילי קש וחבילי עצים וחבילי זרדים אין מסככין בהן לא מפני שהן אסורין לסיכוך לא פעמים שאדם בא בין השדה וחבילתו על כתפו ומעלה ומניחה על גבי סיכ' ליבשה ונמלך עליה לסיבוך והעלה אטרה תעשה ולא כן העשוי אטר רב יהודה מסככה בחציים בוכרים כשרה בנקביות פסולה דבירת קבול היא ואע"פ שהוא עשוי לשלאת שמיה בית קבול: אמ' רבה בר רב הונא אמ' רב סיכ' באניצי פשתן פסולה בהוצני פשתן כשרה פי הוצני כיתנא דלא דייק ולא נפיץ דעדיין עין היא אטר רב יהודה הני שיצי ושיצארי מסככין בהו אביי אטר בשיצי מסככין בהו בשיצרי לא מסככין מאי טעמא כיון דמני ריחי שביק להו ונפיק אטר רב חנן בר רבה הני היזמי והיזי מסככין בהו אביי אטר בהיזמי מסככין בהו בהיזי לא מסככין כיון דנחרין טרפידו שביק להו ונפיק: אטר רב גידל אטר רב האי

תורה אור

בפסולת גורן ויקב הבתים מדבר רב חסד אמ' מראבא צאו והביאו עלי זית ועלי עץ שכן ועלי הדס ועלי תמרי ועלי עץ עבות לעשות סיפו כתוב היטו הדס היטו עץ עבות אטר רב חסד הדס שיטה לסוכה ועץ עבות ללולב: מתני' חבילי קש וחבילי עצים וחבילי זרדי אין מסככין בהן ליאם התירן כשרות וכורן כשרות לדפנות: גמ' אטר ר חייא בר אבא אטר רבי יוחנן מפני מה אטרו חבילי קש וחבילי עצים וחבילי זרדים אין מסככין בהן לא מפני שהן אסורין לסיכוך לא פעמים שאדם בא בין השדה וחבילתו על כתפו ומעלה ומניחה על גבי סיכ' ליבשה ונמלך עליה לסיבוך והעלה אטרה תעשה ולא כן העשוי אטר רב יהודה מסככה בחציים בוכרים כשרה בנקביות פסולה דבירת קבול היא ואע"פ שהוא עשוי לשלאת שמיה בית קבול: אמ' רבה בר רב הונא אמ' רב סיכ' באניצי פשתן פסולה בהוצני פשתן כשרה פי הוצני כיתנא דלא דייק ולא נפיץ דעדיין עין היא אטר רב יהודה הני שיצי ושיצארי מסככין בהו אביי אטר בשיצי מסככין בהו בשיצרי לא מסככין מאי טעמא כיון דמני ריחי שביק להו ונפיק אטר רב חנן בר רבה הני היזמי והיזי מסככין בהו אביי אטר בהיזמי מסככין בהו בהיזי לא מסככין כיון דנחרין טרפידו שביק להו ונפיק: אטר רב גידל אטר רב האי

נורן ויקב הבתים מדבר רב חסד אמ' מראבא צאו והביאו עלי זית ועלי עץ שכן ועלי הדס ועלי תמרי ועלי עץ עבות לעשות סיפו כתוב היטו הדס היטו עץ עבות אטר רב חסד הדס שיטה לסוכה ועץ עבות ללולב: מתני' חבילי קש וחבילי עצים וחבילי זרדי אין מסככין בהן ליאם התירן כשרות וכורן כשרות לדפנות: גמ' אטר ר חייא בר אבא אטר רבי יוחנן מפני מה אטרו חבילי קש וחבילי עצים וחבילי זרדים אין מסככין בהן לא מפני שהן אסורין לסיכוך לא פעמים שאדם בא בין השדה וחבילתו על כתפו ומעלה ומניחה על גבי סיכ' ליבשה ונמלך עליה לסיבוך והעלה אטרה תעשה ולא כן העשוי אטר רב יהודה מסככה בחציים בוכרים כשרה בנקביות פסולה דבירת קבול היא ואע"פ שהוא עשוי לשלאת שמיה בית קבול: אמ' רבה בר רב הונא אמ' רב סיכ' באניצי פשתן פסולה בהוצני פשתן כשרה פי הוצני כיתנא דלא דייק ולא נפיץ דעדיין עין היא אטר רב יהודה הני שיצי ושיצארי מסככין בהו אביי אטר בשיצי מסככין בהו בשיצרי לא מסככין מאי טעמא כיון דמני ריחי שביק להו ונפיק אטר רב חנן בר רבה הני היזמי והיזי מסככין בהו אביי אטר בהיזמי מסככין בהו בהיזי לא מסככין כיון דנחרין טרפידו שביק להו ונפיק: אטר רב גידל אטר רב האי

לשון ראשי

בפסולת גורן ויקב הבתים מדבר רב חסד אמ' מראבא צאו והביאו עלי זית ועלי עץ שכן ועלי הדס ועלי תמרי ועלי עץ עבות לעשות סיפו כתוב היטו הדס היטו עץ עבות אטר רב חסד הדס שיטה לסוכה ועץ עבות ללולב: מתני' חבילי קש וחבילי עצים וחבילי זרדי אין מסככין בהן ליאם התירן כשרות וכורן כשרות לדפנות: גמ' אטר ר חייא בר אבא אטר רבי יוחנן מפני מה אטרו חבילי קש וחבילי עצים וחבילי זרדים אין מסככין בהן לא מפני שהן אסורין לסיכוך לא פעמים שאדם בא בין השדה וחבילתו על כתפו ומעלה ומניחה על גבי סיכ' ליבשה ונמלך עליה לסיבוך והעלה אטרה תעשה ולא כן העשוי אטר רב יהודה מסככה בחציים בוכרים כשרה בנקביות פסולה דבירת קבול היא ואע"פ שהוא עשוי לשלאת שמיה בית קבול: אמ' רבה בר רב הונא אמ' רב סיכ' באניצי פשתן פסולה בהוצני פשתן כשרה פי הוצני כיתנא דלא דייק ולא נפיץ דעדיין עין היא אטר רב יהודה הני שיצי ושיצארי מסככין בהו אביי אטר בשיצי מסככין בהו בשיצרי לא מסככין מאי טעמא כיון דמני ריחי שביק להו ונפיק אטר רב חנן בר רבה הני היזמי והיזי מסככין בהו אביי אטר בהיזמי מסככין בהו בהיזי לא מסככין כיון דנחרין טרפידו שביק להו ונפיק: אטר רב גידל אטר רב האי

בפסולת גורן ויקב הבתים מדבר רב חסד אמ' מראבא צאו והביאו עלי זית ועלי עץ שכן ועלי הדס ועלי תמרי ועלי עץ עבות לעשות סיפו כתוב היטו הדס היטו עץ עבות אטר רב חסד הדס שיטה לסוכה ועץ עבות ללולב: מתני' חבילי קש וחבילי עצים וחבילי זרדי אין מסככין בהן ליאם התירן כשרות וכורן כשרות לדפנות: גמ' אטר ר חייא בר אבא אטר רבי יוחנן מפני מה אטרו חבילי קש וחבילי עצים וחבילי זרדים אין מסככין בהן לא מפני שהן אסורין לסיכוך לא פעמים שאדם בא בין השדה וחבילתו על כתפו ומעלה ומניחה על גבי סיכ' ליבשה ונמלך עליה לסיבוך והעלה אטרה תעשה ולא כן העשוי אטר רב יהודה מסככה בחציים בוכרים כשרה בנקביות פסולה דבירת קבול היא ואע"פ שהוא עשוי לשלאת שמיה בית קבול: אמ' רבה בר רב הונא אמ' רב סיכ' באניצי פשתן פסולה בהוצני פשתן כשרה פי הוצני כיתנא דלא דייק ולא נפיץ דעדיין עין היא אטר רב יהודה הני שיצי ושיצארי מסככין בהו אביי אטר בשיצי מסככין בהו בשיצרי לא מסככין מאי טעמא כיון דמני ריחי שביק להו ונפיק אטר רב חנן בר רבה הני היזמי והיזי מסככין בהו אביי אטר בהיזמי מסככין בהו בהיזי לא מסככין כיון דנחרין טרפידו שביק להו ונפיק: אטר רב גידל אטר רב האי

הגהות

ד' פלוגתא של פסולין בסוכה מפני שהוא מאוס ואינו ראוי לכבוד מפני שהוא נאכל לבהמה ולחיה ועוף ואינו בא מאליו ואינו מחובר לקרקע ואינו מתקיים ואינו עשוי לדבר שהוא מן התורה ואינו מתקבל טומאה ואינו מקבל טומאה ואינו מוכן מאתמול ואינו מוכן מעיקרו ואינו מוכן לשם סוכה ואינו מוכן לשם מצוה ואינו מוכן לשם מצוה זו ואינו מוכן לשם מצוה זו בלולב ואינו מוכן לשם מצוה זו בלולב של מצוה זו ואינו מוכן לשם מצוה זו בלולב של מצוה זו בשעת מצוה זו ואינו מוכן לשם מצוה זו בלולב של מצוה זו בשעת מצוה זו בזמן מצוה זו ואינו מוכן לשם מצוה זו בלולב של מצוה זו בשעת מצוה זו בזמן מצוה זו בסוכה של מצוה זו ואינו מוכן לשם מצוה זו בלולב של מצוה זו בשעת מצוה זו בזמן מצוה זו בסוכה של

רש"י

ואי אפשר דלא מסכבנן בה ואף ע"ג דאגידן אגר בידי שמים לא שמיה אגר ואע"ג דהדר אגיר ליה אגר דהדר לא שמי אגר: דרש מריטר הני איסוראתא דסורא מסכבנן בד"ו ואף ע"ג דאגידן למינא בעלמא הוא דאגידן: אמר רבי אבא אבר שמינו הני צריפי דאורבני כיון שהתיר ראשי מעדנין שלהן כשרין ודא אגידי מתתאי אמר רב פפא דשרי להו רב הונ' ברי' דר' יהושע אמר כל אגד שאינו יכול לטלטלו לא שמיה אגד: מתני' מסככין בנסרים דברי ר' יהודה ור' מאיר אוסר נתן עלי נסר שהוא רחב ארבעה טפחים כשרה ובלבד שלא יישן תחתיה: גמ' אמר רב מחלוקת בנסרים שיש בהן ארבעה טפחים דרבי מאיר אית ליה גזר' תקרה ורבי יהודה ליה ליה גזרת תקרה אבל בנסרים שאין בהן ארבעה דברי הכל כשרה וישמואל אמר כשאין בהן ארבעה מחלוקת אבל יש בהן ארבעה דברי הכל פסולה אין בהן ארבעה ואפילו פחות משלש קנים בעלמ' נינהו אמר רב פפא דכולי עלמא יש בהן ארבעה דברי הכל פסולה פחות משלשה דברי הכל כשרה כי פליגי משלשה ועד ארבעה מר סבר כיון דלי' בהו שיעור מקו' לא גזרינן ומר

לשון רש"י

סיכך בדבר שאינו מקבל טומאה כגון בקש וכיוצא בו זורקין סכך זה לאשפה ואינו חוזר ומטמא אחרים ואם סיכך בדבר המקבל טומאה כגון בגדים וכלים ואפילו בכלי עץ הרי זה מטמא אחרים ואם נטמא הוא בעצמו אינו חוזר ומטמא אחרים ואם נטמא הוא בעצמו אינו חוזר ומטמא אחרים ואם נטמא הוא בעצמו אינו חוזר ומטמא אחרים ואם נטמא הוא בעצמו אינו חוזר ומטמא אחרים

לשון רש"י

ואם נטמא הוא בעצמו אינו חוזר ומטמא אחרים ואם נטמא הוא בעצמו אינו חוזר ומטמא אחרים ואם נטמא הוא בעצמו אינו חוזר ומטמא אחרים ואם נטמא הוא בעצמו אינו חוזר ומטמא אחרים

לשון רש"י

ואם נטמא הוא בעצמו אינו חוזר ומטמא אחרים ואם נטמא הוא בעצמו אינו חוזר ומטמא אחרים ואם נטמא הוא בעצמו אינו חוזר ומטמא אחרים ואם נטמא הוא בעצמו אינו חוזר ומטמא אחרים

לשון רש"י

ואם נטמא הוא בעצמו אינו חוזר ומטמא אחרים ואם נטמא הוא בעצמו אינו חוזר ומטמא אחרים ואם נטמא הוא בעצמו אינו חוזר ומטמא אחרים ואם נטמא הוא בעצמו אינו חוזר ומטמא אחרים

לשון רש"י

ואם נטמא הוא בעצמו אינו חוזר ומטמא אחרים ואם נטמא הוא בעצמו אינו חוזר ומטמא אחרים ואם נטמא הוא בעצמו אינו חוזר ומטמא אחרים ואם נטמא הוא בעצמו אינו חוזר ומטמא אחרים

רבינו נסים סוכה שהיא גבוהה פרק ראשון

ומר סבר כיון דנפיק מתותיה לבוד גזרינן לה שמא יפיל מזיד ומר סבר כיון דלא שכיח לא גזרינן ומר סבר כיון דמיעט מזיטו גזרינן נמצי למיגזר דילמא אתי לעשות כן בזמן הזה ומר סבר כיון דלא שכיח לא גזרינן ומ"ש תמרין ומר סבר כיון דליכא נסי שיעור מקום דרך הוא לסכך בהן דשרי פ"ג דר' יהודה ס"ל דלעולם קנוס כעיקר קל וחומר ומ"ש תניא כותיה דשמואל ומר סבר כיון דנפקא מתורת לבוד מן דרך לסכך בהן כדי לעשות היכי לא סוכה היכא לגזרינן :

תניא כותיה דשמואל וכו' מתני' סוכה שהיא גבוהה כ' אמות ואינה גבוהה פחות מי' טפחים ואינה רחבה פחות מז' טפחים ואינה מקבלת פחות משלשה דפנות אפילו כל שהן ר' יהודה אומר אם יש בה ג' טפחים על ג' טפחים מקבלת ג' דפנות ואם לאו אינה מקבלת אלא שתים ר' יוסי אומר אפילו כל שהן מקבלת שתים ואפילו אין בה אלא כדי שיעמוד בה אדם ואפילו אין בה אלא כדי שיעמוד בה אדם ואפילו אין בה אלא כדי שיעמוד בה אדם

רש"י

°החזיקו בנדיש לעשות לו סוכה אינה °סוכה: גמ' אמר רב הונא לא שנו אלא שאין שם חלל טפח במשך שבע, אבל יש שם חלל טפח במשך שבעה וחזקו לשם סוכה הרי זו סוכ':

מתני' המישלש דפנות מלמעלן למטן אם גבוהין מן הארץ ג' טפחים פשוטה מלמטן למעלן אם גבוהין מן הארץ י' טפחים כשרה ר' יוסי אומר כשם שמלמטן למעלן עשר טפחי, כך מלמעלן למטן עשרה טפחים הרחיק את הסיכוך מן הדפנו שלשה טפחים פסולה: גמ' אמר רב חסדא אמר אביתי מחצלת ארבעה ומשהו מותרת בסוכה כשהוא דופן היכי עביד תלי באמציעיתה פחות משלישה למטה ופחו, משלישה למעלה דכל פחות משלישה כלבוד דמי א"ר אסי פס ארבע ומשהו מתי בסוכ' כשו' דופן כיוצים לה בפחות משלישה סמוך לדופן כיוצא קמ"ל היא ק"ל דמשך סוכה קטנה שבע, מתני': בית שנפחת יסוכך על גבו אם יש בין הכותל לסיכוך ד' אמות פשוטה פחו' מ' אמות כשרה וכן חצר המוקפת אכסדרה סכ' גדולה שהקיפו כדבר שאין מסבבין בו אם יש תחתיו ארבע אמות פשוטה: גמ'

ר"ש

שאין שם חלל עפח שמתחל' שבבדי' ס"ל כיה עפח גובה שבגדים במקד' תורת ובוחזו' עפחים כשיעו' מקוה ופח"כ הבגדים כל הבגדים לאותו חלל בעבור נעשה כאן מלאין ולא היה עליו שם סכך מהתלה: תחל ים חלל

רבינו נסים סוכה שהיא גבוהה פרק ראשון סוכה

גמ' אמר רב הונא אמר שמואל סכך פסול באמצעיפוסל מארבע טפחי מן הצד פוסל בד' אפות ורב אמר בין באמצע בין מן הצד בארב' אמות והילכת בהא כשמואל דהא רבנן דבי רב כוותיתו סבירא להו והני מילי בסוכה גדולה אבל בסוכ' קטנה בין באמצ' בין מן הצד בשלש טפחים אמר אביי איר שלשה בסוכה גדולה ומיעוט בין בקני בין בשפודין הוי מיעוט בסוכ' קטנ' בקנים הוי מיעוט בשפודין לא הוי מיעוט: למעלה באמצע פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר יש לבוד באמצע וחד אמר אין לבוד באמצע והילכתא יש לבוד דקיימא לן דבכל הרתורה כולה רב אחא ורבינא רבינא לקולא והילכת כותיה: איתמ' סכך על גבי אכסדרא שיש לה פציעין דברי הכל כשרה אין לה פציעין אמ' אביי כשרה ורבא אמ' פסולה אביי אכר כשרה אברי פי תקרה יורד וסותם ורבא אמר פסולה לא אמרינן פי תקרה יורד וסותם והילכת כרבא והאי דאמרינן על גבי אכסדרה לאו על גבי ממש אלא בסמוך לה כדרבתי' ויעל' מטה מנש' ומתרגמינן ודשרון סמיכין עלוהי וזו היא צורתה:

רב אשי אשכחי לרב כהנא דסיכך
על גבי אכסדרה שאין לה פציעין
א"ל לא סבר לה מר יש לה פציעין
כשרה אין לה פציעין פסולה אחי
ליה נראה מבחוץ ושוה מבפנים ויש
אומרים נראה מבפנים ושוה מבחוץ:

מתני'

תמר רב הונא למר שמואל סכך פסול בחמלע פוסל בארבעה כלומר שיש שוח בחמלע הסוכה מפסיק בין זוטן לחמלעי' למה שמימנה ולהלן משום ואילך פסול לפי שיש בין זוטן לחמלעים וסכך פסול ז' טפחים מפסיקות למה שמיניהן כשר ושלך מכאן ואילך כמי שאינו: ולהלכה בסך כמתוק"ל בזוטן ואילך כל כרב אלפסי ז"ל דבין בחמלע בין מן הצד בארבע אמות ברחב ובחמלע בין מן הצד בשלש ברחב ובמיוחס יש הולקי' כל כרב אלפסי ז"ל דבין בחמלע בין מן הצד בשלש ברחב ובחמלע בין מן הצד בארבע אמות

הגאור הקטן

רבינו נסים סוכה שהיא גבוהה פרק ראשון

מתני׳ העושה סוכתו כמין צריף או שסמכה לכותל ר׳ אליעזר פוסל מפני שאין לה גג וחכמים מכשירין: מחצלת קנים ומחצלת גדול׳ עשאה לשביבה מקברת טומאה ואין מסככין בה ולסיכוך מסככין בה ואינה מקברת טומאה ר׳ אליעזר אומר אחת גדולה ואחת קטנה עשאה לשביבה מקברת טומאה ואין מסככין בה ולסיכוך מסככין בה ואין מקברת טומאה: גמ׳ אביי אשכחיה לרב יוסף דגאני בבילת חתנים בסוכה א״ל כמאן כר׳ אליעז׳ שבקת רבנן ועבדת כר׳ אליעזר אמר ליה בריתא איפכא תניא רבי אליעזר מכשיר וחכמים פוסלין אמר ליה שבקת מתניתין ועבדת כבריתא אמר ליה מתניתין יחידאה היא דתני׳ העושה סוכתו כמין צריף או שסמכה לכותל רבי נתן אומר ר׳ אליעז׳ פוסל מפני שאין לה גג וחכמים מכשירין והילכתא כרב יוסף ושמעינן מינה שהעושה סוכתו כמין צריף שהישמעאלי׳ קורין אותו מכנס או שסמכ׳ לכותל בנין שהעמיד הקירות בטרה באויר ורוחק מן הכותל ואטה אותן וסמכן לכותל שנמצא׳ רסוכה שאין לה גג שהיא פסולה ואם הגביהּ לסוכה מן הקרקע טפח או שהרחיק מן הכותל טפח כשרה שהרי יש לה גג טפח וש״מ שמותר לישן בסוכה בבילה שאין לה גג דבין שאין לה גג לא הויא כסוכ׳ בתוך סוכה ושמעינן מינה בילה שיש לה גג אסו׳ לישן בתוכה דהיו כסוכה בתוך סוכה: מחצלת קנים ומחצלת גדולה כו׳:

אבקה

ר״ש״י

מתני׳ כמין צריף כוך של ליידי חוי׳ מיי׳ פ״ו מסוכה הי״ב עושין סוכתו כתוכו העומד ועשוי כצורת שמסופפת והולכות שנגמר מלאכתו וקירוקו תחת: או שסמכה לכותל הטה רבי הקנים על הכותל ולסכך מסופפ לפי הכותל הוא: מחצלת קנים קנין הן ראין נוחה למסכן: עשאה לשביבה הוחיל ויחזקנו לכך עשאה כלי ומקבל טומאת ואין מסככין בה: לסיכוך מסככין בה ואין מקבלת טומאה כלי הוא: גמ׳ בפרקין קמא דמגילה: אביי אשכחיה לרב יוסף דגאני בבילת חתנים בסוכה שאין לה גג: בכר׳ אליעזר דתני׳ סוכה שאין לה גג אפי׳ גבוהה עשרים אמה ואינה כשרה: אבקה

ומפרקין בלה ואם נשתנו מראיהן כשרה: גר״ב גגם׳ מניין כשל היוצא מן הסוכה ניתון בסוכה מלי כשל היוצא מן הסוכה לתוכ׳ כלומ׳ קני׳ היוצאים מלחורי הסוכ׳ כלומ׳ יותן למזון המצטיעים שהיו לתורים של סוכה יוצאים קנים מן הסכך

מזון נסו דכתיב נגון שהוא כחול מכלכה אבל הרב לעפסי ז״ל גר פורקה בהלכות ולפ עשה לה חלף שני פלימין משמע דסגיאת ליה ז״ל לחכילו אבני לפ שכשר חלף בסוכה שיש לה שתי דפנות ושל יותן. שליטים בלבד הוא שיותן על הסכך כדאיתא בגמרא חלף מרוח לחתן ולרוח פסולה דסגיאת ליה לחלפי מרוח לחתן לפ לחמרי׳ ליה ולפי שטה ואלו כי לחמרי׳ יש לה פלימין לפ בסוכתן כחוש מכלכה בסקיקין בדרך רש״י ז״ל חלף נשים לה פלימין בחוטו רוח שליטים חסר מכאן ומחר מכאן. לכיון שיש לה פלימין לחמרי׳ כי הקרה יורד וסוכה על ידי פלימין

גר בסוכה

מפרפ מרוח לחתן לחמרינן כי הקרה יורד וסוכה בלחיכה חסוכי לכל בלליכ׳ חסוכי לפ לובי קיימת כיון דסגיאי׳ ליה לחלפי דמרו׳ לפ לחמרי׳ כי הקרה יורד וסוכה שליטים אבי׳ טפח בנשיון כסוכ׳ למה לי ליימ כי הקרה יורד וסוכה לפ פירכת היא דלא לחמרי׳ הכי חלף בנגון מכפרה סוכה בנין קבוע לכל נסכך דסוכה בעבתי נכלמת הוא לפ: ויש לחתום על מה שכתב הרב אלפסי ז״ל דסכך לחמרי׳ על נבי מכפרה לפ שלא נבה ממש לפ שכתוך לה והוא קיימת דנמרת לחמרי׳ דלפ הוסה לפ לכתוך כלומר שכשוה לפ לחמרי׳ נבי הקרה יור׳ וסוכה שליטים אבי׳ נבי הקרה כיון דלפ קיימת לפ לחמרי׳ כי הקרה יורד וסוכה: גר״ב גגם׳ מניין כשל היוצא מן הסוכה ניתון בסוכה מלי כשל היוצא מן הסוכה לתוכ׳ כלומ׳ קני׳ היוצאים מלחורי הסוכ׳ כלומ׳ יותן למזון המצטיעים שהיו לתורים של סוכה יוצאים קנים מן הסכך

דבניין לבלהו לפ צריך ורבה רב יוסף מוקמי לה בקנים היוצאים לפני הסוכה כלו׳ ברוח הרביעי׳ דפסולה ומבטל חלפה מן הכותל ואלפ״ה כשרה דמן הסוכה היולאי כשהיו כהלכתן ואליבא דאבי׳ עפה דתני״ב דלפ משבח בלילה כשרה ורבה בר בר חנה ת״ר יוהנן מוקי לה בסוכה שרוחב כלפה מהמקה ומיעשה המקה מרובה מלפה מכו דהיינו קלי קלי מהו למודיה קלי קלי מהו משמע לן כיון דבבלילה מלפה מרובה מהמקה כשרה כולה לפי קהה חלוה סכך שהמקה מרובה מלפה ומיהו חפסר דרוקה נסוכה שהיה שבעה על שבעה לכל בסוכה גדולה הרבה דיש בה ז׳ עשרים לו יקר שהמקה מרובה מלפה לריך עיון לם נכשיר לוקי מפני לירוף שהר הסוכה ור׳לוסעים מוקי לה בכון דהיכ׳ סכך פסול פחות מג׳ בסוכה קטן׳ הכיון דלריך מג׳ נתון בסוכ׳ ולהקיף לה רב כוסעים לפ יהא לפ חוור פחות מג׳ כי הוו פחות מג׳ [לפ] מיפסיל בסוכה קטנה ולפסדר ליה רבה זה מלטרף ויש יהנין החקיו וזה מלטרף ולפ יש יהנין החקיו ולהיכ ״ע דהכי פירוסה דלחיכ כיון שהוא כלכה ובסחוס מסכך בשר שבלדין יש יהנין החקיו לכל סכך פסול לפ יש יהנין החקיו ולפ יהא לפ חוור לחמיר עכי ולפ״ה שרי וכל שכן בסכך פסול הלפ חמי׳ כולי האי וכיון שכן היכי מסדר לי ליקב׳ לסכך פסול חמיר עכי דלי הכי כי חת׳ נתון בסוכ׳ ליתי׳ חלפ לפ יש יהנין לירוף ותקשו לן לפ יהא לפ חוור ולפשר דהכי קאמר ליה לפ כדקא סלקא דעתיך דסכך פסול קיל עכי דלדרבה חמיר עכי לעניין ליטב החקיו ולפ״ה קא משמע לן דכיון בסוכה להצטרף ומיהו לישנא דנתון בסוכה לא משמע הכי ובוי בכירוסלמי לחמרינן בהדיה דבלוחר לפ יש יהנין החקיו לפני עיקרו של בר כדבתי רש״י ז״ל דסכך פסול מצטרף ויש יהנין החקיו וכיון דלחמרי׳ נתון בסוכה לגמרי לכל חוור לפ יש יהנין החקיו ומיהו מסתברא דיש יהנין החקיו שיהו מייב לעשות סוכה כמין בית וכבי נמי מוכחת הא לחמר רבה בר בר חנה רוצו החקיו לכל כל שלין בו כדי רלוו ורוצו מסתברא דיש יהנין החקיו שיהו מייב לעשות סוכה כמין בית וכבי נמי מוכחת הא לחמר רבה בר בר חנה חמר רבי יוהנן דסוכה שרובה שלקה מחמקה ומיעשה המקה מרובה מלפה בשרה ומשמע בשבר כולה ליש החקיו ולחמרי׳ דסכך פסול מצטרף ויש יהנין החקיו דעם הר״י הלוי ז״ל דה״ה נפחות מלרבע בסוכה גדולה ליש יהנין החקיו ולחלקו עלוי לומר דחפי׳ בסוכה גדולה דוקא בפחות מלבע מוקי לישנ החקיו לכל ג׳ לפ ובבר בקנקי וה למעלה: מתני׳ העושה סוכתו כמין צריף כוך של ליידין שלורגיה גו לת העשוקות ופשוי כבורת שמספ׳, והולכ׳, ומגו וקירוקו ת׳ לפ שמסכה לכותל הטה רבי׳ הקני׳ על הכותל ולחלן לפני חלין לה גג שלינו ניכר מה הגג ומיהו הכותל: גמ׳ תני׳ חכמים לרב יוסף דגני בבילת חתנים בסוכה לחמר ליה כמאן כר׳ אליעזר פי׳ דבילת חתנים בסוכה כל שהיה נעניין בסוכה שהיה ניוצלת גם קבה פסולה דכל כי היכי גוזלת לפ מבטלה לה לסוכה ומשו׳ הכי שרי לה לעיל כל שהיה בגוזה או חלין נבנה עפה: בריתא חיכפה חניא מלחתי בריתא שמכשיר בפוף בשמתן ר׳ אליעזר מכשיר וחכמים פוסלין לפני חלין לה גג: יחידאה היא מתני׳ דקני׳ לה לסוכה ויש מקשה לה מתני׳ דתני׳ העושה סוכתו כמין צריף או שסמכה לכותל רבי נתן אומר ר׳ אליעז׳ פוסל מפני שאין לה גג וחכמים מכשירין והילכתא כרב יוסף ושמעינן מינה שהעושה סוכתו כמין צריף שהישמעאלי׳ קורין אותו מכנס או שסמכ׳ לכותל בנין שהעמיד הקירות בטרה באויר ורוחק מן הכותל ואטה אותן וסמכן לכותל שנמצא׳ רסוכה שאין לה גג שהיא פסולה ואם הגביהּ לסוכה מן הקרקע טפח או שהרחיק מן הכותל טפח כשרה שהרי יש לה גג טפח וש״מ שמותר לישן בסוכה בבילה שאין לה גג דבין שאין לה גג לא הויא כסוכ׳ בתוך סוכה ושמעינן מינה בילה שיש לה גג אסו׳ לישן בתוכה דהיו כסוכה בתוך סוכה: מחצלת קנים ומחצלת גדולה כו׳: אבקה

נמי משמע

אסקה רב פפא דבקטנה כולי עלמא לא פליגי דסתמא לישיבה קאי כי פליגי בגדולה תנא קמיה דרבנן בחצלת של שיפה ושל נמי נדולה כיסכבין בה קטנה אין מסכבין בה תניא א"ר חנינא כשירדתי לגולה מציאני זקן אחד ואמר לי מסכבין בבודייא ובשבאתי אצל אחי אבא הודה לדברין אמר רב חסדא והיא דלית לידה גרנפא אמר עולא דיני בודיאתא דמחויא אילמיא קיר שלהן מסכבין ברהו תניא נמי הכי מסכבין בבודי ואם יש להם קיר אין מסכבין ואף ע"ג דקא שקיל להו לגרנפ' לא מסכבין בה מידי דדהוה אבליות של כלים שאין מסכבין בהן:

סליקו להו סוכה שהיא גבוהה

הישן תחת המטה בסוכה לא יצא ידי חובתו אמר ר' יהודה נוהגים היינו שהיינו ישנים תחת המטות בפני הזקנים ולא אמרו לנו דבר אמר ר"ש מעשה בטבי עבדו של רבן גמליאל שהיה ישן תחת המטה אמר להן רבן גמליאל לחכמים ראיתם טבי עבדי שתלמי חכם הוא ויודע שעבדים פטורין מן הסוכה וישן לו תחת המטה ולפי דרכנו למדנו שהישן תחת המטה לא יצא ידי חובתו: נמ' תרגמא שמואל במטה גבוהה עשרה טפחים דבין גבוהה עשרה שהיא שיעור סוכה נעשית כסוכה בתוך סוכה ולפיכך לא יצא ידי חובתו:

מתני'

סליקו להו סוכה שהיא גבוהה

הישן לא יצא ידי חובתו היינו שהיינו סבורים שאין לישן בסוכה ואיקר סוכה תניא נמי הכי מסכבין בה קטנה אין מסכבין בה ואין מסכבין בה גדולה ואין מסכבין בה לא קטנה ולא גדולה: גמ' מנא הני מילי אמר רב יהודה אמר שמואל דאמר קרא בסוכות תשבו שבעת ימים כעין שאתה עושה לדירה עראי: ת"ר מעשה בזקן אחד שהיה מסכבין בה ואין מסכבין בה גדולה דיקנו ופאתיו מסכבין בה ואין מסכבין בה לא קטנה ולא גדולה

נו מיסלי מלמעלה הילכך כשלו לכבא מדין סוכה שתחת סוכה נפקא : ואין לגרוס ו"ל ברורי' תלגי ית"ם הוא לן למיחר מכי לגי הילכי דסוכ' שקולק
מסוכה לח מיסלה נמחוק מי' תע"ג דקלונים קטופה ס"ג מהל שתחת הסוכה לח יפסול בפחות מי' תע"ב דקיבשי ולימל דקטופה תמי' כלפוק מי'
לח כפלי ולח נ כפי' ל"ח נכלי' משום הלח קנינים לן נמשם משום לגבוה עשוים ולפי' נרחה דכפלת לפי מפני שיושב תחת מהלל ולח תחת הסוכה
הלח דכל לחהל קנ"ע דומי' דכילה לן מכשיר:גבי זומי' דמשתל לח מבטל סוכה בפחות מי' : ב"תני' המוסך סוכתו בברעי המטה כשרה
ר' יהודה אומר אם אינה יכולה לעמוד בפני עצמה פסולה : גמ' אמר אביי לא שני א"ר אבל סכך על גבי המטה כשרה : ב"תני' סוכה המדובלת ושצירתה מרובה מחמתה
כשרה המעיב במין בית אע"פ שאין הכוכבי נראין מתוכה כשרה : גמ' מאי מדובללת
רב אמר סוכה עגייה ושמואל אמר קנה עולה וקנה יורד רב אמר מאי מדובללת מדולדלת
ורבא אמר מאי מדולדלת שצילתה מרובה מחמתה כשירה ישמואל אמר מאי מדובללת
מבולבלת ותרתי אמר מאי מבולבל ישצילתה מרובה מחמתה כשירה : שצילתה מרובה
מחמתה כו' מתניתא דתנא קמא דצרכה מרובה מחמתה הא
כי הדדי פסול ותנן בפרקא קמא ושחמתה
מרובה מצילת פסולה רא כי הדדי כשרה לא
קשיא כאן מלמעלה כאן מלמטה אם החמה
והצל שוין מלמעלה שבידוע שהצל מלמעל'
שוין פסולה שבודאי שהחמה מלמטה מרובה

על הצל אביר

סדרי כשרה נקט שיעורה מלמטה רחבים מן פתיל ;

ב"תני' כגרעיני המעון מעשה שלוי' יהוד' אמר בן שמעת אמ' בנמ' שקין בוכה שהי
לה קנים שמשלשלת על גב המטה
ורבי יהודה לשעתיי לחזר סוכה
לזירק קנים נעניין : גמ' תנן סוכה
מע"ל ונ' סוכה מעניה נסכך
קנים מעט ויש בה לחיר הרבה לחל
שתין מן גב כיחה : ושמואל אמ' קנה
פועה וקנ' יורד שלח הטון לח פסל
להכניס לח הקנים זה לחל זה לח
לחחד למעלה ופח למטה ולשמעין
מהני דתמרי רוחין כלו הן שוכחין
בסוכה : ורב תני חלח מזוכללת
שצילתה מרובה מחמתה וכשירה :
ושמואל אמר לחיני חלח מזוכללת
ומחה שצילתה מרובה מחמתה : כתן
מלמטה כתן מלמעל' הח לדחיקי בי
מדרשי פסולה דקלי כשים נין דקה
לקנה כמ"ל קנה לחי מעמ"ל פסולה
לפי שחחמ' לויר נרחים בחרן הרב'
חלל של סכך וחפ"ל לדחיקת כי
כשסחמה וחלל שוין בינוני שסכניס
כשוח

ר"ש ע"ז

כיתני כגרעיני המעון מעשה שלוי' יהוד' אמר בן שמעת אמ' בנמ' שקין בוכה שהי
לה קנים שמשלשלת על גב המטה
ורבי יהודה לשעתיי לחזר סוכה
לזירק קנים נעניין : גמ' תנן סוכה
מע"ל ונ' סוכה מעניה נסכך
קנים מעט ויש בה לחיר הרבה לחל
שתין מן גב כיחה : ושמואל אמ' קנה
פועה וקנ' יורד שלח הטון לח פסל
להכניס לח הקנים זה לחל זה לח
לחחד למעלה ופח למטה ולשמעין
מהני דתמרי רוחין כלו הן שוכחין
בסוכה : ורב תני חלח מזוכללת
שצילתה מרובה מחמתה וכשירה :
ושמואל אמר לחיני חלח מזוכללת
ומחה שצילתה מרובה מחמתה : כתן
מלמטה כתן מלמעל' הח לדחיקי בי
מדרשי פסולה דקלי כשים נין דקה
לקנה כמ"ל קנה לחי מעמ"ל פסולה
לפי שחחמ' לויר נרחים בחרן הרב'
חלל של סכך וחפ"ל לדחיקת כי
כשסחמה וחלל שוין בינוני שסכניס
כשוח

רחבים מן פתיל ;

סדרי כשרה נקט שיעורה מלמטה

על הצל אביר

ב"תני' המוסך סוכתו בברעי המטה כשרה
ר' יהודה אומר אם אינה יכולה לעמוד בפני
עצמה פסולה : גמ' אמר אביי לא שני א"ר
אבל סכך על גבי המטה כשרה : ב"תני'
סוכה המדובללת ושצירתה מרובה מחמתה
כשרה המעיב במין בית אע"פ שאין הכוכבי
נראין מתוכה כשרה : גמ' מאי מדובללת
רב אמר סוכה עגייה ושמואל אמר קנה עולה
וקנה יורד רב אמר מאי מדובללת מדולדלת
ורבא אמר מאי מדולדלת שצילתה מרובה
מחמתה כשירה ישמואל אמר מאי מדובללת
מבולבלת ותרתי אמר מאי מבולבל ישצילתה
מרובה מחמתה כשירה : שצילתה מרובה
מחמתה כו' מתניתא דתנא קמא דצרכה מרובה מחמתה הא
כי הדדי פסול ותנן בפרקא קמא ושחמתה
מרובה מצילת פסולה רא כי הדדי כשרה לא
קשיא כאן מלמעלה כאן מלמטה אם החמה
והצל שוין מלמעלה שבידוע שהצל מלמעל'
שוין פסולה שבודאי שהחמה מלמטה מרובה

מחרים א כלומר וכמו שמשלמל עם סכך לכל כשסח כשרה פרקמקוח לח מיירם כשרה פרקמקוח' כלו' וכמוסם' מיירם : ב וכמוסם' מיירם כ"ש
כשרה ר' יהודי הכל : ג כשסח רבי יהודה דקמני נד"ח כשים כמן שמח וכיולן מוקי שמח ושיהו כמי רש"י ומוסם' מיירם מוקי לה כשים ומשום הלמי משום שלשה מהן
שמח מכל לחן כיולן מוקי שמח ושיהו כמי רש"י ומוסם' מיירם מוקי לה כשים ומשום הלמי משום שלשה מהן : ד וכן דשח מוסם' ר"ל לחל חם ב מכך למכשיר ס"ב כשים לין לו לוכ ג' כשים חכל כו לוכ שלשה פלגוי דמו וכל לחל שלי"ל

אמ' רב פפא היינו דאמרי אינשי כוזא מלעיל כאיסתירא מלרע : מתני' העושה סוכתו בראש העגלה או בראש הספינה כשר ועולין לה ביום טוב בראש האילן או על הגמל כשר ואין עולין לה ביום טוב שתי בידי אדם ואחת באילן או שתי באילן ואחת בידי אדם כשרה ואין עולין לה בי"ט שש בידי אדם ואחת באילן כשרה ועולין לה בי"ט זה הכלל כל שאילו ינעל האילן ויכולה לעמוד בפני עצמה כשרה ועולין לה ביום טוב העושה סוכתו בין האילנות והאילנות דפנות לה כשרה שלוחי מצוה פטורין מן הסוכה ומשמשיהם פטורין מן הסוכה אוכלין

רש"י

כוזא מלעיל ואיסתירא מלקחת כשהנקב רחב טפחים ומלעלה מיעוט וזו חתכו רחב מלמטה כיעור מלעיל כך פרש"י ז"ל אבל ר"ת ז"ל הקשה ז"ל דה"ל למימר איפכא דכוזא מלעיל כאיסתירא מלרע ק"ו ומה ליסטים הוא דמחמיר בכוזא מחמיר ולא קוזיא היא דלמא ר"מ (לוקח) ס"ל כנענין זוטן שנתן ומסכך פסול דכי היכי דלמאי' דמסכך בפסול לא מקרון רובה ס"נ לגמרי נמי כסוכה לית לה מסכך בפסול רוב"ה כי הדרי סרו והיינו דלקי לן בפיר מתני' דמקרא סוכתו נמשפוני לו בתרוכות ממש

נרמצוה

מס"ם ריוח ניניהן כמוהן כמרה לגיבוי דרב פפא כדלקמן גם"ק שלא"ם שמסכך פסול הסות פרון לענין הכשרה דסכה כשרה לפי שאין מסולה דבר על הכשרה אבל נאזור לי לומר כן שכיון שאם מה שיש מלמעלה אינו מיר רבה מלמעלה וסוכה בלא תלוי מילף מרי פרון שלא מחוכה על העומד ולרב סוכת בריה דרב יהושע דאמר פרון כעומד לקור רבי יהושע בן לוי כבי הדלי מלמעלה עומד מרוב מלמעלה ומלמעלה נמי כי הוה בי הדלי עומד מרובה על פסולו כבי הדלי מלמעלה דרב הונא בריה דרב יהושע בן לוי כבי הדלי נהגו אי נמי נראה לי שוד ק"ק ר"ת ז"ל גם"ק דקדושין משמע דווחא ניסים שיעורים מפסקינן דקתני' מלקחת כשהנקב רחב טפחים ולא כמאכלת ולא כמחתכת ולא כמגרה ולא כמגל ולא כמגרפה ולא כמזרה ולא כמזלג ולא כמזמרה ולא כמזרה ולא כמזלג ולא כמזמרה ולא כמזרה ולא כמזלג ולא כמזמר

ולא משמע דלהוי מפברים מראיית רבן ברגל אי הוו מהדרי למגנא בסוכה כשרה ועוד מדאמרינן חתן פטור מקריית שמע עד מוצאי שבת אם לא עשה מעשה ואם איתא דביכול לקיים את שתיהם מיחייב נימא דאיבעי ליה ליתובי דעתיה כדאמר גבי אבל וליקיים תרוייהו ולא מצית אמר דלא מצי ליתובי דעתיה דהא תנן חתן אם רצה לקרות לילה הראשון קורא ופרק היה קורא נמי אמרינן החופר כוך למת פטור מק"ש ומן התפלה ומן התפילין ומכל מצות האמורות בתורה ובודאי דרכן של חופרין דבתר דמתו בה עובא מיפשי פורתא והדרי ומתו ובעידנ' דמיפשי למה הוא פטור לתת פרוטה לעני העומד אצלו ובודאי דהחופר כוך למת כדרכו שנינו ובפ' מי שמתו נמי תניא המשמר את המת אע"פ שאינו מתו פטו' מק"ש ומן התפלה ומן התפילין ומכל מצו' האמורו' בתורה והא משמר ודאי אפשר לו לקיים כמה מצות ולמה אמרו פטו' לפיכך נ"ל דהעוסק במצוה פטור מן המצו' אע"פ שיכול לקיים את שתיהן וההיא דנדרי' לא מוכחא מידי דודאי בשעה שהאבדה משומרת בתיבתו לא מפטר דעוסק במצוה אמרי' ולא מקיים מצוה ומי שאבדה אצלו אע"פ שהוא מקיים מצוה אינו עוסק בה אלא בשעה שמנערה לגרבה ובההיא שעת' ודאי פטור למיתב פרוטה לעני אע"פ שאפשר לקיים את שתיהן ולחזור לנערו אלא בהכיא גונא לא שביח והיינו עשאה דמפטר רחמנא חתן אע"ג דאפשר ליה ליתובי דעתיה ולקיי' את שתיהן וכדלתיבנ' ילפינן כל שהוא עוסק במלאכתו של מקום לא חייבתו תורה לעורה מלקיים מצות אחרות אע"פ שאפשר : ומיהו מודינא ודאי שכל שאינו צריך לעורה כלל אלא כדרכו במצו' ראשונ' יכול לגאת ידי שניה דבכי האי גונא ודאי יצא ידי שתיהן ומהיות טוב אל יקרא רע ומשום הכי פרכי בגמ' עליה דר' אבא בר זבדא אמר רב חתן ושושביניו פטורין מן הסכה וליכלו בסכה וליחדו בסכה דאע"ג דהעוסק במצוה פטור מן המצוה אפי' הכי אין דרך המשמחין לשמח חתן וכלה בחופה בלבד אלא אף בהדרי' ובעליות וכסכה משמחין אותן ומשום הכי פרכי דכיון דכי אתיהו מצו' עבדי יצאו ידי שתיהן ומיהו כל שצריך לעורה פטור ומשום הכי רבנן דהוו שלוחי מצוה הוו גנו חוץ לסוכה דכל זמן שליחותן עוסקים במצוה מיקרו ולא היו חייבי' לקיים מצות סוכה : אוכלין ושותין עראי חוץ לסכה מפרש בגמ' דאכילת עראי היינו כד טעים בר בי רב ועייל לכלה דהיינו כבילה דכל כי האי גונא לא חשיבא ולא הויא כעין קדורו ודקאמר שותין עראי הכי קאמר דאם שותה פעם אחת עם אכילת עראי אינה נחשבת קבע והכי משמע מדלא בעינן בגמ' כמה שתיית עראי וכן פרש"י ז"ל כד טעים בר בי רב שטועם מלא פיו ושותה : מעשה שהביאו לרבן יוחנן בן זכאי בגמ' פרכי' מעשה לסתור דהא אמרי' אוכלין ושותין עראי חוץ לסכה ובתר הכי מייתי עובדא במידי דעראי דהיינו לעשות את התבשיל ושתי כותבות ודלי של מים ואמר העלום לסוכה ומפרקי' חסורי מחסר' והכי קתני אם רצה להחמיר על עצמו רשאי כלומר דלא חשיב כמי שאינו מצוה בדבר ועושהו שנקרא הדיוט ובתר הכי קתני ומעשה בר' צדוק שלא החמיר על עצמו לומר שאם רצה ת"ח שלא להחמיר על עצמו בכך רשאי ולא הוי כמי שאינו מדקדק במצות ופרכי' עלה בגמ' דמדקאמר ובשהביאו לו לר' צדוק אוכל פחות מכבילה אכלו חוץ לסכה משמע דהא כבילה בעי סוכה ולימא תיהוי קיובתיה דאביי דאמ' דאכילת עראי היינו כד טעים בר בי רב ועייל לכלה דהיינו כבילה ומפרקי' דאין כ"ג דאפי' כבילה לא בעי סוכה אלא דנקט פחות מכבילה דמשום הכי נטלו במפה ולא כעל ידיו ולא בירך גם כן אחריו אבל כבילה היה צריך נטיל' ידי' וברכה וקרינן עראי טעימת קבשיל מפני מיעוט שיעורו ודלי של מים נמי משום דלא חשיבי ושתי כותבות מפרש רבה בפרק בתרא דיומ' דלא הוו עראי משום דזוטר שיעוריהו אלא משום דפירי לא בעו סכה כדאמרי' התם אמר רבה כותבת הנסה שאמרו יתירה מכבילה ואוקבינן עלה ממתני' דתנן מעש' והביאו לו לעשות לרבן יוחנן בן זכאי את התבשיל ולרבן גמליאל שתי כותבות ודלי של מים ואמר להם העלום לסכה ותני עלה לא מפני שהלכה כן אלא מפני שרצו להחמיר על עצמן ובשנתנו לו לר' צדוק אוכל פחות מכבילה נטלו במפה ואכלו חוץ לסכה ולא בירך אחריו הא כבילה בעי סכה ואי ס"ד כותב' הנסה שאמרו יתרה מכבילה השתא שתי כותבות בלא גרעיניהן לא הוו כבילה כותבת הנסה ובלא גרעיניהן יתירה הוויא מכבילה ועלה אמר רבא (לא מפני שהלכה כן אלא) היינו עשאה משום דהוו להו פירי ופירי לא בעו סכה והרב אלפסי לא הביאה בהלכות משמע דס"ל דליתא להוא פירוקא משום דרב' אמרה לקיומי מימריה דאמר דכותבת הנסה יתירה מכבילה אבל משמע דמסקנא דסוגיא דהתם דכותבת הנסה חסרה מכבילה הילכך שפיר מצינן למימר דשתי כותבות בלא גרעיניהן לא הוו כבילה ועוד כתב הרמב"ן ז"ל דמדחיא נמי מדאמרי' הכא דאכילת עראי היינו כד טעים בר בי רב ועייל לכלה דהוא כבילה או כשתי בילי' וכיון דכבילה פטורה מן הסכה ממילא אסתלקא קושיא דאתינן עלה התם מהא דתנן ובשנתנו לו לר' צדוק אוכל פחות מכבילה אכלו חוץ לסכה ודייקינן מינה מעיקרא הא כבילה בעי סוכה ולפום הכי הוה קשיא להו התם השת' שתי כותב' בלא גרעיניהן לא הוו כבילה כותבת הנסה יתרה מכבילה אבל כיון דאסיקנא בסוגיין [דהא] דהא כבילה סוכה הוא דלא בעי אבל בעי ברכה ובעי נטילת ידים וכמו שכתבתי למעלה ממילא אסתלקא פרכין ולא צריכין לפרוקי דרבה דאמר משום דהוו להו פירי ופירי לא בעו סוכה אלו דבריו ז"ל ומה שכתב ז"ל דכד טעים בר בי רב ועייל לכלה היינו כבילה' או כשתי בילי' לא ידעתי מה הוא דכד טעים בר בי רב היינו כמו שמחזיק בית הבליעה בפעם אחת דהיינו כבילה וכן פרש"י ז"ל ואם תרצה לומר דאפי' הכי אסתלקא קושיא דאסיק עלה התם דכיון דכבילה פטור מן הסוכה אפשר דשתי כותבות בלא גרעיניהן לא הוו יתר מכבילה הא ליתא דודאי התם הכי בעי' (כבילה וכן פרש"י ז"ל) למימר דשתי כותבות בלא גרעיניהן הוו כבותבת וגרעניתה ודאיה לדבר מדאמרי' התם א"ר ירמיה אין שתי כותבות בלא גרעיניהן לא הוו כבילה כותבת הנסה וגרעניתה יתר' מכבילה אמר רב פפא היינו דאמרי אינשי תרי קני תמרי קבא דקשייתא ופרח [ופריח כלומר ושודף כמו סרח העודף] ואם איתא דמאן (דפריך נמי מודה דכותבת הנסה וגרעניתה יתר' מכבילה שתי כותבות בלא גרעיניהן מיהא הוו כבילה מאי קאמר היינו דאמרי אינשי דמאן) דפריך נמי מודה הכי דכותב' הנס' וגרעניתה יתיר' משתי כותבו' בלא גרעיניהן אלא דבעי למימר דכיון דכותבת הנסה יתירא מכבילה שתי כותבות [בלא] גרעיניהן מיהא הוו כבילה מאי קאמר היינו דאמרי אינשי דמאן דפריך נמי מודה בהכי : הילכך על כרחין למאן דאית ליה דכותבת הנסה וגרעניתה יתרה מכבילה שתי כותבות וגרעניהן כבילה הילכך אע"ג דאסיקנא דבכבילה לא בעי סכה אפי' הכי כיון דשתי כותבות על כרחין לרבא יתרות מכבילה לא מיפרקא מתני' אליביה אלא משום דהוו להו פירי ופירי לא בעו סכה ולפי' איני דוחה שיהא *נראה פירוקו של רבה ממאי דאסיקנא הכא כבילה לא בעי סכה דאכתי קשיא ליה מתני' אלא דהתם נהטיין לפום ריהטא דאפי' כבילה בעי סוכה וה"ה נמי [דקיימא] לן לפום מסקנא דרבא נדחה כיון דיתר מכבילה מיהא בעי סכה אבל ודאי אפשר דכיון דעקר מימריה דרבה דאמר דכותבת הנסה יתירה מכבילה לא סליק התם בהיא שמעת' דיניה נמי דפירי לא בעו סכה דאיתמ' לאוקמי מימריה לא סליק : ובשנתנו לו לר' צדוק אוכל פחות מכבילה נטלו במפה לא [נטל אותו] בידיו אלא כרך ידיו במפה משום נקיות דקסבר פחות מכבילה לא בעי נ"י כך פרש"י ז"ל ולא היה צריך לפרש האי דנטלו במפה משום נקיות דרבי צדוק כהן היה כדמוכח בפרק מי שמתו והיה אוכל על טהרות תרומה וידים שניות הן ופוסלות את התרומה שזו אחת מי"ח דבר דבפ"ק דשבת ואפי' פחות מכבילה מקבל טומאה כדמוכח בפ"ב דטהרו' דתנן אין בו כבילה הוא טמא והכל טהור : ולא ברך אחריו ברכת המזון דדריש בר' יהודה ואכלת ושבעת אכילה שיש בה כדי שביעה והיינו כבילה אבל לפניו בבל דהו בעי ברכה שהרי נהנה ואסור ליהנות מן העולם הזה בלא ברכה : גמ' כל מחיצה שאינה יכולה לעמוד ברוח מצויה שהרוח מוליכה ומביאה אינה מחיצה ומתני' דתנן העושה סכתו בין האילנות והאילנות דפנות לה כשרה מוקמי' לה אליביה באילנות קשין שאין הרוח יכול לנענען ודעבי' ליה נופיה בהוצא ודפנא כלו' שמחזיקנו בענין שלא ינענענו הרוח :

בשבתך

אוכלין ושותין עראי חוץ לסוכ' מעש' שהביאו לו לרבן יוחנן בן זכאי לטעום את התבשיל ולרבן גמליאל שתי כותבות ודלי של מים ואמרו העלום לסוכה וכשנתנו לו לרבי צדוק אוכל פחות מכביצה נטלו במפה ואכלו חוץ לסוכה ולא בירך אחריו : גמ' אמר רב אחא בר יעקב כל מחיצה שאינה יכולה לעמוד ברוח מצוי' אינה מחיצ' וכן הילכת' : שלוחי מצוה פטורי' מן הסוכה מנלן דת"ר

בשבתך

רש"י

אוכל פחות מכבילה מאכל פחות מכבילה : נטלו במפה לא נטל ידיו אלא כרך במפה משום נקיות דקסב' פחות מכבילה אין צריך נטיל' ידים ואין צריך סוכה וא"צ ברכת המזון אחריו דדריש כרבי יהודה דאמר ואכלת ושבעת וברכת אכילה שיש בה שביעה והיינו כבילה אבל לפניו אפי' כל דהו בעי ברכה : גמ'

לעוסק

בשבתך בביתך פרט לעוסק במצוה בלכתך בדרך פרט לחתן א"ר אבא בר זבדא אבר רב אבל חייב בסוכה פשיטא מהו דתימא הואיל ואמר רבא מצטער פטו' מן הסוכה ס"ד אמינ' האי נמי מצטער הוא קא מ"ל ה"מ צערא דמצילא אבל הבא אידו קא מצער נפשיה דמיבעי ליה לאותיובה דעתיה א"ר אבא בר זבדא אמ' רב החתן יהישן שבזינין וכל בני חופ' פטורין מן הסוכה כל שבעה : ת"ר החתן והישן שבזינין וכל בני חופה פטורין מן התפלה ומן התפילין וחייבין בקריאת שמע משום רבי שילא אמרו חתן פטור והישן חייב חופה חייבין תניא רבי חנינא בן עקביא אומר בותבי ספרי תפילין ומזוזות הן ותגריהן ותגרי תגריהן וכל העוסקים במלאכת שמים לאיתייי מובר תבלת פטורין מקריאת שמע ומן התפלה ומן התפילין ומכל מצות דאאורות בתורה לקיים דברי ר' יוסי דגלילי שהיה אומ' העוסק במצוה פטור מן המצוה : ת"ר החולבי דרכים ביום פטורין מן הסוכה בי' וחייבין בליל החולבי דרכי@ בלילה פטורי' מן הסוכה בלילה וחייבין ביום והולבי לדבר מצוה פטורין בין ביום בין בלילה כי האי דרב חסדא ורבה בר רב הונא הון עיילי לשבתא דרגלא דבי רייש גלותא הוו גאנו ארקתא דסורא אמרי שלוחי ציבורא אנן ופטורין : ת"ר שומרי העיר ביום פטורין מן הסוכה ביום וחייבין בלילה שומרי העיר בלילה פטורין מן הסוכה בלילה וחייבין ביום שומרי גנות ופרדסי פטורין בין ביו' ובין בליל ולי[ע]בדו סוכה התם ולישבו אנ' אביי תשבו כעין תדורו רבא אמר פרצה קורא לגנב מאי בינהו אימא

בינהו דקא מינטר כריא

רש"י

לעוסק במצוה שאינו חייב בה"ג מסי"ס בגמרא מפרש ס"מ"ש : פרט לחתן דלפ על גב דהוה נמי טרוד במצוה מיצטריכי קרא דלא תימא כיון דחתן הוא פטור לא עורח ועוסק מלאכת מצוה גידי' הו מהלך למצוה אבל חתן עטרה נמסכת נעולה לפי שהיו לוקחין קרא : פטורין מן הסכך דכתי סוכה : ומן התפילין מפ' בשכרות ובקטן רשם : וחייבין בק"ש במצות כוונה אינו אלא פסוק ראשון ויכולים לישב דעתן שעה קטנה כדי פסוק ראשון : חתן פטור דטרוד ושאר כל בני חופה חייבין לפי שאין להן [להני תנאי] העוסק במצוה פטור מן המצוה : קריין לעוקה מן למצור להמליון לעור לפס : שומרי הכלה לעיניהן : הולבי דרכים ניו פטורין מסוכה כיום לבוקר כסוכת העבו כעין ישיבת ביתו כמ שיתבאר ביתו כל יומות העבה אינו נמנע מלבוא בדרכים כסוכה כך כל יומות החג שיש י"ט לא בריבו הכתוב למנוע: הולבי דרכים כל מקום לפי פטורים ביום ובלילה"פ שאין הולכין אלא ביום משום הטרידי ולתוגים במחשבת מקום וחקוקים פטורין מן המצה : שלוחי מצוה מן שבאו לעשות הדבר ולקבל פני רשם גדולה : לרקוק על שפת הבור : שומרי גנות ופרדסי מן זיון מסה : כעין תדורו בדרך שהוא דר כל השנה בביתו הוקיקו שבהוה להבית דירתו ולשר בסוכה עם משלו ולפי קטנים ולשוטיהן הוה אינו יכול להכיחם שם מבני העורה : פירלה קורלה לגנב מל שדיוש הוה בשבגנב רוצה לוקו יושב בסוכה בלילה הוא נכנס לגנוב פירות לרוח בחרת : כריא

וכיון שכן י"ל לחפי' שלא במקו' חובה מנרכין ברכת חקנים דהא ברכה אע"ג דמשום שחחה קא חקיל לא חקיל בחובה ובכה"ג דמשום שחחה לא חקיל בחובה ובכל מקו שנהגו לברך ברכת חקנים בכל אחת מבתי החבורה כל ומן שבחתן או בכלה הם שם בכל מ"מ יש לחוש לדברי רבנוקינו הנרפקים בעלי התוס' : ת"ש וכל המוצינין וכל בני חופה פטורין מן התפלה משום דבעיא פטורין מן התפילין משום דבעיא פטור מק"ש דשרייר וחייבין בק"ש משום דמצות כוונה אינו אלא פסוק ראשון ויכולין ליישב דעתן שעה קטנה כדי פסוק ר' : מ"ש ר' שילא דאמרו חתן פטור מק"ש דשרייר ושאר בני חופה חייבין ולית להו להני קמאי דטעמא משום דבעיא פטורין מן התפלה ומן התפילין משום דבעי כוונה ולאו בני כוונה נינהו כדקאמינא דו היא שעה רש"י ד"ה ל' ובני חיימא והא מבל לאו בר כוונה הוא ופ"ה חייב בכל המצות כולהו משום דתעבורות בהוראה משום דלאינעבי ליה ליקוטי דעקיבי"ל דליפטר לחבל נמי פטור אבתפלה ובקטן אין זה מחמת' חון מן התפלין מ' נתן מאי שנא הא לאו מיחייב ובתפלה נמי חיים לו לחיובים אבל לפטור לחבל נמי פטור אבתפלה ובקטן אין זה מחמת' לא חיים לו לחיובים עליה ליקוטי דעקיבי לפי לדחוק ולומר על העק רש"י ד"ה ובני [ללת] דנמי [ללת] סבירא ליה דעסוק במצוה פטור מן המצוה משום דבעיא כוונה ולאו בני כוונה נינהו ולפי דבקטן אין זה מחמת' לא בעיא כוונה אבל בחבל דאדם גדיל הוא מחמת' לא בעיא כוונה אפי' קטן שעסוק במצוה פטור מן המצוה מיהו מצוה סביר' ליה דבקטן ש"מ דליכא שיורא כלל ולא מיחסי כיום מיני דאיכא בינייהו ומשום הכי נהי דכל אלא בעל חתן פטור דשרייר אפי' מק"ש בתחר בעילה חייב ג"כ דחתן ואינו לילך שיורא כלל ולא מיחסי כיום מיני דאיכא בינייהו ומשום הכי נהי דכל אלא בעל חתן פטור דשרייר אפי' מק"ש בתחר בעילה חייב ג"כ דחתן וכני חופה נחר נשואין ובעילה לא מיקרו עוסקין במצוה ואיפשיטרי מכבה מצוה למטערין הן כל היכא דלא חתן נהני כלל ומשום הכי חייבין כל אחר המצות חון מן התפלה ומפלין לחיכא שכרוה ורפיה שה היה דעת הרב אלפסי ז"ל שהניחה בהלכות שלו לדברי רש"י ז"ל דלא כהלכתא היא : ומן התפילין ומפלין לחיכא שכרוה ורפיה שה היה דעת הרב אלפסי ז"ל שהניחה בהלכות שלו לדברי רש"י ז"ל דלא כהלכתא היא : הולבי דרכים ביום פטורין מן הסוכה ביום וכבוכי נסבוכו מקנו הן וקנייהן לקוחה מהן כדי למכור ולהמליון לגריך להן : שומרי תבלת לעיניהן : הולבי דרכים ביום פטורין מן הסוכה ביום לבוקר כסוכת העבו כעין ישיבת ביתו כמ שיתבאר ביתו כל יומות העבה אינו נמנע מלבוא בדרכים כסוכה כך כל יומות החג שיש י"ט לא בריבו הכתוב למנוע: הולבי דרכים כל מקום לפי פטורים ביום ובלילה"פ שאין הולכין אלא ביום משום הטרידי ולתוגים במחשבת מקום וחקוקים פטורין מן המצה : שלוחי מצוה מן שבאו לעשות הדבר ולקבל פני רשם גדולה : לרקוק על שפת הבור : שומרי גנות ופרדסי מן זיון מסה : כעין תדורו בדרך שהוא דר כל השנה בביתו הוקיקו שבהוה להבית דירתו ולשר בסוכה עם משלו ולפי קטנים ולשוטיהן הוה אינו יכול להכיחם שם מבני העורה : פירלה קורלה לגנב מל שדיוש הוה בשבגנב רוצה לוקו יושב בסוכה בלילה הוא נכנס לגנוב פירות לרוח בחרת : כריא

שאם יבא בסוכה כשירה הגנב שהוא יושב שם יגנוב פירות : לוקו בינייהו דקא מנטר

כריא דפירי לאביי פטור ולרבא חייב והילכתה כרב: תולים ומשמשיהן פטורין מן הסוכ' ת"ר חולה שאמרו לא חולה שיש בו סכנה אא"א אפי' חש בעיניו ואפי' חש בראשו אמר רש"ב בג פעם אחת חשתי בעיני בקיסרי והתי לי ר' יוסי ב"ר לישן לי ולמשמשי חיין לסוכה רב שרא לרב אחא בר אדא למיגני בבילה בסוכה מישו בקי רבא שרא לרב אדא ברדלא למיגנא לבר מנטללתא מישו סירחא רבא לטעמי' דא"ר מצטער פטור מן הסוכה והא אנן תנן חולים ומשמשיהן פטורין מן הסוכ' חולי אין מצטער לא אמרי חולה היא ומשמשיו פטורין מצטער הוא אין ומשמשיו חייבין: אוכלין אכיל עראי לסוכה מאי אכילת עראי אמר אביי כר טעו בר בי רב ויעיל לכרה ת"ר אוכלין אכילת עראי חיין לסיכה ואין ישנים שנת עראי חיין לסוכה מ"ט אמ' רבא לפי שאין קבע לשינה "אמר רב חסדא אסור לישן ביום יותר משינת הסוס וכמה שינת הסוס שתין נשמי אביי היה נייס כמיזל מפומבדיתא לבי קיבי קרי עליה ר"ש עד מתי עצל תשכב מתי תקום משנתך: "מתני' רבי אליעזר אומ' ר' סעודות חייב אדם לאכול בשבת אחד ביום ואחד בלילי וחכ"א אין לדבר קצב חיין מלילי י"ט הראשון בלבד ועוד א"ר אליעזר מי שלא אכל בלילי י"ט הראשון ישלים בלילי יום טוב האחרון וחכ"א אין לדבר תשלומין ועל זה נאמר "מעות לא יוכל לתקן וחסרון לא יוכל להמנות: גמ' וחכ"א אין לדבר קצבה וכו' דגמרינן ט"ו ט"ו מחג המצות מה חג בציבור ליל' הראשון חובה לכתחי' "בערב תאכלו מצו' מיכאן ואילך רשות אף כאן לילה הראשון "חובה מיבאן ואילך רשות תניא ר"א אומר אין יוצאין מיסוכ' לסיכה ואין עושין סוכ' בחולו של מועד וחכמים אומרי' יוצאין מסיכה לסוכ' ועושין סיכה בחולו של מועד ושוין שאם נפל "שחזור וגוב' אותה בחולו של מועד תניא "ר' אליעזר אומר כשם "שאין אדם יוצא ידי חובתו ביום טוב ראשון של חג בלילו של חבירו דכתיב ולקחתם

תור אור

ריש"י

כריא דפירי כרי של פירות שהוא תמיד לפנינו ויכול לשמרו מתוך סוכתו ואין זו מרפה קורתה לגגה: מסוס נתרנגוסת קרקע לגגה שהוא עוזהן בהן קרקשות הסוכה ולא שיהא ריחה מתוק לפי שאין מיפסלה סופה כשתמר לעיל הני שולי ושוליי אין מסככין בה לכתחילה ריחיהו שניהן לבו ונפיק ליה מיניה לפלה נקוד כשהולכין לנוח ממדרך ונוהג שמא ימצנם מי המטות והשומט מלא פיו ושופה: תמר רבא לפי שאין קבע לסיכה אין בה חלוק בין קבע לעראי לשמרי לענין סוכה שפעמים שאין מצנפת כי אם מעט ואין כאן הילוך לגבי סוכ' כל שהוא מקריח שינת קבע: גמרא' נגמרה קני יבן לחם נקפליו שינת פרקי אכל לא שינת קבע ולא עראי ומניין לירך לא קבע ולא עראי ומניין לירך בין קבע בין עראי לא קבי' כה לשון מיטרח לשמרן בסוכה ומה שינת פרקי קני רמי בר יחזקל כדי הלוך מיל תמה ובכי פירושה כדי נקיט להו כיוצ' לא קבע ולא עראי שמא יפלו מידו למנחי בריסיה עראי מוכר קבע לסוכר שמא יפיח: דפרים סורחת עליהן ובניהן אצל מרחשוקין בין קבע בין עראי א וכן הר"ו פלוי ז"ל לה הכי קיימ"ל מם"ס שהרב אלפסי ז"ל לא כתב ברייתו כלל בהלכותיו ורשיקי לחלוק מהכמי הדור שבתב דלא שמעינן על כל הני מתניי'תא דלא תר' יהוי כמיניו דאם תפלין ברייתו גוף נקי בתליצ בעל כופים וכלכרים אבי ורבע שלא יפיח בהם ולא יהיו בהן וכל שיהם בשמע בין קבע בין עראי עד כאן: ובכך עליו הרחב"ן ז"ל דהכם מהכמי הדור שבתב דלהרבי יהלי שמניון לחין ישנוהם כלל יפה כח שלא כירים כל זרעיו ובשעם לבי שחין יכולין לשער כדי הלוך מלא חמה הילכך חין ישנין בהן כלל בשהן נרחבו וכ"ם בשהן בינוני מבל דפרים סורחת עליהן ומניני בלנו מוכר ליהן כל שיהם בדחיק'בנרבות מניחן בין בר לבסם שלא בכוון ר"ת לפי שהיו מיניחין שמא מתוך שינתו יניח רחבו עליהן ודבר זה בבר הוכירו הרב בנרבו ואין צורך לאן הבריי'תו ועוד מני תום' דרבה לחמ' חין קבע לשינה לא בא לסיקור דברי ר' יוחנן שבעמיד בריחק לקפילין במניח רחבו בין בדבין לחי לאו הבי אסור לבי שבערתי הוא קבע משקה חין לבו בקבע ולא עראי שלא ת"ב מניח רחבו בין בדבין לפיכך לא בתב הרב ז"ל בריחק בחצעים ב וכתב הסופרים בבל והמדקק בבל: כתני' דבי ליעזר תומר י"ל שעורות חייב אדם לאכול בסוכה מפרס טעמא בגמרא דאמר קרא (ויקרא כג) בסוכות בשבעת ימים תשבו בל האזרח יישבו בסוכות קשבו שבעת ימים בשבו בסוכה מהם בדירה קבועה ומהם בלילה אף סוכה מהם בין ומהם בלילה אף סוכה מהם בדירה ומבן תמרי בדירה מה בדירה אי בעי מכיל ואי בעי לא מכיל אף בלילה אי בעי מכיל ואי בעי לא מכיל ולא בעי לא מכיל בלל אי נמי אי בעי מכיל אי בעי לא מכיל אף בדירה ג' שאכלו סוכה דחייב אדם לאכול בה כמה בשבועות וכי' ר"ת דאמרי' תומר תומר מתוך שהוא יכול לישן בה אינו חייב אדם לישן בה אלא בדבר שהוא יכול לישן בה ולא בדבר שאינו יכול לישן בה אלא לפרקים ואין בה חילוק בין קבע לעראי לענין סוכה שהרי אדם עלול לישן בה לפרקים ואין בה חילוק בין קבע לעראי לענין שפעמים שאינו מצנפת כי אם מעט ואין כאן הילוך לגבי סוכה: שהיו קבע לעניין שאינו חייב אדם לישן בה אלא בדבר שהוא יכ

רש"י תורא"ר

לכם משלכם להוציא לחם המשול ולחם הפנוי : כל האזרח בישראל ישבו בסוכות למשמע סוכות אחת, ולכאורה ישראל ישבו בה זה אחר זה : כל שיעור ושיעור קורא כלום לומר כרוך אחריהם לקרוקה ולעגות עד שתכלה אש : קורא ולא שומעלת לריך לומר

מור ס"ד סוף : קנט בין לחיוב בין לרשות : ומשנן בסוכה למערב הקרי ומקרי לקרא מקרא שבכתובים ולעגות מעניות הערוכות ושניות ושגורות בפיו : בר ממעלת קלמוד שיש בו עורה לשנות וכן שמעתי, דלמודי שיהיו נחות אלא מכלל דקדוק שכן לעדין מתוך דברי תעכה דמעמי מילתא למילתא בר ממעלתא אם ירצה למעט, הוא ושטור מן הסוכה ולשוור יבא להרחיב דעתו : לפנוק

ירק' כנ ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפות תמרים וענף עץ עבת וערבי נחל ושמחתם לפני ה' אלהיכם שבעת ימים : ויקרא כג מ

חובתו בי"ט הראשון של חג בסוכתי של חבירו דכתיב °חג הסוכות תעשה לך משלך וחכפים אומרים אע"פ שאמרו אין אדם יוצא בלולבו של חברו בי"ט הראשון של חג אבל יוצא הוא ידי חובתו °בסוכתי של חברו בי"ט הראשון של חג דכתי °כל האזרח בישרא[ישבו בסוכו כלמד שכל ישרא[ראויין לישב בסוכה אחת : מתני' °מי שהיה ראשו ורובו °בסוכ' ושולחנו בתוך הבית בית שמאי פוסלין וב"ה מכשירין אמרו להם ב"ה לא כך היה מעשה שהלכו זקני ב"ש וזקני ב"ה לבקר ר' יוחנן בן החורונית ומצאוהו שהיה יושב ראשו ורובו בסוכה ושולחנו בתוך הבית ולא אמרו לו דבר אמרו להם בית שמאי משם ראיה אף הם אמרו לו אם כן היית נוהג לא קיימת מצות סוכ' מימיך : גמ' אמר רב שמואל בר רב יצחק הלכ' צריכה שתהא מהזקת כדי ראשו ורובו ושולחנו אמר ליה רבי אבא כמאן כבית שמאי היא ולא תיזוז מינה כתקיף ליה רב נחמן בר יצחק ממאי דכתיב' קטנה פליגי דילמ' בסוכה גדולה פליגי ובגון דיתיב אפומא דמטללתא ושולחנו בתוך הבית דבית שמאי סברי גזרינן שמא ימשך אחר שלחנו וב"ה סברי לא גזרינן ודיק' נמי דקתני מי שהיה ראשו ורובו ולא קתני מי שאינו מחזיק ראשו ורובו בית שמאי פוסלין וב"ה מכשירין ואא מאי בסוכה גדולה פליגי בית שמאי פוסלין וב"ה מכשירי' בית שמאי אומרים יצא וב"ה אומרים לא יצא מיבעי ליה ואא קשיא מי שהיה ואסיקנא דבתרתי פליגי פליגי בסוכ' גדולה ופליגי בסוכה קטנה וחכמי מיתסרא והבי קתני מי שהיה ראשו ורובו בסוכה ושולחנו בתוך הבית בית שמאי אומרי לא יצא וב"ה אומ' יצא ושאינה מחזקת כדי ראשו ורובו ושלחנו בית שמאי פוסלין וב"ה מכשירין והלכ' כב"ש בתרייתי דהד טעמא נינהו וכמה כדי ראשו ורובו ושולחנו שבעה טפחים על שבעה טפחי : מתני' °נשים ועבדים וקטנים פטורין מן הסוכה יוקטן שאינו צריך לאמו חייב בסוכה מעשה שולדה כלתי של שמאי הזקן ופחת את המעזיבה וסיכך על גבי המטה בשביל הקטן : גמ'

מי' פ"ל מסכ סוכה מ"ג עמ' סו' מג עור מ"ח מי' קפ"ם

מתני' מי שהיה ראשו ורובו בסוכה ושולחנו חוץ לסוכה אם מקנה לסוכה שמה מקנה ואפילו שנשתקע כן לא נרע : מתני' מי שהיה ראשו ורובו בסוכה ושולחנו בקוך הבית בית שמאי פוסלין וכיון הלכ' מכשירין נגמרת מערת בתלי פליגי : תימרו לו שם כן היינו מוסיף לא קיימת מעות סוכה מימיך לאו דוקא דכל מדרבנן הוא דמיקסר שמא ימשך אחר שולחנו אלא הכי קאמר לא קיימת מעות סוכה כדרתי וכרעון הכתים וכדקתני כפ' ערבי פסחים כל מי שלא אמר ג' דברים שלא בסתם לא יצא ידי חובתו כלומר שלא קיים מעות סוכה כדרתי וכרעון הכתים וכדקתני כפ' ערבי פסחים כל מי שלא אמר ג' דברים אלו

היכי דמי קטן שאינו צריך לאמו וכו' ומדקתני הוא הדין הגוי הכניע לתוך קרינן ביה לענין סוכה וכל קטן שהגיע לחנך וחין החינוך סוכה בכל מקום אלא כל אחד ואחד לפי ענינו דהכא הלימוד בחין צריך לאמו ובגי לולב בידוע לכולם ובגי לילית בידוע להסתפק ובגי קורה בידוע לדבר הלימוד בסוף פ"ק לולב הגזול ומשמע דחין צריך לאמו היינו מכן עד ומעשה מדתמרי בכידודין דקטן שנצריך

[להיות] עד כן עד שיש : כתני' כלו' הימים שהם שוטה שכהנו קטן לחיות כה : מתיתי מקרי

ר' משה

רש"י

גמ' היכי דאמי קטן שאינו צריך לאמו אמרי דבי רבי ינאי כל שנפנה ואין אמו מקנחתו רבי שמעון בן לקיש אומ' כל שניעור בישנתו ואינו קורא אימא אימא : כתני' כל שבעת הימים עושה אדם סוכתו דירת קבע ואת ביתו ארעי ירדו גשמים מאימתי מותר ליפנות משתסרח המקפה משל למה הדבר דומה לעבד שבא למזוג כרבו קיתון של מים ושיפך לו קיתון על פניו : גמ' ת"ר כל שבעת ימים עושה אדם סוכתו קבע ואת ביתו ארעי כיצד היו לו בלים נאים מערן לסוכה ומצועות נאות מערן לסוכה ואוכל ושותה בסוכה וכיוצא בסוכה מנא הני מילי דת"ר בסוכו תשבו שבעת ימים אין תשבו אלא כעין תדורו מבאן אמרו היו לו כלים נאים מערן לסוכ' אוכל ושותה בסוכה וישנן בסוכה ורבי מילי ° לרבנרס אבל לעיוני בסברא לבר מיטלתא' אמר רבא מאני מישתיא במטלתא מאני מיכלא בר ממטלתא ישרנא אמרי ליה במטלתא ואמרי לה לבר ממטלתא' ולא פליגי דא בסוכה גדולה הא בסוכה קטנה : ירדו גשמי מאימתי מותר לפנות משתסרח המקפה : תנא משתסרח מקפה ° של גריסי' אביי הוה יתיב במטלתא קמיה דרב יוסף נשף זיקא וקא מיתי ציבתא אמר ליה רב יוסף פני לי מאני א"ל אביי והא אנן משתסרח המקפה תנן אמר ליה לדידי כיון דאינא דעתאי כמי שתסרח המקפה דומה לי : ת"ר היה אוכל בסוכ' וירדו גשמים וירד אין מטרידין אותי לעלות עד שינמור סעודתי היה ישן בסוכה וירדו גשמים וירד אין מטרידין אותי לעלות עד שישיר משישלה עמוד השחר : משלו בו משל למה הדבר דומה וכו' : איבעיא להו מי שפך למי תא שמע דתניא ושפך לו רבו קיתון על פניו בליטר אי איפשי בשימושך :

כתני' וליפנות ולירד משתסרח המקפ' מתכל לא דק ולא עבה קרי מקפ' וכ"ג מדנקט כי היכי נוטל דוק' כשהקילקל לתכול הוא דתינו מותר לפנות אבל אינה מבעבע נפוכהו ויוצ' אבל אין ירחה כמבעבע נפוכהו ויוצ' אבל לא תקילקל להכנס נם כל שמבעבר מחמת גשמים פשור כי היכי דשרי מקום נקני וסירחת דנרגוסקת ובריוקת נמי נמקו היה תוכל נפוכ' ויורדו גשמים לרחוקת נקטי' ולקע"ג דכל' סיה תוכל והקילקל מעט כיון שירד אין מטרידין תוכו לעלות וכ"ש אם התקיל לאכול חון לסוכה מחמת הגשמ' ופסקו אילן מטרידין עד שינמור סעודתו וכו' דעתי אבל למעשה תיני סופך על סרקיע אחר שלין בוה רחיה נרוחה : גבי' ר"מ במגרס הא נעיני ופרש"י ול"ל ממעללת נשא' כבי חיח' לא קשיח לה במגרס הא נעיני ופרש"י ול"ל (שלא) כדנרי הרי"ף ז"ל דעיונית דלחים ביש שירחה כר ממעללת משום דמלטער הוא ומלטער פטור מן הסוכה והמוכר יפה לו לסרחיב דעתו ולית דאמרי ליפכח דעיוני היינו קבע ובעי סוכ' ולמומר' עניך כקרוזיתו כל טיב' ללא מטריח אבל לי מטריח הוה ליה מלטער ופטור מן הסוכ' : אביר רבת מתני מיכלת לבר ממעללת שתני מבחוץ במעללת ים שבינתו (במתני') דומיא דמגרס ועיונ' וכי קתני מתני מיכלת מני לתוחיבו בר ממעללת אבל מתני מבחוץ במעללת דוקת ותחריס פירסו דאתני מיכלת לוקו רשתי להניחם בסוכה אבל מתני מבחוץ רשתי וכן נרסת מהנרי הרב אלפסי ז"ל שכתב נפר' לולב וברכה נבנין פסול סוכ' כי"ט בחחרון דפסיל ליה במתני מיכלת דמעייל בנחוה ° ולרב אלפסי ז"ל מתני מיכלת כגון קדרות וחבני לישה דתשבו כעין קדרה וחבני לישה כי חמרי' כבו בר ממעללת כי הוי דומיא דמתני מיכלת דמתני מיכלת היינו בשעת משתשב בתן דעתם בסוכה אבל מרגיל לתי' בעודו דולק ומשתשב לאורו אסור להניחם בסוכה וכני מוכח להקן נבי שניעי של חב נמור מלאכול לת יקיר לת סוכתו אבל מרגיל הוא לת כלו מן המנחה ולמעלה וחמרי' בגמ' אין לו מקום להוריד כלו כלומר שצריך לאכול בה כי היכי דעניך שיהא כשובת שתהו מוכנים על המנה לעשות סוכה ח' ימים וחמרי' דמליך בה לת בגר ומחזיק ליה היכירא בשעת הדלקה אלמא בחא לתו' להניחו שם בעודו דולק וחיינו טעמא משום דמוקמינן ליה בסוכה קבועה לחיבו שמח תשרף סוכתו וקדע לך דהדלקה דוקא מדנקט מדליק בה לת בגר ולא נקיט ואעייל בה לת בגר כי היכי דנקיט מעייל בה מתני מיכלת : ליכא למיפשט מדתנן שמשתסרח להקילקל : ליכא למיפשט מדתנן שמשתסרח להקילקל מכאן ואילך יכו' לנטות מחן ומעלה כן מדלא תנא אחר משתסרח ברי משתסרח נשאש משתסרח משום : ירדו גשמים בסוכה עד שתסרח להקילקל מקפ' שם כרי זה גריסי' כשומדת שם כרי זה שאחר כו לירד מן הסוכה ובכמי כלו בשם ואחם שנה משמים ומשמיר תמלו ברוח סחוסנת כרי זה רשתי לירד מן הסוכה :

סליקו להו הישן

ע"ד ד"ת מ"ו סוכה

ר"א אומ' שרנא אמרי לה במעללת ואמרי לה בר ממעללת' שרנא לת הוי דומיא דמתני מיכלת דמתני מיכלת היינו בשעת משתשב בתן דעתם שכול' ודלי לוכל בקערה בסוכה אבל מרגיל לתי' בעודו דולק ומשתשב לאורו אסור להניחם בסוכה וכני מוכח להקן נבי שניעי של חב נמור מלאכול לת יקיר לת סוכתו אבל מרגיל הוא לת כלו מן המנחה ולמעלה וחמרי' בגמ' אין לו מקום להוריד כלו כלומר שצריך לאכול בה כי היכי דעניך שיהא כשובת שתהו מוכנים על המנה לעשות סוכה ח' ימים וחמרי' דמליך בה לת בגר ומחזיק ליה היכירא בשעת הדלקה אלמא בחא לתו' להניחו שם בעודו דולק וחיינו טעמא משום דמוקמינן ליה בסוכה קבועה לחיבו שמח תשרף סוכתו וקדע לך דהדלקה דוקא מדנקט מדליק בה לת בגר ולא נקיט ואעייל בה לת בגר כי היכי דנקיט מעייל בה מתני מיכלת : ליכא למיפשט מדתנן שמשתסרח להקילקל מכאן ואילך יכו' לנטות מחן ומעלה כן מדלא תנא אחר משתסרח ברי משתסרח נשאש משתסרח משום : ירדו גשמים בסוכה עד שתסרח להקילקל מקפ' שם כרי זה גריסי' כשומדת שם כרי זה שאחר כו לירד מן הסוכה ובכמי כלו בשם ואחם שנה משמים ומשמיר תמלו ברוח סחוסנת כרי זה רשתי לירד מן הסוכה :

סליקו להו הישן

לולב כף תמרים והדר קני הדס וערבי נחלי נסיחין: גזול פסול ד"ה ולקחתם לכם מלמד שהלולב שלכם יהא: יכשיהא בתחלת ברייתו ואפילו אחר שנתייבש ונפסק מקצת עליו ואפילו נפסק רוב עליו ואפילו נפסק רובו ושאר עליו יבש הרי זה לולב גזול ופסול: מיפסיל עד שיחזיר רוב עליו לחיותו ויחזור ויתייבש: כשיהא לולב שלם כדרכו ונפסק רובו ונשתייר מיעוטו הרי זה לולב גזול ופסול: מתני' לקלי כי"ב חדש כדתמרי' לענין תרומות וחין של כותים לחין כל י"ב חדש ולח מסתבר שלח לרחים ושוה לכנגד תמרי' כגון רוב עלין ונשתיירו ג' כגון עלין לחין

ר"ש"י

לולב גזול לולב כף תמרי, והדס וערבה קני: נחלי נסיחין: גזול פסול ד"ה ולקחתם לכם מלמד שהלולב: יבש כשיהא בתחלת ברייתו: מפני שהוא מהודר כדכתיב ולקחתם: של

לולב מ"ה הגזול יוהיבש נפסול של מ"ה כב הוא לכל הפחות ולריכין לומר שהלולב: כשיהא בתחלת ברייתו:

שהכתוב מלוי בתוספ' מרחיק השין כשהקנה מרחקו ללמדנו מלד יכשות והרי הוא כשן יבש: **ורבי** נמנא עליה דמתני' קל פסיק ותני לה אבא בי"ש רשאין לה אבא בי"ש בשיכשלמד יבש בשיהא בתחלת ברייתו אבל אם נגזל בשעה שהיה לח ונתייבש אח"כ אינו פסול

מלחמת ה

המאור הקטן

ואם איתא דבי"ע שני כשר לדברי הכל מה ראיה יש מזה אם היו מורישין לולביהן לבניהם שהיבש יהא כשר ביו' ראשון שמא בשביל יום ב' היו עושים שאם לא ימצאו לחיים שיהיו יוצאין בהם מיום ראשון ואילך אלא ש"מ שהיבש היו הכמי' פוסלין אותו כל שבעה: והרמ"בן ז"ל דחה ראיה זו ואמר דודאי ר' יהוד' לא מן הירוש' הביא ראיה לדבריו שהרי נחלה ממשמשת עד סוף כל הדורות והלולבין עם שאר כל הנכסי' היו נוחלין ומנחילין אותן ושמא כדי לעשות מהן הגלין וקופו' ולכבד בהן את הבית היו עושין אלא ר' יהודה ה"ק מעשה בבני ברכום שהיו מורישין את לולביהן לבניהם והם נוטלין אותם ויוצאין בהן בחג ואמרו לו שעת הדחק היה ואי אפשר להם בלחים נוטלין היבשין למצותן [לזכר שלא תשכח מצות לולב] אלו דבריו ז"ל ואינ' ברורים אצלי דודאי רבי יהודה לא מנטילתן הביא ראיה שהרי אנו היו מברכין עליהן אז לא אם תאמר לא היו מברכין עליהם מה ראיה הביא ר' יהודה לדבריו הרי על כרחו לזכר בעלמא היו עושין כן בשביל שעת הדחק ולא שהי' כשר וא"ת מברכין היו עליו היאך אמרו לו אין שעת הדחק ראיה דודאי בשביל שעת הדחק אין מברכין על לולב שהוא פסול מן התור' ור' יהודה ודאי אם ידע בנטילתן כבר ידע אם

רש"י

של אשרה ושל עיר הנדחת פסול נקטם ראשו נפרצו עליו פסול נפרדו

של אשרה אילן שעובדין אותו כותי' מפרש טעמא בגמרא: ושל עיר הנדחת משום דלשרפ' קאי ושיעורו כמאן דמיכתת דכשרוף דמו דכתיב את כל שללה תקבוץ ושרפת ולולב בעי שיעור ארבע טפחים כדלקמן וכיון דהאי לשרפה קאי שיעור לא קיים: נקטם ראשו פסול דלא הוי הדר: נפרצו עליו מפרש בגמרא: נפרדו

היו מברכין עליהן אלא על כרחין מירושתן בלבד הביא ראיה שמא תאמר לעשות הבלים ומשיחות הרי אין דרך לקיים הלולב כמו שהוא עד דור שלישי לצורך הבלים והאיך יורישום לבני בניהם בשביל כך שמא תאמר כשם שידע ר' יהוד' מירושתן כך היה יכול לידע בנטילתן לא כי שאע"פ שר' יהוד' מכשיר היבש מודה הוא למצוה מן המובחר לא בעינן ואנשי ברכום היו מורישין אותן לבני בניהם שאם לא ימצאו לחיים יצאו בהם הילכך משמע ודאי דיבש פסול אפי' בי"ט שני של דבריה' כדברי הרא"בד ז"ל: ויש לר"זה ז"ל דעת אחרת כאן שהוא פוסק כשמואל דבי"ע שני מתוך שיצא בשאול יצא נמי בגזול משום דרב אשי מפרש מתני' איביה ולדידן דאית לן תרי יומי של י"ט מסתברא דכל הפסולין בי"ט ראשון פסולין בשני דאף ע"ג דידעי' השתא בקבוע' דירחא אפ"ה הרי אנו תופסי' אותו כאלו היה ספק אצלנו מפני מנהג אבותינו אבל יש מי שאומר שאין הפסולין הנוהגין בי"ט ראשון נוהגין בי"ט שני בזמן הזה דכיון דידעינן בקבוע' דירחא ואין לנו בקדושת יום שני אלא להזהר במנה' אבותינו כדאי' בפירק' קמא דביצה אין זה אלא להחמיר בקדושתו אבל להחמיר במצו' הנוהגות ביו' ראשון אין לנו שכל דין שתחלתו להחמיר וסופו להקל אינו דין שהרי אם לא מצא הדר יושב ובטל ממצוה של דבריהם וכיון שאין לנו ראיה מכרעת לעשור אין לנו להפטור מזה ולא נ"ל דבריו דודאי אין לנו להפטיר מנטילתו אלא הרי אנו בזמן הזה כאבותינו שלא היו בקיאין בקבוע של חדש ואינהו ואנן פסולי ראשון בשני נטלינן אבל ברוכי לא מברכינן: ל אשרה ושל עיר הנדחת פסול מוקמינן לה בגמרא באשרה דמשה כלומ' אותן אשרות שמצאו ישראל בארץ דהוו ע"א דישראל דלית להו בעול כדכתיב ואשריהם תשרפון באש דכתותי מיכתת שעוריה דכל העומד לישרף כשרוף דמי אבל באשרה דכותי לא יעול ואם נעל כשר וא"ת והלא כיון שבא ליד ישראל וזכה בו הוה ליה אשרה דמשה וכ"ת בשנטלו בשאלה שלא לזכות בו הא לא קרינא ביה לבם משלכם תירץ הרא"בד ז"ל דבאשרה ומשמשין עסקינן דמיירי שהע"א ביד כותי וכיון שכן הוא קיימא לשריפ' דק"ל כותי שבטל ע"א בטל משמשיה: ונמצא שאפשר לשמשין שיבואו לכלל היתר ואין זה ברור דילמא כי אמרי' דכותי שבטל ע"א בטל משמשיה דוקא כשהמשמשין ברשותו אבל משמשין שזכה בהן ישראל אפשר שאין להם בטול לעולם אע"פ שבטל כותי ע"א שלו לפי' נראה דבי מכשרינן אשרה דכותי היינו בשאול שלא זכה בו ישראל דכיון שיש לו בטול לא מיכתת שיעוריה ובי"ט שני עסקי' שהוא יוצא בשאול אבל בי"ט ראשון פסול ממה נפשך דאי לא זכה בו ישראל הוה ליה שאול ולא קרינא ביה לבם ואי זכה ביה הוה ליה אשרה דמשה דכתותי מיכתת שיעוריה וכי אוקימנה מתני' באשרה דמשה היינו משום יום שני דאלו באשרה דכותי יוצא הוא בשאול ומ"ה אמר רבא בגמרא דלולב של ע"א לא יטול ואם נטל כשר והא דרבא אפילו קודם בטול היא דאי לאחר בטול אפי' לכתחלה נמי דכיון דשרי להדיוט לא מחים למצוה ואע"ג דריש לקיש מבעיא ליה התם בפרק כל הצלמים (דף מז) רבא פשיטא ליה וכו' כמו שבתבתי שם בס"ד ועטמ' דיצא משום דמצות לאו להנות נתנו ואע"פ שמקבל עליהן שכר אין זה אלא גרמא בעלמא כענין שאמרו המודר הנאה ממעין עובל בו בימות הגשמים כיון שאינו נהנה בגוף המים ואע"פ שגורמת לו עבילה זו לעלות מעומאה לטהרה ומכשירתו לכמה דברים ליה לן בה וכדאמרי' נמי בסנדל של ע"א דלא תחלוץ ואם חלצה חליצתה כשרה משום דמצות לאו ליהנות נתנו ואע"ג דמרווח' עובדא בהיא חליצה אפ"ה כיון דלא מתהניא מגופו של אסו' גרמא בעלמא הוא ולית לן בה: נקטם ראשו פי' הרא"בד ז"ל דראשו של לולב היינו ראש שדרו שהלולב הוא השדרה והוא עצומו זה נקרא לולב ואין עליו אלא כעלי ההדס שאינו נפסל משום קטימת העלין דהא תנן בהדס נקטם ראשו פסול ודאי מגוף העץ קאמר מדאמרינן עלה דאם עלתה בו תמר' כשר ואין התמרה עולה אלא בעץ עצמו והקשו עליו דלולב סתם בהדי עלין משמע וראי' לדבר ממאי דאפליגו ר' יוחנן ושמואל לקמן בשיערו של לולב דשמואל אמר דשיעורו בהדי עלין קרינן ליה לולב סתם ור' יוחנן דמשע' ליה לבד מעלין מפרש דאמר שדרו של לולב אלמא לולב סתמא בהדי עלין משמע ועוד שאם אתה אומ' שאין העלין מכלל הלולב היאך נחלקו בו אם העלין מן הכלל או לא והרי כיון שאינן מעצמו של לולב אין ראוי שיהיו נכללות בשיעורו ואין אלו הסוכות אצלי דודאי שמואל הכי ס"ל [דלולב סתמא בהדי עלין משמע אבל ר' יוחנן דק"ל כוותיה ס"ל] דסתם לולב לא משמע אלא שדרו דהא תנן במתני' לולב שיש בו ג' עפתי' וכדי לנענע בו וברית' נמי תנן לולב ארבעה ומפרש להו ר' יוחנן לבד מעלין אלא משום דשמעיה רבי יוחנן לשמואל דאמר לולב ארבעה בהדי עלין הוצרך לפרש ולומר שדרו של לולב אע"ג דלדידיה לולב סתמא שדרו משמע ושמואל נמי אע"ג דס"ל דסתם לולב בהדי עלין משמע אפשר דמודה נקטם ראשו ראש שדרו קאמר דבר הלמד מעניינו הו' מנקטם ראשו של הדס ומ"מ ראייתו מדנקט' ראשו של הדס אינה מכרעת דאפשר הא כדאיתא והא כדאיתא שמפני שעליו של לולב מגופו הם כשנקטם עלהו העליון הוי נקטם ראשו אבל עלי הדס מתוך שאינן מגופו לא מקרי' נקטם סתמ' אלא בשנקטם עצו ולפיכך יש להחמיר ולפסול בקטימת עליו אלא שיש אומרי' שאינו נפסל בקטימ' עליו האמצעיים שלו בלבד אלא שנקטמו רוב עלין שלו ואין זה במשמע מדקתני נקטם ראשו ולפי' יש לפסול בקטימת ראשו בכל שהוא וכן מה שאמרו בבריתא בגמרא לולב הכפוף סדוק בעלה זה אמרו ומשמע דמפסלי' בכל דהו לפי שעשו ראשו של לולב בחוטמו של אתרוג דאמרי' בגמ' דאפי' כל שהוא פסול בו: נפרצו עליו פרש"י ז"ל והרב אלפסי ז"ל שנטלו העלין ממקום חבורן בשדרה ולא מחוור דגבי הדס דקתני ביה נפרצו עליו ליכא לפרושי ביה הכי שאם נתקו העלין מן העץ מיד הן נושרין ואין האגד מעמידן כעלי הלולב שהן ארוכין ועוד מדאמרי' בגמ' אמר רב פפא נפרצו דעבי' כחופיא ובפ' הגוזל משמע דחופיי' היינו כשהעלין נחלקו לשנים דאמרי' התם האי מאן דגזל לולבא ועבדא הוצי קני כלומר שנתק את העלין ממנו קנה גזל הוצין ועבדינהו חופי' קני והיינו שחלק את ההוציא דהיינו העלין לשנים ולשלש ואע"פ שדחק הרמ"בן ז"ל גזל לולבא ועבד' הוצי היינו שחלק הלולב בשנים בשדרתו והוציא ועבדא חופי' היינו שגזל חצי לולב ונתק העלין ממנו אין זה במשמע לפי' נראה כמו שפי' הרא"בד ז"ל דנפרצו עליו היינו שנחלקו העלין לשנים לארכן כדרך שעושין האומנין לעשות מהן קופות והעלין נקראין הוצי וכשמחלקין אותן לארכן נקראו חופי' הכי מוכח' בירושלמי דאמרי' התם נפרצו עליו נעשה כמי שנחלקה התיומת אלמא כשם שחלוק התיומת הוא במקום המתוים כך נפרצו עליו שנחלקו במקום החבן אחת לשני' לארכן שאלו לפי' של רש"י ז"ל והרב אלפסי ז"ל מה ענין נחלקה התיומת לנפרצו העלין שהעלין שלמי' אלא שנתקו ממקום חבורן ודינם לא הוזכר לפי שהוא פשוט שכל שנתקן ממקום חבורן פסול אע"פ שעומדי' ע"י אגד ומיהו דוקא ברוב עלין אבל במיעוטן משמע דכשר דומיא דערבה ומיהו דוקא בשדרו של לולב מכוסה בעלין הא לאו הכי פסול אפי' במיעוטן כדפסלינן ציני הר הברזל כל שאין ראשו של זה מגיע לצד עקרו של זה ופסול וזה ג"כ שנפרצו עליו לפי' הרא"בד ז"ל כיון דקלי בעלין משמע שאינו פסו' עד שנפרצו רובן ורוב כל עלה ועלה והכי אית' בתוספת' בהדיא אם שנפרצו רב עליו וכן בדין ולא גרע מנשרו מקצת עליו שהו' כשר דומי' דערבה דתנן נשרו מקצת עליה כשרה ונרא' שהמינין הללו שוין בפסולין כדקתני בכלהו נקטם ראשו נפרצו עליו פסול אלא שמוסיף בכל המין הפסול המיוחד בו כגון חוזיה ונעלה פטמתו ונקב וחסר כל שהוא באתרוג ועגביו מרובין מעליו בהדס ולפצפה בערבה הא לא הכי כל מאן דכשר בחד כשר באידך עד דפסיל ליה בהדי' ומשו' דנשירת עלין שכיח בערבה עפי' תנא לה בערבה והוא הדין בלולב וכמו שאינו בה שהכמוסה כשרה והוא הדין לשאר מינן כדתני' וכולן כמושין כשרין ותנו אותה במשנה בערבה מפני שמצוי בה יותר הילכך משמע דהוא הדין לנשרו מקצת עליו הלולב שהו' כשר דבהדס היינו טעמ' דפסול משום דבעינן ביה עבות ולפיכך אין ללמוד בה לזה מערבה כמו שאין ללמוד ג"כ לולב ממנו בנשרו מקצת עליו כל שנשאר' השדרה מגולה דהיינו אופתא: נפרדו

נפרדו עליו כשר שנפרדין לכתן ולכתן כעבדים חולין דתנ"ם דכתיב כפות ללמדך שהפת כפות כיון שרשתו לכפותו חין כפיקה מעכבת בו אבל הרוח שתיגו רשתו לכפותו כפיקה מעכבת בו ובכר' וירק וכיוצא בהמרי יתנדנו מלמעלה היינו מעשה דעשיון כפות ממש ולא תלי בפלוגתא לולב צריך מנד להקפה היינו לאחנדנו עם ההדס וערבה וכה' סיעיו עליו פרוזין : ציני הר הברזל זקלים קשים הנדלין בהדיים : כשרים גזלנים שנתן ולא"ם שנלין שלהם קנויים מאד לפיכך אין כיון שמניע רשם עליה זה נגד שקרו שלא זה כדמוקמינן לה בגמ' כשרו : כל לולב שיש בו שלשה

ר"ש'

נפרדו עליו כש'ר יהוד' אופר יאנדנו מלמעל' ציני הר הברזל כשרות ללולב שיש בו שלשה טפחי כדי לנענע בו כש' : גמ' ת"ר אשו"נ ונקטם אמ' רב הונא א"ר חנינא לא שאנו אלא נקטם ראשו אבל נסדק כשר ואי נסדק יכ"ע כי המנק פסול והוא כלי שיש בו שני ראשים וזהו צורתו ◆ תני לולב בוין קבוין כפוף ערוך עקום דומה למגל פסול חרו פסול דומ' להרו כש' עקום דומה למגל פסול אמ' רבא לא אמרן אלא כולפנו אבל מלאחריו בריית הוא וכשר ואמ' רב פפ' ולצדדין כלפניו דמי ואמרי לה כלאחריו דמי הילכך עבדינן לחומר' וכלפנו דמי ופסול אמר רבא האי לולב דסליק בחד הוצ' בעל כוים הוא ופסו' : נפרדו עליו כשר אמ' רב נפרדו עליו דאיפרוד איפרודי נפרצו ◆ עליו דעבדי כתיפיא פירוש נפרצו עליו בנון שנתרו מן השדרה והן תלויין בה וזהו דעביר כי חיפיא שהרוצין כשנתתבין מן השדר' נקראין חיפי בדרסינן בהגוזל קמא רוצין ועבדינהו חיפיא והו' כעין שבירה נפרדו שנפרדו הרוצין כעין פתיחת החרוז' ולא ניתק אחד מחברו ולפי כשר : בעי רב פפא נחלק התיומת מהו ת"ש דא"ר יהושע בן לוי נחלקה התיומ' נעשית כמי שניטלת התיומ' ופסיל פירש התיומת נמי דהוצ' דמתני' להו לשני צידי העלה ונשתי להו חד כי כל אותת ואחת כפולה לשנים ותאומת כינבה וא' נפרדו החוצין זה מזה ועמד כל אח' ואחד כשהוא כפול לב' התיומת שלהן קיימת כשר ואם נחלקה התיומת דהי הוא כאילו נפרצו העדין ופסול : ציני הר הברזל כשרות אמר אביי לא שאנו אלא שראשו של זה נגיע לצד עיקרו של זה אבל אין ראשו של זה נגיע לצד עיקרו של זה פסולות : ◆ לולב שיש בו שלשה טפחים וכו' אמר רב יהודה' אמר שמוא עיועור הדס וערבה שלשה ◆ ולולב ארבעה כדי שיהא לולב יוצא מן ההדס טפח אמר ר' פרנך אמ' ר' יוחנן כדי שיהא שדרו של לולב יוצא מן ההדס טפח ואקשינן והא תנן לולב שיש בו ג' טפחים כדי לנענע בו כשר אימ' וכדי לנענע בו כשר ודאי דאורי' הוא דלא ליהדי פתו מדאי שיעור' אבל אי הוי טפי ביה מדאי שיעורא כשר דק"ל לולב אין לו שיעור למעלה אבל יש לו שיעור למטה : מתני'

נר מצות

כשרו עליו מחוברין מן בשדר' אף שלמעלה מן כפרקין לכתן ולכתן כעבדים חולין דתנ"ם כ"ראשו"נ ונקטם אמ' רב הונא א"ר חנינא לא שאנו אלא נקטם ראשו אבל נסדק כשר ואי נסדק יכ"ע כי המנק פסול והוא כלי שיש בו שני ראשים וזהו צורתו ◆ תני לולב בוין קבוין כפוף ערוך עקום דומה למגל פסול חרו פסול דומ' להרו כש' עקום דומה למגל פסול אמ' רבא לא אמרן אלא כולפנו אבל מלאחריו בריית הוא וכשר ואמ' רב פפ' ולצדדין כלפניו דמי ואמרי לה כלאחריו דמי הילכך עבדינן לחומר' וכלפנו דמי ופסול אמר רבא האי לולב דסליק בחד הוצ' בעל כוים הוא ופסו' : נפרדו עליו כשר אמ' רב נפרדו עליו דאיפרוד איפרודי נפרצו ◆ עליו דעבדי כתיפיא פירוש נפרצו עליו בנון שנתרו מן השדרה והן תלויין בה וזהו דעביר כי חיפיא שהרוצין כשנתתבין מן השדר' נקראין חיפי בדרסינן בהגוזל קמא רוצין ועבדינהו חיפיא והו' כעין שבירה נפרדו שנפרדו הרוצין כעין פתיחת החרוז' ולא ניתק אחד מחברו ולפי כשר : בעי רב פפא נחלק התיומת מהו ת"ש דא"ר יהושע בן לוי נחלקה התיומ' נעשית כמי שניטלת התיומ' ופסיל פירש התיומת נמי דהוצ' דמתני' להו לשני צידי העלה ונשתי להו חד כי כל אותת ואחת כפולה לשנים ותאומת כינבה וא' נפרדו החוצין זה מזה ועמד כל אח' ואחד כשהוא כפול לב' התיומת שלהן קיימת כשר ואם נחלקה התיומת דהי הוא כאילו נפרצו העדין ופסול : ציני הר הברזל כשרות אמר אביי לא שאנו אלא שראשו של זה נגיע לצד עיקרו של זה אבל אין ראשו של זה נגיע לצד עיקרו של זה פסולות : ◆ לולב שיש בו שלשה טפחים וכו' אמר רב יהודה' אמר שמוא עיועור הדס וערבה שלשה ◆ ולולב ארבעה כדי שיהא לולב יוצא מן ההדס טפח אמר ר' פרנך אמ' ר' יוחנן כדי שיהא שדרו של לולב יוצא מן ההדס טפח ואקשינן והא תנן לולב שיש בו ג' טפחים כדי לנענע בו כשר אימ' וכדי לנענע בו כשר ודאי דאורי' הוא דלא ליהדי פתו מדאי שיעור' אבל אי הוי טפי ביה מדאי שיעורא כשר דק"ל לולב אין לו שיעור למעלה אבל יש לו שיעור למטה : מתני'

קנין שבשר קטנים. קטנים כל דאורייתא כחולין נבי כל שהקנו וכוון : קנין שיש בו קולים : פדוק דפניר כי המנק : ויש שנורסין כן בגרים כפוף שרשו כפוף כתנמן : חרוט שהוא קשה וחינו יכול לינפף להתקשט ולא נתקשה לגמרי : שהקטיל להתקשט ולא נתקשה לגמרי : לאחריו שנתקש לגד השדרה : לפניו לגד שכנגד השדרה שהרי הוא כפוף ומשוקע בתוכו : מלמעלה מן השדרה : ולמטה מן השדרה : כלומר שה

רש"י

כיצד עניני פרי מצוה לענב: אין ממעטין ני"ט מפני שהוא מצוה לאוכלה ולקחן כלי ומכשירו: גמ' תלת"ר בקיעת הדף שלם עלין בנד אחד אגודן קוד עוקן אחד קרוי וחד שני עלין נשוקן אחד ועלה אחד מלמעה לחוץ ושלה ורוכב על שנים: מהדר לקרי וחד ואחד"ם דתלת כתיב קינוף כל שכן דכתיב הוסיל ונפק משמיים דרב כהנא: לגמ' לאחד מיקרי וחד עלין לחוש גרעיני הכניס אגוז בתוכו לאו הדר הוא: ועלה בו אתרוג כמין קערה כעין הנמצא בעלין של ערבה פעמים שנמצא בעלה כמין פרי יוקר ונוטעים אבני בו לתת לציפיון: אלו שתורות שבעניים שחורים והעלין יוקוים בן: מיני דהדס ביניהו שרתינן לומין לו: תלומות

תוד"ה

מתני' "הדס הגזול יהיבש פסול של אשרה ושל עיר הנדחת פסו' נקטם ראשו ניפרצו עליו או שהיו ענביו מרובין מעליו פסול ואם מיעטן כשר ואין ממעטין אותן ביום טוב: גמ' "ת"ר "ויענף עץ עבות עץ שהוא עבות שענפיו חופין את עצו הוי אומר זה הדס ות"ר עץ שהוא קלוע כמין קלייעה ודומה לשלשלת וזהו הדס ר"א בן יעקב אומר ענף עץ עבות עץ שטעם עצו ופריו שוה הוי אומר זה הדס תאנא עבו' כשר ושאינו עבות פסול היכי דמי עבות אמר רב יהודה כגון דקיימא תלתא תלתא בחד קינא רב כהנא אמר אפילו תרי וחד רב אחא בריה דרבא מהדר אתרי וחד רב יואל ונפק מיפומיה דרב כהנא אמר ליה מר בר אמיכר לרב אשי אב"להדה"ד שוט קרי ליה ת"ר נשרו רוב עליו ונשתיירו בו מיעוט כשר ובלבד שתהא עבותו קיימת ומשכחת לה באסא מצראה דקייבי ז' בקינא דאע"ג דנתרי ארבע מינה דאינון רוב פשו לרוי תלתא בקינא והוה ליה עבות וכשר ת"ר ניבשו רוב עליו ונשתיירו בו שלשה בדי עלי לחים כשר אמר רב חמדא ובריאש כל אח' ואחד: נקטם ראשו תני עולא בר חנינ' נקטם ראשו ועלתה בו תמרה כשר ואיפסיק הילכת' לקמן ברבי טרפון דאמר אפילו שלשתן קטימין הילכך לא שנא עלתה בו תמרה ולא שנא לא עלתה בו תמרה כשר: או שהיו ענביו מרובות מעליו פסול אמר רב חמדא דבר זה רבינו הגדול אמרו המקו' יהיה בעזרו לא שאנו אלא שתורות אבל יקות טיני הדם הן וכשר ואמר

הלכתן שלא כשהר כדרך שנועה מי נמי לפי שיהיו הדם נאור קרוי שוטה כדקרי שוטה שכלא בפ"ק דנזירין: משכחת לה בהדס מלרחש הגדל על שפה לכל בהדס דעלמא שנשרו מלקח עליו לא נקפרש דיהו ויש מי שתומר שיהיה טולו עבות ואם נשר מכל שיהיו שיהיה מפולש עלה לתוך פסול והיינו דתתרי נשתיירו בשתיה עבות מלקח לא משכחינן וכו' אלמא נעיין שיהיה כולה עבות והכא נמי תמר"וכלבד שתקבע עבותו קיימת ותוקיעמא בדרש תור"תלקח בקינא דאמת בשתיה מבחוץ לא מיקרי עבותו קיימת אבל הר"תם ז"ל ס"ל דכיון שיהיה כל הסיעור ממין עבות ניקיימי הלקח בתר קינא ואף מיהא כשהיה שיעורה מר קינא אלא הוי עבות פסול משום הכי לתריץ דעבות אלמא לא משכחינן אבל כל שהוא ממין עבו' אלמא שנשרו מלקח עליו כל שנשאר רוב בכל הן ורוב והיינו שני עלין כשר דשפיר מיקרי עבות ודייק לה מדתתרינן בגמרא כיון דנקרי קרי עבות היכי משכחת לה דאלמא כל היכי דלא נקרי קרי שביר מיקרי עבות דאי לא ליתא כיון דנקרי מיניה כלל עבותו קיימת היכי משכחת לה ואין לחוש לקהל בכך שאין רגילין בכך: תנו רבנן יבשו רוב עליו ונשתיירו בו שלשה כדי עלין לחין כ' שלשה קנין שים בכל אחד ואחד ב' עלין ופירש רב חסדא שיהא קן אחד בראש כל אחד מן ההדסים ונקט לה תלתא דר' ישמעאל דאמר לקמן שלשה ההדסים משום להכחלה בשינן שלשה ההדסים משו' נויי מצוה תקל מן ס"ג דתלינן בהדס אחד שני שים קן אחד לא בראשו כיון דמדוב' בהדס אחד שני לנברי מי שכוכר כן כמו שנכתוב לקמיהו בשמיני בסיישתא דשמיני ובפרה"ד ד"ה ל' דתוקע לתין לכל כשופרות לא דמ"ב דכולן כשופרות כשרין כדתוקע בגבריקא נמצ' היינו תוקע בולן לכל לא יפה כמו שכתוב להלן על היבש כשם שיפה כמו שלא הדס: ואחרים תומרים להלים דקתמרי' היינו למעוטי יבשי' לכל הוא הדין לכשומים שני ורתוי לחום לדברי כרי"ב ד"ה ל' ומשקנרא בשם שיפה כמו שלא הדס כשהוא לח מעיקרו לכל כך כשהוא יבש מוסיף לח בכל: ועלתה בו תמרה מין תמרה כמין הנמצא בעלין של ערבה ובקר הרב אלפסי ז"ל ואפ"ק הלכתא כדברי שרפון אפילו שלשה קטומין וכו' ואין דבריו ז"ל נוה נכונים דנקטם ראשו דמתני' לאו דוקא קטומין דר' שרפון כמו שפרש לפנינו שם ר' הילכך נקטם ראשו דמתני' ליכא מאן דפליג דפסול מיהו אם עלתה בו תמרה כשר ודוקא בנקטע ראשו אבל נקטע ראשו ועלתה בו תמרה מעיד יום עוכו

המאור הקטן

תנו רבנן חמן וסמוכיהן וכל כני חופה פטורין מן התפלין ומייחין בהן פ"ה ר' שלמה ז"ל דהני תנאי הן ת"ק הן ר' שילת ליה לרבו השוקר במנות כהנ
התנוך ולא גרסי' כהה וכל מנות החתורות בתורה ולא קיימת לן כותיה אלא בפרשת דתנן שלוחי מצות פטורין מן הסוכה וכל השוקר במנות פטור מן התנוך ובתנוך דקדוק ובשחיטה דתנן הקפנין מקום דבעי כותח ובשחיטה שכרות ושחיטה וקלות דאיכא בין בכהנים בין בכותיים הן כדתניא בפרק שחיטת חולין ובכל מקום ת"ק ר' ח"ח ובפסוק רחמנן ומפשר ביה דעיקרו כחד פסוק ומכוני וכבריח כר עקביו גרסי' ומכל מקו שחורות כתורה לקיים דברי ר' יוסי הגלילי וקיימת לן כר' הגלילי ותא"ג הלכה קיימת לן כברייתא קמייתא לענין ק"ש בקיטום מינה לתפילין ותפילין וכל שוקיהן וכל כוי חופה פטורין כל ימי השחיה מצות הסוכה ומזוזה וקלו רשע ובקיטום מינה לתפילין

המאור הקטן

משנה

מתני' ר' ישמעאל אומר ג' הדסים וארבעה ערבות ולולב א' ואתרוג א' ואפי' ב' קטומים וא' שאינו קטום ר' טרפון אומר אפילו שלשתן קטומים ר' עקיבא אומר כשם שאתרוג אחד ולולב אחד כך הדס אחד וערבה אחת: גמ' אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' טרפון:

תניא

מתני' ג' הדסים נגמ' מפרש לה לקמיה ונקט בן עכוה לתלויו' ושאינ קטום ר' טרפון אומר אפילו שלשתן קטומים ר' עקיבא אומר כשם שאתרוג אחד ולולב אחד כך הדס אחד וערבה אחת: גמ' אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' טרפון:

תניא

ר"ש

מתני' ג' הדסים נגמ' מפרש לה לקמיה ונקט בן עכוה לתלויו' ושאינ קטום ר' טרפון אומר אפילו שלשתן קטומים ר' עקיבא אומר כשם שאתרוג אחד ולולב אחד כך הדס אחד וערבה אחת: גמ' אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' טרפון:

תניא

מאחר מינין ואגד מלמדנין נתורים כהנים ומייתי לה בירושלמי אמי ליעון ואחת שיהא קטומה מרי שקרא לקטומין ליעון ומשמע שאין קטומי כרתא דמה עניין לקרוקן ליעון ואגד דמ"ב אלמי לאמי ליעון ואגד דמ"ב כר' טרפון לית ליה שהם מקני' לעניל לקמיה נמי בגמ' ג' הלכתא כר' טרפון ואפילו הכי לא קתני ליעון ואגד דמ"ב אלמי לאמי ליעון ואגד דמ"ב כר' טרפון לית ליה שהם מקנין

תניא ר' אליעזר אומר יכול יאגד כלם כאחד
אגרת וכי נאמר וכפות והלא לא נאמר אלא
כפות ומנין ישמעבבין זה את זה ת"ל ולקחתם
לכם שתהא לקיחה תמה: תניא ר' מיניו
שבלולב אין פותחין מהן יואין מוסיפין עליהן
לא מצא אתרוג לא יביא לא פרישׁ ולא רמון
ולא דבר אחר ותנא נמי במתני' ר' מיניו שבלולב
מעכבין זה את זה ואמר רב חנה בר אבא לא
שאנו אלא שאין לו אבל יש לו אין מעכבין אע"ג
דנטל כל אחד ואחד לחודיה נפיק ידי חובתיה
דקיימ"ל לולב אין צריך אגד: כתני' "אתרוג
הגזול יהוכיח פסי של אשרה ושל עיר הנדח
פסול של ערלה פסול ושל תרומה טמאה
פסול ושל טהור לא יטיל ואם נטל כשר ושל
דמאי ב"ש פוסלין וב"ה מכשירין של מעשר
שני בירושלים לא יטיל ואם נטל כש: גמ' ת"ר
פרי עץ הדר עץ שטעצו ופריו שוה הוי אומר
זה אתרוג ואומא פלפלין לא אומר אינו
ליעביר לינקוט חדא חדא לא מינכרא לקיתא
לינקוט תרי או רתלת פרי אחד אמר רחמנא
ולא שנים ושלשה פירות הילכך לא אומר
מתני' עלתה חזזית על רובו ניטלה פיטמתו

נקלף נסדק

מפי ר' יעקב נר יקר ודומן מהן הפיטמא של ריחן: נקלף נסדק נקב וחסר
כל שהו פסול נקב וחסר כל שהו חזק מלקלף פיטמתו: ניקב

יכול יאגדם כלם כאחד ותקרוב
עמהם תמרק וכי נאמר וכפות
המרים דנקבי וי"ו מוסיף לענין
רחמן לגרפו עם פרי עץ הדר:
והלא לית ליה נמי כפות דמשמע
כפי עלמו ולית ליה עם תקרוב עץ
מוסף עליהן שנאמר כפן וי"ו לכיוצא
בזה נתנהו עם הלולב: מעכבין זה
את זה לקח פסר אחד מארבע מין שלא
הביא אתרוג אינו יוצא בהן ידי חובתו:
כתני' אתרוג הגזול יהוכיח פסי של אשרה
פסול של ערלה פסול ושל תרומה טמאה
פסול ושל טהור לא יטיל ואם נטל כשר ושל
דמאי ב"ש פוסלין וב"ה מכשירין של מעשר
שני בירושלים לא יטיל ואם נטל כש: גמ' ת"ר
פרי עץ הדר עץ שטעצו ופריו שוה הוי אומר
זה אתרוג ואומא פלפלין לא אומר אינו
ליעביר לינקוט חדא חדא לא מינכרא לקיתא
לינקוט תרי או רתלת פרי אחד אמר רחמנא
ולא שנים ושלשה פירות הילכך לא אומר
מתני' עלתה חזזית על רובו ניטלה פיטמתו
נקלף נסדק

מפי ר' יעקב נר יקר ודומן מהן הפיטמא של ריחן: נקלף נסדק נקב וחסר
כל שהו פסול נקב וחסר כל שהו חזק מלקלף פיטמתו: ניקב

חוזק

רי"ף

נסדק ניקב וחסר כל שהוא פסול עלתה הזזית על מיעוטו נט' עוקצו ניקב ולא חסר כל שהוא כשר אתרוג הבושי פסול הירוק בכרתי ר' מאי' מבשיר ור' יהודה פוסל: גמ' ניטלה ספטמתו תאני ר' יצחק בן אלעזר ניטלה בוכנתו פירוש פיטמתו דד של אתרוג והוא הומטו כדרתנן פיטמה של רמון והיא שושנתו ופירש בוכנתו קצה העץ הנתון באתרוג שהו' תלוי בו באילן ובעיקר העץ סביבותיו כמין אסיתא והעץ יוצ' ממנה ונמצא העץ יוצא מרחוכה כמו בוכנא באסיתא ואם נעקר מן העץ שהיא בוכנתו מעיקרו ולא נשתייר ממנו באסית כלום נמצא מקומו כמו נומא שהוא כאסיתא ונראה כמו נקב וחסר ולפיכך פסו' ואם נחתך העץ מלמעל כמעט ונשתייר כל שהוא בתוך האסיתא כש' וזהו ניטלה עוקצו כשר: נקלף אבר רבא האי אתרוגא דאינדיר באהינ'סומק' כשר והא דתנן נקלף פסול לא קשיא הא בבולה הא במקצתה אם נקלף כולו ולא נשתייר ממנו כלום פסול

ואם נשתייר מקצתו כשר כמו הגלוד שמקצת מתיר בה: ניקב תאני עילא בר חנינ' ניקב נקב מפולש במשהו נקב שאינו מפולש בכאיסר: עלתה הזזית על מיעוטו וכו' אמר רב חסדא לא שאנו אלא במקו' אחד אבל בשנים ושלש' מקומות הוה ליה כמגומר ופסול אמר רבא ובחיטבו אפילו כל שהוא תניא

נקב ולפ' חסר כגון שנחתך בו מחצ' והוליך כאר: ניטל עוקצו וגמו כמו שנתבאר: הכוסמי שבת מארון כוס וכמו"ה: כאכרתי כרים פי"ח פו"ר ג"ל: נעל' נוכחו היא פיטמתו לפי שהוא חד ועשוי כעניין נוכחת פילון נ"ע והוא לשון מורי הוקן ר' יעקב בר' יקר אבל רבינ' יצחק הלוי הני שניה נוהג כמו שכתבתי רב אפס ולשון רבינו יעקב נ"ל לרש"י ז"ל עלינו פיטמ' נמו' מקום עוקר: אפי' תיקרוצ' לתיגליד נקלף: כלשון' שוחק קמחה שהומה לף וה אחר שנקלף נפסל לשחומיקו כדרך כל הקלוף בפירות: נמלא בשר נשקלף פסול למיתני כמגומר: ור"ת פי' להצן ופי' שעמיה: נקב מפולש אבל לא נל נקב שאינו מפולש בחסר כגון שנחתך בו יקר ענה: פרוש ריח רע: בגוש

מעוט' כמיעוטו כלבר אע"פ שהיה כאיסים ושלשה מקומות כשר: ועל עוקצו לרבני מי שמפרש שפטמתו היינו מה שנכנס בתוך החרוט מלמע' כבוכנת בחיטיה החוצה קצת נעל עוקצו לחשמעי' דדוקא כשנעל מה שנכנס נקוב החרוט פסול אבל כשנעל העוקץ היוצא כשר ולרבני מי שמפרש לפטמתו היינו הבוכנה קצת נעל עוקצו לחשמעי' שאף הבוכנה בכלל הפסול ולא הדר בלבד שהיו נ' דבר שנעל וכשר אע"פ שהיו מנוף החרוט ללא עוקצו בלבד ושל זקיקני נקב ולא חסר כל שהוא לרבני מי שמפרש דנקב וחסר כל שהוא לעיל מדי פסולי ניטלו ונקב מפולש אפי' אם נקב ולא חסר כל שהוא לחשמעי' דנקב נקב שהיו מפולש כשר ולרבני מי שמפרש דנקב וחסר כל שהוא חד פסול הוי כאילו נקב ולא חסר כל שהוא לחשמעי' דנקב נקב שהיו מפולש כשר ולרבני מי שמפרש דנקב וחסר כל שהוא חד פסול הוי כאילו ניטלו ולא חסר כל שהוא לעיל מדי פסולי ניטלו: גמ' תניא ר' יצחק בן אלעזר נעלה בוכנתו מי' הרב אלפסי ז"ל דפטמתו היא השושנה כמו שקורין בלועז פטמא של רמון ונימא דריש

תניא אתרוג תפוח סרוח מבפנים וקלפתו קיימת לו כשר סרוח מבחוץ וקלפתו קיימת לו כשר כמוש בחוץ ורך בפנים פסול מפני שנראה כגזול ואם יש בו כדי לאכול ממנו כזית אפילו כמוש בחוץ ורך בפנים כשר: כמוש בחוץ ורך בפנים כשר: תניא אתרוג תפוח סרוח מבפנים וקלפתו קיימת לו כשר סרוח מבחוץ וקלפתו קיימת לו כשר

הדם

ריש"י

ואמר רבא "הדם של מצוה אסור להריח בו מ"ט הדם דלריח' עביד כי קא מקצי ליה מריח'קא מקצי ליה אתרוג דלאכילה קאי כי קא מקצי ליה כאכיל'קא מקצי ליה: ואמר רב "הדם במחב' כותר להריח בו אתרוג במחבר אסור להריח בו מ"ט הדם דלריחה עביד אי שרית ליה לא אתי למקצייה אתרוג דלאכילה עביד אי שרי ליה אתי למקצייה: ואמר רבא "לולב יבישין ואתרוג בשמא מאי טעמא האי תלתא מצות והאי מצוה הרא אגר לידה ר' ירמיה לר' זירא מ"ט מברכין אלולב היאוי ומינו גבוה מכולן: מתני' והיכן היא מנענע בד'מינו לה' כי טוב תחלה וסוף ובאנא ה' הושיעה נא אמר ר'ה ב"ש או'אף באנא ה' הצליחה נא אמר ר'עקיב' צופה הייתי ברבן גמליאל ורבי יהושע שכל העם מיטרפי בלולביהן ודים לא נענעו אלא באנא ה' הושיעה נא בלבד: גמ' כיצד נידוא מנענע בד'אמרינן התם לעניין שתי הלחם ושני כבשי עצרת כיצד הוא עושה מניח שתי הלחם

על שני הכבשים ורוים ידו תחתיהם ומניף מוליך ומביא מעלה ומוריד אמר רבי חייא בר אבא אמר ר' יוחנן מוליך ומביא למי שארבע רוחות שלו מיעלה ומוריד למי שהשמים והארץ שלו במיעלה ניתנו לדו הכי אמר רבי חנא בר' עקיבא אמר רבי יוסי בר' חנינא מוליך ומביא כדי לעצור רוחות רעות מיעלה ומוריד לעצו טללי' רעים אמר רבא וכן לולב וכן המנדלי ואיבא מאן דאמר צריך לנענע שלש' פעמים בהולב' ובהבאה חוץ ממוליך ומביא מעל' ומוריד וגמיר לה מגזירה דבני מערב' דגרסי התם רב חייא בר אשי בשם רב המשבי' לצאת לדרך מביאין לו שופר ותוקע ולולב ומנענע מגלה וקורא בה וכו' תנא צריך לנענע שלשה פעמים על כל דבר ודבר' ועירא בעי הבין חד והבין חד או דילמא הבין והבין חד כלומר ההולכה אחד וההבאה אח' או דילמ' הולכ' והבאה שניהם אחד אמא ניענוע זה חוץ ממוליך ומביא ומעלה ומוריד הוא: מתני'

לתורתי לפלוגי לתשוב אסור קמומים נלהוב לא נעיש כדי שיעשו משום לאסור קמומין קיל ואינו שוה לכל שהאסור לוה מוקר לוה שמפני טעם זה הבת בשבת ישראל זה מוקר לישראל תיר כמו שהקנתני נפרק לין נזין נם" ואם"ם מסקינן לצריך לכדי שיעשו הכיון שנעשים כבתן נזיוה שהיא נאורה ואי אפשר לנו ליהנות ממנו על שיעוה ויוכל לכתן לין זה אסור קמומין לנדו אלא אסור מלאכה נאורה שהאסור לכל אפי' לאי אלא נעש בשביל וצריך להמקין נכדי שיעשו: כיצד: והיכן היו מנענעין פירוש על הניענועים שנאמרו קרילק הכלל שיילינן דאלו נשפת נעילת לולב שיש לו לנענע שהוא עקר מצותו כדלמרי' התם הבבים לצאת לדרך מניחין לו שופר ותוקע בו ולולב ומנענע בו ואפרי' נמי בגמ' דרב לחת בר יעקב כי מייתי ליה ומתני ליה תמר גידל בניני דשבת נעילתו היה תופר בן דאלו בשבת אפלל לא היה מבטיל: בהודו לי' קהלא וספו מי' נהודו לי' שבקהלא פפרסא ובהודו לי' שבשופ פפרסא ובקנו בקום שבשנו אלעבור עוונין הודו לחר שהוון תופר יאמר נא ישראל ויאמרו נא נוים לחרן ויאמרו נא ירקיע' צריכין הלעבור לנענע על כל פעם ופעם שתומרים הודו אלל שליח לעבור בעבור יאמר נא ישראל ויאמרו נא זו אפשר שיון שהעבור מנענעים כשעונים לחריון לף הוא מנענע זה דעקם ז"ל ואינו מחוור שכיון שהם שעונין לעבור הודו אינו אלא כדי לנקף מיאמר נא ויאמרו נא כשם שיאמר נא ויאמרו נא אין צריך נענוע כך בעניין הודו אינו צריך נענוע ולפיכך אין מנענעין בהודו לא' שבקהל' אלא פעם אחת אבל בהודו לי' שבשוף שכופלי' לומר ז"ל ונפעבור מנענעין בו על כל פעם ופעם וכן כתוב יי' הושיעה נא וכן נהגו: גבו' כיוצ' כוזה פוח כושה שהוא צריך להניפם יתר כלכיתי והניף הכהן לוקח על לחם הבכורים קרוקה על שני הבבשים הבבשים חיים ולחם יחדו מניח אלחם על שני הבבשי' כלכיתי לחם הבכורים על שני בבשים ומוליך ומביא למי שד' רוחות שלו ואמ"ל שהשמים וכיון שבשי רוחות שלו מוליך ומביא למי שד' רוחות שלו וכן נהגו: אמר רבא וכן לכלומר מוליך ומניף מעלה ומוריד ונרמי' ניהולמי מני

דבר ודבר ג' פעמים על כל דבר ודבר רבי זעירא בעי הבין חד או דילמא הבין והבין חד הבן הבין צריך לנענע ג' פעמים על כל דבר ודבר ר' זירא בעי הבין חד או דילמא הבין והבין חד או דילמא הבין והבין חד הבן הבין צריך לנענע ג' פעמים על כל דבר ודבר ג' פעמים כלומר כשעת נעילה ועל כל אחד משקומות שהלל שמנענעין בהן ובקר בכי אבעית לן הבין חד והבין חד כלומר כשעת נעילה ומוריד לא הניף אלא אחד אם כיון שיעלה בלובו לי אמר לן מי ירוצנו לעלות בלבו והיכן היה מוליך ומביא ומעלה ומוריד ולפי זה אין צריך לנענע כשעת נעילה אלא מוליך ומביא ומעלה ומוריד בלבד ומן הלמוד לומר ז"ל:

כתני' מי שבא בדרך ולא היה בידו לולב לכשיכנס בבירתו יטול על שולחני לא נטל שחרית יטול בין הערבים שבל היום כשר ללולב מי שהיה עבד או אשה קטן מקרין אותו ועונה אחריהם מה שהן אומרי' ותבא לו מארה ואם היה נדול מקרא אותו עונה אחריו הללויה : גמ' תנו רבנן באמת אמרו בן מברך לאביו ועבד מברך לרבו ואשה מברכת לבעלה אבל אמרו חכמים תבא מארה לאדם שאשתו ובניו מברכין לו אמר רבא הילכתא גוברת איכא לסינגר מסנגנא דהלילא

רש"י

כתני' יטול על שולחני אם שכח שלא נטל בבית ולא נטל קודם תפילה, צריך להפסיק סעודתו וליטול לולב : מקרין אותו מי שהגדל כך היו נוהגין תחת קודש לא היה מהגל מי שהגדל ומוציא את הרבים ידי חובתן אלא היה קורא לו מתוך חומש כדי שיהא בקי בו : עונה אחריהם כמו שהן אומרי' : ותבא לו מארה שלא יזכה לבנות בית ולא לנטוע כרם : אבל אמרו חכמים תבא מארה לאדם שאשתו ובניו מברכין לו אמר רבא הילכתא גוברת איכא לסינגר מסנגנא דהלילא : גמ' בן מברך לאביו ועבד מברך לרבו ואשה מברכת לבעלה : ואם היה נדול מקרא אותו עונה אחריו הללויה : ומסיים בה מה שהן אומרים כל מי שיש לו בן או עבד או אשה שלא ברכו ברכת המזון ביום השבת ראשון או שני או שלישי או רביעי או חמישי ולא ברכו ברכת המזון בלילה ראשון או שני או שלישי או רביעי או חמישי ול

אבר רבי הלכתא בגברא הלכות גדולות ממנהגא דהלילא שאנו רואין מהבנים עכשו בבתי כנסיות כשמפרש ואזיל שכיון לומר הללויה שני פעמים ולא יותר לומר כל ההלל עם המקרא עד הודו ועונין אחריו הודו ואומרין עמו עד לתת ה' הושיעה נא לתת ה' הללויה נא ועונין אחריו כמו שאנו עושין ואין זו בקריאת הרחמני שכיון עונין הללויה על כל דבר ודבר כדאמרי' במקרי וקאמר רב ממנהג של עכשו אנו למדין מה היה עקר וקבוע בהלל כשהקהילו לפי שכבל חייבים בקריאתו ואין כל בקיאין בו וקבעו שיהא אחד קורא והכל שומעין ועונים אחריו הללויה ואחרי פרקים שבקיאים בקריאתו ואין כל בקיאין בו וקבעו שיהא אחד קורא והכל שומעין ועונים הללויה שכל בקיאים ויודעין לומר כל ההלל

ר"ש

תור' אור

נר מצוה

הוא אומר הללויה והן אומרי' הללויה מבאן שמצוה לענות הללויה: הוא אומ' הללו עבדי ה' והן אומרי' הללויה מבאן שגדול מקרא אותו ועונה אחריו הללויה: הוא אומר הודו לה' והן אומ' הודו לה' מבאן שמצוד לענות ראשי הפרקים אתמר נמי אמר רב חנן בר אב' מצוה לענו ראשי הפרקי הוא אומר אנא ה' הושיעה נא והן אומרי' אנא ה' הושיעה נא מבאן שקטן מקרא אותו ועונה אחריו מה שהוא אומ': הוא אומר אנא ה' הצליחה נא והן עונין אחריו אנא ה' הצליחה נא מבאן שאם בא לכפול כופל הוא אומר ברוך הבא ודם אומרים בשם ה' מבאן שהשומע כעונה בעו מיני' מר' חנינ' בר אבא שמע ולא ענה מהו א"ל חכימי וספריא ודרושיא ורישי עמא אמרי שמע ולא ענה יצא איתמ' נמי א"ר שמעון בן פזי אמר ר' יהושע בן לוי משום בר קפר סנין לשומע כעונה שנ' את הדברים האלה אשר קרא המלך יאשיהו וכי יאשיהו קראן והלא קראן שפן דכתיב ויקרא שפן את הדברי לפני המלך ואא מבאן לשומע כעונה:

מתני'

מחכמי מיני שכרי הם לומרים מה שם"ע אומר ואם תיכף לו אמרו פכם ולפיכך רבו להסדון בלן בבתי הכנס שלא שילמו שמצוה לענות הללויה והיינו טעמא דאמרינן הכא מבאן שמצוה לענות הללויה ולא אמרי' מבאן שאם היה גדול מקרא לומר כדאמרינן בקר הכי לפי שמצוה

ועוד אף על הבקיאין שאין הדם מקרא לומר מעשה דאמרן:

הוא אומר הללו עבדיו וכו' אומרים הללויה ממה שמהנין עכשו לענות עוד הללויה פעם שניה ואחר ההלל קורין עמו לאחר ההלל הקהה רבאנה שמי שאינו נמרו אלא שומע על המקרא דין הוא לענות הללויה על כל דבר ודבר שהוא אומר ובכי לומר ה' על המקרא ולענות הללויה כדי לומר הקהה רבאנה שהוא שומע למשמע זה לשמוע בהלל ובשעה שאומר לשמוע עכשו אנו למדין מה היה עקר וקבוע בהלל ולענות הללויה אחר כל דבר ודבר שהוא אומר ובכי לומר ה' כגון מי שהיה קשן מקרא לומר כדאמרן במתני': הוא אומר אנא ה' הצליחה נא ואין שומעין ואחר כך עונין: משום זה החזיקו לומר פעם אחרת, לכשל יכפול לפי כל הלל כמו שזה בהלל שכרי הם שומע כעונה כהלקמן ואלו שומעין ועונין הרי זה כפולה והרי מבאן להקהה רבאנה מבאן לקטן המקרא נמי ומבאן שאם בא לכפול לאחר הוא"ה למי למימר שיפסוק מאחר הוא"ה ולעונה הללויה שאם בא לכפול מאחר המקרא לאו למימר שיפסוק מאחר הוא"ה ולעונה הללויה אלא שומע למשמע זה לשמוע בהלל ולענות הללויה אחר כל דבר ודבר שהוא אומר ובכי לומר ה' כגון מי שהיה קשן מקרא לומר כדאמרן במתני': משום זה החזיקו לומר פעם אחרת הוא"ה כהלקמן ואלו שומעין ועונין הרי זה כפולה והרי מבאן להקהה רבאנה שמי שאינו נמרו אלא שומע על המקרא דין הוא לענות הללויה על

ר"ש

מתני' מקום שנהגו לכפול יכפול לפשוט
ולקרות בתורה ולהפטיר ולברך לפניה ולאחריה
הלוקח לולב מחברו בשביעית נותן לו אתרוג
במתנ' שאיט רשאי ללקחו בשביעית: גמ' תנא
ר' כופל בה דברים רבי אלעזר בן פרטא מוסיף
בה דברים מאי מוסיף אמר אביי מוסיף לכפול
מאודלמטה: לברך אחריו יברך וכו' אמר
אביי לא שאנו אלא לאחריו אבל לפניו מצוה
לברך דאמר רב יהודה אמ' שמ' כל המצות
כלן מברך עליהן עובר לעשייתן מאי משמע
דהאי עובר לישנא דאקרומי הוא אמ' רב נחמן
בר יצחק דאמ' קרא וירץ אחימעץ דרך הכב
ויעבו את הבושי אביי אמר מהכא והוא עב
לפניהם ואי בעית אימא מהכא ויעבר מלכם
לפניהם ויי בראשם: מתני' בראשונה היה
לולב ניטל במקדש ז' ובמדינה יום א' משחרב
בית המקד' התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהא
לולב ניטל במדינה שבעה זכר למקדש ושיהא
יום הנף כולו אסור: גמ' מנא לן דעבידנא זכר
למקדש אמר רבן יוחנן אמר קרא כי אעלה
ארוכה לך ומכותיך ארפאך נא ה' כי דורש
אין לך טכלל דביעא דרישה: מתני' יום טוב
הראשון של חג שחל להיות בשבת כל העם
מוליכין לולביהן לבית הכנסת למחר כל אחד
ואחד מכיר את שלו ונוטלו מפני שאמרו אין
אדם יוצא ידי חובתו ביו"ט הראשון של חג
בלולבו של חבירו: ובשאר כל ימות החג יוצי
אד' ידי חובתו בלולבו של חבירו: גמ' מנא ה"מ
דת"ר ולקחתם שתהא יק"ח תמה לכל אחד ואחד לכם משלכם להוציא את
הגזול ואת הישאול מכאן אמרו אין אדם יוצא ידי חובתו בי"ט בראשון של
חג בלולבו של חברו אא"כ נתני לו במתנה ומעשה ברבן גמליא ור' יהושע
ור' אלעזר בן עזריה ור' עקיבא שהיו באין בספינה ולא היה לולב אלא לרבן
גמליא בלבד שלקחו באף זוז נטלו רבן גמליא ויצא בו נתנו לר' יהושע במתנה
נטלו ר' יהושע ויצא בו נתנו לר' אלעזר במתנה נטלו ר' אלעזר בן עזריה ויצא בו
נתנו לר' עקיבא במתנה נטלו ר' עקיבא ויצא בו והחזירו לר"ג למימ'
החזירו לר"ג מילתא אגב אורחיה קמ"ל דמתנה ע"מ להחזיר שמה מתנה
וברב' ראמ' רבא בפ' יש נוחלין הילך אתרוג זה במתנ' על מנת שתחזירהו לי
נטלו ויצא בו והחזירו יצא לא החזירו לא יצא וגרסינן נמי התם אמר רבא בר

רב הונא האהין

שקנו

מתני' שנהגו לכפול על כל פסוק
ופסוק ונהגו כך מפני שיש בו פרשה
שכולה כמלא הולנו קחלה ופסוק
יתמר נח' פ' מפני מ' לי שנו לפסוק
שכנוני גם שכנוני שכנוני כתכורים
דחה לחיקני ויהי לי לישועה קול
רינה וישוע יתן יי' יתן יי' לא תתן
ולמו לא נתנני שערי צדק זה פשער
מכל מקום למעט לומר שיש כולל ושיש
למיר לקמן מוסיף: הלוקח לולב
מחבירו לי נראה דהלוקח לולב מעם
הארץ נרסי' דהת נעם הארץ קמיירי
כדאמרי' בגמ' ועם הארץ לגבי חבר
לא קרי חברן דלי לוקח מעם הארץ
מי ניים לך לאחזוק חברו בחצוב
תימר למו לזיק הוא כאחד מכם
ואינו חשוד ממנו ליקן לו לתרומ
כאחד: נותן לו לתרומ במתנה חבר
שקנה כו' הושטה מעם הארץ
כשביעי' יכקנ ממנו ליקן לו לתרומ
במתנה: גמ' כופל נם דברים
אחנה נמי כופל: מוסיף לכפול על
כפילתו [שלרבי] מחוד ולמעט
כדפי' לעיל שכל המוסי' כפול מרחבו
ועד סופו: לח שנו לקלוח כרכם
במנחה אלא של הארון: ועובר קודם:
ויעבר הכוכי קדמו לרון לפניו:
מוליכין לולביהן מע"ם: מנח"מ
לולין חלם ונלא בלולבו של חבירו:

שקנו

ויש

וישׁ שלמדו מכאן שהנותן לולב לחבירו בי"ט רשאי שהרי היה לו לתת לו ע"פ שלא יהיה מותר אחר כך ואומכא דמוכח היה

בשב'מחזירין בי"ט מוסיפין ובמוע'מחליפין וכל
*קטן שיודע לנענע חייב בלולב : גמ' ת"ר קטן
היודע לנענע חייב בלולב והיודע
בציצית חייב בציצית והיודע לשטור ר'תפלין
*אבין חייב ליקח לו תפילין והיודע לדבר *אביו
*מלמדו תורה וק"ש תורה אמ' רב המנונ"תור'
צוה לנו ק"ש פסוק ראשון היודע לשטור ידיו
אובלין על ידיו טהרות יודע לישאל ברשות
היחיד ספקו טמא ר"ה ספקו טהור לפרוס
כפיו חולקין לו תרומ'בבי'הגרנו'היודע
אובלין משחיטתו אמר רב הונא והיא שנדיל
עומר על גבו ואם יכול לאכול כזית
כזרחיקין מצואתו וממימי רגליו ארבע אמו'אמ'
רב חסדא והיא שיכול לאכלו בכדי אביל'פרס
אמר רב חייא בר אבא בריה דרב אויא ונדול
אע"פ שאינו יכול לאכלו בכדי אביל'פרס דרבי'
ויוסף דעת יוסף מכאוב אם יכול לאכול כזית
צלי שיחטין עליו את הפסח מאי טעמא לפי
אכלו כתי'ר'יהוד'אומ'עד שיודע הפר'לאביל'
ביצד נותנין לו צרור וזרקו אנוז ונוטלו:

סליק פירקא

הדרן עלך לולב הגזול

לולב וערבה שהם נמקחים כאחד כגון שנתנן לו במתנה או שקנאן בשותפות עם חבירו אי אפשר לו לצאת ידי חובתו בהן עד שיפרישו חבירו חלקו ממנו ויתנהו לו במתנה או שיקנה חלקו ממנו בכסף או בשטר ואפילו אם אמר לו הרי חלקי לך מתנה עד שיאמר לו הרי חלקך לך מתנה ואם אמר לו הרי חלקי לך מתנה ואני נוטל אותו ממך בכסף או בשטר הרי זה יכול לצאת בו ידי חובתו ואם לאו אינו יוצא בו ידי חובתו ואם אמר לו הרי חלקי לך מתנה ואני נוטל אותו ממך בכסף או בשטר ולא נתן לו כלום עד שיום ראשון של חג

ראשון דאית ליה עיקר בין התורה בגבולין
בינא לן דתניא ולקחתם שתהא לקיחה לבד
אחר ואחר לכם בישלכם להיצי את הגזול ואת
השאול ביום ואפילו בשב ראשון ואפי בגבולין
הראשון מלמד שאינו דוחה אלא י"ט ראשון
בלבד: אמר מר ביום ואפילו בשבת פשיטא
טלטול בעלמא הוא איצטריך קרא לכישירי
טרטול אמר רבא לא נצרכא אלא לכבשירי
לולב ואליבא דרבי אליעזר דתניא לולב וכל
בכשיריו דוחין את השבת דברי ר' אליעזר בי
טעמ' דר' אליעזר אמר קרא ביום ואפילו בשבת
ורבנן סברי ביום ולא בלילה: מתני' ערבה
שבעה כיצד יום שביעי של
ערבה שהל להיות בשבת ערבה שבעה ושאר כל הימים ששה:
נמרא

רש"י

ניום ואפי' בשבת משמ' כל דהו ין
דקר יסיר'הו' דמלי למיכתן ולקחתם
לכם כרחשון: הרחשון ס"ח תיעיש'
כלו' הרחשון לחודיה דחמיר 'לך' אפי'
בשבת: הילכתי למיסרי קר שלטול
דרבנן עדיין לית ליה שלטול בשום
ובין הכתוב לסמיכה כאן: למכשירי
לולב ונה הכתוב ללמדך שמכשירי
לולב דוחין אפי כל תיקונין ואפי'
לקונסן מן המחובר ולתונבו:

יכו ר

קבל עדיין לית ליה עלה יפה אם שחתר והיינו טעמא דמנל' לכיון דמדרבנן היינו נקיטין בקולא' דירחת לית ליה דוחה שבת וכתב הרא"ש ז"ל שכלפי מה שאמר ובלא מצותן מן התורה ואפי' נגבולין ואמר משום דלא ידעי' נקטינן דירחת לית ליה שבת אלא ובלי דרבנן תורה מ"ה לאמר והיינו טעמא דמגלה כלומר שיהו בכר תורה ותיו שולה יפה בלשון לפי' ר"ל דכיון דמסקי' דמשום דלא ידעינן נקטינן' דירחת לפי' מידי דלדרבנן כלולב ובמקר לית לאמר משום הכי אמר היינו טעמא דמגלה' שהרי מעקה עשוי על סופר ולולב מסייע לה ואינה נריכה לטעם בפני עצמו ואלו פיס נוטן

כל טעם שנתי שהיה על סופרי' הרי
קשה עליו ז"ל משום לולב דתורת'
לירחת ולפי' הכיון על הרב אלפסי ז"ל
כדפיה רלוי לכתובות"ם קשה מלי
שבת דכתר תוכן התקיון רבן יוחנן
בן זכאי שיהו מוקפין בכל מקו' שיש
בו ס"ה ולא תקנו כן בלולב' ל' מנו'
דשמ' לקבר ליחיד לקרו"ע כולן
הילכך במקום ב"ה ליכ' למיתם מה
שאי"ב בלולב לכל מכו' הילכ' תפי'
כאן במקום ב"ה ליכ' למיתם מה
שאי"ב בלולב לכל מכו' הילכ' תפי'
נוירה דרבנן: וראשון לתיק לי'
עיקר בגבולין מנ"ל וכו' ניום ואפילו
בשבת דמשמע כל דהו יום וקרא
יתירא הוא דאי' לאתקב ברחשון:
רחשון ואפי' בגבולין דלאו מריבוי
אילים ליה לית לן כיון דכתיב ולקחתם
לכם ניום ברחשון: ברחשון
משמע לתפי' בגבולין

מיבעיא הוא כלום' ברחשון לחודיה הוא דאתיא לקולא לפי שבשאר ימות השנה אין דרך המיומנין שבידך כלו' למיבי שיהא שמא אין בעולה כלומר עולה דשבוע: ואפילו אמרן דאפי' לרבות כדאמרי' לעיל בפוף פ' כיצד (דף כד) נפי תוספות פנוי דיה לרבות לקח בגבוה ובני סומא אחורה לרבות לקח בגרים וכל זאת וז' כפי עניני: פשיטא טלטול בעלמא הוא לתשריך קרא לתפי' טלטול דרבנן הוא ועדיין לית ליה נמי שלטול בשופר ובשבת לכתיבו כאן: למכשירי לולב ובשבת לכתיבו כאן: למכשירי לולב ובשבת לכתיבו כאן: למכשירי לולב

ר"ש"י

יסוד נביאים הוא הקנה החרוצים הני זכריה ומלאכי סהיו מסדרי הקנו ישראל מלכתי כנסת הגדולה: מנהג הגיהוי ולא הקנו לכם ונפקא מינה לגי בציית ערבה לגיר למימר ומנו דלמי גי לא הסור ליתיה וכמה שיטורין לומר לעיל ליכיה שיעור: ג' בדין שים לכל ג' וג"ג' עלין לחין עלה ג' בבד ג': העושה לולב יי לעצמו ולא לאחרים: רב

גמר': איתמר ר' יוחנן ור' יהושע בן לוי חד אמר ערב יסוד נביאים היא וחד אמר מנהג נביאים היא ואסיקנא אמ' אביו הוה קאימנא קמיה דר' אלעזר בר צדוק ואיתי ההיא גברא ערבה קמיה שקיל חביט חביט ולא בריך קבל מנהג נביאים היא ואמנהג' ולא מברכינן אמר ר' אמי ערבה צריך שיעור ואינה ניטלת אא בפני עצמ' ואין אדם יוצא ידי חובתו בערבה שבלולב ורב חסדא אמר רבי יצחק אדם יוצי ידי חובתו בערבה שבלולב וכמ' שיעור אמ' רב נחמן שלש בדי עלין לחין ורב ששת אמר אפי' עלה אחד

לבבד אח': ת"ר °העושה לולב לעצמו אומ' שהחייני נטלו לציאת בו אומ' בא"י אק"ב על נטילת לולב וא"עפ שבירך י"ט °ראשון חייב ומבר' י"ט שני והעושי °סוכה לעצמו אומר שהחייני נכנס לישב בה אומר בא"י אק"ב לישב בסוכה ואסיקנא דכל °שעה שנכנס לישב בה מברך לישב בסוכ' דגמרינן לה °מתפילי' דתניא תפילין כל זמן שמניחן מברך עליהן דברי ר' יקים לן כותיה דהא רבא כל אימת דמנח להו מברך ור' מרי נמי אמ' דכל אימת דמנח להו מבר' עליהו וכן הלכה: ת"ר °העושה סוכה לעצמו אומר שהחייני והיתה עשויה ו°עדת אם יכול לחדש בה דבר מברך מיד ואם

לא יקשר ליתיה וכלמסקי' בהסוח גברא לחייבי' ערבה קומי רבי אלעזר בר' לוקח וקטל חניא חביט ולא בריך כלומר שנענע לוקח קודם שנטל לולב דקסבר מנהג נביאי' היא ולא יסוד נביאים למי' ליה' לריכה ברכה ויש שלמדן מכאן ללת מברכין אלולב דר"ח שיהו אלת מנהג בעלמא כלתמרינן בפ' בתרא דמגילה (כד) דרב חיקלא לבבל בר"ח וחזנהו להו קרו להילת סבר לאסוקינהו וכיון דחזנהו דמו לתמרו אמרו ר' לומר שיהו רלויה ערבה להלל דערבה כיון דלהו אלת טלטול בעלמא כיון דלת הוי לת מקנתא אלת מנהג בעלמא לת מברכינן עליה ומ"ש בפ' בתרא דמגילה (כד) דרב חיקלא לבבל בר"ח ולא

מיבעי ליה דילמא דאיכא למימר דאמר כחוקת תפילין הנקוב מדבר בלומר לילה לומ ומן תפילין וקרא דכי תאמר וזמרת לא תעשה מיומם ימיומם בלומר שלא יהו עליך לילך ביום ומשום הכי אייך למימר הקיש לכל בעבדנא למשמעי דהו הכי אייך למימר כהו הכי למיכך נראה לי שהוא מדברין עליהן בשאינן מהוגים ומקבל פרס לא לקבל פרס אלא משום שהתנוס מתנסה בכל מה שהוא מצוה כדי שיכרך תדיר ולא יהא מפסיק בדיבורים ומפרישין אותו מכל דבר שהוא מפסיק בינו לבין המצוה כגון שאם היה מהלך ד' אמות בלא תפילין ונזכר שהוא מהלך בלא תפילין אינו חוזר אלא מניח במקום שנזכר ומברך ומניח ואין צריך לחזור למקום שהיה מהלך בתחלה ואם היה מהלך בלא תפילין ד' אמות ברחוב העיר חוזר

סליק פירקא וסליקא מסכת סוכה

סליק מסכת סוכה

הדרן עלך לולב וערבה וסליקא לה מסכתא דסוכה

מראית ה'

מרדכי ממסכת סוכה

סוכה

סימן נבוהה וכו' וכן "הלכתא דשם נבוהה מעשרי לחמות פסול' לף שם מחוקת תצל יותר מהרמב"ם לחמות ויתבי' שם הלכות מנשיות לסכך וכשתעיין בסוף התלמוד תמצא כמוני דקתני לחמר בסוגיא דמחוקת קף מתילפנו ולף לשמואל אמרי כ"ש מצו' שתחכון לבטל התקרה ולקרון התשמיש לף ברחב' מרכיב ע"ם בפסח"ת הלכתא כשמואל והלכ' כר' יהודה דמסכר חלב פם ' פוסק רביעו לעיכור מתיין כרב ובר' מאיר בגמרותיהן : סכך פסול כתמצע בד' כו' ומויר פיסל כב' ובפרק נבו פסוק מייתי לה להאי מ"ד בת לא דוקא כגון שהאילן שלא' נשתמ' לו סכך פסול עשרי' כל לורך הסכך כתוכו התלמיד מעבר לעבר התמנה שמויר לו סכך פסול תפסיק הסכך אוין לוחה"ן הסוכים תלת דפנות עשויין כמין גומא חוכ' לוכו שהוא כלבי דוקן שהתיבי פיסול שהוא קטנה מתפסק לרוחבה לף דיים שתתיבי כשר דהא ליח לה שבאה דפנות תלת שהילו תחת הסוכבין דמשפסק כשר הלא גרם תפסל כאוכה דגדון כסוכה ולעיל נתי תנן סתם כהלכתן ובשיטת מתילפי טפח ותפילו יושב כמקום טפח שפיר דמי : רביעה לקולה והלכתא כותיב ויש לומר בתחנת הגג ובלבנו ג"ע ותו דיו לגבוד בתחנת כו' כדאתיבינן נכי שבת תקיעין ובלבד שלא יהא בין קנה לקנה ג' שפחים ותנן פ"ק דשבועות תקיעין בקנים ותחבוקי : תחלת של שיפה ושל גזוזי גדולה משכבין בה כי' רבינו שיעור כם "ח ושל גזוזי לבשל שיפה ושל גזוזי לחיפה תקבלי שחוקה כי הם מדרבנן ויה דקתני התם כחפץ של עץ שיעה בל שיעה ומחוסר תיקון לף ק"ק תפץ בתת תנין לף ומחוסר ומה שכין לשאים כי רבינו תם פירש להכא כחפץ של עץ שיעה בל שיעה ומחוסר תיקון ליעשות שיעור כחדרם הזה מידי דהוה מבני גגלים ובני מבכים :

סליקו להו סוכה שהיא

הישן

גף "קשיא כתן מלתיבתה כתן מנחמה רש"י ורבינו תם פירשו תם שפירשו לתן תצל בספר התוספות פסק דפרוק כשוחה מותר כדתתמא פרק קמא דעירובין : ומגמה פטורין כין ביום כין בלילה נרחה נרחני "ם מ"ז דעבדתים ויושבים בלילה לשמוח קיבוץ לעסוק בתורה טפי ויהי הכל בכללו עוסק מנו : דקא מנסר כריש דפירי דתיכין וכלבתן כרכת ותם יהודים שכותים לתקן יין בסוכות ושוכח שם תתי לבריה דפירי דתיכין בסוכה לכי שנגרי לחתר רבה מלטער פטור תן הסוכה כתב רבינו תליעור מתין בם "ו פי' שם לו בעיר תן בסוכה וכשהתו יבלו בכשיון דירה בעיר ואין דרך בני אדם לעמוד בדירתם בעיר ושיעור לעבר כתיבן ירדו נשתים תתיתי ל"ו ניעות כו' ותי שתיבו בקי כוה השיעור יתן לבו תה מנסר כשהתו עגין שבעבור זה היה יוצא מביתו היה רשאי לבנות מסוכתו ולזקוק שעשה סוכתו תחלה בתקון ברחתי לחבול ולבעות ולעין בה ועולה לו בעיבר אחר כך לפל שעשה תחלה בתקון הראוי להשתער בהליכתו אי כשיתיו לו בשיבה כגון שיהא מעכבים ותלמיד לא תיעסוק בה אלא אחי שבעה בתליבה ושתיה אלו בשיבה לא יהא "ח בלל אחי תליבה דהא כעין דירה כעין שהיו יכול לעשות בה כל נרכיו לביל ושיהיה ושיבה בלא בעי שתהלה לא היה סוכה כיון דלבעודי קיימה : תוכלין "תוכלין שלחי חון לסוכ' תניא כתוספת' פרק שני אחר ר' עק' חי' תקנה טיבו כתים מביזר' אלעזר בן שמעון תכל ר' יוחנן בן נורי אומרים ושיהיו תוכלים עגבים חון לסוכה כן הלא דמות' לתכל פירו' לשתות יין חון לסוכ' יש חם כי אחד שתתירין שלח לתכל סוס דכר ולבתו' יך חון לסוכ' ותכל מקום חן לגרף ביש כסוכ' וגם תסקינן כשתתירין שתכל ליגן חון לסוכה תכן שהיכין השלם על דכר זה שיהיה חון הגגה ויהי כתוכה אחין בו בכתב דתנו' חן הסוכ' לי מי שתעשר לשמור חן הסוכה : "שתיקות שתתירין חת הלילים ותוכלי תכל חת תתיקות פי' רש"י קבדוני' שתתירין חת נוכלי תיקות בביעי תיד תתיקות ואין כתבר לח תעשו לילו ותו תשי תרבי שנוס ותכלי תפרוי בשבת ותפו לילו ותו תשי תרבי כתן בשן רש"י : כ "ותכב דרבינו שתעון ריש לגעות תכלן לחוים כחוים הרוכים כסוסים לקרחת תגן וכלה תכל ובלחוי יה שם זה וקורע לית כגדי חכירו לו תקלקנו שהו שטורין כוחל ובגבו כן תתחת שתת חתן וכלה : אין "שתחה לח כחוב תכלן תדקק בספר ח"ו שם יהא החתן תפוסתו ולפלו כלחו עגע והולכין לחכול בתקום לחר שגם כבית כחוב שהין שתחה שתעון לח בתים תכל ברכת תתנים ותרק קתת דתעון בתי תתרבי ברכת חתני' בבית תתנים תת שתן' חוסב שהא שיקר ישיבת תתן וכלה כל שבשה יתי כתחתה וכבר היה תעשה שיהא ושעד שתתן ואחרונה ואחרתה שלח בתקוב שהלן תכליחם לו" כר' שהיכם נכרך שבשתחה בתעון ואיבר כרת והבית לחיה תתעתיתן דש' ביתן ג' תחנם תבשיה דתרך קתן דכתובות לין תפס דלילה דהלילה לחי לתקוף תדבר יהוי לתתן תתירון תרך תחת לף קבית שהירון תרך ובריך לדקדק תלי בתקו' דוסב דתו בתקו שהרבו תהלה כרבת כיחלון קרי דוסב לשנית' תפי' כדרתון תרבין לוחה כשהבם תרוכין וחן יהלין לוכם לף שהבם : תלני "תשתיה בתלגלת תלני תשלה תרבים כגון קדרה ותגני דלישה דשטיחה דבעינן כעין תדירו והני לין רגלין לשיה בבית דירה תלת בית יש לה לבדה ולחו שהיה תשם תלוסתיה ובן כתב רש"י "ה דקערות לחבר שהכלו שרי לתנוחיהו שבוסה וכן "ג תפר' "תני תילגלת בגון קדרה ושפוך :

סליקו להו חישן

לולב

הגזול של "תשרה פסול והוקף כתשרה דישתל דלית ליה ביטול תכל תשרה של תצו כיתי לחית ליה ביטול לבתתלה לח יטול ותם נטל כשר ותוקשקן לה בשבות תחרים דבותי : נקטם רחשי פסול רש"ל תחר דלבתתלה קתחר ויחזור תחר תחר תם ליכל תחר ירבך עליה ואשכחן דקתני פסול בתקום דדישבד כרי כדתתרינן בתבתות ופרק בלל גוזן נטחתו לו תכדו לו בדשנו כתחד רבי תלישה תחר פסול"ת ומקשינן לה כתם דבישבד כשרה : תם תישבן כשר כתב ר"ה "תבידור כהן כשהל הוסבת רבה לחיות ביום תחר בשבת ונקנו כתים שרבה בשבת ותבילה כשר ולא תחרינן תנוה כשהיה בעיבה היה לבה תבן תם תישבן כשר ותורי תפלו בחדל תחנים שבר ולקבל ר' כת לתתקן נמור לחה תם שנתקנו לתנות ותיסורא דתוריתא הוי לא תישבל תשם תנוה כשהיה בעיבה ותנו הדין תם עשה כתי שופר כיום טוב תחר לתקנו בו וכן תחרוש ונולב שהוכחו תחין לתחום בשבל ישראל תחר ליהראל תחר לנחת בו כיון שהוא בשבל ישראל כו ותשבר לו כשבל ישראל תחר לנחת בו כיון שהוא בשבל ישראל ד "תחרינן פרק לא שהיו תן תבילה תחרת תם שכל תחר שהיו יכול לו יהיה תן התוקנה תחרת תם שכל תחר שהיו נופו גורם לו יהי תוקנה שהין חיסור נופו גורם לו תלת חיסור דבר תחר : ושור רחים תגול עגים ושכך כשם דלדברי הכל כשרה ונולב נוול מתי כשר כב' תף על גב שבעשים בו עבירה ותפילו נוזן עבתו יוסה בו ותם "ג דשתמרה פרק ואו קדרי תחרינן דולד אחורת תשם תין קרב תשם לבני ספר' ותפרש

חדושי אנשי שם

מרדכי א ולא נהירא לרשב"ם דמ"ב לא סיה בריך שמת יכב"מ תשתי כורת תפתח בתוקה דיחו נבי נבין ד' קוכדשין כב' ריחות כשרה ותוקה ושור' על נעילין ולשבין שפת כיחו ותשבר ותפרש ותפרש

סליקא להו מרדכי ממסכת סוכה

הדושיי אנשי שם

תוספתא ממסכת סוכה

סוכה

סוכה שנעשה לשלשה חבורי' אחת כשהלה ר' יהודה מכשיר לחד רבי יהודה
משום כשהות הלוי אלמ' משום שנעשה נשמרה חבורי' אחת ואין מקיים שכך
ואומרין לו אלא מי שהיה אחד ואחז דבר אחרו לו אבני מדה אחת ואין מדה אחת מקיים מקודם
להם ואנו אומרי' כלים שהיו אכתי לא הכוון שרויין בתוכה: סוכה שחתיה מרוב אגלת'
פסולה דב' ת' אומ' אכל מן הצדדי' אפי' כולה אלא אחת כד: שכך כ' ונשה ובלו גבי חיין
שהן גבוה' י' טפחים הם רוחב' כ' אמ' ת' פחות אחת לו' פסולה: סוכת הרועי' סוכת
הקיטין וסוכה גאוה פסולה שנאמ' בסוכים תשבו ופקיעי שיחיר כדרה שיכבה כתלמי' שתשכר
כעצי' שאנו סוכות בקיטים ירמיה' ט' ג' שנאמ' זה כדה כדרה שיכבה כתלמי' אחת ר'
קמ מרוחב של כדאן כדרה וזה לתי פסולה ר' יוסי אומ' אחר שכבה כתלמי אחר ר' יהודה
מכשיר כשהות דברי ר' יהודה והכמים אומרים עד שיהא בינו לחברו כתלמי אחר ר' יהודה
משום כשהות שנאמ' ושקשן שוקתות ותמכיהן על גחלין כשרים ויצאי' אחת ויצאו לו
אין בהן כשהות רשאין לחזור אבל הכל מודים שאם נפסקו שהיו מחוברין אחת בינו לבין חברו
כשהות: תלה בה ראשים חסרים ורגלים והזנבות והגלגלות פרכי עכבים ושטרוח של סנבלין
כשרה לפי שאינו תלוי אלא ר' מאיר אומ' אם היה מתכוין עליהן שיהו תלוי כשרה: שלא
תהי גדולה שנאמ' ושמחת בחגך אי אתה יודע שהחג שמח אלא אתה שמח בו: ושמחת
בחגך והיית אך שמח: אין לי אלא יום טוב של חג של שבועות ושל ראש השנה ושל יום הכפורים
מנין ת"ל בחגך כל חג שיש בו שמחה: ואין לי אלא אנשים נשים מנין ת"ל אתה ובנך ובתך
ועבדך ואמתך אנשים מכלל ומפרט ומכלל חזרה לפרט אנשים ונשים: ואין לי אלא בזמן
שבית המקדש קיים בזמן שאין בית המקדש קיים מנין ת"ל והלוי והגר אלא בזמן שיש לוי יש
גר ובזמן שאין לוי אין גר אלא מי שגרו אביו בסנהדרין: ואין לי אלא בזמן שיש סנהדרין
בזמן שאין סנהדרין מנין ת"ל ושמחת לפני ה' אלהיך שבעת ימים: ואין לי אלא בזמן
שבית המקדש קיים בזמן שאין בית המקדש קיים מנין ת"ל ושמחת לפני ה' אלהיך במקום
אשר יבחר ה' אלהיך לשכן שמו שם: ואין לי אלא בזמן שישראל שרויין על אדמתן
מנין ת"ל כי תבואו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל ואין לי אלא בזמן שיש בית המקדש
ויש ארץ ישראל בזמן שאין בית המקדש ואין ארץ ישראל מנין ת"ל כי תבואו אל הארץ
ונטעתם כל עץ מאכל ואין לי אלא בזמן שיש בית המקדש ויש ארץ ישראל ויש ישראל
בזמן שאין בית המקדש ואין ארץ ישראל ואין ישראל מנין ת"ל ושמחת לפני ה' אלהיך
שבעת ימים: ואין לי אלא בזמן שיש בית המקדש ויש ארץ ישראל ויש ישראל בזמן
שאין בית המקדש ואין ארץ ישראל ואין ישראל מנין ת"ל כי תבואו אל הארץ ונטעתם
כל עץ מאכל ואין לי אלא בזמן שיש בית המקדש ויש ארץ ישראל ויש ישראל ויש
ירושלים בזמן שאין בית המקדש ואין ארץ ישראל ואין ישראל ואין ירושלים מנין
ת"ל ושמחת לפני ה' אלהיך שבעת ימים: ואין לי אלא בזמן שיש בית המקדש ויש
ארץ ישראל ויש ישראל ויש ירושלים בזמן שאין בית המקדש ואין ארץ ישראל ואין
ישראל ואין ירושלים מנין ת"ל כי תבואו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל ואין לי אלא
בזמן שיש בית המקדש ויש ארץ ישראל ויש ישראל ויש ירושלים ויש מזבח בזמן
שאין בית המקדש ואין ארץ ישראל ואין ישראל ואין ירושלים ואין מזבח מנין
ת"ל ושמחת לפני ה' אלהיך שבעת ימים: ואין לי אלא בזמן שיש בית המקדש ויש
ארץ ישראל ויש ישראל ויש ירושלים ויש מזבח בזמן שאין בית המקדש ואין ארץ
ישראל ואין ישראל ואין ירושלים ואין מזבח מנין ת"ל כי תבואו אל הארץ ונטעתם
כל עץ מאכל ואין לי אלא בזמן שיש בית המקדש ויש ארץ ישראל ויש ישראל ויש
ירושלים ויש מזבח ויש כהנים בזמן שאין בית המקדש ואין ארץ ישראל ואין
ישראל ואין ירושלים ואין מזבח ואין כהנים מנין ת"ל ושמחת לפני ה' אלהיך
שבעת ימים: ואין לי אלא בזמן שיש בית המקדש ויש ארץ ישראל ויש ישראל ויש
ירושלים ויש מזבח ויש כהנים בזמן שאין בית המקדש ואין ארץ ישראל ואין
ישראל ואין ירושלים ואין מזבח ואין כהנים מנין ת"ל כי תבואו אל הארץ ונטעתם
כל עץ מאכל ואין לי אלא בזמן שיש בית המקדש ויש ארץ ישראל ויש ישראל ויש
ירושלים ויש מזבח ויש כהנים ויש לויים בזמן שאין בית המקדש ואין ארץ ישראל
ואין ישראל ואין ירושלים ואין מזבח ואין כהנים ואין לויים מנין ת"ל ושמחת
לפני ה' אלהיך שבעת ימים: ואין לי אלא בזמן שיש בית המקדש ויש ארץ ישראל
ויש ישראל ויש ירושלים ויש מזבח ויש כהנים ויש לויים בזמן שאין בית המקדש
ואין ארץ ישראל ואין ישראל ואין ירושלים ואין מזבח ואין כהנים ואין לויים
מנין ת"ל כי תבואו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל ואין לי אלא בזמן שיש בית
המקדש ויש ארץ ישראל ויש ישראל ויש ירושלים ויש מזבח ויש כהנים ויש לויים
ויש שיר בזמן שאין בית המקדש ואין ארץ ישראל ואין ישראל ואין ירושלים ואין
מזבח ואין כהנים ואין לויים ואין שיר מנין ת"ל ושמחת לפני ה' אלהיך שבעת
ימים: ואין לי אלא בזמן שיש בית המקדש ויש ארץ ישראל ויש ישראל ויש
ירושלים ויש מזבח ויש כהנים ויש לויים ויש שיר בזמן שאין בית המקדש ואין
ארץ ישראל ואין ישראל ואין ירושלים ואין מזבח ואין כהנים ואין לויים ואין
שיר מנין ת"ל כי תבואו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל ואין לי אלא בזמן שיש
בית המקדש ויש ארץ ישראל ויש ישראל ויש ירושלים ויש מזבח ויש כהנים ויש
לויים ויש שיר ויש שמחה בזמן שאין בית המקדש ואין ארץ ישראל ואין ישראל
ואין ירושלים ואין מזבח ואין כהנים ואין לויים ואין שיר ואין שמחה מנין
ת"ל ושמחת לפני ה' אלהיך שבעת ימים: ואין לי אלא בזמן שיש בית המקדש
ויש ארץ ישראל ויש ישראל ויש ירושלים ויש מזבח ויש כהנים ויש לויים ויש
שיר ויש שמחה בזמן שאין בית המקדש ואין ארץ ישראל ואין ישראל ואין
ירושלים ואין מזבח ואין כהנים ואין לויים ואין שיר ואין שמחה מנין ת"ל כי
תבואו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל ואין לי אלא בזמן שיש בית המקדש ויש
ארץ ישראל ויש ישראל ויש ירושלים ויש מזבח ויש כהנים ויש לויים ויש שיר
ויש שמחה ויש ישיבה בזמן שאין בית המקדש ואין ארץ ישראל ואין ישראל
ואין ירושלים ואין מזבח ואין כהנים ואין לויים ואין שיר ואין שמחה ואין
ישיבה מנין ת"ל ושמחת לפני ה' אלהיך שבעת ימים: ואין לי אלא בזמן שיש
בית המקדש ויש ארץ ישראל ויש ישראל ויש ירושלים ויש מזבח ויש כהנים ויש
לויים ויש שיר ויש שמחה ויש ישיבה בזמן שאין בית המקדש ואין ארץ ישראל
ואין ישראל ואין ירושלים ואין מזבח ואין כהנים ואין לויים ואין שיר ואין
שמחה ואין ישיבה מנין ת"ל כי תבואו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל ואין לי
אלא בזמן שיש בית המקדש ויש ארץ ישראל ויש ישראל ויש ירושלים ויש מזבח
ויש כהנים ויש לויים ויש שיר ויש שמחה ויש ישיבה ויש תורה בזמן שאין בית
המקדש ואין ארץ ישראל ואין ישראל ואין ירושלים ואין מזבח ואין כהנים
ואין לויים ואין שיר ואין שמחה ואין ישיבה ואין תורה מנין ת"ל ושמחת לפני
ה' אלהיך שבעת ימים: ואין לי אלא בזמן שיש בית המקדש ויש ארץ ישראל
ויש ישראל ויש ירושלים ויש מזבח ויש כהנים ויש לויים ויש שיר ויש שמחה
ויש ישיבה ויש תורה בזמן שאין בית המקדש ואין ארץ ישראל ואין ישראל
ואין ירושלים ואין מזבח ואין כהנים ואין לויים ואין שיר ואין שמחה ואין
ישיבה ואין תורה מנין ת"ל כי תבואו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל ואין לי
אלא בזמן שיש בית המקדש ויש ארץ ישראל ויש ישראל ויש ירושלים ויש מזבח
ויש כהנים ויש לויים ויש שיר ויש שמחה ויש ישיבה ויש תורה ויש שכינה בזמן
שאין בית המקדש ואין ארץ ישראל ואין ישראל ואין ירושלים ואין מזבח ואין
כהנים ואין לויים ואין שיר ואין שמחה ואין ישיבה ואין תורה ואין שכינה
מנין ת"ל ושמחת לפני ה' אלהיך שבעת ימים: ואין לי אלא בזמן שיש בית
המקדש ויש ארץ ישראל ויש ישראל ויש ירושלים ויש מזבח ויש כהנים ויש
לויים ויש שיר ויש שמחה ויש ישיבה ויש תורה ויש שכינה בזמן שאין בית
המקדש ואין ארץ ישראל ואין ישראל ואין ירושלים ואין מזבח ואין כהנים
ואין לויים ואין שיר ואין שמחה ואין ישיבה ואין תורה ואין שכינה מנין
ת"ל כי תבואו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל ואין לי אלא בזמן שיש בית
המקדש ויש ארץ ישראל ויש ישראל ויש ירושלים ויש מזבח ויש כהנים ויש
לויים ויש שיר ויש שמחה ויש ישיבה ויש תורה ויש שכינה ויש רוח הקודש
בזמן שאין בית המקדש ואין ארץ ישראל ואין ישראל ואין ירושלים ואין
מזבח ואין כהנים ואין לויים ואין שיר ואין שמחה ואין ישיבה ואין תורה
ואין שכינה ואין רוח הקודש מנין ת"ל ושמחת לפני ה' אלהיך שבעת ימים:
ואין לי אלא בזמן שיש בית המקדש ויש ארץ ישראל ויש ישראל ויש ירושלים
ויש מזבח ויש כהנים ויש לויים ויש שיר ויש שמחה ויש ישיבה ויש תורה ויש
שכינה ויש רוח הקודש בזמן שאין בית המקדש ואין ארץ ישראל ואין ישראל
ואין ירושלים ואין מזבח ואין כהנים ואין לויים ואין שיר ואין שמחה ואין
ישיבה ואין תורה ואין שכינה ואין רוח הקודש מנין ת"ל כי תבואו אל הארץ
ונטעתם כל עץ מאכל ואין לי אלא בזמן שיש בית המקדש ויש ארץ ישראל ויש
ישראל ויש ירושלים ויש מזבח ויש כהנים ויש לויים ויש שיר ויש שמחה ויש
ישיבה ויש תורה ויש שכינה ויש רוח הקודש ויש תחיית המתים בזמן שאין בית
המקדש ואין ארץ ישראל ואין ישראל ואין ירושלים ואין מזבח ואין כהנים
ואין לויים ואין שיר ואין שמחה ואין ישיבה ואין תורה ואין שכינה ואין רוח
הקודש ואין תחיית המתים מנין ת"ל ושמחת לפני ה' אלהיך שבעת ימים:

פרק שני

שלוחי מצוה פטורין מן הסוכה מ"ם אומרים אין אדם יכול לעשות את מצותו
בדבר אחר אלא מי שהלך למל ר' שמעון אומר אף מי שהלך לעשות מצוה אחרת
מצותו הרבה לא תתרו מן אדם על מנת לעשות מצות חבירו מדבר תשוב אבד' ומצות הנעשי'
מאליהן פטורין מן הסוכה ולא תלמ' משמן לא תלמ' מן הכיסוי אלא אם כן כיונו ותהי רכן
מתנון בן נחלו חנם ר' שמעון אומר כל שהוא מן הכיסוי ר' יוסי אומר לא יהא כיסוי פחות
מתר רבי כשיהו כולן לפי ר' שמעון אומר כל ר' יוחנן בן נורי נתן סורים וחיה מוכף'
תלוים ובנגרים חוץ לסוכה וכן היה רבי אחז כל סוכה שאין בה ד' תוחות על ד' תוחות פסולה
והכתים מותרי' אין מתפרנסי' לא מלא ודופו כלבר כשרה: מעשה בזקני ירושלם שהיו
מטולטלין בתוכו שנתקיים בהם ואת כל אשר יטלטל איש מתחת ידו ר' יהושע בן קרחה
כסוכה מותרי הטיר כיוס שמיני שעצרת מן הסוכה כיום ראשון של חג ובלילה מותרי בלילה
בלילה וחייבין כיום שאחרי הטיר בין כיום ובין בלילה בטורין בין כך וכך הלילה הולכי הרבי'
בטורין כיום וחייבין בלילה: שאחרי נשתת ופרדסות שטורין בלילה וחייבין כיום ר' אלעזר
בר ר' צדוק בשביעי לחג אחד מבני יתמן בן אחרות הוציאו את לולבו לחוץ לסוכה ונתנו לו
אחי ואחרתי לוכל ואמר לו לך מצוה אחים ואכלת לולבו ואמר לו לך מצוה אחים ואכלת
לחין אמר אחי לוכל יבשים לחין ואחרתי לוכל אמר לו לך מצוה אחים ואכלת לולבו אמר
כ"ש מסתות שטורים לזולשיך שהיה אוכל מלין כשהיה אחים ע"ם לא היה מלמידי ס"ם
היה נוטל את כדברי בית הלל לפי' הלכה כדברי ס"ם הרוצה להחמיר על עצמו לנטול כדברי
ס"ם וכדברי ס"ם עליו אמר הכתוב ולך יהיה צדקה קולי ס"ם וקולי ס"ם ארי ת רשע אלא
כדברי ס"ם בקולי הן וכחומריהן הן כדברי בית הלל בקולין וכחומריהן: היה אוכל כסוכה
ורדו עליו גשמים ואלך לו מ"ם אפטרו גשמים הן תחיינן מהו לחזור עד שיגמר היה יצא
כסוכה וירדו עליו גשמים וכלך לו מ"ם אפטרו גשמים הן תחיינן מהו לחזור עד שיגמר:
מפני מרכסת הכרי מלורות נוקין אבני מלטר וחבני מגדי כדות סלך ותבני מגדלי
כהנים דקה ומבני קהני מלוי' מ"ש: מפני ר' דברים כבני בבלי מפני מי יקפל מבני
מבני כוכבי מטרית מבני מלוי כרכות ומבני מחוסקי כהנה והן נותנין בתחת
והן מחתין: כותן שהחזירת לוקין שהן רש לעול אחל כאך ורש שכבר פלטרין
ומקדין בה: את הפטידה אחת כ' הניחם את הראשי' כשם שהוא מלטרין אבוקה
ומלטרין כהנים ומלטרין כהנים מלטרין כהנים ומלטרין כהנים ומלטרין כהנים
מלטרין כהנים ומלטרין כהנים ומלטרין כהנים ומלטרין כהנים ומלטרין כהנים
לא ישרו המל לכופר בשבועת אלא אם כן היה ר' יוסי אומר אף המל לכופר
מכל מקום אין מלטרין כהנים ומלטרין כהנים ומלטרין כהנים ומלטרין כהנים
מלטרין כהנים ומ

סליקא לה תוספתא ממסבת סוכה

מסכת מגילה עם פירוש הרב רבינו נסים ועם פירוש רש"י

מגילה

"נקראת באחד עשר בשנים עשר בשלש עש
בארבעה עשר בט"ו לא פחות ולא יותר כרבי
היקפי תימה מימות יהושע בן נון קורין בט"ו
בפרים ועיירות גדולו קורין בארבעה עש"ר אא
שהכפרים מקדימין ליום הכניס ביצד חל להיו
בשני בפרים ועיירו גדולו קורין בו ביו ומוקפין
תימה למחר חל להיות בשלישי וברביעי כפרי
מקדימין ליום הכניסה ועיירות גדולות קורין בו
ביום ומוקפין חימה למחר חל להיות בחמישי
כפרי ועיירו גדולו קורין בו ביום ומוקפין חימה
למחר חל להיו בערב שבת כפרים מקדימין
ליום הכניסה ועיירות גדולות ומוקפין חומה
בו ביום חל להיות בשבת כפרים ועיירות
גדולות מקדימין ליום הכניסה ומוקפין
חומה למחר חל

רש"י

מגילה נקרא בי"ח בשני עשר וכו' פעמים בי"ח ופעמים בי"ב ופעמים מפרש ואזיל: לא פחות ולא יותר לא פחו מי"ח ולא יותר מע"ב: מימות יהושע בגמרא יליף לה ומ"ש נמי לומר מקרא מימות משה חלא לפי שיהושע הכניסן בארץ בגלגל אחר מלחמת ג' שנים וחלקן בהר ובשפלה ובנגב ולא נקרקעו כולן עד אחר ז' שנים וכשנקרקעו כולן נתקדשו כולן: בכרכין כגון קדש וכיוצא בה: ומוקפין חומה מיהושע בן נון: ואין קורין אותן בי"ד: ביצד כלומר מאיזה טעם: חל להיות בשני בשבת שהוא יום הכניסה: בפרים מקדימין ליום הכניסה ומוקפין חומה למחר: חל להיות בשלישי בפרים מקדימין ליום הכניסה ומוקפין חומה למחר: חל להיות ברביעי כפרי מקדימין ליום הכניסה ומוקפין חומה למחר: חל להיות בחמישי כפרים ועיירות גדולות קורין בו ביום ומוקפין חומה למחר: חל להיות בערב שבת כפרים מקדימין ליום הכניסה ומוקפין חומה למחר: חל להיות בשבת כפרים ועיירות גדולות מקדימין ליום הכניסה ומוקפין חומה למחר: חל להיות בשני בפרים ועיירות גדולות קורין בו ביום ומוקפין חומה למחר: חל להיות בשלישי כ

חל להיות באחד בשבת כפרים מקדימין ליום הכניסה ועיירות גדולות וקורין בו ביום ומוקפין חומה למחר : מגלה נקראת היכא דמציא אמר רב שמן בר אבא לקיים את ימי הפורים האלה בזמניהן "וימים הרבה יתקדשו" הכי חכמי' ואימא ארביזה עשר ש"מ קרא זמנם ואימא שמע מינה הרבה ואימא תריסר ותליסר תלת ליסר זמן קהלה לכל היא ילא צרי' קרא לרבויי ואימא שיתסר ושיבסר אמר קרא ולא יעבור : אמר

רש"י

חל להיות באחד בשבת כפרים מקדימין ליום הכניסה ועיירות גדולות וקורין בו ביום ומוקפין חומה למחר : מגלה נקראת היכא דמציא אמר רב שמן בר אבא לקיים את ימי הפורים האלה בזמניהן "וימים הרבה יתקדשו" הכי חכמי' ואימא ארביזה עשר ש"מ קרא זמנם ואימא שמע מינה הרבה ואימא תריסר ותליסר תלת ליסר זמן קהלה לכל היא ילא צרי' קרא לרבויי ואימא שיתסר ושיבסר אמר קרא ולא יעבור : אמר

חל להיות בחד בשבת כפרים מקדימין ליום הכניסה ועיירות גדולות וקורין בו ביום ומוקפין חומה למחר : היכא דמציא אמר מגלה נקראת בזמניהן כלומר בי"ד בחדש ולא בי"ג בחדש ולא בי"ה בחדש אלא בזמניהן ממש : הכי חכמי' כלומר הכי אמרו חכמים לקיים את ימי הפורים האלה בזמניהן ממש : וימים הרבה יתקדשו כלומר ימים הרבה יתקדשו בזמניהן ממש : ואימא ארביזה עשר ש"מ קרא זמנם כלומר ואימא ארבעה עשר ש"מ קרא זמנם ממש : ואימא שמע מינה הרבה ואימא תריסר ותליסר תלת ליסר זמן קהלה לכל היא ילא צרי' קרא לרבויי ואימא שיתסר ושיבסר אמר קרא ולא יעבור : כלומר ואימא שמע מינה הרבה ואימא תריסר ותליסר תלת ליסר זמן קהלה לכל היא ילא צרי' קרא לרבויי ואימא שיתסר ושיבסר אמר קרא ולא יעבור : כלומר ואימא שמע מינה הרבה ואימא תריסר ותליסר תלת ליסר זמן קהלה לכל היא ילא צרי' קרא לרבויי ואימא שיתסר ושיבסר אמר קרא ולא יעבור : כלומר ואימא שמע מינה הרבה ואימא תריסר ותליסר תלת ליסר זמן קהלה לכל היא ילא צרי' קרא לרבויי ואימא שיתסר ושיבסר אמר קרא ולא יעבור :

ויש כאן שלשה מה ראו חכמי כנסת הגדולה לתקן מגלה ב' ימים ולקדוש יום אחד לפרזים ויום אחד לחומות לכרכים מה אלין בין אלין מקום שרי הקורא לפרזים קורא לחומות ומקום שאין מוקפין חומה מימות יהושע בן נון קורין בי"ד בחדש ואין קורין בי"ג בחדש אלא אם כן חל י"ד להיות בשבת ומפני שהיהודים היו עסוקים בי"ג בחדש בנקמתם בשונאיהם ולא היה להם פנאי להתכנס לבתי כנסיות לקרות בספר אסתר ולשמוע את המגלה לפיכך תקנו חכמים שיהו קורין אותה בי"ד בחדש שהוא יום מנוחה לכל היהודים שבכל המדינות ולא יהיו טרודים בעסקיהם ובמלחמתם ביום זה ויוכלו להתכנס בבתי כנסיות ולשמוע את המגלה ולקרות בספר אסתר ולעשות יום טוב ומשתה ושמחה ומשלוח מנות לרעים ומתנות לאביונים ולפיכך נקבעו ימים אלו לקריאת המגלה ולמשתה ולשמחה ולמשלוח מנות ולמתנות לאביונים ולא נקבעו ימים אלו לקריאת המגלה ולמשתה ולשמחה ולמשלוח מנות ולמתנות לאביונים בי"ג בחדש שהרי היהודים היו טרודים בעסקיהם ובמלחמתם ביום זה ולא היו יכולים להתכנס לבתי כנסיות לקרות בספר אסתר ולשמוע את המגלה ולעשות יום טוב ומשתה ושמחה ומשלוח מנות ומתנות לאביונים ביום זה ולפיכך נקבעו ימים אלו לקריאת המגלה ולמשתה ולשמחה ולמשלוח מנות ולמתנות לאביונים בי"ד בחדש שהוא יום מנוחה לכל היהודים שבכל המדינות ולא יהיו טרודים בעסקיהם ובמלחמתם

רש"י

אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן זו דברי רבי עקיבא שתימתאה דדריש זמנם וזמניהם אבל חכמים אומרים בזמן הזה היאיל ומסתבלין בה אין קורין אותה אלא בזמנה כלומר דיאיל ועיניהם של עניים נשואות למקרא מגלה כדי שיחלק להם מעות פורים אין קורין אותה אלא בזמנה ויש שגורסין היאיל ומסתבלין בה כלומר באותו העת שהיו ישראל מעמידין דתיהם ואין באין לידי סכנה היו קורין אותה באחד עשר בשנים עשר בשלשה עשר אבל בזמן הזה שמסתבנין ישראל בדתיהם אין קורין אותה אלא באמנה שהוא ארבע עשר וחמשה עשר וכן הילכתא כרבים ⁰החמיקפין חומה מימות יהושע בן נון קורין בחמשה עשר כנא לן אמר רב ראמר קרא על כן היהודים הפרזים היושבים בערי הפרזות עושים את יום ארבעה עשר ומדפרזים בארבע עשר מוקפין חומה בחמשה עשר ושושן אע"פ שאין מוקפת חומה מימות יהושע בן נון קורין בחמשי עשר דכתי' והיהודי' אשר בשושן נקהלו בשלשה עשר יום בו וארבעה עשר יום בו ⁴ונוח בחמשה עשר בו מאי טעמא דואיל ונעשה בו נס (א) אמר ר יהושע בן לוי כרך וכל הסמיך לו וכל הנראה עמו נידון כמוהו וכיון דכרך וכל הסמיך לו וכל הנראה מהלך שלשה ימים מבעוד יום קורין בו ביום ואם לאו קורין למחר ר' יוחנן אמר אפילו

ואמר רבי יהושע בן לוי כרך שאין בו עשרה בטלנין נידון ככפר ואע"ג ראתו מעלמא וכרך שהי' מוקף בימי יהושע אע"פ שאין לו עכשיו קירין בחמשה עשר דתניא רבי אליעזר אומר אשר לא חומה אע"פ שאין לו עכשיו והיה לו קידם לכן משפחה "ומשפחה למה לי אמר ר' יוסי בר חנינא להביא משפחות כהונה ולויה שמבטלין מעבודת ובאים לשמוע מקרא מגל' תניא נמי הכי כהנים בעבודתם ולויים בדוכנם וישראל במעמדן כלן מבטלין מעבודתם ובאין לשבייע מקרא מגלה מבאן סמכו של בית רבי שמבטלין תלמיד תורה ובאין לשמוע מקרא מגלה אמר רבא פשיט' לי עבודה ומקר' מגלה מקרא מגילה עדיף מדר' יוסי בר חנינא תלמוד תורה ומקרא מגלה מגל עדיף מדסמכו של בית רבי תלמוד תורה ומ"מ מצוה מ"ט מצו' עדיף מדתניא מבטלין תלמוד תורה להוצאת ת"ח ולהבנסת כלה עבודה

רש"י

אמר לך חומה בחלוף כתיב ודרשינן לף כל פי שאין לו ככתיבו מגלה ותניא ולחזוקה מה ק"ל גבי מוכר בתים על נפש מת לף יבא מדי ככל המחט וכתב נקרי' כתן' יפרוץ לתיבו ולחמו ולחיו ולחזוקו הכי ברסי' כפיפרי לתיבו לף ישמע מקל מעמא למת מצו' לחמו מה ק"ל מגלה שהיה כאן וגזיר לחמו לף ישמע מקל מעמא למת מצו' ופ"ק דקדש וכ' פרשי ק'קחמו' לחיחו מה ק"ל לסמני כאן כי' פרשי גזו'גזיר לחיחו לף ישמ' מקל מעמ' למת מצו' ולא כרחיך כלום למעוטי מת מצה הילכך מת אינו עניין לכאן ומילה נמי מת מצוה שמת לו מת לו לא תקון לחמרן לף ישמע מקל מעמ' למת מצו' ופ"ק דקדש כסף שקלים ד' ב' ק"ל לסמני כאן כי

עין משפט

עבודה ומת מצוה אם מצוה עליך מוליאתותו פירוש דכתיב גבי גזיר לתלו ולמתו לתחיו ולתחותו לא יעשה לכם כשמתים וקרן יקיר הוא להם מלתלו ולמתו ולתחותו מדרבי בנייר ובספרי ומוליאתותו דרבי' דהם הכי דרבי שמיה הולך לשחוט את פסחו ומוליאתו גנו ושתע שמת לו מת יכול יעשה פי' משום דמצוה להעשות לקרובים מלכתיב לא יעשה לתורת משום דלא לתקי עשה לעשות לקרובים כך לא יעשה גזיר'דקי עשה דפסח ומילה עשה נמי הוא דמשום הכי לא יעשה לקרובים כך לא יעשה לתורת משום דלא לתקי עשה לעשות לקרובים כך לא יעשה גזיר'דקי עשה דפסח ומילה

ר' מצוה

תור' אור

רש"י

עבודה ומת מצוה מת מצוה עדיף מולאחותו מת מצוה ומקרא מגלה מאי בתר דכתיב פשטה מת מצוה עדיף דאמר מר גדול כבוד הבריות שדוחה את לא תעשה שבתורה א"ר ירושע בן לוי נשים חייבות במקרא מגלה שאף הן היו באותו הנס ואי"ר ירושע בן לוי חייב אדם לקרא את המגלה בלילה ולשנותה כיום שנא' ואהי אקרא יומם ולא תענה וליל' ולא דומיה לי ואמר רבי ירושע בן לוי פורים שהל להיות בשבת פי' יום חמישה עשר לבני כרכים שהל להיות בשבת שיאלין ודורשין בעניני של יום תדניא וידבר משה את מועדי ה' משה תקולהם לישראל שיהו שואלין ודורשין הלכות פסח בפסח הלכו עצרת בעצרת הלכות חג בתג אבל מגלה בשב'לא קרינן אי טעמא אמר רבה הבל חייבין במקרא מגילה ואין הבל בקיאין במקרא מגלה נזדרז שמא ישלנו בידו וילך אצל בקי ללמוד ויעבירנה ארבע אמ' ב"ה והיינו טעמ' דלובב והיינו טעמא דשיפר גרסי' במסכת סיבה מפני מה אין לובב דוחה את השבת בי"ט ראשון והלא מצוה מן התורה ואפילו בגבולין ואוקימנא משום דלא ידעינן בקבועא דירתא ומספיקא לא דחינן שבת והיינו טעמא דשופר והיינו טעמא דמגלה אמר רב מגלה בזמנה קורין אותה ביחיד ושלא

חלף סי

חלף סי

חלף סי

לעולם רגיש ידי חובתן וכן דעת רש"י ו"ל שם אבל בשם הלכות גדולות נקטו שהן חייבות לשמוע לה המגלה אבל אין חייבות בקריאתה ולפיכך אין מוליאות הכרכים ידי חובתן וכבית ליתיה מלקבוע כמוספתא דמביאה כל חייבין בקריאת מגלה וכו' נשים ועבדים וקטנים פטורין מקרא מגלה וכו' שהן פטורות מהמקרא אבל חייבות בשמיעה וכדברי בירושלמי ריב"ל מכניף עניא וכו' ביניהם וקרי ליה קיימון ואין זה מחזור אלא שרשוי לתקן לדקרי : חייב אדם לקרות את המגלה בלילה ובשנוקה כיום שנ' שקיעה קריאתה כיום ולפיכך נוהגין לאחר ולומר אחר זמן כיום ת"ש למעלה גבי מילה שעיקר פרסום שהם כיום הוא וה"נ משמע מתני' לחיוב המגלה וכתב רש"י ז"ל שעיקר קריאתה כיום ולפיכך נוהגין לאחר ולומר אחר זמן כיום ת"ש ולא מוזן ולא מוכלין ולא עוכלין אלא כיום ובפרקי' נמי משמע דאין כלילות אלא כיום ותע"ש דאמרי' עלה לימא קיימו קיומו קרי' ול' מפרקי' כי קתני לחיוב אפי' כיון שהם עיקר הקריאה בלילה אלא שרשוי לתקן כיום ושוב מצינו בכתבים שהן מקדימין כיום כין כתיב בשחרית ומתפללין בכתבים ומקרין בלילה ומתפללין בכתבים ומקרין כיום ומשמע שהיו מקדימ

רבינו נסים מגילה נקראת פרק ראשון

ולא תמרן אלא בכפור אבל ביחיד ילפי' ור"ו מ"ל כתב שאין ור"ח פליגי אלא למ"ד אבל בדיעבד אפי' רב אסי נמי מודה דילפי' ורחיק לכבר מאה שלא מנו שהרי מגלה עם אותן שהן בעשרה דקתני להו בהך מסכתא אין פורסין על שמע וכו' וכיון דמגלה קיימין אם תיקף דבעינן שם י' לעבודה היה להם למנותם עמהם והרמב"ן ז"ל כתב שאין זו ראיה דכל אותם דקתני בהך מסכתא נמי אין עושין אותם אלא ב"ש ובתי כנסיות בכדר כגון שלא שמעו קריין וא

ופסק מילה וזמן עצי הכהנים וחניגה וט' באב
והקהל מאחרין ולא מקדימין ט'באב אקדימי
פורענותא לא מקדימינן והכי דאמרי' לא
מטא זמן תיובייהו: מתני' קראו את המגלה
בזדר הראשון ונתעברה השנה קורין אותה
באדר השני אין בין אדר הראשון לאדר השני
אלא מקרא מגלה ומתנות לאביונים: הא
דקתני אין בין אדר הראשון לאד'השני בארב'
עשר קיימא והכי קתני אין בין ארבעה עשר
של אדר הראשון לארבע עשר של אדר השני
אינו מקרא מגלה ומתנות לאביונים הא לעניין
הספד ותעניה וכן הלכתא: ומשלוח
מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים שני
מתנו לשני בני אדם אביו בר אבין ורב חנניא
בר אבין הוו מחלפי סעודתן להדדי אמר רבא
מיחייב אינישלבסומי בפורי עד דלא ידע בין
ברוך מרדכי לארור המן ואמ' רבא סעודי פורים
שאבלה בלילה לא ציצא ידי חובתו פ"ט ימי
משתה ושמח'כתיב בהו תני רב יוסף שמחה
כלמר שאסור בהספד משתה כלמד שאסור
בתעני' ט' כלמ'שאסור בעשיות כלאכה רבא
בריה דרב אמר הספד ותעניות נבטלו עלידו
כלאכה לא קבלו עליהו דכתיב קרא כתי שמח
ומשתה וי"ט ולבסוף כתיב לעשות אותם ימי
משתה ושמחה ואר' ט' לא כתיב וכן הלכתא
דקרייא לן דהני תרי יומין דאינון ארביסר
והמיסר תרוייהו אסיר בהספד ובתעניות דתני'
במגלת תענית את יום ארבעה עשר בו ואת יו'
חמשה עשר בו ימי פוריא אינן דלא למספד
בהון ודלא להתענאה בהון ואמר רבא לא
אלא נצרכה

ר"ש"י

מכל זמן עצי הכהנים והפסח אלמור
נסם שנויות שהיו משתות ביערו
שקובעו לפסיומי בכל פעמה להניח
עצי למקום לערוך המערכה ומניחין
קרבן עצי שמפסח פי כשהיו מניחין
פרט שמתחת [כשלח] עצי ומזן של חומו
קרבן שהיו מניחין הכהנים ושב' שם
של ליום בעצם ת"ח להקריבו בו
ביום שלחן קרבן דומה שכח שלח של
חונה היו ושל נמור יצא זה בכלבה
ויחידי ושל יחידי וכשמניחין חומו חין
מקדימין להקריבו מפ"ם שלח
מלחרין עד לחר בעצם לפי שכל
היום של פ"ם ומן הוא למניח עצים
עד עכשיו ו[ש]רוצי שיכנסו בומנם
להניח עצים הקרבן עצים כעוד
זמן היכים עניין להניח והיינו
דלח נעני בעמרו לפת מאי עעמ'
מלחרין ולח מקדימין למילתא
דפשיטא הוא כלפרי: וכן ט'בלב
שחל להיות בשבת וה"פ לי"ו בתמוז
וי'בעבת ואפי' בנקע ט' בלב משום
דהוכפלו בו ערוב ושבל מקעניו בו
מלבל שלר בזמות לתרי'במסב'ר"פ
רלו מקעניך[ו] חין מקעניו [חביב'
ט' בשבל'דוחין שלמי חגיגה
למחרת שבת לה תקלומין כל
שבעה וכן הקהל לכנסת שבת
שיש בחמוש שבת הבחיש בחש
המוקות לכניס הקהל לת העם
שבשלחי שביעית היו עוסקין בשמיר
בשורה ומלך יהוש עליה וקורח
כרעיו שבתורי'לפניו כל ישרחל כנון
פרשת המלך ועשר כעבר כמפרש
בפרק ואלו נק'ריון ואותו יום שהיה
עושה בן מולאי י"ט כרחשון של חב
כשניסף החם בנגף כל ישרחל
מלחקלקת השועל משום חלם של אותו יום שבשת לחי לעשות בן
בשבת מבני הבירה של בן שבירך לעשו'בעורה ולח עבני'בשבת מלחרין
ופרני'החם בהלמוד ירושל'ולעבדים מלחמול ומבני משו'דוחק'בעורה
שיפת דוחה בשורה שלח לעורך היום לם יעשום מערב שבת מבני רוב בני
חלם בבחים בעורה ואין במפרשי להקהל לח יהי שבת מבני השף שהיו
לריכין להניח מעמן בשורה בבקיר בהקהל: מתני' חלח מקרח
מגלה שהם בשלה בראשון לח יצח: מקנות לאביונים בהם חלוין למקר'
מגלה וכיון למקרח מגילה בשני הכי נמי מקנות לאביונים: גמ' זה
וה שנין י"ל בראשון וי"ל בשני: מקנות מיני מעבלים: שהי מנות לאדם
אחת בכהני לחת לעניים: שהי מקנות לשני בני אדם כל אחד בפתנה
אחת להת לאביונים קרי מעמע: מילפי סעודתייהו נהדי הדדי זה לזה כל
עם זה בפורים זה ובשניה חבירו עמו: לבסומי להשתכר עד היין:
נעוצי ממלחכה לח קיבלו עליהו בכשלה מדבלי עם בספרי לחיוב
עשים לת יום י"ד ולת יום ט"ו שהתה ומשתה וי"ט: לח נצרכה למנות
גמ' לעניים שברי בקונין בתגילת לסתר שאסורין בהספד ובתעני'

לנה

לוה כדי לאכול סעודת פורים ולקיים מנות משלוח מנות: מיחייב לינים לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ברוך מרדכי לתרור המן לתתרי בגמ' מיחייב
למימר ברוך מרדכי תרור המן ברוכה ותסתר תרורה זרש חרבונה זכור לטוב ומחייב לבסומי עד דלא ידע מאי קאמר ואמר רבי אפרים ז"ל מהכא
עוכדת דקה רבה ושתויה לה' ורבי בקיאין בגמרא לירתי ליה מיניה דרבה ולא פשיר דמי למעבד הכי: סעודת פורים שהבאה בגילה ליל לתרבעה
עשר: מלחכה לת קיבלו עליהן מיהו מוכח בגמ' דבמקו' שנהגו בו לאסור לאסור בכל מקום:
לאסור

חדשי
אנשי שם
מרן שפירא

לשון רש"י ז"ל

א ובמס' מ"ק [דף ח' ע"ב] ובמס' חגיגה [דף ב' ע"ב] ובמס' יבמות [דף מ"ג ע"ב] ובמס' נדה [דף ל' ע"ב] ובמס' שבועות [דף ל"ה ע"ב] ובמס' ע"ז [דף ל"ו ע"ב] ובמס' מנחות [דף ק"ב ע"ב] ובמס' חולין [דף ק"ל ע"ב] ובמס' בכורות [דף נ"ח ע"ב] ובמס' ערכין [דף ב' ע"ב] ובמס' תמורה [דף ב' ע"ב] ובמס' כריתות [דף ב' ע"ב] ובמס' מעילה [דף ב' ע"ב] ובמס' תמיד [דף ב' ע"ב] ובמס' מדות [דף ב' ע"ב] ובמס' קנים [דף ב' ע"ב] ובמס' תמיד [דף ב' ע"ב] ובמס' מדות [דף ב' ע"ב] ובמס' קנים [דף ב' ע"ב]

רבינו נסים מגילה נקראת פרק ראשון

אלא לאסור את של זה בזה ואת של זה בזה:

תנן התם כל הכתוב במגילת תעניות דלא למיספר ביה תחנון אסור לפניו ולאחריו מותר ר' יוסי אומר לפניו ולאחריו אסור דלא להתענאה לפניו ולאחריו מותר רבי יוסי אומר לפניו אסור ולאחריו מותר והאידנא בטרה מגילת תעניות לבר מהנוכה ופורים ותרווייהו דלא למיספר ביה בהו במגילת תעניות הילכך לפניהם ולאחריהם נמי אסור בתענו' ובהספר כר' יוסי ואע"ג דא"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן הלכה כרבי יוסי דלא להתענאה מבלל דברא להספ' כת"ק ל"ל דאמר לפניו אסור לאחריו מותר אפי' רבי בר יוסי עברינן דהא רב אשי קאמר כל שלאחריו אסור בהספר ובתענית מותר והא כר' יוסי איתיה דאי ת"ק ליית אחרין אסור בהספר (א) ולגבי פורים בני י"ד אשורין נמי בט"ו בהספר ובתענו' וב"ג אפי' בהספר לחודי' ובני ט"ו אסורין בהספר ובתעניות ובי"ו אסור בהספר ת"ר ארבעים ושבעה נביאים ושבע נביאות נתנבאו להם לישראל לא פחתו ולא הותירו על מה שכתוב בתורה אפי' את אחת חיין ממקרא מגילה דרוש א"ר חייא בר אבא א"ר יהושע בן קרחה קל וחומר ומה מעברות לחירות אומרים שירה ממות לחיים לא כ"ש אם בן הלילה נמי ניסא א"ר יצחק רפי שאין אומרים שירה על נס הנעשה בחוצה לארץ מתקיף לה רב נחמן והרי יציאת מצרים דנעשה בחוצה לארץ הוא ומקאמרי הלילה התם כהתניא ערב שלא באו לידי כיבוש הכישרן כל הארצות זוכר בהן שירה משנכנסו ישראל לארץ לא כישרו כל הארצות זוכר בהן שירה רב נחמן אמר קריאתה זו היא הלילה מתקיף לה רבא מי דמי בשלמא התם הלל עברי היה והא עברי פרעה הבא מאי נימא הללו עבדי ה' ולא עבדי אחשורוש אבתי עברי אחשורוש אנן הילכך לא אמרינן הלילה בפורים: א"ר אבא דמן יפו עשרת בני דמן ועשרת בעי למיזריזי בנשיתי אתת מ"ב ברהו בהדדי נפק נשמתיהו א"ר יונה א"ר זירא ו' דזיזתא צריך למיקרייה בזקיפה מ"ט בולהו בחדא זקיפא אזקיפו אמ' רבי יונה בר פפא דרש ר' שילא איש כפר תברתא כל הישרות כולן אריה על גבי לבנה ולבנה על גבי אריה תיין משירה זו שהיא אריה על גבי אריה ולבנה ע"ג לבנה מאי טעמא א"ר אבהו כדי שלא תהא תקומה למפלתן:

סלקו להו מגילה נקראת

כל השירות כולן תריה על גבי לבינה ולבינה על גבי תריה חוץ ממי שתריה ולבינה ע"ג לבינה כרש"י ז"ל דלבינה הוא הילוך שמוט רחב ולבינה כנגד פסקו הכנויה"ן לכל ניסי מרדכי אין הני זכריה ומלאכי אבל עובדי אחשורוש תנן דלא נקבל אלא מן הנביאים: עשרת בני המן ועשרת זכרון שמוסק וכיוצא המשוכה לאחריהם: כולהן בני המן עשרת בניו נפלו בשושן: וקיימה עשרת בניו נפלו בשושן: תריה מר"ק בלשון הזה נמצא מזה: תריה הוא הכתוב לבינה החלק שכתוב בין כתפים בין הכתוב: ולבינה אלו הכתפים: אלא לא מקום להרחיב עצמן מתחתיו:

סלקו להו מגילה נקראת

נמי בהספר ובתענו' וב"ג אפי' בהספר לחודי' ובני ט"ו אסורין בהספר ובתעניות ובי"ו אסור בהספר ת"ר ארבעים ושבעה נביאים ושבע נביאות נתנבאו להם לישראל לא פחתו ולא הותירו על מה שכתוב בתורה אפי' את אחת חיין ממקרא מגילה דרוש א"ר חייא בר אבא א"ר יהושע בן קרחה קל וחומר ומה מעברות לחירות אומרים שירה ממות לחיים לא כ"ש אם בן הלילה נמי ניסא א"ר יצחק רפי שאין אומרים שירה על נס הנעשה בחוצה לארץ מתקיף לה רב נחמן והרי יציאת מצרים דנעשה בחוצה לארץ הוא ומקאמרי הלילה התם כהתניא ערב שלא באו לידי כיבוש הכישרן כל הארצות זוכר בהן שירה משנכנסו ישראל לארץ לא כישרו כל הארצות זוכר בהן שירה רב נחמן אמר קריאתה זו היא הלילה מתקיף לה רבא מי דמי בשלמא התם הלל עברי היה והא עברי פרעה הבא מאי נימא הללו עבדי ה' ולא עבדי אחשורוש אבתי עברי אחשורוש אנן הילכך לא אמרינן הלילה בפורים: א"ר אבא דמן יפו עשרת בני דמן ועשרת בעי למיזריזי בנשיתי אתת מ"ב ברהו בהדדי נפק נשמתיהו א"ר יונה א"ר זירא ו' דזיזתא צריך למיקרייה בזקיפה מ"ט בולהו בחדא זקיפא אזקיפו אמ' רבי יונה בר פפא דרש ר' שילא איש כפר תברתא כל הישרות כולן אריה על גבי לבנה ולבנה על גבי אריה תיין משירה זו שהיא אריה על גבי אריה ולבנה ע"ג לבנה מאי טעמא א"ר אבהו כדי שלא תהא תקומה למפלתן:

סלקו להו מגילה נקראת

הקורא את המגלה למפרע קרוא תרגום בכל לשון לפי שיש בתוכה תרגום לו בלשון אחר וקרוא ואיזהו מכון לתוכו לשון לפי שיש בכל לשון יודעין לשון אחר שאיזהו לשון הקדש מכלל ש"ל שאם שיודעין לשון הקדש יודע שכתוב [לוכתב] במגלה ואפי' לדברי האומר ספרים נכתבין בכל לשון כדלקמן נפ"ק מגמרת אמתי מכשירין היה מכני שיודעין בו יקרולו בלשון הקדש כדאמרי' שאין יודעין בלשון הקדש כדאמרי' שם הנהו לעוזי דלקו לקמי' דרב' ואזלי רבנן אחריהו וכו' ומכני שאין יודעין בלשון הקדש כדאמרי' שם מגלה ד' ב' ר' יוחנן אמר ר' יוסי בן חנינא וכו' ואמרי' לה במתניתא תנא מאה ועשרים זקנים ומהם כמה נביאים תקנו י"ח ברכות על הסדר מגלה מ"ל הכתוב והימים האלה נזכרים ונעשי' מה עשייה למפרע לא אף זכיר למפרע לא הלל מנא לן אבר רבא דאבר קרא ממזרת שפיש ועד מביאו מהלל שם ה'כשם שא"א לזרות השמש למפרע מן המערב לכזרח כך אין קורין הלל למפרע קרי שמע מנא לן דכתיב והיו שלא יקרא למפרע: אבל קורין אותה ללעוזות ברעז והוא שכתבה בלעז ותניא נפטות לנפטים ועברית לעבריים יונית ליונים והלועז ששמע אשירות יצא ואף י"ג דלא ידע מאי קאמרי יצא מידי דהוה אנשים ועמי הארץ דלא ידעי מאי קאמרינן ואפילו הכי נפקי ידי חובתיהו דהא איכ' מצות קריאה ופרסומי ניסא: מתני'

הקורא את המגלה למפר' לא יצא קרא על פה קראה תרגו' בכל לשון לא יצא אבל קורין אותה ללעוזות בלעז והלועז ששמע אשורית יצא: גמ' הקורא את המגל' למפרע לא יצא תאנא ובן בהלל ובן בקרית שמע ובן בתפלה תפלה מנא לן דתניא שבעון הפקולי הסדיר י"ח ברכו' לפני רבן גמליאל על הסדר ביבנה א"ר יצחק ואיתימ' רבי חייא בר אבא ואמרי לה במתניתא תנא מאה ועשרים זקנים ומהם כמה נביאים תקנו י"ח ברכות על הסדר מגלה מ"ל הכתוב והימים האלה נזכרים ונעשי' מה עשייה למפרע לא אף זכיר למפרע לא הלל מנא לן אבר רבא דאבר קרא ממזרת שפיש ועד מביאו מהלל שם ה'כשם שא"א לזרות השמש למפרע מן המערב לכזרח כך אין קורין הלל למפרע קרי שמע מנא לן דכתיב והיו שלא יקרא למפרע: אבל קורין אותה ללעוזות ברעז והוא שכתבה בלעז ותניא נפטות לנפטים ועברית לעבריים יונית ליונים והלועז ששמע אשירות יצא ואף י"ג דלא ידע מאי קאמרי יצא כידי דהוה אנשים ועמי הארץ דלא ידעי מאי קאמרינן ואפילו הכי נפקי ידי חובתיהו דהא איכ' מצות קריאה ופרסומי ניסא: מתני'

הקורא ללעוזו' בלעזו' שאינו לשון הקדש קרוי לעז: גמ' על מסל' כמשפט פסוק ר' ל' סדר המקרא כ'כיליף בגמ': הפקולי ים תומרים שהיו מוכר לאד נפן שנקר' פקולין: ממזרת שתם כשם שנקיש' וחריוחה לית יהפכו כך מהולל שם ולא למפרע ניפטים לנפטיים וכו' וה"כ תנן במקיימין ללעוזות בלעז: עברית לשון עבר פנחר: ופרסומי ניסא תפ"ק שאין מכירין מה הם שומעין מ"מ מוחלין לת היודעין ואומרו מה מי' הקריאה הזאת ולאיזה סיפור כיה הנס ומודיעין להם:

מלחמות ה'

ועוד בלא סדר רבי שם' הנזכרים הנזכר בסדר הזה לאחרי' שם ר' אלעזר יודע לאחרים ויודע לעז מהו שיוליא לת הלחרים בלעז שנאר ר' אלעזר יודע לאחרים ויודע לעז מהו שיוליא לת הרבים ידי חובתם בלעז מהו שיוליא לת הרבים ידי חובתם כך זה כיון שהוא יודע בלעז מהו שיוליא לת הרבים ידי חובתם בלעז כיון שהוא יודע כמו כן בלעזו' תלו הדברים ז"ל ולמניין קושייתו ז"ל לא קשי לי מידי מהו' דכיון דמתניתין רבנן

אבר כתיב בכי רצה לי"ת (תהלי' פה ח') לן כרש"נ דתהלי' פה ח' כתיב בכתן אבר אבר ואבר ואבר וא

רבינו נסים הקורא את המגילה פרק שני

בתר רב ושמואל דלא ס"ל הכי [דליתכשר יוניה אפי' לרש"בג] דאמרי' בפ"ק לא קשיא כאן בספרים כאן במגלה מ"ט משו' דכתיב ככתב' וכלשונם ומ"ה מ"ר' מהרי"ם ממעטין מיניה שאינה מעשה את הידים עד שתהא כתובה אשוריה דלא הוי כשאר ספרים ואע"ג דנפקי בה לעוזות ורבנן בקראי רב פפא ורבנן הכי ס"ל דשאלי מגלה משאר ספרים כדאיתא בסוגיין בפ"ק בגמ' וכי תימא דילמא ההיא לרבנן דכיון דמכשירי כל לשון בשאר ספרים אי סלקא דעתך דינה של מגלה בדין של ספרים ככתבם וכלשונם למעוטי מאי אבל לרש"בג שמא למעוטי שאר לשונות אתא אבל לשון יוני שכשר לשאר ספרים לכל כשר ואפילו למגל' זו אינה תורה שאפי' לרש"בג כיון שכל הספרים אינן נכתבים אלא בלשון יוני לא כתב רחמנא ככתבם וכלשונם למעט שאר הלשונות שאין הקורה נכתבת בהם דלהא לא אילטריך קרא אלא ככתבם דמגלה דומי' דוהיו דתפילין ומזוזו' למעוטי יוניה אתו אלו דבריו ז"ל ונם זה אינו מחוור בעיני דספיר איכא למימר דסוגיין דלעיל בפ"ק לרבנן איתמר דלדידהו דס"ל שכל הלשונו' כשרין בספרים על כרחין כי אתא ככתבם וכלשונו' למעט כל הלשונות בא חוץ מלשון הקודש אבל לר"ש בן גמליאל שפוסל כל הלשונות בספרים חוץ מאשור' ויוניה איכא למימ' דככתבם וכלשונם בא ללמד שכשם שפסולין בשאר ספרים כך פסולין במגל' שלא תאמר הואיל ונקראת אגר' כשרין שכך דרכה של אגרת ליכתב בכל הלשונות ופ"ב לשמואל אתה צריך לומר כן דהא איהו מודה דלרבנן כל הלשונו' חוץ מאשוריה פסולין במגל' וכדתנן קראה בכל לשון לא יצא ועל כרחין מכתב' וכלשונם מפקי ליה דלא אשכחן קרא אחרינא דאיכא למידרש מיניה הכי אלא האי ואפ"ה אמרי' דלרש"בג לעז יוני כשר ולא מעט ליה מככתבם וכלשונם אלא משמע דדרש ליה למעט שאר לשונות במגלה חוץ מאשוריה ויוניה וכי היכי דלרב ושמואל ס"ל הכי אמאי לא מצינן למימר נמי דרב פפא ורב נחמן הכי ס"ל ואמאי נימא מסברא דנפסין דפליגי לפיכך נראה דודאי ק"ל כשמואל דלעז יוני לכל כשר ולא השמיטה הרב אלפסי ז"ל אלא מפני שעכשו אין אנו יודעין מהו לעז יוני וכבר כתב הרמ"בן ז"ל בפ' ראשון מהלכות ס"ת שכבר נשתכח יוני מן הפולם ונשתבש ונאבד ולפי' כתב הרב אלפסי ז"ל יוניה ליונים לפי שעכשו לא הוכשר לשון יוני אלא למכירין אותו לפי שאין אנו בקיאין בלשון יוניה הקדום: והלועז ששמע אשוריה יצא ואע"ג דלא ידע מאי קאמרינן מידי דהוה אנשי' ועמי הארץ ובגמ' דייקינן לה מדכתי' במגל' האחשתרני' בני הרמכים דלא ידע' מאי קאמרינן ואפ"ה נפקין ידי תובה ומדדייק ליה מיהא שמעינן מיניה דאם שעה ולא הזכיר אפי' תיבה אחת לא יצא ידי תובה דאי לא מאי איריא לימא ליה דלהוי הני תיבות דאחשתרני' והרמכים כאלו לא הזכירם אלא לאו ש"מ דאלו לא הזכירם לא יצא ובי הזכירן אע"ג דלא ידע מאי קאמר יצא: מתני' קראה סרוגין ומתנמנם יצא בגמרא מפרש מאי סירוגין: היה כותבה דורשה או מגיה' אם כיון לבו יצא ואם לאו לא יצא לא ימלא מצות צריכות כונה אתיא כפשטה ולמ"ד אין צריכות כונה איכא למימר דכי קתני אם כיון לבו היינו שאם כיון לקרות כראוי יצא ואם לאו שאינו קורא כראוי אלא כדרך קורא להגיה שקורא בענין שיכיר השומע בחסרות ויתרות ולא כדרך קריאה לא יצא ה"ג דייק לישנ' דכותבה ומגיהה ולהכי לא איצטריך לאקשויה ולתרוצה כדעבדינן בפרק היה קורא: וגרסינן בירושלמי היה כותבה הדא אמרה שהוא מותר בעשיית מלאכה נמי בי"ד בכרכי' ומיהא משמע דאפי' נימא דפורים אסור בעשיית מלאכה נמי אם הל"ו בשבת שהכרכין מקדימין לי"ד שהם מותרין בעשיית מלאכה שלא נאסר פורי' בעשיית מלאכה לגאן דאיה ליה שהוא אסו' כדאית' בפ"ק בגמ' אלא בזמנו ואע"פ שי"ד זמן קריאה לכל וא"ל לומר לבני הכפרים המקדימין ליום הכניסה שהן מותרין במלאכה שאין זה זמן קריאתה אלא מדין הקדמה בעלמא והאי דנקט בירושל' בני כרכין הקורין בי"ד לרבותא נקטיה אף ע"פ שהוא זמן קריאה לכל ועוד דלענין הספד ותענית זה וזה שוין ומכאן יש ללמוד לדידן דקלי במנהגא דאפי' באתרא דנהיגי אסורא במקדימין לא מתסר מסתמא: תו גרסי' התם ומגיהה תני אין מדקדקין בעשיותיה יצחק בר אבא בר מחסי' ורב חננאל הוו יתבי קומי רב חד אמר יהודיים ואחד אמר יהודיים ולא חזר חד מנהון מיהו משמע דדוקא בעשיות שהענין והלשון אחד כגון יהודים ויהודיים אבל עשות אחר לא שאם כן לא קראה כלה ומשמע ודאי שכל שחסר ממנה כלום בקריאתה פסול: גמ' ר' מונא בשם ר' יהוד' אף בסרוגין אם שהה כדי לגמור את כלה חוזר לראש ומסקנא דלית הלכתא כר' מונא וא"ת והא אמר רב אשי בפ"מי שמתו גבי תפלה דכ"ע אם שהה כדי לגמור את כלה חוזר לראש ומדהוה יכול רב אשי לתרצה התם בהוא אנפא אחרינא דאיתרי' לה התם ולמימר דבעלמא שהה כדי לגמור את כלה אינו חוזר לראש וקאמר חוזר לראש אלמא דהכי הוא קושטא דמילתא דאם שהה כדי לגמור את כולה חוזר לראש ו"ל דאין ה"ג לענין תפלה כיון דחמירא שאין לו רשות להפסיק בה לא מפני הירא ולא מפני הכבוד ומ"ה אם שהה כדי לגמור את כלה חוזר לראש אבל במגלה והלל שאדם רשאי לפסוק בהם מפני הירא ומפני הכבוד אע"פ ששהה כדי לגמור את כלה אינו חוזר לראש וא"ל לומר בתקיעות: תנו רבנן השמיט בה הסופר אותיות או פסוקים וכו' ואסיקנא הא בכלה הא במקצתה והקשה הרש"בא ז"ל דהכא משמע דחסרה מקצתה כשרה ואלו לקמן אמרינן הלכה כדברי האומר כלה ואפילו מ"ד מאיש יהודי צריך שתהא כתובה כלה אלמא אם חסרה מראשה עד איש יהודי פסולה דנהי דאמרינן צריך שתהא כתובה כלה משמע דלעכב נמי אמרינן מדפרכי' לקמן בגמ' אלא דכתיב פסוקא פסוקא וקריה ליה והא אמר ר' חלבו אמר רב חמא בר גוריא אמר רב הלכה כדברי האומר כולה ואפי' למ"ד מאיש יהודי צריך שתהא כתובה כלה ואם איתה דלכתחלה בלחוד קאמר מאי קושיא דהא מתני' אם כיון לבו קתני: וחירן דהכא בשתחלת המגלה וסופה כתובה אלא דבאמצע היא חסרה ומ"ה כל היכא דלא מיחסרא רובו כשרה דאינה נראית כספר אלא כספר מלא שלם שיש בו עשיות ומגלה כיון שנקראת אגרת אין מדקדקין בה לפסלה בכך אבל בשחסר ממנה מראשה עד איש יהודי אע"פ שהיא מעוטה דאינה נראית כספר חסר וצריך שיקרא אותה מספר שלם: וכתב הרמ"בן ז"ל דמאי דאמרינן במקצתה בשרה קל הוא שהקלו חכמים במגלה מפני שנקראת אגרת כיון שאין הפסול מתפשט בכולה ודמי למאי דאמרינן לקמן בתפירה שאע"פ שאם תפרה בחוטי פשתן פסולה כל שהעיל בה שלשה חוטי גידים כשרה אבל בס"ת אין הדין כן שאפי' לא השמיט בה אלא אות אחת פסולו אין קורין בו והביא ראיה במה שנינו בפ' הקומץ רבה בתפילין ומזוזות שתי פרשיות [שבמזוזה וד'] שבתפילין מעכבין זה את זה אפי' כתב אחד מעכב והוינן בה פשיטא ואמר רב יהודא לא נצרכה אלא לקוצו של י"ד א"ל לאותה שאין מקיף לה גויל מארבע רוחותיה והיינו נמי באות אחת כדאיתמר פלה אגרה חמוה דר' אבא אפסיקא ליה כרעא דס"א דהעם בנוקב' ואתא לקמיה דר' אבא ואמר ליה אם נשתייר בה אות קטנה כשר ואם לאו פסול ורמי בר דיקלא דאיפסיק ליה כרעא דו"ו דויהרוג בנוקב' ופסלה אלמא תפילין בהשמטת אות אחת נפסלין וכ"ש שכתב בה עשות ותנן אין בין ספרי' לתפילין ומזוזות אלא שהספרי' נכתבין בכל לשון הא לענין עשות זה וזה שוין אלמא ספרים נפסלים בעשות אחד עד שיתקן ואי קשיא והא אמרינן בפרק הניזקין ס"ת שחסר בו יריעה אחת אין קורין בו הא חסר פסוק אחד משמע דקורין בו איכא למימר דהתם בשחסר יריעה אחרונה של ספר תורה או של תומש אחד

רש"י

סירוסין למפרע כמסורס כמו סרס את המקר' וכו' ילא מחוקך ומסורס: השמיט דילג: קראן הקורא על פה כמתרגמן המתרגם על פה: תיר

מתני' קרא' סרוגין ומתנמנם יצא היו כותב' ומגיהה ודורשה אם כיון לבו יצא ואם לאו לא יצא: גמ' מאי סרוגין פיסקי פיסקי כגון שקורא מעט ושוהה וחוז' וקור' מעט ושוהה עד שקורא את כולה יצא ת"ר קראו סרוגין יצא סרוסין לא יצא ירושלמי סרוגין קטועין סרוסין קרי חדא פרא חדא פירוש קורא אחד ומני' אחד כגון שקורא פסוק אחד ומדליג השני וקורא פסוק ג' וחוזר וקורא הפסוק השני שדלג הקורא כי האי גונא לא יצא דה"ל למפרע ר' מונא אומר משום ר' יהודה אף בסרוגין אם שהה כדי לגמור את כולה חוזר לראש ומסקינן דלית הלכתא כר' מונא אלא אפילו שהה כדי לגמור את כולה יצא וגבי תקיעות נמי אמרינן אמר רבי יוחנן שמע תשע תקיעות בתשע שעות ביום יצא ותניא כותיה: תנו רבנן השמיט בה הסופר אותיות או פסוקין וקראן הקורא כמתורגמן התורגמן יצא פירו' שהמתרגם מוסיף דברים כדי לברר טעמו של פסוק ונמצא קורא אותם הדברים על פה כך זה הקורא אם קרא פסוק או אותיות על פה יצא ורמינן עלה דתניא היו בה אותיות מטשטשות אי מקורעות אם רשומן ניכר כשרה ואם לאו פסולה ומפרקינן לא קשיא הא בכלה הא במקצתה: ת"ר

המאור הקטן

[illegible]

פרק הקורא למפרע

הא [illegible]

מלחמת ה' פרק הקורא למפרע

כתוב [illegible]

רש"י

קיר כך: תקנוני ספרת דבר הנח מניח הלבנה: רמב"ם מוכרי תפילין מיגרים גריסין שנורות נפי כל: כתוקה על הורה כפף הור עלמו: קמיט

תנו רבנן השמיט בה הקורא פסוק אחד לא יאמר אנכיור את בלדה ואחזור ואקרא את הפסוק לא קורא כאותו פסוק ואיר נכנם לבית הכנסת ומצא צבור שקראו חציד לא יאמר אקר חציה עם הצבור ואחזור ואקרא חציד הראשון לא קורא מתחלה ועד סוף: ומתנמנם

היכי דמי מתנמנם אמר רב אשי נים ולא נים תיר ולא תיר כגון דקארו ליה ועני ולא ידע לאהדורי סברא וכי מדברו ליה מדכר: היה כותבה דורשה ומגיהה אם כיון לבו יצא ואם לאו לא יצא אוקימנא בגון דכתיבה כלה קמיה וקרי פסוקא פסוקא במגלתה דמנחה קמיה וכתב ליה דאפילו למאן דאמר מאיש יהודי צריכה שתהא כתובה כלה וקיימא לן כרבי יוחנן דאמר °אסור לכתוב אפילו אות אחת שלא מן הכתב חוץ מתפילין ומזוזות דאמרינן אביי ישרא להו לבני בי רחבא למכתב תפילין ומזוזות שלא מן הכתב כמאן כי האי תנא דתניא רבי יהודה אומר משום רבינו תפילין ומזוזות נכתבין שלא מן הכתב ואין צריכין שרטוט והלכתא מזוזה צריכה שרטוט תפילין אין צריכין שרטוט ואידי ואידי נכתבות שלא מן הכתב מאי טעמא מגרם גריסין וצריך לישרטוטה למגילתה דאמר ר' אסי °מגילה צריכה שרטוט באמתה של תורה גרסינן

לספרן מלמד שהי לחתר הכת במגלה מקולי מגלה שנו ולא תמרו נם"ח שלא יהקן לכל קורס שהקן אפי' בשטות כל זהו מיבסיל בתפלין ומזוזות וגם זו שיעה רחיה שלכל לתכתר לתין ס"נ במגלה שיהקן ויצגנו כלהיאמר נם"ח ומי אם לא הקן והקו נם"ח כמתורגמן אכתר ויהכתר כמגל ותפסר עוד דיבר: ויצגנו ליהת במגלה דהסם שיהו שעמת משום דמחיתי במגלה ואם בחמירו נם"ח נכך משום זה אלי ואתולו תפסר שתין לכחתיר כלכך במגלה: תנו רבנן השמיט בה הקורא פסוק א' וכו' ה"ה נאפי' השמיט בה היבה אחת שלריך לחזור למקום שהוא היבה ולקרות משם ולהלן ואפי' לנקד פסוק א' לריהת נהשיט הס"ח אל תגע פסוקא מילתא נאפי נפשיה הוא ונקר בולה אמכ' לפקרייה קמ"ל ללא וכן פיסק דקתני נכנם לב"ה ומצא שנור שקראו תלייה לו יאמר לקרוא תלייה וכו' הוי דבוקה שבי מפסוק א' ולקמ"ל בכל פלנא ופלנא פנין בפני עלמו אפי' הכי לא תלוק קורא מתחלה ועד סוף: היכי דמי מתנמנם אמר רבה נים ולא נים תיר ולא תיר אחת מאן דאמרת נים ולא נים היכי דמי משום דהוה ליה כאדם שהוא ישן ומשנעור לא יעור יפה ואפי' פירוש הכא שליט שכיר אבל אבכתן הפי ליעבוד טובה נבי אכולם פסחים דאמרי' התם נרמזן לא יאכלו פי' משום דהוה ליה כאחי חבורות ואין הפסח נאכל לאחי חבורות ובתמנמן ואמרי' התם אבל אבל חדא היכי דמי מתנמנם נים ולא נים ואפי' הכי אמרי' משום דהוה ליה כאדם שהוא ישן ומשנעור יכן ועוזאר הרי זה לוכל התם בתמנמנם

רבינו נסים הקורא את המגילה פרק שני

גרסי' בגיטין בפרק קמא שלח ליה מר עוקבא לר' אעזר בני אדם העומדין עלי ובידי למיסרן למלכות מרי שרטט וכתב לי אמרתי אשמרה דרכי מחטא בלשוני אשמר לפי מחשום בעוד רשיע לנגדי אף על פי שרשע לנגדי אשמרה לפי מחשום שלח ליה מצערן לי טובא ולא מצינא דאיקום ברשות שלח לי' דום ליי' והתחולל לו דום ליי' והוא יפילם לפניך חללים חללים הישכם והערב עליהם לבית המדרש והן כלים מאליהם: א"ר יצחק שנים כותבין בלא שרטוט שלש אין כותבין בלא שרטוט במתנית' תנא שלש כותבין ארבע אין כותבין: מתני' היתה כתובה בכם בסיקר' בקימים ובקנקנתי' על הגייר ועל ההדפתרא לא יצא עד שתהא כתוב' אשורית ובספר ובדיו: גמ' דפתר' מליה וקמיה ולא עפיין נייר מחקא: מתני' בן עיר שהלך לכרך ובן כרך שהלך לעיר אם עתיד לחזור למקומו קורא במקומו ואם לאו קורא עמהם מהיכן קורא אדם את המגל' ויצא בה ידי חובתו ר' מאיר אומר כולה ר' יהודה אומר מאיש יהודי רבי יוסי אומר מאחר הדברים האלה: גמ' בן עיר שהלך לכרך אמר רבא לא שנו אלא שעתיד לחזור בליל י"ד ונתעכב ולא חזר אבל אם אינו עתיד לחזור בליל י"ד קורא עמהם דכתיב היהודי הפרזים היושבי בעדי הפרזי' מכדי היהודים הפרזים כתיב למה לי למכתב היושבי בעדי הפרזות אלא הא קמ"ל דפרוז ביומא נקרא פרוז ומדפרוז בן יומו נקר' פרוז מוקף בן יומו נקרא מוקף: מהיכן קורא אדם את המגל' ויצא בה ידי חובתו ר"מ אומ' כולה רבי יהודה אומר מאיש יהודי ר' יוסי אומ' מאחר הדברי' האלה א"ר חלבו אמר רב חמא בר גוריא אמר רב הלכה כדברי האומר כול' ואפי' למאן

חדושי אנשי שם

רש"י

למאן דאמר מאיש יהודי צריכה שתהא כתוב בולה א"ר חלבו אמ' רב חמא בר גוריא אמר רב טגלה נקראת ספר ונקראת אגרת נקראת ספר שאם תפרה בחוטי פשתן פסולה ונקראת אגרת שאם הטיל בה ג' חוטי גידין כשרה שתים בב' קצות היריעה ואחת בתוך היריעה אמר רב נחמן בר יצחק ובלבד שיהו משורשין א"ר יוחנן הקורא את המגיל הבתוב' בין הבתובים לא יצא ומתו ליה אמותא לא אמרו לא יצא אא"כ בצבור אבר ביחיד יצא אמ' רבא ובצבור נמי לא אמרן אלא דלא מחסרא פורתא או מייתרא פורתא אשר לא מחסרא פורתא או מייתרא פורתא אשר ירישתא אבל מחסר פורתא או מייתרא פורתא אשר ירישתא בין דמיחזי כמגלה בפני עצמה אפילו בצבור נמי יצא ואר"י שיור התפר שבשיירין בתהל' היריעה וסופה הלכה למשה מסיני ומתו ליה אמותא לא אמרו אא"כ בדי שלא יקרע: מתני' הכל כשרין לקרות את המגילה חוץ מחרש שוטה וקטן ור' יהודה מכשיר בקטן אין קורין את המגילה אלא ביום לא מלין ולא מטבלין ולא מזין וכן שומר יום בגו' יום לא תתבטל עד החמה וכלן שיעשו מישלה עמוד השחר כשר כל

כתוב בסמוך פסולה לחיוב לצאת בה ידי חובתה אלא שתהא כשרה לקרות בה בצבור ולא יקרא בה יחיד ולא בצבור בשאר ימות השנה אלא בימים שקורין בהן בתורה ובהפטרותיהן ובפורים ובחנוכה ובראש חדש ובמועדות ובתענית ציבור ובמנחה בשבת ובמנחה בתשעה באב ובמנחה ביום הכפורים ואין קורין בה לא בשחרית ולא במוסף ולא בנעילה ולא בערבית ולא בשחרית של חול ולא במנחה של חול ולא בשחרית של שבת ולא בשחרית של יום טוב ולא בשחרית של ראש חדש ולא בשחרית של חול המועד ולא בשחרית של תענית ציבור ולא בשחרית של תשעה באב ולא בשחרית של יום הכפורים ולא בשחרית של ראש השנה ולא בשחרית של חנוכה ולא בשחרית של פורים ולא בשחרית של מוצאי יום טוב ולא בשחרית של מוצאי תשעה באב ולא בשחרית של מוצאי יום הכפורים ולא בשחרית של מוצאי ראש השנה ולא בשחרית של מוצאי חנוכה ולא בשחרית של מוצאי פורים ולא בשחרית של מוצאי מוצאי יום טוב ולא בשחרית של מוצאי מוצאי תשעה באב ולא בשחרית של מוצאי מוצאי יום הכפורים ולא בשחרית של מוצאי מוצאי ראש השנה ולא בשחרית של מוצאי מוצאי חנוכה ולא בשחרית של מוצאי מוצאי פורים ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי יום טוב ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי תשעה באב ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי יום הכפורים ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי ראש השנה ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי חנוכה ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי פורים ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי יום טוב ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי תשעה באב ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי יום הכפורים ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי ראש השנה ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי חנוכה ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי פורים ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי יום טוב ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי תשעה באב ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי יום הכפורים ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי ראש השנה ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי חנוכה ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי פורים ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי יום טוב ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי תשעה באב ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי יום הכפורים ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי ראש השנה ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי חנוכה ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי פורים ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי יום טוב ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי תשעה באב ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי יום הכפורים ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי ראש השנה ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי חנוכה ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי פורים ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי יום טוב ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי תשעה באב ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי יום הכפורים ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי ראש השנה ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי חנוכה ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי פורים ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי יום טוב ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי תשעה באב ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי יום הכפורים ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי ראש השנה ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי חנוכה ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי פורים ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי יום טוב ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי תשעה באב ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי יום הכפורים ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי ראש השנה ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי חנוכה ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי פורים ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי יום טוב ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי תשעה באב ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי יום הכפורים ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי ראש השנה ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי חנוכה ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי פורים ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי יום טוב ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי תשעה באב ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי יום הכפורים ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי ראש השנה ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי חנוכה ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי פורים ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי יום טוב ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי תשעה באב ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי יום הכפורים ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי ראש השנה ולא בשחרית של מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי מוצאי חנוכה ולא בשחרית של מוצאי

רבינו נסים הקורא את המגילה פרק שני

כל היום כשר לקרות המגלה וכו' ולתלמ המוסיפין ולמוסיפין ותע"ב דתמרי' שאין לך דבר הקבוע לתמיד של שחר ותמרי' מי מליח המליח כל הקרבנות כלן וכיון שכן זמן המוסיפין תינו אלא בין תמיד של בין הערבים אף"ה כיון שאם הקדימו קידם תמיד של שחר לא תהרהרו אחר תמיד של בין הערבים כשרים שפיר מני תני למעוטי כל היום : ותמיהין לא תני הכא משום דקמיירי אין זמנם כל היום כשר ליקח אלא עד חצות ואין תמיד של בין הערבים ניתנים אלא עד הערב ומשום הכי לא תני פסחי' שאין זמנן אלא בין הערבים לפני ולפנים ולמעלה ומשום הכי לא תני פסחי' שאין כל היום כשר לקרות את המגלה וכו' ולתלמ המוסיפין ולמוסיפין ותע"ב דתמרי' שאין לך דבר הקבוע לתמיד של שחר ותמרי' מי מליח המליח כל הקרבנות כלן וכיון שכן זמן המוסיפין תינו אלא בין תמיד של בין הערבים אף"ה כיון שאם הקדימו קידם תמיד של שחר לא תהרהרו אחר תמיד של בין הערבים כשרים שפיר מני תני למעוטי כל היום : ותמיהין לא תני הכא משום דקמיירי אין זמנם כל היום כשר ליקח אלא עד חצות ואין תמיד של בין הערבים ניתנים אלא עד הערב ומשום הכי לא תני פסחי' שאין זמנן אלא בין הערבים לפני ולפנים ולמעלה ומשום הכי לא תני פסחי' שאין

כל היום כשר לקרות את המגלה לקרות את ההלל לתקיעת שופר ולנטילת לולב ולתפלת המוספין ולכוספין ולוידוי הפרים ולוידוי מעש' ולוידוי יום הכפורים לסמיכה לשחיט' לתנופה להגישה [לקביצה] להקטרה למליקה ולקבל' ולהזיה ולהשקא סוטה ולערופת עגל ולטהר את המצורע : כל הלילה כשר לקצור את העומר ולספירת העומר והקטר חלבי ואיברים וזה

רש"י

כל היו' בשר אף"ב דקיימ"ל דין עריין מקדימין למנוח בזריזות ויכנס תמידיהם בנקר לפילו הכי כשר כל היום : לקרות אלא לכתחיל אבל בדיעבד אפי' עשה זה היום עשה יי' : ולהקיבה שופר לכתחיל יום הושע : ונטילת לולב לכתחיל ולקחתם לכם ביום הראשון : ולתפילת המוספין לכתחיל נמוספין דכתי' ומוספין יום יומו ולתפילת המוספין מוספין אלולי דרי' כר כמו"ש ובר הענף דבר של נמר אמוזין

עליה העת שהגיעו עלי' כדתמרי' בפ' [שתי] ומקוולה עלי' [חטאת] כן חטאת ואיל יום בדתמרי' בנמ' ויליף בפרה בפרה בקיבוץ ובפר פלין הכהן ובקיבוץ התם בי' הכ יעמד ליי לכפר עליו ובקיבוץ כי כיון דזה יכפר עלי' הוא כפרת דברי' : ולוידוי מעשר שנ' בערבי הקדש מן הבי' ומפי' ליה היום הזה : ולוידוי ון"ב כתיב פירסתי : למסיבה ולשחיט' לתיקצ' סמיכה לשחיט' בקיבוץ וסמך ושחט דכתיב בשחיט' כיום ושחטם יהיה לכל : לתנופ' ולהגש' לתיקצ' שנאמ' לתנופ' בקיבוץ והקרי' והקרבם היא הגשה וי"ת לומר לך שהקרבן הקטרת הקומץ והקטרה לא כתיב בקרי' והקטרת הקומץ אלא כתיב בקרי' ומה היא הגשה אף הגשת הבזיכין כתיב בקרי' והקטרת הקומץ ומגיש והקריב והקרבם היא הגשה וי"ת לומר לך שהקרבן הקטרת הקומץ בקרי' והקטרה כתיב בקרי' והקטרת הקומץ

זה הכלל דבר שמצותו ביום כשר כל היום וכל דבר שמצותו בלילה כשר כל הלילה :

סליקו להו הקורא את המגלה

בני העיר שמכרו רחובה של עיר לוקחין בדמיו בית הכנס · בית הכנס לוקחין תיבה · תיבה לוקחין מטפחות · מטפחות לוקחין ספרים לוקחין תורה אבל אם מכרו תורה לא יקחו ספרי ספרי לא יקחו מטפחות מטפחות לא יקחו תיב' תיבה לא יקחו ב"ה בית הכנסת לא יקחו את הרחוב וכן בכיוצא בזה גמ' אמר

ריש"י

וכל דבר שמצותו וכו' וקאמר נמי לקמיה מי לקיחויי לכתחלה פסחי' ולא כרבי ליעזר בן יעקב דתניא בתוספתא פרק ב' דפסחים :

סליקו להו הקורא את המגלה

בני העיר שמכרו רחובה של עיר לוקחין בדמיו בית הכנסת לוקחין תיבה לוקחין מטפחות מטפחות לוקחין ספרים לוקחין תורה אבל אם מכרו תורה לא יקחו ספרי ספרי לא יקחו מטפחות מטפחות לא יקחו תיבה תיבה לא יקחו ב"ה בית הכנסת לא יקחו את הרחוב וכן בכיוצא בזה גמ' אמר

בני העיר שמכרו רחובה של עיר לוקחין בדמיו בית הכנסת · בית הכנסת לוקחין תיבה · תיבה לוקחין מטפחות · מטפחות לוקחין ספרים לוקחין תורה אבל אם מכרו תורה לא יקחו ספרי ספרי לא יקחו מטפחות מטפחות לא יקחו תיב'

אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן זו דברי ר'
מנחם בר' יוסי סתימתאה אבל חכמי' אומרים
יתרחב אין בו משום קדושה רבי מנחם בר' יוסי
מ"ט ראוי והע' מתפללין בו בתעניו' ובמעמדו'
ורבנן ההוא אקראי בעלמא הוא: בית הכנס'
לוקחים תיבה א"ר שמואל בר נחמני א"ר יוחנן
לא שאנו אלא בית הכנס של כפרים אבל בשל
כרכין כיון דמעלמא קאתו ליה הויא דרבים
ולא מצו מזבני ליה א"ר אשי והאי בי כנשתא
דמתא מחסיא אע"ג דמעלמא קאתו לה כיון
דאדעתא דידי קאתו לה אי בעינא מזינא
לזבונא א"ר לא שנאו אלא שלא מברו שבעה
טובי העי' במעמד אנשי העיר אבל מברו שבע'
טובי העיר במעמד אנשי העיר אפילו למשתי
ביה גשברא שפיר דכי רבינא הוה ליה הדהוא
תלא דבי כנישתא בארעיה אתא לקמיה דרב
אשי אמ' לי זבניה מישבעה טובי העי' במעמד
אנשי העיר וזבניה וזרעיה אמר רב חסדא לא
לסתור איניש בי כנישתא עד דבני בי כנישתא
אחריתי מישו פשיעותא ונרסי' בפרק השותפי'
ורבי מילי דלא הזי ביה תיהא אבל חזא ביה
תיהא סתר ובני לה כי הא דרב אשי חזא בה
תיהא בבי כנישתא דמתא מחסיא סתר ובניי'
ולא אפקיה לפוריא מינ' עד דתקין לה שופבי
אמר רבא האי בי כנשתא חלופא וזבונא שרי
אוגורה ומישכונה אסיר מ"ט בקרושתא קימא
כדמעיקרא ליבני נמי הלופינהו וזבונינהו שרי
איזופינהו אסי' ורבי מילי בעתיקא אבל בחדתא
ליתן לן בה ואפילו לבאן דאמר הזבונה מילתא
היא הני מילי כנון בנד למת דחזי לאשתמושי
ביה אבל הני כטווי לאורג דמי וליכא

רש"י

זו דברי ר' יוסי בר' מנח' סתימתאי דנסדיא תניא נקוסמקת דמעלה
דהו' אתרה: דוחיל והפס מתפללין
בו' כדתנן במסכת תעניות מוציאין
את הקיבה להחזה של עיגול: לקרוייה
בעלמא הוא ציונו תדיר: לא שנו אלא בשל כפרי'
מביאין בית הכנסת: אלא בשל כפרי'
אבל בשל כרכים הוה ליה בית
הכנסת דרבים והכל בעליהן נתן
בני הכרך בעלים לנדפ: למשקי
בהן שיכרת לקנות נדמים שכר
לשתות: קילח כל בית הבד קרוי
קילח כמו והיקה הל עולם: משום
פסיעת שתי יפסע ויתיקף ולא יגע'
תחתר: קופות בקיעות: ולא תפקרי'
למוריה שהן: נפכיל שיכלו נמים
עליו ועל מיטתו ויטער לנגוח: נפך
דהקרון: טולטו שופבי המיטרות
והמרובות שתעכבן הנפשים שלא
יפלו בנהים: חלופי ותנוני שרי שחלף
קדושתו על החילוף לו על הדמים
והוא יולא מן הקדוש ומותר להשתמש
בו: לניני לבנים של בית הכנסת:
בעקיקי שנכנסו בכותל בית הכנס'
ונופל: תבל בחקרי תדשים שנעשו
לשם בית הכנסת ליח לו נם: ולחקי'
לת"ר בסנהדרין נם נגמר הדין נבי
תורב נגד למת לתשיר בהמתם
בתקריבי שתת לתשור בהמת' לנמרי'
שם שם מעגלא מרובה ה"מ בתורב
נגד למת שתינו הסר לא תריגם
דהיון שתינו מיד הוא רתוי לפרוש
על המת תבל תלו הלבנים מהוסרין
בניין והילבך בשלמו לניני הבנסת
הוו ליה בשוה בשתן לתורב למת
עד שיגנה: וליכא

נבי' ז"ר מנחם בר' יוסי סתימתאה מקני' דקאמר זרחוב יש בו קדוש' ולרי' לעולם נדמיון ר' מנחם בר' יוסי סתימתאה הני ליה וקרי ליה סתימתאה
ומכי סנהסקמה משנה זו לפניהו לתיש ליה תלי סנרת בדיחוב דרחוב תבל חכמים לומרים ריחוב אין בו משום קדושה ואין לריך לעולם נדמיון סוחיל
ואזיל עם מתפללין בו בתעניות ומעמדות בתעניות תהרוסת היו מוציאין תם התיבה בתוכה של עיר ומתפללין שם כדתניא בתעניות ודאמרי' נמעמדות
כדתניא' נהדיא בם בתרת תעניו' ועוד דאי מעמדות מי מתפללין בהן הדיוט דהא נמעמדות לא היו מתפללין ברחוב אלא בנסת בנים הכנסת

נר מצות

אבל בית הכנסת של כרכים כיון דמעלמא קא אתו לה כרכים
הוה ליה דרבים ולא מצו מזבני ליה
ים מפרשים דמיירו עסמת משום
דכיון דמעלמא קא אתו לה כרכים
הוליחו בניניה ושמתים תחת קרוש
העולם שהוי' בם ואתלו מעבד בהי
שתין בני העולם בפופין לנבי עיר ע
ולח ו' עוני העיר שנה ולח ס"ל ים
שם תלם תשו' ברב אחי שבל העוקבי'
לנרכי בית הכנסת על דעתו הן
נותנין והיינו דלתמר רב אחי בלי כי
כניסקת דמקח מהניח ונו' ובכי
מוכח בירושלמי דנרסי' הקם רבי
שמוחל בר נחמני בשם ר' נתן הדת
דקתמר בפרק הכנסת של יחיד לבל
של רבים אסור ואתי לומר שמת ס'
מסוק העולם קני בה לבל אחרים
מיבטו של כרכין היינו טעמת דלח
ס"ל של שרשי' בני מתוק
מלו מוכני לה מבני שהן כונים לוקה
על דעתם כל העולם ובכי הן
במקדישים לוקה לבל ומסתברת
הסוף הדין נמי לבל מה שנה
במעבירינו בגון קיב ומעטרא ושפרי'
דבלהו נדירי בקר בית הבנסת ובל
היבל לתיהו לתבוני לבנסת ובל
הבך נמי לתבוני דבולי עלמא בין
לתבוני לבנסת בולי עלמא לא
מוכינא להו בלן בהרי לבור ולתקוני
מדכרבן לבנורא לח מלו מוכני לי':

א שנו חלת מבהו ו'עוני ס עיר בתעמד לנבי העיר לפי לתקני בתעו' ולקמן מפרש טעמת: רבינא הוה ליה בהוח
חלת דבי כנישתא בתריתי לתת לקמיה דרב אשי ת"ל מהו למזרב בתב הרמב"ן ז"ל דרבינא מספקא ליה לי ק"ל בר"מ דתתר לתין מוכרין בית
הבנסת של בתים ליחיד תו בדבון לשהו ורב אשי לתרי לתרי בדבון ושתי בתעמד לנבי העיר לח הוו לריבון קיבה ום"ק ולח לח הוו
מלו מפרקי דמי לתול לח הוו מוכני ליה עלה למזון מ'עוני העיר בתעמד לנבי העיר כי היבי לתיזנו ליה לבל יש שנורסין בתילתת
דרבא לבעיל בסמוך לפי לתשתה בית הבנסת ולפי שהוא בתעמד לנבי העיר יכולין לתת רשות לעוקה לתשתמש
בבית הבנסת בדברי' שלח היה רשאי לעשות בו בתעמד לנבי העיר ת"ל מהלכות תפלה בני הכפר שתכרו בית הבנסת שלהם תין לעוקה
בו בתעמד לנבי העיר ובית העלייה וכו' ושם תקנו ז'עוני העיר בתעמד לנבי העיר ת"ל לעשות בו בל תלו מוקר ולפי זה בתעמד דרבינא
רשאי לעשות בו מרתץ ובית העלייה וכו' ושם תקנו ז'עוני העיר בתעמד לנבי העיר ת"ל לעשות בו בל תלו מוקר ולפי זה בתעמד דרבינא
בבי קא מבעיא ליה תהו למזרב בתב הרמב"ן ז"ל דרבינא מספקא ליה לי ק"ל בר"מ דתתר לתין מוכרין בית
הבנסת של בתים ליחיד תו בדבון לשהו ורב אשי לתרי לתרי בדבון ושתי בתעמד לנבי העיר לח הוו לריבון קיבה ום"ק ולח לח הוו
מלו מפרקי דמי לתול לח הוו מוכני ליה עלה למזון מ'עוני העיר בתעמד לנבי העיר כי היבי לתיזנו ליה לבל יש שנורסין בתילתת
דרבא לבעיל בסמוך לפי לתשתה בית הבנסת ולפי שהוא בתעמד לנבי העיר יכולין לתת רשות לעוקה לתשתמש
בבית הבנסת בדברי' שלח היה רשאי לעשות בו בתעמד לנבי העיר ת"ל מהלכות תפלה בני הכפר שתכרו בית הבנסת שלהם תין לעוקה
בו בתעמד לנבי העיר ובית העלייה וכו' ושם תקנו ז'עוני העיר בתעמד לנבי העיר ת"ל לעשות בו בל תלו מוקר ולפי זה בתעמד דרבינא
רשאי לעשות בו מרתץ ובית העלייה וכו' ושם תקנו ז'עוני העיר בתעמד לנבי העיר ת"ל לעשות בו בל תלו מוקר ולפי זה בתעמד דרבינא
בבי קא מבעיא ליה מהו למזרב בתב הרמב"ן ז"ל דרבינא מספקא ליה לי ק"ל בר"מ דתתר לתין מוכרין בית
הבנסת של בתים ליחיד תו בדבון לשהו ורב אשי לתרי לתרי בדבון ושתי בתעמד לנבי העיר לח הוו לריבון קיבה ום"ק ולח לח הוו
מלו מפרקי דמי לתול לח הוו מוכני ליה עלה למזון מ'עוני העיר בתעמד לנבי העיר כי היבי לתיזנו ליה לבל יש שנורסין בתילתת
דרבא לבעיל בסמוך לפי לתשתה בית הבנסת ולפי שהוא בתעמד לנבי העיר יכולין לתת רשות לעוקה לתשתמש
בבית הבנסת בדברי' שלח היה רשאי לעשות בו בתעמד לנבי העיר ת"ל מהלכות תפלה בני הכפר שתכרו בית הבנסת שלהם תין לעוקה
בו בתעמד לנבי העיר ובית העלייה וכו' ושם תקנו ז'עוני העיר בתעמד לנבי העיר ת"ל לעשות בו בל תלו מוקר ולפי זה בתעמד דרבינא
רשאי לעשות בו מרתץ ובית העלייה וכו' ושם תקנו ז'עוני העיר בתעמד לנבי העיר ת"ל לעשות בו בל תלו מוקר ולפי זה בתעמד דרבינא
בבי קא מבעיא ליה מהו למזרב בתב הרמב"ן ז"ל דרבינא מספקא ליה לי ק"ל בר"מ דתתר לתין מוכרין בית
הבנסת של בתים ליחיד תו בדבון לשהו ורב אשי לתרי לתרי בדבון ושתי בתעמד לנבי העיר לח הוו לריבון קיבה ום"ק ולח לח הוו
מלו מפרקי דמי לתול לח הוו מוכני ליה עלה למזון מ'עוני העיר בתעמד לנבי העיר כי היבי לתיזנו ליה לבל יש שנורסין בתילתת
דרבא לבעיל בסמוך לפי לתשתה בית הבנסת ולפי שהוא בתעמד לנבי העיר יכולין לתת רשות לעוקה לתשתמש

ומאן דאמר מתנה בשבעה טובי העיר במעמד אנשי העיר פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר והר שרי מאן דאמ' במאי תפקע קדושת ומאן דשרי אמר אי לאו דהוה לידה הנא מיניה לא יהב ליה מתנה כוותיה הילכך דהויא ליה מתנה כוותיה והילכתא כמאן דשרי: תנו רבנן "תשמישי מיצוה נזרקים תשמישי קדושה ננגזין ואלו הן תשמישי מיצוה סוכה ולולב וציצית ושופר ואלו הן תשמישי קדושה דלוסקאות תפילין ומזוזות ותיק של ס"ת וגרתיק של תפילי' ורצועותיהן ואמר רבא מריש הוה אמינ' כורסיא תשמישי דתשמישי הוא כיון דחזינא דמותבן ספרא עליה אמינא תשמיש קדושה הוא ואמ' רבא האי חיבותא "דאירפט מעבדיה חבותא זוטרתי שרי כורסיא אסיר כורסיא מעבדיה כורסיא זוטא שרי דרגא לכורסי אסיר ואמ' רבא האי חיבותא "דאירפט מעבדיה חבותא הוא כיון דחזינא דעיפי ליה ומנחי ספר תורה עילויה א"נ פרסי ליה אסיפרא אמינא תשמיש קדושה: ואמר

רש"י

ולימא מאן דאמר מתנה בשבעה טובי העיר במעמד אנשי העיר פליגי בה רב אחא ורבינא חד אסר והר שרי מאן דאמ' במאי תפקע קדושת ומאן דשרי אמר אי לאו דהוה לידה הנא מיניה לא יהב ליה מתנה כוותיה הילכך דהויא ליה מתנה כוותיה והילכתא כמאן דשרי: תנו רבנן "תשמישי מיצוה נזרקים תשמישי קדושה ננגזין ואלו הן תשמישי מיצוה סוכה ולולב וציצית ושופר ואלו הן תשמישי קדושה דלוסקאות תפילין ומזוזות ותיק של ס"ת וגרתיק של תפילי' ורצועותיהן ואמר רבא מריש הוה אמינ' כורסיא תשמישי דתשמישי הוא כיון דחזינא דמותבן ספרא עליה אמינא תשמיש קדושה הוא ואמ' רבא האי חיבותא "דאירפט מעבדיה חבותא זוטרתי שרי כורסיא אסיר כורסיא מעבדיה כורסיא זוטא שרי דרגא לכורסי אסיר ואמ' רבא האי חיבותא הוא כיון דחזינא דעיפי ליה ומנחי ספר תורה עילויה א"נ פרסי ליה אסיפרא אמינא תשמיש קדושה: ואמר

הדושי אנשי שם מהרן שפירא

לתמרי' (כ"ב ל"ח) לית לסתור תיבים בי כנישתא עד דבני בי כנישתא אחריתי הילכך בשיש להם לאחרים מותר למכרה להם ליה כהפרישו ז' מקרונין לו' היתים דיליף בו ותוכל' ליותי ספרים וכל תשמישי קדושה נאו אע"פ שבגל מקום שהן בקדושתן הן עומדין אע"פ שמכרה לעשות בהם צרכיו' לתיכף תיכף אפשר לתחזיר מלוה דמוכרין הילכך על שיסמיכנו במכירתן ז' שוני העיר במעמד תנשי העיר ויהין דיקחין להוציאין נצרכיו' ולא מפני שקדושת בתשמיש ממש על הדמי' כדתמרן ומה שהלקו במקנה מלן לתפר בבר שתין לתנשי הכיר רוצים שיקחנו ז' שוני העיר מלוקח לא"ב יקחנו לוקח על מלוה מחרת ומלן דברי סבר מי לתו לייתיב להו מידי לבבר מלוה כגון תינוק ומשפחות לו ספרים לית היו נמלכין שוני העיר לתת לו בית הכנסת ז' הילכך כוותי היו ומרי לבתו גרועי מלוה הוא אלו הנרעו ז' ל' ולתן בדברי בכורי' אלמלי דתי מכו' כוויי מלוה מי תי' עלה וכתמרי' (שנת דף כב) תנהון דכולהו דס נלמי' שלא היו מלוה משום מתי בויי מלוה לימא שתא תמר לם לא יקחו בסם של קדושה מלא שנעבו על דעת בני העיר במכירת ס"ת ומשלתן מכירתן בטלה ס"ב למתי דמסתפק לן מי אמור למכור ס"ת לנמל מ"ת לנמל ס"ת ומכרו בו הדם כי מכרו ס"ת לנמל מכירתן שרי עבדו על דעת בני העיר שתיכף לא לתת בטלו ומתי לא מצינן לתלן נגמ' מקני' דיעבד ועוד דתי משום בזוי מלוה גלהוד מקי' עלה למה לן בעיל' הא מפי' בזכוכיתי שני דהא קי"ל מלליקין מכר לכר וקנו לקוח לי בלישנא דתמרי' מי לתו ס"ל הנלה מינים לא הוה יכיל ליה מתנה לא משמע דהכיל מתנה תיכוי ליכיל לפו מידי דבר מלוה כגון תיכה ומשפחות לו ספרים ועוד שברא בלבסיי ז' ל' נקב מתנה מבטנה שוני העיר במעמד תכי העיר פליגי בה רב אחא ורבינא וכה"ג לתני' לשתי שרי לכיכך ב"ל דנית הכנסת ודבוהיה כיון שעיקר כפוי לומר בו דבר שהקדוש בעילו בו הכתים קדוש מדברים ותלילו התקו בליו ז' שוני העיר במעמד תכי העיר לי לתבר שתקבל הקדוש כדי שתני בכוד הקדוש שיש בו מיהו לאחר שהעילה קדושתו של הדמי' קדוש כמיש קלישת מקדוש ניח הכנסת לפי שדמים אלו לית עדתו משלם לבבר שהקדוש ושוד דהוי לה קדוש שמיה וקלישת מקדוש דלקדוש דשמכן לר יהוי' דם ס"ל דלקות נכסף מעבר שנעשת יקבר מכוס ללא לחלים למקנם פדיונים כמבבר ופדיה הילכך ין שמכרו שהעה שוני העיר במעמד תכי העיר שלא במעמד תכי העיר לעולם דמים נתקנים בקדושה ניח הכנסת ומפקת קדושתיה נגייהו אלא דהבבה שוני העיר לחודיהו לית מלו לתפקיעים הסיל קדוש דמים אע"ב דלילקין אבל במעמד תכי העיר יכולין להפקיע לקדוש' ניח הכנסת להפקיעה נכתי א ומ"ה תמרי' במקנה אפי' בקטה ז' שוני העיר במעמד תכי העיר אפי' תפקע קדושתיה ומלן דשרי מכר במפקעת מהניא הנלה דהוו לכן מיניה שכרי הן במחוייב לשלם לו נמול וכיון דמפקעה אמילי דהיינו הסיל הנלה אע"פ שילמה לחולין הין נכך פלו' שרשלין הן נכך ו' שוני העיר במעמד תכי העיר: גר"ש נגמ' רמי גר ממ הוה בני בי כנישתא' הוה בי כנישתא עתיקתא נמא למקרי ומפיילו בשורי מיניה ולקוי להתי וקא מבעי' ליה הא לא תמרי רב חסד לא לתמר' תיכף בי כנישתא על בי כנישתא אחריתי אלא ומק' לקמיה דרב פפי ולתמר ליה אפי' לא תמרי רב חסד לא לתמר' ולתמר ליה: רשתמישי מלוה נזרקין רשום לזורקן לאחר שנברה מלוה: תשמישי קדושה ננגזין תוכה לגנזן: תיק ורתיק תיק בזול נרתיק קטן ותקלקו מכלי נעלי התוספות ז' ל' שבל"ת ולא ושוד בקבר הרצועה אין לסם דין תוקיות ולתין תלכה למשה משיני כתן של תפילין אלא' לתי לרצועות תלל תשמישי קדושה ושוד שבמשרין בשבת בפ' במה מלילין ל"ת שבת ומכין ולתי לתי' ר' יוחנן משום ר' שמעון בן יהוצדק ולא תמר אלא תמר מכני ש"ת של תפילין תלכה למשה משיני כלן' ובתין שבן בפ"ש' דתשוק לי משום שין תלל לרצועות ותא ל"ר

ואמר רבא הני זיבול דחומשי דקיימתי דספרי תיבמישי קדישא נינהי ונגנזים פשיטא מדין דתימא הני לאו לכבוד עבידי לנטורי בעלמא עבידי וכאדרוז דמיאן קא משמע לן אמר מר זוטרא משמיה דרב ששת משחית ספרים שבלו עשין אותם תבריכי למת מצוה וזו היא גניזתן ואמ' רבא ספר תורה שבלה נוטין אותו אצל תלמיד חכם ואפילו שונה הלכות ואמר רב אחא בר יעקב ובכלי חרס שנאמר ונתתם בכלי חרס למען יעמדו ימים רבי ואמ' רב פפי משמיה דרבא מבי כנשתא לבי רבנן שרי מבי רבנן לבי כנשתא אסיר ורב פפא משמי' דרבא אמר איפכא והרכתא כרב דא"ר יהושע בן לוי בית הכנסת מיתר לעשותו בית המדר' דאלמא בית המדרש עדיף תנו רבנן מניחין תורה על גבי תורה ותורה על גבי חומשין וחומשין על גבי נביאים וכתובים על גבי חומשין ולא חומשין על גבי תורה אצל ר' חנינא בר חנא א"ר יוחנן משום רבן גמליאל אין מכניסין ספר תורה אפילו ישן ליקח בו חדש וא"ר יוחנן משום ר' מאיר אין מוכרין ספר תורה אלא ללמוד תורה ולישא אשה ת"ר לא ימכור אדם ספר תורה אף על פי שאינו צריך לו יותר על כן אמ' רבן שמעון בן גמליאל אפי' אין לו מה יאכל ומכר ספר תורה או בתו אינו רואה סימן ברכה לעולם וכן בביתהרייה אמר רבא לא שנו אלא שמכרו והותירו אבל נבו והותירו מותר ומכרו והותירו נמי לא אמרן אלא שלא התנו שבע טובי העיר במיעמד אנשי העיר אבל התנו שבע טובי העיר במיעמד אנשי העיר אפי' לרוכסיא מותר מאי רוכסיא פרישא דמתא אמ' רבה בר בר הנא א"ר יוחנן בני העיר שהלכו לעיר אחרת ופסקו להם צדקה ניתנין ובשהין באין מביאין אותה עמהם ומפרנסין בהן עניי עירם תניא נמי הכי בני העיר שהלכו לעיר אחרת ופסקו עליהם צדקה נותנין ובשהין באין מביאין אותה עמהם ומפרנסין בה עניי עירם ויחיד שהלך לעיר אחרת ופסקו עליו צדקה חנרזן לעניי אותה העיר רב הונא נזר תעניתא על לגביה רב הונא בר חנילאי וכל בני מתיה רמי עליהו צדקה יהבו: כי בעו למיזל אמרי ליה ליתבינהו נהילן מר וניזול ונפרנס בו עניי דמאתן אמר להו תניא בר"א שאין שם חבר עיר אבל יש שם חבר עיר תנתן לחבר עיר וכל שכן דעניי דידי ודידכו עלאי מתני' סמכו:

רש"י

ואמר רבא הני זיבול דחומשי דקיימתי דספרי תיבמישי קדישא נינהי וגנזים פשיטא מדין דתימא הני לאו לכבוד עבידי לנטורי בעלמא עבידי וכאדרוז דמיאן קא משמע לן אמר מר זוטרא משמיה דרב ששת משחית ספרים שבלו עשין אותם תבריכי למת מצוה וזו היא גניזתן ואמ' רבא ספר תורה שבלה נוטין אותו אצל תלמיד חכם ואפילו שונה הלכות ואמר רב אחא בר יעקב ובכלי חרס שנאמר ונתתם בכלי חרס למען יעמדו ימים רבי ואמ' רב פפי משמיה דרבא מבי כנשתא לבי רבנן שרי מבי רבנן לבי כנשתא אסיר ורב פפא משמי' דרבא אמר איפכא והרכתא כרב דא"ר יהושע בן לוי בית הכנסת מיתר לעשותו בית המדר' דאלמא בית המדרש עדיף תנו רבנן מניחין תורה על גבי תורה ותורה על גבי חומשין וחומשין על גבי נביאים וכתובים על גבי חומשין ולא חומשין על גבי תורה אצל ר' חנינא בר חנא א"ר יוחנן משום רבן גמליאל אין מכניסין ספר תורה אפילו ישן ליקח בו חדש וא"ר יוחנן משום ר' מאיר אין מוכרין ספר תורה אלא ללמוד תורה ולישא אשה ת"ר לא ימכור אדם ספר תורה אף על פי שאינו צריך לו יותר על כן אמ' רבן שמעון בן גמליאל אפי' אין לו מה יאכל ומכר ספר תורה או בתו אינו רואה סימן ברכה לעולם וכן בביתהרייה אמר רבא לא שנו אלא שמכרו והותירו אבל נבו והותירו מותר ומכרו והותירו נמי לא אמרן אלא שלא התנו שבע טובי העיר במיעמד אנשי העיר אבל התנו שבע טובי העיר במיעמד אנשי העיר אפי' לרוכסיא מותר מאי רוכסיא פרישא דמתא אמ' רבה בר בר הנא א"ר יוחנן בני העיר שהלכו לעיר אחרת ופסקו להם צדקה ניתנין ובשהין באין מביאין אותה עמהם ומפרנסין בהן עניי עירם תניא נמי הכי בני העיר שהלכו לעיר אחרת ופסקו עליהם צדקה נותנין ובשהין באין מביאין אותה עמהם ומפרנסין בה עניי עירם ויחיד שהלך לעיר אחרת ופסקו עליו צדקה חנרזן לעניי אותה העיר רב הונא נזר תעניתא על לגביה רב הונא בר חנילאי וכל בני מתיה רמי עליהו צדקה יהבו: כי בעו למיזל אמרי ליה ליתבינהו נהילן מר וניזול ונפרנס בו עניי דמאתן אמר להו תניא בר"א שאין שם חבר עיר אבל יש שם חבר עיר תנתן לחבר עיר וכל שכן דעניי דידי ודידכו עלאי מתני' סמכו:

רש"י

וזולי כמין לוסקמא: וקומטרי קרי"ן קרין ורב"ש בתרגומו של יהונתן חנלים הכיסין ואחרנין אמרין דוכריתא מחזין בקופשרין וכן לאזר על המלחמה לגיבל בית הקטורת: חנרזן חנר: מטפחו"ס שברי חפי' של סדרי קור': ואפי' שום מלכות בלשון מקילו לא שיהו מלמידי חכמים נגנ' ותלמוד לא נאמניות והוסכו: מני כניסת לגבי רבנן לעשו' כ"ב בית המדרש לשאת בהן המדרש עדיף: תומשין ספר תורה אחד: אפי' לא נביאים וכתובים: ללמוד תורה: אחיו כאחיו להקפיד עליהם כו' כתלמוד: אחיו ואחיך אין לו אחר: תינו רופא סימן ברכה בתוכם ראוי: שמכרו ושהוקירו מכרו אחת מן הקהילות הללו ולקחו מקנת הדמים קדושה משולם והוקירו אותם: אפי' נכנו שעות מן הקהל לעורך ס"ת וקנאתו ונותן מן הדמים מוקר לשכירן שכרי עדיין לא נתנו לשום קדושה המוזכרת: שלח מהנו על מנת לעשות רצונינו מן הדמי': לתוכסיות: מע' לקחן כי מהנו מאי הוי עלה דמי הקדש מינהו פרשת שכיר: שוכר שכרי רוכב סוס ומוזמן לשלחן בשליחות אצל מושל עיר כיוצרכו: מהנין לגבאי לית מיהא שיעור כדי שלא יהכשוך כפושעין שמשכירן לגרים ואי מקנין: וכשהן באין לחזור למקומן קונצין מהנו מן הגבאי ומשכירן לה עניי עירם: חבר עיר תכם שמתעשק בגרמי לכתים

ר"ן

ליתן גו ספרים וכו' קשה לרבינו משום קדושה: ואפי' שנה הלכות שלא שנה הלמידי הכמים: וכגלי חרם שלח טהרו מקומו בשביל שלא יהיו מלמידי חכמים נגנ' ותלמוד לא נאמניות והוסכו: מני כניסת לגבי רבנן לעשו' כ"ב בית המדרש לשאת בהן המדרש עדיף: תומשין ספר תורה אחד: אפי' לא נביאים וכתובים: ללמוד תורה: אחיו כאחיו להקפיד עליהם כו' כתלמוד: אחיו ואחיך אין לו אחר: תינו רופא סימן ברכה בתוכם ראוי: שמכרו ושהוקירו מכרו אחת מן הקהילות הללו ולקחו מקנת הדמים קדושה משולם והוקירו אותם: אפי' נכנו שעות מן הקהל לעורך ס"ת וקנאתו ונותן מן הדמים מוקר לשכירן שכרי עדיין לא נתנו לשום קדושה המוזכרת: שלח מהנו על מנת לעשות רצונינו מן הדמי': לתוכסיות: מע' לקחן כי מהנו מאי הוי עלה דמי הקדש מינהו פרשת שכיר: שוכר שכרי רוכב סוס ומוזמן לשלחן בשליחות אצל מושל עיר כיוצרכו: מהנין לגבאי לית מיהא שיעור כדי שלא יהכשוך כפושעין שמשכירן לגרים ואי מקנין: וכשהן באין לחזור למקומן קונצין מהנו מן הגבאי ומשכירן לה עניי עירם: חבר עיר תכם שמתעשק בגרמי לכתים

שלמי הגבורים

ליתן גו ספרים וכו' קשה לרבינו משום קדושה: ואפי' שנה הלכות שלא שנה הלמידי הכמים: וכגלי חרם שלח טהרו מקומו בשביל שלא יהיו מלמידי חכמים נגנ' ותלמוד לא נאמניות והוסכו: מני כניסת לגבי רבנן לעשו' כ"ב בית המדרש לשאת בהן המדרש עדיף: תומשין ספר תורה אחד: אפי' לא נביאים וכתובים: ללמוד תורה: אחיו כאחיו להקפיד עליהם כו' כתלמוד: אחיו ואחיך אין לו אחר: תינו רופא סימן ברכה בתוכם ראוי: שמכרו ושהוקירו מכרו אחת מן הקהילות הללו ולקחו מקנת הדמים קדושה משולם והוקירו אותם: אפי' נכנו שעות מן הקהל לעורך ס"ת וקנאתו ונותן מן הדמים מוקר לשכירן שכרי עדיין לא נתנו לשום קדושה המוזכרת: שלח מהנו על מנת לעשות רצונינו מן הדמי': לתוכסיות: מע' לקחן כי מהנו מאי הוי עלה דמי הקדש מינהו פרשת שכיר: שוכר שכרי רוכב סוס ומוזמן לשלחן בשליחות אצל מושל עיר כיוצרכו: מהנין לגבאי לית מיהא שיעור כדי שלא יהכשוך כפושעין שמשכירן לגרים ואי מקנין: וכשהן באין לחזור למקומן קונצין מהנו מן הגבאי ומשכירן לה עניי עירם: חבר עיר תכם שמתעשק בגרמי לכתים

רש"י

מתני' לניים המים לכניסה לי
נמי לניים מי רגלים: מקשילין
נוזלין וה"ה לכל מלאכות אלא לפי
שהמלאכה ו"ו נפוי מקום ד"ה יליף
וניים מכנסת גדולה ולאו לכך:
קפנדריא מפרש לקמן: גב' גד'
תחום של הקלה לאחר זמן: כפה
לעיף: אין מוכלין בהן גרמי'ג"ב
ואין מוכלין בהן דבלה פירוש
לקנות רחם הן: קלו' רחם שמקולין
מוכו: אין ניתוכין מתקשטין בהן כו':
מעיילי' לתוכה: מסמר של ניים
של ע"ח שמא מרני' ניכין להפסף
ולהספיל וניים הכנסת ראוי לכך
לפי שהוא ניים גדול: מרכיבין לאחר
שמבבדין אם הניים וזלפין המים
להרגיע האבק: מפני עגמת נפש
מניחין אותו לעלות בו עכשיו כדי
שיהא עגמת לרוחיהם ויזכרו ימי
בניינו ולא שהיו רגלין להסף שם
ויבקשו רחמים שיחזרו: מת מטה
שמועה בעיר מפני שהולכי קוברין:
מתי בי רבנן למה קורין בתי מדרשו'
בי רבנן לפי שהן ניים לכל רבר
ואמרן לעיל לבתי מדרשות עכשיו
מבתי כנסיות ס"ב נתי כנסיות אלפים
להם לתלמידים: ולעולם דמיערב
זרם מים מוכלין בלבנו: לאו משום
סיבון בניינו מפני הגשמים שהם לא
יבאו בניים ניינו נשמעינן לא היינו נכנסין
שור ת"ס: לילוקח דעם גלולה: למקרי נגרת
קשם שור ד'
שה: אמ"ר מפני שניסקת מתי נעניד מתא'
שהין נכנסין בהן לגורך
ליתא

ר"ן

מתני' אין מוכרין משל רבים ליחיד מפני שמוריד אותם מקדושתם דברי ר"מ אמרו לו א"כ אף לא כיעיר גדולה לעיר קטנ' אין מוכרין ב"ה אלא על תנאי איכתי שיצו יחזירו דברי ר"מ וחכמים אוכרים מוכרין אותו מוכר עולם לחוין מד' דברים למרחין ולבורסקי ולבית הטבילה ולבית הכנים ר' יהודה אומר מוכרין אותו לשם הצר והלוקח מה שירצה יעשה ועוד א"ר יהודה בית הכנסת שחרב אין מספידין בתוכו ואין מפשילין לתוכו תבלים ואין פורסין לתוכו מצידות ואין שוטחין עליו גגו פירות ואין עושין אותו קפנדריא שנאמ' והשמותי את מקדשכם בקדושתן הן אף כשהן שוממין עלו בו עשבים לא יתלוש מפני עגמת נפש: גמ' אמר רב יהודה אמר שמואל מותר לאדם להשתין מים בתוך ד' אמות של תפילה שאלו תלמידיו את' ינאי במה הארכת ימים אמר להם מימי לא השתנתי מים בתוך ד' אמו' של תפלה ולא כניתי שם לחברי ולא בטלתי מקדו' היום אבה זקנה היתה לי ופעם אחת לא היה לי ליילקדיש היו' כברה בפה של ראשה והביא לי יין לקדוש היום ובשמתה הניחה לו שלש מאות גרבי יין ובשמת היא הניח לבניו ג' אלפים גרבי יין: ועוד אמר רבי יהודה וכו': תנו רבנן בתי כנסיות ובתי מדרשות אין נוהגין בהן קלות ראש אין אוכלין בהן ואין שותין בהן ואין נאותין בהן ואין מטיילין בהן ואין נכנסין בהן בחמה מפני החמ' ובגשמים מפני הגשמי' אבל קורין בהן ושונין בהן ומספידין בהן והספ' של רבים ומכבדי' אותן ומרביצים אותן אמר ר' יהודה אימתי בישובן אבל בחרבן מניחין אותן ועולין בהן עשבים מפני עגמת נפש אמ' רב אסי בתי כנסיות שבבבל ניעל תנאי הן עשויות ואע"פ כן אין נוהגין בהן קלות ראש ומאי נינהו השבונות דאמר רב ששת בית הכנס שמחשבין בה חשבונות לסוף מלינין בי מית מיזוד ואין ניאותין בהן אמר רבא הכמים ותלמידיהם מיתרין דאמר ריב"ל מאי בי רבנן בי"ת דרבנן ואין נכנסין בחמ' מפני החמה ובגשמים מפני הגשמי רבינא ורב אחא בר אבא הוו קיימי וקא שיילו שמעת' מרב אתא זילחא דמיטרא עיילי לבי כנישתא אמרי לא דעיילינן לבי כנישתא לאו משום מיטרא היא אלא דשמעת' בעיא צלותא אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי וכי איצטריך אינש למיקרי גברא מבי כנישתא מאי אמר ליה אי צורבא מרבנן ליכא שמעתא ואי תנא הוא ליכא הלכה ואי קרא הוא ליכא פסוקא ואי לאו בר הכי הוא ליכא

מגילה כט ע"ב

מגילה כט ע"ב

מגילה כט ע"ב

ליכא לינוקא דלא מסוכך אי נמי נשדו פורתא וניקם ומספידין בתוכו הספד של רבי מתיו רב חסד'גון הספד' דקאי ביה רב חסדא רפרם ספד' לכלתיה בבי כנישתא אמר אי משו' יקרה דידי אי משו' יקרא דידה מיתא אתו כולי עלמ' רבי זעירא ספדיה להההוא מרבנן בבי כנישתא אמר אי משום יקרא דידי אי משום יקרא דידה מיתא אתו כולי עלמא תנן התם ודאישתפש בתנא חדא א"ר שמעון בזקיקש זה שמשתמש במי ששונה הלכו דאמ' עולה לישתמש איניש במאן דתני ארבעה ולא לישתמיש אינ' במאן דמתני ארבעה פירוש דתאני ארבע' מי ששו' ארבעה סדרי משנה ופירוש דמתני מי שנמר תלמוד ארב' סידרי תנו רבנן מבטלין תלמוד תורה להוצאת המת ולהבנסת הכלה בר"א בשאין לו כל צרכו אבל יש לו כל צרכו אין מבטלין וכמה כל צרכו אמר רבי שמואל בר אויה משמי' דרב תליסר לפי נברי ישתא לפי שיפורי והני מילי לדקראי ותני אבל דמתני לי' ליה שיעורא: ואין עושין אותה קפנדריא מאי קפנדריא כמאן דאמ אדמקיפנא אהדר ואעול בהא אמר רב נחמן אמ' רבה בר אבוה הנכנס לבית הכנסת על מנת שרא לעשות קפנדריא מותר לעשות קפנדריא: עולו בה עשבים לא יתלוש מפני ענמת נפש תני' לא יתלוש ויאכל אבל תלוש ומניח תנו רבנן בית הקברות אין נוהגין בה קלות ראש ואין מרעין בהם את הבהמ' ואין מוליכין בהאמת המי ואיזמלקטין מהן עשבים מפני כבודן של מתים ואם לקט שורפם במקומם: מתני' ראש חדש אדר שחל להיות בשבת קורין בפר' שקלים חל להיות בתוך השבת מקדימין לשעבר ומפסיקין לשבת אחרת בשנייה זכור בשלישית פרה אדומה ברביעית החדש הזה בחמישית תזריע לסדרן לבל מפסיקין לראשי חדשים לתעניות ולמעמדות ולימים הכפורים:

רש"י

ליכא לינוקא שהוא מקוטן ואינו יכול לישן בלילה אי נמי נשדו פורתא וניקם ומספידין בתוכו הספד של רבי מתיו רב חסד'גון הספד' דקאי ביה רב חסדא רפרם ספד' לכלתיה בבי כנישתא אמר אי משו' יקרה דידי אי משו' יקרא דידה מיתא אתו כולי עלמ' רבי זעירא ספדיה להההוא מרבנן בבי כנישתא אמר אי משום יקרא דידי אי משום יקרא דידה מיתא אתו כולי עלמא תנן התם ודאישתפש בתנא חדא א"ר שמעון בזקיקש זה שמשתמש במי ששונה הלכו דאמ' עולה לישתמש איניש במאן דתני ארבעה ולא לישתמיש אינ' במאן דמתני ארבעה פירוש דתאני ארבע' מי ששו' ארבעה סדרי משנה ופירוש דמתני מי שנמר תלמוד ארב' סידרי תנו רבנן מבטלין תלמוד תורה להוצאת המת ולהבנסת הכלה בר"א בשאין לו כל צרכו אבל יש לו כל צרכו אין מבטלין וכמה כל צרכו אמר רבי שמואל בר אויה משמי' דרב תליסר לפי נברי ישתא לפי שיפורי והני מילי לדקראי ותני אבל דמתני לי' ליה שיעורא: ואין עושין אותה קפנדריא מאי קפנדריא כמאן דאמ אדמקיפנא אהדר ואעול בהא אמר רב נחמן אמ' רבה בר אבוה הנכנס לבית הכנסת על מנת שרא לעשות קפנדריא מותר לעשות קפנדריא: עולו בה עשבים לא יתלוש מפני ענמת נפש תני' לא יתלוש ויאכל אבל תלוש ומניח תנו רבנן בית הקברות אין נוהגין בה קלות ראש ואין מרעין בהם את הבהמ' ואין מוליכין בהאמת המי ואיזמלקטין מהן עשבים מפני כבודן של מתים ואם לקט שורפם במקומם: מתני' ראש חדש אדר שחל להיות בשבת קורין בפר' שקלים חל להיות בתוך השבת מקדימין לשעבר ומפסיקין לשבת אחרת בשנייה זכור בשלישית פרה אדומה ברביעית החדש הזה בחמישית תזריע לסדרן לבל מפסיקין לראשי חדשים לתעניות ולמעמדות ולימים הכפורים:

רש"י

נמ' מאי פרשת שקלים רב אמר צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי לאשי ושמואל אמר כי תשא תניא כותיה דשמואל ראש חדש אדר שחל להיות בשבת קורין כי תשא ומפטירין ביהוידע הכהן ואמר ר' יצחק נפחא ר"ח אדר שחל להיות בשבת מוציאין שלש תורות וקורין באחד עניינו של יום ובאחד ר"ח ובאחד כי תשא: ואמר רבי יצחק נפחא ר"ח טבת שחל להיות בשבת מוציאין שלש תורות אה"ק ועניינו של יום וא' בשל ראש חדש ובאחד בשל תענה וראש חדש טבת שחל להיו' בחול אמר ר' יצחק נפח קרו תתא בראש חדש וחד קרי בתענה וכן הלכת וראש חדש אדר שחל להיו' בואתה תצוה אמר אביי קרו שתא בואתה תצוה עד ועשית כיור נחשת וחד חזר וקורא מכי תשא עד ועשית כיור נחושת וקיימא לן כותיה: חל להיו' בכי תשא עצמה אמ' אביי קרו שתא בכי תשא עד ויקח וחד חזר וקורא מכי תשא עד ועשית כיור תני כותיה דאביי חל להיות בכי תשא עצמה קורין אותה וכופלין אותה: איתמר ראש חדש אדר שחל להיות בער' שבת רב אמר מקדימין ושמואל אמר בשבת שעברה ושמואל אמר מאחרין וקיימא לן כרב: בשניה זכור איתמר פורים שחל להיו' ערב שבת רב אמר מקדימין ושמואל אמר מאחרין והלכתא כרב ואפילו בני חמישה עשר שחל פורים שלהן להיות בשב' מקדימין וקיימא לן כרב: תנו רבנן ראש חדש אדר שחל להיות בשבת קורין בכי תשא ומפטירין ביהוידע הכהן ואי זה הוא שבת ראשונה כל שחל ראש חדש אדר להיות בתוכה ואפי' בערב שבת שניה זכור ומפטירין כה אמר ה' צבאות פקדתי ואיזה היא שבת שניה כל שחל פורים להיות בתוכה ואפילו בערב שבת: בשלישית פרה אדומה וזרקתי עליכם מים טהורים ואי זו היא שלישית כל שמבוכה לפורים מאחרין כישבת לה כשחל ר"ח ניסן באמצע שבת

אבל

בשבת שעברה בשלישית פרה אדומה: תנו רבנן ראש חדש אדר שחל להיות בשבת קורין בכי תשא ומפטירין ביהוידע הכהן ואי זה הוא שבת ראשונה כל שחל ראש חדש אדר להיות בתוכה ואפי' בערב שבת שניה זכור ומפטירין כה אמר ה' צבאות פקדתי ואיזה היא שבת שניה כל שחל פורים להיות בתוכה ואפילו בערב שבת: בשלישית פרה אדומה וזרקתי עליכם מים טהורים ואי זו היא שלישית כל שמבוכה לפורים מאחרין

כישבת לה כשחל ר"ח ניסן באמצע שבת

אבל

גמ' ראש חדש אדר שחל להיות בשבת וכו' ר"ח שנת שחל להיות בשבת וכו' בגמרא ת"ר ראש חדש אדר שחל להיות בשבת קורין בכי תשא ומפטירין ביהוידע הכהן ואי זה הוא שבת ראשונה כל שחל ראש חדש אדר להיות בתוכה ואפי' בערב שבת שניה זכור ומפטירין כה אמר ה' צבאות פקדתי ואיזה היא שבת שניה כל שחל פורים להיות בתוכה ואפילו בערב שבת: בשלישית פרה אדומה וזרקתי עליכם מים טהורים ואי זו היא שלישית כל שמבוכה לפורים מאחרין

כישבת לה כשחל ר"ח ניסן באמצע שבת

אבל

המאור הקטן

כתני' בפורי רב עמרם גרסי' רב הונא אמ' ב' קריאות שבתורה לא יפחות מג' אמרי ר' אבהו כר' מתניא אמר קיבל רבי זעירא רבי אלעזר אמר קיבל אלעזר אמר קיבל הושעיא אמר קיבל אבא אמר קיבל הושעיא אמר קיבל אבא אמר קיבל הושעיא אמר קיבל אבא

אבל אם חל ר"ח ניסן להיות בשבת הויא שלישית הסמוכ' לר"ח ניסן: ברביעית החדש הזה ומפטירין כה אמר אלהים בראשון באחד לחדש ואיזו היא שבת רביעית כל שחל ראש חדש ניסן להיו' בתוכה ואפי' בע"ש: בחמישי חיזרין לסדרן לסדר מאי אמר רבי אמי לסדר פרישית ור' ירמיה אמר לסדר הפטרות וקיימ' לן כרבי ירמיה: ירושלמי ר' אבא בשם ר' חייא בר אשי אמר אין מפסיקין בין פורים לפרה: רבי לוי אמר אין מפסיקין בין פרה להחדש וסימן כל הפרשיות הללו בין הבוסות האו אם רצה לשתו ישתה בין שלישי לרביעי לא ישת' ובדין הוא שיקדי' החדש לפרה שבאחד בניסן הוקם המשכן ובשני ימים בניסן נשרפה פרה אדומה ולכך הקדימוה מפני שהיאוטהרת ישר' נקיט האי סימנ' בידך כהמקלע ראש חדש אדר הסכוך לניסן בשבת או בשני בשב' או ברביעי בשבת או בששי בשבת צריכין לאפסוקי בהדין פרישית וסימן זב"דו והדין פרטא דמילתא כך מיקלע ביום שבת מפסיקין בהמיסר באדר וסימן זט"ו וכך מיקלע ברתרין בשבא מפסיקין בישתא באדר וסימן ב"ו וכך מקלע בארבע בשבא מפסיקין בארבע באדר וסימן ד"ר וכך מיקלע בשישא בשבא מפסיקין בתרין ובשתא עשר באדר וסי' וב"ו: מתני' בפסח קורין בפרשת המועדות שבתורת כהנים בעצרת שבעה שבועות תספ"ך בראש השנ' בחדש השביעי באחד לחדש בי"ה אחרי מות בין' הראשין של חג קורין בפרשת מועדו' שבתורת כהנים ובשאר

רש"י

אבל אם חל ר"ח ניסן להיות בשבת הויא שלישית הסמוכ' לר"ח ניסן: ברביעית החדש הזה ומפטירין כה אמר אלהים בראשון באחד לחדש ואיזו היא שבת רביעית כל שחל ראש חדש ניסן להיו' בתוכה ואפי' בע"ש: בחמישי חיזרין לסדרן לסדר מאי אמר רבי אמי לסדר פרישית ור' ירמיה אמר לסדר הפטרות וקיימ' לן כרבי ירמיה: ירושלמי ר' אבא בשם ר' חייא בר אשי אמר אין מפסיקין בין פורים לפרה: רבי לוי אמר אין מפסיקין בין פרה להחדש וסימן כל הפרשיות הללו בין הבוסות האו אם רצה לשתו ישתה בין שלישי לרביעי לא ישת' ובדין הוא שיקדי' החדש לפרה שבאחד בניסן הוקם המשכן ובשני ימים בניסן נשרפה פרה אדומה ולכך הקדימוה מפני שהיאוטהרת ישר' נקיט האי סימנ' בידך כהמקלע ראש חדש אדר הסכוך לניסן בשבת או בשני בשב' או ברביעי בשבת או בששי בשבת צריכין לאפסוקי בהדין פרישית וסימן זב"דו והדין פרטא דמילתא כך מיקלע ביום שבת מפסיקין בהמיסר באדר וסימן זט"ו וכך מיקלע ברתרין בשבא מפסיקין בישתא באדר וסימן ב"ו וכך מקלע בארבע בשבא מפסיקין בארבע באדר וסימן ד"ר וכך מיקלע בשישא בשבא מפסיקין בתרין ובשתא עשר באדר וסי' וב"ו: מתני' בפסח קורין בפרשת המועדות שבתורת כהנים בעצרת שבעה שבועות תספ"ך בראש השנ' בחדש השביעי באחד לחדש בי"ה אחרי מות בין' הראשין של חג קורין בפרשת מועדו' שבתורת כהנים ובשאר

נר מצוה

ר"ח ניסן להיות בשבת הויא שלישית הסמוכ' לר"ח ניסן: ברביעית החדש הזה ומפטירין כה אמר אלהים בראשון באחד לחדש ואיזו היא שבת רביעית כל שחל ראש חדש ניסן להיו' בתוכה ואפי' בע"ש: בחמישי חיזרין לסדרן לסדר מאי אמר רבי אמי לסדר פרישית ור' ירמיה אמר לסדר הפטרות וקיימ' לן כרבי ירמיה: ירושלמי ר' אבא בשם ר' חייא בר אשי אמר אין מפסיקין בין פורים לפרה: רבי לוי אמר אין מפסיקין בין פרה להחדש וסימן כל הפרשיות הללו בין הבוסות האו אם רצה לשתו ישתה בין שלישי לרביעי לא ישת' ובדין הוא שיקדי' החדש לפרה שבאחד בניסן הוקם המשכן ובשני ימים בניסן נשרפה פרה אדומה ולכך הקדימוה מפני שהיאוטהרת ישר' נקיט האי סימנ' בידך כהמקלע ראש חדש אדר הסכוך לניסן בשבת או בשני בשב' או ברביעי בשבת או בששי בשבת צריכין לאפסוקי בהדין פרישית וסימן זב"דו והדין פרטא דמילתא כך מיקלע ביום שבת מפסיקין בהמיסר באדר וסימן זט"ו וכך מיקלע ברתרין בשבא מפסיקין בישתא באדר וסימן ב"ו וכך מקלע בארבע בשבא מפסיקין בארבע באדר וסימן ד"ר וכך מיקלע בשישא בשבא מפסיקין בתרין ובשתא עשר באדר וסי' וב"ו: מתני' בפסח קורין בפרשת המועדות שבתורת כהנים בעצרת שבעה שבועות תספ"ך בראש השנ' בחדש השביעי באחד לחדש בי"ה אחרי מות בין' הראשין של חג קורין בפרשת מועדו' שבתורת כהנים ובשאר

ר"ח ניסן להיות נזכר בשבת קורין בפרשה שלישי שנאמר בחדש הראשון בארבעה עשר יום לחדש בין הערבים פסח לה' ר"ח ניסן להיות נזכר בשבת קורין בפרשה רביעי שנאמר ויהי בחדש הראשון בעשרים יום לחדש ר"ח ניסן עם תוקפו שבת שחל בו ר"ח ניסן שקורין בו בפרשת החדש ואין מפסיקין בין פרשה לפרשה ולמיכך מפסיקין בשבת של אחר פורים אבל כי מקלע ר"ח ניסן בחמשה שבת קורין בפרשה שנאמר בחדש הראשון בארבעה עשר יום לחדש בין הערבים פסח לה' ר"ח ניסן להיות נזכר בשבת אי אפשר לקרות בפרשת פרה בשבת שלאחר פורים לפי שחל ר"ח ניסן להיות בשבת שהרי אין מפסיקין בין פורים לפרה: ר"ח ניסן שחל להיות בשבת הויא שלישית הסמוכ' לר"ח ניסן: ברביעית החדש הזה ומפטירין כה אמר אלהים בראשון באחד לחדש ואיזו היא שבת רביעית כל שחל ראש חדש ניסן להיו' בתוכה ואפי' בע"ש: בחמישי חיזרין לסדרן לסדר מאי אמר רבי אמי לסדר פרישית ור' ירמיה אמר לסדר הפטרות וקיימ' לן כרבי ירמיה: ירושלמי ר' אבא בשם ר' חייא בר אשי אמר אין מפסיקין בין פורים לפרה: רבי לוי אמר אין מפסיקין בין פרה להחדש וסימן כל הפרשיות הללו בין הבוסות האו אם רצה לשתו ישתה בין שלישי לרביעי לא ישת' ובדין הוא שיקדי' החדש לפרה שבאחד בניסן הוקם המשכן ובשני ימים בניסן נשרפה פרה אדומה ולכך הקדימוה מפני שהיאוטהרת ישר' נקיט האי סימנ' בידך כהמקלע ראש חדש אדר הסכוך לניסן בשבת או בשני בשב' או ברביעי בשבת או בששי בשבת צריכין לאפסוקי בהדין פרישית וסימן זב"דו והדין פרטא דמילתא כך מיקלע ביום שבת מפסיקין בהמיסר באדר וסימן זט"ו וכך מיקלע ברתרין בשבא מפסיקין בישתא באדר וסימן ב"ו וכך מקלע בארבע בשבא מפסיקין בארבע באדר וסימן ד"ר וכך מיקלע בשישא בשבא מפסיקין בתרין ובשתא עשר באדר וסי' וב"ו: מתני' בפסח קורין בפרשת המועדות שבתורת כהנים בעצרת שבעה שבועות תספ"ך בראש השנ' בחדש השביעי באחד לחדש בי"ה אחרי מות בין' הראשין של חג קורין בפרשת מועדו' שבתורת כהנים ובשאר

[שהרי שכח של אחריהם נקרא פרשת זכור ואותו יום שלפני פרה] ושכח של אחריהם פרה תלוה שהוא לפניהם ושכח של אחריהם יום עשרים ושנים לחדש וכך היה חדשים היה שמוד' לר"ח ניסן הרי לך פירוש ג"ו: והא לך סימן ל"ר פירוש שם נא לך ר"ח תדר ברביעי בשבת שלאחר ר"ח תדר כל הטעם כעשם פי' של ג"ו ואין לך עוד הפסקה בכל הפרי סימן ל"ר: ופי' של ג"ו שם נא לך ר"ח נשמי בשבת יהא לך שני הפסקו' אחד ביום שלפני יום שני להיות הר"ח ושני ביום י"ו להיות הר"ח כהלכתה ביום שלאחר ר"ח תדר בשבת שלאחר ר"ח תדר מדי

ובשאר ימות החג קורין בקרבנות החג: גמ' בפסח קורין בפרשת המועדו' שבתור' כהנים והאידנא נהוג עלמא למקרי בשבת פסל במדבר שלח בוכרא ומפטירין ביום הראשון בפסח נגלל ובשני פסח יאשיהו וביום טוב האחרון ויידבר דוד ולמחר עיד היו' בנוב לעמוד: בעצרת ביום האחד בחדש השלישי ומפטירין במרכבו' ב"ט שני שבועה שבועות ומפטירין בחבקוק: "בראש השנה ביום טוב הראשון ויי' פקד את שרה ומפטירין בחנה וביום שני ויהי אחר הדברים האלה והאלהים נסה את אברהם ומפטיר הבן יקיר לי אפרי' בי"השחרי קורין אחרי מות ומפטירין כי כה אמר רם ונישא במנחה בעריות ומפטיר ביונה בן אמתי "בחג בשני יום טוב הראשונים קורין בפרשת המיעדות שבתורת כהנים ומפטירין הנה יום בא ליו' וב"ט שני מפטירין ויקהלו אל המלך שלמה ושאר כל ימות החג קורין בקרבנות החג נרני בתיבה בפרק אחרון איתקין אפימר בנהרדעא דמדלגין דלוג וקא פריש גאון כר מנרג בשתי ישיבות ביו' ראשון ליבוים שני שהם שני ימים טובי קורין ובחמש עשר בלבר וביום שלישי שהוא הולו של מוע' קורא כהן וביום השני לוי קרא ביום השלישי וישראל קורא וביום השלישי והרביעי קורא וביום השני וביום השלישי ויום רביעי כהן קור' וביום השלישי ולוי קורא וביום רביעי וישרא' קורא וביו' השלישי והרביעי קור' וביו' השלישי וביום הרביעי ועל פי הדבר הזה קורין בבל יום ויום עיר יום שביעי · בי"ט האחרון של חג כל

ומפטירין

גהבבור

ומפטירין במרכבו' לפי שהוא סדר מרכבתו: בי"ט שהוא בשבת קורין בפרשת המועדו' שבתור' כהנים והאידנא נהוג עלמא למקרי בשבת פסל במדבר שלח בוכרא ומפטירין ביום הראשון בפסח נגלל ובשני פסח יאשיהו וביום טוב האחרון ויידבר דוד ולמחר עיד היו' בנוב לעמוד: בעצרת ביום האחד בחדש השלישי ומפטירין במרכבו' ב"ט שני שבועה שבועות ומפטירין בחבקוק: "בראש השנה ביום טוב הראשון ויי' פקד את שרה ומפטירין בחנה וביום שני ויהי אחר הדברים האלה והאלהים נסה את אברהם ומפטיר הבן יקיר לי אפרי' בי"השחרי קורין אחרי מות ומפטירין כי כה אמר רם ונישא במנחה בעריות ומפטיר ביונה בן אמתי "בחג בשני יום טוב הראשונים קורין בפרשת המיעדות שבתורת כהנים ומפטירין הנה יום בא ליו' וב"ט שני מפטירין ויקהלו אל המלך שלמה ושאר כל ימות החג קורין בקרבנות החג נרני בתיבה בפרק אחרון איתקין אפימר בנהרדעא דמדלגין דלוג וקא פריש גאון כר מנרג בשתי ישיבות ביו' ראשון ליבוים שני שהם שני ימים טובי קורין ובחמש עשר בלבר וביום שלישי שהוא הולו של מוע' קורא כהן וביום השני לוי קרא ביום השלישי וישראל קורא וביום השלישי והרביעי קורא וביום השני וביום השלישי ויום רביעי כהן קור' וביום השלישי ולוי קורא וביום רביעי וישרא' קורא וביו' השלישי והרביעי קור' וביו' השלישי וביום הרביעי ועל פי הדבר הזה קורין בבל יום ויום עיר יום שביעי · בי"ט האחרון של חג כל

ומפטירין

ר"ש"י

קורין בקרבנות החג פי' רב אלפס לקח כל[ו]ל[ו]ל מהירושלמי ומהתוספתא עלמא לאקה' מתך תור' קרא בכפ פסל במדבר שלח בוכרא ומפטירין ביום הראשון בפסח נגלל ובשני פסח יאשיהו וביום טוב האחרון ויידבר דוד ולמחר עיד היו' בנוב לעמוד: בעצרת ביום האחד בחדש השלישי ומפטירין במרכבו' ב"ט שני שבועה שבועות ומפטירין בחבקוק: "בראש השנה ביום טוב הראשון ויי' פקד את שרה ומפטירין בחנה וביום שני ויהי אחר הדברים האלה והאלהים נסה את אברהם ומפטיר הבן יקיר לי אפרי' בי"השחרי קורין אחרי מות ומפטירין כי כה אמר רם ונישא במנחה בעריות ומפטיר ביונה בן אמתי "בחג בשני יום טוב הראשונים קורין בפרשת המיעדות שבתורת כהנים ומפטירין הנה יום בא ליו' וב"ט שני מפטירין ויקהלו אל המלך שלמה ושאר כל ימות החג קורין בקרבנות החג נרני בתיבה בפרק אחרון איתקין אפימר בנהרדעא דמדלגין דלוג וקא פריש גאון כר מנרג בשתי ישיבות ביו' ראשון ליבוים שני שהם שני ימים טובי קורין ובחמש עשר בלבר וביום שלישי שהוא הולו של מוע' קורא כהן וביום השני לוי קרא ביום השלישי וישראל קורא וביום השלישי והרביעי קורא וביום השני וביום השלישי ויום רביעי כהן קור' וביום השלישי ולוי קורא וביום רביעי וישרא' קורא וביו' השלישי והרביעי קור' וביו' השלישי וביום הרביעי ועל פי הדבר הזה קורין בבל יום ויום עיר יום שביעי · בי"ט האחרון של חג כל

ומפטירין

ויעמוד

מלאה לפי שהוקה תשיפה היקה נהג: גרס'ן כשהוקה (דף נא) לתקון תמיהר בגרסתא דמלגני לעני שאמרי שפק היום לניהן דאיהו לן קרי יומי ליה אחד מן הקורין ללה למפרע לאחור ולקרוא מה שקרא אותו קודם לו כמו"ש רש"י ואחיל דבר שהוא של מועד כהן קורא ביום הבני לוי קורא ביום הג' ישראל אחר ויקרא ביום הבני ביום הג' אמנו לפשק הוא ביום הג' ומיהו בי' אלא ביום ב' ומיהו בי' ש"ג דשפ

ומפטירין ויהי כבלות שלמה ולמח קורין ואת הברכה ומפטירין ויעמוד שלמ' רפני כוכה יי
ס"א ויהי [1]אחרי מות משה אמר רב נחמן בר [2]אבא [3]שבת [4]שחלה להיות בחולו של מע' בין
בניסן בין בתשרי קורין ראה אתה אומר אלי
ואפטירי בניסן העצמו היבשות בחג בתשרי
והיה ביום ההוא ביום בא נוג: מתני' [5]בחנוכ'
בנשיא בפורים ויבא עמלק בראשי חדשים
ובראשי חדשיכם במעמדות במעש' בראשי'
בתעניות קללות וברכות אין מפסיקין בקללות
אלא אחר קורא את קולן בשני ובה' בשבת
במנחה קורין בסדרן ואינו עולה להם לחשבון
שנ' וידבר משה את מועדי יי מצות[שישהו קורין
כל אחד ואחד בזמנו: גמ' בחנוכה בנשיאים
ומפטירין בנרו דזכריה ואי מקלעי שתי שבתו'
שבת ראשונה בנרות דזכריה ובשבת שנידה
בנרות דשלמ' [6]בפורי[קורין]יבא עמלק בראשי
[7]חדשים ובראשי חדשיכם ואי מיקלע בשבת
מפטירין והיה מידי חדש בחדשו אמ'רב הונא
ר"ח שחל להיות באחר בשב'מאתמל מפטיר ן
ויאמר לו יהונתן מחר חדש ואמר רב יהודה
בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב אשי
ר"ח [8]אב שחר להיות בשבת מפטירין הדשיב'
ומועדיכם שנאה נפשי ובתשיע'באב קורין כי
תוליד בנים ובני בנים ומפטירין אקח אסיפם
נאם יי בתעניות [9]ברכות וקללות אין מפסיקין
בקללות מנא הני מילי אמר רב אחא בר גמרא
א"ר סימאי דאמר קרא מוסר יי בני אל תמאס
ר"ש אומר לפי שאין אומרים ברכ'על הפרעו'
אלא היכי עביד תנא בשהוא מתחיל מתחיל
בפסוק שלפניהם וכשהוא מסיים מסיי בפסוק
שלאחריהם אמר אביי לא שאני אלא קללות
שבתורת כהנים אבל בקללות של משנה תור'
פיסק כ"ט אמר אביי הללו בלשון רבים והללו
בלשון יחיד הללו משה מפי הגבורה אמרן
והללו משה מפי עצמו אמרן תני ר"ש בן אלעזר
איכר עזרא תקן להם לישראל שיהו קורין קללו'
שבתורת כהנים קודם עצרת ושבמשנה תורה
קוד ר"ה ט"ו אמ' אביי ואיתימ'ר"ש בן לקי'כדי
שתבל' שנה וקללותי דעצרת נמי ר"ה לאילן
הוא כהתנן [10]בעצרת על פירו האילן: [11]בשני
ובחמישי ת"ר מקום שמפסיקין בשב' בשחרית
שם קורין במנחה בשבת במנחה בשני בשני
בחמישי בחמישי לשבת הבאה דברי ר' מאיר
רבי יהודה ואומר מקום שמפסיקין בשבת
בשחרית שם קורין במנחה ובשני ובחמישי
ולשבת הבאה וכן

ריש"י

ויעתוד שלמה על שם היום הזה שביני שלח לח העם וירדנו לח המלך:
מקרא קריון רחם לחם לומר שיום גם מעות שנם ורגלים ורמו הולן על מועד לנקיב לח הם המעוף קמשוך ולמדנו מכאן לסיפור בחולן של מועד נמסכת חגיגה: בעלמו' ת"ר בשבת שהיו מעלני מדרים לפני הפעלה הקהן: ביום נח גוג שהיל המלחמו' ליהי מאמר זכריה הנה יום בא לה' וחלק שללך בקרבך: ובשני'כתוב נאמר נרחשים נם נקרא להעניש שנינו סדר קריאתן ביום הרחצן נרחשי' ויהי בשלוח פרעה ויהי רקים ויקן ויהי כל אחד ואחד בזמנו: ויהי מלהרו' ויהי כל יהי מלוחות ויהרט הזים נם: ישרט הזים והולך בחרן בו' והולך בחרן ויכולן ובקם מם' שעם' לחתי הפלה קורין בחמשה בשבת'כרחתי'בשביל מפטיר בשני הקרנות מקריימין שנים בחרן: נרמט וקללות לחם ויהי בחוקתי לכוזים שבל פסקי בחמשה בשבת ויש שני בלח פוערנו לשלש ויוזרו בחכוב': וינלו מלרפם שבם מקיימין עליהם: ואין מפסיקין בקללו' אלא כמ"ד מילתה לחן קורין לחת כולן: בב' נערו'זכרי' רני ושמחי על שם רחיתי ובקם מנורת זהב כלה: נרוח שלמה ויבם חורם: כי קוליה בנים יש קל'תוכח' שלחתר העבוקי נבם היום לח השנים ולח לחזר כי לחנד קלנהן מהר: מם' מ"מ ר"ל מפסיקין בקללו': לל המלח והפסיק נהן מרלח בעלמו שקיין בעניני לקרו'ובמכר סיפיים ולוך לה משופל דקרלו ובל חקון נחוכחתו לל מעשה קולים קולים פסקים בפסוק לשון קילוסה: לחן לומרים ברכה על הפורענות כגון הכל שלחו היה פוסק הקללות נמלח בשחוק מנרך בקוסה ברכה שלחריהם מנרך על הפורענות ולחן מנרכין על הפורענות ולפ על נב לחמרי' חייב לזכר לפרך על הרעה לח כמי' לקיים בעין חוזה לפרך על הרעה בעבור לח לחי' כדרך שלח לזכר לפרך על הקללות ולח לקרות חייב לזכר על הקללות ולח לקרות

עין משפט

כותיה דהכא מתני׳ למתקיף בפסוק שלפניהם כותיה תקיף להו עיסו נחתומי: וכמאמר קורה היינו ס"ם בספרי אומר לפניו ואיה כי קטן וכעבד על פירוש החילון שהוא נעשרת והחיבור חייבי שפי שלח למסוך קלעים לעזרה ולר"ם ומשום הר סדרת ניני ניני ומקנחי נה כומנת מנה ומעזר קוס וקנה כלומר קורין במדבר סיני שנה מנין יסראל קודם עזרת ויחס נלמים קודם רגש בשנה: זכר קורין ממנה ובנני ובחמישי ובשנת הנשה שמתחילין לקרוש נרגש הסדר: וכן הלכה וכני פיפסיקא נגמ הלכה כר׳ יהודה ותש"ב שהיו מלקים

ר"ש

תורא׳אור

ג׳ ס׳ מ׳ מ׳ מ

ואין מפטירין בנביא והפותח וחותם בתורה מבר׳ לפניה ולאחריה : גמ׳ הקורא את המגלה
דקור׳ בתורה צריך להיות עומד א״ר אבדי׳ דאמר קרא ואתה ׳פה עמוד עמדי אמר רב
יהודה אמר רב ׳מנין לרב שלא ישב על גבי מטה ונישן לתלמידיו על גבי קרקע שנא׳ ואתה
פה עמוד עמדי : קראה את קראוה שני׳ תנא ׳מה שאין כן ׳בתורה ת״ר ׳בתורה אתה קורא
ואחד מתרגם ובלבד שלא יהא אחד קורא ושנים מתרגמין אחד מתרגמין ובבי אפי׳ אחר קורא ושנים מתרגמין
ובלבד שלא יהו שני קורין ושני מתרגמין ובמיל׳ אפילו עשרה קורין ועשרה מתרגמין מ״ט כיון ׳דחביבא להו יהבו דעתיהו : מקום ׳שנהגו
לברך יברך אמ׳ אביי לא שנו אלא לאחריה אבל לפניה חייב לברך דאמר רב יהודה אמ״ר כל
המצות בן מברך עליהן עובר לעשייתן ובאי משמע דהאי עובר ליישן דאקדומיה הוי דבתי׳
׳וירן אחזמעין דרך הכבר ויעבר את הבושי׳ לפניה מאי מברך רב ששת מקטיני איקרי
לקמיה דרב ששת וברי׳ ׳מל״ח סימן : לאחריה
באתר ׳דניהני מאי מברך א״ר יוחנן ברוך ׳ה׳ה
את ריבינו והדן את דיננו והנוקם את נקמתנו
והנפרע לנו מצרינו והמשלם גמול לכל אויבי
נפשנו ברוך הנפרע לעמו ישרא׳ מכל צריהם
רבא אמר האל הבוישיע אמר רב פפא הלכך

נברינהו לתרויהו : ׳בשני ובחמישי בשבת במנחה קורין ג׳ הני ג׳ כנגד מי
א״ר אסי כנגד כהנים לוים וישראלים אין ׳פותחים מישרה פסוקים בבית
הכנסת ויבר עילה בן המעין ירושלמי והא איבא פרשת עמלק ומשני שני
התם דסליק עניינא ואיבעי׳ אימא שני הבא שהוא סדורו של יום והני עשרה
פסוקים כנגד מי אר״יבל כנגד י׳ בטיגין של בית הכנסת רב יוסף אמר כנגד
עשרת הדברות שנאמרו למשה בסיני ר׳ יוחנן אמר כנגד י׳ מאמרות שבהן
נברא העולם והא תשעה הוו בראשית נמי מאמר הוא דכתיב ׳בדבר י״י
שמים נעשו אמר רבא ראשון שקרא ארבעה משיבת

תור אור

רש״י

שלא יסב על גבי מטה ׳שלא יהו סומכים על גבי מטה על קרקע : ובלבד שלא יהו חתן וכלה מקרין
ומי ׳מרגמן ׳שמתרגמו לוחש להם להשמיע לעניים וכ״ם שאין סומכים קורין
להשמיע ׳ואינו מתרגמן אלא לאחד שאינו מבין ׳ואינו מתרגמן
שמתרגמו אינו אלא להשמיע לעניים ולעמי הארץ שאינם מבינים לשון
הקדש ׳ומתרגמו הוא לשון הבבלי ונמצאי ונקרגומו של תור ׳ניתנין הנו לחזן
המנוח אחד מכל כמה שנויות לא קורין
עליהן טוב ׳ה : מכ״ח של מקרא
מגלה שנא׳ ׳נסים ושמחים : בשני
בחמישי כשבאין ׳עומדי׳ קורין ביום
קורין ובנב׳ קמו מפרש טעמא ומפני
מפני ׳שהיו מלאכה ובנב׳ נמצאת
נמי ׳סתור לחכמים הוא שהרי כל
ימי השבוע ׳מיקרי חזרו ׳ וזין
מפטירין משום ׳ה׳ שעמדו נוסיף :
וידבר קולה וידבר ׳ה׳ כל משה לתפר
תע״ב ׳שאין ׳לשמוע ממנו כלום :
ברוחניות נמי משקחני בנבואת אחרי׳
וזרן : משתר הוא לא׳ם בא׳ת
נברהן : שכתב

ר״ם ׳ס ו״ל היכי תקן וזין מפטירין בנביא ובא׳ת ׳בס׳ נמי תפי׳ רב י״ט שהל להיות כשבת המבטיר
בנביא במנחה תינו מזכיר של י״ט שהלה שבת זין בנביא במנחה בי״ט ו״ל דכי קתני זין מפטירין תינו ׳לומ׳ שזין מקיה קבועה להפטר
בנביא במנחה תינו מזכיר של י״ט שהלה שבת זין בנביא במנחה בי״ט ו״ל דכי קתני זין מפטירין תינו ׳לומ׳ שזין מקיה קבועה להפטר
בנביא במנחה תינו מזכיר של י״ט שהלה שבת זין בנביא במנחה בי״ט ו״ל דכי קתני זין מפטירין תינו ׳לומ׳ שזין מקיה קבועה להפטר
בנביא במנחה תינו מזכיר של י״ט שהלה שבת זין בנביא במנחה בי״ט ו״ל דכי קתני זין מפטירין תינו ׳לומ׳ שזין מקיה קבועה להפטר
בנביא במנחה תינו מזכיר של י״ט שהלה שבת זין בנביא במנחה בי״ט ו״ל דכי קתני זין מפטירין תינו ׳לומ׳ שזין מקיה קבועה להפטר
בנביא במנחה תינו מזכיר של י״ט שהלה שבת זין בנביא במנחה בי״ט ו״ל דכי קתני זין מפטירין תינו ׳לומ׳ שזין מקיה קבועה להפטר

הקופות שהיו תורמי' בכל יום ויום מן הסופרים שהיו נותנין בהן מחצית השקל לקרבנו בגזר: מלמד שמסדיר פניה בלפי מטרפ: ת"ר נתן מכאן שתמלני משונה מכאן לא כמ"ד דגרוש לשון ודרום היו עומדין ומתמלא הוי נר מערבי לפי שפונה בלפי קדש פרקדים שהוא נמשרב ושאר הנרות פונין כ"ם לנגד נר מערבי והיינו דכתיב אל מול פני המנורה יאירו ונמצא שתמצעי משונה: שמונה פסוקים שבתורה יחיד קורא לוקח בב"ה פי רבי משולם נרבי קלונימוס ו"ל יחיד קורא לוקח עמוד ת"ק קורא עמוד ר"ת פרקים מפי עליון הכתוב מדבר: ת"ר נתן מכאן שתמלני משונה מכאן לא כמ"ד דגרוש לשון ודרום היו עומדין ומתמלא הוי נר מערבי לפי שפונה בלפי קדש פרקדים שהוא נמשרב ושאר הנרות פונין כ"ם לנגד נר מערבי והיינו דכתיב אל מול פני המנורה יאירו ונמצא שתמצעי משונה: שמונה פסוקים שבתורה יחיד קורא לוקח בב"ה פי רבי משולם נרבי קלונימוס ו"ל יחיד קורא לוקח עמוד ת"ק קורא עמוד ר"ת פרקים מפי עליון הכתוב מדבר:

נר מצות

רש"י

שהרי הקופו' שכתב עליהן אלף בית גימל לידע איזה מהן נתרמה ראשון להקריב ממנ' ראשון שמצוה בראשון ואמצעי שקר ארבעה הרי זה משובה דתניא אל כיל פני המנורה מלמד שמצדד פניהם כלפי נר מערבי אמר ר' יוחנן מבאן שאמצעי משובח ואהרון שקרא ארבעה משיבה משום דמעלין בקדש ולא מורידין רב פפא אקלע לבי כנישתא דאבי גזר קרי קמיה ראשון ארבעה ושבחיה רב פפא: ובפרש' "האזינו קורין בסימן ה"זיו ל"ך "ישקור' (ל"ל) מנה קמ"ל דלא יסיים בקנין לי למען לומר לנער שמונה פסוקי' הם אלא כך הוא כוקב ומקבל תיקס שמונה פסוקי' עד סוף הקורא לך היום מצה מונין מכון כלום מקין לעבור מאחר קורא כלומר כלומר לא כוקב ומקבל תיקס כלומר כלומר לא כוקב ומקבל תיקס שבתורה יחיד קורא אות' בבית הבנסת: "הפותח והחותם בתורה מברך לפניה ולאחריה תאנא פותח מברך לפניה וחותם מברך לאחריה והאידך דכולהו מברכי לפניה ולאחריה היינו טעמא תקינו רבנן נזרה משום הנכנסים וגזרה משום היוצאין: מתני' "בראש חדשים ובחולו של מועד קורין ארבע' אין פוחתין מהן ואין מוסיפין עליהן ואין מפטירין בנביא הפותח והחותם בתורה מברך לפניה ולאחריה זה הכלל כל שיש בו מוסף ואין בו יום טוב קורין ארבעה ביום טוב חמשה ביום הכפורי' ששה בשבת שבעה אין פוחתין מהן אבל מוסיפין עליהן ומפטירין בנבי' והפותח והחותם בתורה מברך לפניה ולאחריה: גמ' בעא מיניה עולא בר רב מרבא פרשת ראש חדש ביצר קורין אותה צו את בני ישרא' ונוכ' דהויא תמניא פסוקי היכי לעביד ליקרו תרי תלתא תלתא פשי להו תרי ואין מישיירין בפרשה פחות מג' פסוקים ליקרו [תרי] ארבע' ארבעה וביום השבת דהויא תרי ובראשי חדשיכם חמשה היכי לעביד ליקרו תרי כיהא וחד מיהא אין מתחילין בפרש' פחות מג' פסוקין ליקרו תרי כיהא ותלתא מיהך אין מישיירין בפרש' פחות מג' פסוקים ופשטינן רב אמ' דורג ושמואל

שחרי הקופו' שכתב עליהן אלף בית גימל לידע איזה מהן נתרמה ראשון להקריב ממנ' ראשון שמצוה בראשון ואמצעי שקר ארבעה הרי זה משובה דתניא אל כיל פני המנורה מלמד שמצדד פניהם כלפי נר מערבי אמר ר' יוחנן מבאן שאמצעי משובח ואהרון שקרא ארבעה משיבה משום דמעלין בקדש ולא מורידין רב פפא אקלע לבי כנישתא דאבי גזר קרי קמיה ראשון ארבעה ושבחיה רב פפא: ובפרש' "האזינו קורין בסימן ה"זיו ל"ך "ישקור' (ל"ל) מנה קמ"ל דלא יסיים בקנין לי למען לומר לנער שמונה פסוקי' הם אלא כך הוא כוקב ומקבל תיקס שמונה פסוקי' עד סוף הקורא לך היום מצה מונין מכון כלום מקין לעבור מאחר קורא כלומר כלומר לא כוקב ומקבל תיקס כלומר כלומר לא כוקב ומקבל תיקס שבתורה יחיד קורא אות' בבית הבנסת: "הפותח והחותם בתורה מברך לפניה ולאחריה תאנא פותח מברך לפניה וחותם מברך לאחריה והאידך דכולהו מברכי לפניה ולאחריה היינו טעמא תקינו רבנן נזרה משום הנכנסים וגזרה משום היוצאין: מתני' "בראש חדשים ובחולו של מועד קורין ארבע' אין פוחתין מהן ואין מוסיפין עליהן ואין מפטירין בנביא הפותח והחותם בתורה מברך לפניה ולאחריה זה הכלל כל שיש בו מוסף ואין בו יום טוב קורין ארבעה ביום טוב חמשה ביום הכפורי' ששה בשבת שבעה אין פוחתין מהן ואין מוסיפין עליהן ומפטירין בנביא הפותח והחותם בתורה מברך לפניה ולאחריה: גמ' בעא מיניה עולא בר רב מרבא פרשת ראש חדש ביצר קורין אותה צו את בני ישרא' ונוכ' דהויא תמניא פסוקי היכי לעביד ליקרו תרי תלתא תלתא פשי להו תרי ואין מישיירין בפרשה פחות מג' פסוקים ליקרו [תרי] ארבע' ארבעה וביום השבת דהויא תרי ובראשי חדשיכם חמשה היכי לעביד ליקרו תרי כיהא וחד מיהא אין מתחילין בפרש' פחות מג' פסוקין ליקרו תרי כיהא ותלתא מיהך אין מישיירין בפרש' פחות מג' פסוקים ופשטינן רב אמ' דורג ושמואל

מיניה וכזכת ווקף למוסיפין מכום עליכן יומא דעיף מיניה ויקיר ממיניה: הפותח והחותם בתורה מברך לפניה ולאחריה לא דמכיר מכאן ואילך מנין שמברכין לפניה ולאחריה ת"ל ומשה עלה אל האלהים ומשה ירד אל העם ויספר משה את דברי העם אל ה'

ישמעאל אמר מפסק בגמרא שיילינן א"ט לית מאן דהוי דולג אמצעי בזירה מפני הכבוד ומיבעיא לן בפסוקין ומיבעיא לן בתיבות בין א שני לשלישי שיאמרו שפשיטי לית יקרא בלא פסוק ואפ"ג דרב עוקבי חיים לכבודו ומשום הכי פליגי עליה דשמואל דכתיב הלכתא : הרכבא מתני' דולג ואפילו מקרא אחד ואפילו פירש ביניהם ר"מ ותניא כוותיה ר"ל ואפ"ג דאיכא בין מה שפירש לשאר פסוקים מפני שהוא מקום עומדת שרוולה

רש"י

ושמואל אמר פסק ופירש דולג חזר השני וקרי פסוק בין השלישי שקרא הראשון ומשיח שני אחרי צמצא שקרא שלשה ונשארו שלשה קורא אותן השלישי ושמואל אמר פוסק פסוק אחד לשנים וקורא את חציו ומניח את חציו שלח ליה רבה ברי' דרבא לרב יוסף הלכתא מאי אמר ליה דולג והלכתא האמצעי דולג ותשעה באב יתענית צבור קורין שלש דתניא זה הכלל כל יום ש"שיש בו ביטול מראבה לעם כנגן תענית צבור ותשעה באב קורין שלשה ושאין בו ביטול מלאכ'לעם כנגן ראשי חדשים ומיעד קורין ארבעה א"ר אלעזר אין °אדם חשיב רשאי ליפול על פניו אא"כ נענה כיהוש שנאמר ויאמר ה' אל יהושע קום לך אמר רב חייא בריה דרב הונא חזינא להו לאביי ורבא דכי נפלי אאפיהו דמצלי אצלויי : זה הכלל כל שיש בו מוסף ואינו יום טוב קורין ארבעה ביום טוב ש"חמשה וכו' זה הכלל סימנא בעלמא הוא דלא תימא י"ט ומיעד כי הדדי נינהו אלא נקוט האי כללא בידך כל דטפי מילתא מחברי טפי ליה גברא יתירא בראשי חדשים ובמיעד דאיכא קרבן מוסף ארבעה ביום טוב דאמור בעשיי'מלאכה תמיש'ביום הכפורים'דעניש כרת

ששה בשבת דאיסור סקילה שבעה

תנו

דולג שני חזר ומקיל פסוק שנמצר תוכו שלפניו : פוסק הרשמן קול' תני המקרא השלישי ופוסק ושמעת דרב דאמר דולג ולא פוסק דקסבר כל פסוק לעצמו הוא ולא פוסק משה רבי' אתן לית פסקין ושמואל אמר פוסק ולא דולג גזירה משום פוגנין הכתוב לגזירה הכתוב שאחרון לית יקרא לא שיילינן ושמעו שני פסוקים ואין יודעין לאיזה מהם שייך שניהם : זה הכלל כל שיש בו פסוק ואינו יום טוב קורין ארבעה ביום טוב ש"חמשה וכו' זה הכלל סימנא בעלמא הוא דלא תימא י"ט ומיעד כי הדדי נינהו אלא נקוט האי כללא בידך כל דטפי מילתא מחברי טפי ליה גברא יתירא בראשי חדשים ובמיעד דאיכא קרבן מוסף ארבעה ביום טוב דאמור בעשיי'מלאכה תמיש'ביום הכפורים'דעניש כרת

ששה בשבת דאיסור סקילה שבעה

תנו

פניך ונומר אלמא לית ליה לעשות : דמלגו לגווי על לגייהם ולית מפלין על פניהם ממש לפי שאין תוכם רשאי : כנגד שנאמר שקרתו נקורה

לתחר

לשון רש"י

ת"ש סב פסק' ושל שנים ומצ"ע ר"ס ד"ה תנ פסוקות מבו ר"ש ד"ה ק' בשנים פיום מחשוב לחזן קריא ולא' כך שנינו ת"ח לחזר קורא בו שנינו ר"ש ד"ה בשנים ביום שנאמר ר"ה פסוקים כתוב"ה מפסיק בין פסוק לפסוק ואין מפסיק בין תיבה לתיבה אלא הקורא לחזן ר"ה ד"ה ואין כאן פסוק ואין כאן תיבה

הכל עולין למנין שבעה ואפילו קטן ואפילו אשה אבל אמרו חכמים אשה לא תקרא בתורה מפני כבוד הצבור איבעיא להו מפטיר מהו שיעלה למנין רב הונא ורב ירמיה בר אבא חד אמר עולה וחד אמר אינו עולה והלכתא עולה דאמרינן בפרק בני העיר ראש חדש אדר שחל להיות באותה תצו' אמר אביי קרו שיתא מואתה תצו' עד ועשית כיור נחש' וחד קרא מכי תשא עד ועשית כיור נחשת' והיינו מפטיר אלמא מפטיר עולה ^למנין ז' וכן הלכה: אלא אשכחן מרב נטרונאי גאון דאמר משמיה דרבנן סבוראי דהיכא דקרו שיתא ואפסיקו בקדיש והדר אפטרו אינו עולה והיכא דלא אפסיקו בקדישא לקמי הפטרה עולה למניין ז וטעמא רבה ומסתבר הוא תני ^מפטיר בנבי' לא ^יפחות מעשרים ואחד פסיקין בגנר שבעה שקראו ^כבתורה ואי סליק עניינא בביצר מעשרים ואחד כנגן עולותיכם ספו על זבחיכם לא בעינן עשרים ואחד ואי איכא תרנגן נפי לא בעינן עשרים ואחד אא אפילו לא קרא אלא עשרה פסוקין שפיר דמי דתנו רבי חרפתא בן שאול לא שנו אלא במקום שאין תורגמן אבל במקום שיש תורגמן פוסק ^דאמר רב נחמן בר אבא זימנין סגיאין הוה קאימנא קמיה דרב נחמן וכי הוה קרינן עשרה פסוקים במקו' שיש תורגמן אמר לן אסיקו: ירושלמי משה תקן להם לישראל שיהו קורין ^בתורה בשבתות וביומים טובים ובראשי חדשים ובחולו של מוע' שנאמר וירבר משה את מועדי ה' אל בני ישראל אוקא תקן להם לישראל שיהו קורין שלשה בתורה בשני ובחמישי ובשבת במנחה: מתני' אין פורסין ואין על שמע ואין עוברין לפני התיבה

רש"י

לא ליכתוב אלא ג' פסוקים במקום שיש תורגמן פוסק ואין תורגמן פוסק אלא ג' פסוקים: ואין עוברין לפני התיבה שלפני ק"ש: פורסין לאחר תפילה פרס: ואין עוברין לפני התיבה שם בחפשי שם בקרא ג' פסוקים

ואין נישאין את כפיהם ואין קורין בתורה ואין מטטירין בנביא ואין עושין מעמד ומישב ואין אומרים ברכת אבלים ותנחומי אבלים וברכת חתנים ואין מזמנין על המזון בשם פחות מעשרה ובקרקעות תשעה ובהן כיוצא בהן: גמ' מנא הני מילי א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן אמר קרא ונקדשתי בתוך בני ישראל כל דבר שבקדושה לא יהא פחות מעשרה: ואין עושין כמעמד כיוצא בו בין דבעו למימר עמדו יקרי עמידו שבו יקרי שבו בציר מעשר לאו ארח ארעא ירושלמי אין פורסין על שמע פחות מעשרה התחילו בעשר והלכו להם מקצתם נומר אין עוברין לפני התיבה פחות מעשרה התחילו בעשרה והלכו להם מקצתם נומר אין נישאין את כפיהם פחות מעשרה התחילו בעשרה והלכו להם מקצתם נומר אין מפטירין בנביא פחות מעשר התחילו בעשרה והלכו להם מקצת אומ' מפטיר ה' יכלו: אין אומרין ברכת אבלי וברכ' חתנים מאי ברכת אבלים ברכת רחבה דא"ר יצחק א"ר יוחנן ברכת חתנים בעשרה וחתנים כן המנין ברכ' אבלים בי' ואבלי אינם מן המנין: קיימאן מזמנין על המזון מאי טעמא כיון דבעי למימר נברך לאלהינו בציר מעשרה לאו ארעא: מתני' הקורא בתורה לא יפחות משלשה פסוקים ולא יקר לתרגמן יותר מפסוק אחד ובנביא שלשה ואם

נר מצות

רש"י

ואין נוטלין כפיים בברכת כהנים: ואין קורין בתורה בנגור: ואין עושין מעמד למת כשנוטלין ממנו לקברו היו יושבין ו' פעמים לכבוד המת והולכ לסופו יפסד והכי קניא כתם ברכות אין פוחתין מי' מעמדות ומושבות למת כנגד עמד יקרים עמו שבו יקרים שבו: ברכת אבלים מפרש לקמן: הנחומי אבלי' טומדים בשוק כשחוזרין מקבורת המת ומנחמין אחיל ואין שואל בשלומם אלא מנחמין אותם עשרה בפזורה: ואין מזמנין על המזון בפחות מעשרה: והקרקעות של מקדש הרי לעזרה ואחד מהן כהן: ואחד כיוצא בהם אם כן לפדיון מיד הקדש ובגמר' מפרש' כשני כהנים' בפרק הקדשות נ' בערכין ו' נקרקעו' ב' בהמה' ואין לנו אלא ו' כבר מצינו אחד מהן מעשר ראשון ואחד עשר עבור אחד לגבויה דכהן נעניו ואחד הוי מיעוט אחר מיעוט ואין מיעוט אחר מיעוט אלא לדרוש אפי' כשעה ישראל ואחד כהן: ואחד כיוצא בהן מפרש בגמר' למאי אמר מבי דכוי קרום למזון ולריך לפרוס בסום על גבי אחד בתומר ערבי עלי לא לריך ו' בני אחד דהא עדיפו כהיב בתורה אם מהן אחד ובומר אם מהן אחד ובנביא שלשה ואקרקעות נמי בכלל אחד בתומר ערבי עלי לא לריך ו' בני אחד דהא עדיפו כהיב בתורה אם מהן אחד ובומר אם מהן אחד ובנביא שלשה ואקרקעות נמי בכלל אחד בתומר ערבי עלי לא לריך ו' בני אחד דהא עדיפו כהיב בתורה אם מהן אחד ובומר אם מהן אחד ובנביא שלשה ואקרקעות נמי בכלל

עין משפט

אבל הגאונים ז"ל ליתין פורסין על שמע: פורסין ליתין פורסין על שמע מן מתחילין והכי קאמר מן מתחילין בברכות של קריאת שמע שיכיל להתחיל ולגמור בהדי הבריכה מה שיהיה בשעה שהש"ץ אומר ברכו ואחר כך גומר ברכות של קריאת שמע ואחר כך מתפלל ואם לאו לא: ואין נוטלין כפיים בתפלה: הגה רבינו יונה ז"ל ואין נוטלין כפיים בתפלה אלא בשעת חזרת הש"ץ ואין נוהגין כן עכ"ל ואין נוהגין כן בכל מקום: ואין עושין מעמד ומושב בפחות מעשרה: הגה רבינו יונה ז"ל ואין עושין מעמד ומושב בפחות מעשרה אלא בשעת חזרת הש"ץ ואין נוהגין כן עכ"ל ואין נוהגין כן בכל מקום: ואין מזמנין על המזון בפחות מעשרה: הגה רבינו יונה ז"ל ואין מזמנין בפחות מעשרה אלא בשעת חזרת הש"ץ ואין נוהגין כן עכ"ל ואין נוהגין כן בכל מקום: ואין מזמנין בפחות מעשרה בתפלה: הגה רבינו יונה ז"ל ואין מזמנין בפחות מעשרה בתפל

ואם היו שלשתן שלש פרשיו קורין אחד אח׳: מדלגין בנביא ואין מדלגין בתורה ועד כמה מדלג בבדי שלא יפסיק התורגמן: גמ׳ הקיר׳ בתורה לא יפחות משלשה פסוקי׳ הני ג׳ כנגד כי כנגד תורה נביאים וכתובי׳ ואם היו שלשתן שלש פרשיות כגון כי כה אמ׳ ה׳ חנם נמכרתם כי כה אמר ה׳ מצרי׳ ירד עמי בראשונה ועתה מה לי פה נאם ה׳ כגון אלו קורין אחד אחד: מדלגין בנביא ואין מדלגין בתורה הני מילי בשני ענייני אבל בענין אח׳ מדלגין ואע״פ שהן מרוחקין זה מזה כגון אחרי מות ואך בעשור ובנביא מדלגין אפי׳ בשני ענייני וזה וזה בכדי שלא יפסיק התורגמן כלומ׳ שלא שהה בדילוג אלא בכדי שלא ישלים התורגמן אותו פסוק ותניא נמי הכי מדלגין בתורה בענין א׳ ובנביא בשני ענייני וכאן וכאן בכדי שלא יפסיק התורגמן ואין מדלגין מנביא לנביא ובנביא של שני עיש׳ מדלגין ובלב שלא יהא מדלג מסוף הספר לתחלתו: גרסינן בפרק בא לו כהן גדול לקרן׳ וגולל ספר תור׳ ומניחו בחיקו ואומ׳ יותר מכאה שקריתי לפניכם כתו׳ כאן ובעשו לחד שבחומ׳ הפקודים קור׳ על פה אמאי תגלל ספר תור׳ עד דמטי לחומש הפקודי ונקרי ביה אמ׳ רב ששת זאת אומר אין גוללין ספר תורה בצבור מפני כבוד הצבור וניתי ס״ת אחרינא וניקרי ביה רב הונא בר יהודה אמ׳ משום פגמו של ראשון והני מילי חד גבר בתרי ספרי היא דהוי פגמא אבל תלתא גברי בתלת׳ ספרי כגון ראש חדש טבת להיו׳ בשב׳ לא הוי פגמא אמ׳ עולא כיפני מה אמרו ׳הקורא בתור׳ לא יסייע למתורגמן כדי שלא יאמרו תרגים בתוכא בתורה ירושלמי רבי שמוא׳ בר יצחק על לבי כנישתא חזא בר אניש דקאי ומתרג׳ סבור לעבוד א״ל אסור לך כשם שנתנה תורה באימה כך אנו צריכי׳ לנהוג בה אימה ר׳ שמוא׳ בר יצחק על לבי כנשת׳ חמא חזנא קאים ומתרגם ולא קאים בר נש רתחותיה א״ל כשם שנתנה תורה על ידי סרסור כך אנו צריכין לנהוג בה על ידי סרסור על ר׳ יהוד׳ בן פזי ועבר בו שאלה קמיה ׳אנבי עומד בין ה׳ וביניכם להגיד לכם את דבר ה׳ א״ר חגי ר׳ שמוא׳ בר יצחק על בי כנשתא חמא חד סופר מישיש תרגימא מן גו ספרא אמ׳ ליה אשור לך דברים ׳שנאמרו בפה ׳בפה בכתב בכתב ר׳יוסף׳א בני ׳הכנסת שאין להם מי ישיקרא לא״א עומד וקורא ויושב ועומד וקורא ויושב ואפי׳ שבעה פעמים קטן מתרגם על ידי גדול אבל אינו כבוד לגדול שיתרגם על ידי קטן שנאמר ׳ראש הכנסת או חזן הכנסת לא יקרא עד שיאמרו לו אחרים קרא שאין אדם מבזבז לו חזן העיכור לקרות אחר עומד וכיתזן עליו עד שיקרא ביצד זקנים יושבים

פניהם

רש״י

ואם היו שלשתן כו׳ לקמן מפר׳ היכי מדלגין לה לעופין: מדלגין בנביא [מעתיר] בפרשה זו ומדלג לפרשה אחרת: ואין מדלגין בתורה שהעומד לפנות קובע מקום למקום אין לנו מיומד לצמוח: גמ׳ והני מילי בשני ענייני כגון מפרש׳ בפרשיות, וכאן וכאן בכדי שלא יפסיק התורגמן כלומ׳ שלא שהה בדילוג אלא בכדי שלא ישלים התורגמן אותו פסוק: ותניא נמי הכי מדלגין בתורה בענין א׳ ובנביא בשני ענייני וכאן וכאן בכדי שלא יפסיק התורגמן ואין מדלגין מנביא לנביא ובנביא של שני עיש׳ מדלגין ובלב שלא יהא מדלג מסוף הספר לתחלתו: גרסינן בפרק בא לו כהן גדול לקרות ומסוקרון לחברו מוך ולך בעשור בפרק, תמור ובבדי שלא יפסיק גולל ספר כו׳ ואומר יותר מה שקריתי לפניכם כתוב כאן ובעשו לחדם שבחומש הפקודים נפנים קורא על פה ומפרש שם שעל כן צריך לומר יותר ממה שקריתי וכו׳ שלא להוציא לעז על ס״ת כשרואין קורין בפרש׳ שביעית על פה יהו סגורין שאותו ספר תור׳ חסר תוספ פרשה: מפני כבוד ליעור ושבין ומצמין ואין זה בבוד לגבור: לפקוח

מה אמרו ׳הקורא בתור׳ לא יסייע למתורגמן כדי שלא יאמרו תרגים בתוכא בתורה ירושלמי רבי שמוא׳ בר יצחק על לבי כנישתא חזא בר אניש דקאי ומתרג׳ סבור לעבוד א״ל אסור לך כשם שנתנה תורה באימה כך אנו צריכי׳ לנהוג בה אימה ר׳ שמוא׳ בר יצחק על לבי כנשת׳ חמא חזנא קאים ומתרגם ולא קאים בר נש רתחותיה א״ל כשם שנתנה תורה על ידי סרסור כך אנו צריכין לנהוג בה על ידי סרסור על ר׳ יהוד׳ בן פזי ועבר בו שאלה קמיה ׳אנבי עומד בין ה׳ וביניכם להגיד לכם את דבר ה׳ א״ר חגי ר׳ שמוא׳ בר יצחק על בי כנשתא חמא חד סופר מישיש תרגימא מן גו ספרא אמ׳ ליה אשור לך דברים ׳שנאמרו בפה ׳בפה בכתב בכתב ר׳יוסף׳א בני ׳הכנסת שאין להם מי ישיקרא לא״א עומד וקורא ויושב ועומד וקורא ויושב ואפי׳ שבעה פעמים קטן מתרגם על ידי גדול אבל אינו כבוד לגדול שיתרגם על ידי קטן שנאמר ׳ראש הכנסת או חזן הכנסת לא יקרא עד שיאמרו לו אחרים קרא שאין אדם מבזבז לו חזן העיכור לקרות אחר עומד וכיתזן עליו עד שיקרא ביצד זקנים יושבים

פניהם

פם פם פירוש לקרני׳ שנקוב וכשאין נאמרים אלא נעל פה אי אפשר לעמוד עליהן אלא מפי מלמד שיפרש לו בפירוש יפה ואלו היה נקוב אפשר שיסתפק בו אלא יבין הלשון ומיהו ה״מ לדידהו אבל אנן אחרינא קורא שנעל פה מפני שהנשכח, מצוי ובקיא עם לעמוד לה׳ בפרו הוקך: תוספתא בני הכנסת שאין להם מי שיקרא אלא מתוך עומד וקורא ויושב ועומד וקורא ויושב אפי׳ ז׳ פעמים פי׳ בשאין שם יודע לקרות אלא הוא ומיהו יש שם עשרה לפי שאין קורין בקורא בפחות מעשרה והא דקאמר בכל ויושב ועומד היינו לדידהו שלא היו מבינין בקורא אלא רצוין לבניהם ולחרנין לחבריהם שילכך אם לא היה חוזר ויושב במקומו בכל פעם לא יהא ניכר שיש קורא אחר אבל נקר לקטן שיש קורא אחר ניכר להם שיש קורא: קטן מתרגם על ידי גדול שהגדול קורא וקטן מתרגם אבל אינו כבוד לגדול שיתרגם על ידי קטן שהקטן יקרא וכגדול יקרגם אלא אחרון אחרון יהיה בניהם וכתרגמן יהא מתרגם אבל קטן אינו יכול לקרות אלא רצוין לבני מעיה שהגדול יקרא וא

פניהם כלפי העם ואחוריהם כלפי הקדש מקום שמניחין בו התיבה וכ"ש דהיינו הלחין שהם פני תורה נתונין בתוכו ועם יוכלין לפניהם כנגדו והוקנים והזקנים להיותו החכמים יושבין כנגד העם וגרסין לפניהם ומאחוריהם ואחוריהם על וקנים כלפי הקדש ופניהם על וקנים כלפי העם : ובשמניחין לתיבה בשמוניחין לתיבה בשמוניחין אותו כנגד העם ופניהם על וקנים שהם יושבין שם כלפי העם ואחוריהם כלפי הקדש ומאחוריהם כלפי הקדש ומאחוריהם כלפי העם כלפי הקדש : שנאמר ותקהל העדה כאיש אחד לבקר ר"ת ב' ג' ד' ה' ו' ז' ח' ט' י' יא' יב' יג' יד' טו' טז' יז' יח' יט' כ' כא' כב' כג' כד' כה' כו' כז' כח' כט' ל' לא' לב' לג' לד' לה' לו' לז' לח' לט' מ' מא' מב' מג' מד' מה' מו' מז' מח' מט' נ' נא' נב' נג' נד' נה' נו' נז' נח' נט' ס' סא' סב' סג' סד' סה' סו' סז' סח' סט' ע' עא' עב' עג' עד' עה' עו' עז' עח' עט' פ' פא' פב' פג' פד' פה' פו' פז' פח' פט' צ' צא' צב' צג' צד' צה' צו' צז' צח' צט' ק' קא' קב' קג' קד' קה' קו' קז' קח' קט' ר' רא' רב' רג' רד' רה' רו' רז' רח' רט' ש' שא' שב' שג' שד' שה' שו' שז' שח' שט' ת' תא' תב' תג' תד' תה' תו' תז' תח' תט' י' כ' ל' מ' נ' ס' ע' פ' צ' ק' ר' ש' ת' א'

רש"י כותבין עוברין על ידו במקומו: קטן קורא בתורה ובולה למנין ו' כדתנן בפ"ק דמגילה (דף כ"ג:) ופוסלה סופר ס"ת מקום שהוא מוחזק בכך ומקום שאין מוחזק בכך אין פוסלין אותו: כל שעה דבעי נשים וקטנים אבל אינו פורס על שמע דבעי שיהיו מתוייב בדבר אינו מוציא לא את עצמו ולא אחרים: ואינו נוטל כפיו ולא נר הכי הוא סתם רבנים לגרך נשם כמסורת: גמ' משום כבוד רבו ב ואין שמוזגין נכנסין לעשות למלמדיו מפעיר ולא שלה [פוח] במנין ו' שקרוי ולא שלה בכבוד רבו בכך שיהא פורס על שמע: משום לישנא דתם [לאחר] עוכר לפני התיבה ואנו אין למדין מפעיר יבא לידי מהלוקת: פוחח מלמד כנגדי קרנים ומפסיק מפרס על שכרו ביו"ט: פורס על שמע דבעי מתוייב בדבר ואין יוצא לפני התיבה אלא מי שהוא מתוייב בדבר: פוחח פתח לשון פתיחה: כנגדו: כנגד מי שהוא עומד ומתפלל: לעכב לכתחלה: עוברי עוברים ועוברין: מקום שנהגו להתפלל ערבית ושחרית: ופוסח: אבל אין קורא בתורה: דבעי מתוייב בדבר ואין יוצא לפני התיבה אלא מי שהוא מתוייב בדבר ואין יוצא לפני התיבה אלא מי שהוא מתוייב בדבר: פורס על שמע ומתרגם לעכב: ערבית ופוסח: אבל אין קורא דבעינן לכתחלה שמנה עשרה דבעי מתוייב בה ואפילו בדיעבד אם יהיה כהן בלקמן ורי"ף פיר: פוחח בעניין אחר ויוצרי לבדין: מקני' מיהו לב

גרסינן בפרק °מאימתי אמר רבי חייא בר אמי משמיה דעולא מאי דכתיב °ועזבוי ה' יכלו זה המניח ספר תור בשהוא פתוח ויוצא ר' אברהו נפיק בין גברא לגברא בעי רב פפא בין פסוקא לפסוקא מאי תיקו וגרסינן בפ' ואלו נאמרין בכל לישון אמר ר' תנחום אריב"ל אין הצבור רשאין לצאת עד שינטל ס"ת ושמוע אמר עד שיצא ולא פליגי הא דאיכא פיתחא אחרינא והא דליכא פיתחא אחרינא אמר רבה בר אהינא °אסברא לי °אחרי °ה' צאלהיכם יתלכו פירו' נאון ושישאתם הא דאמר ר' תנחום אריב"ל וכו' מאי שינטל ומאי שיצא דברים הללו שאמר שמוע במקום שאין מניחין ספר תורה בבית הכנסת אלא מצד בית הכנס' או שיש עמו במבוי בית שישומדין ספרי תורה ור' תנחום אמר ר' יהושע בן לוי בכל מקום קאמר כששליח צבור אומר עשה שלום אחרי נמירת התפלה אין הציבור רשאין לצאת עד שינטל ספר תורה להצניעו והוסיף שמוע) כי במקום שמוציאין אותו מבית הכנסת להצניעו אין רשאין לצאת עד שיצא וירהלכו אחריו ויעשו לו הדור דאמר רבא בר אהינא אסברא לי אחרי ה' צאלהיכם תלכו לעכבו לס"ת (א) עד דנפיק והוו אחוריה ולא ניפקו מקמיה ואי איכא פיתחא אחרינא רשאין: וגרסינן התם אמר רבה בר רב הונא כיון °שנפתח ס"ת אסור לספר אפי' בדבר הלכ °שנא' °ובפתחו עמדו כל העם ואין עמידה אלא שתיקה °שנא' °והיהלתי כי לא ידברו עמדו לא עני עוד רבי זירא אמר רב חסדא מהבא ואזני כל העם אל ס"ת וקשיא לן ההיא דברכות רב ששת מהדר אפיה °וגרים אמר אנן בדידן ואינהו בדידהו וכתב בעל הלכות וה"מ דאיכא ' דצייתין לס"ת אבל ליכא ' דצייתין לא ורבותא אהריני פריקי להאי קישיא וקאמרי דוקא כנון רב ששת דתורתו אומנותו אבל כולי עלמא לאו ומפתברא כותיהו: מתני' °המפטיר °בנבי' הוא פורס על שמע [והוא עובר לפני התיבה ונושא את כפיו] אם היה קטן אבין או הבן עוברין על ידו: קטן קורא בתורה ומתרגם אבל אינו פורס על שמע ואינו עובר לפני התיבה ואינו נושא את כפיו פוחח על שמע ומתרגם אבל אינו קורא בתורה ואינו נושא את כפיו סומא פורס על שמע ומתרגם אבל אינו קורא בתורה ואינו עובר לפני התיבה ואינו נושא את כפיו (נ) ר' יהודה אומר כל שלא ראה מאורות מימיו לא יפרוס על שמע: גמ' גרסינן בתוליו בפרקא קמא ת"ר נתמלא ג'זקנו ראוי להיות ש"צ ולירד לפני התיבה ולישא את כפיו: המפטיר בנביא הוא פורס על שמע מאי טעמא אמ'רב פפא משום כבוד רבא בר שילא אמר משום אינצוי: פוחח °פורס על שמע ומתרגם אבל אינו קורא בתורה וכתפין

וכו': פירוש פוחח מי שבגדיו קרועים

קרומה בניסן הגרגיר ולא מיתוור לכולה הניסן בניקב ונקוב מתם לחורי: פוחח פרס"י ל' פותח יתח וכניין רחיים מתרגמים ערוס ויתח שהוא ערעלאי ופוחח ולא נסירת מדקתני אבל תינו עובר לפני התיבה ולא לקטן מתכתי' קטן המומר תינו עובר לפני התיבה בסנהל אף יתח לא יעבור ומשום דהוי אחר עובר אף ס"ם שהוא יתח ולא כי' פוחח שבגדיו שנקרעו מקלקלות וכן כי' הכא תלמיד ו"ל נסמוך ומתרגים ערוס ויתח פוחח ורחוי לפרוס על שמע אלא היו עוברין לפני התיבה כפרישם שמע וכן רשאי להרגם דקרגם לא תסיונקא טולי הלי שהקורא בתורה וקטן ממנו מתרגם עליה ואינו עוזר לפני התיבה ואינו נוטל אף כפיו שאינו דרך כבוד לעבור: מי שלא ראה מאורות מימיו לא יפרוס על שמע אלא מי שהוא מתוייב בדבר ואין יוצא לפני התיבה אלא מי שהוא מתוייב בדבר: פורס על שמע ומתרגם לעכב: ערבית ופוסח: אבל אין קורא בתורה

וכתפיו וזרועותיו ערומות שנמצא בגדו שעליו
בעין אזור תחת אצילי ידיו ולמט כגון זה נקר'
פוחח כדכתיב °ופתחת השק מעל מתניך
ומתרגמינן איזיל ותיסר שקא על חרצך וכתיב
°ויעש כן הלוך ערום ויחף ויאמר ה' כאשר הלך עבדי ישעיהו ערום ויחף ומתרגמינן ואמר ה'
כמה דאזל עבדיה ישעיהו פיחה ויחפא למדת
שהפיחה הוא החגור חגור על מתניו ומניח
כתפיו וזרועותיו פרועות ובירושל' סיף משקין
אמרי מת לו מת קירע מת לו מת אחר מרחיק
ג' אצבעות וקיר' שלמו מלפניו מתחיל מאחוריו
שלמו מלמעל' מתחיל מלמטה שלמו אלו ואלו ר'
חייא בר אבא דמן יפו אמר נעשה בפוחח: ר'
יהודה אומר אף מי שלא ראה מאורות מימיו
וכו': ונקיא לן כרבנן דאמרי סומא °פורם על
שמיע ואע"פ שלא ראה מאורו מימיו דהא אית
לי' הנאה מיניה כי ההוא מעש"ר דאמ'
פעם אחת הייתי הולך באישון לילה ואפלה
וראיתי סומא ואבוק בידו אמרתי לו בני אבוק
זו למה אבר לי כל זמן שאבוק זו בידי בני אדם
רואין אותי ומצילין אותי מן הפחתי ומזקקוני'
ובן הברקני': מתני °כהן שיש בידו מומין
לא ישא את כפיו ר' יהודה אומר אף מי שדיו
ידיו צבועות אסטמים וקוצה לא ישא את כפיו
מפני שהעם מסתכלין בו האומ' איני עובר לפני
התיבה בצבועים אף בלבנים לא יעבור בסנדל
איני עובר אף יחף לא יעבור העישה תפרתו
עגילה סכנה ואין בה מצו' נתנה על מצחו ועל
פס ידו הרי זה דרך מינו' צפה זהב ונתנה על
בית אונקלי הרי זה דרך החיצוני': גמ' אמר
רבי יהושע בן לוי ידיו בהקניות לא ישא את
כפיו תניא נמי הכי ידיו °בהקניו' לא ישא את
כפיו עקומות ועקישות לא ישא את כפיו אמר
רב אשי חיפני וביישני לא ישא את כפיו תניא
נמי הכי אין מורידין לפני התיב' לא אנשי חיפה
ולא אנשי בית שאן ולא אנשי טבעונין מפני
שקורין לעיניין אלפין ולאלפין עיניין אמר רב
הונ' זבלנן לא ישא את כפיו ואם הי' דש בעירו
כיתר תניא נמי הכי סומא באחת מעיניו לא
ישא את כפיו ואם היה דש בעירו כיתר והא
ההוא דהוה בישיבותיה דרבי יוחנן ונשא את
כפיו ההוא דש בעירו הוה: ר' יהודה אומ' אף
מי שהיו ידיו צבועות אסטמים תניא אם רוב
אנשי אותה העיר מלאכתן בבך מותר: נרסי'
°בראש השנה בפרק ראוהו בית דין מנין °לכהן
שעלה להדוכן שלא יאבר הואיל וניתן לי רשו'
לברך את ישרא' אוסיף ברכה אחת משלי כנין
אלהי אבותיכם יוסף עליכם ת"ל °לא תוסיפו

על הדבר ואמרי'

גר בצורה תור"אור רש"י

מתני' כהן שיש בידיו מומין כו'
שאין מקבלין בו ואינו תורם: מפני שהעם מסתכלין בו וחושבין שמפני שהוא כהן הוא תורם ואינו כן: אין מקבלין כו' שאין מניחין אותו לברך עמהם: כתניצה (דף טו) ופע"כ אין לו לכהן רשות לברך אלא אם כן נתנו לו רשות: ראובר יהיו עוברי דרך כו' ואין מקבלין אותם לברך עמהם: יעבור: כשנגלל יהיו עוברי דרך ואינן יכולין להקפיד בכך ומשום הכי לא יתנו לו רשות להקפיד בכך ומשום שאין לו רשות להקפיד בכך הוסיפו עליו שלא יעבור לפני התיבה: הרכורי' של שעות אלו נלכו ונזרקו בו מיום: כשהוא תמלאו עגולה תלויה של רחם: שכנה ואין בה מלוה שכנה מקום לכתקום שנחתן מקום רפה ורך שנראים היינו מקו' שמותו של היולד רופף ומשום תוקן עגולו': שכן שלא יוציא לרחם מפני החלן: ואין בה מלו' דמרוע עו' כפי': נקנס על מנת לתקנה של רחם ועל פם ידו לתקנה של יד הרי זה לרך מינו' דמשמע להו כין שיניך כשעשה להיינו מלח ועל ידך יד ממש ואין מתמיהין בתור' שנעל פה ונקן דרכי' שנתנו'(ר"ל)כיון שיניך היינו נעוב' של רחם ועל ידך זה קטורת: ניפה וזכך ונקב' על התונקלי הרי זה דרך החיצוני' נפה זכך ולא דרשו למען תהיה תורת ה' בפיך מלמוק כפיך כלומר שקנה כתוכה נמתי שמותר בפיך להיינו עור נכסה שהורה ואין של תפלין הלכה למשה מסיני כתיבתן בשיעור שהכתב נראה שמותר בפיך: ותכסה על בית תונקלי היינו שכתן תכלה של יד על התונקו מבחוץ כנגד הקנור' ממש לא על כשרו ממש ועבדי הכי מקום לכתיב (דברי' ו) לזוקם על ידך וכיון שכן לא' שבורי' הן שרשוי שירשו לכל ולא דרשו והיו לך לזוקם ולא לא הרים לזוקם יהרי זה דרך החיצונים קרוב למין הוא אבל מין גמור לא הוי דהא לא עקר ג"ם דשם מניחה במקום הקנור' ומכוין דקדק הרמב"ם דתפילין של רחם מותר לתת תוכם על כיוכנו אלו על כתוי הרחם דהא גבל יד לא תסרו ליתן תוכם ע"ג תונקלי אלא משום דכתיב נהו לך לזוקם הא לא' הכי שרי ואלו תפילין שברחם שדרכם כתוב נהו ורחו כל עמי כתרץ וגומ' כדתמרי' בעלמא אין תפילין שברחם ואת דתמרי' מקום יש בין ניקלמנגם' להניח בו תפילין תיפסק' להיינו מצו' דאסור לתת כלי תחר של מלוה על המגנם': גמ' בהקניות לגנשיהם בלעז: עקומו' שאינו יכול לתלק לגבוהים: חיפני וביישני כהן שהוא מתבייש חיפני ומתבני בית שאן: זבלנן עיניו זוללות למע': דש בעירו ר' יהודה אומ' אף מי שהיו ידיו צבועות אסטמים תניא אם רוב אנשי אותה העיר מלאכתן בבך מותר: נרסי' בראש השנה בפרק ראוהו בית דין מנין °לכהן שעלה להדוכן שלא יאבר הואיל וניתן לי רשו' לברך את ישרא' אוסיף ברכה אחת משלי כנין אלהי אבותיכם יוסף עליכם ת"ל °לא תוסיפו

ואמרי'

עין משפט

ר"ן

גר מצוה

ואמרי' התם דאילו מתרמי ליה ציבורא אחרינ'
דרך מברך ושמעינן מינה דכהן דפריס ידיה
בחדא דוכתא ואזל לדוכתא אחריתי ואישכח
צבורא דלא מטו לברכ' כהנים כך מטו לברכ'
כהנים פריס להו ידיה ושפיר דאמי : גרסינן
בסיטה בפרק שביעי ואלו נאמרין בלשון הקד'
מקרא בכורים והליצה ברכות וקללות ברכת
כהנים וכו' : ואמרי' בגמרא תנו רבנן כה תברכו
בלשון הקדש וכו' כה תברכו בעמידה כה
תברכו בנשיאות כפי' כה תברכו בשם המפור'
יכול אף בגבולין ת"ל ושמו את שמי במקום
ששמי שם הכתוב לשום את שמי שם כה
תברכו פני' כנגד פנים כה תברכו בקול רם :
אמר אביי נקישינן לשנים קורא כהנים לאחד
אינו [ק]קורא מאי טעמא אמור להם לשנים ולא
לאחד וכן הלכתא תני אבא בריה דר' בנימין
בר חייא עם שאחורי כהנים אינם בכלל ברכה
אמר רב חסדא אין כהנים רשאין לכוף קשרי
אצבעותיהן עד שיחזרו פניה' מן הצבור אמר
רבי זירא אמר רב חסדא אין הקורא רשאי
לקרות כהנים [ב]עד שיכלה אמן מפי הצבור
ואין הבהני' רשאין להתחיל ברכה עד שיכלה
הדיבור מפי הקורא ואין הציבור עונין אמן עד
שתכלה ברכה מפי הכהנים ואין הכהנים
מתחילין בברכה אחרת עד שתכלה אמן מפי
הצבור ואין הכהנים רשאין להחזיר פניהם
מן הצבור עד שיתחיל ש"צ שים שלום ואין
הכהנים רשאין לעקור רגליה עד שיגמור ש"צ
שים שלום וצריכין הכהני' לשאת ידיהם כנגד
[ג]כתפיותיהם כדתנן במדינה נושאין ידיה כנגד
כתפותיה ובמקדש על גבי ראשיהן חוץ מכהן
גדול שאינו מגביה את ידיו למעלה מן הציץ
אמר"[ד] בל' כל כהן המבר' מתבר' ושאינו מברך
אין מתברך שנאמר ואברכה מברכך : ואמר
רבי יהושע בן לוי בל כהן שאינו עולה לדוכן
עובר בשלשה עשה [ה]כה תברכו ואמור להם
ושמו את שמי ואנכי רבי יהושע בן לוי כל כהן
שאינו עולה בעבודה שוב אינו עולה שנאמר
וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם מה להלן
בעבודה אף כאן בעבודה תני רבי הישעיה לא שאנו אלא שלא עקר
את רגליו אבל עקר את רגליו עולה וכן הלכה ואע"ג דלא מטו ליה לדוכן אי
לאחר עבודה ואמר רבי שמעון בן פזי בל כהן שלא [ו]נטל את ידיו לא ישא
את כפיו שנאמר שאו ידיכם קדש וברכו את ה' [ז]כהן הנישא כפיו מאי מברך
אמר רב חסדא ברוך אשר קדשנו בקדשתו של אהרן וצונו לברך את עמו
ישרא' באהבה כד עקר כריעה למיסק אומ' רחי רצון מלפניך ה' אלהינו שתהי'
הברכה הזאת שציותנו לברך את עמך לא יהיה בה מכשול ועון מעתה ועד
עולם וכד מהדר אפיה מציבורא אומ' רבון העולמים עשינו מה שגזרת עלינו
עשה אנה שהבטחתנו השקיפה ממעון קדשך מן השמי' ונו' : העם בשעת
ברכת כהנים מה הם אומרים אמר

קריאים לעולם אבל רש"י ז"ל כתב שכן עקרין רגליהם מלהיות בעבודה ולאחר ברכת הודאה קורא תחתן שליח לצבור כהנים : וכשן אומרים לא כפיו
מתי מכניס רגליו מקמי ברכת כהנים : כך עקר כריעה למיסק אומר מקמי. כך ברכה דאמרה דהא הכא
וכתב
וחיכון עקר כריעה בעבודה :

וכתב רש"י ול"ל דיש ללמוד מכאן שאסור נשיקות כפים כך היה עיקר הענין ממקומו בעבודה ונתן למטי יהודה ומקבל ברכה זו וכתב בהלכות ומתרץ נמי על זה שאסור לעשות מלאכה בשעת הברכה ולכן יש לומר שמקבל ברכה זו ומתחיל ברכו את ה' וכו' ולא חיישינן שמא יפסיק בין ברכו לברוך ה' המבורך לעולם ועד ואומר אמן ואח"כ

רבינו נסים הקורא את המגילה פרק רביעי מגילה רעה

רש"י

מירחה של עזניין ולא נשם אחסה :
על מקרגם אחרן ויבין בני יעקב אנים עבר והמקר' הוא נפש, בהסכת פ"ה לנדקדקו אחרון כאן הוא משם לשמוע : משום ישלט שלא יאמרו הקב"ה נותן פנים ויונים ויונים שכלי הם ישראל למשל, פני להם כלומרי, כשרכות לא כדי להם לישראל לשלח להם פני תורתי ואכלה ושבעה וברכת והם מתיירין על עסקן עד כזית ושבו כניל : ותמנון בן דוד שב ואיתב לתמנון בן דוד : יסגלם לשון כלב, כלומרי, ושבל יוסבא אלו כלבות : עשוליס לשון משרת לשנאי יותר משתורי ושניהם נקב בית הרבי : תורי יונים שלא לקרב שניהן ביולין בשעורין : את מורי הרבי הילמ דרך הנקב : שיחי שיחים כמין שיחים יש לקרבשת ולא ליחה ואכה יש הרבן וקרוין מיחי שיחים : שיחו למתרגמו' נבי ע"ל בסבר מלכים כי הוה קור לשון מולין רבי : לעבדנו בית תין לקול השמועה הבא על עבדים בית של יגורו שכיניהם שבשערון : תכל על הענל עאן וכשרין עליו ינילו תאר היו רגילין לשמוח עליו עקה יקחלנו על כנהו כי גלה ממנו · לא כניהו כנוב משל של רבי שהיה בוזוכנר עבנותיו ונזונמת ניסניה : קרסו כרבו יחדיו ולא יכלו מלט משל הוא שבי, כרבי ורבותינו כרשו ואמרין עליו יגילו שהיה שמחים שסקל משלו תכל תין לאדם כן שהענ' כולה בלה כאחד שגלו שנחריב : סי"ן קי"ו לשון השופי שת ערוף מגרים : לשנו שומעניה יגלו עליו שמועות שנוחות שמוע נוחה : בנ' ום"ן נר בוכים וגם בן שבח' מוק' לבוקר גם אמו שילקה ורבותינו פירשו ניסה שיחה :

סליקו להו הקורא וסליקא לה מסבת מגילה

אזדרות ועונשין שבתור נקראין ומתרגמין ולא חיישינן דילמא אתי למעבד מיראה מעשה אמנון ותמר נקרא ומתרגם מעשה אבשלום בנשי אביו נקרא ומתרגם ולא חיישינן לכבודו של דוד מעשה פילגש בגבעה נקרא ומתרגם הודע את ירושלי את תועבותיה נקרא ומתרג' ומעש בא שקר לפני ר"א הודע את ירושל' את תועבותיה א"ל צא והודע את תועב אביך ולית הלכתא כותיה : והמרכבה קורי אותי לרבי : מעשה ראובן נקרא ולא מתרגם מעשה ברבי חנינא בן גמליא שהלך לכבול והיה קורא ויהי בשכון ישראל ואמר לו למתורגמן אל תתרגם אלא אחרון ושברתיו חכמי' מעשה ענל השני נקרא ולא מתרג פירוש משים כבודו של אהרן ואו הן מעש' ענל השני מן ויאמ' משה אל אהרן מה עשה לך העם הזה עד ויר' משראת העם כי פרוע היא ועד פסוק ויגף ה' את העם · ברב כהני, נקראים ולא מתרגמין כ"ט מישו ישא : מעש' דוד ואמנון לא נקראין ולא מתרגמין והא אמרת מעש' אמנון ותמר נקר' ומתרגם לא קשי' הא דכתיב אמנון בן דוד והא דכתיב אמנון סתמא : ת"ר כל המקראות הכתובים בתירה לגנאי קורין אותן לשב' וישגלנה ישכבנ' בעפולי' בטחורים תורי יונים רביונים לאכול את חוריה' לשתות את מימי שניה' לאכול את ציאתם ולישתות את מימי רגליהם למחראות למיצאו' רבי יהושע בן קרחא אמר למחראות כשמדה מפני שגנאי לע"א דאמר רב נחמן כל ליצנותא אסיר בר מליצנותא דע"א דשריא דכת' ברע בל קורס נבי וכתי קרסו כרעו יחדו ר' נאי אמר מהבא לעגלו' בי און יגורו שבן שימרון כי אבל עליו עמי וכמרין עליו יגילו על כבודו כי גלה ממנו אל תקרי כבודו אלא כברו כלו' באילו ניטל כבדו ובטל תאותו ואין מויעיל כלו וזה ל'ליצנו' א"ר הונא בר פניח מישמיה דרב אחא בריה דרב איק שרי לי לישרא למימ' לי לכותי שקליה לע"א ואנחיה בישין רעו שלך והאי מאן דסני שומעניה שרי לבוזייה בג' ישין פי' בן שפחה בן כותיה וגרסי' בסנהדרין כמאן קרינן לרשיעא בר צדיק רשיעא בר רשיעא כי האי רנא וכו' : תוספתא והכתוב לרבים אין מבנין אותו ליחיד ליחיד אין מבנין אותי לרבים רבי יהודה אומר המתרגם פסוק אחד בצורתו הרי זה בדאי והביאסיף דהרי זה מנדף תורגמין העומד לפני חכמים אינו רשאי לפתוח ולא להוסיף ולא לשנות אלא אם כן היא אביו או רבו :

נסכת כן פסק פרשה ולכך לעלמן כיון כמרדכי הכא קחת אחרון כתלו הוא פסוק בפני עלמו : ומקר' זה מעשה ענל שני נקרא ולא מתרגם משום כבודו לאחרן כך פירש הרב אלפסי ז"ל ונמצא משם, טעמ' למילף שאף יעמו השומעי' לומר משם היה נעבל כיון שילמ מלין : ברב' כהני נקרין ולא מתרגמין שמשם מלי משום דכתיב בה יפת השם פניו איך ומקום אחר כתוב אשר לא ישא פנים מיהו פשטי דקרא שפי' מאורך משום דכתיב בנרכת בפני' לא כתיב יפת השם פניו אלא יפת השם פניו אליך ופ"ה חיישינן דילמ' תהי למעטי : מעשה דוד ואמנון לא נקראים ולא מתרגמין והא אמרת מעש' אמנון ותמר נקר' ומתרגם לא קשי' פשיט' נכשים מבעל ממשכב : כגון קיו אלך את : והאי מאן דסני שומעניה שרי לבוזייה בג' ישין פי' בן שפחה בן כותיה ופסח ומיהו ה"מ בלישנא דעלמא אבל בקודש דרבנן לא תלה כשהו בלול ובמשוכה בכ"א מגלחין וגרסינן בסנהדרין כמאן קרינ' בהילל לרשיעא בר לרשיעא רשיעא כמאן דלית ליה תלת גבי והא תניא כהן כי קהל לזעום לא תניא היא מתניתא סתומה הכשר לרבים אין מבנין אותו ליחיד בקורדקין אותו בנזר : המתרגם פסוק אחד בצורתו הרי זה בדאי ואינו בכלל לכתוב ואין לא יראה אלי ולא יקרבנו בצורתו אלי הוא כי לא יראני האדם וחי : המוסיף עליו וחזו יה מלכיה דה' אלא דישראל וקהו' בורסי יקריה : הרי מתרף ומגדף שמשום בזוי ענל לבנות רבו אלא יתרגמנו כמו שמתרגם לנקלות והוו יקר אלהא ליישראל : תורגמן העומד לפני חכם אינו רשאי לתרגם לפניו אלא אם כן היא אביו או רבו ומקבלין מבנו ומלמידו :

מגילה נקראת

מגילה נקראת בי"ט בי"ג וכו' הלכה כסתם משנה דמקדימין ליום הכניסה כו' משנה בתוספתא פ"ב דמגילה שמתחרו בפרי' מקדימין ליום הכניסה

עזרן כו' ביום ומתלקין כו' ביום ומקיימין שמחה בזמנה ואימתי שיעסיר ושיכסר תחר ק"ו ומה עבודה תניא בתוספתא דמגילה פ"ק היושלין בשירה והתפרש בספ"ב דקורין כי"ד וכ"ב ב"ג לא תתרו לקבלי שלא לבפרי ורי תרבות פ' אחרי פרשת שלא יהין ביום מגלה מושב שהקדימו ויקרלו מתם שלא יקראו כלל וכן נראה בפ"ב דנדרים פרק קמא תניא רבי נתן אומר כל שהיום כשר לקריאת מגלה שמחר והחדש אשר נהפך להם וגומר מחר רבי חלבו ובלבד עד ט"ו בה תמיד כל החדש כשר לקריאת מגלה בשביל הלוי דרכים שיהין ביום מגלה אבל בספרים אין מקדימין אלא כי"ד בו ביום ורבי יהודה אומר לעולם אין קורין אלא ביום ט"ו ומסקנא דהתם דלא כר

ולכתיקתא כתוב כתיקון חכמים כשרה וקריינן ליה בסמ"ק זמן כתן לימסור מטות דברי שבכתב
מי שמת ר"ח מתאחרת עד ר"ח אחר ואם יש ב' ר"ח מתאחרת עד ר"ח השני ואם חל ר"ח בשבת מתאחרת עד יום ב' ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' מתאחרת עד יום ג' ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' מתאחרת עד יום ד' ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' מתאחרת עד יום ה' ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' מתאחרת עד יום ו' ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' מתאחרת עד יום ז' ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' מתאחרת עד יום ח' ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' מתאחרת עד יום ט' ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' מתאחרת עד יום י' ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' מתאחרת עד יום י"א ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א מתאחרת עד יום י"ב ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב מתאחרת עד יום י"ג ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג מתאחרת עד יום י"ד ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד מתאחרת עד יום ט"ו ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו מתאחרת עד יום ט"ז ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז מתאחרת עד יום י"ז ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז מתאחרת עד יום י"ח ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח מתאחרת עד יום י"ט ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט מתאחרת עד יום כ' ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' מתאחרת עד יום כ"א ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א מתאחרת עד יום כ"ב ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב מתאחרת עד יום כ"ג ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג מתאחרת עד יום כ"ד ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד מתאחרת עד יום כ"ה ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה מתאחרת עד יום כ"ו ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו מתאחרת עד יום כ"ז ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז מתאחרת עד יום כ"ח ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח מתאחרת עד יום כ"ט ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט מתאחרת עד יום ל' ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט ול' מתאחרת עד יום א' ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט ול' וא' מתאחרת עד יום ב' ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט ול' וא' וב' מתאחרת עד יום ג' ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט ול' וא' וב' וג' מתאחרת עד יום ד' ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט ול' וא' וב' וג' וד' מתאחרת עד יום ה' ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט ול' וא' וב' וג' וד' וה' מתאחרת עד יום ו' ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט ול' וא' וב' וג' וד' וה' וו' מתאחרת עד יום ז' ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט ול' וא' וב' וג' וד' וה' וו' וז' מתאחרת עד יום ח' ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט ול' וא' וב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' מתאחרת עד יום ט' ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט ול' וא' וב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' מתאחרת עד יום י' ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט ול' וא' וב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' מתאחרת עד יום י"א ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט ול' וא' וב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א מתאחרת עד יום י"ב ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט ול' וא' וב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב מתאחרת עד יום י"ג ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט ול' וא' וב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג מתאחרת עד יום י"ד ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט ול' וא' וב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד מתאחרת עד יום ט"ו ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט ול' וא' וב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו מתאחרת עד יום ט"ז ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט ול' וא' וב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז מתאחרת עד יום י"ז ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט ול' וא' וב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז מתאחרת עד יום י"ח ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט ול' וא' וב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח מתאחרת עד יום י"ט ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט ול' וא' וב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט מתאחרת עד יום כ' ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט ול' וא' וב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' מתאחרת עד יום כ"א ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט ול' וא' וב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א מתאחרת עד יום כ"ב ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט ול' וא' וב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב מתאחרת עד יום כ"ג ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט ול' וא' וב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג מתאחרת עד יום כ"ד ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט ול' וא' וב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד מתאחרת עד יום כ"ה ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט ול' וא' וב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה מתאחרת עד יום כ"ו ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט ול' וא' וב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו מתאחרת עד יום כ"ז ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט ול' וא' וב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז מתאחרת עד יום כ"ח ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט ול' וא' וב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח מתאחרת עד יום כ"ט ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט ול' וא' וב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט מתאחרת עד יום ל' ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט ול' וא' וב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט ול' וא' מתאחרת עד יום ב' ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט ול' וא' וב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט ול' וא' וב' מתאחרת עד יום ג' ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט ול' וא' וב' וג' מתאחרת עד יום ד' ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט ול' וא' וב' וג' וד' מתאחרת עד יום ה' ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט ול' וא' וב' וג' וד' וה' מתאחרת עד יום ו' ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט ול' וא' וב' וג' וד' וה' וו' מתאחרת עד יום ז' ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט ול' וא' וב' וג' וד' וה' וו' וז' מתאחרת עד יום ח' ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט ול' וא' וב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' מתאחרת עד יום ט' ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט ול' וא' וב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' מתאחרת עד יום י' ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט ול' וא' וב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' מתאחרת עד יום י"א ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט ול' וא' וב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א מתאחרת עד יום י"ב ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט ול' וא' וב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב מתאחרת עד יום י"ג ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט ול' וא' וב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג מתאחרת עד יום י"ד ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט ול' וא' וב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד מתאחרת עד יום ט"ו ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט ול' וא' וב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו מתאחרת עד יום ט"ז ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט ול' וא' וב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז מתאחרת עד יום י"ז ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט ול' וא' וב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז מתאחרת עד יום י"ח ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט ול' וא' וב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח מתאחרת עד יום י"ט ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט ול' וא' וב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט מתאחרת עד יום כ' ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט ול' וא' וב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' מתאחרת עד יום כ"א ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט ול' וא' וב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א מתאחרת עד יום כ"ב ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט ול' וא' וב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב מתאחרת עד יום כ"ג ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט ול' וא' וב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג מתאחרת עד יום כ"ד ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט ול' וא' וב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד מתאחרת עד יום כ"ה ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט ול' וא' וב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה מתאחרת עד יום כ"ו ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט ול' וא' וב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו מתאחרת עד יום כ"ז ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט ול' וא' וב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז מתאחרת עד יום כ"ח ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט ול' וא' וב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח מתאחרת עד יום כ"ט ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט ול' וא' וב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח וכ"ט מתאחרת עד יום ל' ואם חל ר"ח בשבת ויום ב' וג' וד' וה' וו' וז' וח' וט' וי' וי"א וי"ב וי"ג וי"ד וט"ו וט"ז וי"ז וי"ח וי"ט וכ' וכ"א וכ"ב וכ"ג וכ"ד וכ"ה וכ"ו וכ"ז וכ"ח ו

מרדכי

להם לשנות: אמ׳ רבא מריש הוה אמינ׳ האי פורס׳ תשמיש דתשמי׳ הוא פורסא יריעה שפורסין
סביבות הארון בפנים ור״י פיר׳ דפורסא היא יריע׳ על הארון מבחוץ לכסותו ולהכי ס״ד דרבא
דהוי תשמיש דתשמיש ושל ה״ר אביגדו׳ כהן לה״ר יצחק מוי״ה על בנין שבב״ה העשוי בבנין
אבני׳ בתוך חומה מזרחי׳ מפני שהיו מתקלקלין ספרי תורו׳ המונחו׳ מחמת לחלוח הקרק׳ ועשו
ארון עץ תלוש ומוניא מתוכו היטן ונתנום בחדש ומתקיימין בו יפה ושל השוא אם מותר להרום
את הראשון ולגנוז את אבניו כדין תשמישי קדושה כי מאחר שאין משתמשין אלא בארון עץ מה
נורך בשתי ארונו׳ הללו ופשיעותא אין שייך כאן והמקו׳ ברן לעמוד זה בפני זה: והשיב הר״י לא
שאלת אלא אם מותר להרום את הראשון ולגנוז את אבניו אבל פשיטא לך דיש בו משו׳ תשמישי
קדושה כך נרא׳ בעיני דאין בו משום תשמישי קדושה דאע״ג דארון ודאי יש בו משום תשמיש
קדושה דאמרי׳ פרק בני העיר מריש הוה אמינא האי פורסא תשמיש דתשמיש הוא וכ״פ דשב׳
נמי קרי ליה ארון הקדש כדתניא ר״ש ב״א אומר בעון שני דברים עמי הארץ מתי׳ על שקורין
לארון הקדש ארנא ולב״ה בית אלתא ארון הקדש מיקרי וש״מ תשמישי קדוש׳ הוא א״ה על נדון
זה דאתינא עלה נראה בעיני דלית ביה משום ארון הקדש שאני אומר אין קרוי ארון הקדש אלא
שעשוי כמין ארגז ולכבוד ולא לשמירה ותדע דרבא קרי ליה תיבה דא׳ רבא תיבו׳ דאירפט כו׳
אלתא דבב״ה גב לא מיקרי ארון הקד׳ אבל זה שהו׳ עשוי בבנין החומ׳ לשמיר׳ הוא עשוי ולא לכבוד
ס״ת וההיא לית ביה משו׳ תשמישי קדוש׳ ובדאמ׳ רבא גבי הני זכילי דחומשי כו׳ דקאמ׳ מ״ד הני
לאו לכבוד עביד אלא לנטורי בעלמא הוא דעבידי כאנדרונא בעלמא דמי קמשמע לן פי׳ קמשמ׳
לן דלאו לנטורי עבידי אלא לכבוד ותו נר׳ בעיני דהואיל שהיו מתקלקלי׳ ספרי תורות המונחי׳
בתוכו א״כ לא היה ראוי לתשמיש קדושה ולא חלה עליו שם קדוש׳ דהא לא מיקריא תשמישתי׳
דידיה אלא מזיק דידיה הואיל והו׳ מקלקלו: ועוד כתב ״בספ״ א״ז דבריך ליזה׳ שלא יהו משפחו׳
של ס״ת ושל נביאי׳ וכתובי׳ ושל שאר ספרי׳ שלא יהו שעטנז לפי שפעמי׳ מחת׳ בה ידיו שבורב׳
סביב ידיו בימי הקור בדתנן פרק בתר׳ דבלאי׳ מטפחת ספרי׳ אין בהם משום כלאי׳ ור׳ אליעזר
אומ׳ ובירוש׳ פסיק בר׳ אליעזר דאוסר: אין ״מוכרין ס״ת אפילו ישן ליקח בה חדש פי׳ ראבי״ה
דקאי אמתני׳ דאוקימנא בבפרים אי נמי בברבי׳ כדפירש לעיל אבל כל הני קדושות דמתני׳ אם
הם של יחיד יכול לעשות בהם כל מה שירצה דאדעתא דדידיה עבדינהו כדתזינא דאמר ר״א
ביון דאדעת׳ דידי קאתי מזבינגא ליה וכ״ת דיחיד המוכרו ליכא איסורא אבל אינו רוא סימן
ברכה כדאמר רבן שמעון בן גמליא: בני ״העיר שהלכו לעיר אחרת ופסקו עליה׳ צדקה כו׳
בתוספתא ובירושלמי גרסינן הכי בן עיר שפסק בעיר אחרת נותן עמהם בני העיר שפסקו
[בעיר אחרת] נותנין במקומם הילכך לא שנא פסקו עליה׳ ולא שנא פסקו מעצמן נותנין משו׳
חשד ומוזרין ונוטלין ונותנין לבני עיר וה״פ בני העיר שהלכו לעיר אחרת ופסקו עליהם צדקה
נותנין ביד נאמן שבירדו כדי שלא יחשדו׳ שפוסקין ואינ׳ נותנין ונשאל לרבינו מאי׳ על אח׳ שיש
בתוך קהל ועדה ואמר אם אשתוק עוד בקוביא אתן ה׳ זקוקין לצדק׳ וכן אמר כמה פעמי׳ ועבר
על נדרו ועתה שואלים הגבאים שבעירו ה׳ זקוקים והוא אומר שיתן חוץ לעיר מקום שהוא חפץ
והשיב נראה לי דבר פשוט שיתנ׳ בעירו ותניא בתוספתא ור״ש כם הביאה בפירושיו פרק חזקת
הבתים האות תנו מנה לב״ה ינתן לב״ה שהו׳ רגיל בה ואם רגיל בשניה׳ ינתן לשניה׳ וכן האומ׳
מאתים דינרי׳ לעניים ינתנו לעניי אותה העיר כו׳ מי׳ ההוא יש לדחות בש״מ שאמר כזוזת ולא
נודע מה היה דעתו דמשתמא אמרינן דעתיה הכי אבל היכא דפירש יעשה בפירושיו אבל נרא׳
לי ראי׳ מפ׳ בני העיר דקאמ׳ בני העיר שהלכו לעיר אחרת ופסקו עליה׳ צדקה ונותנין וכשיחזרו
לעיר׳ מביאי׳ אותם עמהם ומפרנסי׳ בם עניי עירם אלתא דאפי׳ בני העיר דחשיבי שלא להתבט׳
דעת׳ אבל בני העיר שהטילו עליה׳ צדק׳ אינם נריכין לתת מה שפסקו בעיר שפסקו לשם אע״פ
שהיחיד שהלך לעיר אחר׳ ופסקו עליו צדק׳ נרי׳ לתת אות׳ שם אפ״ה בני העיר שהלכו לעי אחר׳
ופסקו עליה׳ צדקה אינם חייבים ליתנם לשם אלתא אמרי׳ כיון דמרובי׳ הם לא בטלו דעתם אבל
דעת בני העיר אע״פ חייבין לפרנ׳ בה עניי עירם מדלא אמר מביאין אות׳ עמהם ומפרנסין
עניי עירם וכל מי שירצו אלתא דוקא עני׳ עירם וכ״ש אם פסקו בעירם שיתנו לעניי עיר׳ וכ״ש
שהיחיד שפסק שבריך ליתן לעניי עירו א וחכמים אומרים מוכרין ״אותו ממכר עולם חוץ
מד׳ דברים ופסק ראבי״ה דהוא הדין כל הני דארינן למכור אסור לארבע דברים: א״ר יהודה
ב״ה שחרב כו׳ כי ב״ה נקר׳ מקד׳ מעט בדלקמן בפירקין ולכך אסו׳ לבתוך דב׳ מב״ה דתני׳ בסיפ׳
מנין לנותן אבן מן ההיכל ומן המזבח ומן העזרה שהוא כלא תעשה תלמוד לומר ונתנתם את
מזבחותם לא תעשון כן ליי׳ אלהיכם ואם נתן ע״מ לבנות שרי דההיא נתינה בנין מיקרי ״מות׳
לאדם להשתין וכו׳ הגה מימי לא השתנתי בתוך ארבע אמות של תפלה פי׳ לא נהגתי היתר
על ידי שהייה כדי הילוך ארבע אמו׳ אלא הלכתי ארבע אמות עד כאן: מסקינן הכא ופרק מי
שמתו דהמשתין שוהה כדי הילוך ארבע אמות ומתפלל וגרסינן בירושלמי ר״י בשם ר׳ שמואל
בשם רב אדא המתפלל לא ירוק עד שיהלוך ארבע אמות: גרסינן בתלמוד ״שאלו לר׳ פרידא
נמה הארכת ימי׳ אמ׳ מימי לא בירכתי לפני כהן ופריך והא כל ת״ח שמברך לפניו כהן עם הארץ
חייב מיתה שנאמ׳ כל משנאי אהבו מות ומשנאי כי קאמר איהו בשוין והקשה ר״י מאי רבותיה
עשיטא שהכהן יקדים ויש לומר דלאו דוקא בשוין ממש אלא שניהם ת״ח ורבי פרידא גדול ממנו
הוה ואפ״ה לא בירך לפניו וא״ת ואכתי מאי רבותיה והלא הא דרב קרי בכהני היינו משום
דר״א ורב אמי בהני חשיבי דארעא דישראל הוו כייפי ליה בדאיתא פרק הניזקין ויש לומר דגם
רבי פרידא כל הכהנים בפופים לו אי נמי דוקא בקריאת התורה שתיקנו מפני דרכי שלו׳ דכהן
קורא ראשון הת׳ לא יקרא שום ישראל בכהני אא״כ הוה גדול הדור דכולהו כהני כייפי לי׳ והכא
נמי גבי ר׳ פריד׳ מיירי בברב׳ שבשעוד׳ דלא תקון בה מידי מפני דרכי שלו׳ לכך היה יכול לברך
לפני כהן הפחו׳ ממנו מי׳ אם רוצה לבבדו מעליותא הוא כיון דלאו עם הארץ הוא אבל אם הוא
ע״ה אין רשאי להקדי׳ לעצמו משו׳ ולמשנאי אהבו מות בקריאת התור׳ מסופק ר״י בת״ת ישראל
וכהן ע״ה אי זה יקדים כי לא מנינו דאיכא בקריא׳ משום ולמשנאי אהבו מות: ונר׳ דבסעודה
אם החכם ישראל מקדים את הכהן ע״ה לברך לפניו דרך חק ומשפט בכלל הכהונה על זה נאמ׳
ולמשנאי אבל אם החכם נתן רשות לכהן ע״ה לברך ברכת המוציא או ברב׳ המזון אין כאן בית
מיחוש דהא חכם יכול ליתן רשות ואפי׳ לישראל הפחות ממנו בדאי׳ בברכו׳ דרבי אמר לרב קום
משי ידך ומפר׳ התם דלענין ברכת מזונא קאמר ליה וכן בר קפרא שנתן רשו׳ לאחד מתלמידיו
לברך פרק כיצד מברכין וקפץ וברך על הפרגיות דה״ה ברב׳ המזון דיכול החכם להרשו׳ אפי׳
ע״ה אלתא שאין מזמנין על עם הארץ בדאית׳ פ״ג שאכלו ולפי מה שאין אנו נזהרין עתה בבירוף
ע״ה לזימון יכול חכם ליתן רשו׳ לכהן ע״ה לברך כיון שאינו מקדימו מעצמו לענין כהונה:
אין ״ישני׳ בהם מפרש ר״י דבל דבר שהוא לנורך ב״ה כמו בי״כ כדי לשומרו מותר בדאמ׳ פר׳
קמא דב״כ ועיילה לפורייה בגויה ועל דא סמכינן ניסן בב״ה כדי לשומרו:
הגה בתי כנסיו׳ של בבל על תנאי הן עשויין היינו על חרבנ׳ אבל לא בייסוכן כדאמר לקמן
דרבינא ורב אחא לא עיילו לבי כנשת׳ משום זילחא דמיטרא עד כאן: אין ״מרעין

בהם בהמ׳ אומר ר״י דמיירי בקרק׳ שלא חפרו בלל וא״ה אסור משו׳ בבודן של מתי׳ דאי בשאינו
קרקע עול׳ מאי קאזיל וחשיב הכל אסור בהנא׳ והגנות והאילנות שנוטעי׳ בבית הקברות מות׳
וליכא למיחש משום בבודן של תתים כיון שאינן על הקברים עכמן:
הגה ואם ליקט שורפן במקומן דאמרינן פרק נגמר הדין קבריה דרב שקלי מיני עפרא
לאישתא בת יומא התם כיון דלרפואה עבד אין זה קלות ראש: והא דשורפין במקומן
אין זה בבוד של מתי׳ אלא קנסא או משו׳ שלא יחשדוהו שמוליכו לבהמו עב״ה: ר״ח ״אדר שחל
להיות בשבת מוציאין שלשה ס״ת כו׳ ומפטיר קורא בבי תשא ומפטיר בשקלי׳: וזה הכלל לעול׳
המפטיר הולך לאחר הפרש׳ שקרא באחרונה ויש חולקין עליו ואומר להפטיר בר״ח משו׳ דתדיר
ושאינו תדי׳ תדיר קודם ולית׳ דאדרבה דר״ח קורא קוד׳ משו׳ תדיר והמפטיר מפטיר בדסליק
מיניה וכ״פ ר״י פ״ב דשב׳ בשבת ור״ח וחנוב׳: ר״ח טבת שחל להיות בחנוכה בשב׳ כו׳ במ״ס
איתא דמפטי׳ בר״ח וכן העיד ה״ר שמואל מפי אביו ר׳ דוד שמפטירין בר״ח ואע״ג דר״ח אדר
שחל להיות בשבת מפטירין ביהוידע היינו משום דבלל בה של ר״ח ושל שקלי׳ כדר׳ טבי ומהאי
טעת׳ מפטירין בר״ח ניסן שחל להיו׳ בשב׳ בראשון בא׳ לחדש אבל הפטרה דלא משתעי בדר״ח
בלל בדחית מפני ר״ח חדא דתדיר קודם ותו לפרסם שהוקבע ר״ח בזמנו בדאמרי׳ פר׳ החליל
ר״ח שחל להיות בשבת שיר של חדש דוחה שיר של שבת מא׳ דוחה להקדים ואמאי תדיר ושאינו
תדיר תדיר קודם א״ר יוחנן לידע שהוקבע ר״ח בזמנו אבל בסידור רב עמרם יש שמפטיר
בגרות של זכריה וכ״פ ר״י בר׳ יהודה וכ״פ ר״י פ״ב דשבת משום דפרסומי ניסא עדיף כתב
רבי׳ משולם חתן שחל להיות בר״ח מזקנים אתבונן מפטיר בשל ר״ח שכך יש בתשובתו: שאלתי
שבתו של חתן אם היה מארבע פרשיות הללו במה מפטירין והשיבני רבותי שבגרמייזא להפטי׳
של פרשה וכן היה מעשה בימי הקדוש ר״י והורה להפטיר בשל פרשה שהפטרות של פרשיות
בתובות בתלמוד וא לו הפטרה של חתן לא מנינו בתלמוד אלא שמחה בעלמא עב״ל התשוב׳
ואשתקד ישבו זקני קהלינו ונתיישבו בדבר ונמנו וגמרו שלא לדחו׳ הפטרו׳ נ״ע אר״ק שד״ש
הואיל ופסק׳ רב כהנא ויש סמך מדברי רבותינו ומהת׳ מנינו למידק אם אירע הפטרת חתונה
בער״ח מפטירין מחר חדש משום שהיא בתובה בתלמוד עב״ל רבינו משולם: וכתב בס״א
וז״ל מעתה יש ללמוד דבל שכן שאין דוחין הפטרת ר״ח גופיה מפני הפטרת חתן ב וחתן הבא
בשבת רני עקרה יפטיר שוש אשיש ובשב׳ של עניה סוערה יפטיר רני עקר׳ ואם בא חתן בשב׳
של עניה סוער׳ יפטיר שוש אשיש שבבר אמר עניה סוער׳ בהפטר׳ של רני עקר׳ כתב ראבי״ה
מנהג ההפטרות לשתי פרשיות ביתד אמרו משום ר״י הלוי שהנהיג אביו בפרשה ראשונה ולא
בשניה לפי שיש בכל הפטרה ראשונה מעין פרשה ראשונה ושניה בגון נעמן יש בה מעין אשה
כי תזריע ותורת מנורע זהו שנה פשוטה ובשנת העיבור היה שבת הגדול בזאת תהי׳ והפטירו
רבותינו בארבעה אנשים לפי שבאשה כי תזריע לא יכלו להפטיר בנעמן לפי שהיתה פרשת
החדש עב״ל: ובמנהגים מנאתי כל פרשיות הסמוכות מפטירין הפטרה של אחרונה חוץ
מאחרי מות וקדושי׳ שאז מפטירין הלא בבני כושיים שהיא הפטרה של פרשה ראשונה מפני
שהפטרה של פרשה שניה מזהרת מתועבות ירושלם: בר״ה אין לתמוה למה לא יתחיל בתחל׳
פרשת המועדות שור או כשב או עז כמו שעושין בפסח וכחג דיש לומר דבפסח וכסוכות ראוי
לקרות כל פרשת המועדות לפי שהם רגלים ועוד דמתנות עניי׳ דכתיב׳ מיקמי בחדש השביעי
שייכי טפי לפסח דהו׳ תחלת הקליר ולחג דהוי זמן אסיף ומאי שייכי לר״ה וכגמ׳ מסיק דקורין
ביום ראשון וה׳ פקד וביום שני עקידה: ושאר כל ימות החג קורא בקרבנו החג תי׳ דבכל י״ט
אנו מוציאין שני ספרי׳ וקורין בו קרבן דמוס׳ ביומו וזה לא מנינו בתלמוד אך בסדר רב עמר׳
ישנו ואנו נוהגי׳ כן ע״פ הקבלה וקנת יש סמך מדאמרי׳ לקמן אמר אברהם לפני הקב״ה כו׳
כבר תקנתי להם סדר קרבנות כ״פ ר״י ור״א ר״ה הבי׳ ראיה מן הירוש׳ דגרסי׳ התם א״ר יצחק
נפחא שבת שחל להיות בחול המועד בין בפסח בין בסוכות קורין ראה אתה אומר אלי ומפטיר
קורא במוספין ובפסח מפטירין היתה עלי יד ה׳ וכסוכו׳ מפטירין שים פניך על גוג׳ משך תורא
כו׳ אומר ר׳ יצחק דזה הסדר לא ישתנה אלא בשחל פסח ביום ה׳ אז קורא ביום א׳ ב׳ משך תורא
וביום שבת שהוא יום ג׳ קורין ראה אתה אומר אלי ובכללה הוי פסל לך וביום דה״ו יקרא קדש
בכספא במדברא וטעמא לפי שיש לנו לקרות בסדר הכתובי׳ בתורה בכל מה שאנו יכולין ותה
שאנו קורין שור או כשב או עז ביום שני לפי שבתוב בו בחמשה עשר ופרש׳ בשלח שייכא ליום
השביעי שאז עברו את הים והשאר הם בסדר: בי״הב במנחה בשל עריות לפי שנפשו של אדם
מתאוה להם וישמעו וישובו ומפטירין ביונה שיש בה תשובה: בחג ביום ב מפטירין ויקהלו אל
המלך שלמה ויש מתחילין ותשלם כל המלאכה והבי איתא בירושלמי בחג בי״ט ראשון ושני
וקרובין אמשה עשר יום וי״ט שני אע״פ שהוא בבוד י״ט לא קרינן ספיקי היום וכל סדר
המועד פרש״י בסדר האלפסי וי״מ דסדר זה אינו נכון לפי שמשתנה בשביעי של חג אלא קורין ב׳
הראשוני׳ ספיקי היום ושני האחרוני׳ חוזרין וקורין ספיקי היום אמר רב הונא ר״ח שחל להיו׳
בא׳ בשבת מפטירין ויאמר לו יהונתן ואין לתמוה מ״ש דר״ח אדר וניסן שחל להיות בא׳ בשבת
דאין מפטירין מחר חדש וי״ל דמפטירין לפני ר״ח אדר בשקלי׳ דיהוידע והיא מוכח שבאותו
שבוע יהיה ר״ח אדר וכן הפטר׳ בראשון בא׳ לחדש היא מוכחת שבאות׳ שבוע יהיה ר״ח ניסן:
שנא׳ וידבר משה את מועדי ה׳ אל בני ישראל שאלו לרבינו איהו מפר״יש למה אין קורין המוספים
בשבת כמו בר״ח וברגלי׳ שקורין מעניינו של יום והשיב לפי שבל קריאתנו שאנו קורין לבפרה
הן באות בדאמרי׳ וידבר משה את מועדי ה׳ אל בני ישראל מנותי שיהו קורין כל א׳ בזמנו ואומר
כבר תקנתי לכם סדר קרבנות כל זמן שקורין לפני מעל׳ אני עליב׳ באילו הקרבת׳ ומוחל לכם
עוונותיב׳ הילכך בר״ח וברגלים שחטאת קריבה קבעוה לדורות אבל במוס׳ דשבת אין חטאת
קריבה לכן לא קבעוה לדורות: הגה וי״מ לפי שאין בה שלש׳ פסוקין ותי׳ ויתחילו כמו בר״ח
דמתחילין מלמעלה בפר׳ תמידין עב״ה: ר״ח אב שחל להיות בשבת מפטירין חדשיב׳ ומועדיכם
היינו הפטר׳ חזון ישעיה ואנו אין נוהגין אלא שמעו דבר ה׳ בירמי׳ ובשב׳ שלפני ט״ב חזון ישעיהו
וכן אנו נוהגין ע״פ הפסיקת׳ דש״ח נו״ע אר״ק שד״ש ג׳ דפורעניו׳ דמניחין התלמו׳ ועושין
ע״פ המדרש שהרי קאמר בשמעתא בתעניות קורין ברכות וקללות ואנו נוהגין לקרות ויחל
ע״פ מ״ס דברי חכמים בדרבנות שכתוב שם סתם בתענית של ט״ב ובז׳ אחרונות של עניית
נשמים קורין ברכות וקללות אבל תעניות אחרים קורין ויחל ומפטיר דרשו ומי׳ בט״ב נהגינן
בתלמודא דידן למיקרי כי תוליד בנים ובני בנים ולהפטור אסוף אסיף׳ ואי מיקלע ר״ח אלול
בשבת אין מפטירין השמים כסאי כי אין מדלגין ז׳ דנחמות ובשפי״ ירא נהגו לדלג ז׳ דנחמות
מפני השמים כסאי ומפני ויאמר לו יהונתן שהן בתובות בתלמוד: הגה ובפסחים פרק כל
שעה בדבור אבל עושין ממנו תכריכין פי׳ התו׳ ובכמה דברים אנו סומכין על ספרי חינוכים
ואנו מפטירין השמים כסאי ע״פ פסיקתא עב״ל: וגם ראיתי כתוב שהר״ם ז״ל נוה להפטיר
השמי׳ כסאי עב״ה: תני׳ בשהוא מתחיל מתחי׳ בפסוק שלפניה לאו דוקא פסוק א׳ דהא יש שם
פרשה ואין משיירין ומתחילין בפרשה פחות מג׳ פסוקים כתב ראבי״ה נהגו העם שקורין ברוך
אתה בבואיך וברוך אתה בצאתך וחוזר וכופלו

חדושי אנשי שם

מהרים א והא דאמרינן פ״ק דערכין עד שלא באות ליד גבאי רשאי לשנות׳ אין פי׳ רשאי לשנות למצוה אחרת וכל שבן לפחותה ממנה דבל מה דאתי אדעתא דידהו אתי וכלבד שלא ישנוה לדבר הרשות בדאיתא התם
והנודר עצמו אפי׳ ממצוה לא ופי׳ עד שלא באת ליד גבאי רשאי לשנותה היינו ללוותה ולבורע׳ לאחר זמן וכן מוכח שם כל השמועה מאיר בר׳ ברוך זל״הה: ב פיר׳ לפ׳ נח שהפטר׳ שלה רני עקרה עד כי
פארך בין לפרשת כי תצא שהפטרה שלה ג״כ רני עקרה בלבד עד אמר מרחוך ה׳ ויהיה הפטרת רני בשתי אלה בשאירע בהם הפטרה חתן שהרי יש לה תשלומין כיבד לפרשת נח ישלים רני לפרשת כי תצא בשתניע לאחריה
ולפרש׳ כי תצא בשתבא בה חתונה יקדים להפטיר בשבת פר׳ ראה שלפני׳ שדינה להתחיל עניה סוערה יתחיל ברני עקרה ויסיר עד מרחוך כמו שהפטיר בפרשת נח ׳ כדי שתהא פרשת כי תצא פנויה להפטרת החתן:
ואם בא חתן בשבת של עניה סוערה דהיינו פרשת ראה ופטיר הפטרה של חתן שהיא שוש אשיש מ״מ שהרי בבר אמר עניה סוערה בהפטר׳ של רני עקרה דהיינו בפרשת נח ׳ ושמבו׳ על אותה הפטרה אע״פ שודאי לבתחל׳
לא לשם תשלומין של עניה סוערה בתכוין אלא שבך דינה של שבת פר׳ נח להפטיר ברני עקרה עד כי פארך ותהיה עניה סוערה בכללה לעולם ׳ וא״ת לפרשת כי תצא שדינה להפטיר רני בשתניע בה חתונה למה יקדים
לה תשלומין לשבת ראה שלפניה ישמוך ג״כ על הפטרת נח וי״ל מאי דאפשר לתקן מתקנינן והיכא דלא אפשר לתקן בגון שבא חתן בשבת ראה שהיא הפטרת עניה סוערה הרי סומך על שהפטיר אותה בשבת של פרשת נח אבל
תימא דגם עניה סוערה יש לתקן ע״י תשלומין לאחריה בפרשת כי תצא שאין דינה להפטיר אלא עד אמר מרחוך וישלומנ׳ לתשלומי עד כי פארך ועיין בתשובות מהרי״ל סי׳ ל״ט:

סליקו להו בני העיר וסליקא לה מסכת מגילה

תוספתא ממסכת מגילה

כרכין שמוקפין חומה מימות יהושע בן נון קורין בחמשה עשר ר' יהודה כן בתירא אומר מימות מרדכי ואסתר ר' יוסי כר' יהודה נוהגין כן בשושן הבירה שחומה חומה מימות יהושע בן נון אלא משפחה ומשפחה מדינה ומדינה עיר ועיר שמסתפקין לכרך ואקרתן שמוקפין חומה מיהושע בן נון : היתה קרובה לכרך ואינה מוקפת חומה קורין בה כמוקפת חומה בעבר שבת כרכין שמוקפין חומה מקדימין ליום הכניסה ועיירות גדולות קורין כן כדי ר' יוסי אומר אלו ואלו אי אתה יכול שיהו כל הכרכים לפני עיירות גדולות קורין עשרה כן כדי שיהו כל הכפרים מקדימין ליום הכניסה ועיירות גדולות קורין כפר שבת ומוקפין חומה לאחר שבת ר' אומר אלו ואלו אי אתה יכול שיהו כל הכרכים לפני עיירות גדולות מתקומץ יתמו ליום הכניסה : ר' יהודה לאומתי מקום שנכנסין בשני ובחמישי אבל מקומות שאין נכנסין לה בשני ולא בחמישי אוחלי שיהו לפני עיירות גדולות ולא מאחרין יותר מליל חמשה עשר ר' יוסי בר' חנינה ר' יהודה ורבי מאחרין ולא מקדימין חב"ד מאחרי מקדימין ולא מאחרין אלא מקדימין ולא מאחרין את המגילה ונוהגין ואחלקין כו ליום שהוא שביעי שבו שהוא מקדים את המגילה ועושה אותו יום שהוא שביעי שבו יום הכפורים ועשירית לתשרי מגילה שבת ראשית השנה נוהגים ועושה ועוד לקיים את הפסוקים כאחד מגביה פורים לפורים והנכנסת העיר לחומה העיר אין מקדקדין כחנניות פורים אבל לוקחין את השעלים ושותין ואוכלין לותן ואחותר על יפול לכיס של בדקה ר"ש אומר מנפנפת פורים של יפתח אומנו עני רבונה לפנדלו ר"ת מאחר אומר אלוה תשתו מחכירו ניקח כאן פירות ונ יקח כאן פנים כליס של יקח כאן פירות תפני שנוכל דעת התורה ר"ש בן אלעזר אומר תפסר"ת אלוה תשת מחכירו ניקח כאן חנוק של יקח כאן טלית טלית של יקח כאן חנוק תפני שנוכל דעת תלוה : קרמו את התגילה כאחד הר אסון ובתעברת שנה נריכין לקרותה כאחד הפני שכל מנות שנהגות כאחד הפני כוהגות כאחד הר אסון ובתעברת שנה נריכין לקרותה כאחד הפני שכל הקהל כאחד הר אסון ובתעברת שנה נריכין לקרותה כאחד הפני שכל מנות שנהגות כאחד הפני כוהגות כאחד הר אסון ובתעברת שנה נריכין לקרותה כאחד הפני שכל מנות שנ

סליקו להו פרק שלישי וסליקא לה מסכת מגילה

המאור ממסכת חגיגה

שהשמיטו הראשונים בדפוס סביונטא

פרק הכל חייבין

תנן התם אלו דברים אין להם שיעור וכו' ר' יוחנן דמכוונין תכו לות' דרחמין אין לו שיעור למעלה מכל יש לו שיעור למטה עד שבא ר' הושעיה ודייקה דרחמין אין לו שיעור לא למעלה ולא למטה סיר שלא בשיקר הרגל לכל חיות נתתי לה טריף למיתני מכל קרקן עלמו תם הבית יש לו שיעור ותפי' לב' ם' פ' שהיתה שלא בשקר הרגל ומשם דכתיב הקריבוהו נא לפחתיך תכל חכמי' לא פירשו בתחלתו תלת כדיקר הרגל שנא' כו כברכת הטם תלחיך ותתנו שיעור לפי חיתה שברכה וכעין זה רשות דהיינו שלא בשיקר הרגל לא פירשו בתחלתו' זו כלום ולא שחלקו על חיתה שהיה דמסתפא פתה דהכא בשיקר הרגל והכא שלא בשיקר הרגל וכלי תכל היינו מתחת כולל בלשון תחלות כדקי ניקיטו' פרוסת תן ה' תשה כרבי יוסף ז' :

פ"ק חומר בקדש ובתרומה הם בטהרות תחת מידות חברתה טהור וקרקע טהור בחזרי שתו פי' כגון שהציע זה על זה ולא הפסיק ביניהם כלום אלא שהציע זה על גבי זה ונגע בעליון שבהן שרץ או נבלה או שנגע בו אדם או כלי שנגע בשרץ או בנבלה או באדם הרי העליון טמא והתחתון טהור ואפילו נגע בתחתון שרץ או נבלה או

משקין

משקין

בית השלחין ת"ר את חג המצות תשמור לימד על החולו של מועד שאסור בעשיית מלאכה דברי ר' יאשיה ר' יונתן אמר ק"ו ומה ראשון ושביעי שאין קדושה לא לפניה ולא לאחריה אסורין בעשיית מלאכה חולו של מועד שיש קדוש לפניה ולאחריהם אינו דין שיהו אסורין בעשיית מלאכ ששת ימי בראשי יוכיחו שיש קדושה לפניהם ולאחריהן ומותרין בעשיית מלאכה מה לשישת ימי בראשית שכן אין בהן קרבן מוסף תאמר בחולו של מועד שיש בו קרבן מוסף ר"ח יוכיח שיש בו קרבן מוסף ומות בעשיית מלאכה מה לראש חדש שכן אינו קרוי מקרא קדש תאמר בחולו של מועד שכן קרוי מקרא קדש הואיל וקרוי מקרא קדש דין הוא שיהו אסורין בעשיית מלאכ תניא אידך כל מלאכת עבודה לא תעשו ליכוד על חילו של מועד שאסור בעשיית מלאכה דברי רבי יוסי הגלילי ר' עקיבא אומ' אינו צריך הרי הוא אומר אלה מועדי ה' מקרא קדש במה הכתוב מדבר אי בראשון כבר נאמ שבתון ואי בשמיני הרי כבר נאמר שבתון הא אין הכתוב מדבר אלא בחולו של מועד שאסור בעשיית מלאכ תניא אידך ששת ימים תאבל מיצות וביום השביעי עצר מה שביעי עצור אף ששי עצור אי מה שביעי עצור בבל מלאכ אף ששי עצור בבל מלאכ תלמוד לומ השביעי השביעי עצור בעשיי כל מלאכ ואין הששי עצור בכל מלאכ הרי שלא מסרן הכתוב אלא לחכמים לומר לך אי זה יום אסור ואי זה יום מות אי זו מלאכה אסורה ואי זו מלאכה מותרת כדתנן משקין בית השלחין במועד ובשביעית בין ממעין שיצא בתחילה בין ממעין שלא יצא בתחילה אבל אין משקין ממי הגשמי' לא ממי הקילון ואין עישין עוגיות לנפנים מאי משמע דהאי בית השלחין לישנא דצחותא הוא כדכתי' עיף יגע ומתרגמין משלהי ולאי ומאי משמע דבית הבעל לישנא דמיתיבותא הוא כדכתיב כי יבעל בחור בתולה יבעולך בניך ומתרגמין כמה דמיתותב עולם עם בתולתא כן יתתבון בנייך בניזי בית דישלחין אין בית דבעל לא מ"ט במקום פסידא שרו רבנן במקום טרוחא דהא לא שרו רבנן ואפילו במקום פסידא טירחא יתירא לא טרחינן דקתני אבל לא ממי הגשמים ולא ממי הקילון פיר' קילון כמו ביב :

בישלמא

משקין

בית השלחין ר"ר תשמור ז' ימים וכל המועד תשמור ללמד שהעשה שהוא מתחיל מן המלאכה : שבת ימי בראשית שבתות מן כל טוב ושבת בין שני שבתות בין יוסי קדוש לפניה ר"ח אסור כל מלאכה כו' : כל מלאכת עבודה לא תעשו ומפרש לה ואיזו היא מלאכת עבודה כל מלאכה שצריכה לאומנות ואינה יכולה לעשות מערב יו"ט : ימים מקריבין אתם וגו' למד על חולו של מועד : ומכי דריש לה הכא מעלמא ז' ימים וכתב הרמב"ן ז"ל שהוא מדברי סופרים כדי שלא יבואו לחלל יו"ט ראשון בשבת ע"י שיעשו מלאכתם ביום ששי ומקרא זה אסמכתא בעלמא הוא ועליה קאמר מך מתני' נמי : מקרא קדש משמע קדושה בעלמא ר"ש אומר מקרא קדש מלמד שנקרא עליו שם מלאכה : עשר מלאכות נדחקו בירושלם ולא הותרו אלא לצורך המועד : כגון שחיטה ומליקה והפשט והבערה וזריקת דם וקטר אברים והקטר חלבים ומנחות ונסכים ומילה ותקוע בשופר : ואלו הן שלא נדחו אפיה ואפיה ואפילו בשבת אחת בשנה אפילו בשבת שחלה בה יו"ט ראשון ואפילו בשבת שחלה בה יו"ט שני ואפילו בשבת שחלה בה ערב יו"ט ואפילו בשבת שחלה בה ערב יו"ט שחל להיות בשבת ואפילו בשבת שחלה בה ערב יו"ט שחל להיות בשבת שחלה בה ערב יו"ט שחל להיות בשבת שחלה בה ערב יו"ט שחל להיות

בשלמא מי קילון איכא טירחא יתירה דצריך לאשקויי מינייה בדוול' אלא מי נשמי כאי טירחא' איכא אמר ר' אלעזר א"ר יוחנן גזירה מי נשמים אטו מי קילון רב אשי אמר מי נשמים נמי לידי מי קילון קא אתו ואמ"ר זירא נהרות המושכין מן אגמים מותרין להשקות מהם בחולו של מועד והוא דלא פסקי ת"ר הפסיקות והבריכות שנתמלאו מים מעי"ט אסור להשקות מהן בחולו של מועד ואם היתה אמת המים עוברת תחתיה מותר: אמר רב פפא והוא שרובה של אותה שדה שותה מאותה אמת המים רב אשי אמר אע"פ שאין רובה של אותה שדה שותה מאותה אמת המים כיון דקא משכה ואתיא טיבר אמ' אי לא שתיא בהד יומ' תשתי בתרי ותלת יומי ת"ר בריכה שנטפה משד' בית השלחין או מות' להשקות ממנו בית השרחין אחרת והא עביד דפסקא א"ר ירמיה עדיין היא מטפטפת אמר אביי והוא שלא פסק מעין ראשון תניא ר' שמעון בן מנסיא אומ' שתי ערונות זו למעלה מזו רואה ירדלה מן התחתונה וישקה את העליונ' יתר על כן א"ר אלעזר בר' שמעון אפילו ערונה אחת חציה נמוכה וחציה גבוהה לא ירדלה ממקו' נמוך למקו' גבוה ת"ר מדלין מים לירקות כדי לאבלן ואם בשביל ליפותן אסור: ואין עושין עוגיות לגפנים תניא ואלו הן עוגיות עושין לגפנים ברירין שבעיקרי זיתים ושבעיקרי גפנים והני

גר בשורה

רש"י

מימי קילון מימי של קילון סור עמוק של נשמי מי מכונסין לתוכו טירחת יתירה לנלות ולמועד קמ' דכני שניעים לו חייסין לטירחת יתירה: ואין עושין עוגיות לגפנים במועד משום טירחת יתירה ובוצין מיר סרקן נגמרת: ניק הבלתין מרך ס"ח ס"ו סור' קמ"ו עוגיות ובריכ' למי' קדוש' דמקיכות מיושב: פסולת מיני למפסיד כגון ניק הבלתין ערי במועד: פרווחת לף כגון ניק הבעל שאם היו מסקין לותו היה אסור לנטל פירותיו: ואפילו במקום פסידת כגון שלחין פשרה לף ערוגין דקקני אבל לף מימי קילון: מי נשמים שנתקבצו במועד במקום אחד אפי' טירחת יתירה: נוירה מי נשמים דלי יהי למיסרי נמי מי קילון לפי שכן מי נשמים ואינה מטה עירחת יתירה': מי נשמי' נמי דרכן להתקבע במקום עמוק וכיון שנטלו תניה בסמיכין והני מי קילון שנהרו' חריס' דלאלי נהר קטן: תנמי מי נשמים ניגרין ויש בהם רוב מים ונהרות המושכין ומקלחין מהן לת פסקי: פיסקו' חריגין שאין מתוקנין כבריכו' גומות מתוקנות יפים: ואפ"פ שנתמלאו מים מערב י"ט אסור להשקות במועד משום דמפסקי ואתי לאתויי שנהרות רחוקין: ואפ היכא דאית להו מים ממעין עומדין ביניהן מותר להשקות מהן ולא פסקי: תמר רב פפא אלי דקקני מותר והוא שרובה של אותה שדה יכולה להשקות מאותה אמת המים לולחי מיטושים יכול להשקות לת ערה ושייתי נהרת ריקנה: רב אחי אמר אע"פ שאין רובה של שדה יכולה להשקות מאותה אמת המים מותר: דקא משכה אותה המים מן המעיין אבא מימר אמר נעל השדה מה שתוכל להשקות כיום מאותה אמת המים והבריכות תשקה ומה שלא תוכל להשקות כיום אסור למחר עד ג' ימי' שיכנסו בתוכה וימשכו מן המעיין ותשקה: בריכה שנטפה אבא מבריכה שנשדה בית השלחין אחר מותר להשקות מהם היום זה ולא חייסינן לילף ערה ושייתי: והא עבידא דפסקא בריכה ראשונה ופסקה נמי בריכה זו: ת"ר ירמיה בל ומן שטפטפת בריכה ראשונה כזו מותר היאנה אבל אינה מטפטפת אין מותר להשקות מהן ת"ש דתניא רחצון מותר להשקות מהן ואפילו מעין רחצון מותר להשקות מהן ואפילו מעין שטפטפת: רחצון אמר להשקות מהן ולא לשתות מהן: לת ילפה ואפילו רחצונה שבתוכה שטפטפת נתוכה: ערוגות ערוגת ירק: לת ילפה מן הפסיקות שבתוכה ושקה לתוקה גבוה להזו שירחת יתירה: הבי גרסי' מדלין לירקו' כדי לאוכלן כדי שיהו לחין מחמת השקאה ויהו יפין לאוכלן במועד: ליפותן אינהו הירקו' אסור להדיוחי הוא: דרך נפיס לעשות עוגיות להתכנס מים: עוגיות עגול סביב כמו עב עוגה ועמד בתוכה תמר שרגילין לעשות להתכנס בו מים ושתין מרגלין בקרקע שנתן המים הולכים סביבות השדה ומשקה לשדה והכי מרגלין קרי לתמר בתוקי

לפי שיש לתן רוחב לתמר נרוס תמר:

קילון לפי שסח מי נשמים ואוכל מקום שירחת יתירה עם מי נשמים נמי דרכן ליתנם במקום עמוק ובין שטיטלו מניין העמיק ומזו לתן מי קילון כלומר שרי לטלוטן נולי כדמפרש נמתני' והוי טירחת יתירה: המוכרים תן תפחמים שסח נקבלים ממי נשמים: והוא לת פסקי כלומר שיש נהם שפע מים ואולת נהת דרך לת תקי לת תקר מנו נוזר לת למיירי נמיטוע מי נשמי' לנל כל היכת שיש נהם שפע מים לת גזרינן לטו פסקי שנריכין לטלו: הפסיקו' פירוש מרגלין אותן מקומות: בריכות מתוקנות יפה: לתסור להשקות מקום הפסקי ואלו לאתויי מנהרות רחוקות ואם היכא דאית להו מים ממעין נוטף עובר בניהם נכל עת מותר להשקות מהם נמועד ואפ היכא דאית להו מים ממעין עומדין ולא נוטף עובר בניהם נכל עת מותר להשקות מהם נמועד: והוא שרובה של אותה שדה יכולה להשקות מאותה אמת המים זולתי כיון דמטפטפת יכול להשקות מן הבריכות לת טרח להניח מנהרות רחוקות: רב אחי אמר אע"פ ובנו' כיון דקא משכה ואתיא מן המעין מימר אמר כעל השדה כל מה שתוכל להשקות היום מאותה המים והבריכו' תשקה ומה שלא תוכל להשקות היום מאותה המים תניח עד למחר או עד שלש ימים שיכנסו מי המעין ותשקה: הלכך כיולנך מותר לת טרח לאתויי ובקא מרח"ב כד ו"ל דתוקק כשאותה המים עוברת נתוך הבריכה לת עיילי לנווה לף ע"פ דעייליה לשדה לתסור לתיכף למיחם דילמת תתי למטרת ולאתויי: בריכה שנטפה פיר' כגון שיש נה ב' שדות בית השלחין שמוריד יש שם בריכ' שמקבל ממי המעיין ו' למעלה מן בקלה העליונ' כמורד יש שם בריכ' שמקבל ממי העליונה מותר להשקות מהם התחתונה ומשקה שלשה מעבר לתוך הבריכה והוקק בשבה שבין העליונה עדיין נוטפת ומתמלאת לתוך הבריכה והוא שהמעיין מושך לל השדה ומשקה תוקה כדין שהוא ליה כמו שהולך

המעיין העליון לל השדה התחתונה ומשקה לנלא מתמיניה של עליונה: ישרתי ערוגות פיר' של ירק ובתחתן גבוהה מהבריכה נאין המים יכולין לעלות לערוגה העליונה נלא על ידי זריקה שזורק נכלי מזו לזו וקמ"ל נגבייתה זו שאע"פ שאין נוטפה נלא מעט לפי שהוא לפי שהוא מצוי לעירחת ולא קיימא כשתי ערוגות הוא לתסור שהן רחוקות זו מזו נלא

והני מילי חדתי אבל עתיקי שרי : מתני' ר' אליעזר בן עזריה אומר אין עושין את האמה בתחלה במועד ובשביעית וחכמי אומרי עושין את האמה בתחלה במוע' ובשביעית ומתקנין את המקולקלות במועד ומתקנין את קלקולי המים שברשות הרבים וחוטטין אותן ומתקנין את הדרכים ואת הרחובות את מקואות המי' ועושין כל צרכי הרבים ומציינין על הקברות ויוצאין (אף) על הכלאים : גמ' ומתקני' את המקלקלות אמר רבי אבהו שאם הית' עמוקה טפח מעמידה על ששה טפחי' אביי שרא להו לבני בי הרמך לסחיפי נהרא רבי ירמיה שרא להו לבני סכותא למכרא להו נהרא טמימ' רב אשי שרא להו לבני מתא מחסי לאקדוחי נהר בירן אמר כיון דרבי' שתו מיניה כדרבים נינהו ותנן עושין כל צרכי הרבים : ומתקנין את קלקולי המים שברשות הרבים וחוטטין אותן: חטיטה אין חפירה לא אמ' ר' יעקב א"ר יוחנן לא שנו אא שאין רבים צריכי' להם אבל רבים צריכין להם אפילו חפירה נמי מות' והוא הדין לבורות שיחין ומערות של רבים ובורות שיחין ומערו' של יחיד חוטטין אות' ושפין את סדקיהן אבל לא חיפרים אפי' כשהיחיד צרי' להם ואם אינו צרי' להם אין חוטטין אותן ואין שפין את סדקיהן ואין צרי לומ' שאין חופרין אבל כונסין לתוכה מים ואע"פ שאינו צרי' להם : ועושין כל צרכי הרבים : ת"ר יוצאין לקיוץ את הדרכים ולתקן הרחובות ואת האסטרטות ולמוד

רש"י

בחדתי חדשו' אסיר לעשות' בתחלת המועד : בעתיקי שנתקלקלו ונפל עפר לתוכו מתקנין אותן במועד : מתני' בתחלה אם לא היה מעולם אין עושין אותה מתחלה במועד משום עירחא יתירה : ובשביעית מפני שנראה בחופר כדמפ' בגמ' : וחכמים אומרים עושין אותה בתחלה בשביעית דלא הויא עבודה ובמוע' אם היתה מקולקלת שנפל לתוכה עפר ואינה מקלח' מתקנים אותה אבל בתחל' אין עושין אותה במועד : קלקולי המים המכונסין לשתייה : חוטטין מנקין כמו שעושין הבורו' : מציינין בסיד שממחה ושופך כדמפ' בגמרא בפרק מרובה מידת של קברות בסיד ממחה ושופך סי' להולכי שהרות שלא יעברו שם מפני עומא' אהל : ויוצאין שלוחי ב"ד במועד לעיין בשדות אם נזרעו כלאים עוקרים אותו : גמ' שאם היתה עמוקה טפח שנתקלקלה ונתמלאה עד שעמדה טפח או שאין בה אלא טפח שלא חפר בה אלא טפח מתקנין אותה ומעמידן אותה על ו' טפחי : הרמך שם הכפר : לשחופי לנקות מחמת עפר ולרורות שנפלו בו קור"יר בלעז : סכותא כך שמה : למיכרא נהרא טמימא לברות נהר שנטמם מחמת רוב עפר ולרורות שנפלו בו ומעבבין את המי מלקלח : לאקדוחי לשון מקדח כל נקב להרחיב כדי שיקלחו מימיו יפה ועירחא יתירא הוא : ומתקנין את קלקולי המים כגון בורות שיחין ומערות המיוחדין לשתיה אם נתקלקל מקורו מתקנין אותן כדי שיוצו מימיו ויש בהם טורח לתקנן יותר מקלקולי אמה ולפי שהן לשתייה מותר לתקנן : חוטטין אם יש שם צרור או עפר בשולי הבור יכול ליטלה להעמיקה כדי שתמל' מקו' החרין מים : חפירה לא לחפור בור מתחלה בניחותא : ל"ש חטיטה אין חפירה לא : שאין רבים צריכין שיש להם שאר מים לשתות מהן והאי דקתני ברשות הרבים לאו משום דרבים צריכין להם אלא של רבים לשתיי' : לקוץ דשפ"ציר כמו חשרש דרצלייר ליטול קוצים מן הדרכי' : רחובות שיושבים שם בני העיר : אסטרטות שווקים לשחורה אם נתקלקלו שיש בהן גומו' מתקנין אותם במועד :

ולמוד

קעביד ואפי' הוה ביה פסידא פורתא לא חייש לה הילכך אסרינן משו' טירחא וכן דעת הרא"ב ז"ל שהקשה ממתני' דלא שרינן מי קילין עלה דרב דימי מנהר דפא דאמר וופתק הביתא משום דחייש לפסידא ואע"ג דאיכ' טירחא יתירא וכן בס"ב אסקינא דכל דבר האבד מותר אפי' במחובר ואפי' בטירחא והכא אסרינן אפי' טירחא זוט' כגון פרוגה אחת הציה נמוכה והציה גבוהה ותירן ז"ל דכל ענין זה נמסר לחכמי' והם ראו שלא כל הפנים אוים אלא לפי אבדתו התירו את טרחו וכך שיעורו טורח מי קילין אינו ראוי לפסידת בית השלחין וכן לא שוה פסידא דערוגה לטירחא דהדלאה דכיון דערוגה שבצדה שותה קו לא הויא פסידא לאידך ועירח' יותר מפסידא משא"כ בחנגא דשערי דחצדו ליה לרב הונא בחולא דמועד דעדיף פסידי' מטרחיה וכן שיערו זפיתת חבית להיות כנגד הפסד יינה ומותר וכל דבר שהוא לצורך המועד ואין לו מה יאכל התירו בו בלא טורח ובלא שנוי : בריבו' שבעיקרי הזיתי' הן חרילן שעושין סביבו' הנפן להתקבץ שם מים : ועוביאות לשון עוגה ונתב הרא"ב ז"ל בפי' בריבין שבעיקרי הזיתים כלומר בורות קטנים שבעיקרי זתים כן נראה לי שהוא ברי"ש ויד הבריר ד' טפחים השנוי בסוף מסכת בלי' גם הוא כ"ל דהוא ברי"ש עכ"ל : חדתי אסיר משום טירחא : עתיקין שנתקלקלו ונפל עפר לתוכן מתקנים אותן במועד דליכא טירחא כולי האי : מתני' אין עושין את האמה פירש רגילין לעשות חרילין בקרק' שבהם המים הולכות סביבות הסד ומשקות אותו והנקדרינין קרי אמה לפי שיש להם רחב אמה ועמק אמה : בתחלה אם לא היתה מעולם אין עושי' אותה מתחלה במועד משום טירח' יתירא ובשביעית מפני שנראית בחופר כדמפרש בגמרא וחכמים וכו' דכל שנראה בחופר לא הוי עבוד' דעודר לא הוי כיון דמשליך את העפר למרחוק והעודר מנית במקומו : ומתקנין את המקולקלות במוע' אם היתה מקולקל' שנפל לתוכה עפר ואינה מקלחת מתקנין אותה דלא חשיבא מלאכה אבל בתחל' אין עושין אותה במועד : קלקולי המים מים המכונסי' בגומות לשתו' מהן ונמשכין בתוכה זבילי רשות הרבים המקלקלים את המים לשתות מהן ומתקנין וסותמין את החרילין שבהם הולך הזבל לבור : וחוטטין אותן מנקרין אותן כעין שאר בורות בעלמ' אישקור"יר בלעז : את הדרכי' שנתקלקלו מחמת רוב הבשמים מתקנין אותן בצרור ובסיד כעין שעושין ברוב עיירות : הרחובות שאחרי בתיהם ששם מעיילין ילדים וילדות : ואת מקוואת כדמפר' לקמן שאם אין בו ארבעי' סאה מרגילין לתוכו ארבעי' סאה וכל הני צרכי הרבי' הם : ועושין כל צרכי הרבים בגמ' מפ' לאיתויי מאי : ומציינין דליכ' טירחא יתירא : ציון היו סדין הקברות בסיד סימן לעשאי שהרות שלא יעברו שם : ויוצאי' על הכלאים לא משום טירחא נקטיה דליכא טירחא מידי במה שהוא יוצא אלא ה"ק זמן יציאת כלאים הוא בחולו של מועד של פסח ואין לב"ד לשלוח קוד' לכן ולהכי פריך בגמר' אטו אכלאים בחולו של מועד נפקי והא בע"ו נפקי אבל אאינך לא פרכינן : גמ' מעמידה על ו' טפחים פי' שמעמיק' יותר ה' טפחים שבבר היתה עמוקה טפח ודוקא טפח אבל פחות מטפח בסתומה דמיא ואשו' לחפרה לבתחל' וכן אם היתה עמוקה טפחיים לא שרינן להעמיק עוד ה' להשלים ו' לפי שדרך אמת המים סני שתהא גבוהה שתי אמות שהמים נמשכין לתוכה ועוד בכל שהוא עמוק יותר מאמה אינא טירחא יתירא להשליך העפר לחון : לשחופי נהרא כמו מעד סוחף התיר להעמיק בית מודרון כדי שירד בכח : למכרא ר' ירמיה היתר יותר לחפור אע"פ שהיה נסתם לגמרי מפני צורך רבים ולאקדוחי להרויח נקב המעין כדי שיקלחו מימיו יפה וי"מ לאקדוחי את גדרותיו ולהניאו דרך חרין אל העיר לפי שהיה הנהר רחוק מהעיר ועכשיו ישתו בני העיר ממנו וכתב הרא"ב ז"ל בפירושיו כל אלה אף ע"פ שהוא טורח גדול ופרהסיא וכיון מלאכה במועד אפ"ה התירו מפני שהוא עסק רבים וכל צרכי רבים אינם נגמרים כי אם בשעת הבטלה משום דדמו לקדירה דשותפי ובשעה שהם בעלים מתחברים כולם ועושים ומ"מ צורך המועד הוא עוד אפשר לומר שלא היה צורך המועד ומיהו יש הפרש בצרכי רבים בין מעש' אומן למעשה הדיוט דכל אלה המעשים דבני הרמך וכו' מעשה הדיוט הם כי החפירה ההיא אינה אומנות אבל בחפירת בורות שיחין ומערות שמלאכת אומן הוא לעוות הרבה שיחזיקו המים ולפיכך בעינן שיהו רבים צריכין להם במועד : חטיטה אין חפירה לא פי' לחפור בורות לבתחילה : ושפין את סדקיהן בסיד כדי שיכילו המים כדאמרן בור סיד שאינו מאבד טפח : אבל כונסין וכו' שמקבצין מימי הבשמים שמקבלים בכלים בשיורדין מן הגגים ומוליכין לבורות שיחין ומערות ואע"פ שיש בהם כבר מים די לכל ימי הרגל מותר לפי שאין בזה טורח מרובה : לקוץ את הדרכים פירש ליטול קוצי הדרכי' כדי שלא יזוקו בהם רבים : אסטרטות שווקים לשחורה : רחובות מקום שמברין שם את האבלים בשחוזרים מן הקבר ומתקנין שלא יהיה בהם שום הזק :

למוד

ר"ש תדרה אבר ער עזרה

ולמוד את המקיאו כל מקוה שאין בה ארבעי סאה כרגלין לתוכו ארבעים סאה ומנין שאם לא יצאו ולא עשו כל אלו שבל דמי שנשפכים שם מעלה עליהם הכתוב כאלו הם שפכום שנאמר יוהיה עליך דמים: ומציינן על הקברו א"ר שמעון בן פזי רמז לציון הקברו מן התורה מנין ת"ל יוראה עצם אדם ובנה אצלו ציון רבי אבהו אמר מהכא יוטמא טמא יקרא טומאה קראה לו ואומרת לו פרוש אביי אמר מהכא יולפני עור לא תתן מכשול: ויוציאן אף על הכלאים מ"ש בחולו של מועד א"ר עקיב' א"ר יוחנן משו שכר פעולה דמולין נבן: מתני' ר' אליעזר בן יעקב אומר יומושבין את המיאילן לאילן ובלבד שלא ישקו את כל השדה כולה: גמ' מנלן דלמלאך לוקחם מים ואין ניכרין דכתיב זרעים שלא שתו מלפני המועד לא ישקום במועד וחכמים מתירין בזה ובזה: גמ' אמר רב יהודה ואם היתה שדה מטוננת מותר תניא נמי הכי וכו' ומסתברא דהלכתא כר' אליעזר בן יעקב ואע"ג דהוא יחיד במקום רבים הלכה שמיעתא דרב יהודה כוותי' אלא דקאמר ואם היתה שדה מטוננת כיתר והא דתניא רבינא ואמ"ש מ"ם אי תרבינ' שרי לתרבוצי בתילא דמועד אקשיה ליה שד' נריד מ"ט לא אפלא לשוויי חרפא ה"ג אפלא לשוויי חרפא ולא פריק: כותני' צדין את האישות ויאת העכברים בשדה האילן ובשדה הלבן כדרכו בסיעד ובשביעית ר' יהודה אומר בשדה אילן כדרכו ובשדה הלבן שלא כדרכו ופקרין את הפרצה במועד ובשביעית בונה כדרכו: גמ'

מתני' מי שהיו לו שני בתי בתים זה בצד זה ונפל אחד מהן ובנה אחד מהן ונפל השני ובנה אחד מהן ונפל השלישי ובנה אחד מהן ונפל הרביעי ובנה אחד מהן ונפל החמישי ובנה אחד מהן ונפל הששי ובנה אחד מהן ונפל השביעי ובנה אחד מהן ונפל השמיני ובנה אחד מהן ונפל התשיעי ובנה אחד מהן ונפל העשירי ובנה אחד מהן ונפל האחד עשר ובנה אחד מהן ונפל השנים עשר ובנה אחד מהן ונפל השלשה עשר ובנה אחד מהן ונפל הארבעה עשר ובנה אחד מהן ונפל החמשה עשר ובנה אחד מהן ונפל הששה עשר ובנה אחד מהן ונפל השבעה עשר ובנה אחד מהן ונפל השמונה עשר ובנה אחד מהן ונפל התשעה עשר ובנה אחד מהן ונפל העשרים ובנה אחד מהן ונפל העשרים ואחד ובנה אחד מהן ונפל העשרים ושנים ובנה אחד מהן ונפל העשרים ושלשה ובנה אחד מהן ונפל העשרים וארבעה ובנה אחד מהן ונפל העשרים וחמשה ובנה אחד מהן ונפל העשרים וששה ובנה אחד מהן ונפל העשרים ושבעה ובנה אחד מהן ונפל העשרים ושמונה ובנה אחד מהן ונפל העשרים ותשעה ובנה אחד מהן ונפל השלשים ובנה אחד מהן ונפל השלשים ואחד ובנה אחד מהן ונפל השלשים ושנים ובנה אחד מהן ונפל השלשים ושלשה ובנה אחד מהן ונפל השלשים וארבעה ובנה אחד מהן ונפל השלשים וחמשה ובנה אחד מהן ונפל השלשים וששה ובנה אחד מהן ונפל השלשים ושבעה ובנה אחד מהן ונפל השלשים ושמונה ובנה אחד מהן ונפל השלשים ותשעה ובנה אחד מהן ונפל הארבעים ובנה אחד מהן ונפל הארבעים ואחד ובנה אחד מהן ונפל הארבעים ושנים ובנה אחד מהן ונפל הארבעים ושלשה ובנה אחד מהן ונפל הארבעים וארבעה ובנה אחד מהן ונפל הארבעים וחמשה ובנה אחד מהן ונפל הארבעים וששה ובנה אחד מהן ונפל הארבעים ושבעה ובנה אחד מהן ונפל הארבעים ושמונה ובנה אחד מהן ונפל הארבעים ותשעה ובנה אחד מהן ונפל החמשים ובנה אחד מהן ונפל החמשים ואחד ובנה אחד מהן ונפל החמשים ושנים ובנה אחד מהן ונפל החמשים ושלשה ובנה אחד מהן ונפל החמשים וארבעה ובנה אחד מהן ונפל החמשים וחמשה ובנה אחד מהן ונפל החמשים וששה ובנה אחד מהן ונפל החמשים ושבעה ובנה אחד מהן ונפל החמשים ושמונה ובנה אחד מהן ונפל החמשים ותשעה ובנה אחד מהן ונפל הששים ובנה אחד מהן ונפל הששים ואחד ובנה אחד מהן ונפל הששים ושנים ובנה אחד מהן ונפל הששים ושלשה ובנה אחד מהן ונפל הששים וארבעה ובנה אחד מהן ונפל הששים וחמשה ובנה אחד מהן ונפל הששים וששה ובנה אחד מהן ונפל הששים ושבעה ובנה אחד מהן ונפל הששים ושמונה ובנה אחד מהן ונפל הששים ותשעה ובנה אחד מהן ונפל השבעים ובנה אחד מהן ונפל השבעים ואחד ובנה אחד מהן ונפל השבעים ושנים ובנה אחד מהן ונפל השבעים ושלשה ובנה אחד מהן ונפל השבעים וארבעה ובנה אחד מהן ונפל השבעים וחמשה ובנה אחד מהן ונפל השבעים וששה ובנה אחד מהן ונפל השבעים ושבעה ובנה אחד מהן ונפל השבעים ושמונה ובנה אחד מהן ונפל השבעים ותשעה ובנה אחד מהן ונפל השמונים ובנה אחד מהן ונפל השמונים ואחד ובנה אחד מהן ונפל השמונים ושנים ובנה אחד מהן ונפל השמונים ושלשה ובנה אחד מהן ונפל השמונים וארבעה ובנה אחד מהן ונפל השמונים וחמשה ובנה אחד מהן ונפל השמונים וששה ובנה אחד מהן ונפל השמונים ושבעה ובנה אחד מהן ונפל השמונים ושמונה ובנה אחד מהן ונפל השמונים ותשעה ובנה אחד מהן ונפל התשעים ובנה אחד מהן ונפל התשעים ואחד ובנה אחד מהן ונפל התשעים ושנים ובנה אחד מהן ונפל התשעים ושלשה ובנה אחד מהן ונפל התשעים וארבעה ובנה אחד מהן ונפל התשעים וחמשה ובנה אחד מהן ונפל התשעים וששה ובנה אחד מהן ונפל התשעים ושבעה ובנה אחד מהן ונפל התשעים ושמונה ובנה אחד מהן ונפל התשעים ותשעה ובנה אחד מהן ונפל המאה ובנה אחד מהן ונפל המאה ואחד ובנה אחד מהן ונפל המאה ושנים ובנה אחד מהן ונפל המאה ושלשה ובנה אחד מהן ונפל המאה וארבעה ובנה אחד מהן ונפל המאה וחמשה ובנה אחד מהן ונפל המאה וששה ובנה אחד מהן ונפל המאה ושבעה ובנה אחד מהן ונפל המאה ושמונה ובנה אחד מהן ונפל המאה ותשעה ובנה אחד מהן ונפל המאתים ובנה אחד מהן ונפל המאתים ואחד ובנה אחד מהן ונפל המאתים ושנים ובנה אחד מהן ונפל המאתים ושלשה ובנה אחד מהן ונפל המאתים וארבעה ובנה אחד מהן ונפל המאתים וחמשה ובנה אחד מהן ונפל המאתים וששה ובנה אחד מהן ונפל המאתים ושבעה ובנה אחד מהן ונפל המאתים ושמונה ובנה אחד מהן ונפל המאת

עין משפט

נמ' תוספ' פירוש שהיו שוות נכנסת בו ויוצאת ושם פורש המשנה והגמ' אינו חלק כדי שיתקבלו שמה ליטוש הרבה ולפעמי שנותן שם לובלין כדי שיהיו ויתחזו במשנה : בהגלח חלק נגה בוקל נגה לעגונים בעלמא הוא ומצי לית ליה דכר פלוגתי ושוקר כדרבו כר' נתן : לרשות הרבים כתב הרא"ש ז"ל לא נרסי ליה לפי שאין מקפי למבוי לו לחלר מוכר מפני שהכל סכר וכני ליוקי בירו כוכל בנוסה שום זבונה לרבו ובנציעים בוכה כדרבו ופ"ב ומחני כעין בתוכו כד

ולא יספדנו קודם לרגל שלשי יום ושמיני אבר לפי שאין המת משתכח מן הלב אלא לאחר ל' יום כאי ביניידו איכ ביניידו דקא עבדי בחנם:

כתני' "אין חופרין כוכין וקברות במועד אבל מחפנין את הכוכין ועושין נברכת במועד וארון עם המת בחצר ר' יהודה אוסר אלא אם כן יש עמו נסרים: גמ' אין חופרין כוכין וקברות במועד פי' להקבר בהן אחר המועד מאי כוכין ומאי קברות א"ר יהודה כוכין בחפיר וקברות בבנין תניא נמי הכי כוכין בחפיר וקברו בבנין אבל מחפנין את הכוכין כיצד מחפנין אמר רב יהודה שאם היה ארוך מקצרו במתניתא תנא מאריך בו ומרחיב בו: וארון עם המת בחצר תניי' דתנו רבנן עושין כל צרכי המת גוזזין לו שערו ומכבסין לו כסותו ועושין לו ארון ומנסרים המנסרי מערב י"ט רשב"ג אומר אף מביא נסרים ומנסרן בתוך ביתו והלכת כרשב"ג דסתם מתני' כותיה: ירושלמי לא שנו אלא באדם שאינו מפורסם אבל אדם מפורסם עושין לו ארון ואפילו בשוק כדמך רבי תנינא חברין עבדו לי' ארון בשוק והכל מיודעים שלא יקין לו ארזים ודכות לא יחצוב לו אבנים ואם היו חצובות פלוגתא דרבי יהודה ורבנן: כתני' אין נושאין נשים במועד לא בתולו ולא אלמנו ולא מיבמין מפני ששמחה היא לו אבל מחזיר הוא את גרושתו ועיש' אשה תבשיטיה במועד רבי יהודה אומר אשה לא תסוד מפני שנוול היא לה: גמ' מפני ששמחה היא לו וכי שמחה היא לו מאי הוי אמר רב יהודה אמר שמואל לפי שאין מעברין שמחה בשמחה ואמר רב דניאל בר קטינא אמר רב מנין שאין נושאין נשים במועד שנאמר ושמחת בחגך בחגך ולא באשתך עולא אמר היינו טעמא דאין נושאין נשים במועד מפני הטורח ר' יצחק נפחא אמ' מפני ביטול פריה ורביה: תניא

ר"ש"י

ולא יספדנו שלשה מת לו מת קודם שלשי שלפני הרגל לא יספוד ספדו להספיד על מקו: שלשים יום מיי' פ"ו מאי' תקרויהו קלי ושעמא דשלשים יום מפרש בגמרא: גמ' כתוקה שמת ס"ג כו' ומשמע לכתי נקט שלשים יום אור ז"ח סי' תקיח דלמר מר שלשין בהלכו החג קודם לחג ל' יום ודרך בני אדם לכנוס מעות משלשים יום קודם הרגל לפי שמתיר בהלכות החג: דקא עבדי ספדן בחנם מתן לשם מצוה שהיה ליכת: כתני' אין חופרין כוכין במועד לפי שהוא טורח מתיס שדרכן לחפור כוכין וקברות לומתם לעורך מתיס שיתוקנו לשריפת יקיריהן הוא והיו לשמרין נעלמת לאחי' ניוס עוד שני יקפסקו בו יפרשל מני מילי כגון שלטל לו אחר נכר שתין בו עורה כגון לכנסן ולגוזו שערין לכל תפיסה לא: מחפנין מפרש בגמרא: נברכת של כוכין וליתי ליה עירתא כולי האי: ותרון עם המת בחנר שהמת עס מוכר לעשו' תרון לנכר כנסרים ולעשות כולן בהלכה לכל לא בחנר לחרם שלא יתמרן מלאכה לחרם היה: רבי יהודה תופר להניח עצים ולעשות נסרים לעורך התרון שלא יס בן מטטרין הנסרים מהלכה כי"ט: כוכין קרקע המיוחד לניח הקבר ותופרין חפיר בתוכו למטה ופוקח לחוץ ג"כ כתוך קוק חפיר למטה כוכין הוא כ' לכל לך: מפני ששמחה היא לו כלומרא גמרת: מחזיר גרושתו חיים שמחה כל כך לחין שמחה שלא בשעתו: גמ' מאי הוי שמחה שאין מעברין ושקילי לקמן מי תסורת: שתין מערבין שום שמח בשמח כדילי לקמן ושמחה בחגך ולא בחגך והכל הוי בחגך ולא בחגך ומתוך הענוגות יבא מניח שמחה שהוא לכל שאר שמחות שתיכם של תקנו שתין מבעל שמח' החג בשלים חיים ליה למערבין ושקילי לקמן לא דריס: מפני טעורת חיס טורח גדול כסבורה וקא טרח טירחא יתירא במועד ומיינו דקאמי מפני שהרגל שמחה היא לו ועורה בו ולמתן למר משום פריה ורביה נמי מקרן לה למתני' הכי שמקבעל מפריה ורביה וממקין על המועד מפני שמחה הוא וחייב לשמוח בו בשעות דקסבר כי ענינות במועד הוא ליה רווח': מפני ביטול פריה ורבי' הם מזמנה לו אשה קודם המועד ממתין ליכתנה על החג מפני טעות החג דסבר ליה רווח' וסלקין ליה טעותא לכתי ולהכי מקבעל ותיכו נוטה אשה עד המועד: כל תלן

ר"ש"י

מוקין לשפוד בזרעו מפני שהמרידו בנר הוא נלכו על מיקח המת ותין מוכח: גו תוספת מפני שם שמפטירו בנין ביום שמת ונראה שזה כי שפני נער המועד שמא יאמרו אין מקרין חוץ לתחום ומקרין חוץ לתחום כמו שמת בכמוא בתוך תחומו של עיר ומת בחוץ: כמוא בתוך תחומו של עיר ומת בחוץ: כמוא בתוך תחומו של עיר ומת בחוץ: כ

רבינו נסים משקין פרק ראשון מועד קטן

מוקדין ליקח ערב הרגל דשמוש שירחת ליקח מר יומת הוא והוקצרב הרגל ומשום שמחת נמי ליכא דעיקר שמחת לאחתן חד יומת ומשום ולילך בכל הרגל ומשום נישול פריה ורביה מי ליכא דשמוש חד יומת לא משמע נפשיה דכשלמת לם היה יכול ליקח ומשום יומתי ויאמר לם לם תקח יום רלמון תקח יום אני ויום שלישי תכל כשלח היהירו לו ללח בערב שבות חד יומת יחוק שמת יקרב לו לוקם ולח נעשה

ריש"י

סוס שרוכב עליו וחמו' שרוכב עליו מות ליטול צפרניו בחולו של מוץ' אבל חמרא דירחיא לא רב יהודה שרא למשקל טיפרי דחמרי דרחיא בהולא דמיעד' ולאוקומי ריחיא ולמבני אמרת ריחיא ולמבני אוריא רב שרא לסרוקי סיא ולמבני קרפיף ולמבני ואצטב' רבא שר' למשקל דמא לחמרא בחולו של מועד א"ל אביי תניא דמסייע לך מקיזין דם לבהמה ואין מונעין רפואה מבהמה בחולו של מועד : תום

°שיתין מי זבלין ומי דקלין וכוס העיקרן במוץ' שבראשינה היו אומרים אין שורטין מי זבלין ומי דקלין וכוס עיקרן במוץ' עד שבא ר' עקיבא ולמד שיתין מי זבלין ומי דקלין וכוס עיקרן בכיעה ובקיזין דם לבהמה לחיה ולעיופות ואין מונעין רפואה מבהמ' במוץ' רבא °שרא לכסבוסי קרמי מ"ט מעש' הדיוט הוא אמ' רב יצחק בר אמי אמר רב חסדא קישתי ליבא אסור מ"ט °משום אומן הוא אמר רבא האי מאן °דמתקן ארע ארעתא דבי דרי שרי אדעתא דארעא אסי' היכי דמי מוליא במולי ונצא בנצא אדעת' דבי דרי שקל מוליא ישדא בנצא אדעת' דארע' ואמר רבא האי מאן דזבי זוטרי שרי אדעת' דארע' אסיר היכי דמי זוטרי שקל רבבי ושבק זוטרי אדעת' דציבי שקל רבבי וזוטרי אדעתא דארעא : ואמר רבא האי מאן דפתח מיא לארעא אדעת' דכיארי שרי אדעת' דארע' אסיר היכי דמי פתח תרי בבי חד מעלאי וחד מתתאי אדעת' דכיארי פתח חד בבא אדעת' דארעא : ואמ' רבא האי מאן דשקיש דיקלא אדעתא דחיותא שרי אדעתא דדיקלא אסיר היכי דמי שקל כולי' מחד ניסא אדעת' דדיקלא ואמ' מהאי ניסא ומהאי ניסא אדעת' דדיקלא ואמ' רב האי תיתרני מגורינהו שרי מיצינהו אסיר רב פפא אמר כיון דמתלי' בפרקמטי' האבור' דמי ושרי ואמר רבא פרקמטיא כל שהיא אסו' א"ר יוסי ברבי אבין וברבר האבד מותר רבינא היה להי ההוא עשקא דהוה מודבן בשיתא אלפי דינרי שהייה ליבתר חולא דמועדא וביניה בתריסר אלפי דינרי רבינא הוה מיסיק זוזי בבני אקריא דשנואתא אתא לקמי' דר' אשי א"ל מהו

מתניתין

מגורינהו מבני מתן נלקעין עם הסוקני' כיון דירוח ליה ולא מיחזי כמוקצה : מגורינהו מבני מתן נלקעין עם הסוקני' כיון דירוח ליה ולא מיחזי כמוקצה : מוליכין לכובסין; במשוך כדי להוליך העיסה לשהות בכובסין שלא יקלטו : כדבר הלמד מדי העומד לאכור ולא הינו מוכרן מבעוד יום : למיזל לקרית כמל : שנותקת מקום :

גמרא

סוס שרוכב עליו וחמו' שרוכב עליו מות ליטול צפרניו בחולו של מוץ' אבל חמרא דירחיא לא רב יהודה שרא למשקל טיפרי דחמרי דרחיא בהולא דמיעד' ולאוקומי ריחיא ולמבני אמרת ריחיא ולמבני אוריא רב שרא לסרוקי סיא ולמבני קרפיף ולמבני ואצטב' רבא שר' למשקל דמא לחמרא בחולו של מועד א"ל אביי תניא דמסייע לך מקיזין דם לבהמה ואין מונעין רפואה מבהמה בחולו של מועד : תום

°שיתין מי זבלין ומי דקלין וכוס העיקרן במוץ' שבראשינה היו אומרים אין שורטין מי זבלין ומי דקלין וכוס עיקרן במוץ' עד שבא ר' עקיבא ולמד שיתין מי זבלין ומי דקלין וכוס עיקרן בכיעה ובקיזין דם לבהמה לחיה ולעיופות ואין מונעין רפואה מבהמ' במוץ' רבא °שרא לכסבוסי קרמי מ"ט מעש' הדיוט הוא אמ' רב יצחק בר אמי אמר רב חסדא קישתי ליבא אסור מ"ט °משום אומן הוא אמר רבא האי מאן °דמתקן ארע ארעתא דבי דרי שרי אדעתא דארעא אסי' היכי דמי מוליא במולי ונצא בנצא אדעת' דבי דרי שקל מוליא ישדא בנצא אדעת' דארע' ואמר רבא האי מאן דזבי זוטרי שרי אדעת' דארע' אסיר היכי דמי זוטרי שקל רבבי ושבק זוטרי אדעת' דציבי שקל רבבי וזוטרי אדעתא דארעא : ואמר רבא האי מאן דפתח מיא לארעא אדעת' דכיארי שרי אדעת' דארע' אסיר היכי דמי פתח תרי בבי חד מעלאי וחד מתתאי אדעת' דכיארי פתח חד בבא אדעת' דארעא : ואמ' רבא האי מאן דשקיש דיקלא אדעתא דחיותא שרי אדעתא דדיקלא אסיר היכי דמי שקל כולי' מחד ניסא אדעת' דדיקלא ואמ' מהאי ניסא ומהאי ניסא אדעת' דדיקלא ואמ' רב האי תיתרני מגורינהו שרי מיצינהו אסיר רב פפא אמר כיון דמתלי' בפרקמטי' האבור' דמי ושרי ואמר רבא פרקמטיא כל שהיא אסו' א"ר יוסי ברבי אבין וברבר האבד מותר רבינא היה להי ההוא עשקא דהוה מודבן בשיתא אלפי דינרי שהייה ליבתר חולא דמועדא וביניה בתריסר אלפי דינרי רבינא הוה מיסיק זוזי בבני אקריא דשנואתא אתא לקמי' דר' אשי א"ל מהו

מלחמת ה'

מתניתין

מגורינהו מבני מתן נלקעין עם הסוקני' כיון דירוח ליה ולא מיחזי כמוקצה : מגורינהו מבני מתן נלקעין עם הסוקני' כיון דירוח ליה ולא מיחזי כמוקצה : מוליכין לכובסין; במשוך כדי להוליך העיסה לשהות בכובסין שלא יקלטו : כדבר הלמד מדי העומד לאכור ולא הינו מוכרן מבעוד יום : למיזל לקרית כמל : שנותקת מקום :

גמרא

כמכס הוי כדבר הלמד מוכר להכנס ולהניחן : פרקמטיא סחורה : כל שהו אפי' פרוטה אסור למוכרו נחלו של מועד : ובדבר הלמד כל שהו מוכרו נחלו של מועד שאם יאבד הפסד גדול הוא לו ולא יהנו כל כך ליאחר למועד ובדבי' נירוש' מוכן מיניה נחלו למועדת ולקח המפרשים ז"ל דתנן שהעגרת היום נקרא דבר הלמד ומכלן יש להם לסמוך להלוות נרביה נחלו של מועד והטעם הוא לפי שאין ככל אלו מלאכה גמורה ואין כאן אלא מקח ומכר ומתכר שאסור מדברייהם כי"ט גזירה שמא יבואו ונחלו של מועד הזהירו מפני הערבה היום אבל הרמב"ן ז"ל נקט שלא הזהירו לקנו"ן תדושי אנשי שם כהרי"ם א וכו' תדושים, דתרגומו

היו כולם נכנסים לפיכך שאל להם אם היה מוכר לו ליל שם : * ב ז ק עא ב תוהרי

לכזיל עלייהו האידנ' א"ל כיון דהאידנ' מישבח להו וביומי אחריני לא משבח להו בפרקמטיא האבירה דמי ישרי : רב שרא ליה לרב חייא בר אשי למגדל אאחרי בחולא דמיערא מ"ט מעשה הדיוט היא אבל אוזלי אסור מ"ט מיעט אומן היא רב יהודה שרא לאמי תגורא לכגרל תגורא ולרבה בר עסבי למגדל מהולאתא איני והאמ' רבה בר שמוא ישיין שאין גודלין תגור לכתחל' לא קשיא הא דשרא רב יהוד' ביומות החמה דאשבר למיפא ביה בחולא דמיערא והא דאסר רבה ביומות הגשמי' : ועישין מעק' לגג ולמרפסת מעשה הדיוט אבל לא מיעשרה אומן היכי דמי מעשרה הדיוט רב יוסף אמר ברוצא ודפנא במתניתא תנא צר בצרור ואינו טח בטיט : שפין את הסדקין השתא במעגל אמרת שרי ביד וברגל מבעיא הבי קאמר שפין את הסדקין ומעגלין אותן כעין מעגלא ביד וברגל ולא במחצלים : אמ' רבינא כמאן דמלינין האידנא קיבאתא דדשי בחולא דמיערא ולא בעינן שניי ברבר האבר כרבי יוסי דאמ' זולף וגומר וגף כדרבו וק"ל כוותיה : כבשין שרוא יכול לאבול מדמן במועד כובשן בפימברירתא לבאי ביראי אזול עלמ' ציוד ואיתי ביראי שרא להו רבא למימלח מיניהו א"ל אביי והא אנן תנן כבשין שיכול לאבול מהן במויע כובשין אמר ליה רבא כיון דמעיקרא אדעת' דאכילה אייתינהו ואי שביק להו פסרי בפרקמטיא האבודה דמי ושרו : כיאיבא דאמרי שרו להו רבא למיזל ומיצד ואיתויי ומלמלה א"ל אביי והא אנן תנן כבשין שהוא יכול לאבול מהן במויעד כובשין א"ל הני מיתאבלי אגב אינצא כי האי דשמואל עבדו שיתין איצצא ואביל :

סליק פירקא

מי שהפך את זיתיו וארעו גאבל או אונס או שהטעוהו פועליו טוען

מי שהפך את זיתיו ואירעו גאבל או אונס או שהטעוהו פועליו טוען

הדרן עלך בית השלחין

מי שהפך את זיתיו שנותנין בתוך המעגן לתחר לקישה וטחרם שם ומניחם כדי שיקשטו ואחר כך נותנן בבית הבד וזרך הוא שהפכה' שתחן בבית הבד ולא יניח שמן בתוך המעגן לתחר לקישה וטחרם שם ומניחם כדי שיקשטו ואחר כך נותנן בבית הבד וזרך הוא שהפכה' שתחן בבית הבד ולא יניח שמן בתוך

לחוזרי מצוות של דגים שבעיין מזמורות והדיוט יכול לעשותן : לחולי רשות של עשה קרנות חולת : למגדל לקלוט קלייות של מצוות והוא שעשה לחומן : למגדל תגורות כמו למגדל בגבל שיש לעשות ממנו תגור כדמוקי לקמן : ניחוח בחתם שמקריבים מהרה ויכנס ממנו קודם ניחוח הרגמי' לחומן מקריבים עד לאחר הרגל ומלת שהיה שורה במועד שלת לעורך המועד ת"ר לא למגדל לקלוט שהרגו קהל בשבתים וקדשים וקדשי קדשים ביום לאחר חנוכת המזבח ובכולי מפורש במקומן : כיצד הלוקח חסוב על ליר' : ניצוי הוא שלא שקוסה שהקהוקה כמו נצורת לדגים קורקה קורם הניח שנצברה אבני קודש ת"ר ולא לאמרי הרי הים יכול לעשותם לאמי הרגל : ובלבד שלא יכוון שיתחר למקון עד חולו של מועד שלא לוכל לעשות מלאכה לאחרת ולעשה וקדשים : בכאן הדגרים שבנהרות לוקח במלת כדי שיעמדו זמן מרובה ויום ראשון לבנייתו לו אבני יסוד קיימת ולא ניכר שחדשו בשביל המועד : קלקר שם יכול לאכול מהן בחול הרגל ובנגע לאחרים ליקח על מנת לכבשן לא לאכול לאחר : אבל שם קנה לדעת לאכול לאחר ואשר מהן מותר למלחן דבר שאינו הוא בזדלינ' מחקינן ובנדי קיבוחא דלמ"ל כר' בדלת כרבי יוסי דלא מלריך סיבוי לדבר שאינו בא לעולם דקיל"ת בלעו נגר ונף כדרבו ובסי נמי דבר שאינו הוא שיכנשו נגנים בלילה שם לא יקחן לוקח וק"ל כר' יוסי : בירקון לא נרסי' שם שם המקום היוצא על נהר בזיקא : לנאי כוותי : לנמי שום סחורה אלא לכל לצרך הרגל ובמתני' הוא שיכנשו נגנים כרגיל ומתני' כרבנן : לממלינהו ולקיימן עד לאחר המועד כיון דמעיקר' לא לכאחלה לא אריגן להו לעגל כדי למולחן ואיכ' דאמרי לאחר לכאחלה אריגן להו לכבי כדי למלחן : אינצא לוחקא כלומר אע"ג דמחמ' מלחן אין רלוי לאוכלן במועד מ"מאחם רולם לנוחקן קחת המכבש ולסחטן מן המלח יכיו רלויין לאכלן במועד ואע"ג דאמר לעיל מחקבלי אבל נרסי' כירום ואע"ג דאמר לעיל מיעוט מינה במולח במועד לאמת עבוריו רווחת מיניהו מסיזל הוא ואי מבוש לגיכל בגון במליחת דגים שבין שירחת יקירת ת"כ מקום הרווחה אמאי לא אריגן בהקלקל ורעים מן המעין שבבירה בית הכנעל נרים ואע"ג דאמרי' לעיל וקירץ ו"ל המקח ומחכר לאו מלאכ' היא בכלל אלא מעשה חול בעלמא הילכך הקירו מבן רווחת אבל מלאכה לא הקירו מבוש רווחת אע"ג דאיכא מלאכה גמורה היא וכן מליחה ואיכא עוד במליחה שירחת יקירת :

הדרן עלך משקין בית השלחין

מי שהפך וכו' פיר' דרך הוא שנותנין במעגן לתחר לקישה ובוכרין שם ומניחן כדי שיקשטו ומקילין מלילין ומוקנין בניה הבד ואם היה מני ין מלהקנן מיד לאחר שהכבן כסבי והרא"ם ז"ל כתי ואמלבו כתב לוקח חדש לא יניח ובכנונת ת"ל אני לא מלאתי אלא שיקים הכוכן אבל הוסף לא מתשמש בהם אבל אם הוסף ניח שהוא כמו הראשון ואם לא ניח שהוא כמו הראשון ואם לא ניח שהוא כמו הראשון ואם לא

עין משפט

טוען קורה על הויתיו' כל היום הגה פעם ראשונה ונפ"ל ג"נ גבי זקי דאין דרך לעשות כן ומגולה לה פסדו: עור תפירה שמתקת לגבן המעויירת בסיס מכניס שלא תתקר טיפה ושולה היין לקוכה מבחו: וזלף וגו' לקבל זלופו ושופכו של מוהל הנעקל בחביות: למודים נסרים של עץ פלונקן"ם אם נלמוד כלומר שלא יהא תוקע מן הצור לא מחפהו שם נסרים כדי שלא יחמוץ: גמ' פתח בחבל פי' נלא יתחיל מכאן ואילך דהכי ס"ל למימר שם היה מוקר לחבל מלרבנן כדי שלא יסבת תבלחן: ומיהו במועד דגבי מועד קטן טוען קורה רחשונה תשור לחבל מלרבנן כדי שלא יסבת תבלחן: כי

ר"ש"י

טוען קורה הראשונה ומניחה לאחר דמועד דברי ר' יהודה' ר' יוסי אומ' זולף ונומר וגף כדרכו וכן מי שהיו יינו בתו' הבור וארעו אבל או אונס או שהטעוהו טיען וזולף וגומ וגף כדרכו דברי ר' יוסי ר' יהודה' אומר עושה לו לימודים בשביל שלא יחמיץ: גמ' פתח באבל ותיים במועד אמר רב ששא בריה דרב אידי זאת אומרת דברים המותרין בחולו של מועד אסור לאבל לעשותם בידו בימי אבלו אלא אחרים עושין לו תניא כיתי' דרב ששא בריי' דרב אידי דברים שעושין לאבל בימי אבלו כגון שיתיו להפוך וכרו לגוף ופשתנו לעלות מן המשרה וצמרו לעלו' כיהויזה מרביצין לו שרהו משתניע עיני הביי' שלו הארסיס והחבירי והקבלני לשד שלו הרי אלו יעשו החמרין והגמלים והספנין בספינה שלו הרי אלו לא יעשו ואם היו מחברין או ממשישבני' או מושברין אצל אחרים מעיקרא הרי אלו יעשו שביר יום אפילו בעיר אחר לא גיעשה היתה מלאבת אחרים בידו בין קיבול' בין שאינה קיבולת לא יעשה היתה מלאבתו בידי אחרים בביתו לא יעשה בבית אחר ייעש ירושלמי שני אחים שני שותפין שני הנונים שאיע לאחד מה דבר הרי אלו נועלין הנותם אם שמוא מקבלין קיבולת בתוך התחים אסו

הון

נר מצוה

ר"ש"י

ר"ש"י

ר"ש"י

שהם כמחוסרי אבות ואינם נידונים בבית דין של מעלה ולא בבית דין של מטה אלא הקב"ה נוטל נשמותיהם בלא דין ובלא חשבון ואין להם חלק לעולם הבא ואין עונשין אותם בגיהנם אלא הן כבהמה חיה ועוף שאין להם לא עונש ולא שכר ולא חיי העולם הבא ולא תחיית המתים ולא כלום

רש"י

רב חצדו ליה הצדא בתילו של מועד שמע שמואל ואקפה ליבא שמואל ביחידאה ס"ל דתני דבר האבד מת' לעשותו במועד ושאינו אבד אסור בד"א בתרוש מן הקרקע אבל במחובר לקרקע אפילו כולו אבוד אסור וק"ל דיחידאה היא: ל"א רב חצדא דחטי הוה ליה ראי שביקה ליה לא פסיד ורב מ"ט עבד הבי אין לו כדי יאבל הוה דתני ואם אין לו יאבל קיצר ומעמר ודש וזורה וטוחן ובלבד שלא ידוש בפרות בחולא דמועדא ושמואל מ"ט אקפה לא סיימוה קמיה אי נמי אדם חשוב שאני רב יהודה שרא למעקר כיתנא בחולא דמועדא משום דרחזי לחפיפה ולמיקטל בשות דרחזי לשיכר ולמעקר שושבינו דרחמיה לנאויי דאית בהו ר' נאי הוה ליה ההוא פרדיסא דמטא בהול דמועד קטפי לשנויי שהנו כולי עלמא לפרדיסיהו לחול דמועד אפקריה ר' נאי לפרדיסיה הדהוא שתא ירושל ילפינן מקלקלתא ולא ילפינן מתקנת ר' יעקב בר אחא בשם רבנן אמר פרקמטיא אבודה שרי למטרטלא במועדא הדא שיירתא שרי למזבן מיניה במועדא: מתני' מביאין אדם פירותיו מפני הגנבי ושולה פשתנו מן המשרה בשביל שלא תאבד ובלבד שלא יכוין את מלאכתו במועד ובולן אם ביונו את מלאכתם במועד יאבדו: גמ' תנא ובלבד שיבניסם בצנע לתוך ביתו רב יוסף הוה ליה הנך כשורי עיילינהו ביממא א"ל אביי ודתני ובלבד שיכנים בצנעא בתוך ביתו א"ל צנעא דראי יממא הוא דכיון דבלייליא בעו גברי יתירי ובעו מדכורא דנורא אוושא מילתא: ובלבד שלא יכוין את מלאכתו במועד: בעא מיניה רבי ירמיה מרבי זירא כיון מלאכתו במיע ומת מהו שיקנסו בניו אחריו אם תמצא לומר צרם באוזן בכור ומת קנסו בניו אחריו משו' איסורא דאורית' ואת"ל מכר עברו לבותים ומת קנסו בניו אחריו משום דכל יומא מפקע ליה ממציות הבא מאי גברא קנסו רבנן והא ליתיה או דילמא ממינא קנסו רבנן והא איתא ופשיט ליה לדידיה קנסו רבנן לברי' לא קנסו רבנן וכן היצורם באוזן בכור ומת והמוכר עבדו לבותים ומת לא קנסו רבנבניו אחריו ו"ו הכין אסקוה לכל הדא וחד מינהו בדוכת וכן הלכ':

מתני'

מצדד קרוי לו קציר של קטניות שנו וכן לכך הוא: לפי שמחזר כו': ולית להלי קנה כי מקיימין דקתני מסקין בית השלחין דבשעת זיבוי כיבוי דליכא לאיפסוי: למקצל בשיקול לקלון הימנו: להשיבה לכסות בו ס"ח סי' שור' מלכל בגדי חמרי ותני': שומשמי ס"ח סי' שור' אקה"ח מלין רחוץ לאכול עד שיכמושו: למייבק כמוסין שבהם: קשקיה צריה דהוי לגב כמו לה קנטר דמחרגמין לה תקשון: לפנה לפנה לחרק שהוא לפרדיסיהו קנידי דמועד שכולנו מלאכתן: שפקריה רבי נאי לפרדיסיו: מרוב טער שיקה מורמה ממנה: ילפינן מקלקלתא כלומר למידין דבר קלקול ולא תיקון: כיתני' ושולה כל מה שמעלה מן המים קרוי שולה: נמ' שיכניסם בלינעא ולא ליפוך תורבא מיניה: מלכורי תנורו: בשורי קורו בחולים ס"ח סי' שור' וכבליס: תורמוס מילף עפי דשמעי כולי עלמא: שיקנסו שיאמדו: נרס לעיל שם שור' לשון עקלקול: שיקנסו שיאמדו כמה יהן בכור לפוסלו במום דבכור ס"ח סי' שור' מקלקל כמה יהן בכור ונוכל כמה שים לו בכור ס"ח סי' שור' תקלה נוקנו לבהן ובכן מעכל בו עד שיקריבנו ויאכלנו לשון רבים ליחנו בכל ומן שלא המום דקדשים בתוך המום ואם נירם בהן תוך הכנו להכירו כלאחרי בכורות לפרש תוך בכור הרי זה לא ישחוט עליו עולמית דקנסוהו ליה מהום שיכור כל המום לא יהיה בו לשחוט להשיל בו מום ולא מיבעיא לן אם הפיל בכור תוך בכור ומת מהו שיקנסו כו': המוכר עבדו כנעני לבותי קנסו למהום עד מאה בשם ביעון נמ' השלח נט: מהום שבריום למקצב לי' ממנו עבר חייב כשלו שהשלמה חייבת כגון מלות לה קנסה או מלות עשה שאין הזמן נרעה: תין

ר' משמע

ונכוחקה ליכא למיגר מבעו ולפי' כתיר ליפוקה אבל נחניק ליכא עירמה יקירא: פשור אבל לאסור פטור מקרבן: אלא אבל לאסור אסור מדקרבן: אלא אבל לאסור אסור מדקרבן: אלא במועד ליכא למיגר לכתחלה כגון היכא דליכא בפירוק שמוקר ואמרי' ליימל על הולו של מועד שאסור בעשיית מלאכה: אבל מקום שנהגו להתיר מותר: אלא עליו ואכרמ"ן ז"ל כשם כשמואל הנפקין כותיה וכרב דימי לעפקין כבותיה: הצדו ליה מצדק פי' קצרו לו קציר של קטניות מבולבל כל קרקע והכר הלוף: ליחזלקה וליק

ער מעה

רב חצדו ליה הצדא בתילו של מועד שמע שמואל ואקפה ליבא שמואל ביחידאה ס"ל דתני דבר האבד מת' לעשותו במועד ושאינו אבד אסור בד"א בתרוש מן הקרקע אבל במחובר לקרקע אפילו כולו אבוד אסור וק"ל דיחידאה היא: ל"א רב חצדא דחטי הוה ליה ראי שביקה ליה לא פסיד ורב מ"ט עבד הבי אין לו כדי יאבל הוה דתני ואם אין לו יאבל קיצר ומעמר ודש וזורה וטוחן ובלבד שלא ידוש בפרות בחולא דמועדא ושמואל מ"ט אקפה לא סיימוה קמיה אי נמי אדם חשוב שאני רב יהודה שרא למעקר כיתנא בחולא דמועדא משום דרחזי לחפיפה ולמיקטל בשות דרחזי לשיכר ולמעקר שושבינו דרחמיה לנאויי דאית בהו ר' נאי הוה ליה ההוא פרדיסא דמטא בהול דמועד קטפי לשנויי שהנו כולי עלמא לפרדיסיהו לחול דמועד אפקריה ר' נאי לפרדיסיה הדהוא שתא ירושל ילפינן מקלקלתא ולא ילפינן מתקנת ר' יעקב בר אחא בשם רבנן אמר פרקמטיא אבודה שרי למטרטלא במועדא הדא שיירתא שרי למזבן מיניה במועדא: מתני' מביאין אדם פירותיו מפני הגנבי ושולה פשתנו מן המשרה בשביל שלא תאבד ובלבד שלא יכוין את מלאכתו במועד ובולן אם ביונו את מלאכתם במועד יאבדו: גמ' תנא ובלבד שיכנים בצנע לתוך ביתו רב יוסף הוה ליה הנך כשורי עיילינהו ביממא א"ל אביי ודתני ובלבד שיכנים בצנעא בתוך ביתו א"ל צנעא דראי יממא הוא דכיון דבלייליא בעו גברי יתירי ובעו מדכורא דנורא אוושא מילתא: ובלבד שלא יכוין את מלאכתו במועד: בעא מיניה רבי ירמיה מרבי זירא כיון מלאכתו במיע ומת מהו שיקנסו בניו אחריו אם תמצא לומר צרם באוזן בכור ומת קנסו בניו אחריו משו' איסורא דאורית' ואת"ל מכר עברו לבותים ומת קנסו בניו אחריו משום דכל יומא מפקע ליה ממציות הבא מאי גברא קנסו רבנן והא ליתיה או דילמא ממינא קנסו רבנן והא איתא ופשיט ליה לדידיה קנסו רבנן לברי' לא קנסו רבנן וכן היצורם באוזן בכור ומת והמוכר עבדו לבותים ומת לא קנסו רבנבניו אחריו ו"ו הכין אסקוה לכל הדא וחד מינהו בדוכת וכן הלכ':

מתני'

היכן כרבי אלעזר דמי ושמעין מהך דיוסלמי דתני' ג' דברים של עורמ' מקרי הרוסה וחסור מ"מ מידי לליכא עירמה וחסור מ"מ מידי לליכא עירמה כגון מקח ומכר לפי שכל עסקי סחורה אין מקוים בשעת הזול ומוכר בשעת היוקר: כיתני' מכנים מהם וכו' מפני הגנבים דבשר בחבל הוא: ושלוח מוכר בשמתו מן החריץ של פיס שעשוי לצרורתו שם כדי שיהיה הוא יכול לכתבו ולא ישבר: ובלבד שלא יכוין בגון שהיה חייבת לו לצלר ענבי קוד למופר ולא נתרן והניחן עד חול המועד שהוא בטל ממלאכה וכן כיון מלאכתו: יתבון קמ מרבנן הוא דאמרייתה לפי' לוסורה ליכל לדבר בחבל הוא ויש שבתב דהוקק מכוין מלאכתו הוא דקנסו לכל שוכח או מתעצל וכ"ם תוס לין קונסין אומן: נמ' בלבפת פי' כי היכי דלא ליפוך מיניה תורבא: כשורי קורות בגדים ובגולים: מלכורי תנורות לפני הנוסחים: תורמוס הוא כל העיר עליהם ומודע לרבים מה שלא היה מודע מקדם: כיהו שיקנסו בפי' להניח כך המלאכה כדי שתתבל: נרס נתון מדק בתון מדק בתון ומי שים לו בכור מיכל ובכן מיטבל בו עד שיום מיליו ויאכלנו ואם נרס בהן לסבלו בשום ולהקירו הקנסו לפרוייקא הוא דלקניט בו שלא יהיה בו קרי ביה לא יהיה: מכר עבדו כנעני לבותי' כשהוא בן ס"ח סי' שור' מקבל עליו שבעה ימים בשבוע ומשחרר בשביעי לחירות: כשהוא בן שבע שנים ויום אחד

מתני' אין לוקחין בתים ועבדים ובהמה אלא לצורך המועד או לצורך המוכר שאין לו מה יאכל אין מפנין מבית לבית אבל מפנה הוא להצרו ואין מביאין כלים מבי' האומן ואם חיישׁ להם מפנן להצר אחרת: גמ' בעא מיניה רבא מרב נחמן שכר פעולה שאין לו מה יאכל מהו כלום מהו לשכור את הפועל לעשות מלאכה שאינה לצורך המועד כדי שיטול שכרו מפני שאין לו מה יאכל ואסיקנא דשכר פעולה שאין לו מה יאכל שרי: ואין מפנין מבית לבית אבל מפנה הוא להצרו והא אמר רישא אין מפנין אמר אביי סיפא אתאן לבית שבחצר: גרסי' בפרק מקום שנהגו תנו רבנן זבל שבחצר מסלקין אותו לצדדין שברם ושבחצ' מוציאין אותו לאשפה הא גופא קשי' אמרת מסלקין לצדדין והדר קתני מוציאין אותו לאשפה ותירצה רבא הכי קאמר ואם נעשית הצר כרפת בקר מוציאין אותו לאשפה וכן הלכתא: ואין מביאין כלים מבית האומן ואם חיישׁ להם מפנין להצר אחר וה"מ כלים שאינן לצורך המועד אבל כלים שהן לצורך המועד מביאין דתניא מביאין כלים שהן לצורך המועד מבית האומן כגון כרים מבית הברד וכוסות מבית הזגג אבל לא צמר מבי' הצבע ולא כלים מבית האומן ואם אין לו מה יאכל ניתן לו שכרו ומניחו אצלו ואם אינו מאמינו מניחו בבית הסכוך לו ואם חיישׁ שמא יגנבו מפנן לחצר אחרת: מתני' מחפין את הקציעות בקש ר' יהודה אומר אף מעבין מוכרי פירות כסות וכלים מיכרין בצינעא לצורך המועד הציידין ויהדשישות והגרוסות עושין בצינעא לצורך המועד ר' יוסי אומר הן התמירו על עצמן:

גמ' ת"ר הנות הפתוח לסטין פיתח ונעל כדרכו הפתוחה לר"ה פיתח אחד ונעל אחד וערב יום טוב האחרון שלחג מוציא ומעטר את השוק בפירות

רש"י

מתני' אין לוקחין בתים ועבדים וכו' אלא לצורך המועד שהקונה צריך להם בתים לדור בהם במועד עבדים לשמשו ולא למוכרן בהמה לשחיטה: או לצורך המוכר שצריך למעות להוסיף יום עוד ושוין לו מה יאכל: ואין מפנין כלים ומבואות מניח זה לבני' לחר רחוק מזה מפני העורה אבל מפנה הוא להצרו קל שלקח דעתך אפילו להצרו אחרת מסם ונגמר פריק ריש לסיפא: ואם חוששין להם שמא יגנבו לחומת ויגרח: גמ' סיפא דקתני מניח להצרו אחר לחתך שנתצרו דלעיל"ע אפילו אין לבני' אחר לחתך אם אי רשות הרבים לא: לצדדין ולא לאשפה חון לחצר אחר משום כרפת מתקלקלה מלחלחין מקום לסלק לצדדין מוליכין אותו לאשפה: כל מניח הכלי כלים וכוסות מניח לחומת ר"ש: אמר מניח מלגא חיט לצורך יום שוב: מתני' מחפין את הקציעות בשחת' בשפה לייבשן מחפין אותו בקש מפני הגשמים קציעות תאנים שנכרכן לאוכל כלי וקורין אותו מקוש ואינן מרוצצ תלח שלשה קרנות יש לו ושוטין עיגול בקצותיו כמין הכלי: מעבין מיכרי גסורי שנכרכין יחד: הגרוסות שדנין וכוסכין אותן לייש ההגרוסות שחיתן פולין לגריסין: התמירו על עצמן ולא בעבדי כלל: גמ' סיעו לינצלו מכל ארבע רוחות נחנות ופעמים שהולכין שם בני לילה ויושבות הפתוחה לחוץ מקום נמוך הוא ארחות מרחוק מרגיש: פותח הוא פתח החנות ומוכר עקבו לצינעא הוא: סותם אחת ונועל את לחבר לצינעא שאין יתמהו זה לוקח שלא לצורך המועד דרך הנות להיות לה שני פתחים: הכלין

מתני' אין לוקחין בתים ועבדים וכו' אלא לצורך המועד אין לוקחין בתים ועבדים לצורך המועד אלא אם כן יודעין בו שהוא צריך לכך: מפנין לחצר לבית חומת: סמוך לבית חומת ואם אינו מתוקן מניחו בבית אחר: אין מביאין כלים ואין מוליכין לשום בית חומת אחר של מועד: גמ' בעא מיניה רבא מרב נחמן (דף נה) מוליכין ומביאין כלים מבית לחומת עוקי' לה בגמר' כדי: ת"ר לומר לך לחכי' בתקום שנהגו שלח לעבו' מלאכ'כי' ר"ל מהמירין בו כמו נחולו של מועד לחסור בגוליך שם כלים ואח"כ תקניע מביאין כלים מבי' האומן: מפנין מבית לבית אבל מפנה הוא להצרו והא אמר רישא אין מפנין אמר אביי סיפא אתאן לבית שבחצר: גרסי' בפרק מקום שנהגו תנו רבנן זבל שבחצר מסלקין אותו לצדדין שברם ושבחצ' מוציאין אותו לאשפה הא גופא קשי' אמרת מסלקין לצדדין והדר קתני מוציאין אותו לאשפה ותירצה רבא הכי קאמר ואם נעשית הצר כרפת בקר מוציאין אותו לאשפה וכן הלכתא: ואין מביאין כלים מבית האומן ואם חיישׁ להם מפנין להצר אחר וה"מ כלים שאינן לצורך המועד אבל כלים שהן לצורך המועד מביאין דתניא מביאין כלים שהן לצורך המועד מבית האומן כגון כרים מבית הברד וכוסות מבית הזגג אבל לא צמר מבי' הצבע ולא כלים מבית האומן ואם אין לו מה יאכל ניתן לו שכרו ומניחו אצלו ואם אינו מאמינו מניחו בבית הסכוך לו ואם חיישׁ שמא יגנבו מפנין להצר אחרת: מתני' מחפין את הקציעות בקש ר' יהודה אומר אף מעבין מוכרי פירות כסות וכלים מיכרין בצינעא לצורך המועד הציידין ויהדשישות והגרוסות עושין בצינעא לצורך המועד ר' יוסי אומר הן התמירו על עצמן:

גמ' ת"ר הנות הפתוח לסטין פיתח ונעל כדרכו הפתוחה לר"ה פיתח אחד ונעל אחד וערב יום טוב האחרון שלחג מוציא ומעטר את השוק בפירות

מתני' אין לוקחין וכו' אלא לצורך המועד אין לוקחין עבדים לשמשו בהמה לשחיטה תנניס לצורך המועד: או לצורך המוכר שאין לו מה יאכל מצינו שהקונה צריך לו משום קט"ק לו מי נמי מי שאין לו מה יאכל מוקר מצינו למימר דקתני קא משכיח ומיהו נמצרת לייק דה"ק לו מי נמי מי שאין לו מה יאכל כמו שהוא צריך לו משום קט"ק: אינו לצורך המוכר שצריך למעות להוסיף יום עוד ושוין לו מה יאכל: אין מפנין כלים ומבואות מניח זה לבני' לחר רחוק מזה מפני העורה: אינו צריך לומר מפנה הוא להצרו קל שלקח דעתך אפילו להצרו אחרת מסם ונגמר פריק ריש לסיפא: ואם חוששין להם שמא יגנבו לחומת ויגרח: גמ' סיפא דקתני מניח להצרו אחר לחתך שנתצרו דלעיל"ע אפילו אין לבני' אחר לחתך אם אי רשות הרבים לא: לצדדין ולא לאשפה חון לחצר אחר משום כרפת מתקלקלה מלחלחין מקום לסלק לצדדין מוליכין אותו לאשפה: כל מניח הכלי כלים וכוסות מניח לחומת ר"ש: אמר מניח מלגא חיט לצורך יום שוב: מתני' מחפין את הקציעות בשחת' בשפה לייבשן מחפין אותו בקש מפני הגשמים קציעות תאנים שנכרכן לאוכל כלי וקורין אותו מקוש ואינן מרוצצ תלח שלשה קרנות יש לו ושוטין עיגול בקצותיו כמין הכלי: מעבין מיכרי גסורי שנכרכין יחד: הגרוסות שדנין וכוסכין אותן לייש ההגרוסות שחיתן פולין לגריסין: התמירו על עצמן ולא בעבדי כלל: גמ' סיעו לינצלו מכל ארבע רוחות נחנות ופעמים שהולכין שם בני לילה ויושבות הפתוחה לחוץ מקום נמוך הוא ארחות מרחוק מרגיש: פותח הוא פתח החנות ומוכר עקבו לצינעא הוא: סותם אחת ונועל את לחבר לצינעא שאין יתמהו זה לוקח שלא לצורך המועד דרך הנות להיות לה שני פתחים: הכלין

מתני' אין לוקחין וכו' אלא לצורך המועד אין לוקחין עבדים לשמשו בהמה לשחיטה תנניס לצורך המועד: או לצורך המוכר שאין לו מה יאכל מצינו שהקונה צריך לו משום קט"ק לו מי נמי מי שאין לו מה יאכל מוקר מצינו למימר דקתני קא משכיח ומיהו נמצרת לייק דה"ק לו מי נמי מי שאין לו מה יאכל כמו שהוא צריך לו משום קט"ק: אינו לצורך המוכר שצריך למעות להוסיף יום עוד ושוין לו מה יאכל: אין מפנין כלים ומבואות מניח זה לבני' לחר רחוק מזה מפני העורה: אינו צריך לומר מפנה הוא להצרו קל שלקח דעתך אפילו להצרו אחרת מסם ונגמר פריק ריש לסיפא: ואם חוששין להם שמא יגנבו לחומת ויגרח: גמ' סיפא דקתני מניח להצרו אחר לחתך שנתצרו דלעיל"ע אפילו אין לבני' אחר לחתך אם אי רשות הרבים לא: לצדדין ולא לאשפה חון לחצר אחר משום כרפת מתקלקלה מלחלחין מקום לסלק לצדדין מוליכין אותו לאשפה: כל מניח הכלי כלים וכוסות מניח לחומת ר"ש: אמר מניח מלגא חיט לצורך יום שוב: מתני' מחפין את הקציעות בשחת' בשפה לייבשן מחפין אותו בקש מפני הגשמים קציעות תאנים שנכרכן לאוכל כלי וקורין אותו מקוש ואינן מרוצצ תלח שלשה קרנות יש לו ושוטין עיגול בקצותיו כמין הכלי: מעבין מיכרי גסורי שנכרכין יחד: הגרוסות שדנין וכוסכין אותן לייש ההגרוסות שחיתן פולין לגריסין: התמירו על עצמן ולא בעבדי כלל: גמ' סיעו לינצלו מכל ארבע רוחות נחנות ופעמים שהולכין שם בני לילה ויושבות הפתוחה לחוץ מקום נמוך הוא ארחות מרחוק מרגיש: פותח הוא פתח החנות ומוכר עקבו לצינעא הוא: סותם אחת ונועל את לחבר לצינעא שאין יתמהו זה לוקח שלא לצורך המועד דרך הנות להיות לה שני פתחים: הכלין

לשון ריא"ז

ת' ובראה נשמע שכל פעול שהוא כמו ך כמותר חזקר ל"ש מה יאכל כמו מר בקר ומקבלי מקבלי ומרחץ ומרחצי' בחמי' ומרחצי' בחמי' ומסחי' בחמי' ומסחי' בחמי' ומסח

בפירוי אקונין הרבים פשמים לצורך חול לריך לקנותו בלגעת שלא יהשהוהו שלוקח לצורך חול : נתכוין שרוב בני חוקס קונין לוקחים לאכלם לחלקר :
קרופיוחיקח מוכרי קבלין כגון כמון ופלפלין : למיזל כהולו של מועד : סדיק דהו מי שהפך

ואלו מגלחין במועד מפני שלא היו יכולין להסתקר קודם המועד : מביא הלסורים מפרש טירוטלמי לפני לם יגלח לם לא מהלסורים של ישרחל מבלח דבעוד שהיה לם לא היה אפשר לו לגלח : ומטולה דקיימלן לן מטולה לסור בקבסור' שהיתרו לו במועד :

רש"י

תבלין כגון כרוב וכריסין שלמו יודעין שלורך המועד שיהיו לחויין להקריבי הילכך לפי שפרהסים' שריב קרופיוחיק מוכרי קבלין כגון כרוב וכריסין :

סליקו להו מי שהפך

ואלו מגלחין במועד הכא במחניתין היה פשיטא לגלח קול' המועד : ומשמ' שהיתרו לו חכמי' כדאיו שלא היה יכול לעשו' לפני המועד' כגון שלא הסור בקבסור' : ומי שנחר שלא לגלח בשבל לחכם במועד וחכ' מקי' לו נדרו שבוקח לו בחרטה הוה לא היה נידו לעשו' מקול' במועד פשיט בגמרא לגמור לק נדרו לי נמי כגון שלא מלא חכם להתיר ועכשיו מלאו לחנים הוה עד בשבל : והגיהר שבשלי נזירתו במוע' ס"ג והמגיר הבולה מעומלתו לעברתו דבקיב ביום השניעי יגלח לק כל שערו וגומר שם חל שניעי שלו במועד מוקר בקבסור : גמ' מלי עשית לסורין דגלח שהכה היה לחנם ולבתרי : כלי שלא יבשו לרגל בשבן מבלין שלפי שיהיבין שהסורין לבסר מקדימי' ומהסברי' קודם המועד ומפלתו ברגל בשבן עסורין: בשוש שם יגלח למחר בים שלישי ורביעי ויגיע בערב יום טוב ולא יגלח עד אחר הרגל שהוא יום טוב ראשון של פסח ואם יגלח בחול המועד יהא נראה כמי שבא מבבל ולא יוכל לישב בשמחת יום טוב : ואי אפשר לומר שיגלח בערב יום טוב ראשון של פסח שהרי אין לך יום שלפניו לא

אבל אסור בתספורת וכו' אל תקרעו אל תגלו שער ומזלשריך ליה למישרי לספר בשבת שכבר נלאחריה אסור וה"ק מסכת מצומצם לאבלי
דאורייתא ולעיל אמרינן שמות מדרבנן : ר"ל ס"ג מניינו למימר דתספורת בשלמא היא דלאו משום דלבנני כל ל' יום דאורייתא דגמרינן מרש מזוהר ל' יום : ומנהגא משום סימא דהך דרייתא הוא : כגון על עבן בכתיב (יהושע ו)

ויעמידון עליו גל לזכרון בהול אלא בתנן ת' סני לזכר בעלמא :

אבל וכו' הייב וכו' כי כלומר לא בעזעה לינהגעיפו' הרשב"ם מנהג שהיה להם ניחא לאבלם היו מקעקעין [והן מקעקעין] כריח' היה נפ"ק דקטנין (ד' יב:) גבי ר"ג קטניות לחרוזות שהיו גודרי' על גילוחו משם קנאה ולא נהגו מקטנין גילוח בשנתן ומעקעין רשן ס"ת לחייב המעד בעקעין סרוקס : שאני מנודה שכיון לחי לי' לגלח לאו אלא נהגו מנודין לסמים עצמן וכתב ריב"ם ז"ל הילכך מנוד לגבי אדם אין מחייב בשעיטת הראש : פתרון מקיפין : מנודה כלומר ז"ל ש"ל יעם' לגלוחו : מכלל וכו' וכתב הריב"ם ז"ל ודוק : יום רשון : פתרון יום שהלך ונוח הוא יום שמחזירוהו מי שהלך מכאן ממלוחין על המתים ואם קשה מ"ש דגמרי לה מיתור ובכתר מילי אמרי לימלך קירון הרקע" ד"ה ל' דקרא כי קתני כתר' יום שהל מתים לא קשה מעמא דהכי קאמר בתניתא ובמשנה קתני יום שלאחר תגלח' על מכאן ואילך לכל מתים לא קתני ור"מ הנאי ז"ל פירש פתרון תקה ולמעה שהי' מכל מתים לא קשה משם מינה דל"ש מיהיינו למשקל ולפי' זה גמרי' לה מיחזקל בתוך כולהו : מנודה מהו בשלהן שלום ולא תיפשיטא ונקטו ז"ל מלגלח מינכי' במנודה שלהן שלום . משמע שמותר לגלח עם המנודה ונקטו ז"ל גבי חיוב עשיתם הרשב"ם לחלק דם"מ כל מין לכל בשבתים אחרים לגחמו מגלח שהוא רשן ס"ת שהלכו לגנוז ורוחים מדקני' בתוך רשני אחי עומדי' עליו בשורה ואין תומרין עליו כרך לחבי על פיסקו הגולל בתוך הגולל בתוך בגדים ושומדין בשורה ומנחמין ומטורי' לתן הרבים בשתוך הגולל מכם' רשני כה לעבור מגלח לתן רשני לבגוד הטם יפה לחון לשורה מכסה לתן רשני נמנם לחיוב ומכל מחרים לגחמו הרי זה מגלח רשני ופושרה : פתרון דום כלפרסמו לעיל לי נמי הכי מסתמא מפתרון ומדום שהוא לכל מתים לא קשה כל דבר שאתה לפתר תלים וחייבי הם לעשותו לחי מן לך שלא העם בגון שאת שלום ולכרי קורה :

אבל אסור בתספורת מדקאמר לרו רחמנא לבני אהרן ראשיכם אל תפרעו מכלל דכולי עלמא אסורי מנודה אסור בתספורת דתניא מנודין ומצורעין אסורין לספר ולכבם . מנודה שכת בית דין סוקלין את ארונו ר' יהודה אום' לא שיעמידו עליו גל אבנים בגלו של עכן אלא בית דין שולחין ומניחין אבן על ארונו ללמד שכל המנודה ומת בנדוין בית דין סוקלין את ארונו : אבל חייב בעטיפת ד"ראש מדקאמר רחמנא ליחזקאל לא תעשה על שפם מכלל דכולי עלמא מיחייבי מנודה מהו בעטיפת הראש אמ' רב יוסף תא שמע דתני נבי תענית צבור והן מתעטפין ויושבין באבלים וכמנודים עד שירחמו בן השמי' אמר ליה אביי ודילמא שאני מנודה דשמים רחמיר הילך מעד' לבני אדם לא מחיי בעטיפת הראש אבל אסו' להני תפילין מדקאמר רחמנ' ליחזקא פארך חבוש עליך מכלל דכולי עלמ' אסור ודוקא יום ראשון כדבעינן למימ' קמן כמנודה מהו בתפילין תיקו : אבל אסור בשאילת שלום מדקאמר רחמנא ליחזקאל האנק דום מנודה מהו בשאיל' שלום ולא איפשוט אבל אסור בדברי תורה דקאמר רחמנא ליחזקא האנק דום מנודה מהו בדברי תורה אמר רב יוסף תא שמע מנודה שנודו ושונין לו נשבר ונשכרין לו מוחרם לא שנודו ולא שונין לו לא נשבר ולא נשכרין לו אבל שונה הוא לעצמו שלא יפסיד את תלמידו ועושה חנות קטנה כדי פרנסתו אמר רב חסד' זבוני ביא בפקתא דערבות שמע מינה שמע' ברברי תורה אבל אסור בתכבוסת דכתיב וישלח יואב תקועה ויקח משם אשה חכמה ויאמר אליה התאבלי נא ולבשי בגדי אבל מנודה אסור בתכבוסת. דתניא מנודין ומצורעין אסורין לספר ולכבם אבל חייב בקריעה דקאמ' לרו רחמנא לבני אהרן בגדיכם לא תפרומו מכלל דכולי עלמא מיחייבי אמר רב תחליפא בר אבדימי אמר שמואל אבל שלא פרע ושלא פירם חייב מיתה שנאמר ובגדיכם לא תפרומו ולא תמותו הא אחר שלא פרע ושלא פירם חייב מיתה מנודה מהו בקריעה תיקו אבל חייב בכפיית המטה דתניא בר קפרא דמור דיקני נתתי בכם ובעונותיכם הפכתיה יהפכו מטתכם עליה מנודה מדין בכפיית המטה תיקו וכל תיקו דאמרי' בהאי ענינא לקולא : אבל אסו' בעשיי' מלאכה דכתיב והפכתי חניכם לאבל מה חג אסור בעשיית מלאכה אף אבל אסור בעשיית מלאכה מנודה מותר בעשיית מלאכה דתניא מנודה ושונין לו נשב' ונשכרין לו אבל אסור ברחיצ' דכתי' וישלח יואב תקועה ויק' משם אשה חכמה ויאמ' אליה התאבלי נא ולבשי בגדי אבל וא' תסוכי שמן ורחיצה

רש"י

לא תקרעו גמול שער מדלגלעריך למישרי לספר בשבת שכבר נלאחריה אסור וה"ק מסכת מצומצם לאבלי דאורייתא ולעיל אמרינן שמות מדרבנן : ר"ל ס"ג מניינו למימר דתספורת בשלמא היא דלאו משום דלבנני כל ל' יום דאורייתא דגמרינן מרש מזוהר ל' יום : ומנהגא משום סימא דהך דרייתא הוא : כגון על עבן בכתיב (יהושע ו)

מנודה אסור בתספורת וכו' אל תקרעו אל תגלו שער ומזלשריך ליה למישרי לספר בשבת שכבר נלאחריה אסור וה"ק מסכת מצומצם לאבלי דאורייתא ולעיל אמרינן שמות מדרבנן : ר"ל ס"ג מניינו למימר דתספורת בשלמא היא דלאו משום דלבנני כל ל' יום דאורייתא דגמרינן מרש מזוהר ל' יום : ומנהגא משום סימא דהך דרייתא הוא : כגון על עבן בכתיב (יהושע ו)

ורחיצה כגלל סיכה כדאיתא במסכת יומא (דף סט) : מנודה מהו ברחיצה ונגמ' פשט לה רב יוסף מדתניא פ"ק דחגיגה (ד' יג) נבי ג' קלנטי' ג' כתי הלל בשיר לחרונו לתלמידים במלאכה וברחיצה ובנעילת הסנדל וקתני עלה בתלמודן לסו' ברחיצה לית לן בה כל זמנו אבל מניעו דרבנן מותר ואסיים וכן לקמן מנודה במנודה ובתבל ום"ל ורב יוסף דתכולהו קתי כלומר גם ברחיצה ולהי לגי לית לן בהדחקא כלומר דתלמוד ובתחלת דיומי כתב בתחלת דברי הלל בתלמוד ברחיצה כגון שמן שרגלים ובכל מקום ובכל ספר ובכל מקום ברחיצה כגון שמן שרגלים ובכל מקום ברחיצה כגון שמן שרגלים ובכל מקום ברחיצה כגון שמן שרגלים

גרס׳ בפרק שבועת העדות תנא ארור בו נדוי בו קללה בו שבוע׳ בו נדוי דכתיב אורו מרוז ואמ׳ עילא בארבע מאות שיפורי שמתיה ברק למרוז איכא דאמרי גברא רבה הוה ואיכא דאמרי כוכב דכתיב °הכוכבים מסלותם נלחמו עם סיסרא בו קללה דכתיב "ואז יעמדו על הקללה בהר עיבל ארור האיש בו שבוע׳ דכתיב "וישבע יהושע בעת ההיא לאמר ארור האיש לפני יי׳ ואומ׳ "ויהונתן לא שמע בהשבי׳ אביו את העם אמר רב יהודה אמר שמוא׳ בר שילת משמיה דרב מנדין לאחר ושונין °לאחר שלשים ומחרימין לאחר ששים רב הונא בר חינגא אמר רב חמדא ב׳ה ב׳ו כלומר אין מנדין אותו לאחר א׳א עד דמתרינן ביה שני וחמישי ושני וה׳מ למימנא אבל לאפקירותא מנדין לאלת׳ בלא התראה ההיא דאתפקר ברב טובי׳ בר מתנה אמנו אביו ורבא ושמתוהו לסיף אזל ופייסיה אבר אביו היכי לעביד לשרי לי׳ לא היילא שמתא עליה תלתין יומין לא לשרי ליה קא בעו רבנן לאפטורי אמרו ליה לר׳ אידי בר אבין מידי שמיע לך ברא אמר להו הכי אמר רב תחליפא בר אביומי אמר שמוא׳ טיט אסור טיט שרי אמרו ליה הני מילי למימנא אבל לאפקרות׳ עד דחיילא שמת׳ עליה תלתין יומין אמא קסבר אביי הני בי תלתא דשמתו׳ לא אתו בי תלתא אחריני ושרו אמר אמימר הלכתא הני בי תלתא דמשמתו אתו °תלתא אחריני ושרו א״ל רב אשי לאמימר והתניא אחד מן התלמידים שנדה ומת חלקו אינו מופר מאי לאו אינו מופר כלל לא עד דאתו בי תלתא אחריני ושרו האי דסבר אביי דלא שרינן שמתא דאפקרותא ואע״ג דמפיים ליה לבעל דינ׳ א״א עד דחיילא שמתא עליה תלתין יומין ליתא אא כי מפיים ליה לבעל דינים ומפיים שרי ליה לאתר ממעשה דר׳ש בן לוי וכמעשה דר׳ הונא דשמתיה להההיא איתתא דשמע׳ דאפקא הזכר השם מפומיה כדבעינן לכימר קמן היולכך האי דאמר רב תחליפא בר אבדימי אמר שמוא׳ טיט אסר ושרי לא שנא במימנא ולא שנא באפקרותא כי מפיים ליה בעל דינים שרינן ליה ג׳לאתר ת״ר מנודה לרב מנודה לתלמי׳ מנודה אינו °מנודה לרב מנודה בעירו מנודה בעיר אחרת מנודה בעיר אחרת אינו מנודה לעירו מנודה לנשיא מנוד׳ לכל ישרא׳ מנודה לכל ישראל אינו מנודה לנשיא רש״בג אינו אחד מן התלמידי שנידה ומת חלקו אינו מיפר ואוקים לעיל דאתו בי תלתא אחריני ושרו ליה : ת״ר אין נדוי °פחו׳ משלשים יום ואין נזיפה פחות מכשבע׳ ואע״פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר שנא °ואביה ירק ירק בפניה הלא תכלם שבעת ימים א״ר הונא ונדוי שלנו כנזיפה שלה׳ ונזיפה שלנו כמה הוי חד יומא כי ההיא אתתא דהוה יתבה בשבילא קא פשטה כרע׳ חריקצורבא מרבנן לא איכנעה מקמיה אמר כמה חציפא הא איתת אתאי לקמיה דר״ב א״ל מי שמעת שמת׳ מפומיה אמרה ליה לא אמ׳ לי׳ נהיגי נזיפותא בנפשיך חד יומא אמר רב הונא ת״ח שנידה לכבודו נדוי נדוי דתני מנודה לר׳ מנוד׳ לתלמיד מנודה לתלמיד אינו מנודה לרב לרב הוא דאינו מנודה אבל לכולי עלמא

רש״י

מנדין כאנשי ומונין נפש ומחרימין כאנשי [ורי״ף פי׳ לענין כתרגום] : למימנא לגבול ממון מחברו ולא ללמוד ללמוד ע״פ ג״ר : לאפקורות׳ לנזקפת שהעיון פנוי לחרף ת״ח : קא בעו רבנן למיעל לניתן שלריבין לו ליטול אחריהן מיעטרי רבנן מבלי שהם לא יכירו כי אם לאחר ויקרוהו בכבוד׳ ויקרוהו בכבוד לא לנזקפו לעולם לרוכם מהבמי׳

רש"י

תוד' אור

ר' חננאל

ר' מנחם

ר' יונה

ר' יצחק

ר' שמואל

ר' יוסף

ר' יעקב

ר' יהודה

ר' יוסף

ר' יעקב

ר' יהודה

ר' יוסף

ר' יעקב

ר' יהודה

רבינו נסים

הכבד וכו' כנגיך פירוש חום כל כנגיך וכו' כנגיך:

ר"י מ"ל נמצין כנידוח מקמר מרחץ זכן כתב הרא"ש ומוסיף אלא שמוסיף לו מרחץ לו כאחרים כבד עליך: מנגיף לחוקו כפירוש ואין נוגעין פנין: דלא שמעי ליה לפי שמשמיעו תמיד מתוך מימנו הין לפלקן' להלמיד שמרח ולא למקום לפי שהיה המורה כדמפרש: שדי שמתק תנוכתיה פירוש חזנו שתחול בן השמש וקביר מקום הלקוח משלחי תיגש פלג ק: השומע ה'הזכר כפי חברו צריך לנדותו ואם לא נדה הוא בעצמו יהא בנדוי שכל מקום שהזכרת השם מצויה שם עניות מצוי ועניי, כמיתי שנאמר כי מתו האנשים המבקשי, את נפשך דתניא ר"ש בן גמליאל אומר כל מקום שנתנו חכמי עיניהם בו או מיתה או עוני אמר רב ייבא הוה קאימנא קמיה דרב הונא שמעה להההיא איתתא דאפקיש שמי מפומ' לבטלה מפי חברו צרי לנדותו ושמע מינ' נדותו בפניו אין מתירין לו אא בפניו ושמע מינ' אין בין נדוי להפרה ולא כלום אמר רב נחל אמר רב תלמיד חכם ימנדה לעצמו ומיפר לעצמו פשיט' מהו דתימא אין חבוש מתי' עצמו מבית האסורין קא משמע לן אמ' רב יוסף נדוהו בחלומו צריך עשר בני אדם להתירו והוא דתני (א) הלכתא אבל מיתני ולא תני לא ואי ליכא דתני הלכתא אפי' מתני ולא תאני ואי ליכא ליזיל וליתיב אפרשת דרכים ויהיב שלמא לבי עשר עשר דמיקר'ען ליה עשרה דתנו הלכת' אמ' ליה רב אשי לרבינא ידע מאן שמתיה מהו דלישרי ליה אמר ליה לשמותיה שייד לישרי לא שייד שליח אמר ליה רב אחא לרב אשי שמתיה ושארי ליה בחלמי' מאי אמר ליה רב אחא בריה כשם שאי אפשר לבר בלא תבן כך אי אפשר לחלום בלא דברים בטלים אמר רב הונא באוש' התקינו אב בית דין שטרח אין מנדין אותו אלא אומרים לו הכבד ושב בביתך הזר וטרח מנדין אותו מפני הלול השם ופליגא דרש"ל דאמר רש"ל דתלמיד חכם שטרח אין מנדין אותו בפרהסיא שנאמר וכשלת היום וכשל גם נביא עמך לילה כסתו כלילה אמ' ר"פ תיתי לי דלא שמתי צורבא מרבנן מעולם אא כי מחייב צורבא מרבנן שמת' היכי עביד כי הא דבמערב' ממני אנגדא דצורבא דרבנן ולא ממני אשמת' מאי שמתא אמר רב שם מיתה ושמיא אמר שממה יהיה אויר רש"ל כל כשם שנכנסת ברמ"ח איברים כך כשיוצאה יוצא ברמ"ח איברי, כשהי' נכנסת דכתי' והיתה העיר חרם חרם בנמטריא רמ"ח וכשהיא יוצאה יוצא דכתיב ברנו רחם תוכ ר רחם בנמטריא כך הוא אמר רב יוסף שדי שמתא אנגובתיה דכלבא ואיהי דידה עבדא ההיא כלבא דהוה קא אכיל מיסאניה דרבנן ולא ידעי מאן הוא קא משמתי ליה איתליא נורא בגנובתיה ואכלתיה:

מאי שפורי שנפרעין ממנו

מאי דכתיב יחי ראובן ואל ימות ואשת ליהודה כל איתם ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר היו עצמות של יהוד' מגולגלין בארון עד שעמ' משה בתפרה ובקש עליה רחמי לפני הקדוש ברוך הוא אמר לפניו רבונו של עולם מי גרם לראובן שיורה יהודה ואת ליהודה מיד שמע יי קול יהודה על איבריה לשפר וכולי נרסינן בנדרים בפרק קמא אמר ר' אילא נדהו בפניו אין מתירין לו אלא בפניו שלא בפניו מתירין לו בין בפניו בין שלא בפניו א"ר תנא אמר רבי ינשיע ר"ה זכור כפי חברו צריך לנדותו ואם לא נדה הוא בעצמו יהא בנדוי שכל מקום שהזכרת השם מצויה שם עניות מצוי ועניי, כמיתי שנאמר כי מתו האנשים המבקשי, את נפשך דתניא ר"ש בן גמליאל אומר כל מקום שנתנו חכמי עיניהם בו או מיתה או עוני אמר רב ייבא הוה קאימנא קמיה דרב הונא שמעה להההיא איתתא דאפקיש שמי מפומ' לבטלה מפי חברו צרי לנדותו ושמע מינ' נדותו בפניו אין מתירין לו אא בפניו ושמע מינ' אין בין נדוי להפרה ולא כלום אמר רב נחל אמר רב תלמיד חכם ימנדה לעצמו ומיפר לעצמו פשיט' מהו דתימא אין חבוש מתי' עצמו מבית האסורין קא משמע לן אמ' רב יוסף נדוהו בחלומו צריך עשר בני אדם להתירו והוא דתני (א) הלכתא אבל מיתני ולא תני לא ואי ליכא דתני הלכתא אפי' מתני ולא תאני ואי ליכא ליזיל וליתיב אפרשת דרכים ויהיב שלמא לבי עשר עשר דמיקר'ען ליה עשרה דתנו הלכת' אמ' ליה רב אשי לרבינא ידע מאן שמתיה מהו דלישרי ליה אמר ליה לשמותיה שייד לישרי לא שייד שליח אמר ליה רב אחא לרב אשי שמתיה ושארי ליה בחלמי' מאי אמר ליה רב אחא בריה כשם שאי אפשר לבר בלא תבן כך אי אפשר לחלום בלא דברים בטלים אמר רב הונא באוש' התקינו אב בית דין שטרח אין מנדין אותו אלא אומרים לו הכבד ושב בביתך הזר וטרח מנדין אותו מפני הלול השם ופליגא דרש"ל דאמר רש"ל דתלמיד חכם שטרח אין מנדין אותו בפרהסיא שנאמר וכשלת היום וכשל גם נביא עמך לילה כסתו כלילה אמ' ר"פ תיתי לי דלא שמתי צורבא מרבנן מעולם אא כי מחייב צורבא מרבנן שמת' היכי עביד כי הא דבמערב' ממני אנגדא דצורבא דרבנן ולא ממני אשמת' מאי שמתא אמר רב שם מיתה ושמיא אמר שממה יהיה אויר רש"ל כל כשם שנכנסת ברמ"ח איברים כך כשיוצאה יוצא ברמ"ח איברי, כשהי' נכנסת דכתי' והיתה העיר חרם חרם בנמטריא רמ"ח וכשהיא יוצאה יוצא דכתיב ברנו רחם תוכ ר רחם בנמטריא כך הוא אמר רב יוסף שדי שמתא אנגובתיה דכלבא ואיהי דידה עבדא ההיא כלבא דהוה קא אכיל מיסאניה דרבנן ולא ידעי מאן הוא קא משמתי ליה איתליא נורא בגנובתיה ואכלתיה:

מאי שפורי שנפרעין ממנו

ר"ש"י

מאי תברי אמר רב יצחק בריה דרב תברי בתי תניא רשב"ג אומר כל מקום שנתנו חכמים עיניהם בו או מיתה או עוני: והניזר והמיצורע תניא כל אין שאמרו מותר לגלח במועד כשלא היה להם פנאי אבל אם היה להם פנאי לגלח ולא גלחו אסורין והניזר והמצורע אע"פ שהיה להן פנאי לגלח ולא גילחו מותרין שלא ישהו קרבנותיה ואבל שחל שביעי שלו להיות בשב ערב הרגל מות לגלח ברגל דכיון דשביעי שלו בשב אגוס הוא לפיכך מותר לגלח ברגל דק"ל כאבא שאול דאמר מקנאת היום ככולו ויום ז עולה לכאן ולכאן כרבעי למימר קמן ת"ר כל אין שאמרו מותרין לגלח במועד מותרין לגלח בימי אבלן וה"מ כשתכפיהו אבליו אבל לא תכפיהו אבליו אסור ושאר כל אדם שתכפיהו אבליו הכביד שערו מקל בתער ולא במספרים ומכבס כסותו במים ולא בנתר ולא בהול ורותח כל נופו בצונן אבל לא בחמין כדרבי בתעני אמר ר' אבא הכהן משום ר' יוסי הכהן מעשה ומתו בניו של ר' יוסי בר' חנינא ורחץ בצונן כל שבעה ואוקימנא שתכפיהו אבליו: ת"ר כשם שאמרו אסור לגלח במועד כך אמרו אסור ליטול צפרניו בימי אבלו דרבי ר' יהודה ורבי יוסי מתיר אמר עולא הלכתא כר' יהודה באבל והלכתא כר' יוסי במועד ושמואל אמר הלכתא כרבי יוסי בזה ובזה דאמר שמואל הלכת' כדברי המיקל באבל וקיבלן כשמואל ולא שנא צפרניו דיד ולא שנא צפרניו דרגל כולהו שרו מיהו ה"מ בשינוי אבל בגנוסתרי אסור דאמר ר' חייא בר אשי אמר רב אשי אמר רב ובגנוסתרי אסור וחזינן

מאי תברי אמר רב יצחק בריה דרב תברי בתי תניא רשב"ג אומר כל מקום שנתנו חכמים עיניהם בו או מיתה או עוני: והניזר והמיצורע תניא כל אין שאמרו מותר לגלח במועד כשלא היה להם פנאי אבל אם היה להם פנאי לגלח ולא גלחו אסורין והניזר והמצורע אע"פ שהיה להן פנאי לגלח ולא גילחו מותרין שלא ישהו קרבנותיה ואבל שחל שביעי שלו להיות בשב ערב הרגל מות לגלח ברגל דכיון דשביעי שלו בשב אגוס הוא לפיכך מותר לגלח ברגל דק"ל כאבא שאול דאמר מקנאת היום ככולו ויום ז עולה לכאן ולכאן כרבעי למימר קמן ת"ר כל אין שאמרו מותרין לגלח במועד מותרין לגלח בימי אבלן וה"מ כשתכפיהו אבליו אסור ושאר כל אדם שתכפיהו אבליו הכביד שערו מקל בתער ולא במספרים ומכבס כסותו במים ולא בנתר ולא בהול ורותח כל נופו בצונן אבל לא בחמין כדרבי בתעני אמר ר' אבא הכהן משום ר' יוסי הכהן מעשה ומתו בניו של ר' יוסי בר' חנינא ורחץ בצונן כל שבעה ואוקימנא שתכפיהו אבליו: ת"ר כשם שאמרו אסור לגלח במועד כך אמרו אסור ליטול צפרניו בימי אבלו דרבי ר' יהודה ורבי יוסי מתיר אמר עולא הלכתא כר' יהודה באבל והלכתא כר' יוסי במועד ושמואל אמר הלכתא כרבי יוסי בזה ובזה דאמר שמואל הלכת' כדברי המיקל באבל וקיבלן כשמואל ולא שנא צפרניו דיד ולא שנא צפרניו דרגל כולהו שרו מיהו ה"מ בשינוי אבל בגנוסתרי אסור דאמר ר' חייא בר אשי אמר רב אשי אמר רב ובגנוסתרי אסור וחזינן

כיון

המאור הקטן

תנו רבנן כשם שאמרו אסור לגלח במועד כך אמרו אסור לישא נשים במועד דברי רבי יהודה ורבי יוסי מתיר א"ר חייא בר אשי ובגמשסר

ין קלא לתילו בתוך ו' כיוצא בו בזיונו מותר ומותר לגלח השפה בחולו של מועד והוקל מה שנהגו לתוך כ"ן שמעכב עליו ואם אדם אפטרים הוא ואינה דומה תיקון לפני כל שהוא לגלח מותר לו"ל דכל שמעכבת לגבל ה"ל תוך ו' מותר והכי איתיה בירושלמי אע"פ שכל שאר שער אפי' של ניתן אפטרים אסור לו כל ל' נקפסרים והשפה מותר, בשילם שערים אפטרים לאחר ו' משום גזל אבל לגלח שער ריפה אסורה כל ל' ע"כ לשונו: מתני' ואלו מגלחין וגזרו גלוחין

ר מצות

וחזינן למיקצת ר"רבותא דאמרי דוקא בתוך שלשים אבל בתוך שבעה אסור ואנן לא ס"ל הכי אא"א אפי' בתוך שבעה שרי וה"מ בימי אבלו אבל במועד אפי' בגנוסתיראבות ואיכ'מאן'דאמ' דבמוע' נמי בגנוסתי'אסור וכייתי ראיה מיהא דאמר רב שימי בר אבא היה קאימנא קמיה דר' יוחנן בבי כנישתא בחולו ד'דמיעד' ו'שקלינהו לטופריה ב'בשיניה וקאמ' מ'דשקלינהו בשיניה ש"מ דבגנוסתיר אסור ואנן לא סבירא לן הכי דאי סלקא דעתא דבגנוסתיר אסור אדאמר ש"מ תלת הוה ליה למיבר ש"מ ארבע ונמני ליה בהדיהו ומדלא אמר הכי ש"מ דבגנוסתי' ביתר והאי דשקלינהו בשיניה משום דהוה בבי כנישתא דליבא גנוסתיר ולהבי לא חשיב לה בהדיהו ולהבי אצטריך למימר דהוה קאי בבי כנישת'משום דלא תגמר מיניה דבגנוסתי' אסור הילכך לא גמרי מיניה אלא הנהו תלת בלחוד דגמרי רבנן ותו לא מידי ומיתר לגדה שפה ג'בחולו של מועד ת"ר דברים נאמרו בצפרנ'קיבורן צדיק שורפן חסיד זורקן רשע וטע"א מאי שנא תעבור עליה' אשה עוברה ותפיל ודוקא היכא דנפלי אבל אי כנים לדי לבתר דנפיל ויצדי להו אבראי ליתי לן בה דיבון דאישתנו אישתנו: מתני' ואלו מ'מבבין במועד הבא ממדינ'הים ומבית האסורין מבית השביה ומנודה שהתירו לו חכמים ומי שנשא להם והיתר מטפחות הידים ומטפחי'הספרי' ומטפחו'הספר הזבין והזבות והנדות והיולדות וכל העולים מטומאה לטהרה הרי אלו מותרין ושאר כל האדם אסורין: גמ' אמר רבי יוסי אמר ר' יוחנן מי שאין לו א"א ד'חלוק אחד מות' לכבסו בחולו של מיע שלח רב יצחק בר יעקב בר גיורי משמיה דרבי יוחנן כלי ב'פשתן כיותר לכבסן בחולו של מועד: מתני' אלו ב'כותבין במיעד קרישי נשים וגטין וישבורין דיאתיקי ומתנה ופרוזבלין אגרות שום אגרו מזונ'שטרי חליצה ומיאונין ושטרי

רש"י

כיון דאיסתנו שנהגו ממקומן למקו'אח'איסתנו אין מוציאין: כותני' ומי שנזקק להם בגדין ונפל לתוכ' במועד והקיל לו נדרו: ומטפחות ידים שמנגבי'בה אח כידים כשב'אכילה: מטפחו'ספרים לגון לחדיה'ספרי' מטפחו'ן היה כפו'שנותן המשחם, על כתיפיו מפני שהיבר כשו'מבלח ולא לנגב מפניהם כיום ולילה מניחם בשביל שיהא לריך לכבס תוכה מטפחות [אלא]אע"פ שכשהם קרוע המועד שלריך לכבס בגדיהם: גמ' משחתות הספג מנקה ומיאונין כגון שמכרה בשוק ואינה יכולה לחזור ולכנס אחרת: כלי עיר נמי מיאונין הוא ליה כיה כשהיא מלאה ליין וכל כך לחכרינן בגמרא טולי כתי וכל כך לחכרינן בגמרא טולי כתי: כותני' קרושי נשים שנתקדשו להם בכסף ושטר ולא נבעלו להם בכסף ושטר ולא נבעלו להם בשטר ולא נבעלו להם אבל נבעלו להם אינן לריכין גט: גטין שנכתבו לשם אשה זו ונמלכו לשם אשה אחרת: ישבורין כלי זכוכית שנשברו: דיאתיקי שטרי חוב שנמחלו: ומתנה כל שאין בה שעבוד קרקע: פרוזבלין שטר שעשה הלל הזקן שהיה רואה שהעניים נמנעין מללוות מפני שבע השמטות שבתורה שלא יתן אדם מעות ללוות עד שיכתוב לו שטר פרוזבול שכל חוב שיש לו ביד אחרים בין שהלוה לו בשטר בין שלא בשטר נפרעין אותו בשעת השמטה ואחר השמטה אין נפרעין אותו: שטרי

מיי' פרק י' מה' מ"ב מלוה ולוה הל' ט' סמ"ג לאוין ע"ט סור' ת"ח סי' תקלב תקלג

מיי' פרק ג' מה' מ"ב מלוה ולוה הל' ט' סמ"ג לאוין ע"ט סור' ת"ח סי' תקלב

מיי' פ"ג מה' מ"ב מלוה ולוה הל' ט' סמ"ג לאוין ע"ט סור' ת"ח סי' תקלב

מיי' פ"ג מה' מ"ב מלוה ולוה הל' ט' סמ"ג לאוין ע"ט סור' ת"ח סי' תקלב

שלא היה להם פנאי: ומהדה"ק ל"ל שלא היה להם פנאי לכבס אחר שנגמר הדין ואח"כ נגזרו גזירות: ומטפחות ידים שמנגבי'בה אח כידים כשב'אכילה: מטפחו'ספרים לגון לחדיה'ספרי' מטפחו'ן היה כפו'שנותן המשחם, על כתיפיו מפני שהיבר כשו'מבלח ולא לנגב מפניהם כיום ולילה מניחם בשביל שיהא לריך לכבס תוכה מטפחות [אלא]אע"פ שכשהם קרוע המועד שלריך לכבס בגדיהם: גמ' משחתות הספג מנקה ומיאונין כגון שמכרה בשוק ואינה יכולה לחזור ולכנס אחרת: כלי עיר נמי מיאונין הוא ליה כיה כשהיא מלאה ליין וכל כך לחכרינן בגמרא טולי כתי וכל כך לחכרינן בגמרא טולי כתי: כותני' קרושי נשים שנתקדשו להם בכסף ושטר ולא נבעלו להם בכסף ושטר ולא נבעלו להם אבל נבעלו להם אינן לריכין גט: גטין שנכתבו לשם אשה זו ונמלכו לשם אשה אחרת: ישבורין כלי זכוכית שנשברו: דיאתיקי שטרי חוב שנמחלו: ומתנה כל שאין בה שעבוד קרקע: פרוזבלין שטר שעשה הלל הזקן שהיה רואה שהעניים נמנעין מללוות מפני שבע השמטות שבתורה שלא יתן אדם מעות ללוות עד שיכתוב לו שטר פרוזבול שכל חוב שיש לו ביד אחרים בין שהלוה לו בשטר בין שלא בשטר נפרעין אותו בשעת השמטה ואחר השמטה אין נפרעין אותו: שטרי

מיי' פ"ג מה' מ"ב מלוה ולוה הל' ט' סמ"ג לאוין ע"ט סור' ת"ח סי' תקלב

עין משפט

וגזירות כ"ר פסקי הדיינין שאם לא נזכרנו עכשו שמא יבואו הזכרה ולא יפסקו פעם אחרת כן: ואגרות רשות פתוח דלכמוך שכנגדו מותן רשות ליה לומן ולעולם לעם הורותיכן ונקיטין פתוח דרבנות ואות אם שעה ואם אין לו שער יעלם מכיוקו וכיוצא שלמי פירוש לגרות על שלא עלוס: גמ' מוכר לאדם וכלבר שלא יעשה סעודה ואין עושין סעודות לירושין בח"ם מסוס דאין מעברין שאחה בשמחה לבל שלא שעבד ליבא שאחה בתירוסין ושוכנו נוקק בח"ם מתוך לאדם לבל בו' ע"ש עלמו לאסור לקדש חסום קנין ומסום שנות הוא: ברחמים שלפ"ם שנגזר על האדם מן השמים גם בלוני לבלוני אם יוסיף לים אחר שלוכן בן וגזה להקפלל בשם שיפשר שיעמוד לו לף כי בסוף שקקיים פגזרה שיגזרוהו הוים שיקפלל עליה לו ימן בשביל שיזכה לו בן ויגדל ויעשה לו שם כמו שכתוב בשמואל ד"ה כי שאלתיו מה' וכן בשביל שיזכה לו בן ויגדל ויעשה לו שם כמו שכתוב בשמואל ד"ה כי שאלתיו מה' וכן בשביל שיזכה לו בן ויגדל ויעשה לו שם כמו שכתוב בשמואל ד"ה כי שאלתיו מה'

נר מצוה

רש"י

שערי בירורין שבירורו להם ג"ז דוה גזרה לו לף ו"ו כורר לח וכוקמי כלי שלף יהזרו נהן הדיינין על דיניו: גזירות נים דין פסק דין מוקפין כמוכב כיון דהסק כוח דבוקי נים לין ליבל לחדיני שבחרין עליו לקבל לח הדין: גמ' מוכר לאדם שבלף שלא יעשה סעודה ואין עושין סעודות לירושין ואין כונסין ואין עושין סעודו. אירוסין ונישואין ולא ניבטין מפני שטמרה היא לו: מתני' אין בוחבין שטרי חוב בסיעד ואם אינו מאמינו או שאין לו כדי יאבד הרי זה יכתוב אין כותבין ספרים תפילין ומזוזות בסיעד ואין מגיהין אות אחת אפילו בספר העזרה ר' יהודה אומר כותב את תפילין ומזוזות לעצמו וטווה על ידו תבלת לציציתיו. גמ' ת"ר כותב אדם תפילין ומזוזות לעצמו ולאחרים בטיבה ד"ר מאיר ר' יהודה אומ' מערי ומוכר את שלו וכותב לעצמו ור' יוסי אומ' קות ומיכר כדי פרנסתו אוריה ליה רב לרב חנגאי כותב אורי ליה רבה בר בר חנא לרב חנגאי כותב ומוכר בדי פרנסתו אמר רב יהודה אמר שמואל כן תני ר' חייא בר אבא א"ר יוחנן הלכת טווה בין באבן בין בפרך והלכתא כותב ומיכר כדי פרנסתו תניא בתוספתא מיקים כותב אדם חשבונותיו בסיעד ומחשב אדם ציאותיו בסיעד ומקבלי קיבולת בסיעד לכוצאי המועד אבל לא יכוד ולא יכוה ולא ישקול כדרך שהוא עושה בחול: מתני' הקובר את מתו שלש ימים קודם הרגל בטלה ממנו גזירת שבעה שמונה ימים קודם לרגל בטלה ממנו גזרת ל' מפני שאמרו שבת עולה ואינה מפסק והרגלי מפסיקין ואינן עולין רבי

ישמעאל אומר אף הכלה בשלשתן ר' עקיבא אומר אף הקורא בתורה ובנביאים ובכתובים ושונה במשנה ובמדרש בהלכות ובאגדות אבל לא בתלמוד אבל תלמידי חכמים הולכין מסיעד לסיעד ומלמדין ברבים: גמ' מנא הני מילי אמר רב יהודה אמר שמואל דכתיב ויקברו אותו בגי בבקעת בית פעור ולא ידע איש את קברתו עד היום הזה אמר מר עד היום הזה ולא עד היום הזה אלא לומר לך שכל זמן שלא נתגלה קברו של משה לא נתגלה קברו של אחר מפני כבודו של משה: ת"ר כל שלשים יום שלפני הרגל מותרין בתגלחת ובכיבוסין ובמלאכה ובשלשים שלאחר הרגל אסורין בתגלחת ובכיבוסין ובמלאכה ר' יוסי אומר אף בזה בזה ובזה בזה: מתני' הקובר את מתו שלשה ימים קודם הרגל בטלה ממנו גזירת שבעה שמונה ימים קודם לרגל בטלה ממנו גזרת ל' מפני שאמרו שבת עולה ואינה מפסק והרגלי מפסיקין ואינן עולין רבי

שמעון אומר אף הקורא בתורה ובנביאים ובכתובים ושונה במשנה ובמדרש בהלכות ובאגדות אבל לא בתלמוד אבל תלמידי חכמים הולכין מסיעד לסיעד ומלמדין ברבים: גמ' מנא הני מילי אמר רב יהודה אמר שמואל דכתיב ויקברו אותו בגי בבקעת בית פעור ולא ידע איש את קברתו עד היום הזה אמר מר עד היום הזה ולא עד היום הזה אלא לומר לך שכל זמן שלא נתגלה קברו של משה לא נתגלה קברו של אחר מפני כבודו של משה: ת"ר כל שלשים יום שלפני הרגל מותרין בתגלחת ובכיבוסין ובמלאכה ובשלשים שלאחר הרגל אסורין בתגלחת ובכיבוסין ובמלאכה ר' יוסי אומר אף בזה בזה ובזה בזה: מתני' הקובר את מתו שלשה ימים קודם הרגל בטלה ממנו גזירת שבעה שמונה ימים קודם לרגל בטלה ממנו גזרת ל' מפני שאמרו שבת עולה ואינה מפסק והרגלי מפסיקין ואינן עולין רבי

לעצמו לכבוד המקום לגזור פרנסתו לתן לאת"ל אלא אם"ש בישלו לחם ומי מוקר כדי שיעשה הוקלח ע"ש יוקר כהרוחם בנם ויין אחל אם היה עשיר הרבה אינו מקור לו לכתוב דר' יוסי סבר דשנכנו' יומים טובים לא נהגו כלו מלות תפילין בכדרכיון ומיה לך לאחם מי שלריך לאלו יבלו שנתות ויומים טובים שאין צריכין אות: בין כתבן בין בפלך בלשון שם שעני כיון שלגרך עלמן אות שהרי מייב פליבות במועד: כותב לחם תפילין כדרכו: פרנסתו להרויח מזונותיו לגרך י"ט ולהרבות בשר ויין אבל לא לעצמו ללחן ומן תפילין אות ומזוי שבתב לגבל מקולי בחולמל מועד נרחה שמותר בגדילת פקילים מעבה הדיוט אות ושרי ע"כ: מתני' ג' ימים וכו' פיכוס דעיקר מתגלו בס ג' ימי הרלפוני שאסור בהם הנחת תפילין ומעיים מלאכה אבל אין לו מה יאבל ואין יולא מפקח ניכו ומיכן ומיכן שנהג אותם אותם בעלה ממנו גזיר ג' שהרגל מפסיק תגלוחו ואין לו להתגלח עוד אחר הרגל אבל גזירת ל' דהיינו דיכוס נידון נגדון וגילות שנרו חייב לגהוג אותו אחר הרגל שהרי לא פיקה בהתלחו כלל קודם הרגל ואם יפסיק הרגל ונגמרה מוכיח שימי הרגל הם מחשבון השלשים: שמונה ימים וכו' לכיון שחל עלין גזירת ל' יום ל' קודם הרגל להיות יום שמיני שנאסר בגילוח ונפסקה בעלה ממנו גזירת ל' שהרגל מפסיק ושעמת לשני בגיל ובני ו' בעיון ג' משום דדין כל שלשים שוב מה שאין כן בו' שאמרו בלומר ואם תאמר מה עשם לא תאמר מכאום. הקובר את מתו קודם שנת בעלה ממנו גזירת ל' שאני שאמרו שנת עולה בלומר עולה למנין ו' לעולין ל' משום דלא בעינן אלא עיקר ותקנת אבלות בלבד כדאמרי' בפרק מי שהיה נותן את קולו (כתובות דף ד:) שבלשעת מיתה אין אדם יכול לקבל אבלות אלא מיום שלמד ולמעלה ומיכן ואילך יכול לקבל אבלות ומיכן ואילך אין מפסיקין אלא ברגל שבא אחר מיתה ואפילו הכי לא בעינן אלא ו' ימים בלבד שהרי מיום שלמד ולמעלה יכול לקבל אבלות ומיכן ואילך אין מפסיקין אלא ברגל שבא אחר מיתה ואפילו הכי לא בעינן אלא ו' ימים בלבד שהרי מיום שלמד ולמעלה יכול לקבל אבלות ומיכן ואילך אין מפסיקין אלא ברגל שבא אחר מיתה ואפילו הכי לא בעינן אלא ו' ימים בלבד שהרי מיום שלמד ולמעלה יכול לקבל אבלות ומיכן ואילך אין מפסיקין אלא ברגל שבא אחר מיתה ואפילו הכי לא בעינן אלא ו' ימים בלבד

רבינו נסים ואלו מגלחין פרק שלישי

מי שהרג את הנפש בשגגה וכו' ואינה עולה אלא ז' יום ת"ר היה כאבל ואינה עולה ואינה מפסקת והוה הדין לר"ה וי"כ: רבן גמליאל אומר וכו' וכל שבן עשרת ימים שבין ר"ה לי"כ ר"ה וי"כ ניכר שבאים בתוכם דשלומי תלמי' כותב שהשלום ג' רגלים ים לו דין הרגלים שמפסיקין ואין עולין לכל ר"ה וי"כ שאינו חייב לעלות בהם לראות פני המקום ושלוחו דהכי כתיב ושמחת בחגך והדר ושמחת בהם ולא בשלוחו: גמ' מנהגו של רבן גמליאל בשלשה דברים וכו' ואין מפסיקין בהם לכתחלה אבל אם עברו ימים טובים ולא הספיק לגלח ולכבס ולרחוץ ולטבול ולהביא קרבנו ולהקריבו עד שלא יכנסו ימים טובים הבאים אחריהם הרי זה מגלח ומכבס ורוחץ ומטבל ומביא קרבנו ומקריבו אפילו ביום טוב שני של ר"ה ואפילו ביום הכפורים ואפילו בחג הסוכות ואפילו בשמיני עצרת ואפילו בשני של פסחים ואפילו בשני של שבועות ואפילו בשני של חג הסוכות ואפילו בשני של שמיני עצרת ואפילו בשני של פסחים ואפילו בשני של שבועות ואפילו בשני של חג הסוכות ואפילו בש

פריעת הראש פירוש להסיר עטיפת האבלות בשבת : חזרת קרע כדי שלא תראה הקריעה לפניו בשבת : זקיפת המטה שכפה מטתו מחמת אבלו וחייב לזקפה כתקונה בשבת ואלו הג' הם חובה לאינם דברים שבצנעה : רחיצת ידים ורגלים בחמין כגון שהוחמו מע"ש דחמין שהוחמו בשבת אסור לרחוץ בהם : רשות דברים שבצנעה הם : לא שנו שפריסת הראש חובה זו גרסת הרי"ף ז"ל משמע דמנעלים ברגליו מוכיחי' דלאו משום אבלות הוא ואינו נוטל עיטוף הראש אבל חזרת קרע לעולם חובה הוא וכן חייב לזקוף מטתו אבל תשמיש המטה ורחיצה ושיכה הן דברי' של בנעא ומותר לנהוג אותה בשבת רמב"ן ז"ל כתב שנעילת הסנדל בשב' חובה ולפי דבריו הא דאמר ר' יוחנן לא שנו וכו' לדבריו דשמואל דקאמר בגמרא נעילת הסנדל רשות הוא דקאמר אבל ר' יוחנן סבירא ליה דנעיל' הסנדל מדברי' של פרהסי' הוא וחיי' לנעל' וכך עטיפה שמואל בעי לה בגמרא כעטיפ' הישמעאלי' שהיא תח' החוט' ורב לא בעי לה אלא עטיפה קטנה שאף בחול עושין אותה בלא אבלות הרבה בני אדם ולפי גרסת הרי"ף ז"ל נראה דר' יוחנן כשמואל סבירא ליה ודברי' שבצנעה שאמרנו שנוהג אותן בשבת לומר שלא ישמש מטתו ולא ירחץ : רבי אליעזר אומר וכו' הרי כאן י"ד יום [עצרת כרגלים] פירוש אע"פ שאינו נוהג איסור מלאכה אלא יום אחד כו' ימים חשוב דהואיל שיש לה תשלומין כל ז' שאם לא הקריב חביבתו של י"ט של עצר' יכול להקריבה בשבת ימים שאחר עצרת ולא אמרינן עבר יומו בטל קרבנו: ר"ה וי"הכ כרגלי' ופסקינן הכי הלכתא כרבן גמליאל אע"פ דאין לה תשלומי' כלל וכל שכן עצר' : הרי כאן אחד ועשרים יום ומוכה אחר החג תשעה ימים למנין שלשי' ואם תאמר למה אין שמיני של חג מבטל ממנו גזרת שלשים שהרי הוא רגל בפני עצמו וה"ל קובר את מתו שבעת ימים קודם לרגל דבטלה ממנו גזרת שלשים שהרי כבר עלו לזה ארבע עשר יום קודם רגל שהוא יום שמיני וי"ל שאין הרגל מבטל גזרת שלשים אלא במי שנהג בגזירת שלשים ביום שמיני אבל זה שקבר את מתו יום אחד לפני החג כשהגיע יום שמיני של חג אע"פ שהו' רגל בפני עצמו מבל מקום עדיין לא נהג בגזירת שלשי' כלל ומשום הכי בעי' למנק' אחר החג תשעה ימים למנין שלשי' וכתב הרמב"ן ז"ל הלכה למעשה דר"ה ויום הכפורים כרגלים גמורין הם לענין אבלות לפיכך הקובר את מתו אפי' שעה אחת קודם ר"ה בטלה ממנו גזירת שבעה ונהג בגזרה שלשים עד יום הכיפורים ויום הכיפורי' מבטל ממנו גזרת שלשי' ומגלח ערב יום הכיפורים לא גלח בערב יום הכפורים מותר לגלח אחר יום הכיפורים וכן הקובר את מתו שעה אחת קודם יום הכפור בטלה ממנו גזרת ז' ונוהג בגזרת ל' עד ערב החג ואם לא גלח קודם החג יגלח לאחר החג והקובר מתו לאחר ר"ה יום אחד מגלח ערב יום הכפורים קברו לאחר יום הכיפורים מונה ע' לאחר הרגל ומגלח שהימים שלפני החג והחג ושמיני שלו נמנין אחד ועשרים יום וכן הלכה : וכתב בעל הלכות בדולות הכי אומרי' משמיה דבאון ז"ל דהיכא דשכיב ליה שכבא ביום טוב ראשון או בשמיני או בחולא דמועדא או ביום טוב ראשון של יום טוב האחרון לא נהיג אבלות עד נפקי יומי טבי כולהו אבל יומא בתרא מדרבנן הוא מיסלק סליק ליה למנין ז' ואבלות לא נהיג כלל אבל שכיב ליה שכבא בי"ט שני של יום טוב אחרון כיון דעיקר אבלות יום ראשון הוא דכתיב ואכלתי חטאת היום וכו' כמו שהביא הרב אלפאסי ז"ל בהלכות אחי עשה דיחיד ודחי ספק עשה דרבים :

פריעת הראש חזרת הקרע זקיפת המט' חובה נ"תר נעילת הסנדל תשמיש המטה רחיצה בחמין רשות : אמר ר' יעקב אמר ר' יוחנן לא שנו פריע הראש חובה אלא שאין לו מנעלים ברגלים אבל יש לו מנעלים ברגליו מנעליו מוכיחין עליו והויא פריעת הרא' רשו' ומסקנא דברים שבצנעה כגון כיסוי הראש ורחיצה בחמי' ותשמיש המטה וכיוצא בהן נוהג בהן בצנעה דאמר אביי אשכחי' לרב יוסף דפריש ליה סודרא ארישיה וקא אזיל ואתי בביתיה אמר ליה לא סבר לה מר דאין אבלות בשבת אמר ליה הבי אמר ר' יוחנן ^א^דברים שבצנעה נוהג : ר' אליעזר אומר משחרב בית המקדש עצרת כשבת וקיימא לן עצרת ^ב^כרגלי' דאמרי' דרש רבי ענני בר ששון על פתחא דבי נשיאה יום אחד לפני עצרת ועצרת הרי כאן ארבעה עשר דאמר ר' אליעזר אמר ר' אושעיא מנין לעצרת שיש לו תשלומין כל שבעה שנאמר ^ג^בחג המצו' ובחג השבועו' מקיש חג השבועו' לחג המצות מה חג המצו' יש לו תשלומין כל ז' אף חג השבועות יש לו תשלומין כל שבעה: רבן גמליאל אומר ר"ה וי"הכ כרגלים אמר רב גידל בר מנשי אמר שמואל הלכה כרבן גמליאל אדבריה רב פפא לרב אויא סבא ודרש יום אח' לפני ר"ה ור"ה הרי כאן י"ד אמר רבינ' הילכך יום אחד לפני החג וחג ושמיני של חג הרי כאן כ"א יום ולא צריך למנקט אחר החג אלא תשע' ימים בלבד ומקצת יום ל' ככולו וכן הלכתא ל' ^ה^יום מנא לן אתיא פרע פרע מנזיר כתיב ^ה^הבא ראשיב' אל תפרעו וכתיב התם ^ג^דל פרע שער ראשו מה להלן שלשים אף כאן שלשי' ותתם מנא לן אמר רב מתנה סתם נזירות שלשי' יום מאי טעמא אמר קרא יהיה בגימטריא תלתין ^ה^הוו ומנין לאבלות שהוא שבע' דכתי' ^ה^והפכתי חגיכם לאבל מה חג שבעה אף אבלו' ז' ואימא כעצרת דחד יומא הוא ההוא מיבעי לי' לכדר' שמעון בן לקיש דאמר משום ר' יהודה נשיאה מנין לשמועה רחוקה שאינה נוהגת אלא יום אחד דכתיב והפכתי חגיכם לאבל ואשכחן עצרת דאיקרי חג וחד יומא הוא

ת"ר

רש"י

פריעת הראש ולא גדול שער אלא גילוי הרא' שמסיר עטיפת האבלו' מעליו בשבת : וכן להחזיר קרע לאחריו שבית אחר שלהם היה מתוקן כדי שהוא יכול להפך חלוקו מה שלכנים לאחור : ולזקוף המט' שהפכה מחמת אבלו חייב לזוקפה כתקונה בשבת: בחמין כגון שהוחמו מערב שבת דחמין שהוחמו בשבת אפי' לכ"ע אסור: דקא פרים סודר' אבל היה ולא בילה ראשו לכבוד שבת אלא עומד בעטיפת אבילתו : דברים שבצנעה בביתו שאין אחר רואהו : רבי ענני נשיא בארץ ישראל ראש גולה בבבל : יום אחד לפני עצרת מבטל גזירת שבעה אליבא דב"ה דאמר לעיל בפירקין אפילו יום אחד אפילו שעה אחת נוהג אבילות קודם הרגל רגל מפסיקו ועצרת דהוי במקום שבעת ימים הרי כאן ארבע עשר למנין שלשים דהא דקאמרינן רגלים אינם עולים היינו היכא דהתחיל אבלות ברגל שצריך למנות שבעה אחר הרגל אבל לעניין שלשים עולה לו כדאמר לעיל בפרקין : מניין לעצר' שאף ע"פ שאינו אלא יום אחד שיש לו תשלומין לקרבן כל ז' תלמו' לומר בחג המצות כו' : ור"ה הרי כאן י"ד דסבר לה כרבן גמליאל דאמר ר"ה כרגלים : לפני החג סוכות ושמיני דרגל בפני עצמו הוא : ה"ג כתיב הכא ראשיכם אל תפרעו דמזהר ויקרא' להו רחמנא שלא יגדלו שער דכתיב הם הא אחר שהו' אבל חייב בפריע' הראש ל' יו' דכתי' בנזיר גדל פרע : ההוא מבעי לי' כו' דחגיב' וכו' משמ' בין פסח בין עצרת בין סוכות : זה הפירוש שייך לקמן :

רב בר אחוה דרבי חייא אביו של רבי חייא נשא לאה והוליד ממנה חייבו נפטרה ונשא רחל ולה בת מאיש אחר וממנה נולד ר' חיי' ונש' חייבו הבת ונולד מהם רב נמצא רב בר חייבו אחיו דרבי חייא מאבא ובר אחתיה מאמו אמר ליה ר' חייא לרב חייבו קיים אמר ליה אמו קיימת כלומר אמך קיימ' שלא רצה לומר לו שנפטר משום מוציא דיבה : מקצת

עין משפט

ת"ר שמועה קרובה וכו' פירוש יום שמועה קרוב לקריעה ולהכי לא קתני ולכל דבר הלכה: תלת יום ת"ל ותין מקרבין ותין מרחיקין לקמן מתניתין עד סוף הפרק ומתוך כך יכול לקרוע ולהתחיל לתכלות ולפיכך תיקנו חכמים שלא ת"ל יום תמתי תמתי נוהג בכל ומה תמרי מ"מ לפני הרגל בטל ממנו נוהג ב' ימים לפי שהוא עיקר תכלות דכתיב אחר כבוד אחר נבא בכל לא נבלה ממנו מזרח ו' וכל שכן נורק ל' דשלשים לחר ו' הם לשנה ומ"מ כיון דשמע' רחוקה היה פני יום ת"ו ה"ס שמה ת' דמקנת היום כבולו כדתמרי' לעיל: ושמעינן מהא שהם שמע לרחם שמוע ביום ל' שמוע קרובה היה ונוכח ו' ול' כשמוע ביום ל' ט"ו לולת תמרי' נהת מקל הין כבולו דכתיב ולקח ולהי שמועה ביום שלשי הוא ועשמת מהום דשנת היה ולמולתי שנת נעשית רחוקה דהיינו ל"ו ה"ת שם שמע ביהל כה"ג שמועה קרוב' היה ונוכח ו' ול' ללת מלי תמר' דשב' יום כ"ט הוה דת"כ כמולתי שנת שיחך נעשית רחוקה והת הלה עליו תלנים מיד ונם לת תמרו מקלם היום כבולו ללת נמי שנהב תלנו' תכל' לעניין שמועה כל יום ל' קרובה היה וכן כתב בעל המלכות וכן דעת הרמ"ף וכן דעת הרמב"ן ז"ל: ומי שמע שמועה קרובה בשבת תו ברגל תע"פ שמולתי שנת תו במולתי הרגל נעשית רחוקה מהב דברים שבלילה דומיא דקומר שת מקו ברגל וכשמוע שמועה רחוקה בשבת תו ברגל תינו נוהג כלום תפי' דברים שבלילה לא למולתי שנת תו מולתי הרגל נוהב דשת תחת ודי: ולעניין נרכת תלנים בשבת בתב רב יהודלי נתון ז"ל דתין מברכין נרכת תלני' לחויי פרסי: קורע בשמוע רחוקה שהב' יום ת' קורע בתוכו יום תו תינו קורע כיון שתין שם תלני' ולעניין תלינת מבעל פניו ליה לחלן כיון דבשלמת מתילו שלת נשבת חיישו תיכת חלינ' מבעל פניו שתין כן בקריעה: מי שתין לו לחלוק כגון שהיה לבוש בגדים שחולים שתין לו לקורעם לת מלשת בעלי: המת' מתים מלה בגו ובקו ולחיו ולחרתו ולשהו: קורע והולך ובו' פלמת תיכת קריעה בלת ו': לכבוד תבין ולחו קריע 'של כבוד היו ולכן מקריעה של היום הוה לתמרי' תינו

קורע והכי ללכתת דבשמועה רחוקה תינו קורע תבל מבני כבוד תבין ולחו קורע עליהם תפי' בשמועה רחוקה ולינו מלחה לשולש לתך ע"פ שתינו מקחל עליהם ומכלן רחוק לחיה לשובלת דר' חייה לעיל הנרסי' בשתל לריב שהיה בן לחיו ובן לחותו לכת קיים ולחיו' קיימת מלחיו ולחותו שתל שהיו תב ולת ברב ולפיכך לת מבינו שקרע בגדיו בשלמן שהלן תב לחלן לר' חייה לתמר הום קרע בגדי שיקבל הכת: ובקב בעל המאור ז"ל היכת דבשכן שבנת בערב שהב לה"ל יום ת' לבני שהב וחב ובמיני שלן הרי כ"ת יום ובבני למנקע בקר יומי שהב ט' יומים ומיהו היכת דלחיכת מקרובי הקת מלן לחיכת ליה שמועה ביום י' שלאחר שהב שלו חייה בשמועה רחוקה לן בשמוע' קרובה יש מקשהמים מי שנשקפקף לן זה הדבר ולכך הדבר להקל

מקום שהניח ליה ספק לחנלות וק"ל כדברי המיקל בשבת ולדעתי

ת"ר שמועה קרובה נוהגת שבעה ושלשים ושמועה רחוקה אינה נוהגת אלא יום אחד אי זו היא רחוקה ואי זו היא קרובה בתוך ל' רחוקה לאחר ל' דברי ר' עקיבא וחכ"א אחד שמועה רחוקה וא' שמועה קרובה נוהג ז' וז': אמר רבה בר בר חנא א"ר יוחנן כל מקי שאת מוצא יחיד מיקל ורבים מחמירין הלכה כדברי המחמירין חוץ מזו שאע"פ שר' עקיבא מיקל וחכמים מחמירין הלכה כר"ע דאמר שמואל הלכה כדברי המיקל באבל: רב בר אחוה דר' חייא דהוא בר אחתיה דר' חייא סליק לרתתם א"ל אבא קיים א"ל אימא קייטת א"ל אבא קיים א"ל לשמעיה חלוץ לי מנעלי והלוך אחרי כלי ליבית המרחץ ש"מ תלת ש"מ אבל אסור בנעילת הסנדל וש"מ שמועה רחוקה אינה נוהגת אלא יום א' וש"מ מקצת היום כבולו: א"ר יוסי בר אבין שמע שמועה קרובה ברגל ולמוצאי הרגל נעשית רחוקה עולה לו ואינו נוהג אלא יום א': תני ר' אידא דמן קסרי קמיה דר' יוחנן שמע שמועה קרובה בשבת ולמוצאי שבת נעשית רחוקה עולה לו ואינו נוהג אלא יום א' בלבד וכתב בעל הלכות שאם שמע שמועה ביום ל' שנוהג ז' ושלשי' כשומע ביום כ"ט ומסתברא כוותיה ואיכא מ"ד דשמועה ביום ל' כשמועה ביום לא ואינו נוהג אלא יום א' בלבד וא"תלו בההיא דאמרי' בבכורות בפ"ש בבור לנחל' אמר רב אשי הכל מודים לענין אבלות "דיום ל' כיום שלפניו דאמר שמואל הלכה כדברי המיקל באבל ונקא סברי דיום שלפניו הוא א ושלישי' הוא ונמרינן מינה ליום שמועה והא טעותא רבתא היא דהאי דאמרינן בבכורות לענין נפל הוא דאמר רשב"ג כל ששהה ל' יום באדם אינו נפל ונקאמ רב אשי שאם מת הולד ביום ל' כאלו מת ביום שלפניו שהוא כ"ט כלומר כנפל היא חשוב ואינו מתאבל עליו וראיה לדבר דהא גמרי לה מדאמר שמואל הלכה כדברי המיקל באבל וש"מ דלקולא אמר רב אשי הכל מודים לענין אבלות דיום ל' כיום שלפניו דמי דאלמא לא מיחייב עליה אבלות הילכך לא מצית למימר כיום ל' אלא ודאי טעות היא בידי האומר כך ואינו אלא כמו שכתב בעל הלכות דיום ל' בתוך ל' היא והויא לה שמועה קרובה והאי דאמרי' היכא דמית הולד בתוך ל' יום היא נפל ולא מיחייב עליה אבלות ה"מ היכא דלא קים ליה ביה שבלו לו חדשיו אבל היכא דקים ליה ביה שבלו לו חדשיו מיחיי' להתאבולי עליה דגרסינן בפרק אם לא הביא כלי ברידה דרב דימי בר יוסף אתיליד ליה ההוא ינוקא שביב בנו תלתין יומין הוה יתיב ונקא מיבכי אבל עליה א"ל אבוה צודניאתקא בעית למיכ' א"ל קים לי בגויה שבלו לו חדשיו ולענין שמועה רחוקה דאינ' נוהגת אלא יום א' בלבד איבעי' לן קורע או אינו קורע ומסקנא אינו קורע דליכ' קריעה בלא ז' אלא בבכור אבין ואמו אבל בחמשה מתי מצוה לא דתני' מי שאין לו חלוק לקרוע ונותנין לו חלוק בתוך ז' קורע לאחר ז' אינו קורע וא"ר זירא בר' א בחמשה מתי מצוה אבל על אביו ועל אמו קורע והולך ת"ר כל האומר בתיר' כהני כהן מיטמ' להן אבל מתאבל עליהן

אלו הן אביו ואמו ובנו ובתו ואחיו ואחותו ואשתו הוסיפו עליהן

אחיו

ריש"י

מקלם היום בכולו מדקתני סולך: שמועה קרובה ברגל שעדיין לת נשמע לי' יום: טולה לו רגל בתלו נשמע לו לת עד סוף הרגל כיון שתינו יכול לקרוע ולהתחיל לתכלות ולפיכך תיקנו חכמים שלת ת' יום תמתי תמתי נוהג בכל ומה תמרי מ"מ לפני הרגל בטל ממנו נוהג ב' ימים לפי שהוא עיקר תכלות דכתיב אחר כבוד אחר נבא בכל לא נבלה ממנו מזרח ו' וכל שכן נורק ל' דשלשים לחר ו' הם לשנה ומ"מ כיון דשמע' רחוקה היה פני יום ת"ו ה"ס שמה ת' דמקנת היום כבולו כדתמרי' לעיל: ושמעינן מהא שהם שמע לרחם שמוע ביום ל' שמוע קרובה היה ונוכח ו' ול' כשמוע ביום ל' ט"ו לולת תמרי' נהת מקל הין כבולו דכתיב ולקח ולהי שמועה ביום שלשי הוא ועשמת מהום דשנת היה ולמולתי שנת נעשית רחוקה דהיינו ל"ו ה"ת שם שמע ביהל כה"ג שמועה קרוב' היה ונוכח ו' ול' ללת מלי תמר' דשב' יום כ"ט הוה דת"כ כמולתי שנת שיחך נעשית רחוקה והת הלה עליו תלנים מיד ונם לת תמרו מקלם היום כבולו ללת נמי שנהב תלנו' תכל' לעניין שמועה כל יום ל' קרובה היה וכן כתב בעל המלכות וכן דעת הרמב"ן ז"ל: ומי שמע שמועה קרובה בשבת תו ברגל תע"פ שמולתי שנת תו במולתי הרגל נעשית רחוקה מהב דברים שבלילה דומיא דקומר שת מקו ברגל וכשמוע שמועה רחוקה בשבת תו ברגל תינו נוהג כלום תפי' דברים שבלילה לא למולתי שנת תו מולתי הרגל נוהב דשת תחת ודי: ולעניין נרכת תלנים בשבת בתב רב יהודלי נתון ז"ל דתין מברכין נרכת תלני' לחויי פרסי: קורע בשמוע רחוקה שהב' יום ת' קורע בתוכו יום תו תינו קורע כיון שתין שם תלני' ולעניין תלינת מבעל פניו ליה לחלן כיון דבשלמת מתילו שלת נשבת חיישו תיכת חלינ' מבעל פניו שתין כן בקריעה: מי שתין לו לחלוק כגון שהיה לבוש בגדים שחולים שתין לו לקורעם לת מלשת בעלי: המת' מתים מלה בגו ובקו ולחיו ולחרתו ולשהו: קורע והולך ובו' פלמת תיכת קריעה בלת ו': לכבוד תבין ולחו קריע 'של כבוד היו ולכן מקריעה של היום הוה לתמרי' תינו

קורע והכי ללכתת דבשמועה רחוקה תינו קורע תבל מבני כבוד תבין ולחו קורע עליהם תפי' בשמועה רחוקה ולינו מלחה לשולש לתך ע"פ שתינו מקחל עליהם ומכלן רחוק לחיה לשובלת דר' חייה לעיל הנרסי' בשתל לריב שהיה בן לחיו ובן לחותו לכת קיים ולחיו' קיימת מלחיו ולחותו שתל שהיו תב ולת ברב ולפיכך לת מבינו שקרע בגדיו בשלמן שהלן תב לחלן לר' חייה לתמר הום קרע בגדי שיקבל הכת: ובקב בעל המאור ז"ל היכת דבשכן שבנת בערב שהב לה"ל יום ת' לבני שהב וחב ובמיני שלן הרי כ"ת יום ובבני למנקע בקר יומי שהב ט' יומים ומיהו היכת דלחיכת מקרובי הקת מלן לחיכת ליה שמועה ביום י' שלאחר שהב שלו חייה בשמועה רחוקה לן בשמוע' קרובה יש מקשהמים מי שנשקפקף לן זה הדבר ולכך הדבר להקל

מקום שהניח ליה ספק לחנלות וק"ל כדברי המיקל בשבת ולדעתי

מיי' פ"ג מה' אבל הלכה ב' סמג עשין ק' טור יו"ד סי' שמ"ד

מיי' פ"ג מה' אבל הלכה ג' סמג עשין ק' טור יו"ד סי' שמ"ד

מיי' פ"ג מה' אבל הלכה ד' סמג עשין ק' טור יו"ד סי' שמ"ד

רש"י

אחיו ואחותו הבתולה מאמו ואחותו נשואה בן באביו בן מאמו וכל מי שמתאבל עליו מתאבל עמו בביתו כי הא דאמ' ליה רב לחייא בריה וכן אמר ליה רב הונא לרבא ברי באנפה נהוג אבלות בלא אנפה לא נהוג אבלות ולא אמרו בכבוד אשתו אלא חמיו וחמותו אבל אחי אשתו או אחות לא דתני' מי שמת חמיו וחמותו אינו רשאי לכוף את אשתו להיות כוחלת ולהיו' פוקסת אלא כיפה מטתה ונוהג עמה אבלות וכן היא שמת חמיה וחמות אינה רשאה להיות כוחלת ולהיות פוקסת אלא כיפה מטתה ונוהגת עמו אבלות ותניא אידך אע"פ שאמרו אינו רשאי לכוף את אשתו באמת אמרו מוזג לו את הכוס ומציע לו את המטה ומרחצ' פניו ידיו ורגליו קשיאן אהדדי אלא לאו ש"מ כאן בחמיו וחמותו וכאן בשאר קרובים שמע מינ' תניא נמי הכי לא אמרו בשבי כבוד אשתו אלא חמיו וחמותו בלבד : גרסי' בבתובו בפרק קמא תניא הרי שהיתה פתו אפויה וטבחו טבוח ייינו מזוג ומת אביו של תתן או אמה של כלה מכניסין את המת לחדר ואת התתן ואת הכלה לחופה ובועל בעילת מצוה ופירש ונוהג ז' ימי משתה ואח"כ נוהג ז' ימי אבלות וכל אותן הימים הוא ישן בין האנשים ואשתו נישנה בין הנשי' ואין מונעין תבשיטין מן הכלה כל ל' יום ודוקא אביו של תתן ואמה של כלה דליכא אינש דטרח להו אבל אפכא לא אמר רפרם בר פפא אמ' רב חסדא לא שנו אלא שנתנו מים על גבי בשר אבל לא נתנו מים ע"ג בשר מזדבן אמר מר הוא ישן בין האנשי' ואשתו ישנה בין הנשים מסייעא ליה לר' יוחנן דאמר ר' יוחנן אע"פ שאמרו אין אבלו במיעד אבל דברי שבצינעא נוהג ואי

ר' נסים

ולבעלי נראה לי נוהג הכתוב להחמיר שאין הכתובים נראים שיעלה הרגל למי שלא נשתה לו עדיין שמועת המת ולפי זה אפשר דיוקא דקתני מתו ח' ט' ימים קודם הרגל נעלו ממנו נזרק ל' ודוקא שנתעכב בדרך ולא שנעלו ממנו נזרק ל' ימים אף ע"פ שכבר עלינו יו"ט ראשון של רגל ואין נראה לי כן דאי אפשר להצליח אחר החג ל' ימים אלא יום קודם הרגל שמיני נהג שלא נעלו נזרק ל' כל זמן שלא קיים ז' וכל שכן זה שלא ידע ולא שמע במות המת קודם הרגל ויש הרי מקלין בזה ואפילו בהג ואפילו שמיני שלו כל"ל יום אם תמרו כמי שהסכימו לו ימי החג שלאחר יום טוב ראשון שלו

רבינו נסים ואלו מגלחין פרק שלישי

ואלו דברים שאבל אסור בהן אסור במלאכה וברחיצ' ובסיכה ובנעילת הסנדל ובתשמיש המטה °ואסו לקרות בתורה ובנביאי ובכתובי' לושנו במשנה ובמדרש ובהלכות ובהגדות ואם היו רבים °צריכים לו אינו נמנע ומעשה ומת בנו של ר' יוסי בצפורי ונכנם לבי' המדרש ודרש כל היום כולו ובתו של ר' בבית שערים ונכנם לבית המדרש ודרש כל היום כולו תנא ובלב' שלא יעמיד מיתורגמן ואלא היכי עביד כי הא דתניא מעשה ומת בנו של ר' יהודה בר' לעאי ונכנס לבית המדרש ודרשו כל היום כולו ונכנס רבי חנניה בן עקביא וישב בצדו ולחש היא לרבי חנניה בן עקביא ור' חנניה בן עקביא לתורגמן והתורגמן השמיע לרבים הא דאמרי' אסור ברחיצ' רא שנא רחיצה בחמין ולא שנא רחיצה בצונן דתנסין בתעניות בפרק קבא והלכתא אבל אסור בין בחמין בין בצונן ופניו ידיו ורגליו בחמין אסור בצונן מיתי' ולסוך אפי' כל שהוא אסור להעביר את הזוהמ' מותר : תנו רבנן אבל שלשה ימים הראשונים °אסור להניח תפלין ומסקנ' אינו אסור אא יום ראשון בלבד דעיקר טרדא הוא דכתיב ואחריתה כיום מר אבל ביום ישני מותר וכיון שהניח ביום שני שוב אינו חולין ואפילו באו פנים חדשות : ת"ר אבל ג' ימים °ראשונים אסור בעשיית מלאכה ואפילו עני המתפרנס מן הצדקה מכאן ואילך עושה בצינע בתוך ביתו והאשה מיה בפלך בתוך ביתה : ת"ר אבל ג' °ימים הראשונים אינו הולך לבית האבל מכאן ואילך הולך ואינו יושב במקום המנחמים אלא במקום מתנחמי' תנו רבנן °אבל שלשה ימים הראשונים אסור בשאול שלום ואי לא ידעי ושאלו בשלומיה מודע להו שהוא אבל ולא מהדר להו שלמא משלש ועד שבעה אי לא ידעי ושאל בשלומיה מהדר להו שלמא ולא צריך לאודועינהו משבע ועד שלשים הוא שואל בשלום אחרים שחרוין בשלום ואחרים אין שואלין בשלומו אלא לאחר שלשים יום והני מילי בשאר קרובים אבל על אביו ועל אבו אין שואלין בשלומו אלא לאחר שנים עשר חדש:

ת"ר שלשה ימים הראשונים °בא ממקום קרוב מונה עמהן ומיקן רחוק מונה לעצמו ומכאן ואילך אפי' בא ממקום קרוב מונה לעצמו רבי

רש"י

ואסור לקרות בתורה וכו' כדאמר לעיל דקאמר ליה רחמנא ליחקקו' פתוק זוס והא דאמרינן לקמן חייב כל המצות הכתובות בתורה חוץ מן המפורשין בתורה כגון קיום שבר מצוה שבתורה וכו' לשון רבינו שמחה

ואלו דברים שאבל אסור בהן אסור במלאכה וברחיצה וכסיכה ובנעילת הסנדל ובתשמיש המטה ואסור לקרות בתורה ובנביאים ובכתובים ללמוד במשנה ובמדרש ובהלכות ובהגדות ואם היו רבים צריכים לו אינו נמנע ומעשה ומת בנו של רבי יוסי בצפורי ונכנס לבית המדרש ודרש כל היום כולו ובתו של רבי בבית שערים ונכנס לבית המדרש ודרש כל היום כולו תנא ובלבד שלא יעמיד מיתורגמן ואלא היכי עביד כי הא דתניא מעשה ומת בנו של רבי יהודה בר' לעאי ונכנס לבית המדרש ודרשו כל היום כולו ונכנס רבי חנניה בן עקביא וישב בצדו ולחש היא לרבי חנניה בן עקביא ורבי חנניה בן עקביא לתורגמן והתורגמן השמיע לרבים הא דאמרי' אסור ברחיצה רא שנא רחיצה בחמין ולא שנא רחיצה בצונן דתנסין בתעניות בפרק קבא והלכתא אבל אסור בין בחמין בין בצונן ופניו ידיו ורגליו בחמין אסור בצונן מיתי' ולסוך אפי' כל שהוא אסור להעביר את הזוהמא מותר :

תנו רבנן אבל שלשה ימים הראשונים אסור להניח תפלין ומסקנא אינו אסור אלא יום ראשון בלבד דעיקר טרדא הוא דכתיב ואחריתה כיום מר אבל ביום שני מותר וכיון שהניח ביום שני שוב אינו חולין ואפילו באו פנים חדשות : ת"ר אבל ג' ימים ראשונים אסור בעשיית מלאכה ואפילו עני המתפרנס מן הצדקה מכאן ואילך עושה בצינעה בתוך ביתו והאשה טוה בפלך בתוך ביתה : ת"ר אבל ג' ימים הראשונים אינו הולך לבית האבל מכאן ואילך הולך ואינו יושב במקום המנחמים אלא במקום מתנחמין תנו רבנן אבל שלשה ימים הראשונים אסור בשאול שלום ואי לא ידעי ושאלו בשלומיה מודע להו שהוא אבל ולא מהדר להו שלמא משלש ועד שבעה אי לא ידעי ושאל בשלומיה מהדר להו שלמא ולא צריך לאודועינהו משבע ועד שלשים הוא שואל בשלום אחרים שחרוין בשלום ואחרים אין שואלין בשלומו אלא לאחר שלשים יום והני מילי בשאר קרובים אבל על אביו ועל אבו אין שואלין בשלומו אלא לאחר שנים עשר חדש:

ת"ר שלשה ימים הראשונים בא ממקום קרוב מונה עמהן ומיקן רחוק מונה לעצמו ומכאן ואילך אפי' בא ממקום קרוב מונה לעצמו רבי

מסלק יום לחד :

והוו

מסלק יום לחד :

והוו

לקרוס נפני נבו ולנחות אבלות נפניו נלא נפניו : ואמרו נפרושים ז"ל לחלוק יום מיתה וקטרס מלחוריקי הוא ויום שני מלרבנן ולפיכך מי שמת לו מקני"ט שני וקברו נוסף לו אבלות לאחר עשה לחוריקי ולחי עשה לרבנן ומיהו דוקא בלחוץ אבלותן מלחוריקי הוא ואם ק

רש"י

ר' שמעון אומר אפי' ביו' שביעי בא ממקום קרוב מינה עמהן ואיפסיקא הלכתא בהדיא כר"ש ורהוא שבא ומצא מנחמין אצל גדול הבי וכמה מקו קרוב עשרה פרסי סגיא דחד יומא כיון דאלו שמע ביומא קמא הוה קא מצי למיתי כמאן דאיתי מעיקרי דמי אמר להו רבא לבני מחויא בגין אתון דלא אזליתו בתר ערס כר מהדרית אפיכו מבב דאבול אתחילו ומנו ת"ר על כל המתים כולן מדחה מיטתו ה"ז משובח על אביו ועל אמו הרי זה כבוד הוה ע"ש ערב י"ט או שהיו נשמי מזלפין על מיטתו הרי זה משובח לפי שאינו עושה אלא לכבוד אביו ואמו על כל המתים כולן רצה ממעט בעסקן רצה אינו ממעט על אביו ועל אמו ממעט על כל המתים כולן רצה חולץ רצה אינו חולץ על אביו יועל אמו חולץ פירוש חולץ כרתפו ומוציא זרועו מן הקרע של חלוק ונמצא זרועו עם כתפו מגולין . על כל המתים כולן נכנס לבית השמחה לאחר שלשים יום על אביו ועל אמו ג'לאחר י"ב חדש . על כל המתי כלן מספר לאחר שלשים יום על אביו ועל אמו יגדל פרע עד שיגערו בו חביריו אמר רב חסדא ורישתה מרעו אינו צריך לשהות לאחר שלשים יום אלא לאלתר מותר ליכנס והני מילי בפורענא אבל בארישתא לאחר שלשים יום ועל אביו ועל אמו בין כך ובין כך לאחר י"ב חדש על כל המתים כולן קורע טפח על אביו ועל אמו עד שיגלה את לבו א"ר אבהו מאי קראה ויחזק דוד בבגדיו ויקרעם ואין אחיזה פחותה מטפח על כל המתים כולן אפי' לבוש עשרה חלוקים אינו קורע אלא עליון על אביו ועל אמו קורע את כולן ואפרקיסתי אינה מעכבת את האיש ואחד האשה דר"ש בן אלעזר שר"ש בן אלעזר אומר האשה קורעת את התחתון ומחוירתו לאחוריה ותזורת וקורעת את העליון . על כל המתים כולן רצה מבריל קמיה שפה רצ אינו מבריל על אביו ועל אמו מבריל על כל המתי כולן שולל לאחר שבע מאתה לאחר ל' יום על אביו ועל אמו שולל לאחר שלשים יום ואינו מאתה לעולם והאשה שוללת לאלתר מפני כבודה כי אתא רבין א"ר יוחנן על כל המתים כולן קורע

תוד"ה נר מצוה

קורע בכלי על אביו ועל אמו קורע בוד אמ' ר'
חייא בר אבא א"ר יוחנן על כל המתים כולן
קורע מבפני ועל אביו ועל אמו קורע מבחוץ
אמר רב חסדא וכן לנשוא: נשואה שכיב אמ'
ליה רב חסדא לרב חנן בר רבא כפי אסית וקו'
עלה ואתו קריעה לעלמא אמר ליה רב אשי
לאמיתי קריעה מעומד מ"ן דכתיב ויקם איוב ויקרע את מעילו וגדילמא מילתא יתירא
היא דעבד אלא מהכא ויקם המלך ויקרע את
בגדיו על הכם חולין ביטין ועל אב בית דין
משכיב ועל נשי מכאן ומכאן ת"ר חכם שמת
בית מדרשו בטל אב בית דין שמת כל בתי
מדרשו שבעירו בטלין ובני בית הכנס נכנסין
לבית הכנס ומשנין את מקומם הישבין בצפון
יושבין בדרום בדרום יושבין בצפונשיא שמת
כל בתי מדרשות בטלין ובני בית הכנס נכנסין
בבית הנשמת וקורין לויוצאין ר' ירמיה בן קרה
אומר לא שיצאו ויטילו בשוק אלא יושבין ודיין
ואין אומרים שמוע והגדה בבית האבל אמרו
עליו על תינא בן גמליאל שהיה אומר שמע'
והגדה בבית האבל גרסי בע"א בפרק קמ"ר
שורפין על המלכים ולא מדרכי האמורי שנא'
"בשלום תמות ובמשרפות אבותיך המלכים
הראשונים ישרפו לך וכש' ששורפין על המלכי
כך שורפין על הנשיאים ומה הן שורפין עליה'
מטותיהן וכל כלי תשמישן מעשרה ומת רבן
גמליאל הזקן ושרף עליו אנקלוס הגר במאה
מנה צורית ת"ר אבל "שבת ראשונה אינו יוצא
מפתח ביתו שני' ויצא ואינו יושב במקומו שלישית יושב במקומו ואינו מרב'
רביעית הרי הוא כבר אדם: ת"ר כל "יום לנישואין מתה אשתו אבי' לישא
אשה אחרת עד שיעברו עליו שלשה רגלים ר' יהוד' אומר רגל ראשון ושני'
אסור ושלישית מותר ואם אין "ו בנים מות לישא "אשה אחרת לאתר מפני פרי'
ורביה היתה לו בנים קטנים מותר לישא "אשה לאתר מפני פרנסתן: ירו'
בפרק התיריז ליבמתו תיז כן האלמנה מפני האיבול וכמה איבול שלשים
יום הרא דאיתמר בנשים אבל באנשי ג' רגלי' ביש לו בנים אבל אין לו בנים
מותר מיד וה"מ כשיש לו מי שישמשנו אבל אין לו מי שישמשנו מותר מיד
וה"מ בשאין לו בנים קטנים אבל אם יש לו בנים קטנים מיד מותר כהרא
מעש' שמתה אשתו של ר' טרפון ועד שהוא בבית הקברו' אמר לאחותה לבי
נדלי בני אחותיך ואע"פ שכנסה לא הביר' עד שעברו עליו ל' יום: בבלי מעש'
שמתה אשתו של יוסף הכהן ואמ' לאחות' בבי' הקברו לכי פרנסי בני אחיתיך
ואע"פ לא בא עליה א' לזמן מרוב' מאי לזמן מרוב' אמ' רב פפא לאחר ל' יום
אין לו בנים מותר לישא אשה אחרת לאתר מפני ביטול פריה ורביה ובמה
בנים יהו לו ויהא אסור לישא לאתר כדתנן לא יבטל אדם מפריה ורביה
אא"כ יש לו בנים בש"א שני זכרים וב"ה אב זכר ונקבה שנא' "זכר ונקב ברא"ם
וק"ל כב"ה היו לו בנים ומתו והיו להן בנים כבר קיים מצו' פריה ורביה דת"ר
בני בנים הרי הן כבנים ולא שנ' ברא לברת' ולא שנא ברת' לברא או ברתא
לברת' או ברא לברא בבלהי קיים מצות פריה ורביה ודוקא תרי מתרי אבל
תרי מחד ברא לא "ת"ר כל ל' יום לניהרין אחד כלים חדשי' ואחד כלים
ישנים יוצאין מתחת המכבש ר' אומר לא אמרו אלא בכלי חדשי' בלבד
רבי

ריש"י

מכפים בחזר שתין כריך לקרוע
נפני העם: כפי לאחוריו קורע
המוכסמס ומשוך עליה וקורע כדי
שיהוך כשקורע: ויקם לוקח
ויקרע ומו על בשרו בגדיו שאמרו
מלמד שקורע כנגד הלב מצוה
ומיהו יקורע על הכתפה כשהוא
מניח תפילין כדי שלא יהא
מקרע על תפילין שבראש: חכם
מתון שבעיר שמקבלין ממנו הוראה
ואם אין דין עדיף מינים: ניח
מדרשו לתון שהיו רגילין ללמוד שם
מעון: וקורין שבעה בתורה
שם שבת הוא ויוצאין ואין מתפללין
בעשרה אלא כל אחד בעצמו: שמועה
סונית: שבת ראשונה ר"ת שבת
ואינו יושב במקומו בניח הכנסת:
ואינו מדבר אלא בשבת ובזמן ואינו
מדבר בדברים כמנהגו: לנישואין
שם אשת בנו או אחיו אסור ליחד
אחד: אלא ישתה אסור בניהוך
על שלשה רגלים שמראה כאילו אינו
מוטב במיקח ובמכר מכני פרנסתן
קטן על נערי שהגיעה שעתה להו
לבנים: לבי ופרנסי שהני נוטלין
תורף: בלניהון ליקייר: ונלחין מתחת
המכבש ליפותו פרי"ש: כלים
חדשים כלכך אבל ישנים אפילו
יוצאין מתחת יד מכבש:
חדשים

הגהות אור

ר' נסים

מכפים פרוש בחזר: מכחן ובמי הגשם: כפי לאחוריו קורע המוכסמס ומשוך עליה וקורע כדי שיהוך בעני מדם: חולין כתף מימין של יתמין: מכחן ומכאן ולבי שלא יפלו הבגדים ויהיו קורעים על מקום הלב ומלמד שקהני על מקום מהכין חולין ג"ם ר"ה שיעור חולין רגה של אמלל

ב ואם קרע מאחר שהוא חולין רגה שיעור חולין וכן על רבו שלמדו חכמה יש רגה חולין ואין קורעים: ב"ת מדרשו בעל פי כל ו' לפי שמסיחין שמו ואין עוסקין בתורה בבית הכנסת ומדרשו כדי שלא יתבטלו מלמוד שאחר בתי מדרשות שבעיר נקרא מדרשו ופרש"י לגנות מדרשו שאין רגילין ללמוד שמה מבני

ג בתי מדרשות שבעיר נאין מתפללין שם ומשום שאין מתפללין שם אין מקרעין שם ומשום שאין מקרעין שם אין מלמדין שם ומשום שאין מלמדין שם אין מתכנסין שם ומשום שאין מתכנסין שם אין מדרשו שם ומשום שאין מדרשו שם אין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר ומשום שאין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר אין מקרעין בהן ומשום שאין מקרעין בהן אין מלמדין שם ומשום שאין מלמדין שם אין מתכנסין שם ומשום שאין מתכנסין שם אין מדרשו שם ומשום שאין מדרשו שם אין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר

ד ומשום שאין מדרשו שם אין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר ומשום שאין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר אין מקרעין בהן ומשום שאין מקרעין בהן אין מלמדין שם ומשום שאין מלמדין שם אין מתכנסין שם ומשום שאין מתכנסין שם אין מדרשו שם ומשום שאין מדרשו שם אין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר

ה ומשום שאין מדרשו שם אין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר ומשום שאין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר אין מקרעין בהן ומשום שאין מקרעין בהן אין מלמדין שם ומשום שאין מלמדין שם אין מתכנסין שם ומשום שאין מתכנסין שם אין מדרשו שם ומשום שאין מדרשו שם אין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר

ו ומשום שאין מדרשו שם אין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר ומשום שאין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר אין מקרעין בהן ומשום שאין מקרעין בהן אין מלמדין שם ומשום שאין מלמדין שם אין מתכנסין שם ומשום שאין מתכנסין שם אין מדרשו שם ומשום שאין מדרשו שם אין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר

ז ומשום שאין מדרשו שם אין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר ומשום שאין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר אין מקרעין בהן ומשום שאין מקרעין בהן אין מלמדין שם ומשום שאין מלמדין שם אין מתכנסין שם ומשום שאין מתכנסין שם אין מדרשו שם ומשום שאין מדרשו שם אין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר

ח ומשום שאין מדרשו שם אין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר ומשום שאין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר אין מקרעין בהן ומשום שאין מקרעין בהן אין מלמדין שם ומשום שאין מלמדין שם אין מתכנסין שם ומשום שאין מתכנסין שם אין מדרשו שם ומשום שאין מדרשו שם אין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר

ט ומשום שאין מדרשו שם אין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר ומשום שאין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר אין מקרעין בהן ומשום שאין מקרעין בהן אין מלמדין שם ומשום שאין מלמדין שם אין מתכנסין שם ומשום שאין מתכנסין שם אין מדרשו שם ומשום שאין מדרשו שם אין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר

י ומשום שאין מדרשו שם אין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר ומשום שאין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר אין מקרעין בהן ומשום שאין מקרעין בהן אין מלמדין שם ומשום שאין מלמדין שם אין מתכנסין שם ומשום שאין מתכנסין שם אין מדרשו שם ומשום שאין מדרשו שם אין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר

יא ומשום שאין מדרשו שם אין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר ומשום שאין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר אין מקרעין בהן ומשום שאין מקרעין בהן אין מלמדין שם ומשום שאין מלמדין שם אין מתכנסין שם ומשום שאין מתכנסין שם אין מדרשו שם ומשום שאין מדרשו שם אין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר

יב ומשום שאין מדרשו שם אין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר ומשום שאין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר אין מקרעין בהן ומשום שאין מקרעין בהן אין מלמדין שם ומשום שאין מלמדין שם אין מתכנסין שם ומשום שאין מתכנסין שם אין מדרשו שם ומשום שאין מדרשו שם אין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר

יג ומשום שאין מדרשו שם אין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר ומשום שאין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר אין מקרעין בהן ומשום שאין מקרעין בהן אין מלמדין שם ומשום שאין מלמדין שם אין מתכנסין שם ומשום שאין מתכנסין שם אין מדרשו שם ומשום שאין מדרשו שם אין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר

יד ומשום שאין מדרשו שם אין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר ומשום שאין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר אין מקרעין בהן ומשום שאין מקרעין בהן אין מלמדין שם ומשום שאין מלמדין שם אין מתכנסין שם ומשום שאין מתכנסין שם אין מדרשו שם ומשום שאין מדרשו שם אין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר

טו ומשום שאין מדרשו שם אין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר ומשום שאין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר אין מקרעין בהן ומשום שאין מקרעין בהן אין מלמדין שם ומשום שאין מלמדין שם אין מתכנסין שם ומשום שאין מתכנסין שם אין מדרשו שם ומשום שאין מדרשו שם אין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר

טז ומשום שאין מדרשו שם אין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר ומשום שאין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר אין מקרעין בהן ומשום שאין מקרעין בהן אין מלמדין שם ומשום שאין מלמדין שם אין מתכנסין שם ומשום שאין מתכנסין שם אין מדרשו שם ומשום שאין מדרשו שם אין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר

יז ומשום שאין מדרשו שם אין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר ומשום שאין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר אין מקרעין בהן ומשום שאין מקרעין בהן אין מלמדין שם ומשום שאין מלמדין שם אין מתכנסין שם ומשום שאין מתכנסין שם אין מדרשו שם ומשום שאין מדרשו שם אין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר

יח ומשום שאין מדרשו שם אין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר ומשום שאין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר אין מקרעין בהן ומשום שאין מקרעין בהן אין מלמדין שם ומשום שאין מלמדין שם אין מתכנסין שם ומשום שאין מתכנסין שם אין מדרשו שם ומשום שאין מדרשו שם אין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר

יט ומשום שאין מדרשו שם אין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר ומשום שאין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר אין מקרעין בהן ומשום שאין מקרעין בהן אין מלמדין שם ומשום שאין מלמדין שם אין מתכנסין שם ומשום שאין מתכנסין שם אין מדרשו שם ומשום שאין מדרשו שם אין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר

כ ומשום שאין מדרשו שם אין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר ומשום שאין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר אין מקרעין בהן ומשום שאין מקרעין בהן אין מלמדין שם ומשום שאין מלמדין שם אין מתכנסין שם ומשום שאין מתכנסין שם אין מדרשו שם ומשום שאין מדרשו שם אין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר

כא ומשום שאין מדרשו שם אין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר ומשום שאין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר אין מקרעין בהן ומשום שאין מקרעין בהן אין מלמדין שם ומשום שאין מלמדין שם אין מתכנסין שם ומשום שאין מתכנסין שם אין מדרשו שם ומשום שאין מדרשו שם אין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר

כב ומשום שאין מדרשו שם אין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר ומשום שאין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר אין מקרעין בהן ומשום שאין מקרעין בהן אין מלמדין שם ומשום שאין מלמדין שם אין מתכנסין שם ומשום שאין מתכנסין שם אין מדרשו שם ומשום שאין מדרשו שם אין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר

כג ומשום שאין מדרשו שם אין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר ומשום שאין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר אין מקרעין בהן ומשום שאין מקרעין בהן אין מלמדין שם ומשום שאין מלמדין שם אין מתכנסין שם ומשום שאין מתכנסין שם אין מדרשו שם ומשום שאין מדרשו שם אין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר

כד ומשום שאין מדרשו שם אין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר ומשום שאין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר אין מקרעין בהן ומשום שאין מקרעין בהן אין מלמדין שם ומשום שאין מלמדין שם אין מתכנסין שם ומשום שאין מתכנסין שם אין מדרשו שם ומשום שאין מדרשו שם אין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר

כה ומשום שאין מדרשו שם אין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר ומשום שאין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר אין מקרעין בהן ומשום שאין מקרעין בהן אין מלמדין שם ומשום שאין מלמדין שם אין מתכנסין שם ומשום שאין מתכנסין שם אין מדרשו שם ומשום שאין מדרשו שם אין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר

כו ומשום שאין מדרשו שם אין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר ומשום שאין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר אין מקרעין בהן ומשום שאין מקרעין בהן אין מלמדין שם ומשום שאין מלמדין שם אין מתכנסין שם ומשום שאין מתכנסין שם אין מדרשו שם ומשום שאין מדרשו שם אין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר

כז ומשום שאין מדרשו שם אין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר ומשום שאין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר אין מקרעין בהן ומשום שאין מקרעין בהן אין מלמדין שם ומשום שאין מלמדין שם אין מתכנסין שם ומשום שאין מתכנסין שם אין מדרשו שם ומשום שאין מדרשו שם אין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר

כח ומשום שאין מדרשו שם אין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר ומשום שאין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר אין מקרעין בהן ומשום שאין מקרעין בהן אין מלמדין שם ומשום שאין מלמדין שם אין מתכנסין שם ומשום שאין מתכנסין שם אין מדרשו שם ומשום שאין מדרשו שם אין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר

כט ומשום שאין מדרשו שם אין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר ומשום שאין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר אין מקרעין בהן ומשום שאין מקרעין בהן אין מלמדין שם ומשום שאין מלמדין שם אין מתכנסין שם ומשום שאין מתכנסין שם אין מדרשו שם ומשום שאין מדרשו שם אין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר

ל ומשום שאין מדרשו שם אין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר ומשום שאין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר אין מקרעין בהן ומשום שאין מקרעין בהן אין מלמדין שם ומשום שאין מלמדין שם אין מתכנסין שם ומשום שאין מתכנסין שם אין מדרשו שם ומשום שאין מדרשו שם אין בתי מדרשות שבעיר נקראין בתי מדרשות שבעיר

ברבי שמעון דהא רבא עבד עובדא כותיה : הימיינותא ויש ספרים דברסי' הימוליתא והוא חלוק הבא מרומי : ואע"פ שהיתה חדשה כיון שהוא
לבעיה שהיתה אדומה נפיק בה מיהו בתוך ז' אסור בכולן ובתב הרמ"בן ז"ל וכלי פשתן אין בהם משום ניהון ובתבו בתוספות וי"א דדוקא בכלי פשתן
ישנים קא מיירי וביהון שלנו כביבום שלהם מותר : ת"ר מי שמתו מוטל לפניו אוכל בבית אחר פי' שלא התירו לעשות בבית המת אלא לרבי המת
ואכילה לורך חיים היא : ואינו מיסב שהוא דרך השיבות ותענוג : ואינו מברך ברכת המוליא לפי שהוא פעור מן המצות כיון דמוטל לפניו ופי' מוטל
לאו דוקא מוטל ממש קאמר אלא

רבי אלעזר בר"ש אומר לא אסרו אלא כלים
אחדשים לבנים בלבד ק"ל כר' אליעזר בר"ש
דהא רבא נפק בהימיינותא רומייתא סומקתי
חדתי כר' אליעזר בר' שמעון : תניא באבל
רבתי כל שלשים יום אסור בתספורת אחד
ראשו ואחד זקנו ואחד כל שער כשיש בו
והאשה מותרת בנטילת שער לאחר שבעה
וגרסי' בפרק החולץ בענין רבי יוסי אומר כל
הנשים יתארסו חוץ מן האלמנ' מפני האיבול
וכמה איבול שלשים יום אמ'רב חסד קל"וחומ'
ומה במקו' שאסרו לספר ולכבס מות' ליארס ·
שלשים יום של איבול שמותר לספר ולכבס
אינו דין שמות' ליארס ושמעת מינה שהאשה
מותרת בנטילת שער לאחר שבעה כדקתני
באבל רבתי : ת"ר מי שמתו מוטל לפניו
אוכל בבית אחר אין לו בית אחר אוכל בבית
חברו אין לו בית חברו עושה מחיצה ואוכל
אין לו דבר לעשות מחיצה מחזיר את פניו
ואוכל ואינו מיסב ואוכל ואינו אוכל בשר ואינו
שותה יין ואינו מברך ואינו מזמן ואין מברכין
עליו ואין מזמנין עליו ופטור מקרית שמע ומן
התפלה ומן התפילין ומכל מצות האמורות
בתורה ובשבת מיסב ואוכל בשר ושותה יין
ומברך ומזמן ומברכין עליו ומזמנין עליו וחייב
בכל מצות האמורות בתורה ר"ג אומר מתוך
שנתחייב באלו נתחייב בכולן א"ר יוחנן התשמי'
המטה איכא ביניהו דתנא קמא סבר חייב בכל
מצות האמורות בתורה חוץ מתשמיש המטה
ור"ג סבר חייב נמי בתשמיש המטה וק"ל כתנא
קמא : מתני' אין קורעין ולא חולצין ולא
מברין אלא קרוביו של מת ואין מברין אלא על
מטות זקופות ואין מוליכין לבית האבל לא
בטבלא ולא באסקוטלא ולא בקנון אלא בסלין
ואין אומרים ברכת אבלים במועד אבל עומדין
בשורה ומנחמין ופוטרין את הרבי' : גמ' מתני'
דקא תני אין קורעין ולא חולצין וכו' בדלית
לא חכם ולא אדם כשר ולא קאי בשע' יציאת
נשמה אבל על חכם קורעין וחולצין ומברין
דתניא חכם שמת הכל קרוביו הכל קורעין
עליו והכל חולצין עליו הכל מברין עליו ברחב'
ועל אדם כשר נמי חייב לקרוע דתניא מפני
מה בניו ובנותיו של אדם מתים כשהן קטנים
מפני שלא בכה ולא התאב' על אדם כש' שכל
הבוכה ומתאבל על אדם כשר מוחלין לו על
כל עונותיו בשביל כבוד שעשה גרסינן בשבת
בפרק רבי אליעזר אומר האורג אמר ר' שמעון
בן פזי אמר רבי יהושע בן לוי משום בר קפרא כל המוריד דמעו' על אדם כש'
הקב"ה סופרן ומניחן בבית גנזיו שנאמר נודי ספרת אתה שימה דמעת
בנאדך הלא בספרתך אמ' ר' ירמיה אמר רב כל המתעצל בהספד של אדם
כשר ראוי לקוברו בחייו דכתיב ויקברו אותו בגבול נחלתו מצפון להר געש
מלמד שגעש עליהן ההר לקוברן אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן כל
המתעצל בהספדו של חכם אינו מאריך ימים מדה כנגד מדה וכו' :
ואי

רש"י

חדשים לבנים והוא שיוצאין מתחת
יד מכבס : הומנייתא חלוק שרוק
בלעז רומייתא שבאה מרומי מבוהל :
כר' [אליעזר בר'] שמעון דלא אסרו
אלא חדשים לבנים הוא דומה · אמר
רב חסדא מתמה על דברי רבי יוסי
שאוסר ליארס אפני אבלות כל לי
יום כדתנן לקמן כמה אבול שלה לי
יום : במקום שאסור לכבס דהיינו
שבת שחל ט"ב להיות בתוכה מותר
ליארס דקתני לקמן [מארסין ואין
עושין סעודת אירוסין : מקום
שמותר לכבס תוך שלשים יום של
אבל דאבל אינו אסור בתכבוסת
אלא ז' ימים דשלשים יום לניהון
כדתנן בפרק אלו מגלחין אבל כבוס
לא דהא תספור' גופה אי לא דאתי
פרע פרע מנזיר לא מיתסרא : מי
שמתו מוטל לפניו אין לו דין אבל
עד שיסתם הגולל : בשהוא סועד
אוכל בבית אחר : ואינו מיסב
בשהו' אוכל דהיינו דרך גדול : ואינו
מברך שום ברכה דפעור הוא
ממצות בעוד שמתו מוטל לפניו :
ואין מברכין עליו כגון ברכ' המוצי'
להוציאו ידי חובתו : ובשבת מיסב
בשהוא אוכל : ואוכל בשר וחייב
בכל המצות כו' : תפילין לא גרסי'
דאין תפילין בשבת דכתיב כי אות
היא מי שצריכין אות יצאו תפילין
שאין צריכין אות שהן עצמן אות
דכתיב והיה לך לאות : מתני'
ולא חולצין כתף : ולא מברין
שמברין את האבל סעודה ראשונה
משל אחרים : אלא קרוביו של מת
המתאבלין עליו : אלא על מטות
זקופו' שאין צרי' לכפו' מטה שמיסב
עליה : אין מוליכין מנחמין הסעודה
ולבית האבל : לא בטבלא דרך כבוד :
לא באיסקוטל' שלהן קטן יפה : ולא
בקנון מדה גדולה שמודדין בהם
החטין שי"שעייר · אלא בסלין שלא
בדרך השיבות : ופוטרין את הרבי'
ונותנין להם רשו' לילך מיד ואין צרי'
להיסב ולברך ברכת רחבה : גמ'
נודי כמו לנוד : יקברואותו ביהוש' :
שרגש עליהם ההר להורגן שלא
הספידוהו כראוי : מדה כנגד מדה
הוא לא נתאבל על שנקצרו ימי
החכם אף לחייו לא יחושו מן השמי' :
לספר

בוכה ומתאבל פירש בוכה וקורע אבל ליסב עליו באבלות אינו חייב אלא על רבו : לספר

המאור הקטן

עין משפט

רש"י

ואי קאי בשעת יציאת נשמה חייב לקרוע ואפילו אשאר אינש דתניא ר"ש בן אלעזר אומר בשעת יציאה הנפש חייב לקרוע למה זה דומה לם"ת שנשרף שחייבי לקרועי נח נפשיה דרב ספר לא קרעו רבנן עליה אמרי לא גמרינן מיניה אמר להו אביי מי תניא הרב שמת חכם שמת תניא סבור מאי דהוה אמ' להו תניא חכם שמת כל זמן שעוסקין בהספד סבור למקר' ליה אמר אמר להו אביי חכם כבודו בהספדו כי נח נפשי' דרב הונא סבר רבנן לאותויה ס"ת אמא אפורייה אמר להו רב חסדא מילתא דבחייה לא ס"ל אנן ניקו' ונעביד ליה דאנא הזיתי לרב הונא דבעי למיתב אפורייה והוה יתיב עלידה ס"ת וכף כרא אראעא ואותיב עליה ס"ת אמא קסבר אסור לישב במט' שס"ת עליה לא"ה הוה נפיק פוריה מבבא סבו' לשלשוליה דרך גנות אמר להו רב חסדא הכי גמירנ' מיני' חכם שמת כבודו דרך פתחים סבור לאשנוייה מפוריי' לפוריי' אמר להו רב חסד' הכי גמירנא מיניה חכם כבודו במטה ראשונה גרסינן בפרק בני העיר ת"ר מבטלין ת"ת להוצאת המת ולהבנסת כלה אמרו עליו על רבי יהודה ברבי אלעאי שהיה מבטל ת"ת להוצאת המת ולהבנסת כלה במה דברים אמורים בשאין לו כל צרכו אבל יש לו כל צרכו אין מבטלין וכמה כל צרכו אמר שמואל בר אינא משמא דרב תריסר אלפי גברי ושיתא אלפי שיפורי ואמרי לה תריסר אלפי גברי ומיניידו שיתא אלפי שיפורי עולא אמר כגון דהייצי גברי כאבילא ועד סיכרא רב ששת ואיתימא ר' יוחנן כנתינת כך נטילתה כה נתינתה בששים רבוא אף נטילתה בששים רבוא והני מילי למאן דקרי ותני אבל למאן דמתני ליה שיערא תניא ארון העובר ממקום למקום אין עומדין עליו בשורי ואין אומרים עליו ברכת אבלים ותנחומי אבלים ותניא אחריתי ארון העובר ממקום למקומות עומדין עליו בשורה ואומרים עליו תנחומי אבלים וברכת אבלים קשיא אהדדי לא קשיא כאן בשישלדו קיימת כאן בשאין שלדו קיימת: גרסינן כהאי מסכת בפרקא קמא המלקט עצמות יאבין ואמו הרי זה מתאבל עליהם יכל היום כולו ולערב אין מתאבל עליהן אמר רב חסדא ואפי' צרורין לו בסרינו ירושלמי ליקט עצמות אין אומרין עליהן קינים ונהי ולא ברכת אבלים ולא תנחומי אבלים אלא הן ברכת אבלים שאומרי' בבית האבל ואלו הן תנחומי אבלי שעימדין בשורה תנא אבל אומרין עליהם דברים מה הן דברים רבנן דקיסרי אמרי קילוסין תנא

לספר תורה וכו' י"מ לתפילו דיקנין שניהרל מלגיום מנוק כרמון ולפי זה מיפסר דאפילו על אבה קורעי' ורש"י ז"ל כפי שהוא בספר תורה שעדיין אינו רחוי ללמוד תורה והני בספר תורה ולפי זה אין נוהגה בנו' ויש נספחות כנ' ועוד כל זומת שמעתתי בפומיון בי מדרשא: מתי להוה הוה וכיון שלא קרעו ביום שמועה שוב אין מיניין לקרוע אפילו בתוך ז' להלן שעת תמוה הוא: כל זמן וכו' דסיינו תוך שבעה ולפי מה שהוא בהספד: סבור למקרע לחלקי קורס שיקרעו בספרו: כגון כהספדו כשבח שהיה כבר שלפני קרעו מי לא הוה אלים כבר שלפני נחול המועד שכל קרובין יש ליזהר דלא היו סבורים לקיימה בחכם אלא שהיו רבנן כאלים כבר כנ' ומתאבל הוה משמע להו לבנו ולמסור להו לקרוע כיון שמועה קרעו ואפילו לאחר ל' ולאחר ל' ס"ת אמא אפורייה לעומר קיים זה מה שכתב הרב אלפסי ז"ל ואחר כך ראיתי לאחרים שכתבו דל

רבינו נסים ואלו מנלחין פרק שלישי

חכם שמת כיון שהחזירו פניהם מאחוריו יכף קרעיהם ואחר כך יקרעו את בגדיהם ואלו הן הקרעין שאין מתאחין הקורע על אביו ועל אמו ועל רבו ועל שלימדו תורה ועל נשיא ועל אב ב"ד ועל שמועי רעות ועל ברכת השם ועל ס"ת שנשרף ועל עירי יהוד ועל המקדש ועל ירושלם וקורע על המקדש ומוסיף על ירושלם ואשמועי רעות מי קרעינן והא אמרו לי לשמיע קטל שבור מלבא תריסר אלפי במזינת דקסרי ולא קרע לא אמרו אלא ברוב צבור וכמעשה שהיה דכתיב ויחזק דוד בבנדין ויקרעם וגם כל האנשים אשר אתו ויספרו ויבכו ויצומו עד הערב על שאול ויהונתן בנו ועל עם ה' ועל בית ישראל כי נפלו בחרב שאול זה נשיא יהונתן זה אב בית דין עם ה' ובית ישראל אלו שמועות רעות ברכת השם כגון דכתיב ויבא אליקים בן חלקיהו ונוכח ת"ר אחד השומע ואחד השומע מפי השומע חייב לקרוע והעדים אין חייבין לקרוע שכבר קרעו בשע' ששמעו א"ר חלבו אמר רב הונא הרואה ס"ת שנשרף קורע עליו שתי קריעות אחת על הגויל ואחת על הכתב שנאמר ויהי דבר ה' אל ירמיה אחרי שרוף ונוסף ולא אמרו שחייב לקרוע אלא שנשרף בזרוע וכמעשה שהיה ערי יהודה דכתיב ויבאו האנשים משכם ומשילה ומשומרון שמנים איש מנולחי זקן וקרועי בגדים א"ר חלבו אמר עולא ביראה א"ר אלעזר הרואה ערי יהודה בחורבנה אומר ערי קדשך היו מדבר וקוברן ירושלם בחורבנה אומר ציון מדבר היתה ירושלם מדבר שממה וקורע בית המקד' בחורבנה אומר בית קדשנו ותפארתנו אשר הללוך אבותינו היה לשרפת אש וכל מחמדנו היה לחרפה וקורע וקורע על המקדש ומוסיף על ירושלם כשפגע במקדש תחלה ואם פגע בירושלם תחלה קורע על ירושלם בפני עצמו ועל המקדש בפני עצמו ת"ר וכולן רשאין לשוללן למוללן לוקטן לעשותן כמין סולמות אבל לא לאחותן אמר רב חסדא ובאיתיי אלכסנדראי: ת"ר הקורע מתוך השלל מתוך המלל מתוך הלקטן מתוך הסולמות לא יצא מתוך האיתיי יצא אמר רב חסדא ובאיתיי אלכסנדראי תנו רבנן רשאי להפכו למטה ולאחותו רבי ארעזר בר' שמעון אומר באיתיי וקייטא לן כותיה וכשם שהמוכר אומר לאחותו כך הלוקח אומר לאחותו לפיכך

מוכר צריך להודיע

תנא חכם שמת כיון שהחזירו פניהם מאחוריו הכטה שוללין ואלו הן הקרעין שאין מתאחין הקורע על אביו ועל אמו ועל רבו שלימדו תורה ועל נשיא ועל אב ב"ד ועל שמועי רעות ועל ברכת השם ועל ס"ת שנשרף ועל עירי יהוד ועל המקדש ועל ירושלם וקורע על המקדש ומוסיף על ירושלם ואשמועי רעות מי קרעינן והא אמרו לי לשמיע קטל שבור מלבא תריסר אלפי במזינת דקסרי ולא קרע לא אמרו אלא ברוב צבור וכמעשה שהיה דכתיב ויחזק דוד בבנדיו ויקרעם וגם כל האנשים אשר אתו ויספדו ויבכו ויצומו עד הערב על שאול ויהונתן בנו ועל עם ה' ועל בית ישראל כי נפלו בחרב שאול זה נשיא יהונתן זה אב בית דין עם ה' ובית ישראל אלו שמועות רעות ברכת השם כגון דכתיב ויבא אליקים בן חלקיהו ונוכח ת"ר אחד השומע ואחד השומע מפי השומע חייב לקרוע והעדים אין חייבין לקרוע שכבר קרעו בשע' ששמעו א"ר חלבו אמר רב הונא הרואה ס"ת שנשרף קורע עליו שתי קריעות אחת על הגויל ואחת על הכתב שנאמר ויהי דבר ה' אל ירמיה אחרי שרוף ונוסף ולא אמרו שחייב לקרוע אלא שנשרף בזרוע וכמעשה שהיה ערי יהודה דכתיב ויבאו האנשים משכם ומשילה ומשומרון שמנים איש מנולחי זקן וקרועי בגדים א"ר חלבו אמר עולא ביראה א"ר אלעזר הרואה ערי יהודה בחורבנה אומר ערי קדשך היו מדבר וקוברן ירושלם בחורבנה אומר ציון מדבר היתה ירושלם מדבר שממה וקורע בית המקד' בחורבנה אומר בית קדשנו ותפארתנו אשר הללוך אבותינו היה לשרפת אש וכל מחמדנו היה לחרפה וקורע וקורע על המקדש ומוסיף על ירושלם כשפגע במקדש תחלה ואם פגע בירושלם תחלה קורע על ירושלם בפני עצמו ועל המקדש בפני עצמו ת"ר וכולן רשאין לשוללן למוללן לוקטן לעשותן כמין סולמות אבל לא לאחותן אמר רב חסדא ובאיתיי אלכסנדראי: ת"ר הקורע מתוך השלל מתוך המלל מתוך הלקטן מתוך הסולמות לא יצא מתוך האיתיי יצא אמר רב חסדא ובאיתיי אלכסנדראי תנו רבנן רשאי להפכו למטה ולאחותו רבי ארעזר בר' שמעון אומר באיתיי וקייטא לן כותיה וכשם שהמוכר אומר לאחותו כך הלוקח אומר לאחותו לפיכך

מוכר צריך להודיע

מכאן כלומר מהקרע על חכם כיון שהחזירו פניהם מאחוריו הכטה שוללין: שמועות רעות שמעו על רוב בני העיר כגון שנהרגו רוב בני העיר או שנשרף רוב ס"ת שבעיר: נרקם הסם שמע רעש שניתך הסם: וקורע על המקדש אם רואה מקדש החלה כגון שנפלו הזויות ולא הוציא רואה עד שכל המקדש וכניסיותיה ירושלים יוסיף על הקרע: ועל ערי יהודה שרואה בחורבנן מזיגת לקיסרי כך שמה: לא תמרו לקרוע משמועות הרעות לא כרוב בני רוב ישראל: כמעשה שהיה דכתיב ויהונתן: שאול זה נשיא מלך ד' יהונתן זה חכם ב"ד שהכל הוא: ויבא אליקים בן חלקיהו נגיד על ביתו של מלך: ונוכח עמהם ויחזק דוד בבנדין: ת"ר אחד השומע ואחד השומע מפי השומע חייב לקרוע והעדים אין חייבין לקרוע שכבר קרעו בשע' ששמעו: ס"ת שנשרף קורעין עליו מפני חזרות שהגלח לתורה לקרוע על ספר תלמוד שרואה בחיבורו שמורפין תוכו ואין יכול להציל כמעשה דיהויקים אבל בפקידים וכי היה גוזרת לו: ויהי דבר ה' אל ירמיה אחרי שרוף ונו': לאחר שנכתב בדיו: מגולחי זקן וקרועי בגדים שכבר בין ערי יהודה הריבוק להציל מנחת בית ס' שנמצא קודם תורבנן ממקומן ולא היו יודעין שבדיו נמחק: בזרוע: כיצד עשה על סם מקומו: וכלן כל הקרעים הללו שאמרו בין שאין מתחילין: כלן רשאין לשוללן קפידא בין כ' שאר רחבה בשעיי"ר בלע"ז: לשוללן תוכו שבי רשאי הקרע בין לכתחלה וכורכן יחד בעין כריכת ספרים: וקושר שם שנים ושלשה קפידות: לוקטן לוגד כיצד כל הקרע רשאי עם סופו וקושר בתחלו שלם ושתים פעמים: לעשותן כמין סולמות כשעלית הסולם שקושר שתי קפידות ומפסיק וקושר ומפסיק בין קפידא לקפידא הפסק מעט כזה ל"ן סולמות כעין שעוקרין המתכים יר"ש בלע"ז: לחאותן קפידא יפה: קנו רגלי רשאי להפכו למטה ולאחותו אם קרע בית הסתר תחר ובית העליון רשאין רגלי רשאי לאחת: בית העליון רשאין שבין רגלי ר"ש בן לעזר אוסר לאחותו ולאחר שכבה קל מיירי לאחרן לעיל

רש"י

להודיע ללוקח תניא רבי יוסי אומר תהלת קריעה טפח ומוסיף כל שהו והלכת בותיה: ירושלמי בפרק יציאו השבת ישב לגלח ובאו ואמרו לו מת אביו הרי זה משלי אחד המגלח ואחד המטגלח: גרסינן בסוף נדרים תניא אמרו לו מת אביו וקרע את כ נמצא שמרי בנו יצא ידי קריע ותניא אהריתי אמרו לו מת אביו וקרע ואח כ נמצא שבת בנו לא יצא ידי קריעה אמרו לו מת לו מת וכסבו אבין דיהד וקרע ואח כ נמצ בנו לא יצא ידי קריע ופריק רב אשי כאן בתוך כדי דיבור וכאן לאחר כדי דיבור הא דאמר יצא ידי קריעה שנמצא בנו בתוך כדי דיבור והא דאמר לא יצא ידי קריע לאחר כדי דיבור: תניא מני שהיה לו תיבה בתוך ביתו ונתעלף וכמדומה לו שמת וקרע ואח כ מת לא יצא ידי קריעה אמר ר ש בן פזי א ר יהושע בן לוי משום בר קפרא לא שנו אלא שמת לאחר כדי דיבור אבל בתוך כדי דיבור אין חוזר וקורע וכן הלכתא: ת ר אמרו לו מת אביו וקרע מת בנו והוסיף התחתון מתאחה העליון אין מתאחה מת בנו וקרע מת אביו והוסיף עליון מתאחה תחתון אין מתאחה מת אביו ואמה אמו מת אחיו ואמה אחותו קורע קרע אחד לכולן ר יהודה בן בתירא אומר על כולן קורע קרע אחד על אביו ועל אמו קרע אחר לפי שאין מוסיפין על קרע של אביו ושל אמו מ"ט אמר רב נחמן בר יצחק לפי שאינן בתוספות אמר שמואל הלכה כר יהודה בן בתירא והאמר שמואל הלכה כדברי המיקל באבל אבילות לחוד וקריע לחוד עד היכן הוא קורע ומוסיף עד טיבורו הניע לטיבורו מרחיב נ אצבעות וקורע נתמלא קרעי מלפניו מהזירו לאחוריו נתמלא מלמעל הופכו למטה מלמטן היפכו מלמעלה והקורע מלמטה והקורע למן הצדדין לא יצא ידי חובתו אלא שכהן גדול פורם מלמטה: כל שבעה קורע לאחר שבעה מוסיף: ת ר היוצ בבגד קריע לפני המיתי הרי זה גוזל את החיים ואת המתים רשב"ג אומר האומר לחבירו השאילני חלוקך ואלך ואבקר את אבא שהוא חולה והלך ומצאו מת קורע ומאחו וכשיב לביתו מחזיר לו את חלוקו וניתן לו דמי קרעו ואם לא הגודיע הרי זה לא יגע בו ת ר חולה שמת לו מת אין

עין משפט

נר מצוה

עין משפט

עליון עליון תניא מקפחה פי קרקע תניא מוקפחה לעטוף: מק תנין ומקפ ומו: שמוסיף תחתן כיקפ לפנים: לפי שתין מוסיפין מ"ט וכו: משום דמשמע לה קריעה רחוקה מהראשונה היה יכול להוסיף קרע תניא ותמו שעליון מ"ט כבי שתין מוסיפין על קרע שלמעלה כך יוסיף כשניל תניא ותמו: שתין בתוספתא פירש הרי"ן בשתין ו"ל שתין מוסיפין על קרע של תניא ותמו דם"ל לר' יהודה כיס תומר דעד כאן בלבד הוא מוסיף על מקום קריעה ר' יהודה בן בתירא מכאן ואילך מרחיק ג' לכנסות וקורע היכלך בתניא ותמו דתניא לקרוע מן הצד ולא מן הראש ואם קרע מן הראש יצא ידי קריעה ר"ז ל והתוספתא פירשה דלא קרע מן הראש ולא מן הצד אלא מן הכנף ומשם ר' יהודה בן בתירא אומר על כולן קורע קרע אחד על אביו ועל אמו קרע אחר לפי שאין מוסיפין על קרע של אביו ושל אמו מ"ט אמר רב נחמן בר יצחק לפי שאינן בתוספות אמר שמואל הלכה כר יהודה בן בתירא והאמר שמואל הלכה כדברי המיקל באבל אבילות לחוד וקריע לחוד עד היכן הוא קורע ומוסיף עד טיבורו הניע לטיבורו מרחיב נ אצבעות וקורע נתמלא קרעי מלפניו מהזירו לאחוריו נתמלא מלמעל הופכו למטה מלמט היפכו מלמעלה והקורע מלמטה והקורע למן הצדדין לא יצא ידי חובתו אלא שכהן גדול פורם מלמטה: כל שבעה קורע לאחר שבעה מוסיף: ת ר היוצ בבגד קריע לפני המיתי הרי זה גוזל את החיים ואת המתים רשב"ג אומר האומר לחבירו השאילני חלוקך ואלך ואבקר את אבא שהוא חולה והלך ומצאו מת קורע ומאחו וכשיב לביתו מחזיר לו את חלוקו וניתן לו דמי קרעו ואם לא הגודיע הרי זה לא יגע בו ת ר חולה שמת לו מת אין

עד כיון קורע שם מת לו מת וקרע עפח ותמ"כ מת לו מת אם לאחר עד היכן הוא מוסיף על הקרע כרשתן: מגיע לעטורו ים לו עליון לקרוע על מת מדמי בלי שלפניו: וכבו למעט מכסף כל החוקק מה שיש למעלה: יעשה לו כיס טוחר לחר ויקרענו: וקורע למטה בשולי כנגד: ומן הקרקע ולמעלה כנגד חכיו ותמו קורע מלמטה כדברי האומר כל שקריעתו קודם שיחול החכנות היה וכיון ש קריע

במועד ואין חכנות במועד: עד היכן

אין מודיעין אותו ואפילו נודע לו אין מעיינין לו לקרוע שמא יגדל ויתגרש : ומשתקין המקוננת שלא תרבה בהספדה : ומקרעין לקטן אע"פ שלא הגיע לחינוך קור' על קרובין כשאר מתים שמתחייבין בהספד ובקע

עין משפט

תנן רבנן מכבדין וכו' כי הכי קניק בתכל כנוך כנוים ודחיק הכוסות והלעמ המעות אין נסם משום מלאכה לצבל : אין מניחין לו לתק המונמר וכו' ש"מ אין להתעצם בתעניות ופריך נמנ' והתני כר קפרא אין מכרכין לו על המונמר ולא על הבשמים על ניס התכל מכרכין כה מיתיבי מייתין ופריך לא קשיא הא בניס המנחמים הא בניס המנחמים וי"מ בניס המנחמים מכבדין ומרבילין לכבוד הרבי אבל אין מניחין לו מונמר וכו' וכניס התכל שהוא כל זמן שהמת מוטל לפניו מניחין לתעבודי ריחו וש"מ אין מכרכין ניקר אחר שנקבר המת לפי שאין מניחין לוכו עד שנקבר כך פי' ר"ת הלני ז"ל וכן פירשו נתום' ואחרים פירשו שהוא ניס למנחמים ולפי ס"פ אבל ניחא דמנחמים היו אבל כלה אין מניחין לו לתק המונמר וכו' ש"מ אין להתעצם בתעניות ופריך נמנ' והתני כר קפרא אין מכרכין לו על המונמר ולא על הבשמים על ניס התכל מכרכין כה מיתיבי מייתין ופריך לא קשיא הא בניס המנחמים הא בניס המנחמים וי"מ בניס המנחמים מכבדין ומרבילין לכבוד הרבי אבל אין מניחין לו מונמר וכו' וכניס התכל שהוא כל זמן שהמת מוטל לפניו מניחין לתעבודי ריחו וש"מ אין מכרכין ניקר אחר

רבינו נסים ואלו מגלחין פרק שלישי מועד קטן

עין משפט

אבל לעתיד לבא מרו אומ' °בלע המות לנצח ומחה ה' אלהים דמעה מעל כל פנים וגו' :
גמ' גרסינן בפרק המוכר לחברו תנו רבנן °פותחין משבעה מעמדות ומושבות למת כנגד הבל °הבלים אמר קהלת הבל הבלים הבל הבל אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי היכי עבדו אנשי ליה כדתניא אמ' ר' יהוד' בראשונה לא היו פותחין משבעה מעמדות ומישבות למת בגין עמדו יקרים עמודו שבו יקרים שבו אמרו לו אם כן אף בשבת מותר לעשו'כן אחתיה דרמי בר פפא הוה נסיבא ליה לרב אויא שביבא עבר לה מעמד וכושב אמר רב יוסף טעה בתרתי טעה שאין עושין אלא בקרובים והוא עבד אפי' ברחוקים וטעה שאין עושין אלא ביום ראשון והוא עבר ביום שני אביי אמר בהא נמי טעה שאין עושין אלא בבית הקברות והוא עבד אפי' בעיר ורבא אמ' אפילו בהא נמי טעה שאין עושין אלא במקום שנהגו ותנן לא נהגו : גרסינן בגמלה אין עושין מעמד ומושב פחות מעשרה מ"ט בין דבעי לפיוסי עמדו יקרי' עמודו שבו יקרי שבו בבציר מיעשר לאו אורח ארעא ת"ר כל שלישי °יום תינוק יוצא בחיק ונקבר °באשה אחרת ובשני אנשים אבל לא באיש אחד ובשתי נשי' אבא שאול אומר אף באיש אחד ובשתי נשי' ואין עומדין עליהם בשורה ואין אומרים עליה' לא ברכת אבלי' ולא תנחומי אבלים בן שלשי' יום יוצא בדלוסקא ר' יהוד' אומ' לא בדרוסקא הניטלת על הבתף אלא בדלוסקא הניטלת באצבעים ועומדין עליו בשורה ואומרים עליו ברכת אבלים ותנחומי אבלים · בן שנים עשר חדש יוצא במטה רבי עקיבא אומר בן שנה ואיבריו כבן שתים הוא בן שתים ואיבריו כבן שנה יוצא במטה רבן שמעון בן גמליאל אומר היוצא במטה רבים מציהיבין עליו ושאינו יוצא במטה אין רבים מציהיבין עליו רבי אליעזר בן עזריה אומ' °ניכר לרבי רבי מיתעסקין בו ושאין ניכר לרבי אין רבי מיתעסקין בו ומה הן בהספד ר"מ אומר משום ר' ישמעאל עניים בני שרש עשירי' בני חמש ר' יהודה אומר משמו עניים בני חמש עשירי' בני שש בני זקנים בבני עניים אבר גידול בר מינשה אמר שמואל הלכה כר' יהודה שאמר משום רבי ישמעאל אמר רבה בר רב הונא אין °מיעד בפני תלמידי חכמים כל שבן תניכה ופירוש וה"מ בפניו אבל שלא בפניו לא א"ר פפא ויו"מ שמיעה בבפניו דמי א"ר יוחנן אבל ביון °שנינגע בראשו שוב אין מנחמין אותו רשאין לישב אצלו אמר

רש"י

אבל לעתיד לבא מות לנצח הוא מרו אומות העולם המות לנצח ומחה ה' אלהים דמעה מעל כל פני' שיגלע הקב"ה דמעה מעל כל פני' שיגלע הקב"ה מעל כל הפנים וכולן עמודו זקנים ואחר כך יעמדו יקרים שבהם ואחר כך יעמדו שאר כל העם ולהרבות כבוד בנים לאביהם ואמ' שב

מרקאבר רחמנא ליהוקלל לחם תנחים לח תחכל וכו' פי' מבגלל ד"ב מחייבין זו היא הכרלה שמבריז לוקה ואינלילין לוקה פעמים על יום ראשון: פחלני פעולקייהו כפיום אחד מפם לפל היה שלח פעולתו לחבירו ונמנע מלפכל מלוה מעשה: כית בעיר וכו' תפורין בעציים מלפכה פי' כגי שלח יפרפלו נקבורתו נגם' תמרי' לקי לוקה. הבורקת שרי לגהן פי' שפעיר מלוקה לפגורות שלו מקשפין בגרפי פתם שנח לחח ואלו שנח לחרם וס"ה לי לוקה יורדין למיחייבי נקבורתו שלין לחברי' גריכין להפכנל וכן כתב הרי"ף ע"ל ונלי לוקה מפן דקלי בגרפיים שרי וכתב הרמ"בן ז"ל מכאן שכל מי שרואה לקח פעמן לפקח ולינו מלוהו על שיקח הוא: שם כל שלרכו בר בתוי הוא:

כל המקדש על מנת פי' שכוכב חכמים כגמפרש ולוזל הן כ"ל לגכני וכו' שרגון הן"ב שיכוכב ויפקבל כשישור כדי שיעמוד מן המעת ויפחד מלגיעו:

המסורס ומחותך והנפלים

פי' שיצא הפרף מן הוליאתו מחותך מן הכגען אין מתקדשין לפסריסה: הפורשין מדרכי ליבור וכו' שלין רוצים להשעבר בעצרס של בבור ונשלח לח משלח בשחים וחרבוניות אין מתקדשין כשוסס להקבעל מעלמהם: והרוצי מלבוח אין מונעים שמוקרין הלגלים בסיבה וכל דבר שפני שכתב שלבוח שחיתי שלגלגל שמא יעלילו עליהם: שמרי לח ניתנו לקבורה [ביהן] הגולל על פיהן מגגעקין שמקדשים מתם כשלף וחרין לקבר' וכשמתקין' מלשתל' מוקו היום הוח לפם כתן נפקח בו הגולל ומיינין להתקבל עליהם לח כשלף גמלוקין לגנוב ולקברם חפי' בכי מתקבלים עליהם למלקת לגן שביחת לגהן הוי: כיצד מי שגלל לים וכן לפי שגח נפקח הגולל עליה וכבל שיום שגלל עליהם הקרונים שמלקוח וכשגתקו מלבקו מוקו היום הוי שכיחת הגולל: לח יפרש לפי שכוח גורס לגזות כמקן מקדשין עליהם ולוזל של מכירין לקח שלין נגולל עליהם: כלל הוי: פרק שלישי מועד קטן

רש"י

ואמר רבי יוחנן הכל עומדין בפני נשיא חוץ מאבל והולה א"ר יוחנן לכל אומרים שבו חוץ מאבל והולה דמשמע שב באבלות שלך: גרסינן בפרק שואל אדם מחבירו אמר רב יהודה מת שאין לו מנחמין באין עשרה בני אדם ויושבים במקומו ההוא דשביב בשבבותיה דרבי יהודה ולא הוו ליה מנחמין כל יום הוה מיכניף רב יהודה עשרה ואזיל ויתיב בהוכתיה לבתר שבע יומין אתחזי ליה בחלמיה א"ל תנוח דעתך שנחת דעתי אמר רב יהודה אמ' רב "אבל יום ראשון אסור לאכול משלו מדקאמ' רחמנא ליהזקן ולחם אנשי לא תאכל רבה ור' יוסף כחלפי טעודתיהו להדדי ירושלמי תנא מארה לשבינו שהצריכוהו לעשות ולאכול אמ' רב יהודה שמעי "מת בעיר כל בני העיר אסורין בעשיית מלאכה ניואי אית ליה מאן דקאים בצרכיה שרי אמ' רב יהודה כל "המתקשה על מתו יתרחץ מראי על אחר הוא בוכה שנאמר "אל תבכו למת ואל תנודו לו אל תבכו יותר מדאי ואל תנודו יותר מכשיעור ר"א כיצד שלשה לבכי שבעה להספד שלשי לניהרין ולתפורת מכאן ואילך אמר הקב"ה אתם מרחמין עליו יותר ממני: גרסי' בפר' נגמר הדין איבעי להו "הספדא יקר דחיי הוא או יקרא דשביבי לחאי נפקא מינה דאמר ר"א תספדוה לההוא גברא אי נמי לאפוקי מיורשי מאי ופשטי' יקרא דשביבי הוא: תני בחבל רבתי "המתותך והמסורס והנפלים ובן שמונה וכן בן תשעה מת אין מתעסקין עמהם לכל דבר המאבד את עצמו לדעת אין מתעסקין עמו לכל דבר ואין קורעין ואין תולין ולא מספידין עליו אבל עומדין עליו בשורה ואומרי' עליו ברכת אבלים ותנחומי אבלים כפני שהוא כבוד לחיים וכל שהוא כבוד לחיים הרבי מתעסקין בו ואי זה הוא המאבד את עצמו לדעת לא שעלה לראש הגג ונפל ומת אלא אמר הריני עולה לגג וראו אותו שיצא לראש הגג ונפל ומת הרי זה בחזקת שאיבד את עצמו לדעת אבל אם ראו אותו חנוק ותלוי בצוארו באילן הרוש ומושלך על גבי סייפו זה הוא בחזקת שאיבד את עצמו שלא מדעת ואין מונעין ממנו כל דבר הרוגי "בית דין אין מתעסקין עמהם לכל דבר אחיהן וקרוביהן באין ושואלין בשלום הדיינין ושלום העדי כלומר שאין בלבנו עליכם דבר ודין אמת דנתם ולא יהו מתאבלי' אלא אוננים שאין אונינד אלא בלב ולא יהו מברין עליהם שנא' "לא תאכלו על הדם וכל הפורשין מדרכי צבור אין מתעסקין עמהם לכל דבר אחיה וקרוביה לובשים ילבני ומתעטפין לבנים ואוכלים ושותין ושמחים שאבדו שונאיו של מקו' יעליהם אמר הכתוב "הלא משנאיך ה' אשנא ובתקוממיך אתקוטט הרוצי מלבורת אין מונעין מהן כל דבר מאימתי "מתחילין למבורת להם משנתיאשו מלישאול אבר לא מלנוב כיוצא בו מי שנפל לים מי שטבע בנהר מי שאבלתו חיה רעה אין מונעין ממנו כל דבר מאימתי מתחילין למנות משנתיאשו מלבקש מצאוהו אוברים אוברים אין מונין לו עד שימצא ראשו ורובו רבי יהודה אומר השדרה והגולגלת הן רובו: מי "שהיה בעלה צלוב עמו' בעיר אשתו צלובה עמו בעיר אבין ואבו צלובין עמו בעיר לא ישרה באותה העיר אלא אם כן היא עיר גדולה כאנטוכיא ולא ישרה בצר זה אלא בצר זה

תוספות

אמר רבי יוחנן הכל חייבין לעמוד בפני נשיא חוץ מאבל והולה א"ר יוחנן לכל אומרים שבו חוץ מאבל והולה דמשמע שב באבלות שלך: גרסינן בפרק שואל אדם מחבירו אמר רב יהודה מת שאין לו מנחמין באין עשרה בני אדם ויושבים במקומו ההוא דשביב בשבבותיה דרבי יהודה ולא הוו ליה מנחמין כל יום הוה מיכניף רב יהודי עשרה ואזיל ויתיב בהוכתיה לבתר שבע יומין אתחזי ליה בחלמיה א"ל תנוח דעתך ישנחת דעתי אמר רב יהודה אמ' רב "אבל יום ראשון אסור לאכול משלו מדקאמ' רחמנא ליהזקן ולחם אנשי לא תאכל רבה ור' יוסף כחלפי טעודתיהו להדדי ירושלמי תנא מארה לשבינו שהצריכוהו לעשות ולאכול אמ' רב יהודה שמעי "מת בעיר כל בני העיר אסורין בעשיית מלאכה ניואי אית ליה מאן דקאים בצרכיה שרי אמ' רב יהודה כל "המתקשה על מתו יתרחץ מראי על אחר הוא בוכה שנאמר "אל תבכו למת ואל תנודו לו אל תבכו יותר מדאי ואל תנודו יותר מכשיעור ר"א כיצד שלשה לבכי שבעה להספד שלשי לניהרין ולתפורת מכאן ואילך אמר הקב"ה אתם מרחמין עליו יותר ממני: גרסי' בפר' נגמר הדין איבעי להו "הספדא יקר דחיי הוא או יקרא דשביבי לחאי נפקא מינה דאמר ר"א תספדוה לההוא גברא אי נמי לאפוקי מיורשי מאי ופשטי' יקרא דשביבי הוא: תני בחבל רבתי "המתותך והמסורס והנפלים ובן שמונה וכן בן תשעה מת אין מתעסקין עמהם לכל דבר המאבד את עצמו לדעת אין מתעסקין עמו לכל דבר ואין קורעין ואין תולין ולא מספידין עליו אבל עומדין עליו בשורה ואומרי' עליו ברכת אבלים ותנחומי אבלים כפני שהוא כבוד לחיים וכל שהוא כבוד לחיים הרבי מתעסקין בו ואי זה הוא המאבד את עצמו לדעת לא שעלה לראש הגג ונפל ומת אלא אמר הריני עולה לגג וראו אותו שיצא לראש הגג ונפל ומת הרי זה בחזקת שאיבד את עצמו לדעת אבל אם ראו אותו חנוק ותלוי בצוארו באילן הרוש ומושלך על גבי סייפו זה הוא בחזקת שאיבד את עצמו שלא מדעת ואין מונעין ממנו כל דבר הרוגי "בית דין אין מתעסקין עמהם לכל דבר אחיהן וקרוביהן באין ושואלין בשלום הדיינין ושלום העדי כלומר שאין בלבנו עליכם דבר ודין אמת דנתם ולא יהו מתאבלי' אלא אוננים שאין אונינד אלא בלב ולא יהו מברין עליהם שנא' "לא תאכלו על הדם וכל הפורשין מדרכי צבור אין מתעסקין עמהם לכל דבר אחיה וקרוביה לובשים ילבני ומתעטפין לבנים ואוכלים ושותין ושמחים שאבדו שונאיו של מקו' יעליהם אמר הכתוב "הלא משנאיך ה' אשנא ובתקוממיך אתקוטט הרוצי מלבורת אין מונעין מהן כל דבר מאימתי "מתחילין למבורת להם משנתיאשו מלישאול אבר לא מלנוב כיוצא בו מי שנפל לים מי שטבע בנהר מי שאבלתו חיה רעה אין מונעין ממנו כל דבר מאימתי מתחילין למנות משנתיאשו מלבקש מצאוהו אוברים אוברים אין מונין לו עד שימצא ראשו ורובו רבי יהודה אומר השדרה והגולגלת הן רובו: מי "שהיה בעלה צלוב עמו' בעיר אשתו צלובה עמו בעיר אבין ואבו צלובין עמו בעיר לא ישרה באותה העיר אלא אם כן היא עיר גדולה כאנטוכיא ולא ישרה בצר זה אלא בצר זה

רבינו נסים ואלו מגלחין פרק שלישי מועד קטן

עד שיהיה הבשר מעובל לגמרי דכיון שאין הצורה קיימת לא יזכרו לרעה עוד: כאלו חרב מונחת שאלו זוקף ראשו היתה דוקרתו מאחוריו וכל כך יעמוד בכובד ראש: בקרן זוית באותו בית כלומר שיש לו להתפחד: מכאן ואילך וכו' אין להתפחד כל כך אלא על כל כנים יש לו להתיר והטעם שיש לו לפחד ממלאך המות שנכנס פעם אחת בביתו שמא יסוב פעם אחרת: ירושלמי כל אותה הסנה הדין מתוח כנגד אותה משפחה [ואיתא במדרש ויחי רבתי] אמר רבי יוחנן כל שבעה החרב שלופה עד שלשים יום היא רופפת לאחר י"ב חדש היא חוזרת לתערה למה הדבר דומה לכיפה של אבנים נתרועעו' אחת מהן נתרועעו כולן א"ר אליעזר נולד בן זכר באותו' משפחה' נתרפאת כל אותו' משפחה': של היה פיר' שהיא קרובה לבית הגיזול יותר והלכתא כר' אלעזר: אין המנחמין רשאין לישב אלא על גבי קרקע בדרך שיושבים האבלים שנאמר וישבו אתו כמותו משמע: אבחר דרכם אמר איוב עד שלא באתי לידי צער זה הייתי בוחר דרכם ומורה לה' אי זה דרך ילכו בו והייתי יושב בראש כמלך בגדוד כאשר אבלי' ינחם אלמא שהאב' יושב בראש ואקשינן בגמרא ינחם אחרים משמע ופרקינן ינחם כתיב כלומר קרי ביה ינחם בחירק היוד ויש אם למקורת והאבל הוא מתנחם:

לפתוח ראשון פ' שקורא בס"ת בבית הכנסת: ולברך ראשון ברכת המזון להוציא הרבים ידי חובתן: ולישול מנה יפה ראשון בחלוק לחם הפנים ובכל הקרבנו' והמנחות הנאכלין: הנפטר וכו' לך בשלום דמשמע ההליכה קהיה בשלום אבל לא ימצא שלום ויש בני אדם שמנחשין ומשימין דבר בלבם וכנגדן דברו חכמים אבל למי שאינו מקפיד אין הדבר מזיק כלום: הנפטר מן המת כשהיו מוליכין הארון ממקום למקום הקבורה היו מלוין אותו מעיר לעיר וחוזרין אלו ואחרים מלוין אותם משם והלאה וחוזרין והרי נפטרין נוטלין רשות ליפטר ממנו: לך בשלום דכתי' ואת' תבא אל אבותיך בשלו' כי מפני שהוא נבעת לריך לפקדו בשלום בהליכתו: ילכו מחיל אל חיל והיינו דאמ' רב חייא בר אשי אמר רב תלמידי חכמים אין להם מנוחה לא בעולם הזה ולא בעולם הבא לומר שאף לאחר מיתתן עוסקין בתורה ביישיבה של מעלה שנאמר ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלהים בציון:

עד מתי אסור עד שיכלה הבשר כולו שאין הצורה ניכרת בעצמות א"ר לוי אבל שלשה ימים הראשונים יראה את עצמו כאלו חרב מונחת לו בין כתיפיו משלש' ועד שבעה כאלו מונחת כנגדו בקרן זוית מכאן ואילך כאלו עוברת כנגדו בשוק: ולא של נשים לעולם מפני הכבוד לא שנא חיה ולא שנא שאר כל הנשי' דכתיב ותמת שם מרים ותקבר שם סמוך למיתה קבורה אמר רב יהודה אמר רב אין המנחמין רשאין לישב אלא על גבי קרקע שנאמר וישבו אתו לאר' ואמ' רב יהודה אמר רב אין המנחמין רשאין לומ' דבר עד שיפתח האבל שנא' ואין דובר אליו דבר וכתיב בתרי' אחרי כן פתח איוב את פיהו והד' ויען אליפז התימני ויאמר א"ר אבהו מנין לאבל שמיסב בראש שנ' אבחר דרכם ואשב ראש וגו' ואמ' רבי חייא בר חנינא מנין לחתן שמיסב בראש שנאמר כחתן יכהן פאר מה כהן בראש אף חתן בראש וכהן מנלן כתנ' דבי ר' ישמעאל וקדשתו לכל דבר שבקדושה לפתוח ראשון ולברך ראשון וליטול מנה ראשון א"ר לוי בר חמא הנפטר מחברו אל יאמר לו לך בשלום אלא לך לשלום שהרי יתרו שאמר למשה לך לשלום הלך והצליח אבשלום שאמר לו דוד לך בשלום הלך ונתלה אבל הנפטר מן המת יאמר לו לך בשלום שנאמר ואתה תבא אל אבותיך בשלו' ואמר רבי לוי בר חמא כל היוצא מבית המדרש לבית הכנסת ומבית הכנסת לבית המדרש זוכה ומקבל פני שכינה שנאמר ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלהים בציון:

[רש"י]

וישבו אותו לאדך איוב אבל היה על בניו שמתו והבירים מנחמין אותו: שיפתח אבל בעצמו: שמסב בראש כשמברין אותו יושב באמצע הדרך גדול כדמפרשינ' דרך הישיבה בברכות כילד סדר הישיב' הגדול באמצע: אבחר דרכם עד שלא בא עלי צער זה הייתי בוחר דרכם ואמר להן כך וכך העשו והייתי מברר להם דרכם והייתי שוכן כמלך בגדוד וגומ' איתא בגמ' ינחם אחרינ' משמע ינחם משמ' לאחרינא דאמנחם את אבלים הוא מיסב בראש ומנחם כתי' ואל תרוכה מעט דמשמע ויושב בראש כאשר יונחם כלומר באבל המתנחם ל"א ינחם כתיב דמשמע אבל מתנחם דמוגיא דקרא משמע להדיא עפי ינחם: לפתוח ראשון בבית הכנסת בתורה' או בדין: ולברך ראשון ברכת המוציא וברכת המזון בסעודה ולישול מנה יפה ראשון אם חולק עם ישראל כלום:

סליקו להו ואלו מגלחין

מהר"ם אינו יודע עם מי כתן חולק לחם הפנים והרבנות אלא עם כהנים הכיריו:

סליקו להו ואלו מגלחין וסליקא לה מסכת מועד קטן

המאור הקטן

הכלה לחופה ואע"פ שנאם' בתשמיש המטה בכל שבעת ימי התשת' בדקתני כל אותן הימים הוא ישן בין האנשים והיא ישנה בין הנשי' מסיימא ליה לר' יוחנן דאמר רבי יוחנן אף על פי שאחרו אין אבלות בשבת אבל דברים שבצנעא נוהג אע"פ כל לא אסרוהו קודם קבורת המת בדקתני מכנים ן את המת לחדר וכו' מסל מקום אין לנו ראיה לאסור בתשמיש המטה מי שמתו אוטל לפניו בשבת והא דתניא קברו בתחלת הרגל מונה שבעה אחר הרגל ומלאכתו בעשית ע"י אחרי' וכו' הלכה היא אף על פי שלא כתבה הרי"ף ז"ל והא דתניא ורשאי להופכו למטה ולאחותו ר' שמעון בן אלעזר אומר באיחוי כתב הרי"ף ז"ל קי"ל כר"ש בן אלעזר ואנן לא יודעי' מ"ט פסיק בותיה דהא רבי' פליגי עליה ובאיחוי של בגד הפוך למטה פליגי גרסי' שירושלמי רבי שמואל בר אבדימי אמרת אימיה תמניא יומי קומי מועדא אתא שאיל לרבי אונא א"ל כל דבר שהוא תלוי בשבעה ושלשים הרגל מפסיקו ברם הכא עד שישלח פרע או עד שיגערו בו חכריו ויש אומרים שרבי' האי ז"ל התיר לגלח בערב שבת למי שחל שמ כי של אביו ושל אמו בשבת ערב הרגל משום דקי"ל כאבא שאול ולפי גירס' הירושלמי שסתבנו לא כראה שהותר לעשות כן באבלות אביו ואמו והיכא דשכיב שבבא בערב החג דקי"ל יום אחד לפני החג ואם ושמיני שלו הרי כאן עשרי' ואחד יום ובעו למנקט בתר יומי החג ט' ימים אי איכא מקרובי התת מאן דאתיא ליה שמועה ביום י' של אחר החג אי הויא ליה כשמוע' קרובה או כשמועה רחוקה יש מן החכמים מי שנסתפק לו זה הדבר ותלה הדבר להקל משום דהויא לי' ספק אבלו' וכדפרי המיקל באבלו' נקיטי' ולדעתי נרא' לי בזה הדבר להחמיר שאין הדברי' בראין שיעלה הרגל למי שלא בא לו עדין שמועת המת ואלא אתה רואה שהקובר את מתו ח' ימי' קודם הרגל בטלה ממנו גזירת ל' וזה שקברו בערב החג לא בטלה ממנו גזירת ל' ונריך להשלים מהם אחר החג ט' ימים אע"פ שכבר עלו לו י"ד ימים קודם א' של חג לא בטל' ממנו גזרת ל' כל זמן שלא קיים גזרת ז' וכ"ש זה שלא ידע ושלא שמע כתו' המת קודם הרגל היאך ועלה לו רגל נעשות לו יום אחד לפני החג ואם וח' שלו בכ"ח יום אם אמרו כמי שהפסיקו לו ומי החג אבלתו יאמרו כמי שלא ידע ושלא שמע ועוד הרי אמרו מקנת ל' יום ככולו ואלו מאן דשמע שמועה ביום ל' הרי הוא כשמוע ביום כ"ט אמא אע"פ שאמרו מקנת ל' יום ככולו למי שנהג אבלות לא עלה למי שלא בהג כלל ואף זה כן אילכך מסתבר' בהא מילתא לחומר' והיכא דשכיב שבבא בערב ר"ה דקי"ל יום אחד לפני ר"ה ור"ה הרי כאן י"ד יום איכא מ"ד כמי לאבלותי עליהו שית עשר יומי דהוו להו תמניא יומי דקמי ר"ה וי"ה ט"ו יו' ולבי נפיק יומא דכפורי תשלים עלייהו מקנת יום ל' ואיכא מ"ד מותר לגלח ערב י"ה שביון שיבא בימי' של חול וחלה עליו מקנת גזרת ל' עלתה לו מקנת' שבולה ואע"פ שלא קיים גזרת ז' ואם בטלו ח' ימים או ז' ימים קודם הרגל גזרת ל' מפני יום אח' או מקנת היום שחלה עליו גזרת ל' כ"ש זה שחלה עליו גזרת ל' שמונה ימים ואין אנו חושבין אם לא קיים גזרת ז' שהרי כבוד הרגל מפסיקו ומותר לגלח משום כבוד י"ה ואם מי שקברו אחר ר"ה הותר לגלח בערב י"ה שהוא יום ז' כ"ש זה שקברו לפני ר"ה וכיון שהותר לגלח בערב י"ה בטל' לה גזרת ל' לגמרי וכך דאתי בזה להתיר וכן הקובר את מתו בערב י"ה מותר לגלח בערב החג תניא באבל רבתי בפ' י"ב כתיב כורך ומקשר את האיש אבל לא את האשה והאשה בורכה ומקשר את האיש ואת האשה האיש משתם את האיש בחולי מעים אבל לא את האשה והאשה משתמש את האיש ואת האשה בחולי מעים אבא שאול בן בטנית היה אומר לבניו קברו אותי תחת מרגלותיו של אבא והתירו תבלת מטליתי ואיכא דקשיא ליה הא דגרסינן במנחות בפ' התכלת אמר רב טובי בר קנגא אמ' שמואל כלי קופסא חייבין בנינית אמר רבא ומוד' שמואל בזקן שעשאה לכבודו שפטורה מ"ט אמר תכסה בה אמר רחמנא והאי לאו לאבסויי עבידא בההיא שעתא ודאי רמינן לה משו' דבתיה לועג לרש חרף עושהו יש מפרשין רמינן לה מטילין לה נינית ו"ת משליכין מחוכה ומסתבר' כמ"ד מטילין לה מדקאמרי' רמינן לה מינה אלא שיש להקשות עליה מזו שנויה שמם' שמחות שנוה אבא שאול בן בטנית התירו תכלת מטליתי ושמעתי עליה בשם ה"ר יצחק בר' תלבי נדק הלכה למעשה' כשנושאין את המת לבית הקברו' מוציאין טליתו שהנניע לתבדיכיו מן הקיפסא ואיא אית ליה נינית מפני שעשויה לכבוד ולא לכסות בה וכורכין בה את המת ואותה שעה מטילין לה נינית שלא יהו נושאי המטה משוטפין בטליתותיהן ומגוייגין בנינית שלהן והוא הולך בלא נינית ונראה בעובר משום לועג לרש וכשגונזין אותו בקברו מתירין לו את הנינית לקיים דברי ר' יוחנן דאמר מנות בטלות לעתיד לבא:

סליקא מסכת מועד קטן

הלכות

תוס' החומש, ס"ר אות חב החנות משמוח לימד על חול המועד שמסו כעשי' מלאכה כהול המועד מיכם מלא מסמכת כעניין דתי מדאורייתא לא היו חכמים מתקנין כיוצדכ כתכב בדכר שמיהו אינד : הגה תפ"ג דתמרינן לח מסרן הכתוב אלא לחכמים ומר לך מי ז מלאכה מסורה מיהו מי שיפר שרוי הכמים מקילין כ"כ מי שהו לאוריית"ם כ הגהה . ומה דתמרי' לקמן לח מיכעיח יתי מכלו דמלאכה דמדכרכן הוא ודרי אלא מילתא הוצו על מועד דמדאוריית כי' ל"ל דלאו דוקא לאוריית אלא סיש כתוך מדאוריית . וה"ר אליעזר מגין כתב דכל כה מועד חשוה מדאוריית : ויכוחין כל גדולי רבנים . ירושלמי אלו הן גדולי רבנים ניכי תמונות ויהיו כפתות ופוליט הכמיין וערכין וחרמין פודי הקדשות ומפרקין התכמל מע"ג כהיתום מכל לח מחזירין אותו וה"ר כתבים כתוספתא דפרקין . וכתב רתכי"ה לח ידענה אותיי תיוק כדיון שבויים שהרי אפי' כשכת מותר וכ"ל ונהגו לעשות כשם שבדווי : וכורא ר' . "מותר לרחון כחול המועד . כי דרך ברחון ככל יום ואינו דומה לתיקון לפורעים מחסור לתקנם כחול"ם . ואפי' שהיו מכוונים על מועד חסור לתקנם כיוצם מחרונים על מועד . ונם שלא ישתה חסור כחול שישהה אפני שיש מעמל כרחש המועד . אכל ריחיכה מותרת ונם כל הצלת הרישה . ואין לחכיות ריחיי מוהקדקדת שאדם חייב לשכר עלמו כרגל כי לח על רח כה כלחר אלא על שומחה כחתר . "שהרי כל ישרחל הכרים ועליו כתיב והתקדשתם והייתם קדושים שכיון שרב הרגל מטחמתו כדאתרינן ישראל הופפ"ג ובוכל כרכיו מיכם הופפ"ג אלא מילת טוכלת . ושוה יש לחכיות ריחיי מותר לרחון כחול המועד, מסק"ק ע"ש דקחמר מרחץ ברגל מסכרי לכותי חסור חפני מקרקת על שתו ותסיק בגת' [כח ע"ב] נחיתן כמי שרי ופרס"י לחיתן כמי שרי לרחוץ כחול המועד כחול המועד חסור לרחון ברחון

תתלח ס"ה : "ושוה הסיב ר"י הגי החתן מתיר לגוחל על כדון הרחן . כרחה לי ברחתי לומדרו על ידת הכיתו הקברו' אפי' כשקוברין חותו כיר"ם . כי לחה לו ירכך דין שיש כי"ט כתו כחול . כי לדון הדין חין כו חבו הסמך שלא יהא חותר עוהר, חפי' כי"ט של רבני וכ"ש כר"ה שהו יום הדין ואמת נקבר כחול המוע"ר ואיתי כתחנו"ר ואפי' מיסיו וקני ס"ר שחתה סיי מתלחיני רס"ג ז"ל שכתב כהלכו' לחל שפיל' אחר מיתע שיהו כ"כני אדם מוחין כידם מלוין כדון הדין ועוהר רש"י אחר עליו לדון הדין וקיימ . וח"ת חין חבי מיהו לחלק כין חול המוע"ר וי"ט כדרכ הוה

תתלט ומלוים ושכח כר' שמוע : נס הגיה ס"ר שאתה מוהרי אחותר לחוף ולשכרון רחמו כח האיתן לחוהרו חסוס שלימת שיער דשכתה גילוח שרי לכח מכתי הגיה ואל כל אדם לח נאסר אלא כדי שלח יכנס לרגל כשכח מכולי' . לאחר ולשרוף מיבשיה, וכן מותר לרחון כחוחין כחוהו על חוע' שלח יכנס לרגל כשכח מכולי' . "ה"ה אכל כאחר ז' שחותר ככל אלו אפ"ם שנשנה לעיונו . וכ"כ שם רבינו יהודה חסידים ז"ל ר"ה אם נח כדכר לאסור ולהיכ לחפי' חכניה לחיכו . ואיכו שמע' מסוס דחש"ם מסור ואסור כימיו כל זמני כגילוח ותשפורת ולכאורי' קיימין החגלולין קח

תתמ מכרין . כחול "הגהה לרכות הרכי סופר ונוכחו ס"ר . דהכי הלכה כחכיל חכר שנשרף חותר לכנותו כדרכו חפני הנכנים מן ונכנו לח כלו . ואוה שהשחיל שחוך לר"ה חו כיוצא כו לחיכה לחיוהי לנבני חפי' לכם כחול כין כ' אכיות ולכבי יפיו לכיכה נחיי לנבני חסור לכנותו כדרכו אלא שלא כדרכו כגון לר כנרו ואינו טח כיוצו חו הוצה ולפנין בתרוייהו אינו קביעות כי היכ שלא כדרכו כגון לר כנרו ואינו טח כיוצו חו הוצה ולפנין בתרוייהו אינו קביעות כי היכ שלא כדרכו כגון לר כנרו ואינו טח כיוצו חו הוצה ולפנין בתרוייהו אינו קביעות כי היכ

תתמא מכלין : "קיטוח כחוב לעשות חחר המועד . ברחה לחזר לחפי' אם עשה כחוב כחוב המועד סרי לחחזיר כעבדי לחכי חם כחוב כן כ' אכיות ולכבי יפיו לכיכה נחיי לנבני חסור לכנותו כדרכו חפני הנכנים מן ונכנו לח כלו . ואוה שהשחיל שחוך לר"ה חו כיוצא כו לחיכה לחיוהי לנבני חפי' לכם כחול כין

לצורך המועד אבל ניידי הני דמקדר ניכר שהוא לצורך המועד היה נר׳ להתיר אף בפרהסיא
מדתחר׳ לעיל ס״ק ג׳ גרסת לישנא ואמיכר משמע בפרהסיא ויש לדחותו לתבנין שביהר שהו לצורך
המועד וצריכין בגמרתו ; תוספ׳ בירושלמי פ״ק ר׳ יוחנן קונלין לרשות שהוא שלים של כוורין ויכול
לקנות במועד וכדין לפניו ולסחלק מכולי פירות כולי שר כתו רשי כולהות כביהודה לכתחה
התיר רבי חב״י השוחר לחדש לקנות בשביל תוכיחין בתועד ;

סליקא פירקא

ומבית שתסורים • בירושלמי מפרש טף בבית שתסורים ״שלי ישראל שלים לו רשות תקנו
בשוק לנגוח משום שהין לתחר׳ לנגוח בבית שתסורין ; ותנוקה שהתירו לו
תכמי בירושלמי משמע שהין לתחר׳ ניהיר כרגל ותוקי שהי להכת שהתירו לו בירושלים קודם הרגל
ניהו בגמרת דיהן משמע התנין בתירי בהי כרגל בתמרת לחול ניהו ופיישה לבעל ביהיר •
וניהוחים מתירין התרמות ופיעו שהין לצורך המועד וכן ״ שהלכתי לקנות שבת נידול מני
לשוחרי להתר וחיים שהשוחט הוכרח שפי תכירו דחייב לנדותו ושרי ליה לתלתר ; ומכי
״משפחות ספרים שין מכבכין כתי רבנים ולא כתי הוספרה שלא כנתר ושרי ליה לתלתר מבני הכבוד רבי תתנח
מבי שנורי ; ״ושין מניחין זאת שתח לפיעו כספרי הבורה תבתן משמע דמסתר לכתוב שלא הניחתבו
דבריהם דמשמע דמותר ; ותם שנהגין לכתוב התרות בכונל לתסור בנתר היה לבלבל
פרחים כה תות שתח כתובה בהונך ושהן מסרינן לבניהם שפי׳ תות שתח ותפי׳ בספ״ק בשבוה
תכל נראו לכתוב תותיות תתוכו׳ ובסוקות וקטוטו׳ ותם כי לא תניהו שהתיר בתנחת ע״ ; פיעו
ותוכו שין זה בתיבה ושין כה לתסור • פסק שהלכתי שבשרי ההבילות מותרין לכתוב בדרכן
בתועד ושין תוסם כגון המלות לבתיהם וכוחיכין בתחים כתוב בשביל שהוא לצורך בשבת דבר שאכל
ותוחר לבותבן כתוב בתועד ותפילו בלא שנוי ;

פליק הלכות חול המועד

מסכת מועד קטן

לב תכתי שבני [תכל] ולא בשביל שבית שתחת שהבר הוא סוף שהדם והתי יתן תל לבו [דיני
עסקי שתח בי״ט ובמועד] תנן פרק קתן ״המועד קטן תין תורתין בוכין וקברות
במועד תכל תתבנין שבוכין ושוטין בקרבת ביועד ופורס שהבגד הוא לתבן תין תוספין בוכין וקברות
בתועד תיניו דוקא ליקבר בהן אחר המועד תכל ליקבר בהן במועד תוכר תפי׳ ״ ט
שבי שבני שת כתול שויה רבנן לכל תידי כדאתרי׳ פרק קתן דביצה וכ״ם ח״ה ״ה ד״ה ד״ פי׳
ענין אחר ואחריה • ותנהם בבי תסקי דולחי תוחר שתן קבר [ותפילו] לקוברו בו שולחי ותין
אחור שלא לתקן בוכין תו קבר בעין ארתות בן ימים רבים תכל קבר בעין שלבו תפילה
בעלמא לתלתון שפר לשאר תוחר: וארון עם הת בתר תל״ה ״ד עוסק בל בוראי בל
נחוץ שעיו ותכבסין בשתו ; ועוסק בו תרון תנסרים התנוסרי׳ תפי׳ ״ ט תבית נסרי׳
ומנסרן בתוך ביתו בניעפין ת״ק דתתני׳ תיניו רשב״ ; והלכתא בוחיה : ירוצ׳ ותארן עם הת
בתל״ כ״ת בשלישו תפורסם שהל עם תפורם תפי׳ בשוק שרי ר׳ תניתא תברון דרבנן שבדיקי
תרון בשוק ; והא שרגילין בזמן הזה לתקן תארון בתר בתיב״ ב״ תש״ ם שתת בתל״ דבריהם ;
שרי בת תפורסם לתקן תרון תפי׳ בשוק תשתח דשבת ניהו תבת דילמת לא לבור ״תת קל שבוד
כיון שהוא תפורם ושבתח בותן תוא תבדה ; נרסינן ק״ דביהר ״תת כי״ ט רתבן יתשקוף תשתח
בל התיים תשוכר ״ת תפורסם וליהו תבדה שלין עם הב תיעבד בתקן ״ שכיוב ת בעיר בולם יוליון
בו שתתין ר״ת פי׳ תה שפרים וכן ר״ י • תתנם שתסקלה בך הוא היהו דתת בו ביום כין ר״ט
ח״כ כי״ ט ב לא יתשקוף בו ולא יהודים ולא שתתים בלות בתוכו יום עבתו ותת• בדשלח להו
לבני בשבר לה יתשקוף בו לא יהודים ולא תרתלי לא כי״ ט ח״ולא כי״ ט שבי כין לא תיה תיבתי
והיכה ותת כי״ ט ״שתל כיהו בש״ם ותשקוף בו שתתוקו״ג דלא תשתה דיכון דתי לא תבדי
ליה ביוחיה נרי״ ט תשתוקו עד לתחר שבת בתוך תשתה תבי • והבי תשתע ע״ תולין שוכד הוא
בבי בבשת ״תתנון כי״ ט שתתו לשב ״ולא ידעי״ תי תלבני״ תו תלתחרי״ תו ״לק דד״ ״ ותת ״תשקוף
בו שתתין וברש״ תו תלבנים תש״ ג דלא תיתה דבתתן תשתה דתי תו תלתחרי ובבון בשת
בשב״ת ל תיתה • תיהו תיבי דתיתה בתת תשי״ ט ובקר בי״ ש ע״ שתתילה תת בי״ ט
דתשון תת כי״ ט ב ״בקר ע״ ״ שתתי תבל ב״ ישראל בלל בלל לא תיבת ״תתי שתתי ״תש תבל
ליישראל בשעות תרון ותבריכין לא תבל יעשו שתתין תבל ישראל לבשתו ויוציאוהו לבית הקברות
ויעשוהו בקבר תפי׳ בי״ ט רתשון תפי׳ ר״ת ן תתוך שהורה שהלכה בצורך תוהרה בתי שלא
לצורך כיון דהוי לצורך תבה בתתן ש״ק דביהר ב״ ש תותרי׳ תין תוציאין לה תת תקטן ולא תת
הגדול ולא תת ספר לרשות הרבים וכ״ ש תתירין ותפרס בגת שהתת דב״ ה תתוך שהותר
לצורך תוכל בשם תהורה בתי שלא לצורך תוכל בשם ובלב״ שיהת בב״ ה תתוך שהותר
לצורך תוכל בשם תהורה בתי שלא לצורך תוכל בשם ובלב״ שיהת בב״ ה תתוך שהותר תתורי קטן
לתולו ספר תורה לקרות בו ולוגב לגמת בו : הגה תברה ש״ ז ל [בש״ק דביהר] תתר רבת
תת כי״ ט רתשון יתשקוף בו שתתים בי׳ • תה לתתרינן בי״ ט רתשון יתשקוף בו שתתים בירם
רש״ תתם שבת בבי שובדה הוה בבי בביהתו תתמון בי״ ט בשתוך לבבת ולא ידעי תי תלבני
תי תלתחרי תתת לבתים דר׳ יוחנן ותתר לבו יתשקוף בו שתתים ותת בבת תת בי״ ט רתשון
וכו׳ דפרי״ בתם דוקא בהיתהו בבון בתת בשבת שלבניו וכן בתב בשל ש״ בתן לבביב בי״ ט
רתשון ותי ניהו לבא תיבור עד לתת ״טרתינן ותייתינן בותי׳ תקרי ליה • ותי ניהל שתתין תשור
ליישראל לתקרי בי״ ט רתשון ותש״ ג דשריה • וכי״ ש שבי בה לביהת בותים לתיישוקי ביה
יתשקוף בו ישראל • תשתב לבא קבריהן ליה בי״ ט רתשון על ידי שתתי תי תיבור עד לתתר ולפי
דבריהם צריך לפרש תתר אוטרת לתתר לה תתרן שלא תהיתהו קלי תבל תם תתר בבת תבריו ״דוק
רתשון ויהיו לה תיבור תתלות ״לא תשת ״טרתינן ותייתינן בותי׳ תקרי ליה • ותי ניהל שתתין תשור
ליישראל לתקרי בי״ ט רתשון ותש״ ג דשריה • וכי״ ש שבי בה לביהת בותים לתיישוקי ביה
יתשקוף בו ישראל • תשתב לבא קבריהן ליה בי״ ט רתשון על ידי שתתי תי תיבור עד לתתר ולפי
דבריהם צריך לפרש תתר אוטרת לתתר לה תתרן שלא תהיתהו קלי תבל תם תתר בבת תבריו ״דוק
רתשון ויהיו לה תיבור תתלות ״לא תשת בבי תבל תם תתר בבת תבריו ״דוק רתשון ויהיו לה
תיבור תתלות ״לא תשת ״טרתינן ותייתינן בותי׳ תקרי ליה • ותי ניהל שתתין תשור ליישראל
לתקרי בי״ ט רתשון ותש״ ג דשריה • וכי״ ש שבי בה לביהת בותים לתיישוקי ביה יתשקוף בו
ישראל • תשתב לבא קבריהן ליה בי״ ט רתשון על ידי שתתי תי תיבור עד לתתר ולפי דבריהם
צריך לפרש תתר אוטרת לתתר לה תתרן שלא תהיתהו קלי תבל תם תתר בבת תבריו ״דוק רתשון
ויהיו לה תיבור תתלות ״לא תשת ״טרתינן ותייתינן בותי׳ תקרי ליה • ותי ניהל שתתין תשור
ליישראל לתקרי בי״ ט רתשון ותש״ ג דשריה • וכי״ ש שבי בה לביהת בותים לתיישוקי ביה
יתשקוף בו ישראל • תשתב לבא קבריהן ליה בי״ ט רתשון על ידי שתתי תי תיבור עד לתתר ולפי
דבריהם צריך לפרש תתר אוטרת לתתר לה תתרן שלא תהיתהו קלי תבל תם תתר בבת תבריו ״דוק
רתשון

ס"ב מכל קורח הוא מתקו שלין רגיל לקרות ושוה הוא מתקו שחיטו רגיל לסנו וקורח דכתי' ותקח קרח בן יצהר וגו' ואחיו כפי שכירתי ותקח קרח בן יצהר וגו' ואחיו כפי שכירתי ותקח קרח בן יצהר וגו' ואחיו כפי שכירתי

שבת הגדול שחל להיות בעשרה בניסן ונקרא כן על שם הנס שנעשה בו שלקחו איש שה לביתו לפי שהיו עובדי עבודה זרה במצרים ומתו בכורי מצרים ביום ההוא ונצולו בכורי ישראל על ידי שלא נגעו בשה ולקחו אותו לביתם ועשו ממנו פסח ונתנו דם על המזוזות ועל הפתחים ולא נגע המשחית בבתיהם ולפי שנעשה הנס בשבת ונצולו בכורי ישראל ביום זה נקבע לדורות לעשות בו סעודה לאכול בה בשר שה ולהודות ולשבח להקב"ה על הנס שעשה לאבותינו ולנו ולפי שהיו ישראל עתידין לצאת ממצרים ולא היה להם פנאי לעשות צרכי סעודה לפיכך נצטוו לעשות סעודה זו מבעוד יום כדי שיהא להם פנאי לצאת ממצרים ולא יהא

ומאכיל בתרומה ופוסל בתרומה ונוחל ומנחיל פירש ממנו אבר הרי הוא כאבר מן החי ואין
קוברין את לחיו ואין מדיחין אותו ואין מטילין אותו לא ע"ג חול ולא ע"ג מלח עד שימות ואין
מעגימין עיניו והנוגע בו ומזיזו הרי הוא שופך דמי שהיה ר"מ אומר משל לבר שהי מטפטף
כיון שנוגע בו אדם מכבהו כך כל המעגימין עיני הנוסס הרי הוא כאילו נוטל נשמתו ואין
קורעין ואין חולנין ולא מספידין ואין מכניסין עמו ארון עד שימו ואין משמיעין עליו מעשיו
ר' יהודה אומר אם היה חכם משמיעי עליו את מעשיו עוד שנינו שם המאכד עצמו לדע אין
מתעסקין עמו לכל דבר ר' ישמעאל אומר קורהו הוי בטלה כו אמר ר"ע הנח לו בסתמו אל
תקללו ואל תכבדהו ואין קורעין ולא מספידין ואין חולנין עליו אלא עומדין עליו בשור ואומרי
עליו ברכת אבלי מפני שהוא כבוד לחיי מתעסקין בו : אי זהו המאכד עצמו לדעת לא שיעלה
לראש האילן ונפל ומת או לראש הגג ונפל ומת אלא כגון שאמר ראו אותו שעול לגג ולראש האילן
ונפל ומת וראו אותו שעל ונפל ומת : מכאוהו תלוי באילן הרוג או תושלך ע"ג סייף הרי הוא
בחזק המאכד עצמו שלא לדע ואין מונעין ממנו כל דבר ומעשה בבנו של אדם בלוד שברח
מן הספר והראה לו אביו באזנו ונתיירא מאביו והלך ואיבד עצמו בבור ושאל לר"ט ואמ' אין
מונעין כל דבר מכאן אמרו חכמי ל' יראה אדם לתינוק באזנו אלא מלקהו מיד או שותק ולא
יאמר לו כלום : כל הפורשים מדרכי בבור אין מתעסקין עמהן לכל דבר כלומר אין מתאבלין
עליהם הרוגי מלכות אין מונעין מהם כל דבר כ"ל לפרש ומתאבלין עליהם וכן ראיתי בספר
המנו' אשר יסד הרב ר' יצחק מקורביל ומאימתי מתחילין למנות להם משע' שנתייאשו לשאול
אבל לא מלגבוב א שכל הנוכב כאילו שופך דמי ולא כשופך דמים בלבד אלא כעובד ע"א ומגל'
עריו ושופך דמי מי שנפל ליס או שטפו נהר או אכלתו חיה אין מונעין מהם כל דבר מאימתי
מתחילין למנות משע' שנתייאשו לבקש מנאוהו איברי אין מונין לו עד שימנאו ראשו ורובו רבי
יהודה אומר גולגולת ושדרה הרי זה רובו : מי שהיה בעלה כלוב עמה בעיר אשתו כלובה
עמו בעיר אביו ואמו כלובין עמו בעיר לא ישרה באותה העיר אא"כ גדולה באנטוכיא ולא
ישרה בכל זה אלא ישרה בכל אחר : עד מתי הוא אסור עד שיכלה הבשר כולה אין הנור' ניכרת
בעצמות : כל ל' יום תינוק יונא בחיק פירוש שא"כ מטה ונקבר באשה ובשני אנשים כלומר
לא בעי עשרה אלא בשלשה סני ודוקא באשה אחת ובשני אנשים אבל לא בשתי נשים ובאיש א'
דכיון דליכא נער כולי האי דילמא אתי לידי עבירה דהא אמרי לא יתיחד אדם עם שתי נשי'
אבא שאול אומר אף באיש אחד ושני נשים ואין עומדין עליו בשורה ואין אומרים עליו ברכת
אבלים ותנחומי אבלים בן שלשי' יונא בדלוסקמא ר' יהודה אומר לא דלוסקמא הניטלת על
הכתף פי' באדם אחד לבדו אלא הניטלת באגפי' משני בני אדם דרך כבוד ועומדין עליו בשורה
ואומר עליו ברכת אבלי' ותנחומי אבלי' בן י"ב חדש יונא במטה עוד תניא במסכ' שמחו' אבל
ומנודה שהיו מהלכין בדרך מותרין בנעילת סנדל וכיון שהגיעו לעיר יחלנו וכן תשעה באב
ובן בתענית נבור כתב רבי' מאיר מאנגי' לטרא מפיר' שמשון דוקא בעיר שרובה ישראל אבל
בעיר שרובה בותי' אין חולנין עד שיבנס לרחוב של יהודי' : עוד תניא שם הספקות מתאבלין
עליהם היכי מתאבלין על הספקות והתניא רבן שמעון בן גמליאל אומר כל שלא שהה באדם ל'
יום ובבהמה ח' ימים נפל ואין מתאבלין עליו ובהמה אסור לאכול והכי דייקינן פרק החולן הא
לא שהה ספיקא הוי ובפרק ר"א דמילה פסקינן כרשב"ג ותירץ דההיא דמסכ' שמחות אייר
בספק בן ט' לראשון בן ז' לאחרון שנגאי היה הדבר אם לא יתאבלו עליו לא זה ולא זה אע"פי
שודאי בנו של א' מהם דהכי קתני התם ספק אחיו ספק אינו אחיו ספק שהוא בנו ספק שאינו
בנו מתאבל ואונן ולא מטמא והא דאמרי' לא שהה ספק הוי ואין מתאבל עליו לאו בפיתק ומת
דוקא דבהא אפי' רבנן מודו דנפל הוי אבל באבלו ארי ונפל מן הגג פליגי ואפי' בהא נפל הוי
דקיימא לן כרשב"ג והכי מוכח בס"פ ר"א דמילה והיכא דנפל מן הגג או אבלו ארי כיום ל'
משמע בפ' החולן מדברי ר"י דחייב להתאבל עליו ושם באריך בתוספות ולא נפניתי להאריך :
תניא באבל רבתי היה עומד וקובר עד שהוא עומד בתוך הקבר מקבל האחרי' וקובר פירוש
הרי זה לא יטמא מכאן יש ליזהר בבהן הקובר מתו שלא יוליך מתו לקוברו בבית הקברו' דנהי
דבהליכה מותר בחזרה כיצד יעשה כי אסור לחזור דרך הקברין אחר קוברו את המת : גרסי'
פרק כירה מת המוטל בחמה אמר רב יהודה אמר שמואל הופכו ממטה למטה ורב חנינא בר
שלמיה משמי' דרב אמר מני' עליו בכר או תינוק ומטלטלו היכא דאיכא בכר או תינוק כ"ע לא
פליגי כי פליגי דליכא מר סבר טלטול מן הנד שמיה טלטול ומ"ס לאו שמיה טלטול והלכ' כרב
באיסורי אבל להנילו מן הדליקה מסקינן דהלכה כר' יהושע בן לוי דקאמ' שמעתי שמנילין את
המת מפני הדליקה ומוקי לה בגון דליכא בכר או תינוק דמותר לטלטלו טלטול מן הנד דמתוך
שאד' בהול על מתו אי לא שריית ליה אתי לבבויי משמע לבאורה דאפי' מפני הדליקה לא התירו
אלא טלטול מן הנד בגון להופכו ממטה למט' אבל להופכו למטה אחרת להוניאו מחוץ לדליקה
היה נראה דאסו' שאין זה טלטול מ"ה ומתוך דברי ר"י משמע התם דאפי' טלטול גמור מהאי
טעמא וכ"כ רבי' זרחיה הלוי בספר המאורו: פר' השואל גרסי' מחשבין על התחו' לפקח על עסקי
כלה ועל עסקי המת להביא לו ארון ותכריכין כותי שהביא חלילין בשבת לא יספוד בהן ישראל
אא"כ באו ממקום קרוב עשו לו ארון וחפרו לו קבר פירש לכותי יקבר בהן ישראל ואם בשביל
ישראל לא יקבר בהן עולמית ואמרי' בגמ' רב אמר ממקום קרוב ממש פירש שידע בבירור שלא
באו מחוץ לתחום בגון שראינו בבית הכותי מע"ש ושמואל אמר חייש' שמא חוץ לחומה לנו פי'
שמואל בא להקל אפי' לא ראינום בביתו והיא הדין לכל נרכי המת בגון אם הביא בגד לנורך
המת בשבת : עושין כל נרכי המת בשבת סכין ומדיחין אותו ובלבד שלא יזוז בו אבר שומטין את
הבר מתחתיו ומטילין אותו על החול בשביל שיצטנן פי' שמא יסריח וקושר את הלחי לא בשביל
שתעלה אלא בשביל שלא יוסיף ומביאין כלי מקר וכלי מתכות ומניחין על כרסו כדי שלא תפחתתקבא
ופוקקין נקביו כדי שלא יכנס בו הרוח אמ' שמואל הלכ' כדברי המיקל באבל ואף פ' מי שהוניאוהו
אמר רבה ב"ב חנה א"ר יוחנן כל מקום שאתה מונא יחיד מיקל ורבי' מחמירין הלכה כדברי
המרובין חוץ מזו שאע"פ שר"ע מיקל וחכמים מחמירין הלכה כר"ע פירוש שאמר שמועה
רחוקה אינה נוהגת אלא יום אחד ולא כרבנן דאמרי א' קרובה ואחד רחוקה נוהגת שבעה
ושלשים ונר' לר"י דאפי' ביום הראשון הנכה כדברי המיקל ב כדאמרי' מכדי עירוב דרבנן מה
לי יחיד במקו' יחיד מה לי יחיד במקו' רבי' כלומר למה ליה לשמועי' דאין חילוק ממילא ידעינן
שאין חילוק משמע הא אי הוי דאוריתא נריכי : עוד גרסי' פרק מי שהוניאוהו עושה אד' חבירו
דופן לסוכה כדי שיאכל וישתה וישן ויזקוף את המטה ויפרוס הסדין עליה שלא תפול החמ' על
האמת ועל האוכלין ואי ק' מיהא דאמרי' פרק כירה אין עושין מחיצה למת בשביל מת י"ל הא
דשרי הכא בגון דמפרש הת' באין שני בני אד' ויושבין בצדו חס להם מלמט' זה מביא מט' ויושב
עליה וזה מבי' מטה ויושב עליה חס להם מלמעל' מביאין מחצלו' ופורסין עליהן זה זוקף מטתו
ונשמט והולך לו וזה זוקף מטתו ונשמט והולך לו נמצאת מחיצה עשויה מאליה : גרסי' פ' היה
קורא רשב"ג רחץ לילה ראשונה שתתה אשתו אמרו לו תלמידיו למדתנו רבינו שאבל אסור
ברחיצה אמר להם איני בשאר כל אדם אסטנים אני ומפר' בגמר' דכתיב ואחריתה כיום מר
ואנינו לילה דרבנן ובמקו' אסטנים לא גזור פי' היה מסוכן ולרפואה היה עושה מסקינן דמותר
באבל לרחוץ בחמין אפי' תוך ז' היכא דאינו עושה לתענוג רק לרפואה וכן לחוף ראשו היה נר'
דמות' אי קשה לי ערבוכי' דריסא וכן יולד' מותר' לרחוץ בימי אבלה דלא גרעה מאסטני' דהכא

וכן מנינו בי"כ אע"פ שסיב' אסור' מי שיש לו חטטין בראשו סך פדרכו ואינו חושש וכן מנאתי
בתשובה אחת שרבי' שמשון התיר ליולדת שמת לה מת ביום י"א ללידתה לרחוץ מיום א' ואילך
ולסרוק ראשו בימי אבלו יש מתירין ויש רוצין לאסור כל שלשי' יום דביון דאבל אסו' בתספור'
כל ל' יום דגמר פרע מנזיר א"כ אסור לסרוק כמו נזיר דתנן פ"ג מינין נזיר חופף ומפסף
אבל לא סורק ומדברי ר"י שפי' שמותר לחוף ראשו אפי' בתוך ז' נראה דלאו דרשא גמורה היא
אבל אסמכת' בעלמ' היא דכל דין אבילות לבד מיום ראשון הוי דרבנן וכיון דאינו אלא מדרבנן
לא אסרו אלא נטילת שער דרך תספורת ותגלחת שהוא ליפות עצמו אבל לסרוק מות' והרב רבי
יוסי בר' מאיר הביא ראיה מחולו של מועד שהו' אסור בתספור' וא"ה כל העם חופפין וסורקין
ולא היה אדם שעירער כלום : גרסי' פ"ק דברכות א"ר זריקא א"ר אמי אמר ריש לקיש
אין אומרים בפני המת אלא דבריו של מת א"ר אבא כ"כ לא נברכה אלא לדבר הלכה וכ"ש מילי
דעלמא ואיבא דאמרי לא נברכה אלא לדבר הלכה אבל מילי דעלמא לית לן בה והא דאסרין
דבר תורה היינו דוקא תוך ד"א כדאמר פרק מי שמתו לא ילך אדם בבית הקברו' וס"ת בזרועו
ס"ת בזרועו לאו דוקא אלא אפי' בע"פ נמי לא יקרא אלא אורחא דמילתא נקט דדברי' שבכתב
אסור לקרות בע"פ ויקרא לו ויתפלל ותפילין בראשו ואם עשה בן עובר משום לועג לרש חרף
עושהו ומוקי לה תוך ד' אמות לק"ש כדאמרי' מת תוכם ד' אמות לק"ש אבל חוץ לד' אמו' מות'
אבל מילי דעלמא אפי' תוך ד' אמות וללישנא קמא אסור בכל אותו חדר שהמת מונח בו ובה"ג
אמרי' פ' מי שמתו המשמר את המת אע"פ שאינו מתו פטור מק"ש מן התפלה ומן התפילין
ומכל מצות האמורו' בתורה היו שני' זה משמר וזה קורא המוליך עצמות ממקו' למקום הרי זה
לא יתנם בדסקיא ויניחם ע"ג החמור ויושב עליה' מפני שהוא נוהג בהן מנהג בזיון ואם ירא
מפני פותי' מפני לסטי' או בשביל שיגנוב את המכ' מות' כדרך שאמרו בעצמו' כך אמרו בס"ת
פי' ר"י אבל אם מפשילן לאחוריו על החמור שפיר דמי מדנקט ס"ת דלא מסתבר למימ' משו'
שריותא דכותי' ולישטי' בקטיה דהא פשיטא דשרי' כי למה יהיה אסור ובהדיא אמרי' בירושלמי
דיסקיא שהיא מלאה ספרי' או עצמו' המת בתוכה ה"ז מפשילין לאחוריו ורוכב עוד גרסי' התם
אמר רחבה א"ר יהודה כל הרואה את המת ואינו מלוה עובר משום לועג לרש ואם ליוהו מה
שברו עליו הכתוב אומר מלוה ה' חונן דל : פרק נגמר הדין אמרי' האורג בגד למת אביי
אמר אסור בהנאה רבא אמר מותר ומייתי התם ברייתא דתני מותר המת למתי' מותר המת
ליורשין כיצד נבו למת סתם זהו מותר המת למתים נבו למת זה זהו מותר המת ליורשו ר' מאי'
אומר לא יגע בהן עד שיבא אליהו רבי נתן אומר יעשה דימוס על קברו או זילוף על מטתו
ור"י הקשה לשם היכי מיירי אי בגבו מעות טווי לארוג מי איכא למאן דאמר ומאי טעמא דר'
מאיר ואי בגבו בגדים מאי טעמא דר' נתן דאמר יעשה דימוס על קברו והא אי אפשר למוכרו
דאסור בהנאה כאינטליא דמילתא דפרסו אמיתנא פרק אלמנה לב"ג וקאמר התם דקנייה
אמיתנא ויש לומר דפרסו שאני אי נמי מעות עדיפי מטווי לארוג : שנינו פרק שלישי דמסכ'
שמחות קבר שפינהו מותר בהנאה ולא יעשנו בית התבן ולא בית העצים ולא בית האוצרו' את
רב יהודה מת שאין לו מנחמין באין עשרה בני אדם ויושבין במקומו ההוא שיבא דהוה
בשיבבותי' דרב דלא הוו ליה מנחמין כל יומא הוה דבר רב יהוד' עשר בני אדם ויתיב אדוכתי'
איתחזי ליה בחילמא וא"ל תניח דעתך שהנחת דעתי : ומנאתי כתוב בהלכות אבילות שבתב
הרב ר"מ מאינגל ט"רא וזה לשונו הנני מסופק אם שמע שמועה קרובה בשבת ערב הרגל אם
עולה אותו שבת למנין שבעה בדאמרי' אפי' יום אחד אפי' שעה אחת ג דשמא היינו דוקא כי
נהג כל אבילות אבל שבת נהי דעולה ליו' ראשון היכא דגררתו חיה או לישטי' הרגוהו ונתיאש
מלבקש בשבת מכל מקו' לאו דין חול גמור משוית ליה מדאמרי' שמע שמוע' קרוב' בשב' ולאחר
שבת נעשית רחוקה ואינה נוהגת אלא יום אחד ושעתא הואיל ושמע ביו' שאינו יכול להתאבל
באילו שמע אחר השבת עב"ל ונר' לרבי' מאיר דכיון דתנן השבת עולה ואינה מפסקת הרגלים
מפסיקין ואינן עולין אע"ג דתרויהו שוין לענין אבילו' דתרויהו דברי' של ניגעא נוהג ולא של
פרהסיא וא"ה התנ' השבת עולה והרגלים אינם עולין א"כ עולה לכל דבר ולקול' אמר דעול'
ולא לחומר' כגון שמע שמוע' קרוב' בשבת ולמונאי שבת נעשית רחוקה ושוב לרגל לקולא ולימי'
החול לקולא ואחר זמן מנאתי כדבריו בתוס' הרי"ב וז"ל ולא ידענא אם אפי' שבת הוא אותו
היום ערב הרגל קא כגון שבא לו שמועה קרובה בשבת שחל להיות ערב הרגל מי אמרי' כיון
שבאותו יום בשב' לא נהגא אבילו' הרי באילו בא לו שמועה קרובה ברגל ולא בטלה ממנו גזיר'
ז' או דילמ' כיון דשבת עולה למניין ז' בעלמ' אם באתה שמוע' קרובה בשב' כמו בן בכאן נחשוב
אותו ביום א' לענין זה שיבטלו ממנו גזירתו ונר' דה"ה אפי' באת לו שמועה קרובה בער' הרגל
דבטלו הימנו גזירת ז' מאחר שבעלמא אמ' שבת עולה למנין ז' בשבאה לו שמועה קרוב' בשבת
והכי ק"ל עב"ל : והא דתניא קיי' בפיית המט' לפני הרגל א"כ לבפית' אחר הרגל דמשמע הא
לא קיים לא א"כ שמע שמועה קרובה בשבת ערב הרגל הרי לא קיים וי"ל דההוא מיירי שעברו
ולא קיים או שוגג או מזיד וכ"פ רבי' אברה' וכן משמ' הלשון מדקתני קיי' ולא קתני בפה מטתו
לפני הרגל : ב' עדים אומר מת וב' אומרי' לא מת מספיקא אינו מתאבל מדא' פרק יש בבו' גביו
מת ביום שלשים דר"ע משוי לי' ספיק' לענין פדיון וא"ה מודה לענין אבילות דביום שלפניו
דמי וההיא דמס' שמחו' דקאמרי' הספיקות מתאבלין עליהן היינו ספק שהוא בנו או אחיו אם
לאו בגון ספק בן ט' לראשון או בן ז' לאחרון ושעתא כדפריש' לעיל : גר' בירושלמי בהן מהו
שיטמא לרבו ולבבוד נשיא כדדמך ר' יהוד' נשיאה אבריז ר' ינאי אין בהונה היום וי"מ היינו הא
דאמרי' בסוף סוטה יום שמת ר' בטלה בהונה שנטמאו לו בהנים וגם אני שמעתי שרבי' חיים
בהן אמר אילו הייתי שם בשנפטר רבי' אתם הייתי מתעסק בו : מעשה בהרב ר' שלמה מטורש
שהיה אבל ובתוך ג' ימי' מת לו מת והלך וליוהו יחף לבי' הקברו' וחזר והשלי' ז' ימי' למת ראשון
וחזר ומנה ז' ימים אחרי' והשלים האחרון מאותו יום שהשלים הראשון ולא רצה שז' ימי' ממת
האחרו' שיעלו גם לראשון כ"ב בהל' אבילו' של הר"מ מאינגלטר' והשע' לא פי' ואיני יוד' מאין
הרגלי' אם לא נאמר דדמיא להתיא דתנן פ' הריני נזיר מן הגרוגרת הריני נזיר ונזיר בשיהיה
לי בן התחיל למנות ואח"כ נולד לו בן משלי' את שלו ואח"כ של בנו הריני נזי' בשיהי' לי בן ונזי'
התחיל ומנה את שלו ואח"כ נולד לו בן מניח את שלו ומונ' את של בנו ואח"כ ישלי' את שלו פי'
אחר הריני נזיר סתם ועוד אני מקבל עלי נזירו' בשיהיה לי בן הרי קבל עליו ב' נזיר ות א' מיד
והשניה בשיהיה לו בן וסיפא איפכא ופיר' ר"י לשם דברים' משלים את שלו לסוף השלמ' נזירו'
שלו ומביא קרבן ושוב מונה נזירו' אחר' שקבל בשביל בנו ומגלח ומבי' קרבן דברי' שני מגלחו'
אבל סיפא דהוי איפכ' והתחיל ומנה את שלו אע"פ שקיבל את של בנו תחלה מ"מ מתחיל ומונ'
את שלו ועתה פריך להפסיק להניח את שלו ולמנו' של בנו לפי שקיבל אותו עליו תחל' ופי' ר"י
מונה את של בנו ל' יום ואי מגלח עדיין ואח"כ משלים את שלו ומגלח גילוח אחד לשניהם
שאם היה מגלח לסוף שלשי' של בנו לא היה מגלח שוב בהשלמת נזירות שלו כדמפר' הת' שאין
גידול שער פחות מל' יום ולהכי ממתין עד שישלים שני נזירות ומגלח גילוח אחד לשתיה'
אלמא דוקא מיום שהתחיל ימנה את שלו או של בנו תחלה אבל אם לא נולד בן קודם שהתחיל
למנות בגון ביום ראשון של קבלת נזירו' אינו מנה רק שלשי' יום ויעלו לפתיהן ולא דמי להא
דאמרי' פרק ב' דנדרי' דהיכא דאמ' הריני נזיר היום הריני נזיר היום דאיכא למאן דאמ' התם
דמונה שני נזירות בזה אחר זה ולא אמרי' מונה נזירות אח' וינא ידי נזרו בדאמרי' הכא דשאני
התם

חדושי אנשי שם

נדרים א [illegible]

סליקו להו הלכות שמחות

הנהות דשייכי לעיל מהלכות תשעה באב

אמרינן בערכין יום ראשון נברא כ"ה מ"ה היה ומזלו שתטה היה ותשתרת יהוריב קוס שין פרק כ' דפירקי ר' אליעזר מעשים בחורבן הבית כי הנה השתות ירחסון נשן פתיה ויש מקדימין שלא לנהוג בשרי ושלא לשתות יין מבשבת שבר בתחוו ורמז לכהר מיהוקל ודניל שהשתבוז שבשות ים בכי חדש שחשתיין לכן תחת רשיום לעל ט' בכהר ורמז לדבר ויקח תלמבי התקוס וגו' וכית התקדש רחש דכתיב תה בנורת התקוס הזה וחורבן רחש תחשבה הגחוכים ונחלוי ואין לחורים פטורי רחורה כי לם כתב ערב ט' בחב מקדימין לבית הכנסת ותחשבל תנחה ויוכלין לאוכלין מבשול יום ותוכלין סעודה התשפטת על הקרקע ויהיקוך כדרך תוחר בנעילת שבל עד רחוב הקהל בזמן הזה מעום רשעה וכן ט' בחב נוהגין לעיל ואין נוהגין שלום את תנחי ברחש בקהל בזמן הזה מעום רשעה וכן ט' בחב נוהגין לעיל ואין נוהגין שלום את תנחי בשבת בין בקהל בין בשבת בין בשבת בין בשבת

סליק פירקא וסליקא למסכת דמועד קטן

תוספתא ממסכת מועד קטן

מעיין היולה כתחלה מעקרין מחמו סדם בית הבעל דברי ר"מ וחכ"א אין מעקרין מחמו מחלתן ומעקרין מלקין ומפילו מן הבריכה שנתמלאת מלקין מכל בריכה שבירושלם חוצה בית מחלתן ומעקרין מלקין ומפילו מן הבריכה שנתמלאת מלקין מכל בריכה שבירושלם חוצה בית לחתחו ומעקה מכל מעקה חוץ מן העליות לתחתונה ר' שמעון כן אלעזר אומר אף מעקה שברובה שמקצתה מתוך ומקצתה נפנה לא יעלה מן המנוד שבה עם הנבוה שבה ומעקה מכל חזקה חוץ מן הנבוה שבה על הכתוך שבה ומעקה מרפסין שבה בית הסלחין כתובד שעין לאחר מיתת שרובה שמקצתה שפעיקר תלונת מותרין ומשמשין בקנים דבר הכתוב שעין לאחר מיתת שרובה שמקצתה כחרוכים ג' ימים קל נרגל חוזה שבתה לאחר הרגל מרפסת רשומים רבים מתעסקין בו שלשה לחרוכים מן רבים מתעסקין בו לפי שלין הרגל שלה לו שיתעסקו בו הרבים ומלאכתו נעשית על ידי לחרים עבדיו ושפחותיו שעין בכנעה חכל לחרים ג' ימים קל נרגל ספר בשרב הרגל לחסר לספר עד שיעברו עליו שלשים יום שלף על פי שלין הרגל שולה לספירות שבה שלה לספירת שלשים מי שקיים בפיית המתה שלשה ימים קדם לרגל לא יכפה לחר הרגל רבי לליעזר בן יעקב לחומר חפילו יום לחד לפני לחג לחומרים שלשה ימים וכית הלל לחומרים חפילו שבה לחת ולחרב שבת כופה חפילו לא בפייטר לו לחד יום לחד בלבד לין לחכל לחקל לחתחל בתוך המועד ומותרין בנוהג ככנעה בתוך כיסו: שלין מי שזכלן ומי לקלים וכום עקרין כמועד שבחלוקה כיד לחומרי לין שלין מי שזכלן ומי לקלים וכום עקרין כמועד שבחלוקה כיד לחומרי דקלים וכום עקרין כמועד חק"ן לו לבשתה נחים ולשולת לחין מנעלין רפוחה חן בבחמה כמועד בחל שלוסרה חת חק"ן מי מרבעין חת חכל מי מרבעין לוחה לבקרות חמור שלוסרה חת חזכר מרבעין חות שבבל שנה מבטל ושלן מבטל בל שבבתו נחים ולשולת לחין מנעלין רפוחה חמור כמועד ולין מרבעין חת חכל מי מרבעין חות שבבל שנה מבטל ושלן מבטל בל שבבתו שורידין לוחה לבקרו ולין מרבעין החרמים ולח בהקדשים ולח משער הנשי ומפרקין חבגל חן לחתו ולבלד שלה יהוד מבבם על כובסים שבחירו קוץ' למועד חן חחירו' לו ן בריך לוח' שלין טוהו לימנו בל בעלי בתים פוטלו לימנו ולין ב"ש מחחירין בו חת בפוחות נמטין פוחת ושהל בדרבו לרשות הרבים פוחת חתך ושהל בדרבו לרשות הרבים פוחת כמועד ולין מרבעין חת הסוס בשבל שלה תבטל בל בבבתו שורידין לוחה לבקרו ולין מרבעין החרמים ולח בהקדשים ולח משער הנשי ומפרקין חבגל חן לחתו ולבלד שלה יהוד מבבם על כובסים שבחירו קוץ' למועד חן חחירו' לו ן בריך לוח' שלין טוהו לימנו בל בעלי בתים פוטלו לימנו ולין ב"ש מחחירין בו חת בפוחות נמטין פוחת ושהל בדרבו לרשות הרבים פוחת חתך ושהל בדרבו לרשות הרבים פוחת כמועד ולין מרבעין חת הסוס בשבל שלה תבטל בל בבבתו שורידין לוחה לבקרו ולין מרבעין החרמים ולח בהקדשים ולח משער הנשי ומפרקין חבגל חן לחתו ולבלד שלה יהוד מבבם על כובסים שבחירו קוץ' למועד חן חחירו' לו ן בריך לוח' שלין טוהו לימנו בל בעלי בתים פוטלו לימנו ולין ב"ש מחחירין בו חת בפוחות נמטין פוחת ושהל בדרבו לרשות הרבים פוחת חתך ושהל בדרבו לרשות הרבים פוחת

לפרנים דברי רבי יהודה ורבי יוסי תניח תניח לוכן היה רבי יהודה לומר הכלין מחוך היה ותחדינת פיס מכוונין לכבה ולספר ופכתים מעדנין חמר רבי נרחין דברי ר' יהודה ודברי חכמים כזמן שלה נטל רשן' יקדמנו לחוחר כותב חדם חשבונותיו במועד ומחבב חדם יניחנו במועד ומקבלין קיטנית במועד נשומלי מועד ובלבד שלה יעשה וחה יקבל ולה יעמוד בדרך שפושב כחול: מקוכר חת מתו שני ימים קודם הרגל מפסיק חת בל הרגל ומוכה חתה חחר הרגל ורבים מתפסקין כו ומלאכתו נעשית על ידי לחרים עבדיו ושפחותיו שעין בכנעה חכל לחרים ג' ימים קל נרגל חוכה שבתה לחר הרגל מרבעה רשומים רבים מתעסקין בו שלשה לחרוכים מן רבים מתעסקין בו לפי שלין הרגל שולה לו שיתעסקו בו הרבים ומלאכתו נעשית על ידי לחרים עבדיו ושפחותיו שעין בכנעה חכל לחרים ג' ימים קל נרגל ספר בשרב הרגל לחסר לספר עד שיעברו עליו שלשים יום שלף על פי שלין הרגל שולה לספירות שבה שלה לספירת שלשים מי שקיים בפיית המתה שלשה ימים קדם לרגל לא יכפה לחר הרגל רבי לליעזר בן יעקב לחומר חפילו יום לחד לפני לחג לחומרים שלשה ימים וכית הלל לחומרים חפילו שבה לחת ולחרב שבת כופה חפילו לא בפייטר לו לחד יום לחד בלבד לין לחכל לחקל לחתחל בתוך המועד ומותרין בנוהג ככנעה בתוך כיסו: שלין מי שזכלן ומי לקלים וכום עקרין כמועד שבחלוקה כיד לחומרי דקלים וכום עקרין כמועד חק"ן לו לבשתה נחים ולשולת לחין מנעלין רפוחה חן בבחמה כמועד בחל שלוסרה חת חק"ן מי מרבעין חת חכל מי מרבעין חות שבבל שנה מבטל ושלן מבטל בל שבבתו שורידין לוחה לבקרו ולין מרבעין החרמים ולח בהקדשים ולח משער הנשי ומפרקין חבגל חן לחתו ולבלד שלה יהוד מבבם על כובסים שבחירו קוץ' למועד חן חחירו' לו ן בריך לוח' שלין טוהו לימנו בל בעלי בתים פוטלו לימנו ולין ב"ש מחחירין בו חת בפוחות נמטין פוחת ושהל בדרבו לרשות הרבים פוחת חתך ושהל בדרבו לרשות הרבים פוחת

פרק שני

כל חלו שחחרו מגלחין כמועד מותר לספר כתוך שלשים יום שלל חכל חף על פי שהחירו לו בכפר לח יספר בדשות הרבים חבל מספר הוח בכנעה כתוך כיסו: על לא שחחרו מבכפרין כיוצלה מזה לכם כתוך שלשים יום שלל חכל חף על פי שהחירו לו לכפם לח יגלח בלו לכותם חבל מבכם הוח בכנעה כתוך כיסו שלחטר לספר וכבכם כך מחטר ליטול

סליק פירקא וסליקא תוספתא ממסכתא מועד קטן

תוספתא ממסכת חגיגה

המוצא פטור מן הרחייה שבמוצר וכחתם שתה ברשות ליכנס לעזרה יכנס לעזרה ולח יכנס לעזרה יכנס לעזרה ולח יכנס לעזרה יכנס לעזרה ולח י

תוספתא

לחתור יכול קודם לחצי כרחצית תלמוד לומר לחתן היום אשר כרחצית לחים מלמד שהיו חתנים עושין משתה שבעת ימים ואין עושין משתה יותר על שבעה ואין עושין משתה פחות משלשה ימים ומה הן עושין בהן משתה ראשון לחתן ושני לכלה שלישי לחתן ורביעי לכלה חמישי לחתן וששי לכלה שביעי לחתן

פרק שני

א וכו׳ פרט מפסח פרט העברת פרט כתב רבי יוסי בר׳ יהודה אומר אין פחות מחמשה
עשר יום קודם לרגל לומר בקופות אף כאן נימול מפני שמחללין ומוליכין
מן הכפרים שלחה רבי אומה מוליכין מן הסנייר שלוחי בני מוליכין מן הסלוקי שלחו שלחן
בניס ואין תרומה נתרמו מן החדש ואם לאו תורמין מן הישנה נכנס לתרום את כל שבה
היו מפספסין כו בכיסיהן וכיוצא ומדברין עמו מפני שנכנס ועד שהוא עוקר לקיים מה שנאמר
וכיוצא נקיים את ה׳ מ׳ ברא ואומרים עשיר כיוצא בו כשהוא בעיני ה׳ כשהוא בעיני אדם דברי ר׳ ע״ר ר׳ ישמעאל אומר אף כיוצא בעיני אביו אומר ואמת מן ובכל טוב בעיני אלהים
ואדם כשהוא בעיני אדם דברי ר׳ עקיבא אומר אף כיוצא בעיני אמו ואומר ואמת מן ובכל טוב בעיני אלהים
אל אלהים ה׳ אל אלהים ה׳ הוא יודע וישראל הוא יודע : תרם את הרשעה ואחר כך את הטובה לא תפרע
ישראל על כל ישראל ואיש כתף כתף על אחיו מפני שאחיו כתוף ואינקוף עליה תרם את הפגין
ואת הרי זה משמון ומתוקן ומכרכין התוקפין לא׳ ואיש כתף כתף מפני שאחיו כתף ואינקוף עליה תרם את הפגין
ואינקוף עליה תרם את הפגין ואת הרי זה מבכל ומתמלי ומדוכן הרחוקה תחרוק ישראל על כל
ישראל ולא היה מחפה איש עשר מכול שהיו בה מיסטרות על כל ואם והדיחוניות על כל ואם שמנו
קטליחו וכתשרכו הפריים לא היה מערבו בכל אשתקד אחת יכטרכו לתרו וכמלחו תורמין
מן היפה : תורמין על התמהון ועל הגבוי ועל הטיפה ועל הנפטר דברי ר׳ מ׳ ר׳ יוסי אומר תורמין
על התמהון ועל הגבוי אבל לא על הטיפה לגבות ר׳ ס בן שבעי אומר לא היו נותנין שלא באחריות
אחת ואת אחת ע״ה שלא אחת מהן עליו תן חברו אחת מהם עליו שלא יתרום ויבוא הרחוק ולא אחת
עליו ואת אחת ע״ה שלא אחת מהן עליו תן חברו אחת מהם עליו שלא יתרום ויבוא הרחוק ולא אחת
כיכרות של זהב יוכלים עליו : פר ״הכ על כל החטוי ושעיר ע״ז על כל המחללת היו מגבין להן דברי
ר׳ יהודה ר״ש אומר מתרומת הלשכה היו קריבין אין קריבין מן הישן בתנדבו משכחין כשרין ולבדק שיתפרסם
לכבוד הפרנסי שהתירו השוח לגבעי לא יקחו כאן פירו לתחני שכר מפני הפסד עניים הכל
לוקחין כהן משכר הזול לשער היוקר לו זה קוח קיין השוכח שלוקחין השולו ומקיין כהוחת
המוכח : התקדים בכסות והיו כהן דברים לתוייין לקריבות כבור ובחנו לחותנין בשכרן דברי
ר״ע אומר לו כן עזתי לינה היה אחד הפועל שעוד מלאכה בהקדש כין בחנה כין בחוץ לא
יאמר תנו לי פרה זו בחנה ושלח זו בחוץ זו שאין הקדש מתחלל על המלאכה אלא על החשוח
בלבד כיצד היו עושין מבריזין מהן שכר החותנין ומחללין חוקלבל מעו החותנין ובוחנין חותן
לחותנין בשכרן וחוזרין ולוקחין חותן מתרומת הלשכה התקדים בכסות וחזרו בהן כהן לחוייב
נעבי חזקת שכרו ובקנות ר״ש אומר שכרים יתכרו לעולמי בבור ובחי שעות ובקנות יתכרו
לגרלי שבחי שלחים ומייחן יפלו עם שור בכסים לבדק הבית ר׳ יהושע אומר שכרי עצמן יקדשו
עולות ובקנות יתכרו לגרלי שבחי שלחים ויצית בדמיהן שעות ר׳ יוסי הי אומר לגרלי שבחי דברי
ר׳ ישמעאל הן הן דברי ר׳ ש : לחד לשלחים הין מסערין את הלשכה כל מי שכר לגן ייבו שמני
וסלתות ואחר תנו לי מעותי מן החטבע היוכח בתרומתי לין שחטין לו ואם נשפכו בעזרה
נפשכו לו אם יש לו להביא מתוך ביתו דברי זה מכיח שלא היו שלח לתי לחן לו ח׳ לשלחים יום
תורמין את הלשכה כל מי שכר ייבות שחים וסלתות רבה לחזור כו כתוך ל׳ לין שחטין אלא
הולך לגזר וגזבר ומעמידו אבל שלחני רבה אומר לו תן לי מיד כפחות מעכשיו לין כו חצי
רבית ולא חפני מיחה קל שלא אם החזיר הבן לאחרו על מנת ליתן לו וכהן ועד כל ל״כ חדש
רבה אומר לו תן לי בפחות מעכשיו לין כהן מעו רבית ל׳ אחת ל׳׳ פותחין את הלשכה כל אחב כריעות
להם יומת אחב ואסתות אומר להן תנו לי מן החטבע היוכח בתרומתי לין שחטין אלא הולך
לגזר וגזבר קודם ומוחן לו מן החטבע השולה בידו לפי חשבון כל החטבעות היולחין
בירושלם : אלו הן החיטין שהיו בתקדש יוחנן בן גודגד על בעילת שערים בן טוטפת על
התפתחו בן דיפוי על הלולב בן חרוז על הדוכן כיריחין של התגרין שהיו על החניות וכן תהיה
על החלת בין פלח על הנעים : ג׳ נזברין הן הן שוטין להן היו פוחין את הערבין ואת החרמי
ואת ההקדשות ואת העשר שני וכל שלחת הקדש בהן היתה בעצית שבעה תתרבלים הם הן
עושין שבעה תפתחות העזרה בידן דלה אחד הבן לפתוח לעיני עד שיתכנסו כולן ויתכנסו
כולן תחרבלי פותחין וניזכרין ככנסין ויוצאין ולפי כבוד הוא נכנסין והיו יוצאין ר׳ יוסי אומר
נקרא שמו תחרבלי שפיר שהיה על הכל היו כורעין בהבלי בלוי וכיוצא בו מים לו בן ואת כן
קול אח ובן את קדוש כל הקודם בהלה קול כורעת ובלבד שיעבה בתורה ויוצא ר׳ יוחנן
היו בתקדש חוטא היה מביא עולת זב ויולד שהיו מביאין עולת זבה ויולדת שהיו מביאין
לפתח הלשכה בדיה שיד ויולד שהיו מביאין עולת זב וזבה ויולדת שהיו מביאין עולת יולדת
שלש עשרה הלשכות היו בירושלם יהודה אומר כנגד שער הלשכות כנגד פרדס שהיה
כתיב ופנית ופשוטה כלבד ר׳ ש אומר מהן נלה לבבל שנ׳ לא יותר דבר אמ׳ ר׳ יוחנן דבר אחר
דברות שכו : ר׳ ש אומר הרי הוא אומר ותשוכת השמה שלח תחלך בשוכך
בגד ויטהרו בכלים שם כלי חחדת בית ה׳ אלו הן כלי חחדת בית
ה׳ זה תרון ר׳ יהודה בן לקיש תרון בתקוניו נגנו
שם ויתחרו הכהנים וירתחו רבי אלעזר הכהנים מן
הקדש אל פני הדביר ולא ירתחו הכהנים
ויהיו שם עד היום הזה :

פרק שלישי

שלשה עשר שופרות היו בתוקד שהיו שלשה תקנו חדשים תקנו פתיחה קיני ונחלי
שולם עניים ולבנה וזכ לכפרת שמש ולבדכה תקנו חדשים שבכל שנה ושנה
ופתיחה שלא שקל תחתקד שוקל שנה בשנה ואלו נוטלין לשופרי בשנה ראשונה קיני החומר שבכל שנה ושנה
עלי הן מביא דמי קיני וניתן לשופר הבית בפחו׳ אין מקבלין מיחבו הסוח מותר הרי החומר הרי
קיני וניתן לשופר והנותר לשופר הבית בפחו׳ אין מקבלין מיחבו הסוח מותר הרי החומר הרי
שלשה מקבלין אותן אין מוסרין אותן לשופר אלא שנים שנים מקבלין אותן ולוקחין בהן
אותן לגבי מזבח ואין מוסרין בהן לשופר אלא שנים שנים מקבלין אותן ולוקחין בהן
שני נזירי עני אלו לגבי מזבח מביא בני נזירי עני וניתן לשופר והנותר לשופר הבית פטו׳ מכל מה שחר הרי עלי
אותן לגבי מזבח מביא בני נזירי עני וניתן לשופר והנותר לשופר הבית פטו׳ מכל מה שחר הרי עלי
אותן לגבי מזבח ואין מוסרין בהן לשופר אלא שנים שנים מקבלין אותן ולוקחין בהן
אותן שחרי עלי אלו